A COMPREHENSIVE

SINDHI DICTIONARY

OF CLASSICAL & CURRENT SINDHI

VOI. IV (س ـ ک)

COMPILED
UNDER THE SINDHI ADABI BOARD'S DICTIONARY PROJECT

DIRECTED BY
N. A. BALOCH

-

REVISED BY
GHULAM MUSTAFA QASMI

Gul Hayat Institute

SINDHI ADABI BOARD
HYDERABAD/JAM SHORO
SIND
PAKISTAN
1985

جامع

سنڌي لغات

[ادبي توڙي عام مروج سنڌي ٻوليءَ جي]

جلد چوٿون (س ـ ک)

سعي و اهتمام سنڌي ادبي بورڊ

مرتبہ
ڈاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

نظر ثاني
علامہ غلام مصطفيٰ قاسمي

Gul Hayat Institute

سنڌي ادبي بورڊ
جامشورو/حيدرآباد
پاڪستان

١٤٠٥ھ

جيتوڻيڪ سنڌي لغات لکڻ جو سلسلو هڪ سو سال اڳ، ۱۸ صديءَ جي وچ ڌاري شروع ٿيو، تنهن هوندي به باوجود ڪيترين ئي مخلصانه ڪوششن جي، سواءِ ڪن خاص لفظن تي مخصوص لغتن جي، سنڌي ٻوليءَ جي سنڌي لغات، جنهن ۾ مجموعي طور رائج ٻوليءَ جا مڪمل لفظ ڏنل هجن ۽ معنائون پڻ سنڌيءَ ۾ لکيل هجن، هن کان اڳ لکجي شايع ٿي نه سگهي آهي. ان ڏس ۾ هيءَ پهرين جامع سنڌي لغات آهي، جا سنڌي ادبي بورڊ طرفان هينئر پيش ٿي رهي آهي.

هن لغات جي لفظن جو ذخيرو هيٺين سرچشمن مان گڏ ڪيو ويو آهي:

(الف) ڇپيل ڪتاب،

(ب) اهي جملي ڇپيل لغاتون، جن جو سنڌي لفظن جي معنيٰ سان واسطو آهي،

(ج) ادب ۽ لغت جي اڻڇپيل قلمي ڪتابن جو ذخيرو، ۽

(د) اٽلڪيل عوامي ادب ۽ عام رائج سنڌي ٻوليءَ جا اڪر ۽ زنده جاويد ذخيرا، جنهن لاءِ سڄيءَ سنڌ جي هر ضلعي جي مکيه پاڳن ۾ مڪاني ماڻهو مقرر ڪيا ويا، انهيءَ لاءِ ته پنهنجي ٿَرَ جي ٻوليءَ جا الفاظ ۽ اصطلاح هٿ ڪري ڏين.

مٿين سلسلي ۾ هيءُ خاص احتياط پڻ رکيو ويو آهي ته جيئن سنڌي ٻولي جي مڙني مکيه محاورن يعني ته لاڙ، سري، ٿر، ڪاڇي، ڪاري، ڪچ ۽ لسٻيلي جي مخصوص ٻولين جا انوکا عام لفظ ۽ اصطلاح، هن لغات ۾ شامل ڪري سگهجن.

Gul Hayat Institute

نج سنڌي لفظن کان سواءِ عربي ۽ فارسي لفظن جو پڻ ڪافي وڏو ذخيرو سنڌي ٻوليءَ ۾ شامل ٿي چڪو آهي، ان کي پڻ هن لغات ۾ ڪماحقه داخل ڪيو ويو آهي، انهيءَ لاءِ ته هيءَ لغات سڀني طبقن لاءِ ڪارآمد ٿي سگهي.

مطلب ته هيءَ پنهنجي نوع جي پهرين سنڌي لغات آهي، جنهن ۾ سنڌي ٻوليءَ جي لفظن جي هڪ جڏهي ذخيري کي شامل ڪيو ويو آهي ۽ هر لفظ جي عام توڙي اصطلاحي معنيٰ کي، شاهدن ۽ مثالن سان کولي ورجايو ويو آهي.

جامع

سنڌي لغات

[ادبي توڙي عام مروج سنڌي ٻوليءَ جي]

جلد چوٿون (س ـ ک)

بسعي و اهتمام سنڌي ادبي بورڊ

-

مرتبه

ڈاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

-

نظر ثاني

علامه غلام مصطفيٰ قاسمي

Gul Hayat Institute

سنڌي ادبي بورڊ
جامشورو/حيدرآباد
سنڌ
پاڪستان
۱۴۰۵هـ

[چاپو پهريون]　　سال ۱۹۸۵ع　　[تعداد چار هزار]

[سنڌي ادبي بورڊ جا سڀ حق ۽ واسطا قائم]

قيمت: ستر روپيا

Gul Hayat Institute

هي ڪتاب مئنيجر ميان الله بچائي يوسف زئي سنڌي ادبي بورڊ پرنٽنگ پريس، ٽڪ چاڙهي، حيدرآباد سنڌ چاپيو، ۽ محمد حسين ترڪ، قائم مقام سيڪريٽري سنڌي ادبي بورڊ، بورڊ جي آفيس مان شايع ڪيو.

بسم الله الرحمن الرحيم

پيش لفظ

الله تعالىٰ جلشانه جا لک لک ٿورا جو سنڌي ادبي بورڊ طرفان جامع سنڌي لغات جو چوٿون جلد شايع ٿي رهيو آهي، جنهن ۾ "س" کان "ڪ" تائين حرف سمايل آهن. هن جامع سنڌي لغات جو ٽيون جلد پوٽن ٽن سالن جي محنت سان پورو ڪري ۱۹۸۴ع ۾ ٿي شايع ڪيو ويو هو ته هي چوٿون جلد وري هڪ سال اندر ئي ۱۹۸۵ع ۾ شايع ڪيو پيو وڃي.

ڪنهن به ٻولي جي لغات جو ڪم نهايت اهم هوندو آهي. تنهنڪري هي جلد اسان پنهنجي سنڌي ادبي بورڊ پريس مان نهايت خبرداري ۽ احتياط سان ڇپائيندا آيا آهيون. تنهن هوندي به هي چوٿون ۽ڏو جلد سخت محنت ڪري هڪ سال اندر ئي ڇاپي شايع ڪيو ويو آهي.

هن جامع سنڌي لغات جي سڄي اسڪيم جو نگران اعليٰ سنڌي زبان جو ماهر محترم ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ هو، جنهن جي رهبريءَ هيٺ سڄي لغات تيار ٿي آهي. پر ٽئين جلد وانگر هن چوٿين جلد جي بنيادي متن تي به نظرثاني ڪرڻ ۽ پروفن ڏسڻ جو ڪم برڪ عالم ۽ ماهر لسانيات علامه غلام مصطفيٰ قاسمي صاحب، چيئرمن سنڌي ادبي بورڊ، جن سرانجام ڏنو آهي. اهوئي سبب آهي جو ٽئين جلد وانگر هن چوٿين جلد تي به محترم ڊاڪٽر نبي بخش خان صاحب ۽ علامه غلام مصطفيٰ قاسمي صاحب جن جا اسمائي گرامي ڏنا ويا آهن.

قوي اميد آهي ته انشاءالله تعالىٰ هن جامع سنڌي لغات جو پنجون جلد (جيڪو آخري جلد هوندو) سو به جيترو جلد ٿي سگهيو اوترو جلد مهربان پڙهندڙن جي ساميون پيش ڪنداسين.

Gul Hayat Institute

محمد حسين تڙڪ
قائم مقام سيڪريٽري
سنڌي ادبي بورڊ

جامشورو
۱۴- اپريل ۱۹۸۵ع

جامع

سنڌي لغات

[ادبي توڙي عام مروج سنڌي ٻوليءَ جي]

جلد چوٿون (س ـ ڪ)

بسعي و اهتمام سنڌي ادبي بورڊ

-

مرتبه

ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

-

نظر ثاني

علامه غلام مصطفيٰ قاسمي

Gul Hayat Institute

سنڌي ادبي بورڊ

جامشورو/حيدرآباد

سنڌ

پاڪستان

۱۴۰۵هـ

س

س: سنڌي الف، ب جو اٺاويهون اکر- عربي، جو ٻارهون. فارسي، جو ٻندرهون اکر- (آچار سِيْنْ)- علم نجوم ۾ سج لاءِ ڪر ايندڙ. ابجد موجب عدد ٦٠.

● سِ: [سن. سَيَہ = هنجو] ضمير غائب واحِدَ جي معنيٰ ۾ استعمال ٿيندڙ ۽ مالڪي جي معنيٰ ڏيکاريندڙ. ٻچاڙي "سَنِيدَس = هنجو = پُٽُس = هُنجو = پُٽُ". پاڻَس = هُنجو = پاءُ".

● سُ: [سن. سُو = اتر] چڪائي، جي معنيٰ ۾ استعمال ٿيندڙ "اڳياڙي". اتر- اعليٰ- سُٹو- عمدو. سهڻو. جيئن "سُتڙ = چڱو تڙ، سُلڇٹو = چڱن لڇڻ وارو وغيره". اڇو. ليڪ. لهايت- سي انت. (سنسڪرت ۾ ٻنهنجي ٻنهنجي جاءِ تي عبادت، پروسي، اجازت، مشڪل، ترقي، سهوليت، خوبي، سهڻائي، خوبصورتي، ليکي، پلائي ۽ ڪنهن هنڌ زياد تي ۽ گهٽائي جي معنيٰ ڏيکاريندڙ. جيئن "سُقل = چڱي قل وارو. سُباسُ = خوشبوء وارو وغيره.")

● سَا: ظرف. (ف). ڪهڙو. وانگر. اڪثر لفظن جي ٻچاڙي، ۾ اچيُ مشابهت ڏيکاريندڙ اکر. جيئن: "آيسا = هن جهڙو، سُرمہ سا = سرمہ واريون وغيره" (ث). گرامر ۾ ضمير جواب موصول- آها- آهائي- ساڳي.

"جا لَڪَنِ لوسائي، سا سهج چڙهڻ ي سسئي" (شاهہ).

(ذ. صفت). ڪٽ جو هڪ انگ- هڪ سَو.

● سَاب: ظرف. (سن. ساڪَلْيَہ = ڪاميابي) پورو- سڌ- سجايو- برصواب- قبول- حاصل. ڪارگر- مجرّب. مؤثر- اثرائتو- ڪارائتو. سچو. حقيقي. دَستياب. وصولُ ٿيل- آيل- وڻيل.

- سَابِ پَوَنْ: سجايو ٿيڻ- فائدي وارو ٿيڻ- قبول پوڻ- وڻڻ- پسند پوڻ.

● سَابَرُ ۽ سَابَرَ: ذ. جانور جو هڪ قسم- سالبر- سامبر (هـ. سانبر).

● سَابَر سَنگِيُ: ث. هڪ پسارڪو وڪر.

● سابِقُ: [ع. سَبَقَ = هو اڳيان ويو، هن ڪَسَرَ يا گوءِ ڪنئي، هن شَهَرَ ڏني] اڳيون- اڳوٽو- جهولو- ڪڏ ريل- آڳاٽو- پراٽو- اڳوڻڪو- اصلوڪو- اصلي- پهريون- اوّلُ.

- سابِقاً: ظرف. اڳئين وقت ۾- هن کان اڳ- اڳي- پهرياٽين.

- سابِقَ دَسْتُورُ: ظرف. اڳئين وانگر- قديم دستور موجب.

- سابِقُ آلذِڪْرِ: ذ. اڳ بيان ڪيل.

● سابِقِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو- ساڪي.

● سابِكِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو- سابِقِيُ.

Gul Hayat Institute

● ساڻو چانوَرَ ¦ ذ. [ملايو ساڳو. مر. سابو] ڪجيءَ جي وڻ جي ڳپ مان ٺاهيل چانور- ساڻو داڻا- ساڳو چانور.

● ساڻو داڻا ¦ ذ. سابو چانور- سيگو چانور- ساگو چالور.

● ساڻيانُ ¦ ظرف. جاڻي واڻي- ديدَه دانستَه- ظاهر ظهور- ڪليو ڪلايو. سچ پچ- ساڻيانُ.

● ساڻا ¦ اسم خاص. هڪ ذات جو ٺالو.

● ساڻانڪهيُ ¦ ساڻانڪهيونُ (ل) ¦ ث. آڪَ جي ڦڏڻ جو ڳانو- سَهيڙَبُ.

● ساڻڪو ¦ ساڻڪا (ث) ¦ ذ. (آواز)- ڇهڪ جي ڏَڪَ جو آواز- شَٽڪو.

● ساڻهريُ ¦ ساڻهريونُ (ث): ث. زال- عورت.

● ساڻِ ¦ ظرف. ساڻِ.

- ساڻِ ٿوَنُ ¦ ساڻِ ٿوڻ.

● ساڻائيُ ¦ ساڻائيونُ (ڪ) ¦ ث. اجر جو وقت. پرهه ڦٽي- ٻاڪ- صبح.

● ساڻيانُ ¦ ساڻيونُ ¦ صفت. تصديق ڪيل- ثابت ڪيل- چڪاسيل- پڪو پڪَ- بحال ڪيل- سچو- برحق- راست. پورو- ٺيڪُ- صحيح- درست- سچ- رَءَ- ڪرو- چوڪو- حقي- صادق- سئون سڏو. خَلاصي. خالص- لڄ- شڌ. (ظرف). ظاهر ظهور- ڪليو ڪلايو- ڏنو و ٺنو- پڌري پٽ.

● ساتارِ ¦ ث. وَلِ جو هڪ قسم (وڻ تي چڙهندڙ، مٽي جي ورن مثل ساوا سنهڙا پن، پاڙ گجرن جهڙي، جنهن جي ڪل مان رسا و تڄن).

● ساتاڙو ¦ ساتاڙا ¦ ذ. شاديءَ بعد ڏن يا ستن ڏينهن ڪالهوءِ گهوٽ ڪنوار جو موڻي ڪنواريتن ۾ اچڻ جي هڪ رسم- سَتاواڙو- ستاڙو.

● ساتانَو ¦ ساتانا ¦ ذ. [سن. سپتن=ست+آنَ] هڪ هندڪي رسم- سانوڻ مهيني جي ٻارهين تاريخ ڪنهن ٿانءَ ۾ ستن قسمن جو اناج ڳڏ پوکڻ ۽ وري ٻڌي مهيني جي ٻارهين تاريخ درياهه ۾ آڇلائڻ جو ڪم.

● ساتاهو ¦ ساتاها ¦ ذ. ستن مهڻن جو حَمَلُ.

● ساتائُو ¦ ساتائُو: ذ. آٺر قطب وارو واءُ. (ڪ) سَٽائو واءُ.

● ساتو ¦ ساتا (ڪ) ¦ ذ. ستن ڏينهن تائين ماني نه کائڻ جو مذهبي. بڪ- لنگهڻ. ورت- روزو. بَڪ هڙتال.

- ساتو ڪرَنُ ¦ ستن ڏينهن ماني نه کائڻ- بک هڙتال ڪرڻ.

● ساتيڙو ¦ ساتيڙا (ث) ¦ ذ. ستن مهينن جواوهر.

- ساتيڙا ڏَڪَڻ ٻي اچنُ ¦ مُنجهيُ ٻوَنُ.

● ساتُ ¦ ساتَ: ذ. [سن. سَهيت- سارُٽ=ساٽ] اُٺن جي قطار- قافلو- ساڳو- سڳر- سوداگريءَ جو مال يا لَدُو. جماعت- انجمن- سوسائٽي- سنگت- ياري- جوڳ- جوڙ- ڳنڍ- اتفاق- ميلاپ- ايڪو- رفاقت- سنگت- شرڪت. لڳاحُ. پاسو- ساڻ- گڏ- همراه- سميت- سان- وٽ. اينڊ ڪوٽ- جُٻو- وڏو چولو.

- ساتُ پَرَنُ ¦ سمر کڻڻ- سوداگريءَ جو سامان کڻڻ (ٻيڙيءَ يا قافلي ۾).

- ساتُ لَٽَنُ: سنگت ٽُٽڻ- وڇڙڻ- جدا ٿيڻ- گڏ نه رهڻ.

- ساتُ ڏِيَنُ ¦ مصيبت ۾ مددگار ٿيڻ- همراه ٿيڻ- مدد ڪرڻ- رفاقت ڪرڻ

- ساتَرُ ¦ ساٽرَ ¦ ذ. ساٿ وارو سنگتي- آدارُ.

- ساتُ رَهَنُ ¦ گڏ رهڻ- همراه رهڻ- سنگ ۾ رهڻ.

- ساتوڙيُ ¦ ساتوڙِيُ: ذ. صفت. ساٿ وارو. ساٿ ڪري واپار وغيره لاءِ ويندڙ- قافلي وارو. واپاري.

- ساتُ هُجَنُ ¦ گڏ هجڻ- همراه هجڻ- شريڪ هجڻ.

● ساتَ ¦ ساٽَنُ ¦ ث. [ع. ساعت= گهڙي] گهڙي- پلڪ- پل- ڪين- لمحو- تمام ٿورو وقت- ساعت.

● ساتَنارِيُ ¦ ساٽَنارِيُ: صفت. [سن. سارتَ= ساٿ] ڪچهري- چوپاري- سنگت. مجلس- جماعت-

Gul Hayat Institute

سيڻا ـ سماج ـ مندلي ـ پنگت ـ انجمن ـ ميڙ ـ ٽولي ـ گروهه.

● سائٹر ۽ سائٹرون: ث. [ع. صَعْتَر] پساركي وكر جو هك قسم ـ دوا طور كم ايندڙ هك ٻوٽي جو ناڙو. (٢ قسم ١ ـ جبلي ٢ ـ بَري). دوا ـ علاج ـ دارون ـ سُٽي.

● سائٹريه ۽ سائٹريَن (ك): ث. صفت. ماڻهوءَ كان ٿاهه نه كائيندڙ پكري.

● سائٹ گرم: ذ. هك مرض جو نالو ـ اونهاري جو زڪام.

● سائٹن: مصدر. گڏ رهڻ ـ گهارڻ.

● سائو ۽ سائٹا: ذ. سمر ـ آذرقو ـ آبكو. توشو. مرهم.

● سائي ۽ سائٹي: ذ. صفت. [سن. سارٿي = پيڙو]. سات ڏيندڙ ـ سنگتي ـ دوست ـ همراه ـ يار ـ گانڍڙ ـ جليس ـ محبت ركندڙ. شامل ـ شريك ـ پيڙو ـ ٻيلي ـ مدد گار ـ پرجهلو ـ رفيق.

● سات ۽ سائون (ك ـ ل ـ ت): ث. گهر ـ ماڪ ـ آلاڻ ـ مات.

ـ سائيجن: مصدر. ماڪ هڻ پسڻ ـ ماكجڻ ـ ٻيجڻ ـ آسائجڻ ـ پسڻ ـ آلو ٽيڻ.

● سات ۽ سات (ل): ذ. سَوڻ ـ ساڻ:

"ٻها ڪٽيون سات كري، ٻهون پرڻايو"
(مهيري).

ـ سات سَوَن ۽ سات سَوَن: ذ. ساڻ سَوڻ.

● سائارن (ك): مصدر. ٽڪ ڀڃڻ ـ آرام كرڻ. آهسته آهسته هلڻ چلڻ. سائاڻ.

● سائاڙو (ث): ذ. واهو. واهو پيارن.

● سائاڻن: مصدر. آهستي آهستي هلڻ ـ چُرڻ ـ ٽُرڻ. پورهئي كان پوءِ "وري ڏيهر آرام كرڻ. فرحت كرڻ ـ وسرام وٺڻ. سكر ٽيڻ ـ بيماريءَ مان اٿڻ.

● سائاٹو ۽ سائاٹا (ت): ذ. بيماريءَ جي ستَ ـ موتن جو وار (كنهن وڇڙندڙ بيماريءَ سبب).

ـ سائاڻي وَجَن: ذ ڪ جهلي وڃڻ ـ سهي وڃڻ.

● سائڙيو ۽ سائڙيا: ذ. صفت. راند ۾ وارو هلائيندڙ ـ پرجهلو ـ حمايتي ـ رفيق ـ هم صلاح.

ـ سائڙيو گاڏڙيو ۽ سائڙيا گاڏڙيا: ذ. هك ٻئي جو پرجهلو ـ رفيق ـ همراه ـ حمايتي ـ ساٿي. هم صلاحو ـ ها ۾ ها ملائيندڙ. دلال ـ وچ وارو ـ ڏوتو ـ ٻچاڙو ـ وچ ڪٽائو.

ـ سائڙيو گاڙيو ۽ سائڙيا گاڙيا: ذ. صفت. سائڙيو گاڏڙيو. (شكار تان ورتل اصطلاح، هكڙا اڳيان ستيندا هلن، ٻيا گز كمان كنهو هلن، تتر يا پكي اڏاسو نه آهي تہ ستيو نه آهي. (بلبل)).

ـ سائڙيو گاڙيو ٽيمَن: هم صلاح ٽيڻ ـ گهٽ وڌ ۾ مدد كرڻ ـ ها ۾ ها ملائڻ.

● سائڪيي ۽ سائڪيون: ث. ٻڙيءَ جو هك عضوو ـ مڙهه كي ٻڌل نوڙيءَ جو ٽڪر.

● سائڻ: مصدر. گذارڻ ـ گهارڻ ـ لباهڻ ـ وهائڻ. لنگهڻ ـ صرف كرڻ ـ كپائڻ. كم آڻڻ. نبيرڻ. پورو كرڻ (وقت).

● سائو ۽ سائٹا: ذ. [سن. ساهٽيم > ستَ = مٽا سٽا] عيوض ـ بدلو ـ بَدو ـ بدر. وارڦير ـ اٽل پٽل ـ مٽا سٽا ـ وارو وٽي ـ ڏي وٺ ـ بدل سدل. وڏو واپار ـ سَودو ـ سنو ـ ليكو ـ مقاطعو. هوڏ ـ بول ـ شرط ـ شرطي معاملو. جيئن:

"سائو سوره سر جو، ركي ٻين ٻر"
(محمد كٽياڻ).

تَكَ ـ تَل ـ اٽكل. سنائيءَ جو هك قسم. جلين يا مالپوڙن ٿاهڻ لاءِ گوهيل اٽو. پوٽيءَ جو هك قسم (پاري جي كشتي ٿاهڻ ۾ كم ايندڙ). چوپائي مال جي بيماريءَ جو هك قسم. سائو (سائٹرو). كنهن وٽ يا ڏاس وغيره كي سڏ جو لكڻ ـ ٽڪ ـ بالٹو ـ ڏڪ ـ چڑي ـ چهو ـ چهبڪ ـ چمڪ. لڙي هٽ كان پوءِ بچيل بج كي زمين ۾ داخل كرڻ لاءِ استعمال ٿيندڙ چهٻڪ (ت). ڏولڪو ـ ڏكر ـ ڏنبو ـ ڏكو (راند كرڻ جو). ڏاس، ميلس يا ٻهر جي

Gul Hayat Institute

ولگرن سڌ جي حالت (ت ـ ل). زيور جو هڪ قسم ـ پيرن ۾ پائڻ جو زيور ـ پازيب.
ـ سائا هڻڻ (سائرا هڻڻ) (ت): ٻاهه ۾ سڙي ويل پاڻ ۾ رک کي مڊو ڪرڻ.
ـ سائو ڏيڻ (ت): پڪين کان بچ لڪائڻ.
ـ سائوڪرڻ (سائيرو ڪرڻ) (ت): شڪار لاءِ تترن کي جهنگ مان آڻرڻ. (شڪار جو محاورو).
● سائور: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. (اڪثر حيدرآباد لاڙڪاڻه ۽ اتر سرحد سنڌ ۾).
● سائوڙو: ذ. ڏڪ ڏڪ. (ٻيلا). ڏر ۾ ول جو هڪ قسم (گول پن؛ زمين تي پکڙندڙ؛ خاص طرح آٽ ڪائيس) سڏيو.
● سائوڪ ۽ سائوڪ (ڪ): ذ. صفت. مار ڪائڻ کان پوءِ به ڪم نه ڪندڙ ـ نيئر ـ ضدي.
● سائوڪڙ ۽ سائوڪڙ (ت): ذ. صفت. ٽلهو ـ متارو ـ تندرست.
● سائي ۽ سائي: ذ. صفت. ڇڻي وڪڻندڙ. (اسم خاص) هڪ ذات جو نالو ـ صبح پوڻا. (ث. سائياڻي ۽ سائياڻيون).
● سائيو ۽ سائيا (ت): ذ. سائي.
● سائيڪو ۽ سائيڪا: ذ. ڪوهه ـ چاهه.
"جين سائيڪا سنجهاڻ سي ڏڻي ڪيڙئي ڪانهن"
(شاهه)
(ث). ذ. پيان ـ پيانو ـ پيلانگو ـ پيسانگو (ل).
● ساڻ ۽ ساڻ: ذ. ٺهڻو مهورت. سوڻ ـ سڳڻ ـ سڳڻ ـ شگون ـ ساڻ. (شاديءَ ۾) سينگار جي هڪ رسم. حيلو ـ تحويز ـ اٽڪل. ٻاراڻي بيماريءَ ۾ ورتل ٻار کي ڪيل مالش يا سوڻ.
ـ ساڻ سڳڻ ۽ ساڻ سڳڻ: ذ. شاديءَ جي موقعي يا ٻئي ڪنهن خوشيءَ جي موقعي تي مقرر ڪيل رسم ـ ساڻ سوڻ.
ـ ساڻ سوڻ ۽ ساڻ سوڻ: ذ. ساڻ سڳڻ.
ـ ساڻ ڪرڻ: شاديءَ جي موقعي يا ٻئي ڪنهن خوشيءَ جي موقعي تي مقرر ڪيل رسمن کي عمل ۾ آڻڻ ـ سوڻ ڪرڻ ـ سڳڻ ڪرڻ. ڪاڪڙي جي خرابيءَ کي هٽ هڻڻ. مالش ڪرڻ.
● ساڻڻ: مصدر. سڳڻ ساڻ ڪرڻ ـ ساڻڻ. روءِ مقابل ٽيڻ ـ وڙهائڻ ـ سهڻ ـ برداشت ڪرڻ ـ لوڙڻ ـ پوڳڻ. ٽڪا ڏڻ.
ـ ساڻرائيڻ (ت): مصدر. ٽڪا ڏيارڻ ـ ٽڪائڻ.
ـ ساڻو ۽ ساڻ (ت: د. ٽڪا ڏيندڙ ـ ويڪسينيٽر.
● ساڻي ۽ ساڻي: صفت. سڻي يا بار وارو ـ باربرداري وارو ـ باري ـ لاڏو (آڻ).
"سجن ساڻي آڻ جيئڻن؛ مڇي ماس ڪن؛ توڙي وس چرن؛ تہ به رت نہ رتيءَ جيترو"
(گرهوڙي).
● ساڻيڪو ۽ ساڻيڪا: صفت. [سن سَٺ = سڻ] اٽڪل سڻ ـ اندازا سڻ ـ سڻ ڪن. ڏر ۾ ڪوهن جو هڪ قسم؛ سڻ پُرهَ آونها. ڪوهه ـ ساڻيڪو.
ـ ساڻيڪا سَنڀَڻ: ساڻيڪي ڪوهه مان پاڻيءَ جا ٻوڪا پري ڪيڻ.
● ساڻيار ۽ ساڻيار (ت): ذ. پوسل واريءَ جاءِ تي وڻن جي پاڙن مان ليندڙ هڪ قسم جو جيت ـ ساڻو.
● ساڻرُس ۽ ساڻرُسَ: ذ. صفت. [سن. سا = چگو + پُرش = مرد] سنو ماڻهو. چگو ماڻهو ـ نيڪ مرد ـ ست پُرش ـ ساڌو (سامي) وَرُ ـ مڙس ـ پتار ـ ڪائڌ (مهيري). داناءُ ـ نيڪ ـ سياڻو ـ ڏاهو ـ سمجهو. ساڻرش.
ـ ساڻرُش ۽ ساڻرُشَ: ذ. صفت. ساڻرُس.
● ساڻو ۽ ساڻا: ذ. (هـ). پاڻيءَ ۾ گپ ۾ رهندڙ ڪينئن جو هڪ قسم ـ ڪيچوئو ـ سانپو. (سياري جي اوائل ۾ وڻن جي پاڙن مان پوسل ۾ ليندڙ دوائن ۾ ڪم ايندڙ). ساڻار.
● ساڄ ۽ ساڄ: ذ. [ف. ساز = سامان. سن. سَج = سينگار] سامان ـ ٽپڙ ـ اسباب.
"سج سيو ٽي صحي سنواري"
(شاهه).
ساز. ٺاهه ٺوهه ـ سڳڻ ـ ساڻ ـ سات. ٻيڙيءَ جو سامان ۽ وسلا؛ جهڙوڪ: ڪوهاڙ؛ اولاڙ؛ ونجهه وغيره. (سر سريراگ ـ گر). آڻ جي سينگار جا ٽپڙ (ث). [سن. شاڪهه] ساڳ جي ڪاٺي.

Gul Hayat Institute

● ساجِدُ ۽ ساجِدَ: د. صفت. [ع. سَجَدَ = هو نَمِيو] ڪريل ـ ڏنل ـ ليڌل ـ نِمِيل ـ نمندڙ. سجدو ڪندڙ.

● ساجِدِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. (بلوچ قوم جو هڪ قبيلو).

● ساجَنُ ۽ ساجَنَ: ذ. [سن. سُهَ جَنَ = پنهنجو ماڻهو] عاشق ـ پرين ـ سُپرين ـ مَحب ـ دل گهريو ـ پياروـ پيار ڪندڙ ـ پريتم ـ معشوق ـ من موهن ـ دلبر ـ جاني ـ محبوب ـ ڌڻ ـ دلدار. سجڻ ـ دوست ـ يار. خاوند ـ مڙس ـ ڪانڊ ـ پتار. سائين ـ مالڪ. خداوند ـ پروردگار ـ صاحب ـ ڪرتار.

● ساجَنَاه: اسم خاص. تعلقي ٿندي الهيار ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ساجَنَ واهُ: اسم خاص. تعلقي ڏل ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ساجُ ۽ ساجَ: ذ. [سن. سَجّ = سينگارڻ] گهوڙي يا اٺ جو سنڄ ـ ساجُ. رَجُ ـ اوزار. سَجهُ ـ وَجهه ـ وارو. پڙيءَ جا هيڻيان پ پاسا ـ ساڙ (ڪ).

"متو واهڻ ڪن ڪري: سبو انين ساج"
(شاهه ڪريم).

سچو ـ سَڻئون ـ درست. چڱو ـ سٺو (هـ. ساجُ).

● ساجَنُ ۽ ساجَنَ: ذ. (هـ). سجڻ ـ دوست.

● ساجو ۽ ساجا: ذ. صفت. [سن. (۱) ساڌ = چڱو (۲) سن. سَجّ = تيار ڪرڻ] سڻئون ـ سڌو ـ ساجي پاسي واروـ سُٻتو ـ سچو ـ جيڏو پاسو. سَرند ـ آسودو ـ ستابو ـ سڌر ـ سکيو ـ سجي مانيءِ وارو ـ شاهوڪار ـ دولتمند ـ ونهيون ـ پاڪيو ـ سائو ـ ڏَناتُ ـ پلیار ـ آباد ـ مالامال. ڏوڪيل ـ پورو ڪيل ـ ماني ڪاڌل. تندرست ـ نوانو ـ سجر (مهراڻ). تيار ـ سبريل ـ هوشيار. سهنجو ـ سوڪو ـ ستارو ـ موچارو ـ ٽلهو. قابو ـ پختو (سر سريراڳ ـ گر) (ناڪٽن جو اصطلاح ۾) سڏائو واهُ.

ـ ساجائيُ ۽ ساجائِيُونَ: ث. دنيا داري ـ تونگري ـ شاهوڪاري ـ ڏاڍاني. چڱيلائي ـ چاڪائي ـ نندرستي.

ـ ساجَڙُ ۽ ساجَڙَ: ذ. صفت. ساجي هٿ سان ڪم ايندڙ. (ضد. ڪاهَڙُ ۽ ڪاهَڙَ).

ـ ساجوُ ٽِيڻُ: شاهوڪار ٽيڻ ـ سکيو ٽيڻ ـ آسودو ٽيڻ. تندرست ٽيڻ.

ـ ساجوُ ڏڪيڻُ: ذ. سَر ڏڪڻ (واءُ). (منجهند ڪان سڃ لڏي).

ـ ساجوُ واءُ: ذ. درياءُ جي وهڪري ڪي سامهون واءُ (ڏڪڻ اوپر جي سيڊ ۾ سامهون لڳندڙ واءُ).

ـ ساجِي ڀانهَنُ هُٿَنُ: مددگار هٿ ـ صلاحو هٿ ـ وڊيڪ ويساهه وارو هٿ.

● ساجِيُ ۽ ساجِيهُونُ: ظرف. چڱيءَ طرح ـ چڱيان ـ پليءِ پت ـ خوب ـ ٺيڪ طرح ـ دوستيءِ سان. پوري پوري ـ خاص طرح. (ث). آسودائي ـ سرندائي ـ شاهوڪاري ـ سُک ـ ڏنواني. وَجهُ ـ وقت ـ وارَ ـ ولُ ـ اوسَرُ ـ سَجهُ ـ ٽيڻُ ـ موقعو ـ سٺو ـ سانگو ـ ڏَتُ.

ـ ساجِيُ لڳَنُ: (فائدي وارو) وَجهه ملڻ ـ موقعو ملڻ ـ جهت لڳڻ ـ سٺو ٽيڻ ـ وارو اچڻ ـ سَجهُ ملڻ.

● ساجُهه ۽ ساجَهه: ذ. وَجهه ـ وارو ـ سهج ـ سهنج ـ ٽيڻُ ـ موقعو ـ سٺو.

● ساجهُرِ: ظرف. سويل ـ سوير ـ سويرو ـ سويلو. آڪاڻو. جلدي ـ سيکهو ـ تکڙو ـ بنا دير ـ جهت پت. صبح جي وقت.

ـ ساجهُر سَڏجهو هِڪُ ڪَرَنُ (ت): ڪهڙو ڪم ڪرڻ ـ وڊي تڪليف وڻڻ.

● ساجارو ۽ ساجارا: ذ. صفت. [سن. سَت جيا = ست = چڱو + جُڃا = جاڻ] سُڃاڻپ وارو ـ سڃاڻو ـ سُڃاڻندڙ. جاڻو ـ سڃاڻو ـ واقف ڪار ـ مُهاڪرو ـ سَهِيُ ـ ملاقاتي ـ ملڻو. دوست ـ يار ـ سنگتي ـ ساٿي ـ سجڻ ـ گهٽڪرو ـ حبيب ـ رفيق. ث. ساجارِيُ ۽ ساجارِيُونُ):

"ائين چوندي ڪير تہ آءٌ ساجاريُ سجڻين".

● ساجاڻِ ۽ ساجاڻِيُونُ (ث): ث. سانڍجڻ ـ رڌ پڇاڻ.

● ساجاهَہ ع ساجاهُونُ: ث. [سن. سَتْجِجا = ست = چگو + جِجا = جاڻ] ساڃاهہ - ساڳاهہ - سمجهہ، حَيائُ - لَجَ - شرم - ڪائي - مرم. هوش - پرک - حوصلو - حواس - اوساڻ - راءِ - خيال. ياءُ - ارٿ - معنيٰ - مطلب. لحاظ - پاسيرائي. حدا شناسي - معرفت - سڃاڻپ - واقفيت - ساڃاڻ - ادب.

● ساجاڻ ع ساجاڻُونُ: ث. [سن. سَتْجِجا = سمجهہ] سڃاڻپ - ڏيٺ - واقفيت. سڌ - سماءُ. معرفت - خدا شناسي.

- ساجاڻُو ع ساجاڻُو: ذ. صفت. ساڃاهہ وارو - سمجهہ وارو - ڏاهو.

- ساجَنُ ع ساجڻُونُ: ث. رڌ پچاءُ جو ڪمُ ساڻ ٿئي (ت).

- ساجيٽُو ع ساجيٽا: ذ. رڌ پچاءُ جي جاءِ - رنڌڻو - هور چيخالو - رسوئي گهر.

● ساجهَہ ع ساجهُونُ: ث. [سن. سَتْجِجا = سمجهہ] سمجهہ - ڄاڻ - عقل. شناخت - واقفيت - پروڙ - پڇاڻ. امتياز - ساڳاهہ. وَسُ - اختيار - مرضي. ڏاهپ - اڳ چيتي - دور انديشي. حَيائُ - شرم - لج - مرم - ڪائي. ادب - لحاظ - مروت - لوڙ.

- ساجهہ مانُ لِڪَرَنُ: بي حيا ٿيڻ - بي شرم ٿيڻ - بي غيرت ٿيڻ - هوش و حواس کان لڪرڻ.

● ساجهَنِ ع ساجهڻُونُ (ث): ث. رڌ پچاءُ جو ڪمُ - ساڃاڻ - سانجڻ - سانجيوڻِ (ت).

- ساجيهيٽُو ع ساجيهيٽا: ذ. رڌ پچاءُ جي ڪمُ جو هنڌ - رنڌڻو - رسوئي گهر - ساجيٽو.

● ساچيُ ع ساچيُونُ: ث. سچي - سَچ واري - ڪري - راست:

"ساچيُ ٽيانُ سينگڙِيُ، رنمل هاڻ ڪري"
(شاهہ)

- ساچي ٽيئنُ: سچي ٽيڻ.

● ساحَتُ: ذ. ث. (ع) اڱڻ - آڱور - آڪنڊ.

● ساحِرُ ع ساحِرَ: ذ. صفت. [ع. سَحَرَ = هن جادو ڪيو] سحر ڪندڙ - جادو ڪندڙ - جادوگر - فسون ساز. [ث. ساحِرَہُ]

- ساحِريُ ع ساحِريُونُ: ث. جادوگري - جادو - فسون سازيُ.

● ساحِلُ ع ساحِلَ: ذ. [ع] درياءُ يا سمنڊ جو ڪنارو - ڪپ - ڪنڊي - پر - پاسو - ڪنڌو.

● ساخْتَ ع ساخْتُونُ: ث. (ف) بناوٽ - ٺاهَپ - گهڙت - گهاڙ - گهاڙيتو - اڏاوت. بيهڪ - ترڪيب.

- ساخْتَہ: صفت. بنايل - گهڙيل - ٺاهيل. مصنوعي - ڪوڙو - نقلي. جيئن "خود ساختہ" وغيره".

● سَادَ: اسم خاص. هڪ ذات جو ٺالو. (اڪثر لاڙ ڪاڇ ۾).

● سَادات ع سَادَاتَ: ذ. [ع. ساد = هو سردار ٿيو] سيّد جو جمع - خ تون جنت فاطمہ رضي الله عنها جو اولادُ - شهزادو - سردار. سيّد قوم.

● سَادِ ڪُوفِي: دوا طور ڪم ايندڙ هڪ قسم جي گاهہ جي پاڙ - ڪَلِ گاهہ جي پاڙ - ناگر موٿ جي پاڙ.

● سَادِ نُجُ: ذ. دوا طور ڪم ايندڙ پٿر جو هڪ قسم.

● سَادو ع سَادا: ذ. صفت. [ف. سَادَہ = سادوُ] هلڪو - ڪمتر - گهٽ - آڇو ٽڙ - گهٽ قيمت وارو - حقير. وچولو - پورو ٻنو - درميانو. اڻ سينگاريل - پسو - ٻٽو - ٻوڪو - سڪٽو. رُکو (ڪاڏو). صاف دِلُ - سٿون سِدو - صاف - چٽو - ٻدرو. آسان - سولو - سليس - سهنجو. سَرل - سچو - سيرُ چَلُ. چڙو - مفرد - اڪيلو - نيرو - ڪورو - غير مرڪب - خالص - شُدّ. وسوڙيل - هالو پولو - پورڙو - جَتُ آناڙي - بي ڏوهو - نيهِڪَيَتُ.

- سَاداڻِ ع ساداڻُونُ: ث. سادگي - سادائي.

- ساداڻِيُ ع ساداڻِيُونُ: ث. سادگي - صفائي - سٿرائي. هلڪائي - پورڙائي - بيوقوفي. اڇاڙائي.

- سادِ ڪِيُ ع سادِ ڪِيُونُ: ث. صفائي - سٿرائي - اڇائي - پورڙائي - وسوڙي. صاف دلي - سچائي.

- سادو سُودوُ ع سادا سُودا: ذ. صفت. هلڪو سلڪو - پورو ٻنو - وچولو - موافق - گهٽ قيمت وارو.

Gul Hayat Institute

= سادو قُولُ: ذ. صفت. اڇو - آجرو - صاف - سفيد.
= سادو وياجُ: ذ. رياضي جي علم ۾ وياج جي حسابن جو هڪ قسم - نيرو وياجُ.
= سادِيُ ۽ سادِيُونُ: ث. سادو جو مؤنث. نادانيءَ جهڙي - جنڪيُ.
= سادِي بوريُ: ذ. راند جو هڪ قسم (درجو ٻيو قديم).
= سادِي صُورَت: ث. علم رياضي موجب اٿور جي حسابن جو هڪ نمونو (جنهن ۾ چيد يا انس ڪي هڪ جهڙائي ۽ آٿي، پيڇل انگن ۾ نند وڌائي جي تميز ڪرائي سگهجي).
● سادَهُ: صفت. (ف) سادو.
= سادَهُ دِلُ: ذ. صفت. [ف. ساده + دل] صاف دِل - ايماندار - ڀالو ڀولو.
= سادَهُ دِلِي ۽ سادَهُ دِلِيُونُ: ث. صاف دِلِيُ - بي رِيائي. بي وقوفي.
= سادَهُ رُو ۽ سادَهُ رُو: ذ. صفت. [ف. ساده + رُو = مُنهن] صفا منهن وارو - نيڪ طبيعت.
= سادَهُ طَوُر: ظرف. [ف. ساده + طور = نمونو] ناهه ٿوهه ڪانسواءِ - سادِي نموني.
= سادَه لَوحُ: ذ. صفت. [ف. ساده + لوح = ڦرهي (طبيعت)] ڀالو ڀولو. بي وقوف - نادانُ.
= سادَهُ لوحِيُ: ث. ڀالائي - ڀولائي. بيوقوفي - نادانيءَ.
= سادَهُ مِزاجُ ۽ سادَهُ مِزاجَ: ذ. صفت. [ف. ساده + ع. مزاج = طبيعت] صاف مزاج - سادي طبيعت وارو.
= سادَهُ مِزاجِيُ: ث. صاف دِلِيُ - بي رِيائي - بي تڪلفي - سادِگي.
= سادَهُ وَضعُ: ظرف. [ف. ساده + ع. وضع = طريقو] سادَه طور.
● سادَهَ ۽ ساڏَ: ذ. صفت. [سن. ساڏُ = ڏرمي ماڻهو] ڏرمي ماڻهو - ڏارمڪ - فقير - ساڏو. پڳٽ - پوڄاري - عابد. مُتَقِيُ - پرهيزگار - ليک. مهاتما - سَنت - جوگي - درويش - ڏرمشٽ - سنياسي - راهب - ديندارُ - خدا ترسُ - دينائيتو. پوِتَرُ - پاڪُ - مقدس - ڏرماتما - نمازي - عارف. چڱو مڙس - اشراف. سَڪَرُ.
= ساڏائُو ۽ ساڏائا: ذ. صفت. فقيرائو - درويشائو.
= ساڏ پَڏِيُ: ث. صوفين يا ساڏَنُ جي ساهه پڏڻ جي هڪ جاءِ.
= ساڏ پَڏِي: ث. سُڻي سمجهه. مَتَ جو مذهب جي طرف لاڙو.
= ساڏَپائيُ ۽ ساڏ پائِيُونُ: ث. فقيرپائي - درويشي.
= ساڏُپاڏَ ٽِيڻَنُ: آجو آجورو ٽيڻ. آجو پاجو ٽيڻ. بي ڏوهي ٽيڻ.
= ساڏ پَنڌُو ۽ ساڏ پَنڌا: ذ. ساڏ پِيُ - درويشيُ. ساڏن جي خاصيت - ساڏَن جو ڪر. پاڪائي - ديندارِيُ - خدا ترسي.
= ساڏُ پَوَنُ: پُڄِيُ وَڃُ (ڪ): وِيُرَ جو صفا لهي وڃڻ. پاڻِيُ سُڪِيُ وَڃَنُ.
= ساڏُڪو ۽ ساڏُڪا: ڏ. صفت. ساڏن جو.
= ساڏ ٽِيُ ۽ ساڏ ٽِيُونُ: ث. ساڏُو جو مؤنث.
● ساڏارَنُ ساڏارنَ: ذ. صفت. [سَنُ. ساڏارَنُ] عام - رواجي - هالو - هلندڙ - عام جام - مَعمُولِيُ - سادو - هلکو - ٻورو ٻنو. (ظرف). روز مَرَه - هميشه - روزانو - روز ٻروز - وچولو - وچٽرو.
● ساڏارَنُ: مصدر. سنوت ۾ آڻڻ - هڪجهڙائي ڪرڻ - سڌو ڪرڻ. سڌارڻ. پيڪيڙڻ (پاڻ، پنجهو وغيره).
● ساڏانُ ۽ ساڏانَ: ذ. [سن. ساوڌان = خبردار] سَچو آحوالُ - نتيجو.
= ساڏانُ ٽِيڻَنُ (ف): ڪپي وڃڻ - انتها ٽيڻ.
= ساڏانِ ۽ ساڏانِيُونُ: ث. صاف دِلِيُ - پڏر. پڏرو - چوگان.
= ساڏائِيُ ۽ ساڏائِيُونُ: ث. ساڏانِ.
● ساڏَرَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ساڏَرَ ۽ ساڏ رونُ (ت): ث. همت. مدد.
= ساڏَرَ ڪَرَنُ: همت ڏِيارَنُ. مدد ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

= ساڏَڪُ ۽ ساڏَڪَ: ذ. صفت. [سن. ساڌَ= پورو ڪرڻ] ڪاميابي، جو ـ ڪاميابي آئيندڙ.

● ساڏَنُ ۽ ساڏَنَ: ذ. [سن. ساڌَن=] وسيلو ـ ذريعو. رستو ـ واهر. سامان.

● ساڏَنا ۽ ساڏَنائُنُ: ث. [سن. ساڌَنا> ساڌَ=پورو ڪرڻ] بندگي ـ عبادت ـ پڄتي ـ پوجا ـ پرستش. آپسنا ـ شيوا. عادت ـ هيرَ ـ نيهر ـ غذا ـ چالُ ـ دستور ـ رواج ـ رسمر. استعمال ـ اپياس ـ محاورو ـ مشق. عمل ـ ورتاءُ. عزت ـ تعظيم ـ سينمانُ.

● ساڏَنُ: مصدر. [سن. ساڌ=پورو ڪرڻ] (دستور). علائيندو رهڻ. ڪري ڏيکارڻ ـ عمل ڪرڻ ـ مشق ڪرڻ. ڪَرَنُ (وڪالت، جُوئا، طبابت، بندگي وغيره). بَجا آڻڻ. پُڄائڻ ـ نباهڻ ـ ادا ڪرڻ ـ پورو ڪرڻ ـ پارڻ ـ تعميل ۾ آڻڻ ـ راس ڪرڻ ـ سڏو ڪرڻ ـ رسائڻ ـ نبهرڻ ـ سنئون ڪرڻ. وَس ۾ آڻڻ. سيکارڻ ـ هيرائڻ. عادت وجهڻ. اصلاح ڪرڻ. روڪڻ. برقرار رکڻ. ڏمکائڻ ـ ڏنارڻ ـ دَبائڻ ـ سُوٽڻ (ڪ). ڳسائڻ ـ نڱائڻ ـ ماڻان ڪرڻ. ڪم نه ڪاهي ڏيڻ ـ ڳهلَ يا ڍَرَ ڪرڻ (ٺ). خواهه مخواهه رُلائڻ. اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (اڪثر حيدرآباد ۾).

● ساڏَنُو: اسم خاص. تعلقي سانگهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ساڏُو ۽ ساڏا (ل): ذ. صفت. [ف. سادَه= سادو] سادو.

= ساڏُو پَنڊُ: ذ. گهوڙي جي پنڊ جو هڪ نمونو (ٽيون ڪتاب قديم، ص ۶).

● ساڏُو ۽ ساڏُوُ: ذ. صفت. [سن. ساڌُ> ساڌُو=درويش] پورو ـ برابر. تمام سنو ـ چڱو ـ سَلُوڪُ. گٽائيتو. ايماندارُ. عزت وارو. صحيح الخيالُ. پوتر ـ پاڪ ـ صاف. معصوم ـ بي گناهه. فقير ـ درويش ـ مهاتما ـ سنت ـ سنياسيُ ـ ڪاپڙي ـ ويراڳي ـ جوگي ـ ساڌ ـ سَتُ پُرُشُ. پرهيزُگارُ. دِنداورُ. ڀالو پولو ـ سادي دِل وارو. قرض ڏيندڙ. غاصب. (ث. ساڌِڻِيُ ۽ ساڌِڻِيونُ).

= ساڏُو بَڻجڻُ: درويش ٿيڻ. فقير ٿيڻ. سنئون سڌو ماڻهو ٿيڻ.

= ساڏُوڻُو ۽ ساڏُوڻا: ذ. صفت. ساڌن وارو ـ ساڌاڻو.

● ساڏَ ۽ ساڏُونُ (ل): ث. مشهوري ـ ناموس ـ ناموَرِيُ ـ ساراهَ ـ واکاڻ.

● ساڏو ۽ ساڏا: ظرف. صفت. [سن. سَوادَ=] سنئون ـ سڌو. سنواتو. سوادي ـ مزيدار.

= ساڏائِيُ ۽ ساڏائِيونُ: ث. سڌائي ـ سَنوَتَ.

● ساڏُورَ: ذ. وَڻ جو هڪ قسم. "جيئن هڪ ڪُجهارت." نالو (ملاح) "ليلان راجَ ۾ وَجُ وَنُ (ساڏور) ڪٽي" (اسم خاص). ٽَر ۾ رهندڙ ڪُرَنُ جي هڪ ذات جو نالو.

● سَاڏُورَسُ: اسم خاص. تعلقي ننگر پارکر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

= ساڏُوهِيُ ۽ ساڏُوهِيونُ: ث. جارجي وڻ جو هڪ قسم. سفيد پيرن سان ـ ساڏوئي.

● ساڏُوئِيُ ۽ ساڏُوئِيونُ: ث. جار جو قسم جنهن جا ننڍا پيرون ٿين ـ ساڏوهِي.

● سَايُ ۽ سايَ: ذ. [سن. سَارُڌ. سَن. سان+ارڌ=آڌ] آڌُ ـ ڪنهن نمبر سان گڏيل آڌُ.

● سَايو ۽ سَايا: ذ. صفت. اڌيڪو ـ آڌ (وڌيڪ). جيئن "سايا ٽهي=ٽي سجا ۽ چوٽين جو آڌُ" وغيره.

= سايي سٺ: ۷۰ ـ سَتَير. "ست سڪان سَر ڪري ڇهه ڇڇهريون ٻارهن تيرهن پندرهن سترهن سينگارج سايي سٺ سَئِيد چئي پوري پڄائج" ۷+۶+۱۲+۱۳+۱۵=۱۷۰=۷۰ (شاهه).

= سايي ويهه: ٽيهه يعني ته سايِ=ڏهاڪو.

● سَايائِيُ: (ت): مصدر. محڪم ڪَرَنُ.

● سَايِيُ ۽ سَلُوڻِيُ ۽ سَايِيونُ سَلُوڻِيونُ (ل): ث. لوڻ سوائي وڌهڻ جي حالت ـ چَهراڻ.

● سَارَ ۽ سَارُونُ ث. ڪنهن به (مادي) چوپائي جانور جو مخصوص عضوو ـ ڏڪيءَ جو مخصوص عضوو. ڪنهن خاص موسم ۾ مادِيُ وهت جو نر وَهت لاءِ تانگهائ ـ چاٽو ـ وَڙُ ـ ميهُرَ. چوپڻ

راند ۾ ڪر ايندڙ ساري - ڳوٺ - سُهرو. ڪاري جي پيڙي، جو هڪ رسو - ڪَپيءَ واروواجهه (ڪ). سارين جي پوک (ت). گلن جي پرت سان هڪ ريشمي چنبي (ث). [سن. سُهر = ياد ڪرڻ] سيارَ - يادگيري. سَکهَ - طاقت - بل - زور.

"مون کي ماءُ مجاز، پچاري جيئن پچيو،
هتن چڏي هاج، ويئي سار سندن مان."

● سارُ ع سارَ: ذ. [سن. سار = مطلب] تتُ - تاتپرج - اختصار - خلاصو - مطلب - مولُ - مايو. نچوڙ - مغز - جوهر - تنت. رسُ - عِطرُ - عَرقُ - گَبرُ - مالُ - گودو. آصل - سؤرُوپُ. قاب - پچو - گَبُ. مٺ - شانتي - ٺهر - آرام. امن - سامت - قرار - سانتَ - ٺانهر. امن امان - سُکُ - ڪُشل - جميعت. (صفت) نج - خالص. چگو - سٺو. "جيئن، سارُ سَمُونُ = چگو وقت".

● سارات ع ساراتُونُ (ت): ث. سالهي جي زالَ.

● ساراڻو ع ساراڻا: ذ. آڻ مهل تاجيءَ جي ڏاڻن جي وچانُ لنگهندڙ بيد جي ڇيڙَ.

● ساراڻيُ ع ساراڻيُونُ (ت): ث. ميهنهن جي قرجڻ جي حالت.

● سارا هَڏِيُ: اسم خاص. تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ساراهيُ: مصدر. [سن. شَنَسُ = ساراه ڪرڻ] تعريف ڪرڻ - ٿنا ڪرڻ - حمد ڪرڻ - واکاڻ - صفت ڳائڻ - آستتيُ ڪرڻ - وڏائي ڪرڻ - جَسُ ڪرڻ. ڳائڻ. ساک پرڻ. شاباس ڏيڻ. سُڦارش ڪرڻ - (هـ. سراهنا).

= ساراهَ ع ساراهُونُ: ث. تعريف - توصيف - ٿنا - صفت - واکاڻ - حمد - آستتي. تحسين - آفرين - شاباس - واهه واهه. ساک.

● سارِبانُ ع سارِبانَ: ذ. صفت. [سن. سارڤن = س = سان + رڤ = گاڏي] آنَ هلائيندڙ - اوني - جَتُ - شُتر سُوارُ - ساروانُ - سَرواڻ.

● سارِتيُ ع سارتيُ: ذ. صفت. [سن. سارَتي] رٿ هڪليندڙ - سُوارُ.

● سارِجَنٽُ ع سارِجنٽَ: ذ. [انگ. Sergeant] رنگروٽ سپاهين کي سيکارينڊڙ صوبيدارُ.

● سارِڏا ع سارڏائُونُ (ث): ث. قدرتي سمجهه - ذات - گُڻ. تنبوري ۾ هيٺ تندن قابو ڪرڻ جو هنڊ.

● سارڏَڙو: اسم خاص. ڪارونجهر ٽڪر تي هڪ تيرٿ جو هنڊ.

● سارڏُو ع سارڏُو: ذ. [سن. شارڏُول = شينهن] شينهن - چيتو - پينٿَر. جيئن "سَنگُ، ڪُنيهر، سارڏُو، ڪيهر، ليٽ، مزار، اسد، چيتا، شيرَ هَيُ، اينڈل ناءِ نرواپ" (ڈهس). (صفت). سورمو - سورهيو - بهار - سوروير - وِيرُ - پهلوانُ - دليير - جوڌو - جانٻو - قوي - جُنگ.

● سارسُ ع سارَس: ذ. پکيءَ جو هڪ قسم - ڳهه پکي. ڪونج هنس [هـ. سارس = ڪُونُجَ].

● سارِسانُونُ: ذ. اناج جو هڪ قسم - سانئون - ڏُٽ - سانُوڪ (ت).

● سارِسُوت: اسم خاص. ٽر ۾ رهندڙ هندن جي هڪ ذات جو نالو.

● سارِنگُ ع سارِنگَ: ذ. صفت. [سن. سارَنگ > شارَنگُ = رنگسارنگي، پتاپتي] چڪمرو - پتاپتي - رنگارنگي - قلقلبو - ٽيلي وارو - ڏيڪائتو - پيڪيدارُ - ديداري - چمڪيلي. چمڪو - روشني. جهڙ - ميگهه - جهڙالو - سَلهار - چَمر. آبر - ڪڪر - بادل. جهڙالي موسم - جهڙ وارو ڏينهن. وَسَ - مينهن - بارش - برسات - مينهوگي. جهڙي ڪڙي. پاڻي. انڊلڪ - قوس قزح - ڏنڪ. سانون مهيني جو نالو. راڳ يا سُر جو هڪ قسم - هڪ راڳڻيءَ جو نالو (جو ٻن پهرن جو گائجي). ڏکڻ ڏکن وارو هرڻ. ڪوئل - ڪوئل جي ڪُوڪ. مورُ - مورَ جي ڪوڪَ. پپيهو. ڪُونجُ جو هڪ قسم. ماکيءَ جي وڏي مک (راڻي). نانگ - نانگ جو هڪ قسم. شينهن - شيهر - هاڻي. زال يا عورت. وڻ. گهيٽو. چڻي - لنديءَ ڏوبَ چڻي. پهراڻ. ڪپڙو - وارُ. پهٽ جو گل. گل - قولُ. هڪ ساز جو نالو - چنگ. هڪ گهه جو نالو. هڪ هيرو.

Gul Hayat Institute

سون. هڪ ڪمان. صَنْدل ـ چَنْدَن. ڪافور. سيج پلنگ. هڪ ملڪ جو نالو. ٻاڻ ڏارڻ وارو ـ پکيوان جو هڪ صفاتي نالو (سامي). هڪ قسم جي جهنگلي ٻوٽي ـ پُرتُ ـ بکڙو (ت). ول جو هڪ قسم (بج گول، ڪنڊن وارو) ـ ڪنڊي (ث). (اسم خاص) هڪ ذات جو نالو.

● سارَنگيي ۾ سارَنگيُون: ث. [سن. سارنگي = هڪ ساز] ساز جو هڪ قسم ـ سِتارَ جو هڪ قسم ـ سُرندي جو هڪ قسم.

● سارَنگِهَيار: اسم خاص. تعلقي چاڇري م هڪ ديهه جو نالو.

● سارَنُ ۾ سارَنَ (ث): ذ. ڪوهَه مان ڪوس پري ڪيڏ وقت اهو هڏ جتي، ڪوسَ ٻاهر ڪيڏ وقت وهڻ بيهارجن. ڪوهَه مان ٻاٽي ڪيڏ جو رسو. (اسم خاص). تعلقي ڏيپلي م هڪ ديهه جو نالو.

● سارَنُ: مصدر. [سن. سمرڻ = ياد ڪرڻ] ياد ڪرڻ ـ دِل تي آڻڻ ـ يادگيري ڪرڻ. سَڪ اچڻ ـ سجهڻ ـ هرڻ. سنيالڻ ـ جاچڻ. ڪٽڻ ـ ليکو ڪرڻ ـ ڪٽڻ ـ حساب ڪرڻ. پيٽڻ ـ برابري ڪرڻ ـ چڪاسڻ ـ ٽڪرائڻ ـ مقابلو ڪرائڻ ـ پُورائڻ ـ لائي ڏسڻ ـ مشابهت ڪرڻ. امتحان وٺڻ ـ سوجهڻ ـ پرکڻ ـ جاچڻ. سنيالڻ ـ سانيڻ ـ سَولو ڪرڻ. سهڻ ـ (ٻاڻ م) سمجهڻ (طاقت). طاقت يا توفيق رکڻ. ٽنگ ڪرڻ ـ سلڻ ـ سَل ڪيڏ.

ـ سارَ ۾ سارُون: ث. يادگيري ـ سَنيُارَ ـ سانيُرَ ـ سَمَڪَ ـ ساروڻي ـ هرُ ـ سُرت. حُبُ ـ سِڪَ ـ تانگهه ـ چِيڪ ـ طَلَبَ ـ ڪپ ـ تاتَ. سُجاڻي ـ سَرجيتائي ـ شناخت ـ سُچيتِي ـ جاڳ (نند مان). سُرت ـ سَمُجهَ. حِساب ـ ليکو ـ ڳاڻيٽو ـ ڳڻ ـ ڳڻپ ـ تخمينو ـ انداز. سُڌ ـ سَماءُ ـ خبر. مهرباني ـ لطف. ٽنگ ـ سَل. مادِي جانور جو خصوصاً ڪُتڻون جو مخصوص عضوو.

ـ سارانِ ۾ سارائُون: ث. سارَ.

ـ سارَ ٽيڻ: يادگيري ٻوڙ ـ هرُڻ ـ دل تي اچڻ. محسوس ٽيڻ. نند مان جاڳڻ ـ سُجاڻي ٽيڻ ـ سنيال ٽيڻ ـ جاڳ ٽيڻ. (زالَ ڪي) ويم جو وقت ويجهو ٽيڻ.

ـ سارَپَ ۾ سارَپُون: ث. يادگيري ـ سارَ.

ـ سارَ سَنيُارَ ۾ سارُوُن سَنيُارُون: ث. يادگيري ـ سَنيُارَ ـ سنيال ـ تات ـ خبرداري ـ پرکوڙ ـ سَمَڪَ ـ ساروڻي ـ هرُ ـ شناختَ. فڪر ـ ڳڻتي. ڳوڻا ڦولها.

ـ سارَ لَهڻ: سنيال وٺڻ ـ خبرَ وٺڻ ـ سڌ وٺڻ. سنيال ڪرڻ ـ خبر ڪرڻ ـ يادگيري ٽيڻ ـ سُجاڳي اچڻ. مدد ڪرڻ ـ سَهارو ڏيڻ. نگاهه رکڻ.

ـ سَارونَنَا ۾ سَارونَا (ڪ): ذ. صفت. سارَ وارو ـ ڄاڻ وارو ـ سمجهو ـ سياڻو.

ـ سارُوڻيُ ۾ سَارُوڻيُون: ث. يادگيري ـ سنيار ـ سانيرَ ـ سارَ ـ سَمَڪَ. سُجاڳي ـ جاڳ. نالو ـ ناموسَ. يادگار.

● سَارِڻو ۾ سَارِڻا: ذ. متارو گوشت ـ متارو ماسُ ـ ٽلهو مَاهُ.

● سَارو ۾ سَارا: ذ. صفت. [سن. سَرُوَ = سڀ] سڀ ـ ڪُل ـ سربستو ـ سمورو ـ سڄو ـ سَمَنڊ و ـ ثابت ـ سيوئي ـ سڄوئي ـ سالم ـ سلامت ـ مڙيوئي ـ جملو ـ صفاتي طرح مرڪبات م ڪم اچي ڪهڻائي جي معنيٰ ڏيڪاريندڙ جيئن:

"گهوڙو سارو، سيو سارو".

ـ سَاراڻِ: ث. سارائي ـ سالميت. سڀ هجڻ جي حالت. دُرستي. خاتمو ـ پورائي.

ـ سَارائيُ ۾ سَارائِيُون: سَاراڻِ.

ـ سَارو جِسمُ ۾ آ ڪِيُونُ ٽِيڻُ: سڄو جسم ڦٽجي پوڻ ـ بدن تي ٽيرن جا نشان ٽيڻ.

ـ سَارو لَهَ هَٽَڻُ (ث): هلندي ڇڏي لهه هٽڻ ـ رَسائي نه هٽڻ.

● سَارُو ۾ سَارُو: ظرف. (آلهي) جهڙو ـ وانگر ـ طرح ـ ساڳيو ـ گهاڻ ـ جيهو ـ جنسي ـ آچارُ ـ برابر ـ مثل ـ ساڪيات ـ موجب ـ موافق ـ پٽاندر ـ آهر ـ هوندَ.

● سَارِوانُ ۾ سَارِوانَ: ذ. صفت. [سن. سارڻ: مس = سان + رتْ = گاڏي] اٺ هڪلينڊڙ ـ اوني ـ جت ـ ڪاهو ـ شتربان ـ ساربان.

ـ سَارِوانِيءُ ۽ سَارِوانِيُونُ: ث. شُتربانی.
● سارو سَنکھ رُ: اسم خاص. سنڌ جي قديم روايت هڪ مشهور پاڳيو جنهن وٽ هر قسم جو مال موجود هو.
● سارَهَ ۽ سارَهُونُ: ث. [سن. شَتَسُ= ساراه] ساراهڻ. (هـ. سَراهَنا).
● سارِهورِيُ: اسم خاص. تعلقي شهداد پور ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ساريُ ۽ ساريُونُ: ث. [سن. شالِيُ= سارِيُ. ف. شالي] آنُ جو هڪ قسم (وڏي پاڻيءَ ۾ پنڊا ٿيندڙ). اڇي ۽ ڪاڙهي رنگ جو آنُ- چانور کوپي سميت- تهه سميت چانور. [سن. سارِه=سُهرو] "شطراج، چوپڙ، نوٽس، چلهر وغيره". راندين ۾ ڪم ايندڙ داڙو- ڪوٽ- مهرو- داڻي. سَرسيُ- زياد تي- چاڻي- چاندي- جيت- ڪاميابي- فتح. اجازت. (صفت). تيار- هوشيار- خبردار. ث. صفت. سڄي- سربستي- ثابت مڪمل.
ـ ساريُ سَر ٿيڻَ: نصيب زور ٿيڻ- پاڳوارو ٿيڻ.
ـ ساريُ سَر هُجڻَ: نصيب زور هجڻ.
ـ ساريُ ڪَرڻَ: ڪامياب ٿيڻ- ڪنڊُ- سَرسي ڪرڻ. مَلهَ ۾ تن ڇڻن کي سانڊه دَسڻُ (ت).
ـ ساريُ ڪنڊُ: گوءِ ڪٽڻ. ڪٽر ڪٽڻ. چوپڙ راند ۾ مخالف جي ساري کي مارڻ.
ـ ساريالُ: ث. سارين جو- سارين وارو- سارين جي (هوڪ يا زمين).
● ساريتيُ: ث. آها چوپائيُ جا قرجيُ سارَ يعني آرُ تي ڏهڻ ڏئي.
● ساريُڪو ۽ ساريُڪا: ذ. صفت. ظرف. [سن. سَدرُڪش] جهڙو- وانگر- طرح- ساڳيو- جيهو- جنسي. آچار. مثل- برابر- مَثُ- ساڪيات.
● ساريُڪو ۽ ساريُڪا (ڪ): ذ. صفت. ظرف. ساريڪو.
● ساريُونُ: ث. [سن. شالِي] اناج جو هڪ قسم- چانورن جو فصل.

● ساڙَنُهَ (ت): ث. هر ڏينهن جي حالت- ساڻاءُ.
● ساڙَنُ: مصدر. ٻارڻ- جلائڻ- ڪامائڻ. رکڻ ڪرڻ- خاڪ ڪرڻ. ڳارڻ- سُڪائڻ- ڪومائڻ- سُڪسائڻ. (حرص) جاڳائڻ- ڪجائڻ- چڙ ڏيارڻ- پڙڪائڻ. خار ڏيارڻ- ڏنگڻ.
ـ ساڙ ۽ ساڙَ: ذ. جلُ- جلڪو- باهه- ڪام- ٻارُ- ساڙو- تپش. ايرڪا- حسد- ريس- هُوسَ- بغض- دشمني- ويرُ- جلن- پَوسَر. سوزُ. سخت مند جو تاءُ. حسد جو ساڙو. سيءِ جو سختي سببان وڻ، ٻوٽي جو سڙڻ. گهوڙن جي بيماري- گرمي، سردي ۽ مچر يا ڏنگ جي چڪ ٻاڻ سبب گهوڙي جي بدن جو سڙڻ- اکين جي وڻن جو ڪوٽيڻ، ٿوري ڇڪ سان اڇ جي وارن جو ٽُٽڻ. لڏ جو ڳاڙهاڻ تي مائل ٽين ۽ ڪنهن گهيڙ گهٽ مان چيلهه ڏنگي ڪري ڏڪائي متي چڙهڻ- هڪ لا علاج مرض. سُورُ- دردُ- ايذاءُ- ٻيڙا- رَنجُ. سڙيل ماسُ. مردارُ. ٻريل هنڌ- جليل هنڌ. جانورن کي هڪ بيماريءَ جو نالو. گهوڙي کي ايندڙ هڪ بخارُ. (صفت). ڪنو- سڙيلُ- گندو- باسيُ- پُٽو.
ـ ساڙُ ٿيڻَ (ت): ڪجيءَ جو محاورو- ڪجين ڪجين جو خراب ٿي هيٺ ڪرڻ. حسد ٿيڻ. بدن ۾ ساڙو ٿيڻ.
ـ ساڙَ ڏيارَنُ: چڙ ڏيارڻ- ڪجائڻ- پڙڪائڻ. (حرص). جاڳائڻ- خار ڏيارڻ- چيڙڻ- چيڙائڻ. ڪُڙائڻ- پوسرائڻ.
ـ ساڙَ سَڙيو ۽ ساڙَ سَڙيا: ذ. صفت. ساڙَ ۾ سڙيل- حاسد- ويري- ريسارو- بغضي. ساڙ ولدو- اندر رڌو.
ـ ساڙُ ڪَرَنُ: ڪجيءَ جو ٻوٽن، وڻن وغيره کي ساڙي ڇڏڻ. ساڙُ ٿيڻ.
ـ ساڙو ۽ ساڙا: ذ. جلڪو- جلُ- ٻچُ- ساڙُ- جَرَ- جلَڻ- حَسَد- ايرڪا- ڪام. بغض- پيائي. گرميُ- تپش- سوز. ٻيشاب جي هڪ بيماري. سيءُ جو ساڙُ.

Gul Hayat Institute

ـ ساڙو وڃهڻ: گاريون ڏيڻ ـ بدسخن گالهائڻ ـ واهيات بڪڻ. بيجاءِ طور ڪم آڻڻ ـ بيجاءِ هلت ڪرڻ.
ـ ساڙونڌو ۽ ساڙونڌا: ذ. صفت. ساڙ سڙيل ـ اندر رڙو ـ حاسد ـ بغضي ـ وبري.
ـ ساڙي ڪاڏو ۽ ساڙي ڪاڏا: ذ. صفت. حاسد ـ ريساروـ ڪام ڪاڏو ـ آبر ڪائو. شڪي ـ بدگمان.
● ساڙو ۽ ساڙا (ث): ذ. زال جو پياءُ ـ سالو. (ث. ساڙي ۽ ساڙيون). [هـ. سالا + سالو]
● ساڙهه ۽ ساڙهون (ت): ث. خريف جي آباد ي خصوصاً جونءَ ۽ ڀاجمر جي فصل راهڻ وقت جانئي يا سرهه لاءِ ڏنل هر جي اوڙ (جي سيئي هروپرو پورو چوت ۾ هوندين آهن).
● ساڙهو ۽ ساڙهما: ذ. ڏهائيءَ جو ٽاڻءُ. پاڪيو. جيئن "ڪي ڏوهي ۽ ڏوهه ڪي ساڙهي ۽ سانگهيڙيون".
ـ ساڙهي ۽ ساڙهيون: ث. ساڙهي جو مونث. سوڙهي منهن واري دڪي (ت). [سن. شاڻڪا = ساڙهي] عورت جي پوشاڪ لاءِ ڪپڙي جي ڏگهي چادر ـ ڏگهي ڏوتي ـ ساڙي. (هـ. ساڙهي).
● ساڙي ۽ ساڙيون: ث. ساڙهي.
● ساڙيهه ۽ ساڙيهر: ذ. [سن. سوديش = ديس] وطن ـ ڏيهه ـ ديس ـ ساڻيهه.
● ساڙ: صفت. [ف. ساختن = ٺاهڻ] جوڙيندڙ ـ ٺاهيندڙ ـ بنائيندڙ ـ تيار ڪندڙ. مرڪبات ۾ ڪم ايندڙ، جيئن "دندان ساز، ڪارساز، گهوڙي ساز وغيره".
● سازڪ ۽ سازڪ: ذ. [سازڪ. ساختن = ٺاهڻ، سن. سَج: سماج] سامان ـ اسباب ـ ٽپڙ ٽاڙي ـ جيئن "پيڙيءَ جو سازڪ، گهوڙي جو ساز وغيره". وڃائڻ جو اوزار ـ ساجڪ (سازن جا ٽالا: ستار ـ سارنگي، سُرندو، دَفَ، ڪمانچو، چنگ، سر منڊل، توتارو، رباب، بين، بگواز، بينسري، طائوس واري، ڊڪڙ، طنبورو، ڪرناءِ، شرناءِ، باجو، وڻاڻ، وغيره). اوزار (جنگ جا هٿيار وغيره). وسيلو ـ ذريعو. [ف. ساختن = ٺاهڻ ـ سلوڪ ـ صلح ـ لاڳاپو. بڌي ـ سازش ـ منصوبو.

ـ سازڪ بازڪ ۽ سازَ بازَ: ذ. صفت. [ف. ساز + باز > باختن = ڪيڏڻ] خوش پوشاڪ ـ ٺهڪڙو ـ ڦهڪڙو ـ پورو ـ سر ـ سڀهڙو ـ سنجاڻو ـ ٺيڪ ٺاڪ ـ ٺاهوڪو ـ سنجيلو ـ سنجورو ـ مڪيو چڪيو ـ سينجيو ڪٽنجيو. منصوبو ـ سازش.
ـ سازڪ بازڪ ڪرڻ: همراز ٿيڻ ـ ميل ميلاپ ڪرڻ ـ منصوبو رڌڻ.
ـ ساز سنوارڻ: طلب پورا ڪرڻ ـ مرادون پائڻ ـ ڪامياب بنائڻ ـ سوپارو ڪرڻ:
"صاحبان سپ سندام ساز سنوار"
(فاضل شاهه).
ـ سازڪار ۽ سازڪارَ: ذ. صفت. ظرف. [ف. ساز + ڪار = وارو] ٺاهه ۾ سهائيندڙ. مطابقت ۾ موافق. مبارڪ ـ راست ـ مصلح.
ـ سازٻڌه: ذ. سازن وڃائڻ وارو. ٺاهيل ـ (شڪل وغيره).
ـ سازوار ۽ سازڪوار: ذ. صفت. ظرف. موافق. سازگار.
ـ سازوسامان: ذ. مال و اسباب ـ ٽپڙ ٽاڙي.
ـ سازي ۽ سازيءُ: ذ. ڪلولت ـ ڪلاوٽ ـ مُطرب ـ گوئيو ـ سازيندڙ ـ موسيقار.
ـ سازيندڙ ۽ سازيندر: ذ. سازي ـ ساز وڃائيندڙ.
● سازش ۽ سازشون: ث. (ف) آندروني ملت ـ بڌي ـ منصوبو ـ ٺاهه ـ رٿ ـ سيٽ. قانون جي خلاف صلاح مشورو. وڪوڙ. اٽڪل ـ ڪند ـ چند ـ چالاڪي ـ ڪيڏ.
ـ سازشي ۽ سازشيءُ: ذ. صفت. وڪوڙ وجهندڙ ـ سازش ڪندڙ ـ منصوبائي ـ بغاوتي ـ دولابي ـ دغاباز ـ فريبي.
● ساس ۽ ساسَ: ذ. [سن. شُواسَ = ساه] ساهه ـ جان ـ پران ـ پساهه ـ دَمُ ـ جيءُ. حياتي ـ جند ـ زندگي ـ جياپو. ڇوٽا ـ عمر ـ جمار. جيوتي ـ گذران. [هـ. ساس = ساهه].
ـ ساس سهيلا: ذ. سولو موت ـ آسان موت.
ـ ساسيهن سڪالو ٽيهڻ: سولائي سان مري وڃڻ.

Gul Hayat Institute

ـ سَاسِيءُ ع سَاسِيُ: ذ. صفت. ساهوارو ـ جَانڌارُ.

● سَاسَائِيڻُ: مصدر. [سن. سَہ = سهڻ] سَهڻسَائڻ ـ سهڻ ـ برداشت ڪرڻ. (ساسائيو ـ ساسائيندو ـ ساسائيل).

● سَاسِيتَرُ (ڻ): ذ. سَوڻَ ـ ساڻَ ـ سَڳڻ (شادي غمي يا پوڃا جي وقت جا).

● سَاسَرِ ع سَاسَروُنُ: سَاسَرِيُونُ: ث. (انگ. Saucer] چينيءَ جي نندي ٿالهي ـ پليٽ (ڪوپ سان سر).

● سَاسِينَا ع سَاسِينَائُونُ: ث. سيکٽ ـ گوشمالي ـ سزا ـ مار. تنبيهَ ـ جڏَ ـ جهڪَ ـ چڙبَ ـ دَبَاءُ ـ جهڙپَ.

ـ سَاسِينَائُونُ ڏِيڻُ: مار ڏيڻ ـ سزا ڏيڻ ـ سيکٽ ڏيڻ ـ گوشمالي ڪرڻ ـ تنبيهه ڪرڻ ـ جڏ ڪرڻ ـ لاڪ لاهڻ. جهڙپ ـ جهڪڻ ـ چڙپڻ ـ دَبائڻ ـ چوڪ ڪرڻ.

● سَاسُو ع سَاسُو (ڻ): ث. (زال يا مڙس) جي ماءُ ـ سَسُ.

ـ سَاسُو سِيءُراڻيو: ذ. شاديءَ جي پئي ڏينهن تي ڪنوارتن طرفان گهوٽيتن کي ڏنل ڪاڏو.

● سَاسُولِيُ: اسم خاص. بروهي قومِ جي هڪ قبيلي جو نالو.

● سَاعَتَ ع سَاعَتُونُ: ث. ڪ ڪلاڪ جو عرصو ـ هڪ گهڙي پلڪ ـ منٽ ـ پَل ـ دَمَ ـ گهڙي ـ لحظو ـ ڪين ـ ويرم. وقت ڏيڪارڻ جو هڪ اوزار ـ واچ ـ گهڙي ـ نندو گهڙيال. بخت ـ نصيب ـ پاڳ. وَجهَ ـ چانس.

ـ سَاعَتُ بَسَاعَتُ: طرف. هر گهڙي ـ لحظي ـ بہ لحظي ـ گهڙي گهڙي.

ـ سَاعَتُ هُڻُنُ: بخت هڻڻ ـ پاڳ هڻڻ.

ـ سَاعِيرُ ع سَاعِيرَ: ذ. [سن. شاعر] شاعر ـ ڪوي.

● سَاعِيُ ع سَاعِيُ: ذ. صفت. [ع. سَعَيَ] ڪوشش ڪندڙ ـ سعيو ڪندڙ. ڊُڪَ ڊوڙ ڪندڙ.

● سَاغَرُ ع سَاغَرَ: ذ. (ف) شراب پيڻ جو پيالو ـ جام. پيالو ـ ڪتورو ـ وٽو ـ جمن.

ـ سَاغَرُ هَلَنُ: شراب جو ڊوُر هلڻ.

ـ سَاغَرِيُ ع سَاغَرِيُ: ذ. صفت. پيالي جو.

● سَافُرُو ع سَافُرَا (ل ـ ڪ): ذ. صفت. ڪنهن ڪم ڪان سواءِ ـ واندو اڪيلو. پيڙهيءَ وغيره جي بدعت ڪان آجو ماڻهو. ٻي روزائتو (ڪ).

● سَافِيلُ ع سَافِيلَ: صفت. هيٺيون ـ هيٺاهون ـ هيٺاهون حصو. ڪمينو.

● سَاقُو ع سَاقَا (ڻ): ذ. صافو.

● سَاقِطُ ع سَاقِطَ: ذ. صفت. [ع. سَقَطَ: هو ڪريو. ڪرندڙ ـ ڪريل. گهٽ. نڪمو.

ـ سَاقِطُ ٿِيڻُ: ڪرڻ (حمل).

ـ سَاقِطُ ڪَرَڻُ: ڪيرائڻ (پيار يا حمل).

علم عروض شعر جو بحر يا وزن ڪيرائڻ.

● سَاقِيُ ع سَاقِيُ: صفت. [ع. سَقَيَ = هن پياريو] محفل ۾ شراب ورهائيندڙ ـ مئي ورهائيندڙ ـ شراب پيارينڊڙ. مرشد. سخي. معشوق ـ محبوبُ ـ صنم.

● سَاكُ ع سَاكَ: ذ. [سَن. سَو = پنهنجو] لڳ لاڳاپو ـ متاچاري ـ سڳائي ـ مائٽي ـ عزيزي ـ عزازت ـ قرابت ـ رشتيداري ـ سڱي ـ پائپي ـ برادَري ـ لاڳاپو ـ ناتو ـ ڳانڍاپو ـ سَنبَنڌُ ـ تعلق ـ نسبت. مشهور راجا سالیواهن کان شروع ٿيندڙ سَنُ ـ شاک.

● ساكا: ذ. ڪاڻهين (وڻيل ڪاڻهين) جا سڳا جي ويڙهي سيڙهي مڙان پڌجن. (ن).

● سَاكَارُ: مصدر. ڏيهي حساب موجب جاري ڪيل هنڌيءَ جا پٺسا پرڻ (ضد. ناكارُ).

● سَاكَارُو ع سَاكَارَا (لس): ذ. صفت. ساک پت وارو. شاهوڪارُ:

"واحد وريامن ۾ تون آهين سدا ساكارو"

(صاحبڏنو. ڪتاب ٻيلاين جا پول).

● سَاكِيتُ ع سَاكِيتَ: صفت. [ع. سَكَتَ = هن ماڻ ڪئي] چپ ـ خاموش ـ ماڻ ـ سانت. مائيٽو ـ چپ چاپُ.

Gul Hayat Institute

● ساڪَرُ ۽ ساڪَرَ: ذ. لَسو پٿر ـ رُهيڙي ـ مورَمُ. ڪري ـ ڦٽيوُنُ. سنهي پٿريءَ واري زمين.
● ساڪَرَ ۽ ساڪَروُنُ (ث): ث. مصريءَ جو سنگ ـ مصري.
● ساڪِرو: اسم خاص. ضلعي ٺٽي ۾ هڪ تعلقي جو نالو. تعلقي جوهيءَ ۾ هڪ ديهَ جو نالو.
ـ ساڪِرائيُ: ذ. صفت. ساڪِري جو. آڻ جو هڪ بٽُ. (ميرپور ساڪري جي طرف جو (رنگ ڪارو) لَسڻ اڇو ٽڻي، قد جو ڇوٽو پر هلڻ ۾ تڪو "ساڪرو آڪرو").
● ساڪُرُو: ذ. صفت. ڪتو ۽ ڪڙو سَوادُ (ڪ). رنگ جو هڪ قسم.
● ساڪَريو (ت): ذ. پَرٿي جي هڪ رسم جو نالو. (مڱڻي کانپوءِ گهوٽيتا، ڪنواريتن جي گهر وچي ڪپڙا ۽ زيور چوڪريءَ کي ڏين، انهن ڪپڙن ۾ ويجهن عزيزن لاءِ ڪپڙو هٿ، ان جي عيوض ڪنواريتن طرفان هڪ ڪي پنهان هڪ رپيو روڪڙ ملڻ ـ هڪ خوشيءَ جو موقعو).
● ساڪِريو وِڇُونُ (ث): ذ. وڇونءَ جو هڪ قسم ـ ڪاري رنگ جو وِڇُونُ.
● ساڪُڙ ۽ ساڪُڙُونُ: ث. مهنهن جي پيرن ۾ وجهڻ جي سنگهر ـ زنجير.
● ساڪِڙِ ساڪِڙِ ڪَرَنُ (ت): تڪڙو هلڻ ـ آپهرو هلڻ ـ جلدي وڃڻ يا اچڻ.
● ساڪُڙُ ۽ ساڪُڙَ: ذ. وڻيل ڏاڳو. (ت) آسري لئي جو قَرُ، چمڙي رڳن جي ڪم ايندڙ.
ـ ساڪُڙُ وِجهَنُ: چمڙي رڳن لاءِ ٿاهيل مصالح ۾ ساڪڙ يا لئي جو قَرُ وِجهَنُ.
● ساڪَڙو: ظرف. صبح جو (سوير).
● ساڪِنُ ۽ ساڪِنَ: ذ. صفت. [ع. سَڪَنُ = هو آرامي هو] بيحس و حرڪت ـ بنا چرپر ـ بيئل ـ قائم. رهاڪو ـ رهواسي ـ ويٺل ـ رهندڙ ـ مقيم ـ باشندو. علم نحو جي هڪ اصطلاح موجب هڪ هنڌ بيٺل اکر ـ اهو اکر جنهن تي ڪا حرڪت نه هلڪ جزم يا سڪون هجي. جيئن "رَنگُ، شِينهنُ ۾ نُ، ي، نُ، نُ اکر".
● ساڪُنُ ۽ ساڪُنَ (ل): ذ. پسارڪي وڪر جو هڪ قسم. ڪپڙن کي رنگ ڏيڻ جي مصالح جو هڪ قسم ـ ساڪُڙُ.
● ساڪَ ۽ ساڪُونُ: ث. [سن. ساڪَشِيه: س ـ سان + اڪش = اک] اکين ڏٺي احوال جي گواهي ـ سچائي جي ثابتي ـ واڌا ـ شاهدي ـ گواهي ـ ثابتي ـ پرماڻ. قسمِ ڳالهه ـ شبد پرماڻ ـ قسم ـ سُنهُ ـ ويساهه. ناماچارُ ـ نالو ـ ناموس ـ آبرو ـ عوت ـ مان ـ آبُ ـ سَنمان. نيڪنامي ـ ايمانداري ـ سچائي ـ سُچتائي ـ ڪارپت ـ اعتبارُ ـ ويساهُ ـ پت ـ هٿ. شاباس ـ سُجرائي ـ جَسُ ـ پَرمُ. رُت ـ موسم. روشني ـ سوجهرو ـ پاڪ.
ـ ساڪاٽو ۽ ساڪاٽا (ل): ذ. صفت. ساڪائتو.
ـ ساڪائيتو ۽ ساڪائيتا: ذ. صفت. ساک وارو. مانوارو ـ شانوارو ـ شاناڻتو ـ معزز ـ سچيو ـ آبرو وارو ـ معتبر ـ مالائتو ـ اشراف. سوچارو ـ چڱو ـ خاصو. ستياوان ـ ايماندارُ ـ سُچيو. اعتباري. هٿيڪو. سڪَرُ.
ـ ساڪَ پَتِ ۽ ساڪُونُ پَتُونُ: ساڪُونُ پَتِيُونُ: ث. اعتبار ـ ويساهه ـ قسم ـ سُنهُنُ.
ـ ساڪَ پَرَنُ: سچائي جي ثابتي ڏيڻ ـ ايماندارِي جو ثبوت ڏيڻ. ڪنهن جي ايمان شاهدي ڏيڻ. اعتبار ڏيڻ. سُنهن کڻڻ ـ قسم کڻڻ.
ـ ساڪَ ڪَيدَنُ: نالو ڪيڻ ـ ناموس ڪيڻ ـ مشهور ٿيڻ ـ نامياروٿيڻ.
ـ ساڪِنائيُ ۽ ساڪِنائِيُونُ (ڪ): ث. شاهدي ـ گواهه. ثابتي ـ خاطري ـ ويساهه ـ پڪ.
ـ ساڪِنيُ: ث. شاهدي. ڪا حقيقت.
ـ ساڪيُ ۽ ساڪِيُ: ذ. سڀاڪ ڏيندڙ ـ ساک پريندڙ شاهد ـ گواهه ـ اوگاهه:
"ڪاڙيندي ڪوڙها، ست ساڪي ٽيندءِ سامهان."
"وِڇُونُ جي رات وُڻيون، تن جو ساڪي سچ."
(شاهه)
مسلمانن جي عقيدي موجب السانن جي ڪلهن تي ويهي سندن اعمال لکندڙ ٻه ملائڪ ڪراماً ڪاتبين (غريب اللغات). (ث). شاهدي ـ گواهي. ثابتي ـ نشاني.

Gul Hayat Institute

= ساکیما ع ساکیائون: ث. شاهدي ـ گواهي. ساکڻ.
= ساکيي ُ پُوت ُ: ذ. پرماتما (سامي).
= ساکيي ُ پتيي ُ: ظرف. ساک پت سان ـ اعتبار سان ـ ايمانداري ء سان ُ.
● ساکاڻي ُ (ت): اسم خاص. چاندين جي هڪ ذات جو نالو.
● ساکرِ ع ساکرون (ل): ث. چڱيلائي ـ تندرستي ـ نمرائي. آرام.
● ساکيرو ُ (ت): ذ. مينهن کان فراغت ـ ڦڪرائي.
● ساکيڑو ع ساکيڑا: ذ. چمڙي ء جي بيماري ء جو هڪ قسم ـ پُٽار ـ پُربُر ـ آرائيون ـ داڻ ِ داڻ ِ ـ ٽڏ ِ ي ُ.
● ساکو: اسم خاص. تعلقي ميرپور ساکري م هڪ ديهه جو نالو.
= ساکيي ُ ع ساکيئون ُ: ث. آکاڻي ـ ڳالهه ـ قصو ـ کهاڻي ـ فسانو ـ کيت ـ کهات ـ نقل ـ نظير ـ مثال ـ حڪايت ـ داستان ـ بيان ـ ورتانت. تاريخ ـ کيفيت. جيئن "جنم ساکي ُ = سوانح عُمُري ُ". بيت جي سيٽ ـ مصرع ـ ڪَلِي ُ ـ انترو ـ بَند ُ. بيت ـ ڪوِتا ـ شعر ـ غزل ـ نظم ـ چَنْد ُ ـ راڳ ُ ـ گانو ـ گيت ـ بچن ـ شبد.
● ساکيات ُ: ظرف. [سن. ساکْشات ُ = هوبهو] روبرو ـ سامهون ـ سنمک ـ حاضر ـ موجود. هُوبَهو ـ جهڙو ـ وانگر ـ سُڌ بُڌ ـ ساگيو ـ جنسي. پورو پورو ـ ٺيڪ ـ برابر ـ ڪرو ـ درست.
● ساکيئا (ث): ذ. پرت جو هڪ قسم.
● ساگ ُ ع ساگ (ث): ذ. بوڙ ُ ـ ساگ ُ.
● ساگر ُ ع ساگر: ذ. [سن. ساگر ُ = سمنڊ] اٿاهه پاڻي ـ سمنڊ ـ سموند ـ عميق ـ بحر ـ ڪارو. وڏو سمنڊ ـ بحر اعظم. درياءُ ـ سائنڌر ُ ـ ميهراڻ.
● ساگر ِ: صفت. پورو.
● ساگيراڻي ُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. (اڪثر حيدرآباد م).
● ساگيڑيا (ت): اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ساگڻ ُ (ث): مصدر. ڪرين کي ڪوه تي پاڻي پيارڻ.
● ساگو ع ساگا: صفت. ساگيو. سڳو.
"ساهڙ ساڳن ري ء سري، ساگا ساهڙ سان،
وسن تنهن وصال سچن، پاڳن سندا پاڻ"
(خان زئي ـ سهڻي).
مال جو ولر ـ گلو (ث).
● ساگو داڙو ع ساگو داڙا: ذ. سيگو چانور ـ صابو داڙا.
● ساگ ِ ع ساگ ُون ُ: ث. ڇڪ ِ ـ تاڻ ـ ڪشش ـ طلب ـ (عشق جي).
● ساگ ُ ع ساگ ُ: ذ. [سن. شاک = ڪائي. ف. ساگوان < ساج] هڪ وڻ جو قسم، عمارتي ڪاٺ وغيره جي ڪم ايندڙ. ساگوان. ڀڪو. سائي پاڄي ـ سبزي ـ پالڪ ـ بَڪَر ُ ـ ترڪاري. گوشت ـ ماهه ـ ماس ُ ـ مَانُس ُ ـ ساگو ـ قطار.
= ساگاڻي ُ ع ساگاڻي ُ: ذ. ساگ ُ وِڪندڙ ـ ساگ ُ وارو.
= ساگ ُ سُوا: ث. هڪ قسم جي سائي پاڄي ـ سوئن جي پاڄي.
= ساگ ُ وَن ُ: ذ. ساگ ُ جو وَن ُ.
● ساگاڻ ُ: مصدر. سمجهڻ ـ پجهڻ ـ پروڙڻ.
● ساگاهيي ُ ع ساگاهيئون ُ: ث. پاڻي ماپڻ جي ونجهي ـ پاڻي ڪڍڻ لاءِ بانس جي سنهي ڪاٺي.
● ساگ ُڻ ُ: مصدر. مال کي آهستي آهستي تولين ۾ پاڻي پيارڻ.
= ساگ ُ ع ساگ ُون ُ: ث. مال کي ترتيب وار جهلي جهلي پاڻي پيارڻ جي حالت.
● ساگو ع ساگا (ث ـ ل): ذ. انن ء گڏهن جي قطار ـ سات ـ قافلو ـ ولر. (ت). ساگيو ـ اهوئي ـ جنسي ـ هُوبَهو. اصلي رهاڪو ـ هتي جا.
ع ساگوٽو ع ساگوٽا: ذ. سن. ساورشيه = ساگيو] اهو ساگيو ـ ساگيو ـ جنسي ـ هُوبَهُو ـ سُڌ بُڌ ـ ساگيوئي ـ ساکيات ـ اهڙوئي ـ لڳتر ـ سڌُوپ ـ آپيد ـ هڪجهڙو ـ برابري ـ اصلي ـ عين ـ نِس ُ ـ پورو پورو ـ تَڻ ِ.
● ساگيو ع ساگيا: ذ. صفت. [سن. ساورشيه = ساگيو] ڏسو ساگوٽو.

Gul Hayat Institute

ـ ساڳيائيءُ ۽ سا ڳيايُون: ث. هڪجهڙائي ـ سَمْتا ـ مشابهت ـ برابري ـ ساڳوڻائي ـ اپيد پائي ـ سرو پائي.

● ساڳهَرَ ۽ ساڳهروُنءُ: ث. [سن. گُرهَ = زال] گهر جون زالون ۽ پار ـ آل اولاد ـ پَروارءُ ـ اَڪَهه ـ عيالءُ ـ قبيلو ـ ڪُٹُنبءُ ـ ٽبَرَ ـ ڪيورءُ. نَسل ـ ڪُل ـ ونس ـ گهراڻو ـ خاندان ـ خان مان. زال ـ جوءِ ـ پتني ـ اِستِريءُ ـ وَنيءُ ـ آهليه ـ گهرواري.

● ساڳاتو ۽ ساڳاتا: ذ. سگٽو ـ سنگتي ـ رفيق]

● ساڳاهو ۽ ساڳاپا: ذ. ميٽا چاري ـ مائٽي سڳائي ـ عزيزي ـ عزازت ـ ڳانڍاپو ـ تعلق ـ نسبت ـ رشتيداري ـ قرابت ـ سُهَنْڊءُ ـ دوستي.

● ساڳاهيڻ: مصدر. [سن. سَنْجيجا = س = چگو + جيجا = جاڻ] ساڃاهڻ ـ ساڃاهه ڪرڻ ـ خيال ڪرڻ ـ حوصلو ڏارڻ ـ خبردار ٿيڻ ـ سنڀالڻ ـ چيتڻ ـ هوش رکڻ. سمجهڻ ـ پروڙڻ ـ ور جهڻ ـ ٻُروُجهڻ ـ پُڇجهڻ ـ لکڻ ـ سَرجهڻ. ليکڻ ـ چاڻڻ. ڏيان ڏيڻ ـ ٻڌڻ. ادب ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ ـ پرواه ڪرڻ. رهڻ ـ گذارڻ. گهٽ ٿيڻ ـ تخفيف ڪرڻ ـ پت سان مٽو لڳڻ ـ باز اچڻ. ڪنڌرو يا نرم ٿيڻ. سنگ گهرڻ (ت). ڪير لاهڻ تي آماده ڪرڻ.

ـ ساڳاهه ۽ ساڳاهُونءُ: ث. ڪٽنبيءُ ـ فڪر. سنڀال ـ تات. خبرداري ـ پر گهور ـ پرچار ـ پرداخت. خيال ـ ڏيان ـ سالڳو ـ پرواه ـ لک ـ چيت. ڏاهپ ـ سرت ـ سمجهه ـ حوصلو. عاقبت انديشيءُ ـ اڳ چيتي. جتن تاکيد ـ چتاءُ. اختيار. گهُرَ ـ چِڪَ ـ طَلَبَ (سڳب جي) (ت). پيچ گهٽڻ.

ـ ساڳاهيتو ۽ ساڳاهيتا: ذ. صفت. سياڻو ـ گهٽو ـ گاڙو ـ سَتَمَانءُ ـ دِگهي نظر رکندڙ ـ دير گهه درشن ـ دور انديشءُ ـ سياڻپ جو ـ پکو پختو ـ سيانڻو. خبردارءُ ـ سچيت ـ سُجاڳءُ ـ ساوِڌانءُ.

ـ ساڳاهيجَنءُ: ڪير ڏيندڙ جانور جو ڪير لاهيڻ ـ سگوئيجڻ (ت).

ـ ساڳاهو ۽ ساڳاها: ذ. صفت. خبردارءُ ـ هوشيار ـ سچيت ـ ساوِڌان. سياڻو ـ گاڙو ـ متمانءُ ـ دِگهي نظر رکندڙ ـ دِير گهه ـ سمجهو ـ درشءُ ـ دوراندپيشءُ ـ سياڻپَ جو ـ پکو ـ سيانڻو.

● ساڳائيڻءُ: مصدر. [سن. سَنْجيجا = س = چگو + جيجا = جاڻ] سمجهڻ ـ سڃاڻڻ ـ سَهي ڪرڻ. ٽٽن ۾ ڪير لاهڻ (سگوئيڻ) (ڪ). ڏڏل پکري جي ٽٽن ۾ ڪير اچڻ.

● ساڳيرو: اسم خاص. تعلقي ميرپور خاص ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ساڳُ واڳُ ۽ ساڳ واڳ: ذ. معتبر ماڻهو ـ ڏسڻو وائسڻو.

● ساڳُو واڳُو ۽ ساڳا واڳا: ذ. معتبر ماڻهو ـ ڏسڻو وائسڻو.

● سالَ ۽ سالُونءُ: ث. [ف. شال] شالَ ـ ريشمي چادر.

● سالءُ ۽ سالَ: ذ. [ف. سال] ورهيه ـ سمت ـ سلـ ـ ۱۲ مهنا ـ سج جي ڏوري جي چرار جي برج حمل جي پهرين نقطي کان شروع ٿي برج حوت جي پڇاڙي جي نقطي تي ختم ٿيندڙ حالت. عمارتي ڪاڪ جو وڻ ـ ڪاڏوڙي وارو وڻ. (صفت). صاف (آن). نج ـ نجو ـ صاف ـ شُدّ ـ لبارءُ. سنو ـ آڇُتو ـ نرمل. آصيلءُ ـ چِنڊءُ. ڪرءُ ـ تڪو ـ سچو ـ چوکو ـ ٽنگسالي. پاڪءُ ـ پوِتّرءُ ـ پاڪدامن. صفا ـ نسورو (ڪوڙ). سنو ـ سالم ـ چگو ـ عمدو ـ موچارو ـ آڇو. خوبءُ ـ پورو.

ـ سالانءُ: ظرف. سالياڻو ـ سالَ جو ـ سالَ وارو ـ سال بَسالءُ.

ـ سالءُ بَسالءُ: ذ. صفت. هر سالءُ ـ هر ڪنهن ورهيه ـ هر پارهين مهينن ـ پاراهو.

ـ سالءُ تمامءُ: ذ. پويون سالءُ ـ اخير سالءُ.

ـ سالِيتَمامِيءُ ۽ سالِيتَمامِيُونءُ: ث. پارهن ماهي رپورٽ ـ سالَ جي ڪارگذاري ـ سالَ جي آخر جي ياداشت.

ـ سالءُ پهوسُتَهَ: ذ. پوئين ۾ پويون سالءُ.

ـ سالءُ خُورءُدَهءُ: ذ. جهونو ـ پوڙهو ـ وڏو ـ ٻڍو. پراڻو ـ فرسوده. تجربڪار.

Gul Hayat Institute

= سالُ شَمْسِي: ذ. سج جي گردش تي مقرر ٿيل سال.
= سالُ قَمَرِيُ: ذ. چنڊ جي گردش تي مقرر ٿيل سال.
= سالُ گُذَشْتَهُ: گذريل سال- پويون سال.
= سالِيگِرهُ ع سالِيگِرَهُونُ: ث. جنڪ جو ڏينهن- جنم جو ڏينهن- پيدا ٿيڻ جو ڏينهن.
= سالُ گَشْتِيُ: ذ. هڪ سال نه، پوءِ سال- هڪ سال ڇڏي پئي سال- هيڪو پئي سال.
= سالنَامُو ع سالنَامَا: ذ. ڪئليندر. جنتري. اخبار يا رسالي جو سالانه نمبر.
= سالَوارُ: ظرف. هر سال- سالانه.
= سالَها: ظرف. ڪيئن سال- سالن لاءِ- ڪي ورهه- ڪجهه مدت- ڪي ڏينهن آڳاڻو- زمانو.
= سالَها سال: ذ.ف. هر سال- هر مند- ڪيتروئي عرصو- گهڻا سال- مدت دراز.
= سالُونُ سال: ظرف. هر سال- ورهيارو.
= سالِيانو ع سالِيانا: ذ. صفت. (ف). سال جو- پارهن ماهو- ورهيارو. هر سالُ- سال بَسالُ. (ث. سالِيانِيُ ع سالِيانِيُونُ)
● سالاتُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سالارِ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. تعلقي گڙهي ياسين ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سالارُ ع سالارَ: ذ. (ف) سپهه سالارُ- اڳواڻ- رهنما- سردارُ- ليڈر- آفيسر- هادِيُ- رهبر- پيشوا- سروَرُ- مڪيه- ڪماني- ڏرو- پردانُ- مهندارُ. ڪپتان- مڪيه اڳواڻ- اڳرو.
= سالارِ جنگ: ذ. جنگ جو سپهه سالارُ.
= سالارِ قافِلَهُ: ذ. قافلي جو اڳواڻ.
= سالارِ قَومُ: ذ. قوم جو اڳواڻ يا سرڪردو.
● سالارُ: اسم خاص. گياهه جو هڪ قسم. دوا طور ڪم ايندڙ پسارڪو وڪر.
● سالاراڻيُ: اسم خاص. مري بلوچن جو هڪ قبيلو.
● سالارُو ع سالارا: ذ. سنهي ڪپڙي جو هڪ قسم- شربتائين ململ- شَبْنَمَا- شَبْنَمُ. آبشار. (ضد. جالارو):

"سسئي سيڻي سير ڪيا جالارا جبل جا،
سالارا سَرَ ڪري، وَئي آڪاري وِيرَ"
(آخوند).

(اسم خاص) تعلقي هالا ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سالاري: اسم خاص. تعلقي خيرپور ناٿن شاهه ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سالارِي لُلُرُ: اسم خاص. گاهه جو هڪ قسم، جو مارو ماڻهو پاڇيءَ طور ڪم آڻين.
● سالاهِنُ: مصدر. ساراهڻ.
● سالِيتُ (سالِيٽر): ذ. [الگ: لوڻ Salt] جلاب طور ڪم ايندڙ اڇي رنگ تي هڪ قسم جو لُوڻ.
● سالَرُ: اسم خاص. گاهه جو هڪ قسم.
● سالِيرَنُ (ث): مصدر. جوش ڏيارڻ تي سامت ۾ اڇي، وري ڪم تي تيار ٿيڻ.
● سالِيكُ ع سالِكَ: ذ. [ع. سَلَكَ] حال جي زور تي طريقت جون منزلون طئي ڪندڙ صوفي- درويش- خدا دوست- پهتل شخص- عابد- مقدس- مهاتما- ولي- اولياء. پابند شرع- عالم. اديب. سنت- پوجاري. ساڌ- ٻڌ جهڙو- سنت جهڙو- ساڌ ڪو. سلوڪ وارو- سلوڪ ڪندڙ. مسافر- سيلاني- پانڌياڙو- راهي- واٽهڙو- راهرو. (صفت). سياڻو- ڏاهو- گنهير- سمجهو. وڏي عمر وارو. سگهڙ (اسم خاص). مرزا قربان علي بيگ دهلويءَ جو تخلص.
● سالِنگْرامُ ع سالِنگْرامَ: ذ. [سن. سال = ساڪ + گرام = هند] ساڪ جي گهڻن وڻن وار هنڌ. [سن. شالهه گرام] هڪ جبل جو نالو، جنهن تي هڪ قسم جو پٿر ٿئي، جنهن کي هندو ويشنو جي مورتي ڪري پوجين.
● سالِيرُ ع سالِيرَ: ذ. [ع. سَلَمَ = هن سلامتي ڏني]. سلامت- صحيح سلامت- بچيل- محفوظ- سوگهو- هٿيڪو. برابر- ٺيڪ. ٺيڪو- پختو. ڪامل- پورو- مڪمل- سجو- سارو- سمورو- سپ- مڙوئي- جملو- ڪُل- سيوئي. سٿو- سجر-

Gul Hayat Institute

سڻو پرو ـ سينو پرو. تمازو ـ تدوانو ـ تندرست ـ چگو ـ پاو ـ نرويو ـ اروگ ـ ٽنگسالي ـ کرو. کڙاکڙي ـ شڊ ـ بي عيب. سليم ـ صاف دل ـ شريف.

● سالُ مَکانُ: اسم خاص. ڪوٽڙيءَ کان ستن ميان جي مفاصلي تي هڪ ڳوٺ، جنهن جي آبادي جو مدار ٽئن باران جي پاڻيءَ تي مدار رکندڙ.

● سالِنوُ ع سالِنا: ذ. ترکاري ـ پاجي ـ هوڙ ـ گوشت.

● سالو ع مالا: ذ. [سن. شالَهہ] زال جو پاءُ ـ جوءِ جو پاءُ. (ث. سالي ع سالِيُونُ) ذ. صفت. سال جو. عدد جي ٻڌيان اڳي صفت جي معنيٰ ۾ استعمال ٿيندڙ لفظ "دو سالو = ٻن سالن جو، ڇو سالو = ڇهن سالن جو".

ـ سالاتُ ع سالاتَ: ذ. سالي جو پت ـ سالاج.

ـ سالاجُ ع سالاجَ: ذ. سالاتُ ـ سالي جو پت.

● سالُوُ ع سالُوُ: ذ. گاڙهي رنگ جو تمام سنهو ۽ عمدو ڪپڙو ـ عورتن جي اوڍڻ جي ڇوتي (هـ. سالُو = سنهڙو عمدو ڪپڙو). ڪوهه ڪوٽ جي موقعي تي پاڻي اڇڻ وقت ان جي پاسن کان ڏنل هڪ قسم جي منجي.

ـ سالُورُ ع سالُورَ: ذ. [ف. شال] ڪپڙي جو هڪ قسم ـ شال جهڙو اڻيل ـ نفيس ڪپڙو ـ گاڙهي رنگ تي ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم ـ سالُورو. ريشمي وڳو. [هـ. سالو + ر]. ڏاهو ـ سڀتيو.

ـ سالُو وُ ع سالُورا: ذ. سالورو. ساج ـ ساز. سڳڻ ـ ساڻ. سک ـ سهنج. گاهه جو هڪ قسم.

و سالُونڙوُ ع سالُونڙا (ث). ذ. رڳيل ڪپڙو ـ سال.

● سامرَ ع سامُونُ: ث. [سن. شرام > شامن = راضي ڪرڻ] لڄ. امانت. پناهه ـ اجهو ـ اوٽ. بچاءُ ـ رکيا ـ سرن ـ حفاظت ـ پناهه ـ اڙ. حمايت ـ تلهداري. ڏمو ـ عيوضو ـ بدلو. صدقو. پيش. لوهي اوزارن جي ٻچاڙيءَ ۾ لوهه جو ويڙهيل ٿلهو يا ڇلو.

ـ سامرَ پَرُتَنُ: ڪنهن ماڻهوءَ کي ٻئي جي حفاظت ۾ ڏيڻ يا سپرد ڪرڻ.

ـ سامرَ پَوَنُ: لاهر لڳڻ ـ پناهه وٺڻ ـ حمايت حاصل ڪرڻ ـ اجهي هيٺ رهڻ. امانت هجڻ ـ پاڇي ۾ پوڻ. پيش پوڻ.

ـ سامرَ جهلَنُ: اجهو ڏيڻ ـ پناهه ۾ آڻڻ.

ـ سامرَ ڏِيَنُ: پناهه ڏيڻ ـ اجهو ڏيڻ.

● سامُرُ: اسم خاص. حضرت نُوح جو وڏو پٽ. رستم پهلوان جو ڏاڏو.

● ساماروُ: اسم خاص. تعلقي جيمس‌آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سامانُ ع سامانَ: ذ. [ف] مال ـ شيءِ ـ ٽوڪ ـ وٽ ـ توشو ـ مڈي ـ اسبابُ ـ ٽپڙ. ملڪيت ـ مالي ـ راس ـ تٽ ـ جائداد ـ املاڪ. ساجُ. آراستگي. اوزار ـ هٿيار. شيءِ شڪل. مصالح. سامگري. حد ـ سنڊ و ـ سرحد. ارادو ـ مقصد. گڻ ـ خاصيت.

ـ سامانُ پَتَنُ: ڪنهن شيءِ جي ظاهر ٿيڻ جا آثار نمايان ٿيڻ. تيار ڪرڻ ـ ٽپڙ گول ڪرڻ.

ـ سامانِ حَرَبُ: ذ. [ف. سامان + ع. حرب = لڙائي] لڙائيءَ جو سامان.

ـ سامانَ ۾ اچَنُ: هوش سنيالڻ ـ غصو هٽڻ ـ ٺڏو ٿيڻ.

● سامانو ع سامانا: ظرف. هٿيڪو. برقرار ـ ٽيڪ ٽاڪ. (ذ). تياري ـ سانباهو ـ سڀيت ـ لالچ. مال ـ مڈي ـ شيءِ شڪل. ملڪيت ـ املاڪ ـ مالڪيات ـ راس ـ تٽ. جائداد. خبر ـ نياپو.

● سامائنُ: مصدر. بالغ ٿيڻ ـ وڏو ٿيڻ ـ سامائجڻ (چوڪريءَ جو). جهلڻ ـ سانڀڻ ـ سانڍڻ (ل).

ـ سامائو ع سامائا: ذ. بالغ ٽيل. نالي وارو. (اسم خاص). ماڻهوءَ جو هڪ نالو.

ـ سامائجَنُ: مصدر. بلوغت کي پهچڻ ـ بالغ ٿيڻ ـ ساڳيا هجڻ ـ وهي کي رسڻ ـ نوجوان ٿيڻ ـ وڏو ٿيڻ ـ ڏوهه ۾ اچڻ. پچڻ ـ راس ٿيڻ ـ تيار ٿيڻ. سمجهه واري عمر ۾ اچڻ.

ـ سامايلُ ع سامايلَ: ذ. بالغ ٽيل ـ وهي چڙهيل ـ ڏوهه چڙهيل ـ جوانيءَ ۾ آيل. سمجهه ۽ پرک واري عمر ۾ آيل. رسيل ـ پور ۾ آيل.

ـ سامايلُ وِياءُ: بالغ ڏيءُ يا پي مائٽياڻي.

Gul Hayat Institute

● سامبَرُ ۽ سامْبَرَ: ذ. [سن. سَمْبَر < سامبر = ڦاڙهو]. هرڻ جو هڪ قسم - سانبر - ڪوٽين - سانبَرُ - پارهن سڱو هرڻ - وڏن سڱن وارو ڦاڙهو. پارهن سڱي هرڻ جو اڇو يا پيلو چمڙو. مڇيءَ جو هڪ قسم. جبل جو هڪ نالو. ڀاٽي. جنگ. پُڌ ڏيڻ وارن جو هڪ ڏينُ.

● سامَتَ ۽ سامتَوُنُ: ث. مات - ٿهر - آرام - امن - شانتي - صبر. قرار - سانت - ٽاڪهر - آرام - ساهي. فرحت. مائيٽائي - ماڻاهي - سانتيڪائي - لوائي - سُک. هوش.

● سامَت ۽ سامتَوُنُ: ث. طاقت.

● سامِيتُ ۽ سامِيتَ: ذ. صفت. چڪتو - فيصل. مانو - مائيٽو - سانتيڪو. (ظرف). آرامي. خاموش - ماڻ هٻ - سن هٻ - چپ هٻ - مون هٻ. اڇلُ - ٿيرُ - ڏيرُ. ساڪت - ساڪين.

● سامِيتَيا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سامِيتَيا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. ڏوڪري ۽ ڪنديارو تعلق هٻ هڪ ديهه جو نالو.

● سامِيجَنُ: مصدر. [ف. سهم = خوف] ڊڄي وڃڻ - هراسجڻ - دهلجڻ.

"شناور ساميا آت سيڌايا نہ سندين"
(شاهہ).

● سامُدرِڪُ ۽ سامُدرِڪَ: ذ هڪڙن جون ليکون ڏسي، نصيب ٻڌائڻ جو علم - دست شناسيءَ جو علم - هست و دِيا - سمدرڪ ودِيا - علم قياف.

● سامُدرِڪِيُ ۽ سامُدرِڪِيُ: ذ. هٿ ڏسندڙ - دست شناس - سَمُدرُڪي.

● سامُرَ ۽ سامُرُونُ: ث. ڏُڪِي - ڪَسِبَ واري - حامله جانور.

● سامَرُثُ ۽ سامَرُثَ: ذ. صفت. [سن. سمرتم = طاقت] بَلُ - طاقت - سگهہ.

- سامِرِثِيُ ۽ سامِرِثِيُونُ: ث. طاقت - سَتُ - زور - سمرٿي - وسعت - سگهہ - قوت - سگهت - شڪتي - تيج. پُجندي - وَسُ - دسترس - پهچ - مجال - اختياري. آسرو - سهارو - تقويت - ڏِيُ - آڌَرُ.

● سامَرُجُوُ: اسم خاص. تعلقي ڪهري هٻ هڪ ديهه جو نالو.

● سامَرُوڻِيُ: اسم خاص. ٿر جو هڪ پاڳو - تعلقي ڏيپلي جو ڪُڇ ۽ تعلقي ميڻيءَ جو ڪجهہ حصو.

● سامِرِيُ: اسم خاص. (ع). سامره شهر جي هڪ جادوگر جو نالو (حضرت جبرئيل کي ڪن آهڃاڻن مان سڃاڻندو هو. هو چاندي ۽ سون مان هڪ گابو ٺاهي، ان جي پٺ هٻ حضرت جبرئيل جي قدمن جي ميڻي رکندو هو تہ اهو گابو جيئرو ٿي آواز ڪندو هو، اهڙيءَ طرح هُن حضرت موسيٰ جي ڪهڙي اُمت کي گمراهہ ڪيو) - بني اسرائيل کي گابي جي پوڃا ڪرائيندڙ هڪ جادوگر. سامره جو رهاڪو.

- سامِرِيُ فَنُ ۽ سامِرِيُ فَنَ: ذ. (ع). جادوگري - فسون سازي.

● سامِرِيُ ۽ سامِرِيُ: ذ. سامِيُ.

● سامِيعُ ۽ سامِيعَ: ذ. [ع. سَمَعُ = هن پُڌو] پڌندڙ - ٻڌندڙ. ڏيان ڏيندڙ - خيال سان پڌندڙ.

- سامِيعَہُ: صفت. پڌڻ جي - پڌڻ واري.

● سامَگَرِيُ ۽ سامَگَرِيُونُ: ث. اسباب - سامان - شئي شڪل. مصالح - جنس. (صفت). جسماني.

● سامِيگِيُ ۽ سامِيگِيُونُ: ث. تڪِي - ڪانهہ - واڌاهہ کي مٽي اُٺ جي ڳچيءَ تي قابو ڪرڻ لاءِ رَسِي.

● سامُنْدِيُ: صفت. [سن. سَمُدُرَ = سَمُنْدِ] سامونڊي - سمنڊ جي - بحري - دريائي. ناکئو - ڪارائي - ملاح - خلاصي - جهازي - جهاز وان. پيڙيائتو. جنگي گهوڙو.

● سامِنْهَرُ: اسم خاص. تعلقي ڪهري هٻ هڪ ديهه جو نالو.

● سامُودرُڪُ ۽ سامُودرُڪَ: ذ. [سن. سامدرک: سَ = سان + مُدار = نشاني] هٿن جون لڪيرون ڏسي، بخت ٻڌائيندڙ - دست شناس - هٿ ڏسڻ وارو.

Gul Hayat Institute

ـ سامُودرِيُ ع سامُودرِيُ: ذ. سامُودرِڪ.
● سامُورَ: اسم خاص. تعلقي سالگهڙ هم هڪ ديهه جو نالو.
● سامُونڊِيُ ع سامُونڊِيُ: صفت. [سن. سَمُدْرِيَ] سمنڊ جو (رهندڙ) ـ سمنڊ جو ـ سمنڊ مان واسطو رکندڙ ـ سمنڊ تي سفر ڪندڙ. (ذ). خلاصي ـ ناکٹو. مسافر. ڪاري جي گاهه جو هڪ قسم. جنگي گهوڙو.
● ساموهيُ: اسم خاص. تعلقي نٽي هم هڪ ديهه جو نالو.
● ساموئيُ: اسم خاص. سمن جي صاحبيءَ هم منڊ جي گاديءَ جو هنڊ. نٽي ننگر ڪان ڏيڊ ڪوهه اتر طرف مڪليءَ ٽڪريءَ جي چوڙي تي هڪ ٽنڊو ڳوٺ، جتان ڪنهن سمي درياءُ وهندڙ هو، جام تماچي ۽ نُوريءَ جي تربٽن جي جاءِ ـ ساموئي نگر.
● سامر ويدُ: اسم خاص. هندن جي هڪ ڏرمي ڪتاب جو نالو. (رگ ويد، سام ويد، يجر ويد، اٿر ويد).
● سامُهُونُ: ظرف. [سن. سَمُکَ. سا=سان+مک=منهن] روبرو ـ اڳيان ـ منهن مقابل ـ آمهون سامهون ـ دوبدو ـ منهن ميل ـ پٺتر ـ اکين آڏو. مُهڙ ـ آگو ـ آگ ـ مهاڏو. مخالف ـ برخلاف. آڏو.
ـ سامُهائيُ ع سامُهائِيُونُ: ث. مقابلو ـ سامهڻائي ـ برخلافي ـ مخالفت ـ وِرُهُنُ ـ اختلاف ـ پيهه ـ ناموافقت. ٽڪ ـ روڪ ـ جهلَ. وِروڌ. الٽپڻو ـ اونڌائي.
ـ سامُهُڻُو ع سامُهَڻا: ذ. صفت. سامهون وارو ـ اڳيان وارو.
ـ سامُهَڻائيُ ع سامُهَڻائِيُونُ: ث. سامُهُڻائي.
ـ سامُهُونُ آچَنُ: روبرو اچڻ ـ اڳيان اچڻ.
ـ سامُهُونُ ٽِيڻَنُ: مقابل ٽيڻ ـ روبرو ٽيڻ ـ اڳيان اچڻ. ظاهر ٽيڻ. منهن ڏيڻ ـ مقابلو ڪرڻ ـ وڙهڻ لاءِ اڳيان اچڻ ـ مهاڏو اٽڪائڻ ـ سامهون جواب ڏيڻ ـ سينو ساهيڻُ ـ آڏو ڏرڻ ـ برخلافي ڪرڻ. اعتراض ڪرڻ.
ـ سامُهُونُ ڪَرَنُ: پيش ڪرڻ ـ اڳيان آڻڻ ـ حاضر ڪرڻ ـ روبرو ڪرڻ. منهن تي چوائڻ. مقابلو ڪرائڻ ـ ٽڪرائڻ.
ـ سامُهُونُ ڪِيَنُ: ذ. منهن تي ڪرڻ ـ روبرو ڪرڻ ـ منهن ميل ڪرڻ.
ـ سامُهُونُ وَڃَنُ: سڌو وڃڻ ـ سنئون وڃڻ. لُوهَ. وڃڻ ـ هِڪَ لَسَ وَڃَنُ.
● سامِهيُ: اسم خاص. تعلقي پات هم هڪ ديهه جو نالو.
● سامُهِينُ ع سامُهِيُونُ: ث. ٽانگي جي هم جي منهن تي چڙهيل پيتل يا لوهه جو پٽُ.
● سامِيئيا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سامَيهُو ع سامَيهُٹا (ث): ذ. هڪ رسم جو نالو (جيڪَ جڏهن ايندي تڏهين ڪهوٽ جي سامهون سهاڳڻ زال پٽهي لوٽا مٽهي تي ڪٽي ويندي، پوءِ ڪهوٽ ان هم رپيو وجهندو) ـ مرحبا. شان سان سامهون وڃڻ جو ڪم.
● سامِيُ: اسم خاص. [سن. سوامن>سَوامي] هڪ ذات جو نالو. فقيرن جو قسم ـ سالڪ ـ سنت ـ فقير ـ درويش ـ اللّٰه لوڪ. گيڙو رتا ڪپڙا پائي گهمندڙ فقير ـ هندن هم هڪ رولو فقيرن جو قسم. جوڳي ـ سوامي ـ بيراڳي آڏوتي. مڙس ـ ڪهوٽ ـ ور ـ پتي ـ خاوند ـ مالڪ. سائين ـ ڏڻي. سنڌ جي هڪ شاعر پائي چئن راڻ بچو مل لنڊ جي مرشد پائي مينگهراج جو تخلص. زرخيز زمين. عالي.
● سامِيُ ع سامِيُونُ: ث. ميت کي دفن ڪرڻ لاءِ قبر جي پاسي هم ڪوٽيل ڪڍڻ ـ لحد. ڳجهه.
● سامِيٹا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سامِيلِيُو ع سامِيلِيُٹا (ث): ذ. لوٽو. هڪ رسم ڪهوٽ جي گهوڙي تي چڙهڻ مهل هڪ ڪنواري چوڪريءَ طرفان لوٽو مٽي تي رکي ڪهوٽ اڳيان اچڻ).
● سامِيو ع سامِيا: ظرف. سامهون ـ اڳيون اڳيان ـ دوبدو ـ روبرو.
● سانُ: حرف جر. [سن. سَمَ=سانُ] سانڍ ـ سين ـ ڳڏ ـ پيڙو ـ سات ـ سميت ـ سوڌو. سَهاءِ ـ

Gul Hayat Institute

گهر ـ وَت ـ کان ـ ڏاري . پرسان . هٿان . جهڙو ـ جيهو. مثلاً "يڪ سان = هڪ جهڙو".

● سانِ ع سانُونْ: ث. سيراڻ. روهي. عزت. رواج ـ ريت ـ رسم . نشان ـ پتو . اشارو.

● سانْ ع سانَ: [ف. جاسوس] خصين وارو ـ پهلن وارو. قرائيندڙ جانور (ڏيگهو، پاڏو، ٻڪر وغيره). [هـ. سانڈ > سا = سان + آنڈ = پهلو]. باهو ـ شهوتي. ٿبرُ (ڪ). لانگ چوٽو ـ لنگوتاڙو ـ ڪَلميُ (مانهو). آزاد ـ خرچائو ـ هٿ ڦاڙ.

ـ سانَ آڻڻ: ڏاڍن جو مقابلو ٿيڻ.

● سانڀ: ث. محڪمي ـ استقلال.

● سانڀارُو ع سانڀارا: ذ. درياءَ جو چاڙهه. (ظرف). برابر ـ آمهون سامهون.

● سانڀاهڻُ: مصدر. سنبرائڻ ـ تيار ڪرائڻ ـ تيار ڪرڻ.

ـ سانڀاهُ ع سانڀاهَ: ذ. تياري ـ سَنڀيَت. ارادو. اميد ـ آسرو.

ـ سانڀاهو ع سانڀاها: ذ. تياري ـ سَنڀيَت ـ لانچ ـ ڪوچ ـ لڏ پلاڻ. گهوٽيتن طرفان ڪنواريتن کي ڏنل سنيت لاءِ ٻسا.

ـ سانڀاهيُ ع سانڀاهيُونْ: ث. تياري ـ سَنڀيَت.

● سانڀاهو ع سانڀاها: ذ. پڪيءَ جو هڪ قسم ـ گونهن خور ـ گوهڙُ (ل). پيٽوڙي.

● سانڀيرُو ع سانڀيرُو: ظرف. سانيارو ـ سامهون ـ اڳيان.

● سانڀوُ: هڪ ڦرتي پڌ ڏيگهون مڙندڙ.

● سانڀوهيُ ع سانڀوهيُونْ: ث. پَلن مارڻ جو وڏو جار ـ رَچُ ـ پَرُ.

ـ سانبوهيُونْ سنڀالڻُ: پَلن مارڻ لاءِ جار تيار ڪرڻ.

● سانڀيُ ع سانڀيُ: ذ. (سانڪي) عزيز ـ مائٽ.

● سانڀيرڻِ ع سانڀيرَڻُونْ (ث): ث. سانداريءَ جي ڇڙي کي پڌڻ لاءِ رسي. (رائچند).

● سانڀِ ع سانڀُونْ (ل): ث. شامل ـ جوڙيوالُ.

● سانيارو ع سانيارا: ظرف. سامهون ـ آمهون سامهون. اڳيان ـ روبرو ـ مقابل ـ پيش

"هڪ پو بيراه جو پيو سانياراسيءَ"

(شاهه).

ابتر ـ خلاف. هن پَر.

ـ سانيارِيُ ڪُنڊَ ع سانيارِيُونْ ڪُنڊون: ث. سامهين ڪنڊ.

● سانيائيڻُ: مصدر. محڪم ڪرڻ.

● سانيائو ع سانيائا: ذ. سانڀاهو.

● سانيائيُ ع سانيائيُونْ: ث. شاديءَ جو هلندڙ ڪم.

● سانيَرَ ع سانيَروُنْ: ث. يادگيري ـ حافظو ـ سنيار ـ سار ـ جاڻ. هُرَ. جمار ـ عمر. زمانو. تياري ـ سنيت.

● سانيَرُ ع سانيَرَ: ذ. راجپوتانا علائقه جي سانير ڏينهن سان نڪرندڙ لوڻ. وڏو چڙو ـ ڪرڪو ـ مٽر ـ ڪري ـ وڏي گهنڊي.

ـ سانيَرَ لُوڻُ: دوا طور ڪم اينڊڙ ٻارڪو وکر. ڪاري رنگ جو لوڻ.

ـ سانيَلَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سانيڻُ: مصدر. [سَنْ. سم پر: سم = سان + پر = پالڻ] سانيڻ ـ ٿوڙڻ ـ سنڀالڻ ـ تاڻڻ ـ بچائڻ ـ رکيا ڪرڻ ـ حفاظت ڪرڻ. نگهباني ڪرڻ ـ پ ڻ ـ نپائڻ ـ پرورش ڪرڻ ـ گڏ ڪرڻ.

ـ سانيپ ع سانيُونْ: ث. سنيالَ ـ تاتَ ـ پرداخت ـ پرورش. خبرداري ـ پرگهور. هوشياري ـ سچتائي. رکيا ـ بچاءُ ـ حفاظت ـ سانڍ. پرچار. ڪٿي ـ ڏکر.

ـ سانيپ ڪَرَنْ: سنيالَ ڪرڻ ـ نظرداري ڪرڻ.

ـ سانيِيُ ع سانيِيُ: ذ. سنيالينڊڙ ـ سانيڙو. مت ـ مائٽ ـ وارث.

ـ سانيِيَڙو ع سانيِيَڙا: سانيي ـ رکيڪ ـ راکو ـ سنيالينڊڙ ـ نگهبان ـ ڪرلاهو ـ سرپرست ـ وَصي ـ ڪانڊي ڪارڻي ـ امين ـ والي وارث ـ ڏاڻي ڏوڻي. خاوند ـ مالڪ ـ ڏڻي. ميت ـ مائٽ.

● سانيو ع سانيا (ل): ذ. چڙو ـ مٽر. چير.

Gul Hayat Institute

● سانيوئيءُ ۽ سانيوئيشُونءُ: ث. پلن مارڻ جو رچ - يَنءُ.
● سانيويُون (ج): ذ. مينهن وساڙا.
● سانيهيٽنءُ: مصدر. [سن. سَمْويشتَنءُ = ويڙهجڻ - وکوڙجڻ - گهيرجڻ. دل ۾ سانيڻ - سنيالڻ. منجهائڻ - موگهو ڪرڻ. ملهائڻ. پورو ڪرڻ. ڏسڻ. زيارت ڪرڻ.
● سانٽ ۽ سانٽُونءُ: ث. [سن. شانْتِ = ماڻ] خاموشي - ماڻ - ٺهر - آرام - صبر - چپ - شانتي - ڏيرج. سامت - قرار - ٺاهر - ساهي. نويڪلائي - ٺهر - نوائي - ماڻار - ماڻر. پرتل (انند) مهلت.
- سانٽِڪائيءُ ۽ سانٽِڪانِيُونءُ: ث. آرام. مُهلت. ماڻ.
- سانٽِيڪائيءُ ۽ سانٽِيڪانِيُونءُ: ث. ماڻائي - ڏکرائي - سامت - ماڻيٽائي - نوائي - سُک - شانتي - قرار - امن - صبر - ماڻ. آرام. صفائي - اوجلائي. هردباري.
● سانٽِيڪوءَ سانٽِيڪا: ذ. صفت. صبر وارو - ماڻيٽو - ڏور ڳالهائو - ماڻو. آرامي. غريب. ڪومل - اشراف. نماڻو. وِناسپتي ڪاڏو. هردبار.
● سانٽِيرو ۽ سانٽِيرا (ث): ذ. چگو پلو.
● سانٽِيڪيءُ ۽ سانٽِيڪِيءُ: ذ. ث. صفت. سڀي - اوکهي - موچاري - عمدي - چوکي - سڏري - شيء - چگي - پلي. مفيد. نيڪ. بيڏوهي - بيگناهه.
● سانٽِيمُلوءُ: اسم خاص. ٽرهه ٽيندڙ هڪ راند جو قسم.
● سانٽِيڙوءُ ۽ سانٽِيڙا (ث): ذ. هَرڪاهڻ لاءِ آڻن يا ڏيکن جو جوڙو - سانيٽوڙو (پارکر).
● سانٽِيوڙوءُ ۽ سانٽِيوڙا (ث): ذ. سانٽِيڙو.
● سانٽِيَنءُ: سڙو سنکن جو جوڙ.
● سانٽُوءُ ۽ سانٽُا: ذ. ڪمند وغيره جو سڪل ڪانءُ. (ذ. صفت). برابر - سنئون - سڌو - سنوالو.

"سَماڻو وَهُ وهاڻو، ونِي ڏي وانڻو،
سهسين سين سانڻو، ملهه متارن مسلئو"
(حنڙئي. جمن، ۳).

● سانٽُورِ: اسم خاص. تعلقي سانگهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سانٽُوروءُ: اسم خاص. ٽرهه ٽيندڙ گاهه جو هڪ قسم.
● سانٽُورِيءُ: اسم خاص. ٽرهه ٽيندڙ گاهه جو هڪ قسم - پٽ گاهه - واهو.
● سانٽِيءُ ۽ سانٽِيُونءُ (ث): ث. زيور جو هڪ قسم.
● سانٽُو ۽ سانٽُا: ذ. سُڪل - ٺوٺ.

"ڪنگ ڪهنگ ڪانيرا، سُڪي ٿيا سانٽا"
(مهيري).

● سانٽُپءُ ۽ سانٽُپ (ث): ذ. نالگ - بَلا - سَپءُ - مار - سرپ.
● سانٽهڙءُ ۽ سانٽهڙَ (ث): ذ. سونڊو - ڏکو.
● سانٽهڙَنءُ: مصدر. موڪلائڻ.
● سانٽجَرَ ۽ سانٽجروُنءُ (س): ث. ساجهر - سويل.
● سانٽجاروءُ ۽ سانٽجارا: ذ. سمند ڪان زنده پير (سکر) ڏانهن سڌو ويندڙ پلو، سڀيو ۽ ٽلهو، پُڄ ۽ پُڻي ڪاري، پاڻيءَ ۾ تيڪو هلندڙ.
● سانٽجنِ ۽ سانٽجنُونءُ: ث. رڌ پچاءَ جو گهرو ڪم - رَسوئيءُ - تونءُ - سانجاڻ - سانجوڻِ (ت). خانگي ڪم ڪار.
● سانٽجانِ ۽ سانٽجاڻُونءُ: ث. [سن. سَجّ. تيار ڪرڻ] سانٽجنِ.
- سانٽجَنَ جوءُ ڪمَءُ: رڌَ پچاءَ جو ڪم.
- سانٽجَنِ ڪَرَنءُ: رڌڻ پچائڻ - ڪاڏو تيار ڪرڻ - ٻورچيخانو هلائڻ.
- سانٽجيٽيوءُ ۽ سانٽجيٽيا: ذ. رڌ پچاءُ جو ڪم ڪندڙ - ٻورچي.
- سانٽجوڻِ ۽ سانٽجوڻُونءُ (ت): ث. سانجڻ.
● سانٽجهاڻي ڪَرَنءُ (ت): وهڻ تي سنج رکڻ. مسافريءَ تي نڪرڻ.
● سانٽجهيءُ ۽ سانٽجهيُونءُ: ث. [سن. سَندِيا. سانجهه (گاجرا)] نيما شام - شام - منهن مهر - سنجها - سج لهڻ جو وقت - شام جو وقت - پهيشي. شفق -

Gul Hayat Institute

گاڙهاڻ. شاديءَ جي موقعي تي ڪنوار جي نصيحت لاءِ سڄ لئي جا گيت. (هـ. سانجهه).

━ سانجهيءُ تارو: ذ. سڄ لهڻ وقت ظاهر ٿيندڙ تارو.

━ سانجهيڙو ۽ سانجهيڙا: ذ. صفت. شام جو ـ شام وارو ـ سنجها وارو.

● سانجهيڙا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سانجهيهه ۽ سانجها ڻُ: ث. [سن. سنججا: سم = سان + ججا = جاڻ] ساڃاهه ـ ساڃهيه ـ شناس. معرفت ـ ادب. حيا.

● سانچو ۽ سانچا: ذ. [سن. سَنجَيَچ] قالب ـ ڪارب ـ بوتو ـ نيچرو. مشين ـ ڪَلَ (پائلين پرن، پينسلن گهڙڻ لاءِ).

● سانچارَڻ (ل). مصدر. خدمت ڪرڻ ـ ٽهل ٽڪور ڪرڻ.

● سانچڻ: مصدر. [سن. سَنْچيَنَ = گڏ ڪرڻ] جمع ڪرڻ. اڏت ڏيڻ. خير وٺڻ. رکڻ ـ بچائڻ ـ رکيا ڪرڻ ـ واهر ڪرڻ ـ اوٽ ڪرڻ ـ حفاظت ڪرڻ ـ پناهه ڏيڻ ـ اڙ ڏيڻ ـ پنارو ڪرڻ. سنيالڻ ـ لوچڻ ـ ٿوڙڻ ـ تاتڻ. نپائڻ ـ سانڍڻ.

"دلاسي دارين جي سانچٽو سانچي ساهه"
(شاهه).

سکيو ٿيڻ.

● سانيحَ ۽ سانحَ: ذ. واقعو ـ حادثو ـ اتفاقي موت. صدمو. الهام. پڌرائي ـ ڏٺين خبر.

● سانڊَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سانڊارو ۽ سانڊارا: ذ. [سن. سنوَتار = درياهه ۾ گهڙي ويڻ] پيڙيءَ کي چوڙڻ واري حالت. چولي ـ لهر.

"سانداري سموند جي نهوڙي نيا"
سيٽهه. پَڪال ـ مَشڪَ.

━ سانڊارو ڏِيَنُ: پيڙيءَ کي هاڪارڻ جو اصطلاح. پيڙيءَ کي درياءَ جي پيٽ يا ويڪرائي ۾ واءُ جي سهوليت موجب هڪ طرف کان هٽي طرف نهٽي، هيٺ لهوارو، مٿي اوپارو هاڪارڻ.

━ سانڊاريُ ۽ سانڊارِيُونُ: ث. پڪري يا هرڻ جي کل مان پاڻي لاءِ ٺاهيل پکال ـ مَشڪُ ـ کليُ ـ اوٽي ـ تَرڻ جي سيٽهه.

● سانڊاڻ ۽ سانڊاڻُونُ: ث. [ع. ف. سندان] لوهه جو اوزار ـ لوهه کٽڻ لاءِ لوهه جي ڊِکيُ.

● سانڊاڻ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سانڊاڻ: بت ۾ ٽلهو.

● سانڊاڻو: ذ. [سن. سندانِ = کٽائي] آچار ـ کٽائي ـ کٽاڻ. سانداڻي رکڻ جو ڏنڻ.

● سانڊِڪيُ: اسم خاص. تعلقي بدين، گوني ۽ سجاول ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سانڊو: اسم خاص. تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سانڊَهه ۽ سانڊَهِ: ظرف. لاڳيتو ـ سلسلي وار ـ هڪ پٺي پٺيان ـ لڳو لڳ ـ لڳاتار ـ ذري ذري ـ وري وري ـ هڪ ڪَرو ـ برابر ـ هڪ ڏڙو ـ هميشه ـ سدائين ـ هر روز ـ ڏهاڙي. هڪ لس ـ يڪ ساهي ـ مُتواتر. پڪو. اسم خاص. مڪان جو نالو.

● سانڊَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سانڊِ: اسم خاص. تعلقي ڪهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سانڊاڻِ ۽ سانڊاڻُونُ: ث. سانڊاڻ ـ سَنداڻِ ـ آهرَڻ.

● سانڊاڻِ: اسم خاص. تعلقي هالا ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سانڊاڻِ ۽ سانڊاڻُونُ: ث. سانڊاڻِ ـ سَنڊاڻ.

● سانڊاڻِ ۽ سانڊاڻِيُونُ (ل): ث. مال کي وڻ جي ڇانو ۾ وهارڻ جي جاءِ ـ ميهنهن پورڻ جو هنڌ (ٺ). پاٽاري (ل).

● سانڊاڻو ۽ سانڊاڻا: ذ. [سن. سَنْداڻ = کٽائي] آچار ـ اٽاڻو ـ کٽاڻ. وياڻ کالهوءِ کنهن ڏڳي يا ميهن جي ٻن ڏينهن تائين کير ڏيڻ واري حالت.

● سانڊَڻو ۽ سانڊَڻا (ٺ): ظرف. هيڪاندو ـ يڪو ـ لاڳيتو.

Gul Hayat Institute

● سانڈاڻو: اسم خاص. ڏر ۾ ٽيندڙ هڪ ٻوٽي جو قسم.
● سانڈو ۽ سانڈا (ث): ذ. سانڍو ـ سانهو.
● سانڈ ُ ۽ سانڈون ُ (ث): ث. مادي آٽ ـ آڻيڻ ـ ڏاچي. (هـ. سانڍني).
● سانڈاڻا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سانڈاڻو ۽ سانڈاڻا: ذ. پهلوان.
● سانڈ ِڻي ُ ۽ سانڈ ِڻيون ُ (ث): ت. سواريءَ لاءِ ڪم ايندڙ مادي آٽ ـ ڏاچي ـ آڻيڻ.
● سانڈو (سانڍرو) ۽ سانڈا (سانڍ ِرا): ذ. [سن. سرٺ > سري = سڙ َن ُ] ڪ ِڙڙي واڱي هڪ سرٽيڙ جيت جو هڪ قسم ـ ريگ ماهي ـ سانهو. اسم خاص. تعلقي ديري محبت ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سانڈ ِيو ۽ سانڈ ِيا (ث): ذ. گونرو ـ آٽ ُ (هـ. سانڍيا).
● سانڈ ِي ۽ سانڈيون ُ (ث): ث. مادي آٽ ِ ـ ڏاگهي ـ ڏاچي ـ مولهي. وڏي آٽ ِ (هـ. سانڍني).
● سانڈ ِيڻ ُ: مصدر. [سن. سنڌ = بچائي رکڻ] سنياڻ ـ سنيال لهڻ ـ تاڻڻ. رکڻ ـ ڏرڻ. بچائڻ ـ حفاظت سان رکڻ ـ خبرداري ڪرڻ. رکي چڏڻ. تيار ڪرڻ ـ پالڻ ـ نپائڻ ـ پرورش ڪرڻ. نوازڻ. لکائڻ.
ـ سانڈ ِيَ ۽ سانڈيون ُ: ث. خبرداري ـ هوشياري ـ سچيتائي ـ سنيال َ ـ تات. پرورش ـ پرگهور ـ پرچار ـ پرداخت. رکيا ـ بچاءُ ـ حفاظت.
ـ سانڈور ِ ۽ سانڈوروڻ ُ: ث. چاڪري ـ خدمت.
● سانڈ ِيو ۽ سانڈ ِيا: ذ. [سن. سرٺ > سري = چرڻ] پت مچي ـ گ ِلوئي.
● سانڈ ِيو ۽ سانڈ ِو: ذ. سالي ۽ جو مڙس ـ زال َ جي ڀيڻ جو مڙس ـ سنڍو.
● سانڙ ُ ۽ سانڙ َ: ذ. ڪيڙيل زمين جي سڌائي لاءِ ڪاٽ مان ٺهيل ڏر ُ يا سيهنڙ َ ـ سنڍهو َڙ ُ ـ لينڊ (ت).
● سانڙسار َ ۽ سانڙسارون ُ: ث. آرام.
● سانڙسائڻ ُ: مصدر. نقصان سهڻ.
● سانڙسي ُ: اسم خاص. ڏر ۾ رهندڙ هڪ هندن جي ذات ـ هڪ خانه بدوش قوم.
● سانڙسي ُ ۽ سانڙسيون ُ: ث. ڪنهن شئي کي جهلڻ لاءِ لوهي اوزار ـ البوري.
● سانڪڻ ُ: ذ. لئي ُ جو چٽيل ٻور ُ ـ ساڪ ُڙ.
● سانڪو: اسم خاص. تعلقي اوباڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سانڪي ُ: اسم خاص. تعلقي ٽنڊي الهيار ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سانگو: ذ. ڪٽ واڻڻ لاءِ ڇهن نوڙين جو گڏيل مجموعو.
● سانگوتو ۽ سانگوتا: ذ. ڪوڏ َ جو هڪ قسم ـ ننڍو ڪوڏ. سنڪ ُ ـ نادُ.
● سانگ َ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سانگ َ ۽ سانگون ُ: ث. [سن. مشنکا = ڊپ] ڪٽي ـ تات ـ فڪر ـ سوچ ـ ويچار ـ خيال ُ ـ هوڙ ـ خوض ـ ڌيان ِ ـ انسٿو ـ ان ٽن ـ هم َ ت َم َ ـ ڪت َ. الڊپشو ـ پوڙ ـ ڊ َپ ُ. قياس ـ سمجهه ـ پروڙ ـ پ ُرجهه ـ فهم. خبرداري ـ پرگهور. پرواه. ٽولي ـ جماعت ـ سنڀ ِي ُر َ.
● سانگ ُ ۽ سانگ َ: ذ. [سن. شنک ُ = پالو] هٿيار جو هڪ قسم ـ (آڪاڻي وقت ۾ جنگ جو اوزار، رسي يا مٿهار سان چوٽيءَ ۾ ڏڦو، جو مخالف سوار کي آڇلي هٿندا هٿا). پالو ـ بڇي ـ نيزو ـ ترار ـ ڪٽاري ـ نيمڇو ـ ڏ ُڦو ـ هلڪو پالو ـ ڪان ـ چمتو ـ سٽچ ُ ـ ترسول ُ ـ ڪنيو ـ چوڪو ـ ڪس ُ ـ تيرشول ُ. [سن. شرنگ = پسانگ] پسانگ ـ ٻيل ـ پيانو. (ڪاڻيءَ جو). ڪوهه ڪوٽيندڙ. [سن. سنگ: سر = برابر + انگ = عضوو] نقل ـ راس ليلا ـ ناچ ـ تماشو ـ کيل ـ ناڪ ـ کيڏ ـ بازي ـ اڻکل. جوا. رڦنشو. راند ـ وندر. نماءُ ـ لقاءُ ـ ڏيک ـ ڏيک ويک ـ نظارو ـ ناهه ٿوهه ـ پيڪو ـ ڏيکاءُ ـ آڏمبر. پهر روپي ـ ويس ڌاري ـ ويس جي تبديلي جو ـ جڙا پوش. بت ـ بوتو. دوکو ـ فريب ـ ٺڳي ـ ڏونگ ـ مکر ِ ـ بيڪ ـ چ َل ـ حيلو ـ حرفت. ڊول ُ ـ شئول ُ. بهانو ـ ڪيڪ ُ ـ تينٽال ـ

Gul Hayat Institute

مينهنءُ. ڪرتوت ـ افعال. مذاق ـ چٽر ـ مسخري. ڪيل ـ پوڪ ـ چرچو. ڪوٽي ـ ڪارخانو ـ ڪاروبار. ڪرت ـ ڪر ـ ڏندو. جاءِ ـ مڪان ـ ماڳ.

"سيهڙي ڏونڊي سانگ جتي ساهڙ سرتيون"
(شاهه).

واهڙ ـ واهه ـ ڏورو. نالو واهه جو [سن. سَمُچّيَ: سمر = سان + آچڻ = جلاوطني] پرڏيهه ـ پرديس. لڏپلاڻ ـ لاڏاڻو ـ جُوءِ ڇڏڻ جي حالت ـ وَسُ. گذر ـ صرفو. مسافري ـ سفر. جدائي. اتفاق ـ سبب. قسمت. خيالُ. ادبُ. لالچ. سانگو ـ آسرو [سن. سُمُڪِرَهَ: سَمر = سان + ڪِرَهَ = جهلڻ] بندوبست ـ ٺاهه ـ جوڙجڪ. رَسُ ـ ٽانُ ـ ٺاهُ. دوستي. لحاظ ـ لاڳاپو. سعيو ـ ڪوشش. وَجهُ ـ وقت ـ وارُ ـ وَلُ ـ آوسَرُ ـ سَمجهُ ـ ساڃي ـ ٽيڻ ـ موقعو. سَنو ـ سَهَنَجُ. تمام ـ مڪمل ـ پورو ـ سڀ.

ـ سانگاتو ۽ سانگاتا: ذ. صفت. سنگتي ـ رفيق.

ـ سانگاڻو ۽ سانگاڻيا: صفت. سانگ وارو.

ـ سانگائيتو ۽ سانگائيتا: ذ. صفت. سانگهي سان. سک وارو ـ سهوليت وارو ـ سهنجو ـ آرام وارو. بنا تڪليف جي ـ فرحت سان. لڳي هٿ ـ اوچتو ـ سڌي وجهه وارو ـ موقعي وارو ـ ٽڻ وارو. لحاظي ـ ادب وارو ـ فهميدو ـ عزت وارو. پرواهه نه ڪندڙ. ضرورت مند ـ حاجت مند ـ گهرجائو.

ـ سانگُ بَنائيڻُ: مسخري وجهڻ ـ نقل ڪرڻ. رُسوا ڪرڻ ـ ٽنول ڪرڻ. ألو بنائڻ ـ بيوقوف بنائڻ. لڳي وڃڻ ـ برغلائڻ. مڪر ڪرڻ.

ـ سانگُ بَنجَنُ: ڪيل ڪرڻ ـ ورتڻ. اثر ڪرڻ ـ عمل ڪرڻ. (هن) والگر ڪرڻ، يا هلڻ، يا ڦي پوڻ. بهرو وڻڻ.

ـ سانگ پانگان لڳڻُ: حوصلا خطا ٿيڻ.

ـ سانگ تپي وَڃڻُ: سفر تي وڃڻ.

ـ سانگُ ٽاهيڻُ: اهل ڪرڻ ـ نموٽو ڪرڻ.

ـ سانگُ پَوَنُ: سانگو پوڻ ـ سفر تي ٻاهر وڃڻ. اتفاق درپيش اچڻ.

ـ سانگ رچائيڻُ: ڊوڙڪ رچائڻ ـ مڪر ڪرڻ. ڪيل ڪرڻ.

ـ سانگ سجايو ڪَرَڻُ يا ٿيڻُ: ڪو ڪم خيرخوبيءَ سان ختم ٿيڻ يا ڪرڻ.

ـ سانگ سِڌارَڻُ: سفر ڪرڻ ـ مسافريءَ تي وڃڻ ـ ديس ڇڏي پرديس وڃڻ ـ پنهنجي دوستن عزيزن کان جدا ٿيڻ.

ـ سانگ سُرهُو ٿيڻُ يا ڪَرَڻُ: ڪو ڪم خيرخوبيءَ سان ختم ٿيڻ يا ڪرڻ.

ـ سانگ سَوانگ ۽ سانگ سَوانگَ: ذ. ڪيل ـ تماشو. روپُ ـ بهروپ. ظرافت ـ مسخري.

ـ سانگ صَرُفو ۽ سانگ صَرُفا: ذ. صرفو ـ ڪوءِ سوءِ ـ سَنجم ـ سِتَ ـ ڪيوَتُ. ڪفايت ـ ڪرخرچي ـ پاڇي ـ جُڳت ـ بچت. حڪمت. انتظام.

ـ سانگ ڪَرَڻُ: تماشو ڪرڻ ـ ڪيل ڪرڻ. جهڪڙو مچائڻ. ڦڪي ڪرڻ. لڏو ٻڌي گذران لاءِ تياري ڪرڻ.

ـ سانگ ڪَري اچَڻُ: لاڏاڻو ڪري اچڻ ـ لڏپلاڻ ڪري اچڻ. مسخري ڪري اچڻ ـ تماشو ڪري اچڻ.

ـ سانگ مَچائيڻُ: سانگ ڪرڻ.

ـ سانگو ۽ سانگا: ذ. قافلو ـ ساٿ ـ سڱر. صحبت ـ سنگت. پيلاپ. سنو سبب ـ پورو وَجهُ ـ پورو ڏيڻُ ـ موقع. پورو وقت ـ پوري مهل ـ وقت سير. ڪاروبار ـ ڪوٽي ـ ڪارخانو ـ ڪر. واسطو ـ لاڳاپو. نهار ـ خيال ـ پرواهه ـ لحاظ ـ عزت ـ ادب. هاءُ پاءُ ـ اورانهو ـ سنمانُ. غرض واسطو. اتفاق. قسمت. آسرو.

ـ سانگِ وَجَنُ: ڪنهن سانگي يا سبب سان ٻاهر نڪري وڃڻ.

ـ سانگهي: حرف جر. (هن) لاءِ ـ واسطي ـ جي ڪري.

ـ سانگهي سانُ: پاڻ سان ـ قسمت سان. اتفاق سان. خيال سان ـ ارادي سان. ٻهاني سان. ڪر سان.

ـ سانگيءُ ۽ سانگيُ: ذ. سانگ وارا ـ مارو ماڻهو ـ لاڏاڻو ـ هڪ هندستان لڏي، ٻئي هند ويندڙ.

Gul Hayat Institute

گهمندڙ ـ سيلاني ـ شڪلاني. رمتو ـ خانه بدوش ـ رولو. ساٿي ـ سنگتي ـ رفيق ـ دوست. اتفاق سان ايندڙ ـ مسافر ـ پردیسي. بهروپي. ڪوڙي دعويدار ڪندڙ. مير حاجي عبدالحسين جو تخلص.

ـ سانگيائيءَ سانگيائيپڻُ: ث. چوري چني. رول.

● سانگاهڻُ: مصدر. رهڻ.

● سانگاهيءَ سانگاهيپڻُ: ث. آها مينهن جنهن جي صرف مٿي ۾ ٽيڪو هجي. (چارئي پير، مٿو ۽ پڇ اڇو) ـ چال.

● سانگيڙيءَ سانگيڙيپڻُ: ث. ٽينڊي ـ سانگهڙ.

ـ سانَ گمانَ سانَ گمانَ: ذ. (ھ). وهم و گمان ـ فڪر انديشه.

● سانگوٽوءَ سانگوٽا: ذ. [سن. شرنڪ = لنڊو سڳ] ننڍو سڳ. ساگو ـ گانگٽ.

"سمنڊ جي سهرين تني ماڻڪ ميڙيا،
چلر جي چوٽين تن سانگوٽا ۽ سيپون"
(شاھ).

● سانگوٽيءَ سانگوٽيپڻُ (ث): ث. ساڃي پاسي ملهالي ڪيءَ جي ٽنوار.

● سانگيءُ: اسر خاص. ھڪ ذات جو نالو. ٽنڊي باگي، ڳڙهي ياسين ۽ ڪنڊياري تعلقن ۾ ھڪ ديهه جو نالو.

● سانگهَ سانگهَڻُ: ث. معرفت.

● سانگهيءُ: اسر خاص ھڪ مڪان جو نالو.

● سانگهُ سانگهَ: ذ. رهڻ جو سبب ـ سهوليت ـ سانگ.

● سانگهارجڻُ: مصدر. چوپائي مال جو ويامڻ بعد چر لاءِ ڇڏڻ.

ـ سانگهارَ سانگهارونُ: ث. چوپائي مال جي بيماريءَ جو ھڪ قسم.

● سانگهارڻُ: مصدر. مال کي چاري لاءِ ٻڌڻ ـ سلهاڙڻ.

ـ سانگهارَ سانگهارونُ: ث. قطار.

ـ سانگهارجڻُ: مصدر. قطار ۾ ڳڏجڻ.

ـ سانگهاروءَ سانگهارا: ذ. قطار. وِٽي. ويڇو.

● سانگهاروءَ سانگهارا: ذ. [سن. سنهار] پاڻيءَ لهڻ جو زمانو ـ پاڻيءَ جو چيارو يا چيهارو ـ ندیءَ جي آٽل يا ٻوڏ ڪرڻ جي موسم. سوس ـ گهٽتائي ـ ٽوڙائي ـ تنگي ـ سوڙهه. (ھ. سنگهار).

ـ سانگهارو ڏيڻُ: وارو ڏيڻ.

● سانگهائيءَ سانگهائيپڻُ: ث. مينهن جو ھڪ قسم، اڇي گول ٽڪي واري منهن سان ـ ٻولاهي مينهن.

● سانگهَرِ سانگهَرِيپڻُ: ث. ڳنڍيد. نڪاح جو عقدو. مونجهارو ـ عقدو.

● سانگهيروءُ: اسر خاص. ھڪ ذات جو نالو.

● سانگهڙِ سانگهڙوڻُ: ث. ٽاڻ ۾ ننڍو سوراخ ـ ٽنگ ـ ٽينڊي.

ـ سانگهڙِيءُ سانگهڙِيپڻُ: ث. سانگهڙ.

● سانگهڙُ: اسر خاص. تعلقي سانگهڙ ۾ ھڪ ديهه جو نالو.

● سانگهڙِيءُ: اسر خاص. تعلقي گهوٽڪيءَ ۾ ھڪ ديهه جو نالو.

● سانگهوءُ سانگها: ذ. لانگهو. بچاءُ. ٽورو ـ احسان. سانگو.

● سانگهيءُ سانگهيپڻُ: ث. سوراخ ـ ٽنگ.

● سانگهيروءُ سانگهيرا: ذ. ٽنگ ـ سوراخ ـ پرڳهل ـ سَلُ ـ چيد. ڏَرُ. ڀرُ. قَٽُ ـ گهاءُ ـ زخم ـ ٽپ ـ وادوڙ ـ جاڪُ.

● سانگهيڙُ سانگهيڙا: ذ. قطار. وار ـ ٽولو. مڇرڪو.

● سانگهيڙوءُ سانگهيڙا: ذ. دلهي جو سوراخ ـ سالگهي ـ ٽنگ.

"ڪجهه ڏوهي ۾ ڏوهه،
ڪجهه ساڙهي ۾ سانگهيڙا"
(مهيري).

گڙ ناهڻ واري ديگ ۾ وڃهي، ڦيرائڻ لاءِ ڏگهي ڪاٺي. ھڪ ننڍي ٻڙيءَ جو اوزار، زورق ۾ سمان يا ويٺين مثل ـ ٻڙيءَ جي لهواري هلڻ وقت سمان جو ڪر ڏيندڙ ڏگهي ڪاٺي.

Gul Hayat Institute

● سانگهيڙي ۽ سانگهيڙ: ذ. مال جي سانگي جهنگ ۾ رهندڙ مالدار ماڻهو.
● سانگاڻو ۽ سانگاڻا: ذ. مائٽي ـ عزازت.
● سانگاهڻ: مصدر. سمجهڻ. سڃاڻڻ. لحاظ ڪرڻ.
"مون کي هرين جا سور سانگاهين".
● سانگيري: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سانڀر ۽ سانڀون: ث. سامر ـ امانت. ٻاهه ـ ٻاري ـ لاري.
● سانڀي ۽ سانڀيون: ث. قبر جي لحد.
● سانو ۽ سانوڻ: ث. پاڻيءَ جي پير تي مڇي ڪائيندڙ ڪيءَ جو هڪ قسم. بدن سنهو، ڊگهو، ڳنگون ڊگهيون ۽ رنگ سائو ـ سانءِ ـ سانهين.
● سانو ۽ سانا: ذ. سامونڊي مڇيءَ جو هڪ قسم ـ جهينگو ـ گالنگ. هڪ ڪ.
● سانوت: اسم خاص. ميگهه راڳ جي هڪ راڳڻيءَ جو نالو.
● سانود: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سانور ۽ سانورو: ذ. سڻاڪو.
● سانورو ۽ سانورا: ذ. [سن. شيام = ڪارو] سانولو ـ ڪاري رنگ تي مائل ـ ٿورو ڪارو ـ ڪڪي رنگ تي. مشڪي ـ جمڻ ـ ڊڪين. سهڻي رنگ وارو ـ سلوٽو. ڪٺ رنگو. خاڪي ـ سيام. محبوب. وٺندڙ ـ دل چورائيندڙ. شري ڪرشن مهراج جو نالو.
ـ سانورائي ۽ سانورائيون: ث. ٿوري ڪاراڻ ـ سانولائي ـ رنگ جي پڪاڻ. ڪٺ رنگائي. پوراڻ. ڪاڻ.
● سانوڪ ۽ سانوڪون: ث. (سن. شيام) هڪ پوک جو قسم ـ سانڀون. سائڙي رنگ تي اڻ.
● سانول ۽ سانولڙ: ذ. (سن. شيام ـ ڪارو) سانورو. دوست ـ محبوب ـ پريتم ـ پرين ـ معشوق ـ جاني ـ پياروـ جانب. پيار ۽ محبت جو نالو.
ـ سانولو ۽ سانولا: ذ. سانورو.
ـ سانولائي ۽ سانولائيون: ث. سانورائي.

● سانولپور: اسم خاص. تعلقي گهوڙاباري ۾ هڪ ديهه جو نالو. بدين شهر جو اصلي نالو. سالولي نالي هندو ۱۷۵۰ع ۾ ٻڌايو. (سنڌ جو سيلاني).
● سانولو ۽ سانولا: ذ. پاڻيءَ جي هڪ پکيءَ جو قسم.
● سانون: اسم خاص. [سن. شراون > شروڻ = سانوڻ] هندڪي سال جو پنجون مهنو. برسات جو مهنو ـ مينهن جي موسم. گوڙ جو آواز ـ قديم هندن جي رواج موجب ويد پڙهڻ جو آواز (ه. سانون).
ـ سانون آڇڻ: مينهن جي مند اڇڻ.
ـ سانوڻي ۽ سانوڻيون: ث. مينهن پوڻ واري موسم. پاڻيءَ جي چاڙهه جي موسم. خوشگوار موسم. ۽ سانوڻي: صفت. سانوڻ جي موسم وارو. اسم خاص. هڪ گاهه جو قسم. هڪ ڪاٺ جو قسم.
● سانوڻو: ذ. هڪ گاهه جو قسم.
● سانهه ۽ سانهيون: ث. زالن جو هڪ زيور ـ ساهيه. هڪ سائي رنگ جو پکي ـ سانءِ (ت).
● سانهڙ ۽ سانهڙ: ذ. پکري ـ چيلو. هڪ پکيءَ جو قسم ـ آسماني رنگ جو پکهه.
● سانهاري: اسم خاص. تعلقي واره ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سانهه ستهي: ظرف. آهستي ـ ڏيري.
● سانهه ستابي ۽ سانهه ستيبي: ث. واندڪائي ـ فرصت ـ نوپڪلائي ـ فراغت ـ وارڪائي ـ مائائي. مات ـ آرام ـ صبر ـ سانت ـ ساهي.
● سانهه ستو ۽ سانهه ستا: ذ. قدري مضبوط ـ ٿوري طاقت رکندڙ. واندو. بي چنتو.
ـ سانهه ستو ٿيڻ: سهه سائين ـ صبر ڪرڻ.
● سانهر ۽ سانهڙ: ذ. ڪيڙيل زمين جي پترن پيڇ لاءِ ڪاٺ جو بند ـ تڙ ـ سنهوڙ ـ لينڊ (ل).
ـ سانهڙ ڏيڻ: هر ڏنل زمين سنئين ڪرڻ.
● سانهين ۽ سانهيون: ث. پکهه جي قد جيڏو هڪ اچو ويندڙ جو پکي.

Gul Hayat Institute

● سانڍهڻ: مصدر. چڪ ڏيڻ - چڪڻ. زور ڏيڻ.
● سانڍهينڍجو ۽ سانڍهينڍجا: ذ. صفت. سولو - سهنجو.
● سانڍهينڍچو ۽ سانڍهينڍچا: ذ. صفت. سولو - سهنجو.
● سانڀ ۽ سانڀيُون: ث. هڪ پکيءَ جو قسم، رنگ خاڪي، ڳچي ڊگهي، مڇي ۽ گاهه کائيندڙ.
● سانڀيرُ ۽ سانڀيرَ: ذ. شاعرُ. درياءُ. سير ڪندڙ. سانڍهرُ - تَرُ - ليٽڻ.
● سانڀرو ۽ سانڀرا: ذ. [سن. شيام = ڪارو] سانورو - سانولو.
● سانڀو: ذ. هڪ گاهه جو قسم - سانوڪ (ت).
● سانڀوتيُ ۽ سانڀوتيُون (ث): ث. ڏلگرن جي پورڪٽڻ لاءِ بن شاخن واري ڪاٺي - پياني.
● سانڀور ۽ سانڀورَ (ب): د. سانڍهرُ - تَرُ - سَنڍهورُ - ليٽڻ.
● سانڀوُن: ذ. (سن. شياما) هڪ گاهه جو قسم - هڪ ڏڻ جو قسم. پوڻي جو هڪ قسم.
● سانڀيُ: ث. هڪ گاهه جو قسم.
● سانڀيُن ۽ سانڀين: ذ. (سن. سوامن) سردار - اڳواڻ - مٿاهون. معتبر - عزت وارو. درويش. مذهبي پيشوا. خدا تعاليٰ. (هـ. سائين = سردار).
● سانڀيڑ ۽ سانڀيڻُون: ث. مالڪياڻي - گهر ڏ جاڻي. مائي - صاحبه - بيبي - زال - پائي - بيگم - بالو - ميم صاحبه - سڪرَ.
● سانيُ: اسم خاص. هڪ قسم جي مڇي، وڏيسَر ۽ پلي جو ٿوت، قد آگر ڇيڏو.
● سانيسو: اسم خاص. تعلقي ميرواه (خيرپور رياست) ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ساڻَ ۽ سانُون: ث. هر جي وراڻي وٽ رهيل سڄي زمين - هر جي مٿاهَڙَ.
- ساڻَ ڪٽڻُ يا هڻڻُ: هر جي وراڻي وٽ رهيل سڄي زمين کي هر سان کيڙڻ.
● ساڻَ ۽ ساڻا: ذ. مٿهڙ جي - ساڻَ پَسانُ.
● ساڻُ ۽ ساڻَ: ذ. مال جو مند وار ويڙ - تورُ. (حرف جر) سانُ - ڏڻ - ساٿ - سين پيڙو - سَپاڙو. سميت - سوڏو. سهاءِ - سنگ - ڀر - وٽ - ڏڻ - پِتُ - پرسان. شامل.
● ساڻيسيُ ۽ ساڻيسيُون (ث): ث. انبوري - جنبوري - سالڍ سيڻيُ.
● ساڻڪَ ۽ ساڻڪُونُ (ث): ث. ٽڪر جو هڪ ٽڪاءُ.
● ساڻڻُ: مصدر. لنڊ ۾ ڪر ۾ ڙڻ ۽ بدن ساڻ ۾ ياسو وراڻ

"آدي رات آڻي ويو پنهل پلاڻي،
سسئي جان ساڻي تہ آڻ نہ اوطاقن ۾"
(آخوند پيارو).

● ساٽو ۽ ساٽا: ذ. [سن. شرانتَ = ٽڪل > شرَ ۾ = پورهيو] بي ستو - نستو - هيٺو - ڪمزور. اپرو - ڏهرو. ٽڪل ٽنڊل - هڇيل. مورچا. بيهوش. ماندو - بيزار - ڪهيل - ڪيرو - ڏان. جهڪو. ٽڪو. موڳو.
- ساڻائيُ ۽ ساڻائيُون: ث. غشي - مورچائي - بيهوشي - ڪيرت - وسار - ڏڪر - مورچاگتي. سُستي. سن. ماندڪائي - ٽڪ. ڪمزوري - نستائي. ڪيرائي.
- ساڻو ٽيڻُ: ماندو ٽيڻ - ٽڪجڻ. بي هوش ٽيڻ - ڪيرو ٽيڻ. مورچا ٽيڻ. ڏڪرجڻ. وسامڻ.
● ساڻهَ ۽ ساڻهَ: ذ. اصلو ڪو وطن - ساڻيهه. آخرت.
● ساڻيُ ۽ ساڻيُ: ذ. ث. ساڻي - همراه - مددگار. شريڪ - جٽ - پِتُ - رفيق. يار - دوست - سنگتي. سان هلندڙ - ساٿ ڏيندڙ.
● ساڻيهه ۽ ساڻيهَ: ذ. [سن. سوديش] وطن - ڏيهه - ديس - پنهنجو ملڪ - جنم پوڻ - جنم پومي.
● ساوارو ۽ ساوارا: ذ. صفت. اڳوٽو - اصلوڪو.
● ساوائِ: ث. [سن. شيام = سائو] سائي رنگ جي خصوصيت - ساوائي - هريالي - سبزي. پيلائي - پيلاڻ - زرداڻ. سڪ - سنڍدا - سمپت - فرحي. برڪت. لهر بهر - اقبال - چڙهت - طالع - سڻائي. ڪيرَ پُٽَ. سيا ڪائي.
- ساوائيڑ: ث. ساوائِ.

Gul Hayat Institute

ـ ساواڻيُ ع ساواڻِيُونُ: ث. ساواڻ. دنياداري ـ تونگري ـ خوشحالي ـ جو پائي ـ آسودائي شاهوڪاري.

● ساوِتِريُ: ث. هندن اصطلاح. جٽي جو سَنسڪارُ.

● ساوَڻِيُ ع ساوَڻِيُونُ: ث. سوٽ جوسنگ. سَوَڻاڻ.

ـ ساوَڻي سَوُٽُ: سوڻائي سوُٽ ـ سوٽ جو بہ سوٽ.

● ساوَڻُ ع ساوَڻُونُ (ل): ث. ساوَڪَ.

● ساوِڌانُ ع ساوِڌانَ: ذ. صفت. ظرف. (سن.) خبردار ـ هوشيار ـ سچيت. مُتوجه ـ ڌيان ڏيندڙ ـ هڪ جتو ـ ايڪمنو.

● ساوِڌانِيُ ع ساوِڌانِيُونُ: ث. خبرداري ـ هوشياري ـ سُچيتائي. ڏاهپ. پڄ گهڙ. عاقبت انديشِيُ ـ اڳ چيتِيُ.

● ساوَرُنُ: ذ. سُبَرُنُ=] سون ـ زر ـ طلا ـ ڪنچن ـ ڪندن. (صفت). سون جو ـ سون وارو ـ سون جهڙو ـ سونهري.

● ساوَڙَ ع ساوَڙُونُ: ث. پوري وجهه ۾ اچڻ واري حالت.

● ساوَڙِ ع ساوَڙُونُ (ل): ث. صفت. سنئين سڌي ـ اشراف.

"ساوَڙِ هجي تنهن کي پائجن ساڄ"

(چاڙ خان جي شعر تان ورتل)

● ساوَڙُ ع ساوَڙَ: ذ. ساڄي هٿ سان ڪم ڪندڙ. (ضد. ڌاوَڙُ).

● ساوڙا: اسم خاص. ساوا ڏوڪا يا ڪارڪون جهليندڙ ڪجيءَ جي هڪ ذات.

● ساوَڙُو: اسم خاص. تعلقي جوهي ۾ هڪ ديهه. جو نالو.

● ساوِڙُو ع ساوِڙا: ذ. جاءِ جي مٽين ڇڇهري کي جهليندڙ آيي ڪاني ـ داسو ـ پچر ـ لڙهو. گاهه ۽ ڏٽ جو هڪ قسم.

● ساوِڙِيُ: اسم خاص. تعلقي فيض گنج (رياست خيرپور) ۽ تعلقي موري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

(ع) ساوِڙِيُونُ: ث. [سن. شياما] هڪ قسم جو سائو گاهه.

● ساوَڪَ ع ساوَڪُونُ: ث. [سن. شيام = سائو]. ساواڻ. پوکڻ ـ نباتات. ڇڇتو ـ گلڪاري. وَسَ. راهه ـ رستو. سائي رنگ واري هڪ رِيَ.

ـ ساوِڪائِيُ: مصدر. ساوڪ تي ڏيکائي ڏيڻ ـ ساواڻِ تي مائل هئڻ.

● ساوَڪو (ڪ): اسم خاص. گاهه جو هڪ قسم.

● ساوَلِ ع ساوَلِيُونُ: ث. صفت. سبزي ـ سائو گاهه. ساواڻ.

● ساوَنُتُ ع ساوَنُتَ: ذ. دلير ـ بهادر ـ سورهيه ـ سورمو.

● ساوَنُ: اسم خاص. [سن. شِراوَڻ=سانوڻ]. سانوڻ جو مهينو ـ سنيت سن جو ڏهون مهينو ـ مينهو گي وارو مهينو ـ جولاءِ ۽ آگسٽ جي مهين وارو عرصو. ماٺهوءَ جو نالو. سنڌيءَ جي هڪ شاعر جو نالو.

ـ ساوِڻِيُ ع ساوِڻِيُونُ: ث. برساتي مهينو. ڀاڻيءَ جي چاڙهه جو وقت.

● ساهَ ع ساهُونُ: ث. [سن. سَجّا. سارُڻ = تونگر. ف. ساز<ساختن = ٺاهڻ] ساري بدن جا گهڙ ـ زيور. پنهنجي ملڪيت ـ نيجي مالميات ـ چَاپَتُ. خود جا گهڻا. گهڻ جو سمورو جنسار. چڪَ. تاڻَ ـ چِيِي ـ چِڪِي. تانگهه ـ لوري. گهٽي ـ فڪر ـ آدڪو.

● ساهُ ع ساهَ: ذ. [سن. شواس] پساهُ ـ دَمُ ـ جيءَ ـ جان ـ پراڻ ـ زندگي ـ عمر ـ حياتي ـ جيوَن ـ جيئاپو ـ ساس ـ چُوٽا ـ ارجا. نبض جي ڏَڪ ڏَڪَ. جيوتي ـ گذران. دم ڪشي ـ دَمُ ـ آيو ساهُ. ڪَن ـ پلڪ ـ گهڙي ـ سيڪنڊ. [سن. سارٽ = تونگر] شاهوڪار ـ سيٺ ـ مهاجن ـ تاجر ـ واپاري. بينڪر ـ صراف. ديانتداري ـ ايمانداري.

ـ ساهَ پَرُيو ع ساهَ پَرُيا: ذ. جاندار ـ جيئرو ـ حياتُ ـ زنده ـ ساهه وارو. چيتن ـ چترُ. سَتُ ـ هوندڙ ـ موجود.

ـ ساهَ پَرِيُ شَيءِ: ساهدار يا جان واري شيءِ ـ جاندار شيءِ.

Gul Hayat Institute

= ساهہ تنگ هجڻ: آکو هجڻ - گهٽي هجڻ.
= ساهہ تي اچڻ: سخت تڪليف پهچڻ - سختيءَ ۾ اچڻ.
= ساهہ تنگجڻ: انتظار هڻڻ.
= ساهہ تنگجي ويڻ: سخت انتظار ٿي ڪرڻ - آداس ٿيڻ - ڪنڌڪو ٿي ويهڻ.
= ساهہ ٻڌڻ: ساهي ڪٽڻ - ساهہ ڪٽڻ - ٽڪ پچڻ - ويسانهين وڻڻ - فرحت ڪرڻ - آرام ڪرڻ - ٿوري دير آرام ڪرڻ.
= ساهہ ٻيٺ ۾ ٻوڙ: دلجاءِ ٿيڻ. پڪو آسرو ٿيڻ.
= ساهہ ٻيٺ ۾ نہ هجڻ: سخت خوف سبب پريشان هجڻ.
= ساهہ ناروڻ مينو ٿيڻ: ڏاڍي لذت حاصل ٿيڻ. تمام گهڻو خوش ٿيڻ. چپ چپ ڪي چوڻ - مٺي شيءِ کائڻ.
= ساهہ چڏڻ: مرڻ. بي زور ٿيڻ - نستو ٿيڻ.
= ساهہ سان لٽڪڻ: ڏاڍو پريشان ٿيڻ - سڻ مُنجهڻ - دل دهلجڻ. جان جو خطرو محسوس ٿيڻ.
= ساهہ ستو ۽ ساهہ ستا: ذ. قدري طاقت وارو - زور وارو.
= ساهہ ستو ٿيڻ: طاقت مند ٿيڻ - ڪجهہ زور اچڻ.
= ساهہ سر قربان ڪرڻ: سڀ ڪجهہ صدقي ڪرڻ. هر طرح حڪم بجا آڻڻ - پوري پوري فرمانبرداريءَ سان هلڻ. تمام گهڻي پيار ۽ محبت جو اظهار.
= ساهہ سڪڻ: دڙڪڻ - ڊپ ڪرڻ - ڀؤ وڻڻ.
= ساهہ سڪيو وڃڻ: ڊڄي وڃڻ - هيڪي وڃڻ.
= ساهہ سنڀالون: ظرف. ساهہ جي برابر - جيءَ جهڙو پيار.
" آهر ساهہ سنڀالون سو ڪيئن گهڙو گهوريان " (شاهہ).
= ساهہ غضب ٿيڻ: ساهہ بند ٿيڻ - ساهہ نڪرڻ.
= ساهہ قبض ٿيڻ: ساهہ نڪرڻ - مرڻ. گهٽجڻ. ماندو ٿيڻ.
= ساهہ ڪيڏ: ماري چڏڻ - ختم ڪرڻ.
= ساهہ ڪيڙي چڏڻ: ڏاڍو ڊيڄارڻ - ساهہ سڪائي چڏڻ.
= ساهہ ڪٽڻ: ساهي ڪٽڻ - دم پٽڻ. (جيئن ڏڏو ساهہ ڪٽڻ) اداس ٿيڻ - ڏک ۾ هڻڻ - ارمان هجڻ. آه پرڻ - شوڪارو پرڻ - آهڪارڻ.
= ساهہ مٺ ۾ آڻڻ: پريشان ٿيڻ - تڪليف ۾ پوڻ - غمگين ۽ مونجهو ٿيڻ.
= ساهہ مٺ ۾ ٿيڻ: ڊپ ۾ اچي وڃڻ - هيراسجي وڃڻ - خوف ٿيڻ.
= ساهہ مٺ ۾ هڻڻ: ڊپ ۾ هڻڻ - مرڻ جو خوف هجڻ. ڏڪڻ.
= ساهہ ۾ سانيڻ: چڱي طرح سنڀال ڪرڻ - حفاظت ڪرڻ.
= ساهہ وڃهڻ: مدد ڪرڻ. ٽورو ڪرڻ.
= ساهہ ورڻ: دلجاءِ ٿيڻ - آٽت اچڻ - دلداري اچڻ - تسڪين اچڻ - فرحت اچڻ - آرام اچڻ - سرهو ٿيڻ - خوش ٿيڻ. اميد ڪرڻ. غم دور ٿيڻ.
= ساهہ هجڻ: طاقت هجڻ. طاقت ٿيڻ. همت هڻڻ.

● ساهڻا: اسم خاص. هڪ ذات جو ڏالو.
● ساهيت ۽ ساهيتون: ث. چپ - ساڪ. رهائش - سڪونت - اڪيلائي - نوپڪلائي.
● ساهيتہ ۽ ساهيتَ: ذ. [سن. ساهيتيہ =] ادب. علم. لٽريچر - ڪتاب.
● ساهيتا ۽ ساهيتائون: ث. [سن. سهايہ = مدد] سهائيتا - مدد.
● ساهيتن: مصدر. [ف. شائستن: سن. ساهت] علم پڙهي لائق ٿيڻ. زيباور ٿيڻ. ڏسڻ جهڙو ٿيڻ. پرفهم ۽ ليافت ٿيڻ. حليم ۽ نيڪ طبع ٿيڻ.
● ساهيتي: اسم خاص. سنڌ جي وچ واري ياگي جو ادبي ڏالو - نواب شاهہ ضلع واري اراضي.
● ساهيتيا ۽ ساهيتيائون: ث. متبدلي - جماعت - گروهہ - سوسائٽي - پنگت - سنگت - ٽولي -

Gul Hayat Institute

جتو ـ سڱا ـ سٽ . ميسل ـ ميڙ ـ سَجموعو. (هـ . سَاهِيتَهُ = منڊلي) .

● ساهيجَنُ (ت): مصدر. وڌيڪ ٽيڻ.

● سَاهَرُ ۽ سَاهَرَ: ذ. سَنڀهَوَرُ ـ ليٽَنُ .

● سَاهرُ ڏِيَنُ: پيڙي چڙڻ ـ نابود ڪرڻ.

● سَاهُرا (ج) ذ.] پر. ساسُرُ . سن . شْواسُرُ] (مڙس لاءِ) زال جا مائٽ ـ (زال لاءِ) مڙس جا مائٽ .

= سَاهُرائُو ۽ سَاهُرائا: ذ. صفت. (مڙس لاءِ) زال جي گهرَ جو ـ (زال لاءِ) مڙس جي گهر جو.

● سَاهُرُو ۽ سَاهُرا: ذ. [سن . شْواشُرُ =] مڙس جي مائٽن يا زال جي مائٽن جو ـ ساهراڻي آکهه جو ـ سَسُ سهري جي گهر جو.

● ساهرو ٽِيُ (ت): اسم خاص. ٽر جي هڪ پاڳي جو نالو.

● سَاهڙَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سَاهڙَ ۽ سَاهَڙَ: [سن . سهارْد = پيارو] پيارو ـ دوست ـ محبوب. (اسم خاص). سهڻيءَ جي عاشق جو نالو ـ ميهار ـ ساهڙ.

"جاهڙَ آلَدر جيءُ ساهڙَ ڏنيِ ساهَ ڪي"
(شاهه).

● سَاهڙُ پِيرُ: اسم خاص. تعلقي سانگهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ساهِسُ ۽ سَاهِسَ: ذ. [سن . سَاهَس < سَهَ ـ سهڻ] همت ـ جرئت ـ آتساهه .

● سَاهِكَانِ ۽ سَاهِكَانُونُ (ت): ث. [سن . شياما = ساوو] سَاوَكَ .

● سَاهِكِيُ: اسم خاص. تعلقي ننڍي الهيار ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَاهِماڻِيُ: اسم خاص. تعلقي جهمَسُ آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.

= سَاهِنگو ۽ سَاهِنگَا: ذ. سهانگو.

● سَاهِيُ: مصدر. [سن . سَهَ = سهڻ] سنبرڻ ـ تيار ڪرڻ يا ٽيڻ ـ سنباهيُ ـ سَنبَاهِيُ. سهسائي وڃڻ ـ پيتاري وڃڻ ـ سهي وڃڻ ـ طلب ڪرڻ. زور ڪرڻ ـ پاڻ ڏانهن چڪڻ ـ آماده ڪرڻ ـ ڪشش ـ چڪڻ ـ تاڻڻ. چوائڻ ـ چوڌا ڪرائڻ. تنگ ڪرڻ ـ سوڙهو ڪرڻ . ڪر موڙڻ ـ آرس پيڇ. ڏگهو ٽيڻ ـ لينڊ ـ فرصت ونڻ ـ ٽڪ پيڇ. هيڏانهن هوڏانهن هلڻ. طعنو ڏيڻ ـ مهڻو ڏيڻ ـ تنگو هڻڻ.

= سَاهَ ۽ سَاهُونُ: ث. تاڻ ـ چڪ ـ تڪ ـ ڪينچ . ڪشش.

ـ سَاهَ ڏِيَنُ: چڪ ڏيڻ ـ ٿوري ست ڏيڻ ـ ٿورو زور ڏيڻ. تاجيءَ ڪي انگهن تي چاڑهي چڪي بهارڻ.

ـ سَاهُو ۽ سَاهُو: ذ. [سن . سَهايَ =] سهي ويندڙ ـ برداشت ڪري ويندڙ. بهادر. خيرخواهه . دوست . پشت پناهه . داتا ـ سخي. محسن . چور ـ رهزن. بهادر ـ زور پريو ـ طاقت وارو. دولت وارو ـ هوند وارو. سهيو ـ چڱي چال وارو. هوشيار ـ تڪڙو. درياءَ جي چوڙ وٽ هڪ وڏي ڦات جو نالو. وڏو ـ شاهي. سئو ـ چڱو. (اسم خاص). سنڌ جي هڪ شاعر جو تخلص، هڪ ستاري جو نالو.

ـ سَاهِيُ ۽ سَاهِيُونُ: ث. چڪي ـ ڪشِ ـ تاڻَ . آرام.

● ساهُ ۽ ساها: ذ. سَهاڻو ـ اُجالو ـ روشني ـ سوجهرو . خبر ـ يادگيري ـ سُڌ سماءُ . شاديءَ وقت ڪنوارين طرفان گهوٽ کي ملهيل ڪپڙا (ث).

ـ ساهُوسَرَنُ: روشني ملڻ ـ فيض حاصل ٽيڻ.

● ساهَوالَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ساهُورو ۽ ساهُورا: ذ. صفت. (زال لاءِ) مڙس جي پيءُ جو گهر يا ڳوٺ ـ (مڙس لاءِ) زال جي پيءُ جو گهر يا ڳوٺ. (هـ . ساسرا).

● ساهُومُو ۽ ساهُوما: ذ. پاراتو. مهڻو ـ ڏونگهو.

● ساهُو وال: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ساهِيُ ۽ ساهِيُونُ: ث. تو روآرام ـ ويسانهين ـ فرصت ـ فرجو ـ دَمُ. مُهلت ـ وقفو دَمُ. بيهڪ ـ نهر ـ روڪ ـ تَمَ ـ اڪاءُ ـ جهلَ ـ پَلَ . پوڪَ نه ڪرڻ وارو مُڏو. حرفت. چاندوڪي.

Gul Hayat Institute

ـ ساهيءُ پٽڻُ: دم پٽڻ ـ ويسانهين وڻڻ ـ آرام ڪرڻ.
ـ ساهيءُ رات ع ساهيءُ راتيُونُ: ث. سهاڻي رات ـ چاندوڪي رات.
ـ ساهيءُ ڪٽڻُ: ڪم ڪان فارغ ٿي ٽورو وقت ترسڻ.
● ساهيٽوءُ ع ساهيٽا: ذ. صفت. وڏو ـ ستر. زور وارو. وڏيرو. ستريل. چگو ـ موچارو.
● ساهيڙيءُ ع ساهيڙيُونُ: ث. [سن. سکي = سنگتياڻي] يار ـ سُريت. سنگتياڻي ـ دوستي واري. جيڈي ـ سرتي ـ هڪ جيڈي ـ جيڈل ـ سهيلي. چرن داسي ـ ٽهُلِي. رفيقہ.
ـ ساهيڙپَ ع ساهيڙپُونُ: ث. واهپو. سنڌ ـ سيڪَ ـ پريت ـ آنس. دوستي ـ ياري.
● ساهيليءُ ع ساهيليُونُ: ث. ڏسو ساهيڙي.
● ساءِ: سائين! ـ جناب! ـ صاحب! حضور! استاد ڪي مخاطب ٿيڻ وقت استعمال ٿيندڙ لفظ.
● ساءُ ع ساءِ: ذ. [سن. سواد = مزو] سوادُ ـ مزو ـ ذائقو ـ لذت ـ لاءُ ـ لطف ـ سڀاءُ ـ رَسُ ـ رسنا ـ چَتَ ـ شيري ـ چڪي ـ چاڻي ـ چشڪو ـ چَٽَ ـ چَشي ـ چَهَرَ. ونڊنا ـ ذوق. خيال ـ لحاظ ـ ادب ـ عزت. اورانهو ـ سانگو. خوشي.
ـ ساءُ پَوُنُ يا پَٽِيي وَڃَنُ (ک): وِيرَ جو صفا لهي وڃڻ ۽ پاڻيءَ جو سُڪي وڃڻ.
ـ ساءِ جُونُ سُيُونُ چَڏَنُ: ميناڻ ڦٽو ڪرڻ. دنيا جي عيش عشرت کان پاسو ڪرڻ ـ من جون سَڌون ماري ڇڏڻ ـ نفساني خواهشون ترڪ ڪرڻ.
ـ ساءِ سيڪَ وارو ع ساءِ سيڪَ وارا: ذ. دوست ـ يارُ.
● سائيبانُ ع سائيبانَ: ذ. (ف). شاميانو ـ تنبو ـ خيمو. چپر ـ چاڇو ـ چڇر ـ چاپرو ـ لانڊي ـ سَنَهَڙ. دروازي اڳيان لڪائڻ جي ڇپري ـ چيڪَ. چڻي. چندو ـ پالُ ـ چانيو.
● سائٽيءُ ع سائٽيُونُ: ث. بن پائڻ جي اولاد جو لاڳاپو ـ ساوَڻي.
ـ سائٽيءُ سٽوتُ: ذ. سٽوت جو پٽ ـ سٽوتاڻي سٽوت ـ سٽوت جو ٻ پٽ.
● سائيچو: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سائيديءُ: اسم خاص. تعلقي خيرپور ميرس ۾ هڪ ديهہ جو نالو.
● سائيرَ ع سائيروُنُ: ث. (سر سائير) زمين کان سواءِ ٻين نڊين ٻڏين شين تي مڙهيل ڍل. سمنڊ تان ورتل ڍل.
● سائيرُ ع سائرَ: ذ. [سن. ساگر = سمنڊ] سمنڊ ـ بحر ـ درياءُ ـ ساگر. ڪارو. ندي. موج ـ لهر. شاعرُ. ذ. صفت. سير ڪندڙ ـ ڦرندڙ ـ گهمڻ وارو. تمام ـ سڀ ـ بلڪل ـ سڄو. باقي.
● سائڙو: اسم خاص. جوئر جو هڪ قسم، ان" اڇو ميرانجهڙو، ٽُهَ ڪارا.
● سائڪُ ع سائڪَ: ذ. سنگر مڇيءَ جو هڪ قسم، پٽي هيٺي، پيٽ اڇو، قد اڌ فوٽ کان ڏيڍ فوٽ.
● سائلُ ع سائلَ: ذ. (ع). سوالي ـ پينارُ ـ عرضدار ـ فقير ـ منڱتو ـ مڱڻو ـ گدا ـ بيڪاري ـ پنڌو ـ گهرجائو ـ محتاج. اميدوار. پچندڙ. درويش ـ ويراڳي. گراهڪ. اصيلُ.
● سَائينس ع سَائينسُونُ: ث. [انگ Science] علم طبعيات ـ علم و فن.
● سائڻُ ع سَائيٽُونُ: ث. سانڍ. مالڪياڻي. صاحب. ماستر ياڻي. ماسي.
● سَائيٽيءُ: اسم خاص. تعلقي ڪشمور ۾ هڪ ديهہ جو نالو.
● سَائو ع سَاوا: ذ. صفت. [سن. شياما.] سبز. موگو ـ بصريو ـ آلو. پيلو ـ ڦيڪو ـ جهڪو. سر سبز ـ تازو. آباد ـ سرسير. ساجو ـ سڌائو. سياڻو. ونهيو ـ پاڳيو. شاهوڪار ـ غني ـ تونگر ـ مالوند ـ مالدارُ ـ دولتمند ـ سکير. آسودو ـ سکيو. پچندي وارو ـ هلندي وارو. نئڙت وارو ـ نهنو. خوش ـ فرخنده. (ذ). هڪ قسم جو رنگ ـ سبز رنگ.
ـ سَائو ٽيڻُ: سر سبز ٽيڻ ـ آباد ٽيڻ ـ وَڌڻ ويجهڻ. ترقي ڪرڻ ـ ڪامياب ٽيڻ. سکيو آسودو هڻڻ ـ ساجو ٽيڻ. برڪت پوڻ ـ پاڳ ورڻ. ڦرڻ ڦلڻ. بج جو اپرڻ ـ سلهي جو ڦٽڻ.

Gul Hayat Institute

= سائو ڏاڙو هُنڌُ: سکيو هڻڻ - آسودو هڻڻ - پُسي وارو هڻڻ - شاهوڪار هڻڻ.
= سائو پٽائيءُ: بلڪل چِڀِريءُ لَسيءُ. جهاڙو.
= سائو جيڙو: ذ. دوا جو هڪ قسم - پساريڪو وڪر.
= سائو سَتَابو ۽ سَاوا سَتَابَا: ذ. سُکيو. بي قرضو. اولادِيءُ.
= سائو سُرُخڏُو: ذ. گهوڙي جو هڪ قسم.
= سائو سَڳهارو هُنڌُ: آسودو هڻڻ - مالدار هڻڻ. ڏن دولت وارو هڻڻ. خوش نصيب هُنڌُ.
= سائو قُومِ ڏِنُو: قودني جي سبزي.
= سائو مَکو: ذ. ٻنين ۾ رهندڙ سائي رنگ جي هڪ وڏي مَکِ.
= سائو ڪُمڙو: اسم خاص. جوئر جو هڪ قسم.
= سائوڪارَ تُهو: جُوئر جو هڪ قسم.
= سائو ڪيرڙو ۽ ساوا ڪيرڙا: ذ. ٽر ۾ ٽيندڙ هڪ قسم جي رنگ جي ڪيرڙي.
= سائو مُنهُنُ: هڏ جهڙو منهن - بنا رت.
= سائو مُنهُنُ ٽِيَنُ: حقارت طور استعمال ٽيندڙ اصطلاح - منهن جو رنگ بدلجي وڃڻ.
= سائو ميهڳانُ: ذ. اُٺ جي رنگ جو هڪ قسم.
= سائيءُ ۽ سائِيُونُ>سايُونُ: ث. رنگ جو هڪ قسم - هريالي - ساوڪ واري - سرسبز. ريڇ ڏنل زمين. هڪ قسم جي بيماري.
= سائي پاڇيءُ ۽ سايُون پاڇِيُونُ: ث. ترڪاري - ونس ٻٽي - سبزي - پالڪ وغيره. نباتات.
= سائيءُ ٽُرمَ: ث. سبز ٽُومَ.
= سائيءُ ٻاتِ ۽ سايُونُ ٻاتُونُ: ث. ڪاشيءَ جي ٻاٽ (ڪ).
= سائي سَلهي: ظرف. شروع يا منڊ ڪان.
= سائيءُ سِيمُرَ ڪَ ۽ سايُونُ سِيمُر ڪُونُ: ث. سائهي رنگ جي ٻٽ جي ٻڪرائيءُ.
= سائيي ڪُنوَهُ: ث. گهاڻي سائي رنگ جو قسم.
= سائيهِرِڙو ۽ سائيهِرِڙا: ذ. صفت. سائيهرو - ٽورو سائو - ساواڻِ تي مائل - ٽڏو سائو.
= سائيهرو ۽ سائهيرا: ذ. صفت. سائيهرڙو - ساواڻِ تي مائل - البتہ سائي رنگ تي مائل. زرداڻ تي مائل - ڀورڙو.
● سائُو ۽ سائُڙو: ذ. [پرا. سن. ساهُ - ساڌُ = شاهوڪار] شاهوڪار - دولتمند - ونهيو - هريو - پاڪيو - ڏنات. سائو - آباد - سر سُبَرُ. ساڄو. سڀاڳو. سٽاڻو. فرخنده. [هـ سائو = حليم] حليم. سراوندو. چٽي وانُ. تربيت يافته. نهنو. دانائُ. ننگ سُڄاڻندڙ. عاقل - چاڻو. نيڪ مرد - پلا پرش - پلان مانس. چڱو ماڻهو - اشراف. سڄڻ. مسڪين. صبر واروِ. دلير - بهادر.
● سائُو جاڻِيءُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (هوتواڻي بلوچن جو هڪ قبيلو).
● سائُونڊُ ۽ سائُونڊَ: ذ. [انگ. Sound] آواز.
= سائُونڊ باڪسَ: آواز جي پيٽي - گراموفون جو هڪ پرزو.
● سائُورُ ۽ سائُورَ (ث): ذ. صفت. سُٻتو - سنئون سِڌو.
● سائُونُ: اسم خاص. [سن. شيامسا ڪَهہ] هڪ قسم جي ڏٺ جي پوک، سلو اٽڪل چيلهہ جيڏو، پَٽَ البت پاجهري جي ٻَٽَ کان سنهي، اٽڪل ڇهہ انچ ڪن ڊگهي، سنگ اهر جي داڻي جيڏو، سائونءَ جي آنَ جو نالو، ٻاهران پوري رنگ تي، اندران اڇو. (ذ) خريف جي فصل ۾ ٽيندڙ آنَ جو هڪ قسم - سائُوَڪَ (ت).
● سائُونڊَ: اسم خاص. ٽر ۾ مسلمانن جي هڪ ذات جو نالو.
● سائُونڳو ۽ سائُونگا (ت): ذ. وهڻ لاءِ ٽيڪ واري منجي.
● سائُوٽِي ۽ سائوٽِيُونُ: ث. هڪَ ٻڪيءَ جو قسم - سِرڻ.
● سائِيءُ ۽ سايُونُ: ث. [سن. شيام = سائو] هڪ بيماريءَ جو قسم - يرقان - ڪامِڻ - دولري. پنگ. ڪاڌ سائي شئي - رنگ جو قسم. ڪچي پوک. وٽ تي زمين. (صفت) سکي - آسودي.

Gul Hayat Institute

ڊُکي - لڳل. (اسم خاص). بارڻ طرف هڪ جبل جو نالو. هڪ لڪ جو نالو.
= سائيِ ٹيِنَ: ڊُکيِ ٹيڻ - ڦرجڻ.
= سائيِ هُجَنَ: ڪچي هجڻ.
= سائيِ وٽِ: ٻني جهي آجا آهي هڻڻ وقت هر ڏيڻ جي حالت.
● سائيِ چَنِ: اسم خاص. تعلقي جيمس آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سائيِڈِ ع سائيِڈُونَ: ث. [انگ. Side] پاسو - طرف. سيڌائي. ٻيهڪَ.
● سائيِزِ ع سائيِزُونَ: ث. [انگ. Size] قد - قامت. اوچائي.
● سائيِسُ ع سائيِسَ: ذ. گهوڙي جو خدمتگار - سَيِنْسُ.
= سائيِسي ع سائيِسِيُونَ: ث. گهوڙي جي رکوالي جو ڪر.
● سائيِڪِلِ ع سائيِڪِلُونَ: ث. [انگ. Cycle] ڪَلَ جو بن ٽيڻ سان گهوڙو - بائيسڪِلِ - دو چرخو.
● سائين ع سائين: ذ. [سن. سوامن] سائين - ساءِ.
= سائينءَ جيِ دَرْبارِ: ث. خدا جي ڪچهري - بارگاهِ الٰهي.
= سائينُ لوڪُ ع سائينُ لوكَ: ذ. پاڪ ماڻهو - درويش - اولياءُ - ولي - ڏرماتما - بزرگ ماڻهو - نيڪ ماڻهو. مقدس - پاڪ. پوتر آتما. متقي - پرهيزگار. خدا ترس - امين - ايماندار.
= سائينُ والو ع سائينُ والا: ذ. سائين لوڪ. سائل - ڀينو - بيڪاري - ڪداگر - فقير.
● سائينُ ع سائينُونَ: ث. [انگ. Sign] نشاني - اهڃاڻ. صحيح - دستخط.
= سائينُ بورڊُ ع سائينُ بورڊَ: ذ. سڃاڻپ جو تختو.
● سائينُ جو لوڪُ: اسم خاص. ڪيرٽر جبل ۾ هڪ مڪان جو نالو.
● سائينُو ع سائينا: ظرف. عمر ۾ برابر - هم عمر - هڪ جيڏو - جيڏو سرتو.
● سايِرُ ع سايِرَ: ذ. سنگتي - ساٿي - مددگار - ٻيلي - واهرو - حمايتي - ساٿي - ٻيلي.
● سايُو ع سايا: ذ. [ف. سايه. سن. چايا= پاڇو] پاڇو - پاڇولو - عڪس - پرتو - دَهو - ڪُنج. گوشي نشيني. بچاءُ - حفاظت. حمايت. جن، پوت، پَرِيُ، ديهو جو اثر. صحبت جو اثر.
= سايو لَهَنَ: جن پوت جو اثر چڙڻ. حفاظت نه هڻڻ.
= سايو هُجَنَ يا هُئَنَ: آسرو هڻڻ - آڌارُ هڻڻ. پُٹِ هڻڻ. صحبت جو اثر هجڻ - مهربالي هجڻ - جن، پري وغيره جو اثر هڻڻ.
= سايَهَڈارِيُ ع سايَهَڈارِيُونَ: ث. حمايت - مدد.
= سايهي ڪانُ پَچَنَ: پاڇولي ڪان ڊڄڻ - صورت ڪان ڏسڻ.
= سايهي هيٺ آچَنَ: حفاظت ۾ اچڻ - پناهه ۾ اچڻ. پري جن جي اثر هيٺ اچڻ.
= سايهي ۾ ٻيهَنَ: پاڇي ۾ ٻهڻ. پناهه ۾ رهڻ.
= سايَسَ: پاڇولو. پوش - ڍڪُ. بچاءُ - پناهه - حفاظت. حمايتَ. جن، پوت يا پري وغيره جو اثر.
= سايَسَ جو نِقابُ پائِيُ: سايَسَ جو پردو پائڻ - ليڪنُ چُپَنَ.
= سايَءَ خُدا: بادشاهن جي لاءِ استعمال ٿيندڙ لقب - ظل الله.
= سايَءَ خُورُ: ذ. آسَ - ڪاڙهو.
= سايَءَ دارُ: ذ. صفت. چَتُرَ وارو.
● سَبُ: [انگ. Sub] نائب - پيشڪار - هٺ هيٺ - ماتحت - نئيو. ڪماشتو.
= سَبُ آفِيسُ ع سَبُ آفِيسُونَ: ث. ماتحت دفتر - زيردست آفيس.
= سَبُ اِنْجِنِيئَرُ ع سَبُ اِنْجِنِيئَرَ: ذ. ميرِ عمارات جو نائب - حاڪم تعميرات جو ماتحت - نئيو اِنْجِنِيئَرُ.
= سَبُ اِنْسپيڪٽَرُ ع سَبُ اِنْسپيڪٽَرَ: ذ. صوبيدارُ - نائب ناظر.

Gul Hayat Institute

= سَبُ٘ ڊِويزَنُ٘ ۽ سَبُ٘ ڊِويزَنُون٘ : ث. ضلع جو هڪ حصو.
= سَبُ٘ ر جيسْٽِيرارَ٘ ۽ سَبُ٘ رِجيسْٽِيرارَ٘ : ذ. رِجيسْٽِيرارَ جو نائب.
● سَبُ٘ ۽ سُبَ٘ : ذ. پيار. مهر - رحم. سَوَڻ. سُبُ٘. تعبير. ادي پيڻ ڪري سڏڻ واري حالت.
● سَبَا : اسم خاص. (ع) قرآن مجيد جي ۳۴ سورة جو نالو. هڪ شهر جو نالو.
● سُبَاسَ ۽ سُبَاسَون٘ : ث. [سن. سُباس: س٘ = سنو + باس = بوءِ] خوشبوءِ - سرهاڻ.
● سُباس٘ ۽ سُباسَ : ذ. صفت. خوشبوءِ دار - سرهو.
● سَبَاڻ٘ ۽ سَبَاڻَ : ذ. ڪير ڇاڻڻ وقت ڪير ۾ وِڌل ڏاڏ٘ يا ڏونرِي جو ڏرو - سِياڻِي٘ (ت).
● سِياڻَن٘ : مصدر. ڪير ڇاڻڻ لاءِ ڪير ۾ ڏاڏ وجهڻ.
● سِياڻِي٘ ۽ سِيَاڻِيُون٘ : ث. [سن. سِيوَنَ =] سِلائي - ٽوپاڻي - ٽوپائي - ٽوپي ڏيارڻ جو ملهه. ٽاڪائي - بخياڻي - بکياڻي. مزوري - اجورو.
● سِيَاڻِي٘ ۽ سِيَاڻِيَ (ت) : ذ. سَبَاڻ٘.
● سِيَاڻِي٘ : مصدر. [سن. سِيَوَنَ =] ٽوپائڻ - ٽاڪائڻ - بخائڻ - بکائڻ. وڻڻ. موزون لڳڻ.
= سِيَاڻِي٘ ۽ سِيَاڻِيُون٘ : ث. سِيَاڻِي.
● سِيَايَا : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سَبَبِ : ظرف. جي ڪري - واسطي - لاءِ - سبيان.
● سَبَبَ٘ ۽ سَبَبَ : ذ. [ع. سبب ۽ اسباب = باعث] باعث - ڪارڻ - علت - وجه - ترغيب. مقصود - مطلوب. نيتَ - ارادو. حجت - دليل. تقريب. ذريعو - وسيلو. حڪمت - تدبير. پاسو. مقدمو. مائٽي. علم عروض جي اصطلاح موجب ٻه حرفي ڪلمو، مثلاً: "پَل، اڇ، رَمُ، دمُ وغيره" ٻه قسم: (۱) سبب خفيف (۲) سبب ثقيل.
سَبَبَ٘ خفيف: - بن حرفن جو ٽهيل يعني جنهنجو پهريون حرف متحرڪ ۽ ٻيو ساڪن، مثلاً: "پَل، اڇ، دِل٘ وغيره." سَبَبَ٘ ثقِيل٘: جنهن جا ٻئي حرف متحرڪ، مثلاً: "رَمَ٘، هَمَ٘، دَمَ٘ يا ڪَلَ٘ متِ وغيره."
= سَبَبَ٘ ٽِيڻَ٘ : باعث ٽيڻ - ڪارڻ ٽيڻ. اتفاق ٽڻ - اوچتو ٽيڻ - قضا سان ٽيڻ. اوچتو ملڻ.
= سَبَبَ٘ سَوِلو ٽِيڻَ٘ : سُنِي٘ شروعات ٽيڻ - سنو سَوَنَ٘ ٽيڻ.
= سَبَبَ٘ ڪَرَنَ٘ : ضرورت پيدا ڪرڻ. ذريعو پيدا ڪرڻ - وسيلو پيدا ڪرڻ. ٺهرائڻ - جوڙڻ. مقرر ڪرڻ. قاعدو ڪرڻ. فائدو ڪرڻ. عرض پورو ڪرڻ.
● سَبَتَ٘ ۽ سَبَتَ : ذ. ڇُٽِيءَ جو روز - موڪل جو ڏينهن. فرحت جو ڏينهن - آرام جو ڏينهن (جمعو، آچر). عبادت جو ڏينهن.
● سُبُتو ۽ سُبُتَا : ذ. صفت. ظرف. "ابتي" جو ضد - سڌو - سَنَئُون٘ - سِڌي طريقي ۾. صحيح - پورو - درست - برصواب٘ - رَءُ. ٺيڪ٘ - شُڌ٘ - مناسب - آچُ٘ - واجب. شايان. وهنوارڪو - ديڪائتو. لائق - شائستو - جوڳو - جڳائتو - ٺهندڙ. سَاڇو - سڌائو - سَوِلو. اڇتي.
= سُبُتَائِي٘ ۽ سُبُتَائِيُون٘ : ث. (ڪپڙي جو) سڌو طرف - سبتو پاسو - سُبَتَ٘. برابري - سَوِلائي.
= سُبُتَڙ : ظرف. سَنَئِين٘ طرح - پوري طرح - شائستگي سان. مناسب طور.
● سُبُتو وَتَ٘ : ذ. ڏاڳي جي تندِي کي پڪو ڪري وٽڻ لاءِ ڏنل وَتَ٘.
● سُبْحَانَ٘ : [ع. سَبَحَ = هو پاڪ ٿيو] پاڪ - قدوس٘ - مبرا. خدا پاڪ جو صفاتي نالو. تعريف ڪيل - ثنا جو لائق - ساراه جو مُسْتَحَق٘. جليل - شاندار - تيجوان - پرتاجي.
= سُبْحَانَ اللّٰه : (ڪلمو) اللّٰه پاڪ آهي. خدا تعالىٰ کي ڀاڪائي سان ياد ڪريان ٿو - واکاڻ جڳائي اللّٰه تعالىٰ کي. تعجب جوڪلمو. تَحْسِيمَنَ ۽ آفرين - واهه واهه - خوب٘ - بهتر - تمام سنو - چا چوان. بارڪ اللّٰه - اللّٰه اڪبر - کهڙي ڳالهه ڪجي. طَنْزَ جو ڪلمو.

Gul Hayat Institute

- سُبْحَانَ رَبِّنَا: صفت. اسان جو رَبّ پاڪ آهي.
● سَبَدُ ۽ سَبْدَ: ذ. [ف]. ٽوڪرو- ٽوڪري- چلي- ڇبو- ڪارو. نذر جي ڏالي.
● سَبَرُ ڪَتُو ۽ سَبَرُ ڪَتَنَا: ذ. [سن. سُ + ع. برڪت = واڌارو] چگي برڪت وارو- گهٽو- ڪافي- عام جام.
● سَبَرُ ڪَتِيُ ۽ سَبَرُ ڪَتِيُونُ (ت): ث. ڏاندارى.
● سَبُڙائِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. (مبادا شابڙائي).
● سَبُڙِيُ: ٿَرُ: اسم خاص. تعلقي عمرڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَبُزُ: ذ. صفت. [ف. سبزه = ساوڪ] رنگ جو هڪ قسم- سائو- سَرُ سَبُزُ- هَريو. ڪچو. تازو. شاداب- موگو- آلو. اڻ پڪل ميوو. وٽندڙ. نئون. دُميچي. ڪُنيُ جو ڪنئو.
- سَبُزُ باغُ ڏيکارَنُ: فريب ڏيڻ- ڏوڪو ڏيڻ- ڪوڙي وعدي سان برغلائڻ.
- سَبُزُ بَخْتُ: ذ. [ف. سبز + بخت = نصيب] خوش نصيب- صاحبِ اقبالُ- ليڪ بخت.
- سَبُزُ پاءِ: [ف. سبز + پا = قدم] منحوس قدم. نامبارڪ- بدبخت.
- سَبُزُ پوشُ: ذ. صفت. سائي لباس وارو. زاهد. ماتمي.
- سَبُزُ قَدَمُ: ذ. [ف. سبز + ع. قدم = پير] منحوس قدم- نامبارڪ- بدبخت.
- سَبُزُ قَدَمُ ٽيهَنُ: منحوس ۽ بدبخت ٽيڻ.
- سَبُزو ۽ سَبُڙا: ذ. صفت. ساوَڪَ- سبزي- هَرُيالُ- هريالي- هرياڻ- هريائي. وسَ. گاهه- پَتا- هَن. پاڇيون- پالڪ- ترڪاري. ڪاراڻ تي مائل سبز رنگ جو گهوڙو.
- سَبُزَهُ: (ف). شادابي- تازگي- طراوت- نباتات- ساوَڪَ- اوپر- سبزو. هڪ قسم جو جوهر. پنگ. سياهي ڏانهن مائل، سائي رنگ جو گهوڙو. ڏاڙهيءَ جي ريهَ.
- سَبُزَهُ رَنُگُ: سانورو- ڪڪ رنگو.
- سَبُزَهُ زارُ: [ف. سبزه + زار- جاءِ. گهٽائي] مرغزار- چراگاهه- ٽڪرو جهنگ- گاهه جو فرش.
- سَبُزِيُ ۽ سَبُزِيُونُ: ث. سبزو. پنگ.
- سَبُزِيُ فِروشُ ۽ سَبُزِيُ فِروشَ: ذ. [ف. سبزه + فروش > فروختن = وڪڻڻ] پاڇيون وڪڻندڙ- باڪري- بقال. پنگ وڪڻندڙ.
- سَبُزِيُ گُلُ: اسم خاص. گل جو هڪ قسم.
- سَبُزِيُ مَنُڈِيُ ۽ سَبُزِي مَنُڈِيُونُ: ث. پاڇين وغيره جي مارڪيٽ.
● سَبُزوئِيُ: اسم خاص. هڪ بلوچ قوم جو نالو.
● سَبُزيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سِبُطُ: ذ. (ع). پٽ جو اولاد- آل اولاد. پوٽو. ڏوهٽو. خاندان- نسل- ڪٽنب- گهراڻو- ڪُڙم- ڪهيڙُ- عترت. فرقو- ذات- لبات- قوم- قسم- بهودي قوم.
- سِبُطَينُ: (ع). ٻه پوٽا. ٻه ڏوهٽا. حضرت امام حَسَن رضه ۽ حضرت امام حُسين رضه.
● سَبُعُ: صفت. (ع). هڪ تعداد جو نالو- ستَ (۷).
- سَبُعَ سَماواتُ: [ع. سبع + سماء ۽ سماوات = آسمان] ست آسمان.
- سَبُعَ سَمَاوات: ذ. [ع. سبع + سياره = گره] ستَ گيرَه: ۱- سريخ ۲- مشتري ۳- زحل ۴- زهره ۵- عطارد ۶- شَمُسُ ۷- قمر.
● سَبَقُ ۽ سَبَقَ: ذ. [ع. سَبَقَ = هن شهه ڏني > هن ڪوءَ ڪنئي] سَبُقَتَ- پيش روئي- اعليٰ- سَرُسُ. روزانه پڙهائڻ ۾ اينڊڙ ڪتاب جو ڪجهه پاڻ ڪو- درس- تعليم- ورد- سنٽا- پاٺُ. رڪيل ڪم. وظيفو. هاڄ- پورهيو- ڪمُ. ذميداري. نصيحت- سمجهاڻي. سزا- گوشمالي.
- سَبَقُ پڙهائِيُ: تعليم ڏيڻ- سيکارڻ. تنبيهه ڪرڻ. عبرت ڏيڻ.
- سَبَقُ پڙهنُ: درس وٺڻ- سکڻ- تعليم حاصل ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

= سَبَقُ ڈِيـنُ: پڑھائي ـ سيکارڻ ـ تعليم ڈيڻ ـ اگتي وڌائڻ. نصيحت ڈيڻ ـ عبرت ڈيڻ. تنبيهه ڪرڻ ـ سزا ڈيڻ. ڈوکو ڈيڻ.

= سَبَقُ سِيکارَڻُ: درس يا سنٽا يا رکيل ڪم سيکارڻ. هدايت ڪرڻ. تعدي ڪرڻ ـ جُٽ ڪرڻ ـ سيکت ڈيڻ.

= سَبَقُ وَڻَڻُ: پڙهڻ ـ درس وٺڻ ـ سيکڻ. نصيحت وٺڻ. عبرت حاصل ڪرڻ.

● سَبَقَتَ ع سَبَقتُونُ: ث. [ع. سَبَقَ = هن شَهه ڈني > هن گوءِ ڪنئي] اڳرائي ـ گوءِ ـ ڪَسَر ـ پيش روئي ـ تقدم. فوقيت ـ شرف ـ وڏائي ـ بزرگي ـ آنر. هلت ـ ڪاروائي ـ سرشتو ـ دستورالعمل ـ روش. خوبي ـ خاصيت ـ آچائي ـ ڪٽيپائي ـ گُڻ ـ جوهر ـ فضيلت.

= سَبَقَتُ ڪَرَنُ: اڳتي وڌڻ ـ پيش قدمي ڪرڻ. شروع ڪرڻ.

= سَبَقَتَ کَٽِيُ وَڃَنُ: وڌڻ ـ وڌي وڃڻ ـ پٽي کان واڌارو ڪري وڃڻ ـ گوءِ ڪٽڻ ـ هاري يا ڪَسَر ڪٽڻ ـ شَهه ڈيڻ ـ سرسي ڪرڻ.

● سَبُکُ ع سَبُکُ: ذ. صفت. (ف). هلکو ـ خفيف. نازڪ ـ ڪنرو ـ نرم ـ لطيف. باريڪ ـ سنهو. چست ـ چالاڪ ـ تيز ـ هوشيار ـ پَٽُ. ڪاريگر ـ ماهر. ڪم ظرف. بي عزت. بي تعلق.

= سَبُکُ ٹِيمَنُ: هلکو ٿيڻ ـ فارغ ٿيڻ. شرمنده ٿيڻ. نظر کان ڪرڻ ـ حقير ٻڌجڻ.

= سَبُکُ خِيزُ: [ف. سبک + خيز > برخواستن = اُٿڻ] تيز رفتار ـ چست ۽ چالاڪ.

= سَبُکُ دَسُتُ: ذ. صفت. [ف. سبک + دست = هٿ] ڦُرت ـ چالاڪ ـ جلد ڪم ڪندڙ.

= سَبُکُدوشُ: ظرف. [ف. سبک + دوش = ڪلهو] آزاد ـ چٽل. مجرد. فرصت وارو. آرامي ـ فرحتي ـ فارغ. بي تعلق. غير ذميدار. هلڪي ڪلهي وارو. (ديوان واصف).

= سَبُکُدوشُ ڪَرَنُ: آزاد ڪرڻ ـ بار لاهڻ ـ بري الذمه ڪرڻ.

= سَبُکُ گامُ: ظرف. تيز رفتار ـ تيڪو.

= سَبُکي ع سَبُکِيُونُ: ث. هلکائي ـ ڏَرڙائي ـ خِفّت. خواري ـ بدنامي ـ ذلت ـ رسوائي ـ بي عزتي. شرم جي گهاٽ. صفائي ـ سٹائي. نزاکت.

● سُبُکُ ع سُبُکَ: روشني ـ سوجهرو ـ نور ـ جوت ـ شعاع ـ پرڪاش. سُجهندو ـ آجالو ـ اِهاڙ ـ سهائي. ذ. صفت. خسيس ـ تُچُ ـ هلڪو ـ خفيف ـ ادنيٰ.

● سَبُکتَگِينُ: اسم خاص. [ع. سبک = هلڪو، تگ = قدم ـ درجو، اين = پچاڑي] محمود غزنويءَ جي پيءُ جو نالو.

● سِبَنْدِي ع سِبَنْدِيُونُ: ث. لٽڪندڙ تلوار کي اٽڪائڻ لاءِ ڪمر تي جو ڪڙو.

● سِپَتُ: مصدر. [سن. سِوَرَ] ٽوپڻ ـ ٽوپو ڏيڻ ـ سلائي ڪرڻ ـ ٽاڪڻ ـ بَخِيُ ـ بَکِيُ. اوتي ڏيڻ. ڪنڌ ـ جوڙڻ ـ ٽاهڻ ـ ملائڻ.

● سِپُٹُو ع سِپُٹا: ذ. سوٽو.

= سِپُٹِي ع سِپُٹِيُونُ: ث. سيبو ـ سلائي. ٽوپو ـ بخيو ـ اوتي. سُئي. ڪانءُ. سوٽو.

● سُبُو ع سُبُو: ذ. (ف). شراب جي ٽانءُ جو هڪ قسم ـ دلو ـ گهڙو ـ مٽڪو ـ مَٽُ ـ پيالو ـ برني. ڪاڏو.

● سَبُوسُو ع سَبُوسا: ذ. ميدي ۾ قيمون سلائي ان کي گهي ۾ تري ٺاهيل ٽُڪر ـ سنبوسو.

● سَبَلَ (ث): صفت. ظرف. [سن. سَرُوا] سيءُ.

● سَبي: ظرف. [سن. سُهَورِيُ > سُبَهُو] سڄو سارو. تمام گهٽو ـ مڪمل ـ سَبيل.

● سَبِيُ يا سِوِيُ: اسم خاص. بلوچستان جو هڪ ضلعو ۽ مشهور شهر.

● سَبِيلَ ع سَبِيلُونُ: ث. [ع. = واٽ] راهه ـ واٽ ـ رستو ـ سڙڪ ـ پيچرو ـ گَس. طريقو. تدبير. صورت. بندوبست. وقف. خدا ڪارڻ پياڙ لاءِ پاڻي يا کير ـ خيرات. سچي ـ خالص. صفت. [سن. سُبَهُوري + ل] سيءُ ـ مڙيئي ـ ڪَل ـ زياده ـ تمام گهڻي ـ جهجهي ـ جام ـ وڏيڪ ـ

Gul Hayat Institute

گَپَلْ ـ جالْ ـ بَهُون ـ گانبو ـ سرس. دستور ـ چال ـ ڈِنگ ـ هلت.

ـ سَبِيْلَ پِيارَنْ: محرم جي مهيني ۾ شربت يا کير پيارڻ ـ مسافرن کي مفت پاڻي پيارڻ. بنا معاوضي پاڻي پيارڻ.

ـ سَبِيْلَ كَرَنْ: خدا کارڻ ڏيڻ ـ رستو کيڏڻ ـ تدبير کرڻ. بندوبست کرڻ.

● سَبِيْحْ ع سَبِيْحَ: ذ. بندگي ـ عبادت ـ پوجا ـ اپاسنا ـ پَرَسْتَنَ ـ جَپَ. شيوا ـ چاکري ـ تعظيم ـ سَنمانْ. حضور ـ جناب ـ بنده پرور.

● سَبِهرو ع سَبِهرا: ظرف. ساجهرو ـ سويرَ ـ سويلو ـ جلدي ـ بنا دير.

● سَبَاجهو ع سَبَاجها: ذ. صفت. [سن. سباجن: س = چگو + پاجن > پاجَ = پيار کرڻ] باجهه وارو ـ باجهارو ـ باجه پريو ـ رحيم ـ مهربان ـ کرم کندڙ. شفيق ـ رحم دل. نيڪ سڀاءُ ـ حليم ـ نيڪ پرڪار ـ هرد لعزيز. کير سڪ ـ شيرين مزاج ـ موهن ـ سَهاجڙو. چئيوان ـ فرمانبردار ـ آگياڪاري ـ آگياوان ـ چَپاکر ـ چئي ۾ ـ نيازمند. وٽندڙ ـ ڏسڻ جهڙو. ماڻيٽو. سگهائتو ـ زوراور ـ طاقتور ـ سَٽاٽو ـ زبردست ـ پلوانْ ـ جبرو ـ شهزور. پهچ وارو.

● سَبالو ع سَبالا: ذ. صفت. [سن. سبل: ست = سان + بل = طاقت] سکيو ـ ڏهيل.

● سَبايا: اسم خاص. هڪ ذات جو ڄالو.

● سَبُدّهْ ع سَبُدّهونْ: ث. [سن. سبده! ست = چگو + بڌ = سمجهه] عمدي سمجهه ـ دانائي. (هه. بڌه = جاڻ).

ـ سَبِدِي ع سَبُدّهِيْ: ذ. صفت. تيز فهم ـ ذي شعور ـ داناءُ. گيانيِ.

● سَبَرْ ع سَبَرَ: ذ. [سن. سبل > س = چگو + بل = طاقت] ڏٺهو ـ متارو ـ ڏنڊو. طانتور ـ سگهارو ـ زور وارو ـ جوهوارو ـ سگهيرو ـ ڏاڍو. مضبوط ـ جانڙو ـ جُنگ ـ جبرو ـ سٽاٽو ـ زبردست ـ پهلوان. تندرست. سخت. وڏو ـ قداورْ ـ ٿورو مٽي ـ ٿورو اُپريل ـ ٿورو چڙهيل. پٺسي وارو ـ شاهوکار.

ـ سَبَراڻِ ع سَبُراڻُودْ: ث. موڙائي ـ ٽلهائي ـ ٽلهاڻ ـ سبراڻي ـ طاقت ـ سگهه ـ زور.

ـ سَبُراڻُو ع سَبُراڻا: ذ. صفت. زور جو ـ طاقت جو ـ سگهه جو ـ بل جو ـ قوت جو ـ ڏاڍ مڙسيءَ جو ـ بلبار جو ـ بلوان جو ـ طاقتمند جو. زورَ ورَاڻو ـ زبردست ـ دست درازيءَ جو ـ جبراڻو. زبردستيءَ جو ـ غضب ناک.

ـ سَبَراڻِي ع سَبُراڻِيونْ: ث. زور ـ ڏاڍائي ـ جَبُراڻِ ـ ڏاڍائي ـ زوراوري ـ دست درازي ـ دهڙ دؤنس ـ گهٽي پوسات ـ ظلم ـ زبردستي ـ غضب. زور ـ بل ـ طاقت ـ قوت ـ زومَ ـ چوهه. تيزائي.

ـ سَبِيرو ع سَبِيرا: ذ. طاقت مند ـ سگهارو ـ پهلوان. موٽو ـ ٽلهو.

● سَبُرِيْ ع سَبِرِيونْ (ث): ث. گهٽ عقل واري زال.

● سَبُڙْ (ل): ذ. ڇاپاکي جي هڪ بيماري.

● سَبُكْ ع سُبُكَ: ذ. سونجهو ـ غمگين. ڏکويل. مائيٽو.

● سُبُكارو ع سُبُكارا: ذ. سڏکارو ـ سڏکو.

"نہ کنهن سوره سبکارو پريو،
نہ کنهن اڻي آءَ کيا"
(مولوي غلام محمد بگائي).

● سَبِكَنْ (ث): مصدر. کسڪڻ ـ پيڇڻ.

ـ سَبِكِيْ رَهَنْ: کسڪي وڃڻ ـ پيڇي وڃڻ.

● سُبِكَنْ: مصدر. ڪل فصل کي پوري پاڻي نہ ملڻ ڪري اڻ جو چگي طرح نہ پچڻ.

ـ سُبِكِيْ آچَنْ: بُکَ مرڪڙڻ.

● سَبَلْ ع سَبَلَ: ذ. صفت. [من. سَبَل > س = چگو + بل = زور] سَبرو. مضبوط ـ طاقتور ـ سگهارو. پهلوان ـ جوڌو.

● سَبَنْدَ ع سَبَنْدَ: ذ. [سن. سَبَنْد: س = چگو = بنده = بڌ] سَنْبَنْدْ. تعلق ـ ربط ـ واسطو. سنجوڳ. لڳ لاڳاپو ـ ميلْ ـ سيلاپْ ـ گنڍ ـ گانڍاپو ـ ناتو. اتفاق ـ بڌي. نسبت مائٽي ـ عزازت. مشابهت. ڪشش.

Sindh Hayat Institute

● سُڀَنڊُ ۽ سَڀَنڊَ: ذ. صفت. ڀڳو- پختو- ڏاڍو- مضبوط- قابو- سوگهو- آچُلُ- برقرارُ- کپ کوڙ. استر- ڏير جوانُ- ثابت قدم. چگو پلو- چاڪُ- چاقُ- نيمرو- سکرائتو. ٽلهو. تنساوَر. پوشيدو. سنهون. هلڪڙو. نازڪ.

● سَڀوجهَ ۽ سَڀوجهُونُ: ث. صفت. [سن. سَ = سان + ڀوتَ = هوش] چڱي ڀوجهَ- عقل- دانائيُ- سياڻپ- هوش- جاڻ.

- سَڀوجهُ ۽ سَڀوجهَ: ذ. صفت. هوشيارو- سياڻو- داناءُ- عاقل- ڏاهو. پڙهيل.

- سَڀُوجهُو ۽ سَڀُوجهَا: ذ. صفت. چڱي جاڻ وارو- عاقل- سمجهو- سَڃاڻ. زيرڪ- چٽَرُ- سٽوهرو- سَتيمانُ- هوشيار- تيز فهم. فهميدو- فهيم. چالاڪ. ڏڙت. سالم.

● سُڀِيُ ۽ سُڀِيُون (ث): مُنهَن جو نمونو- ڍولُ- شڪل. پت يا پشم جو ڪنديلو. (ت) نظر لڳڻ جي حالت ۾ ٻار جي ٻانهن ۾ پڌڻ لاءِ مُڇَ جي نوڙي.

- سُڀِيُ پڙهَنُ: نظر جي اثر کي دور ڪرڻ لاءِ مُڇَ پڙهڻ.

- سُڀِيرَ: ظرف. [سن. سُ = چگو + ويلا = وقت] سوهرَ- ساجهرَ.

● سُڀِيرِيُ: ث. [سن. سُ = چگو - ويلا = وقت] شادي يا ڪاج جي ٻه وقتي ماني- ٻه ويلا ماني. همراه- دوست.

- سڀِرائِيُ: ث. ٻه وقتو طعام.

● سُڀِيرِيُ ۽ سُڀِيرِيُ: ذ. صفت. مضبوط- ڏاڍو- طاقت وارو- سخت.

● سَڀِيلَ: صفت. [ع.] سَڀِيلُ- جهجهو- ڳهڻو- ٻهون- زياده- وڏيڪ- ڳپل- جالُ- سَرُسُ.

● سُڀِيلِيُ ۽ سُڀِيلِيُ: ذ. [سن. سُ = چگو + ويلهل = پيار] سچو ٻيلي- مدد گار- همراه- ساٿي- سنگتي. (۽ سڀِيلِيُون: ث) ساهيڙي- ساڻيائي- سهيلي.

"سُور سڀِيلِيُ سسئي، لڪ تنهين سنين لنگهه".

● سَڀُ: صفت. [سن. سَرْوَ = ڪُل] سچو- سارو- سمورو- تمام- ڪُل- سڙيو ٽُسي- جملي. سچو سارو- ثابت- سلامت- پوري جو پورو- هَمَهُ- هڙ موڙي. بلڪل- سراسر- محض. ٽوٽل- جوڙ- جمع- ميزان. شاسس. عام. عام ماڻهو- جڳ- عالم- دنيا.

- سَڀا ۽ سَڀا: صفت. سڀ- سڀهي. هر طرح.

- سَڀِ ڀِڙِ: ظرف. هر حالت- سڀ طرح.

- سَڀِ جو سُونهُون ٽِيِنَّ: سڀڪنهن جو واقف ٽيڻ- سڀڪنهن سان گفتگو ڪرڻ.

- سَڀُ سَڇِيُون ڪَرُڻُ: سڀ سڀاڻ- سڀ ٻڌائڻ.

- سَڀُ سَلامِي هُڻَڻ: سارو جڳ محتاج هڻڻ- دنيا جي سرداري حاصل هڻڻ- سڀڪنهن جي نظرن ۾ محبوب هڻڻ. وڏي مان ۽ مرتبي وارو هڻڻ.

- سَڀُ وتَ سانُ ٻورو هُڻَڻُ: سڀني سان دوستي جي نموني پيش اچڻ- صحبت رسائيندڙ هڻڻ- سڀ سان ڏهي هلڻ.

- سُڀُ ۽ سُڀَ: ذ. (سن. شُبُ = سُهڻو) سهڻو- چگو- نيڪ- مبارڪ- مينو. قسمتي- نصيب وارو- سياڪو- خوش نصيب- نيڪ بخت- شُبُ- عيد و داءُ. سائو- آباد- سڪاٽو- سَرَ- سُڀَرُ. وڻندڙ. شروعات- منڊ (صبح). سڳڻ- ساڻي، ادي ٻيڙ ڪري سڏڻ واري حالت- سُبُ.

- سُبُ سَڏَنُ: ادي ٻيڙ ڪري سڏڻ.

- سُڀُ گهڙِيُ ۽ سُڀُ گهڙِيُونُ: ث. نيڪ گهڙي- مبارڪ وقت- ساعت سعيد.

- سُڀُ لڳَنُ ۽ سُڀُ لڳَنَ: سڀو وقت. ان سڻن ستارن جو ميلاپُ.

- سُڀُ موقعُ ۽ سُڀُ موقعا: سهڻو وقت- سڀو موقع سونهن وارو.

- سُڀُ وارُ ۽ سُڀُ وارَ: ذ. سڀو ڏينهن- سهڻو وارُ. سونهن وارو.

● سڀا ۽ سڀائُونُ: ث. [سَنُ. سڀا = جماعت] جماعت- مجلس- ڪچهري- ميڙ- منڊلي- اجماع- انجمن- ميٽنگ- ڪائونسل- اسيمبلي- دربار- اجلاس- چوپاري- ٽولي- جڏ- هٿنڌات- نياءُ سڀا.

Gul Hayat Institute

رگ ويدڪ واري زماني ۾ سرڪاري ڪاروبار واري جاءِ.

■ سَيَاپتي ۽ سَيَاپتِيُ: ذ. مير مجلس ـ صدر انجمن ـ پريزيڊنٽ ـ سر پنچ ـ پردان ـ سنهن موڪ ـ اڳوان ـ مکي.

■ سَيَاسَدِ ۽ سَيَاسَدِ: ذ. شريڪ جلسه ـ ميمبر ـ مشير. ساتي. فرد ـ چٽو.

● سُيا: ذ. ظرف. سُياڻي. قيامت جو ڏينهن.

* سُياڳُ ۽ سَيَاڳَ: ذ. [سن. سياگم: س = چگو + ياگيه = بخت] نصيب ـ بخت ـ چڱي قسمت. خوشي. رحمت ـ ڪرم. دولت.

■ سَيَاڳائِيُ ۽ سَيَاڳائِيُونُ: ث. بختاوري ـ وڏ ڀاڳي ـ لاڪيڻائي ـ خوش نصيبي ـ خوش قسمتي ـ سعادتمندي ـ نيڪبختي.

■ سَيَاڳُو ۽ سَيَا ڳا: ذ. صفت. بختاور ـ ڀاڳواڙو ـ وڏو ڀاڳو ـ ڀاڳن پريو ـ لاڪيڻو ـ خوش نصيب ـ خوش قسمت. سڻاڻو ـ سُڀُ ـ سٽولو. سڏورو ـ نيڪ بخت. لڇمي. چڱي طبيعت واروـ هردل عزيز ـ سڀاجهڙو ـ ڪل مُڪ ـ موهن ـ وڻندڙ. فرخنده. هڪ رنگ جو قسم يا نالو ـ خاڪي. (ث. سياگي ۽ سياگيون).

● سُيانُ: ظرف. [سن. شُر + اهنَ = ڏينهن] سياڻي ـ سُياڻين. قيامت جو ڏينهن.

■ سُيانُڪو ۽ سُيانُڪا: ذ. صفت. سُيانڪو ـ سياڻي جو ـ سياڻي واروـ

■ سُيانِڪو ۽ سُيانِڪا: ذ. ظرف. سُيانڪو.

■ سُيانُو: ظرف. سياڻي واروڏينهن. صبح ـ صُبوحُ ـ پرڀات ـ فجر.

■ سُيانِي: ذ. ظرف. سُيانُو ـ سُيان. صبح جو ـ صبحاڻي. فردا.

■ سُيانِي تِي ڪَمُ نہ رَکَنُ: ٻئي ڏينهن تي ڪم نہ رکن. سيان جو ڪم اڄ ڪرڻ.

● سُيانِيُ: اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو. (ٽڪ چڇڙا).

● سياءُ ۽ سُياءُ: ذ. [سن. سُوياءُ. س = چگو + ياؤ = حالت] چڱي فطرت ـ چڱي حالت ـ سڻو نمونو ـ سڻي عادت. عادت ـ خصلت ـ خُو ـ چال ـ مزاج ـ ڍنگ ـ نمولو ـ پرڪار ـ سيرت. خاصيت ـ صفت ـ وصف. رغبت ـ لاڙو. قسم ـ طبع ـ ذات. ڳڻ ـ لڇ. لياقت ـ هوشاري. قاعده. برتاءُ.

■ سُياوِڪُ ۽ سُياوِڪَ: ذ. [سن. پاوَ = پسند] ڪيل مُڳ ـ وڻندڙ طبيعت واروـ

■ سُياوِيُڪُ ۽ سُياوِيُڪَ: ذ. ازخود ـ بنا خيال جي. لازمي. چڱي طبيعت واروـ چڱي سياءُ واروـ

● سَيَتِ: ظرف. [سن. سَرُوتَرَ > سَرُوَ = سڀ] هرهنڌ ـ جاءِ بجاءِ ـ هر طرف. سيڪنهن نموني ـ هرڪنهن طرح ـ هر طرف ـ سيڪنهن رستي. سڀ ڪ. سڀئت ـ سڀيو ـ تياري.

● سَيَرَ ۽ سَيَرُونُ: ث. گريٽي ـ پيٽ سان ـ ڳيڙ ـ ڳرڪڙي ـ دوپُٺتيُ ـ ڳوڙهاري ـ پريل ـ ڏُڪي ـ ڏُڪل ـ حامله. (ث). حمل واري مادي آڻ.

■ سَيَرِ هُئَنُ: حامله هئڻ ـ ڏُڪي هئڻ. (ٻڙي سير هئڻ) ٻڙي پرپور هئڻ. تمام گهٽي بار سان هئڻ.

● سَيَرُ ۽ سَيَرَ: ذ. صفت. [سن. سَبَلَ = س = چگو + بل = طاقت] بَلي ـ زور واروـ سگهاروـ سبلُ ـ مضبوط ـ سياو ـ بدن ۾ پريل ـ ٽُلهو ـ چگو متارو ـ همت پريو. چڪار ـ لڏيل ـ سڌيل. شاهوڪار ـ غني ـ ڏنوان ـ آسودو ـ دولتمند ـ ونهيون ـ هريو ـ پاڳيو ـ سائو. وڏو. تدبيرساز.

■ سَيَرائي ۽ سَيَرائِيونُ: ث. صفت. تونگري ـ شاهوڪاري ـ دنيداري ـ آسودائي. چگيلائي ـ چاڪائي ـ نيڪائي ـ تندرستي. پيٽ ـ گَرِيُ ـ گريتا ـ اميدواري ـ گَر ڪَڙائي.

■ سَيَرُوُ ۽ سَيَرا: ذ. طاقت واروـ ٽلهو ـ متاروـ مضبوط ـ چگو پلو. دنيادار ـ پئسي واروـ (ث. سَيَري ۽ سَيَريُون).

● سَيَرِ حَنَ: مصدر. ياد ٿيڻ ـ دل تي هجڻ.

● سَيُڙِيُ پَتُ: اسم خاص. تعلقي عمرڪوٽ ۾ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● سَبُ سٹائيُ ع سَبُ سٹائيُونُ: ث. کل خير ـ سب پلائي (دعا جو جملو).
ـ سَبُ سٹائيُ ٹيٹُ: پڑا پار ٹيٹ ـ مشکل آسان ٹيٹ ـ من گهڑيا مطلب آسان ٹين ـ دل جون مرادون پچن.
ـ سَبُ کُجهُ هُنُ: کجهه به کين هُنُ.
● سَيُکو: ضمير. هرکو ـ جکو تيکو ـ هر هک.
● سَيُکوئيُ: ضمير. هرهڪ. هرکو ـ سيکو ـ جيکو تيکو ـ هرکوئي ـ مڙيئي ـ سڀ ـ ننڍو وڏو.
● سَپ گهوُ: هڙپ کندڙ ـ لالچي ـ هيچي ـ کائي ويندڙ ـ هضم کندڙ ـ پيٹيرُ.
● سَيُنَا: (مرکب حرف ـ سنڌي) سيني کان.
● سَيُکيُ: ضمير. سَيُکُجهه ـ هرشئي.
● سَيُکيُ: اسم خاص. تعلقي حيدرآباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَيُو: صفت. [سن. سَرْوَ = کُل] سڀ ـ سڀو ـ کُل ـ سموروـ تمام ـ سارو. (هـ. سپ).
ـ سَيُوئيُ ع سَيُوئيُ: ظرف. سيئي ـ کُل ـ مڙيوئي ـ سمورو ـ سڀني ـ هڙئي ـ سارو ـ جملي ـ کُلئي ـ ثابت ـ سڀو ـ سالم.
● سَيُو پُوتَا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سَيُوکُو ع سَيُوکَا: ذ. صفت. [سن. سا = چڱي طرح + پُج = ساڻڻ] سٹيو ـ گهڻ لڳل. (ضد. آپوُکو).
● سَيهُو: ذ. صفت. سيئي. جهجهو ـ گهڻو ـ ستُو ـ جام ـ وافر ـ پهُون ـ ريل چيل ـ بي انداز ـ هيکاندو. (ضد. آپٹو).
● سَيئو ع سَيئا: ذ. صفت. برڪت وارو. (ضد. آپٹي جو).
● سَيَٹيُ: ظرف. [سن. سَرْوَ = کُل] سَبُ ـ سيهي.
ـ سَيَٹيُ: ظرف. سڀ ـ کل ـ سارا ـ سمورا ـ ثابت ـ سلامت ـ سالم ـ سَمُنڊا ـ مڙيوئي ـ جملي ـ وهيل کهيل ـ پوري جا پورا ـ هڙپي ـ کُلئي. گهٹا ـ سبيل.

● سيهِتا ع سَيهِتائُون: ث. سڌارو ـ تمدن ـ تهذيب ـ اخلاق.
● سُيهِتا ع سُيهِتائُونُ: ث. فرصت ـ وقت ـ مهلت. مخلص. امن ـ چين.
● سَتَ: صفت. [سن. سَپْتَ < سَپْتَنْ. ع. سبعة = سَتَ] هڪ عدد جو نالو ٦ کانپوءِ ۽ اٺن کان اڳ جو انگ ـ ۷ ـ ۷.
ـ سَتَ آگَرو ع سَتَ آگَرا: ذ. ست آگر ڏ گهن ليشن وارو سُوئر. ست سالن جو سُوئر.
ـ سَتَ برادَرِ: ذ. سَتَ ذاتيُونُ. گهٹا ماڻهو.
ـ سَتَ پيرائيُ: ث. ستن پائرن جي پيڙ. عورت جو نالو.
ـ سَتَ پُتَيتو (سَتَ پُتَريتو) ع سَتَ پتَيتا (ست پُتَريتا): ستن پتن وارو ـ گهڻ اولادي.
ـ سَتَ پُتُو ع سَتَ پُتَا: ذ. ستن پڙن وارو. اقرائو.
ـ سَتَ پيڙهيُونُ: ث. ٻڌ بنياد. خاندان ـ گهراڻو ـ کتب.
ـ سَتَ راجيُ ع سَتَ راجيُونُ: ث. ذات ذاتيون ـ گهٹا ماڻهو ـ انبوهه.
ـ سَتَ رَچيُ ع سَتَ رَچيُونُ: ث. گهڻن قسمن جا طعام (ستن ڏانون ۾ پيل) ـ مال مليدا ـ کاج کورما ـ لذيذ کاڌا ـ سوادي طعام ـ مزيدار کاڌا.
ـ سَتَرَنگيُ ع سَتَ رَنگيُونُ: ث. ستن رنگن واري. فراشي جو هڪ قسم.
ـ سَتَڑِيو ع سَتَڑِيا: ذ. ستن مهينن جو جاول ٻار.
ـ سَتَ سُرَ: ذ. علم موسيقي جا ست درجا مثلاً: ۱ ـ سهرج ۲ ـ رکب ۳ ـ گندرا ۴ ـ مڌم ۵ ـ پنچم ۶ ـ ڌيوَت ۷ ـ نکاد. ((۱) سا (۲) ري (۳) گ (۴) م (۵) پ (۶) ڌ (۷) ني.
ـ سَتَ سُرِيُ ع سَتَ سُرِيُونُ: ث. ستن سرن واري ڳجهارت. کتيُ ڳالهه ـ سڌي ڳالهه. کوڙي ڳالهه.

ـ سَتَ سُرِيءُ ہُڈائِنءُ: ستن سرن واري ہڈائڻ. ڪوڙو جواب ڏيڻ. تکي ورندي ڏيڻ ـ حق چوڻ ـ خراب ڳالهائڻ.

ـ سَت سُڪان: ست عضوا جيڪي سجده ۾ لڳن ـ ست ڏينهن.

ـ سَتَ سَمُنْڊَ: ذ. دنيا جا کل وڏا ست سمنڊ، مثلاً: (۱) بحر شام (۲) بحر قلزم (۳) بحر عرب (۴) بحر هند (۵) بحر عمان (۶) بحر فارس (۷) بحر اسود. هندي ماڻهن جي خيال مطابق: (۱) کير (۲) گهه (۳) ڏڌ (۴) شراب (۵) ڪمند جي رس (۶) ماکي (۷) لوڻ جو آهي.

ـ سَتَ سُهاڳِيئُونءُ ڪارائِيڻءُ: ستن جيڙن مڙسن وارين زالن کي شاديءَ جي ڏاج يا ڪهن نيڪ ڪم جي ڪرائڻ جي عوض ڪاڏو ڪرائڻ.

ـ سَتَ سِينْگارَ: ذ. عورت جي سينگار جون ست شيون مثلاً (۱) سرمو (۲) پان (۳) مُساڪ (۴) ڦٽي (۵) زيور (۶) ميندي (۷) پيشانيءَ جو تلڪ. (هندن وٽ سوڀاڳڻ سينگار ٽين).

ـ سَتَ ڦيرا: هندڪي رسم موجب باهه جي چوڌاري سَتَ ڦيرا ڦرڻ جي رسم ـ هندن جي نڪاح جي رسم.

ـ سَتَ ڦيرَنءُ: هندن جي رسم موجب ويڌي پڙهڻ بعد سَتَ ڦيرا ڏيڻ.

ـ سَتَ ڪَنْڌو ۽ سَتَ ڪنڌا: ذ. ستن ڪنڌن وارو ـ گوشهه ـ هفت پهلو.

ـ سَتَنءُ ہِرْدَنءُ ۾ رَکَنءُ: حفاظت سان لڪائي رکڻ ـ هردي ٻاهه نه رکڻ.

ـ سَتَنءُ جو گهَرُ هُئڻءُ: هيٺين درجي جو وڏو گهراڻو هڻڻ.

ـ سَتَ نيڑْيالءُ ۽ سَتَ نيڑْيالَ: ذ. ستن نڙين وارو ـ وڏي آواز سان ڳالهائيندڙ.

ـ سَتو ۽ سَتا: ذ. ستن جو انگ يا ست نمبر (پتن کيڏڻ ۾). سگهارو ـ زوراور ـ طاقتور ـ بلوان ـ جبرو.

ـ سَتَواڑو ۽ سَتَواڑا: ذ. شاديءَ بعد ستن ڏينهن کانپوءِ ڪنوارين ڏانهن وڃڻ جي رسم. هفتو. (ذ. صفت). ستن ڏينهن جو.

ـ سَتَوَنءُ: ذ. صفت. عدد قطاري ـ ستين نمبر واروه (ث. ستين).

ـ سَتَوَڻ: ث. ڪنهن به انگ جي ڇهه ڀيرا وڌيڪ هڻڻ واري حالت.

ـ سَتَوُنْو ۽ سَتَوُنْا: ذ. صفت. ست دفعا وڌيڪ حالت وارو.

ـ سَتِيئُنْ: ث. جمع رات ـ ختمي ڏيارڻ واري تقريب جي تاريخ. ث. صفت. ستن جي درجه مطابق.

ـ سَتِيئُو ۽ سَتِيا: ذ. صفت. ستن وارو.

ـ سَتِيئِي ٻِيڑْهِيُونءُ ڈوئِڻءُ: خاندان کي بدنام ڪرڻ جهڙو ڪم ڪرڻ ـ نوجوان چوڪري جو پنهنجي مائٽن وٽان ڀڄي وڃڻ وغيره.

● سَتءُ ۽ سَتَ: ذ. سچ ـ ستيتا ـ پتارٿتا ـ راستبي ـ حق ـ صداقت ـ سچائي ـ حقيقت. سيل ـ ڏرم ـ سَتءُ بچَنءُ ـ جَت ـ پاکدامني ـ عصمت ـ لج ـ شرم ـ هردو ـ حيا ـ پرم ـ سُشيلتا. ڪنوار ہو. شڌتا ـ نيڪي ـ چڱائي ـ ويساهه ـ پروسو ـ يقين. مضبوطي ـ پڪائي ـ استحڪام. سَداچار ـ سَت گڻ ـ سُڀچَنءُ. گڻ ـ خاصيت ـ وَصف. نچوڙ ـ مغز ـ جوهر ـ عرق ـ لب لباب ـ اصل روح ـ روغن ـ تت ـ مايو ـ سارءُ ـ مولءُ ـ تتءُ. رَسءُ. طاقت ـ سمرٿي. وَسءُ پچندي ـ سجال َ ـ دَسترسيءُ ـ پچندي ـ هلندي ـ پهچ. بَلءُ ـ زورءُ ـ وتءُ ـ توفيق ـ وسعت ـ قوّت ـ قدرت ـ شڪتي ـ ايمان ـ سگهه ـ طاقت ـ سگهت َ ـ تيج ـ سامرٿي ـ همت ـ مڙسي ـ جرئت ـ فاڪَ ـ جيگرُ ـ چاتي ـ ستيا ـ اوسان ـ آسرو ـ ڏيءُ. فطرت. صحيح ـ هورو ـ نيڪ ـ برابر ـ درست ـ بجا ـ برحق ـ ساڻيان ـ رَءُ ـ ڪرو ـ ٽنگسالي ـ چوڪو. نت ـ قائم ـ ازلي وَ ابدي ـ آنادي ـ سناتَنءُ ـ هميشه ـ جاودان ـ سدائين. حلالي ـ نيڪ ـ راستبازءُ حقيقي. وفاداري. پتورتائي. هڪ سؤ (۱۰۰).

ـ سَتا ۽ سَتا: ث. بَل ـ زور ـ سگهه ـ طاقت ـ سمرٿي ـ قوّت ـ وتءُ ـ توفيق ـ وسعت ـ شڪتي. وڏائي. وَسءُ. پچندي ـ دسترسي ـ سجال ـ پهچ. ڏيکو ـ اختياري ـ هلندي. ستيا ـ هستي ـ هڻڻ. پاڻ ـ وجود. جيوَ ـ مخلوق.

Gul Hayat Institute

جيوتي - حياتي. چمڪائي - پلائي - پالُ - خوبي.
- ستّارُو ع ستّارا: ذ. صفت. مضبوط - جاڏو - جبرو - طاقتور - بلدار - بَلي - بَر بَلُ - سگهو - سترو - سگهارو - سگهائتو - سَپَرُ - زورائتو - زور پيريو - سگهتو - قوي - توانو - سَڪ ڏو - سَٽرو ٽَرُ - ستائتو.
- ستّائيتو ع ستّائيتا: ذ. صفت. ست وارو - طاقت ور - ستّارو.
- سَتُ بولَڻُ: سچ چوڻ - سچ ڳالهائڻ - پوري يا صحيح ڳالهه ڪرڻ.
- سَتَ تي رَهَڻُ: سچ کي نه ڇڏڻ - ايمان تي قائم رهڻ.
- سَتَ جُڳُ: ذ. نهايت - سچو زمانو - ديوتائن جو زمانو - سڀ کان سٺو جهولو زمانو - هندن جي عقيدي موجب ۱۷۲۸۰۰۰ سالن تي مشتمل زمانو. پهرين عمر - پاڪ عمر - سونهري حياتي.
- سَتُ ڇڏَڻُ: ايمان ڇڏڻ - طاقت وڃڻ - ڪمزور ٿيڻ. پاڪدامني وڃائڻ.
- سَتُ چوڙَڻُ: عزت هٿُ ڇڏڻ - پاڪدامني وڃائڻ. بي همتو ٿيڻ - بزدل ٿيڻ.
- سَتُ ڏَرَمُ: ايمانداري - سچائي.
- سَتُ رَکَڻُ: اعتبار ڪرڻ. سچائي رکڻ. پاڪدامني قائم رکڻ.
- سَتُ سارَڻُ: همت سارڻ - طاقت سارڻ - بَلُ محسوس ڪرڻ.
- سَتُ سَنگُ: ذ. چڱن جي سنگت - نيڪ ماڻهن جي صحبت.
- سَتَگُرَ ع سَتگُرُ: ذ. صفت. سچو مرشد - هندو جوگين وت خدا جو نالو.
- سَتُ مارگ ع سَتَ مارگ: ذ. سٺون رستو - سچي واٽ - صراط المستقيم.
- سَتُ نيڪُرَڻُ: طاقت نه هجڻ - تڪجڻ. دولت نه هجڻ. جوهر نڪرڻ.
- سَتُ مُکُ ع سَتُ مُکَ: ذ. صفت. سچي منهن يا وات وارو - سچار - سچو.
- سَتُو ع سَتا: ذ. صفت. سگهارو - سگهائتو - سٽاڻو - زوردار - زور پريو - طاقتمند - قرارو - زبردست - هلوان - پراکرمي - جبرو - پڇيات - شهزور. پهچ وارو. پاکدامن - پوتر. ستن داڻن وارو تاس جو پٽو.
- سَتَوادِ ڻِ ع سَتَواد ڻُونُ: ث. صفت. سچي - راست گو - سُڻڻي - سچ ڳالهائيندڙ - حقي - راستباز - سچار - حق گو - کري.
- سَتَوادِ يُ ع سَتَوادِ يُ: ذ. سچ ڳالهائيندڙ - صفا ڳالهه ڇڻي ڏيندڙ - نيڪ آدمي - پلو السان - سچو ماڻهو - سچار - سچو - راست گو - سڻيو - راستباز - حق گو. پرهيزگار. امين. (ث. سَتَوادِ ي ع سَتَوادِ يُونُ).
- سَتَوَ چَنَ ع سَتِيوَ چَنَ: ذ. صحيح گفتگو - نيڪ ڳالهه. نيڪ نمونو. (ذ. صفت). بلڪل نيڪ - برابر پورو - بلڪل صحيح.
- سَتِيوَ رِ ع سَتِيوَ رُونُ (ل): ث. ستر واري - پاکدامن. سچي - راست گو - حق گو.
● سِتُ ع سِتُونُ (ت): ث. سُتُ.
● سُتُ ع سُتَ: ذ. اکين جي تنرن ۾ پيدا ٿيل گند - اک جو خرابو - پيچي - چيپي. هارن کي سُتي وجهڻ لاءِ وڏو سوتو - سُتيءَ جو موٽو نالو.
- سُتِيرُو ع سُتِيرا: ذ. صفت. ڇرو - چپر - پيچين يا گند سان پريل اکين وارو.
- سَتا: اسم خاص. ٽر ۾ رهندڙ راجپوتن جي هڪ ذات جو نالو.
● سَتابُو ع سَتابا: ذ. سکيو - آسودو - هونڊ وارو. ٻوٽي جو هڪ قسم، هارن جي هڪ بيماري "ٻاراٽيءَ" لاءِ استعمال ٿيندڙ. (اسم خاص). تعلقي گمبٽ (رياست خيرپور) ۾ هڪ ديهه ۽ ڳوٺ جو نالو.
● سَتابُو يُو: اسم خاص. تعلقي کهوڙکيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَتّارُ: ذ. صفت. [ع. سَتَرَ = هُن ڍڪيو] ڍڪيندڙ - پرده پوش - ستر رکندڙ - عيب ڍڪيندڙ.

Gul Hayat Institute

ڏوهن گناهن تي پردو وجهندڙ- رحم- پاجهارو- دَيال- دَيالو- بخشڻهار. اسم خاص. خدا تعالىٰ جو هڪ صفاتي نالو.

- سَتّارِيُ ۽ سَتّارِيُون: ث. ڍڪ- پردو پوشي. رحم- دَيا- مهر- ڪرڻا- پاجهه- ڪيرپا- ڪَهل- قياسُ- مرحمت.

● سِتارَ ۽ سِتاروُنُ: ث. (هم. ستار= تن تندن وارو ساز) ساز جو هڪ قسم- تن، ستن، ڌارهن، ايڪيهن تندن وارو ساز. سارنگيءَ جو هڪ ساز. سُرلدو- تنبورو- سارلگي.

- سِتارُ بازُ ۽ سِتارَ بازَ: ذ. ستار وڄائيندڙ- سازندو.

● سِتارَ پيشانيُ: ث. گهوڙي جي پيشانيءَ تي هڪ قسم جو خاص اڇو ليڪو- نياڳ جي نشاني. گهوڙن جو اصطلاح. سفيد ۽ ميرالجهڙي رنگ واري باني وارو گهوڙو. (ذ. صفت). نياڳو- چند و- منحوس- بد بخت- ڪم بخت.

● سِتارو ۽ سِتارا: ذ. [ف. ستاره] آسمان جو هڪ برج- تارو- اختر- نجم- ڪوڪب- ستاره- نڪٽ- نڪتر- راس- برج. بخت جو برج- قسمت جو ستارو. بخت- قسمت- طالع- ساعت- نصيب- پاڳ- پساوي- لکيو- تقدير. هَتُ. وَنِهارُ. ڏاتوءَ مان ٿهيل نندو چمڪندڙ گول ٽڪرو. گهوڙي جي منهن تي آگونڙي ڪان لنئو اڇو نشان. شير جو نالو.

- سِتارو بَلَنْدُ ٿِيڻُ: اوج تي رسڻ- اقبال تي پهچڻ- اقبال مند ٿيڻ. بخت زياده ٿيڻ- خوش بخت ٿيڻ.

- سِتارو چَڙهَڻُ يا زوُرَ ۾ هَڻَڻُ: پاڳ وڌڻ. ڪنهن جي پيٽ ۾ وڌيڪ بخت هڻڻ. ڪنهن جي مٿان رعب هڻڻ.

- سِتارو چَمڪَڻُ: تاري جو روشن ٿيڻ. نصيب جاڳڻ- بخت ورڻ- پاڳ ڪلڻ.

- سِتارو سُنو ٿِيڻُ: نصيب سئو ٿيڻ- اقبال بلند ٿيڻ. تاري جو مٽي ٿيڻ.

- سِتارَهُ شُناسُ ۽ سِتارَهُ شُناسَ: ذ. [ف. ستاره + شناختن = سڃاڻڻ] ستارن جو عالم جاڻندڙ- نجومي- جوتشي- منجم.

- سِتارِي جِيِ گَرْدَشُ: ث. بد قسمتي- بد بختي- بد اقبالي. ادبار.

● سُتارِيُ ۽ سُتارِيُون: ث. سلامت- محفوظ- هٿيڪي.

● سُتاڙَ ۽ سُتاڙُونُ: ث. سلامتي- حفاظت- هٿيڪائي.

● سُتڙُ ۽ سُتاڙَ: ذ. صفت. سوگهو- قابو- مضبوط.

- سُتاڙُو ۽ سُتاڙا (ل): ذ. چٽي. (ذ. صفت). قابو- مضبوط- سوگهو.

● سُتاڙو ۽ سُتاڙا: ذ. شادي جي ستين ڏينهن گهوٽ ڪنوار طرفان ڪنواريتن جي گهر وڃڻ جي رسم- سُتاواڙو (ت). پرڻجڻ کان پوءِ ستين ڏينهن ڪنوار طرفان پائڻ جو پڙو. شادي بعد ستين ڏينهن ڪنوار جي ميٽ ٽيل سان وهنجڻ جي رسم.

- سُتاڙِي جِيِ چُنِيُ: ستين ڏينهن تي ڪنوار جي اوڍڻ جي ڳاڙهي چُنِيُ.

- سُتاڙِي جي چولِيُ: پرڻجڻ کانپوءِ ستين ڏينهن تي ڪنوار جي پائڻ جو ڳج.

● سُتاڙو ۽ سُتاڙا: ذ. صفت. ظرف. مؤڪو- سهنجو- سولو- آسان- سليس- سُٿرو. آرامي- قراري- فرحتي- سُکي- آسودو.

● سُتاسِيُ: صفت. هڪ عدد جو نالو- اسي ۽ ست. نوي کان ٽ گهٽ- ۸۷.

● سُتاڳَ ۽ سُتاڳُونُ: ث. گهوڙي جي واڳ- سيلهيُ.

- سُتاڳَ وارَنُ: واڳ وارڻ- موڙڻ- اچڻ- مدد لاءِ پهچڻ.

● ستانَوِي: ذ. صفت. هڪ عدد جو نالو- اوِي ۽ ست- سَؤ کان ٽي گهٽ- ۹۷.

● سُتاواڙو ۽ سُتاواڙا: ذ. شادي کانپوءِ ستين ڏينهن گهوٽ ۽ ڪنوار جي وهنج جي رسم- سُتاڙو.

Gul Hayat Institute

ـ سَتاواڑو ڏوئيڻُ: شاديءَ کانپوءِ ستين ڏينهن گهوت ۾ ڪنوار جو وهنجڻ.

● سَتاوَرُ: اسم خاص. هڪ پوڻهي جي ڪائي، دوا طور ڪم ايندڙ- سَتاوَل (گرم ۽ خشڪ دوا).

● سَتاوِريُ: اسم خاص. هڪ قسم جي وَل.

● سَتاوَرُ ۽ سَتاوَڙَ: اسم خاص. هڪ ٽاکرو ٻوٽيءَ جي پاڙَ، رنگ اڇو، زرديءَ ڏي مائل، سواد ڪسارو، دواطور ڪم ايندڙ. سيني زهرن جو تورياق.

● سَتاوِڙو ۽ سَتاوِڙا: ذ. ورٽي کانپوءِ ستين ڏينهن گهوت ۾ ڪنوار جيءُ ڪنوارين جي گهر وڃڻ جي رسم- ستاڙو- سَتاواڑو (ت).

● سَتاوِيهَ: ذ. صفت. هڪ عدد جو ٽالو. وِيهَ ۽ سَتَ- ۳۰ کان ۳ گهٽ- ۲۷.

● سَتائيسَ ۽ سَتائيشُونُ: ث؛ ف. تعريف ۽ توصيف- حمد وثنا- شڪر وسپاس- سراهه- واکاڻ.

● سَتائيُ: مصدر: تڪليف ڏيڻ- آزارڻ- ڪاوائڻ- هلاڪ ڪرڻ- ماڻهي کڻڻ- رنجائڻ- اڪائڻ- ايذائڻ- اهنجائڻ- ريڙائڻ- ڪجائڻ- وِياڪُل ڪرڻ. ڪاوڙائڻ- پريشان ڪرڻ- سَنڌائيڻ- جٽيون ڪرڻ- بيزار ڪرڻ- ورچائڻ- ڪک ڪرڻ. ڌنڌان ڦوڪ- چنڊي ٿيڻ. سنڌ ڪرڻ- آزي نيزاري ڪرڻ.

● سَتائيهَ: ذ. صفت. سَتاويهَ- سَتَ ۽ وِيهَ.

● سَتَبَرُ ڪ: اسم خاص. ستين پنڪڙين ساڻ هڪ گل جو قسم.

● سَتيائُرُ ۽ سَتيائُرَ: ذ. هڪ عام ڪيءَ جو ٽالو- هيڙهو.

● سُتَتُ ۽ سُتَتُونُ: ث. (سن). تعريف.

● سَتَتُ: ظرف. [سن. سُتَتُ= جلدي] بنا روڪ- بنا رندڪ- جلدي- هڪدم- ترت- جهٽ پٽ- تَهتا- تڙي ڪڙي- ٻيٽي ٻير- اِجهو- سَتائي- تَهَهُ ڦهَ- وَهندي- تَهَطَلبو- تڪڙو- پُٽَ- چوهو- بِنا دير- يڪدم- هينئر جو هينئر- آمالڪ- تهطل- تهطلب. تنهن مهل- تنهن ٽائي.

ـ سُتَتَ پُتَتَ: ظرف. سُتَتَ- جلدي- امالڪ- يڪدم- ٿهه ڦهه- تڙي ڪڙي- ٻيٽي ٻير.

ـ سُتَتَئيُ: سُتَتَ- جلدي- يڪدم- امالڪ- ٿهه ڦهه- ٻيٽي ٻير- اجهو.

● سَتَ تَرِيُ: اسم خاص. منگر مڇيءَ جو هڪ قسم- ڏند (ڏندڻي) پنج آنگر، ٽي قطارون، ڏيگهه ۾ ڪان نَوَ ڦوٽ تائين.

● سَتَنِيهَ: ذ. هڪ عدد جو ٽالو- نِيهَ ۽ سَتَ- چاليهن ڪان ٽهي گهٽ- ۳۷.

● سَتَهُڙُ ۽ سَتَهُڙا: ذ. ڪوهيل انڊي جي ستن ٿهن مان ٽاهيل مانيءَ جو هڪ قسم- آڦرائو. مٽائيءَ جو هڪ قسم- ستن پڙن وارو ڪيڪ.

● سَتَ جُگَ: اسم خاص. [سن. سَتَيُگ] هندن جي چئن جگن مان پهريون ۽ سڀ کان وڏو ٽالو ۱۲۷۸۰۰۰ سالن تي مشتمل (ضد. ڪَلجُگَ).

● سَتيجَنُ: مصدر. طاقت ۾ اچڻ. مڙس ماڻهو ٿيڻ- سست نه ٿيڻ- همت پڪڙڻ.

● سُتيجَنُ: مصدر. سمهڻ- نند ڪرڻ- هوڏ ڪرڻ. سست ٿيڻ- ڍِلو ٿيڻ- ڪاهل ٿيڻ. اکين ۾ پيچيئون پوڻ.

● سَتَ ڏارِيُو ۽ سَتَ ڏارِيا: ذ. غير واقف (ماڻهو)- ڏاريو- اوپرو- پرائو- غَيرُ- بيگانو- اڻ سيندو- اڻ ڏٺل- اوپرو- اپوئو. پرديسي- وِديشي- بَدَيسي- بيدهي- باهر جو. ننڍن.

ـ سَتَ ڏارِيُو هُئڻُ: باهر يڇو هئڻ- بلڪل ڏاريو هجڻ.

● سَتَرِ: ث. صفت. [سن. سپتتي> سَتَتَ] هڪ عدد جو ٽالو- ڇِ ايڪي ۽ ستن ڏهاڪن وارو انگ- ۷۰.

ـ سَتَرِ پَرَ ڀائيُ: ڪيترو به ڇڪو ٽيڻ. غير معمولي حيثيت رکڻ- وڏَ وڏيرو ٽيڻ- گهٽيون خوبيون ڏارڻ.

ـ سَتَرِ سوُنو ٽيهَنُ: ڪيترو به ڇڪو ٽيڻ. غير معمولي حيثيت رکڻ- وڏَ وڏيرو ٽيڻ- گهٽيون خوبيون ڏارڻ.

● سَتَرُ: اسم خاص. تعلقي هالا ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● سَترَ ۽ سَتَروُنُ: ث. جوار جو هڪ قسم، بيجُ بُهَه ۾ لکائي رکجي ٻوءِ ٻوکجي.

Gul Hayat Institute

● سَتُرُ ۽ سَتِرَ: ذ. (ع. ستر. سن. ستر = ڍڪ) ڍڪ - پردو - هوش. هردي جي جاءِ - عورت - خواه مرد جو شرمگاه. اوگهڙ ڍڪڻ جو ڪپڙو. نقاب - سُرتو - برقعو - چادر - گهونگهٽ. چَپُ - لِڪُ. حفاظت - پرهيز - ڪري - رکڻ.

= سَتُرَ جي سُٽن پَهرڻَ: پاڪدامن رهڻ. هميشه ڍڪ پردي ۾ رهڻ. بردبار رهڻ - دل جو راز ظاهر نه ڪرڻ - ڪجهه اڪائڻ - هلڪڙو نه ٿيڻ.

= سَتُرُ دارُ: صفت. سَتُرُ وارو. لِڪل - ڪجهو - ڍڪيل - پوشيدو - روءُ پوشُ. بند - قابو. پاڪُ.

● سُتَرُ ۽ سُتَرَ (ث): ذ. [سن.] سُٽُ.

● سَتَرَبُ ۽ سَتَرَبَ: ذ. سردار يا صوبيدارُ.

● سَتُرُ هَنُ: صفت. (سن. سَتْپدَش =) هڪ عدد جو نالو - سَتَ ۽ ڏهه - ويهن کان ٽي گهٽ - ۱۷.

= سَتِير هُئُنُ: صفت. عدد تعاري موجب سترهين نمبر وارو.

= سُتڑُ ۽ سُتَڑَ: ذ. (سن. سُ = چڱو + تڙ > تڑ = ڪندي) سڌاءُ تڑُ - سڌو گهيڙُ - سهنجو تڑُ. سُٽيُ لهڻ جي جاءِ - سٽيُ منزل جي جاءِ - سڌو ماڳ - سَوَلو هنڌ. برصواب - سالم. (ضد. آوتڑُ ڪُتڑ ڏُتڑ). سٽڻ وات - سڌو رستو - چڱو پارُ.

"آوَڙَ ڪنهن نه اولها، سُتڑ ويا سالمُ"
(شاهه).

پارسه - ڪچهري - جماعت - سڌاري.

= سُتڑَ ٽِيڻَنُ: سڌائي هنڌ رسڻ - پهچڻ - منزل ڪي رسڻ.

= سُتڑُ لڳڻُ: سُٽيُ جڳهه هٿ لڳڻ - سڌو هنڌ هٿ اچڻ.

● سُتِيڑِيُ ۽ سُتِيڑِيُونُ: ث. تمام هلڪي ماڻا جي بيماري. سُتِيُ (دوا) جو اسم تصغير.

● سَتِيڑِيو ۽ سَتِيڑِيا: ذ. (سن. ستين =) ستن مهڻن جو چاول پارُ - ڪچو چاول پارُ. تاس راند ۾ شروع ۾ ٻي سَتَ هڻڻ ڪٽي وڃڻ واري حالت - وائڙو.

● سَتِيڑِيُونُ: اسم خاص. تعلقي جيمس آباد ۽ تعلقي سامباري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

= سَتُ سَتاءُ ۽ سَتَ سَتاءِ: ذ. ميڙ - منٽ - آزي - لياز. سِڪارش.

= سَتُ سَتاءُ ڪرائڻُ: ميڙ منٽ ڪرائڻ - سِڪارش ڪرائڻ.

● سَتَسَتو ۽ سَتَسَتا يا سَتَسَتوا: ذ. سَتَ سٽو ڏاڪڻ وارو - سَتَ سٽو تندن وارو ڪپڙي جو ٽانُ.

● سَتِڪارُ ۽ سَتِڪارَ: ذ. [سن. سَتڪار] مانُ - عزت. آڇيان - خوش آمديد - خيرمقدم - آدرسڪار. آءُ آدر - آدر پاءُ - آءُ پاءُ.

● سَتَ گُرُ ۽ سَتَ گُرَ: ذ. [سن. ست = سچو + گرو = مرشد) سچو مرشد - مرشد ڪامل.

● سَتَ گُروُ ۽ سَتَ گُروُ: ذ. (سن). سچو مرشد. هندن جي عقيدي مطابق خدا تعالىٰ.

● سَتَ گُلوُ: اسم خاص. هڪ قسم جو اڇو گل، دوا طور ڪم اچي. هڪ قسم جو پسارڪو وَڪرُ. ون جو رسُ.

● سَتَ گَهرا: اسم خاص. پنجاب جي ساهيوال ضلعي ۾ هڪ ڳوٺ، مير چاڪر خان رند جي تربت جو هنڌ.

● سَتَلُ ۽ سَتَل: ذ. ٽامي يا لوهه مان ٺهيل ڏوهڪو ڪولارُ. مانو. نادي. حوضُ. پيپُ - ٽَپُ - دَمُ.

● سُتَلُ ۽ سُتَلَ: ذ. (سن. سپت) سُست - آرسي - آلسي.

● سَتِلَجُ: اسم خاص. (سن. شتدر) پنجاب جي پنجن ندين مان هڪ نديءَ جو نالو.

● سَتَلوُ: اسم خاص. ٿر ۾ هڪ ذات جو نالو.

● سِيتَمُ ۽ سِيتَمَ: ذ. (ف). قهر - ظلم - غضب - انديز - تعدي - جور و جفا - آزار - ايذاءُ - انرت - دُک - تڪليف - غريبان مار - راج هٿُ - انڌ ڏمڻ - ڏوڏمُ - بيداد - بغداد - ڏاڙو - وَيلُ - ناحق - قيامت. سختي - زبردستي. داد ڏيڻ وقت استعمال ڪيندڙ ڪلمو.

Gul Hayat Institute

- سِتَمُ إيجادُ ☜ سِتَمُ إيجادَ : ذ. [ف. ستم + ع. ايجاد] ظلم جو بنياد قائم كندڑ - نهايت ظالم.
- سِتَمُ ٹيِيَنُ : ف. ظلم ٹيڻ - اندير ٽيڻ. سختي ٽيڻ - آفت نازل ٽيڻ. غم ٽيڻ. نهايت چالاڪ يا ڪنهن فن ۾ پڪا ٽيڻ - عجيب ۽ انوکو ٽيڻ.
- سِتَمُ دِيدَهُ : ذ. [ف. سِتَم + دِيدَه = ڏسندڑ] مظلوم - ستايل. دُکي - مجبور - ناچار.
- سِتَمُ رَسِيدَهُ : ذ. [ف. سِتم + رسيده = پهتل] مظلوم - ستايل. دُکي - مجبور - ناچار.
- سِتَمُ زَدَهُ : ذ. [ف. ستم + زده > زدن = هڻڻ] مظلوم - ستايل. دکي - مجبور - ناچار.
- سِتَمُ شِعارَ ☜ سِتَمُ شِعارَ : ذ. ظالم - بي رحم - ظلم ڪرڻ جو عادي - ستم گار. ستمگر.
- سِتَمُ ظَرِيفُ ☜ سِتَمُ ظَرِيفَ : ذ. ڪلندي ڪلندي ماريندڑ - ڪيل خوشيءَ ۾ ظلم ڪندڑ.
- سِتَمُ ظَرِيفِي ☜ سِتَمُ ظَرِيفِيُونُ : ث. ظلم - بيداد - غضب.
- سِتَمُ ڪَرَنُ : ظلم ڪرڻ - بيداد ڪرڻ - ناحق ڪرڻ - غضب ڪرڻ. خراب ڪرڻ - عجيب ڪم ڪرڻ. افسوس جهڙو ڪم ڪرڻ.
- سِتَمُ گارَ ☜ سِتَمُ گارَ : ذ. ظالم - بيداد گر - مردم آزار.
- سِتَمگَرُ ☜ سِتَمگَرَ : ذ. قهار - ظالم - ڏوڏي - ظلمي - ستمي - غريبان مار ڪندڑ - ستمگار - ڏکوئيندڑ - غضب ڪندڑ.
- سِتَمِيُ ☜ سِتَمِيُ : ذ. ظالم - ستمگر.
- سَتَمِيُ : ث. (هـ). چند جي ستين تاريخ.
- سَتِيمِي ☜ سَتِيمِيُونُ : ث. حصو - پاڳو - پتي - وانڊو - ورچ - ورهه - ونڊي - ڦاڙڻ - تقسيم - ورهاڳو.
- سِتِيمِيُ چُورُ ٹيِيَنُ : برباد ٽيڻ.
- سِتِيمِيُ سِهاءِ هُشَنُ يا پُورِي هُشَنُ : سڀ ناس ٽيڻ.
- سِتِيمِيُ ڪَرَنُ : ڦاڙڻ ڪرڻ - ورهاست ڪرڻ - حصا ڪرڻ. رضاناموڪرڻ. قرض ڳڏڻ - اوڏر ناهڻ - بلو ڪيڻ. دوانون ناهڻ.

- سِتِيمِيُ ناسُ ٹيِيَنُ : برباد ٽيڻ - تباهي ٽيڻ - آجاڙ ٽيڻ - خانه خرابي ٽيڻ - ستيا ناس ٽيڻ - ويراني ٽيڻ.
- سُتَنِيتَرُ ☜ سُتَنِيتَرَ : ذ. (سن. سوتَنتَر) آزاد - چنڀل - چڙواڳ.
- سُتَنِيتَرُتا ☜ سُتَنِيتَرتائُون : ث. آزادگي - آزادي - حريت.
- سُتَنُ : مصدر. اڳ نوڪريءَ ۾ ٻيڻ ماڻهوءَ مٿان ضد ۾ چڙهت ڪرڻ. همت ٻڌڻ - دل ٻڌڻ.
- سُتُو ☜ سُتا : ذ. (سن. ستيا = پاڪائي) پاڪدامن - ستو جتو. (اسم خاص). سمنڊ جي ڪوڏ جو هڪ قسم.
- سُتُو جَتُو ☜ سُتا جَتا : ذ. پاڪدامن. (ث. سَتِيُ جَتِيُ ☜ سَتِيُونُ جَتِيُونُ).
- سُتُو ☜ سُتُوئُو : ث. همدردي، جو جذبو - احساس. سچائي - سرم - ستوهُ. تنگي - هلاڪت. بيزاري - پريشاني. ضرورت - لاچاري.
- سُتُو ڪَرَنُ : قدمو ڪرڻ - فرياد ڪرڻ. پڌيان لڳو رهڻ. سٽاڻ - ڪپاڻ - هلاڪ ڪرڻ - دق ڪرڻ. ريڙاڻ - پاڻي ڪٽڻ - ڪٽي ڏيڻ. بيزار ڪرڻ - پريشان ڪرڻ.
- سُتُو (ت) : ذ. پڳل آن جو آڻو.
- سُتُو ☜ سُتا : ذ. صفت. "سهڻ" مصدر مان اسم حالهه جي صورت. [سن. سُو پُتَ. پرا. سُتَ =] ساٿو - سونجهو - اجهاڻ.

"ستوئي سيج گهرين، جفا ڏئين نه جانَ"
(شاهه).

- سُتا سَمپَ جاڳائيُ : نئين سير ويهر وڌائڻ - بند ٽيل جهيڙو وڌائڻ.
- سُتا سُورَ جاڳائيُ : ڏکن جون وسريل ڳالهيون وري ياد ڏيارڻ.
- سُتا شِينهَنُ جاڳائِينُ : پاڻ کي چاٽي واٽي نقصان ۾ آڻڻ.
- سُتِيُ شاخَ چُرَنُ : سُتا سورَ جاڳائڻ - سُتل عشق اپرڻ.

"محبتي ميهارَ جي، سُتِيُ شاخ چُرِيُ" (شاهه).

Gul Hayat Institute

= سُتيي مڪيہ جاڳائڻ: بند ٽيل جهيڙو شروع ڪرڻ - معاملو مچائڻ.
● سُتُوت ۽ سُتُوتُون: ث. مناجات. آزي - نيزاري.
● سَتو ڪُنُ ۽ سَتو ڪَنَ: ذ. نيڪي ۽ جو اصول - سچو ڪُنُ - چڱائي جو متو - فياضي قانون - سچ ڳالهائڻ جي خاصيت. حق جو آواز.
= سَتو ڪُٽِيي ۽ سَتو ڪُٽِيي: ذ. صفت. چڱو - پٽاو - نيڪ - سُٽو - او گهو - آچو - موچارو - عمدو. سڦرو - شُبُ. صحت بخش - مفيد - فائد يمند - نفعي وارو. بهي ڏوهو - بهي گناهه - بهي عيب.
● سَتو لُ ۽ سَتو لَ (ث): ذ. ڪجهه ڪِرو - ٽورو ڪِرو.
● سَتُون (ت): ڪڪ ڪي ڪاڙهي، ڪُٽي، پُڄي ۽ پيهي تيار ڪيل آٽو، ڪنڊ ۽ گهه وجهي استعمال ٽيندڙ. سيري جو هڪ جلد تيار ٽيندڙ قسم.
● سُتُون ۽ سُتُونَ: ذ. (ف). ٿنب - ٿنيو - رُکن - پيلپائو. آڌار - ٽيڪ. منارو. ٽوٽي. تڪليف - دردسري - ڪشالو - دقت - جاکوڙو. ويا ڪلتا - پريشالي - هلاڪي - اهنج - اِيذاءُ - دُکُ - ڏُکُ - ڏَنڀُ - ڏنجهو - آپاندي - ڪلڪاهو. جنجال - آزار - زحمت. خرابي - وگوڙ - گڙبڙ. وائي - ڪَهٽي - چَوَٽي - سخن - ڪلام - واڻي. زبان - بولي - بياکا - پاشا. ڳالهه هولهه - ذڪر - گفتگو. تقرير - وياکيان.
= سُتُون بَنڌِيي ۽ سُتُون بَنڌِيُون: ث. ٽنين جي قطار. هڪ قطار ۾ ٽنين ڪڙي ڪرڻ جي صنعت.
● سَتَونجاهه: ذ. هڪ عدد جو نالو - ست ۽ پنجاهه - ست ڪان ٽي گهٽ - ۵۷.
● سَتو هُ ۽ سَتُوهَ: ذ. ضرور - لاچار - مجبوري. پارت - تاکيد - گهٽو چوڻ. فرضي. زور (ڪائڻ لاءِ).
= سَتو هُ رَکَنُ: ذ. هڪ تاکيد ڪرڻ - پارتائڻ - فرضي ڪري ڏيکارڻ.
= سَتو هُ کَرَنُ: تاکيد ڪرڻ - گهٽو چوڻ.
= سَتو هُو: بارُ. زورُ. مينڊَ.
● سِتو هُ ۽ سِتو هَ: ذ. ڏپ - پشو - خوف - ڏَرُ - سنڪوچ - انديشو - آڏ ڪو - ڏِجُ. رنج - سُورُ - اهنج - ڏُک. ڪُٽي. سوڙهه - لاچار - مشڪلات. تنگي. افلاس - ڪٽي - لوڙ - احتياج - ضرورت - ڪَتُ - گهرج - ڪاڻ - حاجت - طلب. وپساهه. تابُ. جورو - بيداد - انڌيرُ - ظلم - ڏاڍ - زبردستي.
● سُتُهه ۽ سُتُهَ: ظرف. ازخود - طبيعي - پاڻمرادو. (ذ. صفت). سياويڪ.
= سُتُهه سُتِ: ازخود.
"انڀي جوت اندر م سُتهه سُتِ ہَرِي"
(سامي).
● سَتَهُتَرِ: ذ. صفت. هڪ عدد جو نالو - سَتَ ۽ سَتَرِ - اسي مان ٽي گهٽ - ۷۷.
● سَتَهَنَ: ذ. صفت. هڪ عدد جو نالو - سَتَ ۽ سَتَ - سَتَر مان ٽي گهٽ - ۶۷.
● سَتَهِن: ث. قمري مهيني جي ستين تاريخ.
● سَتَهِين: ث. چند جا پهريان سَتَ ڏينهن. چند جو ستون ڏينهن.
● سُتِيئرُو ۽ سُتِيئڑا: ذ. [سن. شُکُلا] سمند جي هڪ ڪوڏ جو قسم، اڪثر دوائن ٺاهڻ جي ڪم ايندڙ - سهيي - سُتِيي - گهو گهيتو.
● سَتَهُن: ث. [سن. سَتَپَنَ] هر ڪنهن قمري مهيني جي ستين تاريخ.
● سَتِيي ۽ سَتِيُون: ث. صفت. [سن. سَتِيي = پاڪدامن] ڪٽائتي - سُلڇڻي - سَتَر واري. پاڪدامن - سيلوان - جتي - سيتاوان - پتورت - شُدّ - پوتر - پاڪ - صفا. نيڪ - پلي - ڏرم شيل. ثابت قدم - سچي - وفادار - پاڻ ڪي مڙس جي لاش سان گڏ ساڙيندڙ عورت (هندڪي رسم موجب). دُرگا پاروتي جو لقب. ٿوابي - سد آچاري - پُڄي. پتورتا. ڏهاڪيڻ زال - بيوه - رنڊي - وڏوا - ڏنيل. گناهن کان آجي. سنڌيءَ ۾ قرڪي ويجهو لاءِ ويندڙ مادي جانور.

Gul Hayat Institute

= سَتِيانَاسُ ۽ سَتِيانَاسُونُ: ث. سَتِي + سَتِي جَتِي + سَتِيوان - پاڪدامن - شيلوان - پَتُورت - ڏرم شيل. ڏاتار - سخياڻي - اڏار چيت - ڪُشاده دِلُ - دريا هه دِلُ. ايمان واري. پروسهي جهڙي. سچي - وفادار - وچن تي پوري.

= سَتِي ٿِيڻ: هميشه لاءِ ڪنواري رهڻ. مڙس جي لاش سان گڏ سڙڻ (هندڪي رسم).

= سَتِي جَتِي ۽ سَتِيُون جَتِيُونُ: ث. سَتِي + سَتِيانَاسُ.

● سَتِيُ ۽ سَتِيُونُ: ث. [سن. شُڪْتِ = سيپَ مان ٺهيل هار ۽ ڪي دوا وغيره پارڻ جي سيپي + سُتِنڙو - سيپَ. ڪوڏيءَ جو هڪ قسم. ڦَڪِي - دوا جو وزن.

"ڦَڪِي فرق نہ ڪيو، سوين ڏانءُون سَتِيُون".

دوا جو ڏِڪَ - لڙڪي. ڪِيڙَ. ههرَ - عادت.

= سُتِي آچَنُ: عقل آڻڻ - پرائڻ - سکڻ - نندپڻ مان پرائڻ.

= سُتِي پَوَنُ: ههرَ پَوَنُ - چُوسَ پَوَنُ - عادت ٿيڻ - علت پوڻ. سيکيا ملڻ.

= سُتِي ڏِيَنُ: دوا پارڻ. زهر ڏيڻ.

● سَتِيا ۽ سَتِيائُونُ: ث. [سن. سَتِيا = طاقت] بل - قوت - زور - سگهه - تيج. حَقُ - سَتُ - سَچُ. واقع - درحقيقت - دراصل. ايمان. مضبوطي - همت - مڙسي - جريت - جگر - فَلَڪَ - آئُو سانُ - چاتي - جان. ارادو - قصد - پڪو ارادو - هِرَنُ. ٺهراءُ - رِڌَ. ايمانداري - پَتِ - سچائي - سُپَتِيائِي - ويساهه - توڪل. ڏيرج - صبر. پهلواني - بهادري.

= سَتِيا پَڏَنُ: همت ڪرڻ - مڙسي ڪرڻ - جُرئت ڪرڻ - دل جهلڻ - جگر جهلڻ - فلڪ ڪرڻ - چاتي جهلڻ. ڪوشش ڪرڻ - (مارڻ جي) ڪرڻ.

= سَتِيا جو سَنڈرو پَڏَنُ: همت ڪرڻ. محڪم ارادو ڪرڻ.

= سَتِيا جهي پهڙَنُ ڪهي سُتَڙُ ڪَرَنُ: ست قائم رکڻ - عصمت جي حفاظت ڪرڻ.

= سَتِيا ڪَرَنُ: همت ڪرڻ - بهادري ڪرڻ.

= سَتِيا گِيرَهُ: سچ تي بلڪل پوري طرح قائم رهڻ واري مهم - سچو عهد - سچو مقابلو. خاموش مقابلو.

= سَتِيا مَنڈَنُ: همت ڪرڻ - مڙسي ڪرڻ - جرئت ڪرڻ - جگر ڏارڻ - چاتي رکڻ. پَرَنُ ڪرڻ - پڪو ارادو ڪرڻ - قصد ڪرڻ. رٽ ڪرڻ - ٺهراءُ ڪرڻ. ايمانداري رکڻ - سُپَتِيائي رکڻ.

= سَتِيا ناس: ظرف. بربادي - تباهي - ابتري - اُجاڙَ - ويراني - خالِ خرابي - وِناسُ - فنا - پائمالي.

= سَتِيا ناسُ ٿِيڻ: تباهه ۽ برباد ٿيڻ - خراب ٿيڻ - ويران ٿيڻ - منهدم ٿيڻ. زور گهٽجڻ.

= سَتِيا ناسُ ڪَرَنُ: تباهي ڪرڻ - ويراني ڪرڻ - برباد ڪرڻ. خراب ڪرڻ - ردي ڪرڻ - بي ڪار ڪرڻ - ڦٽائڻ - ڌاهڻ - ڪٽائڻ. (نالو) پوڙڻ - ٻيڙي پوڙڻ - مسائڻ - بگاڙڻ - خالو خراب ڪرڻ - تُلف تاراج ڪرڻ - چٽ ڪرڻ. نقصان ڪرڻ. طاقت وڃائڻ. بدراهه ڪرڻ.

= سَتِيانَاسُ ۽ سَتِيانَاسَ: ذ. صفت. همت پريو - چاتي وارو - مُتَوَكِّلُ - جامرد - جرئت وارو - برجستو - ڏڙت - تن تڻائو. تيج وارو. ايماندارُ. سُپتيو - سچو.

● سُتِيارو: اسم خاص. تعلقي فيض گنج (رياست خيرپور) ۽ تعلقي دادو ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُتِيارِي: اسم خاص. تنبو الهيار، شهداپور، ۽ ديري محبت تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَتِيتالِيهَ: ذ. صفت. هڪ عدد جو نالو - چاليهه ۽ سَتَ - پنجاهه مان ٽي گهٽ - ۴۷.

● سَتِي ڏَهُرا: اسم خاص. تعلقي لنگر پارڪر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَتِيتَڙو ۽ سَتِيتَڙا: ذ. [سن. شُڪْتِ =] هار ڪي سُتي وڃهڻ جي سيپي - ڏوئيتڙو.

● سَتِيتَڙو ۽ سَتِيتَڙا: ذ. پاڻيءَ جي هڪ جيت جو قسم.

● سَتَ ۽ سَتُونُ: ث. [سن. سارْتْ = مجلس - ڪچهري - محفل - بزم - سنگت - سڀا - منڊلي - جماعت - ميڙ - سڳر - قافلو - سات. ساٿاري -

Gul Hayat Institute

سماج ـ انجمن. اشراف لوڪ. انبار ـ ڍڪ ـ ڪُنڊُ ـ سَرَتڙ ـ ڍِيرُ ـ ڪوڙ ـ ڪيچ ـ دَلَ. خزانو. جهاز جو تخت.

ـ سڌائيءُ ۽ سڌائيپُونُ: ث. ڍڪ ڪرائڻ جي قيمت يا مزوري.

ـ سڌُ ٽيءُ هَوَ ٻُ: ٽوٽي، گيسر يا آرسي ماڻهو والگر ڍڪُ ٽي ليٽيءُ ٿئي.

● سِڌَ ۽ سِڌُونُ: ث. [سن. شُدّ = سِڌ]ـ سَڌَ ـ ڍيهرُ ـ ڍڪُ ـ انبارُ.

ـ سِڌُ ٽيءُ هَوَ ٻُ: سُسُت ٽي ٿئي ـ ڪاهل ٽي ٿئي ـ گيسريو يا آلسي ٽي ٿئي.

● سِڌاپَڪُ ۽ سِڌاپَڪَ: ذ. صفت. [سن. سُڌا = قائم رهڻ] پڪو ـ پختو ـ ڏاڍو ـ مضبوط ـ آچَلُ ـ برقرار ـ ڪُٽپ ڪوڙُ. آسترُ. ڏير جوانُ ـ ثابت قدم ـ قابو ـ سو گهو. تاڪيدي ـ قطعي. حقيقتيءُ. شافي ـ صاف ـ چٽو. ناطق ـ پڪ سان چوندڙ. ڪٽو.

● سُڌاڪيرُو ۽ سُڌاڪيڙا: ذ. صفت پاڪ وارو ـ بخت وارو ـ نصيب وارو ـ قسمت وارو ـ سُڀاڳو.

● سُڌڻُ ۽ سُڌانَ: ذ. [سن. سُڌا] آستانو.

● سُڌائي: ظرف. [سن. سُ = چڱو + سُڌانِي = وقت تي] پوري ٽاڪي تي ـ پوري وقت تي ـ وقت سر.

● سُڌائيءُ ۽ سُڌائيپُونُ: ث. سُڌِريءُ ـ سَولي ـ آسان.

● سُڌائيمُ ۽ سُڌائيپُونُ (ل): ث. ظرف. ڏانهڪي ـ جائيتي ـ هٿيڪي ـ محفوظ.

● سِڌَرَ ۽ سِڌَروُنُ: ث. ڏنگ جو گوڏي کان مٿيون حصو ـ ران. (هـ. سانڊل).

ـ سِڌَرَ تي ڏَڪُ هَٽَڻُ: افسوس ڪرڻ ـ ارمان جو اظهار ڪرڻ.

ـ سِڌَرَ سَڌُونُ: ظرف. آهستي ـ ڪنهن آزاد وقت ـ موقعي سان.

ـ سِڌَرَ سان پُٽُ جَمَڻُ: ٽوري ڪم سان وڏو فائدو ٽيڻ ـ ان نهندي لاپ ڪاري ٽيڻ.

● سُڌرا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سِڌراڙو ۽ سِڌراڙا: ذ. سري ويل جي گهر ۾ عزيزن جو هارهئي تائين رهڻ جي رسم. ماني يا پت ڪرڻ جي رسم.

● سِڌرَڻُ: مصدر. پڪيڙڻ ـ هموار ڪرڻ ـ هڪ جهڙو ڪرڻ ـ ڪنڊ ڀرڻ.

● سُڌِرو ۽ سُڌيرا: ذ. سُوڪو ـ سولو ـ سڪيو ـ سٽائو ـ سهنجو ـ آسان ـ سليس ـ سُکُم ـ سَهُل. سُلائُم ـ ڪنٽرو ـ لطيف ـ نفيس. نيڪ ـ پاڪ ـ صاف ـ آجلو ـ نرمل. (ث. سڌيري ۽ سُڌِريُونُ). (اسم خاص). بهشرمائي سان ٻنڊڙ فقيرن جي هڪ ذات. ذ. مسخرو.

ـ سُڌيرا ساڻيءُ آچَنُ: سَولائيء سان سري وڃڻ ـ سولو موت اچڻ.

ـ سُڌيرائيءُ ۽ سُڌيرائيُونُ: ث. صفائي ـ سٿائي ـ پاڪائي ـ نرملتائي ـ اجلائي ـ اچرائي ـ آجرائي. نرمائي ـ ڪوملتا. پوترتائي ـ پاڪائي.

● سِڌَريءُ ۽ سِڌَرِيُونُ: ث. ڪاڻن جي نيڍڙي ڍڪي ـ سڌيءُ ـ ٽهي ـ دَستي ـ پري ـ گڏو ـ سَٽو ـ پاڪر ـ چنبو (گاهه جو). ڪُهڙي. ڪاڻن يا ان جي سنگن جو ڪرو. ڪپڙي ويڙهڻ لاءِ ٽي فوٽ ڊيگهه ۽ انچ گولائي وارو ڪاٺ جو ٽڪر (ڪورين جو هڪ اوزار). اوڙ ـ ڪاهي. تُهَرُ ـ طَهَرُ ـ سُڌَ ـ ختينو.

● سِڌُلُ ۽ سِڌَلَ: ذ. [سن. شُڌَلَ = ڊلو] ساڻو ـ لستو. سست ـ ٽڌو ـ آلسي ـ ڊلو ـ جهلو ـ جهڪو لانجهو ـ ليلهڙو ـ موگو ـ ڊرڪيل ـ نِسُچَلُ ـ آچَلُ ـ اِستَرَ. ضعيف. سُتو. سُڌل.

ـ سِڌُلائيءُ ۽ سِڌُلائيُونُ: ث. ٽڌائي ـ مستي ـ آلسي ـ موگهائي ـ جهڪائي ـ نستائي. ضعيفائيءُ.

● سِڌَڻُ: مصدر. [سن. سُڌ = گڏ ڪرڻ] سٽو ڪرڻ ـ ٿهڻ ـ هڪ ٻئي مٿان رکڻ ـ ڊير ڪرڻ ـ ڍڪ ڪرڻ ـ ستي ڪرڻ ـ ڪوڙ ڪرڻ ـ ميڙي رکڻ ـ ڪنو ڪرڻ ـ گُنڊُ ڪرڻ ـ گدام ڪرڻ. پرڻ ـ ڏنڻ ـ وجهڻ ـ گهوچڻ. نهوڙڻ ـ چپڻ ـ زور ڏيڻ ـ پيڙڻ ـ پڪيرڻ ـ سوڙهو ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

ـ سَتِيڀُ ۽ سَتِيڀِيُونُ: ث. ستي ڪرڻ جو لمونو ـ سَتِيُ جو طريقو. سَتِيُ هڻڻ جي مزدوري. چِيُوڙ ـ لهوڙ. پيڙو ـ زور. گهاگيهه.

● سِٹَنُ: مذ. دومَسَنُ. تڙ تڪڙ ۾ اڪلائڻ. ڏوڪڻ. گهاٽ ڪرڻ. ڦُسڻ ـ ڪُوڙهه ڪرڻ. ٿوري جاءِ ۾ زور سان وجهڻ ـ ڏکڻ ـ دَٻڻ.

● سُٹَنَ ۽ سُٹَنُونُ: ث. [سن. سُوتْرَنِيَہ] ڪانچَ ـ شلوار ـ ازار ـ گوڏواڙ ـ پائجامو. (هـ. سُوتَنُ).

ـ سُٹَنَ جو مُڙسُ ۽ سُٹَنَ جا مُڙسَ: ذ. برادريءَ جا ماڻهو.

● سَٹُ ۽ سَٹَا: ذ. [سن. ستْ] ڊِڳُ ـ ڍِيرُ ـ ڪوڙ ـ ڍُهو ـ مِيڙُ ـ انبارُ ـ سَٹُ ـ گَنجُ ـ گَندُ ـ موجودات. پوڪ جي وَلِ جو ڍڳو ـ سنگن جو ڊِڳُ. مال ـ سامان ـ ذخيرو. ڪچ ـ دَل.

ـ سَٹُو سَهَنُ: صبر ڪرڻ ـ بوجو برداشت ڪرڻ.

● سَٹُوٹارُو ۽ سَٹُوٹارا (ث): ذ. مسافريءَ ۾ سنگت ڪرائيندڙ ـ هم سفر.

ـ سَٹِيُ ۽ سَٹِيُونُ: ث. [سن. سَتَ] هڪٻئي مٿان رکيل استري ٿيل ڪپڙا ـ ڊِڳُ ـ ڪوڙ ـ انبارُ.

● سَتَ ۽ سَتُونُ: ث. چوتَ ـ ڏَڪُ ـ چپيٽ ـ ڏڪ ڪان آيل چوٽ ـ اِيذاءُ ـ اهنج ـ هاج ـ دَردُ. نقصان ـ ٽوٽ. جلدائي ـ چوٽ ـ سگهه ـ سگهائي ـ ڍڙتائي ـ تڪڙائي ـ شتابي ـ چٽڪي ـ تيزي ـ جهٽ پٽ. حملو ـ ڪاهه ـ جُلِهه ـ اڇَل ـ مارو.

"جهول نہ جهلي سهڻي، سائر سَتَ سَندِياس"

(شاهه).

چِڪَ ـ چيهي. ڪاهه. آسرو ـ اُڀانيو.

"تي سَري سَتَ آهي عاشق جي"

(خليفو نبي بخش).

ڪپڙي ڏوئڻ وقت ان کي پٿر تي هڻڻ جو ڪم. اڊمبر ـ چوچ ـ ٽاڪُ ـ دهڙ ـ تومان ـ ڏام ڏومرَ ـ پيڪو. پاڻهن جي لوڏَ. هڻڻ جو نمونو.

ـ سَتَ اچڻُ: ڪاڪڙو ڪيرڻ (پار جي حالت ۾). ڪنهن عضوي جو مُڙڻ. نقصان رسڻ ـ چيهو پوڻ.

ـ سَتَ پَنڈُ: ڏورو پَنڌُ ـ هورو پُنو مفاصلو ـ واجبي وڇوٽي ـ اوڏرو ـ نزديڪ ـ ويجهو ـ پر ٿي وڃڻ.

ـ سَتَ پَوَنُ: چيلهه ۾ درد ٿيڻ ـ رڳ جو مُڙڻ ـ چُڪَ پوڻ. چِڪي پوڻ.

ـ سَتَ ڏِيَنُ: چِڪي ڏيڻ ـ زور ڏيڻ. سگهه ڪرڻ ـ همت ڪرڻ.

ـ سَتَ سَتَ: ظرف. جلدي جلدي ـ هڪدم ـ يڪدم ـ سَتاسَتَ. تڪڙي هلڻ جو آواز ـ ساڪڙ ساڪڙ.

ـ سَتَ سَتَ ڪَرَڙُ: يڪدم ڏڪ هڻي وڃڻ.

ـ سَتَ ڪُتَ ۽ سَتُونُ ڪُتُونُ: ث. وَڌَ ڪُٽَ ـ ڪاپو. ڪپهوءَ سان ڏَڪَ هڻڻ جو آواز.

ـ سَتَ ڪُتَ راندِ: ث. ڪپهوءَ سان ڏڪ هڻڻ واري راند.

ـ سَتَ ڪَڍَنُ: سخت ڪالهائڻ ـ هاها ڪرڻ.

ـ سَتَ ڪَٹَنُ: تڪڙو هلڻ ـ جلدي قدم ڪٹڻ. چڙپ ڏيڻ.

ـ سَتَ هَٹَنُ: جوڪي سهڻ لاءِ تيار رهڻ. لُوهه ڪرڻ.

● سَتِ ۽ سَتِيُونُ: ث. لِياز ـ لاز ـ نذر ـ لڏرانو. وَيَ ڪُٽَ. وٽ. [سن. سَتْ = سود و ڪرڻ] سود و. مراد. مَت مَت. عوض. مالُ. سائُ.

ـ سَتِ جُڙَنُ: عوض ملڻ ـ معاوضو ملڻ. سود و ٿيڻ.

"سِيرَ ڏني سَتِ جُڙي تہ عاشق اي اچن"

(شاهه).

ـ سَتِ جوڙَنُ: عوض مقرر ڪرڻ. سود و ٿاهڻ.

ـ سَتَ مَتَ: ظرف. هڪجهڙو ـ برابر (سود و).

● سَتُ ۽ سَتَ: ذ. قميص جي پاڻهن جو بٽڻ. ڊِبري. بَڪَلُ. (ٽِڙنگ) لوهه جي پيتي (لاڙ).

● سِيٹَ (سِيٹُرَ) ۽ سِيٹُونُ (سِيٹُرُونُ): ث. [سن. سَتْ. ع. سطر = سِيٹَ] ليڪو ـ ليڪ ـ سِيطر ـ لفظن جي قطار ـ ڪتاب جي لائين. خط ـ

ريک ـ ريکا. [سن. سرج = خلقنا] تجويز ـ رٿ ـ ٺهراءُ. ارادو ـ پهه ـ خيالُ. رٿا ـ تدبير. منصوبو. ريت ـ رسم.
"ڏڻ ڏاران ڏارڻ رهڻ، اي نہ سنگهارن سِتَ"
سِٽا ـ جوڙجڪ ـ ترتيب ـ سيجل ـ بندوبست. سازش. ميل جول. کوشش. رستو ـ ڍنگ ـ ڍول ـ وَرْجس ـ طريقو ـ نمونو ـ وَجهُ ـ دستور ـ قرينو. شروعات ـ آرنپ ـ سُنيڙُ. صرفو ـ قناعت. قطار ـ سلسلو. کيرَ. رواج. واسطو. ضابطو. حڪم ـ فرمائش. حالت. سينگار ـ ساجُ. کوهه يا ارلي تي آباد ٿيندڙ زمين جي پاريءَ جو ٻنو. ٻُوندـ ذري ـ ٿوري ـ هَوَ.
ـ سِٽ جوڙُ: مقابلو کَرَڻُ. سامان ٻورو کڻڻ. ترتيب ڏيڻ.
ـ سِتَ سِتَڻُ: ارادو کڻڻ ـ پڪ ڪرڻ ـ قصد کڻڻ. صلاح کڻڻ ـ تجويز کڻڻ ـ مشوره کڻڻ ـ انکل کڻڻ ـ رٿ رٽڻ منصوبو ٺاهڻ.
ـ سِتَ کَرَڻُ: ٻَڌيءَ ۾ پچ وجهَڻُ لاءِ ٻنا پاريون جوڙڻ.
ـ سِتُونُ پائڻُ: سِتُون کيڏڻ ـ ليکا پائڻ ـ نشان کڻڻ ـ خطَ کَيڙَڻُ.
ـ سِتُونُ سَنڀاهيڻُ: سِتُونُ سِتڻ ـ تجويزون سوچڻ.
ـ سِتُون سُنجهَڻُ: کيڪو وِکو ٿيڻ ـ ويچون ڏيڻ ـ فيهيُونُ منجهڻ ـ منجهي پوڻ.
● سِتَ ۽ سِتُونُ: ث. سُرکَ ـ بولَ ـ ڦُڙِي. مالَ ۾ بيماريءَ جو هڪ قسم.
● سُٽ ۽ سُتُونُ: ث. برسات جي وقت ٻيلن ۾ ٻاڦ جي ڪناري وٽ سُڪل زمين.
● سُتُ (سُتُرُ) ۽ سُتَ (سُتُرَ): ذ. [سن. سُوتُر. پرا. سُوتَرَ] ڪتيل ڪپهه جا ڏاڳا. ساڪو ـ سگو ـ تند ـ ڏڪو ـ تارَ ـ ڏورـ ڏوري. سوتلي. ناڻو. (هـ. سوت)
ـ سُٽ پُسائڻُ: ڏسڻ جي ڪوشش ڪرڻ.
ـ سُٽ سُنجهَڻُ: منجهي پوڻ. حيران ٿيڻ ـ ششدر ٿيڻ ـ ويچو ٿيڻ ـ بتال ٿيڻ ـ ٽپٽ يا چٽ ٿيڻ.
ـ سُٽُ سُنجهيءُ هَوَڻُ: ڪاڻهه جو مشڪل ٿيڻ.
● سِتا (سِتُرا) ۽ سِتائُونُ (سِتُرائُون): ث. [سن. سرج = خلقڻ] رٿ ـ تجويز ـ انکل ـ صلاح. ترتيب ـ جوڙجڪ ـ ٻيهڪ. سامان ـ اسبابُ. شئي ـ ٽولُ. شڪتي ـ ٻَل ـ طاقت.
ـ سِتاءُ ۽ سِتاءَ: ث. جوڙجڪ ـ مانڌاڻو ـ جهوڙو. سِتَ ـ رٿ ـ تجويز ـ انکل. سامان ـ اسبابُ.
ـ سِتائِتو ۽ سِتائِتا: ذ. صفت. کفائتي ـ سنجمي ـ صرفائي ـ ٿور خرچو. سادو. با ترتيب ـ سيجلائتو ـ اَسلُوبَ وارو.
ـ سِتاسَتُ: ث. [سن. سَتَ =] مارکٽ جو مسلسل آواز ـ ڪُٽڪو. لڳاتار ـ پي دَرُپي.
● سِتاکَ ۽ سِتاکُونُ: ث. لکڻ سان مارڻ جو آواز ـ شڙاپُ.
● سِتانِ (سِتُرانِ) ۽ سِتائُونُ (سِتُرائُونُ): ث. [سن. سرج = خلقڻ] ڏندو ـ پيشو ـ ڪم ڪار ـ مشغولي ـ روزگار ـ پورهيو ـ مزوري. ٺاهـ ـ بندوبست ـ لَهو ـ پرپَنڊ ـ سٽو ـ جوڙجڪ ـ انتظار. حرفت ـ انکل بازي ـ حرفت بازي ـ حڪمت عَمَلِيُ.
● سِتاڻو ۽ سِتاڻا: ذ. صفت. [سَتاوان =] سخت ـ ڏاڍو ـ زبردست. ڏکيو ـ ڪٺن ـ مشڪل. سوٽ. گهاتو. مضبوط ـ جاڏو ـ ڪرڙو ـ جانڙو ـ ٻلبار ـ ٻلي ـ ٻَرُبَل ـ ڪراڙو ـ ڪڙاڪڙي ـ سگهو ـ ستورو ـ سگهارو ـ سگهائتو ـ سَبَرُ ـ زوراٽتو ـ زور پريو ـ سَکِيتو ـ قوتي ـ ستائتو ـ قرارو. توانو.
ـ سِتاڻو سانگَ ۽ سِتاڻا سانگَ: ذ. ڏاڍو لاچار. سخت قسمت.
ـ سِتاڻي سانگَ: لاچاري سبب.
"لالڻ لايُ ڏينهڙا ڪنهن سِتاڻي سانگ" (شاهـ).
● سِتاڻيُ ۽ سِتاڻِيُونُ: ث. موت جي مهل ـ سڪرات جو وقت.
● سِتائِيُ: مصدر. [سن. سَتَ =] ڪتائڻ ـ پچارائڻ. ٺپائڻ. چڪائڻ. ٽاٽ ڪرائڻ. مار ڪيائڻ ـ موچڙا ڪارائڻ.
ـ سِتائِيُ ۽ سِتائِيُونُ: ث. پچارڻي ـ ڪتائي. سِتائڻ جي مزدوري.

Gul Hayat Institute

● سُٹيهو ۽ سُٹيها: ذ. مهڻو- طعنو- ڏوراپو- ڏونگهو.
- سُٹيها ڏيڻُ: مهڻا ڏيڻ- طعنا ڏيڻ- ڏوراها ڏيڻ- ڏونگها ڏيڻ.
● سَٹيجَڻُ: مصدر. مارجڻ- ڪٽجڻ- سهڻ- نبڊ ڪرڻ- آرام ڪرڻ.
● سَٹرُو ڪَرُ ۽ سَٹرَ وَٽرَ: ذ. صفت. جبرو- جانڙو. قوي- جُنگ. سڏر- جهالو- ٻڪو- جاڏو. ڏڍو متو- يڏو- جڏو- رَڏو- ٽلهو- متارو- ڦوڦانگ- دَونُسو- مَٽيڪو- ڏِگ- بُٽَ ۽ پَريَلُ- چوٻڪو. مضبوط. چالاڪ- هوشيار. تازو توانو- صحت مند.
- سَٹرُو وَٽرُ ٽيٹُ: ٻڪو ٽيڻ- مضبوط ٽيڻ- تڪليف سهڻ جهڙو ٽيڻ.
- سُٹُڪائيڻُ: مصدر. هڪڙا ٻرايا عيب ٻُڌائڻ- چوڙڻ. مقعد جي طرفان هَوا ڪيڻ- ڦوسُ ڏيڻ.
● سَٹيڪَڻُ: مصدر. ڏڪهڻ. ڪاهه ڪرڻ. وڙهڻ.
- سَٹَڪَ ۽ سَٹَڪُونُ: ث. وڙهه- جهيڙو.
- سَٹيڪارَ ۽ سَٹيڪارُونُ: ث. جهيڙو- جهڱڙو.
- سَٹيڪارُ ۽ سَٹيڪارَ: ذ. ڏڪاءُ آوازُ.
- سَٹيڪارُ ڪَيائيڻُ: ڏَڪُ هڻڻ.
- سَٹيڪو ۽ سَٹيڪا: ذ. ڏَڪَ جو آواز- ڦهڪو. ڦٽڪو- چاڙپُ. سوسات. پچاڙ- سَٽَ ڪُٽَ. ڪپڙن کي ڏوئڻ مهل زور سان ڏڪ هڻڻ جو آواز- مينهن جو آواز. (ذ. صفت). برجستو.
- سَٹيڪو ڪُٹڪو ۽ سَٹڪا ڪٽڪا: ذ. مارڪٽ. ظلم زبردستي.
- سَٹڪو ڪَيائيڻُ: ڏَڪُ هڻڻ.
- سَٹيڪو ڪَرڻُ: ڦهڪو ڪرڻ- ڏڪاءُ ڪرڻ- هڪ ٻئي مٿان وار ڪرڻ.
- سَٹيڪو سَچائيڻُ: مارڻ- ڦهڪو ڪرڻ.
● سَٹيڪيُ ۽ سَٹيڪيُونُ: ث. آڏاڻپ جي هڪ اوزار جو ڏالو- بابين دانُ.

● سَٹَلُ ۽ سَٹَلَ: ذ. [سن. سَتّ = سودو ڪرڻ] سودو- انجام- معاهدو. رِتَ- خيالُ. صلاح- مصلحت. فيصلو. قميص جي ڪَفَ ۽ هونڊڙ پٽي.
- سَٹَلُ ڪَرَڻُ: ناهه ٽوهه ڪرڻ- بندوبست ڪرڻ. صلاح ڪرڻ. پڌي ڪرڻ. سودو ڪرڻ.
- سَٹَلُ سَٹَلُ: صلاح مصلحت. ڦير گهير.
- سَٹَلُ هَٹَڻُ: صلاح ڪرڻ.
● سَٹَڻُ: مصدر. اڇلڻ- اڇلائڻ- ڦٽو ڪرڻ- اميد وڃائڻ. دَسڻ- ڪيرائڻ- ڪيرڻ، ڏِڪو ڏيڻ. چِڪَڻُ- ست ڏيڻ.
● سَٹَڻُ (سَٹَرَڻُ) مصدر. ڇاڙڻ- زور سان هڻڻ- چالين- ڪُٽڻ. ڳاهڻ. مار ڏيڻ- ڏاگورڻ- سڙهڻ- سٽڪائڻ. ٽپڻ. هڻڻ- وِتائيڻ. ڪپڙا ڏوئڻ- ٽڪو هلڻ- ڪڙي ڪٽڻ. شڪار لاءِ تترن کي جهنگ مان اڏارڻ.
- سَٹيٻيُ (سَٹيرِٽيُ) ۽ سَٹيٻيُونُ (سَٹيرِٽيُونُ): ث. ٻَڪري، رِڍَ يا اٺ جي وارن کي سٽڻ جي ڪائي- سَانُو.
- سَٹي ٻَارِ ڪَرَڻُ: ڏاڍي مار ڏيڻ.
● سِٹَڻُ: مصدر. [سن. سرج = خلق] رٽڻ- ناهڻ- جوڙڻ- تجويز ڪرڻ- (قياس) ٻڌڻ. گهڙڻ. سوچڻ- ويچارڻ- سنوارڻ- سڌارڻ سَجائڻ- سينگارڻ. شروع ڪرڻ- سنڌڻ- ڏائڻ- ڏاڻ- آرنب ڪرڻ- جوڙڻ. ٻَڌڻ- ٻيهڻ- گهڙڻ- اندر وڃڻ- پير وجهڻ.
● سَٹو ۽ سَٹَنا: ذ. [سن. سَتّ = سودو ڪرڻ] واپار جو سودو- غير حاضر مال جو واپار. تحريري اقرار نامو. سٽا سٽا- سانو- عيوضو- بدلو- بدو- وار ڦير- اٽل پٽل- وَٽو- ماڙچو- ڏي وٺ- وهنوار. تَڪَ- تَلَ- اٽڪل- قياسُ. ويچار- خيالُ- ڪاپنا. حڪمت. سوڃي- ڏراوَتَ. پيڙيءَ جو فرش دار پاڙيو.
- سَٹَنا هَٹَڻُ: (ملاحن جو اصطلاح) ولجهڻ. مڇي ڦاسائڻ جي موقعي تي زور سان مڇيءَ جو ڏسُ ڏيڻ.

Gul Hayat Institute

ـ سَٹوڑي ۽ سَٹوڑيون: ذ. سَٹائي ـ سَٹا هڻندڙ. سودو ڪندڙ ـ دلال. ڀڙوو.

ـ سَٹو: مڇيءَ کي جار ڏي ڇڏڻ لاءِ پاڻي ۾ لڏيون هڻي آواز پيدا ڪرڻ. واڪ ڏيڻ. شرط هڻڻ.

ـ سَٹي‌بازُ ۽ سٹي باز: ذ. پيداوار تي شرط هڻندڙ ـ سَٹائي.

● سِٹو ۽ سِٹا: ذ. ڪنهن به هوڪ جو سنگ. تاجيءَ کي مٽان جهلي بيهندڙ ڏور.

● سَٹ ڙُ ۽ سَٹوڙ: ذ. شوخ ـ سخت ـ ڏاڍو.

ـ سَٹي ۽ سَٹيئُون ث. رسي

"ڪوهر ٽران ٽرجيت، سائيڪا ۽ سَٹيئُون"

(شاهه).

● سِٹي: (انگ. City = شهر) وڏو شهر، هڪ لک کان مٿي آبادي وارو.

● سٹيڪيٽي (لس): ث. جند جو استر جنهن تي انو ڪري.

"نازمنجهان ليندوس شُوشي تنهنجون سٹيڪيٽون"

(ميرپُرو).

● سِٹيئُنو: اسم خاص. ڪپڙي جو هڪ قسم.

● سَٹ: ث. صفت. [سن. شش > شَشْٹي] هڪ عدد جو نالو ـ ڇهن ڏاهاڪا ـ پنجاهه ۽ ڏهه ـ ۶۰.

● سِٹ ۽ سِٹُون: ث. هجُو ـ گِلا. شڪايت. ٽوڪبازي ـ ڪُوار ـ جُٹ قِيٽ. طعنو ـ تُنڪو. نڪته چيني. خواري.

● سِٹ ۽ سِٹُون (ڪ): ث. نرڙ جو ڪُهنجُ.

● سِٹ ۽ سِٹ: ذ. خوار خراب ـ بچڙو.

● سُٹائي: مصدر. وات جو واقف ڪرائڻ ـ رستي جو سونهون.

● سَٹيڑيا (ل): ذ. سٹ ڏيڻهن ۾ پڇي تيار ٿيندڙ. (هـ. سَٹي).

ـ سَٹيڑيا چانُور: اسم خاص. سٹ ڏيڻهن ۾ پڇي تيار ٿيندڙ چانورن جو هڪ قسم.

ـ سَٹيڑي جُوئر: سٹ ڏيڻهن ۾ تي پڇندڙ جوئر جو هڪ قسم.

● سِٹڻُ: مصدر. ڏنڊ. گِلا ڪرڻ ـ هجو ڪرڻ. جُٹ ڪرڻ ـ ٽوڪڻ ـ ذليل ڪرڻ ـ شرمندو ڪرڻ. خوار ڪرڻ. گاريون ڏيڻ ـ بدشد گالهائڻ. پاراتو ڏيڻ. جوڙڻ ـ ٺاهڻ. ٺاهي رکڻ (ڪتاب) سٽڻ.

● سِٹڻُ ڏِٽڻُ: هجو يا گِلا ڪرڻ ـ ڪُوار چوڻ ـ ڏنڊ ـ برن لفظن ۾ ياد ڪرڻ. نظم ۾ گهٽ وڌ گالهائڻ. ڏٽ ملامت ڪرڻ.

● سِٹيٽو ۽ سِٹيٽا: ذ. عورتن جي راڳ جو هڪ قسم ـ سيهرو ـ ڪيچ ـ گيت ـ گيت ـ هيرو.

● سَٹو ۽ سَٹا: ذ. سانگو. وَجهه ـ وقت ـ مهل ـ ٽيڻ ـ موقعو ـ وارُ ـ ڏٽ ـ ول ـ اوسر ـ سَجهُ ـ ساڃي ـ ڏَتُ. حرفت ـ انڪل‌بازي ـ حڪمت عملي. بند و بست ـ انتظام ـ ٺاهه ـ جوڙجڪ ـ پَر بند. لَهو ـ اجهو.

● سَٹائيتو ۽ سَٹائيتا: ذ. صفت. وَجهائتو ـ سَهلائتو ـ وقتائتو ـ سجهائتو ـ موقعي وارو. سانگي وارو. سيبائتو ـ تجويزائون. ويجهو.

ـ سَٹو ڪَرڻُ: بند و بست ڪرڻ ـ پر بند ڪرڻ ـ ٺاهي رکڻ ـ ٺيڪ ڪرڻ ـ جوڙجڪ ڪرڻ.

● سُٹو ۽ سُٹا: ذ. صفت. [سن. سُشْٹ = چڱو] عمدو ـ سهڻو ـ چڱو ـ سڪرو ـ جَسُ پريو ـ ملوڪ ـ خاصو ـ ٺاهوڪو ـ پلو ـ وٽندڙ ـ ٺيڪ. اچو آجرو. خالص ـ نيڃ ـ صاف ـ پاڪ ـ پوتر ـ اچلو ـ ليرمل ـ اوجل ـ اصل ـ شُدّ ـ ليبارُ ـ ليٽ. چنه ـ اصل. نيڪ ـ خوب ـ چوکو ـ کرو ـ ٽيڪو ـ ٽنگسالي. چڱي خصلت وارو. سچو.

ـ سُٹاکيرو ۽ سُٹاکيرا: ذ. صفت. پاڪ ـ پوتر. خاصو ـ عمدو. جس پريو ـ سڪرو ـ وٽندڙ. اچو آجرو. لڏيذ.

ـ سُٹامو ۽ سُٹاما: ذ. صفائي ـ پاڪائي. سڌائي.

ـ سُٹاڻ: ث. صفت. سڌائي ـ صفائي ـ پوشيدائي ـ اچائي ـ آڇلائي. نزاڪت ـ ملوڪت ـ باريڪي.

ـ سُٹائيُ ۽ سُٹائيُون: ث. صفت. سُٹاڻ ـ صفائي ـ اچائي ـ پاڪائي. لذت. نزاڪت ـ ملوڪت. چڱائي ـ خوبي ـ خاصيت.

Gul Hayat Institute

= سُنُوءُ سَتابوءُ ۽ سُنا سَتابا؛ ذ. صفت. لذيذ- سُنا کرو- سڦرو- وسن جهڙو- وٽندڙ (کاڌو). خوش. متارو.

● سَنيا: اسم خاص. هڪ ذات جو ڏالو.

● سَپُ ۽ سَپَ: ذ. [سن. سَرپ = ڏانگ] زهريلي بَلا جو هڪ قسم- ڏانگ- بَلا.

"سنها پانءِ مَ سپ، وياءِ واسينگن جا"
(شاهه).

"سنها پانءِ مَ سپ، سُکا جنهين پيٽ"
(شاهه).

ممٹو- سَنيڙو- اهنج- ايذاءُ. نقصان.

= سَپَ کَنڊُو هُمَنُ: هوڙو هجڻ. آهستي گهالهه ڏڻ.

● سيپَ ۽ سيپُونُ: ث. [سن. شُکتهه. پرا. سيپ] درياڻي يا سامونڊي جيت جو هڪ قسم. سچن موتين جو کوپو- سدف- سيپي. سُٽڙو. کوڏي- کوڏ. (هه. سيپ).

● سُپُ ۽ سُپَ: ذ. [سن. سورُپ] چيچ- گاگڙو- وارڙو. فيل گوش. (هه. سُوپُ).

● سُپاتيرُ ۽ سُپاتيرَ: ذ. صفت. [سن. سُپاتر] لائق- جوگو- سپاتُ- وَڙائيتو- پاتُ- مُسڪَرُ. نيڪ- چڱو- لائقن پريو- گُڻونتُ- روڙو- لَلائتو. صالح- سَپوت- چڱي وانُ- فرمانبردار- حَلالي. ظرف. شايان- واجب.

● سُپاتوءُ ۽ سُپاتا: ذ. [سن. سپاتر؛ سُ = سنو + پاتر = ڏانءُ] سکيو- سهنجو. ٽلهو- متارو. ايماندار.

● سَپاتُ ۽ سَپاتَ: ذ. صفت. [سن. سپاتر: سُ = چڱو + پاتر = ڏانءُ] لَسو- سنئون- برابر. تراکڙو- وينوڙو- چپترو- چپڙو- لامرو- صاف. بنا کُڙين واري جُٽي- سون يا چاندي جي مڙهت وارو جوتو- سپاٽو. (ذ). متاڇرو- متُ- روءِ- تَرُ- سطحُ.

= سَپاٽوءُ ۽ سَپاٽا؛ ذ. جُٽيءِ جو هڪ قسم- سادي جُٽي- زلانو سليپر- بنا کُڙين جي جُٽي. (هه. سپاٽ).

● سُپاتُ ۽ سُپاتَ: ذ. [سن. سُپُتْرُ: سُ = چڱو + پت = پٽ] سُپاترُ- صالح- چٽيوان- فرمانبردار- سَپوتُ- حلالي. لائق- جوگو- جوڳ- وڙائتو- پاتيرُ- پاتُ- سَکَرُ- نيڪ- چڱو- لائقن پريو- گُڻونتُ- روڙو- لَلائتو. اصيل. ايماندار. خاصو- عمدو. معقول. آتر. (ظرف). شايان- واجب.

● سَپارَ ۽ سَپارونُ: ث. محنت. گهٽو ڪر- جفاڪشي.

● سُپارَتَ ۽ سُپارَتونُ: ث. [ف. سفارش] سُپارش- شفارش- پارت- سُپارس. چوٽ- ميڙمٽ. سپرد گي. پلائي.

● سُپارَسَ ۽ سُپارَسُونُ: ث. سُپارَتَ.

● سُپارَشَ ۽ سُپارَشُونُ: ث. سُپارت.

● سُپارَنُ: مصدر. [سن. ارپڻ = حوالي ڪرڻ] حوالي ڪرڻ- ڏمي ڪرڻ- سونپڻ- سپرد ڪرڻ- پرتو ڪرڻ- هٿ هڻ ڏيڻ- قبضي هڻ ڏيڻ. سَڪارڻ- هوروڪرڻ (ڪم وغيره). سنپارڻ- سَڏارڻ.

"منهنجي عين ڏي نه نهار،
لنگهه پنهنجو پاڻ سُپارج"
(منڌار).

● سُپارِيُ ۽ سُپارِيُونُ: ث. سلجهي- چڱيءَ عادتن واري.

● سُپاڙوءُ ۽ سُپاڙا؛ ذ. ظرف. [سن. سُ = سان + پت = پَتَنُ] پاڙ سوڌو- پاڙ سان. (ذ. صفت). چڱي خاندان جو- خاندالي. (ث. سُپاڙي ۽ سُپاڙِيُونُ).

● سِپاسُ: ث. (ف). شڪرانو- حمد- احسانمندي جو اظهار. شاباس- تعريف- واکاڻ- ساراهه- ڏنيواد.

= سِپاسَ گُذارِيُ ۽ سِپاسَ گُذارِيُونُ؛ ث. [ف. سپاس + گذاري > گذاشتن = رکڻ] شڪرگذاري- منت شناسي- اعتراف- نعمت.

= سِپاسَ نامو ۽ سِپاس نامو: ذ. تحريري شڪريه- ائڊريس.

Gul Hayat Institute

● سپاهه ع سپاهَ: ذ. (ف). لشکر - فوج - کٹک - جٹو. جنگي سپاهي.
= سپاهيکو ع سپاهيڪا: ذ. سپاهي جو - سپاهياڻو - ملٹري جو - فوجي.
= سپاهيگَري ع سپاهيگَريُون: ث. فوجي ڪر - بهادري - سورمائي - سپاهگيري.
= سپاهيگيري ع سپاهيگيريُون: ث. فوجي لوڪري - سپاهياڻو ڪم - پوليس جو ڪر يا نوڪري. ڀانهپ - ڀياپو - نوڪري - ڏنڊو - پورهيو - مزوري - ڪارڪرت.
= سپاهيُ ع سپاهي: ث. فوجي ماڻهو - لشڪري - سوجهرُ - ڪانسٽيبل - سنٹري. جنگي بهادر - سورمو - ويرُ - غازي مرد - پهلوان. جوڳي - سيرُ تيريءَ ڦي رکڻ وارو. گولو - لوکر - ڀانهو - در جو ماڻهو.
= سپاهياڻو ع سپاهياڻا: ذ. صفت. سپاهي جو - سپاهي وارو - فوجي - جنگي - سپاهيڪو.
● سُپاهَتَ ع سُپاهَتُونُ: ث. نيڪ عادت - چڱا اچڻ - سڻا ڀرڪارَ.
= سُپاهَتيُ ع سُپاهَتيُ: ذ. صفت. موچاري ڪر وارو.
● سَپَتَ ع سَپَتُونُ: ث. [سن. شَپَتَ = قسم] قسم. سُونهن - سوگنڌُ.
● سُپَتَ ع سُپَتُونُ: ث. [سن. سُمُرَتْسيَ: سُ = چڱو + پرتسيه = پَتِ] چڱو رستو - سُمارگ. سَچائي - ايمانداري - راستبازيُ - سُ ٻَتياڻي - پَتِ.
= سُپَتيمُو ع سُپَتيما: ذ. صفت. چڱي پت وارو - سچو - راست بازُ - سچار - ايماندار - سچيت - ساڪ ٻتو - ستياوانُ - امين.
● سَپيتا: ث. ستواڙو. هفتو.
● سُپَتارو ع سُپَتارا (ل): ظرف. بالڪل - صاف - بينهه.
● سُپَتِ رَشيُ: اسم خاص. آسماني برج جو هڪ تارو - دب اڪبر.
● سُپَتِ سِنڌو: اسم خاص. رگ وید وارو زمالي هم سنڌ سُلڪ جو نالو. ستن دريائن جهڙوڪ ۱- جهلم ۲- چناب ۳- راوي ۴- ستلج ۵- بياس ۶- سَرسُوتي ۷- سنڌو وري ايراضي وارو ملڪ.
● سَپَتَ (ث): (آواز) آٽ ڪي ڏانوڻ وڇهڻ مهل ان ڪي پير سوڙهما ڪرائڻ لاءِ استعمال ٿيندڙ لفظ.
● سَپُتُ (سَپُتُرُ) ع سَپُتَ (سَپُتُرَ): ذ. [سن. س = چڱو + پتر = پٽ] نيڪ پٽ - صالح پٽ - سَپوتُ - چئيوان پٽ - فرمانبردارُ پٽ. سئو چوکر.
= سَپُتُو ع سَپُتا: ذ. صفت. صالح پٽن وارو - چڱن پٽن وارو.
= سَپُتيو ع سَپُتيا (ت): ذ. صالح ع نيڪ اولاد وارو.
● سَپِجَنُ: مصدر. [سن. سَمپَنّ =] چاهڻ - خلقجڻ - پيدا ٿيڻ - وَرتيجڻ - آهائجڻ - رَچڻ - سرجڻ - نپجڻ.
"مرَ سَپَنيي مارُئي! مُئي! جائيي!"
(شاهه).
رهڻ. ساڻڻ. سَمائجڻ.
● سَپُجڻُ: مصدر. [سن. سَنُپَدَ =] پيدا ٿيڻ - سرجن. حاصل ٿيڻ - لهڻ - لهجڻ - ملڻ - هٿ اچڻ.
● سَپِرَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سِپَرَ ع سِپَروُنُ: ث. [ف]. ڍال - ڪيڙي. ڍَڪُ - پردو - پوش پناهه - روڪ - بچاءُ - آڙ - جهل. حمايت. ڇڻ لاءِ لشان.
● سِپَرُ ع سِپَرَ: ذ. [ف. سپر] آسمان - آبُ - فلڪ.
● سُپَرَ ع سُپَروُنُ: ث. حاصل زال. ڍُڪيُ چوڙائي.
● سُپَرِ: ظرف. موچاري ريت - چڱيءَ طرح.
● سُپُرَدَ: ظرف. حوالي - ذمي - ذمیواري هم - چارج هم - جوابداري هيٺ - تفويض ڪيل. امانت هم. پارت. سفارش.
= سُپُرَدَ کَرَنُ: سونهڻ - حوالي ڪرڻ - ذمي ڪرڻ - چارج هم ڏيڻ - هٿ هم ڏيڻ - پرتو ڪرڻ -

Gul Hayat Institute

سنبالي ڏيڻ. امانت رکڻ. نظر بندي ۽ ڏيڻ- حراست ۾ ڏيڻ.

- سُپُرَدگيءُ ۽ سُپُرَدگُوڻُ: ث. تحويل- حوالات- حراست- نظر بندي- ذ. وارو.

● سُپُرَدُ ۽ سُپُرَدَ: ذ. ويهڪ جي جاءِ جو اندريون پاسو- پڇو- سُڪرو.

● سُپُرُسُ ۽ سُپُرُسَ: ذ. [سن. سُپَرش] ڇهڻ.

● سپر ڪاڻ: ٽر ۾ هڪ راند جو قسم (جا ڪينهي سان کيڏبي آهي).

● سُپُرِنٽينڈَنٽُ ۽ سُپُرِنٽينڈنٽ: ذ. (انگ) محافظ- نگهبان- نگران- داروغه- ناظر- منتظم- مُهتمم.

● سُپُروائيزَرُ: ذ. [انگ] نگهبان- نگران- داروغه- مهتمم. وڏو تپيدارُ- سرڪل جو حاڪم.

● سپَرِيُ: اسم خاص. تعلقي جاتي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سپِري ۽ سپِرِيُون: ث. ڏانگي جي اڳئين خالي اڳيان گهوڙي جي لٽن ڪان بچاءُ لاءِ ڪاٺ جو تختو.

● سُپِرِيُ ۽ سُپِرِيُون: ث. هٿيڙي وانگر وڏي منهن سان ڏيگڙو- تاپيلو- تپيلو- ڏوپُ. (لس) ڊبڪي- ٻندي.

- سُپِرِيُونُ ڪَيَڻُ: ڪجيءَ جي ڦر جهلڻ لاءِ چَپڙِيُونُ ڪَيَڻُ.

● سُپِرِينُ ۽ سُپِرِينُ: ذ. [سن. سُ= چڱو + پري= پيار ڪرڻ] ساجن- پرين- ديولڻ- دوست- پيارو. محبوبُ- عاشق- ديولڻ- لالڻُ- دلبر. سيندو- يار- چڱهُ.

● سَپَڙُ: اسم خاص. لس پيلي جو هڪ سخي سردار.

سَپَڙَ رات سنبساهيا تازي تو لائي،
جو جاڻي نڪائي، تنهن سان پيلي ڏاڻي پاجهه ڪئي.
(شاهه)

سَپَڙ در سُوالَ ڪر تہ قيمت آڻين.
(شاهه).

● سَپَڙا: اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.

● سَپَڙَتائيُ ۽ سَپَڙَتائيُ: ذ. طوائفن سان طبلا وڄائيندڙ- سازن وارو. گائيندڙ.

● سَپَڙو ۽ سَپَڙا: ذ. ڪچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ زيور. پيُونءَ ڦوڙ- سَپَ ڪُنڊيءُ- ڦُنڊيءُ.

● سَپَڙِيا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سُپَڪُ ۽ سُپَڪَ: ذ. صفت. [سن. سَپَک؛ س= چڱو + پک= پچڻ] چڱي طرح پڪل- خوب پڪل- پورو پڪل- سوڪ- ڪڙڪ- سخت. لائق- ڪامل. تيار- رسيدو- ساماڻل. بالغ. سهڙو- سئو- عمدو. تازو. چڱو. سنهڙو- نفيس. سيُپَڪُ. ذ. پڪل دِلو.

● سُپَڪيُ: اسم خاص. تعلقي هالا ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُپَڪيُ جاگيُرَ: اسم خاص. تعلقي حيدرآباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَپَ ڪُنڊيءُ ۽ سَپَ ڪُنڊيُونُ: ث. برساتي يا سيلابي زمين تي پيدا ٿيندڙ هڪ نباتات جو قسم- پيُونءَ ڦوڙ- سَپڙو. ڪُنڊيءُ.

● سُپِنجُ ۽ سُپِنجَ: ذ. رڄڻ مان ٿهيل پاڻيءَ کي چهندڙ هڪ سوراخدارُ شئي- ڪَڪَرُ.

● سِپَنُ دوُشُ ۽ سَپَنَ دوُشَ (ث): ذ. صفت. خراب خيال وارو- بدمزاج.

● سُپِنبُدُ ۽ سُپِنبُدَ (ث): ذ. ساڳي پنڌ وارو- ساڳي آکهه جو پاتي.

- سُپِنبو ۽ سُپِنبُدا: ذ. سُپِنبُدُ.

● سُپِنڌو ۽ سُپِنا: ذ. [سن. سوَ پن > سُوَپ = سمهڻ] سهڻو- خواب- رؤيا- ننڊ ۾ ڏٺل ڪاڻ واردات. وهم- خيال. (هـ. سُوپنا).

● سُپِنا بَنڌُ ۽ سُپِنا بَنڌَ: ذ. ڪوڙو خوابُ.

● سپُوتُ ۽ سَپُوتَ: ذ. [سن. سپوتر: سُ= چڱو + پوتر= پٽ] لائق ۽ فرمانبردارُ پٽ- سچو پٽ. سُنو چوڪرُ.

سَپُوتَرَ: ذ. [سن] سپوتُ. ڪر ۾ چالاڪ.

● سَپُوتُ ۽ سَپُوتَ: ذ. [سن. سَپُوتر: سُ= چڱو + پوتر= پٽ] فرمانبردارُ اولاد- سعاد تمند فرزند. (ذ. صفت). بختاورُ- ساڃڻو-

سياڪو. لائق. چٹيوان - چٹيدارُ - مڃتائتو. (هـ. سپوت). زالي پير جو هڪ قسم.

= سَپُوتو ۽ سَپُوتا: ذ. صفت. داناءُ - عاقل - سياڻو - برد بارُ.

= سَپُوتيلَ: ذ. صفت. داناءُ - عاقل.

● سَپُورَنْجُ ۽ سَپُورَنْجَ: ذ. صفت. سريلو. سمجهو.

● سَپُورَنْجهُ ۽ سَپُورَنْجهَ: ذ. صفت. سگهڙ - هنرمند.

● سَپُورو ۽ سَپُورا: ذ. ٽيڪو - وزن. سفارش. (هـ. س+پورن).

● سَپُورِيَلُ ۽ سَپُورِيَلَ: ذ. صفت. سياڻو. سگهڙ.

● سَپُوزَ ۽ سَپُوزَوُنُ: ث. دَبَ - دهڑات - دڙڪو.

● سَپُوڙَنُ: مصدر. ڌاهڻ. مارڻ.

● سِپَهُ: ذ. (ف). فوج - لشڪر - سپاهه.

= سِپَهُ سالارُ ۽ سِپَهُ سالارَ: ذ. ڪماني - جرنيل - سٿاپتي - سَرَ هَنَنگُ - لشڪرڪسُ - مهندارُ - سردارُ - اڳوانُ.

= سِپَهُ گيريُ ۽ سِپَهُ گيرِيُونُ: ث. سپاهگيري - فوجي نوڪري.

● سَپَهْتو ۽ سَپَهْتا ذ. صفت. چڱو. پاو - ليک. سنو. اوکهو - اڇو - موچارو - عمدو - سڻرو - چوکو - شُبُهُ. وٽندڙ - وسن جهڙو. خالص - صاف - نجو. سوڌو. ورجائتو - سنجيلو. قابو. باحيفاظت.

● سَپَهْڏِيُ: اسم خاص. تعلقي ڏکهڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سِپْهَرُ ۽ سِپْهَرَ: ذ. (ف) آسمان - عرش - آبُ.

● سِپِي ۽ سِپِيُونُ: ث. [سن. شڪت=سپي] سمند ۾ ٽيندڙ هڪ جيت جو قسم. دوائن جي پيالي - ستي - سب جو ڪوهو. اسم خاص. هڪ واهه جو نالو. بلڪل ٽورو حصو.

● سُپِيتُ ۽ سُپِيتَ: ذ. صفت. [سن. شميت يا شُوِيت. ف. سفيد=اڇو] اڇو - صاف - سفيد.

● سُپِيدُ ۽ سُپِيدَ: ذ. صفت. (ف). سفيد - اڇو.

● سُپِيرُ ۽ سُپِيرَ: ذ. دالاءُ - عقلمند.

● سُپِيرَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سُپِيرو ۽ سُپِيرا: ذ. [سن. سُپِيگ: سُ=چڱو+پگ=قدم] پير سُڃاڻندڙ - پيري - پيرايُو - ياڪي.

● سِپِيا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سَپِيهلُ ۽ سَپِيهَلَ: ذ. سج - آفتاب - سورج.

● سِجُ: ث. شڪل. انداز. سينگار - آرائش. خوبصورتي.

= سَجُ ڏَجُ: صورت - شڪل. هار سينگار - زيب و زينت.

● سَجُ ۽ سَجَ (ث): ذ. وَجهُ - بُل. سنوت - سڌائي.

= سِجُ ۽ سِجَ: ذ. [سن. سُورِيَ=سيج. ع. سِراج] سورج - آفتاب - شمس - آدِتيہ - آدتيہ - سُورِيہ - سِجُ - مِهر.

= سِجَ آپَرَڻِي: ظرف. سيج لڪڻ وقت - صبح جو - صبح مهل - ڏينهن شروع ٿيڻ وقت.

= سِجُ ٻُڏَنُ: سِجُ لهڻ - سورج غروب ٿيڻ.

= سِجُ بِنِ سُڻِنُ ۾ هُجَنُ: پوري منجهند هڻڻ - ٽاڪ منجهند هڻڻ.

= سِجُ تَرِيُ هِيٺُ لِڪائيڻُ: ڪليل يا ٻدري ڳالهه کي لڪائيڻ جي اجائي ڪوشش ڪرڻ.

= سِجَ چَنَڊَ وانگُرُ نِيکُرَنُ: مقرر وقت تي لڪڻ.

= سِجَ سانُ: ظرف. صبح جو - سِجَ آپرڻ ٽي وقت.

= سِجُ سُورِجُ: اسم خاص. هندن جو هڪ ودو ڏينهن ڦڪڻ جي مهني ۾ ايندڙ.

= سِجُ ڪاهار تهي آڇنُ: منجهندُ ٿيڻ.

= سِجَ کهي پِيٺَرَ هٽَنُ: سيج لهڻ کان اڳي رات جي ماني کائڻ.

= سِجَ کهي پَٽَرَ هٽيءُ کائيندءُ: رات جي ماني سويل کائڻ.

Gul Hayat Institute

= سِجَ گِرَهَنُ: سج ونڻ جي حالت - سج جي ڏرتي ۽ چند جي وچ ۾ اچي وڃڻ جي حالت. کسوفُ.

= سِجُ لاڙائُو ٿيڻُ: سج لهڻ وارو ٿيڻ.

= سِجَ لٿي: ظرف. شام جو - سج لهن بعد - سانجهي مهل - مغرب مهل.

= سِجُ لٿُوائيڻُ: فائدي ملڻ جي جاءِ ٿيڻ - فائدو پَوَڻُ.

= سِجُ لهَڻُ: گِلارو ٿيڻ. بي مانو ٿيڻ. بي غيرت ٿيڻ. بيڪار ٿيڻ. بي همت ٿيڻ.

● سُجات: صفت. [سن. سُ = چڱو + جات = ذات] سڀي کهراڻي جو - چڱي کنب جو - چڱيءَ ذات وارو. خاندالي - کلين - اصيل - پَلو - آٿر - رَفيعُ. امير لوک. سُجاتيو.

= سُجاتِيوُ ۽ سُجاتِي: ذ. صفت. ڏسو سُجات. سڀي کهراڻي جو. آٿر کهراڻي جو.

● سِجاتوُ ۽ سِجاتا: ذ. سجات وڻ جي تاندورن مان ٺهيل نوڙي - سِجاد و - پينڊو. (ث). سِٽي جو هڪ قسم.

= سِجاتِي جوُ سَگهُ: مٽي جو سور وغيره لاهڻ لاءِ سجاتي مان ٺاهيل ۽ ڏمر کيل سگهو.

● سَجاتِيُ ۽ سَجاتِيُ: ظرف. هڪ ذات وارو - ذات پائي - هر قوم - مت مائٽ - شريڪ - سيالُ.

● سَجّادَهُ: ذ. (ع). جاءِ نماز - مُصَلّو. درويشن يا پيرن جي گادي - آسڻ - وهڻ جي جاءِ.

= سَجّادَهُ نَشينُ: ڪنهن پير يا بزرگ جي گاديءَ تي وهڻ وارو.

= سَجّادَهُ نَشينُ ٿيڻُ: پير جي گاديءَ تي وهڻ - خلافت ونڻ.

● سِجادوُ ۽ سِجادا: ذ. ڏسو سجاتو.

● سَجاروُ ۽ سُجارا: ذ. صفت. هوشيار - اکابر - سياڻو - ڏاهو - دانا - عقل وارو - هوشيارَ ڏُڪَ - زِيرَڪُ - سَهوجهُ - سڌو هرو - پهچاڻ - سمجهُو - فهميد و - پڌوان - گياني. دو راندیش - جهان ديدو.

● سُجارِيُ ۽ سُجارِيُونُ: ث. هرلڏڪائي.

● سجافُ ۽ سِجافَ: ذ. (ع). حاشيو. سنجافُ.

● سُجاڪُ ۽ سُجاڪَ: ذ. بيماريءَ جو هڪ قسم - پرسيل - سوزاڪ.

● سُجاڪوُ ۽ سُجاڪا: ذ. صفت. [سن. جاگر] سجاڳ - جاڳيل - سجاڳو - بيدارُ. خبردارُ - باخبر - هوشيار - چوڪسُ. چيتي وارو.

= سُجاڪائيُ ۽ سُجاڪائيُونُ: ث. جاڳ - سُجاڳي - جاڳرتا - سُجاڳ - بيداري. چوڪسي - خبرداري - هوشياري - سجاڳائي.

= سَجاڪِيُ ۽ سُجاڪِيُ: ذ. صفت. سُجاڳ - هوشيار.

● سُجاڳُ: ذ. صفت. [سن. سُ = چڱو + جاگر = جاڳڻ] هوشيار - جاڳيل - بيدار - خبردار - سُجاڳو. هوشيار - باخبر - چوڪس. چيتي وارو. چالاڪ - ڦرت - تيز. سُڄيت - آگاهه.

= سُجاڳائيُ ۽ سُجاڳائيُونُ: ث. سجاڳي - جاڳرتا - جاڳ - بيداري. هوشياري - خبرداري - چوڪسي.

= سُجاڳُ ٿيڻُ: جاڳڻ - نند يا بي خبريءَ مان هوشيار ٿيڻ. خبردار ٿيڻ.

= سُجاڳُ ڪَرَڻُ: ٻئي کي نند مان خبردار ڪرڻ - ڪنهن خاص حقيقت کان واقف ڪرڻ - آگاهه ڪرڻ.

= سُجاڳوُ ۽ سُجاڳا: ذ. سجاڳ - هوشيار - بيدارُ.

= سُجاڳِيُ ۽ سُجاڳِيُونُ: ث. خبرداري - سجاڳائي - جاڳرت - جاڳ - بيداري. هوشياري - چوڪسي. ليکهباليُ. سُڄيتائي.

= سُجاڳِيُ ٿيڻُ: نند مان هوشيار ٿيڻ - اکيون کولڻ.

سُجاڳوُ ۽ سُجاڳا: ذ. سويلَ. سانجهي واري روشني. صبح جو آجالو.

= سُجاڳِي: ظرف. سويلي - ساجهر.

● سُجانُ ۽ سُجانَ: [سن. سُ = چڱو + جڃا = جاڻڻ] عالمُ - گيانيُ - واقفڪارُ - پُڌيوانُ. جاڻو - سمجهو - سياڻو. داناءُ - هوشيارُ - عاقل. زِيرَڪُ - چالاڪُ - چاتر - عيارُ. پهلوان.

Gul Hayat Institute

● سِجاوَتُو: اسم خاص. هو ڪ جو هڪ مسمّا سجاتو.
= سِجاوَتِيءُ: [سن. سوريہ = سج] سج اپرڻ وقت هوندڙ مٽي جو سور.
= سِجاوَتپي جو سڳو وَڻائيڙ: اڌ مٽي جي سور لاءِ سيٽيءَ جو ڏاڳو وڻائڻ.
= سِجاوَتِيءُ سُورُ: سج اپرڻي جو درد = سج اپرڻ وقت مٽي ۾ پولڊڙ سُورُ.
= سِجاوَلُ: اسم خاص. تعلقي ميرو خان ۾ هڪ ديهہ جو نالو.
= سُجاوَلُ: اسم خاص. تعلقي سُجاوَل ۾ هڪ ديهہ جو نالو = ضلع ٺٽہ ۾ تعلقي ۽ شهر جو نالو.
● سِجاهِيڻُ: مصدر. مارڻ = سزا ڏيڻ.
= سِجاهَ ۽ سِجاهُونُ: ث. مار = ڪُٽ = سزا.
= سِجاهَہ ڏِيڻُ: مار ڏيڻ = چٻيٽ ڏيڻ.
= سِجاهَہ ڪِيڏَنُ: مار ڏيڻ.
● سَجائڻُ: مصدر. [سن. سَجّ = سينگارڻ] سينگارڻ = زيبدارُ بنائڻ = ناهڻ. پائڻ = پهرائڻ.
= سَجاوَتَ ۽ سَجاوَتُونُ: ث. آرائش = زيب = زيبائش = ناهه ٺوه = سينگار = بناوٽ = قرينو = بناءُ. جوڙجڪ = انتظام. ترتيب.
● سَجائيُ: اسم خاص. تعلقي ڏيپلي ۾ هڪ ديهہ جو نالو. ٽر ۾ هڪ ڏهر جو نالو.
● سَجائيُ ۽ سَجائِيُونُ (ث): ث. اٽ جي وڏي تنگ ۾ ڏاس جا وڏا جهاڀا. ٽڙا.
● سُجائيُ ۽ سُجائِيُونُ: ث. ڪمائتي = فائديمند = مفيد.
● سَجائِيو ۽ سجائِيا (ث): ذ. پاڪي = آسترو.
● سَجايو سَجايا: ذ. صفت. [سن. سُ = چڱو + جاءِ = هنڌ] چڱي جاءِ وارو = سڪارتو = سڪيارتو = سود مند = فائديوارو = واڌاري وارو = لڦي وارو = لاپائتو = ڪنجائشي = فيض وارو = پلي وارو = مفيد = ڪمائتو = ڪارائتو = ڪتبائتو = ڪرَوَندُ = سُڪَمو = سارٿڪُ = ڪَمَ جو = ڪارَ جو = مُجرَبُ.
● سَجّايو ۽ سَجّايا (ث): ذ. پاڪي = آسترو.
● سَجيدو ۽ سَجيدا: ذ. [ع. سجده =] خُدا جي اڳيان مٽي جهڪائڻ جي حالت = بندگي = نيوڙت = ڏنڀوت = ضعفُ ڪَمال. پيشوا.
= سَجيدَهُ سهوَ: لمازم پل چوڪٽيڻ جو سجده.
= سَجيدَهُ شُڪرُ: خدا تعاليٰ جي شڪر گذاري جو سَجده.
= سَجيدَهُ ڪَرَنُ: سر جهڪائڻ = مٿو ٽيڪڻ. امر مڃڻ.
= سَجيدَهُ گناهُ ۽ سَجيدَهُ گناهَ: سجدي ڪرڻ جي جاءِ = مٽي ٽيڪڻ جو هنڌ.
= سَجيدَهُ گذارُ ۽ سَجيدَهُ گُذارَ: ذ. سَجيدَهُ ڪندڙ.
● سُجُرو ۽ سُجُرا (ث): ذ. شجرو = نسب نامو = حسب نسب = ونساولي = پيڙهي = ڪُتب جو سلسلو. سَنَدَ.
● سَجَرُ ۽ سُجَرَ (ث): ذ. ڪنديءَ جي ڪاڻيءَ جو ڏانڊو = ڪُونيٽُ.
● سُجرِيو ۽ سُجرِيا (ث): ذ. چٽي جو ڏانڊو.
● سَجعَ ۽ سَجعُونُ: ث. (ع). خوش الحان ٻڪين جي لات. ٻن جملن جي ڇاڙيءَ ۾ هڪجهڙن لفظن هڻ وارو هڪ قسم جو نثر. موزون ڪلام = مقفيٰ.
● سَجِڪَنُ (ل): مصدر. محفوظ رکڻ. سنڀالڻ.
= سَجِڪو ۽ سَجِڪا: ذ. صفت. رکائتو = هٿيڪو = زبان ٽيڻ ڪان بي ڏيو. (ضد. آجِڪو).
● سَجِڪنُ (ل): [سن. سجن =] پرڻ = سڻ. ڇڻ. ويڙهجڻ = جنبڻ. سَجِنُ = سَجِهائيڻُ
"سنجهي ۽ صبوح سورن ٿي سَجِڪيُونُ"
(شاعر).
= سَجِڪو ۽ سَجِڪا (ل): ذ. صفت. پَريَلُ = چڪار ٽيل. ڏاوَلُ = رَچِيَلُ. دنيادارُ = تونگر = شاهوڪارُ = مايا وَندُ = جوپ.
● سَجيڪو ۽ سَجيڪا: ذ. بي آرام.
● سِجلائيڙُ: مصدر. بندوبست ڪرڻ = ناهي ڪرڻ = ترتيبائتو ڪرڻ = قرينو تي آڻڻ = باقاعدي ناهڻ = سَجائڻ = سڌارڻ = سَنوارڻُ.

Gul Hayat Institute

ـ سجِلَ ۽ سجِلُون : ث. صفت. ڪنهن ۾ ڪم ڪرڻ جو طريقو يا ڍنگ ـ سليقو ـ اسلوب ـ شعور. طرز ـ طرح. سڄائي ـ صفائي ـ هوشيدائي ـ سيونڀ ـ ڏاهپ ـ بندوبست ـ پرهند ـ جوڙجڪ. ترتيب. تصوير.

ـ سِجِيل ۽ سَجَلَ : ذ. صفت. عمده. نفيس ـ نازڪ. ٺيڪ ـ معقول.

ـ سِجِلائتو ۽ سِجِلائيتا : ذ. صفت. تجويزائتو ـ ڏاهائتو ـ باترتيب ـ سڄائتو ـ سلسلي وارو ـ قرينسي وارو. ورجائتو. سنجيلو.

ـ سِجِلائي ۽ سجِلائيون : ث. صفت. سڄائي ـ صفائي ـ هوشيدائي ـ سيونڀ ـ سليقو ـ اسلوب ـ شعور. طرز ـ طرح. هوشياري. خوبي. چالاڪي. دانائي. (گنگا جو ڪتب ص. ۳).

ـ سِجِيلو ۽ سِجِلا : ذ. صفت. ورجائتو ـ سنجيلو ـ سِجِيل ـ خوش اسلوب ـ طرزائي ـ سليقي مند ـ هوشيدو ـ باشعور.

● سَجَنَ ۽ سَجَنَ : ذ. پيارو ـ وٽندڙ ـ سڄڻ ـ محبوب. (ث. سَجَني ۽ سَجَنيون).

● سَجَنُ : مصدر. [سن. سَجّنا = سينگارڻ] سينگارڻ ـ ڏاهڻ ـ سنوارڻ ـ سڏارڻ. ڪپڙا ڍڪائڻ. ڳهڻا پهرائڻ. هٿي تي ڀالڪي رکڻ. هٿيڪو رکڻ.

● سِجَنُ (ث): مصدر. رڌجڻ ـ پچڻ. اندر ۾ ڪاوڙجڻ. ٻاهر ڳالهائڻ نه ڏيڻ.

● سُجُودُ ۽ سُجُودَ : ذ. [ع. سَجَدَ. هن سجدو ڪيو] سلام ـ تعظيم ـ ڏنڊوت ـ پوڄا. خدمت گذاري. گاڏ غلامي.

ـ سُجُودُ پَرَنُ : سجدو ڪرڻ ـ ڏنڊوت ڪرڻ ـ سَر جهڪائڻ ـ پوڄا ڪرڻ. غلاميءَ جو دَمُ پرڻ. خدمت گذار ٿيڻ.

● سُجُودِي : امر خاص. مڪران ۾ هوڪ تي گذران ڪندڙ هڪ قوم.

● سَجوڙِي ۽ سَجوڙِيون (ل): ث. خدا حافظ ـ اللّٰه واهي ـ موڪلائيءَ جو ڪلمو. جيئن: "ادا سائين! هاڻي سجوڙي". ٻيڙو پار ـ ڪاميابي ـ سوپ.

ـ سَجوڙِي ٽِيَنُ : ٻيڙو پار ٿيڻ ـ ڪاميابي ٿيڻ ـ سوپ ٿيڻ.

ـ سَجوڙِي ڪَرَنُ : ڪاميابي ڪرڻ ـ ڪم ڏاهڻ.

● سَجوڪو ۽ سَجوڪا : ذ. صفت. سولو ـ بنا جوکپي ـ آسان. (ضد. اجوکو). ث. (سجوکي ۽ سَجوڪِيون).

ـ سَجوڪائي ۽ سَجوڪائِيون : ث. سولائي ـ آساني ـ بي جوکائي. (ضد. اجوکائي).

● سَجِي ۽ سَجِيي (ل). ذ. صفت. ڪهڙو ـ زياده ـ وڏيڪ.

● سَجي ۽ سَجِيون : ث. ٻاهر تي پچايل گوشت جي ران يا ٽڪر. سربستو سجو چيلو گندلي ۾ وجهي پاڻ تي پچايل ـ بلوچڪي دعوت جو خاص طعام. "ڪنڊ ڪوٽ جي سجي مشهور".

● سَجِيهُ ۽ سَجِيهَ : ذ. صفت. ڪهڙو ـ وڏيڪ ـ زياده ـ سنوالو.

● سَجِيهُو ۽ سَجِيهُا : ذ. صفت. ٿورو ڪهڙو ـ ٿورو وڏيڪ ـ ٿورو وڏو.

● سِجُ ۽ سِجَ : ذ. [سن. سوريه = سِجُ] سِجُ ـ شمس ـ آفتاب ـ سورج.

● سُجاڳُ ۽ سُجاڳ : ذ. صفت. [سن. سجاگر: سُ = چڱي طرح + جاگر = جاڳڻ] جاڳيل ـ خبردار ـ بيدار ـ هوشيار.

ـ سُجاڳائي ۽ سُجاڳائِيون : ث. خبرداري ـ بيداري.

ـ سُجاڳِي ۽ سُجاڳِيون : ث. خبرداري ـ بيداري.

● سُجاڻُ ۽ سُجاڻَ : ذ. [سن. سُجِجا: سُ = چڱو + جِجا = جاڻڻ] هوشيار. چڱي جاڻ وارو ـ جاڻو ـ سُجان ـ سياڻو ـ عقلمند ـ هوشيار ـ عاقل. ڏاهو ـ دانائ ـ سمجهو ـ دانشمند ـ سڏپرو ـ چڱو ـ واقفڪار ـ متمان ـ زِيرَڪُ ـ عقل جو ـ عقلي ـ عقول ـ پڌيوان. عزت وارو. سچار. چاتر ـ چالاڪ. عيار. مدبر. مهربان. سنو. گڻائتو. عارف.

Gul Hayat Institute

● سُڃائيڻ: مصدر. [سن. شُو يَتي > شُو = وڌڻ] آڦارڻ - آپارڻ - سوج ڪرائڻ - ٿوڪڻ - ٿوڙائڻ. (هـ. سُڃاڻا).

● سُڃائي ۽ سُڃائيون: ث. چڱائي - پلائي - خير - سڃڻائي. اڪين جي ٻيائي. سالميت.

● سُڃيت ۽ سُڃيتَ: ذ. سڃي پاسي وارو هنڌ ڏڏانڊ.

● سُڃَرُ: ذ. صفت. تازو - تير - نه ڪوسو ۽ نه ٽڏو - پوروپُنو. تازو توانو - نيرو يو - چڱو. صاف. جهجهي جسم وارو.

● سُڃِرائي ۽ سُڃرائيون: ث. تازگي - تراوت. تندرستي - چڱيلائي.

● سُڃَڻُ ۽ سُڃڻَ: ذ. [سن. سجَنُ = دل گهريو]. دل گهريو - دلبر - محبوب - دلدار - گهرو دوست - ساجن - ديولڻ - معشوق - پرين - يارُ. خاوند - شوهر - مڙس - گهوٽ - وَرُ. عاشق. همدرد - وفادارُ ساٿي - خيرخواه - غمخوار - حاڻائي - ڏکَ ونڊيندڙ. نيڪ ماڻهو. سردارُ - حاڪم - اميرُ - نواب - راءِ. خداوند - پروردگار. گهڻ گهرو. وفادارُ. رام - ڪرتار (ذ. صفت). اخلاق وارو. عزت وارو. (اسم خاص). تعلقي ٽنڊي باڪي ۽ تعلقي ڊگهڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

= سُڃيٽائي ۽ سُڃيٽائيون: ث. سُڃٽائي - سُڃاڻپ - اخلاق مندي - گهٽگهرائي - غمخواري - دل گهرائي.

= سُڃٽيائي ۽ سُڃٽائيون: ث. سڃٽائي.

● سُڃٽيو ۽ سُڃٽيا: ذ. سُڃيٽائي. دل گهرائي - گهٽگهرائي.

● سڃڻُ (ل): مصدر. تيار ڪرڻ - سنياهڻ.

"پُڇيج پوءِ پريتڙون، پهرين سرُ سُڃي"
(شاهه).

● سُڃَڻُ: مصدر. [سن. شُوَت > شُو = وڌڻ] ڏڪ يا ڦٽ جو ٿورڻ - ٿورجڻ - آماسجڻ - آياسڻ - آڦرجڻ - پرجڻ - سوج چڙهڻ - آپري اچڻ. (هـ. سوجنا). ٿوڪجڻ - ڪاوڙجڻ - منهن ۾ شور وجهڻ - ڦندجڻ. (سن. ڪريه) [سن. شُدّ يَت = صاف] ٻڌجڻ - ٻڌڻ - سٽڻ.

"ڪُن ڪلاچي پارَ ڏي، سَڏُ نه سُڃي"
سهجڻ - خبر هڻڻ.

● سُڃَڻُ پارُ: اسم خاص. تعلقي چاچري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سڃو ۽ سَڃا: ذ. [سن. سَج = تيار ڪرڻ] ثابت - سمورو - سارو. پورو - سپ - مڙيئي - سمڌو. ڪُلُ - سلامت - سيائي - سالم - مڙيوئي - جملہ. سربستو - پيرائتو. (ذ. صفت). وارو - سڃي پاسي وارو - ساجو. (هـ. سجا).

= سَڃا ڪَيڻُ: سڃو انگ لهڻ - صحيح عدد ڪيڻ.

= سَڃو چورو (ث): ذ. اهو چوڪرُ جنهن جي ماءُ مري ويل هجي.

= سَڃو سارو ۽ سَڃا ساراُ: ذ. صفت. سَپُ - داڻاءُ. اڪين وارو.

= سَڃو سونُ ٽيڻُ: ڏاڍو سڃار ٽيڻ - پڪو ديندارُ ٽيڻ.

= سَڃي آنگيڙيءَ ظرف. سڃي لڳين - تندرست.

= سُڃيُ آڪي قَرُ ڪَڻُ: فائدي جو سودو ٽيڻ.

● سُڃيُ ۽ سُڃيون: ث. پلائي - خيرخواهي - مدد. پلو - فائدو. هر ڏيڻ وقت ساجو پاسو. (ضد. ڪهي). (هيسر. سڃي = روبرو) روبرو - حاضريءَ ۾ ٻيهل.

"سو مون هٿان نه ٿئي، جيڪي تو جڳاءِ،
تو سڃيون، تو سنديون سيڪن تو هين ساءِ"
(شاهه).

= سُڃيُ ڪَرَڻُ: فائدو ڪرڻ - پلائي ڪرڻ. راز کولڻ - ڳجهارت پيڃڻ. توڙ تائين رسائڻ - پورو ڪرڻ.

= سُڃيُ وَهَڻُ: ڪنهن سان چڱا پير کڻڻ. ڪنهن سان پلو ڪرڻ - آسان ڪرڻ ۾ مدد ڪرڻ.

"سُڃيُ وَهي سيڪو، ۽ ڪهي وهن خان".

= سُڃيءَ ۾ هڻڻ: ڪنهن جي پلائي ۾ هڻڻ - پلو ڇاهڻ - ڪنهن جو پلو گهرڻ - ڪنهن جو گهٽگهرو هڻڻ.

● سُڃهُ ۽ سَڃهَ: ذ. وَجهُ - وقت - وارُ - وَلُ - آوَسَرُ - وارو - فرصت - داءُ - ساجي - ٽڻ -

Gul Hayat Institute

موقعو ـ سانگو ـ ڏَتُ. سهولت ـ سَولائي ـ سهنجائي. ڦيرو. ڪيڏ ـ آپاءُ ـ حيلو وسيلو ـ مٽو ڪٽو. لهنوڏو ـ ريت ـ ٽمل ـ طرح ـ انڪل سٽڪل ـ فن فريب ـ تجويز ـ بلو. ڊَنگُ ـ انڪل ـ لَلُ ـ هُنر. مصلحت.

ـ سَجَهاتيءُ ۽ سَجَهاتيءُونُ (ل)؛ ث. سولي ـ وجهه واري ـ وجهائتي.

ـ سَجَهائيتو ۽ سَجَهائيتا: ذ. صفت. وَجهائيتو ـ مهلائتو ـ وقتائتو ـ ساڃو ـ موقعائيتو ـ ٽڻ وارو ـ سانگائيتو. سڌو ـ پورو. موقعو ڪولينڊڻ ـ ٽڻ ڪولينڊڻ.

ـ سَجهُه ڏِيَڻُ: وارو ڏيڻ ـ موقعو ڏيڻ ـ بل ڏيڻ.

سَجهُه لڳَڻُ: وَجهُه لڳڻ ـ داءُ لڳڻ. ڪم آسان ٿيڻ.

ـ سَجهُه وَجهه ڏورَڻُ: داءُ پيچ گهڙڻ ـ انڪلون رڙڻ. صلاحونُ پچائڻ.

● سُجهه ۽ سُجهونُ (ل): ث. هٿ واري حالت ـ هوند.

● سُجهاڪو ۽ سُجهاڪا (ل): ذ. صبح ـ فجر ـ روشني.

ـ سيجهاهه ۽ سيجَهاهُونُ (ث): ث. سزا ـ سيڪت.

ـ سيجهاهه ڏِيَڻُ: سزا ڏِيَڻُ: سيڪت ڏيڻ.

● سَجهائِڻُ (ل): مصدر. پوري ٽڪ ٻڌڻ. سَجهائيتو ڏَڪُ هڻڻ ـ سَڏائتو ڏَڪُ هڻڻ.

● سيجهائِڻُ: مصدر. [پرا. سيجهئي. سن. سيڌ = رڌڻ] ٻارڻ ـ ساڙڻ ـ جلائڻ ـ پچائڻ. آبارڻ ـ ڏيئي ٻاهه تي ٽهڪائڻ ـ سيڪڻ. فنا ڪرڻ ـ چڪچور ڪرڻ ـ پورو ڪرڻ ـ ختم ڪرڻ. ني طاقت بنائڻ. بس ڪري ڇڏڻ.

"صورت تنهنجي سوين سيجهايا"
(منڌار).

ڪارڻ ـ جهجائڻ ـ جهورڻ ـ رڌڻ.

"جي سيجهائي تہ پڻ سيڪي سسئي"
(شاهه).

پرائڻ ـ حاصل ڪرڻ ـ وصُول ڪرڻ ـ هٿ ڪرڻ ـ قبضي ڪرڻ ـ پائڻ ـ ميلڻ ـ وَڻڻ ـ وڻڻ ـ ڪٽڻ ـ لهڻ. فائدو ڪرڻ ـ ڪمائڻ.

● سُجهائِڻُ: مصدر. [سن سُوچ = خبر ٿيڻ] معلوم ڪرائڻ ـ واقفيت ڪرائڻ.

● سَجهائيوُ ۽ سَجهائيا: ذ. حَجامت ۾ ڪم ايندڙ اوزارُ ـ پاڪي (ث).

● سُجهنَڊو ۽ سُجهنَڊا (ل): ذ. [سن. سُوجَس = سوجهرو] روشني ـ نُور ـ سوجهرو ـ جوت ـ شعاءُ ـ پرڪاش ـ سهائي ـ آجالو ـ آهاءُ. پرهه ڦٽي ـ فجر. ڏيئو ـ بتي. سوير. يڪدم. (ظرف). نظر ۾ ـ خيال ۾. خبر.

● سَجهنَڻُ: مصدر. سَرَنُ ـ سولو ٿيڻ ـ پوروٿيڻ.

● سيجهنَڻُ (ل): مصدر. [سن. سيڌ = رڌڻ] ڪامڻ ـ سڙڻ ـ ڇڻ. رَجهنَڻ. ٿهڪڻ ـ آپرڪڻ ـ آپرڻ ـ آپامڻ. جوش ۾ هٿڻ. بيماريءَ ۾ ڏکويل هڻڻ ـ تڪليف ۾ اچڻ. پيرائڻ ـ ميلڻ ـ حاصل ٿيڻ. ڪٽڻ ـ وڻڻ ـ ڪمائڻ ـ فائدو ڪرڻ. هٿ ڪرڻ ـ واصل ٿيڻ. نرم ٿيڻ ـ رڃڻ ـ پٽڙو ٿيڻ ـ پتلو ٿيڻ. ايذائجڻ ـ سُور ۾ پرجڻ ـ ڏکوئجڻ.

ـ سيجهيءُ وَجَنُ. پوروٽي وڃڻ ـ ڪمزور ٿيڻ ـ ڏاڍو ٿڪجي پوڻ. ختم ٿي وڃڻ ـ بس ٿي وڃڻ.

● سُجهَنُ: مصدر. [سن. سُوچ = خبر ٿيڻ] ياسُ ـ خيال ۾ اچڻ ـ دل تي تَري اچڻ ـ هُرڻ ـ سمجهه ۾ اچڻ ـ نظر ۾ اچڻ ـ سَمَڪَ ۾ اچڻ ـ پائنجڻ ـ سارڻ ـ سمرڻ. دل سان لڳڻ. حاضر ٿيڻ ـ فرض ڪرڻ ـ سمجهڻ. خبر هجڻ ـ علم هجڻ ـ معلوم هجڻ ـ محسوس ڪرڻ ـ محسوس هڻڻ. لپڻ ـ حاصل ٿيڻ. جرئت رکڻ.

● سَجهوڪ ۽ سَجهوڪ: ذ. سهڻو ـ سهولت. آسرو ـ آميد. سنو ڪم. چڱائي. مَزو.

ـ سَجهيءُ: ذ. صفت. زياده ـ وڌيڪ ـ سَرُسُ ـ جهجهو. آتم ـ اعليٰ ـ بالا ـ اوچو ـ وڏو ـ مٿيون. بيشُ ـ آتَرُ ـ بهترُ ـ اڳ. اڳرو ـ عمدو ـ فائق. پَوتَرُ ـ سُريشٹُ. سهانگو. (ظرف). اڳا ۾ ـ واڌو ـ گهٽي قدر ـ نهايت.

Gul Hayat Institute

ـ سَجهيءُ پچائيڻُ: گهٽو پچائڻ. شيءُ خ پچائڻ.
● سَڃَ ۽ سُڃَڻُ: ث. [سن. سَجيا: س = سان + جيا = جاڻ] نسبت ـ واسطو ـ لاڳاپو ـ تعلق.
"جاڻي ڇهي جن توسين سورَ سڃن ڪي"
(شاهه).
اشارو ـ ڏس ـ هٿ. چٽاءُ. چڪَ.
ـ سَڃَ ڪرڻُ: ڏيکارڻ ـ سامهون ڪرڻ ـ آڻڻ.
ـ سُڃَڻُ ڪرڻُ: نسبت جو اهڃاڻ ڏيڻ. سڏ ڏيڻ ـ وراڻي ڏيڻ.
● سُڃَ ۽ سُڃَڻُ: ث. [سن. شونيَ = سُڃَ] اجاڙ ـ ويراني ـ پينگ ـ تباهي ـ آرَءُ ـ رڻ. هيڪل ـ وسوڙاڻي ـ رَدي ـ خارج. اجايو ـ نڪمو. واڌ ڪائي ـ فراغت ـ پالهاڻي ـ فرصت. سُنَ ـ خالُ. ڏڪارُ ـ بُڪَ.
"سُڃَ وَسندي تنڪي، جوش جلايا جي"
(شاهه).
ـ سُڃَ ڪرڻُ: ويراني ڪرڻ ـ برهادي ڪرڻ ـ پٽ ڪرڻ ـ ڪٽائڻ ـ ڪپائڻ.
ـ سُڃَ واڪا ڪرڻُ: ويراني هڻڻ.
ـ سُڃَهرُ ۽ سُڃهرَ: ذ. سُڃو هنڌ ـ ويران هنڌ ـ بيابان ـ غير آباد زمين.
ـ سُڃَهرو ۽ سُڃهرا: ذ. سُڃَ ـ ويراني ـ بياباني.
● سُڃاپَڻُ: مصدر. [سن. سَجيا: سَ = سان + جيا = جاڻڻ] سڃاڻڻ ـ اوڪيڻ ـ سوهڻ. سُڃاڻپي ڏسڻ. شاملیت ڏسڻ. سڃڻ ـ ليکڻ ـ قدر شناسيءُ ڪرڻ. حق شناسي ڏيڪارڻ.
ـ سُڃاڻَ ۽ سُڃاڻُون: ث. واقفيت ـ جاڻ پڃاڻَ ـ مهاڪڙو ـ ڏيڻَ ـ منهن مقابلو. سهيڙو ـ اوڪار ـ ارچو ـ اوڪائي.
ـ سُڃاڻپَ ۽ سُڃاڻپُون: ث. واقفيت ـ جاڻ پڃاڻَ ـ ڏيڻ ويڻ ـ منهن مقابلو.
ـ سُڃاڻو ۽ سُڃاڻُو: ذ. واقف ڪار ـ جاڻ پڃاڻ وارو ـ ارچيوان ـ سهي ـ ڏڻل. مهاڪڙو ـ سهيڙو ـ ارچو.
ـ سُڃاڻيجيءُ سيڪَ ميلَڻُ: جوڪي هلت ٿيڻ.
ـ سُڃاڻي سيڪَ ڏيَڻُ: لياقت آهر درجو عطا ڪرڻ.
● سُڃَڻُ: مصدر. [سن. سَنْدَنُ] آڇڻ ـ نذرانو ڏيڻ. ڏيڻ ـ بخشڻ ـ عطا ڪرڻ ـ صلاح ڪرڻ. شسٽ ٻڌڻ ـ نشان ڪرڻ.
"سيرَ جو سڃيو سڃڻين ٻنگا ٻاڻ پري"
(شاهه).
تڪَڻُ ـ ڪشڻ ـ بندوق مڏي ڪرڻ ـ اولارڻ ـ الهاڙڻ ـ هڻڻ جو ارادو ڪرڻ. سامهون ڪرڻ ـ آهَڪَ ڪرڻ ـ وارائڻ. لڳائڻ.
"تون پارس آءٌ لوهُ، جي سڃين تہ سون ٿيان"
(شاهه).
ڏسڻ ـ ڏيکارڻ ـ اشارو ڪرڻ ـ سڱڻ. ٻڌائڻ ـ سلڻ ـ ظاهر ڪرڻ. چٽاءُ ڏيڻ. سونهو ٿيڻ. هروليَ پيڃڻ. ملائڻ ـ اڪيون ملائڻ. نسبت رکڻ ـ واسطو رکڻ. دل تي رکڻ. ارٿ ـ گهُورڻ.
● سُڃو ۽ سُڃا: ذ. صفت. [سن. شُونيَ = سُڃَ ـ پينگ] پينگيو ـ ڪنگال ـ سکڻو ـ مسڪين ـ مفلس ـ ٻکيو ـ محتاج ـ جوڪو ـ ويران ٿيل. برباد ـ آجرَ ـ ڦٽل ـ ويران ـ آريج. اڻ وسيل ـ نيرجنَ ـ نرمنش. اڪيلو. آداس. (ذ). بياباني ـ صحرا ـ رڻ پٽ ـ بَرُ.
ـ سُڃائيُ ۽ سُڃائيُون: ث. ڪنگالپڻو ـ پينگيائي ـ مفلسي ـ مسڪيني ـ ٻکيائي ـ ڪوٽ ـ محتاجي ـ جوڪائي ـ آجاڙ ـ سُڃَ ـ ويراني ـ برهادي. بياباني. ڪنجوسائي ـ سرچوڻائي ـ سوسَ ـ سُڃَ ـ ڪسيڻپائي ـ ٽيڙُ ٽڪلو. ٽڪ ٽنيڻ. آداسائي.
ـ سُڃو سَڪيٽُو هُجَڻُ: پينگيو هجڻ ـ تمام غريب هجڻ ـ ڪنگال هڻڻ.
ـ سُڃَ وَسڻُ: اسم خاص. سامي فقيرن جي ٻن منزلن وارو هنڌ ـ سکو پت ۽ جاگرت جو وڃ.
(سامي جا سلوڪ ۲۲۵).

Gul Hayat Institute

- سَچَهارَ ع سَچَهاروُنُ (ل): ث. ویرانی - غیرآبادي - سُنُ.
● سَچُ ع سَچَ: ذ. صفت. [پرا. سَچّو. سن. سَتْیَ < ست = سچائي] حق - برحق - سچ پچ - ستیتا - یتارتتا - راستي - صداقت. صحیح - سَتُ - راست. سچائي - سچارائي - سچاڻ - سچي گالهه. برابر - پورو - بجا - تحقیق - بیشک. لازمي - برقرار. صاف - پاک - نجو - خالص - نج - روشن - چمکندڙ. کلمهٔ تصدیق - ها - واقعي - نیک - درست. یقیناً - حقیقتاً. ساڻیان - صداقت - کرو - چوکو. هوبهو - ساڳیو. (ضد. کوڙ). (هـ. سالچ). گرم موسم - مٹي ۽ چون جا مهینا. بلورن راند ۾ کنیل گیلُ - کڈ وغیره.
● سُچُ ع سُچَ: چندي راند ۾ کوئیل لنیڊي کڈ - گیدِ (ت). بُبو. بُبي جي پینڈ.
● سَچارُ ع سَچارَ: ذ. سچ گالهائیندڙ - سچو - حق گو - راست گو. ستِ - سچائتو - برحق - یتارتُ - برحال - ساڻیان - پورو - نیک - صحیح - درست - کَرو - رَهُ - ٹنگسالي - چوکو. حقیقي - سپتیو - ستواديِ. ساکائتو - ستیاوان - ایماندار. صاف دل - راسیخُ - نِسْکَپَتُ. کارپت وارو. سچیت - سُرلو.
- سَچارائيُ ع سَچارائیُونُ: ث. سچائي - سپتیائي - ایمانداري - راستبازي - سَچُ.
- سَچاروُ ع سَچارا: ذ. صفت. سچار - سچو.
- سَچائيُ: کلمهٔ تصدیق. سَچُ - تحقیق - واقعي.
- سَچائیتوُ ع سَچائیتا: ذ. سچو - سچار - سچاروُ.
- سَچائيُ ع سَچائیُونُ: ث. سچ - ستیتا - یتارتتا - راستي - وادِ تا - صداقت - سَتُ - حق - سچاڻ - حقیقت. ایمانداري - سپتیائي. صفائي - سڻائي. برابري. اصلیت.
- سَچائيُ ڈیکارَنُ: ایمانداري ڈیکارڻ - سچو رهڻ. محبت کرڻ.
- سَچائيُ کَرَنُ: ایمانداري کرڻ.
- سَچُ ٹیَنُ: برابر هڻڻ - صاف هڻڻ.
- سَچُ پَچُ: کلمهٔ تصدیق - سچ مچ - سَچُ. واقعي - هوبهو - بلکل. بیشک - بنا شبهه. صحیح.
- سَچُ چَوَنُ: صاف گالهه چوڻ. کوڙ نه کرڻ. حق چوڻ.
- سَچُ سَچُ: کلمهٔ تصدیق. صحیح - درست - بیشک - ٹیک.
- سَچُ کِ: کلمهٔ تصدیق. تحقیق - بیشک.
- سَچو ع سَچا: ذ. صفت. صادق - سَرلو - راسخ - صاف دل - سچیت - راست - پورو - کرو - سپتیو. نیک - درست - برحق - یتارتُ - ساڻیان - سوڈیت. نمک حلالُ - حلالي. سچارو - سَچائیتو. ایمانداُرُ. وفاداُرُ. ٹنگسالي - واسیتو - حقیقي - سچو پچو - آصیل - تز - چوکو - چند - ٹیٹ. راست باز. نج - خالص - نبار - بنا کوٹ. نِسْکَپَتَ - پروسي جهڑو - انجام جو پورو - سرڈالو. قائمِ - پکو - پختو - آچَلُ - ثابت قدم - قائمِ مزاج. سئو - سهڻو - عادِل - انصاف پسند. پورو پنو - سڌائو - چنگو خاصو (طبیعت جو) موچارو. رهندو. واجبي. برثوابُ. برابر - حقائتو.
- سَچُو (ت): وسریل گاڻهه ٻڌائڻ وقت جملہ جي اڳ استعمال ٿیندڙ لفظ.
- سَچُو پَچُو ع سَچا پَچا: ذ. برابر - اهو ساڳیو. حقیقي - اصلي.
- سچو موتيُ ع سَچا موتيُ: سِپَ مان نکتل موتي - اصلي موتي.
- سَچیُ ع سَچیُونُ: ث. صحیح گالهه - سچ - ستیتا - راستي - حقیقت. دوست - همراه. ناتو - واسطو - تعلق - گهرائپ - دوستي. هک ڏیوي جو ٻالو - اندر جي زال.
- سَچیُ پَچیُ: واقعي - برابر ائین. حقیقي.
- سَچیُ کَرَنُ: ٻاڌ - قبول کرڻ - سلڻ - اقرار کرڻ - هائوکار کرڻ - مڃڻ - حقیقت کرڻ.
● سَچانا: اسم خاص. باز جو هک قسم - سیچانا.
● سَچُدالنَنُدُ: روح القدس - پوِتر آتما - برهما - خدا تعالیٰ. جانِ - آتما - روح - روحاني وجود.
● سَچُدیہوَ: اسم خاص. هندن جي هک ذات جو ٻالو.

Gul Hayat Institute

● سُچرُ ۽ سُچَرَ: ذ. [سن. س + چگي طرح + چرُ = چرڻ] گهٽو ڪائيندڙ - ٻيٽ پري ڪائيندڙ - چاروڪڙ - وڏو ٿوتو - بکيو. هيچي - بڪ مٿو - پالنٽ ٻيو - ڏانتي - درندو. همیشه چرچر ڪندڙ. چتو ڪندڙ. (ضد. ڏچر).

● سُچلُ: صفت. [سن.] چرندڙ - قرندڙ - گهمندڙ. تڪو - تيز. اصل اصل - ٺيڪ چرڻ جي طاقت. قرڻ گهرڻ جي طاقت يا سگهه. هارجيت جي جڙ.

● سَچُلو ۽ سَچُلا: ذ. صفت. ڪمائتو - ڪارائتو.

● سَچُو: اسم خاص. تعلقي ڏکڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَچُو: ذ. [سن. سچو = دوست] گهرو دوست. سياڻ جو ميمبر. وزير. خوشي - سک. سچل سرمست جو تخلص.

● سُچيتُ ۽ سُچيتَ: ذ. صفت. خودي وارو - مغرور - بي پرواه - هٺيلو. خبردارُ - هوشيار - دانشمند - محسوس - اثر پذير - نظر پذير - آگاه - سريتو - سرتياڻ تو - چيتائيتو - هوشائتو. ڏاهو - عقلمند - عاقل - داناءُ - سياڻو - ساگو واگو - سويتو - واقفڪار - سڃاڻ - ڄاڻو - سمجهو - حوصلائتو - متمان. ڏيان ڏيندڙ - ساوِڌانُ - سُتو جهه - هڪ چتو - يڪمنو - قانع - خوش. سجاگ. چالاڪ - تيزفهم - ڦڙت.

- سُچيتائيُ ۽ سُچيتائيپُونُ: ث. خبرداري - هوشياري. ڏاهپ - سياڻپ - عقلمندي - دانائي - سمجهه - پروڙ - آگاهي - سُرتَ - چيتو - ڏيان - هوش - سچيتي - خيالُ - حوصلو - ساگاهه - سيتائي. جتن. چتاءُ - تاکيد. سُجاڳي. ڦڙتائي.

- سُچيتيُ ۽ سُچيتيپُونُ: ث. هوشياري - خبرداري - دانائي - سمجهه - پروڙ - سُچيتائي.

● سچيڙنُو ڪلهوڙو: اسم خاص. تعلقي لاڙڪاڻي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سچيُ لاڙيُ: اسم خاص. سائي ڪي رنگ تي هڪ پوٽي جو قسم، اڻن جو ڪاڇ، سندس ڪائين مان ڪار ٺهندڙ.

● سُچيلو ۽ سُچيلَ: ذ. باز جو هڪ قسم، تلورن ۽ ڪولجن جو شڪار ڪندڙ.

● سَحابُ ۽ سَحَابَ: ذ. ڪکر - بادل - ابر - گهٽا - ميگهه.

● سَحْبانُ: اسم خاص. عرب جي مشهور فصيح ۽ بليغ شاعر جو نالو، گفتگو ۾ ساڳيو لفظ ٻيهر استعمال نه ڪندڙ.

● سَحَرُ: ث. صبح - فجر - ڏُڪي. آسرُ. خيرات جو وقت. روز روشن - نور جو تڙڪو.

● سَحَرُ خَيْزُ ۽ سَحَرُ خَيْزَ: ذ. صبح جو سويل اٿندڙ.

- سَحَرِيُ: روزي رکڻ لاءِ استعمال ٿيندڙ ڪاڏو.

● سِحرُ ۽ سِحرَ: ذ. (ع.) جادو - طلسم - افسون - ساحري - ڏوهُ - سَنَڌُ - مَنترُ - ڪامڻ - چيتڪ. حرفت - چَلُ. هُنر.

- سِحرُ بَيَانُ: ذ. صفت. فصيح بيان - جادو جو بيان. شاعر. سڱي ۽ اثر وارو تقرير ڪندڙ.

- سِحرُ سَاسِريُ: سامري جادوگر جو علم (جنهن جي زور تي هو حضرت جبرئيل عليه‌السلام کي سُڃاڻي ڳالهائيندڙ سونو ڪابو ٺاهي سگهيو ۽ حضرت موسيٰ جي برخلاف بني اسرائيل کي تعليم ڏني).

● سَخا ۽ سَخائُونُ: ث. فياضي - بخشش - دان - خيرات.

- سَخاوَتَ ۽ سَخاوَتُونُ: ث. سخا - بخشش - دان - خيرات - فياضي - ادارتا - فراخ دلي - دريا هه دلي - ڪشاده دلي. هٿ ڦاڙي.

- سَخا ڪَرَنُ: خيرات ڪرڻ.

- سَخْتُ ۽ سَخْتَ: ذ. صفت. (ف). ڏاڍو - ستاڻو - محڪم - مضبوط. ڪٺن - مشڪل. سوٽ. اوکو - اهنڌ - لال و لو - اهنجو - ڏهيرو - ڏلنب - ڏهيلو - تنگ. جبرو - هيبتناڪ - سَهاوَت. بلڪل صحيح - بلڪل تاکيدي - خوب چوڪس. زوراور - زبردست. تاعدي جو پابند - سپراڙو - جبرالو - دست دراز - غضب ناڪ - ڪنور -

بي رحم ـ سنگدل. بدمزاج. بخيل ـ کنجوس. ٽلهو. (ضد. نرم) (آصفيه). (ظرف). بي حد ـ نهايت ـ ازحد ـ گهڻو.

ـ سَخْتُ او پالا سير تهي آچڻُ: سخت سزا ملڻ ـ چينپ ڏيڻ ـ ڏاڍا ڏک ڏاکڙا سهڻ ـ وڏين مصيبتن ۾ مبتلا ٿيڻ.

ـ سَخْتُ جانِ: ذ. صفت. بي مهر ـ سنگدل. جنهن جي جان مشڪل سان نڪري.

ـ سَخْتُ جانيُ: ث. زحمت ڪشي ـ جفاڪشي ـ برداشت جو مادو.

ـ سَخت دِلِ: ذ. صفت. سنگين دِل ـ پٿردِل ـ بي رحم ـ ڪٺور.

ـ سَخْتُ دِليُ: ث. بي رحمي ـ بي مهري ـ سنگدلي ـ ڪٺورائي. ظلم ـ سختي.

ـ سَخْتُ زَميُنْ: ڪي سٽي واري زمين. مشڪل بحر ـ قافيه ـ ردني وغيره.

ـ سَخْتيُ ۽ سَخْتيُونْ: ث. ڪرڙائي ـ ڏاڍائي ـ سختائي ـ مضبوطائي ـ مضبوطي. دشواري. تندي ـ تيزي. بي رحمي ـ ڪٺورائي. ڏاکڙو ـ مصيبت ـ ڏک ڏوجهرو ـ تڪليف ـ اهنج ـ درد ـ ڏکُ ـ ظلم ـ زيادتي. سنگدلي ـ چوڪسي. تنگي. افلاس ـ سڃائي. بدبختي.

ـ سَخْتيُ ڪَرَنْ: ظلم ڪرڻ ـ زيادتي ڪرڻ. تنبيهه ڪرڻ.

ـ سَخْتيُون ساپِ ٿيڻُ: تڪليفون اجايون لهڻ وڃڻ ـ محنتن جو ڦل ملڻ ـ پورهيو ساب پوڻ.

● سُخْتَرَ ۽ سُخْتَرَ: ذ. بوٽ يا جتيءَ ۾ اندر پير جي بچاءَ لاءِ ايل چمڙو ٽنگ ـ پتاوو (ت).

● سُخُنُ ۽ سُخْنَ: ذ. (ف) واڻي ـ ڪهڻي ـ چوڻي ـ ناطقه ـ واڪ ـ آلاءُ ـ واڻي ـ ڪلام. ڳالهه ـ گفتار ـ ذڪر ـ گفتگو. تقرير ـ وياڪيان. ٻولي ـ زبان ـ باڪا ـ ٻاشا. وعدو ـ انجام ـ قول ـ اقرار ـ عهد ـ وچن ـ ڏَتُ ـ ٻَتُ ـ پرتگيا ـ ٻرنُ ـ قسم ـ ٻولُ ـ زبانَ. شعر ـ نظم ـ مقوله. بدسخن ـ بدشد ـ گار.

ـ سُخُنُ آفيرينُ: ڪلام ٻڌا ڪندڙ ـ خدا تعالي.

ـ سُخُنُ آوَرُ ۽ سُخُنُ اَوَرَ: ذ. [ف. سُخُنُ + آوَرْدَنْ = آڻڻ] تقرير ڪندڙ. خوش بيان ـ خوش گفتار ـ زبان آور ـ شيرين گو ـ فصيح ـ بليغ.

ـ سُخُنُ پَرُوَرُ ۽ سُخُنُ پَرُوَرَ: ذ. [ف. سُخُنُ + پَرْوَرْدَنْ = پالڻ] ٻنهنجي ڳالهه کي وزن ڏيڻ وارو. تعصبي ـ هٿيلو ـ ضدي.

ـ سُخُنُ پَرُوَريُ ۽ سُخُنُ پَرُوَريُونْ: ث. تعصب ـ هٺ ڏرمي ـ ضد.

ـ سُخُنُ چيُنْ: ذ. صفت. [ف. سُخُنُ + چيدن = چونڊڻ] لائي چائي ڪندڙ ـ چٽاپور ـ چغل خور ـ چغل. چاتر ـ چالاک.

ـ سُخُنُ چيُنيُ ۽ سُخُنُ چيُنيُونْ: ث. چغلي ـ چغلپائي ـ لائي چائي.

ـ سُخُنُ دانُ ۽ سُخُنُدانَ: ذ. [ف. سُخُنُ + دانستن = جاڻ] شعر چوندڙ ـ شاعر ـ ناظم ـ سخن گو.

ـ سُخُنُدانيُ ۽ سُخُنُدانيُونْ: ث. شاعري ـ خوش بياني ـ فصاحت.

ـ سُخُنُ ڈيَنْ: انجام ڏيڻ ـ اقرار ڏيڻ ـ وعدو ڏيڻ. گار ڏيڻ ـ خراب الفاظ ڪيڻ.

ـ سُخُنُ رَسُ: [ف. سُخُنُ + رسيدن = پهچڻ] ڳالهه سمجهندڙ ۽ سوچيندڙ ـ هوشيار ـ سمجهدارُ ـ تيز فهم.

ـ سُخُنُ سازُ ۽ سُخُن سازَ: ذ. [ف. سُخُنُ + ساختن = ٺاهڻ] شاعر ـ سُخن گو ـ خوش تقرير ـ فصيح. مڪارُ ـ عيارُ.

ـ سُخُنُ سازيُ ۽ سُخُنُ سازيُونْ: شاعري. جوڙ ٽوڙ ـ دنيا سازي ـ لساني.

ـ سُخُنُ سَنُجُ ۽ سُخُنُ سَنُجَ: ذ. [ف. سُخُنُ + سنج = ماپيندڙ] شاعر ـ ڪويُ ـ ناظم ـ سخن گو.

ـ سُخُنُ شُناسُ: ذ. [ف. سُخُنُ + شناختن = سڃاڻڻ] ڳالهين جو جوهري ـ سخن جو قدردان. ڪلام کي سمجهندڙ.

ـ سُخُنُ شناسيُ: ث. ڪلام کي سمجهڻ جو فهم. سخن جي قدرداني.

Gul Hayat Institute

- سُخَنُ طَرازُ ع سُخَن طَرازَ: ذ. شاعر - کَوِيُ.
- سُخَنُ طَرازِيُ: ث. شاعري.
- سُخَنُ فَهمُ: ڪالهه سمجهندڙ ۽ سوچيندڙ - هوشيار - سمجهدارُ - تيز فهم.
- سُخَنُ فَهمِيُ: ث. سخن کي سمجهڻ جو فهم.
- سُخَنُ کي سينگار وَٽائِيُ: نظم ۾ رنگيني پيدا ڪرڻ - شعر ۾ صنايع - بدائع استعمال ڪرڻ. ڪلام ۾ نازڪ خيالي ڏيکارڻ.
- سُخَنُ گُوُ ع سُخَنُ گُوُ: ذ. [ف. سُخَنُ + گفتن = ڳالهائڻ] شاعر. فصيح - خوش بيان - خوش گفتار.
- سُخَنُ مِلڻُ: گاريون ملڻ.
- سُخَنُ وَرُ ع سُخَنُ وَرَ: ذ. [ف. سُخَنُ + وَرُ] شاعر - ڪوي. فصيح - خوش بيان - خوش گفتار - ناظم.
- سُخَنُ وَرِيُ: شاعري. خوش بياني - فصاحت.
- سَخِيُ ع سَخِيُ: ذ. (ع) ڏاتار - فياض - ادار چِتُ - فراخ دل - دريا دل - ڪشاده دل - داني ارش - دلوارو - خدا جي نالي تي ڏيندڙ - سخاوت ڪندڙ هٿ ڦاڙ. مولائي. داتا - ڪريم.
- سَدَّ ع سَدّوُنُ: ث. (ع). روڪ - آڙ - آڏ. اوٽ - پردو - بن شين جي وچ ۾ حائل شيءِ.
- سَدَّ بابُ: ڪنهن ڳالهه تي قطعاً روڪ.
- سَدَّ بابُ ڪَرَنُ: روڪڻ - بند ڪرڻ.
- سَدَّ راهَ: رستي جي روڪ.
- سَدَّ راهَ ٿِيڻُ: روڪ ٿيڻ - مزاحم ٿيڻ - آڏ ٿيڻ - حائل ٿيڻ. وچ ۾ اڙ ٿيڻ.
- سَدَّ سِڪَنڈَرُ: اسم خاص. ترڪستان علائقي ۾ سڪندر جي ٺهرايل هڪ ديوار.
- سَدَّ يَاجُوجُ: اسم خاص. سَدَّ سِڪَندرُ.
- سَدِ: ظرف. [سن. سدا = سدائين] سدائين - هميشه.
- سِيدُ ع سِيدَ: ذ. سَنگر جو هڪ قسم، رنگ ڪاڙهيرو، منهن تمام سنهو، پاسن وارا ڦنگ سنها، وچ سنهو ۽ ڏاڪو، ڏيکڻ هڪ ڪان ڇهن فوٽن تائين.
- سِيدِ ع سِيدُونُ: ث. سنوت - سڏائي. ٻاکائي.
- سَدا: ظرف. [سن. سدا = سدائين] سدائين - مدام - نِتُ - هر وقت - ٻارو هي - سرودا - دائم - جُڳ جُڳ. لاڳيتو - مُسلسل - ڪنديل.
- سَدا بَهارُ: فقيرن جي هڪ سَيُن جا الفاظ - هميشه سرسبز رهندڙ - سدا سائو - مدامي بهارُ - بي خيزان - نتير - دائمي ٽڙيل ڦُل.
- سَدا سُهاڳ: ڦل جو هڪ قسم. ڪنهن عورت جو مڙس جيئرو هڻڻ.
- سَدا سُهاڳِنُ ع سَدا سُهاڳِيُونُ: ث. زنده مڙس واري عورت. ڦل جو هڪ قسم.
- سَدا سُهاڳِيُ ع سَدا سُهاڳِيُونُ: ث. هميشه خوش. هميشه مڙس واري.
- سَدا سُهڻُو ع سَدا سُهڻا: حسين - حسن وارو. محبوب - معشوق.
- سَدا قَلُ ع سَدا قَلَ: ذ. هميشه قر ڏيندڙ وڻ - سال بسال قر ڏيندڙ وڻ.
- سَدا گُلابُ: ذ. گلاب جي ڦل جو هڪ قسم، ٻارهوئي ٽڻندڙ. خوشبودار سگدامي سارين جو هڪ قسم. جوئار جو هڪ قسم.
- سَدا لَعَلُ: ذ. چانورن جو هڪ قسم.
- سَدا مُدا: ظرف. هميشه - سدائين - ٻارهوئي.
- سَدا وَرَتُ ع سَدا وِرَتُ: ذ. روزانه غريبن ۾ ورهائجندڙ خيرات - لنگر - خيرات - سخاوت.
- سَدائِينُ: ظرف. سَدا - هميشه - نِتُ - اٿين - هر دم - دائم - مدام.
- سَدائِينُ سَرُ سَرِ ٿِيڻُ: هر وقت سوڀارو ٿيڻ - سدا ڪامياب ٿيڻ - سدائين فتحمندي حاصل ڪرڻ. هميشه بخت وارو هڻڻ.
- سُدابُ ع سُدابَ: ذ. هڪ ٻوٽي جو قسم.
- سَدا تُورو ع سَدا تُورا: ذ. چڱن لڇڻ وارو - ڪيل مُڪ - سهاجهڙو - هردل عزيز - حليم - چٽيوان - سدورو.
- سَدُ آچارُ ع سَدُ آچارَ: ذ. [سن. سداچاره. سَت = سنو + آچار = هلت] سني چلت - چڱي فضيلت - وڻندڙ چال - نيڪ لڇڻ.

Gul Hayat Institute

ـ سَدُ آچارِيُ ۽ سَدُ آچارِيُ: ذ. صفت. ايڪ اڇڻ وارو ـ سڻي هلت وارو ـ سڻي چلت وارو ـ چڱي ورتاءُ وارو ـ اشراف.

● سَدادُ ۽ سَدادَ: ذ. سچائي ـ صدق. سنوت.

● سَداوَتَ ۽ سَداوَتُونُ: ث. محبت. دوستي. (ضد. عداوت).

● سِدْرَةَ الْمُنْتَهيٰ: اسر خاص. ستين آسمان تي پير جو هڪ وڻ. حضرت جبرئيل جو مقام. بهشت جو هڪ وڻ.

● سُدَرْشَنُ ۽ سُدَرْشَنَ: ذ. صفت. [سن. سُ = چڱو + درشن = ديدار] سهڻو ـ خوبصورت ـ حسين.

ـ سُدَرْشَنُ چَڪرُ: اسر خاص. ڪرشن مهراج جي هڪ هٿيار جو نالو.

● سِدِروكوُ ۽ سِدِروكا: ذ. سمجهو ـ ڏاهو ـ عقل وارو.

● سَدِكارِ ۽ سَدِكارُونُ: ث. سٽي طعام ڪائڻ بعد پاڻي پيڻ ڪري ٿيل آرس.

● سُدُ گاسِيُ: سُڳداسي.

● سَدِ گُنُ ۽ سَدِ گُنَ: ذ. صفت. [سن. سَتِ گُنَ: سَتُ + گُن = خاصيت] اهل هنر ـ صاحب هنر ـ عمدين صفتن جو شوقين. چڱو ـ سڻو ـ اوگهو ـ سوچارو ـ نيڪ.

● سَدورو ۽ سَدورا: ذ. صفت. سياڻو ـ بختاور ـ وڏو پاڳو ـ پاڳن پيريو ـ لاکيٽو ـ خوش قسمت ـ خوش نصيب. شبِ ـ سڳورو ـ مبارڪ. چٽيوان ـ فرمانبردار ـ چشمي وارو ـ آگياوان ـ آگياڪاري ـ چياڪترُ ـ لياز مند ـ تابعدار. ساٿهوءَ جو نالو. (ث. سَدورِيُ ۽ سَدورِيُونُ).

● سَدورِيُ: اسر خاص. هڪ جبل جو نالو. زال جو نالو. مالڏاڻي (عام).

● سَدُو مَدِيُ: ظرف. سدائين ـ هميشه.

● سَدِيرُو ۽ سَدِيرا: ذ. منگر مڇ جو هڪ قسم، رنگ سفيد، هڪ اڇا، قد هڪ ڪان ۽ فوٽ، ڪائڻ ۾ لذيذ ـ سِڌُ جو پچو.

ـ سَدِيشُ ۽ سَدِيشَ: ذ. صفت. [سن. سدِيش = ساڳيو ملڪ] ساڳيو ملڪ ـ اهوئي ملڪ ـ پنهنجو ملڪ. پاڙو. (ذ. صفت). اڳئين ڪان ويجهو ـ اڳيون. (ظرف). اڪل موجب.

ـ سَدِيشِيُ: صفت. ساڳئي ملڪ جو ـ هم وطني ـ پنهنجي ديس جو ـ ديسواسيُ ـ پالڌيهي ـ ملڪي ـ هم وطن.

● سَدِيُوَ: ظرف. [سن. سَدا = سائين] همیشه ـ سدائين ـ روز ـ هاروهي ـ نيتُ ـ اٽيهي ـ سَدا ـ سَر وِدا.

● سَدَ ۽ سَدُونُ: ث. خواهش ـ ذوق ـ چاهه ـ دل ـ مرضي ـ تمنا ـ آرزو ـ منشا ـ ڪامنا ـ اڇا ـ گهرَ ـ پسندي ـ سَنڪلپُ ـ واسنا. ارادو ـ نيت. دل جي مراد ـ مقصد ـ منورتُ. چاڻي ـ خيالُ ـ لاءُ. حرص ـ طمع ـ لالچ ـ ڪاوڙ ـ ڏڪ ـ رَنڇُ. دَهاءُ.

ـ سَدارو ۽ سَدارا: ذ. صفت. سَدوارو ـ خواهان ـ خواهشمند ـ شائق ـ سَدائتو ـ اڇاوانُ.

ـ سَدائِتو ۽ سَدائِتا: ذ. صفت. خواهان ـ سدار ـ خواهشمند ـ شايق ـ اڇاوانُ ـ آرزومند ـ مرضي وارو. (ث. سَدائِتيُ ۽ سَدائِتِيُونُ).

ـ سَدَرِيو ۽ سَدَرِيا: ذ. صفت. خواهشمند ـ آرزومند ـ خواهان ـ سدائيتو ـ اڇاوانُ. سڪٽي خواهش ڪندڙ ـ ڪنجوسُ. (ث. سَدَرِيُ ۽ سَدَرِيُونُ).

ـ سَدَ ڪَرَنُ: مرضي ڏيڪارڻ. دل ٽيڻ.

● سِدُ: صفت. ظرف. راس ـ پورو ـ حاصل ـ ختر. پورن ـ سَمَاپتَ ـ رسيَلُ ـ ڪامل ـ سالم. ٺهرايل ـ درست ـ مباح ـ روا ـ جائز ـ بحالُ. سچارُ ـ سچو ـ سٽيو. وفادارُ ـ حلالي ـ ايمالدارُ. مضبوط ـ پڪو ـ ڏاڍو. صحيح ـ سالم ـ تندرست ـ چڱو پلو. تيار ـ سينگاريل سڄ ـ تحقيق ـ ساڃيان. ث. پورائي ـ سامرٿائي.

● سِدُ ۽ سِدَ: ذ. [سن. سِدُ = سنت] مهاتما ـ پيرُ ـ وَلي ـ اولياءُ ـ رشي ـ ڏرماتما. فاضل ـ عالم. ساڌو ـ سنت ـ جوڳي عابد ـ زاهد ـ عارف. غيب جو علم ڄاڻندڙ. جادوگر ـ ساحر ـ سنوت ـ

سيڈائي- هکجهڙائي- هموارى. (ذ. صفت). مقدس- پاک- پوتر- معصوم- گناهن کان پاک.
= سيڈائنو ع سيڈائنا: ذ. صفت. سنت جو- اولياء جو- بزرگ جو- مهاتما جو- ولي ع جو. کرامتي- اسراري- اڏيوت- عجيب- حيرت جهڙو.
= سيڈائيي ع سيڈائيئون: ث. جادوء جو علم- کامڻ- جوتش- جادوگري.
= سيڈ ٿيئن: حاصل ٿيڻ (سامي جا سلوک ۲۲۵).
= سيڈ ڏيئن: ڇڻ- حال تي هلڻ (۳۰۱۴).
= سيڈ ڪرڻ: پورو ڪرڻ- ختم ڪرڻ. پهچائڻ- ساڏڻ- رسائڻ- پڄائڻ. تمام ڪرڻ- سرانجام ڪرڻ- راس ڪرڻ- ڀيرڻ- سمپورن ڪرڻ. حاصل ڪرڻ. مقدس ڪرڻ- هٿ لڳائڻ. کاميابي حاصل ڪرڻ. بحال ڪرڻ- پڪو ڪرڻ. سيڈو پند ڪرڻ- وڇون ڪڻ.
= سيڈ واڪ وڃن: پيش خبري- اڳڪٿي- پيشن گوئي.
= سيڈي ع سيڈيئون: ث. هک قسم جو جوڳ- جوگي فقيرن جو زهد. ڪرامت- سمرٿي- طاقت. کاميابي- فتح- سوڀ. جيڻ- برصوابي- ڪرامت. سيڈي- ڪرتارت. نعمت- پدارٿ. سوباسو- عبادت يا خدمت جو ڦل يا ميوو. جادوئي اثر. مڪمل صفائي.
● سڌ ع سڌون: ث. [من. شد=صفا ڪرڻ] خبر- علم- معلومات- آگاهي- ڄاڻ- ڪل- ڳر- سمائ- سمڪ- پروڙ. خيال- ڏيان- ذهن- سمجهه- ادراڪ- سرت- عقل- وديان- گيان. خبرچار- سماچار- ڳالهه- واءُ ساءُ- حقيقت- واقفيت- احوال. ويچار- سوچ- توجهه- غور- تدبير- فڪر. هوشياري- چترائي- چستي- چالاڪ- سجاڳي- سرچيتائي- شناخت- سڃيتي. چوڪسي. جوش. هيراس. حواس- اندري. اوسان.
= سڌ ٻڌ: ث. واقفيت- خبرچار. هوش و حواس- عقل شعور (ظرف). گويا- جڏ. صورت نموني وغيره ۾ هکجهڙو- پورو پورو- تڏ- هوبهو- عين ٻين- ساکيات.
= سڌ نه رهڻ: کاڌ خبر نه رهڻ- هوش حواس ۾ نه رهڻ.
= سڌ ٻڌ وڃڻ: خبرچار وڃڻ- خبرگيري ڪرڻ- حال احوال وڃڻ.
= سڌ ٻڌ هڻڻ: خبر هڃڻ- علم هڃڻ- واقفيت هڃڻ- حرف شناسي هڃڻ. هوبهو هڻڻ- عين ٻين هڻڻ.
= سڌ تي ٻڌ هڻڻ: حالت ۾ مائي رڌ رڌڻ.
= سڌ ٻڌ: ظرف. سچ ۾ پچ- واقعي. هوبهو- اصل ان جهڙو. عين ٻين- تڏ- ساکيات- پورو پورو. جڏ- گويا. جائي- حقي.
= سڌ ڏيئن: احوال ڏيڻ- خبرچار ٻڌائڻ- جواب ڏيڻ. ملڻ.
= سڌ رکڻ: خبر رکڻ- خيال رکڻ- ڏيان رکڻ.
= سڌ لهڻ: جاچڻ- خبرچار لهڻ- سمائ لهڻ. پيرو ڪرڻ- معلوم ڪرڻ. هٿ ڪرڻ- تحقيقات ڪرڻ. ڳولڻ- ڦولڻ- دريافت ڪرڻ- چڪاس ڪرڻ. هٿ ڪرڻ. خبرداري ڪرڻ- ۾ گهور لهڻ- پرداخت ڪرڻ. سيکت ڏيڻ- خبر وڃڻ.
= سڌ وڃڻ: خبر وڃڻ- خبر رکڻ- خبرگيري ڪرڻ. ڏيان رکڻ. سيکت وڃڻ- سڌ لهڻ- هاڃ وڃڻ.
= سڌ پائيتو ع سڌ پائيتا: ذ. صفت. آگاهه- سريتو- سرتيتائيتو- هوشائتو- سمجهو- سمسان- حوصلائيتو- سوبتو- سياڳو واڳو- سياڻو- سچيت- داناءُ- ڏاهو- عاقل. هوشيار- باهوش. پرهيزگار- ڪريائتو- نيمتو- ري ٻيڌيل. سالم- ديرينو- گنيءُ- ڏيرجوان. مشهور- عالم آشڪار- معروف.
● سڌ ع سڌ: ذ. صفت. [سن. شڌ=پاک ڪرڻ] شڌ- نج- نجو- صاف- نبار- سئو- ٽيٽ- اڇتو- نيرمل- خالص- سچو- اصيل- چند. ڪرو- تيکو- سچو- چوکو- ٽنگسالي. پوتر- پاکدامن- پاک. ڪچي گوشت جو وڏو چاڻو- ٻو ٽاڙ- پوت- سئو- ڪنڊو. صحيح- درست. سوڏو.
● سيڈا: اسم خاص. هک ذات جو نالو.

Gul Hayat Institute

● سُڈا ٹورو ع سُڈا ٹورا: ذ. صفت. سلجهڻو- خوش اطوار- شائستو- گڻ وارو- چڱي سياڻ واروسياڻو- نيڪ خصلت- نيڪ عادت- لڪڻ وارو. تربيت پذيرُ. چٽيوانُ. حليمُ. سَراوَنڈو. هر دلعزيز- سڀاجهڙو- ڪيل مڪ- وڻندڙ- موهنُ. سُڀاجهڙو (پار). (ضد. ڪُڈا تورو).

● سيڈارَنُ: مصدر. [سن. سيڈَن. گب. سڈاوونُ=] لڏڻ- گذر ڪرڻ- وفات ڪرڻ- وصال ڪرڻ- مري وڃڻ. روانو ٿيڻ- رخصت ڪرڻ- وڃڻ- آهڻ- هلڻ- پدارجڻ- ڇڏي وڃڻ- سفر تي نڪرڻ.

"سنجهي ساڻ سيڈاريو، پنهون پچان ٻوءِ ٿي"
(شاهه).

● سُڈارَنُ: مصدر. [سن. شُڌَ=صاف ڪرڻ] سنوارڻ- درست ڪرڻ- مرمت ڪرڻ. ٺاهڻ- بنائڻ- جوڙڻ. ملائڻ- پيٽڻ- مقابلو ڪرڻ- ترتيب سان رکڻ- بندوبست ڪرڻ- سوڌڻ- اصلاح آڻڻ- درستي ڪرڻ- چٽڻ- سارڻ. مُلهه وڌائڻ. فائدو وڻڻ. بيماريءَ مان آپڙڻ. سزا ڏيڻ- وَرُ ڏيڻ. مڪمل ڪرڻ.

- سُڈارُ ع سڈارَ: ذ. سڈارو- اصلاح- ترقي- بندوبست- جوڙجڪ- ٺاهُ- هرپند- سنو. قاعدو- قانونُ- نيمُ- دستور العمل- ٺاهه نوهه- سنوار- ضابطو. (ذ. صفت). ٺاهيندڙ- سڈاريندڙ.

- سُڈارَڪُ ع سُڈارَڪَ: ذ. سُڈارو ڪندڙ- ترقي پسند- اصلاح پسند.

- سُڈارُ ڪَرَنُ: خبرداري ڪرڻ- پرگهور لهڻ- سنڀال ڪرڻ- ٿوڙڻ- پرداخت ڪرڻ. اصلاح آڻڻ- ترقي ڪرڻ. ٺاهه نوهه ڪرڻ- بندوبست ڪرڻ. جوڙجڪ ڪرڻ.

- سُڈارو ع سُڈارا: ذ. اصلاح- ترقي- سڈارَ- بهتري- جوڙجڪ- ڦيرو- واڌارو- سنوارُ. تمدن- سڀيتا- تهذيب- اخلاق. چڱو ڪر- سنو ڪر.

- سُڈاري جو پُڇ پَڏَنُ: هروپرو نصيحت ڪرڻ- اجايو پاڻ کي چڱو مڙس سڏائڻ.

● سُڈان (ث): ذ. ڪڪ ۽ چانورن جو آنُ.

● سيڈانُتُ ع سيڈانُتَ: ذ. [سن. سڈالت=] اصول- متو- عقيدو. انومان- نتيجو- حاصل مطلب. بيان- مطلب. چيهُ- ٻيجو- پچاڻي- نچوڙ. الت- ختم- آخرُ- تمامي. سماپتي- قَلُ- پاڇي. پرنام. دليل ڪانپوءِ ثابت ڪيل سچ.

● سيڈَنُ: مصدر. روانو ٿيڻ.

"سنجهو ٽاڻن کين کي، صبح سڏاڻا".

● سُڈائيُ: مصدر. سڏَ ڪرڻ- خواهش ڪرڻ- سڏارو ڪرڻ.

● سڏايا: اسم خاص. هڪ ذات جو ڪالو.

● سيڈ ٻالوُ ع سيڈَ ٻالا: ذ. ڪَرائيءَ ۾ ٿيڻ جو هڪ زڪالو زيور.

● سڏَرُ ع سڏَرَ: ذ. صفت. [سن. س = چڱو + ڈر = آڌار] جبرو- جالنو- قوي- جُٽ. جهالو- پڪو- جاڏو- ڏڍتو متو- ٻڍو- جٽو- زڪو- ستر وڏو- دڻسو- مُٽڪو- ڏڍگُ- مستارو- ڏَمتالُ- پختو- ستاڻو- مضبوط- پَرپريو- مُشٽنڈو- پهلوان- بهادر. گهٽو- غني- شاهوڪار- دولتمند- دولتوند- دلياداُ- تولگر- سڪر. چڙهيل- مچي مانيءَ واروسڏرندو- ستابو- آسودو. چڱو- سنو. ٽلهو- ٽوٽان- قوڦانگ.

- سُڏُرائيُ ع سُڏُرائيونُ: ث. مضبوطائي. شاهوڪاري- اميري- تونگري- دلياداري.

● سُڏُرَنُ: مصدر. سنورڻ- ترقي ٿيڻ- اصلاح ٿيڻ- سڏارو ٿيڻ- چٽڻ. چڱو ٿيڻ- نيڪ ٿيڻ- سنو ٿيڻ. رستي تي اچڻ- سڌو اچڻ. تيار هجڻ. بيماريءَ ۾ اپڙڻ. اگهه چڙهڻ. سڳر ٿيڻ. درست ٿيڻ- نيڪ ٿيڻ. صحيح هڻڻ.

- سُڏُرِيَلُ ع سُڏُرِيَلَ: ذ. صفت. سلجهڻو- خوش اطوار- سڌا تورو- نيڪ- سڪر- شائستو- لائق- وڙائتو- تهذيب يافته. درستي ڪيل- اصلاح ڪيل- سنواريل. ڦيرو ڪاڌل.

● سيڈُرِيُ (ثمر): ث. ٻَڻ جو تَڏو.

● سيڈِ موُ ع سيڈِ ما(ث): ذ. پُڄندي وارو. مددگار.

● سيڈَنُ (ث): مصدر. [سن. سڌ = ٻُڌو] راس ٿيڻ- پُڄڻ.

Gul Hayat Institute

● سيڏو ۽ سيدا: ذ. [سن. سدّ] سنڻون ـ سوڏو ـ سَو لو ـ سَرَ لُ. سامهون ـ هڪ لُوهَه ـ تَت ـ وهندي. راست باز ـ صاف دل ـ کرو ـ سچو. سڌي وهنوار وارو. ٺيڪ ـ برابر. (هـ. سيدهـ).
ـ سيڏائي ۽ سيڏائيپُڻ: ث. سنوت ـ سوڏائي ـ سيڏ ٽپ ـ سنوائي ـ سيڏاڻ ـ راستبازي ـ سَولائي. سڌائي. سچائي ـ ايمانداري.
ـ سيڏائي وڃڻ: ناهه جون ڳالهيون ڪرڻ ـ عقل واريون ڳالهيون ڪرڻ ـ ناهه ڪرڻ.
ـ سيڏو ڪرڻ: سنڻون ڪرڻ ـ رستي تي آڻڻ ـ چئي هم ڪرڻ ـ حڪم موجب ڪرڻ ـ سڏارڻ. سيڪت ڏيڻ.
ـ سيڏي ۽ سيڏيپُڻ: ث. سنڻين. ٺيڪ ـ برابر ـ درست.
ـ سيڏي پُڏائيڻ: سَوَلي راهَه ڏَسڻ ـ ٿوس جواب ڏيڻ ـ اڻ وٽندڙ ڳالهه ٻڌائڻ.
ـ سيڏي راهَه: سَولو رستو ـ حق جي واٽ ـ صراط المستقيم ـ ٺيڪ راهه.
ـ سيڏيءَ طَرَح: سولي ريت ـ آهستگيءَ سان.
ـ سڌ پُڻ ٻڌائيڻ: صاف صاف چَوَڻ ـ سچ چَوَڻ.
● سڏُوهوٿا: اسم خاص. هڪ ذات جو ٿالو.
● سڏُوجا: اسم خاص. تعلقي سوري هم هڪ ديهه جو ٿالو.
● سڏوڙ: اسم خاص. تعلقي عمرڪوٽ هم هڪ ديهه جو ٿالو.
● سڏوئي: اسم خاص. تعلقي ڏيپلي هم هڪ ديهه جو ٿالو.
● سُڏِيُ ۽ سُڏِيُون: ث. گوشت جي مُشڪ ـ سُڏيدي ـ هوتي. سهائي ـ سهائو پڪ.
● سُڏِيان ۽ سُڏِيانَ: ذ. مسئلو ـ ٿهراءُ ـ رٽ. جاميٽريءَ جو سبق.
● سيڏِي ۽ سيڏِيُون: ث. [سن. سيدّ] ڪاميابي. حاصلات. يوگ ڪرڻ سبب اڻ طاقتن مان مليل هڪڙي طاقت. پووائي.

● سُڏِيُ ۽ سُڏَ: ذ. صفت. [سن. سڌير = س = چگو + ڏيرُ = سياڻو] ڏيرجوان ـ صابر ـ آراميل ـ صَبرائتو ـ ڪمندڙ ـ ڏيرائتو ـ برد بار. ڏاهو ـ اڪابر ـ سياڻو ـ سڃيت ـ سمجهو ـ عاقل ـ خبردار ـ هوشيار ـ هلندڙ ـ تڳندڙ ـ جڳ ڪندڙ. جبرو ـ بلي ـ سگهارو ـ سٽاڻو ـ قوي ـ زور پريو. (ظرف). خاطر جمع ـ سامت هم. سجاڳ.
● سڏَ ۽ سدّ: ذ. [سن. شَبْدَ = ڳالهائڻ ـ ڳالهه] (هـ. سدو). ڪوٽ ـ دعوت ـ ٻڌاڻو ـ نيٽيدَ ـ سڏهندَ ـ ڪاليدَ. ملاقات. طلب ـ پُڪار. آواز ـ هرلاءُ ـ واڪو ـ رڙ ـ ڪُوڪ ـ دانهن ـ نعرو.
ـ سڏَ تي آڻڻ: وقت تي واهر ڪرڻ.
ـ سڏَ پَنڊَ: سڏ ڪرڻ جيترو مفاصلو ـ اڪل اڌ ميل ڪَنَ ـ ٿورو مفاصلو.
ـ سڏَ پَنڊَ هُڻڻ: ٿورو مفاصلو هڻڻ.
ـ سڏَ ڏِيڻ: شادي جي موقعي تي واڄ يا برادر کي دعوت ڏيڻ. ٿوتو. ڏامو يا ڪوٽ ڏيڻ ـ ڪائيڻ ـ نيٽيڊَ ڏيڻ. جواب ڏيڻ ـ سڏ جو سڏ ڏيڻ. مدد ڪرڻ ـ سهارو ڪرڻ ـ وڃائڻ ـ سهائتا ڪرائڻ ـ همراهي ڪرائڻ ـ حمايت ڪرڻ ـ واهر ڪرڻ ـ پٺپرائي ڪرڻ. چتائڻ.
● سڏَ ڏِيئِي وَڃڻ: ڪم پورو ڪرائڻ ـ ڪنڌ ڏ ڪيائڻ.
ـ سڏَ سڏُوءُ ۽ سڏَ سڏُوءِ: هڪل هوڙ. ڪم ڪارُ.
ـ سڏَ هم سڏَ ڏِيڻ: مهل سير ڪم اچڻ ـ هڪل سان حاضر رهڻ.
ـ سڏَ وَهيٽُو ۽ سڏَ وَهيٽا: ذ. ڪوٽ تي حاضر ٿيڻ وارو. همراهُ ـ مدد گارُ ـ واهرو ـ حمايتي ـ تلهدارُ.
ـ سڏَ هَنڊَ: سڏَ ڏيڻ ـ دعوت ڏيڻ ـ ڪاليڻ ـ ڪوٽ ڏيڻ. خبر پهچائڻ.
● سڏائيڻ: مصدر. ڪوائڻ ـ ڪهرائڻ ـ سڏڪرائڻ ـ طلب ڪرڻ. چوائڻ ـ آکائڻ.
● سڏَرِيُ ۽ سڏَرِيُون: ث. تلوار جي ٻٽ.

Gul Hayat Institute

● سَڏڪَڻُ: مصدر. [سن. سٌفنڈَ = سڏڪا پرڻ] ڏسڪڻ ـ روئڻ کان اڳي ۽ ٻوءِ ٽڪا ٽڪا آيا ساهه کڻڻ ـ نيساڏا پرڻ ـ ڦٽڪڻ.

ـ سَڏڪَارَ ۽ سَڏڪاروُنُ: ث. روئڻ جو آواز ـ سَڏڪو ـ ڏسڪو.

ـ سَڏڪو ۽ سَڏڪا: ذ. روئڻ جو آواز ـ ڦٽڪو ـ ڏسڪو ـ ڏسڪارَ ـ سَڏڪارَ.

ـ سَڏڪو پَرَنُ: ڏسڪڻ مهل ٽڪو ساهه کڻڻ ـ ڦٽڪڻ ـ سَڏڪَڻ.

● سَڏُ: مصدر. کوڻ گهرائڻ ـ سڏائڻ ـ پڪارڻ ـ طلب ڪرڻ ـ هڪل ڪرڻ. دعوت ڏيڻ ـ مالي چوڻ ـ ڊامڻ ـ چوَڻ ـ آکڻ. ڀاڄتي آڻڻ.

● سَڏِڻِيُ ۽ سَڏِڻِيُونُ: ث. ابتي ترار ـ ڏينهري ترارَ.

● سَڏو ۽ سَڏا: ذ. سَڏُ ـ کوڻَ ـ گُهرَ.

ـ سڏو ٿِيڻُ: سَڏُ ٿيڻ ـ کوڻ ٿيڻ ـ شادي جي دعوت ملڻ. موت جو پيغام اچڻ. طلب ٿيڻ.

ـ سَڏِي تي آڇَنُ: پيغام تي اچڻ ـ شادي جي دعوت تي اچڻ.

● سُڏو ۽ سُڏا: ذ. صفت. ننڍي منهن وارو.

● سَڏوهو ۽ سَڏوها: ذ. سٻتو ڏاهو وارو پاسو.

● سُڏِيُ ۽ سُڏِيُونُ: ث. سهائي ـ سهائوپڻ.

● سُڏِيتُ ۽ سُڏِيتَ: ذ. صفت. صحيح ـ سچو. پورو برابر.

● سَڊُولُ سَڊُولَ: ذ. صفت. سهڻي شڪل وارو ـ ڊولائتو ـ ٺاهوڪو ـ سهڻي هاڻي وارو ـ خوبصورت ـ خوش وضع ـ موزون. وٽندڙ ـ سهڻو ـ بيهڪ وارو. سهڻو ٺاهيل ـ خوش اسلوب. (هـ. سُڊُولَ).

ـ سَڊُولو ۽ سَڊُولاَ: ذ. صفت. بيهڪ وارو ـ ڊولائتو ـ ٺاهوڪو. خوش اسلوب. خوش اندام ـ حسين ـ سهڻو ـ موچارو.

● سُڊَالُ ۽ سُڊَالَ: ذ. صفت. نيڪ عادت. سٻتو ـ سياڻو. (ث. سُڊَالَ ۽ سُڊَالَ).

● سَڊَنُ (ل): مصدر. دِل جهلي اڇڻ ـ ڪاهه ڪرڻ.

● سَرُ: اسم خاص. تعلقي جاتي هڪ ديهه جو نالو.

● سَرُ: ظرف. سڌو ـ سامهون (سر اولهه = سڌو اولهه جي طرف). مٿي ـ چوٽيءَ تي (سَردار = سوليءَ تي). مٿان ـ اڀو (سَرِ ڪاپار = ٽيڪ مٿان منجهند). تي ـ وقت (سَرِ مَجلس = مجلس جي وقت). (ذ) مٿو ـ سِرُ. چوٽي ـ ڪاميابي. وڏو ـ مُکُ. (انگ Sir) سائين ـ مالڪ ـ حضور ـ جناب ـ حاڪم.

ـ سَرِ اِجلاَسَ: ظرف. ڪنهن اجلاس جي موقعي تي ـ ڪورٽ هم ـ درٻار هم ـ حضور هم ـ پري ڪچهري هم ـ فيصلي جي جاءِ هم ـ حاڪم جي روبرو.

ـ سَرا پَاءِ: ظرف. مٿي کان پيرن تاءِ ـ ننهن کان چوٽي تاءِ ـ سڄو سمورو ـ اول کان آخر تاءِ ـ سمورو ـ سربستو. فن شعر هم. تعريف ـ حُليه. خلعت.

ـ سَرُ آنجامُ: ظرف. پورو ـ مڪمل. شئي ـ شڪل ـ مصالح ـ سامگري. نتيجو ـ اختتام.

ـ سَرُ آنجامُ ڪَرَنُ: بندوبست ڪرڻ ـ راس ڪرڻ ـ پورو ڪرڻ ـ خستم ڪرڻ. گهر سنڀالڻ. انتظام ڪرڻ. سميٽڻ ـ اڪلائڻ ـ نبيرڻ ـ سمورو ڪرڻ ـ سڌ ڪرڻ ـ سمپورن ڪرڻ ـ پڄائڻ. وس رکڻ.

ـ سَرُ آنجامِيُ ۽ سَرُ آنجامِيُونُ: ث. سماپتي ـ پڄاڻي ـ تمامي ـ پڄاڙي ـ انت ـ انتها ـ ٽوڙ ـ چيڙو ـ خاتمو ـ ڇيهو.

ـ سَرِ بَازارِ: ظرف. بازار هم ـ عام رستي تي ـ ظاهر ظهور ـ اعلانيه. سڌ ـ سنڌون.

ـ سَرِ بَامِ: ظرف. ڪوٽيءَ جي ڪڍ يا ڇت تي ـ جاءِ تي ـ ظاهر ظهور ـ اعلانيه.

ـ سَرُ بَسُتو ۽ سَرُ بَسُتا: ذ. پورو ـ مڪمل ـ سمورو ـ سڄو ـ سارو. سڀ ـ ڪُل ـ سيوئي ـ سڄو ـ ثابت ـ سلامت ـ سالم. پوشيده ـ مخفي.

ـ سَرُ بَسَرُ: برابر. بالڪل ـ اول کان آخر تاءِ ـ سراسر.

Gul Hayat Institute

= سَرُ بِيكَفُ: ظرف. سر تريءَ تي - مرڻ لاءِ تيارُ.
= سَرُ بُلَنْدُ: ظرف. ممتاز - معزز - اعليٰ - اقبالمند - بختاورُ.
= سَرُ بُلَنْدُ كَرَنُ: ممتاز فرمائڻ - درجو وڌائڻ - عزت بخشڻ.
= سَرُ بُلَنْدِي ۽ سَرُ بُلَنْدِيُونُ: ث. اقبالمندي - عزت. فتحرُ
= سَرُ بَمُهُرُ: صفت. مهر لڳل - قفل لڳل - بند - سيل مهر ٿيل.
= سَرُ تَنَاپَا: ظرف. مٿي کان پير تاءِ - لنهن کان چوٽي تاءِ - اول کان آخر تاءِ.
= سَرُ ٿِيَنُ: فتح ٿيڻ. مڪمل ٿيڻ - پورو ٿيڻ.
= سَرُ پَرَسُتُ ۽ سَرُ پَرَسُتُ: ذ. صفت. حامي - مدد گار - نگهبان - محافظ. ميزبان.
= سَرُ پَنُجُ: ذ. پينچن جو سردارُ - ميرمجلس - صدر - پريزيڊنٽ.
= سَرُ پوشُ ۽ سَرُ پوشَ: ذ. ٽالهي وغيره جو ڍڪُ - دستر خوان جو ڪپڙو.
= سَرُ جوشُ: ذ. صفت. جوش سان ڪم ڪندڙ - اورچ - ڪوشش ڪندڙ. ڪارڪن. محنتي.
= سَرُ جوشِي ۽ سَرُ جوشِيُونُ: ث. محنت - سعيو - ادم - ڪوشش - ڪشالو - اورچائي - ان ورچائي - آديوگ - ثابت قدمي.
= سَرِ حَلُقَهُ: جماعت جو سردارُ - مهندارُ.
= سَرُ خُوش ۽ سَرُ خُوشُ: ذ. صفت. مسرور. شراب ۾ مست.
= سَرُ خُوشِي ۽ سَرُ خُوشِيُونُ: سُرور. شراب جو نشو.
= سَرُ خَيلُ ۽ سَرُ خَيلَ: ذ. قبيلي جو سردارُ - ڪنهن ٽوليءَ جو سردارُ - خالدان جو سردارُ. امير - سالار - آفيسر.
= سَرِ دَسُتُ: ظرف. في الحال - هاڻي - هن وقت. فوراً. موجود - حاضر.
= سَرِ دَفُتَرُ: دفتر جو سردارُ - هيڊ ڪلارڪ ڪان وڏو عهديدارُ - دفتردارُ.
= سَرُ زَنَشُ: ث. ملامت - ڏڪار - ٽڪار - ڳهت وڏَ ڳالهائڻ.
= سَرُ زورُ ۽ سَرُ زورَ: ذ. ڏاڍو - زور آورُ - سرڪش. اراولدو - وڏنڪو - شتر بي مهارُ - ٻاڻ مرادو - ٻاڻ زورو - آڇلو - بي ڇيو - بي فرمان - نٽر - هوڏي - اڻوٽو - شدتي. نجس. ڪاهي - زرچو - زرجو - اهنڌ. فسادي.
= سَرُ سَلَنُ: مٿي ۾ ٽنگ ڪرڻ. متو ڪپائڻ.
= سَرُ قلم كَرَنُ: سر جدا ڪرڻ - قتل ڪرڻ.
= سَرُ كَرَنُ: فتح ڪرڻ - جيتڻ - شڪست ڏيڻ. شروع ڪرڻ - آباد ڪرڻ - خوش ڪرڻ. مڪمل ڪرڻ. داغ ڏيَنُ. فير ڪرڻ. دڪائڻ.
= سَرُ كوبِيُ ۽ سَرُ كوبِيُونُ: ث. گوشمالي - سزا - مارَ.
= سَرُ لڙائيُ: سر جي بازي کيڏڻ.
= سَرُ گِرانِيُ ۽ سَرُ گِرانِيُونُ: ث. مٿي جو بار. تڪليف. مٿي جو سورُ.
= سَرِ گَرُدانُ: ظرف. منجهيل - حيران - پريشان - واڙو. ڪڪ - بيزار. ايچنبو.
= سَرُ گَرُدالِيُ ۽ سَرُ گَرُدانِيُونُ: ث. حيراني - پريشاني - آوارگي - رولو - مونجهارو - جنجل. دقت - تشويش - فڪر. بيزاري. بچتائي.
= سَرَ مَغُزِي: تمام گهٽو فڪر. بڪ بڪ. بڪواس - بي فائده مغزلي.
= سَرِ نَمِيائڻُ: آڻ ميڙ - پيش پوڻ. سجدو ڪرڻ.
= سَرِ نَوُ: ذ. ظرف نئون - جديد - هاڻوڪو - تازو آيل - تازو ٺهيل. نئين سر - وريُ - ٻيهر - ٻيو دفعو.
= سَرِ لِيوِشتَ ۽ سَرِ لِيوِشتُونُ: ث. نراڙ جو لکيو - تقدير جو لکيو - نصيب - قسمت - پاڳ. حڪم ازلي - قضا.
= سَرُ وَجَنُ: مسان تائين جنازي سان گڏ وڃڻ. مصيبت ۾ ڪاسن. خاتمو ٿيڻ.
= سَرُ هُجَنُ: فتح پائڻ. حاڪم ٿيڻ. مٿانهون هجڻ - افضل هجڻ. سچو هجڻ. تيار هجڻ - ملڻ (گهوڙي جو گهوڙيءَ سان).

Gul Hayat Institute

● سَرَ ۽ سَروڻ: ث. [سن. سير=سيرڻ] موتين جي مالها - تسبيح جي موتين جو سڳو - قناکن جي لڙهي يا ٻاڦو - ڪَنَ جي پَرت جو هڪ قسم (ڪ). آڻ جي بغل جي وچوارو وڏيل گوشت.

● سَرّ ۽ سَرِيُون: ث. [سن. سير=سيرڻ] ڪچ ڪوڏين جي جهالر واري اوڇيدار چني.

● سَرُ ۽ سَرَ: ذ. [سن. شرّ=ڪاني جو قسم] ٻوڙي جو ڏکو پَنُ - ڪانهه جو ڏکو پَنُ. ٻاڻ - تير - ٽينگر - ٻيلو - ڪمان - ڪان - ڪرڪ - لوري - سر جي ڪاني مان ٺهيل تيرُ. تيرانداز. ٽاوڪَ - خندق. [سن. سرس=] تلاءُ - تالاب - حوض - چشمو. ڏنڊ - ڏَنڊُ - ڪهيڙ - ڏورو - لادي. ٽانڪي - ڪاڻ. ترائي - تراءُ - ڪڏ. ٻاڻي. ڪير جي ٻيڙيءَ جو مٿيون تهه. زمالو - دليا - جهان - سنسار. دنيا جو دستورُ. گهنج - وَرُ. ڪاڇ جو وَڪَڙُ - گهُنجُ. چنهنب - ڪُنڊَ - چيڙو - ڏارَ - اڳ - آگر. ارادو - منشا - لاڙو - گهُرَ - خواهش - عشق - آرزو. زور آور - طاقتور. تامَ جو طاقتورُ ٻتو. هنڌ - جاءِ. عورت جو شرم گاهه.

= سَرُ مَٽَڻُ: جاءِ ڳولڻ - هنڌ هٿ ڪرڻ (ڪارايل ۹۰۹)

"سو سُرمٿي هنجڙي، جتي پرين سنداس".

● سِرَ ۽ سِروُڻُ: ث. [سن. شيلا = سِرَ] ميٽيءَ جي ٺهيل ڪچي يا پڪي چڪي - ميٽيءَ جو چورس يا ڪعب ٽڪر فرش وغيره ۾ ڪم ايندڙ. مالي ڇڻڻ لاءِ ٺيڪر جو ٽڪو. دائو - ڇج. تيلو - سَلو. ڀينگهي جي ڪاڻي، جنهن ۾ ڪهوڙي ۽ ٽنگون پَون. سَرَ جي ڪالي جي ڪلن واري ڪُٽ.

= سِرَ بَنَڊُ ۽ سِرَ بَنَڊَ: ذ. سرون ناهيندڙ - سيرون وڇندڙ.

= سِرَ سِرَ ڪهي لَهَ ميڙَڻُ: عمارت ڪري ڇڻ - محل ويران ٿيڻ - شهر غرق ٿيڻ. تباهي ٿيڻ - ويراني ٿيڻ.

● سِرِ: ظرف. ڏي - وٺ. ڏانهن - تي - آتي - مٿي - ۾. اڳيرو - اڳتي. ويجهو - لڳ - پر ۾ (ڇڻڻ). مان. بابت.

● سِرُ ۽ سِرَ: ذ. [سن. شرس > شره = مٿو] بدن جو هڪ عضوو - مٿو - سِرِي - سيسي - منڊي. ڪمال - چيهه. ابتدا - شروعات.

● سِرُّ ۽ سِرُّ: ذ. [ع. سرّ= اسرار] ڳجهه - راز - پيد - مَنجهه - الت. وِڇُ - سُرُ - پهٻتُ - پوشيدگي. حيرت. خوشي.

= سِرُ آڏائيڻُ: سرُ قلم ڪرڻ - سيسي لاهڻ.

= سِرَ افڪَنَڊَ گيُ: نياز - تواضع. سَجدو.

= سِرُ بَچائيڻُ: خطري جو ڇاءُ ڪرڻ - حياتي جي سلامتي جي ڪوشش ڪرڻ.

= سِرَ بَخَٽَ جوُ خيهرُ هُنَڻُ: جان مال جو خير هڻڻ.

= سِرُ بَدَرُ ڪَرائيڻُ: مٿو ڪوڙائڻ - گنجو ٿيڻ - نوڙهو ٿيڻ - روڏو ٿيڻ.

= سِرَ تانُ بلا ٽارَڻُ: ڪنهن مصيبت کان نجات حاصل ڪرڻ - جنهه ڇڏائڻ.

= سِرُ تيرِيُ تهي جهلَڻُ يا رَکَڻُ: ڪنهن به جو ڪي سهڻ لاءِ تيار رهڻ.

= سِرَ تهي اچَڻُ: قريب ڇڻڻ - نزديڪ هجڻ. مٿان اچڻ.

= سِرَ تهي ٻَوَڻُ: مٿان بوجو پوڻ - ذميداري پوڻ. آفت پوڻ.

= سِرَ تهي رَکَڻُ يا ڪَرَڻُ: ڀاڻ تي هموار ڪرڻ.

= سِرَ تهي سَهَڻُ: برداشت ڪرڻ.

= سِرَ تهي سَهرا ٻَڌَڻُ: ڪهوٽ ٿيڻ - شادي ڪرڻ. ڪنهن ڪم ۾ فتح حاصل ڪرڻ.

= سِرَ تهي سَهرا هُنَڻُ: سِرَ تي سهرا ٻڌڻ - ڪهوٽ ٿيڻ. ذميدار هڻڻ. فتح حاصل ڪرڻ.

= سِرَ تهي ڪَفَنُ ٻَڌَڻُ: هر وقت مرڻ لاءِ تيار رهڻ - مرڻ کان پوءِ جو سامان سات رکڻ.

= سِرَ تهي وَڃيو ٻَوَڻُ: ڪنڌ تي وڄي ڪڙڪڻ - بارُ بنجڻ. ڪنهن کان مفت ڪاڏو ڀيتو حاصل ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

= سيرَ تهي وَڃائيڻ: بارُ کڻڻ ـ ذميداري کڻڻ ـ جوابداري کڻڻ.
= سيرَ تهي هٿُ ڦيرَڻُ: پيار ڪرڻ ـ قُرب ڏيڻ ـ دلاسو ڏيڻ ـ مهرباني ۽ سان پيش اچڻ.
= سيرَ جوُ سينهوُن: آڏر ڏيندڙ ـ سات ڏيندڙ. سيرَ جيءُ سٽَ ۽ سيرَ جيُونُ سٽَيُونُ: ث. خود قربالي. انتها درجي جي ڪوشش.
= سيرَ جيءُ سٽَ ڏيڻُ: حياتي جو ڪي ۽ وجهڻ. جو ڪائتو ڪر ڪرڻ.
= سيرَ جيءُ لڱَڻُ: پنهنجي حياتيءَ جو اولو هجڻ ـ پنهنجي ساهه جو خطرو هجڻ.
= سيرُ جهڪائيڻُ: ڪنڌ هيٺ ڪرڻ. شريف ٿي رهڻ. شرم يا غيرت کان گردن جهڪائڻ. ميڙ ـ تسليم ڪرڻ ـ فرمانبردار رهڻ.
= سيرُ جهڪَڻُ: شرمنده ٿيڻ ـ سيرُ جهڪائڻ.
= سيرُ چيڀَڻُ: ميٽ ۽ سينڊر ڳڏي ڪنوار جي سيرَ تي چيڀَ ڏيڻ.
= سيرَ چڙهَڻُ: روبرو يا مقابل ٿيڻ ـ سَنمڪ ٿيڻ. منهن مقابل ٿيڻ.
= سيرُ ڏيڻُ: قربان ٿيڻ ـ نثار ٿيڻ ـ جان جو ڪي ۽ وجهڻ ـ فدا ٿيڻ ـ جان ڏيڻ لاءِ تيار ٿيڻ ـ خون ڏيڻ ـ موت ۽ وڃڻ ـ مرڻ.
= سيرُ زوُ سَهائيڻُ: سيرُ تيريءَ تي کڻي بيهڻ ـ جان جي بازي لڳائڻ. برهه جو بار مٿي تي کڻڻ ـ محبت جي ميدان ۾ قدم رکڻ.
= سيرَ سانُ: ظرف. پاڻ سان گڏ ـ جان سان ـ ساهه سان.
= سيرَ سانُ ڪَفَنُ بَنَڌَنُ: جان جو ڪي ۽ وجهڻ ـ مرڻ لاءِ آماده ٿيڻ ـ سيرَ جي بازي ڪرڻ.
= سيرَ سان لڱَڻُ: ڪنهن وڏي تڪليف ۾ اچي ڦاسڻ ـ ڏکيو وقت ڏسڻ.
= سيرُ سَلامَتُ هُجَنُ: جان برقرار هڻ.
= سيرُ فِدا ڪَرَنُ: ڪنهن لاءِ جان ڏيڻ.
= سيرُ ڦِٽوُ ۽ سيرَ ڦِٽا: ذ. صفت. بي آرام ـ سُک ڦِٽو ـ بي تاب ـ تيرتيرو ـ ڦٽڪيو ـ چاولو ـ چيترو ـ کيچلو.

= سيرُ قَلَمُ ٿيَنُ: سيسي لهڻ ـ قتل ٿيڻ ـ خون ٿيڻ.
= سيرُ قَلَمُ ڪَرَنُ: مارڻ ـ خون ڪرڻ ـ قتل ڪرڻ ـ سيسي لاهڻ.
= سيرُ کائيڻُ: اجايو مغز هڻائڻ ـ مٿو کائڻ ـ مغز کائڻ ـ گهٽو ڳالهائڻ ـ بي فائدو بڪواس ڪرڻ. ڇڇ ڪرڻ ـ تنگ ڪرڻ ـ ستائڻ.
= سيرُ کپائيڻُ: پاڻ کي اجائي مصيبت ۾ وجهڻ ـ ڪنهن ڪم ۾ فڪر ڪرڻ ـ ڪنهن سخت ڪم ۾ مصروف رهڻ. دِق ڪرڻ ـ ڪڪ ڪرڻ ـ بيزار ڪرڻ ـ اڪائڻ. مٿو هڻڻ. سمجهائڻ ـ ڪوشش ڪرڻ.
= سيرَ ۾ خاڪِ وِجهَڻُ: ماتم ڪرڻ ـ روئڻ ـ غمگين ٿيڻ. افسوس ڪرڻ.
= سيرَ مٿيرو ۽ سيرَ مٿيرا: ذ. صفت. تڙ وارو ـ مٿي ميرو. جنبي.
= سيرَ وَڻيءُ: ث. آهو آجورو جو زمين تي ڪم ڪرڻ جي عيوض مٺي (مانهوءَ کي هڪ اڻُ ۾ بن ڏڪڻ جي برابر سمجهيو ويندو آهي).
● سُرُ ۽ سُرَ: ذ. [سن. سُوَرَ = آواز] سُريلو آواز. علم موسيقيءَ مطابق آواز جي هيٺاهين ۽ مٿاهين، ستن درجن ۾ ورهايل آهي: (١) دل مان نڪرندڙ آواز مور جهڙو (٢) هيٺ مان نڪرندڙ آواز ٻيهي جهڙو (٣) چاتيءَ مان نڪرندڙ آواز رِڍَ جهڙو (٤) معدي مان نڪرندڙ آواز ڪُڪڙ جهڙو (٥) ڳلي مان نڪرندڙ آواز ڪوئل جهڙو (٦) ڳلي مان نڪرندڙ آواز ڏيڏر جهڙو (٧) دماغ مان نڪرندڙ آواز هاڻيءَ جهڙو. مٿو آواز ـ آلاپ ـ تنوار. ڏَنَ ـ لئي. رڙ ـ ڪُوڪ ـ دانهن ـ چيڪ ـ ٽوڪو ـ ڪاڪاءُ. گلو ـ نيڙي. آواز جو ڍنگ ـ لمونو ـ طرز. خبر ـ علم ـ جاڻ. حقيقت ـ مطلب. خيال ـ ڏيان ـ غور ـ نالو ـ مشهوري. مالڪ ـ آقا ڏيوتا. اشارو ـ نام ـ ڪجهه ـ انت.
= سُرائيتوُ ۽ سُرائتا: ذ. صفت. سُر وارو. ڏسڻ جهڙو. ڪمائتو. چڱي حال وارو. چڱو ـ سٺو.

Gul Hayat Institute

= سُرَ پائيءُ ٽيڻ: هڪ صلاحو ٽيڻ - رازدار ٽيڻ.
= سُرَ جهالائڻو ۽ سُرَ جهالائڻ: ذ. گالهه کي ٽيڪو ڏيندڙ - تائيد ڪندڙ. راز ڄاڻندڙ.
= سُرَ جهلو ٽيڻ: ٽيڪو ڏيڻ - پٺيراڻي ڪرڻ.
= سُرُ ڏيڻ: ڪنهن خبر ڏيڻ - مخفي اطلاع ڏيڻ - راز بيان ڪرڻ.
= سُرَ سان سُرُ ميلائڻ: هم هم ميلائڻ. فسادن ۾ مددگار هجڻ.
= سُرُ ڪامودُ: شاهه جي رسالي جي هڪ سُرَ جو نالو. تماچي ۽ نوريءَ جي آکاڻي وارو.
= سُرُ ڪَلْيانُ: شاهه جي رسالي جي هڪ سُرَ جو نالو.
= سُرُ لَهڻ: الت لهڻ - ڳجهه معلوم ڪرڻ.
"شريعت جو سُرُ لهي، تن تيائين تار".
= سُرُ ميلائڻ: هارموني وغيره جي سُرَ سان ٻئي ساز جو سُر ميلائڻ - وڄت سان تان ميلائڻ. هم هم ڪرڻ - پاسو جهلڻ - گالهه کي ٽيڪو ڏيڻ - پٺيراڻي ڪرڻ.
= سُرَ وِڙيا: موسيقيءَ جو علم - راڳ جو علم.
● سَرا ۽ سَرائُونُ: ث. گهر - جاءِ - حويلي - مڪان. مسافرن جي رهڻ جي جاءِ - مسافر خالو - مهمان سراءِ.
● سَرابُ: ذ. ڪلر يا واريامي زمين. ان ۾هرن مهل پاڻيءَ جو ڏيکاءُ ڏيندڙ رُڃَ. ڏوڪو - معدوم - نابود.
● سِرابُ ۽ سِيرابَ: ذ. [سن. سوراپن = ڪَيْفُ] نشو - ڪيف - خمار - ڪَهَرَ. ڊپ - ڊِڄ - خوف - پَرُ - ڏَرُ - اُدڪو.
"سپ نہ ماري سَپَ جو سِرابُ ماري".
● سَراپَنُ: مصدر. [سن. شاپ = پِنْ] بددُعا ڏيڻ - پِنْ - پاراتو ڏيڻ. (هـ. سراپنا).
= سِرابُ ۽ سِيرابَ: ذ. بددُعا - پاراتو - لعنت - پِٽَ - غضب.
= سِرابِجَنُ: لعنت پوڻ - پاراتا جهلڻ - پڄڻ - بددُعا ملڻ - هڇا ٿيڻ. ڊِڄڻ - ڏهڻ - ڏکڻ - خوف ۾ پرجڻ.

● سِراجُ ۽ سِراجَ: ذ. [ع. سراج = ڏِيئو] ڏيو - چراغ. روشني - سوجهرو. آفتابُ - سج - خورشيد.
● سُراچو ۽ سُراچا: ذ. صفت. نمڪين - لوڻ وارو - سلوڻو. (ث. سُراچي ۽ سُراچِيُونُ).
= سِرا ديهو: اسمِ خاص. ٽري جهنگلي ٻُوٽيءَ جو هڪ قسم.
● سَرادُ ۽ سَرادَ: ذ. [سن. شرادّ = بزرگن جي شيوا] مئي جي مانيءَ - ختمو - مٽل جي روح کي ثواب پهچائڻ لاءِ ٻالڻ کي ڪارائڻ جي رسم.
● سَرادارُ ۽ سَرادار: ذ. صفت. موچارو.
● سَرارو ۽ سَرارا: ذ. صفت. سِڏوئي سِڏو - سِڏو واڙو - سنڌون سِڏو.
● سِرارو ۽ سِرارا: ذ. [سن. شِلا = سِرَ + رو = وارو] پٿر - روهي - سِرَ. [سن. سُرُ = سُرڻ] وڪ - پرانگهه - چوڪرو - چپول - ڏُڪُ - پڇ - ڏوڙ - سِراڙو - سِراڙهو.
● سِراڙو ۽ سِراڙا: ذ. وڪ - پرانگهه - پيلانگهه.
"جي ساهڙ جون سولهيون سير سراڙو تن کي".
(شاهه).
پاڇ - تيزي - تکائي - ڏوڙ - چپولُ - چوڪرو - سنڌون رستو - ميدان. وهت جو پنڌ.
● سَراڙِي: اسمِ خاص. تعلقي ڪپري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَرازُ ۽ سَرازَ: ذ. چمڙي تي سون يا چالديءَ جي مڙهت ڪندڙ. سوچي - سوچي. وڏو هنرمند - پڙ ڪاريگر.
= سَرازِ ڪو ۽ سَرازِ ڪا: ذ. صفت. سرازن جو - سوچڪو - موچڪو.
● سَرازَ: اسمِ خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سَراسَرُ: ظرف. (ف). سر بسر - يڪ لخت - سڄوئي - نپٽ - اصل - بلڪل - محض - مورُ - پٽيءَ - تمام. منڊ کان چيڙي تاءِ - ابتدا کان انتها تاءِ.
= سَراسِريءُ ۽ سَراسر يُونُ: ث. مختلف ۽ گهٽ وڌ اسمن جو هڪ جيترو ورهاڱو - هڪ جيتري ورهاست - معمولي - سرسري - رواجي - ساڌارڻ -

Gul Hayat Institute

وِچُونُ - وَهَهُ - مختصر - ترجيي . نسبت . واجبي حصو - حصي رسد - حصي پاگي . ارمان - انداز - مقدارُ - پيشاني جو هڪ زيور . جلدي .

● سَرا سيمَهُ : صفت . (ف) حيران - پريشان - وائڙو - سوگو . گهبرايل - بيقرارُ . متعجب - هڪو بڪو .

- سَرا سيمَگيُ : ث . پريشاني - حيراني - بدحواسي .

● سُراغُ ≈ سُراغَ : ذ . (ع) ڳولا - جاچ - پيرو - تلاش - جستجو - کوج . نشان - ڏس - پتو .

- سُراغُ رَسانُ ≈ سراغُ رَسانَ : ذ . [ف . سراغ + رسان > رسيدن = پهچڻ] پتو لڳائيندڙ - تلاش ڪندڙ .

- سُراغُ وَٽُ : پتو لڳائيندڙ - تلاش ڪرڻ .

- سُراغيُ ≈ سُراغيَ : ذ . کوجي - جاسوس - ڳولائو .

● سُراڱُ ≈ سُراڱَ : ذ . ساز جو هڪ نالو .

- سُراڱيُ ≈ سُراڱيَ : ذ . سُراڱَ جو ساز وڄائيندڙ .

● سِرامَنُ (ث) : اسم خاص . سانوڻ .

● سَرامو ≈ سِراما : ذ . جانور جي مٿي جو چمڙو جُٽيءَ جي سِري وارو چمڙُ .

● سَرانُ : اسم خاص . هڪ ذات جو نالو .

● سَرانَدا : اسم خاص . رياست لس بيلي ۾ هڪ ديهه جو نالو .

● سَرانَديپُ : اسم خاص . (هندستان جي ڏکڻ ۾ سمونڊ ۾ ٻيٽ جو قديم نالو - جزيره لنکا .

● سرانگَ ≈ سَرانگَنُ : ث . ٻوانگ - وڏيُ وکَ - ٻاهانگ .

● سَرانيُ ≈ سَرانيُونُ (ث) : ث . ڪاني - سرائي .

● سِراڻِ ≈ سِراڻُونُ : ث . [سن . شاڻ = سيراڻ] هٿيارن کي تيز ڪرڻ جو ڦرلڏو پٿر - روهي . (ھ . سان) ڪاهيل زمين جو سيرو - اوڙو .

- سِراڻيُ ≈ سِراڻيُ : ذ . سِراڻ هلائڻ وارو - اوزارن کي صاف ۽ تکو ڪندڙ - صيقلگير - تيارو . مرشد - ڪامل - گرو .

"اڄ آڳڙيا آئيا، سُوڌا سِراڻي"
(شاهه).

● سِراڻُ ≈ سِراڻ : ذ . سانوڻ جو مهنو .

● سِراڻو ≈ سِراڻا : ذ . [سن . شرس = سيرُ] ڪنڊالو (لس) - وهاڻو - تکيو - طول - سيراندي . ٽيڪ - جهلو - سهارو .

● سَراوانُ : اسم خاص . هڪ ذات جو نالو ، ۱۲ ٻاڙا : (۱) احمد زئي (۲) التزئي (۳) بنگل زئي (۴) ديناري (۵) گرگناڙي (۶) ڪڙد (۷) قمبراڻي (۸) لهڙي (۹) لنگر (۱۰) رئيساڻي (۱۱) رديدني (۱۲) سمبلاڻي . (سينز ۱۹۳۱ع) .

● سراوَکُ ≈ سراوَکَ : ذ . جين يا ٻڌ ڌرم جو پيروڪارُ . ڪانءُ - زاغُ .

● سَراو نڈو ≈ سَراونڈا : ذ . صفت . مڙندڙ - مڙڻو . لچڪيدارُ - ملايم - نرم . پرمتڙيو - منهن ڪٽرو .

● سَراءَ ≈ سَراهُونُ : ث . [ف . سَراء = مسافرخانو] جاءِ - جڳهه - ماڳ - مڪان . سراء - مسافرخانو .

"سُڃو سَراهَن ۾ اڏيسون ڀيون آهين،
پسيو پياڪن کي دکويسون دانهين"
(نواب جانعلي) .

مڏي - ناکو .

● سُراهيجَنُ : مصدر . سرهو ٿيڻ - واسجڻ .

● سَراهيڻ : مصدر . واکاڻڻ - ساراهڻ - جسُ ڳائڻ - صفت ڳائڻ . شاباس ڏيڻ - آسُشتيُ ڪرڻ - وڏائي ڪرڻ - آفرين ڏيڻ . سفارش ڪرڻ - پارت ڪرڻ - حوالي ڪرڻ - سؤلهه ڪرڻ - پرتو ڪرڻ - پرتڻ .

● سَراهيُ ≈ سَراهيُونُ : ث . خوشي - سَرهائي - دلاسو . مبارڪ .

"ڏاڍون سَراهيُونُ تن کي منجهائي تربا" .

- سَراهيُ ڏيڪارَنُ : اميد ڏيڪارڻ . مبارڪ ڏيڻ . خوشخبري ڏيڻ . خوشي ظاهر ڪرڻ .

● سيراهيُ ≈ سيراهيُونُ : ث . ڏکڻ جو سوراخ ڪيڻ لاءِ لوهه اوزارُ - سياري (ت) .

● سَراءُ : اسم خاص . تعلقي ٻني عاقل ۾ هڪ ديهه جو نالو .

Gul Hayat Institute

= سَراءِ ۽ سَرائُونُ: ث. گهر - جاءِ - هنڌ - ماڳ - مڪان. مسافرن جي رهڻ جي جاءِ - مهمان خالو. حويلي. جهان. مڏي - ناڪو.
= سِرائيڻُ: مصدر. [سن. سِر = سُرڻ] سورڻ - هاري ڪرڻ - هٿائڻ. سنياڻڻ.
● سَرائيُ ۽ سرائيُونُ: ث. [سن. شلاڪا = سرائي] سُرمي پائڻ جي ڪاٺي. گاڏي جي ڦيٿن واري ڪاٺ يا لوهه جي لٺ. نار جي چڪر ۾ آيل ڪاٺي. ڪنهن به ڦيٿن واري گاڏي، موٽر وغيره جي ڦيٿن جي لٺ. مڇي مارڻ لاءِ ميربحرن جي هڪ اوزار جي ڪاٺي. بخيو - ٽاڪو - ٽوپو - ڪُٽ.
= سَرائيُ بارُ: ذ. آٽ جي لڏ جو اهو بار، جو آپو سنئون ٻيهي.
= سَرائيُ هڻڻُ: ٽاڪڻ - ٽانڪڻ - ٽوپڻ - ٽوپو ڏيڻ - ڪُٽ هڻڻ - بخيو هڻڻ - بخيو - سيبڻُ. پٿريءَ جي مريض جي آلت جي سوراخ ۾ پٿري ڪيڻ لاءِ سَرائي گهيڙڻ.
● سِرائيُ ۽ سِرائيُونُ: ث. سلائي - ٽوپو. اسم خاص. هڪ ذات جو ڏاڙو. سري جا رهاڪو. سنڌ جي ڪنهن چڪي مڙس جو لقب. لماڻو - سياڻو - فهميدو - سنڪرُ.
= سِرائيڪوُ ۽ سِرائيڪا: ذ. صفت. سرائيءَ جو.
● سِرائيڪيُ ۽ سِرائيڪيُونُ: ث. سنڌي مسلمانن جي هڪ قديم ٻولي.
= سِرائيُ هڻڻُ: ٽوپو ڏيڻ - بخيو هڻڻ - سلائي ڪرڻ.
● سَرايَتُ ۽ سَرايَتُونُ: ث. (ع). تاثير - اثر.
= سَرايَتُ ڪَرَڻُ: رَچڻ - گهڙڻ - اندر ۾ وهڻ - اندر ۾ گهڙڻ - جذب ٿيڻ. اثر ڪرڻ - تاثير ڪرڻ. ڪن به ٻن شين جو هڪ ٻئي ۾ ملي وڃڻ.
● سَرايوُ ۽ سَرايا (ث): ذ. ڪيوڙ جو چمڪو - چمڪاٽ.
● سَرٻُ ۽ سَرٻَ (ث): ذ. صفت. [سن. سَرُوَ = سپ] سپ - ڪُسُل - سجو - سمڌو - سارو - مڙيوئي - سمورو - سر بستو - پورو. هرڪو - هرهڪ - سيڪو - جيڪو سو.
= سَرٻَ سُوڻهارِيُ ۽ سَرٻَ سُوڻهارِيُونُ: ث. تمام سهڻي - موچاري - حسين.
= سَرُ بَڪُ ۽ سُرُ بَڪَ: ذ. سڀ ۾ حاضر.
= سَرُ بَنڪُ ۽ سَرُ بَنڪَ: ذ. صفت. سڀني انگن وارو - گهڻن رستن وارو.
● سَرُ بارِيُ ۽ سَرُ بارِيُ: ذ. [ف. سر = متو + بار = بوجهه] وهت جي ٻهي پاسن کان وڏَلُ بارُ. ٻهي پاسن کان بار کڻندڙ وهت.
● سَرُ بَرُ ۽ سَرُ بَرَ: ذ. [ف. سَر = متو + بر > بُردن = کڻڻ] اڳواڻ - مهندار. (ظرف). قبول. ذمي.
= سَرِ بَرِ ڪَرَڻُ: ذمي ڪرڻ - حوالي ڪرڻ. قبول ڪرڻ - مڃڻ - قبولڻ - آڇڻ - ها ڪرڻ.
● سَرُ بَراهُ ۽ سَرُ بَراهَ: ذ. [ف. سر + به = سان + راه = رستو] انتظام ڪندڙ - منتظم - ڪارڪن - ڪارگذار. اڳواڻ - ليڊر.
= سَرُ بَراهِيڪارُ ۽ سَرُ بَراهِيڪارَ: ذ. [ف. سر + براه + ڪار = ڪر] ڪاروبار هلائيندڙ - منتظم - ڪار پردازُ - ڪم هلائيندڙ - منيب.
= سَرِ بَراهِيُ ۽ سَرِ بَراهِيُونُ: ث. انتظام - بندوبست - نظم و نسق - جوڙجڪ - اهتمام. همت - سرفرازي. عزت - مان.
● سَرُ بَراهِيُ ڪَرَڻُ: عزت لهڻ. چڱو ڪم ڪرڻ. نالو ڪيڻ. گوءِ ڪڍڻ. اڳواڻي ڪرڻ.
● سِرَ بَنڊُ ۽ سِرَ بَنڊَ: ذ. سيرون وجهندڙ - سيرون ناهيندڙ.
● سَرُ بَنڪِيُ ۽ سَرُ بَنڪِيُ: ذ. هر شيءِ کي ڪائي ويندڙ، گهت ذات وارا فقير. حرام ۽ حلال جي تميز نه ڪندڙ.
● سَرُ بَتُ ۽ سَرُ بَتَ: ذ. ڪاڏڙ شيءِ يا اڏ رڌل ڪاڏو.
● سُرُ هاتُ ۽ سُرُ هاتَ: ذ. لڪل سنهون آواز - گڏ و چڙ آواز. ٽُڻ ٽُڻ. قُس قُس. ڪڙڪ.

Gul Hayat Institute

ـ سُرْ ٹَاتْ ڪَرَڻُ: پَٽ پَٽ ڪرڻ ـ آواز ڪرڻ. هوريان ڳالهائڻ.
● سُرْ ٻُرْ ۽ سُرْ ٻُرُونْ: آهستي گفتگو ـ گوش گفتار ـ سُس قُس. سُرٻُر ـ گفتگو.
ـ سُرْ ٻُرْ ڪَرَڻُ: سُس قُس ڪرڻ ـ ڪَن ۾ ڳالهه ٻڌائڻ. هوريان هوريان ڳالهائڻ.
● سَرْ ٻَنْڪ ۽ سَرْ ٻَنْڪَ: ذ. سيبني الڪن وارو ـ ويڪ. هر جا حاضر ناظر.
● سُرْ ٻُرْ ۽ سُرْ ٻُرُونْ: ث. ڪَن جي ڳالهه ـ آهستي ڳالهه ـ سُسُ قُسُ.
ـ سُرْ ٻُرْ ڪَرَڻُ: تمام هوريان ڳالهائڻ.
● سَرْ تابيُ ۽ سَرْ تابيُونْ: ث. (ف). نافرماني ـ سرڪشي ـ حڪم عدولي ـ بغاوت. نمڪ حرامي.
● سَرْ تاجُ ۽ سَرْ تاجَ: ذ. سڀي جو چيت ـ سردار ـ رئيس ـ وڏيرو ـ پرڌان ـ مکي ـ دڳيدارُ. آقا ـ خاوند ـ مالڪ. پتي ـ شوهر ـ سڄڻ. سوامي. سائين ـ حضرت. اڳواڻ ـ رهبر. ڇڪو سڄڻ. وڏي درجي وارو. حاڪم.
● سَرْ تاجُ بَنائِڻُ: ڪنهن کي پنهنجو فخر سمجهڻ ـ خاندداني باعزت وارو تصور ڪرڻ. سردار بنائڻ.
● سُرِ تانُ: اسم خاص. ٿر ۾ رهندڙ راجپوتن جي هڪ ذات جو نالو.
● سَرْ تَنُ ۽ سَرْ تَنَ: ذ. البار ـ سَتَ ـ ڪَنڌُ ـ ديهُ ـ ڪوڙ ـ ڪُندُ ـ موجودات ـ ڪيچ ـ دَلَ. سامان سڙو ـ رَسَد ـ سيڏ و سامان ـ سامگري. جنگي اسباب ـ باروت ـ هٿيار پنهوار.
● سُرْ تَنُ: مصدر. [سن. سُمر = ياد ڪرڻ] سمجهڻ ـ خوش ڪرڻ ـ سنيالڻ.
ـ سُرْ تِ ۽ سُرْ تُونْ: ث. [سن. سُمرَتي] سمجهه ـ عقل ـ هوش ـ سُرجهه ـ بوجهه ـ شعور ـ يادگيري. ڄاڻ ـ خبر ـ سڌ ـ سماءُ ـ سُرَ ـ ڪَلَ ـ سَمَڪ ـ وِدِيا ـ علم. ڏيان ـ خيال ـ توجهه ـ ساوِڌاني ـ سوچ ـ ياد ـ حافظو ـ چيتو ـ ياداشت ـ هوشياري ـ سمرٿي ـ هنئين گهر ـ ذِهن. سنيال ـ تات ـ هرڪهور ـ پرداخت ـ سارَ ـ سنيار. پروڙ ـ امتياز. دريافت. ڳڻتي ـ فڪر.
ـ سُرْ تِ اچَنُ: هوش اچڻ. ڄاڻ پوڻ.
ـ سُرْ تِ چَڏَڻُ: افعال بگاڙڻ ـ بد عادت بنجڻ.
ـ سُرْ تِ ۾ هُجَڻُ: هوش ۾ هجڻ ـ هوشيار هجڻ.
ـ سُرْ تِ نَہ رَهَنُ: هوش نه هڻ. عقل نه هڻ. وساري چڏڻ ـ پُلائي چڏڻ ـ ياد نه رهڻ ـ خيال تان لهي وڃڻ ـ نِراد ر ڪرڻ. بد حواس ٿيڻ. موڪو ٿيڻ. وِسو ٿيڻ.
ـ سُرِ تو ۽ سُرِ تا: ذ. صفت. سچيت ـ ساوڌانُ ـ هوشيار ـ خبردار ـ سجاڳ.
ـ سُرْ تِ وَڌائِڻُ: سليقو بنائڻ ـ سليقه دار ڪرڻ.
ـ سُرْ تيوُ ۽ سُرْ تيا: ذ. عاقل ـ سمجهدار ـ سُرتو.
ـ سُرْ تيائيتوُ ۽ سُرْ تيائيتا: ذ. صفت. چيتائتو ـ هوشائتو ـ سمجهو ـ متمان ـ حوصلائتو ـ سوبتو ـ ساگو واگو. سياڻو ـ سچيت ـ ڏاهو ـ سُڄاڻ. داناءُ. نمتو ـ ري پيتل ـ هوشيار ـ باهوش. سالم. هرهيزي ـ هرهيزگار ـ ڪِريائتو. ديرينو ـ گنيير ـ ڏيرجوان ـ زِيرَڪُ ـ چتر ـ سڌو هرو. خبردار ـ سُجاڳ ـ سياڻو ـ عقل مند ـ سرتيو.
ـ سُرْ تيو ۽ سُرْ تيا: ذ. صفت. سرت وارو ـ داناءُ ـ عقلمند ـ چالاڪ. سچيت ـ هوشيار ـ سمجهو. ان هڏير ـ نظر پذير ـ آگاه ـ متمان ـ سُرتيائتو.
● سَرْ تو ۽ سَرْ تا: ذ. [سن. سِر = سَرَنُ] جيڏو ـ هم عمر. برابر ـ مثل ـ مٽ ـ هَمْسَر. شريڪ ـ ثاني ـ جوڙياڪ. هڪ جيترو ـ هڪ جهڙو ـ هڪ جيڏو ـ سَرِ يڪو. هم وزن ـ تُلُ ـ سمان ـ سنئين ڪاني ـ سَساوي. سنگتي ـ يار ـ دوست (ذ. صفت). قابل ـ لائق. (ث. سَرتيي ۽ سُرْ تيونْ = ساهيڙي ـ سهيلي).
● سُرْ تا: لٿوڙي.
"سرتا ساريو سوڪري، جرهاڙي جاڙاءُ"
(تاريخ سنڌ ادب ـ ١٨٦).
● سَرْ تيا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سَرْ تيلَ ۽ سَرْ تيلونْ: ث. سوڙين کي ٻڌڻ لاءِ ڪم ايندڙ رنگين رسي.

Gul Hayat Institute

● سَرَتُ ۽ سَرْتَ: ذ. اڪ جو ڪٽر- ذرو- تنڪو- ڪٽو. مال کي رسي ٻڌڻ جي جاءِ تي پيل گاٺ. هڪ بيماري.
● سَرِتُ ۽ سَرِتَ: ذ. سُچَرُ- سَتَرُ. خوش.
● سُرِتَڙِ ۽ سُرِتَڙُونُ: ث. رسي کي ڳنڍ ڏيڻ جو هڪ نمونو- (ل) سرڪڻ ڦاهي- لوپي. ڳنڍ.
● سِرِتَڙِ ۽ سِرِتَڙُونُ (ل): ث. سرڪڻ ڦاهيُ- لوپي.
● سِرِتو ۽ سِرِتا (ث): ذ. پاڇهريءَ جو ننڍو سنگ.
● سِرِتِيُ ۽ سِرِتِيُونُ (ل): ث. پاڇهر يا جوئر جو ننهو سنگ- سنگ جي ٽڪري.
● سُرِتِيُ ۽ سُرِتِيُونُ (ث): ث. چَونڙي جي چوٽي. دلي جي ڇڇي.
● سَرْٽِيفِڪِيٽُ ۽ سَرْٽِيفِڪِيٽَ: ذ. [انگ. Certificate] سند- پروانو. رضانامو. ڪارگذاري جي چٺي. هلت چلت جو پرزو. خوشنودي.
● سَرْپُ ۽ سَرْپَ: ذ. سَپُ- نانگ- ٻلا. ازدها- اجگر. ڪينہ ورُ.
● سَرْپارا: اسم خاص. بروهي بلوچن جو هڪ قبيلو.
● سَرْپَٽُ ۽ سَرْپَٽُونُ: ث. گهوڙي جي ڊوڙ جو هڪ نمونو.
- سَرْپَٽُ ڊوڙُ: تمام تيکو پڇڻ- تيکو ڊوڙڻ.
● سَرْپَرُ ۽ سَرْپَرُونُ: ث. سُس ڦُس- پُٽ پُٽ- پٽڪو- ٻاهور- پٽڪار- جهونگار- ڪنن جي ڳالهه- پٽڪات- چوڪو. آهسته ڳالهه- ڪجهه ٻڌڻ. ڪُرڪو- ڪينجهڪو- رُٽڪو. سُرڪو- چُرڪو.
- سَرْپَرُ ڪَرَڻُ: آهسته ڳالهه ٻولهه ڪرڻ. جاءِ ڏيڻ لاءِ سوڙها ٿي وڃڻ- ڪجهه سرڻُ.
● سَرْپَرَسْتُ ۽ سَرْپَرَسْتَ: ذ. مددگار- نگهبان- خبرگير- محافظ- حامي.
- سَرْپَرَسْتِي ۽ سَرْپَرَسْتِيُونُ: ث. نگهباني- حمايت- مددگاري.
● سَرْپَرَهُ: اسم خاص. بلوچ قوم جو هڪ قبيلو.
● سَرْپَنْچُ ۽ سَرْپَنْچَ: ذ. ميئر مجلس- صدر- سياهتي- پريزيڊنٽ- ٽياڪر- امين- ثالث- مڌيستُ. مهندار.
● سَرِپُورُ ۽ سَرِپُورَ: ظرف. تمام تيز- تيز رفتار.
● سُرْپُ وِ ياپُ: ظرف. سپ ۽ ماضر.
● سَرْپَيچُ ۽ سَرْپَيچَ: ذ. بادشاهن، نوابن، اميرن جي پڳ ۽ موتين جي لڙي.
● سَرْجُ: اسم خاص. راڳ ۽ وجت جي ستن قسمن مان هڪ قسم. هندڪي وجت جو چوٽون سُر.
● سَرْجامَ ۽ سَرْجامُونُ (ل): ث. اوپر- پيدائش- نيسر- واڌ. (مومل مينڊرو ص ٨٧).
● سَرْجامِيُ ۽ سَرْجامِيُونُ: ث. تياري- ناهڻ ٽوهڻ- سرانجامي- پوائي.
● سَرْجَنُ ۽ سَرْجَنَ: ذ. (انگ. Surgen) جراحت ڪندڙ- آپريشن ڪندڙ- ڊاڪٽر.
● سُرْجَنُ ۽ سُرْجَنَ: ذ. (سن). معزز ماڻهو- پلي مانس- شريف.
● سُرْجَنُ هارُ: اسم خاص. سن. پيدا ڪرڻ وارو- خالق. مالڪ- خدا.
● سِرْجَنُ: مصدر. [سن. سُرج = خلقڻ] آسرڻ- آپرڻ- پيدا ٿيڻ- ڪين مان ڪي ٿيڻ. وڃڻ. وڌڻ. جمڻ.
"سِرجي تہ سُور، ساماڻي تہ سُک وِيا"
(شاهہ).
- سِرْجَنْهارُ ۽ سِرْجَنْهارَ: ذ. خلقيندڙ- پيدا ڪندڙ- پالينڊڙ- آپائيندڙ- خالق- مالڪ پرماتما.
● سَرْجَنُ: مصدر. تيار ڪرڻ.
● سُرِجَنُ: مصدر. جيتن ڪان ڪاڇي وڃڻ- ڪينٽون لڳڻ- آڏوهي ڪاٽڻ. پورو ٿيڻ. خراب ٿي وڃڻ.
● سُرِجِيٽُو ۽ سُرِجِيٽا: ذ. سُرنديڙ جيت (وچون، بلا وغيره).
● سُرِجِيُ ۽ سُرِجِيُ: ذ. صفت. سُرجيت- خبردار.

Gul Hayat Institute

● سُرْجيِتُ ۽ سُرْجيِتَ ۽ ذ. سجاڳ ـ باهوش ـ بيدار. سُرتيو ـ آگاهه ـ واقف. جيئرو ـ حيات.
ـ سُرْجيِتائي ۽ سُرْجيِتائيپُ : ث. سجاڳي ـ بيداري. هوش ـ سُرتيائي. آگاهي ـ واقفيت. اطمينان ـ فڪر ـ غور.
ـ سُرْجيِتُ ٿيڻ : سجاڳ ٿيڻ ـ هوشيار ٿيڻ. واقف ٿيڻ ـ آگاهه ٿيڻ.
● سُرْجيِوَنُ ۽ سُرْجيِوَن : ذ. صفت. [سن. سير = سُرَنُ + جيون = حياتي] سرسبز ـ شاداب. زرخيز. روح افزا ـ روح بخش ـ جان بخش ـ حيات بخش ـ فرحت بخش. مضبوط ـ لازوال.
● سُرْجيِوَنُ پُوتيِ : ث. هڪ قسم جي فرحت بخش ۽ زندگي بخش پوٽيءَ جو نالو.
● سُرْجيِوَنُ پَهاڙُ : ذ. سَرجيون پوٽيءَ وارو جبل. فرحت بخش ۽ سرسبز جبل.
● سيرُ ڄڻُ (ڪ) : مصدر. ڪير، گهه وغيره جو جمڻ. پيدا ٿيڻ ـ نهڻ ـ بنجڻ. (هـ. سرجنا).
● سُرْجهڻُ : مصدر. [سن. سُ = چڱي طرح = جُڇا = ڄاڻڻ] سمجهڻ ـ پروڙڻ ـ ڄاڻڻ ـ مغز مر وهاڻ ـ پرجهڻ ـ لڪڻ ـ پُڇهڻ ـ پُروُجهڻ ـ معلوم ٿيڻ ـ آگاهه ٿيڻ ـ خيال مر اچڻ.
ـ سُرْجهُ ۽ سُرْجهَ : ذ. صفت. آزاد ـ ڄاڻو ـ سمجهو.
ـ سُرْجهُ ۽ سُرْجها : ذ. سڃاڻ ـ سمجهه ـ زيرڪ ـ چتر ـ سڏ پرو ـ متمان ـ آزاد سمجهه.
● سُرْچيڑُ ۽ سُرْچيڑا : ذ. پڪيءَ جو هڪ قسم جو وڻ جي ڏارين ڀان پنهنجو آڪيرو ٺاهي.
● سُرْچشمو ۽ سُرْچشما : ذ. (ف). پاڻي نڪرڻ جي بنياد جو هنڌ ـ منبع. آبشار.
● سُرْچڻُ : مصدر. پرچڻ ـ پرپڻ ـ ريجهڻ ـ راضي ڪرڻ ـ خوش ٿيڻ ـ راس ٿيڻ ـ مان ڪرڻ ـ سانت ڪرڻ. سامت مر اچڻ.
ـ سُرْچاءُ ۽ سُرْچاوَ : ذ. پرچاءُ ـ ٺاهه ـ صلح ـ سُلوڪ ـ راضي نامو.
ـ سُرْچاءُ ٿيڻُ : ٺاهه ٿيڻ ـ صلح ٿيڻ ـ رضانامو ٿيڻ.
ـ سُرْچاءُ ڪرڻُ : ٺاهه ڪرڻ ـ صلح ڪرڻ ـ رضانامو ڪرڻ.
ـ سُرْڇائيڻُ : ڏارڻ ـ سانت ڪرائڻ ـ ڏُهائيڻ ـ ڀهائڻ ـ ٺاهي ڇڏڻ ـ صلح ڪرائڻ. جهيڑو لاهڻ. ٿهڪائڻ ـ ملائڻ. ڪيڏائڻ ـ ڪڏائڻ. هيرڻ ـ موافقت ڏيڪارڻ.
● سُرْڇيهو ۽ سُرْڇيهُ : ذ. هڪ قسم جو پکي.
● سُرْڇو ۽ سُرْڇا : ذ. سائو ـ آباد ـ سرسبز. سڏو. سڏائو ـ سولو.
● سُرَڇيِ ۽ سُرَڇيِپُ : ث. صفت. ڪاهه واري جوه. (ضد. آرَڇيِ).
● سُرْحالُ ۽ سُرْحالَ : ذ. صفت. خوشي ـ راضي ـ نهال ـ سرهو ـ پرسن ـ سکي. آسودو. آڇَڪُ. فرحتِ مر ـ سزي مر. وندرِيَلُ ـ پرڀيل ـ رِيُڏَلُ ـ رِيُڄهيلُ. بختاور ـ پاڳوارو. شَبِ ـ چڱو.
● سُرْحدِ ۽ سُرْحدُونُ : ث. سَنڊو ـ دلگ ـ حد. پاسو ـ پر. ڪناروَ. انتها. (اسم خاص). تعلقي ڪهوڪي مر هڪ ديهه جو نالو.
● سُرْحلَ : اسم خاص. تعلقي نوشهري مر هڪ ديهه جو نالو.
● سُرُخ ۽ سُرُخَ : ذ. صفت. [ف. سُرخ = ڳاڙهو] هڪ رنگ جو قسم ـ ڳاڙهو ـ لالُ ـ آحُمَرُ ـ رَتو. تنبوءَ جي وڇين ڪائي ـ چوبَ. ماسي جو انون حيصو.
ـ سُرخِ خانِ ۽ سُرخخانُونُ : ث. ڳاڙهاڻ ـ لالاڻ ـ رتاڻ.
سُرْخائيِ ۽ سُرْخائيِپُ : ث. ڳاڙهاڻ ـ رَتائي ـ لالاڻ ـ رتاڻ ـ سُرخِ خانِ ـ ڳاڙهائي ـ ڳاڙهَپَ.
ـ سُرُخُ ٿيڻُ : ڳاڙهو ٿيڻ ـ لال ٿيڻ. ڪاوڙ مر لال ٿيڻ ـ غصي مر اچڻ. ميوي جو پڪڻ. نشهي مر پُر ٿيڻ.
ـ سُرْخُرُو ۽ سُرْخُرُوُ : ذ. صفت. [ف. سرخ + رُوُ = مُنهن] لال منهن وارو. آبرو وارو ـ مانائتو ـ عزت وارو ـ مُعزّز. مقبول ـ اڳهيل. عزيز. نامور. فتحمند ـ ڪامياب. فخر ڪرڻ وارو. ليرنجو ـ بي حيا ـ بي شرم.

Gul Hyat Institute

= سُرُخُرُو ٹيڻُ : ماڻ وڃائڻ جي کوشش ڪرڻ- آڇ ٻوڙ. خوش ٿيڻ. ڪامياب ٿيڻ. وعدو وفا ڪرڻ.

= سُرُخُرُو رَهڻُ : سچو رهڻ- ٻورو رهڻ. عزت سان رهڻ.

= سُرُخُرُوئيُ ۽ سُرُخُرُوئيُون : ث. عزت- شان- مان- آبرو- مانُ مٺُ- ناموس- سٽمانُ- آبُ. سيمُ- ستُ- درجو- ساک- پتَ- پدُوي- معتبري.

= سُرُخ ڪرڻ : ڳاڙهو ڪرڻ- لال ڪرڻ.

= سُرُخو ۽ سُرُخا : ذ. ڪميونسٽ پارٽي سان تعلق رکندڙ- ڪميونسٽ- ڏهريو. سفيد رنگ جو گهوڙو. ذ. صفت. ڳاڙهو- لالُ- سُرُخُ.

= سُرُخيُ ۽ سُرُخيُون : ث. ڳاڙهاڻ- لال رنگت. هڪي سيرَ جي ميٽي. عورتن جي ستن سينگارن مان هڪ- لالي. خونُ- لهُو.

● سُرُخا : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. ڪميونسٽ.

● سُرُخابُ ۽ سُرُخابَ : ذ. ڏنڊ جي هڪيءَ جو هڪ قسم، بدڪ جنس مان، رنبي جيڏو، رنگ ميٿائُون. (ث. سُرُخابيُ ۽ سُرُخابيُون).

● سَرْخَمُ ۽ سَرْخَمَ : ذ. ٻروٽ- چاٽي- سرجس.

● سُرُخو ۽ سُرُخا : ذ. گهوڙي جو هڪ قسم، رنگ اڇو، بٽَ تي ٿورا چيٽَ. (ث. سُرُخيُ ۽ سُرُخيُون). (صفت). سرخي رنگ (حقيقي رنگ اڇاڻ تي مائل). جو گهوڙو جنهن جا ڪٿين قسم: ١- شربتي سرخو (ڳاڙهيرو سرخو) ٢- نيرو سرخو ٣- سياهه سرخو ٤- ڪلزار سرخو ٥- عنبرد سرخو يعني پنج ڪليان سرخو.

● سُرُخيُ ۽ سُرُخيُون : ث. مضمون جو سرو- عنوان. گهوڙيءَ جو هڪ قسم. عورتن جي سينگار جو هڪ قسم- لالي.

● سَرْدُ ۽ سَرْدٌ : ذ. [سن. شَرَدَ = ٺڏو] ٺڏو- ٺريل- سيل. آلو- گهميل- آڏوڪو. رڪو- نيرو سوهيو. ٻيجان. سست- ڍيلو. بي لطف- بي مزي- بي رونق. بزدل- نامرد.

= سَرْدُ ڪَرَنُ : ٺارڻ- ٺڏو ڪرڻ. غصو ڏيرو ڪرڻ.

= سَرْدُ گَرْمُ : صفت. موافق- ٻورو ٻنو.

= سَرْدُ مِزاجُ : ظرف. سَرْدَ دلُ- سُسْتُ. بي مَرّوت.

= سَرْدُ مِهْرُ : صفت. بي مِهر- بي رحم- بي محبت بي مَرّوت. بي ڏيان- بي وفا. سخت دلُ- ڪٺورُ- ظالم.

= سَرْدُ مِهْرِيُ ۽ سَرْدُ مِهْرِيُون : ث. بي وفائي- بي مَرّوتي. سنگدلي. بي پرواهي.

= سَرْدِيُ ۽ سَرْدِيُون : ث. ٺڏ- ٺار- سيءُ- ٻاروُ- برد- سيٺل- خنڪي. زڪام. ريزش- نزلو- لهيس. سياري جي سنڈ- سيارو.

" ١. سَردي ساليمُ نہ رهان، گرمي ٿيان گذاو"
" ٢. سَردي ساليمُ نہ رهان، ڪوسي سهان ڪانہ" (شاهه).

= سَرْدِيُ گَرْمِيُ ۽ سَرْدِيُون گَرْمِيُون : ث. ڏک سک- تڪليف- مشڪلات.

= سَرْدِيُ گَرْمِيُ ڪانُ بچڻُ : گرم سرد هوا کان پاسو ڪرڻ. تڪليف کان آزاد رهڻ- مشڪلات کان بچڻ.

= سَرْدِيُ لڳڻُ : سيءُ لڳڻ- ٺار پوڻ. لهيس ٿيڻ.

= سَرْدِيُن هُجڻَ : سڪرات ۾ هجڻ.

= سَرْدِيُ هُجڻُ : نزلو زڪام ٿيڻ- سيءُ هُجڻُ.

● سَرْدارُ ۽ سَرْدارَ : ذ. اڳواڻ- امير- دڪيدارُ- سَرْوَرُ- صدر- مکي- منهه منيُ- پربوڙس- ٻيل- وڏيرو- چوڌري- پرڌانُ. حاڪم- آفيسر- والي. پالڊپ- راج ڏئي- امام- هادي- پيشوا. رسول ڪريم صلعم جن جو لقب.

= سَرْدارِيُ ۽ سَرْدارِيُون : ث. اڳواڻي- دڪيداري- اميري- حاڪمي- افسر- حڪومت. وڏيرهائي- رئيس ٻڌو. بزرگي. رهبري.

● سَرْدَرُ ۽ سَرْدَرَ : ذ. پٺ جي ٽيڪ لاءِ در جي مٿان رکيل ڪاٺي- سَرْدَرو.

Gul Hayat Institute

= سَرُد رو ۽ سَرُدَرا: ذ. سَرُدَرُ.
● سَرُدَرَ خَتِي: اسم خاص. خاص ميوات تي عائد ڪيل هڪ قسم جي ڊَل.
● سَرُدو ۽ سَرُدا: ذ. هنڌائي جو هڪ قسم- شردو. (ذ. صفت). ميناج وارو- ميٺو.
● سَرڌا ۽ سَرِڌانُون: ث. [سن. شَرُدّا= ايمان] ويساهه - يقين - پروسو - عقيدو- اعتبار. دين ڌرم - الجام - وچن. حُبّ. خوشي.
= سَرِڌالو ۽ سَرِڌالُو: ذ. صفت. سچو- وفادار. ايمانوارو - ايماندار. پروسي جهڙو. وچن تي پورو.
= سَرُڌاوان ۽ سَرُڌاوانَ: ذ. ايمانوارو. وفادار.
= سَرُڌوان ۽ سَرُڌوانَ: ذ. صفت. وفادار. ديندار. ايمان وارو. سرڌالو- پروسي جهڙو. انجام جو پورو.
● سِرِڏَرَ ۽ سِرِڏَروُن (ث): ث. دروازي جي چوڻڪ جي متين ڪاٺي- سَرُدَرُ.
● سَرُر: ث. آتشبازي جي سڙڻ جو آواز.
● سَرِڙاٽ ۽ سَرِڙاٽَ: ذ. سوسات - تڪڙي هلڻ جو آواز. تڪڙي گفتگو جو آواز. سَرُڙو- گار.
● سَرِڙاٽَ: ذ. سنهون آواز. بدن ۾ ڪنهن جيت جي سُرُ سُرُ.
● سَرِڙِ بَرِڙِ: ظرف. تڙ تڪڙ- جهت پت- امالڪ.
= سَرِڙ بَرِڙِ ڪَرَڻُ: تڪڙ ڪرڻ- جلدائي ڪرڻ.
● سَرِڙِڪو ۽ سَرِڙِڪا (ث): ذ. اوچتو نڪري وڃڻ وقت، ٽيل آواز- تيزيءَ سان نڪرڻ وقت آواز.
● سَرِڙڻُ: مصدر. تلوار وغيره ميان سان چڪڻ- باهر ڪيڻ - چڪڻ - رسڪائڻ. چلڻ.
= سَرِڙو ۽ سَرِڙا: ذ. تلوارڪشي. دَبَ- دَبڙاٽَ. گار.
= سَرِڙو ڀَنَائيُ: دَبائڻ- وڙهڻ.
● سُرڙو ۽ سِرِڙا: ذ. مينهن جو غبار. سَرڙاٽُ. (ذ. صفت). چنل نڪ وارو.
● سِرِڙبو ۽ سِرِڙيا: ذ. صفت. اڪيلي سر ڪمائيندڙ. جوڙي ڪالسواءِ هاري- هٿاهينُ.
● سَرِزَدُ: ظرف. اتفاق- واقعو- حادثو- ڪالهه. ڪاوڙيل- چڙيل- غصي- ناراض- رَنجُ. ظاهر- نمودار.
= سَرِزَدُ ٿيڻُ: ظاهر ٿيڻ- نمودار ٿيڻ- ظهور ۾ اچڻ.
● سَرُ زَمينَ ۽ سَرُ زمينُونُ: ث. ڌرتي- پٽ- زمين. ملڪ- ولايت- ديس- اقليم- خيطو. سطح. جاءِ- هنڌ- تڏو. جاءِ واردات- واقعي جو هنڌ- اصل جاءِ. بنياد- ڪارڻ- سبب- دليلُ.
● سَرُسائيڻُ: مصدر. [سن. سَرَسَ: سُ= چڪي طرح + رس = پهچڻ] گهٽو ڪرڻ- جهجهو ڪرڻ- وڌيڪ ڪرڻ- زياده ڪرڻ. ويجهائڻ- اضافو ڪرڻ. چاڙهڻ- تاليوارو ڪرڻ- ترقي ڪرائڻ- اڳرو ڪرڻ- چاڙهو ڪرڻ- واڌارو ڪرڻ. مشهور ڪرڻ.
= سَرُسُ ۽ سَرُسَ: ذ. صفت. سواهو- وڌيڪ- سُنوالو- زياده- سَنجيڏُ- سرسو- گهٽو- هيڪاندو- جهجهو- بَهُونُ- ميٺو- وافر- الاهي. اتم- اوچو- بالي- اعلي. پلارو- چوڪو- خاصو- فائق- نهايت چڱو- عمدو- سريشٽ- سٺو- بهتر. بهشُ- وڏو. مٿيون- برتر. چڱي رَسَ وارو- هَڏَ ۾ پيرُيل. (اڪ). ث. سَرُسي ۽ سَرُسيُونُ).
= سَرُسائيُ ۽ سَرُسائيُونُ: ث. گهٽائي- واڌ- جهجهاڻ- سرسيُ. سبرسالي- سُڪرُ. واڌارو- اضافو. آچائي- فضيلت. جوهر- خوبي- خاصيت- گهيائي- آتمتا- گڻ- شرف. سَبڦَتَ- پرڪاسُ. فوقيت- وڏائي- بالادستي.
= سَرُسُ سَاوِيُ ڪَرَڻُ: بازي ڪڍڻ- شهه ڏيڻ- زور ٻڌڻ- وڌيڪ ڪامياب ٿيڻ.
= سَرُسو ۽ سَرُسا: ذ. واڌ- واڌارو- سَرُسيُ- زيادتي- گهٽائي.
"ڏيئي وِيا آڏولَ ڪي سورن جو سرسو" (شاهه).
سَوايو- سَرُسُ- وڌيڪ.

Gul Hayat Institute

= سَرُسيُ ۽ سَرُسيُونُ: ث. صفت. زيادتي- گهٽائي- سوائي- سنوالي- جهجهائي. زيادتي- اڳرائي. ظلم- زبردستي. ڏڪ- ڏاڍ. ترقي. پلائي. خوبي- خاصيت- آڇائي- گٽيپائي- گڻ- جوهر- فضيلت- آتر- فوقيت- شرف. واڌ- واڌارو- چاڙو- وراڻ. ڦورو- مهرباني. كاميابي- فتح- سوپ.

= سَرُسيرو ۽ سَرُسيرا: ذ. صفت. كجهه وڌيڪ- ٿورو گهڻو- ڪچ جهڙو- ٿورو زياده- الٽ كجهه واڌ.

= سَرسيُ ڪرڻُ: گوء كڍڻ- سوپ ڪرڻ- ڪسر ڪڍڻ- بازي كڍڻ- شهه ڏيڻ- مات ڪرڻ- ٻئي كي هارائڻ. منهن متي كڍڻ. اڳرو ٿيڻ.

= سَرُسيُ لَهڻُ: سرس ٿيڻ. اڳرائي ڪرڻ. گوء كڍڻ- سبقت حاصل ٿيڻ.

● سَرَسُ ۽ سَرَسَ (ث): ذ. سَرِيُهڻَ جو ون

= سيرسُ: ذ. [سن. شريش=] هڪ قسم جو ڪوٺر جهڙو پسارڪو وڪر- ڪاڪ ڪنڊ لاء ڪم ايندڙ دوا- ٽنيڻ. گهوڙي ۽ ڳائي مال جي وڳڻ مان ٿهندڙ دوا.

● سَرُسَ ۽ سَرُسُونُ: ث. ڪنهن به ڳالهه جي ٿوري خبر- ڪڙڪ. ڪل- خبر- علم- ڄاڻ.

● سَرِسامُ: ذ. (ف) مغز جي بيماريء جو هڪ قسم- مغز جي پردن جي سوج واري بيماري. دماغ جي خرابي- مغز جو خلل. بدگماني- شڪ- وهم.

● سَرُسَاتَ ۽ سَرُساتُونُ: ث. مصالح- كاڌي وغيره تيار ڪرڻ لاء گهربل شيون. سيڌو ساڌو- سيڌو سامان- سَمَرُ- توشو- رَسَدُ. گاهُ- چارو.

● سَرُسَبزُ: ذ. صفت. (ف) سائو- هميشه سائو- هريو- شاداب- بهاري وارو- هريو پريو- خوش بهار. فتح مند- كامياب. تازو توانو- خوش. پريو پاڳيو- آباد- وَڏِيلُ- ويجهيل- ڦاٽ. سينگار- گلكاري. سكيو- آسودو.

= سَرُسَبزُ ٿيڻَ: تازو توانو ٿيڻ- شاداب ٿيڻ- خوش خورم ٿيڻ. ڪرسي نشين ٿيڻ- قابل پذيرائي ٿيڻ- شهرت حاصل ڪرڻ. آسودو ٿيڻ.

= سَرُسَبزُ هُجَنُ: تازو توانو هجڻ- خوش هجڻ. عزت وارو هجڻ- زيب زينت حاصل هڻڻ.

● سَرُسُيَرُ ۽ سَرُسُيَرَ: ذ. صفت. سائو- آباد. ساڇو. سياڪو. سيٽاڻو. فرخنده- سكيو- ستابو- آسودو.

● سَرُسَتيو ۽ سَرُسَتا: ذ. چالبازي- كيڏ- الكل (ٻيلا).

● سَرُسَتيُ ۽ سَرُسَتيُونُ: ث. خود قرباني- آپ ڀليدانُ- پاڻ صدقو.

● سَرُسَرُ: ث. هوا جو تيز آواز- زوزٽ- سرڙاٽ. سردي سبب هڪ نموليجي حالت- ڏڪڻي.

● سَرُسُرُ ۽ سُرُسُرُ: ث. خارش- كِرُڻهينُ- كِرسِرو- تيرتير. كن جي گهالهه- پٽڪو- جنبش. بت تي كنهن جيت جو سُرڪو.

= سُرُسُرُ ڪرڻُ: هري گهالهڻ- بدن تي كنهن جيت جو سرڪڻ.

● سُرُسُرُو: ذ. اناج كي كائيندڙ جيت- سُرڙو.

● سَرُسَرِيُ: صفت. آسان- سولو- سهنجو- سڌو ڪو- سڌرو- سليس. ٿورو- گهٽ- ذرو- خيرڪو- قليل. آرامي- سكي- آسودو. هلو- سنهون- هلكو- كمزور- مختصر- مجمل طور. جلدي- تكڙو- جهٽ پٽ. بي پرواه. اچاتو. بي مقصد. ترچيو. معمولي. بي ترتيب- ذري كٽان ذري كٽان. دليلي. عدالت خفيه.

= سَرُسَرِيُ نَظَرُ: مٽاچري نگاهه.

● سَرُسِلو ۽ سَرُسِلا (ث): ذ. [ع. سلسلة] بندوبست- جوڙجڪ- ٺهراءُ- ٺاهُ- پرٻنڌ- سڌو ڪڙائي- چالاكي. تياري. شوق- چاهُ. شروعات- ابتدا- منڊ.

● سَرُسِيٽو ۽ سَرُسِيٽا: ذ. سوچ- ٽوٽر (١٣٠).

● سَرُسَوَتِ: اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.

● سَرُسوتيُ: اسم خاص. هڪ ديويء جو نالو. برهما جي زال. سڀني عملن ۽ ننن جي موجد.

Gul Hayat Institute

علميت جي ديوي - وِدِيا جي ديوي. فضيلت جي ديوي (هندن جي عقيدي موجب) - پگوتي. الهه آباد جي ويجهڙائي ۾ وهندو هڪ درياءَ جو نالو.

● سَرِشارُ ۽ سَرِشارَ: ظرف. [ف. سَر=متو+ شار>شو ريدن=وهڻ] مخمور - مست - خماريل - مٽ ۾ مست - مؤج ۾ - متوالو - نشه ۾ چور - غرور يا جواني ۾ مست. لبريز - پريل - سالا سال - منهان منهن - پرپور.

= سَرِشاريُ ۽ سَرُشاريُون: ث. مستي - بيخودي - نشو.

● سَرِشٹ ۽ سَرِشٹُون: ث. [سن. سريشت> سرج=خلق] خلقت - جوڙجڪ - پيدائش - طينت. ليچر. خو - مزاج - طبيعت - عادت - خصلت - خمير - فطرت. جسم - وجود.

● سَرِشٹو ۽ سرِشٹا: ذ. نظام - ستاءُ - ناهڪ - بندوبست - جوڙجڪ - طريقو - دول - نمونو - ڍنگ - سجل - ڪرم - قاعدو - ريت - ترڪيب - دستور. جڳت - جهان - دنيا - خلقت. تواريخ. داخلا. دفتر. ڪارگذاري. ڪاغذ پت.

= سَرِشتيُ ۽ سَرِشتيُون: ث. خلقت - پيدائش. ڪائنات.

● سَرِشٹيدارُ ۽ سَرِشٹيدارَ: ذ. جج جو حاضري زيردست - منجسٽريٽ جو زيردست عملدار.

● سيرُشيتُ ۽ سيرُشيتُون: ث. [سن. سريشت> سرج=خلق] دنيا - جهان - جڳ - جڳت - سنسار - لوڪ - وِسْ - عالم - ڪائنات. زمانو - سَمو. زمين - پرٿوي. خلقت - مخلوقات. سَرُ - دنياداري - جهانداري - لوڪ چار. لوڪ - دليا جا مانهو. دليوي معاملو - سنساري جهڳڙو.

= سيرُشيتُ ڪَرُتا: خلقت جوڙيندڙ - خالق.

● سيرُشٹيُ ۽ سيرُشيٽيُون: ث. [سن. سيرشتي= دنيا] خلقت - ڪائنات - دليا - جهان - خدائي - جڳت. قدرت جي جوڙ - مخلوق - خلق الله. هستي - موجودات.

● سَرِشڪُ ۽ سَرِشيکَ: ذ. (ف). قطرو - ڪوڙهو - اشڪ - آلمو.

● سَرُطانُ: اسم خاص. (ع). آسمان جي چوٽين برج جو نالو - ڪرڪ راس - ڪرڪ گهيرو. هڪ آبي جيت - پاڻي واتڙو - ڪيڪڙو. هڪ بيماريءَ جو نالو.

= سَرُطانُ بَحرِيُ: ذ. مڇيءَ جو هڪ قسم. ٿلي ٿورُ. ۽ قسم: هڪ بحري، ٻيو بري، هن کي ساڙي دوائن ۾ ڪم آڻين.

= سَرُطانُ نَهرِيُ: هي سَرطان، نهري جي شڪل تي ٿيندو آهي، پر نهري جي پٺ تي سُٹي هڏي ته پاڻي ڪير وانگر نڪرندو آهي. هڪ پساريڪو وڪر، جو دوا طور ڪم اچي.

● سُرُطانَ: اسم خاص. تر ۾ رهندڙ ٽڪرن جي هڪ ذات جو نالو.

● سَرِطانپُور: اسم خاص. تعلقي هالا ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُرُعَتُ ۽ سُرُعَتُون: ث. (ع). جلدائي - تيزي - تڪڙ - شتابي. ڦڙتائي - چالاڪي.

● سَرفِرازُ: ظرف. [ف. سَر + افراز> افراشتن = ڪڍو ڪرڻ] منهن مٿي - سرخرو - اعليٰ - بلند - اوچو - وڏو - چنديو. معزز - ممتاز. ترقي يافته. خوش - پهرايل - نوازيل - مان ڏنل - عزت ڏنل.

= سَرُفِرازُ ڪَرَنُ: اوڄ تي رسائڻ - بلندي ڏيڻ - وڌائڻ - چاڙهڻ - ترقي ڪرائڻ. نوازش ڪرڻ - چنڊڻ. وڏي عزت ڪرڻ - عزت بخشڻ - درجو عطا ڪرڻ. نهال ڪرڻ - خوش ڪرڻ.

= سَرُفِرازُ هُئَنُ: ترقي يافته هڻ. عزت وارو هڻ - ممتاز هڻ.

= سَرُفِرازِيُ ۽ سَرُفِرازِيُون: ث. بلندي - اوڄ وڏائي. شان - بزرگي. ترقي - اضافو. عزت. ناموري - ميل جول. بهادري.

● سَرُفِيرو ۽ سَرُفِيرا: ذ. صفت. [ف. سر + فرو = هيٺ [ڪنڊ هيٺ - لاجواب - فڪرمند.

● سَرِفُو: اسم خاص. تعلقي سکر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَرُقُو ۽ سَرُقا (ث): ذ. ٽورو خرچ - قناعت - بچت - پاڇي - سرفو.

Gul Hayat Institute

● سَرُ ڦوکو: اسم خاص. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻساريکو وڪر، چرائتي جي اڻن جهڙو هڪ ساڻو ڳاهُ، سواد ڪڙو ۽ تيکو، خاصيت گرم. (هـ. سَرُ ڦوکو).

● سَرُ ڪَ ۽ سَرُ ڪُنُ: ث. ڪهوڙي جي واڳ ـ ڏوري ـ رسي ـ نوڙي.

ـ سِرُ ڪَ ساهِيُ ۽ سِرُ ڪَ ساهِيُونُ: ث. هڪ قسم جي ڪُنڊ ـ سُرڪڻ ڦاهي ـ سُرڪٽي ـ ڦاهي ـ ڦاسي ـ ڦٽه و ـ ڦاڙه و.

ـ سُرُ ڪَتسائِيُ ۽ سُرُ ڪَتسائِيُونُ: ث. سِرڪ ساهي ـ سرڪٽي ـ ڦاسي ـ ڦاهي ـ ڦندو ـ ڦاڙو.

ـ سَرُ ڪَتاڪو ۽ سَرُ ڪَتاڪا: ذ. رَسيءَ جو ڦاهو.

● سَرُ ڪارِ ۽ سَرِ ڪارُونُ: ث. [ف. سَر = مٿو + ڪار > ڪردن = ڪرڻ] حڪومت ـ راج ـ گورنمينٽ. رياست. تخت ـ مَسنَدَ ـ سنگاسَنُ. آقا ـ مالڪ ـ سردارُ. گهر جي مالڪياڻيءَ جي عزت جو خطاب. دربار شاهي ـ عدالت ـ ڪچهري ـ بارگاهه ـ دنيوي ڪاروبار. سموري دولت، تن، مَن ۽ دَنُ.

"سَمُوري سرڪار، نيٽي رکج ناهيم" (شاهه).

ـ سَرُ ڪارِي ۽ سَرُ ڪارِيُ: صفت. حڪومت جو ـ سرڪار جو ـ گورنمنٽي ـ شاهي ـ حضوري ـ ڪاڪماڻو. رياستي.

ـ سَرُ ڪارِيُ ڪاغَذُ: گورنمنٽي پَنو ـ اسٽامپ وغيره.

ـ سَرُ ڪارِيُ وَظيفو: سرڪار جي طرفان ملندڙ رقم ـ پينشن.

● سَرُ ڪارِيُ ۽ سَرُ ڪارِيُونُ (ث): ث. تاجي جي تندن کي ڏار ڪرڻ جي هڪ ڪاڻي.

● سَرُ ڪاڻِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سَرُ ڪَرُدو ۽ سَرُ ڪَرُدا: ذ. [ف. سَر = مٿو + ڪرده = ڪيل] اڳوان ـ ليڊر ـ دڳيدار ـ سردار ـ ڏهندار. مکي ـ وڏيرو ـ منيب ـ رئيس. حاڪم ـ پرڌان. مکيه ـ وڏو ـ خاص. پالدَپُ. ڏرو ـ هادي ـ رهبر. قابل ـ چالاڪ ـ هوشيار.

● سَرُ ڪَرِيُ: اسم خاص. بگٽي بلوچن جو هڪ قبيلو.

● سَرُ ڪَسُ ۽ سَرُ ڪَسُونُ: ث. [سن. سَرُ سَنشِيمَنَ = سرڪس] جسماني ڪرتبن جو تماشو.

● سَرِ ڪَشُ: ذ. صفت. [ف. سَر + ڪَش > ڪشيدن = ڇڪڻ] حڪم عدولي ڪندڙ ـ باغي ـ نافرمان ـ راڄ دوهو ـ سر زور ـ عاق ـ سَر ڦيريو. آراولدو ـ وَڙڪو ـ شتر بي مهار. بد معاش. فسادِيُ ـ جهڳڙالو ـ خلليي. مغرور. گهگهيُرُ ـ هوڏي. نمڪ حرام. بي وفا. هلڪڙو.

ـ سَرُ ڪَشِيُ ۽ سَرُ ڪَشِيُونُ: ث. بغاوت ـ نافرماني ـ راڄ دوهي. برابري ـ بد معاشي. بي وفائي. نمڪ حرامي. حرامزائي ـ لچائي. فتنو ـ بلوو ـ بغاوٽ ـ فساد. وڏائي ـ هَٽُ. حُجت.

● سَرِ ڪِلُ ۽ سَرِ ڪِلَ: [الگ Circle] حلقو ـ دائرو ـ ڻ يا چڻ تهن مان ناهيل تعلقي جو پاڳو. نيڍو ٽڪر. صوبو.

● سَرُ ڪَلِيانُ ۽ سَرُ ڪَلِيانَ: ذ. حقي جو هڪ قسم. هڪ قسم جي سُلفي. گهوڙي کي ڏيڻ وارو الياڻ. گڏهه جي آلت جو اصطلاحي نالو.

ـ سَرُ ڪَنبِيُ (پيلو) اسم خاص. هڪ قسم جي گل جو نالو.

● سُرُ ڪَنِ ۽ سُرِ ڪَنُونُ: ث. هڪ قسم جي سرڪنڊ ڳڻيد ـ ڦاهيُ ـ سرڪڻ ڦاهي ـ دام.

ـ سُرُ ڪَنِ ڦاهيُ ۽ سُرُ ڪَنُ ڦاهيُونُ: ث. سُرُ ڪَنِ.

● سُرُ ڪَنُ: مصدر. [سن. سير = سيرَنُ] تيرڪڻ ـ ڦسڪڻ ـ ڪسڪڻ ـ گسڪڻ. رڙهڻ. هيٺ ڪيرڻ. چُرڻ ـ سُرڻ. هلڻ ـ گهمڻ ـ ڦرڻ. روانو ٿيڻ ـ پڄي وڃڻ.

ـ سُرِ ڪَ ۽ سُرُ ڪُونُ: ث. ڪِسڪَ ـ تيرڪَ. گِسڪو ـ جُنبُشُ ـ لوڏو.

ـ سُرُ ڪاتُ ۽ سُرِ ڪاتَ: ذ. چُرُ ڪو ـ ڪسڪو. چُرُ پُرُ ـ سُرُ ڪو ـ جنبش ـ لوڏو.

Gul Hayat Institute

ـ سُرْکارُ ۽ سُرْکارَ: ذ. سُرْکاتُ.
ـ سُرْکائِڻُ: ڪا شيءِ آهستي ڪڍي وڃڻ ـ کسڪائڻ. چُرڪائڻ ـ چُرچُر ڪرائڻ.
ـ سُرْکائِيندڙُ ۽ سُرْکائِيندَڙَ: ذ. صفت. کسڪائي وينڌڙ ـ چوري ڪندڙ.
ـ سُرْکو ۽ سُرْکا: ذ. سُرْکات ـ کِسکو. چُرپُر ـ سُرپُر.
● سُرْکَنُ: مصدر. ڏتارجڻ ـ لالچجڻ ـ حرصجڻ ـ موهجڻ ـ هرکجڻ ـ برغلائجڻ. چڪجڻ ـ کِهلجڻ. سُرْکون ڏيڻ ـ کِيت ڏيڻ ـ ڏُڪ پيرڻ. ڏرڙات ڪري ايڻ.
ـ سُرْڪَ ۽ سُرْڪُونُ: ث. کِيت ـ ڏُڪَ. چُڪو ـ ٻُٽو ـ لَٽَ ـ چَرون ـ ذرو ـ ٽورو.
ـ سُرْڪِي ۽ سُرْڪِيُونُ: ث. سُرڪ ـ ڏُڪ ـ چُڪو.
ـ سُرْڪِي پِيرَنُ: سُرڪ پرڻ ـ ڏُڪ پرڻ ـ ٽورو ڏيڻ.
ـ سُرْڪِي پِيارَنُ: ڏُڪ پيارڻ. زهر ڏيڻ. قسم کڻائڻ. خوار ڪرڻ.
● سُرْکو ۽ سُرْکا: ذ. انگورن، داک وغيره مان ٺهيل رَسُ ـ دوا طور استعمال ٿيندڙ هڪ وکر.
● سُرْکِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سَرَکِيُ: اسم خاص. تعلقي ٽل م هڪ ديهه جو نالو.
● سَرَکِيُولَرُ ۽ سَرَکِيُولَرَ: ذ. [انگ Circular] سَرڪاري هدايت نامو ـ گشتي حڪم يا چٺي. اشتهار يا اڌ نامو.
● سَرَڪُ ۽ سَرْڪَ (ث): ذ. ڏاس جي ڏاڪڻ کي ويڙهڻ لاءِ ايڏائي فوٽ ڊگهو ڪاٺ جو ٽڪر ـ اِٽيُ.
● سَرْڪُ ۽ سَرْڪَ: ذ. صفت. برڪ ـ چولبد ـ بسنديده ـ جوڙ. اتم.
"لوهو لال لڳڻ جو چاکڻ منجهان چڪ،
تنهان ٻوءِ سَرْڪُ ڪَٽيءَ وادوڙن ٻم"
(خان زئي).

● سِيرْکُ ۽ سِيرْکَ: ذ. جادو ـ طلسم ـ مَنڊُ.
● سَرْکائِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سِيرْکَنَ: اسم خاص. هڪ خوشبودار وڻ جو نالو، جنهن جا ڇوڙا، ڪائيون، پَنَ، ڦاڙ ڪم اچن (۱- ڦاڙ، چوپ چيني ۲- پن، ڪمال پت ۳- ڦر، جاڦر ۴- ڇوڙو، دال چيني ۵. ڪائي سِرْکَنَ).
● سِيرْکَنْبُ ۽ سِيرْکَنَبُ: ذ. [سن. شري = لچمي + ڪنب = ڪنڌر] هڪ قسم جو سرهو ڪاٺ ـ چندن ـ صندل ـ رِکَتِچَنْدن. (ث) چوڻي.
"آکون، ڀاکون، سيرڪنب شاخون،
ٻن چوڪا چندن ڪولر"
(شاهه).
● سِيرْکَنَ (ڪ): مصدر. هرکڻ ـ لالچڻ ـ ڦيلجڻ ـ
● سَرَکو ۽ سَرَکا: ذ. صفت. جهڙو ـ والگر ـ طرح ـ گهاءِ ـ جيهو ـ جنسي. موافق. آچارُ ـ برابر ـ مثل ـ ساکيات. هڪجيڏو ـ جيئُسُ ـ جيڏو ـ نظير ـ ثاني ـ مَٽ. هڪ جهڙو ـ مشابهت رکندڙ ـ برابر. ساڳئي قسم جو. سنئون ـ ليول م ـ هورو ـ ساڳي سنوت تي. انڪل ـ قريباً ـ ڪنهن جي شان وڏائ ـ سَرَ ـ ساڳئي قسم جو.
● سَرْکِيُ ۽ سَرْکِيُونُ: ث. اڳيان، ڦيان ٽوڙي وڇتهي هڪ جيتري بار سان پريل گاڏي. کَتَ جي اِيُسَ. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو. گهوڙي.
● سَرَکِياڙِيُ ۽ سَرَکِياڙِيُونُ (ث): ث. ظرف. سراسَري.
● سَرْکِيلُ ۽ سَرْکِيلَ: ذ. سريڪو ـ هڪ جهڙو. پائيچاري ـ برادري.
● سَرَکاٽِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سَرْکائِيُ: مصدر. هارَنُ.
● سَرْگِرانُ ۽ سَرْگِرانَ: ذ. [ف. سر + گران = گرو] خفا ـ ناراض ـ ڪشيده خاطر. مغرور ـ متڪبر. خمار آلوده ـ مخمور.
ـ سَرْگِرانِي ۽ سَرْگِرانِيُونُ: ث. خمار. مٿي جو ڏورُ. ڪشيدگي ـ رنجيدگي. غم ـ افسوس. افسردگي.

Gul Hayat Institute

● سَرِ کَرُدانُ ۽ سَرِ کَرُدانَ ؛ ذ. [ف. سر + گردان > گردیدن = قِرِنُ] حیران ـ پریشان ـ شدر. بتلیل ـ ویچون. گهمندڙ ـ رولو.
= سَرِ کَرُدانُ هُنُ: پریشان هئڻ. قربان هئڻ ـ صدقي هئڻ.
● سَرُ کَرُمُ: ذ. [ف. سَر + گرم] جوشائتو ـ گرم جوش ـ پرجوش ـ اتساهي ـ شوق مند ـ آجَمي ـ آجَمائتو ـ نيهي ـ سَعيائتو ـ تبکو. چالاک. محنتي.
= سَرُ کَرُمي ۽ سَرُ کَرُمِيُونُ: ث. جوش ـ اتساهه ـ شوق ـ سعيو. خفت ـ جنون. تيزي ـ کوشش بليغ. آمادگي. چالاکي. آجَر ـ اَدر. پڙکي ـ فَلَکَ ـ ڏَنَ.
● سَرُ گُذَشْتَ ۽ سَرُ گُذَشْتُونُ ؛ ث. [ف. سَر + گذشت > گذشتن = گذرڻ] اتفاق ـ قضا ـ حادثو ـ سهاس ـ جوکي جو ڪر ـ واقعو ـ ماجرا. قصو ـ ڳالهه ـ آکاڻي ـ کهاڻي ـ ڪٿا ـ افسانو ـ احوال ـ داستان. جانبازي ـ وَرِتانت. ڳالهه ـ چرتر. پچاڙي ـ جنم ساکي ـ جيوني ـ سوانح عمري.
● سَرُ گَس ۽ سَرُ گَسُونُ: ث. جسماني ڪرتبن جو تماشو. ميڙ ـ سرگشت ـ جلوس ـ سواري ـ جَج.
= سَرُ گَسُ کَيَڻُ ؛ جلوس ڪيڻ ـ سواري ڪيڻ ـ جَج ڪرڻ يا ڪيڻ.
● سَرُ گَلُ جو سُورُ: اسم خاص. ڪيرٽر جبل ۾ هڪ لَکَ جو نالو.
● سَرُ گَمُ ۽ سَرُ گَمَ ؛ ذ. [سن. سرگم = سَتن سُرَن جو لاڙهه چاڙهه] آواز جي ستن پَدن تي سُرَ ۽ لَئِي جو اُتار ۽ چاڙهه. آواز جي لاهي ۽ چاڙهيءَ جا ستَ ڏاڪا. راڳ جي ڪروت مثلاً: (۱) سا (۲) رِي (۳) گَ (۴) مَ (۵) پَ (۶) ڌَ (۷) نِي. جنهن ۾ [(۱) سا = سهرج (۲) رِي = رِکَبُ (۳) گَ = گندارُ (۴) مَ = مَدَمُ (۵) پَ = پنجم (۶) ڌَ = ڌيوَتُ (۷) نِي = نکاد].
= سَرُ گَمَ سِکائِيُ ؛ صلاحون سکائڻ ـ ڪتيون پڌائڻ. سِڌ يون پڌائڻ.
● سَرُ گَئُ ۽ سَرُ گَئَ: ذ. صفت. گئن وارو. شڪل وارو. ساڪار.
● سَرُ گوشي ۽ سَرُ گوشِيُونُ ؛ ث. [ف. سَر + گوش = ڪن] ڪن جي ڳالهه ـ سُس ڦُس.
= سَرُ گوشي کَرَڻُ: ڪن ۾ آهسته آهسته ڳالهائڻ ـ آهسته گفتگو ڪرڻ.
● سَرُ گِيرُ ۽ سَرُ گِيرُ ؛ ذ. [ف. سر + گير > گرفتن = ونڻ ـ پکڙڻ] گهوڙن کي ٿيندڙ هڪ بيماريءَ جو قسم ـ زڪام، نزلي، لپس، سردي، لڏ (هاڻي بيمارڻ سان ٿئي).
● سَرَ گَپ ۽ سَرَ گَپُونُ: ث. رسي.
= سَرَ گَپ کَيَڻُ: آزاد ڪرڻ.
= سَرَ گِيءِ ۽ سَرِ گِيُونُ: ث. ڪتي جي ڪچيءَ ۾ ٻيل رسو.
● سَرَ گَپ ۽ سَرَ گَپُونُ (ک) ؛ ث. پنهنجي ڦر کي ڏارائي ڇڏيندڙ ڇوهائي ـ سُمهير.
= سَرَ گَپ هُجَڻُ: ڦر تي هجڻ.
● سَرُ گَپ ۽ سَرَ گَپ: ذ. [سن. سُوَرگ = بهشت] بهشت ـ سُورڳ ـ فردوس ـ جنت. عدن جو بهشتي باغ. فرحت ـ خوشي ـ آرام. پَرمَ آنند. عيش. پي دنيا. آسمان ـ فَلَکُ (ذ. صفت). چگو ـ خوشبودارُ. ونڪٽ ـ اندرلوڪ. (ه. سَرَ گَ).
= سَرُ گَواسُ ۽ سَرُ گَواسَ: ذ. موت ـ رحلت ـ رضا.
= سَرَ گَواسِي ۽ سَرُ گَواسِيُ: ذ. صفت. بهشتي ـ جنتي ـ فردوسي ـ سُوگي ـ سُورگباشي ـ جنت ۾ رهندڙ ـ فردوس مڪاني. مغفور ـ فوتي ـ مرحوم ـ مُئل. (ث. سَرَ گَواسِيڻ ۽ سَرُ گَواسِيُونُ).
= سَرُ گَواسِي ٿِيڻُ: انتقال ڪرڻ ـ مرڻ. بهشت ۾ وڃڻ.
= سَرُ گِيُ ۽ سَرُ گِيُ ؛ ذ. ث. بهشتي ـ جنتي ـ فردوسي ـ سُورگي ـ سَرُ گواسي. آسمائي ـ آڪاسي. فوتي ـ مُئل ـ گذريل. مغفور ـ مرحوم.
● سَرُ گِوُ ؛ اسم خاص. تعلقي ٻني عاقل ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَرُ لُ ۽ سَرُ لَ: ذ. ۲۰ کان ۳۰ مهٽن جي جمار وارو گهوڙو ـ کيرو ـ وچيرو ـ لنڊ و قَرُ.

● سَرَ لُ ۽ سَرِلَ : ذ. [سن. شُرَل = سرلو- سکيو- سهنجو- سُوکو- سادو- ٻالو پولو- صاف.
= سَرُل زِبانُ : ذ. صفت. ڳالهائڻ جو چٽو- چٽرو- فصيح- زبان جو تکو. تکڙو ڳالهائيندڙ.
● سَرُلاٽِ ۽ سَرُلاٽُونُ : ث. بلوچستان جي مشهور ٽڪرين جو نالو.
● سَرُلو ۽ سَرُلا : ذ. [سن. سرنيو+سرلو] هَوا- واءُ- هير- ٺڏي هَوا. ٻاڦي. مينهن- مينهوگي- مينهن جي موسم- رُهي وارو وقت- جهڙ- ملارُ. رکو ڪاڏو (ذ. صفت). جهت ٻڌلڏڙ- جلد سڌندڙ- ڪنن جو تکو- تيز. صاف- چٽو- ظاهر- ٻڌرو. ساده- صاف دل. سٿون سيڌو. سچو- ايماندار. نمڪ حلال- وفادار. جٽ- ڪيڏنگو- الاڙي.
= سَرُلائيُ ۽ سَرُلائيُونُ : ث. سادگي. بودلائي- پورڙائي- بوگهلائي. سوڪائي- سولائي. تکائي- تيزائي- جلدائي. چٽائي (ٻڌڻ جي).
● سَرُليُ ۽ سَرُليُونُ : ث. ڪنن جي ٻاڙي ۽ ڦليءَ جهڙي شڪل جي ٻاڻ جو ڪهه.
● سَرُما : ث. (ف) مياروَ- سردي جي موسم.
● سيرُمالُ ۽ سيرُمال (ث): ذ. آٿ تي تاکين کي ٻڌي قابو ڪرڻ وارو رسو.
● سَرَمالِهيُ : اسم خاص. ٿر ۾ رهندڙ برهمڻن جي هڪ ذات جو نالو.
● سُرُمائيُ : ث. سمند جي هيڪ مڃيءَ جو قسم. (گور) ۽ (ڪرڪٽ).
● سَرُمايو ۽ سَرُمايا : ذ. [ف. سَرُمايَه = دولت] ڌنُ- دولت- پونجي- زر- ملڪيت. مور- اصل زر- موڙي. فند.
= سَرُمايَه دارُ ۽ سَرُمايَه دارَ : ذ. ملڪيت وارو- دنيادار- دولتمند.
● سَرمَدُ : ذ. صفت. [ع. سَرَمَدٌ = بقادارُ] دائم- قائم- هميشه- پيوسته- رهڻ وارو- دائمي- غيرفاني. قادر لايزالُ- جنهن جي ابتدا انتها نه هجي. خدا تعالىٰ. سَرميل- سردارُ. دهليءَ جي هڪ مجذوب ولي الله جو تخلص يا لقب.
● سَرُمَسُتُ ۽ سَرُمَسُتَ : ذ. [ف. سر+مست] متوالو. مدهوش- مخمور- نشي ۾ چور- بدمست. اسم خاص. سنڌ جي هڪ صوفي شاعر "سچل" جو لقب.
● سَرُمَنَڊَلُ ۽ سَرُمَنَڊَلَ : ذ. هڪ ساز جو قسم- مورچنگ- وات چنگ. سَو تارن وارو هڪ ساز (ه. سَرُمَنَڊَلُ).
"سَرُ مَنَڊَلُ جي ساز منجهان سانبو چا سمجهي".
● سُرُمو ۽ سُرُما : ذ. اکين ۾ ٻاڻ جو ڪاري رنگ جو هڪ پٿر- سوئيرو- الجن.
"سرمون سياهي جو رڻ کي رهاءِ"
(شاهه).
(ذ. صفت). سنهون- باريڪ. اڇي چانديءَ جو سنهون پورهون لڙهيُونُ- مقيش- مُڪو (ه. سَلما). وارَ جي نوڪَ جيترو- تمام ٿورڙو- ذرڙو.
= سُرُمائيُ ۽ سُرُمائيُ : ث. ذ. صفت. سُرُمي جي رنگ جهڙو- پُسورهڙو- ڪَوئرَسيرو- ڪَڪيرو- ڪيڙو.
= سُرُمَه تَسُخيرُ : سرمو قابو ڪرَڻُ وارو.
= سُرُمو ٻاڻيُ : اکين ۾ سُرُمو وجهڻ. اکيون ٻڌڻ- چمڪڻ- ٽهڪڻ- ڏيهي ڏيڻ.
= سُرُمگينُ : ف. سرمو ٻيل- سُرُمي وارو- ڪجلو.
= سُرُمو ڪارو : ٽڪر جي ڪاڻين مان ڪاري رنگ تي چمڪندڙ پٿر مان ٺهيل سُرُمو.
= سُرُمو ڪَرَنُ : پيهڻ- زبون ڪرڻ- ناس ڪرڻ.
= سُرُمو وِجهَنُ : گمراهه ڪرڻ- الڏو ڪرڻ. چالاڪي ڪرڻ.
= سُرُميدانيُ ۽ سُرُميدانيُونُ : ث. سُرُمي وجهي رکڻ جي شيءِ- آلڙو.
= سُرُميدائيُ ۽ سرميدَٽيُونُ : ث. سُرُميدانيُ.
● سَرُمورائيُ : اسم خاص. پتافي بلوچن جو هڪ قبيلو.
● سَرمورو ۽ سَرمورا : ذ. صفت. مور جي ڪچيءَ جهڙي ڪچيءَ سان.

Gul Hayat Institute

"پاروچا پيا گهڻا منهنجو ساجن سَرمورو" (مبارک).

● سَرَمِيلُ ع سَرْمِيلَ: ذ. سردار- اڳوان- منهندار.

● سَرَنْ: اسم خاص. هاڙهي جبل (بلوچستان) جي پاڙ وٽ هنگلاج غار ويجهو چند ٽنڊين غارن جو ٽالو، هندن جي عقيدي مطابق هڪ ديوي جي تلاءَ جو هنڌ، عقيدتاً. ۽ هنجڻ جي جاءِ.

● سَرَنِ: ث. [سن. شَرَنَ = پناهه] پناهه- اجهو- آسرو- اوٽ- آسري جي جاءِ- پناهه جي جاءِ. شامَ. حفاظت- بچاءُ- رکيا- پناروَ- آڙ. حمايت- جتهلو (ظرف). حوالهي- آسري.

- سَرَنِ ۾ آڻڻُ: ڪنهن جي پناهه ۾ وڃڻ- اجهو وٺڻ- بچاءُ وٺڻ- پناري پوڻ.

- سَرَناگَتَ ع سَرَناگَتُونْ: ث. [سن. سرن + آگت = آيل] سَامَ- آجهو- پناروَ- دامن.

- سَرَناگَتَ ع سَرَناگَتَ: ذ. سامَ ايل- آجهي ۾ آيل- پناهگير- شرنارٿي.

- سَرَنِ دَرْياءَ: ظرف. درياهه داخل- درياهه حوالي- درياهه جي لڌر.

● سَرَنِ: ث. [سن. سُمَرْتي = ياد گيري] هوش- يادگيري- خبرداري.

● سَرَنامو ع سَرَنامَا: [ف. سَر + نام = لکت] خطَ جي سٽان ليکيلُ پٽو- ائڊريس. نالو- اسم. پاريٽو- نشان- ڏَسُ. خطابُ- لقب. عنوان. منڊ- مهڙ. فهرست.

● سَرْناءَ: ع سَرْنائيُونْ: ث. سُوئرَ جي ناسَ.

● سَرْنائي ع سَرْنائيُونْ: ث. [سن. سُوَنْ = آواز ڪرڻ] توتاريءَ جو هڪ قسم- شهنائي- توتاري- شرناءَ. لڙ- بانسري. سُرلي. تُرِيُ.

- سَرْنايو ع سَرْنايا: ذ. صفت. توتاريءَ وارو- شرنائي، شرناءَ وَڄائيندڙ.

● سَرَنْجيڙِيُ: اسم خاص. تعلقي جوهي ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● سَرَنْڊَ ع سَرَنْدَ: ذ. پُڄتُ وارو- پهچندي وارو- سرلدي وارو. ملڪيت وارو- پهسي وارو- شاهوڪارُ. اميرُ.

- سَرَنْڊو ع سَرَنْڊا: ذ. شاهوڪارُ- دنيادارُ.

- سَرَنْڊَنَا ع سَرَنْڊِنائُونْ: ث. طاقت- سڪهه.

- سَرَنْڊَنَاتُ ع سَرَنْڊِناتَ: ذ. شاهوڪارُ- پهچندي وارو.

- سَرَنْڊِيُ ع سَرَنْڊِيُونْ: ث. هُونڊَ- آسودگي. وَسُ- پهچندي- هلندي. وسيلو- ذريعو- آپاءُ. سمرٿي- لياقت- لائقي. فوقيت. جمعيت. وسعت. اختياري.

- سَرَنْڊِياتُ ع سَرَنْڊِياتَ: ذ. پهچندي وارو. ملڪيت وارو- هوندي سرندي وارو.

- سَرَنْڊِيارُ ع سَرَنْڊِيار (ل): ذ. شاهوڪار. پهچندي وارو- هلندي وارو.

- سَرَنْڊِيءُ وارو ع سَرَنْڊِيءَ وارا: ذ. صفت. هوند وارو- وَسعتمنڊُ- سَرلدو. فوقيت وارو. جمعيت وارو. پهچندي وارو- هلنديءَ وارو. وسيلي وارو- اپاءَ وارو.

- سَرَنْڊِيُون ڪَرَنُ: پنهنجي مرضي موجب هلڻ. پئي جو لحاظ نه رکڻ.

● سَرَنْڊائيُ: اسم خاص. آسٽريليا جي هڪ عجيب پکيءَ جو ٽالو، قد ٽنڊو ڪڙ جيڏو، رنگ پورو يا خاڪي، ڳچي، ڪنب، پُڇ ڳاڙهو يا ڪهنبو.

● سَرَنْڊِ ڪَنْڊِ ع سَرَنْڊِ ڳنڊِيُونْ: ث. بيماريءَ جو هڪ قسم- نڊي ڦوپ.

● سُرْنڊو ع سُرْنَڊا: [سن. سُوَرَ = آواز] هڪ قسم جو ڪهٽين تنڊن وارو ساز. ولائتي سارنگي. چوڙتارو.

- سُرْنَڊائيُ ع سُرْنَڊائيُ: ذ. سُرْنڊو وڄائيندڙ. جنتر نوازُ.

- سُرَنْڊو وَڄائيُ: ريهرسَلُ- ريهرسَل. هدايت ڪرڻ- چَوَنُ- آڪڻ. آزمون ليزاوِ ون ڪرڻ.

● سِرِلنگ ع سِرِلنگُونْ (ث): ث. [سن. سُرلگا =] وينديُ ۾ ٻيل موتين جي قطارَ.

● سُرِنگ ع سُرُنگُونْ: ث. [سن. سرلگا =] نقب- سوراخ- ٽنگ.

● سُرَنگ ۽ سُرَنگَ: ذ. صفت. [سن. سُ= سئو+ف. رنگ] سڻي رنگ وارو- سُرخ رنگ وارو.

● سُرَنگارُ ۽ سُرَنگارَ (ث): ذ. سهنگارُ.

● سُرَنيگُون: ذ. [ف. سَر+ نگون = مڙيل] شرمنده- خجل. آبتو.

● سِرِنگهَ ۽ سَرِنگهُونُ: ث. [سن. سُرَنگا=چُرَ] زمين جي الدر کوٽيل چُرَ- غار- کندَ- چُرَ- وڏو ڏرڙُ- گُرُ- رُکهه- ڏورو- جبل الدر پيچرو- بهرو- گجهو رستو- چور رستو- غفا- لَمُجُورُ- بُخارو. کات. کاڻ. ٽکر ٽاکڻ جي لوهي سيخ- چنجور. لانگ جو هڪ قسم، چِتَ ڪري، ۽ سنهي، تکو هلندڙ. (ه. سِرِنگَ).

- سِرِنگهِ کَرَڻُ: چُرَ کوڻڻ- زير زمين رستو ٺاهڻ. ٻاڙ کائيڻُ. اکوڙڻ- ٻاڙ پٽڻ- بيخ کيڏڻ. جڙَ کيڏڻ. الدران ٽي اندران کات هڻڻ. منصوبو سيڙڻ.

- سِرِنگهِ هَٽڻُ: زمين اندران رستو ٺاهڻ- کوڻڻ. بغاوت ڪرڻ.

- سُرِنگهيڙو ۽ سُرِنگهيڙا: ذ. سنهو سوراخ- ٽنگ.

● سِرِنگهُو ۽ سِرِنگها: ذ. ٽر ملڪ ۾ هڪ قسم جو وَنُ.

● سُرَنگو ۽ سَرَنگا: ذ. صفت. چٽي آواز وارو.

=سَرُلِيواهُ: اسم خاص. تعلقي ڪنڊ ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَرِنَوِشتَ ۽ سَرلَوِشتُونُ: ث. [ف. سَر+ نوشت> نوشتن = لکڻ] نصيب- ليکيو- قسمت- تقدير- پاڪ- قضا- انگ.

● سَرَنهُ ۽ سَرَنهَ: ذ. جبل جو هڪ جالور.

● سِرِنهَ: ث. [سن. شريش يا سر شپ=] هڪ تيلي بج جو قسم. هڪ قسم جي ٻوڪ.

● سَرِنهُنُ ۽ سَرِنهُنُ: ذ. هڪ قسم جو وڻ- سَرِنهُ.

● سُرُنهَنُ ۽ سُرُنهَنَ: ذ. مهيڙ- ڪليي.

● سَرَنُ ۽ سَرَنُونُ (ث): ث. [سن. شَرَنُ] پناهه جي جاءِ- بچاءُ جي جاءِ- دارالامان. پناهه- آسرو- پروسو- تکيو. (ظرف). وَسِ- دامن- ذِمهي.

- سُرُڻائيڻُ: امانت ۾ ڏيڻ- اجهي ۾ ڏيڻ- پناهه ۾ ڏيڻ- حوالي ڪرڻ (پرٽائڻ).

- سَرَنِ ٻَوَنُ: سار ٻوڙ- اجهو وڻڻ.

- سَرَنِ وَنَنُ: پناهه وڻڻ- آسرو وڻڻ.

- سَرِڻِيُ ۽ سَرِڻِيُونُ: ث. امانت- اجهو- اوٽ- پناهه.

- سَرِڻِيوُ ۽ سَرِڻِيا: ذ. صفت. پيش پوندڙ- پناهه وٺندڙ.

● سَرَنُ: مصدر. [سن. سرڻ] تيار هڻڻ يا ٽيڻ- راس ٽيڻ- سِڌِ ٽيڻ- پورو ٽيڻ- سمهورن ٽيڻ. ختم ٽيل. التظام رکڻ- ڪم ٽيڻُ. سَتَ چڏڻ. جڳائڻ. آپرڻ- پيدا ٽيڻ. گذارو ٽيڻ.

"منهنجي ڪانءِ سري ٽي هوت بنان".

ملڻ- حاصل ٽيڻ.

● سِرَنِ ۽ سِرَنُونُ> سِرَڻِيُونُ: ث. ليکيءَ جو هڪ قسم- هيلِ (ت)- چيلِ.

● سُرُنُ: مصدر. [سن. سِر= چُرڻ] چُرڻ- وڏڻ- سرڪڻ. کسڪڻ- گسڪڻ- تيرڪڻ- رسڪڻ. اڪٻتي وڏڻ. ريڙهيون پائڻ- بانيڙا ڏيڻ- گسرڻ. هري هري خارش ٽيڻ- سُرسُر ٽيڻ. استدعا ڪرڻ. هڻڻ.

- سُرُنُو ۽ سُرُنا: ذ. سرلدڙ- چرندڙ. هڪ قسم جو جيت- ڪينهو. سرلدڙ ساهوارو. خارش- ڪيرنهن- ڪيرسيرو- سُرسُر. سياندڙي. چپن سُڄي ٻوڙ جي هڪ بيماري.

● سَرَنِ واءُ: ذ. اٺ جي چيلهه سڪي وڃڻ جي هڪ بيماري. گهوڙي جي هڪ بيماري- چيلهه جي ڪمزوريءَ سبب چيلهه ڏکائڻ. (نالي جو سبب: سرڻ پکي ساري، ڪوتريءَ ۾ وجهي، ڏهن ڏينهن ساٿيءَ ۾ ٽهڪائي، جڏهن باقي ٽي ٻاڻ ٻاڻي بچي تڏهن ٻاڻي موافق ٻاجهريءَ

Gul Hayat Institute

جو الو مٽلي گھوڙي کي کاراٽيو. ٻه يا ٽي سرٽيون کاراٽيون).

● سَرٽيءُ ۽ سَرٽيونُ (ل): ث. گھر جي سنهي کائي ـ ٽينڊ. مقرري.

● سَرُوَ: ذ. صفت. [سن. سَرَوُ > سَرْبَ = سڀ] سڀ ـ ڪل ـ سڄوئي ـ مڙيوئي ـ سارو ـ جملہ ـ سَمَنڊو ـ هرهڪ ـ سمورو. واڌو ـ زياده ـ سرس ـ اڃان ٻه ـ گھٽو ـ وڌيڪ.

ـ سَرُوَ پُومِيءُ ۽ سَرُوَ پُومِيءُ: ذ. صفت. ڪائنات جو ـ سارِيءَ جو ـ سڀ جو ـ عام ـ عالمگير ـ سَرُوَ پُومَڪُ ـ سَرُوَ ديپسِيءُ ـ سَرُوَ ساڌارڻ ـ سَرُوَ گَتَ. سڄو ـ سمورو ـ سارو ـ جملہ ـ وِشو ـ ڪشاده خيال ـ بي تعصب.

ـ سَرُوس: صفت. سڀڪي ـ گھڻو ـ زياده ـ وڌيڪ ـ سَروَس.

ـ سَرُوَ ساڌارڻُ: سڄو ـ سارو جملہ ـ سمورو ـ ڪُل.

ـ سَرُوَ سَرُ ۽ سَرُوَ سَرَ: ذ. صفت. سڄوئي ـ سمورو ـ ڪل ـ تمام ـ سڀ ـ سڀوئي ـ سَمَنڊو. (ظرف). بلڪل ـ پٽيءَ ـ مور ـ لڀ ـ اصل.

ـ سَرُوَ سَڪتِيوانُ: ذ. صفت. [سن. سَرُو + شڪتي = طاقت] سڀ ڪان طاقت وَرُ ـ قادِرُ مُطلق ـ خدا تعاليٰ ـ ڏاڍي ـ رب ـ الله تعاليٰ.

ـ سَرُوَ سَڪتِيوانُ: سڀني تي طاقت مند ـ خدا تعاليٰ.

ـ سَرُوَ گَرُ: ذ. [سن. سَرُو + گر = جاڻڻ] جاڻڻهار ـ عالِم مطلق ـ هَمَہ دانُ.

ـ سَرُوَ سَڪُھتِيوانُ: ذ. سَرُوَ سَڪتِيوانُ.

ـ سَرُوَ سَتِيءُ: ذ. صفت. عالمگير ـ ڪائنات جو ـ سارِيءَ وِسَ جو ـ سڀ جو ـ عامُ ـ پُومَڪُ ـ سروَ ديسي ـ سَرُوَ ساڌارڻ.

ـ سَرُوَ وِياپِيءُ: ذ. صفت. هرهنڌ حاضر ناظر ـ هر جاءِ حاضر. هر شئي ۾ سمايل.

● سَرُوءُ ۽ سَرُوءُ (ل): ذ. [سن. سرڪه = شراب] شراب جو هڪ قسم ـ شرابُ.

"سيسيءُ سڀي گھرن جي واڇيندڙ وچ ۾، آو ڪي ٻيو ٻڌن، سَرُوءُ جن سنباهيو" (شاهه).

نشو ـ ڪيف ـ خمار. پيالو ـ قدح. سَرُوَ ـ ڏُڪُ. شوق. محبت ـ سڪ. رستو. نشان. مٽو. قافلو ـ لڏو.

ـ سَرُوءُ سَڏُباهيڻُ: شرابُ تيار ڪرڻ ـ داروڻ چڪائڻ.

● سَرُوءُ ۽ سَرُوَ: ذ. هڪ ڏِگھي، سڌي ۽ سھڻي وڻ جو نالو.

ـ سَرُوَ وَقدُ: صفت. ظرف. ڏِگھي ۽ سڌي قد وارو ـ قداوَرُ ـ خوش قامت.

● سَرَوُ: ث. هڪ موسم جو نالو ـ خزان.

● سِرو ۽ سِرا: ذ. [سن. شيرَشُ. ف. سَر = مٿو] مٿيون ٻاسو. مٿو ـ سيسيءُ. وهاڻو ـ تڪيو ـ سِراڻو. شروع ـ ابتدا ـ اول ـ آغاز ـ مُنڊ. ڇيڙو ـ حد ـ ڇاڙي ـ انتها. رقمن جي جوڙ لکڻ جو هنڌ. (اسم خاص). سنڌ جي اترئين پاڳي جو نالو.

ـ سِرِي وار: ڏکڻ سري شهر واري جبل جو نالو.

● سِروءُ: ڪائي ـ ٻالس جي سنهي ڇيت.

● سُرُو ۽ سُرا: ذ. جيت جو هڪ قسم، ان ڪائي وغيره کي ڪائيندڙ ـ گھُنڊُ. جيتن جو ڪاڪل يا ڇاڙيل الاڇ وغيره. (ذ. صفت). جلدي وڌندڙ. (ضد. ڪُرو). ڄاڻ ـ واقفيت.

ـ سُرو ڏِيڻُ: خبر ڏيڻ ـ واقف ڪرڻ.

● سَرُواڳَ ۽ سَرُواڳُونُ: ث. [ف. سَر + واڳ = رسو] گھوڙي جي مٿي ڪان وري ايندڙ رَسِيءُ ـ دَهالي واري رَسِيءُ.

ـ سَرُواڳَ ڪاهِيڻُ: واڳ ڪان وڌي گھوڙي کي ڪاهي هلڻ.

● سَرُوانِيءُ: اسم خاص. بروهين جو هڪ قبيلو. قلات جي اتر طرف سراوان ۾ رهندڙ.

● سَرواڻَ: اسم خاص. ڪاري ۾ رهندڙ ماڻهن جي هڪ ذات.

● سَرواڻُ ۽ سَرُواڻَ: ذ. [ف. ساربان = سُوارُ] اڳواڻ ـ اڳوان ـ نڙ هَرَ ـ مهندارُ ـ قافلہ ڏٺي ـ ساروان ـ جَتُ (ڪ) هرڻ.

Gul Hayat Institute

● سَرُواڻيُ: اسم خاص. مزاري بلوچن جو هڪ قبيلو، رستمانين جي شاخَ.
● سَرُواهُ ۽ سَرُواهَ: ذ. قربان.
"ساهه سير سَرُواهَ سائين آءُ ڪريان توتان لڳار"
(سالڳي).
● سرُواهيُ ۽ سَرُواهيُونُ: ث. سڌاءِ منهن واري تلوار- تلوار- شمشير- صمصام. ظرف. [سن. سَرُو=سپ] رواجي- معمولي- عام- اهڙو جهڙو- هورو پنو. ساڌارڻ. ريل پيل- عام جام. (اسم خاص). ماروارڙ رياست ۾ ابو جبل کان ڏيهه ڪوهه مفاصلي تي هڪ ڳوٺ جو نالو.
● سَرُواڻيُ ۽ سَرُواڻيُونُ: ث. تلوار جو هڪ قسم، ننهي ڪاسن کان وهندڙ ڦلي واري.
● سَرُوبَدرِ: ث. مٽاسٽا- وٽو. وارڦير. اٽل ڦٽل. عيوض- بَدو- سٽو.
● سَرُوتو ۽ سَرُوتا (ث): ذ. صفت. [سن. شُرُوتا > شُروَ=پڌڻ] پڌ لڌڙ- سڌندڙ- سامع مجلس.
● سَرُوتُ ۽ سَروتَ (ل): ذ. صفت. سخت- سوتُ.
● سِروتِ: ث. [سن. شلا=سِرَ] سِرون- ٽوڙا وغيره. سِرو ساهنگو.
"جو ورلهه وِهائي سو سِرَوتِ"
(شاهه).
● سُرُوتَ ۽ سُرُوتُونُ: ث. مضبوط ڪائي. ڪمائتي ڪالي.
● سِروٽو ۽ سِروڙا: ذ. [سن. شيلا=سِرَ] سِرَ جو ٽڪر- جِنڊُ- ٽوڙ.
● سِروٽيُ ۽ سِروٽيُونُ: ث. درياهه ۾ وڏي ڦاٽي جي ڪَنَ مٿان ڦاٽيءَ جو گولُ چڪرَ- اونهي هنڌ وهندڙ ڦاٽيءَ جو لينگهَ.
● سُرُوپُ ۽ سُرُوڀَ: ذ. صفت. [سن. سروپ. سَ+سان+رُوپ=شڪل] چهرو- مهانڊو- روءَ- منهن جو ٻنو- ڏيک- شڪل- روپ- صورت. ڍڱُ- آڪارُ- لمولو. حالت. درجو. [سن. سُرُوپُ: سُ=سٽو+روپ=شڪل] حسين- سهڻو- شڪيل- جميل- سن مهڻو- خوبصورت- سندر- خوشرنگ. پرماتما- ڏڻي تعاليٰ. (ظرف)- برابر- مثل- سَمان. [سن. سُوَ=ڀاڻ+روپ=شڪل] ڀاڻ سڃاڻڻ جو ڪر- خود شناسيُ.
● سُرُوڀا ۽ سُرُوڀائُونُ: ث. [ف. سَر+پا=مٿي کان پيرن تائين] خلعت- عزت جي پوشاڪ- مرتبي جو وڳو، لباسُ.
● سُرُوجُ ۽ سُرُوجَ: ذ. [ف. سرود=آواز] سرود. آوازُ. ڳالهائڻ جو نمونو يا ڍنگ. سُرُ. وضع- طرز. صدا. الحان- هاڪَ- ٻڙلاءُ- تنوار- ٻولي- ڪوڪَ. ڪلو. واڪ- واڻي. حڪم- فرمان- ارشاد.
● سَروجُ ۽ سَروجَ: ذ. [سن. سروجُ=] ڀاڻي ۾ ٻيدا ٽيل ڏانڊي- ڀاڻيءَ ۾ چاول ٻڌڻ جو ڦل. نيلوفر.
● سِروجهيُ ۽ سِروجهيُونُ: ث. آڌَ جو هڪ سنج، اندران ڳوڻ ۽ باهران ٽپڙ سوتلي سان ڳنڍيل.
● سُرُودُ ۽ سُرُودَ: ذ. ساز جو هڪ قسم- سُرندو. ستار. سر منڊل. بين- باجو- واجو. گانو- راڳ- نغمو- لات- گيتُ- گيتُ- بيتُ- شعر. سُر- مٺو آوازُ- ترالو- آلاپ. ڳائڻ وڄائڻ. ڳالهه- سخن.
= سُرُودُ آميزُ: ذ. صفت. مٺو- سريلو- وڻندڙ- موهيندڙ.
= سُرُودِيُ ۽ سُرُودِيُ: ذ. سُرود وَڄائيندڙ- سُرندائي. منگتو.
● سَرُورُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سَرُوَرُ ۽ سَرُوَرُ: ذ. سردار- سرڪردو- اڳوان- مهندارُ- پيشوا- وڏو- پرڌانُ. حاڪم- دِڳپداوُ. ليدر. ڏڙو. هادي- رهبر. بادشاهه. امير. حضورجن جو لقب. (سَخيُ سَرُوَرُ: ديري غازي خان جي اولهه وارن جبلن ۾ بلوچن جو هڪ مشهور پير).
= سَرُورَ جو سڏُ: ڪنهن آميد پوري ٽيڙ تي سَرُورَ جي ياد ۾ ڪوٺايل ڀاڙي جي ماني جو ميڙُ.

Gul Hayat Institute

= سَرُوَرِ کائنات: ذ. سردارِ عالم - حضرت رسول کريم صلعم جن جو لقب.

= سَرُوَرُ کَرَنُ: شادي يا کنهن مراد پڄڻ جي موقعي تي ميندي ۽ سائي سونڌ ڪرڻ، گهوٽ جي ماءُ يا وڏيءَ طرفان ڪڇيءَ ۾ ڪپڙو ۽ پائي ويهڻ ۽ ٻين عورتن طرفان پير سَرور جي شان ۾ سهرن ڳائڻ جي رسم ادا ڪرڻ - هڪ مشرڪانه بدعت پوري ڪرڻ.

= سَرُوَرِي: ث. سرداري - مهنداري.

● سُرُورُ: ذ. (ع). خوشي - فرحت - راحت - لذت - مزو - لطف - موج - حظ - جشن - آلند - هَرَش. هلڪو نشو - ڪيف - خمار. وندر. ذوق. شادي.

● سِرِوِرِ: سِرِوِرِيُون (ل): ث. ڪيهه - ڪهستر - ڪاوڙ - ڊيل - جلهائي - سِلَ - ڪسر - سستي - ڪهيل. مشغولي - لنيو ڪر - خسيس ڪر. اجائي وقت وڃائڻ واري حالت.

= سِرِوِرِ کَرَنُ: خسيس يا معمولي ڪم يا ڪاهه ۾ وقت وڃائڻ.

● سِرِوِرُو: سِرِوِرا (ل): ذ. جانور جي اوجهريءَ جو هڪ حصو - اوجهريءَ جي ٽوپي.

● سَرُوَرِي: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سِرُوڙُو: اسم خاص. تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَرُوزُ: سَرُوزَ: ذ. [ف. سُرود = ساز] سُرود - ساز.

● سَرِوِسُ: سَرِوِسُون: ث. [انگ. Service] ملازمت - نوڪري - خدمت.

= سَرُوِسُ بُڪُ: سَرُوِسُ بُڪَ: ذ. نوڪريءَ جو ڪتابُ، موڪل ۽ اضافو وغيره ڏيکارينڌڙ.

● سَرُوڪارُ: ظرف. (ف). واسطو - مطلب. تعلق - لاڳاپو - ميل ميلاپ - ڪم - معاملو.

= سَرُوڪارُ رَکَنُ: مطلب رکڻ - غرض رکڻ - واسطو رکڻ - لاڳاپو رکڻ. دوستي رکڻ.

● سَرُوَمَٹِيُ: سَرُوَمَٹِيُ: ذ. [سن. شِرومَٹھ = اڳوان] مهندار - اڳواڻ - پيشوا سردار - رئيس. ڏڙو. هادي - رهبر. مکي. وڏو - پردان. حاڪم. درڳيدارُ.

● سَرُوَنُ: سَرُوَنَ: ذ. ڪَنُ. پُڏڻي - سُٽڻي.

● سِرِوُنُ: ذ. ٽورو ست ڪنڀ ۾ ل.

● سُرُونَ: سُرُونُونُ: ث. صفت. طاقت واري - وڏندڙ.

● سَرُوَنُدُ: سَرُوَنُد: ذ. اميدوار.

● سَرُوَنُدُ: سَرُوَنُدَ: ذ. رلبي جو مٽو.

● سَرُوٹُنکُو: سَرُوٹُنکا (ث): ذ. سهڻو - وڻندڙ.

● سَرُوٹُنُو: سَرُوٹُنا (ث): ذ. چٽو واڇو.

● سَرُوٹُو: سَرُوٹا (ث): ذ. ڪالهائينڌڙ - آلاڻو - وَکيتا. تقرير ڪندڙ - وياڪياڻي - مقرر. ٻڌندڙ.

● سَرُوٹُو: سَرُوٹا (ث): ذ. صفت. لوڻ وارو (ڪاڏو) - سلوٽو.

● سِرُوٹِيُ: سِرُوٹِيُون (ث): ث. شاديءَ جو ٻيغام.

● سَرُوَرَ (ث): ظرف. برابر - هڪ جيترو.

● سَرُوَرُ: سَرُوَرَ (ث): [سن. سرس = تلاءُ] تلاءُ - لنڊي - ٽالڪي. ڍنڍ. حوض - ڇهڇو - ڪانڌو.

= سَرُوَرِيُ (ث): ذ. تلاءُ.

● سَرُوهِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سِرُوهِيُ: اسم خاص. تعلقي ڪمبٽ (رياست خيرپور) ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَرُوٹُو: سَرُوٹا (ث): ذ. مٽ مان پائي پرڻ لاءِ ڏار ڪڍون - ڏونگهو. شاديءَ جو سجو ڪم.

● سَرُوِي: ث. [انگ. Survey = جاچڻ] ٻڌيءَ جي ماپ.

● سَروپہرُ ۽ سَرُوپہرَ: ذ. [الگ] ٻڌائش ڪندڙ. پبلڪ ورڪس ڪاتي جو ٽيڪيدو عملدارُ.

● سَرِھَہ: ذ. [سن. سرشپ=سَر هَہ] ربيع ۾ ٽيندڙ فصل ۽ تيلي ٻج. بي رياڻي - سچ - سچائي. همدردي - پريت.

● سَرِھُہ ۽ سَرِھَہ: ذ. [ف. سرشن=] هڪ ڪاڙهي جو قسم، جنهنجو ٻئو دوا طور ڪم ايندڙ.

● سِرِھُہ ۽ سِرِھَہ: ذ. وڻ جو هڪ قسم- سَرِيُنهنُ.

● سُرُھا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سُرُھاتُ ۽ سُرُھاتَ (ل): ذ. ماکوڙي يا جيت جو سُرُڪاتُ. خارش - سُرڙاٽُ - سرڪو. سُسُ ڦُسُ - ڪن جي ڳالهه.

● سَرِھارِيُ: اسم خاص. تعلقي شهدادپور ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَرُھاڙو ۽ سِرِھاڙ: ذ. يڪي ڊوڙ- ميدان.

● سَرُھالُ ۽ سَرُھالَ (ل): ذ. [سن. سَهَرش؛ سَ=سان + هرش=خوشي] تندرست - سَڏرُ - عمر ۾ وڏو.

● سُرِھاموٽ: اسم خاص. هڪ قسم جو گاهه.

● سَرُھاڻو ۽ سَرُھاٽا: ذ. صفت. ڏکيل - پوشيده.

- سَرُھاڻو پہرُ ۽ سَرُھاٽا پہرَ: ذ. ڏکيل يا جُٽيءَ ۾ ويل ٽپهرُ.

● سَرُھاڻي: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سَرُھَلُ: اسم خاص. تعلقي ڪپري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَرُھَلَ ۽ سَرُھَلُون: ث. مڇيءَ جو هڪ قسم.

● سَرَھُنُ ۽ سَرَھَنُ: ذ. ڪاڙهي جو هڪ قسم - حلال جانور جو هڪ قسم.

● سَرِھَنُ: ث. [سن. سرشپ = سرنهه] هڪ قسم جي تيلي ٻج واري ٻوٽ. هڪ تيلي ٻيج.

- سَرِھَنُ جيترا داڻا ڪَرَنُ: سٺا ڏرا ڪرڻ. سخت تڪليف ڏيڻ.

● سَرَھُنُ: ظرف. غالباً - سَڄُ.

● سَرَھَنڊِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو- امام احمد رباڻي سرهندي جو اولاد.

● سَرُھَنگُ ۽ سَرُھَنگَ: ذ. فوج جو آفيسر- ڪپتان. ڪوتارُ. نگهبان. بهادر - پهلوان - شجاع.

● سَرُھَنُ: مصدر. جاڳڻ - حفاظت ڪرڻ.

● سِرَھَنُ: مصدر. بند ڪرڻ - پورڻ - پوٽڻ. محڪم ونڻ. هٽڻ - پري ٽيڻ - سُرَنُ - سِرَنُ - چر پر ڪرڻ.

- سِرُھيُ وِيهَنُ: سنياڻي ويهڻ - پاسو ڪري وِهَنُ.

● سُرُھَٽُو ۽ سُرُھٽا: ذ. سرندڙ جيت (وڇون، ٽانگ وغيره). سُرُٽو. هڪ قسم جي بيماري.

● سَرُھو ۽ سَرُھا: ذ. صفت. [سن. سهرش: سَ=سان + هَرش=خوشي] خوش- اهال - ارسن- ممنون - راضي. آسودو- سُکي. پريل - رِيُجهيلُ - آچَڪُ، بختاوَرُ. تازو. (اسم خاص). مَرد جو ناڙو. جهنگ جو هڪ جانور.

- سَرُھائيُ ۽ سَرُھائِيُونُ: ث. خوشي - راحت- جَشنَنُ - مُوجَ. لطف - فرحت - لذت - مزو. پوڳ. ٻُلاسُ. وندر. ذوق. تازگي. چڪيلائي.

- سَرُھيجَنُ: خوش ٽيمَنُ.

● سِرُھو ۽ سِيرھا: ذ. مڇيءَ جو هڪ قسم- ڪَنڊِرُ مڇي، تورَ هڪ آنهي تائين رلڪ اچو، ٻوٽ موڪرو، ڇڙي سنهي.

● سُرَھو ۽ سُرَھا: ذ. صفت. [سن. سُرَپ= خوشبوء] خوشبودارُ - سُگَنڌُ - سگندو. وٽندڙ.

"مونکي مورنہ وسريا سُرُھا ويڻ سندن"
(اشرف).

سنو. پختو. آثر وارو. (ذ). عطر - عنبر - تيل قليل- خوشبوء وغيره.

"گهرَ سَهارا گهوريا، سُرُھا مون نہ سُهاءِ"
(شاهه).

پاڻيءَ تي ٽيندڙ هڪ ٻوٽيءَ جو قسم.

- سُرَھاڻِ ۽ سُرَھائُونُ: ث. خوشبوء- سُرُھائي - هُڳاءُ - هيڪارُ - سُگَنڌ - واسُ. عطر - قليل.

Gul Hayat Institute

ـ سُرَهائيءُ ۽ سُرَهائيُونءُ: ث. سُرَهاڻِ ـ خوشبوءِ.
ـ سُرَهائيءُ ۽ سُرَهائيُونءُ: ث. سُرَهاڻِ ـ هُڳاءُ. خوشبوءِ ـ سُڳنڌ.
ـ سُرَهو ڪَرَڻُ: خوشبوءدار بنائڻ. ڪنهن جو ڪفن دفن ڪرڻ.
ـ سَرَهيءُ ۽ سَرَهيُونءُ: ث. صفت. خوشبوءِ واري. (ث). خوشي. فائدو.
ـ سَرَهيءُ جيڙِيءُ: هڪ خوشبوءِ دار مصالح ۽ بيج جو قسم. هڪ ٻيارڪو وڪر.
ـ سَرَهيءُ ڪَرَڻُ: چگي ڪرڻ ـ اعتبار جوگو ڪم ڪرڻ.
ـ سُرَهيءُ مَرُ: دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻيارڪو وڪر.
ـ سُرَهيوءُ ۽ سُرَهيا (ل): ذ. صفت. سُرهو ـ خوشبوءِ دار. مٺي پاڻيءَ جي مڇيءَ جو هڪ قسم. (جا اڪثر پاڻيءَ ۾ پيٽي ڦڙڪندي، جڏ مڇيءَ جو چغل، جنهن مان ميربحرن کي خبر پوندي تہ هت مڇي آهي).
● سَرِهُونءُ (ل): ث. چيٽو. واڇي جو آواز.
● سَرِهيءُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سُرَهيا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سَرَهيارِيءُ: اسم خاص. تعلقي ساماري ۾ هڪ ديهہ جو نالو.
● سَرَهيالءُ ۽ سَرَهيالَ: (ک): ذ. صفت. وڏو.
● سَرَهيَلءُ ۽ سَرَهيَلَ: ذ. وڻ جو هڪ قسم ـ سَرنهن.
● سِرِهيوءُ ۽ سِرِهيا: ذ. مڇيءَ جو هڪ قسم، چيلر ڪارڙا، ست پَرَ يا ڪَنبي، وات لنڊڙو، قد انچ ڪان ٿوٽ تاءِ.
● سُرَهيوءُ ۽ سُرَهيا: ذ. [سن. سُرَبِ] عطر وڪڻندڙ ـ عطار. سگيون ۽ اڳٽ ٺاهيندڙ ـ سُرَهو ـ مرهياڙي.
● سَرَءُ: اسم خاص. [سن. شَرَد = سَرءُ] سال جي چئن سُندن مان هڪ سُنهہ جو نالو ـ خزان.
ـ سَرَءُ جو تَپُ: ذ. ملیريا جي بيماري ـ موسمي بخار ـ مچرن کان آيل تَپُ.
● سَرِي: حرف جر. کان سواءِ.
"ڪانہ هلندي ڪهڙ ڏي ساهيڙين سَرِي."
● سَرِيءُ ۽ سَرِيُونءُ: ث. [سن. سرا] لڙهي ـ مالها ـ تسبيح.
"سائي شال ڪُلهن ۾،
سامي سونَ سَرِيءُ"
(شاهہ).
گهوڙيِ جي ڪنڌ وٽان ٻَڌڻ لاءِ چمڙي جو ٽُڪر ـ سَرَواڳي. نارَ جو هڪ عضوو ـ ٽنيين ملائڻ لاءِ انهن کي لڳل ڪاٺ جي ڪِلِي. ٻيڙي جي پاڇل جي اڳئين پاسي ۾ لڳل ڪاٺي. پاڻيءَ جي ڪَسي. زالن جي مٿي جو ڪپڙو ـ هوتي ـ چُني ـ لنڊڙو ٻوچڙ ـ رڙو. مڙهي جو وچ ـ ڪاٺي. وڻن جي قطار. ڪڇيءَ جي گوشي جي تند. پاڻيءَ تي پئدا ٿيندڙ هڪ ٻوٽي جو قسم. پاڻيءَ جي ٻکيءَ جو هڪ قسم. تيز ـ تيکي.
● سَرِّيءُ: اسم خاص. تعلقي حيدرآباد ۾ هڪ ديهہ جو نالو. (ث). گهوڙيِ جي سنجن جو سگو (جو جنوئي ۾ وڇهي هيٺ گاشي جي ٻڌيءَ ۾ ٻڌجيس تہ ڪنڌ نمائي هلي). (ت).
● سَرِيءُ: اسم خاص. [سن. شريس = پاڪ] وشنو جي زال لڪشمي جو هڪ نالو. دولت ۽ اقبال جي ديوي. ڇهن راڳن مان ڇوٽين نمبر راڳ جو نالو. هندو مرد کي نالي اڳيان عزت جو لقب ـ حضور ـ جناب يا مسٽر جي معنيٰ ۾ استعمال ٿيندڙ لفظ.
ـ سُرِيءُ آسامِيءُ: ظرف. جڳي جڏي تي ـ اڪيلي تي.
ـ سِرِيُمَتءُ ۽ سِرِيُمَتَ: ذ. صفت. سياڪو ـ بختاور ـ وَڏَ پاڪو ـ لاکيٽو ـ پاڪن پريو ـ خوش نصيب.
ـ سِرِيُمَتيءُ ۽ سِرِيُمَتيُونءُ: ث. زالن لاءِ عزت جو لقب. (صفت). سياڪي ـ پاڪوند ـ بختاور ـ لاکيٽي ـ پاڪن پري ـ خوش نصيب.

Gul Hayat Institute

● سَرِيُراگ: اسم خاص. هڪ راڻي جو نالو. ڇهن راڳڻ مان چوٿون نمبر راڳ (۱- گوري ۲- پوربي ۳- گورا ۴- ترون ۵- مالسري ۶- جيٺسيري) تمثيلي تصوير مطابق، هڪ سهڻو جوان، سفيد پوشاڪ، ڪڇيءَ ۾ لعلن بلورن جي مالا ۽ هٿ ۾ ڪنول ڪل.

● سيرِيُ & سيريُونُ: ث. [سن. شيرَس = سيسي] سيسي- مٿيڊي- متو ۽ ڪپي. مڙهه- لاشو- لاش- مڙدو- پراڻي- لوٿ- ديهه- ميٽ- جنازو. پوتي- ڪندي- اوڍڻي (ت). ڏند يا ڪن ڪوٽي. نڪ جي ڦلي. سيني جو هڪ لطيفو. ٽوم، بصر وغيره جي ڪڙي يا ڪنڊ. ڊلڊ جي پڪيءَ جو هڪ قسم- ڪانهيريُ.

● سُرِيا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سَرُيالُ & سَرُيالَ (لس، ڪر، ک): ذ. راڄ جو ڇڪو مڙس- ريو مڙس- وڏيرو- دڳيدار.

● سَرِيالُ & سَرِيالَ: ذ. طاقت مند. قابل.

● سِرِيالَ & سِرِيالُونُ (ڪ): ث. مٺي درياءَ جي مڇيءَ جو هڪ قسم.

● سِرِيالو & سِرِيالاَ: ذ. هڪ پساريو وڪر دوا طور ڪم ايندڙ.

● سُرُيانيُ: ث. (ف). هڪ قديم زبان جو نالو.

● سُرِيتِ & سُرِيتُونُ: ث. [سن. سُرَتِ. ع. سُرِيتہ = استري] وهاريل عورت- نڪاح ڪانسواءِ زال- ساهيڙي- سنگتياڻي- يار- سيندي- آهپتڻي.

- سُرِيتِيَ & سُرِيتِيُونُ: ث. سُرِيتِ. (ذ. صفت). سورن واري- وياهڻ تي.

● سُرِيتو & سُرِيتا: ذ. صفت. [سن. سُوَرَت: س = چڱو + ريت = نمونو] سُرائتو- سڻي ڏنگ جو- ريتائتو- رڌائتو- سڻي هلت واروـ سليقو- خوش آطوارُ- شائستو- سڌاتو.

● سَرِيجَ & سَرِيجُونُ: ث. سيرجڻ جي حالت- پيدا ٿيڻ جي حالت. گاهه ڪکاري جو ڦوڻڙو.

● سَرِيجَنَ & سَرِيجَنَ: ذ. سجڻ- سجن. سهڻل- محبوب. [سن. سَرِيجَنَ = پيدا ڪندڙ] پيدا ڪندڙ- ڄاڻيندڙ- بڻائيندڙ.

● سَرِيرُ & سَرِيرَ: ذ. [سن. شرير = بدن] بدن- جسم- جسو- تن- ڏيل- بت- خاڪي قالب. مَنِ- جان- ڪايا- هالٽي- ڪالي- ديَرَ- ديَرِيُ. ديهه. دماغ. طبعت. وجود. تخت- گادي- ٽيلو- مسنه- سنگهاسنُ- سنگاسن- ڪٽ- پلنگ.

- سَرِيرَ ڪي سُوافِيُ آڇنُ: دڪي وٺڻ- پسند اچڻ- طبيعت سان ٺهڪي اچڻ.

- سَرِيرِيُ & سَرِيرِيُ: صفت. بدلي- جسماني- ديهه ڌاري- سَرِيرَ.

● سَرِيرِيُ & سَرِيرُونُ: ث. وهاريل عورت- سُريت.

● سَرِيسَ & سَرِيسُونُ: ث. رِتَ- تجويز. تحريڪ.

● سِريهِسُ: ذ. ڇاڻي جي مشين ۾ استعمال ٿيندڙ هڪ قسم جي ٽڻيل جهڙي شئي.

● سُرِيسَ & سُرِيسُونُ: ث. ٽوري خبر- ڪڙڪ- ٻتو- ڪالهه.

● سُرِيشٹُ & سُرِيشٹَ: ذ. صفت. [سن. شريشٹ = اتم] اعليٰ- اچو- اتم- فائق. نيڪ- پلارو. سٺو- چڱو- خاصو- عمدو. سڻي ۾ سٺو- پل پلورُ.

● سُرِيشِيٹُ & سُرِيشِيٹَ: ذ. صفت. تمام چڱو.

● سَرِيعُ: ذ. صفت. (ع). جلد- شتابُ- تيز. جلد ي ڪندڙ- تڪڙو.

- سَرِيعُ التَّائِيرِ: صفت. جلد اثر ڪندڙ- زود اثر. تيزُ.

- سَرِيعُ الفَهمِ: صفت. تيزُ فهم- سمجهو- جلد سمجهندڙ.

- سَرِيعُ الهَضمِ: صفت. تمام جلد هضم ٿيندڙ- جلد تحليل ٿيندڙ.

● سَرِيکو & سَرِيکا: ذ. جهڙو- مٽ- ٽالي.

● سَرِيکو & سَرِيکا: ذ. صفت. ظرف. هڪجهڙو- برابر- مٽ- ٽاني- (اَنَ) جهڙو- ساڳيو- وانگر- همسوار- سندريل- سٽون- ٻاڻ جهڙو. (هـ. سريکا).

Gul Hayat Institute

= سَرِيْكَتَ مَتَ: ظرف. برابر.
● سريكوان؛ اسم خاص. رياست مكران ۾ خاران جي نواب جي هڪ جاگير جو نالو. (ت. بلوچستان صه ۸۷).
● سُرِيلو ۽ سُرِيلا؛ ذ. صفت. خوش آواز- سُر وارو- مٺو- شيرين- مَدُ- سُرود آسيز. سياوڪي- گالي جو شونقين. ڏاهوڪو. سياڻو.
● سَرِيْن: اسم خاص. تعلقي ساماري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَرِيَنَ: ظرف. [سن. شيرَس =] جلد- ٿڦ- ترت- چٽپٽ- تهه طلبو- هڪدم- بنا ديرجي- يڪدم- اوڏي مهل. (ث) سولائي- آسالي.
● سَرِيو ۽ سَرِيا: ذ. هڪ قسم جي سفيد لنديي ڪرڙي.
● سيريهوالَ ۽ سيريهوالَ؛ ذ. صفت. (سيري = اتر + وال = وارو) اتراڏي- اڀر جو رهاڪو- اتر جو. اسم خاص. لغاري بلوچن جي هڪ ذات جو نالو.
● سَرِيْهَ ۽ سَرِيْهَ ذ. لاش- لاشو- مڙدو- پراڻي- مڙهه- ميٽ- لوٿ- ديهَ. هڪ ون جو نالو. سَرِيْنهَ.
● سَرِيْهَ ۽ سَرِيْهَا؛ ذ. سڄيءَ جو هڪ قسم.
● سيريهَنَ (ون)؛ (ف. سريش) هڪ ون جو قسم- سيرنهن جو ون.
● سَرِيْڙو ۽ سَرِيْڙا؛ ذ. سڄيءَ جو هڪ قسم.
● سڙاسڙ: ذ. صفت. تيرَن جو وسڪارو. وارو وار. سَتَ سَتَان.
● سڙاڪو ۽ سڙاڪا: ذ. ٽڪر ۾ ڪري وڃڻ جو آواز.
● سڙاڪو ۽ سڙاڪا: ذ. حقي کي زور سان چڪ يا پيٽ وقت حقي جو آواز.
● سڙاڪا ڪيڻ؛ زور سان حقو چڪڻ- سڙَ ڪيڻ.
● سڙهاتَ ۽ سڙهاتُونَ؛ ث. چپ ۾ گفتگوءَ- آهستي آواز.
= سڙهاتَ ڪرڻ: چپ ۾ هوريان گالهائڻ. ڪا مخفي گالهه ٻڌائڻ.
● سڙهتَ: ذ. آڏ رڏل سخت چانور.
● سڙهچَ ۽ سڙهچُونَ: ث. ڪامَ- سارُ- حسدُ- ايرڪا- رشڪ.
● سڙهڻ: مصدر. [هـ. سڙهنا: شڙهو ڪرڻ] شڙهو ڪرڻ- شرڪو ڪرڻ- سڙڪي پوڻ.
= سڙپ ۽ سڙپ: ذ. ڪنهن پتڙي شئي جي جلدي ڪائڻ يا پيٽ جو آواز- لڳڻ جو آواز- سڙڪو- شڙڪو- شرڪو- پيٽي- چنٽي.
● سڙسڙ؛ آواز تڪڙو تڪڙو- سَتَ سَتَ.
● سڙڪَ ۽ سڙڪُونَ: ث. [ع. شرک> شارع = رستو. سن. سر = رستو] رستو- واٽ- شاهي ڊڪ- شاهراه- شارع عام- گهس- پيچرو- لنگهه- راه- سڪيڙ- سير- گهاڙو- سيرو. ساڙو.
● سڙڪ ۽ سڙڪُونَ: (ث). (ع. سَرَقَهَ) اڻ جو نڪتو- پوڻاري. سهار.
● سڙڪَنُ (ت. ل)؛ مَصْدَرُ. [سن. شيرتُ = ڪاڙهيل] ڏڪڻ. بخار ۾ ڇرڪڻ.
● سڙڪو ۽ سڙڪا؛ ذ. سڏڪو- آواز- ڪڙڪو. گوڙ- شور- هل- لڙ- گهمسان- غوغاءِ- ڏومر- ڏمڙو- هائيسٽال- مَمَڻ- پڙدڪو- هنبس. ڏڪا ڏوڪي. بخار جي ڏڪڻ.
● سڙلو ۽ سڙلا (ث): ذ. ڪڪرن جي گهٽائي- جهڙڙ جهورَ جهڪورَ؛ جئن ته: "سڄ سرلهي ڏيکيو جهڙڙ جهورَ جهڪورَ".
● سڙڻ: مَصْدَرُ. پرڻ- پچڻ- ڪامڻ- جلڻ- ڏڪڻ- پڙڪڻ. تپڻ. باهيه لڳڻ- جوش اچڻ. ڳرڻ- چتڻ ٽيڻ- ڪينو ٽيڻ- ناس ٽيڻ. هڻڻ- ڳرڻ. خمار ڪائڻ- ضد پوڻ- حسد ٽيڻ- بغض ٽيڻ. پوک کي پاڻيءَ جي ضرورت ٽيڻ- پوک جو سڪڻ.
= سڙڪي ۽ سڙڪيُونَ: ث. سڙڻ جي حالت- جلڪو- جل- سارُ- ڪامَ- ايرڪا- حسد- بغض. ريس- پيائي- ڪينو.

● سڙ يا ڪامان ڪرڻ: پڇڻ ـ جڏڻ. سخت غصو آڻڻ.
ـ سڙ يو ڪاڻ ٿيڻ: پورو ٻي ايمان ٿيڻ. ڪميڻو ٿيڻ.
ـ سڙ يل ع سڙ يل: ذ. حاسد ـ ساڙي ڪاڏو ـ ريسارو ـ ڪار ڪاڏو ـ آرڪائو. ڏ ڪوٽيل. غليظ ـ گندو ـ خراب. نڪمو ـ عيبدار. بيڪار.
ـ سڙ يل ڪاهڙ ع سڙ يل ڪاهر: ذ. ڪجيءَ جو گوشن هيڻان سڪل جارو ـ ڪاهڙ.
ـ سڙ يل هڏو ع سڙ يل هڏا: ذ. جليل ڪندو ـ هريل هڏو. ماس جو سڙ دار ـ ساڙو ـ ساڙيلو ـ حاسد.
ـ سڙ يون ٻوڻيون ڪاڻ: سخت دشمن هڻڻ. سخت ڪاوڙ هڻڻ.
ـ سڙ وُ ع سڙ وُ: ذ. حاسد ـ سڙ يل ـ آرڪائو.
● سڙ وڪو ع سڙ وُڪا: ذ. حقي جو سوٽو.
● سڙ هه ع سڙ هه (ث): ذ. نه وهندڙ ڏاڍ ـ ڪوڙو ڏاڍ ـ وهڪ ۾ ڪريل ڏاڍ. سستُ. سُٽل ـ بڙ گهو ٿي ٻيل. ڪمر جو ڪوس يا ڪمر ڪوس.
● سڙ هه ع سڙ هه (ث): ذ. ورت جو ٽٽل ٽڪڙ. ٽري پرت جو هڪ نموٽو.
● سڙ هه ع سڙ هه: ذ. (ع. شراع = سڙه) ٻڙيءَ جو ڪپڙو ـ باد بان ـ ڪملي ـ سڙ هه جيئن ته:
"سڙ هه سڄاڻيو چوءِ، ما سامونڊي آٽيا" (شاهه).
ـ سڙ هه آٽيٽيءَ ۾ ڪرڻ: ٻيڙيءَ کي اهڙيءَ طرح ڦيرائڻ جو واءُ ڪوهي جي ٻئي پاسن کان اچي سڙ هه پوي.
ـ سڙ هه جي سيڪي ع سڙ هه جون سيڪيون (ڪ): ث. ويڙهه ۾ واڌ کي ٻڌڻ جي نئين رسن مان هڪڙو.
ـ سڙ هه چاڙهڻ: ٻيڙيءَ جي سڙ هه کي کولڻ. ٻيڙيءَ کي روانو ڪرڻ. جماع ڪرڻ.
ـ سڙ هه ساهجي ۾ ڪرڻ (ل): ٻيڙيءَ کي اهڙيءَ طرح ڦيرائڻ جو واءُ ڪوهي جي ٻئي پاسن کان اچي سڙ هه پوي.
ـ سڙ هه. سڪاڻ (ڪ): گوش آريا ڪرڻ جي ڪري گوش سان ٻڌڻي جو پوڻي (واءُ جي ٽٻيرو) سڙڻ (انهيءَ لاءِ آريا ڪرڻ ٽي آواز ٽٻي ها) سو هاڻي ٻنان آواز ڪرڻ جي پوڻي ڦيرڻ انهيءَ لاءِ ته سڄيءَ جي آواز جي خبر پوي.
ـ سڙ هه. کي ڏيڻ ڪرڻ (ڪ): يعني ته گوش آريا ڪري سڙ ڪ چڪي پرماڻ کي هڪ سنوت تي ٻهارڻ.
● سڙ هاڪو ع سڙ هاڪا: ذ. جانور جي ٻڌيءَ جي پاڇ ـ اهڙي پاڇ جو آواز.
ـ سڙ هڪو ع سڙ هڪا: ذ. جانور جي وڻن مان اوچي پاڇ. د هشت وارو آواز.
● سڙ هڻ (ل): سمهڻ. سنڌڻ ـ ڪنڌڻ ـ مار ڏيڻ ـ ڏانگورڻ ـ سٽيڪڻ ـ پيڇڻ. هيسائيڻ. گاهيڻ.
● سڙ هي ع سڙ هيون (ل): ث. سنهي چڙي.
● سڙ ي ع سڙ يون: ث. لاش ـ سڙ هه. بدن. ڪنڪ جو نديڙو ٻنڊ ـ سڙ ير. مار ين جي لڏيل سنگن جي ٽڪ.
● سزا ع سزائون: ث. مار ـ تنبيهه ـ عقوبت ـ سيڪت ـ گوشمالي. عوض ـ بدلو ـ عذاب ـ تڪليف ـ تعزير. جرمانو. قيد. ظرف. موافق ـ مناسب ـ لائق ـ مطابق.
ـ سزاوار ع سزاوار: ذ. سزا جو لائق ـ سيڪت جو حقدار ـ ذوهاري ـ آذيڪاري ـ خطا وار ـ گنهگار. جوابدار ـ ذميوار. جوگو ـ قابل ـ بذير (خطا).
ـ سزاوار ٿيڻ: راس ٿيڻ ـ موافق ٿيڻ. مراد کي پهچڻ ـ ڪامياب ٿيڻ.
ـ سزائيتو ع سزائيتا: ذ. صفت. عقوبت لائق ـ سيڪت جوگو ـ تنبيهه لائق ـ مار جوگو ـ ذوهاري.
ـ سزايابُ ع سزايابَ: ذ. صفت. [ف. سزا + ياب > يافتن = حاصل ڪرڻ] جوابدار ـ ذميوار ـ

Gul Hayat Institute

سزا جوگهو - مجرم - ڏوهي. سزا کاڌل - سزايافته.
= سزا يافتو ≈ سزا يافتا: ذ. سزا کاڌل.
● سس ≈ سسون: ث. [سن. شوشر] زال جي ماءُ (مڙس لاءِ) - مڙس جي ماءُ (عورت لاءِ) چنڊ. ساسو.
● سيس ≈ سيس: سنڊي - سير - ڪچي - سڪو - ساسري - سيسي. ڪلو - گردن - ڪنڊ.
● سساڏو ≈ سساڏا (ث): ذ. صفت. لذت وارو طعام. سزيدار - سواد - چڪرو - سلوڻو - لوڻائيو - مصالحدار. اڏ گرم پاڻي.
= سساڏائي ≈ سساڏائيون: ث. سلوڻائي - لوڻائيائي - چڪرائي - تيکائي.
= سسائڻ: مصدر. گهٽائڻ - گهٽ ڪرڻ - نندو ڪرڻ. لاهڻ. ڪات ڪوٽ ڪرڻ - تخفيف ڪرڻ. جهپائڻ.
● سسٽ ≈ سسٽ: ذ. صفت. ڪاٽ - آرسي - ٽوڙي - سڊيو سات - ڏاکڻ ڏيلو - ڪاهل - عاري - ڪم ڪوس - ڪم چور - ڪم هم دير ڪندڙ. سوستي - وساڻو - ڏيلو - نسڻ نٽو - نسڻ وڏيل - نسڻ ڪپيل. آداس - دلگير - سلول. ڪم عقل - ڪم ذهن. ڪمزور. گهٽ شهوت وارو (اسر). هڪ قسم جي سنڊي.
= سسٽائي ≈ سسٽائيون: ث. آلس - سستي - ڪاهلي. ڏرائي - گهر - گهير - آرس - ٽوڙپائي - ٽوڙپڻو.
= سسٽ ٽيڻ: آداس ٽيڻ - غمگين ٽيڻ. ڪرهت ٽيڻ. آرسي ٽيڻ.
= سسٽ مارڪو: ذ. صفت. سست - رولاڪڙ - ڪاڪٽ - گيسر ڪاڏو.
= سسٽي ≈ سسٽيون: ث. ڏلائي - ڏرائي. گهر - ڪاهلي - گهير - آرس - ٽوڙپائي - آلس. ڪمزوري.
● سستو ≈ سستا: ذ. صفت. گهٽ قيمت وارو - ڪم خرچ وارو - سهالڪو - ارزان - مندو.
● سس پس: ث. سس قس - پڙ پڙ - پاڙور - پڙڪو - پڙڪار. جهونگار. ڪن جي ڪالهه - آهسته گفتگو - مخفي ڪالهه.
● سس اس ڪرڻ يا سس قس ڪرڻ: مخفي ڪالهيون ڪرڻ. آهسته ڪالهيون ڪرڻ. ڪن جون ڪالهيون ڪرڻ.
● سس پسيو يا سس قسيو ≈ سس پسيا يا سس قسيا: ذ. پڙ پڙيو - پڙڪاري. ڪنن جي ڪالهه ڪندڙ. چغل خور - گلا خور.
● سسر ≈ سسرون (ل): ث. اڇي پاڻيءَ جي ڏنڊ.
● سسرات ≈ سسرات: ذ. آهسته دانهن - ايذاءَ سبب شوڪارو.
= سسراتي ≈ سسراتيون: ث. سسرات.
= سسراتي پرڻ: دانهن ڪرڻ.
● سسرو (لاڙ): ذ. سهو.
● سسرو ≈ سسرا: ذ. ڪچي ٽالهي يا ٻهر جي ڪچ ڪي ڪائيندڙ هڪ قسم جو لنڊڙو جيوت.
● سسڪ ≈ سسڪ (ث): ذ. صفت. سوگهو - مضبوط - قابو.
● سسڪيتو ≈ سسڪيتا (ث): ظرف. سهڪندو.
● سسلو ≈ سسلا (ڪ): ذ. سهو - خرگوش.
● سسلي ≈ سسليون (ث): ث. ٻيت سان گذاري ويندڙ عورت. پاراتي طور ڪم ايندڙ لفظ.
● سسڻ: مصدر. [سن. شش = سڪڻ] گهٽجڻ - سوس ڪائڻ - سڪوچڻ. ڏرو ٽيڻ. ڳرڻ - هڇجڻ. ڏرڪڻ - جهيڇڻ - پلٽي پوڻ. ماندو ٽيڻ - ساڏو ٽيڻ - ڪڪڻ. ڊڄڻ - خوف ڪرڻ. ڪوسائجڻ. لنءُ لائڻ.
= سسي وڃڻ: ڊڄي وڃڻ. مات ڪرڻ - بس ڪرڻ. سوس ڪائي وڃڻ - سسڻ.
● سسو ≈ سسا: ذ. [سن. شيشو] لنڊڙو گهيتو - ساميو. (ڪ). وهڙو - پولي. سهوڙ (ذ. صفت). هيسيئل - ڊڙل. سنڌ جي هندن جي

Gul Hayat Institute

الف - بي جو هڪ حرف. ريڊ جو لنڊڙو لار قر - لنڊڙو گهيڻو يا گهيٽي.
"هوءَ ٽيون ڪرين ڪونئري سرتيون مٿان سَسن" (شاهه).
= سَسو ڪَرَنُ: سَهُوَ ڪرڻ.
● سَسُوءُ ع سَسُوُ (ث): ث. سَسُ - مڙس جي ماءُ (زال لاءِ) - زال جي ماءُ (مڙس لاءِ).
● سِيسُوءُ ع سِيسا (ل): ذ. [سن. شيرش = سٿو] سِرُ - سٿو - سِرِي - سِيسُ - سُنڊي - گردن - ڪنڌ.
● سِيسُ وِسُ ع سِيسُ وِسُونُ: ث. شڪ - گمانُ - وَهم - انديشو. پَرم - سَنسو. وسواس. غيرت. سَنديهُ.
= سِيسُ وِسِيوُ ع سِيسُ وِسِيا: ذ. شڪي - پرمي - وِسِو سِيو - بي وِيساهه - گهاڻي - شڪائتو - اڻ وَهُو - سَنسي - وشوامي. سَنديهي. سُبهر.
● سَسُئِيُ: ث. اسم خاص. [سن. ششي = چنڊ] چنڊ جهڙي سهڻي عورت. هڪ عورت جو نالو جا پُنهونءَ جي معشوقه هئي. شاهه لطيف جي سُورمي. سنڌي راڳ جي هڪ سُر جو نالو. تعلقي ڪنڌه باڪي ۾ هڪ ديهه جو نالو. (صفت). چنڊ جهڙي - سهڻي - ملوڪ. چنڊ. آسمان. بهشت.
= سَسُئِيءَ جو پَٽَرُ: ذ. هڪ خوشبوءِ دارگاهه جو قسم. پُٽي. هڪ دوا جو قسم.
● سِيسِيُ ع سِيسِيُونُ: ث. [سن. شيرش] سُنڊي - سِرُ - گيچي - سٿو - سِري - سِيسُ. ڪنڌ - ڪَردن. ڏورن جو هڪ عدد - ڪَنُ.
● سِيسِيرِيُ: اسم خاص. تعلقي حيدرآباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَسِيهَرُ ع سَسِيهَرَ (ل): ذ. نالڪ جو هڪ خطرناڪ قسم - ڪاريهر.
● سَسِيهَلُ ع سَسِيهَلَ (ث): ذ. سڄ.
● سَسِيوُ ع سَسِيا (ث): ذ. هڪ قسم جو سُرندڙ جيت.
● سَطحَ ع سَطحُونُ: ث. مٿاڇرو - مٿون حصو - سَٽُ - سَپاٽ - روءِ - تَرُ. سِڌي ڇت.
= سَطحِ آبُ: ث. پاڻيءَ جو مٿاڇرو.
= سَطحِ زَمِينُ: ث. زمين جو مٿاڇرو - رُوئي زمين.
= سَطحِيُ ع سَطحِي: ذ. صفت. مٿاڇري معلومات رکندڙ - ڪُ فهم.
● سَعادَتَ ع سَعادَتُونُ: ث. (ع). چڱو نصيب - خوش نصيبي - نيڪ بختي - سڀورائي - سياڪائي - سدورائي - بختاوري. خوشي - راحت - فرحت - سُک - ڪلياڻ - آنند - منگل - مزو - پوڳ - ٻُلاس. نيڪي - پلائي.
= سَعادَتَ مَنَدُ ع سَعادَتَ مَنَدَ: ذ. [ع. سعادت + ف مند = وارو] فرمانبردار - چٽيوان - آگياوان - سَراوَندو - سُپاتر - سُٻٽ - سدورو - نيڪ بخت. نيڪ اخلاق - سهانو - لڇمي.
= سَعادَتمَنَدِيُ ع سَعادَتمَنَدِيُونُ: ث. فرمانبرداري - آگياڪاري - چيو - اطاعت. نيڪ بختي.
● سَعدُ ع سَعدَ: ذ. (ع). نيڪ - مبارڪ - سعيد. ستارن جو سٿو اثر. (ضد. نَحسُ).
● سَعدُ آبادُ: اسم خاص. تعلقي سکر ۾ تعلقي روهڙيءَ ۾ تعلقي سيوهڻ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَعدِ پُورُ: اسم خاص. تعلقي ٽنڊي باگي، تعلقي ميهڙ، تعلقي ڪُوني، تعلقي ڪنڊياري ۽ تعلقي آباوڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَعدُ خانُ: اسم خاص. تعلقي شهداد پور ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَعدُ ڪِيُ: اسم خاص. تعلقي ڊگهڙي، تعلقي ڪهڙي ۽ تعلقي ساماري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَعدِيُ: اسم خاص. شيراز جي مشهور شاعر شيخ مصلح الدين جو تخلص.
● سَعِيدُ ع سَعِيدَ: ذ. صفت. (ع). سعادت وارو - نيڪ بخت - بختاور - سياڪو - پياڪوارو. نيڪ - مبارڪ. سٿو. ڪامياب. (اسم). مُرشد.
= سَعِيدائِيُ: اسم خاص. بگٽي بلوچن جو هڪ قبيلو.
● سَعِيرُ ع سَعِيرَ: ذ. (ع). دوزخ. (صفت) - دوزخ جو.

Gul Hayat Institute

● سَعْيُو ع سَعْيَا: ذ. [ع. سَعي = هُنر کوشش کڻي] کوشش. جتن - کشالو - مٹاکُٹ - جهدُ جفا - تکليف - سرجوشي - جاکڙو - اوڙاجائي. محنت.
- سَعْيَا اجايا ٿيڻ: کوششون بيڪار ثابت ٿيڻ - اميدون پوريون نه ٿيڻ - ناڪاميابي حاصل ٿيڻ - لايو سجايو نه ٿيڻ.
- سَعْيَائيتو ع سَعْيَائيتا: ذ. محنتي - اوڙاجائتو.
● سُغْلات ع سُغْلات: ذ. سهڻو - سُٽو - شُغلات.
● سَفارَت ع سفارَتُون: ث. (ع). هڪ ملڪ کان ٻئي ملڪ ڏانهن موڪليل مستقل سياسي وفد. ايلچگيري. مفاهمت جو پيغام. رسالت - پيغمبري. وڪالت.
- سَفارَتخالو ع سفارَتخانا: ذ. سفير جي آفيس.
● سُفارَش ع سُفارَشُون: ث. [ف. سپارش > سپردڻ = حوالي ڪرڻ] پارت - سُپارت - چوڪواءُ. سپردگي. سهائتا - مدد - سَهارو. اثر - زور - هلندي هٿ جوڙ - آرداس.
- سُفارَش ڪَرَڻ: مدد ڪرڻ - سهائتا ڪرڻ - وسيلو ڪرڻ. رسائي ڪرڻ. پارت ڪرڻ.
● سُفارَش نامو ع سِفارَش ناما: ذ. [ف. سپارش + نامه = لکت] سفارشي چٺي - پارَت جو خط.
- سُفارَشي ع سُفارَشِي: ذ. پارت ڪندڙ - سفارش ڪندڙ. سِفارش وارو.
● سَفّاڪ ع سَفّاڪَ: ذ. [ع. سَفک = رت هارڻ] رتو چاڙ ڪندڙ - قاتل - خوني. بي رحم - ڪَنور - ظالم.
- سَفّاڪِي ع سَفّاڪِيُون: ث. خونريزي - رَتو چاڙ. بيدَرْدي - بي رَحْمِي.
● سَفالو ع سَفالو: ذ. [ع. سفال = نشيب، اوڻهائي] اونهو وٽو (ضد. تاسرو).

● سَفَرُ ع سَفَرَ: ذ. (ع) مسافِري. سير - ڪَهُه - آجهاگو - آجهاڪ - سَٽيل - شَيْل. ڪُوچ - رَوانگي. وَقت.
- سَفَر سَنْوارَڻُ: سَفَرُ ڪرڻ - مُسافِري ۽ تي رَوانو ٿيڻ. پنڌ ڪرڻ.
- سَفَرُ ڪَرَڻُ: سياحَتَ ڪرڻ - مُسافِري ڪرڻ. ڪُوچ ڪرڻ. رحلت ڪرڻ - هورو ٿيڻ.
● سَفَرُنامو ع سَفَرُنامَا: ذ. [ع. سفر + ف. نامه = لکيت] سَفر جو روزنامچو - سياحت نامه. سَفَر جا حالات.
● سَفَرو ع سَفَرا: ذ. [سن. سڌ = فائدي وارو] لائق - سُٽو.
● سُفِيرو ع سُفِيرا: ذ. [ع. سفره] دسترخوان - خُونُچو. ميز پوش. پَچو - گُدُ.
● سفِيلُو ع سِفِيلا: ذ. صفت. [ع. سفل = گهٽ ٿيڻ] نيچ - ڪَمِينو - ڪَرتُٽ ڪِينو - ڪ ماڻهو - ڪم ذات - ڪُتو. ڪين جهڙو - اوچو - گهٽ - خَسِيسُ. ڪِروپيٽو. مَٽِيُرُ - وچولو - دَرمِيانِي. سادو - جهڙو تهڙو - غريباڻو.
● سفِيلائِي ع سِفِيلائِيُون: ث. ڪَمِينڻائي - نِيچُپَڻُ - ڪُتائي - اوچ - اوچائي - هَسُورائي. هَلڪائي. بيهودائي. بي ادبي. مورڪائي - بيعقلي - پورڙائي - آلپ بُدِي. سادگي - البيلائي.
- سِفِيلِي جادُو: ذ. شَيْطاني عمل.
- سِفِيلِي عَمَلُ ع سِفِيلِي عَمَلَ: ذ. شَيْطاني عَمَل.
● سَفُوفُ ع سَفُوفَ: ذ. [ع. ڪُٽِيل دَوا - ڪَڪِي - چُورو - پُڪِي. پُسورو - پُڪو - پاؤڈر - آٽو.
● سَفِيهُ ع سَفِيهَ: ذ. صفت. [ف. سپيد = اڇو] اڇو - سُفيد - ٻَگو.
● سَفِيدُ ع سَفِيدَ: ذ. [ف. سپيد = اڇو] اڇو - ٻَگو - ڏُڌرو. گورو - پُورو. صاف - اُجل - چٽو - صفا. پاڪُ. ڪورو. سادو. خوفزده. (ضد. سياهُ).

Gul Hayat Institute

= سَفيدِداڻِ ؛ ث. سُفيدِي - سُفيدائي - آڇاڻِ - آڇائيي - بگائي - ڏَوُلرائي. گورائي - چٽائي - پيُورائي.
= سُفيدِداڻيي ۽ سَفيدِداڻيُون ؛ ث. سفيدِي - سفيداڻِ - آڇاڻ - آڇائيي - بگائي - ڏَنڊُرائي. گورائي - چٽائي - پيُورائي.
= سُفيدُ پوشُ ۽ سَفيدُ پوشَ : ذ. صفت. [ف. سپيد + پوش > پوشيدن = ڍڪڻ] آڇا ڪپڑا ڍَڪيندڙ - فَضيلَتَ پريو - ڏِسيٽو وائسٽو - آبائتو - زيبائتو. آشراف - شائسٽو. صاف سُٿرو - وَرجائتا - سَنجيلو - شَهُوتائتو - اڇو آجرو - پوشيدو.
= سُفيدو سياهَ ؛ ذ. نيڪي بدي - چڱائي ڇڙائي - پَلائيي بُرائيي.
= سُفيدِيُ ۽ سُفيدِيُون ؛ ث. سَفيدائي - سفيداڻ - آڇاڻ - آڇائيي - بگائي - ڏَوُلرائي. گورائي - چٽائي - پيُورائي. جُواباڙن جي اصطلاح ۾ ڪنڊ يا مٿاڻ.
● سُفيدو ۽ سُفيدا ؛ ذ. سُفيتو. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پسارڪو وَڪرُ. اڇو شيهو. ڪُلايل جست. قلعيءَ مان ٺهيل اڇي رنگ تي، ڪَنن ڪُرڙين لاءِ هڪ دوا.
● سَفيرُ ۽ سَفيرَ : ذ. [ع. ايلچي - وڪيل - قاصد - پيغمبر - سند يشي.
● سَفينُو ۽ سَفينا ؛ ذ. [ع. سفينه = ٻيڙي] ٻيڙي - ڪَشتي.
● سَقيرُو ۽ سَقيرا ؛ ذ. صفت. [من. سڪلو ؛ سُ = چڱو + قل] چڱو - سُٿرو - پَٿلو - اوگهو - اڇو - موچارو.

"سُرَ سپيٿي سَقيرا،
هر خاصو سُر ڪنيات"

(خليفو لبي بخش).
عمدو - چوکو - شُڀُ. نيڪ - پلارو - آتم - آتر - فائق. نهايت چڱو - نهايت عمدو - سُريشٽ. وٺندڙ - وَسَن جهڙو. آسانُ - سَوَلو. آباد. سُڪرو - گُدڙيا - ڇِڪو. گول چتر.
= سَقيرائيُ ۽ سَقيرائيُون ؛ ث. نيڪي - چڱائي - پلائي. سُٺائي - عُمدائي - سُهڻائي.
● سَقَريُ ۽ سَقَريُون ؛ ث. ڇج سميت گُوار جي ڦَري.
● سَقَلُ ۽ سَقَلَ : ذ. صفت. (سن). سُود مند - فائدي وارو - سڪلو - نفعي وارو - وڏاءُ وارو. ڪارگر - مُجرب - هڪ ٽِڪ - عمل ڪندڙ. ميوي دار. (اسم). سنو قَلُ - سُٺو نتيجو. (ظرف). برصواب - ٻورو.
= سَقَلُو ۽ سَقَلا : ذ. صفت. سُود مند - فائدي وارو - سَقَلُ - نفعي وارو - واذاري وارو - سجايو. ڪارگر - مجرب - هڪ ٽِڪ. عمل ڪندڙ. نيڪ بخت - مبارڪ. (سَقَليُ ۽ سَقَليُون) جئن ته :

"سَقَلي ٿيندي ساءِ، جيڪا خرچي ناءُ خدا جي".

● سَقا : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سَقَرَ ۽ سَقَروُنَ ؛ ث. [ع. سقر = ساڙڻ] دوزخ - نرڪ - جهنم.
● سَقراط : اسم خاص. يونان جي هڪ مشهور فيلسوف جو نالو.
● سَقَلاتُ ۽ سَقَلاتَ ؛ ذ. [ع. سقلاط] ڪرمزي رنگ جو ڪپڙو - رَتول ڪپڙو. بناوت. (ذ. صفت). ٽلهو - مضبوط.
● سُقَمُ ۽ سَقَمَ : ذ. [ع. سَقَمَ = بيمار ٿيڻ] عيب - آوٽائي - وِيڪ - لڦص - جيءَ - وِنگ - وِڏَ - ڪهتائي - الَ - خامي - ڪارات - خرابي. بيماري - مرض - عِلت.
= سُقمُ ڪَيَنُ : عيب ڪيڻ - گهتائي ڪيڻ.
● سَقَمُونيا : ث. (ع). هڪ قسم جو لڳلڪدار وَڪرُ. هڪ قسم جي وڻ جي ڪوئر.
● سَقَنقورُ ۽ سَقَنقورَ : ذ. (ع). دوائن جي ڪم ايندڙ هڪ صحرائي جانور - ريگماهي - ڪاوئي. نيل دريائه ۾ ٿيندڙ هڪ قسم جي گاڙهي رنگ جي مڇي، دوائن جي ڪم ايندڙ.
● سَقو ۽ سَقا : ذ. [ع. سقي = پاڻي ڏيڻ] بهشتي - پاڻي پيرندڙ - پَکالي - مَشڪي.

Gul Hayat Institute

● سقيلو ۽ سقيلا: ذ. [ع. سکبن = چاقو] سکيلو - ترار.

● سقيم ۽ سقيمَ: ذ. صفت. [ع. سقم = بيمار ٿيڻ] بيمار - اگهو - ناچگو - لگو - ناچاک - لاچاق - روگي - عليل - مريض. کيڻ - کمزور - هيئسو - نَرَ بل - نيست - ضعيف - نيستو - هوڏو - بي قوتو - بي سَتو - بي سگهه - نيبل - زچ - بَلَ هيڻ - دُرُبل. کچو. نازک. کهلو - کٿهرو. غريب - مسکين - دَرْدَري - نيڏَر - تيهي دست - کٽل - اپالو. کينو - چٽ کاتي جو - کنهن نه ڪم جو. بي مزي - الوٽو.

- سقيمُ الحال: صفت. ناتوان. ميسکين - تباهه حال - کمزور. بيمار.

- سقيمتَ ۽ سقيمتَون: ث. نياز - لماڻائي.

● سکَ ۽ سکَ: ذ. آگَرو - نم وٽندڙ - بي مواديِ. ڦيڪو - سخت.

● سيکَ ۽ سيکون: ث. پيار - قرب - محبت - حُب - هيج - پيريت. آس. چِڪَ.

- سيکَ بَڌَ نڌو ۽ سيکَ بَڌَ نڌا: ذ. صفت. ڳهٽ - ٿورو. مناسب.

● سُکَ ۽ سُکون: ث. ظرف. [سن. ششک = خشک] ڏاڍو - مَضبوط - سوگهو - سَخت - لوهُ. پَڪيءَ طرح. بندش. خُشڪي - ڪَڙڪي - سوکَ - آڏاڻ - آوسَرُ - سوکهڙو - آٽوٽ - تنگي - آن هُوندِ.

- سُکَ تي سَندِرو بَڌَنُ: سُڃائيءَ هُوندي وَڏي خرچ ڪرڻ جو ڪم ڪرڻ. همت ڪرڻ.

- سُکتڙ سُکتڙَ: ذ. ڀاڪيءَ جي نه هجڻ جو هنڌ. سوک - ڪُرَءُ (ت).

- سُکَ تي گُذارَڻ: لنگهڻ ڪيڻ - بُکون ڪيڻ.

- سُکَ تي لنگهائيڻ: ڪنهن کي کوڙين اميدن سان ڏري رکڻ - آسري ۾ رکهائڻ.

- سُکَ ڪَرَڻ: قابُو ڪرڻ - پُختو جهلڻ.

- سُکَ هُجَڻ: قابُو هجڻ. پُختو هجڻ - لوهُ هُجَڻ.

- سُکيِ ۽ سُکيِيون: ث. خُشڪيِ - خُشڪُ زمين.

● سکا ۽ سکائُون: ث. [سن. شنکا: شَک] شَڪُ - ناڪاطري آميد گاريِ - اميد واري - حَمَلُ - هيتُ - گرپُ.

● سکاجُ ۽ سکاجَ: ذ. صفت. [سن. سکاريه: سُ = چڱو + کاريه = ڪم] دانائ. مُرادَ وارو. سُڪاجهُ. سوپارو - فتح ياب - ڪاميابُ - سُمُرادو - ڪرتارٿ - سڏارٿ - فتحمَندُ. پُورو - پريو - راسُ - تيارُ - سَنجيتو - سَمُنڊو - سڌِ - سماهَتُ. سُکهڙُ - گُڻ وارو - نيڪ. لائقن پريو - فضيلت وارو.

● سکاجُ ۽ سکاجَ: ذ. [سن. سُکاريه] صحيح ڪم ڪندڙ - ڪم وارو - رٿ پهت وارو. وڙائتو - لائيقَ. چڱو ڪم - سڏلو ڪم (سرسورٿ - گر).

● سُکارُ ۽ سُکارَ: ذ. [سن. سکال: سُ = چڱو + کال = وقت] سَهانگائي - سُکَرُ - چڱو وقت - آبادِيءَ ۽ فراوالي ۽ وارو عرصو - خوشحاليِ - سَهَنجائيِ. جهنجهائي - گهٽائي.

- سُکارِ جَڻُ: سَستو ٽيڻ - سَهانگو ٽيڻ. وَسَندي ٽيڻ.

- سُکارِيُو ۽ سُکارِيا: ذ. صفت. خُوشُ - آسُودو - خوشحالُ.

● سَکارِتو ۽ سَکارتا: ذ. [سن. سکاريه: سُ = چڱو = کاريه = ڪم] سَجايو - ڪمائتو - سڌيلو - کارآمد - سُفيدُ. سُٽي لموني ٽيل (ڪم) يا ڪيل.

- سَکارِتو ڪَرَڻُ: ڪنهن ڪم سان لڳائڻ. سڪيو ڪرڻ. دفن ڪرڻ.

● سَکارِتو ۽ سَکارِتا: ذ. صفت. [سن. سکاريه: سُ = چڱو + کاريه = ڪم] سَجايو - ڪمائتو - فائدي وارو - فائديمَندُ - ڪارائتو - ڪتبائتو - ڪَمَ وَنڊُ - سُفيدُ - سُود مَندُ - ڪم ڪار جو - واڌاري وارو.

● سکارِجَ: ذ. [سن. سکاريه: سُ = چڱو + کاريه = ڪم] سُٽا ڪم - سَنوان ڪم - سِدا ڪم.

Gul Hayat Institute

● سَڪارَڻُ: مَصدَرُ. قبول ڪرڻ. مڃاب ٻورو ڪرڻ.
● سُڪانِ ۽ سُڪائُون: ث. [سن. شُشُڪ= خشڪ] سوڪَ ـ آڏوڙ. آڏاڻ ـ آڏسَرُ. ٿوڻُ ـ رُڪائي ـ سَڪاڻائي.
● سَڪائِڻُ: مصدر. [سن. سَوَكھ = ويجھو عزيز] مٽي مائٽي ھُڻڻ ـ لڳ لاڳاپو ھڻڻ ـ عزازت ھڻڻ.
سَڪاوَتَ ۽ سَڪاوَتُون: ث. صفت. مٽي مائٽي ـ لڳ لاڳاپو ـ عزازَتُ ـ قرابت ـ رِشتيداري.
سَڪائي ۽ سَڪائِيُون: ث. مٽي مائٽي ـ لڳ لاڳاپو ـ عزازَت ـ قرابت.
● سِڪائِڻُ: مصدر. شئي ڏيکاري نہ ڏِيڻ. سڏَ ٻُوري نہ ڪرڻ.
ـ سِڪائِتو ۽ سِڪائِيتا: ذ. خواھِشمَندُ ـ گھرج وارو ـ ضرُورَتُ مَندُ
● سُڪائڻ: مصدر [سن. ششڪ=خشڪ] خشڪ ڪرڻ ـ ٿوڻ ڪرڻ ـ ٻاڦي نہ ڏيڻ. آس ۾ رکڻ. ڪم ۾ دير لڳائڻ. [سن. شنڪ=ڪنبڻ] ڪنبائڻ ڏکائڻ.
ـ سُڪائي ۽ سُڪائِيُون: ث. ٿوڻ ـ خُشڪي ـ سَڪاڻ.
● سَڪَڙو: ذ. [ع سَكَتَ=ماٺ ۾ رھڻ] ھڪ دِماغي مرض جو لالو ـ مَردگيءَ مثل مرض ـ بي ھوشيءَ جو مرض ـ غَشي ـ ميرگھي. حَيرَتُ ـ ماٺ ـ چپ.
● سَڪَٽِي ۽ سَڪَٽِيُون (ل): ث. سُڪَڙڻ ـ قابل.
● سَڪَرَ ۽ سَڪَرُون ث. [ع. سُكر=ڪنڌ] چُمي ـ ھوسہ ـ مٽي. پيار چَسي.
● سَڪَرَ ۽ سَڪَرُونُ: ث. اھا مينھُن لڳڻ جي عمر ۾ ھجي ـ لاڙوچ ـ وڏي وچ جا لڳڻ واري ھُجي.
"سڌ ڪيائون ساڙ ڪي تون سَڪَرَ ميڙ سنگھار" (سگھڙ).
ٽياس مينھين. گھڻو ڪير ڏينڊڙ نوجوان مينھين. پھريات مينھين.
● سُڪَرَ ۽ سُڪَرَ: ث. صفت. آلوري وَڃَ جا اڃا لڳي نہ ھجي.
● سُڪَرُ ۽ سُڪَرَ: ذ. [سن. س = چڱو+ ڪَر > ڪال = وقت] سَھانگائي ـ سَسُتائي ـ آرُزُنيي. سُڪائيي. جمع جو ذِينھُنُ.
ـ سُڪَرَ سَٽائي ٽِيَنُ: سَسُتائي ٽيڻ ـ سَھانگائي ٽيڻ.
ـ سُڪَرَ سَٽائي ھُجَڻ: سَھانگائي ھُجڻ.
● سَڪَراتِ ۽ سَڪَرانُونُ: ث. (ع). موتَ جو وَقتُ ـ مَوُتَ جو آخري دَمُ. اڃاڙيءَ جا ساھَ. ساھ نڪرڻ وقت تڪليفَ. بيھوشي ـ غَشي. موت جو نشو. جان ڪندي.
ـ سَڪَراتِ جو وقتُ: ساھُ نيڪرڻ جو وقت.
● سُڪِرُتُ ۽ سُڪِرُتُون: [سن س = چڱو+ ڪِرت > ڪِري = ڪرڻ] چڱو ڪم ـ نيڪي ـ ثَواب.
ـ سُڪِرُتِيُ ۽ سُڪِرُتِيُ: ذ. صفت. چڱو ڪم ڪندڙ ـ نيڪو ڪارو ـ چڱن ڪَمن وارو يا سُڻن لڇڻ وارو ـ فَياضُ ـ مھربانُ.
ـ سُڪُرِيتو ۽ سُڪُرِيتا: ذ. نيڪ بَختُ.
● سُڪُرَمُ ۽ سُڪُرمَ: ذ. [سن. س= سُو+ڪَرَمَ > ڪرم = ڪم] چڱو ڪم ـ چڱو قاعدو.
ـ سُڪَرُمَكُ ۽ سُڪَرُمَكَ: ذ. صفت. چالاڪُ ـ چستُ. ڪارگرُ ـ اثرائتو.
ـ سُڪِرَمِيُ ۽ سُڪِرَمِيُ: فاعل ـ ڪَرڻ وارو ـ ڪَندڙ ـ ڪَرتا.
● سَڪِرُ ۽ سَڪِرا: ذ. نسنڊو ھاڏو. سَرل گھوڙو. (صفت). طاقتورُ
● سُڪِرُ ۽ سَڪرو: ذ. ٻيچُ.
● سَڪَرِياريُ: اسم خاص. تعلقي جيمس آباد ۾ ھڪ ديھہ جو لالو.
● سَڪَڙ ۽ سَڪَڙَ: ذ. ڊپُ ـ خَوفُ ـ ھراسُ. ڏَنڊَنُ.
ـ سَڪَڙَ پَوَنُ: ڏَنڊِڻَ پَوَنُ. ڊپ ڪان زبان بند ٿي وڃَڻ.

Gul Hayat Institute

● سِكَلُ ع سِكَلَ ؛ ذ. ڪنڌيو ـ ڳوڙهو.
ـ سِكَلَ ٻَڌ جَنُ (ل): ڪنڌيا ٻڌ جڻ.
● سُكَلُ ع سُكَلَ : ذ. [سن. ششک = خشک] سُڪي ويل ـ ٿوڻُ ـ خشک ـ پُرٽ ـ سيڪو. ڀاڻي نہ ملهيل ـ ڳرهيل ـ ڪمزور. بنا ساهه جي. بنا رَسُ جي.
ـ سُكِلاڻِ ع سِكِلائُونُ ؛ ث. سُكِلائي ـ سوڪ.
ـ سُكِلائي ع سُكِلائِيُونُ ؛ ث. خشڪي ـ اڻائي ـ ٿوڻ.
● سُكَلُ روُمُ : اسم خاص. تعلقي سجاول ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سُكِلانُ ع سُكِلانَ ؛ ذ. پهير جو هڪ زيور.
● سَكِيمُ ع سَكِيما ؛ ذ. طاقتور ـ مضبوط ـ مڪهارو ـ ڏاڍو ـ مڙس. سياڻو. (ث. سَكِيمِي ع سَكِيمِيُونُ : ث.)
● سِكِنُدُ ع سِكَنُدَ : ذ. (سن). ڪتاب جو حصو ـ باب ـ چيپٽر. فوج جو جُٿو ـ جيش. شهزادو. اُستاد. راهـ رستو. جنگ ـ لڙائي. معاهدو ـ قبوليت.
● سڪَ نَئِي : اسم خاص. تعلقي جوهيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سِكِيئُن : ظرف. رهڻ لائق ـ قابل رهائش. وهَنَ جهڙو.
● سَكَنُ : مصدر. [سن. شَنْكَ = وِڃڻ] ڪنبڻ ـ وِڃڻ ـ ڏَڪڻ ـ لرزش ۾ اچڻ. جيئن ته : "مُترکن مُهه کي يا، سانداٿيون سَكَنِ" (شاهه). وِڃڻ ـ ڏَهڪڻ.
● سِكَنُ : مصدر. آڪنبڻ ـ واجهائڻ ـ تڪڻ. حرص ڪرڻ. آدامي ٿيڻ ـ خواهش مند ٿيڻ ـ گهرجاڻو ٿيڻ ـ ضرورتمند ٿيڻ. (اسم خاص). هڪ نَئي جو نالو.
ـ سِكِيئُو ع سِكِيئا ؛ ذ. صفت. سڀ ڪنهن شيءِ تي روح رکندڙ ـ رسڪڻو ـ ريسالو. لالچي ـ لوڀي ـ حريص. سڪندڙ ـ سڪ وارو ـ سِكايل ـ خواهشمند ـ سِكَ و ندو. آساڻتو ـ آميدوار.
● سُكَنُ : مصدر. [سن. ششک = خشک + ڪِري = ڪرڻ] خشڪ ٿيڻ ـ سوتُ ٿيڻ ـ ٿوڻ ٿيڻ ـ ٿڪرو ٿيڻ. آساڻجڻ. بند ٿي وڃڻ ـ نہ وهڻ. سنهو ٿيڻ ـ اپرو ٿيڻ ـ ڪمزور ٿيڻ. رطوبت لڪي وڃڻ. بي حَس ٿيڻ.
● سِكِيڻا : اسم خاص. ڪاري جي حصي ۾ رهندڙ ماڻهن جي هڪ ذات جو نالو.
● سِكِيئِيُ : اسم خاص. تعلقي ديري محبت ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَكُو ع سَكا ؛ ذ. [سن. سُوَكَهه = ويجهو مائٽ] مائٽ ـ عزيز ـ قريب ـ سڳو ـ رت ـ رشتيدار.
● سِكو ع سِكا ؛ ذ. [ع. سڪه = مهر هڻڻ] سرڪاري طرح منظور ٿيل ڪنهن ڌاتُ جو قيمتي ٽُڪرو ـ ضرب. مُهر ـ چاپ ـ ٽپو ـ پور ـ ٽِڪلي. طرز ـ رَوَش ـ طريقو ـ قاعده ـ قانون.
ـ سِكائِيُ ع سِكائِيُ ؛ ذ. صفت. سِكو جوڙيندڙ ـ ضرب ساز.
ـ سِكو جَمائِيُ : ڏاکو جمائڻ ـ رعب وهارڻ.
ـ سِكو هَلڻُ : ڏاکو لڳڻ. حڪومت هلڻ.
● سُكُو ع سُكا ؛ ذ. صفت. [سن. ششک = خشک] پرا. سُسَكَ = خشک] سُڪل ـ خشڪ ـ ٿوڻ ـ ٿڪرو. آساڻيل. (ظرف). مورڳو ـ صرف.
ـ سُكا ساوا ٽِيئَنُ : ڏڙيان جو آسودو ٽيڻ ـ غريبن جو شاهوڪار ٽيڻ ـ بي وسيلن کي وسيلو هڻ اچڻ ـ ظلم جي بدران انصاف جاري ٽيڻ ـ مظلومن کي انصاف ملڻ.
ـ سُكَنُ گڏُ آلا پارَنُ : بي ڏوهين کي به ڏوهين سان ملائڻ.
ـ سُكَنُ گڏُ آلا پَرَنُ : ڪَمينن جي صحبت ۾ اشرافن جو بدنام ٽيڻ. گنهگارن سان گڏ بي ڏوهين جو ڏوهاري ليکجڻ.
ـ سُكَنُ گڏُ آلا سَڙَنُ ؛ بدمعاشن جي ڪري اشرافن کي به تڪليف پهچڻ.
ـ سُكو ڀائو ع سُكا ڀائا : ذ. صفت. ڏُهرو ـ لاغر ـ ضعيف.

Gul Hayat Institute

= سُکوءُ جَوابُ ۽ سُکا جَوابَ: ذ. رُکو جواب ـ خشک جواب ـ صاف انکار ـ خالي جواب.

= سُکوءُ جَوابُ ڏِيڻُ: صاف انکار ڪرڻ ـ خشک جواب ڏيڻ ـ رُکو جواب ڏيڻ ـ ڪنن تي هٿ رکڻ.

= سُکو ڪاڻُ ۽ سُکا ڪاڻَ: ذ. صفت. ڪنجوس ـ پکو ـ بخيل ـ مرچوٽ ـ چنجوس.

● سُکُوتُ ۽ سُکُوتَ: ذ. [ع. سکوت = سڪڻ] خاموشي ـ ماڻ ـ چُپ ـ چُپ چاپ ـ سانت. صبر. ہُٽ ـ گُپ چُپ ـ گنگ ٻوڙ. امن. سامت.

= سُکُوتُ ڪَرڻُ: خاموش رهڻ ـ چُپ چاپ ۾ رهڻ.

= سُکُوتِيُ ۽ سُکُوتِيُونُ: ث. چُپ چاپ ـ خاموشي ـ ماڻ. آرام. سامت.

"تهان ٻوءِ آئون سکان ٿي سلام ڪي"
(شاهه).

"سکوتي سلام ٻڌان سڀني ٻار جو"
(شاهه).

● سِکوتو ۽ سِکوتا (ل): ذ. مضبوط. سِکابل ـ آماڻتو. لالچي.

● سَکُوڙِيَلُ ۽ سَکُوڙِيَلَ: ذ. تنوَ جو سيکيل.

● سُکُونُ ۽ سُکُونَ: ذ. [ع. سَکَن = ماڻ ۾ رهڻ] آرام ـ قرار ـ قيام ـ رهائش. آسودگي ـ اطمينان. علم النحو جو هڪ مثال ـ حرف علت لاءِ مقرر ٿيل خاص نشاني ـ جزم.

= سُکُونَتَ ۽ سُکُونَتُونُ: ث. قيام ـ رهائش ـ گهر ـ هنڌ ـ جاءِ ـ ماڳ ـ مڪان ـ رهڻ جي جاءِ ـ بود و باش ـ ٽيڪاءُ ـ سکن ـ اقامت. آرام ـ راحت. ملڪ ـ وطن.

= سُکُونَتُ پَذِيرُ ٿِيَڻُ: [ع سکونت+ف. پذير > پذيرفتن = قبول ڪرڻ] رهڻ ـ بود و باش اختيار ڪرڻ.

= سُکُونَتَ حاصِلُ ڪَرَڻُ: آرام و راحت حاصل ڪرڻ.

= سُکُونُ گاهُ ۽ سُکُونُ گاهَ: ذ. [ع. سکون+ف گاه = جاءِ] آرام گاهه.

● سِکُونُتَلا: اسم خاص. هڪ ناٽڪ جو نالو. هڪ ڪتاب جو نالو.

● سِکِيُ ۽ سِکِيُونُ (ک): ث. مٽاڙ کي (پرمان) آڏ سان ٻڌڻ جي واجهه جو ٽڪرو. درياهه جي ٻيڙي.

● سُکِيُ ۽ سُکِيُونُ: ث. [سن. ششک = خشک] خشڪي. (ث. صفت). سُڪل ـ خشڪ ـ ٺوٺ ـ سُڪي ويل ـ ڦڪرو ٿيل. رطوبت کانسواءِ ـ خالي. ضعيف ـ ڪمزور ـ ناتوان ـ لحيف.

= سُکِيءِ آلِيءِ کي آزمائِشُ: زماني جون لاهيون چاڑهيون ڏسڻ ـ دنيا جو تجربو حاصل ڪرڻ ـ چڱي منڊي جو نتيجو پروڙڻ ـ دوست ۽ دشمن کي چڱيءِ طرح پروڙڻ يا جاچڻ.

= سُکِيُ پاکِيُ ۽ سُکِيُونُ پاکِيُونُ (ت): ث. مڏو آسترو ـ حجامت ڪاهڻ جو اوزار. سڏي پاکي.

= سُکِيُ پاکِيءِ سانُ ڪُوڙُ: ڪنڪڻُ ـ فريب ڏيڻ.

= سُکِيُ ڏانگُو ٿِيَڻُ: ڪَري وڃڻ.

= سُکِيُ ڪَنڊا ٿِيَڻُ: نهايت ضعيف ٿيڻ ـ ايرو ٿيڻ ـ ڪمزور ٿيڻ ـ سُڪي وڃڻ.

= سُکِيءِ جِيُ سانڀاهَ: ث. آخرت جي سنيت.

= سُکِيءِ سانُ ڪَرَڻُ: هروُ ڀروُ ڏيڻ.

= سُکِيءِ ۾ ٽُبِيُ هُنِيَڻُ: پٺ ري ڪاڙهه آلي وڃڻ.

● سُکِيارِتُو ۽ سُکِيارِتا: ذ. صفت. [سن. سُکرِيه: سُ = چڱو + ڪريه = ڪر] سجايو ـ سڌلو ـ فائد يمند ـ ڪارائتو ـ ڪمائتو ـ مفيد ـ فائدي جو ـ سُود مند ـ واڌاري وارو ـ فائدي وارو ـ ڪر ڪار جو ـ ڪم وَند.

● سَکھيلوءُ ۽ سَکھيلا: ذ. [ع. سکين = چاقو] تراڙ ـ تلوار ـ شمشير ـ تيغ ـ صمصام ـ سرواهي. رُکُ جو هڪ اوزار.

Gul Hayat Institute

● سَکیلو ۽ سَکیلا: ذ. [ع. شکیل = سهڻو] سهڻو - ملوڪ - ناهوکو - حسين - وڻندڙ - شکيل - سٽڻ ر - ديداري - ڇبيلو.

● سکیلڈو ۽ سکیلڈا: ذ. صفت. سکي سيکي حاصل کيل - لاڏلو - پيارو - پيار سان پاليل - داد لو - سڪيو ليپاڻيل - البيلو.

- سکیلڈو هڻڻ: لاڏلو هڻڻ - البيلو هڻڻ.

● سیک ۽ سیکیائون: ث. [سن. شیکش = سکڻ] ودیا - تعليم - علم. اسم خاص. هڪ ذات جو نالو - خالصا.

● سیک ۽ سیکَ: ذ. گرو نانڪ جو پوئلڳ. مُريد - چيلو - شيش - معتقد - طالب - شاگرد.

● سُکَ ۽ سُکَ: ذ. [سن. سُکَ = آسودگي] سهڻج - سولائي. آسودگي - راحت - آرام - آنند - کليان - چيئن - فرحت - سهولت - قرار - سيونج - منگل. خوشي - مسرت. تندرستي. وٹ ۾ پسندگي - پرسنڊا - ترپتي - راضپو - مرضي - اختيار. شاباس - آفرين - واه واه. کلمو: ڇگو - ٿهيو - بس - خير - آڇا.

- سُکَبُ پَوَنُ: نه گهرجڻ - کنڊ ۾ پوڻ - اوڙاهه ۾ پوڻ.

- سُکَ جيءَ سرانديءَ هيٺئون سير ڏرڻ: سدائين سکيو ستابو رهڻ - اوج ۽ اقبال کي وسڻ - سياڻو ٿيڻ - حياتي عيش ۾ گذارڻ - آرام ۽ اطمينان واري زندگي بسر ڪرڻ.

- سُکَ قِنَنُ: آرام قينن. لاڳيتو انتظار هڻڻ.

- سُکَ سُمَهڻُ: آرام جي زندگي بسر ڪرڻ. کوهه اولهه يا ڪٿي دل ۾ نه هڻڻ.

- سُکَ وَڃَنُ: آرام قينن. انتظار وڃڻ.

● سُکا ۽ سُکائون: ث. باس - سنت - سڃت - ڪٽ - لڏ نياز - لڏ رائو - جنتا - داڇا - وچن - سڃيتا - پرڻ - سڪيلپ - پيرا تڪيا - آسيد. خوشي.

● سُکالو ۽ سُکالا: ذ. صفت. [سن. سک + الہ = جاء] خوش - آسودو - سکيو - پرسن.

نڙهبنو - تندرست - چاق - چاڪ - چگو ٿيلو. سولو - سهنجو. نهال - خوش.

- سُکالڑو ۽ سُکالڑا: ذ. صفت. خوش - آسودو - سکيو. چگو - سکر - سجهي - بهتر - سجيو - خوشحال. تندرست - چاق - چاڪ - چگو ٿيلو. (مجازاً). بيمار - ناخوش. بي مزي.

- سُکالڑو هڻڻ: بيمار هڻڻ.

- سُکالڑي ۽ سُکالڑيون: ث. خوش - آسودي - سکي - چگي - سکر - سجهي - بهتر - سجيو - خوشحال. تندرست - جاق - چگي ٿيلي. (مجازاً). بيمار - آگهي - ناچاق.

- سُکاولو ۽ سُکاولا: ذ. صفت. [سن. سک + خوش - آسودو - سکيو - نڙهبنو - تندرست - چاڪ - چگو ٿيلو. (مجازاً). بيمار - ناچگو - ناخوش.

- سُکاولي ۽ سُکاوليون: ث. صفت. سکي - آسودي. (مجازاً). بيمار. (اسم). بيماري - تپاولي.

● سُکانُ ۽ سُکانَ: ذ. [ع. سُکان سکن = ڇڏڻ ڇڏڻ] ٻيڙيءَ يا جهاز کي قيرائڻ يا ورائڻ جو هڪ اوزار - ٻيڙيءَ جو گن - سکان. ويڙي ڀڃان اڇو تختو. هڪ مُنڍي وارو ويڙو. ڪوهو. انتظام - حڪومت جون واڳون.

- سُکانيءُ ۽ سُکانيءُ: ذ. جهاز يا ٻيڙي هلائيندڙ - جهازران - ملاح.

- سُکانُ ۽ سُکانَ (ک): ذ. سکان - ٻيڙيءَ جو هڪ عضوو - ٻيڙيءَ جي رخ قيرائڻ واسطي هڪ قسم جو آپو تختو - ويڙو. (ل) ٻيڙي کي هلائڻ لاءِ ڪاٺ جو ٽڪر.

- سُکائيءُ ۽ سُکائيءُ: ذ. سکان وارو - ٻيڙي هلائيندڙ - رهبر.

● سیکائیءُ ۽ سیکائیون: ث. [سن. شکش = سکڻ] اسڪول جي ني - آڏورو - ڀڳهار - لواڙمو - محنتاڻو.

● سیکائیءُ (ت): مصدر. [سن. شکش = سکڻ] سيکارڻ - سيکيا ڏيڻ - تعليم ڏيڻ - سبق ڏيڻ.

Gul Hayat Institute

● سُڪڻپالُ ۽ سُڪڻپالَ : ذ. [سن. سُڪ + پال = پالڪي] ڊولي - پالڪي - چوڊيل - محفوظ خاوند - مُحافظ - (صفت). سُڌو - سوچارو.

● سُڪڻپَتِ ۽ سُڪڻپتُونُ : ث. [سن. شُپت = گهري نند] سهج - سهج - شاديءَ جو پلنگ (اسم خاص) هندو فقيرن جي پي منزل جو نالو (سُنيت، سڪپت، جاگرت، تريا).

= سُڪڻپَتِ سهجَ ۽ سُڪڻپَتِ سهجُونُ : ث. شاديءَ جو پلنگ.

● سُڪڻپُور : اسم خاص. تعلقي حيدرآباد، تعلقي خيرپور ناٿن شاهه، تعلقي جاتي، تعلقي شاهبندر، تعلقي گهوڙا باري، تعلقي ميرپور ساڪرو، تعلقي سجاول ۽ تعلقي سڪرنڊ ۾ ڏيهن جو نالو.

● سُڪڻِرُ ۽ سُڪڻِرَ : ذ. صفت. سوڪرو - ڪشادو - ويڪرو - چوڙو.

● سُڪُدائيُ ۽ سُڪُدائيِ : ذ. صفت. [سن. سک + دا = ڏيڻ] آرام ده - فرحت بخش - راحت وارو - وٺندڙ.

● سُڪُڏامُ ۽ سُڪُڏامَ : ذ. آسائش گهر - آرام گهر.

● سُڪَرُ ۽ سُڪَرَ : ذ. صفت. [سن. ساڪشر : سَ = ساڻ + اڪْشر - اڪر - ودها] چڱو ماڻهو - عزت وارو - آبرُو وارو - تمام سڌو ماڻهو - پلو ماڻهو. چڱو - سوچارو - خوش چڱو پلو - تازو تڪڙو - صحت ياب - تندرست - نيمرو - بهتر - سڪرائتو - فرحتي. وٺندڙ - پسنديءَ جهڙو. سَرس - ٺورو زياده. اسم خاص. سنڌ ۾ هڪ ضلعو، شهر ۽ ديهه جو نالو.

= سُڪَرائيتُو ۽ سُڪَرائيتا : ذ. صفت. چاق - تندرست - چڱو پلو - خوش - تازو - ٺوريتو - جوڙ.

= سُڪَرائيُ ۽ سُڪَرائيِيُونُ : ث. چڱپلائي - چاقائي. آسَن. آسودگي.

= سُڪَروُ سَنڌُ ۽ سُڪَرا سَنَا : ذ. چڱو ٻُڌڙو.

= سُڪيروُ ۽ سُڪيرا : ذ. ناهوڪو. (ضد = سُڪرو).

● سُڪَرَ ۽ سُڪَروُنُ : ث. [سن. شيڪر = گاڙهي، لال] گاڙهي ۽ چمڪندڙ رنگ جو هيرو يا لعل. عربستاني چنبيليءَ جي سُڪڙي؛ جئن ته:

"سُولهن وڃايم سومرا،
سُڪَر جهڙي سُونهن"
(شاهه).

چُهنب - ڏار - چوٽي. (صفت). وٺندڙ - پسنديءَ جهڙي - حسين - سهڻي.

● سُڪرُ پُراڻو : اسم خاص. تعلقي سڪر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُڪَرُ جَرُوارَ : اسم خاص. تعلقي شهداد ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُڪَرُ نَٽُون : اسم خاص. تعلقي سڪر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُڪَر بيجا : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سُڪُمَرُدُ ۽ سُڪمَرُدَ : ذ. هڪ قسم جو ٻُوٽو، باغَنُ ۾ سائُونَ جي موسم ۾ آپرندڙ، دَسْتَنُ کي بند ڪرڻ لاءِ دوا طور استعمال ٿيندڙ. عياشُ.

= سُڪُمَرُدُ : ذ. سُڪُمَرُدُ.

● سِڪَنُ : مصدر. [سن. شيڪش = سڪڻ] وِدِيا يا عِلمُ حاصل ڪرڻ - پرائڻ - حاصل ڪرڻ - سبق حاصل ڪرڻ. ٻُڌڻ - خبر هوڻ. ٻڌي جي عادت يا رَوَشَ اختيار ڪرڻ. جاڻڻ - ٻُجهڻ - پَرَڙڻ. هٿ ڪرڻ. معلوم ڪرڻ.

● سَڪيٽو ۽ سَڪيٽا : ذ. خالي - ٽلهو - هالهو - واندو. سُڃو - ڪٽل - هٿن خالي - غريب - ويران - نِسڦلو - ٻکيو. آڪيلو.

● سَڪيٽائيُ ۽ سَڪيٽائيِيُونُ : ث. آڻ هوند - ڪنگالپڻو - آڏائي - گهٽتائيُ - ڪَميِ - إفلاس - ڪَٽيلائي - غريبي - ڪوتاهيُ - آپرائيُ - وِلهائيُ.

= سَڪيٽو دِلاسُو ڏِيَنُ : فقط آسرو ڏيڻ مگر ڪم نه ڪرڻ.

● سيڪيٽيُ ۽ سيڪيٽيِيُونُ : ث. سيڪ عورت. چيلي - مَرَبدِ يائيُ.

● سکو ۽ سيکا (ل): ذ. دوست ـ يار. ساٿي. سيڪ ـ خالصو.
● سُڪو ۽ سُڪا: ذ. [هـ. سوکا = سُڪل] سائي ـ چيڀري پنگ. پنگ جي سوائي. [سن. ششک = خشک] شُڪل ـ خُشڪ ٽيل ـ هروٽيل ـ سُڪل تماڪ.
ـ سُڪو ٻَٽ ؛ ث. گهيري نينڊ ـ گهيرن واري نند. ٻَٽ م.
● سَڪيي ۽ سَڪيئون: ث. [سن. سَکيي = ساهيڙي. عورت] سَهيليي ـ ساهيڙي ـ سَرتي ـ جيڏڙي ـ جيڏي ـ پريت واري ـ هيڪجيڏي. مدد گار ـ همدرد ـ دل واري ـ حال وَنڊ ٻندڙ. زنانو لباس کندڙ فقيرن جي هڪ ٽولي.
● سيکي ۽ سيکيئون: ث. [سن. شِکْش = سکڻ] چيلي ـ شاگرد ـ پاٽي ـ مُريد ـ پاڻي. سک ذرم م داخل ٽيڻ لاءِ پرچار. سيک عورت.
● سُڪي ۽ سُڪيئون: ث. هڪ قسم جو ڪپڙو ـ ڦُلڪاري.
● سيکيا ۽ سيکيائون: ث. [سن. شکش = سکڻ] ودِيا ـ تعليم ـ علم ـ جاڻ ـ معلومات ـ خبر. هوڏ ـ عقل ـ هُنر ـ پَرُوڙ ـ سمجهه ـ سُجاڻ. نصيحت ـ هدايت ـ تلقين. وظيفه ـ حاصيلات. آجورو ـ سنتاڻو ـ مزدوري.
● سَڪيجا: اسم خاص. مهر قوم جو هڪ پاڙو.
● سَڪيراڻي: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سُڪيو ۽ سُڪيا: ذ. صفت. [سن. سُکْ = خوش] آسودو ـ سکر ـ خوشحال ـ هوندِ وارو ـ سڄي مانيءَ وارو ـ شاهوڪار. سولو ـ سهنجو ـ ٻنان تڪليف. خوش ـ سُڪي ـ نيهال ـ آلند ـ پرسن ـ سُڪالو. چگو. سرسبز ـ آباد. بختاور.
ـ سُڪياڻي ۽ سُڪياڻيئون: ث. آسودي عورت ـ سکر زال.
ـ سُڪيو ٽُڪر ڪاڻ: خوش گذارن.
ـ سُڪيو ستابو ۽ سُڪيا ستاها: ذ. صفت. آسودو ـ شاهوڪار ـ پنهنجيءَ هوندِ وارو ـ ٻنان احتياج وارو. خوش.

● سنگ ۽ سنگ: ذ. (ف) هڪ جاليور ـ ڪُتو.
ـ سنگ بازاري: عام ڪُتو ـ بازاري ڪُتو.
ـ سنگبان ۽ سنگبان: ذ. [ف. سگ + بان = تاتيندو] ڪُتا رکندڙ ـ ڪُتا ڏار ٻندڙ ـ ڪُتا پالينڊر. ڪُتن جو ڏاڻي ـ ڪُتن جو مالڪ.
ـ سنگ تازي: ذ. (ف). عربي نسل جو شڪاري ڪُتو.
ـ سنگ شڪاري: ذ. (ف). شڪار ڪندڙ ڪُتو.
ـ سگار ۽ سيگار: ذ. اسم. [انگ Cigar] تماڪ جي پنن سان ٺهيل وڏو سگريٽ ـ چُرُوٽ.
● سگارت ۽ سيگارتون: ث. ڪاميابي ـ ڪاميراني ـ فتح ـ جيت ـ فتحمندي.
● سگائيٽ (ث): مَصْدَر. ڪسڪائڻ ـ تيرڪائڻ ـ لمائڻ ـ چورائڻ. ٽيڙڻ. گيسڪائڻ ـ ري ڪرڻ ـ هٿائڻ.
● سگٽو ۽ سگٽا: ذ. [سن. سنکٹ ؛ سوڙهو ـ تنگ = بدبختي] نحس ڏينهن ـ لياڪو ڏينهن ـ منحوس ڏينهن ـ نيڃس ڏڻ.
● سگتو ۽ سگتا: ذ. [سن. ست = نيڪ + گت = رستو] چگو ڏينهن ـ سياڪو ڏينهن.
● سُگيٽو ۽ سُگيٽا (ث): ذ. [سن. شَکت = وٽندڙ] صاف ـ صفا ـ ليچ ـ چينڊ ـ شڏ ـ پاڪ ـ پوتر. سوڙهون ـ پورو ـ بيهڪ وارو.
● سُگرو ۽ سُگيرا (ل): ذ. [سن. شکتکا] هڪ لوهار ڪو اوزار ـ لهندن جي روات وغيره هٿ لاءِ جهلي بيهڻ جو اوزار ـ سوڳارو. (لوهارو).
● سيگيري ۽ سيگيريون: ث. ڪوئلن پارڻ لاءِ لوهه جي چُلهه ـ ڪُل ـ انگيٺي ـ منگل.
● سُگيري (ث): ذ. تر ملک م ٽيندڙ هڪ پکيءَ جو قسم.
● سيگريٽ ۽ سيگريٽ: سيگريٽون: ذ. ث. [انگ. Cigratte] تماڪ پيئل ولائتي اڇي ٻني جي ٻيڙي.

Gul Hayat Institute

● سڳيلو ۽ سڳيلا: ذ. فضيلت وارو - فضيلت پريو - فضيلت مآب. ڏاهوڪو - سُڌو - حسّيين - موچارو. سُنو - چڱو. (ضد. آگلو ۽ آگلا).

● سُڳمُ ۽ سُڳمَ: ذ. صفت. [سن. س = چڱو + گهر = وڃڻ]. سوَلو - سڌائو - آسانُ - سَهنجو - سَليسُ - سُٿيرو - سوڪو.

● سُڳَنُ ۽ سُڳَنَ: ذ. ساڻ - سَنوَنُ - سونُ. شُڳَنُ - شُڳُونُ - فالَ - آڏسانُ.

● سيگينَلُ ۽ سيگينَلَ: ذ. [انگ. Signal] اشارو - آهڃاڻ - آهڃَ. ريل گاڏيءَ جي آمد جو نشانُ.

- سيگينَلرُ ۽ سيگينَلَرَ: ذ. [انگ Signaller] اشارو ڏيندڙ. ريلَ گاڏيءَ جي آمد جو نشانُ ڏيندڙ. تار بابُو - ٽيليگراف ڪلارڪُ.

● سڳو ۽ سڳا (ث): ذ. سڳو - ويجهو - مائٽُ - رشتيدارُ - عزيزُ.

- سڳوتَرَ ۽ سڳوتَرَ (ث): ذ. سڳي برادري - ساڳيو ڪُٽنبُ.

● سَڳڪُ ۽ سَڳڪَ: ذ. ڪُرُ - ٻَتو - پارُ - نيشانُ - پيرو - ليڏو - ليڏڪو - پَنڌُ - آهيڃاڻُ - ڏَسُ - پَروُ - آهڃَ. چوريءَ مان ٿورو هٿ آيل مالُ - چوري ٽيل سامانُ. ٿابيتي - تَصدِيقَ - پڪ - خاطري. اصلي شيءَ - ساڳي شيءَ - جينسيُ - هُوبهُوُ.

- سڳڌارُ ۽ سڳڌارَ: ذ. سڳ وارو - ثابتيءَ وارو - تصديق وارو - چوري ٽيل مال.

- سَڳڪُ سُجاڻُ: چور وٽ پهنجي اصلي شيءَ سڃاڻ - ثابتي لهڻ - اصليت مان واقف ٿيڻ.

- سَڳڪُ ميلُ: ثابتي ملڻ - پڪ ملڻ - تصديق ملڻ.

● سڳائيُ ۽ سڳائيُونُ: ث. [سن. سگوتر = عزازت] عزيزي - مائٽي - ميٽاچاري - عزازت - رشتو - ميتيُ - سَنهنڌُ - پائپي - رشتيداري - قرابت - قربي. ناتو - دوستي - سنگت - ساٿ. لاڳاپو - گهاليداهو. [سن. سَگُرَبَ] هڪجهڙائي - برابري - مشابهت - ساڳي اصليت.

● سڳجَتَ ۽ سڳجَتَونُ: ث. [سن. شڪتِ = سگهه - طاقت - زور - قُوَت - سَگهه - بَلُ - وِتُ. هيمٽ - بهادري - بَرجُستائي - سُورهيائي.

- سڳجَتاڻوُ ۽ سڳجَتاڻا: ذ. صفت. طاقت وارو - زور وارو - طاقتور - زورآور - هيمٽ وارو - سُورهيه - بهادر - بَلَوان - قَوي - جُنگ - سگهو - بَرجُستو - بَلَيار - بَلَيارو - همّتوان.

- سڳجَتوُ ۽ سڳجَتا: ذ. صفت. طاقت وارو - زور وارو - سُورهيه - بهادر.

● سُڳُتَروُ ۽ سُڳُتَرا: ذ. [ه. سڪ تلا] جُتيءَ ۾ هيٺان رکيل چمڙو - سُٿرو - پتاوو.

● سُڳَنداسيُ: ذ. [سن. س = چڱو + گَنڌ = باس + واسُ] خوشبوءَ دار جانورن جو هڪ قسم - خاشا - سُڳنداسي.

● سڳَرُ ۽ سڳَرَ: ذ. وَڪَر - سَٽ - سنگت - ٽولو. قرابت - پاڙو. ڪُلو - وَلَرُ - وَڳُ - ڏَڻ - رَهلو - رَلو. [سن. سنكل = رستو] واٽ - راهه - رستو - دَڳُ - مڙڪ - پيچرو - ڪهاڙوُ. سفرُ - مُسافري. جبل - پهاڙُ - ڪوهُ - ٽڪري. (صفت). برابر - سَٽُ - هڪ جهڙو - ثاني - شريڪ - هُوبهُو - جينسي - نيمُ ويسُ. اهڙو (ڪ - سَمُون) (اسم خاص). رياست ۾ رهندڙ ماڻهن جي هڪ ذات جو نالو.

● سڳيڙوُ ۽ سڳيڙا: ذ. سڳو - ڏاڪو - تَندُ. ڪَرائيءَ ۾ ٻڌل سنهو ڏاڪو - ڪانو - ڪاني. پَٽُونءَ يا ڪوٽريءَ جو هڪ قسم.

- سڳيڙِيُ ۽ سڳيڙِيُونُ: ث. شاديءَ ۾ هڪ ڪاني ٻڌڻ جي رسم.

- سڳيڙِيءَ وارِيُ ۽ سڳيڙِيءَ وارِيُونُ: ث. شاديءَ ۾ ڪاني ٻڌڻ واري رسم ادا ڪندڙ عورت - ڏوري واري - رکڙي واري. سُڳن واري - ساڻ واري.

● سُڳَنُ ۽ سُڳَنَ: ذ. [سن. شڪُن = سَوَنُ] سَوَنُ - سُڳن - ساڻ - شُڳُون - آڏسانُ. رسم - رواج.

- سڳينسائيتوُ ۽ سڳينسائيتا: ذ. سڳن وارو - سَوَنَ وارو - ساڻ وارو.

Gul Hayat Institute

● سُگنڌُ ۽ سُگنڌُ ڏُون: ث. [سن. سُگنڌَ. س = چڱي + گنڌ = بوءِ] سُٹي ٻوءِ - خُوشبُوءِ. سُرھاڻ - هُپڪار - هُپا - هُڪاءُ - سُهڪ - واس. عَطرُ - تيلُ قُليل. ڏُوپُ - واسُ - ريالُ - لوبانُ.

- سُگنڌاڌِڪُ ۽ سُگنڌاڌِڪَ: ذ. خوشبوءِ دارُ - سُگنڌي - سُگنڌِيو - سُهڪدارُ - سُگنڌاڌِڪُ.

- سُگنڌِيو ۽ سُگنڌِيا: ذ. صفت. خوشبوءِ دارُ - سُرهو - سُگنڌِيُ. (اسم). سُرهاڻ - چالوَرَ - چانوَرَن جي هڪ جنس - سُگداسيُ.

● سُگنَ ۽ سُگنَ: ذ. [هـ. شگن = سُگنُ] سَوَنَ - ساتُ - ساڻُ - اُهيجَ - آوسانُ - شُگُونُ - فالَ - سُونُ. پَرمُ - سَنسو - وَهَمُ - گُمانُ. ترتيبَ - جوڙجَڪُ - بيهڪَ - ٽاهه ٽوهه - سِلسِلو.

- سُگنُ ڪرڻ: سَوَنَ ڪرڻ - ساڻُ ڪرڻ. فال وِجهڻ. چَڪي ڏِسڻ - چَڪُ - وِنڊِڻا ڪرڻ - لذت وڻڻ - چَشڪو وڻڻ - سَوادُ وڻڻ - ذائقو وڻڻ - مَزو وڻڻ - چَسَ وڻڻ.

● سُگھٽا ۽ سُگھٽا: ذ. [سن. سُ = چڱو + گن = خاصيت] سُگھورو - شُبُ - سُپا ڪو - مَهُورَت وارو - سَدورو - بَخَتاوَرُ - نيڪ بَخَتُ.

- سُگھڻي ۽ سُگھڻيُون: ث. سَوَڻُ واري - سائڻُ واري. ڪَنُ واري - گُنوانُ - گُڻائتيُ. فائديمند - فائدي واريُ

● سُگھڻو ۽ سُگھڻا (ت): ذ. سَسُتو - سَهانگو - ٿوري مُلهه وارو - گهٽ قيمت وارو.

- سُگھڻائيُ ۽ سُگھڻائِيُون: ث. سَهانگائي - سَسُتائي.

● سُگھِيُ ۽ سُگھِيُون: ث. اِسم خاصُ. اوپڙَ جو هڪ قِسمُ - مالجهيليُ - تَوُڙ.

● سڱو ۽ سڱا: ذ. ڏاڪو - ڏورُ - سُٹَ وغيره جي تَنڊُ. سينگار لاءِ سُٹَ جي تَنڊ جو زيوَرُ. ڪَرائيءَ ۾ بَدَڻ جو سونَ يا چانديءَ جي تند جو زيوَرُ. مال جو رَسو. گهوڙي يا اُٺ جو سُٹ مان ٺهيل ڪنهن سَنجهَ جو هڪ قِسمُ. دُعا لاءِ سُٹَ جي وَڻايل تَنڊُ - سڱو ڦيٽو. رَسو - واجهه - ٽوڙهو. سڱَ ۾ سَنڀُون سِڌو عزيزُ - مائٽُ - سٹُ - رشتيدارُ - مائٽِيءَ وارو - سَڪو - ساڳي ڪُٽنب جو - برادريءَ وارو - حقيقي - جيگرُ - رَتُ - ڏنهنجو. سچو. (ضد. ليڱو).

- سڱو پاءُ ۽ سڱا پائرَ: ذ. حقيقيُ پاءُ - هڪ ماءُ پيءُ جو اولادُ - سچو پاءُ - جيگريُ پاءُ.

- سڱو سورَنُ: تَسبيح سورَنُ - وَظيفو ڪَيڻُ. حيلو هلائڻ - آنڪل ۽ حرفت ڪان ڪم وَٺڻ. ڀَچارَنُ - ڳالهه ڪَيڻ - گفتگوءِ چيڙُ.

- سڱهي ڏاڳي ۾ هُجَنُ: چَٽي ۾ هُجڻ - بَدَلُ هُجڻ. اولڳ هجڻ - چيلو هجَڻ.

● سڱورو ۽ سڱورا: ذ. [سن. س = چڱو + گن = خاصيت] پَلارو - سُبارَڪُ - اَفضَلُ - وَڏو - بُزرگ - شانواورو - شانائتو - مٿاهُون - آعليٰ - آتاهُون. سَڀاڳو - سَدورو - بَخَتَ وارو. سَڀائو - سَولو - آسانُ - سَهَنجو. چڱو - شُبُ. پَوُتَرُ - پاڪُ.

● سڱهڙُ ۽ سڱهڙَ (ت): ذ. ڪُجهه وَڌيرو - ڏنهنجي طاقت تي هلندڙ - بَرجَستو "هارُ".

- سڱهڙو ۽ سڱهڙا (ت): ذ. چاڪُ - چڱو پَلو - تندرست - سَڪَرُ - ٽِيڪُ - نَوُ بَنو - تازو توانو - جوپُ - خُوشُ باشُ.

- سڱهڙو ٿيڻُ (ت): چڱو پَلو ٿيڻ - تندرُسُت ٿيڻ - سَڪَرَ ٿيڻ.

● سڱِيُ ۽ سڱِيُون: ث. زالن جُون وارَنُ ۾ ملائڻ جُون سُٹَ يا پَٽَ جون لامُون - عورتن جي سينگارَ جي هڪ شئي. عزيز - ويجهيُ - رَت. (ضد: نيڱِيُ).

● سڱِيُون: ث. اسم خاصُ. تعلقي ڪُنبَٽ خيرپورُ رياسُتَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيڱهَ: اِسم خاص. تعلقي ڪيهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُگھاڻو ۽ سُگھاڻا (ت): ذ. سُٹي هلَرَ گاهيلَ - تمام صفا ڪيلُ آنُ.

Gul Hayat Institute

● سڱهيرو ۽ سڱهيرا: ذ. صفت. [سن. سَ = سان + گره = گهر] هڙٻل - شادي شده - زالَ وارو. عيالَ سان - پاتيونُ سان - هارَنُ پڇن وارو - عيالدارُ - عيالَ وارو - پڇيڙيوالُ - ڪُٽنبَ وارو - گهرَ هارَ وارو - هاڪيلي. (ظرف). سَبُ - ميڙ ٻوٽي - ميڙ ٻٽي - جُملو - ڪُنا - گڏُ. هر هڪ - هرڪو - جُدا جُدا - آڪيلو.

● سُڱهڙ: اسم خاص. خيرپور رياست ۾ رهندڙ ماڻهن جي هڪ ذات جو نالو.

● سُڱهڙُ ۽ سُڱهڙ: ذ. [سن. سُ = چڱو + گهڻ = گهڻُ] سهڻو ناهيندڙ - سهڻو بهاريندڙ - سهڻو بڻائيندڙ - سهڻو ڪندڙ - سڀ گهڙت وارو - هُنري - چترُ - ڪُشل - ماهر - حاذق - هُنرمند - ڪاريگر - هُنرائتو - هُنري - اُستاد - چالُو - تجربه ڪار - دستڪار. عاقل - دانا، - فهيم - سمجهُو - ٻڌ وان - ٻڌ يوان - ذڪي - ذهين - هوشيار - ڏاهو - سياڻو - سُتروان - عقلمند - صاحب تميز - ذي شعُور - دانشمند. چڱو - ليڪ - پلو - سيلوان - ڏرم شيل - نيڪوڪار - ثواپي - سلجهو - نيڪيءَ جو - پاڪدامن - سدا چاري - ڪُٽوان - خاصيتن وارو. شاعر - ٻين جا شعر ياد ڪندڙ ۽ ٻڌائيندڙ - سُخن سنج - شعر چوندڙ. سيبتو - صفائي پسند - صفا - اُجلو - پوتر - پاڪ - اڇو اُجرو - سالڪ. چالاڪ (ث. سُڱهڙ ۽ سُڱهڙوءُ). (اسم خاص). هڪ ماڻهوءَ جو نالو.

- سُڱهڙائپ ۽ سُڱهڙائيُ: ث. هنرمندي - سڀ گهڙت - سڀ جوڙ. ڪم - هُنر - ترتيب - ڏاهپ - وهت - ڪُٽ ڪوت. سياڻپ - ڏاهپ - هوشياري - چترائي - چالاڪي. دانائي - عقلمندي - عقل - شعُور - تميز. ادب - حيا - فضيلت - لڄ.

- سُڱهڙائيُ ۽ سُڱهڙائيُونُ: ث. سُڱهڙائپ.

● سيڱهڙوءُ: اسم خاص. چالورن جي هڪ قسم جو نالو.

● سڱهڻُ: مصدر. [سن. شڪن = طاقت هئڻ] طاقت هجڻ - زور هجڻ - وت هجڻ - سڱهه رکڻ - ٻلُ هجڻ - توفيق رکڻ. لائق هجڻ - پورو هجڻ. ڪو ٻه ڪم ڪري سگهڻ. پُڄڻ - پڙڻ - پهچڻ. همت رکڻ.

- سڱهه ۽ سڱهونُ: ث. زور - طاقت - ٻلُ - سڱهڻ - سامرٿي - وَسُ - سمرٿي - توفيق - سَتُ - شڪتي - قُوَت. آڌار - آسرو - ڏيُ - سهارو. پُڄندي - هلندي - سَجالُ - پُهچ - وتُ - دَسترسي. دڙڪو - اختياري. مردانگي - مڙسي - بهادري - هستي - جُرئت - هيمٿ. قابليت - لياقت - هوشياري - دانائي - ڏاهپ.

- سڱهاتوُ ۽ سڱهاتا: ذ. صفت. طاقت وارو - طاقتور - زور وارو - زوراوَرُ - ٻلوان - پهلوان - سڱهارو - سڱهائتو - جانٺو - قوي - جُثنگ - ٻلياروٻانڪو - جوڌو - ڏاڍو مڙس - دليرٻهادر - همت وارو.

- سڱهه آرُ ڪرَنُ: همت ڏانهن لاڙو ڪرڻ - بهادريءَ ڏانهن رجوع ٿيڻ.

- سڱهارُو ۽ سڱهارا: ذ. طاقتمند - ٻلوان - سڱهاتو - سڱهائتو - قُوَتي - زورواروٻ زور پريو - ڏاڍو - همتي - همت وارو - دليرٻهادر - بانڪو. پهلوان - جانٺو - مضبوط. تندرست - زبردو - چاق - چڱو پلو. خوش - سَرهو - راضي - نيهال - ارسن.

- سڱهائيتوُ ۽ سڱهائيتا: ذ. صفت. سڱهو - سڱهاتو - سڱهارو - طاقت وارو - زور وارو - قوي - قُوت پريو - ٻلوان - ٻلياروٻ پهلوان - دليرٻهادرُ.

- سڱهائيجَنُ: طاقت ۾ اچڻ - زور ۾ اچڻ - قُوَت ٿيڻ - سڱهه اچڻ - همت ٿيڻ - پهلواني ٿيڻ - دليري جو جوش اچڻ - بهادريءَ جو جذبو اچڻ.

- سڱهائيُ ۽ سڱهائيُونُ: ث. زور - طاقت - ٻلُ - توفيق - سڱهت - سڱهه - شڪتي - سَتُ - تيجُ - جوهر - سامرٿي - قُوت - جانٺائي. دليري - بهادري - همت - مردانگي. چاڪائي - چڱيلائي - تندرستي - جوڌائي - سڪرائي - نيڪائي.

- سڱهتَ ۽ سڱهتونُ: ث. اسم. طاقت - ٻل - سڱهه - قُوَت - توفيق - همت - مردانگي - دليري - بهادري - سگهائي.

Gul Hayat Institute

ـ سَکھوُ ۽ سَکھا: ذ. صفت. طاقتور ـ مضبوط ـ طاقت وارو ـ سَکھارو ـ سَکھائتو ـ زوردار ـ زور پريو ـ زبردست ـ سَتاڻو ـ جَبرو ـ پراکرمي ـ پَلوان ـ قَرارو ـ شھ زور ـ پَلیار ـ جاڏو ـ بَلي ـ کڙاکڙي ـ سَبرُ ـ سَکتو ـ سکڻي ـ سَتائیتو ـ قُوَتي ـ تَوانو ـ جامڙ ـ جُوانمرڊ ـ پھلوان ـ دلير ـ سَکمو ـ جرئت وارو ـ همٿ پريو ـ جُنگ ـ راڻوڙ. ہُجت وارو ـ هلندیء وارو ـ پچندیء وارو. تندرست ـ چاق ـ چگو پلو ـ خوش ـ ٹیک ـ جُوپ. تيکو ـ تيز ـ چُوهو ـ چُوٹ (ک). (اسم خاص). ماٹھوء جو نالو.

ـ سَکھوُ ٹیَنُ: چاق ٹیڻ ـ چگو پلو ٹیڻ ـ تندرست ٹیڻ. طاقتور يا مضبوط ٹیڻ.

● سِکھوُ ۽ سِکھا: ذ. ظرف. [سن. شیکھر] جَلد ـ تکڙو ـ سکھ پريو. نَھ. ہَھ ـ سيکھ م ـ ہَاکم ـ يکدم ـ فوراً ـ جھٹ پٹ ـ تيز ـ چُوهو ـ آمالک ـ بنا دير ـ اِجهو ـ هينئر جو هينئر ـ توري م ـ جلدي ـ تُرت ـ فُرفَر ـ تڙي کڙي ـ تيکو ـ يکدم ـ تڏي تي ـ بھي ہير.

ـ سِکھاڻِ ۽ سِکھاٹُونُ: ث. [سن. شیکھر] جلدائي ـ سيکھ ـ تکڙ.

ـ سِکھائيُ ۽ سِکھائيُونُ: ث. سيکھ. ـ چوٹ ـ تيز ـ جلدائي ـ چُٹکي ـ ڦُڙتائي ـ چُوهائي ـ تکڙ ـ تکڙائي.

ـ سِکھيڑُو ۽ سِکھيڑا: ذ. ظرف. جلد ـ سِکھو ـ جھٹ پٹ ـ هکدم ـ آمالک ـ بنان دير ـ نَھ. ہَھ ـ تيکو ـ تکڙو ـ چُوٹ ـ چُوهو ـ تيز. (اسم). نالڳ جو هک قسم.

● سِکھيڑِ يو: ذ. هک قسم جو سنهو ڊکھو نالڳ.

ـ سِکھوئيُ: ظرف. سِکھو ـ جلد.

ـ سِکھيرِ ڙَپ ۽ سِکھيرُ ڙ ہُونُ (ت): ث. جلدائي ـ سِکوڙائي ـ سِکھيرڙائي ـ سيکھ.

ـ سِکھيرِ ڙُو ۽ سِکھيرِ ڙا: ذ. ظرف. سِکھو ـ سِکھوئي ـ سِکھيرو ـ ٹورو تکڙو ـ کجھ جلدي.

ـ سِکھيرُو ۽ سِکھيرا: ذ. ظرف. سکھيرڙو ـ سِکھو ـ سِکھوئي ـ ٹورو تکڙو ـ کجھ جلدي.

● سُکھيرُ ۽ سُکھيرَ: ذ. چگو رستو ـ سنو رستو ـ آ تر رستو ـ سُنو کھيڙُ.

● سڱُ ۽ سڱَ: ذ. مائٹي ـ عزيزي ـ ميٹاچاري ـ لاتو ـ سَنبندَ. نسبت ـ تعلق ـ رشتو ـ لاکھاپو ـ کھانيداپو ـ سڱھائي ـ عزازت ـ رشتيداري ـ ميٹي. شاديء لاءِ گھر بل ہانھن.

ـ سڱھابَندي ۽ سڱھابَندِيُونُ: ث. ميٹي مائٹي ـ عزازت ـ رشتيداري ـ سڱَتَ. شاديء جي سلسلي ۾ وٹ ـ لاتو ـ پائيچاري.

ـ سڱَتَ ۽ سڱَاتُونُ (ت): ث. سڱھابندي.

ـ سڱُ چِکڻُ يا سڱُ چِکائيڻُ. عزازت کڻيڻ لاءِ سڱ جي گھُر کرڻ ـ ہانھن جي گھُر کرڻ ـ سڱھابندي کرڻ ـ عزازت لاءِ چکڻ ـ شاديء لاءِ چوکريء جي گھر کرڻ.

ـ سڱُ ساهڻُ: مائٹيء جي دعوىٰ کرڻ ـ عزيز سڏائڻ ـ رشتيداريء جي دعوىٰ کرڻ ـ مائٹي کرڻ ـ مائٹي چِکڻ. برابري کرڻ ـ سينو ساهڻ ـ هکجھڙائي کرڻ ـ مشابهت کرڻ.

ـ سڱُ سَنوان کَرَنُ: دوستيء جا دم ہڻڻ ـ مائٹيء جي دعوىٰ کرڻ ـ عزازت جي دعوىٰ کرڻ ـ رشتو کڻيڻ.

ـ سڱُ سُورَنُ: سڱُ ساهڻ ـ رِشتو کڻيڻ ـ رشتي جي اميد رکڻ ـ مائٹيء جي دعوىٰ کرڻ ـ عزازت چِکڻ.

ـ سڱُ سِياکو ۽ سڱَ سِياکا: ذ. ميٹي مائٹي ـ رشتيداري ـ رشتو ـ عزازت ـ ميٹي ـ ميٹاچاري.

ـ سڱُ کھُرَنُ: نکاح کرڻ لاءِ چوکريء جي گھُر کرڻ ـ ہانھن جي گھر کرڻ.

ـ سڱُ وَٹَنُ: شاديء لاءِ چوکِري هٹ کرڻ.

ـ سڱَيتو ۽ سڱَيتا: ذ. صفت. برادِري ـ عَزازَت ـ پائيچاري ـ ميٹي ـ مائٹي ـ ميٹاچاري ـ رِشتيدارِي ـ عَزِيزِي ـ رِشتو.

ـ سڱَيٹو ۽ سڱَيٹا: ذ. [سن. سُوُکي سڱ وارو ـ عَزازت وارو ـ عَزِيزُ ـ ميتُ ـ

Gul Hayat Institute

مائٽ - رشتيدار - ويجهو - قريب. سڳيل - مائٽي ڪٽنب. (ظرف). وهيٽو - برابري، جهڙو - برابر - لائق - جوڪو - جهڙو - ساڪيو.

● سيڳ ۽ سيڱ: ذ. [من. شرنگ=سيڳ] جاليورن جي منڊي تي بچاءَ واسطي قدرت جو ڏنل هٿيار - چوپائي مال جو هڪ عضوو - قرن - شاخ. سنگهر - سنبو - ڏڪو - سينگ. (اسم خاص). تعلقي ديري محبت ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.

- سيڳرُ ۽ سيڱرَ: ذ. صفت. سيڳن وارو.

- سيڳڙي ۽ سيڱڙيون: ث. ننڍيل - فقيرن جي وڃائٽ جو وڏو سيڳ.

- سيڳن نسي ڪٽڻ: خوب ڏمال ڪڍڻ - ڏمڪي ڏيڻ - ڏمڪائيڻ - چنڊ ڪڍڻ - ڏڙڪا ڏيڻ. ذليل ڪرڻ - شرمندو ڪرڻ - ڦڪو ڪرڻ - لڄپ ڪرڻ. گهٽ وڌ گالهائڻ - لعنت ملامت ڪرڻ - جٽ ڦٽ ڪرڻ - تعدي ڪرڻ.

- سيڳي ۽ سيڱيون: ث. [من. شرنگ=سيڳ] بدن مان ڪنهن رت جومي ڪڍڻ لاءِ سيڳ مان ٺهيل هڪ ڪيف جهڙو اوزار. نڍڙو سيڳ. ٽوتاري.

● سڳائيڻ: مصدر. حفاظت ڪرڻ - بچاءُ ڪرڻ - خبرداري ڪرڻ - سنڀال ڪرڻ - پرگهور ڪرڻ. سڌ سماءُ ڪرڻ - نظرداري ڪرڻ - جانچ ڪرڻ.

● سڳيت: ذ. جانورن جي سڱن جي ساڙي ٺاهيل اکين جي دوا.

● سڳر ۽ سڱرون: ث. [من. شرنكلا=زنجير] زنجير - سنگهر.

- سڳرو ۽ سڱرا: ذ. سنگهر - سنگهيرو - زنجير. ڪٽ. طوق.

● سڳرُ ۽ سڱرَ: ذ. [من. سيڳرُ=سيڳرُ] ڪنڊي جي وڻ جي ڦرهي - ڪنڊيءَ جو ڦر يا ڦل. (ث) باهيه - جيرو.

- سيڳراڙ ۽ سڳراڙون (ل): وس جي وڻ. ياجيءَ طور ڪم ايندڙ نديون ڦريون.

- سيڳيري ۽ سيڱيريون: ث. ڦري - ڪنڊي جي وڻ جي ڦري. (ث). هڪ ٻوٽيءَ جو قسم - گرنيو.

● سيڳر ۽ سيڱريون (ڪ): ث. ٻاڦيءَ ۾ سڄي ڏاسائڻ لاءِ مهاڻن جا وڏل ڏار يا ڊنگهر - چاب.

● سيڳيري ٻڪي: ث رڍ جو هڪ قسم.

● سڳڻ: مصدر. هٿ ڏکهو ڪرڻ - ٻانهن باهر ڪيڏڻ - هٿ ٽنگڻ.

● سيڳوڻيڻ (ث): مصدر - ڪير حاصل ڪرڻ لاءِ ڪٻون يا مينهن جي ٽٽن کي مهٽڻ.

- سيڳوهيجڻ (ث): مصدر. جانور جو ڪير لاهڻ - ٽٽن ۾ ڪير جو اچڻ - سيڳوڻجڻ - ٽٽن ۾ ڪير پرجڻ.

- سيڳوڻيجڻ: مصدر. ڪير جو ٽٽن ۾ پرجي اچڻ - عورت يا جانور جو ڪير لاهڻ - سيڳوهجڻ.

● سل ۽ سلَ: ذ. چيد - پرگهل - سوراخ - ٽنگ - ڏار - پير - هور - خال. (پرا. شلّ: سن. شيل) ڦٽ - زخم - چاڪ - وڍ - چير - ڦوڙو.

- سل ڪرڻ: ٽنگ ڪيڻ - سوراخ ڪرڻ - چيد ڪرڻ - وندڻ - پرگهل ڪرڻ.

- سل ۾ وڻڪ هڻڻ: گالهه ۾ ڦير هڻڻ - گالهه ۾ وڙ هڻڻ.

● سيل ۽ سيلون: ث. بيماريءَ جو هڪ قسم - سيلهه - ٽپ دڻ - وڏي کنگهه - ڦڦڙن جي بيماري. دير - گيسر - گيسر - گيهل - اوبر - اوبل - اويلائي. يڪساهيءَ ڏوڙ - سڙاڙو - روڙ - کاهه - سيخ - شيخ [من. شالهه = هڪ ٻوٽو] هڪ قسم جو کاهه يا پاڄي. (ث - جمعيت).

● سيلا ۽ سيلائون (ث): ث. [من. شيلا=سير] پٿر جي چپ - سير. نديءَ نيٽي رن زال - بيوه.

- سيلائو ۽ سيلاڻا: ذ. سيرون وجهندڙ - سيرون ٺاهيندڙ. رازو - معمار.

● سَلابَتَ ع سَلابَتُونْ (ت)؛ ث. حُسْن - خوبصورتي - سُهڻائي - سُونهن. سُڻائي - اچائي - آجرائي - صفائي - آجلائي - لڇڻ - فضيلت - ارڪان - افعال - ڪَرتُوت. (ع. صَلاب: سخت. مضبوط - طاقتور - صَلابت؛ قُوَت - مضبوطي) وڏائي - مرتبو - شانُ - شوڪت - حشمت - دَهشت - وقار - دَبدَبو - رُعب - جَمت. سلامتي - بچاءُ - امن.

● سَلاپُونْ ع سَلاپُونْ: ذ. زمين اندر ڊيل سطحي سَواد.

● سَلاجِيتُ ع سَلاجِيتَ؛ ذ. [هـ. شِلا = پَٿَرُ + جيتو = روحُ] پٿر جو روح - جبل جو ڪوئرُ - دوا طور ڪم اينڌڙ - پٿر مان لڪرندڙ هڪ سياه ماده - موميائي - سَلارس - دوا جو هڪ قسم.

● سِلاحُ ع سِلاحَ: ذ. (ع). وڙهڻ جا اوزار - هٿيار - شَسْترُ.

- سِلاحَ بَنْدُ ع سِلاحَ بَنْدَ؛ ذ. [ع. سلاح + ف. بند > بستن = ٻڌڻ] هٿيار بند - هٿيارن سان ويڙهيل.

- سِلاحَ خانَ: ذ. [ع. سلاح + ف. خانه = گهر] هٿيارن رکڻ جي جاءِ - توپخانو - ميگزين.

- سِلاحَ سازُ ع سِلاحَ سازَ: ذ. [ع. سلاح + ف. ساز > ساختن = ٺاهڻ] هٿيار ٺاهيندڙ.

- سِلاحَ شُورُ ع سِلاحَ شُورَ: ذ. [ع. سلاح + ف. شور > شوريدن = بغاوت ڪرڻ] بهادر سپاهي - جنگي سپاهي - هٿيار بند سپاهي. ميگزين جو داروغو - سِلاح خاني جو رکوالو.

● سَلاخَ ع سَلاخُونْ؛ ث. (ف). لوهه جي ٽُلهي ۽ گول شيخ - ڀاري.

● سَلارُ ع سَلارَ (ت): ذ. جوڙو - ٻه گڏ - ٻيلهه - ٻيو.

● سَلارَسَ ع سَلارَسُونْ؛ ث. ڦوڻن جو تيل. ڪوئر جو هڪ قسم. خوشبوءِ دار پسارڪو وڪر.

● سَلاروُ ع سَلارا (ت)؛ ذ. صفت. ڪجهه وڏو - وڏيرڙو - ٿورو وڏو - وڏيرو - وڏڙو - ڪجهه زياده.

● سَلاڙَهَنْ: مصدر. ڳنڍڻ - گڏ ٻڌڻ - ملائڻ - گڏڻ - جوڙڻ - رلائڻ. سَلهڙُ هڻڻ - ڏورو ٻڌڻ - جفت ڪرڻ - قطارن - گڏ و گڏ ڪرڻ.

- سَلاڙَهَ ع سَلاڙُهُونْ: ث. ملاپ - ڳنڍاڻ واري حالت.

● سَلامَتْ: ث. [ع. سَلَس؛ آسان ٽيڪ] رَواني - وَهَڪَ - روانگي - سادگي. فَصاحت: آساني - سَوَلائي - سهنجائي - سهُولت. نرمي - ٽڏائي - ماڻائي - ماٺ - ڍِرائي.

- سَلامَتِ زِبانَ: [ع. سلامه + ف. زبان] فصاحت - شيرين گفتاري - خوش ڪلامي - نرم گوئي - زُبان جو ميٺاج.

● سَلاسِلُ: ث. [ع. سلسله = ڪَڙِي] ٻيڙيُون - زَنجير - ڪڙيُون.

● سَلالُو ع سَلالا (ت)؛ ذ. ڪجهه وڏيرڙو - ٿورو وڏو - زياده - وڏيڪ - جاستي.

- سَلالِيُ ع سَلالِيُونْ (ت)؛ ث. ڪجهه وڏيري - سُنوالي - ٿورو زياده.

● سَلامُ ع سَلامَ؛ ذ. [ع. سَلَم = سلامت رهڻ] سلام عليڪم جو اشارو - تسليمات - هَرڪام - نمسڪار - تسليم - آداب - جُهارُ - سُواگت. امن امانُ - سُک - سلامتي - رِکيا - رَکشا - بچاءُ - حفاظت. ڪَلياڻ - جمعيت - شانتي - قرار. موڪلائي - الوداع - خدا حافظ - رخصت - آسرو الله جو - الله ٽوهار - خدا حافظي - اجازت - موڪل - چُوٽِي - حاضري - پيرو - وارو - گهمرو. زيارت - درشن - دِيدار. ٺاهڻ - پرچاءُ - ميلاپ - پرچائي - صلح - رضانامو.

- سَلامُ پَرَنْ: بندگي چوڻ - نمسڪار ڪرڻ - هَرنام ڪرڻ - آداب ڪرڻ - لڳ ڪرڻ - تسليم ڪرڻ. حاضري ڀرڻ - حاضر ٿيڻ - منهن ڏيکارڻ - روبرو اچڻ - روزانه ملڻ - وارو ڪرڻ - گهُمرو ڪرڻ - پيرو ڪرڻ. زيارت ڪرڻ - درشن ڪرڻ - ديدار ڪرڻ. ڪاڻ ڪيڻ - واسطو رکڻ - غرض ڪيڻ.

Gul Hayat Institute

= سَلامَتَ: ظرف. محفوظ - سوگهو - هر بلا کان بچيل - صحيح سلامت - هٿيکو - سانيپو - بي جوکو - سالم - ثابت - اجوکو - خيرن سان - صحيح - ثابت. موجود - حاضر - قائم. تندرست - چگو ڀلو - تازو توالو - سڳهو - ليروليو - چاق. خوش خورم - شاد و آباد - سرسبز - تازو - سرهو - نوبنو. زنده - جيرو - حيات - ساهه سان.

= سَلامَتَ رَوُ [ع. سلامت + ف. رَوُ > رفتن = هلڻ] د رميائه - وچولو - مڌ يان - وچٽرو. مدبر - منتظم - ڏاهو - عاقل - داناءُ - سياڻو.

= سَلامَتَ رَهَنُ: خوش رهڻ - سرهو رهڻ. تندرست رهڻ - چاق رهڻ - چگو ڀلو رهڻ. صحيح رهڻ - امان ۾ رهڻ - بچاءُ ۾ هجڻ. محفوظ رهڻ - قائم رهڻ. زنده رهڻ - جيرو رهڻ - حيات رهڻ - حياتي هجڻ. آباد رهڻ - سرسبز رهڻ - وڌندو رهڻ.

= سَلامَتِيءُ ۽ سَلامَتِيوُنُ: ث. (ع. ف). حفاظت - سوگهائي - امن - بچاءُ - هٿيڪائي - امان خيريت - عافيت - تندرستي - چگهلائي - چاکائي - نيڪائي - صحت - صحتيابي. آرام - قرار - فرحت. راحت - خوشي - سرهائي. زندگي - حياتي - جيڙائي - زندگاني. موجودگي - حاضري - موجودات.

= سَلامَتِيءُ کيشٽيءُ ۽ سَلامَتِيءُ کيشٽيوُنُ: ث. جهاز ۾ لڳل سلامتيءَ سان ڇڏائڻ واريون ڇڙيوُن.

= سَلامَتِيءُ گهُرَنُ: خيريت گهرڻ - حفاظت گهرڻ - الله تعالىٰ کان امن گهرڻ - بچاءُ جي دعا گهرڻ.

= سَلامُ پَيامُ ۽ سَلامَ پَيامَ: ذ. (ف). گفت و شنيد - گالهه ٻولهه. سڏاڀنديءَ جي گفتگو. ليارو - سنيهو - پيغام.

= سَلامُ ڏيَنُ: ياد ڪرڻ - سارڻ - يادگيري ڪرڻ. نياڻو ڏيڻ - سنيهو ڏيڻ - پيغام ڏيڻ. رخصت ڪرڻ - وداع ڪرڻ - ڇڏڻ - اجازت ڏيڻ - موڪل ڏيڻ - ڇوٽي ڏيڻ - ڇوٽڪارو ڏيڻ.

= سَلامُ ڏيَنُ لَ وَرائيَنُ: لاڳاپو نه رکڻ - ميلُ نه رکڻ - قطع تعلقات ڪرڻ.

= سَلامَ شَوُقُ: (ف). محبت جو سلامُ - پيارَ جو نيارو - عيشقَ جو سنيهو - قُربَ جي دَعوَتَ - پيارَ جي گهُرَ - سلامِ محبّت.

= سَلامُ عَلَيکُمُ: (ع) اوهان تي سلامتي هُجي - شلَ سلامت هُجو - شال توهان تي رَحمت هُجي - شال توهين خوش خورم هجو. مسلمانن جو سلامُ.

= سَلامُ کَرَنُ: مٿي تي هٿ رکي تسليمُ ڪرڻ - مُجرو ڪرڻ - بندگي ڪرڻ - لياز ڪرڻ - لٽيڙَتَ ڪرڻ - عَجزُ ڪرڻ. عَرَضُ ڪرڻ - اِلتجا ڪرڻ. عليڪ سليڪ ڪرڻ. موڪلائڻ - خيرباد چوڻ - خدا حافظ ڪرڻ. ڇڏڻ - دَسَت بَردارُ ٿيڻ. رَوانو ٿيڻ - ڪُوچَ ڪرڻ - موڪلاڻيُ ڪرڻ - اِجازَتَ گهُرَڻ - رُخصت ڪرڻ.

= سَلامُ وَڻڻ: بندگي قبول ڪرڻ - نياز قبولُ ڪرڻ - سَلامُ قبول ڪرڻ - سَلامَ جو جواب ڏيڻ - سَلام وَرائڻ - آداب قبول ڪرڻ - لبيک چوڻ. حاضر ٿيڻ - مَوجُود ٿيڻ - پيشُ ٿيڻ - مُلاقات لاءِ گڏجڻ.

= سَلامُ وَرائيَنُ: سَلامَ جو جواب ڏيڻ - آدابُ قبولُ ڪرڻ - تسليم ڪرڻ - سَلام قبول ڪرڻ. نيازَ پُوري ڪرڻ - نماز جي خَتمَ ٿيڻ جو اعلانُ ڪرڻ.

= سَلامِيءُ ۽ سَلامِيوُنُ: ث. (ف) پَرنامُ - جُهارُ - تَسليمات - تسليم - سَلامُ - بندگي - سُواگَتَ - نيمسُڪار - آداب. تَعظيمُ - شانُ - عِزَتَ - مانُ. ليهنائيُ - نٽيڙَتَ - نيازُ - حَليمائي - ڪانڊ. اِستَقبالُ - آڇيانُ - آدرپاءُ - پيشوائي - مَرحبا - پَلي ڪار - خوش آمديد. توبن يا بندوقن جي فَيُرَن سان ڏنل تَعظيمَ. ڪنهن ڏاڙي يا ڏکيي کي ڪوڏَرِ جي لَٽَ. نَذرانو - سوغات - سوکيڙي - تُحفو - نذرُ - بخشيشَ -

Gul Hayat Institute

عطيو. ڪنهن ڏانهن جي ڪوڏر سان ڏال ڏيڻ. حڪم ڪرڻ ۽ اطاعت ڪرڻ ۽ چڙهي ڪرڻ ۽ آڻڻ ۽ آگيا ڪرڻ.

- سلامي ڏيڻ: تويون يا بندوقن جي فيئرن سان تعظيم ڪرڻ ـ عزت ڪرڻ ـ سلام ڪرڻ ـ آداب ڪرڻ ـ عزت افزائي ڪرڻ. ڪنهن وڏي يا وڏي جي پٺ سان ڏيڻ. ڪنهن ڪائيءَ جي ڪڍاڙي يا واهوليءَ سان سڌو ڪرڻ.

- سلامي وٺڻ: سلام قبول ڪرڻ. ڪنهن وڏي جي ڪوڏر سان ڏيڻ. ڪنهن ڪائيءَ جي گهڙي سڌو ڪرڻ.

● سلاوٽ ۽ سلاوت: ذ. [سن. شلا = سر] سنگتراش ـ پٿر تڪيندڙ ـ پٿرن تي چٽسالي ڪندڙ. چمڙ ڪرچٽ ۽ صاف ڪرڻ وارو ڪاريگر.

- سلاوڻي ۽ سلاوٽيون: ث. چمڙ جي ڪرچٽ ۽ صاف ڪرڻ لاءِ هٿان وڪيل سر ـ روهي.

● سلاوڻا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

سلاهڻ: مصدر. ساراهڻ ـ واکاڻڻ ـ وڏائي ڪرڻ ـ صفت ڳائڻ ـ تعريف ڪرڻ ـ ساراهه ڪرڻ ـ جس ڳائڻ ـ آسمتي ڳائڻ ـ ٿنا چوڻ ـ واهه واهه ڪرڻ. پرتو ڪرڻ ـ حوالي ڪرڻ ـ سونپڻ ـ سپرد ڪرڻ ـ پاوت ڪرڻ ـ ذميواري ۾ ڏيڻ ـ هٿ وس ڪرڻ.

- سلاهه ۽ سلاهون: ث. واکاڻ ـ تعريف ـ ساراهه ـ صفت ـ وڏائي ـ آسمتي ـ ٿنا ـ واهه واهه ـ جس. پارت ـ سپارت ـ سفارش ـ ذميو ـ ذميداري ـ حوالو ـ سپرد گي.

● سلائيڻ: مصدر. [سن. شل گهڻ] ساراهڻ ـ واکاڻڻ ـ تعريف ڪرڻ ـ صفت ڪرڻ ـ ٿنا ڳائڻ ـ جس ڳائڻ. سچي ڪرائڻ ـ قبول ڪرائڻ ـ باساراڻ ـ مڃاڻ ـ مڃتا ڪرائڻ ـ هاڻوڪار ڪرائڻ. ٽنگ ڪيڻ ـ سل ڪيڻ.

● سلائيڻ: مصدر. سياڻ ـ سلائي ڪرائڻ ـ ٽوها ڏيارڻ ـ بخا هٿائڻ. سيبو ڪرائڻ ـ ڪنڊ ٽوهو ڪرائڻ.

- سلائي ۽ سلائيون: ث. سيبو ـ ٽوهو ـ بخو ـ ٽانڪو. سياڻ جي آجرت ـ سياڻي ـ سيبڻ جي مزدوري.

● سلائيڻ (ت): مصدر. پڌائڻ ـ سڌائڻ.

● سلب: (ع). ظرف. ڪنهن وٽ جي حالت ـ ڪسڻ جي حالت ـ ڦري وڃڻ واري حالت ـ وڃي وٽ جي حالت ـ جڻ: سلب اختيارات.

- سلب ڪرڻ: نابود ڪرڻ ـ ناس ڪرڻ ـ ڇڻ ڪرڻ ـ تباهه ڪرڻ ـ برباد ڪرڻ ـ تاوان ڪرڻ. جذب ڪرڻ ـ حل ڪرڻ ـ ميل ڪرڻ.

● سلٽڻ: مصدر. "پوري طرح" سلڻ ـ پڌائڻ ـ چٽيءَ طرح ظاهر ڪرڻ ـ هڏرو ڪرڻ ـ چڱيءَ طرح ڏسڻ ڏيڻ.

- سلٽائيڻ: مصدر. پوريءَ طرح ڏسڻ ڏيڻ ـ چٽيءَ طرح پڌارائڻ ـ ڪولي ظاهر ڪرائڻ ـ چڱيءَ طرح سلائڻ.

● سلٽ ۽ سلٽ (ت): ذ. هارپ جي ڪم جو مڪمل سامان. صلاح ـ اڪل ـ رٽ ـ تجويز ـ مشوره. (ل). سنگت ـ پيڙائي ـ سڱر ـ وڳر ـ ڪچهري ـ مجلس ـ سات ـ هڪ جيڏائي ـ سرتائي ـ دوستي ـ ياراني. بندوبست ـ جوڙجڪ ـ انتظام ـ رٽا ـ سٽل.

● سلٽ (سلٽر) ۽ سلٽ (سلٽر) (ت): ذ. ٺاهه ـ صلح.

● سلجهڻ: مصدر. ڪلڻ ـ آسان ٿيڻ ـ سولو ٿيڻ ـ سمجهه ۾ اچڻ ـ مونجهاري مان نڪرڻ ـ صفا ٿيڻ ـ هڏرو ٿيڻ ـ ظاهر ٿيڻ ـ چٽو ٿيڻ ـ سمجهڻ ـ رکڙي مان نڪرڻ. آزاد ٿيڻ ـ چٽڻ. ڪونڊ جڻ ـ ڦلهرجڻ ـ وڪيڙجڻ.

- سلجهائيڻ: مصدر. سڌارڻ ـ سنوارڻ ـ سلڻ ـ سمجهائڻ ـ ڦلهيرڻ ـ ڏاڪي جي منجهيل سڇي جا وڙ لاهڻ ـ سوجهڻ ـ چڏائڻ. ڪونڊڻ ـ وڪيڙڻ. چٽو ڪرڻ ـ ظاهر ڪرڻ. سمجهائڻ.

- سلجهائيندڙ ۽ سلجهائيندڙ: ذ. سنوارينڊڙ ـ سمجهائيندڙ ـ صفاڪندڙ ـ آسان ڪندڙ. سٽ يا پٽ وڌهيندڙ.

Gul Hayat Institute

● سُلَچَنُ ۽ سُلَچَڻ: ذ. [ھ. سُلَچَنُ: س= سُنو+لَچَنُ=ارکان] سُنو لَچَنُ - ارکانُ - لَکَڻ - لَچَڻ - آفعالُ - چڱي عادتَ. سُنو کرم - چڱي تهذيب - سُنو آخلاقُ - سُنو کرتوتُ.

- سُلَچڻو ۽ سُلَچَڻا: ذ. صفت. [ھ. سُلَچَنو= سُنن ارکانن وارو] چڱن لچڻن وارو - خوش اطوارُ - سڌا تورو - شائستو - نيرکُ - پَلو - سِيلَوانُ - ڏَرم شيلُ - سڌا چاريُ - چڱن اخلاقن وارو. تهذيب وارو - پَتورَتُ. سَدورو - سپاڪو - بختاوَرُ - خوش نصيبُ. نيهَنو. اوريچُ - محنتي. پُڄي - پاڪدامن - ثوابيُ.

● سِلَحُ: ذ. (ع) هٿيارُ - اوزارُ.

- سِلَحُ هوشُ ۽ سِلَحُ هوشَ: ذ. [ع. سلح + ف. هوش>هوشيدن=ڏَکڻ] هٿياربند - جنگيي.

- سِلَحُ خانو ۽ سِلَحُ خانا: ذ. [ع. سلح + ف. خانه=گهر] هٿيارُ گهرُ - هٿيارن رکڻ جي جاءِ - توشاخانو.

- سِلَحدارُ ۽ سِلَحدارَ: ذ. [ع. سلح + ف. دار>داشتن=رکڻ] هٿيارن وارو - هٿياربند - اوزارَن وارو.

- سِلَحُ سَهيڙَنُ: سامان سَرو ڪڍ ڪرڻ - تياريُ ٽاريُ موڙڻ.

● سَلْسَبِيلَ: ث. (ع) بهشت جي هڪ نهر. خوش گوار شئي. شَرابُ.

● سَلْسَلُ البَوْلُ: ذ. (ع). هڪ قسم جي پيشابَ جي بيماريُ - مِٺو پيشابَ ڪندڙ - ذيابيطس.

● سِلْسِلو ۽ سِلْسِلاَ: ذ. [ع. سِلْسِلَه= ڪڙي] ڪنهن شئي جي لاڳيتي حالت - زنجير - ٽواڙو - سَر رَشتو - سِيڙِيُ. هڪ شئي ٻيان هڪڙ واري حالت - ترتيب. شُجره. قَرِيڻو - دُرستيي. شروعاتُ - مُنڊُ - رُجوعات - آوَلُ. خاندان - نَسلُ - بُنيادُ - ڪُٽنبُ - آڪَنه.

- سِلْسِلي وارُ ۽ سِلْسِليوارَ: ذ. [ع. سلسله] نمبر وارُ - دَرجه وارُ - ترتيب وارُ - حَسب مَراتب هڪ ٻئي ٻيان - لاڳيتو.

● سُلْطانُ ۽ سُلْطانَ: ذ. (ع). بادشاهُ - شَهنشاهُ - قَيصَرُ - راجَ ڏَڻي - راجا - حڪومت جو مالڪ - حڪمرانُ - والييُ - فَرمانرَوا - شاهُ - پاتشاهُ - آمير - نوابُ - شهزادو.

- سُلْطانه: ث. (ع). مَلِڪه - راج ڏَڻي يا راجَ ڏاڻائي. شَهزادي - بادشاهزادي. بيگم.

- سُلْطانيُ ۽ سُلْطانيُون: ث. (ع) بادشاهي - راج - حُڪومَت - راجائي - بادشاهت - سَلْطنَتَ.

- سلطانيُ: ذ. صفت. شاهي - شاهاڻو - راجائي - بادشاهي شان وَڻان - بادشاهي گهراڻي جو - وَڏِ گهراڻي جو - پاتشاهيُ.

● سَلْطُنَتَ ۽ سَلْطَنَتُون: ث. (ع). حُڪُومَتَ - راجُ - سُلطانيُ - بادشاهتَ - بادشاهيُ - شَهنشائي - شَهنشاهَتَ - فرمانرَوائي - تاجداريُ.

● سُلْطانپُورُ: ث. اسم خاص. تعلقو شاهبندر ۾، تعلقي ڪَڙهي خَيري ۾ ۽ تعلقي ٻني عاقل ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَلَفَ: ذ. صفت. [ع. سَلَفَ=گذاري ويڻ] گذريلُ - گذشته - اڳيئون - اوائليُ - پَهريون - قديم - سابق - اڳوڻو. اڳيان ماڻهو - اڳين زماني جا ماڻهو. آباءُ اجداد - آبا ڏاڏا.

- سَلَفَ صالحينَ: ذ. رَسُول اڪرم جي حُڪمن جي پوري طرح بجا آوري ڪندڙ اڳيان.

● سَلَفُ: ذ. [ع سُلَفُ=سودا گيريءَ ۾ لڳايل نالو] سَوَدو - سامانُ - آسبابُ - چيزَ - وَٽَ - شئي - وَڪَرُ. خريد و فيروخت - واپارُ - ڏي وَٽ - وِڪيرو خريديُ.

● سُلْفو ۽ سُلْفا: ذ. [ع. سَلَف=ڪوٽيري. ف. سَلَف=ڪنڌ] تماڪ چِڪڻ جو اوزارُ - پائيپُ. چِرُوٽُ - سيگارُ.

● سُلْفيُ ۽ سُلْفيُون: ث. تماڪ چِڪڻ جو اوزار. پُٽڪڙيُ.

● سِلْڪَ ۽ سِلْڪُون: ث. (ع). لڙهيُ - هارُ - ڏاڪو - هڪ شئي سان ٻيُ شئي پوٽيل. سِلْسِلو - ترتيبَ - قَرِيڻو. سَنگتِ - دوستيُ.

پارائيءِ. جَماعِيتَ - ٽولو - سَٽَ - ميڙُ - سَحڪُفَل - ڪَچهريُ - مَجلِسَ. [سن. سَرَكَمَ = رستو > سِري = هلڻ] رَسْتو - وات - دَڳُ - گَسُ - پيچرو - سَڙَڪَ - راهَ - رَنڊُ - گهاڙُو. (انگ. Silk) هڪ قسم جو ريشم - سيٽيءِ. جو ڪپڙو.

● سِلِڪائيڻُ (ل)؛ مصدر. ڊُڪائڻ - پارَڻُ - پَڪائڻ.

● سُلِيڪاڻيُ: ث. اِسمِ خاص. جڪراڻي بلوچن جو هڪ پاڙو.

● سُلَڪَڻُ ۽ سُلَڪَڻَ؛ ذ. صفت. [سن. سُلَكْشَنُ: س = چڱو + لڪشن = لڇڻ - افعال] سُٺو لڇڻ - لَڪَڻ - سُٺي عادَت - سُٺو افعال - سُٺو آرڪانُ - سُلَڇَڻُ - نيڪ خَصلَتَ - سُٺي قَضيلَتَ.

- سُلَڪَڻو ۽ سُلَڪَڻا؛ ذ. [هـ. سُلَكَنُ = سُٺي عادَت] سُٺين عادَتن وارو - سُلَڇَڻو - فَضيلَتَ وارو - نيڪ خصلَتَ.

● سَلَڪَڻو ۽ سَلَڪَڻا (ت)؛ ذ. خالِي - پورو - ڪوڪو - ٽلهو - واندو - پالهو - ڪورو.

● سِلِيڪارُ ۽ سِلِيڪارَ: ذ. (ل): سينگارُ - ٽَڻُ - تَجمُّل - ڊانڊَ سَرو - ڊانڊ مَس. ٽاهڻ ٽوهڻ - جوڙ جَڪُ.

● سَلَمُ؛ ذ. (ع). بيمانو - بيعانو - تقاوِي - اڳواتَ وَرتل ناڻو - پيشگيُ - سُوٽيي - آئبوانيسَ.

● سَلَمُو ۽ سَلَما؛ ذ. (هـ). هڪ قسمَ جي سون جي يا چاندِيءِ جي چُڪَندڙَ تارَ - روپو ۽ سونو ڪلابات (ٽوپين تي سلمي جو پرت). پُوٽو - پُوڙهو (جنهن مان واڻ ٽمي).

● سَلَنُ؛ مصدرُ. ڏَسَڻ - پُڌائڻ - سُٽائڻ - ڏَسُ ڏيڻ - پتو ڏيڻ - خبر ڏيڻ. ظاهِرُ ڪَرڻ - قولَهڻ - ڪولڻ - پَڌرو ڪرڻ - اِقرارَ ڪَرڻ - ڪولي ڏيڻ - ڪَڙَ ڪاڙَڻ - پَڌري پَتَ ڪرڻ - فاشُ ڪرڻ. سچي ڪرڻ. پارُ ڏيڻ - پاسُ - قبول ڪرڻ. سچڻ - اِقرارُ ڪرڻ - راز اوريڻ. (هـ. سَلوالڻ) ٽنگُ ڪرڻ - سَلُ ڪرڻ - وِلڌَڻ - چيڙ ڪرڻ - سُوراخ ڪرڻ - چيڏَڻ - پورُ ڪرڻ - خَتال ڪرڻ - پر ڪهل ڪرڻ. عَذابُ ڏيڻ - ڏُکُ ڏيڻُ - تڪليف ڏيڻُ - جاکوڙو ڏيڻ.

● سَلّوُ ۽ سَلّا؛ ذ. [سن. شَلَ = اوپَرَ] پيچَ مان ڦُٽل نديڙو تازو ٻوٽڙو - آنکهُ - ڳونچُ - آنگُورُ - ٽئون زمين مان ڦيدا ٽيل ٻوٽو - گوشو - ٽماٻو - ڪَڪُ - اِبتدائي ڦوٽهيڙو. چَڪِي - نديڙو ٽڏو. گاهُ يا اناج جو سُڇو. بنيادُ - ٽڏو - پيڙهَ - پُسٽِيُ - پُشتُ. پيچرو - واتَ - گَسُ - رستو - دَڳُ - سڙَڪَ. پيڙِيءِ جي سيڙهَ جو هڪ رَسو - پيڙِيءِ جو هڪ عُضوو.

● سَلُوا: ذ. (ع) هڪ قسمَ جو نديو پکي، عربي تتر جو هڪ قسم، حضرت موسيٰ جي ڏينهن ۾ يهودين کي خدا جي طرف کان کاڌي طور ملندڙ پکيءِ.

● سَلُوٻَتَ ۽ سَلُوٻَتُون (ٿ)؛ ث. محبت - پيارُ - حُبَ - سِڪَ - قُربُ - ڪاڍو - عِشق - چاهَت.

● سَلُوتِيرِيُ؛ ذ. (هـ). ڪوڙن جي بيمارين جو علاج ڪندڙ - ڪوڙن جو ڊاڪٽر.

● سَلُوتُ ۽ سَلُوتُون: ث. (هـ). وَرُ - ٻيڄ - شڪن - گُهنڄُ - موڙُ - وَڪَرُ - ڦيرو - وَراکو - وَٽُ.

● سِلوڪُ ۽ سِلوڪَ؛ ذ. [من. شَلِوكُ = چَوَڻِي] چَوَڻِي - چَوَڪَ - چَوَتَ - ڪَهَتَ - ڪَهڻِي - شَعرُ - قطع - شعر جو ٽُڪر - بَيتُ - گيتُ - ڏوهيڙي - دوهو - رُباعِي - ميصرع - نظم - ڪوِتا - ٻَه سيٽو بَيتُ.

وَچَنُ - ٻولُ - آنجامُ - قَوْلُ - اِقرار - سُخنُ.

- سِلوڪَتَ ۽ سِلوڪَتُون (ث). رَسُ - مَحبت - مَزو - پيارُ - قُرب - ڪاڍو - چاهَ. ميلاپُ. لاڙو - رَغبَتَ. سَهُولتَ - سَولائي - آسانيِ - سهنجائي - سيهر. دِلچَسپِي - وِنڊرَ - راحتَ - فرحت. لِحاظ - رايو - پاسخاطر - پاسخاطري - پاسو - بدلو - طرفدارِيُ. سُلُوڪُ - سَالِيڪِيُ - طريقَتَ - فقيرائي.

● سُلُوڪُ ۽ سُلُوڪَ: ذ. برتاءُ - عملُ - رَوَيو - وَرتاءُ - وَرَتي - هلَتَ - وَرتنُ - رَسُتو - رَوَشِ - رُخُ. دوستيِ - ياريِ - سَنگَتِ. پيارُ - محبت - پريت - موهُ - پاؤ - اڪينڌهرُ - آرواحُ - سَنيهُ - قُرب - چاهُ - چاهت. لاڙو - رغبتَ. لاڳاپو - لهَ وچڙُ - گهيرائيپُ - ناتو - ڳانڍاپو - رستو. شالتيُ - ماڻ - صبر - آسَنُ - صُلحُ - سانت - آسانُ - ٽالهرُ - آرامُ - قرارُ - قريرجُ - جمعيتَ - چينُ. پلائي - ليکي - خيرخواهيُ - بهتريِ - بهبودي - چڱائي. گرسيا - تصوفُ - حق جو رستو - طريقتَ. فقيريءَ جو رستو - صوفي طريقو.

● سلڪٽي: ث. صفت. سو لڪڻ واري. سلڇڻي.

● سَلُونگڙو ۽ سَلُونگڙا (ت): ذ. سُواخُ - ڪُنگُ - ڏرُ - ڇيدُ - هيرُ - لوگهو - هورُ. ڪڍيا - ڪُٽيُ.

● سَلُونٽيُ ۽ سَلُونٽيُون (ت): ث. هڪل فصل - تيار ٽيل ٻنيُ.

● سَلُونُو ۽ سَلُونُڙا: ذ. [سن. سَلُون: سَ = سان + لَوَنَ = لُون] لُوڻيَلُ - چهرو - لمڪين - لُوڻياڻو - لُوڻ وارو - کارو - لوڻائيل - مَصالحدارُ. وَڻندڙ - سوادِي - مزيدارُ - ذائقدارُ - ذائقو وارو - مَليحُ - مزي وارو - چَشڪيدارُ - وڻندڙ - ذائقمندُ.

● سِلهَ: ث. اسم. (ع). هڪ مَرضَ جو نالو - بيماريءَ جو قسم - سَحافُ - دِقُ تَپُ - تپ - ڪُهڻ - پراڻو تپُ - وَڏي ڪنگهه واري بيماري. (ج. سلهو: ث. ذف). جَلهائي - ڪاڍو - سُستيُ - لاغرائي - ٿوتُ - ڪِهلَ - لاغرضائي. لوهه جي شيخ - پاريُ.

● سِلهُ ۽ سِلهَ: ذ. صفت. سدو - سَنئُون - سُوڏو - سُٻتو.

● سَلهاڻُ: مصدرُ. ڪنڊُ ٻڌڻ - قطارُ ڪڍڻ - گڏاڻَ. ڪنڊ ڪڍڻ - ميلائڻ - رلائڻ ڦاسائڻ - ڳنڍڻ. جيل ۾ رکڻ - لاکب ۾ رکڻ - بند ڏيڻ - پُورَڻ - ڏيڪَڻ.

= سَلهاڙَ ۽ سَلهاڙُون: ث. جَڪڙَ - ڳنڍ - قطارَ. ٻيلهه.

= سَلهاڙجَڻ: مصدر. هڪ ٻئي سان ٻڌجڻ - قطارِ جڻ - ٻيلهه ۾ اچڻ - واڙجڻ. ڳنڍِجَڻ - رلَڻُ - ميلڻ. ڏيڪجڻ - پورجڻ - بنه جڻ - قابو ٿيڻ.

= سَلهاڙَ سيلَ: ذ. ظرف. ٻيلهه - ٻيٽو - ٻه ڪڏ - جوڙو - گڏيل - ميلمل - رَليلُ.

= سَلهڙُ ۽ سَلهڙَ: ذ. سَلهاڙَ. ڏورن ٻڌڻ جو ٻيلهه.

● سَلهتُ (سَلهتُرُ) سَلهتَ (سَلهتَرَ) (ت): ذ. سُلُح - ٽاهُ - پَرچاءُ - ريجهه - سيلاپُ. صَلاحِ مصلحت - مَشورَه - ڳڻ ڳوت - ويچارُ - پچارَ - پائيچارو.

● سَلهڻُ (ڪ): مصدر. ٻُڌائڻ - سَچيُ ڪرڻ - حقيقت ڏيڻ. (اسم) ۽ سَلهڻ (ت): ذ. گهڻو ٽاهيڻ وقت منجهيس وڌل آنو - لوڻُ.

= سَلهائيُ: مصدرُ. سَلائڻُ - سَلُ ڪرائڻ - سُوراخُ ڪرائڻ - ڪُنگُ ڪرائڻ - ڇيدُ ڪرائڻ. ٻُڌائڻ - چَوائڻ - قبول ڪرائڻ. سَمينَڻ - خَتمِ ڪرڻ - پورو ڪرڻ - خاتمو ڪرڻ - سَماپتِ ڪرڻ. آڇَ ڪرڻ - صلاح ڪرڻ.

● سَلهَارَ ۽ سَلهَارُونُ (ت): ث. صفت. قَرَسُوڏي - قَرسان.

● سَلِيُ ۽ سَلِيُون: ث. [سن. شَلِيُ = ڪانيُ] دَروازي جي چونڪي جي هيٺين ڪانيُ. پَتَ سان پريل ديگ ڪٽي وڃڻ لاءِ ڪانيُ. وينل چوهائي کي آڌارَ لاءِ هيٺان ڏنل ڪانيُ.

● سَلِيٽُو ۽ سَلِيٽا: ذ. ڪُليل ڪوٽ جي چادر جا ٻاسا وَرائي آڻ تي مسافريءَ جي سامان ٻڌڻ لاءِ هڪ تجويزُ.

● سِليٽَ ۽ سِليٽُونُ: ث. اسم. [انگ. Slate] اڪرن ليکَڻ لاءِ پٿر يا لوهه جي ڪاري تختي.

● سِليپَرُ ۽ سِليپَرَ: ذ. [انگ. Slipper] هلڪي جُتيِ - آڌ ڪُليلُ ٻُوتُ - سِپاٽرُ. ريلَ جي ٻَڌي هيٺان لڳل ڪاٺ جو تختو.

Our Hayat Institute

● سليدارُ ۽ سيلدارَ: ذ. صفت. [ع. سلح + ف. دارُ = > داشتن = رکڻ] هٿيارُ بند سپاهيُ. جابلو پوليس وارو. صُلح دارُ.

● سَليمُسَ ۽ سَليمُسَ: ذ. (ع). آسانُ - سَوَلو - سادو - سؤ کو - اَن سُنجهيلُ - سُٽيرو - سهڻجو - ڏيئ جو گو - سڌائو. عام فهم - سَهلُ - صافُ. نَرمُ - هَمُوارُ. خَسيسُ - تيچُ - کيس جهڙو - کنهن لاءِ کار جو - بي کَمو - بيکارُ.

● سليقو ۽ سَليقا: ذ. [ع. سَليقه > سَلَقَ = اختيارُ ڪرڻ] ڏَڪُ - لمونو - سرشت - خلقتَ - طبعيت - سڀاءُ - عادتَ. تميز - شعورُ - وَقُوفُ - لياقتَ. تهذيبَ - آخلاقُ - ارکانُ - افعالُ. خَصلتَ - خَصالتَ - سُڌهڙپاڻيُ.

- سَليقه متجليس: ث. سَجليسَ جا آداب - محفل جو ڏَڪ.

● سَليمُ ۽ سَليمَ: ذ. صفت. [ع. سَلَمَ = سلامت رهڻ] ٺيڪُ - دُرستُ - کامل - پُورو - برابر - صحيح - سالمُ. ڪُنڌرو - نَرمُ - ڪُومَلُ - حَليمُ - مَهربانُ. ٻُرد بارُ - گنهيُ. ڪيلمڪُ - ميلٺو - رِلٽو - خَليقُ - ڪيلٽو. تندرستُ - چاقُ - چڱو پلو - چاڪُ. ساده دل - صاف دل. چڱو - ليڪُ - سُٺو - ڪَمائتو - ڪم وارو.

- سَليمُ شاهيُ: اسم خاص. هڪ قسم جي دِهليءَ جي جُتيءَ جو نالو.

- سَليمُ الطبعِ: ذ. (ع) حَليمُ المزاجُ. نَرم دل - رَحمُ دل - قياسُ نڏُ. دانشمند - صاحبُ الراءِ - دُور انڊيشُ - ڏاهو - سياڻو - عاقل.

● سُلَيمانُ: اسم خاص. هڪ مشهور و معروف پيغمبر جو نالو - حضرت سُليمانُ. هڪ جبل جو نالو.

- سُليمانيُ ۽ سُليمانيُ: ذ. صفت. حضرت سُليمانُ جو. (ذ. اسم). هڪ قسم جو دورنگو پٿرُ.

● سَليمانيُ: ث. اسم خاص. دَرڪاڻيُ بلوچنُ جو هڪ قبيلو.

● سَليمُ شاهَ: اسم خاص. تعلقي ڪوڙهي ياسين م هڪ ديهه جو نالو.

● سَليوُ ۽ سَليا: ذ. صفت. [سن. سومه = مست] سُستُ - ٽوڙيُ - ڪالتُ - هَڏَ رکو - آرَسيُ - ڏاکين ڏِلو - سَليو ساتُ - ڪاهِلُ - عارِيُ - ڪم ڪوسُ - سُومَتيُ - آلَسيُ - گيسرو.

- سليو ساتُ ۽ سَليا ساتَ: ذ. سَليو.

● سليو: اسم خاص. تعلقي کوڙيءَ م هڪ ديهه جو نالو.

● سَرّ: ذ. (ع). زهرُ - وِهُ - وِکُ.

- سَرّ قاتِلُ: ذ. زَهر قاتل - تيز زَهرُ.

- سَرُّالفارِ: ذ. ڪوئي جو زَهرُ - سَنکيو. هڪ زهريلو پٿر، جنهن جي ڪاٽ سان ڪوٽو تمام جلد مري وڃي.

● سَرَ ۽ سَمُونُ: ث. ڪُل ڀاڻي - گولچُ. زورُ - بارُ. واڌارو.

- سَرَ رَکڻُ: وڌيڪ زور يا بارُ رکڻ.

- سَرَ کڻڻُ: ٻئي جو بارُ کڻڻ - ٻئي جي تڪليف پنهنجي سِرَ تي کڻڻ - وڏن جي پيروي ڪرڻ.

● سَرُ: ظرف. [سن. سَرَ] برابر - پورو - هم وزن - هڪجهڙو - يڪسان - هَمسَر - مَٽ - ثاني - لائق - قابل - هڪ جيترو - هڪ جيڏو - سَمان - ساڳيو - والڳر - مساوي. ڪامل. سڀ.

- سَرُ ٽيُ وَڃڻُ: برابر ٽي وڃڻ. ميڙجي وڃڻ.

- سَمُدرَشيُ ۽ سَمُدرَشيُ: ذ. صفت. [سن. سَمَ = برابر + درشي = ڏسندڙ] هڪ اکيو - بي رِيا - نيرُ پَکڻُ - بي پَکيو - بنان پاسخاطريءَ - انصاف جو - هڪ جهڙو ڏسندڙ.

- سَمُروُپيُ ۽ سَمُروُپيُ: ذ. صفت. [سن. سَرُ = برابر + روُپيُ = شڪل وارو]. بلور جهڙو - هَرُ شيڪلي.

● سيرَ ۽ سيمُونُ: ث. [سن. سُرُ = سمٽ] زمين مان ڦاٽ ڪائي نڪتل ڪنو ڀاڻي - سيمُون - ٿوري آلاڻ. ڪاڙ - ٽيرِ ٽيرِ - ٽينڊي - سَنهي سيرَ - سَنهي وَهڪ. چِڪَ - ڪَپَ - راڦو.

Gul Hayat Institute

= سمر سيرہ: آلي کائي ٻاهر ۽ وڃهڻ ڪري منجهائڻ لڪرلڏڙ رَسُ.
= سيرَ نيڪرَنُ: زمين مان ٻاڦ ۽ جو سيمي لڪڻ.
● سُمُ ۽ سُمَ: ذ. گهوڙي جو ڪُرُ ـ سُنبُ.
● سَما: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سَمائيرِيُ: اسم خاص. تعلقي سانگهڙ ۽ هڪ ديهه جو نالو.
● سَماتَ: اسم خاص. هڪ قوم جو نالو.
● سَماپَتَ ۽ سَماپَتُونُ: ث. [من. سَماپتَ = پُڄاڻي] پُڄاڻي ـ پَڇاڙي ـ تڪميل.
= سَماپَتُ ۽ سَماپَتَ: ذ. صفت. پورو ـ ڪامل ـ مُڪمل. آخرين ـ پڇاڙيءَ وارو.
= سَماپَتِيُ ۽ سَماپَتِيُ: ذ. صفت. ختم ٿيل ـ پورو ٿيل.
= سَماپَنُ ۽ سَماپَنَ: ذ. ڇيهُ ـ پڇاڙي ـ پُڄاڻي ـ پيڇو ـ انتُ. آخري ـ الوسان. لتيجو. (صفت). آخري ـ تماميِ ـ ڇوڙو.
● سَماجُ ۽ سَماجَ: ذ. [من. سماج = مجلس] قوم ـ برادري ـ ڪنگ ـ سُوسائٽي ـ مجلس ـ جماعت ـ محفل ـ سڀا ـ سَنڀلي ـ ميڙو ـ راجُ ـ سَتُ ـ انجمن ـ ڪاميٽي ـ سَنگَ ـ ساٿاري. ذات. ڪُروهه ـ جٿو ـ ٽولي ـ ڏُر. هاڻي. سَنجَ ـ آڻ. گهوڙي جو سامان.
= سَماجِيُ ۽ سَماجِيَ: ذ. صفت. سَماجي ـ راڄوٽي ـ ڪنگتي ـ سڀائي ـ جماعتي ـ سنگت جو ـ منڊليءَ سان لاڳو. اسيمبليءَ جو ميمبر ـ ڪنهن ۾ جماعت جو رُڪن.
= سَماجِيڪَتا ۽ سَماجِيڪَتائُونُ: ث. جماعت ـ ميڙ ـ سُوسائٽي ـ ميڙو. رُڪن.
= سَماجوُ ۽ سَماجا (ت): ذ. ميلاپُ ـ ملاقات.
● سَماجَتَ ۽ سَماجَتُونُ: ث. [ع. سماجه > سمج = گندو ٿيڻ] خرابي ـ بَدي. شرمندگي. خوشامد ـ چاپلوسي ـ مينڊ ـ مرڪب ۾ منٽ سان ڪڏ استعمال ٿيندڙ لفظ جنهن ته "منٽ سماجت".
● سَماجوُگُ ۽ سَماجوُگَ: ذ. [من. سمايوگيہ] خلاف عادت پيش ايندڙ حالت جي وقت استعمال ٿيندڙ تعجب جو لفظ مثلاً "ڪهڙو سَماجوگ آهي"!
● سَماجوگُ ۽ سَماجوگَ: ذ. [من. سمايوگ] اتفاقي ملاقات ـ وقتي ملاقات ـ ميلاپُ.
● سَماچارُ ۽ سَماچارَ: ذ. [من. سماچار = خبر چار] خبر چار ـ حال احوال ـ نيارو ـ ساراهو ـ واڱ سُڌاءُ ـ سُڌ ـ اطلاع ـ واقفيت ـ آگاهي ـ آگاهي ـ معلومات ـ اوراهو ـ پَروڙ ـ ڏاهه ـ جاڻ ـ سَماءُ. رَوايت. حالت ـ ڪيفيت ـ ميزاج ـ روئداد. خير و عافيت ـ سَماڌَ ـ حالتن جو احوال.
= سَماچارِيُ ۽ سُڌائِيُ: خبر ڏيڻ ـ سُڌ ڏيڻ ـ احوال بيان ڪرڻ ـ سرهستي ڳالهه پُڌائڻ.
● سَماچار: اسم خاص. ٿر ۾ ڇاڇهه جي ڏکڻ طرف پنج ميل مفاصلي تي هڪ وڏي ڀيٽَ جو نالو ۽ ناڪي جو نالو.
● سَمادُ ۽ سَمادَ: ذ. [من. سَنواد = تعلق] خُدائي ڏيانُ ـ خُدائي لاڳاپو.
● سَماڌِ ۽ سَماڌُونُ: ث. [من. سماڌ ؛ سَرَ = گڏ + آ = چوڌاري + ڏيئي = ڏيان ڪرڻ] خُدا ۾ مَحو ٿيڻ واري حالت. يوگ جي انين ۽ پوئين منزل. قبرَ ـ اِستغراق ـ ڏِپوري ـ هندن جو قُبو يا مقبرو ـ ڪَنڊَ ـ غار. جوگين، سنياسين يا راجائن جي هڏين جي دَفن ٿيڻ واري جاءِ ـ ساڌو، نيڪ يا عارف جي مٿان اڏيل قُبو.
= سَماڌِيُ ۽ سَماڌِيُونُ: ث. مٽ ماٺهوءَ جي ميٿِيُ ـ قبر ـ لحد ـ حَدَ ـ قُبو ـ يادگار ـ ماٺهوءَ جي ساڙيل لاش وارو هنڌ. بَينڪ ـ وِهَڪ ـ آستانو. خُدا سان لَٽُو لڳائڻ جو هنڌ. پورو ڏيانُ ـ برابر خيال ـ هڪچٽي بندگي ڪرڻ جي حالت ـ عبادت ۾ مَحو ٿيڻ جي حالت ـ بي خبري ـ مراقبو. هدايت.
● سَمارُ ۽ سَمارَ (ث): ذ. پٿرن پڇڻ لاءِ لوهه جي ڪيلين لڳل ڪاٺ جو ٿهيل اوزار ـ ساهر ـ سنهورُه ـ ليٽ (ت).
● سَماڙَ ۽ سَماڙُونُ (ت): ث. ليڪاهه ـ نظرداري.

Gul Hayat Institute

● سَماڙُ ۽ سَماڙُ (ث) : ذ. واقف - جاڻو.
● سَماڙَهُ ۽ سَماڙَها : ذ. جالورن جي مرض جو هڪ قسم - سُهاڙو.
● سَماسُ ۽ سَماسَ : ذ. ڀن شبدن جو ميلاپ.
● سَماعُ ۽ سَماعَ : ذ. [ع. سَمع = هُن ٻُڌو] راڳ ويراڳ - رقص و سُرُودُ - ناچ گانو. راڳ ۾ ذڪر جو نمونو - فقير جوش ۾ اچي زور سان رچي اللّٰه اللّٰه جي ڪيفيت.
= سَماعَتَ ۽ سَماعَتُونُ : ث. (ع). ٻُڌڻ جي حالت. شنوائي - حاضري.
= سَماعِيُ ۽ سِماعِيُ : ذ. صفت. ٻُڌل - روايتي - نقلي.
● سِماقُ ۽ سِماقَ : ذ. (ع). هڪ قسم جو رنگين سخت پٿر دوا طور ڪم ايندڙ. دوائن ۾ ڀيڻ لاءِ اُن مان روهيون نمبن - هڪ قسم جو سنگمرمر.
= سِماقَ جا داڻا : ذ. هڪ قسم جو ٻَسارڪو وَڪرُ.
● سَماڪُ ۽ سَماڪَ : ذ. خيالُ - هوشُ.
● سَماگَتَ ۽ سَماگَتُونُ : ث. (سن). ميلاپُ. تعلق - لاڳاپو.
= سَماگَتُ ۽ سَماگَتَ : ذ. صفت. ملهيل - گڏيل. متعلق.
= سَماگَتِيُ ۽ سَماگَتِيُ : ذ. صفت. سماگتُ.
● سَماگَمُ ۽ سَماگَمَ : ذ. [سن. سَماگَمَ : سَمَ = گڏ + گم = وڃڻ] مجلس - جماعت - منڊلي - سنگتُ - مجموعو. ميلُ - ميلاپُ - ملاقات - اتفاقُ - ايڪو - ٻَڌي - سُلُوڪُ - تعلقات. خدا ۾ سَمُهيوُ ٿيڻ جي حالت - جماعُ - هوڪ. لڳڻ. رهاڻ - ڳالهه ٻولهه - گفتگوءِ.
● سَمالوچَنُ ۽ سَمالوچَنَ : ذ. [سن. سماوچن : سَمَ + آلوچن = ڏسڻ] تصنيف جي نظرثاني. ورڪ - قواعد. ديباچو - تمهيد - پُومڪا.
= سَمالوچِنا : ۽ سَمالوچِنائُونُ : ث. ٽيڪا ٽپڻي - لُڪَتَ چيني - تَنقِيدُ - رايو - پڙتائيُ. ابتدائي سَمُجهاڻيُ.

● سَمَڻا : اسم خاص هڪ ذات جو ڏالو.
● سَمان : ظرف. [سن. سَمانُ = واڱر] برابر - مِثل - وانگر - طرح - جيئن - موجب - ٻئالو - والڱي - وانگيان - طور - لموليُ. برابر - سنئون - ساڳيو - مٽ - ثالي - لائقُ - قابل - هِڪجهڙو - هَمسَرُ - هِڪَ جيڏو.
= سَمانُ جوڙ چَوڙَسُ ۽ سَمان جوڙ چورَسُون : ث. هڪ جيڏن ماڻهن واري چورس.
= سَمانُدِ (ل) : ظرف. [سن. سمان = برابر] برابر. وانگر - جيان.
● سَمانگَرُ ۽ سَمانگَرَ : ذ. سُٹُڪَ - مُرڪ. (صفت). آلفت ڪندڙ. خُوش رَاکُ.
● سَمالو ۽ سَمانا : ذ. [سن. سُمانُ. س = سان + مانُ > من = ڇڻ] عزت وارو - مالَوارو - مانائتو - شانَ وارو. لَقَبَ وارو - وَڏو ماڻهو. قابلَ - صابر - راضيُ. سُکيو - آسودو - خوشُ. برقرارُ. هَٿيڪو. (سَمانيُ ۽ سَمانيُون : ث).
● سَمائُنُ : مصدرُ. آماڻُ - رُخصت ڏيڻ - آلوداع ڪرڻ - موڪلائڻ.
● سُمائو ۽ سُمائا : ذ. صفت. خوشُ. لڳل - ملهيل.
● سَماهَ ۽ سَماهُونُ (ث) : ث. سَماءَ - سُرُت - نظر - ڏيکُ.
● سَماءُ ۽ سَماءَ : ذ. (ع). آسمانُ - فَلَکُ - آڪاشُ - اَمبَرُ.
= سَماوات : سَماء جو جمع - آسمانَ - آفلاڪ.
= سَماوِيُ ۽ سَماوِيُ : ذ. صفت. آسمانيُ - سَٹيُون - غَيبيُ.
● سَماءُ ۽ سَماءَ : ذ. سُڌُ - خبر - اِطلاع - جاڻ - پَرُوڙ - علم - ڪَلَ - ديک ڀال - ليکهباليُ - نظرداريُ. ديدَ - سمڪَ - وِديا - گيان - گم - معرفت. آداڪاريُ - گڏجي ڪاپڻ - سانگُ.
= سَماءُ ٻَوَڻُ : ديه ٻوڻ - لڳاهه يا نظر ٻوڻ. خبر ٻوڻ.
● سَمائيُ : مصدر. [سن. سَمَ = چڱي طرح + آ = چوڌاري + ما = ماپڻ] ماپائڻ - داخل ڪرڻ - آندر ڏيڻ.

Gul Hayat Institute

= سَمائجَڻ: مصدر. ماپجڻ - ماپڻُ - پورو آچڻ - پُڄي وڃڻ. برابر ٽيڻ - ٽاڻيءُ ٽيڻ - هڪجهڙو ٽيڻ. سپاڻڻ. جاچڻ. حياتي پرجي آچڻ. ٺيڪ ٽيڻ - ڪَپَ ٽيڻ.

● سَمائيءُ ۽ سَمائيُون (ل): ث. گنجائش - وسعت. بُردباريءُ - صبر - تحمل - ڌيرجُ - شالتي - ٽانهَرَ. حوصلو. طاقت.

● سَمَٽ ۽ سَمَٽُونُ: ث. [ع. سَمَتَ = رستو ونڊ] راه - رَسْتو. طرف - پاسو - جهت - ڏِسَ - پهلو - جالب - رُخُ - رَوَهُ.

= سَمَٽُ الرَّأس: ظرف. [ع. سَمْت + رأس = متو] متي جي طرف - متان - آسمان ڏانهن - سڌائيءَ تي. (اسم) تَرَقّيُ - ڪَمالُ - اَوْجُ.

● سَمَٽِ ۽ سَمَٽِيُون: ث. [سن. سَمْت: مُ = چگو + مَتَ = مَتِ] چگي همٿ - سُڌيُ صلاح - هدايت - نيڪ صلاح - نصيحت. عقل - صحيح سمجهه.

● سَمتا ۽ سَمِتائُون: ث. سَرَ = برابر] برابري - هڪجهڙائيُ - هڪجيڏائي - سَر يڪائيُ - سَمانتا - هڪ نظر.

● سَمْتِيُ ۽ سَمْتِيُونُ: ث. [سن. سَمْ + إتي] راجائن، لوابن وغيره جي تاجپوشي يا ڪنهن پئي تقريبَ جي موقعي تي پَبليڪَ جي گڏ ٿيڻ جي جاءِ.

● سُمَتِيُ ۽ سُمَتِيُونُ: ث. ڏيوالي ۾ ويل مالهوءَ جي ملڪيت کي قرضدارن ۾ ورهائڻ جو فيصلو.

● سَمَتُو: ذ. افق.

● سَمْٽُو ۽ سَمْٽا (ث): ذ. صفت. صاف - پاڪُ.

● سَمْپادَڪُ ۽ سَمْپادِڪَ: ذ. ايڊيٽَرُ - صحافي - اخبار نويسُ - خبرُون چَهپيندَڙ. مُهتَمِمُ.

● سَمْپَتَ ۽ سَمْپَتُونُ: ث. (سن). دولت - ڌن. خوشحالي - آسودگي.

= سَمْپَتِيُ ۽ سَمْپَتِيونُ: ث. ڌنُ - دولت.

= سَمِپِدائُون ۽ سَمِپِدائُونُ: ث. ملڪيتَ - ڌنُ - خزالو - دولت. برڪتَ - اِقبالُ - طالع.

چڙهتيُ - اَنهَرَ بَنهَرَ - ڪير پُٽَ - شاهوڪاريُ - هُولڊ. سُڪُ - فَرَخيُ.

● سَمْپَرْدايَ ۽ سَمْپَرْدايائُونُ: ث. (سن). روايت - ڏڌ ڪٿا - اتهاس - سمرتي. حديث.

● سَمْپُنَ: صفت. [سن. سنپورن] پورو - پورن - سمپورَن.

= سَمْپُورَنَ: صفت. [سن. سَمْپُورَن = پر پورُ] پُورو - پَرِيلُ - پَرپُورُ. پورو - سڄو - ڪامل - برابر - مڪمل - سمورو - سارو - بيڌان ڪنهن گهٽتائيءَ جي - ثابت - تمام. (ظرف). سراسر.

= سَمْپُورَنَ راڄُ: سَرُ ڪرُ جي پني آوازن (سُرن) سان لڳل وارو راڄُ - مُڪمل راڄُ - پورو راڄُ.

= سَمْپُورَنُ ۽ سَمْپُورَنَ: ذ. صفت. ڪاملُ - پُورو - ڪُل - سڀ - تمامُ.

● سَرُ جِنْڊو: اِسم خاص. تعلقي سالگهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَمجهَنُ: مصدر. [سن. سَمْبُدْ: سَرَ = چگي طرح + بُدْ = جاڻ] جاڻڻ - پَرُوڙڻ - پَرجهڻ - بُجهڻ - پَرُوجهڻ - سَرجهڻ. خبر هُڻڻ - عيلم هُڻڻ. لکڻ - محسوس ڪرڻ - سَهيُ ڪرڻ - وِچارَڻ - فِڪر ڪرڻ. حساب لڳائڻ. عيوضو ونڻ - بدلو ونڻ. پاڙڻ. مَڃڻ - قبول ڪرڻ - تسليم ڪرڻ.

= سَمجهَ ۽ سَمْجهُونُ: ث. جاڻَ - پَرُوڙَ - پَرجهَ - عقل - فهمُ - گيانُ - وَڻُوفُ - ادارَڪُ - دانائيُ - حوصلو - بُدّ - هوشُ - خيالُ - ذِهنُ - بوجهَ - سُوجهيُ - ويدِلا - پاسُ - نهراءُ - آئيڪلَ - راءِ - قياسُ. جاچَ - نظر - نيگاهَ - نظر جي پهچَ - مُرادَ - مَطلَبُ - مَنشا.

= سَمْجهَ آچَنُ: عقل آچڻ - هوشُ آچڻ. بارَ جو وَڌو ٽيڻ.

= سَمْجهاڻيُ ۽ سَمْجهاڻيونُ: ث. آگاهي - جاڻ - معلومات. شَرح - ٽيڪا - نيرواري - ارٿ - حاشيَهَ - وِڌِيٽَ - پاشيَهَ - تفسيرُ - وياڪيانُ - نصيحت - هدايت - فهمائش.

Gul Hayat Institute

= سَمُجھائيءُ ڏيڻ: ڪا ڳالھ سمجھائڻ. نصيحت ڪرڻ ـ هدايت ڪرڻ.
= سَمُجھائڻُ: ذهن نشينءُ ڪرائڻ ـ پُڌائڻ ـ ڪولي پڌائڻ ـ مَطلب پڌائڻ ـ تفصيلَ پُڌائڻ ـ ڏيان تي آڻائڻ ـ آگاھ ڪرڻ. نصيحتَ ڪرڻ ـ فَھمائيش ڪرڻ ـ هدايت ڪرڻ.
= سَمُجھدارُ ≈ سَمُجھدار: ذ. صفت. [سن. سمبُد+ف. دار>داشتن=رکڻ] سياڻو ـ هوشيارُ ـ داناءُ ـ عاقلُ ـ چڱي مَتي ڪي سُڃاڻڻ وارو ـ عقل مند. تجربه ڪارُ.
= سَمُجھَنُ آمُجھنُ: سوچ ويچار ڪرڻ.
= سَمُجھَنُ پُجھنُ: سوچَ ويچار ڪرڻ ـ خيال ڪرڻ ـ عقل ڪرڻ ـ هوشُ ڪرڻ.
= سمجھو ≈ سمجھو: ذ. صفت. عقل مند ـ سَمجھدارُ ـ دانشمند ـ سُجاڻ ـ سُرھيتو ـ چاڻو ـ هوشيارُ ـ ڏاھو ـ سياڻو ـ متمانُ ـ سٽو ڀيرو ـ جاڻ وارو ـ تيزُ فَھمُ ـ جيتاڻتو ـ هوشائتو ـ حوصلاڻتو ـ سوجھرو ـ ساگواڳ ـ سچيت ـ سُرتياڻتو ـ عاقيلُ. چالاڪ ـ زيرڪُ. نظر ھَڏير ـ آڏر ھَڏيرُ.
● سَميدِراڻيءُ ≈ سَميدِراڻيئون (ڻ): ث. سَرميداڻيءُ.
● سَمَنڈَرُ مُنجھنُ: پيشابُ ھَند ٿيڻ.
● سَمُنڈَنُ ≈ سَمُنڈَنَ: ذ. صفت. سَڙيَستو ـ سَمُورو ـ ذري پُرزي.
● سَمَرُ ≈ سَمَرَ: ذ. [سن. سَمبَلَ=سفر جو توشو] مُسافريِ جو سامانُ ـ ٽَمَڙُ تاڙِي ـ توشو ـ موجُودات ـ ذَخيرو. وَسيلو ـ اَسبابُ ـ رَسَدُ. بيلو ـ آڏت ـ بندوبست ـ سامانُ مھيا ڪرڻ جيترو خرچُ ـ راهَ خرچُ.
"سَمَرَ جن سھي تن ڪونھي اھڪ عنايت چئي" (شاھ).
"سمر جنھين نہ ساڻ ھوت حمياتي تنجو" (شاھ).
= سَمَرائيتو ≈ سَمَرائيتا: ذ. صفت. سَمَرَ وارو.
= سَمُرو ≈ سَمُرا: ذ. سفر جو سامانُ ـ سمرُ ـ رَسَتي جو توشو.
● سَمُراد و ≈ سَمُرادا: ذ. صفت. [سن. س=چڱو+ع. مُراد>رودُ=حاصل ڪرڻ] سوپارو ـ مُرادَ پوري وارو ـ سيا ڪو ـ سعادَتمندُ ـ ڪاميابُ ـ فتح مندُ.
● سَمُرائيءُ: اسم خاصُ. سَري بلوچن جو ھڪ قبيلو.
● سُمُرائڻُ: مصدر. [سن. سُمِرت=يادگيري] ياد گيري ڏيارڻ.
= سُمَرتيءُ ≈ سُمَرتيئون (ڻ): ث. يادگيري ـ حافظو ـ ذِهنُ.
● سَمُرتِ ≈ سَمُرتُونُ: ث. عقل ـ هوشُ ـ فَھمُ.
● سَمَرُتَ ≈ سَمَرُتُونُ (ڻ): ث. [سن. سَمَرُتْ] طاقت ـ پُھچَ ـ شڪتيءُ ـ بَلُ ـ سگھ ـ زورُ. قُدرتَ ـ حَيثيتَ ـ لياقتَ.
= سَمَرتُ ≈ سَمَرتَ: ذ. صفت. جبرو ـ زورَ وارو ـ طاقتمندُ ـ بلوانُ ـ سگھارو ـ زورَ پريو ـ سٽاڻو ـ زبردستُ ـ پھلوانُ ـ قُوّت وارو ـ پُڇتيساتُ ـ شَھ زورُ ـ پُھچ وارو ـ مَضبُوطُ ـ جاڏو ـ بَلياريُ ـ بَلي ـ ھُربلُ ـ ڪڙاڪيڙي ـ سَنيرو ـ سَبَرُ ـ قراروـ سڪيتو ـ قوّتي ـ سگھتي ـ تَوانو. پُجندي ۽ وارو ـ پُجنڌڙ ـ پُجيي ڪائيندڙ. لائقُ.
= سَمَرَتيءُ ≈ سَمَرَتيئونُ: ت. طاقت ـ زور ـ بَلُ ـ سگھَ ـ وَسُ ـ پُجندي ـ مَجال ـ پُھچ ـ وِت ـ توفيق ـ وَسعت ـ دِڳو ـ ستُ ـ سڪت ـ شڪتي ـ تيجُ ـ تَقويتَ. ڏيُ ـ آسرو ـ آڌارُ. قابليتَ ـ لياقتَ ـ حَيثيتَ ـ پُجندِيُ ـ جوڳائيُ ـ ھِر ھِينتا. صفائيُ ـ پاڪائيُ.
● سُمُرَنُ ≈ سُمُرَنَ (ل): ڪارسازُ.
● سُمُرِنيءُ ≈ سُمُرِنيئون (ل): ث. هوشُ ـ تدبيرَ.
● سُمَرپَنُ: مصدر. [سن. سَرَ=چڱي طرح+ارپڻ=حوالي ڪرڻ] حوالي ڪرڻ ـ سونپڻ. خيرات ڪرڻ ـ دان ڏيڻ.
● سَمُرُ ڪو: اسم خاص. تعلي جاتيءَ مان ھڪ ديھ جو ناللو.

Gul Hayat Institute

● سُمُرَنُ ؛ مصدر. [سن. سُمِر = یاد کرڻ] ۽ ٻيءَ جو نالو چٽڻ - تسبيح ڦيرائڻ - وِرد، وظيفو ڪرڻ. ياد ڪرڻ - ياد رکڻ - سنڀارڻ - سمڪ آڇڻ. سارڻ. هُرڻ - سُجهڻ. عزت ڏيڻ - سجدو ڪرڻ - پوڄڻ.

= سُمُرَنُ ۽ سُمُرَٽِيُون : ث. تسبيح - مالا.

= سُمُرَنُ ڪرڻُ ؛ تسبيح ڪرڻ - وِرد ڪرڻ - وظيفو ڪرڻ - خدا جو نالو وَرِي وَرِي چوڻ. مالها ڦيرڻ - تسبيح سورڻ.

= سُمِرِٽُو ۽ سُمِرِٽا ؛ ذ. تسبيح جو وڏو داڻو.

= سُمُرِٽِي ۽ سُمُرِٽِيُونُ ؛ ث. ننڍي مالها - ننڍي تسبيح - جپ مالهان.

= سُمُرِلِي سوڙُ ؛ تسبيح پڙهڻ. انتظار ۽ عبادت ڪرڻ.

● سَمْسا ۽ سَمْسائُونُ ؛ ث. [سن. سَمَسيا] حالت. مشڪل - اوڪي.

● سَمْعُ ۽ سَمْعَ ؛ ذ. (ع). هڪ عضوي جو نالو - ڪَنُ - گوش ؛ مثلاً ؛ "سَمعن ۾ سوڌو ڇوي هن کاپڙين کي ڪُنيَ".

= سَمْع خَراشِي ۽ سَمْع خَراشِيُونُ ؛ ث. [ع. سمع + خراشي > خراشيدن = ڪرڙڻ] ڪنن ڪاڻ جي حالت - متي ڪاڻ جي حالت.

● سَمَعَ : اسم خاص. تعلقي ڪشمور ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَمَكَ ۽ سَمَكُونُ (ل) ؛ ث. [سن. سُمر = ياد ڪرڻ] سمجهه. خبر چار - جاڻ - سُڌ - خبر - اطلاع - ڪَل ڪَنَ - سماءُ - پَروڙَ - عيلم - گيانُ - وِدِيا - ڏاهه - عقل - واقفيت - ياد گيري - سارَ - سنيارَ - سانير. تجويز.

= سَمَكَ اچڻُ : سمجهه اچڻ - هوش اچڻ - عقل اچڻ.

● سِمِيكُ : ث. ڪُنوار - وَڻي.

● سَمْكَنُ (ل) ؛ مصدر. نوازڻ - پَهرائڻ - راضي ڪرڻ - سرفراز ڪرڻ. خوش ٿيڻ. ۽ پرواه هُجڻ.

● سُمْكُو ؛ ذ. هڪ قسم جو ڏڻُ.

● سَمْكِي ؛ اسم خاص. سيرپور ساڪري، گهوڙا ٻاري، سجاول، ڪوني ۽ ٺٽي تعلقن ۾ ديهن جو نالو.

● سِمْكِي ۽ سِمْكِيُونُ : ث. جانورن وغيره ان ۾ ٽيندڙ ڪيڏُون - سِنڌُو ڪِيُ (ت).

● سَمكَنُ ؛ مصدر. [(۱) من. سَمَكْتَ = نوازيل (۲) من. سُر. : مُشكڻ = ڪيلڻ] نوازڻ - بخشش ڏيڻ. راضي ٿيڻ - پرچڻ.

"سَيِّڙ رات سَمَكيا، داتا ڏيئي دانَ" (شاهه).

= سَمْكَ ۽ سَمْكُونُ (ل) : ث. رضا - مرضي - خواهش. راضپو - پَرچاءُ. نوازش - مهرباني.

= سُمَكائِنُ ؛ راضي ڪرڻ - پَرچائڻ. نوازڻ - مهرباني ڪرڻ.

= سَمْكِيجَنُ ؛ راضي ٿيڻ - پرچڻ. خوش ٿيڻ.

● سَمْكُهَنُ ۽ سَمْكُهَنَ ؛ ذ. صفت. [من. سُر. = ڪلڻ] خوش - آسود و - آرامي - مزي ۾.

● سَمَلائِي ؛ اسم خاص. مزاري ۽ بيروهي بلوچن جو هڪ قبيلو.

● سَمَنَ ۽ سَمَنُونُ ؛ ث. [الڪ. Summon = سڏڻ] ڪورٽ جو سڏُ - نوٽيس - حڪم نامو. روُبڪاري.

= سَمَنُ تَعْمِيلُ كَرَنُ ؛ ڪورٽ جو حڪم واسطيدار ماٿهوءَ کي وڃي ڏيڻ. حڪم جي پيروي ڪرڻ.

= سَمَنُ جارِي كَرَنُ ؛ ڪنهن کي ڪيس جي حاضريءَ وغيره لاءِ اطلاع نامو موڪلڻ.

● سَمَنُ ۽ سَمَنَ : ذ. (ف). ڪُل جو هڪ قسم - چنبيلي. (اسم خاص). چوڏهين صديءَ جي ولي الله جو نالو "سَمَنُ شاهه".

= سَمَنُ النُدارُ ۽ سَمَنُ انُدارَ ؛ ذ. [ف. سَمَنُ + الدار = عضوا] ڳوري رنگ وارو ماٿهو - معشوق - سير تَنُ.

● سَمَنَ ۽ سَمَنَ : ذ. [سن. سمدريس = مجموعو] ويڙن واري زمالي ۾ چوڪرين طرفان وَرُ چونڊڻ لاءِ سڏايل ميڙ - سَوَيمبر.

"سمن گنڙي ڏول کي رهي ٻوَن سين قول"
(شاھ).

(اسم خاص). ھڪ هندي شاعر جو تخلص.

● سَمُنَ ۽ سَمُنُون ؛ ث. محبت. ملاقات ـ گڏ جاڻي. واعدو ـ انجام.

"نہ ڪنهن جهول جهلي،
هُڻي سَمن ٻُوري سهڻي" (شاھ).

● سَمَنَڊُ ۽ سَمَنَڊَ : ذ. گهوڙي جو ھڪ قسم (پورو، بادامي ۽ سواهري رنگ تي مائل.
ـ جوز سمند ؛ ث. صفت. گهوڙي يا گهوڙيءَ جو رنگ (ڇچ اچو، ٻَر اچي، اکيون شيريون ۽ رنگ ڦِڪو).
ـ سَمَنَڊُ سَنجُو ۽ سَمَنَڊُ سَنجا ؛ ذ. سَمندُ رنگ جو سَنجهيلُ گهوڙو.

● سَمَنَڊَرُ ۽ سَمَنَڊَرَ : ذ. [ف. سَر = ٻاھ + اندر] مسلسل سئو ميل تائين ٻرندڙ ٻاھ مان پيدا ٿيندڙ ھڪ روايتي جانور، اڙي ٻَڇڙ سان ڪُوئي جيترو.

● سَمُنَڊَرُ ۽ سَمُنَڊَرَ : ذ. [سن. سَمُدر = سَمونڊ] سمنڊ ـ سمُولڊ ـ ساگر ـ بَحرُ ـ مهراڻ ـ سائرُ.

● سَمُنَڊُ ۽ سَمُنَڊا ؛ ذ. [سن. سَمَدُريہ = سمورو] سڄو ـ سارو. پُرتُو ـ وڏو جوڙُ ـ ڪامياب قافلو.

● سَمُنَڊُ ۽ سَمُنَڊَ : ذ. [سن. سَمُدُرَ = سَمولڊ] مهراڻ ـ ساگرُ ـ سمُولڊ ـ سامُولڊ ـ بحر ـ درياءِ اعظم ـ سائرُ ـ ڪارو ـ مؤجو ـ اٿاھہ پاڻي.
"سمند سرڪياڻي نہ ٿئي عشق وارن ڪي"
(شاھ).

"جي سمند منهن ڪرياڻ،
تہ بہ سرڪياڻي نہ ٿئي"
(شاھ).

ـ سَمُنَڊَ جا ڪانڪ تڙَنُ ؛ ليڪو ۽ بيڪار گڏاڻ ـ اجايا ڏڪا ٽاپا ڪاڻي ڏيڻهن پورو ڪرڻ.
ـ سَمُنَڊَ جيُ گجيُ ؛ ث. سمنڊ ڦيڻَ. دوا طور ڪم اينڊڙ ھڪ ٻسارڪو وَڪرُ.
ـ سَمُنَڊَ ڦيڻُ : ث. سمنڊ جي گجيءِ ـ سمنڊ جي جهڪَ. دوا طور ڪم اينڊڙ ھڪ سُفيد ٻسارڪو وَڪرُ.
ـ سَمُنَڊَ وَنُ : سمنڊ ۾ لڙهندڙ ھڪ قسم جو ٻُوٽو.

● سِمَنڪَ ؛ اسم خاص. ھڪ ذات جو ناللو.

● سَمَنڪَنُ ؛ مصدر. [سن. سَمكُتَ = نوازيل] نوازڻ ـ راضي ڪرڻ ـ خوش ڪرڻ. سارَ جهلڻ.
ـ سَمَنڪَ ۽ سَمَنڪَنُون ؛ ث. نوازش ـ مهرباني. راضپو. خوشيُ.
ـ سَمَنڪيجَنُ ؛ راضي ٿيڻ ـ خوش ٿيڻ.

● سَمَنڪهہ ۽ سَمَنڪهہَ : ذ. ظرف. راضيُ ـ خوشُ ـ سَرفرازُ.

● سَمَنڪهيُ ۽ سَمَنڪهيُون (ث ـ ل) ؛ ث. ھارَ سينگارَ واريِ عورت.

● سِمَنُ ؛ مصدر. [سن. سَرَ = ٻاڻيءِ جي وَھُڪ] ٽِمَنُ ـ وَھَنُ ـ سَنَھُون وَھَنُ ـ ٽورو وَھَنُ.
ـ سِمِيٽو ۽ سِمِنٽا ؛ ذ. صفت. سِيمي وارو ـ ٽِمَنڊُ ـ سِمَنڊَرُ ـ ٽيپو ٽيپو ڪري وَھندڙ ـ ڪاڙي وارو. مٽو. ڪاڻوڙو دُھلُ ـ واتَ ڪاڻو. روئيٽو. دل جو خرابُ.

● سُمِيٽو : اسم خاص. تعلقي ميرپور ماٽيلي ۾ ھڪ ديهہ جو ناللو.

● سَمو ؛ اسم خاص. سِندَ جي ھڪ حاڪم جام تماچيءِ جو سندس ذات جي ڪنيان مجازي مروج ناللو. "جهڙو سَمو تهڙي سامِيڙِي".

● سَمو ۽ سَما ؛ ذ. [سن. سَمَہ = وقت] وَقت ـ دَورُ ـ زَمانو. مُدّت ـ سال ـ ورهيہ ـ ايار. پَلُ ـ ويرَ ـ هنگامُ ـ ويل. موقعو ـ وَجهُ ـ اوَڪاشُ ـ سَهل ـ ساعِتَ ـ ڪاڻو ـ گهڙي ـ ويلو ـ سوسِرَ ـ سُنڌ. ڦُرجو ـ پيرڪو ـ پيرو ـ دفعو ـ لڳو ـ ڪهمرو. سوسيرَ ـ رُتِ ـ فَصل ـ تَڙِ. راڪ رُڪُ. ڪيفيتَ ـ مزو.

● سَمُوٗتَ ۽ سَمُوٗتَون ؛ ث. اعانتَ ـ ڪُمَڪَ ـ مَدَدَ ـ واھرُ.

● سَمُوْرٌ ۽ سَمُوْرَ: ذ. هڪ قسم جو لوميڙي، مِثل جانيورَ، آن جي ڪلَ مان پوسْتينيون ٿَهنَ.

● سَمُوْرو ۽ سَمُوْرا: ذ. [من. سَ=سان+مول=ماڙ] جُملي- ميڙيءُ- سَپيئيُ- هڙَئيُ- سَيوئيُ- سپ- سَڄو- سالم- ثابت- سارو- ڪُلُ- سَمُنڊو- سلامت- سربَسْتو. (ث. سَمُوري ۽ سَمُوريُون).

● سَمُورَ ۽ سَمُوسُون: ث. [ع. سم=زَهَرُ] بياباڻَ جي زَهريلي هَوا- لُڪ- گرم هوا.

● سَمُونڊُ ۽ سَمُونڊَ: ذ. [من. سَمُنڊَره=سَمُنڊُ]. سَمُنڊُ- سَهراڻ- ساگر- سائر- بحر.

● سَموهُ ۽ سَمُوهَ: ذ. فوجَ- ڪٽڪُ- لشڪرُ.

● سَموهَنُ: مصدر. [من. سَ=سان+مُهيَ=موهڻ] سمجهائڻ- ذهن نشين ڪرائڻ. ٻُڌائڻ- وَرُجهائڻ. ڇڪي طرح ناهي رکڻ- ترتيبَ ڏيڻ- سَنوارَڻ- سُوڏو ڪرڻ. سوڙهو ڪري رکڻ- بند ڪرڻ. مُنجهيل شئي کي سُڌارڻ. موتيي هوڻُ.

● سَمُٹو ۽ سَمُٹا (ث): ذ. لاڏاڻو- رحلت- وفاتَ.

- سَمُٹيُ ڪرڻُ: مَري وڃڻ- لاڏاڻو ڪرڻ.

● سَمَهُ ۽ سَمَهُون: ث. مِنتَ- اِلتجا- سُوالُ- وينتيُ- عاجزيُ- نيازيُ- عَرضُ- زاريُ- ليلڑائيُ. هڪ قسم جو وَجدي نعرو- هوڪارو. سَماع جو هڪ قسمُ.

- سَمَهَ هڻڻُ: خاص قسم جو نعرو هڻڻ- وَجد ۾ آڇي سَماعُ ڪرڻ.

● سَمَهَ ۽ سَمَهَ: ذ. [من. سَمَيَ=وقت] زمانو- وَقتُ. مُنڊَ.

● سَمَهابو ۽ سُمَهابا: ذ. لِحاظُ- لياقت- مَروَت. (صفت). لحاظو- لياقت وارو- مَروَت وارو- مروَتي- لائقُ.

● سَمهاڙو ۽ سَمُهاڙا (ڪ. ل): ذ. صفت: سَولو- آسانُ- سَهلُ. خَسيسُ- مَعمُولي- رَواجي. سِدو- سَنئُون.

- سَمُهاڙيُ وِيامَنُ: سَنئُسينُ ڪُرِپنُ وِيامَنُ.

● سُمِهاڙو (ث): ذ. مالَ جي هڪ بيماريءَ جو قسم (وات ۽ ڪُرن ڇڻي پوڻ جي بيماري). مُهاڙو (ت).

● سُمِهاڙو ۽ سُمِهاڙا (ل): ظرف. سامِهون- اڳيان. ويجهو- نزُديڪُ.

● سُمَهِياڻيُ: اسم خاص. تعلقي ديرو محبت ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَمَهُرُو (ث): ذ. مالَ جي بيماريءَ جو هڪ قسم- مُهاڙو.

● سُمِهُرِيُ ۽ سُمِهُرِيُون (ث): ث. هميشه هڪ وَقت ڪير ڏينڊَ ٻڪِريُ.

● سَمَهِڙُو: اسم خاص. مال جي بيماريءَ جو هڪ قسم- سَمِهاڙو- مُهاڙو. ۽ سَمِهڙا: ذ. صفت. سَنئُون سِڌو (ٻچو جو پيٽ مان ڪري).

- سَمَهِڙُو ٿيڻ: مال جو واتُ ۽ ٻير ٻَچِيُ ٿيڻ- مالَ کي مُهاڙي جي بيماريُ ٿيڻ.

● سُمَهَنُ: مصدر. [من. شش=سمهڻ] لِيٽڻَ ڪرڻ- آرام وَٺڻ- ڀُڳهو ٿي پوڻ- بيسْتيري ٿي سَنئُون ٿي هَوَڻ- رت جو دورو بند ٿيڻ- هوڏَڻ- سوهڙو ڪرڻ. بي فِڪر رَهڻُ. ساهو وَرائڻ. هَمَبسْتَري ٿيڻ- صحبت ڪرڻ- جَماعُ ڪرڻ. مَرڻ- وفات ڪرڻ- رحلت ڪرڻ- دُنيا مان اکيون بند ڪرڻ.

- سُمَهارَڻ: [ه. سُلانا] لِيٽڻَ ڪرائڻ- ليٽائڻ- آرام ڪرائڻ.

- سُمَهائيُ ۽ سُمَهائيُون: ث. آرامَ جو وَقتُ- سُمَهَڻ جو ٽائيمُ- ننڊ جو وقتُ- عشاء جو وَقت- رات جو پَهريُون پَهَرُ.

- سَمهوريُ: ث. لِيٽڻَ- خوابُ.

- سُمِهيَلَ ٽُبُوتيُ لِيڪَ: ث. Horizental axis.

- سُمِهيَلُ مُفاصِلو: ذ. Absasia.

- سُمِهَنِ مائُهَنِ: ظرف. سومهيائيءَ جي وقت- عِشا مَهِيلَ.

● سَمِهِيٹُونْ: اسم خاص. تعلقي ڏوکڑي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَمهُورو ۽ سَمْهُورا: ذ. [سن. سَ=سان+مول=ماڙ] سَجو- سمورو- سَبُ- سارو- کُلُ- تمام- سَمُنڊو.

● سَمِهَوَنْ ۽ سَمَهانْ: ظرف. سامهون- اڳيان- آهون سامهون. سِڌو- سُنَنُوَنْ.

● سُمُهِيرُ ۽ سُمُهِيرَ (ک): ذ. سَرُ ڪَ- بيهڻُ.

● سَمِيْ: اسم خاص. تعلقي ڪُنبَتَ (خيرپور ضلعي) ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سِمِي ۽ سِميُونْ: ث. ميرِ بَحرن جو اصطلاح- رَچَ جو هڪ حصو. هائين کي جدا ڪري مضبوط ٻڌڻ لاءِ ڪاٺيءَ جو ٽُڪرُ.

● سَمَّيت: حرف جر [سن. سميت: سَ=سان+ات>اِيْ=اچڻ] سانْ- سانُ- ڪَڏُ- سيهارو- سات- سُوڌ و- ڀيڙو- باهَرُ- هَمَراهُ- سهن- شامِيل- سَڱ- سَنگُ.

● سَمِيهَنَّ: مصدر. [سن. سَرَ=ڪڏ+اِت=آيو] ڪڏ ڪرڻ- جَمع ڪرڻ- هڪ جاءِ ڪرڻ. ميڙڻ- ڪٺو ڪرڻ- سَنچڻ. وُصول ڪرڻ. چُونڊڻ. هاڻُ سنڀالڻ. تَهَہ ڪرڻ. ٻڌڻ. بند ڪرڻ- ويڙهڻ. ختم ڪرڻ. ڏَڪَڻُ. ڪُنجَڻ. ڪٽي چڏڻ. ميسارڻ- داهيڻ- صاف ڪرڻ. ناهيڻ. چِسُتُ ڪرڻ.

- سَمِيتَ ۽ سَمِيهَنُونْ: ث. ميڙَ سيڙَ- ڪَنُ- سَنگُرَ. چنهو- وَصُولي- قُوڙِيْ- اوڳاڙَ- اوڳڙِ- ڪڏ ڪرڻ جي حالت. ويڙهڻ جي حالت.

- سَمِيٹِيجيو وڃَنْ: هورو ٽيڻ. سَرِي وڃڻ. ڪٽي آڻڻ.

● سَمِيهِوٹا (سميهوٹرا): اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سَمِيهِوٹائيْ (سميهوٹرائي): اسم خاص. تعلقي ڪُنيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَمِيجا: اسم خاص. تعلقي نَڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو. هڪ ذات جو نالو.

- سَمِيجاڙو ۽ سَمِيجاڙا: ذ. صفت. چورِيءَ جو نالو.

- سَمِيهِجاڙو هُنَنْ: چورِيءَ جو هُنَنْ- چورَنْ جو هڻ.

● سَمِيهِجائِي: اسم خاص. تعلقي گونيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سميرُ ۽ سَمِيرَ (ک): ذ. صفت. سنيالينڊڙ- سُڌِرُ- سُڃاڻ. سُقَدِرُ- هوَترُ- پاڪُ.

● سُمِيرُ: اسم خاص. هڪ جبل جو نالو (هندن جي عقيدي موجب منجهس جواهرات جون کاڻيون آهن) جبل.

"آڏا ڏونگر ڏاکِرا سخت سُجَهن سُمِيرَ".

۽ سُمِيرَ: ذ. صفت. محڪم- قائم- مضبوط.

● سَمِيعُ ۽ سَمِيعَ: ذ. [ع. سمع=هُن ٻڌو] ٻڌندڙ- سُڻندڙ. دادُ ڪندڙ- (اسم پاڪُ) ڏٺي تعالي جو صفاتي نالو.

- سَمِيعُ بَصِيرُ: [ع. سمع+هن ٻڌو بَصَرَ=هُنَ ڏٺو] ٻڌندڙ ۽ ڏسندڙ- دانا بينا. خدا جو صفاتي نالو.

● سَمِيلَ ۽ سَمِيلُونْ (ک-ل): ث. بيل گاڏيءَ جو هڪ عُضوو- پانجاريءَ ۾ پيل آپيُ ڪاٺيُ.

● سَمِيئٹا: اسم خاص. قَر ۾ رهندڙ مينگهواڙَنُ جي هڪ ذات جو نالو.

● سَنَ ۽ سَنُونْ (ث): ث. پاٽيءَ جي سيمي سبب چاوَلُ لُوڻ- ٽَري لُوڻ جي کاڻِ.

- سَنَ ٽِيُ وَجَنْ: ٽر ۾ ڪِن پاٽيءَ جي تَلائن جي جاءِ لُوڻَ ۾ تبديل ٿي وڃڻ.

● سَنَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سَنَّ ۽ سَنَّ: ذ. [ع. سِنّ] سالُ- سنبت. عمر. (ظرف). جيڏو. هڪ جيڏو- سَرتو. برابر- سَتُ. (اسم خاص) گوني سوري ۽ ڪوٽڙي تعلقي ۾ هڪ شهر جو نالو.

● سَنِ بُلُوغُ: ذ. [ع. سِنِ+بُلوغ] سمجهه جي عُمر- جُواني جي عُمر- (قانوناً ارڙهن سال).

- سَنِ بُلُوغَتَ: ذ. (ع. سِنّ+بُلُوغت] سَنِ بُلُوغ.

= سِنِّ تَمِيزَ: ذ. [ع. سِنِّ + تِمِيزَ] سَنِ بُلُوغ.
= سَنِ رَوَانُ: ذ. موجوده سال - إسالُ - هلندڙ سال.
= سَنِ عِيسَوِي: حضرت عيسيٰ جي پيدائش جي زَمالي کان شروع ٿيندڙ شَمسِي سالُ.
= سَنِ فَصلِي: فَصل مطابق شُمار ٿيندڙ سالُ.
= سَنِ هِجرِي: ذ. حُضُورَ پاکَ جن جي هجرت کرڻ جي تاريخ کان شروع ٿيندڙ قَمرِي سالُ. مُحَمدِي سالُ.
● سِنُ ۽ سِنَ: ذ. [ع. سِنِّ] دَنَدُ.
● سُنَ ۽ سُنُونُ: ث. [من. شُولِيه = ماڻ] ماڻ - چِپ - صَبرُ - غَمُ - سانت - خاموشِي - شالت - ڏ يرج - تَحمل - سَناٽو - گُپ چُپ - بُتَ - گُنگ ٻوڙ. بي حَسِي - بي هَوشِي - بي خبري - مورچا گِيتي - گيرائي. کنورائي - بي دَردي - جوش - خروش جي حالت. گِنتِي.
= سُنَ کائِڻ: غَمُ کائڻ - وقتَ جي لحاظ کان غصو روکڻ. ماڻ کرڻ.
= سُنَ کِهينچَنُ: ساڻ کرڻ - صبر کرڻ. غصو کائڻ.
= سُنَ ۾ ٻوَڙُ: گِنتِيءَ ۾ ٻوَڙُ.
● سُنا: اسم خاص. دوا طور کم ايندڙ هڪ ٻسارکو وکَرُ. (ٻ قسم ١- کُوڙِي ٢- سَچِي).
= سُناکُوڙِي: ث. هڪ قسم جو ٻُوٽو، دوا طور کم ايندڙ (رلڪ سائو، ان سَنيهڙا ٿوکارِي، گل زَرد، جبل ۾ ٻيدا ٿيندڙ).
● سُناسَکِي: ث. هڪ ٻسارکو وَکَرُ، دوا طور کم ايندڙ (رلڪ سائو، ان سَنيهڙا، ٿوکارِي، گل زَرد، جبل ۾ ٻيدا ٿيندڙ).
● سُناتَ ۽ سُناتُونُ: ث. صفت. [سن. سُناتَنَ = قديم] پُراڻي - قديم - آگاڻي - جُهونِي: "سڏو سنات ٻارهن ذات".
● سُناتَنُ ۽ سُناتَنِ: ذ. صفت. (سن). قائم - ابدي - ليتُ - آنادِي - هميشه جو - جاودانُ - ازلي و ابدِيُ - آگاڻو - پراتن - پراچين - پُراڻيو (اسم). هندِ کِيُ رسمَ جو نالو. قديم هندُ.
● سُناٽو ۽ سُناٽا: ذ. ماڻ - سانيت - چِپ - گُپ چُپ - خاموشِي - سُناٽَ - بُتَ - سُنَ - گُنگ ٻوڙ. سُڪ - کُشَل - آمَنُ - سَلامتِي - کَلياڻ - جَميعَتِيتَ - شانتِي - صُلح - ميلاپ - قَرارُ - آنند - سِلُوکُ - آمَنُ آمانُ. حَيرَت - هُو جو عالم. خوفُ - دَهشتَ. وِيرالِي. کُجهه آوازُ - شورُ - هَلُ.
● سُناخَتَ ۽ سُناخَتُونُ: ذ. ث. [ف. شناخت > شناختن = سڃاڻڻ] شناخت - سُڃاڻ - پَرُوڙ - جاڻ. حَيا - شَرمَ - مُروَّت.
● سُنارو ۽ سُنارا: ذ. سونَ جو کم کندڙ. کَنهه ڏاهيندڙ. زرگرُ.
= سُنارِي ۽ سُنارِيُونُ: ث. صفت. [سن. سُنارِيُ = حسين عورت] سهڻي زال - حسين عورت - سُلُوکَ آسَنتِي. (ه). سُناري جي زالَ.
● سُناڙِي: اسم خاص. لَڙَ ۾ سانتوڙِي جي نمولي گاهه جو هڪ قسم پاڻيءَ طور إستعمالُ ٿيندڙ.
● سُناسُ ۽ سُناسَ: ذ. [من. سُنياسُ = دنيا کان ڪنو ڪيل فقيرُ - جوگِيُ - سُنياسُ. هندو ڌرم موجب عمر جو چوٿون ۽ آخرين حصو. بالدَرُ. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.
● سُناسِيُ ۽ سُناسِي: ذ. فَقِيرَنُ جو هڪ قسم - آشرم وارو - تياگِيُ - رَمَتُو - تارِکُ - جوگِيُ. (اسم خاص). هندو فقيرن جي هڪ ذات جو نالو. جَنڊِيءَ تي کيڏل ڪَل جو قسمُ. چٽي جو هڪ قسم، ڪُلهي ۽ گاڙهي داڻي وارو. لَڙَ ۾ سوڙَ وارو ڪُکُڙُ.
● سُناکَتَ ۽ سُناکَتُونُ: ث. [ف. شناخت = سڃاڻ] سُناخَت - جاڻ - پَرُوڙ - شناخت - سُڃاڻ. لحاظ - حَيا - سَرُوتَ.

Gul Hayat Institute

● سَنامَكي: ث. هڪ پساركو وڪر. دوا.
● سَنانُ ۽ سَنانَ: ذ. [سن. سَنانُ = غُسُل] غُسُل - وَهينجَڻ - تَڙُ - اشنانُ - جهيلو (ث) - جهيلارو (ث).
● سِنانُ ۽ سِنانَ: ذ. [ع. سِنّ = تکو ڪرڻ] تِيرَ جي نوڪ - پڪُ. پالو - بَڙِ جِي. نيزو.
● سَنانِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو ڏالو.
● سَنانُ ۽ سَنانَ (ل - ث): ذ. [سن. سنان = غُسُل]. وَهينجَڻ جي حالت - سَنانُ - آشْنانُ - تَڙُ.
● سَناوَرُ ۽ سَناوَرَ: ذ. [ف. شناوَرُ = تارو] تارُو - تَري جاڻندڙُ - تَرَنڊڙُ.
"سَناوَرَ ساميا هُن، آت سُڌايا نہ سَندين"
(شاهہ).
● سَنائِيُ: اِسم خاص. هڪ حڪيم ۽ شاعِرَ جو ڏالو.
● سُنْبُ ۽ سُنْبَ: ذ. [ع. سُمّ = کُرُ] گهوڙي يا گڏهہ جو کُرُ.
- سُنْبارُ ۽ سُنْبارَ: ذ. صفت. وَڏن سُنْبَنُ وارو گهوڙو.
- سُنْبُ تَراشُ ۽ سُنْبَ تَراشَ: ذ. [ع. سُمّ + ف. تراش > تراشيدن = کرڻ] گهوڙن يا گڏهن جي پيرَن جا ڪُنهَنُ لاهيندڙُ.
- سُنْبَ جي قُوتِ: کُرَ جي وچ ۾ چيرُ.
● سُنْبارُ ۽ سُنْبارَ: ذ. ڪنهِ ۽ لَسيءَ ۾ ٿوري لَسيءَ جو ميلاپ - بَهڙِ (ت) - ڦيڙو (ل).
● سُنْبانُ ۽ سُنْبانَ: ذ. ڪير جَمائڻ لاءِ ماڻي ۽ ڏُڌَ لَسَ وِڙَلُ - پَنير - ڪنو - ڏَوڙو وغيره.
● سُنْبُاهِڻُ: مصدر. پَرت جو ڪم پورو ڪرڻ - ٽاهِڻُ - بنان بَڌڻ.
● سُنْبُاهہ سُنْبُاهہ: ذ. [من. سَمْپُرُو = سالبوهہ - تَيارِي - سانباهو - سَنبَتِ - لانچ - هلڻ جو سَعيو.
- سُنْبُاهِيُ ۽ سُنْبُاهِيُونُ: ث. سُنْبُاهِيَتِ - تياري.
- سُنْبَتِ ۽ سُنْبَتُونُ: تواري - ڪوچُ - سانباهو - هلڻ جو سَعيو - سنبِيرَڻ جي حالَتِ.
● سُنْبَتُ ۽ سُنْبَتَ: ذ. هنهِ ڪو سَنُ جو واجا وڪيرِ ماجهت ڪان شروع ٿيو هو - سالُ - ورهيہ.
● سُنْبَرُ ۽ سُنْبَرَ: ذ. پاڻيءَ جي وَڏي سَطح. زوردارُ وَهڪڙو.
● سُنْبَرڻُ: مصدر. [من. سَنَبُ = هلڻُ] تياري ڪرڻ - سانباهو ڪرڻ. [سن. سُمَرِ = ياد ڪرڻ] ياد ڪرڻ - ياد رَکڻ.
- سُنْبَتِ ۽ سُنْبَتُونُ: ث. [من. سَنَوَتُ = تياري] تياري - سانباهو - کوچ - هلڻ جو سَعيو - سنبِرَڻ جي حالت.
● سُنْبَڙُ (ل): اسم خاص. [هـ. سنيري = کل جي بيماريُ] هڪ وِڇُندڙ مرضَ جو ڏالو.
● سُنْبَلُ ۽ سُنْبَلَ (ع): گُل جو هڪ قسم. خوشبودار گاهہ جو هڪ قسم - سُرهِيُ مُرَ - هندِي ٻشتا.
● سُنْبُلُ فارُ: [ع. سم الفار] سُنْکيو.
● سُنْبُو ۽ سُنْبا: ذ. سَڻ ٽاهڻ لاءِ لوهہ مان ٺهيل هڪ لوهارِ کو اوزارُ. هڪ ڏکاٽڪو لوهو اوزارُ. سُولو. سوياري.
● سُنْبُوسو ۽ سُنْبوسا: ذ. [ف. سموسه] ڀاڄي ۽ قيمتِي ميدي مان ٺهيل هڪ کاڌي جي شئي.
● سُنْبوهِيُ ۽ سُنْبوهِيُونُ: ث. مڇين ڦاسائڻ جو هڪ قسم جو جارُ.
● سَنْبَهَنُ: مصدر. [من. سَنَبُ = هلڻ] تياري ڪرڻ - سَنْبَتِ ڪرڻ - سَنْبِرَنُ - هلڻ جو سَعيو ڪرڻ.
- سَنْبَهَتِ ۽ سَنْبَهَتُونُ: ث. تياري - سَنْبَتِ.
- سَنْبِهائڻُ: تيار ڪرڻ - سَنْبِرائڻ. آماهِڻ - ٻَهرائڻ - ٽاهہ ٺوهہ ڪرڻ. آلا ٽِيڻ.
- سَنْبَهَتِ ۽ سَنْبَهَتُونُ: تياري - سانباهو.
● سَنْبَهِي ۽ سَنْبَهِيُونُ: ث. سيربحرن جو اصطلاح - مڇي مارڻ جي ٽڪنڊِي جارِي، صرف آڏ پاءُ سُتَ مان ٺهيل.
● سَنْبِيرَ ۽ سَنْبِيرُونُ: ث. صيفَ - قَطارَ - لائِنَ.

Gul Hayat Institute

● سَنْبَنْدْ ≈ سَنْبَنْدَ : ذ. [سن . سَمنبد؛ سم = گڈ + بند = بندڻ]. نسبت. برادري - مائتي - سنگائي - ميتاچاري - رشتيداري . كنبب - كٹمب - قبيلو. راهه و رسم . ميل ميلاپ - لاڳاپو . دل - پيار - قرب .

- سَنْبَنْدِي ≈ سَنْبَنْدِي : ذ. صفت. واسطو ركندڙ - تعلق وارو - ميت مائٽ - عزيز - رشتيدار . دوست - لاڳاپيدار .

- سَنْبَنْدِي سَروُنام : اسم ضمير موصول .

- سَنْبَنْدِي وِيْكتِي ؛ حالتِ اضافت .

- سَنْبوڌَنْ : حالت نيدا .

● سنيارْ ≈ سَنْيارَ : ذ. مال كي ٻڌڻ جو چڑهو يا گيهندڙ . (ث. سَنْيارَ ≈ سَنْيارُونْ).

● سنْيارَنْ : مصدر. [سن . سَنْيارَنْ > سمير : سم = گڈ + پر = پالڻ] سنيالڻ - سارڻ - اونو ركڻ - خيال ركڻ - خبر لهڻ - ٽهوڙڻ - حوصلو ڏارڻ . سڪ آڇڻ - ليکڻ - جاڻڻ - حفاظت ڪرڻ . [سن . سمر = ياد ڪرڻ].

- سَنْيارَ ≈ سَنْيارُون ؛ ث . سار - خبر - سنڀال - سارو ٿي . يادگيري . آڪير - چيڪ - سيڪ . سنيالَ - سمڪ . هڙ - جاچ . نسبندَ مان جاڳڻ جي حالت - جاڳ - سڃاڻپي . عورت کي ويم جا سور .

● سَنْيارو ≈ سَنْيارا ؛ ذ. صفت. سنوت وارو - سيڌو .

● سَنْيالَنْ : مصدر. [سن . سَنْيارَنْ > سمير : سم = گڈ + پر = پالڻ] نگاهه ركڻ - خيال ركڻ - چوڪسي ركڻ. سنيال لهڻ - اونو ركڻ - نهار ركڻ - حوصلو ڏارڻ - خبردار ٿيڻ . جهلو ڏيڻ - سهارو ڏيڻ - ڏيه ڏيڻ . پالڻ - ٽهورڻ - پارڻ - لپائڻ - ڏارڻ - پروريش ڪرڻ . انگ ٻڌ ڏيڻ . واهر ڪرڻ - رکيا ڪرڻ - بچائڻ - مدد ڏيڻ - حمايت ڪرڻ . جهلڻ - روڪڻ - ٻڌڻ . تماسڻ . وس ۾ رکڻ - تابع ڪرڻ - قاعدي ۾ رکڻ . ڪارخانو هلائڻ . اوزار جهلڻ . انتظام رکڻ . ساڳاهه يا سمجهه واري عمر ۾ آڻڻ . سڌرڻ - اصلاح يا درستي ڪرڻ . سڌرڻ - چيتڻ . پکڙڻ . ڳڻڻ - شمار ڪرڻ . عورت کي ويم لڳڻ .

- سَنْيالَ ≈ سَنْيالُونْ : ث پروريش - سنيار - ساڻ - پرداخت - ٽهوڙ . خيال - خبرداري - اولو - ڏيانْ - جاچ - نهار - ليکيهباليي . سار . عورت کي ويم جا سور .

- سَنْيالَ ٽيمَنْ : سار ٽيڻ - نسبندَ مان جاڳڻ. عورت کي ويم جا سور لڳڻ.

- سَنْيالَ كَرَنْ : نگهباني ڪرڻ - چوڪسي ركڻ. خيال ڪرڻ .

- سَنْيالهي چَڏَنْ : شمار ڪري چڏڻ - ڳڻي چڏڻ .

- سَنْيالينهَڙْ ≈ سَنْيالينڊَڙْ ؛ ذ. پرداخت ڪندڙ - ليکهبانْ - راکو - رکپال - سرپرستْ . رکيڪْ - وصي - هاتف - ڪرلاهو . ڏاڪي ڏوٽيي - وارث والي . آمينْ - رکيڪْ متلائڪْ - ڪانڊي ڪارٽي .

● سَنْيالو ؛ اسم خاص. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ قسم جو ٻوٽو، قدم ٻورو ٻني، ٽڙسنهو ۽ ڊگهو، ٻن، گل ۽ ڪل دوا طور ڪم اچي .

- سَنْيالُو وَنْ : ذ. هڪ پسارکو وڪڙ دوا طور ڪم ايندڙ، ڏاڙهون جي وڻ جيڏو، ٻن زيتون جي ٻني جهڙا ۽ لنبا، باغن ۾ ٿيي جي پَرَ تي ٽينڊڙ .

● سَنْيانْ ≈ سَنْيانَ ؛ ذ. ڪير جڻائڻ لاءِ ڪير ۾ وڌل ڏوري جو ذرو - سَنْيَنْ .

- سَنْياهَ ≈ سَنْياهَ : ذ. تياري - سانباهو .

- سَنْيَتَ ≈ سَنْيَتَنْونْ : ث. [سن . سَنَبْ = هڻ] سَنْيَتَ - سعيو - تياري - سالباهو . لاڏاڻو - ڪوچ .

● سَنْيرَنْ : مصدر. سارڻ - ياد ڪرڻ . آسرو وڏو ٽيڻ - سانباهو ڪرڻ - سنبت ڪرڻ . سنبهڻ - لانچڻ - سعيو ڪرڻ .

- سَنْيائڻ ؛ مصدر. سنيرائڻ - تيار ڪرڻ .

- سَنْيُورو ≈ سَنْيُورا ؛ ذ. يادگيري وارا ؛

"جنين موت وسار يو لاتنين کي وارا،
اڻ سنيورا تار ۾ وجن ويچارا."
(گرهوڙي).

Gul Hayat Institute

● سَنيُوڙَنُ: مصدر. [من. سَنيُورَن = تيار ٿيڻ]. سنيرڻ - تيارُ ٿيڻ - آسَرَنُ - روالو ٿيڻ.
= سَنيوڙڻ ۽ سنيوڙا: سنيريلُ - تيار ٿيل: "سنيوڙو سيڻاهه سان، سيکهوريس سَنگهارَ" (شاهه).
يادپيل - سَنيارِيلُ. (سندي هوليءَ جي آڳاڻي محاوري موجب) 'سُنبهن' مصدر مان ماضي مطابق سنبهيو سنبريو.

● سَنيوڪُ ۽ سَنيوڪُ: ذ. [سن. سمپوک =] جَماعُ - مُجامعت - لڳُ - لاءُ.

● سَنيوئيُ ۽ سَنيوئيُون: ث. جاڙ سان ٻَڌڻ جي لَٽ - ڇڻي ڦاسائڻ جو رَسِّ.

● سَنَنيڻَنُ: مصدر. مُنجهائڻُ - موڪو ڪرڻ. دِل ۾ ساليڻَ.

● سَنَتَ ۽ سَنَتُون: ث. [ع. سند] بخت - پاڪُ.

● سَنَتُ ۽ سَنَتَ: ذ. ساڌُو - ڏ رماتما - سَهاتما - فقير - اللّٰه لوڪ - ڪَوانُ - سائين لوڪ - پيڪت - اوليا ۽ - دَرويشُ - زاهدُ - عابد - پرهيزگارُ. ديندارُ - خُدا ترسُ - خدا پَرستُ - صالح - مُتقيُ - ستي جتي - سِڌو سنتُون. ٻالو پولو.

● سُنَّتَ ۽ سَنَتُون: ث. [ع. سنت > سنّ = طريقو قائم ڪرڻ] لبيُ ڪريم صلعم جن جي رَهَڻي ڪَهَڻي - ٻاڻ ڪريمَن جي پيروي - راهَ - رَوَش - عادَتَ - دَستُورُ - رَسمِ - طريقو. سَنَتين راهَ - سِڌو رَستو. ختنو - طُهرَ. لڏرانو - پوٽا - ڏَنُ. شَهيرَن جي وارن جي ڪَٽائي.
= سُنَّتَ اِبراهيمِيُ: حضرت ابراهيم جو اختيار ڪيل عَمَلُ. ختنه - طُهر.
= سُنَّتَ ڪرڻ: طهرَ ڪرڻ - ختنو ڪرڻ.
= سُنَّتَ نَبويُ: حضور پاڪَ جن جو طريقه عَمل.
= سُنَّتَ وَڌَنُ: شَهيرن جا وار پاڪيءَ سان يا ڪَينچيءَ سان ڪَٽرڻ.
= سُنَّتَ وِهارَنُ: طُهر ڪرائڻ. ختنو ڪرائڻ. مسلمان ڪرڻ.

● سَنَتا: ظرف. صفت. وَڌندڙُ - مزيدارُ.

● سَنتاپُ ۽ سَنتاپَ [سن. سَم = ڪڏ + تپ = تپڻ] ڏُکُ - دَرد - سُورُ - رَنج - آهنجُ - تڪليفَ - ايذاءُ - پيڙا - ڪشٽ - شوڪ - مُصيبتَ - پَرو. تيز حرارت. سوجُ. ٻاهر. توبهه. جوگُ - بيراڳُ.
= سَنتاپيُ ۽ سَنتاپيُ: ذ. صفت. غمگين - موڪو.

● سَنتاسُ ۽ سَنتاسَ: ذ. بالدَرُ.

● سَنتانُ ۽ سَنتانَ: ذ. [سن. سَم = ڪڏ + تان > تن = تائڻ] اولادُ - ٻارَ ٻچا. نَسلُ - آلُسُ - ڪُٽنبُ. آيرِ ڪير - جَٽ - پُٽاڏ (پيٽ مان جاوَلُ).

● سَنتَرُ: (عدد شماريُ) ٻَڙي ايڪي ۾ ستن ڏَهاڪا وارو انگ - سَتَرُ - ۷۰.

● سَنتَرِ ۽ سَنتَرُون: ث. ميڙُ - قَطارَ. (ظرف). تمام گهڻا.

● سَنتَرُ ۽ سَنتَرَ: ذ. (الگ. Centre). وِچُ - مَرڪَزُ - آڏُ.

● سَنتَرُ پَتِ گهول: رچيل ٻائيماڻُ.

● سَنتَريُ ۽ سَنتَرِيُ: ذ. [الگ. Sentary] پَهريدارُ - چوڪيدارُ - جاڳو - ڪراوَلُ - پَهري وارو - پاسبانُ - سپاهي - قيدين تي چوڪسي ڪندڙ. سَنتَڪُ - ليکهَبانُ.

● سَنتَرِنُ (ث): مصدر. ٽَهڻ. سِڌو ٿيڻ.

● سَنتَرِڙو ۽ سَنتَرِڙا: ذ. هڪ قسم جو ميوو - سَنگتڙو.

● سَنتُو ۽ سَنتُو (ث): ث. ڪوهه مان ٻاڦي ڪَيڻ جو هوڪو - ڪلي - وَرَتَ.

● سَنتوش ۽ سَنتوشَ: ذ. [سن. سم = ڪڏ + تش = خوش ٿيڻ] صبر - اِستَقلالُ - تَسَلِّ - اطمينانُ - دِل جَمعيُ - تسلي - خاطري. قناعتَ - پرسَنتا - سَنتوڪُ. (صفت). خوشُ - راضي - سَرهو - آرامِيُ. صابرُ.
= سَنتوشيُ ۽ سَنتوشيُ: ذ. صفت. خوشُ - راضي - سَرهو - قانع - سَنتَشٽُ - سنتوڪيُ.

● سَنتوڪيڻُ: مصدر. [من. سَم = ڪڏ + تش = خوش ٿيڻ] بند ڪرڻ - سوڙهو ڪرڻ - هورو ڪرڻ - سَميٽَنُ.

Gul Hayat Institute

ـ سنتوڪ ۽ سنتوڪ؛ ذ. سنتوش.
ـ سنتوڪي ۽ سنتوڪي؛ ذ. راضي ـ خوش ـ سنتوشي ـ پرسن.
● سنٽا ۽ سنٽائون؛ ث. تعلقات ـ ميل. منڊلي ـ انجمن ـ مجموع ـ سنگ ـ سڀا ـ سنجليس ـ ڪچهري ـ دربار.
● سنپات؛ اسم خاص. هڪ پسار ڪو وڪر دوا طور ڪم ايندڙ. عيشق پيچ جي وَل والگر وَٽن کي ويڙهيندڙ، ٻَن ۽ گل بينفشه جهڙا زرد، شاخون سايون، ٻَن ۽ گلن جو رس ڏينهون ۽ وڇون جي ڏانگ لاءِ ڪارائتو، ٻن جو ڪاڙهو ڪَن جي سور لاءِ مفيد.
● سنڀال؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سنڀت ۽ سنڀتون: ث. (سن). دولت ـ دليا ـ مايا ـ ڌن. برڪت ـ اقبال ـ سڀائي ـ طالع ـ چڙهتي ـ لهر بهر. ايڪتا ـ ناهه ـ پٽ ـ ساڙ ـ ميل ـ صلح ـ ميلنسازي ـ پهت ـ اتفاق ـ پڌري. آهنگ ـ سمپت ـ جمعيت ـ سڪ ـ سمپدا ـ فرخي.
● سنڀتو ۽ سنڀتا: ذ. صفت. سڌڻين عادتن وارو. سلاڇو.
● سنڀن ۽ سنڀنَ؛ ذ. صفت. سماهت ـ بي عيب. پورن ـ پورو ـ ڪامل ـ سالم ـ سمورو ـ سڄو. پڪو ـ پختو.
● سنڀورڻ: مصدر. [من. سم = گڏ + پورن = پورو]. سر انجام ڪرڻ ـ پورو ڪرڻ ـ راس ڪرڻ ـ مڪ ڪرڻ ـ ختم ڪرڻ ـ نيرڻ ـ سڄو ڪرڻ ـ سالم ڪرڻ ـ ڪامل ڪرڻ. آڪارڻ ـ پڄائڻ.
● سنڀير ۽ سنڀيرا؛ ذ. ساڻي ـ سالب ـ همراه.
ـ سنڀيرو ٿي آڇڻ: ساڻي ٿي اچڻ ـ سانب ٿي اچڻ ـ همراه ٿي آڇڻ.
● سنج ۽ سنجون؛ ث. [من. سندیا = شام] شام جو وقت ـ سنجهو ـ ليماشام ـ پوجاڙي ـ پوهاڙي.
● سنج ۽ سنج؛ ذ. [من. سجا = سينگارڻ] اوزار. هٿيار. گهوڙي جي هٽي جو ٽپڙ.
● سنج؛ اسم خاص. گاهه جو هڪ قسم.
● سنجا؛ اسم خاص. ٿَر ۾ رهندڙ مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو. (ث) ٿورو ٿورو پاڻي چڪائي گڏ ڪرڻ ـ ريجاون کوهن جي تري ۾ ٿورڙو ٻيندل پاڻي ٿورو ٿورو ڪري ورتن ذريعي ڪيڻ.

"سينجهي سينجهي کهڙا وڙهي ويا ورت"
(شاهه).

● سينجاب؛ اسم خاص. ٿَڏن ملڪن ۾ وڏي ڪٿي سان مشابهت رکندڙ آعليٰ قسم جو اشم دار ڪَل وارو هڪ جانور، جنهن جي ڪل مان پوستينون ٿهن.
● سينجاپور: اسم خاص. تعلقي ٿنڊو ياگو ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سنڀ جاگير: اسم خاص. تعلقي ديرو محبت ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سنجاف ۽ سنجاف؛ ذ. (ف). ڪنلي يا ڪناري تي لڳل هڪ قسم جو ڪپڙو. حاشيو. گهوڙي جي رنگ جو هڪ قسم ـ آبلق ڪان گهٽ ڪبري رنگ جو گهوڙو.
ـ سينجاف لڳائڻ: ڪناري لڳائڻ ـ ڪپڙي ۾ ڪلو وجهڻ.
ـ سينجافي ۽ سينجافي؛ ذ. صفت. حاشيي وارو ـ ڪناري وارو.
● سنجت (سنجتر) ۽ سنجت (سنجتر)؛ ذ. صفائي ـ سڻائي ـ اوجلائي ـ پوشيدائي.
● سنجر: اسم خاص. تعلقي شهداد ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سنجيراڻي: اسم خاص. تعلقي ميرواه (خيرپور رياست) ۾ هڪ ديهه جو نالو. هڪ ذات جو نالو. سزاري بلوچن جو هڪ قبيلو (رستمانين جي شاخ).
● سنجرڙ چانگ: اسم خاص. تعلقي ٿنڊو الهيار ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سنجيرڻ: مصدر. پاڻيءَ جو زمين مان باهر ليکرڻ ـ شروعات ڪرڻ ـ منهن ڪيڻ.

Gul Hayat Institute

ـ سَنْجَرُ ع سَنْجَرَ : ذ. ڀائيءَ جي زمين مان ٻاهر لکري آڻڻ جي حالت.
● سِنْجيرَڻُ : مصدر. ٻيدا ٿيڻ ـ وَڌڻ ـ سرنجڻُ. آهستي آهستي نِيکرَڻ. آپُرَڻُ ـ شروعات ڪرڻ ـ سُنهڙُ ڪيڻ. (ٻج، ٻار، بيماري وغيره) جو وُجُودَ ۾ اچڻ ۽ آن بعد وَڌڻ ۽ وڏو ٿيڻ. نَهڙ ـ جُڙڻ.
"سُورَن ۾ سِنجيرِسُ، ٻورن ٻالي آهيان"
(شاهه).
● سُنجيرو : اسم خاص. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻار کو وَڪَرُ.
● سَنْجَمُ ع سَنْجَمَ : ذ. [سن. سَنيم + سم = گڏ + يَم = ٻڌڻ] ٻاڻ کي ٻاڻ جي عادَت ـ پرهيزگاري ـ کيرِي ـ رَکَ. صَرفو ـ ڪفايت ـ جُگتِ ـ آلپ آهار. هوشياري ـ گنهيريُ. سالميت. موقعو.
ـ سَنْجَمَ سِکَڻُ : قناعتَ سکڻ ـ ڪفايت شعاري اختيار ڪرڻ ـ سالڪ صرفو ڪرڻ. صبر سان وقت گذارَن.
ـ سَنْجَمَ ڪَرَنُ : ڪفايتَ يا سادَگي ڪرڻ.
ـ سَنْجَمي ع سَنْجُمي : ذ. صفت. پرهيزگار ـ مُتَقيُ ـ ٻاڻ سڪائيندڙ ـ ڪرپائتو ـ جُگتيُ ـ ٻاڻ ٻلو ـ ٻاڻ رکندڙ ـ ٿورَ خرچو ـ صَرفائي ـ ڪفايتي ـ ڪم خرچ.
● سَنْجَنُ ع سَنْجَنَ : ذ. مينهينُ يا گينڙون جي وَهر جو سعيو.
● سَنْجَنُ : مصدر. [سن. سَجا = ٿاهڻ] گهوڙي وغيره تي سَنجُ رَکڻ ـ پَلاڻُ. بنائڻ ـ جوڙڻ ـ سينگارڻ ـ تيارُ ڪرڻ ـ پارائڻ تياري ڪرڻ.
ـ سَنْجُ ع سَنْجَ : ذ. گهوڙي وغيره جو سازُ وَ سامانُ ـ پلاڻ ـ گهوڙي جي چڙهيءَ جي ٽپڙن مان هڪڙو. ڪوهه مان پاڻي ڪيڻ جو ٽپڙُ. ٿاهه ٿوهه. سنجت ـ صفائي ـ آجرائي. تياريُ ـ سامَگيري ـ آلات. سَمَرُ سَنو.
ـ سَنْجائيتو ع سَنْجائيتا : ذ. صفت. سَنجَڻ جهڙو ـ چڙهيءَ جهڙو. سَنجيتو ـ اڇو آجرو ـ صاف سُٿرو. سَهَهيتو ـ سوڏو ـ سنجيلو ـ وَرجائتو ـ شهُونائتو. هورو ـ ڀڪو ـ سَماپَتَ ـ خالصُ.
ـ سَنْجائيُ : بنائڻ ـ تيارُ ڪرائڻ. گهوڙي تي سنج رَکرائڻ ـ پلاڻائڻ.
ـ سَنْجَتِ ع سَنْجَتُونُ : هارهي جو جملو سامان ـ سَنجَتَ (سَنْجَتر) (ت).
ـ سَنْجِيتو ع سَنْجِيتا : ذ. صفت. سَربستو ـ سَمُورو (سامان).
ـ سَنْجَتُ (سَنْجَترُ) ع سَنْجَتَ (سَنْجَتَرَ). (ت ـ ل) : ذ. ٿاهه ٿوهه ـ جوڙجڪ ـ سجاوَت. تياري ـ آلات ـ سامگري. ساج سڙو ـ سَمَر سَنو ـ ساڪهرُ ـ ڪهرو سامانُ ـ خانگي ٽهڙ ٽاڙيُ ـ اسلح ـ آسبابُ ـ سامانُ. پوشيدائي ـ صفائي ـ سُٿرائيُ ـ آجرائيُ. صلح. ملکيت. محنت ـ همت ـ آدَر ـ آورچائي.
ـ سَنْجَتَپَ ع سَنْجَتَپُونُ : ث. تياري. ٿاهه ٿوهه.
ـ سَنْجَ رَکَنُ : سَهسائي ڪم وَٺڻ ـ هيرائڻ. ڪِناية. جماع ڪرڻ.
ـ سَنْجيتي ع سَنْجيتيُونُ : ث. سَنجَڻ جو لمونو ـ ڊَلگ ـ طيرز ـ تياريءَ جو لمونو. ٿاهه ٿوهه بَناوَتَ.
ـ سَنْجورو ع سَنْجورا : ذ. صفت. سَنْجيتائتو ـ ٿاهوڪو ـ ٺيڪ ٿاڪُ.
ـ سَنْجيتو ع سَنْجيتا : ذ. صفت. سُٿرو ـ صافُ ـ اڇو ـ آجرو. خالصُ ـ نيچُ. سامانَ سوڏو.
ـ سَنْجيلو ع سَنْجيلا : ذ. سامان سوڏو ـ ٺَٽَ وارو. (صفت). چڱين عادتن وارو ـ سُٿي سُڀاءُ وارو.
● سِنْجَنُ : مصدر. [سن. سنچ = آلو ڪرڻ] ڪُوهه مان پاڻي ڪيڻ. هٿ سان پاڻي چکڻ.
● سَنْجو ع سَنْجا : ذ. ميربحرن جو هڪ اصطلاع ـ ڪڙهيءَ جو هڪ عُضوو ـ ڪڙهيءَ جو پيرُ.

Gul Hayat Institute

● سَنْجوگ ۽ سَنْجوگَ: ذ. [سن. سَنيوگ = ميلاپ] ميل ميلاپ - ڪنڌِ - سنڌي - ناهه - اتفاق - ايڪتا - بڌ - جوڙ - بهت - صُلح - رغبت - ساز - آهنگ - ميلنسازي - مُلاقات - لاڳاپو. موقع - واقعو - حادثو - سَماچار. نصيب - پاڪ - قسمت. جَماع - لڳ.

- سَنْجوگ ڪرڻ: هڪ ٿي رهڻ - پريت سان رهڻ. سُهڻ - همبستر ٿيڻ - زال مڙس وانگر گڏجي رهڻ - جماع ڪرڻ - گڏ ٿيڻ - ميلاپ ڪرڻ.

- سَنْجوگي ۽ سَنْجوگي: ذ. صفت. ٺهڪندڙ - ملايل - ميلاپ ڪيل. (اسم خاص). هڪ ذات ۽ قوم جو نالو.

- سَنْجوگي شيخ: اسم خاص. هندن جي ريتن ۽ رسمن مطابق زندگي بسر ڪندڙ شيخ مسلمان.

● سَنْجوهڻ: مصدر. [سن. سَجّا = ناهڻ] سينگارڻ - تيار ڪرڻ - ناهڻ - بنائڻ.

● سَنْجوئڻ: مصدر. [سن. سَجّا = ناهڻ] سينگارڻ. ناهڻ - بنائڻ.

● سَنْجيڏو ۽ سَنْجيڏا: ذ. [ف. سنجيده] گهُورو - گنڀير - ديرينو - برد بار. دوراندیش. سياڻو - ذهني - ديندار - رعب دار - عاليشان - ڏيپي - دَمِي - ڏاڍ ذوم وارو. سنگين - وڏو - پاري. موزانو. ضروري. ساڃهه وارو - ادب وارو. گاڏو - ويچاروان. فهميد - ليهنو.

- سَنْجيڏگي ۽ سَنْجيڏگيون: ث. صفت. گنڀيرتا - فهميدگي - ديرينائي - گهرائي - ٺانهڙ. سُڪهڙپائي. دوراندیشي. ليهنائي. ساڃهه. وِيچار - ڪٽنب. پُڄ ڪريا - ڏرم وڏي - ديني رسمي - آتسو.

- سَنْجيڏو: ذ. (ف). موزون - قبيل - نهيل. گنڀير - متين - ٽر يل - ليهنو - فهميد - برد بار - سنجيدو. نهايت - عمدو. ٺيڪ - درست - برابر. تجربه ڪار.

● سَنْجيڏو ۽ سَنْجيڏا (ل): ذ. سَنڌي - سَن ۽ نهيري ڪي جهلينڊ ڪائي. ڪونو - ميٽي جي ٻيٽي.

● سَنْجيهه ۽ سَنْجيهَ (ل): ذ. صفت. وڏيڪ - زياده - گهڻو - سَرس.

● سَنْجهَ ۽ سَنْجهون: ث. [سن. سَنڌيا = شام] سَنجها - سانجهي - سنجهو - شام - سُنهن آونداهه - سج لٿو - رات.

"خالق سنجهه صُباح کوڙ چڏيندو ڪيٿهين"
سويرَ - ساجهر.

- سَنْجها ۽ سَنْجهائون: ث. [سن. سنڌيا، پرا سَنجها] شام - مغرب - سانجهي - سج لٿي مهل - سنهن ميرَ - ڏماشام.

- سَنْجها وَقْت: سانجهي مهل.

- سَنْجهه صُباحَ: صُبح شام - ساجهر سويلو.

- سَنْجهو ۽ سَنْجها (ت): شام - سج لٿي مهل. سُنهن آونداهه - رات جو پهريون پهر - سُمهڻ ڪان اڳ جو ٽائيم. سويل - ساجهر.

- سَنْجهو ٽارڻ: اڌ رات جو وقت هوروڪرڻ.

- سَنْجهو ٽَرڻ: رات جو پهريون پهر گذرڻ - سومهڻي گذرڻ.

- سَنْجهوڻي ۽ سَنْجهوڻيون: ث. پريات - ڀرهه ڦٽي.

- سَنْجهيئي: ظرف. سويل - سوير - تمام جلدي - سنجهي مان - ساجهر.

● سنْجهه: اسم خاص. گاهه جو هڪ قسم. ٻاڦ تي ٻيدا ٿيندڙ ٻوٽي جو هڪ قسم.

● سُنْجهَ ۽ سُنْجهون: ث. گولا ڦولا - پڇاڪاچا - تلاش - ڏوليَ - کوج - چڪاس - تحقيقات. خبر چار - حال احوال - سڌ سماءُ. جاڻ - واقفيت. اطلاع.

● سَنْجهيراهه: اسم خاص. تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سِنْجهورو: اسم خاص. تعلقي سنجهوري ۾ هڪ ديهه جو نالو. سانگهڙ ضلعي ۾ هڪ شهر جو نالو. ۽ سِنجهورا: ذ. شيشم جو وڻ.

● سِنْجهي ۽ سِنْجهيون: ث. [سن. شنشها. پرا. ششوا] هڪ وڻ جو قسم - ڏالي. گاهه جو هڪ قسم، ربيع جي فصل ۾ ٻيدا ٿيندڙ.

Gul Hayat Institute

● سنڈچارو ۽ سَنڈچارا (ث): ذ. ٽوري جاءِ ۾ خالي ڪ هجڻ جي حالت ـ پيڙَ ـ گهاڳيهه.
● سَنڈچو ۽ سنڈچا (ث): ذ. [سن. سَنچه] سَعيو ـ سانباهو ـ تياري ـ فِڪر ـ گهٽتي ـ ڊَپُ ـ آدڪو. سولکو.
● سَنڈچيُ ۽ سَنڈچيُونُ (ث): ث. ڪتاب جو پاڳو ـ اڻ پَنن جو جُٽُ.
● سَنَدَ ۽ سَنَدوُنُ: ث. [ع. سَنَدَ ۽ اسناد = سرٽيفڪيٽ] پاس جو تصديق نامو ـ سرٽيفڪيٽ ـ تمغو. پروانو ـ اختيارنامو ـ لقبُ. اجازت نامو. ثبوتُ ـ دَليلُ ـ پروسي ڪرڻ جهڙي شيءِ. اعتبار ـ ساکَ ـ اعتماد. ٽيڪ ـ آڏر ـ پروسو. عهدنامو ـ اقرار نامو. هٿو ـ امينُ ـ قول ـ پلاوڻ.
ـ سَنَدَ ڏيڻُ: ثبوت ڏيڻ ـ سرٽيفڪيٽ ڏيڻ.
ـ سَنَدَ راهَدارِيُ: [ع. سنه + ف. راه = رستو + دار > داشتن = رکڻ] رستي تان ڪا شيءِ ڪٽي وڃڻ يا مال ونڊي وڃڻ لاءِ اجازت نامو.
ـ سَنَدَ سَمجهنُ: تَصدِيق شُدهه جاڻڻ ـ تسليم شُدهه سمجهڻ ـ معتبر سمجهڻ ـ تَسَلّي بخش سَمجهڻ
ـ سَنَدِيُ ۽ سَنَدِيُ: ذ. صفت. سَنَدَ وارو ـ اختياريءَ وارو ـ آميسنُ. دَلالِيُ ـ هُنبِرياٽو ـ پلاوٽو.
ـ سَنَدَ يافتَه ۽ سَنَدَ يافتَهَ: ذ. صفت. [ع. سَنَد + يافته > يافتن = لهڻ] سَرٽيفڪيٽَ حاصل ڪيل ـ سَنَدَ وارو ـ تمغو حاصل ڪَيَلُ. متعاهد.
● سُنڈُهُ ۽ سُنڈَ (ل): ذ. ٻَرد بارُ ـ سُسُٽ ـ ٽَڏو. سَنڈُوق. پَاڪَ مان چِهو.
ـ سَنڈِڙو ۽ سَنڈِڙا (ل): ذ. ڪيل ٽوڪريُ.
● سَنڈاسُ ۽ سَنڈاس (ل): ذ. [سن. سَرُ = گڏ + وِرش = وَسَنُ] هائخالو ـ ڪاڪوس. آبريز ـ دُهو ـ چشمو ـ جهرٽو. نارُ.
● سَنڈانِ ۽ سنڈانُونُ: ث. [سن. سَندان = سَنداڻ] لوهارَنُ جو هڪ اوزارُ ـ لوهَ، سونَ يا چانديءَ کي ڪٽڻ لاءِ هيڻان رکيل لوهه جو اوزارُ ـ سَندانِ ـ آهَرَنِ.
● سَنڈانِ ۽ سَنڈانُونُ: ث. [سن. سَندان = سَنداڻ] سَنداڻِ ڪَرَنُ: سخت سزا ڏيڻ.
● سَنڈائڻ: مصدر. ستائڻ ـ هلاڪ ڪرڻ ـ تنگ ڪرڻ ـ چيڙائڻ ـ ڪلپائڻ ـ هوسرائڻ ـ خفي ڪرڻ ـ ڪاوڙائڻ ـ چڙ ڏيارڻ ـ دِق ڪرڻ ـ تڪليف ڏيڻ ـ پريشانُ ڪرڻ ـ آزارَڻ ـ سڌائڻ ـ خبردار ڪرڻ ـ سفارَش ڪرڻ.
● سُنڈَرُ ۽ سُنڈَرَ: ذ. صفت. [سن. سُنَدَرُ = سُهڻو] سُهڻو ـ سوچارو ـ ناهوڪو ـ خُوبصُورَت ـ حَسِينُ ـ شَڪِيلُ ـ سَلوڻُ ـ وَجِيهُ ـ زينَتَ پريو ـ جَميل ـ سوپياوانُ ـ صورَتوَلد ـ اوگهو ـ سُندَرشَنُ ـ دِلاڻتو ـ زيبائتو ـ وينگس ـ ڏَڇ سَڇ جهڙو ـ چهيلو ـ ديداري ـ سروپُ ـ گُٽوَنُتُ ـ نزاڪت وارو ـ لطيف ـ سوپائتو ـ پياروـ دلبر. عُمدو ـ وَڻندڙ.
ـ سُنڈَرُتا ۽ سُنڈَرتائُونُ: ث. سُونهَنُ ـ سوپيا ـ خُوبصُورَتيُ ـ حُسن ـ سروپتا ـ ناهوڪائي ـ جَمالُ. لَمَڪُ ـ چهِرو. صورَت. ڍيل ڍولُ. خوبي ـ خاصيتَ. براج. جلوه. خوبي ـ لياقت.
ـ سُنڈَرَتائي ۽ سُنڈَرَتائيُونُ: ث. خوبصُورتي ـ ناهوڪائي ـ سُونهَنُ ـ سوپيا ـ سندرتا.
ـ سُنڈَرِيُ ۽ سُنڈَرِيُونُ: ث. سُهڻي ـ خوبصورت ـ موهيٽي. پاڪَ واري زالَ. وَڃائڻ جو هڪ سازُ ـ سِتارَ.
● سُنڈُرُ: ذ. [سن. سندور] هڪ قسم جو ڳاڙهو پائوڈَرَ، عورتن جي سينگار جي شئي ـ سينڌُر.
● سُنڈِراڻيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. بلڪي بلوچن جو هڪ قبيلو.
● سُنڈراڻيُ: اسم خاص. تعلقي ڪَشمورَ ۾ هڪ ديهه جو نالو. هڪ ذات جو نالو. لاشاري بلوچن جو هڪ قبيلو.
● سُنڈَرَبَنُ: اسم خاص. ڪرشن مهراج طرفان رامَ لِيلا مَلهائڻ وارو جهنگلُ ـ بندرابن.

Gul Hayat Institute

● سُندَر ہیلي: اسم خاص. تعلقي پنو عاقل ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُندَرَسُ: ذ. [ف. سندروس] ڪونر جھڑو هڪ وَڪَرُ، وارنش ٺاهڻ جي ڪم ايندڙ.

● سَنڈُرَڻُ (ڪ): مصدر. لسو ڪرڻ ـ هموارُ ڪرڻ ـ سِڌو ڪرڻ ـ سَنڈَڻُون ڪرڻ (زمين کي کوڏَرِسان). وِڇائڻ ـ ڪيڙڻ (گاهه کي) (ڪ).

● سَنڈُرُو ۽ سَنڈُرا: ذ. ملهن جي چيلهه سان ٻڌڻ جو ڪپڙو.

ـ سَنڈُرو ٻَڌَڻُ: ملهه وڙهڻ لاءِ چيلهه سان ڪپڙو ٻڌڻُ. ڪنهن ڪم لاءِ تيار ٿيڻ. همت ٻڌڻ ـ ڪوشش ڪرڻ.

ـ سَنڈُرو ساهيڻُ: سندرو چيڪڻ. ملهه وڙهڻ لاءِ چوڻُ. مقابلو ڪرڻ.

ـ سَنڈُرو ڪَرَڻُ: ملهه وڙهڻ لاءِ تيار ٿيڻ ـ مقابلي لاءِ تيارُ ٿيڻ.

ـ سَنڈُرو وَڻَڻُ: سندري واري ڪپڙي کي وَڻُ ڏيڻ.

● سَنڈُڪَ ۽ سَنڈُڪُونُ: ث. سنگت ـ ياري.

● سَنڈَڻُ: مصدر. تياري ڪرڻ ـ سانڀاهو ڪرڻ ـ سعيو ڪرڻ.

● سَنڈِنِ ۽ سَنڈِنِڻُونُ: ث. سندانِ.

● سَنڈُو ۽ سَنڈا: حرف اِضافت. جو ـ وارو. (ظرف). تو جھڙو ـ تو سرتو ـ تو ثاني ـ تُنھنجو مَٽُ ـ تُنھنجو شريڪ.

ـ سَنڈُمسِ ۽ سَنڈُمُنُ: اضافتي ضمير. هُن جو ـ هُنَ وارو.

ـ سَنڈُمُ ۽ سَنڈُمار: اضافتي ضمير. مُنھنجو ـ مون وارو.

ـ سَنڈُهُ ۽ سَنڈُ ياءِ يا سَنڈُوُ: اضافتي ضمير. تُنھنجو ـ تو وارو.

ـ سَنڈُ يانِ: اضافتي ضمير. اُنھن جو.

ـ سَنڈُ ياءِ: اضافتي ضمير. تُنھنجو.

ـ سَنڈُ يَسُ ۽ سَنڈُ ياسِ: اضافتي ضمير. هُن (عورت) جو.

● سَنڈُ ي ۽ سَنڈِ يُونُ: ث. [سن. سَنڈا ـ ر] پَر واري ـ بانهي ـ جي واري.

● سَنڈُ يسُو ۽ سَنڈُ يسُا: ذ. [سن. سند يش = سنيهو] پيغام ـ سنيهو ـ نياهو ـ پاراپسو. سماچار ـ خبر ـ خوشخبري ـ بشارت.

● سَنڈِ يُلا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سَنڈُ يُھُ ۽ سَنڈُ يُھَ: ذ. [سن. سنشيه = شڪ] شڪ ـ شُبھو ـ گمانُ ـ بي اعتباري ـ ڪُنڪو. سوچ ـ فڪر ـ انديشو. غمُ. پَرمُ ـ سَنسو. غيرت.

ـ سَنڈُ يھَ ڪَرَڻُ: غم ڪرڻ ـ فڪر ڪرڻ.

● سَنڈِ ۽ سَنڈِ يُونُ: ث. ڪاتُ ـ سِرنگھ ـ تنگُ ـ گڙڪو ـ ھورُ ـ نربھاڻ. چوري. چورن طرفان پڪل جاءِ. نقصان. ڪاٽ ۾ ٻڌل پَٽَن مارڻ جو ڏگھو چار. ديال جي ڪاٽ جي ۱۸ فوٽ ڏگھي ڪاٽي.

ـ سَنڈِرُ ۽ سَنڈِرَ: ذ. ڪاتُ هٿندڙ ـ ڪاڙيو ـ ڪاڻائي. چورُ ـ رهزن ـ ڏاڙيل.

ـ سَنڈِ ڪَمائڻُ: سياڻپ سان ڪم ڪرڻ.

ـ سَنڈِ هٿَڻُ: گھر پَچڻ ـ ڪات هٽڻ ـ چوري ڪرڻ.

● سَنڈُ ۽ سَنڈ: ذ. [سن. سَندِيُ > سَمدا = ميلاپ ـ جوڙ] بَدن اندران هڏن جو جوڙُ ـ عُضون جو ڳنڍيُ ـ شراڪتي ـ جوڙُ ـ دَرزَ ـ ڪَرِي ـ گڏيل ـ جوڳ ـ سنگم ـ ميلاپُ. چيرُ ـ ڏارُ. حدَ ـ نشانُ. جبلن جو وچ (پيلا).

ـ سَنڈُ ائِتوُ ۽ سَنڈُ ائِتا: ذ. سَنڈ وارو پورُ ـ پوري هڏ تي ـ هڏائتو ـ وَجھائتو.

ـ سَنڈَ سَجا ڪَرَڻُ: سَنڈ ميلائڻ. محنت ڪرڻ.

ـ سَنڈَ سُڪَڻُ: بيڪار ٿيڻ. هڪ قسم جي سَنڈن سُڪڻ جي بيماري ٿيڻ.

ـ سَنڈَ ميلائِيڻُ: جوڙُ ميلائڻ ـ ڳنڍيُ ملائڻ ـ دَرَز پرڻ.

ـ سَنڈِ يُ ۽ سَنڈِ يُونُ (ڪ): ث. عضون جو ميلاپ ـ سَنڈَ ـ جوڙ.

Gul Hayat Institute

= سنڌيون سايون ٽيڻ (ڪ)؛ ڪر تي هڏ ۽ ورڻ - ٽوڙي هڻڻ.
= سنڌيون سڪڻ: سنديون سايون ٽيڻ.
● سنڌ: اسم خاص. [سن. سينڌو = سمنڊ] پاڪستان جي صوبي جو نالو. سمونڊ - سمنڊ - ساگر - ساگر - بحر - سمنڊ. سنڌو درياءَ - مهراڻ. هڪ راڳ (پيرو) جو نالو. هڪ ماڻي.
"ساڻين سڏائين ڪرين مٺي سنڌ سڪار،
دوست تون دلدار، عالم سڀ آباد ڪرين"
(شاهه).
"جيهن ڪونه جهان ۾ سنڌ سورت هند هاڻ"
(شاهه).
= سنڌ ٽائيمس: اسم خاص ١٨٨٤ع ۽ ١٨٨٧ع جي وچ ۾ ڪراچيءَ ۾ شايع ٿيندڙ هڪ اخبار جو نالو، ايڊيٽر ساڌو هيرانند شوڪيرام، جنم ٢٣- مارچ ١٨٦٣ع، ديهانت جولاءِ ١٨٩٣ع.
= سنڌڙي: اسم خاص. سنڌ جو اسم تصغير. پيار وچان استعمال ٿيندڙ.
= سنڌ سڌار: ڪراچيءَ مان ساڌو هيرانند شوڪيرام جي سرپرستيءَ هيٺ لکرلدڙ هڪ اخبار جو نالو. آمريڪا ولايت جي وڻڻ جي هڪ جنس.
= سنڌو: اسم خاص. سنڌ مان وهندڙ هڪ لديءَ جو نالو. وڏو درياءَ - مهراڻ.
= سنڌواسي ۽ سنڌ واسي: ذ. سنڌ جا رهندڙ - سنڌي. (اسم خاص). سنه ١٩١٤ع ڪان حيدرآباد مان شايع ٿيندڙ هڪ اخبار (ايڊيٽر ڪنول سنگ هو هو مل ملڪاڻي ديهانت ١٩٨٣ع).
= سنڌو واه: اسم خاص. تعلقي دادو ۾ هڪ ديهه جو نالو. ضلعي سکر ۾ مشهور واه جو نالو.
= سنڌو درياءَ: اسم خاص. سنڌ مان وهندڙ هڪ لديءَ جو نالو - سنڌو لدي.
= سنڌ ورڪي ۽ سنڌ ورڪي: ذ. ڏورانهن ملڪن ۾ واپار ڪندڙ سنڌي ماڻهو.
= سنڌولدي: اسم خاص. درياءَ سنڌ جو نالو.
= سنڌ ٽير ۽ سنڌ ٽير: ذ. سنڌي سنڌ ملڪ جو.

= سنڌي ۽ سنڌي: ذ. سنڌ ملڪ جو رهاڪو. اسم خاص. سنڌ ملڪ جي هوليءَ جو نالو. سڪداسي چالورن جو هڪ قسم.
= سنڌي پهر: سنڌ ۾ ايدا ٿيندڙ پيرن جي هڪ جنس - نديڙا - گول.
= سنڌي ٽرنگ: ذ. جنبيءَ تي ڪلهه جو هڪ قسم.
= سنڌي چالورو: ڳاڙها چالور.
= سنڌي خواندهه: ذ. صفت. سنڌي هولي پڙهيل.
= سنڌي پڙ ۽ سنڌي پڙ: ذ. صفت. سنڌي هولي ڳالهائي ۽ پڙهي سگهندڙ.
= سنڌي سونهون ۽ سنڌي سونهان: ذ. سنڌي هوليءَ جي درسي ڪتاب جي ڏکين لفظن جي معنيٰ ٻڌائيندڙ ڪتاب - سنڌي رهبر - سنڌي لغت.
= سنڌي ڪمنڊ: ذ. ڪمند جو هڪ قسم (لنڊين گريسن وارو).
= سنڌي ڪجر: ذ. ڪجرن جو هڪ قسم - پيتهي واري ڪجر - ٻاڦي ڪجر.
= سنڌي لاسي ڪڏهه: ذ. ڪڏهه جو هڪ قسم (وڏي مٽي ۽ وڏن ڪنن وارو ڪڏهه).
= سنڌي لغت: ث. سنڌي هوليءَ جي لفظن جو ڪتاب - سنڌي ڪوش - سنڌي ڊڪشنري.
= سنڌي ستر: ذ. ڏيڏي داڻي سان ستڻ جو هڪ قسم.
● سنڌ ۽ سنڌ (ل)؛ ذ. قسم - سنهن - ساڪ.
● سنڌاڻ ۽ سنڌاڻون (ل)؛ ث. لٽهار ڪي اوزار جو هڪ قسم - سندان.
● سنڌائن: مصدر. (سن). سڌائڻ، ٻڌي ڪهي ڏکوئڻ. هڪ ٻي ڪي مارڻ. آچار نهرائڻ - سانداڻو نهرائڻ.
● سنڌ ديورو: اسم خاص. تعلقي ميرپور خاص ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سنڌر ۽ سنڌر (ل)؛ ذ. ٻنو. قطار. ٻهو - چارو - گس.
● سنڌر ۽ سنڌر: ذ. (سن. سنڌور) رنگ جو هڪ قسم - سيندر.
● سنڌرو ۽ سنڌرا (ل): ذ. (سن. سنڌ) چيلهه ڪي ٻڌڻ جو ٻنو - ڪربند - سندرو. چيلهڪي.

Gulshan Institute

ـ سَنڌِ روءُ بَڌَنُ: چيلهه سان ڪپڙو بڌڻ. همت ڪرڻ ـ ڪوشش ڪرڻ.

● سَنڌَڙُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سُنڌِ ڙوءُ ع سُنڌِ ڙا (ل): ذ. سُرلدو. تُوتارو.

● سِنڌُڙِيءُ: اسم خاص. ڪڇ ۾ رهندڙ بازار کان ڏهه ڪوهه ڀري ڏکڻ ڏي هڪ وڏي پُراڻي بندر جو نالو. تعلقي ڪهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَنڌَنُ: مصدر. (سن. سَنڌَنَ = آچار) آچار وجهڻ ـ آٿاڻو ٺاهڻ ـ سانڌاڻو ڪرڻ. هڪ هنڊ گهٽو وقت رکڻ ـ سالڊيڊ ـ لڪائي رکڻ ـ رکي ڇڏڻ. بند ڪرڻ. هوا بند ڪري ڇڏڻ ـ ڪنو ڪري رکڻ. پلي ۾ مصالح وجهي ترڻ. پيرا ڪرڻ ـ گيا ڪرڻ ـ ٽڪر ڪرڻ. پيوند ڪرڻ ـ ڳنڍڻ ـ جوڙڻ.

ـ سَنڌَڻِيُ ع سَنڌَڻِيُونُ: ث. سانڌاڻي ٺهرائڻ جي مزوري ـ آچاڻي بڻائڻ جو آجورو. ڪيڙائڻ جو معاوضو.

● سَنڌَنُ (ل): مصدر. (سن. سَنڌَنَ) مرهم پٽي ڪرڻ ـ زخم چٽائڻ. جيئن

"سوئي سنڌيندمُ سپرين، ڪيس جنهه ڪباب"

(شاهه).

● سَنڌِ ڻو ع سَنڌِ ڻا: ذ. عورت ڏانهن ويڙهه وقت ماهرن جي طرفان موڪليل ميڻاڻ.

● سَنڌو ع سَنڌا: ذ. (سن. سَنڌِ: سَمُ = سان + ڏا = ڏار ڪرڻ) حد ـ نشان ـ دنگ ـ سرحد. پاڙي ـ پيڙو ـ انت ـ ڇيهه. ناڱو ـ وٽي ـ وچوٽي ـ ڪوبُ ـ تفاوت ـ ڳنڍ. ڪن بن شين جي وچ ۾ نشاني طور پيل شئي. سُڇاڻپ. جُدائي. لاڳاپو. مارڪو ـ ملاقات.

ـ سَنڌوءُ ہَوَنُ: وٽي ٻوڙ ـ وچوٽي ٻوڙ. جُدائي ٽيڻ.

ـ سَنڌو سيڙو ع سَنڌا سيڙا: ذ. تفاوت ـ فرق. سندو ـ حد. شرط. پاڇي. مدو. منع ـ روڪ ـ الڪ. ڇوت ڇات.

ـ سَنڌو سيڙوءُ لَهَنُ: فرق نڪرڻ ـ تفاوت ختم ٽيڻ. لاڳاپا لهڻ. ويجهو نه رهڻ.

ـ سَنڌوءُ سيڙهوءُ ع سَنڌا سيڙها: ذ. سَنڌو سيڙو.

ـ سَنڌوءُ سيڙهو هُنَنُ: حد هڻڻ؛ وچوٽي هڻڻ ـ جدائي هڻڻ.

ـ سَنڌوءُ ڪَرَنُ: ڀري پڇڻ ـ دوءُ ٽيڻ ـ ڪنارو ڪرڻ. حد مقرر ڪرڻ ـ حد بندي ڪرڻ. ورهائڻ ـ تقسيم ڪرڻ.

ـ سَنڌِي جا ڏِيُنهَنُ: ذ. جدائيءَ جا ڏينهن. فصل پڇڻ جو وقت.

ـ سَنڌِي جوءُ سَهيِڙُنوءُ: ذ. فصل پڇڻ وارو مهنو ـ فصل لهڻ جو مهينو ـ مهالگائيءَ جو وقت.

● سَنڌوڻِيُ ع سَنڌوڻِيُونُ (ل. ث): ث. اڻ ڏيجندڙ مينهن، ڪري، ڏڳي وغيره.

● سَنڌِي ع سَنڌِ يُونُ (ڪ): ث. ڪاري جي پيڙيءَ جو هڪ عضوو ـ هرماڻ (مڙهه جي ڪاٽي) جي مُهڙياري چوٽي وارو درياهي پيڙيءَ جو گوش. عضوو (ث). وچوٽي ـ دوري. (ع سَنڌِي): ذ. صفت. ملائي هڪ ڪيل ـ چپيل. هضم ڪيل.

ـ سَنڌِ يُونُ ڪَرَنُ: جاهون ڪرڻ. وچوٽي ڪرڻ. تمام پري وڃڻ.

● سُنڌِ يُ ع سُنڌِ يُونُ (ڪ): ث. گوشت جي ٻوٽي ـ ڪڙي ـ سُڌِي.

● سَنڌِ يا ع سَنڌِ يائُونُ (ث): ث. (سن). سج لٿي جي مهل ـ نماشام ـ سنجها ـ سانجهي. (من. سَمَ = ڪڏ + ڏيا = ڏيان ڪرڻ) هنڊن جو ٻوچا ڪرڻ جو وقت ـ شام.

● سَنڌِ يُهو ع سَنڌِ يُها (ث): ذ. (سن. سندیش = سنيهو) لياڪو ـ سنيهو ـ سند يشو ـ پيغام ـ سند يهو.

● سَنڌِ يشوءُ ع سَنڌِ يشا (ث): ذ. (سن. سند يش) سنديهو ـ سنديهو.

● سَنڌبُ ع سَنڌبَ (ث): ذ. حواس ـ تنڌُتُ.

ـ سَنڌبَ ميڙُنُ: بيهوش ٽيڻ.

ـ سَنڌبَ سُنڌجهَنُ: بيهوش ٿي وڃڻ ـ رِيُحَ بند ٽيڻ.

● سُنڌبُ ع سُنڌبَ (ڪ): ذ. ٽاڻڻ جو هڪ قسم ـ ڪينگرُ ـ لوٽو. ڳوٽ ـ ٻورو ـ ڳوٽري.

Gul Hayat Institute

ٻڌي ڪرڻ جو سمورو سامان. اوزار. تَرڻ جو سُنڈ - سيڌاھ.

● سَنڈبَنْ (ل): مصدر. (ف. ٿنا = ترڻ) حملو ڪرڻ - ڪاھ ڪرڻ. سيڌاھ جي مدد سان درياھ ۾ ترڻ. ھمت جھلي اڳتي وڌڻ.

- سَنڈبَ ۽ سَنڈبُونْ: ث. ترڻ (پاڻيءَ ۾) جو ھڪ اوزار - سيڌاھ - تُنبو - تَرھو - سانداڙو.

● سُنڈ (سُنڈرُ) ۽ سُنڈبَ (سُنڈبَرَ): ذ. شور - گھُنج منھن ۾ - سُولڊ - گھُنڊ.

- سُنڈ پائِنْ: گھُنڊ پائڻ - شور پائڻ - سُونڊ پائڻ.

● سُنڈبُو: اسم خاص. مغل پين کان ٻه ڪوھ ڀري سنڊ ولديءَ تي ھڪ جھونو بندر ۽ ڪوٽ - سير ڪنڊو.

● سَنڈيَ ۽ سَنڈيُونْ: ث. ڏُکي لڇ ٽيندڙ عورت - اولاد نہ جڻيندڙ عورت.

- سَنڈيڀَنْ ۽ سَنڈيڀَنَ: سنڈ ھڻ واري حالت.

- سَنڈيڀُو ۽ سَنڈيڀا: ذ. سنڈيڀن - سنڈ پائي.

- سَنڈيَ پائِي ۽ سَنڈِ پائِيُونْ: ث. سنڈ ھڻ واري حالت - سنڈيڀو - سنڈيڀن.

- سَنڈِ پَنْ ۽ سَنڈِ پَنَ: ذ. سنڈيڀن.

- سَنڈِ پُو ۽ سَنڈِ پا: ذ. سنڈ ھڻ واري حالت - سنڈيڀو.

● سَنڈيُ ۽ سَنڈيَ (ل): ذ. اوزار. ٽانءُ. سيڌاھ - سانداڙو. جيئن:

"سير سالم تان لنگھي ڪئ سنڈيُ سچ جو تان صلاح"

(تاريخ سندي ادب).

● سُنڈِ: (سن. شُنڈَ = سنڈِ) مصالح ۽ دوا طور ڪم ايندڙ ھڪ ٻوسارڪو وڪر - سُڪو ادرڪ. (رنگ ميرانجھڙو، ذائقو تکو، طبيعت گرم خشڪ).

● سُنڈيُ ۽ سُنڈيَ (ت): ذ. (سن. چِيرَ) جوئر، باجھر وغيره جي لاباري ڪاڇوءَ زمين ۾ باقي رھيل ڪانو - ڪُٽَ - ٻِٽو - ٻاڙَ - ناڙ.

- سُنڈيُو ۽ سُنڈيا (ت): ذ. سُنڈيُ. ڪجيءَ جي ڪاڙڻ کان پوءِ تائين ڪنڊن وارو حصو. گوشت جو وڏو ٻُوٽ (ل).

● سُنڈيارَنْ: مصدر. مارڻ - چھلڻ - ڪٽَجَ ڪڍڻ.

● سَنڈيُو ۽ سَنڈيُو: ذ. (سن. شيال = سالي + ووڊا = گھوٽ) سالي جو مڙس - زال جي ٻين جو گھر وارو.

● سَنڈيورَنْ: مصدر. سنياڻ - ھٽ رکڻ. مدد ڪرڻ. گڏ ڪرڻ - ميڙڻ.

- سَنڈيُورَ ۽ سَنڈيورُونْ: ث. سانڊيَ - سنياڻ - پرداخت. ميڙ سيڙ.

● سَنڈيي ۽ سَنڈيُونْ: ث. گوشت جي ٻُوٽي - تنڙ. گوشت جو سُڪل ٽڪر.

● سَنَرُو ۽ سَنَرا: ذ. صفت. (سن. سَرَلُ). سَنرلو - سدو - ڪڙو. وفادار - سچو. خوش - سرھو - سڪي. تندرست - ٽيڪ - توانو - تازو - مضبوط. خوش رُوءُ - ڪامڪ.

- سَنَرُو ٽِيَنْ: تندرست ٽيڻ - تازو توانو ٽيڻ. خوش ٽيڻ.

● سَنَسارُ ۽ سَنَسارَ: ذ. (سن. سَر = گڏ + سِرْ = سَرَنْ) دنيا - جڳت - جھان - عالم - ومُ - لوڪ - ڪائنات - زمانو - سرشٽي. پرٿوي - زمين. ڪجھ جو ھڪ نالو.

● سَنگِيٽو ۽ سَنگِيٽا (ت): ذ. (سن. سَر = گڏ + گِر = ھلڻ) مائٽ - عزيز - قريب - سڱيٽو.

● سَنگِيوُ ۽ سَنگِيا (ٻيلو): ذ. گاھ جو ھڪ قسم.

● سَنگھَ ۽ سَنگھَہ: ذ. (سن. سَنگھ = ميڙ). ميڙ - مجموعو - ٽولي - جماعت.

● سِنگھَ ۽ سِنگھُونْ: ذ. (سن. شِنگھ = سنگھڻ) ڪڪ مان نڪتل گند - ليم (ت).

سِنگِھرُ ۽ سِنگِھرَ: ذ. صفت. سنگھ وھائيندڙ - ليڊر.

● سِنگھَ ۽ سِنگھَہ: ذ. صفت. (سن. سِنھَہ = شينھن). شينھن - شير. بھادر - پھلوان - دليسر - طاقتور. (اسم خاص). گرو گوبند سنگھ جو ٻوٽلگ - سيک - سيک قوم جو لقب - سکن جي مالن ۾ پنجاب ايندڙ لفظ. (راءِ سينگھ - امر سنگھ وغيره).

Gul Hayat Institute

● سُنگھہ ۽ سُنگھہَ: ذ. ڏاڙهه ولوڙڻ جي مالڏاڻيءَ جو هڪ پُرزو.

● سُنگھا ۽ سُنگھاڻُونُ: ث. (سن. سَمر = گڏ + گره = جهلڻ) ٻار جي ڄڻڻ ۾ پيدا ٿيڻ جي حالت - حمل - سنگا - سَڪا - پيٽ. گرپ - ڳيهڻ.

= سُنگھارَهَڻُ: مصدر. آميدواري يا حمل ٿيڻ - ٻار جو ڄڻڻ ۾ پيدا ٿيڻ - پيٽ ٿيڻ - گَرَپُ ٿيڻ - گپ ٿيڻ - سنگارهڻ.

● سُنگھارَ ۽ سُنگھارُونُ: مارڻ يا ناس ڪرڻ جي حالت. (سن. شرنگل = ڪڙي) نديو زنجير. (اسم خاص). ڪاري ۾ رهندڙ هڪ ذات جو نالو.

● سُنگھارُ ۽ سُنگھارَ: ذ. [سن. شِرنڪَل = زنجير) سَنگهر - اشڪيل - زنجير. [سن. سنگهر = ڏَڻ + آر = وارو) ڏڻ وارو - ڏاڙُ - مال ڇارينڏڙ. مارو.

"سنيوڙو سيڻاهه سين، سيکهو رَسُ سُنگھار" (شاهه).

مال جو ڇاڪو. داناءُ - ڏاهو. ڪوڻائي - هم وطني. ڀلوان. محبوب. خوبصورت - وٽندڙ. (ث. سنگهار ۽ سنگهاريُون). اسم خاص. تعلقي ڪيري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

= سُنگھارِڪُ ۽ سُنگھارِڪا: ذ. صفت. سنگهارن جو - مارُن جو - مالولدن جو (ث. سنگهارڪي ۽ سنگهارڪيُون).

= سُنگھارَنُ: مصدر. زنجيرن ۾ ٻڌڻ - ٻڌيُون وجهڻ.

● سِنگھارُو ۽ سِنگھارا: ذ. سنگهارو - سِنگهرُ - سُنگهر - سُڪارو - سُڪر - سوڪارو. (اسم خاص). هڪ قسم جو لوهارڪو اوزار.

● سِنگھاڙُو: اسم خاص. هڪ قسم جو ميوو - ٻاڦي قُل - سنگهوڙو.

● سُنگھارڪيُ: اسم خاص. تعلقي شاهبندر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُنگھاسَنُ ۽ سُنگھاسَنَ: ذ. (سن. سنهاسن. هـ. سنگهه + آسڻ =) سنگاسن - تخت - گادي. (اسم خاص). مها راجا وڪرماجيت جو تخت.

● سُنَگھَتُ ۽ سُنَگھَتَ: ذ. (سن. سَنَڪَتَ = سوڙهو - تنگ) ويگهن. آفت - مصيبت. اڏڪ.

● سُنگھَرَ ۽ سُنگھَرونُ: ث. (سن. شِرنڪَل = زنجيري). زنجير - سلاسل. لوهه جو گول ڇلو جيکو جيهرٽي کي قابو ڪندڙ. چڙي ٻڌڻ لاءِ لوهه جو زنجير، چڙو - گهنڊ - چڙي - ڪَرُڪو.

= سُنسارِڪُ ۽ سُنسارِڪَ: ذ. صفت. سنسار وارو - دلياوي.

= سُنسار ۾ گهڙڻُ: ٻيدا ٿيڻ - جنم. بلوغت ۾ رسڻ. دنيا جي وهنوار کان واقف ٿيڻ. نئين شادي ٿيڻ. عقل وارو ٿيڻ.

= سُنسارِيُ ۽ سُنسارِيُ: ذ. صفت. جهان سان لاڳاپو رکندڙ - لوڪ - دنياوي - جهان جو.

● سِنسارُ ۽ سِنسارَ: ذ. [سن. ششومار: ف. سوسمار] پاڻيءَ جي جانورن جو هڪ قسم - سِسُمرُ - سِنسارُ.

● سُنسانُ ۽ سُنسانَ: ذ. رڻُ - بيابان - اڻ وندڙ جاءِ - هُو جي جاءِ - ماڻ - سانت - سُن - نوائي - سانيتڪائي - مائيٽائي - ماڻائي. (ذ. صفت). ويران - غيرآباد - آجڙ - سُڃو - پڙپاليگ - برباد - وسوڙو - مغموم - اداس - مايوس. خوفناڪ - ڊيڇارينڏڙ - انڌيري (رات). (ظرف). چپ ۾ - ماڻ ۾ - خاموش.

= سُنسانُ ڪَرَنُ: آجڙ ڪرڻ - ويران ڪرڻ - غيرآباد ڪرڻ. بي آرام ڪرڻ - اداس ڪرڻ.

= سُنسانُ هُجَنُ: آجڙيل هڻ - خالي هڻ - اداس هجڻ. چُپ چاپ هجڻ - خاموش هجڻ.

● سُنسِتا ۽ سُنسِتائُونُ: ث. (سن). جماعت - ٽولي - گروهه - مندلي.

● سُنسِڪارُ ۽ سُنسِڪارَ: ذ. [سن. سَمر = گڏ = ڪر = ڪرڻ] هندن جي ڪِريا ڪرم ڪرڻ جي هڪ رسم. ريت - رسم - رواج. اثر - تاثير. خيال. طبع - نشان - ٽهو - ڏاپُ - ڇاپُ. ڪَڪَرُ. سنسارُ.

● سَنْسِكِرْتُ: ث. صفت. [سن. سَمْ = چڱو + كرت = كيل: سَنْكِرْت > سَنسكرت > سَنسِكرت] خبرداريءَ سان برابر ٺاهيل - هٿراڏو - برابر - پُوري - بهترين - عُمدي. سينگاريل. پاڪ - مقدس. فائق - افضل - اُچي - اعليٰ. (اسم خاص). هندستان جي هڪ قديم ٻوليءَ جو ٻالو (جا گرامر جي اصولن تي پوريءَ طرح سان ٺهيل آهي).

● سَنْسُوءَ سَنْسا: ذ. [سن. سَنْشيه = سَنْسو] انديشو - شڪ - گمان - وَهم - پَرم - وسوسو - سند يهڙ - ڪُنڪو - اجايا خيال - شِرڪُ - اتي وشواش - ايمان باطل. خوف - ڀؤ - ڊَپُ - ڊِڄُ - هراسُ - ڊاءُ. انتظار - اوسيڙو - اوارو - هيڏ ڪ - دُٻِڏو - شوشو.

- سَنْسائيُ ءَ سَنْسائيُ: ذ. صفت. وشوامي - وهمي - پرمي - شَڪي - ڪُنڪائي.

- سَنْسَئيُ ءَ سَنْسَئيُ: ذ. صفت. سَنْسو كنڊ - پرمي - وهمي - شڪي - وِسِوسيو - وِسواسي - گمائي - شڪائتو. بي ويساهو - اڻ وسهڻو - پرم پولڙو - سنسي كاڏو - باطل پرست - ديو ٻُوجاري. فكرمند.

● سَنْكُ ءَ سَنْكَ: ذ شوق - اشتياق - حُب - لاڙو - قُرب. خيال - ويچار.

● سِنَكَ ءَ سِنَكُنُ (ث): ث. اشارو - ڏَسُ - پتو. آهيچاڻ - نشاني.

● سَنْكا ءَ سَنْكائنُ: ث. [سن. شَنْكا = شَكُ] شَڪُ - گمان - وهم - انديشو. پرم - سنسو - سند يهڙ - وسوسو. نامعلومي - اڻ ڄاڻائي. ڊٻڏو - ڇڪتائي. ترڪ - اعتراض. [سن. سَمْ = گڏ + گرهه = جهلڻ] هار جي ڳيهڻ ۾ سرجڻ واري حالت - اميد واري - حَمَلُ - سنگها.

● سَنْكَتُ ءَ سَنْكَتَ: ذ. [سن. سنكت = مشكل] مشكل - مشكلات - تكليف - دقت. خفو - هلاكي - درد - ايڏا - سُور - اهنج - ايذاءُ. هيبت. دكُ - افسوس. شامت - مصيبت. لڇاڳ - بدبختي - ڪر بختي. ڪوت - كجاڻي - قدُو - هٺڪ - جهوپو - جهيبي - چيبي - رنڊبو - وگهن - رنڊبڪ - روڪ - جهلَ - اٽڪ - ٻَلَ - روڙو - اڏ - چيڏڪُ. رنجش - چيڙ. وهم - گمان - وسواس - شَڪُ - گمان - سَنْكا.

● سَنْكَ ٻُشْپيُ: ذ. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻسارڪو وڪر. ٻوٽيءَ جو هڪ قسم (خشڪ زمين تي ٻيدا ٽيندڙ، ٻَن نندا، رنگ دولهين جهڙو، گل جو رنگ اڇو، ڳاڙهو، ۽ ليلو. ذائقو تكو كاسارو).

● سَنْكَرَ ءَ سَنْكَرونُ: ث. (من) زنجير - سينكلي - سنگهر - جنجير.

● سَنْكَرُ ءَ سَنْكَرَ: ذ. صفت. آزاد - چٽل - چڙواڪ.

● سَنْكَراتِ: ث. [سن. سم = گڏ + كرم = هلڻ] سج جي ٻُرجن مان لنگهڻ واري حالت.

● سَنْكَڙَ ءَ سَنْكَڙونُ (ث): ث. [سن. سَنْكَل] زنجير - سنگهر. آٺ جي پيرن ۾ پائڻ جو زنجير - ڏانوڻ.

● سَنْكَلْپَنُ: مصدر. [من. سم = كَنْپَ = ڏاهڻ] هٿ ۾ پاڻي جهلي قسم كڻڻ - پيرن ڪرڻ - وعدو ڪرڻ. سُنكا ڪرڻ - مَنَتَ ڪرڻ - مڃتا ڪرڻ - باسَ ڪرڻ - باسڻ. (ع. سنكلپَ) ذ. خواهش - اڇا - مرضي. احتياج - ضرورت - گهرج.

- سَنْكَلْپَ ءَ سَنْكَلْپُونُ: ث. مِنٽ - نذر - باس - سُنكا. دانُ پُڃ - خير خيرات. گهوت ۽ ڪنوار جي قبوليت - هائو. مرضي - اڇا - خواهش. خوشي - چاهه - آرزو. شوق.

- سَنْكَلْپَ ڪرڻ: عهد ڪرڻ - انجار ڪرڻ. ليٽ ڪرڻ. دان ڪرڻ - خيرات ڪرڻ - خدا ڪارڻ ڏيڻ. وقف ڪرڻ.

● سَنْكَلِيُ ءَ سَنْكَلِيونُ (ث): ث. [من. شِرِنْكَلَ = زنجير] زنجير - سنگهر - لِيئرُ. ڪچيءَ پائڻ جو هڪ ڪپڙو.

● سَنْكَنُ (ل): مصدر. [سن. شَنْكا = ڊپ] ڊڄڻ - ڊپ ڪرڻ - خوف ڪرڻ. ڏکڻ - ٽوڪڻ. ڪٽني ڪرڻ - فڪر ڪرڻ. جيئن:

Gul Hayat Institute

"کنڌي ۽ آيا کيترا سيٽايا سَنْکَن"
(شاھ).

- سَنْکو ۽ سَنْکا: ذ. ڊپ - ڏوڪ. ڊج. آڌکو - گھٽي - فکر. انتظار - آٽنڊ.

● سَنْکُو ۽ سَنْکا: ذ. [سن. شرنْکَل = ڪڙي] زنجير - سنگھر - ليئر. زمين جي ماپ ۾ ڪم ايندڙ هڪ اوزار.

● سَنْکُوچ ۽ سَنْکُوچَ: ذ. (سن) شرم - حياءَ - لج - سَرَ. حيجاب - لحاظ. وهم - وَسواس - شڪ - گمان. هيڏ ڪَ - انديشو - ڊپ - ڏوءَ. خيال. افسوس - ملال - رنج.

● سِنْکونا: ث. ذ. وڻ جو هڪ قسم (ملبريا جي بخار ۾ دوا ٺاهڻ ۾ ڪم ايندڙ وڻ) - ڪونين جو وڻ.

● سَنْکَ ۽ سَنْکَ: ذ. [سن. شَنْکَ = ڪوڏ] ڪوڏ - نادَ. آواز ڪيڏ جو هڪ اوزار - توتارو - سِڱ. واجو. جيئن:

"سامي ڪٽي سَنْکَ، وڃائي وات ٽيا"
(شاھ).

(سن. شِنْگھ = شينھن) جانور جو هڪ قسم - شهر - شينھن (ڏاھس نامو). ڪيڙي يا ڪنڊي وڻ جو پَنَ (ث). [سن. شَنْکُو = هڪ سؤ ٽيڪرب] انگن جي ڳڻپ جو هڪ ڏاڪو - ۱۰۰ ٽيڪرب - ڏھ لک ارب.

- سَنْکِي ۽ سَنْکِيَ: ذ. صفت. سَنْکَ وڃائيندڙ.

● سَنْکَ: ذ. سڙيل سڙدي جا هڏا - سنڪي.

- سَنْکِيَ: سڙيل سڙدي جا هڏا.

● سَنْکِيا: ث. (سن). انداز - تعداد - ڳاڻيتو - جوڙ.

● سَنْکِيلي ۽ سَنْکِيلِيُونْ (ث): ث. صفت. مري ويل حاميل عورت - ڏُکي - ڪورهاري.

● سَنْکِيني ۽ سَنْکِنِيُونْ: ث. [سن. شَنْکِنِي] عورت جي چڻ قسمن مان هڪ قسم (قد ۾ گھو، سھڻي، چيڙئين اکين ۽ ڏگھن وارن سان، ڳچيءَ ۾ ٽي گھنج، زوڪ رڃ، طبيعت عاشقاڻي، بدن ۾ ڏ ٽلهي ڏ سنهي، ڏيڪ ويڪ ۽ طبيعت ۾ شيطان نفساني خواهش ڏانهن مائل).

● سَنْکِيو ۽ سَنْکِيا: دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پسارکو وکر - هڪ زهريلي دوا - سَنْکِئو (ت).

● سَنْگ ۽ سَنْگَ: ذ. [ف. سنگ = پھچڻ] پٿر - پھچڻ - سُنڪو - هَنجر. پوک جو چوٽيءَ وارو حصو - سِٽو. ڳڻون جي ڇڻ جي ڇڙي وارو ڇھڪتو. مڇيءَ جو هڪ قسم، بنا چلڙن جي، ويڪر انڪل چار آڱر، رنگ ڪارو، ٻت تي اڇا ٽڪا، قد ۽ ڪان ڇھ فوٽ. وزن - بار. عزت - وقار.

- سَنْگ آسْتانْ: ذ. سنگ + آستان = جاءِ] چائٽ جو پٿر - دروازه جو پٿر.

- سَنْگ آسْوَدْ: اسم خاص. [ف. سنگ + ع. آسْوَد = ڪارو] ڪعبي جي ديوار ۾ لڳل هڪ مقدس ڪارو پٿر.

- سَنْگ آهَنْ رُبا: ذ. [ف. سنگ + آهن = لوهه + ربا > ربودن = قُرڻ] پٿر جو هڪ قسم - لوهه کي چڪيندڙ - مقناطيس - چقمق.

- سَنْگائِيڻْ: سنگ ڪيڏ - مورچل.

"حمل چئي هيءَ دلڙي سنگائي سورن".

- سَنْگ بَاسِيْ: ذ. پٿر جو هڪ قسم، ٻن رنگن سان، ڳاڙهي رنگ وارو الور جي جبلن مان ملندڙ ٻيٽليرو يا ڳاڙهيڙو گوالبار - تانتپور - فتح پور سيڪريءَ جي علائقن ۾ ٿيندڙ، ٻيو لالو ڳاڙهو پٿر (نمونو دهليءَ جي لعل قلعي ۾ لڳل).

- سَنْگِ بُصَرِيْ: ذ. پٿر جو هڪ قسم، دوا طور استعمال ٿيندڙ. هڪ پسارکو وکر.

- سَنْگ پاتِري: ذ. پٿر جو هڪ قسم، سهري رنگ جو سخت ڪشمير علائقي مان لهندڙ.

- سَنْگتراشْ ۽ سَنْگتراشَ: ذ. [ف. سنگ + تراشي > تراشيدن = ڪرڻ] پٿر ڇلينڊڙ. پٿرن کي ڇلينڊڙ - پٿرن کي گھڙيندڙ - پٿر ٽڪڻ وارو - پٿرن جو ڪم ڪندڙ - سيلاوت - سيلاٽو - ڪوٽبي.

- سَنْگتراشِيْ ۽ سَنْگتراشِيُونْ: ث. پٿر تي چٽ ساليءَ جو ڪم - پٿر مان ڪنهن شيءِ جي بت وغيره ٺاهڻ جو ڪم يا هُنر - نقاشي.

- سَنْگ پارَسْ: ذ. پٿر جو هڪ قسم - لوهه کي لڳڻ سان سون بنائيندڙ پٿر - حجرالحڪيم.

Gulf Hayat Institute

= سَنگ پُشْتُ ۽ سَنگ پُشْتَ: ذ. [ف. سنگ + پشت = پٺي] پٿر جهڙي سخت پٺيءَ سان ڀاڱيءَ جو هڪ جانور - ڪڇي.

= سَنگ جَراحْ: ذ. [ف. سنگ + ع. جراح > جَرَحَ = هُنَ زخم ڪيو] پٿر جو هڪ قسم ميڙ مان نڪرندڙ، نرم ۽ چمڪندڙ، نوشادر يا پين دوائن ۾ ماري زخم لاءِ دوا طور استعمال ڪيندڙ هڪ پسارڪو وڪر.

= سَنگ جَراحَتْ: ذ. [ف. سنگ + ع. جرح] پٿر جو هڪ قسم، زخم لاءِ دوا طور ڪم ايندڙ.

= سَنگ چَقْماق: ذ. پٿر جو هڪ قسم، ڪشمير علائقي مان لهندڙ.

= سَنگ خارا: ذ. نيري رنگ تي، پٿر جو هڪ قسم، دکن علائقي ۽ اراولي ٽڪرين مان لهندڙ - سنگ غلول.

= سَنگِ دام: ذ. پٿر جو هڪ قسم، رنگ سفيد جٽادار، ڪشمير علائقي مان لهندڙ، عمارتن ٺاهڻ جي ڪم ايندڙ.

= سَنگْدِلْ ۽ سَنگْدِلَ: ذ. صفت. [ف. سنگ + دل] پٿر دل وارو - ڏاڍي دل وارو - سخت دل - ڪٺور - ظالم - بيدل - بي رحم - بي قياس - ڏالماسُرُ - قهار - ڪاسائي - ڪٺيل - نيردائيُ. شوخ محبوب - بي پرواهه معشوق.

= سَنگْدِلِيُ ۽ سَنگْدِلِيُونْ: ث. پٿر دلي - ڏاڍائي - بي رحمي - بي قياسي - ڪنورائي. بي پرواهي.

= سَنگ دامَرْ: ذ. پٿر جو هڪ قسم، ڳاڙهيڙو، سخت، فتح پور جي ويجهو دامر شهر جي ڪاڻ مان ايندڙ، چڪين ۽ روهين ٺاهڻ جي ڪم ايندڙ.

= سَنگ راسِيخ: ذ. پٿر جو هڪ قسم، رنگ ڳاڙهيڙو، اولاسار ۽ تامي مان ڪڍجي دوا طور استعمال ڪيندڙ. هڪ پسارڪو وڪر.

= سَنگِ راهَ: ذ. رستي تي ويل پٿر، مسافرن کي تڪليف ڏيندڙ - سدِ راهه - مالع. رڪاوٽ - روڪ - رلبڪ.

= سِنگ رُخام: ذ. سنگمرمر پٿر جي قسم جو هڪ نرم رنگين پٿر (عمادالدوله جي مقبره ۾ ڪم آيل).

= سَنگْ ريزَهْ: ذ. [ف. سنگ + ريزه > ريختن = هارڻ] پٿر جي پوڙ - ريتي - ڪڪري - ڪنڪري - بجري.

= سَنگْ زَنارِيُ: ذ. [ف. سنگ + زنار = آتش پرستن جي مٽي] پٿر جو هڪ قسم، رنگ ڪارو ۽ اڇو، نهايت سخت، تسبيح جي مٽين ٺاهڻ ۾ ڪتب ايندڙ.

= سَنگِ زَهْرَ مُهْرَهْ: ذ. [ف. سنگ + زهر + مهره = ڦهڻ جو گول ٽڪرو] پٿر جو هڪ قسم، رنگ سائيرو، پوچيءَ ۾ ڪم ايندڙ، زهر جي اثر کي ختم ڪندڙ.

= سَنگْسار: ذ. [ف. سنگ + سار = پريل] پٿر هڻي مارڻ جي سزا - زانيءَ لاءِ شرعي سزا.

= سَنگْسارْ كَرَنْ: پٿر هڻي مارڻ جي سزا ڏيڻ.

= سَنگْ ساز ۽ سَنگْ ساز: ذ. [ف. سنگ + ساز > ساختن = ٺاهڻ] پٿر جو ٺاهيندڙ يا درست ڪندڙ - سنگتراش.

= سَنگْ سِتارا: ذ. [ف. سنگ + ستاره = تارو] پٿر جو هڪ قسم، رنگ سونهري، ستارن ٽڪن سان، منڊين جي ڇڻ ٺاهڻ لاءِ ڪتب ايندڙ.

= سَنگْ سُرْخْ: ذ. [ف. سنگ + سُرْخ = ڳاڙهو] پٿر جو هڪ قسم - ڳاڙهو پٿر.

= سَنگْ سُرمَه: ذ. [ف. سنگ + سرمه = اکين ۾ پائڻ جو قاتو] سرمي جو پٿر.

= سَنگْ سَلاجِيتْ: سلاجيت پيدا ڪندڙ، پٿر جو هڪ قسم، دکن ۽ صوبي بهار ۾ لهندڙ، دوائن جي ڪم ايندڙ.

= سَنگْ سُلَيْمانِيُ: ذ. پٿر جو هڪ قسم، رنگ اڇو، نهايت ڪمياب، تسبيح جي داڻن ٺاهڻ جي ڪم ايندڙ.

= سَنگْ سَماقْ: ذ. [ف. سنگ + ع. سماق > سَمَق = وڏو هٽ] پٿر جو هڪ قسم، نهايت سخت ۽ صفيه، ڪهڻي قيمت وارو.

Gul Hayat Institute

■ سَنگ شَجر: ذ. [ف. سنگ + ع. شجر = وڻ] پٿر جو هڪ قسم، جنهن ۾ وڻ جي شڪل ڏسجي، اڪثر درياءَ يا سمنڊ مان نڪرندڙ، صبح جي ڪرڻن سبب، وڻ جي پاڇي پوڻ سبب اها شڪل اختيار ڪندڙ، اڪثر ليربداندي‌ءَ مان لهندڙ.

■ سَنگ ڪَيَانُ وڏائي ڏيکارڻ - آڏو ڪرڻ اقبال ظاهر ڪرڻ. مشهور ٿيڻ. فورا ٿيڻ. آنُ ڪيڻ.

■ سَنگ لاخَ ۽ سَنگ لاخُونُ: ذ. (ف). پٿر واري زمين يا جاءِ - سخت زمين. (صفت). سخت - مشڪل - ڪٺن - دشوار.

■ سَنگ لَرزانُ: ذ. [ف. سنگ + لرزان < لرزيدن = ڏڪڻ] پٿر جو هڪ قسم - لوڏي مان لڏي ويندڙ، لچڪيدار. وارياسو پٿر - پُورو پٿر.

■ سَنگ لَوحُ: ذ. [ف. سنگ + ع. لوح = تختي] وفات جي تاريخ ۽ سن هٿي، تربت يا قبر جي سيراندي‌ءَ کان رکيل پٿر - تربت جو پٿر.

■ سَنگ ماهيُ: ذ. [ف. سنگ + ماهي = مڇي]. پٿر جو هڪ قسم - مڇيءَ جي شڪل مان نڪرندڙ، گڙده جي سور لاءِ مفيد.

■ سَنگ مَثانه: ذ. [ف. سنگ + مثانه] پٿر جو هڪ قسم، پيشاب واري هنڌ پيدا ٿيندڙ پٿر - پٿري.

■ سَنگ مَرُ مَرُ: ذ. هڪ قسم جو آڇو چڪيدار قيمتي پٿر - عمارتن وغيره ۾ ڪم ايندڙ.

■ سَنگ مَرُورَ: سنگ مرمر.

■ سَنگ مَزار: ذ. [ف. سنگ + ع. مزار = تربت]. تربت جو پٿر - سنگ لوح.

■ سَنگ مُوسَيٰ: ذ. خوشنما ڪارو پٿر.

● سَنگ يَشمُ: ذ. هڪ قسم جو عمدو پٿر - زبرجدُ.

■ سَنگ يَشبُ: ذ. سائيرڙي رنگ جو هڪ قيمتي پٿر، دل هموار جي بيماري لاءِ استعمال ٿيندڙ.

● سَنگ: ذ. [سن. سم = گڏ + کر = هلڻ] سنگت - صحبت - دوستي - ياراني. گاڏيپو - لاڳاپو - ناتو - ملاوت - واسطو - ملائي - گڏ جائي - همراهي - ميل - ميلاپ. محبت - پيار - پائيداري - شراکت - پنگت - سات. جماعت - سٽ - سَنڀلي - مجلس - سڀا. (سن. شنکا = ڊپ) ڀؤ - خوف - ڊپُ - ڊاءُ.

■ سَنگَتَ ۽ سَنگَتُونُ: ث. دوستي - ياري - ناتو - گانڍاپو - سُهڻ - ٻڌڻ - ٻانڌو - ٻَڌُ - ملاوت. صحبت - محبت - الفت - رفاقت - شراکت - همراهي - ميل - ميلاپ. جماعت - پنچات - ٽولي - سنگُرُ - سڀا - مجلس - ڪميٽي - ميڙ - ياري - جٿو - گروه.

■ سَنگَتِ رَکڻُ: ميلاپ رکڻ - دوستي رکڻ - ياري رکڻ. ٻڌيءَ ۾ رهڻ.

■ سَنگَتِ ڪرڻ: ميل ميلاپ ڪرڻ - دوستي ڪرڻ - سات ڏيڻ. گڏ هلڻ.

■ سَنگَتِ وِهارَنُ: ڏرمي راڳ ٻڌڻ لاءِ سنگت وارن کي ڪٺو ڪرڻ يا گهرائڻ - سنڀلي کوائڻ.

■ سَنگَتِيُ ۽ سَنگَتِيُ: ذ. سنگت وارو - دوست - يار - سنگت ڪندڙ. همدرد - ساٿي - صحبتي - ميلاپي - ميلنسارُ. رفيق - پيارو. گڏ هلندڙ - همراهه. تعلق وارو - لاڳاپي وارو.

■ سَنگَتَ جُو پَرَ سَنگَتَ هُئُ: ذ. صحبت جو اثر هئڻ.

■ سَنگَتُ چڏَنُ: دوستي ٽوڙڻ - سنگت چڏڻ.

■ سَنگَتُ ساهيڙُ: دوستي گڏيڻ - ناتو رکڻ - تعلقات پيدا ڪرڻ.

■ سَنگَتُ سِيا پُو ٿيڻُ: سائٽي ٿيڻ - لاڳاپو ٿيڻ - رشتو قائم ٿيڻ - تعلق قائم ٿيڻ يا پيدا ٿيڻ.

■ سَنگَتِيُ ۽ سَنگَتِيُ: ذ. سنگ وارو - سات وارو - ساٿي - ميلاپي - سنگتي - دوست - يارُ - صحبتي. همراهه - رفيق. سازُ (سارنگي وغيره) وڄائيندڙ - سازندو. سازُ. وارن کي ٻڌڻ جي سُٽ يا پشم جي سڳي - گُٿُڻ (ٻيلا). زيور جو هڪ قسم، چير سان سيناڪاري، ڪنڪڻي يا چوڙي جي ٻالهين جي متڀين هامي پنجين چوڙي بعد پيهندڙ.

Gul Hayat Institute

● سينگٽ ۽ سِنگَتَ ؛ ذ. [سن. سِنهَ = شينهن] سِکن جو لقب، نالي جي پويان ايندڙ. مثلاً "اجيت سنگ" شينهن - بهادر - سورهيه. برج آسَدُ - آسمان جي پنجين راس.

● سُنگٽ ۽ سُنگَتَ ؛ ذ. [سن. شاکَ = محصول] هڪ قسم جي ديَل، بلوچستان جي مَري، بگٽي، رلدي، لاشاري، لغاري، مزاري، کوسه ۽ بروهي بلوچن جي سردارن طرفان ڏنهنجي قوم کان وصول ڪرڻ ۾ ايندڙ ديل - محصول - ڏاڻُ. ٽولو. ايئس سان ٽهيل گهگهي جي شڪل تي ڪارو. جبل جي ماڻرين ۾ جوئر ۽ باجهريءَ جي سنگن کي لٽي گڏ ڪرڻ لاءِ استعمال ٿيندڙ. گديا - مقعد (ل).

- سُنگائِنُ ؛ مصدر. کستڻ ڏيئڻي لاءِ ترسائڻ - سنگ يا محصول وٺڻ لاءِ ماڻهن کي ترسائڻ.

- سُنگٽ پَرَڻُ ؛ محصول پرڻ - ڏاڻُ پرڻ.

- سُنگٽ ڏِيَڻُ : سنگ پرڻ.

- سُنگَڻُ : مصدر. کستڻ، ڏاڻ يا سنگ لاءِ ماڻهن جو ترسڻ. آگهاڙي ڪرڻ - ديل وڃڻ. وصولي ڪرڻ.

- سُنگٽ سَعافُ ٿِيَڻُ : ديل معاف ٿيڻ. نجات ملڻ - چوٽڪارو ملڻ.

● سَنگا : ث. [سن. سَمُ = گڏ + گره = جهلڻ] گرپ - پيٽ - آميدواري - حَمَل. (حرف جر). سنگ - ساڻ - گڏ.

● سَنگار ۽ سَنگارُنُ (ڪ) : ث. ڪم ڪار جي ڇاڻو عورت.

● سينگارُ ۽ سِنگارَ : ذ. [سن. شرنگار = ناهه ٽوهه] سينگار.

● سَنگاسَنُ ۽ سَنگاسَنَ : ذ. شاهي تخت - گادي ۽ جو هنڌ - سنگهاسن - راج گَدِيُ. (اسم خاص). مهاراج وڪرمادتيه جو تخت.

● سَنگاسيُ : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو، اڪثر حيدرآباد، ڪراچي ۾.

● سَنگانيُ ؛ اسم خاص. ضلع دادو ۾ هڪ ٽڪريءَ جو نالو.

● سينگاهيُ ؛ مصدر. [سن. سَ = سان + هِنسُ = مارڻ] مارڻ - ناهود ڪرڻ - فنا ڪرڻ - هلاڪ ڪرڻ - ڌاهڻ - چٽ ڪرڻ.

● سَنگائيُ ؛ ث. مصري جو هڪ قسم - سنگائي مصري.

● سَنگيتڙوُ ۽ سَنگيتيڙا ؛ ذ. ميوي جو هڪ قسم - نارنگي - ترنج.

● سَنگَتَ ۽ سَنگَتَ ؛ ذ. (سن). هندن جو اصطلاح - ڪنهن گرهه جي راس ۾ اچي وڃڻ واري خاص حالت. (سن. سنڪٽ = مشڪل) تڪليف - مصيبت - مشڪلات - سختي. درد - سُورُ - غم.

● سَنگِجَرُ ۽ سَنگِجَرَ : ذ. صفت. معروف. مشهور.

● سَنگِجَنُ ؛ مصدر. [سن. شنکا = ڊپ] ڊهڻ - ڊڄڻ - ڪنبڻ - ڪيپائڻ.

● سَنگچُورِ ۽ سَنگچُورونُ ؛ ث. لانگ جي هڪ ذات - ڀهڻ ڊاريندڙ لانگ - وِسيهَرُ - وِکرُ - زهريلو نانگ. پائيءَ جو وڏو ڏگهو چوڙسنگ.

- سَنگچُوڙُ ۽ سَنگچُوڙُونُ ؛ ث. سنگچُورُ.

● سَنگَرَ ۽ سَنگَرونُ : ث. [سن. سَرلگل = ڪڙي - زنجير] ٻنيءَ جي چوڌاري ڏنل پٿرن جي پٽ. لشڪر پناهه - خندق - ڪاهي - مورچو. هڪ قسم جو زنانو زيور. زنجير.

● سِنگَرُ ۽ سِنگَرَ : ذ. (انگ Sing = گائڻ). گائيندڙ - گويو. (ل) سِگن وارو.

● سِنگَرَ ۽ سِنگَرونُ (ت) : ث. مانڊاڻيءَ جي هڪ قسم جي ڪاٺي، مائيءَ جي منهن تي رکڻ ۾ ايندڙ ٻني پاسن ٽوڙي سان بدل ۽ ٽوڙيون ڏهري سان بدل - سنجهرو (ل). (انگ). ڪپڙي سيڻ جي مشين جو هڪ مارکو.

● سَنگيراهَ ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سَنگيراسيءُ ؛ اسم خاص. ٿر ۾ رهندڙ مسلمانن جي هڪ ذات جو نالو.

Gul Hayat Institute

● سَنڌگيراشي ڊ: اسم خاص. ٿر ۾ رهندڙ ٺڪرن جي هڪ ذات جو نالو.
● سَنڌگيرائڻ ۽ سَنڌگيرائيشُون ڊ: ث. [سن. سم = گڏ + گرَ = هلڻ] سيڃ جي راسين سان لنگهن واري حالت - سَنڌگيرانت.
● سِنڌگيرالَ: ث. ول جو هڪ قسم، گاهه طور ڪم ايندڙ، ڦرين سان - سيگرال.
● سَنڌگيرائي ڊ ۽ سَنڌگيرائيشُون ڊ: ث. ڪتاليون - پيشُون (پيلا).
● سَنڌگيرامُ ۽ سَنڌگيرامَ: ذ. جنگ و جدل - يڌ - لڙائي - فساد. جهيڙو - وڙهه - جنڊ.
● سَنڌگيرڻُ (ڪ): مصدر. ڪوهه. جو پاڻي آپائي چڏڻ تہ وري ٺڪرڻ - سيمَڻ.
● سَنڌگيرو ڊ ۽ سَنڌگيرا (ڪ): ذ. ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم، ٻنان چلر جي، رنگ ڪارو، بدن گول ۽ قد انڪل ڏيڍ ڪان ڦنڊ فوٽ.
● سِنڌگيرَهَڻُ: مصدر. گڏ ڪرڻ - سيڙڻ - چونڊڻ.
- سَنڌگيرَهُ ۽ سَنڌگيرَهَ: ذ. گڏ ڪيل مواد.
● سَنڌگَري ڊ ۽ سَنڌگَريُون ڊ (ٿ): ث. هڪ ڏٺ جو قسم، ڪنڊيءَ جو ميوو - ڪوڪو - ڪرندو - سڱري (ت).
● سَنڌگيڙاسي ڊ: اسم خاص. ٿر ملڪ ۾ رهندڙ راجپوتن جي هڪ ذات جو نالو.
● سُنڌگيڙي ڊ ۽ سُنڌگيڙيُون ڊ: ث. پڪل ۽ ڏيڙيل ڪڇ جي ڪوڪڙي جي ڪَلَ.
● سَنڌگَسُڻو ۽ سَنڌگَسڻا (ل): ذ. ڪارڪ.
● سِنڌگيلَ ۽ سِنگيلَ: ذ. [انگ. Single = اڪيلو] اڪيلو - مجرّد. سِنگُنَلَ ڊ (ريلوي جو). هٿ - سلام. هاڙهي جبل (بلوچستان) ڪان اڀتي ۽ منزلون، هڪ وڏو سنگل پيو ٽنيءِ و سنگل. منڊي ۽ نهري سان ڇڻ جي ٺڪرن سان ڳنڍيل ڪاٺ جا ٻ ٽُڪر.
● سَنڌگَمَ ۽ سَنڌگَمَ: ذ. [سن. سنگم: سم = گڏ + گم = هلڻ] ٻن يا ڀن ڪان وڌيڪ دَرياهن يا وڻن جي ملڻ وارو هنڌ.

● سَنڌگَڻُ (ل): مصدر. [سن. سمَ = گڏ + گَم = هلڻ] سنگ ڪرڻ - ميلاپ ڪرڻ - سنگت ڪرڻ - دوستي رکڻ. اصحيت ڏيڻ. [سن. شنڪا = ڊپ] ڊ ڄڻ - خوف ڪرڻ - ڊپ ڪرڻ - پَڙ ڪرڻ. مڙڻ - هَٽَڻ. گُمان ڪرڻ - گُمان وارو ٿيڻ - شڪ ڪرڻ - شڪي ٿيڻ. تيار ٿيڻ.
- سَنڌگائيتو ڊ ۽ سَنڌگائيتا: ذ. ڊڄڻو - ڊيڄُو.
● سَنڌگُو ۽ سَنڌگا (ل): ذ. زيورن وغيره رکڻ لاءِ ڪاٺ جو داهلو - سونڪو. (ث. سُنگي ۽ سُنڪيُون ڊ).
● سَنڌگوري ڊ: اسم خاص. مڪران ملڪ ۾ پوڪ تي گذران ڪندڙ هڪ قوم جو نالو.
● سَنڌگيٽ ڊ ۽ سَنڌگيٽَ: ذ. ڳائڻ وڄائڻ، ٽولي ڪري ڳائڻ، گڏجي ڳائڻ وغيره جو ڪم - گهٽن ماڻهن جو گڏيل راڳ - ڳائڻ وڄائڻ ۽ نچڻ جو تماشو - ساز ۽ ناچ سان ڳائڻ جو فن - موسيقي - سازن جي وڄت.
● سَنڌگين ڊ ۽ سَنڌگينُون ڊ: ث. هڪ قسم جو هٿيار - بندوق جي مُنهن ۾ پيل ڏڦو - سنهي ڪاتي. ڪٽار - تمنچو. [ف. سنگين = سخت > سنگ] سخت - مضبوط - ٽوس - ڳرو - ڳورو - پاري - وزني - گران. نازڪ. ٺهڻو - عمدو - خاصو. سنهو - باريڪ - پتلو - مَهيِڻ - هلڪو - ڪاغذي - فصيح - نفيس.
- سَنڌگين پيرين ڊ: ذ. ٺهڻو دوست. ظالم، محبوب.
- سَنڌگينِ دل: ذ. سخت دل - بي رحم - بي قياس.
- سَنڌگينِ سزا: ث. ڳوري سزا - سخت سزا - وڏي سزا.
- سَنڌگينِ مَلمَل: ث. ڪپڙي جو هڪ قسم - هڪ قسم جو نفيس، نازڪ، سنهو ڪپڙو.
- سَنڌگينيُون ڊ ۽ سَنڌگينيُون ڊ: ث. مضبوطي - سختي - پختائي - پڪائي - آستواري. ڪرڪي. ڪنڊيءَ جي وڻ جي ڦري - سيگر ڊ (ڪ). (اسم خاص). بدين تعلقي ۾ هڪ ديهه جو نالو. شهداد پور تعلقي ۾ هڪ ديهه جو نالو. اس ٻيلي ۾.

Gul Hayat Institute

هڪ مقام جو نالو ـ مسئيءَ جي غار ٿيڻ جو هنڌ مسئي غار تي ويئي هئي:
"اچيندو آري، ڪندو سنگهر سور جون".
ـ سَنگهِرِيُ ۽ سَنگهِيريُونُ: ث. سنگهر جو اسم تصغير ـ زنجير ـ جنجير ـ سلا سَنل.
● سِنگهيرُ ۽ سِنگهيرَ: ذ. صفت. مائڻائيءَ کي موکهو ڪري جهلڻ لاءِ ڪاٺ جي مڪڙي.
● سُنگهرَ ۽ سُنگهرَ: ذ. سِنگهارو ـ سُنگهارو ـ سگرو ـ سوگارو ـ سوگارو ـ سُڳارو ـ هڪ قسم جو لوهارڪو اوزار.
● سَنگهروُ ۽ سَنگهرا: ذ. منڊي، سَنِ ۽ ڪهيري کي جهلينڊ ٻنهي پاسن کان رسي ٻڌل هڪ ڪائي ـ سِنگهير. اسم خاص. مڇيءَ جو هڪ قسم.
● سَنگهريُو ۽ سَنگهيريا (ث): ذ. سِنگهيرُ.
● سَنگهڙَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. هڪ ڪوٽ جو نالو. فقير سليمان جو ٻڌايل.
● سَنگهڙَنُ (ڪ) مصدر. وِيڙيَ مان پاڻيءَ جو سيمون ڪري نڪرڻ.
ـ سَنگهيڙِيُ: ث. پاڻيءَ جو سيمون (چشمو). واڌ ـ ويجهه.
● سَنگهرَ ۽ سَنگهرَ: ذ. [سن. سنگر = ميلاپ] سنگر.
● سَنگهڻُ: مصدر. [سن. شِنگهـ = لڪ مان هوا وڻڻ ـ سنگهڻ] ٻُوءِ وڻڻ ـ ساهه وڻڻ. سُٽڪڻ ـ سونگهڻ ـ سرنگهڻ. نڪ صاف ڪرڻ ـ نڪ مان غلاظت ڪيڏڻ.
ـ سِنگهَ ۽ سِنگهُونُ: ث. نڪ جي لڱلڳدار غلاظت ـ لِيرَ (ت). ريزش وارو پاڻي ـ گوبو ـ ٻودو ـ لِيپَ ـ بوگو.
ـ سِنگهاڻيُ: هئي کي ٻوءِ وڻائڻ. سڏڪائڻ.
ـ سِنگهائيُ: ث. سنگهه هڻڻ واري حالت.
ـ سِنگهيرُ ۽ سِنگهيرَ: ذ. صفت. سنگهه وارو ـ لِير وارو ـ گوبر. ٻڇڙو ـ ڪينو. رڻٽو.
ـ سِنگهيروُ ۽ سِنگهيرا: ذ. صفت. سنگهه وارو ـ لِير وارو ـ گوبر. ٻڇڙو ـ ڪينو. رڻٽو.
ـ سُنگهو ۽ سُنگها: ذ. زمين سنگهڻ سان دفن ٿيل دولت کي هٿ ڪندڙ ماڻهو.
● سَنگهو ۽ سَنگها (ل): ذ. ميرون جو ايش يا ڏندـ ڪاتُ (ث). سِنگ ـ شاخ ـ قرن.
● سِنگهوڙُو ۽ سِنگهوڙا: ذ. سنگهاڙو ـ ٻاڻيءَ ڪل هڪ قسم جو ميوو.
● سَنگهيُ ۽ سَنگهيونُ (ل): ث. ڪرائي ۾ ٻاڻڻ جو هڪ زيور.
● سَنگهيڙُ ۽ سَنگهيڙَ (ت): ذ. ٽولو ـ ولر ـ ميڙ. مال جي هڪ ٻئي ٻنيان قطار.
ـ سَنگهيڙَ جو ٽڏو هُجڻُ: ٽهيل ڪم ۾ رلبڪ وجهڻ.
● سَنيمانُ ۽ سَنيمانَ: ذ. [سن. سنمان = عزت] عزت ـ مان ـ آدر.
● سَنيڪائيُ: اسم خاص. هڪ ٻسارڪو وڪر، دوا طور ڪم آيندڙ ـ سنامڪائي ـ سون مڪائي.
● سَنمُکُ: ظرف. [سن. سَم = گڏ + مک = منهن] آهون سامهون ـ روبرو ـ منهن مقابل ـ منهن سمهون ـ حاضر ـ موجود ـ ڪليو ڪلاءِ ـ برابر. پرتل ـ ريڍل. دوستاڻو ـ اخلاص منڊ. واصل ـ سرخرو. سچو ـ معتبر. حسين ـ سهڻو ـ ملوڪ.
ـ سَنمُکُ ٽيڻُ: روبرو ٽيڻ ـ منهن مقابل ٽيڻ ـ سامهون ٽيڻ. رشوت ڏيڻ. سرخرو ٽيڻ. انجام پورو ڪرڻ ـ وعدو وفا ڪرڻ ـ وعدو پارڻ.
ـ سَنمُکُ ڪَرَنُ. روبرو ڪرڻ ـ منهن مقابل ڪرڻ ـ منهن سامهون ڪرڻ. حاضر ڪرڻ ـ پيش ڪرڻ.
● سِنڌُ ۽ سِنڌا (ل): ذ. صفت. ڪيڙ مان ڪيڏي چڊيل ـ گهڻو وقت ڪيڙ لڳل.
● سَنوَاتيُ ۽ سَنوَاتيونُ: ث. (سن. سَواتي = چنبون، چوڏهينءَ جي موقعي تي سَڀ جي وات ۾ ٻوندڙ مينهن جي ٻُوند) سيپَ ۾ ٻولڊڙ مينهن جي بوند، موتي پيدا ڪندڙ.
● سَنوائُو ۽ سَنوائا: ذ. صفت. سنئون ـ سڌو ـ سڌو ـ سولو ـ ايمالدار ـ حساب ڪتاب ۾ پورو ـ بلڪل سچو ـ پورو ـ راستباز ـ ساڪائتو ـ ستياوان ـ سچيو ـ حق حلال جو (ث. سَنوائيُ ۽ سَنوائيونُ).

Gul Hayat Institute

● سَنْوارَڻُ: مصدر. سڌارڻ ـ ٺاهڻ ـ بنائڻ ـ درست ڪرڻ ـ ٺيڪ ڪرڻ ـ سنئين نموليِ آڻڻ ـ اصلاح آڻڻ ـ ترتيب سان لڳائڻ ـ سڌو ڪرڻ ـ هموار ڪرڻ ـ جوڙڻ ـ سينگارڻ ـ سجاوت ڪرڻ ـ سجائڻ ـ براجڻ ـ آرائش ڪرڻ ـ سجلائڻ ـ زينت ڏيڻ ـ سهڻو بنائڻ ـ باقاعدي هلائڻ ـ سڌو ڪرڻ. ملهه وڌائڻ.

ـ سَنْوارَ ۽ سَنْوارُوڻُ: ث. سڌارَ ـ ٺاهه ـ اصلاح ـ درستي. سجاوٽ ـ بناوت ـ ٺاهه ـ نُوهه ـ سينگار. سڌارو ـ ترقي ـ بهتري. "آستاد جي مار پار جي سنوار" مار ـ ڦٽڪار ـ سزا ـ لعنت.

ـ سَنْوارائيُ ۽ سَنْوارائِيُونُ: ث. بناوت جو اجورو ـ ٺاهه نوهه جو عيوضو ـ سجاوت جي مزوري ـ سينگار جي ڪَمِيٽَ.

ـ سَنْوارِيُ ۽ سَنْوارِيُونُ: ث. سڌائي ـ سچائي. سهولت.

● سَنْوارَتَ ۽ سَنْوارَتُونُ: ث. سيرپ ـ سُنَتَ ـ حجامت ـ سيرب ـ بدن جي وارن جي بناوت، ڏاڙهي، سڃن، بغلن، زير ناف وغيره جي حجامت.

ـ سَنْوارَتَ ڪَرَنُ: ڏاڙهي ٺاهي ٺيڪ ڪرڻ. زيرناف لاهڻ.

ـ سَنْوارَتَ وَڌِيُ وَڃَنُ: ڏاڙهي ٺاهڻ. زير ناف لاهڻ.

ـ سَنْوارَتَ وَڌِيُ وَڃَنُ: وارن جو وڌي وڃڻ. مت ڪسجي وڃڻ ـ عقل چڙڻ ـ آميءَ ۾ اچڻ.

● سَنْوارِيُو ۽ سَنْوارِيا: ذ. صفت. سياڪو ـ ٺيڪ بخت ـ پاڪوند ـ پاڪوارو.

● سُنْوالُو ۽ سُنْوالاَ: ذ. صفت. سوايو ـ سرس ـ ٿورو ڪهڻو ـ گهٽيرو ـ زياده ـ وڌيڪ.

● سَنْوائيُ ۽ سَنْوائِيُونُ: ث. صفت. [سن. سَمَ = سنئون ـ برابر] سڌائي ـ بنا ور وڪڙ ـ سڌي سپائي ـ سوڌائي ـ چڱائي ـ سٽائي ـ سوڪائي. سٺائي ـ صفائي. سونهن. هوش ـ عقلي پورائي. غرض. لالچ. خيال. گهرج. گهرج مهل مدد. ـ سَنْوائيُ ڪَرَنُ: گهرج مهل مدد ڏيڻ ـ ڏکئي وقت ڪم اچڻ (پهچڻ).

● سَنْوائيُ ۽ سَنْوائِيُونُ: ث. [ف. شنوائي = ٻڌڻ جي حالت] مقرر ڪيل تاريخ ـ حاضريءَ جي تاريخ ـ شنوائي. ٽيٽ ـ پانڌاڻ.

● سَنْوَتَ ۽ سَنْوَتُونُ: ث. [سن. سَمَ = سنئون. برابر] سڌائي ـ هڪجهڙائي ـ برابري ـ ليول. سنوائي ـ سوڌائي ـ راستبازي. رِتَ. بناء ـ اڪل. صفائي ـ سٺائي. چڱائي. (هـ. سنوڌا).

ـ سَنْوَتَ پَيَدا ٿِيَنُ: سولائي ٿيڻ ـ آساني ٿيڻ ـ ڏکيو ڪم سهنجو ٿيڻ ـ سونجهارو دفع ٿيڻ.

ـ سَنْوَتَ ڏِيَنُ: سَهنجائي ڏيڻ. وجهه ڏيڻ ـ بُلُ ڏيڻ ـ سبب ڏيڻ. چئي ۾ آڻڻ. سڌو ٿيڻ. سڃڻ. عقلائتو ٿيڻ ـ سمجهو ٿيڻ.

● سَنْوَرُ: اسم خاص. گاهه جو هڪ قسم.

● سَنْوَرَنُ: مصدر. ٺهڻ ـ بنجڻ ـ سينگارجڻ ـ سجاونجڻ ـ سهڻو بنجڻ ـ ملوڪ ٿيڻ ـ ٺيڪ ٿيڻ. آهڙڻ ـ آڻڻ. سڌرڻ.

● سَنْوَرو ۽ سَنْورا (ل): ذ. صفت. خوش ـ سرهو.

● سِنْوُنُ: ذ. [ع. سِن = ڏند] ڏندن کي مهٽڻ جو پُورو ـ سَنْجَنُ.

● سَنْهَهُ ۽ سَنْهُونُ (ت): ذ. سامان يا ٽڙڻ کي قابو ڪري جهلڻ لاءِ لوهه جو چمٽو.

● سَنْهَهُ ۽ سَنْهَهَ: ذ. [ع. سَن = سال] سال ـ سنبت.

● سَنْهَهُ ۽ سُنْهَهَ (ل): ذ. قسم ـ ڏوهي ـ سونهن ـ ساک. ويساهه.

● سُنْهارُو ۽ سُنْهارا: ذ. صفت. سُونهن وارو ـ سهڻو ـ سوڃارو. سڳورو ـ پيلارو. (اسم خاص). ٽالو ماٺهوءَ جو.

● سُنْهارِيُ ۽ سُنْهارِيُونُ: ث. ڏاڙهي ـ مُسڙِيُ.

● سُنْهائيُ ۽ سُنْهائِيُونُ: ث. سولهن ـ خوبصورتي. واقفيت ـ سوجهه. سنهاڻ. سهائي ـ روشني.

● سِنْهارُ: اسم خاص. هڪ پوتيءَ جو قسم، قدوڏو، ان ۾ جيڏا ۽ ڪَوَ زالن طرفان ڪنڌي طور مڙي ۾ وڃڻ لاءِ استعمال ٿيندڙ.

Gul Hayat Institute

● سنڌهت ڪنڌرو: ذ. هڪ پساركو وڪر- خراساني ڪونر.
● سنڌهپ ع سنڌهپون: ث. راهبري- رهبري. واقفيت- جاڻ- هدايت- سمجهاڻي.
● سنهڙو ع سنهڙا (ڪ): ذ. خوش.
● سنهڙو: اسم خاص. تعلقي ميرپور خاص، تعلقي سانگهڙ، تعلقي گهوٽڪي ۽ ڪراچي، فيدرل ايراضي ۾ ڏيهن جا ٽالا.
● سنهو ع سنيها: صفت. [من. سلڪشن] پتلو- باريڪ- سهيڻو- سوڪيرو- ڪاغذي- هلڪو- منهڙو. لاغر- ضعيف- ڏپرو- ڪمزور- ڪم قوت. پتڙو- چيڙو. سٿو- سهڻو- عمدو. نفيس- نازڪ.
- سنهيڙو ع سنهيڙا: ذ. صفت. "سنهو" جو تصغير- تمام سنهو- باريڪ- پتلو. اپرو- لاغر- ڪمزور- ڪم قوت- ڏپرو- لٽر- سهيڻو- رڳارو- ڊانگ. ضعيف. چيڙو- پتڙو- چيڙو. ٻڪنگ- ٻڪٿو- ٻالدو. چينجهرو- لينجهرو. سهڻو- عمدو- سٿو- سوڏو- پل پلوڙ- لطيف. نازڪ- نفيس- سنگين.
- سنهاڻ ع سنهاڻيون: صفت. سنهائي واري حالت- سنهائي- پتلائي. چيڙائي. سهڻائيء واري حالت- سهڻائي.
- سنهائي ع سنهائيون: ث. سنهاڻ- سنهڙائي. سهڻائي.
- سنهو جهنگ ع سنيها جهنگ: ذ. صفت. تازا چاول لنڊيا وڻ. لنڊيا ٻوٽا.
- سنهو ڪنڌ: باريڪ ڪٽ. وڏيڪ خوش ٿيڻ. خدا تعاليٰ جي چڱيء طرح عبادت ڪرڻ.
- سنهو مال: ذ. صفت. لنڊي قد وارو ڊور- ردون ۽ ڪربون وغيره.
- سنهي ع سنهيون: ث. باريڪ- پتلي- مهين- ڪاغذي. هلڪو. لاغر- ضعيف. عورتن جي اصطلاح مطابق ٻيشاب.
- سنهي ٻولڊ ع سنهيون ٻولڊون: ث. برسات جي هلڪي ڦڙي- ڦڙ ڦڙ- سنهو مينهن- ڦڙين جو وسڪارو.
- سنهي ٻڦه مان ڪيڻ: ڏاڍو مارڻ- سخت سزا ڏيڻ.
- سنهي مڇي ع سنهيون مڇيون: ث. لنڊي مڇي- ڪچي مڇي.
● سنهيڙي: اسم خاص. هڪ نئن جو ٽالو. تعلقي ڪنڊڪوٽ ۽ تعلقي لاڙڪاڻي ۾ ڏيهن جو ٽالو.
● سنهن ع سنهن: ذ. [من. شنهت = قسم] ڏوهي- قسم- حلف- سوگند- ساک- سوانهن. ويساهه- پت- اعتبار، عهد- پيمان- انجام- اقرار- وعدو.
● سنهنڊ ع سنهنڊيون (ل): ث. سچاڻپ- واقفيت- جاڻ- سڃاڻ- ڏيڻ- ويٺ. رغبت.
- سنهندو ع سنهندا: ذ. صفت. سچاڻپ وارو- سڃاڻو- واقف- واقف ڪار- ڏڻل- واڻل.
● سنهيار: اسم خاص. تعلقي حيدرآباد ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.
● سنهور ع سنهورا (ل): ذ. ڪيڙيء جي پٽر پيڙ لاءِ گول ٻنڌ- ليٽ. (ت). ڪيڙيل زمين ڪي هموار ڪرڻ جو تختو- سانهر- زمين ڪي ليول ۾ ٿاهيندڙ اوزار. هڪ ڪل جو قسم.
● سنهوئي ٽر: اسم خاص. تعلقي عمرڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.
● سنهي ع سنهيون (ل): ث. ڪپڙي يا ڪڪن مان ٺاهيل متي تي رکڻ جي موڙي- سنهوڙي- سينهون. عورتن جو اصطلاح ٻيشاب لاءِ (ت). (ذ. صفت). باريڪ- پتلي. نازڪ.
● سنهاري (ت): اسم خاص. هڪ ٻوٽيء جو قسم- ٻاٽيء تي ٻيدا ٿيندڙ- سينور.
● سنهائيتي ع سنهائيتي: ذ. ٻاڙيسري- لزديڪ رهندڙ- ڪنبي وارو.
● سنهڻو ع سنهڻا: ذ. [من. س = سان + پشٽ = لٽ] لٽ- ڏڪو- سوٽو.
● سنهڙ: اسم خاص. هڪ بيماريء جو ٽالو- ماتا- ڏڏي- سيتلا- سينڙي.
- سنهڙي ع سنهڙيون: ث. سنهڙ.

Gul Hayat Institute

● سِنڌُرُ: اسم خاص. هڪ جهنگلي ٻوٽيءَ جو قسم، رنگ سائو، دوا طور ڪم اچي.
● سِنڌُري: اسم خاص. مچيءَ جو هڪ قسم.
● سَنڌُنُ ۽ سَنڌُنُ: ذ. صفت. [سن. سَم = برابر] سيڊو - سنئين ڪائي - ڏاڪي جو ضد. سوڊو - سوَلو - سرَلُ. ساڳيو - جنسي - ٽُلُ - سَيمان - هَم سَرُ. جڳن لڇڻ وارو - ايماندار - سچيو - سالم - ٺيڪ. برابر. آيو - ڪڙو تڙو.
- سَنڌُنُ سيڊو ۽ سَنڌُوانُ سيڊا: ذ. صفت. شروع کان پڇاڙيءَ تائين - سڊو - بلڪل سڊو. سچيو - لائق - ايماندار. سالم - برابر - ٺيڪ. سچو. هوشائتو - هوش وارو - دماغ جو سالم.
- سَنڌُنُ سَنڌُوانو ۽ سَنڌُوانُ سَنڌُوانا: ذ. صفت. بلڪل سڊو. سچيو - سچو. ايماندار. لائق. سالم - ٺيڪ. هوشائتو. دماغ جو سالم.
- سَنڌُنُ سَنڌاڇِرو ۽ سَنڌُوانُ سَنڌاڇِرا: ذ. صفت. سنوت وارو - سڊو.
- سَنڌُنُ سَنڌهَنُ نه ڏِيئَنُ: محبت سان پيش نه اچڻ - ڪاوڙ ڏيکارڻ.
- سَنڌُنهن آڇَنُ: بيماريءَ مان اٿڻ - چاڪ ٽيڻ - صحت جي خيال کان اڳين انڊين آڇڻ.
- سَنڌُنهنُ ٻِيتِ (ڪ): ظرف. حملي سان - پيٽ سان.
- سَنڌُنهنُ ڳَنهي ڏِيئَنُ: ايمانداريءَ سان توري ڏيڻ - سڌي ڪاٽي توري ڏيڻ - بنا ڪپٽ جي تورڻ. ڪنجوسائي سان نه تورڻ.
- سَنڌُنهنُ ليهُ: ث. ان ٽڪن جي وچ ۾ نديو ۽ سڊو سفاصلو - سڌي ليڪ.
- سَنڌُنهن سَهِينهِي: ظرف. ڏهن مهنن جي پيٽ سان - پير هٿ لهڻ کي ويجهو - ويم کي ويجهو.
- سَنڌُنهن سَهِينهِي ٽِيئَنُ: پيٽ واري زال جو ڏهين مهيني ۾ ٽيڻ - ويم جا ڏينهن ويجها ٽيڻ.
- سَنڌُنهنُ سَهِينهِي هُئَنُ: ويم جو وقت ويجهو آڇڻ.
- سَنڌُنِينُ وَهِينُ ۽ سَنڌُنِيُون وَهِيُونُ: ث. سڌي وات - سڊو رستو. چڱو رستو - ٺيڪ واٽ.
● سَنڌُنِيُ ۽ سَنڌُنِيُونُ: ث. راحت - خوشي.
● سِنِيُ: اسم خاص. هڪ مڪان يا منزل جو نالو. (بلوچستان ۾ منڙِيُ ۽ ڏاڏر جي وچ ۾ هڪ هنڌ، جتي نادرشاهه ۽ بلوچن جي سردار مير عبدالله خان جي وچ ۾ لڙائي لڳي).
● سُنِيُ: ذ. (ع) مسلمانن جي هڪ فرقي جو نالو - اهل سُنت و جماعت - چئن اصحابن کي مڃيندڙ جماعت - سنت رسول الله تي هلڻ واري جماعت.
● سِنِياتِيرِيُ: اسم خاص. تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سِنِيارِيُ: (منجر) ڏينهن ۾ ٻڏل وَل. مچيءَ جو ڪاڇ.
● سَنڌُياسُ ۽ سَنڌُياسَ: ذ. [سن. سَنڌُياسَ = دنيا جا ڏنڊا ۽ رستا ترڪ ڪرڻ واري حالت - تياگ - فقيري - دنيا کان ڪناره ڪشي - قطع تعلقات - خدا جي راهه جي ڳولا - جوڳ. ساڌو پڻو - ساڌ پڻو. هندو مذهب جو چوٿون ڏرم.
- سَنڌُياسي ۽ سَنڌُياسِيُ: ذ. صفت. سنياس وارو - جوڳي - ويراڳي - بيراڳي. تياگي - سنياسي فقير - تارڪ دنيا. ساڌو - سنت - پڳٽ - پوڄاري. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو. چٿن جو جو هڪ قسم.
● سَنِيارُ ۽ سَنِيارَ (ٻيلا): ذ. گدڙ. (اسم خاص). هڪ گاهه جو قسم.
● سَنِيالَ ۽ سَنِيالُونُ (ٻيلا): ث. [سن. سَ = سان + جِجا = جاڻ] سُڃاڻ.
● سَنِيڙاڻِيُ: اسم خاص. مزاري بلوچن جو هڪ قبيلو، رستماڻين جي شاخ.
● سِينورِيُ: اسم خاص. هڪ گاهه جو قسم، تاندورن ۽ سنهن ڏارن سان.
● سِنِيَهَ: ذ. صفت. [ع. سن. ڏند] علم لحو موجب ڏندن سان نڪرندڙ آڇار. (سنيه حرف: ت، ث، د، ذ، ط، ظ، ل، ن).
● سَنِيهڙُ ۽ سَنِيهَهَ: ذ. [سن. سندیش = پيغام] پيار - محبت - الفت - قرب - پريت - پريم - موهُ - ارواح - روڳ - حُب - دِل - شوق - ٺيهڻ - لنئون -

Gul Hayat Institute

لينهن ـ لٹون ـ عشق ـ چاهه ـ اخلاص ـ کاڌو. لاڙو. ياري ـ دوستي. لياهو ـ سنهيو. پيار جو خط.
ـ سَنيهائيُ ۽ سَنيهائيُ: ذ. سنيهو آڻيندڙ ـ پيغام پهچائيندڙ ـ لياڻو رسائيندڙ.
ـ سَنيهڙو ۽ سَنيهڙا: ذ. [من. سَندیش =] محبت جو پيغام ـ لياهو ـ سلام ـ سنيهڙو ـ سَندِيسو ـ سنيهو پريتڙو. رَسَدُ ـ پاراپو ـ مبارڪ.
ـ سَنيهڙو ۽ سَنيهڙڙا: ذ. "سنيهو" جو اسم تصغير ـ لياهو ـ الفت جو پيغام ـ سنديسو ـ سنيهو "آ" جو ڏيان، سنيهڙو، نيئي پيريان کي ڏج" (شاهه).
ـ سَنيهيُ ۽ سَنيهيُ: ذ. يار ـ دوست ـ پريتم ـ پيارو ـ محبتي ـ کاڌي وارو. مت ـ عزيز.
● سَنيهُسَنڌُو (ڪ): ذ. هڪ ٻوٽي جو قسم.
● سَنيهيُ ۽ سَنيهيُونُ: ث. ڪپڙي يا ڪڪڻ جو ٽهيل متي جو رکڻ جو موڙو ـ سينهوڙي ـ سينهو.
● سَنْ: حرف جر. سان ـ گڏ ـ سان ـ سَنِ.
● سيڻُ ۽ سيڻَ (ث): ذ. هڪ ٻوٽي جو قسم ـ تر م ٿيندڙ گاهه، جو سڪل ڪان ٻوءِ مال لاءِ گاهه طور استعمال ٿيندڙ.
● سَٹاتَ ۽ سَٹاتُونُ (ل): ث. سولائي ـ آساني ـ سهنجائي ـ سوکائي.
● سٹاتَ ۽ سَٹاتُونُ: ث. سکيائي ـ سولائي ـ آساني.
● سَٹاسُ ۽ سَٹاسَ (ل): ذ. مُراد ولڊ ـ پوري اميد وارو.
● سُٹائيُ: مصدر. [من. شُرُ = ٻُڌڻ] ٻڌائڻ ـ ڏسڻ ـ سلاهڻ ـ چوڻ.
ـ سُٹائيُ ۽ سُٹائيُونُ: ث. مثل ماٺهوءَ جي موت جي خبر.
● سُٹائُو ۽ سُٹاوا: ذ. صفت. [سن. سُ = چڱو + نِي = نيڻ] سولو ـ سهنجو ـ سوکو ـ سٺون ـ وجهائتو. فائدي وارو.
ـ سَٹائُو ٻُکوُ پَوَنُ: سوپ جون لشاليون لظر اچڻ ـ ڪاميابي جو يقين ٿيڻ ـ ڪم سولا ٿيڻ. پاڳ لڳڻ ـ بخت کُلڻ ـ ستارو چمڪڻ ـ قسمت زور ٿيڻ.
ـ سَٹائُو واءُ: ذ. سولو واءُ. سهنجائي ـ فائدو ـ فائدي جي مهل.
ـ سَٹائي ۽ سَٹائيُونُ: ث. صفت. چڱائي ـ پلائي. فائدي واري يا فائدي مند هوا. آساني. خيرعافيت.
ـ سَٹائيُ ٿيڻَ: پلائي ٿيڻ ـ چڱائي ٿيڻ. ڪم ٻورو ٿيڻ.
● سَٹَپُ: ذ. [من. سٹَنيه = سٽڻ] چڪنائي ـ چڪناهٽ ـ چرٻي ـ روغن ـ مَکُ ـ سٽيل شيءِ (گهيُ، تيل وغيره).
ـ سَٹَپاڻُ: ث. سٽپائي ـ سٽڻ واري حالت.
ـ سَٹَپائيُ: ث. سٽپاڻ ـ سٽڻ واري حالت ـ مَکُ ـ چڪناوٽ.
ـ سَٹَپيُ ۽ سَٹَپا: ذ. صفت. سٽڻ وارو ـ تيل وارو ـ چڪناوٽ وارو ـ چڪنو ـ گهيه وارو ـ وَهُ وارو ـ چرٻيدار. چهرو ـ رَسُ پريو ـ شيرين چرب زبان ـ چڪڙُ ـ زبان جو ميٺو. فائدي وارو. شاهوڪار ـ پئسن وارو ـ سٽيل آسامي ـ سکيو ستابو.
ـ سَٹَيُو گيراهُ: ڪڻي وغيره ـ گهيه وارو طعام.
● سَٹَپالَ: اسم خاص. هڪ ذات جو ناللو.
● سَٹَپُ ۽ سَٹَپَ: ذ. چمٽو ـ آنبُسُور.
● سُٹَپَ ۽ سُٹَپسُونُ (ڪ ـ ل): ث. خبر ـ ڪُڙڪ ـ سُڌ ـ پڙڪ ـ واءُ. ٽوري خبر.
● سُٹُ سُٹُ: ذ. هڪ سنگهڻ جو آواز.
● سٹُڪَ ۽ سَٹُڪُونُ: ذ. [من. سَرَ =] رستو ـ وات ـ پيچرو ـ سڙڪ ـ راهه ـ دڳ ـ واهه. ٽڪر جي ڏونگهي رکابي، ڊڪڻ مثل (ت) ـ سيٹُکَ.
● سيٹُکَ ۽ سيٹُکُونُ: ث. [ع. صحنک] ٽڪر مان ٺاهيل ڏونگهي رکابي، ڊڪڻ مثل ٽالهي ـ رکابي. ڪاشيءَ جي ٺاهـ ـ مٽيءَ جي ٺاهـ. (ت) ٽالون کي صاف ڪرڻ جي سٹيءُ.

Sur Hayat Institute

= سيڻڪيءَ ۽ سيڻڪيُونءَ (ث): ث. طباخ - پاڻ.
● سيڻڪيڻُ (ت): مصدر. آنڊ ڏيڻ - وائڙجڻ - هوا ۾ صاف ٿيڻ (آنَ جو) خشڪ ٿيڻ.
= سيڻڪيجيءَ وَڃڻُ: ان جو سنهو ٿيڻ - ٿورو سڙڻ - ٿورو سُڪڻ.
● سُڻڪڻُ: مصدر. [سن. گھُرا=سنگھڻ] نڪ صاف ڪرڻ - ليءِ ڪيڻ (ت) - گوبو ڪيڻ - سنگھ ڪيڻ - سِرُ نگھڻ. ڪابہ شيءِ نڪ سان چڪي دماغ ڏانهن موڪلڻ - نڪ جو پاڻي مغز ڏي چڪڻ - سُون سُونءَ سُونءَ ڪرڻ. ناس ڏيڻ. ڏکڻ - ڊڇ - ڊپ ڪرڻ.
= سُڻڪَ ۽ سُڻڪُونءَ: ث. سُڻڪار - سُڻڪاٽ - سڙڪو - سرڙاٽ - نڪ جو پاڻي مغز ڏي چڪڻ جو ڪ.
= سُڻڪاٽءَ ۽ سُڻڪاٽَ: سُنءَ سُنءَ. سُڻڪَ.
= سُڻڪارَ ۽ سُڻڪارُونءَ: ث. سُڻڪاٽ - سڙڪو. سُرڙاٽ - نڪ جو پاڻي مغز ڏي چڪڻ جو آواز - سُڻڪار.
= سُڻڪيجڻُ: مصدر. سنگھڻ - سنگھ ڪيڻ. نڪ جو صاف ٿيڻ - سِنگھ نڪرڻ.
= سُڻڪَ سُنڪاٽءَ: ذ. لاڪيتي سُڻڪارَ.
● سڻگارَ (ث): سينگار - ڏاهر ٿوهر.
● سيڻگھہَ ۽ سيڻگھُونءَ (ل): ث. زمين جي اندران ڏاهيل چُرَ - سُراڳھ - ڪُجھو رستو - غار.
= سيڻگھُونءَ هڻڻُ: الدران ٿي الدران جو ڪي جو ڪ ڪرڻ - نقصان پهچائڻ - ڪڏو ڪوڙڻ.
● سڻڱڪ ۽ سيڻڱڪ (ث): ذ. ويڪرو ٿوهو (ٿروپو) - چبوڻاڪو - ويڪرو بخيو.
● سيڻڱڪ ۽ سيڻڱڪُونءَ (ث): ث. سڻگھ - سُر نگھہَ.
● سُڻڻُ: مصدر. [سن. شَروَن > شُرُ = ٻڌڻ] ڪن ڏيڻ - گوش ڪرڻ. ڪنائڻ - آنائڻ. آواز ڪرڻ - ٻُڌڻ. غور ڪرڻ - توجہ ڏيڻ - خيال ڏيڻ - ڏيا ڏيڻ.
● سڻوپرُوءَ ۽ سڻوپرا (ل): ذ. صفت. سمجھو - سڻوپرو (ت) - قابل - داناءُ - عاقل - سياڻو. ڏهنو - فهميدو - چڱو. واقف.
● سڻولڙو ۽ سڻولاَ (ل): ذ. صفت آسان - سوکو - سڌاڻو - سنئون - سِڌو. سستو - سهانگو.
● سيڻھہ: ذ. سيڻيءُ زمين جو هڪ ٻوٽو، جو ڏکر جي ڏانون ڏوڻ لاءِ مُوثريءُ طور ڪم ايندڙ - سِڻ.
● سڻھَپَ ۽ سڻھَپُونءَ: ث. پيشوائي - رهبري - اڳواني - اڳواڻي - مهنداري.
● سڻھَڻُ (ڪ): مصدر. ڪم ڏسڻ - ڪم لاءِ چوڻ - ڪنهن ڳالهہ يا ڪم لاءِ چوڻ. گُھرڻ - هرهر گھرڻ
● سڻيءُ: اسم خاص. هڪ گاهہ جو قسم، اڪثر ٽر ملڪ ۾ ٿئي.
● سيڻيءُ: ث. [سن. شَنَ] هڪ ٻوڪ جو قسم، بنگلہ ديش جي پيداوار، گوٽين، سڳن، سوتلين، نوڙين وغيره ڏاهڻ جي ڪم ايندڙ.
= سيڻيوءُ ۽ سيڻيا: ذ. صفت. سڻيءَ جو (ذ). سڻ جي ڪپڙي جو هڪ قسم.
● سُڻيءُ ۽ سُڻيُونءَ: ث. سڃيءَ جو هڪ قسم، ڏکي، سنهي، چپتري ۽ سنهڙن چارن سان.
● سڻيياٽ ۽ سڻياٽُونءَ (ڪ): ث. سڻائي - چگائي. سڻائي.
● سوءَ ۽ سهي: ذ. ضمير. [سن. سَهہ = "سو" ضمير موصول جو جوابي ضمير. آهو ساڳيو - آهوئي - آهو. ذ. پير "واءُ وڃاءِ مَ سو ٿيءَ جو پنڌ ڪريان". ۽ سو (ل) ذ. صفت. صاف - صفا - پَوِتر - پاڪ - آئريل - صفا ٽيل. فعل. سُوءُ - ٻُڌو - سڌيو.
● سنوءُ ۽ سنوَ: ذ. صفت. [س. شتَمُ = سَوَ] هڪ عدد شماري. ٻُڌي ايڪي ڏهن ڏهاڪن وارو انگ - صد - سيڪڙو - (۱۰۰).
= سَوءُ پياڳا سونءَ هڻڻُ: تمام سڌو هڄڻ - پَلو هڄڻ - آتم هڄڻ - اعليٰ هڄڻ - آچو هڄڻ. سچو هڄڻ - نج هڄڻ - چِنڊءَ هڄڻ.
= سَوءُ ڏاچيَنءَ جوءَ سائينءَ: ذ. وڏو مالدار - پاڳيو - شاهوڪار - غني - آسودو - سُکيو - پاڳوان.

Gul Hayat Institute

= سَوُ ڏاچيءَ جوُ سَردارُ هُنڊَنُ ؛ وڏو مالدار هڻڻ - وڏو شاهوڪار هجڻ - پاڳيو هجڻ. وڏو هجڻ. لالياورو هجڻ - نامياورو هجڻ.

= سَوُ ساهَ صَدُقي ڪَرَنُ : قربان ٿيڻ - ٻلهار وڃڻ - گهوري وڃڻ. بي انداز پيار ڪرڻ - حد کان وڌيڪ قرب ڪرڻ.

= سَوُ ڪوشِشُون ڪَرَنُ ؛ ڪٽين حيلا ڪرڻ - تمام گهڻي محنت ڪرڻ - جفاڪشي ڪرڻ - گهڻيون انڪلون ويڙهائڻ.

= سَوُ گَالِهه جِي هِيڪِڙِيُ گَالِهه ؛ مختصر ته - حاصل ڪلام - آخرين هر - نِڌان - مطلب ته - الغرض - نيٺ - آخر. نهايت سنجيدُ ۽ تجربه ڪار گالهه - سُڻي گالهه - هدايت - سمجهاڻي - نصيحت.

● سِو ۽ سِوُنُ : ث. جانورن مان ٿيل هڪ ڏيڻ جي شئي.

● سُوُ ۽ سُوُ ؛ ذ. [ف. سُو = طرف] طرف - پاسو - ڏِس - ڏِسا - سمت - جانب. پنهن جي - آڻ - خود جي.

● سَوَا : صفت. پرا. سَوايه. [سن. سَپادھ : سَ = سان + پاد = چوٽون] هڪ سچو ۽ ٻئي جو چوٽون حصو - ڪٽيل جو هڪ انگ.

= سَوائُونُ ؛ ذ. ظرف. هڪ سچو ۽ ٻئي جي چوٽين ٻِتي.

= سَوائُونِ ۽ سَوائُوڏِيُونُ ؛ ث. ظرف. هڪ سچو ۽ ٻئي جي چوٽين ٻِتي واري حالت - سَوائِيُ.

= سَوائُونُو ۽ سَوائُوٽا : ذ. ظرف. هڪ سچو ۽ ٻئي جي چوٽين ٻِتيءَ واري حالت وارو.

= سَوائِيُ ۽ سَوائِيُونُ : ث. ظرف. چوٽون حصو - وڌيڪ - زياده - ڪجهه وڌيڪ - ٿورو سَرسُ - لَٻ ڪن زياده - جُڪو جاستي. چوٽون حصو. پنگ جي پريل ٻالي ڪان وڌيڪ ڇُڪو.

= سَوائِيُنُ : ظرف. سوا جي عام صورت - مر. "اڳي ڪٽڪ جو مڙ سوائين ٽين رُپئي ملندو هو".

= سَوايُو ۽ سَوايا ؛ ذ. صفت. چوٽون گڏيل - چوٽون حصو وڌيڪ گڏيل. وڌيڪ - گهڻو - جهجهو - گهڻ - بَهُونُ - جال - سَرسُ. پيالو. سُڪاريو - سڪيو ٿيو - آسودو ٿيو.

● سوا ؛ حرف جر (ع) عِلاوه - سَواءِ - بِيجَڙُ - بغير - جُدا - ڪان - ڪانسواءِ. (صفت). زياده - گهڻو. فالتو - بيڪانو - واندو - بيڪار.

● سُوا ۽ سُوائُونُ (ل) ؛ ث. صفت. [سن. سُو = چڱو] تازي وِياڻَل چوپائِيُ "مينهن، ڏڳي، ريڍ، بڪري وغيره" - سُٽا - ڪير وارو وهت. (ث): ذ. فائدو - نفعو - لابُ - پِراپتُ - فيض. هڪ قسم جي خوشبوءِ دار پاڻي.

● سَواتِيُ ۽ سَواتِيُونُ ؛ ث. اسم. سيپ ڪي وڻندڙ مِينهن جي بُوند

● سُواتَ ۽ سُواتُونُ ؛ ث. [سن. سُ = چڱو + وات = وات] سٺو رستو - سٺون رستو - سڌو رستو - چڱي راهه - چڱي وات - سُولي وات. هدايت وارو رستو.

= سُوانُو ۽ سُوانا (ل) : ذ. سٺين راهه سان هلندڙ - چڱيءَ وات وارو - سُٺي رستي وارو - سٺين رستي جو - سٺين رستي وارو. سٺون سڌو - پرهيزگار - حق پرست.

● سَوادُ ۽ سَوادَ : ذ. [سن. سُواء = ذائقو] ذائقو - چکاءُ. مزو - لذت - لست - فرحت - لاءُ - لطف - رَسُ - رسنا. جَتَ - جسڪو - چشڪو - چکي - چَسُ. ميلاج - ميناس - ميڙاڻ. شوق. جَت - بانس - ڏپ - بُوءِ - ڏَپُ. سگند - خوشبوءِ. خوشي - مزو - فرحت - آرام - راحت - وِڏر - آنند - قرار - سَوُج. پريت - محبت - پيار - قُرب - سُوهڻ - لاڙو. اخلاص.

= سَوادُ آجَنُ ؛ مزو اچڻ - ذائقو اچڻ - لطف اچڻ - چشڪو اچڻ - ساءُ اچڻ - چَسُ اچڻ.

= سَوادُ خورُ ۽ سَوادَ خُورَ : ذ. صفت. [سن. سواد + ف. خور > خوردن = کائڻ] چشڪيباز - مزو وڻندڙ - چشون ڪولينڊڙ - چشڪا وڻندڙ - ذائقا ڪولينڊڙ.

= سوادِيُ ۽ سَوادِيُ : صفت. مزيدار - ذائقيدار - ڪاميگور - سُٺو - سلوڻو - مزيدار - ذائقيدار - ڪاميگور -

Gul Hayat Institute

چشائتو - سيجل - ليٽ ٿار - لذيذ - لذتي - چشڪيدار - رس پريو - شيرين - سواد وارو. دل قرار - وٺندڙ.

● سُوادِي ع سُوادِيُون (ت): ث. ڪورين جو تندن صاف ڪرڻ جو اوزار - برش جو هڪ قسم.

● سُواڏائِي ع سُواڏائِيُون: ث. خوشخبري - چڱي خبر - مُبارڪ - واڌائي - مُبارڪي - ڪيئر - مُبارڪي - چڱي اوسه - ليڪ خبر.

● سَواڏ ع سواڏَ: ذ. [سن. سواد = ذائقو] سواد - مزو - لطف - چسڪو - چشڪو - لذت - چش - رَسُ - چَهُرَ - لاءُ - ساءُ - چائِي.

- سَواڏِي ع سَواڏِي: ذ. سوادي - ذائقيدار - چسڪيوارو - چشڪيدار - لذت وارو - لذتي - ذائقي وارو.

● سُوار ع سُوارَ: ذ. (ف) سُواري ڪندڙ - چڙهيل - چاڙهُو - هسوار - گهوڙي سُوار. پوليس جو سپاهي. پوڙهه جي سيڑهه ۾ پٽڻ رسو. (ذ. صفت). جاڳو - خبردار - هوشيار.

- سُوار ٿيڻ: چڙهڻ - سواري ڪرڻ. رخصت ڪرڻ - موڪلائڻ - روانو ٿيڻ - الوداع ڪرڻ - موڪلاڻي ڪرڻ - آسهڻ. چالو ٿيڻ. شروع ٿيڻ. جماع ڪرڻ.

- سُوار ڪرڻ: چاڙهڻ - سواري ڪرائڻ. رخصت ڪرڻ - موڪل ڏيڻ - روانو ڪرڻ - الوداع ڪرڻ. شروع ڪرڻ.

- سُوار هُجڻ: تيار هجڻ - چڙهيل هجڻ - موڪلائڻ وارو هجڻ - رخصت ٿي وڃڻ وارو هجڻ - آسهڻ وارو هجڻ. قابض هجڻ - ڪنهن تي ضابطو هڻڻ - مسلط هڻڻ.

- سُوارِي ع سُوارِيُون: ث. وهت تي چڙهڻ واري حالت - چڙهي - هسواري - چاڙهيڪو - چڙهه - چاڙهه. آڌالو - سامان سڙو - سَڌي - اسباب - ڏاڌاپو - ڊنبلو - چاڪر چُوڪر - ڊنگل - عملو. جلوس. سرڪس. چڙهڻ لاءِ ڪا گاڏي يا وهت وغيره.

- سُوارِي آچڻ: جلوس اچڻ - سرڪس اچڻ.

- سُوارِي ڪرڻ: چڙهڻ - سُوار هجڻ - سوار ٿيڻ. "ڪنهن وهت تي".

- سُوارِي هُجڻ: چڙهيءَ لاءِ ڪو وهت وغيره هجڻ.

● سُوارَت ع سُوارَتَ: ذ. [سن. سُوارتْ: س > سُو = پنهنجو + ارتْ = مطلب] خود مطلبي - پاڻ مطلبي - خود غرضي - غرض مندي - ذاتي غرض - پنهنجو مطلب - خود مطلب. لاپ - فائدو - نفعو - پراپت - سُنافعو - مطلب. فضول خرچي - ايڊ لگو خرچ - بيجا خرچ - آجايو خرچ - بي فائدو خرچ.

- سُوارَتُ سَرُ لامْ: ذ. اِسم ضمير مشترڪ.

- سُوارَتِي ع سُوارَتِي: ذ. خود غرض - خود مطلب - پاڻ پَروُ - آپ سُوارتي - آپ مطلب - مطلبي - ذاتي غرض وارو.

● سوارَڻ: مصدر. سجائڻ - سينگارڻ - ناهه نوهه ڪرڻ - جوڙجڪ ڪرڻ - قرينو سان رکڻ - انتظام سان رکڻ - بنائڻ. سالدور ڪرڻ - سنپال ڪرڻ - سنڀالڻ - سنڀارڻ.

- سَوارَ ع سَوارُونْ: ث. سڌار - سڌارو "استاد جي مار، پار جي سنوار".

● سَوارَڻِي ع سَوارَڻِيُون: ث. سجاوٽ - بناوٽ - ناهه نوهه - سينگار - سينگارڻي - جوڙجڪ - انتظام. سنپال - سالدور.

● سَوارو: ظرف. [سن. ويلا] سويل - سويلو - سويلي - ساجهر - سويرو - سوير.

"چالڪي سر چڙهي ويا ساڻي سوارا"
(شاهه).

جلد ئي - جهٽ پٽ - يڪدم - نهه ڦهه - سڌت - سُٽت ئي - بنا دير جي.

- سَوارِي (ڻ): ظرف. سڀاڻي - ٻئي ڏينهن.

● سَوارِي ع سَوارِيُون (ت): ث. ڪورين جو تندن کي سنوارڻ لاءِ برش جهڙو هڪ اوزار.

● سَوازُو: ظرف. سڀي نموني ۾ - چڱي طرح.

- سَوازُو هَلڻ: سڀي نموني هلڻ - سڌو هلڻ - سڌين رستي سان هلڻ - ڊنگ سان هلڻ.

Gul Hayat Institute

● سِواسُ ۽ سِواسَ: ذ. [سن. بشوس = ساهه کٹڻ] جيءُ - پساهُ - ساهه - دَم - جان - پرانُ - ساسُ - جياپو - زندگي - حياتي - پراڻ. اطمينان - پرو سو - آسرو - خاطري - پڪ - يقين. سُکون - آرام - قرار - راحت - فرحت - چئين.

● سِواسائِپ ۽ سِواسائِيُون: ث. (ک - ل): مينهن وسڻ بعد ٽيل وائکاڻي - اوساکرائي - واڌوکرائي - صفائي - چٽائي - ظاهرائي - پڌرائي.

● سُواگَتَ ۽ سُواگَتوُنُ: ث. [سن. سُواگت: س = چڱو + آگت = آيو] مرحبا - آفرين - جَس - شاباس - شابس.

● سُوالُ ۽ سُوالَ: ذ. [ع. سأل = هُن پڇيو] پڇا - دريافت - گهُرَ - التماس - عرض - مانگ. پرشن - حُجت - تکرار - بحث. گالهه - مسئلو - حقيقت - بيان. عقيده - ويساهه. شُبهو - شَڪ - شُبهو. التجا - آزي - درخواست.

- سُوالُ ٹاهِڻُ: پڇاگاڇا جي تياري ڪرڻ - چڪاس جو مسوده ٽاهڻ. ڪو مسئلو تيار ڪرڻ.

- سُوالُ جَوابُ ۽ سُوالَ جَوابَ: پُڇا - پڇاگاڇا - پڇاڻو - حساب ڪتاب. ردبدل - بحث - تکرار - حجت - ڏڙو - ترديد.

- سوالُ جَوابُ ڪَرَڻُ: پڇاگاڇا ڪرڻ - بحث ڪرڻ - پڇاڻو وڻڻ - حساب ڪتاب وڻڻ. ردبدل ڪرڻ - ڏڙو ڪرڻ.

- سُوالُ حَلُ ڪَرَڻُ: مسئلو حل ڪرڻ - مسئلو ڪي ظاهر ڪرڻ - سمجهاڻي ڏيڻ - سُنجهيل گالهه ڪي کولڻ. ڪو عقده کولڻ. مشڪلات لاهڻ - تڪليفون پري ڪرڻ - مصيبتون هٽائڻ.

- سُوالُ ڏِيَڻُ: ڪورٽ ۾ دعويٰ پيش ڪرڻ - عرض ڪرڻ - درخواست ڏيڻ. ڪنهن سوال ڪي حل ٿيڻ واسطي پيش ڪرڻ. پڇا ڪرڻ - پڇاڻو وڻڻ - پڇاگاڇا ڪرڻ.

- سُوالُ سَمجايبوُ ڪَرَڻُ: عرض اگهاڻڻ - مطلب پورو ڪرڻ - دل جي مراد پڄائڻ - مراد پوري ڪرڻ. مشڪلاتون آسان ڪرڻ - تڪليفون لاهڻ - اهنج ايذاءُ دور ڪرڻ.

- سُوالُ ڪَرَڻُ: پڇڻ - پڇا گاڇا ڪرڻ - بچاڻو وڻڻ. گهرڻ - منگڻ - منگڻ - خيرات پائڻ. گهُر ڪرڻ - طلب ڪرڻ. منٽ ڪرڻ - عرض ڪرڻ - درخواست ڪرڻ - التجا ڪرڻ. امتحان وڻڻ - آزمائڻ - آزمائش ڪرڻ - جانچڻ جولچڻ - پريکشا وڻڻ. شڪ آڻارڻ - شبهو ڪرڻ - گمان آڻڻ. اعتراض وڻڻ - ردقد ڏيڻ. ترديد ڪرڻ.

- سُوالُ وِ جهَڻُ: گهُرڻ - التجا ڪرڻ - درخواست ڪرڻ. سوال رد ڪرڻ - نامنظور ڪرڻ - انڪار ڪرڻ.

- سُوالِيُ ۽ سُوالِيُ: ذ. صفت. پينو - گدا - گداگر - فقير - سوال ڪندڙ - گهُرجاڻو - سوال وارو - عرضدار - سائل - منگتو - منگڻو - گهرلدڙ - بيڪاري. ضرورتمند - حاجتمند - حاجتي. پڇائيندڙ - پُڇاڻو - پُڇندڙ. درخواست ڪندڙ - عرضدار.

- سُوالِيُ ڪي خَيراتِيُ نَہ جِڏَڻُ: سخاوت ۾ ڪاهه ڪوتاهي نه ڪرڻ - سيڪنهن ڪي سَڻ گهريون مرادون ڏيڻ - سيڪنهن جون گهرجون پوريون ڪرڻ - سيڪنهن فقير ڪي خيرات ڏيڻ.

● سُوالُو ۽ سُوالاَ: ذ. سولو - آسان - سهنجو. سهانگو - سستو - ٿوري ملهه وارو.

● سُوامِيُ ۽ سُوامِيُ: ذ. صفت. [سن. سُوامي = بزرگ]. جوگي - سنياسي - درويش - گوسائين. وڏو - بزرگ. مالڪ - ڏڻي - وارث. حاڪم - بادشاهه - شاهه - راجا - شهنشاهه. خاوند - مڙس - آقا - گهر وارو - ميان. عاشق - پياڙو - محبوب - مُحبُ - دل وارو. مرشد - پيرُ - پيشوا - رهبر - اسامر. حضور - جناب اعليٰ - قبلا - حضرت - معتبر - چڱو مڙس - عزت وارو - سڳورو. (اسم خاص). وِشنو جو هڪ صفاتي نالو.

● سُوانْجيزُو ۽ سُوانْجيزا: ذ. اسم خاص. هڪ پوٽي جو نالو. هڪ وڻ جو قسم. هڪ ڦل جو قسم.

● سُوانْجو ۽ سُوانْجا: ذ. ويڙ ڪان پوءِ استعمال ٿيندڙ هڪ دوا - پٽيهو پُڙو وِيَرُ جو.

● سَوانِيح ۽ سَوانحُونُ: ث. [ع. سانح ۽ سَوانِح = واقعو] ماجرا - واقعو - واردات - رُوئداد -

Gul Hayat Institute

احوال ـ حال ـ حالت. قصو ـ گالهه ـ بيان. نتيجو ـ پڇاڙي ـ انتها ـ آخر ـ حد ـ ڇيڙو ـ ڇيهه.

ـ سَوانِحَ عُمَيريُ ۽ سَوانِحَ عُمَيريُونُ: ث. [ع. سوانح + عمر] ڪنهن ماڻهوءَ جي زندگي جو حال ـ حياتي جو واقعو ـ حياتيءَ جي ڪهاڻي ـ حياتي جو بيان ـ جنم ساکيُ ـ جيئُوَن چرترُ ـ چيوني. حياتيءَ جو سرگذشت، تذڪره.

ـ سَوانِحَ نِگارُ ۽ سَوانِحَ نِگارَ: ذ. [ع. سوانح + ف. نگار > نگاريدن = لکڻ] واقعو لکندڙ ـ وقائع نگار ـ افسانه نگار ـ ڪهاڻي نويس. اخبار نويس. نامه نگار.

● سَوائِيُ: ذ. اسم خاص. سوراٹي بلوچن جو هڪ قبيلو (ت).

● سَواهَ: [سن. سُواها = آهوتي ڏيڻ وقت جو آواز] آهوتي ڏيڻ وقت ڪيل آواز. ناس ـ نابود.

● سَواهَرُوُ ۽ سَواهَرُوُ: ذ. [سن. واهرو] ڇڪو مددگار ـ ڇڪو حمايتي.

● سَواهِيليُ: ث. اسم خاص. هڪ قوم.

ـ سَواءِ: حرف جر. بيهان ـ ڌاران ـ ٻاجهون ـ ري ـ تنهن ڪان ـ بغير ـ بگهر. جُدا ـ ڌارُ ـ علاوه ـ الڳ.

● سُواءُ ۽ سَواءِ: ذ. صفت. [سُ + واءُ]. ڇڪو واءُ ـ سٺائو واءُ ـ سُٺو واءُ ـ سولو واءُ ـ سُڪار. خير ـ ڄاڻ ـ معلومات ـ علم.

● سُوائِيُ ۽ سُوائِيُونُ: ث. [سُ + وائي =] ڇڪي ٻولي ـ ڇڪي گفتگو ـ وٽندڙ گالهه ٻولهه ـ مٺي گفتگو ـ خوش ڪلامي. ۽ سُوائي: ذ. سٺي گفتگو ڪندڙ. ڇڪيءَ ٻوليءَ وارو ـ سٺي گفتگو وارو ـ وٽندڙ گالهه ٻولهه وارو ـ سُوائيو. سخي ـ داتا.

ـ سُوائيو ۽ سُوائيا: ذ. [سن. سُ + ڇڪي + وارتا = وائي]. وٽندڙ گفتگو ڪندڙ ـ مٺا وچن ٻولينڊڙ ـ خوش آواز ـ وٽندڙ وائي ڪندڙ ـ خوش ڪلام. سُڪيو ـ آسودو ـ سُڪاريو.

● سَوايو: اسم خاص. (سوايو = وڏيڪ) نالو ماڻهوءَ جو.

● سُوباسُو ۽ سُوباسا: ذ. فائدو ـ نفعو ـ لاڀ ـ لاهو ـ ڪتيو ـ پراپت ـ وَڻاءُ ـ وَڻپ ـ فيض. گُڻ ـ خاصيت. ٿورو ـ مهرباني ـ احسان ـ ڪرم ـ لائق. فتح ـ ڪاميابي ـ سوپ. جيت ـ ڪتَ ـ ڪامراني ـ برصوابي ـ جَٽَ ـ ڪرتارٿ ـ ڪرم سڌي.

● سُوبَتُ ۽ سُوبَتَ: ذ. اسم خاص. پت پيدا ڪندڙ هڪ ڪنهن جو نالو يا قسم ـ بُوجيريُ گَدَرُ.

● سوبَدُو ۽ سوبَدا (ڪ): ذ. فرحتي ـ آسائشي ـ قراري. خبردار ـ هوشيار ـ سُجاڳ. تحمل ـ ٽائيٽ ـ قرار ـ ڏيرج ـ صبر ـ ڪالڌ.

ـ سُوبَدُو ٿيڻَ (ڪ. ڪ): فرحت ڪرڻ ـ آسائش ڪرڻ ـ ڏيرج ڪرڻ ـ بُردباري ڪرڻ.

● سُوبَرِ ۽ سُوبَرِيُونُ (ت): "ڏوبَر" حوضُ. سُڪُ ـ چَٽَن ـ آسودگي ـ خوشي ـ راحت ـ ڏَعَ.

● سُوبِڑُو ۽ سُوبِڑا (ت): ذ. ڪينو ٽيل ڪاڏو.

● سوبَلُو ۽ سوبَلا (ڪ): ذ. صبر وارو ـ سانتيڪو ـ مائيٽو ـ چُپُ وارو ـ ڪانڌ وارو ـ تحملي ـ ٺرد بار ـ ديرينو. فهميدو ـ سمجهو.

● سُوپا ۽ سُوپائُونُ: ث. [سن. شوپا = سونهن = چمڪو] سوپيا ـ سونهن ـ حُسن ـ شوپا ـ مهٽائي ـ ڏاڇا ـ خوبصورتي ـ خوبروئي. چمڪو ـ جلڪو ـ چمڪات ـ تيج ـ تجلو ـ تجلي.

● سُوپارَ (ڪ): ث. اسم خاص. ڪاري ۾ رهندڙ ماڻهن جي هڪ ذات جو نالو.

● سُوپارِي ۽ سُوپارِيُونُ: ث. سنڌ جي گهوڙين جو هڪ مشهور نسل.

● سُوپَرَ ۽ سُوپَروُنُ (ل): ث. ڏڪي ـ حمل واري ـ پيٽ واري ـ ڪَرپ واري ـ گربَوَنتي ـ پيٽ سان. "هميشه گهوڙي وهٽ سان ڪرم ايندڙ".

● سُوپَنُ: مصدر. [سن. شوپَن] حسين ڪرڻ ـ سونهن ڏيڻ ـ سينگارڻ ـ زيباوَرُ ڪرڻ ـ زينت وارو ڪرڻ ـ سوپياوان ڪرڻ. چمڪڻ ـ چلڪڻ ـ تجلي ڪرڻ ـ چمڪار ڪرڻ. فتح ڪرڻ ـ ڪٽڻ ـ

Gul Hayat Institute

جيتڻ ـ ڪامراني حاصل ڪرڻ. ملهائڻ. سَر ڪرڻ ـ حُڪم وارو ٿيڻ ـ سوپ ڪرڻ ـ قابض ٿيڻ. مرڪ هڻڻ ـ جڳائڻ ـ ٺهڻ ـ شايان هڻڻ.

ـ سُوپَ ۾ سُوپيُونُ: ث. [سن. شوپا = چمڪو] فتح ـ جيت ـ جئه ـ جئڪار ـ ڪتَ ـ سَرسي ـ ڪاميابي ـ ڪامراني. واڪاڻ ـ ساراهه ـ تعريف ـ تحسين ـ واهه واهه ـ آفرين ـ ساڪ ـ شاباس ـ جَسُ. مُهَرَ ـ بهادريءَ جو ڪم.

ـ سوُپا ۾ سوُپا: ذ. سوپارو ـ سُرخرو ـ فتح مند ـ ڪامران ـ ڪامياب.

ـ سوُپارو ۾ سوُپارا: ذ. سوپ وارو ـ فتح مند ـ ڪامران ـ ڪامياب ـ فتح وارو ـ فتحياب ـ فاتح ـ ڪٽهار ـ ڪٽيات ـ ڪٽهڙيات ـ جيتائتو ـ رڻ جيت. سهڙو ـ ڊولائتو ـ سوچارو ـ سوپياوان ـ زيبائتو ـ شڪيل ـ چڱو ـ خاصو ـ سُٻو ـ عمدو. (اسم خاص). هڪ ماڻهوءَ جو نالو ـ سوپو.

ـ سوُپائيتو ۾ سوُپائيتا: ذ. سوپارو ـ فتحمند ـ سوپ وارو ـ ڪٽندڙ.

ـ سوُپَ ڪٽَنُ: ڪاميابي حاصل ڪرڻ ـ فتحمند ٿيڻ ـ جيتڻ. ناڪامي جي موقعي تي يا ڪنهن پُڌري ڪم ڪرڻ وقت، ڪنهن لاءِ طنز طور استعمال ٿيندڙ اصطلاح.

ـ سوُپِنا ۾ سوُپِنائيُونُ (ت): ث. فتح ـ سوپ ـ جيت ـ ڪٽَ ـ فتحمندي ـ ڪامراني.

ـ سوُپُو ۾ سوُپا (ل): ذ. فتحمند ـ ڪامران ـ ڪٽهار ـ ڪٽيندڙ ـ فاتح ـ رَنُ جيت ـ فتحياب ـ فتح وارو. سردار ـ مهندار ـ ڏرو ـ اڳوان. (اسم خاص). هڪ ماڻهوءَ جو نالو.

ـ سوُپِنِيڪُ ۾ سوُپِنِيڪَ: ذ. صفت. سوپياوان ـ سوپياوا ـ سوپيا وارو ـ سُونهن وارو ـ سهڻو ـ وٺندڙ ـ خوبصورت ـ حسين ـ سهڻو ـ موهڻو.

ـ سوُپِيُ ۾ سوُپِيُونُ: ث. صفت. حسين ـ چمڪندڙ ـ جلو ـ پدار ـ جهرڪندڙ ـ حسن ولد ـ تجليدار ـ ڏاڍا ڏار ـ روشن روءُ ـ مٽيادار ـ سهڻي ـ سَلُوڪَ ـ وٺندڙ ـ مَن موهن ـ موهني ـ سوپياوان ـ سوڻهن واري. سوپ واري ـ فتحمند ـ جيتيندڙ. بختاور ـ پاڳوان ـ پاڳ واري ـ سَدوري. مڙس وٽ مقبول عورت ـ مڙس جي چاڪلي عورت. بَندي ـ بانهي.

"توکي سوپي ٽي نه سار" (شاهه).

ـ سوُپِيا ۾ سوُپِيائُونُ: ث. سولهن ـ سهڻائي ـ حُسن ـ خوبصورتي ـ حُسن و جمال ـ زينت. ملوڪت ـ چڱائي ـ مٺيان ـ ديدَ ـ ڏيک ويک ـ صفائي ـ وٽ ـ سينگار ـ زيب ـ ناهه نوهه ـ رونق ـ ٽَٽُ ـ ڊانڊس ـ آراستگي ـ آرائش ـ ليزاڪت ـ بيهڪ ـ ناهُ. آهاءُ ـ تجلو ـ جلوو ـ جهلڪو ـ روشنائي ـ ڏَجا ـ بِراجُ ـ تيج ـ ڪِرالتي ـ پڙڪي ـ پرتاب ـ ڏما ـ پيڪر ـ تجمل. عزت ـ آبروُ ـ حُرمت ـ مان ـ شان ـ آبُ.

ـ سوُپِياوانُ ۾ سوُپِياوانَ: ذ. صفت. سولهن وارو ـ سهڻو ـ حسين ـ سَلُوڪُ ـ ناهوڪو ـ عمدو ـ سُندر ـ خوبصورت ـ صورتمند ـ سوچارو ـ خوشنما. شالدار ـ شانائتو ـ آبائتو ـ رونقدار ـ جلويدار ـ چمڪندڙ ـ ڏاڍا وارو. عمدر ـ سٻو ـ خاصو.

● سُوتُ ۾ سُوتَ: ذ. [سن. سَتَ] آقما ـ روح. تمام ٿورو ذرو. انچ جو ڏهون حصو.

● سُوتُ ٻِيَ ٽَيَ مِلنُ: ڪجهه به حاصل نه ٿيڻ ـ ذرو ٻه نه ملڻ.

● سُوتارُ ۾ سُوتارَ (ٽ): ذ. [من. سُوتَر + ڌار = ڪاٽ رکندڙ] ڪاٽ رکندڙ ـ وايدو ـ سُوڻهڙ ـ سُوٽار ـ ڏَڪ.

● سُوتِيرُ ۾ سُوتِير: ذ. صفت. [من. سُوتر] حڪم نامو ـ حڪم ـ آڳيا ـ فرمان. نصيحت ـ اپديش ـ وِياڪِيان ـ هدايت.

● سُوتَرارِيوُ ۾ سُوتَرارِيا (ٽ): ذ. ڪاٺيءَ کي ڇهڻ مان وڌيندڙ ـ ڪاٺ ڪٽو ـ ڪي ـ دڪان ـ ڪي (ت).

● سُوتِيراڙُ ۾ سُوتِيراڙَ (ٽ): ذ. [من. سُوتار] وايدو ـ ڏ ڪ ـ ڪاٺ جو ڪم ڪندڙ ـ سُوڻهڙ ـ سُوتارُ.

● سُوتڪُ ۾ سُوتَڪَ: ذ. [من. سُ = ڇڻڻ، ناپاڪائي جيڪا جمڻ سبب گهر ۾ پيدا ٿئي]

عورت جو ڇڻيءَ کان اڳ وارو وقت ـ عورت جو ٻار ڄڻڻ ۽ مٽي پاڻي ڏيڻ جو وچ وارو وقت ـ چيلو. ڪنهن گهر ۾ قضيه بعد ڏينهن وارو عرصو. سج ۽ چند گرهڻ.

ـ سُوتَڪِيجَنُ: ناپاڪ ٿيڻ ـ پليت ٿيڻ ـ پليد ٿيڻ ـ ڇُوٻجَنُ.

ـ سُوتَڪِيُ ۽ سُوتِڪِيُ: ذ. صفت. ناپاڪ ـ پليت ـ پليد ـ آپوَتَرُ. ۽ سُوتِڪِيُون: ث. صفت. تنگ ـ سوڙهي (شلوار).

● سُوتلِيُ ۽ سُوتلِيُون: ث. [سن. سُوتر = ڏاڪو] مٽيءَ جو ڏاڪو.

● سُوتَنتَرُ ۽ سُوتَنتَرَ: ذ. صفت. [سن. سُوَنتر]. آزاد ـ ڇُٽل ـ ڇوٽڪاري وارو ـ رِهاـ خودمختيار ـ ڇڏواڪ ـ سُئواڌِينُ. بي پرواهه ـ بي ڪاڙيو ـ ڇڏُئي پلاند ـ لاغرض ـ رضا راڄو. هُونڊ وارو ـ بنهنجي وارو ـ سُکيو ـ آسودو.

ـ سُوتَنتَرتا: ۽ سُوتَنتَرتائُون: ث. آزادي ـ ڇڏواڪي ـ رِهائي ـ ڇوٽڪارو ـ سُکتي ـ بي محتاجي ـ بي پرواهي ـ لاغرضي ـ بي ڪاڙي ـ رُوءِ سُڌائي.

● سوتُو ۽ سوتا (ڪ): ذ. سِپَ ـ سيپني. پار کي سُٽي ٻيا ڻ جو ڏوئيڙو.

● سُوتُو پُوتُو ۽ سُوتا پُوتا: ظرف. ڪافي ـ پورو ـ برابر ـ ٺڪ ـ دُرست ـ واجب ـ بر صواب. سئون سڌو. پورو پُنو ـ وِچولو ـ درميان ـ قدر آهَرُ.

ـ سُوتُه يُوتُو هُئَنُ: لاچار پورو ٿيڻ ـ مشڪل سان ڪافي ٿيڻ.

● سُوتيارو: اسم خاص. تعلقي ـ ڪرانبر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُوتيرو ۽ سُوتِيرا (ت): ذ. ڇڙو ـ سولو ـ آسان ـ سهنجو. مٺو ـ چڱو ـ موچارو.

● سُوتيڑِيُ ۽ سُوتيڑِيُون (ث): ث. پرت جو هڪ قسم ـ تندن جي وچ ۾ ڪپهه پرت.

● سُوتِيُ (ل): مصدر. [سن. ستنيڪار؛ ست = سچ + ڪِر = ڪرڻ]. خريد ڪرڻ لاءِ ڪا به شيءِ والارڻ سُودي ۾ ڪنهن شيءِ جي سچي قيمت ڏيڻ بدران ڪجهه رقم پيشگي طور ڏيڻ ـ اڳوات ڪجهه رقم ميڙائڻ ـ سوڦي ڏيڻ ـ شاهي ڏيڻ (ت).

ـ سُوتِيُ ۽ سُوتِيُون: ث. سودي ڀڪي ڪرڻ لاءِ ڏنل اڳرات رقم ـ بيانو ـ پيشگي ـ شاهي (ت).

● سُوڏيُو ۽ سُوڏيا (ث): ذ. ڏاڻهُ رکڻ لاءِ لوڙيءَ جو سينهو ـ سُينهِيُ ـ سُوڙِي ـ سُوڙو (راء).

● سُوتُ ۽ سُوتَ: ذ. صفت. [سن. شُلِشتَ = چمڪيل] خشڪ ـ ڪڙَڪُ ـ سُڪل ـ ٿوٽُ. سخت ـ ڏاڍو ـ مضبوط ـ سيٽاڻو. آوکو ـ مشڪل ـ ڏکيو ـ آڙانگو ـ آهنجو ـ ٻَکو ـ تجربڪار "ماڻهو". ڪُهڙُ ـ آهندو ـ ڪرپڙو.

ـ سُوتاڻِ ۽ سُوتاڻُون: ث. سُڪل هجڻ واري حالت ـ خشڪي ـ لوڻائي. سختي ـ ڏاڍائي ـ مضبوطي ـ مضبوطائي.

ـ سُوتائِيُ ۽ سُوتائِيُون: ث. سُوتاڻ.

● سُوتُ (سُوتَرُ) ۽ سُوتَ (سُوتَرَ): ذ. چاچي جو پٽ ـ زال جو مڙس جي لاءِ رسمي نالو. (ث. سَوُٽ).

● سُوَتُ ۽ سُوَتَ: ذ. صفت. [سن. س = چگو + وَتُ = وٽيل] مضبوط وٽيل ـ سخت ـ ڏاڍو. آنُ.

● سُوٽُ ۽ سُوٽَ: ذ. [انگ. Suit = وڳو] ڪپڙن جو جوڙو. انگريزي پتلون.

ـ سُوٽُ ڪُوٽ ۽ سُوٽ ڪُوٽَ: ذ. [انگ. Coat+Suit] مڪمل انگريزي دريس ـ مڪمل سوٽ ـ فل سوٽ.

ـ سُوٽُ ڪيسُ ۽ سُوٽَ ڪيسَ: ذ. [انگ. Case+Suit = خالو] ڪپڙن رکڻ لاءِ چمڙي جو ٽيلهو ـ چمڙي جي پيٽي ـ چمڙي جو بڪس.

ـ سُوٽيلُ ۽ سُوٽيلَ (ت): ذ. سُوٽ پاتل.

● سُوتارُ ۽ سُوتارَ: ذ. [هـ. سُوتار = وايو] وايو ـ ڪتڻ ـ ڪاٽ جو ڪم ڪندڙ ـ سُوٽهر.

Sul Nayat Institute

● سُوتاريُو ≈ سُوتاريا (ث): ذ. هڪ پکيءَ جو قسم ـ ڪاڪ ڪٽو ـ ڏکان پکي.

● سُوتُرو ≈ سُوتُرا: ذ. هُرلي، اٽ يا لار جو اصطلاح ـ اري ۽ ان سان لاڳو "قرهيءَ" کي ڏنل ساڃيو نشان ـ ڪاسو.

● سُوٗتَل (سُوٗتَرَل) ≈ سُوتَلُون (سُوٗتَرَلُون) (ت): ث. مالهه جي ڇهَ لاءِ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي.

● سُوٗتَن (سُوٗتَرَن): مصدر. ڏُهڙڻ (ڏُرهڙڻ) ـ رڳڙي لاهڻ. مهٽڻ ـ ڪُهڻ ـ گهرڙڻ ـ مَلڻ ـ مالش ڪرڻ ـ رڳڙڻ ـ زور سان اڏ ڪرڻ ـ زور ڏيڻ ـ گَسائڻ. ڏمڪائڻ ـ ڏمڪي چاڙهڻ ـ دب ڪيڻ ـ چنبو ڪيڻ ـ ڳالهائڻ ـ دَهاڙڻ ـ هيسائڻ ـ هيسڻ ـ دڙڪا ڏيڻ. مِهٽا ڏيڻ ـ طعنا ڏيڻ ـ اورانيا ڏيڻ. چِڪِي ڏيڻ ـ جِهِيي ڏيڻ ـ چِهِيي ڏيڻ ـ چِڪ ڏيڻ ـ سَٽ ڏيڻ.

ـ سُوتَ (سُوٗتَرَ) ≈ سُوٗتُون (سُوتَرُون): ث. ڏُهڙ (ڏُرهڙ) چِڪ ـ جِهِيي ـ چِڪِي ـ چِهِي ـ سَٽ ـ ڪَش ـ تاڻ. ڏُوهَه ـ اڏ. چَنبُ ـ ڏينب ـ ڳالهائ ـ ڏمڪي ـ چينب ـ تڙي ـ دَڙڪو ـ ٽِڪو ـ چڑب ـ دهنامو. درد ـ سُور ـ ايذاءُ ـ سيني يا ڇاتيءَ ۾ اوچتو سُورُ جي لات. مِهٽو ـ طعنو ـ ڏوراپو ـ اورانيو.

ـ سُوٗنا سَهَن (سُوتَرا سَهَن): مهٽا سهڻ ـ ڏوراپا سهڻ.

ـ سُوٗنائِن (سُوٗتَرائِن) (ت): آڏ ڏيارڻ ـ مهڏائڻ ـ سَلاڻ.

ـ سُوتِيپُو ≈ سُوٗتِيپا (ت): ذ. مهٽو ـ طعنو ـ ڏوراپو ـ اورانيو.

ـ سُوٗتَ ڏِيَن (سُوٗتَر ڏيڻ) (ت): ڏُوهه ڏيڻ ـ آڏ ڏيڻ ـ مهٽڻ ـ مَلڻ ـ رڳڙڻ ـ گَسائڻ ـ گهڪو ڏيارڻ ـ گهٽو ڪيائڻ.

ـ سُوتُو (سُوتَرو) ≈ سُوتا (سُوتَرا): ذ. مهٽو ـ ڏوراپو.

ـ سُوٗتو هڻَنُ (سُوتَرو هڻَنُ): ڏوراپو ڏيڻ ـ مهٽو ڏيڻ ـ طعنو هڻڻ.

≈ سُوٗتَنُ: مصدر. حقي يا ٻيڙيءَ جو دم هڻڻ ـ چڪڻ.

ـ سُوٗتَ ≈ سُوٗتُونُ: ث. حقي يا ٻيڙيءَ جو دم ـ سُوتو. وات سان اندر چڪ.

ـ سُوٗتُو ≈ سُوٗتا (ل): ذ. چيلم، حقي يا ٻيڙيءَ وغيره جو دم ـ ڪَشُ ـ چڪ ـ وزم.

ـ سُوتُونُ سُنبَغ ٽِيَنَ (ل): عورتن جو اصطلاح ـ ٽڪجي ٿوڻ.

ـ سُوٗتو هڻَنُ: دم هڻڻ ـ وزم هڻڻ ـ چڪ ڏيڻ "ٻيڙيءَ وغيره جي".

● سُوتُو ≈ سُوتا (ت): ذ. [سن. سُوٗتر = ڏنڊو ـ ڏڪو ـ لٺ ـ سُوٗنٽو ـ هانڊو.

● سُوتِي ≈ سُوتِيُونُ (ت): ث. نندي لٺ ـ ڇڙهي ـ سونٽي ـ هانڊو. ڏنڊي ـ ڏڪي. لَکڻ ـ لکڙي.

ـ سُوٗتِيءِ ڪُٽَ ≈ سُوٗتِيءِ ڪُٽُونُ (ت): ث. لاچاري ـ مجبوري ـ زبردستي. تڪليف. ڪهٽي سوٗتيءِ ڪُٽَ بعد ڪم ڪيو اٿس". "ڪهٽي سوٗتيءِ ڪُٽَ بعد ڪم ٿيو آهي وغيره".

● سُوٗتو (ت): ظرف. سَويرو ـ جلدي ـ بنا دير جي ـ ماجهر ـ سويهلو.

● سُوٗتهَڙُ ≈ سُوٗتهَڙَ (ث): ذ. وايو ـ ڏڪڻ ـ سُوٗتار. (اسم خاص). ٽر ۾ رهندڙ هندن جي هڪ ذات.

ـ سُوٗتهَڙڪُو ≈ سُوٗتهَڙِڪا (ث): ث. وايڪي ـ ڏڪاڪو.

● سُوٗتهَل: اسم خاص. هندن جي هڪ ذات.

● سُوٗتِيُ (سُوٗتُرِيُ) ≈ سُوٗتِيُ (سُوٗتُرِيُ): صفت. [سن. سُوٗتر = سُٽ] سُٽ جو ـ سُٽ مان ٺهيل ـ ڪپهه جي ڏاڻن مان ٺهيل.

ـ سُوٗتِيُ ڪَپڙُو (سوٗتُرِيُ ڪپڙو) ≈ سُوٗتِيُ (سُوٗتُرِيُ ڪپڙا): سُٽ مان ٺهيل ڪپڙو ـ ڪپهه جي ڏاڻن مان ٺهيل ڪپڙو.

● سُوٗنِيُ (سُوٗتِيرِيُ) ≈ سُوٗتِيسُونُ (سُوٗتِيرِيُون) (ت): ث. رٽ ـ تجويز. ڪُجهو منصوبو ـ سيٽ ـ سازش. ڦڙو ـ جهڪڙو ـ فساد.

Gul Hayat Institute

گھٹپي ـ رَڈي ـ گوهي . نقصان ـ چهو ـ ٹوٹو . قاهي ـ قندو ـ قامي ـ گهوگهو .

ـ سُوْنبي آڈن (سُوْنبري آڈن) : قاسائڻ جا طريقا اختيار ڪرڻ ـ ڪجهو منصوبو سِٽڻ ـ سازشون سِٽڻ .

ـ سُوْنبي سِٽڻ (سُوْنبري سِٽڻ) (ت) : سازش سِٽڻ ـ بڇڙي نيت رکڻ ـ بد ارادو ڪرڻ ـ برو خيال ڏارڻ .

● سُوْنبي ۽ سُوْنبيون (ت) : ث . مقصد ـ گديا . رَڪَ .

ـ سُوْنبي سڙيو ۽ سُوْنبي سڙيا (ت) : ذ . ڏُهرو ـ آپرو ـ ضعيف ـ لينجهه ـ هيٺو ـ ناتوان ـ لاچار ـ بي ستو ـ ڪم طاقت . بيمار ـ روگي ـ آگهو ـ ناچگو ـ لڏو ـ مريض ـ ڏُجهارو .

ـ سُوْنٹهين ٹهڻ (سُوْنٹرئين ٹهڻ) (ت) : ذ . ڳالهين ۾ ٹهڻ ـ سرچڻ ـ پرچڻ ـ ريجهڻ ـ ٹهي وڃڻ ـ ملي وڃڻ ـ رضامند ڪرڻ ـ پرچاءُ ڪرڻ ـ راضا ويڙ ڪرڻ .

ـ سُوْنٹهين ٹهيل هُجَڻ (سُوْنٹرئين ٹهيل هجڻ) : همراز هجڻ ـ هڪ ڳالهه ۾ هجڻ ـ پرتل هجڻ ـ سرچيل هجڻ ـ ريڍل هجڻ . رضامند هجڻ .

● سُوْنڻ (ل) : مصدر . [سن . سُپَشنمي ڪرُو] سمجهاڻ ـ واقفيت ڪرڻ ـ پَڌاڻ ـ سَهيِ ڪرڻ . ڪولڻ ـ لهڻ . مڪمارو ڪرڻ .

ـ سُوْنَ ۽ سُوْنُون (ل) : ث . سمجهاپ ـ واقفيت ـ جاڻ پڇاڻ . عيب ـ وڍ ـ گهٽتائي ـ اوڻائي ـ پُوڙائي ـ ڪَميِ .

ـ سُوْنائيتو ۽ سُوْنائيتا : ذ . صفت . مڪياري ـ وٽنديءَ تي ـ پسنديءَ تي . سوڻي وارو ـ سوڻي هٿيڪو . (ظرف) . ٺيڪ ـ برابر ـ صحيح ـ دُرست ـ بجا ـ واجب ـ لازمي ـ لازم ـ رَوا .

ـ سوڻائيتيِ ۽ سُوْنائيتيون (ت) : ث . ذمه ڪيل ـ پاڻ تي جوابداري کنيل ـ ذميداريءَ سان .

ـ سُوْنائن : سمجهاپ ڪرائڻ ـ واقفيت ڪرائڻ ـ پڇاڻ ڪرائڻ ـ جاڻ ڪرائڻ . ڳولڻ ـ ڏولڻ . چونڊڻ ـ چونڊ ڪرڻ . سمجهائڻ ـ ڏيان ۾ وهارڻ . ذمه ڪٽڻ ـ پَڙَ ڪٽڻ ـ ضامن پوڻ ـ سونهن ڪٽڻ ـ ذميواري ڪٽڻ ـ ذميداري ڪٽڻ .

ـ سُوْنيرو ۽ سُوْنيرا : ذ . ذميداريءَ جهڙو ـ امانتي ـ ذمي وارو ـ جوابداريءَ جهڙو ـ ضامن جهڙو . ايماندار ـ سچيو ـ سچو ـ ليڪ نيت . وفادار .

ـ سُوْنڻو ۽ سُوْنا : ذ . ذمو ـ ذميداري ـ جوابداري ـ ضامنگير ـ ضمانت ـ بارو ـ سئو . الجام ـ اقرار ـ وعدو ـ قول ـ پيرن ـ وَچن ـ ٻول ـ پيرتسگيا . واقف ڪار ـ سُڃاڻو ـ سَهيِ ـ سهپو ـ چاڻو ـ واقفيت وارو .

ـ سُوْنا سَهائِنْ : ذمه ڪٽڻ ـ جوابداري قبول ڪرائڻ ـ ذميداري مڃائڻ ـ ضمانت ڪٽائڻ .

ـ سُوْنڻو ڪٽڻ : ذمو ڪٽڻ ـ جوابداري ڪٽڻ .

● سُوْپارَڻ : مصدر . سُپارڻ ـ پارت ڪرڻ ـ سونپڻ ـ حوالي ڪرڻ ـ جوابداريءَ هيٺ ڏيڻ ـ ذمي هيٺ ڪرڻ ـ ضمانت ۾ ڏيڻ .

ـ سُوْپ ۽ سُوْپُون (ڪ) : ث . سنيال ـ خاطري ـ پرداخت ـ نگهباني ـ نگهداشت ـ چوڪسي ـ جالچ . ڏاهپ ـ سياڻپ ـ هوشياري ـ چالاڪي ـ انڪل بازي . پارت ـ سپارت . ضمانت ـ جوابداري .

● سُوْپارو ۽ سُوْپارا : ذ . مردالي ڪجهي عضوي جو سئو ـ ٿوپڻ ـ سئو ـ ٿوپ .

● سُوْپاريِ ۽ سُوْپاريُون : ث . [سن شتر = سَو + ف . پا = پير] هڪ وڻ جو ڦل ـ پسارڪو وَڪر . هڪ جيت جو قسم : سنهي ، ڏگهي ، هڪ سئو پيرن سان ـ سوپيري .

● سُوْپيرو ۽ سُوْپيرا (ت) : ذ . سُڌرو ـ پَڇو .

● سُوْپڙ ڪنو ۽ سُوْپڙ ڪنا (ث) : ذ . ڏگهن ڪنن وارو .

● سُوْپڙيو ۽ سُوْپڙيا : ذ . صفت . سياهي . پٽيوالو . محافظ ـ نگهبان . پهريدار . چيڙاڪ ـ چڙتو (ت) .

● سُوْپڱيِ ۽ سُوْپڱيُون (ث) : ث . [سن . شتر = سَو + پنگ = پير] هڪ سُرندڙ جيت جو قسم ـ سو پيري .

● سُوْپَنڑ : مصدر . [سن . سَمر = سان + ارپ = ڏيڻ] سونپڻ ـ حوالي ڪرڻ ـ سُپرد ڪرڻ ـ

Gul Hayat Institute

ذمي ڪرڻ ـ جوابداريءَ ۾ ڏيڻ ـ سونپي ۾ ڏيڻ. بخشش ڪرڻ ـ عنايت ڪرڻ ـ بخشڻ.

● سَوُ٘هُ ع سَوُ٘هَا: ذ. نند جو جهوڪو ـ ڏوڪو نندڙي ـ ٽوري نند ـ جهٽڪو ـ ڏنڪي.

● سَوُ٘هِيرِي ع سَوُ٘هِيرُ٘نُ: ث. [سن. شتر = سؤ + پگ = پير] هڪ سؤ پيرن واري جيت جو هڪ قسم ـ ڪَنُ٘ سوپاري.

● سُوُ٘جَ ع سُوُ٘جُ٘نُ٘ (ت): ث. [سن. شَوچ = صفائي] هندن وٽ مقعد ڌوئڻ لاءِ محاورو ـ طهارت، صفائي (هندن جي).

● سُوُ٘جاڳُ٘ ع سُوُ٘جاڳَا (ت): [سن. س = سان + آت = ستي + جُوُ٘ل = چمڪڻ] سوجهرو ـ سوجهاڪو ـ روشني. ڪنهن بہ داڳيني جي سموري تور ـ باردائي سُوڏي مال جي تور. سماچار ـ سُڌ ـ واءُ سڃاڻ ـ خبر چار ـ سَڏاءُ ـ اطلاع.

● سُوُ٘جِنِيُ٘ ع سُوُ٘جِنِيُ٘نُ٘: ث. بستري تي چادر ـ پلنگ پوش.

● سُوُ٘جوُ٘ ع سُوُ٘جا: ذ. هڪ واڌ ڪو اوزار ـ هڪ قسم جو ڪاٺ چيرڻ جو اوزار ـ گول ڪاراڻي ـ گول ڪرت. زِبانو.

● سُوُ٘جِيُ٘ ع سُوُ٘جِيُ٘نُ٘: ث. هڪ قسم جو ٿلهو اڏو ـ ڪڪ جو مغز ـ سُهڄي (ت).

● سُوُ٘جَ ع سُوُ٘جُ٘نُ٘: ث. [سن. شوتَ = ٽوڙ] ٽوٽر ـ آڙ ـ ڦُندَ ـ آماس.

ـ سُوُ٘جَ جَڙهَنُ٘: ٽوٽر چڙهڻ ـ آڙ ٽيڻ ـ ڦُندي وڃڻ ـ سُڄي پوڻ ـ آماس ٽيڻ.

ـ سُوُ٘جِ لهَنُ٘: آڙ لهڻ ـ ٽوٽر لهڻ.

● سُوُ٘جهہ ع سُوُ٘جهُونُ٘: ث. [سن. شَوچ = صفائي] طهارت ـ سوچ ـ وٽ ـ اِستنجا ـ مَسَڻو.

● سُوُ٘جهاڪوُ ع سُوُ٘جهاڪا (ل ـ ث): ذ. [من. س = سان + آت = ستي + جُوُ٘ل = چمڪڻ] روشنائي ـ سوجهرو ـ آجالو ـ سوجهاڪو ـ سُجهند و ـ تجلو ـ سُهائي ـ سُهاڻي ـ تُورُ٘ ـ چمڪو ـ روشني.

ـ سُوُ٘جَهاڳُ٘ ع سُوُ٘جَهاڳَا (ت): ذ. سوجهاڪو.

● سُوُ٘جهرُو٘ ع سُوُ٘جهرا: ذ. [سن. س = سان + آت = ستي + جُوُ٘ل = چمڪڻ] روشني ـ روشنائي ـ سجهندو ـ آجالو ـ نُور ـ جوت ـ شعاعُ٘ ـ پرڪاش ـ سوجهاڪو ـ سوجهاگو ـ آهاڻ ـ سهائي ـ چتائي ـ پڌرائي ـ ظاهرائي ـ صفائي. فجر ـ پرهہ ڦٽي ـ پاڪ ـ صبح. هوشياري. سوپ ـ ڪاميابي.

ـ سُوُ٘جهرُو٘ ڪَرُ٘نُ٘: روشنائي ڪرڻ ـ سوپ ڪرڻ ـ فتح ڪرڻ.

● سُوُ٘جَهيڙ ع سُوُ٘جَهيڙيُ٘نُ٘ (ت): ث. سَوَلي وات ـ سَوَلي راهہ ـ سولو رستو ـ سڌائي راهہ.

● سُوُ٘جهڙ بارالِيُ٘: اسم خاص. تعلقي ميهڙ ۾ هڪ ديهہ جو نالو.

● سُوُ٘جَهُ٘نُ٘: مصدر. [سن. سُوچ = خبر پوڻ] ڏسڻ ـ پسڻ ـ نهارڻ ـ نگاهہ ڪرڻ. سمجهڻ ـ ويچارڻ ـ سوچڻ ـ خيال ڪرڻ. ڌيان ڏيڻ ـ هوش ڪرڻ ـ عقل ڪرڻ ـ حواس هلائڻ. ڳولڻ ـ ڦولڻ ـ نهارڻ ـ ڍُنڍَنُ٘ ـ هٿوراڙيُ٘نُ٘ ڏيڻ ـ چڪاسڻ ـ تلاش ڪرڻ ـ ڦلورڻ ـ ڪوجهڻ ـ ڪوجنا ڪرڻ ـ ڏورڻ ـ سولجهڻ ـ دريافت ڪرڻ ـ پوڻ ـ اچا ڪرڻ. لهڻ ـ هٿ ڪرڻ. ياد ڪرڻ ـ سنياڻڻ ـ يادگيري ڪرڻ ـ يادِ گيرُو ڪرڻ ـ دماغ ۾ هوڻ. صاف ڪرڻ ـ چٽو ڪرڻ ـ پڌرو ڪرڻ ـ ظاهر ڪرڻ ـ عيان ڪرڻ ـ واقف ڪرڻ ـ سچاڻو ڪرڻ ـ چاڻو ڪرڻ ـ واقف ڪار ڪرڻ ـ سَهِيُ٘ ڪرڻ.

ـ سُوُ٘جهہ ع سُوُ٘جهُونُ٘: ث. جوت ـ نظر ـ بينائي ـ بصارت ـ نيرت ـ نگاهہ ـ ڏسڻ ـ ديد. عقل ـ اِدراڪ ـ سمجهہ ـ پوجهہ ـ حواس. انديشو ـ خيال ـ ويچار. ڳول ـ چڪاس ـ جانچ ـ ڪوجنا ـ ڪوج ـ نهار. انتظام ـ بندوبست ـ جوڙڪ. مطلب ـ مراد ـ مقصد ـ اِرادو ـ نيت. ڍنگ ـ طريقو ـ طرز ـ لموندو ـ طورُ٘ ـ ريت ـ طرح.

ـ سُوُ٘جهہ پوجهہ: ث. عقل و فهم ـ دوراندیشي ـ اڳ پوءِ جو خيال.

● سوجهہ ع سوجهيُ٘نُ٘: ث. [سن. شَوُ٘چ = صفائي] سوچ ـ طهارت.

Gul Hayat Institute

● سُوجَهَا ۽ سُوجهائيُونُ (ت)؛ ث. [سن. سُوچ = خبر پوڻ] واقفيت - سُڌ - سمجهاڻ - جاڻ - خبر - معلومات. جستجو - ڳولا - کوجنا - کوجه - جانچ - پڙتال.

- سُوجَهَا پَوَڻُ؛ خبر پوڻ - جاڻ پوڻ - سُڌ پوڻ - معلوم هڻڻ - اطلاع هڻڻ.

- سُوجهائيُ (ت)؛ واقف ڪرڻ - جاڻ ڏيڻ - سُڌ ڏيڻ - اطلاع ڏيڻ - خبر ڏيڻ - سماءُ ڪرڻ - سماچار ڏيڻ.

- سُوجهُو ۽ سُوجَهَا: ذ. واقف ڪار - ڄاڻو - واقف - سڃاڻو - سڃاڻپ وارو. خبردار - هوشيار - سڃاڪ - چالاڪ - تيز فهم. سُوجهيندڙ - جستجو ڪندڙ. ڪم نظر - ٽوري نظر وارو - جهانپو - جهڪو.

- سُوجهيُ ۽ سُوجهيُونُ؛ ث. سماءُ - خبر - سُڌ - جاڻ - آگاهي - علم - واقفيت - اطلاع - پاس - ادراڪ - هوش - ٻوجهه - امتياز - گيان - پُرجهه - ويدنا - معلوميت - معلومات. هوشياري - سياڻپ - تيز فهمي - سگهڙائي - عقلمندي - چالاڪي - سمجهه - عقل - ڏيان - فهم - زيرڪي - ٻُڌ - ذهن.

- سوجهي ڪيڻُ: ڳولي ڪيڻ - ڏونڍي ڪيڻ - ڳولي هٿ ڪرڻ.

● سوجا: اسم خاص. رياست خيرپور ۾ رهندڙ مسلمانن جي هڪ ذات.

- سُوجاڻيُ (لس)؛ ث. سڃاڻپ جي چنڊي جا الهيءَ کي ٻڌندا جو بادشاه جو ماريل هوندو تہ متان پويان ڪومون پاڻ ۾ وڙهن.

● سُوچ ۽ سُوچيُونُ؛ ث. [سن. شَوچ = صفائي] إستنجا - طهارت - صفائي - سُتڪو.

- سُوچا ۽ سوچائُونُ؛ ث. [سن. شَوچ = صفائي] صفائي - سوچ.

- سُوچ ڪرَڻُ (ل)؛ طهارت ڪرڻ - صفائي ڪرڻ - إستنجا ڪرڻ - سُتڪو ڪرڻ.

● سُوچاڪيُ ۽ سُوچاڪيُونُ (ل)؛ ث. ماڪوڙي جهڙو لنڊڙو ڪنڊڙ جيت - ڏڪڻهائي (ت) - ڏڪرائي. سيڪوئي.

● سُوچَڻُ: مصدر. [سن. سُوچ = خبر پوڻ]. ويچارڻ - خيال ڪرڻ - ڏيان ڪرڻ - فڪر ڪرڻ - غور ڪرڻ - چنتا ڪرڻ - قياس ڪرڻ - گهٽ ڪرڻ. سمجهڻ - پُرجهڻ - پروڙڻ - ٻوجهڻ - ذهن نشين ڪرڻ - دماغ ۾ وهارڻ - مغز ۾ وهارڻ - هنڌائڻ. انديشو ڪرڻ - گهٽي ڪرڻ - اوسيڙو ڪرڻ - انتظار ڪرڻ - منتظر رهڻ. جانچڻ جولچڻ - گهٽ گوٽڻ - خبرداري ڪرڻ - ٽورڻ تڪڻ. مراقبہ ۾ وڃڻ - مراقبہ ڪرڻ - ڏيان لڳائڻ.

- سُوچَ ۽ سُوچُونُ: ث. ويچار - خيال غور - فڪر - ڏيان. گهٽ - گهٽپ - ڏيان - خوض - راء - قياس - ساڃهه - ڪٽ - آڻسٽو. فڪر - گهٽي - توجهه - چنتا - اونو - اوسيڙو - انتظار - انتظاري. غم - الم - رنج - ارمان - ڏک - شوڪ - ساتم. خبرداري - هوشياري - سُجاڪي. جالچ جونچ - گهٽ گهوٽ - تور تڪ - سنيال. تخمينو - انداز - شمار - حساب.

- سُوچينا ۽ سُوچيٽائُونُ: ث. خيال - ويچار - سوچ - غور - ڏيان - گهٽي. خبر اطلاع - سُڌ - سماءُ - سماچار - جاڻ.

- سُوچَ ڪرَڻُ؛ فڪر ڪرڻ - چنتا ڪرڻ - انديشو ڪرڻ - اوسيڙو ڪرڻ - خيال ڪرڻ - ويچار ڪرڻ - ڏيان ڪرڻ - گهٽ گهوٽ ڪرڻ - جانچ جونچ ڪرڻ. غم کائڻ - ڏک ڪرڻ.

- سُوچَ ۾ رَهڻُ: خيال ۾ مصروف هجڻ - فڪر ۾ غلطان هجڻ - اوسيڙي ۾ هجڻ. انتظار ۾ رهڻ. غم ۾ رهڻ - ڏک ۾ رهڻ - ماتم ۾ هجڻ - المدارُ هجڻ.

- سُوچَ ۾ وِهڻُ؛ خيال ۾ وهڻ - ويچار ۾ وهڻ - ڏيان ۾ هجڻ.

- سُوچَ ۾ هُجَڻُ: فڪر ۾ هجڻ - خيال ۾ هجڻ - سوچڻ - ذڪر ڪرڻ - اوسيڙو ڪرڻ - انتظار ڪرڻ - منتظر ڪرڻ.

- سُوچَ وِيچارُ ۽ سُوچَ وِيچارَ: ذ. فڪر و تامل - غور و فڪر - ٻهڻ ڏهڻ - ڏيان - غور - سوچَ سمجهه - خيال - جانچ جونچ - ڏيٺ ويٺ.

- سُوچَ ويچارڪرڻ: خيال ڪرڻ - فڪر ڪرڻ - سوچڻ.

Gul Hayat Institute

= سُوچيءُ پَتُرُ ۽ سُوچيءُ پَتُرَ ؛ ذ. فهرست - يادداشت. تيريءُ - هٿ جو نقشو- هٿ جون ريکائون. هٿ جون ليکون.

= سُوچي سَمجهيءُ ؛ ظرف. ڏسي وائسي - جانچي جونچي - چاڻي پُڇهي - ڏيان سان - خوض سان - غور سان - دماغ سان.

= سُوچيءُ گَنُ ۽ سوچي گَنَ (ت)؛ ذ. سياڻو- ڏاهو - عقلمند - داناءُ - هوشيار - سوچيندڙ - عاقل - هوشيار- ڏيان وارو- فکرمند. جاچيندڙ- جوچيندڙ- ڏسندڙ وائسيندڙ- خيال ڪنهڙ- ڳڻ ڳوت ڪندڙ.

● سُوچيءُ ۽ سُوچيءُ : ذ. [سن. سوچي = چيندڙ] چيندڙ- آر (لوهه جو چُهنبيارو سوچکو اوزار) سوئو- سُئي - لوهه جي چهنبياري سيخ. جُتين جوڪر ڪندڙ- جُتيون ٺاهيندڙ- سرازُ- موچي - ماڙيچو. سبندڙ - درزي. (اسم خاص) هندن جي هڪ ذات.

= سُوچيڪوءُ ۽ سُوچيڪا : ذ. صفت. سوچيءَ جو- سوچيءَ وارو- موچکو - سَرازکو.

= سُوچيائُو ۽ سُوچياٽا ؛ ذ. صفت. سوچکو.

● سُوچُ ۽ سُوچَ (ت)؛ ذ. صفت. [سن. شُدّ = پاڪ] صاف - پاڪ - شفاف - آوجل - نيرمل - پوتر - صفا - اُجلو - اڇو - نج - شُدّ.

● سُوخُتَ ۽ سُوخُتُونُ : ث. [ف. سوخت > سوختن = سڙڻ] سوزش - ساڙو - جَلن - پَچَ - ڪام - پَچَرَ - جَرَ - تَوَ - سيڪ.

= سُوخُتَ ڪَرَنُ ؛ جلائڻ - ساڙڻ - پچائڻ - ڪاماڻ - پچرائڻ - سوزش ڪرڻ.

= سُوخُتگيُ ۽ سُوخُتگيُونُ : ث. سوزش - ساڙو - جَلن - جَرَ - پَچ - ڪام. تڪليف - ڏکيائي - مشڪلات - اهنج - ڏجهه - ڏجهائي - ڏنجهه - رنج - صدمو - غم - الم. ڪلفت - بيائي - فراق - لفاق - وڇوڙو - جُدائي - ڦيٽاڙو.

= سُوخُتنيُ ۽ سُوخُتنيُ ؛ صفت. ساڙڻ جهڙو- ساڙڻ جي لائق. بيڪار- خراب.

= سُوخيتَ ۽ سُوخته ؛ ذ. صفت. سڙيل - جليل - ڪاميل - ڪل - اڇيل - ٻاهه وارو- ٻاهه لڳل - سوزشي - ساڙي وارو. مصيبت زده - ڏجهارو.

= سُوخيتيُ ۽ سُوخيتيُونُ ؛ ث. ڪلفت - بيائي- نفاق - وڇوڙو. رنج - تڪليف - غم - مصيبت - هلاڪت. (صفت). ساڙڻ جي قابل - جلائڻ جي لائق - ساڙڻ جوڳو.

● سُودِ ۽ سُودِيُونُ (ت)؛ ث. واسطو - لاڳاپو- تعلق - نسبت - رشتو- ڳانڍاپو- جوڙ- ميلاپ. ڪم- ڪار - ڪاج - ڏندو - ڪرت - مشغولي.

● سودُ ۽ سودَ (ث)؛ ذ. وڻ جو پورو ٽڻ.

● سُودُ ۽ سُودَ : ذ. (ف). وياج. فائدو - نفعو- ميتي - آپت - ڪٽيو - پراپت - لاپ - آپراسو - لاهو- وڻاءُ - سوباسو - وَڌُ - منافع - بهتري - پلائي - چڱائي. خوبي - عمدگي - سڻائي.

= سُودُ خُورُ ۽ سُودَ خُورَ ؛ ذ. [ف. سود + خور > خوردن = ڪائڻ] وياج وٺندڙ - وياج ڪائيندڙ- وياج خور. لاپ خور - نفعو وٺندڙ.

= سُودَ دَرُ سُودُ : ذ. [ف. سُودْ + در = م + سود] وياج تي وياج - ڪڍيل وياج.

= سودُ ڏيئُ : وياج ڏيڻ. منافعو ڏيڻ - نفعو ڏيڻ - فائدو ڏيڻ - لاپ ڏيڻ.

= سُودُ ڪائيُ : وياج ڪائڻ - لاپ ڪائڻ - منافعو وٺڻ.

= سُودُ لَڳائيُ : وياج مڙهڻ - وياج چاڙهڻ. نفعو رکڻ - لاپ رکڻ - منافعو رکڻ.

= سُودُ مَنَدُ ۽ سُودُ مَنَدَ : ذ. [ف. سود + مند = وارو] فائدي وارو - مُفيد - نفعي وارو - فائدي مند - وڻاءُ وارو - واڌاري وارو. لاهائيتو - سجايو - سڪيارتو.

= سُودُ وَنَنُ : وياج وٺڻ. نفعو وٺڻ - لاپ وٺڻ - منافع وٺڻ.

= سُودُ هئنُ ؛ فائدو ٽيڻ - نفعو ٽيڻ. هٿ اچڻ- حاصل ٽيڻ - پراپت ٽيڻ - موصول هڻڻ.

● سَودا ۽ سَوداتُونُ ؛ ث. [ع. سَوْدا = ف. ڪاريُ]. اجاين خيالن اچائڻ جي بيماري - سوداءُ - جنونُ - ديوانگي - چريائي - خَبطُ - ٻاڪلپڻو- ماليخوليا. رت سڙي ڳهائي ٽيڻ واري هڪ بيماري- ڪارو بلغم. خيال - ڏيان - ڏُنُ - غم - انديشو -

فكر ـ گڏتي. اوسيڙو ـ انتظار. عشق ـ پريت ـ محبت ـ پيار ـ موهه ـ قرب ـ سينهه. (اسم خاص). انساني جسم جي هڪ طبيعت جو نالو. هندستان جو شاعر مرزا.

ـ سَوْدا ثَيِيَنْ: ماليخوليا ٿيڻ ـ جنون ٿيڻ ـ ديوانگي ٿيڻ ـ فكر ٿيڻ ـ چريائي ٿيڻ ـ پاگلپڻو ٿيڻ. گڏتي ٿيڻ. اوسيڙو ٿيڻ ـ انتظار ٿيڻ ـ اندیشو ٿيڻ ـ خيال ٿيڻ ـ ويچار ٿيڻ.

ـ سَوْدا كَرَنْ: گڏتي كرڻ ـ فكر كرڻ ـ خيال كرڻ ـ پَهه پچائڻ ـ ويچار كرڻ.

ـ سَوْدا لڳَنْ: خفقان ٿيڻ ـ جنون ٿيڻ ـ سوداءُ ٿيڻ ـ ماليخوليا ٿيڻ. ويچار ٿيڻ ـ خيال ٿيڻ ـ اندیشو ٿيڻ.

ـ سَوْداوِيْ ≈ سَوْداوِيْ: ذ. صفت. سودا متعلق ـ سودائي. مغموم ـ غمگين ـ ڏكارو ـ رنجيدهه ـ ڏكويل ـ ڏُجهارو. سوداءُ جي طبيعت وارو.

ـ سَوداوِيْ مِزاجْ ≈ سَوْداوِيْ مِزاجَ: ذ. [ع. سَوْدا + مزاج = طبيعت] خفقاني ـ چريو ـ سودائي ـ جنوني ـ ديوانو ـ پاگل. فكرمند ـ گڏتيءَ وارو.

ـ سَوْدا هُنَنْ: ديوانگي هڻڻ ـ چريائي هڻڻ ـ ماليخوليا هڻڻ ـ خفقان هجڻ. ويچار هجڻ ـ خيال هجڻ ـ فكر هجڻ ـ اندیشو هجڻ. عشق هڻڻ.

ـ سَوْداءُ ≈ سَوْداءَ: ذ. چريائي ـ سودا ـ ديوانگي ـ مغز جي خرابي ـ ماليخوليا ـ دماغي خرابي. خفو ـ آجايا خيال ـ پَهه ـ پُور ـ ريچڪ. هڪ بيماريءَ جو قسم.

ـ سَوْدائِيْ ≈ سَوْدائِيْ: ذ. صفت. سوداءُ وارو ـ هوراڻو ـ خيال كندڙ ـ سَوكڙ ـ ديوانو ـ چريو ـ باولو ـ پاگل ـ مجنون ـ مستانو ـ مست. خفقاني ـ خبطي ـ ماليخوليا وارو ـ پَهه وارو. مايوس ـ غمگين ـ ڏكارو ـ مَلُول. احمق ـ بيوقوف ـ چٽ ـ چريٽ ـ چسو ـ نادان.

ـ سَوْدائِيْ بَنْجَنْ: ديوانو ٿيڻ ـ چريو ٿيڻ ـ باولو ٿيڻ ـ خفقاني ٿيڻ ـ هوراڻو ٿيڻ. عاشق و شيدائي ٿيڻ.

● سَوْداگَرَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سَوْداگَرْ ≈ سَوْداگَرَ: ذ. [ف. سَوْدا = سامان سڙو + گر = وارو] واپاري ـ تاجر ـ تجارت كندڙ ـ واپار كندڙ.

● سُوْدْ بُوْدْ (ت): ظرف. هُو بَهُو ـ اصل اهڙو ـ ساڳيو ـ هڪ جهڙو ـ نيس پيس ـ همشكل.

● سُوْدَرَ: اسم خاص. [سن. شودر] هندن ۾ هڪ گهٽ ذات ـ نيچ قوم. (سُوْدَرْ ≈ سُوْدَرَ: سودر ذات جو ماڻهو).

● سُوْدِرا: اسم خاص. ٽر ۾ رهندڙ مينگهواڙن جي هڪ ذات (راءِ).

● سُوْدَنْ: مصدر. [ف. سَودا = گڏل شيءِ] خريد كرڻ ـ وٺڻ ـ خريدڻ ـ گهينهڻ ـ سودو وٺڻ ـ خريداري كرڻ. پسن سان وٺڻ. مُلهه چكائڻ ـ قيمت پچڻ.

ـ سَوْداگَرْ ≈ سَوْداگَرَ: ذ. واپاري ـ تاجر ـ وٽجارو ـ تجارتي ـ واپار كندڙ ـ وچائٽ ـ ونجارو.

ـ سَوْداگَرزادْ ≈ سَوْداگَرزادا: ذ. سوداگر جو پٽ ـ واپاريءَ جو پٽ.

ـ سَوْداگَرِيْ ≈ سَوْداگَرِيُونْ: ث. وٽجهه ـ واپار ـ خريد و فروخت ـ تجارت ـ سود و سلف ـ ڏنڊو ـ كيرت ـ وچائتي ≈ سوداگري: ذ. صفت. سوداگر سان تعلق ركندڙ ـ واپاري ـ تجارتي.

ـ سَوْداگَرِيْ كَرَنْ: واپار كرڻ ـ تجارت كرڻ ـ وٽج كرڻ ـ كاروبار كرڻ ـ خريد و فروخت كرڻ ـ ڏيتي ليتي كرڻ ـ مال جي ڏي وٺ كرڻ ـ مال جي آمدني روانگي كرڻ.

ـ سَوْداگِرِيْ مالْ ≈ سَوْداگِرِيْ مالَ: ذ. وڪري جو اسباب ـ فروخت كرڻ جون شيون ـ مال اسباب ـ ٽپو ٽاڙي ـ تجارت جون شيون.

ـ سَوْدو ≈ سَوْدا: ذ. واپار ـ وٽج ـ تجارت ـ سوداگري ـ خريد و فروخت ـ خريداري ـ وڪر ٻكر. ڏنڊو ـ كيرت ـ پيشو ـ كم. وڪر ـ شيءِ ـ ٽوڪ.

ـ سَوْدو بَحالُ ثَيِيَنْ: خريد و فروخت جو معاهدو طئي ٿيڻ ـ مقصد حاصل ٿيڻ ـ مُراد ون پُڄڻ ـ سو پارو ٿيڻ ـ كاميابي ٿيڻ ـ فتحمند ٿيڻ.

Gul Hayat Institute

= سَوْدُو پاڈو ۽ سَوْدا پاڈا: وٹجهہ واپار - تجارت - خريد و فروخت - مال جي ڏي وَٺ.
= سَوْدُو سَلَفُ ۽ سَوْدُو سَلَفَ: ذ. ريزڪي سيڈو - ريزڪي سامان. ڪائڻ پيئڻ جي شئي - خريد ڪيل بازاري شئي. سَوْدُو - سودو پاڈو - سيڈو پاڈو. وٹجهہ واپار.
= سَوْدُو ڪَرَڻُ: واپار ڪرڻ - تجارت ڪرڻ - خريداري ڪرڻ - سودا گري ڪرڻ. متائڻ - ڏي وٺ ڪرڻ.
= سُودِيشُ ۽ سُودِيشَ: ذ. [سن. سُوَ = پنهنجو + ديش = ملڪ] پنهنجو ملڪ - وطن.
= سُودَيْشِي ۽ سُودَيْشِيُ: ذ. صفت. ديسي - مُلڪي - پنهنجي ملڪ جو - وطني - پنهنجي ديس سان واسطو رکندڙ - ڪوڙائي (ضد. اوديشيُ).
= سُودِيشِي ڪَپڙو: ذ. ديسي ڪپڙو - ملڪي ڪپڙو - پنهنجي ملڪ اندر ٺهيل ڪپڙو.
● سُوَرِ ۽ سُوَرِيُونُ (ث): ث. چيرُ - خال - پورُ - وٹي - گهپُ - گهپو - ڦوٽ.
● سُوَرَ: اسم خاص. رياست خيرپور ۾ رهندڙ ماڻهن جي هڪ ذات. هندن جي هڪ اچوت ذات جو نالو. (سُوَڙ ۽ سُوَدَرُ: ذ. سُودَرُ).
● سُوَڌَنُ (ل - ہيلہ): مصدر. [سن. شوڌن > شدُ ڌ = صفا ڪرڻ] صفا ڪرڻ - پاڪ ڪرڻ - صفائي ڪرڻ سوئيڻ - چونڊڻ. اصلاح ڪرڻ - درست ڪرڻ - ٺيڪ ڪرڻ - بجا ڪرڻ - صحيح ڪرڻ - غلطي ڪيڻ - چڪون ڪيڻ - ٺاهڻ - بنائڻ - سنئون ڪرڻ - ورو ڪڍ ڪيڻ - ڏنگ ڪيڻ. آرسته ڪرڻ - سينگارڻ - سنوارڻ. چڪاسڻ - سهي ڪرڻ - جانچڻ. ڳولڻ - تلاش ڪرڻ - ليهارڻ - ديوليڻ - ڦولهڻ - وڙول ڏيڻ. ڦهلائڻ - پکيڙڻ - وڌيڙڻ. شمار ڪرڻ - حساب لڳائڻ - ڪٹڻ - تخمينو ڪرڻ - الداز ڪرڻ - ڪٹ ڪرڻ. پير چُولي ڪير ۾ سوڏي ڪارائڻ.
= سُوَڌَ ۽ سُوَڌُونُ: ث. سڌائي - سنوت - ٺيڪائي - درستي - اصلاح. ٺاهپ - جوڙ - آراستگي - سنوار. صفائي - پاڪائي. سوڌ - ڳولا - تلاش. اندازو - ڪٹ - تخمينو.
= سُوَڌائِيُ ۽ سُوَڌائِيُونُ: ث. سنوارپ - سڌائپ - برابري - پورائي - سنوت - ٺيڪائي. سنوارڻ جي مزدوري.
= سُوَڌائِڻُ: صفا ڪرائڻ - آچو ڪرائڻ. درست ڪرائڻ - سُڌارڻ - ٺيڪ ڪرائڻ - سنوارائڻ - صحيح ڪرائڻ.
= سُوَڌائِيُ ۽ سُوَڌائِيُونُ: ث. سنوت - سڌائي - پورائي - برابري - ٺيڪائي - سُوڌاڻ - درستي - اصلاح. هڪجهڙائي. سپتائي - سچائي.
= سُوَڌَرِيو ۽ سُوَڌَرِياُ: ذ. درست ڪندڙ - صحيح ڪندڙ - سڌارينڌڙ - ٺيڪ ڪندڙ - سُوڌينڌڙ - سنوارينڌڙ - اصلاح آڻيندڙ. ٺاهيندڙ - بنائيندڙ - جوڙيندڙ - خلقيندڙ - آپائيندڙ - رَچيندڙ - صفا ڪندڙ - صفائي ڪندڙ - آچو ڪندڙ - آجرو ڪندڙ - پاڪ ڪندڙ - پوٽر ڪندڙ.
= سُوَڌَ سَنْوارُ ۽ سُوَڌَوُنُ سَنْوارَوُنُ: ث. اصلاح - سُڌارو - درستي - ٺيڪائي - سنوار. ٺاهه ٺوهه - جوڙجڪ - گهڙپچ - رَچنا. صفائي - اجائي - آجرائي - آوجرائي - اوجلائي - پاڪائي.
= سُوَڌَلُ ۽ سُوَڌَلَ (ل): ذ. سيڈو - سنئون - سُوڌو - درست - بجا - صحيح - ٺيڪ. سچو - سپتيو - ايماندار - سچار.
= سُوَڌُو ۽ سُوَڌا: ذ. سيڈو - سنئون - سنئون سيڈو. سُٻتو. آپو - ڪڙو. ٺيڪ - برابر - درست - صحيح - پورو. بجا. ايماندار - سچو - صاف دل. صاف گو - بي رياءُ - سُٻتيو - راستباز - سچار. سولو - سڌرو - سريکو - پورو پورو. سادو - ساده دل. سهٹو - حسين - جميل - خوبصورت. هوشيار - قابل - ڏاهو - داناءُ - عاقل - سياڻو - سمجهو - سمجهه وارو.

جفاڪش ـ محنتي ـ چست ـ چالاڪ. پاڪ ـ صاف ـ نج ـ پوتر ـ چند ـ اڇو ـ اُجرو ـ اُجلو ـ اوجل ـ نجو ـ صفا. (حرف جر). سان ـ گڏ ـ سميت ـ جُملہ ـ ڪنو ـ مليل. تائين ـ هيستائين ـ جيستائين.

ـ سُوڏِيُ ۽ سُوڏِيُون: ث. سڏي ـ سنئين ـ اُپي ـ ڪڙي. درست ـ ٺيڪ ـ بجا ـ پوري ـ صحيح. (حرف جر). سان ـ گڏ.

ـ سُوڏِي ڏَڪَ تهي اڇَنُ: سنئين راهہ تي اڇڻ ـ گمراهي ڇڏڻ. سڇار ٿيڻ. حق پرستي اختيار ڪرڻ.

ـ سُوڏِيُ هَلَنُ: وهنوار ۾ ٺيڪ هلڻ ـ ڏي وٺ ۾ پورو هلڻ ـ رسم رواج ۾ ٺيڪ هلڻ.

● سُوڏُ پُوڏُ ۽ سُوڏُ پُوڏَ (ث): ذ. هوبهُو ـ ساڳيو ـ بجنسي ـ اصل اُن جهڙو ـ مشابهتي ـ نيس نيس.

● سُوُڏَرِيو ۽ سُوُڏَرِيا: ذ. [سن. سُ = چڱو + ڏريہ = رکڻ] دوست ڪندڙ ـ صحيح ڪندڙ ـ سنواريندڙ ـ اصلاح آڻيندڙ ـ ٺيڪ ڪندڙ ـ سُڌاريندڙ. ناهيندڙ ـ بنائيندڙ ـ جوڙيندڙ ـ خلقيندڙ ـ آباڻيندڙ ـ رچيندڙ. صاف ڪندڙ ـ اُجرو ڪندڙ ـ پاڪ ڪندڙ ـ پوتر ڪندڙ.

● سُوُڏِيتُ ۽ سُوُڏَيتَ (ت): ذ. تحقيق ـ پڪائي ـ سچائي ـ خامري ـ پڪ. ڪوجنا ـ ريسرچ ـ اِيجادُ.

● سُوڏو ۽ سُوڏا: ذ. ڪيڪڙي جو هڪ قسم.

● سُوڏا: ث. [الڳ. Soda = ڪار] ڪپڙن ڌوئڻ جي ڪار. پيٽ جي سُور جي لاءِ ڪرايندڙ هڪ تيز پاڻيءَ جو قسم. اريٽيڊ واٽر جو هڪ قسم. اسم خاص. سنڌ ۾ رهندڙ مسلمانن جي هڪ ذات.

ـ سُوڏا واٽَرُ: ذ. هڪ تيز پاڻيءَ جو قسم ـ سوڏا مان ٺاهيل ولايتي پاڻي.

● سُوڏاپُورُ: اسم خاص. تعلقي جيمس‌آباد ۾ ڪوٽ غلام‌محمد ۾ هڪ ديهہ. جو نالو.

● سُوڏاچار: اسم خاص. ٽر ۾ چيلهہ ڪان پنج ميل ڏکڻ طرف هڪ سرڪاري ناڪو.

● سُوڏاڻِيُ: اسم خاص. بلوچن جي هڪ ذات.

ـ سُوڏاڻِيُ ٽِيڻُ: لُڇُ ٽيڻ ـ بدمعاش ٽيڻ ـ اڙپنگ ٽيڻ. خوني ٽيڻ.

● سُوڏائِيُ: اسم خاص. ڪاري جي حصي ۾ رهندڙ ماڻهن جي هڪ ذات.

● سُوڏَرَ: اسم خاص. ٽر ۾ رهندڙ مسلمانن جي هڪ ذات جو نالو.

● سُوڏِرُا: اسم خاص. خيرپور رياست ۾ رهندڙ مسلمانن جي هڪ ذات جو نالو.

● سُوڏَڪِيُ: اسم خاص. تعلقي ڪوني يا ٽنڊي محمدخان ۽ تعلقي ميرپورخاص ۾ ديهن جا نالا.

● سُوڏَلَ ۽ سُوڏِلُونُ: ث. هڪ قسم جي لنڊڙي پيتي.

● سُوڏَلِ (ث): ث. ماتا جي بيماريءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾ ماتا جا چٽا سڄي بدن تي ٽي هون).

● سُوڏَلُ ۽ سُوڏَلَ (ل): ذ. صفت. سوڏو ـ دوست ـ محبوب ـ يار ـ دلبر ـ سنگتي ـ سڄڻ ـ همسفر ـ پرين ـ پيارو ـ دل گهربو ـ معشوق ـ پريتم ـ پيتم ـ ساجن لالڻ ـ ديولبو ـ جاني. (اسم خاص). سوڏا تو ۾ جو هڪ فرد. سُومل جو مڙس. ميندرو ـ "راڻو سوڏو" ـ سومل راڻي جي ڪهاڻي جو هيرو.

ـ سُوڏُو ۽ سُوڏا: سوڏل.

● سُوڏِيُ: اسم خاص. تعلقي ڪشمور ۾ هڪ ديهہ. جو نالو.

● سُوَرَ ۽ سُوَرَ: ذ. [سن. سَوڪَر = سُوئَر] هڪ پليت جالور جو نالو ـ اگهوري ـ سُوئَرُ ـ سرو ـ سروُن ـ خنزير ـ حرامزاده ـ بدمعاش ـ شرير ـ لُچو ـ لُچ. حرڪتي ـ ڏِلڪو. گار طور استعمال ٿيندڙ لفظ. (ل)، ذ. صفت. [سن. س = چڱو + وَرُ = مڙس] پاڪيو ـ مڙد ـ سُڪيو ماڻهو ـ شاهوڪار ـ آسودو ـ خوشحال.

● سُوُرَ ۽ سُوُرونُ: ث. قرآن شريف جو هڪ پاڳو يا ٽُڪر ـ سُورة ـ سورت ـ سُوڙه (ل). (اسم خاص). ڪوهستان ۾ رهندڙ ماڻهن جي هڪ ذات جو نالو. تعلقي ديري محبت يا ماتاليءَ ۾ هڪ ديهہ. جو نالو.

Gul Hayat Institute

● سُورَ ۽ سُوءَ : ذ. [سن. سُوريہ = سج] سج - سورج - آفتاب - خورشيد - سيج. پنڌت - (ذ - صفت). نايڪ - پهلوان - غازي - بهادر - شجاع - ويرُ - رستم - دلير - شير - قوي. عالم - فاضل - داناءُ - ڏاهو - سياڻو - عاقل - عقلمند. [سن. شُول = تڪليف] تڪليف - درد - اهنج - ڏُک - پيڙا - رنج. جاکوڙ - ڪشالو - ڪشت. افسوس - ارمان - غم - الم. هار جهڻ وقت عورت کي ايندڙ ايذاءُ. بلڪل سُهڻو - گُلُ.

- سُورانِيجَنُ : سور ٿيڻ - سور ٿيڻ - اهنج اچڻ - ايذاءُ ٿيڻ - رنج ۾ هڻڻ - تمام گهڻو درد ٿيڻ - ڏکوئيندڙ - دردمند هڻڻ - سورائڻ - سورن ۾ اچي وڃڻ - مصيبت ۾ اچي وڃڻ. ڏکويل هجڻ - دلگير ٿيڻ - غمناڪ هجڻ - ملول ٿيڻ - ڏک جهڙو هجڻ - رنجيدهه هجڻ - غمگين ٿيڻ. پريشان ٿيڻ.

- سُورانِيُ : سورانجڻ. وَکَوَ ڪاٽڻ - ٻل ڪاٽڻ - ٻل ڏيڻ - ڦيرا ڪاٽڻ.

- سُورانِيَلُ ۽ سُورانِيَلَ (ت): ذ. سورانيو دردمند - ايذائيل - دردي - رنجيدهه - غمگين - ملول - ڏکويل.

- سُورانِيَلُ سُنهُنُ : ذ - صفت. غمگين شڪل - اداس - ملول ڏک پريو - ڏُجهارو - رُوٺهارڪو - رُٺلو.

- سُورانِيَلُ سُنهُنُ هُنُنُ : غمگين ڏسڻ ۾ اچڻ.

- سُورائُو ۽ سُورائا : ذ. صفت. سور وارو. درد وارو - ڏک وارو - ڏکارو.

- سُورائِيتُو ۽ سُورائِيتا : ذ - صفت. سوريتو - غمگين - دردِيلو - سُور وارو - ڏک وارو - درد وارو. (ث. سُورائِيتي ۽ سُورائِيتِيُونُ).

- سُورايَلُ ۽ سُورايَلَ (ل): ذ. دردن وارو - ڏکن وارو - سُوريتو - دردِيلو.

- سُورُ تَرَکُ : ڏک ڏسڻ - سور سهڻ - درد پسڻ.

- سُورَ تِيمَنُ : "ويم جا" سُور ٿيڻ "ويم جو وقت" ويجهو اچڻ - درد شروع ٿيڻ - ويم جو خيال ٿيڻ - عورت جو هار جهڻ جو ٽائيم ويجهو اچڻ - هٿ پير لهڻ جو وقت اچڻ.

- سُورُ ٿِيمَنُ : درد ٿيڻ - ايذاءُ اچڻ - تڪليف ٿيڻ.

- سُورُ پِيتَنُ : محنت ڪرڻ - ڪشالا ڪرڻ - جاکوڙا ڪرڻ - مشڪلاتون سهڻ - مصيبتون سهڻ - ڏاکڙا ڪيڏڻ - رُٺا پٽڻ.

- سُورَ پَچارَ ۽ سُورَ پَچارونُ : ث. ڏکن جون ڳالهيون - سورن جون ڳالهيون. عشق جي ماجرا.

- سُورُ پَچورُ ۽ سُورَ پَچورونُ : ث. سُورَ پچار.

- سُورُ پَوَنُ (ت): درد جاڳڻ. خيال ٿيڻ - ريجهڪ اچڻ - جُوجڪي اچڻ - پُور پوڻ. لالچ رکڻ - طمع رکڻ - لوڀ رکڻ.

- سُورُ پِيئَنُ : ڪاوڙ جهلڻ - غم سهڻ - تڪليف برداشت ڪرڻ - مصيبت سهڻ - تڪليف سهڻ. غم متائڻ.

- سُورُ رِجَنُ (ت): دردمند ٿيڻ - ڏکارو ٿيڻ - ڏجهاروٿيڻ - غمگين ٿيڻ - دردي ٿيڻ - سُورانتو هجڻ.

- سُورُ ڏَکاءُ (ت): ذ. سُورج ڏکاءُ - مُئل ماڻهو جي قبر تي ڏينهن ساڏهه وڃي ختمو درود ڪرڻ جي رسم - قل.

- سُورُ سِرانْدِيُ ٿِيَنُ : ڏک آڏو ٿيڻ - مصيبت ۾ ڦاسڻ - غم ۾ گرفتار ٿيڻ. مشڪلاتن ۾ پوڻ - دردن ۾ ڦاسڻ.

- سُورَ طَبِيبُ ۽ سُورَ طَبِيبَ : ذ. سور لاهڻ وارو - درد دفع ڪرڻ وارو.

- سُورَنُ ۽ سُورَنَ (ل): ذ. چوپائي مال کي ويامڻ وقت ايذاءُ اچڻ - درد ٿيڻ - سُور لڳڻ - تڪليف آهڻ.

- سُورَنُنُ : حرف جر. سور جي ڪري - سور سبب - ڏک وچان.

- سُورِياٿِيُ ۽ سُورِياٿِيُونُ (ل): ث. هار چڙهائڻ واري - دائي - آيا.

- سُورِيتُو ۽ سُورِيتا : ذ. صفت. سورائتو - درد وارو - دردي - غم وارو - غمگين - ڏک وارو - ڏکارو - دردِيلو - ڏکويل - مضطر - ڏجهارو - سُوريو.

Gul-Hayat Institute

- سُورِيو ۽ سُورِيا (ل): ذ. صفت. سُورَ وارو - سوريتو سوراڻتو.
● سُورا: اسم خاص. ڪاري هِ رهندڙ مائڻن جي هڪ ذات جو نالو.
● سُورائِي (ل - ڪ): اسم خاص. هڪ گاهه جو قسم.
● سُوراجُ ۽ سُوراجَ: ذ. [سن سَوراجيه: سُوَ - پنهنجو + راجيه = راج] پنهنجو راج - آپشاهي - خود حڪومت - خود مختياري - سيلف گورنمينٽ - ڏيهي راج - آزاد حڪومت - سوراج.
- سُوراجُ ۽ سُوراجَ: ذ. سوراج.
● سُوراچَنڊ: اسم خاص. تعلقي ننگرهارڪر هِ هڪ ديهه جو نالو.
● سُوراخُ ۽ سُوراخَ: ذ. [ف. سوراخ = ٽنگ] ٽنگ - ڪُڙڪ - سَلُ - ڇيد. روزن - رخنه - دَرَزَ - دَرُ - ڏرو - گهپو. سوري - پورُ - خال. مقعد - گدياڻ.
- سُوراخُ پَرَنُ: ٽنگ پرڻ - درز پرڻ - ڇيد پرڻ - خال پرڻ.
- سُوراخيدارُ ۽ سُوراخِدارَ: ذ. [ف. سوراخ + دار = وارو] ٽنگ وارو - دروازو.
- سُوراخُ ڪَرَنُ: ٽنگ ڪرڻ - ڇيد ڪرڻ.
● سُورارو ۽ سُورارا (ث): ذ. صفت. بختاور - خوش نصيب - بخت وارو - سدورو - پاڳن پريو - سدا ٿورو - سياڻو - نيڪ بخت.
● سُوراڪَ ۽ سُوراڪُونُ: ث. (ع). سنڊو درياءَ هِ هلندڙ هڪ قديم زماني جي پيڙي.
● سُورانگَنَ ۽ سُورانگنُونُ (ل): ث. سُوڙ - رضائي - لِحافَ.
● سُورانگهَنُ: مصدر. اورانگهڻ سان گڏ استعمال ٿيندڙ لفظ - ورانگهڻ مٽان وِڪ پرڻ. "چڪيم چگائي سُورانگهي سُوريءَ تان" (شاهه).
* سُوراڻِي: اسم خاص. بلوچن جو هڪ قبيلو.
● سُورَبَ ۽ سُورَبُونُ: اسم خاص. هڪ ٻُوٽيءَ جي ميراڻجهڙي رنگ تي ناڙي مُرڻي هِ ڪم ايندڙ.

* سُورَبِيرُ ۽ سُورَبِيرَ: ذ. صفت. [سن. سوريه = بهادر] سُورو - سُورَ - بهادر - سُورمو - بانڪو - قوي - دلير - ورنهه - پهلوان - ويرو - برجستو.
● سُورَتَ ۽ سُورَتُونُ: ث. (ع. سُوره) قرآن شريف جو ڪوبه باب يا حصو - سُورة - سُورَ.
● سُورَتُ: اسم خاص. [سن. سوراشٽر] هڪ علائقي هِ شهر جو نالو، انگريزن جي اوائلي واپار جي اوائلي ڪوٺيءَ وارو شهر.
● سُورِ تِي ۽ سُورِ تِيُونُ (ل): ث. (پورچوگيز = سورتَ) شرط - لاٽري - قسمت آزمائي. (اسم خاص). هڪ گاهه ۽ گل جو قسم.
● سُورِنُ: ث. اسم خاص. [سن. سوراشٽر = (۱) نالو هڪ راڳڻي جو (۲) نالو هڪ عورت جو] هڪ راڳڻيءَ جو نالو - سينگهه راڳ جي هڪ شاخ. راءِ ڏياچ جي زال - هڪ قديم راڻيءَ جو نالو. اولهه پارت هِ هڪ علائقي جو نالو. سُورت. ث. صفت. سُهڻي - حَسين - خوبصورت.
- سُورِنِيو ۽ سُورِنِيا: ذ. سورٺ سُرَ جي ڳائڻ وارا. مڱٺهار - ڀنو - فقير - گداگر - منگتو - بيڪاري.
● سُورَجُ ۽ سُورَجَ: ذ. [سن. سُورُيه = سج] سج - شمس - آفتاب - خورشيد. آس - سج جي روشني - تيڙڪو - ڪاڙهو. (اسم خاص). هڪ گل جو قسم، سورج مُکي.
- سُورَجُ بَنَسِي: اسم خاص. [سن. سوريه + ونش = اولاد] سج جو اولاد سڏائيندڙ. راجپوتن جو هڪ فرقو - راجپوتن جو سورج کهيراڻو - سورج ولسي.
- سُورَجَ سَنَسارُ: ذ. [سن. سوريه + سنسار = جهان] نظام شمسي - سورج منڊل.
- سُورَجُ سَنَڪيرات: ذ. [سن. سوريه + سم = گڏ + ڪرم = هلڻ] سج جي هڪ برج مان ٻي برج هِ وڃڻ واري حالت - تحويل آفتاب.

Gul Hayat Institute

= سُورَجُ گرهَنُ ؛ ث. [سن. سوريه + گرهن = گرفتاري - پڪڙ] سج گرهڻ - ڪسوف - گرفتگيءَ آفتاب - سج جي جهلڻ جي حالت.

= سُورَجُ گُلُ ؛ ذ. [سن. سوريه + ف. گل] گل جو هڪ قسم - سورج منبل.

= سُورَجُ مُکِيُ ؛ اسم خاص. گل جو هڪ قسم - سورج گُل - سورج منبل - هڪ قسم جو همیشه سج ڏانهن منهن ڪندڙ گُل. ٽري پرت جو هڪ نمونو، سورج مکي گل جي نموني تي.

= سُورَجُ مُکِيُ گَجُ (ث) ؛ ذ. هڪ قسم جو پرت پريل گج، صرف ٽِڪَڻ ءِ پرت جي گلڪارين سان.

= سُورَجُ مَنڈَلُ ؛ ذ. شمسي ڏنهه - شمسي پردو - دائرو - پيڙُ - نظام شمسي - سورج سمپردايه - سج جي چوڌاري ڦرندڙ گرهَ. گل جو هڪ قسم. سورج مُکي - سورج گل.

= سُورَجُ مَنڈَلِيُ ؛ ث. سورج منبل - نظام شمسي.

= سُورُجُ وَنُ ۽ سُورَجَ وَنَ ؛ ذ. سج جهڙو سهڻو - ڏاڍا وارو - چمڪندڙ - تجليدار - پيڪيدار.

= سُورَجَ وَنُسِيُ ؛ ذ. [سن. سوريه + ونش = اولاد] سج جو اولاد. هندن جو هڪ مکيه گهراڻو - سورج ونسي. ۽ سُورُجُ ونسي ؛ ذ. صفت. لاهين - آندو.

= سُورَجُ وِلاسُ ؛ اسم خاص. هندن جي هڪ بادشاهي گهراڻي جو نالو.

= سُورَجُ وَنسِيُ ؛ ذ. سورج وَنسِيُ خاندان جو راجا. سورج بنسيُ.

● سُورِجا ؛ اسم خاص. هڪ گل جو قسم - سُورجاڻ جو گُلُ.

● سُورِجاڻِ ؛ اسم خاص. هڪ قسم جو پساريڪو وڪر.

● سُورِجاڻِيُ ؛ اسم خاص. ڪتيئر ٽبر جبل ۾ هڪ ٽِڪُ جو نالو. تعلقي گولين يا ٽنبڊي محمد خان تعلقي سجاول ۾ ديهن جا نالا.

● سُورُ داسُ ۽ سُورِ داسَ ؛ ذ. صفت. لاهين - الله وٺ - نابينا - اکين کان ويڻل. (اسم خاص). هڪ انڌي هندو شاعر ۽ گوَيي جو نالو - پڳت سُورداس.

● سُورَشَ ۽ سُورَشُونُ ؛ ث. [ف. شورش < شوريدن = بغاوت ڪرڻ]. شورش - ڦڙڦوٽ - ڇڪ - گوڙ - ڏمچر - هَنبَسُ - هُلَڙ - لڙ - شور - مالڏاڙو - مانڊاڻ.

● سُورَگَ ۽ سُورَگَ ؛ ذ. سن. سُورَگ = بهشت] ديوتائن جي رهڻ جي جاءِ - اندرلوڪ. جنت - بهشت - فردوس - سرگ. آڪاس - پهريون آسمان. ٻيو جهان - هُو دنيا.

● سُورِ گَرُ ؛ اسم خاص. ڪوهستان ۾ هڪ ٽِڪُ جو نالو.

● سُورَگَ ۽ سُورَگَ ؛ ذ. [سن. سُورَگ = بهشت]. بهشت - سرگ - سُورگ - فردوس - جنت.

= سُورَگَ پِتا ؛ ذ. [سن. سُورگ + هند. پتا = پيءُ] بهشت جو پيءُ - نڊ ڏسڻ جهڙي هستي جو مظهر.

● سُورَ سُوءَ ۽ سُورِما ؛ ذ. صفت. [سن. شُورَ = پهلوان - بهادر - غازي - سورهيه - سُورو - سُورَ - جوڌو - شجاع - رستم - دلير - بَلبيُ - پلوان - ڪوپو - گوڏو - پلياڙو - قوي - همتوان - ويڙهو.

= سُورِماڙُ ۽ سُورِماڙا ؛ ذ. صفت. سورمي جو - سورمي وارو - بهادر جو - پهلوان جو - بهادراڙو.

= سُورِمائيُ ۽ سُورِمائِيُونُ ؛ ث. پهلواني - بهادري - همٿ - پلواني - دليري - جُونجهارپَ.

● سُورَنُيَ ۽ سُورَنُيُونُ (ل) ؛ ث. مزو - لطف - ساءُ - رَسُ - رَسنا - چش - چشکو - وِنڊنا.

● سُورَنجان ؛ اسم خاص. (هـ). هڪ دوا جو قسم.

= سُورَنجان شِيرِيُن ؛ ث. سورنجان جو هڪ قسم.

● سُورَنُ ؛ مصدر. [سن. سِر = سَرنُ]. چورڻ - هڪ هنڌان ڪٽي ٻئي هنڌ رکڻ - سيرڻ - هلائڻ - سَرڪائڻ - ريڙهڻ - هٽائڻ - کسڪائڻ - ترڪائڻ -

Gul Hayat Institute

ريڑهو ڈهارڻ ـ کسکو کارائڻ مٽي ڪرڻ (وٽ بٽيءَ جي) ـ چاڑهڻ ـ کشڻ. ٻوهارڻ ـ ٻهارڻ ـ صاف ڪرڻ ـ چنبڙڻ ـ ميڙڻ ـ گڏ ڪرڻ ـ صفائي ڪرڻ. مٽو ڪوڙڻ ـ حجامت ڪرائڻ. اوزار ـ پاڪي.

ـ سُورَ ۽ سُوروُنْ: ث. حرڪت ـ چُرپُر ـ تحرڪ ـ جنبش ـ وڌو ـ لوڏو. ريڑهو ـ کسکو ـ کسکو ـ ٿورَ ـ سيرو.

ـ سُورَنِ ۽ سُورِٽِيُونْ (ل): ث. وارن لاهڻ جو اوزار ـ پاڪي ـ اُسترو.

● سُورُڻِ: ث. [سن. سورَڻ] پاڃيءَ جو هڪ قسم. هڪ ول جو قسم.

● سُورُوْ ۽ سُوَرا: (ل ـ ث): ذ. سُٻتو ـ ساڃو ـ پاسو ـ سنڌون پاسو ـ سُوڌو پاسو ـ ساڃو هٿ.

● سُورُوُ ۽ سُوُرا: ذ. صفت. [سن. شُوُرُ = پهلوان] بهادر ـ بَلِيُ ـ پهلوان ـ جوڌو ـ جونجهارُ ـ سورهيه ـ سورمو ـ دليو ـ وِيُرُ ـ طاقت وارو ـ غازي ـ ويڙهو ـ جُوان ـ بلوان ـ بلياروـ قوي ـ جُنگ ـ راڻوڙ ـ همٿوان ـ همٿيريو. الدو ـ لابين ـ نابينا ـ سورداس.

● سُورَهَ ۽ سُورَهُنْ: ث. (ع) قرآن شريف جي ۱۱۴ باب مان هڪ باب ـ سورت ـ سُوڙهه.

ـ سُوُرَهَ اخْلاصُ: اسم خاص. قرآن شريف جي هڪ سورت ـ قُل هو اللّٰه واري سورت.

ـ سُورَهَ تَبارَكُ: اسم خاص. قرآن شريف جي هڪ عزت واري سورت جو نالو ـ ۲۹ پاري جي شروع واري سورت.

ـ سُورَهَ اِسراءِ: اسم خاص. قرآن مجيد جي ۱۵ پاري جي سورت جو نالو.

ـ سُورَهَ لُوُرُ: اسم خاص. قرآن شريف جي ۱۸ پاري ۾ مؤمن صورت جي بعد ۾ آيل سورت جو نالو، مدينه منور ۾ نازل ٿيل.

ـ سُورَهَ يٰسينْ: اسم خاص. قرآن شريف جي هڪ مشهور سورت جو نالو ـ مرڻ وقت بيمار ماڻهو کي پڙهي ٻڌائڻ واري سورت.

● سُوُرِهُ ۽ سُوُرِهَ: ذ. صفت. [سن. شُوُرَ = پهلوان] بهادر ـ سورمون. وِيُر ـ پهلوان ـ هيئاتو ـ دليو ـ دِل وارو ـ جونجهارُ ـ طاقت وارو ـ سورهيه ـ جوڌو ـ غازي ـ ويڙهو ـ ڪُوهو ـ ڪُوڙو ـ سُور وِيُرُ ـ مڙس ماڻهو ـ جُرئت وارو ـ چاتيءَ وارو ـ همٿيريو ـ همٿ وان ـ همٿي ـ بي ڊپو ـ بلوان ـ بَلِيُ ـ بلياروـ.

ـ سُورِهاڙو ۽ سُورِهاڙا: ذ. صفت. پهلوالي وارو ـ پهلوان جو ـ سُورهيه جو ـ بهادراڙو ـ دليريءَ جو ـ همٿ وارو ـ سورمائو.

ـ سُورِهائِيُ ۽ سُورِهائِيُونْ: ث. دليري ـ پهلواني ـ بهادري ـ شجاعت ـ مڙسي ـ بَلُ. طاقت ـ همٿ ـ همت ـ سُورهيائي ـ سورمائي ـ شهه زورائي ـ بي ڊپائي ـ جگر. رڻ آستاهي ـ بَراکِيرُ.

ـ سُورِهيهَ ۽ سُوُرِهيَهَ: ذ. بهادر ـ دليسر ـ پهلوان ـ همٿ پريو ـ همت وارو ـ جوڌو ـ جانڙو ـ قوي ـ ويرُ ـ شير مرد ـ بلوان ـ بَلِيُ ـ بلياروـ سورمُون.

ـ سُورِهيائِيُ ۽ سُوُرِهيائِيُونْ: ث. بهادري ـ دليري ـ سورمائي ـ پهلوالي ـ مڙسي ـ همٿ ـ بلواني ـ جونجهارپ ـ سُورِمتا ـ شجاعت ـ سُورِهيائپ.

● سورَ هَنْڌِيُ: اسم خاص. تعلقي گوني يا ٽنڊي محمد خان ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سورهَنْ: صفت. [سن. شودَش = سورهن] ڪٽڻ جو هڪ انگ ـ چهن ايڪن ۾ هڪ ڏهاڪي وارو هڪ انگ ۱۶.

ـ سورَهَنْ آنا: ظرف. بالڪل ـ ٺيڪ ـ پورو ـ مڪمل.

ـ سورَهَنْ آنا سچ هُئڻُ: بالڪل سچ هئڻ.

ـ سورَهَنْ آنا هُئڻُ: ٺيڪ هئڻ ـ سچ هئڻ ـ تحقيق هجڻ ـ پڪ هجڻ ـ خاطري هجڻ.

ـ سورَهَنْ سَنَڪارَ: ذ. هندن جون ڏرمي ريتون ۽ رسمون ـ مذهبي رواج.

ـ سورَهَنْ سينگارَ: ذ. هندستان جي عورتن جا سورهن قسمن جي زيب ۽ زينت جا ساڌن ـ عورت جي سينگار جون سورهن شيون (تفصيل: ڏسو. سينگار).

Gul Hayat Institute

= سورهو: ذ. وڏهي ڪان ٿورو ٽلهو سٽ.
= سورَهُونُ: ذ. صفت. درجي ۾ سورهون- سورهن سان پڇاڙيءَ وارو- ۱۵ ڪان پوءِ ايندڙ نمبر وارو. (ث. سورهيُن).
● سُورَ هَنڌِي: اسم خاص. تعلقي ديري محبت ۽ ماڻليءَ ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● سورهيو: ذ. سورهن آنڌ حرامي.
● سورِيءُ ۽ سورِيُونُ (ت): ث. [سن. شُول= ڏاهي. درد] قاسي- ڏاهي- سُولِيُ- ڏنڊو- ڏاگهه- دام. صليب. موت جي سزا- قتلام- مَوتُ. بيماريءَ جو هڪ قسم- ڪاڪوس ۾ رَتُ- پُورُ- پڇش- پيچ- رَتُ پُور. (اسم خاص). هڪ گل جو نالو. افغانن جي هڪ ذات جو نالو. "شير شاهه سوري". هڪ دال جو قسم- مَسُور- مُهُر- سُهَرِيُ.
= سُورِيءَ تپي نِينڊَ آچَنُ: ڪٿي نه هجڻ- ڪوبه آلڪو نه هجڻ- بي انتظار هجڻ- بنان اوسيڙي جي هجڻ- ڪوبه فڪر نه هجڻ- بي اولائي هجڻ.
= سُورِيُ پَوَنُ (ت): پيت ۾ ورڻيُ پوڻ- ساڙُ اچڻ- حسد ٿيڻ- بغض ٿيڻ- ڪينو ٿيڻ- جلڻ ٿيڻ- پچر ٿيڻ- پچ ٿيڻ.
= سُورِيءَ چاڙهَنُ: قاسي ڏيڻ- ڏاهي چاڙهڻ- گهيرڻ- ڏنگڻ- لتاڪڻ. صليب تي چاڙهڻ. موت جي سزا ڏيڻ. مصيبت ۾ آڻڻ.
= سُورِيءِ مانُ ڪَنڊُو ٿيڻُ: مهالگو ٿيڻ- اڻ لپ ٿيڻ.
● سورِيچا: اسم خاص. سَزاري بلوچن جو هڪ قبيلو.
● سُورِيُندَلُ ۽ سُورِيندَلَ (ل): ذ. [من. سير= چرڻ] سُوريندڙ- ريڙهيندڙ- ريڙهو ڪندڙ- سُيرو ڪندڙ.
● سُورِينگهه (ڪ): هڪ گاهه جو نالو.
● سوَرُ ۽ سَوَرُونُ: ث. [سن. (۱) سَ= سان+ رو= ڪهه (۲) سيوَ= سيڻ+ رو= ڪهه] رِليءَ جو هڪ قسم- ٽُلهي ۽ ڪهه ٻيل رَلي- رضائي- پٽرائي- پٽرڻي- چيري.
= سَوَرِ آهَرِ پيرَ ڀِ ڪهارَنُ: پيدائش آهر خرچ ڪرڻ- آپت سارو ڪپت ڪرڻ- ڪمائي سارو خرچ ڪرڻ.
= سَوَرِ ساروُ پيرُ ڪَنڊَنُ: آپت سارو خرچ ڪرڻ- پچندي ۽ آهر خرچ ڪرڻ.
= سَوَرِ ۾ چُهينڊِڙِيُونُ پائيڙُ: زال جو محتاج ٿيڻ- زال جو مچو ٿيڻ. زال کي منٽ ڪرڻ.
● سُوڙُ ۽ سُوڙُ (ڪ): ذ. پٽر جو هڪ قسم.
● سُوڙانُ (ت): ذ. پيُر جا ڪنڌا.
● سوڙاهَ: اسم خاص. تعلقي ڪشمور ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● سُوڙو ۽ سوڙا: ذ. صفت. سوڙهو- تنگ. پريشان- عاجز.
"سوين اچي سموند ۾ ٽيا سيٽايا سوڙا"
(شاهه).
● سُوَڙُو ۽ سُوَڙا: ذ. صفت. [سن. سُ= چڱو+ وَره= آسيس] وڙائتو- وڙ وارو- چڱن وڙن وارو- ڪٽائتو- ڪُٽائتو- ڪٽوان- سالهه وارو- سُرت وارو- سمجهه وارو- حيا وارو- شرم وارو- لڄ وارو. مهربان. نيڪبخت- پاڳوارو- پاڳوان- پاڳيو- سَس وَرُو. غيرتمند- غيور.
● سُوڙُو ۽ سُوڙا (ڪچ): ذ. طوطو- سِئُو- چَٽون. (اسم خاص). اولهه آتر جي هَوا.
● سُوڙَهَ ۽ سُوڙَهُونُ: ث [سن. سنڪٽ= تنگي- مشڪلات] تنگي- سنگوڙ- ڪُهت. ڳاهت- تڙپڙ- پيهَ. تنگدستي- سقيم حالت- پسي جي سوڙهه- لاچاري حالت- ڪهتائي- ٿورائي- ڪوتاهي- تنگ دلي- تنگ حالي. مشڪلات- ڏکيائي- تڪليف- مصيبت- پريشاني. مهانگائي- ڏُڪارُ- ڏُڪَرُ- افلاس. گهرج- ڪاپو- محتاجي- ضرورت- ڪپ. مونجهه- مونجهائي- دل تي بار ٿيڻ واري حالت.
= سُوڙَهاڪَ ۽ سُوڙَهاڪُونُ: ث. جاءِ جي تنگي- سوڙهه. ڳاهتائي- ڳاهه. اڻ لالڪهو-

Gul Hayat Institute

ڏاڍو - پُختو - پکو - سخت . چُست - چهٽيل - چنڊيل (بدن تي ڪپڙو) نڊيرو - لنڊيو - ڇوٽو - ڪوتاهه (ٻوٽ وغيره) . ويجهو - لزديڪ - اوري . (اسم خاص) هڪ شهر جو نالو .

■ سُوڙهُو پَوَڻُ: تنگ ڪرڻ - بيزار ڪرڻ - لاچار ڪرڻ - پريشان ڪرڻ - تنگ ڪرڻ . گهٽ وڌ گالهائڻ - گارگند ڪرڻ - بد الفاظ گالهائڻ - ويجهو اچڻ - نزديڪ اچڻ - اوري اچڻ - قريب پوڻ .

■ سُوڙهُو جهلَڻُ: آزمائڻ - قياسائڻ - آنڪائڻ . منجهائڻ . گهٽي جهلڻ - قابو ڪرڻ - بند ڪرڻ - گهٽڻ . تڪليف ڏيڻ - آزارڻ - پريشان ڪرڻ - لاچار ڪرڻ - تنگ ڪرڻ - بيزار ڪرڻ - ڪاوڙڻ - ششدر ڪرڻ .

■ سُوڙهُو سَنگوڙو ۽ سُوڙهَا سَنگوڙا: ڏ. بلڪل تنگ - گهٽيل - سوٽ .

■ سُوڙهُو ڪَرَڻُ: تنگ ڪرڻ - گهٽڻ - لاچار ڪرڻ - دٻاءُ رکڻ - زور پرڻ - زير بار ڪرڻ . تڪليف ۾ آڻڻ - مصيبت ۾ وجهڻ - پريشان ڪرڻ .

■ سُوڙهُو گهُٽَڻُ: تنگ ڪرڻ - دٻائڻ - مجبور ڪرڻ - لاچار ڪرڻ .

■ سُوڙهَيءُ ۽ سُوڙهِيُونُ: ث. سختي - تڪليف - لاچاري - تنگ - مصيبت - پريشاني - اوڪيائي - ڏڪ ڪيائي . سقرات - موت جو آخرين وقت . قيامت - پڇاڙيءَ جو ڏينهن . ڪوهي بيهارڻ لاءِ پيڙيءَ جي تري ۾ ناهيل چوڪنڊي ڪاٺ .

■ سُوڙهَيءُ سَنگَرَ: اسم خاص . ڪراچيءَ هنگلاج جي وچ ۾ جبل جي هڪ سوڙهي واٽ - گهٽيڪا - هڪ سوڙهو لڪ تمام تنگ پيچرو .

■ سُوڙهِيءُ ڪُنڊَ ۽ سُوڙهِيُونُ ڪُنڊُونُ: ث . ننڍي ڪُنڊ - گولي ڪُنڊ ڪان ننڍي ڪُنڊ .

■ سُوڙهِيءُ ڪُنڊَ ٽِڪُنڊُو: ٽنهي نوي درجن ڪان گهٽ ڪُنڊن وارو ٽِڪُنڊو .

● سُوڙهَه ۽ سُوڙهَه (ث): ڏ. [سن . سُوئر = پنهنجي مرضيءَ سان هلندڙ] بيڪار - تنگ - بي ڪَمو - نِڪمو - لاچار - بيزار - پريشان - ڪَڪ .

■ سُوڙهَه ڏَکاءُ ۽ سُوڙهَه ڏَکاءُ: ڏکاوَ (ت): ڏ. آفت جو آواز - ڏهڙاڪَ .

■ سُوڙهَه ٻَنڊِيءُ ۽ سُوڙهَه ٻَنڊِيُونُ: ث . هر قسم جي روزاني ٻيلهي جي واپارين جي چوڻي - روزانو هر قسم جي ڏيتي ليتي لڪڻ جو ڪاتو .

● سُوڙهَڻُ: مصدر . حملو ڪرڻ - هلان ڪرڻ - ڪاهڻ - ڪاهه ڪرڻ - جُلهه ڪرڻ . ڏوڪڻ - سٽڻ - سَٽَ ڏيڻ - روڙ ڪرڻ - تيکي ڊوڙ ڏيڻ . ان کيڏيل ٻنيءَ ۾ هَرُ ڏيئي بيجُ چٽي پاٽي چڏڻ (ت) . ڪاٽڻ - چَٻاڙڻ (ڪ) .

■ سُوڙهَه ۽ سُوڙهُونُ: ث . ظرف . صفت . ڊوڙ - ڊُڪُ - تکي ڊوڙ - هُڙي - هُوڙِهي - روڙ - سڌي ڊوڙ - تيز رفتار - سَٽَ - گهٽ - لُوهه . جُلهه - ڪاهه - ڏوڪ - حملو . جهڙپ - جهٽُ - لاسارو (پهڪيءَ جو) . تڪليف - سوڙهه - گهُٽَ - لاچاري - مشڪلات - تنگي - ڏُکيائي - اوکائي . بيماري - اگهائي - ڪُمهرائي - لڳائي - لاچڳائي - ٻي چڳائي - ٻي چاقائي . ٻَڪاءُ - لپاڙ - ڀاڙ - لاف - تڪ . چالاڪي - عياري - مڪاري - اڻڪل بازي - حرڪت . ٻنيءَ جي جهنگ جي وَڍَ (ث) . وڏو ڪنڊو - نيش - پالو . ريتيءَ سان ملهل چيڪي ميتي .

■ سُوڙهَا ٻاڙهِيءُ ۽ سُوڙهَا ٻاڙهِيُونُ (ت): ث . تڪڙ - جلدائي - تيزائي - چُوهائي - تيڪائي .

■ سُوڙهَا ٻاڙهِيءُ ڪَرَڻُ (ت): تڪڙ ڪرڻ - تيزائي ڪرڻ .

■ سُوڙهَا ٻاڙِيءُ ۽ سُوڙهَا ٻاڙِيُونُ (ت): ث . سُوڙهَا ٻاڙهِي . سُوڙهه - سُوڙهه . تحط - ڏُڪر - ڏُڪار - ڪوٽ - اڻ لپائي . مهانگائي . احتياج - ضرورت - گهرج .

■ سُوڙهَا ٻاڙِي لڳَڻُ (ت): ڏڪر پوڻ . تڪليف ٿيڻ .

■ سُوڙهَه چِٽَ ۽ سُوڙهَه چِٽُونُ (ل): ث . ريج ڏيئي هَرُ ڪاهيل زمين ۾ ڪيل سارين جي چِٽَ .

■ سُوڙهَه ڏَکاءُ ۽ سُوڙهَه ڏَکاءُ: ڏکاوَ (ت): ڏ. آفت جو آواز - ڏهڙاڪَ .

Gul Hayat Institute

= سُوڙهه ڪرڻ (ث): ٻني ۽ جو جهنگ وڍڻ - صفائي ڪرڻ.
= سُوڙهيُ ۽ سُوڙهيُون: ث. ڏريل دال - ڏڏر - اڏڙ - اڻ چاڙيل. چڻ جوانو - بيسڻ(ت). ڪمالڻ واري ڪم - ڪمالُ. ڏڙو - ٽڪُ (ث).
● سُوزُ ۽ سُوزَ: ذ. [ف. سوز < سوختن = ساڙڻ] ساڙو - جلڻ - پچر - پچَ - ٻوسڙ - باهه - آتت - تپت - سوزش. درد - رنج - ڏُک - غم - تڪليف - ملامت - دُکُ. ماتم - روج - روُدن - زاري - گريه - راڙو. مرثيه خواني جو هڪ نمونو. (اسم خاص). هندستاني شاعر، منشي محمد مير مرحوم جو تخلص.
= سُوزاڪُ ۽ سُوزاڪَ: ذ. عضوه مخصوص ۾ ٽينڊڙ هڪ بيماريه جو قسم - ٽانڪي جو مرض - پرميل - سُجاڪُ - حرقةالبول - ساڙي جي بيماري.
= سُوزائيتوُ ۽ سُوزائيتا: ذ. صفت. سوزُ واري - ساڙي واري - تپش واري - جلن واري - درد واري - ڏک واري - فراق واري.
= سُوزخَوانُ ۽ سُوزَخَوانَ: ث. [ف. سوز + خوان < خواندن = پڙهڻ] هڪ خاص طرز تي مرثيه پڙهندڙ - مرثيائي - مرثيه خوان - مرثيه پڙهندڙ.
= سُوزُ خَوانيُ ۽ سُوزَخَوانيُون: ث. خاص نموني جي مرثيه خواني - نَوح خواني.
= سُوزَشُ ۽ سُوزشُون: ث. تپش - ساڙو - جلن - پچر - پچ - ڪاهه - سوز - ساڙ - جلکو - جَلُ - تاءُ - باهه - سوختگي. هڪ بيماريه جو قسم.
= سُوزَ ۾ سڙيُ وَڃڻُ: مسرت ۾ گهٽجڻ - پنهنجي ناڪامي تي ڪوڙها ڳاڙڻ - قسمت تي روئڻ - ڏاڍو حيران ۽ پريشان ٿيڻ. فراق ۾ جلڻ - جُدائي ۾ ڳرڻ - وڇوڙي ۾ گذارڻ.
= سُوزنُ ۽ سُوزنَ: ذ. ڏک - افسوس - رنج - آهنج - غم - شُوڪ - گوندر. ڏنج - سُومُ - آرمان - ڪليشُ. ويڍن - ماتم - دُکُ - رودن - روج زاري - گريه. مصيبت - تڪليف - پريشاني.
● سُوزَنُ ۽ سُوزَنُون: ث. [ف. سوزن = سُئي] ڪپڙن سيڻ جي سُئي - ايُر.
= سُوزَنُ ڪاريُ ۽ سُوزَن ڪار يُونُ: ث. [ف. سوزن + کار < کردن = ڪرڻ] ڪم - پيرت جو ڪم - سيبو - ٽوپو - بخيو - سلائي - ٽانڪو - تاڪو.
= سُوزنيُ: ذ. هڪ قسم جو ڪپهه سان پريل ڪپڙو، گهٽن ٽوپن ڏنل.
● سُوزَنُ ۽ سُوزَنَ: ذ. بندوق جي صفا ڪرڻ جو گز - چُوڪو - گزُ.
● سُوسَ ۽ سُوسُونُ: ث. فڪر - ڳڻتي - چنتا - وسواس. انتظار - اون - اونو - اوسيڙو. آسرو - اميد - پروسو. سنيال - خبرداري - تاپ - پرگهور - نگهداشت - پالنا - پرورش - سنيال.
= سُوسَ پَلڪُ: دل ڪچڻ - خيال لهي وڃڻ - آسرو نه رهڻ - اميد نه رهڻ. انتظار نه رهڻ.
= سوسَ پَلڪُ: دل ڪٽي ڇڏڻ - خيال لاهي ڇڏڻ. آسرو نه ڪرڻ - اميد نه رکڻ. انتظار نه ڪرڻ.
= سوسِ: ث. [سن. شش = سُکڻ] سوڪڙ - سڪڙائي - گهٽتائي.
● سوسُ ۽ سوسَ: ذ. ڏک - درد - رنج - ويچار. [ف. افسوس < سوس]. سستي - ڪاهلي - ڍلائي - ٽوڙهائي.
= سوساتُ ۽ سُوساتَ: [سن. سَمَ = سان + آت = ستي + سُونٽُ = هلڻ] پاسي سان تيڪي لنگهڻ جو آواز - شرڙاٽ - سوسٽ - باهه جي پڙڪڻ جو آواز - شوشات. هري هري وات سان ڪديل چُوڪاري جو آواز - چپن سان ڪديل ڦوڪ - سُوساتَ - سُوسرات - چُوڪات - شوڪات. ڪنهن تتل لوهه يا ڌاتوءَ تي پاڻي وجهڻ وقت نڪرندڙ آواز - چُوڙچو - چونڪاٽ. سُور جو ويڙ - وَٽُ - مروٽ - مروٽو - گهمرو - سُوٽ - سُوٽو - پهچ.
= سُوسٽُ ۽ سُوسَتَ: ذ. هوا جو زور سان لڳڻ جو آواز - ڪنهن تيز آڏامندڙ شئي جو آواز. ٽانگ ٻلا جو آواز - ڦوڪات - شوشٽ. ٻوڙ يا پاڻي رڙڻ مهل ديگڙيءَ سان نڪتل آواز - سَونُ سُونُ - شُونُ شُونُ. شوڪارو - غم سبب ڪنهل ٽڏو ساهه - ارمان ۾ ڪنهل ڏگهو ساهه. ايذاءُ وقت نڪرندڙ آواز - سُور مهل نڪتل دانهه.

Gul Hayat Institute

= سُوسَتَ كَرَنْ: زور سان لنگهڻ يا آڏاڻ جو آواز ڪرڻ. غم جو اظهار ڪرڻ - شوڪارو ڀرڻ. سُون سُون ڪرڻ - شُوشُون ڪرڻ. هور يان ڳالهائڻ - ميڙ ميڙ ڪرڻ - پُٽڪات ڪرڻ.

= سُوسِراتُ ۽ سُوسِراتَ: زور سان لڳندڙ هوا جو آواز - سُوسَتَ - شُوشَتَ - زوڙَتَ - سُوسِڙات.

= سُوسِڙاتُ ۽ سُوسِڙاتَ: سُوسِراتَ.

● سُوسادُ ۽ سُوسادَ (ث)؛ ذ. سواد - ذائقو. مزو - لذت.

= سُوسادُو ۽ سُوسادا: ذ. صفت. سواد وارو - لذت وارو - ذائقي وارو - چش وارو - چشڪي وارو - ذائقيدار - مزيدار - سوادي. (ث. سُوسادِي ۽ سُوسادِيُونْ).

● سُوسائِٽِيُ ۽ سُوسائِٽِيُونْ: ث. [انگ. Society = جماعت - سماج] سماج - انجمن - مجلس - سڀا - منڊلي - فرقو - گروهُ - ميڙ - ڪٺا - ستَ. ميل جُول - سنگت - سات. محبت. تمدن.

● سُوسَرُو ۽ سُوسَرا (ث): ذ. سهُرو - مُڙس جو ٻيءُ (عورت لاءِ) - زال جو ٻيءُ (مرد لاءِ).

● سُوسِرِيُ ۽ سُوسِرِيُونْ (ڪ): ث. چيلو - نرم مانيءَ - ڪُنئرو ڏوڏو. بي ڊولي مانيءَ (ل).

● سُوسِڙُو ۽ سُوسِڙا: ذ. صفت. [سن. آشُمَن = گرمي] اڏوڪابرو - اڏورُ. هورو ٻُنو - وِچولو - مَڌِيُمُ - درميانو - وچڙو - موافق. ٽورو گرم ٻاڦ - شير گرم - نُهمَن سوڙو - ٽورو ڪوسو. ٽڏو - نريل سيتل. بي پرواهه - مغرور - هٺيلو. بخيل - ڪنجوس - مرچوٽ - شُومَ - مڪي چوس (ت).

= سُوسِڙُو ۽ سُوسِڙا: ذ. [سن. آشُمَنْ = گرمي] آتش بازي جو هڪ راند يڪو - ٽونٽو. عورت جو مخصوص عضوو. مقعد.

= سُوسِڙُو سَڙَنْ: ڪُنئيءَ کان ٻاهر وڻڻ - سخت چڙ لڳڻ.

= سُوسِڙِيُ ۽ سُوسِڙِيُونْ: ث. [سن. آشمن = گرمي] آتش بازيءَ جي راند يڪي جو هڪ قسم - سُوسُوڙي - داروڻءَ سان ٻريل ٽانوَ - داوُڙءَ جو ٽونٽو - هَوائي. چٽنگ - چُٽڪاتي. چغلي - گهٽ وڌ ڳالهه. جهيڙو - فساد - ڦَڏو - جنگ - لڙائي (ث).

= سُوسِڙِيُ ٻارَنْ (ت): جهيڙي جو بنياد وجهڻ - فساد مچائڻ.

= سُوسِڙِي ڏُڪائِڻُ (ت): جهيڙي جو بنياد وجهڻ - فساد مچائڻ.

= سُوسِڙِيُ مَچائِڻُ: سُوسڙي ٻارڻ - سُوسڙي ڏُڪائڻ.

= سُوسُوڙِيُ ۽ سُوسُوڙِيُونْ: ث. [سن. آشُمَنْ = گرمي] سوڙي - هوائي - آتشبازي جي راند يڪي جو هڪ قسم - ڪُوڙو ڦٽاکو - وَتِ - جامڪي - ٻَلِيتو. جهيڙو - جنگ - فساد - ڦَڏو - جهڪڙو.

= سُوسُوڙِيُونْ جا ڪائِڻُ: جهيڙو لڳائڻ - جهڪڙو ڪرائڻ - فساد برپا ڪرائڻ.

= سُوسُوڙِيُونْ ساڙَنْ: سوسوڙيون جاڳائڻ.

● سُوسَ گُنهيِڻُ: اسم خاص. ٿر ماڪ ۾ ٿيندڙ هڪ گاهه جو قسم.

● سُوسِمارُ ۽ سُوسِمارَ: ذ. [ف. سوس = پت ڪيڙو + مار = ڏانگ] هڪ جانور جو قسم - ڪوهه.

● سُوسَنُ ۽ سُوسَنَ: ذ. (ف). آسماني ۽ ڦڪي رنگ تي هڪ گل جو قسم - زبان جي شڪل تي هڪ گل جو قسم. ڦيڪو رنگ - هيڏو - زرد و - پيلو. زناني سٽ جي ڪپڙي جو هڪ قسم. گاڙهو تَرُ، اڇي ليڪَ ڪارو پيٽو ۽ ڪنڊي زردي. (ذ. صفت).

= سُوسِنو ۽ سُوسِنا: ذ. صفت. ڦيڪو - ڦڪي رنگ تي - هيڏي رنگ وارو - هيڏو زردو - سونهري رنگ وارو - پيلو. ڪهاڙو آسماني - تيکو پيلو - واڳڻائي رنگ وارو بنفشو.

= سُوسِنِيُ ۽ سُوسِنِيُ: صفت. نيرو - آسماني.

● سُوسَنْڈو ۽ سُوسَنْڈا (ڪ): ذ. هورو ٻُنو - وِچولو - مَڌِيُمُ - درميانو - وچڙو - موافق هورو سُورو. رواجي - هلندو جلندو.

Gul Hayat Institute

● سَؤسَنگيءُ (ث)؛ ث. ٻوٽي جو هڪ قسم (نيڊو ٻوڙو، جنهن جي ڏاڙهه ۾ پست جيڏا هزارها داڻا هوندا آهن ۽ دوا طور ڪم اچي)- هزار داڻي.

● سُوسَڻُ: مصدر. [سن. شش = سُکَنُ] گهٽ ڪرڻ- ٿورو ڪرڻ- گهٽائڻ- سُڪائڻ- جهپائڻ- نيڊو ڪرڻ- چوٽو ڪرڻ. گهٽڻ- گهٽجڻ- ٿورو ٿيڻ- گهٽ ٿيڻ- سُڪڻ- سوس ڪائڻ.

= سُوسَ ۽ سُوسُونُ: ث. اوڻائي- ڪوٽ- قلت- ڪَميءُ- ڪوٽي- آڻاٽ- ڪوتاهي- گهٽتائي- تخفيف- لاٽ- ٿورائي. درڪار. ڪَسُ. ڪنجوسائي- سُومائي- مرچوڻائي- بخيلي- ڪنجوسپائي- ڪفايت- صرفو- سانگو- ٿورو خرچائي- ٿور خرچي. ضعيف- ڏهراڻ- لاغرائي.

= سُوسا ۽ سُوسائُونُ: ث. گهٽتائي- ٿورائي- ڪوٽ- درڪار- قلت- اوڻائي- سوسُ. بخيلي- شومائي- ڪنجوسائي- مرچُوڻائي.

= سوسائيتوُ ۽ سوسائيٽا: ذ. صفت. سوسي وارو- صرفي وارو- بچت ڪندڙ- ٿور خرچائُو- سوسو- ڪفائتي- صرفائي. ڪنجوس- شوم- مرچوٽ- ڪنجوسائي ڪندڙ. (ث. سُوسائيٽيءُ ۽ سوسائيٽيُونُ).

= سُوسُو ۽ سُوسا: ذ. ڪنجوسُ- سُوڏِيءُ- بخيل- مرچوٽ- مکي چوس- ڪوڏِيءُ ڪَتُ- شومر- ڪفر- انديشو- اونو- انتظار- ڳڻتي- اوسيڙو. (ذ- صفت). سُهائيندڙ- ٿورو ڪرم- سوسيڙو- ڏُنڊهَنُ سوسيڙو.

● سُوسُو ۽ سُوسا: ذ. زنانو مخصوص عضوو- فرج- شرم گاهه- پِسڪُ. ٻوڙهي عورت جو مخصوص عضو.

● سُوسُو: [سن. سم = ساڻ + آت = مٽي + سُونڌُ = هلڻ] مرچ وغيره ڪائڻ ڪانپوءِ وات ۾ ڪيل شوڪاري جو آواز. سيءِ ٻوڙ وقت وات ۾ ڪرندڙ آواز.

= سُوسُو ڪَرڻُ: مرچ وغيره ڪائڻ ڪانپوءِ وات ۾ شوڪارو ڪيڏ. سيءِ ٻوڙ ڪانپوءِ وات ۾ ٿوڪاري جو آواز ڪيڏ.

● سُوسِيءُ ۽ سُوسِيُونُ (ل)؛ ث. ڪوهه مان پاڻي ڪيڏ لاءِ تري ۾ سوراخ ٿيل لوٽي. (ث. صفت). ٿوري پاڻيءَ واري. آڌا عورت جا مڪڻ سوسِي.

● سُوسِيءُ ۽ سُوسِيُونُ: ث. [ف سوسي > سوس = پت ڪيڏون] هڪ گربيءَ جو قسم- ڪورين جو هڪ ساڻ آڻيل عورتن جي شلوارن لاءِ ڪم ايندڙ ليڪن وارو رنگين ڪپڙو- تاسيلو (ت). گيٽڪم (ت). اڻ ڦٽهڙ زناني سٽ جو ڏوڻل رنگين ڪپڙو. عراق جي شهر سوس جو آڻيل ڪپڙو.

● سُوسِيٽُوُ ۽ سُوسِيٽا؛ ذ. اونسو- اوسيڙو- انتظار- ڳڻتي- آدِڪو- آلڪو- فِڪر- ساروڻي- انديشو.

● سُوشَلُ؛ ذ. صفت. [الگ. Social = سماجي] سُوسائٽي جو- معاشرتي- عمراني- تمدني.

= سُوشلِيزِمِ؛ اسم خاص. سوسائٽيءَ جو هڪ نظريو- اشتراڪيت- اِجتماعيت.

= سُوشَلِسٽُ: ذ. اِشتراڪيت جي اصولن کي مڃيندڙ- اشتراڪي.

● سُوغاتَ ۽ سُوغاتُونُ: ث. (ترڪ. سوغات) تحفو- سُوڪڙي- نادِري. ڪا ڏنل خاص شيءِ. عمدي شيءِ. نذرانو- پيٽا- ڀاڪڙي- هديو. ڏوڻو.

= سُوغاتِيءُ ۽ سُوغاتِيءُ؛ ذ. ث. صفت. نايابَ- اَملهه- خاص. عمده- پسنديدهه- وٽندڙ- سهڻو- سُٺو- لطيف. تحفي ۾ ڏنل.

● سُوفا؛ ذ. [انگ. Sofa = ڪوچ] وهڻ جي گاديلن ساڻ ڪُرسي- ڪوچُ.

= سُوفا سيٽ ۽ سُوفا سيٽ؛ ذ. مڪمل ٽن گاديلن واريون ڪُرسيون، هِڪَ ٻِيءُ ۽ ٻه مجرد يا اڪيلیون.

● سُوفارُ ۽ سُوفارَ: ذ. (ف). تير جو مٿو. سُئي جو ٻاهو- ٻاڪو.

● سُوکَ ۽ سُوکُونُ؛ ث. [سن. شُش = سُکنُ] سوکاڙو- سوکاڙي- سُوکَهڙَ- ٿوڻائي- پاڻيءَ جي اڻاٽ- پاڻيءَ جو ٿورائو- سوکڙ-

Gul Hayat Institute

پاڻيءَ جي قلت. سُڄَ ـ ويراني ـ ڏ. بياباني ـ آجاڙَ. (ث) ڏينڀ کانئن واري جوڙ جو هڪ قسم. (ث) پهاڄ ـ سوکڻ.

ـ سُوکَ ٹيمَنُ: سوکڙو ٹيڻ ـ پوک ۾ پاڻيءَ جي قلت ٹيڻ. آنَ جو سنگهري وڃڻ ـ آنَ کان سواءِ سنگ ٹيڻ.

ـ سُوکڙَ ۽ سُوکَڙُونُ: ث. سوڪ ـ سوکاڙو ـ سوکاڙي ـ خشڪي ـ سُوکڙ ـ سوکڙو ـ سوکڙو ـ پاڻيءَ جي آٹاٽ. تنهين "فصل جي".

ـ سُوکيڑُو ۽ سُوکيڑا: ذ. صفت. سُڪڻ واري حالت ـ سوکائي ـ سوکڙ ـ سوکڙو ـ سُوکڙو ـ پاڻيءَ مي آٹاٽ ـ پاڻيءَ جي کٹيءُ. ٻُک ـ کاڏي جي گهٽتائي ـ لنگهڻ ـ فاقو.

ـ سُوکهڙُو ۽ سُوکهڙا: ذ. صفت. سُڪڻ واري حالت ـ سوڪ ـ سوکڙ ـ خشڪي ـ سوکڙو ـ سوکڙو. ٻُک ـ فاقو ـ لنگهڻ.

ـ سُوکهڙُو ڪيڻُ: ٻُک ڏيڻ ـ فاقو ڏيڻ.

ـ سُوکهڙُو ڪرڻُ: سوڪ ڪرڻ ـ خشڪي ڪرڻ ـ سُڪائڻ. هوا ڏيڻ ـ سڃ جي گرمي ڏيڻ لاءِ کولي رکڻ ـ واڪو ڪرڻ.

ـ سُوکهڙُيُ ۽ سُوکهڙيُونُ: ث. صفت. سوڪ واري حالت ـ سوکاڙو ـ سوکائي ـ سوکڙائي. آٹاٽائي ـ پاڻيءَ جي ڪمي ـ پاڻيءَ جي قلت ـ خشڪي.

● سُوکُ ۽ سُوکَ: ذ. صفت. [سن. شُشْ = سڪڻ] سُڪل ـ سخت ـ ٹوٽ ـ خُشڪ ـ ڏاڍو ـ ڪڙُڪَ. چڱيءَ طرح پڪل ـ سڪيل "ماني" يا "فصل" ـ نرمي ڇڏي ويل ماني. [سن. شوکَ] ڏک ـ غم ـ ارمان ـ الم ـ دُک ـ گوندر. تنگي ـ سوڙهه ـ جُوکائي (پُٹسي جي) اِفلاسُ. ٻک ـ فاقو ـ کاڏي جي اٹاٽ. جاکوڑا ـ محنت ـ کشالو ـ مصيبت ـ تڪليف.

ـ سُوکَ مانيُ پُچائيڻُ: خوب سيکت ڏيڻ ـ سخت مارڻ ـ سخت سزا ڏيڻ. تعدي ڪرڻ ـ جُٹ ڦٽ ڪرڻ. ڪجهه به نه ڏيڻ. فاقو ڪيڻ ـ لنگهڻ ڏيڻ ـ کاڏي کان نراس رکڻ.

ـ سُوکَ مانيُ ڪرڻُ: سوڪ ماني پچائڻ.

● سُوکَ ۽ سُوکُونُ: ث. [سن. سر = سان + آت = متي + سُولَتُ = هاڻ] سُوسات ـ سُوسٽ ـ سُوکو ـ سُوکات ـ ڦوڪ ـ ڦوڪارو ـ شوڪارو ـ شوکو ـ چُوڪارو. [سن. شوکَ = ارمان] ڏک ـ غم. مقعد ـ گُئي. عورت جو مخصوص عضوو ـ پوکُ.

ـ سُوکَ ۾ سَکو ٻَڌڻ: تنگ ڪرڻ ـ پريشان ڪرڻ. مهر ۾ انڪائڻ.

● سُوکَرَ ۽ سُوکَروُنُ (ث): ث. وڏ ٹڙي مينهن جو زور سان آواز ـ سخت برسات جو هري کان گجگار ـ ڏڏڪو ـ شوکو ـ زوکو.

● سَوُکَ ۽ سَوُکُونُ: ذ. [سن. سُکْ = سولائي] سولائي ـ آساني ـ سهنجائي ـ سهولت. آرام ـ فرحت ـ قرار ـ راحت ـ آنند ـ سُک. خوشي ـ سرهائي ـ کِل ـ ٻُوند. (ذ ـ صفت). سولو ـ سهنجو ـ آسان ـ سهولت وارو.

ـ سَوکاڻِ ۽ سَوکائُونُ: ث. سولائي ـ سهنجائي ـ آساني ـ سوکائي ـ سوکيڙائي ـ سهولت ـ سوکت ـ سوکپ.

ـ سَوکائيُ ۽ سَوکائيٻُونُ: ث. سوکاڻ.

ـ سُوکتَ ۽ سُوکتُونُ: ث. سوکاڻ ـ سوکائي ـ سوکپ.

ـ سَوُکَپَ ۽ سَوُکَپُونُ: ث. سوکاڻ ـ سوکائي ـ سوکت.

ـ سَوکوُ ۽ سَوکا: ذ. سَولو ـ سهنجو ـ سهولت وارو ـ سوکيرو ـ آسان. آسودو ـ سُکيسو ـ خوشحال. خوش ـ راضي ـ نِهال ـ پرسن. متارو ـ بدن ۾ پريل ـ ٹلهو.

ـ سَوُکيرُو ۽ سَوُکيرا: ذ. صفت. ٹورو سولو ـ ٹورو سوکو ـ ٹورو آسان. سوک وارو ـ سهنجاتو ـ سولائي وارو ـ سهنجو ـ آساني ۽ وارو. ٹورو خوش ـ ٹورو متارو.

● سُوکيڙِيُ ۽ سُوکيڙِيُونُ: ث. سوغات ـ تحفو. لڏانو ـ پيٽا. هديه ـ ڏالي

Gul Hayat Institute

ـ سُوڪيڙيُ ٻاڪيڙيُ ۽ سُوڪيڙيُسُونُ ٻاڪيڙيُسُونُ: ث. سوغات وغيره.
● سُوڪَنُ ۽ سُوڪَنَ: ذ. صفت. [سن. سُوڪُنُمُ = سنهو] سنهون ـ مهين ـ باريڪ ـ نازڪ ـ لطيف. ٿورو. سهنجو ـ سولو ـ آسان ـ سوکو. ڪُجهڙو. تيز ـ تيکو ـ موشگاف ـ تيز فهم ـ باريڪ بينُ. حرفتي ـ ٻڪو ـ سياڻو ـ چالاڪ ـ چُست ـ هوشيار ـ عقلائتو.
ـ سُوڪيميُ ۽ سُوڪيميُ (ل ـ ث): ڪيو ـ آسودو ـ خوشحال.
ـ سُوڪيمُ ۽ سُوڪيمَ: ث. صفت. سُوڪر. حسين ـ سهڻو ـ وٽندڙ ـ سَڏُوڪُ ـ پيارو ـ سنهڙو. دل چڪيندڙ. هلڪڙو. نيڍڙو. ذرڙو.
ـ سُوڪيمُ ٻُڌيُ ۽ سُوڪيمَ ٻُڌيُ: ذ. صفت تيز ـ تيکو ـ تيز فهم ـ ذهين. حرفتي ـ باريڪ بين ـ سياڻو ـ ٻڪو ـ هوشيار ـ چالاڪ ـ چُست.
ـ سُوڪيمُتا ۽ سُوڪيمُتائُونُ: ث. نفيسائي ـ نزاڪت ـ نازڪائي ـ ٻتلائي ـ رقت. حرف ـ چترائي ـ موشگافي ـ چالاڪي ـ هوشياري. باريڪ ـ سنهي.
● سُوڪَ ۽ سُوڪَ: ذ. [سن. شوک = ارمان] ڏک ـ رنج ـ غم ـ تڪليف ـ مصيبت ـ ارمان ـ ستم ـ اندوهُ ـ سياپو ـ ماتم ـ زاري. خاوند مرڻ بعد عورت جو اختيار ڪيل طريقو ـ سُوءَ، مُئل ماڻهوءَ لاءِ ڪيل ڏُک ـ مٿي جو (ٽن، ڏهن يا تيرهن يا چاليهن ڏينهن لاءِ رسمي) ماتم. ميراث ـ ميرائي ـ ناپاڪائي ـ نفرت ـ ڪراهت ـ حقارت.
● سُوڪَ ۽ سُوڪُونُ: ث. نفرت ـ ٻُڃان ـ ڪراهت ـ حقارت ـ ڏِڪار ـ ڏَپَ ـ بَدبُوءِ ـ خراب بانس. عورت جي مرد جو مرڻ کان پوءِ اختيار ڪيل طريقو.
ـ سُوڪَ اڇَنُ: نفرت اڇ ـ حقارت اڇ.
ـ سُوڪارُو ۽ سُوڪارا: ذ. صفت. نفرت وارو ـ ڪينو ـ گندلو ـ گندو ـ حقارتي. سوڳ وارو ـ نفرت ڪندڙ ـ ناسو ڪندڙ ـ ڏوراڇو.
ـ سُوڪالُو ۽ سُوڪالا (ت): ذ. سُوڪارو.
ـ سُوڪائيتوُ ۽ سُوڪائيتا: ذ. سُوڪارو ـ سُوڪي.
ـ سُوڪيُ ۽ سُوڪيُ: ذ. سُوڪارو ـ سُوڪالو.
● سُوڪينُو ۽ سُوڪينا (ث): ذ. صفت. سُٽو ـ موچارو ـ چڱو ـ ملوڪ ذ. ڪڙي جو ٽاهيل ڪڏو.
● سُوڪنيُ ۽ سُوڪنيُونُ (ث): ث. چوڙ جي راند ڪرڻ جي ساري ـ گوٽ.
● سَوُگنُ ۽ سَوُگنَ (ث): ذ. [ف. سوگند = قسم] قسم ـ سُنهن ـ ساک ـ حلف. ويساهه ـ پَت.
ـ سَوُگنَدُ ۽ سَوُگنَدَ: ذ. سَوُگنُ.
ـ سُوُگنَدُ وِجهَنُ: سنهن ڏيڻ ـ ساک گهرڻ ـ قسم وِجهڻ. سوگن ڏيڻ.
ـ سُوُگنَدُ ۽ سُوُگنَدَ: سَوگن ـ سوگند ـ سوگنُ ـ سوگنَدُ.
ـ سَوُگنَدُ ۽ سَوُگنَدَ: ذ. سَوُگنُ.
● سوڳُ ۽ سوڳ: ذ. [سن. شوک = ارمان] ڏک ـ افسوس ـ غم ـ شوڪ ـ گوندر ـ سُور ـ ارمان ـ سوسُ ـ ڏاڇ ـ ڏنجهه ـ ڪليش ـ ويڍن ـ دُک ـ ماتم ـ رودن ـ روج ـ راڙو ـ ڪشٽ ـ درد ـ سوگ.
ـ سوڳارُو ۽ سُوڳارا: ذ. صفت. سوگوار ـ سوڳ وارو ـ سُڳرُ ـ ماتامي ـ سُڳرُ ـ ڏکويل.
ـ سُوڳيُ ۽ سوڳيُ: ذ. صفت. سوڳارو ـ ڏُکي سَڏُول ـ غمگين ـ دردِيلو.
● سُوڳيرُو ۽ سُوڳيرا (ت): ذ. ڪاڻُ جو ٽهيل ٻالڪ وانگر هڪ اوزار.
● سوگهارو ۽ سوگهارا: ذ. لوهار جو اوزار جو چيرون وڃان ڪلي ـ جڏهڪ پَڪڙ جنهن جي هڪ طرف لغام وغيره جهلي ٻي طرف روات هٺندا ـ ڪنهن ڏٺ ڏني تہ "ہ زالون اڳ هڪڙو" يعني سوگهارو.
● سُوگهڙو ۽ سُوگها: ذ. ظرف. [سن. سُ = چڱي طرح + گره = پڪڙ] قابو ـ جوپ ـ پَڪو ـ پختو ـ ڏاڍو مضبوط. برقرار ـ آچل ـ [سُتَرُ ـ ڪُتُپُ ڪوڙ ـ محڪم ـ ثابت قدم ـ ويڑ جوان ـ هٽيڪو. صحيح سلامت ـ سلامت ـ محفوظ ـ سانيو ـ ٽائيڪو ـ سالم ـ پورو ـ آجوڪو ـ بي ضرر ـ بلائتو.

Gul Hayat Institute

= سوگهاڻ ۽ سُوگهاڻيُون: پڪائي - پختائي - ڏاڍائي - مضبوطائي - محڪومائي. قابو واري حالت - استرائي - برقرائي - هٿيڪائي.

= سُوگهائيُ ۽ سُوگهائيُون: ث. سوگهاڻ.

= سُوگهو جهلَڻُ: قابو جهلڻ - مضبوط جهلڻ.

● سُولِ: اسم خاص. هڪ قسم جي مڇي.

= سَوَلَ (ت): طرف. سويل - سويلو - ساجهر - سوير - اڳوات.

● سِيولُ: صفت. [الگ. Civil = ملڪي] مُلڪي - قومي - مالي - انتظامي - ديواني - تمدني. خليق - مهذب - شريف - حليم - سنجيده. تعليم يافته - ڏاهيل.

= سِيولُ جَجُ: (الگ) ديواني مقدمن جو فيصلو ڪندڙ حاڪم - عدالت جو صاحب - قاضي - مفتي - انصاف ڪندڙ.

= سِيولُ سَرجَنُ: (الگ) مُلڪي ڊاڪٽر - اعليٰ درجي جو سرڪاري ڊاڪٽر.

● سِيولُ سَرونٽُ: (الگ) ملازمت جو وڏو عهدو، ڪم ازڪم ضلع جو عملدار.

= سِيولُ سَرونٽُ ۽ سِيولُ سَرونٽَ: ذ. (الگ) وڏن عهدن جا مستحق اعليٰ درجي جا ملڪي ملازم - حُڪام.

● سِيولُ ڪوڊُ: (الگ) ديواني قانونن جو دستور العمل.

= سِيولُ ڪورٽَ ۽ سِيولُ ڪورٽُسُونُ: ديواني عدالت - ڏيتي ليتي جي مقدمن جي ڪورٽ - ديواني مقدمن جو عدالت خانو.

= سِيولُ لاءَ: ديواني قانون.

= سِيولُ لِسٽَ: مُلڪي ملازمن جي فهرست - سِيول سروس ۾ ڪم ڪندڙ ملازمن جي فهرست.

● سُوَلُ ۽ سُوَلَ (ل): ذ. هوشيار - چالاڪ - قابل - سياڻو - ڏاهو - سمجهو. هنرمند - هُنري - فنڪار. موقعو - وجهه - وارو.

● سُوُلُ ۽ سُوُلَ: ذ. [سن. س = چڱو + ايرَ = هلڻ] ناهه - ايڪتا - بڌ - ساز - ميل - صلح - اتفاق - ٻڌي - يڪائي - جوڙ - موافقت - ڪاڻيڪاپو - رغبت - ميلاپ. انجام - هول - قوُل - وعدو - وچن - اقرار. شڪل - چهرو. فرصت - آرام - لفعو - لاپ. [سن. شُول = سور] ڏک - غم.

● سُولا نُڪِڙُ ۽ سُولا نُڪِڙا (ت): ذ. سوراخ - ڪنگ - چيد - هور - ڏر - ڏارو.

● سُولاڻي (ڪ): اسم خاص. هڪ لئين جو نالو.

● سَوُلُ ۽ سَوُلا: ذ. صفت. سليس - آسان - سهنجو - سؤکو - سڌرو. چڱو - فائديوارو. آسودو - سُکي. ايمانڊار - سچيتو - سچو.

= سَوُلائيُ ۽ سَوُلائيُون: ث. آسانيءَ - سهنجائي - سهولت. سڌائي - بيهڪ - هوشياري - موافقت - موافقي.

● سُوُلُ بَهالُو ۽ سُوُلُ بَهالُونا: (هِندِيُ) طُول - وهاڻو - سَوَڙ - پٽراڻي. رضائي. بستر - هنڌ - وڇاڻو.

● سُولِيجَرَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سولِيجَرُ ۽ سولِيجَرَ: ذ. (الگ. Soldier) سپاهي - فوجي - فوج جو ڪنسٽيبل.

● سولنگيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سولنگيُ سَمانُ: اسم خاص. سمائن جي هڪ ذات جو نالو.

● سُولهڙُ ۽ سُولهڙَ (ث): ذ. تڪليف ۽ اڇڻ - مشڪلات ۽ هوڻ - ڏکيائي ۽ هوڻ.

● سُوليهيُ ۽ سُوليهيُون (ت): ث. راند جو هڪ قسم.

● سُوليُ ۽ سُوليُون: ث. [سن. شولِ = سوري] سُوري - قاسي - قاهي - دار - دام. آجل - ازل - موت - مرڻو. مصيبت - تڪليف.

= سُوليُ ڏِيئُ: سُوليءَ تي چاڙهڻ - قاسي ڏيڻ - موت جي سزا ڏيڻ.

= سُوليُ تي چاڙهئُ: قاسيءَ تي چاڙهڻ - ڪنگجڻ - موت جي منهن ۾ وڃڻ - ڏسي وائسي جو ڪائنو ڪم ڪرڻ.

= سُوليءَ چاڙهئُ: قاسي ڏيڻ - ڪنگ - لٽڪائڻ. موت جي سزا ڏيڻ - قتل ڪرڻ. تڪليف ڏيڻ - مصيبت ۾ وجهڻ.

Gul Hayat Institute

ـ سُولِيءِ چڙهڻ: قاسيءِ تي چڙهڻ ـ ٽنگجڻ ـ لٽڪڻ.

ـ سُولي هڻڻ: قاسي هڻڻ ـ ڦاهي هڻڻ. جان جو عذاب هڻڻ. جو ڪائڻو ڪرڻ.

● سُومر ۽ سُومرَ: ذ. [ھ. سن. سومرَ = چنڊ] چنڊ ـ ماھ ـ قمر ـ ماھتاب ـ مھتاب ـ چندرمان ـ چندر. ملڪ الموت ـ يم راج ـ عزرائيل ـ يمدوت. ديوتائن جو خزانچي. شيو ـ مھاديو. ھوا ـ واءُ. ڪافور. ھڪ قديم ٻوليءِ جو نالو.

ـ سُومار ۽ سُوماَرَ: ذ. [سن. سومرَ + وار = ڏينھن] ھڪ ڏينھن جو نالو ـ چنڊ جو ڏينھن ـ سُومر ـ سُومر وار (اسم خاص). ھڪ ماڻھوءَ جو نالو.

ـ سُومَرُ ۽ سُومَرَ: ذ. ھفتي جو ھڪڙو ڏينھن ـ سُومار ـ سوموار. ھڪ ماڻھوءَ جو نالو.

ـ سُومر وار ۽ سُومر وار: چنڊ جو ڏينھن.

● سُومالاڙي: اسم خاص. بلوچ قوم جو ھڪ قبيلو.

● سُومان ۽ سُومَانَ: ذ. [سن. سَو = پاڻ + مان = عزت]. خود عزت ـ پاڻھي پاڻ کي ڏنل عزت ـ سؤمان.

● سُومانَ پور: اسم خاص. تعلقي جيڪب آباد ۾ ھڪ ديھ جو نالو.

● سُومَتَ ۽ سُومَتُون (ت): ث. گندگي ـ غلاظت ـ ناپاڪائي ـ پليتائي ـ بي پاڪائي ـ گندائي ـ ميرائي. آرس ـ آلس ـ ڪَمَ ـ سُستي ـ ڍلائي ـ ڍرائي ـ ڪھير ـ ڪاھلي ـ توتپائي.

ـ سُومَتَ لاھڻ: گندگي لاھڻ ـ غلاظت ڦٽي ڪرڻ. صفائي ڪرڻ ـ پاڪائي ڪرڻ ـ اچائي ڪرڻ.

ـ سُومَتِي ۽ سُومَتِيَ: ذ. صفت. غلاظتي ـ گندو ـ گندگي وارو ـ اڻ صفا ـ ميرو ـ ڪينو ـ گدلو ـ ناپاڪ ـ پليت. قريل ـ مُلحد ـ ڪافر. آرسي ـ ڪاھل ـ توٽي.

● سُومرا: اسم خاص. تعلقي ڪوٽي يا ٽنڊي محمدخان جي تپي آڳڙي ۽ تپي ڪاتيار ۾ ديھن جا نالا. سنڌي مسلمانن جي ھڪ ذات جو نالو.

● سُومَراسُرَ: اسم خاص. تعلقي ڊيھلي ۾ ھڪ ديھ جو نالو.

● سُومِيراڻِي: اسم خاص. تعلقي سکر ۾ ھڪ ديھ جو نالو.

● سُومِيراھ جاگِيرُ: اسم خاص. تعلقي ھالا ۾ ھڪ ديھ جو نالو.

● سُومَرُ سانگِي: اسم خاص. تعلقي لاڙڪاڻي ۾ ھڪ ديھ جو نالو.

● سُومَرڪِي: اسم خاص. تعلقي ڪوٽي ۽ تعلقي ديري محبت ۾ ديھن جا نالا.

● سُومَرُڪِي جاگِيرُ: اسم خاص. تعلقي ڪوٽي ۾ ھڪ ديھ جو نالو.

ـ سُومَريت: اسم خاص. تعلقي ننگرپارکر ۾ ھڪ ديھ جو نالو.

● سُومِريجِي: اسم خاص. تعلقي روھڙيءِ ۾ ھڪ ديھ جو نالو.

● سُومِينات: اسم خاص. ڪجرات پرڳڻي جي ھڪ مشھور بتخاني واري شھر جو نالو.

● سُومَنات: اسم خاص. سُومناتِ.

● سُومَن واري: اسم خاص. تعلقي جيمس آباد ۾ ھڪ ديھ جو نالو.

● سُومَھَٽِي ۽ سُومَھَٽِيُون (ت): ث. رات جو سمھڻ وارو ٽاڻو ـ سانجھيءِ کان بعد وارو وقت ـ عشا ـ سنڌجھو ـ سُتي لوڪ ـ سُومھياڻي ـ سُوھمياڻي ـ سُمھاڻي ـ سھماڻي.

ـ سُومَھياڻِي ۽ سُومَھياڻِيُون: ث. سومھڻي.

● سُون ۽ سُونَ: ذ. [پرا سوڻر: سن. سُوَرَنَ = سون] ڏاتُوءَ جو ھڪ قسم ـ ڪَتَ ـ چڙھڻ وارو ڏاتُو ـ زَرّ ـ ڪنچن ـ ڪُندن ـ طِلا ـ ڏن ـ ٽاڻو ـ مالي ـ ملڪيت ـ دولت ـ پئسو. (ذ. صفت). پوتر ـ پاڪ ـ صاف ـ پاڪيزه. نيچ ـ اصل. آتم ـ اعلىٰ ـ آڇو ـ سنو ـ عاليشان.

ـ سُونارا: اسم خاص. ھڪ ذات جو نالو.

ـ سُونارو ۽ سُونارا: ذ. صفت. [من. سَوَرنَ + کار = سون ٺاھيندڙ] سون جو ڪم ڪندڙ ـ

Gul Hayat Institute

سون جا زيور ٺاهيندڙ- سوناڑ. سون وارو- سون جو واپاري - زرگر- صراف - شراف.
= سُونار ڪو ۽ سُونار ڪا: ذ. صفت. سوناري جو.
= سُونا سيڪ چاڙهڻ: ڀُنبيون پائڻ - گهُنبڻ وڄهي لهارڻ- شور وجهي ڏسڻ- ڪاوڙ مان ڏسڻ.
= سُونامڪي: ث. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پسارڪو وڪر- سون جي سَڙ مان ٺاهيل هڪ وڪَرُ.
= سُونا وَرَقَ: ذ. سون جا ٺاهيل ننڍا پردا.
= سُونُ ٿيڻ: نصيب وارو ٿيڻ- سپاڳو ٿيڻ- سَدورو ٿيڻ- بخت وارو ٿيڻ- وڏ پاڳو ٿيڻ- چگو ٿيڻ- آسودو ٿيڻ- خوشحال ٿيڻ. پاڪ ٿيڻ- صاف ٿيڻ- پوتر ٿيڻ- صفا ٿيڻ.
= سُونُ چانڊي: ذ. زر مال - ڌَن دولت - مال ملڪيت- پئسو ڏوکڙ- گهر ڳنو- مال متاع.
= سُونَ ڪي ڪَسُ نہ هُجڻ: سدائين هڪ جهڙو هڻ- هميشه هڪ حال ۾ هجڻ. پاڪ هجڻ- صاف هجڻ.
= سُونُ مُنيجَنُ سانُ وڙهائڻ: بي رپائي ڪرڻ- پُورو انصاف ڪرڻ.
= سُونُو ۽ سُونا: ذ. صفت. سون جو- سون وارو- سون مان ٺهيل- طلائي- زرّين. ٻاڪل سنو- خاصو- عمدو- سهڻو- چوکو. نيڄ - ليبار- صاف- صفا- پاڪ- پوتر- بي عيب.
= سُونُو پاڻي: ذ. چانديءَ جي زيورن کي ڏيڻ ۾ ڪم ايندڙ سون جو پاڻي- سون جو ملمعو.
= سُونُو پاڻي چاڙهڻ: چانديءَ جي ڳهيڙ کي ملمعو چاڙهڻ- ڪوڙي زيور کي سونو ڪرڻ.
= سُونُو پاڻي ڏيڻ: سونو پاڻي چاڙهڻ.
= سُونُو پاڻي ڪرڻ (ت): سولو پاڻي چاڙهڻ. اچڻ لاءِ مرحبا ڪرڻ- آجيان ڪرڻ- پلي ڪار ڪرڻ.
= سُونُو سيجُ آپرڻ: سپاڳو ڏينهن ٿيڻ- فائدي وارو ڏينهن هجڻ- سدورو ڏينهن ٿيڻ.
= سُونُو ڪتورُو هَتَ ۾ هُجڻ: پينڊ ڪان آر نہ هُجڻ- فقيريءَ جو رستو اختيار ڪرڻ- گداگريءَ ڪان شيڻڪو نہ ڪرڻ.
= سُونُو نڪ وجهڻ (ت): عزت رکڻ- بي عزتيءَ کان بچائڻ.
= سُونهُري ۽ سُونهَري: ذ. صفت. سون جي رنگ جهڙو- سونو- طلائي- زرّين. ڳاڙهاڻ تي مائل- ڳاڙهيسرو. تجلا ڪندڙ- تجلائي- بکندڙ- چمڪندڙ.
= سوڻيارو ۽ سونيارا (ث): ذ. صفت. سون جو- سونو- طلائي- زرّين.
= سونيِ ٻانهِن هَٿ ۾ هُجڻ: معتبر ضامن هڻ- ڪولادار هڻ. آسودو ماڻهو هٿ ۾ هجڻ- ڪو شاهوڪار ماڻهو چيلو هجڻ.
= سونيِ تَنبُ سانُ ڪَڇَڻُ (ت): سڻي هلت ڪرڻ- چڱي چال هلڻ- سڻي روش اختيار ڪرڻ. ڪنهن کي وڏي عزت يا مان ڏيڻ.
= سونيِ دانگيِ چڙهڻ (ت): سخت ڏکار پوڻ- اناج جي تمار ڪوٽ ۾ پُجي وڃڻ.
= سونيِ ڪلنگيِ هُجڻ: وڏو ماڻهو هُجڻ- معتبر هڻ.
= سونهي ماڻَ سان سڀي ڏيڻ: قرض وري موٽائي نہ ڏيڻ- آدار واپس نہ ڪرڻ.
● سوناپ (ل): ث. مچيءَ جو هڪ قسم.
● سوناريُ (ل): ث. زنانيي سُٽڻ جي ڪپڙي جو هڪ قسم (پيٽو نارلنگي، ليڪ ۽ وٽ ڳاڙهي).
● سوناسيرو: ذ. دوا طور ڪم ايندڙ پسارڪي وکر جو هڪ قسم.
● سوناف (ڪ): ذ. مچيءَ جو هڪ قسم رنگ سونهري.
● سونا ڪيڙو: ذ. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پسارڪو وکر. ڳاڙهي، ٽڪي ۽ سونهري رنگ جي سيٽي.
● سونامڪي: ث. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پسارڪو وکر- سون مڪائي.

Gul Hayat Institute

● سونائيُ: اسمِ خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سُونڊَ ۽ سُونڊيُونُ (ت): ث. سونڱَ - سُوگ - ڪراهت - نفرت - ڏڪار - چوپُ - شيڻڪو - چيڻڪو.
= سُونڊَ ڪرڻ: سوڳ ڪرڻ - سُوگ ڪرڻ - ماتم ڪرڻ - نفرت ڪرڻ - ڪراهت ڪرڻ - ڏڪار ڪرڻ - شيڻڪو ڪرڻ.
● سُونڊيتيُ ۽ سُونڊيتيُونُ (ت): ث. منهن جو پاڳو - چهري جو حصو - مهانڊو - شبيهه.
● سُونڊيُ ۽ سُونڊيُونُ (ت): ث. ڀاجهري (هوڪيل) جا گونچَ.
● سَونڊَ ۽ سَونڊَنُ: ث. ڪپڙي وغيره کي ڪترڻ جو اوزار - ڪَتَر - ڪينچي.
● سَوَنڊَ ۽ سَوَنڊَنُ: ث. سِڌائي - سنوائي - ليول - مٿاچري جي هڪجهڙائي. سولائي - سهنجائي - آسالي - سوکائي. عقل - سمجهه - هوشُ - سوچَ - ڏاهپ - سياڻپ. اٽڪل - تجويز - رِڙَ - رڙتا.
= سَوَنڊَتاتو ۽ سَوَنڊَتاتا (ڪ): ذ. صفت. سمجهه وارو - عقل وارو - عقلمند - عاقل - سياڻو - سمجهو.
= سيوَنڊَنُ: مصدر. سنوت تي اچڻ - سڌي وات تي آڻڻ - سڌرڻ - سالمِ ٿيڻ - هوشائتو ٿيڻ - سياڻو ٿيڻ.
● سَوانڊيڙَنُ (ل): مصدر. سولو ٿيڻ - سهنجو ٿيڻ - آسان ٿيڻ - سوکو ٿيڻ. سڌرڻ - ڏاهو ٿيڻ - سياڻو ٿيڻ.
● سُونڊَنُ (ل): مصدر. خريدي وقت ٽوري رقم اڳواٽ ڏيڻ - سوٽي ڏيڻ - بيانو ڏيڻ - پيشگي ڏيڻ. انڊوانس ڏيڻ.
● سُونڊيو ۽ سُونڊيا (ت): ذ. ٽانون جي هيٺان رکڻ جو لوڙي يا ڪڪن جو ٿيل چڪرو - سينهون - سُوڙي - هُوڙِيُ - مولهاڻو - سينهي.
● سَونڊو ۽ سَونڊا (ل): ذ. ڏڪو - ڏنڊو - سوٽو - ٽلهي لٺ - بانڊو - عصا. لوڙهه - ڪڙيالي. (ذ. صفت). ٽلهو - متارو - دُڊستو - منڪو.

● سَوَنڊيُ ۽ سَوَنڊيُونُ (ڪ): ث. ڪ جو سوراخ - ناڪوٽي - چوٽي - ناس.
● سُونڊيُ ۽ سونڊيُونُ (ت): ث. پيٽ جو وچُ - دُڻ - ناڀ.
● سُونڊَ (ت): ث. وڪر جو هڪ قسم - سُڪل ادرڪ - سُنڈيَ.
● سُونڊَنُ (ل): مصدر. لَهڻَ - لَيڻُ - هٿ اچڻ - ميلڻ. سڃاڻڻ - پَڇاڻڻ - شناخت ڪرڻ. تڪڻ - جاچڻ - ڏسڻ - پَسڻ - نهارڻ. ارادو ڪرڻ - نيٽ ڪرڻ - خيال ڪرڻ - وچار ڪرڻ. اميد ڪرڻ - آسرو ڪرڻ. اختيار ڪرڻ - وَسُ ڪرڻ. پسند ڪرڻ - قبول ڪرڻ. خريداريءَ وقت ڪجهه رقم اڳواٽ ڏيڻ - سُوٽي ڏيڻ - بَيانو ڏيڻ - پيشگي ڏيڻ.
● سُونڊُ ۽ سُونڊا (ڪ): ذ. صفت. سونهون - واڪف - چاڙو - سڃاڻو - واقفڪار - پُومو.
● سُونڊيُ: اسمِ خاص. تعلقي ساماري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَونڊهارَ: اسمِ خاص. ڪچ ڪان آيل هندن جي هڪ ذات جو نالو.
● سُون پَتَ: ذ. جبل جو پوٽو، رات جو هري، سڄ ڏي لڙندو آهي. دم ڪشيءَ لاءِ ڪارگر، سُڪائي، کهوڻي، ڪڙ جي تريل آني مٿان وجهي، دم واري کي کارائجي.
● سُونڊَڙِينُ (ت): ث. پرت جو هڪ قسم (ڪنڊي شڪل تي)
● سَونڊهَنُ: مصدر. [سن. سَمْ = چڱي طرح + اَرپ = ڏيڻ] سُپرد ڪرڻ - حوالي ڪرڻ - چارج ۾ ڏيڻ - قبضي ۾ ڏيڻ - ذميداريءَ ۾ ڏيڻ - ذمهي ڪرڻ - ارپڻ. سنيال ۾ ڏيڻ - هٿ ۾ ڏيڻ - رکيا ۾ ڏيڻ - نگهباني ۾ ڏيڻ. پارت ڪرڻ - سفارش ڪرڻ.
= سَونڊپَ ۽ سَونڊهُنُ: ث. حوالي ڪرڻ جي حالت - سُپردگي - ذميداري - قبضو - چارج. سنيال - رکيا - نگهباني - رکشا - نگهداشت. پارت - سُپارت.

Gul Hayat Institute

● سَونْپُورُ: اسم خاص. تعلقي عمر ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُونْجڙو ۽ سُونْجڙا (ل): ذ. صفت. ڪجهيءَ طرح ملڪيت ڪڏڻ ڪندڙ- لِڪَ ۾ مايا ميڙيندڙ- ڪِجهڙو. ڪنجوس- مکيچوس- چَمَڙِچُوس- بخيل. (ذ). وڌي اوزار جو هڪ قسم- نندڙي ڪاراڻي. وڻ جو هڪ قسم- سُڻانجڙو- سُهالجڙو.

● سُونْجهڻُ: مصدر. [من. سُوچُ = خبر پوڻ] ڳولڻ- ڳولهڻ- ڏونڍڻ- تلاش ڪرڻ- جاچڻ. جاچ رکڻ- خبر وٺڻ- سڌ وٺڻ- سماءُ وٺڻ- سنڀال لهڻ. وات نهارڻ- تکڻ. ڏسڻ- نهارڻ- پسڻ. نڙوس نڙوس ڪرڻ- اوسڻ. خيال ڪرڻ- سوچڻ- ويچار ڪرڻ.

- سُونْجهَ ۽ سُونْجهُونُ: ث. ڳولا- ڳولها- تلاش- لهار- جاچ- تجسس. جاچ جوچ- پڇا ڳاڇا- دريافت. جاڻ- سڌ- سماءُ. عقل- هوش- دماغ. خبر- معلومات. واقفيت- نڙوس نڙوس.

- سُونْجهيڙو ۽ سُونْجهيڙا: ذ. صفت. ڳولينڍڙ- نهارينڍڙ- تلاش ڪندڙ- جاچينڍڙ- ڳولهينڍڙ- دريافت ڪندڙ. (ذ) ٻوٽي جو هڪ قسم- سُوانجڙو.

- سُونْجهَ سُونْجهَ لائينُ: هيڏانهن هوڏانهن نهارڻ- نڙوس نڙوس ڪرڻ- جاسُوس پائي ڪرڻ- لاسُون هڻڻ.

- سُونْجهيڙو ۽ سُونْجهيڙا: ذ. صفت. ڳولينڍڙ- ڳولڻو- ڳولهڙو- سُونجهيو- پُرسان- پڇ پڇيو. نڙوس نڙوس ڪندڙ- نڙوسڻو. عجب جهڙو- عجيب. هَوس ناڪ- لوبي- لالچي- طمعي.

- سُونْجهوُ ۽ سُونْجها (ت): ذ. صفت. ڳولينڍڙ- ڳولائو- تلاشي- ڳولهڙوُ- سولجهيو. واقف- جاڻو- خبردار. سونهون- رهبر- پيشوا- هادي ۽ اڳوان.

● سَونْجَ ۽ سَونْجُونُ (ل): ث. ٽورو آواز- پُڪار پُڪات. ڪَوَ.

- سَونْجهُ ۽ سَونْجها: ذ. آواز- غوغاءُ- ڪڙڪو- ڪَڙَ. سانباهيءَ جو هُل- سفر جي تياري- چَر پَر- سنبهت. [من. سوتڪ = منتظر] فڪر- خيال- ٻُڌڻ- آڌڪو- اندیشو- انتظار- اوسيڙو- ڳڻتي- ويچار. [سن. سوجن = ارمان] ڀؤ- ڊپ- خوف- ڏر- ڊِرُ- سنڪُوچ- خطرو. سُجاڳي- سُجاڳو- جاڳَڻ. وارو- لامارو. وڌي اوزار جو هڪ قسم- ڪاراڻيءَ جو هڪ قسم.

- سَونْجَرُ ۽ سَونْجُرَ: ذ. انتظار- ڳڻتي- اوسيڙو- چنتا- فڪر- اندیشو- وسواس- الڪو- بي صبرائي- ادڪو- مالڪائي- وَسوَسو. اوڻ جو هڪ قسم- ڪارو لوڻ.

- سَونْجهو لائينُ: لامارا ڏيڻ.

- سَونْجَرُ لُونُ: ذ. ڪارو لُوڻ.

● سُونْڈروُ ۽ سُونْڈرا (ٿ): ذ. ڀاڄيءَ تي ٿيندڙ هڪ ٻوٽي جو قسم.

● سُونْڈَنِ: اسم خاص. تعلقي نوشهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُونْڈبَ (سُونْڈبرُ) ۽ سُونْڈبوُنُ (سُونْڈبرُوُنُ): ث. [من. شُنْڈا] هاڻيءَ جو ڍڪو نڪ- سُوليءَ. ڏونڊاڙ- ڏُون- ٻُوٽ- ٻوٽاڙو. منهن ۾ ڪاوڙ جو گهُنڊ- گهُنڇ- شور. ڦوڪَ- شُوڪَ- ڪاوڙ- غصو- شوخي- تُرشروئي- ڪروڌ. ريل جي انجڻ اڳيان ٺهيل لوهي ڇڇري.

- سُونْڈبُ (سُونْڈبر) ۽ سُونْڈبَ (سُونْڈبَرَ): ذ. صفت. منهن ۾ ڪاوڙ جو گهُنڊ وجهندڙ- منهن سڄيل- گهُنڈبرُ.

- سُونْڈبُ ڀائينُ (سُونْڈبرُ ڀائينُ): ڪاوڙ مان پيرون گهنجائڻ- شور وجهڻ- گهُنڊ وجهڻ- شُوڪجڻ- ڪاوڙ ڪرڻ- غُصو ڪرڻ- رنج ٿيڻ- ناراض ٿيڻ- منهن سڄائڻ.

- سُونْڈبرُ ۽ سُونْڈبَرَ: ذ. صفت. منهن ۾ گهُنڊ وجهندڙ- منهن سُڄيل- گهُنڊبرُ- ڦوڪيل- شُوڪيل- سِيٽِيبَلُ- ڪاوڙيل- چيڙاڪ- ناراض.

- سُونْڈبُ مُکُ (سُونْڈبرُ مُکُ) ۽ سُونْڈبَ مُکُ (سُونْڈبَرُ مُکُ): ذ. صفت. سُونڊ منهون- منهن سڄيل- سڏائين ڪاوڙيل- منهن ڦريل- گهُنڊبر- سونڈبو- سُونْڈبر.

Gul Hayat Institute

ـ سُوٗنڊ مُنڌون ۽ سُوٗلڊ مُنڌان: ذ. صفت. سُولڊ مڪ ـ سُوٗنڊو.

ـ سُونڊو (سُونڊرو) ۽ سُونڊا (سُونڊرا): ذ. صفت. سُونڊ منهون ـ سُونڊ مڪ ـ سُونڊرُ.

ـ سُونڊرُ وَڏائِيُ (سُونڊرُ وَڏائِيُ): شور وڃڻ ـ منهن ۾ گهُنڊ وڃڻ ـ ناراض ٿيڻ ـ ڪاوڙجڻ.

● سُونڊا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سُونڊرَ: اسم خاص. تعلقي ٿڌي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سونڊَڻُ (ل): مصدر. واپس اچڻ ـ وري اچڻ ـ موڙڻ ـ ورڻ ـ موڪي اچڻ ـ واپسي ڪرڻ.

● سُونڊو ۽ سُونڊا (ت): ذ. ڪچين ليُن مان ٺهيل ڪارو ـ ڇَهو ـ ٽوڪرو ـ ڇپلو. هڪيءَ جو هڪ قسم ـ ڳِڇهَ (ل).

● سُونڊِيُ: اسم خاص. تعلقي ٿڌي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُونڊِيَ ۽ سُونڊِيُونُ: ث. [سن. شُنڊا: شُولڊَ=سُونڊِ] هاڻيءَ جو هڪ عضوو ـ سُولڊ. دُولاڙ ـ دُونُ ـ هوتاڙ ـ هُوٽاڙو ـ هُوٽُ. ريل جي اڳيان ٺهيل لوهي ڇيرو. ڪاوڙ ـ غصو ـ ناراضگي ـ ضِدُ ـ شورُ.

● سُونڊِلو ۽ سُونڊِلا (ل): ذ. لئِيُ يا ڄار جي سنهين ڪاڻين مان ٺهيل ڪارو ـ ٽوڪرو ـ ڇپلو ـ ڇبو ـ ڏَلهو ـ ٽُهڙو.

ـ سُونڊِو ۽ سُونڊِيا: ذ. سُونڊِلو ـ سُونڊو.

● سُونڊِيُ: مصدر. [سن. ڊِنڊِيَن=ڪولهڻ] ڪولڻ ـ سولُجهَڻُ ـ ڊونڊِيُ ـ جاچڻ ـ نهارَڻ ـ قولهڻ. ٽوسڻ ـ ٽوس ٽوس ڪرڻ.

● سؤلرو ۽ سؤنرا (ل): ذ. صفت. چڱو پلو ـ تندرست ـ نيڪ ـ جوپُ ـ چاقُ ـ تازو ـ توالو. طاقتور ـ بَلِيُ ـ زوراوَرُ ـ بهادر. هوشائتو ـ هوش ۾ ـ سالِمُ.

● سَونسُ ۽ سَوٗنسَ (ث): ذ. قسم ـ سُنهن ـ ساڪَ ـ ويساهُ ـ حلف ـ سوگنُ ـ سوگنڊُ ـ سوگنڊُ. وچنُ ـ انجام ـ پولُ. ويساهُ ـ پروسو ـ اعتبار.

● سَوٗنسارُ ۽ سَوٗنسارَ: ذ. [سن. سَوٗنسار= دنيا] سنسار ـ دنيا ـ جهانُ ـ جڳَ ـ جڳت ـ رچنا ـ جوڙ ـ سرشتي ـ خلقت. دنياوي ڏَنڊا ـ گهَرُ ۽ ٻارُ ـ ٻار ٻچا ـ گهرُو معاملا.

● سَوٗنسو ۽ سَوٗنسا: ذ. [سن. مسنشيه = شڪ] وَسوسو ـ شَڪُ ـ گُمان ـ سَنسو ـ پرم ـ وَهم.

● سُونُ سُونُ: ث. (آواز) شُونُ شُونُ ـ نَڪَ مان نڪتل آواز ـ سنگهڻ جو آواز ـ ٻاڪ واري ٻانيءَ جو آواز ـ زور سان هوا لڳڻ جو آواز ـ سُوسڙاٽُ ـ شوشَٽُ ـ سِيسڙاٽُ.

● سَونڀ ۽ سَوٗنڀَ: ذ. پساركي وڪر جو هڪ قسم ـ هڪ قسم جي ٻُوٽي جو خوشبودار ٻج جو داڻو ـ وَڏَڀُ ـ وَڏُڀَ ـ بادِيانُ.

ـ سونڀَ رومِيُ: ذ. سونڀ جو هڪ قسم.

● سُونڪِيٽِيُ ۽ سُونڪِيٽِيُونُ (ث): ث. ناسَ ـ لسوار. ناس جي دٻلي ـ سُونگهي ـ سونگِيُ.

● سَوٗنڪو ۽ سَوٗنڪا: ذ. [سن. شَنڪا= ڊپُ] ڊپُ ـ هراس ـ خوف ـ پؤ ـ ڏَرُ ـ ڊِڄُ ـ ڊاءُ ـ ڊيڄو. ڇِرڪُ ـ ڇَونڪو ـ ڇَونڪارُ ـ ڇَونڪاٽُ. ويچار ـ فِڪر ـ ڳڻتي ـ انديشو ـ آدڪو. انتظار ـ اوسيڙو ـ آلڪو. دَمُ جي بيماري.

● سُونگَ ۽ سُونگُونُ (ت): ث. پوشيدگي ـ صفائي ـ سڀائي. نفرت ـ ڏِڪار ـ ڪراهت ـ سُوڳ.

ـ سُونگارو ۽ سُونگارا: ذ. صفت. سُونگ وارو ـ سُونگ ڪندڙ ـ سُوگارو. صفائي وارو ـ صفائي پسند ـ آجرو ـ آوجل.

ـ سُونگَ ڪَرَڻ: ڪنهن ڳهڻائي سبب استعمال نه ڪرڻ ـ نفرت ڪرڻ ـ ڏِڪارڻ ـ ڪراهت ڪرڻ ـ سُوڳ ڪرڻ.

● سُونگيرا (ث): اسم خاص. راجپوتن جي هڪ ذات جو نالو.

● سُونگِرِيُ ۽ سُونگِرِيُونُ: ث. ڪپهه جي ڪوڙي جي ڪَلَ يا ڇِلڪو ـ سُولڪڙي.

ـ سُونڪڙِيُ ۽ سُونڪِڙِيُونُ (ت): ث. ڪپهه نڪتل ڪوڙو ـ سونگري ڪپهه جي ٻوٽي (ل).

Gul Hayat Institute

● سَوُنْگَنَلَ: اسم خاص. ايريا ڪراچيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُونْگَنْ (ل): [سن. شَلَكَ=سُنگ- محصول] محصول جي ڪري روڪجڻ. سنگهڻ- بُوءِ وڻڻ- نڪ سان واسُ وڻڻ.

= سُونْگَڻ: ذ. چونگي- محصول- ناڪو- اڪٽ- لوازمو.

= سُونْگَنْ ≈ سُونْگَڻَ: ذ. پتڻ تي اڳاڙيل محصول.

= سُونْگِيُ ≈ سُونْگِيُ: ذ. صفت. محصول اڳاڙيندڙ- وصولي ڪندڙ- ناڪي وارو- اڪٽ وٺندڙ- چونگيءَ وارو.

● سُونْگِيو ≈ سُونْگِيٽا (ت): ذ. اڌ گول جي شڪل تي نندي ٻُسريُ- ڪُنڊ وجهي ڇپيل اڌ گول جي شڪل تي مانيء- اڌ گول ڪُڙيارو.

= سُونْگِيٽِيُ ≈ سُونْگِيٽِيُونُ (ت): ث. ڪُنڊ وجهي اڌ گول جي شڪل تي ڇپيل مانيء. دُنبي جي چربيءَ کي ڪاڙهي سٽي ڪيو ڇڏڻ بعد ۾ ڇپيل چربي، ڪاڏي طور استعمال ٿيندڙ. ناس- نسواڙ (ث). دَهلي- دَهِيُ- سُونگي. (ث. صفت). آپري- ضعيف- ڏُهُري- لاغر- نحيف (ت).

● سُونْگو ≈ سُونْگا: ذ. [سن. شُلُكَ] ڪاٺ جو داهلو- ڪاٺ جو ڇڪڻ. ساز جو هڪ قسم- طبلو- ڈُڪڙُ. (ڪ) سُوئر جو ڏند- ڪات.

= سُونْگِيُ ≈ سُونْگِيُونُ: ث. سونگهي جو مونٽ- دهلي- داهلي- ڏهلي- سُونگڻي.

= سُونْگِيءَ ساٽُ (ل): ذ. شاديءَ جي هڪ رسم- گهوٽ ۽ ڪنوار اڳيان دهليءَ رکڻ ۽ ڪاڻ جو هڪ ساٽُ.

● سُونْگهَنْ: مصدر. سنگهڻُ- نڪ سان هوا وڻڻ- بُوءِ معلوم ڪرڻ- واسُ وڻڻ. ناسُون هڻڻ.

≈ سُونْگهِيُ ≈ سُونْگهِيُونُ: ث. ناس رکڻ جي دهلي- داهلي- ڏهلي- ڈهِيُ- دَهِيُ- سونگڻي- سُونگي.

● سُوْنَلِ: اسم خاص. نالو هڪ عورت جو (سوليءَ جو اسم تصغير)- دودي سُومري جيُ ڏيءَ جو نالو.

● سونَلِ پَهُ: اسم خاص. تعلقي منيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سونَ سَڪائِيُ: ث. ٻسارڪي وڪر جو هڪ قسم- سونا سَڪيُ.

● سونَ مِياڻِيُ: اسم خاص. بلوچستان جي هڪ سامونڊي بندر جو نالو. (ڪراچيءَ کان ۲۵ ميل ڀري).

● سوُنَنْ: اسم خاص. تعلقي آباوڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُونَنْ (ل): مصدر سواد وٺڻ- ذائقو وٺڻ- چکڻ. فال وٺڻ- سَونُ ڪرڻ- سُڪُنُ ڪرڻ.

● سُونيواهُ: ث. اسم خاص. تعلقي ڳڙهي خيري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُونو بِنْدِيُ: ث. اسم خاص. تعلقي ڪنديارو ۾ هڪ ديهه جو نالو.

= سُونْهَنْ ≈ سُونْهُونُ: ث. [سن. شوپَن: پرا. سوهَ] سوپيا- حُسن- خوبصورتي- سونهپ- سهڻائي- زيب- زينت- سُندرتا- نزاڪت- شوپا- سوپارائي- عُمدائي. ڏَما- چمڪو- چياڪو.

= سُونْهارُ ≈ سُونْهارا: ذ. صفت. سونهن وارو- خوبصورت- سهڻو- موچارو- سُندر- سوپياوان- ملوڪ- زينت وارو- وڻندڙ- موهَنُ- موهيندڙ. هردل عزيز- ڪيل مُڪ- سهاجهڙو- نيڪ سياڻ- حليم- نرم طبعيت وارو- پلارو- سڳورو- پاڪُ- شريف- اشراف. ظاهر- پڌرو- مشهور. (اسم خاص). ماڻهوءَ جو نالو.

● سُونْهارُ پِتَيُ: اسم خاص. تعلقي ميروخان ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُونْهائِنْ: مصدر. [سن. شوپَنُ=خوبصورت] دڳ لائڻ- وات ڏيکارڻ- وات لائڻ- رستو لائڻ- سُونهون ڪرڻ- واقف ڪرڻ. هلائڻ- پسائڻ- وڻي وڃڻ. گمتاخ ڪرڻ- هيرائڻ- حجتي ڪرڻ. سيباڻڻ- ٺهڻ- جڳائڻ. وڻڻ- سهڻولڳڻ- پورولڳڻ- موزون لڳڻ. نباهڻ- بجا آڻڻ- پچائڻ- پاڙڻ- پورو ڪرڻ- سرانجام ڪرڻ. وفا ڪرڻ- سچو ٿيڻ.

Gul Hayat Institute

ـ سُونڻهائيُ ۽ سُونهائيُونُ: ث. اڳواڻي ـ رهبري ـ رهنمائي ـ پيشوائي ـ اڳرائي. معلّمي ـ جهاز گُندارِي. سُونهپ ـ واقفيت ـ ڄاڻ سڃاڻ ـ پڇاڻ.

● سُونڻهارِيُ ۽ سُونڻهارِيُونُ: ث. ڏاڙهي ـ ريش ـ سُنڻهاري. ڪورين جي اصطلاح ۾ تاجيءَ سنوارڻ جو هڪ اوزار (ت). (ث. صفت). سُونهن وارو ـ سهڻي ـ زينتدار ـ خوبصورت ـ حسين. چڱي ـ عمدي. پَسَلي ـ خُوب ـ بهترين ـ لاجواب ـ موچاري.

● سُونڻهالوُ ۽ سُونڻهالا (ڪ): ذ. صفت. زياده ـ سرس. مٺيرو. اڳيرو. وزنائتو.

● سوُنهَيرُ: اسم خاص. تعلقي بدين، تعلقي ميرپورخاص ۽ تعلقي ٽنڊي باگي ۾ ديهن جا نالا.

● سوُنهَرِيُ: ث. صفت. [سن. سُوَرْنَ = سون] سون جي رنگ جهڙي ـ چمڪندڙ. (ذ). سارين جو هڪ قسم (ڪ). (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو (ت). تعلقي گوني، تعلقي ٽنڊي الهيار، تعلقي ڊگهڙي، تعلقي روهڙي، تعلقي عمرڪوٽ، تعلقي ٽنڊي باگي، تعلقي ميرپور ساڪري ۽ تعلقي ميرپور بٺوري ۾ ڪن ديهن جا نالا.

ـ سوُنهَرِيُ سَمَنْدُ (ت): ذ. گهوڙي جو هڪ قسم.

● سُونڻهڙا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (اڪثر ڪراچي ۽ حيدرآباد ۾).

● سُونڻهَنُ ۽ سُونهَنُ: ذ. قسم ـ سُنڻهُنُ ـ سوگند ـ حلف.

● سُونڻهَنِ ۽ سُونڻهَنِيُونُ: ث. ٻيڙي ـ ڊونڊي ـ ڪشتي ـ بتيلو. ڪاٺ کي چلڻ ۽ پالش ڪرڻ جو هڪ روات.

● سُونڻهَنُ: مصدر. [سن. شوپَن = خوبصورت] زيبدار ٿيڻ ـ ٺهڻ. خوبصورت لڳڻ ـ حسين لڳڻ. زيبُ ڏيڻ. سوپيا ڏيڻ ـ سهڻو لڳڻ ـ سُونهنُ ڏيڻ ـ سُرڪ هڻڻ ـ شايان هڻڻ ـ ٺهَنُ ـ جڳائڻ ـ سيبائڻ. ڪولڻ ـ ڊونڊڻ ـ جاچڻ ـ تڪڻ ـ ڏسڻ ـ نهارڻ ـ پسڻ ـ لهڻ ـ جستجو ڪرڻ. (۽ سونڻهَنُ: ذ) ڪاٺ جو سُوٽو ـ ڪاٺ جي ڪيلي ـ ڪاٺ جي سِيخَ ـ مارفو ـ ڪُشُولُ.

ـ سُونڻهپَ ۽ سُونڻهپُونُ: ث. اڳواڻي ـ رهبري ـ رهنمائي ـ سُونڻهائي. معلومات ـ سڌ سماءُ ـ خبر چار. شاهدي ـ گواهي ـ ثبوت. سُڻڻائي ـ خو بصورتي.

ـ سُونڻهُونُ ۽ سُونڻهانُ: ذ. صفت. رهبر ـ واقف ڪار ـ ڄاڻو ـ خبردار ـ معلومات رکندڙ. اڳوان ـ هادي ـ پيشوا ـ مهندار ـ سردار ـ معلم ـ اڳواڻ ـ آرڪائي.

● سُونڻهيُ: اسم خاص. تعلقي عمرڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُونڻهيرا: اسم خاص. ڪوهستان ۾ رهندڙ ماڻهن جي هڪ ذات جو نالو.

● سُونڻهيرِيُ: اسم خاص. ٽٽي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُونڻهيُنُ ۽ سُونڻهينڊيُونُ: ث. (ف. سُوهان) پاڻيءَ جي ننڍي شاخ ـ واهي ـ ڪَسيي ـ گَٽ. جهازران جي ننڍي ٻيڙي ـ بتيلو ـ ڊونڊي ـ ڪشتي.

● سُونڻهيُونُ: اسم خاص. تعلقي دادوءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

سُونڻالو ۽ سُولڻالا (ڪ ـ ٽ ـ ل): ذ. صفت. سرسبز ـ وڏيڪ ـ ٽوروزياده ـ گهڻو ـ سَرسُ.

● سُولڻاليُ ۽ سُولڻاليُونُ (ت): ث. اڳين ڪڙيل زمين ـ هر ڏڪل زمين. (ڏاڍيءَ جو ضد).

● سُونڻرو: اسم خاص. تعلقي ديري محبت يا ماتلي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سونيا: اسم خاص. خيرپور رياست ۾ رهندڙ ماڻهن جي هڪ ذات جو نالو.

● سُونيهاٻَهَ: اسم خاص. ٽٻر ۾ هڪ پتَ جو نالو.

● سُونيهاتَ ۽ سُونيهاتُونُ: ث. ڪ هيرڪان ناس طور ڏيڻ لاءِ ڏنل جو اڏو ـ ٻُورو.

● سونهريُ: ذ. لاڙ ۾ ٽيندڙ چانورن جو هڪ قسم.

Gul Hayat Institute

● سُونيلي: ڏسو سُلک ۾ ڏيندڙ ڪاهه جو هڪ قسم. (چوٽيءَ ۾ ٿڪو خوشبوءدار ڦل، ڏنار ڪٽوريءَ مثل).

● سَوَڻُ ع سَوَڻَ: ذ. [سن. شَکُنَ = ساڻ] ساڻ- سگُڻُ- سَڏُوَڻُ- فال- شگون. اڳ ڄاڻ- اڳ گيان- مُڄس. ترتيب- تجويز- رڃا- رِتَ- سيتا- سِتَ- انڪل.

- سَوَڻائيتو ع سَوَڻائيتا: ذ. صفت. سڳڻي- سُڃي سوڻ جو- نيڪ فال وارو- سڳڻائتو- سگورو- سياڻو- سدورو- شُبُ.

- سَوَڻُ سگُڻُ ع سَوَڻَ سُڪَنَ: ذ. سوڻ ساڻَ- رسمون رواج.

- سَوَڻُ ڪَرَڻُ: ساڻُ ڪرڻ- فالَ وڇڻ- شگون ڪرڻ- سُڪَنَ ڪرڻ. ڇَڪَڻُ (ڪنهن ڪاڏي مان). ڪنهن بار جو بيماريءَ ۾ ساڻ ذريعي علاج ڪرڻ.

- سَوَڻِي ع سَوَڻِيُ: ذ. صفت. ساڻُ ڪندڙ- سُڪَنَ ڪندڙ. سَوَڻ ڪڍيندڙ- فالچي.

● سُوڻڻُ (ت): مصدر. سُڃڻ- سوجي ڪرڻ- سوجُ ڪرڻ- سُجي پوڻ- ٿوٽر ڪرڻ.

- سُوڻلُ سُوڻَلَ: صفت. سُوڻو.

- سُوڻو ع سُوڻا: ذ. صفت. سوڻيل- سُڃيل- سوج وارو- سُڪَلُ- ٿوٽر وارو. ٽُلهو- ڦيڦو- مُسبڪو- دَوانسو.

- سُوڻو مُوڻو ع سُوڻا مُوڻا: ذ. صفت. سُڃيل- سُڃيل- ٿوٽريل- سُوڻل- ڦُوڪيَلُ. ڪاوڙيل- ناراض ٿيل- غصي ٿيل، رُسڻو. تيسر- ڪيڻائي- ضدي- هوڏي- هٺياو.

- سُوڻو مُوڻو هُٺَڻُ: ضدي هٺ- نيٺر هُٺ- ڏنَر هُٺ. رُسندڙ هٺ- ڦوڪجندڙ هٺ.

- سُوڻيَلُ ع سُوڻيَلَ: ذ. صفت. سُڃيل- ڦُوڪيل- ڦُوندِيل- سُوڻل. ٽُلهو- ڦيڦو.

● سوهاتو ع سوهاتا (ت): ذ. صفت. وٽندڙ- پسند ايندڙ- سياڻيندڙ- سُڻو لڳندڙ.

● سوهارُو ع سوهارا (ت): ذ. هڪ پاسي جو وزن- ڪاٽ.

● سُوهانُ ع سُوهانَ: ذ. ڪاڻيءَ يا لوهه ڪي گسائڻ جو هڪ اوزار- ٽيڪوري- روات- سُونهڻَ.

● سوهانِ رُوحُ: ذ. صفت. روح کي تڪليف پهچائيندڙ- دل کي آزار يندڙ- دل ڏکوئيندڙ- گيران خاطر.

● سُوهائِيُ (ت): مصدر. واقف ڪرڻ- سُونهون ڪرڻ- سُونهائيڻ- خبر ڏيڻ. سيکارڻ- پاڙهڻ- سمجهائڻ- مغز ۾ وِهارڻ- هدايت ڪرڻ.

● سوهَرُو ع سوهرا (ت): ذ. شاديءَ جو گيت- سيهرو- لاڏو- گيچُ.

- سوهَڙُو ع سوهڙا: ذ. سوهرو.

● سوهيڪيُ: اسم خاص. تعلقي هالا ۽ تعلقي سجاول ۾ ڏيهن جو ٻالو.

● سُوهَرُ ع سُوهَرَ (ڪ): ذ. ڏک- تڪليف- مصيبت- ڏاڪڙو- جاکوڙ- ڪشالو- دُک- پيڙا- آزارُ.

● سُوهيمو ع سُوهيما (ت): ذ. آرام- فرحت- قرار- چئنُ- راحت- جمعيت- سُک- تسڪين- مزو- لطف. مهڻو- طعنو- ڏوراپو (ت).

● سُوهينجو ع سُوهَنجا (ت): ذ. صفت. سَولو- سهنجو- آسان- سَهُڪو- سوکو.

● سُوهَنُ ع سُوهَنُون: ث. ڪاٽ کي لسي ڪرڻ جو لوهه اوزار- سُونهَنَ- روات- ٽيڪوري- رواتي.

● سُوهَنُ: مصدر. سڃاڻڻ- پهاڻڻ- واقف هجڻ- سُڌ هجڻ- ڄاڻ هجڻ- واقفيت ڪرڻ- معلومات ڪرڻ. نهڻ- جُڙڻ- جُڳائڻ (ع. سُوهَنَ: ذ) هُرلي جي ڦرهي ۾ نڪتل ٽنگ ۾ ٻيل ڪاٺي.

● سُوهَنُونُ ع سُوهنڻانُ: ذ. خواب- سُپنو. جيئن:

"آيل سوهڻونُ رڌ، سُهڻي ڪارَ وِسهي"
(شاهه ڪريم).

● سُوهُو (ت): ذ. زمين کوڻڻ بعد پن ٽين فوٽ بعد نڪرندڙ واري.

● سُوهُوُ: اسم خاص. هڪ ذات جو ٻالو.

Gul Hayat Institute

● سُوهِيُ ۽ سُوهِيُونُ: ث. جاءِ - تَڙُ - جڳهه - مڪان - ٺانُ - هنڌ - گهيڙ. جيئن ؛
"مولا مون ڏيکار، سُوهِيُون ساموندن جون"
(خان زئي).
راڳ جي سُر جو هڪ قسم.
● سُوهِيٽَرُ ۽ سُوهِيٽَرَ (ث): ذ. (ف. شَهتير) جاءِ جي ڇت ۾ لڳل وچ وارو وڏو داسو - شَهتِيرُ - ڪاهر.
● سُوهِيرُو ۽ سُوهِيرا (ڪ)؛ ذ. سُرمون - سوئيرو.
● سُوهِيڙُو ۽ سُوهِيڙا: ذ. [سن. سُوَپ = سمهڻ] سپنو - خواب - سهڻو.
● سُوءَ ۽ سُوئُونُ: ث. [سن. شُوک: ف. سوگ = ڏُک] ڏُک - رنج - ماتَمُ - ماتام - ماتمداري - سوڳ - سوڳُ. ڪنهن عزيز جي مرڻ بعد زالن جي هڪ ادا ڪيل رسم - غم جي رسم - عِدت. سامونڊي مڇيءَ جو هڪ قسم.
= سُوءَ لاهِيُ: عزيز جي مرڻ بعد ڪنهن خاص ڏينهن تي زالن طرفان هڪ ادا ڪيل رسم پوري ڪرڻ - عِدت جو وقت پورو ڪرڻ.
= سُوءَ لَهَرائِيُ: ٻاڙي وارين زالن جو گڏجي قضائي واري گهر جي زالن سان عدت پوري ڪرڻ جي رسم ادا ڪرڻ.
= سُوئِيٽو ۽ سُوئِيٽا: ذ. صفت. سُوءَ ڪندڙ - ماتامي - غم ۾ گذارينڊڙ - غمگين - ڏکارو - ڏکويل - دردمند. سُوءَ وارو.
● سُوءَ: ث. (ع). برائي - خرابي - بڇڙائي - بدي - ڪنائي. گندائي. بيماري - اگهائي - ناچاکائي - لڳائي - ڪُمهرائي. (ف). طرف - پاسو - جانب. (ذ. صفت). بُرو - خراب - بَد - بڇڙو - ڪنو - گندو.
= سُوءَ اِتّفاق: ذ. موقعي جي خرابي - وقت جي برائي - مهل جي خرابي. بي مهلائي - بي موقعائي - اوچتي حالت.
= سُوءَ ادَبُ: ث. بي ادبي - بي حُرمتي - بي فضيلتائي.
= سُوءَ ظَنُ: ذ. بدگُماني - بدظني - خيال بد. بَد نيتي - بي ايماني.
● سُوئا ۽ سُوئائُونُ: ث. صفت. ڪير ڏينڊ مينهن، ڍڳي، ڀڪري وغيره. (ذ). پاڇيءَ جو هڪ قسم. مڇيءَ جو هڪ قسم.
= سُوئاهٽو ۽ سُوئاهٽا (ث)؛ ذ. مال جي ڪيو ڏيڻ جي حالت.
= سُوئا جو ۽ سُوئا جا (ث): ذ. وير جو سامان - سُوئانجو.
= سُوئانجو ۽ سُوئانجا: ذ. سُوئا جو.
● سُوئرُ ۽ سُوئرَ: ذ. سُوڪَرُ > ف. خوڪ = سوئر] جهنگلي جانور جو هڪ قسم - ميروُنُ - خنزير - ميرُو - اَگهوري. (ذ. صفت). بي مروّت. بي غيرت - بي حيا - بي شرم. گار ڏيڻ وقت استعمال ٿيندڙ لفظ.
= سُوئِراٽو ۽ سُوئِراٽا: ذ. صفت. سُوئر جو - مروُنُ جو. بي غيرتيءَ جو - بي حيائيءَ جو.
= سُوئرَ جهلَڻ (ت): سُوئر کي بِهارڻ - سُوئر کي پڪڙڻ.
● سُوئِروُ ۽ سُوئِرا (ت): ذ. سُرمون - سوئيرُو.
● سُوئڙُو ۽ سُوئڙا: ذ. سوهارين ويڙهڻ جو اوزار - سوئڙي.
● سُوئرُ: ذ. گاهه جو هڪ قسم.
● سُوئِنڇو ۽ سُوئِنڇا: ذ. فڪر. چنتا - ڳڻتي - غم - ڏڪ - دُک. پيڙا - درد - اهنج - ايذاءُ - سُورُ - ڪليش. سُجاگي - سجاڳ (ت).
● سُوئِڻُ: مصدر. [سن. ـسُتَ = صاف] چولهڻ - صاف ڪرڻ - ڪڪ ۽ ڪن ڪيڻ - رَڙ ڪيڻ - ڪن ڪچرو ڏار ڪرڻ. ڏُهيڙِيُ لاهڻ - ڪنهن وڻ تان سنهيون ڏاريون ڪپڻ - ڪنهن ڏاريءَ تان ٻن روڙڻ - پاڇيءَ جا ٻن صاف ڪرڻ. سُسائِيُ - سوڙهو ڪرڻ - چپن کي سوڙهو ڪرڻ (ت).
= سُوءَ ۽ سُوئُونُ: ث. چُونڊَ - چَنڊ ڇاڻ - صفائي - روڙ. ڏُهڙَ (ت).

Gul Hayat Institute

ـ سُوءَ ڪَرڻُ: صفائي ڪرڻ ـ روڙ ڪرڻ ـ چَنڊ چاڻ ڪرڻ.

ـ سُوئيڻُ سيڪوئيڻُ: پاڇن پُتين مان ڪنڪ ڪچرو ڪيڏي ڇڏڻ.

● سُوئيڻُ (ڪ): ذ. ڪيٽي بندر طرف ٿيندڙ گاهه جو هڪ قسم.

● سُوئيٽيُ ۽ سُوئيٽيُونُ (ل)؛ ث. نڙُ ۽ سوراخ ڪيڻ جو ڏ گهو ڪڙُ.

● سُوئو ۽ سُوئا: ذ. لوهه مان ناهيل ڪوئين وغيره سٽ لاءِ وڏي سُئي. ڪڪ، ڏَبُ يا گاهه وغيره مان نڪتل سنهون تيز ڪنڊو. ڪجيءَ جي ڦرهي جو چهنبدار ڪنڊو. ڪنڊو ـ سيلهه ـ ڪانٽو. ڪاري جي سَڄيءَ جو هڪ قسم.

ـ سُوئو ٽُنبَنُ: ايذاءُ رسائڻ.

ـ سُوئيُ ۽ سُوئيُونُ: ث. سٽ جو اوزار ـ سُئي ـ اِبِر ـ سوزني.

● سُوئيُ: اسم خاص. تعلقي ڏوڪريءَ ۽ تعلقي ميڙ ۾ ڏيهن جو نالو. اوباوڙه تعلقي ۾ هڪ درگاهه جو نالو ـ سوئهي شريف. سوئي گئس.

● سَوئيٽَرُ ۽ سُوئيٽَرَ (ث)؛ ذ. شَهيٽرُ ـ سُوهيٽَرُ.

● سُوئيرو ۽ سُوئيرا (ث): ذ. (گج. سوئرو = سرمو) سُرمو ـ سوهيرو ـ سوئرو. ڪَجَلُ ـ ڪجليو.

● سُوئيوَ ۽ سُوئيا (ث)؛ ذ. جهنگلي ڏٺ جو هڪ قسم.

● سِوِيُ: ث. ڪڪ ڪائيندڙ جيت جو هڪ قسم ـ سُرو. (اسم خاص). هڪ شهر جو نالو ـ سيبيُ.

● سُوُيالِيُ (ڪ)؛ ث. هڪ والد جو نالو.

● سَوِيتَ ۽ سَوِيتَونُ؛ ث. (ع) برابري ـ هڪجهڙائي ـ مشابهت. پُورائي.

● سُوِيٽُ: اسم خاص. روسُ جو ملڪ ـ رشيا.

● سَوَهرَ ۽ سَوَهروُنُ؛ ث. [سن. س=سان+ وِهلاَ=مهل] ساجهر ـ سويلائي. (ظرف)، جلدي ـ اڳ ۾ ـ سويلَ ـ ساجهرُ ـ سويلو ـ اڳي ـ شروع ۾ ـ پهرين ـ سڳهو.

ـ سَوَهرَ هُونُ: ظرف. ساجهرُ ـ سويلو ـ سويلُ ـ جلدي ـ سيگهه ۾ ـ سڳهو ـ جهٽ پٽ.

ـ سَوَهرڙاهُونُ: ظرف سويل پرو ـ ٽورو سويل سان ـ ساجهر پرو ـ سَويرڙو ـ ٽورو جلدي.

ـ سَوَهرڙُو: ظرف. سويل پرو ـ ٽوورو سويل سان ـ سيگهه سان ـ سوهرڙاهون.

ـ سَوَهرو ۽ سَوَهرا: ذ. صبح جو وقت ـ سويلائي. (ظرف). سويلي ـ سويلو ـ سوهري ـ ساجهرُ ـ سيگهه سان ـ سيگهڙائي ۾ ساويلو ـ سويرڙو. صبح جو ـ صبح جو وقت ـ پرهه ڦٽي ـ پرهه ڦاٽڻ.

ـ سوهري: ظرف. جلدي ـ ساجهرُ ـ سويلو ـ سويرو.

● سُوهڙُ (ڪ): ذ. گاهه جو هڪ قسم.

● سُوهِساهَ ۽ سُوِيساهَ (ت): ذ. چڱو ويساهـ پت ـ اعتبار. (ذ. صفت) ايماندار ـ سڀيو ـ ڪارپت وارو ـ امانتي ـ اعتبار وارو.

ـ سُوهِساهيو ۽ سُوِيساهيَا: ذ. صفت. سُويساهـ ويساهه وارو ـ ايماندار ـ ڪارپت وارو ـ اعتبار وارو ـ امانتي.

● سَوِيُڪارَ ۽ سَوِيُڪارونُ؛ ث. (سن). قبوليت ـ هائوڪار ـ مڃتا ـ اقرار.

● سَوِيلَ ۽ سَوِيلُونُ: ث. [سن. سَويلا < سَ=سا+وِيلاَ=وقت] سويهر.

ـ سَوِيلاَهُونُ: ظرف. ساويلو ـ سويل ڪان ـ ساجهر ـ ڪڏهن جو ـ ڪڏهوڪو ـ ويرم لٽي ـ سويري. (ذ. صفت). سويل وارو ـ اڳيون.

ـ سَوِيلو ۽ سَوِيلاَ: ذ. سَويلائي ـ ساجهرُ. (ظرف). ساجهري ـ جلدي ـ سيگهه سان ـ سوهرو ـ سويلايرو ـ ساجهرُ ـ سيگهو.

ـ سَوِيلو: ظرف. سوهري ـ ساجهرُ ـ جلدي ـ سيگهو ـ سويلو ـ سويرُ.

● سُوِيلو ۽ سُوِيلاَ: ظرف. (سن) چڱي وقت تي ـ چڱيءَ مهل تي ـ ويلائتو ـ مهلائتو ـ مهل سير ـ بروقت.

● سُوُيمَبَرُ ۽ سُوُيمَبَرَ: ذ. (سن. سَويمَور: سُويمُ=خود+بَرُ=وَرُ ـ مڙس. ڪنهنجي مرضيءَ

سان چونڊيل مڙس) عورت طرفان پنهنجي مرضيءَ سان پَرِيءَ مجلس سان مڙس چونڊڻ جي اڳين هنڌ کي رسم.

= سُوَيَمْبَرُ رچنُ: راجاڻي ڪنيا جي وواهه لاءِ مجلس منعقد ڪرڻ.

= سُوَيَمْوَرَ ۽ سُوَيَمْبَرَ: ذ. سُوَيَمْبَرُ.

● سُوَيهن: صفت. [سن. شتر = سئو + دفعا] سَوَ دفعا. سَؤ پيرا. سَوَ گهمرا. ڪيترائين. ڪيترئونئين.

● سِيـ: صفت. (ف) هن کان بعد وارو انگ. ڏيُ - (۳).

= سِيـ چنڊُ: ذ. ث. صفت. ڏيڍو. ڏيڍي.

= سِيـ شُنْبَهَ: ذ. آچر کان ڏيون ڏينهن. منگل. اڱاروه.

= سِيـ ماهيُ ۽ سِيـ ماهيُون: ث. سال جو چوٽون حصو. ڏي مهنا. ڏ ماهيُ.

● سَهَـ ۽ سَهُون: ث. سهيلي. ساهڙي. هندش. سختي. روڪ. منع. ڪوشش.

= سَهَـ هُجَنُ: بندش هجڻ. روڪ هجڻ. منع هجڻ.

● سَهَـ: حرف جر. سان. سان.

● سَهَـ ۽ سَهَا: ذ. [سن. سَهَرَه = گهوٽ] گهوٽ. وَرُ. لاڙو. دولهه.

"سَهَـ ڪچي ڪَٽ ڪيسري هار ڪري جڻ هُول" (محمد).

● سِهَـ ۽ سَهُون: ث. ڪُوڻُ.

● سِهَـ ۽ سِهَـ: ظرف. [سن. سِدّ = برابر] پورو. برابر. ڏيڪ. مڪمل. نهايت. تمام سيارو.

● سَهَا: اسم خاص. مالڪوس راڻي جي هڪ راڻيءَ جو نالو.

● سُهَا ۽ سُهَا: ذ. نندو تارو. پُڇَ ساڻ. سُهاڻو تارو. هندن جي هُونُ يڪَ جو هڪ خاص لفظ. ظرف. ختم. خلاص. پورو. اڳهيڙُ. "جيڪو آهي سو سُهَا" يعني جيڪو آيو سو اڳهيو.

● سُهابَتُ ۽ سُهابَتَ: ذ. چئيدار. چئي وارو. چئيوان.

● سُهاتِيُ ۽ سُهاتِيُون: ث. صفت. سهڻي واري. سَهڻج واري. وجهه ۽ سجهه واري. ث. اپري هوڪ.

● سُهاجِڙُو ۽ سُهاجِڙا: ذ. صفت. سهاجهڙو. وڻندڙ. هردل عزيز. موهن. ڪيل مڻڪ.

● سُهاجو ۽ سُهاجا: ذ. صفت. [سن. سَدُ + يُسْكَه] سليقيدار. خوش اطوار. سُڌا تورو. شائستو. چَهو مچيندڙ. فرمانبردار. چئي وان. نيهنو. لٽڻ وارو. نياز وارو.

● سُهادو: ذ. پيٽيءَ جي هوڏيءَ مثل هڪ ڏکو هوتو. تاندارن سڳن لاهڻ جي ڪم ايندڙ. ڪوڙي سيٽي.

● سُهارُ ۽ سُهارَ: ذ. [سن. سَهَـ = سهڻ] صبر. ڏيرج. تحمل برداشت جو مادو. تامرُ. ڪالد. تنڪشا. ساڻ. آرام. فرحت. قرار. چُپ. ٺهر.

● سِهار: هڪ پساريڪو وڪر.

● سُهارَنپُورِيُ انبُ: اسم خاص. انب جو هڪ قسم. سهارنپور جي پاسي جو انب.

● سُهارَنُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سُهارَنُ: مصدر. [سن. سَهَـ = سهڻ] آذار ونڻ. آذار ڏيڻ. سهارو ڏيڻ. مدد ڪرڻ. همت ٻڌائڻ. همدردي ڪرڻ.

= سُهارُو ۽ سُهارا: ذ. آسرو. آسيد. آس. پروسو. آسانگو. ٽيڪ. جهلو. آڌارُ. مدد. وسيلو. توقع. جهل. سهائتا. پالنا. حمايت. سرپرستي. تڪيه. قوت. توانائي. اطمينان.

= سُهارُو ڏِيَنُ: مدد ڏيڻ. ساٿ ڏيڻ. پرجهلو ٿيڻ. همراهي ڪرڻ. همدردي ڪرڻ. آڌ ڏيڻ. ٽيڪ ڏيڻ.

= سُهارُو ڪَرَنُ: پناهه ڪرڻ. آسرو ڪرڻ. وسيلو ڪرڻ. همدردي ڪرڻ. آڌ ڏيڻ. ٽيڪ ڏيڻ.

= سُهارُو گُولَنُ: آسرو گهولڻ. آدار گهولڻ. پناهه ڏونڊڻ. همدرد گهولڻ.

= سُهارُو وَنڻُ: مدد ونڻ. پناهه ونڻ. آڏ ونڻ. همدردي حال ڪرڻ. مدد ونڻ.

Gul Hayat Institute

● سُهارِيُ ۽ سُهارِيُونُ: ث. [سن. سَمّارجني] جهاڙو - ٻُهاري - ٻُهارو - ٻُهاري سُهاري.
● سُهاڙُ ۽ سُهاڙَ: ذ. سُهاڳ. مڪ. (اسم خاص). ساهڙ - سيهارُ.
● سُهاڳُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سُهاڳُ ۽ سُهاڳ: ذ. [سن. سيا گيہ: س‍ُ + چگو + پاگيہ = پاگ] سياڳ - بخت - سڳورائي - چگو نصيب - پاڳ - مٺائو - خوشحالي سڀ قسمت - خوشي - موج - فرصت. پيار - قرب - محبت. مڙس جو پيار - مڙس جي حياتيءَ تائين پائڻ جو ڪهڙ - نٽَ، پوپو، ڪوڪو وغيره. مڙس جي زلد هڻ جي ڪابہ نشاني، سُندر، مانگهه وغيره. خاوند يا گهر وارو - پتلسَرو. (اسم خاص). هڪ ماڻهوءَ جو نالو.
- سُهاڳُ آڇلَڻُ: مڙس جي مرڻ بعد نٽَ لاهي چڏڻ - سينگار نہ ڪرڻ - خوشي نہ ڪرڻ.
- سُهاڳُ پاڳُ هُئَڻُ: سڀو پاڳ هڻڻ - بخت جو ورڻ.
- سُهاڳُ رات: ث. شاديءَ جي رات - پرڻي جي رات - وهاڻوَ جي رات - شب عروسي.
- سُهاڳُ سَرَڻُ: سهر وارو مڙس ملڻ. گهر جو نصيب ٿيڻ - عيش ۽ آرام حاصل ٿيڻ - ڏُهاڳ ڏُور ٿيڻ.
- سُهاڳُ سيجَ: ث. شاديءَ جو پلنگ - گهوٽ ڪنوار جي سمهڻ جي ڪٽَ.
- سُهاڳُ لاهيڻُ: مڙس مرڻ بعد نٽ، ڪهڙ وغيره لاهڻ - رلاپو ظاهر ڪرڻ.
- سُهاڳُ ماڻڻُ: مڙس سان خوش هجڻ - مڙس جو زنده رهندو اچڻ.
- سُهاڳِيڻُ ۽ سُهاڳِيڻِيُونُ: ث. مڙس واري - وَرَ واري - سُهاڳي - شوهر واري. مڙس جي زنده هڻ واري زال. پنهنجي خاوند جي پياري زال - پياري يا دادلي زال. بختاور - نصيب واري - پلي پاڳ واري. پرٽيل. (ضد. ڏُهاڳڻ).
- سُهاڳ وار يُ ۽ سُهاڳ وارِيُونُ: وَرَ واري. مڙس واري - خاوند واري - شوهر واري - پرٽيل.
- سُهاڳُ وَڻڻُ: مڙس وڻڻ - پرڻجڻ - شادي ڪرڻ.
- سُهاڳِيُ ۽ سُهاڳِيُونُ: ث. سُهاڳڻ - مڙس وارِيُ - وَرَ وارِيُ. بخت واري. (ذ. صفت).
۽ سُهاڳِيُ: ذ. صفت. سڪيو - سياڪو - خوش - عزت وارو - هلندي ٻُجندڙِي وارو - رسوخ وارو. وٽندڙ - پسند آيل.
● سُهاڳا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سُهاڳُو ۽ سُهاڳا: ذ. زمين کي ليول ۽ آڻڻ ۽ سنهن پترن ۾ڇڻ جو اوزار - سينور. سون يا چانديءَ جي گهاڙڻ لاءِ ڪار جو هڪ قسم - ڪنگڻ ڪار - هڪ پسارڪو وَڪرُ.
● سُهاگِيُ: اسم خاص. تعلقي ڏکڙي ۾ هڪ ديهہ جو نالو.
● سُهامُ ۽ سُهامَ: ذ. تير - ٻاڻ - ڪمان - سيل.
● سُهانُ ۽ سُهانَ (ث): ذ. آنَ تارڻ جو ڪم - آنَ صاف ڪرڻ جو ڪم.
- سُهانُ ڪَرَڻُ: آنَ تارڻ. آنَ صاف ڪرڻ.
● سُهانجِڙُو ۽ سُهانجڙا: ذ. [سن. شوپانجن =] هڪ وڻ جو قسم، جنهن جون ڦريُونُ ۽ گل ماڻهو پاڇيءَ طور استعمال ڪندڙ. (اسم خاص). تعلقي ميرپور ماٿيلي ۾ هڪ ديهہ جو نالو.
● سُهانڊِڙُو ۽ سُهانڊِڙا: ذ. [سن. شوپانجن = هڪ وڻ جو قسم، جنهن جا گل ۽ ڦريون پاڇيءَ طور استعمال ٿيندڙ.
● سُهانگُو ۽ سُهانگا: ذ. صفت. [سن. سُ‍ُ + اگهه: چگو + اگهه = اگهه] سستو - ڪَم خرچ - ڪفايتي - گهٽ قيمت وارو - ارزان. جهجو. سولو - آسان:
"سيکو پائي، عشق سهانگو"
(شاهہ).
- سُهانگائِيُ ۽ سُهانگائِيُونُ: سستائي - ارزانيءَ - سُکَڙُ.
- سُهانگَپَ ۽ سُهانگَپُونُ: ث. سستائِيُ - سُکَڙُ.

Gul Hayat Institute

ـ سَهانڪَ سُڃاڻڻ: سهانگائي جو قدر ڪرڻ- سَستيي شئي ڪي اجايو نہ وڃائڻ - هٿ ڦاڙ نہ پنجڻ - قناعت ڪرڻ.

● سَهاڻو ۽ سهانا: ذ. [سن. شُوسَ = سوجهرو] روشنائيي. خوشيي.

● سَهاڻُ ۽ سَهاڻَ: ذ. ڪاٺ ڪي لسهي ڪرڻ جو لوهي روات - سَونهن. (پيلر) ڪير ڪي جمائڻ لاءِ ان ۾ وڏل ڪنو - سَبان.

● سَهاءِ ۽ سَهائيِيون: ث. [سن. سمايہ = مدد] مدد - سهارو - جهلو - ڏيءُ - آدار. ۽ سَهاءِ: ذ. صفت. مهربان - ٻاجهارو - رحمدل - قياس وارو. ساڻيي. ٻچائيندڙ. (هميشه اسر جي ٻويان ايندڙ. جيئن ستگر سهاءِ = ٻاجهارو مرشد).

ـ سَهائيتا ۽ سَهائيتائُون: ث. مدد - اوٽ - واهر - همراهيي - پٽيرائيي - سَهارو - حمايت - پشتيي - مدد گاريي - همدردي. آرام - فرحت - ٺاهُرَ - ڪَمَڪ. ٻاجهه - رحم. دان - بخشيا - خيرات - ٻيڪ.

ـ سَهائيتا ڪرڻ: مدد ڪرڻ - حمايت ڪرڻ - همدردِي ڪرڻ - پٽيرائي ڪرڻ.

ـ سَهائيتيي: اسر خاص. نواب شاهہ ضلع جي وچواري پاڳي جو نالو (ادب جي ترقيءَ ۽ سڌاري سبب مٿس رکيل).

ـ سَهائيڪ ۽ سَهائيڪَ: ذ. صفت. حمايتي - مدد گار - واهرو - پٽيرُو - چونڪارو ڏيندڙ - ٻچائيندڙ. پناه ڏيندڙ - اجهو ڏيندڙ - ساڻيي.

ـ سَهائيي ۽ سَهائيِيون: ث. صفت. حفاظت - اوٽ - بچاءُ - رکيا - سرٽ - پناهو - پناه. آڙ. حمايت - جهلو - آسرو - سَهارو - پٽيرائيي - واهر - پت پروسو.

● سَهاءُ ۽ سَهاءِ: ذ. [سن. شُوسَ = سوجهرو] سوجهرو. سُهاڻي - شُعاعُ - نُورُ - روشنيي - جوت - پرڪاش - آجالو - آهاءُ. چمڪو - تيرو رو - ڪرڻو - جهلڪو - چانڊوڪيي. فجر جي مهل. ٻڌيءَ جو ٽمڪو.

ـ سُهاڻو ۽ سُهائل، سُهاوا: ذ. سوجهرو - آجالو - پرڪاش - جوت - شعاع. چانڊوڪي - سُهاڻي - چند ڏهرهين تاريخ واري روشنيي. فجر جي مهل. (ذ. صفت). صاف - چٽو - روشن - چمڪندڙ.

ـ سَهاڻو پَڪُ ۽ سُهاوا پَڪَ: چانڊوڪيي رات.

ـ سُهاڻيي ۽ سُهائيِيون: ث. روشنائيي - چانڊوڪي - سوجهرو. سڃاڻپي - پلائي - چمڪائيي.

● سَهائڻ: مصدر. [سن. سَهَ = سَهڻ] طعنو ڏيڻ - مهڻو ڏيڻ - ڏوراپا ڏيڻ - ٽوڪ ڪرڻ. جهلڻ - سهڻ - برداشت ڪرڻ. هموار ڪرڻ - روڪڻ - سير ٿي وسائڻ. هلائڻ - تڳائڻ. تابعدار ڪرڻ - روشن ڪرڻ. جڳاءُ ڪرڻ - هنيڻ. ترسائڻ - ماڻا ڪرڻ. نخرا ڪرڻ - ناز ڪرڻ.

ـ سَهائيپَ ۽ سَهائيِيون: ث. طعنہ يا مهڻي ڏيڻ واري حالت. تڪليف برداشت ڪرڻ واري حالت. ناز - نخرو - ماڻو.

● سُهائڻ: مصدر. جڳائڻ - لائق هڻڻ - سُنهڻ - سَرُ ڪَ هڻڻ - ٺهڻ - شايان هڻڻ - واجب هڻڻ - مناسب هڻڻ - موزون هڻڻ - سونهائڻ - سڀيبائڻ. پَرِيائڻ - ريجهائڻ - راضي ڪرڻ - خوش ڪرڻ. پسند ٽيڻ - پسند آڻڻ - پسند ڪرائڻ. وٺائڻ. ڦهڻ - هضم ٽيڻ.

ـ سُهاءِ: ظرف. رهندو - حلال - حقائتو - جائز - مناسب - روا - حقي - سُهائيندڙ.

ـ سُهائيتو ۽ سُهائيتا: ذ. صفت. لائق - شائسته - وڙائتو - شايان شان - وجهائتو.

ـ سُهائيندو ۽ سُهائيندا: ذ. صفت. جڳائيندو - جڳائيندڙ - ٺهندڙ - مناسب - واجبي - لائق. شائسته. شالائتو - وڙائتو. ايندڙ. قربدار.

ـ سُهٻڙو ۽ سُهٻڙا: ذ. صفت. چڱو پلو - تندرست - چاق - صحت مند.

● سَهَتَ ۽ سَهَتَوُن (ت): ث. [سن. سُهَرہ = سيکَڻ] حُبَ - سيکَ - اڪيڙ. مهلت - فرصت.

● سَهڻتا: اسر خاص. هڪ ذات جو نالو. تعلقي ڪنڊياري، تعلقي بدين، تعلقي ڪوٽڪي، تعلقي ڪمبت

Gul Hayat Institute

(رياست خيرپور) تعلقي جيمس آباد، يا ڪوٽ غلام محمد تعلقي شهداد پور ۽ تعلقي حيدرآباد ۾ ديهن جا نالا.

● سيهڻڻ (ت): مصدر. [سن. سَهَ = سَهَنْ] برداشت ڪرڻ - سهي وڃڻ. سَڄڻ - قبول ڪرڻ.

= سَهڻائيڻ: برداشت ڪرائڻ - سَهائيڻ. سَڄڙائڻ - سڄائڻ - قبول ڪرائڻ.

● سَهڻو: اسم خاص. تعلقي فيض گنج (رياست خيرپور) ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَهڻَ ۽ سَهڻڻ: ث. [سن. سَهَرَه = سيڪڻ] سڪ - قُرب - چاهه - محبت. چڪ - ياد گيري. تمنا - ارادو - خواهش. خدمت - چاڪري. وندر.

● سُهڻ ۽ سُهڻَ: ذ. [سن. سهج = سياءُ > پرا. سُهيڻ] سُک - خوشي - آرام - آسائش - فرحت - آنند - عيش. آسودگي - دل جمعي. مزو - لطف. سولائي - سهولت - آساني - سهڻج. امن - سلامتي. سک - چين - صبر. تسلي - دلداري - خاطر جمعي. سياءُ - فطرت - لاڙو.

"سهسين سائر گجن توءِ سَهڻج نه مٿي سوهڻي" (شاهه).

آهستگي - نرمي. ڪچهري - رهاڻ - صحبت. (ظرف).

ٽيڪ - برابر. (ذ. صفت). سُٽوالو - وڏيڪ - ڪٽرائتو. پيار. ساڻ - سڱ.

= سَهڻج سَياءُ: ظرف. سولائي سان - مزي سان - سهنجائيءَ سان - سولو - ٻاٽيهي - ازخود - ٻاڻمراد.

= سَهڻجَ ڪَرَڻُ: خوشيون ڪرڻ - فرحتون وٺڻ - عيش ڪرڻ. لاڏ ڪرڻ - ناز ڪرڻ. هر طرح جي خاطري ڪرڻ - ڪرمشون ڪرڻ - ساڻ ڪرڻ. جيئن:

"هيت سيهج ڪن ٽيون سومريون هيرا ٻڌيو هار".

= سَهڻجَڻُ (پيلر): خوش ٿيڻ.

= سُهيجو ۽ سُهيجا: ذ. صفت. ڪيلڪ - ڪلڙو - خوش طبع - ڪلائيندڙ. سرهو - خوش - راضي. خوشيءَ جو - خوشيءَ وارو.

= سَهيجيُ: ظرف. [سن. ساڻ + ج > جن = جڻ = پيدا ڪرڻ] سهنجائيءَ سان - سولائي سان - تڪڙو.

= سَهيجينُ: ظرف: سَهيجي.

● سَهڻجائيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سَهڻجڙِ (پيلر): ظرف. ساجهر - سويل - سوير.

● سَهڻجيڙوُ: اسم خاص. تعلقي ٽنڈي الهيار ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَهڻجو ۽ سَهڻجا (ڪ): ذ. جيڏو - سرتو - سهينگو (ت).

● سُهيجو ۽ سُهيجا: ظرف. خوش - مگن - راضي.

● سَهڻجيُ ۽ سَهڻجيُ: ذ. پينگ پيئندڙ - موالييُ.

● سَهيجيُ پراڻيُ ۽ سَهيجيُ پراڻيُ: ذ. صفت. گنهير - ٻَرد بار. سائيڪو - مائيٽو - صابرين - صابر.

● سَهَيجيُ سُونُ ۽ سَهَيجيُ سُونَ: ذ. ڪَسُ - مَٽُ - ملاوتي ڌاتو - سون ۽ چانديءَ جي ڪَسُ يا مَٽُ.

● سَهڻجَ ۽ سَهڻجُ: ذ. [سن. سَهَجَ = سياءُ] ڏسو سَهجُ.

● سَهڻجو ۽ سَهڻجا (ل): ذ. صفت. سئون مڌو - سُٽيو - ڪاوَهڻوار وارو.

● سُهيجاڻِ ۽ سُهيجاڻونُ (پيلر): ث. [سن. س = سان + ججا = جاڻڻ] سجاڻ - پجاڻ - سجاڻپ - واقفيت.

● سُهيجاڻي ۽ سهجاڻيون (ل): ث. (سَڄڻ > سجاڻي > سهجاڻي) سجاڻپ. نشاني.

"آڻون وري ويندس ويڙهه ڏي هي پهري پُراڻي، وڃي وهنديس ويجهڙي ڪٽي سر تي سهجاڻي" (سانون).

● سَهڻجارَ ۽ سَهڻجارُونُ: ث. پريت - پيار - محبت. سڪ.

● سيهَدَ ۽ سيهَدُونُ: ث. واقفيت - دوستي - ڏهپ.

= سيهَدوُ ۽ سيهَدا: ذ. صفت. واقف - دوست.

● سَهَدارُ ۽ سَهَدارَ: ذ. [ف. ساه + دار > داشتن = رکڻ] ساهه وارو - جاڙ وارو - جاندار - ساهدار.

Gul Hayat Institute

● سَهَرَ: ث. مال جي بيماريءَ جو هڪ قسم. [ع. سَهْل، إسْهال] جلابي دست يا دستن جو مرض.

● سَهَرُ ۽ سَهَرَ (ت): ذ. زمين جي پٽرن ڇڻ جو گول بُنڊُ - سَنْهَوَرُ. لِيٽڻ - ڪِيڻ.

● سُهَرُ ۽ سُهَرَ: ذ. پُهاريل گهرُ - صاف گهر.

● سُهْرابُ: اسم خاص. ايران جي هڪ مشهور پهلوان جو نالو.

● سُهْرابيُ: ذ. ميرسهراب جو ضرب ڪرايل سڪو، جنهن تي محمود شاهه (غالباً افغانستان جي بادشاهه) جو نالو ۽ جلوس مهيمن لڪيل هو.

● سُهِراتِ: اسم خاص. تعلقي گوني ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُهْراڻيُ: اسم خاص. بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو. بلوچن جي هڪ ذات.

● سَهَرِ پارِ: اسم خاص. تعلقي ٽنڊي‌الهيار ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَهْرُو ۽ سَهْرا: ذ. [سن. شَكا = تعريف جو گيت] شاديءَ جي وقت گهوٽ جي مٽي تي پَٽڻ ۾ ايندڙ موڙ - مُنَكُ - مُكَتَ - كَلَنگي. شاديءَ جا راڳ - گِيچ - راڳ - لاڏو - گاج - گاڇ.

- سِهْرا گائينْ: شادي يا خوشيءَ جي موقعي تي عورتن طرفان راڳ گائڻ - لاڏا گائڻ - گيچ گائڻ.

- سِهْرُو پَٽَنْ: موڙ پَٽڻ - مُكَتُ پَٽڻ - گهوٽ جي مٽي سان گڏڻ وغيره جي جهالر پٽڻ.

● سَهْرُو ۽ سَهْرا: ذ. شُوَشْرو = سهرو. ل. خُسْره] گهوٽ جي ڪنوار جو ٻيءُ - ڪنوار جي گهوٽ جو ٻيءُ - سهورو - سُسَرَ - خُسْرو.

● سَهْرُوَرْدِيه: اسم خاص. شيخ شهاب‌الدين سهروردي ڏانهن منسوب فقراء جو هڪ گروهه.

● سَهِيرِ پاڻيُ: اسم خاص. تعلقي ڪنڊ ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَهَڙَ ۽ سَهَڙُونَ: ث. ٽاهه ٽوهه - جوڙڪ. مار سنڀال - پرگهور - پَرورش - پالنا.

- سَهَڙَ سَنڀالَ ۽ سَهَڙَ سَنڀالُونُ: ث. ٽاهه جوڙ - مار سنڀال - پرگهور - پرورش - تربيت - پالنا - پرداخت.

● سَهَڙُ ۽ سَهَڙَ (ل): ذ. سهو - خبر گوش - سڃاڻ.

● سَهَڙَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (اڪثر حيدرآباد ۾).

● سِهَڙِ: اسم خاص. تعلقي ڊوڪريءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَهِڙا: اسم خاص. تعلقي سوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَهَڙِڪِيُ: اسم خاص. تعلقي گوني، تعلقي ڊگهڙي ۽ تعلقي ٽنڊي‌الهيار ۾ ديهن جو نالو.

● سَهَڙَنْ: مصدر. وارد ٿيڻ - پهچڻ - تشريف آڻڻ - اچي گڏ ٿيڻ - رَسَنُ. اچي وڃڻ. ترسڻ - ٽيڪڻ - رهڻ. مال جو ماڳ تي موڻي اچڻ.

- سَهَڙَ ۽ سَهَڙُونُ: ث. پُهچ - رسيدگي - رَساڻي. گڏجاڻي - مهلاپ (مال جو).

- سَهَڙائينْ: مصدر. پهچائڻ - وڃي رسائڻ. مال کي ٽانيڪو ڪرڻ.

● سَهَڙِيُ ۽ سُهَڙِيُونُ (ل): ث. سواري ڇڻ جو ننڍو اوزار.

● سَهَسُ ۽ سَهَسَ: ذ. [سن. سَهَسْر = هڪ هزار] هڪ هزار - ڏهه سئو. (ذ. صفت). زياده - وڏيڪ - گهڻو - بي‌انداز.

● سَهَسْپِرِڙُو ۽ سَهَسْپِرِڙا: ذ. صفت. گهڻو - زياده. ٿورو گهڻو.

- سَهَسِينُ: ظرف. سوين - هزارين - ڪيئين - بيشمار.

● سَهَسُ ۽ سَهَسَ: ذ. گهوڙي جو سوار - سهسُ.

● سَهَسائينْ: مصدر. [سن. سَمَ = سهڻ] سَهڻ - برداشت ڪرڻ - غم کائڻ - صبر ڪرڻ - چپ ڪرڻ - سير تي سهڻ - نقصان وغيره جو سور پي وڃڻ - سهي وڃڻ - سهڻ. نااميد ٿيڻ - اميدون وڃائي رکڻ - آسرو لاهي ڇڏڻ.

Gul Hayat Institute

● سِهڙ سيارو: ذ. تهه سيارو. وچ سيارو
"سِهڙ سيارو، ڀائي ڀارو،
جت جهڙ، جهڪ ۽ جهول"
(شاهه).

● سَهِڪارَ ۽ سَهِڪارُونُ: ث. ٻَڌي - ميل - ايڪتا - اتحاد. تعلقات. شموليت.

● سَهِڪُجِي: اسم خاص. تعلقي ڳڙهي ياسين هم هڪ ديهه جو نالو.

● سَهَڪَڻُ: مصدر. [من. شُوس = ساهه ڪڍڻ] زور سان جلدي جلدي ساهه ڪڍڻ - تڪڙا ۽ وڏا ساهه ڪڍڻ - ڏاڍيان ساهه ڪڍڻ - گرمي يا زور ڏيڻ سبب تڪڙا تڪڙا ساهه ڪڍڻ - آپا ساهه ڪڍڻ - هَسڪڻ - هُپي ٿوڻ - هُلڻ - هُڪڻ - ڪِنڊُجهَڻُ. ٿوري مخفي خبر پڌائڻ.

= سَهِڪِڙُ ۽ سَهِڪِڙا: ذ. صفت. تڪڙي ساهه ڪڍڻ واري حالت. زور سان دم هڻڻ واري حالت - هُلو - هينڌارو - دَمُ - آپ ساهي (ت).

= سَهُڪُ ۽ سَهُڪا: ذ. سهڪڙو. بيماري جو هڪ قسم - دَمُ - دَمُڪشي - آپ ساهي (ت).

= سَهُڪِيُ ۽ سَهُڪِيُونُ: ث. سَهُڪو - هُلو - هَنڌارو - دمڪشي - آپ ساهي - دَمُ.

● سَهُڪُ ۽ سَهُڪا: ذ. صفت. سَهنجو - سوکو - آسان - سولو.

● سُهُڪُ ۽ سُهُڪَ: ذ. آرام - فرحت - چَين. سُهاڳ.

● سَهَلَ: ث. نرم ٿريلي زمين جو هڪ قسم.

● سَهَلُ ۽ سَهَلَ: ذ. صفت. [ف. سهل = آسان] آسان - سهنجو - سولو - سڌائو. سليس. سادو. نرم.

= سَهَلُ انڪارُ ۽ سَهَلَ انڪار: ذ. صفت. آسان طلب - تَن آسان، ڪاهل - سُست - آلسي - ٽوڙي.

= سَهَلُ انڪارِيُ ۽ سَهَلُ انڪارِيُونُ: ث. تَن آساني - آرام طلبي. ڪاهلي - سُستي - ٽوٽائي. حيلو جوڙي - بهاڻا سازي.

● سَهَلائڻُ (ل): مصدر. سامت ۾ اچڻ - هوش ۾ اچڻ. ٻاڻ جهلو ٿيڻ.

● سُهَڙُ ۽ سُهِڙَ: ث. سيهڙو - طعنو - ڏوراپو. جهيڪ - تَنبيهه - چَنڊَ - چيني - چيڙ - ڏينب - دب. سيڪيت - نصيحت - جُٽ ڏيڻ. ڏمڪي. (ث. سُهِڙ ۽ سُهِڙُون).

= سُهُڙما: ذ. جهڙڪون.

= سُهُڙما جهلَڻُ: طعنو جهلڻ - سٽيا ڪائڻ.

= سُهُڙما سَهَڻُ: طعنا برداشت ڪرڻ. ڏوراپا جهلڻ - طعنا جهلڻ. چينيون جهلڻ - چيڙ ٻُڌون جهلڻ.

= سُهِڙو ۽ سُهِڙما: سيهڙا - طعنو - سٽيهو. جهڪ - چينپ - چيڙ.

"ڪان دورانگي دور رهه تون،
سير آتي سُهِڙو نه سَهُ"
(قلم).

● سُهُڙاڻِيُ ۽ سُهُڙاڻِيُونُ: ث سج لهڻ کان پوء واري پهل - مُنهن اوندهاهي - عيشا جو وقت - سمهڻ جو وقت. عيشا نماز. ظرف. سج لهي کان پوء ويل - دير سان رات جو.

● سَهُمَڻُ: مصدر. (ف. سَهُم = ڊپ - خوف) ڊِڄڻ - ڊپ ڪرڻ - خوف ڪرڻ - هيراسجڻ - مرعوب ٿيڻ - رُعب هيٺ اچڻ.

= سَهُمَ ۽ سَهُمُونُ: ث. ڊَپُ - خوف - ڊَر حراس. حراسجي وڃڻ واري حالت - مرعوب ٿي وڃڻ واري حالت.

= سَهُمَاڻِيُ: مصدر. ڊيڄارڻ - ڊپ ڏيڻ. مرعوب ڪرڻ - رعب هيٺ آڻڻ.

= سَهِيجَڻُ: مصدر. ڊِڄي وڃڻ - ڊڪي وڃڻ ڊَهڪائجي وڃڻ. هيسجي وڃڻ - مرعوب ٿي وڃڻ - ڊڄي وڃڻ.

● سَهِيلَ ۽ سَهِيلَ: صفت. سدورو لڇي - فرمانبردار - تابعدار - ٽهڪو.

● سَهِينڊُ ۽ سَهِينڊَ: ذ. [هـ. سهج = سهج - سولائي - سهوليت - آساڻي. آرام - سک - فرحت - آسائش - راحت - آنند - سکياڻي. حيلو - سبب. سجم - موقعو ذ. صفت. سوکو - آسان - سکيو.

Gul Hayat Institute

= سَهِنْجائِپَ ع سَهِنْجائِيُونْ: ث. سهولت - سهنج - آسانيي.
= سَهِنْجائِيْ ع سَهِنْجائِيُونْ: ث. سولائي - سُکيائي - آسانيي - سهولت. آهستگي - نرمي. فرحت - سک - آرام.
= سَهِنْجو ع سَهِنْجا: ذ. صفت. سولو - آسان - سکيو - سُکيْ - آرامي. کُشادو. سادو.
● سَهِنْجا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سُهِنْجَ ع سُهِنْجَ: ث. سڃاڻپ - واقفيت - پڃاڻ. خبر - جاڻ - معلومات.
● سُهِنْدُ ع سُهِنْدَ: ذ. خوشي - فرحت - آرام. رغبت. ذ. صفت. حسين - سهڻو - جميل.
● سُهَنْدڙُوْ: اسم خاص. هڪ ٻوٽيءَ جو قسم.
● سَهَنْدُوْ ع سَهَنْدا: ذ. صفت. جڏاءُ وارو - جڏا دار - گهڻو وقت هلندڙ. سهڻ جهڙو - برداشت کري سگهڻ جهڙو. سمائجي سگهندڙ - ماپي سگهندڙ.
= سَهَنْدِڙُوْ ع سَهَنْدِڙا: ذ. سهڻ ۾ ايندڙ - قابل برداشت - لَنْهَنْ سوسڙو - ٿورو گرم.
= سَهَنْ سِلَ: صفت. سَهِيْ ويندڙ - سَهَڻَ هارُ - سَهَنْدڙ - برد بار.
= سَهَنْ شَکْتِيْ ع سَهَنْ شَکْتِيُونْ: ث. سهڻ جي طاقت - برداشت کرڻ جي سگهه. جڏاءُ - بقاءُ - ٽڪاءُ - ڏيرج.
● سُهَنْدُ ع سُهَنْدَ: ذ. چڱي جاءِ - چگو هنڌ. سهڪو هنڌ - هر جاءِ. ظرف. چڱيءَ جاءِ - سڻي هنڌ. مهل تي - موقعي - وقتائتو.
● سُهَنْدَ ع سُهَنْدَ: ث. ڏسو سُهَنْدُ.
● سَهَنْگو ع سَهَنْگا (ث): ذ. صفت. سستو - کفايتي - ٿوري ۾ ايندڙ - ارزان. گهٽ خرچ. سُکائو. (ث. سَهِنْگي ع سَهِنْگِيُونْ).
= سَهِنْگائِيْ ع سَهِنْگائِيُونْ: ث. سستائي - سُکڙ - ارزاني - ٿورَ سُلهائي.
● سَهَنْ: مصدر. [سن. سَهَ = سهڻ - برداشت کرڻ] جهلڻ - برداشت ڪرڻ. صبر کرڻ - ساڻ کرڻ - غم کائڻ - سوريْ وَڄڻ. پوکڻ - لوڙڻ. جڏاءُ ڪرڻ - هلڻ. جائز ٺهرائڻ - روا رکڻ. ڏک ڏسڻ - تڪليف ڏسڻ. ڪٽڻ - نيڻ - وکڻ - پورڻ - پڌڻ. (سنو - سهندو - سَڏَلُ).
= سَهَنْڏِيَلُ ع سهڏِيَلُ: ذ. صفت. صبر کندڙ - سهي ويندڙ - برداشت ڪري ويندڙ - ٻُرد بار.
= سَهَنْڏو ع سَهَنْڏا: ذ. صفت. سهندڙ - سهيْ ويندڙ - برداشت ڪري ويندڙ. ٻُرد بار - ڏيرج وارو - صبر وارو.
= سَهَنْ هارُ ع سَهَنْ هارَ: ذ. صفت. سهندڙ - برداشت ڪندڙ. برد بار - ڏيرج وارو.
= سَهِيْڙِيْ ع سَهِيْڙِيُونْ: ث. برداشت ڪرڻ جي حالت. خاموشي - صبر. اک پوٽ.
= سَهِيْڙِيءَ سُمَهْنْ: اطمينان سان سُمهڻ - ٻي فڪرو ٽي آرام ڪرڻ
= سُهِيْڙِيْ نہ سَمَجهَنْ: ڳالهه تي اعتبار نہ ڪرڻ.
● سُهَنْ: مصدر. سُولهَنْ - لهڻ - جڳائڻ - لائق هڻ - پوٽ (منهن تي). سهڻ لڳڻ. پاڻ پوڻ.
● سُهِيٰا ٻُڪيرا: اسم خاص. تعلقي تندي الهيار ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَهَنْ سَنْڀِهَنْ: مصدر. تيار ٿيڻ - تيار ڪرڻ.
● سُهٽو ع سُهِيٰا: ذ. [سن. شوپن = سُونهن] حسين - موچارو - خوب صورت. وٽندڙ - سونهن وارو - ناهوڪو - ملوڪ - سوڀيان وانُ - سُنْدَرُ - سڻو - زيبدارُ - دولائتو. (ث سُهِڻيْ ع سهڻيون).
= سُهِيٰائِيْ ع سُهِيٰائِيُونْ: ث. سونهن - سوڀيا - حُسن - خوبصورتي - زيب - نزاڪت - زِيْنَتَ. لطف. خوبي - چگائي.
= سُهٽو سُنْهَنْ ڏِيَنْ: چڱي نموني گفتگو ڪرڻ.
= سُهِيْڙِيْ ع سُهِيْڙِيُونْ: ث. صفت. خوبصورت - سُنْدر - ناهوڪي - سوهڻي - دلهسند - وٽندڙ - دلفريب. (اسم خاص). نالو عورت جو - ڏَرَ جي زال.
● سَهَوَ ع سَهَوُونْ: ذ. [ع. سَهْوَ = غلطي] چُڪَ - خطا - پُل - غلطي - قصور - ڏوهه. نماز ۾ پُل.

Gul Hayat Institute

= سَهواً: ظرف. چُڪ وچان - غَلطيءَ سبب - پُل کان - غفلت کان - ارادي کانسواءِ.
= سَهُوَ القَلمُ: ث. قلم جي غَلطيءَ - لکڻ ۾ غَلطي.
= سَهُوَ ٿِيڻُ: پُل ٿيڻ - خطا ٿيڻ. غلطيءَ ٿيڻ - سَهَو ٿيڻ.
= سَهُوَ پَوَڻُ: غَلطيءَ ٿيڻ - پُل ٿيڻ. نماز ۾ پُل ٿيڻ.
= سَهُوَ جو سِجدو ڏِيڻُ: نماز ۾ پُل جي تلافيءَ لاءِ وڌيڪ ٻه سجدا ادا ڪرڻ. توبهه ڪرڻ - بانهه ڪرڻ.
= سَهَوِ ڪاتِبُ: ث. لکڻ واري جي غَلطيءَ.
● سَهُوَ ۽ سَهاءِ: ذ. [سن. شش = سهو] هڪ نندڙو - حلال جهنگلي جانور - سيهڙ - خرگوش.
= سَهوُ ڪُتو ٿِيڻُ: تمام تيز پچڻ.
= سَهي جي کَلَ رَکائِيڻُ: ڏِڪندو رهڻ - پَوَ ڪرڻ.
= سَهي جي کَلَ هُئَڻُ: بدن جو سنهو هئڻ - سنهي هائيءَ وارو هئڻ - ضعيف الجسم هئڻ.
= سَهي جي نِيندَ ۾ گُذارَڻُ: غفلت ۾ رهڻ - بي خبر رهڻ - ڪم ڏانهن ڌيان نه ڏيڻ - بي‌خيالو گذارڻ.
● سَهُوُ ۽ سَهُوُ: ذ. صفت. لائق - شاڻائتو - سهڻو - چڱو چوکو
"سوڙيهن سُستَ ٻاءِ پکو سَهُو ولارئو"
(شاهه).
سمجهه وارو. آزمايل - جهلي سگهندڙ - برداشت ڪري سگهندڙ. بردبار. ماپجي سگهندڙ. ڏِيرجوانُ - ڪمندڙ - صبرائتو - صابرُ.
● سِهُو ۽ سِها: ذ. [سن. سَ = سان + آتش = اميد] وَجهه - موقعو. مراد - مقصد - آرزو - آسرو - اميد - آسانگو. واقفيت - ڏيڻ - ڄاڻ پچاڻ - سڃاڻپ - [سن. شيي = سُمهڻ] لاڳاپو - سنگت. پاڙو - ويجهڙائيُ. شوق - چاهه. مهولت - سهنج. تَرو - پاتار - پاتال. پوسل - پاڻيات - سيرُ.
= سِهو پَاڙوُ ۽ سِهاپاڙا: ذ. مهولت - سهنج.
۽ سُهُو ۽ سُها (ل): ذ. هلڪي پوڪ - نيمست پوڪ.
● سُهُوانُ ۽ سُهُوانَ: ذ. بهادر - بانڪو - سوره - ويرُ.
● سَهَوَ قَدُ: صفت. قداورُ - سَروُ قد - ڊگهي قد وارو.
● سِهُولَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سَهُولَت ۽ سَهُولَتُونُ: ث. [ف. سَهل = سولائي] سولائيُ - سهڻجائيُ. سوکائيُ - آسانيُ - سوکائيُ - آسانيُ - سَهنجُ - فرحت - آرام - سک - آسودگيُ - آسائش. آهستگي. نرمي. واند کائي - فرصت.
● سَهُولَجيُ: اسم خاص. تعلقي ڪپري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سَهيُ: ظرف: صفت. چاڻو - واقف ڪار - سڃاڻو - پچاڻ وارو - واقف. داناءُ - هوشيار - مريل ماهر. (ذ) پيڇڪ موجب مال جي خريدي قيمتن کان رهيل تي نفعو، وات خرچ سميت. سيهيُ - سيءُ (ث).
= سَهيپَ ۽ سَهيپُونُ: ث. واقفيت - جاڻ پچاڻ - سڃاڻ - ڏِيٺ وِيٺ.
= سَهيُ کَرڻُ: سڃاڻڻ - پَرجهڻ - پروڙڻ - ادرڪ. سمجهڻ - خبر پوڻ - معلوم ٿيڻ - خبر ملڻ. ڏسي ونڻ.
= سَهيلُ ۽ سَهيلَ: ذ. واقف - چاڻو.
● سَهيتَڻُ (ت): مصدر. قبول ڪرڻ - مڃڻ. برداشت ڪرڻ - سهڻ.
= سَهيتائيُ (ت): سڃاڻائي - قبول ڪرائڻ - آهستي آهستي سڃاڻائي. برداشت ڪرائڻ.
● سَهيڙُو ۽ سَهيڙُا: ذ. آسرو - اميد - آڌار - مدد - سڃائي. سنيال.
● سَهيي پوتا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سَهيڙا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سِهيُڄائيُ: اسم خاص. تعلقي ميرپور ساڪري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● سَهيڑَلُ ع سِهيڑَلَ (ك): ذ. صفت. ڏهو ڏڪيو ـ بت رنگ ۽ رت ۾ ڦهل ـ آبائتو ـ منهن ۾ پريل ـ نيمڪَ وارو ـ صحيح سلامت ـ سانديل.

● سَهيروُ ع سَهيرا (ل): ذ. صفت. وڏو ـ ڪشادو. زياده ـ سَرس ـ گهڻو ـ جاسيتيُ.

● سَهيڑُ: مصدر. [سن. ساوَڌانَ = خبردار] ميڙڻ ـ گڏ ڪرڻ ـ ڪنو ڪرڻ. پوک جي ول گڏ ڪرڻ. سنيال لهڻ ـ خبرداريُ رکڻ ـ چوڪس رکڻ. خبرداري ڪرڻ ـ هوشياريُ ڪرڻ ـ سڃيتائي ڪرڻ.

ـ سَهيڑَ ع سَهيڑَوُنُ: ث. گڏ ڪرڻ يا ميڙڻ جو ڪم. سڃيتائي ـ هوشياري ـ خبرداري ـ سجاڳي ـ نگهباني ـ پهري جي سُجاڳي.

ـ سَهيڑڻَنُ: مصدر. گڏ ٿيڻ ـ ميلڻ ـ ڪنو ٿيڻ.

ـ سَهيڑوُ ع سَهيڑا: ذ. اچي گڏ ٿيڻ يا وارد ٿيڻ واري حالت. ميلاپ ـ گڏجاڻي.

● سَهيسُ ع سَهيسَ: ذ. گهوڙي جي سنيال ڪندڙ ـ سهيس.

● سُهيڻَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سُهيڻُ: اسم خاص. هڪ چمڪندڙ تاري جو نالو ـ يَمن جي ملڪ ۾ ايرندڙ، پنهنجيءَ خوشبوءَ سان جيتن کي ناس ڪندڙ ـ ايٽُ. هڪ ملڪ جو نالو. طارق جو اصل نالو (سهيل يمني).

● سُهيلوُ ع سُهيلا: ذ. صفت. [ف. سَهل = آسان] سولو ـ سَهنجو ـ آسان ـ سُکي ـ سُٿرو. سليس ـ سؤکو. آسودو ـ آرامي ـ خوش. سُٿو. بي پرواهه. ذ. محرم جي ڏهين ۾ عورتن طرفان ڪائڻ ۾ ايندڙ مرثيو ـ نوحو.

ـ سُهيلائيُ ع سُهيلائيُونُ: ث. سولائي ـ سهولت ـ آسائي ـ آسائش ـ آرام ـ سُک ـ سَهنج ـ آلند ـ قرار ـ سَهنجائي.

ـ سُهيلپَ ع سُهيلپُونُ: سهولت ـ سَهنج.

● سَهيليُ ع سَهيليُونُ: ث. [من. سکي: س = سان + گيا = گهاڻ] سَرتيي ـ سَکييُ ـ جيڏي ـ ساهيليي ـ ساهيڑي ـ لاتي واري ـ سنگتياڻي جيڏل ـ رازدان. گڏ رهندڙ ـ مصاحب. رفيق.

● سِهيڻدَ ع سِهيڻدوُنُ: ث. راضپو ـ مرضي. رغبت ـ لاڙو.

ـ سِهيڻدِيُ ع سِهيڻدِيُونُ: ث. پسنديدگي ـ راضپو ـ خوشي. رغبت ـ لاڙو.

ـ سِهيڻدِيءَ جو سَڪُ: پسنديءَ جي ميٽي يا سگابندي. خوشيءَ جو ڪم.

● سُهيوُ ع سُهيا: ظرف. [پرا. سُهيَ. سن. سُکيتَ] خوش. سکيو ـ آسودو ـ آرامي.

● سُٽا ع سُٽائُونُ: ث. [سن. سُرسا > سُ = جٽ] کير واري (مينهن، ڏڳي، ٻکري وغيره) کير ڏيندڙ ـ ميڙندڙ.

ـ سُٽائيُ ع سُٽائيُونُ: ث. کير واري ـ سوٽا. ٻار واري (عورت) ٻاريتي.

ـ سُٽاجوُ: ذ. [سوٽا = کير واري + جو = ويم واريءَ جو] ويم وقت ۽ ان کان پوءِ عورت کي کارايل دوا ـ د رمل.

● سِٽائيجڻُ: مصدر. [سن. شيت = سِيءُ] ٺڏجڻ ـ ٺڪ لڳڻ ـ سرديءَ ۾ وٺجڻ. ڏکي وٺڻ ـ ڏکڻ ـ ٿڙڪڻ ـ سيتلجڻ. آداس ٿيڻ.

● سُٽائيُ: ث. هڪ ميچيءَ جو قسم.

● سِٽارِجڻُ: مصدر. گهڙجڻ. ٺهي ٻيهڻ. پلتجڻ. پٽرڻ. مڌرڻ.

● سِٽاخوُرُ ع سِٽاخوُرَ: ذ. سخت سِيءُ ـ پارو ـ ٺڏ.

● سِٽاروُ ع سِٽارا: ذ. هڪ موسم جو نالو ـ ٺڏي موسم ـ سياروُ ـ موسم سَرما.

● سِٽاکوُ ع سِٽاکا: ذ. ڏسو سياکو.

● سُٽاکوُ ع سُٽاکا: ذ. ڪنهن جي موت جي وقت زالن جو ماتم ـ سوگ ـ سُوءَ.

● سِيٽالُ ع سِيٽالَ (ت ـ ل): ذ. من. شرُ گال > ف. شِغالُ = کيڏڙ] گڏڙ. مائٽ ـ عزيز ـ خويش ـ اقربا.

● سُٽالوُ ع سُٽالا (ت): ذ. صفت. ٿورو وڌيڪ ـ ڪجهه وڌيڪ ـ سُٽالو ـ سَرس ـ گهڻو ـ زياده.

Gul Hayat Institute

● سُڀانَڀيراٽيءُ ۽ سُڀانَڀيراٽيَڻُونءُ: ث. پيائيءَ جي پکيءَ جو هڪ قسم.
● سُڀانَتيءُ ۽ سُڀانَتيءُ (ت): ذ. صفت. مالٽو- گهٽ گالهائيندڙ.
● سُڀانَتيءُ بُونڊَ ۽ سُڀانَتيءُ بُونڊوَنءُ: ث. سيپ کي وڻندڙ ميڻهن جي ٽڪڙي.
● سُڀانجوءُ: ذ. [سن. س = چڱو] ويرڪان ٻوءَ ڪرڻ آٽو جي دوا
● سِڀانڊَريءُ ۽ سِڀانڊَريَڻُون: صفت. پاڙو- پاسي وارو گهر- سَحلو. ڪَڙمَ- قبيلو.
● سِڀانڊوءُ ۽ سِڀانڊا: ذ. [من شيت = سِيءُ] سِيءُ- ٽَڏ. ذ. صفت. ٽَڏ جو سَڌيل- پاري جو ماريل- ٽڏيل.
● سِڀانَڀيٽوءُ ۽ سِڀانَڀيٽا: ذ. گهر جي پاسي وارو ٻيو گهرُ- پاڙو. پاريسري- محلي وارو.
● سِڀاڻَ ۽ سِڀاوَ: ذ. [من. سَهَڄَرَ؛ سَهَـ = گڏ+ چر = هلڻ] سگاهندڙيءَ جي مائٽيءَ ۾ ڪنديل ڪنهن گهر جو مڪ ماڻهو- سڀڻ. موت جو مرثيو- پارُ. لذت- مزو- سواد- ذائقو. طرز. شوق. سڱند.
● سُڀاڻَ ۽ سُڀاڻ: ذ. [سن. سواد] سواد- مزو- ذائقو.
● سَڀِجو ۽ سَڀِجا (ل): ذ. صفت. [ف. سهل = سولو] سهنجو- سولو. سوڌو- سئون سڌو- سادو- غريب. ڏيتي ليهتيءَ جو سوڌو.
● سُڀَرُ ۽ سُڀَرَ: ذ. [من. سُوْكَرُ = سوئر] هڪ جانور جو نالو- ميرون- سورُ- خنزيرُ.
= سُڀَرَ جو وَڄُ ۽ سُڀَرَ جا وَڄَ: ذ. ميرونءَ جو ڏندُ- ڪاتُ.
= سُڀَر شِڪِل: خراب شڪل وارو- ڪيني شڪل وارو- بد صورت. بد افعالُ.
= سُڀَرَ مُنْهُونءُ ۽ سُڀَرَ مُنْهانءُ: ذ. صفت. بدشڪل- خراب شڪل وارو. بي ايمان.
● سِڀَروءُ ۽ سِڀَرا: ذ. مائٽي يا سيتا کان پيل داغُ- ماڻا جو داغ يا چُڪهُ.
● سِڀَڙوءُ ۽ سِڀَڙا: ذ. صفت. سِڀو- لائق.
● سُڀَڙوءُ ۽ سُڀَڙا: ذ. سوپاري ڇڻ (ويڙ) جو اوزار.
● سُڀَڙيءُ ۽ سُڀَڙِيَڻُونءُ: ث. چاندي يا سون يا ڪنهن ٻئي ڌاتو جو ٿهيل آڪر جيتري ڪڙيءَ سان، وچ ۾ گول هيٺ ڏگهي چهٽري سُٽي، جملہ ۾ ننگ، هڪ ڪن ڪوٽي، ٻي ڏند ڪوٽي، ٻئي اڪثر سڱي يا گهاڻي ۾ پوتل ۾ ڳچيءَ ۾ پاتل- سُٽيءُ- ڪانٽو- سيٽيءُ. تروڪڙي- ڏينيوڙيءُ.
= سُڀَڙي هيٺ: تروڪڙي هيٺ- تيلوڪڙيءُ هيٺ- ڏينيوڙي ڪيڻ.
● سُڀَسُ ۽ گهوڙي جو سنپالينڊڙ- سَيس.
● سُڀَنَ ۽ سُڀَنَڻُونءُ: ث. [من. سُوچنا = اشارو] خيرات وٺڻ لاءِ فقير جو آواز- صدا- سوال. اشارو.
= سُڀَنَ هَڻَڻَ: خيرات لاءِ صدا يا آواز ڪرڻ.
● سُڀِنَا ۽ سُڀِنَاڻُونءُ: ث. [من. سهنا =] لشڪر- فوج- سپاهه.
= سُڀِنَاپَتيءُ ۽ سُڀِنَاپَتِيَڻُونءُ: ذ. سپه سالارُ- لشڪر جو مهندار- ڪمانڊر.
● سُڀِنڊَرڻ (ل): مصدر. سڌرڻ- وَرڻ (بدن ۾) مٽارو ٽيڻ.
● سُڀِنڊَل ۽ سُڀِنڊَلَ: ذ. [انگ.] الگريزي نموني جي زنالي جُٽيءُ- سپاٽو.
● سُڀِنڊِيڪيٽ ۽ سُڀِنڊِيڪيٽَڻُونءُ: ث. [انگ.] انتظام هلائيندڙ جماعت. اسيمبليءَ جي مکيه جماعت. ڪنهن يونيورسٽيءَ جي مجلس جو منتظم. سرڪاري طرح اناج خريد ڪرڻ جو ادارو.
● سُڀِنسُو ۽ سُڀِنسا: ذ. صفت. سهڻ جهڙو- ٿورو گرم- نيم گرم- لنهن سوسڙو. پيرم- سَنسُوءُ (ت).
● سُڀِنڪِليءُ ۽ سُڀِنڪِلِيَڻُونءُ: ث. [هـ. سُنڪِليءُ =] چاندي يا سون جو ڳچيءَ ۾ هڏل ڏورو- قميص ۾ هڙڻ طور ڪم ايندڙ سون يا چانديءَ جي زنجيريءُ.
● سُڀَنْڪوءُ ۽ سُڀَنْڪا (ل): ذ. ڪاوڙ- ڊپُ- ڊاڙ- ڊَرُ- خوف- هراس.

Gul Hayat Institute

● سَئِنِيمَا ع سَئِنِيمائُون؛ ث. [انگ. فلمي کيل - فلم ذريعي ڏيکارهل تماشو.
- سَئِنِيما هائُوسَ ع سَئِنِيما هائُوسَ؛ ذ. فلم ڏيکارڻ جي جاءِ - پکچر هائوس.
● سَئِڻُ: مصدر. سُئڻ - پُڌڻ.
● سَئو: ذ. [سن. شتم=سئو] هڪ ڳڻ جو الگ - پُڙي اپڪي ۽ ڏهن ڏهاڪن وارو انگ - صد - سَمَاءِ (۱۰۰).
- سَئو پيڙهي ع سَئو پيڙهيون؛ ث. [سن. شتم+پگ=قدم] هڪ قسم جو جيت - هڪ سؤ پيرن سان، اڪل اڏ فوت ڊگهو - سوپاري (ت).
- سَئوَن م سُرَهو ٿيڻ: سچو انسان ٿيڻ. بي عيب ٿيڻ.
- سَئوُنَ ع سَوان: ذ. صفت. سئو وارو. (ث. سوين ع سَو يُون).
- سَئُونِ ع سَئُونِيُون؛ ث. ڪنهن شيءِ جي سئو دفعا وڌيڪ هڻڻ واري حالت.
- سَئُوڻائِيڻ: مصدر. سئو دفعا وڌيڪ ڪرڻ جيئن "پيٽائِيڻ، ٽيٽائِيڻ وغيره".
- سَئُوڏُو ع سَئُوڻا؛ ذ. صفت. هڪ سؤ دفعا وڌيڪ حالت وارو.
- سَئِيُون ع سَئِيان: ذ. صفت. سَوون.
● سَئُو ع سَٹا؛ ذ. [سن. شوار=سَوڏو] ڪوڙين ڪپهه جو هڪ ڀاڪي سان ڇنبدار ڪوڪو. هڪ ڪورين جو اوزار، قالب جي مٽان ٻيهندڙ.
● سَئُوتُ (سَوُتَرُ) ع سَئُوتَ (سَوُتَرَ)؛ ذ. چاچي جو پٽ.
- سَئُوتِي ع سَئُوتُ (سَوُتَرِي = سَوُتَرُ) ع سَئُوتِيُ سَوتَ (سَوُتَرِي سَوتَرَ): ٻيءَ جي سوت جو پٽ.
● سَئُوتِيُ ع سَئُوتِيُون (ل): ث. [ع. سوط=ڪاٺ جي ڏنڊي - ڏنڊي لٺ - سَوُنٽِيُ - سَوُتِيُ (ت) - ڏانگ.
● سَئُوراجَ ع سَئُوراجَ؛ ذ. ڇنڇنجو راج - ڇنڇنجي حڪومت - خود حڪومت - سَوراجُ.
● سَئُون ع سَوانُ؛ ذ. صفت. سڌو سئون - بنا وڙ وڪڙ جي - بنا ٽهڪ جي - برابر. جهڙو - ساڳيو. صحيح - بلڪل پورو - سَئُواڻو - سُوڏو.
● سَئِيُ ع سَئِيُون؛ ث. [سن. سوچ=سُئي] سُئي.
● سَئِين ع سَئِيُون؛ ث. هدايت. سڌو رستو - پلائي - چڱائي. چڱي - پَلِيُ.
- سَئِين پَنهِين هُجَڻ: هڪ ٻئي جي پران هجڻ - دنگائتا هُجَڻ.
- سَئِين پَوَنُ: چڱي ڳڻڻ. پاڻ اراد و رکڻ (ڪنهن جي باري م).
- سَئِين لِڳِين ٽِيَڻ: بيماريءَ ڪانپوءِ طاقت وٺڻ.
- سَئِين لِيکَ؛ ث. سڌي ليک.
- سَئِين سَهِينِي هُئڻ: ويامن جي وقت کي نزديڪ اچڻ.
● سَئُونچُو ع سَئُونچا (اس): ذ. ڊَپ - اڏ ڪو - ڏاءُ - ڏپ. سچا ڪي - جاڳ - بيداري.
● سَئُونُ ع سَئُونَ: ذ. سڳڙي - ساڻ - شگون - سَوَنُ (ت).
- سَئُونُ ڪَرَنُ: شاديءَ جي موقعي تي ساڻ سڳڻ ڪرڻ.
● سُئِيُ ع سُئِيُون؛ ث. [سن. سُوچ=سُئي] رُکَ سان ٺهيل سِٻڻ جو اوزار - ٽوپي ڏيڻ جو اوزار - پرت پرڻ جي سُئِيُ - چمڙي کي سِٻڻ جو اوزار - سِٻِيُ - سوزن - اِبر - سوزني. دواکي جسم م داخل ڪرڻ جو اوزار - انجيڪشن - فوٽي جي رڪارڊ تي رکيل ڪوڪو. سُئِڻُ - مصدر. سان ماضيي مؤنث جو صيغو - پُڌِيُ.
- سُئِيُ جُوُ سڳي سهيڑُ: ڪنهن به نتيجي جو ڪو نه ڪو سبب ضرور هڻڻ.
- سَئِيدانَ ع سُئِيدانَ: سُئِين رکڻ جي شيءِ - ٽاچنين ٽنبڻ جي گدي - پين ڪشن.
- سُئِيُ سَڳهي سُوڏو: ذ. صفت. سمورو - سربستو. ذري ذرزيُ.
- سُئِيُ سَڳهي سُوڏو مالُ هُئڻُ: سمموري جائداد هڻڻ.

Gul Hayat Institute

ـ سڀني سنگهي کي سڏڻ: سڀ تي گهلهه لکڻ.
ـ سڀني کي سڳنڊ گولڻ (ت): اجائي تکليف ڪرڻ. بي وقوفي جون گهلهيون ڪرڻ.
● سڀيتن ع سڀيتون: ث. سڀ ۽ سينهن جي ٻوند ـ سواتي.
● سڀيتر ع سڀيترن: ذ. [انگ.] گرم گنجي.
● سڀهري ع سڀهريون: ث. ڪاري جي مڇيءَ جو قسم، سوئي جي ٻڻ، رنگ ڪاريڙو، ٻڪ ڪارڙا، بغل تي ٽيڪا، قد، ۲ ڪان ۽ فوٽ.
● سڀيس ع سڀيسن: ذ. گهوڙن جي سنيال ڪندڙ ـ سئيس. گهوٽ جو اهڻر.
● سڀيڪار ع سڀيڪارن: ذ. [من. سويڪار] اقرار ـ قبوليت ـ انگيڪار.
● سڀني ڪنڊر: اسم خاص. تعلقي شهداد پور ۾ هڪ ديهه. جو ٽالو.
● سڀهن ع سڀهنون: ث. خيرات لاءِ آواز ـ سوال جو سڏ ـ صدا ـ سين.
ـ سڀهن هڻڻ: صدا ڪرڻ ـ سوال لاءِ سڏ ڪرڻ.
● سڀيڻا: اسم خاص. ذات جو هڪ قسم.
● سڀهينچ: اسم خاص. هڪ ذات جو ٽالو (ٻٽ سيرائي).
● سي (سو جو جمع): ضمير. آهي.
● سيا ع سيا (ث): ذ. عزيز ـ ذات پائي. پيارو ـ محبوب ـ معشوق. "سڙهو منگ سيا". ڏاريو ـ اوپرو.
ـ سياپو ع سياپا (ل): ذ. صفت. فاتح خواني ـ عذرخواهي ـ منهن ڪاڻ ـ غم ۽ شرڪت. ماتم ـ غمي ـ ماتام ـ سوءِ ـ سوڳ. آهه ـ دانهن ـ وِلاپ ـ رودن. گوڏي پيڄ. مائٽي ـ عزاڻ.
● سيار (ل): ذ. ڪڏ.
● سياڪر ع سياڪرون (ل): ث. ڏڪي ـ ٽڙڪي.
ـ سياڪيرو ع سياڪرا (ل): ذ. سياڪر.
● سياتر: ذ. ڪري جو آن گهر ڪٽي اچڻ وقت نياڻي يا غريب يا ڪنهن غريب کي ڏي ٻاڻيون ذ نل آن.
● سياتن: مصدر. [من. شيهت =] سيءُ لڳڻ ـ ٽڏ لڳڻ ـ سياتو ٽيڻ.
ـ سياتيجن: مصدر. [من. شيشير = ٽڏ ڪري چمڻ] ٽڏ لڳڻ ـ سياڻو ٽيڻ ـ سيءُ ۽ ولوتيجن.
ـ سياتو ع سياڻا: ذ. صفت. ٽڏ ـ ڏڪيڻي. تپ ۽ سيءُ. خوف ـ انديشو ـ ڊپ ـ ڊاءُ.
● سياڻي (سياتري) ع سياتيون (سياتريون) (ت): ث. ڪل جو اڏ رڳيل ٽنگ وارو چوڙو.
● سياح ع سياحن: ذ. صفت. ع. سيح = سفر ڪرڻ] سير ڪندڙ ـ گهمندڙ ـ مسافري ڪندڙ ـ جهان گرد ـ مسافر ـ سيلاني. جاتري ـ ياتري ـ زيارتي.
ـ سياحت ع سياحتون: ث. سفر ـ سير ـ جاترا ـ زيارت.
ـ سياحي ع سياحيون: ث. مسافري ـ سير ـ سفر ـ مسافرت.
● سيادت ع سيادتون: ث. [ع. سود = حڪراني] سلطنت ـ حڪومت ـ بادشاهي ـ سرداري ـ امامت ـ پيشوائي ـ رهبري. شرافت. بزرگي. ساداتيت.
● سيار ع سيارن: ذ. [ع. سير = ڦرڻ ـ گهمڻ] سير ڪندڙ ـ تارو ـ ڦرندڙ سٽارو ـ گيرهه. سير ڪندڙ ـ گشت ڪندڙ ـ مسافري ڪندڙ ـ مسافر ـ رولو گهومو ـ رول ـ پڪندڙ ـ پٽوار ـ ٽڪاڪاڻو ـ رولو چولو ـ ٽوهو ـ پٽو ٽو ـ ٽولاڪٽ ـ رُلٽو پنڌو. رمتو. ٽيڪو هلندڙ ـ ٽيڪو گهمندڙ ـ تيز رفتار.
ـ سيار تارو ع سيار تارا: ذ. گيرهه.
ـ سيارہ: ذ. (ع). گردش ڪرڻ وارو ستارو ـ ڦرڻ وارو ستارو ـ ڦرندڙ ستارو.

Gul Hayat Institute

● سَيارُ ۽ سَيارَ: ذ. [هـ. سيار = گدڙ] هڪ جهنگلي جانور - گدڙ - سيال.
"راتيان هولهي ڪالڪڙي، ڏينهان هولي سيارُ، جانُ مري ڏيهه ڏني، جانُ پئي ڏُڪارُ".
- سَيارڙُو ۽ سَيارڙا: ذ. جهنگ جو گهمندڙ جانور - ميرون - سيار - سيال - شغال - گدڙ.
- سِيارِيُ ۽ سِيارِيُون: ث. سادي گدڙ - گدڙِيُ.

● سِيارَ ۽ سِيارُونُ: ث. سيرائيُ - ڪاڻن ۾ گول ٽنڊهن ٽنگن ڪرڻ وارو اوزار - سيرائيُ - سِيارِيُ (ت).
- سِيارِيُ ۽ سِيارِيُونُ: ث. سِيارَ.

● سِيارِ: اسم خاص. تعلقي چاچڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سَيارُ پُڇُ: اسم خاص. سنهڙو لٽنب جهڙو گاهه - واڙ ۾ لنڊڙو پُٽُ.

● سِيارَچُ (ت): اسم خاص. هڪ جهنگلي گاهه جو قسم.

● سِيارِچُ (ت): اسم خاص. وَل جو هڪ قسم، برسات ۾ ٿرن ۾ پوڻن تي چمندڙ، چوٽيءَ ۾ گاڙهو گل، ٿريُ ماڻهن لاءِ پاڇي طور استعمال ٿيندڙ. ان جو آنڊو جوئر يا باجهريءَ جي آٽي سان ملائي استعمال ٿيندڙ.

● سِيارسِيُ: اسم خاص. تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سِيارو ۽ سِيارا: ذ. [سن. شِشِرَ = پاڻي جمي ٿوڻ. سن. سِيتَ + ڪال = سرد وقت] هڪ موسم جو نالو - سردي جي موسم - سِيءَ واري رُت - موسم سرما - پوه، مانگهه ۽ ڦڳڻ جي مَهينن واري موسم. آتر جي واءُ - آتر آيرندي جي ڪُنڊ جو واءُ.

● سِيارُ ۽ سِيمارَ: ذ. [ف. شغال = گدڙ] هڪ جهنگلي جانور - گدڙ - سيال.

● سِيماسَتَ ۽ سِيماسَتُونُ: ث. [ع. سياس > سوس = حڪمراني] ملڪ جي سنڀال - ملڪ جو انتظام - ملڪ جي حفاظت - ملڪ جو بندوبست - حڪومت جو ڪاروبار. گوشمالي - داب - تَنَنبِيهَ - ڏمڪِيُ - رعب داب. خوش دهشت - قهر - غضب - سختي. جاڻ - علم - معلومات.
- سِيماسَتَ بازِي ۽ سِيماسَت بازِيُون: ث. [سياست + بازي > باختن = راند ڪرڻ] لچائيءَ واري سياست. سياسي ڪيڏ - سياسي ملاکڙو.
- سِيماسَتُدانُ ۽ سِيماسَتُدانَ: ذ. [سِيماسَتَ + دانُ > دانستن = جاڻ] ملڪ جو انتظام هلائيندڙ - سياست مان جاڻندڙ - سياست وارو، جاڻو.
- سِيماسَتُ ڪَرنُ: سزا ڏيڻ - تَنَنبِيهَ ڪرڻ - گوشمالي ڪرڻ - ڏمڪِي ڏيڻ.
- سِيماسَتُگَرِيُ ۽ سِيماسَتُگَرِيُونُ: ث. [سياست + گر = ڪاهيندڙ] حڪومت جو انتظام.
- سِيماسِيُ ۽ سِيماسِيُ: صفت. ملڪي انتظام متعلق - ملڪِي - سرڪاري - راج نيتڪُ.

● سِيماکُو ۽ سِيماکا: ذ. زالن جو تعلق - مائٽي - سِيماهو - عزازت - پائيچاري يا برادريُ. سڱ - لاڳاپو - تعلق
"ڪهڙو سنگ سياکو هاري مون هوتن سين"
(شاهه).
عزازت جو سڌ - ڪاڍ - ڪوٽ. (ذ. صفت). مائٽيءَ جو - سِتيءَ جو - پائيچاريءَ جو - سيهٽڪو.

● سَيّالُ ۽ سَيّالَ: ذ. صفت. [ع. سيل = وَهڻ] وهندڙ - روان - جاري. پتڙو - هاڻيائو - چِڀو - رهڙو - لباب - نرم - سنهو. رقيق - دوست.

● سِيالَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. تعلقي دادي، تعلقي شهداد ڪوٽ، تعلقي ڪنڀٽ (خيرپور رياست) ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سِيالُ ۽ سِيالَ: ذ. صفت. شريڪ. ڏاريو - آجنبِيُ.
- سِيالِگِيرِيُ: سيالن يا متن مائٽن جي شاديءَ غميءَ جي سڌ تي شرڪت يا شموليت.

● سِيالِڪوٽُ: اسم خاص. پنجاب ۾ هڪ مشهور شهر جو نالو.

● سِيالِڪِيُ: اسم خاص. تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● سِيامُ ع سِيامَ ذ. صفت. كارو- سياه. كاري كوئل. كرشن مهراج جو لقب. هڪ راڳڻيءَ جو نالو.

● سِيامُ: اسم خاص. چين جي آتر ۾ هڪ ملڪ جو نالو.

● سِيانَ ع سِيانَ: ذ. رستي جي سنوت- سڌائي- سَطَحُ- مٿاڇرو.

● سِيانِ ع سِيانُون: ث. پير جي مٿائي.

● سِيانٽو ع سِيانٽا: ذ. ڀاڻيءَ جو هڪ جانور- سارين کي وڍيندڙ- ڪيڪڙ- ڪيڪڙو- سرطان.

● سِيانڊرو ع سِيانڊرا: ذ. مٽي- مائٽي- برادري- پائيچاري. دوستي- ياري. تعلق- لاڳاپو.

● سِيانڊرَيُ ع سِيانڊرِيُون: ث. مائٽي- عزازت- شركت- مٽي- برادري. پر واري جاءِ.

● سِيانڊو ع سِيانڊا: ذ. [سن. شِيت=سِيءُ] سِياڻو- سِيءُ- ٺڊ. ڏڪڻي- رڦڻي- ڀَوُ- خوف- ڊپ- خطرو- هَراس- ڊر- ڊِڄ.

● سِيانڊيُ ع سِيانڊِيُون: ث. هڪڙي گهر جو گهر ڇڏي ٻيو ڏَرُ- ٻاڙو. ڪوچو- ڪُنبو- ٻحلو.

● سِيانَ ع سِيانُون (ث): ث. قبر جي وچ ۾ يا پاسي ۾ ڪوٽيل ڪڍ- سامسي (ت) لحد.

● سِيانُ ع سِيانَ (ث): ذ. ڪير ڄاڻڻ لاءِ ان ۾ وڏل ٽووري لسيُ يا جَهڙ- سنياڻ- سِيائڻُ (ت).

● سِياڻو ع سِياڻا: ذ. [سن. سَ=سان+جِڃا=جاڻڻ] عقل وارو- عاقل- عقل مند- ڏاهو- فهيم- سمجهو- سمجهدار- گيالي- هوشائتو- ٻُڌوان- دانائ- تيز فهم- سگهڙ- عالم- واقف- اڪابر- زيرڪ- فهميدو. چُست- چَلِي- چالاڪ- هوشيار. هنري. پڪو- تجربيڪار. طبيب- ڊاڪٽر. عيارُ. دوراندیش.

- سِياڻپَ ع سِياڻَپُون: ث. سمجهه- ڏاهپ- عقل- هوشياري- دانائي- گيان- ٻُڌڻ- عقل مندي- حرفت- اڪل- ڏنگ- ڏول- چالاڪي- چترائي- زيرڪي- عياري- دوراندیشي- تيز فهمي- چالاڪي- چُستائي. سُگهڙائپَ.

- سِياڻو و ياڻو ع سِياڻا و ياڻا: ذ. صفت. سياڻو- فهميدو.

● سُياڻِيُ ع سُيَاڻِيُون (ل): ث. عورت کي پار چاڻائيندڙ عورت- دائي- نَرس.

● سِياوُش: اسم خاص. (ف) هڪ گاه جو قسم. ڪيڪائوس جو پٽ.

● سِياهُ ع سِياهَ: ذ. صفت. (ف) ڪارو- ڪاري رنگ جو. اونداهو- تاريڪ. شومُ- لحس- بَد- خراب.

- سِياهُ باطِنُ: ذ. صفت. [ف. سياه+ع. باطن=ڳجهه] بد باطن- رياڪار- منافق.

- سِياهُ بَخْتُ ع سِياهُ بَخْتَ: صفت. [ف. سياه+بخت=پاڳ] بَدنصيب- بد طالع- نياڳو- چوڪ چنبو.

- سِياهَ پُوشُ ع سِياهَ پُوشَ: صفت. [ف. سياه+پوش>پوشيدن=ڍڪڻ] ڪاري لباس وارو- ماتمي- ڏکويل- غمگين- ماتامي.

- سِياهِ پُوشُ ڪِهَنُ: ڪاري پوشاڪ پائڻ- ماتمي لباس ڪرڻ.

- سِياهُ پوشِيُ ع سِياهُ پُوشِيُون: ث. ڪاري لباس ڍڪڻ واري حالت. ماتم- غم.

- سِياهَ چَشْمُ: [ف. سياه+چشم=اک] ڪارين اکيين وارو- ڪجلو. ترسچي باز جو ٻيو نالو.

- سِياهِ دِلُ ع سِياهِ دِلَ: صفت. [ف. سياه+دل] ڪاري دل وارو- اندر ڪارو- گنهگار- عاصي. سنگدل- بي رحم- ظالم.

- سِياهُ كارُ ع سِياهُ كارَ: ذ. صفت. [ف. سياه+كار>كردن=ڪرڻ] خراب ڪم ڪندڙ- فاسق- عاصي- بد ڪار- فاجر- گنهگار. ظالم- پاپيُ.

- سِياهُ كارِيُ ع سِياهُ كارِيُون: ث. بَد ڪاريُ- اڇڙائي. ظلم.

Gul Hayat Institute

— سِياهُ گُوشُ ع سِياهُ گُوشَ: ذ. [ف. سياھ + گوش = كن] ھك جھنگلي جانور - ڦيڪاري. ذ. صفت. تيز نظر - تكي نظر وارو.

— سِياهُ و سُفيدَ جو مالِكُ هُئڻُ: هر نقطِ خيال كان طاقتور هئڻ - وڏي دست رس هئڻ. حاكم هئڻ.

— سِياهِيُ ع سِياهِيُونُ: ث. صفت. كاراڻ. كارنهن - كاروٽ. اونداهيُ اوندهه - انڌوكار. دل جي كارنهن - كجل. داغ.

● سِياهانُ: اسم خاص. مكران جي اتر وارن جبلن جي قطار جو نالو.

● سِياهُ باز: اسم خاص. ھك ذات جو نالو.

● سِياهُ قَندُ: اسم خاص. بلوچن جي قوم جو ھك قبيلو.

● سِياهُو: اسم خاص. تعلقي ٽنڊي باگي ۾ ھك ديهه جو نالو.

● سِياءُ ع سِياوَ (ٻيلو): ذ. [سن. س = ساڳيو + آدر = پيٽ] شريڪ - ذات پائي - عزيز - اڌيرو عزيز - ڏوراهو مائٽ. دوستيءَ جو مائيٽُ - مائيٽُ - ٽائيُ.

— سِيائِيڪُو ع سِيائِيكا (ٻيلو): ذ. صفت. شريڪاٽو - مائيٽاٽو.

— سِيائِيڙُو ع سِيائِڙا: ذ. [هندي. سيال. ف. شغال = گدڙ] گدڙ - سِيال - شغال.

● سِيبُ ع سِيبَ: ذ. (ف) ھك قسم جو ميوو - صوف.

● سِيبا ٿِيڻَ: مصدر. ٻڪَ ۾ پاھه ٿيڻ - سِيتا ٿيڻ.

● سِيباجُ ع سِيباجَ: ذ. ملكيت - دولت - ڌن. مرجاتا - شائيستگيُ - سُنيتيُ.

● سِيباروُ ع سِيبارا: ذ. تڏا ٽاھيندڙ - تولريُونُ ٽاھيندڙ.

● سُئِيانُ: ث. سِيوَيُونُ.

● سُئِيانُ: ث. ڏڏُ ڇڪو جو ڪير ۾ ڏونري لاءِ وجهجي.

● سِيبُائڻُ: مصدر. [سن. شوپا = سونهن] وَڻڻُ - پسند ٿيڻ - دل كي وڻڻ - پسند اچڻ. ٻور - جوڳو - برابر - ٺيڪ. ماپڻ - سنهن تي ٿيڻ - جڙڻ.

● سِيبُائو ع سِيبُائا: ذ. [سن. شوپن = سونهن] وڻيل - پسند ٿيل. مناسب - لائق - دل گهريو - خواهان - سهپڻ. سهائڻ - جڳائڻ.

"لنگهي سير سَنُوان ٽِيئا، ساهڙ سِيبائا"

(شاھ).

● سِيبتو ع سِيبِيتا: ذ. [ف. سربسته < ع. ثابت] جُملو - پورو - سِياڻو - سگهڙ. ٻوشيده - سليقو وارو. رَت پَهت وارو - سنجيدو.

● سِيبِيلُو ع سِيبِيلاَ (ت): ذ. سِيرَ. سرد عورت جي هنگڻ جي جاءِ - ڪُئي.

● سِيبَنِ ع سِيبِنُونُ (ڪ): ث. مقعد كان عضوي مخصوص جي وچ وارو هيٺيون حصو - آلت ۽ مقعد جي وچ وارو ٽُڪر. مَقعد ۽ عضوي مخصوص جي وچ واري رڳ. مقعد - گُدِيا.

● سِيبَنُ (ڪ): مصدر. [سن. سيون = سبڻ] سِبَنُ - ٽوپو ڏيڻ - جڙڻ - ٺهڻ - جڳائڻ.

— سِيبُو ع سِيبا: ذ. صفت. ٽوپيو - ٽاڪو - بخيو - بكو - ڏاري - كير. سَنُڌُ - دَرِزَ - كُنُ. پرت جو سڄو ڪٽ - ڪوهستان ۾ پرت جو قسم. چتيُ - ٽُڪِريُ.

"سهسين سيبا كنجري لوئي ليڑون ليڑ"

(شاھ).

— سِيبِيُ ع سِيبِيُونُ (ڪ): ث. سلائي - ٽوپو - بَخيو.

— سِيبِيُ هُئڻُ (ت): چمڙي جي سنهي تندِي سان ٽوپو ڏيڻ.

● سِيپاءُ ع سِيپاءِ (ث): ذ. سياءُ - لڇ - عادت.

● سِيپتِ ع سِيپتُونُ (ث): ث. [سن. شيت = ٺڏ] سردي - ٺڏِ - سِيءُ (ڪ). ڪاريءَ جي پڙيءَ جو ھك عضوو. جالار ۽ واڙي جي دنگ وارو حصو

— سِيپتُ ع سِيپتَ: ذ. صفت. ٺڏو - سَردُ. (اسم خاص). ھك مرض جو قسم.

Gul Hayat Institute

ـ سِيمُتَلُ ع سِيمُتَلَ: ذ. صفت. [هـ. سن. شِيمُتَلُ = ٹڈو] ٹڈو ـ سرد ـ خنک ـ ٹريل. خوش ـ مکي ـ آسود. نرم ـ کومل ـ نهولڙو ـ کچڑو. ڈيرج وان ـ برد بار. رکو ـ بهي دليو ـ نرم هيو. وٹندڙ ـ مزيدار. صاف ـ اوجل. (ذ). کافور هڪ قسم. موتي. چندب. قرهن مان نهيل کارکن جو چهو ـ پنڊبو. پاڻيءَ تي پيدا ٹيندڙ هڪ بوٹي (گرکٹيءَ جو سنگ).

● سِيمُتا: اسم خاص. [سن. سيتا = هڪ ديوي] راجا جنک جي ڌيءَ ۽ رام جي زال جو نالو. (ث ـ صفت). پاکدامن ـ پارسا ـ باعصمت ـ ستَ واري.

ـ سِيمُتاسَتِي: ث. سيتا جهڙي پاکدامن ـ نيک عورت.

● سِيمُتارامِي: ث. هڪ سون جو قسم.

● سِيتا قَلُ ع سِيمُتا قَلَ: ذ. [سن. شيت = ٹڈ + هند. قل = ميوو] هڪ ميري جو نالو. شريف.

● سِيمُتانُ: اسم خاص. تعلقي ديري محبت ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سِيمُتانگ ع سِيمُتانگَ (ت): ذ. [سن. سِيمُتانگ = بيماري] هڪ بيماري جو قسم ـ مٿي ۽ پيرن تي پگهر ٹيڻ جي بيماري. هڪ قسم جي خارش جي بيماري ـ بدن تي ڊبڙ ڊبڙ ٹيڻ واري بيماري. فالج. لقوه.

ـ سِيمُتانگِي ع سِيمُتانگِي: ذ. صفت. بيمار ـ ناچاق.

● سِيمُتَرُ مادُ ع سِيمُتَرُ مادَ: ذ. ڪروءِ يا برهمڻ جي ڪاڏي لاءِ گوشت جو ٹڪرو.

● سِيمُتَلُ ع سِيمُتَلَ: ذ. صفت. [سن. شيت = ٹڈ] ٹڈو ـ سرد.

● سِيمُتَلا ع سِيمُتَلائُون: ث. [سن. سِيمُتِلا = ٹڈي ـ ماتا جي بيماري] هڪ بيماريءَ جو نالو ـ ماتا ـ مائي ـ چيچڪ ـ ديوي ـ وڏي مائي. (ث. صفت). ٹڈي ـ سَرد.

● سِيمُتَلا پُوجَ (ت): هڪ وڻ ـ خبر وڻ ـ مزا ڏيڻ.

ـ سِيمُتَلا کَيَ: ماتا جي مرض کي روکڻ لاءِ اڳواٽ ٹڪا ڏيڻ ـ ٹڪا کيڻ ـ ٹڪا هڻڻ. سائِڻ.

● سِيمُتَلَ چِيمْنِي: ث. هڪ قسم جو مصالح. عربي سمنڊ جي پٽن ۾ پيدا ٹيندڙ.

● سِيمُتِي: حرف جو. [سن. س = ساڻ] سان ـ ساڻ ـ سَميت ـ سين ـ پيڙو ـ سُوڏو

● سِيمُتَ ع سِيمُتُونُ: ث. [سن. سِيمُتَرُ = سيٽ] آکڙ ـ ٹاڻاءُ ـ ٹُونبو ـ وڏائي ـ غُرور ـ هٺ ـ تڪبر. سوڙائي ـ سوڙاڻ ـ سختائي ـ سختي ـ مضبوطي. سوڪمائي. انگ لوچو ـ انگ اچلو ـ کر گبي ـ کڙائي. ڏَڪٽي ـ ٹرڪٽي. ٹرٹلو. ڪشش ـ چڪ. کاوڙ ـ غصو. سِيٽِي ـ سِيبَ. ڪُوڪَ (ريل جي) ـ ڪُوڪاٽ ـ سُوسات. نوڙِي ـ رَسِي ـ وَڌي. ڏاڻو ـ نيرُ ـ بَنڌُ.

"وٽي سِيمُتَ سوتَ پاءِ پنهنجي کرهي" (شاهه).

جانور جي هڪ بيماري ـ (انگ. Seat) ويهڻ جي جاءِ ـ کرسي ـ کوچ وغيره. جوارين جي اصطلاح ۾ جوان عورت.

ـ سِيمُتَرُ ع سِيمُتَرَ: ذ. سِيمِيئُون وڃائيندڙ ـ سِيمِيئُرُ. بدمعاش.

ـ سِيمُتَ وَجائِنُ: سِيمِيئُ وڃائڻ ـ سِيٽي وڃائڻ ـ سِيمِيئُرُ (ريل جو) ـ ڪُوڪ کرڻ ـ ڪُوڪ ـ گهُو گهُو وڃائڻ. گهُو گهات کرڻ.

ـ سِيمِيئُ ع سِيمِيئُونُ: ث. چپن کي سوئي کيڏيل سنهڙو آواز سِيمِيئُ ـ سِيٽَ ريل جي ڪُوڪَ.

ـ سِيمِيئُ وَجائِنُ: سِيمِيئُ وڃائڻ ـ سِيمِيئُرُ ـ آواز کرڻ. (ريل جي) ـ ڪُوڪ کرڻ ـ ڪُوڪ ـ گهُو گهُو وڃائڻ. گهُو گهات کرڻ. سڀاهيءَ جو سِيٽيءَ ذريعي چتاءُ ڏيڻ.

● سِيمِيئُ ع سِيمِيئَ: ذ. (انگ). ڪن شين جو مجموعو. (مثلاً چاهه جو سيٽ ـ ڪوچن جو سيٽ ـ سينگار جو سيٽ وغيره).

● سِيمِيئُ ع سِيمِيئَ (ث): ذ. ڪوهه مان پاڻي کيڻ لاءِ چمڙ جو ڊگهو رَسو ـ ٽنهو رَسو ـ

Gul Hayat Institute

ڪيڏ (ت). هوڪ ڪي پهيلجڻ کان بچائڻ لاءِ ڏين مان ٿهيل سنهي ڇڙيءَ سان رسو ٺڪاءُ ڪيائون لاءِ. ٽنڊ.

● سيڻتا ٽيڻ (ڪ): بڪ مرڻ ـ پاهه ٽيڻ.

● سيڻار ۽ سيڻاروڻ (ت): ث. اراڻين جنتين سڀ لاءِ آر.

● سيڻڻ: مصدر. سڻ سڻ ڪري وڃڻ ـ ڪاهي وڃڻ ـ سڙڻ ـ تڪڙو ڪاهڻ.

● سيڻڻ: مصدر. سخت ڪرڻ ـ ٽاٽ ڪرڻ ـ سوٽ ڪرڻ ـ پڪو ڪرڻ ـ پختو ڪرڻ ـ ٽنگ جهلڻ. ٻڪ وجهڻ. ٽرٽلي هم وجهڻ ـ ٽيلهڻ. گهاٽو ٽيڻ.

ـ سيڻڻ ۽ سيڻڻون: ث. وڏائي ـ تڪبر ـ آڪڙ ـ هٺ ـ غرور ـ مغروري ـ ٻيڪ ـ ڏ ڪڙ.

ـ سيڻيجڻ: مصدر. سخت ٽيڻ ـ ٽاٽ ٽيڻ ـ سوٽ ٽيڻ ـ ڏاڍو ٽيڻ. قابو ٽيڻ ـ سڻڌ ٽيڻ. پڪو ٽيڻ. پختو ٽيڻ. گهاٽو ٽيڻ. ضدي ٽيڻ ـ نيٺر ٽيڻ. چڪجڻ. وڏائي ڪرڻ ـ تڪبر ڪرڻ.

ـ سيڻيجي هلڻ: آڪڙجي هلڻ ـ ٽيڪرجي هلڻ ـ ڦوندجي هلڻ.

ـ سيڻ جهلڻ: آڪڙ ڪي روڪڻ ـ وڏائيءَ ڪي ختم ڪرڻ.

ـ سيڻيرو ۽ سيڻير: ذ. صفت. وڏائي وارو ـ تڪبر وارو ـ آڪڙيل.

ـ سيڻڻ ڪرڻ: آڪڙ ڪرڻ ـ وڏائي ڪرڻ.

● سيڻو ۽ سيڻتا (ت): ذ. پڪي زمين ـ گهٽي گاهه واري زمين (ذ. صفت). متارو ـ ٽلهو ـ ڏنڍو. سڳهارو ـ طاقتور. جوان مرد ـ پهلوان.

● سيڻو ۽ سيڻتا (ل): ذ. ڪپڙي جو وڻيل نوڙ.

● سيڻواڻي: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سيٺ ۽ سيٺيون: ث. [سن. شريشٺ = ساهوڪار، پرا. سيٺ] ساهوڪار ـ دولتمند ـ دنياداري ـ ڏڻ جو مالڪ ـ پئسي وارو. واپاري ـ سوداگر ـ تاجر ـ وڻجارو ـ ڪنهن ڪارخاني جو مالڪ عام طور هندن لاءِ استعمال ٿيندڙ لفظ.

ـ سيٺپاڻي: سيٺپاڻيون: ث. سيٺپڻو ـ دولتمندي ـ ساهوڪاري. وڏ ماڻهپائي ـ ڏ گر ـ وڏائي.

ـ سيٺيي ۽ سيٺيون: ث. سيٺپاڻي ـ سيٺپو.

ـ سيٺيڙي ۽ سيٺيڙيون: ث. سيٺ جو مونٽ ـ ساهوڪار زال ـ سيٺياڻي. وياڻي ـ واڃاڻي ـ هنديائي ـ ڪراڙي.

ـ سيٺياڻي ۽ سيٺياڻيون: ث. سيٺ جو مونٽ ـ ساهوڪار زال ـ سيٺياڻي.

ـ سيٺيو ۽ سيٺيا: ذ. آسودو ـ ساهوڪار ـ سيٺ ماڻهو. واڻيو ـ هندو ـ ڪراڙ.

● سيڻار ۽ سيڻاروڻ (ل): ث. وچ واري ٽوپي ڏيڻ جي آر ـ ڪيرٽي (ت).

● سيڻار: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سيڻار: اسم خاص تعلقي گونيءَ هم هڪ ديهه جو نالو.

● سيڻار ڀيڻ: اسم خاص. تعلقي سانگهڙ هم هڪ ديهه جو نالو.

● سيڻارجا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. تعلقي ڪمبٽ (خيرپور رياست) هم هڪ ديهه ۽ شهر جو نالو.

● سيڻاري: اسم خاص. تعلقي گونيءَ هم هڪ ديهه جو نالو.

● سيڻاڙا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سيڻا سائڪر ڪرڻ (ل): پنهنجي وڏائي بيان ڪرڻ ـ پاڻ ٻڌائڻ ـ شيخي بيان ڪرڻ. (هي لفظ استعمال ٿيندڙ، جتي ڪو ماڻهو مقروض هجي ۽ قرض خواهه ڪي ڪجهه ٻڌائي ڏي ۽ پنهنجا ڪم ڪار ڪندو وتي).

● سيڻر: اسم خاص. تعلقي ڪنڊياري هم هڪ ديهه جو نالو.

● سيڻر: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سيڻڙ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سيڻو ۽ سيڻتا (ڪ): ذ. آگونو ـ نوٽيو.

● سيڻهاروڻ ۽ سيڻارا: ذ. [ف. سي = ٽيهه + پاره = ٽڪرا] مسلمانن جي پاڪ ڪتاب قرآن شريف جي ٽيهن سيپارن مان هڪ پارو.

ـ سيڻهاره: ذ. (ف). قرآن شريف جو ٽيهون حصو.

Gul Hayat Institute

● سيڀاڪي: پنهنجو منهن تہ ڏس، سيپاڪي ٿي پيو آهين.

● سيپٽمبر: اسم خاص. [انگ. September] عيسوي سال جي نائين مهيني جو نالو.

● سيڀڪ ۽ سيڀڪو (ث): ڏ. صفت. تمام ٿهو ـ لاغر ـ ضعيف ـ هيڻو ـ اپرو ـ ٽڪل ـ ڏپرو.

ـ سيڀڪڙو ۽ سيڀڪڙا (ث): ڏ. ٿهڙو ـ لفيس.

● سيڀيلي: سيڀيليون (ث): ث. دوا ـ ستي.

● سيڀو ۽ سيڀا: ڏ. هرندڙ ڪائيءَ مان نڪرندڙ ڏوپ.

● سبي هونو: اسم خاص. تعلقي ميراور خاص ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيج ۽ سيجون: ث. [سن. شَيَّا > شي = سمهڻ] شاديءَ وقت ڪنوار لاءِ ٺاهيل پلنگ ـ سينگاريل بستر، پلنگ يا ڪٽ ـ هٿ يا بسترو ـ ڪوچ ـ سيجهه ـ تعزيه. ڪٽ. ماه محرم جي ۹ تاريخ تي تابوت سان گڏ گهمايل پلنگ يا سينگاريل ڪٽ.

ـ سيجا ۽ سيجائون: ث. ڏسو سيج.

ـ سيجبندڻ ۽ سيجبندي: ڏ. [سن. شيا + ف. بند > بستن = ٻڌڻ] سيج تي وڇايل هٿ جي چادر کي ڪٽ جي پاون سان ٻڌڻ ۾ ايندڙ ڏورن مان هڪڙو. سيج جي پاون کي ٻڌڻ ۾ ايندڙ جهاڻ يا تنورن مان هڪڙو.

ـ سيج پٽائيڻ: ڪٽولي داخل ڪرڻ. سيڪٽ ڏيڻ.

ـ سيج چڙهڻ: ڪنوار جو گڏجي شادي ۽ واري ڪٽ تي سمهڻ ـ همبستره ٿيڻ. شادي ڪرڻ.

ـ سيج رات: اسم خاص. محرم مهيني جي نائين تاريخ واري رات ـ سيج جي سرگس ڪيڻ واري رات.

ـ سيجسٿوارن: شاديءَ جو هٿ وڇائڻ ـ بسترو سينگارڻ.

ـ سيج ڪڍائي: ث. سٽ جي ڪپڙن تندن سان سيج جي پلنگ کي ڪڍڻ جي هندڪي رسم.

ـ سيج لڙڻ (ث): زال سان گڏ همبستره ٿيڻ.

ـ سيج مائڻ: شادي ڪرڻ.

ـ سيج وڇائيڻ: شاديءَ جو بستر درست ڪرڻ ـ هٿ وڇائڻ.

● سيجان: اسم خاص. تعلقي آهاوڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيجاه: ث. [ف ـ سزا] سزا ـ مار.

● سيجاهيرو ۽ سيجاهيرا: ڏ. صفت. هٽ وسيو ـ سيونجائيو ـ هڪيو ـ سيجهرو ـ ناسي اوٽو. هنري ـ ديپي. ڦٽ. سٽاٽو.

● سيجرا (ث): ڏ. صفت. مينهو ڪيءَ سبب ٽيل آلي زمين.

● سيجو ۽ سيجا (ڪ): ڏ. چُلهه ـ مانيءَ پچائڻ جو تنور.

● سيجو: اسم خاص. مينگهواڙن جي هڪ ذات (ث).

● سيجهرو ۽ سيجهرا: ڏ. صفت. ڏسو سيجاهرو.

● سيج ۽ سيجون: ث. [پرا. سيجا. سن. شيُما = بسترو] ڏسو سيج. (هـ. سيج).

● سيجاهو ۽ سيجاها: د. جاڻ ـ سڃاڻ ـ علم ـ معلومات.

● سيجهه ۽ سيجهون (ت): ث. حياءَ ـ قدرشناسي ـ سانجهه. سجاڻپ ـ ڏيڻ ـ واقفيت.

ـ سيجاهو ۽ سيجاها: ڏ. صفت. سجاڻندڙ ـ پرکيندڙ. قدرشناس ـ ساڃهي.

● سيڃاڻو ۽ سيڃاڻا (ڪ): ڏ. باز جو هڪ قسم ـ سيچاڻو.

● سيڃاڻو ۽ سيڃاڻا (ت): ڏ. هڪ پکيءَ جو قسم ـ هڪ باز ـ سيچاڻو ـ ترمچي باز جي مادي ـ هڪ شڪاري پکي.

"ڪن ا ڏيون سهڻي سڃڻ جون،
سوڙهه سيڃاڻي مثال."

● سيڃڻ (ت): مصدر. تنگ ڪيل ٽيڻ.

ـ سيچ ۽ سيچون: ث. تنگ ـ ڪشش ـ چڪ ـ ڏوهه.

ـ سيڃاڻيڻ: مصدر. تنگ ڪولائڻ.

Gul Hayat Institute

● سيڇو ع سيڇا (پهل) : ذ. مانی وغيره پچائڻ جي جاءِ - رَڌَ پچاءُ جو هنڌ - تَنئُورُ.

● سيڇ ع سيخُون : ث. لوهه جي سنهي ڊگهي لٺ - تار - ڪباب پچائڻ جي شيخ. ڪارب مان نڪتل ميٿءِ کي ويڙڻ جي تار. پڪ - ٽڪ. پڪل گوشت. ڪُڪڙ جي ڪڙهه. (ظرف). سنڀُون - سڌو - سَولو - اڇو - ڪڙو.

- سيڇ ٽيڻ : شيخ وانگي ڪڙو ٿي ٻيهڻ - سڌو ٽيڻ - سنئون ٽيڻ. نرا ڪٽڻ (گهوڙي جو) - اڇرڻ. گهٽو ڪاوڙجڻ - مقابلو ڪرڻ - وڙهڻ - سامهون ٽيڻ.

- سيڇ هٿرُ ع سيخُر : ذ. پورين ڪڙهُن وارو ڪُڪڙ. سُٽو ويڙهو.

- سيڇ هٿڻُ : گوءِ يا نڙ مان گند ڏيڻ.

● سَيِد ع سَيِد : ذ. [ع. سيد = سردار] سردار - اڳواڻ - مهندارُ - پيشوا. رهنما - هادي - هدايت ڪندڙ. ايڪ بخت. حضرت امام حسين عليه سلام جو اولاد - حضرت رسول ڪريم صلعم جو ڏهتاڻ - اهليبت.

- سَيِدُ الاَنام : [ع. سيد + انام = خلق جو سردار] رسول ڪريم صلي الله عليه وسلم جن جو لقب.

- سَيِدُ الشُهَداء : اسم خاص. [ع. سيد + شهدا = شَهِيد] شهيدن جو سردارُ - امام حسين عليه السلام ۽ حضرت حمزه جن جو لقب.

- سَيِدِياڻِي ع سَيِدِياڻِيُون : ث. سيد جو اهل - بيبي.

- سَيِدازُئي : اسم خاص. مزاري بلوچن جو هڪ قبيلو.

● سَيِدُ شُجاع : اسم خاص. تعلقي ڪنڊياري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيدي ع سيدِيُون (ت) : ث. سِدائِي - سَنئُوت.

● سيدانگ ع سيدانگُون (ت) : ث. واڌارو - برڪت.

● سيڌَ (ت) : مصدر. [سن. سَدّ = تڪليف ڏيڻ] دَهاڙ - هيسائڻ - دَهاءُ رکڻ - هيسڻ - ڊيڄارڻ. ٿورائتو ڇوائڻ. سزا ڏيڻ - مار ڏيڻ. سوجهڻ - جانچڻ - هٿ ڪرڻ. ڪٽڻ - جيتڻ - سوپ ڪرڻ - فتح ڪرڻ - اُڻ ميڙائڻ - تات ميڙائڻ - مطيع ڪرڻ - تابع ڪرڻ - مغلوب ڪرڻ - وَسَ ۾ آڻڻ - ماري مات ڪرڻ - غالبُ پوڻ.

- سيڌَ ع سيڌوُن : ث. تابعداري - ڊج - خوف - پَڏ. سزا - مار. سيکت.

- سيڌائِيڻُ : مصدر. تابعدارُ ڪرائڻ. سزا ڏيارائڻ - مار ڪارائڻ. سيکت ڏيارڻ.

- سيڌِجَڻُ : مصدر. تابع ٽيڻ. سزا ڪائڻ - سيکت حاصل ڪرڻ.

- سيڌِ سيڌِڻُ : دَهاءُ رکڻ - زور آڻڻ. پَڏ ڏيارڻ - ڊيڄارڻ.

● سيڌو ع سيڌا : ذ. ڪچو طعام - رسد - سامان - سَمَرُ - توشو - سامان سڙو - وَکرُ واڙي - آنُ آڻو - سنهو ٽلهو ڪاڌي جو سامان. خوراڪ - آهارُ - ڪيڻُ - چوڻو - آذِقو.

- سيڌو ڀاڌو ع سيڌا ڀاڌا : ذ. صفت. سيڌو سامان - سَمَرَ - توشو - رَسَدُ - آهارُ - آذِقو - خوراڪ - چوڻو - ڪيڻُ.

● سيڌائِڻُ : مصدر. سِکائڻ - خواهش ڏيکارڻ - خواهان ٽيڻ - آرزو ڪرڻ - ارادو ڪرڻ - واجهائڻ. منتظر ٽيڻ. پڪ سَرَڻُ.

● سيڌو ع سيڌا (ڪ - ث) : ذ. نڪ مان نڪتل سِنڌُڪهه. جو ڪنڊو - بوبو - گوبو.

● سيڌُيُو : اسم خاص. تعلقي ڊيپلي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيڌ ع سيڌوُن (ت) : ث. سَوَڻُ - شگون.

● سيَرَ ع سَيَرَ : ذ. وڏي ماڻا.

● سيرُ ع سيرَ : ذ. [سن. سيڪ] تور جو هڪ وٽ - ماپ جو هڪ تورو. مڻ جي چاليهين ٻئي وارو وزن - چٽن پائن جو گڏيل وَٽ. (سندي سيرُ ۸۰ تولا، طبي سيرُ ۵ تولا ۸ ماسا، شاهي سيرُ ۲۱ ماسا، عالم گيري سير ۳۰ طبي مثقال، خراساني سيرُ ۱۵ طبي مثقال وزن). پَڏ.

- سيرَڪُ ع سيرَڪ : ذ. صفت. هڪ سير وزن جو.

Gul Hayat Institute

ـ سيرو ع سهيرا ؛ ذ. صفت. وزن جو انداز ڏيڪاريندڙ. جيئن تہ "پ سيرو" يا "ڏ سهيرو" وغيره.

● سَيْرُ ع سَيْرَ ؛ ذ. [ع. سير = وڃڻ] گشت ـ سياحت. چهل قدمي ـ هوا خوري ـ ٽهل ـ گهمناري ـ شڪار ـ گهمڻ. دَوُرو ـ گرد واري ـ چڪر. شڪار. شيل شڪار. مزو ـ لطف ـ تماشو. مطالع. گداگري ـ فقيري ـ پين. ڏ.

ـ سَيْرُ ڪَرَڻُ ؛ تفريح ڪرڻ ـ گشت ڪرڻ ـ گهمڻ. چهل قدمي ڪرڻ ـ هوا کائڻ. مطالع ڪرڻ ـ گداگري ڪرڻ ـ پينڻ.

ـ سَيْرُ گاهہ ع سَير گاهُون ؛ ث. [ع. سَيْر + ف. گاهہ = جاءِ، هنڌ] گهمڻ جي جاءِ ـ سَيْر جي جاءِ ـ وندر جو ميدان ـ گهمڻ ڦرڻ جي جاءِ ـ نظاري جي جاءِ ـ تماشا گاهہ. پر فضا مقام ـ ڏسڻ جهڙي جاءِ.

● سِيرَ ع سِيرُون ؛ ث. لهر، درياءَ يا لئين جي وچ وارو حصو، اونهي ۽ تيز وهڪري وارو پاڻي ـ پاڻيءَ جو تيکو وهڪرو ـ ٽيڪ. چير ـ قوت ـ ڌار ـ شگاف. هَرَ ڪاهڻ وقت ڏ ڪهي ڪي پَڏڻ لاءِ رَسو ـ نار وَهڻ وقت ڏڪڻ جي سِنگڻ ۽ نار جي پرڇل ڪي ڳنڍيندڙ رَسو. نشتر سان رت ڪيڻ واري حالت ـ فصد. اوسر جي شڪار ۾ ڪٽا سير ۾ جهلي وهندا آهن. جبلن جي وچ مان وهندڙ ڏوري. حلال مال ڪي ڪهڻ وقت ڏنل وَيڙ. مڇيءَ جو هڪ قسم. تڪبر ـ وڏائي. ميراثي ـ ڪنبٹي ـ ڏڪٹي.

ـ سِيرُ جو رَسو: هر ڪاهڻ وقت ڏڪي جي سڳڻ ۽ هَر جي مُنهين ۾ پَڏل رَسو. نار هلڻ وقت ڏڪڻ جي سِڳڻ ۽ پرڇل ۾ پَڏل رَسو.

ـ سِيرُ چوڑائِڻُ ؛ نشتر هڻائي خراب رت ڪيائڻ ـ فصد ڪولائڻ.

ـ سِيرُ چوڑَڻُ : مصدر. ڪنهن شئ يا رڳ ڪي چَهَڪُ ڏيئي رت ڪيڻ. لاڙ چوڑڻ ـ فصد ڪولڻ ـ نبض ڪولڻ ـ رت ڪيڻ ـ نس وَيڙڻ ـ رڳ ڪٽڻ. ڏ ڪ ڇڇائڻ.

ـ سِيرُ ڏِيَڻُ (ت) ؛ ڪُهڻ ـ ذبح ڪرڻ ـ حلال ڪرڻ.

ـ سِيرُ ڪَيَڻُ ؛ نشتر سان ٻانهن سان رت ڪيڻ.

ـ سِيرُ وِجهَڻُ : ڪُهڻ ـ حلال ڪرڻ ـ ذبح ڪرڻ ـ سير وهائڻ ـ تڪبير وڃهڻ ـ گهات ڪرڻ. قتل ڪرڻ.

ـ سِيرُ وَرائِڻُ : نئين جات هڻڻ لاءِ ڏاند جي رسي ڪي ورائڻ.

ـ سِيرُونُ آپَرَڻُ ؛ ڏ ڪ جون ڳلهيون ياد ڪري سِيسُرائيون آپرڻ ـ لَونُ ڪانداريڻ.

ـ سِيرُ وَهائِڻُ ؛ ڪُهڻ ـ قتل ڪرڻ ـ پائڻ ـ سير وڃهڻ ـ تڪبير وڃهڻ ـ نيڙي ڪٽڻ ـ گهات ڪرڻ ـ حلال ڪرڻ (بکري وغيره کي).

ـ سِيرُ هَڏَنُ ؛ نشتر هڻڻ ـ فصد ڪولڻ ـ سير چوڑڻ.

● سِيرُ ع سِيرُ : ذ. رستو ـ راهہ ـ واٽ ـ سڙڪ ـ دَ ڪ ـ مارگ ـ سنگَرُ ـ سيرو ـ پيچرو ـ گَس ـ گذرگاهہ ـ لنگهہ. درياهہ جو وچ. وچ ـ اڏ. شراکت ـ پائيواري. سچائي ـ سچيائپ ـ سٽ ـ سِيلُ ـ سَتُ ـ پوترتائي ـ پاکدامني. سِيکَ ـ پيار ـ محبت. استقامت. حقداري ـ ڏَيُ. (اسم خاص). شهداد پور تعلقي ۾ هڪ ديهہ جو نالو. مغلين جي وڇوڙ ڪاري پاڻيءَ جي هڪ ڍنڍ جو نالو.

ـ سِيرُالوُ هُجَڻُ (ت): شراکت وارو هجڻ ـ پائيواري جو هجڻ ـ آڏيرو هجڻ.

ـ سِيرُ تِي چَڙهَڻُ : پرميشور ڏي هلڻ. سولائي ٿيڻ. ڊ پ ٿيڻ.

ـ سِيرُ سَتَ ؛ ظرف. سڌو وِڃان ـ سَتَئون ٿي سَتَئون.

ـ سِيرُ رُڙِيُ ع سِيرُ رُڙِيُونُ : ث. پيچرو ـ واٽ ـ دَ ڪ ـ گَس ـ چارو.

ـ سِيرُ ڪَرَڻُ : ڪنهن چوپائي مال ۾ پائيواري ڪرڻ.

● سَيْرابُ ع سَيْرابَ : ذ. صفت. [ع. سَيْر = پريل + ف. آب = پاڻي] پريل ـ لبريز. تازو ـ ترو تازو ـ سائو ـ سرسبز ـ شاداب. زرخيز. فائدہ مند. ڏاوَل.

Gul Hayat Institute

= سيرابُ ڪرڻُ: تروتازه ڪرڻ - تازو ڪرڻ. پرڻ - ڏمتار ڪرڻ. آباد ڪرڻ. آڄ لاهڻ.

● سيڙَرآبادِ: اسر خاص. تعلقي ڪڇ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيڙَرابُ ۽ سيڙَراپَ: ذ. ڏڙ - ڊَپُ - خوف - هيراسُ.

● سيڙَرافُ ۽ سيڙَرافَ: ذ. خوف - سيراپُ - ڊَپُ - هيراسُ.

"سَپُ نہ ماري، سَپ جو سيراف ماري".

● سيڙَرامُونُ ۽ سيرامانُ (ت): ذ. [ف. سر = مٿو] مينهن يا ڏاڍن جي مٿي واري ڪل - سيريءَ جو چمڙو - سيرامُون.

● سيڙَرالڊِيُ ۽ سيرالڊِيُونُ: ث. [ف. سَر = مٿو + آمد > آمدن = اچڻ] ڪٽ جي مٿي رکڻ وارو پاسو - بستري يا پلنگ جو مٿي وارو پاسو. (ضد. پيرالدي).

● سيڙَرانُ ۽ سيڙَرائُونُ: ث. اوزارن ڪي ٽڪي ڪرڻ جو ڪول ڦرندڙ پٽر - سيراڻ.

● سيڙَرانُ ۽ سيڙَرائيڙُونُ (ڇ): ث. ليرن - ناشتو. اوزارن ڪي ٽڪي ڪرڻ جو پٽر - سيراڻ - روهي. هڪ مهني جو نالو - موسم - سالونُ.

● سيڙَرائيُ: اسر خاص. تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيڙَراهُ ۽ سيڙَراهَ: ذ. سيڙَرافُ - ڊَپُ.

"ٽيڪي ڪاتي هٿ ۾ رکي قريبن،
سڏڙيا سيراه ۾ موڪيو پـوءِ وڃن"
(خان زئي).

سيڙَرَ وارو وقت - ڪُسڻ جي ويل.

● سيڙَراهِيُ ۽ سيڙَراهِيُونُ: ث. سَنهن سوراخن ڪيڻ لاءِ واڌن جو هڪ ڇڇدار اوزار - سيڙَراهي - ڪملپٽ - برمُو - سيارِي (ت).

● سيڙَرائيُ ۽ سيرائيڙُونُ: ث. هڪ واڌڪو اوزار - ڪاٺ ڪي ٽنگ ڪيڻ جو اوزار - سيڙَراهي - بُرمُو - ڪملپٽ - سيارِي (ت).

● سيرائيُ: اسر خاص. هڪ ذات جو نالو - سيرائي. (٢٤ پاڙا) (١) آهيڙ (٢) آواڻ (٣) بَدا (٤) پڳت (٥) پنڌ (٦) ٻوهڙ (٧) ٽڪ (٨) ٽٽ (٩) ڇڇڙا (١٠) ڪجل (١١) گورو (١٢) جويا (١٣) فتاصرا (١٤) ڪيمتيا (١٥) ڪوڪر (١٦) کهاوڙ (١٧) مسساڻ (١٨) سَمتيا (١٩) سيال (٢٠) سَيهرَ (٢١) سهاڳ (٢٢) ٽانوري (٢٣) تاتاريُ (٢٤) ٽڳڙ) (ذ) معزز - عزت وارو - چڱو مڙس.

● سيڙَرَبَ ۽ سيڙَرَبُونُ (ت): ث. وارن ناهڻ يا ٺهرائڻ جو ڪم - حجامت - سنوارت.

= سيڙَرَبَ ناهڻُ: سنوارت ناهڻ - ڏاڙهي ٺيڪ ڪرڻ.

= سيڙَرَبَ ٺهرائڻُ: مٿي ۽ ڏاڙهي جا وار ٺهرائڻ.

= سيڙَرَبَ جو ڪپڙو: سيرب ٺهرائڻ وارن جي چاتيءَ تي ويڙهڻ لاءِ حجامن وٽ وڪيل ڪپڙو.

= سيڙَرَبَ لاهڻُ: وار لاهڻ - حجامت ڪرڻ - حجامت ناهڻ - حجامڪو ڪم ڪرڻ. نقصان پهچائڻ - سزا ڏيڻ - مار ڏيڻ.

= سيڙَرَبَ وَٽڻُ: وار ناهڻ - سنوارت ناهڻ. چٽي ڪيڻ - ڏڪُ پهچائڻ.

● سيڙَرَتَ ۽ سيڙَرَتُونُ: ث. [ع. سير = هلڻ] هلت چلت - اخلاق - چال - چلڪت - آچرڻ - عادت - لڇڻ - اطوار - آچار - خصلت - خو - وصف - سليقو - سُڀاءُ - ڳڻ - انتظام.

● سيڙَرَتو ۽ سيڙَرَتا (ڪ): ذ. اوزار ڪي ٽڪي ڪرڻ جي روهي - سيراڻ.

● سيڙَرَپَ ۽ سيڙَرَپُونُ (ث-ل): ث. سنوارت - حجامت - سيرب.

● سيرچَچا: اسر خاص. تعلقي سڪرنڊ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيڙَرچيريُ: اسر خاص. هڪ مڇيءَ جو قسم.

● سيرڪائيُ: اسر خاص. لغاري بلوچن جو هڪ قبيلو.

● سيرقوتائيُ ۽ سير قوتائيڙُونُ: ث. ڪاري ماڻيءَ جي مڇيءَ جو هڪ قسم.

Gul Hayat Institute

● سيئرَ ڪٽ ۽ سيرَ ڪٽُ (ث): ث. سوڙ ـ رضائي.
● سيئرَ ڪوڙِي: ث. بدن تي قرڙين نڪرڻ جي بيماري.
● سيئرَ ڪيِ: اسم خاص. تعلقي ساماري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سيئرگنڊيو: اسم خاص. تعلقي جاتي ۾ هڪ ديهه جو نالو. مغلين کان پ ڪوهه ڪن پري هڪ ڳوٺ جو نالو، جتان مير نالي ڪاري ٻيٽي وهي ـ سنڌو بندر.
● سيئرڻ: مصدر. [سن. سِرْ ـ سئرڻ] چورڻ ـ سورڻ ـ سرڪائڻ ـ ريڙهڻ ـ هلائڻ ـ رسڪائڻ ـ هڪ پاسي ڪري رکڻ ـ ڪٽي ٻئي هنڌ ٽيڻ ـ ڪٽي پري ڪرڻ. لاهڻ.
● سيئرَنْ: مصدر. چيرڻ ـ ڏارڻ ـ ڦوڙڻ.
ـ سيئرَ ۽ سيئروڻ: ث. ڪاٺيءَ ڪي وچ مان چير ـ ڦوٽ ـ ڏار ـ ڦاڪ، ڦاٽ، سيئڌ ـ سانگ.
ـ سيئرَ ڏِيارڻ: وارن مان جُون ڪيڏڻ.
ـ سيئرَ ڏِيڻ: متي مان جُون ڪيڏڻ.
● سيئرُو ۽ سيئرا (ت): ذ. سَجُو ـ محتاج ـ تابعدار ـ هٿ جوڙو. تنڊي ـ سختي. سِڌو ـ سنئون. حلوي جو هڪ قسم.
ـ سيئرو ڪرڻ: تنڊي ڪرڻ ـ سختي ڪرڻ ـ ها ها ڪرڻ. سِڌو ڪرڻ ـ سڌارڻ.
ـ سيئرو هُجڻ: ٽهيل هجڻ ـ ماتحت هجڻ ـ فرمان يا چئي ۾ هجڻ.
● سيئرُو ۽ سيئرا: ذ. گيهه، ڪنڊءِ سيدي مان ٽهيل هڪ حلوو ـ شيرو ـ پٽُرو حلوو.
ـ سيئرِي جِي سڏَتِي اچڻ: مفت جو مال ملڻ.
ـ سيئرِي مانُ رَبَ ٽِيڻ: نياڳو ٽيڻ ـ لفعي جي بدران نقصان سهڻ. امير مان هڪدم غريب ٽيڻ. "جي ڏني بخت دَبَ تہ سيرِي مان رَبَ".
● سيئرُوڏُو ۽ سيئرُوڙا (ل ـ ڪ): ذ. اوزار ٽڪي ڪرڻ جي روهي. ٽوٽو ـ پَڪو پٽُر ـ سيرَ جو ٽڪرو.
● سيئرُول ۽ سيئرول: ذ. مڇيءَ جو هڪ قسم. منگر مڇيءَ جو هڪ قسم (مُنهن منهو ڪيرَ جهڙو، پُڇ ننڍو، ڪوري والنگر قد ۱ کان ۶ فوٽن تائين).
● سهيروُنْ ۽ سهيروُن (ت): ذ. ڪٽ جي سيراندي واري ڪالي ـ سيراندي ۽ واروا وپرو. (ضد. پيرون). (هم. سيروا).
● سهيروُنگو ۽ سهيروُنگا (ث): ذ. ٽُنگ ـ سنهو ٽُنگ ـ سوراخ.
● سيئرُوئِي: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سيئرَهيه ۽ سيرَهيُونْ: ث. ڪاٺ ڪي ٽُنگ ڪيڏڻ جو اوزار ـ سيرائي ـ سيراهي ـ سيياري (ت).
● سيئرَهَنْ ۽ سيئرَهَنَ (ث): ذ. پاسي وارو ڏورٿو.
● سهيرِي ۽ سهيرِيُونْ: ث. جاگير ۾ اها اراضي جا جاگيردار خود آباد ڪرائي ـ خود ڪاشت (الهيءَ لحاظ سان سنڌ ۾ ڪيترن ڳوٺن ۾ ان جو نالو سيري آهي). اسم خاص. ڳوٺ سونڊيا جي آس پاس واري اراضي، جنهن ۾ ميرن جي ڏينهن ۾ مُلا عبدالرحمان هڪ خوددار ۽ رسوخ وارو شخص هو. انعام ۾ ڏنل زمين. آبادي ـ پوک ـ فصل. آباد ڪارن طرفان هارين کان پوک سوڊي ورتل زمين مان حاصل ڪيل فصل. ٻن ڏندن جي وچ واري وِٿِي ـ ڳهاري ـ چيڀاڻ. ڳهيڙي ـ ڳلِيي.
"نڪريو لرور سهيرُئين راجا رنمل رَليو" (شاهه).
مڇيءَ جو هڪ قسم.
● سيئرِي: اسم خاص. تعلقي ميرپور خاص ۽ تعلقي ميهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سيئرِي: اسم خاص. تعلقي جاتيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سيئرِي جاگيرَ: اسم خاص. تعلقي سجاول ۽ تعلقي حيدرآباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سيئڙَ: اسم خاص. تعلقي سيوهڻ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● سيڙ ۽ سيڙوڻ ؛ (ل) : ث. گهڙ جو اِيذاءُ - قٽ جي تڪليف.

● سيڙارَ ۽ سيڙاروڻ (ڪ) ؛ ث. ڏهڻ مهل ڪير نہ ڏيندڙ بلڪ بعد ۾ گابي کي ڏاڻائي چڏ يندڙ ڪٿون.

● سيڙاميُ (ت) ؛ ڪَنُن ۽ سينهن جي بيماريءَ جو هڪ قسم.

● سيڙهَنُ (ت) : بڪ ۾ گذارڻ.

● سيڙڪيا (ث) : ذ. پيلي رنگ جا پيرون.

● سيڙَنُ : ذ. پاڇاريءَ ۾ وهت کي قابو ڪرڻ لاءِ چيڙن ۾ پڌل رسو، ته جيئن وهڻ جا ڪنڌ هڪ ٻين سان نہ لڳن. (مصه ر). روڪڻ - رَنڊڻ. ديرِ ڪرڻ - ليٽ ڪرڻ - ٽيڙرَڻ - گيسرڻ - ٽَمَنُ - ٽهرڻ. صبر ڪرڻ. سيبڻ. مشغول رهڻ.

- سيڙَ ۽ سيڙوڻ ؛ ث. گيسر - سيڙپ - ديرِ - سيڙاهو - گهيلَ - سيل و ل - اوسيڙو - چرڪ - اويل. بندش - پاڇو - رَنڊَ - روڪَ - جهلَ - اٽڪاءُ - رَنڊڪ.

- سيڙاهوُ ۽ سيڙاها : ذ. صفت. گيسر - سيڙپ - گهيلَ - سيڙ - سيل و ل - ديرِ - اويل - چرڪ. ڪوٽيو. مشغولي. تڪليف. بندش - پاڇو - رلبڪ - روڪ - اٽڪ - اٽڪاءُ.

- سيڙاڻيُ ۽ سيڙاڻيونُ ؛ ث. ڪپڙن جي سيلائي - سيباڻي.

- سيڙائيُ ؛ مصدر. ديرِ ڪرائڻ - ٽيرائڻ - گيسرائڻ - گهيل ڪرائڻ - سيڙ ڪرائڻ - سيڙاهو ڪرائڻ - اويرِ ڪرائڻ - ديرِ وجهڻ - وقت وڃائڻ - ليٽ ڪرائڻ. روڪي چڏڻ - روڪڻ - ترسائڻ - رلبائڻ - اٽڪاءُ ڪرڻ.

- سيڙَپَ ۽ سيڙَپُونُ ؛ ث. دڪان ۾ پُسن جي لڳت. سيڙاهو.

- سيڙِجَنُ ؛ مصدر. گهلجڻ - گيسرجڻ - روڪجڻ - ترسجڻ - رنڊجڻ. ديرِ ٿيڻ.

● سيڙوُ ۽ سيڙا (ڪ) ؛ ذ. سيڙلو.

● سيڙَهَ : ث. هڪ قسم جي راند، سروتن کي هڪ ٻئي تي چاڙهي، ان کي ٻال سان ڪَڍڻ ذريعي کيڏڻ ۾ اينڊڙ - نانگيل ڦوسيل.

● سيڙِهُ ۽ سيڙِهُونُ : ث. [سن. شلیہ] ڏکڻ ۽ سخت ڪنڊيدار وارن سان هڪ جالور - خار پُشت. جالور جي ٽڻ مان اڪتل ڪير جي ڏار - ڪير جو ڪنوهو.

● سيڙِهيڪا (ث) : اسم ذات. اڇا پيرون، جي تمام منا ۽ لذيذ ٿين.

- سيڙِهوُ ۽ سيڙَهَا : ذ. هڪ جانور جو قسم - خار پُشت.

- سيڙِهيارَ ۽ سيڙِهيارونُ ؛ ث. گوهو گوهو ڪري ڪير ڏيندڙ سال - آهستي آهستي ڪير لاهيندڙ - چُرڪ.

● سيڙهانيُ ؛ ث. رَتُ پيتُ سُڪي وڃڻ واري حالت. بيماريءَ جو هڪ قسم.

● سيڙهاڻيُ : ث. مال جي بيماريءَ جو هڪ قسم، جنهن ۾ مغز خراب ٿئي.

● سيڙهُ ڏيَنُ ؛ وِنڊڻ - سَلڻ - ٽنگ ڪيَڻُ.

● سيڙَهَنُ ؛ مصدر. پهچائڻ - رسائڻ.

" اوليان رکي ان کي، سيڙهيو سنئين پار".

● سيڙَهَنُ ؛ مصدر. گل ٽنگ ڪرڻ. ميڙڻ - گڏ ڪرڻ.

- سيڙهِ ۽ سيڙهُونُ (ت) ؛ ث. کل جي تنگي. ڪشش. سيڙاهو. سور ۽ سوچ.

● سيڙهو ۽ سيڙهَا (ت) ؛ ذ. دنگ - سندو - حدَ. لُوهَ - تيز رفتاري - تيزي. حملو. ويڙهه جو خيال. ڪو خيال.

- سيڙِهو ڪَري نڪرَنُ ؛ سِڌو ڪري نڪرڻ. تڪڙو هلڻ - تيزيءَ سان هلڻ - لُوهَ ڪري نڪرڻ.

● سيڙهو ۽ سيڙهَا (ڪ. ل. ٽ) ؛ ذ. گاهه پيدا ڪرڻ لاءِ آباد زمين جي پر وارو ٽڪر) ٻنيءَ سان لاڳيتو زمين جو ٽڪر - هوڪ جي پاسن ۾ مال لاءِ گاهه جي رَکَ - مال جي چارڻ جي جڳهه - ڪوچو.

Gul Hayat Institute

● سيڑهي ع سيڑهيون؛ ث. اڇي رنگ جي گئون (ت). چن- چولو. (اسر خاص). تعلقي ڏيهي م هڪ ديهه جو نالو.

● سيڑهي ع سيڑهيون؛ ث. اوچو رستو- چاڙهي. ڏاڪڻ. ڏاڪو- درجو. ذريعو- وسيلو.

● سَيْس ع سَيْسَ؛ ذ. گهوڙو سنپالينڌڙ- گهوڙي جي خدمت ڪندڙ.

● سيْسُ ع سيْسَ: ذ. [سن. شيرْش=سيرُ] مٿو- سيري- سيسيُ- مٿيدي- سرَ. ڪوپري ڪپراڻي. ٻپهڻي- ڏرڙ. ڪارو نانگ. نانگ يا پاتال جو راجا- دڳها وارَ. اٽيل- آڇيل.

= سيْسُ لانگ؛ ذ. [سن. شيشَه] وڏو نانگ- نانگن جو بادشاهه.

= سيْسُ نمائيڻُ؛ سيرُ جهڪائڻ- ڪنڌ نمائڻ. حڪم مڃڻ. سجدو ڪرڻ.

= سيْسُ نوائيڻُ؛ آڏ مڃڻ- قبول ڪرائڻ- ڪنڌ نمائڻ- هار قبول ڪرڻ- گردن جهڪائڻ.

● سيهسا ع سيهسائُونُ؛ ث. [سن. شيش=باقي] هندن جي ڏرمي مجلس ڪالپوءِ ورهايل شئي- پيڌا- نذرانو- وَتَ- مٺائي. دانُ- پُڃَ- خيرات.

= سيهسائُونُ ڪرَنُ؛ هندن جو چڻ جا ڪوهَر رقمي خيرات ڪرڻ.

● سيْسا پتيرُ (ڻ)؛ ث. پينسل (راء).

● سَيْسارُ ع سَيْسارَ؛ ذ. دريائهَ جي هڪ خوفناڪ جانور جو قسم- سيهسَرُ- مانگر مڇ جو هڪ قسم. واڳو.

● سيهسَرُ ع سيهسَرَ: ذ. ڏسو سيهسارُ.

● سيْسراتَ ع سيْسراتُونُ (ل): ث. سياڻو- ڏکڻي- سياڻپو- سياندِيُ- سياندڙي- سياڻوڻي- ڏڪڻي. ٽڪ- سيءُ. قياسُ- رحم.

= سيْسراتِيُ ع سيْسراتِيُونُ (ل): ث. ڏسو سيْسراتَ.

= سيْسيڙاتَ ع سيْسيڙاتُونُ (ت): ث. ڏسو سيْسراتَ.

● سيْسرِيُ ع سيْسرِيُونُ (ڪ)؛ ث. نرم مانيِ- چلو- چلڙو (ت).

● سيْسَڪَ ع سيْسَڪُونُ (ڻ)؛ ث. ڪاوڙ- چڙ- غصو.

● سيْسِڪَ: ث. [انگ. Sea = سمنڊ + سِڪ = بيمار] سمنڊ جي چولين سبب هانُ ماندي ٿيڻ جي بيماري.

● سيْسُلو ع سيْسِلا (ڪ)؛ ذ. نرم مانيِ- چلو- چلڙو- چلڙو.

● سيْسُهَرُ ع سيْسُهَرَ: ذ. هڪ نانگ جو قسم.

● سيْشَنُ ع سيْشَنَ: ذ. [انگ. Session = ميڙ] اجلاس- بيٺڪ- گڏجاڻي. ضلع جي عدالت- ڪورٽ.

= سيْشَنُ جَجُ ع سيْشَنَ جَجَ: [انگ. Judge+Session = منصف] ضلع جي عدالت جو وڏو جَجُ.

= سيْشَنُ ڪورٽ ع سيْشَنُ ڪورٽُونُ؛ ث. [انگ. Court + Session = عدالت گهر] ضلع جي وڏي ۾ وڏي ڪورٽ- ديواني ۽ فوجداري مقدمن هلائڻ جي جاءِ.

● سَيْفَ ع سَيْفُونُ؛ ث. [ع. سَيف=ترار] ترار- تلوار- شَمْشيرُ- صَمْصام- قمقام- سڪيلي- تيغ- سَرواهيُ.

● سيْفُ ع سَيْفُ (ڪ): ذ. صفت. اڇو صفا- اُجرو. سچارُ.

● سَيْفَل؛ ذ. جبل جو هڪ قسم جو پوٽو جنهن جو اڪثر ماڻهو ٻوڙ رڌين.

● سيْقُو ع سيْقا: ذ. مڇيءَ مان نڪتل وَهُ- چرٻي.

● سيْڪاڻيجَنُ (ت)؛ مصدر. سرديءَ جو لڳڻ.

● سيْڪارو ع سيْڪارا: ذ. سڏڪو- شوڪارو.

● سيْڪاري: ث. هڪ قسم جي ٻوٽي، وارن ڪپڙن وغيره کي صاف ڪرڻ جي ڪم ايندڙ.

● سيڪٽَرُ ع سيڪٽَرَ: ذ. [انگ. Sector = گول جو حصو] گول جي قوس ۽ ٻن نيم قطرن جي وچ وارو ٻاڱو- قطاع دائرو.

Gul Hayat Institute

● سهڪڙ: ث. ٻڪ ۾ ٻاهر ٿيڻ جي حالت. وَسڪاري جو ٻنين تان سنگ ڇڏائڻ جو نمونو. انَ جي ڪيڻ جي ترتيب. ڪُهرَ - طلبَ.
- سهڪڙ ڪرَڻُ: گهرڻ - ڪاب شئي گهري وڻڻ - ٻاڻ جهڙي ڪان ڏکئي وقت ۾ ٻڌڻ.
- سهڪڙو ۽ سهڪڙُو: ذ. صفت. خواهشمند - طالبو - خواهان - سڌائتو - اِچاوان. آڪَنڊبي - سَڌڙيو - سُوالي.
"جا مٽي تو مٽيا تنهن سِر جو آهيان سهڪڙو" (شاهه).
سڪايل - سڪندڙ. عاشق.
● سهڪڙو ۽ سهڪڙا: ذ. صفت. سؤ - صَد - صَدِيُ - سئو تي ڪجهه مقرر ڪيل انداز.
- سهڪڙو ڪرَڻُ: حساب ڪتاب صاف ڪرڻ.
● سهڪنڊُ ۽ سهڪنڊَ: ذ. [انگ Second] منٽ جو سٺيون حصو. ٿورڙو وقت - ڪين جهڙو وقت.
● سهڪڻُ: مصدر. [سن. سُرش = جلائڻ] ٿوڏيڻ - گرم ڪرڻ - ڪوسو ڪرڻ - تهائڻ - تائيڻ - ڪاڪر ڪرڻ پُڄڻُ. ٽاڪوڙ ڪرڻ - ٽوڙڻ - ٽڪورڻ - ٽاٽورڻ. [سن. شِش = ڏکوڻ] سزا ملڻ بعد جلندو رهڻ.
- سهڪُ ۽ سهڪَ: ذ. ٽوڙ - گرمي - ٽاڏُو - جَرَ - تپش - ٽاڪوڙ - ٽاٽوڙ. ڏُک - چڪي - ڪهڪاءُ.
- سهڪَ آڇنُ: ٽَوَ لڳڻ - گرمي لڳڻ - گرمائش رسڻ - سڙڻ - پچڻ. ڪهڪاءُ اڇڻ - همدردي ٿيڻ - ايذاءُ يا ڏک ٿيڻ. ڪاوڙ لڳڻ.
- سهڪُ ٻُهڇڻُ (ت): سهمون ٿيڻ - پوسل ٿيڻ. ڏک ٿيڻ - چڪي اڇڻ - ڪهڪاءُ رسڻ.
- سهڪو ۽ سهڪا: ذ. ٽوڙ - ٽاڪور - گرمائش - ڏَرُ. (ذ. صفت). خشڪ - ٺوٺُ - ڦڪرو.
- سهڪو چاڙ هڻڻُ: ٽوڏيڻ. سختي ڪرڻ - زور رکڻ - دَٻاءُ رکڻ.
- سهڪو ڪرَڻُ: ٽاڪور ڪرڻ - ٽڪور ڪرڻ.
- سهڪو هڻڻُ: دَٻائيڻ - هيٺسائڻ.
- سهڪيندو وَتڻُ: تڪليف لاهڻ لاءِ ڪوشش ڪندو وتڻ.
● سَهُڪڻُ: مصدر. ڇڻڻ.
● سهڪو ۽ سهڪا (ت): سنهڙو چوڪر. ڦر مَري وڃڻ جي حالت ۾ ڪير حاصل ڪرڻ لاءِ ڪُٻون يا مهينهن جي ٽئن ڪي ڪيل مَهَنَ - پُلَ - ڪُچَ.
- سهڪو لائيڻُ: ٽورو رکڻ. ماڻو ڪرڻ.
- سهڪو هڻڻُ: ڪير لاهيندڙ جانور جي هڪ ٽئن کي لاڪيتو گهٽو هڻڻ تہ ايذاءُ سبب ڪير لاهي. سهائڻ - رسامو ڪرڻ.
● سهڪوئيُ ۽ سهڪوئيُون (ل): ث. ماڪوڙي جهڙو هڪ ڏنگيندڙ جيت - ڏکرائي - سوچاڪي - ڏکڻ هاري.
● سهڪيُ ۽ سهڪيُون: ث. ٻيٽ ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ قسم جو نيڍڙو ڪينئون - سهڪيُ - سيُوڪيُ (ت).
● سهڪ ۽ سهڪَ: ذ. [سن. شِشْ = باقي] باقي - ڪَنَ - خاص.
● سهڪ ۽ سهڪُون (ڦ): ث. لوهه جي سيخ - تارَ - شهيخَ.
● سهڪاتُ: اسم خاص. تعلقي هالا ۾ هڪ ديهه ۽ ڪوٽ جو نالو.
● سهڪارڻُ: مصدر. [سن شِڪْس = سکڻ] سکيا ڏيڻ - ترتيب ڏيڻ - تعليم ڏيڻ - سِکائڻ - سبق ڏيڻ - پاڙهڻ. ڪيڙڻ. رستي لڳائڻ - حاصل ڪرائڻ - اپياس ڪرائڻ. هرڪائڻ - ريجهائڻ - لالچائڻ. مڃائڻ - ڪالهه تي آڻڻ - قبول ڪرائڻ.
- سهڪارِڻيُ ۽ سهڪارِڻيُون: ث. ڪنهن ڪم مان واقف ڪرڻ جو طريقو.
- سهڪارينڊَڙَ: ذ. صفت. استاد - پاڙهيندڙ - مُعَلِم - تعليم ڏيندڙ - ماسٽر - اوجهو - اڏ يا پَڪُ.
- سهڪائُو ۽ سيڪائُو: ذ. صفت. سيکڙائو - سيکڙات - سيکڙيات - شاگرد - وِديارٿي - طالب العلم - متعلم.

Gul Hayat Institute

= سيکڻ ع سيکڻون: ث. سمجهاڻي - نصيحت - هدايت - سنوار - درسيي - تاکيد. مار - سزا - گوشمالي - سياست - تنبيهه. تڪليف - ڏک - عقوبت.

= سيکڻ ڏيڻ: سمجهاڻي ڏيڻ. مار ڏيڻ - سزا ڏيڻ - گوشمالي ڪرڻ - تنبيهه ڪرڻ.

= سيکڙات: ذ. صفت. ٿورن سکندڙ - نٿو لو.

= سيکڙائو ع سيکڙائو: ذ. صفت. سيکڙياٽ - سيکڙات - سيکائو - سکندڙ - شاگرد - وديارتي - طالب العلم - متعلم - نؤ آموز - ٿورن سکندڙ - پڙهندڙ.

= سيکڙياٽ ع سيکڙيات: ذ. ڏسو سيکڙائو.

● سيگراڻي: اسم خاص. ڪڻي بلوچن جو هڪ قبيلو.

● سيگو داڻا: ذ. کجور جي وڻ جي ڪپ مان ٺهيل اناج - سيگو جانور، ٻيمارن جي خوراڪ طور استعمال ٿيندڙ.

● سيگيي ع سيگيون: ث. ٻلا جو هڪ قسم - ٽانگ جو هڪ قسم.

● سيگهه ع سيگهه: ذ. [سن. شيکهر = سکهو] جلدي - جلدائي - چوٽ - سکهائي. ڦڙتائي - تيزي - تکڙائي - شتابي - چٽڪي - چڙچوٽ - تکڙ - تکائي.

= سيگهو ع سيگها: ذ. ظرف سکهو - جلد. (ذ). سيگهڙائي. سيگهه.

● سيگهي (ڪ): ذ. هڪ لانگ جو قسم. (ث). هڪ قسم جي بلا.

● سيگو ع سيگا: ذ. هڪ جيڏو - سرتو - هم عمر. هم جنس. عزيز - مائٽ - سڱٿو.

● سيڱڻ ع سيڱون: ث. [سن. شرلک] ڪنديء مينهن يا هرڻ وغيره جي سڱڻ مان ٺهيل ڪمان - ڏنش. پرڪار جو هڪ قسم.

● سيڱاري ع سيڱاريون (ڪ): ث. سڻي پائيء جي مڇيء جو هڪ قسم - سينگهاڙي.

● سيل ع سيل: ذ. [ع. سير = هلڻ] سيار. سيل - چڪر - هوا خوري.

= سيلان ع سيلان: ذ. مسافري - سفر - ڪهه - آجهاگو - آجهاڳ. چڪر - هوا خوري. ڪانو پينو - محفل - جهڳڙو - وڏو ڏينهن - تماشو.

= سيلاني ع سيلاني: ذ. صفت. سير ڪندڙ - گهمندڙ - شڪالي - سياح - مسافر - پالڌ بڙو - راهي - واٽهڙو - گهومو - رمتو. ڏيکائتو - ڏيکر - ڏيکي - ادمبري - چمڪيدار - چمڪيلو - نمودار - ناميي - ديداري - هشناڪي. طلسمي. نقلي - هٿراڏو - جڙتو.

= سيلاني فقير: گهمندڙ جوگي - درويش.

● سيل ع سيل: ذ. [سن. شولم = ڪنبو] ڪنبو - خار - سيلهه.

"سيئي سيلهه ٽيام، پڙهيام جي پاڻا"
(شاهه ڪريم)

تير - پاڻ - پالو - ٻڪچي - نيزو. سوراخ - ٽنگ. (هـ. سول).

= سيل ڏاهڻ: ڪاڻيء ۾ ٽنگ ڏاهڻ.

= سيلو ع سيلا: ذ. صفت. تيز - پاڻ - گز - ڪرڪ - سر - ٽيگر - پيڪان - پيلو - ڪان - لوري - ڪاني ۽ ڪنديء سان ڏاهيل تير. وڏو ڪنبو - سيلهه - سيلهو - نيزو. سوري.

● سيل ع سيلود: ث. (ف). چر - پوڏ - آٽل (انگ Seal) مهر - خاتم.

● سيل ع سيل: ذ. [سن. شيل = چگو سياڻ] سلي چال - سٹي چلڪت - چڱي هلت - سٹي طبعيت - سٹو سياڻ - گڻ - خاصيت - لڇڻ - خلق - خصلت - چگو مزاج - اخلاق - وصف - سلڇڻ - سڀاويلتا. مان - شان - عزت - نيڪي - مرتبو - مان مهت - سنمان - آب - چڱائي - سدآچار - ست گڻ - عصمت - آبرو. پاڪدامني - جت - ستر - پرهيزگاري - پرم - پت. ناموس - ليک رکهڻي - سپت - نيتي - علم - ايمانداري - حق - راستبازي - سچائي - سچائي. قناعت. (هـ. سيل = پاڪدامني). ث. آها مينهن جا وهرجڻ تي هجي. مهر - ٺپو (انگ. Seal). هڪ مڇيء جو قسم (الگ. Seal).

= سيل م آچن: ڏرم م اچڻ. ايج جهلڻ جو وقت اچڻ.

= سيلو ع سيلا: ذ. صفت. سيل. همٿ. سچائي.

Gul Hayat Institute

- سِيلُوانُ ۽ سِيلُوانَ: ذ. صفت. نيڪ - سُاڇو - چڱين عادتن وارو. ڏرم شيل - ثوابي - سَدَ آچاري - پُڄيو. پاڪدامن - پتورَتُ - پتورتا - ستياوانُ - پرهيزگار - گناهن کان پاڪ - شُدُ - پوَتَرُ.

- سِيلُوَنْتُ ۽ سِيلُوَنْتَ: ذ. صفت. سيل وارو - سيلوان. نيڪ - گُڻائتو. عصمت وارو - پاڪدامن - پاڪباز - سُٿڻي - پرهيزگار - گناهن کان پاڪ.

- سِيلُهِيتِي ۽ سِيلُهِيتِيُ: ذ. صفت. سيلوان - نيڪ - سُاڇو - ڏرم شيل - سدا آچاري - ثوابي - پڄي. پاڪدامن - پتورت - پتورتا - سِيلَ واري - ستيا واري - همت واري - سَتي.

● سَيْلابُ ۽ سَيْلابَ: ذ. پاڻي جو چاڙهو، آٽل پيدا ڪندڙ - ہوڏَ - آٽل - لوٽَ - ہوڙ ہوڙان. پرهرو - وهڪرو. پوسل. طوفان. آب ڪلالي.

- سَيْلابِيُ ۽ سَيْلابِيَ: ذ. صفت. ہوڏ جو - ہوڙيل - ہَڏل - پاڻي هيٺ آيل - ريجيلُ.

● سيلاتا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سيلاتاڻي: اسم خاص. مزاري بلوچن جو هڪ قبيلو، رستمانين جي شاخ.

● سيلاتو ۽ سيلاڻا (ت): ذ. رسو - نوڙي - سيلهيُ.

● سيلاتيُ ۽ سيلاڻيُونُ (ک): ث. هڪ جيت جو نالو.

● سيلاٽنُ: مصدر. آلو ڪرڻ - پُسائڻ - پُڄائڻ - آبنُ.

● سيلا (ک. ل): ذ. پرت جو هڪ قسم.

● سِيلاچِيُ: اسم خاص. تعلقي ڪشور ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيلاچُ (ک. ل): ذ. هڪ پرت جو قسم.

● سيلائِڻُ (ت): مصدر. گڏ ڪرائڻ.

● سِيلُرُ: اسم خاص. سمات قوم جي هڪ ذات جو نالو.

● سيلرا: ذ. ايريال - هڪ پاڄيء جو قسم.

● سِيلُرا: اسم خاص. تعلقي شهداد ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سُيلفو ۽ سُيلفا (ت): ذ. ڏاس جو رَسو.

● سَيلُڻِ (ک. ل): ث. پاڻيء جي پکيء جو هڪ قسم.

● سِيلُڻِيُ ۽ سِيلُڻِيُونُ: ث. هڪ پاڻيء جي پکيء جو قسم - ڦولياڙو - ڦوولاڙو.

● سيلو ۽ سيلا (ت): ذ. ڪنوڻ جي نڪرڻ ۽ گڏ ٿيڻ واري حالت. وارن جي وٽيل چنڊ جو رسو - رَسو. سالُورُ. سيلهو. [گ. شيلو. ر. شِيلا. پرا. سيهَرا. سن. شيکر. هـ. سيلا] ريشمي هار. (ک). اسم خاص. هڪ پکيء جو قسم. (ذ. صفت). موڪرو - ويڪرو - خلاصو.

● سِيلُو ۽ سِيلا: ذ. [پرا. سِيلَ. سن. شيل] هار سينگار.

"سهڻيء جا سِيلا وهُڪَ سپ وڃائيا"
(شاهه).

ڪ - وصف. [سن. شرَ = تير] تير. (ک) ڇاڻ - حفاظت - سير.

"سپر سيلو ساهه جو، تون توري پُڇ تمام"
(سگهڙ).

● سِيلُوانَ (ت): سَيُونُ - سيوِيُونُ (ت).

● سِيلُورُ: اسم خاص. تعلقي ڏگهڙيء ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيلهُ ۽ سيلهَهُ (ت): ذ. [سن. شولم = کنڊو] وڏو ڪنڊو (ہير جو) - ڪجيء جو ڪنڊو - خارُ - سيلُ. تِيرُ - پالو - نيزو. لوهه جو ڪِلو - سُورِي.

● سيلهَنُ ۽ سيلهَنُونُ: ث. پيهوڙي.

● سيلهو ۽ سيلها (ت): ذ. ڪريء جي ڏاس مان ٺاهيل رسو - نوڙ. مغز کي ٻڌل ريشمي ڪڍڻي جي پٽي يا ڏوري.

● سِيلُهُو (ت): ث. اسم خاص. راجپوتن جي هڪ ذات جو نالو.

● سِيلُهورَنُ (ل): مصدر. پاڻيء ۾ ٽڪو هلڻُ.

- سِيلُهورَ ۽ سِيلُهورُونُ: ث. پاڻيء ۾ ٽڪي وڃڻ جي حالت - تيز رفتاري.

Gul Hayat Institute

● سيهڙهوڙو ۽ سيهڙهوڙا: ذ. ڪاڏي لاءِ ڪنوار هوڻي جا گس وڌي، لوٽي ۽ سڪائي رکيل.
● سيهلي ۽ سيهليون (ت): ث. ڪري جي وارن جو ٿهيل رسو يا ڏوريو. وهت جي ڪچيءَ ۾ بدل ڪوڏين کالسواءِ رسو ـ ڪنهن فقير جي ٽوپيءَ ۾ چوڌاري بدل رسو ـ اٽ جي ناڪيليءَ واري هنڌ تي بدل رسو ـ ڪٿون ڏاڍ وقت ان جي ٻيرن ۾ وڌل رسو ـ ڊنگ. گاني (ڪ). سهار. سرڪ. ٻڌڻ ـ ڪنڊ. ڪڇي. ٻيٽ وارو وارن جو نشان.
● سيهلي ۽ سيهليون: ث. اٽ، گهوڙي يا ڪنهن ٻئي جانور جي ڪچيءَ ۾ بدڻ جي گاني. وارن يا ڪاري ڏاڳي مان وٽيل ڏوري. فقيرن جي ٽوپيءَ کي ويڙهيل موتين يا منڪن جي مالها. نوڙي ـ ڏوري. پشم جي ڏاڳن ۾ وارن جو ٿهيل هار. سينهوڙي وانگر مٿي تي رکڻ ۾ ايندڙ، عربي عقال جو لمونو. رٽ. رک ـ ڪيري ـ قلبار.
ـ سيهلينگ ۽ سيهلينگون (ل): ث. اٽ، گهوڙي جي ڪچيءَ ۾ بدل مٽين واري گاني.
ـ سيهليو ۽ سيهليا (پيل): ذ. هيٺ مٿان، منڪن سان جڙيل گانو.
● سيهليون (لس): اسم خاص. هڪ قسم جو جهنگلي ٻوٽو، ٻن ڪائڻ ۽ جڻن گاڙهي ڪرڻ لاءِ استعمال ٿيندڙ. پان جو هڪ قسم.
● سيمر ۽ سيمون: ث. ول جو هڪ قسم، وڻ ويڙهي مٿل درياهه جي ڪناري ٿي اپرندڙ. "اهڙن عجيبن، ساهه سوکو ڪيو سيمر جانِ" (وڏو).
● سيمر ۽ سيمون (ت): ث. [سن. سيمن = حد] ڪوٽ جي پسگردائي وارو جهنگ، ڪوٽ جي نالي سان، موسوم (ڏيهاري جي سيمر ـ مٽيءَ جي سيمر وغيره) چراگاهه ـ ڪوچو (ت) ـ جهنگ. ديسي چٽن جي ڦري. مڇيءَ جو هڪ قسم، بنان چلڻ، سفيد، وڏو وات، ڏيکهه ۲ کان ۶ انچ، ٻٽ واري پاسي ڏکيون ليکون، ان جون ٻيون ذاتيون: (۱) چمڙون، ويڪرائي ۾ ڪهٽ، اک وڏي. (۲) ٻانگڙو، ويڪرائي ۾ وڏيڪ. (۳) ٻڪو، ٻانگڙي کان به وڏيڪ. سيهلو. ترکاري، جو هڪ قسم ـ پاڄي. [ف. سيم = چاندي] چاندي، جي سنهي چپڙي تار، جتين ۽ ڪڙي ۾ لڳڻ جي ڪم ايندڙ. چاندي ـ رپو ـ نقره. دولت ـ رپيا ـ پئسا.
ـ سيمبر ۽ سيمبر: ذ. صفت. [ف. سيم + بر = بغل] چاندي جهڙي بغلن وارو. محبوب ـ معشوق.
ـ سيمتن ۽ سيمتن: ذ. صفت. [ف سيم + تن = جسم] چاندي جهڙي بدن وارو ـ اڇي جسم وارو ـ خوبصورت. معشوق ـ محبوب.
ـ سيمڙليون ۽ سيمڙليون (ت): ث. ڪوٽ جي پسگردائي وارو جهنگ ـ سيمر.
ـ سيمر هٽڻ: جٽي يا ڪنهن ٻي ٿوڙ کي چاندي، جي تار هڻڻ.
ـ سيمين ۽ سيمين: ذ. صفت. (ف). چاندي، جو ـ چاندي، جهڙو.
● سيمر ۽ سيمر: ذ. [سن. سيمن = حد] حدد ـ سنڊو ـ ڏنڪ ـ سرحد ـ سيڙهو.
● سيماب ۽ سيماب: [ف. سيماب = پارو] هڪ سفيد پاڻياڻو ڌاتو ـ پارو. (اسم خاص). هندستان جي هڪ اردو شاعر جو تخلص (سيماب اڪبر آبادي).
● سيمار ۽ سيماروڻ (ت): ث. چاري ـ ڏوري ـ سيمر.
● سيمرغ ۽ سيمرغ: ذ. هڪ قداور خيالي پکي جو هڪ قسم، قد تقريباً گنبدي جيڏو، روم، سراندیپ، چين ۽ ايران ۾ رهندڙ، ان جا هڏا زهر کي برڪت طور استعمال ٿيندڙ. ڪڇهه جو هڪ قسم.
● سيمڪ (ل): ذ. گهوڙي جي بيماريءَ جو هڪ قسم، جنهن ۾ پويون ڏڙ سنهون ٿي پوندڙ ـ سينوڪ (ت). ۽ سيمڪ: ذ. اٽ جو هڪ قسم.
● سيمسو ۽ سيما: ذ. [سن. سر = سيمڻ] چشمو ـ جهرڻو. سير ـ سيڪ. سيلاب.

Gul Hayat Institute

● سيمو ۽ سيما : ذ. پيشائيءَ تي سجدي جو نشان. سيميا يا طلسم جو علم.
● سيمگور ۽ سيمگورَ : ذ. ڏسو سوئيمبر.
● سيمن ۽ سيمنون : ث. [سن. سنجيوان = سيمن] سوال - صدا - پڪار (فقير جي). اک جو اشارو - آهج - غمزو. ڪجهه.
- سيمن هڻڻ : منٿ يا خيرات لاءِ گهر ڪرڻ - سوال ڪرڻ - صدا ڪرڻ.
● سين : حرف جر. سان - سهارو - ساڻ - ڪڏ - سوڏو - سميت - سنگ - پيڙو.
- سين (لس): حرف جر. سان.
● سينِ ۽ سينون : ث. [انگ. Seiene = نظارو] نظارو - ڏيک - منظر - ڏيکڙ ويڪڙ - سينهري. رونق ۽ تماشو. پردو.
- سينا ۽ سيناڻون : ث. [سن. سينا = فوج] لشڪر - ڪٽڪ - فوج - پلٽن - سٽنا - سپاهه. انبوه - دل.
- سيناپتي ۽ سيناپتيَ : ذ. [سن. سينا + ه. پتي = مڙس] لشڪر جو وڏو عملدار - لشڪر يا فوج جو مهندار يا اڳواڻ - سپهه سالار - سالار جنگ - ڪپتان - ڪمانيءَ - لشڪر ڪش - سرهنگ - ڪمانڊر. سردار.
● سينبائيڻ (ل): مصدر. وڻڻ - پسند اچڻ - سڏو محسوس ٿيڻ - فرحت حاصل ٿيڻ.
● سينبائيڻ (ڪ): مصدر. سينبائيڻ - سيبائيڻ.
● سينڊ ۽ سينڊون (ٿ): ث. عضوءِ مخصوص تي ٿيل وار - زيرناف.
● سينڊو ۽ سينڊا (ڪچ - ل): ذ. اڳونو - لنيو.
● سينٽ ۽ سينٽون : ث. [انگ.] خوشبوءِ - مهڪ. عطر.
● سينٽر ۽ سينٽرَ : ذ. [انگ. Centre] وچ - مرڪز.
- سينٽرل ۽ سينٽرلَ : ذ. (انگ) مرڪزي - درمياني.
- سينٽرل جيل ۽ سينٽرلَ جيلَ : ذ. مرڪزي جيل.
● سينچ : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● سينڪڻ (ٿ): مصدر. اوتڻ - هارڻ. ڪوهه مان هاٿي ڇڪڻ يا ڪيڏن. وڻ ڪي هاٿي ڏيڻ. ٽورو گيهه باهه ۾ وجهڻ.
● سيندو ۽ سيندا : ذ. [سن. سنند = واقفيت] واقفڪار - جاڻو - سڃاڻو.
- سيندي ۽ سيندين : ث. واقفڪار. يار - سرپٽ - ساهيڙي.
● سيند ۽ سيندون > سيندين : ث. [سن. سنند = واقفيت] جاڻ سڃاڻ - سڃاڻپ - لاڳاپو - آشنائي - واقفيت - سهيبو - مهاڪڙو - ڏيڻ - خبر - سڌ - جاڻ. دوستي - ياراڻي - ياري - ڪيل - ميترتا - ٺهڪ. ورچو. ويندل گاهه، اڻ پيليئل.
- سيندڙ ۽ سيندَ : ذ. ڏسو سيندو.
- سيند ساجهه : ث. جاڻ پڇاڻ - واقفيت - آشنائي. سهيبو - مهاڪڙو - ڏيڻ. خبر - سڌ - جاڻ. دوستي - ياراڻي - ياري.
- سيندِ سڃاڻَ : ث. سيندِ ساجهه.
- سيندِ ملاقات : ث. واقفيت - سڃاڻپ. ملاقات.
- سيندڙ منافق ۽ سيندڙ منافقَ : ذ. ڏڪل واڌيل دشمن ٽي پوندڙ.
- سيندو ۽ سيندا : ذ. سڃاڻو - واقف - آشنا - سونهو - ڏڪل - حجتي - ورچيوان - سهي. راز محرم - رازدان. دل ڪي وٽندڙ - پيارو - دوست - يار - پرين - سڀرين - ساجن - محب - دلدار. پڪ مٽ يار - هڪ جيڏو - سرتو. ناجائز تعلقاتن وارو - چڪهه - يار.
- سيندِ هڻڻ : واقفيت جتائي مهٽا ڏيڻ.
● سيندِ ۽ سيندون > سيندين : ث. [سن. سيمنت > سيمن = حد] پيشاني کان سڏو چوٽي تائين وارن وچان خط. ليک يا سيرَ. مانگ. پٽ ۾ ڪيل سير - سيڙاٽ - ليک - واٽ - چيٽ. اقرار - انجام.
- سيندِ ٽيڪي ۽ سيندِ ٽيڪين (لس): ث. زيور جو هڪ قسم - سون جو ٽڪلو، سيندڙ جي مٿان پائڻ ۾ ايندڙ.

Gul Hayat Institute

= سِينڌِ جو قسمَ: ذ. عورت جو اقرار- انجام.
= سِينڌِ ڏِيئَ: عورت جو وعدو ڪرڻ- انجام ڏيڻ.
= سِينڌِ سُرُمسون ۽ سِينڌِ سُرُمانُ: ذ. هار سينگار- ناهه نوهَه.
= سِينڌِ قَلُ ۽ سِينڌِ قَلَ: ذ. سينڌ جو هڪ زيور- ڪلو. ٻڙيءَ جي سُهري جي منهن ۾ لڳل ٻَڌي.
= سِينڌَ ڪَيَنُ: مٽي جي وارن کي ٻن حصن ۾ ورهائي وچان سَنڌو يا ليڪو ڪيڻ.
● سِينڌُرُ ۽ سِينڌُرَ: ذ. [سن. سِندورَ. ف. سندروس = هڪ قسم جو ڳاڙهو رنگ] رنگ جو هڪ قسم- ڳاڙهو رنگ- شنگرف جهڙي هڪ ڳاڙهي شيءِ يا پاؤڈر- هڪ پسارڪو وڪر- سيندوُرُ ۽ سُنڌُرُ- سُنڌُورُ.
● سِينڌُرِيو (ث): ذ. لموليا جي بيماري.
● سِهِنڌُڙُ ۽ سِهِنڌُڙَ: ذ. صفت. سِنڌُ جو- سِنڌِي.
= سِهِنڌُڙُ ڏِينُيُو (ت): ذ. ٻيلي رنگ وارو لنڊو ڏينهو.
● سِهِنڌَلُ ڪَمالُ: امر خاص. تعلقي سڪرندڙ هڪ ديهه جو نالو.
● سِينڌُو: ذ. [سن. سئيندو] لُوڻ جو هڪ قسم- مشهور لُوڻ.
= سِينڌُو لُوڻُ: ذ. [ف. لمڪ سنگ] لُوڻ جو هڪ قسم- ٻه قسم: (١) اڇو (٢) ڳاڙهو، دوائن ۾ ڪم ايندڙ- جابلو لُوڻ.
● سِينڌُيارَنُ: مصدر. آواز ڪرڻ- چپن کي سوئي، سنهو آواز ڪيڻ- چپن سان هوائي سيٽي وڄائڻ. ڪوڪارڻ- ڪُوڪ ڪرڻ.
= سِينڌُيَ ۽ سِينڌُيوُنُ: ث. چپن کي سوئي کيل سنهو آواز- سيٽي- سيٽ- وَڏرو. ڪُوڪَ.
= سِينڌُيائيُ ۽ سِينڌُيائيُ: ذ. سينڌ هٿندڙ- سيتائي- سيٽير- سينڌِرُ.
= سِينڌُيَ ڏِيَنُ: اڳواٽ چتائڻ- اڳواٽ خبر يا اطلاع ڏيڻ.
= سِينڌُيرُ ۽ سِينڌُيرَ: ذ. سِينڌُيَ وڄائيندڙ- سينڌيائي- سيتائي- سيٽير- سيٽرائي.
● سِينڌُيارُو ۽ سِينڌُياراُ (ل): ذ. ڪپيءَ جو هڪ قسم.
● سِينڌُياڙُ ۽ سِينڌُياڙَ (ڪ): ذ. جهنگ چرڻ بعد مالَ جي وهڪ جي جاءِ.
= سِينڌُياڙَ تي آڻڻُ: جهنگ چارڻ ڪان پوءِ مال کي وهڪ جي جاءِ تي آڻڻ- ماڳ تي آڻڻ- وڌائ تي آڻڻ.
● سِينڌُيُوڙِيُ ۽ سِينڌُيُوڙِيُونُ (ث): ث. اڇڙين جي ٺهيل گول چڪري، ڪاري يا دلي وغيره ڪٽڻ مهل متي تي رکڻ ۾ ايندڙ- سهنهوڙي- سهنهين- سهنهوٽي.
● سَيُنَرُ ۽ سَيُنَرَ (ل): ذ. گاهه جو هڪ قسم، ساوَن پنن، ڪائين ۾ سَرَ جهڙي ڪاني سان.
● سِهِنرُ ۽ سِهِنرُونُ: ث. آهه پانهن جا زور سان ورتي وڃي- آهي حاڪم جي زوريءَ سڳ وٺندا هٿا "يا سهنر ڏيو يا لڙائي ڪريو".
● سِهِنرُ ۽ سِهِنرَ (ل): ذ. ڪڙڻ جو ڳات ڪنيل ٽُڪرو. ڳاتُ ڪٽي وڙهندڙ.
● سِهِنسارُ ۽ سِهِنسارَ (ل): ذ. درياءَ جو هڪ وڏو خوفناڪ جانور- مگر مڇ جو هڪ قسم.
● سَيُنڪِلِيُ ۽ سَيُنڪِلِيُونُ: ث. نسنيدي سَنگهَرَ. عورت جي پائڻ جو هڪ زيور.
● سِهِنڪورِيُ (ث): ذ. وڇوڻ جو هڪ قسم.
● سِينڪوڙِيُ ۽ سِينڪوڙِيُونُ (ڪ): ث. جيت جو هڪ قسم.
● سِينڪِيُ ۽ سِينڪِيُونُ (ث): ث. جيت جو هڪ قسم- ڳاڙهي ماکوڙي. هڪ بلا جو نالو.
● سِينڪِڙُو ۽ سِينڪِڙا (ث): ذ. مانڊاڻيءَ جي مٿين پاسي واري ڪاٺي. نهيرو.
● سَيُنڪِيوُ ۽ سَيُنڪِيا: ذ. [سن. شِرلنگي. ف. شِرلنگ] هڪ قسم جو زهر، دوائن ۾ ڪتب ايندڙ. مختلف رنگ: اڇو، زرد، ڳاڙهو، ڪارو وغيره.
● سِينڪ ۽ سِينڪَ (ث): ذ. سِڪ. ڪمانَ.

Gul Hayat Institute

ـ سِينْگِڙِي ع سِينْگِڙِيُون (ث): ث. جانور جو نندڙو سڱ. ننڍڙي کمان.
● سِينْگاتِي ع سِينْگاتِيُون (ث): ث. پاڻي جي اوهاري.
● سِينْگارڻ: مصدر. [سن. شرنگار = ناهه نوهه] ناهه نوهه ڪرڻ ـ براجڻ ـ ونگاسڻ ـ سوپيا ڏيڻ ـ زيب ڏيڻ ـ آراسته ڪرڻ ـ چٽ ڪرڻ ـ ڪيڏ ـ سنوارڻ ـ سڏارڻ ـ ناهڻ.
ـ سِينْگارُ ع سِينْگار: ذ. سولهن کي وڌائڻ جو سانُ ـ ڪپڙولٽو ـ ڪَنهه ڪَنو ـ آراستگي ـ تيل ڦليل ـ سِينڌ سُرمو ـ ويس وَڳو ـ ناهه نُوهه ـ جهڪمڪ ـ زرق برق ـ رَڄا ڌڄا ـ زيب و زينت ـ سَجاوَٽ ـ نهوڙ ـ شان شوڪت ـ ٺاٽ ـ تجمل ـ صفائي. پيار پوڳ. ڪبوتر جي ڪڇيءَ ۾ پڌل چَلو. (ڪ).
چيرهل ڦڙا. سينگارن جو عدد، جملي سورهن: (۱) ڏندڻ (۲) منجن (ڏندن لاءِ ٻُورو) (۳) ٻيٽي (۴) سِينڌَرُ (۵) ڪَيسَرُ (۶) ڪَجل (۷) نندي گول ٽِڪَ (۸) تيل (۹) ڦٽي (۱۰) عطر (۱۱) پانُ (۱۲) ميسي (۱۳) تَروڪڙي (۱۴) ميندي (۱۵) گل ڦل (۱۶) لاک جو رنگ، مُرين کان مٿي ٻير ڳاڙها ڪرڻ لاءِ.
ـ سِينْگارائِتو ع سِينْگارائِتا: ذ. صفت. آرائشي ـ زيبائتو ـ سينگاريل.
ـ سِينْگارِجَنُ: مصدر. ناهه نوهه ٿيڻ ـ آراسته ٿيڻ ـ سهڻو ٿيڻ.
ـ سِينْگارَدانُ ع سِينْگارَدانَ: ذ. عورتن جي سينگار جي سامان رکڻ جي پيٽڙي.
ـ سِينْگارَ ڪَرَڻُ: ناهه نوهه ڪرڻ ـ تيل ڦليل ڪرڻ ـ آراستگي ڪرڻ ـ پوشاڪ. ڪهه ڪڍا پائڻ ـ سِينڌ سُرمو ڪرڻ.
ـ سِينْگارَ جِي مَيُزَ: ث. سينگار جي سامان رکڻ جي مَيز.
● سِينْگارِچِيُ: اسم خاص. تعلقي نوشهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سِينْگارُو ع سِينْگارا: ذ. وَل جو هڪ قسم، پاڻيءَ اندر ٿيندڙ، آن ۾ قَلُ پيدا ڪندڙ، ڪاري رنگ جي ڦلهي ڪنڊن واري ڪَل سان، سفيد ۽ مني ڪپ واري، ڪائڻ طور استعمال ٿيندڙ، هڪ پسارڪو وڪر طور دوائن ۾ ب ڪم ايندڙ. (اسم خاص). تعلقي مني ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سِينْگارِيُ ع سِينْگارِيُون: ث. مني پاڻيءَ جي مڇيءَ جو هڪ قسم، بنا چارن جي، ۽ ڪنڌا ڪلين کان، هڪ ٻڍيءَ تي، ٻڇ ۽ ڏکڻ پرن سان، وڏيءَ جي تور انگل اڏ مڙ عام طرح ڏيکڻ ڏيڍ فوٽ کان ۽ فوٽن تائين، وڏي مڇي ست فوٽ، رنگ پيلو، سندس پيٽو دوائن ۾ ڪم ايندڙ ـ سِينْگاري. ڪَهَري ۽ آوازي جي وچ ۾ ڪم ڏيندڙ ڏکڻين کائين مان هڪڙي.
● سِينْگارِيو: اسم خاص. تعلقي ڏيپلي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سِيمْگِرِيُ ع سِيمْگِرِيُون (ث): ث. سِيگري ـ سِيگَرُ ـ پلڙو.
● سِينْگُو ع سِينْگا (ث): ذ. اک جي ڪيرڏهي اڇڻ لاءِ استعمال ٿيندڙ ٻورو سڱ.
● سِينْگِيُ ع سِينْگِيُون (ث): ث. چمڙي مان گهنجن ڪيڻ جو هڪ اوزار.
● سِينْگَڙ ع سِينْگَڙُون: ث. ڪمان ـ چاپ.
ـ سِينْگِڙِيُ ع سِينْگِڙِيُون: ث. ننڍي ڪمان ـ سِينگڙ.
● سِينْگارِيُ ع سِينْگارِيُون: ث. مني پاڻيءَ جي مڇيءَ جو هڪ قسم ـ سِينگاري.
● سِهنگِڙو ع سِهنگِڙا: ذ. سڱ وارو ـ سڱيڙو. دوست ـ يار.
ـ سِينْگِيڙِيُ ع سِهنگِيڙِيُون: ث. سڱ واري ـ سڱيڙي ساهيڙي. يار ـ سُرِيت.
● سِينْگهارِيُ: اسم خاص. تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● سهنوُ ع سهڻا: ذ. هر جو هر هڪ دفعو.
● سِيمُنو ع سِيمُنا: ذ. [ف. سينه = سينو] گردن کان هيٺ ۽ پيٽ کان مٿي، بدن جو حصو ـ ڪوڙو ـ چاتي. آرَهه ـ ٻُڌسا ـ ٻِسمُتان. هر جو هر هڪ دفعو.

Gul Hayat Institute

ـ سِيْنابَنْدُ ۽ سِيْنابَنْدَ: ذ. [ف. سينه + بند > بستن = بڌڻ] چاتيءَ کي گرم رکڻ لاءِ هڪ قسم جو کپڙو. گهوڙي جي چاتي ٻڌڻ ۾ ايندڙ چَمڙو يا سُٽ جو ٻَڌو - تَنگ. زالن جي چاتيءَ تي پائڻ جو هڪ زيور. عورتن جي ٻن کي ٻڌڻ جو هڪ کپڙو - آنگي.

ـ سِيْنابِيْنُ ۽ سِيْنابِيْنَ: ذ. [ف. سينه + بين > ديدن = ڏسڻ] ڊاڪٽرن جو هڪ اوزار - دل جي حرڪت کي ماپڻ جو اوزار.

ـ سِيْنازَنُ: ذ. صفت. [ف. سينه + زن > زدن = هڻڻ] سينه کوبي ڪندڙ - پِٽيندڙ - ماتمي - ماتم دارُ.

ـ سِيْنازَنِيْ ۽ سِيْنازَنِيُون: ث. سيني تي ڏَڪن هڻڻ واري حالت - سينه کوبي - پِٽڪو.

ـ سِيْنازورُ ۽ سِيْنازورَ: [ف. سينه + زور = طاقت] زبردست - سرڪش - طاقتوَرُ.

ـ سِيْنازوري ۽ سِيْنازوريُونُ: ث. زبردستي - سرزوري - سختي - ڏاڍائي - سَرڪَشي.

ـ سِيْنازوريُ ڪرڻُ: ڏاڍائي ڪرڻ - زبردستي ڪرڻ - سرڪشي ڪرڻ.

ـ سِيْناڪاريُ ۽ سِيْناڪاريُونُ (ک): ث. [ف. سينه + ڪاري > ڪار > ڪردن = ڪرڻ] زورُ - زبردستي - ظُلم - جَبَرُ - ڏاڍُ.

ـ سِيْناڪَشِيُ ۽ سِيْناڪَشِيُونُ (ت): ث. [ف. سينه + ڪشي > ڪش > ڪشيدن = ڇڪڻ] جنگ - جدل - وڙهه. هَمْسَرِيُ.

ـ سِيْنُو ٽوڪڻُ: ضامن ٿيڻ - هڪ ڏيڻ. تيار هجڻ - آماده هجڻ.

ـ سِيْنو ڏِيڻُ: گاريون ڏيڻ. طعنا هڻڻ - مهڻا ڏيڻ. خراب ڪرڻ. منهن ڏيڻ.

ـ سِيْنو ساهِيڻُ: شوخي ڪرڻ - مغروري سان چاتي کيڏي هلڻ - آڪڙ ڏيکارڻ - غرور ڪرڻ. برابري ڏيکارڻ - مقابلو ڪرڻ - ڪُلهو هڻڻ - هر ميڙ - رِيْسَ ڪرڻ سامهون ٿيڻ. حال اوڻ - ڏَڪ ظاهر ڪرڻ.

ـ سِيْنُو سُپَرَ ڪَرَنُ: سامهون ٿيڻ - منهن مقابل هجڻ - روبرو هجڻ.

ـ سِيْنُو سِياهُ ۽ سِيْنا سِياهَ: ذ. صفت. [ف. سينه + سياه = ڪارو] ڪاري دِل وارو - آندر ڪارو.

ـ سِيْنُو ڦولَنُ: ياد ڪيل گالهين جي آهٽار ڪرڻ. ڪنهن ڪان ياد ڪيل علم و ادب لکائي ونڻ. ڪجهه ڏيڻ - رازُ حاصل ڪرڻ.

ـ سِيْنهي پَرُ سُرَنُ: سينهي سان رڙهڻ - هلندو رهڻ.

ـ سِيْنهي تي مُڪَ ڏَرَنُ: (دشمن) کي ساڻ جهڙا ڪم هلندو رهڻ.

ـ سِيْنهي تي هَٿُ رَکَنُ: ڪنهن صدمي کان دل کي روڪڻ - تسلي ڏيڻ - دلاسو ڏيڻ - صبر ڪرڻ - تڪليفون سهڻ - آڏت ڏيڻ - همدردي ڪرڻ اندازو لڳائڻ - هٿ تي پرکڻ - احساس ڏارڻ.

ـ سِيْنهي سانُ لڳائيڻُ: پيار ڪرڻ - محبت ڪرڻ.

ـ سِيْنهي صافُ ۽ سِيْنهي صافَ: ذ. صاف دِلُ - اندر جو صاف.

ـ سِيْنهي کي صافُ ڪَرَنُ: دِل صاف ڪرڻ - پاڪ ٿيڻ - دِلُ مان غير کيڏي ڇڏڻ. ناراضگيءَ کي ختم ڪرڻ.

● سِيْنهَوَرُ ۽ سِيْنهُوَرَ: ذ. [سن. شمال = سينور] ٻهل پاڻيءَ جي مٽاچري تي ترندڙ ساڏو جاروءَ جو هڪ قسم جبلن ۾ پيدا ٿيندڙ، دوا طور ڪم ايندڙ. زمين کي هموار ڪرڻ جو تختو - سَنْهُوَرُ.

ـ سِيْنهوارجَنُ: مصدر. ڪنهن آلي شئي جو ڏپي رکڻ سبب ان تي ساڏو ٿهه. چڙهڻ - سِيْنهوَرُ لڳڻ - سِيْنيارُ لڳڻ - جارو لڳڻ. خراب ٿيڻ. بدبوءِ ڪرڻ.

● سِيْنهُوَرو (ل): ذ. پاپيهو - پاهو (ڪچي).

● سِيْنهُهَ ۽ سِيْنهُهَ (ث): ذ. [سن. سِنْهَ = شينهنُ] شينهن - شيرُ.

ـ سِيْنهُهَنُ ۽ سِيْنهُهَنُ: ذ. شِيْنهُهَنُ - شيرُ.

● سِيْنهَا: اسم خاص. ٿر ۾ رهندڙ راجپوتن جي هڪ ذات جو نالو.

Gul Hayat Institute

● سِيڻهالَ ۽ سِيڻهالُونُ (ث)؛ ث. ٽئر ۾ هڪ قسم جي وَل.

● سِيڻهڙا؛ اسم خاص. ٽئر ۾ رهندڙ مسلمانن جي هڪ ذات جو نالو.

● سيهڻهِنڊ ۽ سيهڻهِنڊونُ (ث): ث. سچائپ سيڌ ـ واقفيت ـ جاڻ پڇاڻ.

ـ سيهڻهِندَو ۽ سيهڻهِندا؛ ذ. واقفڪار. يارُ ـ دوست.

ـ سيهڻهِنڊِيُ ۽ سيهڻهِندِيُونُ؛ ث. واقفڪار. يار ـ سريت.

● سيهڻهُو ۽ سيهڻهِو: ذ. اڳڙين وغيره مان ٺهيل سوڙي ـ سيهوڙو ـ سيهڻهِيُ ـ سيهڻهين ـ سوڙي. (ث. سيهڻهِيُ ۽ سيهڻهِيُون).

ـ سيهڻهُوڙو ۽ سيهڻهُوڙا؛ ذ. سيهڻهُو. (ث. سيهڻهوڙي ۽ سيهڻهوڙِيُونُ).

● سيهڻهورَ: اسم خاص. تعلقي ديري محبت ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيهڻهورِيُ؛ اسم خاص. تعلقي سانگهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو. اسم ذات. ڏنڊ جو گاهه جنهن کي مچي ڪائي.

● سيهڻهوڙو؛ اسم خاص. تعلقي ميرپور ساڪري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيهڻ؛ ث. [سن. سيما=حد] دَنگُ ـ حَدِ جيئن ته:

"سيهر سيهڻ ڪَيي ڪيئن، چولدو جيئن، ٽيندو تيئن"

هرهڪ پنهڻ جو دنگ. تائين. سان ـ سين؛

ـ سيهڻَنُ؛ ث. حَدَ.

● سيهڻَر؛ ث. بيماريءَ جو هڪ قسم ـ ماتا ـ ٽڏي ـ ٽڏڙي ـ ساتا. مال جي هڪ بيماري ـ موڙو.

ـ سيهڻَرُ ۽ سيهڻَرَ؛ ذ. ساتا جي ڦُرڙي. ماتا جو داغُ ـ نشانُ.

ـ سيهڻَرو ۽ سيهڻَرا؛ ذ. چيچڪُ. ساتا جو داغُ.

● سيهڻِيُ ۽ سيهڻِيُونُ؛ ث. سيهڻهوڙي ـ سيهڻهِي.

● سيهڻِيُ ۽ سيهڻِيُونُ؛ ث. [سن. سيمن=حَد ـ منڈو] حَدَ ـ منڈو ـ دنگ ـ سرحد ـ سيڙهو. (حرف جر) تائين ـ توڙِيُ ـ سوڏو ـ لاڪُون ـ سين.

● سيهڻِيچَرُ ۽ سيهڻِيچَرَ: ذ. [سن. شنيئت=ست+چڙهڻ] هڪ نهايت سست رفتار ۽ منحوس سيارو جنو نالو ـ ستون گِرهَ ـ ستُون سيارو ـ زحل. نياڪُ ـ چنڊائي ـ بدنصيبي.

● سيهڻِيُونُ؛ ث. ڪڪ جي ميدي مان ٺاهيل وارن جهڙيون ڏگهيون لڙهيون ـ هڪ ڪچو طعام ـ سيهوِيُونُ ـ سيهڻِيُونُ ـ سَيُّونُ.

● سيهڻِ: حرف جر. سان ـ گڏ ـ مايل ـ جملہ. ۽ سيڻَ: ذ. ٻوٽي جو هڪ قسم (ٻوٽيءَ ۾ اڇو سنگ، گهوڙا ۽ ڪُنون ڪائين).

ـ سيهڻاسِ؛ ساڻس "سوٽي سو سيڻاس" الخ (شاهہ).

ـ سيهڻانِ؛ ساڻن ـ هنن سان.

"سَهڙَ جامَ سيهڻان ويهي رات وِروهيو" (شاهہ. ڪريم).

ـ سيهڻانِيُ؛ ساڻن ٻُي ـ هنن سان ٻُي.

ـ سيهڻاڙو ۽ سيهڻاڙا: ظرف. ڳڏ ـ ملت ۾ ـ جُٽُ ـ ٻيٽ.

ـ سيهڻَسُ: ساڻسُ ـ هن سان.

● سيهڻُ ۽ سيهڻَ: ذ. [سن. سُهُ ـ وَجُنَ. پيرا. سَيسَنَ. سَ=سان+جيا=جاڻ] ڪهوٽ يا ڪنوار جي مائٽن لاءِ محاوِرو. سڳيٽو ـ مائٽ ـ ميتَ ـ عزيز. سجڻ ـ دوست ـ محبوب ـ محبُ. پيار.

ـ سيهڻاپو ۽ سيهڻاپا: ذ. محبت ـ لاڳاپو ـ تعلق. سنگُ.

ـ سيهڻِپو ۽ سيهڻِيا: ذ. شادي ڪرڻ وقت نياڻي جي سس کي چولي ۽ رَڙي ڏيڻ واري رسم. سڳابنديءَ جو لاڳاپو.

ـ سيهڻِيُ ۽ سيهڻِيُونُ: ث. سين مان اسم ذات ـ عزازت ـ رشتيداري ـ مائٽي.

ـ سچڻَ ستائيڻُ: پنهنجن کي ايذاءُ پهچائڻ ـ مائٽن جو سنگهرو ٽيڻ ـ عزيزن جو بدخواه ٽيڻ ـ پنهنجي ڪٽنب سان ويرُ رکڻ.

Gul Hayat Institute

= سيٹوتُ ۽ سيٹوتَ: ذ. ناڻيءَ جو پاڻُ. ننهن جو پاڻُ.

● سيٹُنَ ۽ سيٹُنُونُ: ث. ٽر ملڪ ۾ ٽيندڙ هڪ گاهه جو قسم- مال جي چَرڻ لاءِ گاهه طور استعمال ٽيندڙ. هڪ پکيءَ جو قسم- سِرَنَ. ڪورين جي ڏندي جو لفظ- تاجيءَ جي سِيُنَ- ڪڙن ۾ڏڻ جو وڻيل ۽ پيٽ لڳل مضبوط ڏاڪو- رڄ جي ڪم ايندڙ ڏاڪو- تاڪيئي جو ڏاڪو. جنهن مان ٽاٽو تانڍي ڪري. پشم جو سڳو.

● سيٹُهَ ۽ سيٹُهُونُ: ث. [ع. شنع = ترڻ] هڪريءَ جي ڪَلَ مان تيار ڪيل ترڻ جي ڪَلي- سيٹُهه- سانداري.

= سيٹُهَ. پيٽو ۽ سيٹُهَ پيٽا: ذ. صفت. وڏي پيٽ وارو- گهٽو ڪائيندڙ- پيٽيرُ- پيٽي.

= سيٹُهيو ۽ سيٹُهيا: ذ. سيٹهه جو تارو- سيٹهه تي تري ڇاڏندڙ.

= سيٹُهو ۽ سيٹُهيا: ذ. صفت. سيٹهه وارو- سيٹهَ تي ترندڙ.

"سَناوَر سامياهه ۾ آت سيٹايا نه سَنديئن"
(شاهه).

● سيٹُڪَ ۽ سيٹُڪُونُ: ث. طبقو- طبق- درجو.

● سيٹَڻَ: مصدر. [پرا. سُوٹَڻَ. سن. سُوچن] سيٹَنُ- اندريءَ وارو ٽوپو ڏيڻ- اوڻيءَ وارو ٽوپو ڏيڻ.

● سيٹُهِ ۽ سيٹُهُونُ: ث. ڏسو سيٹُهه.

= سيٹُهِ ٽيُ پَوَنُ: گهٽو ڪائڻ يا پرجڻ- ڪاوڙجڻ- ٽوڪجڻ.

● سيٹُهڙِي: اسم خاص. تعلقي ساماري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيٹيئو ۽ سيٹِيٹا (ث): ذ. ٽر ملڪ ۾ ٽيندڙ ونهي جي شڪل جهڙو گاهه، نوڙين ٽاهڻ جي ڪم ايندڙ.

● سيو ۽ سيا: ذ. سيءَ سان ايندڙ بخار. سيءُ- ڏڪي.

● سِيُو ۽ سِيُا (ث): ذ. هڪ قسم جو جهنگلي ڏٺ.

● سِيوا (ع): اسم خاص. قديم زماني جا هندو راجا، بلوچن جي آمد کان اڳ، رياست قلات تي حڪومت ڪندڙ.

● سِيور: ذ. هڪ قسم جو هٿيارڪو وڪر.

● سِيُوَرَ ۽ سِيُوَرُونُ (ت): ث. ٻي نڪاح جي زال.

● سِيوَرُو ۽ سِيوَرا: ذ. جين ڏرم جو فقير- سيورڙو.

● سِيورڙُو ۽ سِيورڙا: ذ. رمتو فقير. جين ڏرم جو پوجاري- سيورو.

● سِيوَل: ث. پاڻيءَ ۾ پيدا ٽيندڙ هڪ ٻوٽي جو قسم.

● سَيُونُ (ع): ث. [سن. سمتا] ڪٽڪ جي معدي ۽ انسي مان ڪهيل ڏڪهيون ۽ سنهيون لامون، ڪاڏي طور استعمال ٽيندڙ- سيئِيُون- سيو ئِيُون.

● سِيونجَ ۽ سِيوَنجُونُ: ث. سڪ- سهنج- سهوليت. سُکُو- سانگو- لهُ. سڪائي- صفائي- پوشيدائي- شهُوتُ.

= سِيوَنجُ ۽ سِيوَنجَ: ذ. سهنجو وقت- سُوکو وقت.

= سِيوَنجائِتو ۽ سِيوَنجائِيتا: ذ. صفت. سُوکو- سهنجو- سهنجائتو. ڪشادو- خلاصو. صفا- صاف- پوشيدو- سٿرو- آجرو- اڇو- پاڪ.

● سِيو نِسنگ: ث. [انگ. To Save = بچائڻ] بچت- پاڇي.

= سِيو نِسنگ بَينڪَ ۽ سِيو نِسنگ بَينڪُونُ: ث. پنسن بچائي رکڻ جي آفيس.

= سِيو نِسنگ سَرٽِيفِڪِيٽُ ۽ سِيو نِسنگ سَرٽِيفِڪِيٽَ: ذ. ڏراوت جو چٽو- پنسن بچائي رکڻ جي حالت ۾ مليل سرڪاري چٽو يا رسيد.

● سِيوَنُ: مصدر. [سن. سيو = ٽهل ڪرڻ] پوڄڻ- سيوا ڪرڻ- بندگي ڪرڻ.

= سِيوَ ۽ سِيووُنُ: ث. شيوا- پوڄا- بندگي- سيوا- عبادت- پڳتي.

Gul Hayat Institute

● سيهڙ ع سيهوائون: ث. خدمت - ٽهل - چاکري. شيوا - پوڄا. آپاسينا - پرستش - عبادت - بندگي - پڄتي - سجدو - عزت - تعظيم - سنمان. حاضري. حفاظت - سنڀال. نوکري - ملازمت. انتظام ڪرڻ جي حالت.

- سيهڙ ڪرڻ: خدمت ڪرڻ - ٽهل ڪرڻ - چاکري ڪرڻ. نوکري ڪرڻ. پوڄا ڪرڻ - پوڄڻ - سجدو ڪرڻ - عبادت ڪرڻ - بندگي ڪرڻ. پرستش ڪرڻ. انتظام ڪرڻ.

- سيهوَتيُ ع سيهوَتيون: ث. مرد جي ٽهل، خاطري يا شيوا ڪندڙ زال - ٽهلايُ - داسي - خدمتگار - سيهوَري. نوڪرياڻي - نفرياڻي.

- سيهوَڪ ع سيهوَڪ: ذ. پرست - پوڄندڙ. خدمتگار - داس - پڄت - ٽهليو - شيوَڪ - لوڪر. چيلو - مُريد - شَش - سيکُ. شاگرد - پالکو. پوڄاري - عبادتي - عابد - آپاسَڪ.

● سيهوو ع سيهوا: ذ. لٿهوارو ڏيل هَرُ.

● سيهوَهنُ: اسم خاص. سنڌ جي هڪ نهايت قديم شهر جو نالو، قديم آرين جي زماني ۾ سندس نالو "شواستان"، قلندر شهباز جي درگاهه ڪان مشهور. تعلقي سيوهڻ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● سيهوَئيُونُ (ع): ث. ڏسو سَيُون يا سيهوِيُون.

● سيهوِيُ ع سيهوِيُون: ث. چالورن يا اڻي کي سُڙي والگر ڪائيندڙ جيت جو هڪ قسم - گهٽو.

● سيهُهَ: ث. (ف). اونڌائو - اونڌاهو - ڏاڍ لو - جهڪو. ڪارو - سياهُ. بَد - خراب. نياڳو.

- سيهَهُ باطِنُ: ذ. صفت. [ف. سيهُهَ + باطن = ڳجهه] الدر جو ڪارو. (ذ). الدر جي ڪاراڻي.

- سيهَهُ بَخُتُ ع سيهَهُ بَخُتَ: ذ. [ف. سيهَهُ + بخت = قسمت] ڪمبختي - چنڀائي - لياڳائي. (ذ. صفت). ڪم بخت - لياڳو - چنڀدو - ستار پيشاني.

- سيهَهُ پوشُ ع سيهَهُ پوشَ: ذ. صفت. [ف. سيهَهُ + پوشيدن = ڍڪڻ] ڪارا ڪپڑا ڍڪيندڙ - ماتم ڪندڙ - ماتمي.

- سيهَهُ روُ ع سيهَهُ روُ: ذ. صفت. [ف. سيهَهُ + روُ = منهن] منهن جو ڪارو. چنڊو - نياڳو. گنهگار - عاصي.

● سيهيڙو، سيهرو (ث): ذ. ٻاٻهو يعني سيڙهه جو تصغير.

- سيهَهُ ڪارُ ع سيهَهُ ڪارَ: ذ. [ف. سيهَهُ + ڪردن = ڪرڻ] ڪارا ڪم ڪندڙ - ڪينا ڪم ڪندڙ - پڏا ڪم ڪندڙ - گنهگار - عاصي.

- سيهَهُ ڪاريُ ع سيهَهُ ڪاريُون: ث. ڪنو ڪم - بدڪاري - گناهه جو ڪم.

● سيهُهُ ع سيهُهَ: ذ. سردي ۽ وارو مهينو. سخت سيءُ. شينهنُ - شهرُ.

"هڪ پوُ ٻيراهُ جو، ٻئو سانيارا سيهُهَ" (شاهه).

● سيهُهَ ع سيهُهُون: ث. ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم، بنا چلڙن جي، رنگ سفيد، وات وڏو، قد اٽڪل ٻن ڪان ڇهن انڇن تائين.

● سيهالِفَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو - مزاري بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو، رستمانين جي شاخ.

● سيهِراجُ ع سيهِراجَ (ث): ذ. سيلاپ. پريت.

● سيهِريُ ع سيهِريُون (ث): ث. آڻ جو ڇيٽو - ڪيسي - پولهڙو - ڦولڙو - لهڌوڙو - آڻ جو نرم ٽورو.

● سيهڙَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو، اڪثر لاڙڪاڻي، حيدرآباد ۽ خيرپور ۾ رهندڙ (پٺَ سيراڻي).

● سيهڙُ ع سيهڙَ: ذ. هڪ قسم جو جانور، پشم دار آڇي نرم ڪل سان، ٻلي ۽ جيڏو، پير ۽ ٻلي ۽ ڇڙا، منهن سيڙهه وانگي، سَهو - خرگوش. (ڪ) ماڻا جي بيماري.

Gul Hayat Institute

● سيهڙ ڪل رَڪائيڻُ: نازڪ بدن ٿيڻ. نزاڪت رکڻ ـ سُونهن رکڻ. (ت). ڍڄندو رهڻ ـ ڊَپُ ڪندو رهڻ.

● سيهڙا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● سيهڙو ع سيهڙا (ث): ذ. هڪ قسم جو لنڊو جانور ـ چاهو.

● سيهو ع سيها: ذ. صفت. ڏاهو ـ سياڻو ـ دانائ ـ چاڻو.

"چريو سوئي لوڪ، چرين کي چريو چوي؛
چرين ڏٺو سو ٿوڪُ، سيها سڪن جن کي".

سيهو. چاڻ ـ سڃاڻ ـ ڏيڻ وٺڻ. سهولت ـ آسائي.

● سيهُو ع سيهُا: ذ. [سن. سَيَک] هڪ قسم جو مشهور ڏاتو ـ شيهو. تيج ـ خسيسُ شئي. ڪچ. ڪوڙ.

● سيءُ ع سيءُ: ذ. [سن. شيت = سردي] سردي ـ ٺڏ ـ سياڻو ـ ٿار ـ ٺَنيءُ ـ ٺَرُ. ساڙ ـ پالو ـ پارو. سرد هَوا. سيءَ سان ايندڙ بخارُ. (اسم خاص). هڪ قسم جو گاهُ. هڪ خوشبوءِ دار گاهُ، جو زالون خوشبوءِ خاطر وارن ۾ وجهن.

"سيءُ نہ. وڃهان سينڊ کا تيلاڻي ٽَريءُ"
(گلو سياڻو).

ـ سيهُاڻو ع سيهُاڻا: ذ. ڏکڻي ـ ٽڙڪٽي ـ ٽُرڪٽي ـ سياڻپ و ـ سيانُ ـ سَهاتُ.

ـ سيهُاڻڊِيُ ع سيهُاڻڊِيُون: ث. ڏکڻي ـ ڪنبڻي ـ خوف واري حالت.

ـ سيهُاڻڊِيُون آپڙڻُ: خوف طاري ٿيڻ ـ بدن ۾ ڪنبڻي پوڻ.

ـ سيءُ ٿيڻُ: ڊَپُ لڳڻ ـ خوف ٿيڻ. ٺَڏ محسوس ٿيڻ.

ـ سيهُو ع سيهُا: ذ. ٺڏ ۽ سيءَ سان ايندڙ بخارُ.

ـ سيءُ وَٽڻُ: پارو لڳڻ ـ سردي لڳڻ. خوف ٿيڻ ـ ڏکڻي ٿيڻ ـ ڊپ ٿيڻ.

ـ سيهُوڪيريُ ع سيهُوڪيريُون: ث. بدن ۾ سيءَ سبب ٽيل ڪانڊارَ ـ سيهُسيراڻي.

● سيهُاٽرُ ع سيهُاٽرَ: ذ. ڪري ڪٽڻ وقت شروع ۾ انَ جو ڇڇ پري لياڻيءَ کي ڏيڻ واري حالت.

● سيهاپو ع سيهُاپا: ذ. مرڻ تي گهڻين زالن طرفان ڪڍجي سُڌ سان رُٺڻ واري رسم ـ پارَ.

● سيهُارُ ع سيهُارَ (ث): ذ. جانور جو هڪ قسم ـ ڪڍڻ. (هـ. سيال) ڪاڻيءَ ۾ ٽنگ ڪيڻ لاءِ اوزارُ. ڪاري جي مچيءَ جو هڪ قسم، چلرن ۽ مڇين سان، ڦوٽو ٽٽيُ، ڪليون تکيون ۽ ڪهيندڙ، قد ۲ ڪان ۽ ڦوٽن تائين. جانورن جي بيماريءَ جو هڪ قسم ـ ماتا.

● سيهُريُ ع سيهُريُون: ث. ڪاري جي مچيءَ جو هڪ قسم، چلرن سان، ٻنا ڦوٽي، ڏيکڻ ۾ اڪثر هڪ ڪان ۲ ڦوٽن تائين ـ سيرَ مچي ـ رانوَسَ مچي.

● سيهُنُ ع سيهُنُون (لس): ث. رستو ـ ڪنُ ـ واتَ (حرف جر). سان. تائين ـ سوڌو ـ آهيرُ. موجب.

● سيهُنُ: مصدر. هاڻَ ۾ رڌڻ يا پچائڻ ـ هاڻڻ ـ هاڻَ ڏيڻ ـ اوهارڻ ـ پانيڻ.

● سيهو ع سيهُا: ذ. هالينڊ ۽ سانديندڙ مرد.

● سيهُيُ ع سيهُيُون: ث. چمار جي گهاڙي ۾ لوهه ٻڌڻ جي رسي.

ـ سيهو ڏيَنُ: چار جي واڌ کي سندس چنيڙ سان ملائيڻ.

● سيهُيُون ع سَيهُانُ: ذ. صفت. سَوين پتي وارو.

● سيهُيُ ع سيهُيُون: ث. قوت ـ چير ـ ڏارُ ـ شڪاف. ضمير جواب موصول. اهيهُيُ ـ آهي ـ ساڳيانُ.

Gul Hayat Institute

ش

شَ : ث. سنڌي الف ٻي جو اوڻيهون اکر. عربي الف ٻي جو تيرهون اکر، فارسي الف ٻي جو سورهون اکر. ابجد جي حساب موجب عدد ۳۰۰. (ف). حاصل مصدر جي نيشاني، جيئن ته "کوشش، بندش، بخشش" وغيره.

● شبابُ ۽ شَبَ : ذ. (ع). جوان - ڪيرو - لاڙيات - نوجوان - چوويهن ورهين کان چاليهن ورهين تائين عمر وارو مائهو.

● شاباس ۽ شاباسُونْ : ث. [ف. شادباش = شاد = خوش + باش > بودن = هڻ] خوش هجو! آفرين! مرحبا! - واه واه! - ساراهه - واکاڻ - تعريف.

= شاباش ۽ شاباشُونْ : ث. شاباس.

● شابَرائي : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. گهٽو ڪري قنبر تعلقي ۾ رهندڙ.

● شابَس : ث. [ف. شاد + باش = خوش هجو] آفرين.

● شابِي : نِدا [ف. شاباش! - آفرين! - واه واه!

= شابِي شابِي ڪَرَنْ : شاباس شاباس چوڻ - وڌهڻ لاءِ همتائڻ.

= شابِيرَ (ڪ) : نِدا. شاباس! - آفرين! - واه واه!

● شاتْ : ظرف. [ف. شايد = مبادا] شايد - جيڪر.

● شاپَ ۽ شاپُونْ : ث. [انگ. Shop] دُڪان - هٽُ - ڪوٺي. ڪارخانو.

● شاپارُ ۽ شاپارَ (ت) : ث. شوق - محبت - عشق - سِڪ.

● شاخَ ۽ شاخُونْ : ث. [ف. شاخ: سن. شاکا = ٽاري] ٽاوِي - لار - ڏار. واهه مان نڪتل ننڍي کسيي - واهِي - نالِي. سلسلو - نسل. پاڳو - حصو. وڻ ٻوٽو اٻ. نشاني. اقرار - انجام - ساک. روشنائيءَ جي ليڪ - شُعاعُ - دَوُ. ڏال پريندڙ رياست - ڏالي - خراجي.

= شاخْدارُ ۽ شاخْدار : صفت. [ف. شاخ + دار > داشتن = رکڻ] ٽارين وارو - شاخن وارو لاميَلُ - سيگرُ.

= شاخَ ڪَنَنْ : وڻ جون ٽاريون ڪيڻ. ظاهر ٿيڻ (ڏينهن يا سج جو) - آپرڻ. ڏسجڻ ۾ اچڻ.

= شاخَ لَڳائِيُ : قلم لڳائڻ - اک هڻڻ (وڻ جي) - اک لڳائڻ.

= شاخَ هَٽَنْ : ٽاريُ هڻڻ. سگي هڻڻ.

● شاخَتَ ۽ شاخْتُونْ (ت) : گهوڙي جي سَنجَن مان هڪ سَنجَ جو نالو. دُمچيءَ ۽ هنيءَ کي ٻڌڻ لاءِ ڪپڙي جو ٽُڪر - پشتگ.

● شاخَ دَرْيَلُو : اسم خاص. تعلقي ساماري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شاخَ ساماروُ : اسم خاص. تعلقي ساماري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شاخْسانهُ : ذ. (ف) فتنو، فساد جهيڑو - شڪ شُبهو. ڪُٽيل ڳالهه. عيب - نقص - لنڊا - خلل. الزام - بهتان - تُهمت. فريب - دوکو - ڏوکو.

● شاخَ کِيرْجَراڙِيُ : اسم خاص. تعلقي عمرڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شادُ ۽ شادَ : ذ. صفت. [ف. شاد = خوش] خوش خورم - خوش حال - فرحت. خوش - سرهو - بهار - اِيهال - سُکِيُ - آسودو - شُڀُ - مزي ۾ - ممنون - پَرسن.

= شاداب ۽ شاداب : ذ. صفت. ف. شاد + آب = پاڻي] سرسبز - ترو تازه.

= شادابِيُ ۽ شادابِيُونْ : ث. سرسبزي - ساوڪ. طراوت - تازگيُ. خوشي - آسودَگيُ.

= شادانُ ۽ شادانَ : ذ. صفت. خوش - سرهو - بَهارُ - پرسنُ - لهال.

= شادانُ هُجَنْ : خوش هجڻ - سرهو هجڻ.

● شادَپُورُ: اسم خاص. تعلقي جاتيءَ جو هڪ ديهه جو نالو.
● شادَمانُ: اسم خاص. تعلقي جوهي جو هڪ ديهه جو نالو.
● شادِيُ ۽ شادِيُون: ث. [ف. شادي = خوشي] خوشيي - جشن - سَرهائيي - حظّ - آنند - هَرُشُ. شادمانو - مَجلس - کانو - منگل چار. پرٽو - وِهنُ - کاجُ - نيڪاح. خوشخبريُ - بَشارت.
- شادِيانوُ ۽ شاديانا: ذ. خوشيءَ جو واجو - خوشيءَ جو راڳ - دهل دمامو - راڳ روپ. مبارڪ باد - خوشخبريي - بَشارت.
- شادِيانوُ وَجائِيُ: خوشيءَ جي نوبت وجائڻ - فتح جو نقارو وجائڻ.
- شادِيُ ڏِيَنُ: خوشي ڏيڻ - آرام پهچائڻ. انعام ۽ اڪرام عطا ڪرڻ.
- شادِيُ ڪَرَنُ: وِهاءُ ڪرڻ - پرٽو ڪرڻ - پرڻجڻ. خوشي ڪرڻ - جشن ڪرڻ - شادمانو ڪرڻ - شاديءَ جي خوشي ملهائڻ.
- شادِيُ مُبارَڪ: شاديءَ جي رسم بعد مبارڪباد.
- شادِيُ مَرُگ: ذ. [ف. شادي + مرگ = موت] خوشيءَ جو موت - گهٽي خوشيءَ جي ڪري ايندڙ موت.
- شادِيُ هُجَنُ: وِهاءُ هجڻ - نڪاح هجڻ. خوشي هجڻ.
● شادِيُ ابڙوُ: اسم خاص. تعلقي رتيديري جو هڪ ديهه جو نالو.
● شادِيُ اڪهيرو: اسم خاص. تعلقي رتيديري جو هڪ ديهه جو نالو.
● شادِيُ پَلِيُ: اسم خاص. تعلقي ساماري جو هڪ ديهه جو نالو.
● شادِيُ والوُ: اسم خاص. تعلقي آباوڙي جو هڪ ديهه جو نالو.
● شاذُ: ظرف. [ع. شذّ = جدا ٿيڻ] جُدا - الڳ - تنها - اڪيلو. ڪڏهين ڪڏهين. عجيب - انوکو - اڻپ - نادر.
- شاذُ و نادِرُ: ظرف. اتفاقاً - ڪڏهين ڪڏهين - گاهبگاه.
● شارُ ۽ شار: ذ. [ع. شَعْر = وار] وارُ (ڏهس).
● شارٽَ: صفت. [انگ. Short] نندڙو - مختصر.
- شارٽ هَينڈِ: ث. مختصر نويسي.
● شارِحُ ۽ شارِحَ: ذ. صفت. [ع. شَرح = کولڻ] شرح ڪندڙ - کولي بيان ڪندڙ - معني ڪندڙ - ٽيڪاڪار.
● شارِعُ ۽ شارِعَ: ذ. صفت. وڏو رستو - شاهي واٽ. دين جو رستو - مذهبي واٽ - شريعت تي هلندڙ - صاحب شرع - فقيهه - عالم - فاضل. انصاف ڏيندڙ جج.
- شارِعِ عامُ: ذ. عام رستو - شاهراه.
● شارُڪَ: ث. (انگ). تمام وڏي مڇيءَ جو هڪ قسم.
● شارُڪَ ۽ شارَڪُونُ (ت): ث. وزن جو هڪ قسم - آنو - چٽانگ - پنج دُڪا.
● شارِڪُ ۽ شارِكُ: ذ. صفت. [ع. شَرَك = پاڻ ڪرڻ] خدا سان ٻيو شريڪ ڪندڙ - شرڪ ڪندڙ - مشرڪ - ڪافر.
● شارُوُ ۽ شارا (ب): ذ. [ع. اشارَهُ = ڏيکارڻ] اشارو - هٿ ڏَس - آهج.
● شارِيُرِڪُ ۽ شارِيُرِكَ: ذ. صفت. [سن. شاريرِ = جسم] بدلي - جسماني. شريرَڪُ - ديهَ ڌاري.
● شاسَتَرُ ۽ شاسْتَرَ: [سن. شاسْتَرَ = هدايت جو ڪتاب] پُستڪ - ڪتاب. هندن جو ڌرمي ڪتاب. متن جو ڪتاب - قانون جو ڪتاب.
- شاسَتَرِيُ ۽ شاسْتَرِيُ: ذ. صفت. شاستر جو ماهر - هندو ڌرم جي قاعدن جو ماهر - پنڊت. ث. شاسترن جي ٻولي - سنسڪرت زبان - سنسڪرت ڌرم جي چال چلڻ.
● شاشْتَ ۽ شاشْتُونُ (ت): ث. همت - جرأت - دليري - بهادري. ڪوشش.

Gul Hayat Institute

ـ شاشتَ ٹيئںُ: عمت ٹين ـ جرات ٹيڻ.
● شوشوتَ: شاشوتَ: ذ. صفت. (سن). شروعات جو ـ ازلي. قديمي. آريائي. سچو.
● شاطِرُ: شاطرَ: ذ. صفت. (ع) شوخ. عيار ـ چالاک. اتکلي ـ چُست ـ کڙو تڙو. قاصد. شطرنج راند ڪندڙ.
● شاعِرُ: شاعِرَ: ذ. صفت. (ع. شَعَرَ = جاڻڻ) شعر ٺاهيندڙ ـ شعر جوندڙ ـ ڪوِي.
ـ شاعِرائيُ: شاعرائيُونُ: ث. بيتن يا شعرن ٺاهڻ جو هنر ـ شاعري.
ـ شاعِرِيُ: شاعِرِيُونُ: ث. شعرن ٺاهڻ جو هنر ـ شعر ٻَڌِي ـ قافيَهُ بندي ـ ڪوِتا.
● شافِعُ: شافِعَ: ذ. صفت. (ع. شَفَع = مدد ڪرڻ) شفاعت ڪندڙ ـ ڇڏائيندڙ ـ بچائيندڙ ـ شَفيع. سفارشي.
ـ شافِعيُ: شافِعِيُ: ذ. صفت. چوڪارو ڪندڙ ـ ويچوٽو ـ وڪيل. سفارشي.
● شافِعِيُ: ذ. صفت. (ع). امام شافعي جي پيروي ڪندڙ. (اسر خاص). اهل سنت جماعت جي چئن امامن مان هڪ جو نالو.
● شافيُ: شافيُ: ذ. صفت. (ع. شَفَعَ = مدد ڪرڻ) شفا ڪرڻ وارو ـ شفا ڏيڻ وارو. خدا جو هڪ صفاتي نالو.
ـ شافيُ مُطلَقَ: اسر خاص. الله تعالي جل شانهُ.
● شاقُ: شاقَ: صفت. [ع. شق = چيرڻ ـ ٽوڙڻ ـ ڦوڙڻ] تکليف وارو ـ ڏکيو ـ سخت ـ ڪٺن. اڻانگو ـ مشڪل ـ دُشوار ـ ناڪوار. خراب.
● شاڦو: شاڦا (ت): ذ. اتکل ـ دَغا ـ ٺڳي. وجهه.
ـ شاڦو هڻڻُ: اتکل ڪرڻ ـ دغا ڪرڻ. هيسائڻ.
● شاکُ: شاکَ: ذ. ستن ملڪن مان هڪ ملڪ. راجا سالیواهن ڪان شروع ٿيل سن (جو عيسوي سنہ ڪان ۶، ۷، ۸ ورهيه بعد شروع ٿيو آهي). (انگ. Shoch = لوڏو) ڏِکو ـ لوڏو.

● شاکِرُ: شاکِرَ: ذ. صفت. [ع. شَکَرَ = مهرباني سڃڻ] شُڪر ڪندڙ ـ شڪر ڪُذار ـ مشڪور ـ ممنون. رضا تي راضي رهندڙ ـ صابر ـ قانع ـ راضي. مهرباني سڃاڻندڙ. آهي سالڪ جن معرفت حاصل ڪئي آهي، جنهن لاءِ هُو خدا جو شڪر بجا آڻين ٿا.
"صَبَّارُ شاکِرَنِ آهي اوطاقُنِ ۾"
(شاهه).
سڀ ٻاڻي جي سڃيءَ حو هڪ قسم ڪارڻ چارن سان ۽ ستن ٻرن سان سراسر ڊگهو، ڇڻو (ڇنرو) ڪان قدم ننڍو ـ وات وڏو، عام طرح وڏي جي ڏيگهه ۳ فوٽ تور ۵ سير ڪن، اندر ماس ۾ فقط هڪ ڪنڊو ۽ شڪل ڪوراڙ بلا وانگر اڇس ـ سُنيدو ـ سُڪر ـ ہرڪلو (ل). (ث. شاکِرِيُ ـ شاکِرِيُون).
● شاکِرائيُ: اسر خاص. هڪ ذات جو نالو.
● شاکِيُ: شاکيُ: ذ. صفت. (ع. شِکوه = شڪايت ڪرڻ) شڪايت ڪندڙ ـ گِلا ڪندڙ. داد ڳهرلندڙ ـ فريادِي. بَدگو ـ ڇُغلخور.
● شاگِرُدُ: شاگِرُدَ: ذ. صفت. (ف). تعليم وٺندڙ ـ طالب العلم ـ پڙهندڙ. متعلم ـ ودياَرٿي. ڪو ڪم سکندڙ ـ سکيا وٺندڙ. پوٺلڳ ـ مريد ـ پيرو ـ پالکو ـ چيلو. خدمتگار ـ ٽهل ڪندڙ. تابعدار ـ لوڪر.
ـ شاگِرُدُ کَرَنُ: علم ڏيڻ. چيلو بنائڻ ـ پوٺلڳ ڪرڻ.
ـ شاگِرُدُ هُجَنُ: چيلو ٿيڻ ـ مريد ٿيڻ. قائل هجڻ ـ استاد مڃڻ.
ـ شاگِرُدِيُ: شاگِرُدِيُونُ: ث. طالب علمي ـ استاد جي هٿ هيٺ ڪم سکڻ جي حالت. مريدي ـ خدمت چاڪري.
ـ شاگِرُدِيُ کَرَنُ: ڪو ڪم سکڻ ـ تعليم پرائڻ ـ پڙهڻ. استاد ڪرڻ.
● شالَ: حرف ليدا. [ع. شاءَ اللهُ = جئن الله ڳهريو] خدا ائين ڪري ـ الله ڪري ـ الله ڳهريو تہ ـ شَل ـ متن.

Gul Hayat Institute

● شالا: ظرف. شال ـ مَن ـ جهيڪر.
● شالَ ۽ شالُونُ: ث. (ف). اوني يا ريشمي چادر ـ لوئي ـ اوڍڻي ـ دُشالو ـ ڏوري.
ـ شالَ ڏوڻ: ذ. صفت. شالن جي دُرستي ۽ مرمت ڪندڙ ڪاريگر.
● شالَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● شالا ۽ شالانُونُ: ث. (سن). گهر ـ مڪان ـ جڳهه ـ جاءِ. جيئن "پاڻ شالا ـ ڏرم شالا".
● شالامارُ: اسم خاص. لاهور شهر جي هڪ مشهور باغ جو نالو.
● شالَميٰنُ: اسم خاص. [ع. سلمان = سليمان] هڪ نالو.
● شالُورُ ۽ شالُورَ: ذ. (سن). ڪپڙي جو هڪ قسم. ڳاڙهي ريشم جو رَڻو ـ سالورو.
● شامَ ۽ شامُونُ: ث. [ف. شام = سانجهي] سانجهي ـ رات ـ سنجها ـ ليماشام ـ مُنهُنَ ميرَ. ساچُولو ـ چانڻ. ڪاري رنگ جي عورت. اڻ ويامل عورت. سامر ـ پناهه. جنازي لاءِ رهايل ڪارڪُون (ل). زالاڻي چولي جو سامهون ڪيسو ـ اندرين.
ـ شام پَوَنُ: ڪنهن وٽ وڃي پناهه وٺڻ.
ـ شامَ جهلَنُ: اياهجن کي اجهو ڏيڻ.
ـ شامَ ڏوهيُ: پناهه هيٺ آيلن سان ڏوهه ڪرڻ.
ـ شامَ ڏوڻُ: شام ڏوهيُ.
ـ شامِ غَريبانُ: ث. مصيبت جي شام ـ مايوسي ۽ تنهائي جي شام ـ مسافري جي شام ـ مفلسي جي شام.
ـ شامَ ڪليانُ: ذ. شام جي وقت جو راڳ. هڪ سُر جو نالو.
ـ شام وسَحَرُ: ظرف. [ف. شام + ع. سحر = صبح] صبح و شام ـ هر وقت ـ پئي وقت ـ صبح سنجهه.
● شامَ ۽ شامُونُ (ت): ث. اوزارن جي ڪَنَ کي چيرجڻ کان بچاءُ لاءِ ڪنهن ڏاتوءَ جو ٿهيل چَلو.
● شامُ: اسم خاص. (سرياني) هڪ ملڪ جو نالو (جنهن کي شام بن نوح آباد ڪيو هو). (سن. شام = ڪارو) ڪرشن مهراج جو هڪ نالو.

ـ شاميُ ۽ شاميُ: ذ. شام ملڪ جو رهندڙ.
ـ شاميُ ڪَبابُ ۽ شاميُ ڪَبابَ: ذ. ڪباب جو هڪ قسم.
● شامَتُ ۽ شامَتُونُ: ث. [ع. شامت > شام = لياڪو] اياڳ ـ نياڳ ـ نحوست ـ ادبار ـ ڪرنصيبي ـ بدبختي. مصيبت ـ آفت ـ آپدا ـ وِپت. سختي ـ دُڪ. اوسَر ـ ڏکيا ڏينهن.
ـ شامَتُ اچَنُ: مصيبت اچڻ ـ آفت اچڻ ـ سختي اچڻ ـ ڏکيا ڏينهن اچڻ ـ بد قسمتي ٽپڻ ـ قَهر اِلاهي نازل ٿيڻ.
ـ شامَتِ اَعمالُ: ث [ع. شامت + اعمال = ڪَرَ] ڪيل گناهن جي مُصيبت ـ خراب اچڻ جو نتيجو ـ ڪِنن ڪَرتُوتن جو بَدلو.
ـ شامَتِ زدَهُ: ذ. [ع. شامت + ف. زده > زدن = هڻڻ] مصيبت جو ماريل ـ سختي هيٺ آيل ـ ڏکيا ڏينهن گذارينڌڙ ـ بَدقسمت.
● شامِلُ ۽ شامِلَ: ذ. صفت. [ع. شامل > شمل = گڏي چڏڻ]. (سن) لڳل ـ گڏيل ـ مايل ـ گڏيل ـ پيوند ڪيل ـ شريڪ ٿيل. صُحبتي ـ ساڻي. شريڪ.
ـ شامِلُ ڪَرَنُ: گڏيڻ ـ گڏڻ ـ ملائڻ ـ لڳائڻ ـ ڪٽو ڪرڻ ـ ٻَڌَ ڪرڻ ـ ٻيلهه ڪرڻ ـ پيوند ڪرڻ ـ ساڻي ڪرڻ ـ پاسي ڪرڻ ـ ٻالهن ٻيلي ڪرڻ.
ـ شامِلُ هُجَنُ: گڏ هُجڻ ـ شريڪ هُجڻ.
● شامور (ل): صفت. سجي ـ سموري ـ ڄاڻت. جيئن "گاهو ڏَڪيءَ کي شامور ٻيو ڏائي".
● شامَهُ: ذ. [ع. شامه > شَمّ = سنگهڻ] پنجن حواسن مان سنگهڻ جو هڪ حِسُ.
● شاميانو ۽ شاميانا: [ف. شاميانهُ] خيمي جو هڪ قسم ـ سايه پوش ـ سائبان ـ چَنڊي ـ چندو ـ ڏَڪُ ـ پال ـ چاڙو.
● شانُ ۽ شانَ: ذ. [ع. شان > شان = بزرگي. عزت. ڏنڊو] عزت ـ مانُ ـ مَرتبو ـ عظمت ـ وڏائيُ ـ بزرگيُ ـ اقبال. جلال ـ تيج ـ فلڪ ـ روڻق ـ سوڀيا ـ جهلڪو. ٻيڪو ـ تجمل ـ لَٽُ ـ

Gul Hayat Institute

دَهدبو - ڈاٹ - شوکت - حشمت. حق - لیسبت. فخر. حرمت - شرف. درجه - حالت - توقیر. قدرت - شکتی - طاقت.

- شالائتو ع شانائیتا: ذ. صفت. عزت وارو - شان وارو - شاندار. وڈو - مکیه - عظیم - شاهی - عالیشان - پیکیدار - سوپیاوان - رونق دار.

- شانیدار ع شانیدار: ذ. صفت. [ع. شان + ف. دار > داشتن = رکن] شان وارو - عزت وارو - شانائتو. وڈو - عظیم - شاهی - مکیه - گهرو. عالیشان - پیکیدار - فلک وارو - رونق وارو - عمه و - سوپیاوان.

- شان ڈیکارن: وڈائي ڈیکارن - تجمل ظاهر کرن - قدرت ڈیکارن.

- شان و شوکت: ث. [ع. شان + ف. شوکت = دهدبو] رعب - داب - تجمل - شیکوه - پڑکو - ڈاٹ.

- شان وجن: عزت ۽ فرق اچڻ - عزت گهٽجڻ - گهٽتائي ٿيڻ.

- شانی ع شانی: ذ. صفت. شان وارو - شانائتو - شاندار. پیکي وارو.

● شانب ع شانسون (ک): ث. وڻ جي ننڍي ٽاري - چانپ - لار. هٿ سان اشارو - سيج - آهج - شاند.

● شانت: ذ. صفت. [سن. سانته = سات] مائو - مائيٽو - ٺانهريو - سانتيکو - ڏيرج وان.

- شانتي ع شانتيون: ث. ماٺ - چپ - صبر. فرحت - ساهي - آرام - ٺاهر - ٺانهر - چين - جمعيت - قرار - ڏيرج - سانت. امن - امان - سک - آلند - سلامتي - سلوڪ - ٺاهر - هرڇاءُ - ميلاپ.

● شاند ع شانڈون (ک): ث. اشارو - اهج - سيج - شانب.

- شانڈون ڏيئن: اشارا ڏيڻ - سيڇون ڏيڻ.

● شانڪارن (ک): مصدر. وڌهڻ لاءِ آماده کرڻ - لنڪارن. اچ کرڻ - اوپارن - پڑکائڻ - وڌهڻ لاءِ پڑکائڻ.

● شانڪير: اسم خاص. هڪ ڏين جو نالو.

● شانگ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (بگٽي بلوچن جو هڪ قبيلو).

● شانگارن (ک): مصدر. سريلي آواز سان راڳ يا سهرا گائڻ - چالڪارن - جهولنگارن. واکاڻ کرڻ - ڀڏائڻ.

● شانگول ع شانگول (ک): ذ. صفت. قداور - ڊگهو - لنبو.

● شانو ع شانا: ذ. [ف. شانه = کلهي واري ڏي] کلهو - دوش.

● شانهر ع شانهرون (ت): ث. هلڻ کان جواب - وهڻ يا ڪم کرڻ کان لاپري. هٿراڏو پي هوشي - دت - چپ.

- شانهريل ع شانهريل: ذ. صفت. سست - ڪم کوس. ڪيدي.

● شانهڙي: اسم خاص. پرت جو هڪ قسم.

● شانيي ع شانيي: ذ. صفت. [ع. ثانيي = ٻيو] برابر - سٽ - هڪ جهڙو.

- شانيي شريڪ ع شانيي شريڪ: ذ. صفت. مائٽ - عزيز.

● شاه ع شاه: ذ. [ف. شاه = وڏو] مالڪ - آقا - مسلمان بادشاهن لاءِ ڪم ايندڙ لفظ - راجا - حاڪم - بادشاه - سلطان. شطرنج واله جو هڪ مهرو. فقيرن ۽ اميرن جو لقب. سيد - سادات - داتا - سوامي. (صفت). ساڌ - شريف - اشراف.

- شاه آمر: ذ. آمتن جو بادشاه - رسول خدا. حضور مقبول صلي الله عليه وسلم جن جو لقب.

- شاهاڻو ع شاهاڻا: ذ. صفت. شاه جو - شاه وارو. شاهي - راجائي. بادشاهي شان وٽان. رئيسانو.

- شاهائي ٽور هلن: اهستي ۽ فرصت سان هلڻ - لاز لخري سان هلڻ.

- شاهباز ع شاهباز: ذ. [ف. شاه + باز] وڏو باز. پکين جو بادشاهه. پکي جو هڪ قسم - شهباز - شاهين.

- شاهه بلنوط ع شاهه بلنوط: ذ. وڏي قد واروڻ - وڻ جو هڪ قسم - دٻال.

Gul Hayat Institute

ـ شاهَہ بَنْدَرُ ۽ شاهَہ بَنْدَرَ: ذ. بندرن جو سردار (جو بندر محصول آڳاڙي).
ـ شاهہ تيرُ ۽ شاهَہ تيرَ: ذ. وڏو ڪاٺ ـ باگهو داسو ـ ڏالد ٻڪو ـ ڪاٺ ـ ٻَجَرُ ـ شَهْتِير.
ـ شاهَہ ڪرو: هڪ گل جو قسم.
ـ شاهُ پرُ ۽ شاهُ پَرَ: ذ. ڪي جو سپ کان وڏو پرُ ـ وڏي ڪنڍڙائي. مُڇ ـ شَهْپَر.
ـ شاهُپَڻِي (ڪ): ظرف. ظاهر ظهور ـ شاهه شاهوڪاري ـ ڪليو ڪلايو.
ـ شاهُ جُوڪَ ۽ شاهُ جُوڪَ: ذ. صفت. ڪاموس جهڙو ـ جَسائِتيو ـ سُهڻيو ـ مُعتبر.
ـ شاهُ راهَہ ۽ شاهَ راهُونُ: ث. [ف. شاهه + راه = رستو] وڏو رستو ـ وڏي سڙڪ ـ عام رستو.
ـ شاهُ رڳَ ۽ شاهَہ رَڳُونُ: ث. (ف. شاهه + رگ = رڳ) وڏي رڳَ ـ حبل الورید.
ـ شاهَزادوُ ۽ شاهَزادا: ذ. [ف. شاهه + زاده = جايل] بادشاه جو پُٽ ـ بادشاه زادو ـ شهزادو.
ـ شاهَزادِيُ ۽ شاهَزادِيُونُ: ث. بادشاه جي ڏيءَ.
ـ شاهَہ سُوارُ ۽ شاهَہ سُوارَ: ذ. صفت. [ف. شاهه + سوار = گهوڙي تي چڙهندڙ] وڏو سُوار ـ اُستاد سُوار. خُوب سُواري ڪندڙ.
ـ شاهَہ شاهُوڪارِيُ: ظرف. ڪُليو ڪُلايو ـ ظاهر ظهُور ـ دِيناداستيي.
ـ شاهَہ شِرِيانَ ۽ شاهه شِرِيالِيُونُ: ث. [ف. شاهه + شريان = هڪ رڳ] وڏي رڳ ـ شَهه رڳ. جسم جي سيني رڳن کان وڏي رڳ (جيڪا سڄي بدن کي رت پهچائي).
ـ شاهُڪارُ ۽ شاهُڪارَ: ذ. [ف. شاهه + کار = ڪر] سپ کان وڏو ڪر ـ عجوبه ڪر ـ الوکو ڪر.
ـ شاهَہ ڪَڙُهِيُ: ذ. اُٺ جو هڪ قسم (ٻين جا اهن ڳاڙها، قد ۾ ڪُجي ڏاڍيءَ اُٺ جهڙي).
ـ شاهَہ مَرُدُ ۽ شاهَہ مَرُدَ: ذ. [ف. شاهه + مرد = جوان] شاهي خاندان جو مرد ـ شهزادو ـ شاهه زادو.
ـ شاهہ مَرُدانُ: ذ. حضرت علي ڪرم الله وجهه جو لقب.
ـ شاهَہ نامُو ۽ شاهَہ نامَا: ذ. [ف. شاهه + نامه = ڪابه شيءِ لکيل] بادشاهن جي احوال جو لکيل ڪتاب (هڪ مشهور قديم فارسي منظوم تواريخ، جا فردوسي شاعر سنه ۱۰۰۰ع ۾ محمود غزنوي جي حڪم سان لکي هئي).
ـ شاهَنْشاهَہ ۽ شاهَنْشاهَہ: ذ. وڏو بادشاهه ـ بادشاهن جو بادشاهه ـ قيصر ـ سلطان ـ خاقان ـ مهاراجا.
ـ شاهَنْشاهِيُ ۽ شاهَنْشاهِيُونُ: ث. وڏي سلطنت ـ حڪومت ـ بادشاهي.
ـ شاهَہ نَشِيُنُ: ث. وڏي جاءِ. [ف. شاهه + نشين > نشتن = ويهڻ] بادشاهن جي وهڻ جي جاءِ.
ـ شاهَہ وارُ ۽ شاهَہ وارَ: ذ. صفت. (ف). بادشاهن جي لائق نهايت نفيس چيز ـ جواهرات ـ موتي.
ـ شاهُوڙُ ۽ شاهُوڙَ: صفت. بلڪل وڏو ـ تمام وڏو ـ شاهي.
ـ شاهَہ وَلُڪَ ۽ شاهَہ وَلُڪَ: ذ. وڏي ڪمان ـ دروازي جي مٿان وڏي محرابدار ڪمان.
ـ شاهِيُ ۽ شاهِيُونُ: ث. بادشاهي ـ حڪومت ـ سلطنت ـ راج ـ راجائي. ۽ شاهِيُ: صفت. وڏو ـ تمام وڏو ـ شاهوڙ. شاهه جو ـ شاهه وارو ـ شهنشاهي ـ راجائي ـ بادشاهي ـ قيصري ـ شاهاڻو. بادشاهي شان وڻان ـ شالدار ـ رعبدار ـ ملوڪ ـ ريساڻو.
ـ شاهِيُ رَسْتُو ۽ شاهِيُ رَسْتا: ذ. وڏو رستو ـ عام لنگهه.
● شاهاڻِيُ: اسم خاص. تعلقي دادو ۾ هڪ ديهه جو نالو. هڪ ذات جو نالو.
● شاهَہ بِلاوَلُ: اسم خاص. هڪ بزرگ جو نالو. (هي بزرگ قلندر شهباز جو هم عصر هو، ڪراچيءَ کان چوٽيهن ڪوهن جي مفاصلي تي لاهوت ڪان ڏيڍ ڪوهه ڏکڻ تي سندس درگاه آهي. ڪن ماڻهن جو عقيدو آهي ته هن بزرگ اهو علاقو گوکل نالي ديوَ جي چنبي مان آزاد ڪرايو هو).

Gul Hayat Institute

● شاهُ بَلُوطُ: ذ. (ف). وڻ جو هڪ قسم- دَيالُ.
● شاهُبُورُ: ذ. پکيءَ جو هڪ قسم (چپري پکيءَ جو وڏو قسم) چِپ.
● شاهتَرُو: اسم خاص. (ف. شاهتره) دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پساريڪو وڪر. گاه جو هڪ قسم (جنهن جا ٻ نمونا آهن: هڪ جا پَن ذَرا ذَرا داڻن وانگيان، گل خاڪي رنگ جو (بنفشه) جهڙو ۽ ٻئي جا پن ڏکها ۽ ساوا ۽ گل اڇو، ۽ ٻئي ڪَوڙا آهن).
● شاهُ بَنُجُو: اسم خاص. تعلقي ميهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● شاهُپُورُ: اسم خاص. تعلقي شهدادپور، تعلقي ميرپور ماٿيلي، تعلقي ميرپور بٹوري، تعلقي پني عاقل، تعلقي جيڪب آباد، تعلقي کهوڙا ٻاري، تعلقي شڪارپور، تعلقي موري ۽ تعلقي هالا ۾ ڪن ديهن جو نالو.
● شاهِدُ ۽ شاهِدَ: ذ. صفت. (ع. شاهد < شَهِد = گواهي ڏيڻ) شاهدي ڏيندڙ- گواهي ڏيندڙ- گواه- ساکي- اوڪاهه. اکين ڏٺي ڳالهه ڪندڙ. خوبصورت حسين- معشوق. (ف- ل).
- شاهِدِيُ ۽ شاهِدِيُونُ: ساک- گواهي- اوڪاهيُ- ثبوت- تصديق- اظهار- ثابتي- پرمان. خوبصورتي- حسينيُ- معشوقي.
● شاهداڻو ۽ شاهداڻا: ذ. (ف) ليار جو داڻو- ڳاڙهو داڻو.
● شاهُ عَبّاسُ: اسم خاص. (ع) عباس بن عبدالمطلب. رسول مقبول جن جي چاچي جو نالو. حضرت علي جن جي پُٽ جو نالو (جو حضرت فاطمه جي وفات بعد بيءِ بيبي مان پيدا ٿيو هو).
● شاهُڪَپُورُ: اسم خاص. تعلقي جاتي ۾ هڪ ديهه ۽ ڳوٺ جو نالو
● شاهُلُ ۽ شاهُلَ: ذ. هڪ رازڪي اوزار جو نالو. پيت جي سَنوت جاچڻ لاءِ ڪم ايندڙ هڪ اوزار. (لوهه جو گولو ڏور ۾ پَڏَلُ). واڻ مان ناهيل جُٽي- چاهُلَ (ڪ). (اسم خاص). تعلقي شڪارپُور ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شاهُ مورِيو: اسم خاص. تعلقي جوهي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● شاهُ مِهڙُو: اسم خاص. تعلقي شاهبندر ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● شاهنامو ۽ شاهنامهٔ: ذ. (ف. شاه=بادشاه+نامه=ڪتاب شئي لکيل). بادشاهن جي احوالن جو ڪتاب. (اسم خاص). فردوسي نالي پارسي شاعر جو هڪ لکيل ڪتاب (جنهن ۾ ايران جي بادشاهن جي تواريخ شعرن ۾ لکيل آهي).
● شاهُو ۽ شاهاڻ: ذ. راند ڪرڻ لاءِ ڪاٺ جو ٽڪر (ت). محصول وغيره جي حساب رکڻ جو ڪتاب. فريب- ٺڳي- سَڪاري- پَرتو- چَٽَ.
- شاهُو ڏيَنُ: ڳلو ٻڏڻ- چٽ ٻڏڻ- چاڑهو ڏيڻ- پرتا ٻڏڻ. هرغلائڻ- اتارڻ- چترائڻ.
● شاهُو ۽ شاهُوُ: ذ. صفت. [سن. سارت= تونگر] شاهوڪار- دولتمند- ڏنوان- شاهُ- وڏت سَنَد- پَلو- چوڪو. (اسم خاص). تعلقي شهدادڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
- شاهُوُڪارُ ۽ شاهُوُڪارَ: ذ. صفت. گهڻي ملڪيت وارو- دولت وارو- ملڪيت وارو- ڏنوان- دَولتمند- دولت مند- تونگر- زردار. سکيو- آسُودو- جوپ- ونهيون.
- شاهُوُڪارِيُ ۽ شاهُوُڪارِيُونُ: ث. دولتمندي- تونگري- دنيداري- ونهيائيُ. واپارين جي بندين مان هڪ بندي (جنهن ۾ انهن ماڻهن جا ڏار ڏار ليکا رکيا آهن جن ڪان مال اوڌار تي خريد ڪيو آهي).
● شاهُوائيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● شاهُ واهُ: اسم خاص. تعلقي شڪارپور ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● شاهُوُكَ (ڪ): اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● شاهولَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. (اڪثر حيدرآباد ۾).
● شاهُ وَنگ: ث. نار جي هڪ ڪاٺي جو نالو. (سرين جي چٽي مٽن ۽ ٿاپيءَ جي ٻنهي مٽن ڪان وڌيل ڪاٺيُ مان هڪ ڪاٺيُ).

Gul Hayat Institute

● شاهِيُ ۽ شاهِيُون: ث. (ف. سياهي = ڪاراڻ) سياهي - مَس - ڪارٽ - ڪَٽ.
"افلاطون عقل جِها ڏا شاهي لاهن شاهه"
(جلال).
سوڻي - بيالو. ۽ شاهي: ذ. صفت. (ف. شاه = وڏو) وڏو - تمام وڏو - ڏگهو - لنبو. بدمعاش - لچو - لوئيو - انوري - شود و - ڪميڻو - بَد ذات - لُڏنگو. روپيه جو اڻون حصو. سٹيءَ جي هڪ ڪپڙي جو قيمر. (اسم خاص). هڪ ذات. جو ڪالو.
● شاهِيُن: ذ. (ف) ڪيءَ جو هڪ قسم - وڏو باز - شهباز.
● شاهِينگ ۽ شاهِينگَ: ذ. ڪالي چڙهيو بَدمعاش. شود و - ڪالينگهو - لُچ - چور - آڙاه چور.
● شائِستو ۽ شائِستا: صفت. (ف. شائِستَه = بردبار) لائق - شاهان - واجب - معقول - قابل - جوگو - مُناسب. عزت وارو - آبائتو - ڪٹونَتُ - فضيلت وارو - اشراف - سڪر - نيڪَ - لائق پريو - معزز - مانوارو.
- شائِستگي ۽ شائِستگيُون: ث. اخلاق - اِهتِي - تهذيب - قابليت - لياقت - ڏاهو ڪائِي - رغبت - فضيلت - مرجادا - حياءَ - پوشيدگي - مان شان - آدميت - مروت.
● شايع: (ع. شائع > شاع = ظاهر ڪرڻ) ظاهر - آشڪارا - پڌرو - فاش - چَهيل - مشهور ڪيل
- شايع ڪَرَڻ: جاري ڪرڻ - پڌرو ڪرڻ - مشتهر ڪرڻ - ڇاپڻ.
● شائِق ۽ شائِقَ: ذ. صفت. (ع. شائق > شَوق = چاهڻ) شوق رکندڙ - خواهشمند - خواهان - طلبگار - شوقين.
● شايان: صفت. (ف). (جي) لائق - زيبا - موزون - دلپسند - مناسب - جوگو - قابل. عمده - نفيس.
● شايَد: ظرف. (ف). اتفاق سان - ممڪن آهي تہ - ڪي سگهي تہ - مبادا - مڃاڻ - الاجي - جيڪس - ممڪن - اوچتو.
● شايِسته: صفت. (ف). لائق - موزون - شايان - مناسب. تعليم يافته - صحبت يافته - اهل. خوش خلق - سگهڙ - هنرمند. سنو - بهتر.
● شايِستگي ۽ شايِسْتگيُون: ث. درستي - تهذيب - قابليت - لياقت - خوش خلقي - اخلاق - آدميت - انسانيت.
● شايع: ذ. صفت. (ع. شاع = ظاهر ڪرڻ) پڌرو - ظاهر - ڪليل. ڳجهه ڪوليو - پڌرو ڪيو - ڦٽڪ ڦاڙيو. جاري ڪيو.
● شايِق ۽ شايَقَ: ذ. صفت. (ع). شوقين - خواهشمند - چاهُو - سڏائتو - خواهانَ - اچاوان - خواهن - آڪنڊير - آنڌر.
● شَبُ: ث. (ف). سج لهڻ کان سج آپرڻ وارو عرصو - رات - رَيْن - رَجِنِي - لَيل - تنگي - تامِني.
- شَبِ باشُ: ذ. صفت. (ف. شب + باش > بودن = هئڻ) رات رهندڙ - رهڻ وارو - رات بَسر ڪندڙ.
- شَبِ باشي: ث. رات گذرڻ جي حالت - رات جو قيام.
- شَبِ بَخَيْرُ: جملو. (ف. شب + ب = سان + خير = چڱو) رات جي دعا - رات خير سان گذري.
- شَبِ بَراتِ ۽ شَبِ بَراتُون: ث. خوشيءَ جي رات. (ماه شعبان جي ١٥ تاريخ رات، جنهن ۾ ملائڪ رزق ۽ عمر، اللهه جي حڪم سان لکندا آهن.
- شَبِ بيدارُ: ذ. صفت. (ف. شب + بيدار = سجاڳ) رات جو اٿندڙ - رات جو جاڳندڙ - سڄي رات عبادت ڪندڙ.
- شَبِ بيداري: ث. رات جو جاڳڻ جي حالت - سڄي رات عبادت ڪرڻ واري حالت.
- شَبِ تارُ: ث. آنڌائي رات - ڪاري رات.
- شَبِ تاريڪ: ث. (ف. شب + تاريڪ = اولداهو) انڌيري رات - اونداهي رات - ڪاري رات.

Gul Hayat Institute

= شَبِ خُوابِيْ: ث. [ف. شب + خوابي > خواب > خفتن = سمهڻ] رات جو سمهڻ جي حالت. رات جو سمهڻ وقت پائل پوشاڪ.

= شَبْخورُ ~ شَبْخورَ: ذ. صفت. [ف. شب + خور > خوردن = کائڻ] رات جو نہ ڏسندڙ- رات جو انڌو. گھوڙن جو اصطلاح. رات جو نہ ڏسندڙ (گھوڙو).

= شَبِ خُونْ: ذ. [ف. شب + خون = رت] رات جي وقت ڪيل خُون- رات جو قتل. رات جو حملو- راتاھو.

= شَبِ روزْ: ظرف. [ف. شب + روز = ڏينھن] رات ڏينھن- ليل وَ نھار.

= شَبِسْتانْ ~ شَبِسْتانَ: ذ. [ف. شب + آستان = جاءِ- ھنڌ] رات ڪٹڻ جي جاءِ- رات جو سمهڻ جي جاءِ. خلوت گاھ- خواب گاھ.

= شَبِ قَدْرْ: ث. [ف. شب + ع. قدر = وڏائي] عزت ۽ عظمت واري رات- سگھوري رات. قرآن شريف نازل ٿيڻ واري رات (رمضان شريف جي ٢٧ تاريخ جي رات).

= شَبْ کُورْ ~ شَبْ کُورَ: ذ. صفت. [ف. شب + کور = انڌو] رات جو نہ ڏسي سگھندڙ- رات جو انڌو.

= شَبْ کُورِيْ: ث. رات جو نہ ڏسي سگھڻ جي حالت- رات الڏائي.

= شَبْ گُونْ: ذ. [ف. شب + گون = رنگ وارو] رات جي رنگ وارو- ڪارو.

= شَبِ وِصالْ: ث. [ف. شب + ع. وصال > وَصل = ملڻ] معشوق سان ملڻ واري رات- سھاڳ جي رات- ملاقات جي رات. اھا رات جنھن ۾ ڪنھن عارف باللہ جو لاڏاٽو ٿيو ھجي.

= شَبِ وَصْلْ: ث. شبِ وِصال.

● شَبْ ~ شَبَ: ذ. ڪُجھ- پردو- پيد- مَنجھہ- اڌ- راز- سِرُ- پھيتُ- وِچُ. ٻلوڙو- چِڪَ- اونو- ڏَڪُ- اوت. عزت- آبرو- سَنڀاڻ.

= شَبْ رَکَنْ: راز لڪائڻ- ڪجھ ظاھر نہ ڪرڻ- پردو رکڻ- ڏَڪُ رکڻ.

= شَبْ کَرَنْ: شب رکڻ- پردو رکڻ- ڏَڪُ رکڻ.

= شَبَ ۾ رَکَنْ: ڪجھ ۾ رکڻ- لڪائڻ- پردو ڏيڻ- ڪنھن راز کي لڪائڻ- ڏَڪ ڏيڻ- راز کي راز ۾ رکڻ (لڪايل ڳالھ).

● شَبابْ ~ شَبابَ: ذ. [ف. ع. شَبْ = جوان ٿيڻ] ھر ڪنھن شيءِ جي ابتدا- آغاز- شروعات. جواني جو زمانو- جوانيِ- جوبن- گيروبن- لاساريِ.

● شَبانْ ~ شَبانَ: ذ. صفت. (ف). ڏڻ جو راکو- ڏاڙو- ڏار- ڏَراڙْ.

● شَباھَتْ ~ شَباھَتُونْ: ث. [ف. شباھت > ع. شبھہ = جھڙوبنائڻ] شڪل- شبيھہ- صورت. رونق- روپ. مشابھت- مطابقت- ھڪجھڙائي.

● شَبْدْ ~ شَبَدْ: ذ. (سن. شَبَدْ = چوٽي) آواز- صدا. سُر. اکر- لفظ. جملو. چَوَڪي- چَوَڪَ- چيل شعر. شعر جو ٽڪر- ھاواٽي- ھاڻي- بيت- ڏوھيڙو. راڳ. ڇند- ڪيرتن وغيره. نصيحت واري چوٽي- ٻول- وچن- آھديش- ھند- نصيحت. نڪتہ شعر ۾ بيان ڪيل.

= شَبْدْ ارتْ: ذ. بيت جو مطلب- شعر جو مطلب.

= شَبْدْ چِيدْ: ذ. شعر جي ترڪيب.

= شَبْدْ ساڌَنْ: ذ. لفظن جو بنياد- ڌاتو- صرف- اشتقاق.

= شَبْدْ کوشْ: ذ. لفظن جي معنيٰ جو ڪتاب- لُغت- ڊڪشنري.

● شَبْکُوْ ~ شَبْکا: ذ. سوئارن جي اصطلاح ۾ سون تي آڪر جو ڪم- ڪُھن تي چَل جو ڪم. سون کي جامٽريءَ جي شڪلين ۾ ورھاست ڪرڻ. انھن ۾ چتسالي ۽ جو ڪم.

= شَبْکِيدارْ ~ شَبْکِيدارَ: ذ. صفت. ڇڇڻي وارو سھڙو- مزيدار- وٽندڙ.

● شَبْكُورَ: اسم خاص. (ع). هڪ ذات جولالو.
● شِبْلِيُ: اسم خاص. (ع). هڪ مشهور عالم جو لالو.
● شَبْنَمُ ۽ شَبْنَمُونُ: ث. [ف. شَبْ = رات + نَمُ = آلاڻ] ماڪَ - وِلَهُ - اوس - مات. ڪپڙي جو هڪ قسم - شَبْنَمُ - مَلمل.
● شَبْنِما: ذ. ڪپڙي جو هڪ قسم.
● شَبُّو: ذ. (ف). گل جو هڪ قسم (Tuberose).
● شُبهُ ۽ شُبا: ذ. (ع. شُبْهَهُ = شَڪُ) شَڪُ - گمان - شُبهه. وهم - وَسوَسو - پِرم - سنسو - لاويساهي - ڇِڪتائي - شُبهو.
● شُبْهَهُ: ذ. شڪ.
- شُبْهَهُ ڪَرَنُ: شڪ آڻڻ - بدگماني ڪرڻ - گمان آڻڻ.
- شُبْهَهُ هُنَنُ: گمان هڻڻ - شَڪ هُڻڻ - بي ويساهي هڻڻ.
- شُبْهُو ۽ شُبْهَا: ذ. (ع) گمان - شَڪُ - وَهم - شبو - شُبْهَهُ.
● شَبِيهُ ۽ شَبِيهُونُ: ث. (ع. شبيه > شبه = جهڙو بنائڻ) شَڪل - صورت - آڪارَ - رُوپُ - مُهالُدو. ڍُول. نمولو - وَنَگُ - دستور - وڏي - گهاڙ. چِٽُ - تصوير.
● شَپُ ۽ شَپَ: ذ. (سن. شَپ = سڏو) چڱو - سڏو - سَعِيدُ. سهڻو - مرغوب - وٺندڙ - من مهڻو - بهترين - شاندار. روشن - چمڪندڙ. قسمت وارو - نصيبُدار - خوش.
● شتَ (ڪ): ظرف. (ف. شايد = مبادا) شايد - مبادا - متان.
● شِتابُ ۽ شِتابَ: ظرف. (ف). تڪڙو - جلد - جلدي - يڪدم - لَڙ ۾ - تڪڙ ۾ - لَهَهُ قَهَهُ - ترت - جهتَ پَتَ - فوراً. (ث. ذ). تَعجِيلُ - تڪڙ - اُهرائي. آترويلا - تاهوتَ - سگهائي - سيگهه - جلدائيُ.
- شِتابِيُ ۽ شِتابِيُونُ: ث. اُهرائيُ - تڪڙ - تَعجِيلَ - تيزيُ - جلدائي - چوٽ - سيگهه - قوتائيُ. گهبراهٽ. بي صبري - اضطرابي.
● شَتاهَ ۽ شَتاهُونُ (ت): ث. چالاڪ عورت.
● شُتُرُ ۽ شُتُرَ: ذ. (ف). اُٺُ - ڏاڪهو - ڪرهو - لهڙو - توڏو - مَيو - جَمل - چانگهو.
- شُتُرُبانُ ۽ شُتُرْبانَ: ذ. (ف. شتر + بان - وان = وارو) اُٺ وارو - اوني. اُٺ جو نگهبان. اُٺ هلائيندڙ - ساربان.
- شُتُرُبانيُ ۽ شُتُرَبانيُونُ: ث. اُٺ هلائڻ جو ڪم - ساربانيُ.
- شُتُرَ بِي مَهارِ: ذ. صفت. مهارن ڪانسواءِ اُٺ - ناڪيلي ڪانسواءِ اُٺ. آزاد - خود مختيار. پنهنجي مرضيءَ تي هلندڙ.
- شُتُرُ بِي مَهارِ هُنَنُ: اُٺ جو مَهار ڪانسواءِ هُجڻ - بنا ناڪيلي جي اُٺ هُجڻ. چڙواڳ - هجڻ - آزاد هجڻ - چَوڻ چائڻ وارو نه هُجڻ.
- شُتُرُ سُوارُ ۽ شُتُرَ سُوارَ: ذ. صفت. اُٺ جو سوار - اُٺ هلائيندڙ - جَتُ.
- شُتُرُ مُرْغُ: ذ. (ف. شتر + مرغ = پکي) پکيءَ جو هڪ قسم - اُٺ پکي. آفريڪا ۽ عربستان جي رڻ ۾ رهندڙ هڪ وڏو پکي. (هي پکي اصل عربستان ۽ آفريڪا جو رهاڪو آهي اهو لالو هن ڪري مليو اٿس جو هُو شڪل قد ۽ پيرن ۾ اُٺ جهڙو آهي. ٢- اُٺ والگر گرم ۽ واريائي بيابان ۾ گذاري ٿو. ڇهن ڪان نَوَن فوٽن تائين ڏکهو ٿئي ٿو. هن جا ڪنب تمار سهڻا ۽ قيمتي آهن ۽ ٻوٻين ۾ ڪم اينداآهن).
- شُتُرُوانُ ۽ شُتُروانَ: ذ. شتربان.
- شُتِيرو ۽ شُتِيرا (ت): ذ. صفت. اُٺ جهڙو. بي حياءُ - بي شرم - بي ڏِيدو - اڪين اچو. (ذ). ڏاند جو هڪ قسم - وڏن ۽ ڪُنڊين سيگن وارو ڏاند.
● شَتِيرُو ۽ شَتِيرُو: ذ. صفت. (سن. شَتْرُهُ = دشمن) دشمن - وِيرِيُ - رپ - ورودي - ڏُجڻ.
● شَتَكو ۽ شَتَكا (ڪ): ذ. ڪٿي اڇ وچ - ڊوڙ ڊُڪَ - ڊوڙ پاڇ.

● شَبْ: صفت. (ف). جلد ـ شِتاب ـ جهت ـ يكدر.
ـ شَبْ شَبْ: ظرف. جهت پَت ـ يكدر.
● شُبْ ۽ شَبَ (ل): ذ. مُنْهُن ـ هوت ـ شَكل.
● شَباكو ۽ شَباكا (ل): ذ. هكيءَ جو هك قسم.
● شَپيڑَنْ (ك): مصدر. سُكَنْ ـ كومائجڻ. سُسَنْ. هيسجَنْ.
● شَبْ شَبْ: ذ. (آواز) آواز جو هك قسم ـ ڦهه ڦهه. كنهن شيءَ سان لاڳيتو ڏكن هڻڻ جو آواز.
● شَپُكو ۽ شَپُكا: ذ. (آواز) كنهن شيءَ كيرڻ يا لڳڻ جو آواز ـ ڦهكو ـ ٽپكو ـ ٽهكو.
● شَپَنْ (ك): مصدر. ٽَپڻ ـ ناهڻ.
● شُپو (كاچو ـ جوهي): ذ. صفت. نياڳو ـ منحوس.
● شُجاعْ ۽ شُجاعَ: ذ. صفت. (ع. شجاع > شَجَعَ = بهادر ٿيڻ) بهادر ـ پهلوان ـ سورمون ـ سورهيه ـ دلير ـ بَلوان.
شُجاعَتَ ۽ شُجاعَتُونْ: ث. دليري ـ بهادري ـ سورهيائِيْ ـ مڙسيْ ـ مردانگيْ.
● شَجَرْ ۽ شَجَرَ: ذ. (ع) دَرَخْتْ ـ وَڻ.
ـ شَجَرْ پَرَسْتْ ۽ شَجَرْ پَرَسْتَ: ذ. صفت. (ع. شجر + ف. پرست > پرستيدن = پوجڻ) وڻ جو پُوجاريْ.
● شُجْراهْ: اسم خاص. (سن. سورج + راء > سج + راء) هك ذات جو نالو.
● شُجِراهُ: اسم خاص. تعلقي ٽُل ۾ هك ديهه جو نالو. هك ذات جو نالو.
● شُجْرو ۽ شُجْرا: ذ. (ع. شُجْرَهْ = نسب جو لفظ) لسبي وڻ. نسب نامو ـ وَڏاوَلِيْ ـ حَسَب نَسَب. پيڙهي ـ بنياد.
● شَخْ ۽ شَخَ (ك): ذ. (ع. شَكْ) شَكْ ـ گمان ـ وهم.
● شَخْصْ ۽ شَخْصَ: ذ. (ع. شخص ۽ اشخاص > شخص = وڏيل هڏ) وجود انسان جو ـ ماڻهو ـ بَشر ـ مَردْ ـ آدميْ ـ پُرش ـ آسامي ـ جڏو ـ بَهر ـ والگي ـ ڏُر.
ـ شَخْصِيْ ۽ شَخْصِيْ: صفت. شخص جو ـ ماڻهوءَ جو ـ آدميْ جو. هك ماڻهوءَ لاءِ. سندس ـ ذاتيْ ـ وجودِيْ ـ ديهكْ ـ بدنيْ ـ اِسميْ.
ـ شَخْصِيَّتَ ۽ شَخْصِيَّتُونْ: ث. انسانيت ـ ماڻهپائِيْ ـ آدميت. كيوليهَ ـ فرديَّت ـ وَحْدَت ـ وِيكتي. ذاتيات. اشرافت ـ خوبيْ ـ سُيلائِيْ ـ گُڻ. عزت ـ شان ـ وقعت ـ وقارْ ـ پَتِ.
ـ شَخْصِيْ حَيثِيَتَ م: ظرف. ذاتيْ وسعتَ ـ پهنجيْ پُهچَ ـ پِڇندِيْ.
● شَدَّ ۽ شَدُّونْ: ث. (ع. شَدّ = سخت كرڻ) مضبوطيْ ـ سختيْ ـ ڏاياڻِيْ. قوت ـ طاقت ـ بَل. (لفظ جي) هڏ تي زور ـ دباءُ ـ تاكيد لفظي آچار جو هك قسم. كنهن لفظ م هك جهڙن بن اكرن جو لاڳيتو اچڻ كريْ، ٻڌي اكر هكٻئي م ضَمِّ كري مٽان ڏَليل نيشاليْ. جيئن: "حُقُقُو = حُقُّو، شُدّداد = شَدّاد. وغيره".
ريت ـ رواج ـ رسم ـ چال ـ واهپو (ك). جيئن ڦ، ٻهراڙيءَ م مٽي آگهاڙي كرڻ جي "شَدَ" ٿي كالهي.
ـ شَدَّ مَدَّ سَانْ: ظرف. (ع. شَدّ + مَدّ = ڏڪو كرڻ) تاكيد سان ـ لفظ تي زور ڏيڻ سان. صاف طرح.
ـ شَدَّ مَدَّ سَانْ گالهائِيْ: چڱي زور يا فلك سان گالهائڻ.
ـ شَدَّ و مَدَّ: ث. ڏاڍو ڏوم ـ ڏاڍ ـ شان شوكت.
● شُدّ (ت): ذ. (سن. شُدّ = صاف) صفا ـ نج ـ شُدْ. ثابت. مقرر.
ـ شُدّ كَرَنْ: ثابت كَرَنْ.
● شَدّادْ: اسم خاص. (ع) خُدائيءَ جي دعويٰ كندڙ هك مشهور كافر بادشاهه جو نالو (جنهن بهشت ٺهرايو هو).
● شُدائِيْ: مصدر. هري هري ٻئي جي دل وڻڻ ـ رهڻ ـ ريجهڻ ـ رچڻ ـ ڏَتڻ ـ ڏاڙتاوڻ ـ چترائڻ ـ

Gul Hayat Institute

هِرکائن - قَسلائن - بگیڑن. رمز سان ٹُنبن. آڈو اشارو کرن. (زال جو) ست ٹوڑن.

● شِدّتَ ع شِدّتُونْ؛ ث. (ع. شدت. شدّ = سختي کرن) زور - دباءُ - سختي - ڏاڍائي. تيزي. زبردستي - زوري - زيادتي. جوش - غلبو - قوت. تيسُو - نڙائيُ - ضد - تکرار - معاملو - ڏوڙ - ڏيهائي - ريڑهه. ريڑهه. هوڏ - شرط. حجت. مناظرو - بحث. هٿُ - بٽائور - تکبّر.

- شِدّتيُ ع شِدّتيونْ؛ ذ. صفت. شدت کندڙ - ضدي - هوڏِيُ - تکراري - ٽينڙُ - اصراري - ڏڌائيُ - مُدعي - حُجتي - ڏوڏي - بحثي. الولو - نجسُ - کدي - نرجو - اهنڌ. گهيگيرُ (وِهٽُ) - لِکڙُ (مرض).

● شُدّنبيُ؛ صفت. فعل. (ف. شدلي > شُدن = ٿيڻ) ٿيڻو - ٿيڻ جهڙو - ٿيڻ جوڳو - ٿي سگهي ٿو - ممکن. (ث). هجڻ واري گالهه - اتفاق - گالهه - واقعو - حادثو - ماجرا.

● شيدوُ ع شيدا؛ ذ. (ع. شيده) ضد - هوڏ - شرط.

- شيدو پَڪَ؛ ضد پڪ. هوڏ رکڻ - شرط رکڻ

- شيدو کَرَنْ؛ ضد کرڻ. هوڏ کرڻ - شيدَت کَرَنْ.

- شيدوُ مُدوُ ع شيدامُدا؛ ذ. ضدُ - سَختيُ - جوش - ريڑهه ريڑهه - شيدَت.

● شُدَهُ شُدَهْ؛ ظرف. (ف). آهستہ آهستہ - رفته رفته.

● شَدِيدُ؛ صفت. (ع. شِدّ) سخت. ڪٺن - مشڪل - دشوار.

- شديد شَريرُ ع شَديدَ شَريرْ؛ ذ. صفت. سخت شرارت کندڙ.

● شُدّ؛ صفت. (سن. شُدْ = پاڪ) پاڪ - صاف - بيداغ - پوتر - سچو - ليڇُ - خالص - نرمل - نبار - سنو - نيٺ - ليجو.

- شُدّتا؛ ث. صفائيُ - پاڪائيُ - بيداغيُ - پَوَتيريُ. سچائي - لڄائيُ.

- شُدّتِيُ ع شُدّتِيونْ؛ ث. پاڪائي - صفائي - سُٽائي - آزادي. سچائي - برابري. هڪ جهڙائي. پاڪ کرڻ (آرين ميواتي راجپوتن کي شدي کيو).

- شُدّتِيُ کَرَنْ: مصدر. پاڪ کرڻ - پوتر کرڻ - صفائي کرڻ (غير هندن کي هندو کرڻ).

● شُدّهُ ع شُدّهَ (ل)؛ ذ. مٺائي جو هڪ قسم (اکثر لٽڻ ۾ ڪم ايندڙ سائي رنگ جو موتي).

● شَرَ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● شرّ ع شَرّ: ذ. (ع. شَرّ = خراب ٿيڻ) بُرائي - خرابي - بُڇڙائي - بَدِي. شرارت - بدمعاشي - لُچائي. جهڪڙو - ٽونٽو - فسادي - جهيڙو.

● شيرُ ع شِيرَ؛ ذ. (ف). جِنّ - پُوت - ديوُ - عڪس خيال - درسن - رويا. شِرُ.

- شيرُ ڦاڙَنْ؛ راز پُڌائن - ڪُجهه ظاهر کرڻ. ڪرامتون ڏيکارڻ. اجايون گالهيون پڌائن - اجايون کهاڙيون چوڻ.

- شيرُ ڪُڌائينْ: شيطان گيري، جهڙا ڪم ڪرڻ - شرارت کرڻ.

- شيرُ مَچائينْ؛ شرارت مچائن - اجايو جهڪڙو کرڻ - بي فائدو شور کرڻ.

● شَرابُ ع شَرابَ: ذ. [ع. شراب > شرب = پيئڻ] نشيدار عرق - انگورن جو چڪايل رَسُ - مَيَ - مَدُ - شراف - دارُون.

- شَرابُ پِئوُ ع شَرابُ پِتا: ذ. خُمار - نشو - مَتي مَستي.

- شَرابُ پِيَنْ: خمار ٿيڻ لاءِ نشيدار عرق پيئڻ - نشو واهرائن - مَيَ نوشي کرڻ.

- شَرابُ خانوُ ع شَرابَ خانا: ذ. [ع. شراب + ف. خانه = جاءِ] شراب پيئڻ جي جاءِ - مَيخانو. شراب وڪڻ جي جاءِ - ڪلال خانو - ڪٽو. شراب ٺهڻ جي جاءِ - بَٽِي.

- شَرابُ خورُ ع شَرابَ خورَ؛ [ع. شراب + خور > خوردن = پيئڻ] ذ. صفت. شراب پيئندڙ - شرابي.

- شَرابُ خُمّارُ ع شَرابُ خُمّارَ؛ ذ. صفت. شراب پيئندڙ - شَرابي - مَيخوار.

= شَرابُ خورِي ۽ شَرابُ خور يُونُ: ث. شراب پيئڻ جي حالت - مَٽهي لوشي - شراب نوشي.
= شَرابِ طَهُورُ: ذ. [ع. شراب + طهور > طَهَرَ = صاف ٿيڻ] پاڪ ۽ صاف شراب (جو بهشت ۾ جنتين کي ملندو).
= شَرابُ سِينْڊِي: جو ڪَتل، ڇُهارن، ڪٺ جي داڻن، ان جي ڦاڙ، ۽ جي ڇوڏن ۽ ٻين وٽن جي شين مان ڪاڍي ٺاهيندا آهن.
= شرابُ داڪِيو سِينْڊِي: شراب سنڌي، جو ٻه ڀيرا باهه تي ڪاڙهيو وڃي. "شراب داڪيو سنڌي"، يعني ڪاڙهيو باهه تي ٻه ڀيرا.
= شَرابِي ۽ شَرابِي: ذ. صفت. شراب پيئندڙ - شراب خور - مئي نوش - نَشئي - ڪٿي - متوالو - مخمور - سرمست.
= شَرابُورُ: ذ. صفت. [ع. شراب = پيئڻ جي شيء + ور = وارو] ڀِڄل - ٻُسيل.
● شرابِي: اسم خاص. ڪراچي ايريا ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● شِراڏ ۽ شِيراڏ: ذ. (س). هندو قوم ۾ هڪ رسم (ٻدي واري مهيني ۾ مٽلن عزيزن جي ياد ۾ برهمڻ کي ڪاڏو ڪارائيندا آهن).
● شراڏِيو: اسم خاص. گاهه جو هڪ قسم (مري ويل ماڻهو جي ٻارهي تي هن گاهه مٿان چانور رکي ڪانگن کي کارائين).
● شَرارُ ۽ شَرارَ: ذ. (ع) باهه جي ڇيڻي - آلو. ٽالدو - چٽنگ - شَرَرُ.
= شَرارو ۽ شَرارا: ذ. (ع. شراره) ٽالدو - شرَرُ - شرارُ.
● شَرارَتَ ۽ شَرارَتُونُ: ث. (ع. شرارت > شر = خراب ٿيڻ) بدي - بُرائِي - بُڇڙائِي - بد ذاتي - شيطانت - خبيثائِي - حرامزاد ڪي - بدمعاشِي - ڪيچل - مسخري - حرڪت - چترائي - لچائِي - ڪوڇڻائِي. خَلَر - نقصان.
= شَرارَتَ ڪَرَنُ: بدي ڪرڻ - بُرائِي ڪرڻ. حرڪت ڪرڻ - مسخري ڪرڻ - ڇيڙڻ.
= شَرارَتِي ۽ شَرارَتِي: ذ. صفت. ڇڙائي ڪندڙ - ڇڙو - بُرائِي وارو - خَبيثُ - حرامزادو - بدمعاش. شرارت ڪندڙ - لچو - حرڪتي - مَسْتِيخور - شريرُ.
● شِراسَتَ ۽ شِراسْتُونُ (ت): ث. (ع. شرارت مان بگڙيل) شرارت.
● شَرَفُ (ت): اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● شَرافُ ۽ شَرافَ: ذ. صفت. سون چاندي ۽ جو واپاري - صراف - شاهوڪارُ (ت): ذ. صفت. لائق - شريف - اشراف.
● شَرافَتَ ۽ شَرافَتُونُ: ث. (ع. شرافت > شَرَفَ = مٿي ٿيڻ) انسانيت - آدميت - چڱمڙسِي. اصليت - بزرگي - چڱائِي - پَلمانْسِي. اشرافت.
● شَراڪَتَ ۽ شَراڪَتُونُ: ث (ع. شراڪت > شَرِڪ = حصو ڪرڻ) ميلاپ - گڏ جائي - شاملات - اتفاق - ٻدي - يَڪْمُشْتِي. پتي - حصيداري - پائيواري - پائِٽي.
= شَراڪَتَ ڪَرَنُ: ميلاپ ڪرڻ - ملاوت ڪرڻ. ٻدي ڪرڻ - اتفاق ڪرڻ. گڏجڻ. مائتي ڪرڻ. يَڪْمُشْتِي ڪرڻ - پتي ڪنڌڻ - حصيداري ڪرڻ.
= شَراڪَتَ ناموُ ۽ شَراڪَتَ ناما: ذ. (ع. شراڪت + ف. نامه = ڪاڪيل شئي) پائيوار نامو - حصي پتيء جو ڪاغذ - ڪنهن گڏيل ملڪيت يا پائيواريء بابت اقرار نامو.
= شَراڪَتِي ۽ شَراڪَتِيونُ: ث. شاملات - پائيوارِي - پائِٽي - حصيداري. ۽. شراڪتي: ذ. صفت. پائيوار - حصيدار - شامِل - گڏيل - ملهيل - گڏيل.
● شِراڪَجَنُ (ت): مصدر. ڪاوڙجڻ - غصي ٿيڻ - ڏ مرجڻ. رَنج ٿيڻ.
● شَرائِطُ: ذ. (ع. شَرط جو جمع) قَول - اقرار - انجام.
● شربت ۽ شربت: ذ. (ف. شربت > ع. شرب = پيئڻ) پيئڻ جي شيء. پيڻ جو منو پاڻي - پيج. ڪنڊ جي چاهَ.

Gul Hayat Institute

- شَرْبَتُ اِيارَنْ: مينو پاڻي پيارڻ - خوشيءَ جي موقعي تي وات مينو ڪرائڻ.
- شَرْبَتِي ۽ شَرْبَتِيُ: ذ. صفت. مينڱ وارو - مينو - لذيذ. رلڳ جو هڪ قسم.
● شَرْبُو ۽ شَرْبا (ت): ذ. (ف. شوروه) شوروو - رَسُ.
● شَرَتَ ۽ شَرَتُونُ (ت): ث. فريب - ٺڳي - دغا. ڪوڙ - ڪوٽ - بَيْمالِيُ.
● شَرَتاڪَ ۽ شَرَتاڪُونُ (ڪ): ث. سَنيهونُ لَڪُڻ - چَمَڪ.
● شَرْتِيُ: ذ. (سن. شروتـه) آڪاس واڻيءَ رستي آيل قانون - الهامي قاعدو.
● شَرَتڪُو ۽ شَرَتَڪا (ڪ): ذ. (آواز) آواز جو هڪ قسم - ٻرن جو آواز - آهٽ - شهڪو
● شِرِجَنُ: مصدر. ڪاوڙجڻ - غصي ۾ اچڻ - ڏمرجڻ. رُسڻ.
● شَرْحَ ۽ شَرْحُونُ: ث. (ع. شَرح > شَرَحَ = ڪوڙ) سمجهاڻي - معنيٰ - ارٿ - مطلب - حاشِيَهُ - تفسير - ٽيڪا - نِروارِيُ - سمجهوتو - پاشِيَدُ - تَشريحَ. بيان - اظهار - وياڪيا. واد - ٽيڪا - وَڌيتَ. مقرر اڳهه - پيتو - مجرائِيُ. دستخط - وِڪاءُ. پٽ پيرڻ جي حالت (ڪنهن هُنڊيءَ وغيره جي). ٻڌ چو اقرار.
- شَرَحَ كَرَنُ: مفصل بيان ڪرڻ - ڪولي لکڻ - تشريح لکڻ - معنيٰ ڪرڻ.
- شَرَحَ لِيکَنُ: پٽ پيرڻ (هنڊي جي) - سفارش لکڻ - تصديق ڪرڻ - وِڪاءُ ڀائڻ. سمن يا نوٽيس تي تعميل ڪندڙ عملدار جي تصديق.
- شَرَحِيُ ۽ شَرَحِيُ: ذ. صفت. ضامن جوڳو (وارنٽ).
● شَرْدُو ۽ شَرْدا: ذ. ميوي جو هڪ قسم.
● شَرْدّا ۽ شَرْدّانُونُ: ث. (سن. شَرْدّا = عقيدت) اعتماد - ايمان - اعتقاد - يقين - وساه - پروسو. توفيق - شڪتي - اِچا. عزت - آدر - قدرداني - خاطر تواضع.
- شَرْدّالُو ۽ شَرْدّالُوُ: ذ. صفت. ايمان وارو - اعتقاد رکندڙ - يقين وارو.

● شَرَرَ: ذ. (ع). باهه جي چنگ - آلو - تاندو.
● شِرْڙُ ۽ شِرْڙَ: ذ. جنن، پوتن ۽ جادوگرن جي اسرارن بنسبت آڪاڻيون - يهوديون آڪاڻيون - اجايون ڳالهيون.
- شِرْڙُ ڦاڙُنُ: جنن ۽ پوتن جون واهيات ڳالهيون ڪرڻ.
- شِرْڙِيُ ۽ شِرْڙِيُ: ذ. صفت. جنن ۽ پوتن جون ڳالهيون ڪندڙ. لچو - هرڪتي - لڇڻ - اڻڪلي. شرارتي.
● شُرُڙُ ۽ شُرُڙَ (ت): ذ. صفت. شرارتي - لُڇ - فسادي - ويڙهو.
- شُرُڙِيُ ۽ شُرُڙِيُ: ذ. صفت. شرارتي - لُڇ - فسادي - ويڙهو.
● شَرْڙاتُ ۽ شَرْڙاتَ: ذ. (سن. شَرآڻا = شرڙاٽ) آواز جو هڪ قسم - زور سان ڪرندڙ آواز. هُل - ڪوڙ - واجو - پڙاڏو.
● شَرْطُ ۽ شَرْطُونُ: ث. (ع. شرط = ڪنهن جي مڃان ڪنهن معاهدي مطابق ڪا شئي مڙهڻ) هوڏ - بازِيُ - داءُ - ڪوءَ. مقابلو.
- شَرْطَ بَڌَنُ: بازِيُ لڳائڻ - هوڏ ڪرڻ. داءُ لڳائڻ.
- شَرْطَ پُڄائِنُ: ڏوڙ پڄائڻ - بازي لڳائڻ.
- شَرْطَ جو گهوڙوُ: ذ. ڏوڙ جو گهوڙو - بازي جو گهوڙو.
- شَرْطَ جو مَيدانُ: ذ. (گهوڙن جي) ڏوڙ جو ميدان.
- شَرْطَ رَڪَنُ: بازِيُ رکڻ - داءُ رکڻ - هوڏ هڻڻ.
- شَرْطُ مارَنُ: گوءَ ڪڍي وڃڻ.
- شَرْطَ هَنَنُ: بازي رکڻ - داءُ هڻڻ.
- شَرْطِيُ ۽ شَرْطِيُ: ذ. صفت. بازيءَ جو.
● شَرْطَ: ظرف. (ع) سان. سَهل - وقت. جملي ۾ شرطيه يا وقت جي معنيٰ ڏيڪاريندڙ لفظ. جيئن: "وڃ شرط، اچ شرط وغيره". علم نحو موجب جملي ۾ پيدا ٿيل اهڙي معنيٰ جنهن جي ڪري، هڪڙي جملي جو ٻئي سان تعلق رهي (علم نحو).

Gul Hayat Institute

● شَرْطُ ۽ شَرْطَ : (ع) انجام ـ قول ـ اقرار ـ عهد ـ پيمان ـ وعدو. ڪوڙ ـ دروغ .
ـ شَرْطُ بَڌڻُ: اقرار ڪرڻ ـ عهد ڪرڻ ـ قول ڪرڻ .
ـ شَرْطُ رَکڻُ: انجام رکڻ ـ قول ڪرڻ .
ـ شَرْطَ مارڻُ: انجام تان ڦيرُ وڃڻ ـ انجام شڪني ڪرڻ .
ـ شَرْطِيُ ۽ شَرْطِيُ: ذ. صفت. اقراري ـ هول جو ٺهرايل .
ـ شَرْطَنِيهُ: ذ. اهو جملو، جنهن ۾ شرط هجي ۽ منجهس حرف شرط جو ڪم آيل هجي. جيئن: "جيڪڏهين اهو ڪم ڪندين، تہ نقصان پهچندءِ".
● شَرْطاکِيُ ۽ شَرْطاکِيُ : ذ. صفت. ٺڳبُ ـ دغاباز ـ فريبي ـ ڪپتي ـ ٺڳباز ـ واهيات ڳالهيون ڪندڙ.
● شَرْعَ ۽ شَرْعُونُ: ث. (ع. شرع = تجويز ڪرڻ) تجويز ٿيل رستو ـ سڌو رستو ـ سنئين وات. خدا تعاليٰ جي حڪم تي هلڻ جي وات. حضرت محمد مصطفيٰ صلي الله عليه وسلم جو ٺهرايل قاعدو ـ اسلامي قانون ـ قرآنيُ طريقو. آئين ـ دستور ـ قانون ـ شريعت. دين ـ مذهب. اعتقاد .
ـ شَرْعاً: ظرف. شرع موجب ـ اسلامي قانون موجب ـ شرعي طرح ـ محمدي قانون موجب .
ـ شَرْعَ تي هلڻُ: شريعت تي هلڻ ـ سنئين وات تي هلڻ ـ دين اسلام جي پيروي ڪرڻ .
ـ شَرْعَ مُحمدِيُ: ث. قانون محمدي ـ قانون اسلامي ـ دين اسلام جو طريقو.
ـ شَرْعَ ۾ شَرْمُ ڪَرَڻُ: جائز ڪم ڪان شرم ڪرڻ .
ـ شَرْعِيُ ۽ شَرْعِيُ: صفت. شريعت مطابق ـ قانون اسلام موافق. رهندو ـ حلال ـ حقائتو ـ جائز ـ روا ـ حقي ـ باقاعدي ـ قانونيُ .
ـ شَرْعِيُ ڪَرَڻُ (ت) حجامن جي اصطلاح ۾ وار ڪن جي ساڻ جي سنوت تاءِ ڪوڙي ٻڌڻ ڪرڻ .

● شَرَفُ ۽ شَرَفَ ؛ ذ. (ع شَرَفَ = عزت وارو ٿيڻ) درجو ـ فوقيت ـ ترجيح . بزرگي ـ پلائي . بلندي . عزت ـ شان ـ مان ـ آبروُ ـ فخر ـ جس .
ـ شَرَفِ خِدْمَتُ: ذ. خدمت ۾ حاضر رهڻ جو فخر .
ـ شَرَفُ ڏِيَڻُ ؛ روڪ وڻائڻ ـ درجو ڏيڻ ـ عزت ڪرڻ .
ـ شَرَفُ هُجَڻُ: بزرگي يا فخر حاصل ٿيڻ ـ عزت مڻ .
ـ شَرَفُ ياب ۽ شَرَفُ ياب: ذ. صفت. (ع. شرف + ف. ياب > يافتن = لهڻ) عزت وارو ـ معزز .
● شَرَقُ ۽ شَرْقَ: ذ. (ع. شَرَقَ = آپرڻ) هڪ طرف جو نالو ـ سج آپرڻ وارو طرف ـ اپرلدو ـ مشرق ـ پورب .
ـ شَرَقِيُ ۽ شَرْقِيُ: صفت. مشرق جو ـ پوربي ـ مشرقي .
ـ شَرْقِيُ زِبانَ ۽ شَرْقِيُ زِبانُونُ: ث. آپرلدي ملڪن جي ماڻهن جي ٻوليُ. مثل: عربي، چيني، فارسي، سنسڪرت وغيره .
● شِرْكُ ۽ شِرْكَ: ذ. (ع. شرک = حصا ڪرڻ ـ ورهائڻ) خدا جي ذات پاڪ ۾ ڪنهن کي شريڪ ڪرڻ جي حالت ـ بُت پرستي ـ ڪُفر. پائيواري .
ـ شِرْكَتُ ۽ شِرْكَتُونُ: ث. (ع). شراڪت ـ شموليت ـ ساڻُ ـ همراهي ـ شاملات ـ پڪمُشتي .
ـ شِرْكُ جَلِيُ: ذ. ظاهري شرڪ، جهڙوڪ بُت پرستي وغيره .
ـ شِرْكُ جُوُ وَرْقُ وارڻُ ؛ دل جي ڦرهي تان شِرڪ جا لفظ ميساري ڇڏڻ ـ شرڪ جي پڇرچڏڻ ـ خدا تعاليٰ جي وحدانيت تي ثابت قدم رهڻ ـ خدا کي ڪنهن سان بہ شريڪ نہ سمجهڻ. جيئن: "شِرْكُ جو سِڪ صُفحو ورق واري هيڪڙائي هنن ڏَسي ڏيکار" (فاضل شاهہ)
ـ شِرْكُ خَفِيُ: ذ. ڳُجهو شِرڪ ـ پوشيده شِرڪ، جهڙوڪ مطلب جي پورائيءَ لاءِ ڪنهن ماڻهوءَ کي وسيلو وڻڻ.

Gul Hayat Institute

= شَرِ كَتَ ع شَرِ كَتُونْ (ت): ث. عجيب شيء - عمدي شيء. ٹئين نمولي جي چيز.
● شَرْ گُوْ ع شَرْ گَا (ت)؛ ذ. صفت. پَٽَڙو - پاڻيءَ جهڙو - ڪينگهو - آنگهو. بي سواد.
● شَرَمْ ع شَرَمَ؛ ذ. (ف). حَيائ - لَڄَ - مَرَمْ - ليهه - ڦِڪائي. جيئن:
"شَرَم صُبْحَ وچ سرتين ايندءِ"
(شاهه).
ندامت. غيرت. حجاب - لحاظ - خيال - ديد. جيئن:
"هن کي ڪنهن ماڻهوءَ جو شرم نه ٿيو". شرم جي گاله - بدنامي. پاڪدامني - سَتْر - اوگهڙ.
= شَرَمائِتو ع شَرَمائِتا؛ ذ. صفت. حيائ وارو - حيائ دار - شرم وارو - لڄارو - ٽهٽو. محبوب - محجُوبْ - پاڪدامن.
= شَرَمائِجَنْ: مصدر. شرم و حيائ محسوس ڪرڻ - لڄي ٿيڻ - شرمندو ٿيڻ - ڦِڪو ٿيڻ.
= شَرَمائِنْ: مصدر. ڦِڪو ٿيڻ - لڄي ٿيڻ - شرمندو ٿيڻ - شرم ڪرڻ - حيائ ڪرڻ. شرمندو ڪرڻ - لڄارو ڪرڻ - ذليل ڪرڻ.
= شَرَمائُو ع شَرَمائُو: ذ. صفت. حيادار - لڄارو - شرميلو.
= شَرَمَ پُوڻِي ع شَرَمَ پُوڻِيُون؛ ث. شرم واري پوڻي - ڪُنوار پُوڻِي. پُوڻيءَ جو هڪ قسم (جنهن کي هٿ لائڻ سان ڪومائجي وڃي) - لاجونتي.
= شَرَمْ پَرْچائِنْ: شرمساريءَ کي ڪَمْ ڪرڻ جون گالهيون ڪرڻ - شرمندگي کي قبول ڪرڻ. ڦِڪائي وڌرائڻ.
= شَرَمَ جِي گَالِهه: ث. لَڄَ جي گالهه - غيرت جي گالهه - افسوس جي گالهه.
= شَرَمَ جِي مُورَتَ؛ ث. حيائ سان پريل صورت. حيائ وارو - پاڪدامن.
= شَرَمْ حَضُورِي؛ ذ. اڪيئن جو شرم - منهن ڏسڻ جو ديد - منهن سامهون لحاظ.
= شَرَمْ رَکَنْ؛ لڄَ رَکَنْ - غيرت بچائڻ. پَتِ رکڻ.
= شَرَمَسارْ ع شَرَمْسارَ: ذ. صفت. شرم وارو - شرمنده - حيا وارو - لڄي - ڦِڪو.
= شَرَمْسارْ ٿِيَنْ؛ ڦِڪو ٿيڻ - لڄي ٿيڻ - شرمنده ٿيڻ.
= شَرَمْسارِيْ ع شَرَمْسارِيُونْ؛ ث. شرمنده ٿيڻ جي حالت - شرمندگيْ - لَڄَ - شرم - حيائ - ڦِڪائيْ.
= شَرَمْ کَرَنْ؛ حيائ ڪرڻ - حجابْ ڪرڻ - لحاظ ڪرڻ - عار ڪرڻ - خيال ڪرڻ.
= شَرَمْ گاهَهْ ع شَرَمَ گاهَهْ؛ ذ. شرم واري جاءِ - مرد خواهه زال جي اوگهڙ.
= شَرَمَ مَ خِيانَتَ کَرَنْ: پرائي عورت سان زبردستي ڪرڻ.
= شَرَمْناکْ ع شَرَمْناکَ؛ ذ. صفت. شرم جهڙو - لَڄَ وارو - حيا جو.
= شَرَمِنْدِگِيْ ع شَرَمِنْدِگِيُونْ؛ ث. شرمساري - لڄ شرم - ڦِڪائي. بدنامي - خواري - ندامت. اپمان - هَتَڪَ عزت. بي عزتيْ. غيرت.
= شَرَمِنْدُوْ ع شَرَمِنْدا؛ ذ. صفت. شرمايل - شرمسارْ - شرمناڪ - لڄي - ڦِڪو. نادم - پشيمان. غيرت مند. احسان مند - مَمْنُون.
= شَرَمِنْدَهْ: ذ. صفت. شرمندو.
= شَرَمِنْدَهْ کَرَنْ؛ ڦِڪو ڪرڻ - لڄي ڪرڻ. شرمسار ڪرڻ - ذليل ڪرڻ.
= شَرَمِنْدَه هُجَنْ: ڦِڪو هُجَنْ. ممنون هُجڻ - احسان مند هُجَنْ.
= شَرَمِيْ ع شَرَمِيْ؛ ذ. صفت. شرم وارو - حيا وارو - لڄ جو.
= شَرَمِيلُوْ ع شَرَمِيلا: ذ. صفت. شرم وارو - شرمندو - لڄارو - حيا دارْ - ڦِڪو. مُنْهان چِرو - محبوب.
● شِرِمْ ع شِرِمْ: ذ. چار - سرڪٽي - قاندو - ڦاهِيْ. سخت پورهيو - ٻوجهه - ڪَهه - هَڄُٽي - جاکوڙ - ڪشالو - محنت - درد سَرِيْ. وير جا سُور. ٽَڪ - لڪ - چوڪڙو - ماندگيْ.

● شِرِمالِيءُ (ث): اسر خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.

● شَرَنَ ۽ شَرَنَ: ذ. (من. شَرَنَ = بچاءُ، اجهو) بچاءُ - اجهو - اوٽ - سلامتي - پناه - ڏڪ.
- شَرَنَ پَوَنَ: سامر پوڻ - پناه ۽ اچڻ - حفاظت ۽ اچڻ - اجهي ۽ اچڻ.

● شَرَناءِ ۽ شَرَنائِيُونَ: ث. (ف. شَهْنائِي > ع. صرناء = توتاري) ساز جو هڪ قسم - تُوتاري - سرلائِي - شَرَنائِي - شَرَنَهَ.
- شَرَنائِي ۽ شَرَنائِيُونَ: ث. شرناء.
- شَرَنايو ۽ شَرَنايا: ذ. صفت. شرناء وڄائيندڙ - تُوتاري وڄائيندڙ - لنگهو.
- شَرَ لُهِ ۽ شَرَنُهُونَ (س): ث. شَرَناء.

● شَرَوَ ۽ شَرا: ذ. (ع. شَرَعَ = اظهار ٿيڻ) انصاف - فيصلو - نيبيرو (ت ڪ) جيئن:
"هيڏي شهر پنهور ۾ شروناتورو".
هُل - فساد - جهگڙو - جنجال - کِٽرا ڪ (ل-ڪ). شُمار - ڪُٽپ (ڪ).
- شَرو شُمارَ نہ هُجَنَ: تمام گهڻو هجڻ - حد کان زياده هجڻ.

● شِرواهَ: اسر خاص. تعلقي ميرپور خاص ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شِروتا ۽ شِروتا: ذ. صفت. (من). بدندڙ - سُڌندڙ.

● شُروعَ: ذ. (ع. شَرَعَ = شروع ڪرڻ، داخل ٿيڻ) ابتدا - اول - شروعات - منڊ - آغاز - آرنپ - پهرئين. (صفت). هلندڙ - چالو - رائج - هالو - هليل.
- شُرُوعات ۽ شُرُوعاتُونَ: ث. ابتدا - آرنپ - شروع - سُڌڪ - منهن - اوائل. اڳياڙي.
- شُرُوعَ ڪَرَنَ: ابتدا ڪرڻ - آرنپ ڪرڻ - آغاز ڪرڻ. چالو ڪرڻ - جاري ڪرڻ - هرپاڪرڻ - ڪڍو ڪرڻ. لڳڻ.
- شُرُوعَ کانَ: ظرف. اول کان - ابتدا کان - پهرئين کان - منڊ کان - اوائلي - ابتدائي.
- شُرُوعُ هُئَنَ: آغاز هجڻ - ابتدا هجڻ - جاري هئڻ. چالو هئڻ - هلندڙ هئڻ.

● شُرُوسَٹِيءُ: ث. (من). عزت يا مان جو هڪ لقب.

● شُرُووُ ۽ شَرُوا: ذ. (ف. شورها = رَسُ) رَسُ - رَهو - سُوپُ - صُوفُ (پوڙ يا ميوي وغيره جو) عرق - رُبُ - چاش.

● شِرِيءُ: ذ. (من. شِرِيءُ = پاڪ) سڪ - سَمهڊا - اقبال - هرڪت. (صفت). پاڪ وارو - برڪت وارو - بزرگ - مان وارو. لقب طور ڪم ايندڙ، جيئن: "شِرِيءُ ڪرشن، شِرِيءُ فلاڻو وغيره". سِريءُ. (اسر خاص). (هندن ۾) لَڪْشميءُ ديويءَ جو نالو - وشنوءَ جي زال - لڇمي. (ث) پاڪ جي ديويءُ.
- شِرِيءُ ڪَرَنُ: گهٽي دست اندازي ڪري بگاڙڻ.

● شِرِيانَ ۽ شِرِيانِيُونَ: ث. (ع) بدن ڪي رت پهچائيندڙ نَلِيءُ - رت واهڻ - نار - لَبُضَ - رَڳ.

● شَرِيرُ ۽ شَرِيرَ: ذ. (من. شَرِيرُ = بدن) بدن - جسم - سَرِيرُ - جثو - بُٽ - ديهه - جان. (ع. شرّ) شرارت ڪندڙ - شرارتيءُ - حرڪتي - لُچُ - بدمعاش. فسادي - جهيڙاڪ - خَلِيءُ - چغلخور. خراب - بُڇڙو - پاپيءُ - بدڪار - خَبِيثُ.
- شَرِيرَ جو ڏيو بَرَنُ: اندر جو سوجهرو ٿيڻ - اندر اجرو ٿيڻ - دل صاف ٿيڻ - قلب جي صفائي حاصل ٿيڻ.

● شَرِيرُڪَ ۽ شَرِيرُڪَ: ذ. صفت. شاريرُڪ - جسماني - بدنيءُ - ديهه ڌاريءُ.

● شَرِيعَتَ ۽ شَرِيعَتُونَ: ث. (ع. شَرَعَ = داخل ٿيڻ) سڌو رستو - سنئين وات. طريقو - وات. اسلامي قاعدو - قانون الاهي - قرآني آئين - ديني قانون - قاعدو - قانون - نيم. انصاف - داد - نياءُ. درويشن جي اصطلاح ۾ سُلوڪ جو پهريون درجو (جنهن ۾ خدا تعالىٰ جي حڪم ۽ محمدي شريعت تي هلڻو آهي) ناسوت.

Gul Hayat Institute

● شَرِيفُ ۴ شَرِيفَ ؛ ذ. صفت. (ع. شريف < شَرَفَ = اوچو ٹيو) وڏي رُتبي وارو- عزت وارو- بزرگ- پلارو. آڏر- اعليٰ- رفيع. پوتر- پاڪ- مقدس. وَڏَ گهراڻو- خانداني- ڪُلائتو- اشراف- اصيل. چڱو مڙس- سَڪَرُ.

- شَرِيفَہ ؛ ث. شريف عورت- عزت واري عورت.

● شَرِيفائيُ ؛ اسم خاص. تعلقي قنبر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شَرِيفَ پُورُ ؛ اسم خاص. تعلقي رتي ديري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شَرِيڪُ ۴ شَرِيڪَ ؛ ذ. صفت. (ع. شريك < شَرَكَ- پاڳيوار ٿيڻ- شامل- مليل- گڏيل- شرڪت ڪيل- حصيدار- پائيوار- پَتيارُ- پائينيُ ۾ ساڻي- همراهه- مددگار- رفيق- هڪ ئي نيات يا فرقي جو ماڻهو- عزيز- ميٽُ- مائٽ.

- شَرِيڪاڻُ ۴ شَرِيڪاڻا ؛ ذ. صفت. شريڪ جو. گڏجو- پائيواريءَ جو- گڏيل حصي جو- ساڳئي مائٽي ميٽيءَ جو- ساڳئي نيات جو.

- شَرِيڪاڻُ قُوڪُ ڪَٽَنُ : عزيزن يا دوستن جو احسان يا ٽورو ڪٽڻ.

- شَرِيڪَتَ ۴ شَرِيڪَتَنُ ؛ ث. ميٽي مائٽي- عزازت- برادري- پائيپي. پائيواري- حصي داري- برابري- مساوات. همسري. جوڙ :

" سرتيون شريڪت آئون ڪيئن آ ڳن مي ڪريان "
(شاهه).

- شَرِيڪُ ڪَرَنُ : شامل ڪرڻ- گڏڻ- ملائڻ- ڳنيڻ. حصيدار بنائڻ- پائيوار ڪرڻ.

- شَرِيڪُ هُئَنُ : شامل هڻ- ساڻ هڻ- گڏ هڻ- پتي دار هڻ- حصي دار هڻ. مددگار هڻ.

- شَرِيڪِيُ ۴ شَرِيڪِيَنُ ؛ ث. شراڪت- لاڳاپو- نسبت- تعلق. پائيواري- حصي داري. مائٽي- عزازت- متاچاري- ناتو- سڳائي. برابري- هڪجهڙائي.

● شُڙُهُ ۴ شُڙُهَا ؛ ذ. (ف. شوربا = رَسُ) پتڙي شيءِ ڪي ٻيٺ جو آواز.

● شِسْتَ ۴ شِسْتُنُ ؛ ث. (ف). هدف- نشان- چشت (تير جو). آڳونو- آگر.

- شِسْتَ بَتَنُ ؛ لشان ٻڌڻ- چست ٻڌڻ.

● شَسْتَرُ ۴ شَسْتَرَ ؛ ذ. (سن). هٿيار- اوزار- اسلح. هٿيار جو هڪ قسم. تلوار- خنجر- نيمچو.

- شَسْتَرْدارِيُ ۴ شَسْتَرْدارِيُ ؛ ذ. صفت. هٿياربند- سلاح دار- مُسلح.

- شَسْتَرشالا ۴ شَسْتَرشالائُنُ : ث. هٿيارخالو- سلاح خالو- باروٽ خالو. توبخانو.

- شَسْتَرَ هِيُنُ ؛ ذ. صفت. بي هٿيار- هٿين ٽاهو- خالي هٿن.

● شُسْتَهَ ؛ صفت. (ف. شسته < شَسْتَنُ = ڌوئڻ) ڌوتل- صفا- پاڪ- خالص.

- شُسْتَگِي ۴ شُسْتَگِيُنُ : ث. صفائي. پاڪائي. لفظن جي پختگي- سلامت.

● شَشُ : صفت. (ف. شش = ڇهه) هڪ تعداد- ڇهه. (سن). چند- چندرما. سَسُ.

- شَشُ پَهْلُو ۴ شَشُ پَهْلُو : ذ. صفت. (ف. شش + پهلو = پاسو) ڇهن پاسن وارو- ڇهه پاسو- ڇهه ڪنڊو- مُسدس.

- شَشُ جِهَتَ : ذ. صفت. (ف. شش + جهت = طرف) ڇهن طرفن وارو. (ذ). سڄو ئي جهان- سڄي دنيا.

- شَشُ دانگُ ۴ شَشُ دانگَ : ذ. (ف. شش + دانگ = طرف) ڇهه طرف- ڇهه پاسا. سڄي دنيا.

- شَشُ دَرُ ۴ شَشُ دَرَ : ذ. صفت. (ف. شش + در = دروازو) ڇهن درن وارو مڪان.

(صفت). حيران- پريشان- وَيُرانُ- موڪو- واڙو.

- شَشْماهِي ۴ شَشْماهِيُنُ ؛ ث. (ف. شش + ماه = مهينو) ڇهن مهنن جي- ڇهه ماهي- اڌ سال جي.

- شَشُ وَ پَنْجَ ؛ ذ. (ف. شش + پنج = پنج) سوچ وچار- پريشانيُ- فڪر- انديشه. انتظار.

- شَشُ و پَنْجَ م هُئَنُ ؛ سخت مونجهه ۾ هڻڻ.

● شِشُ ۴ شِشَ : ذ. (سن. شش = شاگرد) شاگرد- چيلو- مريد- سِکُ.

● شُشْ ع شُشَ (ت): ذ. صفت. بي وقوف - بي عقل - پُوڪ - چُجُ.

● شِشْتاچارْ ع شِشْتاچارَ: ذ. (سن) سئيون عادتون - لڇڻ. انسانيت - ماڻهپو. انسان ذات - بني آدم.

● شَشْدَرْ ع شَشْدَرَ: ذ. صفت. (ف. شَش = ڇهه + در) حيران - پريشان - وائڙو - مُنجهيل - بَتيلِيلَ - ويچُونْ - چَتُ - موڪو - ٻِهَتُ. بي خبر - بي حواس.

- شَشْدَرْ هُڻڻْ: حيران و پريشان هڻڻ - حيرت ۾ وڌڻ.

● شُشْڪارَنْ: مصدر. (سن. شُش = ڦُڦڙ + ف. ڪار = ڪر) ڦوڪي وارو آواز ڪڍڻ. شُشْ شُشْ ڪرڻ (ريڍن، ٻڪرين وغيره کي). جانورن کي هڪلڻ يا سڏڻ جو آواز ڪڍڻ.

- شُشْڪارْ ع شُشْڪارُونْ: ث. ٻچ.

- شُشْڪارَ ڪَرَنْ: ٻچ ڪڍڻ.

● شَشْڪانِيُ ع شَشْڪانِيُونْ (ڪ): ث. بندوق جو هڪ قسم - ٻري مارو ڪنڊڙ - ميرخاني بندوق.

● شِشِيُ قَمْرِيُ ع شِشِيُ قَمْرِيُ: ذ. صفت. (ع. شَمْس = سج + قمر = چنڊ) قَمَرُ - شَمْسِيُ قَمَرِيُ - سج ۽ چنڊ جو - دولابي - ڪوڙو - ڪُپتيو - بي ايمان - بي پتيو - دغا خور - خيانتي - ويساهه گهاتڪ. (ذ. ث) بي ايمانيءَ جو لفعو - تغلب - خيانت - خورد بُردُ - وڍي - رشوت - لَبُ - ڳڙو.

● شَطْرَنْج ع شَطْرَنْجُونْ: ث. (ف. چَتُر لڱ = دِلجي و لدر > چَتُرَلڱ = چار طرف (فوج جا) يعني هاٿين + گهوڙن + گاڏين + پيادل سپاهين جا. شش رَنگ = ڇهه رلگ - ڇهه سُهرا - ڇهن رلگن جون مڪيه ساريون، مثلاً بادشاهه، وزير، گهوڙو، هاٿي، آٽ ۽ پياده). هڪ مشهور ويڙهي جي راند جو نالو. (هيءَ مشهور راند جنهن کي عربن، ايرانين وٽان سکيو ۽ پوءِ دنيا ۾ مشهور ڪيو - اندلس مان هي راند يورپ ۾ پکڙي. عرب مورخ مسعودي (سنه ۹۵۰ع) پهريون عالم هو جنهن هن راند جي تاريخ تي روشني وڌي، عربن جي تحقيق موجب هي راند ڏاهر لالي شخص ايجاد ڪئي. هن نالي مان سمجهجي ٿو ته هي راند سنڌ ۾ ايجاد ٿي. بقول فردوسي، ايرانين هي راند هندستان مان سکي. سنڌ هندستان جو نزديڪ پاڳو آهي جنهنڪري غالباً ايرانين اها راند سنڌ مان سکي هوندي.

- شَطْرَنْج باز: ذ. صفت. (ف. شطرنج + باز > باختن = کيڏڻ) شطرنج راند کيڏندڙ - شاطر.

- شَطْرَنْج بازِيُ: ث. شَطرنج جي راند. شطرنج راند ڪرڻ جي حالت.

- شَطْرَنْج پَکيڙَنْ: وڌيون رِٽُون ۽ اميدون ڪرڻ. وڏو منصوبو ٺاهڻ.

- شَطْرَنْجِيُ ع شَطْرَنْجِيُونْ: ث. فراسيءَ جو هڪ قسم. شطرنج راند جي چورس رنگن جي ڪپڙي والگر فراسي.

● شِعارُ ع شِعارَ: ذ. (ع. شعار > شعر = ڄاڻ) عادتون - اخلاق - لڇڻ.

● شُعاعُ ع شُعاعَ: ذ. (ع. شعاع > پکڙجڻ) روشني جي ڪرڻن جي پکڙجڻ واري حالت. روشنائي - روشني - جوت - سهائو - سوجهرو. جهلڪ - تجلّو - آب و تاب - چمڪ. سيج جا ڪرڻا - اوازُو.

● شَعْبانْ: اسم خاص. (ع). گناهن ۽ ثوابن کي جدا ڪرڻ جي وقت واري هڪ مسلماني مهيني جو نالو - اسلامي يا هجري سال جو اٺون مهينو - شَعْبانُ المُعَظَّم.

● شُعْبَدَهْ: ذ. (ع. شعبده > شعبذ = هٿ جي چالاڪي ڏيکارڻ) جادو يا مڪر جي بازي - دوکي بازي - فريب - مڪاري. هٿ جي صفائي - هٿ ڪاٽ - نظربندي.

- شُعْبَدَهْ باز ع شَعْبَدَه باز: ذ. صفت. (ع. شعبذه + باز > باختن = کيڏڻ) جادوگر. دوکي باز - مَڪارُ. مداري - بازيگر.

= شَعْبَدَهُ بازِيْ ۞ شَعْبَدَهُ بازِيُونْ: ث. جادوگرِيْ. بازيگرِيْ. دغا بازي - مكاري - چالاكي. نظربَندِيْ.

= شَعْبَدَهُ ڈيكارَنْ: جادوڈيكارن - تماشوڈيكارن.

= شَعْبَدَهُ گَرْ: ذ. صفت. (ع. شعبذ + ف. گر = ناهيندڙ) جادوگر. بازيگر - مداريْ. مَكارُ - فريبي.

● شَعْبَهْ: ذ. (ع. شعبة > شعب = گڈ ڪرڻ) گروه - فرقو - ٽولو. شاخ - ٽڪرو - حصو. ڪنهن نهر مان نڪتل شاخ.

● شَعَرْ ۞ شَعْرْ: ذ. (ع. شعر > شَعَرَ = چاڻڻ) جَانَ - جَاڻَپ - دريافت. لڏيو بيت - پَدْ - ڏوهيڙو - بوت.

= شعر خوالي ۞ شعر خوانيون: ث. (ع. شعر + ف. خوالي > خوان > خواندن = پڙهڻ) شعر پڙهڻ جي حالت - شعر گوئي.

= شَعْرُ گُوئِيْ ۞ شَعْرُ گوئيُونْ: ث. (ع. شعر + ف. گوئي > گو > گفتن = چَوَنْ) شعر چوڻ جي حالت - شاعري.

● شُعْلُوْ ۞ شُعْلاَ: ذ. (ع. شعلة > شَعَلَ = ٻرڻ) چمڪو - روشني - جوت. باھ جي لاٽ - آلو - پَتْيَتْ - پَيَرْ - جِيبِي. باھ جو مَچ - آگ - باھ - آتش.

= شُعْلَهْ خُوْ ۞ شُعْلَهْ خَوْ: ذ. صفت. (ع. شعلة + ف. خو = طبعيت) تيز مزاج - تيزخُوْ - بَدْ مزاج.

= شُعْلَهْ رُوْ: ذ. صفت. (ع. شعلة + ف. رُو = منهن) سهڻيءَ شڪل وارو - نهايت خوبصورت - حَسِيْنُ.

● شَعُوْرْ: ذ. (ع. شعور > شعر = چاڻڻ) سمجهه - عقل - ٻڌ - چاڻ. دانش - سمجهه - واقفيت - شناخت. اخلاق - لڇڻ - لَلْ - عادت - افعال - تَميزَ - فَضِيلَت - چيهڙ - آڻڻ وهڻ - شعورُ - ادب انداز - نِشِسْتِ - برخاست - سليقو.

● شُعَيْبْ: اسم خاص. (ع) هڪ پيغمبر جو نالو.

● شِغَالْ ۞ شِغَالَ: ذ. (ف) جانور جو هڪ قسم - گدڙ - سِيال.

● شُغُلْ ۞ شُغُلَ: ذ. (ع. شُغُلْ > شُغَلَ = رُڌل رهڻ) سَٽهولي - ڪَمَ - ڪَارُ - ڏندو - نوڪري - ڪرت - وڃندي - وِرونهن - وِنْدِرَ. تماشو - راڳ - ڪيل - بازي - راند - روند. مجلس (راڳ وغيره جي).

= شُغُلْ ڪَرَنْ: ڀاڻ ڪي وندرائڻ - مشغولي ڪرڻ - ڪيل تماشو ڪرڻ - گائڻ و ڄائڻ. ڪَتَبُ آڻڻ - رُنْيالِڻ.

● شَفَا ۞ شِفَائُونْ: ث. (ع. شفا > = صحت جو سڌرڻ) بيماريءَ مان آڻڻ جي حالت - صحت يابي - سڪرائي. - نمرائي - تندرستي - چڱيلائِيْ - افاقو. چونڪارو - چونڪو. بِلو - آپاءُ - تدارڪ - چاڙو آوُ ڪِيد - علاج. دوا - دارُون.

= شِفاخانُو ۞ شَفَاخَانَا: ذ. صفت. (ع. شفا + ف. خانه = جاءِ) بيمارن جي علاج جي جاءِ - علاج گهر - دواخانو - دارالشفا - هاسپيٽل - اسپتال - مطب.

= شَفَا ڏِيَنْ: صحت بخشڻ - تندرستي عطا ڪرڻ - چڱيلائي ڏيڻ - آرام بخشڻ.

= شَفَايَابْ ۞ شَفَايَابَ: ذ. صفت. (ع. + ف. ياب > يافتن = لهڻ) بيماري مان آڻيل - چڱو ڀلو - نمرو - خوش - سڪرُ - كاركرتو.

= شَفَايَابِيْ ۞ شَفَايَابِيُونْ: ث. چڱيلائي - صحتيابي - سڪرائِيْ.

● شَفَاعَتَ ۞ شَفَاعَتُونْ: ث. (ع. شفاعت > شَفَعَ = سفارش ڪرڻ) گناهن جي معافي جي سفارش - پارت - پرائِنا. چونڪارو.

= شَفَاعَتَ ڪَرَنْ: چونڪارو ڪرڻ - بَخشڻ معافي ڏيڻ.

● شَفَّافْ ۞ شَفَّافَ: ذ. صفت. (ع. شفاف > سنهو ۽ سهڻو ٿيڻ) نهايت صاف - صاف - چٽو - نِرمَلُ - اوجَلُ - بِكندڙ - كُلِتوُ. جنهن مان آر پار ڏسي سگهجي - پاردرشڪ - تَرْپارشرو.

= شَفَّافِيْ ۞ شَفَّافِيْ: ذ. صفت. صاف ٿيل نِرمَلُ - شفاف - اوجَلُ - بِكندڙ - كُلِتوُ. پاردرشڪ - ترپارشرُوْ.

● شَفْتالُوْ ۞ شَفْتالُوْ: ذ. (ف). ميوي جو هڪ قسم - تازو آلو بخارو - بادام.

Gul Hayat Institute

● شُفْعُ ۽ شُفْعِ : ذ. (ع) ٻاڙي جو حقُ- سياندڙي جو حقُ- حق شفع.
- شُفْعِي ۽ شُفْعِيُ : ذ. صفت. ٻاڙي جو حق ادا ڪندڙ.
● شفَقُ ۽ شَفَقَ : ذ. (ع) سج لهڻ ۽ اپرڻ وقت ظاهر ٿيل گاڙهاڻ. سنڌيا- سنڌجها- سُنهن اونداهي.
● شَفَقَتَ ۽ شَفَقَتُونُ : ث. (ع. شفقت > اشْفَقَ = مهربان ٿيڻ) پلائي- مهرباني- وڏڙ- مَهر- ٿورو- لائق. رحم- ڪرم- ٻاجهه- ترس- همدردي- دَيا. سُنهن ڪاڻ- پرچائي- اعزا پرسي- غمخواري. محبت- پيار- قُرب.
● شَفُوِيَهُ : ذ. (ع). علم نحو جي اصطلاح موجب چپن مان نڪرندڙ آواز وارا اکر. جيئن: "ب، ف، م، و" (علم نحو).
● شفيعُ ۽ شفيعَ : ذ. صفت. (ع. شفيع > شَفَعَ = سفارش ڪرڻ) گناهن جي سفارش ڪندڙ شفاعت ڪندڙ- ڇوٽڪارو ڪندڙ- شافعي.
- شَفِيعُ اُلاُمَمُ : ذ. صفت. (ع. شفيع + اُمت ۽ اُمم = اُمتون) اُمت جي شفا ڪندڙ. (اسم خاص). حضرت پيغمبر صلي الله عليه و سلم جن جو لقب.
- شَفِيعُ محشَرُ : ذ. صفت. (ع. شفيع + محشر > حَشَرَ = گڏ ٿيڻ) محشر ۾ شفاعت ڪندڙ. (اسم خاص). رسول مقبول صلعم جن جو لقب.
● شَفِيعُ آباد : اسم خاص. تعلقي ڳوٺڪيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● شَفِيعُ مُحمدُ : اسم خاص. تعلقي سنجهوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● شفيقُ ۽ شَفِيقَ : ذ. صفت. (ع). خدا جي خوف ڪان متاثر ٿي. مهرباني ڪندڙ- پَلو ڪندڙ- مهربان. عنايت ڪندڙ. رحم ڪندڙ- رحمي- ٻاجهارو- ڪريم- دَيال- مشفق- همدرد.
● شَقَّ ۽ شَقِّ : ذ. صفت. (ع. شَقّ > شَقَ = ڪٽڻ- چيرڻ) ڦاڙل- چيربل. (ذ). ڦاڙ- چيرُ- شيگاف.
- شَقُ اُلقَمَرُ : ذ. صفت. (ع. شق + ال = جو + قمر = چنڊ) چنڊ جو چيرُ حضور ٻاڪ جن جو چنڊ چيرجڻ جو هڪ معجزو.
- شَقِّ ثِيَنُ : ڦاڙَنُ- چيرجڻ.
● شِقَرُو ۽ شِقرَا (لس) : ذ. (حقيقت ۾ مادي مگر مذڪر طور استعمال ٿيندڙ) (ع. ف. صقر) پيلين اکين وارو مشهور شڪاري پکي. "چيڪ" جي مادي.
● شَقِي ۽ شَقِيُ : ذ. صفت. (ع). بَدنصيبُ- ڪمبخت- بد بخت- نياڪو.
● شَكَ ۽ شُكُونُ : ث. (من. شَنڪُرُ) ڪيلي- ڪيرِي. بَنڊُ. جيئن:
"تون ڪِنُ ۽ وجهين تن ڪي سومرا شَكُونُ" (شاهه).
● شَكَ ۽ شَكَ : ذ. (ع. شَكّ". سن. شَنْكا = گمان) شبهو- گمان- انديشو- آدڪو- وهم- سنسو- پرم- وَسواسُ- خيال- ڊپُ- فڪر- پراڏو ڊِنڪرُ (ڪ). شرم. حيا- لج (ت).
- شكائيتو ۽ شَكائِيتا : ذ. صفت. شڪ جهڙو- شڪ وارو- شڪ جو- شڪ ڪندڙ- شڪيُ- وهمي- وَسواسيُ- وِسُوسيو- سنديهي- ڊپائتو- گمانيُ.
- شَكَ پَوَنُ : گمان پَوَنُ- وهم پَوَنُ.
- شَكُجَنُ : مصدر. گمانجڻ- وهمجڻ- وسواس ٿيڻ. دل رکڻ- پائڻيُ.
- شَكَ رَفع كَرَنُ : گمان متائڻ- شُبهه دور ڪرڻ- وهم وڃائڻ.
- شَكَ شُبُهُ ۽ شَكَ شُبا : ذ. (ع. شك + ف. شبه = انديشو) وَهم- گمان- شُبهَ. انديشو- ڊپ. پرم- سنسو.
- شَكَ كَيَنُ : وهم ڪيَنُ- شُبهَ دور ڪرڻ.
- شَكَ كَرَنُ : گمان ڪَرَنُ- شُبهَ آڻڻ. انديشو ڪرڻ- ڊپ ڪرڻ.
- شَكَ وِجهَنْ : گمان پيدا ڪرڻ- وهم وجهڻ- شبهَ پيدا ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

ـ شَكيءُ ۽ شَكبيءُ: ذ. صفت. شڪ ڪندڙ- شَڪ ڪائڻ- وهم آڻيندڙ- وهمي- پرمي- سَنسئي- وِسُوِسائي- گماني. اڻ وِسَهُو- بي اعتبار- بي ويساهو. شرمندو- ٿڪو- لڄي (ت).

ـ شَكيءُ ٿيڻُ: شڪ وارو ٿيڻ- شڪائڻ ٿيڻ- وهم آڻڻ- وهم ٿيڻ- وسوامي ٿيڻ- وسوسيو ٿيڻ- پرمي ٿيڻ. شرمساو ٿيڻ- لڄي ٿيڻ (ت).

● شِكارُ ۽ شِكارَ: ذ. (ف). جانورن يا پکين کي ڦاسائڻ يا ماڻڻ جو ڪم- مارَ- ٻڪُ- سودَ. ماريل يا ڦاسايل جانور يا پکي وغيره- صيد- آهيڙو. وَجهُ- بُلُ- ٻيچو.

ـ شِكارُ ٿيڻُ: ڪنهن جانور جو مارجي وڃڻ. دام ۾ ڦاسڻ. عاشق ٿيڻ.

ـ شِكارُ ڪَرائيڻُ (ت): سوئر کي ٻڌي ڪُٽن کان مارائڻ.

ـ شِكارُ كَرڻُ: ڪنهن جانور يا حيوان کي مارڻ يا ڦاسائڻ. دام ۾ آڻڻ- قابو ڪرڻ- ڦندي ۾ ڦاسائڻ. ڏوکي سان مارڻ. عاشق بنائڻ.

ـ شِكارُ گاهُ ۽ شِكارَ گاهَ: ذ. (ف. شڪار+ گاهه = جاءِ- هنڌ) شڪار ڪرڻ جي جاءِ- صيد گاهه.

ـ شِكارُ ماهيءُ: ث. (ف. شڪار+ ماهي = مڇي) مڇيءَ جي شڪار ٿيڻ جي جاءِ- مڇيءَ ڦاسائڻ جي جاءِ- مڇيءَ جي ميار.

ـ شِكارُ هٿُ لڳَڻُ: شڪار حاصل هڻڻ- پکي يا حيوان جو شڪار جي دام ۾ ڦاسڻ- ڦندي ۾ ڦاسڻ- قابو ٿيڻ. آساميءَ هٿَ اچڻ- مراد جهڙو ڪم ملڻ.

ـ شِكارِيءُ ۽ شِكارِيءُ: ذ. صفت. شڪار ڪندڙ- شڪارباز (ماڻهو، ڪتو، جانور وغيره). پنڪي- سَهتر- چُهڻڙو- ڏ ڏيرُ.

ـ شِكارِيءُ ڪُتو ۽ شِكارِيءُ ڪُتا: ذ. صفت. شڪار ڪندڙ ڪُتو. تازي ڪُتو.

● شِكارپُورُ: اسم خاص. سنڌ جي هڪ مشهور شهر جو نالو (هاڻوڪي شڪارپور ۾ اڳي دائود پوٽن جو شڪارگاهه هو ۽ ڪوٽ لکي ۽ ڪجهه ٻيا پَر وارا ڪوٽ وسيل هئا. سنه ۱۶۱۷ع ۾ لکيءَ جي سَهرن کي دائود پوٽن شڪست ڏني، الهيءَ سوپ جي يادگيريءَ قائم ڪرڻ لاءِ اهو شهر ٻڌائون جو ڏاڻي جي انڊر هوندو هو). تعلقي شڪارپور ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شِكارِيءُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● شِكافُ ۽ شِكافَ: ذ. (ف. شِگاف = چيرُ) چيرُ- قاڙُ- شِگاف.

● شَكائيءُ: مصدر. (ع. شَكّ: سن. شَنْكا) شڪ ۾ آڻڻ- گمان ۾ آڻڻ- وَسوِسي ۾ وجهڻ.

● شِكايَتَ ۽ شِكايَتُونُ: ث. (ع. شكاية < شَكَوَ = گلا ڪرڻ) گلا- شڪوه- بَدي- غيبتَ- عَيبُ جوئيءُ. ڏُڪ- مرض- بيماري- تڪليف. فرياد- داد خواهي- ڏوراپو- دانهن.

● شِكايَتَ كَرڻُ: گلا ڪرڻ- شڪوه ڪرڻ. مصيبت بيان ڪرڻ. فرياد ڪرڻ- دانهن ڪرڻ.

ـ شِكايَتَ هُنَڻُ: گلا هُنَڻ- بُرائي هُنڻ- شڪوه هڻڻ- بَدي هڻڻ. مرض هڻڻ- بيماري هڻڻ- تڪليف هڻڻ. دانهن هڻڻ- فرياد هڻڻ.

ـ شِكايَتيءُ ۽ شِكايَتيءُ: ذ. صفت. گلا ڪندڙ- شڪوه ڪندڙ. دانهن ڪندڙ- فرياديءُ. بيمارُ.

● شَكَتيءُ ۽ شَكَتيمُونُ: ث. (سن. شَكتي = طاقت) طاقت- توفيق- وسعت- وِتُ- سَگهه- بَل- زور- قوت- سمرٿي. پڇندي- دڳو- وَسُ- دَسترسي- پهچ- اختياري- هلندي. قابليت- صَلاحيت- جوڳائي.

ـ شَكَتيمُوانُ ۽ شَكَتيمُوانَ: ذ. صفت. زوردار- طاقت وارو- بَلوان- قوّت وارو- سگهارو- سگهائتو. سڌاڻو- ڪرارو- بَلوانُ- پراڪرميءَ پڇندييءَ وارو- پهچ وارو- هلندييءَ وارو- جبرو- زبردست.

● شَكَرِ ۽ شَكَرُونُ: ث. (سن. شَرڪرَ. ف. شڪرَ: ع. سَكَرُ) ميٺي شيءِ- ميٺاڻ- ڪنڊ.

Gul Hayat Institute

- شَڪَرُ پارهُ ؛ ذ. (ف. شڪر+پاره=ٽڪرو) مٺائي جو هڪ قسم - بيسنُ ۽ ڪنڊ مان ٺهيل ٽڪي.
- شَڪَرِي ٽُوتُ ؛ ذ. ميوي جو هڪ قسم - ٽُوتَ.
- شَڪَرُ دَهَنُ : ذ. (ف. شڪر+دهن=وات) مٺو وات - ڪنڊ جهڙو وات. (ذ. صفت). مٺو ڳالهائينڌڙ - مٺ ڳالهائو.
- شَڪَرُ رَنْجِي ۽ شَڪَرُ رَنْجِيُونُ ؛ ث. (ف. شڪر+رنجي > رنجيدن=ڏکوئڻ) اڻ بڻ - معمولي رَنْجش.
- شَڪَرُ لَبُ ۽ شَڪَرُ لَبَ ؛ ذ. (ف. شڪر+لب=چپ) مٺو چپ - ڪنڊ وارو چپ. (صفت). چپن مان مٺو ڳالهائيندڙ - مٺ ڳالهائو.
● شُڪْرُ ۽ شُڪْرَ ؛ ذ. (ع. شُڪْر > شَڪَر=احسان مڃڻ) احسان - مهرباني - لائق - ٿورو - شڪرانو - سپاس.
- شُڪْرانُو ۽ شُڪْرانا ؛ ذ. مهرباني - احسان - منت - ٿورو - شڪريو.
- شُڪْرانو ادا ڪَرَڻُ ؛ احسان مڃڻ - ٿورو مڃڻ - مهرباني مڃڻ.
- شُڪْرانَهُ : ذ. احسان - مِنّت - ٿورو. ڪنهن ڪم جو عيوضو.
- شُڪْرُ بَجا آڻَڻُ ؛ احسان مڃڻ - ٿورو مڃڻ.
- شُڪْرَ جو سَجدُو بَجا آڻَڻُ : ڏاڍي تعاليٰ جا لکين شڪر ڪرڻ. مصيبت تي وڃڻ تي خوشيءَ جو اظهار ڪرڻ - پنهنجي ڪاميابيءَ تي خوش ٿيڻ.
- شُڪْرُ ڪَرَڻُ : احسان مڃڻ - شڪرانو ڪرڻ.
- شُڪْرُ گُذارُ ۽ شُڪْرُ گُذارَ : ذ. صفت. احسانمند - ٿورائتو - ممنون احسان - شاڪر. نمازمند. حق شناس. نمڪ حلال.
- شُڪْرُ گُذارِي ۽ شُڪْرُ گُذارِيُونُ : ث. احسانمنديُ - ڏنيءَ واد - نمازمنديُ - ممنونيتَ. حق شناسيُ. نمڪ حلاليُ.

● شُڪّرُ ۽ شُڪّرَ : ذ. (سن. شُڪْلا=روشني) هڪ روشن گره جو ٿالو - هڪ گرهه جو ٿالو - وينس - زُهرو. ستن ڏينهن مان هڪ جو ٿالو - جمعو.
- شُڪْرُ وارُ ۽ شُڪْرَ وارَ ؛ ذ. جمع جو ڏينهن - آدينهن.
● شَڪَرَ ٽُوتِي : ذ. پڪيءَ جو هڪ قسم.
● شَڪَرُ خورُو ؛ اسم خاص. پڪيءَ جو هڪ قسم (هي پڪي سپني ڪان ننڍڙو پڪي جو ڏينهو يا چيلاڻي ڪان گهٽو وڏو ٿئي. هن جي ڪنهن ۾ ڪيترائي رنگ گڏيل آهن، جهڙوڪ ڳاڙهو، سائو، پيلو، هي پڪي رڳو آمريڪا ۾ ٿو ۽ سندس ڪنب زيورن واسطي ڪم اچن ٿا).
● شِڪِرُو ۽ شِڪرا : ذ. پڪيءَ جو هڪ قسم - باز جو هڪ قسم - باشو (چڪ باز جي مادي).
● شُڪْرُ وارُ : (سن. شڪر وار=شڪر ديوتا جو ڏينهن) جمعي جو ڏينهن - آدينهن.
● شِڪَسْتَ ۽ شِڪَسْتَيُونُ : ث. (ف. شِڪَسْتَ > شِڪَسْتَن=ٽُٽڻ) پورَ - پَچَ - ٽوٽ - پَڪَ. هارَ - مات - شڪست. زيان - ڪوٽ - نقصان.
- شِڪَسْتَ ٽِيَڻُ : هارجڻ - هارائڻ. پڇڻ - پور ٽيڻ - ٽُٽڻ.
- شِڪَسْتَ حالُ ۽ شِڪَسْتَ حالَ ؛ ذ. صفت. خراب حالُ - پريشان حال - بدحال - مصيبت زده.
- شِڪَسْتَ حالِيُ ۽ شِڪَسْتَ حالِيُونُ ؛ ث. پريشاليُ - بدحالي - خراب حال.
- شِڪَسْتَ ڏِيَڻُ : جيتڻ - هرائڻ - مات ڏيڻ - شڪست ڏيڻ. نااميد ڪرڻ. پڇائڻ - مغلوب ڪرڻ.
- شِڪَسْتَ فاشُ : ث. (ف. شڪست+فاش=ڪليل) سخت هارَ - وڏي هارَ. ڪليل شڪست. اهڙي شڪست جنهن ۾ وري ڪنڊ نه ڪڍي سگهي.
- شِڪَسْتَ ڪائِيُ : هارائڻ - نااميد ٿيڻ.
- شِڪَسْتِيگِيُ ۽ شِڪَسْتِيگِيُونُ : ث. پَچَ پُورَ - پَڪَ ٽوٽ - ٽوڙ ٽوڙ. هار - شِڪَسْتَ.

Gulhayat Institute

= شِڪَسْتو ۽ شِڪَسْتا: ذ. پڳل - ٽٽل. هارايل. مات کاڏل.
= شِڪَسْتَهَ: ث. پڳل - ٽٽل.
= شِڪَسْتَهَ حالُ ۽ شِڪَسْتَهَ حالَ: ذ. دُکي - پريشان حال - مصيبت زده - آفت جو ماريل - تنگ - ڪَنگاڏُ - خَسته حال.
= شِڪَسْتَهَ حاليُ ۽ شِڪَسْتَهَ حاليُون: ث. خَسته حالي - پريشاني حالت - آفت - مصيبت - تباهي.
= شِڪَسْتَهَ خاطِرُ: ث. رَنجيده - غمگين.
= شِڪَسْتَهَ دِلِ: ذ. صفت. ٽٽل دِل - پڳل دل - نااميد.
= شِڪَسْتِيُ ۽ شِڪَسْتِيُ: ذ. صفت. پڳل - ٽٽل - نااميد - مايوس - غمگين - مَلولُ. جيئن: "شِڪَسْتِي سيڊ چي، چيهان ڪرٽو پوء" (شاهه).
● شَڪَلِ ۽ شَڪِيلِيُون: ث. (ع. شَڪل = جهڙو ٿيڻ - وانگيان هئڻ) صورت - مهانڊو - چهرو - روپ - مُنهن. نوع - ڊنگ - ڊول - طور - طريقو - قسم - نمونو - ٻيهڪ. مورتي - تصوير - مورت. ڏيک. آڪارُ - حالت - ڪَٽ.
= شَڪِلائِيُ: مصدر. صورت ۾ مشابهت رکڻ - هڪجهڙائي ڏيکارڻ.
= شَڪِلِ ناهِيُ: مُنهن ناهڻ. وهس ڏارڻ. تصوير ناهڻ.
= شَڪِلِ شِيشا پَڇَنُ: بَدشڪلو هُڻڻ.
= شَڪِلِ ڪَيڏَنُ: آهاڙ ڪرڻ - اُٽل ڪرڻ. مورت ڪيڏڻ.
= شَڪِلِ کان بيزارُ ٿِيَنُ: ڪنهن جي صورت کان نفرت ڪرڻ.
= شَڪَلُ وَ شَمائِلِ: ث. صورت و سيرت. رنگ روپ.
● شَڪَلِ پَڪَشُ: ذ. (سن). مهيني جو چالڊوڪيء وارو حصو - سُهاڻي وارو اڏ مهينو - سهاڻو پَکُ.
● شِڪَمُ ۽ شِڪَمَ: ذ. (ف). ٻيٽ - ڍِيءُ - اوجهه - بطن - ڍِيلُ. ڏولهه. ويڪرائي - موڪرائي - جوڙائي. پاسو. پَرُ.
= شِڪَمُ پَرَسْتُ: ذ. (ف. شڪم + پرست < پرستادن = پوجا ڪرڻ) ٻيٽ جو پوجيندڙ - ٻڌي - ٻيٽير - ٻيٽ لَٽُ - مالين ٽوڙ - هَيجي. خوش خوراڪ.
= شِڪَمُ پَرُوَرُ ۽ شِڪَمُ پَرُوَرَ: ذ. صفت. (ف شڪم + پرور < پروردن = پالڻ) ٻيٽ پال - ڪاڏي جو طالبو - ٻٽوڙي - ٻڌي - هيجي - ڪائٽو - هائٽو. خوش خوراڪ.
= شِڪَمُ پَرُوَرِيُ ۽ شِڪَمُ پَرُوَرِيُون: ث. ٻيٽ پوڃا - ڪاڏي جي تات - ٻيٽ جي ڀُٽي.
= شِڪَمُ پُورِيُ (ت): ث. شِڪَمُ پَرُوريُ.
= شَڪَمُ مادر: ذ. (ف شڪم + مادر = ماءُ) ماءُ جو ٻيٽ.
= شِڪَمِيُ ۽ شِڪَمِيُ: ذ. صفت. ٻيٽ جو. جنم جو - مادر زاد - پيدائشي. اندروني. ٻٽوڙِيُ.
● شِڪَنُ: ذ. (ف. شِڪَنُ < شڪستن = ٽُٽَنُ) وَرُ - وَڪَرُ - ٻيچُ - ڳهڻجُ - سَرُ - وَٽُ.
= شِڪَنَ پَوَنُ: وَرَ پَوَنُ - سَرَ پَوَنُ - ڳهڻجُ پَوَنُ.
● شِڪَنُ ۽ شِڪَنَ: ذ. صفت. (ف. شڪن < شكستن = ٽُٽڻ) ڀڃندڙ - ٽوڙيندڙ.
= شِڪَنِيُ ۽ شِڪَنِيُون: ث. ڀڃڻ جي حالت - ٽوڙڻ جي حالت - ڀڃي - ٽوڙي.
● شُڪَنُ ۽ شُڪَنَ: ذ. (سن. شُڪَنُ = سُڪُنُ) سوڻ - سگُڻ. پيرَمُ - سَنسو - وهم - آجايو خيال.
● شَڪَنْتَلا: اسم خاص. سنسڪرت هوليء ۾ ڪاليداس ڪَوِيء جي ناهيل هڪ ناٽڪ جو نالو. شڪنتلا ناٽڪ جي سورميء جو نالو.
● شِڪَنْجَبِيُ: (ف). شربت جو هڪ قسم - ليمي جي رس (ڪنڌ يا ماکي سان). سرڪو.
= شِڪَنْجِ بِينُ: ذ. شِڪَنْجَبِيُ.

Gul Hayat Institute

● شِکَنْجو ۽ شِکَنْجا: ذ. (ف. شِکَنْجَہ) ڏوهارين کي سزا ڏيڻ لاءِ هڪ ڪَلَ جو نالو. جلد سازن وٽ ڪتابن کي چِپَڻ لاءِ هڪ اوزار جو نالو. (ڪپڙن جو) گهوڙو. سخت - عذاب. دکُ - سزا.
= شِکَنْجا چاڙَهَڻُ: سخت تڪليف ڏيڻ - عذاب ڏيڻ - سزا ڏيڻ.
● شِکَنْجِبِي: ذ. (ف). شربت جو هڪ قسم - ليمن جو شربت. ليمي جي رَس (ماکيءَ يا ڪنڊ سان ملايل). سرڪو.
● شَکَنَ: مصدر. (ع. شَکٌ: مذ. شَکّا = شَکّ) وهم آڻڻ شڪ آڻڻ - گمانجڻ.
● شُکَيِبِي ۽ شُکَيِبِيُونْ (ڪ): ث. سنهي لڪڻي. لَکَڻُ - چَهو - شرتاڪ.
● شِکُوهْ: ذ. (ف) شڪايت - گِلا - ڏوراهو.
● شِکُوهْ: ذ. (ف). رعب - داب - شان - شوڪت. ڏار ڏوم - دَبْدَبو - ٺاٽُ - چوچُ - آدمبر - تومان - پَيْڪو - حَشْمَت - هرتاب - تجمل. مرتبو - وڏگِي.
● شِکِيبْ ۽ شِکِيبَ: ذ. (ف). صبر - ماڻ - تحمل - آرام.
= شِکِيبائِي ۽ شِکِيبائِيُونْ: ث. صبر واري حالت - صبر پائي - بُردباري - مانائي.
● شَکِيلْ ۽ شَکِيلَ: ذ. صفت. (ع. شکيل > شَکْلَ = جهڙو ٽيڻ) صورت وارو - صورت وَنڊُ - خوبصورت - ٺاهوڪو - حسين - سوپياوان - سهڻو - سوچارو - اوکهو - وِينگس - زيبائتو - ڏَجُ منج جهڙو - پريمان - خوش وضع.
● شَکِيلُو ۽ شَکِيلاَ: ذ. هٿيار جو هڪ قسم. تلوار - ترار - شمشير - سکيلو - سقيلو (جنهن جو منهن ۽ پڻيءَ جو چوٽون حصو تيز ٽيندو آهي) درياهه جي ويڙهءَ جو هڪ اوزار.
● شِکِيرُو ۽ شِکِيرا: ذ. باز جو هڪ قسم - شِکرو.
● شَکِيُ ۽ شَکِيِ (لس): ذ. صفت. (ع. سَخِيءَ جو بگڙيل لفظ) سَخِيُ.

● شِکافُ ۽ شِکاف: ذ. (ف. شگاف > شگفتن = ڦُٽڻُ - ٽِرَڻُ) چيرُ - وَيُ - قوتِ - سِيرَ - ڏار - ڦوڙ - ڏاڙ.
= شِکافَ ڏِيَڻُ: ٽُڪو ڏِيَڻُ - چهڪ ڏيڻ - وَيُ ڏيڻ - چِير ڏيڻ.
● شَکّانُ ۽ شَکّانَ (ڪ): ذ. (ف). شِکاف = چيرُ) چيرُ - ٽُڪو - وَيُ - چهڪ. طعنو - ٽُهڪو - اوپالو - مهڻو. ٽوڪَ - چَٽَر.
● شَکَبِگ: ذ. وسوسو - وهم - ڳڻتي.
"شَکَبِگ آهِر سرتيون دم دم ڏينهان رات" (آدم).
● شِگِفْتَ ۽ شِگِفْتُونْ: ث. (ف. شگفت = تعجب) تعجب - حيراني.
● شِگُفْتْ ۽ شِگَفْتَ: ذ. صفت. (ف). ٽڙيل - ڪُليل (گل وغيره جو). شاداب - سائو - تازو - آباد.
= شِگُفْتِگِي ۽ شِگُفْتِگِيُونْ: ث. گل جي ٽڙڻ جي حالت. خوشي - فرحت. سرسبزي - شادابي.
= شِگُفْتَہ: صفت. ٽڙيل - ڪُليل. شاداب - سائو - تازو - آباد.
= شِگُفْتَہ خاطِرْ: ذ. صفت. (ف. شگفته + خاطر = دل) خوش دل - خوش مزاجُ.
= شِگُفْتَہ رُو: ذ. صفت. (ف. شگفته + رو = منهن) ڪِلمڪ - خنده پيشاني.
= شِگُفْتَہ رُوئِي: ث. ڪِلمڪائي.
● شَگُنْ ۽ شَگُنَ: ذ. (ف. من. شَگُنْ = سُڻي خبر آئيندڙ) نيڪ فال - سُڻو سوڻ
● شُگُوفو ۽ شُگُوفا: ذ. (ف. شُگُوفَہ) ان ٽڙيل گل - ڪري - ڪلي. گل - ڦل - پُشپ. ڪنهن عجيب ڳالهه جو ظهورو - آڦواه.
● شُگُونْ ۽ شُگُونَ: ذ. (ف. من. شَگُنْ = سُڻي خبر آئيندڙ) نيڪ فال - نيڪ - خبر - سوڻ - سڳڻ - سَوڻ.
● شَلْ: ذ. صفت. (من. شَلّ = ٽڪجي هَوَڻ) هٿ پير جو ڪهڻي ڪر ڪرڻ سبب بيڪار ٿيڻ جي حالت - ٽڪاوٽ - ٺاڪيڙو. (صفت). سُست -

Gul Hayat Institute

تَڪَلُ - چُورُ - وِرتَلُ - ڪُهيو - مالدو. عاجز - جڏو. پڳهريل - شَرُ.
= شَلّ ٹِيءُ ہَوَنُ: ٹڪجي ٻوڻ - ساٿو ٽي ٻوڻ - ٻڳهر ۾ شِرُ ٹيڻ. ٽنگون ٽيڙي سمهڻ - ڏ ڳهو ٽي ٻوڻ.
= شلّ ٹِيڻُ: هٿن پيرن جو ڳهٽي ڪم ڪرڻ سبب ماندو ٽيڻ - ٻڳهر ۾ ٽُهنار ٽيڻ - ٻڳهرجڻ. ٹڪجڻ - ماندو ٽيڻ.
● شَلارَ: اسم خاص. پرت جو هڪ قسم.
● شلٹاڪُ ۽ شَلٹاڪَ (ت): ذ. فريب. فَنُ.
● شَلَڙُ ۽ شَلَڙَ: ذ. (سن. شَلّ = ٹڪجي ٻوڻ) سُستُ - ڪاهل - ڍِرو - ڍِرلو - ڍرڙو - (پکيءَ لاءِ).
● شَلُڪو ۽ شَلُڪا (ل): ظرف. خيرڪو - ڪوڙ - نہ.
● شَلَنگُ ۽ شَلَنگَ (ڪ): ذ. ٽُڪر ٽُڪر ٿي ميڻهن جو وسڪارو (جيئن هيٺي ميڻهن وسي وري ميل ٻڏ ٿي وسي).
= شَلَنگَ ڪَرڻُ: ميڻهن جو وسڪارا ڪرڻ.
● شِلِنگُ ۽ شِلِنگَ: ذ. (انگ). هڪ انگريزي سڪي جو ڏاڙو - پائونڊ جو ويهون حصو.
● شَلُوارَ ۽ شَلُوارونُ: ث. (سن. شَلُوارَ > ف. شَلوارَ > زند. سروار. ع. سَراويل) ٻهڑ جو هڪ قسم - چيلهه کان پيرن تائين پاتل ڪپڙو - سَلُوارَ - سُٿڻ - ڪانڇَ - گودواڙ.
= شَلُوارَ بَنَدُ ۽ شَلُوار بَنَدَ: ذ. صفت. (ف. شلوار + بند > بستن = ٻڌڻ) اڇڻ - ناڙو - ازار بند.
● شَلُواڻِيُ: اسم خاص. ٻڪڙي بلوچن جو هڪ قبيلو (ت. بلوچستان).
● شَلُوڪُ ۽ شَلُوڪَ: ذ. (سن. سلوک = سارهه جو گيت) ڪَلِيُ - انتروُ - ٻَدُ - بيت جي سِتَ - مصرع. چئن پَدَن جو سنسڪرت ٻوليءَ ۾ شعر - بيت - سَلُوڪُ.
● شُلِيُ ۽ شُلِيونُ: ث. ڪَنَ جو هڪ ڏيڏو قسم - ارت - اولو.
● شَرَ ۽ شَمُونُ: ث. (ع شَمْعَ = ٻتي) ٻتيءَ جو هڪ قسم - موم بتي - شمع بتي - ميڻ. اتفاق - ناهه - ايڪتا - ملت - ميل - ميٽ - محبت - سلوڪ.
● شُمارَنُ: مصدر. (ف. شمردن = ڳڻڻ) هڪ هڪ ڪري ڳڻڻ - تعداد ڪرڻ - تخمينو ڪرڻ. انگ ڳڻڻ. ڳڻپ ڪرڻ - حساب ڪرڻ - ليکو ڪرڻ - وِرنن ڪرڻ. اندازو ڪرڻ - جاچ ڪرڻ - ڪَتَ ڪرڻ.
= شُمارُ ۽ شُمارَ: ذ. ڳڻپ - ڳاڻيٽو - حساب - ليکو - تعداد. اندازو - جاچ - تخمينو - انڪل روءِ ڪَتَ. جملو - رقم - راس.
= شُمارُ ڪَرَنُ: حساب ڪرڻ - اندازو ڪرڻ - ڳڻڻ - ليکو ڪرڻ.
= شُمارَ ڪانُ ٻاهَرُ: ظرف. بي حساب - بي انت - تمام گهڻا - بي انداز.
= شُمارَ ڪانُ زيادَهُ: ظرف. شُمار ڪان ٻاهر.
= شُمارِيُ ۽ شُمارِيونُ: ث. ڳاڻيٽو - وَرنن - بيان مجمل - واڃنا.
= شُمارِيُ عَدَدُ: ذ. مفرد عدد - اصلي عدد.
● شِمالُ: ذ. (ع) هڪ طرف جو نالو - آتر.
= شِمالِيُ: ذ. صفت. آتر جو - آتريون - آتر وارو - آتراڏي. سَرُ آلهندي جو واءُ (هوائون).
● شَمُبانِيُ: اسم خاص. ٻڪڙي بلوچن جو هڪ قبيلو (هنن کي ريساڙي به چولدا آهن ت. بلوچستان).
● شَمُسُپِيرُ: اسم خاص. (شَمْس پير جو مخفف) ڪراچيءَ کان ۱۱ ميل ٻڏ تي ماريپور ۾ هڪ پيٽ جو نالو (جتي شَمْس پير جي تربت آهي).
● شِمرُ: اسم خاص. (ع). حضرت امام حسين عليه السلام جن جي قاتل جو نالو - يزيدَ جي هڪ سهه سالار جو نالو. (ذ. صفت). مَردُودُ - بد ذات - ظالم.
● شِمرُو ۽ شِمرا: ذ. صفت. شيرين اکين وارو - شيرو.
● شَمْسُ ۽ شَمَسَ: ذ. (ع). سِچُ - سورج - سوريه - آفتاب - آڏت.

Gul Hayat Institute

= شَمْسُ الضُّحيٰ: ذ. (ع. شمش + ضحيٰ = منجهند) چمكندڙ سيج.

= شَمْسِيُ ۽ شَمْسِيُ: ذ. صفت. سڄ جو- سڄ وارو- آفتابي- سنكرانتي.

= شَمْسِيُ حَرْفُ ۽ شَمْسِيُ حَرْفَ: ذ. صفت. شَمْسُ يا سڄ سان واسطو رکندڙ حرف (ڏندن جي مدد ۽ زبان جي چوٽيء کان لکرندڙ آواز وارا اکر، جهڙوڪ: "ت، ث، د، ذ، ط، ظ، ل، ن، ر، ز، س، ش، ص، ض"). هنن اکرن ۾ لام لکي ويندو آهي.

= شَمْسِيُ قَمَرِيُ: ذ. صفت. سڄ ۽ چند جو.

● شَمْسُو ۽ شَمْسا: ذ. ڦٻي يا کلس جي مٿان لڳايل سونهري چمڪ. تسبيح ۾ داڻن کي ڌڻ حصن ۾ ورهاست کندڙ خاص داڻا.

● شَمْشادُ: ذ. (ف). وڻ جو هڪ قسم (سهڻي ڊگهي قدَ جو).

● شَمْشانَ ۽ شَمْشانَ: ذ. (سن. شَمْشانُ = مَسانُ) هندو مُردن جي ساڙڻ جي جاءِ- مسان- شَمْشان يومي.

= شَمْشانُ يُومِيُ: ذ. هندو مُردن جي جلائڻ جي جاءِ- مسان.

= شَمْشان واسِيُ ۽ شَمْشان واسِيُ: ذ. صفت. مسان ۾ رهندڙ.

● شَمْشُ چَهْرِيُ: اسم خاص. تعلقي اباوڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شَمْشِير ۽ شَمْشِيرُنُ: ث. (ف. شُمْ = پُڇ + شمر = شينهن) شينهن جي پڇ جهڙي هڪ هٿيار جو نالو- تلوار- تراڙ- تراز- سيف- تيغ- شكيلو- سكيلو- سقيلو.

= شَمْشِيرباز ۽ شَمْشِيرباز: ذ. صفت. (ف. شمشير + باز < باختن = كيڏڻ) تلوار وارو- تراريو. سپاهي- جوڌو- جنگي جوان.

● شَمْعَ ۽ شَمْعُونُ: ث. (ع). چربي ۽ مين مان ٺهل بتي- ميڻ جي بتي- موم بتي.

= شَمْع دانُ ۽ شَمْعَ دان: ذ. صفت. (ع. شمع + ف. دان = رکڻ جي شيءِ) بتيءِ رکڻ جي جاءِ- فانُوسُ- فانُوش- روشن دان. بتي. گاڏيءِ ۾ بتيءِ جهلڻ جي گهوڙي.

= شَمْعُ رُو: ذ. صفت. (ع. شمع + ف. رُو = منهن) شمع وانگر هرندڙ منهن وارو- سهڻو- حسين.

= شَمْعُ سَحَرِيُ: ذ. (ع. شمع + سحر = صبح) صبح جو ڏيو- جلد فنا ٿيڻ واري شيءِ.

● شَمَّكُ: ث. جانورن جي بيماريءِ جو هڪ قسم- هڏڙي جي بيماري. (اوئين گوڏن ۾ ٿيندڙ بيماري). (جانورن جي طب. ص ١٣٥).

● شَمْلُو ۽ شَمْلا: ذ. (ف. شمله > شملة > شَمَلَ = ويڙهڻ) کُلهن تي رکڻ جي شالَ (لُنگيءِ جهڙو ڪپڙو، جو درباري اميرِ چيلهه سان ٻڌندا هٿا ۽ سندس پلالد لٽکائي ڇڏيندا هٿا. هن وقت اهڙي ٻڪي کي شملو چئجي ٿو، جنهن جو هڪ ٻلو پٺيان چيلهه تي لٽکائي ڇڏيو آهي) ٻڪو- مولهيو- پڳ.

= شَمْلُو بَدَنُ (ت): جوڙجڪ. بدڻ. تهمت ذَرَنُ- الزام هڻڻ.

● شَمْناوَرُ ۽ شَمْناوَرَ: ذ. (ف. شَناور = تَارُو) تاروُنُ- تاروُ- تيراڪ- سناوَرُ.

● شَمَنُ گُذْرِيُ ۽ شَمَنُ گُذْرِيُونُ (ت): ث. بلڪل حسين- نازڪ بدن- سهڻي- سوڀياوان.

● شَمَنُ گُڏو (ت): ذ. سهڻو- حسين- نازڪ.

● شِمَّهُ: ث. (ع). ٿوري خوشبوءِ- بوءِ. ٿورو- ذرو.

● شَمِيمُ: ث. (ع). خوشبو- سڱند- سرهاڻ- نڪهت- مهڪ.

● شَناخْتَ ۽ شَناخْتُونُ: ث. (ف. شناختن = سڃاڻڻ) سڃاڻپ- جاڻ- پَروڙ- پڇاڻ- شناسائي. واقفيت- خبر- پَتو- سَمجهه- ڪَلَ- گر- سماءُ- سُڌ- سَمَڪَ. وِدِيا- علم- گيان. حِس- حواس- اندري گيان. عقل- چيتو- هوش- خيال.

= شَناخْتَ كَرَنُ: سڃاڻپ ڪرڻ- واقفيت ڪرڻ- سماءُ سُڌ ڪرڻ- عقل ڪرڻ- هوش ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

= شَناسُ ۽ شَناسَ: ذ. صفت. (ف). سڃاڻو - سڃاڻو. مهاڪڙو - واقف. سڃاڻندڙ - محسوس ڪندڙ - سمجهي ڪندڙ. مرڪبات ۾ ڪم ايندڙ، جيئن: "مرد شناس، حق شناس" وغيره.

= شَناسا: ذ. صفت. سڃاڻندڙ - سڃاڻندڙ - واقف ڪار - پرکيندڙ.

= شَناسائيُ ۽ شَناسائيونُ: ث. جاڻ پڇاڻ - سڃاڻ - سڃاڻپ - واقفيت - ڏيٺ.

= شَناسيُ ۽ شَناسيونُ: ث. واقفيت - سڃاڻپ - واقف ڪاري - ڏيٺ - مهاڪڙائي.

● شَنانُ ۽ شَنانَ: ذ. (سن. سَنانُ = وهنجڻ) بت تي هاٿي وجهڻ جي حالت - وهنجڻ - تڙڻ - غسل - جهيلو - سَنانُ - آشنانُ.

● شَناورُ ۽ شَناورَ: ذ. صفت. (ف. شِنا = ترڻ) تارو - ترندڙ (هاٿي ۾) - تيراڪ - تارون - سَناورُ - شَمْناورُ.

● شَنْباٿيُ (ت): اسم خاص. هڪ ذات جو ڪالو.

● شَنْبَهُ: ذ. (ف). هڪ ڏينهن جو ڪالو - چَنڇر - سنيچر. (هڪ شَنْبَهُ = آچر، دو شَنْبَهُ = سومر، سہ شنبه = اڱارو، چار شَنْبَهُ = اربع، پنج شَنْبَهُ = خميس).

● شَنْبهاٿيُ: اسم خاص. ڪڇي بلوچن جو هڪ قبيلو (ت. بلوچستان).

● شَنْبُ ۽ شَنْبَ (ت): ذ. تلاءُ - حوض.

● شَنْپَتيُ ۽ شَنْپَتيُ: ذ. صفت. (سن). ڇج ويد واري زماڻي ۾ هڪ سَؤ ڪوٽن جو رئيس يا سردار (هندن جي تاريخ ص ۱۷).

● شَنْجَرَفُ: ذ. (ع). هڪ دوا جو ڪالو - شنگرف.

● شنجور: ذ. گهوڙي ڪي ٽيندڙ هڪ عيب.

● شَنَدُ ۽ شَنْدَ (ت): ذ. (سن. چَنْدُ) مَڪَرُ - ميڪرُ - چَنْدُ - فريبُ - چَل.

● شَنْدُولُ ۽ شَنْدُولَ (لس): ذ. صفت. ٺهٽو - حسيبُ (ث. شَنْدول ۽ شندولونُ). جيئن:
"آتن ڏي هٽي سَسْٽيُ ڪا ٻاهي شين شَندولَ"

● شَنْڪَرُ: اسم خاص. (سن). هندو ڏرم ۾ هڪ مهاتما جو ڪالو.

● شَنْگُ ۽ شَنْگَ (ت): ٻيرُ - زرُ - بي قابو. تيار - آماده.

= شَنْگَ تي چڙهڻُ: ضد ڪرڻ - ساڙ ڪيڻ. لاڙ ڪرڻ.

= شَنْگُ ٿيڻُ: هٺ ۾ پرجڻ - زرُ ٿيڻ - ٻيرُ ٿيڻ. تيار ٿيڻ - آماده ٿيڻ.

= شَنْگُ ڪرڻ: زرُ ڪرڻ - ٻيرُ ڪرڻ. تيار ڪرڻ - آماده ڪرڻ.

● شَنْگِرَفُ: ذ. (ف). دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پسارڪو وڪر. هاري ۽ گندرف سان تيار ڪيل هڪ ڳاڙهي رنگ جي دوا - شَنْجَرَفُ.

= شَنْگِرَفِيُ ۽ شَنْگِرَفِيُ: شنگرف جهڙو ڳاڙهو - ڳاڙهو.

● شَنْگواٿيُ: اسم خاص. ڪڇي بلوچن جو هڪ قبيلو (تاريخ بلوچستان ص ۲۹).

● شَنْگُورُ: اسم خاص. (ف). شڪولُ = گهنڊي وارن وارو ٺهڻو ماڻهو) هڪ شيديءَ جو ڪالو.

● شَنْگورَ: ذ. صفت. شودو - اڙيالو - لوفر - حرڪتي - لڇ - بدمعاش (موصل مينڊرو).

● شَنْگهَ ۽ شَنْگهَ: ذ. (سن. شَنگهَ = هڪ جالور جو ڪالو - شينهن - شير - سنگهُ. (صفت). بهادر - بهلوان - سورهيو.

● شَنْگِهَواٿيُ: اسم خاص. هندن ۾ هڪ ذات جو ڪالو (هندن جي تاريخ).

● شَنْوائيُ ۽ شَنْوائيونُ: ث. (ف. شَنِيدَن = ٻڌڻ) ڪا ڳالهه ٻڌڻ جي حالت - سماعت. عدالت ۾ حاضريءَ واري تاريخ - حاضري.

● شَنْهارُ (ڪ): ذ. ٻوٽيءَ جو هڪ قسم.

● شَنْهارَجيُ (ڪ): اسم خاص. هڪ جبل جو ڪالو.

● شَنْهاريُ ۽ شَنْهاريونُ (ڪ): ث. ٻنڊ هاٿيءَ تي ٽڪي ۽ سائي رنگ جو ڪڏ ٽيل مواد - جارو - ٽَرُ - ٽَريُ - سينورُ - چَٽُ.

● شُنِيدَ ۽ شُنِيدُونُ: ث. (ف. شُنِيدَنُ = ٻڌڻ) ٻڌڻ ۾ آيل گالهه - ٻڌائي - مشهورائي. خواري - بَد نامي - گِلا - بد ناموسي.
= شُنِيدِنِيُ: ث. ٻڌڻ جي لائق هڻ واري حالت.
= شُنِيدُهُ: ذ. صفت. ٻڌل - سُڻيل - معلوم.
= شُنِيدِيُ ۽ شُنِيدِيُونُ: ث. خواري - بد نامي - گِلا - بَد ناموسي.
● شَنِيعُ ۽ شَنِيعَ: ذ. صفت. (ع. شَنِيعٌ > شَنَعَ = خراب ٿيڻ) خراب - بَد - بَڇڙو - ڪِنو - بَرو - مَعيُوبُ. جيئن: "فعل شنيع" وغيره.
● شٽُوُ ۽ شٽا (ڪ): ذ. صفت. نڪ سان گالهائيندڙ - گهٽو.
● شِيوُ: ذ. صفت. (سن. شِيوَ = پلارو - سيا گو) پلارو - بختاور - نصيبدارُ. واڌارو ڪندڙ. خوش. لغوي معنيٰ ۾ مخلوقات کي فنا ڪندڙ - لاس ڪندڙ - برباد ڪندڙ. (اسم خاص). هندن جي ٽن ديوتائن مان هڪ جو نالو. (جو مارڻ جي قدرت رکي ٿو ۽ سڀ کان گهٽي ان جي پُوڄا ڪئي ويندي آهي).
= شِيوُراتبرِيُ ۽ شِيوُراتبرِيُونُ: ث. شِيومهراج جي يادگيري ۾ هڪ وڏو ڏينهن.
● شِيوَ ۽ شِيوُونُ: ث. (سن). ٻُڙِي - (.). واهارين جي اصطلاح ۾ ڪجهه به نه.
● شُوُ ۽ شُوُ: ذ. (الڪ). ٻُوٽ - الڪريزي جُٽي.
● شَوَّالُ: اسم خاص. (ع). اسلامي سال جي ڏهين مهيني جو نالو.
= شوُلا ٻُلاهُ: ذ. ٻُلاهه جو هڪ قسم.
● شِيوالوُ ۽ شِيوالا: ذ. (سن. شِيوُ + آليه = جاءِ) مهاديوَ جو آستان - شِوَ مندر - ٽيڪاڻو.
● شُوُتُ: (الڪ). چِٽَنُ - هڻڻ (گولي ۽ جو).
- شُوُتُ ڪَرَنُ: بندوق جي گولي هڻڻ - گولي هڻڻ - چِٽَنُ - نشان ڪرڻ.
- شُوُٽِنگُ ۽ شُوُٽِنگُونُ: ث. بندوق جي گولي مارڻ جي حالت.

● شوُخُ ۽ شوُخَ: ذ. صفت. (ف). بهادر - دلير. چالاڪ. شرير - لُچُ - گستاخ - زبان دراز - بي ادب. نيڙ - ڊيهه. هٿيلو - ايماني. ڪاوڙيل. لاف زَن - ٻَڙاڪي - زبان دراز - بيهوده و - واهيات - بي فضيلت. فتنه انگيز - فسادي - شرارتي. بُڇڙو - بُرو - خراب. بَد ڪردار - بَد لغام.
= شوُخائيُ ۽ شوُخائِيَونُ: ث. دلسيري. چالاڪي - تيزي. لُچائي - شرارت. گستاخي - بي ادبي - بي فضيلتي - بيهودائي. ٻَڙاڪ - لاف - ڍاڙ - بَڪواس. نيڙائي. سختائي - ڏاڍائي - تيزائي - تيڪائي.
= شوُخُ چَشمُ: ذ. صفت. (ف. شوخ + چشم = اک) ڪَرڙين اکين وارو. بي حيا - بي ادب - بي فضيلتو - گستاخ. شرارت - لُچائي.
= شوُخُ وَ شِينگُ: ذ. صفت. بي حيا - بَد مزاج.
= شوُخِيُ ۽ شوُخِيَونُ: ث. تيڪائي - تيزائي. چالاڪي. گستاخي - بي حيائي - بي ادبي - نيڙائي - بي فضيلتي. ڏينائي.
= شوُخِيُ ڪَرَنُ: تيزي ڪرڻ - تيڪائي ڪرڻ. ڪاوڙ ڪرڻ.
= شوُخِيءَ سانُ: ظرف. تيزيءَ سان - تيڪائيءَ سان. ڪاوڙ سان.
● شِيوُداسائيُ: اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.
● شوُدَرُ ۽ شوُدَرَ: ذ. (سن. شوُدَرَ = گهٽ ذات وارو) هندن جي چئن مکيه ذاتين (١. برهمڻ ٢. ڪتري ٣ ويش ۽ ٤. شودر) مان هڪ ذات - هندن جي چئن ورڻن مان چوٿون - (منوشاستر موجب "شودر" جو ڪم آهي، باقي ٽن ذاتين جي خدمت چاڪري ڪرڻ). نيچ - خدمتگار.
● شوُدِڪو ۽ شوُدِڪا (ڪ): ذ. صفت. نماڻو - غريب - هيسيئلُ.
● شوُدو ۽ شوُدا: ذ. صفت. (ع. شَهدَهُ) لُچو - بَد معاش - رهزن - لفنگو - گونڊو - هڏتالو - حرامزادو - لغور - شيطان. نامراد - لڏڪو - نياڪو.

Sufi Hayat Institute

● شوُرِ: اسم خاص. تعلقي شاهندر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شوُرَ ۽ شوُرَ: ذ. (ف. شور > شوريدن = بغاوت ڪرڻ) آواز- هلڪ - گوڙ- ٻائيتال - لڙ- گهمسان - غوغاءُ - ڪڙڪو - واکوواکاڻ- رَڙو رڙ- ڪَرڪل - غُلُغُلو. شهرت - ڏاکو- ڏوم. ڪاوڙ - چيڙ- غصو - ناراضگي - سُونهن - گهُنڊ.

- شوُرائجَنُ: مصدر. گهُنڊ ٻاڻڻ - شور ٻاڻڻ - سُونهن سُڃاڻڻ - سُونهن ٻاڻڻ گهُور ڪري نهارڻ.

- شوُرائنُ: مصدر. جوش ڏيارڻ - چيڙڻ - ڪاوڙائڻ - ڪاوڙ ڏيارڻ - مچائڻ - پڙڪائڻ- چورَنُ.

- شوُرجَنُ: مصدر. گهُنڊ ٻاڻڻ - شوخ ٿيڻ- گهُوري نهارڻ - اکيون ڪڙيون ڪرڻ - ڪاوڙجڻ.

- شوُرُ ڪَرَنُ: آواز ڪرڻ- هلڪ ڪرڻ- گوڙ ڪرڻ- غوغا ڪرڻ.

- شوُرُ مَچائِنُ: آواز ڪرڻ- شور ڪرڻ.

- شوُرُ وِجهَنُ: گهُنڊ وجهڻ. غصي ۾ اچڻ- ڪاوڙجڻ.

- شوُرُ وَ شَرَّ: ذ. (ف. شور + ع. شر = فساد) فتنو فساد - هلڪ هنگامو - گوڙ گهمسان.

- شوُرِيُ ۽ شوُرِيُ: ذ. صفت. گوڙ ڪندڙ- گوڙ وارو - غوغائي.

● شوُر: ذ. (ف). لُوڻُ - نمڪ. ڪلَرُ - ڪلراٽي زمين.

- شوُربَختُ: ذ صفت. (ف. شور + بخت = پاڪ) نياڪو - اياڪو - نيڊورو - ڪم بخت - بد بخت - ڪرم هيڻو - بد قسمت - بد نصيب - ڪم نصيب.

● شوُرا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● شوُرامَكُ: اسم خاص. بلوچستان ۾ هڪ ديهه جو نالو. (ت).

● شوُرانُ: اسم خاص. بلوچستان جي ويجهو هڪ شهر جو نالو، جتي پهريائين پهريائين رند بلوچ اچي آباد ٿيا هئا. (ت).

● شوُرِبوُ ۽ شوُرِبا: ذ. (ف. شوروَهُ = رَسُ- رسنا) رڌل گوشت يا پاڇيءَ جو رَسُ - شوروو- رَهو.

● شوُرَشُ ۽ شوُرَشُونُ: ث. (ف. شورش > شوريدن = بغاوت ڪرڻ) شورُ و غوغا - لڙ- هلڪ هنگامو - بلوو - غدر- فساد - فتنو. وڇوڙ- ڏڦير - جهڳڙو - بکيڙو - خلَلُ - رولو - ڦيٽاڙو - گهمسان - ابتري. چُرچ - چيڙ - شورش - چورَ چُرت - گيلا - بدنامي.

- شوُرَشُ بَرَپا ڪَرَنُ: فساد ڪڙو ڪرڻ - بغاوت ڪرڻ - سرڪشي ڪرڻ.

● شوُرُو ۽ شوُرا: ذ. (ف. شوُرَهُ) ڏاتوءَ جو هڪ قسم. تيزاب جهڙو هڪ ساڙيندڙ وَکر.

● شوُرُووُ ۽ شوُرِوا: ذ. (ف. شوُر بَهُ = رَسُ) رڌل پوڙ جي رَسُ- رَهو - رسنا- لاس (ت). چاشَ- رَبَ.

● شوُرِيُ: اسم خاص. تعلقي جوهيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شوُرِيدَهُ: صفت. (ف. شوريده > شوريدن = بغاوت ڪرڻ) حيران - پريشان - آواره - سرگردان.

- شوُرِيدَهُ حالُ: ذ. صفت. (ف. شوريده + حال = حالت) پريشاني حال - حيراني حال. خراب حال.

- شوُرِيدَهُ سَرُ: ذ. صفت. (ف. شوريده + سَر = مٿو) ديوانو - سودائي - چريو.

● شوُرِينگُ: اسم خاص. تعلقي ٿلي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شوُڙڪَنڈِيُ: اسم خاص. تعلقي ٿلي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شوُشُ ۽ شوُشَ (ل): ذ. (ع. وَسوِسَه جو مخفف) شڪ- گمان - وَسوِسو.

● شُوشاتُ ۽ شُوشاتَ: ذ. (آواز) آواز جو هڪ قسم - شرڙاٽ - سُوساتُ - زوزاتُ.

● شوُشيڑوُ ۽ شوُشيڑا (ت): ذ. صفت. موگو- واڙڙو - حيران.

Gul Hayat Institute

● شوُشِ فِلانْ (ک): جملو. بي معني لفظ جو ڪنهن ڳالهه جي وچ ۾ ٽڪيه ڪلام وانگر ڳالهائجي. جيئن "هيشن ٽيسو، هُولٽن ٽيسو، الان فلانْ ٽير مٽير" وغيره.

● شوُشَڪْتْ: ذ. (سن). ايشور ۽ مايا (سامي).

● شوُشوُ ۽ شوُشا: ذ. (ف. شوشه > شعشعه = گند - خرابو = ذرو - پرزو) ذرو - ٽوريو - ٽُڪر. جهڪڙي جهڙي ڳالهه - فساد پيدا ڪرڻ جهڙي ڳالهه. فساد - هُل - آفواهه - چوچو (ک). صفت). چيهو - ڪَنَن پِڪل - قِدو - چَپَ وِڃ يو (ک).

- شوُشوُ آٽَنْ: فساد جهڙي ڳالهه آٽَنْ - افواهه آٽڻ - چوچو آٽڻ.

● شوُفَرْ ۽ شوُفَرَ: ذ. (انگ) موٽر هلائيندڙ - موٽر ڊرائيور.

● شوُقْ ۽ شوُقَ: ذ. (ع. شوق = خواهش آڌارڻ) خواهش - آرزو - تمنا - چاه - اِڇا - مَنشا - سَڌ - مرضي. خيال. نفساني خواهش - ڪامنا. رغبت - ميل - ميلان - لاڙو - دِل - رُچي - ليٽ - رُخْ - لاه. ذوق - مزو - چَسْڪو - آمنگ - جذبو. ڏُنْ - موج - لَهَر - مَستي. سِڪ - محبت - آڪيرَ - چِڪَ. جوش - سر گرمي.

- شوُقَ سانْ: ظرف. خوشيءَ سان - مزي سانْ. بي خوف - بي ڊَڙڪ. مرضيءَ سان - ارادي سان.

- شوُقْ و ذَوُقْ: ذ. عيش و عشرت.

- شوُقِيْ ۽ شوُقِيْ: ذ. صفت. خواهشمند - خواهان - چاهيندڙ. مرضي جهڙو.

- شوُقِينْ ۽ شوُقِينَ: ذ. صفت. شوق وارو - شوق رکندڙ - شوق ڪندڙ - ڪوڏيو - آٽساهي - خواهشمند - طالب - چاهيندڙ. عياش. عادي. تماش بين. جوشيلو - سرگرم رنگيلو - لهري - موجي.

● شوُڪْ ۽ شوُڪَ: ذ. (سن). ڏُڪ - دُڪ - غَم - درد - رَنجْ - الم - گوندر - ماتم - غَمِيْ - سُوءَ. داغْ - ٽيڪو (ک).

● شوُڪارَنْ: مصدر. (سن. شوُشْ = ساهه ڪڍڻ) آهه پرڻ - ٽڏو ساهه پرڻ - آهڪارڻ - افسوس ڪائڻ - شيڪارڻ (ت). سِڪَنْ - تڙپَنْ.

- شوُڪارو ۽ شوُڪارا: ذ. آه - ٽڏو ساهه - افسوس. آهڪارو - شيڪارو (ت).

- شوُڪارا پَرنْ: ٽڏا ساهه ڪڍڻ - آهه پرڻ - افسوس جو ساهه پرڻ - ارمان ڪرڻ.

● شوُڪَتَ ۽ شوُڪَتُونْ: ث. (ع. شوكه = د بدبو) د بدبو - ناڪ - تجمل.

- شوُڪَتَ إسْلامْ: ث. اسلام جو د بدبو ۽ ان جي قوت. (جا اوائلي زمالي ۾ هئي).

● شوُڪَنْ: مصدر (سن. شوك = ڪاوڙجڻ) گهنڊ پائڻ - شوخي سان ڏسڻ - ڪرڙائي سان ڏسڻ - گهُورَ ڪري نهارڻ. سن. سُوس = ساهه ڪڍڻ). شوُڪات ڪرڻ (بَلا وغيره جو) شوُنْ شوُن ڪرڻ - آواز ڪرڻ (ل). زور سان اچ - ڪاهڻ - هَلانْ ڪرڻ (ل) جيئن "پاڻي شوڪيندو اچي."

- شوُڪَ ۽ شوُڪَونْ: ث. گهنڊ - سونڊ - گهُورَ. شوخي - ڪرڙائي. ڦوڪَ. آڪڙ - ٽيڙي - ٽينڊ.

- شوُڪِجَنْ: مصدر. ڪاوڙ ڪرڻ - ڦوڪجڻ - آڪڙجڻ.

- شوُڪو ۽ شوُڪا: ذ. زور سان ڦوڪ جو آواز - ڦوڪو.

● شوُڪو ۽ شوُڪا: ذ. هڪيءَ جو هڪ قسم.

● شوُلَ ۽ شوُلُونْ: ث. (سن. سُوَس = ساهه ڪڍڻ) وات ۾ آگريون وجهي وڃايل سيٽي (ک). بيماريءَ جو هڪ قسم - سهڪي - آپو ساهه.

● شوُلْ: اسم خاص. تعلقي جوهيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شولا (ٽنٽم): ذ. (ف. شُلّه) قَنْدُوري. طعام جو هڪ قسم (جو چانورن ۾ گوشت رس، مصالحا، پاڄي وغيره ۾ وجهي تيار ڪجي).

● شوُلو: اسم خاص. تعلقي ننگر پارڪر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شوُلو ۽ شوُلا (ک): ذ. بَخيو - ناڪو - سيبو - ٽوپو. (سن. شول = درد) مصيبت - طوفان (ت).

Gul Hayat Institute

● شوُلين ؛ اسر خاص. مزاري بلوچن جو هڪ قبيلو (جو مسي داڻين جي شاخ آهي). (تاريخ بلوچستان ص ٢٨).

● شُوُمُ ۽ شُوُمَ ؛ ذ. صفت. (ع. شُوم > شأم > نياڳو ٽيئ) منحوس - نياڳو - اياڳو - بَد بَختُ - كَمبَختُ - چَنڊبو. كَنجوسُ - مَكي چُوُس - بَخيلُ - سوڏي - مَرُچوتُ - كرپڻ - كدرچُ - چِچِيُ مارُ. كاوڙيل.

- شُوُماٹيُ ۽ شُوُماڻا ؛ ذ. صفت. شومَ وارو.

- شُوُمائيُ ۽ شُوُمائيُونُ ؛ ث. نياڳائي - چنڊائي - بَد بختي. بخيلائي - شومائي - مرچوڻائي. خرابي - شامت.

- شُوُمَتيُ ۽ شُوُمَتيُ ؛ ذ. صفت. شومت وارو - شُوُميُ - چَنڊبو - نياڳو - نِد وارو - بد بخت. بخيل - كَنجوس - سوڏيُ - مَرچوت. جيئن ؛

" شومتي شيطان شومي متين سان مدعي،
دزد دعويٰ ٿو ڪري ۽ ٿو ڏڙي ديئوث ڏڙ "
(فاضل شاهہ).

- شُوُميُ ۽ شُوُميُونُ ؛ ث. نياڳائي - چنڊائي - بَد بختي. بَخيلائي. كنجُوسي. شُوُمائي - شُوُمت.

● شُونڊَنُ (ك) ؛ مصدر. جهُوتڻ - جهوُتَنُ - گولڻ - لُوسڻ - لُوسڻ.

● شُونڊَنُ (ل) ؛ مصدر. سُونڊَهي ڪا شيءِ لهڻ - گولڻ.

● شُونڊاڙُ ؛ ذ. هڪ ڪيءِ جو نالو.

● شُونڊَنُ (ل) ؛ مصدر. سُونگهڻ. بانس ڪرڻ. نِهارڻ. ڇا ڪرڻ.

● شَونڪوُ ۽ شَونڪا ؛ ذ. فكر. گهٽتي. الديشہ - دَپُ - چَونڪو (ت). آواز جو هڪ قسم - زُهڪو - شُوكو. ملڻ جو آواز (ك).

● شوُهَرُ ۽ شوُهَرَ ؛ ذ. (ف). گهر وارو - مڙس - وَرُ - كانڌ - خاوند - مالڪ - پَتي - پَتار - مَرد. ٿَري لهجي ۾ شهر جو بَدل - شوهر. جيئن ؛

" آئين وڏن شوهرن ۾ ڪير لُو ڪنهن سان پلائي ڪري " (بدلصوب قري).

● شَهہُ ؛ ذ. (ف). مخفف شاهہ جو. بادشاهہ - باچاهہ - مَلڪ - سلطان - راجا - شاهہ. (صفت). وڏو - بزرگي يا حَسَبُ نَسَبُ ۾ وڏيڪ هجي. جيئن ؛ " شَهہ زور، شهہ باز، شَهہ پَرُ " وغيره. (ث). شطرنج راند جو هڪ داءُ - هار - شڪست - مات - روڪَ - جهَل.

- شَهاٹيُ ۽ شَهاڻيُ ؛ صفت. رعب وارو - شاهاڻو - شاندار - رعبدار - راجاڻو - عاليشان.

- شَهہُ باڙُ ۽ شَهہُ بازَ ؛ ذ. وڏو باز. (شڪار جهلڻ ۾ ڪم ايندڙ).

- شَهہُ تيمُرُ ۽ شَهہُ تيمُرَ ؛ ذ. وڏي لَٽ - كارَ.

- شَهہُ پَرُ ۽ شَهہُ پَرَ ؛ ذ. پکيءَ جو وڏي ۾ وڏو پَرُ - شاهہ پَرُ. مُڇَ (آدميءَ جي).

- شَهہُ ڈيَنُ ؛ شطرنج راند ۾ بادشاهہ کي شڪست ڏيڻ - هار ڏيڻ. آڪَ ڏيڻ - سترسي ڪرڻ - بازي ڪٽڻ.

- شَهہُ چالَ ۽ شَهہُ چالُونُ ؛ ث. شطرنج راند جي هڪ چال.

- شَهہُ چوُرُ ۽ شَهہُ چوُرَ ؛ ذ. وڏو چور - آزمودگار چور - اڙاهہ چور.

- شَهہُ رَگَ ۽ شَهہُ رَگُونُ ؛ ث. وڏي رَگَ - شِريان - شاهہ - حبل الورید - دل کان جسم کي سنو رت پهچائيندڙ رَگَ.

- شَهہُ زادوُ ۽ شَهہُ زادا ؛ ذ. بادشاهہ جو پُٽ - شاهہ زادو.

- شَهہُزادِيُ ۽ شَهزادِيُونُ ؛ ث. بادشاهہ جي ڌِيءَ - شاهزادِي.

- شَهہُ زوُرُ ۽ شَهہُ زوُرَ ؛ ذ. صفت. تمام گهڻي طاقت وارو - بهادر - پهلوان - بلوان - زور آور - سگهارو - سگهائتو - زور دار - زورپريو - سورمو - سورهيہ.

- شَهہ زورِيُ ۽ شَهہُ زورِيُونُ ؛ ث. پهلواني - طاقت - زبردستي. ڏاڍائي - ڏاهہ مڙسي.

= شَهْہ سُوارُ ۽ شَهْہ سُوارَ ؛ ذ. صفت. گهوڙن کي هلائڻ جو جاڻو سُوار- شاه سوار- وڏو سوار- ماهر سوار- کامل سوار- جاڻو سوار- پکو سوار.

= شَهْہ کارِيگَرُ ؛ ذ. صفت. وڏو کاريگر- هر زيلي.

= شَهْہ کائِنُ : شِطَنسْتَ کائِن- هارَ کائِن- مات کائِن.

= شَهْہ کي مَقْتُول ۽ مات کَرَنُ ؛ شيطان جي اڳرائيءَ کي دفع کرڻ (ديوان فاضل).

= شَهْہ مات : ث. بادشاهه جي مات- شَهْہ شِطَنسْت. شطرنج راند ۾ بادشاهه جي مارجڻ جي حالت.

= شَهْہ ۾ پَوَنُ (ک) ؛ هوڏ ۾ پَوَنُ- وڏائي ۾ پَوَنُ.

= شَهْہ مَرْدُ ۽ شَهْہ مَرْدَ (ت) ؛ ذ. شاه مَرْدُ- شَهْزادو- شاهزادو- بادشاهه زادو.

= شَهْہ مُوْرُ ۽ شَهْہ مُوْرَ (ت) ؛ ذ. شَهْزادو- شاه زادو.

= شَهْہ مِيرُ ۽ شَهْہ مِيرَ (ت) : وڏو امير- وڏو ماڻهو.

= شَهْہ نَشِينُ ۽ شَهْہ نَشِيْنِيُون : ث. بادشاهه جي ويهڻ جي جاءِ- بادشاهي گدي- شاه نَشِينُ.

= شَهابِي ۽ شَهابِي : ذ. صفت. گاڙهي رنگ جو- گاڙهو- سُرخ.

● شِهابُ : ذ. (ع. شهاب > شَهَبَ = هيڏو ٿيڻ) باهه جي جِيِي- جَرَ- لات- شعلو. ڪرندڙ تارو. (اهل اسلام جي خيال موجب جڏهين شيطان آسمان جون گالهيون ڪن ڏيئي پڌڻ ٿو گهري تڏهين ملائڪ هن کي مارين ٿا). (ف. شَهَ > شهب = هيڏو + آب = پاڻي) گاڙهو رنگ- سُرخي.

= شِهابِ ثاقِبُ ؛ ذ. رات جو ڪِرندڙ تارو ۽ چمڪندڙ تارو.

= شَهابِي ۽ شَهابِيُون : ث. لات- شعلو- عَڪْس- پرتو- جهلڪ. ۽ شَهابِي : ذ. صفت. گاڙهو- سُرخ.

● شَهادَتُ ۽ شَهادَتُون ؛ ث. (ع. شهاده > شهد = گواهي ڏيڻ) شاهدي- گواهي- ثابتي- ساک- صحيح خبر. خدا تعاليٰ جي وحدانيت ۽ رسول مقبول جو سچيءَ دل سان اقرار. خدا ۽ رسول جي برحق هڻڻ جي شاهدي- ڪلمو شهادت. خدا جي راهه ۾ قَتْلُ- ذبيحُ. موت- وفات يا مَرْڳ.

= شَهادَتُ ٽِيئَنُ ؛ گواهي ٽيئن- شاهدي ٽيئن. شهيد ٽيئن- خدا جي راهه ۾ مارجڻ. فوت ٽيئن- مَرڻ.

= شَهادَتُ ڏِيئَنُ : شاهدي ڏيئن- گواهي ڏيئن- سچو اظهار ڏيئن.

= شَهادَتُ وَڻَنُ ؛ گواهي وَڻَنُ- اظهار وڻڻ.

= شَهامَتَ ؛ ث. (ع. شهامت > شهر = مضبوط ٿيڻ) بزرگي- وڏائي. بهادري- دليري- چُستي- چالاڪي- شجاعت.

● شَهانِيُ : اسم خاص. سُنڌياڻي هندن جو هڪ پاڙو. (هندن جي تاريخ).

● شَهْبارکانِيُ : اسم خاص. مزاري بلوچن جو هڪ قبيلو. (جي رستمائي بلوچن جي شاخ آهن "ت").

● شَهْباز : ذ. (ف. شهْ = وڏو- باز) پکيءَ جو هڪ قسم- وڏو باز- شڪرو- عقاب- شاهين. جوان مَرد. سخي- ڏاتارُ. (اسم خاص). سيوهڻ ۾ هڪ مشهور اولياءَ جو نالو.

● شَهْبِيگُ : اسم خاص. تعلقي ڏوڪريءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شَهْتا (ک) : ث. بندوق جو هڪ قسم.

● شَهْتارُوُ ۽ شَهْتارُوُ ؛ ذ. صفت. (ف شَهْہ + تارُوُ) تڪو تَرندَڙ- تڪو تارُوُ. وڏو سِتارو (پرت ۾ ڪِرندڙ). جيت جو هڪ قسم (جو پاڻيءَ تي تِڪو ترندو آهي).

● شَهْتَرُ ۽ شَهْتَرَ : ذ. صفت. (ع. شاطر = انڪلي) چهتر. ٺڳ. جادوگرُ.

● شَهْتُوتُ ۽ شَهْتُوتَ : ذ. هڪ ميوي ۽ وڻ جو نالو- جبليرُ- توت.

● شَهْہ تِيرُ ۽ شَهْہ تِيرَ : ذ. (ف. شَهْہ = وڏو + تير = ڪاٺ). وڏي ڪاٺي- ڏکهي ڪاٺي- ڪارَ- لاڻ. (ت).

● شَهْپَرُ ۽ شَهْپَرَ : ذ. (ف. شَهْـ = وڏو + پَر = کنب) اڪيءَ جو وڏو پَرُ. مُڇن جو هڪ پاسو - مُڇ.

● شَهْپَرُ جَڪَرُوءَ : اسر خاص. تعلقي ڪڙهي ياسين م هڪ ديهه جو نالو.

● شَهْجَراهُ : اسر خاص. هڪ ذات جو نالو (اڪثر لاڙڪاڻي، حيدرآباد ۽ خيرپور م).

● شَهْهُ : ث. (ع). ساکيي - انگبين. ظرف. تمام مٺو - شيرين.

● شَهْدُ آگَرِ : ث. (ف. الگشت + ع. شهادت = شاهدي) هٿ جي پهرئين آگر - ڏَسٽي آگر.

● شُهْداءَ : ذ. (ع. شهيد جو جمع) شهيد جو جمع - شَهيدَ.

● شَهْدادَ پُورَ : اسر خاص. تعلقي جيڪب آباد ۽ شهداد پور م هڪ ديهه جو نالو.

● شَهْدادُ کوٽُ : اسر خاص. ضلعي لاڙڪاڻي ۽ تعلقي م هڪ ديهه جو نالو.

● شُهْدو ۽ شُهْدا : ذ. صفت. (اردو) لُڇو - بدمعاش - غُنڈو - بازاري - اوباش - رولو - شودو. بدنصيب - بي يار و مددگار - نڏڪو - ويڳاڻو - ڏلهيل. شهادت. جيئن :

"هوي مانَ قبول، شُهدو شهيدن جو"
(خان زئي).

● شَهْدِيُ ۽ شَهْدِيُون : ث. (هـ. شَهدا. ف. شهده = ڪميٽي) لنڊي - ڪَميني. جيئن :

"وهاري وطن م شهدي ڪي مَ سڪاهو"
(شاهـ).

غريب - لماڻي. سڪٽي - سڪندڙ.

● شَهَرُ ۽ شَهَرَ : ذ. (ع). قمري مهينو - ماه. (جيئن تہ هلال ڏسي شهرت ڪجي ٿي تنهن ڪري اهو نالو رکيو ويو آهي). گهٽن ماٺهن جي ڳڏجي رهڻ جو هنڌ - بَستي - ڳوٺ - گامَ - قصبو - ٽنڈو - مدينو - بلده - نگر - پور - پُري. ضد - هوڏ - بحث.

= شَهَرُ آبادُ کَرَنُ : نگر وساڻ - بَستي ڪرڻ - گام ٿاهڻ.

= شَهَرُ بَدَرُ کَرَنُ : شهر مان ڪنهن ڏوهه سبب ٻاهر ڪيڻ - شهر نيڪالي ڏيڻ - ديس نيڪالي ڏيڻ - جلا وطن ڪرڻ.

= شَهَرُ ٽُو ۽ شَهَرُ ٽُو : ذ. صفت. شهر جو رهاڪو - شهري.

= شَهَرُ ٿَناهَ ۽ شَهَرَ ٿَناهُونُ : ث. شهر جي بچاءُ لاءِ چوڪاري ڏنل وڏي پِٽ - ڪوٽ - قلعو - فصيل.

= شَهَرُ خَمُوشانُ : ذ. خاموشيءَ وارو هنڌ. قبرستان - مقام - گورستان - مرگهٽ - مسان.

= شَهَرُ کَرَنُ : ضد ڪرڻ - هوڏ ڪرڻ - بحث ڪرڻ.

= شَهَرِيُ ۽ شَهَرُرِيُ : ذ. صفت. شهر جو - شهر وارو. شهر م رهندڙ - شهرواسي - لنگر واسي. بدمعاش - لُڇو - ڪَڍَنگو.

= شَهَرُيارُ ۽ شَهَرَيارَ : ذ. شهر جو بزرگ - شهر جو وڏو - بادشاهـ - راجا.

= شَهَرُيُ بَنَدوبَسْتُ ۽ شَهَرِي بَنَدوبَسْتَ : ذ. شهري انتظام - شهر جو انتظام.

= شَهَرِيَتَ ۽ شَهَرِيَتُونُ : ث. شهر م رهڻ جا قاعدا. شهر جا رهاڪو ۽ سندن عادتون. شهر جي باشنده هجڻ جي حالت. شهر جي آبادي.

= شَهَرُ ٻُچُو ۽ شَهَرُ ٻُچا : ذ. صفت. شهر جو رهاڪو - شهري.

● شَهَرُ بانُو : اسر خاص. (ف). شهر جي اميرزادي - شهر جي خاتون. شهر جي زينت. ايران جي بادشاهـ يزدجرد جي ڌيءَ جو نالو (جا ايران فتح ٿيڻ بعد حضرت امام حسين جن جي نڪاح م آئي).

● شَهْرَتَ ۽ شُهْرَتُونُ : ث. (ع. شهرت < شَهَر = ظاهر ٿيڻ) ڏوم ڏام - اطلاع - اشاعت - ڦهلاءُ - مشهوري - اشتهار - هُلُ - پتڙائي - چرچو - چوٻولو. نالو - ناڻُ - ليکي - ناموري - ناماچاري - ناموس - ڏاکو - نيڪ نامي - هاڪ. بدنامي - گِلا - رُسوائي - خواري - بي عزتي.

Gul Hayat Institute

- شُهْرَتُ ٹِيڻُ: مشهوري ٹيڻ - لاماچاري ٹيڻ. بدنامي ٹيڻ - گلا ٹيڻ.
- شُهْرُوءَ ۽ شُهْرا؛ ذ. (ع. شُهْرَهٗ = مشهوريُ) شُهرت - مشهوري - لالو - لاموس - ليکبي - لاماچاريُ.
- شُهْرَهٗ؛ ذ. ڏسو شُهْرو.
- شُهْرَهِ آفاقُ؛ صفت. سڄي جهان ۾ مشهور.
● شَهْزادوُ ۽ شَهْزادا؛ ذ. (ف. شاهُ = بادشاه + زادَهٗ = ڄڻيل) شاه (بادشاه) جو ڄڻيل - بادشاه جو پٽ - بادشاهه زادو - بادشاهي ڀارُ - راجڪمارُ - شاهزادو. (ث. شَهْزادِي ۽ شَهْزادِيُون).
● شَهْڪُ؛ اسم خاص. (ف. شاهِ حق) رَنڊ بلوچن جي مشهور سردار جو نالو (جو پهريائين پهريائين مڪران مان اچي، سڀني جي پرسان شوران ۾ رهيو "تاريخ بلوچستان").
● شَهْڪِرُ ۽ شَهْڪَرَ (ت)؛ ذ. سڄيءَ جو هڪ قسم - مڪرُ.
● شَهْڪوُشُ؛ ذ. (ف. شَهـ = وڏو + گوش = ڪن) جالور جو هڪ قسم - ڪارن ڪنن واري گدڙِي - سياه گوش - ڪيڪارِي.
"شينهن شهه گوشن جي ٽي دُور پوي ڏاڪر".
● شَهْلَ ۽ شَهْلَءَ؛ ذ. چَهْلَ - چَهْرَ - چَلُ - مَڪرُ. هُنَرُ - فَنُ. رازڪي ڪر جو هڪ اوزار - ديوار جي سڏائي لهڻ لاءِ اوزار.
- شَهْلَ بازُ ۽ شَهْلَ بازَ؛ ذ. صفت. هُنَر وارو - مڪريلُ - فن باز - نگ.
- شَهْلِي ۽ شَهْلِيُونُ؛ ث. شهل تي ٻاريل اوڏڪي پٽ. اها اوڏڪي ديوار جا ٻيڙهه ڪان چوڻيءَ تائين هڪجهڙي هُجي. (مَلِي جو ضد).
- شَهْلِيُ ۽ شَهْلِيِ؛ ذ. صفت. حرفتي - نگ - مڪارُ - چالاڪُ - شهلباز.
● شَهْمالَ؛ ث. چيٽ جا ٻوپان ڏينهن. اوپر ڏکڻ جي ڪُنڊَ.
● شَهْمِيٹُ (ت)؛ مصدر. شَرْمائڻ - شَرْمِجڻُ - ڪو ٿيڻ.
● شَهْمِيڙَ (ث)؛ اسم خاص. هڪ پيتَ جو نالو.
● شَهِمِينگُ ۽ شَهَمِينگ (ڪ)؛ ذ. صفت. پَريلَ - پِنَلُ - ٻُڌَلُ - آلو ڦِيلُ - تَر ڦيل - ٻُسِيَلُ.
- شَهْمِينگُ ٹِيڻُ: رت صاف ڪاڍهو ٿيڻ.
● شَهْنائِيُ ۽ شَهْنائِيُونُ؛ ث. (ف). وڄائڻ جو هڪ سازُ - توتاري - شرنائي - توتيڑِيُ - بَنْسِريُ - مُرْليُ - شَرْناءِ - قرناءِ - سُتو.
● شَهَنْشاهُ ۽ شَهَنْشاهَ؛ ذ. (ف. شَهْـ = وڏو + شاه = بادشاه) وڏو بادشاه - بادشاهن جو بادشاه - وڏو بادشاه جنهن جي ماتحت ٻيا بادشاه ۽ هجن. سلطان. قيصر - مهاراجا - خاقان - فَغفُور.
- شَهَنْشاهِيُ ۽ شَهَنْشاهِيُونُ؛ ث. بادشاهي - سلطاني - تاجداري - سلطنت - حڪومت.
● شَهِنَنْگُ ۽ شَهِنَنْگَ (ڪ)؛ ذ. ڪريءَ جو هڪ عضوو (جو گوشت ورهائڻ مهل ڪهت ذات وارن کي ڏبو آهي).
● شَهْنا (ڪ)؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● شَهْنُواڻِيُ؛ اسم خاص. لاشاري ۽ بروهي بلوچن جو هڪ قبيلو.
● شَهْنُوانِيُ؛ اسم خاص. تعلقي آباوڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● شَهْوَتَ ۽ شَهْوَتُونُ؛ ث. (ع. شهوت > خواهش ڪرڻ) خواهش - آرزو - شوق ڏڃهـ - حِرْصُ - موهُ - هَوَسُ. بکب - اشتها. نَفْسالي جذبو - خواهش جماع - باهه - ڪام - عياشي.
- شَهْوَت اَنْگيزُ؛ ذ. صفت. (ع. شهوت + ف. انگيز > انگيختن = ڪڍو ڪرڻ) شَهوتَ يا نفساني خواهش کي ابارهندڙ.
- شَهْوَتُ ٹِيڻُ: جماع جي خواهش ٿيڻ - باهه ٿيڻ - ڪام لاءِ سَڏَ ٿيڻ - نفساني خواهش ٿيڻ. وَهَر ٿيڻ - چاٽو ٿيڻ.
- شَهْوَتُ پَرَسْتُ؛ ذ. صفت. (ع. شهوت + پرست > پرستيدن = پوڄڻ) شهوتيُ - ڪهڙو جماع ڪندڙ - نفس پرست - عياش - ڪامي - پوڳيي.
- شَهْوَتِيُ ۽ شَهْوَتِيِ؛ ذ. صفت. شهوت وارو - ڪامي - عياشي. حواس جو - اندرين جو - نَفساني - جسماني - وِشيءِ.

Gul Hayat Institute

● شَهُوتُ ع شَهُوتُون: ث. سنائي. صفائي. گهرهار هلائڻ جي چاڻ. سڪهڙائي. سليقو.
ـ شَهُوتُ ع شَهُوتَ: ذ. صفت. سنو ـ صاف. سڪهڙ ـ سليقه مند.
ـ شَهُوتائتو ع شَهُوتائتا: ذ. صفت. صفائي وارو ـ سنائي وارو. ٺاهوڪو ـ وٺندڙ ـ سنو. سڪهڙ ـ سليقه مند.
ـ شَهُوتو ع شَهُوتا: ذ. صفت. سنو ـ صاف ـ صفائي وارو ـ وٺندڙ ـ پسندي ۽ جهڙو ـ مزيدار.
● شَهُودُ: ذ. (ع. شهود > شاهد > شهد = اکين ڏني شاهدي ڏيڻ). حاضر ٿيڻ جي حالت ـ موجود گي. (اهل تصوف جي اصطلاح ۾ آهو درجو جو جنهن ۾ طالب هر موجود شيءِ ۾ عين الحق ڏسهي ٿو). ڏيکه ـ نظارو ـ ظاهرائي. (اسم خاص). شڪار جوڪو جانور.
● شَهُورُ ع شَهُورَ: ذ. (ع. شَعُورٌ) شعور. عقل ـ سمجهه ـ سلهڙو. اٽڻ ويهڻ جي چاڻ ـ چيهڙ ـ لشت پَرخواست. لَجَ ـ شَرَمُ ـ ليهه (ت).
● شَهُولِ: ث. ولِ جو هڪ قسم ـ گهوڙا وَلِ.
● شَهُونگ ع شَهُونگَ: ذ. (ف. شَهْ = وڏو + وَنگ = وَرُ) وڏي ڪمان. دروازي مٿان سرن جو وَنگَ ـ محراب. ڪوهه جي تَرَ ۾ رکيل ڪاٺ جو گول چڪرو ـ چڪ (ت).
● شَهُوٽِي: اسم خاص. تعلقي آباوڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● شَهِيجا: اسم خاص. مَري بلوچن جو هڪ قبيلو.
● شَهِيدُ ع شَهِيدَ: ذ. صفت. (ع). شاهد ـ گواهي ڏيندڙ ـ گواه. خدا جي راهه ۾ قربان ٿيل ـ ويرُ ڏرمُ ـ بي گناه مُئل. قتل ٿيل ـ ڪُنَلُ ـ ذبح ٿيل ـ ڪُسيل ـ مُئل ـ قربان ـ فدا. (اسم خاص). تعلقي ڪڙهي خيري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
ـ شَهِيدُ ٿيڻُ: راهه خدا ۾ مرڻ ـ قتل ٿيڻ ـ وت ٿيڻ. ڪُسجڻُ ـ ذبح ٿيڻ.
ـ شَهِيدُ ڪَرڻُ: قتل ڪرڻ ـ مارڻ.
● شَهِيدَينُ وارو: اسم خاص. هڪ جبل جو نالو (نئن بارڻ جي آلهندي ۾، هتي کي سيڊه شهيد ٿيا هٿا).
● شَهِيرُ ديهرو: اسم خاص. تعلقي ڪنڊياري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● شَهِيڻُ ع شَهِيڻَ (ت): ذ. (ف). باز جو هڪ قسم ـ ٻاڻيءَ جي ٻڪين جو شڪار ڪندڙ ـ بحري باز.
● شِيئاتو ع شِيئاتا: ذ. (من. سيت ِ = ڏکڻي). ڏکڻي ـ ڏَرڪڻي ـ ڏَڙڪڻي ـ سيانڊو ـ سيسراتُ ـ شهاتُ ـ سيئاتُ.
● شَيءِ ع شَيئُونُ: ث. (ع). وٽ ـ وَسُتو ـ چيزَ ـ پدارٿ ـ ٽولُ ـ ٽُوڪ ـ جِنسَ ـ داڳينو.
ـ شَيءِ ٻَئي: ث. مال مڈي ـ سامان سَرو ـ مال متاع ـ وسلا واڙي ـ سامان اسباب.
ـ شيءِ ٽيئنُ: ڪجهه وڏو ٽي ٻَوڻ ـ ڏوڪرڻ ـ هوراڻو يا مطلب ٽيڻ. هڪ لاءِ ڪافي هئڻ. ٻئي جي مرضي رکڻ يا عرض سنجڻ.
ـ شيءِ شِڪِل ع شَيءِ شِڪِلِيُونُ: ث. ڪاب شَيءِ. شَيءِ ٻَئي ـ مال مڈيُ ـ مال متاع ـ وسلا واڙي ـ اسباب سامان.
ـ شَيءِ ڪَرڻُ: ڏَنڻُ ـ ڏَلهَنڻُ ـ راضي ڪرڻ ـ ٻُوسڻ. پُسائي يا پيڃائي ڪرڻ.
● شيٽِڪو ع شيٽِڪا: ذ. سنهو ـ ڏگهو لَڪُ ـ چهو.
● شيت ع شيت يا چيت ع چيتون: ث. (ع ـ عراق جي قديم شهر شِيٽ جو آٽيل ڪپڙو) هڪ قسم جو گلڪاري وارو ڪپڙو جنهن مان اڪثر عورتن جي پوشاڪ جا ڪپڑا ٺاهين.
● شيٽاڪ ع شيٽاڪُونُ (ڪ): ث. سنهو لَڪُ. (جنهن مان ڪهه ۽ ڏاس سٽي ڪٽي صاف ڪيو آهي. ڳاگيءَ جي ڪائي هوله ي آهي ۽ لسي نيٽ وانگر هوندي آهي).
● شَيخَ: اسم خاص. (ع). هڪ ذات جو نالو. (پن قسمن جا ۱ـ هندن مان مسلمان ٿيل ۲ـ ايران کان آيل).

Gul Hayat Institute

● شيخ ۽ شيخ ؛ ذ. (ع). پير - مرشد - بزرگ. عالم - فاضل - مذهبي علوم جو ڄاڻو. قاضي - مفتي - محدث - فقير - واعظ. پوڙهو - پڌو - پير مرد. خانقاه جو سردار - سجاده نشين. تعلقي سيوهڻ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

- شيخ الاسلام: مذهب اسلام جو سڀ کان وڏو پيشوا - مفتي - وقت جو امام - مجتهد.

- شيخ چلي؛ ذ. آهو شيخ، جو چلا ڪڍي ڪڍي چريو ٿي ويو هجي. (صفت). مورک - بيوقوف - چريو - پاگل - هڪ فرضي بيوقوف (جنهن جا قصا مشهور آهن).

● شيخ ۽ شيخون؛ ث. (ف. سيخ = لوهي ڪيلي) لوهه جي ٽلهي تار - لوهه جي لڙ - ڪباب ڇڪي - شيخ - گز - سرائي - ڏوري - سنبو.

- شيخ تهائي ڏيڻ؛ ڪنهن جي پنهان لاهي پاهي دشمني وجهڻ. ڏنب ڏيڻ - تڪليفون ڏيڻ - سزا ڏيڻ.

- شيخ ٽيڻ: غصي ۾ آپو ٽيڻ - تمام گاوڙجڻ. چڙهڻ - آپسڙ - نرا ڪٽڻ. متي آڏامڻ - مٿي چڙهي وڃڻ.

- شيخ ٽي وجڻ؛ غصي ۾ سيڃي وڃڻ - آپو ٽي وڃڻ - تيز ٽي وڃڻ.

- شيخ ڇڪائڻ؛ شيخ ۾ گوشت، ڪباب وغيره ڇڪائڻ. گهٽي تڪليف سهڻ - ڪشالا ڪرڻ - سور سهي ڏاڍو ٿي وڃڻ - ڪنهن - واهڻ.

- شيخ ڪڙڻ: ڪنهن به حلال جانور يا پکيءَ جو گوشت شيخ ۾ وجهي ڇڪائڻ.

- شيخ ماس جي ڇڪائڻ؛ پنهنجي جان تي تڪليف سهڻ - بدن کي تڪليف جي ڪري سڪائڻ. ڪنهن جانور يا پکيءَ جو گوشت شيخ ۾ وجهي ڇڪائڻ.

● شيخ ابراهيم: اسم خاص. لس ٻيلي جي هڪ مشهور شاعر جو نالو.

● شيخ ٻوڙ: اسم خاص. تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيخ حمير؛ اسم خاص. لس ٻيلي جي هڪ مشهور شاعر جو نالو.

● شيخڙو؛ اسم خاص. تعلقي عمرڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيخ فوجو؛ اسم خاص. تعلقي ڏوڪري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيخ ڪڙيو؛ اسم خاص. لس ٻيلي جي هڪ مشهور درويش جو نالو.

● شيخلو ۽ شيخلا: ذ. ٻڙي جو هڪ عضوو. سيڙه لاهڻ جي آپي ڪاڻي.

● شيخي ۽ شيخيون؛ ث. (ف. شوخي = سختائي) وڏائي - بزرگي - مغروري - هٺ - گهمنڊ - دماغ - وڏڻ - هٺوه - دم - غرور - فخر - مرڪ - ناز - ناڙ - لٽاڙ - لاف - ٻڙاڪ.

- شيخي هٺڻ: دم هٺڻ - ٻڙاڪ هڻڻ - هڏڻ - مرڪڻ - فخر ڪرڻ.

● شيدا ۽ شيدا؛ ذ. صفت. (ف). عشق ۾ ٻڏل - عاشق - مجنون. قربان - گهوري - صدقي - فدا. مست - چريو - ديوانو - مشتاق (عشق ۾).

- شيدائي ۽ شيدائي؛ صفت. عاشق ٿيندڙ - عاشق - مفتون. قربان ٿيندڙ - صدقو ٿيندڙ - فدائي.

● شيدي ۽ شيدي: ذ. (ع. اسود = ڪارو) ڪارو - حبشي - زنگي. (اسم خاص).

● شيخاڻو: اسم خاص. تعلقي شاهبندر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيخاڻي؛ اسم خاص. تعلقي گهوٽڪي ۾ هڪ ديهه جو نالو. ڪورچاڻي بلوچن جو هڪ قبيلو (ت).

● شيخاڻي: اسم خاص. تعلقي ٽنڊي، تعلقي ٽنڊي باگي ۽ تعلقي هالا ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيخ پيرڪيو: اسم خاص. تعلقي ديري محبت ۾ هڪ ديهه جو نالو. مشهور بزرگ جو نالو - شيخ آچاري.

● شيخ ٻوڙ: اسم خاص. تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيخ حمير؛ اسم خاص. لس ٻيلي جي هڪ مشهور شاعر جو نالو.

● شيخيڙو؛ اسم خاص. تعلقي عمرڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيخ فوجو؛ اسم خاص. تعلقي ڏوڪري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيخ ڪڙيو؛ اسم خاص. لس ٻيلي جي هڪ مشهور درويش جو نالو.

● شيخلو ۽ شيخلا: ذ. ٻڙي جو هڪ عضوو. سيڙه لاهڻ جي آپي ڪاڻي.

● شيخي ۽ شيخيون؛ ث. (ف. شوخي = سختائي) وڏائي - بزرگي - مغروري - هٺ - گهمنڊ - دماغ - وڏڻ - هٺوه - دم - غرور - فخر - مرڪ - ناز - ناڙ - لٽاڙ - لاف - ٻڙاڪ.

- شيخي هٺڻ: دم هٺڻ - ٻڙاڪ هڻڻ - هڏڻ - مرڪڻ - فخر ڪرڻ.

● شيدا ۽ شيدا؛ ذ. صفت. (ف). عشق ۾ ٻڏل - عاشق - مجنون. قربان - گهوري - صدقي - فدا. مست - چريو - ديوانو - مشتاق (عشق ۾).

- شيدائي ۽ شيدائي؛ صفت. عاشق ٿيندڙ - عاشق - مفتون. قربان ٿيندڙ - صدقو ٿيندڙ - فدائي.

● شيدي ۽ شيدي: ذ. (ع. اسود = ڪارو) ڪارو - حبشي - زنگي. (اسم خاص).

Gul Hayat Institute

آفريڪا جي هڪ قوم جو نالو. (ث. شيدڻ- شِيڊيشُون). آٽ جو هڪ قسم - گهنڊيدار وارن وارو آٽ (ت). انب جو هڪ قسم (ڪ).

= شِيڊِ ياڻِي ۽ شِيڊِ ياڻِيُون: ث. شيدي، جو موٽ - حبشڻ - شيدڻ.

= شِيڊِي ڪُڪڙُ (ت): ذ. گهنڊيدارن ڪنين وارو ڪُڪڙُ.

● شِيرُ ۽ شِيرَ: ذ. (ف). هڪ مشهور جانور- شِينهن - سِنگهه - واگهه - چِيتو - لروانڙ - اسد. (صفت). بهادر - دلير - سورهيه - سورمو. پهلوان - طاقت وارو.

= شِيرُ ٽِيڻُ: دلير ٿيڻ. بهادر ٿيڻ. هوشيار ٿيڻ. غالب ٿيڻ.

= شِيرِ خُدا: ذ. حضرت علي ڪرم الله وجهه جن جو لقب - مولي علي - اسدالله.

= شِير دِلُ: ذ. صفت. شِينهن جهڙي دِل وارو- بهادر - سورهيه - پهلوان.

= شِير ڪَرَنُ: ڪنهن ماڻهوءَ کي چتاءُ ڪري هوشيار ڪرڻ. بهادر ڪرڻ.

= شِيرَلُ ۽ شِيرَلَ: ذ. صفت. شير - بهادر - پهلوان. (اسم خاص). بابڙه جي هڪ شاعر جو "تخلص".

= شِيرُ مَرُدُ ۽ شِيرُ مَرُدَ: ذ. صفت. شِير جهڙو مرد - شِير مڙس - بهادر - جوانمرد - دلير - سورهيه - سورمو - وير.

= شِيرُ مَرُدِي ۽ شِيرَ مَرُدِيُونُ: ث. جوانمردي - دليري - بهادري.

= شِيرُ مُڙُسُ ۽ شِيرُ مڙُسُ: ذ. شِير مَرد.

● شِيرُ: ذ. (ف). ڪِيرُ. حيوانن ۽ عورتن جي ٻَڌن مان نڪرندڙ سفيد ماڻيٽ. ڪاٽ جو پورو (ڪ). وڏو ڪوڙ.

= شِيرُ پِيازُ: ذ. ڳُجهه - اسرار - غَيبُ. بصرن ڀرڻ دال وغيره مان تيار ڪيل ڪڙهي.

= شِيرُ پِيازُ پَڌرو ڪَرَنُ: ڪنهن جا ڳُجهه ظاهر ڪرڻ - سڀ عَيب آکاڙڻ.

= شِيرُ پِيازُ ظاهِرُ ڪَرَنُ: سڀ عيب ظاهر ڪرڻ.

= شِيرُ پِياڪُ ۽ شِيرُ پِياڪَ: ذ. صفت. ڪير پياڪ - بالڪُ - طِفل.

= شِيرُ خِيشتِ: ذ. اهو ڪاڏو يا ماني، جو بني اِسرائيلن ڪي عربستان جي رڻ ۾ مليو هو- مَن سَلْويٰ - قوت روحاني.

= شِيرُ خُوارُ: ذ. صفت. ڪير پياڪ - بالڪ - معصوم - ٻارُ.

= شِيرُ دانُ ۽ شِيرُ دانَ: ذ. ڪير جو ٿانءُ. ڪير ڏيندڙ ساهواري جي بدن جو هڪ عضوو، جنهن ۾ ڪير رهي - مِٺي ماني - مالهُڙو - شِير مال.

= شِيرُ دانُ ۽ شِيرُ دانَ (ڪ): ذ. ڪِريءَ جو هڪ عضوو، جنهن ۾ ڪاڏو ۽ ڪير جمع ٿئي.

= شِيرُ شَڪَرُ ۽ شِيرُ شَڪَرَ: ذ. ڪير ۽ ڪنڊ- ميڙا موچارا. ڪهروُ - هِريَل مِريَل. هَمدم - جاني - يارُ.

= شِيرُ شَڪَرُ ٽِيڻُ: ڪير ڪنڊ ٿيڻ - مِٺو موچارو ٿيڻ - سنگتي ٿي پوڻ.

= شِيرِ مادَرُ: ذ. ماءُ جو ڪير. حلال - جائز- رَوا.

= شِيرُ مالُ ۽ شِيرُ مالَ: ذ. صفت. ڪير، مَيدي ۽ ڪنڊ مان ٺهيل مٺي مالي - مال پُڙو.

= شِيرُ گَرَمُ ۽ شِيرُ گَرَمَ: ذ. اڌ گرم - نُهَنُ سوسيڙو - ٿورو ڪوسو - سَسَهَنڊو.

= شِيرُ وَ شَڪَرُ: ذ. صفت. ڪير ۽ ڪنڊ وانگر ميل. گڏ ٻيل - ميل. هڪ جان ۽ قالب - تمام گهرا دوست.

= شِيرُ وَ شَڪَرُ ٽِيڻُ: ڪير ۽ ڪنڊ ٿيڻ. تمام رَلي ميلي وڃڻ - ساڻ ۾ چڱيءَ طرح ٺهي وڃڻ.

= شِيرِ ٽِيُ ۽ شِيرِ ٽِيُونُ: ث. ڪير مان وڏل رپ - فيهر ٽِي - ڪيرٽِي. لائي (جانورن جي لائي). ڪاڻ جي شيءِ (سرائڪي).

● شِيرا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● شِيرازُ: اسم خاص. (ف). ايران جي هڪ مشهور شهر جو نالو.

= شيرازي: ذ. صفت. شيراز شهر جو. (ذ). ڪبوتر جو هڪ قسم - ڳاڙهي ۽ اڇي رنگ جو ڪبوتر - پاريل.

● شيرازو ≈ شيرازا: ذ. (ف. شيرازه) رنگين يا سفيد پٺي، جا ڪتاب جي جلد ڪي مضبوط ڪرڻ ۽ خوبصورتيءَ لاءِ هٿائي وڃي. التظام - سلسلو. بندش.

= شيرازه بندي ≈ شيرازه بندون: ث. (ف. شيرازه + بندي > بستن = بڌڻ) جلد بندي - جُز بندي - ڪتاب جي سلائي. اتحاد - اتفاق - پڌي.

= شيرازه ٿيڻ: جلد جي سلائي ٽٽڻ. انتظام نه رهڻ.

● شيران: اسم خاص. تعلقي ڪنڊ ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيران پور: اسم خاص. تعلقي ڳڙهي خيري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيرالي: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو - افغان. (۵ ڀاڙا. ۱- بابر الياس لکياني ۲- سند زئي ۳- ٻوبا خيل ۴- موسيٰ خيل ۵- آستر يالي (سينسز ۱۹۳۱ع).

● شيراڻي: اسم خاص. مري بلوچن جو هڪ قبيلو (تاريخ بلوچستان).

● شيرخان: اسم خاص. تعلقي ڳڙهي خيري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيرشاه: اسم خاص. جيمس آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيرڪوٽ: اسم خاص. تعلقي ڪنڊ ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيرو ≈ شيرا: ذ. صفت. اڇن سان پيلڻ تارن وارو - شيرو - ڪربو - چشم.

● شيرو ≈ شيرا: ذ. صفت. اڇين اکين وارو - نيرين اکين وارو - پلي، جهڙين اکين وارو - ساين اکين وارو. ڏڏن وارو (ڪ). (ذ). مٺائي، جو هڪ قسم - سيرو - حلوو (ل).

● شيرو: اسم خاص. (مخفف شير محمد، شير خان وغيره جو) نالو ماڻهوءَ جو.

● شيرواه: اسم خاص. تعلقي ٽل ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● شيري ≈ شيريون: ث. (ف. شيرين جو مخفف) ميٺاج - ميٺ - مٺاڻ - شيرني - مدورتا - رس. سواد - مزو - ذائقو - چشڪو. شيريني.

= شيري بيري ڪرڻ (ت): مفت جو مال ڪائڻ - رشوت وٺڻ - اڻڪل سان مال هٿ ڪرڻ. عيش ڪرڻ.

● شيرين: ذ. صفت. (ف). مٺو - مٺاڻ وارو - شيري، وارو. لذت وارو. لذيذ - سوادي - لبيب - وٽندڙ. (اسم خاص). فرهاد جي مشهور معشوقه جو نالو.

= شيرين دهاني: ذ. صفت. (ف. شيرين + دهاني > دهن = وات) مٺي وات وارو - مٺو ڳالهائيندڙ.

= شيرين زبان: ذ. صفت. (ف. شيرين + زبان + جي) زبان جو مٺو - مٺ ڳالهائو - خوش گفتار - خوش آواز - سريلو. ملٺو - خليق - ڪيل مڪ - خوش آور.

= شيرينيي ≈ شيرينيون: ث. مٺاڻ - مٺائي - حلاوت. سواد - مزو - ذائقو - چشڪو.

● شيري جي رڪ: اسم خاص. هڪ لڪ جو نالو (ڪيرٿر جبل ۾).

● شيشا ڪاري: اسم خاص. هڪ ڏيه جو نالو (سنڌ جو سيلاني).

● شيشڪالي ≈ شيشڪانيون (ڪ): ث. (ف. شش ڪاني) بندوق جو هڪ قسم - سنڌي رائفل.

● شيشم ≈ شيشمر: ذ. (سن. سيسسر) ڪاٺ (وڻ) جو هڪ قسم - ٽالهيءَ جي وڻ جي ڪيٽ - ڪاري ڪاني.

● شيشناگ ≈ شيشناگ: ذ. (سن). ٽالڪن جو راجا. منڊ ٽو - ممٿو سپ - ٽالنگ - سپ - بلا - ازدها. (هندي خيال موجب شيش ٽانگ جا هزار ڦڻ آهن، جنهن تي وشنو سمهي ٿو ۽ هڪ تي زمين بيٺي آهي).

Gul Hayat Institute

● شيشو ۽ شيشا: ذ. (ف. شيشه = ڪانو). ڪانچ ۽ ڪاچ ۽ ڪانو. شيشي مان ٺهيل هاٿلي - بوتل. آئينو - د رسني - آرسي - آهري - ٽيڪ.

■ شيشائون ۽ شيشائان: ذ. صفت. شيشي وارو - ڪانچ وارو - آرسي وارو.

■ شيشوباشو ۽ شيشاباشا: صفت. ٽاڪئون - لازڪ - پرندڙ.

■ شيشگر ۽ شيشگر: ذ. صفت. شيشي جو ڪاريگر - شيشي مان سامان ٺاهيندڙ - شيشو ٺاهيندڙ.

■ شيش محل ۽ شيش محل: ذ. صفت. شيشي جو محل - شفاف يا اوجل محلات - عاليشان سهڻي عمارت جا شيشن سان سينگاريل هجي.

■ شيشي ۽ شيشيون: ث. لنيدو شيشو - لنيدي بوتل - بوتل.

■ شيشي سنگهائي: هي هوشيءَ جي دوا سنگهائڻ. هي هوش ڪرڻ - نيستو ڪرڻ - مُردار ڪرڻ.

● شيطان ۽ شيطان: ذ. (ع). مخالفت ڪندڙ - نافرمان - سرڪش - باغي - خبيث - بدڪار - بليد. ڏاڍي رستي ڪان ڦٽڪيل - گمراه - اوجهڙ - بدراه. شرير - لچ - فساد ي - بد ذات - فتنه انگيز - فتنه پرداز. مٽڪبر - هٺيلو - ضدي. (امر خاص). هڪ ملائڪ جو حضرت آدم عليه‌السلام ڪي سجدي نه ڪرڻ سبب بهشت مان هڪاليو ويو هو - ابليس - عزازيل - خناس - جنّ - پوت. (ذ). چڙ - ڪاوڙ - غصو - غضب - ڏمر - جهگڙو - فساد - ظلم - انڌير.

■ شيطان اچڻ: ڪاوڙ اچڻ - غصه اچڻ. خواب ۾ ٽڙ ٻوڙ - سپني ۾ استري پوڳ ڪرڻ.

■ شيطان ٽيڻ: فسادي ٽيڻ - دنگئي ٽيڻ - لچ ٽيڻ - بدمعاش ٽيڻ. حرڪتي ٽيڻ.

■ شيطانپائي ۽ شيطانپائيون: شيطان جهڙو ڪم - خراب ڪم - لچائي - حرڪت. فساد - دنگو - شيطان گيري.

■ شيطان جا ڪن هوا هڻڻ: شيطاني ڪمن ڪان پري هجڻ.

■ شيطان جا ڪن ڪپڻ: حرڪت بازيءَ ۾ شيطان کي شڪست ڏيڻ - شيطاني ڪمن ۾ گوه کڻڻ.

■ شيطانيجڻ: مصدر. شيطان اچڻ - شيطان جي قبضي ۾ ڦاسڻ.

■ شيطان جو ٿلو (ت): ذ. جهنگلي وڻ ۾ ٻيدا ٿيندڙ سفيد آني جيڏي هڪ قسم جي ڪنري شئي.

■ شيطان جي ماسي: ث. شرير يا خراب زال يا چوڪري.

■ شيطان جي نائي هٿڻ: شرير چوڪري يا زال هٿ.

■ شيطان چڙهڻ: غصه چڙهڻ - ڪاوڙ چڙهڻ - ضد چڙهڻ.

■ شيطانڪو ۽ شيطانڪا: ذ. صفت. شيطان جو - شيطاني.

■ شيطان مجسّر: ذ. صفت. ڏاڍهن ڪان چوٽيءَ تائين شرير - فتنه پرواز - بدماڻهو - نهايت بدمعاش.

■ شيطاني ۽ شيطانيون: ث. شيطان جهڙو ڪم - حرڪت - لچائي. بدمعاشي. فساد. خراب ڪم. ۽ شيطاني: ذ. صفت. شيطان جو - شيطانڪو - ڏاناسرو.

■ شيطاني حرڪت ۽ شيطاني حرڪتون: ث. شيطان جهڙي حرڪت - خراب حرڪت - ناڪوار حرڪت - شرارت - لچائي.

■ شيطاني لشڪر ۽ شيطاني لشڪر: ذ. شرير ٻارن جو ميڙ - لچا ٻار - حرڪتي ٻار.

■ شيطاني وسوسا: ذ. خراب خيال - اجايا خيال - وهم.

■ شيطنت ۽ شيطنتون: ث. شرارت - لچائي - حرڪت. سرڪشي - مخالفت - نافرماني. فتنو - فساد - بدڪاري.

● شيعو ۽ شيعا: ذ. (ع). حضرت علي جو پوئلڳ - مسلمانن جو هڪ گروه جو

(حضرت علي بن ابو طالب ڪرم الله وجهه ۽ ان جي اولاد جو ٻيڙو) معاون ـ مددگار مدد لشڪرسپاهي. ٻيڙو ـ مقلد.

● شيڪارو ۾ شيڪارا: ذ. (سن. سُوس = ساه ڪڍڻ) ڏڍو ساه ـ شُوڪارو ـ سڏڪو.

ـ شيڪارو پرڻ ۽ ڏڍو ساهه پرڻ ـ شوڪارو پرڻ.

● شيڪارو ۾ شيڪارا (ڏ)؛ ذ. نر هرڻ. وڏن سڳن وارو هرڻ.

● شيڪر ۾ شيڪر (ڪ)؛ ذ. ڪڇيءَ پاڻ مان وٺيل رسو (جنهن سان ٻيڙو جا ڦڙها جوڙين وڻان ٻڌو لڙهو ٻڌن).

● شيڪشن ۾ شيڪشن: ذ. (سن). ڪرشن مهراج جو ٻوجاري.

● شيڪلو ۾ شيڪلا: ذ. (سن. شريد = سڙڻ + ڪاشڻ = ڪاڻي) ٻڙيءَ جو ڪوهو ـ شيخيلو.

● شيڪن ۾ شيڪٽيون (ڪ)؛ ث. ڏاس جي ٿهيل سهڻي فراسي (جا جنڊ جي هيٺان رکي ائو ٻڌبو آهي ۽ ٻوءِ جنڊ ڪٽي ائو انهيءَ فراسيءَ ۾ ويڙهي آٽيندي ڇڏبو آهي وقت ضرورت جي وري ائو ٿورو گهٽو ڪيو وري آٽيندي ويڙهي ڇڏبو آهي).

● شيڪڻ؛ مصدر. خارڻ يا ڪاوڙ ۾ ڏند پيڙڻ ـ وهسڻ ـ ڏند ڪيو ڪيلڻ.

ـ شيڪ ۾ شيڪون: ث. ڏندن ڪيڻ جي حالت. چڙ ـ ڪاوڙ. ماڻو ـ لاڙ ـ ناز ـ نخرو (ت).

ـ شيڪيجڻ: مصدر. ڏند ڪيڻ. سيڙجڻ ـ ڪاوڙجڻ.

ـ شيڪر ۾ شيڪرون؛ ث. اجائي وڏائي ـ شيڪ ـ ڪاوڙ ـ غصو.

ـ شيڪرجڻ (ل)؛ مصدر. ڪاوڙجڻ ـ غصو ڪرڻ. ڏند ڪيڻ.

ـ شيڪو ۾ شيڪا (ل)؛ ذ. نفرت ـ ڪراهت. ماڻو ـ لاڙ ـ نخرو. (ت) جوش ـ ڪاوڙ ـ غصو (ت). اجايو ضد. بيفائدو هٺ.

ـ شيڪو جهلڻ؛ سکيائي وڏائي ڪرڻ ـ اجائي سيٺ ڪرڻ.

ـ شيڪو چڏڻ: وڏ ماڻهپائي ڇڏي ڪرڻ ـ غرور ۽ آڪڙ چڏڻ ـ نياز نڙت اختيار ڪرڻ.

ـ شيڪو ڪرڻ: آڪڙ ڪرڻ. حجاب ڪرڻ ـ لڄ ڪرڻ ـ شرم ڪرڻ ـ پاسو ڪرڻ. ڪاوڙجڻ ـ رُسڻ. نخرو ڪرڻ ـ لاڙ ڪرڻ ـ ناز ڪرڻ.

ـ شيڪيل ۾ شيڪيل: ذ. صفت. شڪ ڪندڙ. پاسو ڪندڙ ـ ڪناره ڪندڙ. خوشي ڪندڙ. ضد ي ـ هٺيلو.

● شيڪڻ (ڪ): مصدر. چيڙڻ ـ ڏارڪرڻ ـ ڦاڙڻ.

● شيڪل ۾ شيڪل؛ ذ. (ع. سَيْر = وڃڻ) هوا خوريءَ لاءِ گهمڻ جي حالت ـ هوا خوري ـ چهل قدمي ـ گشت ـ دَوْرو ـ سَيْر ـ وِنڊر ـ گهمڻ تاري ـ ورونه ـ چڪر.

ـ شيڪل شڪار ۾ شيڪل شيڪار: ذ. سير ـ هوا خوري ـ گهمڻ ڦرڻ ـ تفريح ـ ولدر. عيش ـ خوشي.

ـ شيڪل گاهه ۾ شيڪل گاهه؛ ذ. سير جي جاءِ ـ گهمڻ جو هنڌ.

● شيڪڪ ۾ شيڪڪ (ڪ ـ ت)؛ ذ. گهوڙن جي بيماريءَ جو قسم ـ گهوڙي جي منهن جو عارضو ۽ ڏڪڻي ـ ڪمري (جيئن انسان کي تپ، مينهن کي سيڙهاني ۽ گهوڙي کي شيڪڪ).

● شيڻ: (ع. ف. سن). عربي، فارسي ۽ سنڌيءَ جي "ش" اکر جو آچار.

● شيڻ؛ ذ. (ف) شور ـ غوغا ـ فرياد ـ زاري.

● شيڻ ملوڪيي ۾ شيڻ ملوڪيون: ث. (سن. سينڌ ملوڪي) عورتن جي خوش خير و عافيت جو اصطلاح.

● شيڻا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● شينب ۾ شينبون (ڪ): ث. ڪناري ـ ريڙ ـ وٽ ـ چيپ ـ ڏڙڀ ـ ليهه (ڪپڙي جي).

● شينگار ۾ شينگارون (ڪ): ث. چيري ڪيل شيءِ. ڦڙهي ماڻ چيري ڪيل تندون جن مان واڻ يا تڏا ٺاهجن.

Gul Hayat Institute

● شِينْگِرُ جَنْ: مصدر. کاوڙجڻ ـ ڏمرجڻ.
● شِينْگَڻُ (ک) مصدر. چِيرڻ ـ ڏار ڪرڻ ـ ڦاڙڻ ـ ٽوڙڻ.
● شِينْهڙا (ت): اسم خاص. هڪ ذات جو نالو
● شِينْهڙو ۽ شِينْهيڑا (ت): ذ. درياه جي مڇيءَ جو قسم. (اسم خاص). نالو ماڻهوءَ جو.
● شِينْهُنُ ۽ شِينْهَنُ: ذ. (سن. سِينْهَسَ = شِيرُ) هڪ مشهور ڇهنگلي جانور جو نالو ـ جانورن جو بادشاهه ـ شِيرُ ـ بَبَرُ ـ ڪيهَرُ ـ واگهه ـ واگ. (ث. شِينهَنِ ۽ شِينهڙِيُون). (صفت). بهادر ـ سورهيه ـ پهلوان ـ سورمو ـ ويڑ. لڪَ جو نالو. (اسم خاص). نالو ماڻهوءَ جو.
ـ شِينْهُنُ جو آوازُ: شينهن جي گجگوڙ.
ـ شِينْهُنُ بَڪرِيُ (ث): پاراٽي راند جو هڪ قسم.
ـ شِينْهُنُ بَڪرِيُ گَنڊُ جَرَنُ: عدل ۽ انصاف جو دور دورو هئڻ.
ـ شِينْهُنُ ٽَپِي راندِ: ث. هارن جي راند جو قسم.
ـ شِينْهُنُ جيُ ڪَنَ ۾ هُئَنُ: تمام ڏکيو هُئڻ. گهڻي مشڪلات ۾ هئڻ.
ـ شِينْهُنُ ڪَلهي چڙهَنُ: ڪنهن مشڪل ڪم جو سَر ٽيئڻ. لياڻيءَ جو ورڇجي وڃڻ. ٻي اونو يا سُڪي ٽيئڻ.
ـ شِينْهُنُ ڪَنَ ۾: ظرف. تمام مشڪل ـ ڏکيو.
ـ شِينْهڙوُ: اسم خاص. (جالور جي نالي تان) نالو هڪ ماڻهوءَ جو.
● شِينْهُنُ لرُ: اسم خاص. هڪ تڙ جو نالو، جو اسٽيشن ڏوڙ ضلع نواب شاهه ڪان ويهن ڪوهن تي اوپر طرف پٽن ۾ هڪ تڙ جو نالو (جتي سائي لاڏان ذات ڏاهري، مشهور دلير ۽ ٻاٽاري دار عورت رهندي هئي، انڪل چار ـ پنج سال ڪيس مُئي ٿيا آهن، مولانا ابوالحسن ڏاهريءَ جي ماسات جي ڏوهٽي چوائيندي هئي).
● شِينْهُنُ وِيڑهوُ: اسم خاص. تعلقي ڪَڪڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● شِينْهَنِ ۽ شِينْهَٽُون (ت): ث. هاز جو هڪ قسم (ٻن قسمن جو، اچو ۽ ڪارو).
● شِينْيُ ۽ شِينْيُون: ث. (ف. سِيني = خونچو) ڪاڏي جي وڏي ٽالهي ـ خولچو.
● شِيوا ۽ شِيوائُون: ث. (سن. سيوا = ٽهل ٽَڪور) خدمت ـ چاڪري ـ ٽهل ٽڪور ـ نوڪري ـ حاضري. عبادت ـ پُوڄا ـ آڌاشنا ـ بنه گي. عزت ـ تسبيح ـ تعظيم.
ـ شِيوادَلُ: ذ. عام خلق جي شيوا يا خدمت ڪرڻ لاءِ ٽولي.
ـ شِيوادَرِيُ ۽ شِيوادَرِيُ: ذ. صفت. خدمتگار ـ ڪم ڪندڙ ـ ٽهليو ـ خادم ـ نوڪر ـ چاڪر. عابدُ ـ بندگي ڪندڙ.
ـ شِيواسْتانُ ۽ شِيواسْتانَ: ذ. عبادت گاهه. ڏيوري ـ ٽيڪاڻو ـ ديُوَل.
ـ شِيوَڪُ ۽ شِيوَكَ: ذ. صفت. شيوا ڪندڙ ـ خدمت گيار ـ خادم ـ چاڪرُ ـ ٽهليو. عبادتي ـ عابد ـ بندو ـ پُوڄاري. مريد.
● شِيوُلوُ ۽ شِيوُلا: ذ. صفت. ساڻ اڪين وارو ـ شهرو. (ث. شِيولِيُ ۽ شِيولِيُون).
● شِيوَنُ: ذ. (ف). آواز. آهَ ـ هُڪارَ ـ ماڪ ـ واويلا ـ فرياد ـ روج ـ ڪوڪ ـ ناليُ ـ لوحه. رَنڃُ ـ ڏُکُ ـ صدمو.
● شِيووُ ۽ شِيوا: ذ. (ف. شِيوَهُ = طريقو) ناز ـ انگل ـ ڪرشمو ـ لڇڻ ـ ادب ـ انداز. هيرَ ـ چال ـ ريت ـ رواج ـ ٻَر. دستور ـ ڍَنگ ـ پارُ ـ وَڃَه ـ ڍَوَل ـ نمولو.
● شِيوُهاڪُ ۽ شِيوُهاڪَ (ل): ذ. سنهو لڪڻ ـ ڇهڪ ـ چابڪ ـ چاهڪ.
● شِيهَنِ ۽ شِيهَٽِيُون: ث. (سن. سيهني = شِينهَنُ) شينهن جي مادي ـ شيرڻي.
● شِيهُوُ ۽ شِيهُا: ذ. (سن. سِيمْبَرَ = سيهو) ڏاڏوءَ جو هڪ قسم ـ سَرَب.
● شِيهُيُ: اسم خاص. هڪ قوم جو نالو (ايران ۽ مڪران ۾).
● شِيئَرُ ۽ شِيئَرَ: ذ. (انگ). حصو ـ ٻَڌي ـ ولد ـ ورڇ ـ تقسيم.

Gul Hayat Institute

ص

ص : ذ. (ع). عربيءَ جو ڇوڏهون، فارسي جو ستر هون ۽ سنڌيءَ جو ٽيهون اکر - ابجد جي حساب ۾ عدد ۹۰.

● صأب ! ظرف. (ع. صاب = نشائي تي لڳڻ) قبول - پسند. سڃايو. ٻورو - ٺڪاڻي تي.

● صابِ ٻَوَڻُ ! قبول ٿيڻ. سڃايو ٿيڻ!

"سوئي صاب ٻيوم جو هن آڄائندي اوريو".

- صابِ وِجهَڻُ ! صاب ڪرڻ.

● صابِرُ ۽ صابِرَ : ذ - صفت. (ع. صابر > صَبَر ۾اڻ ڪي روڪڻ) صبر ڪندڙ - صبر وارو. ڪنهن تڪليف اچڻ تي مان ڪندڙ - برد بار. رضا تي راضي رهندڙ (اسم خاص). حضرت ايوب عليه السلام جو لقب. امام حسين رضه جو لقب.

- صابِرِي ۽ صابِرِيُ ! ذ - صفت. صابر!

"رهيا اٽيئي رات، صبح ويندي ۽ صابري".

(شاهه).

- صابِرِيُن ۽ صابِرِيُنَ (ت)! ذ. صفت. صابِرُ - صبر ڪندڙ - مائيٽو.

● صابُڻُ ۽ صابُنَ ! ذ. (ف. صابُون) ڪار سوديا، ميدي، تيل وغيره مان ٺهيل ڪپڙن ڌوئڻ جو مصالح.

● صابُواڻِيُ (ت)! اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (جڪراڻي پاڙو).

● صاچِيرُ لاَ ۽ صاچِيرُ لاَ ! ذ. پسارڪي وڪر جو هڪ قسم. (دالچيني جي شڪل، رنگ ۽ ذائقو ۾ لذت وارو).

● صاحِبُ ۽ صاحِبَ ! ذ. (ع. صحب = هن صحبت رکي) يار - دوست - ساڻي - سنگتي - صحبتي. سائين - مالڪ - آقا - سردار - والي - حاڪم. خدا - پرميشور - ايشور. حاڪم - اعليٰ - گورنر - سردار. تعظيم طور ڪم ايندڙ هڪ لقب - حضرت - جناب - حضور سائين. يورپين جو عام لقب (صفت). وارو. جيئن "صاحب علم، صاحب اخلاق وغيره".

- صاحِبِ اِختِيارُ ! ذ - صفت. (ع. صاحب + اختيار > خير = حاصل هڻ) اختيار وارو - با اختيار. خود مختار - مرضيءَ جو مالڪ - صاحب حڪومت. حاڪم.

- صاحِبِ اَخلاَقُ ! ذ - صفت. (ع. صاحب + اخلاق > واحد خُلق > خُلق = طبعيت) لڇڻ جو مالڪ - سلڇڻو - سٽن لڇڻ وارو - فضيلت وارو - خوش اخلاق - خوش خلق.

- صاحِبِ اِقبالُ : ذ - صفت. (ع. صاحب + اقبال = فياضيءَ سان ملڻ) پاڻ ۾ وارو - بختاور - خوش نصيب.

- صاحِبُ الزَّمانِ : ذ. (ع. صاحب + زمان > زمن = وقت) اثناعشرين وٽ حضرت امام مهدي رضي الله عنه جو لقب.

صاحِبائُو ۽ صاحِبائا : ذ - صفت. آبرو وارو - مانائتو - عزت پرهو. خوش پوشاڪ.

- صاحِبُ بَهادُرُ ۽ صاحِبُ بَهادُرَ ! ذ. انگريز - يورپي. يورپين جو لقب.

- صاحِبِ تَخَتُ ! ذ - صفت. (ع. صاحب + ف. تخت). تخت جو ڌڻي - تخت جو مالڪ. گاديءَ ڌڻي - گادي نشين - تاجدار.

- صاحِبِ تَدبِيرُ : ذ - صفت. (ع. صاحب + تدبير = حد سوچڻ) اڪل وارو - تجربه ڪار - هوشيار. مدبر.

- صاحِب تَمِيزُ : ذ - صفت. (ع. صاحب + تميز > ميز = جدا ڪرڻ) هوش ۽ عقل وارو - دانائ - سمجهو - سڃاڻ. دانشمند - ڄاڻو - سگهڙ.

Gul Hayat Institute

= صاحِبِ جَمالُ ؛ ذ ـ صفت. (ع. صاحب + جمال = سولهن) حسن وارو ـ حسن جو مالک ـ حسين ـ خوبصورت ـ سُنڈر ـ سهڻو.
= صاحِبِ حيثِيَت ؛ ذ ـ صفت. (ع. صاحب + حيثيت > حيث = جنهن جاء تي) شاهوکار ـ دولت مند. عزت وارو.
= صاحِبِ دِلُ ؛ ذ ـ صفت. (ع. صاحب + ف. دل) دل وارو. خدا شناس ـ ولي ـ عارف. کرامت وارو. پرهيزگار ـ پارسا ـ متقي.
= صاحِبِ ذَوقُ ؛ ذ ـ صفت. (ع. صاحب + ذوق > ذاق = مزو وٺڻ) ذوق وارو ـ شوقين. عاشق مزاج.
= صاحِبِ رازُ ≈ صاحِبِ رازَ ؛ ذ ـ صفت. (ع. صاحب + ف. راز = ڳجهه) همراز ـ رازدار ـ محرم. دمساز ـ پيدي.
= صاحِبِ زادوُ ≈ صاحِبِ زادا ؛ ذ. (ع. صاحب + ف. زاده > زائيدن = ڄڻڻ. جمع) اميرزادو ـ رئيس جو پار ـ نواب زادو. اشراف جو پار ـ عزت واري جو پُٽ. پٽ ـ فرزند. (ث. صاحبزادي ≈ صاحبزادِيُونُ).
= صاحِبِ سَلامَتُ ≈ صاحب سَلامَتُونُ ؛ ث. (ع. صاحب + سلامت > سَلِم = سلامت هڻڻ) عليڪ سليڪ ـ ڄاڻ سڃاڻ ـ ڄاڻ ـ واقفيت ـ ملاقات.
= صاحِبِ سَلِيقَه ؛ ذ ـ صفت. (ع. صاحب + سليقه = روش) سياڻو ـ تميز وارو ـ عاقل ـ هنر وارو ـ سڳهڙ.
= صاحِبِ عالَمُ ؛ ذ. دهليءَ جي (مغل) شهزادن جو لقب.
= صاحِبِ فَراشُ ≈ صاحِبِ فَراشَ ؛ ذ ـ صفت. (ع. صاحب + فراش > فَرش = پکيڙڻ) بستري تان آٿي نه سگهندڙ بيمار.
= صاحِبِ قُدرَتُ ؛ ذ ـ صفت. (ع. صاحب + قدرت ـ سگهه) قدرت وارو ـ قدرت جو مالک. طاقت وارو ـ شڪتي وان.
= صاحِبِ کَمالُ ≈ صاحِبِ کَمالَ ؛ ذ ـ صفت. (ع. صاحب + کمال > کَمَل = پورو ٿيڻ) ڪمال وارو ـ ڪمال کي پهتل ـ ڪامل. ڪمالیت جو مالک. گُڻوان ـ ماهر ـ استاد. پُورَن ـ بي عيب ـ سمايت ـ سنت ـ ساڌو ـ ولي ـ عارف ـ درويش ـ رشي ـ مني. پيلارو ـ اوچو ـ چڱو ـ خاصو ـ چوکو. فائق ـ نهايت عمدو.
= صاحِبِلُوکُ ≈ صاحِبِلُوکَ : ذ. صفت. يورپي ـ فرنگي. (ذ). يورپي آفيسرن جو خطاب ـ صاحبلوگ.
= صاحِبِلُوگ ≈ صاحِبِلُوگَ ؛ ذ. صاحبلوک.
= صاحِبِ نَصِيبُ ؛ ذ. صفت. نصيب وارو ـ سياڳو ـ پاڳوان ـ بختاور.
= صاحِبِي ≈ صاحِبِيُونُ : ث. حڪومت ـ سلطنت ـ بادشاهي ـ راج. اميري دَوُر ـ زمانو ـ وقت.
= صاحِبِي کَرَنُ ؛ حڪومت ڪرڻ ـ راج ڪرڻ. حڪم هلائڻ ـ بادشاهي ڪرڻ. قاعدي ۾ رکڻ ـ وس رکڻ.
= صاحِبِي هَلائَڻُ ؛ بادشاهي هلائڻ ـ حڪومت ڪرڻ. ظلم سان حڪم هلائڻ. دڙهائڻ ـ زور هلائڻ ـ ظلم ڪرڻ.
● صاحِبُ چَنگا ؛ اسم خاص. ڪارونجهر جبل جي چوٽيءَ جو نالو.
● صاحب جي صاحبي ؛ حاڪم جي حڪومت. قادر جي قدرت.
● صادُ ؛ ذ. (ع) حرف صاد (ص) جو تلفظ. منظور ڪرڻ جي نشاني. قرآن شريف جي اٽيهين سورة جو نالو. پڪيءَ جو هڪ قسم.
= صادُ ڪرڻ ؛ تصديق ڪرڻ ـ منظور ڪرڻ ـ پسند ڪرڻ ـ دستخط ڪرڻ.
● صادِرُ ؛ صفت. (ع. صادر > صدر = جاري ٿيڻ) نڪرندڙ ـ باهر اچڻ وارو ـ ڪنهن هنڌان باهر نڪرڻ وارو. موڪلڻيندڙ. جاري ٿيندڙ.
= صادِرُ ٿِيَنُ ؛ جاري ٿيڻ ـ نافذ ٿيڻ. واقع ٿيڻ پيش اچڻ. پهچڻ ـ نازل ٿيڻ.
= صادِرُ کَرَنُ ؛ جاري ڪرڻ ـ نافذ ڪرڻ. ڪو حڪم يا فرمان پاس ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

● صادِقُ ۽ صادِقَ : ذ. صفت. (ع. صادق > صدق = سچ ڳالهائڻ) سچو - سچار - راست گو - ست وارو. انصاف ڪندڙ - منصف. ايماندار - سُڌيتو. پلي مانس. وفادار.
= صادِقُ آڇَنُ : ٺيڪ ٺيئن - درست ٺيئن. عائد ٿيڻ.
= صادِقُ الاِعْتِقادُ ۽ صادِقُ الاِعْتِقادَ : ذ. صفت. (ع. صادق + اعتقاد > عقد = گهٽي ٻڌڻ) سچي اعتقاد وارو - ويساهه وارو - معتقد.
= صادِقُ القَوْلِ ۽ صادِقُ القَوْلَ : ذ. صفت. (ع. صادق + قول > قال = هن ڳالهايو) ڳالهه جو پورو - وچن پال. سچو. وفادار.
● صافُ ۽ صافَ : ذ. صفت. (ع. صاف > صفا > صفو = مَرُ لَهَنُ - صفا ٿيڻ) ڪرو - خالص - نيڃ - بنا ملاوٽ - نيار. اڇو آجرو - چٽو - صاف - بي داغ - بي عيب - شفاف - اوجل. بي گناهه - نيرد وش - پاڪ - پوتر. سٺئون سڏو - بنا روڪ. پورو - ٺيڪ.
● صافُ ٻَڪوُ ۽ صافُ ٻَڪا : ذ. ڏڪي جو هڪ قسم - سفيد رنگ جو ڏاند.
= صافُ جَوابُ ۽ صافُ جوابَ : ذ. (ع. صاف + جواب) ڪٽتو جواب - اِنڪار - ناڪار.
= صافُ جَوابُ ڏِيَنُ : بالڪل انڪار ڪرڻ. روڪڙو جواب ڏيڻ. لهڪر ڪرڻ.
= صافُ دِلُ ۽ صافُ دِلَ : ذ. صفت. (ع. صاف + ف. دل) دل جو اڇو. ايماندار. ڪرو - بي ريا. سچار. نردوش.
= صافُ دِلِيُ ۽ صافُ دِلِيُونُ : ث. صداقت - راستي - سچائي. نيت خلوصي - اخلاص.
= صافُ رَهَنُ : پاڪ رهڻ. اوجل رهڻ. ايمالداريءَ سان رهڻ.
= صافُ شَفافُ : صفت. بلڪل صاف - اوجل.
= صافُ صافُ : صفت. ظرف. ڪلهه ڪلا - ڪليو ڪلايو - علالهه. ظاهر ظهور. سٺئون سڏو.
= صافُ صافُ پُڌائِنُ : ڪليو ڪلايو پُڌائڻ. سٺين سڏي ۽ سچي ڳالهه پڌائڻ. فيصلو ڪن ڳالهه پُڌائڻ.

= صافُ صافُ چَوَنُ : ڪليو ڪلايو چوڻ. ڪري ڳالهه چوڻ. سچ چوڻ.
= صافُ صَفائِيُ ۽ صافُ صَفائِيُونُ : ث. اچائي آجرائي - ڦڪرائي - صفائي. شفائي - اوجلتا - ڪنهن ڳالهه جي چند ڇاڻ - آخري فيصلو.
= صافُ كَرَنُ : ميرڪيڻ - ڏوئڻ. چنبڻ - ڦوڪڻ. مانجهڻ - مٽڻ - مَهڻ. آجلوڪرڻ. پُهارڻ - جهاڙو ڏيڻ. برباد ڪرڻ.
= صافُ كَرِي چَڏَنُ : مانجهڻ. ڏوئڻ. پُهاري ڏيڻ. جهنگ کپي ميدان ڪرڻ - چٽ ڪرڻ - آجاڙڻ.
= صافِيُ ۽ صافِيُ : صفت. صاف ڪيل. باقي بچيل - رهيل - رهت ڪيل. باقيات. ۽ صافِيُونُ : ث. ڇاڻ جو ڪپڙو - صافو. سُلفي ڇڪڻ لاءِ ڪپڙو. هڪ مڇيءَ جو قسم. بارداني کان سواءِ مال جي تور. بچت - بچيل - باقيات. صفائي.
= صافِيُ ڏِيَنُ : ڏاڙهيءَ جي وارن کي صاف ڪرڻ - ڏاڙهي ڪوڙڻ.
= صافِيُ صافُ ۽ صافِيُ صافَ : صفت. بالڪل سُٺو - بالڪل نيڃ.
= صافِيُ نِفعُ ۽ صافِيُ لَفعا : ذ. خرچ پکي لٿي باقي فائدو.
● صافُ ۽ صافا : ذ. مٽي تي پَڌڻ جو ڪپڙو - پَٽڪو - پَڳڙي - پَڳ. ٽاڏل يا پنگ وغيره ڇاڻڻ لاءِ ڪپڙي جو ٽڪر. ديڳ يا ديگڙي مٿان ڏيڻ جو ڪپڙو. حجام جو پاڪي وغيره صاف ڪرڻ جو ڪپڙو (صافو اصل ۾ هڪ ڪپڙي جو نالو آهي، جو پنجاب ۾ خاص پٽڪي لاءِ تيار ڪيو ويندو آهي. آهستي آهستي اُن پٽڪي کي به صافو ڪوٺ لڳا ۽ اڇڪلهه پٽڪي جي معنيٰ ۾ مستعمل آهي. سنڌ جي موالين جي اصطلاح ۾ وري پنگ ڇاڻڻ جي ڪپڙي کي صافو چوندا آهن).
= صافُ سُكَنُ نَه ذِيَنُ : گهٽي وٽي نه وجهڻ.
● صالِحُ ۽ صالِحَ : ذ. صفت. (ع. صالح > صلح = جڳو ٿيڻ) سُٺن لڇڻن وارو - نيڪ.

Gul Hayat Institute

نیک بخت ـ سیاکو. چئیوان ـ فرمانبردار. پارسا ـ پرهیزگار ـ متقي. (اسم خاص). هک پیغمبر جو نالو.
● صالُو: اسم خاص. (مخفف صالح محمد جو) نالو هک مائهوء جو.
● صانِعُ ۽ صانِعَ: ذ. صفت. (ع. صانِعُ > صَنَعَ = ٹاهڻ) کاریگر ـ ٹاهيندڙ. کاريگري کندڙ، ٹاهيندڙ يا ڏيکاريندڙ. پيدا کندڙ. خالق. دنيا ٹاهيندڙ.
ـ صانِعُ حَقِيقُ: ذ. صفت. (ع. صانِع + حقيقي > حق = صحيح هڻڻ) اصلي کاريگر. خالق. (اسم خاص) خدا تعالي.
ـ صانِعِ قُدرَتُ: ذ. صفت. (ع. صانِع + قدرت > قدر = لائق ٹيڻ) قدرت جوڙا هيندڙ. مخلوق کي پيدا کرڻ وارو ـ خدا تعالي ـ الله پاڪ.
ـ صانِعِ مُطلَقُ: ذ. (ع. صانِع + مطلق > طَلَقَ = آزاد هڻڻ) صنعت ۾ ڪنهن جو به محتاج نه ٹيندڙ کاريگر ـ خدا تعالي.
● صاهُرا: ذ. (ع. صَهرٌ) جمع ۾ گهر ايندڙ لفظ. گهوٽ لاءِ ڪنوار جا ۽ ڪنوار لاءِ گهوٽ جا مائٽ ـ ساهريجا.
● صائِبُ: ذ. صفت. (ع. صائِب > صوبَ = پيڇڻ ـ ٹهڪڻ) پهچندڙ. درست ـ ٹيڪ.
● صائِمُ: ذ. صفت. (ع. صائِم > صوم = رکڻ. روزو رکڻ) روزو رکندڙ ـ روزه دار.
ـ صائِمُ الدَّهرِ: صفت. (ع. صائِم + دهر = وقت) هميشه روزه رکندڙ.
● صَبا ۽ صَبائُونُ: ث. (ع. صبا > صبو = کيڏڻ) آپرندي کان لڳندڙ هوا. پوئين رات جو لڳندڙ پوربي هوا. صبح جي هيرَ. بهار جي هوا.
● صَباحَ ۽ صَباحُونُ: ث. (ع). سج آپرڻ جي مهل ـ صبح ـ فجر ـ سحر ـ پريات ـ پيرهَ ڦٽي ـ صُبوح.
● صَبُحائِيُ، صَبُحاڙِيُ (ل): صبوح جو.
● صَباحَتُ ۽ صَباحَتُونُ: ث. (ع. صباحت > صَبَحَ = سُهڻو ٹيڻ) حُسن ـ سُونهن ـ سوپيا ـ خوبصورتي ـ خوبروئي ـ جمال.

● صُبحُ ۽ صُبحَ، صُبحُونُ: ذ. ث. (ع). سج آپرڻ جي مهل ـ فجر ـ سحر ـ پرهه ـ پريات.
ـ صُبحُ ٹيبَنُ: ڏينهن نڪرڻ ـ فجر ٹيڻ ـ سج آپرڻ. پرهه ڦٽڻ.
ـ صُبحَ جو تارو: ذ. سج آپرڻ کان اڳ ۾ پرهه جو ڏسجڻ ۾ ايندڙ هڪ گرهه ـ وهائو تارو ـ پڌ گرهه.
ـ صُبحَ جي ڏيهي وانگر ساهه ڪٽڻ: تمام پوڙهو ٹيڻ. قبر ۾ پير لٽڪائڻ ـ مرڻ جي ڪنڌ ۾ تي هڻڻ ـ پويان ساهه پورا کرڻ.
ـ صُبحُ دَمُ: ذ. (ع. صبح + ف. دم = وقت ـ مهل) صبح جي مهل ـ علي‌الصباح ـ وڏي فجر ـ ڏکيءَ ويل.
ـ صُبحُ شمارَ کَرَنُ: اڄ سياڻي کرڻ. حيلا بهانو کري ٹارڻ ـ ٹالڻ. بهانا کرڻ.
ـ صُبحُ صادِقُ: ذ. (ع. صبح + صادق > صَدَقَ = سچ ڪالهائڻ) نُور جو تڙڪو ـ علي‌الصبح. فجر ـ پرهه ـ ڏکي ـ اچو ڏينهن.
ـ صُبحُ کاذِبُ: ذ (ع. صبح + کاذب > ڪذب = ڪوڙ ڪالهائڻ) وڏو اسُر. صبح صادق کان اڳ ۾ ٹيل اچاڻ، جنهن بعد وري اوندهه ٿئي.
ـ صُبحُ کَرَنُ: رات کائڻ ـ رات گذارڻ. سڄي رات جاڳي کائڻ. اوجاڳو کرڻ.
ـ صُبحُونُيُ: ذ. صفت. صبح جو ـ صبح وارو.
● صَبرُ ۽ صَبرَ: ذ. (ع. صَبرٌ > صَبَرَ = مان ۾ رهڻ) چُپ ـ مان ـ خاموشي ـ مانت ـ شانتي. ڏيرج ـ تحمل ـ ٹامر ـ حلر ـ برداري. برداشت ـ توقف ـ تامل. تسلي ـ تسڪين ـ اطمينان. توڪل. قناعت. دير.
ـ صَبرُ اچَنُ: مان اچڻ ـ خاموشي اچڻ ـ تسلي ٹيڻ ـ اطمينان ٹيڻ. قرار اچڻ ـ چين اچڻ. فرحت اچڻ. ٹهر اچڻ.
ـ صَبرُ ٹيبَنُ: مان ٹيڻ ـ چپ ٹيڻ. برداشت ٹيڻ. تسلي ٹيڻ.

Gul Hayat Institute

- صَبْرُ جا کوٹَ پَچَنْ: بي صبري اختيار ڪرڻ - وس ڪان بي وَس ٿيڻ. آهي ڪان باهر اڪرڻ.
- صَبْرُ ڪَرَنْ: مات ڪرڻ - چُپ ڪرڻ - سانت ڪرڻ. ڏيرج ڪرڻ. ساهه ڪڍڻ - ساهه پٽڻ. برداشت ڪرڻ - تحمل ڪرڻ - سهڻ. دير ڪرڻ - ترسڻ. قناعت ڪرڻ. توڪل ڪرڻ.
- صَبْرُ وَ شُڪْرُ ڪَرَنْ: ڪنهن مصيبت وغيره ۾ چُپ رهڻ. تڪليف ۾ خدا جو شڪر بجا آڻڻ.
● صَبْرِ ڪَتِيُ ≈ صَبْرِ ڪَتِيُون: ث. ڏانداري - سبر ڪتي.
● صُبُوحْ: ذ. (ع. صُبح) سج آپرڻ جي مهل - صُبح - صَباحْ.
● صُبُوڙِيُ ≈ صُبُوڙِيُون (ڙ): ث. (ع. صُبُوحي) صبح جو ڪاڏو - نيرن - ناشتو - نيراڻ.
● صَبِيُ: صفت. سولو - سوکو - آسان.
● صَبِيحْ ≈ صَبِيحَ: ذ - صفت. (ع. صبيح > صَبَحَ = سهڻو ٿيڻ) اڇو - ڪورو. سهڻو - خوبصورت - ملوڪ - حسين.
● صَحابَ: ذ. (ع. صحاب > صَحَبَ = ڪنهن سان تعلق رکڻ) يار - دوست. اصحاب. رسول مقبول ص جن جا ۾ مجلس.
- صَحابَتَ ≈ صَحابَتُون: ث. تعلق - لاڳاپو.
- صَحابَتَ ≈ صَحابَتَ: ذ. صفت. ڪل مڪ. هردل عزيز - وڻندڙ - موهن - سڀاڻهڙو - سهاڻهڙو. چٽيوان - فرمانبردار. حليم.
- صَحابِيُ ≈ صَحابِيُ: ذ. صفت. حضور مقبول صلي الله عليه وسلم جن جا ساٿي - اصحاب.
- صَحافَتَ ≈ صَحافَتُون: ث. لکڻ جو هنر - اخبار لويسي.
- صَحافِيُ ≈ صَحافِيُ: ذ. صفت. (ع. صَحَف = لکڻ) لکندڙ - ڪاتب. اخبار نويس - ايڊيٽر - سمپادڪ.
● صُحْبَتُ ≈ صُحْبَتُون: ث. (ع. صحبت > صَحِبَ = تعلق رکڻ) ياري - دوستي - سنگت. همراهي - ساٿ - مدد - ميل جول - ميل ميلاپ - ملاقات. عورت سان گڏجي سمهڻ جي حالت - همبستري.
- صُحْبَتُ جو آثرُ ٿِيَنْ: دوستيءَ ۾ گڏ آڻڻ ويهڻ ڪري پين جي عادتن جو غالب ٿيڻ.
- صُحْبَتُ رَکَنْ: سنگت رکڻ - دوستي رکڻ - ياراني ڪنديون.
- صُحْبَتُ ڪَرَنْ: ميلاپ ڪرڻ - ياري ڪرڻ - سنگت ڪرڻ. مجامعت ڪرڻ.
- صُحْبَتِيُ ≈ صُحْبَتِيُ: ذ. صفت. يار - ساٿي - سنگتي - رفيق - دوستي وارو - دوست. ناتي وارو - ڪهاڻو دوست.
- صَحِيحِيُ ≈ صَحِيحِيُ: ذ. صفت. (ع) صحيح ڪندڙ - صحيحي. سنگتي - دوست.
● صُحْبَتُ مَرِيُ: اسم خاص. تعلقي ميرپور خاص ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● صِحَتُ ≈ صِحَتُون: ث. (ع. صحت > صح = تندرست رهڻ) تندرستي - چڱيلائي - نمرائي - شفا. درستي - تصحيح.
- صِحَتُ بَخْشُ ≈ صِحَتُ بَخْشُ: ذ. صفت. (ع. صحت + ف. بخش > بخشيدن = مفت ڏيڻ) تندرستي بخشيندڙ - شفا ڏيندڙ. فائدو ڏيندڙ - مفيد.
- صِحَتُ جانُ: ث. (ع. صحت + ف. جان = جسم) چڱيلائي - نمرائي. شفايابي - تندرستي.
- صِحَتُ خانو ≈ صِحَتُ خالا: ذ. (ع. صحت + ف. خانه = گهر) ڪاڪوس - ماخالو - جاءِ ضرور - ٻئي - بيت الخلا.
- صِحَتِيزُو ≈ صِحَتِيزا: ذ. صحت. تندرست - چاق - شفايابه.
- صِحَتُ سَنِيهَ ≈ صِحَتُ سَنِيهَ (س): ذ. صفت. چڱيلائي جي خوشخبري ڏيندڙ.
- صِحَتُ ڪسَرُ: تندرستي حاصل ٿيڻ - تندرست ٿيڻ - شفايابه ٿيڻ. سڪهو ٿيڻ. تازو توانو ٿيڻ.
- صِحَتُ نامو ≈ صِحَتُ نامه: ذ. (ع. صحت + ف. نامه = هر لکيل ڳالهه) غلطنامه - پل نامه - ڪتاب جي آخر ۾ ڇپيل غلط الفاظن جي فهرست (درست الفاظن سان گڏ).

Gul Hayat Institute

= صِحّتُ ياب ۽ صِحّتُ ياب : ذ. صفت. (ع. صحت + ف. ياب > يافتن = لهڻ) تندرست - چڱو - چڱو پلو - نيرو. شفايابُ.

● صَحْرا ۽ صَحْرا : ذ. (ع). واريءَ وارو ميدان - ريگستان - رڻ - رڻپٽ - ٽَرُ - بيابان. سُڃ - ويراني - برپٽ.

= صَحْرا نَوَرْدُ ۽ صَحْرا نَوَرْدَ : ذ. صفت. (ع. صحرا + ف. نورد > نوردن = ويڙهڻ) بيابان پيٽيندڙ - رڻ گهمندڙ.

= صَحْرا اَعْظَمُ : اسم خاص. (ع. صحرا + اعظم = تمام وڏو) آفريڪا جو مشهور رڻ پٽ.

= صَحراءِ لَق و دَق : ذ. ويران رڻپٽ.

= صَحَرائِي ۽ صَحَرائِي : ذ. صفت. رڻ پٽ جو - ريگستاني - بياباني.

● صَحْنُ ۽ صَحْنَ : ذ. (ع). اڱڻ - ايوان - آڱڻ - آڱر.

● صَحْوَ ۽ صَحْوُونُ : ث. (ع). هوشياري - سجاڳي.

● صَحِيحُ ۽ صَحِي : صفت. (ع. صحيح > صح = ٺيڪ هُڻ) سچ پچ. صحيح - برابر - ٺيڪ.

● صَحِيحَ ۽ صَحِيحُونُ : ث. (ع). دستخط - هٿ اکر جو نالو. تصديق. شاهدي (لکت ۾).

= صَحِيحُ بُوكُ : ذ. ڏنل پُسن جي صحيح وٺ جو ڪتاب.

= صَحِيحُ ٽِيڻُ : دستخط ٽيڻ - تصديق ٽيڻ.

= صَحِيحُ كَرڻُ : دستخط ڪرڻ. تصديق ڪرڻ.

● صَحِيحُ ۽ صَحِيحَ : ذ. صفت. (ع). عيب ڪان پاڪ - صاف. ليڇ - شُڌ - خالص. پورو - درست - بجا. سچو - راست. حقي. پورو - ڪامل - سچو - سارو.

= صَحِيحاً : ظرف. پوريءَ طرح - سٽين طرح. مناسب طور - شائستگي سان.

= صَحِيحُ النَّسَبِ : ذ. صفت. (ع. صحيح + نسب > نسَبَ = سلسلو قائم رکڻ) اصل جي اعتبار کان ٺيڪ - صحيح گهراڻي جو - اصيل. خانداني.

= صَحِيحُحالِي ۽ صَحِيحُحالِيُونُ : ث. صحيح هجڻ جي حالت - درستي - اصلاح - سڌارو - صحت.

= صَحِيحُ ٽِيڻُ : غلطي ٽڪرڻ - درست ٽيڻ - ٺيڪ ٽيڻ. پڪو ٽيڻ - برابر ٽيڻ.

= صَحِيحُ سالِمُ ۽ صَحِيحُ سالِمَ : صفت. (ع. صحيح + سالم > سلَمَ = بي جو ڪو رهڻ) جيئن جو تيئن - پورو - برابر - سالم - ٺيڪ. صحيح سلامت. سلامت - هٿيڪو - محفوظ - چڱو پلو - تندرست.

= صَحِيحُ سَلامَتُ : ذ. صفت. جيئن جو تيئن - صحيح سالم. صحت ۽ تندرستيءَ سان - چڱو پلو - تندرست.

= صَحِيحُ كَرَنُ : اصلاح ڏيڻ - درست ڪرڻ. غلطي ڪيڻ. ٺيڪ ڪرڻ - سُوڌڻ سنوارڻ. ڪرو ڪرڻ. ثابت ڪرڻ. ثابتي پهچائڻ. شاهديءَ لاءِ پڪو ڪرڻ.

● صَحِيفو ۽ صَحِيفا : ذ. (ع. صحيفه = ڪتاب > صحف = لکڻ) ڪتاب - رسالو. لکيل صفحو - ورق - پنو. خدا جي طرفان موڪليل ڪتاب.

= صَحِيفهءِ اِبْراهِيمِي : ذ. حضرت ابراهيم عليه السلام تي نازل ٿيل ڪتاب.

● صَخْرَهَ : ذ. (ع). سخت پٿر. (اسم خاص). مسجد اقصيٰ جي پرسر رکيل هڪ پٿر جو نالو، جنهن جي اولهه واري پٽ يهودين جو قبلو ۽ اوپر واري پٽ عيسائين جو قبلو آهي.

● صَدْ : صفت. (ف). هڪ تعداد جو نالو - سئو - سيڪڙو.

= صَدْ آفَرِيُن : نيدا. (ف. صد + آفرين = شاباس) ڪلمهءِ تحسين. مرحبا! بارڪ الله! شاباس.

= صَدْ بارُ : ظرف. (ف. صد + بار = پيرو - گهمرو) سئو دفعا - سئو پيرا - ڪيترائي دفعا.

= صدءُ رَحْمَتَ: ندا. (ف. صد + ع. رحمت > رَحْمَ = مهرباني ڪرڻ) صد آفرين.
= صدءُ شُڪْرَ: ذ. (ف. صد + ع. شُڪْر > شڪر = احسان مڃڻ) سوين شڪرانا.
= صدءُها: ظرف. سوين. تمام گهڻا - هزارين.
● صدا ۽ صدائون: ث. (ع). گنبڊ جو آواز - گونج. پڙاڏو - پڙلاءُ. آواز - ليدا. قول - گفتگو. درويش يا فقير جي گهرڻ جو آواز - سوال - ستين. وينتي - عرض. جيئن:
"صدا و ڏاهر سور جي، اڳيان ڪوهاري"
(شاهه - آبري).
آهه. وائي. فقيرن جو پنڪ وغيره ٻيڻ وقت تڪيه ڪلام (ت).
= صدا ڪرڻ: سوال ڪرڻ. آواز لڳائڻ. ڪجهه گهرڻ لاءِ آواز ڪرڻ. موالين جو پنڪ ٻيڻ وقت صدا هڻڻ.
= صدا لڳائڻ: ٻڌڻ لاءِ سوال ڪرڻ.
= صدا هڻڻ: سوال ڪرڻ. صدا ڪرڻ.
● صدارَتَ ۽ صدارتون: ث. (ع. صدارت > صَدَرَ = جاري ڪرڻ. روانو ٿيڻ) اڳواڻي - رهبري. ڪنهن مجلس يا جلسي جي ڪارروائي جي اڳواڻي - صدرنشيني - پرزيڊنٽي - پرڌانپڻو - چيئرمني. اسر خاص. تعلقي سانگهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● صداقَتَ ۽ صداقتون: ث. (ع. صداقت > صَدَقَ. سچ ڳالهائڻ) سچائي - صاف گوئي. خلوص. وفاداري. بي رياڻي. ثبوت - ثابتي - گواهي - شاهدي - تصديق. ايمانداري - ديانتداري.
● صدءُ برڪ ۽ صدءُ برڪ: ذ. (ف. صد + برڪ = ٻن - سو ٻنن وارو ڪل) ڪل جو هڪ قسم.
● صدءُ ۽ صدءُر: ذ. (ع). سينو - ڇاتي. اڳيان - اڳڀرو. اهو هنڌ، جتي ڪنهن اعليٰ مرتبي واري شخص کي وهارجي - مٿاهون هنڌ - مٿاهين جاءِ - ٽٻلهو - اسٽيج. وڏي آفيسر جي رهڻ جو هنڌ - هيڊ ڪوارٽر (صفت). اعليٰ - رئيس - بزرگ - وڏو - مکيه - اڳواڻ - سردار. اوچو. (ذ). پيش جو نهيل اڻڄ - تڏو (ڪ). گادي - مسند - تخت - ڪئمپ - ڇانوڻي - لشڪرگاهه.
= صدءُ اعليٰ: ذ. وزير اعظم.
= صدءُ بازار: ث. ڇانوڻيءَ جي بازار - لشڪرگاهه جي بازار.
= صدءُ عدالت: ث. وڏي عدالت - هاءِ ڪورٽ.
= صدءُ مقام: ذ. وڏي آفيسر جي رهڻ جي جاءِ - هيڊ ڪوارٽر.
= صدءُ مڪان ۽ صدءُ مڪانَ: ذ. صدر مقام.
= صدءُ نشينءُ ۽ صدءُ نشينَ: ذ. ميز مجلس - چيئرمئن.
● صدءُجي: اسر خاص. تعلقي خيرپور رياست ۾ هڪ ديهه ۽ ڪوٽ جو نالو.
= صدءُري ۽ صدءُريون: ث. (ع. صدر) سينو - ڇاتي. دل - يادگيري. ڪوٽ وانگر ٻاڦ جو وسٽرُ - ٻنا ٻانهن لنبيو ڪوٽ - قميص. ڪپڙي ويڙهڻ جو ڪَنڍ (ت).
● صدف: ث. (ع). سمنڊ جو هڪ جيءُ (جنهن مان موتي نڪري) - سيپ - سيپي ٻيڙي.
● صدق: ظرف. (ع). صدقي - قربان - فدا.
● صدءُق ۽ صدءُقَ: ذ. (ع. صِدْق > صَدَقَ = سچ ڳالهائڻ) سچ - سچائي - سٽ - راستي. خلوص. ايمانداري - ديانتداري.
= صدءُقَ جيءُ سٽَ سنيالڻ: سچائيءَ تي قائم رهڻ.
● صدءُقو ۽ صدءُقا: ذ. (ع. صَدَقَه) خدا جي نالي تي ڏنل شيءِ - خيرات - قرباني - بَلُ. ڪنهن جي مٿان گهوريل شيءِ. بلهاري - عوض. فدا - قربان.
= صدءُقو ٿيڻ: قربان ٿيڻ - فدا ٿيڻ - نثار ٿيڻ - بلهار وڃڻ.
= صدءُقو ڏيڻ: خيرات ڪرڻ. ڪا شيءِ گهوري ڏيڻ. قربان ڪرڻ - نثار ڪرڻ. قربالي ڏيڻ.
= صدءُقو ڪرڻ: قربان ڪرڻ - گهورڻ - نثار ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

= صَدْقو وَجَنْ: قربان ٿيڻ - گهوري وڃڻ - لٿار ٿيڻ - پلهار ٿيڻ.
= صَدْقهي: ظرف. گهوري - لٿار - قربان - فدا. طفيل - بدولت.
= صَدْقهي ٿيان: ڪلمو. خوشي منجهان ڪيڪارڻ ۽ دعا ڪرڻ جو ڪلمو- گهوري وڃان - قربان ٿيان.
= صَدْقهي ٿيئن: قربان ٿيڻ.
= صَدْقهي جو بَڪَرُ = صَدْقهي جا بَڪَرَ: ذ. گهوريل بڪر.
= صَدْقهي جيءُ بَڪِريءُ = صَدْقهي جَوَنْ بَڪِريَونْ: ث. گهوريل بڪري. تمام ضعيف. سڀ جي پاڃائي. نڏڪي.
= صَدْقهي جيءُ بَڪِريءُ هُنَنْ: بي وسيلو يا لڏڪو هڻڻ.
= صَدْقهي ڪَرَنْ: قربان ڪرڻ - گهورڻ - پلهارڻ.
= صَدْقي وَجَنْ: قربان ٿيڻ. ٻئي لاءِ جان ڏيڻ. وڏي قرباني ڪرڻ. دل سان چاهڻ - پلهار ٿيڻ.
● صَدْمو = صَدْما: ذ. (ع. صَدْمَهْ > صَدَمَ = ڏکو ڏيڻ) ڏکو - ٽيلهو - ٽڪر. ٽاپو - ڏڪ. ضرب - چوٽ. اوچتو حادثو - واقعو. نقصان - ضرر - چيهو.
= صَدْمو ٿيئن: رنج ٿيڻ - غم ٿيڻ - تڪليف پهچڻ.
= صَدْمو پُهچَنْ: ڏک اچڻ. اوچتي واقعي سبب نقصان ٿيڻ - غم ٿيڻ.
= صَدْمو سَهَنْ: تڪليف سهڻ - نقصان سهڻ. ڪو حادثو برداشت ڪرڻ.
● صَدِيءُ = صَدِيَونْ: ث. (ف. صَدْ = سَو) سيڪڙو. سؤ ورهيه - سؤ سال. جيئن "تيرهين صدي، چوڏهين صدي وغيره". سيڪڙو - سؤ تي. جيئن "في صدي وياج وغيره".
● صَدِّيقْ = صَدِّيقَ: ذ - صفت. (ع. صديق > صَدَقَ = سچ ڳالهائڻ) نهايت سچو - راست گو. دوست - يار. وفادار دوست (اسم خاص). حضرت ابوبڪر رضه جو لقب.
● صِدِّيقي: اسم خاص. گهڻو ڪري حضرت ابوبڪر صديق جي اولاد مان هڪ ذات جو نالو (اڪثر لاڙڪاڻي، حيدرآباد ۽ خيرپور ۾).
● صُراحِيءُ = صُراحِيَونْ: ث. (ف. صراحي، ع. صُراح = خالص شراب). شراب يا پاڻي رکڻ جو ڊگهي ۽ سنهي ڳچيءَ وارو ٺانءُ - گهگهي.
= صُراحِيءُ دارُ: د - صفت. (ف. صراحي + دار = وارو) صراحيءَ وانگر - گهگهيءَ جهڙو - ڊگهي ڳچيءَ سان.
= صُراحِيءُ دار گَرْدَنْ: ذ. ڊگهي ۽ سهڻي ڳچي.
● صِراطَ = صِراطُونْ: ث. (ع). رستو - راهه - گس. اهل اسلام جي عقيدي موجب دوزخ ۽ بهشت جي وچ ۾ وار کان سنهي ۽ تلوار کان تکي هڪ پُل جو نالو. (جنهن تان خدا جا نيڪ بندا آساني سان اکري ويندا ۽ گنهگار هيٺ دوزخ ۾ وڃي ڪرندا).
= صِراطُ الْمُسْتَقِيمْ: ث. (ع. صراط + مستقيم > استقام > قام > قوم = سڌو ٿي ٻيهڻ) سڌو رستو - راهه راست - سنئون رستو.
● صَرّافُ = صَرّافَ: ذ - صفت. (ع. صَرّاف > صَرْف = متاسٽا ڪرڻ) دولت جي متاسٽا ڪندڙ. هار ڪُو - پرکيندڙ - سڃاڻيندڙ. رپيه پرکيندڙ - سون چاندي پرکيندڙ. نقدي يا زيور جي ڏيتي ليتي ڪندڙ شاهوڪار - سوداگرو - شراف. سياڻو - سمجهو - تيز فهم. قاضي - مصنف - امين - ٽياڪر.
= صَرّافِيءُ = صَرّافِيَونْ: ث. شاهوڪاري - شرافي. روپين جو واپار - متاسٽا - ڏيتي ليتي - وار قير - ڏي وٺ (لاڻي جي).
= صَرّافِيءُ چِنِيءُ = صَرّافِيءُ چِنِيَونْ: ث. ناڪارو، له پريندڙ يا ڏيوالو ڪيلدڙ يا هنڌي خاصي له ڪندڙ ماڻهوءَ کان پئي ماڻهوءَ تي لڪائي ورتل هنڌي. هنڌي - چيڪ - بِل.
● صَرْ صَرْ: (ع. صَرَّ = آواز ڪرڻ) آواز سان لڳندڙ واءُ - سخت هوا - زوراڪتي هوا - تيز هوا - جهڪڙ - طوفان - جهولو - لُڪ.

Gul Hayat Institute

● صَرْف: ذ. (ع. صرف=منا سڻا ڪرڻ- تبديل ڪرڻ) خرچ- اخراج- کپت- ڪاهو- ڏيتي. لکت (پئسي جي)- نقصان- هرج. (هولي٥ جو). لفظن جي اڪرڻ، ڦيرين گهيرين، گردانن ۽ بدل سدل جاڻڻ جو علم- شبد ساڏن ورڊيسا- شبد ويچار- اشتقاق.

= صَرْف ثِيڻ: خرچ ٿيڻ.

= صَرْف ڪَرَڻ: خرچ ڪرڻ- خوچ ۾ آڻڻ- کپائڻ. ڪم آڻڻ. وهاڻڻ- سائڻ- ڪاڻڻ- گذارڻ- گهارڻ. ٽيڪڻ- رهڻ- ٽهرڻ- ترسڻ.

= صَرْف ونَحْو: ذ. گرامر- ويا ڪرڻ- لفظن جي پيچ ڌاهه ۽ ملاڻڻ جو علم- هولي٥ جو قاعدو: جيئن

"لوڪان نحو صرف، مون مطالع سپرين"
(شاهه ڪريم).

= صَرْفي ۽ صَرْفِيّ: ذ. صفت. علم صرف جو جاڻندڙ- ويا ڪرڻي- صرف نحوي- گرامري.

● صِرْف: صفت. (ع). خالص- نج- ارمل. (ظرف). فقط- رڳو- رڳڙو- مڙهگو- محض.

● صَرْفو ۽ صُرْفا: ذ. (ع. صَرْفه) واڌارو- زيادتي. غلبه- اڳرائي. ڪفايت ۾ زيادتي- خرچ ۾ تنگي- بخل- بخيلي- ڪنجوسي. بچت- ڪفايت- قناعت- ڪم خرچي- ڪوءَ- سَنْجَم- سيٽ- ڪيَوٽ. لحاظ- پاسخاطري: جيئن

"ڳالهائڻ ۾ ڪوبه صرفو نه ڪج."

= صَرْفو ۽ صَرْفُو: ذ- صفت. خرچ ڪندڙ خرچينڊڙ- کپائيندڙ.

"سار ٿي صرفو ڪي جنهن هڪل هوڪاري"
(اللّٰه ڏنو).

= صَرْفو ڪَرَڻ: ڪفايت ڪرڻ- بچت ڪرڻ. ڪنجوسائپ ڪرڻ- بخل ڪرڻ.

= صَرْفي سان: ظرف. ڪفايت سان- سنجم سان- ترڪيب سان.

● صَرِيح: صفت. ظرف. (ع. صريح>صرح= ظاهر ٿيڻ- صاف ٿيڻ) ظاهر- ڪليو- آشڪار- نشانبر- عيان. چٽو- صفا. جيئن

"ڏک ڏوراپو سيڻن کي صريح لوه"
(شاه- آبري).

بلڪل- پڌرو. برابر- صحيح. نج- لسوروو- خالص.

= صَرِيحاً: ظرف. ڪليو ڪلايو- علي الاعلان- ظاهر ظهور- پڌري پٽ.

● صُعُوبَت ۽ صُعُوبَتُون: ث (ع. صَعْب= ڏکيو) سختي- ڏکيائي- دقت- دشواري- مشڪل. اهنج- تڪليف- مصيبت. ڪشالو- ڪشٽ- مشڪلات- ڏاکڙو.

● صُغْرا: ث. (ع. صُغْرا>صَغَرَ=ننڍو ٿيڻ) ننڍي چوڪري، سڀ کان ننڍي شيء. علم منطق ۾ ننڍي شڪل جو پهريون قضيه. (اسم خاص). امام حسين عليه السلام جن جي دختر جو نالو "حضرت فاطمه صُغرا".

● صَغِيرُ ۽ صَغِيرَ: ذ- صفت. (ع صِغَرٌ= ننڍو- گهٽ- ادنيٰ- ٿورو- هلڪو- خسيس. ٻار- نابالغ- ڪم عمر. ضعيف- ڪم طاقت- ارهل- ايرو- هيڻ- ننڍو گناه: جيئن

"مون هتان منهنجا ڏٺي، سهسين ٿيا صغير"
(شاه).

= صَغِيرُ سِنّ: ذ. صفت. (ع. صغير+سن= سال) گهٽ جمار وارو- ننڍي عمر وارو- نابالغ.

= صَغِيرُسِنِي: ث. ننڍپڻ.

= صَغِيرُو ڪَبِيرُ: ذ. (ع صغير+ڪبير> ڪبر=وڏو ٿيڻ) ننڍا وڏا- اعليٰ ادنيٰ.

= صَغِيرِي ۽ صغِيرِيُون: ث. ننڍپڻ- بال اوستا- بالڪپڻ- ٻچپڻ- بالاڻ- نابالغي.

● صِف ۽ صِفُون: ث. (ع. صِفّ=قطار ۾ بيهارڻ) لائين- هرو. نمازين جي قطار.

= صف آرا ۽ صِف آرا: صفت. (ع. صف+ آرا>آراستن=سنوارڻ) قطار ٻڌل- قطار ۾ بيٺل. مقابلو ڪندڙ- جنگ لاءِ تيار.

= صِف آرا ثِيڻ: لڙائي لاءِ قطارون لاهي بهڻ.

= صف آرائي ۽ صِف آرائِيُون: ث قطار بندي.

= صِفائِتو ۽ صِفائِتا: ذ- صفت. قطار ۾- لائين ۾- لمبوار- هڪ ٻئي پٺيان- لڳاتار- سلسليوار- لاڳيتو

Gul Hayat Institute

= صِفُ بَنڈي = صِفُ بندیون ؛ ث. (ع. صِفّ + بندي > بند > بستن = بڌڻ) قطار بندي - صف آرائي.
= صِفُ بَڌَڻُ ؛ قطار ٺاهڻ - لين بڌڻ. سڌي هڪ قطار ٺاهڻ.
= صِفُ جِيُ صِفُ ؛ ث. قطار جي قطار - سڄي قطار.
= صِفُ ماتَرُ ؛ ث. (ع. صف + ف. ماتر = روج) ماتر جي قطار - پٽر.
= صِفّيُون بَڌَڻُ ؛ قطارون لڳائڻ.
● صِفا ۽ صَفا ؛ صفت. (ع. صفا > صَفَو = صاف ٿيڻ). پاڪ - پاڪيزه - پوتر - اڇو ڪيل - شفاف - اڇو - نرمل - اوجل. چٽو - ظاهر. ڪرو - لجو - اصل. سڻو. پورو - ٺهرايل - پڪو. جدا - الڳ - خالي - سڪٽو - ٽلهو - پالهو - والدو. سڌو - سنئون. (اسم خاص). مڪي شريف ۾ هڪ ٽڪريءَ جو نالو.
= صِفا ؛ صفت. بلڪل صفا. ويران - چٽ - تباهه.
= صِفا صِفا كَرَڻُ : تباهه ڪرڻ - اجاڑڻ - برباد ڪرڻ.
= صِفا جَوابُ ڏِيڻُ ؛ انڪار ڪرڻ - ناڪار ڪرڻ - نابري وارڻ. جواب ڏيڻ - نه قبولڻ - ناقبول ڪرڻ - نه ڇڏڻ - روڪڻو جواب ڏيڻ. موڙائڻ - خالي موڙائڻ.
= صِفا چَتُ كَرَڻُ : بنياد ئي ناس ڪري ڇڏڻ. برباد ڪرڻ. ڦُري ويڻ - سيڪجهه ٻُهاري يا ميڙي ڪڍي ويڻ. ڪنهن کي ترين پر ڪرڻ.
= صِفا چَوَڻُ ؛ سچ چوڻ - ڪليو ڪلايو چوڻ.
= صِفا چُٽِي وَيَڻُ ؛ بالڪل آزاد ٿي ويڻ. باقاعده آزاد ٿيڻ. ڇٽ وغيره جو بالڪل ميڙجي ويڻ.
= صِفا والهِ كَرَڻُ : اڇي اڇي رانه ڪرڻ.
= صِفا كَرَڻُ : صاف ڪرڻ - سُٿڻ - اوجل ڪرڻ. ليکو لاهي لعل ٿيڻ. سمڪ ٿيڻ. قرض وغيره سيڪجهه لاهي ڇڏڻ. ڪِجهارت يا بيت ڀيڻ.
= صِفائِيُ ۽ صَفائِيون ؛ ث. پاڪائي - پاڪيزگي - پوترتائي. آڇائي - آجرائي - سُٿرائي - آجلائي - اوجلائي. چمڪ - ڦوڪ - آگهه. سچائي - صداقت. چلڪو - رونق. لسائي - سڌائي. انتظام - جوڙجڪ. ٻڌرائي. حساب جي بي باقي - فيصلو - تصفيه. ميلاپ - صلح. ديانت داري. سادگي - بالائي پولائي - پورڙائي. بيوقوفي - بي شرمي - بي حيائي. تردد. برد باري. تباهي. جيئن "گهر جي تباهي ٿي ويئي". چالاڪي - ڦڙتي - تيزي. جيئن "هٿ جي صفائي" وغيره.
= صَفائِيُ ٽَيِيَڻُ ؛ خالي ٿي ويڻ - ختم ٿي ويڻ - کٽي ويڻ. پورو ٿي ويڻ. خرچجي ويڻ.
= صَفائِيُ كَرَڻُ : ٻُهارڻ - چندڻ - ڦوڪڻ - آگهه - صاف ڪرڻ - چمڪائڻ - اڇلو ڪرڻ. فيصلو ڪرڻ. برباد ڪرڻ - تباهه ڪرڻ.
= صِفاتِيُ ۽ صِفاتِيُ : صفت. صفات ذاتهن منسوب. عارضي - هٿرادو - جڙ تون - نقلي. حاصل ڪيل - پيدايل - سِليل - ڪتيل.
● صَفا وَ مَرُوهُ ؛ اسم خاص. (ع) مڪه شريف جي مشهور ٻن ٽڪرين جا نالا.
● صِفَتَ ۽ صِفَتَوُنُ : (ع. صفت > وصف = بيان ڪرڻ) ڪنهن شيءِ جو نشان - آهچاڻ. گُڻ يا چڱائين جو بيان. تعريف - خوبي - وصف - ساراهه - واکاڻ - آستي - سِتائش - ساک. خاصيت - خصلت. حمد - ثنا. چڱائي - پلائي. آفرين - تحسين - واهه واهه. تاثير. وضع - سياڻ - لڇڻ. لياقت - سيرت - خصلت - عادت. هوشياري. گرامر ۾ اسم يا ضمير سان لاڳو ٿي اُن بابت ڪجهه حقيقت ڄاڻائيندڙ لفظ. مرڪبات ۾ جهڙو - وانگر - جيئن - مثل. جيئن "شمع صفت، گرگ صفت وغيره".
= صِفَتُ تَفَضِّيلُ ؛ ث. (ع. صفت + تفضيل > فضل = جدا ڪرڻ) گرامر ۾ هي صفت سان پيٽ ۾ اينڊ. جيئن "سڀني ڪان سڻو الف هي آهي".
= صِفَتُ خالِصُ ؛ ث. (ع. صفت + خالص > خلص = صاف ٿيڻ) گرامر ۾ هي صفت سان پيٽ ۾ نه اينڊ لفظ. جيئن: "هي گهوڙو پلو آهي".
= صِفَتُ ضَمِيرِي ؛ ث. (ع. صفت + ضمير = پنهنجي ذات) گرامر ۾ صفت ٿي ڪر اينڊ ضمير جو لفظ. جيئن ؛ "جهڙو، تهڙو، ههڙو وغيره".

GulHayat Institute

= صِفَتُ عَدَدِيُ: ث. (ع. صفت + عدد > عَدَدٌ = گڻڻ) گرامر ۾ صفت ٿي ڪو ايندڙ عدد جو لفظ، جيئن: "پنج، ڏهه، ويهه وغيره".

= صِفَتُ مُبالغوُ: ث. (ع. صفت + مبالغه > بَلَغَ = پهچڻ - رسڻ) گرامر ۾ ٻين ميٿي ساڳي جنس يا قسم وارن سان پيٽ ۾ ايندڙ صفت جو لفظ، جيئن: "هي ساکرو الب، ٻين ميٿي انبن کان سٺو آهي".

= صِفَتُ مُرَكَّبُ: ث. (ع. صفت + مُرَكَّب > رَكَبَ = ملهل هڻڻ) ڪنهن زائد حرف ملائڻ سان گرامر ۾ صفت جي معنيٰ ڏيکارينڊڙ مرڪب لفظ، جيئن: "هُنرمند، عالي شان وغيره".

= صِفَتُ وَصْفِيُ: ث. (ع. صفت + وَصف = بيان ڪرڻ) گرامر ۾ اسم جي خاصيت، قدر، درجو، حالت يا قسم ڄاڻائيندڙ لفظ، جيئن: "پلو، لنڊو، مٺاهون، شاهوڪاري، ساکرو وغيره".

● صَفْحُوُ ۽ صَفْحا: ذ. (ع. صفحه > صَفَحَ = منهن ڦيري ڦي پاسي ڪرڻ) ڪنهي جو هڪ پاسو - ورق. ڪتاب جو پاسو. مٺاڇرو - سطح - پکيڙ. جاءِ جو وڏو ڪمرو - هال - ڪوٺي.

● صَفْحهء هَسْتِيُ: ذ. (ع. صفحه + ف. هستي > هست > هستن = هُجڻ) دنيا جو مٺاڇرو - روءِ زمين.

● صَفْدَرُ ۽ صَفْدَرَ: ذ. صفت. (ف. صَفْ = قطار + دريدن = چيرڻ) قطارون چيريندڙ - لشڪر جون صفون چيريندڙ. بهادر. (اسم خاص). حضرت علي عليه السلام جن جو لقب.

● صَفَرُ: ذ. (ع. صَفَرَ = خالي ٿيڻ) خالي - خالي ڪيل - نٽهو - سڪٽو. قمري سال جو ٻيو مهينو. (انهيءَ نالي جو سبب، ظهور اسلام کان اڳ ماهه محرم ۾ قتل وغيره ڪرڻ يا سير شڪار ڪرڻ منع ڪيل هو، انهيءَ ڪري هن صفر مهيني ۾ اهل عرب گهر ٻار خالي ڪري، سير شڪار تي ويندا آهن).

= صَفَرُ ٻوئِين اَرْبَعائِنُ: ث. سڄو هڻ - ويرالي ڏسڻ ۾ اچڻ (ن - ب).

● صِفْرُ: ث. (ع). خالي - ڪجهه به نه. ٻڙي.

● صَفْرا: ذ. (ع). جسم جي ڇهن خلطن مان پيلي رنگ جو هڪ خلط. جسم جو ٻيلو ٻاڦي - پِتُ - ڪاوڙ - تيسو - ضِد - هَٺ.

= صَفْراوِيُ ۽ صَفْراوِيُ: صفت. صفرا جو - صفرا وارو. تيسر - ضدي - چڙاڪ - هٺيلو.

= صَفْراوِيُ مِزاجُ: ذ. اهو ماڻهو جنهن جي مزاج ۾ صفرا جي خلط زياده هجي - تلخ مزاج.

● صَفَرُ طَوقُ: اسم خاص. سنڌ جي اولهه ۾ هڪ جبل جو نالو.

● صَفْوُ ۽ صَفا: ذ. وڏي ڪوٺي - ڪمرو - صفحو.

● صَفُورانُ: اسم خاص. ڪراچيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو. عورت جو نالو.

● صَفْوِيُ: اسم خاص. (ع). ايران جي هڪ شاهي خاندان جو نالو (جنهن ۾ شاهه طهماسپ، شاهه اسماعيل مشهور بادشاهه ٿيا).

● صَفِيُ: صفت. (ع. صَفَوَ = صاف ٿيڻ) صاف - پاڪ - اوتر. شُڌ - ليڇ - خالص (اسم خاص). حضرت آدم عليه السلام جن جو لقب.

● صَقِيلِيُ ۽ صَقَلِيُ: ذ. صفت. لوهه صاف ڪندڙ - تراريون ٺاهيندڙ.

● صَلا ۽ صَلاتُونُ: ث. (ع) آواز. سڏ - ڪاڏي ڪائڻ يا ڪنهن شئي واسطي سڏ. ڪوڪ - نيڻ - دعوت - لوتو - ڏامو.

= صَلا كَرَنُ: ڪاڏي ڪائڻ لاءِ چوڻ - ڪاڏي لاءِ سڏ ڪرڻ.

● صَلابَتُ ۽ صَلابَتُونُ: ث. (ع. صلابت > صَلَبَ = سخت ٿيڻ) سختي - مضبوطي - ڏاڍائي. استحڪام - ٻيهڪ - بيٺلائي. اقبال - شان - شوڪت. رعب - دٻدٻو - حشمت - تُومان - آب - تجمل - ٽڪ - فلڪ - مٽيا - ڏيا - ساجاهه.

= صَلابَتُ جَنگُ: ذ - صفت. لڙائي جو مضبوط. بهادر - جنگجو - جوڌو. جنگي عهديدارن جو خطاب.

Gul Hayat Institute

● صَلاحَ ۾ صَلاحُون؛ ث. (ع. صلاح > صَلَحَ = چڱو ٿيڻ) نيڪي - پلائي - سٺائي - چڱائي. بهتري - بهبودي. نيڪ ڪاري. پارسائي. سچائي؛ جيئن

"ساهُڙ جي صلاح، پار لنگهايس ٻاجهه سين"

(شاهه - سهڻي).

مت - نصيحت - هدايت. مشوره - مصلحت - ڳٽ - لاءِ - رٽ - تدبير - تجويز. ارادو - منشا - مرضي. ڪاڏي ڪائڻ جي التجا - صلا.

- صَلاحَ ٻيهڻُ؛ رٽ ٻيهڻ - مشوره ٽيڻ - تجويز بحال ٽيڻ. ارادو ٽيڻ.

- صَلاح ٻُڌائڻُ؛ راءِ ڏيڻ - تجويز ٻڌائڻ - ڍنگ ٻڌائڻ - رستو ڏسڻ.

- صَلاحَ پَرِيُو ۾ صَلاحَ پَرِيا؛ ذ - صفت. صلاح وارو - صلاحتو - مناسب - واجب - ٺيڪ.

- صَلاحِيتُو ۾ صَلاحِيتا؛ ذ - صفت. صلاح ونڊڻ - مشوره ڪندڙ. لياڻ سان - شرعاً - عدلاً.

- صَلاحَ تهي هلڻُ؛ ڪنهن جي راءِ تي ڪم ڪرڻ. ڪنهن جو چيو ڪرڻ.

- صَلاحَ پُڇڻُ؛ راءِ پڇڻ - رٽ پڇڻ - ارادو پڇڻ - مرضي پڇڻ.

- صَلاح ڏيڻُ: راءِ ڏيڻ - رٽ ڏيڻ - مشوره ڏيڻ - تجويز ڏيڻ. رستو ٻڌائڻ. مڪتب ۾ ڪائڻ واري شيءِ مان سيڪار ٻندڙ کي پاڳو ڏيڻ. (ن-ب).

- صَلاحَ سانُ؛ ظرف. راءِ سان - رٽ سان - مشوره سان - تجويز سان. سمجهائڻ سان.

- صَلاحَ ڪارُ ۾ صَلاحَ ڪارَ؛ ذ - صفت. (ع. صلاح. +ف ڪار > ڪردن = ڪرڻ) صلاح ڏيندڙ - راءِ ڏيندڙ - مشوره ڏيندڙ. مشير - منتري - وزير. ناصح.

- صَلاحَ ڪَرَنُ: راءِ ڏيڻ - راءِ ونڻ - مشوره ڪرڻ - ارادو ڪرڻ - تجويز ڪرڻ - تدبير سوچڻ - ڳٽ ڪرڻ. پُڇڻ - ڳڻڻ - پهڻ. هڪراءِ ٽيڻ. ڪاڏي ڪائڻ لاءِ سڏ ڪرڻ - طعام ۾ شريڪ ٽيڻ لاءِ سڏ ڪرڻ - صلاح ڪرڻ.

- صَلاحَ مَشُورَهُ؛ ذ. تدبير و تجويز - انڪل سنڪل.

- صَلاح مَصْلَحَتُ: ث. مشوره - راءِ - راءِ زني - هدايت. سوچ - ويچار - ڳٽ. انڪل سنڪل.

- صَلا حُوُ ۾ صَلاحُوُ؛ ذ - صفت. صلاح ڪندڙ - صلاح وارو - صلاحي - صلاحي.

- صَلاحَ وَٽنُ: راءِ ونڻ. رٽ ونڻ - مشوره پڇڻ. ڪائڻ جي شيءِ مان ڪجهه حصو ونڻ.

- صَلاحِيُ ۾ صَلاحِيُ؛ ذ - صفت. صلاح ڪندڙ - صلاح ڏيندڙ - صلاحو - صلحي - ملتي - جُٽَ - پٽُ - شريڪ - ساڻي.

● صَلاحِيتُ ۾ صَلاحِيتُونُ؛ ث. (ع. صلاحيت > صَلَحَ = چڱو ٽيڻ) بهتري - پلائي - نيڪي. اصلاح - درستي. پارسائي - پرهيزگاري. لياقت - سمجهه. پهچ - رسائي. نرمي. ملائمت - آهستگي.

● صُلْحُ ۾ صُلْحَ؛ ذ. (ع. صُلْحُ > صَلَحَ = چڱو ٽيڻ) ميل - ميلاپ - اتحاد - پڌي - ناهه - ٺهراءُ - سلوڪ - موافقت - راضپو - راضي نامو - پرچاءُ - سرچاءُ. آمنُ - آمانَ - آشتي - سلامتي. سُک - آنند - آرام - قرار - ڪُشل - ڪلياڻ.

- صُلْحَ آميزُ؛ صفت. (ع. صلح + ف. آميز > آميختن = ملي وڃڻ) صلح وارو - صلح جو - صلحائتو.

- صُلْحائِتُو ۾ صُلْحائِتا؛ ذ - صفت - صلح وارو - صلح پسند - بي امن - سانتيڪو - سليم - صلحي. آلندمٽي - آسودو.

- صُلْحُ ٽيتنُ: عهد نامو ٽيڻ - ناهه ٽيڻ - ميلاپ ٽيڻ - اتحاد ٽيڻ. پرچاءُ ٽيڻ - سلوڪ ٽيڻ - پرچڻ - سرچڻ - راج ٽيڻ - ٺهڻ - راڄاويڪ ڪرڻ. سک ٽيڻ - امن ٽيڻ - شانتي ٽيڻ.

- صُلْحَ پَسَنْدُ ۾ صُلْح پسند؛ ذ - صفت. (ع. صلح + ف. پسند > پسنديدن = وٺڻ) صلح پسند ڪندڙ - امن پسند - صلح دوست.

- صُلْح دوُسْتُ ۾ صُلْحَ دوُسْتَ: ذ - صفت. صلح کي پسند ڪندڙ - امن جو گهرجاتو - امن پسند ماڻهو - صلح پسند.

Gul Hayat Institute

= صُلْحَ صَلاحَ كَرَنْ: سوچ ويچار كرڻ - مصلحت كرڻ - مشوره كرڻ.
= صُلْحُ كَرائِڻْ: ٻاڻ ۾ ناهه كرائڻ - ميلاپ كرائڻ - ٻڌي كرائڻ.
= صُلْحْ كَرَنْ: ناهه كرڻ - ميلاپ كرڻ. ٻڌي كرڻ. عهدنامو كرڻ. ٺهراءُ كرڻ.
= صُلْحْ كُلْ: ذ. صفت. سڀني مذهبن جو هڪڙو مقصد، خيال اڳيان رکي ڪنهن مذهب جي مخالفت نه ڪندڙ - امن پسند.
= صُلْحَ ۾ رِگوڙْ: بدامني - فساد - جهيڙو - جنگ - قتلو.
= صُلْحَنامو ۽ صُلْحَناما: ذ. ناهه جو دستاويز - صلح جو ڪاغذ - لکيل پرچاءُ - پرچاءُ نامو - عهدنامو - راضي نامو.
= صُلْحْ وَ صَفا: ث. صلح - دوستي - ناهه.
= صُلْحِيْ ۽ صُلْحِيْ: ذ. صفت. بي امن - صلحائتو - صلح پسند - سانتيڪو. سليم. آنند مئي - آسودو.
● صَلّ عَلىٰ: ث. (ع). لغوي معنيٰ ۾ رسول الله صلي الله عليه وآله وسلم جن تي درود موڪل.
= صَلّعَمْ: ث (ع). دعا - صلي الله عليه وآله وسلم جو مخفف (اُن تي خدا تعاليٰ جا درود وحمتون ۽ سلام هجن).
● صَلّواة: ث. (ع). درود - خدا جي رحمت. دعا. نماز - بندگي. خدا جي واکاڻ. برڪت. آشيرواد - آسيس.
= صَلّواتَ ۽ صَلّواتُونْ: ث. صلوات جو جمع - برڪتون. خدا تعاليٰ جي طرفان حضور پاڪ جن جي حق ۾ درود، برڪتون ۽ رحمتون. دعا - بندگي - نماز - پرارٿنا. منٿ - عرض - سوال. آسيس - آشيرواد.
= صَلّواتُونْ پُڌائِڻْ: برو پلو چوڻ - گاريون ڏيڻ - گهٽ وڌ ڳالهائڻ.
● صِلَهْ: ذ. (ع). انعام. بدلو. عوض - ڏيڻ - آجرت يا مزدوري ڏيڻ.
= صِلَهْ ڏِيَنْ: انعام ڏيڻ. بدلو ڏيڻ - عوض ڏيڻ - آجرت يا مزدوري ڏيڻ.
= صِلَهْ مِلَنْ: سڃي ڪر جو عوض ملڻ - بدلو ملڻ.
● صَلِيبْ ۽ صَلِيبَ: ذ. (ع. صلب = ڦاسي چاڙهڻ) دار - سولي - چليپا - ڦاسي. ڦاسيءَ جوڪاٺ. عيسائين جي خاص نشاني - ڪروس.
= صَلِيبْ تي چاڙهَنْ: ڪروس تي چاڙهڻ - ڦاسيءَ تي چاڙهڻ. مغلرب ڪرڻ.
= صَلِيبِي ۽ صَلِيبِيْ: ذ. صفت. مجاهد - بهادر.
● صَمّ ۽ صُمّ: ذ. صفت. (ع. اصمّ ۽ صُمّ = ڪنگو) ڪنن ڪان ٻڌندڙ - ٻوڑو - ڪهرو.
● صَمَدَ ۽ صَمَدَ: ذ. صفت. (ع). بي نياز - غير محتاج - بي پرواهه. خدا تعاليٰ جو صفاتي ناالو. ڏاڏي - مالڪ - آقا - خاوند - رَبّ - پيريُو. (صفت. ظرف). ڪ - قائم - ازلي و ابدي - سناتن - انادي - هميشه - هميشه جو - جاودان - امر.
= صَمَدانِي ۽ صَمَدانِيْ: ذ. صفت. وڏائيءَ وارو. جوان.
● صَمَدانِيْ شَبابْ ۽ صَمَدانِيْ شَبابَ: ذ. صفت. وڏائيءَ وارو جوان.
● صَمْصامْ: ث. (ع). اهڙا شيءِ جنهن جو منهن نه ٿڦي (ڪناية) تکي تلوار - تلوار - شمشير - سرواهي.
● صَمَنْدَ ۽ صَمَنْدَ: ذ. صفت. ڪهوڙي جو هڪ قسم. ڪهوڙي جو هڪ رنگ. سمند (ڪهوڙو).
● صَمَنْدَڪوتْ: اسم خاص. تعلقي ڪڙهي ياسين ۾ هڪ ديهه جو ناالو.
● صَنّاعْ: ذ. صفت. (ع. صَنَعَ = ناهڻ) تمار وڏو ڪاريگر - ٻيشه ور - هنرمند.
= صَناعَتْ ۽ صَناعَتُونْ: ث. هنر. ڪاريگري. ڪرت - ڪر - ٻيشه - ڏندو. وڻج - واپار - سودو - سوداگري - تجارت.
= صَنائِعْ: ذ. جمع صنعت جو. صنعتون - ڪاريگريون - هنر.

Gul Hayat Institute

= صَنائِعُ بَدائِعُ ؛ ذ. نظر يا ڪلام ۾ طبيعت جي لاڙي ۾ رنگيني پيدا ڪرڻ لاءِ عجيب و غريب نڪتا.

● صُنْدراڻيُ (ت): اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● صَنْدَلُ ۽ صَنْدَلَ: ذ. (سن. چندن) خوشبوءِ دار وڻ جو هڪ قسم - چندن. (صَنْدَل ٽن قسمن جو آهي: ۱- سفيد، خوشبودار. ۲- ڳاڙهو، ٻنا خوشبو. ۳- پيلو، ٻنا خوشبو، صندل جي ڪاٺي ٻنا ريشي ٽئي ۽ ڪهڻ سان بلڪل صاف ٽئي). (سن. سَنْدي) ڪاٺ جو ٿهيل ڪتولو - تختن سان ٿهيل ڪٽ - تختائين ڪٽ.

= صَنْدَلي ۽ صَنْدَليُون؛ ث. (سن. سندي) ڪاٺ مان ٿهيل ننڍو صندل - ڪاٺ جي ننڍڙي تختائين منجي. ڪورين جو هڪ اوزار - تُرَ ۾ پيل لوهي سيخ (ت).

● صَنْدُوقَ ۽ صَنْدُوقُون؛ ث. (ع) پيتي - بڪس. تابوت. (اسم خاص). تعلقي ڏيپلي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● صُنْعانُ؛ اسم خاص. (ع) هڪ مشهور معروف ولي ڪامل جو نالو (جو پوءِ بت پرست ٿيو).

● صَنْعَتُ ۽ صَنْعَتُون: ث. (ع. صَنَعَ = ٺاهڻ) ڪاريگري - هنر - فن. پيشو - ڏڌو - ڪسب - ڪر. انڪل - ديپ. چالاڪي - ڪيڏ - انڪل بازي - حرفت.

= صَنْعَتُ گَرُ ۽ صَنْعَتُ گَرَ: ذ - صفت. ڪاريگر - هنري. ڪارستانو - پيشه ور. استاد. انڪلي - چالاڪ - حرفتي.

= صَنْعَتِيُ ۽ صَنْعَتِيُ: ذ - صفت. هنر جو - ڪاريگريءَ جو. هنري - ڪاريگر - هنرمند.

● صِنْفُ: ث. (ع). قسم - جنس - نوع (ڪن لغتن جي معنيٰ لڪي "هر نوع جو قسم" جيئن "نوع" آهي گهوڙو ۽ صفت آهي ترڪي، عربي، ايرالي، ساموئيدي وغيره").

= صِنْفَرُ ۽ صَنْصَرُ؛ ذ. (ع). ٻُٽ - مورتي - پتلو - پتلي. (متي، پٿر، ڌاتو يا ڪاٺي وغيره) مان ٺهيل بت. (صفت). ابرتم سپياروَ - دلبر - دلدار - دلربا - جالي - محبوب - معشوق لالڻ - پرين - سپرين.

= صَنَمُ خانوُ ۽ صَنَمُ خانا؛ ذ. (ع. صنم + ف. خانه = گهر) بتخانو - مندر - ديول.

= صَنَمُ كَدَهُ؛ ذ. (ع. صنم + ف. كده = پيالو) صنم خانو.

● صَنَوْبَرَ ۽ صَنَوْبَرَ: ذ. (ع) وڻ جو هڪ قسم. چيل - ديال.

● صِيْكَ ۽ صِيْكُونُ؛ ث. (ع. صحنك) نڊو طباق - رڪابي - ٽالهي - قيلهي - پاٽ - سيڪ.

● صَوابُ ۽ صَوابَ؛ ذ. (ع) صوب = سڌو وڃڻ) سڌو - راست - صحيح - درست. بهتر - خوب. سڌائي - سنوڻ. سنئون رستو - چڱي وات. سُڌ - سڃائي - ثواب - برڪت. خير جو ڪر - نيڪي چڱائي - پلائي. سدا آچار - ڪُل - خاصيت - وصف. پرهيزگاري - ديانتداري. جيئن:

"ساهڙَ رءُ صَوابُ آءٌ گهٽو ئي گهوريان" (شاهه).

● صُوبوُ ۽ صُوبا؛ ذ. (ع. صُوبَه") پرڳڻو - علائقو. ملڪ يا حڪومت جو حصو. صوبي جو حاڪم - امير - سردار - حاڪم - رئيس. (صفت). خالداني - ڪُلين - اصيل - پلو - آڏم.

= صُوبيدارُ ۽ صُوبَدارَ؛ ذ - صفت. صوبي جو حاڪم - پرڳڻي جو مالڪ - گورنر.

= صُوبَدارِيُ ۽ صوبداريُونُ؛ ث. صوبه جي حڪومت. صوبه دار جو عهدو.

= صوُبيدارُ ۽ صُوبيدارَ: ذ - صفت. صوبي جو سنياليندڙ - صوبه دار. پوليس جو هڪ ننڍو عملدار - ٽڪيدار.

= صُوبيداريُ ۽ صُوبيداريُونُ؛ ث. صوبه داري. صوبه دار جو عهدو. حڪومت جو علائقو.

● صوُپا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● صُوپُو لُنْدُ: اسم خاص. تعلقي ميرپور ماٿيلي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● صَوْتُ: ذ. (ع. صوت = آواز ڪرڻ) آواز - صدا - ندا - بانگ.

● صُورَ ۽ صُورُونْ: ث. (ع. صور=آواز ڪرڻ) وڄائڻ جو سڱ- سڱي- قرناءِ- قرن- نفيري- نفيل- سنگهو. مسلمانن جي عقيدي ۾ حضرت اسرافيلؑ وارو توتارو (جنهن جي ڏڪاءَ ۾ سخت آواز ٿي سڀ ماڻهو مري ويندا).

- صُورِ اِسْرافِيلْ: ذ. اهل اسلام جي عقيدي موجب، قيامت جي ڏينهن تي حضرت اسرافيلؑ جي توتاري جو آواز.

● صُورَتَ ۽ صُورَتُونْ: ث. (ع. صورت) شڪل- شبيهه- سُٽُهن- مهالبو- چهرو- ايڪر- آڪار- روپ. نقشو- نقش- فارم. گهاڙ- بناوٽ. تصوير- خاڪو- مورت. قالب. ٻُتلي. گهاٽ- طرح- طريقو- ڍنگ- نوع- لموٽو- آچار- وڍي- دستور. تدبير- تجويز- انڪل- ريت. علامت- نشان. حالت- ڪيفيت. اوستا- ڪتبي- دشا- روئداد. درجو. (ظرف). مانند- مثل- وانگر.

- صُورَتْ آشْنا ۽ صُورَتَ آشْنا: ذ. صفت. (ع. صورت+ف. آشنا=واقف) معمولي واقف- روشناس- جاڻ سُڃاڻ.

- صُورَتْ بَدْلَنْ: ويس بدلڻ- چهرو تبديل ڪرڻ- شڪل بدلڻ.

- صُورَتْ بِيگاڙَنْ: چهرو بگاڙڻ. شڪل خراب ڪرڻ- اڌاوت خراب ڪرڻ- ڦٽائڻ- سهڻائي خراب ڪرڻ.

- صُورَتْ پَرَسْتَ ۽ صُورَتَ پَرَسْتَ: ذ- صفت. (ع. صورت+ف. پرست<پرستيدن= پوڄا ڪرڻ) بت پرست- ظاهر پرست.

- صُورَتْ جُوْ صاحِبْ هُنَنْ: صورت وارو هڻ- نهايت سهڻو هڻ.

- صُورَتْ حالْ: ث. ظاهري حالت- حقيقت- سچي ڳالهه. نقشو- خاڪو. رڦا- تجويز- سيتا- سيٽ- مسوده. سچي ڳالهه- حقيقت.

- صُورَتْ حَرامْ ۽ صُورَتَ حَرامْ: ذ- صفت. شڪل جو چنگو پر اندر جو کوٽو- باهران سنو پر اندر جو ٻليت- ڏيکائتو- ڏيکدار- ڏيکر. باهران سچو- ملمعائي- آريبي.

- صُورَتْ خَطِيُ ۽ صُورَتَ خَطِيُونْ: ث. اکر اکر ڪري لکائڻ جي حالت- مشق.

● صُورَتْ دارْ ۽ صُورَتَ دارَ: ذ- صفت. صورت وند- خوبصورت- سهڻو.

- صُورَتْ دِيُوارْ ۽ صُورَتَ دِيُوارَ: ذ. صفت. صورت حرام.

- صُورَتْ ڏِيڪارَنْ: شڪل ڏيکارڻ- مهالدو ڏيکارڻ. سامهون اچڻ- روبرو اچڻ.

- صُورَتْ گَرْ ۽ صُورَتَ گَرَ: ذ- صفت. (ع. صورت+ف. گر=ڪاهيندڙ) مورت ڪاهيندڙ- تصوير ڪاهيندڙ- مصور- نقاش.

- صُورَتْ گَرِي ۽ صُورَتَ گَرِيون: ث. مورت ڪاهڻ جو ڪر- مصوري- نقاشي.

- صُورَتْ وَنْڊْ ۽ صُورَتَ وَنْڊَ: ذ- صفت. صورت وارو- ڊولائتو- سهڻو- شڪيل- حسين- خوبصورت- ڪاهوڪو- زيبائتو- موچارو- سوپياوان- مدرشن- عمدو- چڱو چرڪو- وينگس- ڏج مڃ جهڙو- نِڪو- اوگهو- پريمان.

- صُورَتِي ۽ صُورَتِيُونْ: ث. پارن جي هڪ راند جو لموٽو- قسمت آزمائي (ڪُڪن يا ڪُڪڻ رستي).

● صُوفْ ۽ صُوفَ: ذ. (سهيب: سن. سيپو) ميوي ۽ وڻ جو هڪ قسم. (ع). آنّ- پشم- ڪاري رنگ جي ڪپڙي جو هڪ قسم- ايلپاڪو. گوشت يا پاڄيءَ جو سَٽُ- رَسْ (جو بيمار وغيره کي ڪارائجي) پرت جو هڪ قسم (ث).

- صُوفانْيُونْ ۽ صُوفانْيُونْ: ذ- صفت. صوف جي رنگ جهڙو. (ذ). سَتَرُ.

- صُوفانْيِينْ چُنِيُ (ث): ث. پرت پريل چني (جا ڪنسوار جي ٻيڪن مان موڪلائي ساهري گهر وڃڻ وقت پائي).

- صُوفِيُ: پِيرْ ۽ صُوفِيُ پِيرَ: ذ. صوف جيڏي وڏي پير جو هڪ قسم.

Gul Hayat Institute

- صُوفائِي: اسم خاص. تعلقي ميرواه (رياست خيرپور) ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● صُوفْيِٽِي ۽ صُوفْيِٽِيُون: ث. دوا ۾ ڪم ٻڌڻ ڏک ۽ سارڪو وڪر- بچ جو هڪ قسم.

● صُوفِي ۽ صُوفِي: ذ- صفت. (ع. صُوف = اُن مان ٺهيل ڪپڙو) اوني ڪارو ڪٽو پڪيندڙ- پشمينه پوش. متقي- پارسا- پاڪباز- پرهيزگار- صاف. (ذ) فقيرن جو هڪ قسم- سلوڪ وارو فقير. شراب يا ڪنهن به نشي ڪان پرهيز ڪندڙ (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو. تعلقي عمرڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

- صُوفِيائِي ۽ صُوفِيائِيُون: ث. پرهيز- پرهيزگاري- سنجم- اعتدال- رک- ڪري- جُڳت. شراب ڪان پرهيز.

● صُوْلائِتُو ۽ صُوْلائِيتا: ذ- صفت. جڙندڙ- شائستو- ٺهندڙ- لائق- شايان- وڙائتو- ڏانوَ جو. ڪم جو- وٺندڙ- پاوند- جڳائتو.

● صَوْمُ: ذ. (ع. صَوم = رکجڻ) روزو- ورت.

- صَوْمُ صَلواة: روزو نماز.

● صَهْبا: ث. (ع). ڪاڙهو شراب- سفيد الگورَن جو شراب.

● صهيجا (ت): اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● صَيَّادُ ۽ صَيَّادَ: ذ- صفت. (ع. صيد = هو شڪار ٿيو) صيد ڪندڙ- شڪار ڪندڙ- شڪاري- ساري- آهيڙي.

● صَيْدُ ۽ صَيْدَ: ذ. (ع. صيدٌ = هو شڪار ٿيو) آهو جانور جو مارجي- شڪار.

- صَيْدُ كَرَنْ: شڪار ڪرڻ- آهيڙڻ. قبضي ۾ آڻڻ- وس ۾ آڻڻ.

- صَيْدُ گاهُ ۽ صَيْدَ گاهَ: ذ. ث. (ع. صيد + ف. گاهِ = جاءِ) شڪار جو هنڌ- شڪارگاهه.

● صِيغو ۽ صِيغا: ذ. (ع. صوغ = ڪارب ۾ وجهڻ) سانچي ۾ وڌل- قالب ۾ ڍالڻ. لفظن جو اصل- ڏاتو- بنياد- اشتقاق- وٺتپتي. ارٿ- مطلب- معني. گرامر جي اصطلاح ۾ اهو لفظ جنهن مان فعل جي بيان جي نموني جي خبر پوي. اهل تشيع ۾ ايجاب و قبول جا ڪلمه- نڪاح- عقد.

● صَيْقَلُ: اسم خاص. تعلقي ڪنڊ ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● صَيْقَلُ: ث. (ع. صَقَلَ = پالش ڪرڻ) ڪٽ (لوهه تان) لاهڻ جو ڪم. صفائي چمڪو- چلڪو- اوجر- تاب.

- صَيْقَلُ ڏَيِ ۽ صَيْقَلُ ڏَيِ: ذ- صفت. مانجيندڙ- ملينڊڙ. دل اجار.

- صَيْقَلُ كَرَنْ: ڪٽ لاهڻ (لوهه تان)- صاف ڪرڻ- چمڪائڻ.

- صَيْقَلُ گَرُ ۽ صَيْقَلُ گر: ذ- صفت. چمڪائيندڙ- چلڪائيندڙ- اجاريندڙ- هٿيارن يا لوهه جي سامان ۾ ڪي چمڪائيندڙ ۽ صاف ڪندڙ لسو ڪندڙ- پالش ڪندڙ- تيوڙو- زرهه ساز- سلاح ساز.

- صَيْقَلْگِيرُ ۽ صَيْقَلْگِيرَ: ذ- صفت. صيقل گر.

Gul Hayat Institute

ض

ض: ذ. (ع). عربيءَ جو پندرهون، فارسيءَ جو اڑهون ۽ سنڌيءَ جو چوڏهون (۱۴) اکر- ابجد جي حساب موجب عدد (۸۰۰).

● ضابِطُ ۽ ضابِطَ: ذ. صفت. (ع. ضَبْطٌ = هن سوگهو ڪيو) هوشياري ۽ سمجهه سان ڏسندڙ- نظرداري ڪندڙ. چڱيءَ طرح پڪڙيندڙ- سوگهو جهليندڙ- قابض. انتظام ڪندڙ- مُنْتَظِمُ. هوشيار. حاڪم- مالڪ.

= ضابِطو ۽ ضابِطا: ذ. لُغوي معنيٰ ۾ هر شيءِ کي حد اندر نگاهه ۾ رکڻ جو ڪم- نگهداشت- نظرداري- چوڪسي- سنڀال. قاعدو- قانون- دستور- آئينُ. بندوبست- انتظام. ربط و ضبط- قبضو. دٻاءُ- رعبُ- جَمَتَ- پُڄَتَ- پُڄندي- وسيعتَ.

= ضابِطو رَکَنُ: قاعدو رکڻ. بندوبست رکڻ. سختي رکڻ. جمت رکڻ- دٻاءُ رکڻ.

● ضادُ ۽ ضادَ: ذ. (ع. ض). هانگ ڏيندڙ ڪُکُڙ (علمِ لَحِوِ ص ۲۰).

● ضاعِفا ۽ ضاعِفائُونُ (ت): ث. (ع. ضَعِيفَة = هيٺي) عورت- زال- مائي- زنڦان.

● ضامِنُ ۽ ضامِنَ: ذ. صفت. (ع. ضامِن < ضَمَنَ = جوابدار رهڻ) ذمو ڪندڙ- ذمي دارُ. جوابداري ڪندڙ. ويساهه ڏيارندڙ. وچ ۾ پوندڙ- طرفدارُ- تلهي دارُ- عيوضي. وسيلو- آڌارُ- ٻڌاءُ. وري جي هيڻان ٽيڪ طور ڏنل ڪاني- شَهتيورُ.

= ضامِنُ ٻَوَنُ: ڪنهن جو ذمي دار ٿيڻ. وچ ۾ ٻَوَنُ.

= ضامِنُ ڏِيَنُ: ڪنهن ٻئي کي پنهنجي طرفان ذمو ڪٻائڻ.

= ضامِنگِيرُ ۽ ضامِنگِيرَ: ذ. صفت. ع. ضامِن + ف. گير < گرفتن = وٺڻ) جوابداري ڪندڙ- ذمي دارُ.

= ضامِنگِيرِي ۽ ضامِنگِيرِيُونُ: ث. ذمي داري- جوابداري.

● ضاءِ: ظرف. (ع. ضايع < ضَيْعٌ = برباد ٿيڻ) نصان (سَڙ سريراڳ).

● ضائِفانُ ۽ ضائِفائُونُ: ث. (ع. ضَعِيفَة = هيٺي) زال- عورت- مائي.

● ضايَعُ: صفت. (ع. ضَيْعٌ = برباد ٿيڻ) اڪارٿ- لڪمو- اجايو- بي فائدو. زيانُ.

= ضايَعُ ٿيڻ: اجايو وڃڻ- بي فائدو وڃڻ- برباد ٿيڻ.

= ضايَعُ کَرَنُ: برباد ڪرڻ- وڃائڻ- بيڪار ۽ ليکمو ڪرڻ- ناس ڪرڻ.

● ضَبْطَ: (ع. ضَبْطَ = هن سوگهو ڪيو) سنڀال- جاچ- ليکهباني- حفاظت- چوڪسي. روڪ- بندش- پابندي- قيد. سرڪاري قبضو. انتظام- بندوبست.

= ضَبْطُ کَرَنُ: سنڀال ڪرڻ- نگراني ڪرڻ. روڪڻ- قابو ڪرڻ. جذب ڪرڻ. بندش وجهي سرڪاري ڪرڻ. قبضي ۾ آڻڻ- قبائڻ.

= ضَبْطِ وِلادَتَ: ث. اولاد کي روڪڻ جو فعل.

= ضَبْطِيءُ ۽ ضَبْطِيُونُ: ث. نگراني- سنڀال. روڪ- بندش- پابندي. ڪنهن مال کي قبضي ڪرڻ واري حالت.

= ضَبْطِيءُ ٿِيَنُ: سرڪاري سنڀال هيٺ اچڻ. قُرقي وڃڻ.

= ضَبْطِيءُ کَرَنُ: بندش وجهي سرڪاري ڪرڻ. قبضي ۾ آڻڻ. قُرڪ- ڪَسَنُ.

Gul Hayat Institute

● ضَخامَتہ ۞ ضَخامَتُونہ : ث. (ع. ضخامت > ضَخَمَ = ٹلھو ٹیڻ) ٹولیھہ ـ ٹلھائي ـ موٹائي ـ ضَخَمہ ـ جَسامت.

● ضَخیمہ ۞ ضَخیمَ : ذ. صفت. ٹلھو ـ موٹو ـ جسیم.

● ضِدہ : ذ. (ع). برعکس ـ اَبَتڑ ـ برخلاف ـ خِلافہ ـ اوندو ـ اُلٹو ـ اَلٹو ـ اَبتو.

● ضِدہ ۞ ضِدَ : ضِدُون. ذ. ث. مخالِفَتَ ـ برخلافي ـ عَداوَتَ ـ دشمَنَي ـ ساڑ ـ حَسَدہ ـ ویرہ ـ کینو ـ بُغضہ. اِصرارہ ـ ھَٹہ ـ وري وري چوڻ ـ شِدّتَ. لیٹَر پائي. بَحَثہ ـ ھوڏَ ـ شدو. کاوڑ ـ چِڑَ ـ غُصو.

= ضِدہ پَڏڻ : گھٹو اِصرارہ کرڻ ـ وَري وَري چوڻ ـ بَحَثہ کرڻ. ھَٹہ کرڻ کنھن ڳالھہ تي تیسو کرڻ. دشمَنَي کرڻ ـ عَداوَت کرڻ ـ مُخالَفَت کرڻ ـ ویر وَڌڻ.

= ضِدَ تي چڑھڻ : مخالفت تي سندرو پَڏڻ. بحث تي چڑھڻ.

= ضِدہ ہُورو کرڻ : چیو ہورو کرڻ ـ خیال ہورو کرڻ. ویرہ وَڌڻ.

= ضِدَ چڑھڻ : کاوڑ چڑھڻ. ھوڏَ کرڻ.

= ضِدہ رَکڻ : ویرہ رکڻ ـ دشمَنَي رکڻ ـ مخالفَت رکڻ.

= ضِدہ کرڻ : ھوڏَ کرڻ ـ اصرار کرڻ. ھَٹہ کرڻ. بحث کرڻ ـ تکرار کرڻ. جھیڑو کرڻ ـ جھگڑو کرڻ.

= ضِدِيہ ۞ ضِدِي : ذ. صفت. ھوڏِي ـ ھَٹیلو. بَحَثي ـ تکراري. کینڈیٹ کَنڈڑ ـ قَدّائي ـ لیٹَرہ ـ شدتي.

= ضِدِیّت ۞ ضِدِیّتُون : ث. دشمَنَي ـ ویرہ ـ عَداوَتَ. بَحَثہ ـ اِصرارہ. تَڏو ـ کینڈیٹ ـ شِدّتَ ـ لیٹَرہ پائي.

● ضَرَبَڻ : مصدر. (ع. ضَرَبَ = ھُنَ ھنیون) ڏَکہ ھڻڻ ـ زَخم رَسائڻ ـ ایذاءَ رَسائڻ. مارَڻ ـ ھیسَڻہ. علم ریاضيءَ موجب ہِنَ عددن کي ہاڻ ۾ پي سَڳھَڻ ڏیڻ. ٹیبو ھڻڻ ـ مَھِر ھڻڻ ـ چاہو ھڻڻ.

= ضَرَبَ ۞ ضَرَبُون : ث. چوٹ ـ ڏَکہ ـ رُھنبَ. مارَ. نقصانہ ـ گھاٹو. صَدمو. ٹیبو ـ چاہو ـ مَھِرَ. علم ریاضيءَ موجب ہِنَ عددن جي ہي سَڳھَڻ ـ عدد جي واڌ. شعر جو آخري لفظ ـ آکَرہ. بَیانہ ـ ذِکرہ.

= ضَرَبَ آھَتَ ۞ ضَرَبُ آھَتُون : ث. ضرب جي حسابَ جو جَوابہ ـ سَمائینڈڑہ آنگ ـ پیچ آھَت.

= ضَرَبَ آچَڻ : چوٹَ آچڻ ـ ڏَکہ لڳڻ. گھاٹو ہَوڻ. صدمو آچَڻ.

● ضَرَبُ المَثَلہ : چَوٹي ـ مثالہ ـ ہَکاکو.

= ضَرَبُ بَخانو ۞ ضَرَبُ بَخانا : ذ. سِکَنہ لھڻ جي جاءِ.

= ضَرَبُ ڏِیَڻ : نُقصان پھچائڻ. ضرب کرڻ.

= ضَرَبَ کَرڻ : ضرب جو حساب کرڻ.

= ضَرَبَ لڳَڻ : ڏَکہ لڳڻ ـ چوٹ لڳڻ. صَدمو پُھچَڻ.

= ضَرَبِیہ ۞ ضَرَبِیُونہ : ث. اھو انگ جنھن کي ضربیندڑ سان ضرب کجي ـ پَیجِیي.

= ضَرَبہي چَڏَنہ : ڏَکہ ڏیڻ. چوٹ رسائڻ. ھیسائڻ ـ دھائڻ (ت).

= ضَرَبِیَلہ ۞ ضَرَبِیَلَ : ذ. صفت. نقصان رَسیلہ. قَتِیَلہ ـ زخمیل ـ گھایل. زیان ڏیل.

= ضَرَبِیندڑہ ۞ ضَرَبِیندڑَ : ذ. صفت. انگ کي وڌائیندڑ ـ پیچندڑ ـ ضرب کندڑ.

● ضَرَرہ ۞ ضَرَرَ : ذ. (ع. ضَرَّ = نقصان پھچائڻ) نقصان ـ ٹوٹو ـ چیھو ـ خسارو ـ ھَرجہ ـ گھاٹو ـ زیانہ. ڏَکہ ـ چوٹ. دَردہ ـ تکلیفَ ـ صدمو.

= ضَرَرَ پُھچائیڻہ : تکلیف پُھچائڻ ـ اِیذاءَ رسائڻ.

● ضَرَرَ رَسانہ ۞ ضَرَرَ رَسانَ : ذ. صفت. (ع. ضرر ف. + رسان > رسانیدن = پھچائڻ) نقصان رسائیندڑ ـ تکلیف پھچائیندڑ.

= ضَرَرَ ناکہ ۞ ضَرَرَ ناکَ : ذ. صفت. نقصان وجھندڑہ ـ نُقصانہ کارَ ـ ٹوٹو وِجھندڑ ـ چیھو رسائیندڑ ـ زیانکارہ.

Gul Hayat Institute

● ضَرُوْرُ: ظرف. (ع). واجِبُ ـ لازِمُ ـ فَرْضُ ـ رِهندو. بجا ـ بيشڪ ـ دُرُسْتُ ـ بلاشڪ ـ جائي. هڪوپرو. آڻ ٽرُ ـ آڏلُ ـ آوسُ ـ لا ڪلامُ. (ذ). حاجت ـ گهرجَ ـ ضَرُورتَ ـ چاهِنا ـ طلبَ ـ خُواهِشُ. (ع. ضَرَرُ = نُقصانُ) ضَرَرُ ـ زيانُ. شاهه جي بيتن ۾ وزن جي ضَرُورَتَ ڪري "ضَرَرُ" کي ضَرُوْرُ ڪيو ويو آهي: جيئن

"منهنجا جَرَ ضَرور ڪچيءَ ڪور ٽئي"
(شاهه).

ـ ضَرُوْرَتَ وارو ـ ضروري ـ لازمي ـ گهرجائو ـ حاجت مند ـ گهربيلُ.

ـ ضَرُورتَ ۽ ضَرُوْرَتُون: ث. گهرجَ ـ حاجتَ ـ اِحتياجُ ـ خواهش ـ چاهِنا ـ طلبَ ـ دَرڪارَ. مشڪل ـ تنگي ـ لاچاري ـ دُشواري.

ـ ضَرُوْرَتَ ٿيَنُ: گهرجُ ٿيڻ ـ طلب ٿيڻ.

ـ ضَرُوْرَتَ هَوَنُ: گهرجَ پَوڻ ـ طلب ٿيڻ.

ـ ضَرُوْرَتْمَنْدُ ۽ ضَرُوْرَتْمَنْدَ: ذ. صفت. گهرجائو ـ حاجتمند ـ طالبو. مُفلسُ ـ محتاج ـ مسڪينُ ـ تنگ حالُ.

ـ ضَرُوْرَتُ نَ آهي: جملو: گهرج ڪالهي. هڪوپرو نہ ٿيڻي. طلب ڪانهي.

ـ ضَرُوْرِيُ ۽ ضَرُوْرِيُ: ذ. صفت. واجبي ـ لازمي ـ لاچاري ـ مَجبوري ـ تاڪيدي.

ـ ضَرُوْرِيات: ث. جمع ضَرُورَت جو ـ ضروري (شيون) ـ گهربل (شيون).

● ضَرِيبُ ۽ ضَرِيْبَ: ذ. صفت. (ع. ضَرَبَ = هڻ هنيون) ضَرْبُ وَسِيلُ ـ ضَرْبِيلُ ـ قَنِيلُ ـ ذَڪَ لڳل. مار پِيلُ ـ وَرتلُ ـ مُبتلا.

● ضَرِيحَ ۽ ضَرِيْحُونُ: ث. (ع). قَبرَ ـ گور ـ مَزارَ ـ مرقد ـ مقبره. قبر جي سيرانديءَ پيڙُ.

● ضَعْفُ: ذ. (ع. ضَعُفَ = هيٺو ٿيڻ) ڪمزوري ـ هيٺائي ـ لاتواني ـ بي طاقتي.

ـ ضَعِيفا ۽ ضَعِيفائُون: صفت. (ع. ضَعِيفَةَ = هيٺي) هيٺي ـ آپري ـ ڪمزور ـ بي طاقت (عورت). ث. زال ـ عورت ـ مائي.

● ضَعُوْفُ ۽ ضَعُوْفَ (ت): ذ. ضَعْفُ = هيٺائي) ضَعْفُ ـ ڪَمزوري ـ هيٺائي.

● ضَعِيفُ ۽ ضَعِيْفَ: ذ. صفت. (ع. ضَعْفُ = ڪمزور) هيٺو ـ ڪمزورُ ـ نيستو ـ نيبل ـ ناتوانُ ـ بي طاقت. آپرو ـ ڏُبَلُ ـ ڏُپرو ـ نَحِيفُ ـ لاغرُ. ٻُڌيو ـ پوڙهو ـ پير مَردُ.

ـ ضَعِيفُ الاعْتِقادِ: ذ. صفت. اعتقاد جو ڪچو ـ ڪهتُ ويساهَ وارو. سادو ـ پورڙو ـ ٻالو پولو.

ـ ضَعِيفُ العَقْلِ: ذ. صفت. ڪهت عقل وارو ـ ڪَمُ عَقْلُ ـ بيو قُوف.

ـ ضَعِيفائي ۽ ضَعِيفائِيُون: ث. هيٺائي ـ ڪَمزوري ـ ناتواني. سُستي ـ موڪلائي ـ ماندائي.

ـ ضَعِيفُ ٿيَنُ: ڪَمزور ٿيڻ ـ نيبلُ ٿيڻ ـ اپرو ٿيڻ.

ـ ضَعِيفَةَ ۽ ضَعِيفائُون: ث. ڪَمزورُ (عَورَتُ). (صفت). ٻُڍي ـ پوڙهي ـ پيرسَن.

ـ ضَعِيفِي ۽ ضَعِيفِيُونُ: ڪَمزوري ـ ناتواني ـ اپرائيُ ـ هيٺائي. پيري ـ ٻُڍاپَنُ.

● ضَلالَتَ ۽ ضَلالَتُون: ث. >ضَلُّ = گمراه ٿيڻ، غلطي ڪرڻ) آونداهيـ ـ ڪاراڻ. گمراهي. خطا ـ قُصُورُ. ٻُڇڙائي ـ خرابي. خُواري ـ بَدنامي ـ تباهي ـ بربادي.

● ضِلَعُ: ذ. (ع). ڪنهن ملڪ جو پاڳو ـ تعلقُ جو مجموعو ـ دِسْتِرڪٽُ.

ـ ضِلَعوُ ۽ ضِلَعا: ذ. ڪنهن ملڪ جو حصو ـ ضِلَعُ.

● ضَمُّ: ذ. (ع. ضَمَّ = ملائڻ) ڪنهن شيءَ کي ٻاڻ ۾ ملائڻ جي حالت ـ شُمولِيتَ. پيشَ (ـُ) جي حرڪت (اها حرڪت ٻنهي چپن جي ملائڻ سان ڪري).

ـ ضَمُّ كَرَنُ: ميلائڻ ـ گڏڻ ـ جوڙڻ.

Gul Hayat Institute

● ضِمَادٌ ¤ ضِمادَ ¦ ذ. (ع. ضَمَّدَ = بَنْدٌ) لِيپٌ - نرم كري زخم ني ركڻ جي دوا - پَلَسْتَرٌ - لِيپِري.

● ضَمَانٌ ¤ ضَمَانَ: ذ. صفت. (ع. ضَمِنَ = جوابداري كڻڻ) ياراڻ پَوَندڙ - بدلو پولندڙ - ضامِنٌ - ضامِني.

- ضَمَانَتَ ¤ ضمانَتُون: ث. (ع. ذمه داري - كفالَتَ - جوابِداري.

- ضَمَانَتُ لاسو ¤ ضمانَتُ لاسا: ذ. (ع. ضمانت + ف. لاسو = لكيل ڳالهه) ضمانت جي تحرير - كفالت نامو - ضامِنَ جو إقرارنامو.

- ضَمَالتِي ¤ ضَمالِتي ¦ ذ. صفت. ضامِنٌ پَوَندڙ - ضَامِنٌ پِيَلٌ - ذِمه دارٌ - ضامنٌ.

● ضِمْنَ ¦ ظرف. (ع). الدر وني. هيڻان - ذِيلٌ - باب - فصل - (ڪنهن لكت جو) فقرو.

● ضَمِيرٌ ¤ ضَمِيرَ ¦ ذ. (ع). دِل - مَنٌ - جيءُ - قلب - هِردو. اندر - ڪُنجهه - رازٌ پِيدٌ - خيالٌ - ڌِيانٌ - مرضي. (ذ. صفت). اندر وارو - پوشيده - مخفي. گرامر ۾ اسم جو جانشينٌ لفظٌ - اسم جي بدران ڪم ايندڙ لفظٌ (۱- ضمير حاضر ۲- ضَمِيرٌ غائبٌ ۳- ضَمِيرٌ مُتَكَلِّمٌ ۴- ضمير خالِص ۵- ضمير إشارو ويجهو ۶- ضمير اشارو ڏُور ۷- ضمير مُبْهَم ۸- ضمير مُشْتَرَك ۹- ضمير إسْتِفْهام ۱۰- ضمير موصول ۱۱- جواب موصُولٌ ۱۲- ضمير متصل ۱۳- ضمير مُنْفصل).

- ضَمِيرٌ إستفهام: ذ. (ع. ضمير + استفهام > فهم = ڄاڻڻ) سوال پڇڻ لاءِ ڪم ايندڙ ضمير جو لفظ جيئن ته ڇا؟ ڇو؟ وغيره.

- ضَمِيرُ إشارو ¦ ذ. اسِمَنٌ ڏالهن إشارو ڪندڙ ضَمِيرَ جو لفظ جيئن ته هو، اهو، هُن وغيره. (ٻه قسم ۱- ضمير اشارو ڏور ۲- ضمير اشارو ويجهو).

- ضَمِير اشارو ڏُورُ ¦ ذ. ڏوراهين اسم ڏالهن إشارو ڪندڙ ضميري لفظ جيئن ته "هو، اهو وغيره".

- ضَمِيرُ إشارو ويجهو ¦ ذ. ويجهي اسم ڏالهن اشارو ڪندڙ ضمير جو لفظ جيئن ته "هي، هِنَ وغيره".

- ضَمِيرُ جواب موصُولٌ: ذ. موصول جي جواب ۾ ڪم ايندڙ ضميري لفظ جيئن ته، "سو، سا، اُها وغيره".

- ضَمِير حاضِرٌ: ذ. ضمير حاضر اسم جي بدران ڪم ايندڙ ضمير جو لفظ جيئن ته، "تُون، تُوهان، تو وغيره".

- ضَمِير خالِصٌ ¦ ذ. ضمير متكلم، حاضر ۽ ضمير غائب کي ڏڏي ڏيل نالو.

- ضَمِيرُ غائبٌ ¦ ذ. غائب اسم جي بدران ڪم ايندڙ ضميري لَفْظٌ، جيئن ته "اُهو، انهن وغيره".

- ضَمِير مُبْهَمٌ ¦ ڪُجهو ضَمِيرَ وارو لفظ، جيئن ته "ڪِيرُ، ڪهڙو، ڪُجاڙو وغيره".

● ضَمِير مُتَّصِلٌ: ذ. ڳڏيل ضميري پڇاڙي، جيئن ته "پِنس، لڪيسُ، چَيَمُ وغيره".

- ضَمِيرُ مُتَكَلِّمٌ ¦ ذ. ڳالهائيندڙ اسم جي بدران ڪم ايندڙ ضمير جو لفظ، جيئن ته "آءٌ، اسين، مون وغيره".

- ضَمِيرُ مُشْتَرَكٌ: ذ. جملي ۾ فاعل جي بدران مفعول ٿي ڪم ايندڙ يا ضمير خالِصَ کي زور پرائڻ وارو ضمير جو لفظ.

- ضمير موصُولٌ ¦ ذ. ٻن جملن کي ڳنڍيندڙ اسم جي بدران ڪم ايندڙ لفظ، جيئن ته ¦

"جا لَڪَن لُوسائي، سا سيج پسندي مسئي"
(شاهه).

● ضَمِيمُو ¤ ضَمِيمَا ¦ ذ. (ع. ضميمه > ضَمَّ = گڏ ڪرڻ) ڪنهن شئي تي وڌيڪ لڳايل شئي - وڌايل شئي - ڪتاب پوري ٿيڻ کان پوءِ ڇاڙيءَ جو ڏنلُ وَڌِيڪ مَوادُ - تتمه.

● ضَوْ ¦ ذ. (ع. ضَوءٌ = شي ڏيڻ) روشني - سِيڄ جي روشني.

- ضَوْفَشانٌ ¦ ذ. صفت. (ع. ضو + ف. فشان > افشاندن = ڇڪيڻ) روشني ڪندڙ. روشنَ - چمڪندڙ - چِلڪندڙ.

- ضِيا ¤ ضِيائُونٌ ¦ ث. (ع). روشني - روشنائي - چمڪ - تجلّي - نُور - جوتِ - پرڪاشٌ.

● ضِيافتَ ۾ ضِيافتَنِ ۽ ث. اسر (ع). ڪاڏي جي وڏي مَجِلِسَ - مهماڻي - دَعوتَ - ڪاڏو - نوتو - مَجِلِسَ.
● ضِيافتَ ڪَرَڻُ: دَعوتَ ڪرڻ - ڪاڏو ڪارائڻ.
● ضِيافو ۾ ضِيافا ۽ ذ. فائدو. ڪنيو - لاڀ (پرمانند).
● ضَيِّقُ: ذ. (ع. ضاق = سوڙهو ٿيڻ) تنگي - تڪليف - ڏکيائي - مشڪلات - دقت. ڪمي - ڪوتاهي. دَمَ جو مَرَضُ.
- ضِيقُ النَفَسِ: ذ. آپَساهيءَ جو مرض - دَمَ جي بيماري.

ط

ط: ث. (ع). عربي جو سورهون فارسيءَ جو آوٽيهون ۽ سنڌيءَ جو پنجٽيهون اکر - ابجد جي حساب موجب عدد (۹).
● طَا ۽ ذ. (ع). گهٽي حرص وارو ماڻهو. (علم نحوص ۲۰).
● طابِعَ ۾ طابِعَ ۽ ذ. صفت. (ع. طَبَعَ = مُهر هڻڻ) ڇاپي ڪندڙ - ڇاپيندڙ.
● طارِقُ ۽ اسر خاص. (ع). هڪ مشهور مسلمان سپهه سالار فاتح اسپين جو نالو.
● طارِي ۾ طارِيْ: ذ. صفت. (ع). اوچتو ظاهر ٿيندڙ - يڪدم اڀرندڙ - چانڪجي ويندڙ. غالب ٿيندڙ.
- طارِي ٿيڻُ ۽ چانڪجي وڃڻ - غالب ٿيڻ. اوچتو اڀي پوڻ.
● طاسَ ۾ طاسُونْ ۽ ث. (ع). ويڪري منهن وارو - پيالو - ٿالهي - رڪابي. راند جو هڪ قسم - پتن جي راند - تاس (ل). ذ. ڪلي. سون - طلا (ڍول مارڻي).
- طاسِرو ۾ طاسِرا ۽ ذ. ٿانءَ جو هڪ قسم - وڏو وَڻو.
- طاسَ وَرْنِي ۾ طاسَ وَرْنِيُونْ ۽ ث. صفت. سون جهڙي - سهڻي.
● طاعَتْ ۾ طاعَتُونْ: ث. (ع. طاعت > طوع = فرمانبرداري ڪرڻ) فرمانبرداري - مڃتا - قبوليت. تابعداري - غلامي - بانهپ - بندگي - عبادت.
- طاعَتْ پَذِيرُ ۾ طاعَتْ پَذِيرَ: ذ. صفت. (ع. طاعت + ف. پذير > پذيرفتن = قبول ڪرڻ). فرمانبردار - مڃيندڙ - قبوليندڙ - چئيوان هڻڻ.
● طاعُونِ: ث. (ع). بيماريءَ جو هڪ قسم - پليگ - وبا - وڪا - بڪا - مهاماري.
● طافَ ۾ طافُونْ: ث. سرحد - دنگ - حد - سنڌو - دڳ. جبل ۽ ميدان کي هڪ ٻئي کان جدا ڪندڙ حد - ماڙي.
● طاقُ ۾ طاقَ (ل) ۽ ذ. (ع. ظرف). ڏنگو ٻيچرو.
● طاقُ ۾ طاقَ: ذ. (ع. طاق > پهلوي > تاک = جارو - ڪڙڪي) ڀت ۾ لڳل ڪڏو - محراب. دروازي جو هڪ پٽ - دروازي جو تختو. دَرِ دَرِي يا ڪٻٽ بند ڪرڻ جو تختو. (صفت). اڪي - چڙهو - يڪو - واحد. لاثاني - بي نظير - نايابَ. جيئن: "فلاڻو هر ڪم ۾ طاق آهي". (ف. طاس) ٿالهه - طاس. طسُ. (مر مومل راڻو - گر).
- طاقائُونُ ۾ طاقاوانُ ۽ ذ. صفت. طاق وارو (دروازو).
- طاقَ جو مُنڊيو ۽ ذ. وڏي محاوري ۾ دَرُ يا دريءَ جو هيٺيون مٿيون وچون ڪاڻيءَ جو ٽُڪرُ - پانيلي.
- طاقَ ڪَيْدَنُ ۽ وقت ۾ ڏڪ ڪيڻ - ٻيڙيءَ چاڙهي ڦرهو ڪيڻ - ڏڪ ڏيڻ - ڦرهو ڪيڻ - لاس ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

ـ طاقَ کَيِرِيُ چِنڊَنُ: تختا کيري چڏڻ ـ سخت نقصان رسائڻ ـ ڏاڍو ڏڪ پهچائڻ.
ـ طاقَ لڳڻُ: تختا بند ٿيڻ (دروازي جا). چُپ ٿي وڃڻ. حيرت ۾ پنجي وڃڻ ـ ٿپ ٿري وڃڻ ـ تپرس ۾ پوڻ ـ عجب ۾ پنجي وڃڻ. ڏڪ اچڻ ـ چوٽ لڳڻ.
ـ طاقَ لڳِيُ وَڃَڻُ: اوچتو ڪنهن خبر ملڻ تي حيران، پريشان يا پشيمان ٿيڻ ـ تختا لڳي وڃڻ. ٿپ ٿري وڃڻ ـ ارمان ۾ پنجي وڃڻ ـ سخت ارمان ٿيڻ.
ـ طاقَ نِڪُرِيُ وَڃَڻُ: تختا نڪري وڃڻ ـ نقصان پهچڻ ـ سخت صدمو پهچڻ.
ـ طاقِيُ ۽ طاقِيُونُ: ث. دَرُ يا دريءَ جو هڪ پاسو يا پَڙُ. تاس جو هڪ پاسو. واهر وغيره جي ڪائيءَ لاءِ ٻه سُوڪن فوٽن جو هڪ مفاصلو.
ـ طاقِيُونُ ڏِيَڻُ: گهرَ جا دروازا بند ڪرڻ ـ دَرَ پورڻ ـ دَرَ جا طاق بند ڪرڻ.
● طاقَتُ ۽ طاقَتُونُ: ث. (ع. طاقه>طوق= ڪنڌ جي لياقت رکڻ) سکهڻ ـ زور ـ بل ـ قوّت ـ وِتُ. حوصلو ـ برداشت ـ لياقت.
ـ طاقَتُ آزمائِيُ ۽ طاقَتُ آزمائِيُونُ: ث. (ع. طاقه+ف. آزمائي>آزما>آزمودن=تجربو هڻڻ) زور لڳائڻ جي حالت ـ زور آزمائي.
ـ طاقَتُ مَنڊُ ۽ طاقَتمَنڊَ: ذ. صفت. (ع. طاقه+ف. مند=وارو) زور وارو ـ زبردست.
ـ طاقَتُ وارُ ۽ طاقَتُ وارا: ذ. صفت. سکهه وارو ـ سکهائتو ـ طاقت ور ـ زور پريو ـ زور آور ـ زورائتو ـ همّت پريو.
ـ طاقَتُوَرُ ۽ طاقَتُوَرَ: ذ. صفت. (ع. طاقه+ف. ور=وارو) طاقت وارو ـ زور وارو ـ زبردست ـ زور آور ـ بلوان.
ـ طاقَتِيُ ۽ طاقَتِيُ: ذ. صفت. زور آور ـ زور وارو.
● طاقُ ۽ طاقا: ذ. (ع. طاقَه=ٽڪرو) ڪپڙي جو ٽڪُ ـ تاکيو.
ـ طاقِيُ ۽ طاقِيا: ذ. ڪپڙي جوڙڻ ـ طاقو ـ تاکيو.
● طالِبُ ۽ طالِبَ: ذ. صفت. (ع. طَلَبُ= هن گهريو) طلب ڪندڙ ـ خواهان. ڳولينڊڙ ـ تلاش ڪندڙ ـ ڳولائو ـ جويا. عاشق ـ مريد. شاگرد. سالڪ ـ فقير.
ـ طالِبُ المَولىٰ: ذ. صفت. مولىٰ جو ڳولينڊڙ. سنڌي زبان جي هڪ مشهور شاعر مخدوم محمد زمان هالائي جو شاعراڻو تخلص.
ـ طالِبُ دُنيا: ذ. صفت. دنيا جو طلبگار ـ دنيوي خواهشمند ـ دنيا جو ڪهورو ـ لالچي ـ حريص.
ـ طالِبُ دِيدارُ: ذ. صفت. ديدار جو طالب ـ ڏسڻ جو خواهان ـ عاشق.
ـ طالِبُ عُقبىٰ: ذ. صفت. عقبىٰ جو ڪهورو. ديندار ـ عابد ـ زاهد. نيڪ ـ بزرگ.
ـ طالِبُ عِلمُ ۽ طالِبُ عِلمَ: ذ. صفت. علم جو طالب ـ علم چاهينڊڙ ـ علم جو ڳولائو. پڙهندڙ ـ شاگرد ـ متعلم ـ وديارٿي.
ـ طالِبُ عِلمِيُ ۽ طالِبُ عِلمِيُونُ: ث. علم سکڻ جو ڪر ـ متعلمي ـ شاگردي.
ـ طالِبُو ۽ طالِبُو: ذ. صفت. طلب ڪندڙ ـ طلب رکندڙ ـ گهرندڙ. ڳولائو ـ ڳولينڊڙ. مريد ـ چيلو. شاگرد.
ـ طالِبُ وُ مَطلُوب: ذ. عاشق ۽ معشوق ـ محب ۽ محبوب.
● طالِحُ ۽ طالِحَ: ذ. صفت. (ع. طالح > طلح = خراب ٿيڻ) بدبخت ـ لياڪو ـ نڏورو. خراب ماڻهو ـ شريرُ. (ضد. صالِحُ ۽ صالِحَ).
ـ طالِحُ تِتوُ ۽ طالِحَ تِتا: ذ. صفت. نياڪو ـ چنڊو ـ بدبخت.
● طالِعُ ۽ طالِعَ: ذ. صفت. [(ع. طلع = اُپرڻ، متي ٿيڻ، متي وڃڻ) > طالع = متي ٿيندڙ] طلوع ٿيندڙ ـ نڪرندڙ ـ اُپرندڙ. (ذ). ڏٺون چنڊ. نجومين جي اصطلاح ۾ ڪنهن جي جنم وقت يا سوال پڇڻ وقت اُپرندي آفاق مان اُپرندڙ برج. بخت ـ نصيب ـ پاڳ ـ قسمت ـ ليراڙ ـ نِلاڙ ـ ستارو. جيئن: "مارڳ جي مَرَن، وڏا طالع تن جا" (شاهه).

Gul Hayat Institute

= طالعُ تتئو ۽ طالعَ تتا: ذ. صفت. آپاگو- ليا گو- بد نصيب- بد بخت.

= طالعُ شناسُ ۽ طالعُ شناسَ: ذ. صفت. (ع. طالع + ف. شناس > شناختن = سڃاڻڻ). نصيب- جاڻندڙ- نجومي- جوتشي.

= طالعمندَ ۽ طالعمندَ: ذ. صفت. (ع. طالع + ف. مند = وارو) نصيبدار- خوش نصيب- پاڳ وارو- نصيب وارو- سپاگو- بختاور. اقبال مند.

= طالعمندي ۽ طالعمنديون: ث. بخت- نصيب- قسمت- پاڳ- ڪليو. چڱي بشارت. ڏن دولت.

● طالوتُ: اسم خاص. (ع). قوم بني اسرائيل جو پهريون بادشاهه.

● طاماعُو ۽ طاماعُو: ذ. صفت. (ع. طمعَ = هُنَ لالچ رکي) طمعَ رکندڙ- لالچي- طمعو- تاکائو. اميدوار- سوالي.

● طامعُ ۽ طامعَ: ذ. صفت. (ع. طمعَ = هُنَ لالچ رکي) طمع ڪندڙ- طمع وارو- لالچي- لوڀي- حريص.

● طامُوعُو ۽ طامُوعُو: ذ. صفت. طامعُ.

● طامونُ ۽ طامانُ (ت): ذ. (ع. طعامُ جو بگڙيل لفظ) طعام- ڪاڏو- خوراڪ.

● طٰہٰ: ث (ع). قرآن شريف جي سورة جو نالو. (اسم خاص). حضور پاڪ جن جو نالو مبارڪ.

● طاهِرُ ۽ طاهِرَ: ذ. صفت. (ع. طاهر > طهَرَ = صاف ٿيڻ) پاڪ- پوتر- صاف.

● طاهِري ۽ طاهِريُونُ: ڪاڏي جو هڪ قسم- ڳڙ ٻيل چانور- تهري- تانهري- منو پٽ.

● طائِرُ ۽ طائِرَ: ذ. صفت. (ع. طائر > طَيرُ = اڏامڻ) اڏامندڙ. (ذ). پکي- پرلهه- پنڇي.

= طائِرِ قُدُسُ: ذ. پاڪ جهان جو پکي- فرشتو- ملائڪ- ملڪ. (اسم خاص). حضرت جبريل عليه السلام جو هڪ نالو.

= طائِرِ قُدُسِي: ذ. طائِرِ قدس.

● طائِفُ: اسم خاص. (ع). عربستان ملڪ جي هڪ شهر جو نالو.

● طائِفو ۽ طائِفا: ذ. (ع). قوم- گروهه- ٽولو- جماعت- جٿو- ٽولي- زمرو. جهنڊ- هرو- ولر. گهراڻو- ڪل. خالدان. ملت- مذهب- پنٿ- فرقو- ذات- ورن. قافلو- ڪاروان. (ع. طوائف) نچڻين جي ٽولي. ڳائڻ وڄائڻ واريون عورتن جي ٽولي. ناچ- نچڪارو. لڙ- گوڙ- هلڙ- شور- ٻاڇيتال- ڏمچر.

= طائِفو وِجهُ: ناچ وجهڻ. گوڙ ڪرڻ.

● طائُوسُ ۽ طائُوسَ: ذ. (ع). پکيءَ جو هڪ قسم- مور- ڪارايل. ساز جو هڪ قسم- مور جي شڪل تي ٺهيل هڪ ساز.

= طائُوسِي تَخْتُ ۽ طائُوسِي تَخْتَ: ذ. مور پکيءَ جي شڪل تي ٺهيل تخت- عمدو تخت. (اسم خاص). شاهجهان بادشاهه جو تخت.

● طائِيُ: اسم خاص. (ع). عربستان ملڪ جي رهاڪو هڪ قبيلي جو نالو.

● طِبَ: ث. (ع. طبّ = دوا ڪرڻ) جسم ۽ جان جو علاج- حڪمت- ويدڪ. دوا دارون جو علم- دوائن جو علم- علم حڪمت. طبابت.

= طِبَ ڪَرڻُ: حڪمت ڪرڻ- دوا ڪرڻ.

● طِبُ ۽ طِبَ: ذ. دوائن جو ڪتاب. طب بنسبت ڪيل ڪوبه ڪم.

● طَبابَتُ ۽ طَبابَتُونُ: ث. (ع). دوا داروُنُ جو هنر- علاج- معالجو- حڪمت- ڊاڪٽري.

● طَبّاخُ ۽ طَبّاخَ: طَبّاخُون: ث. (ع. طباخ = ٻورچي > طبخَ = پچائڻ) (ف. طباق = پيالو) ٻورچي- باورچي. ڪر جي ٽاڻ جو هڪ قسم- پاڻوڙو- پات- قيلهي.

= طَباخِي ۽ طَباخِيُ (ت): ذ. صفت. کهٽو ڪائيندڙ- ٻيٽوڙي.

● طَباشِيرُ: ذ. (ع). پساريڪي وڪر جو هڪ قسم- تپاشير.

● طَباعَتُ ۽ طَباعَتُونُ: ث. (ع. طبَعَ = مُهر هڻڻ. ڇپڻ) ڇپائي (ڪنهن ڪتاب وغيره جي).

● طَبَاقُ ۽ طَبَاقَ: ذ. (ع. طبق ۽ طباق = پيالو ـ پاڻي) وڏي ٿالهي ـ ٿالهه ـ رڪابي. ڪنڊ جو ٿانءُ ـ پات ـ طباخ. ڪوپري ـ ڪيپرائي.

● طَبَالَ ۽ طَبَالُونُ: (ت)؛ ث. ٽپال.

● طَبَعَ ۽ طَبْعُونُ: ث. (ع). ماڻهوءَ جي بناوٽ ـ طبيعت ـ فطرت ـ خلقت. مزاج. عادت ـ خصلت ـ خو ـ سيرت ـ خلق ـ سڀاءُ. لاڙو ـ خواهش. نقش ـ سڪو ـ مهر ـ چاپو ـ ٽپو ـ ڇاپ ـ ٻور.

ـ طَبْعُ آزْمَائِي ۽ طَبْعُ آزْمَائِيُونُ: ث. (ع. طبع + ف. آزمائي > آزما > آزمودن = تجربو ڪرڻ) طبيعت جي پڇندڙ جو امتحان.

ـ طَبْعُ رَسَا؛ ذ. صفت. (ع. طبع + ف. رسا > رسيدن = پهچڻ) پهچندڙ طبيعت ـ تيز طبع.

ـ طَبْعُزَادُ ۽ طَبْعُزَادَ؛ ذ. (ع. طبع + ف. زاد > زادن = جڻڻ) طبيعت مان نڪتل ـ دل مان لڪل ـ پنهنجي خيال مان ٺاهيل ـ پنهنجي ايجاد. ذاتي ـ شخصي ـ پنهنجو.

ـ طَبْعُ كَرَنُ؛ چاپڻ ـ شايع ڪرڻ.

ـ طَبْعِيُ ۽ طَبْعِيُ: صفت. طبيعت. فطرتي ـ خلقتي ـ ذاتي ـ پيدائشي.

ـ طَبْعِيُ جَاگرافِيُ: زمين جي اندرين توڙي باهرين حالتن تي ڪيل بحث واري جاگرافي.

ـ طَبْعِيُ ڏِيكُ؛ ذ. قدرتي نظارو ـ قدرتي ڏيک.

ـ طَبْعِيُ صُورَتُ؛ ث. قدرتي ڏيک.

● طَبَقُ ۽ طَبَقَ: ذ. (ع). ٿالهه ـ ٿالهي ـ رڪابي ـ طباق. ٽيڪر جي وڏي ٿالهي ـ پات. تهه ـ پڙ ـ طبقو (زمين وغيره جو). حصو ـ پاڳو (ڪنهن گهر يا ملڪ جو) ڏس ـ طرف ـ پاسو (لس).

ـ طَبَقَ آونْدَا ٽِيَنُ؛ بخت اوندو ٽيڻ ـ بدبختي اچڻ.

ـ طَبْقُو ۽ طَبْقَا: ذ. درجو ـ منزل ـ تهه ـ پڙ. پاڳو ـ حصو.

● طَبَلُ ۽ طَبَلَ؛ ذ. (ع. طَبْل = ڏڪڙ. ف. تبل = ڏڪڙ جو وڄت وارو پاسو) وڏو دهل ـ دمامو. نقارو ـ نغارو ـ ڀير. ڏڪڙ ـ ڪواز. ڪاوڙ ـ غصو ـ چيڙ ـ تاپ. فخر ـ وڏائي. خوشي. رعب ـ دهمان ـ دڙڪو. ٻتاڪ.

ـ طَبْلَائِيُ ۽ طَبْلَائِيَ؛ ذ. صفت. طبلا وڄائيندڙ ـ ڏوڪڙي.

ـ طَبَلُ بَازُ ۽ طَبَلَ بَازَ؛ ذ. صفت. (ع. طبل + ف. باز > باختن = ڪيڏڻ) دهل جو وڄائيندڙ ـ لغارا ۽ نوبتون وڄائيندڙ.

ـ طَبْلُو ۽ طَبْلَا؛ ذ. (ع). ساز جو هڪ قسم ـ ڊنيو دهل ـ ڊولڪ. ڏڪڙ.

ـ طَبَلْچِيُ ۽ طَبَلْچِيَ: ذ. صفت ـ طبلائي ـ ڏوڪڙي.

ـ طَبَلُ ڈِيكَارَنُ؛ رعب ڏيکارڻ. فخر سان هلڻ.

ـ طَبَلُ كَرَنُ: رعب جمائڻ ـ جمت ڪرڻ. دڙڪو داب ڪرڻ. فخر ڪرڻ (ڪنهن معمولي ڪم تي).

ـ طَبَلَ وَجَائِنُ؛ ڏڪڙ وڄائڻ. خوشي ڪرڻ. وڏائي ڏيکارڻ.

ـ طَبَلُ هَلَائِنُ: ظلم سان حڪم هلائڻ. وڏائي ڪرڻ. رعب ويهارڻ لاءِ دڙڪو داب ڪرڻ. اختياري يا حڪم هلائڻ.

● طَبِبُو ۽ طَبِبَا (ل)؛ ذ. (ع. طب = علاج ڪرڻ) علاج ـ دوا ـ دوسل ـ ٽڪي ـ ٻڪي ـ ٻلو. جيئن؛

"عشق جي آزار جو ويجن نه ڪئو تازم طبو".

● طَبِبِّي ۽ طَبِبِّيُ؛ ذ. صفت. (ع). طبب جو ـ ڊاڪٽري ـ حڪيمي.

● طَبِيبُ ۽ طَبِيبَ؛ ذ. صفت. (ع). طبابت ڪندڙ ـ علاج ڪندڙ ـ حڪيم ـ ڊاڪٽر ـ ويد ـ ويج ـ معالج.

ـ طَبِيبُبَاتُو ۽ طَبِيبُبَاتَا: ذ. صفت. حڪيم وارو ـ ويج وارو.

ـ طَبِيبُبَائِيُ ۽ طَبِيبُبَائِيُونُ؛ ث. فن ۽ طبابت ـ ويجپائي ـ حڪمت.

ـ طَبِيبُكُو ۽ طَبِيبُكَا: ذ. صفت. طبيب وارو ـ طبيب جو ـ طبيباڻو.

Gul Hayat Institute

= طَبِيبُبَنْ تاتِ پَوَنْ: بيمار ٿيڻ - اکهو ٿيڻ - طبيبن جو محتاج ٿيڻ. ٻين جي محتاجيءَ ۾ پوڻ - کائيارو ٿيڻ.

= طَبِيبُبَنْ تاتِ نَہ پَوَنْ: طبيبن جي ضرورت نہ پوڻ - ڪڏهن به بيمار نہ ٿيڻ - هر وقت تندرست ۽ تازو توانو رهڻ.

● طَبِيبِي ۽ طَبِيبِيُون: ث. فنِ طبابت - طبيبائي - ويجهائي - حڪمت.

● طَبِيعت ۽ طبعيتون: ث. (ع). مزاج - سرشت - فطرت. خلقت - پيدائش. خو - عادت - خصلت - سڀاءُ. رجحان - لاڙو - خواهش.

= طَبِيعتُ بِگَڙَنْ: بيمار ٿيڻ. ناراض ٿيڻ - ڪاوڙ جڻ.

= طبيعت پَرَجَنْ: دل ڪٽي ٿيڻ - دل ٽهڻ - بيزار ٿيڻ. ڏوڻ ٿيڻ.

= طبيعت شُناسْ ۽ شُناسَ: ذ. صفت. (ع). طبيعت + ف. شناس > شناختن = سڃاڻڻ) حڪيم - طبيب - ويج - ويد - ڏاهو.

= طَبِيعتُ لَگَنْ: دل لڳڻ - جيءُ لڳڻ. شوق ٿيڻ - چاهه ٿيڻ.

● طَبِيلُو ۽ طَبِيلَ: ذ. (ع. طويله = چوهائي مال کي ٻڌڻ جي نوڙي) ڪهوڙن ٻڌڻ جي جاءِ - ڪڙهه - تنبيلو.

● طَبَّلْ ۽ طَبَلَ (ت): ذ. (ع. طَبَّل = وڏو دهل) وڏو دهل - دامامو - طَبَّلْ.

= طَبَّلْ وِجهَنْ، طَبَّلْ وِجهَنْ: ناز نخرا ڪرڻ - سهائڻ.

● طَپَّاشِيرْ: ذ. (ع). پساري وڪرجو هڪ قسم - طباشير - تپاشير.

● طَپَانْ: ذ. صفت. (ف). تڙپندڙ - ٽٽندڙ - لڇندڙ. ٽپندڙ - ٽهڪندڙ.

● طَرَّارْ ۽ طَرَّارَ: ذ. صفت. (ع. طرار > طرّ = ڪپڻ) لغوي معنيءَ ۾ ڪيسو ڪترندڙ - ڳنڍي چوڙ - بدمعاش. زبان دراز - واتراڙو - بڪ ڪندڙ - تيز زبان - ٽڪو ڪالهائيندڙ. چالاڪ - هوشيار. شوخ - چنچل.

● طَرَازَ ۽ طَرَازُونْ: ث. (ع. طرّاز = هلڪي ٻيڙي) ٻيڙيءَ جو هڪ قسم - ڊولبي ٻيڙي (ٽانگهي تري واري، جا ندين ۽ واهڙن ۾ هلي. پر سموند ۾ نہ وڃي سگهي):

" تاري ونءُ طراز کي ..... "
(شاهه).

ٻيڙي - ڊنگي - تراز. جيئن:

" ٽني جي ساڃاهه تاري جهي طراز کي "
(خان زئي).

● طَرَاوَتَ ۽ طَرَاوَتُونْ: ث. (ع. طراوت > طَرَوَ = تازو ٿيڻ) ساوڪ - سبزي. آلاڻ - پوسل - تَرِي. ٽڏاڻ - خنڪي. فرحت - آرام - تازگي.

= طَرَاوَتْ بَخشُنْ: ذ. صفت. (ع. طراوت + ف. بخش > بخشيدن = ڏيڻ) تازگي بخشڻ - فرحت بخشڻ.

● طَرَبْ: ث. (ع. طَرَبَ = خوشيءَ جي جوش ۾ اچڻ) خوشي - خرمي - فرحت. مزو - لذت - عيش. امنگ - جذبو.

= طَرَبْ انگيزْ ۽ طَرَبْ آنگيزْ: ذ. صفت. (ع. طرب + ف. انگيز > انگيختن = ڪڍڻ ڪرڻ). فرحت بخشڻ - راحت ڏيندڙ - لذت بخش. امنگ وڌائيندڙ - جذبو ڏيارينڙ.

● طَرَبُوشَ: ث. تُرڪي ٽوپيءَ جو هڪ قسم.

● طَرَحَ ۽ طَرَحُونْ: ث. (ع). طور - ڍنگ - نمونو - طرز - ريت - ڍڪ - انداز. طبع آزمائي لاءِ شاعرن کي ڏنل مصرع.

= طَرَحْدارْ ۽ طَرَحْدارَ: ذ. صفت. نموني وارو - ڍنگ وارو - وضعدار. خوبصورت - سهڻو.

= طَرَحُونْ ڪَرَنْ (ت): آهلاڻ ڪَرَنْ - لتڙ ڪَرَنْ - ويچارا ڪيڻ.

= طَرَحَيِنْ طَرَحَيِنْ: ظرف. نموني نموني - قسمين قسمين - پاتين پاتين.

● طَرَزَ ۽ طَرزُونْ: ث. (ع). بناوت - اڏاوت - ٺاهپ - هيئت - شڪل. طور طريقو - قانون - قاعدو - ريت - روش - نمونو - ڍنگ. انڪل - رستو - وضع - انداز. عادت - خصلت - خو - وضع - سڀاءُ.

Gul Hayat Institute

ـ طَرّزباز = طَرّزباز: ذ. صفت. (ع. طرز + ف. باز > باختن = کیڏڻ) ڏنگ وارو ـ انڪلي ـ ريتائتو.

ـ طَرّزِ تَحرِير: ث. (ع. طرز + تحرير = لکڻي) لکڻ جو لموٽو ـ لکيت جو لموٽو ـ لکيت جو ڏنگ.

ـ طَرّزِ کَلامْ: ث. (ع. طرز + کلام = گفتگو) گالهائڻ جو ڏنگ ـ انداز گفتگو.

ـ طَرّزِ گُفتگُو: ث. (ع. طرز + ف. گفتگو = گالهه ٻولهه) گالهائڻ جو ڏنگ ـ انداز گفتگو ـ طرز ڪلام.

ـ طَرّزِي: = طَرّزِي: ذ. صفت. ڏنگ وارو ـ ڏنگائتو ـ انڪلي.

● طَرَفْ = طَرَفَ: ذ. (ع. طَرَفَ = اک جي ٻاهرين ڪنڊ سان ڏسڻ) ڪنارو ـ ڪِنَرُ ـ پِرُ. حاشيو ـ آفق. پاسو ـ ڏِس ـ دِس ـ جالب ـ بازو ـ رُخ ـ سمت. حصو ـ ٽڪرو ـ پاڳو. لحاظ ـ رِياءُ ـ پاسداري.

ـ طَرَفان: ظرف. طرف ڪان ـ پاسي ڪان.

ـ طَرَفْدار = طَرَفْدارَ: ذ. صفت. (ع. طرف + ف. دار > داشتن = رکڻ) پاسو ڪندڙ ـ حمايتي ـ مددگار.

ـ طَرَفْدارْ ٿِيڻْ: حمايتي ٿيڻ ـ مددگار ٿيڻ.

ـ طَرَفْدارِي = طَرَفْدارِيُونْ: ث. پاسو ـ لحاظ ـ حمايت ـ رياءُ.

ـ طَرَفْدارِي کَرَڻْ: پاسداري ڪرڻ ـ لحاظ ڪرڻ حمايت ڪرڻ ـ پاسو ڪرڻ.

ـ طَرَفَيْنْ: ظرف. ٻنهي طرفن جا ـ آڌهان سامهان. پاسي وارا ـ پاسي ڪان. (ذ). ٻئي ڌريون.

ـ طَرْفُو = طَرْفا: ذ. (ع. طَرَفَ = اک ڇيڙ) اک جو اشارو ـ غمزو.

● طَرُو = طَرا: ذ. (ع. طُرّةٌ > طَرّة = ڪپڙ) وارن جو وانگوڙو. ٽڪي جو ٻاهر نڪتل هڪ پاسو ـ چيڙو ـ ڇڪو. مور ـ ڪلنگي ـ چوٽي. وايڪي اوزار جو هڪ قسم ـ ٽنگ ڪيڻ لاءِ سيراهيءَ جو لوهي ٽُنڊ.

ـ طَرِيل = طَرِيلَ: ذ. صفت. طُرِي وارو ـ ڪلنگيدار ـ جوڙو ـ ٻهلوان ـ انگيل ـ ماڻ (ل).

ـ طَرِيلو = طَرِيلا: ذ. صفت. طُرِي وارو ـ ٻڱدار ـ سردار ـ رئيس.

● طَرِيقْ = طَرِيقَ: ذ. (ع). راهه ـ رستو ـ سڙڪ ـ وات ـ گس. مذهب ـ شريعت ـ ٻنڌ. طرز ـ وضع ـ رَوَش ـ چال. طور ـ ڏنگ. ريت ـ رسم ـ رواج ـ دستور. قاعدو ـ ترڪيب.

ـ طَرِيقُ الشَّمْسْ: ذ. سج جي هلڻ جو رستو جدي ڪهيري ڪان سرطان ڪهيري تائين، يا سرطان ڪهيري ڪان جدي ڪهيري تائين هلڻ لاءِ سج جو مقرر ٿيل رستو.

● طَرِيقَتْ = طَرِيقَتُونْ: ث. (ع). راهه ـ رستو ـ وات ـ طريق. مذهب ـ پنٿ. ساوڪ جو رستو. صوفين جي طريقي ۾ تصوف جو ٻيو درجو. (شريعت جو مدار، شريعت جو مدار ظاهر تي ۽ طريقت باطن تي آهي، هن درجي تي فقيراڻو طريقو اختيار ڪري، تارڪ ٿيو آهي).

ـ طَرِيقَتْ تُورَنْ: طريقت جي حالت وزن ڪرڻ.

● طَرِيقُو = طَرِيقا: ذ. (ع). راهه ـ رستو ـ وات. قاعدو ـ قانون ـ دستور. ڏنگ ـ لموٽو ـ ترڪيب.

ـ طَرِيقُو ٻُڌائِينْ: رستو ٻڌائڻ. ڪنهن کي ڪرڻ جو ڏنگ ٻڌائڻ. هدايت ڪرڻ.

● طَسِ: ذ. (ع). قرآن شريف جي سورة نمل جو ٻهريون لفظ.

● طَشْتْ = طَشْتَ: ذ. (ع). وڏو طباخ ـ ٿالهي ـ ٿالهه ـ رڪابي.

ـ طَشْتْ آزْبامْ: ظاهر ـ عيان ـ آشڪار ـ مشهور ـ عام.

ـ طَشْتْ آزْبامْ ٿِيڻْ: ظاهر ٿيڻ. مشهور ٿيڻ. رسوا ٿيڻ ـ بدنام ٿيڻ. پيد کلڻ ـ رازفاش ٿيڻ.

ـ طَشْتَرِي = طَشْتَرِيُونْ: ث. ننڍي ٿالهي ـ ٿالهڙي.

Gul Hayat Institute

● طعامُ ۽ طعامَ : ذ. (ع. طعَمَ = کائڻ) اناج جو هڪ قسم - کڻڪ. کائڻ جي شيء - کاڌو - غذا - خوراڪ - کانو - پوجن.
- طعامُو ۽ طعاما : ذ. طعام - کاڌو - خوراڪ.
● طعَنُ : ذ. (ع. طعَنَ = پالي سان زخم ڪرڻ) پالي هڻڻ جي حالت. عيب جوئي - طعنو - ٽنز - مهڻو - ملامت - اوپالو.
- طعَنَ تشنِيعَ : ث. طعنو مهڻو - ڦٽ لعنت - لعنت ملامت.
● طعنُو ۽ طعنا : ذ. (ع. طعَنُ) مهڻو - اوپالو - تنڪو - ڏوراپو - هاراهو.
- طعَنُو آچلنُ : مهڻو ڏيڻ - ڏوراپو ڏيڻ - گلا ڪرڻ - شڪايت ڪرڻ.
- طعنُو تنڪو ۽ طعنا تنڪا : طعنومهڻو - ڏک ڏوراپو - ڦٽ لعنت.
- طعنُو ڏيَنُ : ملامت ڪرڻ - مهڻو ڏيڻ.
- طعنُو مِهڻو ۽ طعنا مِهڻا : ذ. لعنت‌ملامت - ڦٽ لعنت.
- طعنُو هنڻنُ : مهڻو ڏيڻ - اوپالو ڏيڻ.
- طعنَہ زَنُ ۽ طعنَہ زَنَ : ذ. صفت. (ع. طعن + ف. زن > زدن = هڻڻ) طعنو هڻندڙ - مهڻو ڏيندڙ.
- طعنَہ زَلِي ۽ طعنَہ زنِيونُ : ث. عيب جوئي. طعني ڏيڻ جي حالت.
● طغرَلُ : اسم خاص. (ترڪي) سلجوق خاندان جي پهرئين بادشاهه جو نالو.
● طغرُو ۽ طغرا : ذ. (ترڪي) پيچيده لکيت - شاهي فرمان - متان لکيل تحرير.
● طغيانُ ۽ طغيانَ : ذ. (ع. طغيان + طغو > طغي = واجبي حد کان ٽپي وڃڻ) درياءَ جو چاڙهه - اٿل - ٻوڏ - سيلاب. سرڪشي - بغاوت. گهٽائي - زيادتي - واڌارو.
- طغيانِي ۽ طغيانيونُ : ث. (ع). سرڪشي - بغاوت. زيادتي - گهٽائي - واڌارو. درياهه جو چاڙهه - اٿل - ٻوڏ - سيلاب.

● طِفلُ ۽ طِفلَ : ذ. (ع. طِفل) ٻار - ٻالڪ - ٻچو. (صفت). ڪير ٻياڪ - نادان - ناسمجهه - معصوم.
- طِفلُ شِيرُ خوارُ : ذ. صفت. (ع. طفل + ف. شير = ڪير + خوار > خوردن = کائڻ) ڪير ٻياڪ.
- طِفلِ مَکتَبُ : ذ. صفت. مڪتب جو ٻار - طالب علم - شاگرد - متعلم. مبتدي - ناتجربه ڪار - اڻ آزمودڪار. سيکڙات - نوآموز - نوَل.
- طِفِلِيُ : ث. ٻالپڻ - ٻالپڻو - نندپڻ - ڪمسني - نادانيءَ - بي سمجهي.
● طفُولِيتُ : ث. (ع). ٻالپڻ - طفلي. نادانيءَ.
● طفَيلُ : ذ. (ع). ذريعو - وسيلو.
- طفَيل : ظرف. ذريعي - معرفت - صدقي - محابي - بدولت - عوض.
● طفَيلَنُ (ت) : مصدر. خراب ڪرڻ. لتاڙڻ.
● طِلا : ث. (ف). ڳاڙهو سون - زر - ڪندن - ڪنچن. ملمعو - گلٽ. ليپ - پلستر - لائڻ جي دوا.
- طِلا جَلَقَ : ث. مشت زني جي دوا - لهيپ.
- طِلاکارُ ۽ طِلاکارَ : ذ. صفت. (ف. طلا + کار > کردن = ڪرڻ) سون جو ڪم ڪندڙ - سونارو. چاندي ۽ جي زيورن تي سون جو پاڻي چاڙهيندڙ - ملمعي سازُ.
- طِلاکارِي ۽ طِلاکارِيونُ : ث. سوني پاڻي چاڙهڻ جو ڪم - ملمعي سازي.
- طِلائِيُ ۽ طِلائِيَ : ذ. صفت. سون جو - سون وارو - سونو - سونهري - زرّين. سون وارو.
- طِلائِيُ وَرَقُ ۽ طِلائِيُ وَرَقَ : ذ. سون جو پن - سون جو پردو - سون جو پتو - سون جو سنهڙو ڪاغذ.
● طِلاسُ ۽ طِلاسَ : ذ. آبخورو - جام - پيالو - وٹو.
● طلاقَ ۽ طلاقُونُ : ث. (ع. طلَقَ = آزاد ڪرڻ) عورت کي ڇڏڻ جي حالت - آزاد گي - عورت کي شريعت موجب ڇڏي ڏيڻ جي حالت - نڪاح کان آزاد گي.

Gulhayat Institute

ـ طَلاَقَ ڈِيڻُ: زال کي چڈي ڈيڻ ـ مذهبي قانون موجب قطع تعلقات ڪرڻ.
ـ طَلاَقُ نامُو ۽ طَلاَقُ ناما: ذ. طَلاَق ڈيڻ جو دستاويز ـ طَلاَق جي لکيت.
ـ طَلاَقَڻ ۽ طلا قَڻيُونُ: ث. طلاق ڈنل عورت ـ طلاقيل زال.
ـ طَلا قَ وَڻڻُ: مڙس کان آزادي حاصل ڪرڻ. مڙس کي چڈي ڈيڻ.
● طَلَبُ: مصدر. (ع. طَلَبَ = ڳولڻ. خواهش ڪرڻ) ڳهرڻ ـ منگڻ. خواهش ڪرڻ ـ لهڻ ـ وٺڻ ـ وصول ڪرڻ.
ـ طَلَبَ ۽ طَلَبُونُ: ث. تلاش ـ جستجو ـ ڳولا. خواهش ـ ضرورت. گهر ـ مانگ. درخواست ـ التجا. آرزو ـ تمنا. ڪاڍي ـ ڪوٽ ـ نيندي. لهڻو ـ رهت ـ پگهار ـ مزوري.
ـ طَلَبَ ٿِيڻُ: ضرورت پوڻ ـ گهرج ٿيڻ.
ـ طَلَبْدارُ ۽ طَلَبْدارَ: ذ. صفت. (ع. طلب + ف. دار > داشتن = رکڻ) خواهشمند ـ گهرجائو ـ طالبو ـ ڳولائو.
ـ طَلَبَ ڪَرَڻُ: گهرڻ ـ گهر ڪرڻ ـ دعويٰ ڪرڻ. گهرائڻ ـ سڏڻ.
ـ طَلَبْڪارُ ۽ طَلَبْڪارَ ذ. صفت. ڳولائو. خواهشمند ـ گهرجائو ـ ضرورتمند ـ لهڻيدار. پگهاردار ـ مزدور.
ـ طَلَبْنامُو ۽ طَلَبْناما: ذ. گهرَ جو ڪاغذ ـ سَمَنُ ـ گهرج ـ خواهش.
ـ طَلَبِيُ ۽ طَلَبِيُونُ: ث. گهرَ ـ ڪوٽَ ـ سڏُ ـ ڪاڍي. گهرج ـ ضرورت.
● طِلِسْمُ ۽ طِلِسْمَ: ذ. (يوناني. ع.) وهمي خيالاتن سان ناهيل يا پيدا ڪيل ٻتلو ـ جادوءَ جو عجيب و غريب تماشو. جادوءَ سان ناهيل ڊيزائنڊ شڪل (جا ڪنهن خاص شيءِ جي حفاظت لاءِ ناهجي). عجيب و غريب ڪاريگري ـ حيرت ۾ وجهندڙ ڪاريگري ـ حرفت ـ اٽڪل ـ مڪر ـ فريب. وهمن کي عجيب و غريب شڪل ۾ آڻيندڙ علم.
ـ طِلِسْماتَ: طلسم جو جمع. جادو.
ـ طِلِسْماتِيُ ۽ طِلِسْماتِيُ: صفت. جادوءَ جو ـ جادوءَ وارو ـ عجيب.
ـ طِلِسْمُ بَنْدَڻ: ڪا عجيب و غريب ڪاريگري ڪرڻ ـ جادو ڪرڻ.
ـ طِلِسْمِيُ ۽ طِلِسْمِيُ: صفت. جادوءَ جو ـ جادوءَ وارو ـ جادوئي. جادو ڪندڙ ـ جادوگر. حرفتي ـ ٺڳ ـ فريبي ـ مڪريل ـ دغاباز.
● طَلْعَتَ: ث. (ع. طلعت > طَلَعَ = ظاهر ٿيڻ) نظاره ـ ديدار ـ ڏيکَ ـ درشن. رخ ـ صورت ـ شڪل ـ چهرو. جيئن "مور طلعت، ماه طلعت" وغيره.
● طِلو ۽ طِلاَ: ذ. ڪپڙي جو هڪ قسم ـ ڏماڪ ـ ڪمخواب ـ زربفت. جُنيءَ تي پريل گُلُ يا ٻوٽو.
ـ طِلِيدارُ ۽ طِلِيدار: ذ. ڪپڙي جو هڪ قسم ـ سونهري ڪناري سان ڪپڙو.
● طُلُوعُ: ذ. (ع. طلوع > طلع = اپرڻ) سج يا چنڊ جي اپرڻ جي حالت ـ اوپارو.
ـ طُلُوعُ ٿِيڻُ: اپرڻ ـ نڪرڻ. سج چنڊ يا ڪنهن تاري جو ظاهر ٿيڻ.
● طَمانْچُو ۽ طَمانْچا: ذ. (ف. تپانچه = ٿپڙ) ٿڦڙ ـ چماٽ ـ لپاٽ ـ ٿڦ.
● طَمانِيَتْ: ث. (ع. طمانيت > اطمينان = ماڻ هر رهڻ) اطمينان ـ تسلي ـ خاطري ـ دل جمعي ـ ڏيڍو.
● طُمْطَراقُ: ذ. (ف. طُمْ = بلند + طراق = خوشي) خوشي. شان ـ ڪر ـ شوڪت ـ دٻدٻو ـ ڏوم ڌام ـ ايلبر ـ ڊانڊيس. وڏائي ـ هٽ ـ ايمان ـ جبر ـ ڏاڏائي.
● طَمَعَ ۽ طَمَعُونُ: ث. (ع. طَمَعَ = لالچ رکڻ) لوڀ ـ لالچ ـ حرص. خواهش ـ چاهه ـ گهرج ـ ضرورت. اميد.
ـ طَمَعْدارُ ۽ طَمَعْدارَ: ذ. صفت. (ع. طمع + ف. دار > داشتن = رکڻ) طمع رکندڙ ـ لالچي ـ لوڀي.

ـ طَمَعِي ۽ طَمَعِي: ذ. صفت. طمع وارو ـ طمعو ـ طاماعو ـ لالچي.

● طَمَنچو ۽ طمنچا: ذ. (ف) ننڍڙي بندوق ـ پستول ـ تپاچو.

● طَنَابَ ۽ طَنابُون: ث. (ع. طُنُب ۽ طناب = تنبوءَ جي رسي) تنبوءَ جي رسي. زمين ماپڻ جي رسي. بازيگرن جي لوڙي. ڏوري ـ رسي ـ نوڙي ـ ڏور.

ـ طَنابِي ۽ طَنابِي، طنابيُون: ذ. ث. صفت. رسي سان زمين وغيره جي ماپ ڪندڙ ـ طنابُ ـ تورينڌڙ. طنبور جي تُنبي. طول جي ماپ ـ رويئو جي ماپ.

● طَنبُو ۽ طَنبُو: ذ. تنبو ـ خيمو.

● طَنبُورُ ۽ طَنبُورَ: (ع). ساز جو هڪ قسم ـ تنبورُ ـ تنبورو.

● طَنبُورو ۽ طَنبُورا: ذ. (ع). ساز جو هڪ قسم (يڪتارو ـ تيتارو ـ چئو تارو) دَنبورو ـ تنبورو.

● طَنَزَ ۽ طَنَزُون: ث. (ع). ناز نخري سان ڳالهـ ڪرڻ جي حالت. طعنو ـ مهڻو ـ اوپالو. اهل ـ ويچارا ـ ٺنول ـ مسخري ـ ٽوڪ ـ چٽر.

ـ طَنَزُ ڪَرڻُ: طعنا هڻڻ. ويچارا ڏيڻ ـ ٺنول ڪرڻ.

● طَوافُ ۽ طَوافَ: ذ. (ع. طواف > طَوف = چوڌاري ڦرڻ) چوڌاري ڦرڻ جي حالت ـ ڦيرو ـ گهمرو. ڪعبةاللّٰه جي چوڌاري ڦرڻ جي حالت.

ـ طوافُ ڪَرَنُ: چوڌاري ڦرڻ ـ ڦيرو ڪرڻ. ڪعبي جي چوڌاري ڦرڻ.

● طَوالَتُ ۽ طَوالَتُون: ث. (ع. طوالت > طول = ڏکهو ٿيڻ) ڊيگهـ ـ طول ـ لنبائي ـ واڌ ـ درازي. زيادتي ـ واڌارو ـ گهٽائي.

● طَوائِفُ: ذه (ع). طائفه جو جمع ـ گروهَ ـ ٽوليون (ث). ڪيڙي ـ رنڊي ـ ڪسبيائي ـ نچڻي ـ گائڻي.

ـ طَوائِفُ الْمُلُوكُ: ذ. بادشاهن جون اهي جماعتون جن جي نااتفاقي سبب نه ته ڪا حڪومت ٿي سگهي يا ٿي رهي نه رعايا کي ٿي آرام حاصل ٿئي ـ بادشاهه گردي.

ـ طَوائِفُ الْمُلُوكِي ۽ طَوائِفُ الْمُلُوكِيُون: ث. بادشاهه گردي ـ بدانتظامي ـ گڙبڙ ـ انديرـ ظلم. هلچل ـ غدر ـ بغاوت.

● طُوبيٰ: ذ. (ع). تمام خوشبودار ـ بهشت جي هڪ وڻ جو نالو (جنهن جون ڏاريون هر هڪ جنتي جي جاءِ تي چانيل هونديون).

● طُوتَكُ: اسم خاص. هڪ جبل جو نالو.

● طَوَرُ: ذ. (ع) هڪ پيرو. طرز ـ روش ـ ڍنگ ـ نمونو ـ نوع. ريت ـ هلت چلت. (ظرف). وانگر ـ طرح ـ مثل.

ـ طَوَرُ طَرِيقُ ۽ طَوَرُ طَرِيقَ: ذ. رنگ ڍنگ ـ هلت چلت ـ چال چلت ـ رويّ ـ برتاءُ.

● طُورُ: اسم خاص. (ع). جبل سينا ـ (هڪ مقدس پهاڙ جو نالو جو عربستان جي اتر اولهـ ۾ آهي جنهن تي يهودين جي پيغمبر حضرت موسيٰ اللّٰه سان هم ڪلام ٿيو. قديم سنڌ جي هڪ شهر جو نالو (سمن جي حڪومت ۾).

ـ طُورِ سِينا: اسم خاص. طُور جبل.

● طُوس: ث. پشم جو هڪ قسم (ڪاراڻ، اڇاڻ يا ڳاڙهاڻ ڏانهن مائل پوري رنگ جي).

● طُوس: اسم خاص. (ع). خراسان جي هڪ شهر جو نالو ـ فردوسي شاعر جو وطن.

ـ طُوسِي ۽ طُوسِيُ: ذ. صفت. طوس شهر جو رهاڪو. ڪپڙي جو هڪ قسم ـ خاڪي ڪپڙو.

● طُوطُو ۽ طُوطا: ذ. (ف. طوطي = طوطو) هڪ مشهور پکي جو نالو ـ مينو ـ چتون ـ طوطو ـ هلو ـ هوپت.

ـ طُوطا چَشمُ ۽ طُوطا چَشمَ: ذ. صفت. (ف. طوطي + چشم = اک) بي مروّت ـ بيوفا ـ اکين ڊک.

ـ طوطيءَ کي حقّ اللّٰه يادءَ نه رَهڻ: بيان ڪرڻ جي طاقت نه رهڻ. زبان تي ڳاڙي پاڻي هڻڻ. ساهه نڪرڻ تي اچڻ ـ سخت مصيبت ۾ ڦاسجڻ. تمام گهڻي گرمي ٿيڻ.

Gul Hayat Institute

● طُوطِيو ≈ طُوطِيا: ذ. (ف). پسارڪي وڪر جو هڪ قسم - زهريلي پٽر جو هڪ قسم - توتيو.

● طَوْعاً: ظرف. (ع. طَوعٌ = رضامندي) پنهنجي رضا ۽ خوشيءَ سان - رضامندي سان.

- طَوْعاً وَ كَرَهاً: ظرف. خوشي يا ناخوشي. لاچار - ناچار. نفرت سان. زوري - خواهه مخواهه - جبراً.

● طُوفانُ ≈ طُوفانَ: ذ. (ع. طوفان > طوف = وڪوڙڻ - چوڌاري ڦرڻ) طوفان - زور واري هوا. پوڙيندڙ پاڻيءَ جي آڏل - سيلاب - ٻوڏ. سڄي ملڪ يا عالم ڪي گهيرينڊ يا تباهه ڪندڙ پاڻي سخت هوا - زور واري هوا - ڇوهو - آندي - جهڪ. غُل - هُل - شور. فساد - بلوو - هنگامه - لڙائي. مصيبت - آفت. اورِيڪ. (اهل تاريخ ٽن وڏن طوفانن جو احوال ڏين ٿا، پهريون جو حضرت آدم ڪان اڳ آيو هو، ٻيو حضرت نوح جي وقت ۾ آيو، جو سڄيءَ دنيا ۾ پکڙيو ۽ ٽيو جو خاص مصر ۾ آيو ۽ آتي جي سڄي خلق ٻڏي ويئي).

- طُوفانَ اُتارَنُ: تمام گهٽي گِلا ڪرڻ. بُهتان مڙهڻ.

- طُوفانُ اچڻُ: سخت هوا لڳڻ - آندي اچڻ.

- طُوفانُ بَرْهَا كَرَنُ: فتنه فساد جاڳائڻ - هنگامو ڪرڻ. جهڳڙو مچائڻ. مانڊاڻ مچائڻ.

- طُوفانُ كَرَوُ كَرَنُ: مصيبت پيدا ڪرڻ. فساد ڪرڻو ڪرڻ. تڪليف پهچائڻ لاءِ سخت ڪوشش ڪرڻ. بدنام ڪرڻ.

- طُوفانُ مَتِيُلُ: ذ. تمام تڪي هلندڙ گاڏي.

- طُوفانِ نُوحُ: ذ. حضرت نوح جي زماني ۾ خدا جي خلق کي تباهه ڪندڙ طوفان.

- طُوفانِيُ ≈ طُوفانِيُ: ذ. صفت. طوفان جو - طوفان وارو. هوادار. زوردار - زبردست. تيکو - تکڙو - جلدي.

● طَوقُ ≈ طَوقَ: ذ. (ع. طوق = برداشت ڪرڻ) ڪڇيءَ ۾ ٻڌڻ جو پٽو - گردن بند - ڪنڈي - ڪنڈ. ڪڇيءَ ۾ بيل ڳرو زنجير - ڦاهي. زيور جو هڪ قسم - ڪڇيءَ ۾ پائڻ جو ڳٻهه - هارُ - هَسُ.

- طَوْقُ پُسْتُلُو ≈ طَوْقُ پُسْتُلا: ذ. صفت. ڪڇيءَ جو ڳانو. محبوب - دلبر.

- طَوقُ پُسْتُلُو هُنُنُ: تمام ڪهڙو پيار هڻڻ.

● طُولَ ≈ طُولُونُ: ث. پسترائي - رضائي - گاديلو.

● طُولُ ≈ طُولَ (ت): ذ. (ع. طُول = ڏکهو ٿيڻ) ڏيکهه - ڏکهائي - لمبائي - درازي - وڏائي.

- طُولُ ڏيَنُ: ڏيکهه ڏيڻ - وڏائڻ - درازڪرڻ. ڏکهو ڪرڻ - چڪڻ.

- طُولُ طَوِيلُ: ذ. صفت. تمام ڏکهو - تمام وڏو - لنبو - وڏو.

● طُولانُ ≈ طُولانَ: ذ. سازو سامان - مال ملڪيت. دهدهو - شان - شوڪت. هٽُ - وڏائي.

● طُومارُ ≈ طُومارَ: ذ. (ع. طومار > طمر = ويڙهڻ) خط - تمام وڏو خط. ڪاغذن جو بندل - دفتر - ڪتاب. ڊير - ڍڳ - ڍڙو - اٽالو.

- طُومارُ بَڌَنُ: ننڍي ڳالهه کي وڏو ڪري بيان ڪرڻ - ڏکهو قصو ڇيڙڻ. نوڙيءَ سان نانگ ڪرڻ.

● طَوِيلُ ≈ طَوِيلَ: ذ. صفت. (ع. طويل > طول = ڏکهو ٿيڻ) ڏکهو - لمبو - دراز - وڏو. مشڪل. علم عروض جي آٺويهن بحرن مان هڪ بحر جو نالو.

● طَوِيلُو ≈ طَوِيلا: ذ. (ع). گهوڙن ٻڌڻ جي جاءِ - طبيلو - ڪڙهه - اصطبل. ٿانُ - ٺاهه.

● طَهارَتُ ≈ طَهارَتُونُ: ث. (ع. طهارت > طَهَر = صاف ٿيڻ) پاڻيءَ سان ڏوئڻ جي حالت - پاڪائي - صفائي. پاخاني بعد پاڻيءَ سان ڏوئڻ جي حالت - استنجا - مَسْحو - وضو.

- طَهارَتُ ڪَرَنُ: پاڪائي ڪرڻ. هٽ ڏوئڻ - استنجا ڪرڻ - ڪُتي ڏوئڻ.

● طَهُرَتُ ≈ طَهُرَتُونُ (ڪ): ث. طهارت.

Gul Hayat Institute

● طُهْرَنْ: مصدر. (ع. طُهرٌ > طَهَرَ = صاف ٿيڻ) طُهر ڪرڻ - ختنو ڪرڻ - سنت ڪرڻ. لقصان پهچائڻ (ت).
= طُهْرَ ۽ طُهْرُونْ: ث. ختنو - سُنّت.
= طُهْرَ و هارَنْ: ختنو ڪرائڻ - سنّت وهاوڻ.
● طَهْرِي ۽ طَهْرِيُونْ: ث. ڪُنڊ پيل رڍ ل چانورن جو قسم - ڪُنڊ جي چاشني - تاهري - مينو پَتُ.
● طَهورْ ۽ طَهورُونْ: ث. (ع. طُهْرَ) ختنه - سُنّت - طهر.
● طَهُورْ: ذ. صفت. (ع). پاڪ - پوتر - صاف.
● طَهُورا: ذ. (ع). بهشت جو پاڻي. بهشت جو پاڪ شراب. جيئن:
"ڏي طهورا تن ڪي، جي سگن لاءِ شراب"
(شاهه).
● طَيّ: ث. (ع). وڙهڻ يا لپيٽڻ جي حالت - وڙهه - لپيٽ. مسافريءَ جو خاتمو - خاتمو - پورائي - انجام. (صفت). گهٽ - مختصر - ڪوتاهه. ختم - پورو - تمام.
= طَيْ ٿيڻ: پهچاڻي ٿيڻ - پورو ٿيڻ. ختم ٿيڻ. برباد ٿيڻ.
= طَيْ ڪَرَنْ: وڙهڻ - لپيٽڻ - تهه ڪرڻ. بيباڪ ڪرڻ - فيصلو ڪرڻ.

● طَبّارْ: ذ. (صفت). (ع. طيار > طَيَر = آڏامڻ) تمام تيکو آڏامندڙ. (ف. تيار = آماده) آماده - مستعد - تيار. سنيريل.
= طَيّارَهْ ۽ طَيّارا: ذ. آڏامندڙ (جهاز) هوائي جهاز.
● طَيّبْ ۽ طَيّبَ: ذ. صفت. (ع). پاڪ. صاف. سنو. حلال. خوشگوار. لفيس.
● طَيْرْ ۽ طَيْرَ: ذ. (ع). آڏامندڙ ساهوارو - پکي - پرندو. (جمع. طُيور). جيئن:
"طُيُورن تنوارئسو، ڪنهون پچاڻاءِ"
(شاهه).
● طَيَشْ ۽ طَيْشَ: ذ. (ع. طيش = هلکو ٿيڻ) جلدائي. ڪاوڙ - غصو - ڏمر - جوش - ڪروڌ - عتاب. (ف). گرميءَ سبب ٿيل بيآرامي - گرمي - حدّت.
= طَيْشْ ڏِيارَنْ: جوش ڏيارڻ - پڙڪائڻ - ڪاوڙ ڏيارڻ.
= طَيْشَ ۾ اچَنْ: ڪاوڙ ۾ پرجڻ - ڪاوڙ ۾ اچڻ - جوش ۾ اچڻ - غضبناڪ ٿيڻ - غصي ۾ اچڻ.
● طَيْنَتْ: ث. (ع). پيدائش - سرشت - خلقت - اصل - طبيعت. خصلت - عادت - خو - سڀاءُ.
● طَيُورْ: ذ. (ع). جمع طَيْر جو - پکي - پرندا.

ظ

Gul Hayat Institute

ظ: ث. عربيءَ جو سترهون، فارسيءَ جو ويهون ۽ سنڌيءَ جو ٽيٽيهون اکر - ابجد جي حساب موجب عدد (۹۰۰).
● ظالِمْ ۽ ظالِمَ: ذ. صفت. (ظالم > ظَلَمَ = پُڌو ڪر ڪرڻ. ستم ڪرڻ) ظلم ڪندڙ - ستمگر - ستمي - بغدادي - ڏوڏي - پاپي - الرٽي - بي رحم - بي قياس - لرد ٽي - سنگدل - آزار يندڙ - راڄ ويڙڪ. لاحق ڪندڙ - بي انصاف - بيداد گر - انوائي. زبردست - زور آور.
● ظاهِرْ ۽ ظاهِرَ: ذ. صفت. (ع. ظاهر > ظَهَرَ = ڏسڻ ۾ اچڻ) ڪليل - ڦٽيل - آڻيل - عيان - چٽو - ڦڙو - ليروار. آشڪار - مشهور -

هليل - برسڌ - نشالبر . ساکيات - صاف - ويڪت . ٻاهريون - ڏيکاڏتو . صريح - روشن - واضح . باطل جو ضِدُ .

- ظاهِرُ بِيِّنٌ ۽ ظاهِرُ بِيِّنَ ؛ ذ. صفت. (ع . ظاهر + ف. بين > ديدن = ڏسڻ) ظاهري حالت تي هلندڙ - ابن الوقت .

- ظاهِرُ ٿِيَنُ ؛ ڪلڻ - ڌرو ٿيڻ . لمودار ٿيڻ . مشهور ٿيڻ .

- ظاهِرُ ثابِتِي ۽ ظاهِرُ ثابِتِيُونُ ؛ ث. ڪليل ثبوت - پرماڻ .

- ظاهِرُ پَرَسْتُ ۽ ظاهِرُ پَرَسْتَ : ذ. صفت. (ع . ظاهر + ف. پرست > پرستيدن = پوڄا ڪرڻ) ظاهري حالت تي نظر رکندڙ - ظاهر کي پوڄيندڙ . ظاهردار - دلياڊار .

- ظاهِرُدارُ ۽ ظاهِرُدارَ : ذ. صفت. (ع . ظاهر + ف. دار > داشتن = رکڻ) ڏيکائي وارو - ڏيکارو ڪندڙ .

- ظاهِرُدارِي ۽ ظاهِرُدارِيُونُ ؛ ث. ڏيکاءُ - ٻاهريون نظارو .

- ظاهِرُ ظُهُورُ ؛ ظرف. ڪليو ڪلايو - ڌري پَٽ - صاف صاف - عالم آشڪار - مشهور .

- ظاهِرُ ڪَرْنُ ؛ ڪولڻ - افشا ڪرڻ - آگهاڙو ڪرڻ - ڌرو ڪرڻ . مشهور ڪرڻ - اشتهار ڏيڻ . وضاحت ڪرڻ .

- ظاهِرُ ۾ : ظرف. ڪليو - ڌرو .

- ظاهِرُ وَ باطِنُ ؛ ظرف. (ع. ظاهر + باطن = ڪجهه) الدر ٻاهر .

- ظاهِرِي ۽ ظاهِرِيُونُ ؛ ث. مشهوري - شهرت . شنيد - آگهت . ڌرڙ - پرڪاش - ڌرائي - عالم آشڪاري - ظهور - ويڪتي - ڏيکاري .

- ظاهِرِي ۽ ظاهِرِيُ : ذ. صفت. ڪليو - ڌرو - صاف - ٻهريون .

● ظَرافَتُ ۽ ظَرافَتُونُ : ث. (ع . ظرافت > ظَرَف = سمجهدار) هوشياري - چترائي - ڏاهپ - دانائي . خوش طبعي - خوش مزاجي - مزاح - ڪل - مسخري - چرچو - ڪهو .

● ظَرْفُ ۽ ظَرُفَ ؛ ذ. (ع). هوشياري - فهم - دانائي - سمجهه . ٽانءُ - برتن - ڀانڊو - باسڻ . الدر - دل . گرامر جي اصطلاح ۾ فعل، صفت يا ٻئي ظرف سان لاڳو ٿي، اُن جي ريت، قدر، الداز، وقت، جاءِ يا طرف ڏيکاريندڙ لفظ .

- ظَرْفُ تَمْيِيزُ ؛ ذ. ريت، دستور، قدر يا انداز ڄاڻائيندڙ لفظ .

- ظَرْفُ زَمانُ : ذ. وقت جي حالت ڏيکاريندڙ لفظ .

- ظَرْفُ مَڪانُ ؛ جاءِ جي معنيٰ ڏيکاريندڙ لفظ .

● ظَرِيفُ ۽ ظَرِيفَ ؛ ذ. صفت. (ع . ظريف > ظَرَف = سمجهدار هڻڻ) سمجهو - سياڻو - داناءُ - فهم - تيز فهم - حوصلائتو - حاضر جواب . خوش طبع - خوش مزاج - چرچائي - مسخرو - پوڪائي .

● ظَفَرُ ؛ ث. (ع . ظفر = ڪامياب ٿيڻ) سوپ - فتح - جيت - نصرت - فتحمندي - ڪاميابي .

- ظَفَرُ تَڪِيوُ ۽ ظَفَرُ تَڪِيا ؛ ذ. ڪائيءَ جو ساڏن جي سماڏيءَ جو تڪيه - وبراڳڻ - ٻراڳڻ .

- ظَفَرُ جَنَگُ ؛ ذ. جنگ جي فتح . هڪ فوجي خطاب .

- ظَفَرُ مَوجُ ۽ ظَفَرُ مَوجَ : ذ. صفت. فتح مند - ڪامياب .

● ظِلُّ ؛ ذ. (ع . ظِلّ = ڇاو ڪرڻ) ڇاو - ڇايو . سايو - ڇاءُ . دهو - عَڪْسُ - اولڙو . پناهه - اوٽ - حفاظت - پناهو - ڇهو - سَرَن - رکيا - اڙَ - بچاءُ - حمايت .

- ظِلُّ اللّٰهِ ؛ ذ. خدا جو ڇاو . بادشاهه .

● ظُلْمُ ۽ ظُلْمَ : ذ. (ع . ظُلْم = ستم ڪرڻ) انڌير - ستم - جور - جفا - دوڏ - بغداد - انرٽ - پاپ . بي انصافي - بيداد - انڌ ڏلڙ . راج هَٽُ - فرعونيت - سختي - زبردستي - ڏاڍ - جبر . غضب - قهر . تعدي - وَڍُ - غربيان مار . بي رحمي - هتيا .

- ظُلْما ظُلْمِي ؛ ظرف . ڏاڍ سان - ظلم سان - زوران زوري - زبردستي - جبراً .

- ظُلْمُ جوُ ڏَکَرُ هُشَنُ : ڏاڍو ظالم هڻڻ .

= ظُلْمَ جِي گهاڻِي ۾ ڀيڙجڻُ (ت) : سختيون سهڻ - ظلم سهڻ - ڏاڍُ سهڻ.

= ظُلْمُ رَسِيدَهُ : ذ. صفت. (ع. ظلم + ف. رسيده > رسيدن = پهچڻ) ظلم هيٺ آيل - مظلوم.

= ظُلْمُ كَرَنُ : ستم كرڻ - الله ڀر كرڻ. سختي كرڻ. وَيلُ كرڻ.

= ظُلْمِيُ ۽ ظُلْمِيُ : ذ. صفت. ظلم كندڙ - ظالم - قهار - بغدادي - ستمگر - ڏوڏي - پاپي. انيائي. بي رحم - سخت - كٹور - سنگدل.

● ظُلُمَاتَ : ث. (ع). ظلمت جو جمع - اولداهيون - الڏبريون - تاريكون. آب حيات جي چشمي واري اونداهي. بحر اوقيانوس جو نالو.

● ظُلُمَتُ ۽ ظُلُمَتُونُ : ث. (ع). اونداهي - تاريكي - سياهي.

= ظُلُمَتُ كَدَهُ : ذ. اونداهي جاءِ - كاراڻ وارو هنڌ.

● ظَنُّ ۽ ظَنَّ : ذ. (ع. ظَنٌّ = گمان كرڻ) شَكُّ - شُبهو - گُمان - خيال. وهم - ڀرم - وسواس - الوسان - سنسو - سنسكار - وسوسو. انديشو - خيال - ڏكو - انڪل - تَكَ. اثر - تاثير بهتان - راءِ.

● ظُهُرُ : ث. (ع). زوال جو وقت - سج لڙئي مهل. ٻن ٻهرن لڙئي جي مهل. ٽيون پهر. اڳينءَ جي نماز.

● ظُهُورُ ۽ ظُهُورَ : ذ. (ع. ظَهَرَ = ٻڌو ٿيڻ) اظهار - پڌرائي - ظاهرائي - پرڪاش - ويڪتي - ڏيکاري. وقوع - الڪشاف. اعلان. صورت - شڪل - ڏيک.

= ظُهُورُ ٿيڻُ : ظاهر ٿيڻ.

= ظُهُورَ ۾ اچڻُ : ظاهر ٿيڻ - لمايان ٿيڻ - پڌرو ٿيڻ.

= ظُهُورو ۽ ظُهُورا : ذ. اظهار - پڌرائي. جلوه - ڏيکاءُ - ڏيکارو.

= ظُهُورو ٻَسائِڻُ : ديدار كرائڻ.

● ظَهِيرُ ۽ ظَهِيرَ : ذ. صفت. (ع). اپرو - ناتوان - كمزور - ڏپرو - ضعيف - هيٺو. مجبور - لاچار - بي وس.

= ظَهِيرِيُ ۽ ظَهِيرِيُونُ : ث. اپرائي - ضعيفائي - ناتواني - كمزوري. لاچاري - مجبوري.

ع

ع : ث. (ع). سنڌي الف، ب جو چوٿيهون، عربيءَ جو اوڻهون ۽ فارسيءَ جو چوويهون اکر. آچار "عَيْنَ". ابجد جي حساب موجب عدد ستر. "عيسوي" سن لاءِ نشان طور ڪم اينڊ. جئن "۱۹۵۲ع".

● عابِدُ ۽ عابِدَ : ذ. صفت. (ع. عَبَدَ = هن بندگي ڪئي) عبادت ڪنڊ - بندگي ڪندڙ - رياضت ڪندڙ - پوجاري - لمازي - آهستڪُ (خدا) پَرستُ - ڏرمِشٹُ - مُتقي - ديندار - ڏرمارٿ - دينيائِتو - شپوڪُ - دامن - پڪٽ. پرهيزگار - ليڪ.

● عَابِداڻِيُ : امر خاص. هڪ ذات جو نالو.

● عَاجُ ۽ عَاجَ : ذ. (ع). هڪ مشهور جانور (هاٿيءَ) جو وات جي ٻر وارو هڏو - هاٿيءَ ڏندُ.

= عَاجُ بَنْدُ ۽ عَاجُ بَنْدَ : ذ. عاج سان جڙيل - عاج وارو - عاج ٻيل - عاجكو - عاج جو ڪم ڪندڙ.

= عَاجُكُو ۽ عَاجُكَا : ذ. صفت. عاج جو - عاج وارو - عاج بَيَلُ - عاجُ بَنْدُ.

= عاجُگيرُ ۽ عَاجُگيرَ : ذ. صفت. عاج جو ڪم ڪندڙ.

Gul Hayat Institute

● عَاجِزُ ۞ عاجِزَ ؛ ذ. (ع. عَجِزَ = كمزور ٹيو > اسم فاعل. عاجِزٌ.) كمزور- استو- هيڻو- بي وس- بي بهچ ٌ- لاتوان ٌ- لاچار- مجبور ٌ- معذور ٌ- ويچارو. ٽڪل ٌ - مانڊو - پريشان ٌ- مايوس- نماڻو. خفي - ڪ- هلاڪ ٌ - وڇوڙيل ٌ. غمگين- رنجُ ٌ- ڏ ٌ ڪي- د ٌ ڪيي- ستتايل. غريب- مسڪين- محتاج. ڪليپل- چڙيل- ڪاوڙيل- ڏهليل. آزاريل - ويڙايل - عذابيل - ستتاپل.

= عَاجِزُ آڻڻ ٌ ٽيڻ ٌ ؛ ذ. لاچار ٽيڻ- بيوس ٽيڻ - "عاجز اچي ويو عنصري الخ" (عوس). مجبور ٽيڻ. ڪ ٌ ٽيڻ- ٽڪجڻ.

= عَاجِزُ ڪرڻ ٌ ؛ تنگ ڪرڻ- مجبور ڪرڻ- لاچار ڪرڻ. ڪ ٌ ڪرڻ- هلاڪ ٌ ڪرڻ- دق ڪرڻ. ڇڙائڻ- رنجُ ڪرڻ- ستائڻ.

= عَاجِزِي ٌ ۞ عاجِزِيُّونُ ٌ ؛ ث. هيڻائي- نهستائي- ڪمزوري. ٽڪاوٽ- ماندگي- ماندڪائي. پريشاني. لماڻائي- لهنتائي- هيڻاهين. وينتي- إلتجا- منٽ - منٽ - ليلڑائي - عرض- آزي نيازي- ليزاري- زاري. لاچاري- مجبوري- آئسرندي.

= عَاجِزِي ڪرڻ ؛ منٽ ڪرڻ- منٽ ڪرڻ- ليلاڻڻ- وينتي ڪرڻ- سماجت ڪرڻ- إلتجا ڪرڻ- آزي نيازي ڪرڻ. هٿ ٌ ٻڌڻ- خوشامد ڪرڻ.

= عَاجِزَه ؛ ث. (ع. عَجُوزٌ > عَاجِزَه ٌ). عورت- ناري- زال (ل- ت). ڪنيا- ڪنجا- ايڱنگري- چوکري- چهڑي- ليائي.

● عَادٌ ؛ اسم خاص. قديم زمالي ۾ هڪ قوم جو نالو- (جنهن تي حضرت هود عليه السلام پيغمبر مقرر ٿيو- اها قوم عاد بن سام بن نوح سان تعلق رکي ٿي، هيءَ قوم خدا تعالي جي نافرماني سبب سخت طوفان ۾ تباهه ۽ برباد ٿي وئي).

● عَادَتَ ۞ عَادتون ؛ ث. خصلت- سڀاءُ- خوءُ- طبيعت- خاصيت. چال- چلت- هلت- روش- رويو- لڇڻ- افعال- آرڪان. هيرَ- لت- پاندان- غذا- عِلّت. ريت- نمونو- ٻَرِ- رسم- ڏ ٌ لڳ ٌ- نيم-

دستور- شيوو- رواج. استعمال- عملاً- اپياس- ساڌنا- مشق.

= عَادتًا (عَادتن) ؛ ظرف. عادت ڪان- عادت جي ڪري- علت جي ڪري- هيرَ جي ڪري.

= عَادت پوڻ: هيرَ پوڻ- علت پوڻ- غذا پوڻ- عادي ٽيڻ- پالڏاڻ ٌ پوڻ.

● عَادتي ۞ عادتي ؛ ذ. صفت. عادت وارو- علتي- پالڏاڻي- هيراڪ ٌ- هيرائتو- هيريل ٌ.

● عادَتي ٌ ڪنهڪار ٌ ۞ عادتي ٌ ڪنهڪار ٌ ؛ ذ. صفت. عادتي گناهن ڪرڻ وارو- گناهه ڪرڻ جو عادي- گناهه جو هيراڪ.

● عَادِلُ ۞ عادِلَ : ذ. صفت. (ع. عدل = هن انصاف ڪيو) عدل ڪندڙ- انصاف ڪندڙ- آچاري- نياڪاري- منصف- جج- قاضي. حقي فيصلو ڪندڙ- انصاف پسند- حق ۽ ناحق ڏار ڪندڙ.

● عَادِلَ پُورُ : اسم خاص تعلقي گهوٽڪي ۾ هڪ ديهه ۽ ڪوٽ جو نالو.

● عَادِي ۞ عَادِي ٌ : صفت. هرهڪ عادت ڪي چهٽي پوڻ وارو- سخت عِلّتي ٌ- عادتي- علتي- پالڏاڻي- هيراڪ.

= عَادِي ٌ ٽيڻ ٌ ؛ عادتي ٽيڻ- علتي ٽيڻ- هيراڪ ٽيڻ.

● عَارٌ ۞ عَارَ ؛ ذ. (ع. عري ٌ = آ ڳهاڙو) شرم- حياءُ- لج- ليهه- سَرمُ ٌ- ڪائي- حجاب- شرمندگي- شرم جي ڳالهه. بد ناميو- بد ناموسي. ڪنر- غيرت- نڪ نماس- هيتو- حئيف. آپسمان- اهجس ٌ- هتڪ عزت- هتڪ حرمت. ننگ- عيب- وڌ- برائي.

= عَارُ آڻڻ ٌ : شرم اچڻ- لج اچڻ- حجاب ٽيڻ.

= عَارُ ڪرَڻ ٌ : حياءُ ڪرڻ- شرم ڪرڻ- لج ڪرڻ. عيب سمجهڻ- ننگ معلوم ڪرڻ.

● عَارَبَ ٌ : اسم خاص. ماڻهوءَ جو نالو.

● عاربائي ٌ : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (اڪثر حيد رآباد ۽ آنر سنڌ ۾). تعلقي ڪوت ڏيجي (رياست خيرپور) ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عارَبِي ٌ ؛ اسم خاص. تعلقي سيوهڻ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● عارضُ ع عارِضَ: ذ. گل- گيتو- رُخسارُ. فوج جي تخميني لڳائڻ وارو. لاحق هڻڻ وارو- پيش اچڻ وارو.

● عارضُ هُڻڻُ: پيش اچڻ. پيدا ٿيڻ- نمودار ٿيڻ- ظاهر ٿيڻ.

● عارضو ع عارِضا: ذ. صفت. (ع. عَرَضَ = لاحق ٿيڻ) بيماري- مرض- روگ- رنج- ڏک- تڪليف.

● عارضي ع عارِضيُ: ذ. صفت. ٿوري وقت لاءِ- ڏينهن لاءِ- وقتي- اتفاقي. شرطي. جڙتو- مصنوعي.

● عارفُ ع عارِفَ: ذ. صفت. (ع. عَرَفَ = سڃاڻڻ) سڃاڻندڙ- واقف- جاڻندڙ- جاڻو. خدا کي سڃاڻندڙ- معرفت وارو- وَلي- گياني- رشي- درويش. سياڻو- عقلمند- داناءُ- سمجهو- هوشيار- اکابر- ڏاهو- عقل وارو- فهميدو- هوش وند- زيرڪ- سُوجهُ- سڏ پَرو- پهچاڻ.

● عاري ع عاريُ: حياءُ ڪندڙ- عار ڪندڙ- شرم ڪندڙ- هري پچندڙ- بيزار. غير واقف. خالي. جيئن: "علم کان عاري" وغيره. اڪهاڙو- لنگو. عاجز- لاچار- مجبور. آدارو ورتل.

● عازمُ ع عازِمَ: ذ. صفت. (ع. عَزْمٌ = ارادو ڪرڻ) ارادو ڪندڙ- قصد ڪندڙ. ڪنهن شيءِ تي دل لڳائيندڙ- چاهيندڙ- گهرندڙ.

● عاشقُ ع عاشِقَ: ذ. صفت. (ع. عِشق = محبت ڪرڻ) عشق ڪندڙ- حد کان وڌيڪ پيار ڪندڙ- حد کان وڌيڪ محبت ڪندڙ- پيار جو طالب- مُحِبّ- پريتم- پريمي- مفتون- فريفته- شيدائي- نشار- ليهي. آشنا. خدا جو محبتي- حق جو گولائو- محبت الاهيءَ ۾ غرق- عارف- ڪامل.

ـ عاشقانهُ: ذ. صفت. عاشق جهڙو- عاشق جي رانگ وارو- عاشق جي مزاج مطابق.

ـ عاشقاڻو ع عاشقاڻا: ذ. صفت. عاشق جو- عاشق جهڙو.

ـ عاشقُ ٿيڻُ: پيار وارو ٿيڻ- محبت وارو ٿيڻ- چاهيندڙ ٿيڻ. اکيون لڙائڻ- دل لڳائڻ- دل ڏيڻ- محبت ڪرڻ. مفتون ٿيڻ- فريفته ٿيڻ- فدا ٿيڻ- نثار ٿيڻ- قربان ٿيڻ.

ـ عاشق مزاجُ ع عاشقِ مِزاجَ: ذ. صفت. عاشقاڻي طبيعت وارو- حُسن پرست. رنگيلو.

ـ عاشقُ مَعْشُوقُ ع عاشقَ مَعْشُوقَ: ذ. ث. هڪٻئي سان عشق ڪندڙ- پريتم ۽ پريما- سجَنُ ۽ سجِنِي- مُحِبُّ ۽ مَحبُوب.

ـ عاشقيُ ع عاشقِيّونُ: ث. عشق- محبت- پيار- قرب- پريم.

● عاشورو ع عاشُورا: ذ. (ع. عاشُورَهُ < عَشَرَ = ڏَهَ) مُحرّم مهيني جي ڏهين تاريخ حضرت امام حسين جي شهادت جو ڏينهن.

● عاصيُ ع عاصِيُ: ذ. (ع. عَصِي = هن بي فرماني ڪئي) ڪنهگار- مُجرم- خطاڪار- ڏوهاري- گناهي- خطاوار- قصوروار- تقصيروار- بدڪار- پاپي- ڪُڪرمي. حڪم عدول. فسادي- ياڪي- باغي- نافرمان- ڦريلُ.

● عاطِفَتَ: ث. (ع. عطف = مهرباني) مهرباني- لطف- عنايت- شفقت- لوازش- پاڇهه- ڪرم.

● عافيتَ ع عافيتُونُ: ث. (عفا = هو آرامي ۽ صحت مند ٿيو) صحت- تندرستي- چڱيلائي- چاقائي- نرويائي. آرام- راحت- خوشي- فرحت- سرهائي. سلامتي- خيريت- خير- ڪلياڻ- خير خوبي- امن امان.

ـ عافيتَ تنگ ڪرَنُ: ڪنهن جي عيش آرام ۾ دخل ڏيڻ- آرام ڦٽائڻ- آرام سان وهڻ نه ڏيڻ.

● عاقَ ع عاقَ: ذ. صفت. (ع). ماءُ- پيءُ کان نافرمان- بي چيو- ڪپوت- ناصالح- وَرُتي کان خارج. خراب. بي مُحابو. نيٽر.

"عُمَرَ آوءِ لَ عاقَ، ڏکيا جيرِ ڏکوئين"
(سر مارئي- شاهه).

● عاقيُ ع عاقِيُ: ذ. صفت. نافرمان- بي چيو. هٺيلو- باغي- نيٽر- هوڏي- اٿوٿو- شِدّتي- نَجِس- قدي- نرجو- اهنڌ.

● عاقبتُ ع عاقِبَتونُ: ث. (ع. عَقَب = هو پٺيان آيو) پڇاڙي- آخر- انجام- نوڙ- ڇيهه-

Gul Hayat Institute

لتيجو. ايندڙ زمانو - آئنده - اڳ - استقبال - مستقبل.
ـ پٺ - پرتيت - ويساهه. قيامت جو ڏينهن - آخرت.
ـ عَاقِبَتَ آنْدِيشُ: آڳو ٻيڇو جاچيندڙ - اڳيون جو ويچار ڪندڙ - آخرت ڳولينڊڙ. دوراندیش - عاقل - هوشيار - داناءُ.
ـ عَاقِبَتَ آنْدِيشي: ث. آڳي ٻيڇي جي جاچ - دوراندیشي - ڊگهي نظر. سياڻپ - عقلمندي.
● عَاقِرِ قَرحُو: ذ (ع. عاقر قرحا) پساريڪي وڪر جو هڪ قسم - ڏندن جي درد لاءِ هڪ مفيد دوا - هڪ ٻوٽيءَ جو قسم.
● عَاقِلِ: اسم خاص. تعلقي لاڙڪاڻي ۾ هڪ ديهه ۽ ڳوٺ جو نالو.
عَاقِلُ ≠ عَاقِلَ: ذ. صفت. (ع. عقل = سمجهه) عقل وارو - عقل ولد - ٻڌوان - سمجهو - فهميندو - هوشائتو - سياڻو - ڏاهو - داناءُ - هوشيار - اڪابر - سوجهه - دوراندیش - چتر - گياڻي - ذي هوش - دانشمند. (ث. عاقله). (اسم خاص). تعلقي ٽنڈي باگي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عَاقِلاڻي: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (اڪثر حيدرآباد ۽ ڪراچي ۾).
● عَاقِلُ ٻُورُ: اسم خاص. تعلقي جيڪب آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عَاقِلُ هَكڙُو: اسم خاص. تعلقي رتيديري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عَاقُوبَتَ ≠ عَاقِبَتُونْ: ث. (ع. عاقبت) عاقبت - ايڙي جٽ - تعدي.
● عَالَمُ ≠ عَالَرَ: ذ. (ع). دنيا - جهان - جڳ - سنسار - جڳت. ٻرٿوي - زمين. مخلوق - آدم - لوڪ - خلق - جنتا - اسم ذات. رعيت. زمانو - وقت - دور - سمو - عهد. طور - طريق - ڍنگ - دوش - چال - حال - احوال - حالت - صورت.
ـ عَالَمُ آرا ≠ عَالَمِ آرا: صفت. دنيا کي ٽاهڻ وارو - جهان کي سينگارڻ وارو.
ـ عَالَمُ آشِكارُ ≠ عَالَمِ آشكارَ: ظرف. دنيا ۾ ظاهر - جهان ۾ ظاهر - مشهور - هاڪارو - ناليرو - عام - واضح. کليل.
ـ عَالَمُ آشِكارُ هُنْ: ظاهر هڻ - پڌرو هڻ - مشهور هڻ - هاڪارو هڻ - ناليرو هڻ.
ـ عَالَمُ آرْوَاحُ ≠ عَالَمِ آرْوَاحَ: ذ. روحن جو جهان - روحن جي دنيا.
ـ عَالَمِ اسْبَابُ: ذ. دنيا جو سازو سامان.
= عَالَمُ آصْغَرُ: ذ. ننڍي دنيا - هي جهان. بقا جي جهان جو ضد - فاني جهان.
ـ عَالَمُ آكْبَرُ: وڏو جهان - هوءَ دنيا. بقا جو جهان - آخرت.
ـ عَالَمُ آفْرُوزُ: صفت. دنيا کي روشن ڪرڻ وارو - سج - شمس - سورج.
ـ عَالَمِ الْاَرْوَاحِ: روحن جو جهان. روحن جي دنيا.
ـ عَالَمُ بَالَا: مٿاهين دنيا - آسماني جهان - ٻيو جهان - پرلوڪ. آسمان - عرش. بهشت. جنت - فردوس - سورگ.
ـ عَالَمُ بَرْزَخُ: ذ. روحن جي گڏ ٿيڻ جي جاءِ (جتي روح قيامت تائين محفوظ هوندا).
ـ عَالَمُ پَنَاهُ ≠ عَالَمُ پَنَاهَ: ذ. جهان جو آجهو - دنيا جو آجهو. شهر جي پناهه لاءِ پٽ - ماڻهن جي بچاءَ لاءِ قلعو - ڪوٽ. اهو شخص جنهن وٽ مخلوق کي امن ملي. بادشاهه.
ـ عَالَمُ جَاوِيدُ: ذ. آخري دنيا - فنا نه ٿيندڙ جهان - باقي جهان - بقا جو جهان - هميشه رهندڙ جهان.
= عَالَمُ جِنَّاتُ: جنن ٻوتن جي دنيا. ٻوتن ۽ پرين جي دنيا.
ـ عَالَمُ ڈيكارُ: دنيا ڏيکارڻ - جهان ڏيکارڻ. جوائي ڏيکارڻ - انداز ڏيکارڻ. رونق ڏيکارڻ.
ـ عَالَمُ سِفْلِيُ: ذ. دنيا - جهان - عالم - پرٿي. زمين. خاڪ - مٽي.
ـ عَالَمِ صَغِيرُ: ذ. انسان ۽ انسان جو جسم - جامه انساني لڪل جهان.
ـ عَالَمِ غَيْبُ ≠ عَالَمِ غَيْبَ: ذ. لڪل جهان. ٻيو جهان - پي دنيا - پوشيده دنيا.
ـ عَالَمِ كَبِيرُ: ذ. دنيا - جهان - سنسار. قدرت. طاقت.

Gul Hayat Institute

ـ عَالَمَ گِيرُ: صفت. جهان کي فتح ڪرڻ وارو- دليا تي چانيل - جيئن "عالم گير ڏاڙ عالم گير جهڙ وغيره." عظيم الشان بادشاه. (اسم خاص). تيموري خاندان جي هڪ مشهور بادشاه (اورنگزيب) جو لقب.

ـ عَالَمِ نَاسُوتِ: ذ. فاني دنيا.

عَالِمُ ۽ عَالِمَ: ذ. صفت. (ع. عِلْمٌ = جاڻڻ) جاڻندڙ- جاڻو. علم وارو - پڙهيل - ودوان - فاضل - گياني. سجاڻ - سمجهو- زيرڪ - چَتُرُ- سَتيمَانُ- سنوهرو. سياڻو- ڏاهو- هوشيار-داناءُ سالڪ - عارف- هنڌت. ويدانتي - مذهبي پيشوا - مولوي.

ـ عَالِمُ الغَيبِ: ذ. صفت. (ع. گجهه جو جاڻو) غيب جون گالهيون جاڻندڙ - دانا بينا.

● عَالَمُ آرائي: اسم خاص. تعلقي اباوڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَالِمَاڻِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. تعلقي حيدرآباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَالِمُ آباد: اسم خاص. تعلقي ڪنڊڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَالِمَاڻِيُ جَتَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● عَالِمُ زَئِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. (پٺان).

● عَالِيُ ۽ عَالِيَ: ذ. صفت. (ع. علا = هو مٿانهون ٿيو) مٿي ڪيل- بلندي ڏنل- بلند- مٿانهون- بالا- رفيع - اعليٰ- برتر- اوچو- وڏو- عظيم- ڪلان (عزت)- چڙهيل - درجي چڙهيل- سرفراز- ترقي يافته - ممتاز. عزت وارو- مانوارو- قابل عزت - مقدس- پاڪ - پوتر. نالياورو- نامور- نامياورو- مشهور.

ـ عَالِيُ تَبَارُ ۽ عَالِيُ تَبَارَ: ذ. صفت. وڏي اصل ۽ نسل وارو- پيڙهائتو - بنيادي - خالداني. حضرت.

ـ عَالِيُ جَاهُ: صفت. وڏي مرتبي وارو- وڏي عزت وارو- بلند شان وارو- عالي مرتبه - بلندپايه.

ـ عَالِيُ جَنَابُ: صفت. وڏي مرتبي وارو- مٿانهين شان وارو - وڏي اصل ۽ نسل وارو. عزت جو هڪ لقب.

ـ عَالِيُ حَضُرَتُ: ذ. صفت. وڏي مرتبي ۽ عزت وارو.

ـ عَالِيُ خَانْدَانُ: ذ. صفت. وڏي گهراڻي وارو- وڏي خاندان وارو- وڏي گهر جو- اميرزاده- شريف زادو.

ـ عَالِيُ دِمَاغُ: صفت. وڏي دماغ وارو- روشن دماغ. بلڪل خبردار- تمام هوشيار- داناءُ- عقلمند. اوچن خيالن وارو.

ـ عَالِيُ شَانُ ۽ عَالِيُ شَانَ: ذ. صفت. وڏي شان وارو- مهاپرش - وڏي عزت وارو- شالدار. تمام سنو- عمده- رونق وارو- آباڻتو- شاڻائتو- جلويدار- پيڪو رکندڙ- سوپيا وان. تمام وڏو- شاهي - بلند- شاهاڻو- فلڪي.

ـ عَالِيُ قَدُرُ: ذ. صفت. وڏي مرتبي وارو- وڏي عزت وارو- عظيم الشان - عالي مرتبه.

ـ عَالِيُ هِمَّتُ: صفت. وڏي همت وارو - وڏي دل وارو- صاحب جرأت - دليرو- سورهيه. بلندنظريه - بلند خيالات وارو. سخي - فياض.

● عَالِيُ سَمُونُ: اسم خاص. تعلقي شاهبندر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَالِيُ سُومِيرُو: اسم خاص. تعلقي ٽڻي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَالِيُ كِيهَرُ: اسم خاص. تعلقي شاهبندر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَامُ ۽ عَامَ: صفت. (ع. عَمَّ = عام ٿيو) پکڙيل - ڦهليل. مشهور - پڌرو - ظاهر - آشڪار. معمولي - رواجي - رسمي - هالوچالو - رائج سادو - بازاري - هلڪو - گهٽ - ادليٰ - نيچ. سڀ جو- وچ جو - سمان - هڪجهڙو - ساڌارڻ. سڀ- ڪل - عامُ جامُ - ريل چيل - گهڻو. (ذ). عام ماڻهو - خدا جي خلق - مخلوق. صوفين جي اصطلاح ۾ صوفي طريقي کان غير واقف، عام يا رواجي ماڻهو (سر ڪلياڻ - گر). علم منطق جي اصطلاح ۾ سچي مبتدا جو اثبات يا نفي ۾ خبر ڏيڪاريندڙ جملو. جيئن: "سڀ ماڻهو مرڻا آهن، کو به مٽو وري جيئرو نه ٿيو آهي" وغيره.

Gul Hayat Institute

● عامُ خاصُ: صفت. گهٽ وڌ ـ ننڍو وڏو ـ اعليٰ ادنيٰ ـ هيٺاهون مٿاهون.
ـ عام راءِ: ث. سڀني ماڻهن جي راءِ ـ سڀ جو خيالُ.
ـ عامُ فهمُ: صفت. هر ڪنهن جي سمجهه ۾ اچڻ وارو (مضمون يا ڪتاب يا گفتگو) آسان ـ سليس ـ سوکيو ـ سولو.
ـ عامُ مُختارُ ۽ عامُ مُختارَ: ذ. صفت. ڏنيءَ جي پاران عام ڪمن ڪرڻ جي اجازت ملهيل ملازم ـ نائب ـ ڪم هلائيندڙ ـ وڪيلُ ـ مختار. ڪمداشتو.
ـ عامُ مُعافيُ ۽ عامُ مُعافيُونُ: ث. رواجي معافي ـ سڀني لاءِ معافي ـ عام خلق لاءِ معافي.
ـ عامُ مهيڙُ ۽ عامُ مهيڙَ: ذ. عام جي مجلس ـ عام سڀا ـ عام مجلس.
● عاميُ ۽ عاميُ: ذ. صفت. عام ماڻهو. ٻاليرو ـ مشهور ـ نام ڪٽيو ـ هاڪارو ـ ناميارو. ٻڌرو. عام جاهل. اڻ ڄاڻ ـ جاهل ـ بيوقوف.
● عامِرُ: اسم خاص. تعلقي ميرپورخاص ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عامِراڻيُ: اسم خاص. تعلقي جاتيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عامَرُجيُ: اسم خاص. تعلقي موري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عامَرِنڙارُ: اسم خاص. تعلقي ٽنڊي باگي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عامِرِيُ: اسم خاص. سنڌ ۾ لکيءَ جي وچ ۾ هڪ ڏيڙ ڪوٽ جو نالو.
● عامِڙاُ: اسم خاص. تعلقي ميرپوربٺوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عامِلَ: اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.
● عامِلُ ۽ عاملَ: ذ. (ع. عَمَل = هن ڪيو) عمل ڪندڙ ـ عملدارُ ـ حاڪم ـ آفيسر. شاهي عهدي وارو. سرڪاري نوڪر. هندن جو هڪ فرقو (جو ڪلهوڙن ۽ ٽالپرن جي زمانيِ ڪان وٺي سرڪاري نوڪري ڪندا رهيا آهن) (صفت). چالاڪ ـ هوشيار. تجويز وارو ـ انتظامي. علم نجوم موجب عمل ڪندڙ ـ منترجنتر ڪندڙ.
ـ عامِليُ: ث. عامل جو ڏنڊو ـ عاملن جو پيشو. ظاهري اقرار. تعلقي ڪپري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عائِدُ: صفت. (ع. عَوْدُ = موٽڻ) روڪ ـ رڪاوٽ ـ بندش.
ـ عائِدُ ڪرَڻُ: مٿان مڙهڻ ـ مسلط ڪرڻ.
● عِبادَتَ ۽ عِبادَتُونُ: ث. (ع. عَبْدَ = هن بندگي ڪئي) اطاعت (خدا جي) ـ بندگي ـ پوڄا ـ پرارٿنا ـ نماز ـ سجدو ـ تسبيح ـ آڌاسنا ـ پرستش ـ طاعت ـ پڪتي (خدا جي).
ـ عِبادَتُ خانوُ ۽ عِبادتُ خانا: ذ. بندگيءَ جي جاءِ ـ مسجد ـ عبادت گاهه. پوڄا جي جاءِ ـ پڪتي لاءِ مڪان ـ مندر ـ ٽيڪاڻو ـ ديول.
ـ عِبادَتگاهُ ۽ عِبادَتگاهَ: ذ. صفت. عبادت جي جاءِ ـ عبادت خانو ـ مسجد ـ پرستش گاهه ـ مٺعبد ـ خاص ڪعبي مندر ـ ٽيڪاڻو. ديول.
ـ عِبادَتِيُ ۽ عِبادَتيُ: ذ. صفت. عبادت ڪندڙ ـ عابدُ ـ پوڄاري ـ شيوڪ ـ آڌاسڪ (خدا) پرست. مذهبي ماڻهو. ڏرمشٽ ـ مٺقي ـ ديندار ـ ديانتو ـ خدا ترس.
● عِبارَتَ ۽ عِبارَتُونُ: ث. بيان ـ مضمون. لکيت ـ تحرير. لکيت جو لهوٽو ـ لکڻ جي طرز ـ بيان جو ڍنگ ـ لکڻي ـ انشا. ڪِلڪَ ـ انبو. خط ونڊڙ جو عهدو. خط جي ايڊريس ـ سرنامو.
● عبّاسُ: ذ. (ع). حضرت محمد مصطفيٰ (صلعم) جن جي چاچي جو نالو. حضرت علي ڪرمالله وجه جن جي فرزند جو نالو (جو ڪربلا جي ميدان ۾ شهيد ٿيو). هڪ ٻوٽيءَ جو نالو (گل عباس).
ـ عَبّاسيُ ۽ عَبّاسيُ: صفت. حضرت محمد صلعم جن جي چاچي حضرت عباس جي خاندان جو لقب. ڏور عباسي جو ڪارو رنگ (خلفاءِ عباسيه جو پسنديده رنگ) جو انهن پنهنجي لباس ڪي

Gul Hayat Institute

ڏياريو). گل جو هڪ قسم. ٻٽر جو هڪ قسم- (آمريڪا جي پيرو ملڪ جو سنگمرمر). (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو. هڪ سکي جو نالو.

● عبّاسيءُ گُلُ: ذ. هڪ ٻوٽيءَ جو نالو (پن زيتون جي ٻن جهڙا، ننڍا، ساوا، نرم، گل خيري وانگر گاڙهاڻ ۽ اچاڻ تي مائل، قَدُ بادام جيڏو ۽ ڪاري رنگ تي ٻج ۽ ڪانيون دوائن جي ڪم اچن.

● عَبَثُ: صفت. (ع. عَبَث = هن اجايو ڪم ڪيو) اجايو- بي فائدو- ناحق- مفت- خالي پيلي- جاڙ- وڙڻ- اجايو- فضول- لاحاصل. بيڪار- نڪمون- نڪارُ.

"عَبَثُ آگاهين وڃڻو جو ڪين ڪائڻ کي" (شاه سر آبري)

سبب کان سواءِ- ناحق- هروپرو- خواه مخواه.

● عَبْدُ ۽ عَبْدَ: صفت. (ع. عَبد = هن بندگي ڪئي) غلام- ٻانهون- گولو- بندو- ٻازي- داس- تابعدار- مطيع. نوڪر- نفر- چاڪر- ملازم. خدمتگار- ٽهليو- پيلي.

- عَبْدِيّت: ث. غلامي- ٻانهپ- گولپ- بندگي- تابعداري.

● عَبيدالُ: اسم خاص. تعلقي شڪارپور ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَبْدُالْمُطّلِب: اسم خاص. (ع). حضرت محمد صلعم جن جي ڏاڏي جو نالو.

● عَبْدُالرَّحْمٰن: اسم خاص. (ع). حضرت محمد صلعم جن جي پڙڏاڏي جو نالو.

● عَبْدُاللّٰهِ: اسم خاص. حضرت محمد صلعم جن جي والد جو نالو.

عَبْدُاللّٰهِ دِڪَنُ: اسم خاص. تعلقي جيڪب آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَبْدُاللّٰهِ جَڪِراڻيُ: اسم خاص. تعلقي ٽل ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَبْدُاللّٰهِ مَهَرُ: اسم خاص. تعلقي گڙهي خيري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَبْدُلا ٽيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. مزاري بلوچن جو هڪ قبيلو. (رستماڻين جي شاخ).

● عَبْدُوُ جاگيرُ: اسم خاص. تعلقي سڪر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَبْدُوُ مَٺهنُ: اسم خاص. تعلقي ڪوٽي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عِبْرَاليُ ۽ عِبْرَانيُ: ذ. (ع). يهودي. (ث). يهودين جي ٻولي. (صفت). يهودين جو.

● عِبْرَتَ ۽ عِبْرَتُنُ: ث. (ع). اندیشو- عجب- حيرت- تعجب- اچرج- آچنبو- تپرس. اطلاع- چتاءُ- تاکيد- آگاهي- اڳ خبر- هيبت- خوف. سبق.

ٻئي جي مثال مان حاصل ڪيل نصيحت- تاکيد- عبرت حاصل ڪرڻ- سڃاڻي پرائڻ.

- عِبْرَتَ جي ماڳ ۾ اچنُ: عبرت حاصل ڪرڻ- سڃاڻي پرائڻ.

- عِبْرَتَ گاهُ ۽ عِبْرَتَ گاهَ: ذ. حيرت جي جاءِ.

- عِبْرَتَ ۾ پَوَنُ: حيرت ۾ ٻوڙ.

- عِبْرَتَ وَنُنُ: اچرج لڳڻ- تعجب لڳڻ- عجب وڻڻ- عجب ۾ ٻوڙ- حيرت وڻڻ- حيران ٿيڻ- متحير ٿيڻ. الڪشت بدلدان ٿيڻ. ٻئي جو حال ڏسي نصيحت هٿ ڪرڻ- نتيجن کي ڏسي خبردار ٿيڻ.

● عُبُودِيّتُ: ث. (ع. عبد = هن بندگي ڪئي) غلامي- ٻانهپ- بندگي- عبادت- پڄتي- پوڄا ٻاڻ. شيوا. عبديت.

● عُبُورُ: ذ. (ع. عَبَرَ = هو گذري ويو) درياه يا رستي جي هڪ طرف کان ٻئي طرف لنگهي وڃڻ واري حالت. گذر- گذارو- آڪاوو- لنگهه. جيئن "هُن ٻل تان عبور جي سخت منع آهي" (جملو). پهچ- پهچندي- وسعت- دسترس. جيئن "فلاڻي ماڻهوءَ جو مطالعي تي ڪوبه عبور ڪونهي" (جملو).

● عُبُورِ ڪَرَنُ: هڪ ٻاسي کان ٻئي ٻاسي ڏانهن وڃڻ. درياه پار ڪرڻ. ڪنهن رستي تان پار وڃڻ- رستي تان لنگهڻ- گذرڻ- آڪرڻ.

● عَنبيرُ ۽ عَنبيرَ: ذ. (س. انْبَرَ. ف. عَنْبَرَ = آسمان) ڪڙي جو هڪ قسم (آسماني رنگ تي)- خوشبوءِ دار شيءِ (گاجرا).

● عِتابُ ۽ عِتابَ: ذ. (ع. عَتَبَ = هو کاوڙ ٻو) بيزاري ۽ خفگيءَ جو اظهار- ملامت. جهڪ - چَنڊَ - ڏهنامو. مهڻو - ڏوراپو - طعنو - ٽوڪ - شڪايت - چاٽڪ - ٽُنڪو - وِيڻ - دِيار- آلاپو. ڪاوڙ - چِڙ - غضب - قهر - طيش - جوش - غصو - لندا.

● عِتْرَتَ: ذ. (ع). اولاد - نسل.

● عَجائِبُ ۽ عَجائِبَ: ذ. (ع. عَجَبَ = هو عجب ۾ ٻيو) جمع عجب جو. عجب وارو - اچرج جهڙو - عجب جو - عجب جهڙو - عجيب - عجبائتو - حيرت انگيز - حيرتي. خاص - عجيب وَ غريب - غير واجبي - ناڏُنيد و - اتائي - اتاهي - اجُنَبِي.

● عَجائِبُ: هڪ گل جو قسم (Hibicus).

= عَجائِبُ‌خانو ۽ عَجائِبُ‌خانا: ذ. ڏسڻ لاءِ (قديم يا جديد زماني جي) عجيب عجيب شين رکڻ جي جاءِ - عبرت پِرائڻ جو گهر - عجائب گهر - ميوزم.

= عَجائِبُ وَ غَرائِبُ هُنَرُ: عجب جهڙو هُنر. حيرت جهڙو هُنر.

● عَجائِبُ‌پُور: اسم خاص. تعلقي ڳوٺ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَجَبَ ۽ عَجَبَ: ذ. (ع). اچرج - حيرت - اچنبو - تعجب - تپرس - حيراني. (صفت). اچرج جهڙو - حيرت انگيز - حيرتي - عجيب - عجبائتو. ٽئين نموني جو - نه ڏٺو نه ٻڌو - نرالو - خاص. اڳ نه ڏٺل - نادِرُ - ٽئون - عجيب و غريب. (ل). پرت جو هڪ قسم. فراسيءَ جي گُلڪاريءَ جو هڪ نمونو (لغت مهيري).

= عَجَبَ إسْرارُ ۽ عَجَبُ إسْرارَ: ذ. ڏاڍي حيرت - اچرج - اچنبو. عجب رنگ - رنگ ڪمال. عجب جهڙي شيءِ.

= عَجَبائِتو ۽ عَجُبائِتا: ذ. صفت. حيرت انگيز - عجب جهڙو - عجيب - عجبائتو - اوپرو - نرالو.

= عَجَبَ جَهيڙو ۽ عَجَب جَهيڙا: ذ. صفت. حيرت جهڙو - عجيب - حيرت انگيز. صفت. اڳ نه ڏٺل - نادِرُ.

= عَجَبُ رَنگُ ۽ عَجَبَ رَنگَ: ذ. عجيب ڪر- اچرج سان ڀريل ڪر. حيرت پيدا ڪندڙ نظارو - حيرت جهڙو تماشو.

= عَجَبِيڙِيُ ۽ عَجَبِيڙِيُون (ل): ث. فراسيءَ جي چَٽن جو هڪ قسم (مهيري).

● عِجزُ ۽ عِجزَ: ذ. (ع. عَجَزَ = هيٺو ٽيو) نهٽائي - نمرتا - نياز - هيٺاهين - نِوڙَت - نيازي. مسڪيني - غُربت. ڪمزوري. عاجزي - زاري - ليزاري - تَوڪّل - اڌينتا - تَسليم (پرمانند).

● عِجلَتُ ۽ عِجلَتُون: ث. (ع. عَجَلَ = هن تڪڙ ڪئي) جلدائي - تڪڙائي - ڦڙتائي - تيزي - سُرعَتَ - شتابي. پهلواني.

● عَجَمُ: اسم خاص. هڪ مُلڪ جو نالو - ايران - فارس - پارس. عرب کان سواءِ ٻيو ملڪ. جيئن: "عَرَب و عَجَمُ" ۾ ظاهر آهي.

● عَجُوبُ: ذ. صفت. (ع). نهايت عجيب - حيرت پريو.

● عَجُوزُ ۽ عَجُوزَ: (ع. عَجَزَ = هو عاجز ٽيو) عاجز ماڻهو. ڪراڙي زال.

● عَجِيبُ ۽ عَجِيبَ: ذ. صفت. (عَجَبُ = عبرت) عجب جهڙو - اچرج جهڙو - اچرج وارو - حيرت انگيز - تعجب خيز - عجبائتو - اچنبي - اوپرو. بي مثال - لاثاني - اتائي - اتاهي - نياروَ - انوکو - يَڪانو - مُفرد - فَردُ - خاص - نيڃ. (صفت). دوست - يارُ - رفيق - سنگتي. پيار ڪندڙ - پرين - محبوب - معشوق - سپرين - ساجن - مُحب - منڌار - پريتَم - دلبر - جانب - پياروَ. چَڪهُ - يارُ - سيڌو.

= عَجِيبَائِيُ ۽ عَجِيبُائِيُون: ث. عجب واري حالت - عجب يا اچرج جو سبب.

= عَجِيبُ وَ غَرِيبُ ۽ عَجِيبُ وَ غَرِيبَ: ذ. صفت. عجيب عجيب - عجيب قسمن جهڙا.

● عَدالَتَ ۽ عَدالَتُونُ: ث. (ع. عَدلُ = إنصافُ) انصاف - نيائ - دادُ - آچارُ - عَدلُ. نيهرو - نچيڙو - فيصلو. انصاف ڪرڻ جي جاءِ - انصاف گهر - عدالت گهر - ڪورٽ - ڪچهري - نيائ گهر.

Gul Hayat Institute

= عدالت ڪرڻ: انصاف ڪرڻ - داد ڪرڻ - نياءُ ڪرڻ - فيصلو ڪرڻ - نبيرو ڪرڻ.

= عدالتي ۽ عدالتيه: ذ. صفت. عدالت جو - ڪچهريءَ جو - انصاف جو - قانوني - شرعي.

= عدالتي ڪم ڪرڻ: انصاف جو ڪم ڪرڻ - عدالت جو ڪم ڪرڻ. قانوني ڪم ڪرڻ. شرعي ڪم ڪرڻ. شرعي لموليءَ هلڻ.

= عدالتي متحڪمو ۽ عدالتي متحڪما: ذ. انصاف ڪندڙ ڪاتو - قانوني ڪاتو - عدالتي ڪاتو - انصاف جي جاءِ - انصاف گهر.

● عداوت ۽ عداوتون: ث. (ع. عدو). ويـر - دشمنو - دشمني - وروڌ. ڪلفت - ڪينو - ڪهت - بغض - بدخواهي - پيائتي. معاملو - جهڳڙو - جنگ.

= عداوتي ۽ عداوتيه: ذ صفت. ويري دشمن - برخلاف - بدخواه - مخالف. دشمن جو - دشمنائو.

= عدت: ث. (ع. عدة). تعداد - شمار - ڳاڻيٽو - عدد - عرصو - مدت - ميعاد. (اهو عرصو جنهن ۾ طلاق ڏنل يا وڏوا عورت ٻيو نڪاح نه ڪري جو وفات بعد چار مهينا ۽ ڏهه ڏينهن ٿئي).

● عدد ۽ عدد: ذ. (ع. عدة = ڳڻيو) ڳاڻائو - تعداد - شمار - ڳڻپ - ٽوٽل - حساب - ليکو - حساب ڪتاب. الڳ - لکيو - قسمت. (ع. عدت = عرصو) عرصو - ميعاد (اهو عرصو جنهن ۾ عورت، مڙس جي مرڻ ڪان پوءِ شرعي طور شادي ڪرڻ ڪان محروم رهي) قسمت.

= عددي تقسيمي: ذ. علم رياضي موجب تقسيم يا وچ جي معنيٰ ڏيڪارينڊڙ عدد - جيئن "هر هڪ چوڪرو، چار چار چوڪرا - پنج پنج چوڪريون وغيره".

= عدد جمع: صفت. علم رياضي موجب هڪ کان وڌيڪ تعداد ڏيڪارينڊڙ عدد. ڳهٽا عدد - ڳهٽا الڳ - ڳهٽيون شيون. "جيئن ڏهه چوڪرا، ست ڪتڙ، پنج ڳهوڙا وغيره". گرامر ۾ ڳهٽين شين ڏيکارڻ لاءِ ڪم اينڊڙ لفظ.

= عدد شماري ۽ عدد شماريون: ث. انگن جي ڳڻپ جو ڪم - انگن جي ڳڻپ - ڳاڻيٽو - نمبر شماري.

= عدد قطاري: سلسلي وار هڪ ٻئي جي پٺيان اينڊڙ الڳ - باترتيب الڳ - جيئن "پهريون، ٻيون، ٽيون وغيره".

= عدد مبهم: ذ. ڇڙيءَ طرح انداز نه ڄاڻائينڊڙ الڳ - غير مقرر الڳ. جيئن "سڀ، مڙيوئي، سمورو، وغيره".

= عدد مرڪب: ذ. ڳڏيل الڳ. علم رياضي موجب جزن ۾ تقسيم ٿينڊڙ الڳ.

= عدد مڪرر: ذ. اڪيلو الڳ - ڇڙو الڳ. علم رياضي موجب جزن ۾ تقسيم نه ٿينڊڙ الڳ.

= عدد نطاقي: ذ. صفت. ڇڙو الڳ.

= عدد واحد: ذ. واحد عدد - اڪيلو عدد - هڪ الڳ. هڪ شي. گرامر ۾ هڪ شي ڏيکارڻ لاءِ ڪم اينڊڙ لفظ.

= عددي ۽ عددي: صفت. عدد جو - عدد وارو - تعدادي - شماري.

● عدل ۽ عدل: ذ. (عدل = هن الصاف ڪو) برابري - مساوات - هڪجهڙائي انصاف - داد - نياءُ - آچار. حقي فيصلو - بي رياءُ فيصلو - حق ناحق جو نبيرو.

= عدل ڪرڻ: انصاف ڪرڻ - نياءُ ڪرڻ - داد ڪرڻ - حق ۽ ناحق ڪي ڌار ڪرڻ.

= عدل وارو ۽ عدل وارا: ذ. صفت. انصاف وارو - انصافي - آچاري. حقي فيصلا ڪرڻ وارو.

● عدم: صفت. (ع عدم = هو ڪم ٿيو) معدوم - ناپيدا - آپاڻ - غير موجود - بي وجود. ناهود - ليست - فنا - فالي - ناشتي. (ذ. ث). نه هئڻ جي حالت - ليستي - ناهودي - معدومي. فنا جوملڪ. هوجهان آخرت.

= عدم بجاوري ۽ عدم بجاوريون: ث. حڪم نه مڃڻ جي حالت - حڪم جي عدولي.

= عدم پيدا: ظرف. نه پيدا - گم - ان لئب - غير حاضر - غير موجود - ناپيه. نه هٿ آيل - نه لڌل - نه گوليل - روپوش - ايڪل.

Gul Hayat Institute

= عدمُ پيدا هُنڌُ: نا پيدا هئڻ - نه ٿيڻ - غير حاضر هئڻ.
= عدمُ داخلا ۽ عدمُ داخلائُنُ: ث. نه داخل - داخل نه ٿيڻ - داخلا گُم - اڻ داخل.
= عدمُ موجودِ گيُ ۽ عدمُ موجودِ گيُنُ: ث. حاضر نه هئڻ جي حالت - عدم حاضري - غير موجود گي - غير حاضري. واردات واري جاءِ تي نه هئڻ جي حالت.
● عدنُ: اسم خاص. (ع. عدنُ = رهڻ) بهشت - جنّت - فردوس. بهشتي باغ - جنتي باغ. ڏکڻ عربستان جي هڪ بندر ۽ شهر جو نالو (جتان سنڌ ۾ سان موتي لهندا آهن). شايد سنسڪرت جي آديان لفظ سان لاڳاپو اٿس. سن. آديان = باغ).
● عدوُ ۽ عدوَ: ذ. صفت. (ع. عدوّ = دشمن) دشمن - ويري - بدخواهه - مخالف - اڻ سهڻو.
= عدوُ لِيلُ ۽ عدوِ ليلَ: ذ. صفت. دشمن - ويري - برخلاف - مخالف.
● عدوُلنُ: مصدر. نه مڃڻ - نڪرائڻ - عدول ڪرڻ - نافرماني ڪرڻ.
= عدوُلُ ۽ عدوُلَ: ذ. نه مڃڻ جي حالت - نافرماني.
= عدوُلِجنُ: مصدر. بي فرمان ٿيڻ. ناقبول ٿيڻ.
= عدوُلِ حُڪمُ: ذ. صفت. حڪم جي نافرماني ڪندڙ - منحرف - نافرمان.
= عدوُلِ حُڪمِي ۽ عدوُلِ حُڪمِيُنُ: ث. حڪم کي نه مڃڻ جي حالت - قانوني ڪارروائيءَ ۾ گُس گُساءُ.
= عدوُلِ حُڪمِيُ ڪرنُ: حڪم جي نافرماني ڪرڻ.
= عدوُلِيُ ۽ عدوُلِيُنُ: ث. بي فرماني.
● عدِيمُ: صفت. (ع. عدِم = هن وجايو) ڪم - ناپيدا. ڪِلّي - ڪُجهو.
= عدِيمُ النُفرُصتُ: ذ. صفت. ڪم ۾ مشغول - گهڻ ڪمو. اهو جنهن کي واڌ ڪائي نه هجي.
● عذابُ ۽ عذابَ: ذ. (ع). نه سهڻ جهڙو سُور - ايذاءُ - پيڙا - درد - دُک - ڏُک - سُورُ - اذيّت - سختي. آزار - ويدن - هيبت. ڪشالو - جاکوڙ - سڌتاپُ - سزا.
= عذابِ قبرُ: ذ. قبر جو عذاب - قبر جي سختي. اسلامي عقيدي موجب مري ويل گنهگار ماڻهوءَ کي قبر جي پيڙ سبب اچل تڪليف.
● عِذارُ ۽ عِذارَ: ذ. صفت. گِلُ - رُخسارُ - چهرو - صورت. منهن - رُخ. مرڪبات ۾ ڪم ايندڙ لفظ. جيئن: "عِذار گُل" وغيره.
● عُذرُ ۽ عُذرَ: ذه (ع. عُذر) معافي - معذرت. اعتراض - ٽهڪ ٽپڻي - حُجّت - جرح - انڪار. بهانو - سبب - ٽال مٽول - لٽاءُ. ڪنهن جي مرڻ تي اظهار غم - پرچاڻي.
= عُذرُ خُواهِيُ ۽ عُذرُ خُواهِيُنُ: ث. معافي. ڪنهن جي مرڻ جو اظهار غم - اعزا پُرسي - پرچاڻي - منهن ڪاڻ - تعزيت - سياپو. آخري ليازي. جيئن:
"عذر خواهيون عاجز يون، سسئي ڪينهن مَ سَلّ"
(آبري - شاهه).
= عُذرُ خُواهِيُ ڪرنُ: ڪنهن جي موت تي اڻ جي عزيزن سان همدرديءَ جا ٻه - چار الفاظ چوڻ - اعزا پُرسي ڪرڻ - پرچاڻي ڪرڻ - منهن ڪاڻ ڪرڻ.
= عُذرُ دارِيُ ۽ عُذرُ دارِيُنُ: ث. اعتراض - دليل - دعوا - حُجّت.
= عُذرُ هُنڌُ: ڪنهن ويجهي عزيز جي موت ڪري ڏهرايل وقت تائين دڪ ۾ رهڻ ۽ خوشيءَ جهڙي ڪم ۾ شريڪ نه ٿيڻ.
● عذرا: ث. (ع). ڪنواري ڇوڪري. (اسم خاص). هڪ مشهور عاشق واسق جي معشوق جو نالو.
● عِراقُ: اسم خاص. (ع. عِراق = ڪنارو = لب دريا) دجلي ۽ فرات ڏين جي ڪنارن وارو ملڪ. هڪ ملڪ جو نالو (جو ايران ۽ عربستان جي

Gul Hayat Institute

وچ ۾ آهي سڀ کان ايراني لار تائين ڦهليل آهي، منجهائونس، دجلہ ۽ فرات نديون وهن ٿيون، فرات لڏي جي ڪناري وارو ملڪ عراق عرب سڏبو آهي، جنهن ۾ بغداد اچي ويجي ٿو. ۽ دجلہ نديء جي پي ڪناري وارو ملڪ عراق عجم سڏجي ٿو ان ۾ خراسان ۽ اصفهان بہ اچي وڃن ٿا). فارسي راڳ جي پارهن نغمن مان پنا سرن مان ستين جو نالو (ن - ب). ڪهوڙي جو هڪ قسم - عربي ڪهوڙو.

● عِراقِيُ ٢ عِراقِيٌ: ذ. صفت. عراق ملڪ جو - عراق وارو - عراق جو رهاڪو - عراق واسي. (ذ). ڪهوڙي جو هڪ قسم - عراق جو ڪهوڙو - تازي.

● عَرْبَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (اڪثر حيدرآباد ۽ ڪراچيء ۾).

● عَرْبُ: اسم خاص. (ع). ايشيا ڪنڊ جي هڪ ملڪ جو نالو. مسلمانن جو پاڪ ملڪ (جنهن ۾ ڪعبة الله شريف ۽ مڪ معظم ۽ مدينہ منوره آهن، حضور اڪرم (صلعم) جن جي ولادت باسعادت ۽ لاڏاڻي جو ملڪ). (ذ. صفت). عرب ملڪ جو رهاڪو - عربي.

= عَرْبِسْتانُ: اسم خاص. عربن جي رهڻ جو هنڌ - عربن جو ملڪ - عرب.

- عَرْبُ عَجَمُ: ذ سجو جهان - سارو جهان (ل.ق).

- عَرْبِيُ: ث. عرب ملڪ جي ٻولي.

- عَرَبِيُ ٢ عَرَبِيٌ: صفت. عربستان جو عرب. (ذ) عربي ڪهوڙا - تازي.

● عُرْسُ ٢ عُرْسَ: ذ. (ع. عُرْس = شاديء جو ڪاڏو). ڪنهن اولياء يا بزرگ جي ٿالي ڪيل ڪاڏو - ڪنهن پير يا وليء جي ياد ۾ سندس مماتيء وارو ملهايل ڏينهن (مجازاً. ڪنهن درويش جو هن فاني دنيا مان وصال ڪرڻ، باعث خوشي آهي). ماه ربيع الاول ۾ تاريخ ١٢ تي (حضور رسول مقبول صلعم جي ياد ۾، مذڪور تاريخ حضورجن جي وصال ۽ ولادت جي آهي) ڪيل لڏر لياز. عام اصطلاح ۾ ماه ربيع الاول جو ٿالو.

● عَرْشُ ٢ عَرْشَ: ذ. (ع. عَرْشَ = ڇت) ڇت. تخت - گادي - اورنگ. تخت الاهي - حق تعالىٰ جي ڪرسي. (جنهن جو ذڪر ڪرڻ شرعاً جائز نہ آهي). آسمان - آڪاس. مٿانهون آسمان - انون آسمان.

- عَرْشَ تي چَڙهَنُ ۽ وڏو درجو ڏيڻ. تمام گهڻي ساراهہ ڪرڻ.

- عَرْشَ تي چڙهَنُ: مٿانهين درجي کي اهڃڻ. تمام عزت وڌڻ. نهايت خوشامد ٿيڻ ڪري مغرور ٿيڻ.

- عَرْشُ ڪُرْسِيُ: ستن آسمانن کان مٿي جا درجا.

● عَرَصاتُ: ث. (ع). عَرَصہ جو جمع. قيامت جو ميدان. (سنڌي ٻوليء ۾ واحد طور مستعمل).

● عَرَصو ٢ عَرَصا: ذ. (ع. عَرَصہ = وقت). وقت - ڏينهن. مدت. زمانو - سمو - دور. ميعاد. گهڙو وقت - دير. ٿورو وقت - وچوتي - وٿي - ويجي - چيٽي - ناغو - مهلت.

- عَرَصو لَڳائڻُ: وقت لڳائڻ - دير ڪرڻ - توقف ڪرڻ.

● عَرَضُ: ث. (ع). پي شيء جي وجود تي مدار رکندڙ عارضي خاصيت.

عَرَضُ ٢ عَرَضَ: ذ. (ع). سوال - گهر. وينتي - التجا - منت - منٿ - آرداس - درخواست - عريضي - گذارش - التماس. سوڪرائي - پيٽ - ويڪر (ڪپڙي وغيره جي). علم جغرافيہ موجب ڪنهن هنڌ ۾ خط استوا جي وچ وارو مفاصلو.

عَرَضُدارُ ٢ عَرَضُدارَ: ذ. صفت. عرض ڪندڙ - سوال ڪندڙ - وينتي ڪندڙ - درخواست ڪندڙ.

- عَرَضداشتُ ٢ عَرَضداشتُونُ: ث. لکيل عرض - عريضي - درخواست - لکيت - گذارش.

- عَرَضُ مَعَرُوضُ: ذ. درخواست - گذارش - منٿ.

- عَرَضِيُ ٢ عَرَضِيٌ: ذ. صفت. عرض ڪندڙ - منٿائو - سوالي.

- عَرْضِيَ ۽ عرضيون: ث. درخواست - گذارش- عريضي- التجا- ارداس- منٽ.
- عَرْضِيَاتِي ۽ عَرْضِيَاتِيُون: ث. عرضدارڻ - سوالي عورت.
- عرضي نَوِيس ۽ عرضي نَوِيسَ: ذ. صفت. درخواستون لکندڙ.
● عَرْضِيَ پِيٽو: اسم خاص. تعلقي ميرو خان هر هڪ گوٺ ۾ ديهه جو نالو.
● عَرَف: ظرف. (ع). يا- ٻيءَ طرح- ٻيءَ طرح ٿي نموني. ٻئي نالي سان. عالم آشڪار- مشهور، معروف. (ف). علم نحو جي اصطلاح موجب اسم معرفه جو هڪ قسم- ڪنهن ماڻهوءَ جو لاڏ جو نالو- ڪنيت- لقب- تخلص. (جنهن سان هو اڪثر سڏبو هجي).
● عَرَفَات: اسم خاص. (ع). مڪي شريف جي ويجهو هڪ ميدان جو نالو (جنهن تي حج جي ڏينهن حاجي گڏ ٿي ظهر ۽ عصر جي نماز پڙهن).
● عِرْفَان: ذ. (ع. عَرَفَ) واقفيت- سڃاڻپ- پڇاڻ. خدا شناسي- معرفت حق تعالىٰ.
● عِرْق ۽ عَرَق: ذ. (ع). انسان جي بدن مان گرميءَ جي حالت ۾ نڪتل رطوبت- پگهر- پسينو. چڪائڻ رستي کيڏل پاڻي- مقطر. دوائن جي ڀاڪ مان ٺهيل پاڻي. جيئن: "عرق گلاب، عرق بنفشه" وغيره. نچوڙيل پاڻي- نچوڙ- رَس- تت- جوهر- ارڪ- سندءِ سار. ارگهه. شراب.
- عَرْق رِيزِي ۽ عَرَق رِيزِيُون: ث. پگهر ڪيڏڙ- سخت محنت ڪرڻ جي حالت- جانفشاني- گهڻي محنت- زحمت.
- عَرَق رِيزِي ڪَرَن: سخت محنت ڪرڻ- جانفشاني ڪرڻ.
- عَرْقْنَاكَ ۽ عَرَقْنَاكَ: ذ. صفت. پگهردار.
● عِرْق النِّسَاءَ: ذ. هڪ رڳ جو نالو. بيماريءَ جو هڪ قسم- ٽنگن ۾ سور ٿيڻ جي بيماري.

● عُرُوج ۽ عُرُوجَ: ذ. (ع. عَرَجَ = هو مٿي ويو) بلندي- آچائي- مٿانهين- چاڙهي- چاڙهه- چڙهتي- ترقي- ارتقاء. ڪنهن وڏي درجي ڪي پهچڻ واري حالت. اقبال.
● عُرُوس: ث. (ع). نئين پرڻيل عورت- ولي- بنيري- بنيي- لال بنيي- دلهن.
● عَرُوض: ذ. (ع). مڪي معظمه جو نالو- بيت الله- ڪعبت الله- ڪعبه. شعر جي وزن ۽ بحر معلوم ڪرڻ جو علم (جيئن ته خليل بن احمد کي ڪعبت الله ۾ انهيءَ علم جو الهام ٿيو هو، انهيءَ ڪري تبرڪاً اهو نالو رکيو ويو).
● عُرْيَان: صفت. (ع. عريٰ: خالي ٿيو) اگهاڙو- ننگو- برهنه. بي پرده- ظاهر- صاف- لروار- پڌرو.
- عُرْيَانِي ۽ عُرْيَانِيُون: ث. اگهاڙپ- اوگهڙ- ننگائي- برهنگي.
● عَرِيضَه ۽ عَرِيضَا: ذ. صفت. (ع. عريضه) عرض معروض. (ذ). عرضي- درخواست- گذارش- التماس.
- عَرِيضِي ۽ عَرِيضِيُون: ث. درخواست- عريضو. التجا- منٽ- سوال- گهرَ.
- عَرِيضِي نَوِيس ۽ عَرِيضِي نَوِيسَ: ذ. صفت. عريضي لکندڙ. درخواست لکڻ جو ڪم ڪندڙ.
- عَرِيضِيَاتِي ۽ عَرِيضِيَاتِيُون: ث. صفت. عرض ڪندڙ- التجا ڪندڙ- درخواست ڪندڙ (عورت).
● عِزّ: صفت. (ع). عزت- مان- شان. وڏائي- بزرگي- شرف- عظمت. ارجمندي. وڏو عهدو- اقبال- مرتبو- درجو. شوڪت- حشمت- رعب- ڏاڪو- دٻدٻو- مَلَكَ- جَسّ. جَلال- پرتاب- تيج- تجمّل. نُور- رونق- تجلّو. سهما آستيي- حشمت- واڪاڻ- ساراهه. (صفت). غالب ٿيل- غالب- جاهل.
- عَزَّ و جَلَّ: ذ. صفت. غالب ٿيو ۽ وڏو ٿيو. جاهل- قادر. وڏائيءَ جو لائق- جليل- اعظم-

Gul Hayat Institute

آءُلي. شان وارو- تيجوان - تيجي. ساراهه جوگو. (ث). الله تعاليٰ جي هڪ صفت.

● عزا ؛ ذ. (ع). مصيبت جي وقت ۾ ڪيل صبر. ماتم پرسي - سياپو - پرچائي.

- عزادار ۽ عزادارَ ؛ ذ. صفت. مري ويل جو غم ڪندڙ - ماتمدار - سوگوار - ماتمي.

● عزازت ۽ عزاز تُون : ث. (ع). ميني مائيٽي - سڳائي - ميناچاري - عزيزي. سڳيٽائي - سڳاوتي - برادري. ناتو. ڳانڍاپو - لاڳاپو - وراڪو - سنبنڌ - تعلق - نسبت.

● عزازيل ؛ اسم خاص. (ع. عزل = جدا ڪرڻ) شيطان جو نالو (جنهن کي، حضرت آدم کي سجدي نه ڪرڻ جي حالت ۾ بهشت مان تڙيو ويو). ابليس - شيطان - خنّاس. لفس. جيٽن ؛

"اوڏي عزازيل کي ويجهي تان مرَ وج"
(شاهه سر آبري)

● عزّت ۽ عزّتُون ؛ ث. (ع. عز = غالب ٿيو) شان - مان - مٿت - آدر - سنمان - آب - آبرو - حرمت - وقر - وقار. وڏائي - عظمت - اوزڪي - شرف. درجو - وقعت. ساک - پت - ڪار - معتبري - ڀڄ - ناموس - لڄ - پرم - سيل. ستر - ست. عصمت (عورت جو). لحاظ - نيازَ - آداب - خيال - ڏيان. دٻدٻو - حشمت - رعب - ڏاکو.

- عزّت تان هٿ کڻڻ ؛ آبرو ڪان ناميد ٿيڻ. بي عزت ٿيڻ. لاهي ڇاهي ٻيهڻ.

- عزّت پائيڻ : مان حاصل ڪرڻ - آبرو ميلڻ. ناموري حاصل ڪرڻ.

- عزّت پيدا ڪرڻ ؛ عزّت پائيڻ. ناموري حاصل ڪرڻ. نالو ڪيڻ.

- عزّت خراب ٿيڻ : بي عزّتي ٿيڻ - آبرو منجهه ۾ ملڻ. شان وڃڻ.

- عزِت ڏيڻ ؛ مان ڏيڻ - آبرو ڏيڻ - آب ڏيڻ - ادب ڪرڻ - لحاظ ڪرڻ - خيال ڪرڻ.

- عزّت رکڻ ؛ آبرو رکڻ - مان رکڻ - آبرو کي قائم رکڻ. نالي کي برقرار رکڻ - ڳالهه نباهڻ. لحاظ رکڻ.

- عزّت مان پيهڻ آچڻ : مان شان سان پوش اچڻ - خاطر تواضع سان پيش اچڻ.

- عزّت گهٽائيڻ ؛ رتبو گهٽ ڪرڻ. بي عزت ڪرڻ - ذليل ڪرڻ - رسوا ڪرڻ.

- عزّت لهڻ : مان پائڻ - شان حاصل ڪرڻ - عزت وارو ٿيڻ.

- عزّت ميڙجي وڃڻ : بي عزتي ٿيڻ - آبرو وڃڻ - شان مان جو وڃڻ. نالي کي داغ لڳڻ.

- عزّت وارو ۽ عزّت وارا : ذ. صفت. شان وارو - مان وارو - عزت جولائق - مانائتو - آبرو وارو - معزز - اشراف - سڪر. مُعزز.

- عزّت و ڌَنَ : بي عزتي ڪرڻ - اپمان ڪرڻ. ارمان ڪرڻ - عقوبت ڪرڻ. ذليل ڪرڻ - خوار ڪرڻ. عصمت وٺڻ (ڪنهن عورت جي). آبرو حاصل ڪرڻ - شان ميلڻ.

- عزّت وڃڻ : ات نه رهڻ - ساک وڃڻ - بي عزتي ٿيڻ.

- عزّت وڪڻڻ : عزت لهرائڻ جهڙو ڪم ڪرڻ - ذليل ٿيڻ. بي غيرتو ٿيڻ.

- عزّت هٿڻ : آبرو هٿڻ - مان هٿڻ. رتبو وڃڻ. تعريف هٿڻ.

● عزّت خان : اسم خاص. تعلقي رتي ديري ۾ ۽ تعلقي نوشهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عزّت واري : اسم خاص. تعلقي ميرپور ماٽيلي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عزرائيل ؛ اسم خاص. (ع). هڪ فرشتو جو نالو (جيڪو برگزيده فرشتن مان هڪ فرشتو) ساهه ڪيڏڻ فرشتو - موت جو ملائڪ - فرشتو قضا - ملڪ الموت - قابض الارواح.

● عزم ۽ عزمَ : ذ. (ع. عزمَ = هن ارادو ڪيو) ارادو - خواهش - قصد - نيت - آماد گي - تهيه. سعيو - ڪوشش.

- عزم بالجزم ؛ ذ. پڪو ارادو - مصمم ارادو - يقيني ارادو.

- عزم ڪرڻ ؛ ارادو ڪرڻ - قصد ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

● عزم ناهيڻ: ڪوڙا سبب ناهڻ ـ ڪوڙا بهانا ناهڻ ـ ڪوڙا ناهه ناهڻ.

● عزيل: ذ. (ع). عربستان جي هڪ بٽ جو نالو (جو وڻ جي شڪل وانگر هو، جنهن کي خالد بن وليد جلائي ڇڏيو هو). لات ۽ عزيل مان هڪ بٽ جو نالو.

● عزيز ۽ عزيزَ: ذ. صفت. (ع. عزّ = پيارو ٿيو). پيارو ـ محبوب ـ دلارو ـ سڃاڻي ـ سڃڻ عزيز ـ مائٽ ـ رشتيدار ـ پهنجو ـ ويجهو قريب. لاڳاپيل ـ ڳانڍاپيل. دوست ـ يار. وٽندڙ ـ مرغوب ـ دلپسند. عزت وارو ـ مانوارو ـ معزز ـ معتبر. (اسم خاص). مصر جي بادشاه جو لقب. خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

ـ عزيزُ مانُ جزيزُ ٿيئُ (ت): دوست مان دشمن ٿيڻ ـ سڃڻ مان ويري ٿيڻ.

ـ عزيزي: ث. ڳانڍاپو ـ ناتو ـ تعلق ـ نسبت. سڳائي ـ مائٽي ـ رشتيداري ـ عزازت.

۽ عزيمت: ث. (ع). عزم.

● عسرت: ث. (ع. عسرَ: ڏکيو ٿيو). دقت ـ دشواري ـ تڪليف ـ سختي ـ مصيبت. تنگي ـ مفلسي ـ ڪٽلائي ـ ناداري.

● عسڪر: ذ. (ع). لشڪر ـ فوج ـ سپاه ـ ڪٽڪ ـ سينا.

● عسل: ذ. (ع). ماکي ـ شهد ـ مڌ ـ انگبين.

● عشا: ث. (ع). رات جي اونداهي ـ سوهڻي جو وقت ـ سومهڻي.

● عشاق: ذ. (ع). عاشق جو جمع. پيار ڪندڙ ـ محبتي ـ پيارا.

● عشبو ۽ عشبا: ذ. (ع. عشبه). پساريڪي وکر جو هڪ قسم (رت صفا ڪرڻ واري هڪ دوا) سينٽرل امريڪا مان لهندڙ، پيشاب وڌائيندڙ دوا.

۽ عشر: صفت. (ع). هڪ تعداد جو نالو ـ ڏهه ـ دهه.

● عشر: صفت. (ع). ڏهون. ڏهون حصو.

ـ عشرعشير: صف. ڏهين حصي جو، ڏهون حصو ـ سوين پتي، تمام ٿورو ـ ذرو.

● عشرت ۽ عشرتَ ٿون: ث. (ع). گڏجاڻي ـ ميلاپ ـ وصل. گڏجي مزي سان رهڻ جي حالت. خوشي ـ مسرت ـ خرمي ـ آنند. مزو ـ فرحت ـ لطف ـ عيش ـ انشاط ـ رنگ ـ رس ـ موج ـ بهاري ـ ڪيفيت. نفساني لذت ـ پوڳ بلاس ـ عيش وعشرت ـ سنجوڳ.

ـ عشرت خانو ۽ عشرت خانا: ذ. عيش وعشرت ڪرڻ جي جاءِ ـ عشرت گاه ـ نشاط خانو.

● عشق ۽ عشقَ: ذ. (ع). تمام گهڻو پيار ـ پيار ـ محبت ـ الفت ـ پريت ـ پريت ـ پريٿو ـ پريم ـ حب ـ موهه ـ قرب ـ نيهن. خواهش. تمنا ـ چاه ـ شوق ـ رغبت ـ دل ـ عادت ـ چسڪو ـ هير.

ـ عشق آندو آهي: جملو. محبت اندي آهي. عشق هڪ عقل گم ٿي ويندو آهي.

ـ عشق بازُ ۽ عشق بازَ: ذ. صفت. عشق ڪندڙ ـ محبت ڪندڙ ـ پريم ڪندڙ ـ نيهن لائيندڙ عاشق. عاشق مزاج ـ حسن پرست ـ عاشق جيڏو ـ عياش ـ رنبي باز ـ رنگيلو ـ اوباش ـ لانبارو.

ـ عشق بازي ۽ عشق بازيون: ث. عشق ڪمائڻ واري حالت ـ نيهن لائڻ واري حالت ـ عاشقي ـ پريٿو. عاشق مزاجي ـ حسن پرستي ـ عياشي ـ لانبارائي.

ـ عشق پيچ: هڪ ول جو قسم جا وڻ کي ويڙهي ويندي آهي.

ـ عشق حقيقي: ذ. سچي محبت ـ سچو قرب ـ سچي پريت (الله تعاليٰ سان) ـ خدا جي محبت ـ بقادار عشق ـ پڪتي. صوفين جي اصطلاح ۾ عشق جي هڪ منزل.

ـ عشق زورآور: ذ. صفت. پهنجي ۾ تي هلڻ وارو ـ عجيب دوست.

ـ عشق ڪمائي: ڪنهن سان محبت ڪرڻ ـ پئي سان محبت ڪرڻ.

ـ عشق مجازي: ذ. دنيوي عشق ـ ڪوڙو عشق. ٿورو وقت هلندڙ پيار (ڪنهن مائهوءَ سان).

ـ عشق هر گهاري پوڻ: عشق هر لمحي پوڻ ـ پيار هر اڻ هوڻ. ٽيندڙ ڪر هر او چتو رڪنو پوڻ.

Gul Hayat Institute

= عِشْقِيُ ۽ عِشْقِيُ ؛ ذ. صفت. محبت ۾ قائل - عشق وارو - عشق جو - عشقيه.
= عَشْقِيئن: نداءِ واهه واهه - آفرين.
● عِشْقُ پيچُ ۽ عِشْق پيچَ: ذ. ياسمين ۽ چنبيليءَ سان مشابهت رکندڙ، آمريڪا ۾ ٿيندڙ گل جو هڪ قسم (ف - ج).
● عِشْقُهُ ؛ ول جو هڪ قسم (جا ون تي چڙهي ون کي سُڪائي ڇڏي).
= عِشوهُ ؛ ذ. (ع). ناز - انگل - نخرو - ماڻو. فريب - مڪر.
= عِشْوَهُ سازُ: ذ. صفت. معشوق.
= عِشْوَهُ گرُ ؛ ذ. صفت. عِشْوَهُ سازُ.
● عَصا ۽ عَصائُونْ ؛ ث. (ع. عَصا = لٺ) لَڪُڙُ - سونٽي - لٺ - ڏنڊو. هٿ جو لڪڙ - ڇڙي.
= عَصايُ مُوسيٰ: ث. حضرت موسيٰ عليه السلام جي هٿ جي لٺ (جا جادوگرن سان مقابلي وقت ٽائنگ ٿي هئي ۽ ڪيترن وقتن تي عجيب ڪرشما ڏيکاريا هئائين).
● عَصَبِيَّت ؛ ث. (ع). عزازت - ٻنهنجائي - مائٽي - رشتي داري. طرفداري - ٻاسخاطري - لحاظ - رياءڪاري.
● عَصْرُ ؛ ذ. (ع. عَصْرُ = وقت) وقت - ٽاڏو - سَمون - زمالو - جُڳُ. جيئن "هم عصر، اديب العصر، وغيره" آرجا - اوسٿا. عُمير - جمار. ڏينهن جو آخر حصو - چوٿون حصو (جنهن ۾ وچين يا عصر نماز جو وقت).
● عِصْمَتُ ۽ عِصْمَتُونْ ؛ (ع عصر = گناهه ڪان بچيو) گناهه ڪان بچاءُ - پرهيزگاري - پاڪائي - پاڪدامنيُ - ستُر - ستَ - پارسائي - سيمُ - پرهيز. لڄُ - شرم - عزت - پيرم. (ڪنايَةً). ابتدا ڪان انتها تائين گناهن ڪان روڪي رهيل.
● عِصْيانُ ؛ ذ. (ع). گناهه - پاپُ - ڏوهه - دوش - جرم - خطا - قصور.
● عُضْوُ ۽ عُضْوا ؛ ذ. بدن جو هڪ پاڳو - لڳ - آنگ.
= عُضْوا اَکْڙَنْ: هيٺ ٿيڻ - ضعيف ٿيڻ - ڪمزور ٿيڻ - جان ۾ طاقت نه رهڻ - بيدو جهور ٿيڻ. بخار واري حالت ٿيڻ.
= عُضْوُ تَناسُلُ ؛ ذ. اولاد پيدا ڪرڻ جو عضوو - نسل پيدا ڪرڻ جو عضوو - عضوو مخصوص - آلت.
= عُضْوُو عُضْوُ اَکيڙَنْ ؛ بدن جو حصو حصي ڪان نڪرڻ - سنڈ سنڈ هلائڻ. هر هڪ عضوي کي ڌوءُ ڪرڻ. جهانجهولڻ.
= عُضْوُ مُخَصُّوصُ ؛ ذ. جسم جو خاص عضوو (مردانو يا زنالو).
● عَطا ۽ عَطائُونْ: ث. (ع. عطا = ڏئي ٿو) ڏاتُ - بخشيش - انعام - ڏانُ - سخا - عنايت - امدادُ. دانُ - خيرات. تحفو. سوغات - سوڪڙي - عَطيئو. نذرانو - ڀوڻو - پيٽا - ڏالي. خدا جي طرفان ملهل ڇوڪارو - معافي (ل - ق).
= عَطا جو هَتُ رَکنُ: مهرباني جو هٿُ رکڻ - ڪرم فرمائي ڪرڻ - احسان ڪرڻ - اجهو ۽ آسرو ڏيڻ.
= عَطا کَرَنُ ؛ بخشش ڪرڻ - امداد ڪرڻ - بخشڻ. انعام ڏيڻ - دانُ ڏيڻ. منظور ڪرڻ - قبول ڪرڻ.
● عَطارُ ۽ عَطارَ ؛ ذ. صفت. (ع. عِطْرُ) عطر وارو. عطر ٺاهيندڙ. عطر وڪڻندڙ - عِطْر فروش - عِطْري - قليلي. پساوي - دوا سازُ.
● عَطارُدُ: ذ. (ع) هڪ گرهه جونالو - ٻُڌ - وهائُو.
● عَطائِيُ ۽ عَطائِيُ ؛ ذ. صفت. (ع). عطا ڪهرندڙ - بخشش ڪهرندڙ - سوالي - فقير - منگتوُ. ڪُشادي دل وارو (عطا ڪندڙ). قدرتي عقل وارو - ذات وارو. قدرتي طرح ڪنهن فن ۾ هوشيار. راڪيندڙ - ڳائڻو. (اسم خاص). تعلقي جيڪب آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عَطْرُ ۽ عَتْرُ ؛ ذ. (ع. عِطْرُ = سرهاڻ) گلن ۽ يا ٻين شين جو جوهرُ - جوهَرُ - رُوحُ - عرق. گلن جو رَسُ. سَرهاڻ - سُڳنڌ - قليلُ - خوشبوءِ.

Gul Hayat Institute

= عَطْرُ پَاشِي ٽِيَنْ: جاءِ ۾ خوشبوءِ هارڻ - عطر ڇڪارڻ. محفل کي سينگارڻ.
= عَطْرُدَانْ ۽ عَطْرُدَانَ: ذ. عطر رکڻ جي ڊبي يا بوتل. عطر جي رکڻ جو ٺانءُ.
= عَطْرُداني ۽ عَطْرُدانِيُونْ: ث. عطر رکڻ جي شيشي. سرهاڻ واري شيشي.
● عَطَشْ: ث. (ع). آج - اياس - تشنگي.
● عَطِيَّهْ ۽ عَطِيَّتَا: ذ. (ع). ڏاڻ شي - سوکڙي - تحفو - ڏاکر - بخشش. مهرباني - نوازش - عنايت - ايڇپو - ان گيره - ٽورو - احساس.
● عَظَمَتْ ۽ عَظَمَتُونْ: ث. (ع). وڏائي - بزرگي - برتري - بلندي - مٿالهين. شان وشوکت - قدر ومنزلت. (اسم خاص). تعلقي ڏکڻڙيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عَظَمَتْ آباد: اسم خاص. تعلقي ڳڙهي خيري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عَظَمَتْ جَا گِيرَ: اسم خاص. تعلقي سکر ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عَظَمَتْ كَچُوْ: اسم خاص. تعلقي ڏني عاقل ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عَظَمَتِي: ث. صفت. (ع. عَظَم = هو بزرگ هو) بزرگ - وڏو - اوچو - مها - آتم - اعظم. عالي - بلند - اعلىٰ. بيحد - گهڻو - اتيت. شانوارو - مانوارو - عالیشان. خدا تعالىٰ جو هڪ صفاتي نالو.
● عَظِيمُ الشَّانِ: ذ. صفت. وڏي شان وارو - وڏي عزت وارو - مانوارو. ڏهڻي وارو - حشمت وارو - رعب وجلال وارو.
● عَظِيمُ آبَادْ: اسم خاص. تعلقي سکر ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عِفَّتْ: ث. (ع. عَصِيرَ = هو پاڪ ٿيو). عصمت - پاکدامني - ستر - ستڻو. پرهيزگاري - پاکائي - پارسائي.
● عَفْوَ: ث. (ع. عَفَوَ = لاهڻ، ڪرڻ) معافي - کميا - اسراڻ - بخشش - مرحمت. معاف - بخش.
= عَفْوَ كَرَنْ: معاف ڪرڻ - کميا ڪرڻ - درگذر ڪرڻ. نجات ڏيڻ - بخشڻ.
● عَفْسُونَتْ ۽ عَفْسُونَتُونْ: ث. (ع). گندي بانس - درگندڙ - ڏڪوءِ - ڏپ بانس.
● عُقَابْ ۽ عُقَابَ: ذ. (ع). پکيءَ جو هڪ قسم. ڪاري رنگ جو هڪ وڏو پکي (جو ننڍيون ريڍون، پکرون، ۽ ننڍڙا پار بَرَ لاماري سان ڪٽي وڃي سگهي ٿو). ڏهنجو شڪار نه ڪري پئي پکيءَ کان شڪار کسي ويندڙ پکي - پرمار - شڪاري پکي - باز. (اسم خاص). روس، جرمني، آمريڪا وغيره جي قومي نشان جو نالو.
= عُقَابِيلْ ۽ عُقَابِيلَ: ذ. عُقاب پکيءَ جو پَرُ. تير - گز - پاڻ. آگاڻي وقت جو تير جهن جي پوئين چوڻي ۾ عقاب جا کنب پوري وزن ٻيهڪ خاطر لڳل ٿيندا آهن.
"عُقابيل اکين ۾ تير تِکَا تو ڪي".
(شاهه - سر ڪليان).
● عَقَائِدْ ۽ عَقَائِدَ: ذ. (عَقِيدَهْ > عقد: هن ڪنڊ ڏني). عقيده جو جمع - عقيدا.
● عَقَبْ: ذ. (ع. عَقَبَ = پويان آيو) پٺ - پڇاڙي - پس.
● عُقُبَتَ ۽ عُقُبَتُونْ: ث. (ع). سزا - سيکت. عذاب - ايذاءُ - تڪليف.
● عُقُبَىٰ: ذ. (ع). آخرت - پڇاڙي. قيامت. عاقبت.
● عَقَدْ ۽ عَقَدَ: ذ. (عَقَدَ = هن لاڪاپو ڪنديو). ڳنڍ - ڳانڍاپو - لاڳاپو. بندڻ. ماڻهوءِ جو لاڳاپو - نڪاح. پول - قول - انجام - اقرار - عهد - پيمان - اقرار.
= عَقْدْ پَڑَهَنْ: ٻن کي ڳنڍڻ. نڪاح پڙهي ملائڻ - نڪاح پڙهڻ.
= عَقْدْ كَرَنْ: ڳنڍجڻ لاءِ قول ڪرڻ. نڪاح ڪرڻ. شادي ڪرڻ. حڪمن جي اصطلاح ۾ ياري کي قابو ڪرڻ.
= عَقْدْ نِكَاحْ: ذ. نڪاح جي ڳنڍ - ڪهوت ۽ ڪنوار جو نڪاح رستي ڳانڍاپو.
= عَقْدُونْ: ذ. شاديءَ ۾ نڪاح جو عقد. (خاص ڪري وهاريل زال يا سريت سان نڪاح وقت وعدو. "هرمانڊ").

Gul Hayat Institute

● عَقْدو ۽ عَقْدا: ذ. (ع). گنڍيل. مسئلو - مشڪل گالهه - گجهارت (پرمانند). معمو - گجهه - راز - پيد - انت (پرمانند).

● عَقده: ري موڪل آبادي - ري موڪل دخل بابت ڪيل ڪارروائي جو فارم.

- عَقْدهٔ ڪُشا: ذ. صفت. گنڍيل ڪولينڊڙ. مشڪل گالهه حل ڪنڊڙ - حل ڪنڊڙ مشڪل ڪسي. مشڪل ڪشا.

● عَقْرَبْ: ذ. (ع). زهري جيت جو هڪ قسم - وڇون - پنڇون. هڪ برج جو نالو - وِرشچڪ.

● عَقْرَقَرحو: ذ. (ع). پساريڪي وڪر جو هڪ قسم - ڏندن جي سُور جي هڪ دوا - عاقرقرحو.

● عَقْلَ ۽ عَقْلَ: ذ. (ع). ٻُڌِ - چاڻپ - سمجهه - پرجهه - اروڙ - فَهم - خِرد - شعُورُ - ادراڪ - درڪ. فراست - وتوف - ڏاهپ - چترائي - دانائي - هوشياري - زيرڪي. ذهن - اَڪَت - ڏُڪاءُ - آرُ - دماغ - هوش - وِگيان - دوراندیشي. حڪماءَ جي اصطلاح ۾ ڏهن فرشتن مان هڪ جو نالو.

- عَقْلُ آجهَنُ: ٻُڌِ مُنجهَنُ - سَتيون سُنجهڻ - سمجهه ۾ نه رهڻ - هوش نه رهڻ. وائڙو ٿيڻ.

- عَقْلُ ڏجڻو ٿيڻ (ت): حوصلا خطا ٿيڻ - بي خبر ٿيڻ - نامعلوم ٿيڻ.

- عَقْلائيتو ۽ عَقْلائِتا: ذ. صفت. عقل جو - عقل وارو. سمجهه وارو - هوشائتو - سياڻو - عقلاڻو - سمجهو - عَقْلي - ناطق - اڪاهَرُ - ڏاهو - داناءُ - هوشيار - سُبُدّ - عاقل - سوجهه - زيرڪ - چتر - وگياني - ٻُڌوان - هوشونَدُ - سڏهو - ڀهڃاڻ - فهميدو - جهان ديدو - دوراندیش. (ظرف). عقل سان - عَقْل.

- عَقْل تي پَٿَرَ پَوَنْ: سمجهه ڪان نڪرڻ - موگو ٿيڻ - بيوقوف ٿيڻ - بي سمجهه ٿيڻ.

- عَقْلُ تي پَردو پَوَنْ: عقل مارجڻ - عقل وڃڻ - مت مارجڻ. سمجهه نه رهڻ. سمجهه ۾ نه وِهڻ (ڪا گالهه).

- عَقْلُ جا ڪهوڙا ڊوڙائِڻ: خيال ڪي وري وري هلائڻ - آونهو عقل هلائڻ. دليل پيش ڪرڻ. خيالي پُلاءُ پچائڻ.

- عَقْلُ جو دُشمَنَ ۽ عَقْلُ جا دُشمَنَ: ذ. صفت. عقل جو وبري - بيوقوف - مَورڪ.

- عَقْلُ جو وِيرُ هُئَنْ: عقل جو گهٽ هڻ - ڪم عقل هڻ.

- عَقْلُ جِي مارَ: ث. سمجهه جي هيٺائي - عقل جي ڪوتاهي - ڪُند ذهني - ڪم فهمي.

- عَقْلُ چَرُخُ ٿِيَنْ: عجب ۾ پوڻ - حيران ٿيڻ - اچرج ۾ پوڻ - تعجب ۾ پوڻ. منجهي پوڻ.

- عَقْلُ حَيَوانِي: ذ. حيوان جي فطرت ۾ داخل ٿيل سمجهه (جنهن جي وسيلي ڪي جمڻ سان تري ٿي، پڪي بنا سيکارڻ جي پولي ۽ آکيرو ناهي ۽ آدامي ٿو) - جِبِلّت.

- عَقْلُ ڏِيئَنْ: سمجهه ڏيڻ - مت ڏيڻ. صلاح ڏيڻ - رٽ ڏيڻ.

- عَقْلُ سَلِيمُ: ذ. پورو عقل - صحيح عقل.

- عَقْلُ ڪَمُ نَتوُ ڪَري: جملو. سمجهه ۾ نٿو اچي.

- عَقْلُمَنْدُ ۽ عَقْلُمَنْدَ: ذ. صفت. عقل وارو - سمجهه وارو - عاقل - عَقْلائيتو - عَقْلي - سياڻو - داناءُ - سُجاڻ - ڏاهو - هوشيار - چتر.

- عَقْلُمَنْدي ۽ عَقْلُمَنْدِيُونْ: ث. ڏاهپ - سياڻپ - هوشياري - دانائي - چترائي - فراست.

- عَقْلُ وارو ۽ عَقْلُ وارا: ذ. صفت. عقلمند - عقلائتو - سمجهو - عَقْلي - ٻُڌوان - داناءُ - سياڻو.

- عَقْلُ وَجَنْ: هوش وڃڻ - سمجهه وڃڻ. حواس گم ٿيڻ.

- عَقْلُ وَنْدُ ۽ عَقْلُ وَنْدَ: ذ. صفت. عقل وارو - سمجهو - ڏاهو - سياڻو - داناءُ - عقلي. عاقل.

- عَقْلُ ويڙهائِنْ: دماغ هلائڻ - عقل ڊوڙائڻ - ويچار ڪرڻ - سوچڻ. سمجهه جي ڪوشش ڪرڻ. ڪا عقل واري ڪيڏ ڪيڏڻ. سياڻپ ڪرڻ.

- عَقْلِيُ ۽ عَقْلِي: ذ. صفت. عقل جو - عقل وارو - سمجهه جو. سمجهه پريل. ذهني.

Gul Hayat Institute

● عَقُوبَتَ ۽ عَقُوبَتُونَ: ث. (ع). تڪليف- ايذاءُ- عَذابُ. جَٽ- سيڪت. سزا- تعدي- گوشمالي. هَلاڪِيُ- هَلاڪيُ- دِقّت. ضَرر- هاجو- هَرَجُ.

● عَقِيدَتَ ۽ عَقِيدَتُونَ: ث. (ع عَقَدَ= هن لاڳاپو ڪنديو) ڪنهن ڳالهه ڪي ٽيڪ ۽ صحيح سمجهي دل تي وهارڻ جي حالت- ارادت- دل جو پروسو- اعتقاد. ڪنهن مذهب ۾ شامل ٿيڻ لاءِ آن جي اصولن تي آندل يقين- ايمان.

- عَقِيدَتَ مَنَدُ: ذ. صفت. ارادتمند- معتقد.

● عَقِيدُو ۽ عَقِيدا: ذ. (ع. عَقَدَ= هن لاڳاپو ڪنديو) دل ۾ جمايل اصول- دل جو پروسو- يقين- اعتبار- وِشواسُ- اعتقادُ. مذهبي يقين- ايمانُ.

● عَقِيقُ ۽ عَقِيقَ: ذ. (ع). جبل جي پٿر جو هڪ قسم- ڳاڙهو پٿر (جو منڊين ۾ نگ طور ڪم اچي). گل جو هڪ قسم (شربت).

- عَقِيقُ الْبَحْرِ ۽ عَقِيقُ الْبَحْرَ: ذ. صفت. سمنڊ مان لڌندڙ عقيق- مرجان.

- عَقِيقُ سُلَيْمَانِيُ: ذ. عقيق جو هڪ قسم- ڪاراڻ تي مائل ڳاڙهو عقيق.

- عَقِيقُ شَجَرِيُ: ذ. عقيق جو هڪ قسم- وڻ جي شڪل وارو عقيق.

- عَقِيقُ مِصْرِيُ: ذ. عقيق جو هڪ قسم- پيلاهي رنگ جو عقيق.

- عَقِيقُ يَمَنِيُ: ذ. عقيق جو هڪ قسم- هلڪي ڳاڙهي رنگ جو عقيق.

● عَقِيقُو ۽ عَقِيقا: ذ. (ع). لغوي معنيٰ ۾ ماءُ جي پيٽ ۾ ٻار کي چاول وارَ. مسلمانن جي هڪ رسم- ٻار جمڻ کان پوءِ ڇهرٽين ڏينهن مٺو ڪوڙائڻ جي حالت- جهنڊو.

● عَقِيلِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● عَقِيمُ: ث. صفت. (ع). ٻار نه ڄڻندڙ عورت- سَنڊِ- وانجهه.

● عَكْسُ ۽ عَكْسَ: ذ. (ع. عَكَسَ= هن اونڌو ڪيو) آهٽو ڪرڻ جي حالت- آٽلَ- آلتَ. آلت ٻُلت- آٽلَ ٻُٽلَ- آوُنڌَ سَوُنڌَ- تَغَلِّيبَ. انقلابُ- تَحْرِيفُ. ڀاڄ ۽ آرسيءَ ۾ ڪنهن شيءِ جي نظر ايندڙ شڪل. تصوير- مورت- شبيهه- سُرُوپُ. آس ۾ ٽيل پاڇو- پاڇولو- سايه- پرڇائين- چايا. اولڙو- تڙڪو- پَرْتَوَ- روشنائي. دُشمني- ويهر- بد خواهيُ- اپرڪا- خصومت- ڪينو- بُغضُ- ڪوِنسَ- ضِد- دُوِيشُ- وڪالڊ- مارُ- تَعَصُّب- تهسبو- خار.

- عَكْسَانُ عَكْسُ: ظرف. وِرُوڌ سمان- دشمنيءَ ڪان- بدانديشي ڪري- خار وچان- بُغض وچان- بدخواهي ڪري.

- عَكْسَانُ عَكْسِيُ: ظرف عَكْسَان عَكْسُ.

- عَكْسِجَنَ: مصدر. ويهرُ رکڻ- دشمني رکڻ.

- عَكْسُ رَكَنَ: ضد رکڻ- ويهر رکڻ- دشمني وجهڻ.

- عَكْسِيُ ۽ عَكْسِيَ: ذ. صفت. پاڇي وارو- عڪس انداز- پرتَبِمبِيُ. ويهرُ رکندڙ- دشمن- بدخواهه.

- عَكْسِيُ تَصْوِيرَ ۽ عَكْسِيُ تَصْوِيرُونَ: ث. تصوير (جا روشنيءَ جي زور تي نڪري)- ڇاپا چٽَر. ڪميرا مان نڪتل تصوير- فوٽو.

- عَكْسِيُ كُنْدُونَ: ث. ڪنڊ جو هڪ قسم- ۱۸۰ درجن ڪان وڌيڪ درجن واري ڪنڊ.

● عَلا: ظرف. صفت. (ع. علي) مٿي وارو- مٿانهون- مٿي.

● عَلَيٰ: ظرف. (ع. عليٰ) مٿانهون- مٿي- بلند- اوچو. (حرف جر). تي- آتي- ۾- لاءِ- لڳ- وٽ- ويجهو- پَر ۾- سان.

- عَلَي الْحِسَابِ: ظرف. حساب ڪان سواءِ- بي حساب- ٿُلهي ليکي- تخميناً- حساب ۾.

- عَلَي الْحِسَابِ ڏِيئُ: بنا حساب ڏيڻ- بنا ڳاڻاٽي جي ڏيڻ. ٿلهي ليکي ڏيڻ- اڳواٽ ڏيڻ.

- عَلَي الْخُصُوصِ: ذ. صفت. خاص لاءِ- خاص ڪري- خصوصاً.

- عَلَي الصَّبَاحِ: ظرف. صبح جو- فجر جو- اسرَ جو- پنهرڪي جو. صبح جو سوير.

Gul Hayat Institute

ـ عَلَيٰ هٰذَا الْقِيَاس: ظرف. وڃڻ جي ضروري ڪيرڦار سان ـ فروعات جي بدل سدل سان.

● عِلاجُ ۽ عِلاجَ: ذ. (ع. عَلَاجَ = هُن ڇُٽايو) بيماري ڇُٽائڻ جو اُپاءُ ـ چارو ـ تدبير. دَوا ـ دَرمل ـ داروُن.

ـ عِلاجُ ڪَرَنُ: دوا درمل ڪرڻ ـ دوا داروُن ڪرڻ ـ سُٽي ٺڪي ڪرڻ. اُپاءُ ڪرڻ ـ تدبير ڪرڻ.

● عَلاحِدو ۽ عَلاحِدا: ذ. صفت. (ع. عَلَاحِدَهٗ) جُدا ـ الڳ ـ ٻَنُ ـ وِڪيرو ـ آڌاڙو ـ خلاصو ـ علحدو ـ وٿيرڪو ـ نيارو ـ ڏار ـ نيجو.

● عِلائِقو ۽ عِلائِقا: ذ. (ع. عَلَقَ = هن ڪنڌيو) تعلق ـ لاڳاپو ـ ڳالهاپو ـ واسطو ـ لڳ ـ ڪنڌ ـ رَبطُ ـ سَنجوڳُ ـ سَنبَنڌ. ڄاڻ پڇاڻ ـ واقفيت ـ مُٺاڪڙو ـ ڏيٺ ـ سيهيو. ڪنهن مُلڪ جو حصو ـ ضلعو ـ تعلقو ـ صوبو ـ هڙڪڙو ـ ورائت ـ علائقو.

● عَلالَتَ ۽ عَلالَتُونُ: ث. (ع. عِلَّت) بيماري ـ مرض ـ اڪهائي ـ لاچاڪائي ـ روگ.

● عَلامَ ۽ عَلامَرَ: ذ. (ع. عَلَمَ = هن ڄاڻو) تمام گهڻو ڄاڻندڙ ـ وڏو وِدوانُ ـ عالِمُ ـ فاضل ـ ماهِرُ.

● عَلامَتَ ۽ عَلامَتُونُ: ث. (ع. عَلَمَ = هُن ڄاڻو) سڃاڻپ جو نشان ـ نشان ـ نشاني ـ آهج ـ آهڃاڻ ـ آثار. اشارو ـ چنهه ـ سامَ. پَتو ـ ائڊريس ـ سرنامو. مرض ـ بيماري.

● عَلامّهٗ: صفت. (ع. عَلِيمَ = هُن ڄاڻو) نهايت گهڻو ڄاڻندڙ ـ عالِم ـ فاضل ـ گياني.

● عَلالِيهَ: ظرف. (ع). ڪُلي طرح ـ ڪُليو ـ ظاهر ـ هڏ رو ـ آشڪار. عام ماڻهن ۾ ـ سِڌي جي سامهون.

● عَلاؤالدِّيٰنِ: اسم خاص. (ع). سمي گهراڻي جي هڪ بادشاهه جو نالو.

● عِلاوَهٗ: ظرف. (ع). ان کان سواءِ ـ کان سواءِ ـ سواءِ. ٻيو ٻه ـ وڌيڪ ـ مٿان ـ زياده.

● عِلائِقو ۽ عِلائِقا: ذ. (ع. عَلَقَ = هو ڇڏيو) هڙڪڙو ـ صوبو ـ زمين جو ڪو ٽُڪر. ضلعو. تعلقو. علاقو.

● عِلّتَ ۽ عِلّتُونُ: ث. (ع). بيماري ـ مرض ـ روگ ـ اڪهائي. عادت ـ هِير ـ پاڻڌاڻ ـ خصلت. خراب عادت ـ خراب چال ـ خراب هِيرَ ـ ڪِنيِ خُوءِ ـ ڪِنيِ پَرَ. عيب ـ نقص ـ وِڏَ.

ـ عِلّتِيُ ۽ عِلّتِي: ذ. صفت. بيمار ـ روگي ـ مريض ـ عليل. علت وارو ـ خراب عادت وارو ـ عادتي ـ هيراڪُ. بڇڙين عادتن وارو ـ خراب چال وارو.

ـ عِلّتِيُ ٿِيڻُ: عادتي ٿيڻ ـ هيراڪ ٿيڻ.

● عَلٰحِدَهٗ ۽ عَلٰحِدا: صفت. (ع. عَلٰحِدَهٗ) جو مخففُ) جدا ـ الڳ ـ ڏار ـ نيارو ـ خلاصو ـ وِڪرو.

ـ عَلٰحِدَگِيُ ۽ عَلٰحِدَگِيُونُ: ث. جُدائي ـ آڌاڙي ـ وِڪرائي ـ آڇاتَ. ٻيرَ ـ وڇوڙو ـ فِراقَ ـ ڦوڙائو. خلاصو حق ـ ٻيڻا شرڪت ڪِنيِ.

● عَلَمُ ۽ عَلَمَ: ذ. جهنڊو ـ بانڊو ـ نيزو. ٻيرَڪَ ـ جهنڊيُ. ڏڃ. نشان. فوج جو نشان (جهنڊو). الڳاس. علم نحو جي اصطلاح موجب اسم معرفه جو هڪ قسم. ڪنهن ماڻهو يا ٻيءَ شيءَ جو خاص نالو.

ـ عَلَمبَردارُ ۽ عَلَمبَردارَ: ذ. صفت. جهنڊو ڪڍندڙ.

ـ عَلَمدارُ ۽ عَلَمدارَ: ذ. صفت. عَلَمَ وارو. جهنڊو ڪڍندڙ ـ اڳوان ـ سردار.

ـ عَلَمُ طَوقُ ۽ عَلَمِ طَوقَ: ذ. جهنڊي جي لٺ جي چوٽي (پرمانند). ڪَلَسُ.

● عِلمُ ۽ عِلمَ: ذ. (عَلِيمَ = هن ڄاڻو) ڄاڻ ـ ڄاڻپ ـ واقفيت ـ آگاهي ـ دانش ـ دانست. وِديا ـ وِگيان ـ تعليم. سمجهه ـ سُڌ ـ ڪَلَ ـ خَبَر ـ گَمَ ـ سَماءُ ـ سَمَڪَ ـ هَروڙ. معرفت ـ علميّت ـ قابليّت. هُنر ـ فن ـ جوهرُ ـ گُنُ ـ ڪُنُ. (عربيءَ ۾ بنيادي ۱۹ علوم آهن، جن جون ٻيون ٻه

Gul Hayat Institute

ڪيترين ئي شاخون آهن: علم صَرف، علم نَحْو، علم لغت، علم مَعاني، علم بيان، علم قيافه، علم عروض، علم اِنشاء، علم رسم الخط، علم مُعَمّاء، علم مناظرو، علم قرأت، علم حديث، علم تفسير، علم فقه، علم فرائض، علم اصول، علم ڪلام، علم منطق. علم حڪمت، علم هيئت، علم هندسو، علم رياضي، علم عدد، علم طب، علم فلاحت، علم ڪيميا، علم نجوم، علم موسيقي، علم جبر و مقابلو، علم جرثقيل، علم رمل، علم جفر، علم طلسم، علم مساحت، علم اصطرلاب، علم محاضرات (لطيفه گوئي ۽ حاضر جوابي) علم تعبير، علم تعويذ، علم تصوف، علم اخلاق، علم تاريخ، علم جغرافيه، علم مُدن وغيره وغيره. سنسڪرت ۾ وري ۱۴ عُلوم آهن: چار ويد: سام ويد، يجر ويد، رگ ويد، اٿر ويد). ويدن جا ڇهه انگ (تفسير: صرف، نحو، قرأت، ڪلام، عروض، نجوم)، علم اِلاهي، پُراڻ (جي ۱۸ آهن)، لياء (منطق)، ڏرم شاستر (فقه) انهن علمن جون ٻيون ٻه شاخون آهن).

= عِلْمُ آبْ: ذ. ڀاڻيءَ جو علم - جَل وديا يا (خاص ڪري آها وديا جنهن جو مکيه سڌانت اهو آهي ته هڪ جاءِ تي ٻيئل ڪاٻ ٻڌي شي سيني طرفن هڪ جيترو ڏاڪ لڳائي ٿي ۽ سڀ مٽاچرا جيڪي منجهس آهن تن جهي هڪ هڪ ذري تهي هڪ جيترو زور لڳائي ٿي).

= عِلْمُ آوازْ: ذ. آواز جو علم - آواز جي اصولن جي جاڻ - سُر وديا - شَبْدَ وديا. (خاص ڪري اُن جو اهو پاسو جنهن سان ٻڌو ٿو ته ٻڌاڙو ڪيئن ٻڌا ٿئي ۽ ڪيئن ان کي روڪجي، مندرن، محلن وغيره جوڙائڻ وقت هي وديا ڏاڍي ڪارائتي ٿئي ٿي).

= عِلْمُ اَخْلاقَ: ذ. اَخْلاق وِديا - آچار شاستريُ - نيتيُ سڪيا.

= عِلْمُ اِلٰهيْ: ذ. اِلٰهي علم اصول سيکارينڌڙ علم - ايشور وديا - برهم وديا - ڏرم شاستر. علم معرفت.

= عِلْمُ آدَبْ: ذ. اِنشا ۽ اخلاق - علم معاني - علم بيان - بديع - صرف و نحوَ - انشا پردازي.

= عِلْمُ اليَقينْ: ذ. يقين جو علم - دَليلَن ذريعي حاصل ٿيل ڄاڻ.

= عِلْمُ اِنْشا: ذ. مضمون لکهڻ ۽ انهن جي اظهار ڪرڻ جو علم.

= عِلْمائيتو ۽ عِلْمائيتا: صفت. علم سان لاڳاپو رکندڙ - علمي - شاستري - وگيانڪ - ازروءِ عِلم - وِڄائتو.

= عِلْمُ بَلاغَتْ: ذ. اهو علم جنهن ۾ موقع محل ۽ وقت موجب مناسب گفتگو ڪرڻ جو رستو بڌايل هجي.

= عِلْمُ بَيانْ: ذ. بيان ڪرڻ جو عِلم - ڳالهائڻ جو علم. گفتگو ڪرڻ جو علم - علم فصاحت - علم ڪلام.

= عِلْمُ تَشْرِيحْ: ذ. بدن جي بناوت جو علم (جنهن جي وسيلي انسان جي بدن جي رڳن، مُشڪن وغيره جي بناوت اندرين پاهرين معلوم ٿئي) - شرير رچنا - وديا انگ - چيدن وديا - علم جَرّاحي.

= عِلْمُ تَصَوُّفْ: ذ. روحانيت جي ڄاڻ ڏيندڙ علم - روحاني علم - معرفت جو علم - برهم وديا - آتم وديا.

= عِلْمُ تَمَدُّنْ: ذ. شهري انتظام جو علم - راج نيتي جو علم.

= عِلْمُ تَواريخْ: ث. گذريل واقعاتن جي ڄاڻ جو علم. بادشاهن جي واقعاتن جو علم.

= عِلْمُ ہِيْ وَجَنْ: وديا سيکهو سکڻ.

= عِلْمُ جَبْر و مُقابِلَهْ: ذ. الڳن جي پيچ ڪڍڻ جو علم. علم رياضيءَ جو هڪ حصو.

= عِلْمُ جَرّ ثَقيلْ: ذ. ڳرين شين جي آساني سان لاهڻ چاڙهڻ يا ٻئي هنڌ ڪڍي وڃڻ جو علم.

= عِلْمُ جَفَرْ: لڪل ڳالهين جي ظاهر ڪرڻ جو علم (جو حضرت امام جعفر صادق رضي الله عنه ڏانهن منسوب ڪيو وڃي ٿو).

Gul Hayat Institute

= عِلْمُ جَمادات: ذ. زمين مان کوٽي کيديل شين جي قسمن ۽ جدا ڪرڻ جو علم - علم معدنيات- ڏات وديا.

= عِلْمُ حَدِيْث: حديث جو علم - (اهو علم جنهن ۾ حضور رسول مقبول صلعم جن جي افعال "آڻ ويهن" ۽ گفتگو تي بحث ڪيل هجي).

= عِلْمُ حِساب: ذ. انگن يا ڪنهن شيءَ جي شمار ڪرڻ يا گهٽ وڌ ڪرڻ جو علم - علم رياضي- علم عدد - ڳڻت وديا.

= عِلْمُ حِيكْمَتَ: ذ. موجودات خارج (شين) جي احوال (۽ جيستائين انسان جي طاقت هلي سگهي) انهن جي تحقيق جو علم - علم فلسفو - گيان وديا (هن ۾ علم طبعي، علم رياضي ۽ علم الٰهي شامل آهن).

= عِلْمُ حيوانات: ذ. حيوانن جو علم (جنهن ۾ حيوانن جي قسم، سڃاڻپ ۽ عادتن وغيره جو بيان هجي) جيئو وِدِيا - پراڻي وِدِيا - جنٽُو شاستر - جينٽُو وِدِيا.

= عِلْمُ دَسْتُورُالْمَعاش: ذ. گذران جي ذريعن وارو علم، (جنهن ۾ ڏن جي پيدائش، آن جي ورڇ ۽ سنڀاسڻا جي جاڻ هجي) ارٿ شاستر.

= عِلْمُ دِيْن: ذ. مذهب ۽ ملت جي اصولن جو علم - ڌرم وِدِيا.

= عِلْمُ رَمَل: فال ۽ زائچي ۾ قرعه اندازي ذريعي غيب جو حال معلوم ڪرڻ جو علم (هي علم حضرت دانيال پيغمبر عليه‌السلام ڏانهن منسوب ڪيو وڃي ٿو).

= عِلْمُ رِياضِي: مختلف عددن، مقدارن ۽ ٽولهه جي درميانو تعلق کي ظاهر ڪندڙ علم - حساب جو علم - ڳڻت وديا - الگ وديا.

= عِلْمُ زِبانَ: ذ. ڪنهن زبان جي اصليت، محاورن ۽ اصطلاحن جي تحقيق جو علم (هن ۾ علم عروض، علم فصاحت، علم تاريخ ۽ علم ادب اچي وڃن ٿا).

= عِلْمُ زِنْدَگِي: زندگيءَ جو علم - جيون وديا - علم حيات (هيءُ هڪ وڏي وديا آهي، جنهن ۾ علم نباتات، علم حيوانات، عالم ارتقا وغيره اچي وڃن ٿا).

= عِلْمُ طَبَعِي: ذ. ڪائنات جي جاڻ جو علم - قدرتي علم - سياويڪ علم - پرتڪي.

= عِلْمُ عَرُوْض: ذ. موزون شعر جي بناوت جو علم - چَنْدَ و ويچار - پِنگَل.

= عِلْمُ غَيْب: ذ. غيب جي احوال جاڻڻ جو علم - ڳڻت وديا (هن ۾ نجوم، جوتش ۽ رمل وغيره اچي وڃن ٿا).

= عِلْمُ فِقْه: ذ. شريعت جي حڪمن جو علم - علم دينيات - ديني قاعدن جي جاڻ.

= عِلْمُ فَلاحَت: ذ. ٻَني ٻاري ڪرڻ لاءِ طريقن يا اصولن جو علم - پوک ڪرڻ جو علم.

= عِلْمُ فَلْسَفَه: ذ. علم حڪمت (هن ۾ طبعي، رياضي ۽ الاهي ٽيئي علم اچي وڃن ٿا).

= عِلْمُ قَدامَت: ذ. پُراڻو تنتو شاستر - پراچين وِسْتو وديا (اهو علم جو اڳئين زمانن جي انهي شين سان لاڳاپو رکي ٿو، جيڪي پٿر جيان ڪي ويون ۽ بعد ۾ کوٽائيءَ مان هٿ آيون).

= عِلْمُ قِيافَه: ذ. ڪنهن ماڻهوءَ جون حالتون، ان جي جسماني نشانين مان جاڻڻ جو علم.

= عِلْمُ كَلام: ذ. فصاحت ۽ بلاغت جي جاڻ. رنگين بولين جي جاڻ - النڪار - خوش بياني - بوليءَ رس.

= عِلْمُ كِيمِيا: ذ. سون چاندي ٺاهڻ جو علم - رَسائين وِدِيا (هاڻي) شين جي جُڙن کي ٻاڻ ۾ ملائڻ يا جدا ڪرڻ جو علم.

= عِلْمُ لَدُنِي: ذ. خدا تعاليٰ جي طرفان مليل علم.

= عِلْمُ لُغَت: ث. ٻوليءَ جي لفظن جي تحقيقات جو علم.

= عِلْمُ مُدُن: ذ. شهري انتظام يا حڪومت جي هلائڻ جو علم - امور رياست جو علم - راج نيتي.

= عِلْمُ مِساحَت: ذ. ماپ وديا - علم پيمائش. (اهو علم جو شين جي ڏيکهه، ويڪراڻي،

Gul Hayat Institute

اوڀهائي ۽ گهاٽائي جي ماپ ۽ الهن جي لاڳاپن جي قاعدن جو بيان ڪري).

= عِلْمُ مَعْدِنِيات: ذ. زمين مان لڌرندڙ شين جو علم.

= عِلْمُ مُناظَر: ذ. اکين جو علم - روشني وديا - علم نظر - پرڪاش شاستر (اهو علم جنهن جو واسطو روشنائي، ان جي ڦهلاءُ، مُڙڻ، پَڇڻ، ڪرڻ، اڇڻ ۽ سندس لاڳاپن سان آهي) بحث مباحثي ڪرڻ جو علم - واڪيو - واڪ وديا.

= عِلْمُ مَنْطِق: ذ. صحيح ۽ باقاعدي خيالن جو علم - گفتگو سان نتيجي ڪڍڻ جو علم هن ۾ تصوّرات ۽ تصديقات جو بحث ڪيو ويندو آهي).

= عِلْمُ موسِيقي: ذ. ڳائڻ وڄائڻ جي قاعدن، سُرن جي اصولن ۽ آواز جي سلسلي معلوم ڪرڻ جو علم (سرياني لغت ۾ موسيقي جي معنيٰ مُطْلَق لَحَنٌ آهي ۽ اصطلاح ۾ سُر ۽ لَو آواز. هن علم جي ابتدا بقول امام فخرالدين رازي جي، حضرت سُليمان عليه السلام جي شاگرد حڪيم فيثاغورث کان ٿي، ڪن جي خيالن ۾ هن علم جو موجد حضرت دائود عليه السلام آهي. ار ڪن محققن جي بيان موجب هڪ مشهور خوش اِلْحان يڪي "قُقنس" جي آواز مان هي علم ورتو ويو آهي ۽ ڏاهَن ان کي آسمان جي پارهن برجن موجب تقسيم ڪيو. مولانا روم جي شعر مان معلوم ٿو ٿئي تہ هي علم گردش افلاڪ مان حاصل ڪيل آهي. جيئن:

"خوش حڪيمان گفت الدايين لَحْنَها
گردوار چرخ بگرفتيم ما."

= عِلْمُ نَبَاتَات: ذ. نباتات جو علم - بنسپتي شاستر. وڻ، ٻوٽن، ولن، "جڙي ٻوٽي" جي قسمن ۽ سندن بناوت ۽ سندن واڌاري ۽ حياتيءَ بابت علم - بناسپتي شاستر.

= عِلْمُ نُجُوم: ذ. تارن ۽ سيارن جي ٻيهڪ، جسامت، لهڻ آپرڻ، گردش ۽ گرهن وغيره جو علم - علم هيئت - آڪاس - نيروار - جوتش وديا. تارن ۽ سيارن جو ماڻهوءَ يا موسمن تي ٻيل اثرات بابت علم.

= عِلْمُ هِنْدَسَه: ذ. جسم جي ٽولهه، سطح ۽ پيمائش جاڻائيندڙ علم. شڪلين ۽ نقشن جي (پڪيڙ) جاڻ جو علم.

= عِلْمُ هَوَا: ذ. هوا جو علم - وايو شاستر. (اهو علم جيڪو هوا جي ڏاڻ وغيره جو بيان ڪري).

= عِلْمُ هيئت: ذ. آڪاس نيروار - ڌرتي جوتش - ڪچول وديا - علم نجوم.

= عِلْمِي ۽ عِلْمِيّ: صفت. علم وارو - علم جو - علمائتو - وگيانڪ. قياسي - خيالي - انومانيي - نظري - ماليڪ - سُوتر آتيڪ.

= عِلْمِيّات: ث. جاڻپ - وِديا - سِکيا - تعليم - علم. ڪَل - سڌ - سماءُ - معرفت - پروڙ، قابليت - هوشياريءَ.

● عُلَمَا: ذ. صفت. (ع. عالِم > عُلَمِاءُ = هن جاتو) عالم جو جمع. وڏهيل - وِدوان - عالِم - فاضل - سڌ پُرُ - جاڻو - ڏاهو - سياڻو. بزرگ - مالِڪ - رشي.

● عُلَنْ بور: اسم خاص. تعلقي ڪُڙهي خيري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عُلُوّ: ذ. (ع. عُلُوّ = اوچو) وڏائي - بُلَنْدي - اوچائي. برتري. مرتبہ - عزت - جاهُ.

= عُلْوِي ۽ عُلُوِي: ذ. آعْلَيٰ درجي جو - مٿانهون - بلند. آسماني - فلڪي. ذ. فرشتہ - مَلَڪ. تارو ڪوڪب - نجم.

● عَلَّاوداٽِي: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● عُلُوفو ۽ عُلُوفَا: (ع. عُلُوفَه) ڪاڏي جي شي - ڪاڏو - طعام - خوراڪ. راتِب. ايندڻن - وظيفو.

● عُلُوم: ذ. (ع. عِلْم = هن جاتو) علم جو جمع - ڪهڙا علم - وِديائون. هُنر - فَن.

= عُلُومِ جَدِيدَه: ذ. هلندڙ وقت جي ايجادن جو علم (جهڙوڪ فوٽوگرافي، سئنيما وغيره).

● عُلُومِ مُتعارِفَه: ذ. مُتهم سِڌِ سڌانت - ورڪيل سچائي - ظاهر ظهور اصول - ظاهر ٿاڀتي - ورتڪش پرمان.

Gulhiyat Institute

ـ عُلُوم، مُشْرَقِيٌ: ذ. اُپرلنڊي مُلڪن جا علم "جهڙوڪ عربي، سنسڪرت، فارسي، وغيره."

● عَلُوِيٌ: ذ. صفت. حضرت علي ڪَرَّمَ اللّٰهُ وَجْهَهُ جن جو اَوْلاد. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.

● عَلِيٌ: صفت. مٿانهون ـ بلند ـ اوچو ـ اَعليٰ. (اسم خاص). حضور مقبول صلعم جن جي ناڻيءَ سندن يار، سوٽ ۽ خلافت راشده جي هڪ خليفي جو نالو.

● عَلِيءِ جو مَيْدانٌ: ذ. حضرت عليءَ جن جو خاص ڪُنڊ ـ فقر ۽ فاقو. حضرت عليءَ جو خاص رستو ـ حضرت علي جن جي هيروي ـ بُک ۽ ڏُکَ جي سهڻ جي حالت.

● عَلِيٌ آباد: اسم خاص. تعلقي ٽنڊي باگي ۽ تعلقي سکر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَلِيانٌ ۽ عَلْيانٌ (ت): ذ. تکن ڏندن وارو لغام. (جو ڏنگي ۽ مَسْتُ گهوڙي کي ڏجي).

● عَلِيانْوٌ: اسم خاص. تعلقي ڏگهڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَلِيانِيٌ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● عَلِيٌ بَحَرٌ: اسم خاص. تعلقي واره، تعلقي شڪارپور، تعلقي جيهمس آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَلِيٌ پُورٌ: اسم خاص. تعلقي جيڪب آباد، تعلقي ديري محبت ۽ تعلقي گوني ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَلِيٌ خانٌ: اسم خاص. تعلقي ٽُل ۽ تعلقي ڪَڙهي ياسين ۾ هڪ ديهه جو نالو. قنبر جي پر ۾ هڪ شهر جو نالو.

● عَلَيْكِ سَلَيْكِ: ث. (ع. عَلَيْكُمُ سَلَامٌ جو مُخفف) سلام عليڪي جو رستو. مُنهن لڳ ـ واقفيت ـ سچاڻپ ـ دوستي ـ سنگت ـ ياري.

● عَلَيْكَ چَوَنْ: سلام جو جواب ڏيڻ ـ السلامُ عليڪم چوڻ ـ سلام ورائڻ ـ وعليڪم السلام چَوَنْ.

● عَلِيلٌ: صفت. (ع). ضَعيف ـ ڪمزور ـ هيٺو ـ نِستو. پَوئو ـ ليٻَلُ ـ بي سَتو ـ بي سکهو ـ بي حال ـ بي قُوّتو ـ ٻَل هيڻ ـ دُرٻَلُ ـ بيزورو (پرمالند). بيمار ـ اڳهو ـ ناچاق ـ روگي ـ مريضُ ـ زَچُ ـ بي سوي ـ سُڪالو ـ اٽڪيلُ ـ ناخوش (پرمالند). جيئن:

"اُٿي ڏي عَلِيلَ کي، معجونون موچار"
(سر آبري ـ شاهه).

خفي ـ ڪَڪُ ـ بيزار (پرمالند). سَڪُ ـ الُوت ـ مَسْتُ (پرمالند). چريو ـ عاشق.

● عَلِيمٌ: صفت. (ع). علم وارو ـ جاڻندڙ. ڏاهو ـ سياڻو. (اسم خاص). خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

● عَلِيمُواهِنْ: اسم خاص. تعلقي سکر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَلَيْهِ: ظرف. (ع). اُن تي ـ اُن جي مٿان.

ـ عَلَيْهِ الرَّحْمَتَ: جملو. خدا جي اُن تي رحمت هجي.

ـ عَلَيْهِ السَّلامُ: جملو. خدا هُن کي سلامت رکي! ـ شال هُو سلامت رهي!.

● عَلِيٌ مَتِيرِ: اسم خاص. تعلقي گهوٽڪي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

ـ عَمرٌ زادَهْ: ذ. پيءُ جي پاءُ جو پُٽ ـ چاچي جو پُٽُ ـ سَوٽُ.

● عِمارَتَ ۽ عِمارَتُونْ: ث. (ع. عَمَرَ = هُن مرمت ڪئي) جاءِ ـ جڳهه ـ گهر ـ مڪان ـ اڏاوت. محل ـ بنگلو.

ـ عِمارَتَ سازٌ ۽ عِمارَتَ سازَ: ذ. صفت. عمارت ٺاهيندڙ ـ پيونُ لرساتا ـ راڄو ـ اُستو ـ ڪاريگر ـ معمار. جاين جون رٽون رڪيندڙ.

ـ عِمارَتَ سازِيٌ ۽ عِمارَتَ سازِ پُونْ: ث. جاءِ ٺاهڻ جو ڪر ـ مَعماري ـ اڏاوت ـ پون نرمائ.

ـ عِمارَتِيٌ ۽ عِمارِتِيٌ: صفت. عمارت جو ـ عمارت لاءِ ـ عمارت جي ڪر جو.

● عَمارِيٌ ۽ عَمارِيُونْ: ث. (ع). هاٿيءَ تي رکڻ جي ڏولي ـ پالکي ـ هَردو ـ هوڏو ـ هَٿيارِي (عَماري ٺاهڻ جو مُوجد عَمار هو، اُن کري عَماري سڏجي ٿي).

Sufi Hayat Institute

● عَمالِيُونْ كَرَنْ (ت): مؤجون ماڻڻ.
● عِمامَهْ: ذ. (ع). پٽڪو ـ پگڙي ـ ڪينٽو. دستار.
● عَمْدْ: ذ. (ع. عَمَدَ = هڻ ڪڙي ڪئي) اختيار سان ڪم ڪرڻ جي نيت ـ قصد ـ ارادو ـ آهنگ ـ نيٽ ـ منشاء ـ عزم.
ـ عَمْداً: ظرف. ارادي سان ـ قصداً ـ ارادتاً ـ جاڻي واڻي ـ دانسته.
● عَمْداڻِيْ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. تعلقي گونسي ۽ تعلقي ٽنڊي باگي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عَمْدو ۽ عَمْدا: ذ. صفت. (ع. عَمْدَهْ) مٿيون ـ آڇو ـ بالا ـ وڏو ـ اعليٰ ـ اڳم ـ چوڪو ـ اَتَرُ. بهتر ـ چڱو ـ خاصو ـ فائق ـ نهايت سٺو ـ سريشٽ ـ سڻي ۾ سڻو ـ اڳ ـ اڳرو. اول درجي جو ـ بيش ـ برتر ـ افضل. قيمتي ـ بي بها. خوبصورت ـ سهڻو ـ نفيس.
ـ عَمْداڻِيْ ۽ عَمْداڻِيُونْ: ث. چڱائي ـ سڻائي. سهڻائي ـ خوبصورتي ـ حُسن. پلائي. خوبي ـ خاصيت ـ گڻ ـ جوهَرُ. فضيلت ـ فوقيت ـ آڇائي ـ بالادستي ـ سرسي ـ آڇاڻ ـ وڏائي ـ اَتَرُ ـ اَتَمتا ـ شرفُ ـ پرڪاشُ ـ سَبقَت.
ـ عَمْدَگِيْ ۽ عَمْدَگِيُونْ: ث. عمداڻِي.
● عَمْرْ ۽ عُمْرِيُونْ: ث. (ع). جمڻ ڪاڻ وڃي مرڻ تائين حياتيءَ جو وقت ـ جَمار ـ اوستا ـ آورجا ـ آيُوڪال. جيڻ ـ جياپو. حياتي ـ زندگي. زمانو ـ سَمو ـ وقت ـ دور. جيڻ: "اسان جي عمر ۾ اهو واقعو نه ٿيو هو". جڳ ـ قرن.
ـ عُمْرِ بَسَرْ كَرَنْ: حياتيءَ جا ڏينهن گذارڻ ـ زندگي گذارڻ ـ حياتي ڪاڻ.
ـ عُمْرِ پَرَ: ظرف. ساري عمر لاءِ ـ ساري جمار لاءِ. حياتيءَ تائين ـ پوڄاڙيءَ تائين ـ آخر تائين.
ـ عُمْرِ دَرازْ: ذ. صفت. وڏي عمر ولو ـ وڏي جمار وارو. ڏکي جمار ـ وڏي عمر.
ـ عُمْرِ رسيدَهْ: ذ. صفت. (وڏيءَ) عمر کي پهتل ـ وڏي عمر جو ـ پوڙهو ـ سُمعُمْر ـ طبعي عمر کي پهتل ـ پيرسن ـ پيو.
ـ عُمْرِ رَوانَهْ: ذ. صفت. ويل عمر جو ـ پوڙهو ـ پيرسن (ديوان واصف).
ـ عُمْرُ نُوحْ: ذ. صفت. حضرت نوح۴ پيغمبر وانگر وڏيءَ عمر جو.
● عُمَرْ: اسم خاص. (ع). اسلام جي ٻئي خليفي راشد حضرت عمر رضي الله عنه جو نالو. سومره خاندان جي هڪ بادشاهه جو نالو (مارئي عُمر جي تمثيل وارو).
● عُمْراڻِيْ: اسم خاص. بلوچن جي هڪ ذات جو نالو. (جنهن جا نَوَ پاڙا آهن: ۱. عمراڻي ۲. دلاور زئي ۳. بهاراڻي ۴. جدواڻي ۵. جروار عمراڻي ۶. جونڪاڻي ۷. ملغاڻي ۸. دليلاڻي ۹. نونڪاڻي).
● عُمْراڻِيْ پُورْ: اسم خاص. تعلقي جهڪب آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عُمَرْ جُوانْ: اسم خاص. تعلقي شاهه بندر ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عُمَرِ كَسَرْ: اسم خاص. تعلقي روهڙيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عُمَرْ كوٽ (ل ـ ڪ): ذ. پرت جو هڪ قسم. (اسم خاص). تعلقي عمر ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو. هڪ شهر جو نالو.
● عُمَرِ مَرِ كِياڻِيْ: اسم خاص. تعلقي ڪڙهي ياسين ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عُمْرُوْ: ذ. (ع. عُمْرَهْ) هڪ مذهبي رسم جو نالو. (حج ڪانسواءِ ٻئي ڪنهن موقعي تي احرام ٻڌي، جيئن تنعيم جاءِ ۾ (جو ڪعبة الله شريف کان ٽن ميل تي آهي) وڃي ڪجهه رڪعتون نفل ادا ڪري، احرام ٻڌي، ٻوءِ اچي ڪعبة الله شريف جو طواف ڪرڻ ۽ مٿي کوڙائڻ يا ڪترائڻ جي رسم).
● عُمَقْ ۽ عُمَقَ: ذ. (ع). اونهائي ـ اچائي ـ آتاهين ـ آپائي ـ اونهاڻ. کوڙهاڻ ـ گهراڻ.
● عَمَلْ ۽ عَمَلَ: ذ. (ع. عَمَلَ = هن ڪم ڪيو) ڪَمْ ـ فعل ـ ڪار ـ ڪِرت. ميڙ يا

Gul Hayat Institute

بجا آڻڻ جي حالت ـ تعميل ـ پوڻواري ـ بجا آوري.
عادت ـ هير ـ چال. دستور ـ ليهر ـ قاعدو ـ قانون ـ سرشتو. حڪومت جو داڙو (پرمالند). اختيار ـ انتظام ـ حڪماني ـ حڪومت ـ راج ـ صاحبي. شڌ ـ اڻلائي ـ دؤره. تجربو ـ آزمودو. اثر ـ تاثير ـ ڳڻ ـ رَدِ عَمل. ڏينهن جو وقت (پرمالند). وقت ـ تاثير ـ جيئن "چئن جو عمل هو تہ آءٌ باهر لڪتو هوس" (جملو).

ـ عَمَلَ كَرَنُ: عَمَلَ ۾ آڻڻ ـ ڪم واري ڪرڻ ـ تعميل ڪرڻ ـ پورائي ڪرڻ. ڪارواڻي ڪرڻ. چئي موجب ڪرڻ. مڃڻ ڪرڻ ـ (ڀاڻ ڪي) هيرڻ ـ سکڻ ـ (وڪالت يا طبابت) ڪرڻ.

ـ عَمَلُ كَري آڻَنُ: حشمت ۽ زور سان آڻڻ.

ـ عَمَلي ۽ عَمَلي: صفت. عمل جو ـ عمل وارو. ڪم جو ـ ڪم وارو ـ ڪارگر. آهو جنهن تي عمل ڪري سگهجي ـ جيڪو عمل ۾ آڻي سگهجي ـ عملائتو ـ استعمالي.

ـ عَمَلِي سُڌْيانُ: ذ. جاميٽري جو اهو سڌيان جنهن ۾ ڪجهه ناهٽو هوي.

● عَمَلدارُ ۽ عملدار: ذ. صفت. (ع. عَمَلُ + ف. دارُ = رکندڙ) تعميل ڪندڙ ـ پوڻواري ڪندڙ. انتظام رکندڙ. حڪم هلائيندڙ. عهدو دار ـ ڪاموري ـ آفيسر.

ـ عَمَلْداري ۽ عَمَلْداريُونُ: ث. عملدار جو ڪمُ. انتظام. حڪومت هلائڻ جي حالت ـ حڪماني ـ حڪومت.

● عَمَلُو ۽ عَمَلا: ذ. (ع. عَمَلُهُ) ڪم ڪندڙ ماڻهن جو مجموعو ـ ملازم. آفيس ۾ ڪم ڪندڙ ماڻهو ـ زبردست اڻالو. نوڪر چاڪر ـ چاڪر چوڪر ـ ڏنبلو ـ اڻالو. ڪنجڪ لڪ سواري ـ ٻيڙو. ابوهُ ـ خلق ـ ڪٽڪُ ـ پينڊ. ڳوهر ـ دعوىٰ ـ طلب ـ مقدمو ـ فرياد.

● عُمُودُ ۽ عُمُودَ: ذ. (ع. عَمَدَ = هن ڪڙو ڪيو) پيٽ. ٽنبيو. تنبوءَ جي آڌي ڪاٺي.

گڙز. هڪ سٽين ليڪ تي ٻي ٻيل آڌي ليڪ ـ خطِ عمود ـ پايو. جاميٽري موجب آها سٽين ليڪ جا ٻيءَ سٽين ليڪ تي اهڙي طرح ٻوي جو پرواريون ڪنڊون گونيون ٿهن.

ـ عُمُودِي: صفت. آڏو ـ سڌو.

ـ عُمُودِي سَرُكَرُ: ذ. ٽڪنڊي جي الدر جتي سامهون آڌي ليڪ اچي ملي، ڏنل ٽڪو (گاجرا).

● عَمُومَ: ص. (ع). ساڌارڻ ـ عام ـ رواجي ـ معمولي ـ هڪجهڙو ـ سمان.

ـ عَمُوماً: ظرف. عام طرح ـ اڪثر ـ گهڻو ڪري ـ ساڌارڻ ريت ـ گهڻُ ڪُرو ـ سراسري. معمولي ـ هڪجهڙو ـ رواجي ـ سمان.

● عَمِيقُ: صفت. (ع. عَمَقَ = اونهو ٿيو) تمام هيٺ ـ اونهو ـ آٿاهُ ـ تارُ ـ گهرُو. ذ. اونهو سمنڊ ـ بحر. مجازي معنيٰ ۾ وحدت جو درياءُ يا مطلق هستي (سهڻي ـ گُر). جيئن: "جن کي عِشقِ عَمِيقُ جو سي خلوت خيالي" (سر سهڻي ـ شاهه).

● عِنا: ث. (ع). محنت ـ مشقت. تڪليف ـ ڏاڪڙو ـ اهنج. ڏُکُ ـ رَنجُ ـ آزار ـ مصيبت.

● عُنابُ ۽ عُنابَ: ذ. (ع). هڪ ڪي وڪر جو هڪ قسم ـ ٻيرُ (جبل جو) ـ ولايتي ڪاري رنگ جو ٻيرُ.

ـ عُنابِي ۽ عُنابِيُ: صفت. ڳاڙهو. لالُ.

● عِنادُ: ذ. (ع. عند = مقابلو ڪرڻ) دشمني ـ ويرُ ـ ضد ـ بُغضُ ـ عداوتَ ـ لِفاقُ ـ ڪينو. سِينہ زوري ـ سرڪشيُ ـ آرهُ. زوراوري ـ جهڪڙو ـ لڙائي ـ فساد.

● عَنَاصِرُ: ذ. (جمع عُنصُر جو) تتَ ـ جڙا. (هندي عالمن جي خيال موجب پنج تتَ، آڪاش، وايو، اگني، جل، پرٿوي. آهن ۽ عربي عالمن جي خيال موجب چار عنصر، هوا، باهه، پاڻي، مٽي آهن.

● عِنانُ: ث. (ع). واڳ ـ لگامُ ـ لتامُ.

● عِنايَتَ ۽ عِنايتُونُ: ث. (ع. عَنَيَ = هن اراد و ڪيو) مهرباني ـ احسان ـ ٿورو ـ لائق ـ

پلائي ـ وَڏُ ـ نوازش ـ ڪرپا. دَيا ـ پاڇو ـ ميهر. بخشش ـ لطف ـ شفقت. لحاظ ـ پاسخاطري.

● عِنايَتَ پُورُ: اسم خاص. تعلقي شاهندر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَنْبَرُ ۽ عَنْبَرَ: ذ. (ع). پساركي وڪر جو هڪ قسم (ڪن جي چوڻ موجب رنگ جو ڪارو ۽ خاڪي ٽئي، جو هڪ مانگر مڇ جي پيٽ مان لڪي (ڪاڇرا). ۽ ڪن جي چوڻ موجب هڪ قسم جي جهنگلي ڏڪي جو چيڙو (ڪاڇرا). ۽ ڪن جي چوڻ موجب ميڻ ٽئي).

ـ عَنْبَرِ سارا: ذ. خالص عنبر ـ ليچُ عنبر. عَمّان جي ڪناري تي هڪ شهر جو نالو.

ـ عَنْبَرِ شَميمُ: ذ. خوشبودار عنبر.

● عَنْبِيرُ ۽ عَنْبِيرَ: ذ. (ع). پساركي وڪر جو هڪ قسم (اٿي وانگر ڪاڙهي رنگ تي خوشبودار، ملر ٿاهڻ جي ۾ ڪم اچي "ف ج") زعفران. هوليءَ ۾ ڪم ايندڙ خوشبوءَ ۽ ملاوت ٽيل پائوڊر (پرمانند).

● عِنْدِ: ظرف (ع). ويجهو ـ نزديڪ ـ پرسان ـ قريب ـ متصل ـ لاڪو.

● عَنْدَليبُ: ذ. (ع). پکيءَ جو هڪ قسم ـ بُلبُل ـ بَربُل ـ پوري.

● عُنْصُرُ ۽ عَناصِرَ: ذ. (ع). اصلي جزو ـ تت (ڏسو عَناصر).

ـ عُنْصَري: ذ. اوائلي ـ ابتدائي ـ شروعاتي.

● عُنْقا ۽ عُنْقاءُ: ذ. (ع). هڪ خيالي پکيءَ جو نالو ـ راج هَنَس ـ سيمُرغ (جنهن بابت اهو خيال آهي ته ساري دنيا ۾ رکيو هڪ ئي ٽئي ۽ وڏي عمر جو ٽئي، پاڻ کي ساڙي ڇڏي، بعد ۾ ان جي رَکَ مان پيو پيدا ٽئي).

ـ عُنْقا جوُ شِڪارُ كَرَنْ: ڪا شيءِ ڏکي هٿ اچڻ ـ ناممڪن گهالهـ ٽيڙ جي ڪوشش ڪرڻ.

● عَنْقَريبْ: ظرف. (ع). نزديڪ ـ ويجهو ـ اوري ـ پرسان. تمام جلد ـ تُرت ـ فوراً ـ هينئر ـ جلدئي.

● عَنْكَبُوتُ: ذ. (ع). هڪ جيت جو نالو ـ ڪوريڙو.

● عُنْوانُ ۽ عُنْوانَ: ذ. (ع. عَنَنَ = هن سرخي ڏني) ڪنهن بـ شيءِ جو مُنڊ ـ اول ـ آغاز ـ شروعات ـ مُنڊ. ڪنهن لکيل مواد جو نالو (جهڙوڪ ڪتاب، ناول، مضمون، آڪاڻي، افسانو وغيره) ـ موضوع ـ سُرخي ـ هيڊنگ. طريقو ـ ڍنگ ـ طرز ـ انداز ـ نمونو.

● عَوامُ: ذ. (ع). عام جو جمع ـ عام ماڻهو ـ عام خلق ـ عام پبلڪ ـ خلقِ خُدا ـ رعيت ـ پرجا ـ مخلوق. (ضد. خاص).

ـ عَوامُ النّاسِ: ذ. عام ماڻهو ـ سڀ ماڻهو ـ خلق ـ مخلوق ـ رعيت ـ پرجا.

● عُوُدُ: ذ. (ف). خوشبودار ڪاڻيءَ جو هڪ قسم ـ خوشبوءِ دار ڪاڻي (ڏکڻ آفريڪا جو هڪ سبز سَرهو ٻوٽو). اگَرُ (پرمانند). (ع). واپسي ـ موٽ ـ بازگشت ـ مراجعت.

● عُوُدِ ۽ عُوُدِ: ذ. صفت. ڪارسيرو ـ ڪاريرو (رنگ). هلڪو واڱڻائي رنگ، عَوُدو عَيْشي "چا جهمڻي ڏي جلوا" (رمضان ڪنپر).

● عُوُدِيُ: اسم خاص. تعلقي ٽل ۾ هڪ ڳوٺ ۽ ديهه جو نالو.

● عَوْرَتَ ۽ عَوْرَتُونُ: ث. (ع). زال ـ اِستري ـ نار ـ ناري ـ زالڻان ـ ميهري. گهر واري ـ زال ـ جوءِ ـ زن ـ نيساءَ. تتهلي ـ دامي ـ نفرياڻي.

ـ عَوْرَتَ ذاتِ ۽ عَوْرَت ذاتِ: ث. زال جو قسم. عورت جي جنس. جيئن: "عورت قابل رحم يا زبردست ذات آهي".

● عِوَضُ: ذ. (ع). ڪنهن شيءِ جو بدلو ـ بَدَل ـ بَدو ـ عِوَضو ـ مُعاوضو. اجرُ. انتقام. (ظرف). بدلي ۾ ـ بدران ـ پاران ـ بجاءِ.

ـ عِوَضُ وَٽَنُ: بدلو وٺڻ ـ عيوضو وٺڻ. انتقام وٺڻ.

ـ عيوَضِيُ ۽ عيوَضِيُ: ذ. صفت. ڪنهن جي بدران ڪم ڪندڙ ـ انچارج ـ قائم مقام. سَفيرُ ـ ايلچي.

● عَوَلُ: ذ. آگسٽين دستور موجب فاتح بادشاهه يا حاڪم مخالف ذر جا خاص ماڻهو ضامن طور نظربند ڪري وڃي ويندا هٿا ـ اول ـ يان.

Sur Hayat Institute

● عَهْدُ ۴ عَهْدَ ؛ ذ. (ع). انجامُ - اِقرار - وعدو - وَچَن - بول - پرتگيا - کَٹُ - زبان - شَرط - قَوْل - سُخن - پَيمان - ذَمّ پَتَ - پرن زمانو - وقت - سَمو - ٹائيم - جُگ - عرصو - دَور - وارو - ايّامُ. راج - بادشاهي - حکومت.

- عَهْدنَيمانُ ؛ ذ. صلح جا شرط (گاجرا). قول قرار - انجام اقرار.

- عَهْدُ شِکَنِي ۴ عَهْدُ شِکَنِيُونُ ؛ ث. قول جي پڇڙي - وعدي خلافي - انجام شکني - بي وفائي.

- عَهْدِ حُکُومَتُ ؛ ذ. حکومت جو وقت - بادشاهيءَ جو زمانو.

- عَهْدُنامُو ۴ عَهْدَنامَا ؛ ذ. کنهن انجام لاءِ لکيل کاغذ - تحريري معاهدو. صُلح جي شرطن جو لکيل کاغذ - قبوليت نامو - اقرار نامو - سنڌي پَتر - ناهه نامو.

- عَهْدَ وَ پَيمانُ ۴ عَهْدُ وَ پَيمانَ ؛ ذ. اقرارنامي يا قبوليت نامي جا شرط - انجام و اقرار.

● عُهْدُو ۴ عُهْدا ؛ ذ. (ع). کَمّ - فرض. نوڪري - چاڪري - ملازمت. ڏيڏو - ڪرت. درجو - مرتبو. لقب - ڪوبه سرڪاري خطاب.

- عَهْدي ؛ ذ. صفت. بهادر (جو جنگ تي چڙهي).

- عُهْدِيدارُ ۴ عُهْدِيدارَ ؛ ذ. صفت. ڪم جو مالڪ. عهدي وارو - عملدار - آفيسر - ڪاموروَ. دفتردار - لقب وارو.

- عَئِلِي عَئِلِي ! ؛ ندا. (ع. عَلِي عَلِي جو بگڙيل) اي علي ! اي علي. نعري هڻڻ جو هڪ آواز (چاڪاڻ ته حضرت علي ڪرم الله وجهه جن بهادر هئا).

- عَئِلِيُ عَئِلِيُ کَرَنُ ؛ دانهون ڪرڻ - رڙيون ڪرڻ.

● عِيادَتَ ۴ عِيادَتُونُ ؛ ث. (ع). بيمار کان کيل پڇا - بيمار پُرسي. اکهي سان همدردي.

● عيّارُ ۴ عَيّارَ ؛ ذ. صفت. (ع). مَکّارُ - ٹَکُ - فريبي - دغاباز. چالاک - فطرتي چال باز - هوشيار.

- عَيّارِيُ ۴ عَيّارِيُونُ ؛ ث. دغابازي - مَکّاري - ڏوکيبازي - دغا - فريب - ٹَکي. حرفت - چالاکي - هوشياري.

● عَيّاشُ ۴ عَيّاشَ ؛ ذ. صفت. (ع. عَيْش = خوشي) عيش ڪندڙ - عياشي - عيشي - پوڪي - ڪامي. شهوت پرست - نفس پرست - شهوتي - زناڪار - رنڈي باز. آرام سان حياتي بسر ڪندڙ - آرام پسند. بيڪار.

- عَيّاشِيُ ۴ عَيّاشِيُونُ ؛ ث. عيش و عشرت - نفس پرستي. (ذ. صفت). عيش ڪندڙ - عياشُ - نفس پرست.

● عَيَال ۴ عَيَالَ ؛ ذ. (ع). ڪُٹنب - ڪُٹڙم - آڪهه - ڪُٹنبو - خاندان - گهراڻو - ڪُل. آل اولاد - پارڇا - گهر پار - ٹبر.

- عَيالْدارُ ۴ عَيالْدارَ ؛ ذ. صفت. پَڇڙو والُ - اولادي - عَيالي.

- عَيالْدارِيُ ۴ عَيالْدارِيُونُ ؛ ث. پڇڙوال هڻڻ جي حالت - ٹهرداري.

- عَيالِيُ ۴ عَيالِيُ ؛ ذ. صفت. آل اولاد وارو - پار پڇن وارو - ڪُٹنب وارو - گهر پار وارو - آکهه وارو.

● عَيانُ ؛ صفت. (ع. عَيَنَ = اک) ڏسڻ ۾ ايندڙ - ڏسجندڙ - ڪليو - پَڌرو - ظاهر - واضح - آشڪار - نشانبَرُ - ويڪت - پرسڌ - بَرملا - نمودار - روشن - چٽو - صاف - مشهور.

- عَيْبُ ۴ عَيْبَ ؛ ذ. (ع). کهٹائي - اوڻائي - نُقص - ڪَسَر - ڪَمي - سُقمَ - قصور. کوٽ - خرابي - اوڪَٹ - خامي - آڻ چُٹ. نقصان - چيهو - ٹوٽ. وِيڪَ - وَنڪَ - وِڏَ - جيءَ - آلَ. پَلَ - چوڪ. خطا - ڏوهُ - گناهُ. مَيارَ - حرف. داغ - ڪلنڪُ - ٹيڪو.

- عَيْبائيتُو ۴ عَيْبائيتا ؛ ذ. صفت. عَيب وارو - عَيبدارُ - اٽپورو - ان سالم - ٹيڪمو - کهٽ.

- عَيْبُ پوشُ ۴ عَيْبُ پوشَ ؛ ذ. صفت. عيبن تي پوش ڏيندڙ - عيب ڍڪيندڙ.

Gul Hayat Institute

ـ عَيْبُ پوشي ۽ عَيْبُ پوشيون: ث. عيبن کي پوش ڏيڻ واري حالت ـ چشم پوشي.
ـ عَيْبُ جُو: ذ. صفت. عيب ڪيندڙ ـ عيب گولهيندڙ ـ وِيڪر ـ وِڏائي ـ وِڏائتو.
ـ عَيْبُدارُ ۽ عَيْبُدارَ: ذ. صفت. عيبن وارو ـ اڻ سالم ـ اڻپورو ـ عَيْبائتو.
ـ عَيْبُ لائيڻُ: ٽيڪو لائڻ. الزام مڑهڻ.
ـ عَيْبِي ۽ عَيْبِيُ: ذ. صفت. عيب وارو ـ عيبدار. داغي ـ ناقص. مريض ـ روگي ـ بيمار.
● عِيدَ ۽ عيدُون: ث. (ع). خوشي ـ راحت. (مسلمانن جي خوشيءَ جو ڏينهن ـ هارنهن ماهو ڏينهن ـ وڏو ڏينهن ـ ڏِڻ ـ پرب ـ تهاڙو ـ ڏينهن. (عيد الفطر، عيد البقر، عيد ميلاد، عيد براة، عيد الضحيٰ).
ـ عيدَ آڪڙيُ ۽ عيد آڪڙيُون: ث. اويل سويل جو آڻڻ ـ ميڙهڻ وسنديءَ جو ٽپڙ ـ آڏيءَ ڪٽيءَ جو وسيلو (آنند).
ـ عيد آڪڙيُ پائيڻُ: سنو ويسُ پائڻ ـ مانائتا ڪپڙا پائڻ.
ـ عِيدُ الضُّحيٰ: ث. صبح جي عيد. قرباني ڪرڻ واري عيد (۱۰ ذوالحج تي ٿئي) عيد البقر ـ عيد قرباني ـ ٻاڪري عِيدَ ـ ٻڪراس جي عيد.
ـ عِيدُ الفِطْر: ث. فطري ڏيڻ واري عيد ـ رمضان جي ختم ٿيڻ واري عيد ـ شوال جي پهرين تاريخ واري عيد ـ عيد رمضان ـ مٺي عيد.
ـ عِيدُاڻُو ۽ عِيدُاڻا: ذ. صفت. وڏي ڏينهن جو ـ عيد جو (پلاءُ وغيره).
ـ عِيدُ بَرات: ث. شعبان مهيني جي ۱۵ تاريخ واري عيدَ ـ سڀري سالي واريءَ عيد (بَراتُ ـ پاڳو. چوڻ ۾ اچي ٿو ته الهي تاريخ تي ملائڪ خدا جي بندن جي رزق ۽ عمر جو حساب لکائين ٿا، ان ڪري انهيءَ تاريخ کي ملهايو ٿو وڃي).
ـ عِيدَ ڪَرَنُ: خوشي ڪرڻ ـ تهاري ڪرڻ.
ـ عِيدُ گاهُ ۽ عِيدَ گاهَ: ذ. ث. عيد جي نماز پڙهڻ جي جاءِ يا ميدان.
ـ عِيدُڙِيُ: ث. عيد جي ڏينهن ڏنل طعام ـ عيد جي سوڪڙي.
● عِيدَ لُجِيُ: اسم خاص. تعلقي جيمس آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عِيدُ نُ جَرُوارُ: اسم خاص. تعلقي شهدادڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● عِيدُ نُ شاهُ (ت): ذ. ث. ڪجيءَ جو هڪ قسم (جنهن جي چڙِيُ ٽلهي ٽئي، جنهن مان ٻارا ۽ ڪاهر سخت ٽين. ڏونڪو وانگڻائي ۽ ڪارڪ ڪاري ۽ ٽلهي ٽئي).
● عِيدُ نُ شاهِيُ ڪُپڙا: ذ. عيدن شاه ڪجيءَ جو ڪارڪون.
● عِيدُ ناٿِيُ: اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.
● عِيسيٰ: اسم خاص. هڪ نبي سڳوري جو نالو. (يهودين ۾ پيدا ٿيو هو، ۽ عيسائي قوم جو ٻاني هو. لقب "رُوحُ اللّٰه").
ـ عِيسائيُ ۽ عِيسائيُ: ذ. صفت. حضرت عيسيٰ عليه السلام جو پيرو. عيسائي مذهب جا پوئلڳ ـ ڪِرسچن ـ مَسيحي ـ نصراني ـ نصاريٰ.
ـ عِيسَوِيُ: صفت. حضرت عيسيٰ عليه السلام جو ـ حضرت عيسيٰ سان لاڳاپو رکندڙ. ذ. حضرت عيسيٰ جي جمڻ کان شروع ٿيل سَنُ ـ مَسيحي سن.
ـ عِيسَوِيُ دَمُ: ذ. حضرت عيسيٰ عليه السلام جو ڪلام ۽ ڦيٿو (ديوان ـ واصف).
● عِيسانائيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (مري بلوچن جو هڪ ڀاڙو).
● عِيسانُ هُوُتُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (اڪثر حيدرآباد ۾).
● عِيسائيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (اڪثر حيدرآباد ۾).
● عِيسائِينُ: ذه هڪ ذات جو نالو (مزاري بلوچن جو هڪ ڀاڙو).
● عِيسائيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● عِيسُوُ: اسم خاص. تعلقي ڪنبر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● عِيسُو ماڇيءُ: اسم خاص. تعلقي ڪَڪَڙَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عِيسُوءُ نارِيجوءُ: اسم خاص. تعلقي دادو ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عِيسُهي وارِيءُ: اسم خاص. تعلقي گهوٽڪيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● عَيْشُ ۽ عَيْشَ: ذ. (ع). خوشي - لطف - راحت - موج - فرحت. خوشيءَ سان حياتي گذارڻ جي حالت - آسودگي - آرام - چين - سُک. نفساني يا جسماني لذت. عيش و عشرت - پوڳ بلاس - جماع.

- عَيْشُ آسُرَنُ: آرام هليو وڃڻ - خوشي باقي نه رهڻ - بيآرامي پيدا ٿيڻ. جيئن

"رنجُ ريزالن رقيبن جي ڪنان،
عَيش آسر يو ٿيو اِڪراه خط"

(فاضل شاهه).

- عَيْشَ جوءُ بَنْدوءُ ۽ عَيْشَ جا بَنْدا: ذ. آرام طلب. موجي جيوڙو - نفس پرست. عياش.

- عَيْشُ عِشْرَتُ ۽ عَيْشَ عِشْرَتُونُ: ث. نفساني خوشي - رنگ روپ - رلڳ رس. پوڳ ولاس.

- عَيْشِي ۽ عَيْشِيءُ: صفت. عيش جو - عيش وارو - عيش عشرت ڪندڙ - عيش پرست - نفس پرست - شهوت پرست - ڪامي - پوڳي.

- عَيْشِيءُ جِيئَڙوءُ ۽ عَيْشِيءُ جِيئَڙا: ذ. صفت. عيش پسند - خوش مزاج - چهيلو - زنده دل - ڪيل مُڪَ.

● عِيلَ ۽ عِيلُونُ (ت): توبهه - بانُ.

- عِيلَ ڪَرَنُ: توبهه ڪرڻ - بَس ڪرڻ - بانُ ڪرڻ.

● عِيلاز ۽ عِيلازَ (ت): ذ. (ع). علاج جي بگڙيل صورت). منت - آزِي - عِلاج.

● عِينَ ۽ عِيْنُونُ (ت): ث. انڪل - تجويز - رِتَ - حِيلو - نَلَ. معرفت - نڱي - چالاڪي.

- عَيْنِيازُ ۽ عَيْنِيازَ: ذ. صفت. انڪل باز - انڪلي. نڱُ - فريبي. چالاڪ.

- عَيْنُونُ ڪَرَنُ: انڪلون ڪرڻ - حِيلا هلائڻ - تجويزون ڪرڻ.

● عَيْنُ ۽ عَيْنُونُ: ذ. (ع). هڪ عضوي جو نالو - اک - چشم - نيٽُ - نيْنُ - چَمُ (ڪ). پاڻيءَ جو چشمو (علم نحو). (ڪنهن شيءِ جي) خاصيت - گُڻ - جوهر - روحُ - تت. (ڪنهن شيءِ جي) اصليت - حقيقت (ا - س). چڱائي - نيڪي - خير - خيريت (ا - س). الف ب جو هڪ اکر. گوڏي جي ڏڪيءَ وارو هڏو. سردار. (ضمير) پنهنجو پاڻ - جِسند - خود - پِسنڊ (سر ڪليان - گر). (صفت). محض - فقط - رڳو - بلڪل. خالص - نج. نسورو - سڀ - ڪُل. معلوم - ظاهر - پڌرو - چِٽو - وڇُ يا خاص (علم نحو).

"سوئي عَين عذاب، سوئي راحت روح جي،
ڪوئي قربين جو عين تڙڻ آهِ".

هُوبهُو - سُڌ پُڌ.

- عَيْنُ آمهون سامهُونُ: ظوف. بلڪل آڏو - مخالف - منهن سمهون.

- عَيْنُ الْمَالِ: ذ. موڙي. صافي پيل نفعو - صافي فائدو. زمين جي ڏَل. (ذ. صفت). مُڪي - وڏو - شاه - پرڌان (پرمانند).

- عَيْنُ الْيَقِينُ: ذ. ڏني شاهدي سان حاصل ڄاڻ. پورو يا سچو يقين.

- عَيْنَ بِيْنُ: صفت. بلڪل ساڳيو - سُڌ پُڌ - هوبهو - ان جهڙو - آهوئي.

- عَيْنُ ٿِيَنُ: معلوم ٿيڻ - ظاهر ٿيڻ - پڌرو ٿيڻ.

- عَيْنُ قَرارُ لَهَنُ: مَٽ ٿيڻ - برابر ٿيڻ - پِهْچِجِي آچَنُ - لِعْمُ الْبَدَلُ بَٽِيجَنُ.

- عَيْنَڪَ ۽ عَيْنَڪُونُ: ث. ڏسڻ جو شيشو - چشمو.

- عَيْنَ لَهَرُ ۽ عَيْنَ لَهَرَ: ذ. صفت. پاڻيءَ جي اک. جواهر جو هڪ قسم (جنهن کي، گنبذي نمولي ۽ وڏو تر پاڻيءَ جي اک جيان ٻيو ڏسبو).

Gul Hayat Institute

ـ عَيَنُ وَقْتُ: ظرف. تڙ وقت ـ اوکهيءَ گهڙيءَ ـ نازڪ وقت. پوري وقت. ٺيڪ وقت ـ آوَسَرُ ـ مهلائتو.

ـ عَيْنُ وقْتَ تهي پهڇُ: نازڪ وقت تي پُهڇُ ـ تڙ وقت تي پهڇ ـ پوري مهل تي پهڇ. ٺهرايل وقت تي مس مس پهڇ.

ـ عَيْنِي: ذ. صفت. اکَ جو ـ اکَ وارو. اکين ڏنل.

● عَيْنَڪَ ≈ عَيْنَڪُون: ث. (ع). نظر وڌائڻ لاءِ فريم ۾ پيل شيشي جو جوڙو ـ چشمو.

● عَيْنُلْهَرَ ≈ عَيْنُلْهَرَ: ذ. (عَيْنُ=اکَ + لَهَرُ) پليءَ جي اکَ. هيري جو هڪ قسم ـ ساوڻ تي مائل هيرو (جنهن کي گنبذي نموني ۾ وڌيو ته پليءَ جي اکَ جيان ٻيو پاسو).

● عيهوَضُ ≈ عيهوضَ: ذ. (ع.عِوَضُ) عِوَضُ. بدلي ۾ ڏنل شيءِ ـ بَدَرُ ـ بَدَلُ ـ سائيو ـ پرتينڊي. معاوضو ـ اجورو. مٽ سٽ ـ ڏي وٺ. جزا ـ ڪيٽو ـ نتيجو ـ پرتي قَلُ. هاران ڪم ڪندڙ ـ مختار ـ وڪيل. گماشتو. سفيرُ ـ ايلچيُ (پرمانند).

ـ عيهوضو ≈ عيهوضا: ذ. عوضو ـ بَدَرُ ـ بَدلو ـ ساٽو. آجورو. جزا ـ ڪيٽو.

ـ عيهوضِي ≈ عيهوَضِي: ذ. صفت. بدران ڪم ڪندڙ ـ ايلچيُ ـ قائم مقام ـ نائب ـ گماشتو.

غ

غ: ث. (ع). عربي الف ب جو اوٽيهون ۽ فارسي الف ب جو ٻاويهون اکر. سندي الف ب جو ٻنجٽيهون اکر. سندس آچار "غَيْن". ابجد جي حساب موجب عدد هزار (۱۰۰۰).

● غارَ ≈ غارُون > غارَ: ذ. ث. (ع). جبل جي سرلڳهه ـ چڙَ ـ غفا ـ گڦا ـ سرنگهه. جانورن جي رهڻ جو اونهون کڏو ـ بِرُ ـ ڏَرُ. (ظرف). غرق ـ ٻڏل. جيئن: "فلاڻو درياءَ ۾ غار ٿي ويو" (جملو). (صفت). چِتُ ـ ناس ـ نابود ـ تباهه. "فلاڻا شَل غار ٿئين!" (جملو).

ـ غارُ ٿِيڻُ: ڪڏ پوڻ ـ اوڙاهه ٿيڻ ـ اوڙاهه ۾ وڃڻ. ٻُڏڻ ـ غرق ٿيڻ (ٻاڻيءَ ۾). (د ل) هُمامَڻ. (اکيون) ڏرا ڏيڻ. (بيمار جو) ڍرڪڻ ـ ڍُلڪڻ. (گپ ۾). گپڻ ـ گهي پوڻ ـ ڪَرَنُ. غائب ٿيڻ ـ الپ ٿيڻ ـ گم ٿيڻ ـ هِرُت ٿيڻ ـ عدم پيدا ٿيڻ. تباهه ٿيڻ ـ برباد ٿيڻ ـ ستياناس ٿيڻ ـ هڏ موڙي ٻڏي وڃڻ.

ـ غارُ ڪَرَنُ: غرق ڪرڻ ـ غائب ڪرڻ ـ الپ ڪرڻ. نابود ڪرڻ ـ ناس ڪرڻ ـ فنا ڪرڻ.

● غارِ حِرا: اسم خاص. (ع). مڪي شريف جي ڀاڪران هڪ جبل ۾ مشهور غار آهي (جتي حضرت جبرئيل نبوت کان اڳ اچي ويهندا ۽ عبادت ڪندا هئا).

● غارَتَ ≈ غارَتُون: ث. (ع). دشمن جي ملڪ جي قيدين ۽ غنيمت جي واسطي ڪيل حملو. مال غنيمت. لُٽَ ـ قُرَ. (ظرف). تباهه ـ برباد ـ ناس ـ فنا ـ آجڙ ـ ويران.

ـ غارَتَ ٿِيڻُ: آجڙ ٿيڻ ـ ناس ٿيڻ ـ فنا ٿيڻ ـ برباد ٿيڻ ـ تباهه ٿيڻ.

ـ غارَتِگَرَ ≈ غارَتِگَرَ: ذ. صفت. لٽيندڙ ـ لٽيرو ـ قُورو ـ لوٽُو. تباهه ڪندڙ ـ برباد ڪندڙ.

ـ غارَتگِري: ث. لُٽَ ـ قُرَ. تباهي ـ بربادي.

● غارِ يُبو ≈ غارِ يا: صفت. غريباڻو ـ غريبن جو. گهٽ قسم جو ـ عام.

Gul Hayat Institute

● غارِيُقُونُ: ذ. (ف). هوئي جو هڪ قسم (مينهن ڪانءِ ڪنيون وانگر زمين مان خود بخود اپرندڙ). پساركي وكر جو هڪ قسم - جلاب طور ڪم ايندڙ هڪ دوا.

● غازاڻِيُ: اسم خاص. بلوچ قوم جي هڪ قبيلي جو نالو.

● غازوُ: ذ. (ف. غازَهُ) خوبصورتي لاءِ منهن جي رنگ اڇي ۽ صاف ڪرڻ لاءِ هڪ خوشبوئدار اڇو پائوڈر.

" دامن كان رشك گل جي آڏي باغ ۾ جو خاڪ
بنجي وئي سا غازو عروس بهار جو "
(نامعلوم).

● غازَهُ: ذ. (ف). چپن يا گلن کي گاڙهي ڪرڻ جو روغن - لالي - سرخي.

● غازِيُ ۽ غازِيُ: ذ. صفت. (ع. غزا = لشكر جو حملو ڪرڻ) ڪافرن کي جنگ ۾ قتل ڪرڻ وارو " پاڻ مري تہ شهيد ۽ ماري تہ غازي ". جهاد ڪندڙ - مجاهد. شجاع - بهادر - سورمو - سور ويڑ - نايڪ - پهلوان - جوڌو - دليرو - قوي - همٿ وارو - بلوان - بَلِيُ - بَلِيار. بانڪو. فتح مند - سوپارو - ڪامياب - ظفرياب. (ذ). مسلمان حاڪمن جو خطاب " غازي مصطفيٰ ڪمال پاشا وغيره ".

● غاسِلُ ۽ غاسِلَ: ذ. (ع). ميّت کي وهنجار يندڙ - مُردي کي غسل ڏيندڙ - غسال.

● غاشوُ ۽ غاشا: ذ. ع. غاشيَة. گهوڙي جي زين - گاشو (آ ۽ گهوڙي جو). هني جو پوش.

● غاصِبُ ۽ غاصِبَ: ذ. صفت. (ع). ٻراڻو حق غصب ڪندڙ - ٻئي جو مال هڙپ ڪندڙ - ڦرندڙ - ڦورو.

● غاضِبُ ۽ غاضِبَ: ذ. صفت. (ع). ڪاوڙ ڪندڙ - ظلم ڪندڙ - ظالم - ظلمي.

● غافِلُ ۽ غافِلَ: ذ. صفت. (ع. غفلت = مدهوش ٿيڻ) غفلت ڪندڙ - بي ٻرواهه. ويسريو - نسياڻ. ڪهيلو - اوبسلو - ڪاهل - ڍرو - سُست - ڍوڻي. الغرضو - لاغرض - ڏنڊم. ايسڪيپسٽ - بي ڌيان - بي سرت - بي سانگو. بي سوچ - بي فڪر - بي احتياط.

= غافِلاڻوُ ۽ غافِلاڻا: ذ. صفت. بي ٻرواهيءَ جو - بي فڪريءَ جو - ڪهيلاڻي جو - غافل جو. غفلت وارو.

= غافِلاڻِيُ ۽ غافِلاڻِيُونُ: ث. غفلت. ويسر - نسياڻي. ڪهيلائي - ان آدَرُ - بي ٻرواهي - سستي - ڍرائي. لاغرضائي - الغرضائي. بي ڌيانائي - بي سُرتي - بي احتياطي. بي خيالي - بي فڪري.

= غافِلِيُ: ث. سستي - غفلت - بي ڌيانائي - ڪهيلائي - ڍرائي. لاغرضائي. لاپرواهي - غفلت.

● غافِلاڻِيڻُ: مصدر. غافل ٿيڻ - غفلت ڪرڻ. لاپرواهه ٿيڻ - بي فڪر ٿيڻ - ڪاهلي ڏيکارڻ - الغرضائي ڪرڻ - بي ڌيانو رهڻ.

● غالِبُ ۽ غالِبَ: ذ. صفت. (ع. غَلَبَ = هن سوپ ڪئي) غلبو ڪرڻ وارو - زور ٻولندڙ - قابض - مسلط - حاوي. ماري مات ڪندڙ. فاتح - فتحياب - جيتيندڙ - ڪٽهار - سوپارو. غلبو ڪندڙ - قبضو ڪندڙ - ڪٽيات - جمت ڪندڙ. اثرائتو - اثر وارو.

= غالِبُ پَوَنُ: جيتڻ - جوهڻ - غلبو ڪرڻ - ڪٽڻ - سوپ پائڻ - فتح ڪرڻ. سوپارو ٿيڻ - ماري مات ڪرڻ - ساري مڃائڻ. قابض ٻوڻ - قبضو ڪرڻ.

● غالِباً: ظرف. (ع. غَلَبَ = غالب ٿيو) گهڻو ڪري - اڪثر ڪري - ضرور - يقيناً. شايد - گمان آهي.

● غالِيچوُ ۽ غالِيچا: ذ. (ف). آن يا پشم مان ٺهيل ڪلڪاريءَ سان وڇاڻو - قالين.

● غامَرِكِيُ: اسم خاص. تعلقي گونيءَ هڪ ديهه جو نالو.

● غائِبُ ۽ غائِبَ: ظرف. (ع). غير موجود - غير حاضر - عدم موجود - گم - الوپ - لڪل - پوشيده - مخفي. لاديدي - انتر ڌيان - ادَرش. وڃايل. روپوش. ويل - اڻس - چٽ - ختم - ارباد - سُڃ.

ـ غائبانہ: صفت. غير حاضريءَ وارو ـ غير موجود گيءَ وارو. ڪجهو ـ لڪل.
ـ غائب ٿيڻ: نظر کان لڪڻ ـ گم ٿيڻ ـ الوپ ٿيڻ ـ لڪي وڃڻ. رفو چکر ٿي وڃڻ ـ ڪک پن ٿي وڃڻ. غير حاضر ٿيڻ. روپوش ٿيڻ. لاپتو ٿيڻ.
● غايت: ظرف. (ع). ازحد ـ بي حد ـ گهڻو ـ بيشمار ـ بي حساب.
● غايت: ث. (ع). پڇاڙي ـ انتها ـ انجام. غرض ـ مقصد ـ مطلب.
● غبار: ذ. (ع. غبر = مٽيءَ جي رنگ جهڙو ٿيو) مٽيءَ ۾ مليل هوا. ڏوڙ جا ذرا. مٽي ـ گرد ـ ڏوڙ ـ ڏڪڙ. ڏنڊ ـ لڙات ـ جات ـ لڙ. اونداهي ـ اڻ چٽائي. ڏلڪ ڪار ـ ڪوهيڙو ـ ڏوڪڙ. دل تي بار ـ چاتيءَ تي گوراڻ. رنج ـ ڪدورت ـ ملال. ڪلفت ـ عداوت ـ ڪٽر ـ بغض.
ـ غبار آلود: صفت. مٽيءَ سان پريل ـ ڏوڙ سان پريل ـ رڪ سان پريل ـ خاڪ سان پريل. رنج سان پريل ـ ڪدورت سان پريل.
ـ غبار ڪڍڻ: ڪينو ڪڍڻ ـ ويرڪڍڻ ـ دشمني ڪڍڻ ـ ڪدورت ڪڍڻ ـ رنج ڪڍڻ.
● غباروٺ: غبارا: ذ. (ع). ٻر گولو. ڦوڪڻو. آتشبازيءَ جو هڪ قسم. اڏڻ ڪٽولي ـ بلون.
ـ غبار چي: غبار چيي: ذ. صفت. ٻر گولي کي هاڻ ڏيندڙ ـ سوڙي ڪائيندڙ. توپچي ـ گلنداز ـ توپزن.
● غبغب: ث. (ع). ڪاڏيءَ هيڻان لٽڪيل گوشت (جو خوبصورتي ڏيکاري). ڪاڏيءَ جي ڪنڌ (ديوان واصف). (اسم خاص). ميڙا ۾ هڪ ٽڪريءَ جو نالو.
● غبن: ذ. (ع). امانت ۾ ڪيل ڇڪجي ـ خيانت ـ گهوبي. پلّ ـ چوڪ ـ غلطي.
ـ غبن ڪرڻ: خيانت ڪرڻ ـ ڇڪجي ڪرڻ.

● غبي ٿ غبيي: ذ. صفت. (ع). ڪنڊ ذهن ـ بي عقل ـ مورک ـ نادان ـ احمق. چريٽ ـ پورڙو ـ البيلو ـ گهيلو ـ موگو ـ ڪٽڙيل.
● غپ ٿ غپون (ت): ث. گفتگو ـ ڳالهه. من گهڙت ڳالهه ـ اجائي ٻکوات ـ ڏاڙ ـ ٻڙاڪ ـ لاف.
ـ غپ شپ ٿ غپون شپون: ث. ڪوڙي سچي ڳالهه. هيڏانهن هوڏانهن جي ڳالهه. ٻڙاڪ ستاڪ ـ ڏاڙ لٻاڙ.
ـ غپي ٿ غپيي: ذ. صفت. گهڙو ڳالهائيندڙ ـ اجايو ڳالهائيندڙ. لٻاڙيو ـ ٻڙاڪي ـ ڦاڙي ـ لافيو ـ ڊينگر.
● غدار ٿ غدار: ذ. صفت. (ع. غدر = هو دغاباز ٿيو) وڏو بلوو ڪندڙ ـ بلوائي ـ فسادي ـ فتنائي ـ سرڪش. ڦريل ـ باغي ـ ورڀرو ـ راج دوهو. ٺڳ ـ دغاباز ـ مڪار.
● غدر ٿ غدر: ذ. (ع). بي وفائي ـ عهد شڪني ـ بدعهدي. بغاوت ـ بلوو ـ هنگامو ـ فتنو. سرڪشي ـ هلچل.
ـ غدر ڪرڻ: هنگامو برپا ڪرڻ ـ فساد ڪرڻ ـ فتنو برپا ڪرڻ. سرڪشي ڪرڻ ـ باغي ٿيڻ.
● غدود ٿ غدد: ذ. (ع). ماس جو گوڙهو. چربي دار آماس ـ سٽيو گوڙهو (ماس جو) ـ گدود ـ خلط.
● غذا ٿ غذائون: ث. (ع). ڪاڇ ـ ڪاڏو ـ ڪائڻ ـ ڪيڻ ـ طعام ـ آهار ـ خوراڪ ـ قوت ـ گذران ـ خورش ـ چوگو ـ چولو ـ چوڳ. ڪيريءَ جو ڪاڏو ـ بيماريءَ جو طعام. عادت ـ چال ـ هير ـ ورد ـ علت. ريت ـ پرَ ـ خُوءِ ـ روش ـ شيوو ـ خصلت.
ـ غذا ٿي وڃڻ: عادت ٿي وڃڻ ـ هير ٿي وڃڻ. ورد ٿي وڃڻ. ڏلڪو ٿي وڃڻ. ريت ٿي وڃڻ ـ ڊلگ ٿي وڃڻ.
ـ غذائي لطيف: ث. هلڪي خوراڪ ـ سادي خوراڪ ـ هضم ڪاڏو.

Gul Hayat Institute

● غُرابُ ۞ غُرابَ: ذ. (ع). ٻيڙيءَ جو هڪ قسم - وڏو ٻيڙو - واڻ. جهاز - غوراب. ٻڪيءَ جو هڪ قسم - ڪانءُ - ڪالنگ.

● غَرارو ۞ غَرارا: ذ. ٻڙي جو هڪ قسم - گراڙو.

● غَرّانُ ۞ غَرّانَ: ذ. (ف). گوڙ ڪرڻ وارو - ڏاڍيان آواز ڪيڻ وارو - رڙيون ڪندڙ.

● غُرْبُ: ذ. وڻ جو هڪ قسم.

● غُرْبا: ذ. (ع). غريب جو جمع. غير ملڪي ماڻهو - اجنبي - مسافر - پرديسي. غريب - مسڪين - محتاج - مفلس - ڪنگال - نادار (بعضي واحد ۾ ڪم اچي "غريب غربو" وغيره).

● غُرْبَتُ ۞ غُرْبَتُون: ث. (ع). مسافرت - مسافري - سياحت. ڪمي - گهٽتائي - اوٽائي - ڪوتاهي. غريبي - مسڪيني - مفلسي - تنگدستي - افلاس - محتاجي - اڻ هولد - ڪنگالپڻو - وڻجهائي. ليمرتا - لهنائي - نماڻائي - هيڻاهين - لياز - نڪڙت - عجز - اهنسا. ماڻ - صبر. انهنجي گهرج - ڪم - خود غرضي - مطلب.

● غَرْضَ ۞ غَرْضُون: ث. (ع). گهرج. پرواهه. غرض.

● غَرْضُ ۞ غَرْضَ: ذ. (ع). مقصد - ارادو - نيت - منشا - قصد. مطلب - مدعا - معني - سَنْوَرٽ - ارٿ - ورجن. ڪارڻ - سبب - ترغيب - وجهه - تحريڪ. ضرورت - ڪَمُ - گهرج - ڪاڻ - حاجت - گهٽي - لوڙ - احتياج - محتاجي - سوڙه. اڻ هولد - سڃائي - ڪوت. چاهه. خواهش - مرضي - ذوق - دلچسپي - شوق. فڪر - ڪٻٽي - پرواهه.

▬ غَرْضائِتو ۞ غَرْضائِتا: ذ. صفت. گهرجائتو - حاجتمند - احتياجي - ضرورتمند. فائدي لاءِ ڪم ڪندڙ - لفعي لاءِ ڪم ڪندڙ - خود غرض.

▬ غَرْضائُو ۞ غَرْضائُو: ذ. صفت. گهرج وارو - گهرجائو - ضرورت وارو - ضرورتمند - حاجتمند - محتاج - غرضمند - غرضائي - غرضائتو. مطلبي. واسطيدار. ڪمائتو. دلچسپي رکندڙ.

▬ غَرْضائِي ۞ غَرْضائِي: ذ. صفت. غرضائتو - غرضائو - غرضمند.

▬ غَرْضُ تہ: حرف جملو. تنهن لاءِ - تنهن واسطي.

▬ غَرْضُ پَوَنُ: گهرج ٿيڻ - ضرورت پوڻ. مطلب پوڻ. واسطو پوڻ.

▬ غَرْضُ رَکَنُ: مطلب رکڻ. اميد رکڻ - آرزو رکڻ. تمنا رکڻ - آسرو رکڻ.

▬ غَرْضُمَنْدُ ۞ غَرْضُمَنْدَ: ذ. صفت. غرض وارو - غرضائو - غرضائتا - غرضائي - گهرجائو - حاجتمند. خواهشمند - خواهان. شوق وارو - ذوق وارو - چاهه وارو. مطلبي.

▬ غَرْضِي ۞ غَرْضِيُ: ذ. صفت. گهرجائو - حاجتمند - ضرورتمند.

● غَرْغَرو ۞ غَرْغَرا: ذ. (ع). ٻاڻي وات ۾ وجهي، ڏيڑي صاف ڪري ٻاهر ڪيڻ جي حالت - گرڙ ي.

● غُرْغُو ۞ غُرْغُا (ت): ٽنگڙو جاءِ ۾. روشنائي لاءِ ڪيل سوراخ - گڙڪو.

● غَرْقُ: صفت. (ع. غَرَقَ). سن. ڪرت = ٻُڏڻ) ٻاڻيءَ ۾ الدر ويل - ٻُڏل - ٽٻيل. گم - غائب - لڪل. غلطان - محو - ٽٻيءَ ۾ ويل - ويچار ۾ گم. نشي ۾ چُور - مخمور. گهٽو مشغول - بي حال. ناس - تباهه - چٽ - برباد.

▬ غَرْقاب: ذ. صفت. اونهو (ٻاڻي) - ٻوڙيندڙ (ٻاڻي) - تار. ٻُڏل - غرق.

▬ غَرْقابِي (ت): ث. ٻاڻيءَ هيٺ اچي وڃڻ جي حالت - ٻوڙ ٻوڙاڻ. ٻوڏ - سيلاب.

▬ غَرْقُ ٽِيڻُ: ٻڏڻ. گم ٽيڻ - غائب ٽيڻ. مري وڃڻ - تباهه ٽيڻ - برباد ٽيڻ.

▬ غَرْقِيجَنُ: مصدر. ٻاڻيءَ ۾ الدر گهڙي وڃڻ - ڪنهن خيال ۾ غلطان هجڻ - ٽٻيءَ ۾ هجڻ. آلائڻ جي ڪري زخمجڻ.

▬ غَرْقِيُ ۞ غَرْقِيُ: ذ. صفت. ٻُڏل. ٻاڻيءَ ۾ ٻوڏ رستي سُٽل. گم ٽيل - غرقابُ.

Gul Hayat Institute

● غُرُوبُ؛ ذ. (ع). ڈوڙ - ڈبي - لڪ (سج يا چنڊ جي) لاه - لاٿ (سج يا چنڊ جو). سج چنڊ گم ٿيڻ جي حالت. سج لهڻ جو وقت. (ضد. طلوع).
- غُرُوبُ ٿِيڻُ؛ سج يا چنڊ جو آلهڻ - لهڻ. گم ٿيڻ - غائب ٿيڻ.
● غُرُورُ؛ ذ. (ع. غَرَّ = هڻ دغا ڏني) دغا ڏيندڙ - فريبي - دغاباز. مغروري، واري حالت - هٺ - مغروري - گهمنڊ - وڏائي - فخر - تڪبر - آپمان - گهرب.
- غُرُورُ ڪرڻُ؛ تڪبر ڪرڻ - فخر ڪرڻ - گهمنڊ ڪرڻ - اپمان ڪرڻ - وڏائي ڪرڻ - ناز ڪرڻ.
● غُرّهِ؛ ذ. ث. (ع). قمري مهيني جو پهريون ڏينهن - چنڊ جي پهرين تاريخ پهرين.
● غَرِيبُ؛ غَرِيبَ: د. صفت. (ع. غرب = هو پري ٿيو) وطن ڪان لڪل - مسافر - پرديسي - بيگانو - اجنبي. غربت وارو - مسڪين - در دري - لڏر - ڪنڊ - تهي دست - لاچار - بڪيو - پينگيو - بي زر - لڦ مي - سچو - ڪنگال. بي حال - بي وس - بي ڪس - آپاڻو - آٽاپو - بي پهچ - ڪمزور. ضرورتمند - ڪهرجاڻو - محتاج. سانتيڪو - مائيٽو - ڪومل - حليم - ملايم. اشراف - خليق - سلٽو - ڪلمڪ. لهنو - لاهنڪاري - لار ايماني - لحاظو. لرم دل - قياس وارو - قياس وند - رحم وارو - رحمدل - رحمائتو. سڌو سادو. حياءُ وارو - مرجات وارو. عجيب قسم جو - عجيب - لاچار.
"شادي ڏيسين موت جي، غمي لاهه غريب"
(شاهه).
- غَرِيبُ الوَطَنِ: ذ. وطن ڪان ٻري - مسافر - پرديسي - بي وطن.
- غَرِيبُاڻو؛ غَرِيبَاڻَا؛ ذ. صفت. غريب وارو - غريب جو - غاريبو - غريبڪو - مسڪين جو - مسڪيني. ٿوري خرچ وارو - سادو سودو.
- غَرِيبُاوادُ؛ غَرِيبَاوادَ؛ ذ. غريباڻو طبقو - غريب طبقو. غريب طبقي جا ماڻهو - غريب.
- غَرِيبَائِيُ؛ غَرِيبَاڻِيُونُ؛ ث. غربت - غريبي - مسڪيني. اڻ هوند - ڪنلائي - محتاجي - افلاس - ڪنگالپڻو - ڪنگالپڻ - ولهائي. ضرورت - گهرج. ڪمي - گهٽتائي - ڪوتاهي - هوٽائي - اوٽائي - اپرائي. نمرتا - نهٽائي. نياز - نڙت - هيناهين - عجز - عاجزي.
- غَرِيبُ پَرَوَرُ: ذ. صفت. غريب جي پرورش ڪندڙ - مسڪين نواز. اعليٰ آفيسر يا حاڪم کي خطاب ڪرڻ جو رسمي لفظ.
- غَرِيبُ خَانُو؛ غَرِيبُ خَانَا؛ ذ. مسافرخانو - سراءِ. غريباڻو گهر - جهوپڙي. گهر - مڪان - ڇڇهه - جاءِ - جهڪو.
- غَرِيبُ غُرْبَا؛ غَرِيبُ غُرْبَا: ذ. مسافر. مسڪين - ڪنگال. ضرورتمند. غريب.
- غَرِيبِيُ؛ غَرِيبِيُونُ؛ ث. گهر پار ڪان وڇوڙو. غريبائي - مفلسي - ناداري - بي زري - محتاجي - مسڪيني. يتيمي. نياز - نڙت - هيناهين - لرمائي - حليمائي - عاجزي - نماڻائي.
● غَرِيقُ؛ ذ. صفت. (ع). ٻڏل - غرق - مستغرق. لڪل. سمايل. گهڻو مصروف - رڌل. مَحْوَ.
● غَڙْپُ؛ غَڙْپَ؛ ذ. (آواز) گِيٽَ - تيڪَ - هَپُ - گِيتَ - گِيهٽِيُ. هڪ ئي ڀيري سان وات ۾ وڃي گهڻ جي حالت - هڙَپُ. ڊ ڪُ - سُرُڪَ. لنگهاڻ يا گهيڙائڻ جو آواز - گڙپ.
- غَڙْپُ ڪَرَنُ: پيٽ ۾ لنگهائي وڃهڻ - هڙپ ڪرڻ - کائي وڃڻ - ڪڙڪائي وڃڻ - ڪيهي وڃڻ - گهڻ. کائي کهائي ڇڏڻ - هضم ڪرڻ.
- غُڙْغُونُ؛ غُڙْغُونُ: ث. ڪبوتر جي بولڻ جو آواز.
● غَزا؛ غَزائُونَ؛ ث. (ع). مذهبي جنگ - دين جي جنگ - جهاد - ڌرم يُدّ. همت - مردانگي - مڙسي (ت).
- غَزا ٿِيڻُ (ت): همت ٿيڻ - مردانگي ٿيڻ - مڙسي ٿيڻ - همت ٿيڻ.
● غَزالُ؛ غَزالَ: ذ. (ع. ل). هرڻ جو ٻچو - هرڻ.
- غَزالِ تتارُ؛ ذ. تاتار ملڪ جو هرڻ.

Gul Hayat Institute

ـ غزالِ چشمَ: صفت. هرڻيءَ اکين وارو ـ وڏين وڏين اکين وارو ـ چشم آهو.
● غزلُ ۽ غزلَ: ذ. (ع). عشق، وصال، فراق، حسن و جمال بابت نظمي بيان ـ عشقيه شعر ـ بيت.
ـ غزلُ خوانُ: ذ. صفت. غزل پڙهندڙ ـ غزل چوندڙ.
ـ غزلُ خوانيءُ: ث. غزل پڙهڻ جي حالت.
ـ غزليءُ ۽ غزليءُ (ت): ذ. صفت. غزل چوندڙ ـ غزل خوان.
● غزنويءُ: اسم خاص. پٺاڻن جي هڪ قبيلي جو نالو. افغانستان جي هڪ مشهور بادشاهه سلطان محمود جو لقب.
● غزنيءُ: اسم خاص. افغانستان جي هڪ شهر جو نالو (جتي محمود غزنوي پيدا ٿيو هو).
● غلزئيءُ: اسم خاص. مري بلوچن جو هڪ قبيلو.
● غسّالُ: ذ. صفت. (ع). وهنجارڻ وارو. مُردن کي وهنجارڻ وارو ـ مرده شويده.
● غسلُ ۽ غسلَ: ذ. (ع. غسل = هن ڏوتو) ڏهٽي ـ ڏوپ. سڄي بدن کي پاڻيءَ سان ڏوئي صاف يا پاڪ ڪرڻ جي حالت ـ وهنجڻ واري حالت ـ اشنان ـ تڙ ـ سَنان ـ وَهنجڻ ـ جهيلاڙو (ل) ـ جهلايو (ت). مري ويل کي وهنجارڻ ـ ميت کي ڏنل يا ڪرايل تڙ.
ـ غسلخانهَ ۽ غسلخانهَ: ذ. (ع). وهنجڻ جي جڳهه. ڏوئڻ جي جڳهه.
ـ غسلخانوُ ۽ غسلخانا: ذ. وهنجڻ جي جاءِ ـ اشنان گهر ـ گهات ـ تڙ.
ـ غسلُ ڪرڻ: تڙ ڪرڻ ـ سَنان ڪرڻ ـ وهنجڻ ـ ڏاوڻ ـ ڏانڻ.
● غسولُ: ذ. (ع). ڏوئڻ جي (وهنجڻ) ڪم جون شيون. (جهڙوڪ صابڻ، پاڻي وغيره).
● غشَ ۽ غشوُنُ: ث غش ٿيڻ واري حالت ـ غشي ـ بيهوشي ـ ماند ڪائي ـ اوٻنگهه ـ ڊ ڪرَ ـ وسامر ـ ساڌائي ـ ڪهيرائي ـ مدهوشي. مالدو ـ ساڌو ـ بي هوش ـ مورڇا ـ وسامبل ـ ڊ ڪريل. اونگهيل. سست ـ ڪهرائيل ـ ڪمبل ـ ڪاهل ـ ڪيرو. جهڪو ـ موڪو ـ ڦڪو ـ ليڙو.
ـ غشُ ٿيڻَ: ساڌو ٿيڻ ـ بيهوش ٿيڻ ـ ڊ ڪرجڻ ـ وسامڻ ـ ماند و ٿيڻ ـ ڪيرو ٿيڻ ـ مورڇا ٿيڻ. موڪو ٿيڻ. ڦڪو ٿيڻ ـ ليڙو ٿيڻ.
ـ غشُ ڪائيءُ: بيهوش ٿيڻ ـ بيهوش ٿي ڪرڻ. عاشق ٿيڻ ـ فريفته ٿيڻ.
ـ غشيءُ ۽ غشيوُنُ: ث. غش ٿيڻ واري حالت ـ مُورڇا ڪتي ـ بي هوشي ـ وسامر ـ ڊ ڪر ـ ساڌائي ـ ماند ڪائي ـ اوٻنگهه ـ ڪيرٽ ـ ڪهلائي ـ موڪائي ـ سُستي ـ ڪنهر ـ اکهوُر لنڊ ـ ڪم.
● غصبُ ۽ غصبَ: ذ. (ع). تغلّبُ ـ خُرد بُرد ـ خيانت. بي قاعدي يا زبردستي سان ڪيل ڪر. ڪنهن جو زوري قبابل حق ـ مصيبت ـ ظلم ـ زورزبر ـ ڏاڍائي ـ زوري ـ زبردستي ـ دبردئوس (صفت). هڙپ ڪيل ـ قبيل ـ قبايل ـ زوريءَ قبضو ڪيل ـ بي الصافي سان ورتل.
ـ غصبُ ڪرَڻُ: زبردستي ڪرڻ ـ ظلم ڪرڻ ـ ڏاڍائي ڪرڻ. ڪسي وڻڻ ـ ڦري وڻڻ ـ زوريءَ قبضو ڪرڻ ـ زبردستي هضم ڪرڻ. بي دخل ڪرڻ ـ واسطو ڇڏائڻ.
● غصوُ ۽ غصا: ذ. تمام گهڻي ڪاوڙ ـ ڪاوڙ ـ ڏمر ـ ڪروڌ ـ وڏوڻ ـ چِڙَ. ناراضگي ـ رنج. خفگي ـ رنجش ـ جهلُ ـ جوش ـ جذبو. قهر ـ غضب ـ عتاب.
ـ غصوُ ٻيڻُ: ڪاوڙ کي روڪڻ ـ جوش روڪڻ. غم کائڻ.
ـ غصو چڙَهَڻُ: ڪاوڙ اچڻ ـ طيش اچڻ ـ جوش اچڻ ـ جذبو اچڻ ـ ڏمر اچڻ ـ ڪروڌ اچڻ.
ـ غصو نڪ تي چڙهَڻُ: ڳالهه ڳالهه تي ڪاوڙجڻ ـ جلدي جوش ۾ اچڻ.
ـ غصهي ٿيڻَ: ڪاوڙجڻ ـ رنج ٿيڻ ـ چِڙَڻ ـ ڏمرجڻ ـ ڪروڌ ڪرڻ ـ ناراض ٿيڻ ـ چڙ ڪرڻ ـ قهر ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

● غَضَبُ ۾ غَضَبَ: ذ. (ع. غضب = هو غضبناک ٿيو). ظلم - قهر - انتقام - الرث - ستم - ڏاڍ - جَبَرُ - بغداد - ناحق - کُتَيائُ. کاوڙ - ڏمر - غصو. عتاب - ٻيتَ - کوپ - مصيبت. لعنت. قتکار. سپرائي - ڏاڍائي - زوراوري - دست درازي - د ڙ د ڏونس - زبردستي.

- غَضَبُ إلاهي: ذ. قهر خدا - انتقام الاهي - عتاب الاهي. ڏمر الاهي.

- غَضَبُ کَرَڻُ: ظلم کرڻ. آفت برپا کرڻ - فساد کرڻ. مناسب کم کرڻ. عجيب کم کرڻ.

- غَضَبُ کَڙکَڻُ: خدا جو قهر اچڻ - مصيبت ٿيڻ. کنهن مصيبت جو نازل ٿيڻ.

- غَضَبُ ناکُ: ذ. صفت. غضب وارو - قهري - ظلمي - الڙتي. کاوڙيل - ڏمريل - چڙيل - تتل - خفا. وراڏو - ورودي - چتو - ديوانو - بيخود.

- غَضَبيُ ۾ غَضَبيُ: ذ. صفت. غضبناک - قهار - ظالم کندڙ - ظالم - ستمگر - ستمي.

● غَضَنفَرُ: ذ. (ع). شينهن - شير. (صفت). شينهن جهڙو طاقت ور - پهلوان - پهليُ. پهلوان - سورهيه - جوڌو - کوهو - بهادر.

● غُفَا ۾ غُفَائُونُ: ث. (سن. گُهَا) زير زمين کڏ - چُر - ڏَرُ - گُفا - غارَ. سرنگهه. ڊگهو رستو. سنياسين جي زير زمين تپشا جي جاءِ - زمين اندر کُٽيا. کَڏُ (جنهن ۾ فقير پاڻ کي جيئرئي پورين).

● غَفّارُ: ذ. صفت. (ع. غَفَرَ = بخشڻ) وڏو بخشڻ وارو - بخشيندڙ - مرهيندڙ - معافي ڏيندڙ - معاف کندڙ - کميا کندڙ (اسم خاص). اللّٰه تعاليٰ جو هک صفاتي نالو - غفورُ.

● غَفلَتَ ۾ غَفلَتَونُ: ث. (ع. غَفَلَ = هو غافل ٿيو) بي پرواهي - بي خيالي - بي ڏيالي - بي توجهي. کاهلي - ڪهيلائي - غافلي - غافلائي - سستي. پَلَ چوڪ - خطا. ويسر - نسيالي.

- غَفلَتَ شِعارُ: ذ. صفت. جنهن جو شيوو غفلت هجي. سست - کاهل بيخيال - بيپرواهه ڪهيلو.

- غَفلَتَ کَرَڻُ: بي پرواهي کرڻ. سستي کرڻ. ڏيان نه ڏيڻ.

- غَفلَتِيُ ۾ غَفيلَتِيُ: ذ. صفت. سست - بي پرواه. کاهل - غافل. ويسر کندڙ.

● غفورُ: ذ. صفت. (ع). معاف کرڻ وارو - خطا بخشڻ وارو - گناهن جي بخشڻ وارو. ڀاجهارو - مهربان - رحيم - غفار. (اسم خاص). خدا تعاليٰ جو هک صفاتي نالو.

● غَفيرُ: صفت. (ع). بي انداز - تمام گهڻو. کثير. وڏيک - زياده. (ذ). تمام وڏي جماعت - البوه - گروه.

● غُلُ ۾ غُلَ: ذ. (ع). گوڙ - شور - غوغا - هُل. گهمسان - هنگامو.

● غَلاظَتَ ۾ غَلاظَتَونُ: ث. (ع). کچرو - کِنُ - گندُ - ميَلُ - ڇُهَرُ - گندگي. ناپاکائي - ميراڻ - غليظائي - گندلائي.

● غِلافُ ۾ غِلافَ: ذ. (ع. غلف = ڍڪڻ) پوش - ڍَکُ - ڍڪڻ - پُڙُ. مٿيون پردو - چَوَ (وهاڻي يا گادي وغيره جي). کِپَ - ميان (تلوار جي). جُلدُ - پوش. ويسُ - بالو.

- غلافُ چاڙهَڻُ: پوش چاڙهڻ. لکائڻ - ڇپائڻ.

- غُلامُ ۾ غُلامَ: ذ. (ع). خريد کيل نوکر - زرخريد چوکر. ٻانهو - گولو - پازي - پاجي - بنده - چيلو - داس. خدمتگار - چاکري کندڙ - ٽهليو - شيوا کندڙ - شيوک - گولاڙو. لايزمند - عقيد تمند - قدوي - تابعدار - مطيع - فرمانبردار - نمک حلال. عاشق - پريمي. راند جي ٽٽن مان هک پتي جو نالو - گولو.

- غُلامُ زادَهُ: ذ. صفت. غلامن جو اولاد - گولاڙو - نوکر.

- غُلامُ کَرَڻُ: تابع کرڻ. نوکر کرڻ. فرمانبردار کرڻ. مفتون کرڻ.

- غُلامِيُ ۾ غُلامِيُونُ: ث. ٻالهپ - ٻانهپي - گولپڻ - نوکري. بندگي. خدمت - چاکري - ٽهل - شيوا. عبديت - اطاعت - فرمانبرداري - تابعداري.

● غُلامُ اللّٰه: اسم خاص. تعلقي ميرٻور ساکري ۾ هک ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● غلامُ حسينُ ؛ اسم خاص. تعلقي نڻي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● غلامُ شاهُ ؛ اسم خاص. تعلقي ڪنڊ ياري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● غلامسّونُ ؛ اسم خاص. تعلقي نڻل ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● غلبُوءُ ع غلبًا ؛ ذ. (ع. غلبَهٔ) غالب اچڻ يا پوڻ واري حالت ـ حملو ـ ڪاهه ـ جُلهه. زور ـ بَلَ ـ طاقت ـ قوت. ڏاڍ ـ ڏاڍائي ـ زورائي ـ زبردستي ـ زور آوري ـ زياد تي. مرسائي ـ آڪانجهائي ـ وڌيڪائي ـ فرط ـ گهڻَ ـ لهابت ـ بسياري ـ جهجهائي ـ هيڪاندائي. جيت ـ سوپ ـ فتح.
ـ غلبُوءُ پائڻُ : فتحياب ٿيڻ ـ سوپ پائڻ ـ ڪامياب پائڻ ـ غالب ٿيڻ.
ـ غلبُي راهِ ؛ ظرف. گهڻن جي راهِ سان ـ جهجهن جي راهِ سان. گهڻائيءَ وارو خيال ـ گهڻائي واري سمجهه ـ گهڻائيءَ وارو قياس.
● غلطُ ؛ ظرف. صفت. (ع. غلط ـ پلجڻ) نابرابر ـ نا درست ـ اڻ صحيح ـ اڻ برابر ـ چوڪ واروـ پل وارو ـ پُلاڻتو ـ آشُت ـ اڪاريَ ـ آيُتارت ـ ڏيِ. آلتو ـ اونڌو ـ ابتو ـ خلاف. اڻ سهائيندڙ ـ ناجائز ـ بيڃا.
ـ غلطُ فهمِي ع غلطُ فهميُونُ ؛ ث. اصل گالهه کي ٻيءَ طرح سمجهڻ جي حالت ـ ناسمجهي ـ نا درست خيالي ـ خام خيالي ـ اونڌو خيالي ـ التوارث ـ الٽي معنيٰ ـ آبتو مطلب ـ غلط معنيٰ. پُل ـ خطا. لاماڻي ـ ڪُڪت ـ بي انڪاڻي.
ـ غلطُ نامُو ع غلطُ نامًا : ذ. ڪتابن جي ڇاڙيءَ ۾ اڻ صحيح لفظن جو تفصيل ـ چوڪن جي فهرست ـ غلطين جي ياد داشت ـ پلنامو.
ـ غلطِي ع غلطيُونُ : ث. چوڪ ـ سَهِوَ ـ پُل ـ خطا ـ پولو ـ ڏيِ ـ سَتِ پيرُ ـ هرانتي.
● غلطَانُ ع غلطَانَ : ذ. صفت. ٻڏل ـ غرق. ڪتل ـ سڪن ـ رڌل. ٽٻيءَ ۾ ٻيل ـ خيال ۾ مڪهن ـ ويچار ۾ ٻيل ـ مَحوَ ـ مشغول. (ذ). ليٽ ـ سلامي ـ لشيبيُ ـ لاهيُ ـ لَهنڌڙيُ ـ آڏو پَر. تيڪي جي جاءِ ۾ ديوار جي چوڻيءَ وٽ ڇت جي سينگار لاءِ گولائيءَ تي ڏنل ليهو (جنهن سبب ڇت ۽ ڀت جو سنڈو ڏيکجي وڃي).
ـ غلطَانُ ٿيَنُ : ٻڏي وڃڻ (ڪُٽي يا خيال ۾)ـ ڪنهن ڪم ۾ گهڻو مشغول ٿيَنُ ـ محو ٿيڻ. نشي ۾ وڃي وڃڻ. بيهوش ٿيڻ.
ـ غلطَانُ وَنَنُ : ڇت ۽ ڀت جي وچواري ڪُنڊ کي چڻ يا ميڻيءَ سان ڪنهن ٻيءَ شئي سان ڀرڻ هٿي بند ڪرڻ ـ ڀڃاڙو ڪرڻ.
ـ غلطَانُ ۽ پَتَي ؛ ذ. غلطان ۽ گولو.
ـ غلطانُ ۽ گولو ؛ ذ. جاءِ جي اڏاوت جو هڪ نمونو. دروازي جي مٿان آيل ونگ ـ غلطان.
ـ غلطَانِيُ ع غلطَانِيُونُ ؛ ث. خيال ۾ سَڪَنُ ـ ڏيان ۾ رڌل ـ ڪم جي مشغوليـ محويت ـ مصروفيت.
● غلغلو ع غلغلا : ذ. (ع. ف). هُلُ ـ گوڙ ـ غُل ـ لَڙ ـ غوغا ـ شور ـ گوڙ ـ آواز. ڪرڪل ـ فساد ـ دنگو ـ هنگامو ـ بکيڙو. ماڇانگ ـ هنبنسُ ـ هُلڙ ـ ڏمچر ـ راماڻو ـ هل حشر ـ راسائ ـ ممڻ ـ خرخسو. بي قراري ـ بي آرامي ـ آلڏُ ماڏُ.
● غلِيزَئِيُ ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (اڪثر سڪر ۾)ـ پٺاڻن جي هڪ قبيلي جو نالو (۱. علي خيل ۲. بختو خيل ۳. هُد خيل ۴. سليمان خيل ۵. عمر خيل ۶. استرياني) افغانستان جو هڪ علاقو.
● غِلمانُ ؛ ذ. (ع). غلام جو جمع. ڇوڪرا. بهشت جا حسين ڇوڪرا. بهشتين جي خدمت ڪندڙ بهشتي ڇوڪرا.
● غلولُ ع غلولَ > غلولُنُ ؛ ذ. ث. (ع). گليل ـ گيلولُ ـ غلِيلَ.
ـ غلولو ع غلولا ؛ ذ. گليل سان آڇلائڻ جو منيءَ جو ڪوڙهو ـ گلولو.
● غلّهٔ : ذ. (ع). اناج. زمين جي پيداوار (ڪڻڪ ـ باجهري ـ جوئر وغيره).
ـ غلّهٔ فيروشُ ع غلّهٔ فيروشَ ؛ ذ. انّهٔ وڪنندڙ. اناج وڪنندڙ ـ بَقالُ. مودِيُ. بَنيو.

Gul Hayat Institute

● غَلِيظ ۽ غَلِيظَ : ذ. صفت. (ع. غَلَظ = هو گندو ٿيو) ميرو - گندلو - گندو - خراب - ڪنو. بيڇڙو - بند. لڙو - لڙائيل. بدبوءِ وارو - اوسنو - اوگهو.
- غَلِيظائي ۽ غَلِيظائِيَون : ث. ميرائي - ڪنائي - مَيل - خرابي - گندلائي - اوگهائي - بدبُوءِ. لڙات - لڙ. بندي - بيڇڙائي.
● غَلِيف ۽ غَلِيفَ : ذ. (ع. غلاف = پڙدو) ڍڪ. پردو. چوَ (ڪپڙي جي).
● غَلِيل ۽ غَلِيلُون : ث. ميتيءَ جي گوڙهن آچلڻ لاءِ ڪائيءَ سان ٺهيل اوزار - گليل - گلول - غلول.
- غَلِيلو ۽ غَلِيلا : ذ. غَلِيل. ميتيءَ جو گوڙهو - غلولو - گلولو.
● غَم ۽ غَمَ : ذ. (ع. غَمّ = هڙ ڏکوئيو) ڏک - دک - سوس - گولدر - رنج - ڏلڇ - افسوس - متلال - شوڪ - ارمان. سُور - ڪليش - ويدن - ايذاءُ - اهنج - عذاب - درد - تڪليف - ڪشٽ - پيڙا. ماتم - رودن - روج - راڙو - راڙه. صدمو. سوڳ - سياپو - اندوهه. فڪر - چنتا - خيال - ڏيان. انتظار - آدڪو - وسواس - الديشو - سانگو - اون. خبرداري. پرگهور - پرچار - پرداخت.
- غَمائِيتو ۽ غَمائِيتا : ذ. صفت. غم وارو - دلسوز - دکي - آداس - غمگين - افسوسناڪ - درد ناڪ - ڏکارو - ڏکويل - ماتمي - سياپي.
- غَمَنْتار ۽ غَمَنْتارَ : ذ. ڏک ڪي لاهيندڙ - رنج ٽاريندڙ - ڏکويل سان همدردي ڪندڙ - همدرد. چرچائي - مسخرو (ت). ڪلمڪ - زنهه دل (ت). داناءُ (ت).
- غَمْخُوار ۽ غَمْخُوارَ : ذ. صفت. دک درد جو شريڪ - درد وندبندڙ - ڏک پائي - حال پائي - درد شريڪ. اعزا پرسي ڪندڙ - پرچائو. همدرد - همراز - حال پائي - هڏ ڏوکي. جاني دوست - گهاٽو دوست.
- غَمْخُوارِي ۽ غَمْخُوارِيُون : ث. همدردي - درد وندي - غمگساري - درد مندي - درد شريڪي - سرسڪتا - دلڪتا. اعزا پرسي - پرچائي - منهن ڪاڻ.
- غَمْخُوارِي ۽ كَرَنْ : همدردي ڪرڻ - درد وندي ڪرڻ - غمگساري ڪرڻ. پرچائي ڪرڻ - اعزا پرسي ڪرڻ.
- غَمْ دِل (ت) : ذ. صفت. غم سان پريل دل وارو. (اسم خاص). تعلقي ٻني عاقل جي هڪ مشهور صوفي شاعر جو تخلص.
- غَمْ زَدَهْ : صفت. ڏکن جو ماريل - ڏکويل - سورن جو ستايل - سور يَلْ - غم جو ستايل - رنج جو آزاريل.
- غمزدگي ۽ غمزدگيون : ث. (ع). غمزده هڻڻ. غمزده ٿيڻ. غم ٿيڻ.
- غَمْ غَلَطْ كَرَنْ : ڏکن جي يادگيري لاهڻ. تفريح ڪرڻ - دل بهلائڻ.
- غَمْ كائِنْ : سُور پيڻ. ڏک سور صبر سان سهڻ - تڪليفون ڏيرج سان سهڻ. صبر ڪرڻ - مات ڪرڻ. ڏيرج ڪرڻ - تحمل ڪرڻ - ڪاللة ڪرڻ - صبوري ڪرڻ. ڏري وڃڻ. برداشت ڪرڻ. نقصان سهڻ.
- غَمْگُسَارَ ۽ غَمْگُسَارَ : ذ. صفت. (ع. ف) غم ڪنڊڻ - دک دور ڪندڙ. همدرد - غمٽار - غمخوار - درد مند. تيماردار - بيمار جي خبر رکندڙ.
- غَمْگِينْ ۽ غَمْگِينَ : ذ. صفت. غم سان پريل - ڏک پريو - ڏک جهڙو - ڏکويل - دکدائڪ - غمناڪ - دردمند - رنجيده - ڏکي - ڏکيرو - سوگي - ارمائيل - ڏجهارو - آهاڪو - آداس - دلگير - ملول - ويڳاڻو - پريشان - ڪٻڪٽاد - تنگ. پشيمان - پڇتائتو.
- غَمْگِينِي ۽ غَمْگِينِيُون : ث. ڏک سان پريل هڻڻ جي حالت - غمناڪي - دکدائڪي - ارمان. ملولائي - مُنْهُن گهومات - اداسائي - آداسيءَ - اداسپ - پريشالي - آهاڪائي - ويڳاڻائي - تنگي - پشيماني - پڇتاءُ.
- غَمْنَاكْ ۽ غَمْنَاكَ : ذ. صفت. درد سان پريل - ڏکويل - رنجيل - غمگين. فڪر سان پريل. اداسيل - ويڳاڻل.

= غَمِي ۾ غَمِيُون ۾ : ث. رنج - ڏک - غم. ماتم - سوگ - روڄ - روڏن - اوسارو. سُوءَ، موت - وفات.

● غَمَّازُ : ذ. صفت. (ع). اڪ سان اشارو ڪندڙ. طعنو ڏيندڙ - مهڻي خور. چغل خور - چغل لائي جائي ڪندڙ.

● غَمْزُو ۾ غَمْزا : ذ. (ع). اڪ جو اشارو - ميچ - اهڃ. ڪنهن (خاص مقرر ڪيل ڪم لاءِ) گالهه لاءِ اڪ جو اشارو. رمز - سار - اشارو - نشاني. عاشقاڻو - ڏيکاءُ - عشق ظاهر ڪرڻ جي نشاني - ديد بازي - اک لڙاءُ. ناز - لخرو - چَخَن - لاڏ - ماڻو - چاڳ - انگل - آرُ - عشوه.

= غَمْزُو هَٽَنُ : اڪ جو اشارو ڏيڻ. انڪل سان ڪم ڪيڻ وڃڻ. بي خبريءَ ۾ ڪو فائدو وٺڻ (ت).

= غَمْزُ بُبازُ ۾ غَمْزِ بُبازَ (ت) : ذ. صفت. اشارو ڪندڙ - ميچ ڏيندڙ. رَمز باز. انڪلي - حرفتي - چالاڪ - ڏاهو - سياڻو. تجويز باز - طريناڪ.

● غِنا : ث. (ت). ڏَن - دولت - مايا - ملڪيت - دنيا. جمعيت - سڪ - سَمپت - دولت منه ي - دنياداري - پاگيائي - تونگري - شاهوڪاري.

● غُنْچُو ۾ غُنْچا : ذ. (ف. غُنْچَه) اڻ ٽڙيل گل - ڪچو گل - مُڪڙي - ڪلي. گلاب جي ڪلي.

● غُنْدُو ۾ غُنْدا : ذ. صفت. خراب ڪم ڪندڙ - لُچُ - لفنگو - شود و - لوفر. بدمعاش - بدوضع - بدچلن - اوباش - بدڪار - گونڊو.

= غُنْدَه كَرْدِي : ث. بدمعاشي - لفنگائي - شودائي - لچائي. بدڪرداري - بدافعالي.

● غُنُو ۾ غُنا : ذ. صفت. (ع). لڪ سان گالهائيندڙ - گهٽون (ع - ا - د). (ذ). لڪ سان لڪل (آواز).

● غُنُودُ : ذ. صفت. (ف. غُنُود ن = نند ڪرڻ) سُتل - سمهيل. آرامي. غافل. (ذ). نند - آرام.

= غُنُودِ گِيُ ۾ غُنُودِ گِيُون : ث. نند - آرام. خمار - ڪهر - غفلت.

● غَنِي ۾ اغْنِيا : ذ. صفت. (ع). ناڻي وارو - پيسي وارو - دولت مند - ڏنوان - ڏڻات - شاهوڪار - ونهيون - مالامال - دنياادار - تونگر - سکيو ستابو - مايا وند. ساڻو - ستابو - سڻيو - هريو - پاگيو - جوپ. امير - ڏڻي. بي نياز - بي پرواهه.

● غَنِيسِقُو : ذ. پسارڪي وڪر جو هڪ قسم. ڪٽن ڪُرڙي ڪي چُٽائڻ لاءِ ڪم ايندڙ وکر.

● غَنِيمُ : ذ. (ع. غَنَمَ = هن لٽيو) حملو ڪري ڦر لُٽ ڪندڙ - لُٽيندڙ - ڦورو - لُوٽسو. دشمن جو لشڪر. دشمن - ويري - شترو. رِپ. وروڏي - ڏڃڻ - بدخواه - مٽ گهرو.

= غَنِيمَتَ ۾ غَنِيمَتُون > غَنايَمُ : ث. لُٽَ - ڦَرَ - رهزني - ڏاڙو - ڊاڪو. پاڻ ڪاڏل دشمن جي لشڪر جو (لُٽَ ۾ هٿ آيل) مال. بنا محنت هٿ آيل مال - مالِ مفت. نعمت - بخشش - ڏات - سوڪڙي - سوغات - ڏڻ. جهجهائي - گهٽائي - برڪت.

= غَنِيمَتَ هُجَنُ : چڱو هجڻ - سٺو هجڻ. گهٽي هجڻ - جهجهو هجڻ. بس هجڻ - ڪافي هجڻ.

● غَوّاصُ ۾ غَوّاصَ : ذ. صفت. (ع). ٽپون هڻندڙ (سمنڊ ۾) - ٽوبا - ٽوپو - ٽوبِيَرُ - غوطه زن. غوطو هڻي سمنڊ مان (موتين لاءِ) سپون ڪيندڙ. (١) "آڃاڙا عميق جا، گڏيا غَواصَن" (شاهه).

(٢) "اِيَ گَتِ غَواصَن، جيئن سمنڊ سوجهيائون" (شاهه).

● غَوثُ ۾ غَوثَ : ذ. (ع). دانهن اوائيندڙ - فرياد ٻڌندڙ. اهل اسلام ۾ اولياءُ جو هڪ درجو. سڀ کان وڏو ولي - قطب.

"غوث خَطائون گَم ڪر، پير اسان ڏي پاڪ" سُڻي سَوالي، سڏڙا، آتهي غوث گلاب" (شاهه).

● غَوثَ پُور : اسم خاص. تعلقي جيڪب آباد ۾ تعلقي ڪنڊ ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● غُوچاڻيءُ ۽ غُوچاڻِيُونُ (ت): ث. کيسو- کيڏو - گوندو (ل).

● غَوْرُ ۽ غَوْرَ: ذ. (ع). تَرو - تَرُ-تَهُ. اونهائي - گهرائي. هيٺاهين زمين. تَرُ تائين پهچڻ جي کوشش. کنهن شيءِ جي اصليت ۽ ماهيت ۽ نتيجي جو خيال. اونهو خيال - اولهو ويچار - انتهائي فکر. سوچ - ويچار - خيال - ڌيان - فکر - قياس - کٽ - گهٽي - گهٽ - خوض. قياس - سمجهه - راءِ. اونو - فَکر. ٻين لاءِ خيال - ماڇهه. داد - انصاف - نياءُ - آچار. (اسم خاص). هڪ ملڪ جو نالو - فارس ۽ غزنوي ملڪ جي وچ وارو حصو.

- غَوْرُ طَلَبٌ: ذ. فکر جوکو - ويچار جوکو - سوچڻ لائق - ڌيان جوکو - ڌيان طلب - توجهه طلب - کٽ لائق - راءِ طلب.

● غَوْراب ۽ غَوْرابَ: ذ. گهٽن سڙهن جي زور تي هلندڙ ننڍو جهاز - وڏو ٻيڙو - واڻ. جهاز - گوراب - غُراب.

● غَوْرَسَ ۽ غَوْرَسُونُ: ذ. (ف. غور+رسي) اتساه - سرگرمي - کوشش - شوق - ادم - سعيو - آجَمُ - جوش - محنت - گورشي - گورسي.

- غَوْرِسِيءُ ۽ غَوْرِسِيُونُ: ث. غورس - گورسي - گورَسَ.

● غَوْرِيُّ: ذ. صفت. غور ملڪ جو رهنڌڙ. (اسم خاص). غور ملڪ سان آيل سلطان محمّد جو لقب.

● غُوشِيءُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● غوطُو ۽ غوطَا: ذ. پاڻيءَ ۾ هيٺ وڃڻ جي حالت - ٽهي - گهٽ. کلي ۾ هوا جي للي ۾ پاڻي گهڙي وڃڻ سبب پيدا ٿيل حالت - گوتو - گهوتو (ت). ٻُور - ريڇڪ - بدٻدو - من موج - دُورُ - لهر - رَءُ - چودڪي - چودڪو - لهرو. کَنڈُ - شوق - دل مرضي - لاڙو.

- غوطَا کائِيُ: ٻُڏڻ جي حالت ۾ پاڻيءَ ۾ هيٺ متي ٽيڻ - گهوتا کائڻ. ٻُڏڻ مهل ٽهيون هڻڻ - گوتا کائڻ. اولهي خيال ۾ ٻُجي وڃڻ - ٽهيءَ ۾ هوڻ - سوچ ويچار ۾ هوڻ - خيال ۾ غرق ٽيڻ. گهٽيون کائڻ.

- غوطُو هڻڻ: پاڻيءَ ۾ هيٺ وڃڻ - ٽهي هڻڻ - گهوتو هڻڻ. سوچ ۾ ٻُجي وڃڻ - خيالن ۾ غرق ٽي وڃڻ - ليکي وڃڻ - هوشيده ٽيڻ. کنهن خيال کي گهڻو سوچڻ.

● غوغَاءُ ۽ غوغَاءَ: ذ. (ع). وڏو آواز - آواز - گوڙ - هَلُ - لَڙُ - شور - ڏمڪَر - ڏومر - هَنبَسُ - هَلڙُ - هاهو - کوڪو - مالڏاڙ - کرڪل - غلغلو - گهمسان - ٻائيتال - واويلا - رڙو رڙ - ٻاکر کڻو - ٻاکار - واکو واکاڻ. دانهن - رڙ - کوڪ. ماڻهن جي وڏي جماعت - هجوم - ٻيڙ.

- غوغَائِيُّ ۽ غوغَائِيُّ: ذ. صفت. غوغاءُ کندڙ - گوڙ کندڙ - شور کندڙ - لَڙُ کندڙ - هل مچائيندڙ. دانهون کندڙ - رڙيون کندڙ - دانهِيرُ. گهمسانِي - ٻائيتالي - غلغلائي - واويلائي.

- غوغَائِيُّ مِيرِچَ: ذ. مصالح جو هڪ قسم. ٻاڙها تکا مرچ (جيئن ته سندن ڪاڻ تمام تيز آهي، ان کري وات ۾ لڳڻ سان دانهن نڪري ٽي وڃي ان کري متن نالو ٻيو آهي) - گوگائي مرچ.

- غوغَائِيُّ مِيرِچ وِجهَنُّ (ت): سخت سزا ڏيڻ.

● غوْلُ ۽ غوْلَ: ذ. (ع). تمام وڏو ميڙ - انبوه. فوج - سپاهه - لشکر. جماعت - ٽولي. جنن، ديون يا پرين جو ٽولو. (ديوان واصف).

● غَيْبِيُّ ديهرُو: اسم خاص. تعلقي قنبر ۾ هڪ ديهه جو نالو. نواب غيبي خان چانڊيي جو ڳوٺ.

● غَيبَاتُ: ذ. بند خلاصي - آزادي - رهائي - فرياد - دانهن - پڪار - فرياد رسي - داد رسي.

● غَيْبُ ۽ غَيْبَ: ذ. (ع. غَيْبٌ = مخفي ٽيڻ) ڏسڻ ۾ نه اچڻ جي حالت - ليڪ - ڇپ - پوشيدگي - ناپيدگي - غير موجودگي - اڻ هوندڙ - اڻ ڏٺ - نا ديدني - آدَرُشينِتا. هن دنيا جو اندريون اسرار. ڳجهه - راز - اسرار - انت - پيد - رهسيه. الهام ٽيل پيد. ڏسجَڻ ۾ نه ايندڙ شيءِ. "گدو چوي غيب جي، خاوند کي خبر".

جن، پوت، شر- غيبت - غيبات. فتنو- فساد - جهيڙو- شرّ (ت). صفت. اڻ ڏٺو، نادید - الوپ - گم - ڪجهو- گپت - غائب - لڪل - مخفي - پوشيد و - روءِ پوش.

= غَيْبباڻو ۽ غَيْبْباڻا: ذ. صفت. غيب جو. اڻ سيندو- اڻ واقف - اڻ ڄاتل - نامعلوم - گمنام - اپرچت - اَڪَلُ. ڪنهن به ڏٺيءِ ڏوٺيءِ کان سواءِ- لاوارث - نڌڻڪو - نڌر- بي ڏٺي - بي وارث - گيباڻو- اڻات - ويڳاڻو - بي واهه - هيئُنُ - لاچار - اٻالو- ڏڪڙيل - ابترحال.

= غَيْبْبَتَ: ث. غير حاضري - عدم موجودگي. راز- ڪجهه.

= غَيْبُ ٽِيئَنُ: نظر کان غائب ٽيڻ - گم ٽيڻ- الوپ ٽيڻ- انتر ڌيان ٽيڻ - هرت ٽيڻ. ڪک ۾ ٽيڻ - رفو چکر ٽيڻ. ناس ٽيڻ- چت ٽيڻ.

= غَيْبُ دانُ ۽ غَيْبْبُ دانَ: ذ. صفت. ڪجهه جون ڄاڻهيون جاڻندڙ. (اسم خاص). عالم الغيب- انتر جامي.

= غَيْبَ جوُ حِسابُ هُئَنُ: جِن يا پُوت جو اثر هڻڻ.

= غَيْبُ عالَمُ: ذ. لڪل دنيا (جِن، پُوت وغيره) - پوت - جِن - پري.

= غَيْبُ عالَمُ هُئَنُ: نجس روح هڻڻ.

= غَيْبِي ۽ غَيْبِيُ: ذ. صفت. ڏسڻ ۾ نه ايندڙ - ڪجهو - لڪل - هاتفي - آدرش - غائب - الوپ - گم. انتر ڌيان - اڻ ڏٺو - نادیدي. اڻ ٽيٽي ڄاڻهيون ڪندڙ- ناممڪن ڄاڻهيون ڪندڙ.

● غَيْبَتَ ۽ غَيْبْبَتُونُ: ث. (ع). ڪنهن جي غير حاضريءَ ۾ ڪيل عيب جوئي - گِلا - لندا - لاڻ - بدي - بدناموسي - بدنامي - ڪُوار- خواري - لائي چائي - پچار - گهٽتائي - عيب جوئي.

= غَيْبَتِي ۽ غَيْبْبَتِيُ: ذ. صفت. بدناموسي ڪندڙ - گِلا خور - لندائي - لائي چائي ڪندڙ.

● غَيْبُ پِيرُ: اسم خاص. تعلقي هالا ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● غَيْبُ دِيروُ: اسم خاص. تعلقي فيض گنج (رياست خيرپور) ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● غَيْرُ ۽ غَيْرَ: ذ. صفت. (ع). پيو - پيو ڪو. (ظرف). علحده - جدا - الڳ - ڌار. (حرف جر). سواءِ - ڪان سواءِ - بِنا - بهي. (ظرف). پري - پرانهون - ڏور - دُور - ڏورانهون. (صفت). باهريون - باهر جو - ٻَهر جو - بَرُ هَنڊو - پردیسي - پرڳهارو - آرينڊ و - وديشي. ڌاريو. ولائتي - بديهي - اپُومو - اپُومیو. بَرُ - پرايو - ويڳو - سَت ڌاريو - او پرو - پَرائو. اڻ واقف - ناواقف - غير واقف - اڻ سڃاتل - اڻ سيندو - اجنبي - اوڪتو - اپاتو - اڻڪ. ڦريل - مٽايل - بدليل. (ذ). علحدي شيءِ - ڌاري شيءِ. مٻيرُ - مَيلُ. ملاوت. ملاوتي ڌاتو - مَٽُ. ڪَسُ - ڦيٽُ - ڦوڳ. جوٽ آٽ. گند - گندگي. ٻهائي - دوئي - رياءُ - خدا کان سواءِ ٻي شيءِ.

= غَيْرُ آبادُ ۽ غَيْرُ آبادَ: ذ. صفت. آبادي کان سواءِ - اڻ ٻوکيل - آباد نه ڪيل - اڻ وسايل. ويران - آجاڙ - آجڙ - سُڃو - ارڻُ - ڦَٽل - برباد - ناس.

= غَيْرُ آبادِيُ ۽ غَيْرُ آبادِيُونُ: ث. زيان - تباهي - بربادي - آجاڙ - خرابي - سُڃ - سُڃاڻي - سجهڙو - پِينگ - ويراني - ويدي - ڪنگراڙ - بَرُ - پوڻو.

= غَيْرُ بلوُرِيُ: ذ. صفت. جنهن مان آرپار ڏسي نه سگهجي - غير شفاف - اهاردوشڪ.

= غَيْرُ جانبْدارُ: ذ. صفت. واسطو نه رکندڙ- ڪنهن به ڌُر سان تعلق نه رکندڙ - بي تعلق - غير وابستيدار.

= غَيْرُ جِنْسُ: ذ. صفت. ٻيءَ جنس جو - ڌاريو.

= غَيْرُ جِنْسَ بَرْماڻَ: ذ. آلجبرا اصطلاح ۾ جدا جدا صورتن ۾ ڪم آيل نشالیون.

= غَيْرُ حاضرُ ۽ غَيْرُ حاضرَ: ذ. صفت. ناموجود - اڻ حاضر - غير موجود - غائب.

= غَيْرُ حاضِرِيُ ۽ غَيْرُ حاضِرِيُونُ: ث. نه هڻڻ واري حالت - اڻ حاضري - غير موجودگي - ناموجودگي.

Gul Hayat Institute

ـ غَيْرُ سَنَدِيُ: ذ. صفت. سَنَدَ كان سواءـ بي سَنَدُ ـ بي قول و إقرار ـ غير معاهد ـ بي اقراريو. انجام شكن ـ وعده ٽوڙ.

ـ غَيْرُ شَفَافُ ع غَيْرُ شَفَافَ: ذ. چنهن مان آرپار ڏسي نه سگهجي ـ آپاردرشڪ ـ پَرڪاش ـ پاڄيو ـ ڏلڙ وارو ـ ان صفا.

ـ غَيْرُ شفافِيُ ع غَيْرُ شَفافِيَّونُ: ث. ميرانجهڙائي ـ ان صفائي ـ لڙات ـ ڏ لڙ ـ ڏ لڙلائي.

ـ غَيْرُ كَمانُ: ذ. شڪ شبهه. ڪاوڙ. ويرـ مونجهارو ـ حسد.

ـ غَيْرُ مُتَّحِدُ: ذ. صفت. اتحاد كان سواءـ پَڌَيءَ كان سواء ـ اتفاق كان سواء.

ـ غَيْرُ مُتَحَرِّكُ: ذ. صفت. حركت ۾ نه ايندڙ ـ چرپر ۾ نه ايندڙ ـ جُنبش ۾ نه ايندڙ ـ ان چرندڙ ـ نه چرندڙ جهڙو. اَٽلُ ـ آچَلُ. هڪ هنڌ ٻيڙل. مضبوط ـ سوگهو ـ برقرار ـ ڪُپ ڪوڙُ ـ آسڙُ. علم نحو جي اصطلاح ۾ اهو اکر جنهن تي ڪا حرڪت نه هجي ـ ساڪن.

ـ غَيْرُ مَشْرُوطُ: ذ. بنا شرط ـ شرط كان سواء.

ـ غَيْرُ مُقَرَّرُ: ذ. صفت. ان ڪتل ـ ان پَڌل ـ بي ماڳائتو ـ ان هنڌائتو ـ بي ماڳ ـ بي جاءِ ـ بي گهر.

ـ غَيْرُ مُكَمَّلُ: صفت. ان پورو ـ اڌورو ـ نامڪمل ـ ناقص.

ـ غَيْرُ مُمْكِنُ: ذ. صفت. ان ٿيڻ جهڙو ـ دشوار ـ محال ـ مشڪل. ان ٿيڻي. ناشنامي.

ـ غَيْرُ مُنَاسِبُ: صفت. بيڄڻا ـ نامناسب ـ غير واجب.

ـ غَيْرُ مَنْقُولُ: ذ. علم نحو جي اصطلاح ۾ بنا نقطن اکر ـ مهمل.

ـ غَيْرُ مَنْقُولَهُ: ذ. هڪ هنڌ كان ٻئي هنڌ ڏي نه وڃي سگهندڙ ـ غير متحرڪ ـ اٽل ـ قائم.

ـ غَيْرُ مَنْكُوحَهُ: صفت. نكاح كان سواء ـ بي نكاحي. سريت ـ سنگتياڻي.

ـ غَيْرُ مَوْرُوثِيُ: ذ. صفت. ورثي ۾ نه آيل ـ وارثيءَ ۾ نه ـ ميٽيءَ مائٽيءَ ۾ نه.

ـ غَيْرُ واجِبُ: ذ. صفت. بي الصافيءَ جو ـ ڪُنهياءَ جو ـ ناجائز ـ بي جاءِ ـ غير روا ـ نادرست ـ ان واجب ـ بي واجب ـ نامناسب.

ـ غَيْرُ واجِبِيُ ع غَيْرُ واجِبِيَّونُ: ث. بي الصافي ـ بي‌داد ـ ظلم ـ ناحق ـ ستم. ناحق ـ انرٿ.

ـ غير واقع ع غير واقعا: صفت. (ع). ڪوڙو. خلاف دستور.

ـ غَيْرُ واقِفُ ع غَيْرُ واقِفَ: ذ. صفت. ان واقف ـ ان سولهو. ان سڃاتو ـ ان سينڊو ـ ان چاٽل ـ ان سڃ تل. اوپرو ـ ڏاريو ـ اڇنبي ـ پرائو ـ بيگانو ـ نامحرم. سيكڙات ـ نَوَل ـ نشون سكندڙ ـ ڪچو ـ نا آزمودگار.

ـ غَيْرِيَّتُ: ث. ٻيائي ـ دوئي. جدائي ـ علحدگي. حسد ـ ويرـ ساڙ.

● غَيْرَتَ ع غَيْرَتَونُ: ث. شڪ ـ گمان ـ شبهو ـ شَنْڪا ـ خَدْشو. تعصب ـ حسد ـ ريس ـ ساڙو ـ ٻَچُ ـ ڪام. ناجائز ڳالهه تي جذبو ـ غيرت ـ ڪتر ـ جوش. لڄ شرم ـ لِيهَه ـ حياءُ ـ حجاب ـ مرم ـ خار ـ شرمندگي. ندامت ـ پشيماني. لڪ ناس ـ پتو. حيف ـ بدنامي ـ شرم جي ڳالهه ـ شرمساري.

ـ غَيْرَتَ آئنُ: شڪ اٽنُ ـ شڪجڻ ـ گمانجڻ. خدشو اٽڻ. حياءُ اچڻ. ڪتر وهڻ ـ ناس پتو هڻڻ.

ـ غَيْرَتَمَنْدُ ع غَيْرَتَمَنْدَ: ذ. صفت. غيرت وارو ـ ڪتر وارو ـ لڄ وارو ـ (صاحب شرم و حيا) حياءُ وارو ـ ٻيتي وارو. شرم وارو.

ـ غَيْرَتِيُ ع غَيْرَتِيُ: ذ. صفت. غيرت وارو ـ ڪتر وارو.

● غَيْظُ: ذ. (ع). سخت ڪاوڙ ـ ڏمر ـ غصو. غضب ـ ڪوپ ـ قهر. سخت عتاب.

● غَيْنُ: ث. غير ـ غيرت ـ ٻيائي (ابيات سندي).

● غَيْنُ: (ع). ڪنارو ڪَڪَرُ ـ آڇو ٽيڙ.

Gul Hayat Institute

ف

ف: ث. (ع فا = سمند جي گجي، ڪن) عربي "الف ب" جو ويهون، فارسي الف ب جو ٽيويهون ۽ سنڌي الف ب جو چوٽيهون اکر. ابجد عدد (۸۰). (آچار، ڦي).

● فاتِحْ ۾ فاتِحَ: ذ. صفت. (ع. فَتَحَ = هُن ڪوليو) کولڻ وارو- کولينڊڙ. شروع ڪرڻ وارو- آغاز ڪرڻ وارو. فتح ڪرڻ وارو- کٽڻ وارو (جنگ وغيره).

- فَاتِحَهْ: اسم خاص. (ع. فَتَحَ = هُن کوليو) قرآن شريف جي پهرين سورة جو نالو- سورة الحمدُ- ۾ فَاتِحَيُونْ: فَاتِحَائُونْ: ث. ميّت لاءِ دعا (سورة الحمد، جا ميّت جي عذرخواهي يا قبر يا مقام تي پڙهي وڃي). عذرخواهي. ختمو.

- فَاتِحَهْ پَڙَهَنْ: سَري ويل ماڻهوءَ لاءِ سورة الحمدُ پڙهڻ- دعا گهرڻ.

- فَاتِحَهْ خُوَالِيْ ۾ فَاتِحَ خُوَانِيُونْ: ذ. صفت. مري ويل ماڻهوءَ لاءِ دعا گهرڻ جي رسم (جنهن ۾ دعا گهرڻ بعد کجهه کارايو وڃي). عذرخواهي. ارچائي.

- فَاتِحَهْ ڏِيَنْ: مري ويل ماڻهوءَ جي عزيزن وٽ وڃي مئل ماڻهوءَ جي لاءِ دعا گهرڻ جي رسم ادا ڪرڻ- ارچائي ڏيڻ- عذرخواهي ڪرڻ.

- فَاتِحَهْ كَرَنْ: عذرخواهي وقت (سورة الحمد) دعا جي لاءِ پڙهڻ. عذرخواهي ڪرڻ.

● فَاجِرْ ۾ فَاجِرَ: ذ. صفت. (ع. فَجَرَ = هن حڪم عدولي ڪئي) بدڪار- بدڪردار- بدچلن- حرامڪار- زناڪار- زاني. فاسق- گنهگار- اپراڌي. (ث. فاجِرَه).

● فَاحِشْ ۾ فَاحِشَ: ذ. صفت. (ع. فَحَشَ = هُو اگهاڙو ٿيو) حد کان وڌيڪ بدي ۽ پريل- هرهڪ خراب ڪم جي حد آکريل- ازحد بدڪار. قَبِيحْ. بي‌شرميءَ جو- ڪنو- گندو- خراب. اگهاڙو- ڪچو (اکر، لفظ). بي حيا- نالائق. گاريال. (ث. فاحِشَه).

● فَاخِتَهْ: ث. ذ. (ع). هڪي‌ءَ جو قسم- ڪبوتر- ڪبوتر.

- فَاخِتَائِيْ ۾ فَاخِتَائِيْ: ذ. صفت. ڪبوتري جي رنگ جهڙو- ڪبوتر هو خاڪي- ڪبوترائي.

● فَادُزَهَرْ حَيَوَانِيْ: ذ. (طب جو اصطلاح) دوا جو هڪ قسم. جانورن جي اوجهڙيءَ مان نڪرندڙ گول پٿر جو هڪ قسم. (ف. سنگ گاءِ = ع. حجرالبقر).

● فَادُزَهَرْ مُنَفَذِيْ: ذ. (طب جو اصطلاح) دوا جو هڪ قسم. جاهي جي ٻيٽ مان هٿ ايندڙ جافر جيڏو گول پٿر جو قسم.

● فَادُزَهَرْ كَاتِيْ: ذ (طب جو اصطلاح) دوا جو هڪ قسم- زهر جو اوتار ڪندڙ پٿر جو هڪ قسم- جبلن مان هٿ ايندڙ (ف. تِرياق ڪوهي = ع. فارغ تِرياقُ حجري).

● فَارَابِيْ: اسم خاص. مشهور مفڪر ۽ حڪيم ابوالنصر فاراب شهر ۾ جنم ڪري انهيءَ نالي سان مشهور ٿيو، هن کي المعلم ثاني (ٻيو نمبر استاد) ڪري چوندا هئا.

● فَارَخَطِيْ ۾ فَارَخَطِيُونْ: ث. (ع. فارغ خطي) ملازمت وغيره مان ڪڍي ڇڏڻ جو لکيل حڪم نامو- لکيل استعفا. صافي نامو- چٽو رسيد. طلاق نامو. ورهاڱي جو ڪاغذ- فارغ خطي.

● فَارِدِنْگ ۾ فَارِدِنْگ: ذ. (الڳ) الڳريزي سکي جو هڪ قسم.

● فَارِسْ: اسم خاص. (ف). هڪ ملڪ جو نالو- پارس- ايران- شيراز، اصفهان، ڪرمان، طهران، يزد وغيره علاقن تي مشتمل- پسر بن پهلوان بن سام بن نوح عليه السلام طرفان آباد ڪيل.

Gulshan-e-Hayat Institute

ـ فَارِسِيٌ : (صفت). فارس جو ـ فارس جي. (ث). فارس ملڪ جي بولي ـ پارسي (اصطلاح) ڏڪي بولي. (صفت. فارس ملڪ جو رهاڪو).
ـ فَارِسِيٌ دَانٌ ≡ فَارِسِيٌ دَانَ : ذ. صفت (ف. فارسي + دانٌ دانستن = ڄاڻڻ) فارسي ڄاڻندڙ ـ پارسي دان.
● فَارِغٌ : صفت. (ع. فَرَغ = هو پالهو ٿيو) ڪم کان سواءِ ـ ڪم کان آجو ـ بي ڪمو ـ والدو ـ پالهو. ڇٽل ـ آزاد ـ نو يڪليو ـ ڇوٽڪاري وارو ـ خلاص. آسودو.
● فَارِغُ الْبَالِ ≡ فَارِغُ الْبَالَ : صفت. آزاد ـ واندو. بي فڪر ـ مطمئن ـ نسپخت. آسودو حال. خود مختار.
ـ فَارِغٌ ٿِيڻٌ : آزاد ٿيڻ. آسودو ٿيڻ ـ مطمئن ٿيڻ. ڇوٽڪارو حاصل ڪرڻ. هار لهڻ (مٿي تان، دل تان) ـ خلاص ٿيڻ.
ـ فَارِغُ خَطِّي ≡ فَارِغ خَطِّيُونٌ : ث. بئي کان آزاد ٿيڻ جو اقرار نامو. فارخطي.
● فَارِقٌ : صفت. (ع. فارِغٌ > فَرَغَ = هو فرصت وارو ٿيو) آزاد ـ والدو ـ فارغ.
● فَارَكَ ≡ فَارَكَ : ذ. صفت. هراڏو ـ جهولو ـ قديم ـ ڪهنو ـ پٺتو. نڪمو ـ بيڪار ـ نڪارو ـ ناڪام. هيڏو ـ ڪراڙو ـ پوڙهو ـ جهور. نالائق ـ وڃائنڊ ـ گٽ هيڻ ـ نامراد ـ ڪسيرڪ ـ ڪيس جهڙو = بيهودو.
● فَارُوقٌ : صفت. (ع فَرَقَ = هن فرق ڪيو) فرق ڪندڙ ـ تفاوت وجهندڙ ـ جدا ڪندڙ ـ حق ۽ ناحق ۾ فرق ڪندڙ. بئي خليفي حضرت عمر رضي الله عنه جو مشهور لقب.
● فَارُوقِيٌ : ذ. صفت. فاروق وارو ـ فاروق جو. حضرت عمر بن خطاب جو اولاد. هڪ ذات جو نالو.
● فاسِدٌ ≡ فَاسِدَ : ذ. صفت. (ع. فَسَدَ = هو خراب ٿيو) خراب ـ بگڙيل ـ ناقص. جيئن فاسد خون وغيره. گندو ـ ڪنو. بد. شريريو. بد معاش. فسادي ـ فتنه انگيز ـ جهگڙالو ـ دشٽ. ظرف. تباه ـ برباد. ضايع ـ زيان. غير ضروري.

● فَاسِقٌ ≡ فَاسِقَ : صفت. (ع. فَسَقَ = هو آواره ٿيو). بدڪارٌ ـ بدڪردارٌ ـ گنهگار ـ بدواه. زاني. حرامزادو. بد معاش ـ لچ ـ لڇڙ ـ هڇارو ـ اڻوري ـ چٽيهو. ڪوڙو ـ ڪساڪي ـ لٻاڙي. بي چيو ـ نافرمان ـ بي فرمان.
● فَاشٌ : ظرف. (ف). ظاهر ـ ڪليل ـ آشڪار ـ پڌرو ـ چٽو ـ عيان ـ عريان ـ صاف. صريح ـ هر گهٽ.
ـ فَاشٌ ٿِيڻٌ : ظاهر ٿيڻ ـ پڌرو ٿيڻ ـ ڪلڻ. هر گهٽ ٿيڻ.
● فَاصِلُو ≡ فَاصِلَا : ذ. (ع. فَاصِلٌ. فَاصِلَةٌ = جدا ڪندڙ). دوري ـ پنڌ ـ مفاصلو ـ ويڇو ـ وڇوٽو. فرق. علم عروض موجب فاصلي جا ٻه قسم ۱. فاصلہ صغرا، ۲. فاصلہ ڪبرا. (فاصلہ صغرىٰ اهو ڪلمو آهي جو ڇٽن حرفن جو ٺهيل هجي ۽ جنهن جا ٻهريان ٽي حرف متحرڪ ۽ ٻوٽون ساڪن هجي. جيئن، علوي، ثمري، ڪلمہ، صفوي وغيره. فاصلہ ڪبرىٰ، پنج حرفي ڪي ڇٽو آهي جنهن جا ٻهريان چار حرف متحرڪ ۽ پنڇون حرف ساڪن هجي).
● فَاضِلٌ : صفت. (ع فَضَلَ = فاضل ٿيو). آفزون ـ زائد ـ زياده ـ وڌيڪ. آڇو ـ چوڪو ـ خاصو ـ پلارو ـ متاهون ـ آٿر ـ فائق ـ عمدو ـ نهايت چڱو ـ مٿي هر شئو ـ لائق ـ گٽوان ـ گٽي. هشيار ـ عالم ـ ودوان ـ ماهر ـ قابل ـ ڄاڻو. ڏاهيل.
ـ فَاضِلِي : صفت. واڌو ـ زياده ـ وڌيڪ. بچت هر آيل ـ بقايا. ڏل جي بچت. ايجنٽ جي واجبي طلب.
● فَاضِلِ آبَادِ : اسم خاص. تعلقي ڪڙهي ياسين هر هڪ ديهہ جو نالو.
● فَاضِلَا ٿِي : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● فَاضِلَ يَتِيُو : اسم خاص. تعلقي ڪوٽڪي هر هڪ ديهہ جو نالو.
● فَاطِمَةٌ : اسم خاص. سَيِّدَةِ النِّسَاء حضرت فَاطِمَةَ الزَّهْرَاء رضي الله تعالىٰ عنها جو اسم مبارڪ (رسُول مقبول ﷺ جن جي دُختر ـ حضرت علي ڪرم الله وَجْهَه جي زوجہ مُطَهَّرہ ۽ حضرت امام حَسَنٌ ـ حُسين جن جي والده ماجده). هار ڪي ڪير نہ ٻارڻ واري عورت.

Gul Hayat Institute

● فاعِلُ ۽ فاعِلَ ۽ ذ. صفت. (ع. فَعَلَ = هُنَ ڪيو) فِعلُ ڪرڻ وارو - ڪم ڪندڙ. ڪنهن به ڪم جو ڪندڙ - عامِل. ڪم هلائيندڙ - نائب - ڪندڙ - ڪرڻ وارو - ڪارتي. مُوجِدُ - واردات ڪندڙ - آهو شخص جنهن کان ڪو ڪم سرزد ٿيو هجي - ڪَرتا. جيئن "گهوڙي گاهه ڪاڌو" وغيره. انهيءَ جملي ۾ گهوڙو فاعل آهي. مُجرم. لُوطي. زاني.

● فاعِلِيءُ ث. گرامر ۾ پنجن حالتن مان فاعل کي لڳندڙ هڪ حالت. پِرتَما - ڪَرتا - ڪارڪ.

● فاقوءُ ۽ فاقا ۽ ذ. (ع. فاقَهُ) مُفلسي - غريبي - لاڏڪو - تنگ حالي - افلاسُ - مسڪيني - پينگائي - سُڄاڻي - تهيدستي. بُک - لنگهڻ. جيئن:

"پسڻ ڏاران پروڻءَ جي، فقير ٿيءَ مَ فاقو"

(شاهه).

- فاقوُ ڪيَڻُ ۽ بُک ڪيڻ - لنگهڻ ڪيڻ - بنا ڪاڌي رهڻ - لنگهڻ مرڻ - فاقو ڪرڻ.

- فاقَه ڪَشُ ۽ ذ. صفت. بُک ڪيندڙ - ٻُڪيو - مفلس - ڪنگال.

● فالَ ۽ فالُونُ ۽ ث. (ع). شِگُون - شَگُن - سَوَنُ - سُڳَنُ. غيب جي ڄاڻهه - سُڳَن ۽ ديا - اڳ ڪِرگيان - غيب داني - اڳڪتي - پيشنگوئي - رَمَلُ - ناشڪا - پوري تَڪَ.

- فالِناموءُ ۽ فالِناما ۽ ذ. سَوَنُ ڏسڻ جو ڪتاب - پيشنگوئي معلوم ڪرڻ جو ڪتاب - جنتري.

- فال وِجهَنُ ۽ سَوَنُ ڪرڻ - سُڳَن ڪرڻ - اڳڪتي ڪرڻ - رَمَلُ هلائڻ. رَمَلَ وغيره سان غيب جي ڄاڻهه پتائڻ.

● فالِنُو ۽ فالِيڙو ۽ صفت. ڪهرج کان وڌيڪ - ضرورت کان زياده - فاضل - افزون - واڌو - زياده - فالتو - زائد. ڪم نه ايندڙ شيءِ - نِڪار. وڌيڪ ٻيل (شيءِ وغيره) - بچت ۾ آيل - باچُو. (هه. قالِيتُو = زياده).

● فالِيجُ ۽ فالِجَ ۽ ذ. (ع. فَلَجَ = حصا ڪرڻ) بيماريءَ جو هڪ قسم - بدن جي اڌ سُڪي وڃڻ جي بيماري - اڌرنگ.

● فالِيڪوُ ۽ فالِڪا ۽ ذ. درياائي ٻيڙيءَ جي هڪ حصي جو نالو - ڪنجيءَ جي مٿان ٻويون تختو. جهاز جي تري ۾ سامان رکڻ جي جاءِ. جهاز جي وهڻ وارن تختن ۾ ٽيل سوراخ (جنهن مان سامان تري ۾ رکي سگهجي).

● فالُودوُ ۽ فالُودا ۽ ذ. (ف. فالُودَه) ٻَڪل ۽ جميل لشاستو. شربت ۾ ناهيل سيئيون - شربت ۾ ڪم ايندڙ نشاستو. چائورن جي ٻيجيءَ مان ٺهيل ميٽائيءَ جو هڪ قسم.

● فامُ ۽ فامَ ۽ ذ. (ف) رنگ - وَرَنُ - وَرَڪ.

● فانُ (ث) ۽ صفت. (فنيِ = ختم ٿيڻ - پورو ٿيڻ) فانِ = ختم ٿيندڙ) بيهوش - ساڏو - قانُ. جيئن "هلندي هلندي قانُ ٿي ڪري ٻيو".

● فانُوسُ ۽ فانُوسَ ۽ ذ. (ع. ف) بتيءَ جو هڪ قسم - بتيءَ رکڻ جو شيشي جو چورس باڪس (جو بتيءَ کي هوا کان بچائي) فانوشُ - شمعدان - روشندان - قَندِيلُ. هَنديِ (ل).

- فَانُوسُ گهرَ ۽ فَانُوس گهرَ ۽ ذ. ٻيڙن يا جهازن جي رهبريءَ لاءِ درياءَ يا سمنڊ جي ڪناري تي اڏيل روشني ڏيندڙ منارو - لائيٽ هائوس.

- فَانُوشُ ۽ فَانُوشَ ۽ ذ. فانُوسُ.

● فَانِيُ ۽ فَانِيُ ۽ صفت. (ع. فَنِيَ = هو مَري ويو) فَنَا ٿيندڙ - فنا ٿيل - ختم ٿيندڙ - نابود ٿيندڙ - مرندڙ. ڪم ٿيندڙ - عدم پيدا ٿيندڙ. بي بقا - ڪِڻ پَڪُ - ڪاٽي تي ليکو - ناسِوَنتُ - ناپائدارُ - ڪهاتي - وِناشي.

● فائِدوُ ۽ فائِدا ۽ ذ. (ع. فائِدَه) نفعو - لابُ - پرايت - سُودُ. ڪتيو - آهراسو - آپَتِ - لاهو - سو ٻاسو - وَڻاءُ - وَڻبُ. پيداوار - حاصلات - آمدني. واڌ - سَرَسيُ - واڌيُ. ڳڻ - وصف - خوبيُ - چڱائي - بهتري - پلائي. جيئن "هن دوا مان ڪو فائدو ڪونه ٿيو" غرض - مطلب - واسطو - ڪمُ - لاڳاپو. آثرُ. جيئن "انهيءَ ڄاڻهه مان ڪوبه فائدو نه آهي." اِفاقو - آرام - صحت - چڱيلائي. جيئن "دوا ڪائڻ کان پوءِ ڪجهه فائدو ٿيو آهي."

Gul Hayat Institute

ـ فَائِدي مَنڊ ۽ فَائِدي مَنڊَ ؛ صفت. (ع. فَائِدَهْ+ف. مَنڊ=وارو) فائدي وارو ـ لفعي وارو ـ سُودمَنڊ ـ مُفيد ـ سُڪل. ڪارگر ـ ڪارآمد

● فَائِق ؛ صفت. (ع. فَوْق=مٿي ٿيندڙ. فَائِق=مٿي ٿيندڙ) بُلند ـ مٿاهون ـ وڏو ـ مٿيون ـ بالا ـ آخر ـ آڇو ـ آعليٰ. وڏائي وارو ـ اڳرو ـ مَشهور ـ ممتاز ـ برتر بهتر. سڀ کان چڱو ـ سُٺو ـ عمدو. معزز ـ برگزيده ـ فوقيت وارو ـ فيض وارو ـ بزرگ. درخرو ـ سياڻو.

● فَتّاح : (ع. فَتْح=هُن کوليو) تمام گهڻو کولينڊڙ. مشڪلاتون حل ڪندڙ. خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو ـ ڏاڍي تعاليٰ.

● فَتَحَ ۽ فَتْحُون ؛ ث. (ع. فَتَحَ=هن کوليو) جيٽَ ـ سوبَ ـ نصرت ـ جَٽَ ـ جَٽِڪار ـ کَتَ ـ ڪاميابي ـ فيروزي. ڪشائش.

ـ فَتْحُ ڪَرڻُ ؛ جيٽڻُ ـ سوبُ ڪرڻ ـ نصرت ڪرڻ ـ سَرُ ڪرڻ ـ ڪاميابي ڪرڻ ـ فيروزي پائڻ. مُلڪ هٿ ڪرڻ. ڪٽڻ (لڙائي وغيره). ڪنهن مشڪل ڪم تي غالب اچڻ. ٽاهڻ ـ ٻڌائڻ.

ـ فَتْحُ مَنڊُ ۽ فَتَحَ مَنڊَ ؛ ذ. صفت. (ع. فَتَح+ف. مَنڊ=وارو) فتح وارو ـ سوڀارو ـ جيتيندڙ ـ جڪاري مَنْصُورُ ـ مُظفّر ـ ڪٽيندڙ.

ـ فَتْحُ يَابُ ۽ فَتِحْيَابَ ؛ ذ. صفت. (ع. فَتْح+ف. ياب>يافتن=لَهڻُ) فَتَح ڪندڙ ـ ڪامياب ـ سوڀارو ـ ڪٽهارُ ـ ڪٽيات ـ فتح مند.

● فَتَحَ بَاغُ ؛ اسم خاص. تعلقي گوٺ ۾ هڪ ديهه ۽ ڪوٺ جو نالو ـ آن جاءِ تي واقع ـ سنڌ جي هڪ قديمي تاريخي شهر جو نالو.

● فَتَحَ تَنَبُو ؛ اسم خاص. تعلقي سکر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● فَتَحَ هُورُ ؛ اسم خاص. تعلقي ميرپور ماٿيلي، تعلقي گوٺي، تعلقي جيڪب آباد، تعلقي رتي ديري، تعلقي ڏوکري، تعلقي سکر، تعلقي لاڙڪاڻي، تعلقي هالا ۽ تعلقي ڪڙ ۾ ڪن ديهن جو نالو.

● فَتَحْ پُور جاگير ؛ اسم خاص. تعلقي گوٺي ۾ ديهه جو نالو.

● فَتَحَ جَنگ ؛ صفت. مُنهن ۾ بانڊو ۽ اڳيون ٻنهي اڇن ٻيرن سان گهوڙائون وَهيتُ.

● فَتْحُ خَانُ : اسم خاص. تعلقي ٽُل ۽ تعلقي شاهبندر ۾ ديهن جو نالو.

● فَتْحُ دِنْيَ : اسم خاص. تعلقي ساماري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● فَتْحُ مُحَمد آبڙو ؛ اسم خاص. تعلقي ميرپور بٹوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● فَتْحَهْ : ث. (ع). زبرَ جي اِعراب. (ـَ).

● فَتْحَيائِي : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (جسڪائي بلوچن جو قبيلو).

● فِتِنُو ۽ فِتِنا ؛ ذ. (ع. فِتْنَه=فساد) فساد ـ بلوو ـ بغاوت ـ جهيڙو. بغاوت ـ سرڪشي. فِتُور ـ بيائي ـ ڏڦير. غوغا ـ هُل ـ گوڙ.

● فِتْنُو ؛ زنبق جو قسم.

ـ فِتِنائِي ۽ فِتِنائِي ؛ ذ. صفت. فتنوڪندڙ ـ فسادي ـ جهيڙائي ـ جهڳڙالو ـ دنگهي باز. سرڪش ـ بغاوتي. خَللِي ـ جريو.

ـ فِتِنَتِي ۽ فِتِنَتِي : ذ. صفت. فسادي. چيٽاپورُ ـ تَنَٽائي ـ ويجُوٽو.

ـ فِتْنَه انگيزُ ۽ فِتْنَه انگيزَ ؛ ذ. صفت. (ع. فِتْنَهْ+ف. انگيز، انگيختن=ڪڍڻ) جهيڙو آڌاريندڙ ـ خَللِي ـ فسادي فِتنائي.

ـ فِتْنَهْ بازُ ۽ فِتْنَهْ بازَ ؛ ذ. (ع. فِتْنَه+ف. باز، باختن=کيڏڻ) فتنائي ـ فتني.

ـ فِتْنَهْ بازِي ؛ ث. (ف). جهيڙي وجهاڙ جي حالت.

ـ فِتْنَهْ زا ؛ صفت. (ف). فتنو پيدا ڪندڙ ـ فتنو آڌاريندڙ.

ـ فَتُوحَلُ جُوڙُو ؛ ديهه جو نالو، تهو حيدر چانڊيو، تعلقو ميرو خان ضلعو لاڙڪاڻو.

● فِتُورُ ۽ فِتُورُ ؛ ذ. (ع. فَتَرَ=هو سُست ٿيو) سُستي ـ ڪاهلي. نقص ـ خلل ضعف ـ ڪوتاهي. فتنو ـ فساد ـ وڪوڙ ـ جهڳڙو ـ تَنَٽو ـ بلوو ـ هلڙ ـ شور شر ـ جهيڙو ـ رگڙ ـ ڪَلهَ ـ ڪرڻهن ـ وروڌ ـ معاملو ـ تڪرار ـ ڏڙو. دَغا ـ دوکو ـ دولابُ.

Gul Hayat Institute

- فِتُورُ جا گهائيڻُ: فتنو جا گهائڻ - فساد جا گهائڻ - جوش جا گهائڻ. نئين د شمني پيدا ڪرڻ. ڏ ڦيڙ وجهڻ.
- فِتُورُ و جهڳُ: جهيڙو وجهڻ - جهڳڙو ڪرائڻ. پيائي پيدا ڪرڻ - ٻن کي ويڙهائڻ - رُخنو وجهڻ.
- فِتُورِيُ ۽ فِتُورِيُ: ذ. صفت. فِتُور وجهندڙ. جهيڙائي - جهڳڙائي - تنتائي - رگڙائي - معاملائي - بکيڙائي - فتنه انگيز - فِتنتي.

● فِتوهِيُ ۽ فِتوهِيُونُ (ت): ث. چولهي جي اندران پاتل ننڍي چولهي.

● فَتْوِيٰ ۽ فَتْوَانُونُ: ث. (ع). شرعي حڪم - قانون مُحَمَّدي موجب ٿيل فيصلو - قاضيءَ جو صادر ڪيل شرعي حڪم. قانون موجب فيصلو. ڪنهن به ڪيس بابت ڪنهن به ماجستريٽ جو ٻڌايل حڪم - فيصلو - حڪم - سزا - ارڏو.
- فَتْوِيٰ ڏيڻُ: شرعي حڪم لڳائڻ. قاضي يا مفتي جو قانون موجب ڏنل حڪم. فيصلو ڏيڻ.

● فَتِيلُ ۽ فَتِيلُونُ: ث. (ف). ليڪ - ليڪو. پٽو - حاشي - پٽي. ڪاغذ جي ڏکهي سوڙهي ٽُڪري. ليڪن ڪيڏ لاءِ ڪاٺ جي ٿنهي پٽي يا چپر. ڪاڙي سٽ ۾ ڏکهي چٽي.

● فِتو ۽ فِتا (ت): ذ. ٻار جو هڪ قسم (جنهن ۾ ڪنڪري بجاءِ ٻاڦيا هجن جي ٻاڦ آڻي ٻاري ٻالي ۽ ٻرجهن).

● فَجارَ ۽ فَجارُونُ: ث. سختي - تڪليف. جيئن
"فجارون فراق جون ڏٺو ساهه سهي،
جي لمحو لک لهي، تہ ٻسان منهن ميهار جو"
(خانڊئي).

● فِجانُ ۽ فِجانَ: ذ. (ف. فِنجانُ) ننڍڙو گلاس - فِنجانُ.

● فَجُورِ: ذ. (ع). رات جي ختم ٿيڻ وارو وقت. صبح صادق - پرڀات - سَحَر - پرهه ڦٽي - ٻُسي پرڪ - نور جو ٽڪو. طلوع آفتاب.

● فُجُورُ ۽ فُجُورَ: ذ. (ع. فَجَرَ = هن گناهه ڪيو) گناهه - جُرم - قصور - ڏوهه. حق کان ڦرڻ جي حالت - دين کان ڦرڻ جي حالت - بي ديني. نافرماني. زنا - بدڪرداري - بدڪاري - زنا ڪاري - گنهگاري - عياشي.

● فَجِيعَتُو ۽ فَجِيعَتا (ڪ): ذ. (ع. فضيحت) قَدُو - فساد.

● فَحْشُ ۽ فَحِيشَ: ذ. صفت. (ع). حد کان وڌيڪ بدڪار - خراب - گندو. (ذ. ث) ڪنائي - بچڙائي - گندائي - بي حيائي. لاڄائقي.
- فَحْشِ ڪَلامِيُ ۽ فَحْشِ ڪَلامِيُونُ: ث. خراب گفتگو - خراب گالهاڙ - واهيات گفتگو. گاريگند - بَدڪلامي.

● فَخْرُ ۽ فَخْرَ: ذ. (ع. فَخَرَ = هُن فخر ڪيو) نازُ - شرف - بزرگي. گهمنڊ - غرور - هَٺُ - وڏائي - ٽاڻ - وڏڻ - مغروري - هُوءِ - دَمُ - دماغ - اغماض - ايڏَبرُ - ايمان - قُولبد - ٻڌاءِ - لاف - ڏاڙ. مَرْڪُ - شانُ. نازُ. شيخي. هُنر - جوهَرُ.
- فَخْرُ جي فَرَسَ تي سُوارِيُ ڪَرَنُ: الله جي گهوڙي تي سُوارُ ٿيڻ - تمام گهڻو فخر ڪرڻ - غرور ۾ پرجي وڃڻ. جيئن
"محبت سندي محض ميدان ۾،
فرس فخر جي تي سُواري غلط"
(فاضل شاهه).
- فَخْرُ سَمُجهَنُ: شان جو سبب سمجهڻ - نازُ سمجهڻ - وڏائي سمجهڻ - شانُ سمجهڻ.

● فِدا: ث. (ع. فِدا = هو قربان ٿيو) سِر ٻَها - سِر خريد - سر جي قيمت. صدقو - گهور - ميڙ - قرباني - ٻَليدانُ. عبادت - بندگي - پوڄتي. (صفت). ٻي لاءِ سِرُ ڏيندڙ - ٻنهنجو مال ڏيئي ٻي کي بچائيندڙ - جان نثار - سرباز - قُربان - صدقي - نثار - نچاور - نذر. عاشق - فريفته - مفتون - شيفته - دلداده.
- فِدا ٿيڻُ: قربان ٿيڻ - صدقو ٿيڻ. گهوري وڃڻ.
- فِدا ڪَرَنُ: قربان ڪرڻ - صدقو ڪرڻ - گهور ڪرڻ - نثار ڪرڻ.

● فِدائِيُ ۽ فِدائِيُونُ: صفت. ٻي لاءِ سِر ڏيندڙ - قرباني ڏيندڙ - جان نثار - جان باز. عاشق.

Gul Hayat Institute

● فِدْوِيْ ۽ فِدْوِيْ: صفت. (ع. فِدا = هن قربان ڪيو) فدا ٿيڻ وارو- ڪنهن جي عيوض پنهنجو سِرُ ڏيندڙ- قربان ٿيندڙ- سِر وڪڻندڙ- سر ڏيندڙ- سَر فروش- جان نثار- جان باز. حڪم بجا آڻيندڙ- حڪم مڃيندڙ- فرمانبردار- تابعدار. ٻانهو- زَرُ خريد- غلام.

● فِدْيَهْ: ذ. (ع. فِدْيَةٌ) ڪنهن قيديءَ کي ڇڏائڻ لاءِ سرڪار کي قيديءَ جي جُرمَ جو عيوض- سِر بَهَا- ڏوهه جو معاوضو. صدقو.

● فِدِيَهْ ۽ فِدِيُهُونْ (ت): ث. مِنٽَ- آزِيْ- نيڙاري- عِجزُ- عرض. جُٽ- جماڙ- ٽِٽ. ڪوشش.

● فَرَ ۽ فَرَ: ذ. (ف). آرائش- زيبائش- زينت- زَيبُ- آراستگي- ٽيپ ٽاپ- ٺاهه ٺوهه. شان شوڪت. ڏام ڏوم. هَيبَتُ- داب- دَبدبو- رُعبُ- تابُ- وڏائي- اَڪبَرِ.

● فُرَاتْ: اسم خاص. (ع). هڪ مشهور نَديءَ جو نالو- (جا آرمينا جي جبلن مان نڪري ايراني ناري ۾ ڇڙي ٿي، ۱۳۰ ميلن جي پنڌ تي سائس دَجلَهْ نَدي ۾ اچي گڏجي ٿي).

● فَرَاخْ: صفت. (ع). ويڪرو- موڪرو- ڪُشادو- خلاصو- عريض- ڪَليلَ- طويل- چَوڙو- وسيع- وڏو. ڊگهو- اوچو- اعظم- عالي- بُلند.

- فَرَاخِيْ ۽ فَرَاخِيُونْ: ث. ويڪر- موڪر- ڪُشادائيْ- خُلا صِيْ- پِکيڙَ- وسعت. آچائي. طولُ- ڊيگهه. بلندي. گهٽائي.

● فَرَّارْ ٽِيهَنْ: (ع. فَرَّ = پِڇو > فَرَّارْ = تڪو پِڇندڙ) پِٺَنُ- پِٺِيْ وڃڻ- ڊوڙڻ- گهر ٽي وڃڻ- رفو چڪر ٽيڻ- روپوش ٽيڻ. غائب ٽيڻ. لِڪي وڃڻ.

● فَرَازْ ۽ فَرَازَ: ذ. (ع). ڪُليل- وچايل. ڪشادو. مٿي- مٿاهون- بلند- اوچو- اعليٰ- آتم- وڏو. (ذ). اوچائي- مٿانهين- بلندي- "نَشيبُ و فَرازُ". چوٽيُ- اوجُ. تَهه. چاڙهي.

● فَرَاسْ ۽ فَرَاسَ: ذ. صفت. (ع. فَرَشَ، فَرّاشَ) فرش وچائيندڙ- فراش. فراسيون وڪڻندڙ- غاليچن جو واپاري. (ث). وڏي فراسي- گيليرُ.

● فَرَاسَتَ ۽ فَرَاسَتُونْ: ث. دانائي- عقلمندي- تيز فهمي- زيرڪي- فهم- آدراڪ. سمجهه- جاڻ- پروڙ. قياف شناسي.

● فَرَاسِيْ ۽ فَرَاسِيُونْ: ث. (ع. فَرَاشَ = وڇاڻو) سڄ مان ٺهيل ننڍڙو غاليچو- ننڍو فرش- سادو غاليچو- وڇاڻو.

● فَرَاشْ ۽ فَرَاشَ: ذ. صفت. (ع. فَرَشَ = هُنَ وڇاءِ) فرش وچائڻ وارو- تڏو توري وچائڻ وارو. ٽارهوش ڪندڙ- ٺهل ٽڪورَ ڪندڙ- ٺهليو. خاص غاليچن وچائڻ وارو نوڪر- فراسْ. (اسم خاص). تعلقي سڪر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

- فَرَاشِيْ ۽ فَرَاشِيُونْ: ث. فَرَاسِيْ.

● فَرَاغَتَ ۽ فَرَاغَتُونْ: ث. (ع. فَرَغَ = هو آزاد ٿيو) واندڪائي- فُرجو- وارڪائي- فُرصت- مهلت. نجات- ڇوٽڪارو- اڪيلائي. بي فڪري- نسڇنتا. آرام.

● فِرَاقْ ۽ فِرَاقَ: ذ. فَرَقْ = هُو جُدا ٿيو) وڇوڙي يا جدائيءَ جا دُک سُور- جدائي- وڇوڙو- وِرهُ- علحدگي- ڇوڙائو- ويراڳ- ٻِرهُ- هِجرُ- فُرقت.

- فِرَاقِيَلَ ۽ فِرَاقِيَلَ: ذ. صفت. وڇوڙيلُ- جُدا ڪيَلَ- ويراڳيلَ- مهجورُ.

- فِرَاقِيْ ۽ فِرَاقِيْ: ذ. صفت. فِراق وارو- فِراق جو- فِراقِيلُ.

- فِرَاقِيهِ ۽ فِرَاقِيهَا: ذ. صفت. جدائيءَ جي غم جو ستايل- جدائي جي غم ۾ پريل- وڇوڙيل- فِراقِيلُ.

● فَرَاقَتَ ۽ فَرَاقَتُونْ (ت): ث. (ع. فَرَقَ) فرقُ- تفاوت. فائدو- افاقو (بيماري وغيره ۾)،

- فَرَاكِيْ (ت): ث. پنج سنجي (گهوڙي جي) جو هڪ سڱُ- بالا تنگ.

Gul Hayat Institute

● فَرَاموش: صفت. (ف). دل تان لاٿل - وساريل - پَلاريل - چڏيل.
- فَرَاموش كَرَنْ: دل تان لاهڻ - وسارڻ - پَلاٽڻ.
- فَرَامُوشِي ۽ فَرَامُوشِيُونْ: ث. پَل - چوڪ - سهوَ - خطا - ويسر - نسيان.
● فِرَانْس: اسم خاص. (انگ). يورپ جي هڪ ملڪ جو نالو.
● فَرَاوَانْ: صفت. (ف). گهڻو - جهجهو - مَٽُو - ڪثير - زياده - آنڇر - بسيارُ - وافر - ريل چيل - پي انداز - وڏيڪ.
- فَرَاوانِي ۽ فَرَاوانِيُونْ: ث. زيادتي - گهڻائي جهجهائي - ڪثرت - زيادتي - بسياري.
● فَرَاهَمْ: صفت. (ف. فَرَا + هَمْ = سڀ) گڏ - جمع - ڪٺو - ڪُل.
- فَرَاهَمْ كَرَنْ: گڏ ڪرڻ - ڪٺو ڪرڻ - ميڙڻ - جمع ڪرڻ.
● فَرَائِضَ: ذ. (ع. جمع فرض جو). خدا تعالىٰ جي طرفان حڪمن موجب رکيل ڪم، جهڙوڪ "نماز، روزو، حج، زڪواة، ڪلمو وغيره".
● فَرَاضَ: ث. ه (ع. فرائض) اهو سالياڻو لڏ ڏانو جو پير صاحب پاڳاره جا مريد پنهنجي طرفان درگاه تي موڪلين يا پيش ڪن.
● فَرْبَهْ: صفت. (ف). ٿلهو - موٽو - دولسو - بدن ۾ پريل.
● فَرْتُوتْ: صفت. (ف). تمام پوڙهو - پوڙهو ۽ ضعيف - ڪراڙو - جهور - جهونو - هيڻو.
● فَرْجْ ۽ فَرَجْ: ذ. (ع). ويڪر - وٿي - پن شين جي وچ واري ويڪراڻ - رخنو - چير. عورت جو مخصوص عضوه - عورت جو عضوهٔ تناسل - شرمگاه.
● فَرْجو ۽ فَرْجَا: ذ. فرصت جو وقت - واندڪائي - وارڪائي - وار - فراغت - ڏَڪ - مهلت - وقت - لسپختا - لوڪلاڻي. ديرَ - اوبرَ.
● فَرْحَتَ ۽ فَرْحَتُونْ: ث. (ع. فَرَحَ = خوش ٿيو) خوشي - سرهائي - آنند - شادماني - خرمي - مزو - لطف - سواد - لذت - وندر. آرام - قرار - سک. سهنج - سولائي.
● فَرْخْ: صفت. (ف. فَرْ = سونهن + رُخْ = شڪل) سهڻي شڪل وارو - خوبصورت - حسين. مبارڪ - ليڪ. خوش.
- فَرخَنْدَهْ: صفت. ليڪ - مبارڪ - پلارو - سدورو.
● فَرْدْ ۽ فَرْدَ: صفت. هڪ - هڪڙو - واحد - يڪو - اڪيلو - تنهنجا - چڙو. (ذ). پنو - ورق - صفحو (ڪتاب وغيره جو). پن. شعر جو هڪ قسم.
- فَرْدْ بَاطِلْ: ذ. صفت. پراڻو - جهور - ڇولو - ڪُهنو - يف - يفيتلي. نوڪري جي عمر کان چڙهل - مدي خارج.
- فَرْدِ كَجُورْ: ذ. کجور جو پن. هڪ قسم جي کارڪ.
● فَرْدا: ظرف. (ف). ايندڙ ڏينهن - ٻئي ڏينهن - سياڻي. آئيندہ جو دلاسو. قيامت جو ڏينهن - آخرت.
"فَردا مُنڊَ ڏٽي ڪئي، لَقدْ ڪنيو لار" (شاهه).
● فِرْدَوسْ ۽ فِرْدَوسَ: ذ. (ع). ميوي دار وڻن وارو باغ - بهاغ - گل زار - گلشن - بوستان - گلستان. بهشت - جنت - سرگ. سڀ کان مٿاهين ۽ اڇين بهشت جو نالو.
- فِرْدَوسِي: بهشت جو - بهشت وارو. بهشتي - جنتي.
● فِرْدَوسِي: اسم خاص. (ع. ف). حڪيم ابوالقاسم منصور طوسي جو لقب. طوس شهر جي هڪ مشهور ادیب ۽ شاعر جو نالو (جنهن ايران جي بادشاهن جي مشهور تاريخ شاهنامو شعر ۾ ناهيو).
● فَرْدِي ۽ فَرْدِيُونْ: ث. تامن جو هڪ پتو - پتو. سخت پني جو ٽڪر - پاڻو. ڪتاب جو پنو. پني جو هڪ سنهون ٽڪر - فهرست - يادداشت - لسٽ.
● فَرْزَاتْ ۽ فَرْزَاتَ: ذ. (آواز). ڪنهن شيء جي تکي اڏامڻ جو آواز.
● فَرْزَانَهْ: صفت. (ف). داناءُ - عقلمند - سياڻو - ڏاهو. حڪيم.

Gul Hayat Institute

● فَرْزَنْدٌ ع فَرْزَنْدَ : ذ. (ف). مذكر اولاد- اولاد لرينه - پٽ - پيٽو- پسر - ابن - ولد - چوكرو- يار- ككو - لينگرو. چوكر. چورو.
= فَرْزَنْدِيٌ ع م قبولڻ : پٽ كري سمجهڻ-پنهلو كرڻ.

● فَرَسْتَ ع فَرَسْتُونْ : ث. آرام. مزو. خوشي.

● فِرِسْتو ع فِرِسْتا : ذ. (ف). (فَرَسْتَادَنْ فرست = موكليل ماڻهو) اهو ماڻهو جو كنهن جي برخلاف كا ڳالهه ٻڌي ته ان كي وڃي ٻڌائي ۽ جهيڑو كرائي - ڇيڙا پور.
= فِرِسْتَائِيٌ ع فِرِسْتَائِيُونْ : ث. فتنه انگيزي. هك ٻئي كي برغلائڻ جي حالت.

● فَرْسَنْگ ع فَرْسَنْگَ : ذ. (ف). ٽن ميلن جو مفاصلو.

● فَرْسُو ع فَرْسَا (ت) : ذ. كنڊ ڪاهڻ مهل وَل كي هموار كرڻ لاءِ كاٺ جو مستطيل (واٽيل) چوڪٽ.

● فَرْسُودَهْ : صفت. (ف). بيكار- نكمو - كم كان ويل. پراٽو - جهوڻو.

● فَرْشْ ع فَرْشَ : ذ. (ع فَرَشَ = هڻڻ وڇايو) وڇائڻ جي كا شيء - وڇاڻو- بسترو. غاليچو- گلم- فراسي. پٽ- زمين. سيرن ماڻ ٻڌل پٽ. (اسم خاص). تعلقي ساماري ۾ هك ديهه جو نالو.
= فَرْشَبَنْدْ ع فَرْشَبَنْدَ : ذ. صفت. فرش ڪاهڻ (پڌڻ) جو كم كندڙ - فرش هڻندڙ - رازو - مستري - معمار.
= فَرْشَبَنْدِي ع فَرْشَبَنْدِيُونْ : ث. سرن ماڻ فرش پڌڻ جو كم.

● فِرِشْتو ع فِرِشْتَا : ذ. (ف). لورمان ٻيدا ٿيل هك مخلوق جو فَرْدْ (جو فقط خدا تعاليٰ جي عبادت كري ۽ الٰهي حكمن جي پوءِ واري ۽ پابندي سندس فطرت هجي) وڏا فرشتا چار آهن، جبرائيل، ميكائيل، اسرافيل، عزرايل). موكليل. خدا تعاليٰ جو نوراني قاصد - مَلَكْ - ملائڪ - كَنْ - ديپودُوتْ - پارگن - ديت - هاتيفْ. ديوتا.

● فَرْشِيٌ ع فَرْشِيُونْ : ث. (ع. فَرَشَ = هڻڻ وڇايو. من. پَرْشَهْ = كهاڙو) كاٺ كي چلي لسي كرڻ جو واڌ كو اوزار - رندو. چكڻ جي كلي) جا ڏرتي تي ركي چكجي.

● فَرْصَتْ ع فَرْصَتُونْ : ث. (ع). وارو - نوبت - وقت. موقعو - وجهه. والد كائي - فراغت - وار كائي - فرجو - مهلت - وار - ڏت - نوبكلائي - اكيلائي. موكل - چوتي - آزادي. آرام.

● فَرْضْ ع فَرْضَ : ذ. (ع. فَرْضَ = شرعي ڏاهڻ يا جائز ڏاهڻ) خدا جو واجب كيل حكم- (قدرت طرفان) مقرر ٿيل كم - اهو شرعي حكم جنهن جي نه كرڻ كري انسان گنهگار ۽ مذهب كان خارج سمجهيو وڃي. قانون قدرت. قانون فطرت. ركيل كم - سونپيل كم. ذمه داري - جوابداري.
= فَرْضْ اَدَا كَرَنْ : ركيل كم پورو كرڻ- شرعي حكم موجب هلڻ.
= فَرْضْ كَرَنْ : كنهن ڳالهه كي عارضي طور تسليم كرڻ. ادا كرڻ - داخل ٿيڻ. مڃڻ. كلهنا كرڻ.
= فَرْضْ كَرِي وَرِتَلَ ڳالهه : ث. مثال (جو كنهن دليل كي ثابت كرڻ لاءِ ڏجي).
= فَرْضْ كَيَلْ : صفت. سليل - سونپيل - حوالي ٿيل. سمجهڻ خاطر ۽ مثال طور ركيل.
= فَرْضِيٌ ع فَرْضِيٌ : ذ. صفت. ضروري - لازمي- واجب - لابد - اٽر. مصنوعي- هٿراڏو - جعلي. مثالي.

● فَرْطْ : ث. (ع). گهٽائي - زيادتي - جهجهائي - بسياري - افراط.
= فَرْطِ مَحَبَّتْ : ث. محبت جي گهٽائي - پيار جي زيادتي. نهايت حُبّ.

● فَرْعَ : ث. (ع). شاخ - ڏاري - لامَ. وڻ جي ڏاري.

● فِرْعَوْنْ : اسم خاص. (ع). مصر جي قديم بادشاهن جو لقب - حضرت موسيٰ عليه السلام جو همعصر مصر جو بادشاهه. (صفت). مغرور - تكبّر - ايماني - هٺيلو - سركش. ظالم - مُنكر.

Gul Hayat Institute

● فَرْغَلُ ۽ فَرْغَلَ: ذ. ڏکھو. ڪوٽ ـ فَرْڪَلُ.

● فَرْفَرْ ۽ ث. (آواز) ڪنهن شيءِ جي تڪي هلڻ جو آواز. (ظرف). تيڪو ـ تڪڙو ـ تيز ـ جلدي ـ سَرَل زبان سان ـ تڪڙ مان. فصيح لموني ـ لَسَ.

ـ فَرْفَرْ پَڙهڻ ۽ بنا هيڪَ پڙهڻ ـ تڪڙو پڙهڻ ـ سَرَل زبان سان پڙهڻ. فصيح لموني سان پڙهڻ.

● فَرْفيُونْ: ذ. دوا طور ڪم ايندڙ پساريڪي وکر جو هڪ قسم. (خاڪي ۽ زردائ تي مائل هڪ ٻوٽيءَ جو ڪير).

● فَرْقُ ۽ فَرْق ۽ ذ. (ع. فَرَقَ ـ هُن جُدا ڪيو) جدا ڪرڻ جي حالت ـ جُدائي ـ علحدگي ـ تفاوت ـ وچوتي ـ مفاصلو ـ دوري ـ ويڇي ـ پيدُ ـ اختلاف ـ وڇاندڙ ـ ويڇو ـ قَيرُ. امتياز ـ تميز ـ شناخت. ڪوتاهي ـ ڪمي ـ گهٽتائي. علم رياضيءَ موجب ڪن بن الڳن جو تفاوت ـ ڪٽ. آپت ـ پاڇي ـ فائدو. ڦوڙائو ـ فراق ـ وچوڙو. اٽڪت ـ وروڌ ـ ڏڦير ـ ڪيروڌُ. ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار ـ تاڇيءَ هيٺان ڏيئ جو ڪاٺ جو تختو (ت).

ـ فَرَقُ ٻَوڻُ: ويڇو ٻوڻ ـ جدائي ٽيڻ ـ وچوڙو ٽيڻ. اٽڪت ٽيڻ.

ـ فَرَقُ ڪَيڻُ ۽ اختلاف ڪيڻ ـ تفاوت ڪيڻ ـ (دل مان) زنگ ڪيڻ.

ـ فَرَقُ هُڻڻُ ۽ جدائي هڻڻ ـ وچوڙو هڻڻ ـ علحدگي هڻڻ.

● فُرْقانُ ۽ ذ. (ع). (لُغوي معنيٰ ۾) حق ۽ باطل ۾ تفاوت ڪندڙ. (اصطلاحي) ڪلام الله ـ قرآن شريف.

● فُرْقَتُ ۽ فُرْقَتُونْ ۽ ث. (ع. فَرَقَ ـ هُن جدا ڪيو) جدائي ـ علحدگي. وچوڙي ـ ويڇو ـ مفاصلو ـ دوري. وچوڙو ـ ڦوڙائو ـ فراق ـ هيجر.

● فُرْقَهُورِ ۽ اسم خاص. تعلقي ٻني عالمل ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● فِرْقُو ۽ فِرْقا: ذ. (ع. فِرْقَةٌ. فَرَقَ ـ هن جدا ڪيو) ڪُوفو ـ قوم ـ ذات ـ نيات ـ ڪُل ـ پنٿ ـ ٻات ـ ٻَڪَ ـ مَتُ ـ سَمْپرداءَ ـ خاندان ـ قبيلو ـ ٻيڙهي ـ نَسلُ. گروهه. ٽولو ـ ٽولي ـ جماعت ـ مذهب ـ سڀا ـ سماج ـ جٿو ـ انجمن ـ مجلس ـ منڊلي.

● فَرْلانْگ ۽ فَرْلانْگ ۽ ذ. (انگ). ميل جو اٺون حصو ـ ٻه سئو ويهه وال مفاصلو.

● فَرْمانُ ۽ فَرْمان: ذ. (ف). بادشاهي حڪم ـ بادشاهي اعلان ـ حڪمنامو ـ فتويٰ. حُڪمُ ـ فرمودو ـ آ گيا ـ ارشاد ـ منشورُ ـ پروانو.

ـ فَرْمانْبَرْدارُ ۽ فَرْمانْبَرْدارَ: ذ. صفت. حڪم مڃيندڙ ـ حڪم جي بجا آوري ڪندڙ. حڪم جو بندو ـ آ گيا وان ـ آ گيا ڪاري ـ حڪمي. زير حڪم ـ اطاعت پذير ـ محڪوم ـ مطيع ـ تابعدار. ڇيوان ـ ڇيو مڃيندڙ ـ ڇئي ٻ ـ ڇئيدار ـ ڇيڪار. نيازمند.

ـ فَرْمانْبَرْدارِيُ ۽ فَرْمانْبَرْدارِيُونْ ۽ ث. حڪم مڃڻ ـ حڪم جي بجا آوري ـ آ گيا پالڻ ـ تابعداري ـ اطاعت ـ بيعت ـ تسليم ـ نيازمندي. وفاداري ـ نمڪ حلالي.

ـ فَرْمالِروا ۽ فَرْمانْبَرَوا: ذ. صفت. حڪم هلائيندڙ ـ حڪمران ـ حاڪم ـ بادشاهه.

ـ فَرْمانْرَوائيُ ۽ فَرْمانْرَوائِيُونْ ۽ ث. حڪمراني ـ حڪومت ـ بادشاهي ـ حاڪمي.

● فَرْمائِشْ ۽ فَرْمائِشُونْ: ث. (ڪ. فَرْمائِشَ) حڪم ـ فرمان ـ چوڻ ـ ڳهر ـ طَلَبَ ـ اِلْتِجا ـ درخواست (مال وغيره لاءِ). اجازت. سوڪڙي ـ تحفو. گيهه لڳل مانيـ آڦرائو. تنبيهه.

ـ فَرْمائِشِيُ ۽ فَرْمائِشِيُ ۽ ذ. صفت. فرمائش ڪندڙ ـ طالبُ. جنهن کان مال گهرائجي.

ـ فَرْمائِشَ ڪَرَنْ: درخواست ڪرڻ ـ چاهڻ ـ گهرڻ ـ ٽمنار ڪرڻ. ارشاد ڪرڻ. تحفو گهرائڻ.

● فَرْمائِشُ ۽ مصدر. (ف. فرمودَنْ=چوڻ ـ حڪم ڪرڻ) فرمائش ڪرڻ ـ فرمان هلائڻ ـ

حکم کرڻ ـ حکم هلائڻ ـ چوڻ ـ باضابطه چوڻ ـ آگيا کرڻ ـ ارشاد کرڻ. ظاهر کرڻ ـ سيکارڻ.

● فرمودو ۽ فرمودا ؛ ذ. (ف. فرمودده = فرمايل) حڪم ـ فرمان ـ آگيا ـ ارشاد. چيو ـ چوڻ.

● فرنٽ ؛ ذ. صفت. (الگ). باغي ـ فسادي ـ سرڪش ـ ووڙڪو ـ ياقي. (ظرف). تيار ـ سنپريل ـ هڪيو ـ رڪاب تي پير.

ـ فرنٽ ٿي ٻيهڻ ؛ باغي ٿي ٻيهڻ ـ بيزار ٿيڻ ـ دشمن ٿيڻ. برخلاف ٿيڻ. وڙهڻ لاء تيار ٿيڻ.

● فرنگ : ذ. (ف. انگ. فرنڪ = فرانس جو) الگريزن جو ملڪ ـ نصارن جو مُلڪ ـ يورپ.

ـ فرنگستان ؛ ذ. انگريزن جو ملڪ ـ فرنگ ـ يورپ.

ـ فرنگي ۽ فرنگي ؛ ذ. صفت. فرنگ جو رهاڪو. انگريز ـ نصارو ـ يورپي ـ گورو. عيسائي ـ ڪرستان.

● فرنو ۽ فرنا ؛ ذ. صفت. (سن. قنْ = چرٻرو ڪرڻ). سهولت سان جوڙڻ يا ٽاهڻ، سوهڻي. قنڍشا = تڪو) ٿهڪڻو ـ ٽينگيڻ سردين ـ هشناڪي وارو ـ فلڪي ـ چالاڪ. تازو توانو ـ تيز تڪ ـ خوش. خوش پوشاڪ ـ ناهوڪو ـ عمدو ـ سهڻو ـ پلڪ پلوڙ.

● فروخت : ث. (ف. فروختن = وڪڻ) وڪرو ـ نڪال ـ وڪرو.

ـ فروخت ڪرڻ : وڪڻ ـ وڪرو ڪرڻ. نيڪال ڪرڻ ـ ڏيڻ.

● فروز ؛ صفت. چمڪ ـ چمڪو. روشني. تابش.

● فروش ؛ صفت. (ف. فروختن = وڪڻ) فروخت ڪندڙ ـ وڪڻندڙ. مرڪبات ۾ ڪم ايندڙ لفظ جيئن "ڪتب فروش، ريشم فروش، ضمير فروش، وغيره".

● فروع ۽ فروعات : ذ. (ع. فرع = جدا ٿيڻ > فرع ۽ فروع = لام يا شاخ). تنار يون ـ شاخون ـ لامون ـ فقهي اصطلاح ۾ اهي مسئلا جن جو اصولي عقيدي يا بحث سان تعلق نه هجي. (اصل ماڻ فرع = وڏو مان شاخ).

● فروعي ؛ ذ. (ع فرع > فروع = ثاريون) ڏڪ. روڪو مال جو عيوضو. (جي آڻ، پکرهون يا ٻيو چرندڙ مال آباد ڪيل يا ڏل پڏل زمين ۾ گهڙي ويندو هو ته سڄو ڏڻ يا گلو وڪڻي حاصلات حاڪم جي ڪاتي ڪئي ويندي هئي، تنهن مان نه ڏڻ جي مالڪ ۽ نه زمين جي مالڪ کي ڪجھ نصيب ٿيندو هو. روڪو مال به هڪدم هٽ ۾ ڪيو هو ته ضبط ڪيو ويندو هو). چورن کان چوري عيوض ورتل ڏنڊ. مڪيه مضمون جون شاخون ـ زيربحث ڳالهه کي چڏي ٻيون ڳالهيون. (صفت). روڪو ـ لڌڪو.

ـ فروعي منشي ؛ ذ. ڏڪ منشي.

● فروغ ؛ ذ. (ع). روشني ـ جوت ـ چمڪ ـ جهلڪ ـ شعاع. سج ـ سج جو چمڪو. نور ـ چمڪو ـ ڏمڪ ـ رونق.

ـ فروگذاشت : ث. (ف). نظر انداز ـ قلم انداز ـ درگذر ـ چشم پوشي ـ ٽال مٽول. بي پرواهي ـ غفلت ـ کوتاهي ـ کمي.

● فرهاد ؛ اسم خاص. (ف). هڪ مشهور عاشق جو نالو (جو شيرين جو عاشق هو).

● فرهنگ ۽ فرهنگون : ث. (ف). سمجهه ـ پروڙ ـ ڄاڻ ـ دانائي. تڪ ـ اندازو. لفظن جي معنيٰ جو ڪتاب ـ لغت ـ ڪوش ـ نام مالها ـ شيد پندار ـ ڏکشنري. هر هڪ ماڻهوءَ جي نصيب لکيل (خدائي). پٽي ـ لوح قلم. نصيب ـ قسمت.

● فرهي ۽ فرهيون : ث. اکرن لکڻ لاء ڪاٺ جي تختي ـ قرهي ـ پٽي.

● فرياد ۽ فريٰاد ؛ ذ. (ف). مدد ملڻ لاء ڪيل دانهن. هل ـ گهوڙا ـ واويلا. دالهن ـ پوڪار ـ ڪوڪ. شڪايت. ڪيس ـ مقدمو ـ دعويٰ.

ـ فريادجو طرف ؛ ذ. دانهين ڪار ـ فريادي جو پاسو.

Gul Hayat Institute

ـ فَرْيادَ رَسْ؛ ذ. صفت. فرياد پڌلڌڙ ـ دانهن پڌلڌڙ. عرض اولائيندڙ. انصاف ڪندڙ.
ـ فَرْيادَ ڪَرَڻْ؛ دانهن ڪرڻ ـ ڪوڪ ڪرڻ ـ پوڪارڻ. انصاف لاءِ گهر ڪرڻ. ڪيس ڪرڻ ـ دعويٰ ڪرڻ ـ مقدمو ڪرڻ.
ـ فَرْيادَ سُڻائڻْ؛ دانهون ڪرڻ ـ پوڪارڻ.
ـ فَرْيادِيْ ۽ فَرْيادِيْ: ذ. صفت. فرياد ڪندڙ ـ دانهن ڪندڙ. دانهين ـ مدعيءِ. عرض ڪندڙ ـ پوڪاريندڙ ڪيس ڪندڙ.
● فَرِيْبْ ۽ فِرْيْبَ: ذ. (ف). دَغا ـ دولاب ـ مڪر ـ ٺڳي ـ ڏوڪو ـ ڇل ـ ترڪت ـ حيلو ـ ڪوٽ ـ ڪُٽ ـ ڏوهه ـ گهات. جادو.
ـ فِرَيْبْ ڏِيڻْ؛ ٺڳي ڪرڻ ـ ٺڳڻ ـ دولاب ڪرڻ ـ ڏوڪو ڏيڻ.
ـ فَرِيبِيْ ۽ فَرِيبِيْ: ذ. صفت. فريب ڪندڙ ـ لڳ ـ دولابي ـ ڪُٽيو ـ دغاباز ـ مڪار ـ ترڪني ـ ڏوڪيباز ـ مڪريلو.
● فَرِيْدْ؛ صفت. (ع). فرد ـ يڪتا ـ بي مثل ـ بي نظير ـ لاثاني.
● فَرِيْدْ: (ع). (اڪيلو پنهنجو مٽ ناهي) اسم خاص. ماڻهو جو نالو. هڪ شاعر جو نالو. "فريدا! ڪڪ نه لنڊجي، ڪڪ به وڏي وٽ".
● فَرِيدْ آبادِ: اسم خاص. تعلقي ميهڙ، تعلقي ڏوڪريءَ ۾ تعلقي ڪنڊڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● فَرِيْدَ ٻُوٽِيْ؛ ث. پساريڪي وڪر جو هڪ قسم. هڪ ٻوٽيءَ جو نالو.
ـ فَرِيْدُوْنْ؛ اسم خاص. (ف). ايران جي هڪ عادل بادشاهه جو نالو.
● فَرِيْضَهْ ۽ فَرِيْضَا؛ (ع). بندن تي واجب ڪيل خدا جو حڪم "مثلاً" روزو، نماز، حج، ڪلمو، زڪوات" وغيره.
● فَرِيفتَهْ: صفت. (ف. فَرِيفِتَنْ). ڏوڪو ڪاڏل ـ فريب ۾ آيل. موهيل ـ شيفته ـ شيدا ـ مَفْتُوْنْ ـ دله اده عاشق.
● فَرِيْقْ ۽ فَرِيْقَ؛ ذ. (ع). وڏو گروه ـ وڏو ٽولو ـ جماعت. ڏر.
● فِرِيبِرْ ۽ فِرِيبِرْ: ذ. (انگ). ڪورين جو هڪ اوزار. چوڪٽ.
● فُزُوْنْ؛ صفت. (ف). وڌيڪ ـ زياده. بيشمار ـ جهجهو ـ گهڻو ـ ڪثير.
● فَسَادْ ۽ فَسَادَ: ذ. (ع. فَسَدَ = خراب ٿيو) تباهي ـ برباديْ ـ خرابي. خلل ـ بگاڙ. جهڳڙو ـ جهيڙو ـ فتور ـ دنگو. وڪوڙ ـ فيٽو ـ بغاوت ـ غدر ـ خلفشار. لڙائي.
ـ فَسَادِيْ ۽ فسادي؛ ذ. صفت. فساد ڪندڙ ـ بغاوت ڪندڙ. فتوري ـ مفسد ـ بغاوتي ـ فتنه انگيز ـ راڄ دوهو. جهيڙائي ـ جهڳائي شرير ـ ڪوٽو.
● فَسَانو ۽ فَسَانا؛ ذ. (ف. اَفْسَانَهْ جو مُخْتَلِف) هٿ جو گهڙيل قصو ـ بي اصل داستان ـ ناهيل ڪهاڻي ـ خيالي قصو ـ ڪوڙي ڪهاڻي ـ طبع زاد مضمون. قصو ـ داستان ـ آڪاڻي ـ عشقي قيصو ـ پريمي ڪهاڻي. ماجرا ـ سرگذشت ـ حال احوال. حڪايت.
● فُسراتَ ڪَرَڻْ (ت)؛ نٽائيڻ ـ الي وڃڻ ـ ڪوڙ ڳالهائڻ.
● فِسْقْ ۽ فِسِقَ؛ ذ. (ع). نافرماني ـ حڪم عدولي. صحيح رستي تان هٽڻ جي حالت. بدڪاري. ڏوهه ـ جُرم ـ خطا ـ قصور. حرامزادگي ـ بدمعاشي ـ دشٽائي ـ بُڇڙائي ـ ڪُنياءَ ـ بي انصافي. انرٽ ـ اتهار چار ـ ڪوڙ ـ متيا ـ ڪوٽ ـ ڪُٽ. فساد ـ جهيڙو ـ خرابي.
ـ فِسْقْ وَ فُجُوْرْ: ذ. خطا ۽ قصور ـ بدراهي ـ گمراهي ـ بدڪاري ـ گناهه ڪبيره.
● فِسُوْنْ: ذ. (ف. اَفْسُوْنْ) جادو ـ سيخر ـ ليرلڪ.
ـ فِسُوْنْ سازْ ۽ فِسُوْنْ سازَ؛ ذ. صفت. جادو ڪندڙ ـ جادوگر ـ ساحر.
ـ فِسُوْنْ گَرْ؛ ذ. صفت. جادوگر ـ ساحر.
● فَصاحَتْ ۽ فَصاحَتُوْنْ؛ ث. (ع. فَصُحَ = هُنَ صفا ڳالهايو) صفا ڳالهائڻ جي حالت ـ خوش گوئي ـ خوش ڪلامي ـ خوش گفتاري ـ ڪشاده سخنيْ ـ تيز زباني ـ خوش بياني ـ

Gul Hayat Institute

زبان آوري ـ لفّاظي ـ لسانيت ـ بلاغت و فصاحت جو هُنر.

● فَصّادُ ۽ فَصّادَ ؛ ذ. صفت. (ع. فَصَدَ = هن سير کولي) سِيرَ چوڙيندڙ ـ خراب رت کي ڏيندڙ ـ لَٽَٻُٽر زن.

● فَصْدَ ۽ فَصْدُونُ ؛ ث. (ع). خراب رت واري نَسِ ـ نَسَ ـ رَڳَ ـ دَسَنِي ـ نالڙ ـ نبض.

= فَصْدُ چوڙُ ؛ سِيرَ چوڙُ ـ لَٽَٻُٽر هڻڻ. ڪنو رت ڏيڻ.

= فَصْدَ کولڻُ ؛ فَصد چوڙُ.

● فَصْلُ ۽ فَصْلَ : ذ. سال جي چئن موسمن مان هڪ موسم ـ رُتَ ـ مَنْدَ. لاڀاري جي مَنْدَ. موسم جي پوک. بنيءَ جي هڪ واري جي پيدائش ـ پوک ـ آبادي. گالهائڻ جو هڪ ڏکرو ـ فقرو ـ قلم. ڪتاب جو هڪ حصو ـ مضمون جو هڪ پاڳو ـ اڌياءُ ـ پاڳو ـ باب جو هڪ حصو ـ حصو.

= فَصْلاڻو ۽ فَصْلاڻا ؛ ذ. صفت. فصل جو ـ فصل وارو. (ذ). لاباري جي وقت سَرهُ ۽ بهار جي موسم جو وارو. فصل جو ڏنل آجُورو.

= فَصْلَنْهَنْپيرو ۽ فَصْلَنْهَنْپيرا ؛ ذ. فصل جي وقت پيدا ٿيندڙ. لاپ جي سَمهي ايندڙ. خود غرض آدمي. بي آرام آدمي.

= فَصْلي ۽ فَصْلِيُ ؛ ذ. صفت. فصل وارو ـ فصل جو ـ مَنْدائتو. فصل جي مَنْد تي ليکيل سال ـ مسلماني سال. (ذ). سال جي پڇاڙيءَ واري موسم جي موت (جنهن ۾ لاباراشروع ٿين) "لغت هرمانڊ". ڪجهءَ جو هڪ قسم ـ اصلي جنس جو ضد.

● فَصْلاڻو ۽ فَصْلاڻا ؛ ذ. فصل جي وقت پيدا ٿيندڙ يڪي. لاپ جي سمي پيدا ٿيندڙ.

● فَصلَ هَنْپيرو ۽ فَصْلَ هَنْپيرا ؛ فصل جي وقت پيدا ٿيندڙ يڪي. لالچ جي وقت پيدا ٿيندڙ (ماڻهو) ـ وقت جو يار ـ مطلبي ـ خود غرض (ت). بي آرام السان ـ آن ٽڪ ماڻهو ـ ساهي لڳ ڪندڙ ماڻهو. (ذ. صفت). بي آرام ـ سُک ڏئو ـ بي تابُ ـ تيرتريو ـ قِتْقِتيو ـ چلولو ـ چترو ـ ڪيچلو ـ حرڪتي.

= فَصْلُ هَنْيرو هُئڻُ ؛ آرام ل. هڻ ـ سُک ڏئو هڻ. حَرَڪَتِيُ هڻ. خوشامدڙيو يا چاپلوس هڻ. مطلبي هڻ (ت).

● فَصِيحُ ۽ فَصِيحَ ؛ ذ. صفت. (ع. فَصُحَ > فَصِيحُ) صحيح ۽ صاف گالهائيندڙ ـ صاف بيان ـ آسان گو ـ سهل گو. شيرين ڪلام ـ مِٺَ زبانو ـ خوش ڪلام ـ زبان آورُ.

● فَيضَا ۽ فَيضائُونُ ؛ ث. (ع). ڪشادي جاءِ ـ ميدان. چوگرد جون حالتون ـ وارتاورڻ ـ وايو منڊل ـ ماحول. هَوا ـ واءُ ـ وايو.

● فَضْلُ ۽ فَضْلَ ؛ ذ. (ع. فَضَلَ = هن بخشو) زيادتي ـ وڌاءُ. عطا. بخشش ـ عطيو. بزرگي. علم ـ هُنر ـ جوهر ـ خوبي. مهربالي ـ پيلائي ـ ڪرپا ـ عنايت ـ لوازش. پاجهَ ـ ڪرم ـ دِيا ـ رحم ـ مِهرَ. احسان. ڏورو ـ لائق ـ وَڏُ. جيئن

"فضل ڪر فتاح، پئي تُراڙي پاجهه جو"
(شاهه).

● فَضْلائِيُ : اسم خاص. تعلقي سيوهڻ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● فُضُولُ ؛ صفت. (ع. فَضَلَ = هُنَ زيادتي ڪئي) زياده ـ گهڻو ـ جهجهو ـ وافر ـ بسيار ـ وڌيڪ ـ ازحد ـ ڪثير ـ فاضل ـ فالتُو. بي فائدو ـ لاحاصل ـ رائگان ـ اجايو ـ نڪمو ـ ضايع ـ بي ڪار ـ ناڪاره ـ نڪارو ـ اڪيارتو ـ وِرتو. ايڏ نگو خرچ ڪندڙ ـ بالڪُفضول ـ گهڻ خرچو ـ هٿ ڦاڙ. زياده گالهائيندڙ ـ بڪبڪيو.

= فُضُولُ خَرْچُ ؛ ذ. صفت. ڪمائيءَ کان وڌيڪ خرچ ڪندڙ ـ هٿ ڦاڙ.

= فُضُولُ خَرْچِيُ ۽ فُضُولُ خَرْچِيُونُ ؛ ث. بي قاعده خَرْچ ـ بيهودو خرچ ـ اجايو خرچ.

= فُضُولِيُ ۽ فُضُولِيُونُ ؛ گهڻَ ـ وڌيڪ ـ جهجهائي ـ اسياري ـ بي اندازي ـ زيادتي. خرچ جي گهڻائي ـ ايڏ نگو خرچ ـ واهيَاتپڻو.

● فَضِيحَتَ ۽ فَضِيحَتُونُ : ث. (ع. فَضَحَ = هو خوار ٿيو) خواري ـ بدنامي ـ رُسوائيُ ـ ذِلّتَ. آهَمان ـ آبَجَسُ ـ هتڪ عزت. شَرمسارِيُ.

Gul Hayat Institute

● فَضِيلَتَ ۽ فَضِيلَتُونْ: ث. (ع. فَضَل = هو پلو ٽيسو) وڏائي - بزرگي. عمدگي - اوچائي - آتمتا. خوبي - چڱائي - سڻائي. خاصيت - گڻ - جوهر. علميت - علم - سليقو - طريقو - آٽ ويهه جو سهڻو ڍنگ - سُڀيلتا - سسٽاچار - اخلاق. فوقيت - ترجيح برتري.

- فَضِيلَت پَرِيُو: ذ. صفت. فضيلت وارو - اخلاق وارو - سليقيو - آباڻتو - لياقت وارو - پوشيدو - سُڀيل - سهڻو.

● فِطْرَتْ ۽ فِطْرَتُونْ: ث. (ع. فَطَرَ: هن پيدا ڪيو) پيدائش - خلقت - سرشتي - اصل خلقت - آفرينش - نيچر - قدرت. اصل - خميرو - بنياد - ڪنهن به شيءِ جو اصل مادو - جوهر - روح. ذات. سڀاءُ - طبيعت - سيرت - جبلت - مزاج. دانائي - عقلمندي - ڏاهپ - هوشياري - زيرڪي - سمجهه - ٻڌ - سياڻپ - عقل - چترائي - هوش - گيان. مڪر - فريب - دغا - چالاڪي - عياري - چرتر - دولاب - ٺڳي - چَلُ - ترڪٽ - ڪپٽ - ڪوٽ. سازش - سَٽ سَٽ - فتنو انگيزي.

- فِطْرَتِيْ ۽ فِطْرَتِيْ: ذ. صفت. قدرتي - اصلي - بنيادي - ذاتي. خِلْقَتِيْ. سڀاويڪ - طبعي - سهج - پراڪرت. فربهي - ڪپتي - دولابي - ٺڳ - حرفتي - مڪريلي.

● فِطْرُو ۽ فِطْرَا: ذ. (ع). عيد رمضان جي نماز پڙهڻ کان اڳ ۾ صدقو. (جو هرهڪ ماڻهوءَ لاءِ ٻه سير ڪڻڪ آهي).

● فِطْرِيْ ۽ فِطْرِيْ: صفت. (ع). خلقتي - اصلي - قدرتي - ذاتي.

● فِعْلْ ۽ اَفْعَالَ: ذ. (ع. فَعَلَ = هن ڪم ڪيو) ڪم - ڪاج - عَمَلْ - ڪرتب. ماڻهوءَ جي حرڪت - جنبش. لڇڻ. ڪرتوت - ڪرم - خراب ڪم - ڇڙو ڪم - ٻرو فعل - زنا - حرام - آغلام - ويچار. گرامر موجب اهو لفظ، جنهن مان هٿ سهڻ جي معنيٰ ڏيکاري (گرامر ۾ پنج قسم: ١. لازمي ٢. متعدي ٣. معاون ۽ متعدي بالواسطه ۵. مجهول).

- فِعْلْ بسي، فَاعِلْ: ذ. گرامر جي اصطلاح ۾ اهو فعل جنهن کي فاعل ڪونهي - فعل اڪرترڪ.

- فِعْلْ لازمِيْ: ذ. گرامر جي اصطلاح ۾، فاعل سان لاڳاپو رکي، ڪم يا حالت ڏيکاريندڙ فعل (فعل لازمي کي مفعول ڪونه ٿئي).

- فِعْلْ مُتَعَدِّيْ: ذ. متعدي معنيٰ ٻڌي تاثير لنگهي ويندڙ. فعل متعدي اهو ڪم ٿو ڏيکاري جنهن جو اثر فاعل کان لنگهي ڪنهن ٻئي تائين پهچي ٿو - سڪرمڪ.

- فِعْلْ مُتَعَدِّيْ بِالْوَاسِطَه: ذ. اهو فعل جو اهو ڪم ٿو ڄاڻائي جو ٻئي ڪنهن جي واسطي يا وسيلي سان يا اُن جي هٿان ٻئي تائين اثر پهچائي ٿو.

- فِعْلْ مُتَعَدِّيْ مَجْهُوْلْ: ذ. اهو فعل جنهن ۾ مفعول ڦري جملي جو فاعل ٿئي ٿو ۽ فعل هميشه انهي ڏانهن (ڪم ڪندڙ کان وڌيڪ) ڌيان ڇڪائي انهن ٿو ڄاڻائي ته هن تي ڪو ڪم ٿئي ٿو.

- فِعْلْ مُتَعَدِّيْ مَعْرُوْفْ: ذ. اهو فعل، جو هميشه پنهنجي فاعل ڏانهن (مفعول کان وڌيڪ) ڌيان ڇڪائي، هيءَ ڳالهه ڄاڻائي ٿو ته هو (فاعل) ڪنهن ٻئي تي ڪم ڪري ٿو.

- فِعْلْ مَجْهُوْلْ: ذ. اهو فعل جنهن ۾ فاعل ظاهر نه هجي؛ "ضروري آهي ته هيءُ ڪم ڪجي".

- فِعْلِ مُعَاوِنْ: ذ. اهو فعل جو ٻين فعلن جي زمانن جوڙڻ ۾ مدد يا واهر ڪري ٿو.

- فِعْلِيَهْ: ذ. علم نحو جي اصطلاح ۾ اهو جملو جنهن ۾ فاعل ۽ فعل هجن ۽ جي فعل متعدي هجي ته مفعول به موجود هجي، جيئن ته "قاسم ويو، قاسم عمر کي ماريو".

● فَغَانْ: ث. (ف). دانهن - ڪار - فرياد. رڙ - ڪوڪ - واويلا - هنبس - شور. غوغاءُ. (لغت قديم موجب "ف" کي زبر ۽ عربي انگلش ڊڪشنري موجب "ف" کي زير آهي).

● فَغْفُوْرْ: ذ. (ف). چين ملڪ جي بادشاهن جو لقب.

GulHayat Institute

● فَقّ: صفت. (ع). پيلو- زرد- هيدو- بي رونق- بي رنگ.
- فَقّ ٹيڻ: زرد ٹيڻ- پيلو ٹيڻ (شرمساري سبب منهن جو) بي رونق ٹيڻ.
● فَڪُ ان: ذ. (ع. فَقَدَ = هن وڃايو). گهٽتائي- ڪمي- اوٽائي. فقط.
● فَقْرُ ۽ فَقْرَ: ذ. (ع. فَقَرَ = هو محتاج ٿيو). حاجت- احتياج- محتاجي- گهرج. اڻ هوند- ڪٽلائي- غريبي- ڪنگالپڻ- افلاس- وِلهائي- مُفلسي- مسڪيني. درويشي- فقيري. فقيري حالت- اڻ هوند ۾ به شڪر جي زندگي. ڪمي- گهٽتائي- ڪوتاهي- پوٽائي- اوٽائي- ايرائي. پيٽو- گدا- فقير- پينڙيات- فقيرن جي سموري قوم- ساڌ سَنْتُ.
- فَقْرُ فاقو ۽ فَقْرُ فاقا: ذ. غريبي مسڪيني- آج ڪل- ڏڪدستي ۽ نحوست. جيئن
"فقر فاقو تن کي پيو لنگهڻ لاهوتين، ڏسي انهن جي ڏک کي هوند ڏونگر ڏريو پون".
(گرهوڙي)
● فُقَرَاءُ: ذ. (ع. فَقِيرٌ ۽ فُقَرَاءُ). جمع، فقيرن جو ٽولو- گهٽا فقير.
● فِقْرُوُ ۽ فِقْرَا: ذ. (ع. فِقْرَهُ = ٽُڪر- ٻُرڙي). جملو. جملي جو ڪوئي حصو- ست- پورو دَم. قانون جو ڪو خاص حصو- قلم- ڏارا.
● فَقَطْ: ظرف. (ع. ف. تڏهن + قطُ = بَسُ). بس- ڪافي- پورو- صرف- رڳو- محض- تنها- اڪيلو. خاتمو- پورائو. تمت- تمام شد.
● فِقِهو ۽ فِقِهَا: ث. (ع). دريافت- جاڻ- واقفيت- پروڙ- سمجهه. شريعت جي حڪمن جي جاڻ. دين جو علم- ڏرم شاستر- علم شريعت.
● فَقِيرُ ۽ فَقِيرَ: ذ. مسڪين- مفلس- ڪنگال- ڪٽل- محتاج- غريب- نادار- ڪسڻپرسي جي حالت وارو. معزز. درويش- الله لوڪ- ولي- خدا پرست- صاحب معرفت- صاحب فقر- قانع- سالڪ- تارڪ الدنيا- زاهد- تياڳي. عابد- متقي- ديندار- دينائتو. اهو درويش جو پنهنجي ٻارن ٻچن لاءِ گهٽ ۾ گهٽ هڪ ويلو ۽ وڌ ۾ وڌ ٽن ڇڻن وهلڻ جو ڪاڏو پيتو رکي. اهو شخص جنهن وٽ ڪجهه به نه هجي. بکاري- پهنو- پنڙيات- گدا- پنندڙ- سوالي- گدا گر- منگتو- سائل. (ث. فقيرياڻي ۽ فقيريائيون) لڳت جو حساب- جن- پوت- آسيب.
- فَقِيرُ: ث. غريب عورت. فقيرياڻي.
- فَقِيرُ آچَنُ: حساب ٽيڻ- جن آڇڻ.
- فَقِيرُ اڻو ۽ فَقِيرُ اڻا: ذ. صفت. فقير جو- فقير وار و- غريباڻو.
- فَقِيرُ تَنُ: ذ. صفت. غريب- مسڪين- نادار.
- فَقِيرُ يُ ۽ فَقِيرِ يُونُ: ث. فقر واري حالت- مسڪيني- محتاجي- ڪٽلائي- آٽهوندو- مفلسي- غريبي. گدا گري- پِنَ- بيگ. درويشي. زهد. (ذ. صفت). فقير يا فقيري جو.
● فَقِيرُ اڻِي: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● فَقِيرُ اڻِي جَتَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● فَقِيهُ ۽ فَقِيهَ: ذ. صفت. (ع. فَقِهَ. فقيه ٿيو). فقهه جي علم جو جاڻندڙ.
● فَڪَ وِجهَنُ: ڪهاري وجهڻ- ڦٽائڻ.
● فِڪَتِ ۽ فِڪتُونُ: ث. فساد- جهيڙو. ڏڦوڙ.
● فِڪْرُ ۽ فِڪْرَ: ذ. (ع. فِڪْرِ = هن خيال ڪيو). سوچ- ويچار- خيال- سانگو- غور- تامل- خوض- ڏيان. ڪٿي- چنتا- آدڪو- وسواس- اوڪيا پوڪيا- چونرا ڪوڙا. اوت- اونو- انتظار- اوسيڙو- انديشو- گمان- ڪتڪو. رنج- غم- ملال- ڏک. پرواه- حاجت.
- فِڪرَاتَ ۽ فِڪرَاتُونُ: ث. ڪٿي- ويچار- فڪر- پريشاني.
- فِڪرَائِتو ۽ فِڪرَائِتا: ذ. فڪر وارو- فڪر ڪندڙ- منتظر- فڪرمند- اونائتو- آديڪ.
- فِڪرُ ڪَرَنُ: ويچار ڪرڻ- سوچڻ- خيال ڪرڻ. غور ڪرڻ- تدبير ڪرڻ. ڏک ڪرڻ. رلج ڪرڻ.
- فِڪرُ مَنْدُ ۽ فِڪرُ مَنْدَ: ذ. صفت. فڪر وارو- ڪٿي وارو- چنتا ڪندڙ- انتظار ڪش- منتظر- ڪٽيٽيڙ. غمگين- ڏکويل. پريشان.

Gul Hayat Institute

ـ فڪرمنڊي ۽ فڪرمندپڻو ؛ ث. انتظاري - بي قراري - پريشاني.
ـ فڪر نہ آهي ؛ جملو. ڪابہ پرواہ ڪانهي. ويچار ڪونهي. پڙ ڪونهي. حرڪت نہ آهي.
● فڪل ۽ فيڪل (ت) ؛ ذ. فريب - ٺڳي - دغا. ڦير.
● فيڪار ۽ فيڪارَ : صفت. (ف). زخمي - قتيل - مجروح - گهايل - زخميل. جيئن "دل فڪار" وغيره.
● فلاح : ث. (ع. فلاح ـ هو ڪامياب ٿيو) نجات - ڇوٽڪارو - مڪتي - سلامتي - امن - بچاءُ - امان - حفاظت - سوگهائي. پناهہ - اجهو - آسرو - اوٽ. پلائي - خيريت - نيڪي - چڱائي - خير. آرام - راحت - آسودگي - سڪ - سمهڻا - سمپت - فرخي. برڪت - لهر بهر - اقبال - طالع چڙهتي - سٽائي. ڪاميابي - فتح مندي.
● فلاڪت : ث. (ع). ناداري - محتاجي - مفلسي. زمالي جي گردش.
● فلالين ۽ فلالين ؛ ذ. (انگ) فلانيل جو بگڙيل لفظ - آهو ملائم ۽ نرم اولي ڪپڙو، جو ڏرو آڻيل ٽيندو آهي. هيءُ لفظ پراڻي فرينچ پوليءَ جو لفظ فلين آهي، جنهن جي معني آهي و هاڻي جي چوَ.
● فلاڻو ۽ فلاڻا ؛ ذ. (ع. فلان) نامعلوم شخص - فرضي ماڻهو. مبهم طرح ڳالهائڻ لاءِ ڪنهن جي لاءِ اشارو - ٽيڙو مٽيڙو آلاڻو - اٽڪو.
ـ فلاڻو ٽيڙو ۽ فلاڻا ٽيڙا ؛ ذ. اٽڪو ڏيڪو.
● فلسفو ۽ فلسفا ؛ ذ. (يوناني). حڪمت - دانائي - دانشمندي - فلاسافي.
● فلسطين : اسم خاص. (ع). وچ مشرق جي هڪ ملڪ ۽ شهر جو نالو.
● فيل فيل : ث. هڪ وڏي اوزار جو نالو. رندي جو هڪ قسم (جنهن سان ڪاٺ ۾ جهوري ڪيو جي). ميرچ.
● فلڪ ۽ فلڪون ؛ ث. ڏهڏهو - حشمت - رعب - درجو - زور - شان. سترپيا - جرئت - همت - همٿ - پتو. خيال - ڏيان. پرواهہ. تڪڙائي - جلدائي - ڦڙتي - چالاڪي - چستائي. ڏڪار.
ـ فلڪ ڏيڪارڻ ؛ همت ڏيکارڻ. چالاڪي ڏيکارڻ - جلدائي ڪرڻ.
ـ فلڪ ڪرڻ : همت ڪرڻ. تيزي ڪرڻ.
ـ فلڪ نہ آڻڻ : پرواهہ نہ ڪيڻ - خيال ۾ نہ آڻڻ. سنيال نہ ڪرڻ. ويچار نہ ڪرڻ.
ـ فلڪون هٿڻ : همت ٽٽڻ - مڙسي ڪرڻ.
ـ فلڪ ٿي نہ پوَڻ : ڪنهن جي ڪاٺ نہ ڪيڻ. سڃ ئي نہ ڇڏڻ. اک نہ ٻڌڻ - هيڇ سمجهڻ.
ـ فلڪي ۽ فلڪيون : ث. ڦرڙائي. چالاڪي - ڦڙتائي - هوشياري.
ـ فلڪي ۽ فلڪي ؛ ذ. صفت. چالاڪ - چست - ڪڙو ڦڙو - جلد ڦٽاڪو. شاندار - پيڪيدار - عالیشان - رعبدار - باحشمت. اوچو - آڦر.
● فلڪ ۽ فلڪ : ذ. (ع). آسمان - آڪاس - آپ - چرخ - ڳگن - آڏبر - سما.
● فلڪ ۽ فلڪ ؛ ذ. (ع). فرق - بندڻ - قيد. زنجير - ٽيار. فرق - ويڇو - وڇي. جدائي. جيئن "سچو آهي وصال سيوڻي، ڪاڻي فلڪ فراق" (سچل).
● فلڪ ۽ فلڪ ؛ ذ. (ع). بندڻ. زنجير - ٽيار. فرق - ويڇو - وڇ. بدبختي - نياڳ. ڏک - مصيبت.
● فلم ۽ فلمون ؛ ث. (انگ). فوٽو - عڪس - پاچو. پڪچر - مورتن جو تماشو. سئنيما - ناٽڪ - کيل. (ڪنايتہ) مزاج - طبيعت - سڀاءُ. خيال - ڏيان.
ـ فلم ڳڇيءَ پوَڻ ؛ پراڻي ڳالهہ پڇهنجي ذهي اچڻ. ڪنهن مصيبت جو ڳڇيءَ ۾ پوڻ.
ـ فلمي ۽ فلمي ؛ ذ. صفت. فلم جو - فلم وارو.
● فلنگ ۽ فلنگ ؛ ذ. (ف. فرانگ) يورپ - انگلستان - فلينڊ.

Gul Hayat Institute

ـ فيلينگيءُ ۽ فيلينگيءُ: ذ. صفت. فيرنگي ـ گورو ـ يورپي ـ انگريز.
● فيلُو ۽ فيلُوءُ: ذ. (انگ. فيلاوَر = گُلءُ). تاس جي بتن جي چٽن رنگن مان هڪ رنگ ـ قُلُوءُ ـ چيٽيا.
● فُلُوسُ ۽ فُلُوسَ: ذ. (ع). تامي جو هڪ سيڪو ـ پيسو ـ ڏوڪڙ ـ ٻُسو. ڏن ـ دَوْلتَ.
● فيوو رُ: ذ. (انگ. = گُل) تاس جو هڪ رنگ ـ چيٽيا.
● فَمُ ۽ فَمَ: ذ. (ع). وات ـ مُنهن ـ مُکُ ـ دَهَنُ ـ د هانُ ـ ٻُوٽُ.
" فَنَنَا وجهي فَمَ ءِ کارَنِ ٽي کَبابَ " (شاهہ).
● فَنُ ۽ فَنَ: ذ. هُنر ـ کاريگري ـ کارستاني ـ ڏاڻءُ ـ ساڃڙائي ـ کرتَبُ. دستکاري. کَسَبُ. پيشو ـ ڏندو. چالاکي ـ هوشياري. گُنُ ـ خاصيت ـ لائقي ـ لياقت. حال ـ وضع ـ طرح ـ انداز ـ ڍنگ. نوعُ ـ قسم.
ـ فَنُکَارُ ۽ فَنُکارَ: ذ. صفت. هُنر وارو ـ هُنر جو ڄاڻُو ـ هنرمند ـ کاريگر ـ کارستان.
● فَنَا: صفت. (ع). نيست ـ نابود ـ ڇَتُ ـ ختم ـ معدوم ـ مُنهدم ـ ڦِٽايل ـ برباد ـ لتاسُ ـ ٻاڙ پٽَيلُ. مُٽيلُ. گُمُ ـ وَيلُ. وساڻل. خارج ـ مُنطفيءُ. (ذ). گهاتُ ـ خرابي ـ وِلاسُ ـ ستياناس ـ تباهي ـ ٻاڏمالي.
ـ فَنَا ٿيڻُ: برباد ٿيڻ ـ ناس ٿيڻ ـ آجاڙ ٿيڻ ـ ڇَتُ ٿيڻ ـ کَٽجي ٿيڻ ـ مرڻ.
ـ فَنَا فِي اللهِ: ذ. فقيرن جي هڪ منزل جو نالو ـ (جنهن ۾ مريد، مرشد ۽ رسول جي وسيلي اللهہ جي ڌيان ۾ هوندو آهي، هيءَ ٽين منزل آهي).
ـ فَنَا فِي اللهِ ٿيڻَ: خدا تعالي کان سواءِ ٻيو سڀ وساري ڇڏڻ ـ رب تعالي جي ذات ۾ محو ٿي وڃڻ ـ خدا تعالي جي عشق، خوف ۽ ذکر ۾ محو رهڻ ـ صوفي طريقي موجب فنا في اللهہ جي منزل کان پوءِ بقا باللهہ جي منزل کي ٻڌڻ.
ـ فَنَا فِي الرَّسُولِ: ذ. صوفي فقيرن جي ٻي منزل جو نالو (جنهن ۾ مُريد مُرشد جي معرفت رسول اکرم جي ڌيان ۽ عشق ۾ هوندو آهي).
ـ فَنَافِي الشَّيْخِ: ذ. صوفي طريقي موجب فنا جي ٻين منزل جو نالو (جنهن ۾ مرشد جي ذات ۾ فنا ٿي سندس حڪم موجب هلجي).
ـ فَنَا کَرَنُ: ڇَتُ ڪرڻ ـ ناٻود ڪرڻ ـ ناس ڪرڻ ـ ختم ڪرڻ.
ـ فَنَا کائيءُ: فنا ٿيڻ. دلبائي سڏون مارڻ. محبوب ۾ محُو ٿيڻ.
● فِنجانُ ۽ فِنجانَ: ذ. (ف). ٻيٽ جو ننڍڙو گلاس ـ گلاسڙو.
● فَنجَواڻيءُ: اسم خاص. جسڪاڻي بلوچن جو هڪ قبيلو.
● فَنَدُ ۽ فَنَدَ: ذ. (ع. فَنُ) هُنر ـ فَنُ ـ ڪاريگري. انگل ـ چالاکي. طرز ـ ڍَنگ. مَکرُ ـ لَٽجي ـ ڏوهُ ـ فريب ـ چَنَدُ ـ فَنَدُ ـ دولاب ـ دَغا. ڦاهي ـ سيرڪٽي ـ ڦاندو ـ ڦاسٽي ـ ڦِڙڪ ـ ڦِڙتي ـ چُڙڪ ـ ڦندو ـ جار ـ مونجهارو. دامُ. چندو ـ ڦوڙِي ـ ڦاندڙي ـ ورچ.
ـ فَنَدائيتو ۽ فَنَدائيتا: ذ. صفت. فند وارو ـ ٽڪبيءِ جو ـ هُنرمند. انگلي ـ چالاک. مڪريل ـ ڏڪُ ـ ڏوهي ـ فريبي ـ چندائتو.
ـ فَنَدائيءُ ۽ فَنَدائيونُ: ث. مَکرُ ـ فَندياڻي ـ حرفت ـ چالاکي ـ چترائي ـ چالبازي ـ انگل ـ رَمز.
ـ فَنَدِيءُ ۽ فَنَدِيُ: ذ. صفت. هُنري. ٽڪبي ڪندڙ ـ مڪريلي ـ ڏڪُ ـ ڦندي ـ چندائتو ـ چَلي.
● فَنَدَقَ: ث. پوٽيءِ جو هڪ قسم ـ ٻارڪو هڪ قسم جو وڪر.
● فِنُدَکَ ۽ فِنُدَکُونُ: ث. چٽي ـ ٽولگو ـ قِنُدَک.
● فُوارَهُ: ذ. (ع. فَوْرَ = ڪاڙهڻ) ٻاڦيءِ کي هوند هوند جي صورت ۾ آچلائيندڙ نلُ ـ ڦُهارو.

Gul Hayat Institute

● فَوائِدُ: ذ. (ع. جمع فائدي جو) نفعا- فائدا.

● فَوْتُ ۽ فَوْتَ: ذ. صفت. (ع). مري ويل- وفات كيل- مئل- مئو. لاپئود- فنا- وَيَلُ- گذريل- متعدوم. (ذ). موت- مرگ- قضا- كالُ- انتقال- قضيو- مَرْتيو- رحلت- رضا- وفات- اجَلُ.

- فَوتُ ٹيڻُ: مرڻ- مري وڃڻ- وفات كرڻ- انتقال ٹيڻ- رحلت كرڻ- گذري وڃڻ.

- فَوْتِي ۽ فَوْتِيُ: ذ. صفت. فوت ٹيل- مري ويل- مئل- وفات كيل- وفاتي- لاڏاڻو كيل- چالاڻو كيل- رضا كيل- مرحوم- سرگواسي.

● فُوتُ ۽ فُوتَ: ذ. (انگ. Foot) ماپ كرڻ جي هڪ كچَ- هارهن انچ.

● فوٹو ۽ فُوٹُو: فوٹا: ذ. (انگ. Photo) عكسي تصوير- چاياچتر. مُورت- تصوير.

● فَوْجَ ۽ فَوجُونُ: ث. (ع). سپاهه- لشكر- عَسْكر- سَيْنا- كَٽڪُ. گروهه- جٿو- ٽولي- انبوهه- هجوم- دَل. جماعت.

- فَوجِدارُ ۽ فَوجِدارَ: ذ. صفت. لشكري عملدار- فوج جو اڳواڻ- سپهه سالارُ- سپهه دارُ- فوج جو آفيسر. شهر ۾ پوليس جو هڪ وڏو عملدار- شهر جي اندر يا باهر جو انتظام رکندڙ پوليس آفيسر.

- فَوجِدارِي ۽ فَوجِدارِيُونُ: ث. فوجدار جو عهدو- سپهه سالاري. فوجدار جي آفيس. پوليس جي ٻڌڻ جوڳي ڏوهه وارو ڪيس.

- فوجَڪشيُ ۽ فوجَڪشيُونُ: ث. لشكر جي چڙهائي- حملو- يورش- كاهه.

- فَوجِيُ ۽ فَوجِيُ: ذ. صفت. فوج جو- فوج وارو- لشكري- جنگي- سَٽَنڪَ- سپاهكو.

● فَوجِيگاهُ: اسر خاص. تعلقي حيدرآباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● فوجِلاڻيُ: اسر خاص. هڪ ذات جو نالو (لاشاري بلوچن جو هڪ قبيلو).

● فَوْدِنُو ۽ فَوْدِنا: ذ. (ف. پودِنُنا) پاڻيءَ ۾ خوشبوءِ طور ڪم ايندڙ ٻوٽي جو هڪ قسم. ڪاري ٽر جبل جو هڪ ٻوٽو (ڪ).

● فَوراً: ظرف. (ع). تُرت- جلدي- جهٽ پٽ- هڪدم- يڪدم- آن ويل- تهتا.

● فوطُو ۽ فوطا: ذ. روكڙ- (پشتو) جو ڪجهه انداز- ڪنهن خريديءَ لاءِ رکيل رقم جو انداز- مورُ- تيٽ- مُوڙِي.

● فَوْقُ: ظرف. (ع). متي- متانهون- مٿيون.

● فوقِيتُ: ث. اُتمتا- آڇاڻ. اوچ- فوق. آڇائي- وڏائي- عظمت. سبقت. فخر- بزرگي- شيخي. شان- شرف- شوڪت. بهتري- برتري- فضيلت.

● فَولادُ ۽ فَولادَ: ذ. (ف). ڏاڍوه جو هڪ قسم- رُڪُ. طاقت ڏيندڙ دوا جو هڪ قسم- خون پيدا ڪندڙ دوا جو هڪ قسم- هڪ ڪشتو. (صفت). سخت- مضبوط- ڏاڍو.

- فَولادِيُ ۽ فَولادِيُ: ذ. صفت. فولاد جو- فولاد وارو- رُڪُ جو- رُڪائٽون. تمام سخت- تمام تيز- جوهردارُ.

● فَولَسُ ڪَيمپ: ذ. (انگ) پيٽو ولائتي اڇو ٻنو (جو ساڍن تيرهن انچن كان ساڍن سورهن انچن تائين ٽيندو آهي).

● فوٹُو ۽ فوٹا: ذ. (انگ). آواز جي مشين جنهن تي ركارڊ وڄائڻ سان اصل آواز ٻڌڻ ۾ اچي.

● فَهارَ ۽ فَهارُونُ: ث. ٻُوند- سَنهي وسكار- چٽكار- چنڊ كار. سنهون مينهن- ڦنهڪُون.

- فَهارُو ۽ فَهارا: ذ. چنڊ كار كندڙ اوزار- ڦُوهارُ- ڦُوهارو.

● فِهْرِسْتَ ۽ فِهْرِسْتُونُ: ث. (ف). شين جي تفصيل جو ڪاغذ- تفصيل نامو- تفصيل- فرد- ياد داشت- لسٽ- تذكرو- هٿوتري.

● فَهْمُ ۽ فَهْمَ: ذ. (ع). سمجهه- عقل- هوڏ- هوڏ- خيرد- دماغ- هُرجهه- وقوف- ادراڪ- گيان- علم- تميز- شعورُ- دانائي. هوش- حوصلو.

- فَهْمِيدو ع فَهْمِيدَا : ذ. صفت. فهم وارو- سمجهو- واقف- سياڻو- ڏاهو- داناءُ- عاقل- عقل وارو- هوشيار- ذهين- هوشائتو- هوشوند- زيرڪ- اڪابر- گيالي- چاڻو.

● فَهْمَائِشَ ع فَهْمَائِيشُونْ : ث. هدايت- نصيحت. سمجهاڻي- تلقين. سيکت- سزا- تنبيهه- تاڪيد- تاديب. ڏَس- جاڻ- اطلاع.

● فَهِيمْ ع فَهِيمَ : ذ. صفت. (ع. فَهِمَ = هن سمجهيو). سمجهو- سمجهدار- عاقل- ذهين- عقلمند- داناءُ- سڃاڻ.

● فَهْمِي ع فَهْمِيُونْ (ت) : ث. سرت- سمجهه.

- فَهْمِيُونْ مُنْجْهَائِيْ : حوصلا منجهائڻ- فڪر ۽ وجهڻ- گمراه ڪرڻ- سڌين رستي کان ڦيرائڻ.

● فِي : حرف جر (ع. فِي = ۾). هر هڪ تي- هڪ هڪ لاءِ- جيئن "في سيڪڙو، في سال، في من". (ظرف) اندر- منجهه- ۾. اجورو- عيوضو. اجوري جي مقرر ڪيل رقم- محنتاڻو.

- فِي اللّٰه : ظرف. اللّٰه تعاليٰ سان- اللّٰه جي محبت ۾.

- فِي الْبَدْيهه : ظرف. هڪدم- فوراً- ترت. بنا ويچار.

- فِي الْجُمْلَه : ظرف. مطلب ڳالهه جو- قصو ڪوتاه.

- فِي الْحَال : ظرف. بالفعل- هينئر- هن وقت- هن گهڙي- هن دم- اجهو هينئر. جلدي- تڪڙ ۾. بهرحال- عارضي طور- ٿوري وقت لاءِ.

- فِي الْحَقِيقَت : ظرف. حقيقت ۾- درحقيقت- دراصل- واقعي- حقيقتاً.

- فِي السَّقَرْ : ظرف. دوزخ ۾.

فِي اَمَانِ اللّٰه : ڪلمو. خدا جي حفاظت ۾- موڪلائڻ جي وقت (دعا جو ڪلمو).

- فِي سَبِيلِ اللّٰه : ڪلمو. اللّٰه جي واسطي- خدا جي راهه ۾- خدا جي وات ۾- راهه مولا.

- فِي سِيكڑو ع فِي سِيكڑَا : ذ. سَؤ رهين تي- سَؤ رهين ڏيان- في صدي.

- فِي صَدِي : ظرف. سَؤ تي- في سيڪڙو.

● فَيَّاضْ ع فَيَّاضَ : ذ. صفت. فيض پهچائيندڙ. بخشش ڪندڙ. نهايت خير خيرات ڪندڙ- وڏو سخي- ڏاتار- آدارتا- ڪريم. فراخ دل- ڪشادي دل وارو- درياهه دل- دل وارو- دياوان.

- فَيَّاضِي ع فَيَّاضِيُونْ : ث. ڪشاده دلي- بخشش- سخاوت- ڏاتاري- آدارتا- درياه دلي- فراخ دلي.

● فِيتْ ع فِيتُونْ : ث. سنهي ٽي- ماڻهو لاءِ ٽي- فوت ٿي- سڌين ليڪ ڪيڏ لاءِ ڪاٽ جي ٽي.

● فَيْرُوزو ع فَيْرُوزَا : ذ. (ف. فَيْرُوزَهْ). قيمتي پٿر جو هڪ قسم- (نيرو رنگ، منڊين تي ٻڌو چاڙهڻ جو هڪ پٿر). فيروزو. منڊيءَ جي ٽڪ لاءِ هڪ ٻڌو يا لنگ.

- فَيْرُوزِي : صفت. فيروز جي رنگ جهڙو- نيلگون- نيلو- نيرو- آسماني.

● فِيزَ ع فِيزُونْ : ث. گهوڙي جي ڪر جي مٿان سُرهي وارو حصو- "فيزن جا وار".

● فَيْشَنْ ع فَيْشَنَ : ذ. (انگ). رسم- رواج- دستور- قاعدو. چال- هلت- چلت- اسلوب- روش. صورت- شڪل- روپ. ترڪيب- ساخت- بناوت. طور- طريقو- طرز- ڍنگ- ڍب. سينگار. ٽينڊ ٽور ٺاهه ٿوهه.

● فَيْصِلُو ع فَيْصِلَ : ذ. (ع. فَيْصَلَهْ > فَصَلَ : هن نبيريو). نياءُ- نبيرو- عدل- انصاف- آچار- نچيرو. ٺهراءُ. قصد. صفائي- آڪلاءُ- چڪت- آدهه. جيوري يا جج جو رايو- راءِ- فتويٰ.

- فَيْصَلْنَامو ع فَيْصَلْنَامَا : ذ. فيصلي جو لکيل ڪاغذ- لکيل نبيرو- تحريرنامه.

● فَيْضْ ع فَيْضَ : ذ. (ع). لغوي معنيٰ ۾ درياءَ جي ٻوڏ- چاڙهه- آٽل. لفعو- فائدو- لاڀ- پرات- آپراسو- ڪٽيو- آهٽ. فياضي- نيڪي- پلائي. خيرات- بخشش. ڪرم- ماڻهه- مهرباني. فلاح. درياءَ دلي- آدارتا- فراخي. عشق جو لهرو- موج- آسنگ.

- فَيْضِ بَخْشْ : ذ. فائدو ڏيندڙ- سُڌيندڙ. مهرباني بخشيندڙ.

= فَيْضُ رَسَانَ: ذ. صفت. فائدو پهچائيندڙ.
= فَيْضُوَارُ ۽ فَيْضُوَارَ: ذ. صفت. فائدي وارو- مهرباني كندڙ.
● فَيْضِي: اسم خاص. (ع). اكبر بادشاهه جي هڪ درباري رُكن جو نالو. (شيخ ابوالفيض فيضي، شيخ مبارك جو پٽ ۽ ابوالفضل جو ڀاءُ، اصل ويڙل سيوهڻ سنڌ).
● فَيْضَانُ: اسم خاص. (ع. فَيضٌ = چمانڊي، فيض = مهرباني) عورت جو نالو.
● فَيْلُكھوربَا (ث): ذ. سنسهيون كائيون- قينجها- قينكها.
● فَيْلُ ۽ فَيْلَ: ذ. (ف. ع). جهنگلي جانور جو هڪ قسم- هاڻي- گج- پيل، شطرنج راند جو هڪ سُهرو.
= فَيْلُبَانُ ۽ فَيْلَبَانَ: ذ. صفت. هاڻي هلائيندڙ- هاڻي هڪلينڊڙ- پَيْلُبَانُ. سكهو طاقت وارو مرد.
= فَيْلُتَهَا: ث. بيماريءَ جو هڪ قسم- هاڻيءَ ۾ ڳ- دَاءُ الفيلُ.
= فَيْلْپَائُو ۽ فَيْلْپَائَنَا: ذ. ٽنيو- پيل پائو.
= فَيْلْمُرْغُ ۽ فيلمُرْغَ: ذ. جانور جو هڪ قسم. (جنهن جو بدن ڪيءَ جهڙو ۽ پير هاڻيءَ جهڙا ٿين).
= فَيْلِ مَسْتُ: ذ. صفت. چرٻي هاڻي جهڙو. پهلوان- جنگجو. مضبوط.
● فَيْلَسُوفُ ۽ فَيْلَسُوفَ: ذ. صفت. (يوناني. فيلو = مُحِبُّ + سوفا = حكمت) علم دوست- حكمت دوست- گياني- داناءُ- عاقل- ڏاهو- عقلمند. حكيم- وِيجُ- طبيب. ڏيرج وارو. تت ويتا- پاكنڊي.
= فَيْلَسُوفِي ۽ فَيْلَسُوفِيُونُ: ث. حكمت- دانائي- سياڻپ- دانشمندي- ڏاهپ- عقلمندي. تتو گيان- علم. ڏيرج- تحمل.
● فيمِلِي ۽ فيمِلِيُونُ: ث. (انگ) كُٽنب- قبيلو- گهر ٻار- ٻار ٻچا- آل عيال- اهل عيال.

ڤ

ڤ: ث. سنڌي الف- بي جو ۳۷ اكر سندس آچار "ڤي".
● ڤَابَ ۽ ڤَابُونُ (ل): ث. رَنبِيُ- رانپي (ث).
● ڤَابُنُ (ت): مڇيءَ جو هڪ قسم.
● ڤَابِٹُو ۽ ڤَابِٹَا: ذ. اسم خاص. درياءُ جي مڇي جو هڪ قسم- جركي جهڙو (بنا چارَ ۽ بنا ڪنڊي، ڏيكهه ۳-۴۵ الخ).
= ڤَابِٹِي ۽ ڤَابِٹِيُونُ: مڇيءَ جو هڪ قسم.
● ڤَاوُنِي ۽ ڤَاوُنِيُونُ (ل): ث. كاٺ جي ڏالڙ ڇڻي چپر- كاٺ جي چيٽي- كاٺ جي ننڍي رنبي.
● ڤَاڤِكو ۽ ڤَاڤِكَا (ت): ذ. چيٽو- گوبر.
● ڤَاتُ ۽ ڤَاتَ: ذ. (سن. وَتَ = ورهائڻ) حصو- پاڻو- پتي. دريا هر مان زور مان ڦاٽي لڪل شاخ- وڏو واهڙ.
● ڤَانُكُ ۽ ڤَانُكَ: ذ. (سن. كَپَاٹ = دروازو). وڏو دروازو. دَرُ- گهٽُ- اوكار- اوكاس. (ل). لَكُ- لانگهو- لنگهه- گهيڙ. ريلوي لائين كي آكرڻ لاءِ ٺهيل دروازو. رولو ڊورن كي بند كرڻ جي جاءِ. ڊيكُ- ديوار- حاطو. واهه يا بند آكرڻ جي جاءِ- دمدمو (ت).
= ڤَانُكُدَارُ ۽ ڤَانُكُدَارَ: ذ. صفت. ڤانُك جو سنڀاليندڙ. محافظ- راكو- چوكيدار- ركپال.
= ڤَانُكُ ڤَانُنُ: (ت). وڏو سوراخ ڪيڻ. راز كلي پوڻ.

Gul Hayat Institute

ـ قائڪَ وارو ع قائڪَ وارا: ذ. صفت. قائڪ کي سنياليندڙ ـ دربان.

● قائڻ: مصدر. (سن. سڪَتَ = هالي. ڪٽنو = قاتڻ) ڪٽڻ ـ ڏرڻ ـ چيرجڻ ـ قاڙجڻ ـ قانجڻ. پ اڏ ٽيڻ ـ اڏ واڏ ٽيڻ ـ چاڪ ٽيڻ ـ قات ڪائڻ ـ شگاف ٽيڻ ـ قوڙ ٽرڻ ـ سير ٽيڻ. آڏڻ ـ ڪلي ٻوڻ ـ زور سان ڪلڻ ـ ٽڪڻ پڇڻ ـ چڇڻ ـ قارون ٽيڻ ـ قاڪون ٽيڻ ـ ڏڪَرَ ٽيڻ ـ جُدا ٽيڻ ـ حصا ٽيڻ ـ انگهه اڇڻ ـ انگهه اڇڻ سبب قائي ٻوڻ (ڪپڙو وغيره). ظاهر ٽيڻ ـ لمودار ٽيڻ ـ ڏسڻ م اڇڻ. زور سان دانهون ڪرڻ ـ رڙڪ ـ رِبهون ڪرڻ ـ ڪيڪٽات ڪرڻ ـ ڪُوڪڻ ـ ڪُوڪارڻ ـ ٻاڪارڻ ـ ٻُرڻ ـ ٻڙڪڻ ـ ٻوڪو ڪرڻ ـ ريهاڙ ڪرڻ ـ روڙڻ ـ رُڙڻ ـ ميڪڻ. آواز ڪرڻ ـ ٽِٽَ ڏيڻ. سوڙ جون دانهون ڪرڻ (ت).

ـ قاتُ ع قاتَ: ذ. قاڙ ـ ڏار ـ چير ـ شگاف ـ چاڪ ـ انگهه ـ چهڪ ـ قوتَ ـ قوڙ ـ سير ـ چُهو ـ ڪُوڪ ـ دانهن ـ ريهه ـ وُوءِ ـ ٻوڪ ـ ڪيهه ـ راڙهه ـ ريهار ـ ڪُجهه.

ـ قاتاڙو ڏهُلُ: ذ. سڀ ڪجهه ظاهر ڪندڙ ـ وات قاتاڙو ـ ٻڪواتي ـ ٻڙهڙيو ـ وِرتو ٽيو ـ رِب ـ جهڪَ ـ ٻڪٻَڪيو.

ـ قاتُ ڏيڻُ: (ت). ڳالهه ظاهر ڪرڻ ـ راز ظاهر ڪرڻ. پن جي وچ م ڳالهائڻ.

ـ قاتُ قاتڻُ: ڳالهه پڌري ٽيڻ ـ راز ظاهر ٽيڻ ـ ڳجهه ڪلڻ ـ سازش ظاهر ٽيڻ ـ قَڪَڙُ قاڻڻ.

ـ قاتُ قاڙَنُ: ڳجهه ظاهر ڪرڻ ـ پول پڌرو ڪرڻ ـ راز کولڻ.

ـ قاتُ کائيڻُ: ڳالهه ظاهر ڪرڻ ـ خبر ڏيڻ ـ سڌ ڏيڻ ـ ظاهر ٽيڻ ـ پڌرو ٽيڻ.

ـ قاڏُوڙُو ع قاڏُوڙا: ذ. صفت. قاڏوڙو ـ دل م ڪابه ڳالهه رکي نه سگهندڙ ـ هلڪو (دل جو) (ت). قاڦل ـ چنل (ث).

ـ قاڏُوڙُو ڏهُلُ: ذ. جم قاڦل ڏهل. (صفت). منهن تي چئي ڏيندڙ ـ ليکَ نه ڪندڙ ـ نه چوڻ جهڙيون ڳالهيون منهن مقابل ٿهڪائي ڏيندڙ ـ بين جا ڳجهه ظاهر ڪندڙ ـ دل جو هلڪو. راز نه لڪائيندڙ. ٻوڪاڙي (ث). ٻَڪٻَڪيو ـ چُغل خور (ت).

ـ قاڏُوڙُو ڏهُلُ هُنڌُ: ڳالهه دل م نه سانديڻ ـ جيڪي اڀي سو منهن تي چئي ڏيڻ.

ـ قاڦِي ع قاڦِيُون: ث. صفت. قاڦل (اڪڙي) ـ چنل (ڪپڙو).

ـ قاڦِي ٻَوڻُ: چيرجي ٻوڻ ـ شق ٽيڻ. سيرجڻ ـ ڏرڻ. ڪنهن ڳالهه جو ڳهڻائيءَ سان ٽيڻ ـ افراط سان ٽيڻ. ڳهڻائيءَ سان پيدا ٽيڻ. "فلاڻو ناڻي سان قاڦي ٻيو آهي" (جملو).

ـ قاڦِيُونُ سِيڙُ: ڳنڍيڻ ڏوپ ڪرڻ ـ مائٽي ڳنڍيڻ ـ نه ڇنڻ.

● قاپِڙُو ع قاپِڙا: ذ. ڪني پاڻيءَ جي مڇيءَ جو هڪ قسم.

● قادَرُ ع قادَرَ (ت): ذ. فراخ ـ قات.

● قادَڪُ ع قادَڪَ: ذ. ڪيڻ جي هيٺين ڪڻ م ٻڌڻ لاءِ رسيءَ جو ٽڪر. قادڪي (ث).

ـ قادَڪِيُ ع قادَڪِيُون (ت): ث. قادَڪُ.

● قادَلُ ع قادَلَ (ت): ذ. صفت. ناسمرد ـ بي مڙسيو ـ ڪڙو ـ هيجڙو ـ مخنث.

● قاڏَ ع قاڏُونُ: ث. مينهن جو هڪ قسم (جنهن جا سڳ پاسي تي) ـ قاڏِي (سڳ موڪرا ۽ پاسي تي وريل) ڏَنبي (ل) ڏنگي ڪائي (ت). هَر جو هڪ اوزار ـ ڏانڊ ڇڻي ڪائي ـ چپَر (ڪ).

سڏي ترار

"الهه بخش پانيو وڃان آءٌ آڻي،
وڃان ميرَ کان قاڏ پنهنجي ولي".

پڳ ـ پٽڪو. قيمتي ڪپڙو يا ڪنڌَ.

ـ قاڏِيُ ع قاڏِيُون: ث. مينهن جو هڪ قسم ـ قاڏَ.

ـ قاڏَ هُنڌُ: (ڪ). ڪنهن شيءِ جي ڏري ٽيڻ ڪري سوراخ م پي جهل وجهڻ ـ چپَر هڻڻ.

● قاڏَرو: اسم خاص. تعلقي ميرپورساڪري م هڪ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● قاڏڙ ≈ قاڏڙ (ت)؛ ذ. صفت. تمار ويڪرو- وڏو.
● قاڏو ≈ قاڏا؛ صفت. ويڪرو. وريل.
● قاڏي ≈ قاڏيون؛ ث. هڪ سڳ هيٺ ۽ ٻيو مٿي واري مينهن يا ڪٻون.
● قاچ ≈ قاچ؛ ذ. قچ- قنت- زخم.
● قار ≈ قارون؛ ث. (سن. قنل = چيرڻ > قال = قار) حصو - ٽڪرو- پاڳو- پتي- ٻوڙو. ڪنهن ميوي (ڪدري، چالهين وغيره جي) قاڪ- قاش. ٽاونگي جي الدوئين ڪپ جو هڪ حصو. (ع. فال جو بگڙيل) فال- سڳڻ- سئون- ٽوٽو.
● قار ≈ قار؛ ذ. (سن. قالم = قار > قنل = ٻاهر نڪرڻ- چيرڻ) هڙ جي اڇاڙيء ۾ (زمين ڪيڙڻ لاء) لوهي نوڪدار ٽڪر- چولي- گهوٻو- ڇري يا ڪٻ جو وڊيندڙ لوهي حصو- قرو.
● قاراوڙو ≈ قاراوڙا (ت): ذ. ٻاڦ جي ٻكيء جو هڪ قسم.
● قاراهو ≈ قاراها؛ ذ. ڊاڍي ٻكيء جو هڪ قسم. بدڪ جهڙو هڪ ٻكي.
● قارائو ≈ قارائا؛ ذ. ڊاڍي ٻكيء جو هڪ قسم. وڏو قاراهو.
● قاڙڪ ≈ قاڙڪ؛ ذ. صفت. نڪمو- ناڪاره- ناڪاڙ- نڪارو- ڪين ڦيو- بيڪارو. اجايو- فضول- اڪيارتو- ورتو- رائيگان- وڃتو- مفت- ناحق- خالي ٻيلي- بي فائدو. خلاص- ٽڪل- خالي- ڏيٻي وٽي- رهيل- ڪيڻ. ٻالهو- والدو- فارغ.
● قاڙڪو ≈ قاڙڪا (ت)؛ ذ. چيچ ۽ آڱوٺي جي مدد سان ويڙهيل سٽ جو ڦوڙو.
● قارو ≈ قارا؛ ذ. سٽ جي ڦورين جو بنڊل.
● قاروو ≈ قاروا؛ ذ. (ف. فالسو) وڻ ۽ ميوي جو هڪ قسم. قاروهو- قاروو- قاروٽو- قاروڻ- فالسه (انگ. Black benny).
- قاروون ≈ قاروان؛ ذ. قاروو.
- قاروو ≈ قاروا: ذ. قاروو.
- قاڙهو ≈ قاڙها؛ ذ. قاڙوو.
● قاڙهو ≈ قاڙها؛ ذ. زنانو سٽڻ جي ڪپڙي جو هڪ قسم. (ٻيٽو ڪارو ۽ ليڪا اڇي ۽ ڪاري رنگ جا).
● قارهڏي؛ اسم خاص. تعلقي ڪچري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● قاڙهون ≈ قاڙهان؛ ذ. ميوي جو هڪ قسم- قاروو- قاروو- قاروان.
● قارهيو ≈ قارهيا (ل)؛ ذ. ٻڪو- پڪ- ڦينٽو.
● قاري ≈ قاريون (ل): ث. سٽ جي ويڙهي- ڦوري.
● قاريو ≈ قاريا (ڪ)؛ ذ. مٿي تي وڌل ڏيئي ٻڌڻ جو ڍڪو ڪپڙو- ٻڪو- ڦڳڙ- قارهيو- ڦينٽو (ل).
● قاڙ ≈ قاڙون: ث. ٻوٽي جو هڪ قسم (جنهن مان تڏا ۽ ٽولريون ٺهن) ميچيء جو هڪ قسم.
● قاڙچو ≈ قاڙچا (ت): ذ. نار جو هڪ عضو- لوڻين مان ڪرلدڙ ٻاڦ کي نهيڙ ۾ آماڻڻ لاء لوهي چادر جو ٽڪر- ڍڪ- ڍاڄ.
● قاڙڻ؛ مصدر. (سن. قنل = چيرڻ. سن. ٻتر. ٻرا. قيلير = قاڙيو) چيرڻ- ڏاڙڻ- شق ڪرڻ. چير وجهڻ- چاڪ وجهڻ- اڌ واڌ ڪرڻ- چهڪ ڏيڻ- الڪهه ڏيڻ. وڍڻ. ٽڪر ڪرڻ. سير وجهڻ- سير ڏيڻ. ڦوڙڻ- آڏڻ- زور سان کولڻ قاڙي چڏڻ (ڪپڙو يا جالور وغيره) ڪنهن جانور جي شڪار وغيره کي چيرڻ- ڦٽڻ- زخمڻ- گهائڻ. واڍوڙڻ. وڍڻ- ڪٽڻ- ڪترڻ- ڪاڻڻ- ڪٽڻ. ڪولڻ- وڪرو ڪرڻ- وڏو ڪرڻ- وات قاڙڻ وغيره. ڪنهن عرق يا ڪير کي ٻاڦ ڪان جدا ڪرڻ. وڙهاست ڪرڻ- چالڻ- چالڻ- والڻ. (واسطو) ٽوڙڻ- لاڳاپو بند ڪرڻ.
- قاڙ ≈ قاڙون: ث. ڦاٽ- چيرڻ- ڏار.
- قاڙ ≈ قاڙ: ذ. چير- سير- ڏار- ڦوڙ. ڇڪ- وڍ- ڪاٽ- ڪٽ. گهاءُ- شگاف. وڃي- خال-

Gul Hayat Institute

خلا. ڈ ک ـ ڈت ـ زخم ـ گھاءُ ـ ٹپ ـ واڈ وڑ ـ چاک. فراق ـ ڦوڑائو. چيريل کاٹ جو ٽکر.

ـ قَازَاٹِيُ ۽ قَازَاٹِيُون ؛ ث قازڻ جو آجورو.

ـ قَازَاٹُ ؛ مصدر. قازڻ جو ڪم ٻئي کان ڪرائڻ.

ـ قَازِ قَازَانُ ؛ ظرف. چير چيران ـ وڍ وڍاڻ. وڍڪٽ ـ چير قازڻ ـ ڏارڏور.

ـ قَازُ قَازُنُ ؛ چير ڪرڻ ـ وڍ وڃڻ. نقصان جهڙا ڪم ڪرڻ. اوڏر ڪڻ. عيب ظاهر ڪرڻ. لکل ڪالهه ظاهر ڪرڻ.

● قَازَهُ (ت ـ ل) ؛ ث. ٻوٽي جو هڪ قسم. گاهه جو هڪ قسم ـ مڇيءَ جو هڪ قسم (ک).

● قَازهُوُ ۽ قَازِهَا ؛ ذ. (ف. ڪوتاه ٻاچ). هرڻ جهڙو وڏن ۽ شاخدار سڱن واري جانور جو هڪ قسم ـ ٻارهن سڱو.

ـ قَازهَاسَارُنُ : ڏکيو ڪم ڪري ڏيکارڻ ـ همت ڏيکارڻ.

● قَازِهيَارُو ؛ اسم خاص. تعلقي ناري (رياست خيرپور) ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قَازَا ؛ آمُرُ (بلوچڪي) آئي!.

"برو قازا بات جنهين جي ٽالڪو روان شيشي".
(شاهه).

ـ قَازا ڈيهِرَ قَجهين ويا ؛ جملو. ڏيهر آئي ويا ـ ڏيهر سويهر هلي ويا.

● قَاسَائِنُ : مصدر. (سن. پاشَهَ = سرڪڻ قاسِيُ + بَرُدَ = قاتل). قتلي ۾ قاسائڻ ـ جار ۾ قاسائڻ قبضي ۾ آڻائڻ. ڪرائڻ ـ جهلائڻ ـ گرفتار ڪرائڻ ـ ڦڏائڻ. قابو ۾ آڻڻ. وس ۾ ڪرائڻ. اڙائڻ ـ اٽڪائڻ ـ آلجهائڻ. منجهائڻ ـ ٻلائڻ. مبتلا ڪرائڻ. گهاڻڻ (ڳاري ۾) بند ڪرائڻ (جيلُ ۾). ديَنُ. بند ڪرڻ. گرفتار ڪرڻ ـ ڪڙڻ ـ جهلڻ. قبضي ۾ آڻڻ. روڪڻ. لوڙڻ. ويڙهڻ ـ لهيٽڻ. لڳيءَ ۾ قابو ڪرڻ.

ـ قَاسَائي آچَنُ ؛ جار ۾ ڪڙڻ. ڪڙي وڃي آڇڻ ـ گرفتار ڪرڻ. فريب ۾ آڻڻ ـ لڳي سان وڃي وڄڻ.

● قَاسَنُ ؛ مصدر. (سن. پَسَ = بڌڻ > پاشَهَ = سرڪڻ قاسي + بود = قاتل). اٽڪڻ ـ وڇڙڻ ـ آڙڻ ـ آلجهڻ ـ اڙجڻ ـ منجهڻ ـ روڪجڻ. گرفتار ٿيڻ ـ ڪڙجڻ ـ وڃجڻ ـ قابو ٿيڻ ـ قيد ٿيڻ. جهلجڻ. پن شين جي وچ ۾ اچي وڃڻ ـ ڏ ڇڻ ـ ڇڇڻ. ٻئي جي قبضي ۾ آڇڻ. چهٽڻ ـ چنبڙڻ ـ لڳڻ. آزار ۾ هوڻ ـ مصيبت ۾ هوڻ. گپي پوڻ ـ گري هوڻ ـ قاسي پوڻ (گپ ۾).

ـ قَاسِجَنُ : مصدر. روڪجڻ ـ اٽڪڻ ـ قاسڻ ـ آڙڻ. جهلجڻ ـ قابو ٿيڻ ـ چهٽي هوڻ ـ لڳي هوڻ.

ـ قَاسِرُ ۽ قَاسِرَ ؛ ذ. صفت. قاسندڙ ـ قابو ٿيندڙ ـ مقبوض.

ـ قَاسِيُ ۽ قَاسِيُون ؛ ث. قاسائڻ جي نوڙي. قاسڻ جي چار. سرڪڻي ـ قاهي ـ قنڊو ـ قاندو ـ ڦڙڪ ـ ڦڙتي ـ چڙڪ ـ دام ـ ڪاري. قاهي ڏيڻ وارو رسو.

● قَاسِيُ ۽ قَاسِيُون : ث. (سن. پاشَهَ > پاش؛ پرا. قاسو). نوڙيءَ جو وڪڙ ـ رسيءَ جو ورُ. قنڊو ـ قاهي ـ سرڪڻي ـ قاسي ـ قاندو ـ ڦڙڪ ـ ڦڙتي ـ چڙڪ ـ دام ـ ڪاري. رسي جي قاهي (جنهن سان ماڻهوءَ جي ڪچي ڪهتي سارجي) ـ قاهي. سوري ـ سولي ـ وار. خون جي عوض ملڻ جو ڪي سزا ـ موت. موت جي سزا.

ـ قَاسِيُ آچَنُ : قاهيءَ جي ذريعي موت جي سزا اچڻ ـ قاهي اچڻ ـ سزا موت ملڻ.

ـ قَاسِيُ اڈَنُ ؛ ذ. شڪار جو هڪ قسم.

ـ قَاسِيُ ڈِيَنُ ؛ رسو ڪچيءَ ۾ وجهي لٽڪائڻ ـ ٽنگڻ ـ لٽڪائڻ ـ لڙڪائڻ. نوڙي ڪچيءَ ۾ وجهي ڪهتي مارڻ. قاهي ڏيڻ ـ قاهي چڙهڻ ـ سوريءَ تي چڙهڻ.

ـ قَاسِيُ ڪَائِنُ ؛ ڪچيءَ ۾ رسو وجهي ٻنهنجو ٻاڻ لٽڪائڻ، لٽڪڻ ـ ٽنگجڻ. قاهيءَ تي چڙهڻ ـ سوريءَ تي چڙهڻ ـ سوليءَ تي چاڙهڻ.

ـ قَاسِيُ مِيلنُ ؛ قاهيءَ جي سزا ملڻ ـ موت جي سزا ملڻ.

● قَاقَا (ک) ؛ ذ. ث. اٽ وٽندڙ شيءِ ـ ڪروه شي. ڏولڙ. ٿورو ـ ڪرتي ـ گونهن.

● قَاقَرِ ۽ قَاقَرُونُ (ث) : ث. وڏائي ـ ٽانءُ ـ تڪبر ـ هٺ ـ سِيٽَ. فخر ـ قولب ـ آکڙ ـ ايمان.

Gul Hayat Institute

● قَاک ع قَاکُوںُ: ث. (سن. قَلْکَرَ = قار) ميوي وغيره جو هک حصو- قالڪ- قارَ- قاش. علم. جغرافيه ۾ ڌرتيءَ جي گولي جو ڏيکهه يا ويڪر ۾ حصو. (ڏکهائي قاڪ ويڪرائي قاڪ). ڪاڻيءَ وغيره جو چيريل ٽڪرو- ڀتروـ ڪترو. ڪاڻيءَ جي پٽي. حصو- پاڳو.

● قَاکَائِںُ: مصدر. موچڙو يا ڏ ڪ ڦهڪو ڪرائڻ- ڏکاءُ ڪرائڻ. ڦهڪائڻ- لڳائڻ- ٽهڪائڻ.

● قَاکُ: ذ. (سن. قالڳ = خوشي) سنبت سال جي ٻارهين مهني جو نالو- ڦڳڻ. ٻهاري- خوشي. (جيئن ته ڦڳڻ مهينو ٻهار جي موسم ۾ ٿئي ان ڪري خوشيءَ سان تعبير ٿئي). هوليءَ جا کيل- مجلس.

ـ قَاکِيٖ ع قَاکِيٖ: ذ. صفت. ڦڳڻ مهيني جو- يا ڦڳڻ ۾ ٽينڊڙ- ڦڳڙ وارو. هوليءَ جو يا هوليءَ وارو.

ـ قَاکِيُو ع قَاکِيَا: ڪاني ڪيي ويهندڙ- ٻهڪار- ٽوٽي.

● قَاکُوُ ع قَاکُوَ (ت): ذ. تمام وڏو ٻڪرو- ٻي ڏولو ٻڪرو- ڦڳڙ- ٻڳڙ.

● قَالِکُوُ ع قَالِکَا: ذ. درياهه جي ٻيڑيءَ جي تَرَ وارو ڪاٺ جو تختو.

● قَالِهُوُ ع قَالِهَا (ت): ذ. صفت. ڀالهو- سکٽو- خالي- بيڪار- بيڪارو. آجايو- اڪيارتو- فالتو. نڪمو. وڌيڪ. ڪپڙن سٽڻ جو قَرهو. ڪوڏي ڪوڏيءَ راند ۾ هک ٽوليءَ جي ٻي ٽوليءَ تي فتح.

● قَانُ: صفت. ٽڪل- ماندو- هڇيل- ڪهيل- ڳهيل- چور- وِرتل- ڪهيو. بيزار- بيزُ- ڪَکُ- دِق- خفا- آتو- عاجز. ظرف: يڪدم- اُمالڪ- ڏو- سڏو- بنا دير- ٿهه ٻهه- ٿهه ٿهه- تتڪال.

ـ قَانُ ٿِيُ ڪِرَنُ يا ٿوڻ: ڏاڍي ٽڪَ جي ڪري نيستو ٿي ٿوڻ- ماندو ٿي ڪرڻ- ٽڪ سبب اُمالڪ مٽان ٿي ڪري ٿوڻ. ڏنا آڇي ڪِرَنُ- اوچتو ڪِرَنُ.

ـ قَانُ قَانُ ڪَرَنُ: اجائي گهالهه ڪرڻ. يخي هڻڻ.

ـ قَانُ ڪَرِي ڪِرِي ٻَوَنُ: ماندو ٿي ڪِري ٿوڻ. ڦهڪو ڪري ڪِري ٿوڻ.

● قَانٹُ: اسم خاص. تعلقي ڈيلي ۾ هک ديهه جو نالو.

● قَانٹَنُ: مصدر. (سن. پر = چوڏاري + چو = سوراخ ڪرڻ > ورهائڻ) حصا ڪرڻ- پاڳا ڪرڻ- پٽيون ڪرڻ. قالبڻ- ولبڻ- ورهائڻ- وانڊ- ورڇڻ- ورچي ڏيڻ- قالڇڻ- قالڇڻ.

ـ قَانٹ ع قَانٹَنُوںُ: ث. ورهاڳو- قالبڻي- وِرچ- وَٽَ- حصو- پٽي- پاڳو- وانڊو- بخرو- ونڊي- وانٽ- تڪ- قالب- قور- وِرَو.

● قَانٹُوُ ع قَانٹَا (ث): ذ. ٻني ۾ هر ڏيڻ مهل اتفاق سان رهجي ويل زمين.

ـ قَانٹَا پَرَنُ: ٻني ٿوڪڻ وقت هر مان ڇڏي ويل ٽُڪرن جو ٻوائو ڪرڻ- ڇڏيل جاءِ پرڻ.

● قَانٹجهِروُنُوُ ع قَانٹجهِروُنَا (ل): ذ. وڻ جو سنهو سڪل ٽارو- ڦينجهو- ڇينيو.

ـ قَانٹجهوُ ع قَانٹجها: ذ. وڻ جو سنهو سڪل ٽارو- قَانٹجهروٹو.

● قَانٹَنُ: مصدر. ڦندي ۾ آڻڻ- قاسائڻ- انڪائڻ- جهلڻ- قابو ڪرڻ. وس ۾ آڻڻ- هٿ ڪرڻ- قبضو ڪرڻ.

● قَانٹُوُ ع قَانٹُا: ذ. تيتِرن قاسائڻ لاءِ ڪهوڙي جي پڇ وغيره مان ٺهيل قاهيءَ يا ڦندي يا جار جو هک قسم. قاهي- ڪوڙڪو- ڦند. فريب- ڏوکو.

● قَانٹُدِيُ ع قَانٹُدِيںُ: ث. ڪنهن به ڪپڙي ۾ ٻيڑي وجهڻ جو سوراخ- ڪاج- ڪاز- ڳاري.

● قَانٹُوُ ع قَانٹَا: ذ. جار- سرڪٹي- قاهي- ڦاٻو- قاسٹي- ڦندو- ڦوڪ- ڦڙتي- ڇڙڪ- دام- ڳاري- پيچ. (ث. قانڊي ع قانڊيون).

● قَالَبَ ع قَالَبُونُ: ث. ڪنهن شيءِ وٺڻ لاءِ قميص جو اڳيون پاسو ڪنيل- جهول- جهولي-

Gul Hayat Institute

دامن ـ ڪپڙي جي چادر جو هڪ پاسو ـ پلاندو ـ پلاند. گود ـ هنج.

ـ قانڊوڻ پرڻ: جهوليون پرڻ ـ پاند پرڻ.

● قانڊڻ: مصدر. (سن. سڦت = ورهائڻ) ورهائڻ ـ ورڇ ـ ونڊڻ ـ ورهاست ڪرڻ ـ تقسيم ڪرڻ. حصا ڪرڻ ـ ٻيون ڪرڻ ـ پاگا ڪرڻ ـ جدا ڪرڻ ـ الڳ ڪرڻ ـ ڏار ڪرڻ ـ ڪٽڻ ـ ڪٽڻ.

ـ قانڊ ۽ قانڊوڻ: ث. ورچ ـ قانڊڻي ـ والٽ ـ چاندو ـ وراهه ـ ڦوڙ ـ ورهاست ـ تقسيم ـ ورهاڱو. حصو ـ ٻاڻي ـ پاڱو ـ واڙو ـ ونڊي ـ بخرو. ڦوڙي ـ اوڇڙ ـ آڪاڙ. چندو. چيرو. پاڪ ـ نصيب ـ بخت ـ قسمت ـ تقدير ـ لکيو.

ـ قانڊڻي ۽ قانڊيڻون: ث. ورچ ـ ورهاست ـ ونڊ ـ تقسيم ـ والٽ ـ قانڊ ـ ورهاڱو. حصو ـ ٻاڻي. ڦوڙ ـ چندو ـ آڪاڙي. واپارين جي اصطلاح ۾ هوتا ميل ڪرڻ بعد لفعي لقصان جي (سيٽ ۽ پائيوارن تي) ڪيل ورچ ـ ستمي.

● قانڊي ۽ قانڊيون: ث. (سن. قنده = ٻيٽ) تڪ مي جو ڪهر.

● قانڦو ۽ قانڦا (ل): ذ. تڪليف ـ اهنج ـ ايذاءُ ـ درد ـ ڏاڪڙو ـ ڪشت.

ـ قانڦا ڪائڻ: تڪليفون سهڻ ـ اهنج برداشت ڪرڻ. مصيبتون ڪائڻ.

● قانڦل ۽ قانڦل (ٻيلا): ذ. ان ول جو سنگ.

● قانڦوڙڻ (ث): مصدر. ڦٽڪائڻ ـ لڇائڻ. تڙپائڻ. تڙڦائڻ.

● قانڪ ۽ قانڪون: ث. (سن. قنڪر = ڪار). ڪار ـ ڦاڪ.

● قانڪ ۽ قانڪ (ڪ): ذ. صفت. غريب ـ محتاج ـ مسڪين ـ سچو ـ ڪٽل ـ ڪنگال ـ مفلس ـ پينگيو.

● قانڪو ۽ قانڪا: ذ. ٽوٽو ـ ڇيهو ـ هرج ـ لقصان (ث). (ڪ). ٽنگ ـ سوراخ.

ـ قانڪو ٿيڻ: لقصان ٿيڻ.

● قانگ ۽ قانگون: ث (سن. قلگ = لڪمي) وڻ جي سڪل ڏاري ـ ڦينجهرن واري ڏاري ـ ڇينيو. وهڻ وقت ٺيڪ خاطر چيلهه ۽ ڪوڏن وٽان ورائي بدل ڪپڙو ـ ڪاڇ (ت). رسهي جي ٻوڇڙ ۾ ڏلل وڪڙ واري ڪنڊ (ث).

● قانگو ۽ قانگا: ذ. وڻ جي سڪل ڏاري ـ قانگهو ـ ڇينيو ـ ڦينجهو. (جمع ۾ قانگا) ڪک ـ ڪانا ـ ڦينجها ـ ڪهجر.

● قانگهو ۽ قانگها: ذ. وڻ جي سڪل ڏاري ـ قانجهو ـ قانگو ـ ڦينجهو ـ ڇينيو.

● قانهڻ (ل): ذ. صفت. ٽڪل ـ قان.

ـ قانهڻ ٽي ٻوڻ: تمام ٽڪجي ٻوڻ ـ ماندو ٽي ٻوڻ. ٽٽي ٻوڻ ـ هجي ٻوڻ.

● قاڻي ۽ قاڻيون: ث. ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (چلر سنها، ٻيٽ اڇو، پٺ ميرالجهڙي، ڏيکه. ڏيد فوٽ ڪن).

● قاهو ۽ قاهڙا: ذ. (سن. پاشهه = قاسي) ڪچيءَ ۾ رسو وجهي لڙڪائڻ واري حالت. قاسي ـ قاهي. گهٽو ـ ڪهو ڪهو.

ـ قاهڙا ڪڍڻ (ت): نقصان جهڙا ڪر ڪرڻ ـ ڇيهي جهڙا قدر ڪڍڻ.

ـ قاهو ڏيئڻ: رسهي ۾ لڙڪائڻ ـ لٽڪائڻ ـ ٽنگڻ. قاسي ڏيڻ ـ قاهي ڏيڻ ـ سوريءَ تي چاڙهڻ ـ سولي ۽ تي چاڙهڻ. چنگ چاڙهڻ.

ـ قاهو ڪڍڻ: ڪاڻي پگهو ڪر يا خرچ ڪرڻ ـ ڏاڍو ڏکيو ڪر هٿ ۾ ڪٽڻ ـ مرضي جي برخلاف خرچڻ.

ـ قاهو ڪائڻ: ڪچيءَ ۾ رسو وجهي لڙڪڻ ـ ازخود قاسيءَ تي چڙهڻ. مجبوريءَ سبب قرض ڪٽڻ يا خراب ڪر ڪرڻ.

ـ قاهو ڪچي ۾ وڇهڻ: جنجل ڪچيءَ ۾ وجهڻ ـ ٻاڻ کي ٻاڇيءَ آزار ۾ وجهڻ. ٻئي جي مصيبت پنهنجي سر ۾ وجهڻ ـ ٻئي جي آئيءَ ۾ اچڻ.

ـ قاهي ۽ قاهيون: ث. (سن. پاش؛ پراڪ. قاهو). سرڪٽي ـ قاهي ـ قندو ـ قاڻه و. سولي ـ سوري ـ قاسي. گاري ـ سرڪڻ قاهي. پڪين قاسائڻ جو دار ـ ڪوڙڪو. ٻڙي وجهڻ جو سوراخ ـ ڪاج.

Gul Hayat Institute

= قُنَاهِيءُ چَڙَهَنُ: قاسي چڙهڻ - ڏاس ٿيڻ - تباهه ٿيڻ. هامال ٿيڻ - برباد ٿيڻ نابود ٿيڻ - چَٽُ ٿيڻ.

● قُنبَ ۽ قُنبُونُ: ث. قُبائڻ يا قُنبَنُ واري حالت. زوري کنيل مال - قُبايل مال.

● قُنبَائِنُ: مصدر. کائي وڃڻ (ڀنسا وغيره). هڙپ ڪرڻ - تغالب ڪرڻ. خورد برد ڪرڻ. خيانت ڪرڻ - بي ايماني ڪرڻ. پچائڻ - قابو ڪرڻ. لوه ڪرڻ - بلائتو ڪرڻ - ٽيڪ ڪرڻ - ٺهڪائڻ.

= قُنبَائِيتو ۽ قُنبَائِيتا: ذ. صفت. بلائتو - ٽيڪ - قابو - ٺهڪندڙ.

● قُنبِجَنُ: مصدر. مطلب حاصل ٿيڻ - مراد پائڻ - خواهش پوري ٿيڻ - هاضمو ڪرڻ - جيورڻ. فتح ٿيڻ. قُبڻ. حوقت سان کا ملکيت هٿ ڪرڻ.

● قُنبِيكُو ۽ قُنبِيكَتَا (ت): ذ. ٽڪاءُ - ٺهڪو - ٽاءُ - ٽپڪو.

● قُنبَنُ: مصدر. قُبي وڃڻ - ٺهڪي اچڻ - ڏهي اچڻ - ٺهڪي اچڻ - ملي اچڻ. زيب ڏيڻ. سهڻو لڳڻ. ڪنهن مال مان ڪُڇ حصو هٿ اچڻ - گهٽيئي ملي وڃڻ - چڱي حاصلات ٿيڻ. لفعو ٿيڻ. خواهش پوري ٿيڻ. فتح ٿيڻ. پچڻ - هضم ٿيڻ.

= قُنبِيلُ ۽ قُنبِيلَ: ذ. قُبي ويل. ٺهڪي ويل. ٺهڪيل - پورو ٿي آيل - موزون - سهائيندو - ٽيڪ - برابر.

● قُنبُهُ ۽ قُنبَا: ذ. صفت. ڏندن ڀگو - ڦيدو - پُڏو.

● قُنبِتِ قُبِتِ: ث. تکڙي ڊوڙ هڪ - اجائي اڇ وڇ - بي فائدي آٽ ويهه - بيهودي هلجل - ڪهڻي هلجل.

= قُنبِتِ قُبِتِ كَرَنُ: تکڙو هلڻ. ڪهڻي ڊوڙ ڊڪ ڪرڻ.

● قُنبِتِ لِكِيرَنُ (ڪ): آجائي ڊوڙ ڊڪ ڪرڻ. هلاڪ ٿيڻ. نقصان پوڻ. سزا ملڻ.

● قُنبِتِڑَكَ ۽ قُنبِتِڑَكُونُ (ت): ث. ٻڌي کي کيرائڻ لاءِ ٽنگ هڻيل ڏڙتي - انگڙو - رلڊڪ - روڪ. شرارت.

= قُنبِتِڑَكَ هَٽَنُ: ڏڙتي هڻڻ - انگڙو هٽڻ - لت هڻڻ. رلڊڪ وجهڻ - ڪم ڌاهڻ - ڪم بگاڙڻ.

● قُنبِتِكَارُ ۽ قُنبِتِكَارَ: ذ. ٻڪين جي ڦٽڪڻ يا ڪنهن هلائڻ جو آواز - ڦٽڪو.

● قُنبِتِكُو ۽ قُنبِتِكَا (ت): ذ. لوڇ لوڇ - قُنبِ قُنبَ - ڦٽڪو.

= قُنبِتِكِيُ ڈيكَارَنُ: ڪاوڙ ڈيڪارڻ.

● قُنبَنُ واهُ: اسم خاص. تعلقي جيڪب آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قُنبَنُ: اسم خاص. تعلقي گوني ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قُنبُوهَلُ واهُ: اسم خاص. تعلقي قمبر ۾ هڪ واهه جو نالو.

● قُنبُو قمبِرائِيُ: اسم خاص. تعلقي ڏنبي ۾ گي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قُنبُوكَڙُ ۽ قُنبُوكَڙ: ذ. ڪاهه جو هڪ قسم.

● قُنبُوئِيُ ۽ قُنبُوئِيُونُ: ث. سنڌي واسڪوٽ جو هڪ قسم - صدري - قُنهي - قُتي.

● قُنهِيُ ۽ قُنهِيُونُ: ث. صدري - قُنوئي - قُتي.

قُنبِيُ ۽ قُنبِيُونُ: ث. ننڍي چولي يا ڪڙتي جو هڪ قسم. صدري - قُنوئي - قُتي - قُنهي. ڪرلڳهو - لائڻ - ڪٽڳهو. ڪاٽ يا ڪاغذ جي ٿُهي. فتيل - قنديل. ٻيڙي جو هڪ حصو - ٻن ستين تي وڪيل تختو (جنهن تي ٻيهي ڪُن موڙجي).

● قُنبِيُ بِلاوَلُ: اسم خاص. تعلقي لاڙڪاڻي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قُنبِيلُ ۽ قُنبِيلُونُ: ث. ڪاغذ جي ٿُهي - فتيل - قُتي، ڪپڙي جي چويٽ. ليڙ - ريڙ - اڳڙي.

● قُنبِ قُنبَ: ث. ڪنهن جي ڦڙڪڻ جو آواز - ڦٽڪي - ڦٽڪو. بي آرامي - بي قراري. چرپر - حرڪت.

= قُنبِ قُنبِ كَرَنُ: ڦٽڪڻ - لڇڻ - ڦٽڪوڪرڻ - تڙپڻ. بي قرار ٿيڻ.

= قُنبِقُنبِيهو ۽ قُنبِقُنبِيَا: ذ. صفت. بي آرام - بي قرار - ڦٽڪو - سڪ ڦڙو.

● قُنبِكَنُ: مصدر. (سن. بَنْلهه = چرڻ هرڻ). چرڻ هرڻ - ڦٽ ڦٽ ڪرڻ - ڦٽڪو ڪرڻ. ڦڙڪڻ (ٻڪيءَ جو) ڦڙڻ - لڇڻ - تڙڦڻ - ٻيچ ڪائڻ.

Gul Hayat Institute

لوچ ہوچ ہڈن۔ ٹرٹلي ہر ہوٹ (مچي، جو)۔ بل ڈیٹ۔ بل کائٹ۔ گھبرائجٹ۔ بي آرام ٹیٹ۔ آند و ماند و ٹیٹ۔ متا مونا ھٹٹ۔ وس ھلائٹ۔ بازو ھٹٹ۔ کشمکش لائٹ۔ متا کت کرٹ۔ حد درجي جي کوشش کرٹ۔

■ قٹیکٹائیٹ: مصدر۔ تڑ قائٹ۔ لچائٹ قڑوائٹ۔ ھیڈانھن ھوڈانھن کرٹ۔ زور سان ڈوڈٹ۔ لرزائٹ۔ ڈونڈاڑٹ۔ ھٹن ہر لہٹ (آزمائٹ مھل)۔ سخت امتحان ونٹ۔

■ قٹیکٹو ☜ قٹیکٹیٹا: ذ۔ صفت۔ بي آرام۔ سک قٹسو۔ قٹکندڑ۔ قٹقٹیو۔ بي تاب۔ ترتریو۔ چلولو۔ چترو۔ کیچلو۔

■ قٹیکٹیٹي ☜ قٹیکٹیٹیون: ث۔ قٹکٹ واري حالت۔ قٹ قٹ قٹکو۔ قٹکو۔

■ قٹیکو ☜ قٹکٹا: ذ۔ قٹکٹ واري حالت۔ لوچ ہوچ۔ تڑق لڑچ۔ قٹ قٹ۔ قٹکٹي۔ بي قراري۔ ترتر۔ اُند ماند۔ بیتابي۔ لوري۔ بي آرامي۔

● قٹیل ☜ قٹیلَ: چیل۔ چٹیل۔ گھوٹیل۔

● قٹ: ظرف۔ مور۔ ہٹي، ۔ لہٹ۔ اصل۔ بلکل۔ تمام۔ سراسر۔ سچوئي۔ آخر ہر۔ لہٹ۔ بنھہ۔ ہچاٹان۔

● قٹ ☜ قٹَ: ذ۔ (سن۔ سقّتَ = زخم کرٹ)۔ زخم۔ گھاءُ۔ چیر۔ وید۔ ٹپ۔ واڈوڑ۔ چاک۔ قچ۔ داغ۔ ساڑ وڈي قرڑي۔

■ قٹَ تي لُوٹ ہرکٹ: گذریل دک یاد ڈیارٹ۔ دک ہر دک ڈیٹ۔ دک جو وڈائٹ۔ دشمن آثارٹ۔ تکلیف پھچائٹ۔

■ قٹَ تي لُوٹ وجھٹ: کنھن جي دل جو دک وڈائٹ۔

■ قٹ پَوٹ: ڈک ٹیٹ۔ رنج ٹیٹ۔ دک ٹیٹ۔ ارمان ٹیٹ۔ ساڑ ٹیٹ۔

■ قٹ جاگائیٹ: عشق جو اثر ٹیٹ۔ محبت پیدا ٹیٹ۔ لاسو رتي پھٹ۔

■ قٹَ قٹن: اجایا خرچ کرٹ۔ فضول خرچي۔

■ قٹَ نہ پَوٹ (ت): ارمان نہ ٹیٹ۔ دک نہ ٹیٹ۔

■ قٹَ وجھٹ: زخم وجھٹ۔ گھاءُ وجھٹ۔ طعنا ھٹٹ۔ منھن سان گھائٹ۔ تنکن سان چاک کرٹ۔ گاریون سان دک رسائٹ۔ گاریون ڈیٹ۔ بدسخن گالھائٹ۔ بدشد بکٹ۔

● قٹ: ث۔ (سن۔ سقّت = ڈکارٹ)۔ نفرت ظاھر کندڑ لفظ۔ ڈکار۔ قٹکار۔ ملامت۔ جٹ قٹ۔

■ قٹ بجو: ذ۔ جٹ قٹ۔ لعنت ملامت۔

■ قٹ پٹ: ث۔ ٹک۔ لعنت۔ ملامت۔ قٹ بجو۔

● قٹٹ قٹٹ: ذ۔ (سن۔ سقّتکر) ڈڈ یا ڈوڑي جو چکو۔ دگل۔ دغل۔ دِگ۔ دِگو۔ (ث۔ قٹي ☜ قٹیون)۔ (بلوچکي)۔ وار۔

● قٹٹَ قٹٹَ ٹیٹ: کیرجو قیٹ، دگ دگ ٹیٹ۔ کیر کرٹ۔

● قٹاکَ ☜ قٹاکون: ث۔ (سن۔ پتَ = گھٹو گالھائٹ)۔ بٹاک۔ لاف۔ داڑ۔ لپاڑ۔ بک۔ بکواز۔ بکواد۔ بکواس۔

■ قٹاکي ☜ قٹاکیٹ: ذ۔ صفت۔ قٹاک یا بٹاک ھٹندڑ۔ لپاڑي۔ داڑي۔ بٹاکي۔ لاف زن۔ بکوازي۔ بکوادي۔

● قٹاکڑو (ت): ذ۔ جوئر جو ھک قسم۔ (منجھائس قلا سنا ٹھن)۔

● قٹاکو ☜ قٹاکا: ذ۔ (سن۔ پتَ = زور سان کیرَٹ)۔ آتشبازي، جو قسم۔ دارون، سان پریل ٹنڈڑو کاغذ جو پوپو (جنھن کي باھ ڈجي تہ ٹکاءُ نکري)۔

■ قٹاکا چوڑٹ: قٹاکا ہارٹ۔ قٹاکا ساڑي ٹکاءُ ڈیٹ۔ اجایون گالھیون کرٹ۔ افواہ ھلائٹ۔ بٹاک ھٹٹ۔ دم ھٹٹ۔ لاف ھٹٹ۔ داڑ ھٹٹ۔ لپاڑ ھٹٹ۔

■ قٹاکا ساڑٹ: قٹاکن وارا ٹکاء ڈیٹ۔ قٹاکا چوڑٹ۔ بٹاک ھٹٹ۔ دم ھٹٹ۔ لاف ھٹٹ۔ داڑ ھٹٹ۔ لپاڑ ھٹٹ۔ اجائي گالھہ کرٹ۔ مرکٹ۔

■ قٹاکا ساٹ (ت): بٹاک ھٹٹ۔ لاف ھٹٹ۔ بدسنگت ہر قاسٹ۔ رلٹ۔ وانھ و رھٹ۔

■ قٹاکو چوڑٹ: افواہ اڑارٹ۔ کوڑ گالھائٹ۔ اجائي بکواز کرٹ۔

● قیتاٹو ☜ قیتاٹا: ذ۔ صفت۔ (سن۔ سقّتَ = خراب کرٹ)۔ قتائیندڑ۔ خراب کندڑ۔ بگاڑیندڑ۔

Gul Hayat Institute

● قِتائي ٿيڻ ۽ قِتائيڻُ ۽ ث. قِتڻ جي حالت. قِتاڙي ٿيڻ واري حالت. قتوڙو- قِتاڙو- قِتهڙو- قِيڏورو. قوت- ناسازي- نفاق- ونجوڳ- جدائي- ان بڻت- وچوڙو.

● قِتائيڻُ: مصدر. (سن. سڪّتُ=زخم ڪرڻ) قِتُ ڪرائڻ- زخم ڪرڻ) قِتُ ڪرائڻ- زخمي ڪرائڻ- گهائڻ.

● قِتائيڻ ۽ مصدر. خراب ڪرڻ- ڪارڻ- ڌاهڻ- (جاءِ وغيره) ڪيرائڻ- مسمار ڪرڻ. تباهه ڪرڻ- برباد ڪرڻ- چٽ ڪرڻ- لاس ڪرڻ. (سلسلي ۾ وڪيل شي) هيٺ متي ڪرڻ- بگاڙڻ- بگيڙڻ. ويران ڪرڻ- آجاڙ ڪرڻ- آجاڙڻ- تلف تاراج ڪرڻ. اجايو وڃائڻ- گنوائڻ- ضايع ڪرڻ- ڦوڪي ڇڏڻ (ملڪيت وغيره) (نالو) ٻوڙڻ. (ڪير) ڇمائڻ. قتياورو وجهڻ- جهيڙو ڪرائڻ. نفاق وجهڻ- جدائي ڪرائڻ.

- قِتائُو ۽ قِتائو ۽ ذ. صفت. قِتائو. قتائيندڙ- چتُ ڪندڙ- لاس ڪندڙ- برباد ڪندڙ- تباهه ڪندڙ. زيانخور.

- قِتائي ٿيڻ ۽ قِتائيڻُ: ث. قِتاروڙو- وچوڙو- جدائي- قِتائي. نقصان پهچائڻ واري حالت.

● قِتائيڻ ۽ مصدر. (سن. سڪّتُ=قِتڻ) قِتائي ڇڏڻ واري حالت- پهچائڻ. لِڪائڻ- گم ڪرڻ. غائب ڪرڻ- آلوپ ڪرڻ.

- قِتائي ڇڏڻ: پهچائي ڇڏڻ. لڪائي ڇڏڻ- گم ڪري ڇڏڻ- غائب ڪرڻ- الوپ ڪرڻ.

● قِتيجڻ ۽ مصدر. (سن. سڪّتَ=قِتڻ) زخمجڻ- گهائجڻ- وادوڙجڻ- چاڪ ٿيڻ- زخمي ٿيڻ- گهايل ٿيڻ.

● قِتيجڻ ۽ مصدر. قِتڻ- خراب ٿيڻ.

● قِتيرا (ڪ): ذ. زناني دوا جو هڪ نالو- جهنڪلي ٻوٽيءَ جو هڪ قسم.

● قِتيرو ۽ قِتيرا: ذ. صفت. (سن. سڪّتُ= ڪجهه) صاف- صفا. سٿرو- آجرو- اڇو- آڇتو- پاڪ- پوتر. خاصو- چوڪو- پلو- چڱو- بهتر. عمدو- سهڻو- ڏاهوڪو- سندر- موچارو- ملوڪ- زيبائتو- لطيف. خوش- سرهو. تازو. تازو توانو- تندرست- چڱو پلو. طاقتور.

- قِتيرائي ۽ قِتيرائيڻُ: ث. سٿرائي- پاڪائي- چڱيلائي- تندرستي.

● قِتُ ۽ قِتُ: ث. (آواز). آواز- گوڙ- هل- شور- غوغا- غُلُ- ڪنهن مشين جو آواز- موٽر سائيڪل جو آواز.

- قِتقِتُ ڪرڻُ: آواز ڪرڻُ. فرفر ڪرڻ (موٽر سائيڪل وغيره جو) گوڙ ڪرڻ- شور ڪرڻ.

- قِتقِتيو ۽ قِتقِتيا: ذ. صفت. قِتُ قِتُ ڪندڙ. (ذ) مشين واري ۽ قِتي موٽر. (ث. قِتقِتي ۽ قِتقِتيڻُ).

● قِتيڪَ ۽ قِتيڪَنُ (ت): ث. عادت- هير- چال- هلت چلت "هن جي قِتيڪَ سُٺي نه آهي" (جملو).

● قِتيڪارڻُ: مصدر. ٺيس- ڦٽڪار ڪرڻ- لعنت ڪرڻ- ملامت ڪرڻ- جُٽ ڪرڻ- تعدي ڪرڻ- ڏڪارڻ- نفرت ڪرڻ.

- قِتيڪارَ ۽ قِتيڪاروڻُ: ث. گهٽ وڌ چوڻ جي حالت- لعنت- ملامت- جُٽ- ڦٽ- تعدي. نفرت- ڏڪار. بددعا- پِٽَ- سراپ.

- قِتيڪارَ وَسَڻُ: لعنت وسڻ- ملامت ٿيڻ- رات ڏينهن جٽ ٿيڻ.

● قِتيڪائيڻ: مصدر. قتو ڪرڻ- آچلائڻ- آچَلَ ڏيڻ.

● قِتيڪِجڻَ (ل): مصدر. ناچڻو ٿيڻ. رستي ڪان باهڙجڻ- رستي ڪان توائي ٿيڻ- اوجهڙو وڃڻ.

● قِتيڪڻُ: مصدر. رڙڻ هارڪو ٿيڻ (هار جو) الدر ۾ رڙڻ- جهيڙڻ.

● قِتيڪو ۽ قِتيڪا: ذ. (سن. پتکه=ٻني) گن لڳل چر جو ٻنڌو. دڙو. ڏرو. سڙا جو هڪ قسم.

- قِتيڪا هَنڻُ. ڪنهن ڏوهاري کي ڪورٽ جي حڪم سان ڏڑا هڻڻ. ٻڌياتن جي اصطلاح ۾ اوپاري وهڪري تي واءُ جي سامهون ٻڌيءَ کي هلائڻ.

● قينڪيءُ ۽ قينڪيئونءُ ؛ ث. (سن. سڏنڪي > ف. زاڪ) معدنيات جو هڪ قسم. دوا طور ڪم ايندڙ پساريءَ وٽ ڪنڙ جو هڪ قسم ـ ڪنڪڙي. قسم ؛ آچي، ڪاڙهي، ڪيءُ، سائيي، جوڙپوري ۽ ڪاري جا اڻ لڀ آهي.

● قينڊلءُ ۽ قينڊلَ : ذ. صفت. دڪڙلءُ ـ ناس ٿيل ـ تباهه ٿيل ـ چٽءُ ٿيل ـ نابود ٿيل. خراب ٿيل ـ بگڙيل ـ ٽيڙيل ـ ڪريل. غيرآباد ـ ويران ـ سڃو ـ آرڻ ـ آجاڙ ـ آجو. ردي ـ خارج ـ لڪمو. عداوتي ـ دشمن ـ ضدي ـ خاري ـ لفاق ڀيل. جميل ـ دڳ ٿيل ـ ڏولرو ٿيل (ڪير).

● قينڊلءُ ۽ قينڊلَ : ذ. صفت. (سن. سڏتءُ = چيرڻ) جدا يا ڌار ٿيل. منڊو پيل ـ چيريل ـ سيريل. پڳل ـ ڪٽل ـ شڪسته ـ ٽڪر ٿيل. سامو ڪيڙيل ـ آپريل (بج جو) چيرجڻ ـ سيرجڻ ـ شقءُ ٿيڻ ـ ٽڪر ٿيڻ. ڦٽ ڪرڻ ـ زخمي ڪرڻ.

● قينڊءُ ؛ مصدر. (سڏتءُ = زخم ڪرڻ) زخمن ـ گهائل ـ وادوڙڻ ـ گهاءُ ڪرڻ ـ گهايل ڪرڻ.

ـ قينڊيلءُ ۽ قينڊيلَ : ذ. صفت. گهايل ـ زخميل ـ وادوڙيل. ڪونچائيل ـ ڏکويل.

● قينڊنءُ : مصدر. خراب ٿيڻ ـ بگڙڻ ـ ڪنڙڻ ـ ڦهڻءُ. چڙوچڙ ٿيڻ ـ ڇڇڻ ـ ڪنڊنءُ. ڌار ٿيڻ ـ علحدہ ٿيڻ. ڍهڻ (اکر) ـ ميتجڻ ـ ميسارجڻ ـ (ڪا عمارت) ڍهڻ ـ مسمار ٿيڻ ـ پڇڻ. برباد ٿيڻ ـ تباهه ٿيڻ ـ ابتر ٿيڻ. آجاڙ ٿيڻ ـ ويران ٿيڻ. خراب ٿيڻ (ڪير وغيره) ڪنو ٿيڻ. (عادتون) بگڙڻ ـ ڪرجڻ. بي اتفاقي ٿيڻ ـ وڙهڻ ـ نفاق پوڻ سبب ڌار ٿيڻ. عداوتي پوڻ ـ دشمني پوڻ. بدصحبت ۾ اچڻ (ڪنهن سان عشقيه طور) ڏهي وڃڻ ـ لڳڻ. (ڪير وغيره جو) جمي پوڻ ـ ڏونرو ٿيڻ.

● قينڊنءُ ؛ مصدر. (سن. سڏتَ > سڏنڊن = چيرجڻ) ڦٽي پوڻ ـ چيرجي پوڻ ـ سيرجڻ ـ ڏرڻ ـ ڌارجڻ ـ ڦوٽ پوڻ. پڇڻ. ڦٽي جدا ٿيڻ ـ ڌار ٿيڻ. حصا ٿيڻ ـ قارون ٿيڻ ـ ڦاڪون ٿيڻ. زور سان ڪلڻ ـ ڪلي پوڻ. ڦاڙڻ. ظاهر ٿيڻ ـ پيدا ٿيڻ ـ نڪرڻ ـ آپرڻ ـ جمڻءُ ـ آسرڻ (ڪنهن هوڪ يا سنگ وغيره جو) ڦوڙڻ ـ ڪاڙڻ (مڪڙي يا گل وغيره). ڦوٽهڙو ڪاڙڻ ـ پسور ڪرڻ ـ گوڇ ڪرڻ ـ پورجڻ (ڪنهن وڻ يا پوٽي جو). نمايان ٿيڻ ـ ظاهر ٿيڻ ـ نمودار ٿيڻ ـ پڌرو ٿيڻ. لڪي پڇڻ ـ پسجڻ ـ پڇي وڃڻ ـ وڃڻ ـ رواني ٿيڻ. نوٽيڙ راند ۾ پريي مان چالو هلڻ ـ ڦٽ ڪرڻ.

ـ قينڊنءُ ڪاڻيءُ وڃنءُ : وڏڻ ويامڻ ـ وڏڻ ويجهڻ ـ اولادي ٿيڻ.

ـ قينيءُ ڪاڻيءُ وڃنءُ : جدا جدا ٿي وڃنءُ.

● قينڊوڙءُ ۽ قينڊوڙَ ؛ ذ. قينڊابيءُ ـ قينڊاڙو ـ قينڊهڙو.

● قينڊو ۽ قينڊا ؛ فعل قينڊنءُ. مصدر. ماضي. جدا ٿيو ـ الڳ ٿيو. آچليو. (ذ. صفت) دڪڙل ـ ڪٽل ـ نابود ـ ناسل. ويران ـ سڃو ـ غيرآباد. (ڏ). دڪڙل واه ـ ڪٽل واه ـ ويران ڏورو.

ـ قينڊو ڪرڻ ؛ چڏي ڏيڻ ـ اڇلي چڏڻ. پري ڪرڻ ـ دور ڪرڻ. چڏڻ ـ چڏي ڏيڻ ـ تياگڻ ـ تجڻ ـ ترڪ ڪرڻ. آچلڻ. ڪيرائڻ ـ ڊاهڻ. ويران ڪرڻ.

● قينهڙوءُ ۽ قينهڙا (ت) ؛ ذ. صفت. مزو ـ خوشي. الفت ـ محبت ـ پريت ـ چاه ـ پيارءُ. ساوڪ.

● قنيءُ ۽ قنيئونءُ ؛ ث. (سن. سڏتءُ > ف. غوره) ڪپهه وارو ڪٽل ڪوڪڙو. ڪوڪڙي سان لڳل ڪپهه (ڪڪڙن سوڙي). مڪڻ جي ٽوري ذري. ڏونري جو لنڊو ڏڪل.

ـ قنيياروءُ ۽ قنيياراَ : ذ. صفت. قنين وارو ـ قنين مان ڪڍيل.

ـ قنيرءُ ۽ قنيرَ ؛ ذ. صفت. قنين جي هوڪ مان مزوريءَ تي قنيون چونڊائيندڙ ـ چونڊو ڪرائيندڙ.

● قيٺِ ۽ قينونءُ ؛ ث. (سن. سڏتءُ = ڏڪارڻ) نفرت جو جملو. ڏڪار ـ ڦٽڪار ـ ملامت ـ جٺ ـ تعدي ـ تنبيهه. ڪراهت ـ حقارت ـ بچان ـ ٽوڪار. (حرف لدا). تفّ! لعنت! حيف!

ـ قيٺَ بڌجوءُ : ذ. ٽڪَ لعنت ـ جٺ ڦٽ. "قيٺ بجو ڪج پرکهه ذرو ڏج".

ـ قيٺِ قيٺِ ؛ ث گهٽي ٽڪءُ لعنت ـ ملامت ـ جٺِ ڏڪڙي ـ ٽوٽواڪ ـ جٺِ جنيو ـ هائڙ هوڙ ـ هاها.

Gul Hayat Institute

ـ قِيٹِ قِيٹ جو طوقُ: لعنت ملامت سهندڑ ماڻهو. جٽ قٽ ڪرڻ ـ قٽڪارڻ.

ـ قٽ قٽ ڪَرڻُ: جُٽ قٽ ڪرڻ. قٽڪارڻ. ڏڪارڻ ـ نفرت ڪرڻ.

● قِيٹِڪَارَڻُ: مصدر. لعنت ملامت ڪرڻ ـ جٽ جنيڙ ڪرڻ. ڏڪارڻ ـ قٽڪارڻ ـ حقارت ڪرڻ ـ لفرت ڪرڻ ـ نندڻ ـ بد شد گالهائڻ ـ ڪچ گالهائڻ ـ گارگند ڪرڻ. سهما ڏيڻ ـ گلا ڪرڻ.

ـ قِيٹِڪَارَ ۽ قِيٹِڪَارُونُ: ث. چينپ ـ لعنت ـ چڑب ـ ملامت. ڏڪار ـ قٽڪار ـ حقارت ـ نندا ـ لفرت ـ ترسڪار ـ گلا ـ گار ـ بد شد ـ گارگند ـ ڪچ ـ سهم.

ـ قِيٹِڪَارَ ڪَرَڻُ: لعنت ملامت ڪرڻ ـ قٽ قٽ ڪرڻ.

● قَيْجُ ۽ قَيْجَ: ذ. (من. چد = سوراخ ڪرڻ + اِرا ـ چوڏاري). قٽ ـ گهاءُ ـ زخم ـ ٽپ ـ وڏو وڙ ـ وَڏ ـ چير ـ چهڪ. ڏاڀ ـ داغ ـ ٽڪو. (گڏه وغيره). تي چڙو. نقصان. ضرر. رنج ـ درد ـ الم ـ وڇوڙو ـ جدائي.

ـ قَيْجُ قَتُ: ذ. وڏ ـ چير ـ زخم ـ گهاءُ ـ چهڪ.

ـ قَيْجُ قَيْجُ ڪَرڻُ (ڪ): لوڏي سان گهمڻ ـ لوفرڪي نموني هلڻ ـ بدمعاشي ڏيکارڻ.

● قَيْجَڻُ (ڪ): مصدر. قاسڻ ـ اٽڪڻ ـ اڙڻ ـ رندڇڻ. ڪترڻ ـ وڍڻ ـ ڪٽڻ.

● قَڈ (ت): ث. ڪير وارو پتو.

● قَدُو ۽ قَدَا: ذ. صفت. ڏندن پڳل ـ بنا ڏندن جي ـ پوڏ ـ ڦوڳو ـ ڪندو ـ پسو. بيهودو ـ ايلڪو ـ ڪيلڪو ـ واهيات (ذ). هاروچڪي چولي يا گهگهي جو اڳيون ڪيسو. پرت جو هڪ قسم (ت).

● قِيدُو ۽ قِيدَا: ذ. پکيءَ جو هڪ قسم ـ گاڙهيءَ ٻڌيءَ واري ڦوسٽي ـ ڦوسي. (ث. قِيدِي ۽ قِيدِيوُنُ).

● قَدُوڙِي (ت): ث. پريل ڪوس ڪي رکڻ جي ڪاٺ يا پٿر جي دِڳي.

● قَدُولِيُ ۽ قَدُولِيوُنُ (ت): ث. (ع. فضولي جو بگڙيل). اجائي گالهه ـ بي سود گالهه ـ مذاق ـ چرچو ـ مسخري. اجايو ناز. ٺڳباز عورت. اٽڪل ـ ٺڳي ـ فريب ـ مڪر. آڪڙ ـ وڏائي ـ هٺ ـ مغروري ـ ٺيڙي ـ سيٽ. اجايو ناز. ٺخري باز عورت.

ـ قَدُولِي چَدَڻُ: بي سود گالهه ڪرڻ. مذاق ڪرڻ ـ چرچو ڪرڻ ـ مسخري ڪرڻ.

ـ قَدُولِيُ ڪَرَڻُ: مذاق ڪرڻ ـ چرچو ڪرڻ ـ مسخري ڪرڻ ـ ٺڳي ڪرڻ ـ مڪر ڪرڻ ـ فريب ڪرڻ.

● قَدِيُ قَدِيُونُ (ڪ.ت): ث. ننڍڙي چولي يا ڪڙتي جو قسم ـ صدري ـ صندري. پکيءَ جو هڪ قسم.

● قِدِيُ ۽ قِدِيُونُ: ث. پکيءَ جو هڪ قسم جهڙيءَ ڪان ٽورو وڏو، رنگ ڪاروءَ ميرالجهڙو. (اڇ ڪي هيٺ مٿي ڪنڊ مردار). قومي ـ قوسٽي. (چوٽي، وغيره راند جي). ساري ـ گوٽ.

● قَدِيُهَ ۽ قَدِيُهُونُ (ت): ذ. (ع. فضيحت جو بگڙيل) اجايو گالهائڻ. ڏاڙ ـ لاف ـ ٻڙاڪ.

ـ قَدِيُهُونُ ڪَرَڻُ: ڏاڙون هڻڻ ـ ٻڙاڪون هڻڻ ـ لاف زني ڪرڻ. منٽون ڪرڻ ـ آزيون ڪرڻ ـ منٽن سان ڏيڻ.

● قِدَّ: ذ. هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ. ٻهارن ڏاڻن واسطي ٻيش جا ٻاسن وارا ردي تاندورا.

● قِدُّ ۽ قِدَّ: ذ. ڏنگ ـ ور ـ خم ـ ٻيچ. گهپ ـ چڪر. احسان ـ پيلائي ـ ٽورو ـ مهرباني ـ لائق (ت). ڏوراپو ـ طعنو ـ مهڻو.

ـ قِدُّ وِجهَڻُ: ٺهيل ڪم ڦٽائڻ. رلبڪ وجهڻ ـ انڪاءُ وجهڻ ـ ڏير وجهڻ.

● قِدِّ: اسم خاص. گاهه جو هڪ قسم. (قيش جون ٽندون).

● قَدَّرِ ۽ قَدَّرُونُ: ث. اجائي آڪڙ ـ وڏائي ـ قونبڙ ـ ٺيڙي. سيٽ.

ـ قَدَّرِ ٻَڌَڻُ: سکٽي آڪڙ ڪرڻ ـ اجائي سيٽ ڏيکارڻ ـ سيٽ ڪرڻ.

● قِيڏِرو (ڪ): ذ. وامبل ٻڪري جو ٽئي ڏينهن وارو ڪاڙهيل ڪير ـ پرهي.

Gul Hayat Institute

● قِدَک ع قِدَکُون؛ ث. منبدائي - منبدک - منبدکو.
- قِدِکَ قِدِکَ کرَنُ؛ منبدائي هلڻ - منبدن والنگر هلڻ - لنگڙائي هلڻ. بي ڍنگو هلڻ.
- قِدِکو ع قِدِکا؛ ذ. قڏائڻ واري حالت - قڏائي - قڏک.
● قَدُو ع قَدَا؛ ذ. رنبدک - آنک - انکاءُ - هنک - سنکٽ - رنبد - وگهن. رولو - فساد - جهيڑو رگڙو - ڏنڊو - معاملو.
- قَدَائيُ ع قَدَائيُ؛ ذ. قڏوکندڙ - انکون وجهندڙ - وگهن وجهندڙ. رنبدکون وجهندڙ - رنبدبندڙ. فسادي - جهيڑالو - جهيڑو کندڙ.
- قَدَئيُ ع قَدَئيُ؛ ذ. قڏي بهاز. رنبدک وجهندڙ - انک وجهندڙ. قڏوکندڙ - فسادي - قڏائي.
- قَدِّي بَازُ ع قَدِّي بَازَ؛ ذ. فسادي - قڏائي - جهگڙائي.
● قِدُو ع قِدَا؛ ذ. صفت. ڏلگو - آڏو - ڏورو - ٽيڙو - ترچو - آڙو - ولڪو - چپو - ٽيڙهو - ڪپو - وريل - ٽيڏو. ٻيرکي (هلڻ م) پاسيرو رکندڙ - ٻيرن قريل - ٽنگ وڃلڪو - کڙو - قنجهو - منبدو - ٽنبدو - بي ڏولو - کوجهو - بدشڪل - بدزيبو.
- قِدَائيُ ع قِدَائيُونُ؛ ث. ڏنگائي - ٽيڙهائي - انک ولڪ - قڏکو - چپائي - ٽيڏائي - لڳائي - قيو. ٻيرجي سڌ ڙکان منبدکو - منبداکائي - ٻيڏولائي - کوجهائي - بدشڪلي - بي زيبائي.
- قِدِّيءُ جو قوڙن م ڪهڻ (ت)؛ ڪم همت ماڻهوءَ جو ڏکئي ڪم هٿ وجهڻ. ناممڪن ڪم جي ڪوشش ڪرڻ - لاأميدي جهڙي ڪم لاءِ اميد رکڻ.
- قِدِّيُ ڪيهڻُ (ت): چالاکي ڪرڻ - حرفت هلائڻ.
● قِدَهيڑِيُ ع قِدَهيڑِيُونُ (ت)؛ ث. هاراڻي راڊ جو هڪ قسم.
● قَرُ ع قَرَ؛ ذ. (سن. قَلُ = چيرڻ). ڪَپ ڪاتيءَ جو ڪهيندڙ حصو - ڌار. ڌار. ليزي ها تير جو ڇهنبدار يا گو. گهوبو - چوني - ڌار. ميوو - قَلُ - ٿمر. چوپائي مال جو قر - ٻچو. آل - اولاد. ڏيهي حساب موجب وهيءَ جي سري تي لکيل رقم.
- قَرَائِتو ع قَرَائِيتَا؛ ذ. صفت. قَر واروـ قَل واروـ ميوي واروـ ميويدار (ت). قلائتوـ سقل - پلو.
- قَرِتَ (ت)؛ ث. صفت. قر واري - ويائيل (ڍڳي - مينهن وغيره).
- قَرَ ڏَڪَرَ؛ ذ. چوپائي مال جا ننڍا قر. چوکر پاکر - چوراڙ.
- قَرَ ڏَڪَرَ هُنُ؛ ننڍا هار ٻچا هڻڻ - اولادي هڻڻ.
- قَرُ چَاڙَهَنُ: ڪنهن به رقم جو ملهه يا قر آن جي سري تي لکڻ.
- قَرُ چرهوُ ع قَرَ چَرَهَا؛ ذ. چرندڙ قَرُ - گهمندڙ قر.
- قَرُ چنڊڻ: هار ڪيهرائڻ - گرپ هتيا ڪرڻ. سنڀلتا ڪرڻ - ويرٽتا ڪرڻ. ڪچو پوڻ - ڪهائي ٽيڻ.
- قَرُ سَوئيُ: چوپائي مال جو ويامڻ کان اڳ رت ڇڏڻ.
- قَرُ قَنُدُ: ذ. هار ٻچا - گهر هار - قرنڪر - ٽبڙ.
- قَرَ کان اڳي جَرُ چڏڻُ؛ آڻن ڦوڙڻ کان اڳ ٻچا ڇڏڻ - آري تي وهڻ کان اڳ ٻچا ڪڍڻ، غلط طريقو اختيار ڪرڻ.
- قَرَنِ آڳيَانُ تَاري هُنُ: ڪهڻ اڳيان ٽورو قوت هڻڻ. جلد ختم ٿي وڃڻ - ڪجهه نه ٿيڻ - ڪابه اهميت نه رکڻ.
- قَرُ نَه ڪَنُ - آر نه ڪرڻ - الڳل نه ڪرڻ.
● قِبرِ: ظرف. (سن. سَمِقُرَ = لڏڻ - هُنُرَ = وري) موڻي - وري - ٻيهر - دوباره.
- قِبرِ قِبرِ؛ ظرف. وري وري - موڻي موڻي - گهڙيءَ گهڙيءَ - هر هر - پل پل م.
● قرَ؛ ث. (آواز). ڪي وغيره جي آڏاڻ جو آواز - ٽڪي جو آواز - قرڪو.
● قُرُ ع قُرِيُون، قرُونُ؛ ث. زبردستيءَ سان مال کسڻ واري حالت - کسَ - لُٽَ - مارَ.

Gul Hayat Institute

ـ قُرَ جو مَالُ هُنْتُنْ: ڏاجائز طريقي سان هٿ ڪيل مال هڻڻ ـ لُٽ جو مال هٿ ڪرڻ. قرمار جو مال هڻڻ.

ـ قُرِمَارِ ۽ قُرِمَارُونْ، قُرِيُونْ مَارِ يُونْ: ث. زبردستيءَ سان مال کسڻ واري حالت ـ قرلت. زوري قر ـ لُٽَ ـ ڏاڙو.

ـ قُرِمَارَ كَرَنْ: قرلُٽَ كَرَنْ ـ ڏاڙو هڻڻ.

● قُرا: ذ. ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (چارن سان رنگ اڇو ڏيکهه ۱-۳ انچ، ۽ قسم هڪڙا ٿيٽ قُرا اڪ وڏي ۽ ٻٽ ميرانجهڙي ۽ ٻيا سئل قُرا اڪ لنڊي رنگ اڇو").

● قِيرائِي ۽ قِيرائِيُونْ: ث. (سن. پُرمَ = قرڻ) ٻار مٽي چڙهڻ يا ڪٽڻ جي چرخي يا چڪرو ـ ڪي ـ قرئي.

● قُراهُوْ: اسر خاص. هڪ ذات جو ڪالو (اڪثر حيدر آباد ۾).

● قُرائِيڻْ: مصدر. (سن. قَلْ = قرڻ) لڳڻ ڪرائڻ (مال کي) ـ ڏيکو ڪرائڻ ـ ميڙائڻ.

● قُرائِيڻْ: مصدر قُرِ جو ڪم ٻئي کان ڪرائڻ ـ قُرِ ڪرائڻ ـ لُٽائڻ. کسائِيڻ. هٿان وڃائڻ. ڏاڙو هڻائڻ.

● قِيرَتْ ۽ قِيرَتُونْ: ث. گهمري ـ گهمتاري ـ قيرو ـ چڪر ـ گردش. واپس اچڻ جي حالت ـ آئل ـ موت. واپسي. قرڻ جي حالت ـ قرئي ـ انڪار.

ـ قِيرِتَائُ ۽ قِيرِتَائُنْ (ت): ث. سودي ڪرڻ کان پوءِ قري وڃڻ بعد پريل چئي ـ انڪاري ڏلڊ.

ـ قِيرَتْ گهيرتِ ۽ قِيرَتُونْ گهرتون: ث. قرڻ گهرڻ جي حالت ـ آئل پُٽَل ـ انڪار.

● قِيرُتُوْ ۽ قِيرُتَا: ذ. (سن. پِرم = قرڻ) آڏائي جو هڪ اوزار. ڪپڙي ويڙهڻ جي ڪائي. تُر.

● قَرُنْ: ذ. تيلي ڀڃن جون خالي قريون (چوهائي مال جي ڪاڏي لاءِ) ـ سرهه، جانيي وغيره جو بهه ـ قرئي (ت). لنڊو قَرَ ـ قرڙو.

● قَرْمَنْ: مصدر. (سن. قَلْه = قَرَنْ) قَرْ جهاڻ ـ قَلْ جهلڻ ـ قلجڻ ـ ميهو جهلڻ. هوڪجڻ ـ هورجڻ ـ نر جو مادي سان ميلاپ ٿيڻ. لڳڻ ـ لڳ ٿيڻ. ڍڪي ٿيڻ ـ ڍڪجڻ ـ ڍڪيل ٿيڻ ـ پيٽ سان ٿيڻ ـ اميدواري ٿيڻ (عورت جو).

● قَرْجَنْ: مصدر. قرجي وڃڻ ـ لنڊجڻ ـ کسجڻ.

● قَرْدُوْ ۽ قَرْدَا: ذ. لُٽَ ـ قَرَ ـ کَسَ ـ مار. راهزني ـ ڏاڙو. قرمار ـ قَرِي ماريُ.

ـ قَرْدِي جو مَالُ: ذ. لُٽَ، قَرَ يا ناجائز طريقي سان هٿَ ڪيل مالُ ـ قري ماري يا ڏاڙي جو مال.

● قِيرِدِيُونْ گِرِدِيُونْ: ث. قِيرِيُونْ گهيريون ـ قِرتون گهرتون. آئلون پٽلون. بدليون مدليون.

● قَرِڙَاتْ ۽ قَرَڙَاتَ: ذ. قَرْ قَرْ جو زور سان آواز ـ هرڙاتْ ـ فرڙاتْ. گهوڙي وغيره جو تيز رفتار سبب سندس نڪ سان نڪتل آواز. زيل ـ ڦونگارو.

● قِيرِڙَائِيڻْ: مصدر. (سن. پَرَمَ = قرڻ) قيرڻ ـ قيرائڻ ـ گهمائڻ (اڪيون). چڪري ڪارائڻ ـ گهمتاري ڪارائڻ ـ ولو ڏيارڻ ـ قيرو ڪارائڻ. وارائڻ (ڪَنْ). هيڏالهن هوڏانهن ڪرڻ (اڪيون يا ڪن).

● قَرْڙِيْ ۽ قَرَڙِيُونْ: ث. بدن تي مٽي وغيره سبب ٿيل زخم ـ لنڊڙو قَتْ ـ قروڙي ـ ڇُهنڊو. دنبڙي.

● قَرْسْ ۽ قَرْسَ: ذ. ڪجيءَ جي وڻ جو ان ـ قرهو. وَل جو هڪ قسم (ث).

● قَرْسَا (ت): اسر خاص. هڪ ذات جو ڪالو.

● قَرْسُوْ ۽ قَرْسا (ڪ. ت): ذ. ان ڳاهڻ وقت ڍڪڻ جي ٻويان پٽل ڏيکهر جو انْ سڏو ڪري. ڳاهيل وَل جو ڍڪ ـ قيرهو. ديرو ـ ڪرو ـ هار.

● قَرْسِيْ ۽ قَرْسِيُونْ (ت): ث. وَل جو هڪ قسم (جنهن جي هاڙ ۾ ڪوليءِ رو ٿئي).

● قَرْ قَرْ: ث. (آواز). ڪنين جو آواز ـ ڦٽڪن جو آواز ـ قرقر.

ـ قَرْ قَرْ كَرَنْ: فرفر ڪري آڏامڻ. ڦڏ ڏڪڻ ـ ڪنبڻ.

● قِيرُكَ: ث. قِيرُ ـ بَدَلَ ـ تبديلي. فرق ـ تفاوت.

Gul Hayat Institute

- قِرڪَ ٻَوَڻ: ٻي طرح ٿيڻ. ٻيو ٿيڻ. تبديل اچي وڃڻ- بدلجڻ.
- قِرڪ قِرَڻُ: قِري وَڃَڻ- متجڻ- تبديل ٿيڻ- قرڻ- قيرو ڪائڻ- گهمري ڪائڻ.
- قِرڪَ قِهِرَڻُ: ٽاها ڪائڻ. خطا ڪائڻ- گناهه ڪرڻ- پاپ ڪرڻ.
- قِرڪَ قِهِرو ٻَڏَڻُ: هرهر آڇڻ- ذري ذري اڇڻ- ايهر قِهِر ڪَرَڻ.
● قَرِڪَ ۽ قَرِڪَڻُ (ل): ث. هوا جو جهوڻو- جهونڪو- لهر.
● قَرِڪائڻُ: مصدر. (سن. سڪَرَ = قرڪڙ ڪرڻ) قيرائڻ. ڏڪائڻ. ڪنبائڻ.
● قِرِڪِڙو ۽ قِرِڪِڙا (ل): ذ. واءُ. نمولو- ڍول- ريت- ڍنگ.
"زماني جو قرڪڙو اهڙو قري ويو آهي جو الامان".
● قَرَڪَڻُ: مصدر. (سن. ڪَنپَ = ڪنبڻ) ڪنبڻ- ڏڪڻ- لرزڻ. (اڪين جا چنيڻ) هيڻ متي ٿيڻ- قرڻ (اڪ جو). قرڪيو.
- قَرَڪِيٽِي ۽ قَرَڪِيٽِيُونُ: ث. ڏڪڻي- ڪنبڻي- لرزش. سيءَ سبب ٽڙڪو- ٽڙڪڻي. ڊپ- خوف- ڀَوُ- ڊڄ.
- قَرَڪَڻِي ٻَوَڻُ: ڊپ وَڃان ڏڪڻ- ڪنبڻي هوڻ- ٽڙڪڻ. ڏاڍي سيءُ سبب ڏڪڻ.
● قَرُڪَنُ: مصدر. (سن. ڪنپَ = ڪَنپَنُ) جنبش ۾ اچڻ- حرڪت ڪَرَڻ. هيڻ متي ٿيڻ- لڏڻ- چرڻ- ڏڏڻ- ڏهڻ. ڪنهن ننڍڙي ٻڪيءَ جو ٽپ ڏيئي اڏامڻ. ڪنهن جانور جو ڦولڪارو هڻڻ- ڦونڪارڻ (ت). گڏهه ۽ گهوڙي جو ڏيءُ ڪري اوڪرائي ڏيڻ (ڪ).
● قَرُڪِيٽُو ۽ قَرِڪِڙا: ذ. ڦوقيندو- قلٽو- چلٽو- لقَ- لِقَ- قرڪٽو.
● قَرُڪِيٽِي ۽ قَرِڪِٽِيوُنُ: ث. (سن. ڪنپَ = ڏڪڻ) ڏڪڻي- ٽڙڪڻي- ٽڙڪو. سخت ٺڏ- سخت سردي- ڏاڍو سيءُ.
- قَرُڪِيٽِي ٻَوَڻُ: ڏڪڻي ٿيڻ. تمام گهڻي ٺڏ هوڻ. ٺڏي هوا جو لڳڻ.

● قَرِڪُوءُ ۽ قَرِڪَڻا: ذ. ڪورين جي اصطلاح ۾ تاهي کي خلاصي ٻيهارڻ لاءِ ڇڙي ڇڏڻ جي حالت (ث). گهاگهري جو پلاند- دامن- پلوُ (ت). ماڻهو يا جانور جي تيڪ هڻڻ جو آواز- پرڙاٽ.
● قِرِڪُ ۽ قِرِڪَڻا: ذ. خيال- ارادو. نمونو- ڍول- هلت چلت.
- قِرِڪُو قِرَڻُ: خيالن يا ارادن ۾ تبديلي ٿيڻ- خيال بدلجڻ. دل ڪچي وَڃڻ- شوق لهي وڃڻ- عقل ڇڏي وڃڻ- ڪم بگڙي وَڃڻ.
- قِرُڪُو قَرِيُ وَڃَڻُ: خيال ۾ تبديل اچڻ. نمونو ٿي ٻيو ٿي وڃڻ.
● قَرُڪُو ۽ قَرُڪَنا: ذ. گڏهه يا گهوڙي جو ٽڪ ماڻ زور سان ڪڍيل واءُ- ڦونگارو.
● قِرِڪِيُ ۽ قِرِڪِيُونُ: ث. راندڪي جو هڪ قسم.
● قَرُڪِيُ ۽ قَرُڪِيُونُ (ل): ث. گهٽي سيءَ سبب ڏڪڻي- رڦڻي- هڙڪي.
● قَرِڪَٽُ ۽ قَرِڪَٽَ (ل): چاڦو وغيره جو وَڏو وارو حصو. ڏار- ڇڇو- قرُ.
● قَرِڪَٽِيُ ۽ قَرِڪَٽِيُونُ (ل): ث. تيلي ٻج جي گاهه جي ڪتر (مال جي چاري لاءِ).
● قَرُڪَلُ ۽ قَرُڪَلَ (ت): ذ. (ع. فرغل جو بگڙيل) پراٽو- ڪپڙو. (ث. قُرڪُلِيُ ۽ قَرُڪُلِيُون). ڦرڙيُ ۽ قَرِڙُمُوٽِيُونُ: ث (سن. پَرُمَ = قَرَڻ) راندڪي جو هڪ قسم- قرٽي- پوَاري. پنيوري (ڪاٺ جي). جيت جو هڪ قسم.
● قَرِنُدُ ۽ قَرِنُدَ: ذ. هاٿيءَ جو ڇڇو (هرٽهي ڪان وڌيرو).
● قَرِنُو ۽ قَرِلَا (ت): ذ. صفت. خوش- تازو- توانو- نوُبنو. تندرست- صحت مند- صحت ياب- چڱو ڀلو.
● قِرِنِيُ: ث. (سن. پُرَمَ = قرڻ) شڪ- گمان- وسوسو- سُنڪلپ- وِڪلپ.
● قَرڻُ: مصدر. (سن. قتل) قَرُڪڻ- قتلڻ. ڪنهن آن يا گل وغيره جو آپرڻ- اوپڙ ٿيڻ. ڪنهن ٻر جانور جو مادي ۽ سان لڳ ڪَرَڻ.

Gul Hayat Institute

(سن. سُقَرَ ٹَمَ = قرکڻ) اک جي ڇنيڻ-اک جو هيٺ متي ٽيڻ- قرکڻ. دل لڳڻ- خيال ٽيڻ.

● قِيرنُ: مصدر (سن. پُرَ رَ = قرڻ). قيرا کائڻ- چڪر کائڻ- گهمرا کائڻ- گردش کرڻ- گهمڻ. چوڌاري قرڻ. قيرو کائڻ- قيري پائڻ- واپس ٽيڻ- موٽڻ- مراجعت کرڻ- وري اچڻ. چڪر ڏيڻ- گشت کرڻ- چهل قدمي کرڻ- ٽهلڻ- گهمڻ. قيري کائڻ- (انجام کان) قرڻ. انڪار کرڻ- نه سڃڻ. حڪم کان انڪار کرڻ- انحرافي کرڻ- سرڪشي کرڻ- بغاوت کرڻ. التو ٽيڻ. ابتو ٽيڻ. هدلجڻ ڏنگو ٽيڻ- قڏو ٽيڻ- ٽيڙو ٽيڻ. ورڻ- مڙڻ.

- قِيرنڈو رَهَنُ: چڪر هڻندو رهڻ- گهمندو وتڻ- گشت کندو رهڻ- گهمرين ۾ هجڻ. رلندو رهڻ- آواره گرد رهڻ.

- قِيرَنُ گِهرنُ: منجهڻ- هدلجڻ- تبديل ٽيڻ. هيڏانهن هوڏانهن اچڻ وڃڻ- قيرهون پائڻ- گهمريون کائڻ- چڪر هڻڻ.

- قِيرِٹُو ۽ قِيرِٹا: ذ. صفت. قرڻ وارو- قرڻ گهرڻ وارو- قيرائتو- قرندڙ گهرندڙ. سرگردان- چرندڙ- ٽرندڙ. گهٽ وڌ ٽيندڙ. بيقرار. گهڻ متيو. (ذ) لاٽون- قرموني. چرخو.

- قِيرِٹِيُ ۽ قِيرِٹِيُون: ث. قرڻ واري حالت- گهمري کائڻ واري حالت. قيري- قيرائي- قيرو. (کٽڻ جو) ايٽ- ارٽ- چرخو. قرموني. لاٽون- لاٽنون. چرخي. کهي. ٽُر.

- قِيرِٹِيُ گهرِٹِيُ ۽ قِيرِٹِيُون گِهرِٹِيُون: ث. هڪ پاڻهه ۾ هجڻ واري حالت- قهري گهمتاري قوت گهورت.

- قِيرِيُ وَجَنُ: قهري کري وڃڻ- گهمرو کري وڃڻ. آٽلي وڃڻ- آٽل کائڻ- موٽي وڃڻ- واپس وڃڻ. ڪنهن خريد ڪيل شيءَ کي وٺڻ کان انڪار کرڻ. انجام کان قرڻ- انجام پورو نه کرڻ. انڪار کرڻ. هدلجي وڃڻ. گشت کرڻ- دؤرو کرڻ. گهمي وڃڻ. حڪم کان انڪار کرڻ- باغي ٽيڻ- منحرف ٽيڻ. قڏو ٽيڻ- ڏنگو ٽيڻ. ٽيڙو ٽيڻ.

● قَرَنُ: مصدر. زبردستي مان مال کسڻ- قهر کرڻ- لٽ کرڻ- لٽڻ. قرمار کرڻ- قهري ماري کرڻ. پورو عيوضو نه ڏيڻ. قرکڻ. ڏکڻ- ڪنبڻ (ڪ)، چَرنُ (ڪ).

● قَرنُو ۽ قَرنُا: ذ. (سن. سُقُر ٹَمَ = دل مان لنگهڻ). خيال- قياس- پاوُ. فهم- سمجهه. هوريهدبدو- من- موڄ- دُؤر- ريجهڪ. لهر- رءُ- هودڪي. ڪڏ- شوق- دل. ڪوڙو خيال- وهم- پيرم- ڪلپنا- سنڪلپ. مايا- پرت پاس- سوهه روپي- نڪتو روپ.

● قَرِٹِيُ ۽ قَرِٹِيُون: (ث): ث. نڪ جي چونٽِيُ- ناڪوٽي- ناس.

● قَروُ ۽ قَرَا (ڪ): ذ. رَچَ جي اکين ناهڻ لاءِ سوئي جو هڪ قسم. ڪم ايندڙ سوئو.

● قَروُتُ ۽ قَروُتَ (ل): ذ. ننڍي عمر جو چوپايو (مينهن ڏيءِ جو) ڦر.

● قِيروڙِي ۽ قِيروڙِيُون (ل): ث. ننڍو وقت- قرڙي.

● قِيروسِيُ ۽ قِيروسِيُون: ث. گهرو جانور جو هڪ قسم- پلي- قوسٽيُ (ڪ).

● قَرَهَ ۽ قَرَهُونُ: ث. مُڇَ جو هڪ قسم.

● قَرَهُ ۽ قَرَهَ: ذ. (سن. قَتل = چيرڻ > قَلَهڪَم = تختو). تختو- قرهو- پاٽيو- پٽي- تختي. پوڻي جو هڪ قسم (ڪڪ قد ۾ ۳-۴ فوٽ ٽين ۽ مٽان ننڍيا سنگ ٽهن ۽ سائون جي داڻي جيڏو ان ٽئي). مرت. هيس يا ڪجيءَ جو قرهو.

- قَرَهَ ڏِيُ پَوَنُ: ٽڪجي پوڻ- بيزار ٽي پوڻ- ورجي پوڻ- کهجڻ- اولجڻ- هٿجڻ- ڪڙجي پوڻ- چڪي پوڻ.

● قَرهارُ ۽ قَرهارَ: ذ. صفت. هانهيون وڪندڙ.

● قَرهَرُ: اسم خاص. هڪ ذات جو ماڻو (اڪثر حيدرآباد سنڌ ۾).

● قَرَهُڙِيُ ۽ قَرَهُڙِيُون (ث): ث. ڪوهه تي رکيل ڪاٺي (جنهن تي هڪ پير رکي اندران هاٿي ڪيدجي).

● قَرَهو ۽ قَرَهَا: ذ. (سن. قَتلُ = چيرڻ > قَلَكَ = تختو). تختو- قرهو- پاٽيو. پٽي- تختي.

Gul Hayat Institute

کپڑن لاءِ کاٹ جو تختو۔ داہڑو. وهنجڻ جو تختو. کپهہ ڇڻ جي اوزار (ڇٽي) جي ڇڑيءَ وارو اڌ گول تختو. ڪنهارڪي ڪم جو هڪ اوزار۔ ڏانون ٺپڻ لاءِ ڪاٺ جي پٽي۔ ٽاپي. ٺپڻي. ڪجيءَ جي وڻ جا ٻن ٻوٽا. درياهي ٻيڑيائن جي اصطلاح ۾ ٻيڑيءَ هلائڻ لاءِ ڪاٺ جي ٻٽي۔ ولجهہ مڇيءَ جو هڪ قسم. ڏوٻن جي اصطلاح ۾ ڪپڑن سٽڻ لاءِ پٽ جي وڏي چورس سير.

– قَرَهَا چِلَنْ: ڪجيءَ جي ڇڑي يا ڏار تان ٻن صاف ڪرڻ. قرها روڙڻ.

– قَرَهَا رُوڙڻُ. قرها چلڻ.

– قَرَهُوْ ٽِي پَوَنْ: ٽڪجي ٻوڙ. ٽڪ سبب بي حال ٽيڻ. ڏکوٽي سمهڻ.

– قَرَهُو قَانَنْ: ڏاڍو شاهوڪار ٽيڻ. دولتمند ٽيڻ.

– قَرَهِي ٽي هَنْڻُ (ت): وڃائڻ۔ خراب ڪرڻ۔ ضايع ڪرڻ۔ زيان ڪرڻ.

● قِرْهُوڙِي = قِرْهُوڙِيُوْنْ (ل): ث. قوڑي۔ قروڑي. قوڑي.

● قَرَهِي = قَرَهِيُوْنْ: ث. (سن. قَلهَكَهَ = تختي). ڪاٺ جي ٻني۔ تختي. (سڪول ۾) ٻارن جي لکڻ جي تختي۔ فرهي۔ پٽي. موچين وٽ چمڙي جو ٽڪرو رکي ويڙهڻ جي تختي. آڏي. نار جو هڪ عضوو۔ اوپاري جي چوٽيءَ ۾ ٻيل ڪاٺي. ٻيڑيءَ ۾ ڪم ايندڙ تختو. ٽالون کي (ڪنهارن وٽ) ٺپڻ جي ڪاٺي۔ ٺهي. ڏاڻي ڏندڻ يا چار وغيره اٽڻ لاءِ ڪاٺ جي هڪ تختي. ايٽ جو هڪ عضوو. گهاڻي جو هڪ عضوو۔ ٻيڑهي ۽ ٻيلهہ ۾ ٻدل لٽ. مڱ۔ چڻ۔ مٽر وغيره جي قري۔ قلي.

● قَرَهِيڑِي = قَرَهِيڑِيُوْنْ (ث): ث. چر وغيره ڪپڻ لاءِ ڪاٺ جي چورس تختي. قرهي.

● قَرَهِيوْ = قَرَهِيَا (ت): ذ. ٻهارو۔ جهاڑو۔ قريو.

● قَرِيْ = قَرِيُوْنْ: ث. (سن. قَلْ = ميوو) سنهون ۽ ڏکو قل (جنهن ۾ اندر داڻا پريل هجن. جيئن "مٽر۔ مڱ۔ چڻا۔ چونڙا۔ تر" وغيره) جي قرهي. ڪيوڙي جي قلي۔ ڪيلو. ڀلڙو (ٻير جو). (ڪنديءَ جو) سڪر. ڪنهن ڦيلي جي شاخ.

– قَرْيَالُڻُوْن = قَرْيَانُوانْ: ذ. صفت. قريءَ وارو۔ قريءَ مان نڪتل.

● قَرِيوْ = قَرِيَا (ت۔ل): ذ. ٻهارو۔ جهاڑو۔ قرهيو.

– قَرِيو لَاهِڻ (ت): وائرَ کان ٻوءِ آن جي ڏڪ تان ٻُهي صاف ڪرڻ.

● قَرِّ = قَرُوْنْ: ث. (ف. ٻَل). ڪنهن واهہ يا نهر مٿان لنگهڻ لاءِ ناهيل ڪجي پل۔ قَرُو۔ پل.

● قِرَّائِڻُ (ت): مصدر. (سنگت) قڻائڻ۔ قيتاڙو وجهڻ.

● قَرِّ بَاتَ = قِرِّ بَانُوْنْ: ث. ٻتاڪ۔ لاف۔ داڙ۔ لٻاڙ.

– قَرِّ بَانُوْنْ هَنْڻُ: داڙون هڻڻ۔ لافون هڻڻ۔ ٻتاڪون هڻڻ. لٻاڙون هڻڻ.

– قَرَّ بَانِي = قَرِّ بَانِيُ (ت): ذ. ٻتاڪ هڻندڙ۔ ٻتاڪي۔ لاف هڻندڙ.

● قِرِتَ = قِرِتُوْنْ (ت): ث. پير سان ٻڌي جي پيرن ۾ (هلڻ وقت) ڏنل آڏَ۔ قڙتي۔ آڏڙي.

– قِرِّ تَكَ = قِرِّ تَكُوْنْ (ت): ث. قڙتي۔ قڙتڪ۔ قڙت۔ انگڙو. شرارت۔ فساد.

– قِرِّ تَكَ هَنْڻُ: قڙت يا قڙتي هڻي ڪيرائڻ (ڪنهن کي). روڪ وجهڻ۔ رندڻ۔ آڙوجهڻ.

● قَرْتُ = قَرْتَ: ذ. صفت. (سن. سقْرتيُ = چالاڪي). چالاڪ۔ هوشيار۔ چست۔ جهانجهرو. جلد۔ تڪڙو۔ ٽورو ورمو۔ تڪو۔ تيز۔ چوهو۔ چڙڪ۔ ڪڙوتڙو۔ جل قتاڪو۔ چپل۔ وانئرو۔ چڙت. حاضر جواب۔ تيڪڙيل. ٺهڪتو۔ ٽينگين مردين۔ هشناڪي وارو۔ جوانمرد۔ فاڪي.

– قَرِّ تَائِيُ = قَرِّ تَائِيُوْنْ: ث. چالاڪي۔ تيزي۔ قڙتي۔ جلدائي۔ تڪڙو۔ وٽ پڪڙ. هوشيار۔ تيز فهمي.

– قَرْتُو = قَرْتَا: ذ. صفت. قڙت. چالاڪ۔ هوشيار. جلد۔ تڪڙو۔ تيز.

Gul Hayat Institute

ـ قُڙتيءَ ۽ قُڙتيئُونُ: ث. چستي ـ چالاکي ـ ڦڙتائي. تيزي ـ جلدائي ـ جلدي ـ سگهه ـ چڙچوت ـ جهانجهرائي. انڪل بازي. حرفت.

ـ قُڙتيءَ سَانُ: ظرف. چالاکيءَ سان ـ چستيءَ سان ـ حرفت سان. جلدي ـ جلد ـ ترت ـ فوراً ـ يڪدم.

ـ قُڙتيءَ ڪرڻُ: چستي ڪرڻ ـ چالاکي ڪرڻ ڪنهن ڪم ۾ جلدي ڪرڻ ـ تيزي ڪرڻ ـ جلدي ڪرڻ ـ دير نہ ڪرڻ ـ جهٽ پٽ ڪرڻ.

قُڙتيلوُ ۽ قُڙتيلا: ذ. صفت. قڙتيءَ وارو ـ قڙت. چست ـ چالاک ـ هوشيار. ڏاهو ـ سياڻو. جلدي ڪم ڪندڙ ـ تيز ـ جلد باز. عاقل ـ عقلمند. هنريلو ـ هنرمند.

● قِڙتوُ ۽ قِيرتا (ت): ذ. ڪورين جي هڪ اوزار جو نالو. آڏائي تي چڙهيل تاجيءَ کي چڪي جهلڻ لاءِ ڪائي (جنهن جي وچ ۾ رسو بڌي ورائي منيءَ ۾ چڪي بڌو آهي).

● قِڙتيءَ ۽ قِيڙ تيئُونُ: ث. (سن. پرم = قرڻ) قيري ڪائڻ جي حالت. قيرائي. ڪوهيءَ. قهرو. رسي يا لوڙيءَ جو وڪڙ (جنهن سان ماڻهوءَ يا جانور کي ٻير ڏاسائي ڪيرائجي). ٻير جي آڏڙي. (ڪنهن کي ڪيرائڻ لاءِ) ڦڙت. ملهه جو هڪ داءُ. ٻئي جي ٽنگ ۾ ٽنگ سان وڌل وڪڙ ـ انگڙو ـ جانڙو. اڙي. (ٻڪين وغيره کي ڦاسائڻ لاءِ) لوڙيءَ جو وڪڙ ڏنل ڦندو ـ ڦاهي ـ ڦاسڻي ـ ڦاري.

ـ قِڙتيءَ ڪائنُ: قيرو ڪائڻ. قرڻ. گوهي ڪرڻ. انجام کان قرڻ ـ وعدي خلافي ـ ڪيل زبان تان آلي وڃڻ. ڪنهن ڪالهه تان قيرو ڪائڻ.

ـ قِڙتيئُون ڪهرتيئُون (ت): ث. وَتَ سَتَ ـ ڦَنڊَ ڦيهر ـ وڪڙ سڪڙ ـ انڪل سٽڪل ـ قيري ڪهيري.

ـ قِڙتيءَ هَٽنُ: ڦڙت هڻڻ ـ گوهي ڪرڻ. ٻير جي آڏڙي ڏيڻ ـ ڏڙو هڻڻ ـ ڦيڙڻ ـ ڦاڙائڻ. مُڪيرجي وڃڻ ـ آلي وَڃڻ ـ قري وڃڻ ـ قرڻ. ڪيڏ ڪرڻ ـ چالاکي ڪرڻ ـ ٺڳي ڪرڻ. رندڪ وڃهڻ ـ رلگ ۾ پٽنگ وڃهڻ.

● قِڙتوُ ۽ قِيرتا (ت): ذ. ڪورين جو هڪ اوزار. تاجيءَ کي حصن ۾ ورهائڻ لاءِ ڪم اينڊڙڪائي.

ـ قِڙتوُ ڏيئڻُ: تاجيءَ جي پاڻ کي هڪ ڪائيءَ ۾ بڌڻ.

● قَڙچ ۽ قَڙچَ (ت): ذ. ڦرهو ـ تختو.

ـ قڙچ ٽيءُ هَوَنُ: ڦرهو ٽيڻ. سٽون ڏکهو ٽي سمهي هوڻ. بيمار ٽيڻ ـ بيهوش ٽي هوڻ.

● قَڙدَ ۽ قَڙدَ: ذ. ٻاهالو ـ عذر. راڳ.

ـ قِڙدوايوُ ۽ قِڙدوايَا (ل): ذ. صفت. ڪاڻهه مخفي نہ رکي سگهندڙ ـ وات ڦاقوڙو. آواهو (ل).

● قِڙدُ ۽ قِڙدَ: ذ. ٻلي جو هڪ قسم (جيڪو نہ لر لہ مادي) ـ ڪتس.

● قَڙدُو ۽ قَڙدَا: ذ. (ع. فرضه) درياهه يا ڪنهن لهر تان ٽهيل لنگهه ـ ڦاڙ ـ موري ـ پل ـ ڏڙهه.

● قَڙسَ ۽ قَڙسَ (ڪ): ذ. ڪڇيءَ جو ٻن ـ ڦرهو.

● قَڙسيءُ: ث. وَل جو هڪ قسم (وڻ تي چڙهندڙ وَل جنهن ۾ آڇا ڏکها گل ٽين ۽ گل ڪٽڻا ٽين جي ڏاڍ طور ڪائجن. ٻاڙ ۾ ٻنڌائي جهڙو ڪيڏو يعني ڪوڏ يڙُ) ڪوڏ يڙُ.

● قَڙقَڙ: (سن. سڦُر = قڙقڙ ڪرڻ) پکيءَ جي ڪنين هڏڻ جو آواز ـ ڦٽ ڦٽ ڪپڙي يا جهنڊي جو هوا تي لڏڻ جو آواز ـ لڦ لڦ. ڪاغذ جي ڪڙ ڪڙ ـ ڪڙڪاٽ ـ سرڙاٽ ـ ڪڙڪو. لاف زني ـ ڏند ڏوڪو ـ اجايو ڪالهاءُ ـ لڙلڙ ـ بڙبڙ. ٻڪاڪ ـ ڏاڙ ـ لاف. ڪيوڙ ـ هل ـ ڪهمسان ـ لڙ. آجائي ٽڪڙ ڦڪڙ ـ وَٽ ڪڙ ـ لڙ ڦڙ.

ـ قِڙقِڙ ڪرڻُ: ٻڪاڪ هڻڻ ـ لاف هڻڻ ـ ڏاڙ هڻڻ.

ـ قِڙقِڙيوُ ۽ قِڙقِڙيَا: ذ. صفت. قڙقڙ ڪندڙ ـ ڦٽ ڦٽ ڪندڙ ـ چالاک ـ هوشيار. تڪو ـ تڪڙو ـ تيز. ٻڪاڪي ـ بڪبڪيو ـ ڏاڙي ـ لاف زن.

● قَڙڙُ: ث. (سن. پرشٽ = ڦڙو) ڦڙو ڦڙو ـ قطرو قطرو. ڦڙو ڦڙو ٽي مينهن وسڻ جي حالت ـ سنهون مينهن ـ بولد باند ـ ڪٽيون.

Gul Hayat Institute

= قڑ قڑ لائڻ: قڑو قڑو کري سنهون مينهن وسڻ - بولد بوند وسڻ.
● قڑ قوت ≈ قڑ قوتون: ث. (سن. سقّت = هٿ) ساندڻ - ترٽلو - پاڇ - ڊبهوڙو - ٽاکوڙو - ٽاهر - ڊوڙ ڊک - پڇ ڊوڙ. هراس - آڌائي - ڏهکاءُ. ڏکاءُ - ڊپ - ڊاءُ - ڊڇ - ڊيڇو - خوف.
= قڑ قوت پوڻ: ساندڻ مچڻ - ٽاکوڙو پوڻ - جدائي پوڻ.
= قڑ قوٽ وڇڻ: ساندڻ وجهڻ - ٽاکوڙو وجهڻ - جدائي وجهڻ.
● قڑ ڪ ≈ قڑ ڪون: ث. پکيءَ کي قاسائڻ لاءِ قاهي - قاسٽي - قندو - قڙتي - چڑڪ - دامُ - گاري. ڪوڙڪي. چوڻائي کي جهلڻ - ڪيرائڻ يا ٻڌڻ لاءِ رسي جو قندر - سرڪڻ (ڪ). کيڏ - الڪل - تجويز.
= قڑ ڪ سنڀڻ: چارُ پکيڙڻ. کيڏ ويڙهائڻ.
● قڑ ڪائڻ: مصدر. قاسائڻ. ڪوڙڪي سنڀڻ - قاهي ٽنگڻ - قندو پکيڙڻ - چار وجهڻ.
● قڑ ڪڻ: مصدر. (سن. ڪمپ = ڪنبڻ) ڪنهن عضوي جو حرڪت ڪرڻ - چرڻ - ٽڙڪڻ - قڑڪڻ - قرڻ (اڪ جو) - رقڻ - جنبش ۾ اچڻ - ڏڪڻ - ڪنبڻ. ڏڻڻ - لڏڻ - تنبڻ - دڙڻ - ترڦڻ - ڦٽڪڻ. دڪ دڪ ڪرڻ - ٽپڻ - ڏڙڪڻ - دهڪڻ - ڏون ڏون ڪرڻ. ڪپڙي جو هوا ۾ لڦڪڻ. قڑ قڑ ڪرڻ. (ڪنين جو) قڑ قڑ ڪرڻ - قڑڪو ڏيڻ. (ڪڙڻ جو هاڻ ۾) ڪنب قڑڪائي وڙهڻ.
= قڑ ڪ ≈ قڑ ڪون: ث. آڌاڻ وقت ڪنين هٿ جي حالت - قڑڪو - ڦٽڪو - قڑ قڑ - ڦٽ ڦٽ - قڑڪات.
= قڑ ڪات ≈ قڑڪاتَ (ت): ذ. پکين جي ڪنين هلائڻ جو آواز - ڦٽ ڦٽ - ڦٽڪو - قڑڪ.
= قڑ ڪائي ≈ قڑ ڪائيون: ث. قڑڪاهٽ - قڑ قڑ. قڑڪي - ڏڪڻي - ڪنبڻي.
= قڑ ڪائڻ: مصدر. هوا ۾ (ڪپڙي يا ڪنين جو) آواز ڪرائڻ. پکين کي ٽاهڻ لاءِ آڌائڻ (جنهن ۾ پکي قڑڪو ڪري آڌاڻن. کي به پکي هاڻ ۾) ويڙهائڻ - قڑڪي ڏيارڻ. قرڙائڻ - ڦٽڪائڻ - لڇائڻ.
= قڑ ڪائي وڇڻ (ت): لڇائي وجهڻ - ڦٽڪائي وجهڻ. سخت ڏک هڻڻ - ماري وجهڻ.
= قڑ ڪنڊي قاهي پوڻ: (ت). اوچتو نقصان هيٺ اچڻ.
= قڑ ڪيڙي ≈ قڑ ڪيڙيون: ث. ڏڪڻي - ڪنبڻي - لرزش - رقبي - ٽڙڪڻي - قڑڪي - قڑڪو. ڏوڏو - لوڏو - ڪنپ. ڏون ڏون - دڪ دڪ - ڏان ڏان. ڏهڪاءُ - ڊپ - خوف.
= قڑ ڪو ≈ قڑ ڪا: ذ. قڑڪي.
= قڑ ڪو ڪرڻ: (پکيءَ جو) آڌاڻ وقت ڦيٽ ڦيٽ ڪرڻ. آڪڙ ڪرڻ - تيزي ڪرڻ.
= قڑ ڪو لاهڻ (ل): ڏڙڪو لاهڻ - ڊپ لاهڻ. ليکو چوکو چڪتو ڪرڻ.
= قڑ ڪو هڻڻ (ت): ڪڙڪو ڪرڻ. آڪڙ ڪرڻ. وڌائي ڪرڻ. لاف هڻڻ - لٻاڙ هڻڻ - ڏاڙ هڻڻ.
= قڑ ڪي ≈ قڑ ڪيون: ث. هوا ۾ ڪنين جو ڪيل آواز - ڦٽڪو - قڑ قڑ. ٽپڪي - آڌامڪ - آڌڪ (پکيءَ جي) تيزي - تکڙ - تکائي - جلدائي.
= قڑ ڪيون هڻڻ: ٻاکون هڻڻ - ڏاڙون هڻڻ - لاقون هڻڻ. آڪڙ ڏيکارڻ. تيزي ڏيکارڻ (ڪم ۾) تکائي ڏيکارڻ - جلدائي ڏيکارڻ.
● قڑ ڪڻ: مصدر. ڪوڙڪي ۾ اچڻ - قاسڻ - جهلڻ - جهڻڻ - پکڙڻ.
● قڑ ڪيڙي ≈ قڑ ڪيڙيون (ث): ث. تر ڪي ڪيرائڻ لاءِ ڪائيءَ جو ڏڪر.
● قڑ ڪو ≈ قڑ ڪا (ڪ). ذ. (سن. قلمکر = تختو) ڪتاب جو پوش. پتڪو - پڇ - ڪينٽو (ل). لنڊو پتڪو (ت). ڪپڙي جو يا پتڪي جو ٽڪڙو - ٻلالڙ. طرو. لڏندڙ ڪپڙو - جهالر (ڪ).
= قڑ ڪا ٽاهين: لڪڻ تي چمڙو چاڙهي ڇڙيءَ وٽ ۽ پردا يا قڑڪا ڇڏائڻ.

Gul Hayat Institute

ـ قَڙڪا پائيڻ: پوش پائڻ ـ پوشاڪون پائڻ ـ ويس وڳا پائڻ ـ ناٽ ٻاٽ ڪرڻ.
"ماءُ جنڊ ڪيدي. ٻُٽ قَڙڪا پائي".
● قَڙڪو ۽ قَڙڪا (ڪ): گهوڙي جي نڪ مان قَرُ قَرُ جو ڪيل آواز ـ ڦونگارو.
● قَڙڪيو ۽ قَڙڪيُونُ: ث. اڳڙين ٻيل ڪڙو ـ چٽين ٻيل ڪپڙو.
"نڪر ڪر قَڙڪيهين ور ونگائي لاءِ" (شاهه ڪريم).
● قَڙڪيَلُ ۽ قَڙڪيَلَ = قَڙڪيلُون: ذ. ث. (سن. ڪلڪهَ = قَرُ) تلوار جو هڪ قسم ـ ڏکهي چُهنب واري تلوار.
● قَڙو ۽ قَڙا: ذ. گاهه جو هڪ قسم. ٻش جو ٻوڙو ـ ٻيش. ٻوٽي يا گاهه جو هڪ قسم (ڪ). ڪتر يا ڪُنڇيءَ جو هڪ ٻاسو.
● قَڙو ۽ قَڙا: ذ. (سن. ٻَرْشتَ = قَڙو) ڪنهن ٻاڦ جي ٻوند ـ ٽهوو ـ قَڙي ـ قطرو ـ چٽاڪو ـ ڳاڙو. ڦُنگ ـ چنڊ و ـ مينهن جي وڏي ٻُوندَ.
ـ قَڙو (يا) قَڙِي قهرَنُ (يا) قَڙو قهرُ (ث): ڪير ولوڙڻ.
"سُورن جون سالون ڇڻي، آئي قَڙيُون قهر".
● قَڙهه ۽ قَڙهُونُ (ت): ث. ٻاهو ـ ٻاڙ ـ بنياد ـ ٻيڙهه.
● قَڙهُ ۽ قَڙهَ: ذ. ٻيهر جا ٻَنَ ـ قرهو ـ قڙهو.
ـ قَڙهُ ٿيُ ٻَوَنُ: ٽڪَ سبب بي حال ٿي ٿيڻ. لستو ٿيڻ ـ ٽڪجڻ. سٽون ٿي سمهڻ.
● قِڙهَ ۽ قِڙهُونُ (ل): ث. ذ. ڪُ ـ سَتَ ـ ضرب ـ چوٽ.
"ماڻين قِڙهيءَ ڪاڙ جهلي".
● قِڙهَڻو ۽ قِڙهَڻا (ت): ذ. ڪورين جي اصطلاح ۾ تاجي ٻڌڻ وقت سُفيءَ وَٽ تاجيءَ کي ڏکهو ڪرڻ ۽ چڪي جهلڻ لاءِ سنهڙي ڪانيءَ جو ٽڪرو.
● قَڙهَنُ (ڪ): مصدر. ٽيپُ ڏيڻ ـ ٽيهَڻ ـ چلالڪڻ.

ـ قَڙهيُ ٻَوَنُ: ٽپي ٿيڻ.
● قَڙهو ۽ قَڙهَا: ذ. (سن. ڪلڪهه = تختو) ڏوهين جي ڪپڙن ڏانڊن جو ٻڌر يا ڪاٺ جو ٽُڪر ـ قڙو ـ قڙهو ـ داڙو ـ قڙهه.
● قَڙيُ ۽ قَڙيُونُ: ث. (سن. ٻرشٽ = قڙي) قڙي جو سولٽ قطرو ـ ٻُونڊ ـ ٽهپو ـ ڳاڙ ـ ڪٽي. چنڊو. ڦُنگ. چُڪو ـ لَپَ ـ ڊُڪ (ڪير وغيره جو).
ـ قَڙِيُ قَڙيُ تلاءُ ٽيهَنُ: ٽورو ٽورو ٿي گهٽو ٿيڻ ـ آهستي آهستي گل ٿيڻ.
ـ قَڙِيُونُ: ث. هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ (لفظ) ٻُونڊ وُن (برسات جون) ـ ڪٽيون ـ ٻُولهَ ـ قُوهار.
ـ قَڙيُونُ ٻَوَنُ: مينهن جي سنهي بولد ٻوڻ ـ ڪٽيون ٻوڻ يا وسڻ ـ مينهن ٻوڻ.
ـ قَڙيُونُ قَڙِيُونُ: ث. قطر قطرا ـ ٽهپا ٽهپا ـ ٻُولد ڦُهار ـ چالڻ ـ ڪٽيون (برسات).
● قِڙِيهَ: ث. گاهه جو هڪ قسم (جنهن جي ڏُٽَ يا قَرَ يا اُن مان ماروءُ ماٺهو مالي ڇاڻي ڪائين).
● قسُ ۽ قَسَ: ذ. صفت. ٽڪل ـ مانهه و ـ هڇيل ـ ڪهيل ـ ڪُهيل ـ ڪهيو ـ چُور ـ ڦان ـ ساٽو. سُست. بيزار ـ برُ ـ د ق ـ ڪک ـ هلاڪ ـ ورتل ـ وِرڇيل. آتو ـ وڪتو ـ عاجز. چَٽُ ـ خلاص. ٽلهو (ان جو سنگ).
● قِسَ: ث. پيس جا ٻَنَ ـ قَرَهَ ـ قَرَهو ـ قڙهو ـ قِڙهَ.
● قَسُ: ث. (آواز). هلڪو آواز ـ سنهو آواز ـ جهيڻو يا ضعيف آواز. ڪَنَ ۾ ڪيل گهالهه ـ قَسُ قَسُ.
ـ قَسِ ڪَيَنُ: بدبُوءِ واري هوا ڪيڻ ـ قُوسَ اڪوڻ.
● قَسَ (ت): ث. وَهڻ کي ٻَڇ جي پير ۾ ڏاڪ هڻي ڪيل زخم. قسَ جي حالت ـ دَبَ. قُوس (ڪ).

Gul Hayat Institute

= قَسَ ناهيڻُ: ڪُٽيءَ جي پرسان زخم ناهڻ (جو سڙهه ڏانڊ کي تکي هلڻ لاءِ ناهجي). جاءِ ناهڻ - ٽاڪ ڪرڻ - هنڊ ڪرڻ.

= قَسَ پَتَنُ: ڪُٽيءَ جي پرسان زخم پٽڻ.

= قَسَ ڪَيَنُ (ڪ): قَسَ ڏيڻ.

● قَسائيڻُ: مصدر. (سن. پَشُ = قاسڻ) قاسائڻ. انڪائڻ - اڙائڻ. چنبڙائڻ - ڀڪڙائڻ.

● قَسَتُو ۽ قَسَتَا: ذ. بيعقلي جي ڳالهه - بيعقلي، لب لب - بڪ بڪ - بڪواز - بڪواس. فساد - جهيڙو - ڏنڊو - رگڙو - قڏو.

= قَسَتُو چَڏائيڻُ: قڏو. معاملو نبيرڻ. جند آزاد ڪرائڻ. ليکو صاف ڪرائڻ.

● قَسِرائيڻُ (ت): مصدر. ڏتارڻ - ريبڻ - قسلائڻ.

● قَسُڙُ ۽ قَسُڙَ (ڪ): ذ. ڪُٽيءَ جو هڪ قسم.

● قَسِڙاتُ ۽ قَسِڙاتَ (ت): ذ. سرير جو آواز - سريرڙات - سريڙ - سرپير. جند آزاد ڪرائڻ لاءِ بهانه سازي - لٽاءُ. ذات لُوتَ - نخرا. ڏلڪائي - شوارت. چرچو.

= قَسِڙات بازِيُ: ث. ذات لوت - لٽاءُ سٽاءُ. نخري بازي.

= قَسِراتَ ڪَرَنُ: قسڙائڻ - لٽائڻ - گسائڻ - ڳالهه ٽارڻ. لنوائڻ.

● قَسِڙائڻُ: مصدر. لٽائڻ - گسائڻ - ٽاڙائڻ - ٽارڻ. بُسِڙ م پير هڻڻ - قسڙات ڪرڻ. گوهي ڪرڻ. انڪار ڪرڻ. ناڪار ڪرڻ.

● قَسُ قَسُ (ت): ث. لڏي پار جي پيشاب مٽڻ جو آواز - شرڪو.

= قَسُ قَسُ ڪَرَنُ: هارن کي هنگائڻ لاءِ زالن جو آواز ڪَرڻ.

● قَسُ قَسُ: ث. (آواز). تمام جهيڻو ڳالهائڻ - آهستي آهستي ڳالهائڻ - سريڙ - سريڙ - قسڙَ - مس قس.

= قَسُ قَسُ ڪَرَنُ: ڪن م ڳالهائڻ - آهستي آهستي ڳالهائڻ - هوريان ڳالهائڻ. سُسُ پس ڪرڻ - سرپات ڪرڻ.

● قَسِڪَنُ: مصدر. (سن. قَڪُ = آهستي هلڻ) هٿن مان نڪرڻ. وڃڻ. ترڪڻ - ڪسڪڻ - ٽِٽِرڻ - ٽڙڻ - گِسِڪڻ - گهٽڪڻ - گسڙڻ - سرڪڻ.

= قَسِڪَ: ث. هٿ مان ڪسڪي وڃڻ واري حالت - تيرڪ - ڪسڪ.

= قَسِڪَ قَنَڊِيُ ۽ قَسِڪَ قَنَڊِيُونُ: ث. ذ. صفت. ڏرڙو - سفلو - هلڪو. تُڇُ - بيهودو. سڪٽو - خالي. آجايو - اڪيارتو - ڪوڙو - باطل - عبث.

= قَسِڪَ قَنَڊِيُ هَٽَنُ: مغرور يا ترڙو ماڻهو هجڻ.

= قَسِڪيڙُ ۽ قَسِڪيڙا: ذ. تيرڪي ويندڙ - ترڪٽو - رسڪٽو. سڏڙيو - سڪٽو.

= قَسِڪيڙيُ ۽ قَسِڪيڙيُونُ: ث. صفت. ترڪڻي - گسِڪڻي - سِر ڪٽي. ڦلهڙي - ڊري. موڪري. ڪشادي - وڏي - ويڪري. (ث). ملهه جو هڪ داءُ - جانڪي جو هڪ امونو.

= قَسِڪيڙيُ طَبِيعَتَ: هر ڪنهن ڳالهه تي ريجهي ويندڙ روح يا دل - سيڪٽي طبيعت.

= قَسِڪوُ ۽ قَسِڪَا (ت): ذ. گهڪو - ترڪو - ڪسڪو. قيرو - ولو - گهمرو - چڪر.

= قَسِڪوُ ذِيَنُ (ت): جلد موٽي وڃڻ يا اچڻ يا هليو وڃڻ. گهمرو ڪري هليو وَڃَنُ.

● قَسِڪَنُ: مصدر. ڪن م سُسُ پُسُ ڪرڻ. چنگهون ڦ گهيون ڪَرَنُ.

● قَسِلائيڻُ: مصدر. رنجهائڻ (هارن ڪي) - ڏاڙائڻ. تاتڙائڻ - ٻرپائڻ - ٻرچائڻ - سرچائڻ. راضي ڪرڻ - خوش ڪرائڻ. چَتَ پَڏڻ - ڏاڙ ڏيڻ - آتارڻ. خوشامد ڪرڻ برغلائڻ - ورغلائڻ - ڳچ - چورڻ - در ڏيڻ - پنيلائڻ - ڪمراه ڪرڻ - منجهائڻ - پلائڻ - پرمائڻ - ريبڻ - فريب ڏيڻ - دوکو ڏيڻ - ڏوکو ڏيڻ - ويساهڻ - ڏوهڻ - دغا ڪرڻ - ويسلائڻ.

● قَسَلَپَتِپرو ۽ قَسَلَپَتِپرا: ذ. صفت. ڏرڙو - هلڪو - سفلو - پَتِپتيو. وچ ڪٽيو. لائي چائي ڪندڙ.

Gul Hayat Institute

● قَسَنُ : مصدر. (سن. پَشَنُ = ڦاسڻ) ڦاسڻ - آڪڙ - چڪي ٿيڻ.

● قَسِيَنُ : مصدر. (سن. پَشْلَرُ) زور سبب چيڀڻ - ڦاڙڻ - چٽڻ - چيلاڻڻ - ڦسي ٿيڻ. چڀرجڻ. ڦاٽڻ - ڏرڻ - چيرجڻ. ذرا ذرا ٽيڻ - چتيون ٽيڻ - ناس ٽيڻ - چت ٽيڻ.

- قَسِيِ پَوَنُ : چڀي ٿيڻ - ڦاڙي ٿيڻ - چٽجي ٿيڻ. ڦاٽي ٿيڻ. ڏري ٿيڻ. ارمان ٽيڻ - ڏک رسڻ. ڪمزور ٽيڻ. لهڙو ٽيڻ.

● قَسَنُ : مصدر. زبردستيءَ وجهڻ - اندر ڪرڻ - دٻڻ - ڪوچڻ - ڪهڙڻ.

● قَسُو ۽ قَسَا : ذ. صفت. بي طاقت - ڪمزور - هيٺو. بل هيڻ - لسٽو - لرٻل - درٻل. سست. ۽ جند ڙ. چتو - بد افعال - بد چال.

● قَسِيُ (ڪ) : اسم خاص. هڪ ڪ جو نالو.

● قَسِيتَ ۽ قَسِيتُونُ : ث. (ت) : ڊاڙ - ٻٽاڪ - لاف - لٻاڙ بڪ - بڪواز - بڪواس.

- قَسِيتَ مَارَنُ : ڊاڙ هڻڻ - ٻٽاڪ هڻڻ. ليڪمردي ظاهر ڪرڻ.

- قَسِيتَ هَنَنُ : ٻٽاڪ هڻڻ - لاف هڻڻ.

● قَشُ ۽ قَشَ : ذ. ٽورو ياڳو - ذرو - ٽڪرو - ٽوٽو (ل). ڪچرو - ڪڪ (ڪ). جبل جي ڳاهه جو هڪ قسم.

● قَشَادِيُ : اسم خاص. حيدرآباد جي ويجهو هڪ واهه جو نالو.

● قَشِرُجَنُ : مصدر. شور وجهڻ - ڪاوڙجڻ - ڏمرجڻ - غصي ٿيڻ.

● قَشِرو ۽ قَشِرَا (ت) : ذ. فساد - ٽنٽو - معاملو - جهيڙو - جهگڙو - ٽڪراو.

● قَشْكَار ۽ قَشْكَارُونُ (ڪ) : ث. (آواز). ٻلي جي هڪڙي جو آواز - هِشِ.

● قَشِلُ ۽ قَشِلَ (ڪ) : ذ. ڪچرو - گند - ڪن.

● قَفُ ۽ قَفَ (ت) : ذ. صفت. وڏي پيٽ وارو - پيٽرو - پيٽوري.

● قَفَاتُ ۽ قَفَاتَ : ذ. ٻڪي جو ٿ - ٻڦات. (ث. قَفَاتِ ۽ قَفَاتُونُ).

● قَفَّاءُ ۽ قَفَّرَاءَ (ت) : ذ. ٻراءُ (زخم وغيره جي) پرجڻ واري حالت.

● قَفَرُ ۽ قَفِرَ : ذ. (سن. قفس > قَفَّهَ. = قَفِرُ) بدن جي هڪ عضوي جو نالو (چاتيءَ ۽ دل جي ويجهو اسفنج جهڙو هڪ عضوو جنهن ۾ رت صاف ٿئي).

- قَفِرَ ڏَكَائُ : گهٽو خوف ڏيارڻ - ڊيڄارڻ - ڊپ وجهڻ - ڏڪائڻ - ڏهڪائڻ.

- قَفِرَ ڏَكَنَ : تمام گهٽو ڊڄڻ - سخت ڊڄڻ - ڪنبڻ - ڏڪڻ.

- قَفِرَنَ كي هَوَا ڏِيَنُ (ت) : آڪڙ ڏيکارڻ - ٽيڙي ڏيکارڻ - سيٽ ڪرڻ. هوڏ ڪرڻ - ضد ڪرڻ.

- قَفِرُنُ ۾ ڦٽي ٿيڻ : خوف وچان ڏڪڻ - ساهه جو خوف هڻڻ.

● قَفِرِيُ ۽ قَفِرِيُونُ : ث. (سن. قفس = قَفِرُ) بيماريءَ جو هڪ قسم - قَفِرُن جي سوڄ - ذات الجنب - سرسام. ڪرين کي ٿيندڙ هڪ بيماريءَ جو نالو. چمڙن جي خشڪي - سخت آڇ. ڏڪڻي - ڪنبڻي - ٽڙڪڻي - ٽڙڪي - لرزش. ڊپ - خوف ڀؤ - هراس.

- قَفِرُيُ ٿيڻ : (جانورن ۾) قَفِرُن جي بيماري پيدا ٿيڻ.

- قَفِرُيُ لڳڻ : سخت آڇ لڳڻ. ڏڪڻي وڻڻ. ڊپ ٿيڻ بيقراري ٿيڻ. پريشاني ٿيڻ.

- قَفِرِيو ۽ قَفِرِيا (ت) : ذ. قَفِرُن جي بيماريءَ جو هڪ قسم - قَفِرِي.

- قَفِرِي وَنَنُ : سخت آڇ لڳڻ - آڇ سبب تڪليف ٿيڻ. ڏڪڻي وڻڻ - ٽڙڪڻي وڻڻ - ڪنبڻي وڻڻ. ڊپ ٿيڻ - خوف ٿيڻ.

● قَفَرُ ۽ قَفَرَ : ذ. ڦيءَ جو مڙس - ڀڙ.

● قَفَرُنُ (ت) : مصدر. سڄڻ - ڦوڪجڻ.

● قَفَسُ ۽ قَفَسَ : ذ. صفت. نهرائيءَ ڪان سواءِ - پورو - ڦڦو - ليلهڙ - ڍلو - ڦلهڙو - ڦوسو - لڙکندڙ (ماس). ٽلهو - سڄيل. بي زور - ڪمزور. لغڙ جو هڪ قسم.

● قَفَ قَفَ : ث. (سن. قَقَمَ + ڪر). ٿهڪڻ مهل آواز ڪرڻ - قَفَ قَفَ ڪرڻ - قَقَهو ڪرڻ -

Gul Hayat Institute

ٿهڪ- ٽسڪ - ٽهڪ- ٻڙڪ. آڙڪ آپڙ- باهه تي چاڙهيل ڪنهن طعام جو جوش ڪائڻ- ٻڙڪ. ڪاوڙجڻ - ڏمرجڻ.

- ڦڪو ۽ ڦڪا : ذ. ٿهڪ مهل لڪتل آواز- ڦڦ ڦڦ. ٽسڪو- ٻڙڪو- ٻڙڪو.

● ڦڦلَ (ث): اسم خاص. مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو.

- ڦڦڻ: مصدر. آيا ساه ڪٽڻ - سهڪڻ - هالياروڻ.

● ڦڦو: ذ. مڇيءَ جو هڪ قسم (اڇو ٻٽڻ، ويڪرو، ڏيڍو قد ڏيڍ فوٽ).

● ڦڦو ۽ ڦڦا: ذ. ڦڦيءَ جو مڙس- ڦڦيءَ جو گهر وارو- ٻڦر.

● ڦڦي ۽ ڦڦيون: ث. اڱ جي ٻيٽ- ٻڏا- ٻڦي.

● ڦڪ ۽ ڦڪ: ذ. ڪنهن سفوف يا چوري جي لپ- ڦڪي- ڦڪو- ترڪي. لپ ۾ ايندڙ ڪنهن شي جو انداز- چرون - ڪپ. هڪ ڦي واري سان وات ۾ ٻڌجي سگهندڙ شيءَ جو انداز- گرهه- گرانهه. چنگل - مٺ. ذرو- ٿورو- حصو.

- ڦڪ لٽ رهڻ: ڪجهه به نه رهڻ- ذرو به نه رهڻ.

- ڦڪ هٽڻ: لپون پري وات ۾ وڃهڻ- لهوڙا هٽڻ. گهٽو ڪائڻ.

- ڦڪ ڦي لٽ لهڻ (ت): لڄي ٽيڻ. شرمندو ٽيڻ - شرمسار ٽيڻ. ڪاڍه عزت نه رهڻ- خوار خراب ٽيڻ - دربدر ٽيڻ. ناآميد ٽيڻ - مايوس ٽيڻ.

● ڦڪ ۽ ڦڪون: ث. لڄ- ڦڪائي - شرم- شرمندگي. شرمساري.

● ڦڪا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. تعلقي دادو ۾ هڪ ديهه ۽ شهر جو نالو.

- ڦڪائي ۽ ڦڪائيون: ث. ڦڪي رنگ جي حالت- ڦڪاڻ- هيڀاڻ- ڀيلاڻ. منهن جي بي رونق ٽيڻ جي حالت- شڪل ڀيلي ٽيڻ جي حالت- شرمندگي- لڄ- مرم. ٽنٽو- فساد- جهڳڙو. خرابي. (ت) اڻبٽ- لفاق - خرابي- بي مروتي.

- ڦڪائي وندڻ: شرمساريءَ جي حالت لڪائڻ جي ڪوشش ڪرڻ.

- ڦڪائي وَنڊڻ (ث): شرمندي ٽيڻ ڪان ڇٽائڻ - شرم پرچائڻ. خرابي وڌڻ. فساد ڪرڻ- جهيڙو جاڳائڻ.

- ڦڪٽ: صفت. لٽ گهمائڻ جو هوشيار- لٽ باز. (ث). لٽ بازي - ڏنڊي بازي. جهيڙو- ٽنٽو- فساد- (دوستيءَ ۾) ڦٽاڻو- نفاق - دشمني. ڇڪتاڻ. گهپي- ڪلهل - ڪٽ ڦٽ - ڪروڌ. جٽ - جهجا- ڦڪڙي - مصيبت - آزار.

- ڦڪٽ جي ڪيڙ هوڻ: دوستي ڦٽائڻ جهڙا ڪم ڪرڻ. مروت نه ڪرڻ - سنگدل ٽيڻ.

- ڦڪٽ ڪرڻ: دوستي ڦٽائڻ - رولو وجهڻ (سنڪٽ ۾). جهيڙو ڪرڻ.

● ڦڪڙ ۽ ڦڪڙا: ذ. (ع. فقير). مسڪيني- غريبي- غربت. ولد. طالبعلمن لاءِ گوٺ يا شهر جي ماڻهن کان روزانو ورتل مالي.

- ڦڪڙ ڦٽڻ (ت): پريشالي ٽيڻ. مغز خراب ٽيڻ.

● ڦڪڙو ۽ ڦڪڙا: ذ. صفت. اڌ-ڪل اڌ آلو (ڪپڙو يا زمين وغيره). ٿورو ڪل - آڏو ڪو- آسا ڪرو- وائڪو. اهڙو ڪل جنهن مان ڇڱيءَ طرح پاڻي نه نڪتو هجي ۽ ڪجهه اثر آلاڻ جو باقي هجي. ڇڱو پلو- تندرست- تازو- توانو- ساجو- وڏيل - تيار- متارو- چاڪ (ل). ٿوري پاڻيءَ ۾ رڌل (پٽ)- خشڪو (ڪ). ث. ڦڪڙي ۽ ڦڪڙيون). (اسم خاص). ٻهارا يا ٽوڪرا وغيره. ماڻهن جي هڪ ذات جو نالو.

- ڦڪڙاڻ ۽ ڦڪڙائيون: ث. منهن وسڻ بعد زمين جي خشڪ ٽيڻ واري حالت. آڏو ڪائي- ڦڪرائي - آسا ڪرائي.

- ڦڪڙائڻ: مصدر. سڪائڻ - وائڪائڻ - هوا ڏيڻ - ڦهلائڻ.

- ڦڪڙائي ۽ ڦڪڙائيون: ث. ڦڪڙاڻ - آسا ڪيرائي - آساڪرائي - وائڪائي.

- ڦڪڙو ڏيڻ: آسا ڪرو ٽيڻ - آساڪرو ٽهڻ - وائڪو ٽيڻ.

- ڦڪڙو ڪرڻ: سڪائڻ - وائڪو ڪرڻ - آساڪرو ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

● قِكِريو (ل) : ذ. چوپاين جانورن جي بيماريء جو هڪ قسم (جنهن ۾ ڳنوڻ مينهن جا ٽڻ سڪي ويندا آهن ۽ کير ڏيڻ بند ڪري ڇڏين).
- قِكِريو ڪرڻ: مينهن يا ڳنوڻ جا ٽڻ سُڄي ڀوڻ.

● قَكڙ ۽ قَكڙَ: ذ. صفت. (سن. قَكّ = خراب هلت ڪرڻ) ايڏنگي طرح خرچ ڪندڙ- خرچائو - هٿ قاڙ- هاٿو - لڪ لوٽ - فضول خرچ. (ع. فقر جو بگڙيل) فقير - گدا گر - ڀينو - ڀکاري - سوالي. ٻُکيو - سُڄيو - ڪنگال - ڪُنڀل. گهڻَ گهالهائُو - واتراد و - تيز - تِکو - جلد. ٿهه ٻهه چئي ڏيندڙ (ڪ).
- قَكڙتال ۽ قَكڙتالَ: هَٿَ قاڙ - لڪ لوٽ - گهڻ خرچائو. سخي.
- قَكڙ قاتَڻ: ايڏنگا ڪر ظاهر ٿيڻ - ڪُجهي گهالهه هڏي ٿيڻ. راز ظاهر ٿيڻ.
- قَكڙ قاڙ ۽ قَكڙ قاڙ: ذ. صفت. ڪُجهه ظاهر ڪرڻ وارو. راز فاش ڪندڙ. هٿ چوٽ - هَٿَ قاڙ.
- قَكڙ قاڙَڻ: (لُڇائي) ظاهر ڪرڻ. ڪُجهه ظاهر ڪرڻ - راز فاش ڪرڻ - (اڙ) هڏ رو ڪرڻ - هڏ و ڪولڻ - پيد ظاهر ڪرڻ - چغلي هڻڻ - فساد مچائڻ - معاملو ڪرائڻ.
- قَكڙ هَجَڻ: ڪُنڀل هجڻ - سُڄو هجڻ - پينگيو هجڻ. چالاڪ هجڻ - چُست هجڻ.

● قَكڙِي ۽ قَكڙِيُون: ث. (سن. قَكّ = خراب هلت) جُٽ ڦٽ - ٽُڪ لعنت - لعنت ملامت - ڏَڪَ مُٽ - گارگند. گهپي - ڪينو - رگڙو - (خيرات لاء) رڙو رڙ - ڪِلڪِيل - پنڊي - کيرکير. خجالت - خواري - بدنامي - رسوائي - ذلت. تڪليف - مصيبت - هچا. دقت - هلاڪي - خفو. (صفت). ٻڌيان لڳي هوندڙ - جيجا - چنبڙ - لس چڙ - پنڊ.
- قَكڙِي ڏيڻَ: چنڊي ڏيڻ - آزار ڏيڻ - مصيبت ڏيڻ - هچا ڏيڻ. جڳا ڏيڻ - پنڊ ڏيڻ.
- قَكڙِي لائِڻ: چيڙائڻ - ڪاوڙائڻ - رنجائڻ. دِقَ ڪرڻ - ڪلپائڻ - هائي ڪڍڻ - ڏهڻ. ترسڪار ڪرڻ - اپمان ڪرڻ - خراب خوار ڪرڻ - بدنام ڪرڻ - بيڙو ڪرڻ - بي آبو ڪرڻ - بي ماڻو ڪرڻ. تڪليف ڏيڻ - بي آرام ڪرڻ - آزار ڪرڻ.

● قُكَل ۽ قُكِل: ذ. صفت. قَند - فَنَد - چَنَد - مَكرُ - ترڪَٽُ. چالبازي - اٽڪل - تال - حرفت - رمز - تربوت - ول چل - ڪيڏ بازي - ٽريڙ. لالڪ - چينڪ - چلٽَرُ - چَلَٽُ. ليل - بهازي - لٽڪو.

● قُكَڻ: مصدر. چُورو يا سفوف وغيره هڻ جي تيريء تي رکي هڪ ڦي دفعي سان وات ۾ وجهڻ - ڦڪي هڻڻ. ترڪڻ. مُٽ ڀري وات ۾ وجهڻ - جلدي جلدي ڪائڻ. گهٽو گهٽو ڪائڻ.
- قُكو ۽ قُكا: ذ. لَپَ (ڪنهن دوا يا ڪاڌي وغيره جي). ڪنهن شيء جو هڪڙي هٿ جي لپ ۾ آيل مقدار - لَپو. گيرهه.
- قُكا هڻڻ: قُكَ هڻڻ - لَپَون ڀري وات ۾ وجهڻ. جلدي جلدي ڪائڻ - گهٽو ڪائڻ لپوڙا هڻڻ.

● قِكو ۽ قِكا: ذ. صفت. (سن. قِلّك = بي سواد) بي سواد - بي مزي - بي لذت - اڻ وڻندڙ - بي لُطف - بي ساءُ - بي لاءُ - ليسو. بنا لُوڻ جي - بي نِمڪ - الوٽو. گهٽ سِيان وارو. هلڪو - گهٽ - خفيف - سَدهه ۾ - سَندو - جهڪو جيئن "ڪپڙي جو رنگ جهڪو آهي". (سن. پِنگ = ڪو) هڪ رنگ جو ٽالو - پيلو - هيڏو - زرد و - پنرو - بسنتي - هنڌائون. جهڪي رنگ وارو - هلڪي رنگ وارو. لٽل (مُنهن) پيلو (مُنهن جنهن ۾ رت نه هجي). بي رونق (مُنهن). ڪومايل - جهڪو - لٽل (رنگ ۾). مايُوس - اداس. شرمندو - لَڄي - شرمسار. ڪِكو وِ ڪو - پشيمان. (سن. ارتَنَ) هڙو - چيڏو - پنرو.
- قِكا كانا چُوهَڻ يا چُوسَڻ: بي فائدو تڪرار ڪرڻ - بنا مطلب جهڳڙو ڪرڻ. بچاءَ کان سواءِ پيو ڪجهه به حاصل نه ڪرڻ - اجايا هٿ هڻڻ.

Gul Hayat Institute

- قيڪا ڪٿا چوسڻ: بي فائدو ڪم ڪرڻ - قيڪا ڪالا چوڻ.
- قيڪانجهرو ۽ قيڪانجهرا: ذ. صفت. ٿورو ڦڪو - ڦڪاڻ تي مائل - پيلهرو - زرد پهرو.
- قيڪانجهو ۽ قيڪانجها: ذ. صفت. ڦڪاڻ تي مائل - ڦڪانجهرو - پيلانجهو - زرد پهرو - سائيرو - پيلهرو.
- ڪاڻ ۽ قيڪاڻون: ث. ڦڪي رنگ هجڻ جي حالت - ڦڪائي - پيلاڻ - هيبڙاڻ - زرداڻ. الوڻائي - ڦڪائي - لسائي - بي سوادائي. جهڪاڻ - ڪوتاهي - مرجهاڻ (رنگ جي). شرمندگي - حيا - شرم - لڄ مرجاتا.
- ڪائيي ۽ قيڪائيون: ث. قيڪاڻ (رنگ جي). شرم لڄ - ليهه - حجاب - مرجاتا - مرم - عار - شرمندگي - شرمساري.
- قيڪو ٿيڻ: ٻيلو ٿيڻ - هيبو ٿيڻ. شرمندو ٿيڻ - لڄي ٿيڻ - شرمسار ٿيڻ.
- قيڪو قدولو ۽ قيڪا قدولا: ذ. صفت. شرمسار - شرمندو - لڄي.
● ڦڪو ۽ ڦڪا: ذ. ڀڪو - ستارو - بخت. پاڳ - نصيب - ڪرم.
● ڦڪي ۽ ڦڪيون: ث. پوري ٽيل دوا جو وزن (ڦڪڻ لاءِ). سفوف - ترڪي - چورو - پوروءِ - پکي. ڪٽيل دوا.
- ڦڪي ٻڪي ۽ ڦڪيون ٻڪيون: ث. دوا درمل - دوا داروڻ - ڦڪي ستي.
- ڦڪيدار ۽ ڦڪيدار: ذ. صفت. ڦڪي وارو - ڪي ستي ڏيندڙ - طبيب - حڪيم - ويج - ويد.
- ڦڪي ڏيڻ (ت): دوا ڏيڻ. صدمو رسائڻ - ڏک ڏيڻ - ڏاڍو مارڻ - مارڻ ڪٽڻ.
- ڦڪي ستي ۽ ڦڪيون ستيون: ث. علاج دوا داروڻ - دوا درمل - ٻڪي ڦڪي.
● ڦڪائيڻ (ث): مصدر. آچلڻ - آچلائڻ - آچل ڏيڻ - ڦيڪڻ.
● ڦڪڻ ۽ ڦڪت (ت): ذ. رس ليڪر ڪالهوءِ ڇيل شيءِ - ڦوڳ - ڪٽڻ.
● ڦڪڻ: مصدر. ڇڪڻ.
- ڦڪائڻ (ڪ. ل): مصدر. آچلائڻ - آچلڻ - ڦيرو ڪرڻ. ڪيرائڻ. هارڻ. ڇڪڻ.
"ماه متيئي ڪاءِ هڏ ڦڪايو هيٺ ڇڏي".
● ڦڪڙ ۽ ڦڪڙ (ل): ذ. وڏو ٻڪو - ٻڪڙ.
● ڦڪيڻ (ل): مصدر. وندر ڻ - وندر ڪرڻ. جيئن "ٻار ڦڪليا ويٺا آهن".
● ڦڪڻ: امر خاص. (سن. ڦالگن) هندڪي سال جي هڪ مهيني جو نالو. فصلي سال جو ڇهون مهينو جنهن ۾ گرميءَ جي آمد ٿئي.
● ڦڪي ۽ ڦڪيون (س): ث. برساتي اوپر جو هڪ قسم. ڪنيي - ڦنگي - ڦونگي.
● ڦڪهيڻ (بلوچي): ظرف. فجر جو - سوير - سويل - سويرو - ساجهر.
"ڦازا ڏير ڦڪهين ويا" (شاهه).
● ڦل ۽ ڦلَ: ذ. (سن ڦلَ = ڦر) ميوو - ميوات - ڦر - ثمر - بار - فروت - پيداوار - پيدائش - فصل. آپت - ڪٽيو - پراپت - لاڀ - فائدو - نفعو - حاصلات. نتيجو - ڪيتو - ثمره. (محنت جو) اجورو - بدلو - عيوضو - معاوضو - انعام - بخشش. ڪجهارت جي پڇڙي - سڌارت. هندڪي اصطلاح ۾ خواب جو تعبير - فال جو نتيجو. ڪنهن گره جي عمل جو نتيجو. پالي جي آٿي. تلوار جي لوڪ. ڪٻ يا تلوار وغيره جو ڦر.
- ڦلائتو ۽ ڦلائيتا: ذ. صفت. ڦل وارو - ڦل سان - مٺمير - سڦل. پلو - آباد - آپتائتو.
- ڦل هائيڻ: فائدو حاصل ڪرڻ. فائدو پرائڻ - نفعو ملڻ - ڪٽڻ - ڪمائڻ - پرائڻ - نتيجو حاصل ڪرڻ.
- ڦلجڻ: مصدر. ڦلَ وارو - ڦل جهلڻ - ڦر جهلڻ - ڦرجڻ.
- ڦل دار ۽ ڦلدارَ: ذ. صفت. ڦلَ وارو - ڦل ڏيندڙ - ميوي وارو - باوَر - ثمردار - ميوي دار.
- ڦلدائيڪ ۽ ڦلندائيڪ: ذ. صفت. ڦل وارو - ڦر وارو - مٺمر - ڦلائيتو - سڦل - ميوي دار. آباد - ساڻو پلو - چڱو - چوکو. سود مند - فائديوارو - واڌار پوارو - وڌائ وارو - لاڀائتو - گنجائشي.

ـ قَلُ قُولُ ۽ قَلَ قَوْلَ: ذ. ميوا ۽ گل. ميوا ـ ميوات. آپت ـ پيدائش ـ فصل.
ـ قَلُ كامِنا كَرَنُ: نتيجي يا آجوري جي خواهش ڪرڻ.
ـ قَلُ مِلَنُ: ميوو ملڻ. ثمره حاصل ٿيڻ ـ نتيجو ملڻ ـ ڪيتو لوڙڻ ـ نتيجو پوڳڻ. اجر ملڻ ـ بدلو ملڻ ـ عيوضو ملڻ. فائدو ٿيڻ ـ نفعو حاصل ٿيڻ.
● قَلَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. تعلقي لوشهري. تعلقي ڪنبي باگي ۽ تعلقي لاڙڪاڻي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● قَلُ ۽ قَلَ: ذ. (سن. قَلَ = قَلَنُ) گل ـ پشپ قول. پرت ۾ ڪم ايندڙ پَتُ يا سُتَ جو ٿهيل گل. ٽوپيءَ جو گل ـ ٽوئر. گهه جو هڪ قسم. نڪَ يا ڪَنَ ۾ پائڻ لاءِ سون جو گل جهڙو زيور. قلڪ ـ قلڪون (ت). حقي يا چلم جي ٽوپي. ديال جي ڇنجي. تلوار جي هٿي جي ڏنڊي. ٽالڊي جو ڏنل داغ يا ڏاڪ. تعويذ ـ قُل. ڪير ولوڙڻ لاءِ ڪائيءَ جو منڊيڙي جهڙو (منڊيءَ جو) حصو. (عورت کي آيل) ماهواري ـ ڪپڙا ـ حيض ـ رُت ـ رڳ. مرد جي مخصوص عضوي جو مٿو ـ سوپارو ـ حشفه. مڙدي کي ساڻ ڪان ٻوءِ ان جي سڙيل رک ۽ هڏا. پرت جو هڪ قسم (ڪ). ٻوٽي جو هڪ قسم (ت). (ذ. صفت). سهڻو ـ سنو ـ وٽندڙ. خوشنما ـ خوشبوءِ دار.
ـ قَلار نُ ۽ قَلارُنُ: ث. گل وڪٽندڙ بقال ـ ڪارڻ ـ ڪالڻ ـ آرياڻي ـ آرائڻ.
ـ قَلارِي ۽ قَلارِيُ: ذ. صفت. گل وڪٽندڙ ـ ڪاري ـ ڪالي ـ آرائي.
ـ قَلبَنَدِي ۽ قَلبَنَدِيُونُ: ث. انگل ـ چالاڪي ـ حرفت. اجائي ليڪي.
ـ قَلبَنَدِي ٻَدَنُ: خوشامد ڪرڻ ـ چاپلوسي ڪرڻ ـ ڏاور ڏيڻ ـ آتارڻ ـ چترائڻ ـ برغلائڻ ـ ورغلائڻ ـ قسلائڻ. گهلو ٻدڻ ـ چڙهو ٻدڻ ـ شاهو ڏيڻ ـ چاڙهه ڏيڻ. ريهڻ ـ ريبڻ ـ نڪڻ.
ـ قَلُ تَيارُ كَرَنُ: حقي يا چلم جي ٽوپيءَ تي ٽانڊو چاڙهڻ ـ ٽوپي ٺاهڻ. سُلفي تيار ڪرڻ.
ـ قَلَ چُونڊَنُ: شاديءَ جي هڪ رسم موجب لانئٽن ڏيڻ بعد گهوٽ جو ڪنوار جي مٽان آچلايل ڪپهه جا ننڍا ٻڙا چونڊڻ (هندن) ۾ مئل مائٽهءَ جا سڙيل هڏا ميڙڻ.
ـ قَلُدانِيُ ۽ قَلُدانِيُونُ: ث. گلن رکڻ جو ٽانءُ ـ گلداني ـ قولداني. گل قل ـ گلزاري.
ـ قَلُڪارِيُ ۽ قَلُڪارِيُونُ: ث. گل قُل ـ گلزاري. گلن ٽاهڻ جو ڪم (ڪپڙي يا پيت وغيره تي). ڪنهن ڪپڙي تي پريل گلن وارو پَرت.
ـ قَلُنَ مُٽ ڏِيَنُ: ڇنديءَ آهر ڪجهه نه ڪجهه رقم ڏيڻ. سَرندي‌ءَ سارو رقم ڏيڻ.
ـ قَلُواڙِيُ ۽ قَلُواڙِيُونُ: ث. گلن جي هاري. لنيڙو باغ ـ باغيچو ـ گلستان ـ قولستان ـ چمن. گلزاري ـ قلڪاري.
● قَلُا: ذ. (هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ) جُوئر يا مڪئي وغيره جا ٻُڪل داڻا.
● قَلُارِجَنُ: مصدر. (سن. قَلُ = ڪلڻ) ڪلڻ ـ تِرڻ. ظاهر ٿيڻ. پڪڻ ـ وڌڻ ـ ڦٽڻ. باهه ۾ وڌل ڪنهن شيءِ جو ڦٽجڻ (جهڙوڪ ڦٽڪي ـ جست وغيره ڦاٽڻ). گرميءَ سبب وات ۾ ڦلڪا ٿيڻ ـ (وات) اوپارجڻ.
● قَلارَنُ: مصدر. (سن. قَلَ = ڪَلڻ) ڪنهن وٽ جو ڪلڻ ـ ڦل وجهڻ ـ گل جهلڻ ـ ٻُور جهلڻ ـ پورجڻ. ڦٽڻ ـ ٽرڻ ـ ڪلڻ.

"قوبگ قلاريا قرسهين اج پي لعل لياريا"
(ڪبير شاهه).

ـ قَلارَ ۽ قَلارُونُ: ث. وٽ جي گلن ڪرڻ واري حالت ـ پور. قونهڙي جو وقت ـ قونهڙو.
ـ قَلارِجَنُ: مصدر. وٽ جو ٻُور جهلڻ ـ ٻُورجڻ ـ پوڪجڻ.
● قَلانْتِيُ ۽ قَلانْتِيُونُ: ث. مڙس مري ويل زال ـ رنوڙ ـ وڌوا ـ بيوه ـ قلانوتي ـ ڏليل ـ ڏني ـ قلانتي.
ـ قَلانُوَنْتِيُ ۽ قَلانُوَنْتِيُونُ: ث. قلانتي ـ قُلانتي.
ـ قَلانْتِيتِي ۽ قَلانْتِيتِيُونُ: ث. قلانونتي.

Gul Hayat Institute

ـ قَلَائِي: هڪ ذات جو نالو.
"لاکا لک هوا، قَلائي قير ٻيو" (شاهه).
● قَلَاءُ ۽ قَلَاءَ (ت): ذ. قهلاءُ ـ پکيڙ ـ واڌ. واڌ (زخم وغيره جي). قَتَ پچڻ جي حالت ـ هاڄَ ـ بت تي لڪتل داڻا.
ـ قَلَاءُ ڪَرَنُ: زخم جو وڌيڪ پچڻ ـ قَتَ جو وَڌي وَڃَنُ.
● قَلَائِيُ: مصدر. (سن. قَلَ = قَرَنُ) قَلُ پيدا ڪَرَنُ ـ ڌار ڪَرَنُ ـ جدا ڪَرَنُ ـ الڳ ڪرڻ ـ علحده ڪرڻ ـ ورڇي ڏيڻ ـ ولڊي ڏيڻ ـ وانڊڻ ـ ولڊڻ ـ ورهائڻ ـ ورڇڻ ـ ورهاست ڪَرَنُ. وهنوار ڪَرَنُ ـ بي باقي ڪرڻ. حساب ڪيڏ (وياج وغيره جو).
● قَلَائِنُ: مصدر. وڌائڻ. وستار ڪرڻ ـ اڀار ڪرڻ. پکيڙڻ ـ پسارڻ. قنڌائڻ ـ سڃائڻ ـ ڦهلائڻ ـ ڪنهن شيء کي هٿ تي يا سيڪ تي پچائڻ ـ پُڄڻ (جيئن: جست ـ تامو يا قٽڪي وغيره ڳلائجي). زور وڌائڻ ـ چاڙهڻ. لاهڻ (آواز). خوشامد ڪرڻ ـ چاپلوسي ڪرڻ.
● قَلُ ٻُوٽَا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. تعلقي شڪارپور ۽ تعلقي رتي ديري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● قَلُجِيُ: اسم خاص. تعلقي جوهي ۾ هڪ ديهه ۽ شهر جو نالو.
● قَلُ دَهُ: اسم خاص. تعلقي ڪهوڙڪي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● قَلُرِكِي ۽ قَلُرِكِيُونُ (ت): ث. ٻڪري جو هڪ قسم ـ سنهي منهن ۽ آڇنن ڇپن واري ٻکري.
● قَلِڙِيُ ۽ قَلُڙِيُونُ: ث. (سن. قَلُ = ڪلهه) قَلُ جو اسم تصغير. ننڍڙو گل. پَتَ يا سُتَ جو ننڍڙو گل ـ ڦندڙي ـ ڦولڊڙي. آڪ جو ننڍڙو گل. ڪپهه جو هڪ قسم. نٽ جو هڪ عضوو ـ موتين سان جڙيل گول ڇڪرو ـ چَتَ ـ قَل. پرت جو هڪ قسم (ت). مال جي سڃاڻپ لاءِ واڏُو (+) جو هڪ نشان (ت).
ـ قَلُڙِيُ رَڪَنُ: ڏوهه ڏيڻ ـ الزام آڻڻ.
ـ قَلِڙِيُ لاڻِنُ: خوشامد ڪَرَنُ ـ وَڻَپَ ڪرڻ. جهيڙي ڪي وڌائڻ ـ جهيڙو مچائڻ.
● قَلِقَلِ (ت): ذ. وادي ڪي ڪم جي هڪ اوزار جو هڪ نالو ـ قَلقَل.
● قَلُقَلِيوُ ۽ قَلُقَلِيَا: ذ. صفت. ٻن رنگن (هڪ آڇي ۽ ٻئي ڪنهن به رنگ) خاص ڪري ڪاري يا ناسي) جي چٽن وارو ـ چنڪمرو. (ذ). رنگ جو هڪ قسم (گهوڙي يا ڪڪڙ جو). (ذ. صفت). ناهوڪو ـ اڇو آجورو ـ وٽندڙ (ل). شوقين. ٽٽ وارو. (ت).
● قَلَكَ ۽ قَلِكُونُ (ت): ث. فريب ـ قندُ ـ جار ـ دام.
● قِلُكُ ۽ قِلُكُونُ (ل): ث. چِنُبَ ـ چِنُبَ ـ تنبيهه ـ ڪن مَهتَ.
● قَلُكَارِيُ: ث. ذ. ڪپڙي جو هڪ قسم ـ گلن وارو پرت پريل ڪپڙو ـ ڇڪنو.
● قَلُكَنُ (ڪ): مصدر. قرڪڻ ـ ڏڪڻ ـ ڪنبڻ ـ جنبش. لڏڻ.
"فلاڻي جي مچ ٿي کاڙ تي قلڪي".
● قَلُكِيُ ۽ قَلُكِيُونُ (ت): ث. رڍ جو هڪ قسم.
● قَلُكُ ۽ قَلُكَا: ذ. (سن. ٻُولڪا = قلڪو) ننڍي سيڪيل مالي. سنهي ۽ ننڍي ماني ـ چپاتي ـ ڍڳڙي. (ذ ـ صفت). هلڪو ـ هلڪڙو (طبيعت جو) ـ نرڙو (ت).
ـ قَلُكَائِيُ ۽ قَلُكَائِيُ: ذ. صفت. ڍڳڙي وارو ـ قلڪا پچائيندڙ.
● قَلِكِيُ ۽ قَلِكِيُونُ (ت): ث. ڪيڙ جو مٽيون قرهو.
● قَلَكِيُ: اسم خاص. تعلقي جاتيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● قَلُ كَرُ ۽ قَلُ كَرَ (ت): ذ. ڏاندارين جو هڪ حصو ـ ڏندن و جهڻ جي ڪاٺي.
● قِلِنْگِيُ ۽ قِلِنْگِيُ: ذ. صفت. (فرينچ > فرنڪ > فرنگ > فرلگي > فلنگي > قلنگي) يورپي ـ

Gul Hayat Institute

گورو- انگريز:
"مُعَلِيرَ ماڳ نہ اڳئين فرنگي منجهہ قِرِيا" (شاهہ).

● قَلَنْ: مصدر. (سن. قَلَ = قَرْ). قرڪرڻ- قر جهلڻ- ميوو جهلڻ- قلجڻ- قرڻ. گهٽو قل ڏيڻ. وڌڻ- ويجهڻ. اولاد پيدا ٿيڻ- ٻارن واري ٿيڻ- اولادي ٿيڻ. سرسبز ٿيڻ- آباد ٿيڻ- سائو ٿيڻ- سکيو ٿيڻ- آسودو ٿيڻ- فتحياب ٿيڻ- ڪامياب ٿيڻ- جيتڻ- ڪٽڻ.

= قَلَنْ قَلَنْ: قر ۽ گل جهلڻ. سرسبز ٿيڻ. وڌڻ ويجهڻ. عيالي اولادي ٿيڻ.

● قَلَنْ: مصدر. (سن. قَلْ = ڪَلَنْ). ون جو ڏمڙڻ- ٻوڪجڻ- ٻورجڻ- گل ڪيڏڻ- گل جهلڻ- قلارجڻ. قٽڻ- ڪلڻ- ٽڙڻ. (گل جو) ڦوهہ ۾ اچڻ. سُڄڻ- قنڊڻ- ٽوڙڻ- آماسجڻ- آقرجڻ- سڄي ٻيهڻ. ويجهڻ- واڌ ڪائڻ- وڌڻ- ويڪرو ٿيڻ. همجڻ- ڦوڪجڻ- ڦوٽڻ ۾ اچڻ- دم پرجڻ. خوشي ۾ پرجڻ.

● قَلَنْو ۽ قَلَنْتا: ذ. گرميءَ سبب بدن تي ٽيل ڦوڪيندو- چلڻو- چالو.

● قَلُوْ ۽ قَلَا: ذ. (سن. قَلَ = ڪَلَنْ). ڪاٻو قل جهڙي شيءِ. جوئر يا ڪائي جو ڀڳل داڻو (جنهن جي ٻُجهڻ ۽ ٽاڻڻ ڪاڻ ٻوءِ شڪل گل جهڙي ٿيو هوي). اڪين جي بيماريءَ جو هڪ قسم- اک جي تاري ۾ ٽيل اچو ٿڪو. ڏٺي جي وٽ جو سڙيل حصو. دڪيل ٻڙيءَ جو سڙي رک ٽيل حصو. چٽگ- تاندو. (ڪ). چربي جو لنڊڙو سٽي نڪتل تاڀيل ٽڪرو- ڪوڪڙو.

● قَلُوْ: ذ. تاس يا ٻني جي چٽن رلڻ (ڪارو- لال- قلو- چونڪڙي) مان هڪ جو ڪالو- ڪلاور- چڙيا.

● قَلُوَاڻِي: اسر خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.

● قَلُوَاهِيْ: اسر خاص. تعلقي روهڙيءَ ۾ هڪ ديهہ جو نالو.

● قَلَ وَقِيَا: اسر خاص. هڪ ذات جو نالو.

● قَلُوڙْنْ: مصدر. (سن. قَلْ = ڪلڻ). ڪولڻ. ٽيڙڻ- پکيڙڻ- ڪنڌ ٻرڙڻ- وکيرڻ. هيٺ متي ڪرڻ. قولهڙڻ- قولهڻ- ڳولڻ- تلاشڻ- قلهوڙڻ.

= قَلورَ ۽ قَلورونْ: ث. ٽيڙ. وکيڙ- ڪنڌير. ڳولا- قولا- جاچ قلهوڙ.

= قَلورَ و جَهنْ: قلوڙڻ- قلهوڙڻ. هيٺ متي ڪرڻ. تلاش ڪرڻ.

● قَلُوْسِيْو ۽ قَلُوسِيْتا: ذ. (سن. سُقْت = قوقيندو). ٻاهہ ۾ سڙڻ يا ڪنهن سخت ڪر ڪرڻ سبب (هٿ يا ٻني ڪنهن هنڌ) لڪل قوڪڻو- قوقيندو- چلڻو- قلڻو.

● قَلُوْكَارِيْ: اسر خاص. تعلقي روهڙيءَ ۾ هڪ ديهہ جو نالو.

● قَلُوْكِڙْ ۽ قَلُوْكِڙَا: ذ. (سن. سُقْتَ = قوقيندو). قلڻو- قوقيندو- قلوسڻو- قلوهو- قلوڻو- قلوڪڻو- چلڻو.

● قَلُوْڻُو ۽ قَلُوْڻُتا (ل): ذ. (سن. سُقْتَ = قوقيندو). قلوڪڙو- قلوسڻو- قوقيندو- چلڻو.

● قَلُوْهو ۽ قَلُوْهَا: ذ. (سن. سُقْتَ = قوقيندو). قلڻو- قوقيندو- قلوڻو- قلوسڙو- قلوڙو- چلڻو.

● قَلهَارْ: ذ. (سن. قَلْ = ميوو + آهار = ڪاڏو). ميوي جو ڪاڏو (هنڌن ۾ ورت جي وچ ۾ ڪاڏي لاءِ ميوو. چاڪاڻ تہ ورت ۾ صرف اناج ۽ الاڇ مان ٺهيل ڪاڏو واپرائڻو نہ آهي). گيارس جو ڪاڏو.

● قَلهارَ (ت): ث. قلهر- قلهيار- رک- ڪيري- خاڪ.

● قَلهَارَنْ: مصدر. (سن. قَلْ = ڪَلَنْ). قلارڻ- قلڻ.

= قَلهَار ۽ قَلهَارونْ: ث. قلار.

= قَلهَارِجنْ: مصدر. قلارجڻ.

● قَلهِڏِيْ جَاگِيرَ: اسر خاص. تعلقي هڏين ۾ هڪ ديهہ جو نالو.

● قَلهِڏِيُونْ: اسر خاص. تعلقي ڪپري ۾ هڪ ديهہ جو نالو ۽ شهر جو نالو.

Gul Hayat Institute

● قِلْهُوْ ۽ قِلْهَا: ذ. صفت. ليلهڙ - ڦڪ - ڦوسو - ڦيڦو - لڙکندڙ (ماس). لڦ لڦ ڪندڙ (ماس). چپو - ڪمزور - بي طاقت. ڦلهڙو - ڍيلو - ڍيرو. آڦريل - ڦوڪيل - سست - ڪاڦت - آرسي - آلسي - توتي - ڪاهل - عاري - ڪم ڪوس - ڪم چور - شومتي. لرم - ڪنڙو (ل). (ث. قلهي ۽ قلهيون).

- قِلْهائي ۽ قِلْهائِيُوْ: ث. قيڦائي - ليلهڙائي. ڍرائي - ڍلائي - نرمي - نرمائش. سستي - آلِسْ - ڪاهلي. هلڪائي.

- قِلْهِيڙو ۽ قِلْهِيڙا: ذ. صفت. (قلهي جو اسم تصغير) ڪجهه قلهو. ضعيف. ڪمزور - هيڻو - لستو - ڦوڦو - بي سگهو - بي ستو - بي قوتو - بي طاقت - ڪم طاقت - لَٻل - ايرو - لاغر - نحيف. لاڙڪ (به ڻ) - ڪومل. ڪهلو - ڪهرو - سست. (ث. قلهڙي ۽ قلهڙيون).

● قِلْهِيار: ث. رَڪَ - چار - ڪيري - چائي - خاڪ - قلهيار.

● قِلْهِيرَ: ث. رڪ - چار - ڪيري - خاڪ - قلهيار. ڏوڙ - ميٽي - چائي. (صفت). بيڪار - خراب - نڪمو.

- قِلْهِيرُ ۾ قُوڪڻُون ڏِيڻُ: اجائي محنت ڪرڻ. بيڪار ڪوشش ڪرڻ.

● قِلْهِيرَنُ: مصدر. (من. قِلُّ = ڪِلڻ) ڪولڻ - ٻَڌڻ - ڪُنڊيرڻ - وڪيرڻ. قلهورڻ. سمجهائڻ - سلجهائڻ (سٺ). ڪولڏڻ - وڪڙڻ. سوجهڻ - ڳولڻ.

● قِلِيُ ۽ قِلِيُون: ث. (من. قِلُّ = قِرُ) قري (ڪيلي وغيره جي).

● قِلِّيُ ۽ قِلِّيُون: ث. (من. قِلُّ = ڪِلُ) ڪِلُ - ڪنڊو ڪل - ڪنڊو قِلُ - اڪ جو ڪل - قلڙي. جالي جو ڪل. ڪڙي تي لڪندل ڪل يا چڪمدوزيءَ جو ڪم - چِتَ ڪِلَ - نقش. ڪِل وغيره ڪيڏ لاءِ ڪاٺ جو ٽپو - هوتو - اڏو - ڪارب - قالب. ميوي جو سڙيل داغ يا چٿو. ڪهه جو هڪ قسم. (لڪ ۾ ڀائڻ لاءِ) سولو لولڳ يا قِلُ. ڪيهه کي ڪاڙهڻ بعد متي تري آيل ڪيچي. ڪاراڻي پَتَ مٿان لسوڻ جو تهه. لوڻاڻيل پاڻيءَ سڪڻ بعد لوڻ جو ٿهيل (آپري آيل) تهه. سوڊا - ڪار. هُشي - ٽيڪر - آور.

- قِلِيُ ڏِيڻُ: آواز ڏيڻ - ٽيڪ ڏيڻ - سهارو ڏيڻ. هُشي ڏيڻ.

● قِلِيا (ت): اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● قِلِيارَ: ث. وسائل باهه. چار - رڪ - قلهيار - قلهير.

- قِلِيارِ ۾ قُوڪڻُون ڏِيڻُ: بي نتيجي ڪوشش ڪرڻ.

- قِلِيجائِيُ: اسم خاص. تعلقي ديري محبت ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قِلِيلَ: اسم خاص. تعلقي سوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قِلِيلُ ۽ قِلِيلَ: ذ. (من. قِلَرَ = ڪِلِيل ڪل + تلر = تيلُ: من. قِلُ + تيل = ڪِلن جو تيل). ڪلن جو تيل - ڪل روغن. ڪلن ٻيل ترن جو تيل. عطر ٻيل تيل. خوشبوءِ دار تيل - سُرهو تيل. شفاف تيل - صفا ٿيل تيل.

- قِلِيلِيُ ۽ قِلِيلِيُ: ذ. صفت. ڪلن مان تيل ڪيلڏڙ - عطر ڪش. خوشبوءِ دار تيل وڪڻندڙ - عطار - عطري.

● قِلِيلِيُ: اسم خاص. حيدرآباد جي پرسان وهندڙ هڪ ڦات جو نالو. ڪولي (ل).

● قِلِيهَرَ (ت): ذ. ڦلهيار - قلهير.

- قِلِيهِرُ ۾ قُوڪڻُونُ ڏِيڻُ: اجائي ڪوشش ڪرڻ. اجائي محنت.

● قِلِيوُ ۽ قِلِيا: ذ. صفت. قِلن وارو - ٻُڙهائون - ڦڦلیو. رنگ جو هڪ قسم (ڪڪڙ وغيره جو). چتڪمرو.

● قِمَرُ ۽ قَمَرَ (ت): ذ. ٺڳي - مڪر - فريب - عياري - چالاڪي.

- قِمَيرُ ۽ قَمَيرَ: ذ. صفت. چالاڪ - دوکيباز - فريبي - مڪار.

● قُمَنُ ۽ قَمَنَ (ت): ذ. حرفت - انگل - چالاڪي. فريب - دوکو - ترڪٽ.

Gul Hayat Institute

● قَنَ بَدَنُ: رڍ يا هِکري جي نڍڙي قَر جا ڪُرَ هِکا ٿيڻ.
"بَدَو قَنَ قرن" (شاهه)
● قِنَ ۽ قِنُونُ (ل)؛ ث. بدن ۾ پرائي - ٽولهه - ماچ.
- قِنَ بَدَنُ؛ سايا ڪَرڻُ - ماچ ڪَرڻ - ٽولهه ڪَرڻ.
● قَنَ ۽ قَنُونُ؛ ث. نالنگ جو آواز - شوڪو - ڦوڪو. سهڪڻ جو آواز - هانپارو - ڪتي جي سهڪ. گهوڙي جو ڦونگارو - نڪ مان ساهه ڪڍڻ جو آواز. پرتي - ٻادي.
● قَنُجهَ: ذ. ڪنهن جي بدن بدڻ لاءِ هَرُ ڏيئي حاصل ڪيل متي - پَنُجهو.
- قَنُجهَ ڪَرَنُ: هَرُ ڏيڻ (بدن جي متي هٽ ڪرڻ لاءِ).
● قِنُجهَ ۽ قِنُجهُونُ (ل)؛ ث. پير جي مرئي جي پُٺ وارو حصو - ڪُڇ. ٽنگن جي وچڙ وارو هنڌ.
- قِنُجهُونُ هَٽَنُ؛ هلڻ ۾ پيرن جا ڪنهن حصا پاڻ ۾ وچڙائڻ. جَرَ هَٽَنُ - لت هڻڻ. (گهوڙي جو) ايڏيون هڻڻ.
● قِنُجهَنُ ۽ قِنجهَنُ (ل): ذ. اک جو چِنڀيرُ - چنيڻُ - پَنُجڻ - پَنُجيرُ.
● قِنُجهُو ۽ قِنُجهَا؛ ذ. صفت. ٽنگن ڦريل (جانور يا ماڻهو، جنهن جون ٽنگون هلڻ ۾ وچڙنديون هجن) پيرن ڦريل. ڦڏي ٽنگ وارو - ڦڏو. (ث. قِنُجهي ۽ قِنُجهُونُ).
● قِنڈُ ۽ قِنڈَ: ذ. (سن. پاش = نوڙيءَ جي ڪاهي) ڪنڊي جو مخفف - نوڙيءَ جي سرڪڻ - ڪاهي - ڪنڊو. دام - جاري - ڏَبي. ڪوڙڪي - ڪمند - (ع. فَنّ) فريب - دوکو - ٺڳي - مڪر - چند - فند - مڪر - ڏوڳ - دَمَ - دَلبو. اٽڪل - چالاڪي - حرفت. حيلو - بهالو.
- قِنڈُ پِڪيڙڻُ؛ جار وچائڻ. ڪاسائڻ لاءِ ڪوشش ڪرڻ. اٽڪل ڪرڻ - چالاڪي ڪرڻ. مڪر ڪرڻ. ٺڳي ڪرڻ.
- قِنڈُرُ ۽ (ت)؛ ذ. صفت. قِنڈُ ڪندوُ. چالاڪ - عيار - مڪريلو - مڪارُ.
- قِنڈُ قِڪِلُ (ت)؛ ذ. اٽڪل - چالاڪي. فريب - ٺڳي - مڪرُ. دَمَرُ - دَلبو.
- قِنڈُ ڪيڏَنُ؛ اٽڪل ڪرڻ - چالاڪي ويڙهائڻ - حرفت هلائڻ.
● قِنڈَنُ؛ ذ. درياءُ جي مڇيءَ جو هڪ قسم.
- قِنڈَنُ ڪري وِجهَنُ: (ت) سخت مار ڪيڻ - جهڪوري وجهَنُ.
● قِنڈُنُ ۽ قِنڈَنَ؛ ذ. (سن. ہرا. قِنڈَلر = قندڻ) ريشم يا سُتَ جو ٿاهيل لنڊو گول ٽوئرُ - جهاڀو. جهوڙو. لغڙ جو ڇُڇُ قندڻي. ٽوپيءَ جو ڇُڇُ - قندڻي. ٽوپيءَ جو ڪُلُ. گڇ جو ڪُلُ.
- قِنڈُڻِيُ ۽ قِنڈُڻِيُونُ: ث. نڍو قِنڈُنُ.
- قِنڈُڻِيُ ٿِيوُ وَڃَنُ؛ ڀنيان لڳو وَڃڻ. ڪنهن جي ڀنيان هلندو رهڻ.
● قِنڈُڻِيُ ۽ قِنڈُڻِيُونُ (ت)؛ ث. مڇيءَ جو هڪ قسم. (ڪرڙِي ڪان ڦيڏي ڳاڙهي رنگ جي ويڪري ۽ چپٽي). ڪڪ جو هڪ قسم (سنگ ويڪرو ڪري).
● قِنڈُوُ ۽ قِنڈا؛ ذ. (سن. پاش = ڪاهي) سُتَ يا ريشم جي لوڙيءَ جو ڪهيرو - قِنڈ - ڪاندو - ڪاهي - سيرڪٽي - ڪاسي - ڪاهو. ڪمند - بال - جارُ - دامُ - طوق. چمند. قِڪِل - فريب - اٽڪل - چالبازي.
- قِنڈِي ۾ قَاسائِنُ؛ دام ۾ آڇَنَ. قيد ٿيڻ. فريب ۾ آڇڻ. مصيبت ۾ مبتلا ٿيڻ.
● قِنڈِيلُ ۽ قِنڈِيلُ؛ ذ. دولهين جي ليکال جو ٻمبو - بخاري - بخارو - چمني.
● قِنڈِرَ ۽ قِنڈِرُونُ (ت)؛ ث. وَڏي جونءُ.
● قِنڈِرَ ۽ قِنڈِرُونُ: ث. جوان ڏڪيءَ جو گوشت. (ڪوس لاءِ) گهٽون - ڪوڙ ڳٽون. ڏڪي نه ٿيندڙ ڳٽون. قِنڈِي. سنڊ.
- قِنڈِرَ ٿِيمَنُ (ت): بيڪار ٻنجڻ - بيڪار ٿيڻ.
● قِنڈِڪَ ۽ قِنڈِڪُونُ (ل): ث. (ع. بندق - فندق) هٿ جي آڱر سان هنيل ڏڪ -

Gul Hayat Institute

ٽونگو. لِهڻِي جي پڇاڙيءَ واري ڪاٿي - گِهٽِي. بندوق جي گولي - قنڊڻ.

- قِنڈَکَ هڻڻُ: لَتَ هڻڻ (گهوڙي جي). ٽولگو هڻڻ.

- قِنڈَکَ ڏِيڻِ نہ سَهڻُ: بلڪل ڪمزور هڻڻ. ڪوبہ جهلو نہ هڻڻ.

● قِنڈُڻُ: (ع. بندق - فندق) بندوق جي گولي - قنڊڪ.

● قَنڊَڻُ: مصدر. (سن. سڪٽ = ڦوڪجڻ). سڄڻ - ٽوٽڻ - ٽوٽرجڻ - آماسجڻ - آيامڻ - آقرجڻ - ٽلهو ٿيڻ - پکڙڻ - وڌڻ - ڦوڪجڻ. ڏڙڻ - وستار ڪرڻ. اُپٽار ڪرڻ. پکيڙڻ - پساريڻ. هٽاڪ هڻڻ. وڌائيءَ ۾ پرجڻ - ڦولجڻ.

- قَنڊَڻَ ۽ قَنڊَڻُ: ث. ڦولڻ - ڦوڪ - سيٽ. وڌائي - هٽ - غرور - مغروري - تڪبر.

- قَنڊَڻائِڻُ: مصدر. سڄائڻ - ڦلائڻ - وڌائڻ. زور وڌائڻ. آپارڻ.

- قَنڊَڻجَڻُ: مصدر. قَنڊڻ - ڦولجڻ - سڄڻ - ٽلهو ٿيڻ.

● قَنڊَڻِيُ ۽ قَنڊَڻِيُونُ: ث. درياهه جي مڇيءَ جو هڪ قسم. ڪڪ جو هڪ قسم.

● قَنڊو ۽ قَنڊا (ل): ذ. ڪنڇيءَ جو هڪ پاسو.

● قِنڊو ۽ قِنڊا (ت): ذ. ملهه جو هڪ داءُ - ٻهر جي اشاري سان مقابل جي ٽنگ ڪسڪائڻ جي حالت - ڦڙتي.

- قِنڊو هڻڻُ: هڪ ملهه جو پٽي ملهه کي ٻهر سان لاهڻ يو هڻڻ - ڦڙتي هڻڻ.

● قَنڊَڻِيُ ۽ قَنڊَڻِيُونُ: ث. صفت. قر لہ چڙيندڙ (مادي). جانور (جنهن جي جسم جي طاقت زائل هجي). ڪو راڳ (ڪ).

● قَنڊَڪ (ڪ): ذ. سنهيون ڪانيون - چيسنيا - ڦانگها - پُرڪَٽ.

● قَنڊَڪ ۽ قَنڊَڪَ: ذ. (سن. قَنڊَكَ = تختو). ڦرهو. ايٽ جو چڪرو. پَرُ - ڪنب - پَکُ - قَنڪهه. ڪاري جي اصطلاح ۾ ڏياتن جي اصطلاح ۾ لنگر هڪ پَرُ. واريءَ يا ٻهڙ جو ڏڪ - ڏڙو. (ڪ).

● قِنڊَڪَ ۽ قِنڊَكُونُ: ث. (سن. پنگ = ڦڙو). پاڻيءَ جو ڦڙو - قطرو - ڦهنگ.

- قِنڊَڪَارَ ۽ قِنڊَكارُونُ (ڪ): ث. سنهي بوند - بوند بوند - ڇڪار (مينهن جي).

● قَنڊَڪَڙ (ڪ): ذ. ڪڇڙا گونج - ٻونگر - پنگ - ٻور.

● قِنڊَكو ۽ قِنڊَكا: ذ. (سن. پنگ = ڦڪو). تمام ڇڙو - ڇڙو - ڇڙو - ٻڙو. پاڻيءَ جهڙو ڪنگهو. گهٽو پاڻي ملهيل - ڦنگهو.

● قَنڊَكِيُ ۽ قَنڊَكِيُونُ: ث. برسات تي ٽينڊڙ اوپڙ جو هڪ قسم ڪنڀي - پنڊوڙ. ڪوڏيءَ جو هڪ قسم. ملو - ڪُونج - ڪوهو - گوش. مال ڪي سڃاڻپ لاءِ ڏنل داغ - نشان - لڪ - ڦنگهه (ڪ).

● قَنڊَكهَ ۽ قَنڊَكهَ: ذ (سن قَنڊَكَمَ = تختو). تختو - پاڻيو - ڦرهو - پَرُ - ڪنبُ - قَنڪُ. ڪنب جي شڪل جهڙي (ميل ڪن ڊيگهه ۾) جبل جي قطار (ڪ). پسانگي ڪاٿيءَ جو هڪ انگهو (ث).

- قَنڊَكهِيُ ۽ قَنڊَكهِيُونُ (ڪ): ث قَنڊَكهَ (ڪ).

● قِنڊَكهَ ۽ قِنڊَكهُونُ: ث. (سن. پنگ). ٽنگ - پنگ.

● قَنڊَكهَنُ (ڪ): مصدر. چوڻائي مال وغيره کي ميڙ لاءِ نشان ڏيڻ - ٽڪ ڏيڻ - قنگيون ڏيڻ.

● قَنڊَكهو ۽ قَنڊَكها (ل): ذ. وڻ جو سڪل ڦنگهر - ڦلڪهو. (ل).

● قَنڊَكهِيُ ۽ قَنڊَكهِيُونُ (ڪ): ث. ڪَنڊِي - قَنڊَكهِي. وهت جي سڃاڻپ طور ڪيل نشان.

● قَنو ۽ قَنا (ڪ): ذ. ڪاري جي ٻڙيءَ جو هڪ پاڳو (نيڙو).

- قَنو پَتَنُ: دستن ۽ ٻڙي ڪاڪوس جي ڪهاڻي حالت ٿيڻ.

● قَنڻُ ۽ قَنَ: قَنُونُ: ث. (سن). متو. ٽانگ جو (جوش يا مستيءَ واري حالت ۾ پکڙيل) منهن وارو حصو. ٽانگ جو ڦهليل منهن - ڪينچلي. لغڙ جي چوٽيءَ واري لوڪ يا حصو.

Gul Hayat Institute

ـ قَنُ پَدَنُ: ڪنهن بہ وهت جي ڦر جو ڪير ڏاڙهي ڇڏي ڪاهه ڪائي مڇڻ.
ـ قَنُواروِ ۽ قَنُوارا: ذ. صفت. ڪارو لانگ ـ واسينگ.
● قَنُ ۽ قَنَ (ل): ذ. (سن. پَدَ = پير). پير جو اڳيون حصو ـ پَبُ.
"قَنيا قَنَ فقير آيا سيُرومَنُ نہ ٿڻڙا سي".
(شاهه).
● قَنَسَ: ذ. ميوي جو هڪ قسم.
● قَنَڪات ۽ قَنَڪاتُ: ذ. نڪ جي سڪڻ جو آواز قَنڪو ـ سڪو.
● قَنڪو ۽ قَنُڪا: ذ. نڪ مان نڪرندڙ آواز ـ قَنڪات.
ـ قَنڪي بيهڻُ (ت): ڪجهه ظاهر ڪرڻ ـ راز پڌرا ڪرڻ.
● قَنيڪَ ۽ قَنيڪُونُ: ث. ڀاڄي جو قطرو ـ بوند ـ چنبو ـ ڦهنگ ـ ڦينگ.
● قَنو ۽ قَنا: ذ. ڪڻڪَ جو هيئون حصو (جنهن ۾ ڪهو ٿو ٿئي). مٿو (ت). ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (ٻہ قسم ۱. اڇو ۲. ڪارو بدن ويڪرو وڏو ڪول ٽالهي جيڏو، ڏيکهه هڪ فوٽ). پير جو اڳيون حصو ـ پَبُ ـ قَنُ (ت).
● قَنوڙو ۽ قَنوڙتا: ذ. وڏي قَنو. ڪنگو. فقط هڪ پاسي ڏندن واري قَنو. پَنَ ۾ ٻانهن جي ڇاڙيءَ وارو هڏو قَنو.
ـ قَنوڙو نِڪيرَنُ: ذ. صفت. وڏين چولٽين وارو ـ چونڊير ـ ناسيرُ. (ل). زناني اصطلاح ۾: ٻيو ڇوڙهي ٿيڻ.
● قَنهه: ذ. ڏٺ جو هڪ قسم ـ قرهه.
● قَنهيُ ۽ قَنهيُونُ: ث. (سن. قَنهَه > قَنَ). وارن کي سنوارڻ لاءِ ٻنهي پاسي ڏندن سان (ڪاٺ ـ عاج ـ ڪافور وغيره جو) اوزار. ڪنگهي ـ ڪنگي ـ ڏندوي (ت). ڪورڪي ڪر جو هڪ اوزار ـ آڱوٺ کي ٽوڪ ڏيئي ڪهاڻو ڪرڻ جو اوزار (ڪٺو ڪري تاڃيءَ پيتي جي هڪ تنه وجهڻ بعد قَنيءَ سان ٽوڪ ڏيئي تند ڇاڻبي آهي).
ڪلهي جي هيڻان ٻڌيءَ وارو هڏو. ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم ـ سِول مڇي.
ـ قَنيڙا ۽ قَنيڙُونُ: آهو ڪجهه پرت جو ٻارن جي چولين ۾ قَنين جي شڪل ۾ ڀرجي.
ـ قَنيُ ڏيَنُ: وارن کي سنوارڻ ـ ڪنگهي ڪرڻ.
ـ قَنيُ قَوُڪَنارو ۽ قَنيڙُونُ قَوُڪَنارَ: ذ. هار سينگار ـ ناهه ٽوهه (بدن جي). تيل قليل ـ سينڊ سرمو ـ ڪپڙو لٽو.
ـ قَنيُ قَوُڪَنارو ڪَرَنُ: ٻت کي سينگارڻ ـ هارسينگار ڪرڻ ـ سينڊ سرمو ڪرڻ.
ـ قَنيُ ڪَرَنُ (ت): عقل گم ٿيڻ.
ـ قَنيڙيگرُ ۽ قَنيڙيگرَ: ذ. صفت. قَنيون ناهيندڙ ـ قَنوڙا جوڙيندڙ. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.
ـ قَنيڙيو ۽ قَنيڙيا (ت): ذ. قَنيُ ـ قَنوڙو.
● قَنيُ وارو (ڪ): ذ. پرت جو هڪ قسم.
● قَنيهَاريُ ۽ قَنيهَاريُونُ (ڪ): ذ. قَنيءَ وارو هڏو ـ قَنيُ.
● قَوُتَرُ ۽ قَوُتَرَ (ت): ذ. صفت. بالڪل ڏهرو ـ نحيف ـ لاغر ـ ڪمزور ـ بي زور. ڪَراڙو ـ ٻيدو ـ جهونو.
● قَوُتيڙيُ ۽ قَوُتيڙيُونُ (ڪ): ث. (ع. فوطر). لڙ گهت ڪان معدي تائين ڪاڏو ڪٽي ويندڙ گوشت جي للي (خاص ٻڪريءَ جي).
● قَوُتَ ۽ قَوِتُونُ: ث. (سن. سُقُتَ = جدا ڪرڻ). چير ـ سير ـ ڏار. خال ـ سنڊ و ـ وچوٽي ـ سنڊ. ڦاٽ. ڦاڙ ـ ڦوڙ. لوگهو ـ هر گهل ڦيڏو رو ـ ڦيٽاڙو ـ ونجوڳ ـ لا اتفاقي ـ نفاق ـ اختلاف ـ ڳيڙو ـ ناسازي ـ اڻبٽ. جدائي ـ علحدگي. مخالفت. عداوت ـ دشمني ـ بغض ـ حسد. مت پيد ـ فرق ـ تفاوت.
ـ قَوتَ پَوُنُ: چير پوڻ ـ سير پوڻ ـ وٽي پوڻ ـ خال ٿيڻ. نفاق پوڻ ـ لا اتفاقي ٿيڻ. فرق پوڻ (دلين ۾). جدائي ٿيڻ ـ علحدگي ٿيڻ. دشمني پوڻ ـ عداوت ٿيڻ.
ـ قَوتِرُ ۽ قَوتِرَ: ذ. قَنيُ پوندڙ ـ قَنڊڙ. جدا ٿيندڙ. قوت وجهڻ ـ چير وجهڻ ـ ڏار وجهڻ. نفاق پيدا ڪرڻ ـ دشمني وجهڻ ـ جدائي وجهڻ ـ وچوڙو وجهڻ. ڦيٽاڙ وجهڻ ـ ڦيڏو ر وجهڻ.

Gul Hayat Institute

● قُوءْتُ: حرف ندا. (سن. قات = سڈڻ) سڈ جو ڏکار وارو جواب ـ مسلسل نيدا ۽ سڏڻ مٽان سڏ جي جواب ۾ ٻيڙ يا نفرت جو لفظ (ته توتي قٽکار هجي يا تو ۾ اتفاق جي بد کي قوءْت هجي) ـ هوڏ! ـ لعنت! ـ تف! ـ ٿُو! ٻُڇان. گاهه جو هڪ قسم (جنهن جو ان کائڻ جي ڪم اچي).

ـ قُوءْتُ ٻُوڏ نه چَوَڻُ: ٻڌي جواب نه ڏيڻ ـ سڏ نه ڏيڻ. ڪجهه به نه چوڻ ـ نه ڪُڇڻ.

ـ قُوءْتِ ڪَرَڻُ (ت): لعنت ڪرڻ.

ـ قُوءْتَ کي جيءُ ڪَرَڻُ: ٻُڇڻ سان چڱيءَ ريت کهارڻ.

● قُوءْتُ ۽ قُوءْتَ: ذ. (الڳ). هارهن انچن جي ماپ ـ فوتُ. ماپڻ جي پٽي ـ قُوءْڪٽ ـ فوتَ پٽي ـ فوت.

ـ قُوءْڪٽُ ۽ قُوءْڪٽَ: ذ. قُوءْڻ سان ماپڻ جي پٽي ـ فوت ڪٽُ.

ـ قُوءْڻِي ۽ قُوءْڻِيُون: ث. فوٽي.

● قُوءْڻارُ: مصدر. (سن. سڏڻ = چيرڻ) چيرڻ ـ ڏارڻ ـ ڦاڙڻ ـ ڪيڻ (اڪيون).

● قُوءْڻاڻُو ۽ قُوءْڻاڻا: ذ. ڪنوارين جو گهوٽين جو ڪي شاديءَ وقت مذاحيه طور (گيتن ۾) ڏنل گاريون ـ هيرو.

● قُوءْڻِڙِي ۽ قُوءْڻِڙِيُون: ث. (سن. ڦوڻلي = هڏ) ڪوٽري ـ ٽيلهي ـ ڦوڻڙي. ڦوڻلي ـ ٻُڄکو ـ ٻُڄکي.

● قُوءْڻَڪَ ٻَڌڻِي ۽ قُوءْڻَڪَ ٻَڌڻِيُون: ث. هڪ ميڇيءَ جو قسم.

● قُوءْڻُو ۽ قُوءْڻا: ذ. (سن. سڏڻڪهه = قُوءْڻو) ٻساريل وکر جو هڪ قسم ـ مصالح ۽ دوا طور ڪم ايندڙ هڪ خوشبودار ڦوڻو.

ـ قُوءْڻُو وَڏو ۽ قُوءْڻا وڏا: ذ. وڏي ايلاچي ـ لر قُوءْڻو.

ـ قُوءْڻِي تي قَٽاڻُ: اتي جو اتي پتراڻي ڪرڻ. منهن تي روبرو چئي ڏيڻ.

ـ قُوءْڻِي قَرارَ نه موڪلَڻُ: ذرو به نه ڏيڻ ـ مائٽي ڪٽنڊ جو خيال نه رکڻ ـ نه ڇڏڻ.

● قُوءْڻهڙُو ۽ قُوءْڻهڙا: ذ. (سن. سڏڻ = ڏڻڻ) ڪنڊل ڪُوڻچ ـ گوشا ـ سلا ـ گُوهڻا. مورِ جَرُ ـ آڪ ـ اوپر ـ گل قوڙ.

ـ قُوءْڻهڙِي جيُ موسمِ: ث. موسم گل قوڙ ـ ٻهاريءَ جي موسم ـ رت بسنتي.

● قُوءْڻِيڙُو (ل): ـ. پرت جو هڪ قسم.

● قُوءْدِلُو ۽ قُوءْدِلا (ث): ذ. ڇيٽو ـ ٻوسو ـ ڦاڪ.

● قُوءْدِلُو ۽ قُوءْدِلا: ذ. (ف. فودلج > ٻُودِلِيَ) ٻساريل وکر جو هڪ قسم. مصالح ۽ دوا طور ڪم ايندڙ هڪ خوشبودار ڦوڻو.

ـ قُوءْدِلِي جيُ ٽِڪِيُ: ث. قودلي جي جوهر مان ٺاهيل اچي ٽِڪِي.

● قُوءْدِنِيُ ۽ قُودِنِيُون: ث. زنانه مخصوص عضوو.

ـ قُوءْدِلِي ۾ وِهَڻُ: (ڳالهه) سمجهه ۾ اچڻ ـ ذهن ۾ وهڻ.

● قُوءْرَ: ث. گلن جو ٻارو. خوشبوءِ سرهاڻ ـ سگنڌ.

● قُوءْرَڻُ: مصدر. ڪابه شيءِ هڪ هنڌان ڪٽي ٻئي هنڌ رکڻ ـ چورڻ ـ ويڙهڻ.

● قُوءْرُو ۽ قُوءْرا: ذ. سُٽَ جو ويڙهو ـ ديرو. اوبري تي اوبيل سُٽ مان تيار ڪيل ديرو. ويڙهو. منجهيل ڏاڳن جو مُڇو. جنڊ صاف ڪرڻ لاءِ اڳڙيءَ ٽڪر ـ ٽاڪو (ت). وڏو ٻڪو (ل). ٿوني جو هڪ قسم (لاٽي جهڙو) (ل). (ث. قوري ۽ قوريون).

ـ قُورو قُولهَڻ: مُنجهيل سُٽ سُلجهائڻ. گجهارت پڇڻ. راز مان واقف ٿيڻ. عيب کولڻ. عيب ظاهر ڪرڻ ـ عيب کولڻ. حساب ونڻ.

ـ قُورِي ۽ قُورِيُون: ث. نندو قورو ـ سُٽ جي نندي ويڙهي.

● قُورو ۽ قُوروڙ: ذ. صفت. قُر ڪندڙ ـ قريندڙ ـ لوٽو. ڊاڪو ـ ڏاڙيل ـ ڪاڪو ـ چور ـ راهزن. ٺگ ـ بدمعاش. هيڻي.

ـ قُورو گهَنو ۽ قُورو گهنتا: ذ. صفت. سخت لُٽيرو ـ تمام گهٽي قر ڪندڙ ـ قورو ـ لوٽو. چور ـ راهزن ـ رهزن.

ـ قُورو گهَنو هُنڻ: قُورو يا لالچي هُڻ. هيڻي هُڻ.

● قُورِيا: اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.

● قُوڙ ۽ قُوڙُون: ث. (سن. سڦٽ = قُٽڻ) ڏار ـ چيرو ـ قوت ـ سير. ورهاڱو ـ ورهاست (ت). قوڙي. چندو. ڏلبـ ڏن (ڪ).

● قُوڙ ۽ قُوڙ: ذ. زمين ۾ چير ـ سير. جبل جي غار ـ قات ـ قاڙ ـ ڏر. ڪنارن جي ڪنون ٿاهڻ جي سِٽيءَ جو هڪ قسم ـ سڪ ـ پنر ـ ڪچو ٽوٽو (لـت). جبل جي چوٽيءَ وارو پاڳو (جنهن تي وڻ ٽڻ وغيره هجن) گاهه جو هڪ قسم. (اس).

● قُوڙاڻ ۽ قُوڙاڻ (ل): ذ. (سن. سڦٽ = قُٽڻ) بُنڊ ـ ڪاڻ. (ذ. صفت). ٽلهو. سخت. تمام وڏو.

ـ قُوڙائِي ۽ قُوڙائِيُون: ث. وڏي ٻُنڊ مان چيري ڪيڊيل ڪائي ـ قوڙائي.

● قُوڙائو ۽ قُوڙائا: ذ. (سن. سڦٽ = قُٽڻ) جدائي ـ آوازي ـ علحدگي ـ برهـ ـ وچوڙو ـ فراق. عشق جي جدائي. ڏک ـ ارمان ـ غم ـ رلج (ت).

"سوئي صلح سجڻين، سوئي قُوڙائو"
(شاهه ڪريم).

ـ قُوڙائو ڪيڻ (ت): ارمان ڪرڻ ـ ڏک ڪرڻ. رُٽڻ ـ رڙڻ.

● قُوڙَ ٽَندِي: اسم خاص. هاڙهي جبل (بلوچستان) جي پڇڙيءَ وٽ هڪ ننڍ جو نالو.

● قُوڙڻ: مصدر. (سن. سڦٽ = قُٽڻ) چيرڻ ـ چيري ٽڪر ڪرڻ ـ سيرڻ ـ سير وجهڻ. ڏارڻ ـ ڦاڙڻ. ڏار ڪرڻ. جدا ڪرڻ ـ الڳ ڪرڻ. پڇڻ ـ ٽوڙڻ ـ ٽڪر ڪرڻ. ڪنهن پکيءَ جو آنا پڇي پڇا ظاهر ڪرڻ ـ پڇا ڪيڻ. چانڊڻ ـ چالڙ ڪرڻ ـ ورهاڱو ڪرڻ ـ ورهائڻ. وصول ڪرڻ ـ آڪاڻ ـ چندو ڪرڻ ـ اوگڙ ڪرڻ ـ قوڙي ڪرڻ. ڪولڻ ـ ظاهر ڪرڻ. ڪٽين جي اصطلاح ۾ ڪپڙي کي مصالح ڏيڻ لاءِ تيل ۽ سودا کي ملائيءَ ۾ ملائڻ.

ـ قُوڙ ۽ قُوڙُون: ث. چيرڻ جي حالت ـ چير. چيريل جاءِ ـ قوت ـ شگاف ـ ڏار ـ سير. ورهاست ـ ورهاڱو. قوڙي ـ چندو ـ وصولي.

ـ قُوڙائِڻ: مصدر. چيرائڻ ـ پڇائڻ ـ ڏرائڻ ـ ٽڪر ٽڪر ڪرائڻ (ڪائيون وغيره). جدائي يا فراق جو گهاءُ وجهڻ ـ وچوڙو وجهڻ.

ـ قُوڙائِي ۽ قُوڙائِيُون: ث. ڪائين وغيره جي مزوري ـ چيرائي ـ چيراڻي.

● قُوڙ هُڙ ۽ قُوڙَهُ (ت): ذ. وڏو پيتر ـ جنب ـ ڪڙو ـ قوڙ.

● قُوڙِهائِي ۽ قُوڙِهائِيُون (ت): ث. (سن. سڦٽ = قُٽڻ) ڪاڻ جو ڏاريل نندو ٽڪر ـ قوڙائي.

● قُوڙهُو ۽ قُوڙها (ت) ذ. ڪڙ. قٽ. زخم. رولو ـ فساد ـ رڳڙو.

● قُوڙِي ۽ قُوڙِيُون: ث. (سن. سڦٽ = قُٽڻ) چندو ـ اوگڙ. اوگاڙي ـ وصولي ـ قالڙ ـ چيرو. حصا ڪري، گڏ ڪيل رقم. ڏلبـ جرمانو. درياءَ جي لٽ سان ريتيل هيٺاهون هنڌ (ت). ڦيسڙ زمين. (اسم خاص). تعلقي ڪمبٽ (رياست خيرپور) ۾ هڪ ديهه جو نالو.

ـ قُوڙِي آڪاڻ: قوڙي يا چندو وصول ڪرڻ.

ـ قُوڙِي ڪرڻ: مقرر رقم جو انداز حصي رسدي گڏ ڪرڻ.

Gulshayat Institute

● قُوڙِ ياتُ: اسمِ خاص ذات جو هڪ قسم.
● قُوسُ ¤ قُوسُنُ، قُوسِيُونُ: ث. ٻيٽ مان ٻنا آواز خارج ٿيل ٻه بودار واءُ ـ واءُ ـ باد ـ ريحُ ـ قوسيءُ ٻنا آواز ٿيتُ. (صفت). بي‌طاقت ـ ڪمزور ـ لنڊو.
ـ قُوسَ ڏِيَنُ: خراب هوا ڪيڻ. اجائي ڳالهه ڪرڻ ـ ٻڪاڪ هڻڻ ـ داڙ هڻڻ ـ لٻاڙ هڻڻ.
ـ قُوسِيرُ ¤ قُوسِيرَ: ذ. صفت. قوسون ڏيندڙ. بدافعال، ٻڪاڪي ـ لاف زن ـ داڙي.
ـ قُوسَ قاسَنُ: ڪم الڪن ـ ڪم قاسڻ.
ـ قُوسَ مُنجهَنُ: ڪنهن ڪم ۾ قاسڻ. تڪليف ۾ پوڻ. ڪَڪِ ٿيڻ ـ پريشان ٿيڻ.
ـ قُوسِيُ ¤ قُوسِيُونُ: ث. قوس.
ـ قُوسِيُ ¤ قُوسِي: ذ. صفت. قوسيُونُ.
● قُوسَاتِيجَنُ: مصدر. ڪاوڙجڻ ـ ناراض ٿيڻ. آڪڙجڻ.
● قُوسَڙِ (ل): صفت. قسيي پونڊڙ ـ قسٽي ـ ڍنڍڙ (زمين).
● قُوسِڙِيُ ¤ قُوسِڙِيُونُ: ث. ڪيءَ جو هڪ قسم (جو ڇڻ جي هيٺ مٽي ڪندڙ. رنگ گاڙهو. جهرڪي جيڏو). قوسٽي. (صفت). هلڪڙو ـ (ماڻهو) ڙڙو ـ سفلو (ت).
● قُوسِنِيُ ¤ قُوسِنِيُونُ: ث. هلي. قوسٽي ـ قوسي. ڪيءَ جو هڪ قسم.
● قُوسِيٽَانُ: اسمِ خاص. تعلقي تنسبي باڪي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
※ قُوسِيٽُو ¤ قُوسِيٽَا: ذ. ڪهرو جانور جو هڪ قسم ـ هلو. (ث قوسٽي ¤ قوسيُون).
● قُوسِٽِيُ ¤ قُوسِٽِيُونُ: ث. ڪيءَ جو هڪ قسم ـ قوسڙي ـ قوسيُ. هلي. منگر سڄيءَ جو هڪ قسم.
● قُوسُوُ ¤ قُوسَا: ذ. ڇيٽو ـ هوسو. ڪرفتي.
● قُوسِيُ ¤ قُوسِيُونُ: ث. ڪيءَ جو هڪ قسم. قُوسِيُ ـ قوسي. ڪِرڙُ (وڻ جو) گل ـ پُسي (ت). ٻارن جو راند ۾ ناهيل پانڊارو (جو زمين تي هڻڻ سان ٽڪائه نه ڏي).
ـ قُوسِيُ آڪَاسُ چڙَهُنُ يَا وَجنُ: ڪنهن گهٽ ماڻهوءَ جو ٻاڻ ڪي وڏي درجي وارو سمجهڻ. وڏَ ماڻهائي ڏيکارڻ ـ وڏائي ڏيکارڻ. هٿ ڪرڻ. تڪبُرُ ڪَرَنُ ـ ڄاڻ ۾ پرجڻ.
ـ قُوسِيُ ڪَنَاسَارُ ٽِيَنُ يَا چڙَهُنُ: قوند ۾ پرجي وڃنُ ـ آڪڙجي وڃڻ. تنگ ٿيڻ. ڏک ڏسڻ (ت).
ـ قُوسِيو ¤ قُوسِيَا (ث): ذ. صفت. اجائي تڪڙ ڪندڙ ـ تڙپيڙ ڪندڙ ـ ڦٽ ڦٽ ڪندڙ (قوسيءَ وانگر).
ـ قُوسِيءَ وانگي سَاهُ وَجَنُ: يڪدم مري وَجَنُ ـ جهت ٻٽ مري وڃڻ. ڏُکي مَرڻ. آساڻيءَ سان مرڻ.
● قُوسِهِلَ: ث. ٻاراڻي راند جو هڪ قسم. هن راند ۾ سرن جي ٽڪرن يا ٽڪرن جي ٺاهيل ڊڳي.
ـ قُوسِهِلُ ٺَاهِنُ: ٽانگيهل قوسيل راند ۾ ٽڪرن جو ڊڳ ٺاهڻ.
ـ قوسيهل ڏَڪِڙِيُ: ث. ٽانگيهل قوسيهلُ.
● قُوشُ (ڪ ـ ل): ث. (آواز). هليءَ جي سڏڻ جو آواز ـ ڪيڙيُ.
● قُوشُ ¤ قُوشَ (ڪ): ذ. صفت. اڌ ٻڪل ڪڪوربل (ميوو). اڌ رڌو (پت) ـ آهَڪُ. بيوقوف ـ چريو ـ يَڙشُ.
● قُوشِيٽُو ¤ قُوشِيٽَا (ل. ڪ. ڪ): ذ. ڪهرو جالور جو هڪ قسم ـ هلو.
● قُوشِي قُوشِيُ (ڪ): ث. هليءَ جي سڏڻ. ڪم آندل الفاظ ٻُوش ٻُوش. ڪيري ڪيري.
● قُورقَلُ: اسمِ خاص. تعلي ميرپور خاص ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● قُوقُوُ ¤ قُوقَا: ذ. صفت. پورو ـ ڀرائه و ـ خالي. ڪيڻ ـ ڪمزور ـ هيٺو ـ نربل ـ لست. قيڦو ـ قڦس ـ سچيل. (ذ) قُوقَڙو قَٽو. چالو.
● قُوقُوُ ¤ قُوقَا: ذ هڏي يا ڦڏيءَ جو مڙس ـ ٻيءُ جي پيٽ جو مڙس ـ ٻُڏَڙُ ـ ٻڏو.

Gul Hayat Institute

● قُوڪَڏينبو ۽ قُوڪَڏينبا : ذ . (سن . سڪَتَ = قُتڻ) . ڀاڄي ۽ جو ٻلهو - بوڑيو - قُوڪو - حباب . باهه ۾ سڙڻ سبب ٽيل ڦلڻو . چلڻو - ڦلوڪڻو ڪر جي ڳاڻ سبب هٿن ۾ يا گهٽي هلڻ سبب پير ۾ ٻيل لڦ - لڦ .

● قُوڪَ ۽ قُوڪَ : ذ . پچاڙي ۽ جي ٻچت - اوبر - جوڻ . تري واري ٻچت - قوڪ - گيهرڻ . اوگهه سوگهه - لڳ ليوڻ . ڪچرو - کهجرو . جانور جي پيشاب رهڻ واري هنڌ - مٽانو . وڏي ڪئي - ڪُٽي - مقعد - قُوڪٽي . (صفت) . خالي - ٽلهو - سکڻو - پالهو . اجايو - اکيارتو - مفت - خالي ٻيلي . اندران خالي . پورو - هولو - ڏانڊو - ٽالڻو - بي سود - بي ڪل . لکڻو . بي فائدو . نادان - بي وقوف - بي سمجهه - موڪو - اپوجهه .

● قُوڪَڻَارَنْ : مصدر . وات سان قوڪ ڏيڻ - قوڪو هڻڻ . ڪانگ يا حيوان جو زور سان ساهه کڻڻ جو آواز ڪرڻ - شوڪارڻ . (گهوڙي جو) . قوڪارو هڻڻ - قونگاوو هڻڻ . زيل هڻڻ . ڪجهه پڙهي دم ڪرڻ - چوڪارڻ . شوڪارڻ . ڪتي جو ڪنهن شيء ڪي سنگهي پليت ڪرڻ .

- قُوڪَڻَارَ ۽ قُوڪَڻَارُونْ : ث . ڪانگ يا حيوانات جي ساهه جو آواز - قوڪ - شوڪ . قوڪارو . چوڪارو - چوڪارو - شوڪارو . زيل (گهوڙي جي) .

- قُوڪَڻَارُو ۽ قُوڪَڻَارَا : ذ . قوڪار . چوڪارو - قوڪو - قوڪ . ساهه کڻڻ جي حالت - ساهي (ل) . ڀاڄي سان پريل وات جو قوڪو - قوهارو .

- قُوڪَڻَارُو ڏيڻْ : ڪڙڪي ويڙهه جي وچ ۾ (يا اڳي پوء) تازه دم ڪرڻ لاء ڀاڄيء جو قوهارو هڻڻ . ڪاڪڙي لهي پوڻ جي حالت ۾ (پارڪي) گهوٽيل قوٽا تارون ٽي چنبڙائي قوڪ ڏيڻ .

- قُوڪَڻَارُونْ ڏيڻْ : ڪانگ جو زور سان قون قون ڪرڻ - قوڪون ڏيڻ .

- قُوڪَڻَارُو هڻڻْ : قوڪارو ڏيڻ - گهوڙي جو زور سان ساهه کڻڻ - قونگهارو هڻڻ .

● قُوڪَتُ ۽ قُوڪَتَ : ذ . مفت - خالي ٻيلي - اجايو - بي فائدو - بي سود . ناحق - هرويرو - بي ڪناهه - راهه ويندي . تڪليف ڪان سواء . سهنجو - آسان . (ذ) گهٽي - مقعد - دبر - قوڪ .

- قُوڪَتُ جو مَالْ : ذ . مفت جو مال - بنا محنت هٿ آيل مال .

- قُوڪَتُ مَاڻهُو : ذ . ڪاهڙو ماڻهو - واهيات ماڻهو - بي مطلبو ماڻهو .

- قُوڪَتُ مَاڻهُو هُڻڻْ : خسيس ماڻهو هڻڻ - واهيات ماڻهو هڻڻ .

- قُوڪَتُ ۾ : ظرف . اونهيئين - مفت ۾ - اجايو - خواه مخواهه - بي خرچو - بنا هٿسي . رونگ ۾ - مٽان - وچ هڻڻ .

* قُوڪو ۽ قُوڪَڻا : ذ . قوڪ - قوڪي .

● قُوڪِيُ ۽ قُوڪِيُونْ : ث . گهٽي - مقعد - ڪه يا .

- قُوڪِيُ قَاڙڻْ : گهٽي قاڙڻ - جو گهي چٽ ڪرڻ - سخت سزا ڏيڻ . خراب حالت ڪرڻ .

● قُوڪَڻْ : مصدر . (سن . قڪَّ = قوڪڻ) . وات سان هوا ڏيڻ - قوڪ ڏيڻ . دم ڪرڻ . شوڪارڻ - منتر وغيره هڻڻ . چوڪارڻ - دعا شوڪڻ ڦيڦو وجهڻ . حقي وغيره جو پاڻي قوڪ جي زور سان ڪيڏن . باهه ٻارڻ - باهه پڙڪائڻ . جلائڻ - ساڙڻ - ٻارڻ - دڪائڻ . پسم ڪرڻ - ناس ڪرڻ - پينگ ڪرڻ - دف ڪرڻ - خاڪ ڪرڻ - ختم ڪرڻ - چٽ ڪرڻ - سڄ ڪرڻ برباد ڪرڻ - اڏائڻ - ضايع ڪرڻ - وڃائڻ (دولت) ڪنهن . ڪوٽريء وغيره ڪي هوا سان پرڻ . ڦندائڻ - سيٽڻ . ساندارو ڪرڻ . ڦڦ ڪرڻ . ڪن پيرڻ - پرمائڻ - هرغلائڻ . گل ڪرڻ - وسائڻ (بتي) .

- قُوڪَ ۽ قُوڪَڻُونْ : ث ذ . وات مان ڪيل زور سان هوا . ساهه - سانس - دم . روح - پراڻ . ٻئي چپ پيڙي ڪيل آواز . قوڪجڻ جي حالت - ڦندڻ . سيٽ - ڪاوڙ - چڙ شوڪ - قوڪارو - قوڪ (چلم وغيره جي) . سوٽو - سوٽ . وزر .

- قُوڪَ پَاڙِيو ۽ قُوڪَ پَاڙِيَا (ت) : ذ . صفت . قوڪَ جو گهٽ (تماڪ) - تماڪ جو هڪ قسم . بي همت - سست - ٽوٽي .

- قُوڪَ پَرائِينْ : چلم يا حقي وغيره مان سوٽو هٽائڻ - وزر پراڻ - دم هٽائڻ . چڪائڻ - ڪش لڳارائڻ .

Gul Hayat Institute

ـ ڦوڪَ پَرَڻُ: وَڙَ پَرڻ ـ سوٽو هٽڻ ـ ڪش لڳائڻ.
ـ ڦوڪَ ٽُنَڻُ: ساهه ٽُنَڻ ـ دم ٽُنَڻ ـ ساهه ليڪَرڻ ـ دم نڪرڻ ـ پراڻ ڇڏڻ ـ مرڻ.
ـ ڦوڪيجَڻ: مصدر. هوا پرجڻ ـ سڃڻ ـ ٿوٽرڻ ـ ٽوڙجڻ ـ آماسجڻ ـ آپامڻ ـ آڦرجڻ. ٻيٺ نڪرڻ ـ پيٽ نڪرڻ. سڄي ٻيهه ـ آٽي ٻيهه ـ ٽڙڻ ـ ڦندڻ. آڪڙجڻ ـ سينجڻ ـ ڦنڌجڻ ـ ٻڌجڻ. ڪاوڙجڻ ـ غصي ٿين ـ ناراض ٿين ـ رنج ٿيڻ.
ـ ڦوڪَ ڏِيَڻُ: وات سان هوا ڏيڻ ـ ڦوڪو ڏيڻ. حقي يا چلم کي ڦوڪ ڏيئي ٻاڦ ڪيڏ. واءُ ڏيڻ ـ ڪنهن ڪالهه جو سر ڏيڻ ـ راز ڏيڻ. ڪن ۾ ڪالهه ٻڌائڻ ـ سرپر ڪرڻ. پرمائڻ ـ برغلائڻ ـ بهڪائڻ.
ـ ڦوڪَ ڇِڪَڻَ: وزر پرڻ ـ دم يا ڪش لڳائڻ.
ـ ڦوڪيڙُ ۽ ڦوڪيڙا: ذ. راندڪي جو هڪ قسم ـ ڦوڪڻ لاءِ رٻڙ جي گوٽري.
ـ ڦوڪيڙيُ ۽ ڦوڪيڙيُونُ: ث. باهه پڙڪائڻ يا ڦوڪڻ لاءِ ڏڪهي هوري نلي.
ـ ڦوڪو ۽ ڦوڪڙا: ذ. وات سان زور سان ڪيدل هوا ـ ڦوڪ. شوڪارو ـ ڦوڪارو.
ـ ڦوڪُونُ ڏِيَڻُ: زور سان هوا هٽڻ (ڏڪي والڳي) رلپ ڪرڻ ـ رنپڻ ـ ڏڏڻ.
ـ ڦوڪَ هٽڻُ: وات سان زور سان هوا ڪيڏ ـ در هٽڻ.
ـ ڦوڪي، چَنڊي رَکَڻُ: صفائيءَ سان رکڻ ـ صاف ڪري رکڻ.
ـ ڦوڪهي ڏيُڻُ: فعل. چنڊي ڦوڪي ـ ڏنڊ ٽوپي ڪرڻ. (ظرف). صفائيءَ سان.
● ڦوڪيڙُ ۽ ڦوڪيڙا: ذ. (سن. سڦُوٽڪ). هوا سان پريل شيءِ. ڦوڦندو ـ بوڙبو ـ حباب. بدن تي گرميءَ يا باهه جي لهس سبب ٿيل ڦرڦندو. ڦلڙو ـ چلڙو ـ ليڦ ـ لڦ. ڦڦڪڙو ـ ٻڪٽو ـ بوٽيندو. هوا پوڻ جي رٻڙ سان ٺهيل گوٽري (هارن جو هڪ راندڪو) غبارو. ٻيٺ جي اٽي سان ٺهيل ننڍو گولو (جو الهڙان خالي هجي ۽ اهو مصالح سان پري کائجي). آتشبازيءَ جو هڪ قسم. کوڙ جو هڪ قسم.
● ڦوڪيڙيُ ۽ ڦوڪيڙيُونُ: ث. هوا ڦوڪڻ جو (چمڙي سان ٺهيل لوهارکي ڪم جو) اوزار ـ ڏَوَڻ ـ ڏنوٽي ـ ڏمڻ. سونارکي ڪم جو هڪ اوزار ـ باهه کي ڏڪائڻ جي (هوا ڦوڪڻ لاءِ) سنهي نلي (پتل، ڪاٺ يا لوهه جي). نڙ ـ ڪاني. ٻلا جو هڪ قسم. ٻيٺ (ث).
● ڦوڪو ۽ ڦوڪڙا: بدن تي سُڪڙيون هٽڻ يا چاڻ مهل هٿ جي تريءَ سان ڏنل چپيٽ. زور ـ پيڙَ وڻ ـ بارو ـ ذ سو. احسان ـ مهرباني ـ وڙ ـ ٿورو فرض ـ ڏنڌ ـ بندڻ.
● ڦوڪيوُ ۽ ڦوڪيڙا: ذ. ڪاري جي ميچيءَ جو هڪ قسم (منهن چلرن سان، ٻڌا ميرانجهڙا، پيٽ اڇو، ڏيکهه ۳-۹ انچ).
● ڦوڪُڙ ۽ ڦوڪَڙ (ث): ث. هوٽيءَ جو هڪ قسم ـ ڦوڪ.
ـ ڦوڪيسيُ: ث. ذ. ڦوڪ وڻ جو هور ـ ڏُٽَ جو هڪ قسم.
● ڦوڪُڙ ۽ ڦوڪَڙ: ذ. ڪنهن شيءِ کي نچوڙڻ بعد باقي بچيل مواد. (جيئن ٽاڊل يا پنگ وغيره جو جوڪ) ڦوڪ ـ جوڪ. اٽي جو چاڻ ـ بوسو ـ ڪتَرُ. ڦر ـ ميوو ـ هور ـ گل. (سن. قلڪ) ٻوٽي جو هڪ قسم (ث ـ ڪ). ڏٽ جو هڪ قسم. گاهه جو هڪ قسم (ث). (ذ. صفت). نچوڙيل ـ نچوڙيل ـ رس ڪيدل. خالي ـ سکڻو. بيوزن. بيطاقت. ٻنا ڏڪ جي ـ اٽيو ـ ٻنا سٽ ـ اهوگو ـ ٻنا گيهه ـ اوسو.
ـ ڦوڪيُ: ث. ڦوڪ ـ جون ڪڙيون (جن جي ڏاڻ ڏاڻ ڏوٽين جو ڏٽ آهي).
ـ ڦوڪيُ ۽ ڦوڪيُ: ذ. صفت. ڦوڪ وارو ـ ڦوڪ جهڙو. نچوڙيل ـ نچوڙيل ـ خالي ـ سکڻو. بيطاقت. نڪمو ـ اجايو. بيفائدو. نڪار ـ ڪين جهڙو.
● ڦوڪهڙو ۽ ڦوڪهڙ! (ت): ذ. فساد ـ هل ڪيڙو. معاملو ـ ٽنٽو ـ رڳڙو.
ـ ڦوڪهڙو ڪرڻ: فساد ڪرڻ ـ جهڳڙو ڪرڻ ـ معاملو ڪرڻ ـ رڳڙو ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

● قُوگيٽيءُ ع قُوگيٽِيَوُنءُ: ث. قولڙي - پولڙي - قُولهڙي - قُولهڻي. قوگڻي (ث). قولڳڻي.

● قُولُ ع قَوُلَ: ذ. (سن. قُلَ = قُلَنُ) گُلَ قُلَ - پُشپُ. خوشبوءِ دار گُل (چنبيلي - موتيو - گلاب وغيره). مالُو - پُسا - زر - ڏَنُ - دولت - پدارٿ - مايا - ملڪيت - مال. (ذ. صفت). صفا - صاف - اڇو - اُجرو.

- قُولِدانِيءُ ع قُولِدانِيَوُنءُ: ث. گلن رکڻ جو ٽاڻءُ - گلداني.

- قُولُ گُوبِيءُ ع قُولُ گُوبِيَوُنءُ: ث. پاڇيءَ جو هڪ قسم - گل واري گوبي - گل گوبي.

- قُولِواڙِيءُ ع قُولِواڙِيَوُنءُ: ث. قُلواڙي.

● قُولارِجنُ: مصدر. ونڻ جو قوهه ۽ اڇڻ - جوپن ونڻ - ٽڙڻ - ڪلڻ. (سن. قلُ = ڪلڻ). پورجڻ - پوکجڻ - قولڻ - گل جهلڻ - قڻڻ.

● قُولُ بَنَدِيءُ ع قُولُ بَنَدِيَوُنءُ (ت): ث. هٿ جي چالاکي - هٿ ڪات. انگل بازي.

● قُولِڙُوءُ ع قُولِڙا: ذ. آٿ جو لاڙل گول ۽ سخت ڇيڙو - پولڙو - ليڊ وڙو - قولهڙو.

● قُولِڙُوءُ: اسم خاص. تعلقي ميرو خان ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.

● قُولِڙِيءُ ع قُولِڙِيَوُنءُ: ث. ريڊ يا پکريءَ جي لاڙل گول پولڙي - قوگڻيءُ - ڇيڙو - قولهڙي - قوگڻي (ث). قونگڻي.

● قُولَنُ: مصدر. ڪولڻ - تلاش ڪرڻ - قولهڻ. قولهرڻ - قلورڻ.

- قُولَ ع قُولُونءُ: ث. ڪولا - تلاش - جانچ - ڊونڊيَ. قولَر - قلور.

- قُولا ع قُولائُونءُ: ث. قولَ - قولِها.

● قُولَنُ: مصدر. (سن. قُلن = قُلَنُ) وَنُ جو گُل قُل ڪيڻ - گُلَ ڪيڻ - قولجڻ - قولارجڻ - قلهارجڻ. وڏي وڏو ٿيڻ. قوڪجڻ - قنبڊجڻ - قلڻ خوشيءَ ۾ ڀرجڻ. ٽاڻءَ ۾ ڀرجڻ.

● قُولُو ع قُولا: ذ. سُٽَ يا پَٽَ جو اوبري تان لڙل قوڙو - ڊيرو.

● قُولِهڙِيءُ ع قُولِهڙِيَوُنءُ: ث. قولڙي - پولڙي - قوگڻي. (اسم خاص). تعلقي فيض گنج (خيرپور رياست ۾) ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.

● قُولهڻُ: مصدر. ڪولڻ - ڊونهڻ - جانچڻ - قولڻ - وانڍڻ - وڙڻ - سوجهڻ - ڪوجڻ - ڪولا ڪرڻ - ڪوجنا ڪرڻ - جاچڻ - نهارڻ. ڏورڻ - جهاڙوونڻ - قولها ڪرڻ. ظاهر ڪرڻ - چلڻ - سلڻ - پڌرو ڪرڻ. آپٿار ڪرڻ. ڪنڊيرڻ - پکيڙڻ - قولهرڻ.

- قُولهه ع قُولهَوُنءُ: ث. ڪولا - جانچ - جولچ - تلاش - ڊونڊ - نهار - پرڪَرَ - ڪوج - وڙڙ - ڪولا قولا - پڇا ڳاڇا - دريافت. جهاڙو جهڙڻي.

- قُولهَا ع قُولهائُونءُ: ث. ڪولا - قولا.

- قُولهَرَ ع قُولهَرُونءُ (ل): ث. ڪولا - تلاش - آهٽار. آٽل پٽل - ڪنڊير - پکير - قلور.

● قُولهيُوءُ ع قُولهيُا (ث): ذ. ڏرو - ٽورو تہ ڪجهه حصو. (ڪهه جو) ٻڙو.

● قُولهڊا ڪَيِرِيءُ چَڊَنُ: ذ راڊ راڪري چڊڻ - چيهون چيهون ڪرڻ. بالڪل نڪاس ڪري چڊڻ.

● قُولهڊَ ع قُولهڊُونءُ: ث. (سن. سُقايَ = قوڪجڻ) قوڪ - سيٽَ - آڪڙ - مغروري - گهمنڊ - شيخي - هٺُ - دماغ - وڏَ ۽ هوءِ - دَمُ - غرور - وڏائي - تڪبر - فخر - ٽاڻءِ - ٽاڊ - ايمان. ڪاوڙ. مرڪ. ناز.

- قُولهڊَ آڪڙُ ع قُولهڊَ آڪڙَ: ذ. صفت. ٻاڻ ٻڌائيندڙ - متڪبر - مغرور.

- قُولهڊڙُ ع قُولهڊِڙا (ت): ذ. صفت. متڪبر - هٿيلو - آڪڙيل - مغرور - شوخ. ٻاڻ ٻڌائيو. (دل جو) هلڪو. وات قائوڙو.

● قُولهڊجَنُ: مصدر. (سن. سُقايه = قوڪجڻ) قونڊ ۾ اڇڻ - آڪڙ ۾ ڀرجڻ - قنبڊجڻ - قنبڊجڻ.

● قَونرِيءُ ع قَونرِيَوُنءُ (ل): ث. ايڪَ - آڪڙ - سيٽ. وڏائي - غرور - تڪبر - هٺُ. پولري - قيري.

- قَونرِيءُ لاهِڻءُ (مٽي مان) پولري لاهڻ - قيري ڪيڻ.

● قَونْسِلائيڙ (ل)؛ مصدر. پلائڻ - قسلائڻ - منجهائڻ. پرمائڻ - برغلائڻ.
● قَونسيٽيءُ ۽ قَونسٽيٽيُونُ (ل)؛ ث. پانديءِ پڪيءِ جو هڪ قسم - قوسٽي.
● قَونْڪارو ۽ قَونْڪارا (ث)؛ ذ. ساهي - آرام - فرحت - داهو.
● قَونْڪيٽيءُ ۽ قَونْڪيٽيُونُ (ث)؛ ث. بلا جو هڪ قسم - ٻيٽ.
● قَونْگَ؛ اسم خاص. بگٽي بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.
● قَونْڪارو ۽ قَونْڪارا: ذ. ڦوڪارو - زِيلَ (گهوڙي جي). قَونْڪهارو.
● قَونْڪِرِيُونُ (ت): ث. ڪرڙ جي وَڻَ جي ٻُولڪَر.
● قَونْگيءُ ۽ قَونْگيُونُ: ث. ڪنيءُ - قنڪيءُ. سيڃاڻپ طور مال جي ڪنن ۾ وڌل وَيڙُ (ڪ). ڪَڪَرُ.
● قَونْڪهارو ۽ قَونْڪهارا (ل)؛ ذ. ڦوڪارو - ڦونڪارو. ناسکو.
● قَونْو ۽ قَونْنا (ت)؛ ذ. صفت. ننڍي نڪ وارو - بنو - مينو.
● قَوهَ ۽ قَوهَـ؛ ذ. آوج - بلندي - چڙهتي. جوپن - لالائي - تازگي (جواني جي). شاهوڪاريءَ جو گهمنڊ - مايا جو هڪ گهمنڊ - مايا جو هَتُ. جهجهائي - گهٽائي - زيادتي - بيشي. (سياري جو) تهه - وڃ.
● قَوهَارو ۽ قَوهَارا: ذ. (ف. فواره) پاڻيءَ جو ڦڙن جي صورت ۾ وسڪارو. (ڪنهن مٿانهين هنڌ تان) پاڻيءَ جي ڪرندڙ ڌار - گهارو. جهرڻو - آبشار. سنهون مينهن - بوند بوند - ڦڙُ ڦڙ - چادر. پاڻيءَ جو آڇل ڪائي وري سنهي بوند جي صورت ۾ ڪرڻ جي حالت - آبار - ڦوهارُ. پاڻيءَ جي اڇل - ڦهاڙ. (پاڻيءَ جي) لاڙَ - ڌار. پاڻيءَ کي آڇل ڏيئي (ڦڙڦڙ جي شڪل ۾ ڪيرائيندڙ) اوزار. ڇنڪار ڪرڻ جو لوهي اوزار - پاڻيچي کي پاڻي ڏيڻ جو لوهي ڏبو (جنهن جي منهن ۾ سنها سوراخ هجن). مينهن وانگر پاڻي وسائيندڙ ٽل. حجامن جو پاڻي هڻڻ جو اوزار. عطر وغيره جي ڇڪار ڪرڻ لاءِ اوزار. ڦهارو.
● قَوهَرَ ۽ قَوهَروُنُ؛ ث. وات مان ڪيل پاڻيءَ جي ڇڪاري - ڌار - ڦوهار - لارَ - لاٽَ.
● قَوهِيٽوُ ۽ قَوهِيٽَا (ث)؛ ذ. ڇيٽو - بوسو (ڪائي مال جو).
● قَوهڙُ ۽ قَوهڙَ؛ ذ. صفت. بي عقل - بيوقوف - نادان - بيسمجهه - اهوجهه. آناڙي - جَتُ. جهنگلي - آهيرو. ترڙو - بد فضيلت - بد سليقو - بيهودو.
● قَوهڙُ (ث)؛ ذ. ڪتي يا ٻلييءَ جو گولهه.
● قوهيڙُ: مصدر. (دلن جي ميڱيءَ کي وڏائي) وڏو ڪرڻ.
● قَوهيڙيُ ۽ قَوهيڙيُونُ (ڪ)؛ ث. لڪ جي چونڊي ناس.
● قَوهيارِيُ؛ اسم خاص. تعلقي ڳڙهي ياسين ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● قَهـَ: ث. (آواز). ڪنهن ڳري شيءِ جي ڪرڻ جو آواز - قهڪو. زِپ - ڏمر. (ظرف). امالڪ - ڏو - ڏاو - نا.
- قَهـَ ڪري ڪِرَڻُ: مٿان ٽي ڪِرَڻ - بيهوش ٽي وڃڻ.
● قَهارَ ۽ قَهارونُ؛ ث. مينهن جون سنهيون ڦڙيون - بوند - ڪڻيون - وَسڪارو - ڦوهارَ.
- قَهارَ پَوَڻُ: سنهي بوند پوڻ - بوندَ بوندَ پوڻ - ڪڻيون پوڻ - ڦڙيون پوڻ.
● قَهارو ۽ قَهارا: ذ. سنهي بوند وانگر پاڻي وسائيندڙ اوزار - ڦوهارو.
● قَهائيُ؛ اسم خاص. فيڊرل ايريا ڪراچيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● قَهـَ قَهـَ: ث. (اوزار). مسلسل ڏڪن هڻڻ جو اوزار - لاڪيتو ڏڪن هڻڻ جي حالت - ڦهڪو ڦهڪ.
● قَهڪاتُ ۽ قَهڪاتَ: ذ. ڦهڪو ڪري ڪرڻ جو آواز - قهـَ. ڏڪاءُ - نڙڪو - ڏڏڪڙ - ڦهڪارو - ڦهڪو - ڦهڪاءُ - وسڪارو.

Gul Hayat Institute

● ڦهڪارو ۽ ڦهڪارا: ذ. ڦهڪاٽ - ڦهڪا- ڦهڪو.
- ڦهڪاءَ ۽ ڦهڪاه: ذ. ڦهڪاٽ - ڦهڪارو- ڦهڪو.
● ڦهڪڻ: مصدر. ڦهڙ ٽيڻ - ڦهڪاءَ سان لڳڻ (ڏڪ وغيره) برابر ٽي يا ملي اچڻ - ڪپڻ - ڦهڪڻ - جهڻ - لڳي ايهڙ - ڪُٽَ ٽيڻ - پڄڻ. ڏاڍو ٽيڻ - جهڻ - مضبوط ٽيڻ. ڦهرڻ - ٽڪڻ. مڪڙجڻ - سوگهو ٽيڻ - بَڌ جڻ - ڪشجڻ - قابو ٽيڻ.
● ڦهڪو ۽ ڦهڪا: ذ. ڦهڙ ڪري ڪرڻ جو آواز - زبڪو - زپ - ڦهڙ. لاڪيتو ڏڪن هڏ جي حالت - شڪو - سڏڪو - ڪڏڪو - ڦهڙ ڦهڙ. لاڪيتو ڏڪن جو آواز - ڦهڪاءُ. ڏوڙيو - دَس (گارين جو) - وَسڪارو.
- ڦهڪاڪَرَڻ: سڏڪا ڪرڻ - ڦهڙ ڦهڙ ڪرڻ - لاڪيتو هڏ (ڏڪ وغيره) - ڦهڪاءُ ڪرڻ. ڏڪ- مارَ (موچڙا).
● ڦهيلُ ۽ ڦهيلَ (ت): ذ. صفت. ڦيڪدو - سُجيل. ڪم هيڻ - بي طاقت - نيرهَلُ.
● ڦهلائڻ: مصدر. پسارڻ - پکيڙڻ - وڇائڻ. ڦهوڪو ڪرڻ - لمبو ڪرڻ. ڪولڻ - ڪشاد و ڪرڻ - ويڪرو ڪرڻ - وڏائڻ. ڪنڊ رائڻ - ٽيڙڻ - پکيڙڻ - ڪڍو ڪڍو ڪرڻ. شايع ڪرڻ - مشتهر ڪرڻ.
- ڦهلاءَ ۽ ڦهلاه: ذ. ويڪرائي - ڪشادگي - جوڙائي. ڊيگهه - لمبائي - درازي - طوالت. پکيڙ- مشهوري.
- ڦهلاءَ ڪَرَڻ: وڌاءُ ڪرڻ - وڏائڻ - پکيڙڻ. مشهوري ڪرڻ.
● ڦهلڻ: مصدر. پسرڻ - پکڙڻ - وڇڻ. فراخ ٽيڻ - ڪشادو ٽيڻ - ويڪرو ٽيڻ. ڦهوڪو ٽيڻ - لمبو ٽيڻ. وڪڙڻ - ڪنڊرڻ. چالڻجڻ (وڻ وغيره جو). سايه دار ٽيڻ. وڏڻ - وڏو ٽيڻ - گهڻو ٽيڻ. حد ڪاڻ وڏڻ. گهڻائي ٽيڻ. مشهور ٽيڻ - مشتهر ٽيڻ - شايع ٽيڻ.
● ڦهڻڪ ۽ ڦهڻڪون: ث. ٻولدَ - ڪُڙي - ڇوڪرَ - ڇوڪر - ڇوڪرو - ڇوڪرا - ڇوڪرن - ڇوڪرين - ڇوڪرائو - ڇوڪرائين - ڇوڪرائن - ڇوڪرائون

بيماريءَ جو هڪ قسم - خراب پاڻي پيڻ ڪري ٿيندڙ بيماري (ت). گهوڙي جي هڪ بيماري (گهوڙي تي ٻاهران چڙهي اچي لهبو، لغام لاهبو، پوءِ گهوڙي کي يڪدم ڪاڏو پاڻي ڏبو ته ڦٽي پوندو). بد هضمي - آڦري - پرتي (ل). سون کي سخت ڪرڻ لاءِ ٽامي جي ملاوت (تولي ۾ ٻه ماسا ڪن ٽامو ملايل).

- ڦهيتَ ٽيمَنُ (ت): چوپائي مال کي گهرڙي لاهڻ جي بيماري ٿيڻ - گهرڙو لهي پوڻ.

- ڦهيتَ پَوَنُ: چوپائي مال ۾ ڪنهي پاڻي پيڻ سبب گهرڙي جي بيماري پوڻ.

- ڦهيتَ ڪَرَنُ: گهرڙو لاهڻ (چوپائي جو).

- ڦهيتَ و جهائيڻُ (ت): سون ۾ ٻئي ڪنهن ڌاتوءَ جي ملاوت ڪرائڻ.

- ڦهيٽُونُ هَٽَنُ: فساد و جهاڙ - جهيڙو انگهائڻ.

● ڦهيتاڙُ ۽ ڦهيتاوَ (ت-ل): ذ. صفت. (من. سڦَتَ = خراب ڪرڻ) خراب ڪندڙ - ڦٽائيندڙ - ڦيتائو. ڦٽي پوندڙ - ڦٽندڙ - ڦيتَهڙُ. ڪچي رنگ وارو (ڪپڙو).

● ڦهيتاڙُو ۽ ڦهيتاڙا: ذ. (من. سڦت = خراب ڪرڻ) جدائي - علحدگي. وڇوڙو. ڏڦير - لفاق. خَلَلُ. لا اتفاقي - ان ٺاهه.

● ڦهيتاهينُ ۽ ڦهيتاهيُونُ (ت): ث. ڪيءَ جو هڪ قسم.

● ڦهيتائوُ ۽ ڦهيتائُو: ذ. صفت. (من. سڦت = خراب) ڦٽندڙ - ڦٽي ويندڙ - ڪچو (رنگ). ڦٽائيندڙ - خراب ڪندڙ.

● ڦهيتِجَنُ (ل): مصدر. بدهضمي ٿيڻ. آڦري ٿيڻ - پيٽ ۾ پرتي ٿيڻ.

● ڦهيتُو ۽ ڦهيتَنا: ذ. (من. پَتَ = ٻڌو) پڪ واڪر مٽي تي پڌل ننڍو ڪپڙي جو ٽڪر - پوتڙو. پٽڪو - ڦينٽو. (من. سڦَتَ = خراب ڪرڻ) خرابي. خلل - وڇوڙ - جدائي - علحدگي - ڦيتاڙُو. فرق - نفاق.

- ڦهيتُو پَوَنُ (ت): نفاق پوڻ - ڏڦير پوڻ. جدائي پوڻ. فساد پوڻ - جهيڙو پوڻ.

- ڦهيتُو وجهَنُ: نفاق وجهڻ - جهيڙو وجهڻ. ڦيتاڙو وجهڻ.

- ڦيتُو هڻَنُ: ڦيتُو وجهَنُ.

● ڦيتوهڙُ (ل): ذ. صفت. ڦيتاوُ - ڦهيتَهڙُ.

● ڦهيتَهڙُ ۽ ڦهيتَهَرَ: ذ. صفت. (من. سڦيتَ = خراب ڪرڻ). ڦٽندڙ - ڪچو (رنگ) - ڦيتاڙُ - ڦيتوهڙُ.

- ڦهيتَهڙُو ۽ ڦهيتَهڙُوُ: ذ. صفت. ڦيتَهڙُ.

● ڦهيٽ: ث جُٽ - لعنت - ملامت. ڏڪار - نفرت. "پين جي شاباس کان تنهنجي وٽي مون هيٺ ڦيٽ" (گل).

● ڦيڏغُ: ذ. جبل ۾ پيدا ٿيندڙ ٽوهر مثل بنا ڪنڊن جو وڻ، جيڪو ۾ ڪوليا ۽ ساوڻ ۾ گل جهلي.

● ڦيڏرُ ۽ ڦيڏرَ (ل): ذ. ڏڏ ڪڍيل ڪير - ڀهڙ - ڦيڏرو (ل-ت).

- ڦيڏروُ (ت - ڀاڻ): ذ. ڦيڏرُ - ٻَهيڙَ - ٻَهيڙُ.

● ڦيرَ (ت): ذ. پوٽي جو هڪ قسم (جنهن جي ٻاڙ مان لڪتل تيل دوا طور ڪم اچي).

● ڦيراڻيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڦيرُنڊُ ۽ ڦيرُنڊَ (ت-ڪ): ذ. صفت. تمام وڏي عمر وارو - ڪراڙو - جهونو - جهور - ٻڍو. ڪمزور - هيٺو - ضعيف.

● ڦيرَنُ: ث. ڪنڀارڪي ڪم جو هڪ اوزار - ڪوئري تي چٽن ڪيڻ لاءِ گول لوهي اوزار.

● ڦيرَنُ: مصدر. (من. پَرُمَ = ڦيرُ) ڦيرو ڏيڻ - ڦيرائڻ. گهمائڻ - چڪر ڏيڻ - گردش ڏيڻ - ڦيري ڏيڻ. گهمتاري ڏيارڻ - گشت ڪرائڻ. منهن ڦيرائڻ - رخ بدلائڻ - طرف ڪان موڙڻ - ٻئي پاسي ڪرڻ. اٽلائڻ - الٽو ڪرڻ - بتو ڪرڻ. (تسبيح) هلائڻ - (مالا) جپڻ. گردان ڪَرَنُ - دُور ڪرڻ. دهرائڻ - ياد ڪَرَنُ - سبق کي ٻيو دفعو پڙهڻ. پنتي ڪرڻ - ناراض ڪرڻ. هڻَنُ لڳائڻ - ڇهڻ - گسائڻ. بدلڻ - اٽلڻ - وَرَنُ. ڦِرَنُ - وَرُ ڏيڻ - وڪڙ ڏيڻ - ونگ ڪرڻ. موڙڻ - ورائڻ. ميڙڻ - ميسارڻ - ڏاهڻ (اکر). وارَنُ.

Gul Hayat Institute

ـ قهيرُ ۽ قهيرَ: ذ. چڪر ـ گهمرو ـ قيرو ـ قيرائي ـ گيرو ـ وَلو. وَرُ ـ پيرو. قرڻ جي حالت ـ گردش. ڪودو ـ گرد. اراضي. "ڪچي ۽ چوندا آهن ته" "ميرَ صاحب جي قير" يعني پَٽي.
وراڻو ـ گهمتاري. گول ـ گهيرو ـ دائرو ـ حاطو. وَرُ ـ وَڪڙُ ـ ڏِنگُ ـ ونگ. ٽيڙُ. وَٽُ ـ پيچُ ـ مروٽ ـ مروڙو ـ وراڪو. فرق ـ تفاوت ـ وِچاندرُ ـ اختلاف. سَٽَ سَٽَ ـ قير گهير ـ تبديل ـ آڏل ٻدل. ٻدلو ـ سوٽَ. تغيير ـ انقلاب. دؤر ـ گردان ـ پيرو. پيچُ ـ چارُ ـ ڦندُ. فريب. ڏنگ ـ ڏوهـ ـ خطا. (وعدي) خلافي ـ انڪار. اٽڪل ـ تجويز ـ رٽ. مونجهارو ـ بکيڙو ـ بکيڙو ـ آکيڙو ـ سَهمَتَ. دقت ـ تڪليف ـ مشڪلات .. سختي. ريزو ـ ريجو ـ خردو ـ ڀرچون ـ ڪچرو.
● قهرائِنُ: مصدر. قيرائڻ ـ گهمائڻ ـ چڪر ڏيڻ.
ـ قهرائِيُ ۽ قيرائِيُونُ: ث. گهمرائي ـ وَلو ـ چڪر (متي جو). قيروڻي ـ ينوائي ـ پنوالي ـ قيري. وَڪڙُ ـ وَرُ ـ وراڻو. وارو ـ دَسُ ـ گهمرو ـ ڏوبت ـ دؤر. انقلاب ـ ڪرانتي. هٿ لٽ ـ هٿ جي چالاڪي.
ـ قيرا ڏِيَنُ: گهمرا ڏِيَنُ. هندڪي رسم ۽ ويڊي ڀڙهڻ ڪانپوءِ هَونَ جي چوڌاري گهوت ڪنوار کي چڪر ڏيارڻ.
ـ قهراروُ ۽ قيرارا (ت): ذ. صفت. قيرو ڪندڙ ـ قرلدڙ ـ قيرا گهيرا ڪندڙ. جهيڙو جهٽو ڪرائيندڙ ـ منافق.
ـ قهرائِنُ: مصدر. قيرو يا قيري ڏيارڻ ـ چڪر ڏيارڻ ـ گهمائڻ ـ گردش ڪرائڻ. قيرڻ ـ وراڻڻ ـ چڪر ڪارائڻ ـ چوگرد هلائڻ ـ گشت ڪرائڻ. جورڻ ـ پيرڻ (چرخو). واهن ـ گيڙڻ (نارُ). آبتائڻ ـ آبتو ڪرڻ. (منهن) موڙڻ ـ بدلائڻ (رخ). متائڻ ـ (جنبي) چاڙهڻ. ترجمو ڪرڻ. هڪ ملهه جو ٻي ملهه کي گهمائڻ. وارو وَڙِيُ ڪرڻ. ميڙڻ ـ رَدُ ڪرَڻ.
ـ قَيرائِتوُ ۽ قَيرائِيتا: ذ. صفت. قيري وارو ـ گردشي ـ قري ويندڙ ـ قرلدڙ ـ قيرڻون. چڪر وارو ـ چڪرائون. قرندڙ گهرلدڙ ـ چلولو ـ چنچل. واري وَڙِيءِ وارو ـ اوٽ موٽ. ور و ڪڙ وارو ـ پيچيدو ـ ونگو ـ وراڙو.
ـ قهرائِي ڏِيَڻُ: واپس ڪرَڻ ـ موٽائي ڏيڻ ـ طرف بدلائڻ ـ ڦاسو قيرائِيڻ.
ـ قهيرُ پَوَنُ: گهمرو پوڻ ـ چڪر پوڻ ـ فرق پوڻ ـ تفاوت پوڻ.
ـ قهيرُقارُ ۽ قهيرَقارَ: قهيرِ يَونُ: ذ. سَٽ سَٽ ـ قير گهير ـ آڏل ٻدل ـ بدل سدل ـ فرق ـ قير ـ ايرپير ـ آلٽ پلٽ.
ـ قهيرُقارُ ڪرَڻُ: آلٽ پلٽ ڪرڻ ـ بدل سدل ڪرڻ ـ آڏل ٻدل ڪرڻ ـ قير گهير ڪرڻ.
ـ قهيرَ قهيرائِيڻُ: اٽڪلون ويڙهائڻ ـ حرفت هلائڻ.
ـ قهيرَ گهيرُ ۽ قهيرَ گهيرَ: قهيرِ يَونُ گهيريَونُ: ذ. ث. قهيرقار.
ـ قهيرَنِ ۾ آکيڙَنُ (ڪ): لاهسند ٽيڻ. (ڪنهن به شيءِ جو) منهن پوڻ. آڏيهڙن واري زال کي ڪهن شيءِ جو نه وڻڻ.
ـ قهيرِ ٽيُو ۽ قهيرِ ٽا: ذ. صفت. قرڻ جهڙو. آڏائي جو هڪ عضوو ـ تڪي قيرائڻ لاءِ فوٽ ڪن ڏکهي ڪائي.
ـ قهيرِ ٽيُ ۽ قهيرِ ٽيَونُ: ث. ڪوريين جو هڪ اوزار ـ قهيرٽوُ.
ـ قهروُ ۽ قهيرا: ذ. گردش ـ دؤرو ـ وَلو ـ گهمتاري ـ چَڪَرُ ـ گهمرو ـ قيرائي ـ وَرُ ـ وَراڻو ـ هرڪما ـ طواف. دفعو ـ پيرو ـ وارو. دَسُ ـ گردو ـ دائرو ـ حاطو ـ حلقو ـ گيڙو ـ گهيڙو (نار جو). هوا خوري ـ گهومر ـ ٽهل ـ شئل ـ سئل ـ سير ـ گشت. قيسري ـ رؤن (پهري واري جي). وٽُ ـ وَرُ ـ ڏنگ ـ وڪڙ ـ نَمُ ـ موڙ. اچڻ يا وڃڻ جي حالت ـ ملاقات. شاديءِ وقت گهوٽ ۽ ڪنوار جو ويڊي مهل باهه جي چوگرد قهيري (هندڪي رسم). انقلاب ـ بادشاهه گردي ـ ڪرانتي. ٻيٽ واري زال جي روح کي گهمرو ـ آڏيهڙوُ (ڪ).
ـ قهروُ پَڌَنُ: گهمرو پڌڻ ـ چڪر پڌڻ. سلسلو پڌڻ ـ وارو پڌڻ. وڪڙ ڏيڻ ـ جار پکيڙڻ.

Gul Hayat Institute

ـ قهيروڻيءَ ۽ قهيروڻيپڻ: ث. قهيرائپ.
ـ قهيرو ڏيڻ: چڪر لڳائڻ. هڏ موڙي ڪڍي وڃڻ.
ـ قهيرو ڪرڻ: گهمرو ڪرڻ ـ چڪر هڻڻ. وارو ڪرڻ. دؤرو ڪرڻ. وَرُ ڪرڻ ـ موڙ ڪرڻ. وري واپس اچڻ.
ـ قهيرو ڪائڻ ۽ قهيري وڃي ـ متڃڻ ـ قيرڻ. بدلجڻ.
ـ قهيرڻو ۽ قهيرڻان: ذ. صفت. قهرنڊڙ ـ قيرانتو. قهيري وارو (ڪلف). (ذ). قفل جو هڪ قسم.
ـ قهيري ۽ قهيريپڻ: ث. گهمري ـ گهماڙي ـ چڪر ـ دؤرو ـ گردش ـ قهرو ـ پرڪما ـ طواف. گشت ـ گهوم. پاڻ ـ چرخ ـ پائنتي. ريزڪي وڪري وارن جو چڪر ـ گهور. فقيرن جو خيرات لاءِ گشت. گدائي ـ ٻيڻ ـ گداگري. روزگار جاچڻ لاءِ قيرو. مغز جو چڪر ـ پنوائي ـ پنوالي ـ قيراڻي. مغروري ـ گهمني ـ هٺ ـ شيخي ـ دماغ ـ وڏڻ ـ هوءَ ـ دَمُ ـ اغماض ـ غرور ـ ڏاڻ. ٻاڪري مال کي (قيريءَ جي) بيماريءَ جو هڪ قسم.
ـ قهيري اچڻ: (مغز کي) چڪر اچڻ ـ پنوائي اچڻ ـ متو قرڻ.
ـ قهيري ٽيڻ: (مغز ۾) چڪر اچڻ ـ پنوائي ٽيڻ ـ پنوالي ٽيڻ ـ متو قرڻ.
ـ قهيري ٻائڻ: ٻنهنجي چوڌاري قرڻ ـ گهمري ٻائڻ. چڪر لڳائڻ.
ـ قهيريندار ۽ قهيريندارَ: ذ. صفت. قهيري ڏيندڙ ـ گهورڙيو. دردر وينڊڙ. فقير.
ـ قهيري ڏيڻ: ڪنهن کي ٻانهن کان جهلي قيرائڻ ـ چوڌاري گهمائڻ ـ قيرائڻ ـ گهماڙي ڏيڻ ـ چڪر ڏيڻ. پنوائي ڏيڻ. گهٽيءَ گهٽيءَ ۾ گهمڻ. قرڻ ـ ٽهلڻ ـ چڪر هڻڻ يا ڏيڻ. ملهه ۾ اوچتو مٽين جو زور ڏيڻي ٻئي ملهه کي کيرائي وجهڻ.
ـ قهيري ڪڍڻ: قيري لاهڻ. وڏائي ڪيڻ.
ـ قهيري ڪرڻ: گشت ڪرڻ ـ چڪر ڏيڻ ـ دورو ڪرڻ. ريزڪي وڪرو ڪندڙ جو (ڪونڇو ڪڍي) واپار لاءِ چڪر هڻڻ ـ ڪمائي ڪرڻ.
ـ قهيري لاهڻ: پنوائي لاهڻ. تيڙي ڪيڻ ـ واءُ ڪيڻ (مغز مان). غرور پڄڻ ـ تڪبر لاهڻ ـ هٺ وڃائڻ.
ـ قهيري لڳائڻ: چڪر هڻڻ ـ گشت ڪرڻ. ڪومچي واري جو واپار تي نڪرڻ ـ ڪمائيءَ لاءِ وڃڻ. فقير جو گدائيءَ تي وڃڻ.
ـ قهيري ڪاڻ: قيرو ڏيڻ. قري وڃڻ. انجام ڪان قري وڃڻ.
ـ قهري ۾ آڇڻ: وَڪڙَ ۾ اچڻ ـ گهمري ۾ آڇڻ ـ واري ۾ آڇڻ ـ چڪر ۾ آڇڻ. گردش ۾ اچڻ ـ مصيبت ۾ قاسڻ.
ـ قهريءَ ۾ آڇڻ: گهمرين ۾ آڇڻ ـ روڙي ۾ آڇڻ ـ رُلڻ.
ـ قهريءَ وارو ۽ قهريءَ وارا: ذ. صفت. چڪر هڻي ريزڪي واپار ڪندڙ ـ ڪومچي وارو ـ خرده فروش ـ بساطي ـ گهور وارو ـ گهورڙيو ـ گهورالو.
ـ قهريون ٻائڻ: گهمريون ڏيڻ ـ چڪر ڏيڻ. آڇ وڇ ڪرڻ ـ رولڙو ڪرڻ. دربدر ٿيڻ. پريشان ٿيڻ.
ـ قهريون ڏيڻ: چڪر ڏيڻ. گهمريون ڏيڻ ـ آڇ وڇ ڪرڻ.
ـ قهريون گهمريون: ث. آٽلون ٻٽلون ـ بدليون سدليون ـ قيرقار. وارا جمارا.
ـ قهري هڃڻ: مغز ۾ چڪر هڃڻ. يونري هڃڻ ـ پنوائي هڃڻ. هٺ هڃڻ ـ وڏائي هڻڻ.
● قهرواڻي: اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.
● قهرو ديهرو: اسم خاص. تعلقي جوهي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● قهڙڻ (ت): مصدر. وڙهڻ. جهيڙو ڪرڻ ـ جهڳڙو ڪرڻ. دشمني ڪرڻ ـ عداوت رکڻ. جدا ڪرڻ.
"ڏاڍن سندو ڏيهه نه قهڙ جي تن سان".
ـ قهڙ ۽ قهڙَ: ذ. نفاق ـ جدائي ـ علحدگي.
● قهڙڪ ۽ قهڙڪَ: ذ. وڏو ٻڪو ـ ٻگڙ.

Gul Hayat Institute

ـ ڦيڙهه پَدَڻ: وڏو ٻڪو ٻڌڻ.
● ڦيڙهو ۽ ڦيڙهڙا: ذ. ڪڪ يا سارين جي رکيل ولِ جو ڍڪ ـ دَڻ ـ کوڙو. ڦيڙهه (ت).
● ڦيسُ: ث. ٻوٽي جو هڪ قسم (جنهن جي ٻن مان ڏڏا وغيره ٺهن) ڦيشُ ـ ٻيسَ ـ ٻيش.
● ڦيسيڙ: صفت. ٻڌي ٻيل (عهدي ۽ عزت ۾) گهٽ ـ ڪم تيج. ترڪٽو ـ لسو (جنهن تان ماڻهو ترڪي ٻوي). ترڪي ٻولڙ. پُرٽي (زمين) ـ ڪنڙي (زمين). لرم. يڪدم قسي ٻولڙ ـ ڦسيڙو.
ـ ڦيسيڙُ ٻيتُ: ذ. هڪ بيماريءِ جو قسم. جيت جو هڪ قسم.
ـ ڦيسيڙُ ڇيڇڙ: جيتَ جو هڪ قسم ـ چَمُ ڇيڇڙ.
● ڦيسُوڙو: اسم خاص. گاهه جو هڪ قسم (ستڌ سنڌ تي لامدار ڦل، جنهن ۾ اندر ڇڻ جيڏا داڻا اٺ ڪائين).
● ڦيسُوڙيُ: ث. ول جو هڪ قسم (زمين تي ٻکڙلڙ ٻڌن تي سنهڙا ڪنڊ ڙا ڪول ڏينو، جنهن ۾ ڇڻ جيڏا چار پنج داڻا ڏين جي ڏٺ طور ڪائجن).
● ڦيسڻُ (ڻ): مصدر. ڦيهڻ ـ ڦيسائيڻُ ـ ڇڻُ. پچي پرزا ڪرڻ.
● ڦيشَ (ڪ): ث. ٻوتي جو هڪ قسم ـ ٻيش ـ ڦيش.
● ڦيڦيڙو ۽ ڦيڦيڙا (ل): ذ. صفت. تمام سنهو ـ سنهڙو.
● ڦيڦو ۽ ڦيهڦا: ذ. صفت. (سن. سڦاٽ ـ ڦوڪيل) سچيل ـ سوڙل ـ ڦوڪيل. بادي بدن وارو ـ آڦريل ـ گول مول ـ ڊول مول. موٽو ـ ڦلهڙو ـ ڦلهو ـ فربه. ليلهڙ ـ ڦڦسُ ـ ڦوسو ـ ڦلهڙو. اها شيءِ جا اندران پوري هجي. ڪمزور ـ بي طاقت ـ بي همت.
● ڦيڦوڻڊو ۽ ڦيڦوڻڊا (ڪ): ذ. گهٽي پنڊ سبب پيرن ۾ ڦيل گاٽ ـ ليڦَ. ڦلڙو ـ چلڙو. ڦوڦندو ـ ڦوڪڙو.
● ڦيڪَ ۽ ڦيڪُون (ڻ): ث. گدڙ يا لومڙ جو آواز ـ اولائي. دالهن ـ رڙ ـ کوڪ.
ـ ڦيڪَ پَوَڻ: گهڙو وڻڻ ـ روج ڪرڻ.
ـ ڦيڪُون ڪرَڻ: لُومڙيءِ جون اولاهون ڪرڻ. رڙيون ڪرڻ. دالهون ڪرڻ.
● ڦيڪاريُ ۽ ڦيڪاريُون: ث. جانور جو هڪ قسم ـ سياه گوش ـ لومڙي. خواري ـ رسوائي ـ بدنامي.
ـ ڦيڪاريُ لائيڻُ: بدنامي ڪرڻ. گهُر گهُر لائڻ ـ ڪُرڪُر ڪرڻ.
● ڦيڪَرائوُ: اسم خاص. تعلقي واره ۽ تعلقي ڪڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڦيڪَڻُ (ت): ذ. ڦيڪاريءِ جانور جو آواز. رڙ جو آواز.
● ڦيگڻو ۽ ڦيگڻيا: ذ. ڦوگڻو ـ ڦولهڙو ـ ڦولڙو ـ ٻولڙو ـ ليڏوڻو.
ـ ڦيگڻيُ ۽ ڦيگڻيُون: ڦوگڻي ـ ڦولهڙي ـ ڦولڙي ـ ٻولڙي.
● ڦيلُ ۽ ڦيلَ (ل): ذ. وڏو ٽالهه ـ وڏي ٻات ـ ڦهاهه.
● ڦيلائيڻُ: مصدر. وڌائڻ. وسٽا ڪرڻ ـ وَستارڻ ـ آٿار ڪرڻ ـ پکيڙڻ ـ پسارڻ ـ ڊگهو ڪرڻ ـ وکيڙڻ. ٽيڙڻ ـ کيڙڻ ـ کولڻ ـ کنديرڻ. شايع ڪرڻ ـ اشاعت ڪرڻ. ڦهلاءُ ڪرڻ ـ ورهار ڪرڻ. مشهور ڪرڻ ـ ڦهلائڻ.
ـ ڦيلاءُ ۽ ڦيلاء: ذ. صفت. پکيڙ ـ پسارو ـ پرڪاش ـ وستار ـ آٿار. گيهل. اهاڃُ ـ پيدائش. اشاعت ـ ورهار ـ پڌ رائي ـ راساڙو ـ ڏيکهه ـ ڪهات ـ ڪاڍَ ـ ڪهت ـ وڌاءُ. کيڙو ـ آکاڙو. (ڪنهن جو) ڦهلاءُ.
● ڦيلَڻُ: مصدر. پکڙڻ ـ ڦٽاجڻ ـ ڦهلجڻ. کنڊڻ ـ کنڊرڻ ـ ٻڙڻ ـ وڇڇڻ ـ فرش ڇڻ. (ڪنپ) کيڙڻ ـ ٽڙڻ. (مڙهه) کلڻ. ورهڙ ـ آڻڻ. وڌجڻ. ڦهلڻ.
● ڦيلهو ۽ ڦيلهوا (ت): ذ. آلورو ـ خصيه ـ ٻيلو.
● ڦيلهيُ ۽ ڦيلهيُون: ث. ٽاڻءُ جو هڪ قسم ـ ٻڪر جي لنڊي ٻات ـ ڦيلهي.
ـ ڦيلهيءِ مانُ ڪيڙيُ چڏڻُ: پٽَ مان ڪيڙي چڏڻ ـ ٻات يا براد ريءِ مان خارج ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

● ڦهلي ۽ ڦهلڙون (ت) : ث. ڦهلهي.
- ڦهلڙون ڦيرڻ : ناآميد ٿيڻ - مايوس ٿيڻ - مطلب پورو نه ٿيڻ - ناڪامياب ٿيڻ.

● ڦهڻڻو ۽ ڦهڻڻا : ذ. مٽي تي ٻڌل لاءِ ننڍو ٻڪو - ٻڪڙي - ڦڪڙي. ٻڪ - پاڻ - دستار.
"سولهين ڏو سردار جي مٽي ڦهڻڻي ڦل"
(احمد شاهه).

● ڦهڻجهو ۽ ڦهڻجها : ذ. ڇانيو - ڇينو - ڇالڪو - ڇالير. (ث. ڦهنجهري ۽ ڦهنجهريون).
- ڦهڻجهو ڪڍڻ (ت) : ڪوشش ڪرڻ - محنت ڪرڻ.

● ڦهڻڌڪ ۽ ڦهڻڌڪ (ت) : ذ. ٽلهو مٽو. حشڻ - سوهارو.

● ڦهڻڪاري ۽ ڦهڻڪاريون (ل) : ث. جانور جو هڪ قسم - ڦهڪاري - لومڙي. رڙ - دالهن - ڪوڪ.

● ڦهڻڪڻ : مصدر. آڇلائڻ - ڪيرائڻ - ڦٽو ڪرڻ - ڇڏڻ - هيٺ ڪيرائڻ. هارڻ.

● ڦهڻڪ ۽ ڦهڻڪون : ث. چنبو - ڦهڻڪ.
- ڦهڻڪون هڻڻ : ٽڪن جا چنبا هڻڻ (ڪالهائڻ ۾).

● ڦهڻڪاڙي (ڪ) : ث. (آواز) جانور جي چيڪ جو آواز.

● ڦهڻڪهارو ۽ ڦهڻڪهارون : ث. (سنڌي جي) ڏڙه ڏڙ - ٻوائڊ ٻولڊ.

● ڦهڻڻ ۽ ڦهڻڻون : ث. (سن. ڦيڻ > ڦهڻڻ) وات هو ٻاڦي - لعاب - ڪيڪ - لٻ - ٻڪ. ٽڪ - ڦهڻڻي. بيهوشيءَ جي حالت ۾ وات مان لڪل گيجي - ڪف - ڪيڪ. جهڳ ٻاڦيءَ تي ٽيل ڦوڦندا - گاج - جهڳ - آڇ. سمنڊ جي لهرين سبب ٻاڦيءَ ۾ ٻيدا ٽيل گجي. ڪير جي گجي - جهڳ. صابڻ جي گيجي.

● ڦهڻڻاهي ۽ ڦهڻڻاهيون : ث. ٻڪيءَ جو هڪ قسم - ٻيٽ ٻڪي.

● ڦهڻڻو ۽ ڦهڻڻا : ذ. (سن. ڦين). منتر - منڊ - ٽڪو - عمل. جهاڙ. ڦوڪارو (دعا جو) - ڇوڪارو - شوڪارو.
- ڦهڻڻو پڙهڻ يا هڻڻ : جهاڙ ڦوڪ - جادو ڪرڻ.
- ڦهڻڻو چنڊبو : ذ. منتر جنتر. سات سوڻ.

● ڦهڻهڻ : مصدر. (سن. پتڻڻ = هلڻ > ڦهڻ) ڏڪ هڻي يا چپي اندريون گپ ڪيڻ. چڻ - چڙڻ - چلهڻ - چڙڻ - قسائڻ - ڦهڻڻ. ڇڻ. ڪٽڻ - مار ڏيڻ - ڦهڪ ڪيڻ - سٽڻ - ڏاگورڻ - سڙهڻ - سٽڪائڻ.
- ڦهڻهه ۽ ڦهڻهون : ث. چٽ - چپ. ڏهاڳ. ڪهٽي مار - جاگور - پيچ. سيڪت - سزا. ڏاڍي پيچ ڪيڻ.
- ڦهڻهه ڪيڻ : سخت مار ڏيڻ - سخت سزا ڏيڻ.

● ڦهڻهي ۽ ڦهڻهيون (ڪ) : ث. پوک ۾ ويهي پکين هڪلڻ لاءِ ٺاهيل ڇنو - ڦهڻي - ڦهڻهي - ٻيهو.

Gul Hayat Institute

ق

ق: ذ. (ع). سنڌي الف بي جو ڏهون، عربيءَ جو ايڪيهون ۽ فارسيءَ جو ڇويهون اکر، ابجد موجب عدد هڪ سؤ (۱۰۰). سنڌس آچار "قاف".

● قَابَ: ذ. (ع). ڪمان جو اڌ حصو. ڪمان جي قبضي ۽ خاني جو وچون حصو - ڪمان جي موڙ کان گوشي تائين وارو حصو.

- قَابَ قَوْسَيْنِ: ذ. ٻن ڪمانن جو مفاصلو. ٻن هٿن جو مفاصلو. نهايت ويجهو. محبوب جا پيرَوُن.

● قَابِضٌ ۽ قَابِضَ: ذ. صفت. (ع. قَبَضَ = هن قبضو ڪيو) قبض ڪندڙ - قبضدار. بندش ڪندڙ. قابو جهليندڙ. قبضو ڪندڙ - هٿ هيٺ ڪندڙ. جمت وهائيندڙ - غالب ٻولندڙ. قبضي ڪرڻ وارو - قبضيدار. قبضي ڪندڙ - ڪرو (ڪاڏو) - ديرهضم. زبردست.

● قَابُ قَرْأَنْ: ذ. اڌا ڇهه ڪُنڊي سولي يا چانديءَ جي ڊبلي، جنهن ۾ قرآن شريف جو ننڍڙو نسخو وڇي بند ڪري تعويذ طور ٻڌجي.

● قَابِلٌ ۽ قَابِلَ: ذ. (ع). اڳ ڄاڻ - دور انديش - هوشيار - تجربيڪار - عاقل - پڙهيل - سمجهاڻ - حاذق - سمات - رسيل - پورو - سالم - ڪامل - سڌ - مڪمل - پورن. جوگو - لائق - مناسب - اهل. "قابل اعتماد، قابل اعتبار".

- قَابِلُ اِعْتِبَارٌ: ذ. صفت. اعتبار جهڙو - اعتبار جوگو - معتبر.

- قَابِلِ اِعْتِرَاضٌ: ذ. صفت. اعتراض جوگو - اعتراض وٺڻ جهڙو.

- قَابِلُ اِعْتِمَادٌ: صفت. اعتبار جوگو - اعتبار ڪرڻ جهڙو.

- قَابِلُ التَّعْرِيفَاتِ: صفت. ڏيان ڏيڻ جي لائق - قابل توجه.

- قَابِلِ تَسْلِيمٌ: صفت. قبول ڪرڻ جهڙو - مڃڻ جهڙو.

- قَابِلِ تَعْرِيفٌ: صفت. ساراهڻ جهڙو - ساراهه جوگو.

- قَابِلِ سَزَا: صفت. سزا جو لائق - سزاوار - ڏوهاري.

- قَابِلِ سَمَاعَتْ: صفت. ٻڌڻ جوگو.

- قَابِلِ غَوْرٌ: ذ. صفت. ڏيان ڏيڻ ۽ ويچارڻ جهڙو.

- قَابِلُ كَرَنْ: هوشيار ڪرڻ - سمجهو ڪرڻ. لائق ڪرڻ - پورو ڪرڻ - مڪمل ڪرڻ. اهل ڪرڻ - جوگو ڪرڻ.

- قَابِلُ ٹِيَنْ: هوشيار ٿيڻ. لائق ٿيڻ - اهل ٿيڻ.

- قَابِلِيٌ ۽ قَابِلِيَوُنْ: ث. قابليت - هوشياري - قابل ڪاري. لياقت - ڪٺهائي - خوبي - خاصيت. آچائي - آتمتا. گُڻ - جوهر. فضيلت - آتر - شرف - فوقيت. ڪماليت - پورڻتا - سماهتي - ڪمال - ڇيهه - سالمائي.

- قَابِلِيَتَ ۽ قَابِلِيَتُونْ: ث. قابل هڻ واري حالت - هوشياري - ڏاهپ. لياقت - لائقي - سليقيداري - تجربيڪاري - دانائي - حاذقي - سياڻپ. ڪماليت - پورڻتا - سماهتي - ڪمال - ڇيهه - سالمائي - پورائي.

- قَابِلِيَتَ ڈِيكَارَنْ: هوشياري ڏيڪارڻ - لائقي ڏيڪارڻ. گُڻ ڏيڪارڻ. ڪمال ڏيڪارڻ.

● قَابُو ۽ قَابُوْ: ذ. (ترڪي). واله ڪائي - مهلت - فرصت - فراغت - وارڪائي. موقعو - وجهه - وقت - وارو - داءُ. زور - سَکهه - طاقت - وَسُ - پهچندي - قدرت - مقدور. حڪم - اختيار - چوٽ. (صفت). سوکهو - ڏاهو - پڪو - سُٻَنْڊٌ - سخت - پختو - مضبوط - بلائتو - اچلُ - برقرار - ڪُپ ڪوڙ. استَرُ - ڏيرجوان - ثابت قدم. جوپُ - سلامت - محفوظ - هٿيڪو - بنا سَنڊِ يُهَهَ - بنا جوڪي -

Gulshan Iqbal Institute

بي ڪنڪو - بي لقصان - بي ضرر. (ظرف). و يجهو - اوري - لزديڪ.
- قَابُو ڪَرَڻُ: وس ۾ ڪرڻ - اختيار ۾ رکڻ - مغلوب ڪرڻ - زير ڪرڻ - جهلڻ - قبضي ۾ ڪرڻ.
● قَابِيلُ: اسم خاص. (سرياني). حضرت آدم عليه السلام جي پٽ ۽ هابيل جي ڀاءُ جو نالو (جنهن پنهنجي ڀيڻ اقيما جي حسد ۾ هابيل کي ماري وڌو ۽ خدا ۽ رسول جو نافرمان ٿيو).
● قَاتِلُ ۽ قَاتِلَ: ذ. صفت. (ع). قتل ڪندڙ - خولي - گهاتڪ - گهاتي - جلاد - موتمار - ماري - مارينڊڙ - مٺهلڪ. ڪهندڙ - هتيارو - هڇارو - خون خوار - خوار يز - ڪوس ڪندڙ - ڪاسائي - بي رحم.
● قَادِرُ ۽ قَادِرَ: ذ. صفت. (ع). قدرت وارو - طاقت وارو - زوراور - شڪتيوان - طاقت رکندڙ. بلوان - جبرو - بَلي - سگهارو - سگهائتو - سٽاٽو - طاقتمند - قوي - زور پريو - زوردار - قرارو - زبردست - بلياڙو - بَراڪرمي - ڇڪيات - ڇڪ وارو - شهه زور. غالب - زبر - مختيار - وس رکندڙ - ومن وارو. (اسم خاص). خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
- قَادِرُ مُطْلَقُ: اسم خاص. خدا - ڏاڍو - سَرُوَ شڪتيوان. خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
● قَادِرَ ڀُورُ: اسم خاص. تعلقي جيڪب آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو. ڪهوڪي تعلقي ۾ هڪ ديهه ۽ شهر جو نالو.
● قَادِرِي ڀيرُ: اسم خاص. شيخ عبد القادر جيلاني جو لقب (قادري طريقي جو باني يا اڳواڻ). "ڪر قادري ڀير، ڪرم مٿي ڀازيءَ پنهنجي" (شاهه سر ڏ ناسري).
● قَادَنُ: اسم خاص. (مخفف قاضن قادربخش، قادرڏنو وغيره جو) ماڻهو جو هڪ نالو.
● قَارَبُ ۽ قَارَبَ: ذ. قالب - ڪارب - سالچو. ڍڪ - ڪهات - شڪل - نقشو - خاڪو. بوتو - لهولو - اپما - نظير.
● قَارُورَا: ذ. (ع). بيمار جي پيشاب وجهڻ جو شيشو، بيمار جو مُٽُ - پيشابُ.
● قَارُونُ ۽ قَارُونَ: ذ. صفت. ۽ خرچ ڪندڙ - ڪنجوس - بخيل. (اسم خاص). حضرت موسيٰ عليه السلام جي سوٽ جو نالو (هي تمام شاهوڪار هو، خدا تعاليٰ سندس دولت سميت حضرت موسيٰ عليه السلام جي بي ادبيءَ ڪرڻ ڪري زمين ۾ غرق ڪري ڇڏيو).
- قَارُونَ جو خَزَانُو: ذ. تمام گهڻو خزانو - بي انت مايا - اٿاهه دولت.
- قَارُونَ جو گَنْجُ: ذ. قارون جو خزانو.
- قَارُونِي ۽ قَارُونِيُ: ذ. صفت. دليا گڏ ڪندڙ - ڪنجوس.
● قَارِيُ: ذ. صفت. (ع). علم قرأت جو ڄاڻو. پاڪ پڙهندڙ. قران شريف کي صحيح مخرج سان پڙهندڙ.
● قَازُ ۽ قَازَ: ذ. (ف. بط) پاڻيءَ جي پکيءَ جو هڪ قسم (پاڻيءَ جي سيني پکين ۾ وڏو ۽ مٺو، رنگ سفيد، پاڻي ۾ تري ۽ ڪجهه اوچائي تائين اڏامي به سگهي) - شاهي هنجهه.
● قَاسِمُ ۽ قَاسِمَ: ذ. صفت. (ع). ورهائيندڙ - تقسيم ڪندڙ - حصا ڪندڙ. اسم خاص. ماڻهوءَ جو نالو. تعلقي سکر ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● قَاسِمَائِيُ: اسم خاص. هوتواڻي بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.
● قَاسُمُ سُومِرُو: اسم خاص. تعلقي شاهبندر ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● قَاشُقُ ۽ قَاشُقَ: ذ. (ترڪي). چمچو - ڪاشقو.
● قَاصَائِيُ ۽ قَاصَائِيُ: ذ. (ع. قصاب) گوشت پائيندڙ يا وڪڻندڙ.
● قَاصِدُ ۽ قَاصِدَ: ذ. صفت. (ع. قَصَدَ = هن ارادو ڪيو) قصد ڪندڙ - ارادو ڪندڙ. پيغام پهچائيندڙ - سنيهو رسائيندڙ - لاهو پهچائيندڙ - لياپو نيبندڙ - سنڌيسو آڻيندڙ - چٺي رسان - پيغامي - پاراپي - ريپارو - لياپائي - ٽپالي.

Gul Hayat Institute

ـ قَاصِدَاڻُو ۽ قَاصِدَاڻَا: ذ. صفت. قاصد جو ـ قاصد وارو (ذ). قاصد کي ڏنل معاوضو ـ مزدوري.
ـ قَاصِدَاڻِي ڪَرڻُ: ڊڪ ڏيڻ ڪرڻ.
ـ قَاصِدِي: ث. قاصد جو ڪم.
● قَاصِرُ: صفت. (ع). ڪهتائي ڪندڙ ـ ڪوتاهي ڪندڙ ـ قصور ڪندڙ. مجبور ـ لاچار ـ لاچار.
● قَاضَكِي مَازِي: اسم خاص. تعلقي ڪڙهي ياسين ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● قَاضِي ۽ قَاضِيُ: ذ. صفت. (ع). فيصلو ڪندڙ ـ انصاف ڪندڙ ـ نبيرو ڪندڙ. جهيڙي جو فيصلو ڪندڙ. شريعت جو صاحب. عدالتي جج ـ منصف ـ نياڻي. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.
ـ قَاضِيُ الْحَاجَاتِ: ذ. صفت. حاجت روا ڪندڙ ـ حاجت دور ڪندڙ ـ مرادون پڄائيندڙ (خدا تعالي).
رپيا ـ زر ـ دولت ـ نقدي ـ پيسو ـ ڊوڪڙ (اصفهه).
ـ قَاضِي الْقُضَاتِ: ذ. قاضين جو قاضي ـ وڏو قاضي ـ منصف اعليٰ.
ـ قَاضِيُ مُفْتِيُ ٿِيڻَ: ڏوهه مڃڻ. حق يا ناحق سمجهڻ. خيال ڪرڻ.
ـ قَاضِيُ احْمَدُ: اسم خاص. تعلقي سڪرنڊ ۾ هڪ شهر ۽ ڏيهه جو نالو.
ـ قَاضِيُ واهُ: اسم خاص. تعلقي شڪارپور ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
ـ قَاضِيُ واهِڻ: اسم خاص. تعلقي گهوٽڪي ۽ تعلقي ڪڙهي ياسين ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● قَاعِدُ ۽ قَاعِدَا: ذ. (ع. قعد = هو ويٺو) بنياد ـ پاڙ ـ بناء ـ بيخ ـ بڻ. مَٿل ـ اصل. رسم ـ رواج ـ چال ـ چلت ـ روش. دستورالعمل ـ آئين ـ قانون ـ ضابطو. امر ـ حڪم ـ فرمان ـ آ گيا. راج ـ صاحبي ـ حڪومت. رڳو. طور ـ طريقو ـ ڍنگ ـ نمونو ـ لهر ـ ريت ـ طرز. ترتيب ـ قرينو ـ ٽاهپ ـ سنوار. نماز ۾ وهڻ جي حالت ـ قعود ـ قعده. پاراڻو ڪتاب.
قَاعِدُ بَدَنُ: قالون ٽاهڻ ـ لهر ٽاهڻ ـ عمل ڪري ڇڏڻ ـ روزالو هير ڪرڻ. عادت ڪري ڇڏڻ.
ـ قَاعِدُ جَارِيُ ڪَرڻُ: قانون جاري ڪرڻ ـ حڪم احڪام جاري ڪرڻ.
ـ قَاعِدُو وِيڙهي ڪَنڊُ هِيڻُ رَکَڻُ: حڪم نه مڃڻ.
ـ قَاعِدِيدَانُ ۽ قَاعِدِيدَانَ: ذ. صفت. قاعدو جاڻندڙ ـ قاعدن ۾ ماهر ـ وڪيل.
● قَاعِذُ ۽ قَاعِذَا: ذ. (ع. قاذه) گهوڙي جي قانون ۾ ٻهارڻ ـ ڏنل لغام جو هڪ لمونو (ل ـ قليچ).
ـ قَاعِدُ ڏِيَڻُ: گهوڙي جي لغام ڇاڙهڻ تہ کاڏو هڻڻ ٽئيس (گهوڙي جي مڇائڻ لاءِ قاعدو ڏبو آهي.
● قَافُ ۽ قَافَ: ذ. (ع). عربي الف ٻي جو ايڪيهون اکر. هڪ جبل جو نالو، ايشيا ڪوچڪ جي اتر ۾ ڪئسپن سي ۽ اسود سموندن جي وچ واري جبل جو نالو. ڏونگر ـ چپر ـ ٻهاڙ ـ ڪوهه ـ پربت.
"ڏونگر ڏَسُ ڏڪيءَ جي قاف نہ ڪو" (شاهه).
دنيا جي چوگرد آيل جبلن جي قطار، جا زمرد جي قائم آهي ۽ ان جي عڪس ڪري آسمان جو رنگ نيلو ٿيو آهي.
ـ قَافَتُونُ: ظرف. قافن مان ـ جبلن مان.
"قافتون کاهيندياس، موتان تان ڪُرَ ميهڻون" (شاهه ـ سُر آبري).
● قَافِلُو ۽ قَافِلَا: ذ. (ع). سفر ڪان موٽندڙ گروهه ـ مسافرن يا واپارين جي ٽولي ـ ڪاروان ـ سرواڻ ـ ساٿ. زيارتون ڪندڙن جي ٽولي. سڀر ـ وڳر ـ ٽولو ـ جماعت. قطار (اڻن جي). ڪشالو ـ ڪنه. (ن ـ ب).
ـ قَافِلَا ڪَنِيڻُ: ڏک ڏورڻ ـ سختيون سهڻ ـ تڪليف وٺڻ ـ ڪشالا ڪيڻ.
● قَافِيُو ۽ قَافِيَا: ذ. (ع). لغوي معنيٰ ۾ ٻيان هلندڙ. رديف کان اڳيون لفظ يا ٽڪ (جو بدلبو رهي).

Gul Hayat Institute

● قَاقِصِيُ ۽ قَاقِصِيُ (ت) ؛ ذ. صفت. (ع. قصاب) بي رحم - بي قياس - سنگدل - ڪنور. ظالم. جلاد.

● قَاقُمُ ؛ ث. نهايت نرم ۽ اڇن وارن وارو سنجاب جهڙو هڪ جانور (جنهن جي ڪل منجهان پوستين ٺهندا آهن).

● قَالَ ۽ قَالَ ؛ ذ. (ع). ڳفتگو - ڳالهه - هولهه - گفتار. چوڪ - چوٽي. قول - مقولو - سخن. بحث - مباحثو - واد و واد. ڳالهائڻ (ل - ق). خداتعاليٰ جو قول يا ڪلام (ل - ق). (فعل). چيو - فرمايو - ارشاد ڪيو. جيئن "قال الله تعاليٰ".

- قَالَ قِيلُ ؛ ذ. گفتگو - ڳالهه هولهه. رد ڪد - بحث مباحثو. شڪ شبهو. چون چرا (سر معذوري - گر).

- قَالَ مَقَالَ ؛ ث. ڳالهه هولهه. بحث مباحثو.

- قَالُو بَالِيٰ جملو. (ع). چيائون تہ هائو (قرآن).

● قَالَبُ ۽ قَالَبَ : ذ. (ع). ڪنهن شيءِ ٺاهڻ جو سانچو - ڍانچو - ڪارب - قارب. سيرن وجهڻ جو اوزار. ڪورين جو هڪ اوزار - ڪاٺ جو ڦرهو (جنهن جي مٿان ڪڙا ڀربا آهن، جيئن سيپ ڪڙا انهيءَ ماپ جا ٿين). جتين ٺاهڻ لاءِ لوهه يا ڪاٺ جو ماپ بدن - جسم - بُت (ل - ق).

- قَالِبَ مَانُ كَيْدَنُ (ت) ؛ هڪ جهڙيون شيون تيار ڪرڻ.

● قَالِبِيُ ؛ ث. عمدي فرامي جو هڪ قسم - غاليچو - قالين. فرش وانگي وڇايل جبل (ن - ب). جبل (ل - ق).

● قَالِيٰنُ ۽ قَالِيٰنَ ؛ ذ. غاليچو.

● قَامَتُ ۽ قَامَتُ : (ع. قوم = ٻيهڻ) ٻيهڪ - قد - ڊيل - هائي - جسم - بدن.

● قَانَبِيرُو ؛ ذ. جانورن جو هڪ قسم. قنبر علائقي جا ٻيدا ٽيل جانور (پرمانند).

● قَانْدَارَ كَكَرَ (ت) ؛ ث. زهري ڄيت جو هڪ قسم - قندار جي ڪکر. وڏو ڏينهو.

● قَانِعُ ؛ صفت. (ع). ٿوري تي صبر ڪندڙ. صابر. ٿوريءَ شيءِ مان پورائو ڪندڙ - قناعتي، ڪفايت ڪندڙ. صرفي سان خرچ ڪندڙ.

● قَانُونُ ۽ قَانُونَ : ذ. (ع). سرشتو - ريت - رواج - رسم - چال. ڪم ڪرڻ جو نمونو - ڍنگ - طرز - وڌي - طور. سرڪاري دستورالعمل - قاعدو - دستور - آئين - ضابطو - نيم - عمل. امر - فرمان - حڪم - آڳيا. حڪومت - راج - صاحبي. دڳو. هرهڪ شيءِ جي اصليت - مادو - جڙ - بنياد - بنا - شروعات (آصفيہ).

- قَانُونُ دَانُ ۽ قَانُونُ دَانَ ؛ ذ. صفت. قاعدو جاڻندڙ - وڪيل. ماجسٽريٽ. سفتي. فقيهه - ڏرم شاستري.

- قَانُونُ گُو : ذ. صفت. قاعدا قانون ٻڌائيندڙ ۽ سمجهائيندڙ.

- قَانُونِي ۽ قَانُونِي ؛ ذ. صفت. قاعدي جو - قاعدي وارو - قاعدي موجب - قاعدي مطابق - قانوناً - باقاعدي - اصول ٻڌلدر. حقي - روا - جائز - حقائتو - رِهندو. حق حلال جو - شرعي - حلال.

● قَاهِرُو ؛ اسم خاص (ع. قَاهِرَهُ) مصر ملڪ جي گاديءَ جو هنڌ - ڪيرو.

● قَائِدُ ؛ ذ. صفت. (ع. قادُ) اڳواڻ ٽيبو). فوج جو سردار - سپهه سالار. قوم جو رهبر. اڳواڻ - پيشوا - ليتا.

- قَائِدِ آعْظَمُ : ذ. صفت. قوم جو وڏو رهبر - مهانيتا. (اسم خاص). پاڪستان جي پهرئين گورنر جنرل محمدعلي جناح کي قوم طرفان ملهل لقب.

- قَائِدِ مِلَّتُ ؛ ذ. صفت. مسلم قوم جو اڳواڻ. (اسم خاص). مرحوم لياقت علي خان کي قوم جو ڏنل خطاب.

● قَائِزُو ۽ قَائِزَا : ذ. (ع. قَائِزَهُ) لغام - لگام. گهوڙي کي سڌائي ۾ ڀهاڙ لاءِ لغام جون پچاڙيون پڇ جي هيٺان ٻڌڻ يا هٿي ۾ ٻڌڻ جو نمونو (جيئن گهوڙو منهن ورائي نہ سگهي). قاعدو. روڪ - بندش. رڪاوٽ - رڪاوٽ (پرمانند).

- قَائِزُو كَرَنُ ؛ گهوڙي کي ٻوڙاڙو چاڙهڻ (جيئن هلڻ ۾ منهن نہ ڦيرائي).

● قَائِلُ ۽ قَائِلَ : ذ. صفت. (ع. قال = هن ڳالهايو). چوندڙ - ٻوليندڙ - ڳالهائيندڙ پنهنجي خطا

جو اقرار كندڙ. قبول كندڙ - اقراري. تسليم كندڙ. هار كائيندڙ.

- قائِلُ تَيِيَنْ: اعتراف كرڻ - قبول كرڻ - مڃڻ - تسليم كرڻ - معترف ٿيڻ.

● قَائِمْ ¦ صفت. ظرف. (ع. قَامَ = هو بيٺو) ڪڙو ٽيندڙ - آپو ٽيندڙ - بهندڙ. ڪڙو ٽيل - آپو ٽيل - بيٺل. آپو - سنئون - سڌو. هڪ هنڌ بيٺل - آن ڈَڈْ - اڈولُ - غير متحرڪ. ڪتل - ڪوڙيل - ايستاده - ڪُپ - ڪوڙ. هڪ ٽانيڪو - هڪ ٽانيڪو - ماڳائتو - هنڌائتو. برقرار. مستقل - مستحڪم - مقرر - محڪم - آچلُ - اسٽر - آٽلُ. مضبوط - پڪو - ڏاڍو - سوگهو - قابو. هميشه جو - هميشه رهندڙ - جاودان - اناري - ازلي و ابدي - لت. موجود. قايم.

- قائِمُ ٽِيَنْ ¦ ڪڙو ٽيڻ - آپو ٽيڻ - بيهڻ. بنياد پوڻ - پيڙه پوڻ. مقرر ٽيڻ. رهڻ - بيهڻ. جمڻ - مُنْجَمِد ٽيڻ. مضبوط ٽيڻ. مستقل ٽيڻ.

- قَائِمْ رَكَنْ: برقرار رکڻ - موجود رکڻ. سنيالي رکڻ. محفوظ رکڻ. صحيح و سالم رکڻ.

- قَائِمِ رهَنْ: بيهڻ. برقرار رهڻ - سلامت رهڻ. موجود رهڻ. مضبوط رهڻ - مستقل رهڻ - ثابت قدم رهڻ.

- قَائِمِ كَرَنْ: بيهارڻ - ڪڙو ڪرڻ. آپو ڪرڻ. مقرر ڪرڻ - مستقل ڪرڻ. بنياد وجهڻ - پاڙ مضبوط ڪرڻ. ٺاهڻ - بنائڻ - تعمير ڪرڻ.

- قَائِمُ مَقَامْ ¦ ذ. صفت. ٻئي جي جاءِ تي ڪم ڪندڙ - عيوضي - پرتيندي - آتر اڌ ڪاري. نائب سلطنت. مقرر ٽيل وارث.

● قَائِمِيْ ¦ ث. بيهڪ - ايستادگي. استقامت - پائداري. ٽڪاءُ - قرار. پختائي - ڏاڍائي - مضبوطائي.

● قَائِمِ يُورْ ¦ اسم خاص. تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قَائِمِ كُوڙَ: اسم خاص. تعلقي موري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قَائِمِ گُوهَانگ ¦ اسم خاص. تعلقي ميرو خان ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قَامِرْ = قَايِمِ ¦ ذ. صفت. قائم.

- قَايِمُ اللَّيْلِ ¦ ذ. صفت. هميشه رات جو جاڳندڙ. تهجد گذار.

● قَبَا = قَبَائُوں ¦ ث. (ع). ڪوٽ جو هڪ قسم - بنا ٻوڻ، اڳيان ڪليل ۽ ڪهو ڪوٽ - چوغو - جامو. ڪهه ٻيل ويڪرو ڪڙتو.

- قَبَائِي حَرِيرْ: پَتَ جي قبا (د - واصف).

● قَبَاحَتَ = قَبَاحَتُونْ ¦ ث. (ع). برائي - خرابي - بدي - بڇڙائي - زشتي. اوگڻ. نقص - عيب. ڏوهه - خطا - قصور - ٻُڇان - نفرت - ڪراهت.

● قَبَا شَهْدَاد: اسم خاص. تعلقي شهداد پور ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قَبَالُو = قَبَالَا ¦ ذ. (ع قَبالَهْ) لغوي معنيٰ ۾ قبوليت - مڃتا - اقرار. اقرارنامو. قبوليت نامو. ملڪيت جي ثابتيءَ جو ڪاغذ - سنَنَه ملڪيت - وڪري جو اقرارنامو - بيعنامو - ڪاپارو. دستاويز - قبض. عطا نامو (عهدي جو). پٽو (مقاطعي جو).

● قَبِيَالُوْ: اسم خاص. تعلقي ڪڙهي ياسين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قَبَائِلْ: ذ. (ع). قبيلي جو جمع. گروهه - جماعتون - فرقا - ٽوليون - جٿا. ڪٽنب - عيال.

- قَبَائِلِيْ ¦ ذ. صفت. قبيلي جو. پاڪستان جي صوبي سرحد جي قبائلي زمين جا رهاڪو.

● قَبَرَ = قَبَرُونْ ¦ ث. (ع). دفن ڪرڻ جي جاءِ - پورڻ جي جاءِ - تربت - گور - سمائڻ - لوڙه - سماڌي - مدفن. مزار.

- قَبَرِ جِي كَنَڈِيءَ تِي هُجَنْ ¦ ڪُراڙو هجڻ - ٻُڌو هجڻ - ٻوسن هجڻ. مرڻ ڪي ويجهو هجڻ.

- قَبَرِسْتَانْ = قَبَرُسْتَانَ ¦ ذ. گورستان - شهر خموشان - مقام.

- قَبَرَ كِنِيْ نَہ كَرَنْ: سري ويل جو قرض لاهڻ.

- قَبَرَ مَانْ آتِيْ اچَنْ: تمام ضعيف ٿي وڃڻ - سخت بيماريءَ مان شفا پائڻ.

● قَبْضْ = قَبْضَ ¦ ذ. (ع). هٿ سان ڪنهن شيءِ ڪي قابو جهلڻ جي حالت - پڪڙ - جهلَ -

Gul Hayat Institute

گرفتگي - بندش - پڪڙ . لکيل قبوليت - لکيل ڇڄ - لکيل رسيد . پرامسري نوٽ - هنڊي - پرتگياپتر . دستاويز - قبالو - ڪاپارو - ڪاڙو - قبوليت نامو - بيعنامو .

- قَبْضُ كَرَنُ: اڙ ڪرڻ - بندش ڪرڻ - پڪڙ ڪرڻ . پڪڙڻ - سوگهو جهلڻ . ٽورو خلاصو نه اچڻ . ٽوري ۾ ڇڏڪ ٽيڻ .

- قَبْضُ كُشا ع قَبْضُ كُشا: ذ . صفت . قبضي ٽوڙيندڙ - پانڌانو آڻيندڙ (هاڪو جُلاب).

● قَبْضُو ع قَبْضا: ذ . (ع . قبضه) ڪنهن شيء کي جهلڻ لاءِ هٿ وجهڻ جو هنڌ - دستو - هٿيو - مُٺيو - مُٺ - ڳن (ترار جو) . ڪمان جو هٿيو يا مُٺ (ل - ق) . دخل - پڪڙ - اختيار - دڳو - مالڪي - متصرفي - قبضيداري . مِلڪ - ملڪيت - هٿ - مالڪاڻو . درن جي طاقن کي مضبوط ڪندڙ لوهه جو ٽڪر .

- قَبْضُو كَرَنُ: دخل ڪرڻ . تصرف ۾ آڻڻ - خرچ ڪرڻ . حق ثابت ڪرڻ - ڇڏيي وڃڻ - مالڪ بنجڻ .

- قَبِضي ع قَبْضِي > قَبِضِيُون: ث . قابضو - قبضو - قبضي داري .

- قَبِضيدار ع قَبِضيدار: ذ . صفت . قبضي وارو - قبضو ڪيل - هٿ ڪيل . وهنل . مالڪ .

- قَبْضِيداري: ث . قبضي ڪرڻ جو حق - واسطيداري - مالڪاڻي جا حق - متصرفي - مالڪي . جائز حق .

- قَبْضي ۾ رَهَنُ: قابو ۾ رهڻ - وس ۾ رهڻ . ڇڏي ۾ رهڻ .

● قَبِضِي ع قَبِضِيُون: ث . پاڻهاڙي لاءِ اچڻ جي حالت - ڇڏڪ - ٽوري ۾ بندش .

- قَبْضِيَت: ث . قبضي .

● قَبْلُ: ظرف . (ع) . اڳرين - اڳريائين - اول - اڳ - پهڻ - پهتر .

- قَبْلَه: ظرف . انهي جي اڳيان (ل - ق) .

● قِبْلُو (قِبْلَه) ع قِبْلا (قِبْلَه): ذ . سامهين شئي - اڳيان واري شئي . ڪعبي جو طرف (اهو طرف جيڏانهن منهن ڪري نماز پڙهجي) . ڪعبة الله . پاسو - طرف (ل - ق) . ذ . صفت . رستو ڏيکاريندڙ - رهبري ڪندڙ - سونهپ ڪندڙ . (ذ) . بادشاهن يا وڏن ماڻهن لاءِ عزت جو لفظ . والد .

- قِبْلَهُ عَالَمُ: ذ . عزت جو هڪ لقب .

- قِبْلَهُ گاهه: ذ . قبلي جي جاءِ - والد ماجد - اڀ - پتا . پيءُ يا مرشد کي ڏنل عزت وارو لقب .

- قِبْلَهُ نُمَا: ذ . قبلو يا طرف ڏيکاريندڙ اوزار - ڪمپاس - قطب نما - پرڪار (خلاصين جو) .

- قِبْلي سامهُون ٽِيَنُ: ڪعبة الله جي سامهون منهن ڪرڻ . پيءُ جي هڪ ڪرڻ .

● قَبُو (ت): ذ . پرت جو هڪ قسم .

● قَبُو ع قُبَا: ذ . (ع) . قبر مٿان اڏيل گول عمارت - گنبذ . روضو - سمانڌ - مقبرو . (ث . قُبِي ع قُبِيُون) .

- قَبُو آڏاڻي وِهَنُ: سڏائين جيئرو رهڻ .

● قَبُورُ: ذ . (ع) . قبر جو جمع - قبرون . پستول جي چپ وارو ڪوڪو (آصفيه) .

● قَبُو قلنْدَرُ: اسم خاص . تعلقي جوهيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو .

● قَبُولائي: اسم خاص . هڪ ذات جو نالو .

● قَبُولَ پُورِ: اسم خاص . تعلقي گوني ۾ هڪ ديهه جو نالو .

● قَبُولَ پُورِ جاگيرَ: اسم خاص . تعلقي گولي ۾ هڪ ديهه جو نالو .

● قَبُولَتُ: مصدر . مڃڻ - قبول ڪرڻ - هان ڪرڻ - منظور ڪرڻ - اقرار ڪرڻ - قبوليت ڪرڻ - مڃتا ڪرڻ - ريهڻ . پسند ڪرڻ .

- قَبُولَ: ظرف . تسليم - منظور - پسند - بحال . خوش - راضي - خواهان - رضامند - تيار .

- قَبُولَ كَرَنُ: منظور ڪرڻ . پسند ڪرڻ - مڃڻ .

- قَبُولِي ع قَبُولِيُون: ث . هارين جي اصطلاح ۾ سرڪار کان پوک لاءِ کٽ کل زمين . ليس مني پيارڻ بعد ذاتي ملڪيت تي مليل خاص موڪل واري زمين . ع قبولي: صفت اجازت ڏنل . "قبولي زمين = اجازت ڏنل زمين" .

Gul Hayat Institute

ـ قَبُولِيَتَ ≈ قَبُولِيَتُونُ: ث. ناھ ـ ميل (لکيت م). الجار ـ بول ـ قول ـ وعدو ـ ڈت پت. اقرار نامو ـ عهد نامو ـ راضي نامو ـ دستاويز ـ اجابت دعا ـ نڪاح جي وقت دعا پڑھڻ جي قبوليت.

● قُبِّي ≈ قُبِّيُونُ: ث (ع). قُبّي جي مؤنث. ٽڏيو مقبره ـ ڈيوري ـ سماڌي. (اسم خاص). تعلقي ڪوٽڙي م هڪ ديهه جو نالو.

ـ قُبُولُو: اسم خاص. تعلقي ڈوڪريء م هڪ ديهه جو نالو.

● قَبِيحُ: ڏ. صفت. (ع. قَبَحَ = بڇڙو ٿيو) ڪوجهو ـ بدزيبو ـ بدصورت ـ ڪُجَتُ ـ روپ هيڻ ـ چَٻيلو ـ دوڙ موڙ ـ ڪُروپ ـ بدشڪل ـ بدلحاظ ـ نازيبا ـ نامناسب. ڪِنو ـ خراب ـ بَدَ ـ بُڇڙو ـ نفرت انگيز ـ قابل شرم ـ ملامتي ـ آگهاڙو ـ ناشائستو.

● قَبِيلُو ≈ قَبِيلا: ڏ. (ع. قَبِيلَهُ) گروه ـ ٽولي ـ جماعت. ڪنهن قوم جو هڪ حصو ـ فرقو. هڪڙي ڏاڏي جو اولاد ـ هڪڙي ڏاڏي جو ٻيٽ (ل). خاندان ـ گهراڻو ـ نسل ـ ڪُل ـ بُنُ ـ ونس. گهر ٻار ـ آل اولاد ـ پروار ـ آکيرو ـ عيال ـ ڪيور ـ ٻچو. زال ـ جوءِ ـ گهر واري ـ ٻتني ـ استري ـ ولي ـ اهليه.

ـ قَبِيلِيدارُ ≈ قَبِيلدارَ: ڏ. صفت. ڪٽنب وارو ـ خاندان وارو ـ گهر ٻار وارو.

● قُبُو ≈ قُبّا: ڏ. (ع. قُبَّهُ) قبو.

● قِتالُ ≈ قِتالَ: ڏ. (ع). جنگ ـ جدال ـ لڙائي ـ خونريزي ـ جُڏ ـ ويڙهه ـ قتل عام ـ ڪشت و خون.

● قَتْلُ: ڏ. (ع. قَتَلَ = هڻڻ ڪُٽو) تلوار يا ٻي ڪنهن تکي اوزار سان مارڻ واري حالت ـ ڪوس ـ گهات ـ خون. هلاڪت ـ خونريزي ـ ڳاهه ـ ڪُسَ ـ جيُوَ هڻڻ ـ ڪيئس.

ـ قَتْلامُ ≈ قَتْلامَ: ڏ. (ع. قَتْلُ + عام) خُون ـ ڪُهه ـ ڪوسُ ـ گهات ـ قتل.

ـ قَتْلُ ڪَرَنُ: ڪُهڻ ـ خون ڪرڻ ـ گهات ڪرڻ ـ ذبح ڪرڻ ـ ماري وجهڻ ـ مارڻ ـ رتوچاڻ ڪرڻ ـ هڇا ڪرڻ ـ ڪيسُ ڪرڻ. ڦاسڻ ـ سيرَ وَهائڻ ـ سير وجهڻ ـ حلال ڪرڻ ـ ليڙي ڪَپڻ (ماٹھوءِ جي).

ـ قَتْلُ عامُ: ڏ. بنا امتياز جي هر خاص و عام کي ماري وجهڻ جي حالت ـ عام ڪوس ـ خونريزي ـ رتوچاڻ.

ـ قَتْلُ عَامُ ڪَرَنُ: عوام الناس جو خُون وهائڻ ـ عام ماڻهن کي بنا امتياز ماري وجهڻ جو حڪم ڏيڻ (جهڙيءَ طرح حملي آور ڪندا آهن).

● قَتِيلُ: ڏ. صفت. قتل ٿيل ـ ڪُٽل ـ مقتول ـ ڪُشتو ـ ماريل ـ مُٽل.

● قَحْبَهُ: ث. (ع). خراب عورت ـ بدچال عورت. ڪُراڙي زال.

● قَحَطُ ≈ قَحَطَ: ڏ. (ع. قَحَطَ = هو ڏڪار وارو ٿيو) برسات نہ ٿيڻ ڪري، انّ مهالگي ٿيڻ جي حالت ـ انّ جي اثاث. برسات نہ وسڻ جي حالت ـ اوسَر ـ خُشڪ سالي. ڏُڪار ـ ڏُڪر ـ ڪالُ. مهانگائي ـ گراني. ڪَميي ـ اثاث.

ـ قَحَطَ ٻَوَنُ: ڏُڪار ٿيڻ ـ مهالگائي ٿيڻ.

ـ قَحَطُ زَدَهُ: ڏ. صفت. ڏُڪار جو ماريل ـ ڏُڪاري ـ بُڪيو ـ پيهنگيو ـ ڪنگال.

ـ قَحَطُ سَالِيُ ≈ قَحَطُ سَالِيُونُ: ث. ڏڪار ـ ڏُڪر ـ ڪال.

● قَدُ ≈ قَدَ: ڏ. (ع). بدن جي ڍُڪائي ـ جسم جي لنبائي. قامت ـ ڏيئل ـ اوڍ ـ هائي ـ هائيءَ. بدن جي بيهڪ. اوچائي ـ مٿاهين ـ بلندي ـ آتاهين. آڪار ـ مقدار. ماپ ـ ڪاڇو ـ ماپو ـ ماڻ. بنا ڪنهن سبب جي بحث ـ تڪرار ـ مُناظرو ـ خرخسو ـ مباحثو ـ هرماڻ ـ دليل بازي. ردڪَدُ ـ هوڏ ـ هتُ.

ـ قَدَاوَرُ ≈ قَدَاوَرَ: ڏ. صفت. وڏي قد وارو ـ ڍُڪهي قد وارو ـ ڍُڪهي هائيءَ وارو ـ لمبو ـ ڍُڪهو ـ ڍُڪهر ـ ٽسينگ ـ ڍِڪهُ ـ ٽينگو ـ ٽُنُ ـ ڏَڪهُ.

ـ قَدُ بَتَنُ: هوڏ بڏڻ. بحث ڪرڻ. سينو ساهڻ ـ حُجت هلائڻ ـ سرڪشي ڪرڻ.

"قَه بَڏي تون ڪين ٻهچندءِ ٻُنهونءِ سين" (شاهه ـ سُر آبري).

Gul Hayat Institute

ـ قدُ وَ قامَتَ: ث. قد ـ ڈيل ـ اوپڙ. جسم جي بيهڪ ـ بدن جي بناوٽ.

ـ قدامُ ≈ قدامَ: ذ. (ع). بادشاهه. سردار. بزرگ. هميشگي. جهولائي (ل ـ ق). قدم ـ پرالڪهون (ل ـ ق).

● قُدامُ: ذ. صفت. (ع). ديريندڙ ـ ڪهنو. (ذ). پيشالي ـ لڙاڙ (سر معذوري ـ گر).

● قدامَتَ ≈ قدامتُونُ: ث. (ع). گذريل وقت ـ اڳوڻو وقت ـ اڳيون زمانو ـ جهونائي ـ ديرينائي ـ پراچينتا. پيدائي ـ ڄڙهائي ـ ڪُراڙائي ـ جهُوراڻي. ٻُراڻائي ـ ڪهنائي ـ پُٽائي.

● قدحُ ≈ قدَحَ: ذ. (ع). وڏو پيالو ـ جام ـ ساغر ـ پيمالو. وڏو وڻو ـ جنگو (ل). ڏاهورو ـ ڏاهر.

● قدُرُ ≈ قدَرَ: ذ. (ع. قدُرَ = هو طاقت ور هو) طاقت ـ توانائي ـ قدرت ـ پجندي. قضا ـ تقدير (ل ـ ق). ڪنهن شيءَ جو وزن ـ انداز ـ مقدار. مُلهه ـ قيمت ـ بها ـ ناڻو ـ پاءُ ـ لياقت ـ ڪل ـ لائق. ڪَل ـ جوهر ـ خوبي. درجو ـ رتبو ـ پدوي. مان ـ عزت ـ آبرو. لحاظ ـ خيال. پاڳو ـ انس ـ ٽُڪر. جزو. پاڄ ـ ڪَنائبُ. حصو ـ ٻُخرو.

ـ قدُرائيتوُ ≈ قدُرائيتا: ذ. صفت. قدر وارو ـ قدر ڪندڙ. ٻئي جو قدر سڃاڻندڙ. ٻئي ڪي عزت ڏيندڙ. لائق ـ جوڳو ـ جوڳائتو ـ جوڳ ـ واجب. وڙائتو ـ لائق پريو ـ ڪٽونت ـ روڙو ـ الائتو ـ شايان. معقول ـ مناسب ـ واجب ـ آڇيت. (ظرف). لائقي سان ـ جوڳي ريت ـ بخوبي. شاڪر. احسانمند ـ شڪر گذار ـ شڪرمند ـ مشڪور ـ ممنون.

ـ قدُرِ دانُ ≈ قدُرِ دانَ: صفت. قدر ڪندڙ ـ قدر وارو. قدرشناس ـ قدر سڃاڻندڙ. قدر جاڻندڙ. مان ڏيڻڙ. قيمت جاڻندڙ. ٻئي جو هنر جاڻندڙ. جوهر شناس.

ـ قدُرِ دانيِ ≈ قدُرِ دانيُونُ: ث. قدر سڃاڻ واري حالت. قدر شناسي. جوهر شناسي.

ـ قدُرِ دانيُ ڪرَنُ: هنر سبب عزت بخشڻ. جوهر سبب رتبو بخشڻ. هنر جو داد ڏيڻ.

ـ قدُرَ سَارُوُ: ظرف. سراسري ـ معتدل ـ پاڳيرو ـ پاڳاڻتو ـ حصي روءِ ـ ٽوري انداز ۾ ـ قدري ـ رواجي.

ـ قدُرَ سَارُوُ: ظرف. سراسري ـ معتدل ـ پاڳيرو ـ پاڳاڻتو ـ ٽوري انداز ۾ ـ قدري ـ رواجي.

ـ قدُرَ ڪرَنُ: عزت ڪرڻ. ڪڍ ڪاڍڻ.

ـ قدُرُ شناسُ: ذ. صفت. قدرسڃاڻندڙ. قدر ڪندڙ.

ـ قدُرِي: ظرف. حصي ۾ ـ پاڳي ۾ ـ پتيءَ ۾ ـ قدر سارو. ٽورو ڪهڙ ـ قليل ـ ڪجهه ڪجهه.

ـ قدُرَت ≈ قدُرتُونُ: ث. (ع. قدرَ = هو طاقت ور هو) الاهي طاقت ـ خدائي قوت ـ طاقت ـ سمرٿي ـ توانائي ـ زور ـ شڪتي ـ قوت ـ سگهه ـ حوصلو ـ بَل ـ وت ـ زور ـ توفيق. وس ـ پهچ ـ پهنچ ـ دسترس ـ وسعت. دڳو ـ اختياري ـ هلندي. شان باري ـ عظمت الاهي ـ شان الاهي. خدا جي ڪاريگري. رچنا ـ اتپتي ـ جوڙ ـ دنيا ـ پيدائش ـ ڪائنات ـ عالم ـ خلقت ـ سارو جهان ـ وِس ـ ترلوڪ ـ سرشٽي ـ جڳت ـ وِشوَ ـ برهمانڊ ـ سرِشٽُ ـ سنسار. فطرت.

ـ قدُرَتِي ≈ قدُرَتِيُ: صفت. قدرت جو ـ الاهي ـ خدائي ـ رحماني ـ ايشوري. لهايت عمدو ـ افضل ـ برتر ـ اعليٰ ـ متاهون. سياويڪ ـ فطرتي ـ طبعي ـ سهج ـ پراڪرت ـ ذاتي ـ خيلقيُ ـ اصلي.

● قدُسُ: صفت. (ع). متبرڪ ـ پاڪ ـ پوتر ـ مقدس ـ اطهر.

ـ قدُسِيُ: صفت. پاڪ ـ پاڪيزوُ ـ متبرڪ ـ پوتر ـ اطهر.

● قدَمُ ≈ قدَمَ: ذ. (ع. قدَمَ = هو اڳيان ويو) پنڌ ۾ پهري پير جي وچ وارو مفاصلو ـ پ ـ وڪوڻ. پرانگهه ـ پرانگ ـ پلانگهه. پير ـ پڳ ـ چرَن. پير جو نشان ـ چالو ـ گام ـ رفتار. پنڌ ـ ٽور ـ روش ـ هلڻي ـ چلڻي. گهوڙي جي پنڌ جو هڪ قسم. چالو منزل جو راهي وارو هنڌ.

ـ قدَمَ اڪڙُنُ: پير اڪڙڻ. شڪست کائڻ. پاڇ کائڻ.

ـ قدَمُ بَرُ قدَمُ هلَنُ: نقش قدم تي هلڻ ـ پيروي ڪرڻ ـ ڪنهن جي اصولن موجب هلڻ ـ تقليد ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

- قَدَمُ هوسِي ۽ قَدَمُ بوسِيُونُ: ث. پيرن چمڻ جي حالت - پيرچُمَ (ڪنهن وڏي ماڻهوءَ جي) - پابوسي. نوڙت. ڏنڊوت - پرنام. ڪُرنشي.
- قَدَمُ بوسِي ڪَرَنُ: پيرين پَوَڻ- پير چمڻ. بندگي ڪرڻ.
- قَدَمَ چُمَنُ: پير چمڻ - پيرين پوڻ.
- قَدَمُ رَكَنُ: پير رکڻ - پير ڏرڻ.
- قَدَمُ رَنجُ فرمائيُ: (ڪنهن جي گهر تائين) وڃڻ جي تڪليف ڪرڻ - تشريف آڻڻ - مهرباني ڪري اچڻ.
- قَدَمُ كَتَنُ: ڪو رستو يا طريقو اختيار ڪرڻ.
- قَدَمُ گَروُ ٿيَنُ: ڪنهن شخص جي لحوست جو ٻئي تي اثر ٿيڻ.
- قَدَمُ هَلَنُ: هلڻ - پنڌ ڪرڻ. گهمڻ - ڦرڻ - قرڻ - جنگهون ساهڻ - گهمڻ گهٽڻ - ٽورو قرڻ - تَهيلَنُ. قدم رنجه فرمائڻ. هلڻ چلڻ - وَرتڻ - رَوَش وڻڻ. وڪون پَري هلڻ. ٻيرانگهن تي هلڻ. ٽور هلڻ (گهوڙي جو).

● قُدوُرِيُ: اسم خاص. شريعت جي احڪامن جو هڪ ڪتاب (هن جو اصلي نالو مختصر قدوري آهي، اختصار سبب قدوري سڏجي ٿو).

● قُدُّوسُ: صفت. (ع). تمام پاڪ. (اسم خاص). خدا جي صفاتي نالن مان هڪ نالو.

● قَدِيرُ ۽ قَدِيرَ: ذ. صفت. (ع. قدر) قدرت وارو - صاحب قدرت - قادر - طاقت وارو - سگهارو - سگهائتو - سٽاڻو - زوردار - زور پريو - قرارو - زبردست - پلوان - پراڪرمي - جبرو - پُڄتياتُ - پهچ وارو - شهه زور - پٽي - پلياڙو - دلير - پهلوان. (اسم خاص). اللّٰه تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو - قادر مطلق - سَرَوَشڪتيوان.

● قَدِيمُ: صفت. (ع. قدم = هوا ڳچي ٿيو) اڳين زمالي جو - آڳاٽو - اڳيون - اڳوڻو - ديرينو - پُراڻو - پراچين. جهولو - پُٽو - ڪهنو. ازلي. آباڻي - موروثي - جدي - ابوءُ ڏاڏي جو. (اسم خاص). اللّٰه تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
- قَدِيمي: صفت. همیشه جو. پراڻو - مدامي.

● قَرابَتَ ۽ قَرابَتُونُ: ث. (ع. قَرَبَ = هو ويجهو ٿيو) ويجهي ٿيڻ جي حالت - ويجهڙائي - ويجهائي - لزديڪي - قربت. رشتيداري - مائٽي - عزازت. لاڳاپو - ناتو.

● قَرابَتِيُ: ذ. صفت. ويجهو - لزديڪ. رشتي جو - ناتي جو. عزيز - مٽ مائٽ - رشتيدار.

● قَرابُ ۽ قَرابَا: ذ. شراب لاءِ وڏي شيشي جي بوتل (ارمانند).

● قَرابِينُ ۽ قَرابِينَ: ذ. بندوق جو هڪ قسم - ننڍي بندوق.

● قِرأت ۽ قِرائتُونُ: ث. (ع). پڙهڻ جو ڪم - پڙهٽي - پڙهائي. پڙهڻ ۾ اکرن جا آچار صحيح لهولي سان پڙهڻ جي حالت.

● قرارُ: ذ. (ع. قرّ = فرحت ڪرڻ) ٻيهڪ - ٺهر - سُڪون - قيام. ڪانهر - ڪاپرج - صبر - تحمل. آرام - فرحت - وسرام - چَينُ - آسائش. ساهي - فرصت. ڏاپو - ليڪاڏو. سُک - آسودگي. آسودائي. انجام - ٻول - قول - وعدو - اقرار - وچن - شرط - پرتگيا - ٻَڌن - سخن. ناهه - ميل. ڇيهه - دنگ - آخر - التها - پڇاڙي. (ذ. صفت). زور وارو - ڪَراڙو - زبردست - غالب (ل - ق).
- قَرارُ اچَنُ: آرام اچڻ - ماڻ اچڻ - صبر اچڻ - تحمل اچڻ - اطمينان اچڻ.
- قَرارجَنُ: مصدر. آرام ڪرڻ - قرار ڪرڻ.
- قَرارُدادُ ۽ قَرارُدادُونُ: ث. عهد پڄمان - وعدو - قول - قرار - اقرار - انجام - وچن. سُنهن - ساک. شرط - هوڏ. فيصلو - نبيرو. تجويز. ناهه - پرچاءُ - ارچاڻي - صلح - صلحنامو - معاهدو.
- قَرارُ ڏِيَنُ: انجام ڏيڻ - اقرار ڪرڻ - وعدو ڪرڻ - عهد ڪرڻ.
- قَرارُ كَرَنُ: آرام ڪرڻ - فرحت وٺڻ - راحت ڪرڻ - درد نارڻ. ويهڻ - وهڻ - ساهي کڻڻ. اقرار ڪرڻ - انجام ڪرڻ - عهد ڪرڻ. جاءِ ضرور وڃڻ - قضا حاجت ڪرڻ - ڪاڪوس جي خيال کان وڃڻ.

Gul Hayat Institute

ـ قَرارو ۽ قَرارا: ذ. صفت. ظرف. سُک سان ـ سهولت سان ـ فرحت ۾ ـ آرامي ـ قراري. مضبوط ـ جاڏو ـ جبرو ـ هلياروـ هلَيُ ـ هَرُ هَلُ ـ ڪَراڙو ـ ڪڙاڪڙي ـ سگهارو ـ سگهو ـ سَٽُرو ـ سگهائتو ـ سَهَرُ ـ زورائتو ـ سڳتو ـ زور پريو ـ ڏوتي ـ سڳتي ـ متائيو ـ توانو ـ متاڻو ـ زبردست ـ پراکرمي ـ ڇٽيات ـ ڇڄ وارو ـ ڇڄ وار ـ شهہ زور. ٻڪو ـ ٻڌتو ـ ڏاڍو ـ قابو ـ سو گهو ـ اچَلُ ـ برقرار ـ ڪُپ ڪوڙ. اسٽَرُ ـ ثابت قدم.

ـ قَرارو ٽيهَنُ: آرامي ٽيڻ ـ قرار ونڻ. رهڻ. مهمان ٽيڻ. آسائش ونڻ.

ـ قَرارُ وَنَنُ: حمل جو قائم ٽيڻ ـ حمل بيهڻ.

ـ قَرارِيُ ۽ قَرارِيُ: صفت. آرامي ـ آسائشي ـ وسرامي ـ سُکي ـ فرحتي ـ آسائشو ـ ويسانهونُ ـ و هڙو ـ جاهائتو ـ ٽاليڪو. ثابت قدمي ـ ٻڪائي ـ اچلتا ـ ٻختائي ـ ڏيرج. قرارو. (ث). سهولت ـ سهنجائي. فرحت ـ آرام ـ قرار ـ سُک. سانت ـ سان ـ آرام ـ سانتيڪائي ـ چُپ ـ خاموشي ـ ٺانهر ـ فرحت ـ چپ چپات.

● قَرارَنُ: مصدر. (ع. قَرار < قَرَّ) آرامي ٽيڻ "مون کي ڏَنءِ ڏيئي وڃي ڊولو ڊَتَ قَرارئو" (سر مومل راڻو ـ گر ـ شاهہ)

● قُرآنُ: اسم خاص. (ع). مسلمانن جو پاڪ مذهبي ڪتاب ـ حضرت محمد رسول الله صلعم جن تي الله تعالي طرفان نازل ٿيل ڪتاب ـ ڪلام الله ـ فرقان مجيد. (هن ۾ ۱۱۴ سورتون، ٦٦٦٦ آيتون، ۵۴۰ رکوع آهن ۽ هڪ هزار مثال، هڪ هزار وعدا، هڪ هزار سزائون، هڪ هزار حڪم ۽ هڪ هزار منع ڪيا آهن. باقي پنج سؤ آيتون حلال ۽ حرام بابت، هڪ سؤ دعائون آهن).

ـ قُرآن بخشائڻ: قرآن پڙهڻ جي عيوض ڪجهہ مُلي ڪي ڏيڻ. قرآن شريف پڙهي ان جو فوتيءَ کي بخشڻ.

ـ قُرآن تي هَٿُ رَکَنُ: قرآن شريف هٿ ۾ ڪٽي يا جهلي قسم کڻڻ.

ـ قُرآن پَڙهَنُ: ڪلام الله جي تلاوت ڪرڻ. قرآن مجيد پڙهي ڪنهن مُئل جي روح کي ثواب بخشڻ.

ـ قُرآن جو سُنُهَنُ: قرآن شريف جو قسم.

ـ قُرآن شَريفُ شَرُطُ ڪَرَنُ (ت): قرآن بخشائڻ.

ـ قُرآنُ ڪَٽائِنُ: قرآن مجيد کڻائڻ ـ قسم کڻائڻ.

ـ قُرآن ڪَٽَنُ: قسم کڻڻ ـ قرآن مجيد هٿ ۾ جهلي قسم کڻڻ.

ـ قرآن مجيد: اسم خاص. قرآن شريف.

ـ قُرآنيُ ۽ قرآنِيُ: ذ. صفت. قرآن وارو ـ قرآن جو. قرآن جا ڪوڙا قسم ڪٽندڙ ـ ڪوڙو.

● قُرُبَ ۽ قُرُبَ: ذ. (ع. قَرَبَ = هو ويجهو هو). ويجهڙائي ـ نزديڪي ـ ويجهي ٽيڻ جي حالت.

"ڪسرت آهي قرب ۾ إدغام ۾ اعراب"
(سر سهڻي ـ شاهہ).

پيار ـ پريت ـ لينهن ـ موه ـ محبت. عزت جو برتاءُ ـ تعظيم ـ مانُ ـ مَهت. منهن لڳڻي ـ اچ وچ ـ سُٻَنڊُ ـ ناتو ـ رشتو. پسندي جهڙو ڪم (ل ـ ق). عادت (ل ـ ق).

ـ قُرُبا: ظرف. قرب ۾ ـ محبت ۾ (ل ـ ق). قربدار.

ـ قُرُبائتوُ ۽ قُرُبائيتا: ذ. صفت. ظرف. قرب وارو. قرب ڏيندڙ ـ قرب ڪندڙ ـ پيار ڪندڙ ـ محبتي. پيار وارو ـ محب.

ـ قُرُبَتَ ۽ قُرُبَتُونُ: ث. ويجهڙائي ـ نزديڪي. رشتو ـ قرابت. قرب ـ پيار ـ محبت.

"ڪٽي قربت ڪمال جي ڪٽي لال لبيس"
(راڄن شاهہ).

ـ قُرُبُدارُ ۽ قُرُبُدارَ: ذ. صفت. قرب يا محبت سان پريل. پيار ڪندڙ ـ محبتي ـ پريمي ـ قربائتو ـ قرب وارو. پياروـ

ـ قُرب كاريُ ۽ قُرب كارِيُونُ (ل): ث. قرباري ـ اثرائتي محبت ـ پوري پوري محبت.

"امين سند و عشق سالم صحيح،
ڪيئن ڪرڻ قرب ڪاري غلط"
(فاضل شاهہ).

Gul Hayat Institute

ـ قُرْب کَهَنْ: لاتو ٹوڑڻ. پياري ڇڏڻ ـ دوستيءَ کان باز اچڻ.
ـ قُرْبَ کَرَنْ: پيار ڪرڻ. دوستي رکڻ. احسان ڪرڻ ـ مهرباني ڪرڻ ـ ٿورو ڪرڻ.
ـ قُرْبَنْ پِتَرِيو ۽ قُرْبَنْ پِتَرِيَا: ذ. صفت. قربائتو ـ قرب والد.
ـ قُرْبُ وَنَڊْ: محبت وندڻ.
ـ قُرْبِ وَنَڊَ ۽ قُرْبِ وَنَڊَ: ذ. صفت. قرب وارو ـ قربائتو. معشوق ـ پريتم ـ محبوب ـ دلدار ـ پيارو.
ـ قُرْبِيَتَ: ث. قرب ـ پيار ـ پريت ـ موه ـ چاهت ـ محبت.
● قُرْبَانَ ۽ قُرْبَانَ: ذ: خدا کي نزديڪ ٿيڻ لاءِ خدا جي راهه ۾ صدقي ٿيڻ واري حالت ـ گهور ـ بلهار ـ فدا ـ نثار. قرباني ـ بلدان ـ صدقو ـ ميڙ ـ پَل ـ پَلي ـ خيرات ـ بَڪ. نذرانو ـ پيتا ـ دان ـ ڏڻ. هرج ـ نقصان (پرمانند).
ـ قُرْبَانَ ٿِيَنْ: صدقي وڃڻ ـ نثار ٿيڻ ـ گهوري وڃڻ ـ بلهار ٿيڻ.
ـ قُرْبَان گاهَ ۽ قُرْبَان گاهُونْ / قُرْبَان گاهَ: ث. ذ. قرباليءَ جي جاءِ ـ صدقي جي جاءِ ـ پل چاڑهڻ واري جڳهه ـ اڈي ـ مذبح ـ مقتل.
ـ قُرْبَانْ وَڃَنْ: ڪنهن جي لاءِ پنهنجي حياتي ڏيڻ لاءِ تيار رهڻ. صدقو ٿيڻ ـ بلدان ٿيڻ ـ فدا ٿيڻ ـ جان نثار ڪرڻ ـ نثار وڃڻ ـ قربان وڃڻ ـ بلهار ٿيڻ ـ پل چاڑهڻ.
ـ قُرْبَانِي ۽ قُرْبَانِيُونْ: ث. صدقو ـ بلدان ـ ميڙ ـ پَل ـ بَڪ ـ گهور ـ بلهار. قتل ـ ذبح ـ حلال. عيدالضحيٰ تي جانورن جي قرباني ۽ ڪوس. نذرانو ـ پيتا. خيرات ـ دان.
ـ قُرْبَالِي کَرَنْ: خدا جي راهه ۾ حلال شيءِ کي ڪهڻ ـ ذبح ڪرڻ ـ حلال ڪرڻ ـ شرع موجب چيري وهائڻ.
● قُرْبَنْ: مصدر. (ع. قرب) قرب ڪرڻ ـ قرب ڏيڻ ـ قرب ۾ قابو رکڻ.

"قريبس تو نہ قريب ٿو ڈئين ڈوراپا ڈک جا" (راڄن شاهه).

احسان ڪرڻ ـ نوازڻ.
● قُرْص ۽ قُرْصَ: ذ. (ع). گرد و ـ گهيرو ـ منڊل ـ گول. گول ڇڪيي يا ٽڪي (دوا يا مٺائي وغيره جي). سج يا چنڊ جي ٽڪي (ل ـ ق).
● قُرْضْ ۽ قَرْضَ: (ع. قرض = ڪترڻ) اوڏر ـ ڏڻڻو ـ آڌار ـ لهڻو ـ ڪٽ. گهريل رقم ـ پيٽ (گاڄرا).
ـ قَرْضْ هِکو ۽ قَرْضَ هِکَا: ذ. پيسن جو لهڻو ـ ڏيڻي ليڻي ـ آڌارسڌار.
ـ قَرْضْ خَواهَ ۽ قَرْضْ خَواهَ: ذ. صفت. قرض ونڊڻ ـ قرض گهرندڙ ـ لهڻيات ـ لهڻيدار ـ لهڻدڙ ـ قرضي.
ـ قَرْضْدَارْ ۽ قَرْضْدَارَ: ذ. قرض ڪندڙ ـ تليدو ـ ڪٽي ـ آڌارو ونڊڻ ـ مقروض ـ قرضي.
ـ قَرْضْدَارِيْ ۽ قَرْضْدَارِيُونْ: ث. اوڏر ـ آڌار ـ لهڻو ـ ڪٽ. احسالمندي ـ شڪر گذاري ـ احساني ـ ممنوني.
ـ قَرْضْ ڈِيَنْ: آڌار ڏيڻ ـ ڪنڊ و ڪٽائڻ.
ـ قَرْضْ کَٹَنْ: آڌار ونڻ.
ـ قَرْضْ کَٹِيْ کَنَڪَنْ هَٹِيَنْ: وِتَ ڪان ٻاهر هلڻ.
ـ قَرْضْ لاهِيَنْ: آڌار ڪنهل رقم واپس ڪرڻ.
ـ قَرْضَ ۾ ڀِڏَنْ: تمام گهڻو قرض ڪٽڻ.
ـ قَرْضَ ۾ وَهَنْ: بنا ڪنهن آجوري جي ڪم ڪرڻ ـ بيگر وهڻ ـ چيڙ وهڻ ـ ونگار وهڻ ـ بنا معاوضي جي ڪم ڪرڻ. مشاڇرو ڪم ڪرڻ.
ـ قَرْضْ وَڏُو مَرْضْ هُئَنْ: قرض جهڙي ٻي ڪابه ڇڙي شيءِ نه هجڻ ـ قرض ڪٽ سان تمام گهڻو نقصان هجڻ. قرض جي ڪٽي جهڙي ٻي ڪابه ڪٽي نه هجڻ.
ـ قَرْضِي ۽ قَرْضِيْ: ذ. صفت. قرضدار ـ ڏڻڌات ـ ڏيبو ـ تليدو ـ ڪٽي. ڪاٽيارو ـ ڪاڙل ـ رٽي. احسالمند ـ ممنون ـ شڪر گذار.

Gul Hayat Institute

● قِرْطاسُ ۽ قِرْطاسَ: ذ. (ع). ڪاغذ- پنو.
- قِرْطاسُ ابْيَضُ: ذ. اڇو ڪاغذ. ڪنهن خاص بيان جي پڌرائيءَ لاءِ جاري ڪيل ڪاغذ- اڊ رلامو.

● قَرْعُو ۽ قُرْعَا: ذ. (ع). ڏارو - داڻو - چڪو - گردي - داءُ - گهوڙي. ڏاري جي آچل - ڏاري جي ڪيڊ - چتڪي جي راند. صورتي - لاڙي (ورمانند). فال.

● قَرِقَلُ: (ع). قرنفل. (هي اصلي يوناني لفظ آهي "قرن فول" جو عربيءَ ۾ "قرنفل" ٿيو آهي (ل - ق).

● قِرْمِچِي ۽ قِرْمِجِي: ذ. (ع. قِرْمِز= ڳاڙهي شيءِ) رنگ جو هڪ قسم. واڳڻائي مائل ڳاڙهو رنگ - گلابي - قرمو. ذ. صفت. ڳاڙهو- رلڪدار - رتول. (ذ). جيت جو هڪ قسم (جنهن مان ڳاڙهو رنگ لڪري).

● قِرْمِزُ ۽ قِرْمِزَ: ذ. (ع). رنگ جو هڪ قسم - قرمزي - قرمچي. جيت جو هڪ قسم (جنهن مان ڳاڙهو رنگ ڪري).
- قِرْمِزِي ۽ قِرْمِزِيُ: ذ. ڪوڙهو ڳاڙهو- رتول - گل انار - لال - قرمچي.

● قُرْمُسْتاقُ ۽ قُرْمُسْتاقَ: ذ. صفت. بدمعاش- شاهي - لچو - چرٽو - لچ - اڏوڙي - چٽيهو. پڙوو - دَلو.

● قَرَنُ ۽ قَرَنَ: ذ. (ع) ستارن جو ميلاپ - سيارن جو سنجوڳ. پارهن، ٽيهن، اسي يا ۱۲۰ ورهين جو زمانو. ڏکيو وقت - مدت مديد - عرصو دراز. زمانو - وقت - عرصو. جنگ - پنگ - سنگ.

● قِرْناءُ ۽ قَرْناءُ: ث. وڇائڻ جو سنگ - سڱوڙي - قرنائي. لرسنگهو - رڻ سنگهو. ڪُري - شرنائي - شرناءُ - توتاري.

● قرنا، قرنو: گل جو قسم.
- قَرْنائي ۽ قَرْناءِيُونُ: ث. وڇائڻ جو سنگ - قرناءُ.
- قَرْنايو ۽ قَرْنايَا: ذ. صفت. قرنائي و جائيندڙ- ڪُري و جائيندڙ - شرنائي و جائيندڙ - شرنايو.

● قَرْنُفَلُ ۽ قرنفل: ذ. (ع). مصالح طور يا دوا طور ڪم اينڊ ۾ سارڪي وڪر جو هڪ قسم- لونگ. ۾ سار جي سامان مان عرق ڪيڻ لاءِ هڪ ڪاٺ - قرنفل.

● قَرْنُفُلُ ۽ قَرْنُفَلَ: ذ. قرنفل.

● قَرْنُلو ۽ قَرْنُلَا: ذ. گل جو هڪ قسم (ورمانند).

● قَرِيْبُ ۽ قَرِيْبَ: ظرف. (ع. قَرُبَ= ويجهو ٿيو). ويجهو - نزديڪ - اوري - اوڏو. اورالهون. ويجهڙو - پرسان - پير. (ذ - صفت). ويجهو مائٽ - عزيز - رشتيدار - ميٽ - خويش - سڱو - سڱيو - شريڪ - سيڀال. گهاڻو دوست - سنگتي - يار - ساٿي. ورين - سجڻ - محبوب.
"قريبس تو نه قريب، وريو ڏئين ڏوراها ڏڪ جا"
(راجن شاهه).
(ظرف). ڪنن - تخمينًا - انڪل - تقريباً - لڳ پڳ- ڏري گهٽ - ڏري ڏڪ.
- قَرِيْبُ الْمَرَگْ: صفت. مرڻ ڪي ويجهو- سڪرات ۾.
- قَرِيْبُ الْمَوْتْ: صفت. مرڻ ڪي ويجهو- قريب المرگ - مرٽينگ - مرڻ ڪليءَ - آخرين گهڙي.
- قَرِيْبَاتُو ۽ قَرِيْبَاتَا: ذ. صفت. عزيز جو- رشتيدار جو - مائٽ جو - سڱو - سڱو.
- قَرِيْبِيُ: صفت. ويجهائي - نزديڪي - نزديڪائي - متاچاري - سڱائي - مائٽي - عزيزي - رشتيداري - سڱائي - عزازت - شريڪت- شراڪت. لاڳاپو - ناتو - ڳانڍاپو - سنهڙ تعلق - نسبت.

● قَرِيْنُو ۽ قَرِيْنَا: ذ. (ع. قَرِيْنَهُ) هڪ شيءِ جي بيءِ شي سان ايوستگي - الحاق. ان شين جي وچ ۾ ظاهري مناسبت مشابهت - سمستا- هڪ جهڙائي - نسبت. ڪن به شين جي رکڻ جي ٺاپ - طرز - انداز - روش - طور - طريقو. رهت - دستور - طرح - وضع. انتظام - قواعد - ضابطو. قاعدو- سرشتو - قانون - نيم. ويجهائي - نزديڪي (ل - ق). هيار - پريت - محبت (ل - ق). عزازت - قرابت (ل - ورمانند). وڙ - احسان - پلائي - ٽورو (ل - ق).

Gulshan Hayat Institute

ـ قَرِيٰنِي بَڌو ۽ ذ. صفت. ضابطي ۾ رکيل ـ قواعد ۾ ـ التظامي ـ پورو ـ سنئون ـ سڌو ـ قاعدي بڌو ـ ٺهرايل ـ ڪٽاتو ـ نيمائتو ـ باقاعدي.

● قُرَيشُ ۽ اسم خاص. (ع). عربستان جي هڪ مشهور ۽ عزت واري قبيلي جو نالو ـ هڪ ذات جو نالو.

ـ قُرَيشِي ۽ صفت. قريش قبيلي جو. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو. تعلقي ڪنڊ ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

ـ قُرَيشِيُ هاشِمِي ۽ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. جنهن ۾ پيغمبر عليه السلام پيدا ٿيو.

● قريه ۽ ذ. (ع). ڳوٺ ـ شهر ـ بستي.

ـ قريي ۽ ظرف. قريي ۾ ـ ڳوٺ ۾ ـ شهر ۾.

● قَزَاقَ ۽ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. (اڪثر نواب شاهه ۽ حيدرآباد سنڌ ۾).

● قَزَاقُ ۽ قَزَاقَ ۽ ذ. (ع. ترڪي). ڏاڙيل ـ رهزن ـ ڊاڪو ـ لٽيرو ـ ڦورو. دربا هي ڏاڙيل.

ـ قَزَاقِيُ ۽ قَزَاقِيُونُ ۽ ث. غارتگري ـ ڦرلٽ ـ رهزني.

ـ قَزَاقِيُ بَوَنُ (ت) ۽ مجرم ٿيڻ ـ ڏوهه ڪرڻ ـ الزام اچڻ.

● قزاکَ ۽ قَزَاکُونُ (لس) ۽ ث. (ع. قز = ڪچي سلڪ، بَتُ). پٽ جي چادر ـ پٽ جي جهل (آٽ) ڪهوڙي واسطي).

"هيٺ قزاکون، متن پاڻون، رخ رکيائون راه".
(گل محمد ڪاچيلو).

"آن (آٽ) تي قزاکون ڪارو چٽي،
سونهن هيءَ ڏاڳهن ڏول".
(ڪارو ڪاچيلو).

● قَزِلْبَاشُ ۽ قَزِلْبَاشَ ۽ ذ. (قَزِل = ڳاڙهو + باش = متو). ڳاڙهي ٽوپي وارو مغل سپاهي (شاهه اسماعيل رضوي جنهنجي فوج جي سپاهين کي ڳاڙهي ٽوپي ڏاريل هئي). سپاهي لشڪري. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.

● قَسْطُ ۽ قَسْطَ ۽ ذ. (ع). بيداد ـ ظلم ـ الڌار. ڪاوڙ ـ جوش. جلهه ـ حملو. زور. (ع. قَحْطُ جو بگڙيل). مهالڪائيءَ جو زمانو ـ قحط ـ ڏڪار ـ ڪال (ت). آولو وقت (ت).

ـ قَسْطُ ڪالَنُ (ت) ۽ قحط ڪالڻ ـ تڪليفون ڏسڻ ـ قحط ۾ گذارڻ.

● قِسْطَ ۽ قِسْطُونُ ۽ ث. (ع). پاڻو ـ حصو ـ ٽڪرو ـ جزو ـ بخرو. حصن رستي ڏنل پيسا ـ حصن ۾ ڏنل رقم. محصول زمين ـ مال گذاري.

ـ قِسْطَ بَنْدِيُ ۽ قِسْطَ بَنْدِيُونُ ۽ ث. قسطن پيارڻ جي مقرر ڪيل تاريخ (پرمانند).

ـ قِسْطُوَارَ ۽ قِسْطُوَارَ: ذ. صفت. مقرر ڪيل قسط ـ قسطن ۾ ـ آهستي آهستي.

ـ قِسْطُونُ ڪَرِي آچَنُ ۽ ساهيون ڪري اچڻ.

● قَسَمُ ۽ قَسَمَ: ذ. (ع). سُنهُنُ ـ ڏوهي ـ سوگنڌ ـ سوڳنڌ ـ سوڪن ـ ويساهه ـ خدا کي وچ ۾ ڏيئي ڪيل عهد ۽ ايمان ـ حلف ـ ساک ـ پت ـ اعتبار.

ـ قَسَمُ ٽُوڙَنُ ۽ عهد جي خلاف ڪم ڪرڻ ـ انجام پچڻ ـ عهد شڪني ڪرڻ.

ـ قَسَمُ ڪَامُو ۽ قَسَمِ ڪَامَا ۽ ذ. لکيل قسم ـ لکيل ساک. قسم تي ڏنل يا لکيل بيان.

● قِسْمُ ۽ قِسْمَ ۽ ذ. (ع. قَسَمَ = هن ورهايو). ورهايل حصو ـ پاڳو. جنس ـ پائت ـ ذات ـ وه ـ وڙ. نمونو ـ ڍنگ ـ طرز.

ـ قِسْمِيهِنُ قِسْمِيهِنُ: ظرف. نموني نموني ـ طرحين طرحين ـ پائت پائت ـ جنس جنس.

● قِسْمَتَ ۽ قِسْمَتُونُ ۽ ث. (ع). ورهاست ـ ورهاگو ـ تقسيم ـ ونڊ ـ ورچ. ورهاست جو حصو. حصو ـ بخرو ـ پاگو ـ پاڳ. تقدير ـ نصيب ـ لکيو ـ پاوي ـ مقدر ـ طالع ـ بخت. لراڙ ـ لوح قلم. خدا جي گهر ـ خدا جي مرضي.

= قِسْمَتُ جُونَ مُهَارُونُ چِيڪَجَنُ: ڪنهن ماسي وڃڻ لاءِ چڪ ٿيڻ ـ دائي ماڻي جي ڪشش ٿيڻ ـ مسافريءَ لاءِ تيار ٿيڻ.

= قِسْمَتَ سَانگي آچَنُ ۽ اتفاق سان اچڻ.

ـ قِسْمَتَ ڪَلَنُ ۽ پاڻ جاڳڻ ـ نصيبدار ٿيڻ.

ـ قِسْمَتَ ڪي خِيزَانُ وَڻَنُ ۽ نصيب ٻگڙڻ ـ ليڀ وڻڻ.

Gul Hayat Institute

"آهي اهڙو اچي آخر ۾ قسمت کي خوان ورتو،
چمن جو سير ڪيو مون ٿي ته مرغانِ چمن بگڙيا"
(سانگي).

= قِسمَتَ وَارو = قِسمَتَ وارا: صفت. خوش نصيب - اقبال وارو - نصيبدار - نيڪ طالع.

● قِسڪُو = قِسڪَا: ذ. (ف). نراڙ تي نڪتل لٽان - ٻندي - ٽڪو - تلڪ - سندر جو نڪتل ليکو.

● قَصّابَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● قَصّاب = قَصّابَ ذ. صفت. (ع. قَصَبَ = ٽڪرن کي ڪپندڙ) گوشت ڪپندڙ. گوشت جو ڪم ڪندڙ - ڪوس ڪندڙ - ڪاساڻي.

● قِصاصَ = قِصاصَ: ذ. (ع). جان جي عيوض جان ۽ خون جي عيوض خون - مقتول جي عيوض قاتل جو خون. سزا جو هڪ لموٽو (جنهن ۾ قتل ڪندڙ مقتول جي عيوض خون ڪيو وڃي يا ماريو وڃي). عيوض - بدلو - سزا - انتقام - جزا - مڪافات. چٽي - ڏنڊ (ل - ق).

= قِصَصُ وَٽَنُ: خون جو عيوضو وٺڻ - بدلو وٺڻ - انتقام وٺڻ.

● قَصّائِي: اسم خاص. ڪاساڻي، هڪ ذات جو نالو.

● قَصْبُو = قَصْبَا: ذ. (ع. قَصْبَه) وڏو ڳوٺ - لنڊو شهر. گام - ڳوٺ - ننڍري - واهڻ. (اسم خاص). تعلقي جو هڪ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قَصَدَ = قَصَدَ: ذ. (ع. قَصَدَ = ارادو ڪرڻ) هڪ ارادو - عزم بالجزم - اٽل ارادو - هڪي منشا - مستقل ارادو. آهنگ - نيت - مراد - منسورتُ - مطلب - عزم - منشا - مقصد. خواهش - اڇا - آرزو - چاه - سَنڪَلپُ - واسنا. منصوبو. سعي - ڪوشش. جُهَدُ. اقدام - پيش قدمي. لياقو - سنيهو - پيغام (ت).

= قَصْدُ ڪَرَنُ: ارادو ڪرڻ. منصوبو رچڻ.

● قَصْرَ = قَصْرُون: ث. (ع. قَصَرَ = هو گهٽ ٿيو). ڪمي - ڪوتاهي - گهٽتائي - اختصار. عاليشان عمارت - محل - ڪرشڪ. محلسراء - دولت خانو - مڪان - حويلي. راج پون - بارگاه. "ايڪ قصر" در لنڪُ ڪوڙين ڪٽس ڳڙ ڪيُون" (شاهه، سر ڪليان)

● قِصو = قِصا: ذ. (ع. قِصَّهَ > قصّ = هن بيان ڪيو). ڪهاڻي - ڳالهه - آکاڻي - ڪَهَتَ - ڪهاڻ - ڪٿا - ڪَوَتَ. لقمل - فسالو - افسانو - حڪايت - ساکي - داستان - افسانو - بيان - وَرُتانت - ذڪر - تذڪرو. ابو بحر - ڪوڙ - زٽ - لڙائي - جهڳڙو - ٽنٽو - بکيڙو.

= قِصا ڪَٽَنُ: ڳالهيون ڪرڻ - ڪهاڻيون ڪرڻ - گپ شپ هڻڻ. پٽ شٽ هڻڻ. يڪي هڻڻ - اجائي بڪ بڪ ڪرڻ. بي مطلب دگهيون ڳالهيون ڪرڻ - سَوَر بکڻ.

= قِصّائِي = قِصّائِيُ: ذ. صفت. گهڻيون ۽ دگهيون ڳالهيون ڪندڙ - حڪايتي - ڳالهير - ناقل - ڪٽڪ - قصيرُ - زٽلي - ڪوڙو - نقلي - ابوبحري.

= قِصيرُ = قِصيرَ: ذ. قصا ڪندڙ - قصائي.

= قِصو ڪَرَنُ: بيان ڪرڻ - آکاڻي ڪرڻ. جهڳڙو ڪرڻ - جهيڙو ڪرڻ - بکيڙو ڪرڻ.

= قِصو ڪوتاه: ظرف مطلب ته - الغرض - الحاصل - حاصل ڪلام - ٽونڪي ۾ - مختصر - ٽوري ۾ - آخرڪار - ٽوري ڳالهه - في الجمله. پوء - فقط. بس.

= قِصو وَڌائِنُ: ڳالهه کي دگهو ڪرڻ - ڏيگهه ڏيڻ - ڳالهه انگهائڻ.

● قُصُورُ = قُصُورَ: ذ. (ع. قَصَرَ) ڪمي - ڪوتاهي - گهٽتائي - ڪس. نقص - عيب - سقم. پُل - خطا - ڏوه - تقصير - گناه. چوڪ - غلطي - سهوَ. مت - پرُم - پرانت. غفلت. قصورُ جو جمع. گهڻيون ماڙيون محلات.

= قُصُورُ وارُ = قُصُورُ وارَ: ذ. صفت. خطا وار - ڏهاري - ڏوهي - گنهگار - عيبدار.

● قَصُورِي: ذ. راڳ جي هڪ سر جو نالو. (سچل ص ۹۴).

● قَصيدُو = قَصيدا: قَصائد (ع. قَصيدَه) شعر جو هڪ قسم - ڪنهن جي تعريف ۾ چيل هڪ سؤ بيتن کان وڌيڪ بيتن ۾ چيل قصو.

Gul Hayat Institute

● قضا ۽ قضائون: ث. (ع). حڪم ـ فرمان ـ امر. امر الٰهي ـ حڪم الٰهي. مخلوق جي حق ۾ خدا تعالیٰ جو ڪل حڪم. فرض جي پورائي. تڪميل ـ خاتمو ـ انجام ـ بجا آوري. پيدائش ـ خلقت. بخت ـ پاڻ ـ قسمت ـ لکيو. ذڪر ـ بيان ـ عبادت جو ڇڏيل وقت. ڪو ڇڏيل روزو. فتويٰ ـ فيصلو ـ لياءُ.

"سين آهين تون، قضا ڪندين ڪن سين"
(شاهه سر آبري).

موت ـ ڪال. اوچتو واقعو ـ حادثو ـ اتفاق.

ـ قضا ٿيڻ: فوت ٿيڻ ـ مري وڃڻ ـ گذرڻ. ضايع ٿيڻ. وري نه موٽڻ. روزي يا نماز جو وقت ادا نه ڪرڻ. ڪسڻ. ناغو پوڻ. پڇي پوڻ.

ـ قضا جو فرشتو: ذ. موت جو فرشتو ـ ملڪ الموت ـ عزرائيل.

ـ قضارا: ظرف. اتفاقاً ـ اتفاقيه ـ اتفاق سان ـ اوچتو.

ـ قضا سان: ظرف. قضارا.

ـ قضا قضا نه ٿيڻ: لکيو نه ٿرڻ.

ـ قضا ڪرڻ: شرعي حڪم بجا آڻڻ. نه پڙهيل نماز وري پئي دفعي پڙهڻ. فيصلو ڪرڻ.

ـ قضاڻي: ظرف. قضا سان ـ قسمت سان ـ اتفاق سان ـ اتفاقي ـ اوچتو ـ عارضي ـ اهاڪ. ڪڏهن ڪڏهن.

ـ قضاؤ قدر: ذ. الله تعالیٰ جا ڪل ڪائنات بابت لکايل حڪم احڪام.

ـ قضائي: ظرف. اتفاق سان. ڪڏهن ڪڏهن ـ ڪنهن مهل ـ قضاڻي.

● قضات: ذ. (ع). قاضيءَ جو جمع.

● قضيو ۽ قضيا: ذ. (ع. قضيه) موت ـ مرتيو ـ ڪال ـ اجل ـ مرڻو ـ وفات ـ وفاتي ـ انتقال. واقعو ـ واردات ـ ڇڪي ٿي گذريو (ل ـ ق). جهيڙو ـ ٽنٽو ـ رگڙو ـ ڪاوڙهه ـ ڪرنهن ـ وروڪ ـ معاملو ـ تڪرار ـ جهگڙو.

ـ قضيو ٿيڻ: موت ٿيڻ ـ انتقال ٿيڻ ـ وفات ٿيڻ.

● قط ۽ قطا: ذ. (ع). قلم جي ويڀل ڇهب. قلم جي نوڪ کي وڏل ويڀ.

ـ قطڙن ۽ قطڙنا: ذ. عاج. ڪاٺ يا لوهه جو ٽڪر (جنهن تي قلم رکي قط وڃهجي).

ـ قط و جهن: قلم جي ڇهب ويڀ. قلم جو منهن ڪيڻ. ڪنهن ڳالهه جو خاتمون ڪرڻ. وجهن ـ لڳ ڪرڻ. ڏنب وغيره جو نشان ڪرڻ. جاچي ڇڏڻ. هڏرو ڪرڻ.

● قطار: مصدر. صف ۾ ڪرڻ ـ قطار ۾ ٻيهارڻ ـ لائين ڪرڻ ـ سلسلي ۾ ٻيهارڻ ـ ڪنهن کي گڏي هڏڻ ـ ڪاهي هلڻ.

● قطار ۽ قطارون: ث. (ع). گهٽ ۾ گهٽ ڏهن ڪنهن جو سلسلو. صف ـ لائين ـ لار. سات ـ قافلو. هڪ پٺي ٻئي سلسلي ۾ رکيل شيون. زنجير. سلسلو ـ ترتيب.

ـ قطار هڏڻ: صف هڏڻ ـ لائين ڪرڻ.

ـ قطار ٿهڻ: صف ٿهڻ ـ هڪ پٺي ٻي ڪنهن برابريءَ ۾ بيهڻ.

ـ قطارجڻ: مصدر. صف ٿاهي بيهڻ ـ هڪ پٺي ٻيو ڪنهن بيهڻ.

ـ قطار ۾ هڻڻ: سلسلي ۾ هڻڻ. هڪ جهڙو هڻڻ.

● قطارن: مصدر. صف ۾ ڪرڻ ـ لائين ڪرڻ ـ سلسلي ۾ ٻيهارڻ. ڪنهن کي گڏي هڏڻ ـ قطار هڏڻ.

● قطاع ۽ قطاعا: ذ. صفت. (ع. قطع = ٽڪر ڪرڻ) قطع ڪندڙ ـ ويندڙ ـ اڏواڻ ڪندڙ (هرمانند).

● قطب ۽ قطبا: ذ. (ع). جنڊ جو وچون ڪيلو (جنهن تي جنڊ جو مٿيون پڙ ڦري). علم جغرافيه موجب زمين جو ڪنهن ٻه ڏاڪڻون حصو يا نقطو (جنهن جي وچ مان محور لنگهي ٿو جنهن جي مرڪز تي ڌرتي ڦري). زمين جي محور جي اتر يا ڏکڻ وارو ٻنو (جو محور جي اڌر هيٺ هجي، اهي ٻه ٻنا آهن اتر قطب ۽ ڏکڻ قطب). قوم جو سردار ـ سڀ ساڻ. افضل ماڻهو (جنهن تي ڪنهن جو مدار هجي) ـ بزرگ شخص. ولي. غوث. رهبر ـ هادي ـ سونهون ـ پيشوا.

Gul Hayat Institute

- قُطْبُ تَارو: (اسم خاص). آتر قطب مٿان ٻيئل هڪ تارو - ڏرو تارو.
- قُطْبُ مُنَارُ: اسم خاص. دهليءَ ۾ قطب الدين بادشاهه جو ٺهرايل منارو.
- قُطْبُ نُما ۽ قُطْبَ نُما: ذ. قطب کي سچائڻ جي اوزار جو نالو - قبلہ نما.
- قُطْبِي ۽ قُطْبِيُ: ذ. صفت. قطب جو - قطب وارو. قطب وٽ. مقناطيسي. هڪ ٻئي جي مخالف (ٻرمانند).
- قُطْبُ شاهُ: اسم خاص. تعلقي ميرپورخاص ۾ هڪ ديهه جو نالو.
- قُطبُ كُنُو: اسم خاص. تعلقي شڪارپور ۾ هڪ ديهه جو نالو.
- قُطرُ: ذ. ذرڙا ذرڙا. ٿُهن ڪڍيل داڻا.
"قطر چُٽيو ڪُڙِ پرٽين پول پجهندين هنجهه" (شاهه - كارايل).
- قُطرُ چُٽڻُ: ڪنو ڪاڏو ڪائڻ. بد پيشو اختيار ڪرڻ.
- قُطرُ ۽ قُطرَ: ذ. (ع. قُطر) ڪنارو. ڪول جي هڪ پاسي کان نڪري مرڪز مان لنگهي ٻئي پاسي تائين وڃي ڪول جا ٻوريا ٻ. ڪندڙ ليڪ. (ذ. صفت) چوڻي وِ ڪَ وارو - تيز هلندڙ (لس ٻيلا). وسڪارو.
- قُطرَ لنگڻُ: اليڪ ٽيڙ - ڪهڙو ٽيڙ - بي شمار ٽيڙ - بي الداز ٽيڙ - حد کان باهر لسڪڻ (ٻرمانند).
- قَطرُو ۽ قَطرا: ذ. (ع. قَطر = پاڻيءَ جو ڦڙو) - ڦڙو ڦڙي - بولد - ٽيپو - ڳاڙو - چٻاڪو. ڦنگ. چندو. شراب جو چٽڪو.
- قَطرَ ِيا: اسم خاص. تعلقي شهداد ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
- قَطعَ: ذ. (ع. ان ڪيو) ڪٽ جي حالت - ڪَٽ - ڪات - وَڍَ - ٽڪ - تراش. حصو - ٽڪرو - پاڳو - جزو. طور - طريق - وضع - ڍنگ - طرز - الداز - ڍول - روپ. شعر جو هڪ قسم.
- قَطعاً: ظرف. هرگز - اصل - بلڪل - ماڳهين.
- قَطعَ بُسرِيدَ: ث. وڍ ٽڪ - ڪٽ وڍ ٻُڌَ.
- قَطعُ تَعلُقُ كَرَنُ: تعلقات ڇڏي ڏيڻ - لاتو ٽوڙڻ - وهنوار نہ رکڻ.
- قَطعُ دائِرو ۽ قَطعَ دائِرا: ذ. گولي جو حصو - گول جو پاڳو.
- قَطعُ كَرَنُ: وڍڻ - ڪَپَڻُ - ڪٽرڻ - ڪائڻ - الڳ ڪرڻ - چينڻ - ٽوڙڻ. نيڊو ڪرڻ. پورو ڪرڻ - چيهه ڪرڻ. ختم ڪرڻ - پوري ڪرڻ (ڀالهه). نبيرڻ - فيصلو ڪرڻ.
- قطعِي ۽ قَطعِيُ: ظرف. ضرور - شرطي - يقيني - واقعي. ٻويون - آخرين - ٻچاڙيءَ جو - انٽر. پڪو. ڪامل - پورو ٻورو. حقيقت ۾ - درحقيقت - بيشڪ - سچ.
- قطِيعو ۽ قَطِيعا: ذ. (ع. قطعه) ٽڪرو - حصو - پاڪ - بخرو. ملڪ جو حصو - خيٽو. ديار - ملڪ - ديس. ٽڪرو زمين جو. شعر جو هڪ قسم - ٻن مصرعن وارو شعر.
- قَطِيفُو ۽ قَطِيفا: ذ. (ع. قَطِيفَه) ڪپڙي جو هڪ قسم. ريشمي ڪپڙو. مخمل - بخمل - اطلس - ريشم.
- قَطِيفائِي: صفت. مخملي - اطلسي - ريشمي.
- قَطِيفِي ۽ قَطِيفِيُون: ث. عمدي ڪپڙي جو هڪ قسم - اطلس - بخمل (ل - ق).
- قِطمِيرُ: اسم خاص. (ع). اصحاب ڪهف جي ڪتي جو نالو.
- قَعبُ ۽ قَعبَ: ذ. شش پهلو. ڪعب - ڪهن - ٽين سڪهه. هڪ جهڙي ٻي برابر. ڏيکهه، ويڪر ۽ اوچائي واري ڇهه پاسي شيءِ (ڪاجرا).
- قَعدَهُ: (ع). غار ۾ ويهڻ، غار ۾ ويهڻ واري حالت. قاعدو - قانون (ڪاجرا).
- قَعُودُ: ذ. هيٺ وهڪ - هيٺ وهڻي - ٻهڪ (ٻرمانند).
- قَفَسُ ۽ قَفَسَ: ذ. (ع. ف). پکين جو پنجرو - قيد - بند - بنه ڦ.

Gul Hayat Institute

● قُفْلُ ۽ قُفْلَ ؛ ذ. (ع). ڪرف ـ ڪاف ـ تالو ـ جندڙو ـ تاڙي.
ـ قُفْلُ هَٽَڻُ ؛ قلفڻ ـ قلف هڻڻ ـ تالي ۾ رکڻ. بند ڪرڻ ـ بندي ڇڏڻ ـ پورڻ ـ قابو ڪرڻ. سانڍڻ ـ سانڍي رکڻ.
● قُقْنَسُ ۽ قُقْنَسَ ؛ ذ. (يونانسي. مخفف؛ قُقْنُوسُ). هڪ لهايت سهڻو ۽ راڳيندڙ پکي (هن جي چهپ ۾ ۳۶۰ سوراخ آهن هرهڪ مان جدا جدا راڳ آلاپيندو آهي هزار ورهيه کان پوءِ ديپڪ راڳ گائي جلي خاڪ ٿي ويندو آهي).
"مڃن ٻاڻي ۾ پچي منجهه هوا،
وهتن وڻ مٿا ڪري قُقنس ڪاوڙ ٻاهه".
(گرهوڙي).
● قُلْ ؛ امر. (ع). ڳالهه ڪر ـ چئو ـ ڳالهاءِ. (ذ). قُل هُوَ اللّٰه احد جو مخفف ـ قرآن شريف جي سورة اخلاص جو نالو.
ـ قُلْ پڙهڻُ ؛ قُل هُوَ اللّٰه (قرآن شريف جي سوره) پڙهڻ ـ سورة اخلاص پڙهڻ.
ـ قُلاَبُ : ذ. (ع). زنجير جي ڪڙي ـ ڪُنڊو.
ـ قُلاَبُو ۽ قُلاَبَا ؛ ذ. (ع). قُلاَبُ.
ـ قُلاَبَا ميلاَئيڻُ ؛ بن شين کي ڳنڍڻ ـ آرا ملائڻ. ڳالهه لاهي مبالغو ڪري ٻڌائڻ.
● قَلاَتُ ؛ اسم خاص. بلوچستان علائقي جي هڪ رياست جو نالو (بلوچستان جي سڀ کان وڏي رياست جو مکيه شهر، جنهن ۾ رياست جو والي "خان" رهي ٿو).
● قَلاَشُ ؛ ذ. صفت. (ف). مفلس. لچو ـ بدمعاش.
● قَلْبُ ۽ قَلْبَ ؛ صفت. (ع). اوندو ٿنگيل ـ اولڏو ـ اٻتو ـ (ذ). دل ـ هنيون ـ من ـ هردو. روح. ضمير ـ چيتو ـ چت. الدر. فوج جو وچيون حصو. هرشيءِ جو وچ. ٻيتو ـ مغز ـ ڪب. دماغ ـ عقل. ڪوٽو سڪو ـ مٽو ڏوکڙ.
ـ قَلْبُ تَانُ ڪَنْ لَهڻُ ؛ دل صاف ٿيڻ ـ من جي ميراڻي لهڻ ـ الدر اجرو ٿيڻ ـ حقيقت حاصل ٿيڻ ـ اکيون روشن ٿيڻ ـ ٻيائيءَ جو ٻج پٽجڻ ـ سچو صوفي بنجڻ.
ـ قَلْبَ ۾ ڪَچ ڪَڏَڻُ ؛ ڪوڙ سان دل هڻڻ.
ـ قَلْبِيُ ۽ قَلْبِيَ ؛ ذ. صفت. قلب جو ـ قلب وارو ـ دلي. قرب وارو ـ حب وارو ـ حُبي. جڙتو ـ ڪوڙو ـ ڪوٽو ـ جعلي ـ تقليدي ـ مصنوعي ـ هٿراڏو (پرمانند).
● قَلْبَيَان ؛ ظرف. (ع. قربان جو بگڙيل لفظ). ڏسو قربان.
ـ قَلْبَيَانُ وَڃَڻُ : قربان وڃڻ ـ صدقي وڃڻ ـ کهوري وڃڻ.
● قَلْبَڪُ : ذ. لشڪر جو وچون پاڪو (ڪاجرا).
● قِلَّتَ ۽ قِلَّتُونُ ؛ ث. (ع). گهٽتائي ـ ڪمي ـ ٿوراڻي ـ اڻ لسياڻي ـ ڪوٽ ـ ڪَٺَيائي. دقت ـ مشڪل ـ دشواري.
● قَلْزَمُ ۽ قَلْزَمَ ؛ ذ. (ع). سمنڊ ـ سمولڊ ـ ڪارو. عربستان ۽ مصر جي وچواري سمنڊ. وڏو درياءُ.
● قِلعوُ ۽ قِلعَا ؛ ذ. (ع). ڪوٽ ـ ڪَنڊ ـ ڪوٽ. تمام وڏي ۽ آٽاهين، مضبوط، چوڦير قري ايندڙ ديوار (جنهن ۾ بادشاهه ۽ سندس لشڪر محفوظ رهي) ـ حصار.
ـ قِلعوُ فَتح ڪَرَڻُ ؛ تمام مشڪل ڪم ڪري ڏيکارڻ ـ ڏکن ڏاکڙن مان ٽپي پار ٿيڻ ـ ڪنهن زبردست شيءِ جو مقابلو ڪرڻ ـ ڏاڍي کي هيسائي هيٺ ڪرڻ ـ ڏاڍين تڪليفن کان پوءِ ڪامياب ٿيڻ.
ـ قِلعوُ قَبُولُ ڪَرَڻُ ؛ جنگ قبولڻ ۽ پيش ڪرڻ.
"قلعو قبول نه ڪن، سر نه بامن سهرين".
(راڄن شاهه).
ـ قِلِعِيهِدَارُ ۽ قِلِعِيهِدَارَ ؛ ذ. صفت. قلعو سنياليندڙ. فوجي يا جنگي عملدار.
● قَلَعِيُ ۽ قَلَعِيَ > قَلَعِيُونُ ؛ ث. ڏاتوءِ جو هڪ قسم (جنهن جو استر ٽالون تي چاڙهجي).
ـ قَلَعِيُ ڪَرَڻُ ؛ ٽالون کي قلعي جو پوچو ڏيڻ. ڪَلَهڻ.

Gul Hayat Institute

ـ قَلَمِيءُ كوُلَنُ: ڪنهن جو ڪجهه ظاهر ڪرڻ يا سچي حقيقت بيان ڪرڻ ـ افعال هڏرا ڪرڻ.
ـ قَلَمِيڪرُ ۽ قَلَمِيڪَرَ: ذ. صفت. قلعي جو ڪم ڪندڙ ـ ٽالون ڪي قلعي ڪندڙ.
● قُلُفُ ۽ قُلُفَ: ذ. (ع. قفل) تالو ـ جندرو ـ ڪلف ـ قفل.
● قُلُفِي ۽ قُلُفِيُون: ث. برف ۽ کير وغيره مان ٺهيل ٺڏي مٺائي جو هڪ قسم ـ ڪُلفي.
● قَلَمُ ۽ قَلَمَ: ذ. (ع). لکڻ لاءِ ويڙهيل ڪاٺو
"قلم جني هٿ ۾ جي وَري ٻيو ليکن"
(شاهه، سهڻي).
ڪِلڪَ ـ ليکَڻ ـ لکڻي:
"لکيو جو نيراڙ سو آنگُ ڪياڙي نه ٿئي"
(شاهه، سهڻي).
لوهي ڪاڪ ـ اسٽيل. لولڙين وارا هيڻيان ڪت يا خط. لولڙين وارا وار. هو ڪن لاءِ ويڙهيل ڪاريءَ جو ٽڪر. هڪ جي ٻني ون ۾ لڳايل شاخ (جا ڦٽڻ بعد ٿون وڻ تيار ڪري). حڪيمن جي اصطلاح ۾ ڪنهن جوهر جو ڪيميائي طريقي سان ٽاهيل تيليون. قاعدي جو دفعو ـ قالون جو صيغو. فقرو ـ واڪيہ.
ـ قَلَمُ تَازوُ: ذ. ڪاٻه ڳالهه ٻوري ڪري وري هيڻان لکيل ڳالهه جو ٽڪرو ـ تَتَمّه خطُ.
ـ قَلَمَ تَراشُ ۽ قَلَمَ تَراشَ: ذ. قلم گهڙڻ جو ڪپ ـ چاقو ـ چاقو.
ـ قَلَمَ تَراشَنُ: قَلَمَ گهڙڻ.
ـ قَلَمَجَنُ: مصدر. قلمي ٽيڻ ـ لکجي وڃڻ. قلم قلم ٽيڻ (ڪنهن دوا جو). قلم جو لڳڻ (ڪنهن وڻ جي).
ـ قَلَمَ جوُ وهيُ وَڃَنُ: جو لکڻو هجي سو لکجي وڃڻ. ازل جو انگ لکجي وڃڻ ـ قسمت جو فيصلو ٿي وڃڻ.
ـ قَلَمَ جيِ زُبانَ جَلَنُ: درد پريو داستان لکڻ ـ وڏي مصيبت جو ذڪر لکڻ.
ـ قَلَمَ جيِ ڪانيُ: ذ. قضا جو قلم (سهڻي، گر).
ـ قَلَمُدانُ ۽ قَلَمُدانَ: ذ. صفت. قلم رکڻ جي جاءِ ـ ڪاڪ رکڻي. اسٽيل رکڻ جو خانو. مس قلم رکڻ لاءِ ٺهيل هڪ ننڍي پيتي. آڏاڻي جي هيٺ ڪي بند ڪرڻ ۽ گهٽڪن ڪي قابو جهلڻ لاءِ ڪاٺ جا فوٽ ڪن ڏڪها ڏي الڄ ويڪرا ٽڪرا.
ـ قَلَمَ ڪَيِ چَنَڻُ: لڳ ڪرڻ جو ٺهراءُ ڪرڻ ـ رواج بند ڪرڻ. الجام ڏيڻ.
ـ قَلَمُ ڪَرَنُ: چالڪڻ ـ چالڻ. وڍڻ ـ ڪٽڻ ـ ڪائڻ. قتل ڪرڻ ـ مارڻ ـ گهات ڪرڻ. هورو ڪرڻ.
ـ قَلَمُ لڳَائِنُ: ڪنهن ڏوهه سان قالون جو دفعو يا صيغو لڳائڻ. قلم هڻڻ.
ـ قَلَمَن جي قَدُمن ۾ هَامَسَال ٽيهَنُ: اڪرن ۾ اڙڻ. لڪير جو فقير ٻڌڻ. ڪنهن جي تقليد ڪرڻ. علم جي باريڪين ڪان ٻي خبر رهڻ.
ـ قَلَمَ وَهَنُ: قلم وَهيُ وڃڻ ـ الڳ لکجي وڃڻ. ڪم هورو ٿي وڃڻ.
ـ قَلَمُ وَهيُ وَجَنُ: حڪم ٿي وَجَنُ ـ ٿيڻي ٿي وڃڻ.
ـ قَلَمُ هَنَنُ: هوڻي جي سائي ويڙهيل ڪائي هوڪڻ لاءِ زمين ۾ هڻڻ ـ قلم لڳائڻ.
ـ قَلَمِيُ ۽ قَلَمِيَ: صفت. هٿ جو لکيل ـ تحريري ـ نئو شُڪتہ ـ دستي. قلم ٽيل ـ ويڙهيل.
ـ قَلَمِيُ ٻَاڻِيُ: ذ. ٻاڻيءَ جي هڪ ڪيميائي حالت.
ـ قَلَمِيُ شوُرُ ۽ قَلَمِيُ شوُرا: ذ. صفا ٽيل شورو، جو قلمن جي صورت ۾ هجي.
ـ قَلَمِيُ ڪَرَنُ: وڻ وڍڻ.
ـ قَلَمِيُ ڪَشالوُ: ذ. لکڻ پڙهڻ جي تڪليف.
● قَلَمِيُ ۽ قَلَمِيُون: ث. ٻهڙيءَ جو مڙهه. بيرق.
● قَلَمِيُ شوُرُ: ذ. (ع). ٻسارڪي وکر جو هڪ قسم ـ صفا ٽيل شورو.
● قَلَنُدَرُ ۽ قَلَنُدَرَ: ذ. صفت. (ع). فقير. درويش ـ الهه اوڪ فقير. دنيا کي ترڪ ڏيندڙ. مست.

Gul Hayat Institute

ـ قَلَنَدَرُ شَهَبَازُ: اسم خاص. حضرت عثمان مرندي جو لقب (جنهن جي درگاهه سيوهڻ ۾ آهي).

ـ قَلَنَدَرِي ۽ قَلَنَدَرِيُ: ذ. صفت. قلندر جو ـ قلندر وارو. قلندري اصولن تي هلندڙ. فقيرن جو هڪ قسم.

● قَلَنَدَرَائِي: اسم خاص. بروهي بلوچن جو هڪ قبيلو.

● قَلَنَدَرَپُورُ: اسم خاص. تعلقي ٽل ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قَلُوبُ ۽ قُلُوبَ: ذ. قَلْبَ جو جمع ـ دليون.

● قَلُوتَ (ت): ذ. خبر ـ چوري ٽيل شيء جي خبر ـ پتو ـ جاچ ـ وڪڙ.

● قَلِيَّهْ: ذ. (ع. قَلْيَ = ٽئي ۾ ڪنهن شيء کي پڪڻ) ٻوڙ ـ پڪل ٻوڙ ـ پڪو.

● قَلِيُ ۽ قَلِيُونُ: ث. حقي جو هڪ قسم ـ لنڊو حقو (پرمانند).

● قُلِيُ ۽ قُلِيُ: ذ. صفت. (ع). مزدور ـ مزور ـ حمال ـ غلام.

● قَلِيَانُ ۽ قَلِيَانَ: ذ. (ع). قليان ـ سرڪليان. حقو (آصفيه).

● قَلِيچُ: ث. (ترڪي) تلوار ـ تلوار. (اسم خاص). مرزا قليچ بيگ جو تخلص.

● قَلِيلُ: صفت. (ع). ٿورو ـ گهٽ ـ قدري ـ ذرو. نسبي ـ لاڻو ـ لاڙو ـ چوڻو. اڻ پورو. ڪوڙو. ڪُڇ ـ جزوي ـ چڀو ـ ورلي ـ چٽو ـ ڪي. "وحدت جي وادي ۾ ڪوڙڻين کي ڪليل". خسيس ـ تُڇ. ڪُڏو ـ گهٽ قسم جو ـ ڪمينو.

● قَلِيوُ ۽ قَلِيبا: ذ. صفت. (ع. قَلِيَّهْ > قَلِيُ = ٽئي ۾ ڪا شيء پڪڻ) آپاڙيل ـ ٽهڪايل. مصالح ڏنل (گوشت وغيره) (گاجرا).

● قَمَرُ: امر. (ع. قامَرَ جو امر) آ ٿ. (اسم خاص). اصفهان جي ويجهو هڪ شهر جو نالو.

ـ قَمَرُ بِاذْنِيُ: جملو. آٿي منهنجي حڪم سان.

ـ قَمَرُ تَيِيَنُ: آٿي تيار ٿيڻ.

● قِمارُ ۽ قِمارَ: ذ. (ع). بازي يا شرط واري رانه (جنهن ۾ رهڻ جي ڏي وٺ هجي) ـ جُوا جي راند ـ جُوا.

ـ قِمارُبازُ ۽ قِمارَبازَ: ذ. صفت. جُوا جي راند ڪندڙ ـ جُواري.

ـ قِمارَخانوُ ۽ قِمارَخالا: ذ. جُوا جي رهڻ جي جاءِ ـ ٻڪري.

● قَماشُ ۽ قَماشَ: ذ. (ف). ريشمي ڪپڙو.

● قُماشُ ۽ قُماشَ: ذ. (ف). گهر جو سامان ـ اسباب.

● قَمْبَرُ: اسم خاص. لاڙڪاڻي ضلعي جو هڪ تعلقو ۽ شهر، دادو شهر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قَمْبِرَائِيُ: اسم خاص. قلات جي بروهين جو هڪ قبيلو ـ هڪڙي روايت موجب قمبراڻي حضرت علي عليه‌السلام جي غلام قمبر جو اولاد آهن).

● قَمَرُ ۽ قَمَرَ: ذ. (ع). چنڊ ـ چندر ـ چندرما ـ ماه ـ ماهتاب ـ مَهه.

"قمر پاڙي ڪير، شمس سپرين سين"
(شاهه ڪنيات)

ـ قَمَرِيُ ۽ قَمَرِيُ: ذ. صفت. چنڊ وارو ـ چنڊ جو ـ چانداڻو ـ ماهتابي ـ چنداڻو. چنڊ سان واسطو رکندڙ "قمري مهينو، قمري سال وغيره". چنڊ جي تاريخن جي ڳاڻيٽي وارا مهينا يا سال. علم لحو موجب شفويه (چپن سان نڪرندڙ آواز) ۽ لهويه (تارون ۽ تي زبان رکڻ سان نڪرندڙ آواز) ۽ حلقيه (نڙيءَ سان نڪرندڙ آواز) اکر.

● قَمَرُائِيُ (ت): اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● قَمَرُ هَاڙُ: اسم خاص. تعلقي چاچري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قُمْرِيُ ۽ قُمْرِيُونُ: ث. پکيءَ جو هڪ قسم (ڪبوتر يا پاريل جهڙو، غريب ۽ نرم سڀاءُ، اکيون نمائيون، پولي مٽي، ڇڇيءَ تي ڳالو يا ٻني والگر ليکو جنهن کي طوق چون).

● قَمْقُمُو ۽ قَمْقُمَا: ذ. (ع). ڪوزو ـ ڪونرو. ڪونري جي شڪل جهڙو برقي گولو ـ بَلْبُ.

Gul Hayat Institute

● قَمِيصَ ۽ قَمِيصُونُ؛ ث. (ع). خميس. چواڻ - ڪڙتو - اهراڻ. ٻانهن وارو ڊگهو چولو. وڏو ڪُرتو.

● قَنَاتَ ۽ قَنَاتُونُ؛ ث. (ع). ٻاسو - پَر. تنبوءَ جو هڪ ٻاسو. تنبوءَ جي پٽ. تنبوءَ جيءُ (چوڌاري ڏنل) ڪپڙي جي پٽ. تنبوءَ جو پردو (ل - ق).

● قَنَادائِيءُ؛ اسم خاص. تعلقي گونيءَ ۾ هڪ ڏيهه جو ڏاڙو.

● قِنَارُو ۽ قِنَارا: ذ. ٽڪُندو - ٽڪندهارو - ٽرڪُونُ - ٽڪورو - ٽپاس - ٽپاسو. گوشت ٽنگڻ لاءِ ٽي ڪاٽيون. ڪينارو - ڪميلو. ڪوس - ڪوس گهر (پرماننڊ).

● قَنَاصِرا (ت): اسم خاص. هڪ ذات جو ڏاڙو تعلقي ڪوٽ ڏيجي (رياست خيرپور) ۾ هڪ ڏيهه ۽ ڳوٺ جو ڏاڙو.

● قِنَاعِيتَ ۽ قِنَاعِيتُونُ؛ ث. (ع). ٿوري تي راضي رهڻ واري حالت. ڪفايت - ٿور خرچي - ٿور خرچائي - سانگ صرفو - صرفو - جُڪُتَ - پرستا - سنتوش.

● قِنَاعتِ ٻِهِشَهْ: ذ. صفت. ڪفايت جي ڏنڊي وارو - ڪفايتي - قناعتي.

- قِنَاعتَ جِيءُ ڪمَرِ بَڌُنُ؛ قناعت تي پڪائي سان قائم رهڻ - سچي دل سان سانگ صرفو ڪرڻ.

- قِنَاعِتِي ۽ قِنَاعِتِي؛ ذ. صفت. ٿورو خرچ ڪندڙ - صرفو ڪندڙ - ڪفايتي.

● قَنَاوِيزَ ۽ قَنَاوِيزَ: ذ. (ترڪي). ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم - بخاري ملڪ جي سِلڪ.

● قَنْبَرَ؛ اسم خاص. (ع). حضرت علي عليه السلام جن جي غلام جو ڏاڙو. لاڙڪاڻي ضلعي ۾ هڪ شهر جو ڏاڙو.

● قَنْبِرانِيءُ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو ڏاڙو. حضرت علي عليه السلام جن جي غلام قنبر شيديءَ جو اولاد (جنهنڪري شيدي به ٻاڻ کي قنبراڻي سڏائيندا آهن). تعلقي ۽ گهوڙيءَ ۾ هڪ ڏيهه جو ڏاڙو.

● قَنْبَرَ جاگِيرَ؛ اسم خاص. تعلقي ڪَڪڙ ۾ هڪ ڏيهه جو ڏاڙو.

● قَنْدُ؛ ذ. (ع). کنڊ - شڪر. مصري. گڙ. نبات.

● قُنْدَاقُ ۽ قُنْدَاقَ؛ ذ. (ع). بندوق جو هڪ حصو - ڪُنڊو - قُنْدُوُ.

● قَنْدَقَ؛ ذ. (ف. هندق). ٻارکي وکر جو هڪ قسم (بادامي جيڏا ٽين، اُن جو مغز ۽ مغز جو تيل دوائن طور ڪم اچي)

● قُنْدُوُ ۽ قُنْدا؛ ذ. (ع). بندوق جو هڪ حصو - قُنداقُ.

● قَنْدِيلُ ۽ قَنْدِيلَ: ذ. (ع) شمعن ٻارڻ لاءِ شيشي جي رلڪين ٻالن وارو شمعدان - جهاڙ. فقيرن جو ٻيالو. ڪِشتو - ڪچڪول - ڪشڪول - زنبيلُ (ل - ق).

● قَنْدَارُ: اسم خاص. (سن. گنڌار) افغانستان جي هڪ علائقي جو ڏاڙو.

- قَنْدَارِيُ ڏاڙُهُونُ؛ ذ. ڏاڙهون جو هڪ قسم. قندار جو ڏاڙهون (هي وڏو ۽ ڳاڙهن داڻن سان ٿئي).

● قَنْدَاراڻِيءُ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو ڏاڙو (آڏواڻي هندن جو هڪ ڏاڙو).

● قَنْطَارُ ۽ قَنْطَارَ: ذ. سِڪي جو هڪ قسم (پرمالنڊ).

● قَنَفُ؛ ث. ڪُهه جو هڪ قسم - ڪن ۾ ٻاڌل جو هڪ ڪُهه (ڪول ۽ سنهيءَ چوٽيءَ سان ٿئي جنهن جو ڪِن ڪَن جي ٽوپيل ڪڙڪ يا نسبيءَ سان لنگهي ٻيهي.

● قُنُوطُ؛ ث. (ع. قنطَ). نا اميد - لواسل - مايوس.

- قُنُوطِيُ ۽ قُنُوطِيُ؛ ذ. صفت. نا اميد - نراس.

- قُنُوطِيتُ؛ ث. نا اميدي - مايوسي.

● قَوَاعِدُ ۽ قَوَاعِدَ: ذ. (ع). قاعدي جو جمع - قانون - قاعدا - سرشتا. وهاڪيائڻ جا قاعدا. فوج جي ورزش - ورزش - ڪسرت.

Gul Hayat Institute

- قَوَاعِدُ كُلِّيَّهْ: فوج جو ورزش كرڻ- پريڈ كرڻ.

● قَوَّالُ ¦ قَوَّالَ: ذ. صفت. (ع). قوالي چوندڙ. راڳيندڙ- ڳائيندڙ- ڳائڻو- ڳائڪ- راڳي- ڪنڪ- ڪلاونت- مطرب- ڪوئيو- ڪويه- مغني- لغمه سرا. بزرگن جا قول ڳائيندڙ. ڳهڻو ڳالهائيندڙ. ڳهڻ ڳالهائو.

- قَوَّالِيْ ¦ قَوَّالِيُّوْنْ: ث. ڳائڻ جو هڪ قسم. قوالن جو ڳائڻ. راڳ- ڳانو.

● قَوَامْ: ذ. (ع). گهاڻي پاڻيٽ- لار ڪري وهندڙ پاڻيٽ- چاش- گهاڻي پَٽ.

● قَوَانِيْنْ: ذ. (ع). قانون جو جمع- قاعده.

● قُوْتْ ¦ قُوْتَ: ذ. (ع). ڪاڇ- ڪاڏو- خوراڪ- طعام- پوڄن- ڪائڻ- ڪيڻ- آهار- غذا- خورش- چوڪ- چوڪو- روزي- رزق- آذقو- توشو- رسد. آجيوڪا- گذران- ڪاڏو پيتو- هر هڪ گهوپي يا چولي جي ڳڻ ٻوڻ وارو سوراخ- ڪوٽ (ل).

● قُوَّتْ ¦ قُوَّتُوْنْ: ث. (ع). زور- بل- طاقت- سگهه- سڪهت- شڪتي- تيج- ست- توفيق- سامرٿي. مجال- تاب. پڄت- پڄندي- وس- پهچ- وسعت- دسترسي. ڏاڍائي- مضبوطي- پختائي- پختگي- تقويت. ڏَيڙ- آڌار- آسرو- سهارو. دڳو- اختياري- هلندي- پراڪرم- استرڪي- شهزوري.

- قُوَّتَ بَاهَهْ: ث. ڪام تربيتي جي شڪتي- زور مجامعت- شهوت- مڙسي.

- قُوَّتَ حَافِظَهْ: ث. ياددداشت جي طاقت- يادگيري جي طاقت.

- قُوَّتَ جَاذِبَهْ: ث. جذب ڪرڻ واري حالت. سڪائيندڙ قوت- چوسيندڙ قوت.

- قُوَّتَ جِسْمَانِيْ: ث. بدني طاقت.

- قُوَّتَ نما: ذ. حساب ۾ ضرب ظاهر ڪندڙ الڳ (ڳاجرا).

- قُوَّتَ هَارِبَهْ: ث. تيزي- تيز رفتاري- تڪ- چوه- ويڪ. رفتار- رفتاري جو حساب (پرمالند).

- قُوَّتِيْ ¦ قُوَّتِيْ: ذ. صفت. قوت وارو- مضبوط- جاڏو- جبرو- بلياروـ پاڻي- پرهل- ڪراڙو- سگهو- سڙو- سگهاروـ سگهائتو- سپر- زورائتو- زور پريو- سڳتو- ستائتو- قراروـ توالو- ستاڻو.

● قُوْتِيْ: پيتي جو هڪ قسم- لنڊي ڪاٺ جي پيتي (جنهن ۾ افغانستان مان انگور اچن).

● قُوْدَدْ ¦ قُوْدَهْ: ذ. چولي جي ڳچيءَ ۾ وڪل ڏاري پٽي جا هيڻان ڳڻيل پرت پرجي).

● قُورْمَهْ ¦ قُورْمَا: ذ. (ع. قورمه). طعام جو هڪ قسم- گهٽي گهه ۾ گوشت.

● قُوْسْ: ث. (ع). ڪمان- ڪمانـ ڏَڪش- ڏَنڪ. گهيري جو ٽڪر. آسماني برج جو ٽالو- ڏَنَ.

● قُوْسِ قُزَحْ: ث. مينهن جي وقت آسمان تي ڏسجڻ ۾ اينڊ رنگا رنگي ڪمان- البدلث- الدرلث- الدر ڏنش.

● قَوْلْ ¦ قَوْلَ: ذ. (ع. قَوْل = چوڻ). ڳالهه ٻولهه- گفتار- گفتگو- چَوَڪَ- ٻهاڪو- چوٽي- مثال- واڪيه- مقولو. انجام- وعدو- اقرار- ٻول- پرتگيا- پرن- سخن. اقرار نامو- قبوليت. پيٽ جو سور.

- (أَوْلْ) قَوْلْ بَكَنْ: واهيات گفتگو ڪرڻ- گارگند ڪرڻ.

- قَوْلَ جُوْ سَچُوْ: ذ. صفت. قول جو پورو- انجام جو پڪو.

- قَوْلْ قَرَارْ: ذ. عهد و پيمان- انجام اقرار.

- قَوْلْ كَرَنْ: انجام ڏيڻ- پرن ڪرڻ- سخن ڏيڻ- وعدو ڪرڻ- اقرار ڪرڻ- عهد ڪرڻ. پڪ ڏيڻ. اميد ڏيڻ- دلاسو ڏيڻ- آسرو ڏيڻ.

- قَوْلِيْنَامُوْ ¦ قَوْلِيْنَامَا: ذ. انجام نامو- اقرار نامو- قبوليت نامو.

- قَوْلْ وَنَنْ: انجام ونڻ- اقرارونڻ- عهد ونڻ.

- قَوْلْ وفِعْلْ: ذ. چولي ۽ ڪرڻي- چوڻ ۽ ڪرڻ- گفتن و ڪردن.

● قَوْلَابُوْ ¦ قَوْلَابَا: ذ. ٻيڙي ٻيهارڻ جو ڪنڊيو- لاتاري (پرمالند).

Gul Hayat Institute

● قَوْلَنَجْ: ذ. (ع). بيماريءَ جو هڪ قسم- آندي جي خرابي ڪري پيٽ ۾ پولڊڙ سخت سُورُ (آصفيه).

● قَوْمَ ۽ قَوْمُونْ: ث. (ع). فرقو- جاتي. قبيلو. ذات- جات- ورڻ. ڪُل- ونس- خاندان- گهراڻو- نَسْل- آڪهه. ماڻهن جو ٽولو- جماعت- جٿو- پاڻاري- ميڙ- سَٽُ- ٽولي. پوئلڳ جماعت- پيروڪار جماعت (ع. قومَهْ) نماز ۾ رڪوع کان پوءِ سڌون ٿي بيهڻ جي حالت- قيام (ل- ق).

- قَوْمَ پَرَسْتْ: ذ. صفت. پنهنجي قوم جو خيرخواه- قوم جو مفاد خواهان- قوم جو پلو گهرندڙ. قوم جو طرفدار. قوم سان پيار رکندڙ.

- قَوْمِي ۽ قَوْمِيْ: صفت. قوم جو- راشٽريه- جاتيه- جاتي.

- قَوْمِيَتْ: ث. قوم جو پيار (ڪاجرا). قوم جي ايڪتا. قوم- فرقو.

- قَوْمِي ڈَرالُو: ذ. قومي گيت.

● قَوْمِيڇارو: اسم خاص. تعلقي ڪڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قَوِي ۽ قَوِيْ: ذ. صفت. (ع). توت وارو- طاقتور- پهلوان- بلياڻ- پلي- پرپل- ڪراڙو- سگهو- سٽرو- سگهارو- سگهائتو- سبر- زوائتو- زور پريو- سڳتو- قوّتي- ستائتو- هلوان- پراڪرمي- هڇيات. مضبوط- جاڏو- جبرو- قرارو- تسوالو- سٽاڻو- مستحڪم.

● قَهَّارُ ۽ قَهَّارْ: ذ. صفت. (ع. قهر) قهر ڪندڙ- غضب ڪندڙ. ڪاوڙ ڪندڙ- غصو ڪندڙ. غالب- جبار. ظلم ڪندڙ- ظالم- قهري. زبردست- زور وارو- زور پريو (ل- ق). ويري- دشمن- ڏُجڻُ (پرماننڊ). (اسم خاص). الله تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

- قَهَّارِيْ: ذ. صفت. قهر جو- سخت- ظلم جهڙو. ظلم ڪندڙ- ظلمي- ظالم.

● قَهَرَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (اڪثر حيدرآباد ۽ سکر ۾).

● قَهَرُ ۽ قَهَرَ: ذ. (ع). غضب- چڙ- ڪاوڙ- غصو- ڪروڌ- ڪوپ- ڏمر. زبردستي- زوري- ڏاڍ- ظلم- بيداد- الڏير- روڌ- بغداد. الياءُ- بي انصافي- ڪُنياءُ. جوش- ٽيڪ- زور. جذبو. چتائي- الڏ ڏلڏ. دڪ- مصيبت- وِپتَ- آپدا- مازِران. ڪمبختي- لياڳ- شامت- بدبختي- لياڳائي- برائي- چنڊائي.

- قَهَرُ إلاهِيْ: ذ. خدا جو غضب. آسماني آفت.

- قَهَرُ پَارَنَ: ظلم ڪرڻ- الڏير ڪرڻ. ظلم مچائڻ. مصيبت پيدا ڪرڻ.

- قَهَرُ كَرَنُ: غضب ڪرڻ- بيداد ڪرڻ. زوري ڪرڻ- زبردستي ڪرڻ.

- قَهْرِيْ ۽ قَهْرِيْ: ذ. صفت. قهر جو- قهر وارو. قهر ڪندڙ- قهار- ظالم. زبردست ويري- دشمن- ڏُجڻ- (ڪنايةً). دل جي مصيبت پيدا ڪندڙ- حسين- سهڻو. معشوق (ل- ق).

- قَهْرِيْ ڪَكَرُ چَڙَهَنْ: مصيبت جو وسڻ- گوندر جو گهيرو ٿيڻ- پهاڙ ڪنڊ تي اچي ڪرڻ- هزارن غمن ۾ گرفتار ٿيڻ- خوشيءَ جي ڪا اميد باقي نه رهڻ.

● قَهْقَهُ ۽ قَهْقَهَا: ذ. (ع. قَهْقَهَهْ). ڏاڍيان ڪلڻ واري حالت- ٺهڪ. ڪل- مسخري- ٺوٺ.

● قَهوُ (قَهْوَهْ): ذ. (ف). بيج جو هڪ قسم (جو ڪاڙهي پيجي)- ڪافي.

- قَهوِي خَانُو ۽ قَهْوِي خَانَا: ذ. ڪافي گهر. هوٽل.

● قَهوِي دَانُ ۽ قَهوِي دَانَ: ذ. ڪافي ٻيڻ جو پيالو. ڪافي ڪاڑهڻ جو ٽانڪو.

● قهيري: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● قَيءْ: ث. (ع). ڪاڌل ڪاڌو وري وات رستي باهر نڪرڻ جي حالت- اُلٽي- ڪي- آچر- اوڪ- اوڪارو- اوچارو- منهن خال- منهن ڪال- منهن چنڊ.

- قَيْ آڻڻ: اُلٽي اچڻ- آچر اچڻ- اوڪ اچڻ. ڪراهت اچڻ- نفرت ٿيڻ- بچان ٿيڻ.

Gul Hayat Institute

ـ قَيُ كَرَنُ: آلتي كرڻ ـ اوكارو كرڻ ـ اوكڻ ـ اوچارڻ ـ كيڏڻ ـ اوگهڻ ـ مهان وارڻ ـ چنڊ كرڻ.

● قِيَادَتَ ع قِيَادتُونُ ث. (ع). رهبري ـ پيشوائي ـ اڳواڻي. صلاح مصلحت.

● قياسَ ع قِياسَ: ذ. (ع). اندازو ـ كتَ ـ تَكَ ـ تخمينو. ڪنهن شين جي وچ ۾ كيل تخمينو. ڪنهن ڳالهه كي ويچار سان پي ڳالهه سان برابر كرڻ جي حالت. ويچار جي طاقت. ڳٽ ـ انومان ـ اندیشو ـ گمان. انسنو ـ هم تم ـ سوچ ـ ويچار ـ خيال ـ غور ـ خوض ـ ڳٽتي. جاچ ـ ڏيان. ذهن ـ عقل ـ سمجهه. دانست ـ جان. راء ـ صلاح ـ رٽ. ٻين لاء خيال ـ ساجهه ـ لحاظ. مهرباني ـ مهر ـ پلائي ـ احسان. ٿورو ـ وَڏُ. ڀاجهه ـ رحم ـ دَيا ـ كَرم ـ ترس. علم نحو موجب دليل جي منطقي شكل ـ انومان واكيه ـ قياقو ـ نيايَتهَ (پرمانند).

ـ قياساً: ظرف. قياس سان ـ قياس موجب ـ اندازي سارو ـ تكتي ـ اٽكل سان ـ اٽكل روء ـ ٽل تي ـ انوماني.

ـ قِياسُ پَوَنُ: رحم پوڻ ـ ڀاجهه ٿيڻ ـ هيٺون كُرڪڻ ـ هڏ ڪڪڻ.

ـ قِياسُ كَاذِبُ: ذ. كوڙو دليل ـ كوڙو سبب. پر ۾ ٻيدا كندڙ يُكتي ـ هيتُ آياسُ (گاجرا).

ـ قِياسُ كَرَنُ: الداز كرڻ ـ جانچڻ ـ انومان كرڻ ـ اٽكل كرڻ ـ تورڻ ـ تكڻ. رحم كرڻ ـ ڀاجهه كرڻ. ترس كائڻ.

ـ قِياسِيُ ع قِياسِيُ: ذ. صفت. قياس وارو ـ ويچار وان ـ وِيچاري ـ ڪائٽو ـ خيالي ـ ڪٽو ـ ڦڪري ـ ڪرمند ـ وچارسيل ـ دوُر الديش. ساجهه وارو. مهربان ـ رحمدل ـ قياس وند ـ رحمي ـ ديالو ـ ڀاجهارو ـ دياوان. ڪَلپَنا جو ـ ڪَلپَنا وارو. انومان ـ فرضي. سانسڪ نظري ـ سُوتر آتمڪ ـ غير عملي ـ صاحب قياس.

● قِيافُ ع قِيافا: ذ. (ع. قِيافَهُ) شكل ڏسي نياڪ سياڪ يا چڱائي مدائي وغيره جي علامتن معاوم كرڻ جو علم. شگون ـ سَڳُنُ ـ حال.

● قِيامَ ع قِيامُونُ: ث. (ع. قيامت جو مخفف) بيهڪ. بيهڻ جو ڏينهن (چاكاڻ ته ماڻهو قيامت ڏينهن پيرن پر بيهي پنهنجي اعمالن جو حساب كتاب ڏيندا "سر كنيات ـ گر") ـ قيامت ـ حشر. مصيبت ـ آپدا ـ آفت ـ غضب (ظرف). ٻني ـ مُور ـ كڏهن ـ هر گز ـ اصل ـ بلكل.

ـ قِيامُ كَرَنُ: مقام كرڻ ـ ترسڻ ـ ٽيكاءُ كرڻ ـ بيهڪ كرڻ. آڻڻ ـ كڍائي كرڻ.

● قِيامَتَ ع قِيامَتُونُ: ث. (ع). قائم ٿيڻ جي حالت ـ آڻڻ جي حالت. بيهڻ جي حالت. سيني مُردن جي آڻڻ جو ڏينهن ـ روزمحشر ـ قيام. سخت مصيبت ـ آپدا.

● قِيامَتَ اچَنُ: مصيبت اچڻ ـ ظلم سچڻ ـ الدير ٿيڻ.

ـ قِيامَتَ خِيرامُ: صفت. ناز سان هلندڙ.

ـ قِيامَتَ كَرَنُ: حشر كرڻ ـ ظلم كرڻ ـ الدير كرڻ. عجيب و غريب كم كرڻ. ڪنهن كم كرڻ ۾ حد كان وڌيڪ زور لائڻ.

ـ قِيامَتَ لائِي ڏِيَنُ: ظلم مچائڻ ـ حشر هارڻ. رڙ مٺان رڙ لائي ڏيڻ ـ مات نه كرڻ.

ـ قِيامَتَ مَچائِنُ: ظلم كرڻ ـ ناحق كرڻ ـ بي انصافي كرڻ. گوڙ كرڻ. رڙ مٺان رڙ لائي ڏيڻ.

● قيُبَتَرُ: ذ. تير.

"مڙڪان محب ديان قيبٹر كاري"

(سچل).

منهنجي خيال ۾ "قيبٹر" لفظ غلط آهي، غالباً اهو لفظ "تير" جي معنيٰ آهي. هڪ قسم جي سياه (كارو) روغن جو ٿالو، جو ڪوئنر وانگر چنبڙندڙ آهي، جهازن يا بيڙي جي درزن پرڻ ۾ كم اچي، جيئن انهن وٽين سان پاڻي لنگهي نه اچي). جيئن ته اهو روغن تمام كاري رنگ جو ٿئي ٿو، ان كري شايد "سچل سائين" محبوب جا مڙڪان كاري روغن "تير" سان مشابهه كري ٿو (مرتب).

Gul Hayat Institute

● قَيْدُ ۽ قَيْدَ: ذ. (ع). بند- روک- بندش. بَنْدُ. پَکڙ- وٽ- جهلڻ- گرفت. گرفتاري. بند ڪرڻ جي جاءِ- جيل- لاکب- ترنگ- ترنگ. (صفت). بند ٿيل- روکيل- بنديل. بڌل. پکڙيل- گرفتار. (ظرف). جيل ۾- لاکب ۾- ترنگ ۾.

- قَيْدُ الْمَاءِ: ذ. پاڻيءَ جو قيد (جتي داڻو پاڻي لڪيل هجي) (سر ساڻي- گر). نصيب- قسمت- تقدير (ن- ب).

- قَيْدُ خانو ۽ قَيْدَ خَانَا: ذ. بديخانو- جيلخالو- زندان- جيل لاکب- ترنگ- ڪاٺ.

● قَيْدُ كَرَنُ: بند ڪرڻ- روکڻ. جيل ۾ وجهڻ- لاکب ڪرڻ- زلدان ۾ وجهڻ.

- قَيْدُ كٹيُنُ: شرط قبول ڪرڻ (د- واصف).

- قَيْدِي ۽ قَيْدِيُ: ذ. صفت. قيد ڪيل- باندي- جيلي- اسير- مُقَيَّدُ- گرفتار- پکڙيل- جهليل. مجرم- ڏوهاري- سزا يافته.

● قيراطُ: ذ. (ع). وزن جو هڪ قسم. چٹن جون جي تور جو وزن- اڌ دانگ.

● قَيْسُ: اسم خاص. عربستان جي هڪ مشهور (عاشق "قيس" پيدا ٿيو). ليلي جو عاشق- مجنون (ل- ق).

● قَيْصَرُ ۽ قَيْصَرَ: ذ. (رومي). ماڻهو جي مري وڃڻ سبب آن جي پوٽ مان چيري ڪيڊل پار (روم جو بادشاهه اغسطوس انهيءَ طرح پيدا ٿيو هو. ان بعد هر هڪ بادشاهه ڪي قيصر سڏيو ويندو هو). بادشاهن جو بادشاهه- شهنشاهه- سمرات. جانورن جو بادشاهه- شينهن- شير (ل- ق).

- قَيْصَرُ هِنْدُ: ذ. هندستان جو شهنشاهه (١٨٧٧ع ۾ مهاراڻي وڪتوريا اهو لقب اختيار ڪيو هو جو انگريزن جي وقت ۾ ١٩٤٧ع تائين هندستان جي شهنشاهه لاءِ ڪم ايندو هو).

● قَيْصَرَ آبَادُ: اسم خاص. تعلقي جيڪب آباد ۾ هڪ ديهه جو ناڻو.

● قَيْصَرَاڻِيُ: اسم خاص. مزاري بلوچن جو هڪ قبيلو (رستمانين جي شاخ آهي).

● قَيْصَرِ پُوٹَہ: اسم خاص. هڪ ذات جو ناڻو (اڪثر حيدرآباد ۾).

● قَيْصَرِ خَانُ مَرِيُ: اسم خاص. تعلقي ڪنڊياري ۾ هڪ ديهه جو ناڻو.

● قَيْصَرِ راجَڙَ: اسم خاص. تعلقي ميرپورخاص ۾ هڪ ديهه جو ناڻو.

● قَيْضُ ۽ قَيْضَ: ذ. چير- ڦوٽ. ڦهٽائي- ڪاراڻ- عيب. وڏ- سقم ڪوٽائي- خامي- خرابي رپٽي وغيره ۾ (برمانند).

- قَيْضِيُ: ذ. ڪوٽو رهيو- خراب رهيو. (اسم خاص). تعلقي جاتيءَ ۾ هڪ ديهه جو ناڻو.

● قَيْطُوُنُ ۽ قَيْطُوُنَ: ذ. ث. (ترڪي. قَيْطُوُنُ= ڏوري). ڪنهن ڪپڙي وغيره کي سونهن خاطر هٿ لاءِ زريءَ واري پٽي- مقيس جي پٽي پرت پريل پٽي. پٽامڪَ- پانڪَ- ڏوري- پٽي- ڦيٽ. ريشم جي پٽي- ربين- ڪناري- وَٽِ- آنڊِيُ.

● قَيْفُ ۽ قَيْفَ > قَيْفُونُ: ذ. ث. (ع). مخروطي شڪل جي لوهي ٽُڻ سان ڀيالي (جنهن جي وسيلي ڪنهن سوڙهي منهن واري ڊاڻءَ ۾ پاڻيٽ وجهجي)- ڪِيمِيُ- ڪِيفُ. دولهين جو نيڪال- بخارو- بخاري- چمني.

● قِيلُ: ذ. (ع). لفظ. ڳالهائڻ- گفتگو. ڳالهه- پولهه. مخفف قيل قال جو.

- قِيلَ مَقَالَ: ث. گفتگو. ڳالهه پولهه- بات چيت- ريجهه رهاڻ. واد وِوادُ- وادُ جُٹِ- حرف زني- ٽيڪاٿٹي- ردڪَدُ- بحث.

- قِيلُ وَ قَالُ: ذ. ث. قيل مقال.

● قَيْلُولَا: ذ. (ع. قَيْلُولَہ) ٻن اهرن جي لنبي- منجهند جو آرام. نندڙي- ڏڻواڪو- سوپو- سوپڙو- ڪهيرٽ- جهٽڪو.

● قِيمَتَ ۽ قِيمَتُونُ: ث. (ع). مُلهه- بها- دام- مول- نرخ- اگهه- ڪرٽ- ڪٽ- لاڻو. مرتبو. قدر.

- قِيمْتِي ۽ قِيمَتِيُ: ذ. صفت. ڪهڙي قيمت وارو. ملهائتو- اسلهه- اموڪ- اصل ۽ گران.

Gul Hayat Institute

چوڪمي مال. زيورات. قابل قدر. ناياب - بلڪل ڪمائتو. عمدو - لفيس - سهڻو.

● قيمت آباد: اسم خاص. تعلقي گڙهي ياسين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● قيمڪاٽي: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● قيمو ۽ قيما: ذ. (ع. قيمه). ذرا ذرا ٽيل گوشت - ڪٽريل گوشت - سنهون ٽيل گوشت.

- قيمائي ۽ قيمائي: ذ. صفت. قيمو وڪڻندڙ.

- قيمو ڪرڻ: ٽڪرا ٽڪرا ڪرڻ - ذرا ذرا ڪرڻ - تمام سنهون ڪرڻ. چٽڻ.

● قينچي ۽ قينچيون: ث. (ترڪي). ڪپڙو وغيره ڪٽڻ جو مشهور اوزار - ڪينچي - مقراض - ڪتر.

- قينچيءَ تي ناهيڻ: حجامن جي اصطلاح ۾ هنيان ڦٽي جهلي قينچيءَ سان وارن کي ڪٽڻ.

● قيور: ذ. صفت. (ع). قائم ڪندڙ - برپا ڪيل - ڪٽايل - جمايل. ڪڍو ڪيل - اپو ڪيل - قائم. ٺاهيل (ڪنهن عهدي تي ملازم يا ميمبر وغيره) - مقرر ڪيل. پڪو - پختو - ڏاڍو - مضبوط - قاهو - سوڳهو. اسم خاص. خدا تعالىٰ جو هڪ صفاتي نالو.

ڪ

ڪ: سنڌي الف، ب جو ۳۹، عربي جو ۲۲ ۽ فارسيءَ جو ۲۵ اکر - ابجد موجب سندس عدد ۲۰ (آچار ڪاف).

● ڪ: حرف جملو يا جيئن "هي ڪ هو" (علم نحو) ۾ "ڪو بلو ويٽي ڪبوٽي ڪوا ڪ؟" (ث).

● ڪِ: حرف جملو. "ڪي" جو مخفف - سوالي مصرع، جو جملو پورو ڪندڙ حرف - يا - ته جيئن "هوءَ ڪِ هيءَ اچي". (صفت). ڪو - ڪجهه. ڪِين - ڇا.

"ڪِ ڪي ڪڙها پير ڪِ ڪڙيو ڪيچ ڏئين لاءِ"
(شاهه - آبري).

● ڪ: ذ. صفت. گرامر ۾ ٻئي لفظ اڳيان لڳندڙ حرف. خراب - ڪينو - گندو - بڇڙو - ردي. (جيئن "ڪسٽمڪ" وغيره). بيمار - اڪهو - لڏو - ناڇڪو. بي - ڪانسواءِ - ري - ٻيا. جيئن "ڪمهل، ڪپاٽ، ڪپتيو وغيره" (ضد. س = ڇڪو).

- ڪٻٽ: ث. بي ادبي - گستاخي - بد تميزي - بد تهذيبي - بد اخلاقي - بد ڪرداري.

- ڪٻٽا ۽ ڪٻٽائون: ث. بي ايماني - ڪٻت - ٺڳي - دولاب - دغا - فريب - دوکو - دوکيبازي - تبرڪت.

- ڪٻر ۽ ڪٻرو: ذ. صفت. بي طاقت - بي زورو - بي سگهو - لِسٽو - ڪسٽ - هيٺو - ايرو - ضعيف - ناتوان.

- ڪٻٽڊي (ث): ث. اجائي ڳالهه. بد ارادو - بد تميزي - بد اخلاقي - بد تهذيبي - بد ڪرداري.

- ڪٻيلياڻي ۽ ڪٻيلياڻيون: ث. ڇڪي مدد گار ڪانسواءِ - بي سهاري.

"ڪٻيلياڻي ڪيچ ڏي حج نه هلائج"
(شاهه).

- ڪٻ ۽ ڪٻو: ذ. صفت. ٽپاڳ يا به بختي آئيندڙ شيءِ - بدبخت - ڪم بخت - ڪم نصيب - ڪرم هيڻ - نامراد - ندورو - ادورو - نسياڳو - چنڊو. دڪ - مصيبت - آفدا - وپت - شامت - اوستر - ڪم نصيبي. خراب - بڇڙو - مندو.

ـ کُتڑُ ۽ کُتڑَ ؛ ذ. خراب تڙ واري جاءِ ـ گند و گھيڙ ـ خراب تڙ.
ـ کُتِياتيرُ ۽ کُتِياتيرَ ؛ ذ. صفت. نالائق ـ کُتِياڻُ ـ اجوگ ـ آپاتر ـ ناخلف ـ نااهل (اولاد). بي اعتبار ـ بي وساهو ـ کپتيو ـ د غاباز ـ ٺڳ ـ ٺوڳي. لوپي ـ لاچي. هرو ـ ڀڙو. ارڏو ـ شرير ـ ڏ لگو.
ـ کُتِياڻُ ۽ کُتِياڻَ : ذ. صفت. بدخصلت ـ ناصالح ـ کريل ـ نالائق ـ کَپُوتُ ـ نا اهل (اولاد). ڏسو "کُتِياتيرُ."
ـ کُتِيارُ ۽ کُتِيارَ (ت) ؛ ذ. صفت. بي وفا.
ـ کُتِياسِ (ت) : ث. بي لحاظ ـ بي مُروّث.
ـ کُتِيتُ ۽ کُتِيتَ ؛ ذ. صفت. خراب لڇڻ وارو پت ـ کُپُوتُ ـ کَپُوتُ ـ نالائق ـ بگڙيل ـ کريل ـ نا سالم (پت). بي ڊ نگو ـ بد فضيلتو ـ اڊ نگو ـ بد تميز.
ـ کُتِيتِيُ ۽ کُتِيتِي ؛ ذ. صفت. دولابي ـ فريبي ـ د غاباز ـ ٺڳ.
ـ کُتِيتِ ۽ کُتِيتُونُ : ث. خراب پت ـ ٺڳي ـ دولاب ـ فريبُ ـ خيالت.
ـ کُتِيتِيو ۽ کُتِيتِيا ؛ ث. صفت. خراب پت وارو ـ خيانتي ـ بي وساهو ـ بي اعتبارُ ـ بي هتيو.
ـ کُتِيجو ۽ کُتِيجا ؛ ذ. صفت. کينو يا ڀڙو ماڻهو.
ـ کُتِيچ ۽ کُتِيچُونُ ؛ ث. کِڻائي ـ خرابي ـ ڀڃڙائي.
ـ کُتِيرِ ۽ کُتِيرُونُ ؛ ث. اڊ نگي هلت ـ ڀڃڙي عادت ـ اجائي هَرَ ـ خراب رسم ـ بي دستوري ـ کريتِ ـ بدرواج ـ خراب چال ـ بدعت ـ خراب لمونو ـ غلط رستو. ناحق ـ ظلم ـ مصيبت (ل).
ـ کُتِيُوتُ ۽ کُتِيُوتَ ؛ ذ. صفت. ڏسو کُتِيتُ.
ـ کُتِيُوتِيُ ۽ کُتِيُوتِيُونُ ؛ ث. بگاڙ ـ درگتي ـ خرابي.
ـ کُتِيُوتُ ۽ کُتِيُوتَ : ذ. صفت. ناصالح پت ـ ناخلف ـ ليا گو ـ بدنصيب ـ بي فرمان ـ کَپُوت ـ کُتِيتُ. (ضد. سُپُوتُ).
ـ کَتِيُوکَ ۽ کَتِيُوکُونُ ؛ ث. صفت. ردي يا خراب ٿوڪ.
ـ کَتِيهرُ ۽ کَتِيهرَ ؛ ذ. صفت. بدنصيب ـ بدبخت ـ چنڊو ـ کلڇٽو ـ ليا گو ـ اڊنگو ـ بي راهه.
ـ کَتِيهرائِيُ ۽ کَتِيهرائِيُونُ ؛ ث. بدنصيبي ـ بدبختي ـ چنڊائي.
ـ کَتِيهرو ۽ کَتِيهرا ؛ ذ. صفت. بدنصيب ـ نياگو ـ بدبخت ـ چنڊو ـ کلڇٽو ـ بي راهه ـ اڊنگو. شوم.
ـ کَتِيهرِيُ ۽ کَتِيهرِيُونُ : ث. صفت. خراب چال واري عورت ـ کلڇٽي ـ باهر ڀيري. ڀيراهي ـ گمراهي ـ غلطي.
ـ کَتِيهرِيو ۽ کَتِيهرِيا : ذ. صفت. کَتِيهر بي راهو.
ـ کُجاتِ ۽ کُجاتُونُ ؛ ث. صفت. کم ذات ـ گهٽ ذات ـ ملڇ ـ نيچ ـ ڪڏو ـ اڇوت.
ـ کُجاتِيو ۽ کُجاتِيا : ذ. گهٽ ذات وارو ـ ملڇ ـ نيچ ـ کم ظرف.
ـ کُجَتُ ۽ کُجَتَ : ذ. صفت. بدنيت ـ بُري طبع وارو ماڻهو ـ کوڙو ـ تنگ دل ـ ڏ لگو. بيڪار.
ـ کُجَتُ ۽ کُجَتَ : ذ. صفت. بيوقوف (انسان) ـ کم ذهن ـ بي عقل ـ مورک ـ مت هيڻ ـ گهيلو ـ ڏَڏُ ـ مڏُ ـ پوڏنڊو. مٽي قريل. لوڏُ. مرچوٽ ـ شوم ـ ڪنجوس ـ مکي چوس ـ چچي مار. ڀڙو ـ بدشڪل ـ قبيح. گندو ـ ميرو ـ غليظ ـ ڪينو.
ـ کُجَسُو ۽ کُجَسَا : ذ. صفت. خراب جسم ـ خراب بدن.
ـ کُجَسَائِيُ ۽ کُجَسَائِيُونُ ؛ ث. خرابي ـ گدلائي ـ ميرائي ـ غليظائي ـ ڀڃڙائي.
ـ کُجَاڻو ۽ کُجَاڻا ؛ ذ. صفت. اڻ ڄاول (ڪير).
ـ کُجِتُ ۽ کُجِتَ : ذ. صفت. لچ ـ بدمعاش. ظالم. ڏسو کُجَتُ.
ـ کُجھڙُ ۽ کُجھڙَ ؛ ذ. اڙالگو ڀيڙو يا وات ـ اوجهڙ ـ مولجهارو ـ آوا گهر.

Gul Hayat Institute

= كُچَال ۴ كُچَالُون ؛ ث. بد چال - خراب هلت - كنو رستو - اينگي روش.
= كُچَر ۴ كُچِر ؛ د. صفت. گهٹ چَراند ڙ - ڈچر. بي همت.
= كُچَن ۴ كُچَنَ ؛ ذ. صفت. خراب اجهو يا ناهه - خراب جاه. لاچار - بيوس - بنا مرضي (ضد. چَنَ)
"چن ا چچي هيٹ كُچَن آهيان كوت ۾".
(شاهه - مارئي).
= كُدَا تُورو ۴ كُدَا تُورَا ؛ ذ. صفت. (ك = خراب + ڈاتو + بنياد). خراب بڻ وارو - بي بنيادو - بڻ بچڙو - بد نسل - بد بنياد - بي بڻو. كلچٹو - ايلكو - بد چال - كميٹو - بد خصلت - بي حيا - بدتهذيب - بداخلاق - بد كردار - بي ارڪالو. كينو. بي چيو - لئر. (ضد. سُڈا تورو).
= كُدَن ۴ كُدَنَ ؛ ذ. صفت. خراب ڈَن (اكثر گڏهن تي اطلاق).
= كُدُول ۴ كُدُولَ ؛ ذ. صفت. خراب لمولو. بد شكل - بد زيب - بد صورت - بچڙو - خراب. (ضد. سُدُول).
= كُدَولو ۴ كُدَولا ؛ ذ. صفت. بي ڈولو - بد شكل - قبيح - ڈول مول - دوڙ موڙ - كروپ - كُديهو - بد ريبو - بد صورت - روپ هيڻ - چيبلو - كجت. اينگو - بي ڈلگو.
= كُدَيهَائي ۴ كُدَيهَائِيُون ؛ ث. بد شكلي - بد زيبي - كُروپي - روپ هيڻائي - بي ڈولائي. بد اخلاقي - بد فضيلتائي - بي ادبي - كلچٹائي. بدتدبيري (ت).
= كُدَيهو ۴ كُدَيهَا ؛ ذ. صفت. بي ڈولو - دوڙ موڙ - كروپ - كُدولو - بچڙو - بد زيبو - بد شكل - بد صورت - روپ هيڻ - قبيح شكل - كجت. اينگو - بي الو - بي كرو - بي ڈيهو - وليلو. بي فضيلتو - بي ادب - بد اخلاق - كلچٹو.
= كُدَيهَائي ۴ كُدَيهَائِيُون ؛ ث. ڈسو كُدَيهائي.
= كُدَيهو ۴ كُدَيهَا ؛ ث. ڈسو كُدَيهو.
= كُدَيلَگائي ۴ كُدَيلَگائِيُون ؛ ث. اينگائي - خراب هلت - بد عادت - كڈائي - بد معاشي - شونهائي - لچائي - شرارت - كمينپ - بد اخلاقي.
= كُدَيلَگو ۴ كُدَيلَگا ؛ ذ. صفت. اينگو - وليلو - بي ادب - بد فضيلت - بد اخلاق - بدتهذيب - كلچٹو - بد تميز. بي بنياد و - خراب نسل وارو. كسنگ - لچو - بدمعاش - لوفر.
= كُڈات ۴ كُڈَاتِيُون ؛ ث. كميٹائي - ليچپن - كڈائي - اوچ - اوچائي - بسورائي - بچڙائي. گهٹ ذات - نيچ - كميتو - كڈاتيو.
= كُڈَاتيو ۴ كُڈَاتِيَا ؛ ذ. صفت. گهٹ ذات - كين جهڙو - اوچو - گهٹ ذات - كميٹو - كڈو - ملڇ.
= كُرَاهَ ۴ كُرَاهُون ؛ ث. اوجهڙ - خراب رستو - ڈنگي وات.
= كُرَسُو ۴ كُرَسَا ؛ ذ. صفت. (سن. ك = خراب + رَس = سَواد). بي سواد - بي لطف - بي ذائقو - ڦكو. اڻ سجلائتو - اڻاڻو - بي شعور. بي مانو - بدنام - بدنامي جهڙو. (اها شيء يا ڳاله) جنهن ۾ كجهه ٿورو تجلو سوانهن يا چگي نالي كيڏ واري خوبي هجي.
= كُرَسِي ۴ كُرَسِيُون ؛ ث. صفت. ونجوگ - لجوگ - بدسلوكي - اڻ ٽاهه - اڻ پولد - آئيٽ - تكرار - رسامو - معاملو. ناڪاس وغيره ٿيڻ كري ٿيل بدنامي - خواري - ڦڪڙ.
= كُرَنگَ ۴ كُرَنگَ ؛ صفت. بچڙو رنگ - خراب رلگ.
= كُرُوپ ۴ كُرُوپَ ؛ ذ. صفت. بچڙو - بد شكل - كوجهو - بد صورت - بدزيبو - روپ هيڻ - كُجَتُ - دوڙ موڙ - چيلو - كُروپي - ڈول مول - كينو - قبيح شكل.
= كُرُوپِي ۴ كُرُوپِيُ ؛ ذ. صفت. بچڙو - بد شكل - كوجهو - بد صورت - بد زيبو - روپ هيڻ - كُجَتُ - دوڙ موڙ - چيلو - كروپ - ڈول مول - كينو - قبيح شكل.
= كُرِيتِ ۴ كُرِيتُون ؛ ث. خراب ريت - بچڙي رسم - اينگو رواج - كني رسم - كني عادت -

Gul Hayat Institute

بد چالي - خراب ٻَر - بڇڙي پرويز - كُپَر - ايڏ لگو طريقو - خراب ڪم - نا مناسب دستور. بي وفائي.

= كُرِپْتِ كَرَڻُ: خراب رسم يا روش ڪرڻ.

= كُرِپْتُ ۽ كُرِپْتَ: ذ. اختلاف.

= كُرِپْتو ۽ كُرِپْتا: ذ. صفت. خراب ريت وارو - ناجائز طريقي سان - اجائي طرح. بي ڪيرو - ڪڌاتورو - ڪاڇٽو - ايڏنگو - بد چال - بي فضيلتو - ڪنوار - ٽٽنگ.

= كُسَاكُ ۽ كُسَاكُنُ: ث. ڪوڙو قسم - ڪوڙو سولهن - ڪوڙي ساک.

= كُسَاک كَرَڻُ: ڪوڙ ڪرڻ.

= كُسَاكُ ۽ كُسَاكَ: ذ. صفت. ڪوڙو - بناڪي - قسمي - لچو.

= كُسَاكو ۽ كُسَاكا: ذ. صفت. ڪوڙو - ڪوڙو قسم ڪندڙ - بي ويساهو - بي اعتبار.

= كُسَاكيُ ۽ كُسَاكِيُ: ذ. صفت. ڪوڙ ڳالهائيندڙ - بي ويساهه - بي اعتبار - ڪوڙو - قسمي - ڪوڙيون ساڪون ڏيندڙ.

= كُسَاكِيو ۽ كُسَاكِيَا: ذ. صفت. ڪوڙي ساک ڏيندڙ - قسمي ڪوڙو - بي اعتبار - بي ويساهه - رهزن.

= كُسپ ۽ كُسِپ: ذ. (ك. خراب + سُپ = سوڻ). خراب سوڻ - بدسوڻ.

= كُسَتُ ۽ كُسَتَ: ذ. بي طاقت - بي زور - لست - بي هٿ. ڪوڙ.

= كُسَتِيُ ۽ كُسَتِي: ذ. صفت. ڪوڙو - بي ايمان - بي هٿيو - دغا باز - فريبي - ڪوٽو - تقليدي - ٽڪ - جوٽو جڙٽو. رهزن.

= كُسَجهُ ۽ كُسَجهَ ذ. سهولت ڪان سواءِ - بنا وجهه.

= كُسَجِهِيُ ۽ كُسَجِهِيُ: ث. بي سهولتي - بي وجهي.

= كُسَرُ ۽ كُسَرَ: ذ. صفت. خراب سَرُ - ڪنو ڪانو. خراب ڪڳ. ڪني هاڻيءَ جي ڏينهه. بي چيو (ث).

= كُسَرو ۽ كُسَرَا (ك): ذ. صفت. بي سَرو - بي تارو.

= كُسَنگُ ۽ كُسَنگَ: ذ. صفت. خراب صحبت - بري سنگت - بڇڙن جو ميل ملاپ - ڪني دوستي. خراب رستو. بي اتفاق - بد دوست.

= كُسَنگِيُ ۽ كُسَنگِيُ: ذ. صفت. خراب سنگت وارو - بڇڙن جي صحبت ۾ رهندڙ - بري صحبت وارو. ڪريل - بي چيو - ايڏنگو - ٻڌيل - ڪريو - لوفر.

= كُسَولتِيُ (ك): ذ. بدصورت - ڪشاهينگ.

= كُسُهَاتو (ث): ذ. ان وڻندڙ.

= كُشَاهِيڱُ ۽ كُشَاهِيڱَ: ذ. صفت. (ك = خراب + شاهيگ = سهڻو). بدشڪل - بدصورت - ڪروپ.

= كُشَرَا ۽ كُشَرَائُونُ > كُشَرَايُون: ث. خراب هلت - بي انصافي.

= كُشَرَايُونُ كَرَڻُ: خراب هلت ڪرڻ - بي انصافي ڪرڻ.

= كُشَرِيُ ۽ كُشَرَيُونُ: ث. بي انصافي - خراب هلت.

= كُشَرِيُ (ك): ث. (سن. ك = خراب + ع). شرع = شَرَا = فيصلو). خراب فيصلو - بي انصافي - ڪنهياءُ.

= كُكُرَمَ ۽ كُكُرَمَ: ذ. صفت. (ك = خراب + كرم = ڪم). خراب ڪم - بڇڙو فعل - ايڏنگي هلت - بداعمال - بدهيشي - خراب هلت. ظلم - ناحق. گناهه - ڏوهه. بيراهه - بي ديني. خراب سنون. بڇڙائي - ٽيڙاڻي.

= كُكُرَمِيُ ۽ كُكُرَمِي: ذ. صفت. خراب ڪم ڪندڙ - شرير - بد - نجس - بڇڙو - خراب - بدڪار. پاپي - زاني. ظالم.

= كُكَاجُ ۽ كُكَاجَ: ذ. صفت. نه ڪاٽڻ جهڙو ڪاڏو.

= كُكَهَرِيُ (ث): ث. گهٽ گهر مان آندل - نيچ گهر جي.

= كُلاه (ك): ظرف. چالاڪ - چاجي لاءِ.

Gul Hayat Institute

= كُلَچَنْ ۽ كُلَچَنَ ؛ ذ. خراب لچڻ - بد عادتون - خراب چال - بد چال - اوگڻ - بي ڪري - بد ڪرداري - بد اخلاقي - بد تهذيبي.
= كُلَچَٽُو ۽ كُلَچَٽا ؛ ذ. صفت. بد اطوار - بد ڪردار - بد اخلاق - بد لچٽو - بد عادت بد تهذيب.
بد ڪار - ڪُڌا تورو - بي ڪرو - ڪريل - لٽ - ڪُڌو. منحوس - لڇس.
= كُلَكَنْ ۽ كُلَكَنْ ؛ ذ. كلچڻ - بد عادت - بد اخلاقي - بد خلقي - اوگڻ - خراب لچڻ. بد نصيبي.
= كُسارِگْ ۽ كُسارِگْ ؛ ذ. (ڪ = خراب + سارگ = رستو) خراب رستو - اڻنگي ريت - ڪنو رواج.
= كُساڙِهُو ۽ كُساڙِهُو ؛ ذ. صفت. نامراد - ڪماڻهو - ڪانئر - آپرش - ڪنو - ڪرتن - ڪُڌو.
= كَمَتِ ۽ كَمَتُوْنْ ؛ ث. (ڪ = خراب + مت = سمجهه) اڃايا خيال - وهم. ايائپ - بي عقلي - بي وقوفي - حماقت - چريائي - مورڪائي. خراب صلاح - ڪنهي نصيحت.
= كَمَتِيْ ۽ كَمَتِيْ ؛ ذ. صفت. اجاهن خيالن وارو - بد نيت. خراب نصيحت ڪندڙ - ڪاريندڙ. دشمن - نقصانڪار.
= كَمَنْدائِتُوْ ۽ كَمَنْدائِتا ؛ ذ. صفت. ڪَمَنْدو - بي مندائتو - بنا موسم جي - اڻ مُندو - موسم ڪانسواءِ - بي موقعي - بي مهل - ڪَمَهلو.
= كَمَنْدُوْ ۽ كَمَنْدا ؛ ذ. صفت. بي مُندو - بي مهلو - ڪَمهلو - بي موقعي - اڻ مُندو - موسم ڪانسواءِ.
= كَمُهاڙُوْ ۽ كَمُهاڙا ؛ ذ. صفت. ڪماڻهو - اپرش - ڪانئر - بي همت - نامرد - ڪانڊو - ڪيدي.
= كَمُهاڻُوْ ۽ كَمُهاڻا ؛ ذ. صفت. ڪَمهاڙو - اپرش - ڪانئر - بي همت - نامرد - ڪانڊو - ڪيدي.
= كَمُهَرِيْ ۽ كَمُهَرِيُوْنْ ؛ ث. مهر ڪانسواءِ - تڪليف - ڏک - ڏاڪڙو. وقت سر ڪيرڻ ڏيندڙ مال (ڪا). (ضد. سُمَهَرِي).
= كَمُهَلُوْ ۽ كَمُهَلا ؛ ظرف. بي وقتو - بي مهلو - ڪُويلو - ديرائتو - اوپلو - چرڪو - ري مُندو - بي موسمون - بي موقعي - ڪَوقتو. مهل نه ڪندڙ - ڪر نه ڪندڙ.
= كَمُهَلائِيْ ۽ كَمُهَلائِيُوْنْ ؛ ث. ڪُويلائي - بي وقتائي - بي موسمي.
= كَنِياءُ ۽ كَنِياءَ ؛ ذ. بي انصافي - ظلم - بيداد - ناحق - انڙٺ - ستم - ڪلُورُ.
= كَنِيائِيْ ۽ كَنِيائِيُوْنْ ؛ ث. بي انصافي - ظلم - ڪَنِياءُ (ذ. صفت). بي انصاف - ظالم - ستمگر.
= كَنِيَتَ ۽ كَنِيَتَوُنْ ؛ ث. بچڑائي - بد فعلي - لانڪ چوٽائي - بد ڪرداري - بد خيالي - غلط فهمي. بي ترتيبي - اڻ ريت - بي ضابطگي. لاغو - وڻي. ساهي.
= كَنِيَتُوْ ۽ كَنِيَتا ؛ ذ. صفت. دُراچاري - ڪلچٽو - بد اخلاق - بد ڪردار - بچڑو. بي ڪاڏو - ڪينو. اڻ ڪٽيو - وقت تي غير حاضر.
= كَنِيمُرْ ۽ كَنِيمُرَ ؛ ذ. صفت. نالائق (ت).
= كَنِيمُوْ ۽ كَنِيمُا ؛ ذ. صفت. بي ڪاڏو - وقت تي غير حاضر - اڻ ڪٽيو - بي ترتيب - بي ضابطگي - بي قاعدي - بي اصول. بي ڊوڙ.
= كَوَڙائِيْ ۽ كَوَڙائِيُوْنْ ؛ بي وڙائي - بي شرمائي - بي حيائي - نالائقي.
= كَوَڙُوْ ۽ كَوَڙا ؛ ذ. صفت. بي وڙو - اڻ مهاڏيندو - اڻهتو - ناشائستو - خراب طبيعت وارو - بي مروت - بي لحاظو - بي شرم - بي حيا. نالائق. عيبدار.
= كَوَڙِيْ ۽ كَوَڙِيُوْنْ ؛ ث. صفت. بچڑن وڙن واري - نالائق. ڪميني - بد افعال - نااهل.
= كَوَقْتُوْ ۽ كَوَقْتا ؛ ظرف. ڪويلو - ڪَمهلو - بي وقتو - اوپلو - چرڪو - بي مهلو - بي موسمون - ري مندو.

Gul Hayat Institute

ـ ڪُوَلُ ۽ ڪُوَلَ : ذ. صفت. بيوقوف ـ نادان ـ گهيلو ـ جاهِلُ ـ اڻاسو ـ موڳو ـ موڙهل ـ ڪم ذهن ـ بي‌عقل ـ مورک ـ مت هيڻ ـ پَڪُو ـ آناڙي. اوڏُ. بي ڍولو ـ بدصورت. بدلڇڻ ـ بداڇال ـ بدخيال.

ـ ڪُوَٽِيتِ ۽ ڪُوَٽيتُونُ : ث. اٽڪٻٽ ـ ڏيڍڙو ـ ڏڍاڳُ.

ـ ڪُوبُڇ ۽ ڪُوبُڇَ : ذ. صفت. (ڪ = خراب + (سن) وٽيدم = حڪيم) نيم طبيب ـ نادان ڊاڪٽر ـ بيوقوف حڪيم ـ اڻ ڄاڻ ـ ڏڏ.

ـ ڪُوپهرَ ۽ ڪُوپهرونُ : اوپهر ـ ديپهر ـ بيوقت. بي‌مهل ـ ڪُويل ـ ڪُمهل.

ـ ڪُوپهرو ۽ ڪُوپهرا : ظرف. ڪمهلو ـ ڪُوهلو ـ اويرو ـ چرڪو.

ـ ڪُويساهُ ۽ ڪُويساهَ : ذ. صفت. بي اعتبار. بي ويساهه ـ ل. وسهندڙ ـ اڻ ويسهو ـ آوشواسي. بيدين ـ ڪافر.

ـ ڪُوهِلَ ۽ ڪُوهِلُونُ : ظرف. ڪُوپهرَ ـ ڪُمهلَ ـ ديپهر ـ اوپهر ـ بي وقت. خراب وقت ـ ڪنهِ مهل ـ نياڳو وقت.

ـ ڪُوهِلائِيُ ۽ ڪُوهِلائِيُونُ : ظرف. بي موسمي ـ ڪمهلائي ـ بي منداڻي ـ بي وقتي.

ـ ڪُوهِلو ۽ ڪُوهِلا : ذ. ظرف. بي‌مهلو ـ اڻ منداڻتو چرڪو ـ اوهِلو ـ بي وقتو ـ ڪُمهلو.

● ڪُنَا : ث. ضمير. "ڪو" ضمير جو مؤنث ـ ڪهڙي ـ ڪهڙ.

ـ ڪُنَابِ : ث. ڪهڙي ٻ ـ ڪهڙ ٻ.

ـ ڪُنَا ٻَرواهَ نه هُجڻُ : ڪا ٻڌي نه هڻڻ ـ ڪا ٻ چنتا نه هجڻ ـ بي‌خوفائي هڻڻ ـ بي آڏ ڪائي هجڻ.

ـ ڪانَڪُ ۽ ڪانَڪَ : ذ. ڪڪيءَ جو هڪ قسمُ.

ـ ڪانَبُلُ : اسم خاص. هڪ ملڪ جو نالو (افغانستان جي گاديءَ جو هنڌ).

ـ ڪانَبُورا : اسم خاص. هڪ شهر جو نالو ـ ڪابلُ.

ـ ڪانَبُولِيُ : ذ. ڪابل جو ـ ڪابل سان تعلق رکندڙ ٻهر جي وڻ جو هڪ قسم. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو (اڪثر حيدرآباد ۾).

ـ ڪابولي ٻَهُرُ ۽ ڪابولي ٻَهُرَ (ت) : ذ. ٻهر جو هڪ قسم ـ ملڪو سنئون ٻهر ـ ديارِي (ل).

ـ ڪَابُولِيُ ڪِڪِرُ ۽ ڪَابُولِيُ ڪِڪِرَ : ذ. ڪابولي ٻَهُرُ ـ ديارِي (ل).

ـ ڪَابُولِيُ هَرِ يڙَ ۽ ڪَابُولِيُ هَرِيڙُونُ : ث. پسارڪي وڪر جو هڪ قسم ـ وڏي هَر يڙَ.

● ڪَابِينُ : ذ. (ع) مڙس جي زال کي نڪاح وقت ڏنل رقم ـ حق مهر ـ استري ڏَنُ ـ ڪابينو.

● ڪَابِينُو ۽ ڪَابِينَا : ذ. ڪابينُ ـ حق مهر. جماعت ـ سڀا ـ انجمن ـ پارٽي. اجلاس ـ جلسو ـ مجلس ـ محفل ـ ڪچهري.

● ڪَابِ ۽ ڪَابُونُ (ث) : ث. اٽڪل ـ تجويز ـ رَٽَ.

● ڪَابَارَ ۽ ڪَابَارُونُ : ث. (سن. ڪَبالَ = مٽان ڏيندڙ). سن نهن جي ڪم ايندڙ ناريل جون ڏندون ـ ڪاهارو ـ ڪاهارُ. ساماڻ ـ ساجُ ـ شيءِ شڪل. اوزارُ ـ آلات.

● ڪَابَارُ ۽ ڪَابَار : ذ. ڪجي يا ناريل جي ڏندن مان ٺهيل رسو ـ ڪَابارَ ـ ڪاهور ـ نوڙي ـ واڇهُ.

ـ ڪَابَارو ۽ ڪَابَارا : ذ. ڪجي يا ناريل جو جارو، جنهن مان رسا ۽ نوڙيون ٺهن ـ ڪابارُ. جابلو جانور جو هڪ قسم (ڪ).

ـ ڪَابَارو ناريلُ ۽ ڪَابَارا ناريلَ : ذ. ڪل ۽ ٻُجرن ۾ ويڙهيل ناريل ـ ڪل سميت ناريل ـ ڏاندورن سميت ناريل.

● ڪَاهارو ۽ ڪَاهَارا : ذ. ڪنهن معاهدي جو دستاويز ـ عهدنامو ـ برادري ۾ ٿيندڙ رواجن بابت لکيل ڪاغذ ـ قبالو ـ ڪاهارو ـ اڳريمينٽ (انگ). ليکو چوکو. عمل نامو. معاملو ـ جهيڙو ـ فساد. جنگ

"بي عقل سين بات ڪهيو ته ڪاهارو ٿيو" (جام بجار).

ڪاهارو ـ ڪهي ـ ڪلڪل ـ ڪٽ ڪٽ ـ خرخسو. (اسم خاص). هڪ شهر جو نالو.

Gul Hayat Institute

● كَاپَاڙو ۽ كَاپَاڙا: ذ. (ع. قبالہ). قبوليت- سَنَدَ - دستاويز - كاپاو - كاپالو.

● كَاپَالو ۽ كَاپَالاَ: ذ. كيل معاهدي جي شرطن جو پنسو - قبالو - قبض - سَنَدَ - پَٽو - پروانو - بيع نامو (پرنامو).

● كَاپَتَ ۽ كَاپَتَ: ث. صفت. قلت - اڻاٽ- گهٽتائي - كَمي - ٿوائي - تنگي - كوٽ - كاپَتَ.

● كَاپَتَ ۽ كَاپَتُونَ: ث. صفت. كاپَتَ (ل - ث).

● كَاپَرَ ۽ كَاپَرَ: ذ. ناريل يا كجور جي گَرِ مٽان چڑهيل قدرتي پردو - ناريل يا كجور جي كَتل.

- كَاپَرَ كَنُو ۽ كَاپَرَ كَنا: ذ. تارون ٽاهيندڙ (ت).

● كَاپُو ۽ كَاپا (ت): ذ. بنا مطلب جي وچ ۾ گالهائيندڙ - وچَ كانگڙيو.

● كَاپَهَ (ت): (اسم خاص). گاهه جو هڪ قسم.

● كَاتَ ۽ كَاتَ: ذ. (سن. كرتن > كَرتَرِ كا. ع. قاطع > قطع = وڍڻ) چُرو- چُري - وڏي كاتي - خنجر - وڏو كَنپَ. سون چاندي كپڙ لاءِ لوهه جي اٻُوري. هٿيار جو هڪ قسم. كتابن وغيره جا پاسا وغيره كترينڊڙ هڪ قسم جو اوزار. (ث. كاتي ۽ كاتيُونَ).

- كَاتَ كَيدَنَ: تهائڻ - تنگ كرڻ - لاچار كرڻ - سوڙهو گهٽڻ - مجبور كرڻ.

- كَاتَ كَهاڙا كَٽَنَ: كنهن جي هوبان لاهي ٻاهي دشمني وجهڻ - كهن جي ٻانهن ٻاهه پاڻ - سخت مصيبت ۾ مبتلا كرڻ.

- كَاتِي ۽ كَاتِيُونَ: ث. وَيَ كُٽَ جي كم ايندڙ هڪ تيكو اوزار - چُري - وڏو چاقو- ٻالو - هڪ لهندڙ - كٽاري - كَتارَ. سون چاندي وڍڻ لاءِ سوناركو اوزار - انبوري - كاتَ.

- كَاتِي ٻَائيَ: سِر تي كاتي وهائڻ. مصيبت ۾ منهن وجهڻ - سِر جو سانگو لاهيڻ. پنهنجي خودي لاس كرڻ - پاڻ مارڻ - پنهنجو هٿ وڃائڻ.

- كَاتِي سِرُ هيٺَ رَكَڻَ: ڏک قبول كرڻ - رنج ۽ مصيبت ۾ راضي رهڻ - سپ تكليفون سر تي سهڻ - كنهن مشكل كان لاءِ گهبرائڻ - مصيبت ۾ منهن وجهڻ.

- كَاتِي كَنِي وِهَنَ: ڪُرٽو مارڻ - هوڏ كري وِهَنَ - كُپَ كوڙي وهَنَ.

- كَاتِيَنَ كَنُو ۽ كَاتِيَنَ كَنا: ذ. صفت. ضدي - نيٺر - ڊِنِرَ - هوڏي - اڻوٽو - شيدَتي.

- كَاتِيُنَ كُهاڙيهن ٽيڻَ: سخت دشمني ركڻ - ضد ركڻ - ساڙ ڏارڻ - وهري هُجَنَ - خاري هجڻ - هڪ ٻئي جي جان جو دشمن هجڻ.

- كَاتِيهن كُهاڙيهن هُجَنَ: دشمن هجڻ - وڙهيل هجڻ - ضدي هجڻ - خاري هجڻ.

- كَاتِيءَ وَيِهُ (ت): گوشت - طاقت جهڙيون شيون، ميوا وغيره. حلال شيون - جائز شيون - روا شيون.

- كَاتِيءَ وَيِهُ كَائڻَ: گوشت كائڻ - طاقت جهڙيون شيون كائڻ - ميوا وغيره كائڻ. حلال كائڻ - جائز كائڻ.

● كَاتَارِ ۽ كَاتَارُونَ > كَاتَارِيُونَ: ث. (سن. كَرتَنَ = كَتَنَ) سُٽ كتيندڙ عورت - كتڻ واري. اڻ پرٽيل زال - كنواري.

● كَاتَارَ ۽ كَاتَارَ: ذ. كتڻ وارو - پنچارو - تنبيندڙ. كتڻو - اٽ - چرخو. جيت جو هڪ قسم - كورينڙو.

- كَاتَارُو ۽ كَاتَارا: ذ. كَتَڻ وارو - كتيندڙ - كاتارُ.

● كَاتِبَ ۽ كَاتِبَ: ذ. (ع. كَتَبَ = هن لكيو) نقل لويس - تحرير كندڙ - لكندڙ - سُحرر - منشي - راقم - ليكڪ - ليكاري - فقيهُ - صحاف - خوش لويسُ - نويسُ.

● كَاتِرِ ۽ كَاتِرُونَ: ث. تلوار وانگي وريل ۽ گهڙيل كاڻي - شكار ۾ كم ايندڙ

كولهين جو هك اوزار. ڏاس كترڻ جي (پراڻي زماني واري) كٽينچي - چاتي - كتر. وارن جي كٽائي (ك). ذرڙا - ٽڪيرَ "سوهارين جي كاتر كڻي اچ".

= كاتر°چي°: ذ. كاتيرو - كترينڊڙ.

- كاتر°و & كاتر°و: ذ. صفت. اَنَ يا ڏاسَ كترينڊڙ - وڍينڊڙ - ٽڪينڊڙ - كاترچي.

● كاتر: ث. دل - قلب - گهٽ° - هردو - هينئون° - من - روح - چت. مانارٿ - عزت - مان - آبرو - قدر - تعظيم - ادب - اورانپو - هاءُ پاءُ - سَنمان°. ڌيان° - خيال. جَس° - لحاظ - مروّت - لياقت. لهار - پرواه - سالگو - رکڻي - رَکَ. (حرف جر) جي واسطي - لاءِ - كارڻ - جي كري - خاطر.

● كاتر° & كاتر: ذ. ڊڇڻو - هينئان هور° - ٻَڙدل° - كهمت - جَرپُوک°.

● كاتر: اسم خاص. هك ذات جو نالو (ت).

● كاتيرو & كاتيرا (ث): ذ. سالوڻ جي موسم م پيدا ٿيندڙ جيت جو هك قسم - كانتيرو - كاليرو. سيڙه°. (اسم خاص). هك ذات جو نالو.

● كاتيريا: اسم خاص. هك ذات جو نالو.

● كاتيريو & كاتيريا: ذ. ڏاڙهي مُڇون - كلن جا وار - پلي وغيره جو مُڇون. مڇن جا وَ وَ يل وار.

● كاتك° (ت): ذ. ٻوڙ ٻاڙي - تيون تڙو.

● كاتو & كاتا: ذ. ٽلهي كيڪَ يا مالي جو هك قسم. كٽڻ جي مزوري. كتن°.

● كاتهين°: ظرف. منجهه - كهڙي پاسي - كڍي - كهڙي طرف - كاڏهين - كاٿهين - كاتئين°.

● كاتئين°: ظرف. كاڏهين°.

● كاڏي: ظرف. كٿي - كاڏي - كهڙي پاسي.

● كاتيار: اسم خاص. تعلقي كولي م هك ديهه جو نالو.

● كاتيرو & كاتيرا: ذ. (سن. كرْتن = كٽڻ°) كترڻ جو هك اوزار° - كٽينچي° - كاتيو.

- كاتيئو & كاتيئا (ث): ذ. لوهه جي پٽ كترڻ لاءِ كٽينچي - كاتيرو.

● كاتان°: ظرف. (سن. كُنه = كيتان) كاڏانهون - كيتان° - كاٿهين - كاٿون - كيڏي - كاٿهن° - كهڙي هنڌان - كهڙي جڳهه. كان - كهڙي پاسي كان. كيڏانهين؟ - كيتان°؟ - كيڏانهون؟

- كاڏانهين°: ظرف كاڏنهين°؟ كٿي؟ - كيڏانهن؟ - كهڙي هنڌ؟ - كڏان؟ - كاٿهون؟ - كيڏاهون؟ - كيڏاهين؟. كهڙي پاسي كان - كنهن پاسي. كڏهن. كٿي ڏ كٿي.

- كاڏنهن°: ظرف. كيڏان - كاٿهون - كاڏان.

- كاڏون°: ظرف. كيڏان - كاٿهون - كاڏان.

- كاڏنهين°: ظرف. كاڏي - كاڏون - كاڏانهين.

- كاڏنئين°: ظرف. كاڏي - كاڏون - كاڏانهين.

- كاڏي: ظرف. كاڏون° - كاڏين.

● كاڏيروت° & كاڏيروت (ث): ذ. ٺڳ جي ٽالهي - طباخ - هانوڙو - ڦيلهي° - هات.

● كاڏو & كاڏا: ذ. صفت. كٽ - شمار° - اندازَ - ڪٻ - ڪاڏيو - تخمينو - حساب - ليكو - جملو - ڪاڏو. جيهه - حد - دلگ - چيڙو - اچاڙي - آخر. ملهه - اٽكل روءِ - اندازَ. پڪي ڪالهه - پروسو - اعتبار - يقين - نسيڃي - پڪ. وڏي ڪالهه. وچار - خيال - قياس آرائي - ڳڻ ڳوت (ت). ديكهه - وستار - راساڙو - ليسو - كهت - كايا - كهات - پسارو - ٿاڙ.

- كاڏوئي (ت): ليكو - ڪٻ - شمار - كاڏو.

● كاڏال: اسم خاص. ٿنڍي باگي م هك ديهه جو نالو.

● كاڏال جاگيرَ: اسم خاص. تعلقي ٿنڍي باگي م هك ديهه جو نالو.

● كاڏاڻو: اسم خاص. ٿر م هك تڙ جو نالو.

● كاڏيكو & كاڏكو: ذ. صفت. چورَ - رَهزن - ڏاڙيل° - ڊاكو. بدنام (چور). نالي

Gul Hayat Institute

وڏهيو - نامي گرامي - مشهور - نامیو - نام ڪڍيو - شهر ٻڌرهو. چورن جو سردار - ٻاٽاريدار (ت). هوشيار - چالاڪ - نپڻ - افلاطون. (اسم). ٻساريڪي وکر جو هڪ قسم - اٽيل اکين ۽ وجهڻ جو ڍنگ.

● ڪَانَلُ: اسم خاص. تعلقي ناري (رياست خيرپور) ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪَانَلُ مِيلَ ۽ ڪَانَلُ مِيلُون: ث (انگ). ڪپهه ڪاٽڻ جو ڪارخانو - ڪپهه جي فيڪٽري.

● ڪَانَڻُ: مصدر. (سن. ڪرْتَنَ). لپاڻ - گذارڻ - وهاڻ - هورو ڪرڻ - ساڻ - گهارڻ (وقت). وڍڻ - ڪپڻ - ڪٽڻ - چانڻ - وڍ ڪٽ ڪرڻ - ڪاٽ ڪرڻ - وڍ ڪرڻ - ٽڪڻ - جدا ڪرڻ - ڪٽ ڪرڻ - وضع ڪرڻ. (حساب) لاهڻ. روڪي ڇڏڻ (ڪا رقم) - ليک ۾ ائي رد ڪرڻ - خارج ڪرڻ. ترڪ ڪرڻ. ڪهٽ ڪرڻ - گهٽائڻ - ڪفايت ڪرڻ - تخفيف ڪرڻ (خرچ وغيره). تاس جي پتن مان ڪجهه پتا لاهي رکڻ - تاپي لاهڻ - ڪاٽ لاهڻ.

- ڪَاتَ ۽ ڪَاتُون: ث. ڪٽ - وضع - تخفيف - لاٽ. وڍڪٽ. نتيجو - الومان.

- ڪَاتَنَا: ث. لغڙ جي ڪٽ جي وڃڻ واري حالت - ڪتو - ڪات - ڪٽ.

- ڪَاتَنَا ٽِيَنَ: لغڙ جو ڪهجي وڃڻ.

- ڪَاتَنَائِيَنَ: مصدر. ڪَاتَ ڪرائڻ - ڪٽائڻ - لهرائڻ.

- ڪَاتِجَنَ: مصدر. ڪٽ ٽيڻ - ڪهٽ ٽيڻ. ڪم ٽيڻ.

- ڪَاتَ ڪَتَرَ ڪري ڪُڌارَنَ: ڪسي ڪوري وقت گذارڻ - ڏکيا ڏينهن گذارڻ يا ڪاڻ - ڇيڻ ٽيڻ ڪري هورائو ڪرڻ - ٽوري هٿسي مان سپ ڪم ٽپائڻ - ڪفايت سان هلڻ - ٽوري خرچ مان هورائو ڪرڻ.

- ڪَاتَ ڪَرَنَ: وضع ڪرڻ - لاهڻ - ڪاڻ - ڪٽڻ - پڇي ڏيڻ - لاهي ڏيڻ. تاس جي پتن مان لاپ لاهڻ - ڪجهه پتا بدل مان لاهي هوء ورهائڻ - ڪٽ ڪرڻ.

- ڪَاتَ ڪُوتَ: ث. حساب ڪتاب جي جاچ ڪري اعتراض جوڳا پاڳا ڪڍي ڇڏڻ.

- ڪَاتَ ڪُوتَ صاحب: ذ. حساب ڪتاب جي پڙتال ڪري اعتراض جوڳا پاڳا ڪڍي ڇڏيندڙ عملدار - ماٿهن جي نالن، مان ملڪيت ۽ حيثيت وغيره جي داخلا ڪندڙ آفيسر - ٽپال جي خطن وغيره تي نظرداري ڪندڙ عملدار - ڪٽ ڪوٽ عملدار.

- ڪَاتَ ڪُوتَ كَرَنَ: چند چاڻ ڪرڻ - تخفيف ڪرڻ - گهٽائڻ - پيچ گهڙ ڪرڻ. ڪتاب مان ڪي ٽڪرا ڪڍي ڇڏڻ.

- ڪَاتِنُون ۽ ڪَاتِنُڻَان: ذ. وياج جو هڪ قسم - هلندڙ ليکي تي انهي جمع ۽ واصل جي رقمن تي هردفعي ڪٽيل وياج. (اڪين جي) ڊپ جو هڪ قسم - ڪاٽيڪو. (صفت). ڪٽ وارو - ڪٽ ڪندڙ - ڪٽيندڙ.

- ڪَاتُو: ذ. ڪَتَ جي نشاني - (-) جي نشاني. (واڌوءَ جو ضد).

- ڪَاتِيُون ۽ ڪَاتِيڻَانَ: ذ. ڪَاتِينُون.

● ڪَاتُو ۽ ڪَاتَا: ذ. (سن. ڪَنْتَكَ). ڪارخانو - ٻڻي.

"جي اٽي سڪ سرڪ جي تہ ونءُ ڪلاڙن ڪاتي". (شاهه).

تور جو اوزار - ڪانتو - ساهمي - تارازي.

- ڪَاتِي: ڪاٽي تي - ٻڻيءَ تي - ڪارخاني تي.

● ڪَاتُولُو ۽ ڪَاتُولَ (ڪ): ذ. جهنگلي ڦل جو هڪ قسم - منڪهو (ڪ).

● ڪَاتِيوَنَ هَابَ ٽِيَنَ: خوار ٽيڻ - خراب ٽيڻ - بدنام ٽيڻ - رسوا ٽيڻ - ذليل ٽيڻ. ڪڪ ٽيڻ - بيزار ٽيڻ - دق ٽيڻ - هلاڪ ٽيڻ - خفا ٽيڻ.

● ڪَاتِيلو ۽ ڪَاتِيلَا: ذ. تنبي يا ڪدوءَ جو هڪ قسم.

● ڪَاتِيلُو ۽ ڪَاتِيلَا: ذ. تنبوءَ جو هڪ قسم - رائتي. تنبي يا ڪدوءَ جو هڪ قسم.

● ڪَاتُ ۽ ڪَاتَ: ذ. (سن. ڪاشت). لڪڙو - بند - عمارتي ڪاٺ - ٽلهي ڪاٺي - وڏي

Gul Hayat Institute

ڪائي - ڪم - داسو - لڙهو .. دوڪ - دوڪي - چوب - پير - ٽڙ - سزا جو هڪ قسم - قيديءَ جي هٿ ۾ ڪڙ لاءِ ڪاٺ جو ٽڪر - بند. (صفت). سخت - مشڪل - ڪٺن - ڏاڍو - اٽوٽ - الوڪو - آڙ - مٽر - دشوار - لڙندڙ. روڪ - روڪي.

- ڪٺاڻُ ٽي ٻيهڻ؛ جواب نه ڏيڻ - لڙ ڇڏڻ لڙ پڙڻ. حيرت ۾ غرق ٿي وڃڻ - عجب ۾ وانڍو ٿيڻ - حيران ٿي وڃڻ - وسُڌيءَ ۾ ٻُڌي وڃڻ.

- ڪٺاڻُ ٻَڌڻُ: قيد ۾ پوڻ - قيد ٿيڻ - بند ۾ پوڻ - بند ٿيڻ - سزا اڇڻ - لڙ ٻڌ ٿيڻ. قابو ٿيڻ - سوگهو ٿيڻ - مضبوط ٿيڻ.

- ڪٺاڻَ جو ٻُڌو؛ ڪوڙو دلاسو - دم - ڏڻو - لڙ - ٽلهو آسرو.

- ڪٺاڻَ جو ٻُڌو ڏيڻُ؛ ڪوڙو دلاسو ڏيڻ - خوش ڪرڻ - دلبسي ۾ رکڻ - آسري ۾ رکڻ - ڏڻو ڏيڻ - ٻهلا ڪرڻ - ڪوڙي اميد ۾ رکڻ.

- ڪٺاڻَ جو ٻُٽلو هُجڻُ؛ فقط ٽالي ماتر هڻ - رڳو ٻيتُ جو چتُ هڻ - فقط شيءِ جو ماڻهو هڻ. ٻين جي چوڻ تي هلڻ - ٻين جي هٿن ۾ راندڪو ٿيڻ - ڪنهن جو ڪم جو نه هڻ - بيڪار هجڻ - لڪار هجڻ - نڪمو هُجڻُ.

- ڪٺاڻَ جي ٽُڪَ جو ڪَمُ؛ ڪاٺ تي آڪَرَ جو ڪم - رنبي سان ڪاٺ تي ڪيل ڪلڪاري - نقشبندي - چتسالي - ٽُڪَ.

- ڪٺاڻ جي ڪوليا؛ جاءِ جي چٽي ياسن کي سڌي ڪرڻ لاءِ ڪولي ڪُنڊ وانگر ڪم اينڊڙ هڪ اوزار جو ٽالو - ڪوليا.

- ڪٺاڻَ جيءُ ٻاڻيءُ؛ ث. سخت پورهيو - ڏکيو ڏاڍو - دشوار ٻيشو يا ڪم - جاکوڙو - جانفشاليءَ - محنت.

- ڪٺاڻَ چٻَڻُ: خراب حال هڻ - تڪليف ۾ اچڻ - نقصان هيٺ اچڻ - تمام تڪليف ۾ هجڻ.

- ڪٺاڻِرُ ۽ ڪٺاڻِرَ؛ لڙيو - چوبدار - چڙيدار. ڪائيون ڪري وڪڻندڙ - ڪاٺيرَ.

- ڪٺاڻَ رَسُ؛ ذ. ڪائيءَ جو رس - ڪوڙ.

- ڪٺاڻَ سُونهڻُ ۽ ڪٺاڻَ سُونهڻُون؛ ث. ڪاٺ ڪي لسي ڪرڻ جي روات - ڪوري.

- ڪٺاڻَ سهڙهيُ (ث)؛ ث. سخت ٽڻن واري ٻڪري.

- ڪٺاڻَ ڪٺُو ۽ ڪاٺ ڪٺا؛ ذ. هڪ ٻڪيءَ جو ٽالو - ڪاٺ ڪيندڙ ٻڪي - ڊڪڻ ٻڪي - هڏ هڏ ٻڪي. هڪ جيت جو ٽالو - ڪاٺ ڪٽيو.

- ڪٺاڻ ڪٽيُ ۽ ڪٺاڻَ ڪٽيُون؛ ث. جهنگلي ٻڪيءَ جو هڪ قسم.

- ڪٺاڻَ ڪُلهي تي ڪٽائيڻُ: اڪيلو طور ڪم ڪرائڻ - ڏڻو ڏيئي ڪم ڪرائڻ - ڪشي تي ڪم ڪيائڻ - آسري ۾ ڪم ڪرائڻ.

- ڪٺاڻَ ڪٺُو ۽ ڪاٺ ڪٺا؛ ث. وادڪي اوزار جو هڪ قسم - ڪوليا جو قسم.

- ڪٺاڻَ ڪهاڙا ڪٽيُ لڳڻُ: هٿ ڏوڻي ٻنيان ٻوڙ - دشمني وجهڻ - ڪنهن کي برباد ڪرڻ لاءِ ڪم ڪشي ٻيهڻ. اوچ تي لڳڻ - لاهي ٻاهي ٻنيان ٻوڙ.

- ڪٺاڻَ ڪوڙيُون (ڪ)؛ ڪاٺ جي سڌائي وڻڻ لاءِ وادڪو هڪ اوزار.

- ڪٺاڻگڙهَ ۽ ڪٺاڻگڙهَ؛ ذ. (ڪاٺ+گڙهه = ڪاٺ جو ڪوٽ). ڪاٺ جو ڇورو - ويڙهو. ڪاٺ جو سامان - فرنيچر. ڪاٺ تي ٽيل ڪم جو جنسار - چتسالي - ٽُڪَ - آڪَرَ - چتَ ڪَلَ.

- (ان گهڙيو) ڪٺاڻُ هُجڻُ: ورڪ هڻڻ - نادان هڻڻ - بي عقل هڻڻ. مچو هڻڻ.

- ڪٺاڻِرُ ۽ ڪٺاڻِرَ؛ ذ. ڪائيون ڪندڙ - ڪائيرَ - ڪائِرُ.

- ڪائيُ ۽ ڪائيُون؛ ث. ڪاٺ جو مؤنث - لڪڻ - لٺ - ڇينو - ڇڙهه - ڇڙهي - ٻالڻ - سؤنٽي - ڏڪي - ڪاڙي - ڦينجهو - لڪڙي - ٻُڌي. هاڻي - جسم - قدُ - بدن - هاڻي - اڏاوت - بناوت - ڏيلُ - بدن جي ٻيهڪ. ٻوڪن جي وچ واري زمين (ث).

- ڪائياروَ ۽ ڪائيهاراَ؛ ذ. ڪاٺ وڪڻندڙ - ڪاٺ جو واپاري - ڏل وارو. ڪائيون وڍيندڙ - ڪائيون ڪٽندڙ - ڪائيرَ - ڪائِرُ.

Gul Hayat Institute

- كائيٚ پانگوٚ ۽ كائيٚ پانگا؛ ذ. پارڻ جون كائيون- كاٽ جو چوڏو.
- كائيٚ پٽجَنٚ؛ ٽانگ يا ٻانهن ڏنگجڻ- كاڇڻ يا ڪڪيڇڻ.
- كائيٚ پڳيٚ هٿَنٚ؛ ٻانهن ڏنگجڻ- ڪڪيڇڻ.
- كائيٚ تي كائيٚ پٽجَنٚ: ضد هاڙڻ- د شمني كرڻ- ويرٚ وڌهڻ.
- كائيرَٚ ۽ كائيٽرَ؛ ذ. كاٽ وڪندڙ- ٽالوار- كاٽ جو واپاري- كائيارو. كائيون وڏيندڙ- كائيٽر- كائيرٚ. پورَ ٽاهيندڙ- اڪرَ ڪدڙ.
- كائيٚ سوٚرَنٚ؛ ث. باهه ۾ كائي ٽاهي وڌهڻ- باهه سڃاڻڻ- جهيڙو شروع كرڻ- فساد جو بنياد وڌهڻ- سَمڙٚ سڃاڻڻ.
- كائيٚ كَرَنٚ: باهه ڏيڻ. ڏڪارڻ- نفرت كرڻ- بڇان كرڻ- كراهت آڻڻ.
- كائيٚ لڳنٚ: ٽانگ جو چڪٚ پائڻ- ڪڪيڇڻ- ٽانگ كان ڏنگجڻ.
- كائيونٚ كَرَنٚ: لڪڙيون گڏ كرڻ- كائيون ميڙڻ.
● كاٽ پانيٚنٚ: اسم خاص. هڪ ذات جو ٽالو- فقيرن جو هڪ قسم.
● كاٽَ پانيٚنٚ جاڪيٽرَ؛ اسم خاص. تعلقي گونيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كاٽَ تَورِيٚ ۽ كاٽَ تَورِيونٚ؛ ث. پاڇيءَ جو هڪ قسم- پينديءَ جو هڪ قسم.
● كاٽَ پالَ؛ اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.
● كاٽ پٽَنِيٚ: اسم خاص. ڪيرٿر جبل ۾ هڪ مڪان جو نالو.
● كاٽ چيٽرٚ ۽ كاٽَ چيٽرَ (ڪچ)؛ ذ. ميوي جو هڪ قسم- پَپيهو- كاٽ گيدرو.
● كاڙوٚ ۽ كاڙيڙا؛ ذ. گالي بجائي جو ڊنگ- گهاٽ وڃائڻ جو طريقو- ساز جو ٽمونو.
● كانيڙِيٚ: اسم خاص. حيدرآباد ڌنڊ واهيار ۾ ميرپورخاص تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كاٽٚ شوٚرَ وارٚ؛ اسم خاص. ٻارڻ جي اولهه طرف هڪ جبل جو نالو.
● كاٽ كٽُوٚ ۽ كاٽ كٽُا؛ ذ. پڪيءَ جو هڪ قسم، ڇڻ ڏڪهو، خوراڪ. اڪ ڏڙا، ماڪڙ، ڪيڙيون ۽ ڇوڪون ۽ انگور؛ گوشت خراب اٽس.
● كاٽ كيٚ؛ اسم خاص. تعلقي ميرپور ساڪري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كاٽ گيدِروٚ ۽ كاٽَ گيدرا: ذ. ميوي جو هڪ قسم- پَپيهو- پَپيهو- كاٽَ چيٽرٚ.
● كاٽَ گيڙَهٚ؛ اسم خاص. تعلقي ڪشمور ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كاٽَ گيڙهيٚ؛ اسم خاص. حب كان اوريان هڪ جبل جو نالو.
● كاٽَ گهڙِيٚ؛ اسم خاص. هڪ لڪَ جو نالو.
● كانڙو: ذ. چار جي تندن ٽانڪڻ لاءِ هڪ قسم جو كاٽ جو سوٽو- سٽَ ويڙهڻ جي ڪني (ت). ديڳ رڌڻ لاءِ كاٽ جو ڪنگير- ڪڪير- آنيي- هنيي (ل)- وڏي ڏوئي (ث). پاڪڙي يا پلال جو كاٽ جو چوڻڪٚ- هنو (ث). ڪڻين جو ٽالهه (ت).
● كانڙٚو؛ اسم خاص. لس هيلي طرف هڪ ڳوٺ جو نالو.
● كانڙوڙٚ؛ اسم خاص. گولي ۽ ديري سجهه تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كانڙوڙِ ۽ كانڙوڙٚونٚ؛ ث. پوڪ واري خشڪ زمين. ڪڇيون كائيون (ت). (اسم خاص). شاهه بندر، ميرپور ساڪري، گهوڙا پاڙي تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو. هڪ مڪان جو نالو (ڪ).
● كانڙوڙٚ ۽ كانڙوڙَ؛ ذ. هني يا پاڪڙي يا پلال جو كاٽ مان ٺهيل فريم- چوڻڪٚ- كاٽ مان ٺهيل هنو- كاڙوڙو- كانو- پاڪڙو. شيشن ركڻ جو جارو. كاٽ جو ٽالهه- خومچو- پاڙوڙو- پاڙو- كومچو- پاٽ. (وٽ تي) ڪنڊ-

Gul Hayat Institute

ڙوڙي - آجورو. ٽڙ يا ڪاٺ جو سطح. (اسم خاص). تعلقي ناري (خيرپور رياست) تعلقي ڪپري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كانڊوڙا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كانڊوڙو ۽ كانڊوڙ: ذ. ڏسو كانڊوڙ - كانو. تاجي آڻڻ لاءِ كورين جو هڪ ڪاٺ جو فريم - ڪڙي آڻڻ جو هڪ اوزار. وايڻ جو هڪ اوزار - رندو. ڪاري جي وڏي ٻيڙي (وانڍ) جو مائهن جي وهڻ وارو پاڳو - دڪاني - فالڪي (ڪ).

= كانڊوڙي ۽ كانڊوڙ ٻوٽ: ث. ڪاٺ مان ٺهيل سامان - فرنيچر. ڪاٺ - لڪڙي - عمارتي ڪاٺ. گهوڙي جو هنو، ۳ قسم: (پتل، چر ۽ لوهه جو).

● كانڊيرو ۽ كانڊيهرا (ت): ذ. ڪاٺ ڪٽو - ڪٽڻ ڇڪي.

● كانڊي: ث. مڙهي جو وچ - سري.

● كانڊيا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كانڊيا هارانيِ: اسم خاص. تعلقي جوهي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كانڊيا بازار: اسم خاص. تعلقي واره ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كانڊياواڙي: اسم خاص. كانڊاڙوار جو رهاڪو. سنهڙي ڇڇي ۽ وڏن ڪنن واري گهوڙي جو هڪ قسم.

● كانبيِ لڪيِ: اسم خاص. سنڌ جي اولهه ۾ ٽڪر جو نالو.

● كاپَ ۽ كاپُون: ث. فوج جي رهڻ جو هنڌ - لشڪر گاهه - چانوٽي.

= كاپَ ڪرڻ (ڪوپ ڪرڻ): سختي ڪرڻ. ڪٽپ ڪرڻ - اڏو كوڙڻ - بٽڪ ڪرڻ - ڪُپَ كوڙڻ - ڌاهو ڪرڻ.

● كاپُ ۽ كاپَ: ذ. ڪَپُ - ڪاتي - چاقو - چرو - خنجر.

" ٻاهران جاپَ ٻوءِ الدران كاپَ ٻوءِ"
(گل قند ۳۸).

● كاپاتيِ ۽ كاپاتيُون: ث. ڪپهه ڪتڻ واري ڪاتار - كاپاڻي - ڪتيندڙ - پورهيو ڪندڙ. اڻ پرٽيل زال - ڪُنوارِي.

● كاپاڻيو ۽ كاپاڻيا (ت): ذ. روئندڙ.

● كاپارَ: اسم خاص. بلوچستان جي جهالاوان علاقي ۾ هڪ ضلعي جو نالو.

● كاپارُ ۽ كاپارَ: ذ. (سن. ڪَپال = كاپار) ڪوهيري، جر مٽيون حصو - چوٽي - ڪَنڇُ - ڪيپرائي - ڏوڪڙ - ٽپٽ - سَٽَڙُ - مٽو - سير - ليراڙُ (ت). ڪَنڊُ. آسمان جو، اسان جي سير جي پورو يا سيڊو مٽان بيٺل ٽڪو - كاپارُ - سُمتِ آلراسِ - اوڄ فلڪ. (اسم خاص). بلوچستان جي هڪ ضلعي جو نالو.

= كاپارَ تي چڙهڻُ: شنگهه ٽيڙ - مغرور ٽيڙ - آڪڙجڻ - سيٽ ڪرڻ - وڌائي ڪرڻ - هاڻ ڪرڻ - ضد ڪرڻُ.

= كاپارَ جو ڏَڪُ آڇڻُ: سخت چوٽ اچڻ - وڏو نقصان پهچڻ - شديد صدمو رسڻ.

= كاپاريُ ۽ كاپاريِ: ذ. كاپار وارو - چوٽيءَ جو - مٽي وارو. سَمتِ آلراسِ وارو. عمودي. سخت.

= كاپاريِ ڏَڪُ: تمام وڏو نقصان - شديد صدمو.

= كاپاريُ ڏَڪُ لڳڻُ سير كي چوٽ اچڻ. سخت نقصان رسڻ - وڏو صدمو پهچڻ.

● كاپاهو: اسم خاص. تعلقي ٽنڊي الهيار ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كاپاهيِ ۽ كاپاهيُ: ذ. (سن. ڪَرپاس = ڪپهه). ڪپهه وڪڻندڙ.

● كاپائيتو ۽ كاپائيتا: ذ. صفت. محبت ڪندڙ - محنتي - جفاڪش.

● كاپائيتيِ ۽ كاپائيتيُون: ث. (سن. ڪرپاس = ڪپهه). ڪپهه ڪتيندڙ. ڪاپو يا پورهيو ڪندڙ.

● كاپائتُ ۽ كاهتَ: ذ. (سن. ڪَرپَتَ). فقيرن جو هڪ قسم - پڪٽ يا پوجاري - عابد - زاهد - عبادت گذار - پرهيزگار - عباد تي - متقي.

Gul Hayat Institute

ويل. جاول. (ت). (اسم خاص). جوڳي فقيرن جي هڪ ذات جو نالو.

● ڪاهُرِسُ ۽ ڪاهُرِسَ: ذ. صفت. داناءُ - سياڻو - ڏاهو - عقلمند - اڪابر - هوشيار - پڙهُ (ت). پَتارُ - وَرُ - مڙس - شوهر - پتي - گهروارو (ل).

● ڪاپڙِيُ: اسم خاص. (سن. ڪارپٽڪاه ڪارپٽهه = ٽڪڙي + شڪ > ڪَلُپَنتَرَ = ڪپڙ > ڪارنڪ = جاڻي) دنيا جا لڳ لاڳاپا ڪپي ويل جوڳي فقيرن جي هڪ ذات. (اصل لفظ (ڪاهو = محنت) ڪان ٻوءِ ڪاپيو > ڪاپڙيو ، ڪاپڙي = جنهن کي آرام جي ڳڻتي نه هجي) - سياسي - جوڳي. مسافر. سهرين.

"اوٿَرَ اولو آءٌ جيئن گُر کي گڏيا ڪاپڙي" (شاهه).

(سن. ڪَرُپَتَ = ڪپڙو) ڪپڙي وارو - ڪپڙو وڪڻندڙ.

● ڪاپوُ ۽ ڪاپا: ذ. (سن. ڪاپن = ڪپڙ) وَڏَ ڪُٽَ - ڪاپَ - ڪَٽَ - مُڇَ (ل). ڪٽڻ جو ڪم. پورهيو - لايو لڳايو - محنت - مزوري. ڏُکُ - تڪليف. اورچائي - جفاڪشي - اَدَرُ. بي فائدو ڪم. ڪفايت - صرفو (ت). نيرَ جي هوڪَ. ٽڪندي زمين ۾ رهيل حصو يا ٽڪر (ت).

- ڪاپا ڪَيڻُ: سِڏائي ڪرڻ - سنوت وٺڻ.

- ڪاپوُ ڪَيڻُ: ثابت قدمي سان هلڻ - جدوجهد ڪرڻ - پورهيو ڪرڻ - ڪشالا ڪيڻ - اورچ ٿيڻ - ان ٽڪ هٽڻ. شدت ڪرڻ - ضد ڪرڻ - هوڏ ڪرڻ. ڪَتَنُ.

- ڪاپوُ ڪَرَنُ: پورهيو ڪرڻ. محنت ڪرڻ - تڪليف ڪرڻ. (نير جو) لاهارو وجهڻ يا لڻڻ. ڪٽڻ جو ڪم ڪرڻ. ڪفايت ڪرڻ (ت). ڪاپو ڪيڻ. ٻيڙيءَ جو درياءُ جي وچ سان وهڪري جي زور تي ٻاڦي ڪناري تي اچڻ (ت).

- ڪاپوُ ڪوڙَنُ: اڏو ڪوڙڻ - بينڪ ڪرڻ - ڪُپَ ڪوڙڻ - ڪُٽيڻي ڪوڙڻ - اڏو لڳائڻ (ڪوپ ڪوڙڻ).

● ڪاپوُڙو ۽ ڪاپوُڙا (ت): ڪپڙي جو ننڍو ٽڪر.

● ڪاپيُ ۽ ڪاپيُون: ث. ڪاغذ جو ڪچو نوٽبوڪ. ٻني ٽان ڏسڻ واري حالت (اسڪولي ڪن ۾) - نقل. ڪَانپَ - ڪَنپي. ٽانڪ جو هڪ قسم. "ڪاپي ڪارايل ٻاڻ ۾ متي دَرَ د ڙين" (شاهه).

● ڪاجُ ۽ ڪاجَ: ذ. (سن. ڪر > ڪاري = ڪر) ڪر - ڪَنڊو - ڪرت. شادي - وِهاءُ - ڪاجُ. جُڙُ - شادي ۽ جي مالي - دعوت. ڪاجُ - ڪالو. خوشي. احوال. قميص وغيره ۾ ٻيڙي ٻاڻ جي جاءِ يا سوراخ - ڪازُ - ڪاجُ.

- ڪاجُ سِڌُ ٿيڻُ: ڪم ٿهڻ - مطلب حاصل ٿيڻ - ڪم پورو ٿيڻ.

● ڪاجَنُ ۽ ڪاجَنَ (ت): ذ. ڪچرو - گند - ٻُهَرُ - ميڙُ - ميڙ.

● ڪاجَلُ ۽ ڪاجَلَ (ت): ذ. (سن). ڪاري ليڪَ. دولهين جي لاتَ سان ناهيل اکين ۾ وجهڻ لاءِ خَميرو - ڪَجَلُ.

- ڪاجِلِ ٻائيُ: نيري رنگ واري شيءِ - ڪاراڻ - ڪاراڻ.

● ڪاجوُ ڪَرُ (ت): ذ. ڪاجا - ٻوٽيچٽڻا - مُڪَتَ ڪَرِ يُ.

● ڪاجُ ۽ ڪاجَ: ذ. (سن. ڪاريَ = ڪر) ڪر - ڪار - ڪَنڊو - ٻيشو - ڪرت - ڏاري - ڪسَبُ - ڪارگذاري - ڪاجُ. خوشيءَ جي هڪ رسم - شادي - جشن - منگل آچارُ. شاديءَ جي موقعي تي ڪيل ڪالو. مجلس - محفل - ڪچهري - رهاڻ - مارڪو. فوتي جي ختمي وغيره تي ڪيل ماني. (ڏيجهو ، ڏهو ، چاليهو ، بارهو). "چا ماڻهو چا ڪاجُ". آميد - مراد - مطلب - آسرو. خميس جي ٻڙن وجهڻ جو ٽنڪ.

- ڪاجُ ڪَرَنُ: شاديءَ جو پَتُ ڪرڻ. مٽي جي ماني ڪرڻ.

- ڪاجهيتوُ ۽ ڪاجهيتا: ذ. ڪاجُ ڪندڙ - شادي وارو - ڪاج وارو.

Gul Hayat Institute

● ڪاڇوءُ (ت): ذ. ڦَلُ ـ ڦَرُ ـ ميوو.

● ڪاڇهرَ ۽ اسم خاص. حيدرآباد ۽ نوشهري تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪاڇهر ي ۽ اسم خاص. تعلقي ميرپور ساڪري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪاڇيَرَ: اسم خاص. تعلقي نوشهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪاڇيڑِ ۽ ڪاڇيڑوءُنءُ (ت)؛ ث. ڪاڇن، جنهن ۾ مڪڙو پوي.

● ڪاڇيَنءُ ۽ ڪاڇڻُونءُ: ث. ٻاڦِ چرخ يا تار وغيره جي مٿي آڻي ويندڙ ڪاٺي ـ ڏِکهي ۽ ڦُلهي ڪائي ـ شهتير واري ڪائي. ڪامَ ـ داسو ـ ڏَنبءُ ـ ڏنيو. ٻاڦِ چرخ جو محصول يا ڏَلَ. ٻَڌيءَ جي ڪُنڊَ (ڪ. (صفت). ڏِکهو ـ لمبو ـ قداوَرُ. "ميڙس تہ ڪاڇي لڳو پيو آهي" (جملو).

● ڪاڇَ ۽ ڪاڇُونءُ؛ (ڪ)؛ ث. ڪانڇَ ـ سُٿَنَ ـ شلوارَ ـ سلوار.

● ڪاڇُ ۽ ڪاڇ ۽ ذ (سن. ڪاچَ > ڪانڇَ = شيشو) ڏاتوءِ جو هڪ قسم ـ ڪانڌو ـ شيشو ـ ڪانڇُ ـ ڪَنڇُ. قميص جي ٻيڙن وڃهڻ لاءِ ڪيبل ٽنگ ـ ڪاڇُ ـ ڪاڙُ (ت).

● ڪاڇَرَ ۽ ڪاڇَروءُنءُ؛ ث. ڪُمي ـ ڪَڇَنُونءُ.

● ڪاڇيٽيو ۽ ڪاڇيٽيَا (ت)؛ ذ. ڪچڙو ـ نڊيو ڦَرُ ـ ڪيڙو.

● ڪاڇاڻو ۽ ڪاڇاڻا؛ ذ. صفت. (سن. ڪَڇُڇ = درياهه يا سرحد جي ويجهو زمين) ڪَڇ جو.

● ڪاڇاٻِي ۽ ڪاڇاٻِيُونءُ؛ ث. ٻَڪريءَ جو هڪ قسم ـ ڪاڇيلن.

● ڪاڇَنءُ؛ مصدر. ماپڻ ـ ڪچڻ ـ مڻ.

● ڪاڇِنِ ۽ ڪاڇِنُونءُ؛ ت. ٻَڪريءَ جو هڪ قسم. ڏِڳِيءَ جو هڪ قسم. بلوچستان جي ڪجي علائقي ۾ ٻيدا ٿيندڙ جوئر جو هڪ قسم.

● ڪاڇُو ۽ ڪاڇا؛ ذ. (سن. ڪَنڇُڪ > ڪَڇُڇ = درياهه يا سرحد جي ويجهو زمين) درياهه جي پر واري ويجهي زمين ـ ڪچو. جبلن جي پر وارو ميدان (باجاري ۽ ٽنڈي رحيم خان کان ونڊي آتر سنڌ جي سرحد تائين). سنڌ جي دادو ضلعي وارو حصو ـ جبل جو ڪچُ. هڪ مڪان جو نالو. ڪَڇو ـ لنگوٽ ـ جهانگيرُو ـ گوڏ جو ڪپڙو ـ لُنڪ ـ لُنگ جو ڪپڙو. ماپَ ـ قدَ ـ ماپو. مقدارُ ـ ماڻَ ـ ڪَڇَ ـ پَمائش ـ پَمالو ـ آڪارُ ـ ڊِيلُ ـ پَمودو ـ سائيز (انگ).

= ڪاڇُو ۽ ڪاڇا؛ ذ. صفت. ڪچ ڪندڙ ـ ماپيندڙ ـ پَمائش ڪندڙ ـ ماپَ وارو ـ ماڻ وارو ـ ضابطُ ـ (زمين) سروي ڪندڙ.

= ڪاڇُو ڪَرَنءُ؛ ماپَ ڪرڻ ـ ڪچڻ ـ ماپڻ ـ پَمائش ڪرڻ.

= ڪاڇُو ونَنءُ: ٻَرن جي ماپَ ونڻ ـ ڪاڇو ڪرڻ.

● ڪاڇُونِيءُ ۽ ڪاڇونِيُونءُ: ث. (سن. ڪچو ٽيڪا > ڪڪشڻي = لانگوٽي). نندڙو اوکهڙ ڍڪڻ جو ڪپڙو ـ ڪچو ـ لانگوٽي ـ لُنگءُ ـ چوتو ـ لنگوٽُ ـ نندڙي گوڏ. گودڙي ـ گبري ـ بکري.

"ڪيئن ڪاڇوٽي وڌر جوڪ جتن لاءِ" (شاهه).

● ڪاڇُونِيءُ ۽ ڪاڇُونِيُونءُ (ت): ث. ڪفني ـ يڪو چولو.

● ڪاڇُوڙُو ۽ ڪاڇُوڙا: ذ. ڪچ ملڪ جو رهاڪو ـ ڪاڇي ـ ڪچي ـ ڪاڇيلو ـ ڪاڇيڙو.

● ڪاڇِيءُ ۽ ڪاڇيءُ: ذ. (سن. ڪَڇَ = درياهه يا سرحد جي ويجهي زمين) ڪچ ملڪ جو رهاڪو ـ ڪچي ـ ڪاڇيلو ـ ڪاڇيڙو ـ ڪاڇوڙو. جبل جي ڪنڊيءَ جو. ڪاڇي جي آڻَ جو هڪ قسم. لاڙيجو سهڻو آڻُ. (اسم خاص) هڪ ذات جو نالو. تعلقي ڪوٽڙيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

= ڪاڇِيڙو ۽ ڪاڇِيڙا؛ ذ. ڪچ پرڳڻي جو رهاڪو ـ ڪچ ملڪ وارو ـ ڪچي ـ ڪاڇيڙو.

● ڪاڇيلُ ۽ ڪاڇيلَ؛ ذ. لاڙ وارو پاڻو ـ ڍڪڻ وارو حِصو ـ ڪاڇو.

= ڪاڇيلانءُ (ڪ)؛ ڍڪڻ کان ـ ڏاڪيڻان.

Gul Hayat Institute

● كاچيلا: اسم خاص. تعلقي جيمس آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كاخ ۽ كاخَ: ذ. (ع). بُلند عمارت - محل - ماڙي - قصر.

● كاڏ ۽ كاڏَ: ذ. (سن. كاشْتَكَا = لنڊي سنهي كاٺي). ككڙ - كڏو.

● كاڏانهن: ظرف. (سن. كُتْرَ). كيڏي - كهڙي پاسي - كيڏانهن - كاڏهون - كڏهن - كڏانهين - كيڏان - كاڏ نهن.

= كاڏانهون: ظرف. ڏسو كاڏانهن.

= كاڏانهين: ظرف. ڏسو كاڏانهن.

= كاڏ الڻن: ظرف. ڏسو كاڏانهن.

= كاڏ نڻون: ظرف. ڏسو كاڏانهن.

= كاڏ نهن: ظرف. كيڏانهن؟ كهڙي طرف؟ - كڏانهن؟ - كٿي؟ - كهڙي هنڌ؟ - كهڙي طرفان؟ - كٿان؟ - كٿانهين؟ - كٿاهون؟ - كاڏنئين - كاڏنئون.

= كاڏنهون: ظرف. كاڏانهن - كاڏنئن - كاڏنئون - كهڙي پاسي - كهڙي طرف كان - كٿي.

= كاڏي: ظرف كيڏانهن؟ - كٿي؟ - كائي؟ - كهڙي طرف؟ - كهڙي هنڌ؟ - كهڙي پاسي؟ - كٿي ڀ كٿي.

= كاڏي مُنهن: مَريَم جو كاڏي آدو آلهيار: ناموافقت - بي جوڙائي - اڻٽر - آلٽائي - بي لاڳاپائي.

● كاڏيَ ۽ كاڏيون: ث. ليسو - راساڙو - وستار - ڏيکهه - گهل - ٻتار - ونڊ - ونڊاءُ - ٻسارو - راساڙو - كهڻ - كهات - كفتگو يا تقرير جي ڏيکهه - ڏات. مرضي - خواهش - اڇا - منشا - سڌ - كامنا - چاهه - دل - رڄي - لاڙو - خيال - تمنا - چاهت.

= كاڏيارو ۽ كاڏيارا: ذ. ڏسو كاڏيَ. گهٽ - وڌڪو - مست - ڏرو.

● كاڏيِ ۽ كاڏيون (ت): ث. كوهه مان رسي سان ڇڪي پاڻي ڪڍڻ جي حالت. گهٽ ٻڌڻ - دور دراز - ڏکيو ٻڌڻ - ڏيکهه - وڏي مسافري. ڇڪتاڻ - گهل گينداڙ.

= كاڏيارو ۽ كاڏيارا: ذ. تند كيڏڙ - تاجي كندڙ. ڏکو. ڏري (ت). ڇاڙيءَ وارو (ت). ٿورو - گهٽو گهٽ.

= كاڏيِ تي هُجَنْ: اونهو هجڻ - ڏکيو هجڻ.

= كاڏيِ كيڏَنْ: كوهه مان رسي تي پاڻي ڪڍڻ. تكليف سهڻ - مشكلات ڏسڻ.

= كاڏيِ يارو: بلكل گهٽ - تمام ٿورو.

● كاڏيارا: ذ. تكليفون - سختيون - مشكلاتون. جيئن.

"كيڏي كاڏيارا ڏئي آڌارا". (شاهه).

● كاڏيارو ۽ كاڏيارا (ت): ذ. صدقو - قربالي - ٻليدان - كاڏاڻو.

● كاڏاڻو ۽ كاڏاڻا: ذ. صدقو - قربالي - ٻليدان - كاڏارو.

● كاڏيڙ ۽ كاڏيڙَ: ذ. صفت. بيكار - خراب. نكمو - ناڪاڻو - گوسڙو. بدپيشه عورت (ت).

● كاڏيو ۽ كاڏيا: ذ. (سن. كرْشَ). آكنڊ - خواهش - چاهه - مرضي - دل - رڄي - سڌ - تمنا - چاهت - اڇا - كامنا - منشا - آشا - مراد - رخ - لاڙو - ليٽ - خيال - چاڻي - چِڪَ - سڪَ - كشش - حب - تالكهه - آكير - محبت - قربكاڏ - كاڏارو - راساڙو - ليسو - ڏيکهه - وستار - كهات - كهڻ - ٻسارو - تقرير يا گفتگو جي ڏيکهه. پكيڙ - ايراضي. كفگير - ڏوئلو - هنبي (ت). ڪنهڙي - ڪنهوڙ - ڪنهاڙي (شادين ۾ حجامن كي ڪم ايندڙ) (ل). ان جو ماڻهو (گهٽ ۾ گهٽ ٥ سير) (ڪ). درد. مسافري. قاصد (ت).

= كاڏو كيڏَنْ: كنهن بيمار لاءِ كو صدقو ڏيڻ - سر جو صدقو ڪيڻ. تكليف وڻڻ يا ڪرڻ يا سهڻ.

● كاڏوڙ ۽ كاڏوڙون: ث. (عورت). ليچ - كريل - چڊيل - طلاق ڏنل - كريل - بدپيشه - بدچال. رذيل - بدمعاش. (ذ. كاڏوڙ ۽ كاڏوڙ).

= كاڏوڙي ۽ كاڏوڙيون: ث. طلاق ڏنل عورت - طلاقيل - كاڏوكڙ - كاڏوڙ.

Gul Hayat Institute

ـ كاڏوكڙ ۽ كاڏوكڙوڻ: ث. طلاق ڏيل گهر کان نڪالي مليل ـ کڊيل ـ کڊيل ـ طلاقيل ـ کاڏوڙي.

● كَاذِبُ ۽ كَاذِبَ: ذ. صفت. (ع). کوڙو ـ مڪار ـ جولو ـ دغاباز ـ ڏوکيباز ـ ٺڳ ـ فريبي. (ضد. صادق).

● كَارَ ۽ كَارُونُ: ث. کاري رنگ تي مائل ـ کاراڻ ـ اونڌ انڊوکار ـ جهڙ ـ ميگهه ملار.

● كارائِجَنُ: مصدر. کارو ٿيڻ ـ دولهاڻجڻ ـ کارو ٿي وڃڻ ـ لوسائجڻ. اگهه ڪِرڻ ـ بي ملهو ٿيڻ.

● كاراجِيرُي: ث. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پسارکو وکر ـ پلاءَ جيري جو هڪ قسم ـ کاري جيري.

ـ كَارَ اجهو ۽ كَارَاجهَا: ذ. صفت. کارانجهڙو ـ کاريڙو ـ کارسرو ـ کارو ـ کارانجهو ـ کاراڻ تي ـ کاري رنگ تي ـ مالوزو. شيدي.

ـ كارا زِيُوي: ث. کارا جيري ـ کاري جيري.

ـ كاراش (ث): ث. کارٽ ـ کاراڻ ـ کارنهن. ڇڙائي ـ بدي ـ مدي.

ـ كارانجهڙو ۽ كارانجهڙا: ذ. ڏسو کارانجهو

ـ كَارَ انْجِهڙِيُ ۽ كَارَ انْجِهڙِيُونُ: ث. کاراڻ تي مائل ـ کارسري. منهن اولداهي ـ سڄ لڳي مهل ـ سڏ يا ـ سنڌ يا راڳ ـ شفق ـ لماشام مهل ـ ٻوياڙي ـ ٻوجاڙي.

ـ كاراڻِ ۽ كاراڻِيُونُ > كاراڻُونُ: ث. کارنهن ـ منهن اولداهي ـ انڌ وکار ـ کار ـ اونداه ـ کاراڻ ـ سياهي ـ کاراڻي.

ـ كَارَاڻِيتا: کاراڻيا. کاراڻ منجهان ـ کاراڻ مان.

ـ كاراڻِيڻ: مصدر. کارو کراڻ يا ڪرڻ ـ کارو ٿيڻ ـ کاراڻ ٿيڻ. (ث). کارلهن ـ کاراڻ تي مائل ـ اڻ لکو کارو ـ انڌ وکار ـ اونداه.

ـ كاراڻي ۽ كاراڻِيُونُ: ث. کاراڻ ـ کاراٽ ـ کارلهن ـ سياهي.

ـ كَارَتُهو ۽ كَارَتُهَا: ذ. کاري ٽهه واري جوڙ جو هڪ قسم.

ـ كَارَتُهِيُ: ث. کاري ٽهه واري جوڙ جو هڪ قسم.

ـ كَارَتُ ۽ كَارَتُونُ: ث. صفت. تشي يا دالڻگي جي ڪارلهن ـ کاراٽ ـ کاراڻ.

ـ كَارَتَ جو ٽِڪَرُ: کارلهن جو داغ ـ بدنامي ـ شهرت ـ بدناموسي ـ گلا ـ نندا ـ عيب ـ گهٽتائي ـ وڌ.

ـ كَارَجِيُو ۽ كَارَجِيَا: ذ. صفت. کاري زبان وارو ـ زبان جو گندو ـ کارزبانو ـ نظرينڊڙ ـ ناظرو. نياکو ـ آشُبُ ـ بدسگهن ـ گهاتي ـ نياڳ آڏيندڙ ـ خراب قسمت آڏيندڙ ـ بدبخت ـ لدورو چندو ـ نحس ـ منحوس.

● كَارَ زِبَالُو ۽ كَارَ زِبَانَا: ذ. صفت. کارجيو.

ـ كَارَسِرو ۽ كَارَسِرَا: ذ. پراڻو يا جهولو پَرَ کار مٿو ـ کاريڙو.

ـ كَارُكَ ۽ كَارُكُونُ: ث. کاري ٻڪري (ت).

ـ كَارَكُچو ۽ كَارَكُچَا (ت): ذ. صفت. نوجوان ـ ڪپرو.

ـ كَارَكِيُ ۽ كَارَكِيُونُ (ث): ث. رلڳ جي کاري.

ـ كَارَ مُنْهَائِيُ كَرَنُ: بيماني ڪرڻ ـ ويساهه گهاتي ڪرڻ ـ ٺڳي ڪرڻ. بروکر ڪرڻ ـ چرايي ڪرڻ ـ زنا کاري ڪرڻ.

ـ كَارَ مُنْهُونُ ۽ كَارَ مُنْهَانُ: ذ. صفت. بَدشڪلو ـ بيڇڙو. خراب ـ بد ـ بُرو ـ مَندو. شيطان ـ اندر جو پليت ـ دغاباز. بي مانو ـ بي غيرت ـ بي شرم ـ بي حيا ـ رَذيلُ ـ ذَليلُ.

ـ كَارَ نَرِيُو ۽ كَارَ نَرِيا: ذ. صفت. گهوڙي جو هڪ قسم (کاربن ٽنگن وارو).

ـ كَارَنْهُنُ: ذ. کارو رنگ.

ـ كَارِيُ زِيُرِيُ: ث. کاري جيري.

● كارِ ۽ كارُونُ > كارِيُونُ: ث. (سن. کرم. ف. کار = کر > کرڻ) ڪر ـ ڏنڊو ـ کارج ـ ڏاڙي ـ شغل ـ کَسَبُ ـ روزگار ـ

روزي ـ كرت ـ هاج ـ پيشو . مشغولي ـ هنر . كارپٽ ـ آبرو ـ ساک ـ ايمانداري ـ اعتبار ـ ويساهه ـ ساکپت ـ رهائي ـ راهي ٻوکي . بي عزتي ـ بي مائي ـ نِردار ـ جُٹ ـ تعدي ـ ملامت ـ قُبَ ـ بي آبروئي . شادي ـ کاج . خيرات . روا ـ ٹيک ـ بَجا ـ واجب ـ درست ـ برابر ـ ٹيک ـ صحيح . "پاري مان ٻاهر لکري ڏَکُ هٹن کار ناهي" (جملو) .

■ کارِ آمدُ ۽ کارِ آمدَ ؛ ذ . ک م ايندڙ ـ کمائتو ـ ک م وند ـ کارائتو ـ کتبائتو ـ مفيد ـ فائد يمند ـ مطلب وارو ـ سجايو ـ سود مند ـ سڏلو ـ سکياڻو ـ سُکمو ـ سارٹک ـ ک م جو . معاون ـ مددگار ـ واهرو ـ حمايتي ـ سهايَکُ ـ ٻُڌيرو .

■ کاراوَتَ ۽ کاراوَتُونُ ؛ ث . کارائي جو ڈنڈو يا ک م (ان وغيره جي سنيال) ـ کاراوٹ ـ رکوائي ـ رکهالي ـ حفاظت ـ سنيال .

■ کاراهوُ ۽ کاراهاَ ؛ ذ . زميندار وت هارين جي نظرداري وغيره لاءِ ک م کنڈڙ ماڻهو ـ کمدار ـ ٹُوهو ـ راکو ـ کارائو ـ رکهال .

■ کارائِتَنُ ؛ کارائي جو ڈنڈو ـ کاراوَت ـ رکوالي ـ رکهالي ـ سنيال .

■ کارائتوُ ۽ کارائتاَ ؛ ذ . صفت . ک م ايندڙ ـ کارآمد ـ کمائتو ـ ک م ولد ـ ک م جو ـ کارگر ـ سُکمو ـ سکياڻو ـ سارٹک ـ کتبائتو ـ سڏلو . فائدي وارو ـ فائد يمند ـ مفيد ـ سجايو . چڱيءَ طرح .

■ کارائوُ ۽ کارائاَ ؛ ذ . زمين جي سنيال لاءِ مقرر ڪيل ماڻهو ـ کاراهو ـ راکو ـ ٹُوهو ـ کمدار ـ لڪهبان ـ رکوال ـ رکهال ـ چوڪيدارُ (فصل وغيره جو) .

■ کارُبارُ ۽ کارُبارَ > کاروُنُ باروُنُ ؛ ذ . ث . ڈنڈو ـ ک م کار ـ کاروبار ـ وهنوار ـ هاج ـ معاملو ـ پيشو . مشغولي ـ کرت ـ کار ـ ک م . بندوبست ـ انتظام ـ جوڙجڪ ـ ناهه ٹوهه .

■ کاربارِيُ ۽ کاربارِيُ ؛ ذ . ک م وارو ماڻهو ـ کاروباري ـ ڈنڈائي . بنه وبست ڪندڙ ـ التظام ڪندڙ ـ ک م هلائيندڙ ـ جوڙجڪ ڪندڙ .

■ کاربَنْدُ ۽ کاربَنْدَ ؛ ذ . صفت . (ف) . تعميل ڪرڻ وارو ـ عمل م آڻيندڙ . فرمانبردار ـ چئيوان ـ چياکُر .

■ کارِپَرِيوُ ۽ کارِپَرِياَ ؛ ذ . کارائتو ـ کمائتو ـ ک م وارو ـ سجايو ـ مفيد ـ سڏلو .

■ کارِپَتِ ۽ کارِپَتُونُ ؛ ث . کار ـ کاروهنوار ـ ايمانداري ـ پرتيت ـ پَتِ ـ سُهپتيائي . پرم ـ ويساهه ـ ساک ـ پُنج ـ معتبري . لهٹو ـ رکت ـ اوڏر . چڱو ناالو ـ ناموس ـ ليکنامي .

■ کارِپُردازُ ۽ کارِپُردازَ ؛ ذ . ک م وارو ـ ک م کنڈڙ ـ منيب ـ کاردارُ ـ کارڪُن ـ مُهتمُ ـ مُنْتَظِم . پلاوٹو ـ گماشتو . کامورو .

■ کارِپُردازِيُ ۽ کارِپُردازِيُونُ ؛ ث . ک م هلائڻ واري حالت ـ انتظام ـ بندوبست ـ جوڙجڪ ـ ناهه ٹوهه . وصيلو ـ ذريعو ـ معرفت .

■ کارخانوُ ۽ کارخاناَ ؛ ذ . ک م ڪرڻ جي جاءِ ـ هنري دڪان ـ وڏو دڪان ـ ڪوٹي ـ ورڪشاپ ـ دُڪانُ . واپاري گهر . توبخانو ـ باروت خانو ـ سلاح خانو . زنانو ڳجهو عضوو .

■ کارخالِيدارُ ۽ کارخالِيدارَ : ذ . کارخالي جو مالڪ ـ ڪوٹيدار .

● کارخِدمَتَ ۽ کارخِدمَتُونُ : ث . خدمت ـ ٹهل ٹڪور ـ چاڪري ـ شيوا ـ خدمتگذاري ـ خادمي ـ ٻيلپ ـ نوڪري .

■ کارخَيرُ ؛ ذ . پلائي جو ڪمُ ـ ثواب جو ک م ـ چڱو ک م ـ ليکيءَ جو ک م .

■ کارِدارُ ۽ کارِدارَ : ذ . (ف . کار = ک م + داشتن = رکڻ) . ک م وارو ـ عهديدارُ ـ مُهلت دارُ ـ عاملُ . مختيارڪارُ ـ تعلقي آفيسرُ . بادشاهه جي اڳيان ک م ڪنڈڙ ـ وزير ـ منتري . لڪهبانُ ـ راکو ـ محافظ ـ سنيال ڪندڙ .

■ کارِدارِيُ ۽ کارِدارِيُونُ ؛ ث . کاردار جي ڪچهري ـ تعلقي جي آفيس ـ دفتر ـ مختيارڪاري ـ لڪهباني ـ سنيال ـ محافظي ـ لڪهداشت .

Gul Hayat Institute

ـ كارِ دانُ ۽ كارِ دانَ ؛ ذ. (ف. كار كر + دانستن = ڄاڻڻ) ڪر جو ڄاڻو ـ كاردارُ ـ باليكارُ. حاذق ـ ماهرُ ـ پڙُ ـ هوشيارُ ـ تجربيڪرُ ـ پڪو ـ كاريگر ـ استاد ـ گوهرُ ـ ڄاڻو.

ـ كارِ رَوائِيُ ۽ كارِ روائِيُونُ ؛ ث. كارگذاري ـ كارستاني. ڪورٽ جي روبڪاري. چوراهو ـ هڻ ٽڻ. ڪمَ. ڪر جي هلت ـ رفتار ـ گهمرو ـ وارو ـ دوڙو ـ دوُرُ ـ سرشتو. انتظام ـ تدبير ـ حيلو ـ جوڙجڪ.

ـ كارِ زارِ ؛ ث. (ف). لڙائي ـ جنگ ـ جدل ـ جهيڙو ـ وڙهه ـ جنڊ ـ پنڊَ.

ـ كارِ سازُ ۽ كارِ سازَ ؛ ذ. (ف). ڪر جو اهينڊ ـ جوڙينڊ ـ بنائيندڙ ـ ڪندڙ ـ ڪرتا ـ ڪرڻوارو ـ ڪارڻي ـ فاعِلُ. سڌارينڊ ـ سنڀالينڊ ـ درست ڪندڙ ـ اصلاح ڪندڙ. صانع ـ قادر مطلق. فائديوارو ـ گڻ وارو ـ فائدمند ـ لاڀائتو ـ ڪامل. (اسم خاص). الله تعالىٰ جو هڪ صفاتي نالو.

ـ كارِ سازِيُ ۽ كارِ سازِيُونُ ؛ ث. ڪر ـ ڪار ـ هرڀنڊ ـ ڏندو ـ ڪرت ـ هاج ـ مشغولي ـ ڪاج. جوڙجڪ ـ ربط ـ ضبط ـ ڪر جي هوڻاري ـ ڪر جي هوڻواري ـ بندوبست ـ انتظام ـ ڪر جو ٺاهُ. سنوارُ ـ صفائي ـ سڌارُ ـ اصلاح. نبيرو ـ چيڙو ـ ڇاڻي ـ آخرت ـ ڇيهُ. فرمانُ ـ حُڪم ـ آردرُ ـ آ ڳيا.

ـ كارِ سانَ كَرَنُ (ڪ) ؛ تياري ڪرڻ ـ خيال ڪرڻ ـ سنبهت ڪرڻ ـ سانباهو ڪرڻ. "وڙهڻ جا كارَ سانَ هيو ڪرين" (جملو).

ـ كارِ سُتانُ ۽ كارِ سُتانَ ؛ ذ. صفت. چالاڪ ـ هوشيار ـ عيارُ ـ آستاد ـ نٽهڻُ ـ گوهر ـ پڙُ. وڏو ڪر ڪندڙ ـ ڪيپ ڪنندڙ ـ سَهڻُ سَر انجام ڪندڙ. بهادُري جو ڪر ڪندڙ ـ دليرـ و ٻرُ ـ سُورهيه ـ سورمو ـ جوڌو ـ بالڪو ـ بهادرُ. غيرواجبي فائدو حاصل ڪندڙ ـ مطلبي ـ لالچي.

ـ كارِ سُتالِيُ ۽ كارِ سُتانِيُونُ ؛ ث. چالاڪي ـ عياري ـ سازش ـ مڪاري ـ ٺڳي. استادي ـ ڪماليت ـ هوشياري ـ كاريگري ـ تدبير ـ آهاءُ. سَهڻُ ـ ڏَهڻُ. غيرواجبي فائدو ـ مطلب ـ لالچ ـ ذاتي فائدو. ساهس جو ڪر.

ـ كارِ سُوارُ ۽ كارِ سُوارَ ؛ ذ. صفت. كارِ سُتارُ ـ هوشيار سُوارُ.

ـ كارِ سُوارِيُ ۽ كارِ سُوارِيُونُ ؛ ث. كارِ سُتارِيُونُ ؛ ث. كارِ سُتاري ـ گهوڙهسُواري. گهوڙهسواري ـ گهوڙي سُوارُ ـ هوشيارُ سُوار ـ تازيدارُ ـ كار سُوارُ. ڏوهائي. گهوڙن جو سوداگرُ.

ـ كارِ سُتارِيُ ۽ كارِ سُتارِيُونُ ؛ ث. گهوڙي سُوارِي ـ تازيداري ـ كار سُوارِي. گهوڙن جي دلالي.

ـ كارِ شناسَ ۽ كارِ شناسَ ؛ ذ. صفت. (ف. كار = ڪر + شناختن = سڃاڻڻ) آزمودڪار ـ هٿ هيرِ بَلُ ـ اڪابرُ ـ پڙُ ـ ڪر مان واقف ـ كارداںُ ـ جهان ديدو ـ تجربيڪار ـ ماهرُ.

ـ كارَكُ ۽ كارَكَ : ذ. ڪر ڪندڙ ـ فاعل. (گرامر ۾). فعل مان لڪندڙ اسم. (صفت). مؤثرُ ـ مُجَرِبُ ـ اثرائتو ـ ڪر وارو ـ تاثير وارو.

ـ كارِ كَرِتو ۽ كارِ كَرِتا ؛ ڪر جهڙو ـ كارائتو ـ ڪمائتو ـ كارِ كَرِدو.

ـ كارِ كَرِدو ۽ كارِ كَرِدا ؛ ذ. كارائتو ـ ڪمائتو ـ ڪر جهڙو ـ كاركَرِتو.

ـ كارِ كَرَنُ ؛ بي عزتي ڪرڻ ـ سزا ڏيڻ. واجب ڪرڻ ـ مناسب ڪرڻ.

ـ كارِ كُنُ ۽ كارِ كُنَ ؛ ذ. ڪر ڪندڙ ـ ڪمدار ـ كاردار ـ مختيار. وزير ـ اهلڪار. منشي ـ ڪامورو ـ ڪلارڪ. نوڪر.

ـ كارِ كِيئُنُ م اڇ (ل) ؛ ڪنهنجي هٿ ڪر جو نتيجو لوڙڻ ـ ڪيئي جو ڪيتو لوڙڻ ـ سزا پوڳڻ ـ جزا جي سزا ملڻ.

ـ كارِ كِيئُونُ ڪائِنُ (ث) ؛ لوڪ مَرُيادا جو ليڪو لنگهي وڃڻ ـ بي شرم ٿي ٻيهڻ ـ بي حيا ٿيڻ ـ ماس ٻتو پوڙي چڏڻ.

ـ كارِ گُذارُ ۽ كارِ گُذارَ ؛ ذ. (ف). ـ ڪاريگر ـ كاردان ـ پڙ ـ ماهر ـ استاد ـ نٽهڻ ـ

گوهر- چرب دست- كم كندڑ- كاردار- مهتر- لوكر- ٻالهو- خدمتگار- ٻيلي- چاكر.
= كارِ گُذارِيُ ۽ كارِ گُذارِيُونُ: ث. روزنامو- روزنامچو- ڊائري- روزمره جي حالات- پوتاميل. فرض جي پورائي. كم كار جو آكلاءُ- تعميل- نچوڙو- چڙ چوت. فرمانبرداري- خدمت- ملازمت- نوكري- خدمت گذاري- چاكري- ٽهل ٽكورَ.
= كارِ گرُ ۽ كارِ گرَ: ذ. كارائتو- اثرائتو- مجرب- مفيد- اثر وارو- موثر. فائدمند- سودمند. كمائتو- كم جو- كم وٺ- كم وارو.
= كارِ وائيُ ۽ كارِ وائِيُونُ: ث. (ف). كارگذاري.
= كارِ وائِيُ كرَنُ: كارگذاري كرڻ. تعميل كرڻ- عمل كرڻ. فرض پورو كرڻ- ڊيوٽي ٻجا آڻڻ- حكم جي ٻجا آوري كرڻ.
= كاروٻارُ ۽ كاروٻارَ: ذ. (ف). كاروبار- كم كار- ڌنڌو ڌاڙي- كيرت- هاڃ- پورهيو- كسب. سود و سلف- واپار- ڏي وَٺ. اڌارو- ڊَلبُ- ڊَنبلو.
= كارِيُ ۽ كارِيُ: ذ. اسم جي نهان كم اچي، فاعل ڏيكاريندڙ لفظ. جيئن ته "لاڀكاري، اهاڪاري وغيره". (سن. كرِ = كرڻ). كم جو- كارجو- كارائتو- كارگر- مفيد- كمائتو. اثرائتو- اڻ كٽُ- موتمار.
= كارِيگرُ ۽ كارِيگرَ: ذ. كم جو جاڻو- هُنرمند.
= كارِيگرُكوُ: ذ. صفت. كاريگرانو- كاريگر جو- سنو.
= كارِيگِرِيُ: ث. كم جي جاڻ- هُنر- هوشياري.
= كارِيندَڑُ ۽ كارِيندَڑَ: ذ. گٺائتو- مهربان- وڙائتو- آڪاري (السان).
● كارا: اسر خاص. هڪ ذات جو ٻالو. چانڊين بلوچن جا ۾ مشهور ٻاڙا آهن. هڪ كارا ۽ ٻيو گورا (پورا).
● كاراتِير: اسر خاص. هڪ ديهه جو ٻالو.
● كاراڻيُ: اسر خاص. هڪ ذات جو ٻالو. تعلقي ڏوكري، ۽ هڪ ديهه جو ٻالو.
● كاراهيُ (ت): ث. كاٺ جي ٻيالي (جنهن سان ڪٺڪ يا سارين جي واڙ ڪجي).
● كارائِيُ ۽ كارائِيُونُ: ث. كاٺ وغيره كي چيرڻ لاءِ لوهه جو تڪن ڏندن وارو هڪ واڍڪو اوزار- آرو. ان صاف كرڻ لاءِ كاٺ جو ٻاڇي والكر هڪ اوزار- سُپُ- چَجُ- گاگڙو. هٿ ۾ نوليٽ جي وچ وارو حصو- كرائي- وِٻيي.
= كارائِيُ مانُ كَيَنُ: ان صاف كرڻ. چيرڻ- ۾ اڏ كرڻ- وَڍَڻ- ڪٽڻُ.
= كارائِيُ هٽَنُ: ان كي واڙڻ- صاف كرڻ. وڍڻ- ڪٽڻ- چيرڻ- ۾ اڏ كرڻ. كجهه لكائڻ- كتر وڇوٽ- تكائڻ- ڇپائڻ.
● كارائِيُ تِيتَرُ: اسر خاص. ٻكيءَ جو هڪ قسم.
● كارائِلُ ۽ كارائِلَ: ذ. (سن. كلاهي = سورُ). سورُ. ڪٽي تي ركيل ٻيار جو هڪ ٻالو. ڪائڻ جو دستور. (اسم خاص). سُر يا راڳڻيءَ جو ٻالو.
● كارَبُ ۽ كارَبَ: ذ. (ع. قالب. ف. گالبد = مانچو) قالب- ٿوپو- فريم- فرمون- ماپو- كارَبُ (ت). كورين جي اوزار جو هڪ قسم. ڍلهه جي ٻكين جي ڦاسائڻ جو هڪ طريقو- دَليبو "كارِبَ جو شكار".
● كارِبَانُ: اسم خاص. (الگ. Carbon) هڪ گئس جو ٻالو- كوئلي يا شيهي مان پيدا ٿيل گئس.
● كارِباڑِيُ: اسم خاص. هڪ ذات جو ٻالو.
● كارِبُ ۽ كارِبَ (ت): ذ. كارَبُ.
● كارِبَكهوُ ۽ كارِبَكها (ت): ذ. پاڻي، جي ٻكيءَ جو هڪ قسم.
● كارِتُوسُ ۽ كارِتُوسَ: ذ. چيرن ۾ دارون سان پريل بندوق ۾ وجهي هٽڻ لاءِ دَهِيي- بندوق جو ڏَڪُ. مرد جو مخصوص عضوو.

Gul Hayat Institute

● كارَپ ۽ كارَهُنُ (ث): ث. پلي هوڪ.
● كارَ پَكڙو ۽ كارَپَكڙا: ذ. منگر مڇي جو هڪ قسم.
● كارج ۽ كارِجَ: ذ. (من. كاريه = ڪرڻ) ڪر ـ شغل ـ ڏنڊو ـ هاج ـ ڪِرتَ مراد ـ مطلب ـ ارٿ ـ غرض ـ مقصد ـ هاردُ ئي ـ منورٿ. شادي ۽ جي موقعي تي خوشيءَ جي رسم ـ ڪاجُ ـ ڪاجُ ـ شاد ماالو ـ مجلس ـ ڪالو ـ منگل آچار ـ جُنُجُ ـ ماني ـ جشن ـ ڪاڄڙو. ڏڙو ـ رگڙو ـ فساد ـ معاملو ـ ڪيروڌ ـ جهيڙو.
= كارجُ سِدْهُ ٿيڻُ: مطلب جو سرانجام ٿيڻ ـ مراد ڪي رسڻ ـ ڪر جو راس ٿيڻ ـ مطلب حاصل ٿيڻ ـ مقصد پورو ٿيڻ.
= كارجُ مَنڌَلُ: ذ. شادماليءَ يا خوشي جو موقعو ـ خوشيءَ جو وڏو ڏينهن.
= كارجُ مَنڌَلُ ٿيڻُ: لنيو وڏو ڏينهن ٿيڻ ـ شادي غمي ٿيڻ ـ هاوڻي يا دعوت ٿيڻ.
= كارجُ ڪرتا: ذ. صفت. ڪر ڪندڙ.
= كارِ جُوَانُتُ ۽ كارِ جُوَنْتَ: ذ. صفت. ڪر وارو.
● كارچوبُ ۽ كارِچوبَ: ذ. (ف. كار = ڪر + چوب = ڪاٺي) زريءَ جي پَرت پرڻ لاءِ ڪاٺ جو اڏو ـ فريم ـ چوڪو. اڪثر آٺن جو اوزارُ ـ كارچوبُ چڪدوزي جو ڪر ڪندڙ ـ زريءَ جو پرت پريندڙ ـ زربافي ڪندڙ ـ زردوزُ ـ پرت جو ڪر ڪندڙ.
= كارچوبيُ: ذ. صفت. كارچوب وارو. گلاڪاري ـ زريءَ جو ڪم ـ زردوزي ـ ڪشيده ڪاري.
● كارِچوبُ ۽ كارِچَوبَ: ذ. كارِچوبُ.
● كاردار: ذ. ڪوٽ جو چگو مڙس يا امين (جو ٻنين جي داڻ بندي ڪندو آهي).
● كارِڏو ۽ كارِڏا: د. شينهن جو هڪ ٻالو ـ شيبر.
● كارِدُ ۽ كارِدِ: ذ. (انگ. Card). خط ـ چٺي ملاقات ڪندڙ جي عبارت جيئن ڪيئن. پتو ـ نشانُ.
● كارڙا: اسم خاص. هڪ ذات جو ٻالو. ڏوڪري ۽ ميري خاڻ تعلق ۾ هڪ ديهه جو ٻالو.
● كارڙو ۽ كاروڙا (ك ـ ل): ذ. (سن. كالَ = كارو > ف. كيك) چڪُ هٿندڙ ننڍڙي جيت جو هڪ قسم. ٻَسون (ك). ٻاڻ مان پيدا ٿيندڙ جيت جو هڪ قسم (ت). تيتر جو هڪ قسم ـ كارڙو شڪاري تيترُ.
● كارڙو تيترُ: اسم خاص. ڪاري رنگ جي شڪاري تتر جو هڪ قسم.
= كارِڙو جهيڙُ: اسم خاص. ڏاڙهياري جبل ۾ هڪ ڏوريءَ جو ٻالو.
● كارِڙِيُ ۽ كارِڙِيُونُ: ث. جؤار جو هڪ قسم يا جنس ـ كارتُهيُ.
● كارِساڻُ ۽ كارِساڻَ (ك): ذ. جهيڙي جو پيغام ـ دڙڪو.
= كارِساڻُ ڪرِي موڪلڻُ: دڙڪو چوائي موڪلڻ.
● كارسر: اسم خاص. ٿر ۾ هڪ جبل جو ٻالو.
● كارَسِرِيُ ۽ كارَسِرِيُونُ: ث. پڪيءَ جو هڪ قسم. پوريءَ جو هڪ قسم (ت).
● كارَكٽِچِيُ ۽ كارَكَٽِچِيُونُ: ث. هڪ پڪيءَ جو ٻالو ـ كالَڪٽِچي.
● كارَكِينْجِيُ: ث. ڪينچي ميل ٻچ وارو كاري رانگ جو هڪ پڪي.
● كارِكو ۽ كارِكَيا (ت): ذ. مرڻي جي خبر رسائيندڙ ـ قاصد.
● كارُگُلُ ۽ كارَگُلَ: ذ. ڪو نيڪيءَ وارو ڪيل ڪمُ ـ سُاڇائي ـ سَدوراڻي.
● كارليس: اسم خاص. سنڌ جي واهار تي مفصل بيان ڏيندڙ هڪ انگريزي مورخ جو ٻالو.
● كارلامُو ۽ كارِلاما: ذ. (ع). كارستاني ـ مهر ـ عظيم الشان ڪم. كاريگري ـ هوشياري ـ ڏاهپ ـ سياڻپ ـ كيڏ. جنگ لامو ـ رزم لاسو. تواريخ. حڪومت يا رياست جي قانون جو ڪتابُ ـ دستور العمل.
● كارِنْجُ ۽ كارِنْجَ: ذ. منگر مڇي جو هڪ قسم.

Gulf Hayat Institute

ـ کارِ لُڳهوُ ۽ کارِ لُڳها: ذ. بدن جو هڪ عضوو ـ ڏولڳو ـ ڪَرلڳهو. دونهين ڪيڻ لاءِ لڙو ـ بخارو ـ ڪيفَ ـ بُخاري ـ چمني.

● کارَ لُڇهنُ: ث. (سن. کالما) کارَتَ ـ کارنئين ـ کارو رنگ ـ کاراڻ. داغ ـ عيب ـ ڪلنڪُ ـ وِڏَ ـ گهٽتائي.

ـ کارَ لُڇهينُ جوُ نِڪوُ لائنُ: بدنام ٿيڻ ـ خوار خراب ٿيڻ ذليل ٿيڻ ـ رُسوا ٿيڻ. عيبدار ٿيڻ ـ ڪلنڪ لڳائڻ.

ـ کارَ لُڇهينُ جوُ لِڪَرَ پَڄَنُ: بدناميءَ جو اڇڻ ـ خواري خرابي ٿيڻ ـ ذلت ۽ پرڄڻ ـ رُسوائي ٿيڻ. عيبدار ٿيڻ ـ ڪلنڪ جو داغ اڇڻ.

ـ کارَ لُڇهين جوُ ڪوپُ اڇَنُ: بدنام ٿيڻ ـ خواري مڇڻ ـ خوار خراب ٿيڻ ـ ذليل ٿيڻ ـ رُسوا ٿيڻ ـ کارلهن جو لِڪر پَڄڻُ.

ـ کارَ لُڇهينُ ڪٽڻُ: خواري ڪٽڻ ـ بدناميءَ ڪٽڻ ـ رسوائي ڪٽڻ ـ ذلالت ڪٽڻ.

● کارَ لُڇُنُ: ث. صفت. کارو رنگ ـ کاراڻ ـ کارَ لُڇهينُ ـ کاراڻ.

● کارَنُ ۽ کارَنَ: ذ. سبب ـ ذريعو ـ باعث ـ ڀهالو ـ وَجهُ. هوشُ ـ ذِهانُ ـ خيالُ ـ عقل ـ سمجهه. راستي ـ انصاف ـ سچائي. سُول ـ ستو ـ موقعو. جادو. دوا ـ علاج. مدافعت ـ حيلو (ت). (حرف جر) جي لاءِ ـ جي ڪري ـ لڳ ـ واسطي ـ خاطر ـ سالڳي ـ ڪاڻِ ـ جيڪر ـ تنهن ڪري ـ تنهن لاءِ ـ صدقي ـ لئي ـ نِمت ـ پاڻين ـ آرِ ٽ (جي لحاظ).

ـ کارَنُ ڪَبابُ ٿيڻُ: ڪباب ٿيڻ واسطي تيار ٿيڻ ـ مرڻ لاءِ تيار رهڻ.

"فنا وجهي فَرَ ۾ ڪارڻ ٿي ڪَبابُ"
(شاهه).

ـ کارَنُ ڪَرَنُ: سحر جو اثر هلائڻ ـ ٽوٽو ڦيرو ڪرڻ ـ سِحو ڪُل ڪرڻ ـ دعا تعويذ ڪرڻ.

● کارِ ٽيُ ۽ کارِ ٽيُ: ذ. صفت. فاعل ـ ڪرڻ وارو ـ ڪرتا ـ ڪندڙ (ڪر). نائب ـ ڪماشتو ـ پَٽاوٽو. يوراج ـ ولي عهد ـ وارث ـ سنپالينڌڙ ـ مقاديرِ ـ ڪاردارُ. عالمِ مختار ـ نڳهبان ـ رکنڪ ـ راکو ـ مدد گار ـ حامي ـ سرپرست ـ ڪرلاهو ـ ڪانڊي. ڪاوڙي ـ وصي ـ سام ـ پرجهلو. امين ـ والي وارث ـ ڏڻي ڏاوڙي. وسيلو ـ ذريعو ـ آڌار. شفيع ـ ڪارساز. شفاعت ڪندڙ ـ شافِعُ.

● کارو ۽ کارا: ذ. صفت. (سن. کالا < کال = کالڪ. ترڪي: قار = کارو). هڪ رنگ جو نالو ـ اولداهو رنگ ـ سياهه ـ پنيو ـ ٻوهه. (ضد اڇو). سالورو ـ سالولو. (پٽن ۾) ڪدو. ٻيهَر ـ وَيهَر ـ ڪاريهل ـ ڪاريهر ـ واسينگ ـ اصيل (نالڳ). زالي ـ بدفعلي ڪندڙ ـ ڪناهن سائ پيرهور. الدو جو پليت ـ ڪٽهو ـ ليت ڪولو ـ بي ايمان. خوفناڪ ـ پوائتو ـ ڏپائتو ـ خوفائتو. صاف نه ٻيهل پاڻي. (ث. کارِيُ ۽ کارِ يُونُ).

جيت جو هڪ قسم ـ ڪارڙو. الب جو هڪ قسم (ڪ). لَڙ ڪڪڙ جو هڪ قسم ـ ڏالڊ جو هڪ قسم (ت). (اسم خاص). ڪرشن مهراج جو لقب ـ شيام ـ سريندر ـ ڪنهيهوُ. تعلقي ساماري ۾ هڪ ڏيهه جو نالو. حَبَ جي اوريان هڪ جبل جو نالو.

ـ کارا ٽُوتَ: ٽوٽڻ جي هڪ جنس ـ لنڊا ۽ ڪٽا ٽُوت ـ شَهَرِ ٽُوت.

ـ کارا ڪَڪَرَ چانئِجَنُ: تڪليف جو آڏو اڇڻ ـ مصيبت جو نازل ٿيڻ ـ آفت ۾ ڦاسڻ ـ مصيبت ۾ مبتلا ٿيڻ.

ـ کاروُ ابلَقُ: ذ. گهوڙي جو هڪ قسم.

ـ کاروُ اکَرُ: ذ. صفت. بدمزاج ـ بي حيا ـ بي شرم. بدمعاش ـ لُچُ.

ـ کاروُ ٽيهَنُ: بدنام ٿيڻ ـ خوار خراب ٿيڻ ـ ذليل ٿيڻ ـ رسوا ٿيڻ.

ـ کاروُ ٻاڻيُ: سمند جو ٻاڻي. جنهن ٽيپ وارن قيد ين کي سزا طور موڪلن جو هنڌ (هوورٽ بليئر، الدمان، نڪوبار). جلاوطني ـ ملڪ بدر ـ ڏيهه نيڪالي.

ـ کاروُ پَٽَرَ: ڪليل ميدان ـ هوٻو.

ـ کاروُ جاڻوُ: ڪارن ۽ ڦيڪن ڪنهين وارو ڪڪڙ.

Gul Hayat Institute

ـ ڪارو ڇوڙ: ذ. وڏو چور ـ ڪاڪو ـ لاسي گراسي ـ رهزن. اڻ واقف ـ اڻ سيندو ـ الاجي ڪير ـ اڻ ڄاڻ.

ـ ڪارو ڏاتورو: ذ. ڏاتوري جو هڪ قسم ـ هڪ زهريلو ٻوٽو.

ـ ڪارو ڏتورو: ذ. ڪارو ڏاتورو.

ـ ڪارو عِلْمُ: جادو ـ منتر ـ ٽوٽڪو ٽيٽو ـ منڊ.

ـ ڪارو ڪاڪيرو: زلفي سٽ جي ڪپڙي جو هڪ قسم.

ـ ڪارو ڪرڻ: گلارو ڪرڻ ـ بچڙو ڪرڻ ـ خوار ڪرڻ ـ رسوا ڪرڻ ـ ذليل ڪرڻ ـ بدنام ڪرڻ. ٽڪو ڏيڻ ـ داغ لڳائڻ ـ عيبدار ڪرڻ.

ـ ڪارو ڪمرو ۽ چندڻ: سپني کي ڏوهي ٺهرائڻ ـ سڀ کي عيبدار ڪرڻ.

ـ ڪارو ڪنو ۽ ڪارا ڪنا: ذ. بدنام ـ گلارو ـ خوار ـ رسوا ـ ذليل.

ـ ڪارو ڪنو ۽ هٿن: ڪٽل هٿ ـ ڪنگال هڄڻ ـ غريب هڄڻ ـ نادار هڄڻ.

ـ ڪارو منهن لاهڻ: جيئن ڏيئن ڪري ڪم پورو ڪرڻ ـ بيگار لاهڻ.

ـ ڪارو ميرچ: مرچن جو هڪ قسم ـ ميري.

ـ ڪارو منهن ڪرڻ: بي عزتو ڪرڻ ـ بي مانو ڪرڻ ـ بي آبرو ڪرڻ ـ رسوا ڪرڻ عيب لڳائڻ ـ ٽيڪو لائڻ ـ خوار ڪرڻ. بچڙو ڪم ڪرڻ ـ ستر ٽوڙڻ ـ زنا ڪرڻ ـ برو فعل ڪرڻ ـ خرابي ڪرڻ.

ـ ڪارو منهن ليرا ليرا: بلڪل بچڙو ـ ٻنهين بدنام ـ تمام رسوا. ليڪار ـ ڪين جهڙو ـ بيڪار ـ لڇ ٽيو.

ـ ڪاروڻون (ث): ڀاراڻي جو لفظ ـ ڪارو منهن. ڪم نه لاڏيدي.

ـ ڪارو نالنگ: ذ. لانگ جو هڪ قسم ـ واسينگ ـ وسيهر ـ ڪاريهر ـ ڪاريهل ـ بسيهر. جيت جو هڪ قسم (ث).

ـ ڪارونيار: ذ. (سن. ڪال=ڪاراڻ + يار=ياڳو) پنب اوندهه ـ تمام اوندهه ـ ڪارو ٻاڏ. اونداهو ڪهاڙ ـ اونداهي. هيبت ناڪ ـ خطرناڪ ـ ڀوائتو ـ خوفائتو ـ خوفناڪ ـ ڊهائتو. درياء جو زور شور ـ زمر ـ ڏمر. مينهن وارن ڪرن جي لهه چڙهه ـ تمام گهٽو مينهن آڏيندڙ ڪڪر.

ـ ڪارونيپر (ڪ): ذ. ڪنڪر ۽ سمنڊ جي اولهه ـ ڪارونيار.

ـ ڪارو واءُ: ذ. چوماڻي مال جي بيمارين مان هڪ خطرناڪ بيماري ـ ٽڙڪٽي ـ ڏڪٽي ـ ڏڪي.

ـ ڪاري ۽ ڪاريون: ث. صفت. ڪاري جو مؤنث. هڪ رنگ جو قسم ـ ڪاراڻ لڇل. ڪناهن ڀريل ـ زاني عورت ـ بدفعلي ڪندڙ عورت. ڏوهارڻ. زور ـ ڏاڍ ـ سهراڻي ـ زوراوري ـ جبر ـ ڏاڍاڻي ـ دست درازي ـ ڪهڻي ٻوسات ـ دهڙڏونس ـ زبردستي ـ غضب ـ زور زبر ـ قهر ـ تعدي ـ الڏير ـ ظلم ـ الرت ـ تشدد ـ غريبان مار ـ لاحق. ڏڪ ـ صدمو ـ ڪيڪ ـ وار ـ ضرب ـ ڦيٽ ـ ٽوڪ ـ چوٽ ـ چاڙپ ـ ڏونشو. ڪهائيندڙ ـ خوفناڪ ـ ڪروڙ ـ مؤثمار. دهماڻي ـ ظالم ـ تهار ـ ستم گر ـ ڏوڏي. هوت ـ سڄڻ ـ ٻرين ـ ٻيارو. ڪراڻي. تيز آس ـ تکي آس ـ ڪاڙهو (ت).

ـ ڪاري بازَ ۽ ڪاري بازَ: ذ. صفت. ويڙهه جو مضبوط ـ پهلوان ـ ڏاڍو ـ جبرو. ڪڙهه باز ـ ويڙهو ڪڙ.

ـ ڪاري بَري: ث. بَري پکريء جو هڪ قسم.

ـ ڪاري بور: ث. گهوڙي جي رنگ جو هڪ قسم، منهن ۽ بالو، چارئي پير آڇا.

ـ ڪاري هولاهي (ث): ث. ڏالڊي پکيء جو هڪ قسم.

ـ ڪاري ٽيڪڙي: ث. پکريء جو هڪ قسم.

ـ ڪاري چڙي ۽ ڪاريون چڙيون: ث. پکيء جو هڪ قسم ـ ڪاري جهرڪي. ڪالڪ ديوي ـ ڪالي ـ پواڻي ـ ڪالڪا (ث).

Gul Hayat Institute

ـ ڪاري ڏوليري: ث. ڏڳيءَ جو هڪ قسم. ڪاري مگر اڇن پٽَنَ سان.
ـ ڪاري ڏاڪَ: ث. سڪل سيوي جو هڪ قسم.
ـ ڪاريپرڙو ۽ ڪاربپرڙا: ذ. صفت. ڪاريرو- ڪارانجهو - ڪارالجهڙو - ڪاراڻ تي مائل - ڪاربرڙو.
ـ ڪاريپرو ۽ ڪاريپرَا: ذ. صفت. ڪاراڻ تي مائل - ٿورو ڪارو - ڪاريرڙو.
ـ ڪاربپڑو ۽ ڪاربپڑا: ذ. صفت. ڪاريرڙو- ڪاريرو.
ـ ڪاري ڪَٻُري: ث. ٻڪريءَ جو هڪ قسم.
ـ ڪاري ڪيرڙي (ث): ث. سرندڙ جيت جو هڪ قسم - ڪاري رنگ جي چڙي.
ـ ڪاري ڪَرَڻُ (ڪ): عورت کي ڏاڍي مرد سان بدفعلي ڪندي جهلڻ - بدنام ڪرڻ.
ـ ڪاري ڪَڙُمي: ث. (چوپائي) سڄي ڪاري فقط منڊي تي ٿورو اڇو داغ.
ـ ڪاري ڪڪرَ: جنگ جي ميدان ۾ ماڻهن ۽ گهوڙن ڏوڙڻ ڪري ڏوڙ جا ٽهيل ڪارا ڪڪر- غبار.
ـ ڪاري ڪٽار: ث. لاڻي مان ٽاهيل هڪ قسم جي ڪار.
ـ ڪاري ڪهلهي: ث. ٻڪريءَ جو هڪ قسم.
ـ ڪاري ڪڙي (ت): ث. ٻڪريءَ جو هڪ قسم.
ـ ڪاري ڪڙي (ت): ث. ٻڪريءَ جو هڪ قسم.
ـ ڪاريُن ڪاڻَ: ذ. صفت. صفا ڪراڙو گهوڙو- ٻوڙهو گهوڙو. اصل به معاش- ڪمينو- ڪمذات - بي حيا - بي شرم. لسه مڇيندڙ- بي ڇهو- نافرمان. ڏنڀُ- لٻڙ- هوڏي - ضدي - ڪج بحث.
ـ ڪاري ڪٿائين: ڪاري مڻيءَ جي آوي- ڪاري مڻيءَ جي ڪوري.

ـ ڪاري وَارا ڪنڪَ: غربت - اڻ هوند - ڪوٽ - افلاس - سچائي - سڪٽائي - پينگيائي - ٻالهائي- ڪجهه به نه.
ـ ڪاري وَارا ڪنڪَ هُجَنُ: ڪجهه به نه هڻ - سچائي هجڻ - مسڪيني هجڻ - غربت هڻڻ.
ـ ڪاريون ٻڌڻ: ڪڙهون جهلڻ (ڪڪڙن جي ويڙهه جو اصطلاح).
تڪليفون سهڻ - مصيبتون ڀوڳڻ - ڏاڪڙا سهڻ.
ـ ڪاريون ڪيڏنُ: گهوڙي جو ڏندن جا ڪارا ٽڪا ظاهر ڪرڻ. عيب ثواب ظاهر ڪرڻ- ڏوهه گناهه پڌرا ڪرڻ.
ـ ڪاريُونُ ڪٽائڻ: جواني کان مٿڻ. ڏندن جي وچ ۾ ڪارين ٽڪين جو پيدا ٿيڻ. ڪاريون ٻڌڻ.
ـ ڪاريُونُ هُجَنُ: سخت تڪليف هجڻ- مصيبت ۾ مبتلا هجڻ - پريشاني ۾ هجڻ.
● ڪاروانُ ۽ ڪاروَانَ: ذ. (ف). اڻن جي قطار- قافلو- ساڻو. ٽولو - وگهر - سڄڙُ- سات. قافلي جو مهندار- سالار- سردارُ. ڪم ڄاڻندڙ- ڄاڻو. هنرمند - هنري. عادل - انصاف پسند. بادشاهه جو وزير- منتري.
ـ ڪاروَانُ سالارُ: قافلي جو سردار- مهندار.
● ڪاروٻُٽُونُ: ث. مڇيءَ جو هڪ قسم.
● ڪاروڏُنبِيو: ذ. ڪاري مڇيءَ جو هڪ قسم.
● ڪاروڙيو ۽ ڪاروڙيَا (ڪ): ذ. وڏي آواز سان ڪيل سڏ- رڙ- ڪوڪ - ڏانهن - واکو ڪوڪريو- هڪل- ڪيڪ - ڪيهه- هوڪريو- هوڪو- هوڪارو.
ـ ڪاروڙيو ڪرَڻُ: وڏي آواز سان سڏ ڪرڻ- رڙ ڪرڻ - ڏانهن ڪرڻ - ڪوڪ ڪرڻ - ڪيهه ڪرڻ - هڪل ڪرڻ - هوڪريو ڪرڻ - واکو ڪرڻ.
● ڪاروسيُرِي: ث. مڇيءَ جو هڪ قسم.
● ڪاروَلُو: اسم خاص. تعلقي مورور ساکري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● كارو لوڙو (ث): ذ. ول جو هڪ قسم.
● كاروكهر (ڪ): اسم خاص. هوكڻ ٽئين كان اوپر طرف هڪ جبل جو نالو.
● كَارُوڻ: ث. (سن. كَارِي = كوشش). حيلا ـ وسيلا ـ كوششون ـ سعيا ـ سٽا سولا ـ جفاكشي ـ آدر ـ اورچائي. جنيون "مائٽنٽا مون سين گهڻا ڪسڻ ڪيا كارون". (شاهه).
آزيسون ـ نيزاريون ـ عاجزيون ـ منٽون ـ پَلاَنْدَ ـ گيسيون ـ إلايون بلايون. (سن. كل). دالهون ـ پكارون ـ رڙيون ـ واكا ـ آنهون دانهون ـ فرياد. رلجهه. كنجهه ـ چنگهه ـ كنجهكو ـ كركو ـ كنجهكار. پلائي ـ احسان ـ ديا ـ مهرباني ـ ٿورو ـ وڙ ـ مروت ـ مهر ـ لائق ـ شكر هو ـ إيچهر ـ آن گره ـ كرم.
"جي كارون آٽين كانڌ كي، تہ روئي ريجهائيج، لـيـلا! ليلا ڏيـج، اٽيئي ساڳ مفت جـو". (شاهه).
ـ كَارُوڻ كَرَڻ: كوششون كرڻ. منٽون كرڻ ـ آزيون نيزاريون كرڻ. كنجهكار كرڻ ـ چنگهڻ. مهرباني كرڻ ـ وڙ كرڻ.
● كَارُونْبَارُ ۽ كَارُونْبَارَ: ذ. صفت. وڏو الداز ـ لشكر جو وڏو تعداد ـ مجموعو ـ بيشمار ـ لاتعداد ـ گاڏهي كان ٻاهر.
● كَارُونْبُو (ث): ذ. جيت جو هڪ قسم.
● كَارُونْجهَرُ: اسم خاص. (سن. كَالَ + آنْجَرُ = موت كي هوري كرڻ وارو). هڪ ڏكريءَ جو نالو، هن لڪ لنگرهاركر شهر ٻڌل آهي.
● كَارُونْدَ: اسم خاص. تعلقي جاتيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كَارُوهَرَ: اسم خاص. تعلقي قمبر ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كَارَهَ ۽ كَارَهُونْ: ث. صفت. كارلهن ـ كاراڻ ـ كارٽ ـ كارائي. عيب ـ ٽكو. وڏ ـ گهٽتائي.
ـ كَارَهِنْ: ث. كاراڻ ـ كارٽ ـ كارهه ـ كارلهن. عيب ـ ٽكو. وڏ ـ گهٽتائي.
● كَارَهَنْ: ذ. صفت. (سن. ايڪ + دش = ايڪا دَش: ٻئشا چي ايڪارس: آردَسادَ گي ايڪا رس: اكارلهن: كارلهن) يار هَنْ (١١).
ـ كَارَهَنْ سَٽِيْ (ڪ): ريٽي جا ١١ سير.
ـ كَارِهُونْ ۽ كَارِهَانْ: ذ. صفت. يارهون.
ـ كَارِهِينْ ۽ كَارِهِيُونْ: ث. صفت. مسلمانن جو هڪ وڏو ڏينهن ـ خوشي جو موقعو. قمري چند جي يارهين تاريخ ـ بادشاهه پير جيلاني رحمت‌الله عليه جي نالي تي خيرات كرڻ جو ڏينهن.
● كَارِهندو ۽ كَارِهَنْدا: ذ. صفت. ڏاڍو ـ اوهرو ـ پرائو ـ اڻ سِنڌو ـ ٻاواقف ـ الاجي كير ـ اڻ سڃاڻ ـ غير ـ غيرواقف. ٻياكر ـ ٻياكر.
● كَارِي ۽ كَارِيُونْ (ل ـ ث): ث. ٽُكر ـ ٻيولد ـ چتي ـ اڳڙي. (اسم خاص). كچ ۾ هڪ لڏيءَ جو نالو. ڏكڙي، جيمس آباد، ديري محبت تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كاري (كارڻ): كرائي (كرائڻ). (سر كوهياري گر).
ـ كَارِي چِڏَنْ: كم كار ڏيڻو كرڻ ـ ٽاري چڏڻ. كرائي چڏڻ. "هي كم كاري چڏ". (جملو).
ـ كَارِيَرَ: كرايو.
ـ كَارِيُو: كرايو.
● كَارِيَاَ: اسم خاص. كچي لوهارن جي هڪ ذات جو نالو.
● كَارِيَائُو: اسم خاص. ديري محبت ۽ ڏنڊي باكي تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كَارِيْ ٽَرَ (ڪ): اسم خاص. هڪ جبل جو نالو.
● كاريجا: اسم خاص. تعلقي سوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كَارِيْ چَنَ: اسم خاص. تعلقي سنجهوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كَارِيڙِيْ ۽ كَارِيڙِيُونْ: ث. كاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم.

Gul Hayat Institute

● كاري سائينداد : اسم خاص. تعلقي ديري محبت ۾ هڪ ڏيهه جو ٻالو.

● كَارِيگَرُ ۽ كَارِيگَرَ ؛ ذ. صفت. هنرمند. پيشه ور. صناع. چرب دست. چاڙو. نيپڻ. ڀڙ. هنري. دماغي. دستكاري. ماهر. كاردان. استاد. گوهر. گهاڙيتو. مغزي. فني. پهورهيت. مزور. ڪمي. هوشيار. سمجهدار. چالباز. تالي. چالاڪ. حرفتي. انگلي. ترياڪ. رمزي. خبردار. سڄيت.

- كَارِيگَرائُو ۽ كَارِيگَرائا ؛ ذ. صفت. سڀ ڪم ڪندڙ جو. سڀ هنرمند جو. ڪم واري جو. كاريگر ڪو. هنريءَ جو.

- كَارِيگَرائِيُ ۽ كَارِيگَرائِيُون ؛ ث. دستكاري. كاريگري. فنُ. هُنر. ڪَرُ. ڪم جي ٻيهڪ. ڪم جو نقشو. سهڻائي. چالاڪي. حرفت. انڪل.

- كَارِيگَرِ ڪوُ ۽ كَارِيگَرِ كا ؛ ذ. صفت. كاريگراڻو. ڪم جي جاڻوءَ جو. هوشيار كاريگر جو. ڪسبياڻو. ڪسبائتو. اُستادي جو.

- كَارِيگَرِي ۽ كَارِيگَرِيون ؛ ث. هنرمندي. دستكاري. چرب دستي. ماهري. هُنر. هَٽ جو هُنر. صنعت. استادي. هوشياري. مهارت. چترائي. ڪُشلتا. دانائي. ڪمالپت. پيشو. ڪم. ڏنڊو. ڪيرت. ڪار.

● كَارِيلا (ث) ؛ ذ. گاهه جو هڪ قسم.

● كَارِينگَ ۽ كَارِينگُونُ (ث) ؛ ث. (سن. ڪَلِيندَ ڪَنَ = چالهين). چالهين. تربوزو. هنداڻو. چانهون (يات) - چانوَ (ث). ڦر جي ميوي يا پاڇيءَ جو هڪ قسم.

● كَارِينگُو ۽ كَارِينگُوُ ؛ ذ. هنداڻو. چانهين. تربوزو. كارينگ.

● كَارِينگهُو ۽ كَارِينگهَا ؛ ذ. جسم جو ڇيرو. هڏن جو بوتو. هڏانڻون ڇيرو. ڍوانگو. ٻيهود و. گاربال. كالينگهو. بدمعاش. شود و. لُچُ. اٽوڙي. ڇنيهو. چُرتو. اوغر. بي عادتو. بدخصلت.

● كَارِيَهَ ؛ ذ. علاج. اوكيڏ. دَوا. دارُون. آپاءُ. بيلو. تدارڪ. چارو. حيلو. وَسيلو.

● كَارِيهُرُ ۽ كَارِيهُرَ ؛ ذ. (سن. كال+هر) ڏانگ جو هڪ قسم. كارو ڏانگ. وَسِيهُرُ. وآسينگ. سَڻ وارو ڏانگ. بَسِيهُرُ. اصيلُ. (صفت). زهر ڪندڙ. زهر. سوت. كالُ.

"كارا ڪَنَ كاري تُڪي،
جت كاريهر ڪڙڪا"
(شاهه).

هڻ يا ڦاڙهي جو هڪ قسم، جنهن جي دُڻ ۾ مشڪ ٿئي.

● كاڙُ ۽ كاڙَ ؛ ذ. انسان جو مخصوص عضوو. كاڙهُ. رواجي آلت كان وڌي آلت. مردانو. مڙسائو. مرد جو.

- كاڙَ رَسُ ۽ كاڙَ رَسُون ؛ ث. جماع جو مزو يا لُطف.

● كاڙهُ ۽ كاڙَهُ (ث) ؛ ذ. مردانو مخصوص عضوو. آلت. قضيب. آگوٽو. لٽيو. ٽينگو.

● كاڙَها ؛ اسم خاص. ذات جو هڪ قسم.

● كاڙَهَڻُ ؛ مصدر. (سن. كاٺ > ڪٺ > ڪوَٺُ) ٺهڪائڻ. اوهاڙڻ. ڪورا ڏيارڻ. جوش ڏيارڻ. گرمي ڏيارڻ. تپائڻ. ٽڇڪو ڏيارڻ. ٽڇڪائڻ. رلڊڻ. رڙڻ. عرق ڪاهڻ. كاڙهو ڪاهڻ. دُڪي ڪرڻ. رنج ڪرڻ. لاچار ڪرڻ. ڏکوئڻ. آزارڻ. هيڙڻ. هلاڪ ڪرڻ. دِقُ ڪرڻ. وِياڪُل ڪرڻ. تڪليف ڏيڻ.

● كاڙِهو ۽ كاڙِها ؛ ذ. (سن. ڪُوٺَ = جوشاندو) ڪاڙهيل شين جو پاڻي. جوشاندو. عرق. ڇوڙ. سَتُ. سُتِي. هُڪِي. ڏُڪِي. دوا. علاج. اونهاري جي سخت گرمي. گرمائش. گهٽَ. اوماهِي. پٽَ. آڪرس. آبرمن. گرپرو. رُلهو. آڙنگ. هُڏَ. تپش. تپَتَ. تابش. تامش. رُکهه. باهه. آزار. عذابُ. درد. رنج. ويدن. روجُ. راڙو. رودَنُ.

ـ كاڙهائيتو ۽ كاڙهائيتا: ذ. صفت. رکهائتو ـ کهڻائتو ـ رکهارو ـ تامشي. پکهريل ـ رڇيل.

● كاڙي ۽ كاڙيُون (ث): ث. پکريءَ جو نالو.

● كاڙينڪ ۽ كاڙينڪَ (ث ـ ل): ذ. هنداڻو ـ چانهين ـ چاهون ـ تربوزو.

● كاز ۽ كازَ: ذ. ڀاڻيءَ جي پکيءَ جو هڪ قسم ـ سَنگهه. ڪاهه جو هڪ قسم.

● كاس ۽ كاسُون (ث): ث. کهپي ـ کلڪل ـ رکڙو ـ جهڳڙو ـ کيروڌ. کيٽ ڦيٽ ـ کُرکُر. دالڳيءَ جي ڪارنهن ـ ڪاراٽ ـ ڪاراڻ ـ ڪرائي.

● كاسائي ۽ كاسائيُ: ذ. صفت. ڪوس جو رنگ. ڪُهنڊ ـ قصاب. پنچارو. بي قياس ـ سنگدل ـ بي ترس ـ جَلاد ـ خونخوار ـ وحشي ـ دَرندو. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.

ـ كاسائيكي ۽ كاسائيكيُون: ث. ڪاسائيءَ جي ـ ڪاسائيءَ واري. سنگدلي ـ بي قياسي ـ بي رحمي ـ بي ترسي.

ـ كاسائكي ڪار: ڪاسائي واري روش ـ ڪوسُ ـ خونريزي ـ رتوچاڻ ـ خونخوار ـ درندائي ـ وحشيپڻو. بي رحمي ـ سنگدلي ـ بي ترسي ـ بي قياسي ـ پٿر دلي.

ـ كاسائكيُ ڪارَ كَرَنُ: كُهَنُ ـ وَڍَنُ. دهڙدونس ڪرڻ. بي ترسي ڪرڻ ـ بي رحمي ڪرڻ ـ سنگدلي ڏيکارڻ.

● كاسائيُ لَكُ: اسم خاص. ٽر ۾ چيلهه ڪان ۽ ميل ڏکڻ ڏي حد بندي لاءِ ڪوڙيل نشان ـ سرڪاري ناڪو (هتي هڪ ڪاسائي ماريسو ويو هو).

● كاسبيُ ۽ كاسبيُ: ذ. ڪَسَبُ ڪندڙ ـ ڪِرت ڪندڙ ـ ڪم وارو ـ ڏنڊي وارو ـ هيشه وَرُ ـ محنتي. هُنرمند ـ گوهَرُ ـ لِهَنُ ـ چَرَبُ دَسُتُ ـ هنري ـ جاڏو.

● كاسپُو: اسم خاص. تعلقي لنگر هارکر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كاسِلُ ۽ كاسِلَ (ك): ذ. كاهِلُ ـ سُسُتُ ـ ٽوڙي ـ هڏ رکو ـ آرسي ـ ڪم چورُ.

● كاسِني ۽ كاسِنيُ: ث. دوا طور ڪم ايندڙ ٻوٽي جو هڪ قسم ـ بج مثل هڪ ٻوٽي جو ڦر جو دوائن ۾ ڪم اچي ـ جگر جي بيماريءَ لاءِ ڏڍي دوا جو هڪ قسم. گل جو هڪ قسم. مصالح جو هڪ قسم. ڏاڍوءَ جو هڪ قسم ـ ٻسيُ ـ ڪنجهو (ث).

● كاسِنيو ۽ كاسِنيا: ذ. طنبوري سان گڏ وڄائڻ جي ڪم ايندڙ ڪنڊجهي جي ٻن اڏن کولن مان ٺاهيل هڪ ساز.

● كاسو ۽ كاسا: ذ. (ع كاسَه) چٽين ٽوان جو هڪ ماپو ـ خرار جو سٺهون حصو. وڏو پيالو ـ وَڻو ـ ڪٽورو ـ بَرتَنُ ـ جمنُ. ٻڌ جو ٺانءُ ـ ڪيستو. مسافريءَ ۾ وڻي وجهي ڪٽڻ لاءِ جاريءَ جو چڪو (ث). مٽو ـ کوهري ـ کيراڻي ـ کوهري. "ڪنڊ ڪاسو پَتَ پاسو، ڏلر ٽسن ترڪ" (مارئي).

ـ كاسا كائيُ وَجَنُ: تمام گهٽو ڪائڻ ـ هيچ ڪرڻ ـ لالچ ڪرڻ ـ پيٽوڙي ٿيڻ.

ـ كاسِكُ ۽ كاسِك: ذ. ڪاسپي جي ماپ جو وارو ٺانءُ ـ ڪاسپي جو ـ ڪاسپي وارو.

ـ كاسِكيُ ۽ كاسِكيُون: ث. زميندار يا هارين کان ملندڙ مقرر ان جو الدازُ ـ ٽوپَڪيُ ـ ڪاسِبيُ ـ رَڪَبُ.

ـ كاسِگي ۽ كاسِگيُون: ث. كاسِكيُ.

● كاسيُ ۽ كاسيُون (ل): ث. ڪڙ جي برتن وغيره تي لڳل روغن ـ ڪاشيُ. (اسم خاص). هڪ شهر جو نالو ـ هندن جو مشهور تيرٿگاه ـ كاشيُ ـ بنارَسُ.

● كاسيڙا: اسم خاص. ڪوهستان جي رهاڪن جي هڪ ذات جو نالو.

● كاشَ ۽ كاشُون: ث. (سن) چمڪَ ـ تجلو ـ روشنائي ـ چمڪاٽ ـ چمڪار ـ جهاڪ ـ جهرڪو.

● كاشَ: حرف لدا. (ف). تمنا جو جملو ـ خدا ڪري ـ خدا ائين ڪري ـ ڪهڙو نه سٺو ـ

كهڙي ۽ سڻي گالهه - شال ائين ۽ هجي - الله كري - ائين ٿي ٻوي. جهڪر - لاشڪ - سڃاڻ - متڃڻ. ارمان - افسوس - كهوڙا كهوڙا - هاءِ هاءِ. (ذ). شيشو - بوتل - بالٽي. خرزين - كڙيو - كاشو.

● كاشائو ۽ كاشانا ؛ ذ. (ف). لنبيو گهر - جهوڙي - رهڻ جي جاءِ - پُنكي - پُنكيڙو - جهوپڙو - لانديءِ. ٺكاڻو - آستانو - ماڳ - ٻنڪ - آستان.

● كاشالي ؛ اسم خاص. هڪ قسم جو ۱۲ آڻن جي برابر سڪو. لقب - عهدو - درجو. هڪ ذات جو نالو.

"كاهي كاشاني هٿليو ورتئون وٽي واڳ"
(رمضان واڍو)

● كاشت ۽ كاشتون ؛ ث. (ف). زمين جي كيڙ جو ڪم - پٽي ٻارو - كيڙ ميڙ - ٻوڪ جو ڪم - زراعت - كيتي - ٻوڪ - آبادي - آباد گاري.

- كاشتكار ۽ كاشتيكار ؛ ذ. هاري يا ٻوڪ جو ڪم كندڙ - هاري - كڙي - آباد گار - راهڪ - ٻنيهر.

- كاشتيكاري ۽ كاشتيكاريون ؛ ث. پٽي ٻوكڻ جو ۽ نڏو - كيڙ ست - هاريو - كيتي - آبادي - زراعت. پورهيو - مزوري.

● كاشيت ۽ كاشيتا ؛ ذ. تسيو - زهد - كشٽ - تكليف - جاكوڙو - ڏاكڙو - دڪ - ويڙا - آزار - كليش - ويدن - مصيبت - اهنج - ايذاءِ - درد.

● كاشينا ۽ كاشيتائون (ت) ؛ ث. مرض - بيماري - روڳ - اكهائي - لڳائي - لاچڳائي - كمهرائي.

- كاشيئي (ت) ؛ ث. بيمار - اكهو - مريض - مرضيل - ناچگو - لٽگو - روگهي - ڏجهارو.

● كاشغر : اسم خاص. تركستان ۾ هڪ شهر جو نالو.

● كاشڪ ۽ كاشكا ؛ ذ. (ترڪ. قاشق) چمچو - كفگير - چمچ.

● كاشوءِ واري (ت): اسم خاص. لڏ بڏ كاوڪڻ واري ڪجيءِ جي هڪ ذات.

● كاشي ۽ كاشيون : ث. (ع. كاشي. سن. كاش = چمڪڻ) ٺڪر جي ٺانون تي لڳل روغن - رنگ - روغن - چمكندڙ سهڻي شيءِ - هالا (سنڌ) جو مشهور چلكندڙ كاشيءِ جي ٺانون ۽ سرن جو ڪر. (اسم خاص). هڪ شهر جو نالو - هندن جو سپ كان وڏو تيرٿ گاهه - بنارس.

- كاشي كروٽ : ذ. كاشي شهر ۾ هندن جي هڪ پوتر كوهه جو نالو، جنهن ۾ هندو سرگ پهچڻ لاءِ آپ گهات كٽن.

- كاشي كروٽ كرڻ : ڏک ۽ پاپ پٽي پڇت كرڻ - تكليف سان پڇت كرڻ.

- كاشي كروٽ كائڻ ؛ مصيبت ۾ اچي وڃڻ - ڏاكڻ يا مشكلاڻ ۾ اچي وڃڻ - سورن ۾ پوڻ - ڏولائا ڏسڻ - سختي ڏسڻ. ڏک ۽ پاپ پٽي يا قرض كٽي كم ۽ورو كرڻ - كاشي كيروٽي كرڻ.

- كاشي كيروٽي كرڻ ؛ قرض كٽي پورت كرڻ - پڇت سڇت كرڻ.

- كاشيڪر ۽ كاشيڪر ؛ ذ. ٺيڪر جي ٺانون تي چمكندڙ روغن چاڙهيندڙ - كاشيءِ جو ڪم كندڙ - كاشيءِ وارو - كاشي ٺاهيندڙ - كمانگر - نقاش.

● كاظر ۽ كاظرا ؛ ذ. صفت. (ع). غصو ماريندڙ - كاوڙ ماريندڙ - غصو پٽندڙ - تحمل - برد بار - صابرين - چڙ روكيندڙ. امام موسيٰ بن جعفر صادق رض. جن جو لقب.

● كاغذ ۽ كاغذ : ذ. (ف). ورق - پنو - كاڱر - قرطاس - پتر - پرچو. چٺي - پرزو - خط پت. لكيت - تحرير - نامو. قبض - دستاويز. كنڊو - ليكو - حساب. هٿندي - لوٽ. (صفت). سنهو - پترو - سوكيرو - باريڪ - سهيڻو - پتلو.

- كاغذ پرڻ ؛ ڏوهي ۽ فرياديءِ جا بيان قلمبند كرڻ. اجائي پٽاڙ (پيگهه) كرڻ - وستار كرڻ - داستان لكڻ.

Gul Hayat Institute

ـ كاغذِ تصويرُ: ذ. فوٹو ڪڍڻ جو ڪاغذ.
ـ كاغذُ ڪترڻُ: ڪنهن ڏي ڪجهه لکڻ ـ خط لکڻ ـ چٺي لکڻ ـ پُرزو لکڻ ـ پرچو لکڻ ـ ڪاگر لکڻ. قبض لکڻ ـ ڪاهڙو لکڻ ـ دستاويز لکڻ. سال تي يا ڇهين مهيني پائيواري واري دڪان جو ليکو چوکو ڪرڻ. ڪنڊي يا حساب جي لست ٺاهڻ ـ لڦعي لقصان جي سڌ لهڻ ـ حساب ڪتاب جانچڻ.
ـ كاغذُ ليکيُ ڏيڻُ: اسرچو لکي ڏيڻ. دستاويز ڏيڻ ـ قبض ڏيڻ ـ سنڊ ڏيڻ.
ـ كاغذيُ: ڪاغذيُ: ذ. پتلا ٺاهيندڙ ـ پتا وڪڻندڙ ـ ڪاگري. حسابي ـ حساب ڪتاب ڪندڙ ـ ليکاري ـ ليکي چوکي ۾ هوشيار. منشي ـ ڪلارڪ (ل). اڇو ڪبوتر يا هاريلُ. سنهي ڪل يا ڪوپي وارو (بادام وغيره). (صفت). پُرنڊڙُ ـ ٽاڪنڊوڻُ. لاڙڪ ـ سنهڙو ـ پتلو ـ مهينُ ـ هلڪو ـ سُوڪيڙُ ـ نفيسُ. (اسرخاص). هڪ ذات جو ڪالو.
ـ كاغذيُ بادامُ: ذ. (ف). بادام جو هڪ قسم ـ ڪاغذ جهڙي سنهي ڪل وارو بادام. "اصل ۾ جو فيض سو هرگز ڪ ٽيندو نقل ۾، تيل آهي ڪنهن ڏئو ڪٽ ڪاغذي بادام جو" (واصف).
● كافُ: كافَ: ذ. (ف). جبل ـ پهاڙ ـ ٽڪرُ ـ ڇپرُ ـ ڪوهُ ـ ڊونگر ـ پربت. سُڄ ـ برڇتُ ـ هوئو ـ بيابانُ ـ آجاڙُ. درد ـ سُور ـ ايڙا ـ ڏکُ ـ ايذاءُ ـ ويڌن ـ ڪليش. مشڪل ـ ڏکوائي ـ اهنجائي (ت). ڇچ ـ وروڪڙ ـ ڏنگ ٽيڙُ. (صفت). ڪاوڙ وارو ماٺهو ـ چڙڦو ـ غصي وارو.
● كافرُ: كافرَ: ذ. (ع). خدا کان ڦريل ـ خدا جو منڪر ـ ڪُفر ڪندڙ ـ بي دين ـ مرتد ـ ملحدُ ـ هليڪش ـ ملڇ ـ دين کي نه مڃيندڙ ـ دين کان ڦريل ـ دهري ـ ناستيڪُ ـ بَلِيتُ ـ وحدانيت جو انڪاري. اوشواسي ـ بي ويساهو. بد بخت ـ ٻاگو ـ چنڊو ـ لدورو ـ ڪمبخت. حق کي لڪائيندڙ ـ سچ کي پوشيده ڪندڙ. وڏي نهر. اونداهي رات (ع ـ ا ـ ڊ). معشوق ـ صنم ـ من موهنُ ـ دلڙُبا. ظالمُ ـ شوخُ ـ بي رحم ـ ڪٺورُ ـ سنگدلُ ـ جفاڪشُ.
ـ كافرائڻو: كافراڻا: ذ. ڪنهڪار ٿيڻ جهڙو ڪمُ ـ خلاف قانون ـ ناستڪيُ ـ ڪافرڪو ـ ڪافر جو ـ ڪافر وارو ـ مُنڪريُ ـ بي دينيُ ـ مُرتدي.
ـ كافرڪو: كافرُڪا: ذ. صفت. ڪافراڻو.
● كافر ڪوٽُ: اسم خاص. جهرڪن جي ويجهو ديهه. شيخپاڻي ۾ هڪ ڪارم جي آڪاڻي زمالي جو ويران ۽ ڪنل شهر.
● كافورُ: كافورَ: ذ. (سن ڪرپورُ) دوا طور ڪم ايندڙ تيز خوشبودارُ سارڪو وڪر ـ ڪپورُ ـ آڏنڊُ ڪپورُ ـ ڪرپورُ. معه لي ڪاتو ـ بهشتي چشمي جو هڪ نالو.
ـ كافورُ ٽيڻُ: ڪم ٽي وڃڻُ ـ غائب ٿي وڃڻ ـ الوپُ ٿي وڃڻُ ـ آڏامي وڃڻ. (مزو) لڪري وڃڻ ـ پڄي وڃڻ.
ـ كافوريُ: كافوريُ: ذ. ڪافور مان ٺاهيل ڪا شئي ـ ڪافور جو ـ ڪافورَ وارو.
ـ كافوريُ شَمعَ: كافوريُ شَمعُونُ: ث. ڪافور مان ٺاهيل مومبتي.
● كافورجڻ: فعل مجهول. سُرهو ٿيڻ.
"گالهه راڻو ڪامِ ڪافورئو قطب چٽي"
(قلمي رسالو شاهه عنايت).
● كافيُ: كافيُونُ: ث. (ع قافيه) سنڌي شعر جو هڪ قسم ـ بيتُ ـ ڪلامُ ـ گيتُ ـ راڳُ. هڪ راڳڻي جو نالو. فقراء جي رهڻ لاءِ سيوهڻ ۾ خاص اوتارو ـ هڪ مڪانَ جو نالو. ڪفايت ڪندڙ ـ ڪتفي. (ذ. صفت). وافر ـ گهڻو ـ جهجهو ـ دلڙتهي ـ ڀو ـ من گهرهو ـ پربُورُ. ڪم ٽپائڻ جيترو پورو ـ ٽيڪُ ـ برابرُ ـ بسُ ـ وزنائتو ـ موزونُ ـ واجبُ ـ رَوا ـ برحقُ. ڪارگذارُ ـ پيشڪارُ. (اسم خاص). فقه ۾ هڪ ڪتاب جو نالو. علم اجوڌ جي هڪ ڪتابَ جو نالو.

Gul Hayat Institute

- كافيئرُ ۽ كافيئرَ: ذ. كافيون چوندڙ- كلام لکندڙ- بيت ٺاهيندڙ- شاعرُ- كافيون گائيندڙ- راڳيندڙ- راڳي- ڪَوَئيو- ڪلوَلت- قوالُ.

● كافيا: ذ. علم نحو جي عربي ڪتاب جو نالو.

● كاكِ: اسم خاص. مومل جي ماڙيءَ وارو شهر- مومل جو مڪان. جيسلمير رياست طرف هڪ ٽڪُ جو نالو (جنهن تي مومل جي ماڙي اڏيل هئي). مرض- بيماري- روڳ- اکاڻي- لڳائي (ت). (اسم خاص). ميرهورخاص ۽ بدين تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو. (صفت). قيد- بند. حُسن جي دربارَ.

- كاكَ جوُ كوتُ: مومل جي جاءِ وارو كوتُ.

- كاكَ كَناريُ كَرَنُ: ديس لڇائڻ- ملڪ کي شرمندو ڪرڻ. گلارو ڪرڻ- مٽي هاب ڪرڻ.

- كَاكيَانُ: كاڪ سان- كاڪ مڪان سَانُ.

- كَاكيَاٽيُ ٽيُ هَوَنُ: اتفاقاً خرابي ٿي ٿيڻ.

● كاكَا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. هالا ۽ سڪرنڊ تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كَاكاڻو ۽ كَاكَاڻا: ذ. ولائتي چَتُونءَ جو هڪ قسم.

● كَاكاڻَئُو ۽ كَاكَاڻَئو: ذ. هڪ ڪپهه جو نالو- وڏي طوطي جو هڪ قسم- كَاكاڻو.

● كَاكَا وَليُ (ت): ث. ول جو هڪ قسم.

● كَاكَاهو ۽ كَاكَاهَا: ذ. تڪليف- تصديع- دردسري- ڪشالو- دقت- چاڪوڙ- وياڪلتا- پريشاني- هلاڪي- مشڪلات- اهنجائي- آوڪائي- اهنج- ايذاءُ- دک- ڏُلجهو- آهاندي- جنجال- آزار- زحمت. ٻڙا- سور- پرو. اعتراض- اڙتي- ڏڏو. ريج ڪان ٻوءِ جوئر جي ٻوڪ کي ٻيو دفعو ڏُنل ٻاڻي (ت).

● كَاكَت ۽ كَاكَتُونُ: ث. (ع. طاقت). طاقت- زور- سگهه- جرئت- ٻل- وِتُ- بهادري- زوراوري- برجستائي- ٻلواني- همت- ٻهلواني- قوت- ست.

"كرهي كاكت چڏئي، وريس نه وائي".
(شاهه).

● كَاكيرائيَ ۽ كَاكيرَائيٽُونُ: ٻڪيءَ جو هڪ قسم.

● كَاكيرَائيُ: مصدر. آلي لاهڻ وقت ڪڪڙ جو آواز ڪرڻ- ڪرڪر ڪرڻ- ڪَڙ ڪَڙ ڪرڻ: بڪ شڪ ڪرڻ- لٻاڙ هڻڻ- وات ڪرڻ- بڪ ڪرڻ. ٻڪي هڻڻ- بڪوات ڪرڻ. لنڊي ٻار جو جهلي جهلي رئڻ. رينگو ڪرڻ- رون رون ڪرڻ.

● كَاكَڙُتو ۽ كَاكَڙُتا: ذ. صفت. خوش- سڪر- لمرو- بيماريءَ مان اٿيل- چگو ٻلو- تندرست- توانو- جوپ- جوڙ- ٺيڪ- صحت مند- صحتياب- چاق.

● كَاكڙُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. (اٺ ٻاڙا: (١) كاكڙ (٢) علي خيل (٣) احمد زئي (٤) ڏومن (٥) جلال خيل (٦) مهاخيل (٧) ترائ (٨) اتمان خيل).

● كَاكيڙ ائيُ: مصدر. چنگهڻ- ڪرڪڻ- ڪنجهڻ- ڪڪڻ- چنگهه ڪرڻ- چنگهڪار ڪرڻ. ڪهڻ- هڇڻ- ڏِڪَڻُ.

● كَاكيڙاسِنگهيُ ۽ كَاكيڙَاسِنگهيُونُ: ث. دوا سازيءَ ۾ ڪم ايندڙ چوڏيءَ جو هڪ قسم.

● كَاكيڙو ۽ كَاكيڙا: ذ. (سن. كَاكَلُ = كاكڙو). وات ۾ تارونءَ جي هيٺان ڳالهائڻ ۾ مدد ڏيندڙ هڪ لنڊڙو عضوو. گلي جو اندريون ٻاسو. لڙ- شور- گوڙ- هل- ڪاوڙ. لنڊڙو چوڪر- ٻالڪ- ٻار- معصوم- آٻهر.

- كَاكيڙائيُ ۽ كَاكيڙائيُونُ: (ت): ث. ڪريل ڪاڪڙي وارو- ڪاڪڙي لڙ.

- كَاكيڙوهَوَنُ: ڪاڪڙي جو وڏي ٻوڻ يا لهي ٻوڻ. ڪهڻ آواز ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

- ڪاڪيڙو ڪنڊ: لڙي ٽاڙي ڳالهائڻ- ڏاهو ڳالهائڻ- تمام زور سان آواز ڪرڻ- واڪا ڪرڻ- رڙيون ڪرڻ. وات ڪرڻ- بڪواس ڪرڻ- بڪ شڪ ڪرڻ. جهيڙو ڪرڻ- وڙهڻ- جنگ ڪرڻ. سزا ڏيڻ- تنبيهه ڪرڻ- جڙ ڦ ڪرڻ.
- ڪاڪيڙو ڪرڻ: ڪاڪيڙو ٿيڻ.
- ڪاڪيڙو ڪٽائيڻ: تارون مٿي ڪٽائڻ- سات ڪرائڻ.
- ڪاڪيڙو ڪٽڻ: ڪريل ڪاڪيڙي کي آگر سان مٿي چاڙهڻ.
- ڪاڪيڙو هڻڻ: ڏاڍاڻ ڳالهائڻ- زور سان ڳالهائڻ- هڪ ڪرڻ- بڪواس ڪرڻ.
● ڪاڪسي ۽ ڪاڪيسي (ت): ذ. بي رحم- بي قياس- ظالم- سنگدل- پٿر دل- قهار.
● ڪاڪل ۽ ڪاڪلَ: ذ. (سن. ڪرڪرالہ). وارن جي گهندي- وارن جو جهوڙو- زلف- وار- وانگوڙو- گيسو- جٽا. (صوفين جي اصطلاح موجب زلف خدا جي جلال جي جلوه جي لشاني آهي).
"ارک ٿيو آرام، ڪاڪل ۾سي ڪانڌ جو".
(شاهه).
ڪهڙي جي ڪردن جا وار. ننڍي ننڍي. ٻاڻ (ت).
ڏاڙهون- انار (ڪ).
● ڪاڪو ۽ ڪاڪا: ذ. (سن. ڪاڪڙي < ڪڪ = چاچو). ٻيءَ جو ٻاءُ. وڏو ٻاءُ. مامو. ٻاڻ کان وڏي لاءِ عزت جو لقب- بزرگ. گهر جو قديمي عمر رسيده غلام. اهو خواهه سڙا جنهن جي گود ۾ والدين پرورش پاتي هجي. ٻوڙهو- ٻيرسن- ٻيڙو- ٻڍو- عمر رسيده. سوٽ- چاچي جو ٻٽ. ماسات. ننڍڙي ٻار لاءِ ٻيار پريو لفظ.
- ڪاڪائي (ت): ذ. ڪاڪي يا چاچي جو ٻٽ- سوٽ.
● ڪاڪوٽا: اسم خاص. ڪشيپ رشيءَ جي ڪوتر منجهان هندن جي اڪثر هڪ ذات جو نالو.
● ڪاڪيهوتا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. ڪڙهي ۽اسين ۽ شڪارپور تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪاڪيهڙ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. هڪ مڪان جو نالو. تعلقي گوني۽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪاڪيچائي: اسم خاص. تعلقي گوني۽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪاڪيڏو ۽ ڪاڪيڏا (ت): ذ. وڻ ۾ رهندڙ ڄيءُ جو هڪ قسم.
● ڪاڪ ۽ ڪاڪ: ذ. (سن. ڪاڪ = ڪاڪڪ). ڪاڻ- ڪانگ- ڪانگڙو- ڪيانتو- ڪاڪوءُ- خاڪرو- روڊ- زاغ- هڏو- هڏ ڀو.
● ڪاڳر ۽ ڪاڳر (ت): ذ. ڪاغذ- ڪاڪر- ڪاغو- ڪاردِ.
● ڪاڳس ۽ ڪاڳس (ت): ذ. ڪاغذ- ڪاڪر.
● ڪاڳلو ۽ ڪاڳلا (ت): ذ. لغڙ- ڪانگڙو- پتنگ.
● ڪاڳيتا: اسم خاص. ٿر ۾ رهندڙ ميگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو.
● ڪاڳر ۽ ڪاڳر: ذ. (ع. ڪاغذ) ڪاغذ- ورق- خط- ڪاڪ. حساب ڪتاب- ليکو ڇوکو- ڪنڊو- ڪٽ- آڌار ڪاتو.
- ڪاڳرائي ۽ ڪاڳرائي: ذ. ڪاغذ يا ڪاغذ جو ٺاهيندڙ- ڪاڳرائي.
- ڪاڳر ڪرڻ: ليکو ڪرڻ- حساب ڪتاب رکڻ- ڪنڊو جاچڻ. خط لکڻ- ڪاردِ روانو ڪرڻ- احوال موڪلڻ.
- ڪاڳر ڪنڊو ۽ ڪاڳر ڪٽڻا: ذ. ڪاغذ يا ڪاغذ ٺاهيندڙ- ڪاڳرائي.
- ڪاڳر ڪرڻ: ليکو ڪرڻ- حساب ڪتاب رکڻ- ڪنڊو جاچڻ. خط لکڻ- ڪاردِ روانو ڪرڻ- احوال موڪلڻ.

Gul Hayat Institute

- ڪاڪِري ۽ ڪاڪِريُ: ذ. حساب ڪتاب رکندڙ - ليکاري - ڪنڊائي. منشي - محرر. ڪاغذ يا ٻني مان ڪاٻو ٺاهيل شئي. هلڪو - نفيس - سوڪيرو - ٻلو - سنهون - باريڪ - سُهڻو - هي وزنو. ضعيف - ڪم طاقت - ايرو - لاغر - هيڻو.

● ڪاڪِڙو ۽ ڪاڪِڙا (ث. ڪچ): ذ. ڪانءُ - ڪانگ - ڪيانتو - ڪانگل - زاغ - ڪالِڪڙو - لڪو. (ث. ڪاڪڙي ۽ ڪاڪڙيون).

● ڪاڪِڙِيُ ۽ ڪاڪِڙِيُونُ: ث. ڪاري اچوني ٻڪري.

● ڪاڪِيڙِيُ ۽ ڪاڪِيڙِيُونُ: ث. چٽوٽي - رتي.

● ڪالُ ۽ ڪالَ: ذ. (سن. ڪال - موت). موت - قضا - قضيو - وصال - سرتيو - اجل - رحلت - رضا - چالاڻو - لاڏاڻو - انتقال - وفاتي - دارالبقا ڏي روانگي - مرڻو - فوت. موت جو فرشتو - عزرائيل - ڪال ديوتا - ملڪ الموت. وقت - ٽاڻو - ويلو - ويرم - سمون - ايام - زمالو - ويرو - ويل. (ڪرامر م) زمان. ٽورائي - اڻاٽ - ڪمي - گهٽتائي - اوٽائي - ڏڪار. قحط - ڏڪر - اڻ لڀائي - اوسر - خشڪ سالي. آهدا - مصيبت - آفت - غضب - مشڪلات. (سن. ڪاليه = سياڻي) سياڻي - ٻي ڏينهن "اڄ ڪ ڪال مري، ساري ساهيڙن کي".

(شاهه).

"ڪ رهلا جي قضائي وقت".

(سر ڪيڏارو - ڪر).

- ڪالُ وِجهَنُ: موت وجهڻ - مرڻا ڪرڻ. فساد وجهڻ - شور مچائڻ. قحط وجهڻ - ڏڪر ڪرڻ.

● ڪالا ديوُ: سهرو ڪيل - گندو ڪيل.

● ڪالارِ (ث): ث. ٻڌل ٻُهٽ جو ڏِڪ.

● ڪالِبُ ۽ ڪالِبَ: ذ. (ع. قالب = سانچو) سانچو - ڪارِبُ - قالب - ماهو - ٽپو - سُهر (جُٽين سِرن وغيره جي ٺاهڻ لاءِ) انداز - وزن - مقدار.

- ڪالِبُ ٺوڪنَ: جُٽيءَ کي پوريءَ ريت تيار ڪرڻ لاءِ ڪاٺ جو ڪالب وجهي ٺوڪ ڏيڻ - جُٽيءَ کي سانچي ۾ ڀارڻ - جُٽيءَ کي سڌو ڪرڻ.

- ڪالِبُ وِجهَنُ: ڪالب ٺوڪڻ.

- ڪالِبُ هڻَنُ: ڪالب ٺوڪڻ.

● ڪالِبَنڈُ ۽ ڪالِبَنڈَ: ذ. (ف). بدن - جسم - ٻُٽُ - تنُ - ڏيڏرُ.

● ڪالِبيليُ ۽ ڪالِبيليُونُ: ث. هندو فقيرن جو هڪ فرقو.

● ڪالِهيرَ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪالِهُورُ: اسم خاص. بگٽي بلوچن جو هڪ قبيلو.

● ڪالَرِ ۽ ڪالَروُنُ > ڪالَرِيُونُ (ث): ث. ڪڪن يا ڪانن جي دَنِ.

● ڪالَرِ (ت): ذ. گاهه جو هڪ قسم.

● ڪالَرُ ۽ ڪالَرَ: ذ. (انگ. Callar). قميص جي ڪچيءَ وٽان چهنبدار ٽڪڻ سان گلو. ڪوٽ جو گلي جي پاسن کان چهنبدار آپريل ڪپڙو. گلو - ڪچي. سيل ٻني جا الگريز ۽ سندن لڳل ڪنڊ ۽ ٻڌڻ. ڪتي جي ويڍي - ٻڌو. غلام جو طوق. ڪهوڙي جي واڪ - رَسِنَ. گلوبند - مَفلَرُ.

● ڪالَرا: اسم خاص. (انگ. Colara) هڪ بيماريءَ جو نالو - هيضو - وَبا - ٻڌا.

● ڪالِرُو: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. (ذ. صفت). ڪلر وارو - ڪلرائو - ڪلري (ت).

● ڪالِڪُ ۽ ڪالَڪَ: ذ. صفت. (سن. ڪالڪ = ڪاڪو) ڪارو لشان - ڪاٻو - داغُ - ڪاراڻ - ڪارو ڪڪو - تيرُ - هَسو. لسڻ. چانءُ - پاچو - پاچولو - ساڀو. اک جي ڪاراڻ. (حسابن م) رقم.

● ڪالِڪا: اسم خاص. (سن. ڪالَ = ڪالي) ڪالي ديوي - ڪالِڪان.

● ڪالِڪانُ: اسم خاص. ڪالي ديوي - ڪالڪا. روهڙي جي پرسان هڪ ڏکريءَ جو نالو (هن تي اهو نالو "ڪالِڪان" استريءَ تان ٻيل آهي).

- ڪالِڪانُ پُولَنُ: ڪشف ٿيڻ - الهام ٿيڻ - آڪاس واڻي ٿيڻ - اڳواٽ خبر ٻوڙ - پيشڪوئي ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

● ڪالڪڪٽيچي ۽ ڪالڪڪٽيچيون: ث. هڪ ڪاري ڪيڙي جو نالو - ڪارڪٽي (عصر جو تنواري). تنڪي - ڏڪار (ت). (صفت). بڇڙي - بدصورت - بدشڪل - ڪينبي.

● ڪالمَ: ث. (ع). ڪٽواري زال. مڙس موي ويل عورت - ڏهاڳڻ - بيوهه - بيواهي - رَنَ جوءِ - ڏليل - رَنيءَ - رَنڙ - رَنوڙ. طلاق ڏنل زال - طلاقيل - ڪاڍوڙ.

● ڪالمُ ۽ ڪالمَ: ذ. (الگ). ٻني جو لڪيل حصو - پاڳو - ٽڪرو.

● ڪالينڪيڙو: اسم خاص. راڳ جي هڪ سُر جو نالو.

● ڪالُو ۽ ڪالُو: ذ. ڪيڏين جي شڪل ڇڙي مڇيءَ جو هڪ قسم - ڪڏو. سيپي. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.

● ڪالُو پُوريءَ: اسم خاص. تعلقي سيوهڻ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪالُوتڙ ۽ ڪالُوتڙپُڻ: ث. بدچال عورت - ڪاڍوڙ زال - بي حيا عورت - بدتهذيب عورت - بي شرم عورت.

● ڪالُورُ ۽ ڪالُورَ: ذ. مهاڙو - ميربحر - آکهيرُ.

● ڪالُورڻ: مصدر. (پاڻيءَ کي) لڙڪ ڪرڻ - ميرو ڪرڻ - ڪندو ڪرڻ - لڙڻ.

"اڇو پاڻي لڙ ٿيو ڪالُوريو ڪنڪن،
اينداً لڄ مرن تنهن سرَ مٿي هنجهڙا"
(شاهه)

● ڪالُوڙ ۽ ڪالُوڙا: ذ. ديڪهن ۾ ڪيندڙ هڪ قسم جو ڦرُ - وڏو ڪُهُ. اٻڻ جي وڏي ڀاڙ.

● ڪالوڙا: اسم خاص. ڪل جي ڀاڙ.

● ڪالُوڙو ۽ ڪالُوڙا (ل): ذ. ڪاٺ جي وڏي ٻاٽ - ٻالوڙو. ڳاهه جو هڪ قسم (ت).

● ڪالُو مَلهَنُ: اسم خاص. تعلقي ڪهوٽڪي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪالونڻ (ت): مصدر. ڪُنڊڻ - اولڻ - لوڙڻ - مَلڻ - ڪڍڻ - مَهينڻ.

● ڪالُوٽيڻا: ظرف. (هاڻ) ڪالهه ڪان - ڪالهوٽيڻا - ڪلهوٽڪرُ.

● ڪالهه: ظرف. (سن. ڪلڱيهَ > ڪلي > ڪالُ = ڪالهه) گذريل ڏينهن - اڄ ڪان اڳيون ڏينهن - ڪلهوڪو ڏينهن - ڪلهه - ديروز (ف). گذريل ڏينهن تي.

- ڪالهه رات: ث. ظرف. اڄ ڪان هڪ رات اڳ - گذريل رات - اڳيئن رات - ديُ شَبُ. ڪالهه رات جو.

- ڪالهوڪو ۽ ڪالهوڪا: ذ. ظرف. ڪالهه جو - ڪلهوڪو - ڪالهوڪرَ - اڳئين ڏينهن وارو - گذريل ڏينهن وارو - ڪالهوٽو - ڪالهه ڪان وٺي - ڪالهه وارو. پارٽو (ڪاڏو).

- ڪالهوٽو ۽ ڪالهوٽا: ذ. ظرف. ڪالهوڪو - ڪلهه وارو - گذريل ڏينهن وارو.

- ڪالهوٽيءَ ۽ ڪالهوٽيُونُ: ث. ظرف. ڪالهوڪي - ڪلهه واري - گذريل ڏينهن واري.

● ڪالهو ۽ ڪالها (ث): ذ. ڪهٽ عقل وارو - چريو چريٽ - مورک - بي عقل - ڪمُ عقل - ڪُنڊُ فهمُ - جاهل - جَٽُ - اناڙي - پوڪُ - بيوقوف.

● ڪالهوڙيُ: اسم خاص. تعلقي روهڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪالِيُ: اسم خاص. هندن جي هڪ ديويءَ جو نالو - دُرگا - پَوالِيُ - ڪالِڪانُ - ڪالِڪا - ديبوَ جي عورت. شيوَ جي زال پاربَتي - موت جي ديوي - لڙائي جي ديوي. ڪنجي ٽڪر (حيدرآباد) تي هڻ جي آستان جو نالو. (ث. صفت). ڪاريُ - سَيَاهَ.

● ڪالهي: ذ. (سن. ڪاليهَ) جمنا لڌيءَ جي ڏري ۾ رهندڙ هڪ ڪارو نالگ، جنهن کي ڪرشن مهراج ماريو.

● ڪاليج ۽ ڪاليجَ: ذ. (انگ. College) وڏو درسگاه - اعليٰ درجي جي تعليم جو مدرسو - ادب، فن، ڪٽ ۽ حڪمت وغيره سيکارڻ جو مدرسو - تعليم گاه - وڏو تعليم جو اداره.

Gul Hayat Institute

ـ كاليڻگو ۽ كاليڻگا ۽ ذ. صفت. بدمعاش ـ ٺڳ ـ شودو ـ كارينگهو ـ لڇو ـ الوڙي ـ چنبسو ـ چرٽو. گاريال ـ بيهودو ـ كمينو ـ بد تهذيب ـ بد فضيلت ـ نيچ ـ كميڻو.

● كامَ ۽ كامُون ۽ ث. (سن. كَمَا) كاڻ جي ڏکي کالي ـ کاجڻ ـ لڙهو ـ گهر جي اڏاوت جي کائي ـ جاءِ جي بچاءَ لاءِ وڏو داسو ـ شهتير ـ پيئر. (وهت هڪڙي لاءِ) لکڻ ـ چهو ـ لٽ ـ لٽڪڙي ـ چهي ـ چينيو ـ ڏلبي ـ لاکڙ ـ لامَ. جهلَ ـ آڏ ـ ٽيڪ ـ جهلو ـ جهالو. پيڙيءَ جي پاسي ۾ لڳل کاڻي. لوهي سيخ (ک) کجيءَ جي ڦري جي ڏاڍي (ت). (سن. كامَ = عشق) هندن جي عقيدي موجب عشق ديوتا جو (خيالي صورت موجب سندس هٿ ۾ تير کمان) ـ محبت جو ديوتا ـ کيئوپڊ. عشق ـ محبت ـ پيار. گَرَ ـ تيرُ ـ بانُ. شهوت. پيڙيءَ يا جهاز جي هلڻ لاءِ پاڻيءَ جي اونهائي. وات ڇڻ واري حالت ـ مَهارن جي سوجَ. زال ـ عورت ـ کاسِي ـ کاسِيئي. (ظرف). لـ ـ کاڌ لـ ـ مَ (ک). لات. ڏوهي جي مٿي ڏيکهه يا چوٽي (جبل).

ـ كامَ ڏيو: ذ. كامُ ـ عشق ـ موهڻ. عشق جو ديوتا.

ـ كامُونُ هَوَنُ (ک): مَهارون سُڇڻ ـ وات ٻَڇڻ.

ـ كامُونُ كوڙُ ۽ منزل الداز ڏيڻ ـ اڇڻ ـ ڇاهو کرڻ ـ ٻيڙي لڳائڻ ـ خيما کوڙڻ.

"كَلجُگ كامُون كوڙو ـ ون،
تـدهـن ٻـڌي گُوڙَ كَـمَرَ"
(ڪائو).

● كامُ ۽ كامَ ۽ ذ. (سن. كامَ = عشق > شهوت) شهوت ـ شهواني خيال ـ نفساني خيال يا خواهش ـ وَهُرُ. هندن جي عقيدي موجب عشق جو ديوتا ـ كامُ ديوُ ـ حضرت عشق. محبت ـ پيار ـ حُبَ ـ پريم ـ پريت ـ آکنڊ ـ آکنجهر ـ موهڻ ـ ڏاجهه ـ عشق ـ قُرب ـ دلي کاڌو. لذت ـ عيش ـ مزو ـ راحت. حرص ـ هَوَسُ ـ تانگهه ـ لالچ ـ چيڪَ ـ سَڌَ. مرضي ـ لاڙو ـ خيال ـ کامنا ـ چاهڻ ـ طلب ـ گهرج ـ ضرورت. مُراد ـ مقصد ـ مرضي ـ مطلب ـ مدعا ـ معني ـ ارٿ. هَٺُ. تڪبر ـ ضد ـ وڏائي (ت). ڪَڪُ ـ چوڪَ ـ چولنگ. ڪَرُ ـ ڪَلڏو ـ ٻيشو ـ کيرت ـ کار ـ ڪَسَبُ (هدايت الاشخاص). طاقت ـ وِتُ ـ بَلُ ـ زور ـ قُوَّت ـ دسترسي ـ پُڄت ـ پُهچ ـ سڪهه ـ هلندي (هدايت). سهڻو چوکر. تالو ـ ڪُلُفُ ـ جندرو.

ـ كامُ الدَّهُ ۽ كامُ الدَّهَ (ت): ذ. شهوت ـ شهواني خيال ـ نفساني خواهش ـ وَهُرَ.

ـ كامُچورُ ۽ كامُچورَ ۽ ذ. نڪاڻو ـ سست ـ کاهِلُ ـ کمچور ـ ڏوڻي.

ـ كامَدارُ ۽ كامُدارَ ۽ ذ. کم کندڙ ـ کم وارو ـ کَمَدارُ.

ـ كامَڏيوُ: ذ. هندن جي عقيدي موجب شهوت جو ديوتا. كامُ ـ نفساني خواهش ـ قوت باهه ـ جماع جي خواهش. رُکمڻيءَ جو پُٽ ۽ رتيءَ جو مڙس. هندستاني سهڻو چوکر.

ـ كاميرانُ ۽ كاميرانَ ۽ ذ. مقصد ورَ ـ خوش نصيب ـ اقبال مند ـ پاڪ وارو ـ پاڪياوانُ ـ بختاور. فتح مند ـ سوپارو ـ ڪاڻاڻو ـ فاتح.

ـ كاميرائيُ ۽ كاميرانيُونُ ۽ ث. بختاوري ـ اقبال مندي ـ خوش نصيبي. سوپ ـ فتح ـ کامياابي ـ جيت ـ کَتَ ـ فتحيابي ـ فتح مندي.

ـ كاميرَوائيُ ۽ كاميرَوائيُونُ: ث. (ت). کامراني ـ کامياابي ـ سوپ ـ فتح.

ـ كامَروُپُ ۽ كامَروُپَ ۽ ذ. هنيلو ـ ضدي ـ بحثي ـ ڏکبري. بدمعاش ـ لُڦنگو ـ لوفرُ ـ چورائيو (ت).

ـ كامَڙِيوُ ۽ كامَڙِيا ۽ ذ. کمي ـ نوکر ـ خدمتگار ـ ٽهليو ـ چاکرُ ـ خادمُ.

ـ كامَڪارُ ۽ كامَڪارَ ۽ ذ. صفت. (كامُ + مقصد + گار = ورو کرڻ) کامياب ـ کامران ـ سوپارو ـ فتح مند ـ فتحياب. خوش نصيب ـ اقبال مند ـ صاحبِ اقبال ـ سياڪو ـ سدوو ـ بختاورُ ـ مُراد

Gul Hayat Institute

وارو ـ مقصد وَرُ. بادشاهه ـ سلطان ـ پاتشاهه ـ شاهه ـ راجا.

ـ كاميُ ع كاميٰ ؛ ذ. شهوتي ـ لفس پرست ـ فاحش ـ لانبارو ـ لالسگ چوٽو ـ كام ارٿي ـ عشق جو ـ عهديدار ـ كاسورو ـ آفسر ـ عملدار. كم وارو ـ ماڻهن جو كم كندڙ. نوكر ـ عام جو غلام ـ خادم ـ خدمتگار (ت).

ـ كاميابُ ع كاميابَ ؛ ذ. صفت. كامگار ـ مقصد وَرُ. فتحياب ـ مقصد پائيندڙ ـ مرادَ مَنڊُ ـ سُڪلُ ـ سوپارو ـ كامران ـ منصور ـ مُظفر.

ـ كاميابُ ٿيڻُ ؛ مراد حاصل ٿيڻ ـ مقصد پورو ٿيڻ. فتح پائڻ ـ كامراني حاصل كرڻ.

ـ كاميابيُ ع كاميابيُون ؛ ث. فتحيابي ـ سوپ ـ فيروزمندي ـ نصرت ـ ظفر ـ فتح ـ فتحمندي.

ـ كاميابيُ ٿيڻُ ؛ مقصد پورو ٿيڻ ـ مراد حاصل ٿيڻ. فتح حاصل كرڻ.

● كامارُ ؛ اسم خاص. كوري، ٽنبي پاڪي، ڊگهڙي، بدين، كولي، ميرپور بٺوري ۽ ٽنبي الهيار تعلقن ۾ ديهه جو نالو. حيدرآباد ضلعي ۾ هڪ اسٽيشن ۽ هڪ ڳوٺ جو نالو.

● كامائيُ ؛ اسم خاص. آدر ۽ آلهندي جي ڪُنڊَ جو نالو.

● كامٺ ؛ ث. اسم خاص. راجا اندر جي هڪ ديگهه جو نالو.

● كمرُ ڪنڊجا (ل): اسم خاص. ڳاڙهن جانورن جو هڪ قسم.

● كاميڙا ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كاميڙو ع كاميڙا ؛ ذ. آڏاڻي جو هڪ عضوو.

● كاميلُ ع كاميلَ ؛ ذ. صفت. (ع. كاميلُ = پورو). پورو ـ سالم ـ تمام ـ سپ ـ سارو ـ مڪمل ـ ڪُل ـ مڙيوٽي ـ مڙئي ـ سجو ـ سَمورو ـ پُورَنُ ـ جملہ. گناهن يا پاپن کان آزاد ـ پاڪ ـ بي عيبُ ـ سَمَاپت رَسيَلُ ـ بزرگ ـ برگزيده ـ پارسا ـ نيڪُ ـ پلارو ـ سگورو ـ صالح ـ بي عيبُ. هنرمند ـ كاريگر ـ استاد كاريگر ـ ڪُشَلُ ـ سُگهڙُ ـ هُنَرِيُ. پُهتلُ ـ رسيلُ ـ سَهيڙِيلُ. سياڻو ـ ڏاهو ـ هوشيار ـ قابل. راڳ جي ٢٩ بحرن مان هڪ بحر جو نالو.

● كاميناَ ع كَامينَائُونُ ؛ ث. (سن. كامَ = چاهڻ). خواهش ـ اِڇا ـ مراد ـ منشا ـ سَدَ ـ چاهڻ ـ چاهينا ـ دِلُ ـ رُچيُ ـ ارادو ـ موضي ـ گهُرَ ـ گهرجَ ـ ضرورت ـ تمنا ـ لاڙو ـ رغبت.

ـ كاميناَ ع ؛ ث. مراد ـ سَدَ ـ كاميناَ.

● كَامَنهِ (ت) ؛ ث. ڏکڻ ۽ اوپر جي ڪُنڊَ جي هَوا ـ ڏکڻ جو تکو واءُ ـ ڪُنڊائتو واءُ ـ كامَهَ ـ واهوندي (ل).

● كَامنيُ ع كَامنيُون ؛ ث. زال ـ عورت ـ كامڻي ـ مُنڊَ ـ زائفان ـ بيگم ـ بيبي ـ بالو ـ ناري ـ جُوءِ. كامنِ.

● كامنُ ع كامڻون ؛ ث. كامني ـ زال ـ عورت ـ مڏ. وٽندڙ عورت ـ حسين عورت ـ خوبصورت زال ـ سُندر ناري.

ـ كَامنيُ ع كَامنيُون ؛ ث. لهايت خوبصورت عورت ـ حَسينهَ ـ ماهِرُو ـ سُندَر ناريُ ـ جميلہ ـ شڪيله ـ پَريُ ـ نازڪ بدن عورت. چڙڪ عورت. عشق ۾ قاتل عورت. سگهڙ زال.

● كَامنِ ع كَامَنَ ؛ ذ. (سن. كامن = كامڻ) جادو ـ سحر ـ منڊ ـ منتر ـ افسون ـ چيڪ ـ طِلسَمُ. تعويذ ـ ٽيڻو ـ ٽوٽو ـ پڙهيا ـ دوهه ـ دغا ـ فريب ـ دولابُ ـ هٿ لات ـ كيڏ ـ حرڪت ـ چالاڪي ـ اُڪل. چند ـ مَكرُ ـ گيگُ ـ تيڪَالُ. شادي جي موقعي تي گهوٽ کي مطيع ڪرڻ لاءِ ڪُنوارِ ٽيڻُ طرفان پڙهيل هڪ خاص قسم جو گيچُ. چيڪَ ـ عشقُ ـ موهُ. بيماريءَ جو هڪ قسم ـ هرقان ـ سائي ـ ڏوڪريُ.

ـ كَامنِ ع كَامڻون ؛ ث. ڏوه ڪندڙ عورت ـ جادو ڪندڙ ـ جادوگرياڻي ـ طلسم باز ـ منتري ـ سحر باز ـ ساحره. موهيندڙ عورت ـ خوبصورت زال ـ حسين عورت.

ـ كَامَنڪَرُ ع كَامَنڪَرَ (ت) ؛ ذ. جادوگر ـ افسون ساز ـ طلسميُ ـ ڏوهو ـ كامنگور ـ منتري ـ ساحرُ.

Gul Hayat Institute

= كامٹيگوڙ ۽ كامٹيگوڙَ ا ذ. جادوگر- كامٹگر- ڊوهو- ساحري- ساحرُ- اسراري- پوپو- كامينُ كندڙ- ڏائنُ. (صفت). حرفتي- چالاک- كيڏباز- انگلي. سوادي- لڏيڏ- مزيدار- لذتي. چهرو- چشائتو- سلوٹو- ذائقيدار- خوش ذائقه.

= كامٹيگوڙو ۽ كامٹيگوڙا ذ. كامٹگورُ.

= كامنُ وِجهنُ ا اڙهيا وجهن- ٻٽ وجهن- كامڻ ڪرڻ- منڊنُ- منتر پڙهڻ- افسون وجهن.

= كامِڻ هاريُ ا ذ. صفت. جادو لائيندڙ- سحر پري- سحر واري- طلسمي.

= كَامِنُ هورُ ۽ كامِٹهورَ ا ذ. جادوگر- كامٹگور.

= كَامِٹهوريُ ۽ كامِٹهوريُونُ ا ث. صفت. جادو پري- سحر واري. (ث). كامٹي جو مخفف. عورت- نوجوان عورت- بالغ چوڪري.

"كامڻ هورين (اكين) ڪر جو كيو-
كنهن نه لاغرضيون لكيون".
(بلند شاهه).

= كَامِيٹيُ ۽ كَامِيٹيُ ا ذ. ڏوهرو- جادوگر- كامڻ كندڙ- ساحري- ساحر. فريبي- مكريلو. (ث) ڏوڻي- ڏائڻ. ڊوهڻ. چالاک عورت. موهيندڙ زال- خوبصورت زال.

● كامنُ (ڪاڇو جوهي تعلقي قلجي جو ڪوٽ) ا ث. ڏڪڻ اولهه. ڪنڊ واري ڳرم هوا جا اپريل كان جولاءِ تائين لڳي ۽ واري وسائي- اولهه جي ڪنڊ جي هوا جا خاص طور شام جو چوٽ لڳي- كامهين.

● كامو: لوهيڙي جهڙي هڪ جهنگلي وڻ جو قسم.

● كامُوڈ ۽ كَامُوڈَ ا ذ. اعليٰ درجي جي جانورن جو هڪ قسم (ل). (اسم خاص). هڪ راڪشيءِ جو نالو (مالڪوس راڪ جو ٻٽ). عورت جو نالو (ت).

● كَامُورو ۽ كَامُورَا ذ. ڪم وارو- ڪاروبار- سرڪاري نوڪر- گورنمينٽ ملازم- ڪاهرداز- عهديدار. عامل. ٻئي جي ڀرڻ ڪم ڪندڙ- عيوضي.

= كَامُورپ ۽ كَامُورِپُونُ ث. كامورائي- آفيسري- سرڪاري نوڪري- ملازمت- كامورٻڻو.

● كَامُورِيُ ۽ كَامُورِيُونُ: ٻڪريءَ جو هڪ قسم.

= كَامُورِيُ لُهرِيُ ث. ٻڪريءَ جو هڪ قسم.

● كَامُولُ ۽ كَامُولَ ا ذ. جانورن جي اڇي جنس- اعليٰ درجي جي جانورن جو هڪ قسم. هڪ راڪشيءَ جو نالو (رات جو ڳائجي).

● كَامُونُ ا ذ. زمين تي ڇت ڪري ٻهندڙ شاخن واري وَلَ والگر وڻ جو هڪ قسم.

● كَامُوهُ ۽ كَامُوهَ ذ. بيماريءَ جو هڪ قسم، جنهن ۾ جانورن جي سارَ (رحم) ٻاهر لڪي پوي. وڻ جو هڪ قسم (ت).

● كَامُوهي: ث. ٻساركي وكر ۾ڪر اينڊ هڪ ٻوٽي.

● كَامِهَ: ث. اتر اولهه كان لڳندڙ هوا جو طوفان. ڏڪڻ الهندي ڪنڊ جو تكو واءُ (مهاڻن جو اصطلاح). مينهن کي ڦٽائيندڙ ۽ چيٽ جي فصل کي ناس ڪندڙ ڳرو واءُ. ڏڪڻ جي هوا- واهوله ي.

● كَامِيهَ: چيٽ جي موسم ۾ ڏڪڻ اولهه جي ڪنڊ كان لڳندڙ هوا.

● كَامِيهِ ا ث. اوپر ۽ اولهه كان لڳندڙ هوا جو طوفان.

● كَامِيهَنَ ا اسم خاص. موچين جي رنگڻ جي ڪم ايندڙ مينديءَ جي ٻوٽي جهڙو هڪ قسم جو ٻوٽو.

● كَامِيهو ۽ كَامِيهَا ذ. وڻ جو هڪ قسم (هن جي لاءِ مان نوڪرا ٿهن)- كَامِيهُونُ.

● كَامِيهُونُ ا ذ. كاميهو.

● كَامِيهِيُ ۽ كَامِيهِيُونُ ا ث. هڪ جهنگلي وڻ جو نالو- كامو.

Gul Hayat Institute

● كَامُهِينْ (ك): ث. ونَ جي سهاري تي چڙهندڙ ول جو هڪ قسر. ونَ جو هڪ قسر (لامن مان ٽوڪرا ٿهن).
● كَامِيْ: اسر خاص. هڪ ذات جو نالو.
● كَامِيٽ ۽ كَامِيٽ (ل): ذ. جلا وطني- شهر ليڪالي.
● كَامِيٽْ ۽ كَامِيٽَ (ك): ذ. ريڇ جو هڪ عضوو.
● كَامِيٽِكِيو ۽ كَامِيٽِكِيا (ل): ذ. بي شرم- بي حيا- بي ديدو.
● كَامِيسَري ۽ كَامِيسَرِيُونْ (ت): ث. كَنڊل- سسي لڏل- وڏيل- كَتِيمَلَ.
● كَامِيلو ۽ كَامِيلا: ذ. جالورن جي كهڻ جو هنڌ- كوس گهر- آڏي- مقتل- مذبح. كنارو- كندي- كپ- كَتَر.
● كَامِيْ وارو كَجُونْ: اسر خاص. كچون جو هڪ قسر.
● كَانْ: ذ. (سن. كَانْكَ = كَانْگ). پكيءَ جو هڪ قسر- كانءُ- كانگ- كياڏو- كالنگ- كالنگڙو.
- كَانْ كَانْ: ذ. (آواز). كانگ جو آواز- كانگ جي ڏانْ ڏانْ.
● كَانْ ۽ كَانَ: ذ. (سن. كَانْدَ = تِيرُ). كاني مان جڙيل تير- ٻاڻ- كالي- گز. پالو- نيزو- ڏقو. سر- تيلو- تينگر- ٻيلو- ٻيڪان- كرڪ- لوري. سيلو.

"مـڙس ٻـوڙهـو زال جـوان،
تنهن كي پالئي ڪڪ جو ڪَانَ".
(مهراڻ).

كاڌ تكي چهنبدار شئي. گهوڙو.

"كرهو كِينْ كَنْ، ايرين آءُ لـ ڇڏي".
(شاهه).

(اسر خاص). هندن جي ديوتا ڪرشن مهراج جو هڪ لقب.
- كَانَارو ۽ كَانَارَا (ت): ذ. تير- كان- ٻاڻ- گز- كالي.
- كَانَارِئو ۽ كَانَارِئَا: ذ. كان ماريل- تير لڳل- تير جو گهايل.
- كَانَارِيو ۽ كَانَارِيا: ذ. گز سان ماريل- تير لڳل.
- كَانِيَارو ۽ كَانِيَارَا: ذ. صفت. كانارئو- كانارو.
● كَانَاتِيْ ۽ كَانَاتِيُونْ: ث. مگر مڇي جو هڪ قسر.
● كَانَارَو ۽ كَانَارَا: ذ. ڏكيون ۽ لرزي واريون پوليون كندڙ پكيءَ جو هڪ قسر.
● كَانْبَ ۽ كَانْبُونْ: ث. كاهن كان ڇيلهه تائين ڪپڙو ٻڌي ٺاهيل جهولي- كالبو. وهڻ وقت ٻڌن كان ورائي گوڏن وٽ ٻڌي ڏلل ڪپڙو- كالب. كوپ- ٻاسو. چري- كَنْدَ. واهڙ جي تري مان كاڌل كپ- واهي جي وانجهري كند- كسي جو كاڌل الدريون كنارو (ل-ك).
- كَانْبَ كَيْدِيْ: ٽيڪ لاءِ ڪپڙو ٻڌي ٻلڻي ماري وهڻ- كانب كيدي وهڻ. ڏرڻو ماري وهڻ- ڏرڻ مارڻ- لاڪاڻا لاهي وهڻ- اوكيا ٻوكيا لاهي وهڻ. جهولي ٻڌڻ- كالبو ٻڌڻ- ٻنارڪ ٻڌڻ.
- كَانْبَ كَيْدِي وِهَنْ: كالب كيڏڻ.
- كَالبو ۽ كَانْبَا: ذ. كالب. گاهه وغيره جي ڪٽي- پروٽي- پري.
- كَانْبو ٻَڌَنْ: كالب ٻڌڻ- كالب ٻڌڻ- كالب كيڏڻ. جهولي ٻڌڻ- ٻنارڪ ڪرڻ. سنهرڻ- تيار ٿيڻ. همت ڪرڻ- جوانمردي ڏيکارڻ- مڙسي ڪرڻ (ت). لالچ ڪرڻ- ضد ڪرڻ- تپسو ڪرڻ- هٺ ڪرڻ (ت).
- كَانْبِيْ ۽ كَانْبِيُونْ: ث. كانب كانب- كالبو.
● كَانْبِيرُو: اسر خاص. جانورن جي هڪ جنس- قمبر تعلقي جي پيدائش جالور.
● كَانْبَ ۽ كَانْبُونْ (ت): ث. ڏکهي سنهي كاني- چڙهه- چڙي- چنهو. لٽ- لڪڻ- ڏلڙو- سوٽلي- ڏڪي- ڏولگري.
- كَانْبَرَ ۽ كَانْبَرُونْ (ت): ث. كانب.

Gul Hayat Institute

ـ كَانْهَڙِي ۽ كَانْهَڙِهُونْ (ث)؛ ث. كانهڙ ـ كانهڙ.
● كَانْهَڙ (ت)؛ اسم خاص. ٽئر ۾ رهندڙ مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو.
● كَانْهِبَ ۽ كَانْهِيُونْ؛ ث. كالب.
ـ كَانْهِبَ كَيَنْ: كالبَ كيڻ ـ كانب بڌي وڃڻ.
ـ كَانْهِبَ كَيِي وِهَنْ؛ ڪنهي ٻڪي وهڻ ـ چيلهه ۽ ڪوڏن کي ڪڙو ويڙهي وهڻ. بي رواهه ٿيڻ ـ بالڪل ٿي وڃڻ. ضد ڪري وڃڻ.
ـ كَانْهِيُو ۽ كَانْهِيا؛ ذ. جهولي ـ كانب ـ كانهي ـ كانيو. پري ـ پيرو ٿري ـ پيرڙي.
● كَانْهِيُو ۽ كَانْهِيُو؛ ذ. صفت. كانهينْ ـ كَنهِيرُ ـ ديرينو ـ بَرد بهار ـ صابرين ـ تحملي ـ صبرائتو ـ كائڊ وارو. جوڏو ـ مضبوط ـ جاڏو ـ جبرو ـ ٻليارُ ـ ٻَلي ـ ارٻَلُ ـ ڪراڙو ـ زور پريو ـ ٻَلوان ـ بهادر ـ همت پريو ـ زورائتو ـ سَٻَرُ ـ سڪهائتو ـ سڪهارو ـ سڪتو ـ قوتي ـ سٽاڻو ـ تواڻو ـ زبردست ـ قرارو. ڪارو ـ سياهُ. (اسم خاص). هاڻ جي پرسان هڪ جبل جو نالو.
● كَانْهِيُورِي؛ اسم خاص. ڪوهستان جي هڪ ٽڪر جو نالو (كانهوري ۽ كارين ٻن ٽڪرن جي وچان سسئي ۽ كي لنگهڻو پيو هو).
● كَانْهُ ۽ كَانْهُ؛ ذ. (سن. كانْهُ ـ مڙس) كَنْهُ ـ كانڍُ ـ مڙس ـ پَتار ـ گهر وارو ـ شوهر ـ پتي ـ وَرُ ـ گهوٽ ـ خاوَنه ـ سوامي. ڏڻي ـ مالڪ ـ آقا ـ آڪو ـ سائين.
● كَانْهِيتا ۽ كَانْهِيتائُونْ؛ ث. (سن). پياري ـ دل واري ـ محبوبه. سهڻي زال ـ خوبصورت زال ـ حسين زال.
● كَانْهِيرائِيْ؛ اسم خاص. تعلقي ميرهور خاص ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كَانْهِيرُو ۽ كَانْهِيرا؛ ذ. ٻيڙيءَ جو ڪاريگر ـ سيڙهُ.
● كَانْهِيرِيو ۽ كَانْهِيرِيا (ڪ)؛ ذ. ڪاري جي ٻيڙيءَ جو هڪ عضو. ٻيڙيءَ جي ٻويان ٽلهي وٽ ـ ٻاڻيءَ جي آڏ واري طرف وارو حصو.
● كَانْهِيرِيْ ۽ كَانْهِيرِيُونْ؛ ث. ميڙيءَ جو هڪ قسم.
● كَانْهِيَ (ت): اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● كَانْهِيُ ۽ كَانْهِيَ؛ ذ. صفت. سُٺ ـ موگو ـ آرسي ـ توڻي ـ سليوساڻُ ـ ڏاکڻ ڏيلو ـ ڪاهيل ـ عاري ـ ڪم ڪوسُ ڏيلو ـ ڏيرو ـ آري ـ ڪهيلو ـ ڪم چور. بيڪار ـ نڪو ـ لکمٽو ـ واندو ـ اجاهو ـ ٻي ڪمو ـ خواهه مخواهه ـ واهيات.
ـ كَانْهِيرُ ۽ كَانْهِيرَ (ت)؛ ذ. ڪم ڪان لٽائيندڙ ـ ڪم چور ـ گوسڙو ـ لٽاڻو ـ كالت.
● كَانْهِيرُ ۽ كَانْهِيرَ (ڪ)؛ ذ. ڪنر ٻيل ـ ڪاوڙيل ـ هڪ ٻئي کان بدگمان ٿيل ـ بغض ٻيل ـ ضدي ـ ويري ـ خاري.
● كَانْهِيُو ۽ كَانْهِيا؛ ذ. (سن. كَنْهِكُ ـ ساهيمي) ساهيمي ـ تارازي ـ ترازو ـ ٽڪڙي. ٻِنَ ـ سُٽي ـ ٽانچي. ڪنبو ـ ٽانچني. ڏڻدن سان نوڪدار ڪاٺ جو چمچو. ڪهڙيال جي سُٽي. ريل گاڏيءَ جي ڦٽي جي جوڙ جو نشان ـ ريلوي لائين جي ڪڏڻ جو هنڌ. چور ـ كانكو (ك).
ـ كَانْهِيُو مِتائِينْ؛ ريل گاڏيءَ جو ٻنو مٽائڻ ـ ريل گاڏيءَ کي هڪ رستي تان لاهي ٻئي رستي تي آڻڻ ـ ريلوي لائين مٽائڻ.
ـ كَانْهِيْ وارو ۽ كَانْهِيْ وارا؛ ذ. تور وارو ـ توربندڙ. ريلوي لائين بدلائڻ وارو ـ ريل کي هڪ رستي تان ٻئي رستي تي آڻڻ وارو ـ ورڙ ـ كانٽو هٿائيندڙ.
● كَانْهِيُو؛ اسم خاص. تعلقي چاچري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كَانْهِيَ ۽ كَانْهُونْ؛ ث. (الڳ. كنبو ـ چالوٽي) كنبو ـ كامو ـ منڊل ـ چانوٽي ـ اڏو ـ ٽِڪاڻو ـ ٽِڪاڻو ـ هنڌ ـ ماڳ ـ مڪان ـ وَڻاڪ.
● كَانْهِيُو ۽ كَانْهِيا (ت): ذ. صرفو ـ قناعت ـ بچت ـ كِفائِيتَ ـ ڪم خرچي ـ ٿور خرچي.
● كَانْهِيُو ۽ كَانْهُو (ت)؛ ذ. صفت. ويهل ـ ڪنهيل ـ ڪنهل ـ جڏا ٽيل ـ الڪ ٽيل.

Gul Hayat Institute

● كانهُورِيَ (ت)؛ اسم خاص. ڪڪڙ جو هڪ قسم.

● كانهيروُنَ (ڪ)؛ ذ. هيرون جهليندڙ وَل جو هڪ قسم ـ ڪالهل هيرون. ڪن ۾ پائڻ جو هڪ قسم جو زالو زيور.

● كانجا؛ اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.

● كانجَنَ ۽ كانجَنُونَ (ت)؛ ث. نار جي آها ڪاڻي، جنهن ۾ اٽڪ جو مهرو هوي، جنهن جي مُڪڙي ۾ مَنو ڦري. داسو ـ دوني ـ لڙهو ـ كانجَنَ. (اسم خاص). تعلقي خيرپور ميرس ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كانجيَ ۽ كانجيُونَ؛ ث. هاٿيءَ ۾ رَڌل تمام پٽوا چانور ـ وَبَ ـ ريڑي ـ راهڙو ـ رڙو ـ ريچَ ـ اڇي ـ آشَ ـ اهجي ـ پيچَ ـ ڪُربَل (ت).

● كانجيَ ڪوتَ؛ اسم خاص ڪڇ جي رڻ ۾ رحڪمي بازار کان ڏيڍ ڪوهه هري هڪ پراڻي قتل شهر جو نالو.

● كانجهائيَ (ل)؛ ث. رَسَوَلَ، مصري ۽ آمَلَ ڪي ڪڏي ناهيل اکين جو دَپَ ـ اکين جو ڦڙو.

● كانجهَنَ ۽ كانجهنُونَ (ڪ)؛ ث. هٿيءَ جي ڪُنڊَ ـ هٿيءَ جو ڪورو هاسو ـ ڪيٽ جي ڏکي هالهين ـ هَنڊ ـ هنو (ت).

● كانجهو ۽ كانجهَا (ل)؛ ذ. صفت. ڪنجهي ماڻ نهيل ٽاڻ ـ ڪنجهي وارو ٽاڻ ـ ايسيءَ جو ٽاڻ. "ان پٽن منجهه ائين ٿي ڪٽيس كالجهي رَچ جيئن".

● كانجهيَ ۽ كانجهيُونَ؛ ث. (سن. كانچ = رب) هاٿيءَ ۾ رڌل تمام ڦڙو پت ـ رَبَ ـ ريچَ ـ آشَ ـ اهجي ـ هيچي ـ نرم ڪاڏو (ڪپڙي کي ڪلفَ ڏيڻ جي ڪم ايندڙ).

● كانجَنَ ۽ كانجَنُونَ؛ ث. ڪاڻ ـ داسو ـ لڙهو. شهتير جهڙي ڪاٺي. ڪُنڊَ. سهري کي جهاڻ لاءِ مَڪڙيَ هنيل ڏکي ڪالي ـ نار جو هڪ عضوو. (صفت). ڏکهو ـ لمبو ـ قداور ـ لانبُتَ. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.

● كانچَ ۽ كانچُونَ؛ ث. (سن. ڪنڪ = ڪاڇو) وڏن هاڇن سان سٽ ـ سلاوار ـ شلوار. پاجامون ـ پتلون.

= كانچهموڙَ ۽ كانچهموڙُونَ (ت)؛ ث. سستي ـ آرس ـ ڪاهلي ـ ٿوٽ ـ ٿوٽيهڙو ـ ڪَسَ ـ ڪهرَ ـ ڏلائي ـ ڏرائي ـ موڪاڻي ـ ڪم ۾ دِلَ نه لڳڻ واري حالت.

= كانچهموڙَ كرَنَ (ت)؛ نٽائڻ ـ هاسو ڪرڻ ـ ٽارو ڪرڻ.

● كانچُ ۽ كانچَ؛ ذ. شيشو ـ ڪاچَ ـ ڪانو ـ ڪايو. آئينو ـ درسني ـ آرسي.

● كانچُو؛ ذ. ڏنڊ جي هيڪيءَ جو هڪ قسم ـ بدڪ جي جنس ـ ڪُوانڙو. صاحبلوڪ.

● كانچونو ۽ كانچُونَا (ت)؛ ذ. ڪنجريَ ـ چولي.

● كانڈَ ۽ كانڈَا؛ ذ. (سن. ڪانت = كانڈ). كانڈَ ـ مڙس ـ پتارَ ـ وَرَ ـ شوهر ـ گهوٽ ـ پتي ـ خاوند ـ مرد ـ گهر وارو ـ سوامي. پيارو ـ معشوق.

"ڪهـ ڪريندين كاند، گهڙو پگهو تان گهوريو" (شاهـ).

● كانڈَ (ت)؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كانڈَ ۽ كانڈَا؛ ذ. (سن. كانت = كانڈَ) مڙس ـ پتار ـ وَرَ ـ گهر وار ـ شوهر ـ مرد ـ پتي ـ گهوٽ ـ خاوند ـ كالت ـ كانڈَ ـ ڪنتَ ـ ولهو ـ مڙسالو ـ خاولد ـ آقا ـ مالڪ ـ ڏاڻي. دلوارو ـ محبوب ـ وٺندڙ ـ پيارو ـ مرغوبَ ـ پريتم ـ ڏولڻ ـ دلربا ـ دلبر ـ جاني ـ معشوق. حسين ـ سُهڻو ـ سُندر ـ خوبصورت.

= كانڈيلو ۽ كانڈيلا؛ ذ. صفت. مڙس يا پتار جهڙو.

● كانڈانجَنَ (ت)؛ مصدر. ڏکي جو ڪلهو لڳي ٿيڻ ـ گاسَ ٿيڻ ـ گاٽ ٿيڻ ـ چڙو ٿيڻ. سيءَ کان ڪوڙهه ٿيڻ.

Gul Hayat Institute

● كانڈارڻ: مصدر. چوڪ ڏيڻ - چونگ ڏيڻ - اڙي ڏيڻ - مهميز ڏيڻ.

● كانڈاري: اسم خاص. تعلقي سوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كانڈاڻائي: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (ميراثي ڌاڙو).

● كانڈڙا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. تعلقي ميڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كانڈڙيا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كانڈو ۽ كانڈا: ذ. ڏڪي جي ڪلهي وارو ٿوهو.

● كانڈو ۽ كانڈو (ت): ذ. جوارين جي اصطلاح موجب هندو واڻئي يا دڪاندار کي ڏنل نالو.

● كانڈي ۽ كانڈهي: ذ (سن. سڪنڈ = كانڊي). فوتيءَ سان گڏ سنڌ جنازي کي ڪلهو ڏيڻي مقام تائين ويندڙ - جنازي کي ڪلهو ڏيندڙ - جنازو کڻندڙ - ميّت کڻي ويندڙ. حمايتي - واهرو - مدد گار - تلهيدار.

"كالڌي كنگ ڏياس، وهن جنازو سهڻي"
(شاهه).

(اسم خاص). تعلقي سيوهڻ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

- كانڈاڻون ۽ كانڈاڻان (ت): ذ. كالڌين کي كاريل كاڇ - كانڊهو - كانڊهڻو - كانڈ پَٽ.

- كانڈ ڀائي: ث. كانڊ ٻڌ - كالڌ ٻو - كانڈ پَٽ. جنازي کي ڪلهو ڏيڻي هلڻ جي رسم.

كالڌي ۽ جو ڏانڊو - كَتَرُ - ٻيشو. زال تي مڙس جا احڪام يا فرض.

- كانڈ ٻڌ: ذ. جنازي کي ڏنل ڪلهو - كانڈ ٻيو - كانڊ ٻڌو.

- كانڈ ٻڌو ۽ كانڈ ٻڌا: ذ. كالڌ ٻڌ.

- كانڈ ٻو ۽ كانڈ ٻا: ذ. مري ويل ماڻهوءَ کي دفن ڪري ٻروقت كالڌين کي ڪارايل مالي - كانڊ ٻو.

- كانڈ ٿهاڻي ۽ كانڈ ٿهاڻيون: ث. كالڌ ٻاڻي - كالڌ ٻڌ - كالڌ ٻڌڻ - كالڌ ٻڌو - كالڌ ٻو - كالڌ ٿيو - كالڌ ٻڌي ۽ جو كَتَرُ.

- كانڈ ٻڌو: ث. جنازي سان گڏ هلڻ جي ادا ڪيل رسم - كالڌ ٻاڻي.

- كانڈ ٻڌڻ ۽ كانڈ ٻڌڻ: ذ. جنازي سان قبرستان تائين هلڻ جي ادا ڪيل رسم - كالڌ ٻڌڻ - كالڌ ٻاڻي - كالڌ ڏي هلڻ جي حالت - كالڌ ٿيو.

- كانڈ ٿيو ۽ كانڈ ٿيا: ذ. جنازي جي كانڌين کي ڪارايل ٻهرين مالي - كانڊ ٻو.

- كانڈ ٻَپَ ۽ كانڈ ٻَپون: ث. جنازي سان قبرستان تائين هلڻ واري حالت - كانڊ ٻو.

- كانڈ ٻَپو ۽ كانڈ ٻَپا: ذ. كانڌين کي ڪارايل مالي - جنازي پورڻ بعد كيل مالي - كانڊ ٻو.

- كانڈ ي كارڻي: ذ. سنپال ڪندڙ - راکو - رکيڪ - لکهان - ڪرلاهو - سرپرست - وصي - اميڻ - وارث - والي - ڏاڍي ڏوڪي - مربي - ڪپال. مدد گار - حامي - حمايتي - واهرو. تلهيدار - پاسو وٺندڙ.

- كانڈ ين مُوڙهو: ذ. بدبخت - نياڪيو - نامراد - نڪرو - چنبدو - لڏورو - مٽو - كَتَرُ - خَتَرُ - نڪڻ ڪُ - ويلُ - ڪمبخت - منحوس.

- كانڈ يو ۽ كانڈ يا (ت): ذ. كانڈي ڏي وڃڻ واري حالت - كانڈيٽيو - كالڌ ٻو.

● كانڈ ي ۽ كانڈ ي (ت): ذ. گهٽو كائيندڙ - ايٽوڙي - هيڄي - ٻيٽي - چڏيو.

● كانڈ ٻ ۽ كانڈ ٻَ (ت): ذ. (سن. كالڌ ٻ) باب - حصو. واقعو.

● كانڈ بارَ ۽ كانڈ بارون: ث. ڪنهن واقعي جي پيش اچڻ سبب ٻڌَ ۾ ٻڌل ٽيل لرزش - جوش ۾ اچڻ سبب جسم ۾ ٻڌل ٽيل تڪڙ - غصو - كاوڙ - جوش.

- كانڈ بار جڻ: مصدر. (سن. كنڊك = كنڊو) ڪنهن واقعي جي پيش اچڻ سبب ٻڌَ جو لرزجڻ - جوش ۾ اچڻ سبب جسم جي هر هڪ عضوي جو ڪڙو ٽيڻ - لڙ لڙو ڪڙي ٽيڻ - آپو ٽيڻ (كاوڙ ۾). اکين ۾ گهور وجهي گهائجڻ - غصي ۾

اچڻ - كاوڙجڻ - هڪدم جوش چڙهي وڃڻ - رڇ ظاهر كرڻ. ڦوڪجڻ - سيڃجڻ - آكڙجڻ - تاءُ كرڻ.

■ كانڊارڻُ: مصدر. سخت ۽ كڙو كرڻ - آپو كرڻ - ڊپ ۾ وجهڻ.

■ كانڊارِيلُ ۽ كانڊارِيَلَ: ذ. جسر جي لڙ لڙ كڙي ٽيل - بُتَ ۾ لَرز آيل - جوش كري جسر جا وار آپا ٽيل - كاوڙيَلُ - جوش ۾ آيل - رَنڇُ.

● كانڊارُ ۽ كانڊارَ: ذ. ڳِجهه. كان وڏي پكيءَ جو هڪ قسم، پندرهن هزار فوت مٿي جبل تي آنا لاهي - پريت. جبل جو هڪ پوتو، پَن ۽ كنڊو ڪڍ، كنڊو پَن هيٺان چنڊول. پَنيءَ جي كنڊيءَ وارا جانور.

● كانڊارُ ۽ كانڊارا: ذ. (سن. كَنْتَكَ = كنڊو) پُنيءَ جي كنڊي وارو (جانور).

● كانڊانِيُ ۽ كانڊانِيونُ: ث. كالبو. اگرن ٻرڻ يا باهه جي تيزي. ڏيتي ليتي ۾ تيزي - سختي. اگهه جي مهنگائي.

● كانڊوُ ۽ كانڊا: ذ. (سن. كَنْتَكَ = كنڊو) كنڊن سان پريل - كنڊن وارو. ٻلي يا مڇيءَ جو كنڊن وارو اڏ - كنڊيارو - كنڊي وارو پاسو. سرس - كسوائتو - كهٽو - زياده - جهجهو - هيكاندو - بَهُونُ - جامُ. فائدي وارو - لفعي وارو. سَرهو - بهتر - بهترڻ. چِڪَ (ت). كرائي (ل). سكهو - زور وارو - همٿ پريو (ل). تيز - تيكو - سخت.

■ كانڊائِپَ ۾ هَوَنُ: ڪاوڙ ۾ پرجي وڃڻ - جوش ۾ اچڻ. هروپرو سِيٽَ ڏيكارڻ.

■ كانڊِياروُ ۽ كانڊِيارا: ذ. مڇي يا پَٽلي جي تُلهي كنڊي وارو پاسو (اڏ - چوٽو) - كنڊو. كجهه وڌيڪ - سرس - بهتر - سٺو - موچارو - چڱو.

■ كانڊِيُ ۽ كانڊِيونُ (ت): ث. وڏي ملهه واري - ڳري اگهه واري - آكري - ملهائتي - مهانگي. كنڊن واري. تيز - تيكي.

● كانڊِيارُ ۽ كانڊِيارا (ت): ذ. كنڊن واري لغام جو هڪ قسم (گهوڙي كي مستي لاءِ وجهندا آهن تہ مستي چڙي) ڏهرو لغام - الياڻ.

● كانڊِيرا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كانڊِيرو ۽ كانڊِيرا: ذ. (سن. كَنْتَكَ = كنڊو. ف. شترخوار). كنڊن واري پوٽي جو هڪ قسم - دوا طور ڪم ايندڙ پسارڪو وڪر. نڊو وڻ (آڻن جو ڪاڇ). "جتي وڻ ناهي اُت كانڊيرو درخت" (چوٽي). كاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (ويكري، گول ڦاسي وارن كنڊن كان وار ٻاهر نڪتل. قسم ۱. تر كانڊيري نڊي ۽ لسي، قد ۱-۳ انچ. ۲. لس كانڊيري، قد ۲-۶ انچ. ۳. كنڊ كانڊيري، قد ۶ انچ ۽ ڇيڙارو وڏو ۽ ويكرو. ۴. كاري پٺي واري كانڊيري، نندڙي پُنيءَ تي كارو پٽو، قد ۱ كان ۲ انچ).

■ كانڊِيرو كائو: ذ. آنُ.

● كانڊِيرِيُ ۽ كانڊِيرِيونُ: ث. (سن. كَنْتَكَ = كنڊو). دوا طور ڪم ايندڙ كنڊن واري كڙن ڏيلهن سان وَل يا هوني جو هڪ قسم - ڏاماهو. كاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (ٻنا چارن جي، رانگ سونهري، قد وڏي ۾ وڏو ۱-۲ انچ).

■ كانڊِيُ: كنڊن جي كاڻين ۾؛ جن جي باهه تيز ٿئي.

● كانڊِيرَ ۽ كانڊِيرَونُ (ت): ث. وڏائي - اكڙ - سِيٽَ - ڏيڻ - ٽاءُ - ڦوڪ شوكَ. كاوڙ - غصو - جوش - ناراضگيُ.

■ كانڊِيرَ كرَنُ: آكڙ ڏيكارڻ. كاوڙ كرڻ.

● كانڊِيڙا (ت): اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كانڊِيڻُ (ت - ل): مصدر. (سن. آ = چڱيءَ ريت + كرِ = سڏڻ). شادي وغيره جي مقرر تاريخ لاءِ سڏڻ دعوت ڏيڻ - كوڻ - نِيمنڊَ ڏيڻ - دعوت مُكمائڻ. ڪم كار لاءِ سڏڻ.

ـ كَانْيَ ۽ كَانْيُونْ: ث. شادي وغيره جي دعوت ـ ڪوٽ ـ نيڻ ـ سڏ ـ اطلاع ـ ٻڌائو. طولائي ـ ڊگهائي ـ لمبائي ـ لانْيَ.

ـ كَانْيائينْ: مصدر. شادي وغيره جي دعوت ڏيڻ ـ سڏ ڏيڻ ـ كَانْيَ ڏيڻ ـ ڪوٽ ڏيڻ.

ـ كَانْيَ ڏِيَنْ: شادي وغيره جي موقعي تي متن مائٽن، دوستن ۽ راڄ کي دعوت ڏيڻ ـ كالپائڻ.

ـ كَانْيَ كَرَنْ: ٻڌائو ڪرڻ ـ دعوت ڏيڻ ـ ڪوٽ ڪرڻ سڏ ڏيڻ.

ـ كَانْيُو ۽ كَانْيا: ذ. ڪوٽ ڪندڙ ـ كانيه ڀڃائيندڙ ـ شادي وغيره جي دعوت ٻڌائيندڙ يا ڏيندڙ. مجلس ڪندڙ ـ دعوت ڏيندڙ.

● كَانْرو ۽ كَانْرا: ذ. (پکيءَ جو هڪ قسم (ٻانهءَ ۾ رهندڙ، سنهي چهنب، مٿو ڪنجو ۽ ڪارو، ڇڇي ڪاري، انڪل ڏيهه انچ ڊگهو، آفريڪا جو رهندڙ ۽ قديم مصرين لاءِ پوتر). بلبل. (اسم خاص). هڪ راڳڻيءَ جو نالو.

● كَانْرُو ۽ كَانْرُا: ذ. راڳڻيءَ جو هڪ قسم ـ ڪائڻ جو هڪ لمولو. پکريءَ جو بلڪل لنڊو ڦر (ل). تير ـ ٻاڻ ـ گز (ت). لڙ (ت).

● كَانْرِيْ (ك ـ ل): ث. پرت جو هڪ قسم.

● كَانْرِيَا: اسم خاص. ڪوهستان ۾ رهندڙ ماڻهن جي هڪ ذات جو نالو.

● كَانْڑِيو ۽ كَانْڑِيَا: ذ. لاهاري وقت ڪالا لٽندڙ مزور. جانورن جي بيماريءَ جو هڪ قسم (ت).

● كَانْوَ ۽ كَانْوَ (ك): ذ. پکيءَ جو هڪ قسم.

● كَانْهُ ۽ كَانْسَ (ت): ذ. جوارين جي اصطلاح موجب هڪ ٻوسو.

● كَانِسَ ۽ كَانِسُونْ: ث. ڪپڙ جي متان سونهن لاءِ لڳل ٽڪندي پٽي ـ ڪمان. جاءِ ۾ ڇت جي ويجهو ڪمري ۾ الدر يا ٻاهر پٽ سان لڳل لنڊو واڌارو، جنهن ۾ سولهن لاءِ چٽسالي هجي.

● كَانِسُ ۽ كَانِسَ: ذ. ڪنڪڻي ـ چوڙي.

● كَانْسو ۽ كَانْسَا: ذ. (سن. كانسيه). ڌاتوءَ جو هڪ قسم.

● كَانْسِيْ (ث): ث. ڌاتوءَ جو هڪ قسم ـ كنجهو ـ ٻسيو.

● كَانْقُلْ ۽ كَانْقُلَ: ذ. دوا طور ڪم ايندڙ ٻسارکو وکر ـ هڪ قسم جي وڻ جي ڪل يا چوڏو. هڪ قسم جو ٻوٽو.

● كَانْكَرَ (ث): اسم خاص. ڦر ۾ هڪ پٽ جو نالو.

● كَانْكُرَنْ (ك): مصدر. سور کان جهيڙو آواز ڪرڻ ـ ڪنجهڻ ـ ڪڪڙ ـ ڪنجهڪار ڪرڻ ـ چنڪهڪار ڪرڻ ـ چنڪهڻ.

● كَانْكِرو ۽ كَانْكِرَا: ذ. ٻانهءَ جو هڪ چاڪيدار جانور.

● كَانْكڑو ۽ كَانْكڑا: ذ. (سن. كَرَكَ). درياءَ يا سمنڊ جي پکيءَ جو هڪ قسم. سمنڊ جي سڄيءَ جو هڪ قسم. سيپيءَ جهڙي سخت ڪک سان، اندر اڇ ۽ ڏهن ٻرن سان ٻانهءَ ۾ رهندڙ جيت جو هڪ قسم.

● كَانْكو (ت): ذ. وڻ جو هڪ قسم.

● كَانْكو ڏِيْ ۽ كَانْكو ڏِيُونْ (ت): ث. ڪوڏ سان مشابهت رکندڙ هڪ ول جي ٻاڙ (ڪن جي سور لاءِ ڪم ايندڙ). ول جو هڪ قسم.

● كَانْكوريْ (ت): ذ. وڻ جو هڪ قسم.

● كَانْكَهِ (ت): ذ. وڻ جو هڪ قسم.

ـ كَانْكَئِيْ جو ڏهرَ (ت): اسم خاص. كانكئي پرسان هڪ ڏهر جو نالو. ڦر ۾ هڪ ڳوٺ جو نالو.

● كَانْكَ ۽ كَانْكُرَنْ: ث. (سن. كَانْكْشا). خواهش ـ اڇا ـ چاهه ـ موه ـ كانكا.

ـ كَانْكا ۽ كَانْكانْونْ: ث. كانك ـ چاهه ـ موه.

ـ كَانْكِيْ ۽ كَانْكِيْ: ذ. خواهشمند ـ خواهان ـ سڌائتو ـ اچاوان ـ سڏڻيو ـ مشتاق ـ

گهرجائو ـ ضرورتمند ـ آرزومند ـ طالبو ـ آسائو ـ چاهيندڙ ـ مرضي وارو. خواهش. اڇا ـ آرزو ـ چاهـ سنڪلپ ـ واسنا ـ اِراد و ـ نيِتَ ـ طلب ـ گهرج ـ ضرورت ـ لوڙ.

● ڪانگ ¤ ڪانڱون٘ : ث. (سن. ڪاڪه = ڪانءُ). ڪانگ جو آواز. ڪانءَ جي معرفت آيل خبر. نياپو ـ خبرچار ـ ٽڪڙو پيغام. (اسم خاص). هڪ ذات جو مالو.

● ڪانڱ ¤ ڪانڱڻ : ذ. (سن. ڪاڪه = ڪانڱ). ڪاري رنگ جي پکيءَ جو هڪ قسم ـ ڪانءُ ـ ڪانگڙو ـ ڪياڪو ـ زاغ ـ ڏائسو ـ ڪانگل ـ ڪالڪو ـ روڊ ـ هڏيو ـ هڏو ـ ليکو ـ ڪاگڙو. ڪياڙيءَ جا وار. اهڙا ڪاري جنهن جي مٿان نار جو پاڙيو رکجي. (صفت). ڏاهو ـ سياڻو ـ عقلمند ـ هوشيار ـ قابل. حرفتي ـ چالاڪ ـ ڪيڏاري ـ الڪلي ـ حرفتباز. قاصد ـ نياهو ڪٽي ويندڙ ـ پيغامي. (اسم خاص). ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (ڪول، رنگ ڪارو، ٻاڦ چمڙن، قد ۳-۶ انچ).

ـ ڪانگ ¤ ڪانگيُون٘ : ث. ڪانگ جي رڙ ـ دالهن ـ ڪان ڪان جو آواز ـ ڪانگ جي واڪاڻ ڏياري موڪليل نياهو. ضروري پيغام.

ـ ڪانگڻ آڏائيُ٘ : ٻاهر موڪلڻ ـ قاصد روانو ڪرڻ ـ پيغام موڪلڻ. واجهائڻ ـ تڙڦڻ ـ آکير هڻڻ ـ انتظار ڪرڻ ـ اوسيڙي ۾ هڻڻ ـ بدسوڻ لڳڻ ـ ٻرائيءَ جا آثار نظر اچڻ ـ بچڙا سوڻ هڻڻ.

ـ ڪانگڻ تڙو ¤ ڪانگڻ تڙا : ذ. ٻنيءَ مان جهارَ ڪي هڪلڻ لاءِ ڪڙي ۽ ڪاڻين جو ٺاهي رکيل هوتو يا ٻڌلو. ٻنيءَ جي فصل يا ڪري تان پکي آڏائيندڙ ـ نگهبان ـ راکو ـ حفاظتي.

ـ ڪانگ ٻيرو : ٻرت جو هڪ قسم.

ـ ڪانگڙو ¤ ڪانگڙا : ذ. ڪانگ جو اسم تصغير. ڪانگ لاءِ ٻرٻت يا آرالڪل جو ٺهيل ٿالو. ڪاغذ جي لغڙ جو هڪ قسم ـ پتنگ.

ـ ڪانگڻ ڪيڙ٘ : ڪنهن جي لاءِ واجهائڻ ـ گهٽي اکير هڻڻ. وڏو ڪري ڏيکارڻ ـ ڳالهه ۾ ڏيکهه ڪرڻ ـ پتاڙ ڪرڻ ـ پسارو ڪرڻ ـ لاف ڪرڻ.

ـ ڪانگڻ٘ ¤ ڪانگڻ : ذ. ڪانگ ـ ڪاڻ ـ خابرو ـ قاصد ـ پيغام پهچائيندڙ.

ـ ڪانگ ڏيڻ٘ : ڪانگ جو ٻولڻ ـ لاتيون ڪرڻ ـ ڪان ڪان ڪرڻ. (سنڌ جي ماڻهن جو اهو خيال ته ڪانءُ مهمان جي اچڻ جي خبر پهچائي ٿو ان ڪري هن ڪي خابرو چون، جڏهن ڪنهن گهر جي ٻئ تي اچي ٻوليُ٘ (ڪان ڪان) ڪري تڏهن زالون چون ته "آڏار ڪيانتا، ڏي ٽهڪي، ڏيئين کير وٺي، فلاڻو اچي ٿو؟" جي ڪانگ ٽپي ٻئي هنڌ ويهي ۽ آڏامي ويو ته ٻئي انهيءَ ڏينهن اهو ماڻهو يا ڪو مهمان ايندو).

ـ ڪانگڻ٘ ڪٽڻ٘ جو ڪاچ٘ هٽڻ٘ : مري وڃڻ. ٽڪر ٽڪر ٽيڻ. (شين جو) ٽڙيل پکڙيل هڻڻ.

ـ ڪانگڻ٘ وارو ڪانگيرو ڪرڻ٘ (ت). هڪڙي هنڌ گڏ ٽيڻ ـ ميڙو ڪرڻ ـ مجموعو ڪرڻ.

ـ ڪانگو ¤ ڪانگڻا : ذ. ڪانگل ـ ڪاڻ ـ ڪانگ. قاصد.

ـ ڪانگورو ¤ ڪانگورا : ذ. ڪهڻ ڪانگن جو شور يا آواز ـ ڪانگيرو ـ ڪانگن جو هڙ. ڪانگ جي ٻيدا ٽيڻ ۽ ٻاجهڻ جي جاءِ.

ـ ڪانگوڙو ¤ ڪانگوڙا : ذ. مڇل ڪاڻ ڪي ڏسي ٻين ڪانگن جو ڪيل شور. ڪانون جي آڻن لاهڻ واري جاءِ ـ ڪانگورو. ڪانگ ـ ڪاڻ ـ ڪياڪو (ل).

ـ ڪانگيرو ¤ ڪانگيرا : ذ. سڄ لهڻ مهل ڪانگن جو گڏيل آواز ـ لڙ ـ شور ـ ڪانگورو ـ ڪانگوڙو. ڪانگن جو مجموعو ـ ڪانگن جو لشڪر. ڪانون جو ڪيل حملو.

"ڪانگن ڪانگيرو، وهين واهيرو".

ـ ڪانگيرو ڪرڻ٘ : (ڪانگن جو) گوڙ ڪرڻ ـ شور ڪرڻ ـ لڙ ڪرڻ ـ ڪان ڪان ڪرڻ.

ـ ڪانگيهلو ¤ ڪانگيهلا (ت) : ذ. ڪانگن جو آواز ـ ڪانگيرو.

Gul Hayat Institute

ـ ڪانڪيئون ڊوڙائيڻ: تڪڙا نياڻا موڪلڻ ـ پيغام رسائڻ.

● ڪانڪڙ ۽ ڪانڪڙ: ذ. (سن. ڪانڊ ـ ڪانو) ڪانو ـ ڪاني ـ تيلو. جوئر جو هڪ قسم (ڪانو پورو ۽ ڏڪهو بي‌طاقت، سواد ڦڪو، سنگ چڊو، وچون ان اڇو). ڳنڍو. فصل جي لاهاري ڪانوءَ ڪانن جون رهيل ڪٽون يا ڀاڙون ـ ڪٽ ـ سنڊيو ـ ڪٽيءَ ـ ناڙ ـ ناڙي. ناڙي واري زمين ـ هڪ فصل ڪٽي وري انهي زمين ۾ ٻي هوڪيل فصل تي ٻيل ڏيڻ (ل).

ـ ڪانڪڙي ۽ ڪانڪڙيئون: ث. ڪڪ جي ٽيلي ـ ڪانو ـ ڪانڪڙ. جواهرات تورڻ جو هڪ نندو تورو ـ لالڙي.

● ڪانڪڙو ۽ ڪانڪڙا: ذ. چونڪڙي نموني لغڙ جو هڪ قسم. چانورن جو هڪ قسم ـ سادا چانور ـ ڪنڪڻي چانور.

● ڪانڪڙياڻ ۽ ڪانڪڙياڻ (ت): ذ. لغڙ ـ ٻنگ ـ ڪانڪڙو. ڪڏي ـ پوري ـ ٻتلي.

● ڪانڪيٽي ۽ ڪانڪيٽيئون: ث. وَل جو هڪ قسم ـ رتي (ل). سيٽي جهڙي ٻوٽي جو هڪ قسم ڏاريون لڪڙ وانگي ڏکيون ۽ سايون). دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پساركو وڪر. صحت جو بنياد ـ ڀاڙ. (اسم خاص). ديري محبت، ساماري ۽ ڪپري تعلق ۾ هڪ هڪ ڏيهه جو نالو.

● ڪانگو: اسم خاص. هڪ ندي‌ءَ جو نالو. هڪ ماڻهوءَ جو نالو (ت). ذڪر جو هڪ قسم آغا صاحب (خواجن جو امام) ڪجهه رقم ونڊي مريدن کي ڏيائيندو آهي، هر رات وظيفه وانگر پڙهن).

● ڪانگي: ۽ ڪانگيئون: ث. سٽي تي جهوني وانگر ويڙهيل چادر ـ ڪانڌبو ـ ڪانڌبي: ڦٽي ـ ڪنڪي ـ ڪنگو ـ ڦٽوٽو (ث).

● ڪانگهه ۽ ڪانگهون (ت): ث. ڪنهن ماڻهوءَ کي لکي ڏنل دستاويز يا آٽارٽي ـ سنڊ.

● ڪانڪهارو ۽ ڪانڪهارا (ت): ذ. جانور جو وڏو قسم ـ وڏو گاهو.

● ڪانڪهاري: ۽ ڪانڪهاريون: ث. ڪيسر سڪائي ويڙل (ڏڪي يا ميٿهن) ـ ڪافي وقت ڏهاڙن بعد وهيڪي ويل وهت ـ آخرين ڪوهن تي مال ـ ڪانڪهاري.

● ڪانڌاڻهه (ت): آتر ۽ اوپرندي جي ڪنڌ واري هوا ـ واهوندي. آتر اوپر وارو طرف.

● ڪانڌو ۽ ڪانڌوَ: ذ. ڪانڪ ـ ڪاڻ. ٽار يا هڙلي جي ٻارچ کي سنڀالينڊڙ يا جهلينڊڙ ڪاٺي ـ مٿهرو.

ـ ڪانڌو ٽنگو ۽ ڪانڌوَ ٽنگا: ذ. ڪٽَ واڻڻ جو هڪ قسم ـ ڪانگهيرو. ڪٽَ جي ٽيڊي ٽيڻ واري حالت ـ ڪاڻ واري ڪٽَ. (صفت). ڀريشان (ت).

ـ ڪانڌوَ ڀير يو: ڪٽَ جي واڻڻ جو هڪ نمونو ـ ڪانگهيرو.

ـ ڪانڌوَ جوڙ ٽنڌوڻ: ڪالڪ جو "ڪان" ڪان" ڪرڻ.

ـ ڪانڌوَ جي اڪ نيڪرڻ: سخت گرمي هڻڻ ـ ڏاڍي اسَ هجڻ ـ ٽهڻ آسَ هجڻ ـ سخت ڪاڙهو هجڻ.

ـ ڪانڌوَ ڪچو هڄڻ (ت): بي تعلق هجڻ ـ بي طرفدار هجڻ.

ـ ڪانڌو ڪرڻ: نرا ڪٽڻ. جنگي ڪاتي ۾ سزا ڏيڻ جو هڪ نمونو.

ـ ڪانڌو ليي ۽ ڪانڌوليون: ث. سادي ڪان ـ ڪانگيڙي.

ـ ڪانڌوءُ نيڪرڻ: عيب ڏسڻ ۾ اچڻ ـ خامي ظاهر هجڻ ـ وڌَ هجڻ.

ـ ڪانڌون وارو ڪانگيرو هڻڻ (ت): لڙ مچائڻ ـ ٽرڏر ڪرڻ ـ شور ڪرڻ ـ ڪاسجر ڪرڻ.

ـ ڪانڌوَ واري ڪان ڪانڌ ڪنرڻ (ت): ماڻهوءَ جي مري وڃڻ تي رئڻ ـ روڄ ڪرڻ ـ رودَن ڪرڻ ـ ماتم ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

= ڪَانئوپلا ئيءُ ۽ ڪَانئوپلا ئيئونءُ: ث. بکواسَ ـ بَڪِواتَ ـ اجايو شورُ ـ يڪي ـ بَڪ بَڪ ـ اجائي گالهه ـ لهڙَ ـ ترڪو.

= ڪَانئوپلو ۽ ڪانئوپلاَ: ذ. (صفت). اجايو گالهائيندڙ. بکواس ڪندڙ ـ بَڪَبَڪيو ـ ڍاڙي ـ وات ڦاٽو ـ واترادو ـ ڦاٽوڙو دُهل ـ وَڏ واتيو ـ بَڪِواز تي ـ لهاڙي ـ وات ڏارو ـ قِصيرُ ـ گاليهيڙُ. نڊو ڪَانَ.

= ڪَانئوپلِيءُ ۽ ڪَانئوپلِيئونءُ: ث. ڪانگ جي مادي ڪانگڙي ـ ڪبانتيءُ ـ ڪانگيڻ. (صفت). بکوات ڪندڙ (چوڪري يا زال).

● ڪَانئو ۽ ڪَانَا: ذ. (سن. ڪَانَبدَ = ڪاڻي. سن. ڪلڪ؛ پرا. ڪلڪو). سڙَ جي ڏانڊي. جوئر يا باجهري وغيره جو ڪَنئو. چڙهي ـ لڪڙي ـ ڏنڊي ـ لڪڻ. ماپَ جو ماپيل ڪانو ترازي جو ڪَنءُ. ڪورين جو هڪ اوزار ـ تاڄيءَ کي مڏي ڀهارڻ جي ڪائي. ڪڙو ـ ڪَٽءُ. گاهه جو هڪ قسم (اُڻن جو ڪاڇ). (ڀ).

= ڪَانَا سَارَنءُ (ت): تندن کي نمبروار ڀهارڻ لاءِ هڪ ٻئي کان جدا ڪرڻ لاءِ وچ ۾ ڪانا ڏيڻ.

= ڪانئو جوڙَنءُ (ت)؛ تاڄيءَ کي مُنجهي اوڻ کان بچائڻ لاءِ تاڄيءَ ۾ ڪانا وجهڻ.

= ڪانئو چِڏائيڻءُ (ت)؛ منجهيل تاڄيءَ کي صفا ڪرائڻ ـ تاڄيءَ جي اوج لاءِ رستو صفا ڪرڻ ـ تاڄي صفا ڪرڻ.

= ڪانئو سِڄُ چڙَهَنءُ؛ ڪلاڪ کن سڄ جو اُپري وڃڻ ـ صبح کان هڪ ڪلاڪ کن گذري وڃڻ.

= ڪانئو سَوارَنءُ (ت): تندون صفا ڪرڻ ـ منجهيل تاڄيءَ کي صفا ڪرڻ.

= ڪانئو ڪَڇنءُ: (مثل ماڻهوءَ جي) قبر ۾ ڪفن ڪاهڻ لاءِ ڪانهي سان ماپ ڪرڻ. واهه جي ڪائي ماپڻ. مٽڻ يا لڙهڻ جو گاهه وڪڻڻ لاءِ ڪانهي سان مَٽهي ڏيڻ.

= ڪانئو ڪٽنءُ (ت)؛ ڳيلا ڪرڻ ـ لينڊا ڪرڻ.

= ڪانهي رُنڊَ ڪَرَنءُ (ت)؛ نشان ڪرڻ. بنياد ٻَڌڻ ـ پيڙهه ٻَڌڻ پاڻ ـ ٻَڌڻ.

= ڪانهي ڪڇَ (ت)؛ ورهاست ـ ماپَ ـ ماڻَ ـ مَٽيپَ.

● ڪانئوائيءُ ۽ ڪانئوائيئونءُ: ث. پاڻي پرڻ لاءِ ٻنهي ڇيڙن ۾ رسن سان دلاڻ ڏول يا بالٽيون وغيره ٻڌي ڪنيل ڪائي يا لٽ ـ ڪَنوائي ـ ڪانوائيو.

● ڪانئوَجهَروءُ (ت)؛ وارَ ڪُسائيندڙ بيماريءَ جو هڪ قسم.

● ڪانئو جهَروءُ: اسم خاص. تعلقي ميهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪانئوريءُ ۽ ڪانئوريئونءُ: ث. ڪپون جي رنگ جو هڪ قسم (ٻيلي رنگ کان وري گاڙهي رنگ تي آيل). (ک ـ ڪ). ڇڻهن ۾ ڪاڻ جي نندي ڦرٽي ـ نار جو هڪ عضوو (ڀ).

● ڪانئوريءُ ۽ ڪانئوريئونءُ (ت): ث. ٻڙيءَ جو سڪان جهليندڙ ڪائي.

● ڪانئوڙوءُ ۽ ڪانئوڙا (ل)؛ ذ. هوليءَ جي ڏينهن تي گهٽ ذات وارن هندن جو شهر ۾ سرگس ڪرڻ لاءِ ناهيل ٻوتو يا ٻُتلو (جنهن کي قيمتي وڇو ۽ زيور پهرائي شهر ۾ گهمائين ۽ شام جو پڇي پاڻيءَ ۾ اڇلائي ڦٽو ڪن.

● ڪانئوَل؛ ث. (عنب الثعلب) دوا طور ڪم اينديو هڪ قسم جو گاهه ۽ ٻوٽو (ڦٽل گول گاڙهو ۽ سائو ڪچي جو سواد ڪڙو، اکي جو منو، طبيعت سرد، خشڪ يا گرم) ڪانئيل پيرون ۽ آن جا هنَ. (ه. مڪو).

● ڪانئونگا: اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو. سيوهڻ ۾ هندن جو هڪ ڪٽنب يا خاندانءُ.

● ڪانئوپرا (ت)؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪانڍهَ؛ ظرف. (سن. ڪَرَهِ. پرا. ڪَنهِ = ڪٿي) ڪٿي؟ ـ ڪيڏ نهن؟ ـ ڪاڏي؟ ـ ڪاتي؟ ـ ڪهڙي هنڌ؟ ـ ڪهڙي پاسي؟. (ضمير). ڪو ـ چا ـ ڪير ـ ڪنهن ڪي. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.

Gul Hayat Institute

● كانهه ¦ ظرف. كيڏانهن (ت). كير - كنهن كي. چا.
"تنين كبو كانهه، جن گڏئي گولدرنه لهي" (شاه).
- كانهين ¦ ظرف. كتي - كيڏانهن. (لدا) ك.ش.
● كانهڙ ¦ كانهه ¦ ذ. (سن. كاشك = كاس) وارياسي زمين ۾ ٽينهڙ پوڻي جو هڪ قسم - سَرُ - هڪ قسم جو گاهه (جنهن مان آڪارو نڪري، ڪاني مان قلم ۽ ٻنن سان ٽوٽا ٺهن، مينهن جي ڪائڻ ڪري سندن كير منو ٿئي).
"لايا لال ليڱن كي انين جي چري كانهڙ" (شاه. سهڻي).
كٽي چا.
- كانهن ¦ كانهڻ ¦ ذ. كانهڙ.
● كانهن ¦ كانهون ¦ ث. ٻاڙچي جي بلد پاسي ركڻ واري ڪاٺي.
● كانهر ¦ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● كانهير ¦ كانهيرَ ¦ ذ. صفت. ڏجڻو - كائنير - ٻُڌل - گيدي - ڏَرپوڪ - ڏيڇو. ضعيف. مست - كاهل - ٽوٽي - آرسي.
- كانهيرو ¦ كانهيرا ¦ ذ. كانهيلو - كَهلو - كَهرو - كَونچاٽيل. قربَونڊ - ارواح ركندڙ. كائنير - ٻُڌل - ڏِڇو - ڏرپوڪ - گيدي. كاهل - آرسي - سُست - ٽوٽي. غافل. نازڪ - ٽاڪنون - ڏڪائتو - ڏڪندڙ - سورائتو. ڦٽيل - زخميل - گهاهل. اڪ آٽيل - ڇڇيل - هڪل - ڏڪيل. بي وَس.
● كانهيرا ¦ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● كانهيرو ¦ كانهيرا (ث) ¦ ذ. ٻاڻي جي ٻڪيءَ جو هڪ قسم.
● كانهيري جاگيرَ ¦ اسم خاص. تعلقي ديري محبت ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● كانهيلو ¦ كانهيلا ¦ ذ. صفت. (سن. كاهل = ڏڍرو) سُست - ٽوٽي - كاهل - ڍيرو - آرسي. كمزور - ڏڍرو - ضعيف - لاغر - هيڻو - نيٻل - درٻل - كانهيرو. نرم مزاج - نازڪ طبيعت - نازڪ. ڏڪائتو - ڏڪايل - سوريل - ڦٽيل - ڏڪيل - گهايل.
- كانهيلائي ¦ كانهيلائيون ¦ ث. ڏڍرائي - كائنراڻي - ضعيفائي - ايسرائي - لاغرئي - هيڻائي - درٻلتا - ضعيف. سُستي - كاهلي - آرسي - ٽوٽيپو.
● كانهون ¦ كانهان (ت) ¦ ذ. ساهميءَ جو ڏاڪو - تارازيءَ جي ڏور.
● كانهياري ¦ اسم خاص. تعلقي ڍڪڙيءَ ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● كانهيرو ¦ كانهيرا (ڪ): هڪ وڻ جو نالو.
● كانهيڪي ¦ اسم خاص. تعلقي ميرپورساڪري ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● كانهين ¦ كانهيون ¦ ث. ڪٺڪ جي ٽيلي - ڪٺڪ جي ول. گاهه جو هڪ قسم. گاهه جو پاڪر كَنَ - مُوڙهي - چنبو - چنبو - سقري - سڪي - ڍ ڪي - موڙي - ويڙهي.
● كانهيو ¦ كانهيا (ل) ¦ ذ. چڙو - اڪيلو - هيڪلو - فقط - رڳو - سڪٽو - ٻڪي سير.
● كنان ¦ كنانه: ذ. (سن. كاك > كانڊ = كانگ) ٻڪيءَ جو هڪ قسم - كانگ - كيپانتو - كانگڻ - كانگڙو - زاغ - خاهرو - كانوءُ (قسم ۱. ابلق ۲. كارو). كوهه جي نار جو هڪ عضوو - پاڙچي كي مٿي جهلي ٻارڻ لاءِ مٿين پاسي كان ڏنل كاٺي. نار ۾ مالهه جي جهلڻ واري سٽ هٽ ڍ ڪهي ڪاٺي. لوهارڪي اوزار جو نالو (ت). (صفت). ڏاهو - سياڻو - حرفتي - انگلي - كيڏاري - هوشيار - چالاڪ.
- كانهه جيءُ چُهينبَ ۾ مُوكلڻ ¦ تمام تكڙو موكلڻ - جهٽ پٽ موكلڻ - جلدي موكلڻ. سيكهه ۾ موكلڻ.
- كانئيرو ¦ كانئيرا: ذ. ٻكيءَ جو هڪ قسم - كانيرو. هڪ جوان كانڪ.

ـ ڪانءُ لٽڻُ: ڪانگ جو ڪان ڪاڻ ڪرڻ (عام ماڻهن جي عقيدي موجب مهمان جي اچڻ جي خبر ڏيڻ).

ـ ڪانڪُڻ ۽ ڪانڪُڻَ: ذ. ڪانگ ـ ڪانءُ. ڀاڄيءَ جي نار جي لٽ.

● ڪانڪُڻَ: ث. آڻن جي هنڌ جو هڪ قسم.

● ڪانڪُڙ ۽ ڪانڪُڙَ: ذ. صفت. (سن. ڪاتَرُ = ڏڇڻو). ڪانڙو ـ ڏڇڻو ـ بزدل ـ گيدي ـ ڊرپوڪ ـ ڪم همٿ ـ ڪنڊو ڪانڪُڙُ ـ بي پهچ ـ بي همٿ ـ ستهڻو ـ گيدي ـ ناسرد. ضعيف ـ ڪمزور ـ لاغر ـ ايرو ـ نيپَلُ ـ دَرپَلُ. سُسْتُ ـ آرسي ـ ٽوڻسي ـ ڪاهِلُ ـ ڪم چور ـ گوسڙو ـ لٽائو ـ ڪپائيندڙ. ڪڏو ـ ميهسڻو ـ بغضي ـ اندر ڪوٽو ـ اندر ڪارو ـ هليت ـ اندر رڏو چغلخور ـ لائي چائي ڪندڙ ـ نِنْدا خورُ. ڀڪيءَ جو هڪ قسم، ڀاڄي ۽ رهندڙ، ڪڪهه جيڏو، رلگ ڪارو، ڇڇ ڏڪهو، حلالُ (ت). گاهه جو هڪ قسم (ل).

ـ ڪانڪِراڙو ۽ ڪانڪِراڙَا: ذ. صفت. ڪانڪِر جو ـ ڪانڪِر وارو ـ گالبو اڙو ـ نامرداڻو ـ بُزدِلاڻو

ـ ڪانڪِراڙِي ۽ ڪانڪِراڙِيُونُ: ث. ڪانڪِر ٻوٽو ـ گيديٻڻو ـ بزدلي ـ ڪم همتي ـ بي ڀهڻي ـ نامردي ـ بي حگري ـ ڪُنڊائي ـ ڪُڏائي. جاهلائي. آرس ـ سُسْتِي ـ ڊلائسي ـ ٽوگپائسي ـ ڊراڻسي ـ ٽوٽيٽو ـ ڪاهِلي ـ گوسڙاڀ ـ نٽ نڪاءُ ـ گس گساءُ.

ـ ڪانڪِرَپَ ۽ ڪانڪِرَپُونُ: ث. سستي ـ ڊرَ ـ گهيلَ. بزدلي ـ ڪانڪِراڙي.

ـ ڪانڪِر ٻوٽو: ذ. ڪانڪِراڙي ـ ڪانڪِرَپَ ـ ڊيجوڙو سستي ـ ڪاهلي.

ـ ڪانڪِرو ۽ ڪانڪُڙا: ذ. غافل ـ سست. ڀاڄي جي پڪي جو هڪ قسم ـ ڪانڪُڙُ (ت).

● ڪانڪُڙَ: ذ. ٻوٽي جو هڪ قسم (ان ڪاز ٻوءَ ڪان ٽورا وڏا) ـ ٻت ٻيروُنُ.

ـ ڪانڪُڙَ ٻيروُنُ: ذ. دوا طور ڪم ايندڙ ٻسارڪو وَڪَرُ ـ ٻوٽي جو هڪ قسم ـ ٻيروُنُ.

● ڪانڪُڙُ ۽ ڪانڪُڙَ: ذ. دوا طور ڪم ايندڙ ٻسارڪو وَڪَرُ ـ ٻوٽي جو هڪ قسم.

● ڪانڪُونُ: ضمير. ڪاڏهي ۽ ڪهڙو تعداد ـ ڪهڙو نمبر. (ث. ڪانڪُين).

● ڪانڪُيڻُ ۽ ڪانڪُيڻُون: ث. ڀاڄ. شڪست ـ هارَ. نٽ نڪاءُ ـ گس گساءُ ـ ڪاروَ. ڪانڪُيڻپائي ـ بزدلي ـ گيديٻڻو. نسُيي ـ خاموشي ـ چُپ ـ چُپات.

ـ ڪانڪُيڻُ ڪيڏُ: ڇڇ ـ ڀاڄ ڪاڻ ـ ڇڇ پائي ڇڏڻ. شڪست ڪاڻ ـ هاراڻ. ڪانڪُ ٽيڻ ـ بزدل ٽيڻ ـ گيدي ٽيڻ. نڪاڻ ـ گساڻ ـ ڏاڪماڻ ـ ڪاروَ ـ انڪار ڪرڻ ـ بسڻ ۽ ڇڏڻ. ڏيڻي هڻي ويهي رهڻ ـ لڪي وهڻ ـ ڇڪڻ.

ـ ڪانڪُين ڪيڏي وهڻ: نڪاڻي وهڻ ـ گساڻي وهڻ.

● ڪانڪُهرو ۽ ڪانڪُهرا: ذ. ڏنڊ جي پڪيءَ جو هڪ قسم (رنگ ڪارو، ڪناري تي رهي، ڇڇي ڪاڻيندڙ. قسم (۳): ۱ـ سيري ۲ـ ڪنهيو ۳ـ ڪانهيرو يا ڪانڪيرو). جهنگلي ڦل جي ڏٺ جو هڪ قسم (ڪ).

● ڪانيِ ۽ ڪانيِيُونُ: ث. (سن. ڪانابَ = ڪانو > تير). سَرَ جو مٿيون پاڳو (جنهن مان ٽوڪرا، ڪاروَن، ڇڇَ وغيره ٺهن، هيٺين پاڳي مان قلم ٺهن) ـ ڪانو ـ ڪلڪَ ـ ٽيلي. تير ـ ڪَرُ. نرُ ـ نڙاندي ـ نڙائي ـ نڙو. قبر ڪڍڻ وارو ڪانو. سرائي (سرمي يا ڪجل پائڻ جي) ڇاهي جو سُئو. ساهمي جي ڪُني. وڇائڻ جو هڪ ساز (ت). گاهه جو هڪ قسم (ڪ). (صفت). ٻڌ ـ ٻاڌو ـ بددُعا. ڏَڪُ ڪراهت (ت).

ـ ڪانيارو ۽ ڪانيارا: ذ. صفت. ڪاني لڳل ـ تيرَ لڳل ـ تير سان زخميل.

ـ ڪانيُ هڻڻُ: ٻڌڻ ـ بددُعا ڪرڻ ـ پاراتو ڏيڻ.

● ڪانيارو ۽ ڪانيارا: ذ. صفت. (سن. ڪون = ٽيڏائي). نقص وارو ـ عيب وارو ـ ٽيڏائي وارو ـ ناقص ـ اڻ پورو ـ کوٽ ـ عيبدار. شرمندو. ڪاڻيارو ـ ڪهرجاڻو ـ ضرورتمند ـ مقيرحال ـ

محتاج - ايسن تي ياڙينڌڙ. بي پهچ - نندڻڪو - ويچارو - بي وس - لاچار - بي واهو - نندڪ - آڏين - بي وسيلو. قرضي - ڪاڏل - رڻي. شڪر گذار - ممنون - احسان مند - دامن گير - ٻيلي - خدمتگار - خدمتگذار - لوڪر - چاڪر - خدمتي - ٽهليو. هوئلڪ - چاڙتو - سريهه - چيلو. ڊڇڙو - سنگڻتو - بزدل. حرفتي - ڏوهي - ميداري - گنهگار - خطاوار - قصوروار.

● ڪنالهٽو ¤ ڪنالهٽا ؛ ذ. ميون. ڪانريٽ. دلدان. نيش). نيهش - ڏلد - ڪٽهڙو.

● ڪنالهٽو ¤ ڪنالهٽا ؛ ذ. اٽ جي ڪچيءَ جي سونهن جو هڪ زيور - گوربند - ڪنڊ جو ٻتلو. هار - ڳالو - ڳالي - جنسار.

● ڪنانهرَڻِ ¤ ڪنالهرَڻُ (ل): ث. ڪاٺ ۽ تمام نندا سوراخ ڪندڙ ڪاٺ جي رنبيءَ جو هڪ قسم - واهڪي اوزار جو هڪ قسم.

● ڪنانهرو ¤ ڪنالهرا ؛ ذ. ٻاڦ جي ٻڪيءَ جو هڪ قسم - ڪانڙو - ڪالهرو. ڊگهي جي رنگ جو هڪ قسم. ڪاٺ ۽ ڪول يا چورس ڪنگ ڪرڻ لاءِ لوهه جو هڪ اوزار - ڪانهرَڻِ.

● ڪنانهريُ ¤ ڪنالهريُون (ڻ) ؛ ث. ٻاڦ جي ٻڪيءَ جو هڪ قسم.

● ڪنالهيو ¤ ڪنانهيا ؛ ذ. مگر مڇيءَ جو هڪ قسم. (ٻئي ڪاري، ٻيٽ اڇي، ٻڪ اڏ ڪارا، اڏ اڇا، منهن ٽورو ڊگهرو - قد ١-٢ فوٽ).

● ڪنانيُورا (ت): اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪنانيهَرُ ¤ ڪنالهيهَرَ (ت): ذ. جيت جو هڪ قسم. (چار پير، رنگ ڪارو، ڏنگ نه هڻي).

● ڪنالهيهو ¤ ڪنانهيهَا (ل) ؛ ذ. قاصد - ايلچي - پيغام پهچائيندڙ - پيغامي - نياپو رسائيندڙ - ٻاهالي.

● ڪنانيٽڙو ¤ ڪنالهيٽڙا ؛ ذ. پڪيءَ جو هڪ قسم.

● ڪنان ¤ ڪنانُون، ڪنالهيُون ؛ ث. صفت. (سن. ڪاڻ = گهٽتائي). گهٽتائي - ڪمي - منائي - ڪمي - ڪوٽ. ڪٿي - لوڙ - گهرج ضرورت - احتياج - ڪپ - حاجت - غرض - محتاجي - پرواه - لاچاري. وڏڙ - عيب نقص - مدائي - چُڪ - پُل - خطا - قصور. خواهش - اڇا - آرزو - مرضي - ارادو - لاڙو - شوق - چاهه. ڪٿي - غم - ڏک - فڪر - اٽ تڻ - انتظار - اوسيڙو - انديشو - اوارو - ويچار - خيال. ارڪهور - نظرداري - پرداخت - رکيا - لڳهباني - سنيال - حفاظت. تفاوت - ڦير - فرق - ويچو - تفرقو - وڇالهه. زيادتي ميارن جي - ساهمي جي آهل. حجاب - شرم. شرمندگي - ندامت - پشيماني - شرمساري. آڪڙ. حرڪت. حساب. ماپ (ڻ). (حرف جر). لاءِ - واسطي - جي ڪري - (جي) لاءِ - ڪائي - سبب.

- ڪنانائيتو ¤ ڪنانائيتا ؛ ذ. عاجز - لاچار - محتاج - گهرجاڏو. ڪاڻهارو - ڪاڻياتو - بي پهچ - بي جي حڪم هيٺ - تابعدار.

- ڪنان ٻڌڻ ؛ (ساهمي جي) هلڪي ياسي ڏاڙهن اڳڙي ٻڌڻ - تارازي جو وزن پورو ڪرڻ. ساهمي جا ٻئي پاسا برابر ڪرڻ.

- ڪنانَ رهڻِ: ث. دوستي - سنگت - ڏيٺ - واقفيت - پچاڻ - جاڻ سڃاڻ. ڏي وٺ - وهنوار. سڪ - پريت - محبت - پيار - آڪنجهر - موهه - پرير.

- ڪنانِ سُوڳ (ڻ): ڏک ۽ ويڻل (موت جي) - سوڳ ۽ - ماتر ۽ - ماتمداري ۽.

- ڪنانِ سنهڻُ: ڪاڻ ڪيڻ - پرواه ڪرڻ - خيال ڪرڻ. مٺا سهڻ - طعنا تنڪا سهڻ - اورالپا سهڻ.

" هوند نه ڪيڙ هيڙي ڪوهياري جي ڪاڻ "
(شاهه).

- ڪنانِ ڪيڏنُ ؛ غرض رکڻ - محتاجي ڪرڻ - لحاظ رکڻ - سانگو رکڻ - پرواه ڪرڻ. آسري تي لڳڻ - ٻئي تي ياڻڻ. تفاوت ڪيڻ - برابر ڪرڻ - هڪ جهڙو ڪرڻ - پورو ڪرڻ - هموزن ڪرڻ - سريکو ڪرڻ.

- ڪنان ڪرَڻُ ؛ ساهمي جو هڪ پاسو هيٺ ٻيو پاسو مٿي ڪرڻ - ساهمي ۽ عيب رکڻ.

Gul Hayat Institute

ـ كَاڻ لاهِڻ: سامهين جا پئي ساڻا برابر ڪري بهارڻ ـ تفاوت ڪيڻ ـ برابر ڪرڻ ـ هڪ جهڙو ڪرڻ ـ هموار ڪرڻ ـ هموزن ڪرڻ. عيب ثواب ڪيڻ ـ ڏوهه گناهه کي ظاهر ڪرڻ.

ـ كَاڻ لَهڻ: غم لهڻ ـ دک دور ٿيڻ ـ ڳڻتي نه رهڻ.

ـ كَاڻوڏو ۽ كَاڻوڏَا: ڏ. ڪاڻ وارو ـ محتاج ـ ضرورتمند ـ گهرجاڻو ـ حاجتمند.

ـ كَاڻ هُجَڻ: گهٽتائي يا عيب هجڻ ـ وڏَ هجڻ ـ سڀ هجڻ ـ خامي هجڻ.

ـ كَاڻِيَاتو ۽ كَاڻِيَاتا: ذ. صفت. پئي تي دارومدار رکندڙ ـ گهرجاڻو ـ ڪاڻ ڪيندڙ ـ محتاج ـ ڪاڻيارو ـ ڪاڻياڻتو ـ غرض ڪيندڙ. پئي جي هٿ هيٺ رهندڙ ـ ماتحت رهندڙ.

● كَاڻِيَارو ۽ كَاڻِيَارَا: ذ. صفت. ڪاڻ وارو ـ غرضدار ـ محتاج ـ عاجز ـ ڪاڻياڻتو ـ ڪاڻياتو ـ هَروَسُ ـ حڪم هيٺ. مهٽي هاب ـ سياري ـ قصوروار ـ ڏوهي ـ حرفي ـ گلارو. گنهگار ـ داغدار ـ عيبدار.

ـ كَاڻِيُونُ ڪَيَڻ: ٿورا ڪٽڻ ـ احسان ڪٽڻ. محتاجي ڪيڻ.

● كَاڻَامُوٽِي ۽ كَاڻَامُوٽِيُون (ت): ث. لاڏ ـ ماٺو ـ انگل ـ آرو ـ ناز ـ لغرو ـ چاڪ ـ کوڙ. انگل ـ چالاکي ـ حرڪت. چرڪ ـ اوهر ـ ديهر ـ ڊيل ـ گهل ـ گيسر. انکار ـ ناڪار.

ـ كَاڻَامُوٽِي كَرَڻ: انکار ڪرڻ ـ ناڪار ڪرڻ ـ نه منع ڪرڻ. ماٺو ڪرڻ ـ انگل ڪرڻ ـ لاڏ ڪرڻ ـ انگل ڪرڻ ـ حرڪت ڪرڻ ـ چالاکي ڪرڻ. گهل ڪرڻ ـ گيسر ڪرڻ ـ دير ڪرڻ.

● كَاڻَاهَ ۽ كَاڻَاهَ (ل): ذ. تيل وغيره ٽپائڻ لاءِ لوهه جو وڏو ٽانءُ ـ ڪٿهو ـ ڪٽاهه ـ وڏي تٽي ـ ڪڙاهه.

● كَاڻِيكو ۽ كَاڻِيكَا: ذ. صفت. ڪڪ جو ـ ڪڪ وارو. گندمي ـ ڪڪ جهڙو. ڪڪ رنگو ـ سانورو ـ سانولو.

● كَاڻو ۽ كَاڻَا: ذ. (سن. كاڻ > كانا = كاڻو). هڪ اک وارو ـ يک چشم ـ هڪ اکو. هڪ اک ۾ ڦلو ٻيل يا خراب ٽيل ـ ڪاڇو. اڌ شهر. عيبدار. ڪارنهن وارو (أنْ).

ـ كَاڻِي كي كَاڻو ڏِيڻُ: روبرو عيب ڏيکولڻ ـ منهن تي عيب جوئي نه ڪرڻ ـ ڪنهن جا عيب ثواب ظاهر نه ڪرڻ.

● كَاڻِيُ ۽ كَاڻِيُونُ: ث. جوئر جو هڪ قسم (اڇا، ڪارا ڏاڻا سنگ گول). هوڪ ڇو جيٽ ـ رتي. مرض جو هڪ قسم. ڪارنهن ـ اڳاري. ڏيڊي يا قريل مالهه. هڪ وڪر جو ٽالو.

ـ كَاڻِيُ كُوڏِيُ: ث. پڳل کوڏي ـ تمام ٿوري ذري.

● كَاڻُونُ: اسم خاص. تعلقي جاتي ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● كَاڻُونڻو ۽ كَاڻُوڻَنَا: ذ. گندڻ سڄيءَ جو هڪ قسم (ڏيکهه منو ڦوٽ، ويڪر اڌ ڦوٽ).

● كَاڻِهِيَارَ ۽ كَاڻِهِيَارُونُ (ث): ث. موڪاڻ.

● كَاڻِيَا: اسم خاص. هڪ ذات جو ٽالو. تعلقي ڏوکريءَ ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● كَاڻِيڻو ۽ كَاڻِيڻَا: ذ. ڪُتي جو ليهش ـ ڪتي جي چيرٽ ڦاڙڻ واري تکي ڏند.

"سُڄي ڀاڻ ۾ ڪره ڪاڻِيڻا رڳيا".
(خليفو نبي بخش).

● كَاڻِيكو ۽ كَاڻِيكَا (ث): ذ. چالهين ـ هيندائو ـ ڪارينگو ـ تربوزو.

● كَاوَاڻو ۽ كَاوَاڻَا: ذ. ڏول. دلا يا مٽ ڪٽڻ لاءِ ٻنهي چيڙن ۾ رسا پڌل ڪائي ـ كَاڻُوائي ـ كَاڻُوائيو ـ كَاوَاڻيو ـ كَاوَڙ.

ـ كَاوَاڻِيُ ۽ كَاوَاڻِيُونُ: ث. ڪاواڻو ـ كَاڻُوائي.

ـ كَاوَاڻِيو ۽ كَاوَاڻِيَا: ذ. كَاڻُوَائي ـ ڪاواڻو.

● كَاوِڻو ۽ كَاوِڻَا (ل): ذ. محنت ـ تڪليف ـ سُور ـ درد ـ ڪشالو ـ جاکوڙو ـ ڏاکڙو.

ـ كَاوِڻَا كَرَڻ: تڪليف سهڻ ـ محنت ڪرڻ ـ جاکوڙو سهڻ ـ ڪشالو ڪيڻ ـ درد سري ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

● ڪاوڙڻ: مصدر. (سن. ڪيشوپ = ڪاوڙ) غصي ۾ اچڻ - ناراض ٿيڻ - ڪاوڙجڻ - ڏمرجڻ - رلچ ٿيڻ - چڙڻ - پسرجڻ - ڪروڌ ڪرڻ - غصو ڪرڻ. باهه ٿي وڃڻ - ڳاڙهو ٿيڻ - تپي وڃڻ. رسڻ.

- ڪاوڙ & ڪاوڙون: ث. غصو - رلچ - جوش - ڏمر - چڙ - ناراضگي - ناراضپو - رسامو - ڪروڌ - وڏوڻ - چوپ - جذبو - ڪوپ - غضب.

- ڪاوڙائتو & ڪاوڙائتا: ذ. غصي ۾ - ڏمريل - ڪاوڙيل - چڙيل - رنج - وڏوٽو - غصي - پسريل - راڄڪور - چيڙيل - ناراض - رنجيده - ڪروڌي - ڪاوڙ پريل - ڪاوڙ مان - غصي سان (ڏڪ وغيره).

- ڪاوڙائي: مصدر. ڏمرائڻ - چڙائڻ - غصو ڏيارڻ - چڙڻ - رنجائڻ - پسرائڻ - ڪاوڙ ڏيارڻ - جوش ڏيارڻ - ناراض ڪرڻ - رسائڻ.

- ڪاوڙجڻ: مصدر. غصي ۾ اچڻ - چڙڻ - ڏمرجڻ - رنج ٿيڻ - جوش ۾ اچڻ - ڪاوڙڻ - پسرجڻ - رسڻ - ناراض ٿيڻ - ڪروڌ ڪرڻ.

- ڪاوڙيل & ڪاوڙيلا: ذ. ڏمريل - غصي - ڪروڌي. ناراض - رنڀل.

● ڪاوو & ڪاوا (ت): ذ. شيشو - ڪانچ - ڪاچ - ڪانو - ڪاهو.

● ڪاوهليه & ڪاوهليون (ت): ث. مادي ڪاڻ - ڪانگڙي - ڪانگڙي - ڪيالتي.

● ڪاهه & ڪاهون: ث. (سن. ڪرهه = جُلهه) جُلهه - حملو - ڏوڪ. مال جو ۵۰ يا ۶۰ الداز (ٿ). هنڌ - مسافري (يعني طريقت).

" هيس هوتن هاڻي تي ڪيچي گڏير ڪاهه ۾"
(شاهه).

(ظرف) ڪاڏهن؟ - ڪيڏي؟ - ڪاڏي؟ - ڪهڙي هنڌ؟ - ڪيڏانهن؟.

● ڪاهرو & ڪاهرا (ت): ذ. صفت. ٽوڙي - ڪانهرو - سُست - ڪاهل - ڪاهلو - آرسي.

- ڪاهري & ڪاهريون: ث. صفت. سُست - ڪاهلي. هيڻي - اپري - ضعيف - اپلا. عاجز - حيران - پريشان - وبچاري - مصيبت زده. ٻارڙي - معصومڙي - ابهر - بسون - جيتاسڙي - اجينڙي. (اسم خاص). دادو ضلعي ۾ هڪ شهر جو نالو.

● ڪاهروڙ: اسم خاص. سلطان ڪان ڏيهه ڪوهه پري هڪ شهر جو نالو (جتي راجا سالیواهن ساڪ لوڪن کي شڪست ڏني هئي).

● ڪاهڪي: اسم خاص. تعلقي ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪاهل & ڪاهلَ: ذ. صفت. (سن. ڪاهلَ = ڏهرو) سُست - ڪاڻل - ڏورو - آهستو - آرسي - ٽوٽي - ڪمجور - ڏلو - ڪانهرو - ڪاهلو. گيدي - بزدل - ڪٻدو - ڪانئر - ڪٻڙو - ميسڙو - ڍڇو - سهڻو گيهي. مجهول - بيوقوف - پوڪ - جٽ - اناڙي - جاهل. هيڻو - ڪمزور - ضعيف - ڏهرو. ٻوٽي ٻيل.

- ڪاهلپ & ڪاهلپون: ث. ڪاهلي - سُستي - آرس.

- ڪاهلپائي & ڪاهلپائيون: ث. ڪاهلي - سُستي - موڪائي - آرس.

- ڪاهلپڻ: ث. ڪاهلي - سستي - موڪائي - آرس - ڍرائي.

ڪاهلپو & ڪاهلپا: ذ. سُستي - موڪائي - ڪاهلي.

- ڪاهلي & ڪاهليون: ث. سستي - آرس - آرسپائي - ڍرائي - آهستگي - ٽوٽيپو - موڪائي - ڍلائي - ڪپ - ٽوٽائي - ٽوٽ - ڪهيرپ - آرامطلبي.

● ڪاهن & ڪاهنَ: ذ. (ع). اڪثر ڪندڙ - ڪُرُ - ٻوڃاري - پروهت. پير - مُرشد - ٻاداري. جادوگر. فال گو. جانورن جو آواز سڃاڻندڙ. غيب جون ڳالهيون ٻڌائيندڙ.

● ڪاهڻ: مصدر. هلائڻ - هڪلڻ - ڍڪڻ - ڏوڪڻ - ڇوڙڻ - اڇي ڪرڻ. حملو ڪرڻ - چڙهي ڪرڻ - روڙ ڪرڻ - جُلهه ڪرڻ - ڪاهه ڪرڻ -

Gul Hayat Institute

گھيرو ڪرڻ - آلر ڪرڻ - اوچتو ڪڙڪڻ - غلبو ڪرڻ - آڪر مڙ ڪرڻ. زور يا جوش سان هڻ يا ڏڪڻ. پيس ڪرڻ (پتي رانڊ ۽ ٻيا) ورهائڻ.
- ڪاهڻ ۽ ڪاهُون: ث. حملو - هلاڻ - جُلهه - روڙ - آلر - چڑهي - غلبو - آڪر مڙ - ڏرول - گھيرو - چُلڪو - اوچتي چڑهي.
● ڪاهُو ۽ ڪاهُو: ذ. صفت. حملو ڪندڙ - جلهه ڪندڙ - روڙ ڪندڙ - چڑهي ڪندڙ - گھيرو ڪندڙ - ڪاهڻ ڪندڙ. ڪاهيندڙ - هلائيندڙ - هڪليندڙ - سُوار - ڪوچمين - ڊرائيور. مدد گار - پُٺير - واهيرو - ساڻي - سائي - حمايتي. فرهادي - مقدمو هلائيندڙ. چڪيندڙ - ڪشش ڪندڙ - چڪ ڪندڙ - تاڻيندڙ. (اسم). ڪاهه - ڏوڪار - چڑهائي - چڪ - مارو - ڪشش. اڪٻي وڏڻ جي حالت. ڇڪ جو هڪ قسم. ٻوٽي جو هڪ قسم. ماڻي جي ٻڪيءَ جو هڪ قسم. هڪ ون جو نالو. (اسم خاص). هڪ مڪان جو نالو. تعلقي ميرپور خاص ۾ هڪ ديهه جو نالو.
- ڪاهُو ٽِي يهڻ: اورچ ٽپڻ - ثابت قدم ٽي ويهڻ - اڻ ٽڪ ٽي ويهڻ. هوڏ يا شدت ٻڌي ويهڻ - ضد ٻڌي ويهڻ.
- ڪاهُو ڪاهه: ڏوڪ ڏوڪڻ. حملو - ڪاهه - جُلهه - آلر - روڙ.
- ڪاهي: هڪلي - حملو ڪري - جلهه ڪري. (ضمير). ڪهڙي؟
- ڪاهي آڻڻ: حملو ڪري اچڻ. وٺي اچڻ - ڪڍي اچڻ.
- ڪاهي ڪڍڻ: ڏاڍ و تنگ ڪرڻ - ڪڪ ڪرڻ - سوڙهو ڪهڻ - بيزار ڪرڻ - لائي لڳائي ڌيان هوڻ - ستڏو ٽي لڳڻ.
● ڪاهُو ۽ ڪاهڪا (ڪ): ذ. ضمير. ڪنهن جو؟ ڪير. ڪو.
● ڪاهُوجي: اسم خاص. پٽ شاهه ڪان ٽورو پرپرو هڪ جاءِ جو نالو.
● ڪاهُوءَ جو ڏڙو: اسم خاص. ميرپور خاص جي پرسان هڪ قديم قتل شهر جو نالو.
● ڪاهوري: اسم خاص. درڪاڻي بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.
● ڪاهيندڙ ۽ ڪاهيندڙ: ذ. صفت. ليجس - هوڏي - لِيڊر - ضدي - شيد تي - اٽوٽو - ڪدي - ليرچو - ليرچو - آهند - هٺيلو - بحثي. ڏو ڪڙائون - ڏ ڪائنو - اهنجائنو - هلاڪ ڪندڙ - بيزار ڪندڙ - ڪڪ ڪندڙ - ورچائيندڙ - ڪپائيندڙ - مٽي جو سُور - تڪيف ڏيندڙ (انسان جو لقب). جهڪڙائو - جهيڙائو - جهيڙالو.
● ڪاهي ڪڍيو ۽ ڪاهي ڪڍيا (ل): ذ. بداخلاق - بي حيا - بي شرم - ليرچو - بي لڄو. بيڪار - بيڪو ڪار - ڪڍو - اجايو - رائيگان.
● ڪاهي ۽ ڪاهيون (ت): ث. سٽيري - اوڙو. ڏڪي (ت).
● ڪاهيا: اسم خاص. ٿر ۾ مسلمان جي هڪ ذات جو نالو.
● ڪاهين ۽ ڪاهينيون: ث. ڪنهن به آن (ڪڪ وغيره) جي وَل - ڪانهين - لاڙي. ڏِڳي - سٽيري.
● ڪاهينجا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ڪاءِ: ظرف. (سن. ڪِمْ) ڪائي - ڪاڏي.
● ڪاءِ ۽ ڪاءِ: ذ. ڪٽو - ڏپ - هراس - ڏئو - خطرو - ڏيڄو.
● ڪائيت ۽ ڪائيت (ت): ذ. ڪائيٽ. مُشابهه - شڪيه - ڪمالي.
● ڪائيٽ: اسم خاص. تعلقي عمرڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪائيجو ۽ ڪائيجا: ذ. قاعدو - قانون - دستور العمل. رواج - ريت - رسم. چڪر. ٻوٽارو.
● ڪائير ۽ ڪائير: ذ. (سن. ڪاتِرَ = ڏڇو) ڏڇو - ڪيدي - بزدل - ڊرپوڪ - ڪمر همت - بي همت - ڪاڦير.
● ڪائينات ۽ ڪائيناتون: ث. (ع. ڪون = وجود) دنيا - جهان - رس - مخلوقات - جڳ - سنسار - عالم - ترلوڪ - خلق الله - سرشٽي. موجودات - حاضري.

Gul Hayat Institute

● كائينچَ ۽ كائينچُونُ: ث. سلوار- سٽ- كاچ - شلوار.
- كائينچَ آچڻُ: انتهائي كوشش كرڻ- گهڻو زور لائڻ- بيحد سعيو كرڻ.
- كائينچَ لاهڻُ: آگهڙو كرڻ- بي عزتو كرڻ.
- كائينچَ هڻڻُ: انتهائي كوشش كرڻ- گهڻو زور لائڻ.
● كائينرُو: اسم خاص. تعلقي ڪبري م هڪ ديهه جو نالو.
● كائُو ۽ كانا: ذ. (من. كانچُ=شيشو) كاچو- شيشو- ڪنچُ- كانچُ- كاچُ. آرسي. چت جي ٿنيء- ٿنڀيرُ- ٽوٽي- كاچو. سمند جي وير لهڻ واري حالت- ٻانيء جي كاٻڙ- گهٽتائي- ٻانيء جي چڙڻ واري حالت- ٻانيء جي لاٿ (ل).
"هاڻي سيرَ مٺي سڀ مهميڙون ملاحن جون، كائڻي م كوهه كرين ٻوء موڻن جو ٻَهَ" (الخ).
ٻانيء جي ٻَكيء جو هڪ قسم (ٻاڻي لهڻ وقت ايندو آهي).
- كائُو ڏِيڻُ (ت): چڏي وڃڻ- لهي وڃڻ. "سج لهڻ مهل تنبُ كائو ڏئي لهي وهندو آهي" (جملو).
- كائُو ڪنچُ: كوڙو يا ڪچو شيشو (لعوتي لہ جواهر)- كوڙو- كوٽو.
- كائُو كائِنُ: (تپ، بيماري، ٻاڻي وغيره جو) گهٽجڻ- لهڻ- مرڻ- هٽڻ- جهجڻ- ٻوٽي ٻوڻ.
● كائُورِ ۽ كائُورُونُ: (ت): ث. آبتو- آبترُ- برطرف- اونڌو- آلتو.
● كائُورِيُ: اسم خاص. ڪنچَ م هڪ ڪوٽ جو نالو.
● كائُوزِيُ ۽ كائُوزِيُونُ: (ت): ث. كائين جي لنڊَ جو هڪ ٻاسو- گڏهه جي جنديء جو هڪ ٻاسو.
● كائُوس ۽ كائُوسَ: ذ. (ع). ايران جي هڪ عظيم الشان بادشاهه جو نالو (رستم ٻهلوان ان جي نوڪرن مان هو).
● كائُونُ (ت): ذ. مالهه كي ڏينگي تان ٽڙڻ كان جهلي ٻڌندڙ هڪ كاٺي. (ضمير). كهڙو (لعبر وغيره).
● كائِيُ ۽ كائِيُونُ: ث. (من. كتَ) هندن جي جنازي كڍڻ لاء كاٺ جو ٺهيل ڊاكائين ڊولي- بانس ۽ ڪنكن جي ٺهيل ڊولي- ڪنكن جو موڙو- ٽنتيُ. (هندن جي) ارٿي- جنازو. ٻَنيء م كَلرُ وجهڻ لاء كتب ايندڙ كهڙو (ت). (اسم خاص). سيوهڻ تعلقي م هڪ ديهه جو نالو.
- كائِيُ كڍڻُ: هندو برادري (مڙدي) كي كائين ۽ ڪنكن جي ٺهيل ڊاكٺ تي سمان ڊي كٽي وڃڻ- مڙدو كڍڻ. كائيء تي كڍڻ.
● كائِيڪُ ۽ كائِيڪَ: ذ. صفت. (من. كايا=بدن). بدن جو- بدني.
● كائِيلُ ۽ كائِيلَ: ذ. ٻيٽ م وهل كاڏي جو سڀيو جزو.
● كائِيمُ ۽ كائِيمَ: ذ. ٻيٽ م رَبَ جي صورت اختيار كيل اٺ هضم ٿيل كاڏو.
● كائِينُ: ث. كنبي- ٻُڌِ- ٻاسو- موشو- نارو (ت).
"كُولڏَ قلعي جا كوڙِيا،
كائِينن مُنهُور لہ كن"
(خليفو لبي بخش).
كهڙِي (لعبر م).
- كائِينُ كالُ: تمام ٻوء- گهڻو وقت ٻوء.
- كائِينُ كرَنُ (ت): كنبي كرڻ- ٻُڌِ ڏيڻ- ٻاسو كرڻ- نارو كرڻ- موشو كرڻ.
- كائِينُ وارنُ (ت): ٻُڌِ ڏيڻ- انكار كرڻ- نكار كرڻ.
● كائِيمْنلُ ۽ كائِيمْنَلَ (ل): ذ. هڪ ٻكيء جو نالو.

Gul Hayat Institute

● كنايا ع كايائون: ث. (سن. كايه > كاياه بدن) بدن - جسم - هاڻي - جان - تن - سريرُ - قالب - ٻُتُ - ڍيلُ - لاش - ٻنجرو - جثو - ديهه - وجود. طبيعت - اطرت. چهرو - روپ - شڪل - صورت. اصليت. بناوت - جوڙجڪ. تندرستي - چڱيلائي.

- كنايا ٻدلڻ: ث. صفت. جوڻ قبول ڪندڙ. هڪڙي جسم مان ٻئي جسم ۾ ويندڙ - چولو بدلائيندڙ - ويس بدلائيندڙ. ٻهروپي. طبيعت بدلائيندڙ - طبيعت ڦيرائيندڙ. (اسم) اوڙهي مان جوان ڪندڙ دوا.

- كنايا ٻدلڻ ٿيڻ: صورت بدلجڻ - روپ يا شڪل متجن - شڪل ڦرڻ - صورت بدلائي ڇڏڻ.

- كنايا ٻدلڻ: ياڪل بدلائي ڇڏڻ - انقلاب آڻڻ - تبديلي آڻڻ - ڦيرو آڻڻ.

- كنايا ڪتورجڻ: جوانيءَ جا آثار ظاهر ٿيڻ - لڳ لال ٿيڻ - مورجڻ. ٻينگ ٽي وڃڻ - سڄو هنڌ ٿيڻ.

- كنايا ڪلپ: آيرويد جو ٻڌي ڪي جوان ٻڌائڻ وارو طريقو.

- كنايا ۽ وچار ٿيڻ: بيماري جو اندیشو هجڻ - بيمار ٿيڻ - اکيو ٿيڻ.

- كنايا ۽ وچار هڻڻ: بي سزي ٿيڻ - لاچار ٿيڻ - عليل ٿيڻ - اکيو ٿيڻ - بي چاق ٿيڻ.

● كنايڑ ع كايڑ (ث): ذ. ٽڪل - چور. بيزار - ڪاڪ - خفي - ڦڪو - شرمنده - پشيمان - شرمسار.

● كنايو ع كنايا: ذ. (سن. كناچ > كانو) كانو - شيشو - كانچ - درسني - آرسي. (ڪاڻ جي). ٻني - پنجر. ٽوٽي - ولو - داسو. ڏکي ڇڙهه - لڙهو.

● كنب ع كنب: ذ. صفت. ورڙ - ڏنگڻ - ڦيرو - وڪڙ - ڪنب - ڦيرو - ولو - ڦيڙائي - چيب - چهائي.

● كنبات ع كنبات: ذ. (ع). ڪاڏي جي شئي جو هڪ قسم - سيخ ۽ پڪل ڦيون.

- كنبات ٽيڻ: ڇڻ - سڙڻ - سيخ ٿيڻ.

- كنبات ڪرڻ: جلائڻ - ڇاڻڻ - ٻوڙڻ - سيخ ڪرڻ - تڪليف ڏيڻ - ڏکڻ ڏيڻ. ورزا ورزا ڪري ملائڻ.

- كنبات وارو: ڪباب ٺاهي وڪڻڻ - ڪبابي - ڪبابچي.

- كنبابي ع كنبابي: ذ. صفت. ڪباب ٺاهي وڪڻڻ - ڪباب وارو.

● كنبات چينني: ث. دوا طور ڪر ايندڙ هڪ ٻوسارڪو وڪر (گول داڻا، رنگ ڪارو، قد ڪاري مرچ جيڏو مصالح طور ڪاڌي ۾ ڪر ايندڙ).

● كنبت ع كنبت: ذ. بيت - نظم - شعر. ڏکو قصو - بيان - حال احوال - ڪيفيت - داستان - رام ڪٿا - آکاڻي. ڏکن جي ڪهاڻي - سور جو داستان.

- كنبتائي: ذ. شاعر.

- كنبت ٻڌائيڻ: شعر ٻڌائڻ - بيان ٻڌائڻ.

● كنبر ع كنبر: ذ. (ع. كبر = وڏو هو). بزرگ - جهونو - اوڙهو - وڏي عمر وارو - عمر رسيده - ٻيڙ مڙدُ - ڪراڙو - ٻڍو. ٻير مردي - اوڙهائي - ٻڍائي - ٻيري - بزرگي - ڪبريا - وڏائي - شان - ٺاٽ - عزت - رعب - عظمت - حشمت - تيج - دٻدٻو - مرتبو. ايشور جي مهالتا - خدا تعالىٰ جي هڪ وصف. سڪٽو هٽ - ٺاهو - آيمان - تڪبر - ٺاڏ - ڦوند - ڪوڙو ڏيک - مغروري - آکڙ - سيٽ.

- كنبريا: ذ. (ع). بزرگي - عظمت - وڏائي. فخر - هٽ - مغروري - غرور - تڪبر - خود بيني - خود نمائي. بزرگ ٻڌ - الله تعالىٰ جو هڪ صفاتي نالو.

- كنبريا ع: ذ. عظمت - جلالت - شان - عزت - وڏائي - قدرت - رعب - ٺاٽ - بزرگي. تحمل. هٽ - غرور - تڪبر.

● كنبك ع كنبك: ذ. پکيءَ جو هڪ قسم - ڊيل تتر جو هڪ قسم.

Gul Hayat Institute

● ڪبو ۽ ڪبا ¦ ذ. گهيءُ، تيل وغيره وجهڻ لاءِ چم جي وڏي گوٽري - ڪپو - ڪپي. (باهه جي ڪم لاءِ). ڪونڊي.

● ڪبوتر ۽ ڪبوتر: ذ. (سن. ڪپوتڪ = ڪبوتر). پکيءَ جو هڪ قسم - هاربهر - هاريهل - هاريل - هارياو. (قسم گهٽ، هالڻ جي ڪم اچڻ، اوتري قدر جو ميلن جي مفاصلي تان موٽي اصلوڪي جاءِ تي اچي). (صفت). پيغام پهچائيندڙ - قاصد. حمام. حسين - سُهڻو - ناهوڪو - من موهيندڙ - مليڪ. (ذ). گهوڙي جي رنگ جو هڪ قسم.

- ڪبوتر ڏاريندڙ يا وڪڻندڙ: ذ. ڪبوتر ڏاريندڙ يا وڪڻندڙ - ڪبوتر باز - ڪبوتريو.

- ڪبوتر باز ۽ ڪبوتر باز ¦ ذ. ڪبوتر ڏاريندڙ يا وڪڻندڙ - ڪبوتر خانو.

- ڪبوتر خانو ۽ ڪبوترخانا ¦ ذ. ڪبوتر جي رهڻ جي جاءِ - ڪابڪ. اها جاءِ جتي هڪڙو اچي هيو وڃي - مسافرخانو.

- ڪبوتري ۽ ڪبوتريون ¦ ث. ڪبوتر جي مادي. هڪ مشهور پکيءَ جو قسم. نچڻ واري ڇوري - نچڻي. (صفت). خوبصورت - سهڻي - خوش وضع - ناهوڪي - حسين - سُندر.

● ڪبود ¦ ذ. صفت. (ف). آسماني رنگ جو - نيلو - نيرو - آسماني.

● ڪبي (ل) ¦ ظرف. ڪڏهن ها - ڪڏهن هي - ڪڏهين يي - ڪيئي. "اڄ ڪبي ڪولا چڏيندس" (جملو).

● ڪبيار ۽ ڪبياروَن (ت) ¦ ث. ڪپر جي ٻار سان ڪير نه ڏارائيندڙ ڇوري - ڪنڊر.

● ڪبياڙ ۽ ڪبياڙون (ت) ¦ ث. ڪبيار - ڪنڊر.

● ڪبير ۽ ڪبيرا ¦ ذ. صفت. (ع). وڏو. بزرگ - مٿها - اوچو - بلند - مٿي - برگزيده - صدر - مٿاهون - اڇو - اعظم - اعلي. (اسم خاص). هندستان جي مشهور (هندو ڏرم جو سڌارڪ) پڇت ۽ درويش شاعر جو نالو - پڇت ڪبير.

- ڪبير ٻنڌڻي: ذ. پڇت ڪبير جا ٻوجاري، ٻوٽلڇ، چيلا، مريد.

● ڪبيرو ۽ ڪبيرا ¦ ذ. صفت. (ع). وڏو - سخت (گناهه).

- ڪبيرو گناهه: وڏو گناهه.

● ڪبير شاهه ¦ اسم خاص. سنڌ جي مشهور شاعر جو نالو.

● ڪپ ۽ ڪپون (ل) ¦ ث. ٻاهنو - ڏاڙو - عذر. لت لٽڪاءُ - ڪس ڪساءُ - گوڏاٽ. ڊپ - ڊجهو - ٻوڙ - خطرو.

● ڪپ ۽ ڪپ ¦ ذ. (سن. ڪپج = ڪڪ) ڪڪ - ورڙ - ڪڇ - وڪڙ - خسر - وٽ - آکيڙو - گپ - ڪچ - ڏنگ - گهپ - چپ. آماس - سوج - گپ - ڍڙو - ڪپي. آهيٽو - ماهي پشت - ٿوهو. ڪنڌ - چهڪ - چڪٽ - ڪيڇ.

- ڪپائن: مصدر. لوڙي هڻڻ - جهڪو ٿي هڻڻ - ڪپڙو ٿي هڻڻ - ڪپو ٽيڻ - ليوڙڻ - ڪڪوٽي هڻڻ - ڪپو ٿي هڻڻ. ڪپ ڪڍڻ - نيمي هڻڻ. ونڊ وڇڻ - ٽهڻ - اري پڇڻ - ڪيائڻ - ڏاڙو ڪرڻ - ڪوڏاٽ ڪرڻ - ڪوهي ڪرڻ - دير ڪرڻ - سيڙائين - ٽيڙائين - ٽيڙائيڻ - لمڻ - چرڪ ڪرائڻ - اوهر ڪرائين. ٽيڙو ٽيڻ - ڏنگو ٽيڻ - چپو ٽيڻ - پڇڻ - مڙڻ. ٽيڪ ڏهڻي وهڻ.

- ڪپائي ۽ ڪپائيون ¦ ث. ڪڪائي - ڪڪ - ڪپ - ورڙ - موڙ - چپ - وڪڙ - ڏنگائي.

- ڪپڙو ۽ ڪپڙا ¦ ذ. صفت. ڪڪ لڪل - ڪپو - اوڙي هلندڙ - ڏونڊڙو - نمي هلندڙ. ٿوهي وارو - ٿوهو - ڪڪ - ڪپ - آهيٽو - ماهي پشت.

- ڪپڙو ٽيڻ ¦ جهڪڻ - لوڙڻ - هيٺ ٽيڻ - نيمڻ - ڪپو ٽيڻ - ڪڪو ٽيڻ - ڪپ ڪڍڻ - نيڙڻ - نيوڻ. چيلهه ٽپائڻ.

● ڪپاٽ ۽ ڪپات (ت) ¦ ذ. (ڏاڍين جو محاورو) ڪپڙن - آلماڙي. ڪپڙا استري ڪري ڪپاٽ ۾ رکڻ" (جملو).

Gul Hayat Institute

● ڪَبَتَ (ڪ): ذ. لڳي - دغا - دولاب - ڪَبَرُ - تَرڪَتُ - فريب - وِيساهه گهاتي.
● ڪَبَتُ ۽ ڪَبَتَ: ذ. الماڙي - ڪَباتُ.
● ڪَبِيتا: اسم خاص. ٽر ۾ رهندڙ هندن جي هڪ ذات جو نالو.
● ڪَبُدِيو ۽ ڪَبُدِيا: ذ. صفت. بدنيت - ڪَنڊُ.
● ڪَبَڊِي: اسم خاص. هڪ راند جو نالو - ڪَبَلَ ڪوڏي - ڪوڏي ڪوڏي.
● ڪَبَرِ ۽ ڪَبَرُونَ: ث. (ع. قبره) پڪيءَ جو هڪ قسم. چالهه پڪيءَ جي هڪ ذات - لالي.
- ڪَبَرَ چَهَبَرِي (ث): گهٽن رنگن جي ميلاپ واري شيءِ - رنگ برلنگي - رنگين - رنگيلي - رنگارلنگي.
● ڪَبَرَ: اسم خاص. مسلمانن جي هڪ ذات جو نالو - جوٽيجن جي هڪ ڀاڙي جو نالو.
● ڪَبَرا: اسم خاص. (مهر قوم مان) هڪ ذات جو نالو.
● ڪَبِيرو ۽ ڪَبِيرا: ذ. صفت. چِتڪبري رنگ وارو - رنگارنگي - گوناگون رنگ وارو - داغدارُ - داغ وارو - چِٽ چِٽ - وِچتر - ابلق - چِتڪمرو - رنگين - رنگ برنگي - ڪمرو. جانورن جي رنگ جو هڪ قسم.
- ڪَبِيرِي ۽ ڪَبِيرِيُونُ: ث. جانورن جي رنگ جو هڪ قسم - گاڏڙ رنگ - رنگبرنگي. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.
- ڪَبِيرِي بَرِي: ث. بري ٻڪريءَ جو هڪ قسم.
- ڪَبِيرِي ڏاڙهِي: ث. اڇن ۽ ڪارن وارن واري ڏاڙهي - ڪرڙ ڏاڙهي (ذ). ڪَرَ ڙو ڏ.
● ڪَبِيڙا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ڪَبِيڙتُ ۽ ڪَبِيڙاتُ > ڪَبِيڙاتُونُ: ذ. ث. ڪِيڙاتُ - ريهاڙ - واڪو. ڪُتي جو جانور کي ونڻ وقت آواز - يَوڪاتُ - ٻُوهاڙ - يَوڪَ (ت).

● ڪَبِيڙُو: اسم خاص. تعلقي رتيديري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَبِيلَ: اسم خاص. راند جو هڪ قسم - ڪَبِيلَ وڏي - ڪوڏي ڪوڏي - ڪَبَهڏي.
● ڪَبِيهَ: مصدر. (سن. ڪَبِّ = ڪَبِيهَ) ڪَبِيهُ - ڏَڪَنُ - ڏَڪڻ - ڏَڪڻ - ڏَڻ - لڏڻ. چرڪڻ - ڊِڄڻ - ڊپ ڪرڻ - ڀَو ڪرڻ - خطرو ڪرڻ - انديشو ڪرڻ - اونو ڪرڻ - فڪر ڪرڻ - ڪَٽي ڪرڻ - اوسيڙو ڪرڻ.
- ڪَبُ ۽ ڪَبَ: ذ. ڏوڏو - لوڏو - ڏرڪٽي - ڏڪٽي. چِرڪ - ڊَپ - ڊِڄ - ڊيڄو.
● ڪَبُو ۽ ڪَبا (ل): ذ. ڀاڙو - ٽورو ڪارو. "ڪوهه تازو ٻڏل آهي، انهيءَ ڪري ٻاڦي ڪَبو ڏي ٻيو آهي" (جملو).
● ڪَبُو ۽ ڪَبا: ذ. صفت. (سن. ڪَبَجّ > ڪُوبَرَ. ف ڪوزه نيميلُ - نيميلُ - ٻوڙيل - ٻُٽ نڪتل - ڪُڪَ وارو - خَميدَه پُشت - ڪُبڙو - ڪُڪو - جهُڪيلُ - ڏنگو - ڏِنگو - ڏوڙاکو - چيهو. نار جو هڪ عضوو - مهري واري چمڙ جو ارو (مهري کي ڦاهو جهلڻ لاءِ) - هُرلي جي ٽئين چمڙ جو هڪ ڏندو، جو لوڻ واري چمڙي جي ڪائيءَ ۾ ڦاسي ان کي ڦيرائي).
- ڪَبِي ۽ ڪَبِيُونُ: ث. ڪُبهي جو مؤنث - جهُڪيل - نيميل - ڏنگي - ڏِنگي - ڏڏي. چوڪنڊي. ڏيئي ٻارڻ لاءِ گاري (هندڪي رسم).
- ڪَبِي لِيڪَ: ث. ڏِلڪي يا ڏڏي ليڪ.
- ڪَبِيُ ڪائِنُ: ث. اڻ سڌيءَ طرح انڪار ڪرڻ. ڪَٽي ڪرڻ - دل هٽڻ.
● ڪَبُوهَڙِي ۽ ڪَبُوهَڙِيُونُ (ل): ث. ڪُهٽن رنگن واري - چتڪ برني - چِتڪمري - رنگين. ڪاري تيتر جي مادي - ميسي - ڪَبَهڙِي (ت).
● ڪَبُوهُو (ت): اسم خاص. ڪاهه جو هڪ قسم.

Gul Hayat Institute

● كَبَهُ: ذ. گاهه جو هڪ قسم - كَبَهُو. كَلَ جو هڪ قسم - ننڍي ان سِنڌيل كَلَ (چوٽي منڊهڻڙي واڱر). ٻاڦ تي ٽيندڙ ٻوٽي جو هڪ قسم.

● كَبَهُڑِيُ: ث. ٻڪيءَ جو هڪ قسم - كَبَهُڙِيُ.

● كَبَهُڑِيُ ۽ كَبَهُڑِيُونُ: ث. ٻڪيءَ جو هڪ قسم - كارڙي تتر جي مادي - مسيي - كَهڑي - كَبِيُ - كَهوڙي. (ذ). كارو يا كارڙو تتر.

● كَبِيُ: ث. كارڙي تتر جي مادي. (ذ). كارو تتر.

● كُبُ ۽ كُبَ: ذ. خراب لفظ - كُوَهَنُ - آشُبُ - بدلفظ - گارگند - بد الفاظ. (ضد. سُبُ).

● كَبَرَ: اسم خاص. تعلقي ڪشمور ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كُبَرَ: اسم خاص. تعلقي اٻاوڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كَتِ ۽ كَتَ: ذ. (من. كارِتِكَهَ = كَتِ). كتيءَ ۽ كُتهي جي لڳ جو وقت - كتهي جي شهوت - وَهُرُ. (سن. كَنُرُ). اڻي مان جدا ٽيل تهه - چاڻ - بوسو - چِلڪُو - آن جون ڪلون - كَنُو. (ظرف) كڏي؟ - كاڏي؟ - كهڙي هنڌ؟ - كيڏانهن؟

= كَتِ كَرَنُ: وَهُرِجَنُ - شهوت ٽيڻ. كتهي ۽ كتيءَ جو لڳ ڪرڻ.

● كَتُ ۽ كَتَ: ذ. (من. گرتن = كَتُ). نِبُ (قلم جو). كٽڻ جو ڪر - ڪاهو - كاتو (اٽ جي وسيلي ڪهه سان تندون ڪيڻ). ڪوڏر سان زمين تي ڪمل نشان - چاڪون يا ڇڻي سان وڻ وغيره تي ڏنل وڍ - كپ - ٽُڪو - خط (وارن جو). ڪريلهي وغيره جي چِلَ - چِلر - چلڪو - كل - كَلهَرُ.

= كَتُ جي روٽيُ: ڪريلهي جي ڪٽ وجهي پچايل روٽي.

= كَتُ وِجهَنُ: نشان ڪرڻ - وڍ ڏيڻ - كپ ڪرڻ - كهو ڏيڻ - ٽڪ ڪرڻ. ڳالهه جو فيصلو ڪرڻ - قطع كلام ڪرڻ - نبيرو ڪرڻ - آخرين چيڙو چڏائڻ.

● كِتِ ۽ كِتُونُ (ل): ث. بدن تي لڪل سنها پورا وار. راءِ جا داڻا داڻا. بدن کي ڪائيندڙ ذرڙا - ننڍڙي زهريلي جيت جو هڪ قسم - مچر جو هڪ قسم.

● كُتِ ۽ كُتِ: ث. (سن. كِيٺَ). هلڪي رنگ جي مچر يا جيت جو هڪ قسم - مَهون. (سن. كرُتي). سَرَ وغيره جي اڻن تي لڳل سنها ڪارائي وارا ڏندا. (وڻ جي) اڻن وغيره تي سنها وار - بوجر. زير لاف - كُچا.

= كُتِ خَلقَ: ث. عام ماڻهو - گرا گنجا - ٽڙي ٽيمٽيُ - كُت راج.

= كُتِ رَاجُ: ذ. كُت خلق - هيڻا - ڪمزور (ماڻهو).

● كِتَابُ ۽ كِتَابَ: ذ. (ع. كَتَبَ = هن لکيو). لکيل آکاڻين جو هڪ مجموعو - پُستڪ - پوٿي - گرنٿ - شاستر - جلد - ڪتوب - بياض - نوشتو - نامو. چوپڙي - بندي - رسالو - ڪاپي. مقالو - داستان - ڪٿا - وارتا - ڳالهه - بيان. وَهيُ - ڪاتو - رجسٽر. آزاد كيل. (ع - ا - د).

= كِتَابُ أَسِمَالِيُ: ذ. كِتَابُ الاهي (خدا تعاليٰ جي طرفان احڪام الاهي بابت ڪنهن پيغمبر جي وسيلي سان نازل ٿيل ڪتاب). جيئن ته "توريت - انجيل - زبور - فرقان (قرآن شريف)".

= كِتَابَتُ ۽ كِتَابَتُونُ: ث. لکيت - تحرير - لکڻي - نوشتو - محرري - قلم بندي - نوشت - ڪاپي لويسي - لکيو. (پٿر وغيره تي) اکر - ڪتابه - قبر تي لڳ - وفات نامو. نام - رقعو - خط. خبر - اياپو. اعمالنامو.

= كِتَابِ فِرُوشُ: تاجر ڪتب - ڪتاب وڪڻندڙ - (انگ) بڪ سيلر.

= كِتَابُ كَيَانُ: قورو قولڻ - ليکو ڪرڻ - حساب ڪرڻ - ليکو لاهڻ - ڪنڊ و چڏائڻ - حساب

Gul Hayat Institute

ڪتاب لاهڻ. اولاين ظاهر ڪرڻ - اعمالنامو ظاهر ڪرڻ - برايون وغيره ڏيرون ڪرڻ - لڪت چيني ڪرڻ. اعتراض ڪرڻ. ڏوراپو ڏيڻ - ميار ڏيڻ - حرفي ڪرڻ - عتاب ڏيڻ.

- ڪيتابن جو ڪيڙو: ذ. ڪتابن کي ڪائيندڙ هڪ جهت - اڏوهي (صفت). گهڻو مطالعو ڪندڙ - گهڻو پڙهندڙ.

- ڪيتابي ۽ ڪيتابي: ذ. ڪتاب رکندڙ - ڪتاب دان - ڪتاب وڪڻندڙ. پڙهيل - ودوان - عالم - صاحب ڪتاب - جاڻو - فاضل. (صفت). ڪتاب جو. منهن ويڪرو - گول چهرو - ڪليل منهن.

● ڪُتُبُ ۽ ڪُتُبَ: ذ. (ع). ڪُتُبُ - سڪول - مڪتب - مدرسو - خُتاب - درسگاهه. تعليم گاهه.

● ڪتارومي: اسم خاص. آسام علائقي جي ريشم ۽ سٽ سان ٺهيل هڪ باريڪ ڪپڙو (هي ڪپڙو هندستان مان عربستان ۽ روم ڏانهن موڪليو ويندو هو. اهو سندس مقامي نالو هو).

● ڪتالائي: اسم خاص. بلوچستاني بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.

● ڪتان: ذ. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻوٽي جو نالو. سٽيءَ جي هڪ عمدي قسم جو ڪپڙو.

● ڪتائي: اسم خاص. ڏيهي تعلقي ۾ هڪ ننڍو ڪوهه جو نالو (اهو نالو هن ڪري ٻيو اٿس جو الهيءَ ننڍو ٻاڦي ايترو تہ متي آهي جو ڪتو به ان مان سولائي سان ٻاڦي ٻيو سگهي ٿو).

● ڪتائي: مصدر. (سن. ڪرْتَنَ = ڪتڻ) ڪتڻ واري حالت ڪرائڻ - ٻڌي کان ڪتڻ جو ڪم ڪرائڻ - تنبائڻ - وڻرائيڻ.

- ڪتائي ۽ ڪتائيون: ث. ڪتڻ جي مزوري يا عيوض - ڪتائڻ جو اجورو.

● ڪُتائي: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (بهلڪائي ٻاڙو).

● ڪتب ۽ ڪتبَ: ذ. (سن. ڪرتوبَ = ڪم) ڪمَ - ڪاجُ - ڪارج - ڪرتبَ - ڪار - ڪرت - مشغولي - ڪم ڪار - پيشو - ڏلاڪو - هنر - ڪاريگري. غرض - لاڀ - فائدو - سُودو - فائديمندي - پرات - آٽ - لفعو - آبَ يوگ. اٽ جي ٻاڻ جو اڳيون ڪاٽ وارو ٽڪر (هي ٻه گڏ ٽين الهيءَ لاءِ تہ رسو ٻڌڻ ڪري اٽ کي ايذاءُ نہ اچي). هنهي جي ڪمان. (اسم خاص). پرت جو هڪ قسم (ڪ).

- ڪتبَ آچنُ: ڪم اچڻ - ضرورت هڻڻ - گهرج هڻڻ. فائدهوارو ٿيڻ - لاءِ وارو ٿيڻ.

- ڪتبائيتو ۽ ڪتبائيتا: ذ. صفت. ڪمائتو - ڪارائتو - ڪرتب وارو - ڪم وارو - ڪم ايندڙ - ڪارآمد - ڪم جهڙو - ڪمَ و ڏمُ - ڪمڪمو - ڪمَ جو - ڪار جو. مفيد - فائديمند - لاڀ وارو - فائدي وارو - سجاپو - سڪياڙتو - سارٿڪ - لفعي وارو. چڱيءَ طرح - پلليءَ پٽ.

- ڪتبَ لائنُ: ڪم لائڻ - ڏلڏي ۾ لائڻ - ڪِرت ۾ لڳائڻ.

● ڪُتُبُ: ڪتاب جو عربي جمع. ذ. (ع. ڪتبَ - هن لکيو) گهڻا ڪيتابَ.

- ڪُتُبخانو ۽ ڪُتُبُخالا: ذ. ڪتابن جو دڪان - ڪتاب گهرُ - ٻُوڪ ڊپو. پڙهڻ لاءِ جمع ٿيل ڪتابن جي جاءِ - لائبريريُ.

- ڪُتُبُ فروشُ: ڪتاب وڪڻندڙ - تاجر ڪُتُبُ - ڪتابن جو واپاري - ڪتابُ فروش.

● ڪتبو ۽ ڪتبا: ذ. خيال - ويچار - فڪر. اميد - آسرو. ڪوشش - سَعيو - آدر - اورچائي (ت).

● ڪتيجنُ: مصدر. گرم ٿيڻ - تپنُ (چڪين وغيره ۾). (ڪپهه وغيره) ڪتجي تيار ٿيڻ - ڇڻا ڇنڻا ٿيڻ.

● ڪتڪُخدا: ذ. گهر جو مالڪ - پتارُ - خاوَندُ. ڪهوڙُ - ڪندُ خدا.

● ڪتڙُ ۽ ڪتڙَ: ذ. آناج جو ٽنهڙ يا ڪنڊَ - ٽنهڙ جو ذرو - ڪنڊَرُ - ٻُهڙ - ٽُوتڙُ - چِلِرُ - چِلتو. اک ۾ ٻيٽل ڪڪرو - ڪتڙُ. سڄيءَ جو ننڍو ٽڪر - سيريُ - ڪُنيُ - ٻيهرو.

- ڪتڙُ چائنڊ: ميڙاچوندي وارو آنُ صاف ڪرڻ - ٻُهڙ اچڻ. نڪمي شئي تي مغز هڻڻ -

بي فائدو ڪم ڪرڻ - اجايو مٿو ماريڻ - خواه مخواه ٻاڻ پٽوڻ - بي فائدو پورهيو ڪرڻ. چڪيءَ طرح جانچ جونچ ڪرڻ - باريڪ بيني سان جانچڻ.

● ڪٽيرِ ۽ ڪٽيرِ: ث. (سن. ڪرتن = ڪٽيرَنُ). جانورن جي ڪاوائڻ جي ڪم ايندڙ گاهه يا ڪاڻ جا ڪيل ننڍا ننڍا ٽڪر - ڪاڻ جا ذرا ذرا - ڪٽيرا ڪٽيرا.

- ڪٽيرِ ٽيڻُ: ٽڪر ٽڪر ٿيڻ - ذرا ذرا ٿيڻ. ڪنهن جي دَرَ تي گهڙي گهڙي وڃڻ - لاهي پاهي پوڻ. ڪهاڻي ٿيڻ - جهجهاڻي ٿيڻ - بي انداز ٿيڻ - ڪاڻيٽهي ڪان پاهر هجڻ.

- ڪٽيرِ جڻُ: مصدر. ڪٽيرِ ٽيڻُ.

● ڪٽيرَڙيُ ۽ ڪٽيرَڙِيُونُ: ث. ٻوٽيءَ جو هڪ قسم - پوٽ پوڻي.

● ڪٽيرڪو ۽ ڪٽيرِڪا (ل): ذ. بي ڏَوُلو - بي شڪلُ - بيڙو - بدصورت.

● ڪٽرُڻُ: مصدر. (سن. ڪرْتَنَ = ڪٽرُڻُ) وڍڻ - ڪاڻڻ - چاڻڻ - ڪٽڻ - ڪٽڻ - ٽڪڻُ - چالدڻ - تراشڻ. وڙهڻ - ماپڻ - ماپ ونڻ - ڪچڻ (ڪهڙو). (امر خاص). گاهه جو هڪ قسم.

- ڪٽرَ ۽ ڪٽرُونُ: ث ڪپڙي ڪٽڻ جو اوزار - ڪاتر - ڪنڇي - مقراض - چاتي (ڪ). سوهارين وڍڻ جو اوزار - سُوئڙو - سُوئڙي. ڪٽريل ڪپڙي جا ٽڪر - ڪٽيل سنهيون اڇڙيون. ليڙوُن - ٽيڪڙيُون. ذرا ذرا - ٽڪر ٽڪر (سوهارين وغيره جا). ڪاتَ - وَيَ. ٽر م چوڻائي مال جي سڃاڻپ لاءِ ڪنڇي جهڙو ڪيبل نشان.

- ڪٽيراڻيُ ۽ ڪٽيراڻِيُونُ: ث. وڍائي جو آجورو - وڍائي - ڪٻالي - ڪترواڻي - حجامت - ڪترائي.

- ڪٽرُائيڻُ: مصدر. ڪتر جو ڪم ڪرائڻ - ڪٽائڻ - ڪٽ ڪرائڻ - وَڍائڻ - چولو ڪرائڻ - چنڊائڻ - هلڪو ڪرائڻ. (ڪڪٽ ڪي) اڏ م چڏي وڃڻ - وڃ م چڏي وڃڻ - پڄي وڃڻ.

- ڪٽيراڻيُ ۽ ڪٽيراڻِيُونُ: ث. (ڪپڙي وغيره) ڪٽڻ جو عيوض يا مزوري.

- ڪٽرَ ٻوَنُ: ڪترجڻ - وڍ جڻ - ڪٽيجڻ. ڪٽنڇي ٻوڻ. گهٽجڻ - سُسڻ - گهٽ ٿيڻ (چمار م). لاٿ ٻوڻ (ٻاڦي م). ڪتَ ٿيڻ (ٻڌڻ م). گهوبي لڳڻ - وڃان اڪري وڃڻ (ڪنهن شيءِ جو). بي ايماني ٿيڻ - دغا ٿيڻ.

- ڪٽرَنيُ ۽ ڪٽرَنِيُونُ: ث. ڪترڻي - ڪٽنڇي.

- ڪٽرَڻيُ ۽ ڪٽرَڻِيُونُ: ث. ڪٽنڇي - مقراض - ڪٽرَ - ڪاٽرَ - چاتي (ڪ).

- ڪٽروُ ۽ ڪٽِرا: ذ. چاقو وغيره سان ڪپيل ٽڪر - ڪترو - پورُ - ٽڪر - ذرو - تيجَ - چوڙو - ڪٽو.

● ڪٽِرَنُ: مصدر. (سن. ڪرْتَنَ = وڍڻ) ڏندن سان وڍڻ - چاوڻ - چچرڻ - ڏڪرڻ. قيمون ڪرڻ - ذرا ذرا ڪرڻ - ڪتر ڪرڻ - ڪاترڪرڻ - پرزا ڪرڻ. وڍڻ - ڪاڻڻ - ڪپڻ (ڪنڪ، ڪالا وغيره).

- ڪٽرَ ۽ ڪٽرُونُ: ث. ڪپڙي جون ٽڪريون - ليڙوُن - ڪاٽ ڪُوتَ - وَيَ ٽُڪَ - چانڊ چُولڊ. ذرو پرزو - پوهار سوهار - ڪٽر سٽر.

● ڪٽِرِيُ ۽ ڪٽِرِيُونُ: ث. ڪاري ميرون، يا سُوئر جو ليهش - ڏاڙهه - ڏڦو. ويڙهاڪي ڏالڊ جي سيڪ جي هيري آڪلَ - ٽونو - ڪٻي (ت). مڇيءَ جي هيري. وڏن اڪن واري جار (ت). ڪاڇي جي اڻ ڳڻين جي وچ وارو هنڌ - ڪري - ڪڙي (ٺ).

- ڪٽِرِيُ هَٽَنُ: سڳن واري جانور جو ڪنهن ماڻهوءَ يا ٻئي جانور کي ٽونو هڻڻ. هڪ سلهه. جو ٻئي سلهه کي ڏڪ ڏيڻ جي ارادي سان مٿي يا چاڙيءَ م مٿو هڻڻ - هڙڇَنُ.

- ڪٽِرِيُونُ صُوفَ (ٺ): پرت جو هڪ قسم.

- ڪٽِرِيُونُ هَٽَنُ: خراب نيت ڏيکارڻ - دغا ڪرڻ - دولاب ڪرڻ - فريب ڪرڻ.

● ڪٽِرِيوُ ۽ ڪٽِرِيا: ذ. عورت جي ڪرائيءَ جو ڪُهڙ - ماڻهن جي زيور جو هڪ

Gul Hayat Institute

قسم - كنگڻ - چُوڑو - ٻانهن رکڻ - دستي. ڪڙهي جو ٻيرُ - سَنڍجو (ل).
"ڪپ وايولا، ڪتيرها، هٿا بازوءَ بند هار" (موسو لاشاري).

● كَتَرِيڻا (ت)؛ ذ. ٽري زالن جو ڏائي هٿ ۾ ٻانڌڻ جو هڪ زيور.

● كُتِڑا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كُتِڑو ۽ كُتِڑا؛ ذ. آڏائي جو هڪ اوزار - هودي ۽ ٻرلڊڙ اوزار (جو لسار کي ڏکيندو آهي) ڪُٽيڪو. ٻرت جو هڪ قسم (ڪ). ڪُٽيڙو ڪُتو - ڪُتُرُ.

● كُتِڑيُونُ (ت): ث. ڪاوڙ - جوش - ڏک - ارمان - ڪولدر - شوڪ - غمُ.

● كُتَكَ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كُتُڪَائِيُ؛ اسم خاص. تعلقي هالا ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كُتِيكُتِ ۽ كُتِيكُتُونُ؛ ث. ڪتڪتائي - ڪِتِيڪِتوئي - ڪِتِيڪوئي - ڪَتَ ڪَتَ - ڪِتِ ڪِتِ - ڪَڊ ڪَڊي - ڪِتِيڪِتوئيُ (ڪيلاڻ يا خوش ڪرڻ لاءِ بدن کي لرزش ۾ آڻڻ جو هڪ نمونو).

- كِتِيكِتائِينُ؛ مصدر. ڪِتِيكِتوڙيُ ڪرڻ - ڪَڊ ڪَڊي ڪري بدن ۾ لرزش آڻڻ - ڪِتِيكِتائيُ ڪرڻ. خوش ڪرڻ - ڪلاڻڻ - مزي ۾ آڻڻ - ولڊرائڻ - روه ۾ي وجهڻ - بودُ ۾ آڻڻ.

- كِتِيكِتائيُ ۽ كِتِيكِتائِيسُونُ؛ ث. جسم کي حساس ڪنڊ حرڪت - ڪڇ يا هاسن ۾ آڏر هٽي ڪلاڻڻ واري حالت - ڪِتِيڪِتوئي - ڪَڊُ ڪَدِيُ. ڪيچل - مستي - حرڪت - آڏيرائي. لنڊڻ هاون کي نيم جي ڇڻي سان ڦوڏي جي ڦوڪ ڏيڻ واري حالت (ت).

- كِتِ كِتِ كَرَنُ؛ ڪِتِيتاڙِيُ ڪرڻ - ڪَڊ ڪَڊي ڪرڻ - ڪنهن جانور جون رڳو ڪنگون آهستي آهستي زمين تان گهاڻ (ل).

- كِتِيكِتوئِيُ: ث. ڪِتِيڪوئي - ڪِتِيكِتِ - ڪِتِيڪِتائي.

● كُتِيكُوُ ۽ كُتِيكا: ذ. ڏلبدو - سونڙو - مهرو - رهڙو - ڏلدي - ڏڪو - گهوباڻو - ٻانڙو. لٽ - چڙهي. ڏلبو (ٽاڏل وغيره گهوڙن لاءِ). چمڙو - لڪن - ڪائي - لڪڙي.

● كُتَلَ ۽ كُتَلُونُ؛ ث. (سن. ڪُٽُنْتَكِن). ڪنجيءَ جي وڻ جو ميوو - ڪَجُورُ - ڪنجيُ - ڪارڪُونُ - ڪَتِيفِيُون - چُهارا - خرمو - ڏوڙڪا.

- كَتَلَ جو دارُونُ؛ ث. ڪجور مان تيار ڪيل شرابُ - ديسي دارون - سيڌِيُ شرابُ - سڌ جي ديسيُ الڪوحل جو نالو.

● كَتِيلِيُ ۽ كَتِيلِيُونُ؛ ث. هنبي جي ڪمان - ڪَتِيرِي. وڙهاڪي ڏالڙ جي سنگ جي چپيٽَ - ٽڪرُ - ٽونو. سُوئر جو ڏکو ڏڙ - ليهُ - ڏڦو. الڪارُ. ضدُ (ت).

- كَتِيلِيُ مارَنُ (ت): انڪار ڪرڻ - ناڪار ڪرڻ - جواب ڏيڻ - ناڪاري وارڻ.

- كَتِيلِيوُ هٽَنُ (ت): دَغا ڪرڻ - نيت خراب ڪرڻ - فريب ڪرڻ - دولاب ڪرڻ.

● كَتَنُ (ت): اسم خاص. دوا طور ڪم آيندڙ هڪ خوشبودار ٻوٽي جو نالو (ڏين مثل ڏکو، تاثير گرم، چاءِ طور ڪاڙهين، سال ڪونه ڪائي).

● كَتنُ؛ مصدر. (سن. كَرْتَنَ = كَتَنَ) ڏاس، ڪهه، سيڌِيُ وغيره کي چرخي وسهلي وڪڙ ڏيئي ڏاڪو تيار ڪرڻ - سُٽ تيار ڪرڻ - ڏاڪو ڪاهڻ - ڪائڻ - وٽڻ. ڪاٽڻ - ڏار ڪرڻ - صفا ڪرڻ - ڪنيڻ - تان ڪرڻ (ڪهه وغيره). تيار ڪرڻ - ڪاهيڻ - بڻائيڻ.

- كَتِيكَائِيُ ۽ كَتِيكَائِيسُونُ: ث. ڪتڻ مهل ڏاس ويڙهڻ واري ڪائي - ڪتڻ جو اڏو يا اوزارُ - ڏکهي ڪمان وانگر لٽ ۾ هڏل نوڙي سان ڪتڻ جو اوزار.

- كَتِيكَوئِيُ ۽ كَتِيكَوئِيسُونُ؛ ث. سٽ کي ڪتڻ واري ڪائي يا چرخو - كَتِيكَائِيُ.

- كَتِيبِيُ ۽ كَتِيبِيُونُ: ث. ڪتڻ جو ڪم -

ڪتڻ جو نمونو. ڪتيندڙ- ڪتڻ جو ڪم ڪندڙ. ڪتڻ جو آجورو.

● ڪتيڻاڻ (ت): ذ. ڏ ڪ- تڪليفون- ڏاڪڙا- جفاڪشي- جاکوڙ- هلاڪي. ٻڌڻ. منڊن- ليزار يُون- وينتيُون- آزيون.

● ڪتو ۽ ڪتا (ت): ذ. خاطري- ٻڪ. ٻتو- نِشان- ٻار- اهچاڻ. شڪ- گمان- وَهَمُ- الديشو.

● ڪِتو ۽ ڪِتا: ذ. جهڪي ڪتيِلُ هجي. (ضميري صفت). ڪيترو (ت).

● ڪُتو ۽ ڪُتا: ذ. (سرا. ڪوڪر. سن. ڪرتڪر > ڪُڪُرَ > ڪُتُرَ > ڪُوڪره = ڪتو) هڪ گهرو پالتو جانور جو نالو- ڪلبُ- سَنگُ. غلام- ٻندو- داسُ. ذليل- حقير- ناچي. ڪتولي واٽن وقت واڻ کي جهلڻ لاءِ واڻ سان ٺاهيل ايس تي رکيل ٽڪر- ڪتڙو. هڪ اوزار جو نالو.

- ڪُتا ٻَچَنُ: شڪار ڪرڻ لهل سوئر تي ڪُتا ڇڏڻ- ڪتن جي ٻَچَ ڪَرَنُ.

- ڪُتا ڇڏَنُ: ڪُتا ٻَچَنُ- ڪُتن جي ٻَچ ڪرڻ.

- ڪُتا ڪُهَنُ (ت): انتظار ڪرڻ- شوق ڏيکارڻ- اوسيڙو ڪرڻ.

- ڪُتائِي: ذ. صفت. ڪُتن وارو- شڪاري ڪُتا چڪيندڙ- ڪُتا ڏاريندڙ (چ ڪُتائي). ڪُتن وارا ڏند چَڪَ.

- ڪُتَنُ آبُ ٿِيَنُ: بيڙي حالت ۾ اچڻ- بي مالو ٿيڻ- ذليل ٿيڻ- بي عزت ٿيڻ- رسوا ٿيڻ.

- ڪُتَنُ جي چٽ هُڻَنُ: بيڙي حالت ۾ اچڻ- بي مانو ٿيڻ- ڪتن آب ٿيڻ.

- ڪُتَنُ هَابُ ٿِيَنُ: خراب حالت ۾ ٿيڻ- ڪتن واري (بيڙي) حالت ٿيڻ- ڪتن آب ٿيڻ.

- ڪُتو ڀُونڪَنُ: اجايو ڪاوڙجڻ- بڪ شڪ ڪرڻ- بڪواس ڪرڻ- لٻاڙ هڻڻ.

- ڪُتو ٿِيُ مَرڻُ: بي عزت ٿي مرڻ- بيڙي حالت ۾ ٿي مرڻ- تمام ذليل ٿي مرڻ.

- ڪُتو چا جاڻي ڪنڪ جي مالِيءَ سَانُ: ڪمينو چا جاڻي شرافت سان.

- ڪُتو ڪُتهي جو وهِريُ: جِنسَ جِنسَ جو وهري- ٻهنجاڻي ۽ دشمني- رت ۽ ٻاهه.

- ڪُتو نه ڏسهي نه پُڙڪهي! لالچي ۽ چور کي سُڙي ڏسي، نه تڪليف ڏئي- نقصان ڪار کان پرهيز ضروري آهي.

- ڪُتهِڙ (ت): ث. گهٽا ڪتا- ڪتن جو گلو- ڪتن جو وَلرُ.

- ڪُتهي آچُ: صفت. بَڪبَڪيو- ڏاڙي- گهٽو ڳالهائو- لٻاڙي- بڪواتي.

- ڪُتهي آڪ: فضول خرچ. مشڪلاتون سهندڙ.

- ڪُتهي ايلهي ڪتانُ سو ڪهو هُجَنُ: سخت سنڀال ۾ هجڻ- چوڪسي هيٺ رهڻ- سخت نظرداري هيٺ هجڻ- ٻهري هيٺ هجڻ. مخفي هجڻ- لڪل هجڻ- ٻوشيده هجڻ. قابو هجڻ- سُڪ هجڻ- سوڪهو هجڻ- مضبوط هجڻ.

- ڪُتهي ايلهي ڪان قابو يا سُڪَ هُجَنُ: ڪتي پلي ڪان سوڪهو هجڻ.

- ڪُتهي ٻُچُ ۽ ڪُتهي ٻُچَ: ذ. ڪارين ڏيڻ وقت ڪتب ايندڙ بد الفاظ (ان ماڻهوءَ لاءِ ڪم آڻجي جو ڪڏهن به ٻهنجن حرڪتن ڪان باز نه اچي يعني ڪتي جي ٻچ وانگر سڏون نه ٽٽي). ڪتي جو ٻچ. (صفت) ڏنگو- ٽيڙو- ڏڙو- چريو- وڻهل- سُڙيل. حرڪتي- لچو- شرير- بدمعاش- اڻٽرو- ڪيچلو. ٻچڙ گاهه (ڪ).

- ڪُتهي ٻهرو (ڪ): ذ. ٻوٽي جو هڪ قسم. (ان ڪتي جي ايرن جهڙا ٽين).

- ڪُتهي جِيانُ پُڙڪَنُ: اجائي بڪ ڪرڻ- بڪوات ڪرڻ- بڪ شڪ ڪرڻ- لٻاڙ هڻڻ- بڪي هڻڻ- منهن ڪاڻڻ- سر کپائڻ.

- ڪُتهي جو آوازُ: پُڙڪ- ٻوڙ.

- ڪُتهي جو ٻُچُ نَڙَ ۽ وڇهَنُ: اصل نه سڏڻ- ڪڏهن به سڏون نه ٽيڻ.

- ڪُتهي جو وڙ نه هُڻَنُ: تمام ٻيڙو ڪري سمجهڻ.

Gul Hayat Institute

= ڪٽهي جيءُ ٽنڊڪ: ث. ڪتي جي پوئين ٽنگ واڱر ڏنگي ڪاڻي - ڏنگي - ٽيڙهي - ڏڏي- ٿيل.

= ڪٽهي جي مڪ؛ ث. سڳي مڪس - ڪٽهي.

= ڪٽهي ڇاپ؛ هڪ ماسٽرس وائس ڪمپني جي رجسٽرڊ مُهر - ڪمپني جي فونن ۽ ريڪارڊن وغيره تي لڳل ڇاپ. (صفت). عمدي شئي- بهترين شئي (نئولي طرح).

= ڪٽهي ڪنئو؛ ذ. جبل ۾ ٻيدا ٿيندڙ پوٽي جو هڪ قسم (ان ڪتي جي ڪن جهڙا).

= ڪٽهي ڪنَ وَيڻُ: آئينده لاءِ توبهه ڪرڻ - وري اهڙو ڪم نه ڪرڻ. بيزار ٿيڻ- ڪ ٿيڻ - ورڇڻ - خفي ٿيڻ. لاپري وارڻ - ناڪار ڪرڻ.

= ڪٽهي ڪنَ وَيَنُ: پاڇ ڪائڻ - ائين وڇڻ جيئن ڪير به ڏسي نه سگهي - پڇي وڇڻ - شڪست ڪائڻ - هارائڻ.

= ڪٽهي ڪُوڪَ: تمام تڪي ڏوڙ. "اهڙو ٻرن تي زور رکڻائين جهڙو ڪتي کي ڪوڪ ڪجي ۽ ڪتو پڇي". (جملو).

= ڪٽهي لَرُ پڇڻُ: تمام تڪو پڇڻ - چوهو پڇڻ.

= ڪٽهي مڪ؛ ڪتي جي مَڪ - ڪٽهي.

● ڪٽهوليءُ ۽ ڪٽهوليُونُ (ل)؛ ث. تمام ننڍڙي - ننڍي - چوٽي.

● ڪٽهه ۽ ڪٽهُونُ (ت): ث. ڏاڻن کي تڪي ڪرڻ جو اوزار - روات - رواتي - ٽڪوري.

● ڪٽهڙُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪٽهين: ظرف. ڪهڙي پاسي - ڪاڏي - ڪهڙي طرف - ڪتي - ڪيڏانهن.

● ڪٽهين؛ ظرف. ڪهڙي پاسي - ڪاڏي - ڪهڙي طرف. ڪڏهن - ڪهڙي وقت. الدر - منجهه.

● ڪٽهي: ظرف. ڪهڙي پاسي - ڪهڙي طرف - ڪاڻي - ڪتي - ڪيڏانهن - ڪاڏي.

● ڪٽيءُ ۽ ڪٽيُونُ: ث. (سن. ڪارتڪ. ع ثريا. ف. پروين = ڪٽيءُ). هندڪي (سنبت) سال جي اڻين مهيني جو نالو. سرءُ جي منڊ وارو فصل - خريف جو فصل. هڪ نڪٽ جو نالو. ستن ننڍڙن تارن جي ميڙ وارو نڪٽ. (چوٽي ۾ آهي ته: ڪٽيءُ وڇُونءُ جي سڳ آهي، انهي ڪري ٻئي ساڻئي وقت آسمان ۾ نه هوندا آهن؛ ڪتي لهي وڃون ايسري، وڇون لهي ته ڪتي ايسري ۽ ڪتي ايڑڻ وقت ريبع جو فصل شروع ٿئي، خزان جي پڇاڙي، بهار جي آمد). قانون- قاعدو - دستور - ضابطو. راند جي هڪ قسم ۾ ڪم ايندڙ لٽ.

= ڪٽيءُ ڪارو ۽ ڪٽيءُ ڪارَا؛ ذ. صفت. ڪتيءُ جو يا ڪتيءُ وارو. خريف جو فصل - ڪتيءُ جو فصل.

= ڪٽيءُ جي پُونيءُ: فصل لٽي. (لوپ جو مهاتم ص ٨).

= ڪٽيءُ لٽهي؛ پوئين رات - آسر جو- پوئين پهر- فجر جو.

= ڪٽيُونُ: ث. ڪتيءُ واري مهيني ۾ هندو عورتن جي هڪ رسم.

= ڪٽيُونُ ڪڏرَنُ؛ وڻهيل لنڪهي وڇڻ - سال ٽي وڇڻ.

● ڪٽهي: ظرف. ڪٽي - ڪاڻي - ڪهڙي طرف- ڪهڙي پاسي.

● ڪٽيڙا؛ ذ. ڦوڪ جي پوٽي ۾ ٿيندڙ ننڍا تاندورا.

● ڪٽيڙا جَمَنُ: ڦوڪ جي پوٽي ۾ تاندورا ٻيدا ٿيڻ.

● ڪٽيڙال (ت)؛ ث. ول جو هڪ قسم.

● ڪٽيڙي ۽ ڪٽيڙيُون؛ ث. تختا پوشي ڪيل جاءِ جي پٽ ۽ ڇت جي ڪڍڻ واري هنڌ تي ڪيدل ڪلڪاري. ڪهڙي سينگارڻ لاءِ لڳل ٻئي يا ڪناري.

● ڪٽهي ٻنو؛ ذ. ڪپهه جو هڪ قسم. آٽ جي سُرئي ۾ بدل چير.

● ڪٽيڙو ۽ ڪٽيڙَا (ت): ث. ننڍو ڪاٺ.

● ڪٽيفيءُ (ت): ث. ڪارڪ جو هڪ قسم.

= ڪٽيفيءُ ڪارڪ: ث. ڪارڪ جو هڪ قسم.

Gul Hayat Institute

ـ ڪٽهي ڪورَ (ڪ)؛ ذ. ڏاڙهياڙي جبل جي هڪ چوٽي. (هي ڪٽي جي قبر ڪري مشهور آهي). هڪ جبل جو نالو.

● ڪٽيلو ۽ ڪٽيلاَ؛ ذ. هڪ پساريءَ وڪر جو نالو ـ هڪ قسم جي وڻ جو ڪوئلو ـ ڪٽيرو.

● ڪٽيو ۽ ڪٽيا؛ ذ. هڪ وڻ جو اوزارُ ـ ڪاڻُ.

● ڪٽَ ۽ ڪٽڻُ؛ ث. (سن. ڪتُ = تخمينو). اندازو ـ انومان تڪ ـ تخمينو ـ انڪل ـ اندازاً ـ انڪل روءِ. ساب ـ وزن ـ تور ـ ساڻ. شمار ـ ڳائيتو ـ ليکو ـ حسابُ ـ ڪٻ ـ ڪٽ. مُلهه ـ قيمت ـ اڳهه. قياس ـ قياس آرائي ـ خيال ـ فڪر ـ ويچار ـ ڪٻتي ـ چنتا ـ انتظار ـ اوسيڙو. دوراندهي ـ اڳ پوءِ جو خيال. مباحثو ـ ليل و قال ـ بحث ـ تڪرار ـ ردو بدل ـ وادو وادُ ـ چتاپيتي ـ مناظرو ـ بحث مباحثو ـ سوال جوابُ ـ حجت. ويرم ـ عرصو ـ ميعاد ـ سمون ـ وقت ـ ٽائيم ـ مهل. ڪٽُ ڪٽان. ـ ڪٽَ ڪٽانُ ڪرَڻُ: دل من هڻڻ ـ دل ڏ جهلڻ ـ دل هڻڻ. ڪُس ڪُساءُ ڪرڻ ـ لٽائڻ. ـ ڪٽَ ڪٽڻُ؛ رڦا رڦ ڪرڻ ـ ارادو ڪرڻ ـ نهراءُ بحال ڪرڻ ـ نهرائڻ ـ سڌا سڌڻُ ـ ليت ڪرڻ ـ خيال ڪرڻ ـ ويچار ڪرڻ ـ منصوبو رڦڻ.

ـ ڪٽَ ڪَرڻُ؛ اندازو لڳائڻ ـ ويچار ڪرڻ ـ سمجهه سوچ ڪرڻ ـ تور تڪ ڪرڻ. ٽال متول ڪرڻ. ڪوڙي ڳالهه ڪرڻ. ڪنهن جي ڳيلا ڪرڻ.

● ڪٽُ ۽ ڪٽَ (ت)؛ ذ. دوا طور ڪم ايندڙ پساريءَ وڪر جو هڪ نالو.

● ڪٽِ؛ ظرف. ڪٽهي ـ ڪهڙي هنڌ؟ ڪڏهن ـ ڪهڙي وقت. ڪهڙيءَ طرح ـ ڪيئن. ڇو ـ ڇا جي لاءِ؟

● ڪٽا ۽ ڪٽائُونُ؛ ث. (سن. ڪٽا = ڳالهه) ڳالهه ـ بيان ـ آکاڻي ـ وارتا ـ ڪهاڻي ـ افسانو ـ داستان. مذهبي ڳالهين تي وَعظُ ـ خطاب ـ تقريرُ ـ ليڪچرُ ـ ويڪيان. مقدس ڪتابن جو نصيحت آميز ترجمو ـ نصيحت.

ـ ڪٽا وارتا ۽ ڪٽا وارُتائُونُ؛ ث. ڏرمي گفتگو ـ مذهبي بحث مباحثو.

● ڪٽاڻُ: ظرف. ڪٽهڻ ـ ڪٽُنونُ ـ ڪٽائُون ـ ڪهڙي هنڌان ـ ڪهڙي جاءِ تان ـ ڪهڙي طرف کان ـ ڪهڙي پاسي کان ـ ڪٽهي.

ـ ڪٽانهُونُ؛ ظرف. ڏسو ڪٽاڻُ؟

ـ ڪٽانهِينُ؛ ظرف. ڏسو ڪٽاڻ؟ ـ ڪٽانهون؟

ـ ڪٽائُونُ؛ ظرف. ڏسو ڪٽاڻ؟ ـ ڪٽالهون؟ ـ ڪٽانهين؟

● ڪٽائيُ؛ مصدر. (سن. ڪٽُ = تخمينو). پڻي کان وزن ڪرائڻ ـ اندازو ڪرائڻ ـ ڪٽ ڪرائڻ ـ تخمينو ڪرائڻ ـ ليکو ڪرائڻ ـ ڳائيتو ڪرائڻ ـ حساب ڪرائڻ. تورائڻ ـ وزن ڪرائڻ. ماپ ڪرائڻ ـ ماپائڻ ـ پٺمائش ڪرائڻ. گسائڻ ـ لٽائڻ ـ هاڻو نہ ڪرڻ ـ لٽ لٽاءُ ڪرڻ ـ عذر ڏيڻ ـ ٽارڻ ـ ٽال متول ڪرڻ ـ بهانا ڪرڻ. هڻڻ ـ بيزار ٽيڻ ـ ڪک ڏيڻ. ڍڄڻ ـ هيسيجڻ.

ـ ڪٽائي وڃڻُ: ڪٽائيڻ.

● ڪٽهِينُ: ظرف. ڪهڙي هنڌ ـ ڪهڙي پاسي.

● ڪٽروٽَ ۽ ڪٽروٽُونُ (ڀ): ث. مالي ڏاهن ۽ آڻي ڳوهڻ ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڏاڻو جو نالو.

● ڪٽڪُ ۽ ڪٽڪَ؛ ذ. (سن. ڪٽ = انداز). ڪٽا ۾ هندڙ ـ ڳالهه ٻڌائيندڙ ڪهاڻي چوندڙ ـ وارتا ڪندڙ ـ آکاڻي چوندڙ ـ نقل ٻڌائيندڙ. واعظي ـ وعظ ڪندڙ ـ تقرير ڪندڙ ـ ويڪيان ڪندڙ ـ ڏنا جا بيت چوندڙ ـ مدح خوان. اعليٰ درجي جو ڳائيندڙ ـ ڪوَ ٻو ـ ڳائيڪو ـ راڳيندڙ. پٽُ ـ پانُ. ڏاڇو.

● ڪٽا؛ ث. ڪٻتي ـ خيال ـ فڪر ـ ويچار ـ چنتا.

● ڪٽڻُ؛ مصدر. (سن. ڪٽ = تخمينو). اندازو لڳائڻ ـ تخمينو ڪرڻ ـ تورڻ تڪڻ ـ ڪٻ ڪرڻ ـ شمار ڪرڻ ـ ڳائيتو ڪرڻ ـ تڪ ڪرڻ ـ انڪل روءِ سمجهڻ ـ ٽلهو ليکو ڪرڻ ـ انڪل روءِ حساب ڪرڻ. ملهه ڪرڻ ـ قيمت ٻڌائڻ ـ اڳهه ڪرڻ. سيٽ سيڌڻ ـ رڦڻ ـ ارادو ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

غور ويچار ڪرڻ - ڀڻ - سوچڻ - سمجهڻ - فڪر يا ڳڻتي ڪرڻ - ڏيان ڪرڻ. بيان ڪرڻ - چوڻ - ٻڌائڻ - وارتا ڪرڻ.

● ڪٽو ¤ ڪٽا؛ ذ. هڪ قسم جو پسارڪو وڪر. هان جي پٽن تي لڳائي ڪاٺ جي ڪم ايندڙ گاڙهي رنگ جي ڪائي¤ جو ڪاڙهيل رَسُ - ڪاٽو (سن. ڪدر = ڪٽو) ڪٽو.

● ڪُٽو ¤ ڪُٽا (ث)؛ ذ. ڪاهيءَ جو هڪ ڀاسو پوري¤ جو هڪ پاسو يا آڏُ.

● ڪٽور؛ اسم خاص. هڪ ذات جو ڪالو.

● ڪيٽُونُ: ظرف ڪيڏانُ؟ - ڪهڙي هنڌان - ڪهڙي جاءِ تان - ڪيڏانهون - ڪهڙي طرف ڪان - ڪهڙي¤ ڏس ڪان.

- ڪيٽَهُنُ؛ ظرف. ڪيڏانهُون - ڪيڏان - ڪيٽهين - ڪيٽُونُ - ڪهڙي هنڌ ڪان - ڪهڙي پاسي - ڪهڙي طرف.

- ڪيٽهين؛ ظرف. ڪيٽَهُنُ - ڪيڏانُ - ڪيڏانهُونُ - ڪيٽُونُ - ڪهڙي پاسي - ڪهڙي طرف.

● ڪيٽهي؛ ظرف. (سن. ڪُٽَر). ڪاٿي؟ - ڪهڙي هنڌ؟ - ڪهڙي پاسي؟ - ڪهڙي جاءِ تي؟ - ڪاڏي! - ڪيڏانهن؟ ڪٽهي نه ڪٽهي. (هنڌ جاڻڻ لاءِ سوالي لفظ).

- ڪٽهي ڪٽهي جا ماڻهو گڏ هُئَنُ؛ جدا جدا هنڌن جا ماڻهو اڇي هڪ هنڌ ڪٺي ٿيڻ - طرحين طرحين جا ماڻهو گڏ ٿيڻ - مجموعو ٿيڻ - ميڙ ٿيڻ.

● ڪَتَ ¤ ڪَتُونُ؛ ث. (سن. ڪرتَن = ڪَتَنُ) و ڏ ڪُٽَ - ڪاٽ - تخفيف - وضع - چاڻَ - ڪَتَ ڪُوتَ - ڪتَرَ - ڪهڙائي - گهٽتائي - لاٽَ - گهٽ ڪرڻ جي حالت. رياضي ۾ هڪ نشاني (—) جو ڪالو - ڪاٽو. حِسابُ. غرض. (سن. ڪٽ = چيلهه). چيلهه - ڪَمَرَ - سَنڊ رو. شينهن جهڙي سنهڙي چيلهه سان عورت. "مرڪهه جي ناني نين هٺي ڪٽ چٽهي لبراج. گهونگهٽ وانگو ترتي ڏو ڏهه چالي گيراج" (جلال ڪتي).

- ڪَتَ پاڇي ¤ ڪَتَ پاڇيُونُ؛ ث. تفاوت - فرق قَدِير (حسابن ۾).

- ڪَتَ پَوَنُ: لاٽ ٿيڻ - گهٽتائي ٿيڻ - تخفيف ٿيڻ - چاڻ ٿيڻ - ڪتر ٻوٽ منهن اونداهي ٿيڻ(ڪ).

- ڪَتَ ڪَيُنُ؛ تخفيف ڪرڻ. بدلو وٺڻ - حساب وٺڻ - ويڙ وٺڻ - ڀاڙو جهاڙو وٺڻ.

- ڪَتَ ڪرڻ: تخفيف ڪرڻ - ڪاٽڻ - وضع ڪرڻ - گهٽ ڪرڻ - چاٽ ڪرڻ - لاٽ ڪرڻ - ڪتر ڪرڻ.

- ڪَتَ ڪَتَنُ؛ ي ايمالي ڪرڻ - ڪوٽ ڪرڻ - دغا ڪرڻ - ڪُٽ ڪرڻ - دولاب ڪرڻ - فريب ڪرڻ.

- ڪَتَ ڪُوتَ ¤ ڪَتَ ڪُوتُونُ؛ ث. وضع - ڪَتَ - ڪاٽ - ڪاڻَ چاڻَ - تخفيف - لاٽ - وَيَ ٽُڪَ - ڪتر ستر. وڃهٽ سڃهٽ.

- ڪَتَ وَيَ ¤ ڪَتَ وَيَ: ث. ڪاٽ جي سامان ناهڻ لاءِ وَيَ ٽُڪَ ڪپڙي مان پوشاڪ ناهڻ لاءِ وڃهٽ سڃهٽ - سلائي جي ٻڌڪ.

● ڪَتُ ¤ ڪَتَ: ذ. (سن ڪتال = ڪَسُ) ٽامي وغيره جي ٽالون جي سانوڻ - زَنگُ - زنگار - ڪَسُ - مُرچو - موريان. لوهه جو سڙيل پورو - ڪتوڙو - ڪنڪر - گهانڪهر - گونهٽ. لوهه مان نهيل ڪارو رنگ. (طب ۾) "خبث الحديد". (سن. ڪِتُ). دشمني - نفاق - ويرُ - وِروڌُ - ڪلفت - ٻيائي - ضد - بغض - عداوت. ڪاراڻ - ڪارنهن - خرابي - ڪاراڻ. (سن. ڪَتَ). وڏو دلو - مَتُ.

"اڃا ڪوري واڳ مٽ ڪَتَ" ڪاڪَتَ" ڪهڙا" (شاهه).

(چٽن، مَٽرن، گوار وغيره جو). ٻُهه - ٽُهيُ - ڪلُون. آنبيڪو (گدامري جي ڪڪڙن جو ٻيٽل) ۽ لوهه جي پٽن ڪي ٻاڻي ۾ گڏ پساڻي ڪپڙن ڇڙڻ لاءِ ناهيل مَسالو. ٻير جي ٻوري¤ جو رنگ(ل). ٻڳل ٽالون جي ڪٽيل پور (ڪنيار ٻڳل ٽالون ڪي پور ڪري ميڻي ۾ ملائين، جنهن مان دانگيون وغيره ناهين).

"پڳو هئين ڏ ٻ ڏئو ڪر ڪنڀ پيء ڦهار، متان ڏي ٻيهار، ڪٽي هٿن ڏي ڪٽ ٻ" (ن. ب).

ذرا ذرا ـ ڪٽو ـ پوپر ـ پور. ٽڪو شراب. ڪوڙو. وڍ ـ ٽڪ ـ چير ـ چهڪ ـ چڪ ـ قٽ ـ زخم. اصل ـ مور ـ هرگز ـ ٻڌيء ـ بلڪل ـ ڪڏهن ٻ.

"سير سوري ڏڙ ڪنگرين، متان ڪڇن ڪٽ" (شاهه).

مولجهارو ـ فڪر ـ ڪٿي ـ پريشاني ـ فڪرات ـ مولجهه.

ـ ڪٽ ٻوٽ ٻ (سڃڻ مائڻ ٻ) دشمنو يا رکائي ٿيڻ ـ جدائي ٿيڻ ـ نفاق ٿيڻ ـ عداوت ٿيڻ ـ دشمني ٿيڻ ـ ٻيائي ٿيڻ ـ بغض ڪرڻ.

ـ ڪٽ جڙهن: دل تي خراب اثر وهڻ ـ زنگ ٿيڻ ـ نفاق ٿيڻ ـ ڦه ٿيڻ.

ـ ڪٽ وارو ٻ ذ. دشمن ـ ضدي ـ ويري ـ بغضي ـ ڏڇ. وروڌي. غيرتمند ـ غيرتي.

● ڪٽ ٻ ڪٽون: ث. چيز ـ متاع ـ شئي شڪل ـ ٺهڻاڙي ـ اسباب ـ مڈي.

● ڪٽ ٻ ڪٽ: ذ. (سن. ڪٽ = حقي جي ڪيٽ). حقي، لڙ، گوه ٻ ٽوپي جي خالي ۾ ٽيل ڪارو بدبوه وارو مواد ـ ڪارو ڪٽ. (ت). لوهه تان لٽل موريان جو چيلر.

● ڪٽ ٻ ڪٽون: ث. مار ـ ٽڦا ٽوڪي ـ ڏڪ ـ ڪ ـ مار ـ ڪٽ ـ سوجڻا ـ سخت مار ـ ڏهنب ـ سزا.

ـ ڪٽ سٽ ٻ پيچ پور ـ ٽاڪوڙو ـ پيچ داهه.

● ڪٽ: ث. (سن. ڪٽ = ڪنڀو) جست ٻ پتل جي ملاوٽ مان ٺهيل ڏاتو ـ ڪنڀو ـ ايسي.

● ڪٽ ٻ ڪٽ ٻ ذ. آنورن لڪل جانور ـ خصيه نڪتل ـ ڪٽيل ـ ڪسيو ـ خوجو ـ ڪوجو. بي مڙسيو ـ بي طاقت ـ ڪمزور ـ نامرد ـ بي زور ـ مڙسي کان بيڪار. برباد ـ ناس ـ ڦٽاهيل ـ چٽ ـ فنا. (صفت). ڏاهيل ـ هيسيل ـ دٻاءُ هيٺ ڪيل ـ دٻايل. هنج ـ گود ـ جهولي.

ـ ڪٽ ٽيڻ ٻ خصي ٽيڻ ـ ڪمزور ٽيڻ ـ ڪسيو ـ ٽيڻ ـ نامرد ٽيڻ ـ ڪوجو ٽيڻ. غريب ٽيڻ ـ ارڙائي ڇڏڻ.

ـ ڪٽ ڪرن ٻ مردانگي ماري ڇڏڻ ـ خصي ڪرڻ ـ ڪمزور ڪرڻ ـ نامرد ڪرڻ ـ طاقت ڪڍي ڇڏڻ. ضايع ڪرڻ ـ برباد ڪرڻ ـ ناس ڪرڻ ـ چٽ ڪرڻ ـ تباهه ڪرڻ ـ ويران ڪرڻ ـ نابود ڪرڻ. مطيع ڪرڻ ـ تابع ڪرڻ ـ فرمانبردار ڪرڻ ـ هٿ هيٺ ڪرڻ.

● ڪٽڻ ٻ ڪٽائون: ث. (سن. ڪٽيڻ = جهوڙي). رهڻ جي جاءِ ـ جهوڙي ـ ڪٽائين جاءِ ـ پولگي ـ گهر (ل). (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو. نر، آباوڙي ٻ ٻئي عاقل تعلق ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.

● ڪٽار ٻ ڪٽارون: ث. (سن). وڍڻ جو هڪ اوزار ـ خنجر ـ ڪٽو ـ ڪاتي ـ ننڍي تلوار ـ ليمچو ـ ڪٽاري ـ چرو ـ ڪات ـ وڏو ـ وڏيندڙ ـ چري ـ چاقو ـ ڪرپان. ٻڍيء جو هڪ قسم ـ وڏي ٻڍي ـ ڪٽارو.

ـ ڪٽارو ٻ ڪٽارا ٻ ذ. وڍڻ جو هڪ نوڪدار اوزار ـ خنجر ـ پالو ـ ڏڦو ـ ڪٽاري ـ ڪٽار ـ ڪنو ـ ليمچو ـ ننڍي تلوار ـ ڪرپان.

ـ ڪٽاري ٻ ڪٽار ٻون: ث. هٿيار جو هڪ قسم ـ وڏو ڪپ ـ ڪنو ـ ڪرپان ـ ڪات ـ چري ـ ڪٽار ـ ڪٽارو ـ ليمچو ـ ننڍي تلوار ـ خنجر ـ ڪاتي ـ چرو. ٻڇي ـ پالو ـ نيزو ـ نوڪدار ڏڦو. مال جي سڃاڻپ جو هڪ نشان.

● ڪٽاڙ ٻ (ث) ذ. گند ـ ڪچرو ـ ڪين ـ پهر ـ ميڙسيڙ.

● ڪٽانڪر ٻ ڪٽانگر (ت) ذ. تيتر جو هڪ قسم ـ پٽون (تتر).

● ڪٽاهه ٻ ڪٽاهه ٻ ذ. ڪڙي تي پرت جو هڪ قسم ـ مقيس ـ زريء جو پرت ـ ڪلابات ـ چمڪدوزي. گاهه، ڪک، ڪانا وغيره (ت).

● ڪٽائڻ ٻ مصدر. وڍائڻ ـ ڪاڻائڻ ـ وڍڪرائڻ ـ وڍرائڻ ـ ڪٽرائڻ. ڪهائڻ ـ ڪوس ڪرائڻ ـ ذبح ڪرائڻ.

Gul Hayat Institute

ـ ڪنٽائي ۽ ڪنٽائيون ث. ڪٽ - وڍ - ڪاٽ. وڍڻ يا ڪاٽڻ وغيره جي مزوري.
● ڪنٽائڻ: مصدر. (سن. ڪٽ). ٻني ڪان ڪٽڻ جو ڪم ڪرائڻ - مار ڪٽ ڪرائڻ - موڇڙي ڪٽ ڪرائڻ - موڇڙا هٽائڻ - هادر لڳرائڻ - سڙا ڏيارڻ - سيڪٽ ڏيارڻ - ٻني کي ڏ ڪ هٽائڻ - مار ڪرائڻ - مارائڻ. تنبيهه ڪرائڻ - هدايت ڪرائڻ - نصيحت ڏيارڻ. مصالح وغيره کي اکريء ۾ سنهو ڪرائڻ.
ـ ڪنٽائي ۽ ڪنٽائيون ث. ڪٽڻ جي مزوري.
ـ ڪنٽائي ۽ ڪنٽائيون ث. مار ڪٽ - ست ڪٽ - موڇڙا ڪٽي - هادر - موڇڙا. ڪٽڻ جي مزوري.
● ڪنٽيار: اسر خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ڪنٽيت ۽ ڪنٽيتون ث. ڪنڌ - ڪنڌ - ڪلڪل - ڪروڌ - روڏن - ڏانڊل - جهيڙو جهٽو - گهپي - ڪيرڪير - ڪُرڪُر - رد بدل - رگڙو. بحث مباحثو - حجت.
ـ ڪنٽيتيو ۽ ڪنٽيتيا ذ. صفت. ڪنڌيو - ڪنڌتيو - ڪيرڪريو - رگڙائي - روڏني - ڪروڌي - ڏانڊلائي - گهپي خور - جهيڙالو - ڏانڊل باز. بحثي - حجتي.
● ڪنٽيتر (ت): اسر خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ڪنٽيجڻ: مصدر. وڍجڻ - مُڇجڻ - ڪاٽ ٿيڻ - ڪاڇجڻ - ڪترجڻ. ڪسجڻ - ذبح ٿيڻ. ڪٽ ڪوٽ ٿيڻ - وضع ٿيڻ (ڪڇار وغيره مان). گهٽجڻ - گهٽ ٿيڻ (ڀاڻيء جو). (ڏاڻيء جو) ڪسجڻ - ڪنٽيجڻ - زنگ لڳڻ - مورجڻ - زنگ آلوده ٿيڻ.
● ڪنٽيجڻ: مصدر. (سن. ڪٽ). ستجڻ - ڏاگورجڻ - ڏڙجڻ - ڇيجڻ - مارجڻ - مار ڪائڻ - ڏ ڪ لڳڻ - موڇڙا ڪائڻ. هاد رڪائڻ. خصي ٿيڻ - نامرد ٿيڻ - ڪدڙو ٿيڻ. سنهو ٿيڻ - پيسجڻ (مسالي جو).

ـ ڪنٽيجي ڪٺا ٿي ٻوڻ: سخت تڪليف سهڻ - مصيبت جي منهن ۾ اچي ڦاسڻ. برباد ٿيڻ - ناس ٿيڻ - چٽ ٿيڻ - تباهه ٿيڻ.
ـ ڪنٽيجي ڪٺا ٿيڻ ڪنجي ذرا ٽي پوڻ.
ـ ڪنٽيجي وڙا ٿيڻ سخت تڪليف هيٺ اچڻ - ڪنجي ڪٺا ٽي پوڻ.
● ڪنڌ ۽ ڪنڌر: ذ. اک ۾ پيل تمام سنهڙي پٽي - مور پُسر - سرٽ - ذرو - ڪنڌو - تنڪو - ڪڪرو. پٽر - متيء جو ذرو. ڪڪ - ڦڦ - ڪڇرو. آڏامندڙ جيت جو هڪ قسم - مڪ. (صفت). به ڪماني - غلط فهمي. ضد - ويڑ - زنگ - دشمني - دل ۾ دغا - ڪوٽ - ٻيائي - ڪينو - تعصب. ڪلفت. ڇڙائي. غيرت - ٻتو - شرم. غم - ارمان - دڪ - ڏڪ (ذ. صفت). ارادي جو مضبوط - سخت - ڪٺن - ٻڪو. دل جو ڪنڌو - ٻانهه - ڪڏو - ٻي ايمان. سنگ دل - بي رحم - ڪٺور - پٿر دل - بي درد. بي مروت - بي لحاظ. بي وفا. نيچ - ڪمينو.
ـ ڪنڌر ٻوڻ اک ۾ ڪڪرو ٿيڻ - شڪ ٿيڻ - گمان ٿيڻ - بدگماني جاڳڻ. ضد ٿيڻ - ڪلفت جاڳڻ - دشمني ٿيڻ - ٻيائي ٿيڻ - لڙاق جاڳڻ - خصومت ٿيڻ.
ـ ڪنڌرجڻ مصدر. دشمني رکڻ - ڪنڌر ٿيڻ.
● ڪنڌري ۽ ڪنڌريون (ڌ) ث. سُنبي سان ٽنگ ڪيڏ مهل لوهه جي ٽڪر هيٺان رکڻ جو هڪ اوزار - پروٽي.
● ڪنڌڙو ۽ ڪنڌڙا (ت): ذ. صفت. ڪورو - پورو - اڇو - سفيد رلگ تي.
● ڪنڪ ۽ ڪنڪا ذ. (سن). لشڪر - عسڪر - جٿو - غنيم - سٽا - فوج - سواهه. دلُ - البوهه - سيڙ - ڪوڙ - ٻيهه - بي اندازائي - حشام - ڪنڌ. پينڌ - ڏُنڌي - پيڙ - خلق - گهٽائي - مجموعو - خلقت - اٿاهه - بي حد - بي شمار. (اسر خاص) - اوڙيسا (الڀها) شهر جي گاديء جو هنڌ.

Gul Hayat Institute

- ڪٽڪُ چاڑهڻُ: لشکر چاڑهي اچڻ- فوج چاڑهڻ. سيڙ ونڊي اچڻ. ڪاوڙ ڪرڻ- ناراض ٿيڻ.
- ڪٽڪو ۽ ڪٽڪا: ذ. لشکر- ڪٽڪ. ڪاه- حملو- جُلهه. زور- بل- قوت- ڏاڍائي- جبرُ.
● ڪٽڪَ ۽ ڪٽڪُونُ (ک): ث. ٻن لاڻ سان ٺنڍڙو ميڙ- گهنڊي- جڙِيُ- ٽلي.
- ڪٽڪٽ ۽ ڪٽڪٽُونُ: ث. ڪلڪيل- ڪٽڪٽ- گهپي- ڪٽيٽ- ڪيروڌ- ڪيرڪير- ڪُرڪُر. روڌان- روڇ- واڙو. تيسو- ضد.
- ڪٽڪيڙو ۽ ڪٽڪيڙا (ت): ذ. جهيڙو- فساد- رگڙو- تکرارُ- ٽنٽو- جهڙو.
- ڪٽڪٽيسو ۽ ڪٽڪٽيسا: ذ. صفت. ڪروڌي- ڪٽڪٽيسو- گهپيٽخورُ- ڪُرڪُريو- ڪٽيڙيو. لجسُ ضدي- هنيلو- هوڏي- ٽيسيرُ. روڌلي- راڙو ڪندڙ.
● ڪٽُ ڪٽُ ۽ ڪٽُ ڪٽُونُ: ث. ڪاڙ جو پنهنجي پچن کي سڏ ڪرڻ وقت آوازُ.
- ڪٽُ ڪٽُ ڪرَنُ: ڪاڙ جو پنهنجي پچن کي آواز ڪري سڏڻ- ڪاڙ جو پنهنجي پچن کي چوڳي لاء سڏڻ.
● ڪٽِڪرَ ۽ ڪٽِڪرُونُ: ث. ٻڪريءَ جو هڪ قسم (رنگ ڪارو ۽ ڳاڙهو).
● ڪٽِ ڪُمٻتُ ۽ ڪٽ ڪُمٻتَ (ل): ذ. بداخلاق- بدلڇڻ- واهيات- بي فضيلتو.
- ڪٽِ ڪُمٻتُ پُڻجڻُ: بداخلاق ٿيڻ- بدلڇڻ ٿيڻ- واهيات ٿيڻ- بي فضيلتو ٿيڻ.
● ڪٽِڪَنُ: مصدر. ٻڪريءَ کي سڏ ڪرڻ. بلبل جو ڪٽ ڪٽ ڪرڻ- ڪٽڪڻ- آواز ڪرڻ- ڪٽڪار ڪرڻ.
- ڪٽڪارو ۽ ڪٽِڪارا (ٿ): ذ. ٻڪريءَ کي سڏڻ جو آواز ڪرڻ- ڪٽڪارَ.
● ڪُٽِڪو ۽ ڪُٽِڪا: ذ. (سن. ڪُٽ). مارڻ جو آوازُ- سٽِڪو- ڏما چوڪڙي- ٿهڪو- سٽِڪارَ- ڏ هڙات- ماروڙ- ست ڪُٽ. مارَ- ڏاگور- ڇِڇَ. ڪٽِڪَ- صدمو- ڪاري ڏ ڪ- چوٽ- ٽوڪ- ڪيٽ- نوڪر. سوپارين جي ڪاڻ جو آواز- ڪرٽو. گسِڪو- گهڪو- سوپارين وغيره جو ڪُٽو- پورِ. رگيل ڪوري ڪپڙي جو پورُ. "مت ڪٽڪا..... الخ" (شاهه). (سن. ڪُٽڪ) مت ڪان ڪجهه نندو ڄاڻءُ- سٽِيُ- متڪو- ماڻوڙو- گهڙو- دِلو.
"اجا ڪوري ماڳ، مت ڪٽڪا ڪٽ گهڻا" (شاهه).
(اسم خاص). تعلقي سجاول ۾ هڪ ديهه جو نالو.
- ڪُٽِڪو ۽ جهنُ: ماروڇڻ- پاڪرڪُٽو- وجهڻ- سوچڙا لڳائڻ- مار ڪيڻ- ٽاڪوڙو وجهڻ- ستَ ڪٽَ ڪرڻ- ڇِڇڻُ- ڏاگورڻ.
● ڪٽِڪيُ ۽ ڪٽِڪيُونُ: ث. ڪاوڙ- غصو- جوش- چڙ- ناراضگي.
- ڪٽِڪيُ ڪرَنُ: ڪاوڙ ڪرڻ- غصو ڪرڻ- جوش ڪرڻ- ناراضگي ڏيکارڻ.
● ڪٽِڪيُ ۽ ڪٽِڪيُونُ: ث. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ڪنڊڙيدار ڪاهه جي ٻاڙ (رنگ ڪارو، ان ڪَڪڙي جي ان کان نندا، ڪل ڦلُ گولڻ ۾ اينڊڙ سواد ڪارو ۽ ڪڙو)- ڪرِسَتُ ٻِريُ- ناتال گلاب جو گل.
● ڪٽِلُ ۽ ڪٽِلَ: ذ. صفت. ڇڇڙو- خراب- دَشتُ- بدَ- مندو- ٻراچتي. خبيث- شر پسر- شيطان- بدمعاش- رذيل- ٻاهي- ٻاهائتو- لڇو- حرڪتي- زهري- زيانخور- ڏنگو- اڙنگ بحثي- ضدي- هوڏي- اڻونو- اولڙو- و ٻَلُ. بي ڪهلو- ڪنورُ- بي رحم- سنگدل- بي قياسُ- وحشي- جهنگلي- خونخوارُ.
● ڪٽِلو ۽ ڪٽِلاَ (ت): ذ. صفت. سٽو طعام- لذيذ ڪاڏو- مزيدار خوراڪ- ڏامو.
● ڪٽِلِيُ ۽ ڪٽِلِيُونُ: ث. (سن. ڪٽ، انگ. ڪيٽل=ڪٽلي). چانهه وجهي رکڻ ۽ ڪاڙهڻ جو ڄاڻءُ- چانهه داني- ڪيٽلِيُ.
● ڪٽِيرُ ۽ ڪٽِيرَ: ذ. (سن. ڪٽنٻ= آکهه). ڪٽنٻُ- آکهه- ڪٽمٻُ- گهوٻار-

Gul Hayat Institute

پاتي - وَگر - سنگر - پهڑ - عيال - آل - اولاد - گهراڻو - قبيلو - خاندان - ڪهڙ - ڪُڙم. نسل - بنياد سان ڳاڙهو - وهڙهو.

- كُنْبَمْبُ = كُنْبَمْبَ ذ. كُنْبِمْ - كُنْبُ.

- كُنْبِيْ = كُنْبِيْ ذ. كنبب وارو - كنبي - اڪهه وارو - عيالي - پڇڙهوال - وگر وارو - ڪڙم وارو.

● كُنْمَسْتُ = كُنْمَسْتَ: ذ. صفت. (سن. كَشْمَسْتَ = پهلوان). مست ڪي مارينڊڙ - نهايت مست - پهلوان - جابر - همت پربو - طاقتمند - جوان مرد - جوان - وِيرُ - پَلِيْ - پَلياروَ - پَلوان - دُپُستو - ڪلنگهه - ڪٽوبو - جوڌو - قِ گُس - بانڪو - سورهيو - رُڌ - مٽيو - چوڙي ٻت - وڏار - دلير. بي پرواه - مغرور - متي قريل - شهزور (ڪ).

- كُنْمَسْتائيْ = كُنْمَسْتائيُونْ ث. كنتمستي.

كُنْمَسْتِيْ = كُنْمَسْتِيُونْ ث. زور - ڏاڍائي - جبر - جبرائي. آڪڙ - وڏائي. چرچو.

● كُنْبُ = كُنْبَ ذ. (سن. كُنْبَمْ = اڪهه). ڪٽم - ڪڙم - اڪهه - قبيلو - عيال - گهر پار - آل اولاد - پاروچا - ٽبر - مٽ مائٽ - ساگهر - ڪيور. خاندان - نسل - ولس - گهراڻو - خاندان - ڪل - پروار - وهڙهو - ڳاڙهو - راڄ.

● كُنْبَائِتو = كُنْبَائِتا ذ. صفت. كنبب وارو - عيالي - ڀارن پڇن وارو - سگهرو - گهر وارو.

- كُنْبِيْ: ذ. كنبب وارو - اڪهه وارو - عيالي - اولادي - كنبائتو.

- كُنْبِنِيْ = كُنْبِنِيُونْ ث. كٽنبي عورت - وچواري - بين ڪي وِيچار لاءِ رهيندڙ عورت - پڙوي - ڪٽنبو ڪنهڙ عورت.

● كُنْتْ مصدر. (سن. كَرْتَن. ڪپڻ. ع. قط). وهڻ - ڪپڻ - ڪترڻ - ڪاٽڻ - جدا ڪرڻ - (لنهن) لاهڻ. (ڪڙا) وهنڻ. گهاڻڻ - وڍڻ ورهائڻ. (واسطو) ٽوڙڻ - (لاتو) ڇنڻ. لاهڻ - وضع ڪرڻ - گهٽائڻ - چانٽڻ - تخفيف ڪرڻ - ڪٽ ڪوٽ ڪرڻ. هلندڙ ڪاس جو ٻتو نه هجڻ جي حالت ۾ رنگ جو ٻتو هڻي هٽ ڪٽڻ - ڪاٽڻ. (حساب ڪتاب). ڌاهي ڇڏڻ. زخم لڳڻ. دور ٽيڻ - پري ٽيڻ - هاسي ٽيڻ - وڇڙي وڃڻ. گهارڻ - گذارڻ - ڪاڻ.

● كُنْتْ مصدر. (سن. كُتْ). ڇلهڻ - ڇڻ - چٽڻ - ڦيهڻ. (چانور) چڙڻ - گهوٽڻ - ٽڪر ٽڪر ڪرڻ - ڇڻ - پورڻ. سنهو ڪرڻ - ٻيهڻ - اٽو ڪرڻ - ميدو ڪرڻ. ڏڪ هڻڻ - مارڻ - سوڇڙا هڻڻ - ڪُڏڻ. ڊوڙڻ - ڦهڪائڻ - ٽوڪڻ - ڏاگورڻ - ستڪائڻ - سڙهڻ - ڪاهڻ - مڪون هڻڻ - ڊينب ڪيڻ - ستڪا چاڙهڻ - مار ڪٽ ڪرڻ.

- كُنْتِيْ = كُنْتِيُونْ ث. ڪٽڻ جو ڪم يا لهنو - ڪٽڻ واري حالت.

- كُنْتو = كُنْتا ذ. كُنْتيل شئي - چورو. دفتري ۾ هڪ قسم.

- كُنْتي پَرَنْ: ڇڪي طرح ڏاهي ٽوڪي پرڻ - دب ڦس ڪري پرڻ.

- كُنْتي پورڻ پُورِيْ جهڙي گنڀ ڪري ڇڏڻ: تمام گهڻو مارڻ - هڏيون پاسريون پڇي ڇڏڻ - ماري ماري اڌ مٽو ڪرڻ - بي خطا مارڻ.

- كُنْتي كُنْتو كَرْنْ: ذرا ذرا ڪرڻ - پرزا پرزا ڪرڻ - بلڪل لاس ڪري ڇڏڻ - چيتون چيتون ڪرڻ - چورو ڪرڻ - پورا ڪرڻ.

"كُنْتو كتي كر كوڙا كمار كوڙ سندا، رهاج امام مدار المهام تازه و تر".
(فاضل شاهه).

- كُنْتِيو كَلَرَ تِيْ پَوَنْ: پورپورتي وڃڻ - مانو وغيره جو پڇي پري وڃڻ. ڪنهن شئي ۾ لوڻ گهڻو هڻڻ - ٻوڙ يا مانو وغيره جو ان سوادي هڻڻ - بي مزي ٽيڻ.

● كُنْتْ = كُنْتَنْ ذ. صفت. (سن. كُنْتَنْ = كُنْتَنْ). ڀڙوت ڪندڙ - ڳاڙيو - ڀڙوو - ڏيا ڪر - دلو - ڪچر - مڇو - ڏوتو - دلال - وڇڪيو. دَيوثْ - بي لجو - بي ديدو - بي شرم - بي حيا - ڪمينو.

ـ ڪُٽنڀائيُ ۽ ڪُٽنڀائيُونُ ؛ ث. پڙوت- دلالي- ڪچرو- ڪٽپو- ميائنجيُ. بي حيائي- ڪمينپ.

ـ ڪُٽنڀوُ ۽ ڪُٽنڀَا ؛ ذ. پڙوت- دَلُهو- دلالي- ڪچرو- ڪٽپائي.

ـ ڪُٽيٽيُ ۽ ڪُٽيٽيُونُ ؛ ث. صفت. وچڪني- پڙوي- دلسي. ڪٽپي ڪرڻ واري حالت. ڪٽ واري حالت.

● ڪٽو ۽ ڪٽا ؛ ذ. صفت. دل تي ڪٽ چڙهيل (ماڻهو)- ڪافر- بيدين- ملحدُ- منڪر- ٻليت. سخت- هڪش ماتي- ٻڪو- رڪُ- مضبوط ڏاڍو. هٺيلو- ضدي- بحثي- هوڏي- ڪج بحث. ڪاري رنگ وارو- ڪارو (ل). صفا- بنهين- ماڳهين (ل). (اسم خاص). ڏاندن جو هڪ قسم (ساڻو، ڪاراڻ تي مائل) (ت).

● ڪٽو ۽ ڪٽا ؛ ذ. (سن. ڪَتُ). ڪاٻ ڪٽيل شئي- چورو- پور- پُڪو- هورو- ذرا ذرا- ستها ٽڪر. ڪاتر (ڪاغذ جي). ٻُهر يا پلال جو سنهون ٻوسو. مولجهارو- ٽڪر- ڀٽڪي- پريشاني- آلڪ مالڪ- انتظار- اوسيڙو. ڪٽيل پٽڻ مان ٽهيل هڪ قسم جي دفتري.

● ڪٽوُرو ۽ ڪٽوُرا ؛ ذ. پرا ؛ ڪُٽورَ ڪ. سن. ڪتورا= وَڻو). تامي يا پتل وغيره جوتان- وڻو- پيالو- ساغرُ- جامُ- جامروئين- تسري (ت)- جَمَنُ- جنگو (ل).

ـ ڪٽوردانُ ۽ ڪٽوردانَ ؛ ذ. وڻي رکڻ لاء ڇڙي جي هڪ ڪوٺري.

ـ ڪٽوريُ ۽ ڪٽوريُونُ ؛ ث. وَٽيُ- جَمنيُ- پيالي. ماڻي جي سيهي لاء ٽل ۽ وڏَلُ چمرَ مان ٽهيل پيالي (ت). (اسم خاص). دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻساريڪو وَڪرُ (قرگول، داڻا ليمن جيڏا ۽ رنگ جا پورا).

● ڪٽوُرُو ؛ اسم خاص. تعلقي ميرپور ٻٽوري ۾ هڪ ديهه. جو نالو.

● ڪٽوُڙوُ ۽ ڪٽوُڙا (ل) ؛ لوهه کي ڪاٽڻ وقت ڪوري جي تري ۾ مٿي سان ٻڌجي ويل ڪِٽُ- ڪَٽُ- ڪَسُ- زَنگُ- زنگيارُ.

● ڪٽوهرُ ۽ ڪٽوهرَ (ت) ؛ ذ. ڪارو لانگ- واسينگ- اصيل لانگ- ڪاريُهرُ.

● ڪٽوهڙ (ت) ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪٽهڙُ ؛ اسم خاص. تعلقي لاڙڪاڻي ۾ هڪ ديهه. جو نالو.

● ڪُٽهڙُ ۽ ڪُٽهڙَ ؛ ذ. سڄيءَ سان تيار ڪيل ٻوڙ- ڪُٽهڙو. (صفت). سخت- ڏاڍو- ڪٺنُ- مُشڪيلُ.

ـ ڪُٽهڙو ۽ ڪُٽهڙا ؛ ذ. سڄيءَ سان تيار ڪيل ٻوڙ- ڪُٽهڙوُ.

● ڪٽهڙو ۽ ڪٽهڙا ؛ ذ. (سن. ڪاشٺ= ڪاٺ). ڪاٺ يا لوهه جو ٻَلويڙو- عالم بناهه- جهنگلو- هينڊيرو- ٽنيڙي پيٽ يا ديوار- لڪڙڪوٽ. قبي جي اندرين تربت جي مٿان ڪاٺ يا سنگمرمر جو چنسالي ۽ سان ٺهيرو. ٻيڙيءَ جي ٻاڇيل جي تختي هيٺان وهڻ لاء ٽهيل جاءِ. ٻانولي ۽ جي ٻير رکي وهڻ لاء اڏي. ڪُٽر ڪرڻ لاء اڏي.

● ڪٽيُ ۽ ڪٽيُونُ ؛ ذ. (سن. ڪَتُ= ذرا ذرا). هٿار ڪان ٻوء انُ ڪيڏي باقي لتاڙيل گاهُ- ان جي ڪڻ جو چورو- ٻُهه- پُڏَ- ڪڏا- ڦڙڪتُ- ڪٽيُ- ڪٽيُ. جانورن مان نڪتل ٻوسو- چاڙ- ٻُهر- ڦوڪَ. ڪتين مان لڪتل ڪچرو. ٻير جي ٻوري. خار ڪاوڙ- غصو- چڙ- ناراضگي (ل). ٻڪري جي رنگ جو هڪ قسم (داغدار، ڪاري ڪٽيُ، ڪاڙهي ڪٽيُ) (ت).

ـ ڪٽيُ ڏاسيارِيُ ؛ ث. ٻڪريءَ جو هڪ قسم.

ـ ڪٽيُونُ ڪرَڻُ ؛ خار ڪائڻ- ڪاوڙ ڪرڻ- چڙَ ۾ پرجڻ- ناراض ٿيڻ.

ـ ڪٽيُونُ ڪائيُ (ل) ؛ ڪاوڙ ڪرڻ.

● ڪٽيُ ۽ ڪٽيُونُ ؛ ث. تيلي ٻج جي ٻوڪ جو ڦوڪ- ڪٽُ- چاٽو- ٻوسو- عَصاره- ڇُوٽ- ڪٽيُ- پُڏ- ڪڏا. ڪچرو- ڪينُ- ڪنڊُ- ٻُهر. ماڻي يا تيل جي ڏيءَ ۾

Gul Hayat Institute

رهيل سٽي - آخرُ - تَرو - گيپرڻُ - پيچڪُ. ڪارخاني يا گهر ۾ پاڻي کيل لاٿو - بچت. ٺاسازي. جدائي - ڪلفت - ڪاج - وڇوڙو - قِطَتَ - آئبٽُ (ل).

● كُنْبِي ۽ كُنْبِيُون ؛ ث. (سن. كُنْبَ) گهر ۽ ڪنڊ وڇهي ڪُنڊيل يا مهڏيل مالي - پوري - گهر مليدو - چُوري - پوڄن - پوري. مٺائيءَ جو هڪ قسم (ث). ڏرا ڏرا ٽيل مال جو چارو - گهوراني (اٺ جو چارو) (ث) - كُنْبِي گوار جي، جانڀي جي بچ کي صاف ڪرڻ کان پوءِ باقي بچيل ڦوڳ - پُڏ - ڪنڊا.

- كُنْبِي كَرَنُ: مالي ۽ گهر وڇهي مهٽڻ - چُوري ڪرڻ. ذرا ذرا ڪرڻ - سنهون ڪرڻ. وَڌڻ - ٽُڪڻ.

● كُنْبِيَا ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كُنْبِيا ۽ كُنْبِيائُون ؛ ث. (سن. كُنْتهَ = جاءِ) ساڏن فقيرن جي رهڻ جي جاءِ - پُنگي - جهوپڙي - چنو - لنيدو بنگلو - لانڊي - كُنْبِي - ڪڪائين جاءِ.

● كُنْبِيرِي ۽ كُنْبِيرِيُون ؛ ث. ٻوڙيءَ جو هڪ قسم - ڪانڊيري.

● كُنْبِيڪَرُ ۽ كُنْبِيڪَرَ (ڪ) ؛ ذ. اعليٰ درجي جي ٻاڻيڙ جو ٽيون قسم - تتر جو هڪ قسم - ٻٽيرو.

● كُنْبِيلُ ۽ كُنْبِيلَ ؛ ذ. صفت. ڪافر - مروان - نحس - ٻَلِيت - مُنڪر - الدو ڪوڙو - الدر رَڌو - ڪڌو. غيرتمند. كُنْجُوسُ - بَخِيل - مرچوٽ - مُوڏي - شُومُ.

● كُنْبِيلُو ۽ كُنْبِيلا (ت) ؛ اٺ جو لنيدو ڦر - گوڏرو.

● كُنْبَ (ت) ؛ ث. ڪَمَر - چيلهه. رَسُ - مَڙو - ڪنڊُ - گوڙ - حشامُ.

● كُنْبُ ۽ كُنْبَ ؛ ذ. (سن. كُنْتَ = آواز) آواز. گلو - ليڙي - لڙڪهٽ - لڙڪوڙو. ڪنڌو - ڳانو - هارُ - مالها. رَسُ - مڙو. گوڙ - ميڙ - البوهه - ڪڪ - ٻيهه - پيڙ - ٻِينهَ - ڪُنْبِي - خلق - ميڙاڪو - حشام - هُجوم. سَٽ - ساڏاري - ڪيڙَ - جماعت - مجلس.

● كِنْبِ ۽ كِنْبِ (ڪ) ؛ ث. ٻگرين جو پاڻ - ٻاڪرو پاڻ.

● كِنْبُ ۽ كِنْبَ ؛ ذ. ٽالهي جي ڪاٺيءَ جو اندريون حصو. ڪاٺ جو اندريون سخت پاڳو. شيشم جي ڪاٺي - ڪاري ڪاٺي (ت). ڳنبُ - وِچُ - مغز (ڪنهن به ڪاٺيءَ جو). ڪچ جو ضد (لسبتي معنيٰ ۾). سنهڙو پر مضبوط (ت).

- كِنْبَ ٽُپي رهنُ ؛ جوکي کان چنڊ رهڻ - نقصان کان بچيل رهڻ - خطري کان خالي رهڻ.

● كُنْبُ ۽ كُنْبَ ؛ ذ. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻوٽارکو وکر. (صفت). شوخ - رُکو سُنهون - سخت مزاج - ڪڙڪ.

● كُنْبَارَ ۽ كُنْبَارُونُ ؛ ث. (سن. كنڌو = كنارو) واهر يا لڏيءَ جو ٻاسو - كِنارو - كنڊي - كَنْبُ - كَنْجو. لڏيءَ جو چوڙ. كَنْبُ - لنيدو خنجر - چاقون - ليمچو - چرو (ت).

● كُنْبَارُ ۽ كُنْبَارَ (ل) ؛ ذ. صفت. وڏو. طاقت ورُ - زبردست - جبرو - طاقت مند.

● كُنْبَالُدرُو ۽ كُنْبَالُدرا (ت) ؛ ذ. ڪاڪي جي شين جي بچاءُ کان گهر ۾ رکيل چورس لنيدو كَنْبَتُ - ڪوٺو.

● كَنْبُ بِيدُ ۽ كَنْبُ بِيدَ : ذ. ڪُوڇُ - نيم طبيب - كَنْبُ وِيجُ - ٽوٽڪائي - كَنْبُ وَيدُ - نيم حڪيم. د مرُ باز.

● كَنْبُ كُمْبِيتُ ۽ كَنْبُ كُمْبِيتَ : ذ. صفت. گهوڙي جو هڪ قسم - چٽي اڇن پيرن سان ڳاڙهو گهوڙو - گهٽو ڪاراڻ تي ماڻل ڳاڙهو گهوڙو.

● كِنْبُ كُمْبِيرُ ۽ كِنْبُ كُمْبِيرَ ؛ ذ. صفت. خاص ڪاري رنگ جو گهوڙو - كُمْبِيتُ.

● كُنْبَل ۽ كُنْبَلُون ؛ ث. ويبل - ماريل - كنبيل - ڪهي چڏيل. وڇوڙي جي ماريل - فراق ۾ وڻل - جهائيءَ ۾ گهريل.

Gul Hayat Institute

● ڪنڀمالَ ۾ ڪنڀمالُونَ: ث. (سن. ڪنڀ) ڪڇيءَ ۾ پائڻ جو هڪ زنانو زيور- ڪڇيءَ جو هارُ- ڪنڀمالهه.
- ڪنڀمالهُ ۾ ڪنڀمالهُونَ: ث. ڪڇيءَ ۾ پائڻ جو هڪ زنانو زيور- ڪنڀمالَ.
● ڪنڀمائيُ ۾ ڪنڀمائيُونَ (ل): ث. ڪهتائي- اٺاڻ- ڪوت- قلت- لاٽ- لاچاري.
● ڪٺنُ ۾ ڪٺنَ: ذ. (سن). مشڪل- ڏکيو- سخت- تڪليف وارو- لاچار- ستائو- دُشوار- اوکو- اولو- اهنڌ- اِيولو- اڻنگو- ڏهيرو- اهنجو- ڏنڀ- ڏهيلو. ناممڪن- لڙ ٽيڻ ڇڏڻو. ڪيرين- ڪُڌو. ڪنجُوسُ- شُومر- مُودي- بَخيل. مضبوط- قابو- ڏاڍو- سوکهو- پلاڻتو- محفوظ.
- ڪٺنيتا: ث. سختي- ڏکيائي- دشواري- مشڪلات- اهنجائي- اڻنگائي- اوکائي.
● ڪٺنُ ۾ ڪٺنَ: ذ. (سن. ڪٺِن = سخت) ڏسو ڪٺنَ. سخت دل- پٿر دل- سنگدل- بي رحم- بي قياس. بيوفا. غيرآباد ملڪ- سُڃو- ويران- اوجٽ- هوڏو- بياباڻ (ل).
● ڪٺوُ ۾ ڪٺا: ذ. گڏ ڪيل- ميڙيل- جُملي- مجموعو ڪيل- گڏ- ڍڳو- هيڪاندو. ڏيرجوان- سِيتَل- سَنڀِٽ- ڏڍي سيني وارو- بُردبار- ڪالڙ وارو- صابرين- ڏيرائتو- تحمل وارو. درياءَ جي ڪنڊيءَ يا سمنڊ جو ڪنارو.
- ڪٺاڪرڻ: گڏ ڪرڻ- ميڙڻ- جمع ڪرڻ- پيڙا ڪرڻ- جملي ڪرڻ. ڪهڙو فائدو وٺڻ- سُڃَ ڪري ڇڏڻ.
- ڪٺوُ ڪرڻُ: سَمهيڻُ- ميڙڻ- گڏ ڪرڻ- نورڻ. چيڻ- چوڌڙ- روڙڻ. چڻ (ڪپڙو).
● ڪٺوُ ۾ ڪٺا: ذ. (ڪٽڻ يا ڪهڻ جو ماضي) ڪُهيو- ذبح ڪيو- ماتو- حلال ڪيو- تڪبير وڌي- شهيد ڪيو- ماريو- وَڍيو- ذرا ذرا ڪيو.
● ڪٺوُرُ ۾ ڪٺوُرَ: ذ. صفت. (سن). اباجهو- بي درد- بي ترس- بي رحم- بي قياس- سنگدل- پٿر دل- ظالم- قهار- نردئي- ڪٺيل- ڪاسائي- ڪَرُوڙ- ڪڙالو- ڪڙڪُ. خوني- وحشي- جهنگلي. ڪهرو- سخت- ڪٺنُ- ڪٺن- مشڪل- اهنجو- ڏکيو. خستو- بي حال- لاچار- آگرو- خراب- ڪينو- بَدُ- بُڇڙو. بي وفا.
- ڪٺورتا: ث. بي رحمي- بي قياسي- سنگدلي- پٿر دلي- جَبَرُ- ڏاڍائي- سخت دلي- بي ترسي- ظلم- سختي- ڪٺورائي. بي وفائي.
- ڪٺوُرِپائيُ: ث. بي رحمي- سنگدلي- ڪٺورتا. بيوفائي.
- ڪٺوُرِ دِلُ: ذ. ظالم- سخت دل- ڪٺوُر.
- ڪٺوُروُ ۾ ڪٺوُرا: ذ. سخت (چادر). ٻڙيءَ جي ياچيل.
● ڪٺوڙيُ ۾ ڪٺوڙِيُونَ: ث. دوا طور ڪر ايندڙ هڪ ٻوٽيءَ جي ٻاڙ. ٻلو- بيل.
● ڪٺوُوَ (ت): ذ. واسنگ- اصيل- ڪارو لانگ.
● ڪٽِيُ ۾ ڪٽِيُونَ: ث. (سن. ڪَشْتَ) ڪمائي- آت- پراڀت- حاصلات- ڪٽيو. ياچي- بچت- ڪوءِ سَوءِ- ميڙي چونڊي. نفعو- فائدو- وڌاءُ- وٽَبُ- سوياسو. ڪفايت- سالنگ صرفو- ٽورو خرچ. ڪشالو- جا ڪوڙو- تڪليف- درد سري- مغزماري. طاقت- وِتُ- زور- سکهه- بَلُ- رَتُ (ل).
● ڪٽِيُ ڪائيُ: ث. دوا طور ڪر ايندڙ هڪ قسم جو پسارڪو وڪر (ڪائي).
● ڪثافتَ ۾ ڪثافتَونَ: ث. (ع). غلاظت- نجاست- گندگي- گدلائي- گِنُ- ڪچرو- گندائي. پوسَلَ- نيمي- آلاڻ- آلودگي- آلائش. گهرائي- ٽُلهائي- ڪَهرائي- گهاڻائي- نهرائي- گهاڻاڻ- نهراڻ. (ضد. لطافت).
● ڪثرَ ۾ ڪثرُونَ: ث. (ع). گهڻائي- جهجهائي- واڌارو- اضافو. فائدو- نفعو- لاڀُ- پراڀت. عام ڪثرت، جنهن ۾ طرح طرح جا فام روپ آهن. (اسر خاص). هڪ ذات جو لالو.

Gul Hayat Institute

● ڪَثرَتَ ۽ ڪَثرَتُونُ: ث. گھڻائي - جھجھائي - زيادتي - انيڪتا - فراواني - ريل چيل - واڌارو - اضافو - افراط - غلبو. جماعت - ٻيھَر - ميڙ - ميڙ ڪو - ڪَٺ - گوڙ - گاھت - (ماڻھن جو) انبوھُ. سُڪر - سَبُڙسالي. (ضد. وَحْدَتَ). مشڪل گاھ.

- ڪَثرتِ راءِ: ث. ڪنھن گاھ ۾ جھجھن ماڻھن جي راءِ - اڪ ڪان گھڻن جي راءِ - غلبي راءِ - اڪثيريٽ.

- ڪثرَ ڪَرَنُ: گھڻائي ڪرڻ. فائدو ڪرڻ. (ملھ راند ۾ محاورو) ملاکڙي ۽ ڪم از ڪم ٽن ملھن کي ماري وڃڻ.

● ڪَثِيرُ ۽ ڪَثِيرَ: ذ. صفت. تمام گھڻو - جھجھو - زياده - بي شمار - بيشمارُ - انيڪُ - بي حد - حد کان وڌيڪ.

- ڪَثِيرِي جو ڪَرَنُ: ڇڙو ڪرڻ - بي عزت ڪرڻ - بي مالو ڪرڻ - ٺڪي ھڪڙي جو ڪرڻ.

● ڪَثِيفُ ۽ ڪَثِيفَ: ذ. ٿلھو - ڍھرو - گُوڙھو - گھاڻو - گھِرو - ڳرو. ابَدُ - غير شفاف - پرڪاش پاڇو - آڌو - اڻ صاف (شيشو وغيره). گندو - گدلو - ميرو - غليظ - ناپاڪ - ڪِنو. سادو - پورڙو - ڪم عقل - مَٽ ھيڻُ.

● ڪَپَ ۽ ڪَپُونُ: ث. ڪاتَ - ڪَٽَ - وَڍَ - ڪٽائي - وَڍائي. ٽڪر - ذرو - تورو - پُورو.

- ڪَپَ ٽُڪَ ۽ ڪَپُونُ ٽُڪونُ: ث. وَڍَ ڪَٽَ - ڪپَ - ڪاتَ - وڍائي - ڪٽائي - ڪَٽائي - وڍ ٽُڪَ.

● ڪَپُ ۽ ڪَپَ: ذ. (سن. ڪَلْپن = ڪَپَنُ). ڇاڪُونُ - چاڪُونُ - چُري - ڪاچو - قلمتراش - ليڇو - ڏڍي ڪاٽي. لڏيءَ يا واھ جو ڪنارو - ڪنڊي - ڪَنو - پَر - وٽ - پاسو - ساحل - ڪَھَرَ. (ڪپڙي جي) انڊي. ڪَسُ - ڪنو - ڪِناري. عورت جي ڪرائي جو ھڪ گھُ.

"ڪَپ، وايولا ڪترِيا، ھُنا بازو بند ھار" (موسو لاشاري).

ٻھَن جي ٽڪرن رکڻ جو ھڪ نمونو.

- ڪَپُ ٻَونُ (ت): (ڪجيءَ جو محاورو). ڪجيون چالڪيون.

● ڪَپُ ۽ ڪَپَ (ل): ذ. ڪنڊ جي ٻُھ کي مٽان وڙھيل ناڑِيءَ جو پوڇو. (ٺڪر جو) ڪَپُو - ڪَوزو - ڪِيو - چَلَ. چرمان ٺھيل تيل وڃڻ جي ڏَبِيُ.

● ڪَپاتُ ۽ ڪَپاتَ: ذ. (سن. ڪَپالُ = ڪَپاتُ) ڪيپرائي - ڪوپري - ڪيپرائي - ڏوڳھو - ٽپڻ - ڪوپري - ڪاپار - ڪَپارُ - ڪَپارُ. مٿو - مغز - سِرُ. نِلاڙُ - نِراڙ. لڪيو - پاڳ - نصيب - قسمت - بخت. (سن. ڪَپاتَ = دَرَجو طاق). دَرُ - دروازو - ڪِواڙُ. دروازي جو ٻانيل - الھاڙي - ڪَپَٽُ - ڪَپاتُ. ھوش - حواسُ - دماغُ.

- ڪَپاتَ ڪَلڻُ: ھوش جاھ تي اچڻ - گاھ. ڪي سمجھڻ - حواس درست ٽيڻ - دِماغُ سالم ٽيڻ - مغز ڪَلڻ غلطي محسوس ڪرڻ - چُوڪَ ڪي سمجھڻ.

- ڪَپاتَ کولڻُ: پاڻ سنياڻڻ - ھوش ۾ اچڻ.

● ڪَپارُ ۽ ڪَپارَ: ذ. (سن. ڪپالُ = ڪاپارُ) ڪوپري - ڪاپار - ڪيپرائي - ڪوپري - ٽپڻ - ڏونگھو - ڪَپاتُ. سِرُ. مٿو - مغز. نراڙ - ھيٺاني - نِلاڙُ. ڪنڊ (وامڪلي). ڪياڙي. لونڊڙي. قسمت - پاڳ - لِڪيو - نصيب - بخت.

● ڪَپاسِيو ۽ ڪَپاسِيا (ث): ذ. (سن. ڪَرْپاسَ = ڪھ) ڪھ جو ٻج - ڪڙو - ٻنولو.

● ڪَپاھُ ۽ ڪَپاھُونُ: ث. (سن. ڪَرْپاسَ = ڪھ). ڪڙڻ مان نڪتل ٿلي - ڪَپھَ - روئي - ڪَپاسَ. ونڻ جي ٻوڪ جو ٿَلُ - ٿلينون.

● ڪَپاھَڙِيُ: اسم خاص. ھڪ جبل جو نالو.

● ڪَپائڻُ: مصدر. (سن. ڪَلْپَنَ = ڪپڻ). ڪَٽڻ جو ڪم ٻئي کان ڪرائڻ - ڪٽائڻ - وڍائڻ - ڪھرائڻ - وڍرائڻ - ڪترائڻ. ڪَھائيڻُ - ڪرمن ڪرائڻ.

Gul Hayat Institute

● ڪُپَتِ ۽ ڪُپَتُون: ث. (سن. ڪ= خراب + پَرَتيه= پَت) بي ايماني- نمڪي- دغا- فريب- ڪوٽ- بيائي- ڪُڌ- وساڪ گهاتي- خيانت- دولاب- گيهي. بدمعاشي- چالاڪي- لچائي. ڪوڙ- جوٽ.

● ڪُپَتيو ۽ ڪُپَتيَا: ذ. صفت. خراب پت وارو- ڪوٽو- ڪوڙو- دغاباز- دولابي- گبد يخور- وساڪ گهاتي- فريبي- ڪُڌ تيو- بي ايمان- بي پتيو- خيالتي. بدمعاش- چالاڪ- لچو. بي وفا- ڪُلال. لمڪ حرام.

● ڪَپتانُ ۽ ڪَپتانَ: ذ. (الگ. ڪَپتن). فوج جي هڪ حصي- لشڪر يا جهاز جو حڪمران يا اڳواڻ- آزمودگار فوجي آفيسر يا سردار- رسالدار- سٽناهتي- فوج يا پوليس جو وڏو آفيسر- سالار فوج. صوبيدار. ناڪئو- لاڪو- لاخدا- هيڙياتو- سڪاناورو- مڪالي- ملاح.

● ڪَپٽُ ۽ ڪَپٽَ: ذ. (سن. ڪَپَٽَ= دَغا). دوڪو- ٺڳي- دغا- فريب- ڏوهو- وساڪ گهاتي- بي ايماني- چَلُ- ترڪٽ- ڪوٽ- ڪوٽائي- ڦندو. ڪوڙ. ٻڌاڪ. ظلم. (ت).

- ڪَپٽِيُ ۽ ڪَپٽِيُ: ذ. صفت. دولابي- ٺڳ- دغاباز- ڪَپٽيو- ڏوهي باز- فريبي- ڪوٽو- ٺرڪٽي- چَلي. ظالم- وحشي- ظلمي- خونخوار- ٺهار.

● ڪَپِجَنُ: مصدر. وڍجڻ- ڪٽجڻ.

● ڪُپَچُ ۽ ڪُپَچَ: ذ. (سن. ڪُ= خراب + پچ > پڪش= طرف). لالائقي- نامناسبي- بي تنڪائي.

● ڪَپَرُ ۽ ڪَپَرَ: ذ. (سن. ڪَپَالَ= ڪنارو). ڪپ- پاسو- پر- ڪنارو- وَٽ- ڪنڊي- ڪنار. آوچو يا مٿيون ڪنارو- پيٽ وارو ڪنارو- أڌاهين ڪنڊي. ڪپڑي جي آڻيندي. ڪاٻار- ڪواري. بلندي- اوچائي- مٿاهين- أڌاهين- مٿاڙ. (ت).

● ڪپرو ۽ ڪَپَرَا: ذ. ڪپ- ڪنڊي- ڪنارو- ڪهيڙ.

"جتان ڪهڙي تيتان گهيڙ، ڪپرو اچن ڪوڙيون".
(شاهه).

● ڪَپَرُ (ت): ذ. ڳڙ يا ڪنڊ ملائي پچايل سوڪ مالي.

● ڪَپَرُ ٽانُ: اسم خاص. ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (چلرن سان، رلڳ اڇو، پَسڪَ ۽ هيڊا، ڪائڻ ۾ لذيذ، قد ۾ ڪان ٣، انچن تائين).

● ڪَپرو ۽ ڪَپيرَا (ث): ذ. واريءَ جو نندو ڏڙو- واريءَ جي نندي پيٽَ.

● ڪَپَرِيُ ۽ ڪَپَرِيُونُ: ث. چتي- بوجو- مصيبت- پري- بار- علامت (ل). (اسم خاص). ڪري جو هڪ قسم. هڪ ذات جو لالو. تعلقي ميرپور خاص ۾ هڪ ديهه جو لالو.

● ڪَپڑُ ۽ ڪَپڑَ: ذ. (سن. ڪَرپَٽَ= ڪپڙو) هٽ جو اڻيل ڪهرو ۽ ٽلهو ڪپڙو- ديسي أڌاڻن جو ڪپڙو- سادو ڪپڙو- ڪاڏيءَ جو ڪپڙو. ڪٽو- اوڇڻ.

- ڪَپڑُ چَانُ: صفت. ڪپڑي مان چاڻيل- تمام سنهو- نفيس- باريڪ- سنهو ٻيهل- سَهيُنُ- ميدو- صاف ڪيل- چاڻيل.

- ڪَپڑُ چَانُ ڪَرَنُ: ڪپڑي مان چاڻڻ- تمام سنهو ڪرڻ- باريڪ ڪرڻ- ميدي واڱر ڪرڻ.

- ڪَپڑُ ڪوٽُ ۽ ڪَپڑُ ڪوٽَ: ذ. ڪپڑي جي ڦهيل جڳاءَ- خيمون- تنبو. ڍڪ- واڙو- آڏ- جهل- پوئن- بچاءَ- پڙدو- پناهه- آجهو- اوٽ.

- ڪَپڑُ ڪَانُ (ت): ث. ڪپڑي سڑڻ جي ڏَپَ- ڪومو- ڪومي جي ڏپ.

● ڪَپڑُ ۽ ڪَپڑَ (ث): ذ. ڪري جي ڦولهڙين جو سنهو پورو ڪيل پاڻ- ڪرين جي

پاڻ جو جميل تھ. گند- ڪچرو- ڪُھر- ڪِن- مَٽيلُ. تمام ڪنڊي زمين- لوڻ زمين- واريائي زمين- ٻوبلي زمين (ل).

● ڪپڙا: ذ. حيض- ماھواري- مھينو- گنديون- رلڳ- خون.

= ڪپڙا آڇڻُ: حيض جو جاري ٿيڻ- ماھواري اچڻ- زالاڻا اچڻ- رلڳ اچڻ.

● ڪپڙو ۽ ڪپڙا: ذ. (سن. ڪَرْپَٽَ = ڪپڙو). بت تي پھرڻ لاءِ لٽو- چيررُ- پوشاڪ- وِسْترُ- پارچو- لباس- لُڳڙُ- وَڳو- اوڍڻ- پَڇ. اوڍڻ.

= ڪپڙا بدلائڻُ: ميرا ڪپڙا لاھي ڏو تل ڪپڙا پائڻ- پوشاڪ مٽائڻ- وڳو بدلائڻ- لباس مٽائڻ.

= ڪپڙا پائڻُ: بدن تي لباس ڪرڻ- پوشاڪ پائڻ- ڪپڙا پھرڻ- وڳو ڍڪڻ.

= ڪپڙا ڪونھڻُ ڪَرَڻُ: ڪپڙا ميرا ڪرڻ- ڪپڙا خراب يا غليظ ڪرڻ- پوشاڪ خراب ڪرڻ.

= ڪپڙا لاھڻُ: وڳو مٽائڻ- پوشاڪ بدلائڻ- اڇا ڪپڙا پائڻ ڏانگو ٿيڻ- اگھاڙو ٿيڻ. بي حيا ٿيڻ- بي شرم ٿيڻ. گھٽي چڙ وڻڻ- ڪجھ به نه سوچڻ- غصي ۾ پوڻ وڃڻ. "پاڻيءَ کان اڳ ۾ ڪپڙا لاھ".

= ڪپڙا لاھي وَڌڻُ: اگھاڙو ڪرڻ- ڏانگو ڪرڻ. ننگي ڪرڻ- دلبو ڪرڻ- فريب ڪرڻ- دغا ڪرڻ- دولاب ڪرڻ.

= ڪپڙن کانُ بيزار ٿيڻُ: تمام ڪاڪ ٿيڻ- ھلاڪ ٿيڻ- خفي ٿيڻ- ورچڻ- دِقُ ٿيڻ.

= ڪپڙن ساڻُ ڪيڏنُ: ڪَڪُ ڪرڻ- چيڙائڻ- بيزار ڪرڻ- خفي ڪرڻ- ورچائڻ- دق ڪرڻ- ھلاڪ ڪرڻ. محبت ۾ جلائڻ.

= ڪپڙن ساڻُ نيڪريُ وڃڻُ- تمام ڪڪ ٿيڻ- بيزار ٿيڻ- گھٽو ھلاڪ ٿيڻ- خفي ٿيڻ- ڪپڙن کان بيزار ٿيڻ- ورچجڻ.

= ڪپڙن ۾ رھڻُ: لڄ ڪارڻ- حيا ڪرڻ- شرم ڪرڻ- ڪجھ لنگ ھجڻ.

= ڪپڙن ۾ نه سمائجڻُ: بيحد خوش ٿيڻ- تمام گھٽو نھال ٿيڻ- بي انداز سرھو ٿيڻ- ڪپڙن ۾ نه ماپڻ.

= ڪپڙن ۾ نه ماپڻ: ڪپڙن ۾ نه سمائجڻ- تمام گھٽو خوش ٿيڻ.

= ڪپڙو اوڍڻُ: ڪپڙي سان ڍڪيل رھڻ- ڪپڙو پائڻ- ڪپڙو ستاڻ ڪرڻ- وڳو پھرڻ- پوشاڪ پائڻ. حيا ڪرڻ- شرم ڪارڻ- شرم ۾ رھڻ.

= ڪپڙو پائڻُ: پوشاڪ پھرڻ- لباس پائڻ- ڪپڙو اوڍڻ.

= ڪپڙو ڪَرَڻُ: پردو ڪرڻ- ڍڪ ڪرڻ- ڪپڙو اوڍڻ- ڪپڙو پائڻ- ڪپڙو پھرڻ.

= ڪپڙي جو ميلُ: ذ. ڪپڙي جي ھر ھڪ قسم جي وڇوراڻ ڪارڻ لڪي رکڻ جي وَھيُ يا بندي- ڪپڙي جي جنسن جي تفصيل رکڻ جي ڪاپي.

● ڪپڙو ۽ ڪپڙا: ذ. (سن. ڪُنْپَ = ڪپو). ٻاڦ ٻڌڻ لاءِ ڪڙ جو ننڍو ٿانءُ- ڪنپو- ڏولڪھو- ڪُمرو- ٽيپو- چاڙو- ٻالو- ڪُنڍو.

ڪپڙيُ ۽ ڪپڙيونُ: ث. ڪپيُ- لڏي ٽيپيُ- ڪنڍي. مس جي شيشي. ھاون کي ڪير ٻيارڻ جو ٿانءُ.

● ڪپڙيُ (ت): ث. چور جو ڪنيڙلُ ھيرو.

= ڪپڙيُ ڪَرَڻُ: ھيرو ڪڍڻ. بدنام ڪرڻ- تنگ ڪرڻ- رذيل ڪرڻ- بيزو ڪرڻ- ڪاوڙ وجائڻ.

● ڪپڪس (ت): ظرف. مس مس- لاچار.

● ڪپڪيڙو ۽ ڪپڪيڙ: ذ. (ف. ڪف = مٽ + گير > گرفتن = وٺڻ). ديگ وڌائڻ يا روڌڻ جو وڏو چمچو- ڪفگير- ڏوئلو- ڪائوڙو.

● ڪپلا ۽ ڪپلائونُ: ث. (سن. ڪَپِلَ). پوري رنگ جي ڏڪي- پوري يا ڪڪي گانءُ. غريب- سياڻي- نماڻي- بي ھرجي.

= ڪپلا گانءُ: ث. صفت. تمام غريب سڀاڻي واري عورت.

Gul Hayat Institute

● ڪَپِلو ۽ ڪَپِلاَ (ث): ڪَپڑو - ڪَپو - ڪَپيو - ڪوزو - ڪَنيڙو.

● ڪَپِلَپُورُ ! اسم خاص. تعلقي عمرڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪَپَڻُ ! مصدر. (سن. ڪَلْپَنَ = وَيَنُ) وڍڻ - ڪاڻڻ - ڪٽڻ. ڪترڻ. جُدا ڪرڻ - الڳ ڪرڻ - ڏار ڪرڻ - ٽوڙڻ - ڇنڻ - ڀَنڻ. چَهَڪُ ڏيڻ - زخمي ڪرڻ - چير ڏيڻ. ٻيرا ڪرڻ. ڳنڍرا ڪرڻ - ٽُڪر ٽُڪر ڪرڻ - ڪَپيا ڪرڻ. ڪوسُ ڪرڻ. خواريزي ڪرڻ.

- ڪَپي چڏَڻُ ! وڍي چڏڻ - ڪٽي چڏڻ. (بنياد) ٽوڙي چڏڻ - صفا ڪهي چڏڻ - الڳ ڪري چڏڻ.

● ڪَپِڻِ (ل) ! ث. سخت (سَردِيُ) - ٺاڻ (سيءُ) - سُڪ (سَردِيُ). "اڄ سيءَ جي ڪَپِڻِ آهي" (جملو).

● ڪَپَڻُ ۽ ڪَپَڻُونُ (ث): ث. ٻوڙي زمين - ڏَهَنَ - چِڪَڻَ - ڳِچڻَ - ڪِهڇڻ.

● ڪَپُو ۽ ڪَپا ! ذ. (سن. ڪَنْپَ = ڪَپُو) متيءَ جي ننڍي گلاس وانگر اوتن - ڏولڪهو - ٽيپو - ڪُميرو - ڪَپيڙو. ڪِهڙ تيل وغيره رکڻ لاءِ چَمَ جي ڏَبِيُ. ٽِينَ جي اڏي. گلن رکڻ جي ڪَولبي. (سن. ڪَبْجَ) ٽيڏو - ترڙو. آتش بازيءَ جو هڪ قسم. مِٽَن يا ڳيلن ڏوکڻ واري حالت - ڏوکيٽل ڳَلُ. (سن. ڪَتَپَه) شيشو.

- ڪَپُو سُڃاڻيُ: ڪاوڙ يا ناراضگيءَ ۾ منهن ۾ سُوند وجهڻ. مِٽَن ڏوکڻ - منهن سڃاڻڻ - منهن کي ڏَهو ڪرڻ.

- ڪَپُو ڪَنَ ۾ هُنَڻُ: جهجهو نقصان سهڻ - تمام گهڻو ٽوٽو پوڻ - هرج پوڻ. سُڄو ٽِڻ - پينگيو ٽِڻ. ننڍو وڏو. "يا تہ هُنَڻُ ٻارهن يا تہ ڪَپُو ڪَنَ ۾" (چوڻي).

- ڪَپُو ڏِيُ اُونڌو ٿِيَڻُ ! سڀ نقصان ٿِڻ - سڀ ڪُجهہ چَٽ ٿِي وڃڻ - خالو ٿي خراب ٿي وڃڻ.

● ڪَپُوچُ ۽ ڪَپُوچَ (ڪ) ! ذ. پرت جو هڪ قسم.

● ڪَپُورُ ۽ ڪَپُورَ ! ذ. (سن. ڪَرْپُورَ = ڪافُورَ) خوشبوءِ دار ٻوٽي جو هڪ قسم - هڪ وَنَ جي سُرهي رَس - سُرهي وَٽ - ڪافُور. هڪ قسم جي خوشبوءِ دار دوا جا هَوا تي رکڻ سان آڏامي وڃي. هڪ گل جو نالو.

"ڪُوماڻو ڪَپُورُ مون واجهائيندي پرينءَ کي" (شاهہ).

ٻڪر يا ڪهيڙي وغيره جو آلورو - خصيو - ٻيلو.

- ڪَپُورُو ۽ ڪَپُورا ! ذ. ٻَڪر يا ڪهيڙي وغيره جو آلورو - خصيو - ٻيلو - ڪَپُورُ - ڪَپُورِ ٻو.

- ڪَپُورِ يُو ۽ ڪَپُورِ ٻا ! ذ. ڪَپُوريو - ڪَپُورُ - آلورو.

● ڪَپُوراڙُو: اسم خاص. تعلقي ساماري ۾ هڪ ديهہ جو نالو.

● ڪَپُورَ ڪَچُرِيُ ۽ ڪَپُورَ ڪَچرِيُونُ: ث. دوا طور ڪم ايندڙ خوشبوءِ دار وَڪَرُ - هڪ سُرهي ٻوٽي (ڪاهہ) جي ٻاڙَ.

● ڪَپُورُو ۽ ڪَپُورا (ث) ! ذ. ڏوهہ - ڪناهہ - جُرم - خطا - قصُور.

● ڪَپُورِيُ ! اسم خاص. تعلقي ننڍي ٻاڪي ۾ هڪ ديهہ جو نالو.

● ڪَپُورِ يُو ۽ ڪَپُورِ ٻا (ث) ! ذ. ڪوسَ مان ٻاڦي وَهي ڪڍ ٿِيڻ جو ڦيريون هڻڻ.

● ڪَپُولَ ۽ ڪَپُولَ (ث) ! ذ. ڳاڙهي وڻ جو گُل - گل جو هڪ قسم.

● ڪَپُوهِيُ (ل) ! ث. هڪ ٻساركي وکر جو نالو - ٻَنيرَ ڦولو.

● ڪَپُوڏِيُ (ڪ): ذ. گاهہ جو هڪ قسم.

● ڪَپَهَه ۽ ڪَپَهَه ! ث. (سن. ڪرپاسَ. ع. قطن = ڪپهہ) وڻ جي ٻيداڻن - ڪڪڙن نڪتل ڦڻيون - ڪَپاهَه - روئي. پوک جو هڪ قسم - وَڻڻ جي پوک.

Gul Hoyat Institute

● ڪَپَڙِي ۽ ڪَپَڙِيُون: ث. دوا طور ڪم اينڊز هڪ پوتي جو ٻڄ.

● ڪَپِي ۽ ڪَپِيُون: ث. لوهه يا ڪاٺ جي ڦرٽي - چرخي - پيڙاري - سيرڪٽي - چڪري. بيرم جو هڪ قسم. (سائنس ۾).

● ڪُپِي ۽ ڪُپِيُون: ث. سن. ڪُنُپ > ڪُتُب = ڪپڙي) مس وغيره وجهي رکڻ لاءِ لنڊي شيشي - ڪُپڙي. چَمَ جو ڏاڻ - چمَ جو شيشو. بارود رکڻ جي شيشي.

● ڪُپِي وارو: اسم خاص. مول ڪان ڀلهندي طرف هڪ جبل جو نالو.

● ڪِپِينجَرُ ۽ ڪِپِينجَرَ (ڪ): ذ. ڪِڪيءَ جو هڪ قسم - ڪَبُوتَرُ - هاريلُ - هاريُهَلُ.

● ڪَپِهُلُ ۽ ڪَپِيُهَلَ: ذ. ڪِڪيءَ جو هڪ قسم - ڪَپِيُهَلُ - تاڙو - ڀيهو.

● ڪَجَ ۽ ڪَجُونُ: ث. هڪ اک جي نظر گهٽ هڻ واري حالت - هڪ اک ڪاڻ ناهيڻائي - هڪ اک جي غير شفافيُ - ڏَلَ.

● ڪَجُ ۽ ڪَجَ: ذ. صفت. ڏَلڪو - وَلڪو - وِڪو - ڪُورو - ڪَڏو - ڇِيڙو - ڪِينگ وِڪِينگو - ڪُهُو - مُڙيَلُ - ٽيڙهو - آڏو - آهتو - وَرِيَلُ - قِريَلُ - ٽيڏو. جهڙو ٽهڙو - اپرو سپرو - سادو سودو. برخلاف - آولڏو - اهڙ - آهتو - آلٿو - قِريَلُ. ڪمراهُ - پليل - سُنُجهيَلُ - خطا - اوسان قيرهَلُ. (اسم). ڪُنڊ - ڪُنجَ.

- ڪَجُ بَحثُ: ذ. صفت. ڪَجُ ۽ ٽيڙُ - لِئِرُ - هوڏِي - اڻوڏو - ضدي - بحثي - شِدَتي - نَجَسُ - قَدِي - لِرجو - آهنڊبُ. ڦڏا ڪندڙ - تڪراري - خواهمخواهه حجت آڌاريندڙ - ڦڏائي - اعتراض آڌاريندڙ (بي فائدو، اجاڻو).

- ڪَجَ بَحثيُ: ث. هوڏَ - شدت - ضدُ - لِئِرائي - اهنڊائي - بحثُ. حُجت - تڪرارُ - ڦڏو.

- ڪَجَفَهمُ ۽ ڪَجَفَهمَ: ذ. صفت. سمجهه جو اولڏو - بي سمجهه - مَتُ هيڻُ - بي عقل - مورک - چر بَتُ - چَسُو - بي وقوف - نادان - جاهيلُ.

- ڪَجُ ڪُلاهُ: ذ. لئوولئُونُ - ٽسرڙو - ٽيندي - لُنهُنُ لَچيڙو - ٽنڊڻي ماکوڙو - قَلَندڙي - نخري بازُ - ڏِنگَ تي ٽوپي رکندڙ - ٽيڏي ٽوپي پائيندڙ - ٽُوٽُ.

● ڪَجاوُ ۽ ڪَجاوَ: ذ. (ف. قَزاوَهُ) ڪَجائو.

- ڪَجائو ۽ ڪَجاڻا: ذ. (ف. قَزاوَهُ) ماڻهن وهڻ لاءِ آٺ تي رکيل ڪاٺ جي ڊولي (اڪثر ڇڄ جي وقت هڪ آٺ تي ٨-١٠ زالون چڙهن) - مَحمِلُ - ڪَجاوو. اوڏڪي مٿي ڪٽڻ لاءِ ڪڍهن تي رکيل ڪاٺ جو ڇورو - ڪاربُ.

● ڪَجَرُ ۽ ڪَجَرَ (ڻ): ذ. دونهين جي ڪاراڻ مان اک ۾ پائڻ جي لاءِ ٺاهيل سُرمون - ڪاجَلُ - ڪَجَلُ.

- ڪَجَرِيو ۽ ڪَجَرِيا: ذ. صفت. ڪجل وجهندڙ - ڪَجِليو - ڪَجِلي - ڪَجَل پاتلُ.

● ڪَج ڪاهُ: ث. ٽهپٽ جي ڪُنون جي پُڇ جي وارن جو ڇڪو (جنهن کي هٿ و ماٿهو ٻوڇڻ ڪري ڪم آڻيندا آهن).

● ڪَجَلُ ۽ ڪَجَلَ: ذ. (سن. ڪَجَّلَ = ڪَجَلُ). ڏِيئي جي دونهين جي ڪاراڻ ۽ سٽي مان ٺاهيل سُرمون - سُرمي جو هڪ قسم - ڪاجَلُ - (ل). دُودِ چراغ - (ڻ). ڪَجَرُ.

- ڪَجَلُدانُ ۽ ڪَجَلُدانَ: ذ. ڪَجَلُ جي ڪالين رکڻ لاءِ ڊَبلي. سُرميدائي.

- ڪَجَلُو ۽ ڪَجَلاَ: ذ. ڪجل وارو يا ڪجل ٻيل - ڪَجِليو - ڪارين اکين وارو - سُرمائي.

- ڪَجَلُوتِيُ ۽ ڪَجَلُوتِيُون: ث. ڪجل جي ڪالين رکڻ جي ڊَبلي - ڪجلدانُ. سُرميدائي.

- ڪَجِليُ ۽ ڪَجِليُون: ث. صفت. ڪجل پائيندڙ عورت - ڪارين اکين واري. سهڻي زال - حسين عورت. (اسم خاص). تعلقي ڪنڊڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

- ڪَجِليو ۽ ڪَجِليا: ذ. صفت. ڪَجَلُو - ڪجل پائيندڙ. (ذ). ٽئر ملڪ جو هڪ لوڪ گيت.

● ڪَجڻُ: مصدر. (سن. ڪرَ) پورو ڪرڻ - ختم ڪرڻ - ڇاڙي ڪرڻ - ڇاڻي ڪرڻ - تمام ڪرڻ - دفع ڪرڻ - ڇڏو ڪرڻ - نبيرو ڪرڻ.

● ڪَجَ ۽ ڪَجُونُ: ث. (سن. ڪَوِ = ڪَڻ). اوڇڻ - ڍڪ - پوش - پردو - پناهه - اوٽ - اڇهو - جهلو - ڇاڻ. حياءُ - حجابُ - مُحاجبو - سنڪوچُ - مَرجاتا - شرم - شرمولتا - ايرا پماڻتا. پاڪدامني - پوترتائي - چيبي - تاڻ - ڪشش - چڪ. زورُ - دَبَ (زالن کي هارجڻ وقت ڪَجَ ڏيڻ آهي). (ت). چيت مٿي ڪڻڻ جي ڪاڻي (ت).

- ڪَجَ ڏيڻُ: دَبَ ڏيڻ - زور ڏيڻ - چڪَ ڏيڻ. ٻار ڪڻڻ.

● ڪَجُ ۽ ڪَجَ (ت): ذ. خوشي. رَجُ - ڍَڻُ. "ڪاڪون ڏيندم ڪَجُ آبو عنايت‌الله چئي".

● ڪِجُ ۽ ڪِجُونُ: ث. ڪاڍو - ڍِيلَ - ڇلهاڻي - سيلَ - ڪُس ڪُساءَ - ديرمدارُ - سُستي - ڪاهلي - سِل و ل - چيرڪَ - اويرَ.

● ڪُجا: ضمير. (سن. ڪيٽرشر. ف. ڪُجا = ڇا) ڪُجاڙو - ڪُجاءُ - ڪُجو - ڇا - ڇو - ڪُجا. ڪهڙو.

- ڪُجاڙوُ: ضمير. ڇا - ڪُجا. ڪهڙو. ڪوهه. جي - ها - هائو.

- ڪُجاڙِنا: ضمير. ڪُجاڙِنا - ڇو - ڇالاءِ - ڇاڪاڻ - ڪُجا لاءِ.

- ڪُجاڙِيا: ضمير. ڪُجاڙِنا - ڇو - ڇا لاءِ - ڇاڪاڻ.

● ڪَجاڻِيُ: مصدر. ڇيڙڻ - ڇيڙ ڪرڻ.

- ڪَجاڻِيوُ: ڇيڙيو.

● ڪُجَرُ ۽ ڪُجَرَ (ت): ذ. صفت. سُست - ڪاهلُ - ٽوڻي - آرسي - ڪر ڇورُ - ڪَرُ. ڪَنجُوسُ - مُوڏي - شُومَ - مڪيچُوس - بَخيل - پَڪو - مَٽ پيڙُ. ڪواهي - لٻاڙي - ڍاڙي - ڪواتي - بَڪبَڪيو.

● ڪُجيڙوُ ۽ ڪُجيڙا: ذ. (ساپ ۾) لنڊوڙو - ڇوٽو - ڇڪڙو - بيندرو - ڍُمڪڙو - ڍُمڪو - لاايرو - هلڪو - ڍينهو.

- ڪُجاڙِيُ ۽ ڪُجاڙِيُونُ: ث. ٽنديَ - لنڊائي - ڇوٽائي - ڇڪڙائي (قد ۾). اوڻائي - درڪار - ڪوٽ - سوس - قِلت - ڪَسُ. هُڻي - ڪوڻي - اڻاٽ - ڪَمي - ڪوتاهي - ڪاهَت - تنگي - لاچاري.

- ڪُجيڙائيُ ڪَرَڻُ: گهُر ڪرڻ - چاهڻ - (-وجود ڪي) گهرڻ. گهرج ۾ هڻڻ - اوڻي ٻيل هڻڻ - گهٽ ٽيڻ - ڪر ٽيڻ - ڪوٽ ۾ هجڻ. ڪاهِلُ ٽيڻ. پورو ٽيڻ.

● ڪَجَڻُ: مصدر. ڍڪڻ - لِڪائڻ - پردو ڪرڻ - پوش ڪرڻ - پناهه ڏيڻ. ڇاءَ ۾ رکڻ - اوٽ ۾ رکڻ - پرده پوشي ڪرڻ. ويڙهڻ - لنڊڻ - ڇهه لشين ڪرڻ - ڇهه ڪرڻ. وڇائڻ - ڪُر ڪرڻ - والارڻ - قبضي ۾ ڪرڻ - هٿ ڪرڻ. سمائڻ. ڇاڻڻ. (بندبل وغيره). ڇڏڻ وقت (ڏند وغيره کي) زور ڏيڻي سولو ڪرڻ - چاهڻ - سوڙهو ڪرڻ - دَبڻُ.

- ڪَجوُ ۽ ڪَجا: ذ. ڍَڪيل - ٻُوريل - ڇاءَ ۾ آندل - ويڙهي ۾ ڪيل. دَهيل - سهيل. لِڪلُ - ڪُر ٽيل.

"سيبي سيبا ڏي پورينهن نه ڪجيو"
(مارئي).

● ڪُجَڻُ ۽ ڪُجَڻَ (ل): ذ. صفت. دشمن - ويري. (ضد. سجڻ).

● ڪَجهَهُ ۽ ڪَجهَهَ (ل): ذ. گند - ڪچرو - ڪِرڪَٽ - ڪِنُ - ڪَهجَرُ - ڪُهيرُ.

● ڪَجهُ ۽ ڪَجهَ: ذ. ذ. صفت. گندو - غليظ - ڪِنو - خراب - گندگي وارو.

● ڪُجهُ: صفت. (سن. ڪِنچ) ٽورو - ڪُچ - ڪي ڪُجهُ - ڪي قدر - وڏيڪ - ٻيو ڪُچُ - ٿورو گهڻو - لدوي - جيڪي سو - جان تان - جڙوي - ڪي ٻ. ڪا ڳالهه. ڪُچُ ڪَچُ - البت - ڪُچ نه ڪَچ. (ضمير). ڪو - ڪا.

- ڪُجهُ آڇيُ وَاتَ ونڻُ: اڏوگاهرو راضي ٿيڻ - ڪُجهُ سمجهڻ. ملڻ جو ارادو ٿيڻ.

- ڪُجهڻ تہ هُنڻ: ڪا ات گهاله هڻ- مڙيئي ڪجهه تہ سمجهن. ملڻ جو ارادو ٿيڻ.
- ڪُجهڻ ڪُجهڻ: ٿورو ٿورو- ذرو ذرو- ڪُجهڻ قدر- ٿورو گهڻو.
- ڪُجهڻ ڪيڻ هُنڻ: بيڪار هڻ- نيڪمو هڻ خالي هُجڻ- نڪمو هجڻ- هالهو هجڻ.
- ڪُجهڻ نہ ڏُجهڻ: ٿورو گهڻو- ڪجهه قدر- ڪي قدر- مڙيئي.
- ڪُجهڻ نہ ڪَرَڻ: ڪابہ پلائي نہ ڪرڻ- ڪابہ ايڪي نہ ڪرڻ- ڪابہ ڪم جي گهاله نہ ڪرڻ. ڪوبہ فائدي وارو ڪم نہ ڪرڻ- بيڪار رهڻ- نيڪمو رهڻ.
- ڪُجهڻ نہ هُنڻ: گهاله نہ هڻ- ڪو معاملو نہ هڻ ڪُجهہ ڪين هڻ.

● ڪُجهڙ ع ڪُجهڙُون: ث. رستي سُنجهڻ ڪري ٽيل اريشالي- مونجهارو- پول پُلاڻيان.

● ڪُجهڪيو ع ڪُجهڪيا: ذ. صفت. ڪرڪنڊڙ- ڪُنڊڙ- ڪُرڪُر ڪنڊڙ- ڪِجهنڊڙ- ڪِنڊجهيو- چنگهنڊڙ.

● ڪُج ع ڪُجُون: ث. مخاطبت جو هڪ گندو لفظ- رَن. ڪچري.

● ڪُجَ ع ڪُجُون (ت): ذ. ڪڙهيل ڪير جي مٽان جاوَل ملائي- ڪَرُ.

● ڪُجا ع ڪُجائُون: ث. (من. ڪُنيا= چوڪري). ڪُنواري چوڪري- ليائي- ڪماري- لنڊي ڪنگر- بوراڪ- چوڪرَ- ڪُنيا- نابالغ- ڪچي- بيڪير- ڪنگر. هڪ راس جو نالو- ارج. سُنبيلہ.

- ڪُجادانُ ع ڪُجادانَ: ذ. شاديءَ ۾ چوڪريءَ کي ولاهہ ۾ وهائڻ واري حالت- وِواهُ- شادي. شاديءَ وقت ڪُنوار جو ايءُ ڏيءَ کي سنپالي گهوت جي حوالي ڪرڻ واروسُڳُ.
- ڪُجاراسپي ع ڪُجاراسي: ذ. ٻاگهارو- پريو مڙس- نيات جو وڏو- پڪَ واروپڳدار- مُکي- وڏيرو- مهندار- سردار. (صفت). نامرد- ضعيف- ڪمزور- ڪدڙو- هيجڙو- خصي.

● ڪُجائيُ: مصدر. سُسائڻ- ڪهت ڪرڻ- نڀيدو ڪرڻ. سُنُ ڪرڻ. منجهائڻ- پلائڻ- ڪمراهہ ڪرڻ.
"ما ٻيي ٻنديائي ٻند ۾، ڪونين ڪَجائهي" (مارئي).

● ڪَجَرُ ع ڪَجَرَ: ذ. صفت. (سن. ڪنڀڪَنَ. ع. قنجل= ٻي ٻُڙو). خراب مرد- پڙوو- دَلو- ڪمينو- پڙوت ڪندڙ- پاڙيو- ڏوتو- وچ ڪُٽيو- ٻيهڙو. ڪارَ جو هڪ قسم. ڪجريءَ جو عويزُ. ڳائڻ وڄائڻ جو ڪم ڪندڙ- ميراثي.

- ڪجَرُڪو: ذ. ڪَجَر جو.

- ڪَجِرِيُ ع ڪَجِرِيُون: ث. (ف. ڪنڀني). پڙوت ڪندڙ عورت- پڙوي- دَليي- ڏوتيُ. وچ ڪُٽي. ڳائيندڙ عورت- گالي واري- طائيف جو ڪم ڪندڙ- رقاصہ- رَنديُ- ناچڻي- ڳائڻي. وئيشيا- فاحش عورت- چڪلائڻ- ڪسبڻ- بدڪيشي واري عورت.

- ڪجِرياڙو: ذ. صفت. ڪجريءَ وارو يا ڪجريءَ جو.

- ڪَجِرِيٻازُ ع ڪَجِرِيٻازَ: ذ. رَنديبازُ- زاني.

● ڪجِرانُ ع ڪَجِرانُون: ث. هڪ ڪرهي واري ڪاڇريءَ جو هڪ قسم.

● ڪَجَ: ذ. (من. ڪڪُش). ڪَچ جا وار- ٻَغل. ڪَچَ- ماپَ- ٻُماڻش- ماهو- ماڻ.

● ڪَچُ ع ڪَچَ: ذ. (من. ڪاچُ> ڪانچُ= شيشو). شيشو- ڪاچُ- ڪانچ. ڪوڙُ- ڇوڻ- ڏُروغُ- ڪوتُ- دَغا- سَڻُ. ڪچو (دِلو)- پوڙُو- پيلو- پُرندڙ (شئي).
"هڪ تڪوئي تاروهي، ٻيو هٿ ڪميٽي ڪَچ" (شاهہ).
ڪَچو ڪَمُ- گناهہ جهڙو ڪَم. بہ لفظ- گاريون. گونچ. ڪاڻ جو ٻاهريون آڇو ٻاسو- ڪاڻ جو مٽيون نرم پاڳو. ناسَ جي هڪ ٻاسي ڪاڻ پيلن واڻ واري پوري ميهڻن. چائي- پستان- ڳُنڊُ- ٻَٻو. ٻُٻهي جي ڏُنڊ. ڪچوو (ڪ).

= ڪچ پُور (ت) ا ث. ڪچين اکين واري اڇي رنگ جي مينهن - ڳاڙهين اکين واري پوري مينهن.

= ڪچسيري ۽ ڪچسيريون ا ث. ڪچين سرن جي ٽهيل (جاءِ).

= ڪچڪاري ۽ ڪچڪاريون ا ث. شيشي جو ڪم - شيشي جو سامان - شيشائون. لازڪ - ٽاڪنون - پُرٽو. شيشي جهڙو چلڪندڙ.

= ڪچ ڪرڻ ا ل وڻ - ڦٽو ڪرڻ - ٽوڪتا ڪرڻ - ڇڏي ڏيڻ.

= ڪچ ڪمائيڻ: ڪوڙ ڳالهائڻ - جوٽ هولڻ. ٺڳيون ڪرڻ.

= ڪچ ڪپي ۽ ڪچ ڪپيون (ت) ا ذ. لئين ڏڪي ٽيل - تازي ڦريل (ڪنون) مينهن وغيره).

= ڪچ متيڻ ا بد الفاظ واتان ڪيڻ - ڪنيون گاريون ڪيڻ - بد شد ڳالهائڻ - ڪچا لفظ ڳالهائڻ - گارڪند ڏيڻ - بد فضيلتو ڳالهائڻ. ڪوڙ ڳالهائڻ - جوٽ هولڻ - ڪچ ڪمائڻ.

● ڪچ ۽ ڪچون (ت) ا ث. تنبيهه - جٽ ڦٽ - لعنت - ملامت - تعدي - جٽ. زور - دٻاءُ. چوٻائي مال کي کير لهرائڻ لاءِ ڪيل حيلو.

= ڪچ ڪرڻ: تنبيهه ڪرڻ - جٽ ڦٽ ڪرڻ - لعنت ملامت ڪرڻ - تعدي ڪرڻ. زور رکڻ. دٻاءُ ڪرڻ. ا ميڙندڙ چالور کي سرن جو موٽو ٺاهي سار ۾ ڏيئي کير لاءِ حيلو ڪرڻ.

● ڪچ ا ث. (سن. ڪچ). منجهيل ڳالهائڻ - آهستي ڳالهائڻ.

= ڪچ ڪچ ڪرڻ ا آهستي آهستي ڳالهائڻ - سس پس ڪرڻ. ڪڙيءَ ڪڙيءَ جوڙ - ستائڻ.

● ڪچالو ا ذ. سائي پاڇيءَ جو هڪ قسم - رتالو - چيني بٽاٽو.

● ڪچڇو ۽ ڪچڇا: ذ. صفت. ميرو - گندو - لڙهيل - گدلو - ميرو ڪچيرو - ڏوڙ پڪليو - غليظ - ملين - لڙٿيل - خراب. آپوتر - آشدھ - پرشٽ - پليت - ناپاڪ - فاحش.

● ڪچر ۽ ڪچرَ (ت): ذ. ننڍي جالور جو گوشت - حلواڻ - ڪچڙو گوشت.

= ڪچرَ پچرَ (ت): ذ. ڪچرپچر - گند ڪوچر.

= ڪچرَ پچرَ ۽ ڪچرَ پچرَ ا ذ. گهٽيءَ قسمن جو گڏيل ڪاڏو - ڪچکول - گند ڪوچر - چچرپچر - حليم - ڪشڪول.

● ڪچرَ (ت) ا ث. سوڙهه. گهٽ - تنگي - لاچاري - قلت - ڪوٽ - گهرج - ضرورت.

= ڪچير ۽ ڪچير ا ذ. وڏن ڪُچن وارو. (صفت). ٻئي واسطي ٻيهودائي وارو ڳالهايل لفظ - ٻيهودو - بدتميز - بي شناس. بي همت - ڪم طاقت - بزدل - گيدي - ڊرپوڪ - ڊڇڙو. بي حيا - بي شرم.

= ڪچيراڙو ۽ ڪچيراڻا ا ذ. صفت. ڪنهن اڻپوري يا خراب ڪم واسطي ٻئي ماڻهو جي لاءِ ڳالهايل ٻيهودا الفاظ. ٻيهودو - واهيات - خراب - ڇڙو. سست - ڍاڪن ڍلو - ڪم ڪوس - آرسي - ڪانءُ - ٽوڻي - ڪاهل - عاري - ملوسات. ڪالٽر - بزدل - هيڙو - گيدي - ڊڇڙو. بي حيائي جو - بي شرمائي جو.

= ڪچيراٽي ۽ ڪچيراٽيون ا ث. ڪنهن اڻپوري يا خراب کيل ڪم جي لاءِ عام طرح استعمال ٿيندڙ هڪ گندو لفظ "ڪچراٽي چڏ". اڻپورائي - اڌ ڪچرائي. خرابي - بدڪاري - ڪمينپ. ڪالٽرائي - گيد پيڙو - بي جگري - ڪچرائي - بي جرئتي - بي همٿائي. چڙب. (ت).

= ڪچيراٽي ڪرڻ ا ڪو ڪم آڌ ۾ ڇڏي ويڻ - اڻپورو ڪم ڪرڻ - نامڪمل ڪم ڪرڻ. سستي ڪرڻ. بزدلي ڏيکارڻ. ڪم همٿي ڪرڻ - گيدپيڙو ڏيکارڻ.

"ڪمن ڪچراٽي ڪئي، لوڙهي پاسي لڇ".

● ڪچيرو ۽ ڪچيرا ا ذ. (سن. ڪچر). ڪن ڪچرو - پهر - گند - ميڙ ميڙ - ميڙو - ڪلوراڙ (ل). اوجيساڙو - ڦوڳ - جوٽ - اوبر بچت سچت - اوڪهه ٻوڪهه - رهيو کهيو - ڪهجر - ڪين ڦٽ - آلدھ گندھ - ڪن سن - ان سن. ننڍو سڪو - ريزو - خرد برد - ريجو - ريز گاري.

Gul Hayat Institute

● ڪَچِري ۽ ڪَچرِ يُون ؛ ث. چيڙن، تورين وغيره جا وڍيل ۽ سڪايل ڪِترا - سڪايل پاڇيءَ جا ٽڪر. ڪچيءَ جي هڪ ذات جو نالو. (ڪارڪون ڪچيون مٽيون ۽ نڙيءَ کي نه وٺندڙ) (ت).

- ڪَچرِ يُون ڪرڻ: تازي پاڇي (مثلاً گوڳڙ، ٻيهار، ڪريلا، چيڙ وغيره) چلي، لوٽي ۽ ڪِترا ڪري سڪائڻ. ذرا ذرا ڪرڻ - ڪِترا ڪرڻ - ٽڪر ٽڪر ڪرڻ.

● ڪُچِري ۽ ڪُچرِ يُون (ت) ؛ ث. سنهي ڇنب سان ڪاڻيءَ جو ٽڪر.

● ڪِچِرِ يَا ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪِيچڙ ۽ ڪِيچڙُون ؛ ث. گيچ - چِڪ - گارو - سيل مٽي - آلي مٽي - ڪيچڙ - راڙو. ڪچرو - اهر - ڪهڙ - پاڻ.

● ڪَچڙو ۽ ڪَچڙا ؛ ذ. صفت. تمام ڪچو - نرم - لچڪيدار - نازڪڙو - آجهڙو. تازو ڦٽل گونچ - ڪُنوڙ - گوهو. (ڪچي جو اسم تصغير). آڌ ٻهڙ.

- ڪچڙو ٻاهر جهڙو هڻڻ؛ تمام نازڪ هڻڻ - تمام نرم هڻڻ - نفيس هڻڻ.

- ڪَچڙو عَيَال ؛ ننڍا ٻچا - ننها هار - ٽبر - ننها ٻچا.

- ڪِچڙِي ۽ سَنڀجهنڊ ؛ منجهند ڪان ٿورو اڳ جو وقت.

● ڪَچڙِي ۽ ڪَچڙِ يُون ؛ ث. زري يا زربفت جي پرت ۾ پريل گل يا ان - زريءَ جو پريل پرت.

● ڪِچڪَ ۽ ڪَچِڪُون ؛ ث. ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم. (چارن سان، رنگ اڇو، قد ٢-٣ انچ).

● ڪُچڪَ ؛ اسم خاص. بروهي بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.

● ڪِچڪِچ ۽ ڪِچڪِچُون ؛ ث. ڏندن هيٺ واري يا ٻئي اپڻ جو آواز - ڪِرڪِيرَ - ڪرڪرو - ڪرچ ڪرچ.

● ڪُچ ڪُچ ۽ ڪُچ ڪُچ > ڪُچ ڪُچُون ؛ ث. وري وري ڌمرايل گهالهه - تاڪيد. جهڙجهڙ - ڪُرڪُر - گوڙ - وڪوڪ - جهنڊ جهنڊ - گهپ - ڪِلڪِل - ڪيٽ قيٽ. حرڪت - ڪيچل - مستي. مسخري - مذاق. چرچو - گهپو.

- ڪُچ ڪُچ ڪَرَڻ ؛ تپائي ڪڍڻ - گهڙيءَ گهڙيءَ ٽوڪڻ - وري وري گهالهه. ڌمرائڻ - ڌري ڌري تاڪيد ڪرڻ. خواهه مخواهه ڪوشش ڪرڻ. هروپرو مٿو کپائڻ - اجائي محنت ڪرڻ. چراله ڪرڻ - ڪيچل ڪرڻ - چرچ ڪرڻ - چوڪنگ ڏيڻ - هشي ڏيڻ.

● ڪَچَڪو (ل) ؛ ذ. ٽڪر يا شيشي جي ٽالون پڇڻ جو آواز - ڪاڪ جو آواز - ٽڙڪاٽ - ٽڙڪو.

● ڪچڪوڙَ ؛ ث. گهٽ قيمت واري شئي - سستي - سهانگي. ڪوڙو زيور.

- ڪَچڪوڙَي ۽ ڪَچڪوڙِيُون ؛ ث. ننڍي ڪوڏيءَ جو هڪ قسم - سمنڊ جي سهي (جيت) - ڪچي ڪوڏي. ڪچ - ڪايو ڪچ - ڪوڏ ڪچ.

● ڪَچڪوڙ ۽ ڪَچڪوڙَ ؛ ذ. درياءِ ناريل جو سڪايل آڌ. ننڍ جو ٽاڻڻ - ڪِشتو - ڀيالو - ڪِستو - ڪشڪول. زنبيل - جنبيل - جهولي - ٿيلهي - بگري. سڀ قسم جو ڪاڌو جو ڪنهن ٻوڙيات کي بگري يا جهولي ۾ ملي - ڪيچ - گڏهه. گاجرو - گاڏڙ ساڏڙ - گڏيل - ملاوت ڪيل - گڙ گڙڏاڻي - چرچر. ننڍي هڙ - بيدڪي - بدوڪي - خرزين - خرجين - ڪڙيو. گڙٻڙ - گندگوڙ - ابتري - مواجهارو.

● ڪچلاڪ ؛ اسم خاص. رياست قلات جي مراوان علاقي ۾ هڪ مشهور شهر جو نالو.

● ڪچيلَ (ل) : مصدر. گپ ڪرڻ - گارو ڪرڻ - کهڪل ڪرڻ - راڙو ڪرڻ.

● ڪُچِلو ۽ ڪُچِلا : ذ. (ع. حَبُ الغراب). زهر جو هڪ قسم (ڪانگ هن کي کائي تنهنڪري هندي ۾ ڪانگ ڦل چون).

Gul Hayat Institute

● ڪچنارُ ۽ ڪچنارَ: ذ. (سن. ڪنڪارَ). وڻ جو هڪ قسم (هن جا گل يا گولچ پاڻيءَ طور ڪم اچن) ـ ڪچنال.

● ڪچنالُ ۽ ڪچنالَ: ذ. (سن. ڪنڪارَ). وڻ جو هڪ قسم ـ ڪچنار.

● ڪچنيءُ ۽ ڪچنيونُ: ث. هڪ ونءُ جو نالو، جنهن جو ميوو سوهاري جهڙو ٿئي. سوهاريءَ جو هڪ قسم.

● ڪچوُ ۽ ڪچا: ذ. صفت. (سن. ڪچ = اڻ پڪو) اڻ پڪل ـ بنا رَڌلُ ـ اڌ رَڌلُ (ڪاڏو). ڦيٽڙ ـ ڦيٽهڙ ـ ڦٽندڙ ـ بي بقا ـ ناپائدار (رلڪ). تازو ـ سائو ـ اڻ رسيل (ميوو). اڻ ڪمايل ـ خام ـ آلو ـ ناپائدار ـ نازڪ ـ ڪمزور ـ نرم ـ مُلائم ـ دَهالو ـ اڻ پورو ـ ناتمام ـ ڦِلڙو ـ ٻي جتاءَ ـ طاقت ۾ گهٽ (چمڙو). پُرلدڙ ـ ناڪٺڻون ـ بي زور ـ پٽو ـ پوڙو. اڻ تيار (خاڪو). اڻ پڪل (دِلو يا مٽ). گهٽ ـ ڪسو ـ اوڻو ـ اڻ پُورو. الاڙي ـ الڙ ـ اروٽ ـ اڻ آزمودگار ـ نئون ـ بنا تجربي ـ تازو ـ لَوَلُ ـ جڙو ـ سيکڙات. نابالغ ـ ڪَچَروُ. نئون پرتي ٽيل ـ لوڪريءَ ۾ تازو ٻنڌل. عيبدار ـ ڏوهي ـ خطاوار ـ وِيڪَرُ ـ قصوروار ـ گنهگار. مٽو ـ ناپاڪ ـ اشُدّ ـ اڻ صفا ـ نرسو ـ کوڙو ـ جوڙو. اڻ تصديق ڪيل ـ بنا پَڪَ. بنا ٽپي يا بنا مُهر. اڻ چنو ـ مُبهم ـ اوِنڪَتُ ـ نايقين ـ بي ويساه ـ بي ڪٽو ـ بي ڪاڙو ـ شڪائتو ـ شڪي ـ نامعلوم ـ نامعتبر ـ نه وِسهڻ جوڳو ـ بي پروسي. ايرو ـ ضعيف ـ ڏاڍو ـ لاغرُ ـ هيڏو ـ لستو. سڙندڙ ـ سَڙاوله و ـ لچڪيدار ـ مڙڻو ـ لچڪو. اندازاً ـ تخميني روءِ ـ اڻڪل روءِ. (اسم). سيلابي زمين ـ درياهه جي ٻوڏ هيٺ آيل زمين (جنهن تان پاڻي لهي وڃي) ـ ڪچي يا پُرلدڙ زمين ـ ناڪٺڻن (ڪناري واري) زمين. (سن. ڪتشا = گار) ڏوراهو ـ طعنو ـ عيتابُ ـ وهڻ ـ مَهڻو. گِلا ـ ٽِڪو ـ عيبُ ـ وِڌَ ـ گهٽتائي ـ داغ. خواري ـ بي عزتي ـ هتڪ عزت ـ آهَجَسُ ـ بي حُرمتي ـ اهُسان ـ بدناميءَ ـ بدناسوسي ـ لِندا ـ گهٽتائي (عزت جي) ـ اوڻائي. خراب ٻولي ـ ڪچا لفظ ـ گارگند ـ گندا اکر ـ گندي ٻولي. حساب ڪتاب رکڻ جو روزلامچو ـ ڏينهنڪڙي ـ دوڪاندار جو ڪرڙو. (اسم خاص). منڊ جي هڪ قدرتي پاڳي جو نالو. پرت جو هڪ قسم (ڪ). (ث. ڪچي ۽ ڪچيون). (پڪي جو ضد).

ـ ڪچا (ت): ذ (ڏوهين جو مُحاورو) ڪُنبي ۾ چڱيءَ طرح نه رڌل ڪڙا.

ـ ڪچاتُ ۽ ڪچاتَ (ل): ذ. صفت. ڪچو ـ اڻ پڪل. لنڊي عمر وارو ـ لنڊي ٿهيءَ وارو ـ هالِڪ ـ ڪِيرو.

ـ ڪچا ڏِينهَنُ: حامله عورت يا ڪنهن وهٽ جو ڏهريون چٽن ـ پنجن مهينن وارو عرصو. "مُدي ڏڻ" يعني ڪچي هنڌي جي حالت ۾ هنڌي پرهندڙ ڪي مجرائي جا چوٽ ڏنل چار ڏينهن.

ـ ڪچاڻِ ۽ ڪچاڻ: ث. ڪچائي ـ ڪچ ـ ڪچاوَتَ ـ اڻ رَسيلائي. ساواڻ ـ تازاڻ (ميوي جي). اڻاٽپ ـ بي عقلي ـ بي وقوفي ـ حماقت ـ مورکائي ـ چريائي ـ کوته انديشي ـ جَهالت.

ـ ڪچاوَتُ ۽ ڪچاوَتَ: ذ. ڪچائي ـ ڪچاڻ. اڻ پوري ڏوتل (ڪپڙي) واري حالت ـ خالي پاڻيءَ سان ڪپڙن ڪيڻ واري حالت ـ بنا مصالح ڪپڙن ڏوئڻ واري حالت.

ـ ڪچائيءُ ۽ ڪچائيونُ: ث. اڻ پڪائي ـ ڪچاوَتَ ـ ناپختگي ـ اڻ رسيلائي ـ ڪچاڻ. ناتجربيڪاري ـ مورکائي ـ حماقت ـ بيوقوفي ـ بي عقلي ـ اياڻپَ. گِلا ـ شڪايت ـ غيبت ـ عيبُ. مَهڻو ـ طعنو ـ ڏوراهو ـ عِتابُ ـ وهڻ. بي وفائي.

ـ ڪچائيءُ ڪَرَڻُ: مورکائيءَ جهڙو ڪم ڪرڻ ـ بيوقوفيءَ جهڙو ڪم ڪرڻ ـ نقصان جهڙو ڪم ڪرڻ. بي وفائي ڪرڻ. ڪچو ڪم ڪرڻ. ايلڪي هلت اختيار ڪرڻ ـ گِلا ڪيائڻ ـ شڪايت ڪيائڻ. ميهڻي هاب ٽيڻ ـ ڏوراپي جهڙو ڪم ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

= ڪچو هارُ ۽ ڪچا هارَ: ذ. ڪچن مهينن جو جاول هارُ- اڻ مڪمل هار- اڌورو هار.

= ڪچو پرُتُ: ٽوپي يا پيرت جو هڪ قسم (جو ڪپڙي جي مٿين پاسي گهڻو ۽ سٽو ۽ هيٺين پاسي ٿورو ڏسبو آهي).

= ڪچو ٿيڻُ: مشورڪ ٿيڻ - گهٽ ٿيڻ - بي وفا ٿيڻ.

= ڪچو پڪو ۽ ڪچا پڪا: ذ. اڌ ڪچو اڌ پڪو - ڏ ڏوڙ - اڌ پڪو - ڪچ پڪوڙو - اڌ گاهرو پڪل - اڻ رڌو - ڏڏر قڏرُ - اڌ گاهرو رَڏَلُ.

= ڪچو پڪو ڪرَڻُ: ڪنهن ڳالهه تي ڪجهه راضي ڪجهه بي راضي ڪرڻ - اڌ گاهرو راضي ڪرڻ.

= ڪچو پڪو ڳالهائيڻُ: ڪجهه ظاهري ۽ ڪُجهه ڪجهو ڳالهائڻ. چڱو مڙو ڳالهائڻ - تهذيب کان ڪريل الفاظ ڪم آڻڻ - بدشد ڳالهائڻ - گارگند ڪرڻ.

= ڪچو چٽو بيان ڪرَڻُ: اوڻايون پوڻايون بيان ڪرڻ - عيب ثواب ڦدرا ڪرڻ - افعال ڦدرا ڪرڻ - خوب شڪايت ڪرڻ - اعمالنامو ظاهر ڪرڻ.

= ڪچو ڏاڪو ۽ ڪچا ڏاڪا: ذ. اڻ وڻيل سٽ- ڪچي تَنڊِ - ڪچي ڏوُرِ.

= ڪچو رستو ۽ ڪچا رستا: ذ. واري يا ڪچيءَ مٽيءَ وارو رستو- خراب رستو - ڏاڍو رستو- گهاڙو - بنا پٿر ۽ ڏامر جي ٺهيل رستو.

= ڪچو روڪڙُ ۽ ڪچا روڪڙَ: ذ. روزمره جي نقدي (روڪڙ) داخل ڪرڻ جي وَهي- روزاني ملهل روڪڙ جي حساب ڪتاب رکڻ جي بندي.

= ڪچو سُفيدو: ذ. اڇي رنگ جو هڪ قسم.

= ڪچو سهرُ ۽ ڪچا سهرَ: ذ. چالهين تولن وارو سهرُ - اڌ سهرُ.

= ڪچو ڪانو هڻڻُ: گهٽ وڌ ڳالهائڻ - مهڻو ڏيڻ - عتاب ڏيڻ - ويڻ ڏيڻ - طعنو هڻڻ. هاراتو ڪيڻ - ٻڌڻ.

= ڪچو ڪرڻُ: (ڪپڙو وغيره). ڪوڪڻ - ڪچي سلائي رکڻ - ڪچو ٽوپو ڏيڻ. بي همت ڪرڻ - بزدل بنائڻ. گهٽ ڪرڻ - ناقابل ٺهرائڻ. درياءَ جو آٽل ڪري زمين کي ٻوڙڻ - سيلاب ٿيڻ - ٻوڏ ڪرڻ.

= ڪچو ڪيرَڻُ: هار جو ڪچو ڪيرڻ - ڪُهائي ٿيڻ - ڪنهن مهينن جي هار جو ٻيٽ مان نڪرڻ.

= ڪچو ڪوروُ ۽ ڪچا ڪوُرا: ذ. اڻ پر ٽيل- ڪُنُوارو - وانيو - ڇڙهو.

= ڪچو ڪورو هُئڻُ: اڻ پر ٽيل هڻڻ - وانيو هڻڻ - ڪُنُوارو هڻڻ - ڇڙهو هجڻ. ڪنهن به هار ڇڻي جو وهاڻ نه ڪرڻ.

= ڪچو ڪائيڻُ: بي رحمي سان سيکت ڏيڻ - مارڻ يا وڍڻ. تمام سخت غصو ڪرڻ - بيحد ڪاوڙ ڪرڻ.

= ڪچو ڪائي وَڃڻُ: حد کان وڌيڪ غصو ظاهر ڪرڻ - تمام ڇڙي نگاهه سان ڏسڻ.

= ڪچو ڪيڙُ: اڻ ڪڙهيل ڪير - ٽڏو ڪيڙُ.

= ڪچو ڪيڙ ٻيڻُ: آزمايش نه هڻڻ - ڪوبه تجربو نه هڻڻ - الڙ هڻڻ - ناسمجهه هڻڻ - ناتجربيڪار هڻڻ. ٻئي جي صلاح سان ڪوبه ڪم ڪرڻ - روءِ سوءِ ڪَمُ ڪرڻ.

= ڪچو لائيڻُ: بدنام يا گيلارو ڪرڻ - داغ ڏيڻ - ٽڪو لائيڻ - بي آبرو ۽ خوار ڪرڻ - ذليل ڪرڻ - رُسوا ڪرڻ - عيبدارُ ڪرڻ.

= ڪچو وَتُ: ذ. ڏاڪي کي آهتي ڦيرڻي تي ڏنل وتُ.

= ڪچو هينيُونُ ٿيهَڻُ: دل خراب ٿيڻ - آلتيءَ جو خيال ٿيڻ - قئي جو خيال ٿيڻ - دل ٻٽال ٿيڻ - هاڻ تي بارُ ٿيڻ. ڪنهن به ڳالهه جو نه وڻڻ - آگرو ڪَمُ ڏسڻ.

= ڪچهي گهڙي هاڻيُ پيرَڻُ: وڏي آزمايش ڪرڻ - پرکڻ مان لنگهي وڃڻ - ڏوهَ پريکيا مان گذرڻ. سخت آزمايش کي منهن ڏيڻ. تمام مشڪل ڪم ڪرڻ - ڪٺن ڪم ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

- ڪَچِين لِڳين ؛ تمام ضعيف - اپرو. ڪچڙي جسم وارو - وَٽ جو ٻَهو. بيمار - اگهو - ناچاق - لَڳو.
- ڪَچِين لِڳين هُجَڻ ؛ زال جو ويم واري حالت ۾ هُجڻ. بيمار هجڻ - اگهو هجڻ - ناچاق هجڻ. تمام ضعيف هجڻ - آپرو هجڻ.
● ڪَچُو ۽ ڪُچا ؛ ذ. مخصوص عضوي جي چوڌاري چاول وار - رونءَ - زيرلاف - مخفي وار - شرمگاهه جي سڀان چاول وار - دُن جي هيٺان وارا وار - ڪُٽ.
- ڪُچا ٻَڌڻ : ڪجهه نه ڪرڻ - ڪوبه ڪم نه ڪرڻ. بي فائدو ڪم ڪرڻ.
- ڪُچَن جُون ڪَنڊِيُون هُجَڻ ؛ ڳهٽي پريت هُجڻ - نديڻ جي دوستي هُجڻ - تمام ڳهٽي محبت هُجڻ - بيحد محبت هُجڻ.
- ڪُچُو ٻِيءَ نه ٻَڌڻ ؛ ڪجهه نه نه ڪرڻ - ڪوبه ڪم نه ڪرڻ.
● ڪَچُو بَخشُو ڳهُونُو ؛ اسم خاص. تعلقي ڳهونڪيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو بِهاب ؛ اسم خاص. تعلقي ڳهونڪيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو پِنڊِي ؛ اسم خاص. تعلقي ڳهونڪيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو ٽُبِي ؛ اسم خاص. تعلقي ڳهونڪيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو ٽَٽِ : اسم خاص. تعلقي سڪرنڊ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُور : ث. (سن. ڪَرچُور > ڪچ. ف. زرنباد) سُڌيسان مشابهت رکندڙ هڪ خوشبوءِ دار ٻوٽي جي ٻاڙ جو نالو (رنگ پورو، ذائقو ڪڙو ۽ تيکو، طبيعت گرم ۽ خشڪ، دوا طور ڪم ايندڙ) - آ ڪَچُورُ - جَندوار.
● ڪَچُورِي ۽ ڪَچُورِ يُون ؛ ث. ٻيسڻ، قيمي يا چڻ جي دال مان ناهيل ۽ تيل يا گهه وغيره ۾ ترميل ٽِڪِي - مصالح دار ٽِڪِي - چَهري ٽِڪِي.
● ڪَچُو سُڪَچُور ؛ اسم خاص. تعلقي سڪرنڊ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو سِيتَان ؛ اسم خاص. تعلقي دادوءِ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو شاهَپُور ؛ اسم خاص. تعلقي ڏني عاقل ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو ڪَشمُور ؛ اسم خاص. تعلقي ڪشمور ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو ڪُوٽ شاهُو ؛ اسم خاص. تعلقي موري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو ڪُوهِي ؛ اسم خاص. تعلقي موري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو ڪُوسِكِي ؛ اسم خاص. تعلقي ڪشمور ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُوَل ۽ ڪَچُوَلَ (ت) ؛ ذ. زنانو ٻَهراڻ.
● ڪَچُولُو ۽ ڪَچُولا ؛ ذ. چِڪَڻِي، چِيڙهالِي، لڳلڳدار ۽ وَڪَ واري پاڇي جو هڪ قسم - ڪَچالو - چِيڻِي پَٽاڻو - رَتالو.
● ڪَچُولُو ؛ اسم خاص. تعلقي شڪارپور ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُولِي : اسم خاص. عمرڪوٽ ۽ ڊگهڙي تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو مَڙهُو ؛ اسم خاص. تعلقي شاهبندر ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو مَنڊُو دائِرُو ؛ اسم خاص. تعلقي روهڙيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو مِيانِي مَلُوڪ ؛ اسم خاص. تعلقي آباوڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُو مِيرانپُور ؛ اسم خاص. تعلقي گهوٽڪيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَچُونبَرَ ۽ ڪَچُولبَرَ : ذ. سُرڪي ۾ ڪُتر ڪري ٻُسايل بَصَرَ - ڪَچُوبَرَ.
- ڪَچُونبَرَ ڪرَڻ : سَٿهون ڪرڻ - ذرا ذرا ڪرڻ - ڪِيچَپچا ڪيڻ - ڪُتر ڪرڻ - ڪُترا ڪرڻ - ٽُڪر ٽُڪر ڪرڻ. ساوڻ - فَنا ڪرڻ - نابُود ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

● ڪچهوٽون: اسم خاص. تعلقي جاتيءَ جو هڪ ڏيهه جو نالو.

● ڪچهوٽو ۽ ڪچهوٽا: ڏ. ڏٽ سلڪ جي زالن جي پوشاڪ جو فقط چاتي ڍڪيندڙ اڌ ڪنج- چولي- الڳيا- پارڪر جي ڪولهي عورتن جو ويهس. عورت جو ٻُبو.

● ڪچهري ۽ ڪچهريون: ث. (سن. ڪرْتيہ ڪيرَهَ). مجلس- محفل- مارڪو- منڊل- منڊلي- رهاڻ. سات- سنگت- دوستي- ميلاپ. فيصلن ليبرٽ جي جاءِ- انصاف گهرُ- ديوان- عدالت خانو- انصاف جي جاءِ- عمل خانو- نيائي سڀا- راج دربار- بارگاهه- دربار شاهي- دربار. حاضرين يا ٻڌندڙن يا ملاقاتين جو هڪ هال. اجلاس. آفيس- دفتر.

- ڪچهريءَ جو سورُ: سنو ڳالهائيندڙ- فضيلت وارو- سياڻو- عاقل- نيڪ گفتار- با اخلاق- ڏاهو.

- ڪچهري ڪرڻ: عدالت ۾ وڃي مقدمو هلائڻ- راج دربار لڳائڻ. اجلاس ڪرڻ- مهڙ ڪرڻ. ڳالهه ٻولهه ڪرڻ (زماني جي).

- ڪچهريو ۽ ڪچهريا: ڏ. ڪچهري ڪندڙ- رهاڻ جو ڪوڏيو- مجلسي. درٻاري- دربار جو. دفتر ۾ ڪم ڪندڙ- منشي. ڪلارڪ.

● ڪچهلاَ: اسم خاص. ذات جو هڪ قسم.

● ڪچي ۽ ڪچيون: ث. صفت. "ڪچي" جو مؤنث. اڻ رسيل- اڻ پڪل. ڪچو ڪمُ- عيب- ڪچائي- بدزيبي ڳالهه- شڪايت- مهيڻو- گلا. خراب. زمين جي آبادي لاءِ ڏنل ڀهرين پاڻي. شروعات- منڍ- آرنپ. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو. (ت). ياچيءَ جي ٻوڪ- ٻڪل.

- ڪچيُ ٽيڻ: ڪچو ڪم ڪرڻ- ڪم بگاڙي وجهڻ- خراب ڪم ڪرڻ- شڪايت جهڙو ڪم ڪرڻ.

- ڪچي ڏاتو: ڪاٽين سان ڪوٽي ڪيل (ٻين ڏاتن سان ڳڏيل) ڏاتو.

- ڪچي ٽڪي: عيب- گهٽتائي- اوڻائي- وڏ.

- ڪچي ٽڪي ظاهر ڪرڻ: عيب جوئي ڪرڻ- گهٽتائي ظاهر ڪرڻ- عيب ظاهر ڪرڻ.

- ڪچي ٽڪيي ڪرڻ: گهٽتائي ڪرڻ- اوڻائي ڪرڻ.

- ڪچي ڪانبَ: ث. سنها ٻار- ننڍا ٻار.

- ڪچي ڪانبَ هُنڻ: ننڍا ٻار هڻڻ- ڪجهه ٻه نه هڻڻ.

- ڪچي ڪهه هُجڻ (ت): ٻت نرم هجڻ- تمام نفيس هجڻ- نازڪ بدن ۽ هجڻ. تمام نرم هجڻ- ريشم جهڙو هجڻ- ڪومل هجڻ.

- ڪچي ڪرڻ: خراسي ڪرڻ. سلڻ- ٻڌائڻ- ٻڌري ڪرڻ (ڪاٻه ڳالهه)- ظاهر ڪرڻ- ڳالهه کولڻ- راز ٻڌرو ڪرڻ. (ونجهوٽي والد ۽ سڀ ٻارين هڪ ٻاسي آکري وڃڻ.

- ڪچي ڪوڏي ٻه نه هڻڻ: ڪجهه ٻه نه هڻڻ- سُڃو هڻڻ- هٿين خالي هڻڻ- ٽلهو هڻڻ- ٻالهو هڻڻ.

- ڪچيءَ کان: ننڍ کان- شروع کان- شروعات کان- ٻهرئين کان- اوائل کان- ابتدا کان- اصل کان- بنياد ي.

- ڪچي لاَهڻ: اڻ تيار ٽيل (ڪاڌو، ٻوڪ وغيره). لاهڻ- اڻ پڪل شئي لاهڻ.

- ڪچي لهڻ: اڻ تيار ٽيل (ڪاڌو وغيره). لهڻ- اڻ پڪل لهڻ.

- ڪچيءَ ۾: شروعاتي- شروعات ۾- ننڍ کان- ننڍ ۾- شروعات کان- اوائلي- ابتدائي- بنياد کان.

- ڪچيءَ ۾ خراب ٽيڻ: شروعات کانوئي خراب ٽيڻ- بنياد ئي خراب هڻڻ- ننڍ ۾ ئي کرجي وڃڻ.

- ڪچيءَ ۾ ڪرڻ: شروعات ۾ سنيالڻ- ننڍ ۾ ڪرڻ- شروع کان ئي سنيالڻ- بنياد کان وٺي ڪجهه ڪرڻ.

- ڪچي وَٽ: ريج ڏنل زمين ۾ ڪهڙي قدر آلاڻ- پاڻي ڏنل زمين ۾ اڃا ٻيئل ٻج- هر ڏينهن جي لاڻ زمين.

Gul Hayat Institute

ـ ڪچيءَ وَهيءَ ۽ ڪچيئون وَهيئونَ؛ ث. اها روزاني حساب ڪتاب جي وهي جنهن ۾ رقم گهٽ وڌ ڪري سگهجي ـ روزنامچو ـ ڪانو ـ ڏينهڪ ڙي ـ ڪرڙو ـ سوڙهه بندي ـ ڪچي بندي ـ روزنامو ـ روزاني داخلا جي بندي. ڪچو ڪاتو.

ـ ڪچيئونَ ٽيئنَ (ت)؛ اڏ پڪل ڪارڪون ڀال وجهڻ ـ ڪچين ڪارڪن کي ٻڌڻ وغيره ۾ بند ڪري هٽاڏو ڇڏڻ.

ـ ڪچيئونَ ڪرَنَ: اڏ واس ٽيل ڪارڪون ٿي ٻڌڻ يا ڪنهن ٿانو ۾ بند ڪري رکڻ ۽ ڀال وانگر ڪيڻ ـ ڪچيون ٽيڻ.

● ڪچيلُ ۽ ڪچيلَ؛ ذ. صفت. خراب ـ ڇڙو ـ مَدو ـ بَدَ ـ ڪنو. ميلو ـ ميرو ـ گندو ـ لڙائيل. لِجَسُ ـ دُشتُ ـ خبيث ـ ڀاهي ـ مَندو ـ اڻاچتي. حرڪتي ـ شرير ـ بدمعاش ـ لچو ـ آڻنٽرو ـ ڪيچلو ـ مستي خور.

● ڪچيلا: اسم خاص. هڪ خاص ذات جو نالو.

● ڪچَ ۽ ڪچُوڊ: ث. (سن. ڪڪَڻَ ـ بغل). جسم جي ڀانهن ۽ ڪلهي جي جوڙ واري هيڻان جو هنڌ ـ بَغَلُ. وِهيتُ ـ ماپ ـ پيمائش ـ ٻڌمانو ـ ڦيٽ. ماڻ ـ ماپو ـ ڪاڇو. هَنڌَ ـ گود ـ جهولي.

ـ ڪچَ ڀلاڙيُ (ت)؛ ڪچ ۾ نڪتل قرڙي ـ ڪچوراڙي ـ ڪچ ۾ نڪتل ڪَڙُ ـ بغل ۾ نڪتل قرڙي.

ـ ڪچَ ڪرَنُ (ت)؛ سوئر کي ڏڦو هڻي مارڻ ـ ميرونءَ کي پالي سان مارڻ. ماپ ڪرڻ ـ وهت ڪرڻ.

ـ ڪچُونُ ٿوڪنُ: خوش ٽيڻ ـ جهمر هڻڻ ـ گدگدائيڻ ـ وهسڻ ـ من موج ۾ اچڻ ـ بغل ٿوڪڻ ـ سرهو ٽيڻ ـ لهال ٽيڻ ـ راضي ٽيڻ ـ آنند ۾ اچڻ.

ـ ڪچ وِهيتَ؛ ماپ ماپ ـ ويڪ ـ ترچل ـ گهڙپچ (ڪ).

● ڪچُ؛ اسم خاص. (سن. ڪچ = ڪنڊي يا ڪنارو). سنڌ جي ڏکڻ ۾ عربي سمنڊ جي ڪناري سان هڪ ملڪ جو نالو ـ ڪاڇو ـ هڪ ڀرڪٽي جو نالو. ميدان ـ هيٺائين زمين ـ ماڙي ـ وادي ـ ترائي. ڪچو (ت).

● ڪچِ ۽ ڪچُونُ (ک ـ ت)؛ ث. پيشاب جي بيماريءَ جو هڪ قسم ـ پيشاب جو ساڙو ـ پيشاب ۾ خرابي واري بيماري (هڪريءَ کي ٿئي تہ ڏوڙي ٿي دانهون ڪري).

● ڪچُ ۽ ڪچَ (ل)؛ ذ. ڪچ ۾ نڪتل ڪَڙُ ـ بغل جو ڪڙ ـ ڪچوراڙي. سور واري جاءِ ـ قرڙي ـ ڦٽ ـ سُڄيل جاءِ ـ چوپائي مال جي مرض جو هڪ قسم. هڪ دوا جو نالو.

● ڪُچُ؛ ظرف. (سن. ڪنچ). ڪجهه ـ ٿورو ـ ڪي ـ ذرو ـ ڪي قدر ـ ڪجهه قدر ـ قدري ـ قليل ـ ٿورو ڪجهه. ڳالهائڻ واري حالت ـ ڪچڻ واري حالت (سوالي). چئو ها چوُ؟ ـ ٻڌاءِ؟ ـ شروع ڪر؟ ـ ڳالهاءِ؟ ـ آواز ڪيءِ؟ ـ آواز ـ پٽڪو. (ل).

● ڪچَائيڻُ؛ مصدر. ماپائڻ ـ ماپ ڪرائڻ ـ وهت ڪرائڻ.

● ڪچِائيڻُ؛ مصدر. بچان ڪرڻ ـ ڪراهت آڻڻ ـ نفرت ڪرڻ.

● ڪچُائيڻ: مصدر. ڳالهه ڪرائڻ ـ ڳالهائڻ ـ چوارائڻ ـ چورائڻ.

● ڪچَرُ ۽ ڪچَرَ؛ ذ. لالساگ جو هڪ قسم.

● ڪچِرُ ۽ ڪچِيرَ؛ ذ. سازسامان سان هلائيل آٽُ. ڏکي گاڏيءَ سان هاريءَ ۾ بدل ڪَنُ. اڳين جنگهن ۾ ڦٽ وارو آٽ. ڪوڏن ۾ ڀيل چڻن وارو آٽ.

● ڪچِراڙو ۽ ڪچِيراڙا (ل)؛ ذ. ڪنڊ ـ ڪچرو ـ ڪين ـ ٻُهر.

● ڪچِرو ۽ ڪچِيرَا؛ ذ. ڪچِرُ ـ ڪچين لڳل آٽُ. (ل). آٽ جو هڪ عضوو ـ بَدِرُ. (ت).

● ڪچِرو ۽ ڪچِيرَا؛ ذ. ڪنو ـ گدلو ـ گندو ـ خراب ـ ميرو ـ غليظ ـ مَلِينُ ـ ڏوڙ پيڪ ـ ڏوڙ پيڪ ـ بيڪار ـ بيڪاريو ـ بيڪيڙو (ل).

● ڪچِيريُ ۽ ڪچِيريُ: ث. ڪچ يا چولي جي ڪچ واري هنڌ ڪان لڳل ڪڙي جو ڪنڊو

Gul Hayat Institute

ٽڪر - ڪچوتي. ستنجيءَ جي ٻاسن واري ڪاٿي (ت). ٻيل گاڏي جو هڪ پاڳو. (ت).

● ڪُڇِري ۽ ڪُڇِر ٻُون (ت) : ث. ستنجيءَ جي ٻاسي واري ٿاهي ڪاٿي، جنهن جي سوراخن ۾ ڏرو ٻوي.

● ڪَڇُڙ ۽ ڪَڇڙُونُ: ث. (سن. ڪَڪْشَ). ٻار وغيره ڪٽڻ لاءِ بغل يا ڪچ جو هيٺون حصو يا ٻاسو - ڏاڪ. (صفت). ڪچ تي چڙهيل.

● ڪُڇِڙِ ۽ ڪُڇڙُونُ: ث. چُٽڙِ - دُڏ. ٻالدو - ڪرلنگهو - ڪچ - بغل. (ل).

● ڪِڇڙو ۽ ڪِڇڙَا: ذ. صفت. درد ۾ دانهون ڪندڙ مريض - سورائيو - دَانْهُرُ.

● ڪُڇڙو: اسم خاص. ڪَچَ ملڪ جو هڪ ڏاڙو.

"ڪيئن ماڻيندا سي چوڏهن چارو ڪُڇڙو".
(شاھ).

● ڪَڇِڙِي ۽ ڪَڇِڙ ٻُونُ: ث. قميص وغيره ۾ ڪچ وٽان ٻيل ڪپڙي جي ٽڪندي پٽي يا ٽڪر - جولي جي ڪچ - ڪپڙي. ڪپڙي جو ٽڪر - چاڙڪي - ٻاڙي. هٽ.

● ڪَڇَنُ: مصدر. ڪچ ڪرڻ - ماپ ڪرڻ - ماپڻ - مٽپ ڪرڻ - ماڻ ڪرڻ. ماپو وٺڻ - ويهت ڪرڻ - پٺمائش ڪرڻ.

■ ڪَڇِي ڏاڙَنُ: هولڊ سارو خرچ ڪرڻ - ٻنهنجي هوند سارو هلڻ - سوڙهر پير ڏيکا ڪرڻ - ڪٽسي ڪوتي هلت ڪرڻ - سوچي ويچاري ڪم ڪرڻ - ڪمائي سارو خرچ ڪرڻ - آيت سارو کپت ڪرڻ.

● ڪَڇِڻِ ۽ ڪَڇِڻِيُونُ: ث. صفت. ڪاڇڻ - ڪچي زال - ڪچ جي رهاڪو عورت. ڪچ جي (ڇوڪاڻي).

■ ڪَڇَنُ: مصدر. (سن. ڪَچُ = تيز رڙ ڪرڻ > ڪَنْچ = پُڻ پُڻ ڪرڻ). چوڻ - ڳالهائڻ - احوال ڪرڻ - ڳالهه ڪرڻ - آکڻ - بيان ڪرڻ - ٻات ڪرڻ - آلڻ - ٻولڻ - ڪَهڻ - ڳڙهڻ - ڳالهه ٻول ڪرڻ. (ڪافي) ڪائڻ.

■ ڪُڇَنُ ڪَنْڊِيُ: ڪَڇڻ جي ڪَنْڊِيءَ - ڳالهائڻ جو گهٽ.

"ڪڇڻ ڪنديءَ لاءِ ڪَنَ ٿي ڪيڇين ڪڇيو".
(شاھ).

● ڪَڇُو ۽ ڪَڇَا: ذ. (سن. ڪ ڇَلَڪَ = ڪاڇو). گوڏي کان مٿي ٻنڊل ننڍي سٽ - لنڊ و ٻانجامو - چڊي - لنگوٽي - جهانگيو. گوڏ - ٻوتڙو - ڏاڀَ - لاڪَ. ننڍڙي ٻار جي سٽ - ٻار جي شلوار. (سن. ڪَنْڇُڪَ = ڪاڇو). ساپ - ڪاڇو - ٽمڊ. جبل جي مٿان آبادي لاءِ مٿيءَ وارو ميدان (ڪ). جبل جي اوپر وارو ٻاسو. (سن. ڪَڇَ = ٻيڙيءَ جو ٻاسو). ٻيڙيءَ جو ٻويون تختو - ٻيڙيءَ جو ٻاسو. (ت). طعام جو ٻوش. (سن. ڪَڪْشَا = ڦرڙي). اٽ وغيره کي ٽيندڙ ٽڻ جي هڪ بيماري - اٽ جي اڳين ٽنگن ۾ مرض جو ڪوڙهو. تالدورو - موڙ - تنڊورو - ٽنگو - ڏور.

■ ڪَڇُوٽِيُ ۽ ڪَڇُوٽِيُونُ: ث. لانگوٽ - لنگوٽ - لنگوٽو. لانگوٽي - لنگوٽي - لنگ - ڪچو - جهالگيو.

"ڪچي ڪَڇُوٽي، نانگن ٻڌي نينهنءَ جي".
ڪفني - وڏو چولو. (ت). (شاھ).

● ڪَڇُو: اسم خاص. رياست ۾ ماڻهن جي هڪ ذات جو ڏاڙو.

● ڪَڇُوراڙِي ۽ ڪَڇُوراڙِيُونُ (ل): ث. گندگي - گند ڪچرو - مَٽِيلُ - ٻُهرُ - ڪِچرو - غلاظت. ڪِن، بدبوءِ. ڪچ ۾ لڪل ڪوڙهو - ڪچوراڙي.

■ ڪَڇُوراڙِيُ ۽ ڪَڇُوراڙِيُونُ: ث. (سن. ڪَڪْشَ). ڪَچَ ۾ لڪل ڦرڙي - بغل ۾ لڪل ڪوڙهي - ڪچوراڙ - ڪچوراڙي.

■ ڪَڇُوراٽِيُ ۽ ڪَڇُوراٽِيُونُ (ڪ): ث. بيماريءَ جو هڪ قسم - ڪچ ۾ لڪل ڪوڙهي - ڪچوراڙ - ڪچوراڙي.

● ڪَڇُونُ ۽ ڪَڇُونُ > ڪَڇُوٽَانُ: ذ. (ارا. ڪچھو). ف. ڪشف. سن. ڪَچْچَپَ =

Gul Hayat Institute

كچو). ڀائيءَ جي هڪ جانور جو نالو- كَمُ- كُميءَ جو نر- كَچَنُون- سنگپُشتُ. (ف).
= كَچَنُ ۽ كَچَنُون؛ ذ. ڏسو كَچُون.
= كَچَنُون؛ ذ. ڏسو كَچُون. (اسم خاص). هندن جي هڪ اوتار جو نالو.
= كَچَنِين ۽ كَچَنِيُون؛ ث. كچون جي مادي- كَمِي- تَرَنَ (ل)- طوطو.
● كَچِي ۽ كَچِيُ (ل): ث. آن جي وارن ڪٽڻ ۾ بغل وٽ ڇڏيل وارن جي ڇڪ. (صفت). كچ جو- كچ وارو- كچي نسل جو- كچ ملك جو رهاكو- كچ جو مزدور. (اسم خاص). رياست قلات جو هڪ پاڳو (جنهن كي "پاڳناڑي" جو علائقو به سڏين ٿا، هتان جا ديور تمام مشهور آهن). (اسم خاص). تعلقي سوهڻ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كَچِيتا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● كَچِهرَنِ ۽ كَچِهرَنُون (ك)؛ ث. كچ ۾ نڪتل ڪوڙهي- بغل ۾ نڪتل قرڙي- كچوڙي.
● كَدَ ۽ كَدَا؛ ذ. ضد- هوڏ- شِدتَ- نِرجائي- ڏينائي. بحث- دليل بازي- مناظرو.
= كَدَ بَتَنُ: ضد ڪرڻ- شدت ڪرڻ- هوڏ ڪرڻ- نرجائي ڪرڻ- ڏينائي ڪرڻ. بحث ڪرڻ- دليل بازي ڪرڻ.
= كَدِيُ ۽ كَدِي؛ ذ. صفت. نئر- شدتي- ضدي- بهشِيرو- ڏهٽُ- نرجو- هوڏي- نَجَسُ- اڻونو- نِرجو- آهنڊ- مادَ ٿُهرو. قِدائي- تكراري- جهگڙائي. حجتي- بحثي. اورچ- ان ٽڪ- محنتي- جفاكش- ثابت قدم.
● كَدَاچِتِ؛ ظرف. (سن. كَداچِت = هيكر). شايد- جيكس- الاجي- مَڇَن- مڃاڻ- لڇاڻا- كڏهن- متان- مبادا- البت- گمان- لا معلوم.
● كَدَاچت؛ ظرف. هرگز- كڏهن نه.
● كَدَّتَ ۽ كَدَّنُون (ت)؛ ث. نڪجي- كپت- دَغا- فريب- دوكو- ويساهه گهاتي- دولاب- مكر- چَنَڊُ.
● كَدَ خُدَا؛ ذ. (ف. كَدَه = گهر خدا = مالك). گهر جو مالك- گهر ڌڻي. سائين- آقا- آغا- مالك- والي. پتار- ڪوٽ- ڪٽ خدا- وَرُ- مڙس- شوهر- ڌڻي- سوامي.
● كَدر كان (ت)؛ ذ. ماٺهن جي گهٽائي- هجوم- خلقت- انبوهه- ميڙ.
● كَدُو ۽ كَدُوُ؛ ذ. سائي ڀاڄيءَ جو هڪ قسم- ايرانئون (هرما)- دُودِيُ (ت). ول جو هڪ قسم، سندس تيل دوا طور ڪم اچي ۽ سندس سڪل تُنبُ ترڻ جي ڪم اچي. شراب جي بوتل- صراحي- گُهگهيُ. وڄائڻ جو هڪ ساز- طنبُورو- طنبور.
= كَدُ كَشُ ۽ كَدُو كَشَ؛ ذ. (ف). كدوءَ كي چلڻ ۽ صاف ڪرڻ جو هڪ اوزار.
● كَدُو ۽ كَدَا (ك): ذ. نئر- هٺ وارو- هوڏي- ضدي- شِدتي- اڻونو- ديڻُ- نرجو- آهنڊ.
● كَدُورَتَ ۽ كَدُورَتَ؛ ث. ڀليتائي- اهوتائي- آلائِشَ- غليظائي- گدلائي- ناپاكائي- ميرائي- مَلُ- غير- خرابي- بچڙائي. دشمني- ڀيائي- زنگ- بغض- ڪينو- دُويش- وَكانڊُ- كندائي- بدنيتي- ضد- دشمنو- كلفت- ڀيمائي- اندر كوٽائي- عَكس- كوٽ- عَداوت- كُٽپ- ويرُ- خفگي- چڙ- غصو- كاوڙ- ناراضگي. رنج- رَنجش- آزارگي- شكر رنجي- گهٽو ناراضپو. خار. افسردگي- ملال- ڏك- دك- ارمان. ڏوڙ- گِرد- غبار- ميتي- لٽ- دز- بُسَ. عيب- وِڌَ- گهٽتائي- كان- كوٽ- اوڻائي- ڏوڻائي- سقَمُ.
= كَدُورَتَ رَكَنُ؛ بغض ركڻ- عداوت ركڻ- كپت ركڻ- ڀيائي ركڻ- كينو ركڻ- ويرُ ركڻ.
● كَدَهُ؛ ذ. (ف). جڳهه- مقام- گهر- خانو- آستان- جاءِ- ٺڪاڻو- هنڌ- آستانو- ماڳ- منزل. جيئن "آتش كَدَهُ- مَئي كدهه وغيره". ڳوٺ- گام.
● كَدِيُ؛ ظرف. كَڏهن به.
● كَدِيُفو ۽ كَدِيُفا؛ ذ. (ع. قَطِيفَه). اڇي ۽ قيمتي ڪپڙي جو هڪ قسم. ريشمي ۽ مخمل-

Gul Hayat Institute

كَنڊِيفِي ـ زربفت ـ قناوِيز ـ مخمل ـ قطيفو ـ آطلس ـ ولويٽ ـ سِتِين ـ پَٽ ـ ريشم.
"كَنڊِيفِي جي كَرهَا هيدي هائين حال".
(شاه).

● كَنڊِيلَ ¤ كَنڊِيلُون: ث. وهڻ جي لاءِ ارم گادي لڳل كرسي ـ (الڳ) كوچ ـ صوفو.

● كَنڊُ: اسم خاص. تعلقي كپري ۾ هك ديهه جو نالو.

● كُنڊَرَڻُ: مصدر. خراب ٿيڻ ـ كرڻ ـ بگڙڻ ـ ٽِٽڻ ـ داڻيون هائيون لكرڻ ـ كُرومڙو ٿيڻ.

● كَنڊُو ¤ كَنڊَا (ك): ذ. گهٽو كاڏو ـ هيچ. وڻو ـ كنورو ـ جهن ـ ٻيالو (ت).

● كَنڊُو ¤ كَنڊَا: ذ. صفت. خراب عادتن وارو ـ بدعادت ـ كرتوتن كِنو ـ كُماڻهو ـ بي حياءَ ـ بدافعالو. اندر كوٽو ـ دل ٻليت ـ كَنڊو. ٻرائو مال هضم كندڙ. لُچو ـ بدمعاش. لَئِيمُ ـ رَذيل ـ واهيات. گهٽ ـ خسيس ـ لِيچ ـ كميڻو ـ كم ذات. خراب ـ كِنو ـ بچڙو ـ كندو ـ رَدي. چور ـ چورائيو. (ت).

ـ كَنڊا كَرُتُوتَ: ذ. بي حيائي وارا كم ـ خراب كم.

ـ كَنڊائِي ¤ كَنڊائِيُون: ث. اوچائي ـ لِيچپڻ ـ كميڻائي ـ اوچائي ـ لِيچ ٻائي ـ بدچالي ـ بسورائي. الدركوٽائي ـ بي ايمالي.

● كَنڊَ ¤ كَنڊُون (ت): ث. مرجات ـ غيرت ـ اثر ـ تاثير.

● كَنڊِ ¤ كَنڊُون (ت): ث. ٻيڙي جو هك اوزار ـ ٻيڙيءَ جي وچ ۾ لڳل هك اوزار. دوباره گاهن جهڙو الاج يا تيلي ٻيج ـ ٻيتَ ٻاهيل سنگن جا الاج كان جدا كيل كَنڊا. ٻهرن جي هوريءَ چنديل كائيون (ل).

● كَنڊُ ¤ كَنڊَ: ذ. (سن. كَنتكَرَ). كَنك ـ كڏو ـ كَهِنجَرُ.

● كَنڊُ ¤ كَنڊَ: ذ. مال جي ڏوڙ ڏُڪَ ـ رالد رولد ـ ٽپو ـ ٽينگ ـ ڏُپُ ـ لُوه ـ چال. شوق. دل ـ خيال ـ وَهم ـ ترنگ ـ آليل ـ چت پيرر ـ ريجهڪ ـ من موج ـ ٻُور. هارن كي كِڏائڻ واري حالت ـ لاڏ ـ كوڏ ـ ماڻو ـ نازنخرو ـ انگل.

ـ كَنڊ چَنارَ ¤ كَنڊ چَنارَوُنُ: ث. كڏكارو ـ لچكو ـ ٽهيكو.

ـ كَنڊَ ڏيَنُ: ٽينگ ٽپا ڏيڻ ـ چركڻ ڦركڻ.

ـ كَنڊكَنارَ ¤ كَنڊكَنارَوُنُ: ث. كَنڊَ ـ ڏوڙ ـ ڏُڪ ـ نچكو ـ ٽهيكو ـ كَنڊ چارَ.

ـ كَنڊكَنارو ¤ كَنڊكَنارَا: ذ. ڏوڙ ـ ٽپ ـ كڏ چار ـ كڏكار.

ـ كَنڊَ كَرَنُ: ٽينگ ڏيڻ ـ ٽپا ڏيڻ ـ چال ڏيڻ ـ ٽاڏون كرڻ. اوچتو ٽپ ڏيڻ ـ آهَڪُ كيڏانهن وڃڻ. آكڙ كرڻ ـ مستي ڏيكارڻ. نقصان جهڙو كم كرڻ.

ـ كَنڊَ كَري وڙهُنُ: رَوءَ كري وڙهڻ ـ هروپرو وڙهڻ ـ هاسيكار وڙهڻ.

ـ كَنڊَ كَٽَنُ: حرص ٿيڻ ـ شوق ٿيڻ ـ چاهه ٿيڻ ـ دل ٿيڻ ـ شوق ۾ اچڻ ـ موج كرڻ. ريجهڪ اچڻ ـ بود ۾ اچڻ.

● كَنڊَا: اسم خاص. مچيءَ جو هك قسم.

● كَنڊَارَنِ: اسم خاص. تعلقي شاهبندر ۾ هك ديهه جو نالو.

● كَنڊَاكَنِيُ ¤ كَنڊَاكَنِيُون: ث. منگرمچيءَ جو هك قسم (پنني كاري، بدن گولائون، لنڊن اڇن ٽكن سان، قد هك فوٽ، ويكر ڏيڍ فوٽ).

● كَنڊَكُوٽو: ث. مچيءَ جو هك قسم.

● كَنڊائِيُ: مصدر. (سن. كورد، كردن، كرد = راندن). ٽپائڻ ـ لڇائڻ ـ ٽينگ ڏيارڻ ـ ٽپا ڏيارڻ ـ چال ڏيارڻ ـ كوڏائڻ. خوش كرڻ ـ راضي كرڻ ـ ريجهائڻ ـ ورپائڻ. كيڏائڻ ـ والدرائڻ ـ رالد كرائڻ.

● كَنڊَ (ك): ذ. ذرا ذرا ـ ٽهَه ـ پُڪا ـ پورا ـ ٽُكر ـ پور. لنڊيون كائيون ـ كَنڊا. آن لكري وڃڻ كري سنگن جون باقي بچيل كائيون ـ ڏڏر قڏر.

Gul Hayat Institute

= ڪنڊر لڳڻ: ذرا ذرا چمڪڻ.

● ڪنڊي ۽ ڪنڊيون (ث): ث. سٽ- خواهش- مرضي- دل- اچا- تمنا- رچي.

● ڪنڊ ڏوڙو ۽ ڪنڊ ڏوڙا (ث): ذ. بدشڪل- بيڙو- بدزيبو- ڪوجهو- ڪينو- بدصورت.

● ڪنڊڻ ۽ ڪنڊڻون: ث (سن. ڪورڊ = ڪنڊ). ڪوڙ- ڪوڙ (عورت)- ناز واري "ڪنڊ نڪتي ڪوٽ مان، لڪري ٿي لروار". (اسحاق گبو).

● ڪنڊڻ: اسم خاص. تعلقي ميڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪنڊڻ: مصدر. (سن. ڪورڊ = ڪنڊ). ٽپا ڏيڻ- ٽپڻ- ٽينگ ڏيڻ- ٽپ ڏيڻ- ٽاڏون ڏيڻ- ڏڻڻ- چال مارڻ- چال ڏيڻ- لچڻ. راند ڪرڻ- ڪيڏڻ- راند روند ڪرڻ. خوش ٿيڻ- ڪلڻ- وهسڻ- ٽهڪ ڏيڻ- (گهوڙي جو) گوٽي ڪرڻ. ڏڻ- ٻٽاڪ هڻڻ- در هڻڻ- ڊاڙ هڻڻ- مرڪڻ. ڪنهن تي آڏار رکي ٽاڻه ۾ پرجڻ. (صفت). ٽپا ڏيندڙ- ٽينگر- راند ڪندڙ.

= ڪنڊيو ۽ ڪنڊيٽا: ذ. صفت. ٽپندڙ- ٽپا ڏيندڙ- ٽينگر- ٽپڙو- ڪڏڻو- چال ماريندڙ- ڪڏندڙ. چاڪلو- چاولو- چاتر. ڪڏوي- راڏيگر.

= ڪنڊو جوان: ذ. ويڙهو پهلوان. شوقين. خفتي.

= ڪنڊي ۽ ون: شوق سان ڪاهي اچڻ- ڏوڪي هوڻ- ٽپي هوڻ- گهڙي هوڻ.

● ڪنڊو ۽ ڪنڊا: ذ. (سن. ڪنڊڪر). آن لهي ويل سنگ- آن جي ٽڪ جو ڏرو- تماڪ جي ڏانڊي (بن لڏل). ڪک- ڪنڊ- ڪنهڙ. ٽورو- ڏرو (ت). اڏڻ جانور (ل). ٻاڦ ۽ سان پريل ڪڏ- ڪڏو- ڪاڏو- پاڏ- چٽلهو. ويڪرو ٽي وهڻ واري حالت (ل). هڪ ميڙ جو نالو- ڪالو. ڪاوڙ- غصو- چڙ (ت). غيرت (ت).

= ڪنڊو ڪيڏ: نڪته چيني ڪرڻ- چڪون ڪيڻ- اوڻايون پوڻايون ظاهر ڪرڻ.

= ڪنڊو ڪرڻ: مالهوء کي لڙڻ- لڙي سڄو ڪرڻ- پينگيو ڪري چڏڻ.

= ڪنڊي وارو ۽ ڪنڊي وارا: ذ. قابل حس- چيتن حواس- تند مزاج- سٽاسو- ڏکيو. نازڪ. غيرت مند.

● ڪيڏو ۽ ڪيڏا (ث): ذ. صفت. ڪيڏو؟- ڪيترو؟.

● ڪنڊهين: ظرف. (سن. ڪٽه). ڪيڏيء مهل؟- ڪهڙي وقت؟- ڪهڙي ڏينهن؟- ڪنهن وقت- ڪنهن به وقت. شايد- جيڪر- جيڪس- الاجي.

= ڪنڊهاڪر: ظرف. (سن. ڪٽته). ڪڏهاڪو- ڪيتري وقت کان وٽي- ڪڏهن کان- ڪڏهڪو- گهڻي وقت کان- گهڻو اڳي- ڪهڙي وقت کان؟.

= ڪنڊهاڪو: ظرف. گهڻو اڳاتو- ڪڏهڪو- مدت اڳ- گهڻا ڏينهن. ڪڏهاڪر.

= ڪنڊهوڪو ۽ ڪنڊهوڪا: ظرف. ڪڏهاڪو- ڪڏهاڪر.

= ڪنڊهوڪو: ظرف ڪڏهوٽڪو- ڪڏهڪو- ڪڏهوٽو- گهڻو اڳ- ڪجه وقت اڳ- ڪڏهاڪر- ڪڏهاڪو- ڪڏهن جو- ڪهڙي وقت جو؟.

= ڪنڊهوٽڪو ۽ ڪنڊهوٽڪا: ذ. ظرف. ڪڏهڪو- ڪڏهوٽڪو- ڪڏهانڪر- گهڻو اڳ- گهڻي مدت کان.

= ڪنڊهوٽو: ظرف. ڪڏهوٽڪو- ڪڏهڪو- ڪڏهانڪر- گهڻو اڳي.

= ڪنڊهين نه: ظرف. ڪڏاڪٽ- مور نه- اصل نه- صفا نه- بلڪل نه- هرگز نه.

= ڪنڊهين: ظرف. ڪهڙي وقت- ڪهڙي ساعت- ڪنهن ٽائي- ڪيڏيء مهل؟. بعضي- گاهي. ڪنهن وقت. هر وقت- هر گهڙي- هر ساعت- هر مهل.

= ڪنڊهين ٻه: ظرف. ڪهڙي به وقت- ڪيڏيء مهل به- جڏهين وٽي تڏهين- ڪنهن به ساعت- ڪهڙيء به مهل.

Gul Hayat Institute

ـ ڪنڍهين ڦضائي: ظرف. ڪڍهن ڪڍهن ـ اتفاق سان. جمعي چنبڍائي ـ ورلي ـ گاهي گاهي ـ چڌو.
ـ ڪنڍهين ڪنڍهين: ظرف. اتفاق سان ـ ڪڍهن ڦضالي ـ ورلي ـ جمعي چنبڍائي ـ گاهي گاهي ـ چڌو ٻاڌو.
● ڪنڍي ۾ ڪنڍيون (ل): ث. (ڪنڍي جو مؤنث). ڏانڊي.
● ڪنڍي ۾ ڪنڍيون: ث. ڪاري جي گانگٽ جو هڪ قسم (ٻڦي تي ٽڪڙا، قد ١ ڪان ٣ انچ). ڇڦي جو هڪ قسم.
● ڪنڍيچا: اسم خاص. ٽر ۾ رهندڙ مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو.
● ڪيڙ (ڪ) ذ. وڏو. "او ڪيڏو ڪيڙ سهوهي مري تہ راج ڏيڻي". (جملو).
● ڪنڌ ۽ ڪنڌون: ث. ليسو ـ راساڙو ـ وستار ـ ڏيگهه ـ پسارو ـ ڪهاڻ ـ ڪٿا ـ ڪهڻي ـ طول طويل گفتگو ـ پساڙ. لاڙو ـ تمنا ـ مرضي ـ خواهش ـ اڇا ـ چاهه ـ رڄي ـ سنڪلپ ـ ٻوٽان ـ ٻڌيان ـ ڇڇو ـ تعاقب ـ پٺ. ڏک ـ ڏوڙ ـ پاڇ ـ پنڌ. پستو ـ لشان ـ اهچاڻ ـ پار. رسي ـ ٽوڙهو ـ ڪاپار ـ واجهه ـ وڏيري ـ وڏي ـ رسو ـ لوڙي. ڇر جي وڏي ـ ڏرو (ت). (سن. ڪرشتا = ڪشش) ڪشش ڇڪ ـ حب ـ سڪ.
"ڪيئ ٻنهون ڪاهي، ڄاڻي روح چرئوڪئو". (شاهه).
اوڪارو ـ اوچارو ـ آٽو ـ آلتي ـ آڇل ـ قسمي ـ منهن آڏل ـ اوڪ. لمار جو هڪ عضوو (ت). اختصار ـ تت ـ مغز ـ سٽ ـ نچوڙ ـ ماهو ـ سار ـ جوهر ـ عرق. (اسم خاص). تعلقي گولي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
ـ ڪنڌ ٻوڙ: ٻڌيان پوڻ ـ لڙهه لڳڻ ـ پٺ وڻڻ ـ ٻوٽان لڳڻ. پيروي ڪرڻ ـ ٻوٽلڳ ٿيڻ ـ چيلو ٿيڻ ـ مريد ٿيڻ. دشمن ٿيڻ ـ ويري ٿيڻ ـ دشمني وجهڻ ـ ويهر وجهڻ.
ـ ڪنڌ ڪاهيڻ: ٻڌيان لڳڻ ـ ڪيڙ ٻوڻ.
ـ ڪنڌ ڪنڌالي (ت): ڇڇوٽ ـ چنبڇاڻ ـ مجرائي.
ـ ڪنڌ ڪرڻ: ڏيکهه ڪرڻ ـ وستار ڪرڻ ـ ٻڌاڙ ڪرڻ ـ تمام گهڻو ڳالهائڻ ـ اينگهه ڪرڻ. بيان ڪرڻ ـ گفتار ڪرڻ. بحث ڪرڻ ـ تڪرار ڪرڻ ـ بحث مباحثو ڪرڻ التي ڪرڻ ـ قئي ڪرڻ ـ اوڪ ڪرڻ ـ منهن اڏل ڪرڻ. درستي ڪرڻ ـ اصلاح ڪرڻ ـ سڌارو ڪرڻ.
ـ ڪنڌ لڳڻ: ڪيڙ ٻوڻ.
● ڪنڌ ۽ ڪيڏون (ڪ): ث. البار ـ دڻ ـ ڪنج ـ ٻٽ ـ گهڻو ـ ڪوڙ ـ ڍڪ.
● ڪنڌائي ۽ ڪنڌائيون: ث. ٻاهر ڪيڏل ـ شئي جو آجورو ـ ڪدائي.
● ڪنڌائڻ: مصدر. ڪا شئي ٻئي جي مدد سان يا ٻئي کان ٻاهر ڪرائڻ. نيڪالي ڏياري شهر بدر ڪرائڻ ـ نيڪال ڪرائڻ.
ـ ڪنڌائي ۽ ڪنڌائيون: ث. ڪدائڻ جي مزوري يا آجورو ـ ڪدائي.
● ڪنڌ ڪنڌيار: اسم خاص. تعلقي ڪپري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪنڌ ۽ ڪنڌڻ (ت): ث. ڏڌ ولوڙڻ لاءِ مالڏي ۾ هڏل چمڙ جي وڏي يا رسي ـ ڇڪڻ. ماڻي ڇڪڻ جي رسي. (ت). (اسم خاص). تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪنڌڻ: مصدر. ڪا شئي اندر ڪري ٻاهر ڪيڏ ـ ٻاهر ڇڪڻ. (تيل) ٻيڙڻ. (تنبار) اگهاڙڻ. (ٻاسو) چڏائڻ. (عرق) چڪائڻ ـ لهوڙڻ ـ ٻيڙڻ ـ لچوڙڻ. (سٽون) ٻائڻ. (ڪا شئي) چوريءَ هٿ ڪرڻ. (فوٽو يا تصوير) اتارڻ ـ ٽاهڻ ـ چاپڻ. (گهڻين شين مان) چولبڻ ـ گولڻ. نيڪالي ڏيڻ ـ لوڏڻ ـ تڙڻ ـ مؤقوف ڪرڻ ـ خارج ڪرڻ. اوچارو ڪرڻ ـ اوڪڻ ـ التي ڪرڻ ـ قئي ڪرڻ ـ ڪنڌ ڪرڻ. (امر خاص). گهڻي ٻڌڻ تان پوڪ کي ٻاڦي رسائيندڙ نار جو هڪ قسم (ت).
ـ ڪنڍي ۽ ڪنڍيون: ث. ٻاهر ڪيڏڻ جي شئي. رسي ـ ورت ـ لوڙي ـ ڪنڌ ـ واجهه ـ لوڙ ـ ڪناپار.

Gul Hayat Institute

● كُيڏَنَ ۽ كُيڏَڻُون (ل) ؛ ث. بياهه ۾ ڏولهون ڪندڙ ڪاڻي.

● كُيڏو ۽ كُيڏا (ث): ذ. صفت. خراب- كِنو- بيڙو- كُڏو- غليظ- گنڊو.

● كُيڏِيُ ۽ كُيڏي (ل) ؛ چوٽي قد بت ۽ ويڪري ڇيت سان (ماڻهو)- ڏمٽي- ڏينهو- گهگهٽي- چگهٽي- رڳهٽو- كِيڏِ- ڇيڏي.

● كُيڏِيُ ۽ كُيڏِيُون (ت) ؛ ث. ٻٽي ڪرڻ ڪان ٻوه ڪري يا ٻار ۾ ڇيل تُهن ڪڍيل آن- كُنڊي.

- كُيڏِيُ كَرَڻُ: تهن ۾ ميل آن ڪي چڄَ سان صاف ڪرڻ.

● كُيڏِيُ كَنَڊارو ۽ كُيڏِيُ كَنَڊارَا ؛ (ت) ؛ ذ. مُٽڪبر- هيلو- هوڏي- ضدي- تكبري- مَغرُورُ.

● كَنَڊا ۽ كَنَڊاڻُون ؛ ث. (ع). ائين- اهڙيءَ طرح- ان ريت- هِن وانگر.

● كَنَڊابُ ۽ كَنَڊابَ: ذ. صفت. (ع). لهايت ڪوڙو- تمام ڪوڙو- ڪُساكي- ڪوڙن جو بادشاهه. ڪوڙ ڪالهائيندڙ. دولابي- لَڇُ- مكريلو.

● كِنڊُبُ ؛ ذ. (ع.) ڪوڙُ- دُروغ. دولاب- لڇي- فريب- مكر.

● كَرَ ۽ كَرَ: ذ. عضوا- لِڇُ- بازو (شرت). ٻانهءَ جي لاهه چاڙهه جو نشان- سنڌو. "ٻانهِ ڪر هٿي ويسو آهي" (جملو). (سن. كلا= هوش). سُڌ- سماءُ- كَلَ- خبر- ڄاڻ- واقفيت- عِلمُ- خبرچار- كَڙَڪَ- سارسنڀار. (واهه جي) پر- ٻاسو- ڪنارو- كَنبُرُ- كَنبَرُ. وڻ جي قطار (ل). هڪ زيور جو نالو. ڪڙ جو آري وقت ڪنهن ساهواري کي ڏسي ڪيل آواز (ت). آڏاڻي جي نوڙي- هُرلي جو رسو (ت). گهوڻي يا جنڊ جو اوزار (ث). ڪورين جو هڪ اوزار. گهٽي ٻانهءَ وارو ٻيٽ- چدو ٻيٽ (ث). منگر مڇيءَ جو هڪ قسم (بدن ڪارو، ريڍي جيڏا ڪارا ٽڪا، منهن گول، ڏند تکا، اکيون وڏيون، گوشت بي ڪنهن، جيڪي ماڻ گهٽو تيل نڪري جو ٻيڙين کي هٽڻ لاءِ ڪر اچي، قد ١٢ فوٽ ٿئي مٿي) (ڪ). انتها- گهٽتائي (ت). (حرف جر). جَڻ- جٽڪ- گويا- ٻاڻءِ تہ- جيڪڏهن- جيڪر- ڏٽي تہ- ڏِس تہ- هوندِ- اگر- جڻ تہ- جي- فرضي- والڳي- جيئن. وڌا- ڪنسا- ڪان (مارئي). (ظرف). كيڏيءَ مهل- كهڙي وقت- ڪڏهن.

- كَرَ ڏِيَنُ ؛ ٻانهءَ جو اصلي سطح ڪان هيٺ ٿي وڃڻ- ٻانهءَ جو لهڻ- كَرَ ڏيڻي وڃڻ. خبر ڏيڻ- سڌ ڏيڻ- سَماءُ ڏيڻ.

- كَرَ لَهَنُ ؛ خبر چار لهڻ- ٻوه واري ڪرڻ- پرڪهور ڪرڻ- سڌ سَماءُ لهڻ.

● كَرُ ۽ كَرَ ؛ ذ. (سن. كَرَ= هٿ) هٿُ. ٻانهن. قَبُ. ڳاٽ- ڪنڌ- ڳچي- سيسي. ڇاتي- سينو- لِڇُ. سيسي مٿي ڪٽڻ واري حالت. فَڏ (ڪ). شان- شوڪت. مرڻي ۽ رٽي جو خرچ (ت).

- كَرَ بَڏَنُ ؛ هٿ ٻڌڻ- هٿ جوڙڻ. منٽ ڪرڻ- آزي ڪرڻ- ليزاري ڪرڻ- وينتي ڪرڻ.

- كَرَ پَڇَنُ: آرس پيڇ- سستي ڪرڻ- بدن موڙڻ ۽ ٻانهون ٽيرائڻ (سُسُتِيُ ڪان).

- كَرُ رَكَنُ ؛ ٻري وڃڻ جو رخ رکڻ- رُخُ رکڻ.

- كَرَ كَيَنُ ؛ سينو ساهه- ڳاٽ مٿي ڪري هلڻ- مغرور ٿي هلڻ. آرس مارڻ- آلس ڪيڻ- سُسُتِي ڪري بدن کي موڙڻ ۽ ٻانهن کي ٽيرائڻ.

- كَرُ كَٽَنُ ؛ سينو مٿي ڪري (ٻاهر ڪيي) هلڻ- ڳاٽ مٿي ڪڍڻ. ٻانهن ڇوڙڻ- ٻاسو ورائڻ. نالگ جو ڦڻ ڪيي اڇرڻ.

- كَرَ لاهيڻُ ؛ نياڻي ڏيڻ ٻار لاهڻ.

- كَرَ موڙڻُ ؛ آرس پيڇ- كَرَ پيڇ.

● كِرِ ۽ كِرُونُ ؛ ث. چُلهه جي مٿي- راک- قلهار- كيهري- رَكَ- خاڪ- چار- قلهيرءَ مٿيءَ جي داڻ داڻ- كُنڊاكِر (ل).

● كَرِ ۽ كَرُونُ ؛ ث. خشڪي زمين- سُڪي (ت). جاءِ. ڪٻ.

Gul Hayat Institute

- ڪُرِ ۾ ٽُپِي ۾ هڻڻ: صفا ناهري وارڻ - الڪار ڪرڻ - جيو لہ مڃڻ - بي مروت ٿيڻ - بي لحاظ ٿيڻ.

● ڪُرُ ۽ ڪُرَ: ذ. (من. ڪُلّ = خالدان). ڪُل - ڪُٽنب - لِيات - نسل - خالدان - گهراڻو - ٻڌ - بنياد - ڪڙ - قوم - نسب - اُڪهه - وَنس - پُري - حسب نسب - ڪُٽنبو - ويڙهو - ماڙو - آلِ - ذات. (ع. قُرْط = ڪُرُ). ڪن ۾ ماڻڻ جو زيور - ڪُڙڪُ - ڪُڙڪي - ڪُرڪ - ٻنڌڙو - والو. دُرُ (ل) - ڏيدو (ت) - ڳڻ.

- ڪُرُ اُجارُ ۽ ڪُر اُجارَ: ذ. (من. ڪل + اُجولن = اجاڻ). پٽهنجي خالدان جو نالو ڪيلڻڙ - اَصيل - بنيادي - خالداڻي - ڪر ڪي اجاريندڙ - نالير و - ڪُر اجارو.

- ڪُرُ اجارو ۽ ڪُر اُجارَا: ذ. (من. ڪُل + اُجل = چمڪندڙ): پٽهنجي خالدان جو نالو روشن ڪندڙ - نام ڪڍيو - مشهور - نامِيوَرُ - نالِيوارو - ڪُر اُجارُ.

- ڪُر ڪَڇِي ۽ ڪُرَ ڪَڇِيُون: ث. ڪڇي ڪُٽنب واري. هوءِ ڏائي.

● ڪُرَا: ذ. ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (بنا چلر، نالنگ والنگر ڏکهو گول، وات ۾ سفيا ڏندَ، قد ۲-۶ فوٽ تائين).

● ڪِرايڙِي: اسم خاص. تعلقي ٻدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪَرَاتُ ۽ ڪَرَاتَ (ڪ): ذ. آڇن ۽ ڪارُ وارن وارو ماڻهو - ڪرڙو ديُ - اڏرُوتُ.

● ڪِراجرو ۽ ڪِراجِرا: ذ. ٻوٽيءَ جو هڪ قسم.

● ڪِراجُ: ذ. (ع). هڪ ٻساريڪي وڪر جو نالو.

● ڪُراجُ ۽ ڪُراجَ: ذ. (ع. ڪراز). شيشو - ڪانڇُ - ڪُراجو (ث).

- ڪُراجُو ۽ ڪُراجَا: ذ. شيشو - ڪُراجُ.

● ڪِراجهُ ۽ ڪِراجهَ: ذ. ڪڪ - ڪانو - ڪِنُ - ڪچرو - ڪُنڊُ - ڪُهَرُ. رَءُ - لَٽ - دَز - ميڻ - بُس - دُسڙ.

● ڪِراچُ: ذ. ڪڙڪندڙ ول جو هڪ قسم (سيڪو مال ڪائي).

● ڪُراچِ (ث): ذ. شيشو - بوتل - بالڻي.

● ڪراچو (ڪ): ذ. وڻ تي چڙهندڙ ۽ ڪڙندڙ هڪ ول جو نالو.

● ڪَرَادِيُ ۽ ڪَرَادِيُون (ث): ث. اُها چوهائي جنهن جا گوها زور ڏيڻ سان نڪرن - سخت ٽڻن واري چوهائي - هالڏڙ.

● ڪرّاو: صفت. (ع). بار بار حملو ڪندڙ - ٻئي کي ڇڄائيندڙ. حضرت علي رضه جن جو لقب "حيدرِ ڪرّار".

● ڪِرارُ: اسم خاص. پٽ شاهه جي ويجهو هڪ مشهور مڪان ۽ ديَلُهَ جو نالو.

● ڪَرَارُو ۽ ڪَرارَا: ذ. صفت. زبردست - پهلوان - زوراور - شهزور - پاوانُ - همتوارو - طاقتور - ٻاياروَ - سگهو - چالنو - چري - بهادر - قوي - سَٻَرُ. ڪرڙو - سخت - کهرو. آڪڙيل - سيٽيل. حملو ڪندڙ - ڪاهه ڪندڙ. بي ڊپو. تمام گهڻو وڏيڪ (ت).

- ڪَرَارُو ٿِيڻ: سگهارو ٿيڻ - مضبوط ٿيڻ. پاوانُ ٿيڻ - طاقتمند ٿيڻ - بهادر ٿيڻ. مشهور ٿيڻ - نالير و ٿيڻ - نامياروٿيڻ - شهرت حاصل ڪرڻ - ناموس ڪمائڻ - نالو ڪمائڻ.

● ڪَرَاريُ ۽ ڪَرَارِيُ (ڪ): ذ. وڏيڪ - سَوَاهو.

● ڪِراڙِيُ: اسم خاص. پٽ شاهه وٽ هڪ ڏاڍ جو نالو. هندن جي هڪ ذات جو نالو.

● ڪِراڙُ ۽ ڪِراڙَ: ذ. (من. ڪُرَ = خريد ڪرڻ). سهڻتو - هندو - واڻيو. هٽ وارو - دڪاندار - واپاري - انَ وارو. ٻهرُن ڇڻ ڪان اڳ سبز داڻو - ڪچو ٻهروُنُ.

● ڪَرَاڙُو ۽ ڪَرَاڙَا: ذ. مضبوط - جاڏو - جالنو - جبرو - ٻلياڻُ - ٻَرهَلُ - ڪڙاڪڙي - سگهو - ٻَلي - سَٽڻُرو - سگهارو - سگهائتو - سَٻَرُ - زورائتو - سڪٽو - قوتي - سَٽائتو - قرارو - توالو - سَٽاٽو - ڪرارو - زوردار - زبردست - پَلوان - پَواڪرميي - پُڇٽيات -

ڇڇ وارو - شهزور. ڪَالڏو - ڪسرائتو - وڏيڪ - ٻَهُونُ. جهجهو - جامر - هيڪاندو (ل). ڏلڪو - ڦيڏو - چيبو - ٽيهڙهو (ث).

● ڪُرَاڙُو ۽ ڪُرَاڙَا ؛ ذ. صفت. ٻيڙهن - عُمر رسيده - وڏيءِ عُمر وارو - جهور - جهولو - ٻراڏو - ٻيرمرد - سفيد ريش. ضعيف - هيٺو - لاتوان - نِهَلُ - ڪمزور. (ث. ڪُرَاڙِي ۽ ڪُرَاڙِيُونُ).

- ڪُرَاڙَائُو ۽ ڪُرَاڙَائَا ؛ ذ. ٻياهو - وڏيڻ - ٻياڻو - وڏو هڏ - آخري عمر - ٻيائتو - وڏ ٽڻ جو - ٻوڙهي ماڻهو واڪر - گهٽي عمر جو - ڪُرڙائتو - ٻاهتريو. ضعيفائي - ناتواني - هيٺائي ڪمزوري.

- ڪُرَاڙَائِتو ۽ ڪُرَاڙَائِتَا : ذ. صفت. ٻيڏو - ٻيرسن - ٻيڙو - عمر رسيده - وڏو. وڏيڻ جو.

- ڪُرَاڙَائِيڻُ ؛ مصدر. (ڏسڻ ۾). وڏي عمر جو ٿيڻ - ٻڏو ٿيڻ - گهٽي عمر ٿيڻ - ٻراڙو ٿيڻ - جهونو ٿيڻ - عمر رسيده ٿيڻ - ٻيرسن ٿيڻ - ٻيرمرد ٿيڻ - ٻوڙهو ٿيڻ.

- ڪُرَاڙَائِيُ ۽ ڪُرَاڙَائِيُونُ ؛ ث. گهٽي حياتي - جهجهي عمر - ٻيدائي - جهونائي - ٻياهو - ٻوڙهائي - ٻياپڻ - وڏي عمر - وڏاڻي.

- ڪُرَاڙَپَ ۽ ڪُرَاڙَپُونُ ؛ ث. ٻيڙِي - ٻياپڻ - وڏ ٽڻ - ٻياهو - ٻوڙهائي.

● ڪَرَاڙِيُ ۽ ڪَرَاڙِيُونُ ؛ ث. گوڏي ۽ ڏَڏِ جي وچوارو هڏو (ل). ٻکريءَ جي گوشت جي هڪ پاڳي جو ناڙو (ڪ). وڏيڪ - سوائي - زياده (ڪ).

● ڪِرَاڙِيُ ۽ ڪِرَاڙِيُونُ (ث) ؛ ث. اڌ پڪل ٻيرون - ساوان ٿي ٻيرونُ.

● ڪِرَاسُ ۽ ڪِرَاسَ : ذ. (الڪ Cross) سَنڊِيُنڊَرُو. چيڪ جو هڪ قسم (هن ۾ ڪوءَ ماڻهو ٻيسا پنهنجي ٻانهي ڪنهن جي حساب ۾ داخل ڪرائڻ سان وصول ڪري سگهي ٿو).

● ڪُرَاڪَ ۽ ڪُرَاڪُونُ (ت) : ث. ڪير نہ ڏيڻ ڙاڪ - ڏنڊي ڏاڇي - ڪوراڪ.

● ڪَرَالُ ۽ ڪَرَالَ ؛ ذ. صفت. (سن). شوخ ڪرڙو - تند مزاج - سخت - ڪهرو - ڪراڙو. هيب جهڙو - ڊَاڻتو - پوائتو. ٻيهڪ - خوفناڪ - گهُورُ. ڏاڍو - جبرو - ڪَرو. درندو - خولخوار. وحشي - جهنگلي.

● ڪِرَالَ ۽ ڪِرَالُونُ ؛ ث. مڇيءَ جو هڪ قسم (سنهڙي، ٻيٽ گاڙهي ٿي ٻڪڙ، قد ۳ انچ).

● ڪِرَامَاڪَاتَبِيُنُ ؛ ذ. (ع). سلمان جي عقيدي موجب انسان جا عمل لکندڙ ٻہ فرشتا (مخفي طرح ڪلهن تي ويٺل).

● ڪَرَامَتَ ۽ ڪَرَامَتُونُ ؛ ث. معجزو - اسرارُ - رَلڪ - آڇنبو - شعبدو - چمتڪارُ - تعجب انگيز ڪاله - ڪِرشمو - تصوف - فرق عادت. بزرگي - وڏائي - عظمت - بلندي - اقبال. فضيلت - نيڪ اخلاقي. سخت - دريا دلي. نوازش - مهرباني - ڪرم - ٻاجهه - رحمت.

- ڪَرَامَتِيُ ۽ ڪَرَامَتِيُ : ذ. صفت. ڪرامت ڏيکارڻ وارو - اسراري - اڇنبي جو - اڻ پوتُ - عجيب - معجزا ڪندڙ - رلڪ ڪندڙ - مُعْجِزَائِيُ.

● ڪَرَانُ : حرف جر. ڪَنان - ڪان - وٽان تہ ٿُئِيُ خبر مون کي قضيي ان ڪَرَانِ. (روضة الشهداء).

● ڪِرَانُ ۽ ڪِرَانَ ؛ ذ. لنڊو ڪنڊ - تڏو - رڻ - ڪِراڇُهه.

● ڪِرَالُتِ ۽ ڪِرَالُتُونُ : ث. تيج - جوت - تجلو - جَهرڪو - شُعاعُ - سوجهرو - روشني - روشنائي - ٻرڪاشُ - رؤشنيُ - ڏمانُ - جلوو - سوڀيا - جهلڪو - پڙڪي - ٻرتاب - چمڪو - چلڪو - چمڪاتُ - چلڪاتُ - براجُ. ڪِرانٽي - انحرافُ (آسماني فرشتي جو). سِڄ جو ڦيرو يا رستو - مدار الشمس - ڪرانتي وِرتُ - ڪرانتي سَنڊَلُ.

- ڪِرَالُتِيُ : ث. ڪِرانٽ. تيجوان - چمڪندڙ - جهلڪندڙ - جهرڪندڙ - جهرڪٽو - روشن - منوَرُ.

● ڪِرَانچُ ۽ ڪِرَالچَ (ت) ؛ ذ. هڪ قسم جو مڻي ڏاڙهي وارو ٻوٽو.

● كِرَانْجهـ ≈ كِرَانْجهَ (ت)؛ ذ. گاهه جو هڪ قسم. ول وانگر سائي ٻوٽي جو نالو (گل اچا، دوا طور ڪم اينڊڙ).

● كِرَانْجهَ ≈ كِرَانْجَ (ل)؛ ذ. دوا طور ڪم اينڊڙ هڪ ٻوٽي جو قسم يا نالو (زمين تي ٿار هٿي ٻهي ۽ آچا گل جهلي).

● كِرائِي ≈ كِرائِيُون (ل): ث. ڪاندن تي ڇڀايل مالي (جنهن ۾ آگر بن سان سوراخ ڪجن). ڪوڪيَ- روٽلو- ڊوڊو- روٽ.

● كِراٽو (ت): ذ. جنس- ٻسارُ- مصالح- وكر.

● كِراٽِي ≈ كِرَاٽِي (ت)؛ ذ. سامان جو لڳهبان- راکو- سنياليندڙ. مُنشي- مُحرر- ڪلارڪ- ليکاري- حسابي.

● كِراوَنْڪَ ≈ كِراوَنْڪَ؛ ذ. جبل جي هڪ پکيءَ جو نالو (هي پکي موسم تي لهي، ماڻهو تلور وانگر بندوق ۽ بازن سان شڪارڪن).

● كِراهَتَ ≈ كِراهَتُون؛ ث. (ع. كَرَهَ = هُن ڪاريو) ناپسنديءَ- بُڇان- نفرت- سُوگ- كِربَ- تَنفُر- بيزاري- گِلانِي- آهَتُ يا آهَتُو- ذِڪار- ان رَسَ. بِدعَتَ. غيرت (ت). بَخيلي. ناخوشي- رَنجُ.

● كَراهِي ≈ كَراهِيُون؛ ث. (سن. كَتاهَ) تَتي- كَتاهِي.

● كَراهِيُ: ذ. ڀاڄيءَ جي پکيءَ جو هڪ قسم.

● كِرائِيتو؛ ذ. دوا طور ڪم اينڊڙ هڪ ٻسارڪي وکر جو نالو- چِرائتو.

● كَرائِنُ: مصدر. (سن. كَرَ) ٻڌي جي معرفت (ڪو ڪم) نپائڻ- سرانجام ڪرائڻ- عمل ٻيرا ڪرائڻ- تڪميل تائين پهچرائڻ.

● كَرائنُ (ت) مصه ر. قتَ ۾ سُور ڪرائڻ- إيذاءُ رسائڻ- ڏُکائڻ- درد ڏيارڻ.

= كَرائِجي وَجنُ (ڪ): ڪُڙجي وڃڻ- ويڙهجي سيڙهجي وڃڻ- گول مول ٿي وڃڻ- ڪَروڙو ٿيڻ.

● كِرائُو ≈ كِرائا؛ ذ. كِرايو- ڀاڙو- مسواڙ. محصول- چُنگي- ڊل- اڪتُ- رائُر.

= كِرائِي ≈ كِرائِي؛ ذ صفت. كِرائي تي- ڀاڙي تي- مسواڙ تي. كِرائي واري- ڀاڙي واري- كِرائيدار- مسواڙي.

= كِرائِي وَلَنُ؛ كِرائي تي وڻڻ- ڀاڙي تي وڻڻ- ڀاڙڻ- ڀاڙي تي ڪرڻ- مسواڙ تي وڻڻ. محصول تي وڻڻ.

● كَرائِيُ ≈ كَرائِيُون > كَرايُون؛ ث. (سن. كَلاچِيكا > كَلاچِي) هٿ ۾ ٽونڊ جي وچ وارو حصو- ويٽي- كارائي- كلائي. گهوڙي جي كُرُ ۽ فِيزَنَ جي بلڪل مٿان وارو حصو- گهوڙي جي جنگهه جو مُربو. وادي جو ڪاڪ ڪپڙ جو اوزار- كارائي. كارائيءَ جو گَنُ (ڪاڪ جو). انَ جي اوڏاڻ ڪرڻ لاءِ ڪاڪ جو ٿهيل ڪنگير. سالوڻي موسم ۾ ٻيل تمام ڇڊي برسات (جنهن ۾ ڪو وڻ سائو ۽ سُڪو رهجي وڃي) (ڪ).

= كَرائِيُ ۾ قُوَتُ هُنُنُ؛ سگهه هٿڻ- ٻچ هٿڻ- زور هٿڻ- وِتُ هجڻ- ٻچندي هجڻ.

● كِرائيوُ ≈ كِرايا؛ ذ. ڀاڙو- كِرائو- مسواڙ.

● كَرْبُ؛ ذ. (ع). افسوس- غم- اندوهه- رَنج- الم- درد- دُکُ. بيقراري- مالڪائي- لوچ لوچ. اريشاني- بي چيني- اضطراب- بي آرامي. سختي- نهايت تڪليف- ڏکيائي.

= كَرْبِ بَلا؛ ث. (ع. كَرْبِ + بَلا = مصيبت) آپدا- آفت- مصيبت- بَلا. رَنجُ.

● كربت؛ ث. هڪ ٻسارڪو وکر، دوائن جي ڪم اچي.

● كَرْبَلا؛ اسم خاص. عراق ۾ هڪ شهر جو نالو (جتي حضرت امام حسين رضه جن شهيد ٿيا هئا)- عراق ۾ هڪ بيابان جو نالو. رڻ و الم جو مقام.

= كَرْبَلا ٽِيبَنُ: واويلا مچڻ- هاءِ گهوڙا مچڻ- ٻاڪر ڪٽو مچي وڃڻ. ڏکر ٿوڻ- قحط ٿوڻ. ٻاڻي نه ملڻ- نهايت تڪليف درپيش اچڻ.

= كَرْبَلائِيُ؛ صفت. كربلا جو- كربلا وارو. كربلا مان ٿي آيل- زوارُ- كربلا جي

Gul Hayat Institute

زیارت کیل. ککڑ جو هک قسم (موڑ وڈو ۽ آن هر گهر گهر گهٹا ۽ کنن جا ٻاهڑ هیٹ وریل) (ت).

● کَرْ ہُوخا: بلوچستان ۾ جهونا غرق ٹیل ڈڳا (ت- بلوچستان).

● کَرْ ہائیڻ: مصدر. ناپسند کرڻ - کیهائڻ (ل).

● کِرِ یَ ۽ کِرِ یُونْ: ث. (ف. کِرفت گندگي) کِرِ یٹ - سُوک - ہُچان - نَفرت - آن رَس - گِلابي - بیزاري - وِرچ - خفي - ڪار - آہٹ - کَراهَت. گندگي - ہَلیه ي. بخیلي. کڑي سبب خارش - گاٹ (ت).

● کَرْ یَنْ ۽ کَرْ یَنَ: ذ. جندي جي کِرلاء لوهه جو هک اوزار. لوهه جي رَنْبي.

● کَرَتَ ۽ کَرَ تُونْ: ث. کرڻ واري حالت. کِرت - کِر. لاپ - فائدو.

● کَرْتْ ۽ کَرْتَ: ذ. (سن. کرتریکا) کاني چیرڻ جو هک اوزار - وڈي کاراڻي - کَرَتْ. (سن. کَرْتْ) وَڈَ - کَنْتَ - خوشي - سرهائي.

● کِرْتِ ۽ کِرْ تُونْ: ث. (سن. کَرَ) کَرْ - هاڃ - ڏلڏو - پورهیو - پَري مَزوري - ہِشو - ڪار - کاروبار - هُنر - روزگار - محنت مزوري.

- کِرْتِ کارِ: کِر کار لاء ڏلڏو - هُنر - مشغولي.

- کِرْتْ وارو ۽ کِرْتْ وارا: ذ. صفت. کَرْ وارو - ڏلڏي وارو - هُنر وارو - ہیشي وارو - کاروباري.

● کِرْتْ ۽ کِرْتَ: ذ. کَرْ - فعل - کارلاسو - وَهنوار. ہچار - وِرونھ - گالهه ٻولهه - وِرد - چئو ٻَچَوُ. عبارت - سَرَناسو. (صفت). ڇڙهیل - ٺهیل. تحریري. لکیل - اوشته.

- کِرْتْ کیتَ: صفت. (سن. کِرْتِیجِچَ + کرتر = کَیْل لاپ + جیجا = جاڻ) شاکِر - احسان مند - ٿورائتو - شکر گذار.

- کِرْتِیکِیا ۽ کِرْتِیکِیائُونْ: ث. شکر گذاري - احسان مندي.

- کِرْتَنکھَنْ ۽ کِرْتَنکھَنَ: ذ. صفت. (سن. کِرْتْ = کیل کَرْ + کھَنْ = ناس کرڻ) بي گٹو - گٹ چور - کَلالْ - بي قدر - احسان فراموش - اڻاسو.

- کِرْتَنکھَنْتا ۽ کِرْتَنکھَنْتائُونْ: ث. بي شُکري - گٹ چوري - احسان فراموشي - لاشکري - کَلالائي.

- کِرْتَنْ: ث. کَرْ - کِرت کار - عمل - کَرتُوتَ - افعال.

- کِرْتَنْ کَنْھُ ۽ کِرْتَنْ کِینا: ذ. بُڇڙن کمن وارو - بي کِرو - کُڏا ٿورو - بداخلاق - بدکردار - اڻ نگو - بدفضیلتو - کرتوتن کینو.

● کِرِتْ ۽ کِرِتَ: ذ. (سن. کُرْتَ = کَرْ) کَرْ - عمل - فعل - ڏاڏو - کار. داء - شرط - بازي.

● کَرْتا ۽ کَرْتا: ذ. (سن. کرتا = کنڌ ڙ) (کرامر ۾) فاعل - کَر کندڙ - کِر وارو. کرتري اریوگ - کرمٹي اریوگ (ت). عیوضي - ایجنٹ - پلاوٹو - گماشتو - دلال - چاڙتو. خالق - اُپائیندڙ - پیدا کندڙ - جوڙیندڙ - سِرجڻ هارُ - خلقیندڙ - خلقڻهار.

- کَرْتا پَرَک: ذ. اُپائیندڙ - خالق - خلقیندڙ - پیدا کندڙ - خلقڻهار.

- کَرْتارْ ۽ کَرْتارَ: ذ. (سن. کَرْتارْ = کَرَ = هَتْ + تالْ = تال) کِر کندڙ - کَرْدارْ - کَرِ وارو - فاعِلْ. پیڳوان - خالق - خداتعالیٰ - رَبْ - سرجڻ هارُ - کَردِگارْ - ایشور. کندڙ - لاهیندڙ - بنائیندڙ - صانع. ڏاڍي - مالک - سیٹ - وڈو (جرمني). مؤمس - شوهَرْ

Gul Hayat Institute

(هلڻ). ڪائيءَ ۾ جڙيل هڪ قسم جون ڪنجڙيون - وڄائڻ جو هڪ قسم جو ساز - ڪڙتال.
- ڪَرُڻا واچڪ: (گرامر ۾) اسم فاعل.
- ڪَرُڻا وِيڪتيُ: (گرامر ۾) حالت فاعلي.
● ڪِرتا (ت): ث. ڪَرُ - ڪِرت - ڪار - ڏندو. ورزش - ڪسرت.
● ڪَرُتارتُ ۽ ڪرُتارَ: ذ. صفت. (سن. ڪرُت = ڀَرو ڪيل + ارتُ = مطلب) سڌارَتُ - سُمُراد و - فتح ياب - ڪامياب - فاتح - فتح مند - ڪامران - سو پياروَ - ڪارج سڌ - اڇا پوري (وارو).
● ڪِرُتاسُ ۽ ڪِرُتاسَ: ذ. (ع. قرطاس) ڪاغذ - پنو - ڪاگر.
● ڪَرُتانُ ۽ ڪَرُتانَ: ذ. (سن. ڪَنَٽا) ڪوٽ جو ڪپڙو، وڄائڻ جي ڪم ايندڙ - سجاتو - ٽانڊ - پال.
● ڪَرُتَبُ ۽ ڪَرُتَبَ: ذ. (سن. ڪَرُتَوَ). فن - هنر - ڪمال - انگ هاڻي - ڪيڏ - ڪيڏ هاڻي - چالاڪيءَ جو ڪَمُ - هوشياريءَ جو ڪَمُ - هٿ ڪات - عجيب ڪم - حيرت ۾ وجهندڙ ڪم - طلسم - بازيگري - ڪارلاموَ - ڪرشمو - ڪيل - تماشو - راڊ - بازي. جانبازي - بهادري - شجاعت - همٿ - دليري - پهلواني. عِلم - جاڻ - سڌ - خبر - پروڙ - واقفيت.
- ڪَرُتَبَ ڊيڪارُ: هنرڊيڪارُ - ڪمال ڊيڪارُ. فن سپهگيريُ ڊيڪارُ - بهادري ڊيڪارُ - دليري ڊيڪارُ.
● ڪَرُتَريُ پِريُوگ: (سن. ڪَرُتَري = ڪمُ ڪندڙ + پِرُيوگ = وَهنوارُ). اهو پريوگ جنهن ۾ فعل پنهنجي فاعل پتالڊڙ متجي.
● ڪَرِتَو: ظرف. روزاڻ - هميشه - سدائين (ت). (اسم). ڪَرُ - ڪِرت - ڪار - ڏندو - پيشو. روزالو ڪيل ڪم (ت).
● ڪُرُتو ۽ ڪُرُتا: ذ. (ف). چواڻ - پهراڻ - انگرکو. ڪيڏلو - ڪڙتو - ڪوٽ. ڪپڙو - لتو - ٻوچڻ - ٻوتڙو - الگوچو.
● ڪَرُتُوتَ ۽ ڪَرُتُوتَ: ذ. (سن). افعال - اچڻ - اخلاق - هلت چلت - فِعلَ - عَمل. خصلت - سُڀاءُ - عادت - وهڪرو ڪم - ڏندو - ڪاج - ڪارُ. رکيل ضروري ڪم. فرض. فريب - چالاڪي - عياري - مڪاري. ٻڇڙائي - ڪينو ڪم - ڪڏو ڪم - ٻڇڙو ڪم. جادو - ٽوڻو - طلسم - سحر.
● ڪَرَتيءُ ۽ ڪَرَتيءَ: ذ. ڪم - ڏندو - پيشو - هنر - ڪرت - هاج - ڪار.
● ڪُرُتيُ ۽ ڪُرُتيُونُ: ث. ڪُڙتو - ڊگهو ڪوٽ - چوغو - ڪيڏلو. پوستين. هندستان جو قديم زنالو لباس، (سنڌ ۾ بلوچ قوم وارا آڇي ڪپڙي کي پرت سان پري پائيندا آهن) (پيشه ورانه ٢). پيٽ ۽ ٻئي جي حصي کي ڍڪيندڙ چولي سان گڏ هڪ خاص نمولي تي سيل ڪپڙو - چولي.
● ڪِرت پُڪ: (سن): چُڻ پُڪڻ سان ٻهريون پُڪ - سنجهپ.
● ڪَرت ۽ ڪَرتَ (ت): ذ. ڪاوڙ - غصو - چڙ - ناراضگي - مٽيان.
● ڪَرِتُ ۽ ڪَرِتَ: ذ. (سن. ڪَرُپَتَرَمُ = ڪَرَتُ سن. ڪرت = ڪرت). وڻن ٻوٽن کي چيرڻ جو هڪ اوزار - وڏي ڪاراڻي - آرو - آراه - ڪاراهي - ڪاٽ. ڪچو گدرو - اڌ ڪچو ۽ اڌ پڪو گدرو (جو ڪاٽ وقت ڪرت ڪرت جو آواز ٻيدا ڪري). ڏندن جي ٻاڻ ۾ گسائڻ جو آواز - ڪرتو - گهٽو.
- ڪَرِتجيُ پَسُوَڻُ (ت): وڌجي ٻوڙ - درد وارو ٿيڻ - سوراٽو ٿيڻ - درد مند ٿيڻ.
- ڪَرِتُ و جُهڻُ: ڪٽڻ - ڪاٽڻ - وڍڻ - جدا ڪرڻ - الڳ ڪرڻ - ڌار ڪرڻ. تعلقات ٽوڙڻ - برادريءَ جو ناتو ٽوڙڻ - رستو ٽوڙڻ - لڳ لاڳاپو ٽوڙڻ - ميل جول بند ڪرڻ.
- ڪَرِنيُ ۽ ڪَرِنيُونُ: ث. اڌ پڪل گدرو - اڌ پڪو اڌ ڪچو گدرو. چڙ - غصو - ناراضگي.
● ڪيرتَ ۽ ڪيرتُونُ (ل): ث. خوش طبعي - ڪل پوڳ - چرچو - مذاق - پوڳ - مسخري - مشڪري.

Gul Hayat Institute

● ڪرڻ ۽ ڪرڻ؛ ذ. (لوهه جي) ڪٽ- ڪٽ- زنگار- زنگ.
● ڪرت ۽ ڪرت: ذ. صفت. پڙوت ڪندڙ- پڙو ڪٽڻ- دلو- ڏوتو- وچ ڪٽيو. بنا آنورن وارو ڏيکو ڪسي- خصي
● ڪرتاڻو؛ د. گار- گاڙهه.
● ڪرتار؛ اسم خاص. تعلقي روهڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪرتڙو: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. (صف) بدذات بدبنياد- بداخلاق- بدچلڻ- بدچال خراب رذيل. پنگي- حلالخور- چهڙ. (ت).
● ڪرٽ: مصدر: ڏند هڪ ٻئي سان گسائي آواز ڪرڻ- ڪرٽو ڪرڻ ڪرٽ ڪرٽ ڪرڻ. ڪٽڻ- ويڙ- ڪاٽڻ سخت غصي جي حالت ڏيکارڻ (جيئن ڏند ڪرٽڻ).
- ڪٽ ڪرٽاٽ؛ تمام گهڻو ڪرٽو. گهڻو ڪاڏو. گهڻن ماڻهن جي گڏجي ڪاٽڻ جو آواز.
- ڪرٽو ۽ ڪرٽا؛ ذ. تمام ڏاڍي شئي ڪاٽڻ جو آواز- اڌ پڪي يا اڌ ڪچي گدري جي ڪاٽڻ جو آواز.
- ڪرڻهي چڏڻ؛ ڪائي چڏڻ- چڪ هڻڻ- زخمي ڪرڻ.
● ڪرٽڻ (ل): مصدر. خوش طبعي واري ويڙهه ڪرڻ- وڙهڻ- مذاق ۾ وڙهڻ.
● ڪرٽڻ: مصدر. هوريان هوريان ڪاٽڻ- ٽورو ٽورو ڪري ڪاٽڻ- ڪاٽڻ جي شئي کي آهستي آهستي ڏندن سان پيڄي پورا ڪرڻ- آهستي آهستي ڪا شئي کائي ختم ڪرڻ. ڪاٽڻ- چٻرڻ- ويڙ.
- ڪرٽ ۽ ڪرٽڻ: ث. جالور جي ڪاٽڻ جو آواز- ڪنهن به جالور جي ڪاٽڻ وقت ان جي ڏندن جو ٽيل آواز.
- ڪرٽاٽ ۽ ڪرٽاٽڻ (ت): ث. چٻاڙ واري حالت- چٻاڙو- چٻاڙ- چاهو.
- ڪرٽاٽي؛ ث. چٻاڙ- چاهو- چٻاڙو.
- ڪرٽيٽي؛ هڏي؛ ڪاڏي سهل ڪرڻ ڪندڙ هڏي- لرم هڏي- ڏڪندڙ هڏي- ڪرٽو- پرٽيٽو.
- ڪرٽو ۽ ڪرٽا؛ ذ. آهستي آهستي شئي ڪاٽڻ جو آواز- چاهو.
● ڪرٽي: ۽ ڪرٽيون: ث. ڪاوڙ- غصو- چڙ- نارضگي- مٿيان. (اسم خاص). تعلقي ڪنڊ ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪرٽيا؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ڪرٽيائو ۽ ڪرٽيائا؛ ذ. ڏوتو- وچ ڪٽيو- ڪٽڻ- دلو. پڙوو- دلال- پيٽو. بدمعاش- شاهي- لچو- لفنگ- چرٽو- چور- چورائيو.
● ڪرپ؛ اسم خاص. تعلقي لوشهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪرپ ۽ ڪرپ: ذ. ڪائي جو ٽڏو (ت). تڪو ڏند- نهش (ل). آرهار وڃ جي وڃ واري حالت- آرهار ويڙ (ڪ). تمام وڏو- ڏکو- پيٽرو- لمبو- ڪاڇ. (ل).
● ڪرپ ۽ ڪرپ (ت): ذ. تڪو رڳيو. وڏو ڪندو- سلهه (ت).
● ڪرپا ۽ ڪرپائون؛ ث. (سن. ڪرپا < ڪرپها = رحم). ڀاجهه- رحم- ديا- مهرباني- ڪرم- نوازش- احسان. ٽورو- لائق- پلائي- عطيه- مرحمت- سڀاجهائي- اُما- عنايت- ايڇپو- اچا- الطاف- آن ڪرم- قرب- ڪيميا. دعا- آشرواد- آسيس (ت).
- ڪرپا ڪرڻ: مهرباني ڪرڻ- عنايت ڪرڻ- دعا ڪرڻ- عطا فرمائڻ- ڪرم ڪرڻ- احسان ڪرڻ- نوازش ڪرڻ- ٽورو ڪرڻ- لائق ڪرڻ.
● ڪرپال ۽ ڪرپال؛ ذ (سن). مهربان- ڀاجهارو- دياوان- دانيءَ سُرش- شفقت آميز- احسان ڪندڙ- دياڙو- رحيم- رحم دل- راحم- رحمان- ڪرپي- وڙائتو- ٽورائتو. وٽندڙ- موهندڙ- شيرين.

Gul Hayat Institute

■ ڪرپاڻ ۾ ڪرپاڻ : ذ. (سن). ڪرپاوان ۽ ڪرپالو.

■ ڪرپاوان ۾ ڪرپاوان ؛ ذ. ڪرپا ڪندڙ - رحم ڪندڙ - ڪرپال ۾ - رحيم - ڪريم - دَيالو - مهربان.

■ ڪرپائي ؛ مصدر. رحم ڪرڻ - مهرباني ڪرڻ - وَڙ ڪرڻ - لائق ڪرڻ - تورو ڪرڻ - احسان ڪرڻ - د يا ڪرڻ - پلائي ڪرڻ.

● ڪرپاسائي ؛ اسم خاص. ڪوهستان ۾ هڪ لَڪَ جو نالو.

● ڪرپالائي ؛ اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.

● ڪرپان ۾ ڪرپانَ ؛ ذ. (سن. ڪرپاڻ = وڏو چاقون) ليزي واڱر نوڪدار ڪٽاري - لنڊي ترار - ڪٽاري. وڏو چاقون خنجر - چُرو - ڪٽار - ڪٽارو. خالصن جي مذهبي لشاني ۽ رکڻ لاءِ چُرو.

● ڪرپڻ : مصدر. (سن ڪرْ = هڻڻ + ارپ = ڏيڻ) مڃڻا ڪرڻ انجام ڪرڻ - وَچن ڪرڻ - هول ڏيڻ - عهد ڪرڻ - وعدو ڪرڻ - مڃت ڪرڻ - قبول ڪرڻ - اقرار ڪرڻ - سُڃڻ ڪرڻ.

● ڪرپڻ ۾ ڪرپَنَ ؛ ذ. صفت. (سن. ڪرپڻ = ڪنجوس) ڪنجوس ۾ - مڪي چوس ۾ - چنجوس ۾ سُوڏي - بخيل چمڙوس ۾ - شُومَ ۾ - ڪَدرچ ۾ ڪيڻ ۾ - پڪو. روگي - بيمار - اکهو - ناچاق ۾ - عليل ۾ ڏهاروڪيو - تڪليف ۾ - مصيبت زده.

● ڪرپٽو ۾ ڪرپٽو (ت) : ذ. ماءُ پي ۽ طرفان ڪٽوار ڪي ڏنل ڏيپ ۾ - ڪتودان ۾ - ڏيج ۾

● ڪرپو ۾ ڪرپا (ڪ) ؛ ذ. ڊب جو وڏو ڪندو - ڊب جي پاڙ مان نڪتل سُوٿي واڱر ڪوٿو.

● ڪرپيل ۾ ڪرپيلَ (ڪ) ؛ ذ. وڏي عمر جو پيرسن - پير مرد - پوڙهو - پُڌو - ڪڙپيل. قداور ۾ - پيلڙ ۾.

● ڪرچ ۾ ڪرچَ ؛ ذ. (سن. ڪرڻ = ڪٽڻ) ڪاڪ ڪالها - ڪنهجرو - ڪيچرو.

● ڪرڇ ۾ ڪرڇهَ ؛ ڪاڪ ڪهڙ - ڪيچرو.

● ڪرڙ ۾ ڪرڙَ : ذ. ڪاڻ ۽ خرابي - سائڻ (ت).

● ڪرڙ ۾ ڪرڙِچون ۾ (ت) ؛ ث. تلوار جي چوٽي يا نوڪ.

● ڪرڙ ۾ ڪرڙَ ؛ ذ. هڪ خاص تلوار جو نالو.

● ڪرڙ ۾ ڪرڙچون ۾ : ث. ٻنهي تيز پاسن واري چُري - خنجر - سگين.

● ڪرڙ ۾ ڪرڙ (ت) ؛ ث. تلوار يا تکي اوزار جي ٽنبن جو آواز. تلوار جي چوٽي يا نوڪ.

● ڪرڙيڙي ۾ ڪرڙيڙيون ؛ ث. پير جي اڳر جي سُڌي. آڱوٺي جي سڌي (ت). (ذ). فراسي ۽ جي جنڻ جو هڪ قسم (ل).

● ڪرڙڪ ۾ ڪرڙڪ (ت) ؛ ذ. صفا ڪيل انَ جي آخري ڇت - سنهون انُ - رَيُون.

● ڪرڙچسل ۾ ڪرڙن ۾ ڇتَ ڪرڻ - برباد ڪرڻ - لاس ۾ ڪرڻ. پَڇي ڇڏڻ - ٽڪر ٽڪر ڪرڻ - پُرزا پُرزا ڪرڻ - پورپور ڪرڻ - پورا پورا ڪرڻ

● ڪرڙَ ۾ ڪرڙچون ۾ : ث. ڪُنڊَ - ڪُڙڇ (جيئن ته "ڪُنڊ ڪُرڙچ").

● ڪرڙ ۾ ڪرڙ (ت) ؛ ذ. لوهه جو وڏو آڙلائٽو - نقطي.

● ڪرڙچَ ۾ ڪرڙچنون ۾ (ل) ؛ ث. سُڪي زمين ۽ سارين جي پڇَ جي چٽَ - ڪوراڙ - ڪورڙ (هوءَ مٽان پائي ڏبو آهي).

● ڪرڙد ۾ ڪرڙد : ذ. (سن ڪرْتنَ = ڪٽڻ) چاقو يا خنجر جو هڪ قسم - ڪرپان.

"ڪنسدي ڪُسڪَن ڪين ڪي،
ڪي ڪُنڊا ڪاريءَ ڪرڙد"
(دلپت).

Gul Hayat Institute

● ڪِردُارُ ۽ ڪِردُارَ ؛ ذ. (ف). طرز- روش- طورُ- طريقو- قاعدو شغل- ڪَمُ- عَمَلُ ڏنڏو چال- چلن- روَيو- اخلاق- ورتارو- وَرتاءُ- عادت- لڇ- افعال- خصلت- برتاءُ.

● ڪَرَد گارُ ؛ ذ. (ف) قدرت جو جوڙيندڙ- طرز بنائيندڙ- خلقڻهار- خلقيندڙ- ترڪيبي. ڪرتار- خدا تعالىٰ- الله تعالىٰ- رَبُ.

● ڪَرَدَنْت؛ (سن ڪَرْدَنْت) فعل مان لڪتل لفظ جيئن اسم حالسيہ، اسم مفعول وغيره.

● ڪَرَدِي ُ يا ڪَرَدِ گاليِ ُ ؛ اسم خاص بلوچن جي قديم روايتن موجب بروهي بلوچن جي پيلي ۽ جو نالو (جاڪاڻ تہ بروهي يا براهوئي اصل ۾ ڪردستان (ايران) مان آيل هئا) (ت- بلوچستان ص. ١٠)

● ڪَرَڪَرَ ۽ ڪَرَڪَرُونُ ؛ ث. (سن ڪِرِ = ڪَرَنُ+ ڏَرِ= رَکنُ) صحيح نمونو ۽ ٽوڙ يا شين رکڻ واري حالت. سليقہ شعاري- سامان سڙو ڪاهي جوڙي رکڻ جو سليقو.

● ڪَرُڏُ ۽ ڪَرُڏَ ؛ ذ. صفت. اڻ رڌل- ڪچو پڪو- ڏڏر ڏڏرُ- (چانور) ڪچا ٽڪا. ڏنگا چانور. ڪَنجُوسُ- شُومُ- مُوذي- مکي چُوسُ (ت). سخت- ڏاڍو- اٿوٽو (ت).

● ڪَرُڏُ ۽ ڪَرُڏَ (ت)؛ ذ. ٻئي دلُ- سخت دلُ- سنگدلُ. بيوفا. ظالم- ظلمي قهار.

● ڪَرَڙ ۽ ڪَرَڙُونُ (ت)؛ ث. آڪڙ- وڏائي- هَٺُ- گهمنڊ- شيخي- سِيتَ- ٽينبَ.

● ڪَرڙ ۽ ڪَرڙَ (ل)؛ ذ. ٻاجهري ۽ ڪڻڪ اڏاوات- گاڏڙ- گڏ (ضد. ٽيڙ).

● ڪَرَڙِ (ت)؛ ث. صفت. سخت- ڏاڍو- ڪڙڪ- ڪُهرو- اٽانگو.

= ڪَرَڙ جهَرَڙ ؛ سختي- ڏاڍائي.

= ڪَرَڙ ڪُڇي ُ (ت)؛ ث. وهي ۽ ڪاڻ موڪيل- عمر رسيدي- ڪَراڙي- اڏهي واري (عورت)- ڪرڙو ڏي.

● ڪِرِڙُ ۽ ڪِرِڙَ ؛ ذ. (سن. ڪَرِيڙَہ = ڪيرڙ) ٻوٽي جو هڪ قسم (پن ڪونہ ٿين، ڪنڊن سان، سندس ڦر ڪي ڏوئرا (ٻکا) ۽ گل ڪي ٻُسي ڇنڇي).

= ڪِرِڙ ڪَکورِجَنُ: ڪرڙ جي وڻ جو ٻونگر (مکڙين) منجهان گل ڪرڻ- ڪِرڙَن جو گل جهاڻ.

= ڪَرَڙِي ُ ۽ ڪِرِڙِيُونُ ؛ ث. ڪرڙ جو ننڍو ٻوٽو- ننڍو ڪِرِڙُ.

● ڪَرِڙِ (ت)؛ ث. ڪنڊي جو جهنگ- ڪنڊي جي وڻ جو ٻيلو.

● ڪرڙا؛ اسم خاص. ڪبڙي ۽ ٻارميڙ جي وچ تي ڏونگري ٽڪر جي هڪ شاخ مٿان هڪ ڪوٽ جو نالو.

● ڪَرُڙُو (ت)؛ اسم خاص. ڪپيءَ جو هڪ قسم.

● ڪَرُڙَاتُ ۽ ڪَرُڙَتَ: صفت. وڇن عمر وارو- ڪرڙوڏِ- اڏوهي وارو- اڏوت- اڏوٽ- ڪڪن وارن وارو- ڏاڙهيءَ ۽ اڇن وارن وارو. ڪُهرو آواز- ڪڙڪو- سخت آواز.

= ڪَرُڙَاتُ ڪَرَنُ: دانهون ڪرڻ- ڪڙڪو ڪرڻ- سخت آواز ڪرڻ.

● ڪَرُڙَتُ ۽ ڪَرُڙَتَ ؛ ذ. صفت. اڇو ڪارو ڪڍيل- اڏوٽ ڪرڙوڏِ- اڏوتُ- ٻهرسن- جهونو- ٻوڙهو- ٻُڍو (ڪ).

● ڪَرَڙَ ڏِينگُ ۽ ڪَرَڙَ ڏِينگَ ؛ ذ. (سن. ڪرٽونچ) هڪ ڏکهي قد جي ٻاڦيءَ جي ڪپيءَ جو هڪ قسم- ٻگهڙ- ڪپيءَ جو هڪ قسم.

● ڪَرَڙُنُ: مصدر. اڏڻ گابرو ڪائڻ- ڏڏرڻ- ڏڏر ڪرڻ- ڇاڙڻ. ڏندن سان آواز ڪرڻ- ڪرڙٽ ڪرڻ- ڪرڙڪرڙ ڪرڻ.

● ڪَرُڙُو ۽ ڪَرُڙَا ؛ ذ. (سن. ڪرَال > ڪرڪش = پيمانو ڪ). سخت- سٽاءُ- ڏاڍو- ڪٺن- اٽوٽو- دشوار- مشڪل- اهنجو- شديد. زوراور- شجاع- بهادر- مضبوط- سورمو- طاقتور- ڪراڙو- ڪوالو- ڪرڙو- ڪهرو- خستو- ٽيڪو- ٽُنڊُ- تيز- تُند مزاج- تيز مزاج- بدمزاج. رکو- روٽو- روٽَ مُنهُون. متحمل- سهڻ شيلُ- تحمل مزاج- بردبار- سختي سهندڙ- زحمت ڪش-

Gul Hayat Institute

ڪنڊ. شوخ - درندو - ڪَرالُ - خونخوار - ظالم - سخت دل - ڪٺور - بي رحم - جهنگلي - وحشي. گهاٽو - گوڙهو - لهرو. ٻاڦيائو. مٽيءَ جو سخت پڪل ٽانءُ - پڪو (ت). شهوتي. حرفتي - الڪلي - چالاڪ (ت). ٻاڦ جي پڪيءَ جو هڪ قسم (قد جو لنبيدو، چڪپرو، رنگ ميرانجهڙو، ٿهڙو، ڇ ڏکهو، نر جي ڪچي ڪاري ۽ مادي پڪ رنگي، حلالُ (ت)).

● ڪَرُڙائيپ ۽ ڪَرُڙائيپَ: ث. ڏاڍائي - سختي - جبر - ڪرڙي. ظلم - قهر - وَيلُ - آفت.

● ڪَرُڙائيُ ۽ ڪَرُڙائيُونُ ث. ڏاڍائي سختي - جبرُ. شوخي - ڪرڙڦ. سخت دلي - بي رحمي - ڪٺورائي - ظلم. ٽيڪر - وڏائي - سيٽ - آڪڙ - وڏ ماڻهوائي.

- ڪَرُڙِي ۽ ڪَرُڙِيُونُ: ث. صفت. سخت - کهري - تيز طبع - جوشيلي (عورت). بي رحم - ڪٺور. (هاريں جي اصطلاح موجب) هرڪاهڻ وقت تڪليف ڏيندڙ زمين - سخت مٽي (ت). ٻاهسگي - آڪڙي - گيران - تيز ٻها واري. سخت پڪل (پوک، سير وغيره). سُڻي (شئي). خوش (ت).

● ڪِرڙو ۽ ڪِرڙَا (ث): ذ. (ڇڻيءَ جي موافق) هڪ قسم جي سُرندڙ جيت جو ٿالهو (جو ڏسڻ ۾ هٿي، مگر وات ۾ ڪهڻ زهر اٿس) - ساندو - ڪيروڙو (ث).

● ڪُرڙو ۽ ڪُرڙَا: ذ. تازي ٻاڦ جي مڇيءَ جو هڪ قسم (رنگ ڳاڙهو، چلڻ سان، ۽ ڪان ۽ فوڻ ڏانءُ) - ڏنبرو - چلري (ستن ڪنهن سان وڏي ۽ ڪوري، تورا ڏمن، عام تور ايائي سير) - ڪُرڙي (صفت). ڪرڙو - ڏاڍتو - خوفائتو - ڀوائتو ڀيانڪ - ڪَرالُ - هٿيت ناڪ. درندو. خونخوار - وحشي - جهنگلي. مڪروه.

● ڪَرُڙو ڇِڪِلو: ذ. اسم خاص. هڪڙي قسم جي ٻَدڪَ.

● ڪرُڙَيَ ۽ ڪَرَڙَ وَيِ: ذ. جوالي ڪان موٽيل - وچين عمر وارو - اڌ وهي - ڪرڙاٽ - اڌيڙُ - نه پوڙهو نه جُوان - اڌ ڦوٽُ - ڪڻ واڻ وارو.

● ڪِرڙِي ۽ ڪُرڙِيُونُ: ث (ف ڪرفس). سُرندڙ جيت جو هڪ قسم - سانبي - چڇي.

● ڪَرُڙِي ۽ ڪَرُڙِيُونُ: ث مٽي ٻاڦيءَ جي مڇيءَ جو هڪ قسم - ننڍي مڇي. ڏاڪر - درو.

● ڪرڙِيَاڙِي: اسم خاص. تعلقي ڪپري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪِرڙِيو ۽ ڪِرڙِيَا: ذ. ترار جي مٺ - ترار جو هٿيو - قبضو دستو. سرن جو عضوو تناسل - آلت.

● ڪَرُڙِيُنَ ۽ ڪَرُڙِيُنُونُ (ڪ): ث. خرزين - ڪڙيو - مرهيُ.

● ڪَرُسَ ۽ ڪَرُسُونُ (ڪ): ث. ٻڙيءَ ڪي ٻڌڻ جي ڪاٺي.

● ڪَرَسَ ۽ ڪَرَسُونُ (ث): ث. ٿر جي ماڻهن جي هڪ رسم - شادي يا جُڳَ جي وقت ٻاڦي ٻيل ۽ سڄان سوا ربيو رکيل لوڻو.

● ڪِرَسُ ۽ ڪِرَسَ: ذ. (سن. ڪانڊسيَ = ڏاسي يا قلعي مان ٺاهيل ٻاڦي ٻيڻ جو برتنُ). ڏاسي جو ڏوءُ.

● ڪَرُسُ ۽ ڪَرُسَ: (ع. قُرصٌ) مٺائيءَ جو هڪ قسم. آسمان جي آخري منزل - عرش ڪرسي.

● ڪِرِسِتُ ۽ ڪِرِسِتَ: ذ (انگ) ڪرستان - يَسوعُ مَسيحُ جو پوئلڳ - انگريز.

● ڪِرِسِتانَ ۽ ڪِرِسِتانَ: ذ حضرت عيسيٰ جا پوئلڳ - يَسوعُ جو آمتي - مَسيحي ماڻهو. ڪرسيتُ.

- ڪِرِسِتانِيُ ۽ ڪِرِسِتانِيُونُ: ث. مَسيحيتَ - ڪِرِسِت مَتَ - حضرت عيسيٰ جي پوئلڳي.

● ڪِرِسِرو ۽ ڪِرِسِرَا: ذ. (سن. ڪيچ = ولوڻ > ڪاسُ = بيماريءَ جي ڪنجهه ڪنجهه ڪرڻ). خارش. ڪِرِنهنُ لهڙ - سَرسَرُ.

● ڪِرِڙِيُ ۽ ڪِرِڙِيُونُ: ث. (سن. ڪنڪا = ڏرو + اُس = آهي). ڪِرڪِرِ - واري.

Gul Hayat Institute

= ڪِرمڙ ٻُونُ ڪٽائڻُ (ت): تمام ڪاوڙجڻ
پر صبر ڪرڻ - سخت رنج هوندي به چپ ڪرڻ -
برداشت ڪرڻ.
= ڪِرمڙ ٻُونُ مارڻُ: سخت رنج هوندي
به صبر ڪرڻ.
● ڪُرُسڻُ ۽ ڪُرُسڻَ: ڏ. سوهارين جو
هڪ ٻوٽو - جاسِر.
● ڪُرُسڻُ ۽ ڪَرُسڻَ: ڏ. ڳلن جي ڪونڊي
لنڊ و باغ - باغيچو - چمن قلواڙي (ت).
● ڪرُسو ۽ ڪَرَسا: ڏ. (سن ڪنلسه =
دلو) ڪٺ جو لوٽو - ٽيپو - ڪُهو آبخورو -
ڏولُ. ڪَرسيُ - ڪَرشو - ڪرسيو - ڪوزو -
جَمن - مُخبو - چلَ - گڏون - ڏوانگهو - ڪولجي -
گلاس. ڪنهن ڏاتوءَ جي ٽهيل ڪوٽري يا ڪونڊي.
متُ (ت) مهيشوري فوج ۾ شادي جي مالي
جو لالو (ت).
= ڪَرسيُ ۽ ڪَرسِيُونُ: ث. (ٻاڦي ٻيڙ
لاءِ) چَل - ڪولجي - ڪرسو.
= ڪَرسيو ۽ ڪَرسِيا: ڏ. ڪَرسيُ -
ڪَرسو.
= ڪَرسِيٽو ۽ ڪَرسِيٽا: ڏ. پتل جو
گڏون (ت).
● ڪِرسيُ ۽ ڪِرسِيُونُ: ث. ڪنڊي جي
وڻ جي ڇاڻ (ل). سخت ڪاٺ (رنگ جو ڪارو
۽ بلڪل سخت) - ڪٺ - ڪيٽ (ت) الڻي ۾
چنڊ جي ڪاٺ - واري - راڏو (ت) ڏندن ۾ جَرهر -
ڪرسِيري ڪيڙ ڪيڙ. ٻُڇان - ڪراهت -
لفرت - ڏڪار.
● ڪُرُسيُ ۽ ڪُرُسِيُونُ: ث. لنڊ و تخت
سنگاسن - تخت - اورلنگ - سرير - سنگهاسن: ث -
مَسنَدُ - گدي - سنجيي - صندلي. اڻون آسمان -
برابري ۽ سِڌو خط. عُهدو. ٽنب هيٺان ڏنل
ٻڙهي (ت).
= ڪُرُسيُ سنڀالڻُ: حڪومت ڪرڻ خالي
ڪرسي تي ويهڻ ۽ ڪجهه به ڪم نه ڪرڻ -
بيڪار هجڻ - ڪنهن به ڪم جو نه هجڻ.
= ڪُرُسيُ لِشيڻُ: ڪرسي تي ويهڻ -
گادي لشين.
● ڪرُشمُونُ ۽ ڪِرُشمانُ: ڏ. (ف).
اکين ۽ پيرُن جو اشارو - اک جي آڇ - اشارت -
سڄ - شائنڊ - علامت - غمزو - عشوو. نتُ -
شتُ - ناز - نخرو - لاڏ - مائو - الڪل - آرو - چاڪ -
حرت ۽ وجهندڙ ڳالهه. طلسم - شعبدو - اعجازُ -
مُعجزو - ڪرامت إلاهي رنگ - اسرار. جلوو -
ظهور. تماشو - لالڻُ إشارو - اهچان.
= ڪِرشمُونُ ڏيکارَنُ: ڪرامت ڏيکارڻ -
معجزو ڏيکارڻ - عجب واري ڳالهه ڪرڻ -
ناممڪن ڪم ڪري ڏيکارڻ.
= ڪِرشمهء قُدرَتُ: قادر جو تماشو - الله تعالىٰ
جو اسرار.
● ڪِرشِنُ ۽ ڪرُشنُ: ڏ. صفت. (سن.
ڪوشڻ = ڪارو). ڪارو - سيامُ - سانورو -
ساوو رنگ - سيام نالو چنڊ جي اوڻين تاريخ -
اندهيرو - اولداهو (اسم خاص). هندن جو ونڊو
اوتارُ - واسديوَ جي پٽ ۽ راجا ڪنس جي ڀائٽي
جو لالو - هندن جي عقيدي موجب وشنو جو
ڏهون سَروپُ - ڪِرشنا - ڪنهيو - سرليدرُ -
گئو پال - گوال.
= ڪِرشِنُ پڪُ: چنڊ واري مهيني جون
ٻن هفتن مان ٻيءَ واريون تاريخون - اوڏاهو
پکُ.
● ڪَرشو ۽ ڪَرشا: ڏ. ڪَرسو - لوٽو -
ٽيپو. ڪونجو. چَل.
● ڪَرشيُ ۽ ڪَرشِيُونُ (ڪ): ث. ڪاوڙ -
غصو - خار - ساڙ چڙ.
= ڪِرشِيُونُ مارڻ: غصي وچان ڏند ٻيهڻ -
خار ڪائڻ - ڪاوڙ ڪرڻ ٻئي تي سڙڻ - خارن سان
ڏند ڪرٽڻ.
● ڪَرُفُ ۽ ڪُرُفَ: ڏ. (ع قفل = ڪُفلُ).
ڪفل - تالو - ڪُلف جنڊو تاڙي - جنڊرو.
= ڪُرُفُ ڪُنڊجيُ لڇڻُ: قابو ٽيڻ -
سو ڪهو ٽيڻ - بلائنو ٽيڻ.

● ڪِرْفِتِي ۽ ڪِرْفِتِيُون: ث. (سن. ڪِتْ = ڪِرْفِتِي). ڪونهن - ٿورو - سَيْلو - پائخانو - ڪاڪوس گند - ڪچرو - ڊونيءَ غلاظت - گندگي. رک - چار - ڪاهير ڪيري (ت).

● ڪِرْفِتِي ۽ ڪِرْفِتِيُون: ث. ڏسو ڪرفتي.

● ڪَرْفَرْ: ذ. (ف). شان شوڪت - ڏومڙام - رُعب تاب. ڏاهه ٿوهه - ڏيڀ ڏيهه - تجمل - ٺٽ - ٺاٽ.

● ڪَرْقَرَ: ذ. ڪَرْفَرَ - عزت آبرو - مان شان (ت).

● ڪَرْقَلي: اسم خاص. تعلقي شاهبندر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪَرَڪَ: ث. صاف واري - سڪل واري (ت). ڏاڙ - ڏاڙهه (ڪ).

● ڪَرَڪَ ۽ ڪَرَڪَ: ذ (سن. ڪَرْڪَ سيانتو - ڪپڪڙو - خرچنگ - سَرطانُ. برج سَرطان. سرطان جو نشان - چوٽين اس جو نالو. واس منڊل ۾ گرمي جي موسم ۾ سج جي گردش جي حد ظاهر ڪرڻ جو هڪ نشان (صفت). غريب - جوڪو. مُڇو - سڪٽو - ڪنگال - مسڪين - اڻاهو - مُفلس - ڪنگل - اڻالو - ٽُرڙُ - دَردَري - لِڏَرُ - تيهي دَست. پڻي وارو هنڌو - ڪرنگهو (ث).

- ڪَرَڪَ ڪَهيرو ۽ ڪَرَڪَ ڪَهيرا: ذ. سرطاني گهيرو. ايندي وَرتُ دائرو - خط سرطان. مَڪر ريکا - خط جَدي. الهڻ خطن جي وچ وارو مُلڪ.

● ڪَرَڪَ ۽ ڪَرْڪَڙُون: ث. هڪ قسم جي ڪيڙي. اڻ چندڻ بعد باقي بچيل سنهو اڻ (ت).

● ڪَرَڪَ ۽ ڪَرَڪَ: ذ (سن ڪَرْڪَٽِڪا ڪاڪ) ف. ڪلڪ = قلم > تيرُ) سَرُ - پاڻ - تيرُ. ٽينگرُ - ٻيڪڻُ - ڪَنڙُ - ٻيلو - ڪانُ - لوري - سيلو. بڑچي - سنگين - پالو - نيزو.

" لڳهيس ڪام ڪَرَڪَ لوهان ٽيڪي لطيف چئي".

● ڪَرَڪاءَ ۽ ڪَرَڪاءَ: ذ. چنبڙ چاڻ - بچت سچت. ڪِڻ ڪچرو - گند - ايُهرُ.

● ڪَرَڪَ ۽ ڪَرَڪَڙُون > ڪَرَڪيُون: ث (سن. ڪَڻ ڪَڻ) ڏاري زالن جي ڪن جي گهڻ جو هڪ قسم - ڪَسَبي. ايرينگ - ٻڙو - ٻَڌ - جهوڪ - جهالر ولو. منهن واري ساميءَ ڪَن جي لڏڙي ٻُوند. ٻيءَ جو هڪ قسم. بيمار جو آواز - چينگهه - چنگهڪار - ڪَڪَ. ڪَڪڙ هو آري وقت آواز (ل). ڪَڙڪ - خبر - ٽڪاءُ (ڪ) آواز - هڪل.

● ڪَرَڪَٽ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪَرَڪَٽ ۽ ڪَرَڪَٽُون: ث پکيءَ جو هڪ قسم - ڪاڙهي واڪ جو ڪيرو - ڪاٽ ڪَٽو.

● ڪَرَڪَٽُ ۽ ڪَرَڪَٽ (ل): ذ. پگ پور - پگ ٽوٽ - پڪ پور - پَڪو - ذرو ذرو.

- ڪَرَڪَٽي ۽ ڪَرَڪَٽِيُون: ث. تمام ننهي پور - ذرا ذرا - ڪَڻ - چُورو.

● ڪَرَڪَٽُ ۽ ڪَرَڪَٽَ: ذ. صفت. ڏيڀي قد وارو ماڻهو - ٻندرو - چاسڙو - ڪِرتاهه - ڏڍ - وُڪهڻي - چڪهڻي - ڏمي - ڪهڪهڻي - ڏينهو - ڏوسو - ڏِمڪڙو - ڏِمڻي - چوٽو - مڙڻو. ڏڻ جو ڏيڀ ۽ عمر جو وڏو (ت). طالب علم - شاگرد.

● ڪَرَڪَٽُ جاگيرُ: اسم خاص. تعلقي ڪاڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪَرَڪَٽُ وَڄيتِي: اسم خاص. تعلقي ڪنڪڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪَرَڪيٽو ۽ ڪَرَڪيٽا (ث): ذ. ٽنگڻ ڪيڻ جو اوزار - سَل آرائي سيرائي.

● ڪَرَڪَٽي ۽ ڪَرَڪَٽيُون: ث. ٻڪائي ڪجڻ جو آچار - سالڊاٽو - سَنڊڻ - آهوريُ - آهُريُ.

● ڪَرَڪَچ (ت): ث. ٻراسون ٽڪر - ٻهاڙي حصو - جابلو علاڪو - چاهرو. ٻُڪل اڻ. ڪيرڪچو.

● ڪَرَڪَچَ ۽ ڪَرَڪَچُون: ث. نڪ جا اندروان ٻڙدا (ڪ).

● ڪَرْڪَرُ: ذ. (سن ڪَرْكَ = زور سان ڪيلڻ) ڪاڻ مهل ڏندن جو هڪ ٻئي سان

لگڻ جو آواز - کَرَٹ کَرَٹ - چَر چَر - کرٹو. ککڑ جو آری ٹي وڻ وقت کيل آواز - ٹر ٹر. (اسم خاص). ٹر ٹر هک پاٹ جو لالو.

● کیر کیر ۽ کیر کیروں؛ ث. (سن کَرْ = آواز ڪرڻ) کڙڪيٽ - کيٽ ڦيٽ - کيکيل - کَرکَر کيٽ پيٽ - جهڙ جهڙ - خَرخَسو - چَڪَ سُڪ - وڙهڪ - جهٽ کُٽ - ريڑهه ريڑهه - گهپي - کروڌ. روچ راڙو. جهيڑو. رَهٽ - رگڑو (ت). لالچ - هَپچ (ت) کرڙي واريه جي گسڻ جو آواز - ڏندن هيٺ اچي ويل پٿر وغيره جو آواز - کيرچ کيرچ - کيرکرات - کچ کچ (ت)

- کیرکیر کرڻ؛ اجايو کروڌ ڪرڻ - راضي نه رهڻ - گهپي ڪرڻ - جهڙ جهڙ ڪرڻ - کيڪيٽ مچائڻ - کيکيل ڪرڻ. جهيڑو ڪرڻ - رگڑو مچائڻ.

- کیر کیر مچائيندؤ: کیرکیر ڪرڻ - گهر گهر ڪرڻ. اجايو جهڙو ڪرڻ - رگڑو مچائڻ

- کیر کیریو ۽ کیر کیریا؛ ذ. صفت. کيڪيٽيو - کُرکُريو - کيروڌي - رگڑائي گهپي خور - کيکيليو - ڪراري - کيڪيٽيو - جهڙ جهڙيو. حُجتي.

● کُرْ کُرْ ۽ کُرْکُرُوں؛ ث. (سن کُرْ = آواز ڪرڻ) وڏيڪ شيء لاه اچائي گهڙ - ريڑهه ريڑهه - کُرکُن واري حالت - جهڻ جهڻ - وِکوِک - جهنجهه جهنجهه - ٽڪرار - رگڑو ٿوڻ - ٿيڻ - گهپي - کيرکير - کيڪيٽ - کيٽيت - کيکيل.

- کُرْ کُرْ کَرَنْ؛ اچائي گهڙ گهڙ ڪرڻ - کُرکُن - ريڑهه ريڑهه ڪرڻ - گهپي لائڻ. کيکيل مچائڻ - کيڪيٽ ڪرڻ - جهڻ جهڻ ڪرڻ.

- کُرکُریو ۽ کُرکُریا؛ ذ. صفت. کُرکُرَ کاڏو - کيروڌي - رنگڙو - شاکي - وِکوِڪيو - کيڪيٽيو - پنڊ - جيجا - کِڪ -

لِلائيندڙ - چيڙ چنهڙ - زور ڪندڙ - تقاضائي - جهڙ جهڙيو - معاملائي - رگڑائي - خواه مخواه مٿو کائيندڙ (ت).

● کُرْکُرو ۽ کُرْکُرا؛ ذ. صفت. (سن. کَرَکَرَ = سخت) مضبوط - جاڏو - جبرو - سخت - ٻلي - ٻَرَبَلْ - کڙا ڪڙي - سگهارو - سگهو - سَپَرْ - زورائتو - قوتي - زور پريو - سڪتيي - قارو - توالو - سٽاڻو. دَمْشوارْ - اٽالگو - اوڪو - سڪل - اهنجو - اولو - ڪنن ارڏو - اهنبو - ڏهلو - ڏمرو (اسم). گوڙ - شورْ - هَل - غوغاءَ - ڏمچر - هائيتال.

● کُرکُشْ ۽ کُرکُشَ؛ ذ. صفت. (سن. کُرکُش) کُهرو - سخت - رُکو - اڻوڻو - کڙَکُرْ.

● کُرْکُلا (ت)؛ اسم خاص. هک ذات جو لالو.

● کُرْکُلو ۽ کُرْکُلا (ل)؛ ذ. پورپور - دَريون دَريون - ذَرا ذَرا - ٽُڪر ٽُڪر - ڪپا ڪپا - ڪترا ڪترا

● کُرْکُناتُ ۽ کُرْکُناتُون؛ ث. کاري رنگ جي ککڙ جو هک قسم (صفت). کُرْکُناٽ - ٽرٽر ڪندڙ - ٽرڙي. (ذ. کُرْکُنتْ ۽ کُرْکُنت).

● کُرْکُن: (مصدر) ککڙ وغيره جو آواز ڪرڻ - کرکر ڪرڻ - کرکو ڪرڻ. (اسم). ڏاڙ ڏاڙ واري - تمام کڙڪ واري.

● کیرْکَنْ؛ مصدر. ٽڙڪو ڪرڻ - چيرْ ٻوڻ - ڦٽ ٻوڻ - ڦٽڻ - چيرڻ. سوهاڻي وغيره ڇڻڻ. ڪڙڪو ڪرڻ - ڪڙڪات ڪرڻ - ڏڪاءَ ڏرڻ - ٽڪاءَ ڪرڻ. آهستي آهستي آواز ڪرڻ - هري هري ڳالهائڻ. مٺي لات ڪرڻ - هولي ڪرڻ.

● کُرکُنْ؛ مصدر. (سن. کُرْ = آواز ڪرڻ) گهر گهر لائي ڏيڻ - گهٽي لاه طلب ڪرڻ - گهپي لائي ڏيڻ - تقاضا ڪرڻ - پَڌي پارڻ - جهڻ جهڻ ڪرڻ - جهٽڪڻ - رنڪ ڪرڻ - رنگڻ - وِکيوِڪ ڪرڻ ڏاڙ مارڻ. ناراض ٿيڻ - رلڇ ٿيڻ - ڪاوڙجڻ - غصو ڪرڻ - چڙڻ.

Gul Hayat Institute

ڊڄي وڃڻ - ڪيهائڻ - گهبرائڻ (ت). ٻيٽ سان ٻادي هوا جو ڪيڏ - ڏٺ ڏيڻ.

■ ڪُرڪيٽو ۽ ڪُرڪيٽا: ذ صفت. رلڪڻو - وڪيو - پسند - شاکي گيڪ ليلائيندڙ - جلجا - ڪُرڪُرهو تقاضائي - هٿچا - ڪُهيي خور.

● ڪُرڪو ۽ ڪُرڪا: ذ ڪرڪڻ واري حالت - ڪينجهڪو - ڪاڪيل - گهپي - چينپ

● ڪُرڪو ۽ ڪُرڪا (ڪ): ذ. اٽ جو آواز - ڏڙ.

● ڪِرڪِر ۽ ڪِرڪا (ت): ذ. ٽورو ٽڪر - ذ.و

● ڪُرڪي ۽ ڪُرڪيون (ل): ث. جاڙي ۽ ڪان هيٺ ڪڇي ۽ جو ماس - ڪلاڦو - ڪلڦڙو.

● ڪُرڪيءَ ۽ ڪُرڪيون: ث. ڪن ۾ ٿائڻ جي هڪ زهور جو ٽالو - ڪڙڪي - ڪرڪ. ٻشم جو هڪ قسم - ڪرڪ

● ڪِرڪيٽ ۽ ڪِرڪيٽون: ث. (انگ .Cri Cket) راند جو هڪ قسم - ڀيڙ مهار راند - ڏڙمي راند - ٻيٽ بال راند.

● ڪُرڪيڻ ۽ ڪُرڪيڻون: ث. ڪني گاڏي (اتر قطب وٽ اسڪيمن جي برف تي هلندڙ گاڏي جنهن کي ڪتا ڇڪين).

● ڪُرڪُل (ل): ذ. انبوه - ميڙ

"روه راهاڪن اڄ ٿ هلن هاڙهيون،
ڪرڪل ڪ نجڙين رائسي ۾ رات ڪئي"

● ڪُرڪيڙ ۽ ڪُرڪيڙون: ث. سڪل زمين جي هڏين واري حالت - سڪل زمين ۾ ڏنل هڙ - ٿوٽ زمين ۾ ڪيل ڪيڙ.

■ ڪُرڪيڙان ٻڌڻ: سڪل زمين ۾ هڏين - مڪي زمين ۾ ڪيڙ ڪرڻ. ايذائڻ - تڪليفون ڪرڻ آزارڻ.

● ڪُرڪُ ۽ ڪُرڪ (ڪ): ذ. جبل جي آتاهين چوٽي.

● ڪِرڪاڻ: ث. ڪڇي ۽ جو هڪ قسم.

● ڪِرڪِيٽي ۽ ڪِرڪيٽيون (ت): ث. ڪاڻي ۽ جو سنهو ٽڪر - چوڙو - چيٿ.

● ڪُرڪِس ۽ ڪُرڪُس (ت): ذ. ڪڪي ۽ جو هڪ قسم - سردارخور - ڪِڇهه.

● ڪُرڪُل ۽ ڪُرڪَل (ت): ذ. غوغاءُ - آهو هه - ڪُرڪُل - هُل - گوڙ - شور - ڏمچر - هنبُسُ - هائيتال

● ڪُرڪُڻ ۽ ڪُرڪُڻون (ڪ): ث. جبل جي بلند چوٽي - جبل جي مٿاهين چوٽي.

● ڪُرڪُل ۽ ڪُرڪُلَ: د. (سن. ڪَلْ = آواز ڪرڻ ڪلڪل = غوغاءُ). گوڙ - هل - شور - لڙ - گهمسان - هائيتال - دڙڪو غوغاءُ - ڏوڙ - ڪڙڪو - ماڇاڻگ - هنبُسُ - غلغلو - گجگوڙ - آواز (خوفناڪ) - هُلڙ - هنگامو - ڪيڙو - ڏمچر - راماڻو - هُل حشر - ممٿ - خيرخيسو. ميڙ - وَلَرُ - وَڪَرُ - ٽولو - ڏَڻ (ت).

● ڪُرڪُڻ ۽ ڪُرڪُڻَ: ذ. ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (بناچلي بدن تي پاسن ڪان سنها ڪڪ، قد ٤ فوٽ ڪان ٣ فوٽ).

● ڪُرڪُهٽ: (سن) دريائي وغيره جي پاڻيءَ جو زور سان وهڻ ڪري ٽيل آواز گهر گاٽ.

● ڪُرَڙ: ث مڇيءَ جو هڪ قسم.

● ڪُرَڙ ۽ ڪُرَڙ: ذ. (سن. ڪَلْ = آواز ڪرڻ). آواز - شبد - ٻرلاءُ - تنوار - ڪاڪاهُ - ٻڙاڏو - آلاءُ.

● ڪُرڙُ ۽ ڪُرڙُ: ذ. ڪاري جي ايڙي جو هڪ عضوو - داڻي سان لڳو لڳ آڏي جي جهلي لاءِ هڪ ڪاڻي - ٻيڙيءَ جي تري جو تختو - ٻيڙي تي ويٺ واري جاءِ ڪي آڏي ڏنل ٻني. ڇيون ڪائيندڙ ڏانڊي ٻڪيءَ جو هڪ قسم.

● ڪُرلاهو ۽ ڪُرلا هَا: ذ. (سن. ڪلا = خبر + لاپي = لهندڙ) سنياليندڙ لڪهبان - راکو - رکيڪ - وصي - واٽ - مُربي - ڪانڊي ڪارڻي - سرپرست - ڏڻي ڏوڻي - خبر لهندڙ - هرڪو رلهندڙ. پرورش ڪندڙ - نپائيندڙ - لينڊو - ڏاڏيندڙ - سنالبندڙ.

● ڪُرلائيڻ: مصدر. سُر سان آواز ڪرڻ - تنوار ڪرڻ - تنوارڻ - لات ڪرڻ - آلاپڻ - ڪاڪاٽ. (ڪُرلائيو - ڪُرلائيندو - ڪُرلائيل).

Gul Hayat Institute

● ڪَرَمُ ۽ ڪَرَمَ: ذ. (سن. ڪَرَمَ = ڪَرمُ). لکيو- پاڪ- پَاوِيُ- مقدر- نصيب- قسمت- ازل- تقدير- بخت- داڏو- ڀاڳي- ليراڙ- ايشاني. مهرباني- پلائي- احسان- ڏورو- وَڏُ- عنايت- چڱائي- ڪَڻ- لائق- مِهر- آن گِرهُ. ياجهه- ديا- ڪرپا- رحم. خدا ترسي جا ڪم- ديندارين جا ڪم "جيئن تن قرباني، صدقو، گهوري، شاديءَ جا ڪم ڪارون". هندن ۾ ڏک يا ماتم وارا ڏينهن اکثر ڪري ڪنهن ماڻهوءَ جي موت کان پويان (ڪرپا ڪرم وارا) ڏهه ڏينهن. ڪَرمُ- فعل- ڏنڊو- ڪار- ايشو- ڪرت. ارڪان- افعال- ڪيتو- لڇ. خيرات- زڪوات- سخاوت- بخشش- دان- پُڃ. موت- ڪال- آجَلُ- مرتيو- قضيئو- چالاڻو- لاڏاڻو. ارڪواري- عزيزي. همٿ- مردسي- جوانمردي. ريت- رسم- نيئمُ- وِرْدُ- راهه رِيت- هلي چلي- مرجاتا- وِتيرو.

= ڪَرمُ انْدرِيُ ۽ ڪَرمُ انْدرِيُون: ث. (سن. ڪَرمُ + إنْدريہ = ڪم ڪرڻ جو عضوو) اندريون عضوو- نسلاتي الڳ- عضوو- آلت.

= ڪَرَمَ جوُ ڪاوُ: قسمت جي ڪشش- قضا جي چڪر- لکي جو ليک- تقدير جو لاڙو.

= ڪَرمُ چاريُ: (سن. ڪَرم + چرُ = هلڻ) ڪرياڪرم ۽ ڪم ڪندڙ- مجلس وغيره ۾ اڻي ويڻي ڪندڙ- ڪنهن مجلس يا مجموعي جو خاص ڪم ڪندڙ- عهديدار.

= ڪَرمُ چَنڈُو: ليا ڪو- نحس- بد بخت- چنڈو- بد قسمت.

= ڪَرَمَ سنڌُون: سياڻو- خوش قسمت. سدورو.

= ڪَرمُ ڦلُ: (سن). ڪمتي جي سزا.

= ڪَرَمَ ڪانڈَ ۽ ڪَرَمَ ڪانْڈُون: ث. (سن). هندو ڏرم جو اهو حصو، جنهن منجهه سڪڻ، سائن، ڪرپا ڪرم ۽ يڪن جو ورنن ٿيل آهي- مذهبي رسم- ڪرپا ڪرم.

= ڪَرمُ ڪَنڈَنُ: ڀنهنجي پاڻ تي روئڻ- ڀنهنجي نصيب کي ڇوڻ- مقدر تي روئڻ- ڀنهنجي لکڻي تي ماتم ڪرڻ- بخت کي ڪوڙ- ڪوڙ.

= ڪَرمُ ڪَرْتَرِيُ: (گرامر ۾) فعل مجهول.

= ڪَرمُ ڪَرَنُ: مهرباني ڪرڻ- احسان ڪرڻ- ڪرپا ڪرڻ- دَيا ڪرڻ- لوازش ڪرڻ- پلائي ڪرڻ- وَڏُ ڪرڻ- ڏورو ڪرڻ- لائق ڪرڻ- ياجهه ڪرڻ.

= ڪَرمُسَنُ ڪهي جَوَنُ: ڀنهنجي قسمت کي ڏوهه ڏيڻ- بخت کي ڪوڙُ. قسمت تي راضي رهڻ- تقدير تي خوش رهڻ.

= ڪَرمُ وِڪْتِيُ: ث. (گرامر ۾) هڪ حالت جو ٻالو- حالت مفعولي.

= ڪَرَمُ هيئُ ۽ ڪَرَمَ هيئَ: ذ. صفت. (سن. ڪَرمُ + هيئُ = ڪَريل يا واريل). ٻياڪو- بد نصيب- بد قسمت- بد بخت- ڪم بخت- ڪم نصيب- نامراد- لدورو.

= ڪَرمِيُ ۽ ڪَرمِيُ: ذ. صفت. سدورو- خوش قسمت- نصيب وارو- خوش نصيب- بختاور- پاڪن وارو- بخت وارو- سياڪو- سعاد تمند- لا ڪيڻو. ڪرم ڪندڙ- مهرباني ڪندڙ- احسان ڪندڙ.

= ڪَرمُ يوگُ: (سن. ڪَرمُ + يوگ) الله سان ملڻ جو اهو رستو، جنهن ۾ انسان چڱن ڪمن جي وسيلي هلي.

● ڪِرَمَ (ث): ذ. صفت. بلڪل ڳهٽا- بي انداز- بي شمار- ڳاڻيٽي کان باهر- هيڪاندا.

● ڪِرَمَسان (ث): ذ. پيٽ ۾ پيدا ٿيندڙ ڪينڙان- سپينوڪيون (ت)- سپيڪيُون. جُيُون- جُونُ "مٽي ۾ ڪرمان پئجي ويا اٿيئي" (جملو).

● ڪِرمَاڻِيُ ۽ ڪِرمَاڻِيُونُ (ت): ث. تلوار- تلوار (اسر خاص). هڪ ذات جو ٻالو.

● ڪِرمَتُ: ذ. هڪ پساريڪي وکر جو ٻالو.

● ڪَرمَتاڻِيُ: اسر خاص. تعلقي ٿيڻ ۾ هڪ ديهه جو ٻالو.

● ڪِرِمَتَ ۽ ڪِرِمَتَ (ت): ذ. ٻالپاڻو- ڪوڙڪپيتو. هڪ پساريڪي وکر جو ٻالو- گوماڻو.

Gulshayat Institute

● كِرْمَتْ ۾ كِرْمَتَ ؛ ذ. پساركي وكر جو ٹالو - گوسائو.

● كَرَمْپُور ؛ اسم خاص. سيوهڻ ڪنڊ ڪوٽ ميرپور ماٿيلي تعلقن ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● كِرمِچِي ۾ كِرِمِچِي ؛ ث. واڳڻائي رلڻ - قِرمِز - قرمزي. اڪين جي لاءِ ڊپ طور ڪم اينڊز.

● كرمِز ؛ ذ. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پساركو وكر (اڻي والكر، گاڙهن ڪينئن جي پيدائش، ان ۾ ٿ ۽ ڪپڙو رلڻجي). قرمچي - قرمزي - كِرمچي - قِرمِز.

● كِرِمْسَاخَ ۾ كِرِمْسَاخَ ؛ ذ. (ع. قرمساق). زال جو پڙوو - زال جو سڏجو - زن مريد - دَلو.

● كَرْمِش ۾ كَرْمِيشَنْ ؛ ث. كَرْشَ - كورِلش - بادشاهه. جو سلام - سُجرو - كرشن. وينتي - سوال - منٿ - عاجزي - التجا - ليزاري - عرض - زاري - عجز - لياز - ميڙ. خدمت - چاكري - ٽهل - شيوا. سوڙهي ڪهڻ واري حالت - ڏكوئڻ واري حالت.

- كَرْمِش كَرَنْ : سجرو پيرڻ - كورنش بجا آڻڻ - گوڏن تائين لوڙي ٿي دفعا سلام پيرڻ. خدمت كرڻ - ٽهل كرڻ - شيوا كرڻ - چاكري كرڻ - خاطري كرڻ. أزهون ليزارهون كرڻ - منٿ كرڻ - عرض كرڻ - وينتي كرڻ - التجا كرڻ. پوجا كرڻ - بندگي كرڻ - عبادت كرڻ - سجد و كرڻ.

● كَرْمَشِ (ث) ؛ انتظار - پريشاني - اوسيڙو - گهٽتي - فكر - انديشو - فكرات.

● كَرْمَشْتْ ؛ (سن. كَرْمِشْتَ). ڏرمي ڪن ڪرڻ جو خواهان - كريا كرم كرڻ لاءِ سدا تيار.

● كَرْمَشِي ؛ ذ. (سن. كَرْمَ + شِيْ). ڏرمي ڪم كندڙ.

● كَرَمَ علي گوپالنگ : اسم خاص. تعلقي ميري خان ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● كَرَمُ اللّٰه ذَاهِري ؛ اسم خاص. تعلقي شهدادپور ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● كرمنبدل ۾ كَرْمَنْبَدِل ؛ د. (سن. كَرْمَنْبَدِلْ = كيستو). درهائي لاريل مان ٺهيل كشتو - كدوءَ مان ٺهيل كشتو - فقيرن جي ڇڻ جو برتن. هڪ قسم جو ساڏو فقيرن جو ڪاٺ يا لوهه يا پتل مان ٺهيل بالٽيءَ جي لولي تي برتن.

● كِرمٹو ؛ ذ. اسم خاص. مڇيءَ جو قسم.

● كَرَمْشِي پِرِيوگ ؛ ذ. اهو پريوگ جنهن ۾ فعل سڌائين مجهول صورت وارو آهي، جنهن ڪري مفعول ڦري جملي جو فاعل ٿئي ۽ فعل ان هٿانئڙ عدد، جنس ۽ ضمير ۾ منجي. (گرامر).

● كَرْمُشَ ۾ كَرْمُشَ ؛ ذ. (سن. كِرْمَ + تر + مُشِي = مَسَ). هڪ قسم جو انڊو كوڙو - چڇوندر. تِرَ - تِلاڪ - تِلوڪڙي - خال. اٺ جي هڪ رنگ جو ٽالو.

● كَرْمِي ؛ اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو ٽالو.

● كَرَنْ ؛ اسم خاص. مني ۽ شڪارپور تعلقن ۾ هڪ ديهه جو ٽالو. شڪارپور ۾ هڪ دَرَ جو ٽالو. هڪ ذات جو ٽالو. (ث).

● كَرَنْ ؛ اسم خاص. هڪ سمي جام جو ٽالو.

● كَرَنَا ؛ (سن. كَرْتَا = دَيَا). دَيَا - ٻاجهه - رحم - كهل - قياس - كَرْتَا.

● كَرْمَانْتِ انْ ؛ (سن. كَرْمَ + نِدَانْ = جاءِ). ديا جو پنڌار - ديواڻ - پرماتما - خدا.

● كَرْمَائي ؛ اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو ٽالو.

● كَرْمَاهْ ؛ اسم خاص. تعلقي شاهبندر ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● كَرْمَائِ ۾ كَرْمَائِنْ ؛ ث. وڃائڻ جي ساز جو هڪ قسم - لَفِيْلَ - كرمائي. (اسم خاص). تعلقي عمر ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● كَرْمَائِنْ : مصدر. ٻاسا لاهڻ - ٻاسا هيٺ كرڻ - ٻاسا ڏارڻ. وكوڙي وڃڻ - گهٽو مينهن وسائڻ.

Gul Hayat Institute

● ڪرنائي ۽ ڪرنائيون: ث. ساز جو هڪ قسم - نفيل - ڪرنهه - ڪرناء.

● ڪرن ڪرن ۽ ڪرن ڪرنا: ذ. صفت. (سن. ڪرن = هٿ + ڪرت = پڄڻ) مست - ٽوڻي.

● ڪرانپور: اسم خاص. تعلقي ميرپورساڪري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪرنجهه: ذ. جيت ۾ ٽينڊ هڪ تيلي پيچ جو فصل - چالپو.

● ڪرنجهو ۽ ڪرنجها: ذ. (سن. ڪرنجه) دوا طور ڪم ايندڙ ڪنڊن واري ٻوٽي جو هڪ قسم. (هن جو عرق گرميءَ کان ماٺهو ٻيئندا آهن).

● ڪرندڙ ۽ ڪرندَ: ذ. (سن. ڪ = خراب + رند = رستو) ڏکيو رستو - خراب رستو - اڻانگي واٽ - دشوار راهه - اوجهڙ. ڪٽ لاهن يا ڪرڙڻ جو اوزار.

- ڪرندان: غلط رستي مان - اوجهڙ تان.

● ڪرندبڙ ۽ ڪرندبَ: ذ. جوگي فقيرن جو ناڪ ڦاسائڻ جو ڪٺهي تي ڪنيل ڏول.

"سو (ناڪ) محبت کان مٿان اچي کائي ڪرندبَ ۾" (سڳهڙ). (ث. ڪرندبي ۽ ڪرندبون).

● ڪرندبڙ ۽ ڪرندبَ: ذ. وڏي ڪٽ جي اوزارن کي تکي ڪرڻ لاءِ ڪاري پٿر جو هڪ قسم - روهي. موڙيڙو - پرو نيڙي - موڙي - موڙي. آگوٺي ۽ ڏسٽي اگر سان ماپيل حصو - پاڄ - پاڙي (ڪ).

● ڪرندبڙ: اوزارن کي تکي ڪرڻ لاءِ روهين ٿاهڻ لاءِ ڪم ايندڙ هڪ قسم جو پٿر.

● ڪرندڻ: مصدر. موڙڻ - پڄڻ - چپوڪرڻ - ڏنگو ڪرڻ - ڦيڙو ڪرڻ - ٽيڙو ڪرڻ.

- ڪرندبو ۽ ڪرندبا: ذ. صفت. ڪيڙو - جهڪيل - نيميل - ڪروندڙو - دوندڙو (ت).

● ڪرندبي ۽ ڪرندبون: ث. ديهي مان ٻاڦيائي شيءِ وغيره ڪيڻ لاءِ هڪ قسم جي ڏوئي - ٽوڙي - ٽپري. ڏوئي - ڪيپوي - چمچو - وڏي - ڏولڪهو. (سن. ڪرنڊه = ٽوڪري) ٻيد يا ڪنهن ٻئي مضبوط ڪاليءَ سان ٺهيل ٽوڪري جا ٻاڙڻ تي ماٺهن چاڙهڻ يا ميوي وغيره جي ٻاهر موڪلڻ لاءِ ڪم اچي.

● ڪرندبي ۽ ڪرندبون: ث. ڪنڊيءَ - ڪوڙهو - سڄو - موڙهل سٽ - سنجهيل ڏاڪو.

● ڪرندبڙ: اسم خاص. آن جو هڪ قسم (رانڪ ٽيڪو، هن جي مالي سيني جي سور لاءِ فائديمند آهي، ان جي اني ۾ ايلسي ۽ وڏڪ ملائي سوج ۽ سورَ واري جاءِ تي هڏڻ سان فائدو ٿيندو) - ڪرنڪهه.

● ڪرنڊش ۽ ڪرنڊشون: ث. بادشاهه يا ڪنهن وڏي ماٺهوءَ جي اڳيان جهڪي ڪيل سلام - آداب - ڪورنش - پرنام - تسليمات - لمسڪار - بندگي - سڳاڪ - سڄرو. منٽ - التجا - سوال - ويٺتي - آزي - ليزاري - عاجزي - عرض - زاري - لياڙات - ارداس - عجز - نياز - نيوڙت. آجيان - آدرياءُ - تعظيم - پلي ڪار - آءُ ياءُ. خدمت - چاڪري - ٽهل - شيوا.

- ڪرنشون ڪرن: سجرو پرڻ - آداب بجا آڻڻ - ڪورنش ڪرڻ - سلام پرڻ. بندگي ڪرڻ. آجيان ڪرڻ - آدرياءُ ڪرڻ - سڳاڪ ڪرڻ - تعظيم ڏيڻ. خدمت ڪرڻ - چاڪري ڪرڻ - شيوا ڪرڻ - ٽهل ڪرڻ.

● ڪرنڪ ۽ ڪرنڪ (ڪ): ذ. هڏن جو پيجرو - ٻوتو.

● ڪرنڪ: ذ. (سن. ڪنڪ. ف. ڪال) هوڪ جو هڪ قسم - ڪرنڪهه.

● ڪرنڪ ۽ ڪرنڪ: ذ. ڪرنگهه - هرڻ.

● ڪرنگر ۽ ڪرنگرَ: ذ. (سن. ڪرنڪ = بدن جو ڪوبه هڏو) ٻئيءَ جو ڪندو - ڪرنگهو. ڪرنگهر. هڏن جو پيجرو - ٻوتو.

● ڪرنگل ۽ ڪرنگل: ذ. (سن. ڪرنڪهه = ڏاڙهو) ٻئيءَ جو هڏو - ڪنڊو - سنڪ ڪرنگهو. ٻٽ جي هڏن جو ٽاڻ - هڏن جو پيجرو - ٻوتو - قالب.

Gul Hayat Institute

● ڪرَلنگهڻ ۽ ڪرَلنگهَ: ف. ڪرلگو- ڪرلگهو.

● ڪِرلنگهَ: ف. (سن. ڪنڪ). جهنگلي آن جو هڪ قسم- ڪِرلنگ- ڏٻڙ (غريبن جو ڪاڄ). گاهه جو هڪ قسم.

● ڪُرلنگهڻ ۽ ڪُرلنگهَ: ف. ڪُرلنگ- هڙڻ.

● ڪَرَنگهَرُ ۽ ڪَرَنگهَرَ: ذ. (سن. ڪنڪال > ڪَرَلڪَ > ڪَرَلنگهَ = ڏَنڊو، بدن جو ڪوبه هڏو). ٻني جو هڏو- ڪرنگهو. هڏن جو ڇيرو- ڏونگو- هوتو. ٻاسِري جو هڏو. مٿو- مغز. واهه جو منهن.

● ڪَرَلنگهو ۽ ڪَرَلنگهَا: ذ. (سن. ڪَرَلڪَ = بت جو هڏو). ٻني جو هڏو يا ڪندو- ڪَرلنگهَرُ. هڏن جو ڇيرو- چَرُ ۽ هڏا. لاغر- ضعيف- استو- هيٺو- ايرو. جاه جي ٻُٽ (ت). جاه جو وڇون حصو (ت). سَنڊو- ڪِرُ- ٻنو- لائڻ- ڦٽي- چَنو.

● ڪُرلنگهو ۽ ڪُرلنگهَا: ذ. ڏنگو- ڪڙو- ڪوڪو- نيميل- وَريل- اونڊو.

● ڪرنلائي: اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.

● ڪَرُلو: ذ. (سن. ڪَلَٽيا = شراب) خوشبودار ٻوٽي ۽ ميوي جو هڪ قسم (هن جي گلن مان ڪرلي شراب، عرق ۽ عطر ٺهي). عرق ڪشيءَ لاءِ هڪ ٽاڻ- ڪرڻڻ.

● ڪيرلو: ذ. ڪاري ۽ ٻني جي گاهه جو هڪ قسم. (خصوصاً مينهون ڪائين).

● ڪَرُلهَ ۽ ڪَرُلهُونُ (ڪ): ث. ساز جو هڪ قسم- انفيل- ڪرنائي.

● ڪَرَنهَ ۽ ڪَرَنهيُونُ: ث. (سن. ڪَلَهَ = جهيڙو). ڪرهه- ويڙهه- لڙائي- ٽڪرار- جهڳڙو- جنگ- جهيڙو- ڪرهن.

● ڪِرلُهِنُ ۽ ڪِرلُهُونُ: ث. (سن. ڪَرُج). خارش- ڪٻي- خارش- ڪَهه- سُرسُر- ڪِرميرُ. ڪِرپ- بُڇان- نفرت- ڏڪار- ڪراهت- سوگ. خمارُ- چڙ- ڪاوڙ- بخيلي. چابڪ سواري.

- ڪِرلُهنُ ٽِيڻُ: خارش ٽيڻ- ڪَهه ٽيڻ. بڇان اچڻ- نفرت ٽيڻ- ڏڪار ٽيڻ- سوگ اچڻ.

- ڪِرلُهِنُ ڪٽڻُ: خارش ڪٽڻ- ڪهه ٽيڻ. لسبتي معنيٰ ۾ "مار جي ضرورت ٽيڻ".

- ڪِرَلُهِنُ لاهِڻُ: مار ڏيڻ- سزا ڏيڻ- موچڙ هڻڻ- ڏينب ڏيڻ- هادر هڻڻ.

- ڪِرَلُهُنُ ۽ ڪِرلُهُونُ: ث. ڪَهه- ڪٻي- خارش- بڇان- نفرت- ڏڪار. بخيلي.

● ڪِرلُهُيُ ۽ ڪِرلُهُيُونُ (ڪ): ث. وارياسي زمين جو جيت (منو انڇ ڏکهو ٽئي).

● ڪَرلِيُ: ذ. (سن. ڪَرَ = هَٿُ + ڪرڻ = اوزار). رازڪو لوهه جو هڪ اوزار (اوساري جي وقت گوري گهلڻ جي ڪم اچي)- چُونارو. سنڌ جي ديسي شراب جو هڪ قسم (ڪڙ جي عرق ۽ ڪرني جي گلن مان ٺهيل).

● ڪُرلِيُ ۽ ڪُرلُونُ: ث. (سن. ڪُرلَٽِيُ = ڪنڌ). ڪنڌ ڪوڙهو. منجهيل وار.

"مينڌا ڏوه ڏ. مارئي، ٽيس ڪُرلو وارَ". (شاهه).

● ڪَرُنيلُ ۽ ڪَرُليلَ: ذ. (انگ). پلٽڻ جو وڏو عملدار- سپهه سالار- سالار.

● ڪَرَنُ: مصدر. (پَرا. ڪَر. سن. ڪَروَ = ڪرڻ). هورو ڪرڻ- (ڪم) لاهڻ- بچائڻ- نيائڻ- چيڙو آڻڻ- بجا آڻڻ- ليڪَنُ آدا ڪرڻ- عمل ڪرڻ. (ڏنڊو) هلائڻ- لڳائڻ- (هٿسو) خرچڻ- (ٻني) ڪم آڻڻ- استعمال ڪرڻ- واپرائڻ- ڪتب لائڻ- ٻلي لائڻ- ورتائڻ. (ڪپڙو) جوڙڻ- هنڌائڻ- ٻهرڻ- ڪوهنُ (عقل) جاءِ ڪرڻ- (هوش) آڻڻ- ويچارڻ. (فرض) بجا آڻڻ. (ڪورٽ) ڪونسائڻ- سڏائڻ- هلائڻ. بندوبست ڪرڻ- انتظام رکڻ- جوڙجڪ ڪرڻ. قائم رکڻ- دائم رکڻ. سنوارڻ- ٺاهڻ- بنائڻ- سُڌارڻ- سُڌارو آڻڻ- اصلاح آڻڻ. دالهن ڪرڻ- ڪوڪ ڪرڻ.

Gulf Hayat Institute

= ڪرڻ ڪرائڻ وارو هنجڻ: ڪم ڪار وارو ماڻهو ۽ هجڻ - گهر جو وڏو ۽ هجڻ - خاوند انتظام وارو ۽ هجڻ.

= ڪرڻ وٺڻ: ث. (گرامر م) حالت جو ٻي.

= ڪرڻ هارو: ڪرڻ وارو - ڪندڙ.

= ڪرٽي ۽ ڪرٽيون: ث. ڪر - فعل - ڪرت - ڪار - هاج - ڏيندو - مشغولي - پيشو - روزگار. چال - چلڪت - هلت - آچرن - ڍنگ - آٽي ويڄي - ورتارو - ورتاءُ - چلت. نيت - ارادو - خيال. ماڻهو سڀني کان ٻوه پارهن ڏينهن ڪيرپا ڪرم واري رسم - پارهيو - سنيڪار - ڪيرپا ڪرم. خيرات. شادي (ت).

= ڪرٽي ڪور: ڪيرپا ڪرم ڪرائيندڙ برهمڻ - پالپٽ.

= ڪرپندڙ ۽ ڪرپنهار: ذ. ڪندڙ - ڪرائيندڙ.

= ڪرپندو ۽ ڪرپندا: ذ. ڪندو - عمل م آئيندو.

● ڪرپن: ضمير حاضر. تون ڪرين - ڪرين.

● ڪرڻ: مصدر. (سن. ڪرڻ = ڪرن. سن. ڪيرڻ = ڪرڻ) ٿيڻ کان هيٺ اچي هوڻ - ڏکو ڪائڻ - ڏاهڻ - هيٺ هوڻ. ڇڇڻ - جدا ٿيڻ (ميوي جو). مرڻ - فوت ٿيڻ. (حمل) ضايع ٿيڻ. نازل ٿيڻ - وارد ٿيڻ. مصيبت م اچڻ - آفت اچڻ. ناتوان ٿيڻ - بي ڇهج ٿيڻ. سخت بيمار ٿيڻ - بستري داخل ٿيڻ - منجو وڃڻ - قريب الموڪ ٿيڻ. شڪست ڪائڻ - هار ڪائڻ - جيتجڻ. (اکه) لهي هوڻ - گهٽجڻ - ڪيري هوڻ - مائو ٿيڻ. (ڀاڻي) چڇڻ. ڪنگال ٿيڻ - مفلس ٿيڻ - ٻڌي م سڄو ٿيڻ. (لڙڪن جو) ٽپڻ.

● ڪرڻ ۽ ڪرڻ: ذ. (سن. ڪرڻهه) روشنائيء جي ليڪ - سج جو تيرو رو - شعاع - ڪرڻو - سوجهرو.

● ڪرڻ: مصدر. (سن. ڪنڊ = ساڙڻ) (الدر م) ٻوسڙ - ٻسرڻ - جلڻ - سڙڻ - چڪ ڪڍڻ - ٻڇڻ - ٻچرڻ - چيڀڻ - ڪڙڻ - چپ چپ ڪرڻ - ٻوسرات ڪرڻ. خوش ڪرڻ (ت). ڏک رسڻ - ايذاءُ يا درد محسوس ڪرڻ (ت). جانورن جو رڌ جڻ مهل ڀاڻي وڃڻ جي حالت م ٻاڦ جو ٻڙ ٻڙ ڪرڻ (ڪ).

● ڪرڻا ۽ ڪرڻا: ذ. ڀاڄهه - ڪهل - قياس - دڙيا - رحم - مرحمت.

● ڪرڻڪل ۽ ڪرڻڪل: ذ (سن. ڪل = گڏ ڪرڻ) عرق ڪڍڻ لاءِ هڪ قسم جو ڏاڻ - عرق چڪائڻ جو برتن - ڪرڙو - ڪرنڪل.

● ڪرڻو ۽ ڪرڻا: ذ. (سن. ڪرڻهه = ڪرڻو. سن ڪرڻ = ڪرڻو) سج جو تيرو رو - ڪرڻ - روشنائيء جو لنبو جڙو - روشنيء جي ڌار - لات. راس - اولڙو - ڏاڙو - شعاع مقيس جي تار - زريدار قعطون. ڪاري جي گاءِ جو هڪ قسم.

● ڪرڻو (ت): ذ. خارش - خاڻ - ڪنهي - ڪنهار. جسم تي خارش پيدا ڪندڙ هڪ قسم جي بيماري - سڙڻو.

● ڪرڻڪا: ذ. دل جو مٿيون اڌ - آريڪل (ڏ - اڪاني ١٢).

● ڪرڻيڪر ۽ ڪرڻيڪر (ت): ذ. واڻين جي هڪ ذات - ڪرڻيگور.

● ڪرڻيڪور ۽ ڪرڻيڪور: ذ. هندن م ٽيل قضيي کان ٻوه پارهين ڏينهن ڪيرپا ڪرم ڪندڙ برهمڻ - ڪرڻيڪر.

● ڪرو ۽ ڪرا: ذ. (سن. ڪرڪر = ڪرو) ٽڪر جي ڏاڙو جو هڪ قسم - ڏولٽيء وارو لوڙو - ڪڙولرو - ٻدلو - ڪوزو. ٽر م چوڻائي سال جي سڃاڻپ جو هڪ اشان (٥). (اسر خاص). تعلقي ميرپور ساڪري م هڪ ديهه جو نالو.

= ڪروڪان ٽيڻ (ڪ): وچ م ڏاڙو ٽيڻ.

● ڪرو ۽ ڪرا: ذ. زعريلي جيت جو هڪ قسم - ڏينيو - چيلاڙو (ڪ).

Gul Hayat Institute

● ڪَروهُ ۽ ڪَروهُ ؛ ذ. صفت. (سن. ڪُور = وڏڻ ڪان روڪڻ) قد جو لنڊو ـ ٻِندرو ـ جامڙو ـ سُرڪو ـ ريڑهي ـ ڊمني ـ ڊينبو ـ رُکهي ـ چوٽو ـ مَٿڙِرو ـ ڪَنِ مَٽيڙيو. (اسم خاص). هالار جبل جي هڪ شاخ جو نالو.

● ڪِروهُ ۽ ڪِرا ؛ ذ. ٻَٿا ـ اکهه ـ مُلهه ـ لُرخ ـ ٻيٽ ـ قيمت. اکهه مانُ. "شيءِ جو ڏاڍو ڪِرو آهي". نالو. پاڙو (ت) ڪاٽيءَ جي اوهاري جو ڏَرُ (ت).

● ڪَروهُ ۽ ڪَرا ؛ ذ. (پرا. بوڪڙو) لنڊن ڪنڊ وارو ـ ٻنسا ڪنڊ جي ـ ڪنن وَڏيَلُ (چوپايو يا مانهو). (ضمير استفهام) چا ـ ڪُجاڙو (ڪ ـ ت).

● ڪَروهُ ۽ ڪُروهُ (ت): ذ. ڪهوڙي جو لنڊو ڪير ڪاڪ قَرُ ـ ٻِهانُ ـ وڇيرو ڪرم پٽر تي پڪل مالي ـ روٽ (ڪ). (صفت). بَند ـ ڪميٽو (ت).

● ڪَرُوَانڪَ ۽ ڪَرُوَانڪُونُ: ث. پٽر جو هڪ قسم.

● ڪَرُوَانڪهُ ۽ ڪَرُوانڪَ ؛ ذ. يورپ جي ملڪن ۾ ٿيندڙ هڪ قسم جو وڏو پکيُ ـ بَگهڙ پکيءَ جو هڪ قسم. شڪاري پکيءَ جو نالو ـ ٻاز ـ شڪرو ـ زُرو.

● ڪَرُوَانهُ ۽ ڪَرُوَانَ ؛ ذ. (انگ. ڪرواڪ). تلور جي قسم جهڙو هڪ پکيُ ـ جهنگ ڪڪڙي (ڪ).

● ڪَرُوبِيُ ؛ ذ. (ع). ملائڪ ـ فرشتو.

● ڪَرَوت ۽ ڪَرُوتُونُ (ت): ث. سختي ـ ڏاڍائي ـ جبر ـ زور ـ زور ـ زبردستي ـ زوراوري.

● ڪَروتهُ ۽ ڪَرَوَتَ (ت) ؛ ذ. بندن کي چيربندڙ وڏي ڪاراڻي ـ ڪرٽ ـ ڪروٽ.

ـ ڪَروتهُ ۽ ڪروتَ ؛ ذ. (سن. ڪلاتهُ = وڏيُ ڪاراڻيُ). وڏي ڪاراڻي ـ ڪَرَٽهُ. اٽ جي ٿيءِ جو هڏو ـ اٽ جو ڪرنڪهو (ت. سن. ڪَنَ = ٻاسو). ٻاسي اٽلائڻ جي حالت ـ ٻاسي بدل.

● ڪِروتهُ ۽ ڪِروتَ ؛ ذ. اسم خاص. سَلاڻي ڪيڙي ورتل ڪِيڙُ.

● ڪِرُوتهُ ۽ ڪِرُوتَ ؛ ذ. جبل مان لڪرلنڊڙ مهمائي ـ سُومائي ـ مهميرو.

● ڪِرُوپَ ۽ ڪِرُوپَ : ذ. (سن. ڪُپهُ = ڪاوڙجڻ) ڪِروڌُ ـ ڪاوڙ ـ غصو ـ ڏمر ـ وِڌُونُ ـ چوپهُ ـ رَلج ـ ناراضگي ـ چڙ ـ خارَ ـ جوش. چڊبو ـ آڏمو. ڪوپ. مَنو وِڪارُ ـ حرص و هوَس. ڪينو ـ دشمني ـ بغض ـ وِيرُ.

ـ ڪِرُوِيجَنُ: مصدر. ڪِروڌ جڻ ـ ڪاوڙجڻ ـ ڏمرجڻ ـ غصي ٿيڻ.

ـ ڪِرُوِيُ ۽ ڪِرُوِيُ ؛ ذ. صفت. ڪروڌي ـ جوشيلو ـ چڙڻو ـ ٽپڙو ـ تامشي ـ جوشي ـ ڪروڌ مانُ ـ ڪروڌ وان ـ جوش پريو ـ ڏمرائتو.

● ڪَروچو ؛ اسم خاص. تعلقي اوشهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪِروڌُ ۽ ڪِروڌَ ؛ ذ. (سن. ڪُروڌَ = ڪاوڙ). ڪاوڙ ـ غصو ـ ناراضپو ـ رلج ـ ڪوپ ـ ڏمر ـ چڙ ـ ناراضگي ـ غضب ـ قهر ـ ڏڪ ـ عتابُ. خفگي. ڪهيي ـ ڪاڪيل ـ ڪنڌٽ ـ ڪُرڪُر ـ خرخسو ـ زيڙهه پيڙهه. اڃايو روج راڙو ـ ڪينو ـ ضد. بحث ـ حجت ـ مناظرو. خواهه مخواهه جو رودَنُ ـ رُسامون. ڪلفت ـ لاساڙي.

ـ ڪِروڌ جَنُ ؛ مصدر. ڪاوڙ ۾ اچڻ ـ ڪِروِيجڻ ـ ڏمرجڻ ـ غصي ٿيڻ ـ چڙڻ ـ جوش ۾ اچڻ. ڪهيي ڪرڻ ـ ڪينو ڪرڻ ـ ڪاڪيل ڪرڻ ـ اجائي زيڙهه پيڙهه ڪرڻ ـ ماندائو مچائڻ.

● ڪِروڌُ ڪَڍيُ وِهَنُ: ضد ڪري وهڻ ـ ڏرٽو ماري وهڻ. ڪهيي ڪرڻ ـ ڪينو ڪرڻ.

ـ ڪِروڌُ ڪَرَنُ ؛ ضد ڪرڻ ـ ڪهيي ڪرڻ. رسڻ. روج راڙو ڪرڻ.

ـ ڪِروڌِيُ ۽ ڪِروڌِيُ: ذ. ڪاوڙ ڪندڙ ـ غصي وارو ـ چيڙاڪ ـ زود رلج ـ ڪهيي خور ـ ڪينائي. ڪاڪيلو ـ ضدي. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.

Gul Hayat Institute

● کروڑ (ث)؛ ث. ول جو هک قسم.

● کـرُوڑ ≈ کَـرُوڑ؛ ذ. صفت. (سن. کَرُوْرٌ = سخت). ڈَهانتو - پوانتو - خطرناک - پیانک - هیبت ناک - خوفناک - ڈهشتي. شوخ - کروڑ. دَرلهو - خونخوارُ - وحشي - جهنگلي - خولي. کرال - مَکروه - کِراهت جهڑو.

● کـرُوڑ ≈ کِـرُوڑ؛ ذ. صفت. (سن. کوٹِ) گاٹيڻي جو هک عدد - هک سؤ لک (۱۰۰۰۰۰۰). - کِـرُوڑپَتي؛ ذ. صفت. کروڑ روپين جو مالک - شاهوکار - وڈو مالدارُ - مايا وَنْتُ - ڈلوانُ.

● کَـرُوڑَنُ (ت)؛ مصدر. (ان جو) ڈارو ڈرڻ - ڈَڙُ کرڻ. (کَـرُوڑِيو - کَـرُوڑِيندو - کَـرُوڑِيَلُ).

● کـرُوڑُ ≈ کَـرُوڑ: ذ. صفت. هوشيار - چالاک - ماهِرُ - پِڙُ - گوهَرُ - اُستاد - حِرفتي - الڪلي.

● کَـرُوڑِي ≈ کَـرُوڑِيُونُ (ت)؛ ث. زنالي زيور جو هک قسم - سنکلي.

● کَـرُوڑُ: ذ. (الگ). معدلي شين مان رگيل چمڑو - تمام نرم، ار جناءُ دار چمڑو.

● کَـرُوڑُ مَـرُوڑُ (ت)؛ ذ. صفت. (من کَـرُ = آوازُ کرڻ) ردي - بيڪار - اِڪَنمو - اِڪارُ - اجايو - وَڻتُ. برباد - ناسُ - چَٽُ - زيان - ويران - اُجاڙُ. مردار - ڈولِيدُ.

- کَـرُوڑُ مَـرُوڑُ کَـرَنُ؛ خراب کرڻ - وڃائڻ - ڈُڻون هاڻيون کيڏڻ. (کاڏو وغيره) لُڙڻ - لهوڙڻ - اُجاڙڻ - اجايو وڃائڻ - ردي کرڻ - بيڪار کرڻ. ضايع کرڻ - اُجڙ کرڻ - ناسُ کرڻ - آڏائڻ - برباد ڪرڻ.

- کَـرُوڑُ مَـرُوڑُ کَـرِي چِڏَنُ؛ دربدر کرڻ - رُلائڻ - حال کان وڃائڻ.

● کَـرُوڑُ (ت)؛ ذ. صفت. کم ذات - هُڇڙو - خراب.

- کَـرُوڑُ مَـرُوڑُ؛ ذ. اجايو - ناد رست - خراب - کَـرُوڑُ مَـرُوڑُ.

- کَـرُوڑُ مَـرُوڑُ ٹِـيڻُ: بيڪار ٹيڻ - نکمو ٹيڻ - نِڪارُ ٹيڻ. نہ هيڈانهن نہ هوڈانهن ٹيڻ - اڌ ٽيدو هڻ. خراب ٹين - چٽ ٹين - ناس ٹيڻ.

- کَـرُوڑُ مَـرُوڑُ کـرڻ؛ خراب کرڻ - چَٽُ کرڻ - ناس کرڻ.

● کَـرُوڑُلُجهِي ≈ کَـرُوڑُلُجهيُونُ؛ ث. صفت. چوٽي قد واري بندري (ڪڪڙ) (رلڪ گرو، آنا گهٽا لاهي). "ڪُڪڙ تہ کـرونجهي پاڻي" (چوٽي).

● کَـرُوڑُنْدُ ≈ کَـرُوڑَنْدَ: ذ. صفت. قُرب وارو - قربائتو - رلتو ميلٹو - ميل جول وارو - محبتي - ناهوکو - يار و دمسُ.

● کَـرُوڑُنْدِ جَنُ: مصدر. (سن. کَـرُو پَ = چاڻي) چيهو ٹيڻ - ڪُهو ٹيڻ - ڪُهو ٹيڻ - لِيوڙڻ - نِمڻ - ڈولڊو ٹيڻ. گول مول ٹيڻ - لَنَڍَمَنڊيڙو ٹيڻ. ڏڏ جي ڪري وڌهجڻ - ڪومائجڻ - ڪومائجڻ - ڪهومائجڻ - سوس ڪائڻ - سُسڻ - سوڙهو ٹيڻ.

- کَـرُوڑُنْدِ ڙُو ≈ کَـرُوڑُنْدِ ڙا؛ ذ. صفت. ڪُهو - ڈولڊو - نيو ڙ پَلُ - لِميَلُ - گُڪو - چيهو. سُسِيَلُ - سوس کاڌل - ڪومايَلُ - ڪهومائِيَلُ. تنگ دلُ - سوڙهو. (ث. کَـرُوڑُنڊڙي ≈ کَـرُوڑُنْدِ ڙِيُونُ).

● کَـرُوڑُنْدِي؛ اسم خاص. تعلقي فيض گنج (رياست خيرپور) م هک ديهه ۽ ڳوٺ جو نالو.

● کَـرُوڑُو ≈ کَـرُوڑا (ت)؛ ذ. سُڪل - ٹنڊُ. (ث. کَـرُوڑي ≈ کَـرُوڑِيُونُ).

● کَـرُوڑُو ≈ کَـرُوڑا (ت)؛ ذ. صفت. کارو - لوڙاڻيو - ساڙو. تيکو - تيزُ (ذائقي م).

● کَـرُوڑِيلو ≈ کَـرُوڑِيلا؛ ذ. ٻوٽي جو هک قسم.

- کَـرُوڑِيلي جِيڙُ ساڙَ؛ ث. کروبلي ٻوٽي جي اچاڻ ۽ پراڻي رنگ ٿي دوا طور کم ايندڙ هک پسارکو وکر (سواد ڪڙو).

● کَـرَهيہ ≈ کَـرَهُونُ؛ ث. (سن. کَلَهَ = جنگ) جنگ - جهيڙو - لڙائي - ويڙهم - کروڌ - معاملو - تکرارُ - خرخسو - نفاق. آفت - آهدا -

Gul Hayat Institute

مصيبت. بدبختي - ڪم بختي - شامت. باھ - آھ. "جيسين لَلو ڪٿي لٽ، تيسين ڪَرَهَ آجھاسي وجي". ڪرھو - آٽ.

= ڪَرَهِ آجھامَنُ: باھ جو ٽرڻ. جھيڙو بند ٿيڻ - لڙائي خلاص ٿيڻ - معاملو ختم ٿيڻ.

= ڪَرَهِ آڇِيءُ بھڻ: بدبختي لڳڻ - نصيب ڦٽڻ - شامت اچڻ - ڪمبختي شروع ٿيڻ.

= ڪَرَهَ لڳڻُ: نفاق پيدا ٿيڻ - جھڙو پيدا ٿيڻ. "پوءِ ڪَرَهَ لڳندي ڪيئن امان پرين وچ ۾".
(راجن شاھ).

= ڪَرَهِينِ ۽ ڪَرَهنڙُنُ: ث. جھيڙو - جنگ - فساد - ڪٽلھ - رگڙو - ٽنٽو - وڙھ - وروڌ - تڪرار - حجت - ھوڏ - تنازع - بحث - وٽا - رد و بدل - چٽا پيٽي.

= ڪَرَهَنُ: مصدر. وڙھڻ - لڙڻ - جنگ ڪرڻ - جھيڙو ڪرڻ.
"ھروڙنو ھَراڙَ تہ ڪرھندي قرب ٽئي".
(شاھ ڪريم).

● ڪَرَهُ ۽ ڪَرَهَ: ذ. (سن. ڪَرَبَ = آٽ). ڪرھو - آٽ - ٽوڏو - ڏاڪھو. ڪنوات - ڪَرَهَلُ - لئيو آٽ - گونرو (ت).

● ڪِرَهَ ۽ ڪِرَهَ (ل): ث. نفرت - ڇاڻ - ڪراھت - سوگ - ڏ ڪار.

● ڪِرَهُ ۽ ڪِرَهِ (ل): ذ. ھيرڻ جھيڙو ۽ جيڏو وڻ جو ھڪ قسم. (بج سڪل، ٻہڻ مثل سخت، ڏاڙي وھم موجب ھين جو بج جنھن گھر ۾ آڇلبو تہ اتي سدائين جھيڙو جاري رھندو). اھا نھري شڪل، جا اڏ گول ڪي سندس قطرتي چوڏاري ڦيرائبو تہ ٿھي (ٻماشي ڪتاب ص. ١١).

= ڪَرَهَ ڪَڪَرِي آڇلڻ: جھيڙو وجھڻ - نفاق پيدا ڪرڻ - ڪلفت پيدا ڪرڻ.

● ڪَرَهائِيءُ: ث. جھيڙو - وڙھائڻ - لاڙاھ - جنگ - لڙائي - معاملو - خرخسو. دشمني - ويھر - ضد - نفاق.

● ڪَرَهَ ٽِنڊِڙِي ۽ ڪَرَهَ ٽِنڊِڙِيُنُ: ث. جيت جو ھڪ قسم. (رنگ ڪارو ۽ ڳاڙھو، ٽنڊن جيڏو، زھردار، دوائن ۾ ڪم ايندڙ). ڳاڙھي ٽنڊڙي. ھڪ چمڪندڙ جيت جو ٽالو - ڪَرَ ڪَٻيتو - ٽالباڙو - ڪَرَهَ ٽِنڊڙي.

● ڪَرَ ھَرَ (ث): ث. گوڙ - ھل - شور - ٻاغاڙو - ڏ مچر - ھائيتال - حشر - ماندائو - غوغاءُ.

● ڪَرَهُ ڪَڪَڙِيءُ (ل): ث. ھڪ قسم جي پوڻيءَ جو ٻج.

● ڪَرَهَلَ ۽ ڪَرَهَلَ: ذ. ڪَرھو - آٽ - ڏاڪھو - ڪرھ - ٽوڏو - ميو. ھڪ عام وڪر جو ٽالو.

● ڪَرَهِنِ: ث. خارش - ڪَھ - ڪٿي - ڪيرسرو - ڪيھار - ڪَجلي.

● ڪَرَهَنُ: مصدر. جھيڙو ڪرڻ - فساد ڪرڻ - لڙائي ڪرڻ - معاملو مچائڻ - نفاق وجھڻ.

● ڪَرَهو ۽ ڪَرَهَا: ذ. (سن. ڪَرَبَ = ڪرھو، ھرا. ڪرھو). آٽ - ڏاڪھو - ٽوڏو - ڪَرَهُ - ميو - ڪنوات. ٻاجاريءَ ۾ ڏڳي جي ڪُلھي اچڻ واري جاءِ. (ستين ٻاسي) - ڪَنڊاتُ - ڪانڊو بازار جي ھڪ وڪر جو ٽالو (عام).
(ث. ڪَرَهيءُ ۽ ڪَرَهِيُونُ).

= ڪَرَهوڙَ ۽ ڪَرَهوڙ (ل): ذ. آٽ جي لنڊين ڦرن جو البوھڻ - گونرن جو وَلَرُ - ڪنواڻن جو وڪ.

● ڪَرَهو ۽ ڪَرَهَا: ذ. (ف. ڪَرَهَ = ٻچو). ٻڪريءَ جو ٻچو - ننڍو ڦَرُ - ٻَھرو - چيلو.

= ڪَرَهو ڪَرَنُ: ڪنڊل ٻھرو جي ڪل لاھي بعد ٻيٽ ڪري ٻوھ سسي وَڃڻ (ڪ).

● ڪَرَهو ۽ ڪَرَهَا: ذ. بدبودار ڏڪيو - اڻانگو - دشوار - اوکو - اَولو. (ضد. سَرھو).
"سڄڻ جو سڳ سدا سَرھو،
ڏ ريبن قرب ڏس ڪَرَهو،
اڻ ي ٽيڪ تيار جو تَرھو،
ھيڻن جي ھار جو اخلاص".
(فاضل شاھ).

● ڪَرَهيءُ ۽ ڪَرَهِيُونَ (ث): ث. ڪائين جي ٿھيل اولھي ٻھي (فصل لٽي ڏڪي رکڻ

لاءِ). (اسم خاص). تعلقي ڪوڏڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪَرَهُ ۽ ڪَرَءُ: ذ. ڏڪار - قحط - قحط سالي - ڏڪر - اٽاٽ - مهالڪائي - قلت.

● ڪَرَءُ (ت): ذ. سُڪي زمين ۾ ٻج چٽڻ لاءِ ڏلل هَرُ - سُڄَ - ويراني - بربادي - آجاڙَ - تباهي. سوڪ - ٻَٽ.

● ڪِرَڏُونُ (ڪ): ث. ڇڇيءَ جهڙي جيت جو هڪ قسم. (جهنگ ۾ وڻن تي رهندڙ، وسڪاري ۾ سيسي ڪاڙهي ٽئيس).

● ڪَرَڏِيُ (ڪچ): ذ. گهرُ - جاءِ - مڪان - هنڌ - ٺڪاڻو - آستانو - حويلي - جڳهه.

● ڪَرَڏِينُ (ڪ): ث. جهنگ ۾ رهندڙ لنڊي ڇڇي - ڪِرڙِي.

● ڪَرِي: حرف جر. (سن. ڪَرَ = ڪَرَنُ) (جي) سبب - لاءِ - واسطي - ڪاڻ. (جي) هٿان - معرفت - هٿَئُون - هڏريعي - دوران. (شرم) وچان. (جي) مشابهت ۾.

● ڪَرِيُ ۽ ڪَرِيُونُ: ث. ڀاڻي ٻيٽ لاءِ ڪڻڪ يا ٽين جو لنڊوڙو گلاس - ڪَوزِيُ - ڪَولڙي - ٽيپي - چَلَ - ڪُنجي. ٻالٽي (ت). هڪ زيور جو نالو (ث). ڪڙي جو هڪ قسم (ث). ڀگريءَ جو هڪ قسم - چٽ ڪري (ڪ). (سن. ڪيشہ = چيٽوُ) چُٽيلُ قيتُ جو لشان.

● ڪِرِيُ ۽ ڪِرِيُونُ: ث. (سن. ڪريا = هرهيز) بيماريءَ جي حالت ۾ خراب ڪاڏي ڪان پاسو - هرهيز - آلپ هار - پَٽُ - هرهيز ڪاري - سنيال - موشو - سنجم - اعتدال - ٻاڻ رک - جڳت. ڪِرِيءَ جو ڪاڏو - هلڪي غِذا - هلڪو ڪاڏو. ڪِلي - ڪوڪوُ - مهيخ - ڪِيرو - ڪِيرِي.

- ڪِرِياتوُ ۽ ڪِرِياتا: ذ. ڪِرِيءَ وارو - ڪِري ڪندڙ - گِري ڪاڏي ڪان هرهيز ڪندڙ - ڪريائتو - رکڻ وارو.

- ڪِرِيائتو ۽ ڪِرِيائتا: ذ. ڪِرِيءَ وارو - ڪِري ڪندڙ - ڪِريائتو - رکڻ وارو - ٻاڻ پلو - ٻاڻ رکندڙ - ٻاڻ پاسو ڪندڙ. هرهيزگار - متقي - عابد - ايڪ.

- ڪِرِياٽيتوُ ۽ ڪِرِياٽيتا: ذ. سنجمي - ڪِرِياتو - جڳتي - ٻاڻ پلو - ڪريءَ وارو - ڪِريائتو. ٻاڻ رکندڙ - ٻاڻ پاسو ڪندڙ.

- ڪِرِيُ رَڪَنُ: هرهيز ڪرڻ - ڪِري رکڻ. ٻاز رهڻ - دوُر رهڻ.

- ڪِرِيُ ڪَرَنُ: ڪِري رکڻ - هرهيز ڪرڻ - ٻاز رهڻ. هري رهڻ.

● ڪَرِيُ ۽ ڪَرِيُونُ: ث. لنڊين ڪنن واري ڪري يا رڙَ. چانهينءَ جو ٻيجُ (ت). جُتيءَ جو هڪ قسم (لڪا ڍڪها ۽ پوئتي سُڙيل) (ڪ). ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ زيور (ڪ). (اسم خاص). آندهڙ قوم مان هڪ ذات جو نالو.

- ڪَرِيُ پُورِيُ: ث. ڪري ءَ جو هڪ قسم (ڪڪ رنگي، ڪِن جا وار لنڊيا ۽ ٻُٽ سان چُهڻيل ۽ ڪِن جا وارَ ڏاسيارا، سيڄ ڍڪها پوءِ اڇا ٿيل، قد ڍڪهو ۽ ڪي ڪير جون پليون ته ڪي ڍليون).

- ڪَرِيُ ڪامُورِيُ: ث. ڪري ءَ جو هڪ قسم (ڪڪ رنگي، مٿان گاڙهو ٽهڪار وارَ وڏا ٿڻ ڍڪها، قد جي هلڪل ڍڪهي، سيڄ ڍڪها، سنهن تي تمام ڍڪها وار).

● ڪَرُيا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪِرِيا ۽ ڪِرِيائُونُ: ث. (سن). ڪرم - ڪاجُ - ڏلڏو - ڏاڙي. عمل - سرانجامي - هجا آوري. ڪابه مذهبي رسم. دفن ڪفن - ڪِرِياڪَرم - تجهيز و تڪفين - سنسڪار. سوگند - قسم - حلف - عهد. بدلو - عوض - مڪافات. پرستش - پوُجا - عبادت - بندگي. تماشو - کيل.

- ڪِرِياڪَرَمُ: ڪابه ادا کيل هندڪي رسم. هندن ۾ مئي ماڻهوءَ جي پويان ڪابه ادا کيل رسم سنسڪار - تجهيز و تڪفين.

- ڪِرِياڪَرَمُ ڪَرَنُ: ڪفن دفن ڪرڻ.

= ڪِريالاتُ ۽ ڪريالاتَ: ذ. ڪنهن سان ڪِريا ڪرم جو انتظامي - جوڙجڪ ڪندڙ.
= ڪِرياو شيشن: اسم ظرف. (جهمت مل ڪرامر).
● ڪِرياتوُ: ڏ. دوا طور ڪم اينڊز هڪ پسارڪو وڪر - چرياتو.
● ڪِرياڙيُ ۽ ڪِرياڙِيُونُ: ث. لتغام - لڪامُ.
● ڪِرياگُرِ: اسم خاص. ٽرم رهنڌڙ هندن جي هڪ ذات جو نالو.
● ڪُرِيانيُ ۽ ڪُرِيانِيُونُ (ڪ): ث. صرف ٽالڊن تي ڇايل مانيءَ جو هڪ قسم - ڪُرو - ڪِريالي - روٽُ.
● ڪِرياٽو ۽ ڪِرياٽا: ذ. (سن. ڪڏي = خريدي) الاج ڪان سواءِ بي جنس - تيلي بيج.
● ڪِرياٽيُ ۽ ڪِرياٽِيُ: ذ. ريزڪي وڪري وارو دڪاندار - پرچونِي - هٽائي.
● ڪِرِياٽيتو: ذ. دوا طور ڪم اينڊز هڪ پسارڪو وَڪرُ - ڪِرياتو - چِرياتو. هڪ ول جو نالو.
● ڪِرِيبَ ۽ ڪِرِيبُونُ (ل): ث. لفرت - قباحت - ڪراهت - ڪَرِيٻَ - ڪَرِيٻَ - حقارت - ڇان - ڏڪار - ڪِرِيٻَ.
● ڪِرِيٻَ ۽ ڪِرِيٻُونُ: ث. ڪِرِيٻ - قباحت - حقارت - سوگ - گِلانِيُ - آهٻو - آهٻ. دل خراب ٿيڻ واري حالت.
● ڪِرِيپُ ۽ ڪِرِيپَ: ذ. (الڳ). ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم - ڪچي ريشم جو ٺهيو ڪپڙو.
● ڪَرِيهچُ: ضمير. ڪَجُ - ڪَجاڻ.
= ڪَرِيجاءُ: ڪجاڻ - ڪريج.
● ڪُرِيهچا (ث): اسم خاص. مينڪهواڙڻ جي هڪ ذات جو نالو.
● ڪِرِيڏُ (ل): ذ. لڙ اٽڻ جي ارادي سان وهڻ واري حالت - ستيا گره - ڪپ ڪوڙيل.
● ڪَرِ يُرِ ۽ ڪَرِيُروُ: ث. لفرت - ڇان - ڪراهت - ڏڪار - حقارت - سوگ.
= ڪَرِيَر اڇڻ: نفرت پيدا ٿيڻ - ڇاڻ اڇڻ - ڏڪار ٿيڻ - حقارت ڪرڻ.
● ڪَرِيُرُ ۽ ڪَرِيُرَ: ذ. (سن. ڪَرِيرَ). هڪ وڻ جو نالو.
● ڪَرِيُرُ: اسم خاص. تعلقي لاري (رياست خيرپور) ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪَرِيُڙُ ۽ ڪَرِيُڙَ: ذ. هڪ وڻ جو نالو. ڪرڙ. ماٺوهه جو هڪ نالو. مڇيءَ جو هڪ قسم.
● ڪَرِيُڙُ: مصدر. (سن. ڪَرِيڙَ = راند). راند ڪرڻ - راند ڪڏڻ - ڪيڏڻ - کيلڻ - ڪارڻ - آواز ڪرڻ - سڏ ڪرڻ - هڪل ڪرڻ - سڏڻ.
= ڪَرِيُڙَ ۽ ڪَرِيُڙُونُ: ث. ڪَرِيُڙُ = کيلڻ). راند - ولدو - وِيارُ - بازي - کلول - کيل - مزو - رڙلشو - کيڏ.
● ڪَرِيُزَ ۽ ڪَرِيُزُونُ: ث. (ف. ڪَريز. ڪَرِيجُ). ڪِيءَ جو ٻراڙا ڪنپ ڪوهي ٽوان ڪنپ ڪيڻ وري حالت - ڪِيءَ جو هرسال ٽوان ڪنپ وارو ڦوڙهڙو. مهميز - سار - تعدي - جُٽ - مار موچڙو - گارڪند. اولهاري ۾ بازن کي ڪارايل ڪاڏو (ت).
= ڪَرِيُزَ ڪَيڻُ: ڪِيءَ جو ٽوان ڪنپ ڪيڻ. مار ڏيڻ - جُٽ ڪرڻ - سيکت ڏيڻ - نصيحت ڪرڻ - هدايت ڪرڻ - تنبيهه ڪرڻ.
= ڪَرِيُزَ ڪَٽِينُ: مشڪلاتن مان ٻار پوڻ - تڪليفون سهڻ - سختيون سهڻ. ڪريز ڪيڻ.
= ڪَرِيُزَ مَ وِهڻُ: ڏاريل ڪِي (ڪڙهاز وغيره). کي لون ڪنپن ڪيڻ لاءِ خاص احتياط واري جاءِ ۾ وهارڻ (ت).
● ڪَرِيهلو ۽ ڪَرِيهلَ: ذ. (سن. ڪاويل = ڪرهلو). ياڄيءَ جو هڪ قسم - هڪ ول جو لئيو ٿر (ڏانڊو ڪڙو). سوڊا يا ليمن جي ٻاٽلي حقي جو هڪ قسم.
● ڪَرِيرُ ۽ ڪَرِيرَ: ذ. صفت. (ع). ڪرم يا احسان ڪندڙ - بخشش هار - مهرباني ڪندڙ - ٻاجهارو - معاف ڪندڙ - مدايون ميٽيندڙ - سخي - مخير - داتا - جَوَاد - فياض - رحيم - مهربان -

Gul Hayat Institute

دَياوان ـ دَيالو ـ كرپالو ـ شَفقت كندڙ ـ خدا تعالي جو هڪ صفاتي نالو. رسول الله جن جو هڪ صفاتي نالو.

ـ كَرِيما ¦ ذ. حرف ندا. اي كريم! ـ اي سخي! ـ اي خدا!.

● كِرِيمُ ¦ كِرِيمُون ¦ ث. (انگ). ڪچي ڪير مان مشن ذريعي نڪتل سٽ ـ مَلائِي ڇڙو گيهه. سُنهن تي هٽ لاءِ هڪ خوشبودار چڪنو تيل ـ وَيسلين.

● كَرِيمآباد ¦ اسم خاص. ڪشمور ۽ ٻل تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كَرِيمبَخش ¦ اسم خاص. تعلقي ٻل ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كَرِيمپُور ¦ اسم خاص. تعلقي ميرپور ٻٺوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كَرِين ¦ كَرَن ۾ ـ بازن ۾ ـ لڳن ۾ ـ جسم ۾ ـ عضون ۾.

"صحت جي سرير ۾، ڪل ڪَرِين ايئي" (شاهه).

ـ كَرِين وَرُ كَيَنُ: بدن مان سستي ڪيڻ. جُٽ ڪرڻ ـ تعدي ڪرڻ (ك).

● كَرِينبِنڊِجَنُ ¦ مصدر. ڪَروليڊجڻ ـ ٿڌ ۾ سُڪي وڃڻ ـ ڪومائجي وڃڻ ـ سُسِي وڃڻ. ڪَروندڙو ٿيڻ ـ ٿلهڙو ٿيڻ ـ ڪومائجي وڃڻ ـ ڊولڊڙو ٿيڻ.

ـ كَرِينبِنڊِڙو ¦ كَرِينبِنڊِڙا ¦ ذ. ڪَروليڊڙو ـ سُسيل ـ ڪومائل ـ ڊولڊڙو.

● كَرِينكَرُ ¦ اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.

● كَرِينُو ¦ كَرِينا ¦ ذ. عزت ـ مان ـ شان ـ مرتبو ـ ماڻارٽ ـ حيا ـ شرم ـ لڄ.

● كَرِيو ¦ كريا ¦ ذ. ڪَرو ـ ڪوڙو ـ بَدلو ـ ٽونٽي وارو لوٽو.

● كِرِيو ¦ كِرِيا ¦ ذ. عزت ـ مان ـ آبرو ـ ماڻارٽ ـ شان ـ مرتبو. جَسُ ـ چڱو نالو ـ ناموس ـ ساراهه ـ هاڪ ـ واکاڻ ـ ڏاکو.

● كِرِيو كَڙَ ¦ ذ. ڦر ۾ ايندڙ ڪاهه جو نالو.

● كَرِيهَرُ ¦ كَرِيهَرَ: ذ. صفت. ڪوجهو ـ بدصورت ـ بدشڪل ـ بدزيبو ـ روپ هوڻ ـ چيلو ـ ڪَجَتُ ـ ڏوڙموڙ ـ ڪُروپ ـ ڪينو ـ بُڇڙو ـ خراب ـ مڪروهه ـ نفرت انگيز. ميرو ـ لڙو ـ گدلو ـ ميرو ڪچيرو ـ ڏوڙ پُڪليو ـ گندو ـ غليظ ـ ملين ـ فاحش. (سن. كَرُن) هاڻي. ڪٽيهَرُ يا زنگي گل.

● كَرِيهُ ¦ كَرِيهَا (ث): ذ. آٽو ـ ڏاڪهو ـ ميو ـ ڪَرهو.

● كَڙُ ¦ اسم خاص. تعلقي جيمس‌آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كَڙَ ¦ كَڙُون: ث. واهَ جو ڪنارو ـ پَر ـ ڪَور ـ ڪَپ ـ ڪنڌي ـ ٻاسو ـ ڪنڌو ـ كَرَ. ٻاڦ جي جهل لاءِ ڏنل ٻَنو ـ اڙ ـ بَنڊ ـ ٻالڌو ـ ٻَنو ـ اوت ـ چيلهه (ت). فالتو ٻاڦ جي نيڪال لاءِ ڪتل نالي ـ چَنڊ (ت). ٻَهون ـ گهٽو ـ جهجهو ـ سرس ـ زياده وڌيڪ (ت).

"هي ڏڳي هنَ مينهن كان كَڙَ آهي" (جملو).

ـ كَڙ كانڊو (ت) ¦ ذ. كَڊَوُن كَٽُوبا ـ هيٺ مٽالهين ـ لاهواري.

ـ كَڙَ كَرائِيُ: زميندار جو پاڙوار، زميندارن جو كَڙَ يا سيب بند ڪري ٻاڦ انهنجي زمين ڏانهن وهائڻ (ل).

● كَڙ (ل) ¦ ذ. وڌيڪ ـ ڪثر ـ جهجهائي ـ گهڻائي ـ زيادتي ـ سَرسي ـ زورائي. "ڪارو آٿ ٻگهي كان كَڙ ۾ آهي" (جملو).

ـ كَڙ كَثَنُ: گوه ڪٽڻ ـ ڪثر ڪٽڻ ـ زور ڏيڻ ـ وڌيڪ هٽڻ.

● كِڙ ¦ كِڙُون (ل): ث. نوائي ۾ ٻري كان ٻُڌڻ ۾ ايندڙ ڦٽات يا آواز.

● كِڙُ ¦ كِڙَ: ذ. ٻڪي جي چٽ واري ڏاڙهي. چَهَرُ ـ چَنو ـ لالڙي ـ ڏنگو ـ جهوڙو.

● كَڙُ ¦ كَڙُون: ث. ڏڪُ ـ ڏڪاوٽ. وَجهه (ث).

Gul Hayat Institute

● ڪڙ ۽ ڪڙون: ث. ساڻ جي هيٺ ۾ هار جي هلجڻ ۽ وڏي ٽين جي جاءِ - ڪڙ هڻ، ڏيڻ - هيٺ - شڪم - ٻٽ. ڪنڊ - ڪڙڇ. ڪڙ ڪي هلڻ جو آواز.

= ڪڙ پرڻ: هيٺ پرڻ - جهڙو تهڙو ڪاڏو ڪائي شڪم هلڻ.

= ڪڙ ٿيڻ ۽ ڪرڻ: اف ٿي ۽ ڪرڻ - ڪوبه آواز نه ڪرڻ. هچا ڪاچا ٿي نه ڪرڻ.

● ڪڙاڪ ۽ ڪڙڪون: ث. سختي - تڪليف - ڏک - آهنج.

= ڪڙاڪون ڪائيندڙ: سختيون سهڻ - تڪليفون برداشت ڪرڻ.

● ڪڙاڪٽ (ت): ث. سڄي ڪهي - هنهي طرفن - سيني پاسن.

● ڪڙاڪو ۽ ڪڙاڪا: ذ. (سن. ڪڙ = پڄڻ > سخت ڪرڻ). ڪڙڪي وارو آواز (جاءِ وغيره ڪرڻ جو) - ڪڙڪو - ڪڙو - ڪڙڪاٽ - ٽڪاءُ - ٽڪا - ڏڪاءُ - ڏڙڪو ڏهڪو - ڏڙڏڙ - ڪڙڪاٽ. سختي - ڏاڍائي ڪش - ڏوڪ - دم - وزم - سوٽو - ڏک. "چلم مان ڪڙاڪو ڪيڏي وڻان". (جملو).

= ڪڙاڪا ڪائيندڙ: تڪليفن ۾ اچي وڃڻ - ڏکڙا ڏسڻ - مشڪلاتون سهڻ - سختيون ڪاٽڻ - ڏولائن ۾ اچي وڃڻ - مصيبتن ۾ ڦاٿجي وڃڻ.

= ڪڙڪو ڪڍڻ: وزم هڻڻ - دم هڻڻ - سوٽو هڻڻ - ڏوڪ ڀرڻ - ڪش ڪيڏڻ.

● ڪڙال (ڪ): ڪوڏين جو قسم (سواد ڪارو) ڪٽال - ڪاري ڀاڻي ۾ ايدا ٽيندڙ ڪوٽيون.

● ڪڙاوهڙهه (ل): ث. ٻاهر جي چت - لوڙهو - آجهو - جهلو.

● ڪڙاهه ۽ ڪڙاهه: ذ. (سن. ڪٽاهه = ڪٽاهي). ٽمار وڏي لوهه جي ٽئي - ڪڙاهو - ڪٽاهي - ڪٽاهه.

= ڪڙاهو ۽ ڪڙاهو: ذ. (سن. ڪٽاهڪ = وڏي ٽئي). لوهه جي ٽمار وڏي ٽئي - ڪڙاهه - ڪٽاهي - ڪٽاهه - وڏي ٽئي يا ديگ - ڪٽاهو. (ث. ڪڙاهي ۽ ڪڙاهيون).

= ڪڙاهيٽو (ث): ذ. وڏي ٽئي - ڪٽهي - ڪٽهو - ڪڙاهو - ڪٽاهه - ڪڙاهه - ڪنڍو.

● ڪڙائن: مصدر. (سن. ڪٽ = ڏکجڻ. سن. ڪٽ + تاپنم = ڏک ڏيڻ). بيزار ڪرائڻ - ٽڪائڻ - بيزار ڪرائڻ - وڇائڻ - دق ڪرڻ - خفي ڪرڻ - هلاڪ ڪرڻ - ڪڪ ڪرڻ. چيڙ ٽڙ - ڪاوڙائڻ - رلجائڻ - ڪلپائڻ - پوڏارڻ - ناراض ڪرڻ - غصي ڪرڻ. خوف ڏيارڻ - ڊيڄارڻ - ڏاهڻ - ڏهڪائڻ - ڏڪائڻ - ڪهڪائڻ. ڏهڻ - ڀائي ڪڍڻ - دشمني لائڻ - ضد ڪرڻ. (سن. ڪٽ = ڪوڙو لڳڻ) (سواد م). ڪڙو لڳڻ. پٽڻائڻ - قابو ڪرائڻ - سوگهو ڪرائڻ - بند ڪرائڻ - جهلائڻ - ڪڙائڻ - رسن سان هڏي مضبوط ڪرائڻ.

● ڪڙائي: مصدر. (سن. ڪٽ = ايذاءُ سهڻ). ٽڪائڻ - وڇائڻ - هڪڇائڻ - چڪائڻ - ڪڙڻ - سائڊ ڪرائڻ - آهيمو ڪرڻ - چور ڪرڻ - بيزار ڪرڻ - ساڙو ڪرڻ - هڇ ڪرڻ. پوسرائڻ. چيائڻ - ساڙڻ - جلائڻ - ڪاوڙچائڻ.

= ڪڙائجي وڃڻ: ٽڪجي پوڻ - چورٽي پوڻ - ساڙو ٿي پوڻ - سائڊ و ٽيڻ - ڪڙجي وڃڻ. ويڙهجي سيڙهجي وڃڻ - گول مول ٽي وڃڻ - ڏولڏڙو ٽي وڃڻ - ڪرمو ٿڌڙو ٽيڻ.

● ڪڙائي ۽ ڪڙائيون (ت): ث. ڪوس ڪي هڏن لاءِ گولائيءَ تي وريل ۾ آڻهون سانهون ڪاٺيون.

● ڪڙب ۽ ڪڙبون: ث. (سن. ڪٽڪر = ڪڏو). جوئر يا باجهري جو سڪل ڪانو - ڪڙبي. گاهه جو هڪ قسم.

= ڪڙبي: ث. جوئر يا باجهر جو ڪالو - ڪڙب. گاهه جو هڪ قسم.

● ڪڙٻات ۽ ڪڙٻاٽ: ذ. گهوڙي وغيره جي سنبن جو آواز - ڪڙٻٽ.

= ڪڙٻٽ: ذ. ڪڙٻات.

= ڪڙٻٽ ڪرڻ: پڄڻ - ڏوڙ پائڻ.

Gul Hayat Institute

● ڪڙهجڻ : مصدر. ٽڪجي پوڻ - ٽڪي پوڻ - ڪڙجي پوڻ - چُور ٿي پوڻ - هٽجي پوڻ - ڪڙجڻ.
- ڪڙهجي وَڻ : ٽڪجي پوڻ - ڪڙهجڻ. سختي اچڻ - تڪليف پهچڻ.
● ڪڙهي ۽ ڪڙهيون (ت): ث. مينهن جو هڪ قسم (هيڪ اچو، هر ٽيڪ هر اچو ٽيڪو)
● ڪڙهت ۽ ڪڙهتَ (ت): ذ. بلڪل ڏهرو - اپرو - ضعيف - لاغر - هيڏو - نهٽ - دَرهٽ - ڪمزور - ناتوان - بي پهچ. خراب گوشت.
● ڪڙهتو ۽ ڪڙهتا: ذ. (سن. ڪرتڪ) بدن سان چهٽل لُندو چولو - پهران. نيدو ڪوٽ.
● ڪڙهتي ۽ ڪڙهتيون: ث. چولو - الگرڪو - ڪڙهو - جهبو - ڪرتي - پهران. (جنڪيٽ والگر). چولو (ت).
● ڪڙهڙ (ت): ذ. سنهو پاڻ - پاڻ جو چُورو.
● ڪڙهڻ : مصدر. پڌجڻ - قابو ٿيڻ - قاسجڻ - اڙهڻ - سو ڪهو ٿيڻ - جڪڙهڻ - قيد ٿيڻ. محبت ۾ گرفتار ٿيڻ - عشق ۾ قاسجي وڃڻ.
- ڪڙهجي وَڻ : پڌجي پوڻ - گرفتار ٿيڻ - قابو ٿيڻ.
● ڪڙهڻ : مصدر. ٽڪجڻ - ٽَڪڻ - ٽڪاوٽ محسوس ڪرڻ - چُور ٿي پوڻ. جسم جو لستو ٿيڻ - ساڻو ٿيڻ - ماندو ٿيڻ. بيزار ٿيڻ - خفي ٿيڻ - رڃڻ.
- ڪڙهجي وَڻ : هڪ جاءِ تي ويهي ويهي ٽَڪي پوڻ - جسم جو لستو ٿي پوڻ.
- ڪڙهجي وڃڻ : ويهي ويهي ٽڪجي پوڻ. ويڙهجي سيڙهجي وڃڻ - گول سول ٿي وڃڻ - ڪروندڙو ٿيڻ - دوندڙو ٿيڻ.
● ڪڙهڪ ۽ ڪڙهڪ : ذ. ڪنڪ ڪانو - ڪڻ ڪڇرو - ڪند ڪوچر - هوهر سوهر - ڪند ڪوڙ - ڪنڪ ڪهجر - اولڙ. (صف). هيڏانهن هوڏانهن پکڙيل (ڪاسه شئي) - چڙوچڙيل - ڪيندريل - ڦڙيل پکڙيل.

● ڪڙهڪ ۽ ڪڙهڪ : ذ. رڌڻ يا پچڻ لاءِ لوهه جي ڏوئي - ڏوئلو - ڪفگير - ڪيوڙو - وڏو ڏو - ڏوڙو. ڪرندي - ڪرمنڊل.
● ڪڙهڪ ۽ ڪڙهڪون (ت): ث. ڪنڊ. خبر - سڌ - پتو - سماءُ - حال. احوال - سماچار - اطلاع - جاڻ (اسم خاص). ڏاڙهياري جبل ۾ هڪ ديوي جو نالو.
● ڪڙهي ۽ ڪڙهيون : ث. شيءِ تڙڻ جو قطرو پاڻ - تڙڻي - لڳو لڳو - ڪڇي - ڪڙاهي.
● ڪڙهڙ: ظرف. علحده - جدا - الڳ - ڌار - چڙوچڙ. رول - رولاڪ (ڪ).
- ڪڙهڙ ٿيڻ (ڪ): الڳ ٿيڻ - ڌار ٿيڻ - علحده ٿيڻ - جدا ٿيڻ. پلجي وڃڻ - راهان رڙ ٿيڻ - قطبي وڃڻ - لاهتو ٿيڻ - ڪُر ٿيڻ. "پڪري مال مان ڪڙهڙ ٿي ويئي" (جملو).
● ڪڙهڙ ڪرڻ : بلائتو پڌڻ - سو ڪهو پڌڻ - قابو ڪرڻ - مضبوط پڌڻ - جڪڙڻ (ل).
● ڪڙهڙ ۽ ڪڙهڙون: ث. ڏوڙ - ڏڪ - پاڇ - پچ - ڏاپي.
- ڪڙهڙ ڪرڻ : ٽيڪو ڏوڙڻ - پاڇ وجهڻ - پچڻ - ڏاپي ڪڍڻ - ڏيهه ڪرڻ - ڏيهاڙو ٿيڻ.
● ڪڙهڙي ۽ ڪڙهڙيون (ت): ث. ڪاهه - حملو - جُلهه - آسارو - روڪڙ.
- ڪڙهڙي ڪرڻ : ڪاهه ڪرڻ - حملو ڪرڻ - جُلهه ڪرڻ - آسارو ڪرڻ - روڪڙ ڪرڻ.
● ڪڙهڙيارو ۽ ڪڙهڙيارا (ت): ذ. انڌ رکڻ لاءِ ٺهيل ميڙي جي جاءِ - ڪندي - ڪندلو.
● ڪڙهسو ۽ ڪڙهسا (ت): ذ. ميڙي جو هڪل ستڪ - ماڻورو - ستيڪو.
● ڪڙهسيو ۽ ڪڙهسيا (ت): ذ. لوتو - ڪڏون.
● ڪڙهڪ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ڪڙهڪ ۽ ڪڙهڪ: ذ. صفت. سخت - ڏاڍو - هڪو - پختو - ٽوڻ - سُڪل. ڪهرو - تيکو - تُند مزاج - تيز طبع.

Gul Hayat Institute

= ڪَڙڪُ مَوَالِيُ : ذ. وڏو موالي- سخت موالي- ڳهنڊ موالي- ڪڙ ننگ موالي.

● ڪِڙِڪ ۽ ڪِڙِڪَڻُ : ث. (سن. ڪَلِ = تير). ڪَڙُ- تيرُ- هان. مال کي ڪڇيءَ ۾ ٻڌڻ جي ڳهنڊي- ڪيرڪ- ڇڙي- مَتَرُ. ٻور کي الڙڻ جو آواز. (ث). (سن. ڪَرْڻِڪا). ڪاڻ جو قلم- ڪلڪ.

● ڪِڙِڪَ ۽ ڪِڙِڪَڻُ : ث. ڪنن جي ٻاڙين ۾ پائڻ لاءِ زيور جو هڪ قسم.

● ڪِڙِڪَاٽَ ۽ ڪِڙِڪَاٽِ : ذ. ڪِڙڪڻ جو آواز- ڪڙڪاءُ- (جاءِ وغيره جي ڪرڻ جو). آواز- ڏَڏڪو- ڏڙڪو- ڏڪاءُ- ڏَڪاءُ- ڏڙڪو- ڏَبڪو- ڏَڙ ڏَڙ- ڪڙڪو. طوفان جي گوڙ- گرجنا- ڳهڪاٽ- ڦٽاڪ. واڄت- شوشٽ- شرڙاٽ- سوسات (هوا جو). گوڙ- ڪِجڪار- شور (ماڻهن جو). ڪونج جو آواز (ث).

= ڪِڙِڪَاءُ ۽ ڪِڙِڪَاءُ : ذ. ڪِڙڪو- شور آواز- گوڙ- ڪِجڪار- گرجنا- ڪڙڪاٽ.

● ڪِڙِڪَڙُ : ذ. (تير، گاڏي، ٻاڦي وغيره جو). آواز- سَبْدُ- تَنْوارَ- ٻڙلاءُ- ڦڙڦڙ.

● ڪِڙُڪُڙُ. ذ. ڪڪڙ کي هڪلڻ جو آواز.

● ڪِڙُڪَ ڪُڪِڙِ : ث. آري تي ويٺل ڪڪڙ- آن تي ويٺل ڪڙ.

● ڪِڙُڪُڻُ : مصدر. (سن. ڪَڙُ= ٽُڪر ٽُڪر ڪرڻ. سن. ڪَڙَ= آواز ڪرڻ). آواز ڪرڻ- گوڙ ڪرڻ- ڪڙڪو ڪرڻ- ڪڙڪاٽ ڪرڻ- ڏڪاءُ ڪرڻ- ڏڪاءُ ڪرڻ- ڦڙڪاٽ ڪرڻ- گوڙ ڪرڻ- گرجنا ڪرڻ- شور ڪرڻ. نازل ٿيڻ- وارد ٿيڻ- اچي سهڙڻ- مٽان اچي ٻوڙ سختيءَ سان دشمن تي حملو ڪرڻ- جُٽِهَ ڪرڻ- ڪاهَ ڪرڻ- روڙ ڪرڻ. چهرجڻ- شغافيل ٿيڻ- ڦوٽ ٻوڙ- چير ٻوڙ.

= ڪِڙِڪائِيُ : مصدر. وُڪَڻُ- ٻاڪارِ- ڏرڻ- رڙڻ- واڪو ڪرڻ. زور سان ڏڪ هڻڻ- ٽهڪائڻ. نازل ڪرڻ وارد ڪرڻ- مٽان اچي سهڙائڻ. عبادتين کي سڏڻ (ٻالنگ ڏيڻ).

= ڪِڙُڪَنْدِيُ ٻَوَڻُ : مصيبت نازل ٿيڻ- چپ ڪرڻ- آٻدا ٻوڙ.

● ڪِڙِڪَڻُ : مصدر. (سن. ڪَلِ = شروع ڪرڻ) آسهڻ- ٽڪرڻ- روالو ٿيڻ. (اٽ وغيره جو) آواز ڪرڻ- دانهن ڪرڻ- ڪُڪِڪَڻ- رنگڻ- رينگو ڪرڻ- رينگاٽ ڪرڻ- چنگهڻ.

● ڪِڙُڪو ۽ ڪِڙِڪَنا : ذ. وڏو ۽ سخت آواز- ڪڙڪاٽ- ڪڙڪاءُ- ڏڪاءُ. جاءِ وغيره جي ڪرڻ جو آواز- ڏڏڪو- ڏڪاءُ- ڏڙڪو- ڏَبڪو- ڏڙڏڙ. طوفان جو گوڙ- شوشاٽ- شرڙاٽ- ڪِجڪار- گرجنا- ڳهڪاٽ- ڦٽاڪ. زور سان ڳالهائڻ جو آواز- گهٽو گوڙ- شورُ- هُلَ- رڙڪو- دانهن- بغاوت. دهل وغيره وڄڻ جو آواز- واڄٽ. بڪ بڪ- اجائي ٻَخي- وِرِبَ. ڏمڙ- ياوهُ گوئي- حشر- سانڌاڻ- هائيتال- هنبس.

= ڪِڙُڪيلو ۽ ڪِڙُڪيلا : صفت. گوڙائتو- گوڙ ڪندڙ- گوڙ وارو- ڪڙڪائي- غوغائي- هُلِيرُ.

● ڪِڙِ ڪَڻُ (ل) : مصدر. پرڻ- سٽڻ (ڪَڙِ ڪِيو- ڪَڙِ ڪهندو- ڪَڙِ ڪِيَلُ).

● ڪِڙِ ڪَهَ ۽ ڪَڙِ ڪَهَ (ل) : ذ. صفت. انبوهه- ميڙ- هنشام- بي اندازُ- گهٽو. (اسم). حملو- جُٽِهه- ڪاهَ- روڙ. زور- دٻاءُ- دٻ- آڪڙو (ت).

● ڪِڙْلُ ۽ ڪَڙَلُ : ذ. سڄي ماريندڙ باز جو هڪ قسم- درياءِ ٻکي (ل). عُقاب ٻکي- هرمار (ت). (صفت). قداور- ڏکهو (ماڻهو) (ت).

= ڪِڙُلَ هَٽُنُ : ڏکها قهر رکڻ- وڏيون وکون کڻڻ- وڏيون هرانگون پوڻ- لاهِڙِ ٻڌا هڻڻ. (ت).

● ڪِڙِلاءُ ۽ ڪِڙِلاءِ : ذ. ٻڙلاءُ- آواز- شَبْدُ- تنوار- صدا- ڳالهاءُ- إلْحانُ. سڏ. رڙ- چيٽ- ڪوڪ. غوغا- شور- گوڙ- هُلَ.

● ڪِڙُمُ ۽ ڪِڙْمَ (ل) : ذ. ڦٽ- زخم- ڪِڙهه.

● ڪِڙِمُ ۽ ڪِڙِمَ : ذ. طريقو- سليقو- انوٽ- اطوار- طرز- ڍنگ- طورُ.

● ڪُڙُمُ ۽ ڪُڙُمَ: ذ (سن. ڪُٹنب = قبيلو) قبيلو - ڪهراڙو - وَنسُ - ڪُل - نسل - ڪُٹنبو - خاندان. گهر هار - گهرُ - آل اولاد - وڳر - و لَرُ - ڪٹنب - آکيه - عيال - ڪيور - ڏهر. ذات وارا - ليات - قوم - شريڪ. پاڙو - محلو. ڪڙمين يا هارين جو واڌ - بستي يا آبادي. رعيت - رعايا.

● ڪُڙُ مَلِيڪُ: اسم خاص. تعلقي جاتيءَ مر هڪ ديهه. جو نالو.

● ڪُڙُ مو ۽ ڪُڙ ما (ت)؛ ذ. صفت. ٻاڪل لحص - ٽپاگو - چنڊو - ڪبخت - ليدو رو.

● ڪُڙُمبي ۽ ڪُڙُمي؛ ذ. (سن. ڪُٹنب) ڪيتيءَ جو ڪم ڪندڙ - ڪُڙمت ڪندڙ - هاريو ڪندڙ - هاري - راهڪ - پَٽيدَرُ - ونڊ يَرُ - ڪاشتڪار - آباد گار. چوڻو جاگيردار. ڪٹنبي وارو - ڪٹنب وارو - قبيلي وارو - قوم وارو (اسم خاص). پورب جي هندو زميندارن جي هڪ ذات جو نالو.

- ڪُڙُمُڪو ۽ ڪُڙُمُڪا؛ ذ. ڪڙميءَ جو - هاريءَ وارو - ٻيرڪو - ڪُڙمياڻو. وڳر وارو - آکاهيو - قبيلي وارو - ڪٹنبي.

- ڪُڙُمٽائي ۽ ڪُڙُمٽائيُ؛ ث. ڪڙمٽو - ڪڙمپو - هاريو - ڪڙ پڻو - ڪيتي - ڪاشتڪاري - ڏني - آبادي.

- ڪُڙُمٽيو ۽ ڪُڙُمٽيا؛ ذ. ڪڙمٽائي - ڪيتي. آکاهيو - وڳر وارو - ڪڙم وارو - ڪڙمپو - قبيلي وارو - ڪٹنب وارو - ڇڙيوال - اولادي.

- ڪُڙُمٽيو ۽ ڪُڙُمٽيا؛ ذ. ڪُڙُمٽو - ڪُڙُمٽائي. آکاهيو - اولادي - وڳر وارو - ڇڙيوال.

- ڪُڙُمٽيائيُ ۽ ڪُڙُمٽيائيُونُ: ث. ڪُڙُمٽائي - ڪُڙُمٽو. وڳر وارو - آکاهيو - ڪڙم وارو - قبيلي وارو - ڪٹنبي.

- ڪُڙُميائو ۽ ڪُڙُميالا؛ ذ. هاريو - هارٽيڪو - ڪڙميءَ جو - هاري وارو. ٻيلياڻو - اوکراڻو. ڪٹنب وارو - ڪڙم وارو - اولادي - وڳر وارو - آکاهيو.

- ڪُڙُميائو ۽ ڪُڙُميالا؛ ذ. هاريو - هارٽيڪو - ڪڙميءَ جو - هاري وارو. ٻيلياڻو - اوکراڻو. ڪٹنب وارو - ڪڙم وارو - اولادي - وڳر وارو - آکاهيو.

- ڪُڙُميٽيو ۽ ڪُڙُميٽيا؛ د. ڪيتي - ڪاشتڪاري - آبادي - ڏني - ڪڙميءَ جو ڏلڏو - هاريو. ڪڙميءَ جو - هاريءَ جو.

● ڪُڙُمُنڊَڙُو ۽ ڪُڙُمُنڊَڙا (ال)؛ ذ. صفت. ڪُٻو - ڪروالڌو - ڊونڊڙو - ڏُمڙو ٻيڏو ڏيڏو.

● ڪُڙَنگ ۽ ڪُڙَنگ: ذ صفت. ڪريل - ڏهرو - هيڻ - ڦڏو - ايرو - لاغر - ليسدو - ڪم همت - بي طاقت - بي هوچ - سُڪل - هيڏو - ضعيف.

● ڪُڙَڻُ؛ مصدر. زنجير وغيره سان ٻڌڻ - سو گهو ڪرڻ - جڪڙڻ - مضبوط ٻڌڻ. الڪائڻ - ڦاسائڻ. ڳنڍڻ - ملائڻ - جوڙ ڪرڻ - ڳڏڻ. قطارڻ. ٻير ڪٽڻ.

- ڪڙي چڏَڻُ: دل ڏيئي قابو ڪرڻ - مضبوطيءَ سان ٻڌڻ - سو گهو ڪري چڏڻ - جڪڙي چڏڻ. هوشياريءَ سان ٻڌڻ. محبت ۾ ڦاسائڻ - عشق جي دام ۾ گرفتار ڪرڻ.

● ڪُڙڻُ؛ مصدر. ڪنهن واپاري يا سودي وغيره جو ڏلگ يا خبر چارسڻ - آزمود و ٻرائڻ - واقف ٿيڻ - ڄاڻو ٿيڻ - هوشيار ٿيڻ قابل ٿيڻ - جان رکڻ - ڏلگ اچڻ. محنت ڪرڻ - جفاڪشي ڪرڻ - هلاڪي ڪرڻ - ٻورهيو ڪرڻ ڪنڊ وڃي وڃڻ - چڙوچڙ ٿي وڃڻ - ٻڪڙجي وڃڻ. (سن. ڪُوٹ = ڪٹڻ) ڪٹڻ - چنگهڪار ڪرڻ - رينگو ڪرڻ - رينگٽ ڪرڻ - چنگهڻ ر نگڻ.

● ڪُڙڻُ؛ مصدر. (سن. ڪُڊ = ايذاءُ سهڻ) ٽڪجڻ - ڦُور ٿيڻ - ڪُڙجڻ - هيڻ ٿيڻ - ماندو ٿيڻ - ساڻو ٿيڻ - هڏجڻ - ڏُڻڻُ - ڪهجڻ. هلاڪ ٿيڻ - وڙڇڻ - ڪَڪَ ٿيڻ - بيزار ٿيڻ - خفي ٿيڻ - دِقُ ٿيڻ - بيرُ ٿيڻ - فڪرُ ٿيڻ. پوسرڻ - چيڀڻ - سڙڻ - جلڻ - ڪُولهڻ - هوسرات ڪرڻ - ساڙو ڪرڻ - سُور ڪرڻ. (سن. ڪيڙڻ = ٻڪڙبل) ٻڪڙي وڃڻ. محنت ڪرڻ.

● ڪڙوُ ۽ ڪڙا؛ ذ. صفت. (سن. ڪٹَ = ڪوڙو). سواد ۾ ڪوڙو - تلسخ - مرچن وارو - ڪارو - تيز - تيکو - لڏ وڻندڙ. اگرو - ٻاڙو. تپڻو -

Gul Hayat Institute

شوخ - آتشي - تامشي - ڪڙ سو - جوشيلو - چيڙاڪ - چڙٿو - تيز طبع - گرم مزاج - چنگي - باهه جهڙو - گرم. (اسم) نڪو آواز - کهرو گالهاءُ. (ضد. مٺو). (پرا: ڪڙ ٤. سن. ڪنڪ = ڪڙو). در جي طاقن کي سوگهي ڪرڻ لاءِ ڪنڌو - تاڙي - ڏڙتي. حلقو - چلو. ٻيڙي وجهڻ لاءِ ڪاج - ڪاز. ڀاڻيءَ جي برتن ڪٿي يا جهلڻ جو هٿيو - مُٺ - ڪُنڊ - مُٺيو - جهلو. ڪالهائي ۾ اڳرين وجهڻ لاءِ چم جو گول چلو. رَڄ جو هڪ حصو - رسي کي ٻڌڻ لاءِ واڌ ڪورين جو هڪ اوزار - اهو سوراخ جنهن مان تند لنگهي. ڪُنڊُ - زنجير. اٺ جي ليڙي جو الدران سڄي پوڻ واري حالت. (ل). (ث. ڪڙي ٤ ڪڙيُون).

= ڪڙا چالُ: ذ. اندرجو جي وڻ جو چوڌو.

= ڪڙ لُ ٤ ڪڙ لَ (ل): ذ. ڪساڻ وارو - ڪسارو - ڪارو - ڪوڙو

= ڪڙالو ٤ ڪڙالو: ذ. ڪڙو - ڪوڙو. (ضد. ميٺالو).

= ڪڙاڻ ٤ ڪڙاڻُون: ث. ڪڙائي - ڪوڙاڻ - تلخي. ڪرڙائي - شوخي. سنگت ۾ ڦيٽاڙو - جدائي - ڪيڪت - سنيهه - وڇوڙي - نفاق - اختلاف - ايورتي.

= ڪڙا وَاتَ وجهڻ: ڪڙو گالهائڻ - کهرو گالهائڻ - تلخ گالهائڻ - تُرشُرو ٿي سان گالهائڻ - هڏبون ڏيڻ - جهت وجهڻ.

= ڪڙ ائي ٤ ڪڙ ائيُون: ث. سواد ۾ ڪڙاڻ - تلخي - ترشي ڪرڙائي - شوخي - کهرائي - تيزائي. دوستيءَ ۾ ترشائي - ڦيٽاڙو - جُدائي - ڪيڪت - وڇوڙو.

= ڪڙو تيل: ذ. کارو تيل - جانيءَ جو تيل.

= ڪڙو چاڙهڻ: اڙهيل ليڪي اندر ويهارڻ.

= ڪڙو ڏيڻ: دروازو بند ڪرڻ - ڪنڌي ڏيڻ - تاڙي ڏيڻ. چوڌاري ليڪو ڪيڻ. (جهاڙن يا وظيفي بچائڻ لاءِ) چلو ڪيڻ - ڪوٽ ڏيڻ.

= ڪڙو ڪائير ڪرڻ: دروازو بند ڪرڻ.

= ڪڙو ڪنڊڻ: تلخ معلوم ٿيڻ - کسارو لڳڻ - کارو لڳڻ - ٻاڙو لڳڻ - آگرو لڳڻ - زهر معلوم ٿيڻ. ذائقي ۾ خراب لڳڻ - چگو نه لڳڻ - بيڙو لڳڻ.

= ڪڙو لڳڻ: ذ. ذائقي ۾ ڪوڙو لڳڻ. (گالهائڻ) نه وڻڻ - بيڙو لڳڻ.

= ڪڙولو: ذ. ڪڙو - ڪوڙو - تلخ (و - ڪوش).

= ڪڙو ميٺو ٻولُ: دوستي دشمني رکڻ - تيکو مٺو ٿيڻ - عداوت رکڻ - ويرُ رکڻ - دشمني رکڻ.

= ڪڙو ويڙهه ڏيڻ: وهت کي بيماريءَ کان ڪنڪٽي ڏنب ڏيڻ.

= ڪڙو هٿڻ: اطلاع ڏيڻ - خبر ڏيڻ - سڌ ڏيڻ - سماچار ڏيڻ بند ڪرڻ - قابو ڪرڻ - سوگهو ڪرڻ. جهنگ ۾ سوڙ کي چوڌاري ڪتن ۽ ماڻهن جو وکوڙي وڃڻ. (شڪار جو اصطلاح).

● ڪڙو ٤ ڪڙا: ذ. لڪڙي جي ڪاڻين يا ڪاڻ جو ٿهيل ڪارو - ڏاڍهو. دروازي جي چڪ - چڪ - ٿوڻو - تڏو - ڪڙي. ڀاڻيءَ جي اوهاڙي جو در - آواڙي جو در - دالڪڙو (ث).

● ڪڙو ٤ ڪڙا (ل): ذ. ٻَهَن تي هلڻ واري حالت - ڪڙ يو.

= ڪڙا ڪٽڻ: ٻن تي هلڻ - ڪڙ يا ڪٽڻ. تيار هجڻ - سنيپرَڻ.

● ڪڙاول: اسم خاص. ڪاڇي جي جبل ۾ هڪ ڏيوريءَ جو نالو. (الهيءَ جاءِ تي ڪڙال نالي ماڻهو مري ويو هو، اتي جو دستور آهي ته هي اولاد ماڻهو جي ميت تي ڏيوري جوڙيندا آهن). (ڏ - ج جو سير ٦).

● ڪڙ واهه ٤ ڪڙ واهُون: ث. ڪڙ - سُر سُر - سُرپات - سنهو آواز - ٻُڙ ٻُڙ - ٻڪاٽ - "ڪاجا ٿي ڪڙواهه بنڊ ڏانهن هير جي". (خان زئي).

ٻڪار ٻڌو - سڌ - جاڻ - سماع - اطلاع - خبر (ت).

● ڪڙ واءُ ٤ ڪڙ واءُ: ذ. ڪرلاءُ - آواز - شبد - هرلاءُ - تنوار - صدا - الحان. هانڪ - هولي - ڪوڪ.

Gul Hayat Institute

● ڪُڙَوُڻِي ۽ ڪُڙَوُڻِيُون (ت) : ث. وهڻ جي رالڙ.
● ڪُڙَوُڪَاڻِي : ث. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻوٽي وڪر جو ڪاوو.
● ڪُڙَوُ ڪاڻِي : اسم خاص. جڪراڻي ٻاڙي مان هڪ ذات جو ڪاوو.
● ڪُڙَوُلَ ۽ ڪُڙَوُلُون (ت) : ث. ٻڪري جو هڪ قسم. آچار ڪاهڻ لاءِ هڪ ڪٽو ميوو.
● ڪُڙَوُلُ ۽ ڪُڙَوُلَ : ذ. ٻُڌڻي شيءِ.
● ڪُڙَوُلُو ۽ ڪُڙَوُلا : ذ. ڪانهن ۾ وڃهڻ جو هڪ ڪَهَڙ ـ ڪَنڪَڻُ. ڪڙين چڙهيل لٽ ـ لوڙهَ. (اسم خاص) تعلقي. ڪهوڙا ٻاريءَ ۾ ديهه جو ڪاوو.
● ڪُڙَوُلي ۽ ڪُڙَوُلِيُون (ت) ث. ٻڪريءَ جو هڪ قسم. (اسم خاص). تعلقي ڪپري ۾ هڪ ديهه جو ڪاوو.
● ڪُڙَوُنُ (ت) : ث. سُٽَ جو سَٽ چَڪُون.
● ڪُڙَوُنَا : اسم خاص. ٽر ۾ رهندڙ هندن جي هڪ ذات جو ڪاوو.
● ڪُڙَهِ ۽ ڪُڙَهُون : ث. لنگهه ـ ڪُڏر ـ ڪُهَتُ ـ ٻُٽيو ـ ڪُڙهه ـ رستو.
● ڪُڙَهُ ۽ ڪُڙَهُونُ : ث. (من. ڪُٽُ = ڪُٽيا) ڪهوڙن ٻيهڻ جي جاءِ ـ ٻاٽو ـ طنبيلو ـ ٽان ـ ڪوٽي ـ ٻيڊي ـ ٽاڻ. هَرَ ۾ چوٽي ۽ هَرهِن ٻوڻ واري جاءِ ـ سوراخُ ـ سَلُ. چڙهي جي منهن ويڪري ڪرڻ لاءِ ان ۾ وِڌَل ڪاٺي. (من. ڪُڪُش = ڪُڪ) ٻچي داڻي ـ ڪُرٽ ـ رهر ـ گرب استان. ليهاڻين ـ لرو (ل). عورت جو فرج. ٻيٽ ـ ڪُڪ ـ شيڪَمُ. ٻُتُ. جسم ـ بَدَن. دل. ڪِلي يا هٿيو. ڪجيءَ جي هڪ ذات (ت). (صفت). بهادر ماڻهو ـ سورهه ـ دلير ـ جوڌو ـ وِيرُ ـ ٻَلي ـ ٻَلوان ـ بالڪو ـ پهلوان ـ رستم.
= ڪُڙَهُ سُوڙهِيُ ۽ ٻيٽ جو ڪَدوءَ واڪر آيو لڪرڻ واري حالت. ٻيٽ سان عورت جو ڪَدو واڪر لڪل آيو ٻيٽ.

● ڪُڙَهاتُ ۽ ڪُڙَهاتَ (ل) : ذ. وڏي وڻ جي ڇڻي ٻوڙ جو وڏو آواز ـ ٽڪاءُ ـ ڪڙڪو ـ ڪڙڪاتُ ـ ڙڪاتُ ـ ڙڪو.
= ڪُڙَهاتُ ڪَراڻِنُ : زور سان وڃائڻ ـ وڏا ٽڪاءُ ڪيائڻ. "فقير دُهل جي ڪڙهات ڪرايا" (جملو).
● ڪُڙَهُ ڪُڙَهُ : ذ. (آواز) ڪڙڙ وغيره جي هلڻ لاءِ ڪيل آواز ـ هلڪل ـ ڪُڙَ ڪُڙ.
● ڪُڙَهَنُ : مصدر. (هرا. ڪُڙهُنَ. سن. ڪُرَتُ = ٽهڪڻ). (ٻاڻيءَ جو) جوش ڪائڻ ـ ٽهڪڻ ـ ٽڙڪڻ. (ڪاڏي جو) رڌجڻ ـ رجهڻ ـ اوهارجڻ (گرميءَ ۾) جلڻ ـ ٻرڻ ـ ڪاهڻ ـ ٻرڻ ـ پسر ٽيڻ ـ سڙڻ. ڦرڙيءَ جو ڪاڙهو ڪرڻ ـ پوسرڻ. ويچار يا فڪر ڪرڻ ـ ٻُڌي ڪرڻ ـ فڪرات ڪرڻ. ڪَهَڻ ـ ڪيجَڻ ـ ڏجهڻ ـ ڏُک ڪرڻ ـ ارمان ڪرڻ ـ دُکي ٽيڻ ـ پريشان ٽيڻ ـ ڪڪادُ ٽيڻ ـ تنگ ٽيڻ. (لاموس ڪيڻ لاءِ) موڙ ـ سُور ٿڻ. علر وڙهي ان تي عمل ڪرڻ ـ دل ۾ هنبائڻ ـ هضر ڪرڻ. روئڻ ـ رڙڻ ـ رودَن ڪرڻ ـ راڙهو ڪرڻ.
= ڪُڙَهَنُ ٻَڇَنُ : جلڻ ـ ڪاهڻ ـ پوسرڻ. ڏُک ۾ پوڃڻ. ياد ڪرڻ. ڇهائيءَ ۾ رڙڻ ـ فراق ۾ ڪُرڻ.
= ڪُڙَهِيُ ڪُڙَهِيُ : سور ڪائي ـ تڪليفون ڏسي ـ ڇڇي ڇڇي.
● ڪُڙَهَنُ : مصدر. (سن. ڪُٽُبَ = ايذاءُ سهڻ). سور ٿيڻ ـ ايذاءُ ٽيڻ ـ درد ٽيڻ ـ ڏکڻ ـ ڏکي ٽيڻ ـ ڏکيو ٽيڻ. ارمانجڻ ـ افسوس ۾ پوڃڻ ـ غمگين ٽيڻ ـ ڏکارو ٽيڻ. (بيماريءَ ۾) رلڻ ـ ڪُٽيڪڻ ـ ٻيڙجڻ ـ چنگهڻ ـ چيچلائڻ ـ مشڪل ٽيڻ
● ڪُڙَهُ ۽ ڪُڙهَا : ذ. شينهن جو ٻچو ـ شينهن ـ شير. (صفت). بهادر ـ دلير ـ همت وارو ـ جوالمرد ـ پهلوان ـ طاقتمند ـ جوڌو ـ سورهه ـ ويرُ ـ بالڪو (ڪ). (اسم). ڪوهي مان ٻاڻيءَ ڪيڏ جي ٽالون ۽ چڙهي جي منهن ۾ هڏل رسي (ل).

Gul Hayat Institute

ـ ڪڙهيءُ ۽ ڪڙهيءُ (ڪ)؛ ذ. صفت. ڪونڊر- بهادر- بانڪو- پهلوان - ويرـ جوڌو- دليرـ سورهيه.

● ڪڙهوليءُ ۽ ڪڙهوليئونءُ (ت)؛ ث. هٿ ۾ پائڻ جو هڪ ڪپهه- منڪلي.

● ڪڙهيءُ ۽ ڪڙهيئونءُ؛ ث. (سن. ڪوٽ = ڪڙهڻ). بصرن مان ٺاهيل پوڙ- بصرن جي پاڇي. بيسڻ مان ٺاهيل پاڇي، ڏڏ ۾ بيسڻ ڪهوڻي آن مان تيار ڪيل هڏو پوڙ. پوڙ- ڪُنڊڻ- پاڇي.

● ڪڙهيءُ ۽ ڪڙهيئونءُ؛ ث. ڇين ڦاسائڻ جي هڪ جاري (ڇهه پايا هڪ ۾ فوٽ، ڪول ٽڻي). سَنهيئن ڇين ڦاسائڻ لاءِ ڪنديءُ. وَڏيءَ جهنگ جو ڊِڪ. ڳاهه جي سڙي- پَري- سڙي.

ـ ڪڙهيئونءُ ڪرڻ؛ ويڙهل پوڻن جون ڏِڪيون ڪرڻ- سڙيون هڻڻ.

● ڪڙهيئرَ ۽ ڪڙهيئروئنءُ؛ ث. ڇڙهڻهي جي ڇر واري ڪاڻي.

● ڪڙيءُ ۽ ڪڙيئونءُ؛ ث. (سن. ڪتءُ = لنڊو ڪڙو). پير ۾ مرڻي وٽ پائڻ جو هڪ زيور. زنجير جو هڪ حصو يا ٽڪر- ڇلو- ڪڙو. (ڏاڪڻ جو) اڏو- ڦورو- ڏيهرو- ڪوٽو. مقرر حد- حلقو- نشانُ- حد- دنگ. ڏاڍي جي جاءِ- منزل- ٺڪاڻو- آسمان- وسرام جي جاءِ. ڪٽَ ڇڻڻ مهل ان تي ٻڌل سُڪل وٽ پُونءُ جو سخت ڏڙو- ڪٽ تي ٻڌل ڪرندـ چوڏو- چلر- ڪل. (سن. ڪٽاهه = ڪڙهي). ڪٽاهه- ڪڙاهه. (صفت). رڻ- ڏڪ- مصيبت- تڪليف. ڪاري- ڪوڙي- ڪڙي. تڪبهي جي مٿان ٻڌل ڇاري (جنهن کي مڙهه سان ٻڌي، ان ۾ وَڏيون وڇجن).

ـ ڪڙ پُونءُ پوَنءُ؛ ٻندشون عائد ٿيڻ- روڪجڻ- ٻند ۾ پوڻ- زنجيرن ۾ پوڻ- جڪڙجڻ- قابو ٿيڻ.

● ڪڙيءُ ۽ ڪڙيئونءُ؛ ث. پاڻ يا سڻي وغيره ڪٽڻ لاءِ لڪيءَ جي ڪاڻين يا ڪالن جو واڌيل ڪارو- ڏلهو. ڪانهن، سَرَ وغيره جو ٺاهيل ٽڏو- چڪ (ت). ٽڏي جو ٺهيل گهر. "هو ٽي ڪُل ڪڙيون، هوٽي جت جلال جوي". ڪچي جاءِ يا وڻائن وغيره جي لاءِ ڏڪن مان دروازو- ڏاڪائون دروازو.

● ڪڙي ۽ ڪڙيُونءُ (ت)؛ ث. چاهين، ٽوهه وغيره جو ڪل ٻڌڻ جو ٻيڙ. ڦيلو- آکهه- ڪٽنب (ڪ). دام- ڪوڙڪي (ت).

ـ ڪڙيءُ ٻڌَڻ؛ جانورن کي ڦاسائڻ لاءِ هڪ قسم جي ڦاسي ٺاهڻ- دام وڇهڻ- ڪوڙڪو يا ڪوڙڪي اڏڻ (ت).

● ڪڙيٽا؛ اسم خاص. ڏکڙي ۽ ساماري تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪڙيٽا؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪڙيءُ ڪابڙيءُ؛ اسم خاص. ٽر ۾ ٽيندڙ هڪ راند جو قسم.

● ڪڙيٽالُو (ت)؛ ذ. جهيڙو- فساد- ويڙهه. ڏاڍيان ڪاوهاڙ- گوڙ- شور- ڏمچر- هُل.

ـ ڪڙيٽالُو ڪيڏنءُ؛ وڙهڻ- فساد ڪرڻ- جهيڙو ڪرڻ. گوڙ ڪرڻ- شور ڪرڻ- ڏاڍيان ڪاوهاڙ- هل ڪرڻ.

● ڪڙيءُ رانڊ؛ اسم خاص. ٻاراڻي ديسي راند جو هڪ قسم- ٽاهو راند- تڙي يا تڙلي راند (هڪ پير سڻي ڪري، هڪ جنگهه تي ٽڪ ٽڪ ڪري ٽاهو يا تڙي (گول ڪڙيل ٽڪري) کي مقرر ڪيل ليڪن کان ٽڏي ٻاهر ڪيڏجي).

● ڪڙيهلو ۽ ڪڙيهلاَ؛ ذ. (سن. ڪنيل = ڪريلو). پاڇيءَ جو هڪ قسم- ڪريلو.

● ڪڙيو ۽ ڪڙيا؛ ذ (سن. ڪنڊيا < ڪرُشو = لنڊو واهه). لنڊو واهه- ڪسيءِ- لالي- واهڙ- (الڳ) واڙ. (سن. ڪيشار = سلوءُ) پُونڀ يا وڻ جي ٽاري يا شاخ- ڏاري- لارَ. الڳهه وٽان ڦٽل ڪونڇ- الڳورُ. ڇپر- لالڀي- ڇنو- پُونگي- جهوپڙي- جهوپڙو- ڇنَ. (اسم خاص). تعلقي ڪونيءِ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

ـ ڪڙيا ٻڌڻ؛ الٻن جو ڪڙي پُور بدران ٻَنَ ڪونچ ڪيڏڻ.

Gul Hayat Institute

- ڪڙيا پڇڻ: تماڪ جي ٻوٽي مٿان لڳندل سنگن کي پڇڻ.
- ڪڙ يا ڪيڏ: جوڙڻ يا ٻاجهريءَ جو سنگ لڻ بعد چونيءَ وڻان سنگ واري ڏانڊي کان سواءِ ٻيون ٻ ٽي شاخون ڪيڊي سنگ ڪيڻ. بصرن جي ٻوڪ مان ٻچي (ٻوڪ) ڪيڻ (ت).
● ڪڙ ٻو ~ ڪڙيا: ذ. وڏو ڪوٽ - ڊگلو - گبدلو - ڪڙتو. ٻهراڻ - الگرڪو.
● ڪڙ يو: ذ. ٽلهي ڪپڙي جو وڏو چولو (جو مير ٻاڻيندا هٿا).
● ڪڙ يو ~ ڪڙ يا: ذ. ٽپڪي - منڊڪ - ٽينگ ٽهو - ٻڏ - چال.
- ڪڙ يا ڪٽڻ: ڪنهن ماڻهوءَ يا پڪيءَ جو ٻير ڪٽڻ - ڪڙيا ڪٽڻ - ٻيرو ڪٽڻ - ٻوٽتان لڇڻ - ڪڙي ڪٽڻ.
- ڪڙ ٻو هلڻ: هڪ جنگهه تي ٽهو ڏيئي هلڻ - منڊڪائي هلڻ - چال ڏيئي هلڻ - ٻڏ ڏيئي هلڻ.
- ڪڙ ٻي (ڪڙهي) راند: ٽپڪين ڏيڻ واري راند - منڊڪ منڊي راند.
● ڪڙ يو آوهار: اسم خاص. تعلقي ميري خان ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪڙ يو ٻهر: اسم خاص. تعلقي جيمس آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪڙ يو جام: اسم خاص. تعلقي ميري خان ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪڙ يو غلام الله: اسم خاص. تعلقي ڪڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪڙ يو صوبيدار: اسم خاص. تعلقي شهداد ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪڙ يو قاسم شاهه: اسم خاص. تعلقي ميهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪڙ يو گل شير: اسم خاص. تعلقي ڪڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪڙ يو مراد علي: اسم خاص. تعلقي قمبر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪڙاڪ ~ ڪڙاڪ: ذ. (ل. گراف) گراف. اجائي ٻڌاڪ - ڍاڙ.
● ڪڙاڪ ~ ڪڙاڪون: ث. قسراڪ - ڏڪائي - ڏاڍائي - ارڏائي - لڇائي - اڻٽرائي - ڪوٺس ڏيائي - ڪيچل - مستي.
● ڪڙڻ (ڪ): مصه ر. سوڙهو ٽي وڃڻ يا وهڻ - سڪڻ - سوس ڪائڻ. سيءَ ۾ ڏڪڻ - ٽڙڪڻ - ڪنبڻ.
● ڪڙو ~ ڪڙا: ذ. دين کان ڦريل - ڪافر - (صفت). مڪي چوس - مرچوٽ - ڪنجوس. (ث. ڪڙ ي ~ ڪڙ يون).
● ڪڙ ي ~ ڪڙ يون: ث. وڏن ڪنن واري ٻڪري.
● ڪڙ ي ~ ڪڙ يون (ت): ث. مٽي ڪوڙائڻ بعد ڪنن هيٺان ڇڏيل ٿورا وار.
- ڪڙ يون ڏاهڻ: مٽي ڪوڙائڻ بعد ڪنن جي هيٺان ٿورا وار ڏاهي ٻيهارڻ.
- ڪڙ يون ڇڏڻ: مٽي ڪوڙائڻ بعد ڪنن هيٺان ٿورا وار رهائڻ.
- ڪڙ يون رکڻ: ڪڙ يون ڇڏڻ.
● ڪس ~ ڪسون: ث. (سن. ڪش = آزمائڻ) آزمود و - آزمائش - امتحان - چڪاس - جانچ - تجربو - پرک - پريکيا - (زور) آزمائي. گهاڙو - نقصان - ڇيهو - ٽوٽو - هرج - تاوان - چٽي. ڪوٽ - لاٽ - سوس. ڪپڙي مان ٽهيل ڏاڪي جهڙي ڪنهي - الگرڪي ٻڌڻ لاءِ ڏاڪڻ جا ٽڪر (ت). سنڌ ۽ ٻر جو دنگ - حد - چيڙو - ٻچاڙي - الٽ - آخر - پڇاڻي - سنڌو. ٻر - ڪنر - پاسو (ت). مڪرت - موت - اجل - قضيئو - وفاتي - مرتيو - چالائو - لاڏاڻو - رحلت (ت). ۱۰۰ ٻرن واري سرلڏ جوت جو هڪ قسر - سئو ٻيري (ڪ). جهنگ - ٻيلو (ك).
- ڪسڪوڙ ~ ڪسڪوڙون (ت): ث. بخيلي - چڙ - خار - ڪاوڙ - جوش. وڃ ٽڪ - ڪاٽ ڪوٽ - چالٽ.

Gul Hayat Institute

ـ ڪَسَڪوءَ ۽ ڪَسَڪوٽُنوءُ: ث. خرچ ۽ گهٽتائي ـ بچت ـ ڪفايت ـ سانگ صرفو ـ قناعت. پورائي ـ ڏرو ٻُرزو ـ وَنڊ وراهَ ـ ميڙ ڇُوندَ ـ ميڙي ڇُوندي ـ اوگهه سوگهه ـ رَهت ڪهت. بخيلي ـ چڙ ـ ڪاوڙ ـ جوش ـ غُصو ـ خار (ت). اِسراف ـ جماع ـ همبستري ـ مُباشرت ـ ميلاپ ـ گڏجاڻي (ت).

ـ ڪَسڪيروءُ (ت). ڪجهه ٿورو ـ ڏرو ٻرزو.

● ڪَسِ ۽ ڪَسُونءُ: ث. صفت. (ل. ڪش). پسند ـ وٺندڙ ـ موافق ـ سٽو ـ موچارو ـ پسنديدهه ـ بحال ـ چولبد ـ سهائيندڙ.

"سوڍي ريءَ سرتيون، ڪاڪَ ل. اڇي ڪَسَ". (سر مومل راڻو ـ ڪ).

مونجهارو ـ دلگيري ـ غم ـ ارمان ـ اندوهه ـ پريشاني ـ ملال فڪر ـ ڳڻتي. ڪامي يا ٻئل جي ڪالهُون ٿي پيدا ٿيندڙ زَلگ ـ زلڪار ـ ڪٽ، سوس ـ ڪوٽ ـ لاٽ ـ لاهه (ل). "ٻاڻي ڪس ڪري وهو آهي". (جملو). (اسم خاص). بخار ـ ٻرو ـ تَپُ (ل). ڪاتوءَ جو هڪ قسم (ل). بادل ـ ڪڪر ـ آبر "اڄ ڏڪڻ ٻاسي ڪس هو" (ل). ڪارو ـ ڪنڊي ـ ڪپر ـ پَرُ، "اڄ رڻ جي ڪس تي شينهن ماريو اڻن" (ل). گهاڻو ـ چيهو ـ تاوان ـ هرجو ـ زيان ـ ٽوٽو ـ نقصان. انهيءَ واپار ۾ ڪس ڪالهي". (جملو).

ـ ڪَسُونءُ لاهيءُ: دل صاف ڪرڻ ـ دل مان ٻيائي دور ڪرڻ ـ اندر اجرو ڪرڻ ـ دل مان اختلاف ڪڍڻ. ڳالهون تان ڪٽ لاهڻ.

● ڪَسءُ ۽ ڪَسَ: ذ. (سن. ڪُشتايَ = ڪَتءُ). ڪامي يا ٻئل جي برتن تي پيدا ٿيل ڪَتءُ ـ زلگ ـ زلڪار ـ ميلءُ ـ ڪنڊ ـ زهر ـ موريان ـ مَٽر چو. ملاوتي ڪاتو ـ مَٽءُ ـ جوڙو ـ پيائي ـ ميرائي ـ غير ـ ڪيت. نقصان ـ ٽوٽو ـ اهوچي ـ چيهو ـ ضرر ـ هرج ـ هرجو ـ تاوڻ ـ زيان ـ چٽي ـ ڪاس ـ گهاٽو. اوڻائي ـ لاٽ ـ ڪوٽ ـ سوس ـ قلب ـ هُڪِّي ـ آڻاٽ ـ ڪَمي. درڪار ـ ضرورت ـ گهرج. بيماري ـ مرض ـ روڪ ـ ناچگائي ـ ٻيڙا ـ ڏوَر ـ اگهاڻي ـ ڏوج ـ آزار ـ ڪُٽميرائي ـ بي مزائي ـ ناجاڪائي ـ لڳائي ـ ڏهندو. حد سَڏو ـ سرحد ـ ميڙهو ـ ڪنارو ڪَپ ـ ڪَپر ـ ڪنڊي. (سن. ڪَسءُ = ڪَسُو ٽِيءُ). سون کي پرکڻ لاءِ ڪاري رنگ جو هڪ پٿر ـ ڪسوٽي. وڏو واهر ـ نالو ـ ٻاڻيءَ جو وڏو وهڪرو ـ واهڙ (ت). تپ ـ ٻرو ـ ڪوساڻ ـ بخار (ت). آلتي رستي نڪتل سائو ٻاڻي ـ ٻيتُ. ڪڪر ـ بادل ـ آبر.

"هڪڙا وڏ ڦڙيا وائن تي، ٻيا ڪارا ڪارا ڪس". (سائينداد).

(اسم خاص). تعلقي ڪولي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

(صفت). ڪاراڻ ـ ٻيلاڻ ساواڻ. سهراڻو.

ـ ڪَسَ جي ڪٽيءُ: گهٽتائيءَ جو ڏرو.

ـ ڪَسَ ڪورَ ڪَرَڻءُ: گهٽ وڌ ڪري پورو ڪرڻ. گهٽائڻ ـ سوس ڪرڻ ـ قناعت ڪرڻ ـ سانگ صرفو ڪرڻ.

ـ ڪَسءُ ڪَٽِڻءُ: نقصان سهڻ ـ گهاڻو قبول ڪرڻ ـ پوري يا نامناسب اگهه ڪان وڌيڪ پرڻ ـ هرج ۾ پوڻ ـ چيهو قبول ڪرڻ ـ ٽوٽو پرڻ.

ـ ڪَسءُ ڪَٽِڻ جَهڙو هُجَڻءُ: نقصان سهڻ جهڙو هجڻ ـ رساڪار هجڻ ـ خواهه مخواهه ٽوٽي ۾ پوڻ ـ چيهي جهڙا ڪم ڪرڻ.

ـ ڪَسءُ لاڻِڻ: نقصان وڃهڻ ـ گهٽتائي ڪرڻ ـ چيهو وهڻ ـ ٽوٽو لائڻ.

● ڪَسَ ۽ ڪِسَ (ل): ذ. ڪَسيل پِتَءَ وغيره. ڪساو ـ ڪارو ـ هاڙو (ڪ).

● ڪَسءُ ۽ ڪَسُونءُ: ث. (سن. ڪَشءُ = مارڻ). قتل ـ گهات ـ گاهه ـ خونريزي ڪوس ـ حلال ـ خون ـ موت. ڪوس جي جاءِ ـ ڪامهلو ـ ڪَمبهلو. هَرَ جو قَرَ ـ قارُ (ت).

● ڪَسءُ ۽ ڪَسَ: ذ. عورت جو شرمگاهه ـ فَرج. قُبل ـ مقام مخصوص ـ ڪَنالُ ـ چَڏُ ـ ٻيڪ ـ سوسو ـ ميڙ ـ روءِ ـ ٽيٽو. لوهه جو رتبو (ل).

● ڪِتابَ: ذ. (جمع ۾ استعمال ٿيندڙ) ـ ايار ـ مدام ـ زمالا ـ "ڪٿي ڪتاب ڪڍي ويا". "هيءَ ڳالهه ڪتابن جي آهي". قدير وقت ـ

Gul Hayat Institute

ايامي وقت- الادي وقت- اڳاڻو وقت- پراچين زمانو- ڪهڻائي. (ظرف). پَرَمَهَرا ڪان- آدِ جڳاهه ڪان- لدير ڪان- ڪُهڻي زمالي ڪان.

● ڪَسَابو ¤ ڪَسَابَا ¦ ذ. زالن جو مٽي تي پڌڻ جو رومال.

● ڪَسَادُ ¤ ڪَسَادَ ¦ ذ. متاع جي- ناروا جي- بي رواجي.

● ڪُسَادُو ¤ ڪُسَادَا ¦ ذ. صفت. ڪوڙو- ڪوڙو- جوڙو. فريبي- مڪريلو- د غاباز- وساهه گهاتي (ت).

● ڪَسَارِ ¤ ڪَسَارُڻ (ت) ¦ ث. لذت- لطف- مزو- سوادُ- ذائقو- چشڪو- رسُ- رَسَنا.

● ڪَسَارُ ¤ ڪَسَارَ ¦ ذ. ميڙائي جو هڪ قسم. ڪتو- ترشُ (ت).

● ڪَسَارو ¤ ڪَسَارا ¦ ذ. صفت. (من. ڪشايه= کسارو). بي ذائقي- ترش- کارو- اڳرو- ڪڙاڻ والگر- ڪڙو- پاڙو- ڪوڙو- ڪَسُ والگر. لوڻائيو- چهرو. (من. کلنک=داغ). زنگ وارو- ڪَسُ وارو- ڪَتُ وارو- ڪَتيلَ.

● ڪَسائڻُ (ل) ¦ مصدر. ساڪت، هيرا ڪس، پرن ۽ ڏاڙهون جي چوڏي پاڻي ۽ ميلائي ڪڍڻ پسائڻ- رلگائڻ- رلگ ڪرائڻ (من. کش= آزمائش). آزمائش- پرکڻ- آزمائش ڪرڻ.

= ڪَسائيُ ¤ ڪَسائيِيُون ¦ ث. رلگائي- رگڙائي- رنگ ڏيارٽي.

● ڪَسَبُ ¤ ڪَسَبَ ¦ ذ. (ف ¦ ڪَسَبُ= ڪَرُ). ڏندو- هُنر- پيشو- واڄ- واپار- ڪَمُ- ڪارُ- ڪرت- مشغولي- ڪرتب- فن. آدر- متعيو- ڪوشش. محنت- جفاڪشي- جانبازي- پورهيو. پيدا ڪرڻ واري حالت- حاصل ڪرڻ واري حالت. فاحشه عورت جو ڪيل به پيشو. به پيشي مان ڪيل ڪمائي.

= ڪَسَبائيتو ¤ ڪَسَبائيتا ¦ ذ. صفت. هنرمند- جاڻو- ڪاريگر- ماهرُ- پڙُ- ليهَڙُ- ڪوهَرُ- استاد- هُنري. ڪاريگراڻو- ڪسبياڻو- هُنر يا استاديء جو.

= ڪَسَبُ پائي ¦ ذ. ڪاسبي- ڪاريگر ماڻهو- هٿَ ڪسبي- هُنرمند- هُنَري- ساڪٽي ڏيڻ واروَ.

= ڪَسَبِڻ ¦ ث. بدپيشي واري عورت- فاحشه عورت- ڪسبياڻي- رانديَ- ڪچري- چڪلائٽ.

= ڪَسَبُ وَپهرُ ¤ ڪَسَبَ وَپهرَ ¦ ذ. ريسَ- چٽاپيٽي- مقابلو- برابري- شرط. اغياري- رقابت- چڙهَت- سَرسيُ- چاڙهو- اپرڪا- حسد- بغض.

= ڪَسَبُ وَپهريُ: ذ. صفت. ڏندي م ريس ڪندڙ- ڏندي م مقابلو ڪندڙ- ريساروَ- رقيبُ- حاسدُ- ساڙيهلو. (زال) پهاجَ.

= ڪَسَبِيُ ¤ ڪَسَبِيُ: ذ. صفت. هنر واروَ- پيشي واروَ- ڏلڏي واروَ- جاڻو- د ستڪارُ- ڪاريگرُ- هٿ ڪسبي- ميستري- چرب دست- ماهرُ- لڇ- استادُ- هُنري- هُنرمندُ. خراب ڏندي واروَ- فاحشهَ- بازاري- ڪَسَبُ ڪندڙ- پڙوَ- دلو- ڏوتو- دلالُ.

= ڪَسَبِياڻو ¤ ڪَسَبِياڻا ¦ ذ. صفت. هُنر واروَ- ڪاريگر. لڇ- بچڙو- ڪمذات- بي حيا- بي شرم- بدتهذيب- ڪسبيٽو. پڙوَ- ڪچر- ڏوتو- دلالُ.

= ڪَسَبِياڻيُ ¤ ڪَسَبِياڻيُون ¦ ث. ڪسبي ڪندڙ عورت- بدپيشه عورت- چڪلي م وڌل عورت- فاحشه عورت- رنڊي- ڪچري- بيهسٽوا- وَڻيشا- رنگيلي رن- چڪلائٽ. ڏوتي- پڙويُ- دَليُ- دلالين.

● ڪَسَبِيتَ ¤ ڪَسَبِتَڻُ: ث. حجامن جي اوزارن رکڻ لاءِ چمڙ جو ٿيلهو يا پيتي- حجامڪي پالي. سامان رکڻ لاءِ چمڙي جي ڊبي يا ڪولو. ڪارتوسن جي ٿيلهي يا پيتي- توشدان- ڪيسو. سنجن وڇڻ جي ڪوٽري (ت). پاڻي پرڻ لاءِ جر جي چڙَهيُ (ت).

● ڪَسَبُو ¤ ڪَسَبا (ت) ¦ ذ. ٽوپين وغيره تي هڻڻ لاءِ وڻيل زريُ- ڪلابتُ- مقيشُ.

● ڪَسَٽُ ¤ ڪَسَٽَ ¦ ذ. جوش- ڪاوڙ- غصو- چيڙ- خارَ. زور- زَبر- جبر- زوراوري-

Gul Hayat Institute

ڏاڍائي - ڦهڪرُ. حسدُ - ساڙُ - ويرُ - ضد - بغض ارادو - ليت - لاڙو - خيالُ - ويچارُ.
"ڏڻ آليفت ڏانهن اي دِل عزم ڪر، ڪر ڪڏائي م ڪڏهن تون ڪيڙَ ڪسڻُ" (قاسم).

● ڪسڻتانُ ¤ ڪسڻتانَ؛ ذ. خالداني - حيثيت - حڪومت - شخصيت (مسئي ٻنهون ص ٣٦).

● ڪسڻتائيُ ¤ ڪسڻتائيونُ: ث صفت. گهٽتائي - ڪمي - لاٽ - ڪوٽ - قلت - اوڻائي (ت).

● ڪسڻوُ ¤ ڪسڻا؛ ذ. درياءَ ڪناري ڇو اڏ (فقير ٻڌ لاه ڪڻ) - ڪسڻتو.

- ڪسڻوُ ڪڻڻُ: ٻڌڻ - گهاڻي ڪرڻ - ٻيڪ ڪرڻ - سنگڻُ.

● ڪسڻورُ ¤ ڪسڻتورَ؛ ذ. ڪڙهه يا شيخ وارو ڪَڪڙ - ڪڙهدار - شيخيرُ.

● ڪسڻتوريُ ¤ ڪسڻتوريونُ (ت)؛ ث. هڪ خوشبوءدار ٻوٽي - ڪتوري - ڪسڻوري - مُشڪ.

● ڪسڻيُ ¤ ڪسڻتيونُ؛ ث. فقيرن جي ٻڌ جو ٽڪاءُ. ڪپ مان ٺاهيل سِرَ (ت). ٻڙي - ڪشتي - ناؤ - ڊولڊي.

- ڪسڻتيبانُ ¤ ڪسڻتيبانَ؛ ذ. ناکڻون - جهاز هلائيندڙ - جهاز وان - ملاح - ٻيڙهائتو.

● ڪُسڻتيزَنُ؛ ذ. گارو هڪ قسم - بدلفظ - گار (تُنهن جي زال جو چُڌُ). چالاک - عيار - حيرفتي - انڪلي.

● ڪسڻورُ؛ اسم خاص. تعلقي ڪوڙيءَ م هڪ ديهه جو نالو.

● ڪسڻيُ ¤ ڪسڻيونُ (ت)؛ ث. هڪ بيماريءَ جو نالو.

● ڪسيجڻُ؛ مصدر. ڪٽيجڻُ - زلڪجڻ - ڏامون ٽيڻ - ڪٽُ لڳي وڃڻ - سائو ڏي وڃڻ - ڪسُ ڏي وڃڻ. گهنجڻ - هڻجڻُ - لاٽ م وڃڻ - ڪوٽ م وڃڻ - ڪسو ڏي وڃڻ - اوڻو ٽيڻ. تڪجڻ - ٻرجڻ - ٻُخار ٽيڻ - لڳ ڪوسا ٽيڻ - ٻرو چڙهڻ.

● ڪسَرَ ¤ ڪسَروُنُ: ث. نفعو - آٻت - ڪٽيو - لابُ - برڪت - فائدو - آسراسو. واڌ - واڌ ي - زياد تي - گهڻائي - اڪثريت - جهجهائي. (صفت). مُٽو - چڱو - اوچو - سوچارو - عمدو - سڻرو - چوڪو - اعليٰ - هرتر - آترُ - آتمُ رنگ - چولڪي - ٽورو وڏيڪ - ذرو ٽهيو. (ع. قصر) ڊرائي - سستي - گهيسَرَ - ڪسَلُ - لٽاءُ - دير - گهيلَ - ڪِرُ - گهٽتائي. بيماري - اگهائي - لاچڪائي - لٽڪائي (ت). (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.

- ڪسَرائيتوُ ¤ ڪسَرائيتا؛ ذ. صفت. ڪسر وارو - ڪسر ڏيندڙ - فائدي وارو - واڌ وارو - بچت وارو. وڏي حصي وارو - وڏيڪ - گهٽو - جهجهو - زياده - بسيار. ڪو - بختو.

- ڪسَرَ ڪڍڻُ ¤ ڪسَروُنُ ڪڍڻُ؛ ڪمي پوري ڪرڻ - بقايا وصول ڪرڻ - رهت وٺڻ. حساب ڪتاب پورو ڪرڻ بدلو وٺڻ - انتقام وٺڻ - ويرُ وٺڻ - هٽ ٽارڻ. فائدو ڪرڻ - لڦعي م وڃڻ - سرسي ٽيڻ - واڌارو ٽيڻ.

● ڪسِرَوانُ؛ اسم خاص. نوشيروان عادل بادشاهه جو لقب. فارس (عجم) جي بادشاهن جو لقب.

● ڪسيراتوُ (ت)؛ ذ. ٽورو آلو - آلپرو - وَتُ وارو.

● ڪسرَتَ ¤ ڪسرَتونُ؛ ث. (ع. ڪسَرِ = پاڻ) ورزش - روزانو آٽ ويهه. مشق - مهارت - ربط. آزمود و - آزمائش - پريکشا - امتحان. شڪستگي. نفس کي ساري مات ڪرڻ واري حالت. ڇڻ يا پورا ڪرڻ واري حالت. پهلواني - بهادري - دليري - ويرتا. جهجهائي - گهٽائي - اڪثريت - زياد تي. مرض جو عارضو (ت). پاڻ - شڪستگي - ٽڪر.

- ڪسرَتَ ڪرڻُ؛ ورزش ڪرڻ. رياضت ڪرڻ - عبادت ڪرڻ - بندگي ڪرڻ. پهلواني ڪرڻ - بهادري ڪرڻ - دليري ڏيکارڻ. مشق ڪرڻ - ربط ڪرڻ - آزمايس ڪرڻ - معاورو ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

● كُسُرڏُ ۽ كُسُرَڏَ (ت): ذ. صفت. ڪو- ڪنجوس- شوم- موڏي- بخيل- چمچوس- مرچوٽ.
- كُسُرڏَنُ: مصدر. ڪنجوسائي ڪرڻ- شومائي ڪرڻ- مرچوائي ڪرڻ- بخيل ٿيڻ.
● كُسرڪَتُ: دل جي ڪس- چڙ- غصو- رلج- ناراضگي.
● كِسِرُكِيُ ۽ كِسِرُكِيُونُ (ل): ث. سون جو پتلو سوراخدار ٽڪيو- سون جو ڪنگ وارو موتي.
● كُسَرُنُ (ت): مصدر. وڙهڻ- جهيڙو ڪرڻ- لڙائي ڪرڻ- جنگ ڪرڻ.
- كُسَرِجَنُ: مصدر. وڙهڻ- كُسَرُنُ.
● كُسَرو ۽ كُسَرَا (ڪ): ذ. صفت. ڪسارو- ڪارو- ڪوڙائي مائل- بي عادو- بي ڍنگو- بي لچو- ڪلچٽو.
● كُسَرُ ۽ كَسَرَ (ل): ڏ. ڏيپر- ڏڪ. ڪڪ ڪالا- ڪڪ ٻن- ڪڪ ڪنڌا.
● كُسَرِي (ت): ث. لاچڳلائي- اڳهائي- لڳائي- بيماري- لاچڳائي- بي چاڪائي.
● كُسِكُ ۽ كُسِكَ: ذ. پوري ماپ ڪان ڪجهه گهٽ.
● كُسِكَنُ: مصدر. ڪيهائڻ- رلگهه ڪرڻ- رينگڻ- ڪٽڪڻ- ڪينجهڻ- ڪرڪڻ- چنگهڻ. وڏيڪ گهر ڪرڻ- گهٽو وڻڻ- ڪيرڪير ڪرڻ- ناراض ٿيڻ- رلج ٿيڻ- چڙ ڪرڻ- غصي ٿيڻ- ڏمرجڻ- بيزار ٿيڻ- ڪاوڙجڻ. ڏڪ ڪرڻ- ارمان ڪرڻ- افسوس ڪرڻ- هاءِ هاءِ ڪرڻ. ڪچڻ- ڳالهائڻ.
- كُسُكَ ۽ كُسُكُونُ (ت): ث. ڪٽڪ- ناراضپو- چنگهه- چنگهڪار- رلگهه- رينگ- رينگو.
- كُسِكو ۽ كُسِكَتا (ت): ذ. ڪهاءِ- درد- ڏڪ- ارمان.
● كُسَلُ ۽ كُسَلَ (ت): ذ. (من. كُشَلَ= خيريت). خيريت- چڳلائي- تندرستي- چاڪائي.
● كُسَلِ ڪوٽُ: اسم خاص. ٽر ۾ هڪ پٽ جو نالو.
● كَسَلِيُ ۽ كَسَلِيُونُ: ث. صفت. ٿوري عقل واري- بي سمجهه- پورڙي- ڪم عقل- موڪي- بي عقل.
● كُسَمبُو: پنگ سان مشابهت رکندڙ هڪ لشيدار شئي- آسَلُ- آفيسر. (اڪثر بهادر ٻين "بهادرن جي سُرڪي").
● كِسِمرو ۽ كِسِمِرا: ذ. ڪين- ڪند- ڪچرو- غلاظت- ڀهر- گند ڪي- مٽل- سر- هوسل- آلاڻ- ڪهر.
● كِسِمِرِي ۽ كِسِمِرِيُونُ (ت): ث. گاڙهي مرچ- لال مرچ.
● كَسَمَسُولو ۽ كَسَمَسُولَ (ت): ذ. ڪهيڙُ سان زالاڻو ريشمي ڪنڊجرو- ڪنڊ.
● كَسَنَبُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● كَسُنبُ (ت): ذ. گاريل آفيسر- آسَلُ- ڪَسُنبو- ڪُسُمبو.
- كُسَنبو ۽ كُسَنبَا: ذ. گاريل آفيسر- آسل- ڏنگو. كَسُنبُ- كُسُمبو. گاڙهو رنگ- ڪهنبو. (ث. كُسَنبِي ۽ كَسَنبِيُونُ).
● كِسِنِي ۽ كِسِنِيُونُ (ت): ث. قسمت- نصيب- پاڪ- ليکيو- تقدير.
● كَسَنَ ۽ كَسَنُون (ت): ث. چمر جو ڏور (گاهي وغيره جي ٻڌڻ لاءِ).
● كَسَنُ: مصدر (سن. كَسَ= ٻڌَنُ. ٻرا. كسن= ٻڌَنُ). چڪي ٽاڪ ڪرڻ- چڪڻ- تاڻڻ- چڪ ڏيڻ- ساهيڻ- كَسَنُ- سٽ ڪيڏنُ. سوکو ٻڌڻ- مضبوط ڪرڻ- جڪڙڻ. ڏاڍو ڪرڻ. تنگ ڪرڻ- سوڙهو ڪرڻ. لهوڙڻ- زهر ڏيڻ- لڇوڙڻ- چُسَنُ- چپائڻ (سن. كَشُ= آزمائڻ). آزمائش ڪرڻ- آزمائڻ- پرکڻ- جاچڻ- راس ڪرڻ- پرکشا وڻڻ- آزمودو وڻڻ- امتحان وڻڻ. ٽامي يا پتل جي برتن جو كَسُ ڪرڻ- كَسجَنُ. (اسم). ٽامي جي زلگ يا كَسُ. (سن. كَشَ= آزمائڻ). كسوٽي- پرکڻو.

Gulf Hayat Institute

● ڪَسَنُ ؛ مصدر. (سن. ڪَشُ = مارڻ). ذبح ڪيڻ - ڪُسجَنُ - قتل ڪيڻ - خون ڪيڻ - گهات ڪيڻ - شهيد ڪيڻ - حلال ڪيڻ - تڪبير هوڻ - ڪنڌ تي ڪاتي هوڻ - مرڻ - وڃڻ. لبول هوڻ (ت).

● ڪَسِيٽُو ۽ ڪَسِيٽا ؛ ذ. ڪَشيٽو - چمڪي - وَڏي - ڪش - ڏورُ - هَنو - ڪَسَنُ - ڪشو - تسمو - رَسيُ. چوڙي جي هٿي (حجامن وٽ هاڪي تيز ڪرڻ لاءِ) ڪَسِيلُ (ت).

● ڪَسِيُ ۽ ڪَسِيئُونُ : ث. ڪَسَ - زَنگُ - ڪَٽَ - زنگار.

● ڪَسِيئِيون ۽ ڪَسِيئِيا : ذ. زالي ڪنجري يا جهپي جي هوبان ٻڌڻ جو ڏاڪو - ڪشو - تسمو.

● ڪَسُو ۽ ڪَسا ؛ ذ. صفت اوڻو - گهٽ - اڻ پورو - ڏورو - ڪُنڊُ - ڪَمتَرُ - ڪَمُ - ناقص - نامڪمل - ڪمتي - تور ۾ گهٽ - وزن ۾ گهٽ. نيرسو - مَٺو - ڪوڙو - ڪُوڙو - جوڙو - آسَتُ - ملاوتي. زلگ. ڪَس - ڪَٽ (ڪ). (ث. ڪَسيُ ۽ ڪَسيُونُ).

- ڪَسائِيُ ٻڪائي: گهاڻي واڌي - اوڻائي پوڻائي. ڏڪ - ڪ - رلج راحت - دُڪ سُڪ - اُسَ چالُو. جهڙو فساد.

- ڪَسو ٻَڪو ٿِيَنُ ؛ گهٽ وڌ ٿيڻ - اوڻو پوڻو ٿيڻ. هٿان ۾ وڃڻ - ڏنڊ ڏيڻ - جهيڙو ڪرڻ - فساد ڪرڻ.

- ڪَسُو ڪانڊو : گهٽ وَڌُ - لاڻو ڪالدو - ڪَمُ بيهش. جهڙو تهڙو - سادو سَودو - آپرو سپرو.

- ڪَسُو ڪَرَنُ ؛ لڄي ڪرڻ - ٽيڪو ڪرڻ - شرمنده ڪرڻ - شرمسار ڪرڻ.

● ڪَسُوَتَ (ت) : ث. لباسُ - پوشاڪَ.

● ڪَسُوَتِرو ۽ ڪَسوتِرا (ت) ؛ ذ. ڪسو - گهٽ - اوڻو. اپرو - سادو.

● ڪَسُوتِري ۽ ڪَسوتِرِيُونُ ؛ ث ٽوري آلي شئي - ڪهيئل - آليري - وٽَ واري - آدوڪي.

● ڪَسِوَلُو (ت) ؛ ذ. ڪَهڪاءُ - ڏڪ - ارسانُ - درد - ايذاءُ - دُڪ. انتقامُ - بدلو. دشمني - ويرُ - عداوت - بُغض.

- ڪَسِوَلُو آڻَنُ : ڪهڪاءُ اڇڻ - درد ڏيڻ. انتقام وٺڻ - بدلو چُڪائڻ.

● ڪَسُوَلِيُ ۽ ڪَسُوَلِيُونُ ؛ (سن. ڪَسَهـ = ڪَسوَلِيُ). سون ۾ رکڻ جو ٻُرُ يا روهي - سولارڪو اوزارُ. پرک - معيار - جاچَ - آزمائش - امتحان - ڪَهُ - پَرِيکيا - پَرِيکشا - آزمودو.

● ڪَسوري ؛ اسم خاص راڳ جي هڪ سُرَ جو نالو.

● ڪَسُوسَ ۽ ڪَسُوسُونُ ؛ ث. جلدائي - چوٽ - سيڪ - سيڪائي. ڦڙڪائي - ٽڪوائي - شِتابي - چُڪي - تيزي - ٽڪڙ آپهرائي - تيز رفتاري - هَٿير پَٿر - رفتار - چال.

● ڪَسُوسِيُ ۽ ڪَسُوسِيُونُ ؛ ث. گيهسَر - سيڙپَ - ديرَ - سِلاول - گهبلَ - ڍِلَ - ديرائي - ڪَسرُ - سُسٽِيُ - گهپلائي - چيرڪ - اوبهرَ - اوبهلَ - اوسيڙو. اوڻائي - درڪار - ڪوٽ - سوس - قلتِ - ڪس - هُٿي - ڪوٽي - اڻاٽَ - لاٽ - گهاٽي - ڪمي - (هاڻي جي) ڪاٻَ - ڪوتاهي - گهٽتائي.

● ڪَسُوفُ ۽ ڪُسُوفَ : ذ. (ع. ڪُسُوف = سج گرهڻ) سج گرهڻ.

● ڪَسُومَتُ ۽ ڪَسُومَتُونُ ؛ ث. (ع. خُصومت = دشمني) دشمني - عداوت - بُغضُ - ويرُ. ڪ وڙ - چ ڙ - ناراضگي - غصو - جوش.

- ڪَسُومَتِيو ۽ ڪَسُومَتِيا ؛ ذ. صفت. دشمن - ويري - عَداوتي - ڏڃَڻ. ڪاوڙيلُ - چِڙڪُ - نارض.

● ڪَسُمبو ۽ ڪَسُولِبا (ت) : ذ. آفيم - آمَلُ - ڏڪو - ڪُسَنبو - ڪُسَنبُوُ. ٻڙين جي تماڪ جو هڪ قسم. لشو (ت).

- ڪَسُولَبيُ : ذ. صفت. آفيمي - آملِيُ - آفيم جو متوالي. لشائي - خمارِيل - لشئي.

● ڪَسُولَنُ (ت) ؛ مصدر. ڏوتي يا سٽڻ چيلهه جي وراڪي ۾ ٻڌڻ - ڏوتيءَ جو ٻلائڻ چڪي چيلهه ۾ ٻڌڻ.

Gul Hayat Institute

● كَسُوڻاتُ ۽ كَسُوڏانُونُ (ث) ؛ ث. خراب ٿيل اڏوڙ - كنو اڏوڙ.

● كَسِيڙُ (ث) ؛ ث. كچي ٻار ڪرڻ واري حالت - كَٺائي.

● كَسِيُ ۽ كَسِيُونُ ؛ ث. (سن. كاسار > ڪَرْشُو = لنڊي واهي). ٻاڦ جي سوڙهي لنڊي واهي - آڏ - واهڙ - كاهي - چري - واٽر - نالو - نالي. موري - سوڪ. صفت. ڪهڻ - ڏوري.

● كِسِيُ ۽ كِسِيُونُ: ث. (ورا: كَسَرَ = هڪ قسم جي مڇي). ڪاري جي مڇي جو هڪ قسم. (چلرن سان، ڪائڻ ۾ لذيذ، قد ٣ ڪان ٦ انچ يا فوٽ تائين). ڪنڌي جي ٽڙ جي الدرين پڪل ڪاري ڪائي - ڪِرسِيُ. (ل).

● كَسِيٽَ ۽ كَسِيٽُونُ (ت) ؛ ث. ساهه جي ڇڪ.

● كِسِيٻائِيُ ۽ كِسِيٻائِيُونُ ؛ ث. سوس - ڪجوسائي - مرڇوٽائي - شومائي - پڪائي - سيٽ - ٻڪيلي - مُٺ پيڻ - تير ٽڪلو - ٽڪ ٽنيڻ.

● كَسِيرُ ؛ ذ. اسم خاص. هڪ قسم جو جبل جو وڻ، جنهن جا ٻير ماڻهو ڪائين.

● كَسِيرُو ۽ كَسِيرا ؛ ذ. ٻُسي جو ڇوٽون حصو - تور ۾ تولي جو ڇوٽون حصو. (صفت). ڪچهه ڪهٽ. (اسم خاص). تعلقي ميهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

- كَسِيرا مَعافُ ٿِيڻُ ؛ هلڪا ڏوهه گناهه معاف ٿيڻ.

- كَسِيرَكُ ۽ كَسِيرَكَ (ل) ؛ ذ. صفت. كسيري جي برابر - كسيري جو - بي عزت - لڇ - ڪَمينو - ڪهٽ ذات - بي آبرو - رڌيل - ذليل - ڪميڻو - خَسيس - ڪمذات. آواره - بد چال. ڪسيرا ڳڻي وڃڻ. (ث. كَسِيرك ۽ كَسِيركُون).

- كَسِيرِي جوُ كَرَڻُ ؛ بي عزتو ڪرڻ - بي مانو ڪرڻ - خراب خوار ڪرڻ - پرشٽ ڪرڻ - تِرڪار ڪرڻ - بچڑو ڪرڻ - ذليل ڪرڻ - رڌيل ڪرڻ - رُسوا ڪرڻ.

- كَسِيرِي جوُ كَرَ ؛ فضول ڪر - بي عزتي جهڙو ڪر - ذليل ڪر - اجاڻو ڪر. رواجي ڪر - معمولي ڪر.

● كَسِيسَ ۽ كَسِيسُونُ > كَسِيسانُ ؛ ث. كشش - ڇڪ - تالگهه - تانَ - سَتَ. "وڙهندي سِرُ ويرئين كوڏ كَسِيسان ڏي" (ڊول مارئي). جوش - ناراضگي - غصو - كاوڙ (ت). دَم ڪشي (ت). سورُ - ڏُکَ - تڪليف (ل). "وڇاري ٻڪري كَسِيسُون اڃي كائي كُهي چڏ بوس" (جملو).

● كَسِيٽُو ۽ كَسِيٽا (ت): ذ. ٻالهن ۾ ٿيڻ لاءِ چڙي مان ٺهيل چوڙي.

● كَشَ ۽ كَشُونُ (ت) ؛ ث. سَتُ - طاقت - جوهرُ عرق - لچوڙ. جَوَن جو ٻاڦي.

● كَشُ ۽ كَشَ: ذ. آڻ يا گهوڙي جي تنگ ڇڪڻ لاءِ چَمڙ جو سنهو ۽ ڊگهو ٽڪرو - كَسِيڙو - كشڙو - ڇڪي - چرمي وڊي - كشو - تَسمو - دُوالُ - سيٽُ - ورت. چمڙي جي اڃي (حجامن جي اوزارن تڪي ڪرڻ لاءِ). اردلي - نوڪر - نَفَرُ - مُلازم - شيواڏاري - خدمتي - چاڪر - خدمتگار - ٺهليو - ٻيلهي. تابعدار - بندو - تلابدو - هٿ وسيڪو - جوڳو - ٻالهو - داس - تابع ۾ (ماڻهو) ٻاڏائو ڪاڏو - ٻَنڙو - چيلو - سنهو - هلڪو. ٿوڪ - وَزم - سوٽو - دَمُ - ڪشو. ٻالهن جي هيٺان وارو هنڌ - بَغَلُ. سينڊو - چاتي. ڪَنڌ - چيلهه. وڇوڙ جو هڪ قسم. سوايري (ڪ) (اسم خاص). هڪ شهر جو نالو.

- كَشُ بَنڌُ: تنگ قابو ڪرڻ.

- كَشُ پَرَڻُ ؛ تنگ قابو ڪرڻ. ٿوڪ پرڻ - وزم پرڻ - سوٽو هٽڻ.

- كَشُ چِكَڻُ ؛ تنگ قابو ڪرڻ. وزم پرڻ - ٿوڪ ڪيڻ - سوٽو هٽڻ - دم هٽڻ - ڪشو ڪيڻ.

- كَشُ رَكَڻُ ؛ هٿ نوڪي رکڻ (ت).

- كَشُ كَيَڻُ ؛ (جلسو وغيره مان) ٿوڪ ڪيڻ - وزم ڪيڻ - سوٽو هٽڻ - دَمُ هٽڻ.

Gul Hayat Institute

● ڪُشُ ۽ ڪُشَ ؛ ذ. صفت. (ف). مارينڊڙ- هلاڪ ڪندڙ- ڪهاتي- خوني- مارو- ڪومُ ڪندڙ- قتل ڪندڙ- قاتل.

● ڪُشا ۽ ڪُشا ؛ ذ. صفت. ڇڏائيندڙ- ڪولينڊڙ- شروعات ڪندڙ (ڪولڻ جي). جيئن تہ: "مشڪل ڪُشا = مشڪلاتن ڪان ڇڏائيندڙ". آزادي- نجات- ڇوٽڪارو- رهائي- خلاصي- رِها. ڪيڙ- واڻ. جيئن تہ: "دل ڪُشا = وڏي دِل".

● ڪُشاد ۽ ڪُشاد ؛ ذ. صفت. (ف. ڪشاده = وڪرو) وڪرو- موڪرو- خلاصو- آهيل- ڪُليل- پتيل- وَسيع- فراخ- چوڙو- گنجائشي. آزاد- بنا مشغولي (وقت).

- ڪُشادانِ ۽ ڪُشادانُون ؛ ث. ڪُشادائي- موڪرائي- وڪرائي- وڪر- چوڙائي- وڪراڻ- وڪر- موڪرَ- ڀيڻ- موڪِرڻ- ڪُشاد گي- خلاصگي- ٻَرُ- خلاصائي- فراخي- وَسعت.

- ڪشادائيُ ۽ ڪُشادائيُون ؛ ث. ڏسو ڪُشادانِ.

- ڪُشادِ گيُ ۽ ڪُشادِ گيُون ؛ ث. وڪراڻ- وڪرائي- فراخي- وسعت- ڪُشادانِ- ڪُشادائي.

- ڪُشادي ٻيهالييُ ٽِيڙَ ؛ وڏيُ دِل ٿيڻ- فراخ دِل ٿيڻ- خيالن ۾ وسعت پيدا ٿيڻ- بغض ۽ تعصب هليو وڃڻ.

● ڪُشالُ (ڪ): ذ. صفت. ٻُرُ- پورهيل- ڏمتار- چِڪارُ. محبتي- اخلاص سَندُ. ڪشالا- تڪليفون- ڏکُ ڏاکڙا (سچل ۷۱).

● ڪُشالوُ ۽ ڪُشالاَ ؛ ذ. سخت پورهيو- تڪليف- پتوڙَ- محنت- ڪهَڙ- مشڪلات- تصديع- درد سري- دِقّت- ڇاکوڙو- جان ماري- هلاڪي- پريشاني- وهاکلنا- مٿا ماري- ڏاکڙو- ڇاکوڙو- بي آرامي- زحمت- آزار- جنجالُ- آهنجُ- ڏنجُ- ايذاءُ. سوڪ- دکُ- رنج- ڪشت- سُورُ- ڏُکُ- مشڪل. ڪوشش- سعيو- آدرُ- اورچائي. تنگي- افلاس- سُڄائي- پينگيائي- ڪوٽ- ٻُسي جي آڻاٽ.

- ڪشالو سِرَ تي ڪٽڻُ: ڏکُ ڏاکڙا مٿي تي کڻڻ- هزارين تڪليفون برداشت ڪرڻ- مصيبتن کي منهن ڏيڻ لاءِ مڙس ٿي ٻيهڻ- جان ماري سَهڻُ.

- ڪشالو کيڏنُ ؛ تڪليف سهڻ- مصيبت برداشت ڪرڻ- مشڪلات کي منهن ڏيڻ- ڇاکوڙا سهڻ.

● ڪِشتو ۽ ڪِشتا ؛ ذ. هڪ زهريلي درياٽي ناريل جو ڪوڪو يا ٻيتو- گداگرن جي ٻنڊ جو ڏانهُ- ڪِسٽو- جَنٽيٻيلُ- زَنٽيٻيلُ- ڪچڪول.

- ڪِشتي م ڪٽڻ ؛ باقي حياتي جا رهيل ڏينهن- ٻوڙيان ڏينهن- آخرين ساهہ.

● ڪُشتو ۽ ڪُشتا ؛ ذ. (ف. ڪُشته = ڪُنڊ). طاقت جي دوا جو هڪ قسم- ڪنهن ٻه ڏاتوءَ کي ماري آن مان ناهيل طاقت جي دوا- ماريل ڏاتو- قلابل ڏاتو- طاقت جي دوا- طاقت واري خوراڪ- ڪُشته- ڪنڪُ- خاڪو. قتل ڪيل- ذبح ڪيل- ڪُنڊُ- مارهيلُ- فنا ڪيلُ. ساڙهيل- جلايلُ- پَسمُ ڪيلُ- هاريلُ.

- ڪُشتو ڪرَڻُ ؛ اڪسير بنائڻ- ڏاتو قلائڻ- خاڪو ٺاهڻ- ڪنڪُ تيار ڪرڻ.

● ڪِشتوارُ ۽ ڪِشتِوارَ ؛ ذ. حصي رسيد- هڪ ٻئي ٻنيان ٻتيوار- پاڳن سارو. زمين جي ورهاست.

● ڪِشتيُ ۽ ڪِشتِيُون ؛ ث. (ف. ڪِشتيُ= ٻيڙي) ٻيڙي- ٻتيلو- ڊوڊيُ- ڪنڌارَ- هوڙي- سفينو- ناءُ- ڊونڊي.

- ڪِشتِيُ بازيُ ۽ ڪِشتِيِ بازِيُون ؛ ث. ٻيڙين پَڄائڻ جي شرط- رهس- ڊوڙ- پاڄ. ٻيڙين پڄائڻ واري راند.

- ڪِشتِيبانُ ۽ ڪِشتِيبانَ ؛ ذ. ٻيڙي وارو- ٻيڙي هلائيندڙ- ماڻهي- ڪپتانُ- ناخُدا- ناکُو- ملاحُ- ناکُونُ- ٻيڙهائتو. معلم- هادي- اڳواڻ- رهبر- سولهون- ٻيهشوا- مهندارُ.

Gul Hayat Institute

● كُشتيءُ ۽ كُشتيُونُ: ث. (ف). زور آزمائي - پهلواني جو هُنر - پن پهلوان جو لڪرُ - لڙائي - ويڙهه - سلهه. رالد جو هڪ قسم. شراب جو پيالو. درياءَ جي پيڙي.

- كُشتيءُ كَمائِنُ: ملهه وڙهڻ - زور آزمائي ڪرڻ - پهلواني ڏيکارڻ.

● كَشٽُ ۽ كَشٽَ: ذ. (سن. كُشٹَ = تڪليف). تڪليف - مصيبت - هاڃون - جفا - آهه - ڏاکڙو - جاکوڙو - آفت - بلا - سختي - آزار - پيڙا - پيڙهه - عذاب - ايذاءُ - سور - ڪليش - وهڻ - درد - شڪست خوري. دکُ - رنج - شوڪ - درڪتي - ڳرو دکُ - برو حال. ڪمبختي - ڏولو - ڏولائو - لياڳ - شامت - بُرائي - بدبختي. ظلم - ڏاڍ - زوري - زبردستي - وهرُ - ڪينو - بغض. عيب - ڏوهه - گناهه. مرض - بيماري - روڳ - ڪهوري - ڪُٹيرائي - ڏوارُ.

- كَشٽي: ذ. صفت. مصيبت زده - تڪليف هر - سختي هر - آزار هر. بيمار - مريض.

● كَشمَشُ ۽ كَشمَشُونُ: ث. (ف. كَشيدَن = چڪڻ). چڪ - آڪرش - تاڻ - ڪاليو - تانگهه - اڪير - يادگيرو. ليٽ - لاڙو - رغبت - جهڪاءُ - رخ - لاهُ - چاهُ - چاڻي - خيال. محبت - پيار - سڪ - الفت - موهه - عشق.

- كَشمَشُ اِتّصالَ: ث. ميلُ - ميلاپ - سنجوڳ - هبستوي - جماع.

- كَشمَشُ ثِقَلُ: ڪرتي ۽ پيڻ شين جي وچواري چڪ - كشش مركز.

- كَشمَشُ كيمِيائي: ث. پن شين جو پاڻ هر ملي ٿي شئي ٻنجڻ واري قوت. رَسايَنِيُ شين جي چڪ.

- كَشمَشُ مَقنَاطِيسي: ث. پٿر جي لوهه کي پاڻ ڏي چڪڻ واري قوت - چمڪي چڪ.

● كَشفُ ۽ كَشفَ: ذ. (ع). لسان غيب - اڻهار - بشارت - آڪاش واڻي - ديوُواڻي. ڪجهه جي ڄاڻ - رازجي اڻوڻ - الدر جي معلومات. معجزو - ڪرامت. ظهور - انڪشاف - اظهار - تصريح - تفسير - تشريح - شرح - ڪولي ظاهر ڪرڻ واري حالت. پردي پري ڪرڻ واري حالت.

● كَشَكَ ۽ كَشكَ: ذ. اٽ جي پلاڻ کي ڪٽڻ سان قابو پڏڻ لاءِ هڪ رسو. (ث. كشكَ ۽ كَشكُونُ).

● كِشكَاءُ ۽ كِشكَاءُ (ڪ): ذ. ڪهاڻ - ايذاءُ. پرواهه - خيال - سالڪو.

● كُشكُنُ: مصدر. چوڻ - چُٹُ - ڳالهائڻ - اُڏڻ - كَهڻُ - رڻ - ڪُهڻ - آکڻ - ڪڍڻ - چانگارڻ - بولڻ - ڳالهه پولهه ڪرڻ. ٻڪڻ - جهڪڻ - بيهڻ. ڪڪڻ - رنگڻ - چنگهڻ - دالهن ڪرڻ - رڙ ڪرڻ. (ڪ).

● كَشكُولُ ۽ كَشكُولَ: ذ. فقير جي ٻنڌڻ جو ڪاٺ - زلبيلُ - ڪِستو - ڪِشتو. فقيرن جو ڪڏ ڪيل ڪاڏو (هر قسم جو هجي) - كَچكولُ.

● كَشلَتَ ۽ كَشلَتُونُ (ت): ث. تدبير - صلاح - حڪمت - اڪل - مشوره - مصلحت - رٽ - تجويز.

● كَشلَتيو ۽ كَشلَتيَا: ذ. صفت. صلاحڪار - صلاهي - اڪلي - مصلحتي - حڪيم.

● كِشمِيشُ: ث (ف) سڪل الگور يا ڇاڪ. وَل جو هڪ قسم. (الگ. Raisnis).

- كِشمِيشِيُ: ذ. سڪل ڇاڪ مان ٺهيل سنڌ جو ديسي شراب - الگوري شراب.

● كَشمَكَشُ ۽ كَشمَكَشُونُ: ث. چڪتاڻ - رڙهه ويڙهه - ڪهل ڪينداڙ - چڪچڪان - ڪشيدگي. مونجهارو - ڪاوڙ - ڪهسان - لڙ - رولو - وائڙائي - ٻائيتال - ٻکيڙو - ڪهمڪوڙ - ڏوڪڏوکان - دٻڙدولس - ٽيلهه ٽپان. ڪلهي ڪس. پس وپش. مشڪلات - ڏکيائي - هلاکي - دقت - جاکوڙو. لڙائي - جهڙو - جهڪڙو - رڳڙو - ڦٽو - فساد - دنگو - قڏو.

● كَشمِيرُ: اسم خاص. هڪ ملڪ جو نالو. (صفت). سرسبز - شاداب - هريو پريو - سائو. "ملڪ تہ ڪشمير الگو ٻيو آهي". (جملو).

Gul Hayat Institute

● كَشْمِيرُو ع كَشْمِيرَا: ذ. سُٹ ۽ آن مان ٺهيل ٽلهو ۽ گهٽ درجي واري ڪپڙي جو هڪ قسم - (ڪشمير م غريبن لاءِ تيسار ڪيو ويندو هو ۽ رڳو اتي جي ضرورتن لاءِ مخصوص هو، ان ڪري عام اصطلاح م ڪشميرو ڪونجن م آيو). پرت پرٽ جو رنگين پٽ جو ڏاڳو.

● كَشْنِيزْ: ذ (ف). ساوا ڏاڻا - ڪوتمير.

● كَشْنَ ع كَشْنُونْ (ل): ث. پاڪڙي ڪمي آڻ سان مضبوط ٻڌڻ لاءِ رسي - نوڙي. ٻنڌڻ - سنڀلي.

● كَشَنْ: مصدر. (سن. ڪرش. ف. ڪشيدن = ڇڪڻ > پرا. ڪَسَ = ٻڌڻ) ڇڪڻ - ڏات ڪرڻ. ڇڪي ٻڌڻ - تنگ ڪرڻ - سوڙهو ڪرڻ. ڪَسَنُ - سُڪَ ٻڌڻ - تائڻ - ڪينچڻ - ڇڪَ ڏيڻ - سَتَ ڪيڻ. زور ڏيڻ - ٻيڙو ڏيڻ - لچوڙڻ - چيونڻ - چيائڻ - دَبُ ڏيڻ - دَٻڻ. ڏاهو ڪرڻ. مضبوط ڪرڻ - سو ڪهو ڪرڻ. رڳڙڻ - ڳهلڻ ٻڌ ڪرڻ - ٽڪو هڻڻ. وهت هڪلڻ يا ڪاهڻ - وهت پچائڻ - ڪشي ٻڌ ڻ: ڇڪي ٻڌڻ - بلائنو ٻڌڻ - زور ڏيئي ٻڌڻ - سو ڪهو ٻڌڻ - مضبوطي سان ٻڌڻ - جڪڙڻ.

● كَشْو ع كَشْا: ذ. آڻ جي غاشيه (ڪاشي) ڪي ڪاهو ڪرڻ لاءِ ست يا سَمَ جي ڏوري يا وَڏيُ ڪَشُ - ڪَسْڻو - تنگ - وايَ - چمڪي - تسمو - ڪَشو - دوالُ - سيتَ - ٻانڌو.

- كَشْيِي ع كَشْيِيُونْ: ث. گڏهه جي ٻڌڻ جي ڏوري - ٻَنهڙُ - ڪَشَنِ - سيلهيُ.

● كَشُو ع كَشَا: ذ. سُٹَ يا چڙي جو سنهو ڏاڳو. ٻنو - ٻَنڌُ (ڏهل وغيره لاءِ) - ڪَشيڻو. ٻُوٽَ جو ڏاڳو - ڪَهيُ - تسڙو. ٻير وغيره جي وڻ سان سال لاءِ چاٽي (ستي) ڪيڏيل ٻَنَ (ڪ).

● كِشورُ ع كِيشورَ: ذ. چوڪرُ - لينگرُ - چوڪيرو - ٻالڪُ - ٻارُ. (صفت). لاسيارُ - لاسڙِ ٻاتُ - لسڙو - پورَلُ - ڪُمارُ. ڪيرو - جُوانُ. (اسم خاص). هڪ ملڪ يا ولايت جو نالو.

- كِشورِ آوسِتا ع كِيشورِ آوستائُونْ: ث. صغيري - بچپڻ - ٻالڪ آوستا - ٻالپڻ - لنڊيڻ - نابالغي - معصوميتَ - معصومي.

● كَشُوغُ ع كَشُوغَ (ل): ذ. ڪچي گهر جي ٻاهران وارين ڏرين ڪي (هوا جي صدمي کان بچائڻ لاءِ) ٻڌل ڏاڳو.

● كَشُولُ ع كَشُولَ (ل): ذ. ڪاٺ جو سوڌو - سُونهڻ.

● كَشْهُوغُ ع كَشْهُوغَ (ل): ذ. هڪ ڏاڳو جو پکيءَ اڏڻ وقت پٻندا آهن) - كَشَوغُ.

● كَشِيٺْ ع كَشِيٺُونْ (ت): ث. هڪ بيماري جو نالو - د ر كَشْيِ.

● كَشِيدْگِي ع كَشِيدْگِيُونْ: ث. (ف). چڪتاڻ - كَشِمَكَشِ - گهيلَ گيندڙَ. نفرت - حقارتَ - ڏَڪارَ. اٽڪ - كُلفت - رڳڙو - فساد - جهڙو - جهگڙو.

● كَشِيلُ ع كَشِيلَ: ذ. صفت. آزمايَلُ - هر كِيلُ - تجربيڪار - تجربيدارُ - آزمود گارُ. هريلُ - عادتي. هلائيل - تيار كيل - جوڙيل - پَڌَلُ - سنبرايَلُ (وهت).

● كَشِينگ ع كِشِينگْت (ڪ): ذ. ٻلاڻَ سٻ جو سُوٽو.

● كَعَبَ ع كَعَبَ: ذ. نهرو پور وچوٽ ٻاسو جنهن جي وڪرائي، ڏگهائي ۽ ٽلهائي هڪ جيتري هجي (پٿماشي ڪتابُ ٦٥). ٽين سڪهَ - گهنُ.

- كَعَبِ مَنابُ: چهه ٻاسي ماپَ.

● كَعْبُو ع كَعْبَا: ذ. (ع. كعبه = الله جو گهرُ) بيت الله جو نالو - بيت الحرام - قبلو - خدا جو گهرُ (مڪي م). لماز م سجدي وارو طرف - ٻُڌڻ.

- كَعْبُو ڏاهڻ: محبت م گهاري وجهڻ - عشق م رُڻنو وڃهڻ - دل توڙڻ.

● كَفَ ع كَفُونْ: ث. (سن. كُفَ = كَفَ) ڦيٽَ - گَجيُ - جهڪَ - گِفُ - ٻڪَ - ٽُڪَ - بلغم - ڦيٽي - لعبَ - اوگاڙَ. بدن جي ٽن موادن مان هڪ - خلط - رُطوبتَ - چاٽو. ساهه ڪڍڻ م ڪالهاري ٻيل آوازُ - بلغمي آواز (ت).

● كَفُ ¤ كَفَ ¦ ذ. (انگ) قميص جي هانهن جو ڇڙو - ڪنو. ڪالرُ.
● كُفُ ¤ كُفُ (ت) ¦ ذ. خاندان - گهراڻو - ذات - قبيلو - ڪُٽنبُ.
- كُفَ م ¦ قبيلي م - خاندان م.
● كِفايتَ ¤ كِفايتُونُ ¦ كِفايتَ - صَرفو - ڪوءِ - سانگ صرفو - قناعتَ - ڪم خرچي - بچت. فائدو - لابُ - لفعو - آيت - برايت - ڪسَر - ڪٽيو وڃڻُ. بچت سَڄت - ميڙي چُولبي - اوگهه سوگهه.
● كُفّارُ ¤ كُفّارَ: ذ. (ع. جمع اُهي "كافِرُ") جو) خدا جو مُنڪر - ملعُون - دين کان ڦريل - ٻهي دين - كافَرُ - اوشواسي - اڻ مڃيندڙ (خدا کي) ملحدُ - خدا جي خدائيءَ کان ڦيريل - خدا کي نه مڃيندڙ.
● كَفّارَتَ ¤ كَفّارَتُونُ ¦ ث. (ع. ڪفاره = ڇوڪارو) گناهن جو بدلو. ڪفارو - گنهگاري - پراشچت - پُنهَه چُرڻ - پڇتاءُ - توبهه - شُڌي. ڇوڪارو. لجات - رِهائي - آزادي.
● كَفارُو ¤ كَفارا: ذ. (ع). گناهن کي لڪائڻ وارو - گناهن کي ڏوئيندڙ. شريعت م گناهن جو عيوضو - خطا جو بدلو. گناهن دفع ڪرڻ جو وسيلو - ڪفارت - گنهگاري - پڇتاءُ - توبهه. چٽي - ڏنڊ - تاوانُ - عيوضو - سزا.
- كَفارُو ڏِيَنُ ¦ گناهن جو بدلو ڏيڻ.
● كِفالَتَ ¤ كِفالَتُونُ (ت): ث. رضا - رضامنديءِ - خوشنودي - مرضي - خواهش - ڪفيل
● كِفايتَ ¤ كِفائِتُونُ ¦ ث. (ع. ڪفايت = صرفو) صرفو - ڪوءِ - ڪفايت - قِناعت - سالگ صرفو - ڪم خرچي. بچت - ميڙي چولبي.
- كِفائِتِي ¤ كِفائِتِيُ ¦ ذ. صفت. سنجمي - صرفائي - ٿورخرچو - قِناعتي - ڪم خرچ. سهالگو - مستو. (ظرف). هلڪو - ڪِين جهڙو.
● كِفايَتَ ¤ كِفايَتُونُ ¦ ث. (ع. ڪفايت = صرفو) ڪافي هجڻ واري حالت - پوري هجڻ واري حالت - بس هجڻ واري حالت. پورو مقدار - حسب ضرورت. ڪَمي - ڪم خرچي - ٿوري مان پورائو ڪرڻ واري حالت - ڪفائت - قناعت. ضامن ٿيڻ واري حالت.
- كِفايَت شِعارُ ¤ كِفايَت شِعارَ ¦ ذ. صفت. گهٽ خرچ ڪندڙ ڪم خرچ - ڪفايتي - قناعتي - ڪفائتي - ٿوري گهٽي تي راضي ٿيندڙ - سانگ صرفي وارو.
- كِفايَتُ شِعارِي: ث. ڪم خرچي - گهٽ خرچ ڪرڻ جي عادت - ڪفايت - ڪِفائت - قناعت - سانگ صرفو - ٿور خرچي.
- كِفايَتِي ¤ كِفايَتِيُ ¦ ذ. صفت. ڪفايت شِعار - ٿورو خرچ ڪندڙ - قناعتي - ڪفايت شِعار.
● كُفْرُ ¤ كُفْرَ: ذ. (ع). خدا جي ذات ۽ صفات م ٻيو شريڪ ڪرڻ واري حالت - الحاد - لاشڪري - بي ديني - دهريت - ملعوني - لامذهبي - ملحدي - منڪري ڪوڙين ڳالهين کي سچو سمجهڻ واري حالت. ضد - هٺ - ڏڍ - حُجت - رڌي - تيسو. اڙ - اڙتي - آڏ.
- كُفْرانُ ¤ كُفْرانُ ¦ ذ. بي شڪري - ڪرتگهني. ڪفر ڪرڻ واري حالت - ڪُفر.
- كُفْرُ بَكُنُ ¦ خدا جي خدائيءَ کي نه مڃڻ - دين اسلام جي خلاف چوڻ - ملحدانه گهنگو ڪرڻ - منڪريءَ جون ڳالهيون ڪرڻ - اسلام کان برخلاف ڳالهيون ڪرڻ - لاجائز ڳالهيون ڪرڻ - بي دينن جهڙيون ڳالهيون ڪرڻ - الله تعاليٰ جي باري م بدشد بڪڻ.
- كُفْرَ جِي سِياهِيُ كُمْرُ ٿِيَنُ ¦ جهالت ڏورٿيڻ - هدايت حاصل ٿيڻ اسلام جو ظهور ٿيڻ - باطل کي شڪست پهچڻ - حق جي فتح ٿيڻ.
● كَفْشُ: ث. (ف). جُتي - ڪِرڪٽو - پادر - موچڙو - جوڙو - پاپوش - نعلين.
● كَفْگِيرُ ¤ كَفْگِيرَ: ذ (سن. گرُپ = جهلڻ) لوهه جي ڏوئي - ڪڇگيرُ - ڪيوڙو - چمچو - وڏو ڏوئيلو - ڪشڪو - ڪيپوي - ڪڙڇُ - ڪاڏو - ڪرَپَ (لوهه جي ڦر ۽ ڪاٺ جي هٿي سان).

Gul Hayat Institute

● ڪَفَنُ ۽ ڪَفَنَ : ڏ. (ع. ڪَفَنُ = پوشُ). لاش ڍڪڻ جو ڪپڙو - سُڏي جي ويڙهڻ جو ڪپڙو - جوڙي ٿوتي - جنازي وقت مردي کي ٻڌائل ڪپڙو.

- ڪَفَنائِڻُ : مصدر. سُڏي کي ڪفن ڍڪائڻ - لاش کي جوڙي ٿوتي ڏيڻ. (ڪفنائيو - ڪفنائيندو - ڪفنائيل).

- ڪَفَنُ چورُ : ذ. صفت. ڪفن چورائيندڙ - ڪفن ڪوسُ - ڪفن ڪوسُ.

- ڪَفَنُ رُلائِڻُ : موت ڪاڏهه ۽ لاش کي تڪليف ڏيڻ.

- ڪَفَنُ ڪوسُ : ذ. صفت. ڪفن چور - قبر مان ڪفن چورائيندڙ - ڪفن ڪوسُ.

- ڪَفَنُ ڪوسُ : ڪفن چورائيندڙ - ڪفن چور - ڪفن ڪوسُ.

● ڪَفَنِي ۽ ڪَفَنِيُونُ : ث. سُڏي جي گلي ۾ بنا پاڻهن وڏل ڪپڙو. جوگي فقيرن جو بنا پاڻهن جي ٻڌي ڪپڙي مان سِيل چولو - ٻهراڙ - آلفي - جُبو - جامون. پوڙهه جي چولي (ت).

● ڪَفُو ۽ ڪُفُو : ذ. (ع). سنڌُ - هم جنس - هَمْسَرَ - جيڏو - سَريکو - سَريتو - هم عُمر - ٽالي - شريڪُ.

● ڪُفْ ۽ ڪُفِ : ذ. (من. ڪَفَ). هٿهي جي لڙَ جو الدران نڪتل سهڻُ - ڪِچرو - گندُ (ث). گِجي - ڦيٽُ - ڪَفَ.

● ڪَڪَ (ل) : ث. الف، ي جو آچار (جيئن هندو سندي آئيوينا ۾ ٻهريون اکر "ڪ" آهي، جنهن کي "ڪڪو" چئبو آهي، تنهنکري "ڪ" جي جملي آچارن جهڙوڪ "ڪَ، ڪِ، ڪَ، ڪِي، ڪُ، ڪُو، ڪُوُ، ڪِي، ڪَيُ" کي ڪڪ ڪري چولدا آهن).

● ڪَڪَ : ث. صفت. (من ڪَڪ = بي آرام ٿيڻ). بيزارُ - تنگ - عاجزُ - خفي - آڪائيل - ورچيل - ٻيرُ - ڏهيلُ - ڪلهاڻلُ - خفا - ناراض. (هڪُ چمڙي جي بيماري ۽ جو قسمُ). ٻُرٻُر - داڻِ داڻِ - آرائيُونُ.

- ڪَڪَ ٿيڻُ : بيزارُ ٿيڻ - خفا ٿيڻ - ورچڻ - ڪَليڻ - دِقُ ٿيڻ.

- ڪَڪَ ڪرڻُ : بيزار ڪرڻ - خفا ڪَرَڻُ - ڪلهائڻ - ورچائڻ - دِقُ ڪرڻ.

● ڪُڪ ۽ ڪُڪَ : ذ. هوڪ جي مرض جو هڪ قسم (جوئر يا باجهر جو ڪالو سنگ ۾ ڪري) - بنا داڻي سنگ (ت) - ڪَسُ. چَپُ هڻي وهندڙ پڪيءَ جو هڪ قسم. بِنا دُمُنب ڪهيڙو (ت). آٽ جي اڳئين ۽ ٻر وارو ڦَڻُ (ت)

- ڪُڪُ ٿيڻُ : هوڪ (باجهري، جوئر) جو سنگ ۾ کيڏڻ - ڪَسُ ٿيڻ.

● ڪَڪا : اسم خاص. هڪ ذات جو ڪالو.

● ڪَڪانُ ۽ ڪَڪائُونُ : ث. ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (چمڙي تمام ننهن، رنگ هيڏو، پُٺ سيٽلي، قد ١-٢ ڦوٽ).

● ڪَڪَرَ (ت) : ذ. ڪنڊيليُ يا ڪاڪَ ٻوٽيءَ جي ٻَڻن جو ڪالو.

● ڪَڪَرُ ۽ ڪَڪَرَ : ذ. (من. ڪ = پاڻي + ڪَرَ = ڪندڙ). بادل - ميگهه. ڪَسُ ابَرُ - ملهار. چالوَ - سايو - ڇانو - ڇانولو - ڇاچولو. رحمت - مهرباڻي - ڪُرپا - دَيا - احسان. اجرڪ جي وَرَ وڪڙ وارو چِيٿُ. (من. ڪنڌُ يا ڪڙ = وَيَڻُ). چوپائي مال جي ڪَنَ کي سچائڻ لاءِ ڏنل چيرُ. وِيَ - چَهَڪُ - چيرُ - چِنهَهُ - لشالي - رَ هڙ - رُهندو - ڪَپُ - قَطُ - ڪالهچو - ڦوٽ - ڪنڊو - ڦنگهي - لنڪ (ل) - ڪُنيو (ت). سارين جي ٻيجي ٿو ڪن لاءِ زمين جو هارو (پاري ۽ ٻه ڪَڪر) - ٻيجارو (ل). ڪَڪَرُ - خرابي - ڪڪرو. چُرچُر (قلم جي). سليٽ تي ڏيل سخت ٻين يا ٻُڙ جو اڻ ڏهندڙ نشان.

- ڪَڪيرالوُ ۽ ڪَڪيرالا : ذ. صفت. ڪڪرن وارو (آسمان). ڇٽيارو - ڇٽين وارو (ميدان) - ٻُرين وارو.

- ڪَڪَرُ ٻَوَڻُ : چير ٿوڻ - ڦوٽ ٿوڻ ٽِڙڪڻ - ڦٽي ٿوڻ. نشان ڏيڻ - ڪَرنڊ ٿوڻ (سليٽ تي).

Gul Hayat Institute

■ ڪَڪَرُ ڏِيڻُ: ڪَپُ و جهڻ - وَڌ و جهڻ - لشان ڪرڻ - وَڌَڻ - قطُ وجهڻ - گهپُ وجهڻ - چير ڏيڻ - سير ڏيڻ - ٽُڪَڻ - خراب ڪرڻ (ڪ).

■ ڪَڪَرُ واسَڻُ (ت)؛ ٻيجي جي زمين ۾ ٻيل پاڻ ڪي ساڙڻ.

● ڪَڪَراتُ ۽ ڪَڪَراتَ (ڪ)؛ ذ. ڪيڪڙاتُ - ڪيڪَ - رَڙ - دالهن - ڪُوڪَ - ٻاڪارَ - واڪو - رِيهَ - چنگهاڙ.

● ڪَڪِرالُو ۽ ڪَڪِرالا؛ ذ. صفت. (سن. ڪَرْكَرَ =). رائي وارو ملڪ - ڪُڪِرائتو - پٽرائتو - پهٽين وارو - پهٽياروـ پٽرائڻون - جابلو.

● ڪُڪَرالَبِرُ: اسم خاص تعلقي ميرپور ساڪري ۾ هڪ ديهه ۽ ڳوٺ جو نالو.

● ڪَڪِرالِيُ؛ اسم خاص. تعلقي جوهي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪَڪِيرَڻُ (ل)؛ مصدر. اڻڪڻ - قاسڻ - روڪجڻ - رلبجڻ - پڌجڻ. " ماڻي ڪَسِيُ ۽ ڪَڪِيرِيُ ٻيو جو پوري ڪاڻي ڪنيل نه هُئِيُ " (جملو). (ڪَڪِريو - ڪَڪِرِيو - ڪَڪِرِيَلُ).

● ڪَڪِرِڻِيُ ۽ ڪَڪِرِ ٽِيُونُ (ل)؛ ث. ڏاڙڻ جا ڏندا تڪي ڪرڻ جو رُڪ جو اوزارُ - رواتي - سُولهن - ٽَوري.

● ڪَڪِرو ۽ ڪَڪِيرا؛ ذ. (سن. ڪَدَرَهـ ايرـ ۾ سخت داڻو > سن. ڪَرُ ڪَرُ). گهٽي هلڻ ڪان يا گهٽي سخت پورهئي ڪان يا هٿن ۾ ليڦڻ واڪر پيدا ٿيل چمڙيءَ جو سخت داڻو (هاڻ مهل ايذاءُ ڪندڙ). پٽر جي پور - منگريز - پٽري - پيترُ - رُهڙي - رائو - سنهي پهٽي - آهو (ل). بيماريءَ جو هڪ قسم - مثالي ۾ قدرتي طرح پيدا ٿيل رائو - سنگ مثالہ - پٽري. اک ۾ پيل تمام سنهو پٽر يا رائي جو داڻو - ڪَنَرُ. زمين ۾ ايترو اونهو نه ويندڙ هَرُ - مُڏهَرُ - زمين ۾ ڇڪي طرح نه ويندڙ هَرُ (ڪ - ل).

● ڪُڪِرو ۽ ڪُڪِيرا؛ ذ. (پينگهي وغيره جي) کهوڙين ملائڻ واسطي ڪم آيل ڪاڻي

جي ميخ. مڙيل - هريل - پسر ڏل (ت). آڏَ - لائڪو (ڪ). (صفت). سخت - ڏاڍو ٽاڪُنڊُونُ.

● ڪَڪِري ۽ ڪَڪِرِيُونُ؛ ث. پٽرن جي پور - جبل جي نندي پٽري - سنهي پهٽي - رائو. بيماريءَ جو هڪ قسم - پٽري يا سنگ مثانہ. سنهو ابر - ميگهہ ملهارُ - مورَمُ.

● ڪُڪِرِي ۽ ڪُڪِرِيُونُ؛ ث. هَر جي هَرهِنُ کي مضبوط ڪرڻ لاءِ هَر جهي هروئيءَ ۾ هنيل ڪاڻيءَ جو ٽُڪرو - هر جو هڪ عضوو (ت). بيل گاڏيءَ جو هڪ عضوو - ڏاندن بدڻ وٽ ڏورٽن جي پاڙيءَ ۾ وڏل نندي چهنبدار ڪاڻي - سَلي (ث - ڪ).

● ڪَڪِريو: اسم خاص. سنڌ جي هڪ ٽڪر جو نالو (هن ۾ روهين جا پهڻ تمام گهٽا آهن، تنهنڪري اهو نالو مليو آٿس).

● ڪَڪُرُ: اسم خاص. تعلقي ڪڇ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪُڪڙُ ۽ ڪَڪَڙَ؛ ذ. ڪنڊ جي رَسُ. تماڪ جي ڳوٽي - وزرُ - سوٽو - ڦوڪ. نندو پيرُ (ث). ڳاڙهن ۽ ڪارن وارن وارو سُوئرُ (ت). منگر مڇيءَ جو هڪ قسم (رنگ ڪاري منهن ويڪرو، مُڇ سنهو ۱ - ۲ فوٽ).

● ڪُڪڙَ (ت)؛ ذ. وڄائڻ جي ساز جو هڪ قسم.

ڪُڪڙُ ۽ ڪُڪڙَ؛ ذ. (سن. ڪُڪُٽَ = ڪُڪڙُ). گهرو مشهور پالتو پکيءَ جو هڪ قسم - مُرغُ - خروسُ - بانگو (ث. ڪُڪِڙِ ۽ ڪُڪِڙِيُونُ > ڪُڪِڙُونُ).

■ ڪُڪڙُ بَنُجَنُ؛ رات جو انڈو ٽيڻ لاءِ ڏسڻ. گهر ڪان باهر نه ڪرڻ. ڏَهَرُ ٽيڻ - مست ٽيڻ.

■ ڪُڪڙُ ٽِيُ هُوَنُ؛ گهر ڪان باهر نه ڪرڻ - ڪڙ بنجڻ - مست ٽيڻ - ڏَهَرُ ٽيڻ.

■ ڪُڪڙَ پَوُنُ؛ قدر ڇاڻڻ.

■ ڪُڪڙَ جو دَسُ: فجر مهل ڪڙ جي بانگ.

- ڪُڪڙَ جي ڪپس ۾ پُڄهڻُ: خسيس ڪاڍه ۾ نقصان پهچڻ - ٽڪي جي ڪاڍه ۾ لاسُ.
- ڪُڪڙ ڪِٽَان مُٽَڻ: ڪم ڪرڻ جو ڍنگ نه هڻڻ - ڪاڍ خبرچار نه هڻڻ - دنيا جي ڪاڍ سمجهه نه هجڻ.
- ڪُڪڙ ڪٻائيُ: شادي وغيره جي موقعي تي مسخري طور ڪن عورتن جو ڪڙ جو نالو ونڻي راڪب چوڻ - مسخري طور ڪڙ چي نالي تي بدل راڪ چوڻ "نه مار منهنجي ڪڙ کي حرامزادي تون".
- ڪُڪڙوڪُو: (آواز). ڪڙ هي ٻانگ. صفا سڄ ڀينگ - بربادي - تباهي - آجاڙ.
- ڪُڪڙوڪو هُجڻُ: سڄ ٽي وڃڻ - ڀينگ هجڻ.
- ڪُڪڙوڪو هُٽَڻُ: ڪجهه نه نه هجڻ - سڄ هجڻ - ويراني هجڻ - ڪڙوڪو هجڻ.
● ڪِڪڙاڻِ: اسم خاص. تعلقي ميرپور بٿوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪِڪڙا سِنگِيُ: اسم خاص. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻساڪو وڪر (وڻ جو ڦل، رنگ ڳاڙهو، ڪارائيو، طبيعت گرم خشڪ).
● ڪِڪڙو ۽ ڪَڪيڙا: ذ. (سن. ڪاڻڊاس = ڪپهه + اسٽ = هڏِيُ) ڪپهه جي فصل جو ڇڃ - ڦٽين جو ڇڃ - ولٽڻ جو ڇڃ (مغز دوا طور ڪم اچي). ول جو هڪ قسم (ث). (ڀاڙ ڪوڪڙي وانگر پوري رنگ تي، بادفرنگ واري ماڻهو کي ڪهوٽي پيار جي). (صفت). (سن. ڪَنْک = ڳاڙهي رنگ جي مِٽي). رنگ جو هڪ قسم - ڳاڙهسري رنگ تي (ڏيکو). (ث. ڪَڪيڙي ۽ ڪَڪِيڙيون). (سن. ڪَدَرَ = ٻير ۽ سخت داڻو). ٻير ۽ سخت داڻو - ڪڙو (و - ڪوش). لٺ - لشان.
● ڪَڪڙِيُ ۽ ڪَڪڙِيُونُ: ث. ولڪي جو هڪ قسم - ڏکهو ونڪو - ولائتي ولڪو - ونڪي. ڪارڪ جو ڇڃ - ڪڪڙي - ڪڪڙو - ڪَڪيُ.
ڪچو ٻيرون - مڪ (ث). (صفت). رنگ جو هڪ قسم - ڳاڙهسري - ڪٽڪ رنگي.
● ڪُڪڙِيُ ۽ ڪُڪڙِيُونُ: ث. درياءَ جي ڪناري واري مٽيءَ ۾ ٽيندڙ جيت جو هڪ قسم - سيانتو.
● ڪُڪِڙِيُ ۽ ڪُڪِڙِيُونُ: ث. ڪڪڙ جي مادي - ڪُڪِڙ.
● ڪَڪڙِهجَنَا: اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.
● ڪَڪَلَ: ث. چٽن يا مٽرن جون ڦريون.
● ڪَڪَنُ ۽ ڪَڪَنَ (ت). ذ. دوست - ڪَڪَنُ - سڄڻ - سائي - سنگتي. مڇيءَ جو هڪ قسم.
● ڪَڪِنو: اسم خاص. ڳاهه جو هڪ قسم (ڏن ڏمار منهڙو، طاقت وارو، گهوڙي کان سواءِ ٻيو جانور گهٽو ڪائي ته ڦٽي پوي، سيلابي زمين تي ٽيندڙ).
● ڪَڪَنِيُ (ل): اسم خاص. هڪ ٻڪيءَ جو نالو.
● ڪَڪَنُ ۽ ڪَڪَنَ: ذ. ڪاريءَ جي مڇيءَ جو هڪ قسم - ڪڪن. دوست - سائي (ت).
● ڪَڪو ۽ ڪَڪا: صفت. رنگ جو هڪ قسم - هلڪو پورو رنگ - زردو - گيڙوءَ رتو. ميرالجهڙي رنگ جا وار. سفيد چمڙي تي ڳاڙهن وارن وارو ماڻهو - ڪو. جاهلو ڄڻ - وار يا ڏن جو ڄڻ. (ث. ڪَڪيُ ۽ ڪَڪِيُونُ).
- ڪَڪَنِ ۽ ڪَڪانُونُ: ث. زرداڻ - ڪڪائي - ڏورائي.
- ڪَڪِيُ ۽ ڪَڪِيُونُ: ث. پورن وارن ۽ شيرين اکين واري عورت - پوري. اڻ ڪل ۽ سڪل ڪارڪ (ت).
- ڪَڪِيُونُ ٽِيَنُ: (ڪڇيءَ جو ٻاهرو) ڪارڪن جو سڪي خراب ٿي وڃڻ.
● ڪِڪو ۽ ڪِڪا: ذ. ننڍڙي چوڪري يا ٻار لاءِ ڪوڏ جو لقب - ننڍڙو چوڪرو - ٻارڙو - معصوم - آٻهر - چوڪر - ٻالڪ - ڪودڪ - صغير - (الڳ). ٻچي. (ڪِڪِيُ ۽ ڪِڪِيُونُ).

Gul Hayat Institute

= ڪِڪاڻُو ۽ ڪِڪاڻا: ذ. صفت. ٻاراڻو - ٻالڪاڻو - ڇوڪراڻو - ٻُڍاڻو - ڪينگاڻو.

= ڪِڪائِيَ ۽ ڪِڪائِيُونُ: ث. ڪينگائي - ٻالڪپڻ - ٻالپڻ - ٻال اوستا - لنڊ ٻڻ - صغيرائي.

● ڪَڪُوُ ۽ ڪَڪا (ت): ذ. ڏِڪو - لُڇو - حرڪتي - بدمعاش - ڪوُنس ٽِيٽو - اڻٽرو - مستيخور.

● ڪَڪورا ۽ ڪَڪورا: ث. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻوٽي جي ٻاڙ. (ت).

● ڪَڪورَنُ: مصدر. (سن. ڪنڪُمَ = ڪنڪو) گاڙهو ڪرڻ - رنگڻ - رنگين ڪرڻ - رلگڻ. ڪُوڪ ڪرڻ - پورو ڪرڻ - ڪڪ رلگو ڪرڻ. ڇڻ طرف مائل ٽيڻ. (ڪَڪور يو - ڪَڪو ريندو - ڪَڪوريَلُ).

= ڪَڪوُرَ ۽ ڪَڪوُرُونُ: ث. اڌ ڪچو اڌ پڪو هڻڻ واري حالت - ميوي جو ڇڻ طرف رجوع ٽيڻ واري حالت - گاڙهاڻ تي وڻ واري حالت.

= ڪَڪوُرِجَنُ: مصدر. ميوي جو ڇڻ طرف مائل ٽيڻ - اڌ ڪچو اڌ پڪو هُجڻ - ڇڻ. گاڙهو ٽيڻ - رنگجڻ. گاڙها گُلَ ڪيڻ - انگورجڻ - گونج ڪيڻ - پُور جهلڻ.

= ڪَڪوُرِيَلُ ۽ ڪَڪوُرِيَلَ: ذ. صفت. گاڙهاڻ تي مائل - لال - گاڙهسيرو - گاڙهو - گاڙهيرو - رَتو. ڇڻ طرف مائل.

= ڪَڪوُرِيَلَ اڪ: تازي آڻيل اڪ - لالائي تي مائل اڪ.

● ڪَڪوُڙا ۽ ڪَڪوُڙا: ث. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ وڻ جي ٻاڙ. (ت).

● ڪَڪوُلو ۽ ڪَڪوُلا: ذ. ڪوئلو - الب جي ڪَڪڙي - ڪورَ - (ل) ڪوئيرو.

● ڪَڪوُهُ ۽ ڪَڪوُهَ: ذ. صفت. لال - گاڙهو - رتو - سُرخ. (اسم). الڪور جو رَسُ - الڪوري شراب - گاڙهو شراب - ٻِنڊ.

● ڪَڪهُ (ت): ذ. ڪڻي سواد واري گاهه جو هڪ قسم.

● ڪَڪهَ ۽ ڪَڪهَ: ذ. ڪُڙ.

● ڪُڪَڙِي ۽ ڪُڪَڙِيُونُ: ث. درياء يا سمنڊ جي ڪناري واري زمين ۾ ٽيندڙ جيت جو هڪ قسم - سيالتو - ڪُڪڙي.

● ڪَڪي ۽ ڪَڪِيُ: ذ. ٻاڦ جي ٻڪي جو هڪ قسم (مڇي خور، ڪڙ ڪان ٽورو لنڊو، رلڪ ميرانجهڙو، ميتائون، تري لڙ جاڦي، وڻن تي رهندڙ).

● ڪَڪي ۽ ڪَڪِيُونُ: ث. گاڙهي رنگ جي ميڻهن (جا اڪثر ڪير جي پلي هوندي آهي).

● ڪَڪِيجِيُ: اسم خاص. تعلقي ڪپري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪَڪِيُ سَيِّدُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪَڪِيلُ (ت): ذ. طوطو - چَٽُون - ميٺو.

● ڪَڪَ ۽ ڪَڪ: ذ. (سن. ڪڪُشَ = گاهه. ف. خَسَ = ڪڪ). سُڪل گاهه جو ذرو - تنڪو - ان ٻوٽو (ڪالي وغيره جو) - تيلو - سلو - ڇِڇ. طاقت جي دوا - ڪُشتو - ياقوتي - معجوني (ايتري مقدار ۾ جو ڪڪ تي چڙهي). لانگ - بَلا. بيماريءَ جو هڪ قسم (ٻدن تي سوج ۽ ڦُرڙيون ٿي ٻون ۽ رڳو گند وهي). (ل). گهَرُ - جهڳو - جهوپڙي.

= ڪَڪائِجَنُ: مصدر. لانگ يا بلا جو چڪ لهڻ - لانگ يا بَلا کان ڏلڪجي ٻوڻ.

= ڪَڪُ ۾ نَہ لَهَنُ: ٿورڙي ٻها هجڻ - معمولي شيء هجڻ - گهٽ قيمت جو هجڻ. ڪاب عزت نہ هجڻ - بي عزتو هجڻ - بي مانو هجڻ.

= ڪَڪ پِڇِيُ يا ڇڻي ۽ لہ ڪرڻ: ٿيءَ ڪر نہ ڪرڻ - ڏهر ٽيو ويڻو رهڻ - ڏرو ۽ ڪر نہ ڪرڻ.

= ڪَڪُ ٽيڻ: ملو نہ ڪرڻ - ڦٽ ڦرڙيون ٽيڻ.

= ڪَڪُ ٻَنُ ٽِيَنُ: ٽيڙي ٻِکڙي وڃڻ - چڙوچڙ تي وڃڻ. ٻُهنجي ڪر کي وڃي لهڻ - ڪنهن ڏنڊي ڏاڙي کي وڃي لهڻ.

= ڪَڪُ ٻَنُ ٽِي وَڃَنُ: جُدا جُدا ٿي وڃڻ - غائب ٿي وڃڻ - ٽڙي ٻِکڙي وڃڻ - چڙوچڙ ٿي وڃڻ. (مڙو) نڪري وڃڻ - ماڻ ڇڏي وڃڻ.

Gul Hayat Institute

ـ ڪنڪيجنَ: مصدر. ٻالنگ ٻلا ڪان ڪاڇي ٿوڻ- ڏنگجڻ.

ـ ڪنڪَ جو منگيهنَ: ڏنگجڻ- ڪڪجڻ.

ـ ڪنڪ چيتنَ: ڪڪ يا ذري لائڻ- تمام گورو ايذاءُ ٻهچائڻ- معمولي تڪليف ڏيڻ.

ـ ڪنڪ چنبيُ ٻَ ا ڪَرَنُ: ڪڪ چني ٻيٽو ٻ ا ڪرڻ- ڪم ڪي ڪڏهن ٻ ويڇهو ا وڃڻ- ڏاڍو ڪاٽر ۽ ٿوٽي ٿابت ٿيڻ- مست ٿي ٿوڻ- آرسُ ڪرڻ.

ـ ڪنڪ ڏيَنُ: عيب ٿوشي ڪرڻ- ڍڪڻ- ٻرده ٿوشي ڪرڻ- ٻئي جو ستَر ڍڪڻ.

ـ ڪنڪ ڌاهنُ: جهگڙو برباد ڪرڻ- جاءِ ڦٽائڻ- ستيا ناسُ ڪرڻ- جهگڙو پيدا ڪرڻ.

ـ ڪنڪ رَنجائينُ: ٻلا يا ٻالنگ ڪان ڏنگجڻ- ڪنڪيجنَ- ڪڪجي ٿوڻ.

ـ ڪڙا آڏنُ: ڪڪايون جهوپڙيون ٻنائڻ- گهرُ ٺاهڻ- جهگڙو آڏنُ.

ـ ڪنڪ سنگهنَ: ٻلا يا ٻالنگ جو ڏنگڻ- ڪڪجڻ- ڪڪجي ٿوڻ- ٻالنگ جو چڪُ هڻڻ.

ـ ڪنڪ ڪارا ڪَرَنُ: ٻنهنجي گهر ڪي داغ لڳائڻ- ٻاڻ تي ليڪو لائڻ- ٻنهنجي ٻاڻ گهٽائي ڪرڻ.

ـ ڪنڪ ڪَپِريُونُ ميڙَنُ: ڪن ڪچرو صاف ڪرڻ- جهاڙو ڏيڻ- صفائي ڪرڻ- چيتو يا ڇڙهو يا مست ٿيڻ- جُنون ۾ اچڻ.

ـ ڪنڪ ڪڏا ستيڪجهُ- ميڙ ٻئي.

ـ ڪنڪيلو ۽ ڪنڪيلاَ (ت): ذ. صفت. سنهو ڪڪ وانگر ڪم طاقت ماڻهو- هيڏو- دَرٻلُ- ليٻلُ- ضعيف.

ـ ڪنڪ مارَنُ: (طب جو اصطلاح). ڪنهن ڏاتوءَ کي مقرر ڏيل پوڻين جي رس ۾ سازڻ- ڪشتو تيار ڪرڻ- ڪڪُ تيار ڪرڻ.

ـ ڪنڪنُ اندر ستو ليڪائنُ: ڪڪاين جهوپڙين ۾ ڪذارڻ- پُنگين ۾ رهڻ. تمام غريب هجڻ- مسڪين هجڻ.

ـ ڪنڪنُ ٽپي ٻيرَ رکي وڃنُ: ڪوڙ ڪري ٻنهنجي هند ڇڏائڻ- ٽال مٽول ڪري وڃڻ.

ـ ڪنڪ ا جڙنُ (ت): ڏڪر هڻڻ- فصل ا ٿيڻ- اناج وغيره جي قلت هجڻ- ڪاڦي ڪاهه وغيره جي ڪوٽ هڻڻ- قحط سالي هڻڻ.

ـ ڪنڪنُ ڏ ڪيو (ڪ): عزت وارو- مان شان وارو- آبروءَ وارو- ماناڻيتو.

ـ ڪ ڪ لَ سَهنُ: ڪجهه ا ا سهڻ- ڏوکَر وهيٽو هڻڻ.

ـ ڪنڪن ڪي ڪنَ هڻنُ: گهٽي چوڪسيُ هجڻ- سخت پهرو هجڻ- تمام گهٽي نظرداري هڻڻ.

ـ ڪنڪنُ وِجهنُ: قسم ڪڻائڻ جو هڪ نمولو (سائو ڪڪ ڪٽي ماڻهو جي مٿي تي رکبو آهي)- قسم وجهڻ- قسم ڪڻائڻ- سنهُن ڏيڻ- ويساهه ڪڻائڻ.

ـ ڪنڪ وات َ م وِجهنُ: تمام گهٽو ٻچتائيندڙ- ٻنهنجي ڪئي تي پشيمان هڻڻ- لِداست ظاهر ڪرڻ- ٻچتاءُ ڪرڻ. سخت عجب ۾ ٻڌجي وڃڻ- حيرت ۾ ٿوڻ.

ـ ڪنڪ وِجهنُ: ڍڪڻ- ليڪائڻ- عيب يا گهٽتائي ليڪائڻ- چشم ٿوشي ڪرڻ.

ـ ڪنڪ هٿ لڪ هڻجنُ: ڪي ڪين مان ستيڪ ڪُجهه هڻڻ.

ـ ڪنڪين ڪونهَ لڪنُ: ٻنهنجي گهر ۾ ٻئي کي غريبي حالت جي خبر ا ٿوڻ.

● ڪُڪِ ۽ ڪُڪُونُ > ڪُڪِيُونُ: ث. (سن. ڪُڪُش = ڪُڪِ.) بدن ۾ ٻاسرين واري ڪنڊن هيڻان هڪ نازڪ عضوو- ٻاميري ۽ چيلهه جي وچ وارو نرم حصو. اولادِ- سَنَتانُ.

ـ ڪُڪِ پَرَجنُ: ڏوڻ ٿيڻ- پيٽ ۾ پرجڻ.

ـ ڪُڪِ جو ڪانُ ٿيڻُ: دشمن ٿيڻ- ويري ٿيڻ- نقصان جو اندیشو ٿيڻ- نقصانڪار ثابت ٿيڻ- شترُو ٿيڻ.

ـ ڪُڪِ جو ڪانُ ڇائنُ: دشمن سمجهڻ- ويري سمجهڻ.

Gul Hayat Institute

= ڪُڪِ ڪَيڻُ: ڏوڪ ڪرڻ - ايت پرڻ - ڦلهو ٿيڻ - متارو ٿيڻ - سَهَرُ ٿيڻ.
= ڪُڪِ م لڳڻُ: نازڪ جاءِ تي لڳڻ - سَنڊائتو ڏڪُ لڳڻ.
= ڪُڪِ م لڳِي ويڻِ هُنڻُ: گهٽي يادگيري هڻڻ - اولو يا ويچارو هڻڻ - انديشو هُنڻ - فڪر هُجڻ - اوسيڙو هُجڻ.
= ڪُڪِيُون قائڻُ: گهٽو ڪائيڻ - ڪائڻ م حد ڪرڻ - ايت پرجڻ ڪان به جهجهو ڪائيڻ - حد ڪان وڌيڪ ڪائيڻ.
● ڪُڪر (ڪ): ث. مڇيءَ جو هڪ قسم.
● ڪُڪرُوُ: اسم خاص تعلقي جاتي م هڪ ديهه جو نالو.
● ڪُڪڻُ: مصدر. هُرڻ - سُڃهڻُ - يادگيرو ٿيڻ - دل تي تري اچڻ - هُر ڪُر هُجڻُ. ڏمرڻ - ڪاوڙجڻ - غصو ڪرڻ - ناراض ٿيڻ - چِڙڻ - ڏمرجڻ.
● ڪُڪڻُ ۽ ڪُڪڻَ: ذ. (پرا. ڪُنُڪڪَيِ. من. ڪَيڻِيَ = ڪڻُ) ڀانهن جي ڪرائي م ڀاڻ جو زيور - ڪُڪڻُ - منگلي - چوڙو - ڀانهونتو. (ث. ڪُڪڻِي ۽ ڪُڪِيُونُ).
● ڪُڪڻِي ۽ ڪُڪِيُونُ: ذ. چالورن جو هڪ قسم - ڪنڪڻي - سَنڙِيا - ڪالڙو - ڪالڙِيا.
● ڪَلَ ۽ ڪَلُوُنُ: ث. (من. ڪَلُ = جاڻڻ). ڪَرَ - سُڌَ - سَمَاءُ - سُڌ - سمرفت - جَنَرَ - ڏَسُ - پتو - معلومات - سَمَڪَ - بَرُوڙَ - جاڻ. پِچاڻ - واقفيت - مهاڪڙو - ڏِيٺ - سهيبو - ڪَرَ. رازُ - ڪُجهُ - پيدُ - اَلُتُ - اندر جو حالُ. (من. ڪَلا = ڪوبه هُنَرُ). ڀاڻ وغيره تي هلندڙ اوزارُ - انجڻ - مشين - ڪم ڪرڻ جو اوزارُ - پرزو - سانچو - سَنڀَجَتُ - آلات. ڦندو - ڦاهي - جاري - دام. تالوُ - ڪُلفُ - ڪُرفُ - چَنڊبو. حڪمت (ت). انڪل - هُنر - ڏانءُ - رمز - طرز. ڪُنجي (ت). ڪاپارُ - مَڪو - ڪوپر يُ - ڪيپرائي - ميوُ - سَنَڙُ. برساتي ڀاڻي ڪڏ ٿيڻ لاءِ قدرتي ڪڏ (ڪ).

= ڪَلَ ٽِڙَڻُ: ڪنهن عضوي يا پرزي جو ٻنهنجي جاءِ تان هٽي وڃڻ - ٻيهر ڏرا ٿيڻ - بي ترتيب ٿيڻ. چريائي جهڙا ڪم ڪرڻ - چريو ٿيڻ - مغز خراب ٿيڻ - وايون بتال ٿيڻ - مست ٿي وڃڻ - پاگل ٿيڻ. سودائي ٿيڻ.
= ڪَلَدارُ ۽ ڪَلَدارَ ذ. مشين جو ٽهيل سيڪو - رُپيو.
= ڪَلَ ڦِرَڻُ: ڪل ٽڙڻ - چريو ٿيڻ - ديوالو ٿيڻ - پاگل ٿيڻ - مجنون ٿنجي وڃڻ - مالڻخوليا جو مرض پيدا ٿيڻ.
= ڪَلَ ڦيرَڻُ: مشين چالو ڪرڻ. عضوو يا پرزو بدلائڻ يا کسڪائڻ. برغلائڻ - منجهائڻ - ورغلائڻ - بتلائڻ - مغز خراب ڪرڻ.
= ڪَلَ مارجي وَڃَڻُ: عقل هليو وڃڻ - مت کسجي وڃڻ - ماٺا ڦري وڃڻ - وايون بتال ٿي وڃڻ - عقل مارجي وڃڻ.
= ڪَلَ وَڃَڻُ: ڊڄڻ - ٿهڻ - خوف ڪرڻ - ڪُڪرڻ - پوڪرڻ.
● ڪَلُ ۽ ڪَلَ: ذ. (ف. ڪَلاءِ = سائي گاهه وارو ميدان). اڪر موٽ قسم جو هڪ گاهه - گهٽي ڀاڻي يا ڊلهي م پيدا ٿيندڙ هڪ قسم جو گاهه (سندس سنگن مان پورالي نڪري) - پکن ڏاهن جي ڪم ايندڙ گاهه جو هڪ قسم.
● ڪِلَ ۽ ڪِلُوُنُ: ث. (هِيڙَن جو) چلکو - چمڪاٽ - جهرڪو - تجاو - چلڪات.
● ڪِلُ ۽ ڪِلَ: ذ. (پرا. ڪِيلي. سن. ڪيل > ڪِيُلَ = ڪِلُ) لوهه جو وڏو سوئو - وڏي ڪِيلي - ٿلهي سِيخ - ڪِيلو - ڪوڪو - سيخ - ميڪ - ڪِلو (لوهه ۽ ڪاٺ جو ڪاٽ جو). وڻ جي ڀاڙ جو ٿلهو ۽ مڪيه حصو (جيڪو عمودي شڪل م زمين م سڌو هيٺ وڃي). ڀاڻيءَ م ٿيندڙ گاهه جو هڪ قسم.
= ڪُلُ: ذ. (ع. ڪُلُ = جُملو. سن. ڪُولُ = سڀ). سڀ - همه - تمام - سارو - سمورو - مڙهئي - سجو - جوڙ - مڙيوئي - سرسٽو - هڙوڙي - سيئي - هڙئي - جملي - پورو - ڪامل. جيڪي ب. هرهڪ -

Gul Hayat Institute

سڀڪو. (اسم). سڄي ڪائنات - ساري دنيا - سار و عالم. واحد مطلق - الله تعالىٰ.
= ڪُلُجوڙُ: جُملو - سڀ.
= ڪُلَ سَتا: صفت. سڀئي سارا. سڀئي سَوَ.
● ڪُلِ: (ع). دايا ۽ دينوي شيون.
● ڪُلُ ۽ ڪُلَ: ذ. (سن. ڪُلَ = خاندان). ڪڙم - ڪُٹنب - خاندان - قبيلو - عيال - اسل - ويڙهو - آکيڙ - و نس - گهراڻو - شجرو - و لساولي - پيڙهي - حسب نسب - ڪُوٽ - قوم - ڏاڙي - آيڙ - ڏات - برادري - پائيچاري - نيات - ذات. ڀاءُ جهلڻ واسطي منڌ جي ڏات - چُلهه - الڳئي - منگالو - منگل - سيڪيري (لوهه جي) - آتشدان. ڪهي جي شڪل جهڙو ڪاڻ سان ٺهيل گهر (ت). گاهه جو هڪ قسم (ت).
= ڪُلَ آجارو ۽ ڪُلَ آجارَا: ذ. صفت. (سن. ڪُلَ + اَجُرُ = چمڪاٽ). ڏنهنجي خاندان جو نالو. مشهور ڪرڻ - قبيلي جو نالو بلند ڪندڙ - مشهور - نام ڪڍيو - نامور - نالياورو.
= ڪُلَ ئِتُو ۽ ڪُلائِتا: ذ. صفت. وڏگهراڻو - شاهاڻو - اميراڻو - خاندالي - شاهي خاندان وارو - چڱي خاندان وارو. ڪُل وارو - ڪُٹنب وارو - ڪُهرُو - اصل نسل وارو - پيڙهائتو.
= ڪُلَدِ رُوهِيُ ۽ ڪُلَدِ رُوهِيُ: ذ. صفت. (سن. ڪُل + دِروهِيُ). ڏنهنجي خاندان جو نالو يا ناموس گهٽ ڪندڙ - خاندان جو نالو پوڙيندڙ - ڪُٹنب جي بدنامي ڪرائيندڙ.
= ڪُلُ ڪِلنكُ: (سن. ڪُلُ + كلنك) خاندان کي بدنام ڪندڙ.
= ڪُلِوانُ ۽ ڪُلِوانَ: ذ. صفت. (سن. ڪُلُوَت > ڪُلِيُنُ = خالداني). وڏگهراڻو - خاندالي.
= ڪُلُوَنُتُ: ذ. ڪُلِوانُ.
● ڪَلا ۽ ڪَلائُون: ث. (سن. ڪَلا = هنرُ). فن - هنر - ڪاريگري. انگل - حرفت - ڪَٽ - سياڻپ - ڏاهپ - هوشياري - (انگ) ٽيرڪ. طور - طريقو - لموٽو - رمز - ڍَبُ. ڳائڻ وڄائڻ جا چوهٽ فَنَ. مڙسي - وُسعت - همٿ - پهلواني - جوت - طاقت - بل - سگهه. شڪتي - وِڃا - ويرتا - بهادري - جرئت - مردانگي - توفيق. قدرت. سمجهه - فهم - زيرڪي - ڪرامت - اسراري طاقت - معجزو - شعبدو - اسرار - الاهي رنگ - رچنا. مصوري جي طاقت. برڪت (ت). رونق - حسن - سونهن - سوڀيا (ت). سُجهند و - شعاع - سوجهرو - سُڌائي. چنڊ جو سورهون حصو - چنڊ جي ڪلائن مان هڪ. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.
= ڪَلاڪَارِيُ ۽ ڪَلاڪَارِيُ: ذ. صفت. (سن. ڪَلا + ڪَارِيُ = ڪارَنُ). هنرمند - ڪلاڪار - سَمرٿ - هوشيار - ڪاريگر - هنري - فني. سمجهو - ڏاهو - ماهر - سياڻو - عاقل - اڪابر. حرفتي - انگلي - چالاڪ.
= ڪَلارُو ۽ ڪَلارا: ذ. صفت. (سن. ڪَلا = رنگ روپ + آرو) ڪَلا ڏاري. رنگ روپ وارو - ڪُن ڪُن سان چٽيل پريل.
= ڪَلاڪارُ ۽ ڪَلاڪارَ: ذ. صفت. هنري - هنرمند - ڪلا جو ڄاڻو - ڪلاڪاري - هنر وارو - فني - فنڪار - ڪُٹني - وِڃا وارو. مڪار - فريبي - دغاباز. فسادي - دنگئي - شوري - شوخ.
= ڪَلاوَنُتُ ۽ ڪَلاوَنُتَ: ذ. صفت. ڪلا وارو - ڪلارو - ڪلاڪار.
= ڪَلائِتُو ۽ ڪَلائِتا: ذ. صفت. ڪلا وارو. اولياءُ (ت).
● ڪُلا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ڪلابُ: اسم خاص. مزاري بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو (رستمانين جي شاخ). (ع. جَمعُ آهي "ڪلب" جو). ڪُتا - سگَ.
● ڪَلاڀاتُ ۽ ڪَلاڀاتُونُ: ث. (ف. ڪَلابَهَ = ڏيري). سون، قلعي يا چالديءَ مان ٺهيل سنهي ڏاڪي جهڙي تند - زريءَ جي تند - ڏاڪي تي ويڙهيل سوني زري - سُڪيسُ - سِيمُرَ جو ڏاڪو. زريءَ جو پَرت.
● ڪَلابازِيُ ۽ ڪَلابازِيُونُ: ث. سِيسيُ هيٺ ٽنگون مٿي ڪرڻ واري راند جو هڪ قسم - بازيگري - اٽل بازي - بازوليُ - ٻلهي بازِيُ.

● ڪُلابو ۽ ڪُلاها ؛ ذ. ڪَچو ڏاڪو. چيلهه جو ٿلهو - ڪمر بند - خرد بر - سندرو. ڏَڙ - تَنُو - تند.

● ڪُلاتُ ۽ ڪَلات ؛ ذ. صفت. (سن. ڪلنّتهه = ويچارڻي). ڪُلاتُ - بد چال - عيشي - اوباش - ڪَريل - خراب - بگڙيل - بد اخلاق - رَذيل - واهيات. اَڏاتو - ڪپاتو - فضول خرچ - هٿ ڦاڙ.

● ڪَلاتيرِيُ ۽ ڪتلاتيرِيُ ؛ ذ. (سن. ڪلا = هُنر). ٻيڙي هلائڻ وارن جو سرڪردو - ملّاحي ماريندڙن جو مُکي - مُهاڻن يا ناکٽن جو اڳوڻ - مُکي يا چڱو مڙس - ٻَريو مڙس - پگدار - چوڌري. مُهاڻو - مَيءُ - ماڇي - ميربحر - اگهيرو. ڪوري - گيراتو - جولاهو - اوٽلو. (صفت). بد بخت - لڇا ڳو - ڪمبخت - چنڊو (ت). ظالم.

● ڪَلاتڳَرَ ؛ اسم خاص. تعلقي ڪنڊياري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪلاڻيُ ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪَلاتُ ۽ ڪَلاتَ ؛ ذ. صفت. ڪَلالُ - سُست. ري محبت. دوستيءَ جو ڪوڙو.

● ڪُلاتُ ۽ ڪَلاتَ ؛ ذ. صفت. (سن. ڪلتّ = هٿسا ڪرڻ) بي وفا دوست. اهو آدمي جو هڪ طرف ڇڏي ٻئي طرف هليو وڃي.

● ڪُلاڻا (ل) ؛ ث. رانده. هملو - ڪاهه - ڇُلهه.

● ڪِلائيُ ۽ ڪِلائيُونُ ؛ ث. لوهارڪو اوزار.

● ڪَلاهاتُ ۽ ڪَلاباتَ ؛ ذ. ڏسو ڪلاهات.

● ڪَلاچُ ؛ اسم خاص. ڪراچيءَ کان انڪل سَٽ ڪوهه ٻري لَسَ ٻيلي جي حد ۽ عربي سمنڊ ۾ هڪ مشهور ڪُنَ جو نالو - ڪَلاچي.

● ڪُلاچارُ ۽ ڪُلاچارَ (ت) ؛ ذ. صفت. عادل - منصف - لياءُ ڪار - انصاف پسند.

● ڪُلاچوُ ۽ ڪُلاچا ؛ ذ. آچالگ - ٽِپُ - (بال جو) لَٽُ - اوسيرو - ٻيڏُ. ڪاهه - ڇُلهه - رومڙ - لاماروُ - حملو (ت). شڪار (ت). ٻَڌڪ - داڙ - لٽاڙ - لاف - ٻڙمُ.

● ڪَلاچيُ : اسم خاص. عربي سمنڊ ۾ هڪ ڪُنَ جو نالو - ڪلاچُ. هڪ مهاڻي جو نالو، جنهن تان ڪراچيءَ تي اِهو نالو ٻيو.

● ڪُلاچيُ : اسم خاص بلوچ قوم جو هڪ قبيلو (ڪلانچ مڪران مان آيل) ديري اسماعيل خان (سرحد) ۾ هڪ تحصيل ۽ شهر جو نالو - ڪُلاچي بلوچن جي رهڻ جو هنڌ (ڪدرن ڪان مشهور).

● ڪلادِيُ ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪِلارڪُ ۽ ڪِلارڪَ ؛ ذ. (انگ. Clerk). لکپڙهه ڪندڙ - مُنشي - مُحرر - راقم. حسابي - ليکاري.

● ڪَلاڙُ ۽ ڪَلاڙَ : ذ. (سن. ڪلپا = شراب + ڀال = رکندڙ) شراب چڪائيندڙ - شراب ڪيندڙ - شراب موڪليندڙ ڪلال - آبڪار. (هتي ڪلاڙ جي مراد آهي ڪامل مرشد، جو خدائي محبت جو شراب ٻياري).

● ڪَلاسَ ۽ ڪَلاسُونُ ؛ ث. مجلس - محفل - ڪچهري - ماڻڌاڻ.

● ڪِلاسُ ۽ ڪِلاسَ ؛ ذ. (انگ. Class = درجو) درجو - مرتبو - طبقو - رُتبو. نوع - قسم - صِنف - رقم. ڪار - پالت - جنس - ذات. شڪردن جي تعليم وٺڻ جي ڪوٺي - سُڪول جي هڪ ڪوٺي.

= ڪِلاسيُ ؛ ذ. هم ڪلاس - ساڻي درجي وارو - جماعتي - ساڻي عهدي وارو.

● ڪلاسيُ ۽ ڪلاسيُونُ : ث. ليکن ڪيڏ جو هڪ آوزار. (ذ. صفت). ڪمبخت - لڇا ڳو - نيڊورو - بد بخت - چنڊو. ظالم - وحشي - درندو - خونخوار - جهنگلي (ت).

● ڪلاڪُ ۽ ڪلاڪَ ؛ ذ. (انگ. Clock). ڏينهن رات جو چوويهون حصو - وڪو - ڪلاڪ. ساعت - (مقرر) وقت. عَمَلُ. گهڙي - گهنٽو - گهڙيال.

● ڪَلالُ ۽ ڪَلالَ ذ. (سن. ڪلنّيَ = شراب. سن. ڪلاد = ڪَلالُ) شراب ڪيندڙ - شراب چڪائيندڙ شراب ٺاهيندڙ - شراب وڪڻندڙ - آبڪار - عرق ڪشُ - ڪُٽي وال - اجاردار - تحصيلدار - مئي فروش - شرابي - مئي ڪش. ڪنيار. (اسم خاص). هندن جي هڪ ذات جو نالو. ڏر ۾ رهندڙ مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو.

Gul Hayat Institute

ـ ڪَلاَلانُ: ذ. ظرف. ڪلالن ڪان ـ شرابين وٺان ـ گهٽي وارن ڪان.
ـ ڪَلاَلُ خانُو: (ف). شراب جو دُڪانُ ـ مَيڪدَهُ ـ مئي خانو ـ خرابساتُ ـ شراب خانو ـ گهٽو.
ـ ڪَلاَلِڪِي: ڪَلاَل يا شراب چڪائيندڙ جهي ـ مَئي فروشُ جيءُ.
ـ ڪلاَلِڪِي هٽُ: ڪَلاَلَن جي هٽ تي ـ شراب فروشن جي دڪان تي ـ مئيخاني تي.
● ڪُلاَلُ ۽ ڪُلاَلَ: ذ. صفت. (سن. ڪُ = لـ + لال = لعل. ف. گُلالُ). خراب لعلائي يا رنگ وارو ـ اٽ رتل ـ رَدِيءُ رنگ وارو (سن ڪُلْتَتُ = هَنيسا ڪرڻ). ڪوڙو ـ ٺڳ ـ بي ايمان. اڪين ڏيکيو ـ بي حيا ـ بي دِيندو ـ بي مروت ـ بي لحاظ ـ بي شرم ـ بي ڪُٽو ـ ڪُڙ چورُ ـ بي سحابو ـ بي ڪُنو ـ ڪِرْتگهنُ ـ بي قدر ـ احسان فراموش اڻاسو ـ رڪو. بي وفا. لڪ حرامُ ـ دغاباز ـ ويساهه گهاتي ـ دَغا خور ـ فريبي ـ ڪُڌو. بَخيِيل ـ ڪنجوسُ ـ شور ـ سوڏي ـ ڪرُ اٽ (ت). (اسم). (سن. ڪَلال = ڪُنيَرُ). ڪنيار.
ـ ڪُلاَلُ ٽِيُ وَجَنُ: محبت چڏي وڃڻ ـ بي وفا ٽيڻ بي حيا ٽيڻ ـ بي محابو ٽيڻ. بخيل ٽيڻ.
ـ ڪُلاَلِيُ ۽ ڪُلاَلِيءُ: ذ. صفت. ڪُساڪي ـ بي اعتباري ـ بي ويساهي ـ شڪ ـ گمانُ. بي شڪري ـ ڪُڙ چورائي ـ بي حيائي. اڪين پوتَ ـ بي دِيندائي ـ بي شرميُ ـ لاانڦيُ ـ ڪُڙ چورِ ـ ڪِرتگهنتا ـ احسان فراموشي.
● ڪَلاَمُ ۽ ڪَلاَمَ: ذ. (ع). خدا جو ارشاد ٿيل حڪم ـ اِلٰهي پيغامُ ـ شاستر ـ پاڪ نوشتو. ڪلمو ـ شبدُ ـ سُخنُ ـ ڳالهه ـ گفتگو. قول ـ وچن ـ انجام. تصنيف ـ مضمون. جملو يا فقرو. ڪنهن مسئلي کي ثابت ڪرڻ لاءِ عقلي حجت ـ تقريري يا تحريري بيانُ. ابوت ـ ايش خبري ـ اِلهام ـ واڻي ـ ٻاڻي ـ پَوَشِيَ وايُ ـ اڪڪثي. شاعر جي چوٽي ـ شعر راڳُ ـ ڪافي ـ گيت ـ بيتُ. ايتَ ٻاراتو تڪبر ـ هَٽُ ـ مغروري.
ـ ڪَلاَمُ آللّٰهِ: اسم خاص. حضرت محمّد صلعم تي نازل خدا جو ڪَلاَمُ ـ اللهي ڪَلاَمُ ـ مُصحفُ ـ مجيد ـ قُرآن مجيد.
ـ ڪَلاَمُ جَوَنُ: ڪافي چوڻ. بيت چوڻ.
ـ ڪَلاَمُ ڪَرَنُ: ڪنهن ڪم کي وري نه ڪرڻ جو انجام ڪرڻ ـ اقرار ڪرڻ. مد مقابل تي سوال جواب ڪرڻ ـ ڳالهه هولهه ڪرڻ ـ گفتگو ڪرڻ. ڪالي هڻڻ ـ ٻيڻ ـ ٻاراتو ڏيڻ. تڪبر ڪرڻ ـ هَٽُ ڪرڻ ـ مغروري ڏيکارڻ. پيشنگوئي ڪرڻ ـ اڳڪٿي ڪرڻ.
ـ ڪَلاَمُ ناقِصُ: اهڙن لفظن جو مجموعو جنهن مان ڪا صفا معنيٰ سمجهه ۾ نه اچي (هن کي مُرڪب غير مفيد به چوندا آهن (علم نحو ۲۵۵) ـ اڻ پورو جملو ـ آڌوري گفتگو.
● ڪَلاَلَبُ ۽ ڪَلاَلَبَ (ت): ذ. وڏي ڏاڙي.
● ڪَلاَلَبو ۽ ڪَلاَلَبا (ل): ذ. گهمرو ـ ڦيرو ـ دفعو ـ ڦيرو. ورزش جو هڪ رکن ـ ڇري کي ڏنئين سڪ هيٺان مٿي کڻي وري هيٺ ڪرڻ واري حالت.
● ڪِلاَلَنْجُ ۽ ڪِلاَلَنْجُ: ذ. ڪاڙائي زمين ۾ ٻيدا ٿيندڙ گاهه جو هڪ قسم. (اسم خاص). رياست مڪران جي هڪ پاڳي ۽ شهر جو نالو. (جتان ڪَلاچي بلوچ آيل آهن).
● ڪِلاَلَنْجهَهُ ۽ ڪِلاَلَنْجهَهَ: ذ. گاهه جو هڪ قسم.
● ڪَلاَلَنْڪوتُ: اسم خاص. تعلقي لڏي ۾ هڪ ديهه جو نالو. لڏي ۾ هڪ قديم ڪوٽ ۽ شهر جو نالو. (هي مڪلي ٽڪري تي هڪ شهر هو، سمن جي وقت ۾ ساموئي ننگر ڪان ٻوه سنڌ جي گاديءَ جو هنڌ ٿيو، هن کي تغلق آباد ۽ ڪري سڏيندا هئا). (هيلا يا ڪجهر ص ۲۶).
● ڪَلاَوَنْتُ ۽ ڪَلاَوَنْتَ: ذ. (سن. ڪَلا + وَنْتُ = ڳائڻو). ڳائڻو ـ راڳيندڙ ـ گويو ـ ڳائڪ ـ راڳي ـ مُطرب ـ گوئيو ـ ڪلاوات ـ قوال. هنرمند ـ ڪلاوارو ـ هنري.

Gul Hayat Institute

● كُلاهُ ۽ كُلاهَ ؛ ذ. (ف. كُلاهُ = ٽوپي). صوفي ماڻهن جي وائڙ جي وڏي ٽوپي واڪر تاج. وڏي چهنبدار ٽوپي - كُلو - كُلهو - خُلو - ڊگهي ٽوپي. تاج شاهي - منگهٽ - مُڪٽ.
- كُلاهِدانُ ۽ كُلاهِدانَ ؛ ذ. (ف. كُلاهُ + دانُ). ٽوپي رکڻ جي ايتي يا ٻاڪس - كُلاهه رکڻ جي ايتي.
● كُلائيُ (ل) ؛ مصدر. وهنجارڻ - سنان ڪرائڻ - تَرُ ڪرائڻ (كَلائيو - كلائيندو - كلائيل).
● كِلائيُ (ل) ؛ مصدر. سارين ۽ چاڦورن کي چيڪ مان چنڊي ڏار ڪرڻ. (كِلائيو - كِلائيندو - كِلائيل).
● كُلائيُ (ت) ؛ مصدر. هار پٽا ڏيڻ - نشان ٻڌائڻ - نشان ٻڌائي جاچ ڪرڻ - آڇاڻ ڏيڻ - ڏَس ڏيڻ. (كُلائيو - كُلائيندو - كُلائيل).
● كُلَبُ ۽ كَلَبَ ؛ ذ. (ع). كُتو - سَڪ.
● كِلِبَ ۽ كِلِبُونُ ؛ ث. (انگ. Clib). انجمن - مجلس - موسائٽي - سَڀا - سماج - جماعت - منڊلي - و ڳر - ٽولو - ميڙ - پنچات.
● كُلْبِنْدُ ۽ كُلْبِنْدَ (ك) ؛ ذ. رسو - لوڙي - واجهه - ٻڌو - ٽوڙهو - ڪاهار - سڳو.
● كُلْبُوتو ۽ كُلْبُوتا ؛ ذ. هڪ چمڪيلو يا چمڪيدار زيور.
● كُلِيَرُ ۽ كُلِيَرُونُ (ت) ؛ ث. واهه يا درياءَ جو ڪنارو - پَٽ - ڪپر - ڪپ - ڪنڊي - ڪنارو. مٿانهين - ڍوري.
● كُلْتارُ ؛ ذ. خالق - آهاڻهارُ - سرجڻهار - كردار - كرتار - ايشور - اللّٰه تعالىٰ - مولىٰ پاڪ رزاق - پالڻهار - ڏاڻي - پرماتما - رب - خدا جل وعلىٰ جي صفاتي نالن مان هڪ نالو.
● كُلْتِيُ : اسم خاص. گاهه جو هڪ قسم.
● كُلْتَرُ ۽ كُلْتَرَ : ذ. (انگ). ضلعي جو مالي حاڪم - ضلعي جو عملدار - ڪليڪٽر - مُحصيل. ڍل وصول ڪندڙ - روينيو اڪاڙيندڙ.

● كُلِيُو ۽ كُلِينا : د. دال جو هڪ قسم - آرد - سَٽر - موٺ. ڍلين ۾ پيدا ٿيندڙ لباتات جو هڪ قسم - كُمُ لوڙهه.
- كُلِيِيُ ۽ كُلِيِيُونُ ؛ ث. كُلِيو.
● كُلْپَ : اسم خاص. (من. كَلْپَهه). وهندڙ جو آهو حصو جنهن ۾ ڪريا ڪرم وغيره جو احوال ڏنل آهي. سنسار جي ڪل عمر وارو حصو جو ۴۳۲۰۰۰۰۰۰ ورهيه ليکيو ويو آهي.
● كَلْپُ ۽ كَلْپَ ؛ ذ. (من. كَلْپَن = دل ۾ ٿاهڻ). شڪ - گمان - پرم - سنسو - وهم - اجايو خيال - وِشواس - غيرت - سنديه. پل - چوڪ - پراڻتي - غلطي - سهو - مت پرم. رولو - جنجل - مواجهارو - پريشاني. ڏڦو - بکيڙو - گهمکوڙ. برهم. جي رات يا ڏينهن. ڪپڙي کي ڪڙڪ ڪرڻ لاءِ ڏنل روغن - ڪلف - ٻيٽ (ل).
- كَلْپَتَ ۽ كَلْپَتَونُ ؛ ث. ڪوڙو خيال - وَهم - پرم - مايا - پرت پاس - نڪٻڌو روپ - خيال - پورُ - بَدبَدو - ڦڙڦو - من موج - دُور - ريڇڪ - لهر - رَهه - بودڪي. شوق - دل - ڪَنڊ. غصو.
● كَلْپُ بِرِچَ ۽ كَلْپَ بِرِچَ ؛ ذ. وڻ جو هڪ قسم - پارجات. سرڳَ جو هڪڙو درخت جنهن لاءِ خيال آهي ته اُن کان جيڪي ڪهوجي سو ملي.
● كَلْپِنا ۽ كَلْپِنائُونُ ؛ ث. (من. كَلْپَن = دل ۾ ٿاهڻ). ڪنهن ڳالهه تي زور ڪرڻ يا ڪهڙو لاڙو ڏيکارڻ واري حالت - خواهش - مرضي - چاهه - شوق - خيال. ڪنهن به شئي بابت من ۾ ٿاهيل ستو - ارادو - نيت - لاڙو - تمنا - اِڇا. ڪاوڙ - غصو - جوش (ت). پيٽ - پاراتو - بددعا.
- كَلْپِنا كَرَنُ ؛ سڪا ڪرڻ - سڪڻ - سَڄڻ - مچڻا ڪرڻ - پاسَ پاسَنُ - كِرپَنُ - پاسَنُ. وعدو ڪرڻ - انجام ڪرڻ - سُخن ڪرڻ - پرن ڪرڻ - پرتيڄا ڪرڻ - بولُ ڏيڻ - اقرار قبول ڪرڻ.
● كَلْپَنُ ؛ مصدر. (من. كلپن = دل ۾ ٿاهڻ). غصي ۾ پرجڻ - چڙڻ - ناراض ٿيڻ. هلاڪت ٿيڻ -

Gul Hayat Institute

بيزار ٿيڻ - تنگ ٿيڻ - دق ٿيڻ - خفي ٿيڻ - ڪاڪ ٿيڻ. ڏکوئڻ - سور ۾ پرجڻ. (ڪلپيو - ڪلبندو - ڪلپيل).

= ڪلپ ۽ ڪلپون: ث. رنج - غصو - ناراضگي - چڙ - جوش - ڪاوڙ. بيزاري - دقت - خفو. بڪ بڪ - لاڙ - يخي - بگوات (ت).

= ڪلپائڻ: مصدر. چڙ ڏيارڻ - ڪاوڙائڻ - رنج ڪرڻ - رنجائڻ - ناراض ڪرڻ. خفي ڪرڻ - چيڙائڻ - بخيل ڪرڻ - ايذائڻ - آزارڻ - ڏکوئڻ - ڪجائڻ - وباکل ڪرڻ - وڙائڻ - ڪپائڻ - اهنجائڻ - آڪائڻ - ڏڪ ڏيڻ - دق ڪرڻ - هلاڪ ڪرڻ - پريشان ڪرڻ - دقت ڏيڻ - تڪليف ڏيڻ. (ڪلپائيو - ڪلپائيندو - ڪلپائيل).

= ڪلپت ۽ ڪلپتَ: ذ. صفت. (سن. ڪلپنَ = دل ۾ ٿاهڻ). خيالي - قياسي.

= ڪلپتي ۽ ڪلپتيو: ذ. صفت. ڪاوڙيل - رنجايل ڪاوڙ ۾ بخيل ٿيڻ. خيال وارو.

● ڪلجُگ: اسم خاص. (سن. ڪل = ڪارو + جُگ = يُگ. سن. ڪلي يگ = چوٽون زمانو). هندن جي عقيدي موجب چئن جڳن مان هلندڙ چوٽون جُگ - چار لک بتيهه هزار ورهين جو عرصو، جو عيسوي سَن ڪان ۳۱۰۰ ورهيه اڳ شروع ٿيو. فساد جو زمانو - ڪوڙ و سمون - ڪوٽو جُگ.

● ڪلجڻ (ت): مصدر. اڻي ڪي ڪل اچڻ - الو ڪوهڻ - الو مَلڻ.

● ڪلڇ: اسم خاص. تعلقي ڳڙهي خيري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪليدار ۽ ڪلدار: ذ. چاندي جو رپيو - سڪو - ناڻو - سرڪاري مهر. روڪڙو - نقد.

● ڪليدو: اسم خاص. تعلقي سجاول ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪلر: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. تعلقي سانگهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪلر ۽ ڪلرَ: ذ. لوڻ ۽ ٻين کارين شين سان گڏيل مٽي - لوڻائيل زمين. زمين جو مٽيون تهه - کاري مٽي - شورپل سٽي (هن تي صلو اپريٽي کولا، ڏک لڳل عضوي، مڙيل عضوي ۽ سڏن جي سور لاءِ گرم ڪري ٽاکور ڪجي ته فائدو ٿيندو). (اسم خاص). وارهه، نمبر ۽ شهداد ڪوٽ تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو. (صفت). ويران - برباد - تباهه - سڃ - پينگ "جيئن تن، منهنجي رقم ڪر ٽي ويئي".

= ڪلرائو ۽ ڪلرائنا: ذ. صفت. ڪلر وارو - کارو - لوڻ وارو (هنڌ) لوڻائو.

= ڪلرائيي ۽ ڪلرائيون: ث. ڪلر واري زمين - لوڻائي زمين.

= ڪلرَ جو لٽو: ذ. لٽي جي وڻ جو هڪ قسم (هي وڏو ٽئي) - ڪلر ۾ ٻيدا ٿيندڙ هڪ قسم جو لٽو.

= ڪلرَ مان ڪي ڪين ٿيڻ: ڪجهه نه ورڻ - ڪوبه فائدو حاصل نه ٿيڻ. "ڪلر مان ڪي ڪين ٿئي - توڙي جام پسارينس جرڪ".

= ڪلرَ مٽائڻ: مري وڃڻ.

= ڪلرَ ۾ ايجَ ٻوڪڻ: ڪي نه هڙ حاصل نه ٿيڻ - ڪجهه بس ڦل نه ملڻ - ڪوبه فائدو حاصل نه ٿيڻ.

= ڪلرَ ۽ ڪيري: بيڪار - اجايو - ڪيارتو - بي فائدو - نڪمو - نڪار - ڏوڙ چائي.

= ڪلرَ ۽ ڪيري حاصل ٿيڻ: ڪجهه نه ملڻ.

● ڪلرَ (ت): ث. ڪاڏي جو هڪ قسم - گيهه، گڙ يا ڪنڊ ملايل ڪچو پاجهري، جو اڏو.

● ڪلرائڻ: مصدر. ڪڙو ٻائڻ ۾ ڪجهه ميرو ڪري لاهي چڏڻ - چوڙڻ - هنبائڻ - لوڙڻ. (ڪلرائيو - ڪلرائيندو ڪلرائيل).

● ڪلر بٽنجي: اسم خاص. دوا طور ڪر ايندڙ هڪ پساريکو وکر - بصرن جي بج وانگر هڪ کارو ۽ ڪڙو بج.

● ڪلرَ ڏڙو سڪارو: اسم خاص. تعلقي ميري خان ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪلڪٽر سرڪاري: اسم خاص. تعلقي شاهبندر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● ڪنڊيرو ۽ ڪنڊيرو (ت) : ذ. ڪپڙي جو هڪ قسم. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو. تعلقي لوڻهري ۽ تعلقي فيض گنج (رياست خيرپور) ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪنڊيري ۽ ڪنڊيري : ذ. ڪاري جي ڪالڪٽ جو هڪ قسم (رنگ ميرانجهڙو، قد ١-٣ انچ). (اسم خاص). شهداد ڀور، روهڙي، ڪڙهي ياسين، عمرڪوٽ ۽ هالا تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو. هڪ ذات جو نالو.

● ڪنڊڙو ۽ ڪنڊڙا : ذ. ننڍو ٻچو - معصوم ٻار - ابهڙو - ٻارڙو - ڪينگرو - صغير - بالڪ - ڪلهو (ل)

● ڪنڊڙي ۽ ڪنڊڙيون (ت) : ث. واڱ. آواز - هڪڙ - ڪوڪ - ڪيڪ - رڙ - دالهن.

● ڪنڌس ۽ ڪنڌس : ذ. (سن. ڪنڊش = اُرج). جهنڊي جي مٿان واري ٻنبيلي - ڪنڪي - چولي - ايل - مٿنار - بُرج - چوڪر - ٽولر - ڪنگرو - ڪنگري - ڪلغي - طُرو - ٻنبو. ڪمال - ڇيهڙ - دنگ - چيڙو. رلوور جو هڪ قسم. ٻوڙا ٻاڻ لاءِ ڪم ايندڙ ٻاڦ جو هڪ خاص ڏاڻ - هندن جو ٻوڙا لاءِ ڪم آندل ٻاڦ سان پرول هڪ خاص نمولي جو دلو. آلي جي ڪل.

● ڪنڌو ۽ ڪنڌا : ذ. سوڙهي ڇڇ سان ڏاتو جو ليهل ڏاڻ يا برتن - ڏاتو جي صُراحي - صراحيدار گردن سان لوٽو - ڪنڌيو.

- ڪنڌسي ۽ ڪنڌسيون : ث. اسم. ڏاتو جو نيڙو ڪڍڻ.

- ڪنڌسيو ۽ ڪنڌسيا : ذ. اسم. ڪنڌو.

● ڪنڊنو : اسم. هڪڙي سيري ڇڇ، جو ڪاڏي ڪاٺ ڪاڻ ٻوء ڦوڏي وغيره واڪي ڪائجي.

● ڪنڊڻ ۽ ڪنڊڻ (ت) : ذ. چالور.

● ڪنڊڻ ۽ ڪنڊڻ : ذ. مٽ يا ڪپڙي آڪڙائڻ لاءِ چالورن يا اهڙي قسم جي ٻي شيءِ مان ناهيل ٻيڙي - ٻيڻ - آهر - آڻ. ٽاٽ - شوخائي - ڪڙڪو - ڪڙڪائي - ٽاڻائي - سيٽ. سفيد وارن کي ڪاري ڪرڻ جي دوا - خيضاب (ت). ڏک ڏيڻ واري حالت. مشتق الفاظ. "تڪليف - ڪُڪاف - ڪُلفت". (علم نحو ص ٨٥).

- ڪنڊڻ ڏيڻ : جانورن جي ٻيڻ ۾ ڪپڙو ٻوڙڻ - شوخ ڪرڻ - ٽاٽ ڪرڻ - آهر ڏيڻ - ڪڙڪ ڪرڻ.

● ڪنڊڻ ڪنڊڻ : ذ. (ع. قُفل = ڪلف). ڪُرف - تالو - قُفل - جنڊ (ت). جندرو (ت).

● ڪنڊڻت ۽ ڪنڊڻتون : ث. (ع ڪُلفت = ناسازي). دشمني - ويرُ - وِروڌ - عداوت - خصومت - زلگ - ڪينڊ - ڪارهه - حسد - ساڙو - ضد - اختلاف - بغض - وَيرُ - بيسائي. ناراضگي. ڪينڙو - ويڑهه - اٽٻٽ - جهيڙو - جهڳڙو. نفرت - ڏڪار - حقارت. آفت - آپدا - تڪليف - ڪشٽ - مصيبت. مهرباني جو ضد - بي مهري - سرد مهري - مٺهن رُ ڪائي.

● ڪنڊڻ : مصدر. ڪف ڏيڻ - شوخ ڪرڻ - ڪڙڪ ڪرڻ - ڪڙڪيدار ڪرڻ - ٽاٽ ڪرڻ - آهر ڏيڻ - سخت ڪرڻ - ٻيڻ ڏيڻ (ڪپڙي وغيره کي). رنگڻ - رنگ ڏيڻ (ل).

● ڪنڊفو : ذ. لوٽڪ (ياچيءَ) جو ايڄ.

● ڪنڊفي ۽ ڪنڊفيون : ث. ڪير ۽ پالي ۽ کي برف ۾ جمائي ناهيل شيءِ.

● ڪنڊڻ ۽ ڪنڊڻ (ت) : ذ. خيضاب. شيرو.

● ڪنڊيت ۽ ڪنڊيتون : ث. ڪنڊيل - ڪنڊيٽ - جهيڙو - جهڳڙو - ڪهي - ڪيرڪير - ڪينيت - ڪُلفت - رگڙو - ڪنهيه.

● ڪنڊڪ ۽ ڪنڊڪون : ث. (سن. ڪرڻيڪا). ڪاڻي جو قلم - ليکڻ.

- ڪنڊڪ جو رُڻ : لکڻ مهل قلم جو آوار ڪرڻ - چُرچُر ڪرڻ.

● ڪنڊڪار ۽ ڪنڊڪاروڻ : ث. (من. ڪرڪ = زورسان ڪنڊڻ). ڏندن جي ڪرت - ڪرٽو - ڪنهٽو - ڏندن جو ٽڪاءُ - ايس - ايهٽي - ڏڪٽي.

● ڪنڊڪائيٽ : مصدر. (ڪپ وغيره کي) روهيءَ تي ٽڪو ڪرڻ - سيراڻ تي چاڙهڻ - لائڻ - تيز ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

● ڪلڪتو: اسم خاص. هندستان جي هڪ مشهور شهر جو نالو.
- ڪلڪتائي: ذ. صفت. ڪلڪتي سان آيل. ڪٻوتر جو هڪ قسم.
● ڪليڪيٽ ≈ ڪليڪٽون: ث. (سن. ڪٽڪ > ڪلهه = گهيي). ڪليل- ڪيٽ قيٽ- ريڑهه ٻيڑهه- جهيڑو- جهڳڑو- رڳڑو- ڏنڏو- ڪليڪيٽ- فساد- روڙ- ڪيروڙ- تڪرار- بحث- ردبدل- ڪڙڪ- گهپي- ڪڙڪڙ- ڪيٽ ڪيٽ- ڪٽڪيٽ- چقمقي. ڪلفت. حقارت- نفرت- ڏڪار.
● ڪلڪ ڪينگر جاگور نمبر ١-٢ ٣-٤-٥: اسم خاص. تعلقي ڏنبي باڪي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪلڪل ≈ ڪليڪليون: ث. (سن. ڪلهه > ڪل ڪل = جهيڑو). گهپي- ڪيٽ قيٽ- مالڏاڻ- تڪرار- رولو- فساد- ڏند آڏل- جهيڑو- جهٽو- ڪينرو- ريڑهه ٻيڑهه- ڏنڏو- روڏن- جُهٽ- ڪيٽ- ڪُرڪُر- ڪپاگيهه- ڪهو هي- گهپي- فساد- ردبدل- حُجت.
- ڪليڪيل ڪرڻ: گهپي ڪرڻ- ڪڙڪڙ ڪرڻ- ڏند آڏل ڪرڻ- جهيڑو جهڳڑو ڪرڻ- ڪيروڙ ڪرڻ- ريڑهه ٻيڑهه ڪرڻ.
- ڪلڪلو: ڏاڍيان گاليهه. جهيڑو- فساد- ريڑهه ٻيڑهه- ڏنڏو- رڳڑو- جهڳڑو.
- ڪلڪليو ≈ ڪلڪليا: ذ. صفت.
- ڪلڪيٽيو- ڪيڪٽيو- رڳڑائي- تڪراري- حجتي- فسادي- جهيڑاڪو- ڏنڏائي- ڪيروڙي- روڙلي- ريڑهه ٻيڑهه- ڪهيٻخور- بحثي.
● ڪلڪي: ث. (سن. ڪلڪن). هندن جي عقيدي موجب وشنو مهراج جو ڏهون جنم.
● ڪلڪي ≈ ڪلڪيون (ث): ث. شادي جي رات ڪنوار کي ساڻ سڳن.
- ڪلڪيون رماڻ (ث): شادي جي رات گهوٽ ۽ ڪنوار کي ساڻ سڳن ڪرڻ.
● ڪلڪهو ≈ ڪلڪها: ذ. هڪ ٻوٽي جو نالو.

● ڪلمو ≈ ڪلمه: ذ. ڪنهن ٻه وڻ جي تاري ۾ جو ٻيولد ڪرڻ لاءِ وڏيل ڪر- زمين ۾ هڻڻ لاءِ وڏيل ڏڪر- قلمه.
- ڪلمو لڳائڻ: هڪ وڻ جي ڪاڻ ٻئي وڻ سان ٻيوند ڪرڻ. زمين ۾ ٻوٽي ايدا ڪرڻ لاءِ وڏيل تاري جو ڏڪر هڻڻ.
● ڪلمو (ت): زلف- وار- ڪاڪل- گيسو.
● ڪلماٽي: اسم خاص. بلوچ قوم جي هڪ قبيلي جو نالو.
● ڪلمتي: اسم خاص. ڪلمت مڪران سان آيل بلوچ قوم جي هڪ قبيلي جو نالو- قرمطي- رند بلوچ (پسني ضلعي جا رهاڪو). (ت. بلوچستان ص ٢٣).
● ڪلمو يا ڪلمون ≈ ڪلما يا ڪلمان: ذ. (ع. ڪلمه = هن گالهايو). مسلمانن جي عقيدي موجب اسلام جو ٻيو بنيادي رڪن "لا اله الا الله محمد رسول الله" (ڪلمو طيب). لفظ- ٻول- سخن- بات- سڌڻ- قول- وچن- انجام- اقرار- وعدو. محاورو- چوٽي- جُڙ. ڪلام- فقره. علم نحو موجب اهو لفظ جنهن سان هڪڙيئي معنيٰ لکي ڏي ۽ ان جي وزن يا ڪرن يا ڳالهه جو الهن جي معنيٰ سان ڪوبه واسطو نه هجي. هڪڙو مفرد موضوع (بامعنيٰ). لفظ "اهڙا گهڻا ڪلمان گڏجي ڪلام جوڙين ٿا جن کي جملو يا جملا يا تقرير بيان چئي سگهجي ٿو" (علم نحو، ص ٣).
- ڪلمون پرڻ: دين اسلام جي اصول مطابق اعتقاد سان ڪلمون پڙهڻ- مسلمان ٿيڻ- دين اسلام تي اچڻ. تصديق ڏيڻ- خاطري ڏيڻ- هڪ ڏهڻ. وعدو ڪرڻ- اقرار ڪرڻ- سخن ڪرڻ.
- ڪلمي يائي: ذ. (مسلمانن جو). هرمذهبي- اسلامي- مسلمان.
- ڪلمي سان لڏڻ: مسلمان ٿي مرڻ- اسلام مذهب تي پورو هجڻ.
- ڪلمي سان هڻڻ: مسلمانيءَ تي پورو هجڻ.

Gul Hayat Institute

- ڪلمهي گو ¦ ذ. صفت. ڪلمو پريندڙ - مسلمان - مؤمن - اسلامي - سچو مسلمان. سچ چولڊڙ - حق گو - راستي - سڌارڪ. (خدا ۽ سندس رسول کي) مڃيندڙ.
● ڪلمهي ۽ ڪلمهيون ¦ ث. ٻڌڻ جي لڏي مڙهه جو هڪ قسم - بادبان - ايرق (ت).
هٿ جو لکيل نسخو - قلمي.
● ڪلمهي شورو ¦ ذ. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پسارڪو وڪڙ.
● ڪلنبر ۽ ڪلنبڙ (ت). ذ. ڪناري - ڪپر - ڪليئر - ڪنڊي - پڙ - ڪپ.
● ڪلنيئر ۽ ڪلنيڙ (ت) ¦ ذ. ڏسو ڪلنبر - ڪپ - ڪنارو.
● ڪلندوراڻي ¦ اسم خاص. سري بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.
● ڪلنڪ ۽ ڪلنڪ ¦ ذ. (سن. ڪلنڪ) ڪارو داغ - ٽڪو - ڇٽو - دٻو - لڇڻ - ڏاهو - ڪاراڻ - ڪاراڻ. گناهه - عيب - دوش - وڏ - گهٽتائي. خواري - ذلت - ٻڌي - سزا - ڪارلهن جو ٽڪو - رسوائي - ڪاراڻ جو داغ - بدنامي گلا - بدناموسي. (صفت). بڇڙو - خراب - دشٽ - بد - خبيث - ساهي - شرير - ساهائيتو - مندو - براچتي - ڏوهي - عيبدار - ڪارو - بدڪار - رسوا - ذليل - گنهگار - حرفي - تقصير وارو - عتاب جوگو.
- ڪلنڪي ¦ ذ. صفت. داغي - بدنام - مُلزم - ڏوهي - گنهگار - عيبدار - قصور وار - ڪلنڪي.
- ڪلنڪ جو ٽڪو ¦ رسوائي ۽ جو داغ - بدنامي ۽ جو ڏاهو - گلا جو گهالگهو.
- ڪلنڪ لڳڻ: داغ لڳڻ - ٽڪو لڳڻ - بدنام ٿيڻ - گنهگار ٿيڻ - عيبدار ٿيڻ - ڏوهي ٿيڻ - قصور وار ٿيڻ - خوار ٿيڻ - رسوا ٿيڻ - بدنام ٿيڻ - ذليل ٿيڻ.
- ڪلنڪي ¦ صفت. بدنام - ڏوهي - داغي - آپراڌي. عيبدار - خطاوار - رسوا - ذليل.
● ڪلنڪ ۽ ڪلنڪ: ذ. (سن. ڪلنڪ). ڪلنگي وارو - طري وارو - چونيارو - ڪلغي وارو. مشهور پهلوان - جوڌو - دليرُ - وڏو - سورمو - بهادر - بانڪو - شهزور. نالياورو - نامڪنيو - ڪڙلڪ - مشهور - هاڪارو. داغ - چينو - ڪلنڪ.
● ڪلنڪ ۽ ڪلنڪ (ت): ذ. دوا جو سنگ - دوا جي لسري.
- ڪلنڪو ۽ ڪلنڪا ¦ ذ. موڙ - طرو - ڪلغي - ڪلنگ - چوٽي. لڳر ڪڙ جو موڙ - ڪڪڙ جو چٽ. هڪڙي قسم جو گل.
- ڪلنگي ۽ ڪلنگيون ¦ ث. (تُرڪي. ڪلغي). بادشاهي چٽ - تاج. ٽڪي جي مٿي کيل چوٽي - ڪلغي. لکين جي مٿي تي ڪنڌن جو گل - ڇڳو - جُهمڪ. ڪڙ جي مٿي تي چوٽي - موڙ - ٽوڙ - نيل - ڪڙ چٽ. چهنبياري چوٽي - ڪلهو - لوهي ٽوپي - سرداري جو نشان - تمغو.
- ڪلنگي ڌار ¦ ڪلنگي وارو - ڪلنگي پهريندڙ - چوٽيءَ وارو. سردار - مهندار - ڌارو - اڳوان. گرو گوبند سنگهه جو هڪ لقب.
- ڪلنگي سر ڪرن: تاج مٿي تي رکڻ - حڪومت حاصل ڪرڻ - چٽ جهلائڻ. شهرت وارو ٿيڻ - نالبرو ٿيڻ - نالو ڪيائڻ - ڏاڪو وڄائڻ - نام ڪيو ٿيڻ.
● ڪلنگهو ۽ ڪلنگها ¦ جانورن جو هڪ قسم. هڪ پوٽي جو نالو.
● ڪلڻ ¦ مصدر. وهنجڻ - غسل ڪرڻ - سنان ڪرڻ - تڙ ڪرڻ - مٽو ڏوئڻ (ل. ک). (اڇي ڪي) اڇلائڻ - سارڻ - ڪوهڻ - ڪل ڏيڻ - مٽيءَ کي ڪوهي پوريءَ سختيءَ تي پهچائڻ - ڪنهن جو مٽيءَ کي مار ڏيڻ. اڇي کي ڪوهڻ بعد ڪچ وقت ڏيڻ.
- ڪل ڏيڻ ¦ مٽيءَ کي مار ڏيڻ - اڇي کي مل ڏيڻ. پيچ ڏيڻ.
● ڪلن ¦ اسم خاص. تعلقي شهدادپور ۾ هڪ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● ڪلو ۽ ڪلا : ذ. مڇيءَ جو هڪ قسم (هي مڇيءَ کي منڊس ڪنڊو لڳي ٿو مري ٻوي ، ٻنا چلر، سفيد، اڳر جيڏي ، سنهن ڪنڊن سان) (ک). سيسي ۾ - سِرُ - سِري - سُنڊي ۾ . ڪلو - حلقو (ت). لنڊو ٻچو - ڪلهو - آبهَرُ - صَغيرُ - ڪينگو. سخت آڄَ - تاسَ - پياسَ . سِڪَ - محبت (ل). ڪُنڊيو (ل). صدر - وڏو - سردارُ - رئيسُ - ڇوڪري - آقا - مُسڪي - ٻيل . وڏي سڌ مراد ڪهڙ واري حالت (ت).

- ڪلو لسڪَنُ : سخت اڄ لڳڻ. پريشان ٿيڻ. مڇيءَ جو ٽڪڻ.

● ڪلو : اسم خاص. ذات جو هڪ قسم.

● ڪلو ۽ ڪِلا : ذ. (سن. ڪِيلَ = ڪِلو). ڪاٺيءَ يا لوهه جو ڇنڊيارو ٽڪر وڏي ڪِلي - ڪِلُ - وڏو ڪوڪو - ميخَ - ڪيرو - ڪيرُ - ڪولٽو - چوبُ . ٻيل گاڏيءَ جو هڪ عضوو (سن . ڪِلَهَ) . ڪشمڪش - لڙائي - جنگ - جهيڙو - جهڳڙو - رڳڙو - وڳوڙ - ٽنٽو - رد بدل - ريڙهه ٻڙهه - ويڙهه . او ڪيءَ ويلَ - ڏکئي وقت. مائٽهوءَ جي آلت. (سن . ڪَلولَم = وَڏِي ۾ لَهَر). درياءَ جو لوڏو.

- ڪِلو ٽوڪَنُ : مضبوط ڪرڻ - قابو ڪرڻ - سوگهو ڪرڻ. دڙڪو ڏيڻ - تابُ وِهارڻ - دبَ ڏيڻ . سخت ٻورهيو وڻڻ - محنت ڪرائڻ.

● ڪِلو ڪَرَنُ : جهيڙو يا لڙائي ڪرڻ - فساد ڪرڻ.

- ڪِلو لَنڪهائِنُ : سڏا ڏيڻ - مارڻ . تمام سخت ٻورهيو وڻڻ.

- ڪلهي وَڪَرُ : رسي ٻڌڻ جو هڪ قسم - ڪنڊ ٻڌڻ جو هڪ نمونو - ڏيڏي ڳنڊ.

● ڪلو ۽ ڪلا : ذ. (ف). پتڪي هيٺان پائڻ جي ڇنڊيدار ٽوپي - ڪُلهو ۾ - ٽوپي - مَٽو ۾ - مَتَنَ ۾ - سِرُ .

● ڪلوا : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪلواري ۾ : اسم خاص. ديري محبت ۽ جيمس آباد تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪلواڙَ : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪلواڙو : ذ. وَڄائڻ جي تارَ جو هڪ قسم - وَڄت جو هڪ قسم (لهري والگر ٽئي).

● ڪلواليي ۾ : اسم خاص. تعلقي آباوڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪلوان ۾ ۽ ڪلوانَ : ذ. صفت. (سن. ڪُلُ + وان) ڪُل ونڊ - ڪُل ولتي - ڪلين - ٻڌائتو - ڪهرائتو - و ڏ ڪهراڻو - خاندائي - اڳ ڏاڻو - بنيادي. مالائتو - شالائتو - مالوارو.

● ڪلوانَ : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (١٥ پاڙا).

● ڪلواٽيي : اسم خاص. مري بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.

● ڪلوٽَ ۾ ۽ ڪلوٽَ (ت). ذ. ڪپڙي کي ڏنل ڪلف ۾ ٻڌڻ.

● ڪلورُ ۾ ۽ ڪلورَ : ذ. (سن. ڪلول ۾ = ظُلمُ) و يلُ - ظُلمُ - لاحق - بي انصافي - هاڃو - الديرُ - بغداد - فرعوني - ڏاڍ - ويڙڪَنُ - بيدادُ - ڏوڏَ - الله ڈنڈ - زبردستي - قهر - ڏاڍائي - غضبُ - تعدي - آنرَڪُ - غريبان مارَ - ڪُنيائ - ايذاءُ - سِتمگيريُ - سِتمَ - راجُ هٺُ . مَوجُ - ڪَڏَ - ڪيلُ - خَوشيي ۾ - و ئڏرُ .

- ڪلورُ ٽيٽَنُ : ظلم ٽيڻ - لاحق ٽيڻ - بي انصافي ٽيڻ - بيداد ٽيڻ - قهرَ ٽيڻ - سِتمَ ٽيڻ - ٽيڻ .

- ڪلورُ ڪرَنُ : ظلم ڪرڻ - ڏاڍ ڪرڻ - زوري ڪرڻ - سِتمَ ڪرڻ - بي انصافي ڪرڻ - و يلُ وَهائڻ.

- ڪلوريُ ۾ ۽ ڪلوريُ : ذ. صفت. ظالم - قهري - ڏوڏي - سِتمگر - زبردست . الديري - ظلم ڪندڙ - فيرعونُ - ظلمي .

● ڪلورو : اسم خاص. گاهه جو هڪ قسم - ڏاجورو. (اسم خاص). تعلقي نوشهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪلوريُ ۾ ۽ ڪلوريُونُ : ث. هڪ قسم جو ڇنڪلي ڦل - ڏٺ جو هڪ قسم .

● ڪلوڙ : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

Gul Hayat Institute

● كَلُوڙ ؛ اسم خاص. تعلقي ميرهورماڻيلي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كَلُوڙِي ؛ ذ. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پسارڪي وڪر جو نالو. هڪ قسم جو وڻ يا ٻوٽو، جنهن جو ڦل آچار طور ڪم اچي - ڪِرڙ - ڪريڙ.

● كَلُوس ۽ كَلُوسَ (ث) ؛ ذ. ڪنجوس - بخيل - ٽورَ سَهو - سُوڏي - شُومَ.

- كَلُوسَ كَلُوسَ ٽِيٺَ ؛ هاڻ ٽيڻ. ناس ٽيڻ - چٽ ٽيڻ - برباد ٽيڻ.

● كِلُوس ۽ كِلُوسَ ؛ ذ. جهيڙو - جهڪڙو - ٽنٽو - فساد - ويڑهه - وڪوڙ - رڳڑو - دنگو - تڪرار - ويرُ وَيڙُ. راڇ - لاراض (ت).

● كَلُوس ؛ ذ. تالڪهه - چِڪَ - ڪاڍ - سِڪ - ڪاڍو - اُڪِيرَ - اُڪنڍ.

- كَلُوس كَلُوس كَرَنُ ؛ تالڪهائڻ - چِڪَ ڪرڻ - ڪنڍَ ڪرڻ - سِڪَ ڪرڻ.

● كَلو كَلو (ت) ؛ (آواز) ڪتي جي سڏڻ جو آواز - ڪُورَ ڪُورَ.

● كَلُول ۽ كَلُولَ ؛ ذ. اسرار - رمز - ڪُجهه - پيد - ليکَ - وڏو. موج - مزو - راحت - عيش.

" كاڍين جي كَلُول جي كَڇن كل كيهي " (دلپت).

سڙڻ واري حالت - ساڙو - ٻَجَر (ل).

● كَلُولَت ۽ كَلُولَنتَ ؛ ذ. ڪلاولت - ڪاڌيندڙ - راڪيندڙ - ڪاڌو - ڪاڌڪ - راڪي - ڪَلَوِيو - مَطرب - قوال.

● كَلَوِنْچِي ۽ كَلَوِنْچِيُون ؛ ث. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ قسم جي ٻوٽيءَ جي ٻج جو نالو - هڪ پسارڪو وڪرُ.

● كَلُوءَ غائِي ؛ اسم خاص. هوتواڻي بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.

● كَلوئِي ؛ اسم خاص. ڏيهي ۽ ڏکڙي تعلقن ۾ هڪ ڳوٺ ۽ هڪ ديهه جو نالو. هڪ ذات جو نالو - بلوچن جو هڪ ڀاڙو.

● كَلَهه ؛ ظرف. (سن. ڪلَيہ = ڪالهه). گذريل ڏينهن - اڳيون ڏينهن - ڪالهه - ڏهروز.

- كَلَهه رات ؛ ظرف. گذريل رات - ڪالهه رات - اڳين رات.

- كَلَهو ڪو ۽ كَلَهُوكا ؛ ظرف. ڪالهه وارو - ڪالهوڪو - ڪلهوٽو.

- كَلَهُوكِي گَالِهِيه ؛ ڪلهه واري ڳالهه - ڪلهه جي ڳالهه. حال جو ذڪر - هينئر جي ڳالهه - ترت ٽيل ذڪر - ويجهڙائيءَ جو بيان.

- كَلَهُوٽو ۽ كَلَهُوٽا ظرف. ڪالهوڪو - ڪالهه وارو - اڳئين ڏينهن وارو.

● كَلَهِيه ۽ كَلَهُون ؛ ث. (سن. ڪلَهہ = جهيڙو). معاملو - جهيڙو - جهڪڙو - فساد - ڏڏو - رڳڑو - ٽنٽو - وِ ڪوڙ. ڪهپي - ڪِلڪل - ڪيت ڪيت - ڪروڌ. رودَنُ - روج - راڙو - ريهاڙ - رودَنُ. شورُ - گورُ. (صفت). جهيڙائي - جهڪڙائي - معاملائي - فسادي - ڏڏائي - بکيڙائي - ڪِلهَه (سامي).

- كَلَهه جارِي ٽِيٺَ ؛ بي آرامي پيدا ٽيڻ - پريشاني حاصل ٽيڻ - سُڪ ڏُنڊ. معاملو ٽيڻ - جهيڙو ٽيڻ - جهڪڙو ٽيڻ - رڳڑو ٽيڻ. گهپي شروع ٽيڻ - ڪيروڌ مچڻ.

● كَلَهه ۽ كَلَهَه ؛ ذ. تلوار جي هٿي کي ٻڌي ٻاهر ڪان لڙڪندڙ ڪُل يا ڏور.

● كَلَها ؛ اسم خاص. ٽر ۾ رهندڙ برهمڻ جي هڪ ذات جو نالو.

● كَلُهان كارُ ؛ اسم خاص. هڪ جبل جو نالو.

● كَلُهِيٽِي ۽ كَلُهِيٽِيُون ؛ ث. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پسارڪي وڪر جو نالو.

● كَلهو ۽ كَلها ؛ ذ. (ف. كل = ڪنهن به جانور جو نر ٻچو). اڻ آزمود ڪار ٻار - ننڍو ٻچڙو - الڙ ٻار - بي سمجهه ٻار - اڻ ڄاڻ.

" هرڻي اڃي حاضر ٿي، جنهن ڳوري ڳالهايو، ڪلها ڇڏيا هٿ ڪنڊ تي، منهنجو ٻاري ٻڌ هٿو " (بچايو رند)

Gul Hayat Institute

معصوم. بُلڙو. ڪمزور- اپاهيجُ - بي وَسُ- موتاج - لاچار - بي پهچ. يتيم - لِڏ ر.

● ڪُلهوءُ ۽ ڪُلها ذ. هڪ عُضوي جو نالو. ٻالهن جي ٻاڙ ۽ ڪچ کان مٿان وارو هنڌ- گولي ٻيالي واري سنڌَ جو نالو - دوشُ (ف). ڪنڌو- مُنڊيو- دَسيتو.

- ڪُلهوا سُورَ ڪرڻُ: گهٽي ڪر ڪرڻ ڪري ٽڪجي ٻوڻ. وڙڻ - خفي ٿيڻ - بيزار ٿيڻ- ڪَڪُ ٿيڻ.

- ڪُلها ڪنڊِيُ وجهڻُ: ٽڪجي ٻوڻ- ڪُلها سور ڪرڻ. گهٽي محنت ڪرائڻ - ٽڪائڻ. وڙهائڻ - خفي ڪرڻ - بيزار ٿيڻ.

- ڪُلها ڪوڙيُ: ڏاڪَ جي وارَ کان جهڪي وهڻُ - وارو بچائڻ. ڪر کان گسائيڻ - لتائيڻ- ٽالسائيڻ.

- ڪُلها ڪٽلُ: ذ. صفت. مصيبت کي منهن ڏيندڙ - هيرَ يلُ - مصيبت سهندڙ. آزمودگارُ.

- ڪُلها ڪٽلُ هُٽڻُ: مصيبت تي هيرَ يلُ هڻ- سيڪنهن مصيبت سهڻ جهڙو هڻ- تجربيڪار هڻ - آزمودگار هڻ.

- ڪُلها ڪسَ ٿيڻُ: گهٽڻ ماڻهن جو گڏ ٿيڻ- البوهه مڙڻ- رهن ٿيڻ.

- ڪُلها گسيِ وَڃڻُ: سخت پورهيو ڪرڻ- هَڇَڻُ - محنت ڪرڻ.

- ڪُلها گهڙ: ث. ڪلهي ڪَسَ - ميڙ - انبوهَ - هشارَ - ٻينڊَ - ڪنڊَ - گوڙ - ٻيڙهَ.

- ڪُلها ڳاڙها ڪري آپڻُ: (دعا جو هڪ قسم) ٻرلجي اچڻ - ڳاڙهي چادر ڪلهن ۾ ڏيڻُ- شادي ڪرڻ.

- ڪُلها هُٽندو وَتڻُ: بيڪار گهمندو وتڻ- خواهه مخواهه رلڻ. رڙ ڪڏائي وڙهڻ - هروپرو وڙهڻ.

- ڪُلهن تي ڪِرڻُ: ڪنهن کي ڇاڻي ڇڏي تڪليف ڏيڻ - بار ٿيڻ - زبردستي ڪنهن تي بوجو ٻوڻ.

- ڪُلهن تي ڪٽڻُ: همدردي ڪرڻ- مدد ڪرڻ - واهر ڪرڻ - سهائتا ڪرڻ - همراهي ڪرڻ.

- ڪُلهنشانُ: ظرف ڪلهن کان - ڪلهن وٽان.

- ڪُلهنشُونُ: ڪلهن کان - ڪلهن تان - ڪُلهنشانُ.

- ڪُلهوءُ جهلڻُ: برابري ڪرڻ - مقابلو ڪرڻ. واهر لاءِ هٿ ڏيڻ - مدد گهرڻُ.

- ڪُلهو ڏِيڻُ: ٻالهن ٻيلي ٿيڻ - مدد ڪرڻ - سهائتا ڪرڻ - همراهي ڪرڻ - شامل ٿيڻ ٻنهنجي ڪلهي تي سهڻ (ٻئي جو ٻارُ) - ٻئي جي مصيبت سهڻ. جنازو کڻڻ - لاش کي ڪنڌ و ڏيڻ.

- ڪُلهو ڪُلهي سانُ ڏِيڻُ: هر ڪنهن گاله ۾ شامل هڻ - سات ڏيڻ - ٻالهن ٻيلي ٿيڻ.

- ڪُلهو ڪُلهي سانُ ڏيئي بيهڻُ: شامل يا مددگار ٿيڻ - ڪُلهو ڪُلهي سان ڏِيڻُ.

- ڪُلهو ڪُلهي ۾ مِلائيڻُ: مددگار ٿيڻ - واهرو ٿيڻ - ساڻي ٿيڻ - ساٿي ٿيڻ. شامل راه ٿيڻ.

- ڪلهو لڳڻُ: (ڏڪي وغيره جو). ڪُلهو سُڄي يا آڻيُ ٻوڻ يا ڦٽجي ٻوڻ. واهيات نمولي ۾ هلت ڪرڻ - ايڏ لگو ٿيڻ - ايڏ لگي هلت ڪرڻ.

- ڪُلهو مِلائيڻُ: مقابلو ڪرڻ - مٽ ڪرڻ يا ٿيڻ - برابر ڪرڻ - جوڙجيس ٿيڻ - ٽاڻي ٿيڻ. همراه ٿيڻ - مددگار ٿيڻ - واهرو ٿيڻ - حاميُ ٿيڻ.

- ڪُلهو لصيب ٿيڻ: ڪنهن جي لاش کي کنڌ و ڏيڻ - مُئي کان پوءِ جنازي کي ڪُلهن تي کڻڻ.

- ڪُلهو هٽڻُ: برابري ڪرڻ - مقابلو ڪرڻ- طاقت وغيره ۾ ٻئي جو مٽ ٿيڻ - زور آزمائي ڪرڻ. وڙو ٿيڻ. خواهه مخواهه وڙهڻ - هروپرو وڙهڻ لاءِ سانباهو ڪرڻ.

- ڪُلهي جَسُ (ت): اوڪيءَ ويل کيل مدد- همدردي - سهائتا (ٻين سان).

- ڪُلهي جُوسيُ (ت): مددگار - همدرد - واهرو - حاميُ - حمايتي.

- ڪُلهي ڪائنڊِي ٿيڻُ: مئي کان پوءِ کٽ کي ڪلهي تي کڻڻ - ڪلهو ڏيڻ - ڪالڊي ٿيڻ.

= ڪُلهي ڪنڊني ۽ وڇڻ: ڪفني پائڻ - د ر د ر پنڪڻ - فقير ٿيڻ - بيڪاري ٿيڻ - گداگر ٿيڻ. ديوانو ٿي رلڻ.

= ڪُلهي ڪَسَ ! ث. (ماڻهن جو) گوڙ - ڪاهت - هَنگامو - هيشام - گڙدي - ٻيهر - ٻيڻ - گيهر - گپا گيهر - ميڙ - هٿس ڪس - انبوهه - ڪٺ - سَٽ - رش.

● ڪُلهي گيهَ ! ماڻهن جي ٻيڙ - گوڙ - ڪُلهي ڪَسَ - انبوهه.

● ڪُلهوڙا ! اسم خاص. هڪ ذات جو ڪالو (۽ پاڙا). موري، دادو، ميرو خان ۽ شهداد ڪوٽ تعلقن ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.

● ڪُلهوڙِڪي: اسم خاص. تعلقي ڏين ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.

● ڪُلهي ۽ ڪُلِهيُون (ل): ث. ڪرهو - اَنُ.

= ڪُلهيرو ۽ ڪُلهيرا ! ذ. تاجي ڪي صاف ڪرڻ جو هڪ اوزار - ڪلهيڙو - سالهر - وڏو برش. (ث. ڪلهيري ۽ ڪلهيريُون).

= ڪُلهي ڪارو (ڪ) ! اسم خاص. سُڪ جي الهندي پاسي هڪ جبل جو نالو.

● ڪُلڻُ ! ذ. نشان - پارهتا - اڇاڻ. ڪولا ڦولا - ٻچا ڪاڇا - جاچ جوچ.

● ڪُلڻ ڏيڻ ! اڇاڻ ڏيڻ - پارهتا ڏيڻ - نشان ٻڌائڻ. ڪولا ڦولا لاءِ ٿوڻ - ٻچا ڪاڇا ڪرڻ - جاچ جوچ ڪرڻ.

● ڪُلڻو ۽ ڪُلڻُ: ذ. ڪُلجُڪ. زمالو - سمون - ڪي سال - آبام - جُڪ.

● ڪُلِيو ۽ ڪُلِيا: ذ. ڪاڙهيل يا اوبارِيل گوشت جو شوربو - گوشت جو رَس - صوف - عرق - آب گوشت - شوروو - (الڪ). سوپ.

● ڪُلِي ۽ ڪُلِيُون (ت). ڪليان: ث. (من. ڪَلي = مَڪڙِي > من. ڪِلڪا = مڪڙي). گلاب جو اڻ ڦڙيل گل - غنچو - مڪڙي - شگوفو - ڪُونپَل. (من. گلڪ). وات جي چيڙي ۾ هڪ قدرتي ڪوڙهو - ڪلڙو - نڙي، جو غدود - (سڄي، جا) ساهه ڪڍڻ جا گِيلا - ڪليجو - جگر - ڪلئي. اڻوڀه - جوان عورت - ڪنيا - ڪنواري - دوشيزه. بيت يا شعر جي مصرع - ٽل - سٽ - انترو. چنڊي، جي ٻن تارن جي وچ وارو ڪوڙو. (ڪڙي جي) ترير - ڪچري - چڪوٽي - چولي جي پاسن جو ٽڪر. پاڻ، اڏسير يا سير جو ماڻهو. ڏڪي جو ٽوهو. سَهَڪَ - تڪليف - آلڏ ماللڏ - سهڪي. ڪلي، ۾ ٽيندڙ بيماري، جو هڪ قسم (ف. قليان). حقي جو هڪ قسم (اڪثر هندستان ۾ ٿئي). مينهن جي پاڻي سان پرجي ويل ڪڏ. فساد - ڪِلڪلو - جهيڙو - ٻکيڙو - ڏمچر - گوڙ - هُل (ت). پيرو راڳ جي هڪ راڳڻي، جو نالو. (من. ڪَل). چولون جُڪ - ڪلجُڪ.

= ڪُلِي ۽ ڪُلِيُون ۽ ڪُلِيُون ٻَوڻ ! ڪلين جو سڄي ٿوڻ - گلي جي بيماري ٿيڻ - گلاڙڻ وڏي ٿوڻ.

= ڪُلِيڪال: صفت. ڪلجُڪ جو وقت - خراب وقت.

= ڪُلِيُون ڪنڊَڻ ! وڇڻ - ڏڪڻ - هراسجڻ - خوف ۾ پرجي وڇڻ - ڪانڌارجڻ.

● ڪِلِي ۽ ڪِلِيُون ! ث. (ٻرا. ڪيلا. من. ڪيُل = ڪِلي). لوهه يا ڪاٺ جو لوڪدار ٽڪر - ڪوڪو - ميخ - ڪِل - ڪِيري. (من. ڪيلهَه = ڪُنجِي). ڪنجي - چاٻي. (من. ڪِلي = جنگ). جنگ - جهيڙو - ويڙهه - لڙائي - ٽنٽو - فساد. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.

= ڪِلِيڏانُ ۽ ڪِلِيڏانَ ! ڪاٺ جي ٿڌي يا چوڪ جنهن منجهه گهڙيون ڪليون ڪتل هجن.

= ڪِلِيڏارُ ۽ ڪِلِيڏارَ ! ذ. (ف. ڪِلي + دارُ = چاٻي رکندڙ). ڪنهن قلعي يا ڪوٽ جي چاٻي رکڻ وارو يا اُن جي سنيال ڪندڙ - چاٻي، وارو - دربان. ڪهن دڪان جي مرادي رکندڙ - مُنيب.

= ڪِلِي ويهل: جنگ جي مهل - لڙائي جو وقت.

● ڪُلِي ۽ ڪُلِيُون (ڪ) ! ث. جُتي، چپل وغيره ۾ پيل چمڙي جي ويڊي. (صفت).

Gul Hayat Institute

(ع. كُلٌّ = سڀ). سموري - ساري - سڀ - سوڀتي - سڄي - جملي - كل - سپوئي - رڳي.
- كُلِّيٌ كُتِّيٌ (ت): صفت. خوشامدي - چاپلوس.
● كَلْيا: اسم خاص. هڪ ذات جو ماڻو.
● كُلْيّاتٌ: ث. (ع). كلي جو جمع. (جُزئيات جو ضدٌ). تصنيفات جو مجموعو - هڪڙئي ماڻهوءَ جو چيل لڪڻ جو مجموعو.
● كَلْيارَ: اسم خاص. هڪ ذات جو ماڻو.
● كَلْيانٌ: ذ. سرود جو هڪ راڳ (ل). ديپڪ راڳ جي هڪ راڳڻيءَ جو ماڻو. (سڄ لهي پوءِ ڳائجي).
● كَلْيانٌ ≈ كَلْيانَ: ذ. صفت. (سن. كلياڻ = عمدو). عمدو - سهڻو - سڻو - حسين - ناهوڪو - وٺندڙ - دلپسند. آسودو - سکي - جوڙ - سکيو - ستاهو - لئوبنو - لصيدار - خوش قسمت - فائدي وارو - تازو تکڙو. (سن. كلياڻ = سک). خيريت - عافيت - سک - آرام - چڱيلائي - تندرستي - بهبودي - خيرخوبي - سڌ ياڻ. فائدو - لفعو - لاپ - پرائت. سمپدا - سمپت - فرخي - برڪت - لهربهر - اقبال - طالع - چڙهتي - چڙهندي - سڌائي - چڙهو - كيرپٽ. خوشي - منگل - سرهائي - آنند - شادماڻو. موڪلا - رهائي - چوڪارو - نجات - آڌار - مُڪتي - ڪَٽ. امن امان - سالت - كشلتا. سوپ - فتح - نصرت - كامرالي - جيت - كٽ. مجلس - كچهري - منڊل - معركو - محفل - رهاڻ. وصف - خاصيت - گڻ. نقصان - خراب ڪم (ت). سوجهرو - روشنائي - شعاع - سجهدو. (اسم خاص). هڪ راڳ جو ماڻو (رات جي وقت ڳائجي).
- كَلْيانٌ كَرَنٌ: خوش ڪرڻ - راضي ڪرڻ - سرهو ڪرڻ - نهال ڪرڻ. سکي ڪرڻ - آسودو ڪرڻ. فائدو ڏيڻ - لفعو ڏيڻ.
- كَلْيانٌ كَشٹٌ كَرَنٌ: آرام ڪسي وڃڻ - ڏکن ڏوجهرن ۾ وجهڻ - لنبڊ ۾ آرام ڦٽائڻ - تڪليف ۾ وجهڻ - ڏولائن ۾ وجهڻ.
● كَلْيانْجَنٌ ≈ كَلْيانْجَنَ: ذ. پان پاڙ - كلنجان.
- كَلْيانْجو ≈ كَلْيانْجنا: ذ. (پرا. كالِيج = جيرو. سن. كَلَيَهْ = جيرو). هڪ عضوي جو ماڻو - جيرو - زهرو - جگر. گلو - لڳيءَ واري جاءِ - ڳلڙو (ل). دل - چاتي - سن. مجال - قدرت - سگهه - طاقت - بهچ. تاب - زور - شجاعت - بهادري - دليري - مردالگي - همت - پل - وت. (كَلْيانْجي ≈ كَلْيانْجِيٌون).
● كَلْيانْڈ ≈ كَلْيانْڈوٌن: ث. (ع). ڪنجي - تالي - چابي.
● كَلْيانِي: اسم خاص. هڪ ذات جو ماڻو. سڪ لئين لڳ هڪ جبل جو ماڻو. تعلقي ڪمبٽ (رياست خيرپور) ۾ هڪ ديهه ۽ ڳوٺ جو ماڻو.
● كَلْيانْيٌ ≈ كَلْيانْيَ: ذ. (سن. كَلْيانْيَ = ڏک). آزار - رنج - سور - آهنج - ڏک - ايذاءُ - درد - پيڙا - ويدن - دک. مشڪلات - ڏکيائي - تڪليف - مصيبت. جهڳڙو - ٽنٽو - رگڙو - معاملو - ڏڦو - فساد - جهيڙو. ٽڪل - هڇ - چور - ماندو - ساڙو - ليهل. جماعت (ل).
● كَلْيانْسا ≈ كَلْيانْسائٌونٌ: ث. (يُونانِي: كَلْيانْسا > ع. كَلْيانْسا). عيسائن جي پوجا جي جاءِ - كرستانن جو عبادت گهر - انگريزن جي عبادت گاهه - كِرَسٹ - منڊلي - ديول - مڙهي - (الگ). چرچ - گرجا. ترسا قوم جو مندر.
● كَلْيانْشٌ ≈ كَلْيانْشَ: ذ. (سن). دک - آهنج - كليش - درد - آزار - پيڙا - ويدن - جلسو (ل).
● كَلْيانْكالٌ ≈ كَلْيانْكالَ: ذ. كاڇڪ. سڙو سالن وارو عرصو - صدي. زمانو - آيام - عرصو - مدت - سمون.
● كَلْيانْكِتَرٌ ≈ كَلْيانْكِتَرَ: ذ. (الگ). ضلعي جي حاڪم جو ماڻو - مالي آفيسر جو ماڻو. دل ڪڏ ڪندڙ.
- كَلْيانْكِتَري ≈ كَلْيانْكِتَرِيٌونٌ: ث. ضلعداري - مالي آفيسر جو عهدو - ضلعي جي حڪومت - حاڪمي.
● كُلِّيٌ كُلِّيٌ (ت): ذ. (آواز). ڪتي کي سڏ ڪرڻ جو آواز - ڪُوڪُور.

Gul Hayat Institute

● كَلِيُ كوتُ: اسر خاص. تعلقي شاهبندر هر هڪ ديهه جو نالو.

● كَلِيَلَ ۽ كَلِيَلُونُ: ث. صفت. اٽلاءِل- ماريل - ڪوهيل (متي، الٽو وغيره).

● كَلِيلُ ۽ كَلِيلَ: ذ. صفت (ع كَلِيل = ٿوري نظر وارو. مڏو. ڏکاريل). بچڙو - خراب. "ڪُوڙي مان آهيان، ڪوجهي جو كَلِيلُ".

● كَلِيلِي ۽ كَلِيلُونُ (ت): ث. لفرت- بُڇان - حقارت - ڏکار - ڪراهت - سُوڪ. آلسي - قسمي - اوڪارو - اوچارو - مُنهن ڪيڏ - مُنهن ڪال - آچل.

● كَلِيمُ ۽ كَلِيمَ: ذ. (ع). ڳالهائيندڙ - هم ڪلام - سخن گو. مجروح - زخمي. (اسر خاص). حضرت موسيٰ عليه السلام جن جو لقب.

- كَلِيمُ اللهِ: صفت. حضرت موسيٰ عليه السلام جن جو لقب - خدا سان هم ڪلام ٿيندڙ.

● كَلِيمُ ۽ كَلِيمَ: ذ. صفت. (من. كَلِيمُ > كَلُ = خاندان). نالهيري خاندان جو (چاول) - نامي گرامي يا مشهور گهرائي جو (فرد). بنيادي - خاندائي - اصيل - وڏ گهراڻو.

- كَلِيمُتا: ذ. شاندار نسل - عاليشان نسل، خاندان، بُنياد يا بُنُ - وڏ گهراڻائي - اصيلپڻو.

● كَلِيو ۽ كَلِيا (ڪ): ذ. بُڪين جو ڪتاب يا ٻوڙ.

● كَلِيو ۽ كَلِيا (ت): ذ. قاعدو - ريت - رواج - رسم - راهه ريت - قانون - سرشتو - ڊسپلنگ - ڊَپُ - دستور.

● كلهي واروُ: اسر خاص. ٽاڻي بولاخان ڪان ڪوهه ڏکڻ طرف ڪلهي جي پرسان هڪ جبل جو نالو.

● كَمُ: صفت. ٿورو - گهٽ - ڪُجهه - ڪُجُ - ڪَسو - اوڻو - پوڻو. ڪمان سواءِ - بينا - رهي. جيئن تہ: ڪم بخت، ڪم عقل، ڪم فهم.

- كَمُ آزارُ ۽ كَمُ آزارَ: ذ. صفت. گهٽ آزاريندڙ - گهٽ ظلمي - ٿوري سختي ڪندڙ - گهٽ تڪليف ڏيندڙ.

- كَمُ بَختُ ۽ كَمُ بَختَ: ذ. صفت. بدنصيب - ڪم نصيب - نياڳو - چندو - بدبخت - ڪَمَ هيڻ - نامرد - نيدورو - ادورو بدقسمت.

- كَمُ بَختِي ۽ كَمُ بَختِيُونُ: ث. بدقسمتي - لياڪ - ساڙ ران - شامت - بدطالعي - نامرادي - چندائي - بدبختي - بدورائي - ڪم نصيبي.

- كَمُ تَحليلُ پاڻِي: گهٽ ڪاوندڙ پاڻي - ڪورو پاڻي - نهرو پالي.

- كَمُ تَرُ: صفت. تمام ٿورو - تمام گهٽ - نهايت ادنيٰ - ذرو - چندُ حقيرُ - خفيفُ - سُبڪ - اولڙالو - ٿوويڙو - لاليرو. اڪثر - ورلو. مشڪل - مَس. گهٽ وقت - ٿورو وقت.

- كَمتِيرِيُنُ: صفت. نهايت گهٽ - ادنيٰ - گهٽ درجي جو - حقيرُ. ذليل - رُسوا - بدنام. بندو - غلام - نهازمند - پانهو - فدوي.

- كَمُ تَوَجهِي: ث. گهٽ خيالي - بي خيالائي - ڪر توهي.

- كَمُ تَوَجِي: ث. بي خيالي - غفلت - ڪهيلائي - بي پرواهي - نسيائي - لاغرضي.

- كَمتِي: صفت. ذرا گهٽ - ٿورو - ڪَسو - ٿوٽو. وزن يا مرتبي يا لياقت ۾ گهٽ درجي وارو - ڪمترين.

- كَمُ خَرُچُ ۽ كَمُ خَرُچَ: ذ. صفت. ڪفايت شعار - ڪفايتي - ٿور خرچو - صرفائي - سنجمي - سيٽاڻو. ٻڪشٽ - ٻَڪو - مُٺ پيڙ - بخيل - ڪنجوس - تنگدل - مُوذي - شُومُ - مرچوٽ.

- كَمُ خَرُچُ بالا نشينُ: گهٽ قيمت واري ۽ جڳاهه دار شيءِ - ٿوري خرچ ۾ سُٺي شيءِ - ٿوري قيمت ۾ عمدي چيز (چوٽي).

- كَمُ ذاتُ ۽ كَمُ ذاتَ: ذ. صفت. گهٽ ذات وارو - گهٽ قوم جو. نيچ - ڪميٽو - ٽُچُ - هوڇو - مُٺو - دونُ - رَذيل - رهزالو - حقير - بدنام - ذليل - رُسوا.

Gul Hayat Institute

= كَمْزُورٌ ۔ كَمْزُورَ ؛ ذ. صفت. بي طاقت - هيڻو - ضعيف - كم طاقت - اپرو - ناتوان - ليستو - ليچل - بي سكهو - پوڻو - بي قوتو - بي ستو - زچ - بَل هين - دُرٻَلُ - لاغرُ - هڏ هيڻو - الپ بَل - كيڻُ - بي هوڄ.

= كَمْزُورٌ كَرَنُ ؛ طاقت ڏوڙڻ - بي هُوڄ كرڻ - ضعيف كرڻ - اپرو كرڻ.

= كَمْزُورِيٌ ۔ كَمْزُورِيُونُ ؛ ث. هيڻائي - ضعيفائي - ناتواني - ضُعف - لچلائي - بي هوڄي - ليستائي - كم همتي - لاڄهه - اپرائي - دُرٻَلتا - كم طاقتي.

= كَمٌ ظَرْفٌ ؛ صفت. گهٽ حوصلي وارو - كم عقل. كميڻو - حقير - ناجيز - بي شرم - رَڌِيلُ - ذليل.

= كَمٌ عَقْلٌ ۔ كَمُ عَقْلَ : ذ. صفت. بي عقل - بي وقوف - كم فهم - مورک - نادانُ - كَمُ ذِهنٌ - مت هين - كهيلو - نوڏُ - پڪو - موڪو مَتَرُ - آڏاسو - آڏاليو - جاهِلُ - موڙهل - كُنڊُ - جڙُ - اناڙي - چَسو - هڏ هو - پُوڪُ.

= كَمُ عَقْلِيٌ ؛ ث. بي عقلي - بي وقوفي - نادالي - كم فهمي - پوڪائي - جاهلي - جهالت.

= كَمِ فَهْمٌ ۔ كَمِ فَهْمَ : ذ. صفت. كَم عقل - بي عقل - كم ذهنُ - بي وقوف - مورک - مت هيڻ - كهيلو - نَوڏُ - پڪو - موڪو مَتَر - اڏاسو - آڏاليو - جاهِل - موڙهل - كُنڊُ - جڙُ - نادان - چَسو - چرٻٽ - پوڪُ.

= كَمِ فَهْمِيٌ ؛ ث. بي عقلي - بي وقوفي - نادالي - موڙهتا - جهالت - جڙُ پڻي - جڙتا - هَسُورائي - جاهِلي - كمُ عقلي.

= كَمُ كَرَنُ ؛ گهٽائڻ - گهٽ كرڻ - لاهڻ - وضع كرڻ - چالڻ - كاڻ - لاهي ڏيڻ - تخفيف كرڻ. هلكو كرڻ - جهپائڻ - جهيڻ.

= كَمِ گُوْ ؛ ذ. صفت. ٿور ڳالهائو - مانيٽو - هَنَبَه دهنِ.

= كَمُ نَصِيبٌ ۔ كَمِ نَصِيبَ : ذ. صفت. بد بخت - كم بخت - كرم هيڻُ - لياڪو - چنڊبو - ليهورو - ادورو - نامراد - بد نصيب - كَرَمَڻُ هيڻ - شامت زده.

= كَمُ نَصِيبِيٌ ۔ كَمُ نَصِيبِيُونُ ؛ ث. بد بختي - بدقسمتي - لياڪائي - ليدورائي - كم بختي - چنڊائي.

= كَمُ نَظَرَ ۔ كَمِ نَظَرُونُ ؛ ث. گهٽ نظر - ٿوري نظر - نظر جي جهڪائي - ڏاڍ لو. لاپنائي - الڏائي.

= كَمِ وَيْهِ ؛ ظرف. ٿورو گهڻو - گهٽ وڌ - قريب قريب - لڳ ڀڳ - انڪل - آندازاً.

= كَمِ هِمَّتُ : ذ. صفت. ٿوري همت وارو - گهٽ طاقت - پست همت - بزدِلُ - كم حوصلي وارو - كامچورُ - بي ايمانُ - دڙهوڪُ - ڏ چٽو - گيدي - كانئرُ. سست - ٿوني - آرسي.

= كَمُ هِمَّتِيٌ ؛ ث. بُزدِلي - بي ايماني - گيدپڻو - ڏيڄو - كانئرائي. سُستيٌ - آرسُ - ٿونيڻو.

= كَمِيٌ ۔ كَمِيُونُ ؛ ث. گهٽتائي - ٿورائي - ان هوند - كوت - قلت.

= كَمِ يابُ ۔ كَمِ يابَ ؛ ذ. صفت. ان لب - دُرلبُ - عُنقابُ - ناهنڊُ - قليلُ - وِرلو - ناياب.

= كَمِ يابِيٌ ۔ كَمِ يابِيُونُ ؛ ث. ان لپائي - قلت - ناياڀي - وِرلي - مَسَ مَسَ.

● كَمُ ۔ كَمَ ؛ ذ. (سن. كرم > كاريَ = كَمُ) كم كرڻ واري حالت - فعل - كار - كَمَ - كارج - حاجَ - كاجُ - كَرَمَ - ڏاڍو - هيشو - هُنر - حرفتَ - مشغولي - كيرت - هورهيو - عَمَلُ - شُغُلُ - لاهو لڳاهو - كشالو - هورهيو كارهيو - مزوري - چر پر - حركت - ڦيرو - وڻج واپار - كوشش - سعيو - محنت - آدمُ - وڌيڪ - معاملو. هٿ جو كيل كَمُ - آٽ - كاريگري - آستادي - حكمت - ڏاءپ - دستكاري - گهڙپَ - گهڙئي - گهڙتَ - عمدو كَمُ. كَتَبَ - چوڙسانَ. كمائي - نفري - غلامي - لوكري - ملازمت. غرض - كرتيهُ - مطلب - مقصد - مراد.

Gul Hayat Institute

ـ ڪَمُ آڇڻُ: ڪارآمد ٿيڻ ـ ڪتب اچڻ ـ استعمال ۾ اچڻ ـ ڪرت ۾ لڳڻ ـ ڪارج ٿيڻ ـ ڏاڍي ۾ اچڻ. ٻئي جي پاڻ ۾ اچڻ. مارجي وڃڻ ـ ڪٽي وَڃڻ ـ هلاڪ ٿيڻ ـ لڙائي ۾ مارجي وڃڻ. خون ٿيڻ ـ ڪُسي وڃڻ. خرچ ٿيڻ.

ـ ڪَمائِتو ۽ ڪَمائيتا: ذ. صفت. ڪارائِتو ـ ڪم جهڙو ـ ڪتبائِتو ـ فائديمند ـ ڪَمَ وَنڊُ ـ مُفيد ـ سَڄاڻيو ـ سُڪَمو ـ سُڪيارتو ـ سارٿِڪ ـ سَڪارتو ـ ڪم ڪار جو ـ سُڦلُ ـ فائدي وارو ـ لاڀائتو ـ لفعي وارو.

ـ ڪَمُ ڀڳاڙڻُ: ڪم خراب ڪرڻ ـ ڪرٽائڻ.

ـ ڪَمُ ڀڳڙڻُ: ڪم خراب ٿيڻ ـ ڪم ۾ نقص ٿيڻ ـ معاملو ڀڳڙڻ ـ ڪم ڦٽڻ ـ ڪم ڏَهڻ. گاله ۾ فرق اچڻ. ڏيوالو ٿيڻ ـ ڪارخانو تباهه ٿيڻ. لفاق ٿيڻ ـ اختلاف پيدا ٿيڻ ـ ڏڦير ٿيڻ.

ـ ڪَمُ ٻَنائيڻُ: ڪم ٺاهڻ ـ ڪم تيار ڪرڻ ـ ڪرتب راس ڪرڻ ـ معاملو ٺيڪ ڪرڻ. مقصد پورو ڪرڻ ـ مراد پوري ڪرڻ ـ مطلب ڪيڻ. ۾ استري ٿيڻ ـ هم صحبت ٿيڻ.

ـ ڪَمُ بَڻجڻُ: مطلب پورو ٿيڻ ـ مراد حاصل ٿيڻ ـ ڪاميابي حاصل ٿيڻ ـ ڪرتب راس ٿيڻ ـ معاملو ٺيڪ ٿيڻ.

ـ ڪَمُ پائِيُ: ذ. صفت. ساڻِي ڪم وارو ـ ساڻِي ڏاڍي وارو ـ هڪ ئي ٻيشي وارو. سنگتي ـ ساٿي ـ همراه. ڪاريگر ـ پورهيت ـ مزور ـ ڪَمِي.

ـ ڪَمُ تَمامُ ٿيڻَ: ڪم پورو ٿيڻ ـ ڪم ختم ٿيڻ ـ ڪم راس ٿيڻ. مرڻ ـ قتل ٿيڻ ـ هلاڪ ٿيڻ ـ ڪسجي وڃڻ.

ـ ڪَمُ تَمامُ ڪَرَڻُ: ڪم پورو ڪرڻ ـ ڪم کي سرانجام تي رسائڻ. ڪرتب پورو ڪرڻ ـ ڏاڍو مڪمل ڪرڻ ـ ڪم راس ڪرڻ ـ هلاڪ ڪرڻ ـ مارڻ ـ قتل ڪرڻ ـ خون ڪرڻ ـ ڪُهاڻُ.

ـ ڪَمَ تي چاڙهڻُ: ڪم تي مقرر ڪرڻ ـ ڪم تي لڳائڻ ـ روزگار سان لڳائڻ ـ ڏاڍو ڏيڻ.

ـ ڪَمَ تي لائڻ: مزوري تي لائڻ ـ ڪم تي مقرر ڪرڻ ـ ڪم تي چاڙهڻ.

ـ ڪَمَ تي لڳڻ: ڪم ۾ مشغول ٿيڻ ـ ڪم تي چڙهڻ ـ مزوري تي ويهڻ ـ ڏاڍي سان لڳڻ ـ ڪرت شروع ڪرڻ ـ مشغولي سان لڳڻ ـ پورهيو شروع ڪرڻ.

ـ ڪَمَ تي وَڃڻُ: ڪم لاءِ روالو ٿيڻ ـ مزوري لاءِ ڪري وڃڻ ـ ڏاڍي تي وڃڻ ـ پورهئي جي ٻيان وَڃڻ.

ـ ڪَمُ ٿيڻَ: ڪَمَ درپيش اچڻ ـ ضرورت ٿيڻ. مطلب حاصل ٿيڻ ـ مقصد پورو ٿيڻ ـ مراد ڪي پهچڻ.

ـ ڪَمُ ٿي وَڃڻُ: ڪم جو ٿيڻ ـ مقصد حاصل ٿي وڃڻ ـ مراد پوري ٿيڻ ـ ڪم پورو ٿيڻ ـ حاصل مطلب کي پهچڻ ـ دَمُ ڪرڻ ـ مري وڃڻ. برو حالُ ٿيڻ ـ بيحال ٿيڻ.

ـ ڪَمُ ٽِهائِيڻُ: مطلب ڪيڻ ـ آرٽُ پورو ڪرڻ ـ ڪم پورو ڪرڻ ـ جيئن تيئن ڪري ڇڏجو مقصد ڪيڻ. (في الحال) ڪم جي پورت ڪرڻ ـ جيئن تيئن ڪري ڏاڍو هلائڻ ـ مڙهي ڪرت چورڻ ـ لهي ٿهي تي ڪم ڪيڻ.

ـ ڪَمُ ٽِهائُو: ذ. صفت. وقت ٽپائُو ـ دَفعُ الوَقت ـ هٿ ٽوڪيو ـ جيئن تيئن ڪري ڪم ڪيڏڻ ـ لهي ٿهي تي وقت پاس ڪندڙ ـ مهل ڪري ويندڙ.

ـ ڪَمَ جو: صفت. ڪارآمد ـ ڪم اچندڙ ـ ڪم جي لائق ـ مطلب جو ـ مُفيد. مطلب ـ ڪمائتو ـ ڪارائتو ـ ڪتبائتو ـ فائديمند. ڪَمَ وَنڊُ ـ سجاڻو ـ سُڪَمو ـ سڪيارتو ـ سَارِٿِڪ ـ ڪارجو.

ـ ڪَمُ جو ٽوڪي: ذ. ڪم تي دل نه لائيندڙ ـ ڪَمَ چورُ ـ سست ـ ڪاهِلُ ـ ٽوڪي ـ آرسي ـ ڏرو ـ ڍِلو ـ ڪَمُ ـ نٽائيندڙ ـ لاتائو.

ـ ڪَمَ چورُ: ڪم کان گسائيندڙ ـ ڪم جو ٽوڪي. سُسٽ ـ ڪاهِلُ ـ آرسي.

ـ ڪَمَ جو ڪيڻهَتُ (ت): ڪمائو ڪم هجڻ واري حالت ـ بي الداز ڪم. خسارو ـ مُعاملو ـ رڳو.

Gul Hayat Institute

= ڪَمَ جو ماڻهُو: ڪم ايندڙ ماڻهو - ڪم ڪار جي لائق انسانُ - ڪم و ڏنُ - ڪم وارو - ڪمائتو - ڪم جو ڄاڻو - هوشيار ماڻهو - چالاڪُ - گوهر. واپاري ماڻهو - ڏنڊي وارو ماڻهو.

= ڪَمُ چورُ ۽ ڪَمُ چورَ: ذ. صفت. ڪم کان نٽائيندڙ - ناڪاڻو - گوسڙو - ڪم کان ڇنڊڙ - ڪم لہ ڪندڙ - پاڇوڪڙ - آرسي - ڪهيلو - سُستُ - ٽوڪي - ڪاهلُ. ڪاهِئُ - بُزدِلُ - ڊرهوڪَ - ڍڇڙو.

= ڪمُ ڏِيَنُ: ڪم اچڻ - ڪرت ۾ اچڻ - سجايو ٿيڻ - ڪاراڻتو ٿيڻ. ڪم ڪرڻ - ڪرت ڪرڻ - ڏنڊو ڪرڻ - فائدو ڏيڻ - نفعو ڏيڻ - لاپُ ڏيڻ.

= ڪَمَڊارُ ۽ ڪَمَڊارَ: ذ. صفت. ڪم ڪندڙ - ڪم وارو - ڪارڪُنُ - عهديدارُ - مُهتمم - مُنتظِم - انتظام ڪندڙ - جوڙ جڪ ڪندڙ. ڳماشتو - پلاوٽو. نوڪر - سپاهيُ - پيلي - خدمتگار - چاڪر - ٽهليو.

= ڪَمُ راس ٿيَنُ: ڪم پورو ٿيڻ - ڪاميابي حاصل ٿيڻ - گهرج يا ضرورت پوري ٿيڻ - سڀ ڪجهہ تيار هڻ.

= ڪم سانُ ڪَمُ هُجَنُ: مطلب سان واسطو هجڻ - مقصد سان مطلب هجڻ.

= ڪَمُ سِکڻُ: هنر ڀرائڻ - هنر حاصل ڪرڻ - ڪمالُ سِکڻُ - ڪرت سان لڳڻ.

= ڪَمُ شاهيُ ۽ ڪَمَ شاهيُ: ذ. سرڪاري ڪَمُ.

= ڪَمُ ڪاڍو: ذ. ڪَمُ ڪيڻ جهڙو - عامُ - رواجي معمولي - سادو - ساڌارڻ - وِڇڙو. سستو - ڪم خرچُ - ڪهٽ سلهہ وارو.

= ڪَمُ ڪارُ: ڪار خدمت - اڻي ويڻي - ٽهل ٽڪور - خدمت چاڪري. ڏنڊو ڏاڙي ڪرتَ - ڪارجُ - حاجَ - پيشو. زهير بحث (مؤنث ڪم آندل) (هدايت الانشا ١٦٩).

= ڪَمُ ڪيڻُ: پنهنجي خواهش يا حاجت کي روا ڪرڻ - مطلب ڪيڻ - ڪاروائي ڪرڻ - پنهنجو مقصد پورو ڪرڻ - مطلب حاصل ڪرڻ - مراد پوري ڪرڻ - دِل جو خيال پورو ڪرڻ.

= ڪَمُ ڪَرُنُ: ڪاروبار ۾ لڳڻ - ڏنڊي ڏاڙي سان لڳڻ - ڪرت سان لڳڻ - ڪم ڪار ڪرڻ - حاج وغيره ڪرڻ - ڪوبہ هُنر ڪرڻ. اثر ڪرڻ - اثر ڏيکارڻ. ڪامياب ٿيڻ - مراد کي پهچڻ - مقصد ماڻڻ - مطلب پورو ڪرڻ - دل جو خيال پورو ڪرڻ - ڪم ڪيڻ - مطلب ڪيڻ. بهادري ڪرڻ - شجاعت ڏيکارڻ - جوانمردي ڏيکارڻ - همت جهڙو ڪم ڪرڻ. عورت سان همبستري ٿيڻ - مجامعت ڪرڻ.

= ڪَمُ ڪوسِ: صفت. ڪم لہ ڪندڙ - لَڪڻُو - ڪم چور - عاري - ڪم کان نٽائيندڙ. سست - ٽوڪي - آرسي - ڪاهلُ - ڪَمُ. ڪاهِئُ - بزدل - ڪيدي - ڊرهوڪ - ڍڇڙو.

= ڪَمَ ڪان لِڪَڙِيُ وَڃڻُ: مطلب جو لہ رهڻ - نڪمو ٿي وڃڻ - خراب ٿي وڃڻ - استعمال جي لائق نہ رهڻ. موقوف ٿيڻ - برطرف ٿيڻ. نامرد ٿيڻ - مڙسي کان لڪري وڃڻ - ڪاروبار ڇڏي ڏيڻ. ڊرو ٿيڻ - سست ٿيڻ.

= ڪَمَ ڪي لِباهِيُ: نبيرو يا خاتمو ڪرڻ - معاملي جو چيڙو چڏڻ - فيصلو ڪرڻ.

= ڪَمُ لاهِڻ: ڪم کي پورو ڪرڻ - ڪم تيار ڪرڻ - ڪم جو خاتمو ڪرڻ. جماع ڪرڻ - زنا ڪرڻ.

= ڪَمَ ۾ اچڻ: استعمال ۾ اچڻ - برتاءَ ۾ اچڻ - صرف ٿيڻ - کپڻ - خرچ ٿيڻ - تصرف ۾ اچڻ.

= ڪَمَ ۾ آڻڻ: استعمال ۾ آڻڻ - هنبڌائڻ - واپرائڻ - رُڌائڻ - مشغولي ۾ آڻڻ - ڪرت ۾ آڻڻ - خرچڻ - کپائڻ - صرف ڪرڻ.

= ڪَمَ ۾ لڳائيُنُ: ڪنهن ڪم ۾ مصروف ڪرڻ - ڪهن شغل ۾ آڻڻ - مشغول ڪرڻ - رُڌائيڻ - ڪرت سان لڳائڻ - ڏنڊي ڏاڙي سان لڳائڻ.

= ڪَمُ ميلَڻُ: ڪنهن ۽ ڪرت سان لڳڻ - ڏنڊي وغيره سان لڳڻ - ڪنهن مشغولي سان

Gul Hayat Institute

لڳڻ. ڪوبہ عهدو ملڻ. ڪابہ خدمت ملڻ. مقاطعو ملڻ.

= ڪمر ۾ آڻڻ: ڪارآمد نہ ٿيڻ- مفيد نہ ٿيڻ- ڪجهہ ڪم نہ ڏيڻ - اجايو ٿيڻ - بيڪار ٿيڻ - رائيگان وڃڻ.

= ڪمن ڪڇو ۽ ڪمن ڪچا: ذ. صفت. خراب ڪمن وارو - ڪنهڪار- ڏوهي - ٻاهي- اڇڙو- عيبدار - نڪمو - بيڪار - بيهڪمو.

= ڪمر وڌڻ: ڪمر ڪرائڻ. ڪوئي ڪم اختيار ڪرڻ - ڪنهن ڪرت وغيره سان لڳڻ- ڏنڊو وڌڻ. ڪنهن دفتر جو ڪم سنڀالڻ - چارج وڌڻ. ٺيڪو ڪڍڻ - معاملو وڌڻ. اڏارو ڪڍڻ. هم بستر ٿيڻ - مجامعت ڪرڻ.

= ڪمر وڌندو: ذ. صفت. ڪم ڪرڻ جهڙو- ڪم ڪندڙ - ڪم ڪار جهڙو - ڏنڊي ڏاڙي جهڙو- چٽيوان. غرض وارو- مطلب وارو - آميدوار. ڪم ۾ مشغول - رڌل - رڌيل.

= ڪمر هٿان ڪڍڻ: پنهنجي هٿ سان ڪم ڪرڻ - ڪم ۾ ماهر ٿيڻ - ڪم ۾ تجربو حاصل ڪرڻ - هڪ ٻہ دفعو اڳ ۾ اهڙو ڪم ڪرڻ- تجربيڪار ٿيڻ.

= ڪمر هلائڻ: ڪاروائي ڪرڻ - مطلب ڪيڻ - ڪاروبار يا ڏنڊو هلندو رکڻ - ڪرت ۾ مشغول رهڻ - ڏنڊي ڏاڙي سان لڳو رهڻ.

= ڪميهوڙ (ث): ڪمر ۾ رڌل - ڪم وارو - مشغول - رڌيل.

● ڪمر ۽ ڪمرَ: ذ. (من ڪمّهَ = ڪيف > ل. ڪ). ٻاڦ ۾ ٿيندڙ لاڙي (ڪوئي) جو ڦمر (ڪمر جي ٻاڙ لوڙهہ آهي) - ڪوئي جي ڪل سان پيدا ٿيندڙ- نيلوفر يا ٻئي جي ٻاڙ. (من. ڪورم = ڪمر). درياهي جانور جو هڪ قسم - ڪڇون - ڪڇي.

● ڪماچ ۽ ڪماچ (ل - ث): ذ. (ف. ڪمانچ). سُرندي جهڙي ساز جو هڪ قسم - رباب جي نموني تي هڪ ساز جو قسم. تنبور يا سارنگيءَ جي ڪمان. ڪتونچ - ڪونڊو. راڳ جي هڪ سُر يا راڳڻيءَ جو نالو.

= ڪماچي ۽ ڪماڇي: ذ. صفت. رباب وڄائيندڙ - رباڀي (ڪ) ث. (اس). (ف. ڪمانچہ = لنڊي ڪمان - ڪڙي). سُرلدي وڄائڻ جي ڪڙي. سُرنڊو.

● ڪمتا حقيقہ: ظرف. (ع). (عربي اصطلاح). الڳين هٿ ڪهرجي - مناسب طور - صحيح نموني - پوري طور - سڌيءَ - برابر - تحقيق - چڱيءَ طرح - ٺيڪ - واجب.

"ڪيني هينئيون ڪمماحقہ آر مٿي ارواح" (شاهہ).

● ڪمار ۽ ڪمارَ: ذ. (سن. ڪمار = چوڪر) جوان - ڪپرو - لاسيار - جوان لاڙيات - ڪشور - نوجوان. شهزادو - راجڪمار - صاحبزادو - راج ڪنور - بادشاهزادو - ملڪزادو - راج دُلار. پُٽ - فرزند. جنگ جو ملائڪ. (ث. ڪماري ۽ ڪمارِيُون).

= ڪمارڙو ۽ ڪمارڙا: ذ. معصوم - صغير - ابهر - بالڪ - بارڙو.

= ڪماري ۽ ڪمارِيُون: ث. ڪنواري چوڪري - ڪنيا - ڪچا - دوشيزه. عورتن جي لاءِ عزت وارو خطاب - عورتاڻو لقب (هندڪو). جيئن تہ: "راج ڪماري، وچشہ ڪماري". خيرات.

● ڪمارائڻ: مصدر. ٻئي کي ڪمائڻ جو موقعو ڏيڻ - ڪم ونڊي ڏيڻ - لوڪريءَ تي لڳارائڻ - ڏنڊي سان لڳارائڻ. محنت ڪرائڻ - پورهيو ڪرائڻ - مزدوري ڪرائڻ - ڏنڊو ڏاڙي ڪرائڻ - روزگار سان لڳائڻ - لوڪري ڪرائڻ.

● ڪمار ٻا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (آڙي قوم جو پڙو).

● ڪماڙ ۽ ڪماڙ: ذ. ڪاٺ جي ٺهيل جاءِ يا ڪهر - ڪڪائون گهر - پونگو - ٽيڪي جي جاءِ - جهوپڙو. دروازو - در - ٻنيو - لنگهہ (ل. ڪ. ث).

● ڪماڙ ۽ ڪماڙ: ذ. صفت. ڪروڙ.

"سو ساڳوئي قير، جتي ڪوڙ ڪماڙوئين" (شاهہ ڪريم).

Gulrayat Institute

● كَمَاشْ ¦ كَمَاشَ ¦ ذ. (ع). ڪتن جي اڻن راند ۾ مان هڪ راند- ڪتن راند ۾ ڪيڏيل جُوا. رنگين ريشمي ڪڙي جو هڪ قسم.

● كَمَاشِي ¦ كَمَاشِيُونْ: ڪهرج - ڪتب - ضرورت - احتياج - غرض - محتاجي - پروَجَنْ - ڪتي - لوڙ - ڪاڻ - حاجت. فائدو - سَوُدْ - لفعو - لاپ - پراپت - آپراسو. ڪَمِي - ڪهٽتائي - اٽاٽ - قِلت - ٿورائي (ت).

● كَمَالْ ¦ كَمَالَ ¦ ذ. (ع). ڪمالِيت - پُورَتتا - سَمَاپتي - چيهڙ - سالميت - حَدّ - پڇاڙي. آخر - چيڙو - انتها - پُڄاڻي - دنگ - سِڏ. عجب ۽ وجهندڙ ڪر - حيرت ۽ وجهندڙ ڪر - حيرت انگيز - عبرتناڪ - حيرتناڪ. عمدگي - سهڻائي - سڻائي - اوڀائي - آتمتا. حُسن - سُونهن - سوڀيا. وصف - خاصيت - ڳُڻهائي - خوبي - ڳُڻ - جوهر - فضيلت. هُنر - ڳُڻ - لياقت - قابليت - ڪرتب. (صفت). پُورن - بهي عيب - سمايت - رَسِيلْ - ڪامِلْ. ڳهڻو. زور. (اسم خاص). ٻن شاعرن جو تخلص.

- كَمَالْ كَرِڻْ: چيهڙ ڪرڻ - انتها ڪرڻ - چيڙو ڪرڻ. حيرت انگيز ڪر ڪرڻ - ڪنهن هُنر ۾ قابليت ڏيکارڻ - اعليٰ درجي جي لياقت ظاهر ڪرڻ.

- كَمَالِي ¦ كَمَالِيُونْ ¦ ث. صفت. ڪامل - پوري - سڄي - ساري - سرهستي - سموري. ڪمالِيت.

- كَمَالِيَتَ ¦ كَمَالِيَتُونْ ¦ ث. سالمائي - چيهڙ - دنگ - چيڙو. اوجَ - بُلنديْ.

● كَمَالِيَتْ ¦ ذ. مصالح طور ڪم ايندڙ هڪ وڻ جا خوشبودار ٻن - ساركو وَڪَرْ.

● كَمَالْپُورْ ¦ اسم خاص. تعلقي ميڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كَمَالْدِيپرو لمبر ١-٢: اسم خاص. تعلقي ڪنڊياري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كَمَالُو ¦ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كَمَامَ ¦ كَمَامَ ¦ ذ. سامان سڙو - شيء شڪل - ٽيڙ ٽڙو - آسباب - مال متاع - ڏن دولت. ڏنڊو - حاجَ - مشغولي - ڪم - ڪار - ڪرت - ڪاروبارْ. ناهر جوڙ - سَهيڙپَ - ناهر ٽوهر. گهڙو.

● كَمَانْ ¦ ذ. (الگ. كمالد = فرمان). آڳيا - حُڪم - ارشاد - فرمان - آمَر - اختيارْ - إذن. حُڪومَت. سَرڪردگي - سَرداري - سيهه سالاري - عَملداري.

● كَمَانْدَرْ ¦ كَمَانْدَرَ ¦ ذ. (الگ). سيهه سالار - مير منشي - لشڪر جو سالار - سيناپتي - فوج جو وڏو آفيسر - مهندارْ - ڪَرو - ڪپتانْ - اڳوانْ.

- كَمَانِيَ ¦ كَمَانِيُ ¦ ذ سردارْ - لشڪرڪشْ - سَرهَنگْ. پوليس جو وڏو آفيسر - سپرنٽينڈنٽ.

● كَمَانَ ¦ كَمَانُونْ: ث. (ف. كَمَانَ = ڏَڻُشْ). سينگب - اڏ ڪول - ڪَنشْ - وَڻُگْ. درن ۽ درين مٿان اڏ ڪول وانگر لڳل ڪاٺي. لوهه جو ٽڪيدار ويڙهو - اسپرنگ. ٽالگي جو هڪ عضوو - ٽالگي جي ليٽن کي جهاڪن ڪان بچاءِ لاءِ الهن ۾ لڳل ٽڪيدار وَڻگَ.

- كَمَانَ كَشُو (ث) ¦ وادن جو، ڪاٺ ۾ ٽنگ ڪيڻ جو اوزار - سيٽراٽي - ڪمان وانگر وريل ڪاٺي - ڪَمُوڙي.

- كَمَانْگَرَ ¦ كَمَانْگَرَ ¦ ذ. ڪمان ناهڻ وارو - ڪمان سازْ. چترڪار - مورتون چٽيندڙ - نقاشْ - مُصوّرْ - رَنگساز. واڌو. هٿن پيرن جي پڇل هڏين کي جوڙيندڙ.

- كَمَانْگَرِي ¦ كَمَانْگَرِيُونْ ¦ ث. ڪمانن ناهڻ جو هُنرْ يا ڏندو - ڪَمانسازي - نقش سازي - گلڪاري - چٽ گل - چٽسالي - نقاشي - مَصوّري - چترڪاري - نَقشَ - چِٽْ - چترڪلا - ڪاٺ تي چٽسالي جو ٽيل ڪَمْ. چٽوارو - رنگسيل - چِٽِيلْ. هڏين جي ڪنهڻ جو هُنر.

● كَمَانْدَ ¦ كَمَانْدَ ¦ ذ. (سن. كَنْدَ = ڏُکيرِ. سن. كَرْكَنْهَ = هڪ قسم جو كَمَنْدَ). ٻوڪ جو هڪ قسم - مينوگنو - كَمَندْ.

● كَمَانْدِڑِي ¦ كَمَانْدِڑِيُونْ: ث. جوئر جي ڪاهه جو هڪ قسم.

● كَمَائِكَرَ: اسم خاص. هڪ ذات جو ڄاڻو.

● كَمَائِكَرِ: اسم خاص. تعلقي ميڙ ۾ هڪ ديهه جو ڄاڻو.

● كَمَانَ ۽ كَمَائُونْ: ث. (ف. كَمَانَ). كَمَانَ. آسمان ۾ ٻارهن بُرجن مان ڪائين بُرج جو ڄاڻو (ڏاڙاس). محراب - طاق. وريل - مڙيل - ڪُبو - ڪُٻڙو. لچڪدارُ - لرزان.

● كَمَائُو ۽ كَمَائِيا: ذ. كَمَرُ - ڏڪڻ - ٻيهوڻ - ڪمائي - ڪِرْتَ.

● كَمَائِيءُ: اسم خاص. هڪ ذات جو ڄاڻو.

● كَمَاهِيءُ: (ع) حقيقت - سچيءُ ڳالهه ٻولهه - روبڪار. جيئن جو تيئن - اڻڪهو - ساڳيو - هُو بَهُو - اصلي (ديوان فاضل نمبر ٣٢).

● كَمَائِڻ: مصدر. (سن. كَرُ = كَرَڻُ). ڪنهي ڏيڻ ڪرڻ لاءِ ڏڪڻ ڏاڙي ڪرڻ - ڪرت ڪري روپيا حاصل ڪرڻ - دولت پيدا ڪرڻ - وصول ڪرڻ - آڻائڻ - پرائڻ - وٺڻ - فائدو ڪرڻ - تجارت يا واپار جي وسيلي ڪنهي جمع ڪرڻ. ڪم ڪرڻ - حاج ڪرڻ - هٿ ٻير هلائڻ - ٻوربو ڪرڻ - مزوري وغيره ڪرڻ - ڪم ڪي لڳڻ - ڪرت ڪرڻ - ڪَسَبُ ڪرڻ - محنت ڪرڻ - جفاڪشي ڪرڻ - ڏڪڻ سان مشغول رهڻ - ڪرت ۾ لڳو رهڻ - ٻيهوڻ ڪرڻ - ڏڪڻ يا ڪم هلائڻ - وَهڻ - ڪهڻ. ڪٽو ڪرڻ - ٻوٽ ڪرڻ - موڙڻ - ڳڏ ڪرڻ - بچائڻ. لوهه جي سختي دور ڪرڻ - چمڙي کي نرم ڪرڻ. ٻڪرو وغيره حلال ڪرڻ - ڀائڻ - سير وجهڻ - ڪُهڻ - تڪبير وجهڻ. زمين کي پاڻ ڏيڻ - جم وغيره وجهڻ - زمين کي هوڪ لاءِ تيار ڪرڻ. زبر لاف لاهڻ - ڀاڪي ڪٽڻ. ڪم ۾ آڻڻ - استعمال ۾ آڻڻ - استعمال ڪرڻ. ڪوبه عمل ڇائڻ. خراب ڪم ڪرڻ. آخرت جي لاءِ عبادت وغيره ڪرڻ.

- كَمَائِيءُ وارو ۽ كَمَائِيءُ وَارَا: ذ. ڪٽڻ وارو - ڏڪڻ وارو - ڪنهي آڻڻ وارو - روزگار وارو. ڪاسائي.

- كَمَائُو ۽ كَمَائُوا: ذ. صفت. چڱيءَ طرح ڪنهي ڪمائي اينڊڙ - ڪاڻائو - ڪٽي اينڊڙ. ڏڏڻي وارو - روزگار وارو - ڪنهي وارو - ڪار وارو. خاوند - مالڪ - پتي - سائين - ڏڻي.

- كَمَائِيءُ ۽ كَمَائِيُونْ: ث. ڪنهر جي پورهئي سان ڪمايل ڏڻ - آمت - آهراسو - پيدائش - پيداوار - محنت جو آجورو - مزوري - آجورو - محنتاڻو - ڪنهار. كَمِيتَ - روزگار - ڏڏڻ. آمدني - ڪٽي. لفعو - لاڀ - فائدو - منافعو - خدمت - ٽهل - چاڪري - شيوا. نوڪري - ملازمت - نفري - ٻيلپ. محنت - ڀاڻ ٻوڙ - پورهيو - مزوري - چه وجهد. وَڻج - واپار.

- كَمَائِيءُ كُتُّ: محنت برباد - سخت نقصان - اجايو پورهيو - ستياناس.

- كَمَائِيءُ كُتُّ ڏِيَنْ: ڪمائي برباد ڏيڻ - حق تلفي ڏيڻ - بي انصافي ڏيڻ - سخت نقصان پهچڻ - محنت رائيگان وڃڻ - حق پلٽ نه ٿيڻ - آجورو حاصل نه ڏيڻ - اميدن تي پاڻي ڦري وڃڻ - دل جي مراد پوري نه ٿيڻ - نفعي بدران نقصان ڏسڻ - خواهه مخواهه پورهيو ڪرڻ.

- كَمَائِيءُ كُتُّ كَرَنْ: ڪمائي ناس ڪرڻ - ڪمائي زيان ڪرڻ - ڪمائي وڃڻ - پورهيو برباد ڪرڻ - ستياناس ڪرڻ - محنت تي پاڻي ڦيرڻ.

- كَمَائِيءُ كَرَنْ: محنت ڪرڻ - مزوري ڪرڻ - پورهيو ڪرڻ - جفاڪشي ڪرڻ - نوڪري يا تجارت ڪرڻ - ڏڪڻ ڏاري ڪرڻ - واپار وغيره وغيره ڪرڻ - ٻيهوڻ ڪرڻ.

- كَمَائِيءُ کي جواب ڏيڻ: پورهيو نه ڪرڻ - ڪوبه ڏڪڻ ڏاڙي نه ڪرڻ. ڪوڙي ٿيڻ - سست ٿيڻ - ڪاهل ٿيڻ.

- كَمَائِيلَ زَمِينَ: آباد جي لائق زمين - سڌاريل زمين - جَمُ وغيره وجهي تيار ڪيل زمين.

● كَمَائِيڻُ: مصدر. (پرا. كَمْمَنُ > سن. كَلْمَ = ڪُومائجڻ). ڪومائجڻ.

● ڪنبل ۽ ڪنبلَ: ذ. (سن). ريڍن جي آن مان ٺهيل ڪٽو- اولي لوئي- ڍڪو- لوئي- ملڪيٽ- گرم چادر.
● ڪنبوڊيتا: اسم خاص. (سن. ڪامبوج). جاوا سوماترا طرف هڪ ملڪ جو نالو.
● ڪنبوني: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ڪنتر: صفت. (ف). گهٽ- ٿورو گهٽ- ڪمي وارو.
● ڪنتي: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ڪنپاس ۽ ڪنپاسون: ث. (الڳ). لوهه وغيره جي سنهائي- ٽولهه. ماپ ڪرڻ جي هڪ اوزار جو نالو- جنڊيءَ جو هڪ اوزار- گولائي جي ماپ وٺڻ جو هڪ اوزار.
● ڪنپائوڊر ۽ ڪنپائوڈرَ: ذ. (الڳ). دوائن جو مرڪب ٺاهيندڙ- دوا ساز- نسخو جوڙيندڙ- دوا ٺاهيندڙ- عطار. اسپتال ۾ دوا ڏيندڙ.
● ڪنپني ۽ ڪنپنيون: ث. (الڳ). ماڻهن جو مجموعو- جماعت- ٽولي- سنگت- سڀا- مجلس- انجمن- سماج- گروه- منڊلي- زمرو- فرقو- جٿو- ٽولو- ميڙ- ساٿ- و ڳر.
● ڪنچي ۽ ڪنچيون: ث. تازيانو- چابڪ- چهبڪ- ڏنڪو- چمڪ- چمڪي. آفت- سزا- قهر خدائي- غضب الاهي.
● ڪنڌواب ۽ ڪنڌواب: ذ. ڪپڙي جو هڪ قسم- ڪيمخواب.
● ڪندار ۽ ڪندار: ذ. (ڪنڊ + دار = رکندڙ = ڏاڙي ڪي سنڀاليندڙ). زميندار جي ڀاران ڪم ڪار هلائيندڙ- زميندار جو نگهبان- راکو- سنڀاليندڙ- رکوال. ڪم ڪار وارو- آڻي ويڻي وارو.
● ڪنر ۽ ڪنرون: ث. (ف). هڪ عضوي جو نالو- جسم جو وچ- پيٽ ۽ ٽنگن جي ڏاڙهن وارو حصو- چيلهه- ڪمر- ميان- وسط- وچوارو حصو. سندرو- هيٺ. (سن. ڪنڊ = ڪيچي). مال کي هيٺان لڳندڙ چمڙ (ث). ڪٽو- لوئي- منڊ- منگ- ڪمل- ڪمبل- بلاڪيٽ- ڏوئڙو. همت- حوصلو. مات- ولهه- ماڪ- ڪوهيڙو.
= ڪنر بستو ۽ ڪنر بستا: ذ. صفت. ڪمر يا چيلهه وارو- ڪشيل.
= ڪنربنڊ ۽ ڪنربنڊ: ذ. چيلهه ۾ هڻڻ جو سندرو- بيٽ- پٽو- لانچ- خوردبرد. اڳٽ- اڻاڳ- ناروا- بيڪار. منطقه. آب هوا جي لحاظ کان ڌرتيءَ جي ڪيل ونڊ پاڻ مان هڪ پاڳو.
= ڪنر بڌڻ: ڪمر ڪشڻ- همت ڪرڻ- مردانگي ڏيکارڻ- بهادري ڏيکارڻ- جرئت ڏيکارڻ- ساڻ ٻڌڻ- ڪوشش ڪرڻ- سعيو ڪرڻ- هٿ پير هلائڻ. سندرو ٻڌڻ- بيٽ ٻڌڻ- آماده ٿيڻ- تيار ٿيڻ- سنهرڻ. (ملهه) وڙهڻ. (خيال) ڊوڙائڻ.
= ڪنر ڪمڪ: صفت. ڪمزور، چيلهه وارو- لسٽو- بي ستو- ضعيف- لاغر- هيڻو- آپرو- ڏهرو.
= ڪنر ڪش ۽ ڪنر ڪشَ: ذ. صفت. مردالو- همت وارو- مڙسي وارو- جوان- پهلوان- جوڌو- دلير- بهادر- بانڪو. محنت وارو- آورچ- سعيي وارو- جفاڪش- محنتي. ذ. اسم خاص. هڪ پسارڪو وڪر- ڪمرڪس.
= ڪنر ڪشن: سندرو ٻڌڻ. مڙس ٿي ٻيهڻ. سعيو ڪرڻ- ڪوشش ڪرڻ.
= ڪنير ۽ ڪنيرون: ث. اسم خاص. پاڻهي جو اهو سوراخ جنهن ۾ ٻيءَ ايس جي ڇوڙ وجهجي.
● ڪنير ۽ ڪنيرون: ث. جنڊ جي ڪيڙ ۽ ڳاري پوڻ واري جاءِ- جنڊ ۾ آن وجهڻ واري جاءِ- صل- ڪالچو- ڪپ. گاڏيءَ جي ڦيٿي جو ٻاهريون حصو.
● ڪنرڪ: اسم خاص. هڪڙي قسم جو ڪپڙو.
● ڪنرڪس: ث. دوا طور ڪم اچندڙ هڪ پسارڪي وکر جو نالو- ڪيسوقل جي ونڊ جو ڪوئر.
● ڪنرو ۽ ڪنرا: ذ. ڪوني- صفو- ڪولو- (الڳ) روم. (سن. ڪپر = ڪمرو.

Gul Hayat Institute

ٻرا. ڪهر= ڪمرو. اورچوگيز: ڪميرا= ڪوٽي). (صفت). رنگ جو هڪ قسم چٽن وارو- چٽڪمرو- رنگين- داغدار. (ث. كَمْرِيُ ۽ كَمْرِيُونُ).

● كَمْرِيُ ۽ كَمْرِيُونُ: ث. لنڊو ڪڙتو- لنڊي ٻالهوٽي- صدري- ٻنڊو- ڪڙتي- جاڪيٽ- واسڪوٽ. ڪنجي. ٻهراڻ. (مال جي) بيماريء جو هڪ قسم، جنهن ۾ وَهتُ ٻيهي نه سگهي. ڪاري ليڪي سان ڪٽو (ث)- ڪَمَر.

- كَمْرِيُ ٹِيٻَنُ: وَهتَ جي بيماري ٽيڻ. چيلهه ۾ سَتَ ٿوڻ- چُڪَ ٿوڻ.

● كُمِيرِيُ ۽ كُمِيرِيُونُ: ث. در جي طاق ڦيرڻ لاءِ چائنٽ ۾ ٿهيل لنڊڙي ڪِڙ.

● كَمْرِيلُ ۽ كَمْرِيلَ (ت): ذ. صفت. بيمار- اڪهو- ناچاق- لنگو.

● كَمِڑُو ۽ كَمِڑا (ث): ذ. ڏڳيءَ جي ڪڇيءَ هيٺان لڙڪيل چمڙو.

● كَمَسِلُ ۽ كَمَسِلَ (ث): ذ. صفت. لُچو- بدمعاش- لُچُ- لُڦنگ- اوباش.

● كَمَسُولُ ۽ كَمَسُولَ (ث): ذ. ڪهوڙي جي هڪ بيماريء جو هڪ قسم (جنهن ۾ ڏڍ نڪري ٿوي)- هڪ ٽنگ ڪان جڏو ڪهوڙو- متبدو ڪهوڙو.

- كَمَسُولُ ٹِيٻَنُ: ڏڍ لهي ٿوڻ ٽنگ جو اري مان اڪري وڃڻ.

● كُمَكُ ۽ كُمَكُونُ: ث. (لُڙڪي. كَمَكُ). مدد لاءِ موڪليل فوج- مددي لشڪر. جنگ توڙي ڪاروبار ۾ ڪيل مدد- اعالت- ٻيڙائي- واهر- حمايت. فوج- رسالو- لشڪر- سپاهه. ڪمڪ- چالڪ- ڪهل- وَڙ- ڀَڙ.

● كَمْكائِيُ: ٻُڪڻي بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.

● كَمَلُ ۽ كَمَلَ: ذ. (من. كَنْبَلُ= گرم ڪٽو). ڏمو كَمْبَلُ. (ث. كَمْلِيُ ۽ كَمْلِيُونُ). (من. كَمَلَ) ٻاڦ جي سطح تي ٻيهندڙ نهايت خوبصورت گل جو هڪ قسم- ليلوفر- ڪنول گل.

● كَمِيلا: صفت. (من. كَمِيلا). جيڪا ڪمل جي گل والدگر حسين عورت هجي- موهڻي زال- سُندر زال. (اسم خاص). لڪشمي ديوي جو نالو.

● كَمْلُو ۽ كَمْلا: ذ. ڪٽو- ڪَمَلُ- ڪَمَرُ- ڪَمَبَلُ- (الڪ). بلڪيٽ. ٻالو- جَمَنُ. هشمي ڪهڙو. محبوب- ڊولٽ- دلبر- جاني. رنگا رنگي (ل).

● كَمَنْدُ ۽ كَمَنْدَ: ذ. (ڪ. خَم= ڏنگو لڏ= ٻوسائٽ> من. كَرُ كَنْڈَكَهه= كَمَنْدُ). خريف جي منڊ ۾ ٽيندڙ فصل- سڻي رسن وارو ڪنو- چٽلي رسن- ڪمانڊ- ڪنڊيري (جنهن مان ڪڙ ۽ ڪنڊ ٿهي). ماٿهن ڦاسائٽ يا قلعي جي پٽ تي چڙهڻ لاءِ ڪم ايندڙ چَمَر جي رَسي- جنگ جو هڪ هٿيار- ڦندو- ڦاهي- دامُ- سِرڪڻ- ڦاهي. گهوڙي جي هڪ سنج جو نالو.

● كَمُنْدا (ك- ل): ذ. ٻنهيرَ موسم فصل ڪندڙ ٿوڻ- اي موسميو.

● كَمَنْدَلُ ۽ كَمَنْدَلَ: ذ. (من. كمنبل). فقيراڻو ڪپڙو- ڪرمنبل- ڪِشتو- جَنبيل- زَلبيلُ.

● كَمُورُو ۽ كَمُورا: ذ. ڪامورو- ملازم- سرڪاري نوڪر- منشي (الڪ). گورنمينٽ سروئنٽ.

● كَمُوشِيُ: ث. اسم. آها جار، جنهن جا ڦيڪا ٻيرون ٽين.

● كَمُونُ شَهِيدُ: اسم خاص. تعلقي آباوڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كَمَهْكُونُ (ل): ذ. (ع. كما حَقَّهُ) اشد- لازمي- ضروريا- اصل- بنهه- تحقيق- ضرور.

● كَمِيٹَ ۽ كَمِيٹَتُونُ: ث. (من. كَرُ= ڪرڻ). ڪم ڪرڻ جو اجورو- ڳهار- تنخواهه- وظيفو- كَمِيٹَتَ- آجورو. پورهيو- ڪمائي- ڏهاڙي- مزوري. ڪم- ڪار- ڪرت- ڪيشو-

Gul Hayat Institute

روزگار- ڏاڏو ڏاڙي- حماج - لوڪري - محنت - ڏاڏو. مزوري.

● ڪَميءُ ۽ ڪَميءُ: ذ. پورهيت - مزور - مزدور- ڪُولي - بيگاري - روزتي ڪم ڪندڙ- واليَ. ايشور- ڏاڏي وارو - حاج وارو. دلير هٿيار بند - سپاهي - سورمو - لڙيڪ - ويرُ. (ف. ڪَم = گهٽ). گهٽتائي - ٽورائي - قلت - اڻاٽ - هٿڻي - سوس - ڪوٽي - ڪاپَتَ - اوڻ - هيٺتا - ڪوٽ - اوڻائي - پوڻائي (عقل جي) مار - ڪوتاهي - تنگي. ڪَتُ- احتياج - لوڙ - طلب - گهٽي - ڪاڻ - حاجت - گهرج - ضرورت - درڪار. چٽي - هرج- تاوان - زيان - ٽوٽو - خسارو - نقصان. چوڪَ - پَٽل - نقص - عيب - وِڌ - سقم - لانجهائي.

- ڪَميَتَ ۽ ڪَميَتُونُ: ث. مزوري - ڪَميَتَ - محنت جو آجورو - محنتاڻو - پگهارُ - لوازمو.

- ڪَميجَهلُ ۽ ڪَميجَهلَ (ڪ): ذ. ڪم وارو - ڪم ڪندڙ - ڇيدارُ - ڇيوان - ڪاميُ.

- ڪَميُ ڪرڻ: ڪوتاهي ڪرڻ - گهٽتائي ڪرڻ - ٽورائي ڪرڻ - ڪوٽ وجهڻ قلت ڪرڻ.

- ڪَميُن والگر ڪَمائِنُ: لوڪر ٽي ٻهڻ- تمام گهٽي خدمت ڪرڻ - هر وقت لياز ۽ نڙت سان ٻيش اچڻ - لڪ حلالي جو ثبوت ڏيڻ- سخت محنت ڪرڻ - پگهار وارن والگر - خدمت ڪرڻ.

● ڪَميُ ۽ ڪَميُونُ: ث. ڏهي مان تهل وغيره ڪيڻ جو ڏکهي ڪَن سان ڪَڻڪوءَ- ڪَرَ ڪَڻي - ڪيڙي.

● ڪَمِيُ ۽ ڪَمِيُونُ: ث. (سن. ڪَٽِير > ڪَمِرَ > ڪَمِرُ = ڪَمِيُ > ف. ٻاڻ). ٻاڻي جي جانور جو هڪ قسم - ڪَچُونءِ جو هڪ قسم - سنگ پُشت - ڪَچنُونُ.

● ڪَميتُ ۽ ڪَميتَ: ذ. صفت. (ڪ. ڪَميتُ). چاڪليٽي رنگ تي گهوڙو- سياهي مائل گاڙهي رنگ تي گهوڙو - ٽيهلو - سُراڪ- ڪَميدُ.

● ڪَميتُ ۽ ڪَميتَ: ذ. صفت. گاڙهي يا چاڪليٽي رنگ جو گهوڙو. ڪَميتُ.

● ڪَميلو ۽ ڪَميلاَ: ذ. (سن. ڪَتَ = ڪوُسُ). چوپائي مال جي حلال ڪرڻ جي جاءِ - ڪاميلو - ڪَميلو - ڪوس گهر - آڏي - ڪينارو.

● ڪَميڻو ۽ ڪَميڻا: ذ. صفت. (ف. ڪَميڻَه = نيچ). گهٽ رتبي وارو - ڪم ظرف - سفلو - بي شرم - اوباشُ - بدمعاش - رذيل - ذليل - بي مان - بي عزت - واهياتُ - نيچ - گهٽ ذات - ڪمذات - بي حيا. (ث. ڪَميڻيُ ۽ ڪَميڻيُونُ).

- ڪَميڻپائيُ ۽ ڪَميڻپائيُونُ: ث. بي حيائي - لچ پائي - ڪم ظرفي - ذلالت - سفلائي - بدائي - بچڙائي - بي شرمائي.

● ڪَميڻو ۽ ڪَميڻا: ذ. صفت نيچُ - اوچو - مٺو - دُونُ - خسيسُ - حقيرُ - گهٽ قسم جو - گندو - بچڙو - گاريالُ - ڪينو - فاحشُ - بي شرم - ڪنجو - بي حيا آگهاڙو - لالڪچوتُ - بدچالُ - نندو - غاربو - نيڪدرُ - لچُ - ڪَشيلُ - ريجالو. گار جو لفظ. گهٽ ذات وارو - ڪمينو. (ث. ڪَميڻيُ ۽ ڪَميڻيُونُ).

- ڪَميڻائيُ ۽ ڪَميڻائيُونُ: ث. بيهودائي - بچڙائي - گندائي - فحشائي - گار گند - ڪچُ.

- ڪَميڻپائيُ ۽ ڪَميڻپائيُونُ: ث. بي حيائي - بي شرمائي - بچڙائي - ڪم ظرفي - برائي.

● ڪَنَ: ضمير. (پرا. ڪاڻ) ڪنهنُ. جيڻن ته "ڪَنِ لاءِ = ڪنهن لاءِ". (حرف جر). وت ويجهو - نزديڪ - سان - مان - اوري - اورتي - شامل - ڪڏ. "مون ڪَنِ ڪِتاب آهي" (جملو).

● ڪَنُ ۽ ڪَنَ: ذ. (سن. ڪَرَنُ = ڪنُ. پرا. ڪڻو). ٻڌڻ جو ڪم ڏيندڙ مشهور عضوو.

ٻيا حواسُ - ڪنَنُ - ڪنُ - سَمعُ - آڏن.
توجهه - ڌيان - خيال. ڊپ - پيڙ - خطرو - الديشو.
بي سمجهه - موڪو - موڪشتُ (ت). ڪٽپَ - شمارو.
ڇيڙو - ڇاڙي. ستار يا ستُرندي جي ڪيٽي. جارِيُ
جو رسو - ڪين ڪاماڻ جي ٽنگڙ جو ساهو (ت).
- ڪنڌاڪنَ: ڪنَنَ تاءِ پريل - چوٿي تاءِ پريل - ٽيمتارُ.
- ڪنَ اوپرا ڪنَرَنُ: چمڪ پوڻ. ڌيان ڏيڻ - خيال ڏيڻ - ويچار سان ٻڌڻ - توجهه ڏيڻ.
- ڪنَانُ ڪنِيَنُ: ڪاڻهه اڳوات ٻڌائي ڇڏڻ.
- ڪنَانُ گوشيِ ڪرائيڻُ: ڪنن ۾ هٿ وجهائي آٽ ويهه ڪرائڻ.
- ڪنُ اوڙا ڪنَ ٻوڙا ڪنَرَنُ: مات ۽ رهڻ - صبر ڪرڻ - شانت ۽ رهڻ - خاموش رهڻ - چُپَ ساڌَنُ - مات اختيار ڪرڻ.
- ڪنَائيِ ڏيِنَنُ: سڪس ڏيڻ. ليڪي ٻُڌڻ.
- ڪنَ ٻَنڊ ڪنَرَنُ: صفا نه ٻڌڻ. ڌيان نه ڏيڻ.
- ڪنَ ٻوڙا ٿيِ ٻَوَنُ: ان وڻندڙ آواز - ڪنن تي اوڻ - ڪوڙ ۽ ڪهسان ٻڌڻ - ڪهڙو شور ٻڌڻ - هُل هنگامو ڪنن تي اوڻ.
- ڪنَ ٻُوساڻَنُ: ٻڌو ان ٻڌو ڪري ڇڏڻ - ڪن ليڪائڻ - مات ڪري وڃڻ - ڪن لاٿار ڪري وڃڻ.
- ڪنَ پَرَنُ: ائي جي خلاف ڪجهه چوڻ - پڙڪائڻ - برخلاف ڪرڻ - اختلاف وجهڻ - برغلائڻ - ڪوڙا قصا ٻڌائڻ - پرهه ڪلا ڪرڻ - چُغليون هڻڻ - غيبت ڪرڻ - ورغلائڻ - لِٻندا ڪرڻ - جوش ڏيارڻ.
- ڪنَ تائِينُ اچنُ: ٻُڌڻ - سُڻڻ.
- ڪنَ تي ٻنڊوُ رَکَنُ: بي پرواهه ڪي هلڻ - مغرور ٿيڻ - سڏڪ ڏي وڃڻ - ڪاڻه ۾ پرجي وڃڻ - ڪنڊ ڪرڻ.
- ڪنَ تي جُونءَ نه چرَنُ: ڪوبه خيال نه ڪرڻ - پرواهه ئي نه ڪرڻ - سانگو ئي نه ڪرڻ - بي پرواهه هڻڻ.
- ڪنَ تي رَکَنُ: راڳ چوڻ - ڪاڻي چوڻ - الوڙي سيان ڳائڻ.
- ڪنَ تي وِهنَنُ: شڪار ڪرڻ مهل ٽنگڙ اڏي ان پرسان لڪي وڃڻ - دام اڏڻ.
- ڪنَ ٽيڙَنُ: ڪاڻان ڏيئي ٻڌڻ - حواس سالم رکڻ. خطرو ٽيڻ - الديشو ٽيڻ - اولو ٽيڻ.
- ڪنَ ٽارَ ۽ ڪنَ ٽارونُ: ث. لاپرواهي - (ڪاڻه ڳالهه) ٻُڌي، ٽاري ڇڏڻ واري حالت - بي پرواهي - ڪن لاٿار.
- ڪنَ ٽارَ ڪنَرَنُ: ٻُڌو ان ٻُڌو ڪرڻ - ڪنهن جي ڳالهه تي ڌيان نه ڏيڻ - خيال ڏيئي نه ٻُڌڻ - لاپرواهي ڪرڻ - نڪائڻ - ڳسائڻ - ڏاڪائڻ - ڪوڏنات ڪرڻ - ڪوهي ڪرڻ - ڪن لاٿار ڪرڻ.
- ڪنَ ٽارَ ڪري ڇڏنُ: ڪاڻه ڳالهه ٻُڌي ان ٻُڌي ڪري ڇڏڻ - بي پرواهي ڏيکارڻ - ٻُڌو ان ٻُڌو ڪري ڇڏڻ.
- ڪنَ ٽوپَ ۽ ڪنَ ٽوپَ: ڏ. سياري ۾ پائڻ جي لاءِ ڪهه سان پريل ٽوپيءَ جو هڪ قسم - ٽوپيلو.
- ڪنَ ٽوڙيءَ ٻُڌيانُ لڳنُ: ڪنهن زال ڀڃان هوڻ - عورت جي ڀڃان لڳڻ.
- ڪنَٽُورُ ۽ ڪنَٽُورَ: ڏ. صفت. هلڪو ماڻهو - واهيات - ترڙو - ٽُوٽُ - بيوقوف - نڙاڪي - ٻڪاڪي - رولُ - بي فضيلتو. ٽڪڻ - بدمعاش - چورائيو - لُچ - لوفر - اوباش.
- ڪنَ ٻنڌنُ: سزا ڏيڻ - تنبيهه ڪرڻ - جُٽ ڦٽ ڪرڻ - هدايت ڪرڻ - سيکت ڏيڻ.
- ڪنَ ٻُڌيانُ ڪنَرَنُ: ڌيان ۾ آڻڻ - خيال ۾ آڻڻ - ويچار ۾ آڻڻ - مغز ۾ وهارڻ.
- ڪنَ ٻُڌيءَ تي وِهنَنُ: ڪاڻان ۾ رکڻ.
- ڪنَ ٻُرڪَنُ: ڪن پرڻ - برغلائڻ - ابتيون سڀتيون ڳالهيون ٻُڌائڻ - بدظن ڪرڻ - ورغلائڻ - آڏيون ابتيون ڳالهيون ٻڌائي پڙڪائڻ. فيتور جاڳائڻ.
- ڪنَ ٻَڪڙَنُ: توبهه ڪرڻ - پڇتاءُ ڪرڻ - پڇتائڻ - بانُ ڪرڻ - پشيماني ظاهر ڪرڻ.

Gurmayat Institute

= ڪَنُ ٻوَنُ: (ڪا گالهه) ڪن تي پوڻ - ٻڌڻ ۾ اچڻ - ٻڌس ٿيڻ - خبر پوڻ - سڌ پوڻ - سماءُ پوڻ - اطلاع ملڻ - احوال رسڻ.

= ڪَنَ جا پَرُدا کولنُ: هوشيار ٿيڻ.

= ڪَنَ جون گالهيُون: ڪجهيون گالهيون - راز جي گالهه بولهه - ڪجها قصا - مخفي گالهيون - ليڪَ جون گالهيون - پيد - راز.

= ڪَنَ جون گالهيُون ڪَرَنُ: ڪجهيون ڀالهيون ڪرڻ - راز جون گالهيون ڪرڻ - لڪ ۾ ڀالهائڻ - مخفي طرح گالهائڻ. چغليون هڻڻ - ابتيون سبتيون گالهيون ڪرڻ - ڪن ڀرڻ.

= ڪَنَ جو وَڏو: عقاب.

= ڪَنَ جي ڪَسَرَ ٻُڇَ مَانُ ڪَڍَنُ: دڪاندار يا واپاري جو هڪڙي لقصان ۾ ڦل سُڏي جي پورت نڪي ۽ جي وسيلي ٻي سُڏي مان ڪرڻ - ٽڪا ٽڪن کي پچائڻ.

= ڪَنَ چِيرُ ۽ ڪَنَ چِيرُرَ: ذ. چيريل ڪن وارا - جو ڪي فقير جو هڪ قسم (جيڪي ڪن ۾ وڏا والا پائين).

= ڪن چنبائڻ: پوري پوري سزا ڪائڻ.

= ڪَنَ چَٻا ڪَرَنُ: ڪوبه جواب ڏيئي نه سگهڻ - لاجواب ٿيڻ. شرمسار ٿيڻ - پشيمان ٿيڻ.

= ڪَنَ چَڏَائِڻُ: ڪنهن ڏنڈي مان ڇڪي تاڻي پورت ڪرڻ يا مور چڏائڻ - مور جو مور ڪيڻ - ٽڪا سچا ڪرڻ. جند چڏائڻ - آزاد ٿيڻ - ڪنهن به طريقي سان ان کي آزاد ڪرڻ.

= ڪَنَ چِنتَنُ: لقصان پهچائڻ - جوکو رسائڻ - ٽوڙو وجهڻ - چهو رسائڻ - ٽوٽ وجهڻ.

" اهو سون ٻي گهوريو جيڪو ڪن چني" (چوڻي).

= ڪَنَ ڏَرُنُ: توجهه ڏيڻ - سڻڻ - ڪن ڏيڻ - غور سان ٻڌڻ - ڪن ڏرڻ - ڪنائڻ. لڪي لڪي ٻڌڻ - چوري ٻي جي گالهه ٻڌڻ - لڪچوري ٻي جي گالهه ٻڌڻ.

= ڪَنَ ڏِيڻ: ڌيان ڏيڻ.

= ڪَنُ ڏِيڻي سَڻڻُ: خيال سان ٻڌڻ - ڌيان سان سڻڻ - توجهه سان ٻڌڻ - متوجهه ٿيڻ.

= ڪَنُ ڏِيڻي ڪَنُ وَٺَنُ: عيوضو ڏيڻي عيوضو وٺڻ - سدو بدل ڪرڻ - سڳ تي سڳ وڻڻ - بدي جا سڳ ڪرڻ - ڏي وٺ تي مٽي مائٽي ڪرڻ.

= ڪَنَ ڏيارَ ۽ ڪَنَ ڏيارُونُ: ث. بي پرواهي - ڪنڌار - بي خيالي - ڪن لاڌار.

= ڪَنَ ڏيارَ ڪَرَنُ: بي ڌيانيي ڪرڻ - لاپرواهي ڪرڻ - بي پرواهي ڏيکارڻ - ڪن لاڌار ڪرڻ - بي توجهي ڏيکارڻ.

= ڪَنَ ڏيارُنُ: سست ٿيڻ. وقتي قبوليت ڪرڻ - ٽوري وقت لاءِ گالهه قبول ڪرڻ - بي پرواهي ڏيکارڻ - ڪن لاڌار ڪرڻ - بي خيالي ڏيکارڻ.

= ڪَنَ ڏيرا ڪرڻ: نڪائڻ.

= ڪَنَ ڏَڪَنُ: گالهه شروع ڪرڻ - گالهه چورڻ - انت لهڻ - الدر جو پيد معلوم ڪرڻ - گجهه جو پتو ڪيڻ. بچاءُ ڪرڻ.

= ڪَنِيرُ ۽ ڪَنِيرَ: ذ. صفت. تيز ڪن وارو - لڪي لڪي گالهين ٻڌڻ وارو.

= ڪَنَ رَسُ: (سن. ڪرڻ + رَسُ = رسو). راڳ ٻڌڻ جو شوق.

= ڪَنَ رَڪَنُ: خوف ڪرڻ - ڊپ ڪرڻ - انديشو ڪرڻ - اولو ڪرڻ - ڏوڪ ڪرڻ - ڌيان ڏيڻ - متوجهه ٿيڻ.

= ڪَنِيرو ۽ ڪَنِيرا: ذ. ڪن ڏيئي ٻڌڻ واري حالت - لڪي لڪي گالهه ٻڌڻ جي حالت.

= ڪَنِيرو ڏِيڻ: لڪي لڪي گالهيون ٻڌڻ - مخفي طرح گالهيون ٻڌڻ - ڪن ڏيڻ.

= ڪَنِيڑائِيُ: ذ. صفت. لڪي لڪي گالهين ٻڌڻ وارو - ڪنرو.

= ڪَنِيڑو ڏيڻ: لڪي لڪي گالهيون ٻڌڻ - ڪنسو ڏيڻ.

ڪَنِيڑُو ڪٽَنُ: ڪا گالهه چورَڻ.

= ڪَنَ سَٻُرو: ٻڌڻ جو ٽڪو.

= ڪَنَ سِرائِيُ ڏِيَنُ (ت): سمجهائي ڏيڻ - نصيحت ڪرڻ - هدايت ڪرڻ.

= ڪَنَ سَرِلاَ ڪَرَنُ: ڌيان ڏيڻ - ڪنرو ڏيڻ - خيال ڪرڻ - توجهه ڏيڻ. (ڪ). مچي

مارڻ مهل وَچَ جو لشان (جهنڊو) هڻڻ م جهلي تيار ٿي ويهڻ.

- ڪَنَ سَنَ م: ليڪَ چيڀَ م - راز م - مخفي طرح - اندران ٿي اندر - ڪَنَ م - ڪُجهي طرح - ڪُجهه ڪوهڻ م - مان ميٺ م - ليڪ چوري.

- ڪَنَ سوهارِيُ ۽ ڪَنَ سوهارِيونُ: ث. ن. ڪرن + شرمِيُ = سوهيريُ) ڪنڌ ويرن سان هڪ سرندو جيت جو قسمُ (هن ڳالهه ماڻهن جو خيال آهي ته ڪَنَ جي رسي دماغ م ويندي آهي).

- ڪَنسوڏيَنُ: ليڪيُ ليڪيُ ڳالهه ڪڍڻ - ڪنرو ڏيڻ - مخفي طرح ڳالهه ڪڍڻ - راز جي ڳالهه ڪڍڻ.

- ڪَنَ سيءُ: ڊپُ - ڀَؤ - خطرو. انديشو - اولو - فڪر - اوسيڙو - انتظارُ.

- ڪَنَ سيءُ ر ڪَنُ: انديشو ڪرڻ - خوف ڪرڻ - اونو ڪرڻ - اوسيڙو ڪرڻ.

- ڪَنَ ڪاڙُ ۽ ڪَنَ ڪاڙَ: ذ. نوپيتلُ يا سَلَ ٽيل ڪَنَن سان هندو فقيرن (جوڳي) جو هڪ قسم - ڪاڙي. جوڳي - ساڌو - وڏن والن وارو فقير. وڏن ڪنن وارو - ڪنڊورُ - ڪاڙو.

- ڪَنَ ڪَتَ ۽ ڪَنَ ڪَتَ: صفت. آهو جنهن جا ڪَنَ ڪاٽيلَ هُجَنُ.

- ڪَنَ ڪُوڪَنُ: ڪن م ڪِٽو يا مٽر ڀڙهڻ. برغلائڻ - ڪَنَ ڀرڻ - چورڻ - زر ڪرڻ - ورغلائڻ - بگهڙڻ - خراب ڪرڻ.

- ڪن ڪيرائڻ: جاسوسي ڪرڻ. ٻڌڻ جي ڪوشش ڪرڻ.

- ڪَنَ ڪُٽَنُ: سزا ڏيڻ - سيکت ڏيڻ - مار ڏيڻ - گوشمالي ڪرڻ.

- ڪن ڪپائڻ: هميشه لاءِ توبهه ڪرڻ.

- ڪَنَ ڪَرَنُ: توجهه ڪرڻ - متوجهه ٿيڻ - ڌيان ڏيڻ. انتظار ڪرڻ - اوسيڙو ڪرڻ - اولو ڪرڻ - انديشو ڪرڻ - فڪر ڪرڻ. ڊ ڄڻ - خوف ڪرڻ - ڀؤ ڪرڻ - خطرو ڪرڻ.

- ڪَنَ ڪيهڻا ڪَرَنُ: هوشيار ٿيڻ - تيز ٿيڻ - ڪن ڪڙا ڪرڻ - سجاڳ ٿيڻ.

- ڪَنَ ڪيهڻو ۽ ڪَنَ ڪيهڻا: ڏ. صفت. تيز - هوشيار - ڦرٽ - چالاڪ - چُست - سجاڳ. نديڻ ڪنن وارو - ڪَرُو.

- ڪَنَ ڪائڻُ: آجائي پچي هڻڻ - تمام گهڻو گهالهائي ويزار ڪرڻ - گهڻي هڪ هڪ ڪري ويزار ڪرڻ - ڏاڍي گوڙ سان گهالهائڻ - متو ڪائڻ - مغز ڪائڻ - سِرُ ڪپائڻ. هلا ڪَ ڪرڻ - ڪنپائڻ - اڪائڻ - ڪڪ ڪرڻ - دِقُ ڪرڻ - بيزار ڪرڻ.

- ڪَنَ ڪڙا ٿيڻ: هوشيار ٿيڻ - ٻُڌڻ لاءِ آڌامِروُ ٿيڻ - ڌيان ڏيڻ - خيال سان ٻڌڻ - خواب غفلت مان بيدار ٿيڻ. چست ٿيڻ - چالاڪ ٿيڻ.

- ڪَنَ ڪڙِ ڪَنُ: هوشيار ٿيڻ - آگاهه ٿيڻ - خبردارُ ٿيڻ - سُجاڳ ٿيڻ - بيدارُ ٿيڻ - عبرت وٺڻ - سبق حاصل ڪرڻ - نصيحت پرائڻ - هِدايت حاصل ڪرڻ.

- ڪَنَ ڪنهڻ: هوشيار ٿيڻ - غفلت ڇڏڻ - سجاڳ ٿيڻ - ويچار ڪرڻ - ڪهن ڳالهه ڪي تڪڻ تورڻ پنهنجي ان ڄاڻائي تي افسوس ڪرڻ.

- ڪَنَ ڪٽائِنُ: يادگيري ڏيارڻ (ڪنهن ڳالهه جي) - هوشيار ڪرڻ - ڌيان چڪائڻ - ڪنيرو ڪٽائڻ - سُجاڳ ڪرڻ.

- ڪَنَ ڪٽنُ: (ڪنهن ڳالهه جو) سُر ڪٽڻ - ڳالهه چورڻ - ڌيان چڪائڻ - هوشيار ڪرڻ - ڪنيرو ڪٽڻ. ڌيان ڏيڻ - غورُ ڪرڻ.

- ڪَنَ ڪوٽي ۽ ڪَنَ ڪوٽيپيونُ: ث. ڪن صاف ڪرڻ جو اوزار.

- ڪَنَ ڪولَنُ: ڪنهن ڳالهه جي ٻڌڻ واسطي ڪن کي متوجهه ڪرڻ - آگاهه ڪرڻ - خبردارُ ڪرڻ - سُجاڳ ڪرڻ - بيدارُ ڪرڻ - هوشيار ڪرڻ. سمجهائڻ - هِدايت ڪرڻ - تنبيهه ڪرڻ - نصيحت ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

= كَنَ كولهي چَڏَڻُ: هٿائڻ - آگاه ڪرڻ - اطلاع ڏيڻ - (انگ). چٽائيچ ڏيڻ - معلوم ڪرائڻ. هوشيار ڪرڻ - سچيت ڪرڻ - خبردار ڪرڻ.

= كَنَ گوشيِ ۽ كَنَ گوشيُونُ: ث. ڪَن سن ۾ ڪيل گالهه - مخفي طرح ڪيل گالهه - سرگوشي. سزا جو هڪ قسم - گوشمالي - ڪن پٽَ ۽ مار - سزا.

= كَنَ گوشيِ ڪَرَڻُ: سرگوشي ڪرڻ - ڪن سن ۾ گالهه ڪرڻ. سزا ڏيڻ. توبهه ڪرڻ - آن مڃڻ.

= كَنَ گِڻَ كَرَڻُ: اسر گڻڻ - شمار ڪرڻ - اندازو ڪرڻ - تخمينو ڪرڻ - ننگ گڻڻ - ڪَنَ گڻڻ.

= كَنَ گِنڍي ڏِيڻُ: ننگ گڻي ڏيڻ - اندازو ڪري ڏيڻ - شمار ڪري ڏيڻ - پاڪين جو مال ورهائڻ. حساب ڪرڻ - ليکو ڪرڻ.

= كَنَ لا ٽارَ ۽ ڪن لا ٽارونُ: ث. نٽ نٽاءُ - هٿو ٿ هٽو - ڪَس ڪَساءُ - ڪن ڌارَ - ڪن ٽار - بي رواهي - بي ڌياني - غفلت.

= كَنَ لا ٽارَ ڪَرَڻُ: نٽ نٽاءُ ڪرڻ - هٿو ٿ هٽو ڪرڻ - ڪَس ڪَساءُ ڪرڻ - ڪن ڌار ڪرڻ - ڪَساڻ - گالهه ڪي هڏلائڻ - غفلت ڪرڻ - ٽائيمائڻ - ڪن ٽار ڪرڻ. بي توجهي سان هڏڻ.

= كَنَ لاڙ (ت) لڙڪيل ڪنن وارو (گهوڙو) - ڊريل ڪنن وارو گهوڙو. سوچارو گهوڙو - سٽو گهوڙو - سهڻو گهوڙو.

= كَنَ لائي ٻُڌَڻُ: غور سان هڏڻ - ڌيان ڏيڻ - متوجهه ٿيڻ - چٽ لائيڻ - دل سان هڏڻ - توجهه ڏيڻ - خيال سان هڏڻ - ويچار سان ٻُڌڻ.

= كن لَٻا ڪرڻ: لٽائڻ.

= كَنَ لِڪَڻُ: ڪنهن هنڌ اڇو وڻ - ٻاهه وڻ - لِڪَڻُ - ڇپر ۾ ٿيڻ - آڇي ۾ ٿيڻ. بچاءُ ڪرڻ.

= كَنَ لَنَوَڻُ: ڪن ۾ خالي آواز اڇڻ - للها ڪن وڄڻ - ڪمزوري سبب ڪنن ۾ ڪوڙو آواز اڇڻ - هروپرو ڪنن ۾ آواز اڇڻ.

= ڪن مان مَرُ ڪيڻ: صاف گالهه ڪرڻ.

= ڪن مروڙڻ: سزا ڏيڻ.

= كَنَ مَهٽمائڻ: سيکت ڏيڻ يا ڏيارڻ - گوشمالي ڪرائڻ - ڪن مهٽ ڪرائڻ.

= كَنَ مَهٽَ كَرَڻُ: گوشمالي ڪرڻ - ڪنن کي هٿ. سيکت ڏيڻ - سزا ڏيڻ. هدايت ڪرڻ - تنبيهه ڪرڻ - نصيحت ڪرڻ.

= كَنَ ۾ آگر و جَهڻُ: بانگ چوڻ - آذان ڏيڻ - الله اڪبر ڪرڻ.

= كَنَ ۾ چَوڻُ: آهستي چوڻ - لکي چوڻ - مخفي طرح چوڻ - رازداريءَ نموني ۾ چوڻ - سرگوشي ڪرڻ.

= كَنَ ۾ ڦُوڪَ ڏِيڻُ: ڪنهن کي پڙڪائڻ - چيڙڻ - برغلائڻ - ورغلائڻ - برخلاف ڪرڻ - بدگمان ڪرڻ - بدظن ڪرڻ. خبر ڏيڻ - ڪجهي گالهه هٿائڻ - مخفي گالهه هٿائڻ - سرگوشي ڪرڻ - گيلا ڪرڻ - چغلي هڻڻ - نندا ڪرڻ - غيبت ڪرڻ - بزدل ڪرڻ - ڊپ وجهڻ - پوڏيارڻ.

= كَنَنُ ۾ آگرهون وِجَهڻُ: ڪنهن جو آواز نه پهڻ لاءِ ڪنهن کي آگريون وجهڻ - ڪن بند ڪرڻ - ڪجهه نه ٻڌڻ. خراب آواز ڪان نفرت ڪرڻ - بيڇائي ڪان ٻاسو ڪرڻ.

= كَنَنُ ۾ تاڙ يُونُ ٻُونُ: ڪجهه وقت لاءِ ڪن پوڙا ٿيڻ - ڪجهه به نه ٻڌڻ. ڪنهن جي ڏاڍيان گالهه ڪري پريشان ٿيڻ - گهٽي آواز ٻڌڻ ڪري دِقُ ٿيڻ.

= كَنَنُ ۾ كَپَهه وِجَهڻُ: جاڻي واڻي نه ٻڌڻ - ڪن ٽار ڪرڻ - ڪن لاٽار ڪرڻ.

= كَنَنُ مانُ ٽَڪاءُ كَڍَڻُ: سخت پريشان ڪرڻ. تنبيهه ڪرڻ - هدايت ڪرڻ - نصيحت ڪرڻ - جَٽ ڦٽ ڪرڻ - ڪن مهٽ ڪرڻ - گوشمالي ڪرڻ.

= كَنَنُ مان كَپَهه كَڍَڻُ: ڌيان ڏيڻ - خيال ڏيڻي ٻڌڻ - ويچار سان ٻڌڻ - چڱي طرح توجهه ڏيڻ. هوشيار ٿيڻ - چالاڪُ ٿيڻ - سجاڳ ٿيڻ - خبردارُ ٿيڻ - بيدار ٿيڻ.

Gul Hayat Institute

= ڪنِ نہ جنَ هُجتُ: ڪابہ خبر نہ هجڻ- بي خبر هڻ.
= ڪنُ نہ ڪَرَ: ڏيان ۾ نہ آڻڻ- نہ هڻڻ- ڪوبہ توجهہ نہ ڏيڻ- بي خيالي ڏيکارڻ- بي توجهي ڏيکارڻ.
= ڪنَ و جهڻ: ڏيان تي آڻڻ- هڏائي چڏڻ- جاڻ ڪري چڏڻ- هڏائڻ- آگاهہ ڪرڻ- خبردار ڪرڻ- سُجاڳ ڪرڻ- ڪن تي آڻڻ- اطلاع ڏيڻ- سُڌ ڏيڻ.
= ڪنَ و چنُ: ڪنن ۾ آواز اچڻ- ٻڌلاءُ اچڻ.
= ڪنَ و رائڻ: هڏڻ- سڻڻ- ڪوش ڪرڻ- ڏيان ڏيڻ- توجهہ ڏيڻ- خيال سان هڏڻ.
= ڪنُ وَزِيرُ ≠ ڪنُ وزِيرَ: ذ. صفت. حال محرم- حالپائي- راز محرم- هم راز- رازدار- خلوتي.
= ڪنَ وَهنُ: ڪنن مان ڪنهن لڪرڻ- ڪنن مان غلاظت باهر لڪرڻ- روڳ وهڻ.
= ڪنَ هنڊُ: (ڪنهن ڪان) ڪنُ ڪاڻڻ- ڊڄ- خوف ڪاڻڻ- ٿهڻ- هاسو ڪرڻ- موشو ڪرڻ- ٻڪ ڪرڻ- انديشو ڪرڻ.
● ڪِنِ: ضمير. هيءُ (حرف جر). "ڪو" جو جمع- ڪيترن.
● ڪِنُ ≠ ڪِنَ: ذ. (سن. ڪانڙي = ڪچرو). ڪچرو- ڪنڊي- غلاظت- ڪنڊ ڪوچر- ٻُهر- ميڙو- ڍانڍو- ڪنڊ- ميڙ سيڙ. بدبوءِ.
= ڪِنُ ڇِنُ: ڪلبوتو- آنڊ ڪنڊ- ڪن ڦيٽ- اوجهہ- جوڙ آڻ- ڪُهيڙ- اوبر سوبر- ڪنڊ ٻلا- وغيره.
= ڪِنُ سان ڪِن ڏوهنُ: خراب ماڻهو سان خراب هلڻ.
= ڪِنُ ڪرَنُ: ڪندائي ڪرڻ- ڪارڪد ڪرڻ- خرابي ڪرڻ- بد ڪر ڪرڻ- بڇڙائي ڪرڻ- بي حيائي ڪرڻ- بدڪاري ڪرڻ. واهيات گفتگو- اجائي ٻڪ ڪرڻ.
= ڪِنُ ستِيُ: لاشائسته الفاظ ڪتب آڻڻ- ڪچو ڪالهائڻ- ڪارڪند ڪرڻ- ڪند ڪرڻ- ڪندائي ڪرڻ. بڇڙائي ڪرڻ- بي حيائي ڪرڻ.

● ڪُنُ: اسم خاص. تعلقي شاهہ بندر ۾ هڪ ديهہ جو نالو.
● ڪُنِ ≠ ڪُنِيُون: ث. چمڙي هيٺ ڪاڙي رڳن جو ڪولٿرُ يا ڪنڊ- نير جي وڏي ڪونديءَ- ڪونداڙُ.
= ڪُنِ و ڪُڙُنُ: چمڙي جو رڳجڻ وقت خراب ٿي ٿوڻ- رڳ ڏيندي چر چو خراب ٿي ٿوڻ.
● ڪُنُ: (ع). الله تعالي جو دليا ٻيدا ڪرڻ وقت ڪيل حڪر- "ٿي ٿئو" (خدا تعالي دليا لاءِ فرمايو تہ "ڪُن" يعني ٿي ٿئو ۽ دنيا پيدا ٿي).
= ڪُن فَيَڪُونُ: (ع). ٿي ٿئو. ٿيءُ ٿي ويو. (يعني اسان چيو تہ "ٿي ٿئو! تہ ٿيءُ ٿي ويو").
● ڪُنُ ≠ ڪُنَ: ذ. (سن. ڪنڊ ع ڪُنڊ= ٻاڻيءَ جو چڪر). دريا جي ٻاڻيءَ ۾ ڦرندڙ اونهو هنڌ يا ڪوهہ- درياءَ يا سمنڊ ۾ ٻاڻيءَ جو اونهو هنڌ، جتي ٻاڻي چڪر ڪائي- ليڪونچ- ميڙ- پير- گرداب- ڪهرو- ڪهيرو- پَنَوَرَ- ڦيرو- چڪر- ور (ٻاڻي جو). ڪتيءَ جو لير ٻوڙڻ جو لنائڻ (ڪپڙي رڳڻ لاءِ)- ڪولداڙ- حوض. هڪل شيءِ جو آٻتو مخروطي برتن (جو زمين ۾ ڪوڙي ٻاڻيءَ سان پري سڙان رڳڻ لاءِ چمڙو ٻڌجي) (ث). ڏاڍو جهڙ (ت). ان جبلن جي وچ ۾ مڙيل هيٺالهين زمين- ترائي- ڪنڊ- ماٽيري- ماٽر (ڪ). (اسم خاص). تعلقي ڪوٽڙيءَ ۾ هڪ ديهہ جو نالو.
= ڪُنُ ڪُنڇَ: ڪُنَ جو ڪنڊ هاسو- پنور جو پر هاسو.
"سندي ڪن ڪُنڇَ هون سلامت سپرين".
(سر سهڻي شاهہ).
= ڪُنُ ڪرَنُ: ڪاوڙ ڪرڻ- ڳوڙ ڪرڻ- غصو ڪرڻ- شور ڪرڻ- هل ڪرڻ (ت).
= ڪُنُ ڪرَنُ: (ڪتين جو محاورو)- تيار ڪرڻ.
= ڪُنَ مان ٿُبي ڏِيارَ: جهٽ پٽ ڪرڻ- بنا دير ڪرڻ- هڪدم ڪرڻ- نہ ڇڪ ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

● ڪِنَانْ: حرف جر. ڪِنَنْ - ڪاڻ - مان - وٽان.

● ڪِنَنَائِيْ: اسم خاص. مڇيءَ جو هڪ قسم.

● ڪِنَنَادا: اسم خاص. هڪ ذات جو ماڻو.

● ڪِنَار ۽ ڪِنَارُونْ > ڪِنَارِيُونْ: ث. (ڪپڙي وغيره جي) ڏاڻ يا ليڪ - وَٽ - آنڊ - آنڊي - (انگ) باربر - ڪِناري - سنڊو - پر - پاسو - ڪناروَ - ڪنڊي - ڪپ - حد - سُپرش. ڪپر - وڻ (ل). ڪُنڊن جي قطارَ جنهن تي ڪاساڻي گوشت جون راڌون ٽنگجن - چِنگار - جِنگار. نوڪَ - ڪُنڊيو - ميخ.

● ڪِنَارو ۽ ڪِنَارا: ذ. ڪنڊي - پر - پاسو - ڪپر - حد - ڪنو - ڪنڙو - ڪنو - ڪنار - ڪني - ساحل - وَٽ - ڪپ (لڏيءَ جو). ڪور - ڇلو - ڪني - حاشي (ٻني جي). طرف - پاسو. انجام. سرو - حد - ڪنڊ - گوشو (ث. ڪِنَارِيْ ۽ ڪِنَارِيُونْ).

- ڪِنَارا وَڌِيْ وڃهڻْ: پاسي اچي وڃڻ - چوڌاري مڙي وڃڻ - محفل ۾ ڪنڊ پاسو ولي وڃڻ - ڪنهن سردار جي محفل ۾ سندس آس پاس اچي وڃڻ - پاسو وٺڻ - پر ۾ اچي وڃڻ.

- ڪِنَارو ڪَرڻْ پاسو ڪرڻ - علحدگي اختيار ڪرڻ - جدا ٿيڻ - ڌار ٿيڻ - الڳ ٿيڻ - قطع تعلقات ڪرڻ - ڇڏي ڏيڻ - دوري اختيارڪرڻ - گوشه‌نشين ٿيڻ. دست بردار ٿيڻ. دور ٿيڻ - هليو وڃڻ - باز اچڻ. موڪلاڻڻ - وڃڻ - روانو ٿيڻ.

- ڪِنَارہ ڪَشِيْ: علحدگي - جدائي - اڻپرائي - قطع تعلقات - دوري - گوشه‌نشيني.

- ڪِنَارہ ڪَشِيْ ڪَرڻْ: علحدگي اختيار ڪرڻ پاسو ڪرڻ - جدائي ڪرڻ - ڌار ٿيڻ - ڪنارو ڪرڻ.

● ڪُنَارو ۽ ڪُنَارا (ڪ): ذ. جبل تي ڪُنْ.

● ڪِنَارِيْ ۽ ڪِنَارِيُونْ: ث. ڪپڙي جي پريل وَٽ - زربفت جي پٽي (ڪنڊين جي هلائڻ کي لڳل) پامڪ - پاڪ. پاسو - وَٽ - پر - ڏاڻ - ڪنار - ڪنڊي - آنڊي.

- ڪِنَارِ پُدارْ ۽ ڪِنَارِ پُدارَ: ذ. ڪناري لڳل ڪپڙو. پاڪ لڳل ڪپڙو. پوڇي. شال - دوشالو.

● ڪِنَاڙْ ۽ ڪِنَاڙَ: ذ. ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (ڪنڊن ۽ چلڻ سان 'سيڙ' جي راڳ تي، ڏيکهه ۲-۳ فوٽ).

● ڪِنَنَا سِرا: اسم خاص. هڪ ذات جو ماڻو.

● ڪِنَاسِرو ۽ ڪِنَاسِرا: ذ. (ع. ڪناصرة). ڪنڊ جو هڪ قسم - جيسلميري سادي ڪنڊي سيٺاڻي - مُسْتي - چيني - شڪر (صفت) سهڻو - ڏاهو ڪو - حسين - خوبصورت - جَميلْ (ت).

● ڪِنَاسِرِيْ ۽ ڪِنَاسِرِيُونْ (ل): ث. ڪنواري ڪالهي - ڪاسري ڪالهي - تراکڙي ڪالهي.

● ڪِنَانْ: حرف جر. وَٽان - ڪان - ڪِنْڻونْ - ڪِرانْ. پاسي ڪان - طرف ڪان - طرفان. "مون ڪِنَان ڪِتاب ڪٽي وَڃ" (جملو).

● ڪِنَانْڊْ: اسم خاص. هڪ ذات جو ماڻو.

● ڪِنَاوِهڙْ ۽ ڪِنَاوِهڙَ: ذ. ٻڌ جي ڪپڙي جو هڪ قسم - ڪِناوِهڙْ.

● ڪِنَاءُ ۽ ڪُنَاءُ: ظرف. ڪڍن - ڪڍي - ڪاڍي - ڪهڙي هنڌ - ڪاڻون. ڪنهن وٽ.

● ڪِنَائِنْ: مصدر. ڪن ڏيڻ - ڏيان ڏيڻ - خيال ڏيئي ٻڌڻ - سمجهڻ - توجهه ڏيڻ - غور سان ٻڌڻ جي ڪوشش ڪرڻ - ڪن ڏيئي ڪنهن خاص آواز کي محسوس ڪرڻ. پوءِ ڪرڻ - ڍڪ - ڍپ ڪرڻ. (ڪِنَائِيو - ڪِنَائِيندو - ڪِنَائِيلْ).

● ڪِنَايو ۽ ڪِنَايَا: (ع. ڪناية). اڪ جو اِشارو - رمز - مُبهم گالهه - ميڇَ - غمزو - ڪِنَايَةْ. حوالو - اِيما - پتو - ڏسْ - اڇاڻ - نشاني - نشانْ - پار. مراد - منشا - مقصد - ارادو - مطلب - معني. استعارو. مجازَ. حرف.

- ڪِنَايَةً: (ع) اِشارتاً - اِشاري سان - ممناً - مجازاً. حوالي خاطر.

● ڪُنْبَ: اسم خاص. هڪ ذات جو ماڻو. تعلقي ڪشمور ۾ هڪ ديهه جو ماڻو.

Gul Hayat Institute

● كَنْبُ ¤ كَنْبَ (ل ـ ث)؛ ذ. (سن. كَنْبِ = ٻاڦي جو دِلو). ٻاڦي جو وڏو تلاءُ ـ صفا ٻاڦي جي اولهي كَنڊَ ـ صاف ٻاڦي جو تلاءُ ـ كولاب. ٻاڦي جي اولهائي وارو چكر ـ كَنُ ـ گهمرو ـ گهيرو ـ پَنوَرُ ـ چَكرُ ـ ڦيرو (اسم خاص). آسمان جي هڪ برج جو نالو ـ كَنْبُ راس ـ دَلوَ. تعلقي گولي؛ م هڪ ديهه جو نالو. (صفت). كوڙ ـ جامُ ـ متو ـ بي الداز ـ جهجهو.

● كَنْبُاهِيُ ¤ كَنْبُاهِيُونُ (ل)؛ ث. هوري ـ گهون.

● كَنْبُ بادَلُ: اسم خاص. تعلقي ساماري م هڪ ديهه جو نالو.

● كَنْبُ بالو؛ اسم خاص. تعلقي دِگهڙي؛ م هڪ ديهه جو نالو.

● كَنْبُ داروُنُ: اسم خاص. شهداد پور م هڪ ديهه جو نالو.

● كَنْبِرا؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كَنْبِرا لوٽيُ: اسم خاص. تعلقي شكارپور م هڪ ديهه جو نالو.

● كَنْبِراڻِيُ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كَنْبِروُ ¤ كَنْبِرا؛ ذ. كارب ـ سالچو ـ غالبُ ـ ڊالچو ـ بوتو ـ ٻچرو.

● كَنْبِرِيُ ¤ كَنْبِرِيُونُ (ث)؛ ث. آڪ جي بيماريءَ جو هڪ قسم (وڻ مهل كَنبي كَنبي ديهه سان وڙهي).

● كَنْبِڙِيُ: اسم خاص. تعلقي كشمور م هڪ ديهه جو نالو.

● كَنْبَلُ ¤ كَنْبَلَ؛ ذ. (سن. كَمْبَلُ = اولي كڙو). اولي شال ـ كَنڙو ـ كَمِيصُ ـ كمبل ـ كَمَل ـ لوئي. (الگ). بلاكيٽ ـ بِلَنكيٽُ ـ مَنگ.

● كَنْبُ لِيمُا؛ اسم خاص. تعلقي سكرانڊ م هڪ ديهه جو نالو. كَنْبِ لِيما.

● كَنْبَنُ: مصدر. (سن. كَمْپَنَ = ڏڪڻ). ڏڪڻ ـ لرزڻ ـ ڏڪڻ ـ تڙڦ ـ لَڏڻ ـ رڦڻ ـ رڦ ـ لرزش كائڻ ـ ڏَڏڻ ـ سياڻجڻ ـ ڏَڏِكڻ ـ ڏوڏو كائڻ ـ ڏڏڻ ـ ڏوڏو ـ ڏڪڻ ـ ڏڪڻ ـ ڏڪڻ

● ڪنڀ ۽ ڪنڀَ : ذ. (سن. ڪنڀَ. ك. خُمر = خنڀ) ماڻ - برتن - ٿانءُ. هاڻي جي اولهائي وارو چڪرُ - پنڀورُ - ڪنڀ - گهيرو - گهرو - ڦيرو - چڪرُ - ڪنُ. ڪوهُ. (اسم خاص). تعلقي ميرپور خاص ۾ هڪ ديهه جو نالو. هڪ آسماني بُرجَ جو نالو. ڪُمڀ راس - ڪنڀ - دَلوُ. تلاءُ.

● ڪنڀارُ : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪنڀارُ ۽ ڪنڀارَ : ذ. (سن. ڪُمڀڪارُ > ڪنڀگار = ڪنڀارُ. سن. ڪنڀَ + ڪار = ٺاهڻ جوڙڻ). مٽيءَ جا برتن ٺاهيندڙ ڪاريگر - مٽيءَ جا ٿانءَ ٺاهيندڙ - مٽيءَ هوٿو - ڪنڀيرُ. (ث. ڪنڀارِ يا ڪنياري).

- ڪنڀارِ ڪو ۽ ڪنڀارِ ڪا : ذ. ڪنڀارن جو - ڪنڀيرَ ڪو - ڪنڀيراٽو - ڪنڀارن وارو.

- ڪنڀارَنِ ۽ ڪنڀارَڻُون : ث. ڪنڀار جي زال - ڪنڀاريُ - ڪنڀار عورت.

- ڪنڀارَ واڙو : ذ. نِڪر جا ٿانءَ - ڪاشيءَ جا ٿانءَ. ڪنڀارڪو ڏلڏو. (اسم خاص). ڪراچي ۾ هڪ محلي يا ٻاڙي جو نالو.

- ڪنڀاريُ گڏهه ٻنجڻُ (ث) : ٻٽَ ۾ ورڻ - سَيرو ٿيڻ - متارو ٿيڻ - هلڻ يا ٻلجڻ.

● ڪنڀارِڙو : اسم خاص. تعلقي بدين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪنڀارو ۽ ڪنڀاوا : ذ. نالگ جو هڪ قسم (رلگ ڀاڙهو). تنو جسو هڪ قسم (ت). جوئر جو هڪ قسم (ت). (ث. ڪنڀاريُ ۽ ڪنڀاريُون).

● ڪنڀيتُ ۽ ڪنڀيتَ (ث) : ذ. تمام ڏکي تڙ وارو وڻ - لوهيڙو. گاهه جو هڪ قسم - ڦوڪ - مٺرت (الاردالو).

● ڪنبِ دارُون : اسم خاص. پٽ شاهه جي هريان هڪ ڳوٺ ۽ ڊيلڊ جو نالو.

● ڪنڀيرَ ۽ ڪنڀيرُون (ت) : ث. ڪورهن جي هڪ اوزار جو نالو. ڪنڊَ - ڪوپو.

● ڪنڀيرَ : اسم خاص. هڪ ذات جو نالو - ڪنڀيارَ. تعلقي ڪمبٽ (رياست خيرپور ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪنڀيرُ ۽ ڪنڀيرَ : ذ. مٽيءَ جا ٿانءَ ٺاهيندڙ - ڪنڀيارُ.

- ڪنڀيراٽو ۽ ڪنڀيراٽا : ذ. صفت. ڪنڀيرڪو - ڪنڀارڪو - ڪنڀير جو - ڪنڀيرُ سان لاڳاهو رکندڙ.

- ڪنڀيرَڪو ۽ ڪنڀيرَڪا : ذ. صفت. ڪنڀيراٽو - ڪنڀارڪو.

● ڪنڀيڪُ : (سن. ڪنڀيڪهَ). يوگ ۾ پراڻايام جو هڪ لمونو جهن منجهه هوا اندر پيٽُ ۾ روڪجي جيئن پيٽ سُڄيل ڏسڻ ۾ اچي.

● ڪنڀيَ ڪرَنُ : اسم خاص. راوَڻ جي پاءُ جو نالو جنهن لاءِ اهو مشهور آهي ته لاڪيتا چئهه. مهنا سُمهندو هو.

- ڪنڀيَ ڪرَنُ واريُ نِنڊَ : ث. ڏکي يا گهٽي نند (جيئن ته چوندا آهن ته "راوڻ ٦ مهنا سمهندو هو"). گهٽي سُستيُ - تمام لاغرضائيُ.

- ڪنڀيَ ڪرڻ واريُ نِنڊَ هُشڻُ : خبرداري ڪرڻ - گهٽي غفلت ڪرڻ - گهري نند ۾ هڻڻ.

● ڪنڀيُ لرُ ڪ ۽ ڪنڀيُ لرُ ڪ : ذ. (سن : ڪنڀيُ = آهي دوزخ ۾ ڏوهين کي مٽيءَ جي ٿالون والگر ٻڌائين). هيٺانون دوزخ - تحت ثرا - نارِ جهنمَ.

● ڪنڀتُ ۽ ڪنڀتَ : ذ. (سن. ڪانت = مڙس). ڪالڌ - مڙسُ - ڪانتُ - پيتارُ - وَرُ - گهر وارو - گهوٽُ - پتيُ - خاوند - مڙدُ - شوهر - گهر ڌڻي - مَردُ. محب - دوست - پيارو - پيما. پيرِ پتمُ - دل وارو - مٺارُ.

● ڪنڀتمُ ۽ ڪنڀتَرَ : ڏسو ڪنڀتيرو.

● ڪنڀتيرو ۽ ڪنڀتيرا : ذ. (انگ. De-cantor) اهو شيشو جنهن منجهه پيٽڻ لاءِ شراب وجهي پيئندڙ آڪيان رکجي. ڪنڀتيريُ - ڪنڀتمُ - شيشو - هوتلُ - ٻاٽلي.

Gul Hayat Institute

● كَنْتِرِيْ ۽ كَنْتِبِرِيْ؛ ذ. صفت. (الڳ. كَنْتِرِيْ) سادو ـ هلڪو ـ خسيسُ ـ تڇ ـ اپروسيرو ـ ڪهٽ ـ ڇڙو تهڙو. سڌ ـ لنمو ـ دِلو ـ ڪنڊ (چاڪڻ). ديسي مال.

● كَنْتُوْ ۽ كَنْتا؛ ذ. كَنْتِيتو ـ لاٽ ـ چنگي ـ كَتَ ـ گهاتي ـ ڪاڻ.

● كَنْتُوْ ۽ كُنْتا (ٿ)؛ ذ. ڏل يا محصول جو هڪ قسم ـ چنگي ـ راڻُ.

● كَنْتُنُوْ ۽ كَنْتُنُوَ؛ ذ. ڪپڙي تي ٿَتَ ڀريل ڪُل ـ رنگين پرتُ.

● كَنْتا؛ اسم خاص. ٿر ۾ رهندڙ مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو.

● كَنْتُوْ ۽ كَنْتا (ٿ)؛ ذ. ٽري ماڻهن جي شادي، وقت ڪوٽ جي مُکيءَ طرفان ڏنل دانُ (چوڪرو ۽ رڍ، چوڪري ٽي رڍيا). سونَ تورڻ جي نندي ساهي ـ ٽڪڙي (ٿ). ڪنڊو (ٿ).

● كَنْتُورُ: ٽوٽي يا بيڪار گهمندڙ (هيڇ ماڻهو ڪي حقارت سان مخاطب ٿيڻ).

ـ كَنْتارَكِيْ ۽ كَنْتارَكِيُوْنْ (ٿ)؛ ث. جُٽي ـ ٻوٽ.

ـ كَنْتارَكِيوْ (ٿ)؛ ذ. ساڙ رکندڙ ـ حاسد ـ بُغض رکندڙ ـ ساڙيلو ـ رَسهُو.

ـ كَنْتُوْ پِتِجَنْ؛ نالنگ يا بلا جو ڏنگ هڻڻ ـ ڪڪيڇنْ. ڪنڊو لڳڻ.

ـ كَنْتُوْ چِهِيلوْ (ٿ)؛ ذ. زهري جيت جو هڪ قسم.

● كَنْتِيْ ۽ كَنْتِيُوْنْ (ٿ)؛ ث. ڪنڊن واري وَل جو هڪ قسم ـ ٽيڪنڊي.

● كَنْتِ ۽ كَنْتُوْنْ؛ ث. ياد ـ بر زبان ـ دل ۾ هنڌاهل ـ حفظ.

"ناڻو سو جو ڳنڍ، ٻاڻي سا جا كَنْتِ".

ـ كَنْتِ كَرَنْ؛ دل سان سيکڻ ـ ياد ڪرڻ ـ حفظ ڪرڻ ـ دل سان هنڌائڻ ـ بر زبان ياد ڪرڻ.

● كَنْتُ ۽ كَنْتَ؛ ذ. (سن). ڪچيءَ جو اڳيون پاڳو ـ حلقُ ـ ڳلو ـ ٽڙي ـ گهٽُ ـ ڳاٽ ـ ڳاڙو ـ هيڪي. سُر. درياءَ جو ڪَپُ. ڪنهن ٻ باسڻ جو ڪِنارو.

ـ كَنْتِسْتْ: (سن. كَنْتُ = ڳلوُ + سْتا = ٻڌڻ يا رهڻ) آهي اکر، جن جو آچار گلي مان ٿئي. جيئن ڪ ـ ک.

ـ كَنْتِسْتالِيْ؛ نڙيءَ وارا ـ گلهي وارا.

ـ كَنْتِلوْ ۽ كَنْتِلا (ٿ): ذ. لنڊن پارن لاءِ داڻن جو ٿهيل ڪنڊو ـ لنڊو هار ـ مالها.

ـ كَنْتْ مالا ۽ كَنْتْ مالائُوْنْ؛ ث. ڪچيءَ جو زالاڙو زيور ـ مالها ـ گلهي جو هارُ ـ كَنْتُو.

هڪ بيماريءَ جو نالو ـ خنازيرُ. بادشاهي چٽ جي چوٽي. بادشاهه جي مصيبت. ٻُڇڙائي.

● كَنْتُنارُ ۽ كَنْتُنارَ (ت): ذ. ڪنارو ـ پَر ـ ڪَپ ـ ڪنڊي ـ پاسو ـ ڪِنارَ.

● كَنْتُوْ ۽ كَنْتا؛ ذ. (سن. كَنْتَك = هار) گهٽ جو هڪ قسم ـ موتين ماڻ ٿهيل هار ـ گاني ـ نيمُوري ـ مالها ـ وڏن مٽين وارو هڪ سَرو هارُ. (سن. كنٽ = ڪچي) گلو ـ ڳچي. طوطي جي ڪچيءَ وارو ڳول نشان. ٿر جي هڪ پاڳي جو نالو. (سن. كَنْتك = كَنْدو) كَنْدو ـ كَنْڊي ـ پَر ـ پاسو ـ ڪِنار ـ ڪَپُ. ڪناري ـ حاشيه ـ انڊي ـ وٽ. (ث. كنثي ۽ كَنْثِيُوْن).

● كَنْتُهِيرُوْ ۽ كَنْتُهِيرا: ذ. شينهن ـ شهيرُ (ڏَهَسُ).

● كَنْتُهَتْ؛ اسم خاص. كَنَن وَڊيل هندو فقيرن جو هڪ قسم.

● كَنْتِيْ ۽ كَنْتِيُوْنْ (ت)؛ ث. گهوڙي جي سنج جو هڪ پاڳو (چمڙي جو ٿهيل ڪنڊ ۽ منهن مٿان ڏجي) ـ پوٽاڙو ـ انڌاري.

● كَنْتِنْ؛ مصدر. (من. كَنْتْ = ڏکڻ) كَنْبڻ ـ ڏکڻ ـ لڏڻ ـ لرزش ڪائڻ ـ لرزڻ ـ ڏڻ ـ ڏکڻ هوڻ ـ ڏڪڻ ـ خوف ڪاڻ بدن ۾ سياڻو اچڻ. (ڪنهو ـ ڪنهندو ـ كَنْتِيلُ).

● كَنْجُ ۽ كَنْجَ؛ ذ. (سن. كَنْجَ. ف. كَنْجُ = وَليسُ جو منهنهُ ـ كَنْدَ). وڻ جو جهڪتو ـ گهاڻو وليس لڳل منهنهُ. ڪَلِيُ ـ

ڪوهو - سَحلو - ٻاڙو - ويڑهو. ڪنڌَ. ڪپڙي جو سَرُ - گهُنڊُ - وَرُ - وَڪرُ.

● ڪنڌجارو ۽ ڪنڌجارا (ڪ): ذ. زهري جيت جو هڪ قسم - پَتنون - وڇُونُ - عقربُ - (ل). ڪنڌبِ يارو.

● ڪنڌجرُ ۽ ڪنڌجرَ: ذ. مشهور جانور جو هڪ قسم - فيلُ - ڀهلُ - هاٿي - ڪُنجراجُ - ڪنڌجلُ.

● ڪنڌجرات ۽ ڪنڌجرائونُ (ت): ث. نار جي هڪ عضوي جو نالو - ڏاڍ جي ڪڇيءَ ۾ وجهڻ لاءِ بالجاويءِ وانگر ڪاٽ جو ڇرو - پاچاري.

● ڪنڌجراڙ ۽ ڪنڌجرانَ: ذ. زال جي ٻانڊ جو هڪ گڇُ يا گنجي - ڪنڌجيرو - آلڪي - چولي - ڪنڌجيريُ - آلڪيا. ٻيشواز - گها گهرو - گهگهرو - ٻڙو.

● ڪنڌجيرو ۽ ڪنڌجيرا: ذ. (سن. ڪنڌڪ = ڪنجرو). پرت پرهل زال جي ٻانڊ لاءِ هڪ قسم جو ڪپڙو (ڪنوار اوڙڻ وقت ٻانهي) - صرف چاتي ۽ اڌ ٻيٽ ڍڪيندڙ ڪپڙو - ڪنڌجران - ڪنڌجريُ - ڪڇُ - چولي - الڪيا - سينه پوشُ - الڪي. گها گهرو - گهگهرو - ٻيشواز - ٻهران.

● ڪنڌجيريُ ۽ ڪنڌجيرِيُونُ (ت): ث. نالگ جي لڱ ڪنڌَ. سازَ جو هڪ قسم.

● ڪنڌجڙو ۽ ڪنڌجڙا: ذ. ڪچهري - دربار. محفل - مجلس. (ڏ لاسيري).

● ڪنڌجڙو ۽ ڪنڌجڙا: ذ. سائي پاڇي وڪڻندڙ - ٻڪرَ وڪڻندڙ - ترڪاري وڪڻندڙ - ڪولڇڙيو - آرائين - پَٽو (ت).

● ڪنڌجڪ ۽ ڪنڌجڪُونُ: ث. اڻ يا گهوڙي جي رڪيبن جو پٽو - هٿي جي ٻانڊان کي جهلي ٻڌندڙ چمڙَ جو پٽو. گهوڙو ڪنڊَ ولي ڊوڙڻ لاءِ لغام جو پٽو. هم رڪاب - گهوڙي جي اڳيان هلندڙ - وهٽ جي واڳ ولي هلندڙ.

= ڪنڌجڪَ لڱ: ڪنهن جي حڪم يا اشاري هيٺ (رهندڙ) - ماتحت - زبردست - تابعدار - هٿُ هيٺُ - جوڪو.

= ڪنڌجڪَ ولڻُ: گهوڙي جي واڳ ولي پنڊ هلڻ. سوار جو رڪيبن ۾ پير وجهڻ.

= ڪنڌجڪيُ ۽ ڪنڌجڪيُ: ذ. سُوار سان گڏ ڊور واڳ ولي هلندڙ ماڻهو - ڪنهن وڏي ماڻهوءَ جي گهوڙي جي اڳيان هلندڙ نوڪر - رڪابُ ولندڙ - رڪابي.

● ڪنڌجلُ ۽ ڪنڌجلَ: ذ. سن. ڪنڌجرُ - هاٿي - فيلُ - ڪنڌجرَ - گجراجُ - ڀيلُ.

● ڪنڌجڻُ: مصدر. سڌُ ڪنڌڻُ.

● ڪنڌجوسُ ۽ ڪنڌجوسَ: ذ. صفت. (ٻرا. ڪنڌجهوسُ). بخيل - مکي چوسُ - شومُ - تنگدلُ - ڪِرپڻ - مرچوٽُ - موذي - ڪندُ رڇُ - ٻڪو - چمڙچوسَ - ٻيڇُ - ٻڙڙُ ٻيهه - چنجوسُ - سوسو - سوسائتو - مرچوڻاڙو - مٽ پيڙُ - ٻڪشٽُ.

= ڪنڌجوسائيُ ۽ ڪنڌجوسائيونُ: ث. ڪنڌجوسي - مرچوڻائي - سوسُ - سوسائي - چمچوسائي - تير ٽڪيلو - شومائي - موذيپڻو - ڪسيپائي - ٽڪَ ٽنيڻُ. ڪميڻائي - نيچپڻ - بي حيائي - بي شرمائي - بي لنگائي.

= ڪنڌجوسيُ ۽ ڪنڌجوسيُ: ث. مرچوڻائي - ٽڪ ٽنيڻ - ڪنجوسائي - سوسائي - چمچوسائي - سوسُ - شومائي.

● ڪنڌجڻُ: مصدر. ويڑهڻ - ليپڻ - تهه ڪرڻ.

= ڪنڌجو ڪرڻُ: (ڪنهن جو اصطلاح). ڪپڙن کي هٿ ۾ مهٽي سڌ واسطي تيار ڪرڻ - ويڑهڻ - سڌڻُ.

● ڪنڌجيُ ۽ ڪنڌجيونُ: ث. (ٻرا. ڪنڌڪا. سن. ڪنڌڪا = ڪنڌجي). تالي ڪوٺ جو اوزارُ - ڪُلف کولڻ جي ڪلَ - مفتاحُ - ڪولٽبي - چابي - تاليُ - ڪليدُ. ڪليُ (ساز جي). نٽ جو هڪ حصو. سمجهاڻي - شرح - ٽيڪا.

= ڪنڌجيُ ڪليلُ هٿڻُ: دل جي سڙجيتائي. هٿ - چيتو چڱو هٿ - حافظو سڌو هٿ - دل جو سڃا ٻڌ هٿجڻُ.

- ڪنجيسُون وانڊيُون ڪرڻ: دڪان بند ڪرڻ - دڪان کي تالو لڳائڻ - هٽ کي ڪلف ڏيڻ - دڪان برچائڻ.

● ڪنجيهجي: اسم خاص. تعلقي ساماري م هڪ ديهه جو نالو.

● ڪنجهاوَتي ۽ ڪنجهاوَتيُون: ث. آئيل اکين م وجهڻ لاءِ هڪ قسم سُنڊو سُرمو- انيل اکب م وڌل لڙو- ڀَپ. ڪنجل- سوئيرو- سَرمَدُو.

● ڪنجهر: اسم خاص. تعلقي جاتي م هڪ ديهه جو نالو.

● ڪينجهرَ: اسم خاص. تعلقي شاهبندر م هڪ ديهه جو نالو. ڪراچيءَ جي اوريان هڪ ڏيڪ جو نالو- ڪينجهَرَ.

● ڪينجهرُ ۽ ڪينجهرَ (ت): ذ. غنيمت- هورو- ضرورت آهر- مطابق- ڪپ سارو. ڪوڙ- ڊڪ- آنبار- هشام- آڏ. جيئن ته "ڪينجهرَ لڳي ويا آهن".

● ڪنجهڙاتُ ۽ ڪنجهڙاتَ: ذ. هرلي م وهندڙ ڏاند جي ڪنڌ م بيل چورس چيڙي سان ڏکي ڪاٺي- ڪنڌاتُ.

● ڪينجهڻُ: مصدر. سور ڪان رڙيون ڪرڻ- ڪسڪڻ- ايذاء ڪان آهستي آهستي دانهون ڪرڻ- بيمار جو ليهنيرَڻ- چنگهڻُ- جهيڙو آواز ڪرڻ- ڪُرڪڻ- ڪُٽيڪڻُ- چنگهڪار ڪرڻ- رنگڻ- رينگٽ ڪرڻ. (ڪينجهيو- ڪينجهندو- ڪنجهيلُ).

- ڪينجهه ۽ ڪنجهوُن: ث. تڪليف ڪان لڪل آوازُ- ڪُرڪ- ڪُٽڪَ- ڪُسڪ- رلڪ- چنگهڪارَ- چنگهه- ڪسڪو- ڪُرڪُرُ.

- ڪينجهيٽي ۽ ڪينجهيٽيُون: ث. ڪنجهڻ يا چنگهڻ واري حالت- ڪينجهڪارَ- چنگهڪار- ڪُسيڪ- ڪسڪو- چنگهه- ڪٽيڪَ. چنگهندڙ- ڪينجهندڙ.

- ڪينجهٽيُ مِٽيُ: ڪينجهندڙ ماڻهو- بيمارن والگر ڪنڪندڙ ماڻهو.

- ڪينجهوڪينجهه: ث. دانهن مٽي دانهن- ڪٽڪ- ڪرڪر- چنگهڪارَ- رينگٽ- رينگو. ريڑهه پيڙهه- ڪهي.

● ڪينجهڪڻ: مصدر. بيمار ماڻهوءَ جو آهستي آهستي دانهون ڪرڻ- چنگهڻ- ڪنڪڻ- ڪنجهڻ- رنگڻ- چنگهڪار ڪرڻ- ڪرڪڻ- ڪسڪڻ- آه پيرڻ- ڪاڪڙائڻ- ڏکڻ- رينگٽ ڪرڻ- هڙڪڻ (ڪينجهيڪيو- ڪينجهڪندو- ڪنجهڪيلُ).

- ڪينجهڪارَ ۽ ڪينجهڪاروُنُ: ث ذ. ڪنجهڻ يا بيماري سبب لڪل دانهن يا آوازُ- ڪنجهه- ڪسڪ- چنگهه- ڊڪَ- آه- ڪٽڪ- ڪُرڪَ.

- ڪينجهڪارَ ڪرڻُ: سور ڪان رڙيون ڪرڻ- دانهون ڪرڻ- چنگهڻ- ڪنجهڪڻُ- ڪنجهڻ.

- ڪينجهڪرَ ۽ ڪينجهڪرُونُ: ث. ڪنجهڪار- چنگهه- ڊڪَ- ڪسڪ- ڪٽڪ- ڪنجهه.

- ڪينجهڪو ۽ ڪينجهڪا: ذ. ڪنجهڪارَ- چنگهه- ڪينجهڪرَ- ڪنجهه- ڪسڪ.

● ڪنجهو ۽ ڪنجها: ذ. (سن. ڪانسه = ڪنجهوُ). چئن ڌاتن (قلعي، ٽامون، پتل ۽ جست) جي ملاوت مان ٺهيل هڪ ڌاتوءَ جو قسم- ڪٽ- ايسيُ- برتن ٺاهڻ جي ڪم ايندڙ گهنڊ وارو ڌاتو. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو (ل).

● ڪنجهيُ ۽ ڪنجهيُونُ: ث. ٽانڊوَ جو هڪ قسم- گها گهر. وڃت جي ساز جو هڪ قسم- ڪنجيريُ- جهانجهه- جانجهَ.

● ڪنجهرُ ۽ ڪنجهرَ: ذ. ڪچرين يا رنڊين جي ڪمائي تي رهندڙ- دَلو- ڀاڙيو- پڙوو- د لالُ- ڏوتو- وچ ڪنڊيو.

- ڪنجهريُ ۽ ڪنجهريُونُ: ث. ڪسبياڻي- مچلي- وَڻشيا- بروڪسب ڪندڙ- چڪلائڻ- بهسوا- بدڪيشه عورت- رنڊي- چڪلي جي رنَ. خراب عورت- ڪريل زال. پڙويُ- ڏوتيُ- دَليُ.

Gul Hayat Institute

● ڪُنڊُهرُ ۽ ڪُنڊُهرَ ۽ ذ. (سن ڪُنڊِجرُ = هاڻيُ). جانور جو هڪ قسم - هاڻي - فيل - هيل - ڪُنجل - ڪُنجر - ڪجراج.

● ڪُنڊُهيريُ ۽ ڪُنڊُهِريُونُ (ث) ۽ ث. زال جي ٻاڻ جي چولي جو هڪ قسم - صرف چاتي ۽ اڌ ٻٽ ڏيندڙ چولو - ڪنجرو - ڪُنج - ڪنجري - چولي - آنگيا.

● ڪُنڊُهلُ: اسم خاص. سونُ - ڪُنڊُهنُ - طيلا.

● ڪُنڊُهنُ ۽ ڪُنڊُهنَ ۽ ذ. (سن). قيمتي ڌاتوءَ جو هڪ قسم - سون - زر - طيلاع - ذَهب. (صفت). ڪاسه لفيس ۽ عمدي شئي. ڪانچ - شيشو - ڪچ.

● ڪُنڊُهيُ ۽ ڪُنڊُهيُونُ ۽ ث (سن. ڪَرُتَن = ڪُترڻي). ڪپڙي وغيره ڪترڻ جو اوزار - ڪُنڊهي - ميقراض - ڪتر - ڪترڻي.

● ڪُنڊُ ۽ اسم خاص. (سن. ڪُنڈَ). زمين الدر ٻيدا ٿيندڙ سبزيون (جهڙوڪ سورڻ، لاهوري گجر، ٻيٽُ، رَتالو وغيره).

● ڪُنڊِ ۽ ڪُنڊُونُ ۽ ث. (لالٽون وغيره ۾). لوهه جي چهنبدار ڪِلي - ڪوڪو - چهنب.

- ڪُنڊِرُ ۽ ڪُنڊِرِ ۽ ذ. صفت. ڪند وارو - ڪند سان - چُهنبيارو.

● ڪُنڊُ ۽ ڪُنڊَ ۽ ذ. (سن. ڪُنتَ = پالا). لوهه جي لٺ جنهن جي آخر ۾ تيز چهنب هجي. هٿيار جو قسم - گرز - ڀالو - نيزو - ڪندري - ڏڦو. ڪلو. ڪيرو (ڪ). لالٽون جي چهنب. (صفت). (سن. ڪُنڈ = مُنجهن يا دماغ جو ڪهٽ ٽيڻ). ڏَڏُ - لُٽ - مُڊ - پوندو - اناڙي - بسون - موڪشت - سوڀو - بيوقوف - چَسو - ڪم عقل - بي عقل - ڪم ذهنُ - مورک - مت هيڻُ - ڪهيلو - عقل جو انڊو - ٻُڪهلو - اوڊ - ٻُڪو - موڪومٽر - جاهل - اڻاسو - آڏاليو - ليندڪ - لاداڻ - جڙ - موڙهل - متين جو موڙهل - ڪوڌ. ڪانٽ - آرسي - مُست - ڪاهل - ڏوڻي - غبي. (اسم خاص). ڪاري ٻاڻيءَ جي مڇيءَ جو هڪ قسم.

- ڪُنڊُ ذِهنُ ۽ ڪُنڊُ ذِهنَ ۽ ذ. صفت. بي عقل - ڪهٽ عقل - بي سمجهه - ڪند - ڪم عقل - لاداڻ - موڪو.

- ڪُنڊُ فَهمُ ۽ ڪُنڊَ فَهمُ ۽ ذ. بي عقل - بي سمجهه - ڏَڏُ - سوڀو - ڪُنڊَ - ڪُنڊَ ذِهن - چسو - اناڙي - پوڪ - لاداڻ - ڪهٽ عقل.

● ڪُنڊارُ ۽ ڪُنڊارَ ۽ ذ. صفت. چوٽيءَ يا ڪلنگيءَ وارو - چوٽيارو - تاجوارو - تاجدار.

● ڪُنڊاڪُ ۽ ڪُنڊاڪَ ۽ ذ. بندوق جو هٿيو - بندوق جو هيٺيون ڪاٺ وارو ڳُن - لنڊاق - ڪُنڊو - بندوق جي ٻاڻُ.

● ڪُنڊائيُ ۽ اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.

● ڪُنڊائِتيُ ۽ ڪُنڊائِتيُونُ ۽ ث. درياءَ جي ٻيڙيءَ جو هڪ عضوو - ٻيڙيءَ ۾ مهري کي لڳل هڪ ڪاٺيءَ جو نالو.

● ڪُنڊرَ ۽ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. تعلقي ڪنڊياري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪُنڊُرُ ۽ ڪُنڊُرَ (ث) ۽ ذ. گوڙ - هل - شور - بغاوت - ٻاڦتال - ڏمڇر - هٽبس - مانڊاڻ - گهمسان - لوڙ - وڇوڙ. (اسم خاص). منگر مڇيءَ جو هڪ قسم.

● ڪُنڊُرُ ۽ ڪُنڊُرَ (ت) ۽ ذ. صفت. (سن. ڪُنڈُرُ). ڪولڏر - دليسر - ڪندرو - بهادر - جوڌو. جوان - بالغ. چوڪرو. هڪ دوا جو نالو. لوهي ڪنديُ (ل).

- ڪُنڊِرو: ذ. صفت. (سن. ڪُنڈُرُ). ڪندر.

● ڪُنڊِرَاڻيُ ۽ اسم خاص. سري هلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.

● ڪُنڊِرُ لَنگارُ ۽ ڪُنڊِرَ لَنگارَ ۽ ذ. تڪين چهنبن واري لنگار جو هڪ قسم - آلياڻ.

● ڪُنڊِرو ۽ ذ. منگر مڇيءَ جو هڪ قسم. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.

● ڪُنڊِرو ۽ ڪُنڊِرو ۽ ذ. (سن. ڪُنڈُرُ). دوا طور ڪم ايندڙ هڪ قسم جو ڪوئلو - لوبان. ٻاڻيءَ ۾ ٽيندڙ راند جو هڪ قسم.

Gul Hayat Institute

- ڪنڊِ رو رانڊِ ؛ ث. ٻاڻيءَ ۾ ٽيندڙ ٻارن جي رالڊ چو هڪ قسم - ڪنڊي رالڊ.

● ڪنڊ ري ٌ ۽ ڪنڊ ريُون ٌ : ث. هٿيار جو هڪ قسم (اڪثر فقير ڪٽن). نيزي جي ڪنڊ ڙي - چُهنب َ. لڪڙ جي ٻنڊي - شام - ڪڙو - چلو. مگر مڇيءَ جو هڪ قسم.

● ڪنڊ ڙ ٌ ۽ ڪنڊ ڙ َ ؛ ذ. (سن. ڪَرْتَر = ڪرڻ وارو). ڪم ڪرڻ وارو - ڪم وارو - ڪرتا - فاعل. گوڙ ٌ - هل (ت).

● ڪنڊ من ۽ ڪنڊ سُون ٌ ؛ ث. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻاريڪي وڪر جو ٽالو - ڪنڙو - لڪچڪي.

● ڪنڊ ل َ ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو ٽالو.

● ڪنڊ مول ٌ ؛ ميوا ۽ ٻاڦون - ڦل ڦول.

● ڪنڊ ن ٌ ۽ ڪنڊ ن َ ؛ ذ. (سن. ڪنچن = سون). قيمتي ڌاتوءَ جو هڪ قسم - نج سون ٌ - خالص ٌ سون ٌ - سيتا رامي سون ٌ - پيڇ سون ٌ - سون ٌ ڪنچن ٌ - زَر - طِلا - ذَهب ٌ - زناب ٌ - زرخام ٌ - آتم سون. جڏاءَ - چمڪ - چمڪو - چلڪو - چل.

= ڪنڊ ن ٌ ڪرَن ٌ ؛ چلڪائڻ - چمڪائڻ - چمڪ ڏيڻ - ٻالش ڪرڻ. اڇو ڪرڻ. صاف ڪرڻ - اوجل ڪرڻ. خالص ڪرڻ - ڇڻ ڪرڻ - غير وغيره ڪيي ڇڏڻ. سون کي صاف ڪرڻ.

● ڪنڊو ۽ ڪنڊ ا (ت) ؛ ذ. بندوق جو ڪاٺ وارو حصو - ڪنڊ - ڪنداڪ. (سن. ڪُنْتَهَ = نيزو). گرز ٌ - ليزو - ٻالو - ڏڦو.

● ڪنڊ وُرو ۽ ڪنڊ وُرا (ت) ؛ ذ. ماڻي ٻرڻ جو ڪڙو - ماني ڪائڻ مهل هٿان وڇايل ڪپڙو - دسترخوان.

= ڪنڊ وُر ي ٌ ۽ ڪنڊ وُر ِيُون ٌ ؛ ث. دسترخوان - ڪندورو - ماڻي ڪارائڻ مهل هٿان وڇايل ڪپڙو. طعام - ماني - ڪاڏو - رَسوئي - ڪالو - پوڄن - خوراڪ. ڪنهن اولياءَ جي درگاهه تي ڪيل ٻڌ - ڪنهن خيرات وغيره جي ڪيل مالي - نذرالو - نياز - تل - ڦل - خيرات - ڪني (ت) دعوت - ايندڙ - ڪوٽ.

● ڪنڊ ي ٌ ۽ ڪنڊ يُون ٌ : ث. لڪڙ هٿان ڪٻل لوهه جو چلو - شام - ڪنڊ ڙ ي ٌ - ڪڙو - ڪندري. ڪپڙن ڏوئڻ وقت ڪپڙن کي سنڀ واري حالت - سنڪو - ڏهڪو.

● ڪنڊ يُل َ ۽ ڪنڊ يُلُون ٌ ؛ ث. فقيرن جي جهولي يا ٻگري - ڪڪول ٌ - ڪشڪول - ڪِسٽو.

● ڪنڊ َ ۽ ڪنڊ ُون ٌ (ت) ؛ ث. ڪاٺ جي ڏيوار يا ٻٽ - ڪاٺ جي ڪڏي - تهڪي جي ديوار.

● ڪنڊ ِ ۽ ڪنڊ ِيُون ٌ ؛ ث. ڪنڊي - ڀر - پاسو - ڪنار َ - ڪپ - ڪنارو - ٻنڌ - ڪپر.

● ڪنڊ ٌ ۽ ڪنڊ َ ؛ ذ. (سن. سُڪنڊَ = ڪنڊ ٌ). ڪڇيءَ جو ٻنيون پاسو - ڳاڙهو - گردن - ڪڇي - ڪلو - ڳاٽ ٌ - سِسِي ٌ نڙ ڪهڙ ٌ نڙ ڪهوڙو.

= ڪنڊ ٌ پَڇَڻ ٌ ؛ گردن ڇڪي هوڻ - ڳاڙهو لهي هوڻ. آڪڙ سان هلڻ - سيٽ ڪرڻ - ٽنڊ مان ڪنڊ مٽي ڪري هلڻ - اوچو ڳاٽ ڪري هلڻ. عزت وڃڻ - رُسوا ٿيڻ - مان شان وڃڻ.

= ڪنڊ ٌ پَڙ ٌ ؛ مڊو ڪرڻ - تڪبر ٽوڙڻ - آڪڙ ڪيڻ - ٽنڊ لاهڻ. عزت برباد ڪرڻ - رسوا ڪرڻ - ذليل ڪرڻ - هڪڙي ٽڪي جو ڪرڻ.

= ڪنڊ ٌ پَڙ ٌ ڪِرَن ٌ ؛ تڪبر ٽڇڻ - آڪڙ لهي هوڻ - ٽنڊ ختم ٿي وڃڻ. نقصان رسڻ - ٽوٽو هوڻ - هَرج ۾ وڃڻ. ناڪار ڪرڻ - لاچاري وارڻ - الڪار ڪرڻ. ڇڏائڻ - پشيمان ٿيڻ.

= ڪنڊ َ تي چڙهن ٌ : مغرور ٿيڻ - سرڪش ٿيڻ - هٿيلو ٿيڻ. حُجتي ٿي وڃڻ - گستاخ ٿيڻ. بي ادبي ڪرڻ - بي ادب ٿيڻ. ڪڇيءَ کان وڌڻ - دَهْمان ٌ پڏڻ - ٽلهو رعب رکڻ.

= ڪنڊ َ تي ڪاتِي ٌ آڇَن ٌ ؛ لاچار ٿيڻ - مجبور ٿيڻ - بي وَس ٌ ٿيڻ - بي پهچ ٿيڻ.

= ڪنڊ َ تي وِجهن ٌ ؛ گستاخي ڪرڻ - بي ادبي ڪرڻ. حجت ڪرڻ. زور وجهڻ.

Gul Hayat Institute

ـ ڪنڊَ جيءَ ڪاتيءَ ٿيڻ: هوءِ پرو مٿان پوڻ- مجبور ڪرڻ- لاچار ڪرڻ- تنگ ڪرڻ- خواهه مخواهه زيربار ڪرڻ.

ـ ڪنڊَ ڏُوڻ پَوڻ؛ خاموشي ۾ ڪنڌ لوڏڻ- جهولڻ- جهومڻ- ڪنڌ کي لوڏا ڏيارڻ.

ـ ڪنڊَ ڏُوڻَ ڪرڻ؛ خاموشي ۾ ڪنڌ لوڏڻ- جهولڻ- جهومڻ- ڪنڌ کي لوڏا ڏيارڻ.

ـ ڪنڊُ ڏُوڻُ؛ ها يا نه جو جواب ڪنڌ لوڏڻ سان ڏيڻ- هائوڪار يا نااڪار ڪرڻ- مٿو لوڏڻ- جهولڻ- جهومڻ- مٿو ڏوڻ- مٿي کي لوڏا ڏيڻ.

ـ ڪنڊُ ڏيڻُ؛ آڏو يا ٻاسيرو ٿيڻ- مغروري ڪرڻ- ٽيڙائي سان هلڻ- ٽينبِ سان هلڻ- آڏ ٻاسيرو هلڻ. ڪنهن ۾ مصيبت کي منهن ڏيڻ.

ـ ڪنڊَ ڪاريءُ: ث. ڪاري ڪنڌ واري رڍ جو هڪ قسم.

ـ ڪنڊُ ڪَڍائيڻُ؛ ڪنهن کي ڪمڪان منهن موڙڻ- ٽاڻڻ- ڪُسائيڻ- ٽاهه ڪرڻ- ٽابري واري- ناڪار ڪرڻ- ٽيڻون ٻيڻون ٿيڻ.

ـ ڪنڊُ ڪُڇَنُ ۾ هڻڻُ؛ شرمندو ٿيڻ- شرمسار ٿيڻ- شرم ڪرڻ- حجاب ڪرڻ- ڪوٽيڻ- ڇڪتائڻ.

ـ ڪنڊُ ڪُرُٽو ۽ ڪنڊَ ڪُرُٽَا؛ ذ. صفت. نندي يا سوڙهي ڳچيءَ واروـ ڪوتاهه ڪنڌ.

ـ ڪنڊُ ڪَلُهَنُ ڪانُ جُڏا ٿيڻُ: صحبت ۾ ختم ٿي وڃڻ- عشق ۾ قربان ٿيڻ- سچي ڇڄي محبت جو ثبوت ڏيڻ. ڪُسجي وڃڻ- سسي ڏڙ ڪان ڏار ٿيڻ- ڪنڌ ويڃي وڃڻ.

ـ ڪنڊُ ڪٽڻُ: منهن مٽي ڪڍڻ- بيماري مان شفاياب ٿيڻ- صحتمند ٿيڻ- تندرست ٿيڻ- ڪجهه چاق ٿيڻ- البته صحت ياب ٿيڻ- چڱوپلو ٿيڻ. مالائتو ٿيڻ- شانائتو ٿيڻ- عزت وارو ٿيڻ. عزت بچائڻ- ڪالهائڻ جهڙو ٿيڻ- پت سان رهجي اچڻ.

ـ ڪنڊُ ڪورانو ڏيڻ (ڪ): ڪنڌ موڙي مارڻ- ڪنهن سان زوري ڪرڻ- جبر ڪرڻ- زبردستي ڪرڻ- ڏاڍائي ڪرڻ.

ـ ڪنڊُ لَهَنُ؛ شرم ٿيڻ- ڪمائي ٿيڻ- لڄَ ٿيڻ. بي مانو ٿيڻ- بي عزت ٿيڻ- بت ڪار هلي وڃڻ.

ـ ڪنڊَ ۾ ڪيلو ۽ ڪنڊَ ۾ ڪيلاَ؛ ذ. گردن ڪشي- مغروري- گهمنڊ- شيخي- هٺ- وڏائي- دماغ- وڏڻ- هُوءَ- در- اغماض- غرور- ٽاڻ- سيٽ- ٽينڊ- آڪڙ- تڪبر.

ـ ڪنڊَ ۾ ڪيليُ هُڻڻُ؛ مغرور هجڻ- هٺ ڪرڻ- هٿيلو هجڻ- تڪبر ۾ پريل هجڻ- تمار گهڻي وڏائي هجڻ- شيخي ۾ پريل هجڻ- آهنڪاري هجڻ- آڪڙباز هجڻ.

ـ ڪنڊَ ۾ وَرُ آڻڻُ؛ ڪنڌ کي ور پاست اچڻ- ڳچيءَ ۾ مروڙ اچي وڃڻ.

ـ ڪنڊَ ۾ وَرُ وِجهڻُ؛ مغرور ٿيڻ- وڏائي ڪرڻ- هٺ ڪرڻ- تڪبر ڪرڻ- گهمنڊ ڪرڻ- شيخي ڏيکارڻ.

ـ ڪنڊَ ۾ وَرُ هُجڻُ؛ مغرور هجڻ- گهمنڊ هجڻ. طاقت وارو هجڻ- زور وارو هجڻ- طاقتمند هجڻ.

ـ ڪنڊَ مانُ وَرُ ڪَيڏڻُ؛ سڌو ڪرڻ- مغروري ڇڏڻ- آڪڙ لاهڻ- تڪبر ڏاهڻ- شيخي ٽوڙڻ- گهمنڊ لاهڻ. مغروري چڏي ڏيڻ- سِڌَ ڇڏڻ.

ـ ڪنڊُ مٿي ڪرَڻُ: عزت وڏائڻ- مان ڏيڻ- پت سان رهائڻ.

ـ ڪنڊُ مٿي ڪٽڻُ: سِرُ مٿي ڪٽڻ- اوهو گات ڪرڻ- بيماريءَ مان شفاياب ٿيڻ- مڙيئي هلڻ جهڙو ٿيڻ- ٽورو چاق ٿيڻ- صحت ياب ٿيڻ- تندرست ٿيڻ.

ـ ڪنڊُ نِماڻيڻُ: لياز نڙت سان پيش اچڻ- ڪائي ڪرڻ. سجدو ڪرڻ- سجدي ۾ وڃڻ. هائوڪار ڪرڻ- رضامند ٿيڻ- شرمسار ٿيڻ- شرمنده ٿيڻ.

ـ ڪنڊُ نوَائيڻُ؛ لياز جي وات هلڻ- نڙت ڪرڻ- ڪنڌ لمائڻ.

ـ ڪنڊُ هڻڻُ؛ هائو يا نه ڪرڻ- ڪنڌ ڏاوڻ- جهولڻ.

Gul Hayat Institute

- ڪنڊھ هيٺ ٽيئن؛ شرمنده ٿين - لجي ٿين - شرمسار ٿين - ٽيڪو ٿيئ. حرفي ٿيئ - مياري ٿيئ. بيمانو ٿيئ - سي عزت ٿيئ - ليرلچو ٿيئ - کاريت هلي وڃئ.
- ڪنڊھ هيٺ ڪرن؛ مٿهن هيٺ نمائي چڏڻ. شرمسار ٿيئ - آبرو گهٽيل چائڻ - ٽيڪو ٿيئ.
- ڪنڊھ هيٺ هٽئن: سي آبرو هجڻ. حرفي هجڻ - مياري هجڻ.

● ڪنڊات ۽ ڪنڊاتَ: ذ. نار يا هرلي جو هڪ عضوو - ڏڪي کي هرلي ۾ وهائڻ وقت ان جي ڪنڌ ۾ وڌل ٻاجاريء جهڙو چوکٽ.

● ڪنڊاتي ۽ ڪنڊاتيون؛ ث. (نار يا هرلي ۾) مهري واري ٻانڍي کي تخت کان جدا ڪرڻ لاء کاٽ جي آپريل ٻني - سڙائي.

● ڪنڊار؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪنڊار ۽ ڪنڊارَ؛ ذ. صفت. مٽير مڙس - ڪولندر - بهلوان - بلوان - بهادر - دلير - ويرَ - ٻياروَ - سڪهارو - ڏاڍو جوان.

● ڪنڊا ڪڙون؛ ڪنارا ۽ ٻاسا - ڪنڊرَ ۽ ڪنڊيون.

● ڪنڊاھہ؛ اسم خاص. تعلقي موري ۾ هڪ ديهہ جو نالو.

● ڪنڊرَ: اسم خاص. روهڙي ۽ ڪڙهي ياسين تعلقن ۾ هڪ ديهہ جو نالو. هڪ ذات جو نالو.

● ڪنڊڙا؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪنڊ ڪوٽ: اسم خاص. تعلقي ڪنڊ ڪوٽ ۾ هڪ ديهہ جو نالو.

● ڪنڊو ۽ ڪنڊا؛ ذ. (سن. سڪنڊَ = ڪنڊو). ڪنڊ جو هڪ پاڪو - ڪڇي جي پُٺ - ڪنڊ جي مٽي وارو هنڌ. ٻڪريء جي ڪنڊ وارو هڏو (ڪ) ڪلهو. قميص ۾ ايل ڪلهي واري ٻني. ڪنهارو - مٽالهين - پترِ - ڪنڊي - ساحل - ڪنڌ - ٻاسو - ڪنبو - ڪنپ. حاشي - الڌ - وَٽ - ڪنارِ. حدَ - اچاڙي - چوڙو. ان انين جو وچ - سنڊو.

- ڪنڊو ڏيئن؛ ڪلهو ڏيئ. سدد ڏيئ - همراهي ڪرڻ - واهر ڪرڻ - سهائتا ڪرڻ.

● ڪنڊو ۽ ڪنڊا (ل)؛ ذ. صفت. ڪنهو - خراب - ڪينو - ڪڏو - ٻڇڙو - بدَ - آڪيرو. مڏو - لنمو - ان وَهو.

- ڪنڊو ڪمَ ڪرَن؛ خراب ڪرڪرڻ؛ ٻڇڙو ڪم ڪرڻ - ڪندو ڪم ڪرڻ - ڪڏو ڪم ڪرڻ.

● ڪنڊوٽ ۽ ڪنڊوڻ (ث)؛ ث. ٻاجاريء جي مٽين ٻاسي واري ڪاڻي.

● ڪنڊو ڏنگو؛ اسم خاص. تعلقي ڪوڙيء ۾ هڪ ديهہ جو نالو.

● ڪنڊي ۽ ڪنڊيون؛ ث. لڏيء جو ڪپ - ڪنارو - پترِ - ڪنڌ - ساحل - ڪنڌو - ڪنڌي - ڪنڌ - ٻاسو - ڪنرَ. (ڪڙي جي) ڪني - الڌي - ڪنارِ - وَٽ - حاشيو - ڪناري. ڪنهن وڻ يا ٻاڻ جي ٻاهہ لاء چوڌاري ڏنل لڪڙن يا ڏاڪهرن جو ڪنڌو - جهنگلو - واڙ - لوڙهو جهلو - ٽيڪ - وَسيلو - ٻاڻ - ٻاهہ - اجهو - ٽنيو - ٽوٽي - ٻُستي - آڌار - پترِ - ڏَر - سهائتا - آسرو - ٽيڪيو - ٽڏَ - تاري. طرف - ٻاسو (ت).

- ڪنڊي ٻاسو ۽ ڪنڊي ٻاسا؛ ذ. اوسو ٻاسو - ڪنڊ ٻاسو - ويجهڙائي - گردواهي - ويجهي چڪَ - هيڏي هوڏي - لزديڪائي - پترِ ٻاسو. ٻاڙو - ويڑهو - محلو.

- ڪنڊي ٻاسو ڪرَن؛ لڪائڻ - ڇپائڻ - ڪُنجهيءَ طرح رکڻ - ٻاسي ڪنڊ رکڻ - پر ٻاسي ڪرڻ - ٽاري چڏڻ - ٽارڻ. ڪسڪي وڃڻ - ٽرڻ - ٽيڙي وڃڻ - هيڏانهن هوڏانهن ٽيڙي پکڙي وڃڻ. ڇڪي وڃڻ - ٽيڙيبي هٽڻ - چنڊ هٽي وڃڻ.

- ڪنڊي سارن؛ ڪنارو جاچڻ. آسرو ڳولڻ - اڇهو تاڙڻ - ٻاهہ ڏولڻ - وسيلو تاڙڻ - اڇاڻ جو گهر ڳولڻ.

- ڪنڊي ڪن نہ ٻوڙن: ڏاڍو ڪجهو رکڻ - مخفي رکڻ - راز ۾ رکڻ - پوشيده رکڻ - ٻڌين کي نہ نہ ٻڌائڻ.

Sindhi Adabi Board Institute

= ڪنڊِ ٻڌڻ کي به ڪنَ هڻڻ: گهاٽو مخفي راز رکڻ - راز جي گهاٽ فاش ٿي ويڻ.

● ڪنڊ: اسم خاص. تعلقي گوٺي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪنڊِ ۽ ڪنڊِر: ث. (سن. ڪنڊڪ = ڪنڊِر > ڪنڊن وارو). ڪنڊيءَ جو لنڊيو وڻ. ڪانڊيرن جي ويڻ جو جهنگو - لنڊن ڪنڊيءَ جي وڻ جو گهاڻو جهنگ. ڪنڊن وارو ٽڪر. ڊگر - ڪنڊن جي چٽهي - ڊگهر. قضيي ڪانهوءَ ۽ ڏينهن يا ۱۱ يا ۱۵ ڏينهن بعد فوتيءَ جي وارثن جي ادا ڪيل رسم. ايلي جو اهو پاڪو جنهن ۾ گهٽا ڪنڊا هجن - خاص طور تي ڇڻ وارو پاڪو. آتشبازيءَ جو هڪ نمونو. (اسم خاص). ڪوهستان جي هڪ پاڳي جو نالو - جهنگل.

= ڪنڊِرُ ۽ ڪنڊِر: ذ. صفت. ڪنڊن وارو - سوئن وارو - ڪنڊائتو - جهيڙاڪ - ڦڏائي - جهيڙي خورُ - جهيڙائي - رڳڙائي.

= ڪنڊِرُ لڳامُ ۽ ڪنڊِرَ لڳامَ: ذ. اهنڌ گهوڙي کي مستي لاءِ چاڙهيل کهرو لڳامُ. بدن ۾ ڦرڙيون پيدا ڪندڙ هڪ قسم جا چمڪ.

= ڪنڊِ سانُ ڦاسنُ: ڪنهن ڪهري يا واترادي مالهوءَ سان لڳڻ - جيڪا سان آڙجي وڃڻ - ڪبڪبائيُ مالهوءَ سان ڦاسڻ. ڪنهن ڏڪي زال سان حرڪت يا چرچو ڪرڻ.

= ڪنڊِو: وڻ جو قسم.

= ڪنڊِيُ ۽ ڪنڊِيُونُ: ث. هڪ ڪنڊن واري وڻ جو نالو - ڪنڊِ. ڪنڊن وارو ٻوٽو يا ڊگهر.

= ڪنڊِ يارو ۽ ڪنڊِ يارا: ذ. صفت. ڪنڊن وارو - ڪنڊائتو - ڪنڊِرُ. ڊگهرن وارو - ڊگرن وارو. ڇڻيءَ جي ساڃي ڪنڊي وارو آڏ - ڪالدو. (اسم خاص). هڪ شهر جو نالو.

= ڪنڊِ يارو لڳامُ ڏيڻ: مجبور ڪرڻ - سختي ڪرڻ - تڪليف ڏيڻ.

● ڪنڊَ ۽ ڪنڊِ: ذ. ميرونءَ جو ٻچو - سُوئر جو ٻچو - ٻڪرُ.

= ڪنڊڙ ٻيل ۽ ڪنڊڙ ٻيلُونُ: ث. لنڊن ٻڇن سوڌي سوئر جي سادي.

● ڪنڊَ ۽ ڪنڊونُ: ث. (سن. ڪوڻ = ڪنڊَ). ان ٻاسن يا ٻن ليڪن جي ميلاپ وارو - هنسڪ - ٻاسو - ڪونو - ڪڙڇ - ڪنڇ. (اسم خاص). ٻڌن ۽ ڏسڻ تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.

= ڪنڊاتو ۽ ڪنڊاتا (ل): ذ. صفت. ڪنڊائتو - ڪنڊَ وارو. ڪوشائتو.

= ڪنڊائتو ۽ ڪنڊائتا: ذ. صفت. ڪنڊَ وارو - ڪنڊيتو - ايڪانت ۾ رهندڙ - ڪوشه نشينُ - ڪيناره ڪشُ - ڪڙڇ وارو - خلاصو - ايڪالت ۾ لو ٻهڪاءُ - ڪوشائتو - ڪنڊَ ۾ - ڪُنجهيءَ طرح - ٻاسيرو - ليڪَ ڇيڙَ ۾ - چوريءَ ٻهنڪي مار ۾ - ڪُنجهو. چوريءَ جو مالُ - چوراڻو - ڪنڊاتو (ل).

= ڪنڊائينُ ماڇَ: ڪنڊن ماڻ واري حالت - ڪنڊن جي ماڇَ.

= ڪنڊَ جهلاڙو: ذ. صفت. ڪنڊَ جهلينڙ. ڪنڊَ ۾ وهندڙ - ڪوشه نشينُ - اڪهلو وهندڙ. ڪنهن زال جي مڙس مري وڃڻ بعد اڻ جي عدتَ ۾ ويٺل عرصو (يعني چار مهينا ڏهه ڏينهن).

= ڪنڊَ ڦاٽنُ: ظاهر ٿيڻ - ٻاهر ليڪڻ - ظهور ۾ اچڻ. تمام گهٽي ڪاڌي ڪائڻ جي حالت ۾ ٻڌ جو ٻاهر نڪري اچڻ.

= ڪنڊَ ڪاريُ ڪرَڻُ (ت): ٻاڻ کي بدنام ڪرڻ - رسوا ٿيڻ - ذليل ٿيڻ. ٻنهنجي وطن کي داغ لائڻ - ملڪ کي بدنام ڪرڻ.

= ڪنڊَ ڪڙڇَ > ڪڙڇَ: اوسي ٻاسي - هڙطرف - چوطرف - هرهنڌ - سيني ساڃي - هرڀاڳو - چوگرد - چوڌاري - اردگرد - جيڏانهن تيڏانهن.

= ڪنڊَ ڪيڻيُ ڪرَڻُ: گهٽَ ۾ خرابي پيدا ڪرڻ - ڀاڙي ۾ خرابي پيدا ڪرڻ.

= ڪنڊَ ۾ رڌڻ: ليڪَ ۾ يا ڪُنجهيءَ طرح ڏڪ ڪرڻ - اندر ۾ روڻ. ڪنهن ڳالهه جي خوف ڪان ڪُنجهڻ ۾ رڌڻ.

Gul Hayat Institute

= ڪنڊَ ماپَ ۽ ڪنڊَ ماهُونُ؛ ث. ڪنڊن ماڻڻ جي هڪ اوزار جو نالو.
= ڪنڊو ۽ ڪنڊا؛ ذ. صفت. ڪنڊائتو - ڪنڊَ وارو - ٻاسو نيڪتل - ڪينار يُ دارُ - ڪنڊِ رُ.
= ڪنڊَ وَٽنُ (ت)؛ زمين جي رهيل حصي کي ٻه هڙُ ڏيڻ. ڪنڊ وسائڻ - گوشه نشيني اختيار ڪرڻ.
= ڪنڊَ وَسائڻُ؛ گوشه نشيني اختيار ڪرڻ - خلوت نشين ٿيڻ - دنيا ڇا ڏانڊا ڇڏي الله تعالىٰ جي عبادت ڪرڻ - ڪنڊ وڻڻ - ڪنڊ اختيار ڪرڻ.
= ڪنڊو ڪنڊَ؛ ٻن چوڪنڊين جي آمهون سامهين آريبُ. آمهون سامهون - منهن مقابل - پيشُ - روبرو - منهن سامهون.
= ڪنڊِ يارو ۽ ڪنڊِ يارا؛ ذ. صفت. ڪنڊ وارو - ڪنڊائتو - ڪنڊو - ڪنڊ ور. (اسم). وِ ڇون - پَٽُون - عقرب - ڪنڊياورو.
= ڪنڊِ يرو ۽ ڪنڊِ يرا: ذ. ڪنڊ وارو - ڪنڊ ر - ڪنڊيارو - ڪنڊائتو.
= ڪنڊِ يو ۽ ڪنڊِ يا؛ ذ. صفت. ڪنڊن وارو - ٻاسن وارو - ڪناري وارو - ڪنڊائتو - ڪنڊياورو - ڪنڊ ر - ڪنڊ يرو.
● ڪنڊُ ۽ ڪنڊَ؛ ذ. هندڪي رسم موجب ٻوڃا لاءِ ڪوٽيل ڪنڊَ.
● ڪنڊا ۽ ڪنڊا (ت): ذ. ان ڪرڻ بعد ڇيل جُوئر جا سنگ - ڪنڊا - خالي سنگ.
● ڪنڊا جاگيرَ؛ اسم خاص. تعلقي جاڻيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪنڊَ بَکهاڙ؛ اسم خاص. تعلقي ميرپورساڪري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪنڊَ رَ ۽ ڪنڊَ رُونُ؛ ث. (سن. ڪنڊِ ڪر) ابرَ - بادَلُ - ڪنڪرُ - وِ ڏرُ - چنمر - لڱڻُ. (اسم خاص). تعلقي لوٿهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪنڊَ رِ؛ اسم خاص. تعلقي گولين ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪنڊِ راهَ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ڪنڊِ راهَ؛ اسم خاص. تعلقي سجاول ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪنڊِ رُو ۽ ڪنڊِ رُا؛ ذ. زلجير جي ڪڙ جهڙي ٺوهيءَ جو هڪ قسم. زلجير جي ڪڙ والڌر پرت جو هڪ قسم - ڪنڊِ لو. اجرڪ يا چادر جي ٻن ٻڙن کي ڳنڍڻ لاءِ هنيل پرت - ڪِيلَ - ڪِيرَ.
● ڪنڊِ رِي ۽ ڪنڊِ رِيُونُ؛ ث. (سن. ڪنڊڪ = ڪنڊ) ڪهڻ ڪنڊن واري ٻوٽي جو هڪ قسم - ڪنڊ - ڪالڊيرو. (اسم خاص). تعلقي ٽنڊي باگي ۾ هڪ ديهه جو نالو. روڳ لاءِ فقير جي ڪوٽ جو نالو.
● ڪنڊِ رِي جاگيرَ: اسم خاص. روهڙي ۽ ٽنڊي باگي تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪنڊِ ڙُ ڦٽِي؛ اسم خاص. تعلقي ڏڪهڙيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● ڪنڊُ ڪَ ۽ ڪنڊُ ڪَ (ل)؛ ذ. دوا طور ڪم اينڊڙ هڪ پساريڪي وَڪر جو نالو - صحت ڪندَرُ.
● ڪنڊَ لُ ۽ ڪنڊَ لَ؛ ذ. (سن. ڪنڊَ لَ). ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ قسم جو زلاڙو زيور - ڪنڊِ لو.
● ڪنڊِ لِنيءُ: صفت. (سن. ڪنڊِ لِنيءُ) هي لفظ پوڳي ۽ خاص ڪري "هٺ يوڳيءُ" ڪم ۾ آڻيندا آهن. آلهن جو خيال آهي ته ٻُڌيءَ جي ڪنڊي جي اندر جيڪي تنتُون آهن، تن جي وچ ۾ هڪ شڪتي آهي، جنهن کي جڏهين جاڳائبو آهي، تڏهين آدمي معجزه ڪري سگهندو آهي ۽ روحانيت کي پهچندو آهي. آلهن جو خيال آهي ته آها طاقت بدن جي اندر جيڪي چڪر آهن، تن مان لنگهندي سرهم رهندي، جو دماغ جي مٿان ٻي مٿان آهي، اتان ٻي اپشوري ڏنگ تي پهچندي آهي، ته پوءِ انسان روحاليت جو پُورو پُورو جاڻو ٿيندو آهي ۽ آلهيءَ طاقت کي "ڪنڊِ لِنيءُ" سڏبو آهي. آهو به خيال

اٽن تہ ڪنڊِلينِي جي شڪل لالڪ جهڙي آهي. (گاهرا).

● ڪنڊِلو: اسم خاص. تعلقي ميرپور ماٽيلي ۾ هڪ ديهہ جو نالو.

● ڪنڊِلِيءُ ۽ ڪنڊِلِيُون: ث. (سن. ڪنڊِلِينِي) جنهن هٿري ۾ لڪل اهو نقشو جنهن ۾ جنڊ جي وقت گرهن جا آسمان ڏيکاريل هجن. حياتيءَ جو لکيل احوال - سَوانح عُمري - جنم پتري - چٽيءِ - لڳن ڪنڊلي - زائچو - وَرَ - وَراکو - موڙ - ٽيرو. چَڪرُ - دائرو - حلقو - گهيرو.

● ڪنڊُو ۽ ڪنڊا: ذ. (سن. ڪنڊَڪ = ڪنڊو) خارُ - سهيڙهه - سُوئرو - پالو - ڪنڊُ - سنڊيو - تِيرُ (سن. ڪرَ ٽڪنهه = هٿيو يا ڏانڊي). سَڄيءَ جو هڏو - سنڪ. ٻُٽيءَ جو ڪنڊو يا ڏوري - رڙهه. (سن. ڪَرُ ڪنڊَ = تارازين جي ڏنڊي جي وريل ڇاڙي). سون وغيره تورڻ جي نڊي ساهمي - ساهمي - ڪالتو - تارازي - ٽڪڙي. تارازي رکڻ جي ٻيٽي. هڪ قسم جو ڪنڊن وارو وڻ. (Srospis Spicigara). ڪُتي جي بيماريءَ جو هڪ قسم. (ت). (صفت) ڏڪاريل - بدڪار - بدعادتيو. ڪنجُوس - شُومُ - سُوڏي - مَڪِي چُوسُ - بتحيل - بي رحم - ڪنِورُ - نيردئي. بدمعاش - لُڇو - اوباش. انڪ - آڏ - روڪ - جهلَ - هَلَ - منع - رَلبَ - رَلبَ ڪَ - وِگهنُ - انڪاءُ. ايرو - هيٺو - ڪمزور.

- ڪنڊا ڪنڊا: ذ. ڪنڊيدارُ - ڪهٽ ڪنڊن وارو - ڪنڊانئُونُ - ڪنڊانئتو - ڪنڊِيرُ. ايرو - هيٺو - ڪمزور.

- ڪنڊا ٽِيُ وَڄنُ: ڪري وڃڻ - ايرو ٽيڻ - ضعيف ٿيڻ - هيٺو ٽيڻ - لاغرُ ٽيڻ.

- ڪنڊا ڪڍنُ: خرابي پيدا ڪرڻ - ٻڙائي ڪرڻ. وير وڙائڻ - دشمني پرائڻ - نفاق وجهڻ - ضديت پيدا ڪرڻ. نقصان وارو ڪم ڪرڻ.

- ڪنڊا اکيڙنُ: لڪت ڇني ڪرڻ - ڇُڪاُون ڪيڻ - عيب ڳولڻ - وڌون ڪهڻ - غلطيون ڪيڻ - ويڪون ڪيڻ - گهٽتايون ڳولڻ. ڪنڊن کي باهر ڪيڻ. منڊون ڪرڻ - آزيون ليزار ٿيڻ ڪرڻ - ينتي ڪرڻ - ستائڻ (ت). تڪليف ڏيڻ. احسان ڪٽڻ - ٽورو ڪٽڻ (ت).

- ڪنڊو چُهڻُ: ڪنڊو لڳڻ - ڪنڊو گوشت ۾ چُڀيُ يا ڊري ٿيڻ ۽ چورا ڪورا هڻڻ - آلڊ مالڊ ٿيڻ - هُرڪُر ٿيڻ. درد ٿيڻ - ايذاءُ ٿيڻ. ڪشش ٿيڻ - چِڪَ اچڻ - سيڪُ اچڻ.

- ڪنڊو ڪٽنُ: (ميوو وغيره) مهانگو ٿيڻ. (ڏينهن) گرم ٿيڻ - تپڻ.

- ڪنڊو لڳنُ: ڪنڊو چُهڻُ.

- ڪنڊو وڏو: پلهي جو وڏو ڪنڊو ڪنڊ ڪان ڇڙي تائين پهاسي ڪنڊا ان مان لڪن).

- ڪنڊِي وارو ۽ ڪنڊِي وارا: ذ. قابل حِس - چيٽنُ - صحيح دماغُ. تنڪ مزاجُ - تُنڪ حواسُ - مڃاسو - ڏڪڻو - نازڪُ - چڙڻو - چڙاڪُ - تهڻو - جوشيلو.

- ڪنڊِيرو ۽ ڪنڊِيرا: ذ. صفت. ڪنڊَن وارو.

● ڪنڊو ۽ ڪنڊا (ت): ذ. در وغيره جو ڪڙو - ڪنڊيو (ت). مڇي ڦاسائڻ جو ڪنڊو (ت). سون يا چانديءَ جي زَلجيرَ کي وارن ۾ انڪائڻ - جو وَرِيل ڪنڊو. آلڪو - چِڪَ - اونو - آڏ ڪو - آنڊ مالڊ - فِڪر - انتظارُ - اوميڙو (ت).

● ڪنڊورُ ۽ ڪنڊورَ (ڪ): ذ. خيالي جن جو هڪ نالو.

● ڪنڊورو ۽ ڪنڊورا (ڪ): ذ. ڪنڊي جي نڊي وڻ جو هڪ قسم - ڪالڊيرو - ڪنڊيرو.

● ڪنڊَهڙ ڪنڊو: اسم خاص. تعلقي ڪنڊ ڪوٽ ۾ هڪ ديهہ. جو نالو.

● ڪنڊِيءُ ۽ ڪنڊِيُونُ: ث. (سن. ڪنڊِڪن ور). وڻ جو هڪ قسم - ڪنڊِيرو. واهَ جي چوڪر ٻنڊيل ڪنڊِي وارو آنُ. چَمڙي ڪي متَ جي بخشي ڏيڻ لاءِ ڏاڳي چڪڻ جي آري (ت). (اسم خاص). مهرو خان، داد و شهداد پور تعلقن ۾ هڪ ديهہ. جو نالو.

Gul Hayat Institute

(سن. ڪرَ+ڪنڊ). جواهرات وغيره تورڻ جي لنهي ساهمي. آنهي ساهميَ رکڻ جي لنڊي ايتيَ.
- ڪنڊيءَ پوڄا: هندن جي هڪ ڌاڻي رسم- ڪنڊيءَ جي وڻ جي پوڄا.
- ڪنڊيءَ جو لاهڻ: صفت. نهايت لچو ماڻهو- لُڇنگ- بدمعاش- آڳاهن- شريرَ. سخت- ڪٺنَ- اڻاسو- آهنڊ- اردُو.
- ڪنڊيءَ وَڌڻ: مسلمانن جي شاديءَ جي وقت ادا ڪيل هڪ رسم (دهقاني ماڻهو گهوٽ کان ڪنڊيءَ جوننيو وڻ يا ٽاريَ وڌائيندا آهن).
● ڪنڊيَ ۽ ڪنڊيَوڻ: ث. (سن). گول وريل سڳن واري مينهن- ڪنڊيِيَ- ڪنڊيلي. ڊلگرن وغيره ڪڍڻ لاءِ ڪاٺ جي پيالي- پچانگي- پيالو- پيلهڙ (ل). مڇي مارڻ جي ڪنڊي (ت).
● ڪنڊياروَ: اسم خاص. ڍڪوڙي، ساماري، ڪنڊياري تعلقن ۾ هڪ ڏيهه جو ڳالهه.
● ڪنڊياريَ: اسم خاص. ڪوني، بدهن، سانگهڙ، ساماري، ڪنڊي الهيار ۽ فيض ڪنج (خيرپور) تعلقن ۾ هڪ ڏيهه جو ڳالهه.
● ڪنڊياري: ث. اسم خاص. هڪ قسم جو چپل جو هوڻو جنهن کي مال ڪائي.
● ڪنڊيَ ڇوڪريَ: اسم خاص. تعلقي ڪڪڙ ۾ هڪ ڏيهه جو ڳالهه.
● ڪنڊيرَ: اسم خاص. تعلقي ڪوٽڙي ۾ هڪ ڏيهه جو ڳالهه.
● ڪنڊيرو: اسم خاص. تعلقي ميرپور ماڙيلي ۾ هڪ ڏيهه جو ڳالهه.
● ڪنڊيڙَ: اسم خاص. ميرپورخاص ۽ ڪبري تعلقن ۾ هڪ ڏيهه جو ڳالهه.
● ڪنڊيهريَ ۽ ڪنڊيهريَوڻ: ث. (سن. ڪنڊولا). ان ۾ پئي سامان رکڻ لاءِ ٺاهيل ڪنڊو- ڪنڊولو- ڪندي.
"ڪوڪڙ ڪنڊيهرن ۾ لوڪڙ ڦڪَ پريندي".
● ڪنڊيو ۽ ڪنڊيا: ڏ. چيني جي ٺاهڻ رکڻ لاءِ هڪ وڏو ٽوڪرو- ڪنڊيريو- ڪنڊڙو. چيني جا ڳالهه.

● ڪنڊيو ۽ ڪنڊيتا (ل): ڏ. هڪ وڍڪي اوزار جو ڳالهه- وڏي البوري- آلبوءَ- البورو.
● ڪنڊيَ ۽ ڪنڊيَ: ڏ. (سن. ڪنڊڪ). ڪم فهم ڪنڊ- موڪو- لوڇو- چٽ- مڌ- ٺٽ- ڏَڏَ- جاهل- پوڙدو- اناڙي- پٽوڪ- پسُوءَ- نادان- چسو- ڪم عقل- چٽ- بي ڊ لگو.
- ڪنڊيائيَ ۽ ڪنڊيائيپَوڻ: ث. نادانيَ- موڪائي- جهالت- ڪم عقلي- چٽائي- پوڪائي. لچائي- حرڪت- ڪيچل- مستي- آنولٽرائي.
● ڪنڊيات ۽ ڪنڊياتَ: ڏ. ڏسو ڪنڊڪات.
● ڪنڊيارجڻ: مصدر. (گهوڙي وغيره وانگر). ليڊَ ڪنڊَ يا وَڌَڻ. (ڪنڊياريو- ڪنڊيارو- ڪنڊيارَيل).
● ڪنڊيڙو ۽ ڪنڊيڙا: ڏ. پرت جو هڪ قسم- ڪنڊيڙو (ڪ)- ڪنڊڙو.
- ڪنڊيڙو هڻڻ: هڪ خاص قسم جو پرت پرڻ- ڪنڊڙو هڻڻ.
● ڪنڊيڙو ۽ ڪنڊيڙا: ڏ. وارن جي گهنڊي- زلف چڪ- ڪاڪل- ڪيهو- چوٽي- چلو- وڙ- ايچ.
● ڪنڊيڙيَ ۽ ڪنڊيڙيَوڻ: ث. جوئر جو هڪ قسم- جوئر جي ايچ جو هڪ قسم. لنڊن وريل سڳن واري مينهن يا ٻکري.
- ڪنڊيڙيَ تيليَ: ث. ٻکريءَ جو هڪ قسم.
● ڪنڊيلَ ۽ ڪنڊيلَ: ڏ. (سن. ڪنڊيلَ= والو). ڪن جي زيور جو هڪ قسم- پنڙو- ايرينگ- پنڊيَ- جهالر- والو- (ت) ڪنڙڪ- چڪرو- چوڙو- چلو (جوگي فقيرن جي ڪن ۾ پائڻ جو زيورَ). ڦل- ڪل- ورڙ- وڪڙ- ويڙهو (جيئن ٻالڪ سُنڌ ۾ ڪندو آهي). (صفت). سهڻو- زيبدارَ- ٺاهوڪو- دلبر- جوانمرد- دليرَ- بهادر- جوڌو- ويرَ- سُورهيه- شير مرد.
● ڪنڊيلو ۽ ڪنڊيلاَ: ڏ. (سن. ڪنڊي> ڪنڊيلارَ= ڪنڊيلو) زيور جو هڪ قسم-

Gul Hayat Institute

سونَ يا چاندي مان ٺاهيل ڳچيءَ جو هارُ- ڳالي- مالها- ڪنڊي. ڪنن ۾ پائڻ لاءِ چالديءَ جو والو. (اسم خاص). هڪ شهر جو نالو.

● ڪنڊيڙُ ۽ ڪنڊيڙُنُ (ت)؛ ث. ڏڪَ ولوڙڻ لاءِ مالڪائيءَ ۾ پيل رسمي.

● ڪنڊيو ۽ ڪنڊيا؛ (سن. ڪنڊرَ = ڪنڊيو). در جي چانڊ ۾ پيل لوهه جو ٽڪر (جنهن ۾ ڪڙو وجهجي)- وڏو ڪنيو- آڪڙي- آڙڪو- ڪولابو- لوهه جو اڏ چلو. زلجير جي اڏ ڪڙي. مڇي مارڻ جو اوزار. هاڻيءَ ڪي هلائڻ لاءِ لوهه جي وڏيل شيخ. سنگڻ وڏيل جالور. (پسج جو) انگورُ (ساريون پسائين ٿو ڪنيا ڪيندهو آهن)- ڪوڇَ. ٽيلين جو گاڏو- سُپ- چَجُ. گهوڙي جو هڪ قسم (جنهن جي ڪن جون چوٽيون مليل هجن). (ث. ڪنڊِيُ ۽ ڪنڊِيُون).

● ڪنڊيوڙ؛ اسم خاص. تعلقي ميرپور ٻٽوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪنڊيُ ۽ ڪنڊيُون؛ ث. (سن. ڪنڊِيڪا > ڪنڊي = ڪنڊي) ڳچيءَ ۾ پائڻ جي زيور جو هڪ قسم- ڳچيءَ جو هارُ- مالها- ڳائي- ڪنڊاو. هندن جو هوليءَ جي موقعي تي ڳچيءَ ۾ پاتل هارُ. اشالي لاءِ انَ جي چوڌاري ڪيل ليڪو (ت). ولُ ڪي ٽوپَ ڏيڻ لاءِ ڪُنن يا پنجن انگهن وارو ٻياڻو (ت). ٽڪڙي.

● ڪنڊيُ ۽ ڪنڊِيُون؛ ث. سن. ڪنڊڪ = ڪنڊِيُ). مڇيءَ ڦاسائڻ لاءِ رُکُ جو ٺهيل هڪ اوزار- ڪانٽو- ڪنڊيو- سنڊيو. لٽ يا ايرينگ جي ڏاڙيءَ کي وارن ۾ ڦاسائڻ لاءِ هُڪُ- ڪِلوڙو- آڪڙي- آڙڪو. در جي طاقن کي بند ڪرڻ لاءِ تاڙي. زريءَ جي پرت پرڻ لاءِ ڪنڊ بدار سُئي- پرت پرڻ جي آرَ- سُئي. آن گاهڻ جو هڪ اوزار (ت). آن صفا ڪرڻ کان ٻوءِ ٻُوريءَ ڪڍيل بچيل آن. ڪوڙڪي ۾ ٻڌل ان جا داڻا (ڏاڪي ۾ پوتل). (سن. ڪنڊيل = ڪنڊيو). اسپرلنگ والگي گول وڏيل ۽ چوڙيدار سڪڻ واري مينهن جو هڪ قسم- ڪنڊِيلي. سياري جي موسم ۾ اڪرلدڙ تارن جو سيڙُ (ڪنڊيءَ جا ڪُل چاليهه تارا آهن). سياري جي موسم ۾ شروع ٿيڻ، پهراڙي وارن جي چوڻ موجب روزالو ڪنڊِيُءَ جي تارن مان هڪڙيءَ رات هڪڙو پي رات ٻيو، اهڙي طرح ٻه راتين ۾ چاليهه تارا لڪري نروار ٿيندا آهن، ان کي سياري جو چاليهو چولدا آهن). (ڪ).

- ڪنڊيءَ ٻُورُ؛ چوريل ورن سان سنگ.

- ڪنڊيءَ دوزُ ۽ ڪنڊيءَ دوزَ؛ ذ. ڪنديءَ سان زربفت جو ڪم ڪندڙ- ڪنديءَ جو پرت پريندڙ.

- ڪنڊيون قطارُنُ؛ مينهن کي جهنگ ۾ چارڻ لاءِ وٺي وڃڻ- مينهون چارڻ.

- ڪنڊيون قطاري ڏيڻُ: چوري ڪهل مال موڪلي نه ڏيڻ- لهٽي کان انڪار ڪرڻ- آڌار ڏيڻ کان جواب ڏيڻ- قرض ڏيڻ کان ناهري وارڻ.

- ڪنڊيُ ڪيڙَنُ؛ گاهڻ بعد ٻلال کي چنڊي منجهائيس باقي رهيل سار ٻوٽن کي ڏيڻ. لاڀاري بعد ٻنيءَ مان رهيل سهيل سارين جا تيلا ڪيڻ.

- ڪنڊيُ ڪرَنُ؛ ڪري کڄي وڃڻ کان ٻوه ٻنيءَ ۾ ڪڍجي ويل ان کي صاف ڪرڻ. ڪري وارو رهيل سهيل ان صاف ڪرڻ.

- ڪنڊِيُ هڻَنُ: ڪنڊيءَ ۾ مرون ڦاسائڻ. مڇي مارڻ.

● ڪنڊِيارو ۽ ڪنڊِيارَ؛ (ڪ- ل): ذ. هڪ زهري جيت جو نالو- وڇون- ٻڇوٽن- عقرب.

● ڪنڊِيرُ ۽ ڪنڊِيرَ (ت)؛ ذ. وسڪاري ۾ ٽينڊڙ هڪ ول جو قسم (ميوو ٻڌائي جهڙو، جهنڪلي ڏٺُ). ٿر ملڪ ۾ ٽينڊڙ ڪاهه جو هڪ قسم.

● ڪنڊَرَ (ت)؛ ث. ڪنهن شئي کي ترڻ وغيره ۾ ڪم اينڊڙ ٽئي- ڪنڊي- ڪٽهي.

● ڪنڊِر ۽ ڪنڊِرون: وڏن ڪنن سان ٻڪريءَ جو هڪ قسم. (ذ. ڪنڊِرُ ۽ ڪنڊِرَ).

Gul Hayat Institute

● ڪنڊر ؛ ث. (گج). قطار- صف . ٽولي- وَلَندُ- وَ ڪِندُ- ڏ ڻ.
● ڪنڊر ڪري ويهڻ ؛ قطار ڪري ويهڻ- صف ڪري ويهڻ- وَار ڪري ويهڻ.
● ڪنڊِرَ ؛ ذ. ديو لوڪ جا راڪيندڙ. گهوڙي جو بدڻ (ميگهه دوت).
● ڪنڊرَ ۽ ڪنڊَرَ ؛ ذ. گڏهه جي سنڄ سان هڪ سنڄ جو ٻالو. (گول جنهن سان ٻڌڙ لٽڪهي). مال کي سڃاڻپ لاءِ گول ٽموني جو ڏاڻ داغ. (ث). ٻلا جو وَرُ وڪڙ. (ڪ). ڪنڊِرُ- واڇو (ڪ).
- ڪنڊَرَ ڪنڊَنُ ؛ وَرَ ڏيڻ- گهمرا ڏيڻ.
- ڪنڊَرَ ڪَرَنُ ؛ ويڙهجي سيڙهجي گول ٿي وڃڻ (ڪنهن شئي کي) ويڙهي سيڙهي گول ڪرڻ- هُوڇُر ڪرڻ- وَل ڇَل ڪرڻ.
● ڪنڊِرُ ۽ ڪنڊِرَ: ذ. (سن. ڪُنڊَلَ). عاج يا شيشي يا ڪاٺ مان ٺهيل جوڳين جي ڪَن جو واٽو. (سن. ڪُنڈ = ڪَنُ). ڏوهين جي ڪپڙن کي ڪُنبِ ۾ ڇاڙهڻ لاءِ ڪَنُ. (سُر آبري- گر). زبن ۾ ٻولڊ ڪاٺ جي وڑيل ڪاٺي.
● ڪنڊِر ۽ ڪنڊِر يُونُ ؛ ث. بندوق وغيره جي نشان ڇڻ لاءِ ڪنهن تختي يا پٽ تي ڪيل گول ۾ ڪارو داغ- لشالو- وڇ. (اسر خاص). بدين ۽ عمرڪوٽ تعلقن ۾ هڪ ديهه جو ٻالو.
● ڪنڊَراڇُ: اسر خاص. ڪوهستان ۾ هڪ جبل جو ٻالو.
● ڪنڊِراڻِي ؛ اسر خاص. تعلقي ٽڪر ۾ هڪ ديهه جو ٻالو.
● ڪنڊَرِوُ ۽ ڪنڊَرِڇا ؛ ذ. ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (رنگ ڳاڙهو، چلرن سان، قد ۾ ڪاڻ ايڏائي ٿوٽ).
● ڪَنُ رَحمَتُ اللهُ ؛ اسر خاص. تعلقي ڏيپلي ۾ هڪ ديهه جو ٻالو.
● ڪنڊَرَسَ ۽ ڪنڊَرَسَ ؛ ذ. صفت. ساز وغيره جو ڪَن کي وٺندڙ مينو آواز- راڳ رنگ سٽڻ جو سرو- رَسُ- سرو- راحت- رسنا. راڳ جي ٻَروڙ. سرو جهڙي ڳالهه. حجت واري گفتگو- قيل و قال- بحث- مباحثو- مُناظرو- رد بدل. ڏبان سان ٻڌندڙ- سرت سان سڌندڙ- ويچار سان ٻڌندڙ- ڪَن رسيو- مُتوجهه- خيالي.
- ڪَنَ رَسِيوُ ۽ ڪَنَ رَسِيا ؛ ذ. صفت. ڪَنُ رسُ- مُتوجهه.
● ڪنڊِرِ ڪامورِيُ ۽ ڪنڊِرِ ڪامورِ يُونُ ؛ ث. ڪري ۽ جو هڪ قسم.
● ڪنڊِروُ ۽ ڪنڊِرا ؛ ذ. رنگاوت جي ڪم ايندڙ هڪ قسم جي وڻ جو ڇوڏو.
● ڪنڊِروُ ۽ ڪنڊِرا ؛ ذ. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ قسم جي ٻوٽيءَ جو ٻيج. زالن جي مٿي ۾ وجهڻ جي ڪم ايندڙ هڪ قسم جو ٻارڪو وَ ڪَرُ (ث).
● ڪنڊِروُ ۽ ڪنڊِرا (ت) ؛ ذ. ڪول ڪهيرو- چَڪَرُ- وَرُ.
● ڪنڊِرِيُ ۽ ڪنڊِرِ يُونُ (ڪ) ؛ ث. ڪري ۽ جو هڪ قسم.
● ڪنڊِرِيُ ۽ ڪنڊِرِ يُونُ (ت) ؛ ث. لٽهن ڪنيل ڪوهه جو ٻار ڪان ٻاڻي ۽ تائين وارو حصو. لوهه يا پتل ۾ ٽنگ ڪيڻ لاءِ وڇان ٽنگ لڪتل لوهه جي ڇڪري- بَرمو- گيرمتُ. (اسر خاص). عمرڪوٽ ۽ ميرپورخاص تعلقن ۾ هڪ ديهه جو ٻالو.
● ڪنڊِڙا (ڪ- ل): ذ. پوٽ جو هڪ قسم.
● ڪنڊِڙوُ ۽ ڪنڊِڙا ؛ (سن. ڪَرنڊُ = ڪَنُ). ڪَن جو اسر تصغير. ڪَنُ- ڪوڻ. ڏيان- توجهه- خيال- رُخُ- لاڙو.
- ڪنڊِڙائِيُ ۽ ڪنڊِڙائِيُ: ذ. صفت. ڪَنُ ڏيندڙ- لکي ڳالهه ٻڌندڙ- چوري ڇپي ڳالهيون ٻڌندڙ- ڪنڊِرو ڏيندڙ. ڪن وارو- ڪنڊِرُ.
- ڪنڊِڙوُ ڏِيَنُ ؛ لڪي ڳالهه ٻڌڻ- چوري ڇپي ڳالهه ٻڌڻ- ڪَنُ ڏيڻ- ڪنرو ڏيڻ- (ت). ڪنسو ڏيڻ. ڏيان ڏيڻ- خيال ڏيڻ- توجهه ڏيڻ- مُتوجهه ٿيڻ- لاڙو رکڻ.

Gul Hayat Institute

- ڪنڙو ڪڻڻ: ڪنهن گاله کي چورڻ- ڪنرو ڪڻ- ڪنهن ۾ گاله جي ابتدا ڪرڻ- چور چورڻ. تياري ڪرڻ- سالباهو ڪرڻ- سنبت ڪرڻ. موڪل ڪهرڻ- رخصت ڪهرڻ.

● ڪنڙو ۽ ڪنڙا: ذ. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻساريڪي وڪر جو ٽالو. وارن کي صفا ڪرڻ لاءِ عورتن جو مٽي ۾ وڄهن جو هڪ ٻساريڪو وڪر. هڪ ٻوٽي جو ٽالو (ڪ). گاهه جو هڪ قسم. ڪيوڙي جي قرين جي ٻاجي. ول جو هڪ قسم (ڪ). (اسم خاص). سنجهوري ۽ ڪرلڊ تعلقن ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● ڪنڙو ۽ ڪنڙا: ذ. (سن. ڪنڊي = ڪنو). ڪني جو اسم تصغير- رڌڻ لاءِ لنڊو ٽڪر جو ديگڙو- لنڊو ڪنو.

● ڪنڙي ۽ ڪنڙ ٻون (ت): ث. هڪ قسم جي خوراڪ جي شئي. (اسم خاص). تعلقي ڪهري ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● ڪنڙ ۽ ڪنڙ: ذ. (ع). علم فقه جي هڪ ڪتاب جو ٽالو. مذهبي گالهين جو خزالو- مخزن- گنج- گنجينو- اخبار- رسالو- ڇاپڙو.

"ڪنڙ قدوري ڪافيا، اڙهي ٻروڙين سيءَ"
(قاضي قاضن).

● ڪنس: اسم خاص. هڪ ظالم راجا جو ٽالو- ڪرشن ڀڳوان جو ماموَ.

● ڪنڪاڙ ۽ ڪنڪاڙ: ذ. صفت. وڏن ڪنن وارو- ڪنير. ڪنن ٽائل- ڪنن چيريل. هندو فقيرن جو هڪ قسم.

● ڪنڪ ٽنڊ ۽ ڪنڪ ٽنڊ: ذ. ڪنن ٽائل. جوڳي فقيرن جو هڪ قسم- ڪنڪاڙ.

● ڪنڪاس ۽ ڪنڪاس (ث): ذ. جهيڙو- جهڳڙو- معاميلو- فساد- رڳڙو.

● ڪنڪر ۽ ڪنڪروڻ: ث. (سن. ڪرڪر = ڪنڪيرو). مورڙ- ڪنڪري- ٻٽري- ٻهٽي. (ذ. ڪنڪر ۽ ڪنڪڙ).

- ڪنڪيري: ث. ننڍيون ننڍيون ٻهٽيون- ٻٽرن جو ڇورو.

● ڪنڪوڙ: مصدر. ٽري ماڻهن جو شادي يا ٻهرئين ٻڌ جي جڻ وقت هڪ رسم ادا ڪرڻ- ماڻهن جي جوڙن کي شادي يا ٻهرئين ٻڌ جڻ وقت گاڙهو رنگ ڏيڻ. (ڪنڪورو- ڪنڪور ٻڌو- ڪنڪور ٻڌل).

- ڪنڪور (ث): ذ. شادي يا ٻهرئين ٻڌ جڻ وقت ماڻهن ۾ ٻاڪل رنگ ڏنل جوڙو.

● ڪنگ ۽ ڪنگ: ذ. (سن. ڪنڪ). ٻاڦي جي ٻكي جو هڪ قسم- ٻڪهه ٻكي- ٻڪو- ٻڪهلو. هڏي خورو- لڪلڪ- ڪهنگ ٻكي. ڪاڦيرو. ننڍي ٻچي جو هڪ قسم (اسم خاص). تعلقي ڊگهڙي ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

- ڪنگ ٽيهن: ڪوي ٻڌون ٽين- ايرو ٽين- لاهر ٽي وڃن- ڪهنگ ٽين. لڪرڻ- جاري ٽهڻ.

- ڪنگراڙ ۽ ڪنگراڙون: ث. صفت. سڪيو- ٻر ٻاد- آجرو- لاس- چٽ- تباهه- غير آباد- ويران- آجاڙ. (اسم). آجاڙ- سڪ- ويرالي- پينگ- رڻ ٻٽ- رڻ- بيابان- ٻروٽ.

- ڪنگ رڙن: سڪ هڻڻ- پينگ هڻ- سڪائي هڻ- بربادي هڻ- آجڙ هڻڻ. واڪا ڪرڻ- رڙيون ڪرڻ.

- ڪنگوراڙ ۽ ڪنگوراڙون: ث. سڪ- پينگ- آجڙ- رڻ- ويراني- بربادي- تباهي.

- ڪنگوراڙا ٻڌجي وڃن: ڪڙوڪو لڳي وڃڻ- سڪ ٽين- پينگ ٽين- آجاڙ ٽين- بربادي ٽين- تباهي ٽين- ويراني ٽين.

- ڪنگوراڙ لڳي وڃن: سڪ ٽين- پينگ.

- ڪنگ هڻن: لڳ هڻڻ- فريبي هڻڻ- دغاباز هڻڻ- ليڀي هڻڻ.

● ڪنگ: اسم خاص. تعلقي ننڍي باڪي ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● ڪنگ ۽ ڪنگ: ذ. صفت. اوجل- لرمل- آڇو- آجرو- صفا- هوتر- پاڪ- شفاف- ڪنگو (ٻاڦي). ڪينگهو- ٻڙو- چڙو- ٻلو.

● كنڱا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. تعلقي لاڙڪاڻي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كنڱا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● كنڱال ۽ كنڱالَ: ڏ. صفت. (سن. كنڱال = كنڱال). غريب - مسڪين - دَرُ دَرِي - لدَرُ - تيهي دَست - ڪنڊ - آهاڄ - پينگيو - مفلس - آباسو - آتابو - بي هڇ - نرڏلي - محتاج - جو ڪو - سچو - سڪيٽو - ڏُرڙ - ڪَرُ ڪ - نادار - تنگدست - تنگ حال - فقير. قرضي.
- كنڱالائي ۽ كنڱالائيون: ث. آڻ هولد - ڪُنڊالائي - محتاجي - غربت - غريبي - مسڪيني - ناداري - مفلسي - سچائي - جو ڪائي - پينگ - پينگيائي - پينگيائيءَ - كنڱالپڻ - ولهائي - كنڱالپڻو.
- كنڱالپڻو ۽ كنڱالپڻا: ڏ. كنڱالپڻ - سچائي - محتاجي - غربت - غريبي - مسڪيني - پينگيائي - كنڱالائي - آڻ هولد - ولهائي - ناداري. ڪمبختي - برو حال - گرو دُڪ - ڏولاڻو - آهاڄاڻو - شامت - بَراڻي.
- كنڱالِيَ: ث. سچي - پينگي - مسڪين - ڪنڊ - غريب - هيٺي - اهاڄ.
● كنڱائيٽ: اسم خاص. چالگ بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.
● كنڱڪ هنيٽ: اسم خاص. تعلقي شهدادپور ۾ هڪ ديهه جو نالو.
- كنڱ ٻيرُ: اسم خاص. ڪنڊي باڪي ۽ ڏکوڙي تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كنڱكرِ ۽ كنڱكروڻ (ث): ث. گهوڙي يا گڏهه جي ڪنڌ مٿان وارن جي قطار - بُرُ - بشڪون.
● كنڱكرُ ۽ كنڱكِرَ: ڏ. ڪُڪر جو لوٿو (ناڙ يا هَرلي ۾ ٻڌجي). (ث. كنڱكِري ۽ كنڱكِرِيون).
● كنڱكرُ ۽ كنڱكرَ: ڏ. صفت. (سن. كنڱكَر). بهروپي - ڏانهي - ڪپٽي - ٻاڪنڊي - وسيام ڪهاڻي - ٺڳ. دغا باز - مڪرياڙ - رياڪار - مُنافِق، آفواهه اڌارينڊ - ڪوڙو - بغاوتي.
● كنڱكِرائڻ (ت): مصدر. آڻن لاهڻ جو خيال ڪرڻ (كنڱكرائيو - كنڱكرائيندو - كنڱكرائيل).
● كنڱكِراهيٽ: اسم خاص. موي بلوچن جو هڪ قبيلو.
● كنڱكرو ۽ كنڱكرا: ڏ. (سن. شِڪر = چوٽيَ). ڪولڪري - ڪلغي - ڪلنگي - ليل - اٽي - ڪلس - چوٽي - ڏار - ڪنگٽي - برج - مناروَ. ڪنارو - ڪور - حاشيو - ڪني - لب - چپ - حد. پرت جو هڪ قسم. (ث. كنڱكِري ۽ كنڱكرِيون).
● كِنڱكِرِي ۽ كِنڱكِرِيون: ث. ڏاڙهي جي مڇيءَ مار پکيءَ جو هڪ قسم - ابرهاڙو - ڪِليڙ (رنگ گاڙهو ۽ اڇو). لنڊِيٽ لونِيٽ - ڏکي - ٽيٽ.
● كنڱكرِي ۽ كنڱكرِيون: ث. سازجو هڪ قسم - سُرندي جو قسم. "ٽي وڄي ڪنڪري ڪرتار جي." (سامي). پرت جو هڪ قسم - ڪپڙي تي سبيل هڪ سنهي ڏاندائين ٽنيَ. (اسم خاص). تعلقي روهڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.
- كنڱكِرِيون هٽڻ: سنهين ٽڪندي چوڻين سان ڪپڙي تي ٽنيَ هڻڻ.
● كنڱكڻ ۽ كنڱكنَ: ڏ (سن. كنڱكَن = كنڱكڻ) ڪرائي ۾ ٻانڌ جي زيور جو هڪ قسم - چوڙو - ڪڙي. شادي جي موقعي تي ٻانهن جي ڪرائي ۾ ٻڌل ڪُلهن سان ڏاڪو. (ث. كنڱكِڻي ۽ كنڱكِيون).
- كنڱكڻ ٻڌڻ: شاديءَ جي موقعي تي ڪهنبو ڏاڪو ٻانهن ۾ ٻڌڻ.
- كنڱكڻ كيڙي وڃڻ: ڪُنبل ٽيڻ - ڏيوالو كيڙڻ - ڪتي وڃڻ - كنگال ٿيڻ - سڄو ٿيڻ. ٻُسڻ ڏيڻ ڪان جواب ڏيڻ - قرض ڏيڻ ڪان ناهري وارڻ. انڪار ڪرڻ - ناڪار ڪرڻ.
- كنڱكِيٽي ۽ كنڱكِيٽيون: ث. ٻانهن جي چوڙي. ڏيڪڙي جو ڪنو. عورت جي ويڙهيل وارن جي چوٽيءَ ۾ ٻڌل چالديءَ جا ڪنگرين سان گول ڦل - چوٽي ڦل.

Gul Hayat Institute

● ڪنڪڻ ڪارَ: ث. (سن. ڪنڪشڪار). (ديهه ڏيڻ لاءِ) معدلي ذاتوءِ جو هڪ قسم- ڪنڪٿهار- سڌاڪو.

● ڪنڪڻ هارُ: ذ. ڪنڪڻ ڪار (لوشادر ۽ عورو ملاءِ).

● ڪنڪيٽيُ: ذ. (سن. ڪنڪ). سادن ۽الورن جو هڪ قسم- ڪنالس. ڪرنگ جو هڪ قسم. زنالي سٽ جي ڪپڙي جو هڪ قسم (آڏواڏ رنگ ٻولدا اٿس).

● ڪنڪو ۽ ڪنڪا: ذ. (سن. ڪنيڪنت). وارن سنوارڻ لاءِ ڪنگي- ڪنگو. ڪاري جي ڇيءِ جو هڪ قسم (۽ گهي چهنب واري ڪپڙي وانگر). تمام ڇڊي ڪيل لسي- ٻنگو- چاچ (ت). (ث. ڪنڪيٽيُ ۽ ڪنڪيٽيونُ). ـ ڪنڪوليڙو: ذ. ڇڊي لسي- ٻنگو.

● ڪنڪو ۽ ڪنڪا: ذ. (سن. ڪنڪرُ= گاڙهو). رنگ جو هڪ قسم (ٻالڻ جي تلڪ ۾ ڪم اينڊ) - سيندور- سيندرُ. لئي جي وڻ جو گاڙهو ڪوليج (ل- ت). لئي جو ڪلا ٻي ڪل يا ٻُور (ڪ). ڪچي لئي (ل). گهوڙن ۽ گڏهن جي اکين ٽنگن ۾ ٿيندڙ مرض جو هڪ قسم ۽ ان مرض جي مَڪ.

ـ ڪنڪو ٽارو (ت): ذ. هڪ قسم جو گاڙهو ڳل- ڳل سُرخ.

ـ ڪنڪوءَ رَتا ڪپڙا: سنياسين جا گيڙوءَ رتا ڪپڙا.

ـ ڪنڪوءَ ربڙُ ۽ ڪنڪوءَ ربڙَ (ل): ذ. ڪنڪو جو اسم تصغير- لئي جي گاڙهي ٻولگو. "ڪنڙها ڪنڪوءَ ربڙ تي ڪئين سوين لڪ چرن".

سنهي ڪڪري ٻا رائي جي ڏاڻي.

ـ ڪنڪنيُ ٽارو ۽ ڪنڪنيُ ٽارا: ذ. آسري لئي جي وڻ جو گل.

● ڪنڪورُ ۽ ڪنڪورَ: ذ. سَر جهڙو گاهه جو هڪ قسم (جنهن مان لڙَ ۽ بالسربون اهن). سبجي جو هڪ قسم (ل).

● ڪنڪورُ ٻُوٽيُ: ث. دوا طور ڪم اينڊڙ هڪ ٻساريڪي وکر جو ٽالو- ٻاڦ جي ۽ر تي گاهه ۽ ٿيندڙ هڪ ٻوٽي جو ٽالو (ڪل گاڙهو، چٽي جيڏو، رنگ ڪارو).

● ڪنڪوروُ: اسم خاص. تعلقي ڏکڙي ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● ڪنڪوسُ ۽ ڪنڪوسَ: ذ. ڪهڪاءُ- ايذاءُ- هوسرات- ڏڪبيُ.

● ڪنڪولُ ۽ ڪنڪولَ: ذ. (ل. ڪنڪره). ڪنڪري- ڪنڪي- ليهل- بُرج- ڪنڌي. طوق- حلقو. ڪنڪڻ. سَر جهڙي ٻوٽي جو هڪ قسم- ڪنڪور (ت).

● ڪنڪولو ۽ ڪنڪولا: (سن. ڪنڪڻ= ڪنڪڻ). ٻهراڙي جي عورتن جو ٻانهن ۾ ٻاڦ جي ڪنڪڻ ٻا چوڙي جو هڪ قسم- دستي- ٻانهن رکي.

● ڪنڪوليوا: ذ. لئي جي وڻ جو ٻور.

● ڪنڪيُ ۽ ڪنڪيونُ: ث. ڪاري جي ڇيءِ جو هڪ قسم (سنهن چلرن سان، منهن وڏان سنهي چهنب ۱- ۲ انچ، ٻيٽ اڇو، ٻُٽ سائي، قد ۴- ۵ انچ تائين).

● ڪنڪيُ ۽ ڪنڪيونُ (ل): ث. بدن جي گاوينڊ ۽ بيماريءِ جو هڪ قسم- گهٽي ڪاٽڻ سان سڪي سنهو ٿيڻ ۽ ٻيٽ لڪڻ جي بيماري.

ـ ڪنڪيُ ڪٽادَلُ: ذ. صفت. بيمار. اپرو- ضعيف- هيڏو- لونجهه جهڙو- ليهل- ڪمزور.

● ڪنڪهلُ: اسم خاص. تعلقي ڪپري ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● ڪنڪهيلَ: اسم خاص. تعلقي لوشهري ۾ هڪ ديهه جو ٽالو.

● ڪنڪهو ۽ ڪنڪهٽا (ت): ذ. ڪنڪو- ڦٽي- ڦوٽو.

● ڪنڪهوُ ۽ ڪنڪهٽا (ت): ذ. ڦٽ جو ٻاڦ- پون- سُٽ- ڪنڊ. تمام ڇڊڙو- ٻڙو. جيئن "ڏاڏا رکو ڪنڪهو ٻاڦي رکيو آهي". (جملو).

Gul Hayat Institute

ـ ڪينگهو ٻاڻي: جڏي لنسي ۽ ٻا ڏڻ ـ هينگو ـ چاچ.

● ڪينگهي ۽ ڪينگهيون (ل): ث. ٻندرو ۽ وڏي ٻيٽ سان وهت.

● ڪنڌين گاڏي: اسم خاص. تعلقي ميرپور بٹوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪنو ۽ ڪنڌا: ذ. (من. ڪن=ڪنو). (ارتن وغيره جي) ڪنار ـ ٻاسو ـ گهيرَ ـ (واهه، کوه وغيره جو) ڪپ ـ پير ـ ڪنڌي ـ ڪپر ـ ڪنارو ـ (ڪوڙي وغيره جي) ڪناري ـ حاشيه ـ وَٽ ـ آنڊي ـ (ترارَ جي) ڏارَ ـ رَڌ ـ (عينڪ جو) چلو ـ (ٻيڙيءَ جو) اڏو. (مالڪيءَ جو) ٽڪر ـ پورَ ـ گيو.

ـ ڪنو جهلڻ: ٻاسو ونڻ ـ پَرِ ونڻ ـ پرسان ڏيڻ.

ـ ڪنو ڪيڻ: (ماڻهوءَ کي) سڏو ڪرڻ. کالب ٻڌي وهڻ.

● ڪنو ۽ ڪنڌا: ذ. صفت. (من. لِڪرشٽ=لِيڇ>من. ڪِلوشر=بيمار ي). خراب ـ غليظ ـ ميرو ـ ديولڻ ـ کوجهو ـ فاحش ـ گندو ـ ڇڙو ـ بدُ ـ سڏو ـ بُرو ـ بالسي ـ باسي ـ سڙيل (ميوو وغيره). ڪيني ڏَپَ وارو ـ ڪيڪو ـ چٽارو ـ لَرڪ. (ث. ڪيني ۽ ڪينون).

● ڪنو ۽ ڪنڌا: ذ. (من. ڪنڊي=ڪنو). رڌ ڇڏڻ جي ڪري اينڊ ٽڪر جو ديڳڙو ـ ديگرو. ڏڌ ولوڙڻ لاءِ چاڏو ـ مانو. ميرن ڪپڙن کي ٽهڪائڻ لاءِ ٽين جو دَهو ـ ٽيڻ. ث. (ڪيني ۽ ڪنيون).

ـ ڪنا کارا ڪرڻ: کجهه به نه ڪرڻ ـ اڪارا ڪرڻ ـ بيڪار وهڻ ـ لڪار هڻڻ.

ـ ڪنو چاڙهڻ: ڪپڙن کي ٽهڪائڻ ـ ڪپڙا ڏوئڻ ـ ڪار سان ستڻ.

● ڪنوات ۽ ڪنواتَ: (من. ڪرَپ=آڻ+ت=انڊو). ان سان جي چمار وارو آڻ ـ دَوَ ڪو آڻ ـ گوبرو ـ تودو ـ ٻالڪهڙو (ث). (صفت). نوجوان ـ گپرو ـ ڪولڙ ـ وَهيءَ دار ـ بالغ.

● ڪنوالي ۽ ڪنوالين: ث. (سن. ڪنمٿ=ٻالس جي لکڙي ۽ ٻاڻيءَ جو ڏلو). ٻاڻي پرڻ لاءِ ڏنل ڪٽڻ لاءِ نهي ٻاسن کان رسا يا زنجير ٻيل ڪاٺي ـ ڪالوالي.

● ڪنوار ۽ ڪنوارون: ث. (ٻرا ڪماري. من. ڪمارَ=ان پرڻيل چوڪري) ان پرڻيل بالغ چوڪري ـ دوشيزه. تازي شادي ڪيل عورت جو لقب ـ تازي پرڻيل چوڪري ـ عُروس.

ـ ڪنوار پڻ: ڪنواري هجڻ واري حالت ـ ڪنوارَپ ـ ڪنوارِپو ـ ڪنوارِهو.

ـ ڪنوارَپڻو: ڪنوار پڻ ـ ڪنوارِپو ـ ڪنوارَپ.

ـ ڪنوارِپو ۽ ڪنوارپا: ذ. ڪنوارپڻ ـ ڪنوارپڻو ـ ڪنوارائي.

ـ ڪنوارل ۽ ڪنوارَل: ڪنوارو.

ـ ڪنوارو ۽ ڪنوارا: ذ. ان پرڻيل ـ شادي ل ـ ڪيل ـ چڙهو ـ واهيو ـ نوجوان چوڪرو غيرشادي شده. (ث. ڪنواري ۽ ڪنوار يون).

ـ ڪنواري ۽ ڪنوار يون: ث. (سن. ڪمار ي=چوڪري) ان پرڻيل چوڪري.

ـ ڪنوار ي پالڻي (ث): ٽورن ڪان اڳ ڪنوار يتن طرفان ڪوٽيتن کي ڏنل ڪاڪ ـ ڪنوارپتو ويهلو.

ـ ڪنوارپتو ۽ ڪنواريتا: ذ. ڪنوارَ جي طرف جو ماڻهو. (ضد: ڪوٽيتو).

● ڪنوار پُوتي: ث. دوا طور ڪم اينڊ هڪ ٻسار کي وڪم جو نالو ـ ٻوٽي جو هڪ قسم ـ ايريال.

● ڪنوارڻ: مصدر. ڪهت وڌ ڪالهائڻ ـ ڪلا ڪرڻ ـ لنڊا ڪرڻ. (ڪنوار يو ـ ڪنواريندو ـ ڪنوار يل).

● ڪنوتڙي ۽ ڪنوتڙيون: ث. عورتن جي ڪن جي ٻاڙيءَ ۾ وجهڻ جي والي. گهوڙي جي ڪنَ جي ڇنيبَ.

● ڪنوتلڻ (ت): مصدر. هڪ گهوڙي تي چڙهي ٻيو گهوڙو ڊورڻ ـ ٻئي گهوڙي کي

Gul Hayat Institute

انعام کان وڌي ڇڪڻ. (ڪنوتلو- ڪنوتلندو- ڪنوتيلل٘).

- ڪنوتل٘ ۽ ڪنوتل (ت)؛ ذ. ڏور ٻل٘ گھوڙو- واڳ کان وڌي هلايل گھوڙو- ٻنڪل٘ گھوڙو.

● ڪنو٘تي٘ ۽ ڪنو٘تيون٘ ث. (سن. ڪرن٘ = ڪن٘). گھوڙي جو ڪنڌ ڍو ڪن- گھوڙي جو آھو ڪن- ڪنوتي٘- گھوڙي جي ڪن جي ڇنبڙي. ڪن جي والي- ٻرڪي- دوپھجو. ڇڏو- ڪل- ڪلڙو- ڇلاکو (ت).

● ڪنو٘ٽي٘ ۽ ڪنو٘ٽيون٘؛ ث. ڪنوتي. مرکي- ڪيوٽي- والي- دڙ٘ (ت).

● ڪنو٘ٽي٘ ۽ ڪنو٘ٽيون٘؛ ث. ڪنوڪن- ستروبدڙ٘- بدلو- متاسٽا- ڦيرڪير- ادل بدل. نسبت- برابري.

● ڪنو٘ٽيو ۽ ڪنو٘ٽيا؛ ذ. ٽوپيل ڪنن سان فقيرن جو ھڪ قسم- ڪنن ويڙيل جوڪي- ڪاڙي- ڪن ڦاڙ فقير.

● ڪنو٘ڇو ۽ ڪنو٘ڇا؛ ذ. دوا طور ڪم آيندڙ ھڪ قسم جو ڇ- ساروکو وڪر.

● ڪنو٘ر٘ ۽ ڪنو٘ر؛ ذ. (سن. ڪنو٘ر٘ = شاھزادو). راجا جو پٽ- شھزادو- راج پٽر- ملڪ زاده- راج دلار- ڪمار- بادشاھزادو- راج ڪمار- راج ڪنور- ولي عهد. (صفت). حسين- سھڻو- خوبصورت. ڪوٽ- پھلوان- بھادر- بالڪو- جوڌو- دلير. (سن. ڪنمل٘ = ڪنول هڪ قسم). ٻاڦ جي ڳل جو هڪ قسم. مکڙي (ت). غلاف- ڍڪ- پوش- ڪور (ت). موتي- ٻاڦ- مٽڪو (ڪ). (اسم خاص). هڪ هندو ڳٻٽ جو نالو "ڪنور ڳٻٽ". تعلقي تمبر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪنو٘رو ۽ ڪنو٘را (ت)؛ ذ. ڪڇي مٽي جي ٽالون ٽپڻ لاءِ اندران ڏنل مٽيءَ جو ٻڪل ڳوڙهو.

● ڪنوري٘؛ اسم خاص. تعلقي ڏوکريءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪنورڙو ۽ ڪنورڙ؛ ذ. حرف علت- ھ ٽپو- ۽ سرو.

● ڪنو٘ڙي٘ ۽ ڪنو٘ڙيون٘ (ت)؛ ث. ڪوھ جي ولنگ کان ٣ ھٿ مٿي جو انداز.

● ڪنو٘س٘ ۽ ڪنو٘س٘؛ ذ. جبل ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ ٻوٽي جو نالو (تپ واري کي ڪھوٽي ٻارجي).

● ڪنو٘ل٘ ۽ ڪنو٘ل؛ ذ. (ٻيرا. ڪنو٘لو. سن. ڪنمل٘ = نيلوفر). ٻاڦ جي گل جو هڪ قسم- ٻوٽيءَ جو گل- نيلوفر- ڪوٽي جو گل- ٻيڙ جو گل- گل بنفشه. ٻدم.

- ڪنو٘ل٘ چرن٘ ۽ ڪنو٘ل چرن٘؛ ذ. (سن. ڪنمل٘ + چرن٘ = پير٘). ڏنيد سان نگرندڙ هڪ قسم جي ٻاجي طور ڪم آيندڙ ول جي پاڙ- ٻھڻ- ٻيڙ جي پاڙ.

- ڪنو٘ل٘ ڦيرن٘؛ چريو ڦي ٻوڙ- مست ٽيڙ- ڪل ٽڙڻ- متوالو ٽيڙ- ديوانو ٽيڙ- ٻاگل ٽيڙ- ڪيپو ٽيڙ- چتو ٽيڙ.

● ڪنو٘ن٘؛ حرف جر. ڪان- وڻان- جي رستي- جي ڪري- سان- ۾- ٻاسان- طرفان.

● ڪنو٘و٘ڏيي٘ ۽ ڪنو٘و٘ڏيون٘؛ ث. (سن. ڪرن٘ = ڪن٘). هڪ جھڙي متاسٽا- برابر ڏي وڻ- ادل بدل- مٽ سٽ- دوبدو- سروبدر. سڳ تي سڳ- بدو.

- ڪنو٘و٘ڏيي٘ ڪرن٘؛ مٽ سٽ ڪرڻ- ادل بدل ڪرڻ- دوبدهٔ ڪرڻ- متاسٽا ڪرڻ- سڳ تي سڳ ڪرڻ- ڏي وڻ ڪرڻ (مٽي مائٽي ۾)- سروبدر ڪرڻ.

● ڪنھٽ ۽ ڪنھون٘ (ت)؛ ث. قبا جي سيبل وٽ- ڪنھي٘- ڏور- ڦاڪو.

● ڪنھ ۽ ڪنھون٘ (ل)؛ ث. لوھارکي اوزار جو هڪ نالو- ڏاڻن جي ڏندن جو اوزار- ڏندڻي- ڪکرڻي- ڪوري- سونھن- رواتي- روات (ت). ڏاروڻ جو ڳن (ل).

● ڪنھاڙ٘ ۽ ڪنھاڙ٘؛ ذ. ٻلي جي منھن وارو حصو- ٻلي جي ڪچيءَ وارو پاڳو- ڪين، ڪلين ۽ وات وارو حصو- ڪنھڙ.

Gul Hayat Institute

- ڪنهڙ ۽ ڪنهڙ : ڪنهڙ.

● ڪنهڙ ۽ ڪنهڙ (ت): ذ. صفت. تمام خراب - ڇڙو - ڪينو - گندو - ٻدڻ.

● ڪنهين : ضمير مبهم. (سن. ڪنسيٽ = ڪنهن جو). ڪير - ڪوڙو - ڪو.

- ڪنهين تي ڪلمون پڙهڻ : ڪنهن جو نهايت مطيع ٿيڻ - ڪنهن جو معتقد ٿيڻ - ڪنهن کي پنهنجو پيشوا ڪري سمجهڻ - ڪنهن جو مريد ٿيڻ.

- ڪنهين تي هٿ رکڻ : ڪنهن کي دلاسو ڏيڻ - تسلي ڏيڻ - آٽ ڏيڻ - تسڪين ڏيڻ - خاطري ڏيڻ. حامي ٿيڻ - مدد گار ٿيڻ - واهيرو ٿيڻ - واهيڙ ٿيڻ - ٻيهراڻي ڪرڻ - سهائتا ڪرڻ.

- ڪنهين جو ٻالڊ خالي نه ڪرڻ : سوالي کي خالي نه وراڻڻ - سڀ ڪنهن سان سخا ڪرڻ - هر هڪ فقير کي خيرات ڏيڻ - سڀ ڪنهن جي من جون مرادون پڄائڻ - دلهردان ڏيڻ - تمام گهڻي سخا ڪرڻ.

- ڪنهين جو ڪارو ڪنهن کي ڪرڻ : بدنام ڪرڻ - بڇڙو ڪرڻ - خوار ڪرڻ - بدفعلي ڪرڻ.

- ڪنهين جي حال تي روئڻ : ڪنهن جي حالت تي رحم کائڻ - ترس اچڻ - خوف خدا ٿيڻ - افسوس ٿيڻ - ڏک ٿيڻ - درد ٿيڻ.

- ڪنهين جي خون جو پياسي ٿيڻ : جان جو دشمن ٿيڻ.

- ڪنهين جي ڏي وٺ ۾ نه هجڻ : ڪنهن سان به ڪو مطلب نه رکڻ - سڀ لاڳاپا ٽوڙي ڇڏڻ.

- ڪنهين جي ڪنوار کي ڪرڻ : ڪنهن جي بيوقوف بنائڻ - ڪنهن جو منٿو ڪوڙڻ - برغلائي مطلب سڌ ڪرڻ.

- ڪنهن جي منهن تي چڙهڻ : ڪنهن جي مقابل ٿيڻ - روبرو ٿيڻ - آمهون سامهون ٿيڻ - دوبدو ٿيڻ - منهن مقابل ٿيڻ - منهيدا اچڻ.

- ڪنهين سان الٽ ڪرڻ : ڪنهن جي ڀائي ڪٽڻ - ڪنهن سان حد ڪري ڇڏڻ - ڪنهن کي سخت تڪليف ڏيڻ - ڪنهن سان دشمني رکڻ.

- ڪنهين سان الٽ هٿڻ : ڪنهن سان بي حد ظلم ٿيڻ - ڪنهن جي بنهه برباد ٿيڻ - ڪنهن سان لسورو وڻيل هجڻ.

- ڪنهين قضائي (ت) : ذ. ڪنهن قضائي - اتفاقا - وراسي - ڪڏهن ڪڏهن - ڪاهي گاهي - اوچتو.

- ڪنهين قضائي : ذ سو ڪنهن قدائي.

- ڪنهين ڪهي مٽائڻ : سخت سزا ڏيڻ - تمام گهڻي مار ڏيڻ. ڏاڍي ڏيهه ڪيڻ.

- ڪنهين ڳالهه تي ڪنڌ ٻڌي وهڻ : فقط ها واهه مطلب سمجهي ڪجهه به نه ڪرڻ - هڪ ڳالهه تي راضي رهڻ. هروپرو ضد ڪرڻ - بحث ڪري ويهي رهڻ - هڪڙي ٽي ڳالهه تي زور ڏيئي ويهي رهڻ.

● ڪنهين ۽ ڪنهيون : ث. ڏاڻي وغيره ڪي تڪي ڪرڻ جو هڪ لوهارڪو اوزار - روات (ٽيڪنڊي) - راڻي - سولهن - ٽيڪر - ڪانس - ڪرٽي - ڏنڊي - ڪنهه (ل).

● ڪنهينباز (ڪ) : ث. ٻگري جي رنگ جو هڪ قسم.

● ڪنهون ۽ ڪنهان (ت) : ث. ڪوهن ٻڌل جو ڏاڪو - ڪهي - سڪو - ڏور.

● ڪنهيرو (ڪ) : اسم خاص. هڪ وڻ جو نالو.

● ڪنهين ۽ ڪنهنيون : ث. ٻوڻ وغيره ٻڌل جو ڏاڪو - ڪهي - ڪشو - سڪو. ڦيٽ - ٻني. جوڙ - ڳنڍ - سنڌ و.

● ڪنڌار ۽ ڪنڌارون : ث. (سن. ڪمار = چوڪر) تازي شادي ڪيل چوڪري - ولي - ٻني - ٻنسري - لاڙي - عروس - لٽين لوبلي - دلهن.

- ڪنڌارائي ۽ ڪنڌارائيون : ث. ڪنڌارهائي - ڪنڌارپڻو - ڪنوارپو - چيروبند.

- ڪنڌارپڻو : ث. ڪنوارپو - ڪنڌارائي.

- ڪنڌارپو : ث. ڪنڌارائي - ڪنڌارپڻو.

- ڪنڌارڪو ۽ ڪنڌارڪا : ذ. ڪنڌار جو - آڇيتو - سنبل - پرسيان - وشان. ڪنڌاري مان (جمع).

Gul Hayat Institute

= ڪنڌارو٠ ۽ ڪنڌارا ؛ ذ. اڻ پرڻيل - ڇڙهو ڇالب - ستو جتو - واڍو.

= ڪنڌاري٠ ۽ ڪنڌاريون٠ ؛ ث. اڻ پرڻيل چوڪري - ڪماري - ڪنجا - لينگري - ڪنيا - سنبل٠ - پرسيان٠.

= ڪنڌاريتو٠ ۽ ڪنڌاريتا ؛ ذ. صفت. ڪنوار جي طرف جو - ڪنڌار وارو - ڪنڌار جي مائڻن جو - ڪهوٽ جو ساهراٽو ياسو - سيڻن وارو طرف.

● ڪنڌاڙ ۽ ڪنڌاڙون ؛ ث. ڪنڌون٠ - چوٽ٠ - چيت - ٽيڏ. مغز ۾ اٺ٠ - وهر٠ - پور٠ - ٻڌ ٻڌو - ريڙهڪ٠ سوڏاءَ - گمان٠ - سنسو.

● ڪنڌورل٠ ؛ اسم خاص. تعلقي ڏيپلي ۾ هڪ ديهه جو ٻالو.

● ڪنڌرو ۽ ڪنڌرا ؛ ذ. صفت. (سن. ڪومل٠ = لوڻ٠). نرم - لاڙڪ٠ - ملائيم٠ - ٻنڌڙو - ڪومل٠ - هلڪو - جهيڻو - ٻندرو - مور جهڙو - راڄڙو.

= ڪنڌراڻ ۽ ڪنڌراڻون٠ ؛ ث. نرمي - نرمائي - هلڪائي - ڦلهڙائي - ڪومل پڻ - ملائمي٠ - ٻنڌڙائي.

= ڪنڌراڻي٠ ؛ مصدر. ڪنڌرو ڪرڻ ۽ اڇڻ - ارم ٿيڻ - نرمائڻ - ملائيمي٠ ڏيڪارڻ.

● ڪنڌلي٠ ۽ ڪنڌليون٠ ؛ ث. ننڍي جيت جو هڪ قسم - ڪيڙي - ڪيڙولي - ماکوڙي - ڪنڌلي٠.

● ڪنڌن٠ ڪنڌڻ٠ ؛ ذ. (آواز). ڪلر ڪتي جي پونڪ جو آواز - ٻهوڙ - پوڻڪ. (صفت). ٻڪ ٻڪ - يخي - ٽرٽو. ڪوڪڙ - گرٻڙ - لب لب - لڙ لڙ - رب - قسو - ٻڙ ٻڙ - ٻگواز - لاڙ - ونڊ - ٽر ڪو.

● ڪنڌون٠ ؛ ضمير. (الداز ۾). ڪهڙو - ڪالڻون٠ - ڪيترو - ڪجاڙو - ڪجا.

● ڪنڌون٠ ۽ ڪنڌان٠ ؛ ذ. (سن. ڪيت). آن ڪي ڪائيندڙ جوت جو هڪ قسم - چنڊو - ڪاڌ - ٽيڏ - ڪيڙو - سرو - ڪينڊون٠ - گندر.

= ڪنڌارو ۽ ڪنڌارا ؛ ذ. صفت. (سن. ڪيت = ڪينڊون٠). ڪيڙي وارو - ڪنڌ ڪاڌل٠ - ڪيڙو لڳل - ڪنڌرو - سرپل٠ - چنڊيل٠. ڦيڻو - هورو - الدران ڪاڌل٠.

= ڪنڌرو ۽ ڪنڌرا ؛ ذ. صفت. ڪيڙي وارو - ڪنڌارو - ڪنڌن ڪاڌل٠.

● ڪنهي ؛ حرف جر. ڏانهن - وٽ - ٻر - وهجهو - مان پرمان - سان - لاءِ - طرف - ڪنڌو - جٽ٠ - ٻٽ - لاءِ ٿيو.

● ڪنيءَ ۽ ڪنيون٠ ؛ ث. (سن. ڪن = ڪنارو). ٻڪ زو - ڪڙ - ذرو - ٻور - ڪڙو - پورو - ڪڙڙو - ڪپو (مالي وغيره جو). (ڪپڙي جي) وٽ - الدي - ڪنار - ڪناري٠ - ڪور - سنڀاڙ٠ - مغزي - نيوٽ - ڏوري٠ - سرڪ - تندي - ڏلدي - (ٻني جي) حاشي. سج جي ايڙ ولت ان جي لڳتل چوڻي - اوپر - تيرورو. (ندي وغيره جي) ڪنڌي - ڪڇر - ڪنارو - ڪنڍ٠. رلڳين ڪپڙي تي ليڪ. لغڙي جي هلڪي ياسي تي ٻال اڳڙي ۽ ڪڙ٠.

= ڪنيءَ ٻڌڻ٠ ؛ لغڙي جا ٻئي ياسا برابر ڪرڻ لاءِ هلڪي ياسي اڳڙي پور ٻڌڻ. لغڙي جو هڪ هٿ ڪ ٻڌي ٻيهڻ.

= ڪنيءَ تيءَ هڻجڻ٠ ؛ دور هڻجڻ - ياسي تي هڻجڻ - پر پرو هڻجڻ - ٿورو ٻري هڻجڻ.

= ڪنيءَ ڪيڏڻ٠ ؛ (سڄ جو) ٻارو ٿيڻ - ايڙڻ - ظاهر ٿيڻ - لروار ٿيڻ.

= ڪنيءَ ڪرڻ٠ ؛ ٻزار ٿيڻ - ڪڪ٠ ٿيڻ - ڇڻي ٿيڻ - ورڇڻ - ياسو ڪرڻ - ڪنارو ڪرڻ - ٻري ڇڏڻ.

= ڪنيءَ لاهيڻ٠ ؛ ڪپڙي جو وڌيل ياسو سنوت ۾ آڻي - ڪناري ڪٽڻ. چوڻي لاهيڻ.

= ڪنيءَ وڌائيڻ٠ ؛ آڻ ۾ ڪپڙي جو هڪڙو ياسو سنوت مان لڪي وڃڻ - تاڃي جو هڪ ياسو وڌي وڃڻ.

= ڪنيءَ هنڌ٠ ؛ لغڙ٠ جو هڪ ياسي تي لاڙو رکڻ - هڪ ياسي هٿ (لغڙي وغيره والڳي).

Gul Hayat Institute

● كنهي: ضمير. كين - كهڙن سانهن - كيرُ.
● كنيءِ ۽ كنيئونُ: ث. صفت. لڇ وڻ جهڙي - خراب - بُڇڙي - بند - بيڪار - آڳري - ۽ واڌ جهڙي.
= كنيءِ آڳرُ وَڌڻُ: خرابي کي لاس ڪرڻ - ڪنهي عادت کان باز اچڻ. ڳلا جهڙي ڪر کان آزاد ٿيڻ - بُڇڙائي دور ڪرڻ - بچڙاين کان ٻاسو ڪرڻ - بُرايون چڏي ڏيڻ.
= كنيءِ سَڇيءِ: خراب - بيجا چيزُ - ڏولڻ - ڪرڻ.
= كنيءِ سَڇيءِ هُنڌُ: لڇ ڪپڙ جهڙي شيءِ هڻڻ - خراب هڻڻ - بيڪار هڻڻ - بيجا چيز هڻڻ.
= كنيءِ ٻُوٽيءِ: ث. ڪني ٻالس واري گاهه جو هڪ قسم - آگرو گاهه.
= كنيءِ ڪاڻيءِ ۽ كنيئونُ ڪاڻيئونُ: ث. دوا طور ڪر ايندڙ هڪ ٻساريڪي وڪر جو نالو.
= كنيءِ ڪارِ (ت): ث. ڪپڙن کي ڪار جي ٻاڻيءِ ۾ منڻ مان باقي بچيل ڪار وارو ٻاڻي.
= كنيءِ مُرَ ۽ كنيئونُ مُرونُ: ث. دوا طور ڪر ايندڙ هڪ ٻساريڪي وڪر جو نالو - زردي رنگ تي هڪ قسم جي وڻ جو ڪوڙ - كنيءِ مَرَ.
● كنيءِ ۽ كنيئونُ: ث. (سن. كنڊي = كنو) رڌن لاءِ ڪر جو ديڳڙو يا ڪنو - چاڙي. ٻاسَ ٻاسيل ڪاوڙ - خيرات - يارهين - لذر لياز لاءِ رڌل ڪاوڙ. "پيرَ جي ڪنيءِ". (اسم خاص). هڪ جبل جو نالو.
= كنيئرَ (ت): ذ. ديگ جو مالڪ - ديگ وارو. ڪني ڪندڙ - ڪني ٻاسيندڙ.
= كنيءِ كرَنُ: ڪا دلي مراد پوري ٿين تي ڪاوڙ رڌي في سبيل الله ورهائڻ - يارهين وغيره ڪرڻ - لذر لياز وغيره ورهائڻ.
● كنيا ۽ كنيائونُ: ث. (سن). ڏهن ورهين کان گهٽ عمر واري چوڪري - معصوم - ابتهر. ڪنواري چوڪري - ٻاکيره - دوشيزه - ڪنيا - ڪماري - ڏيءِ - ڪملا - ڪنواري - نياڻي - ستي - گنگي گاءِ. تازي ورٽيل عورت - لاڏي - بتيي - عُروس - وٽي - ڪنوار. ڏائڻ. ڇهين راس - بُرج سنبله.
= كنيادانُ ۽ كنيادانَ: ذ. شاديءِ وقت نياڻيءِ کي ڏاج ۾ ڏنل ساماڻ - ڏيءِ کي ڏنل خيرات - جهيز - ڏاج - ڏاجو.
● كنيبا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● كنيارِيءِ ۽ كنيارِيئونُ: ث. ڳچين جي مرض جو هڪ قسم (هن ۾ گوشت جا ٽڪر سُڄي پولدا آهن).
● كنيتَ ۽ كنيتَونُ: ث. (ع). آهو نالو جنهن جي اول ۾ لفظ (اب) يا (ام) يا (بنت) هجي. مثلاً "ابوالحسن، ابوبڪر، ام الخير، ابن واصف".
● كنيتَ ۽ كنيتَونُ: ث. ذات - ٻاڙو - خاندان - ڪنبو - ڪڙ - قبيلو. ڪنهن ماڻهوءِ کي چيڙائڻ لاءِ ان تي رڪيل خراب نالو - الَ - چيڙَ - آپنامُ.
● كنيرُ ۽ كنيرَ: (ذ. سن. كنج = چمڪڻ. سن. كالنج = شيشو). جواهرين جي موتين ۾ ڪڻ جو شيشو - لنڊڙو شيشو - خورد بين. عينڪ - چشمو. كنَ جي زيور ۾ پيل سونو مڙيو يا داڻو.
● كنهيرا: اسم خاص. ٿر ۾ مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو.
● كنهيروُ ۽ كنهيرا: ذ. ڪني ڪاهڻ وقت ان کي نوريءِ شڪل ۾ ٽهي ٻاهرڻ لاءِ ڪر ايندڙ هڪ ڪنيارڪو اوزار. (صفت). ڪني وارو. (ث. كنهيرِي ۽ كنهيرِيونُ).
● كنيزَ ۽ كنيزونُ: ث. (ف). ٻانهي - نوڪرياڻي - ٻالدي - هورهيٽ - ٻوهاريدار - گولي - غلام چوڪري - داسي - كنيزڪَ - خادم - خدمتگارڻ. حرم - سُريت.
= كنيزَكَ ۽ كنيزَكونُ: ث. (ف). ڏسو كنيزَ.

Gul Hayat Institute

● ڪنيل ۽ ڪنيل: ذ. ٻنهن - شهير - ڪهڙ.
● ڪينو: ذ. ٻيڙيءَ جي تخت جي ڪنڌي ۽ ٻڌل جو هڪ اوزار.
● ڪينون ۽ ڪنيان: ذ. ڪينئون - ڪيڙو - جيت. ٻئون - ڳڏر.
- ڪينيارو ۽ ڪينيارا: ذ. ڪينين لڳل - مٿريل - ڪينئارو. ايرو - ضعيف.
- ڪينياري ۽ ڪينيارين: ث. ڪينين ڪاڏل - ڪيڙي لڳل. ايري - ضعيف - لرٻل. ڪمزور.
● ڪنيا: اسم خاص. ڪشپ رشي جي گوتر مان هندن جي هڪ ٽڪ يا ذات جو ٻالو (هندن جي تاريخ).
● ڪن ۽ ڪنون: ث. (سن. ڪٽهه = ڪٺو). (ٻست، ٽوٽي وغيره جو) ٻج. داڻ - خسخس. ڪنون - داڻ داڻ - ذرو - (چالورڻ جو) - ڏارو رهڻون. ڪنو - ٻڪو - چورو. شيشي کي وڌڻ جو اوزار. اندازو - تخمينو - الڪل روڙ. ننگ - شرم - غيرت (ت) (حرف جر). جي ويجهو - پرسان - ڏانهن - طرف - پاسي - وٽ.
● ڪنڌ ۽ ڪنڌ: ذ. (سن. ڪنڌ = داڻو). انڙ وغيره جو داڻو. ڪنڌو. چونڊ داڻو - ڏڙو مثلاً "چنڊ ڪوٺ". انڙ - الاج ذرو - پرزو - چٽنگ - ذراڪ - هنوڙ - ٽڪرو - ٽڪڙو. پاڳو - حصو - پتي - وڇ شگوفو - غنڇو - ڪنڌ - ڪنايي - ڪٽوپنڌ. طاقت - زور - ٻل - سٽ. (ضمير). ڪنهن (ت).
- ڪنڌ ٻڌڻ: ٻيلڻ هوڪ کي ڏسي ان مان نڪرندڙ انڙ جو اندازو لڳائڻ - تڪ ڪرڻ - الڪل روڙ تخمينو ڪرڻ (ت).
- ڪنڌ تي هٿڻ: رهڻ وغيره تي گذران ڪرڻ - جهنگلي ڏٺ وغيره تي گذارو ڪرڻ. "ڏر آهي ٽڻ تي، نه ڪن تي" (چوڻي).
- ڪنڌ ڇڏي ٽڪر ٻيڙڻ: چڱي شيءِ ڇڏي، خسيس شيءِ قبول ڪرڻ - بيهودي چوائيد ڪرڻ.
- ڪنڌار ۽ ڪنڌدار (ت): ذ. چونڊي يا ڪلنگي وارو - ڪلغي وارو.
- ڪنڌ سان (ت): غيرت سان - غيرتمند - غيرتي.
- ڪنڌڪيڙي ۽ ڪنڌڪيڙين: ث. (سن. ڪنڌه + ڪنڌ = دلو). ٻٽ جو ڏينو يا ڏوڏي.
- ڪنڌ ڪرڻ: سواري جي ڇاڙيءَ ۾ ڏينهن جو ڪجهه ٽيڪو ٽيڻ. سارين جو ڪجهه سوچارو ٽيڻ - سارين جو چگو ان جهلڻ.
- ڪنڌ ڪنڌ: ث. داڻ داڻ - ڪڻو ڪڻو - ٻرٻر. داڻو داڻو. ڇڙو ڇڙ.
- ڪنڌ ڪنڌ وارو: ڳالهه ڳالهه وارو - لنگ وڙ وارو - لنگائتو - وڙائتو.
- ڪنڌ وارو: ذ. صفت. غيرت مند - غيرتي - غيرت سان.
● ڪنڌ: حرف جر. ويجهو - پرسان - لاڳو - لوديڪ - اوري.
● ڪنڌ (ل): ذ. خراب ٽيل سخت ڪٽي لٽسي. ٽالوَن تي چڙهيل ڪنڌ - خراب تنهن - ڪنڌ (ڪاڇو - ث).
● ڪنڌاچ ۽ ڪنڌاچون (ل): ث دانهن - رڙ - واڪو - ڪوڪ - ٻاڪار - هاءِ گهوڙا.
● ڪنڌاڪ ۽ ڪنڌاڪون (ڪ): ث. ڳچگوڙ - هنڪل - ڏڙڪي - دانهن - رڙ - گوڙ.
● ڪنڌانگ ۽ ڪنڌانگ (ت): ذ. ڏکي قد سان ضعيف ماڻهو - ڏکهو ۽ ڏهرو ماڻهو.
● ڪنڌاڻيو ۽ ڪنڌاڻيا: ذ. ٻيڙيءَ چڪڻلاءِ چيلهه ۾ ٻڌل رسو.
● ڪنڌهه ۽ ڪنڌاهون: ث. گرو نانڪ شاهه جي يادگيريءَ ۾ ڪاٺ ٽاهيل مٽائيءَ جو هڪ قسم - ڪنڌاهو (ت) پرساد - ڏامو.
● ڪنڌاهه ۽ ڪنڌاهه: ذ. (سن. ڪنڌاهه = ڪنڌاهو). ڪاڏي وغيره تيار ڪرڻ لاءِ لوهه يا پتل مان ٽاهيل اونهو ۽ ويڪرو ڍانءُ - وڏي ٿنبي - ڪنڌاهو - ٽنڊو - ڪٽهي - لڳلام - ڪنڌو - ڪنڌاهي -

Gul Hayat Institute

ڪڙاهو- وڏو لڙهاڏو- وڏو ٻيلو. گهڻو ساڪ جي ٽالي سڪن جو ٽٽيءَ ۾ رڌي تيار ڪيل ڪاڏو.

- ڪٽاهوءَ ۽ ڪٽاهو: ذ. ڏسو ڪٽاهه- ڪٽيهي.

- ڪٽاهيءُ ۽ ڪٽاهيُونءُ: ث. ڪٽاهه- ڪٽيچي- ٽٽي- ڪٽهي- لغلام- ڪڙهي.

- ڪٽاهي ۾ ڪاڙهَنءُ (ت): تڪليف ڏيڻ- ڏکوئڻ- تنگ ڪرڻ- ايذاءُ ڏيڻ- رنجائڻ.

● ڪٽاهٽ ۽ ڪٽاهٽ: (ل): ترس- رحم- قياسُ- هاجتهه- ڪهل.

● ڪٽاءُ ۽ ڪٽاءِ: ذ. ڪرونانڪ صاحب جي ياد گيريءَ ۾ ڪيل سيرو وغيره- ڪٽاهه پرساد- ڏامو.

● ڪٽاءُ: گهنجاءِ. "مٺهن ۾ ڪٽاءُ".

● ڪٽيتو ۽ ڪٽيتا: ذ. واپارين جو خراب ٿيل شئي لاءِ رکيل مجرائي وغيره- لاٽ ڪٽتو- گهاٽو- گاس ٻيس- مجرائي. لاهياري کي لائسي جي حساب کان ڏنل وڌيڪ آنُ (ل). فصل جي وقت ۾ زميندارن کان لوهار ۽ واڻ ۽ حجامن کي مڙ جي ڀڻيان ملندڙ ڪجهه حصو (ل). ٻيٽل فصل جي آن جو ڪيل اندازو- اڻڪل روءِ- الدازاً (ت).

● ڪٽيتَ ۽ ڪٽيٽُونءُ: ث. ڪنهن ڪم ڪرڻ لاءِ چيلهه کي ٻڌل ڪپڙو- ڪاٻَ- سندرو. ڪوتَ جي ٿي- ڪمرٻند- ڪٻڊ.

● ڪٽيٽو ۽ ڪٽيٽا: ذ. جهاز جو ڪٽو- ڪٽو- (الڳ). ڊبڪُ.

● ڪٽيچُ ۽ ڪٽيچَ: ذ. (من. ڪٽڻ تڙ> ٻرا. ڪڙ چچ) ڪٽيءِ جو هڪ قسم- وڏو ٽٽو- ڪٽهو- ڪڙاهو- لڳ لڳو- ڪڙهي ٻان. ڏيڳڻ ۾ هلائڻ لاءِ هڪ قسم جي وڏي ڏوئي- ڏوٽلو- هنيي- آلپي (قترُ وڏو ۽ ڏولکهي سان).

● ڪٽيچَ ۽ ڪٽيچُونءُ: ث. ڪنڊ- پاسو- ڪُڙچَ- گوشو- ڪولو. "سنڌي ڪٽنبِ ڪڙچ- مان هون سلامت سهرين."

● ڪٽيچاريءُ: اسم خاص. تعلقي ڪپري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪٽيچو ۽ ڪٽيچا (ت): ذ. ڏکڻ ۽ ونڊيل ڪنن واري ٻکر جو هڪ قسم.

● ڪٽيچيُ ۽ ڪٽيچيُونءُ: ث. (من. ڪٽاهه= ڪٽيچي. ٻيرا: ڪڙ چچَ). ننڍي لوهي ٽٽي- ترٽي- ڪڙاهي- ڪٽهي- لغلامُ- ڪڙهي ٻانُ- فراءِ ٻين. (اسم خاص). ڪاري رلڪ جي ٻڪيءِ جو هڪ قسم- ڪالُ ڪٽيچي. تعلقي فيض گنج (رياست خيرپور) ۾ ديهه جو نالو.

● ڪٽيسَ ۽ ڪٽيسيُونءُ: ث. (من. ڪٽَونءُ= ٻُونءُ ٻُونءُ ڪترَنءُ) ٽورو ٻخارُ- ٻخار جي ڇهين- ٽوٽسَ- لڳن جي ڪوساڻ- ٻرو- تپ جي ٻوتَ- خفيفُ تپ- ڪاموٽ- لڳن جي ڀاڄَ- ٻت ۾ آرسُ.

● ڪٽيس: ضمير. ڪيس- هن کي. وَٽس- هن وٽ. لاڪمُ- هُنَ ڪانُ. ٽورو ٻخارُ- تپ- ٻرو (ت).

- ڪٽيسَ آڇنءُ: ٽورو تپ اڇڻ- ٻخار اهڻ- جسر ۾ ڇهين هڇڻ.

- ڪٽيسيجنءُ: مصدر. تپڻ- ٻرڻ- تونسڻ- ٻخار اڇڻ.

● ڪٽيسارو ۽ ڪٽيسارا (ت): ذ. ان رکيل لاءِ گندي والگر ٽاهيل سرن جو حوض يا جاءِ.

● ڪٽيسنَ (ڪ): مصدر. تپش سان چمڪڻ- سورج جو تيز ڪي وڇڻ- سيڄَ جو تپت ڪرڻ. ڪٽڪڻ- چنگهڻ- رلسڪڻ- رينگڻ- هري هري گوڙ ڪرڻ- ڪُرڪنءُ. (ڪٽيسيبو- ڪٽيسيبلُ).

● ڪٽيڪ ۽ ڪٽيڪُونءُ: ث. (ف. ڪنڊم. من. ڪٽيڪَ). رابر ۾ ٽينڊڙ الاج جو هڪ قسم- ڪندر- ڪيهُونءُ. (قيسمَ: ١- نوڙهي ٢- ٻنبڻ- ٣- ڪوجي ۴- تندر ۵- ڪوڏاڻو ۶- ڪهڙو ۷- ٻواسري ٨- رڙي ٩- خودلو ١٠- جٽو ١١- ڪوٽي). ٽواسي (سيبو) جو هڪ قسم- سنهو ٽوبو (ل).

Gul Hayat Institute

= ڪٽيڪَ رَنگو ۽ ڪٽيڪَ رنگا؛ ذ. صفت. ڪٽڪ جي رنگ تي مائل - سانورو- سالواڻو- هيڊاڻ مائل - ٽورو ڪورو (ماڻهو).

● ڪٽڪ ۽ ڪٽيڪُنُ؛ ث. هلڪي دالهن- چنگهَ - رنگ - ڪٽڪ - ڪنجهه . روڙ مهل آهستي پريل سڏڪو . رنپ - رڙهه - روج - رودن (ڪ). سور کان ڦٽڪار- لوچ لوچ - آڏل پڏل . ڏڪ - ڪاري - صدمو - ور - ڦيٽ - اوڪ - چوٽ - چاڙپ - ٽوڪر .

● ڪٽڪَ ۽ ڪٽيڪُنُ؛ ث. ڪنهن ا- ڳالهه جو ڪن تي ٻيل ٽورو وڃ - ٽوري خبر- علم - سُڌ - ڪُڙڪ - سُڌاءُ - ڀڙلاءُ - ڪٽڪ - سڏ - ٻڌو - ڪٽيڪَ .

● ڪٽيڪارَ ۽ ڪٽيڪارُونُ؛ ث. (من. ڪ = آواز ڪرڻ). ڪوئل جو آواز - ڪوهل ڪيءَ جي لات - ڪُوڪُو- ڪُنڪار.

● ڪٽيڪَڻُ؛ مصدر. (من. ڪُوَڻ = آواز ڪرڻ) ڇهڻو آواز ڪرڻ - ڪرڪڻ - ڪنجهڻ - چنگهڻ - رنگڻ- رينگڻ - رينگاٽ ڪرڻ - چنگهڪار ڪرڻ دل ۾ رڻ - هري هري رڻ - ڳرڻ - هڇڻ - جهڇڻ. واڪا ڪرڻ - رڙيون ڪرڻ. رليٽ - ڪوڪون ڪرڻ. دالهون ڪرڻ - روئي ڏيڻ - ڏاڍي رڻ - ٻڪو سڃاڻڻ - رون رون ڪرڻ - روج راڙو ڪرڻ - مالدو ٿيڻ - ساڻو ٿيڻ - ڏرڪڻ - هڇڻ - سُسڻ ڪوماڻڻ. ٽڪ ٽڪ ڪرڻ - ڪرڙات ڪرڻ ڪُر ڪُر ڪرڻ. (ڪٽيڪيو - ڪٽيڪنڊو - ڪٽيڪيل).

= ڪٽيڪيجيُ ٻوَڻُ (ت)؛ ايمار ٿي ٻوڻ - اکيو ٿي ٻوڻ .

● ڪٽيڪڻُ؛ مصدر. ڪسڪڻ - ترڪڻ - ٽڙڪڻ. (ڪٽيڪيو - ڪٽيڪنڊو - ڪٽيڪيل).

"رکي وار ڪٽيڪيو ماريس تهه گمان".
(سر مومل راڻو شاهه).

● ڪٽيڪَڻُ؛ مصدر. (من. ڪ = آواز ڪرڻ) ڇهڻو آواز ڪرڻ - چنگهڻ - رنگ ڪرڻ - رينگو ڪرڻ - چنگهڪار ڪرڻ - ڪنجهڻ - ڪنجهڪار ڪرڻ - ڪرڪڻ. سور کان آهستي آهستي دالهن ڪرڻ ڏک کان دل ۾ رڻ - هري هري رڻ - ڳرڻ - هڇڻ - جهڇڻ. ڪنڪڻ - ڪنڪار ڪرڻ - ڪوڪون ڪرڻ - ڪهلاڻ ڏ ڪوڙڻ ارمان ڪرڻ - فڪر ۾ رهڻ (ت). (ڪٽيڪيو - ڪٽڪندو - ڪٽڪيل).

= ڪٽڪَ ۽ ڪٽڪُنُ (ل)؛ ذ. درد کان ڪيل جهيڙو آواز - ڪنجهه . ڪنجهڪار - چنگهڪار ٽوڪر - ضرب - ڏڪ - ڏڪو.

● ڪٽيڪار ۽ ڪٽيڪارُونُ؛ ث. جهيڙو آواز - چنگهه - چيچلاٽ - چنگهڪار - ڪنجهڪار. دالهن - رڙ - ڪوڪ.

= ڪٽيڪَتَ ۽ ڪٽيڪتُونُ (ڪ)؛ ث. ڪٽڪ - ٽورو آواز - ٻڙڪ ڪٽڪار.

= ڪٽيڪَ ڏ ڪرڻُ؛ ڪجهه ڏ ڏ ڇوڻ - ڪاوڙ رڙ ڪوڪ نه ڪرڻ - ساڻ ۾ رهڻ - ٻڙڪ ٻ ڏ ڏيڻ.

= ڪٽڪو ۽ ڪٽيڪار؛ ذ. سنهو آواز - ڪنجهڪار - جهيڙو آواز - چنگهڪار - رنگ - ڪٽڪار - چنگهه. وهٽ جي هري هري ڏڪ - آهستي آهستي گوڙ (آٽ جي).

● ڪٽُ ڪٽَ (ث)؛ ڪيرَ ڪيرَ.

● ڪٽيڪو ۽ ڪٽيڪا؛ ذ. (من. ڪٽهه = ڪٽو) ٻج - آن - داڻا - الاج - ڪڻا. ڪنهو - ڳوڙهو (ث). (من. ڪٽيڪ) ڪٽڪ.

● ڪٽيڪو ۽ ڪٽيڪا؛ ذ. خدا ڪارڻ ياسيل ماڻيءَ جو ٽڪر - فقير سبيل الله ڪيل ڪاڌي ۾ ٽورو ڪره - ڪٽاهه پرشاد مان ٽورو ڏرو.

● ڪٽڪ ڪٽيڪُنُ (ڪ - ڪ)؛ ث. پرت جو هڪ قسم.

● ڪٽڪهو ۽ ڪٽڪها؛ (من. ڪٽرَڪ). ڪاڻيءَ وارو هڏو - ريڙهه - ڪاڻيءَ جو ڪنڊو - ڪرلڪهو - ڪنڊو - ڪنڪهو - ڦاڻي - لائن.

● ڪٽُر (ڪ)؛ ضمير. سون کي - لاڪُر - ڏ ڪي. "ڪٽُر ڪل ڪالهي کا ننگي نجيب، ڪُجاڙي ڪنا کاوڙهن توں فريب".

Gul Hayat Institute

ـ ڪٽڻ: آڻهن کي.
● ڪٽڻ ¦ (ڪ): گاهه جو هڪ قسم.
● ڪٽڻ (ڪ): مصدر. ڪوٽائي ـ ڪوٽڻ. (ڪٽيو ڪٽيندو ـ ڪٽيل).
● ڪٽو ¦ ڪٽا: ذ. (سن ڪٽهه = داڻو). الاڇ جو داڻو ـ ذرو. اَنُ ـ آناجُ. اِجُ.
ـ ڪٽا جاچڻ: مائٽي ڪرڻ وقت ڇوڪرءَ ڇوڪريءَ جي جاچ ڪرڻ
ـ ڪٽا ڳڻُ ¦ ڪٽا ڳڻَ (ت): ذ. بار بڪ لهڪو ڪندڙ. بخيل ـ ڪنجوسُ ـ شومُ ـ موذيُ
ـ ڪٽا ڳڻُ هڻڻُ: بخيل هجڻ ـ ڪنجوس هجڻ
ـ ڪٽو آکاسُ: ٿورو ذرو به قبول ڪرڻ.
ـ ڪٽو قرارُ هڻڻُ (ت): بخت همراهه ٿيڻ ـ قسمت زور ٿيڻ ـ خوش نصيب ٿيڻ ـ بخت جي ياوري ٿيڻ ـ ستارو زور ٿيڻ.
ـ ڪٽو ڪٽ ٿيڻُ: ڏار ڏار ٿيڻ ـ علحدو ٿيڻ ـ اتفاق ٽوڙڻ ـ وڙهڻ ـ جڙو جڙ ٿيڻ ـ ٽڙو ٽڙو ٿي وڃڻ ـ ٽيڙي پکڙي وڃڻ.
ـ ڪٽو ڪٽو: ڪٽو ڪٽو ـ جڙ وکڙ ـ واءِ وڪير ـ پکڙيل ـ علحدا ـ جدا جدا ـ تيتر وتر ـ اِستِ وِستِ ـ ڦلائيل ـ ٽيڙيل پکڙيل ـ ڪنڊر ڀل ـ لِفافُ پيل ـ هيڏانهن هوڏانهن ـ گهڻن طرفن ـ ڦواڦيُ.
ـ ڪٽو ¦ ڪَرُ: ذرو به لياقت نه ڏيکارڻ ـ ڪاب هوشياري نه هُجڻُ.
ـ ڪٽهي جي به ڪَسَرَ ڪَرَڻُ: ڪوشش ڪرڻ ـ سالگو صرفو ڪرڻ ـ ٿورو خرچي ڪرڻ ـ ڪفايت ڪرڻ
ـ ڪٽهي ڪهت ڪاسو: ٿورڙو ڪهت ـ البت ڪٿي ـ ڏاڍي ڪهت ـ ٿوري ڪهتائي ـ رَتيُ پرڪسو ـ ٿورو چونو.
ـ ڪٽهي ڪهت ڪاسو ٿيڻ: ٿوري تان ڪسي وڃڻ ـ هَوَ تان رمجي وڃڻ ـ ڏاڍي ڪهت ڇڏي وَڃڻُ.
● ڪٽو ¦ ڪٽا: ذ. (ع. قرع = ڪٽو). ٻڪو ـ فالَ ـ ڏارو.
ـ ڪٽو وڃهڻُ: ٻڪو وڃهڻ ـ فال وڃهڻُ.
● ڪٽهارُ ¦ ڪٽهارَ: ذ. مٽي يا موتين جو لهبل هارُ ـ هيرَنُ جو هارُ. مٽيو (جواهر آبدارُ ٧٩).
● ڪٽهو ¦ ڪٽها: ذ. ڇڙي جي ڇڪ لاءِ ميربحرن جي چيلهه جي ٻڌڻ لاءِ رَسو ـ ڪٽهُ (ت).
● ڪٽهيُ ¦ ڪٽهيُونُ: ث. ڏاڙهن ۾ ڪڻ لاءِ گول تَنَيُ ـ لوهه جي ڪاري.
● ڪٽڻُ: توکي.
● ڪٽٽيُ (ڪ) ضمير. توکي ـ ڪٽيُ.
● ڪٽي (ڪ): ضمير. توکي ـ ڪٽئي.
● ڪٽيُ ¦ ڪٽيُونُ: ث (پرا. ڪٽيڪا. ڪَنَ = پرزو). ذرو ـ پرزو ـ ٽڪرو ـ ٿورو پورُ ـ ٻُڪو ـ حصو ـ رَتيُ ـ هَوَ ـ مَڪَ ـ تيرسانتر ـ پڇڙي ـ لغارَ ـ پاڻو ـ ٻَڌيُ. چالور وغيره جو ٻڪل ٽڪر يا روحُ ـ الاڇ وغيره جو داڻو ـ ڪٽو ـ داڻو ـ (هيري جو) ذرڙو ـ مٽيو ـ موتيُ. طاقت جو جُزو. ڏاڍو يا نه رڌجڻ جهڙو اَنُ ـ رڙو. سينهن جو ڏڙو يا ڏڙي ـ ٻولندَ.
● ڪٽيارو ¦ ڪٽيارا (ل ـ ڪ): ذ. لغارُ ـ لڪارُ ـ واڪَ.
● ڪٽيانُس ¦ ظرف. هن وٽ ـ وَڻ.
ـ ڪٽيانُس ¦ ظرف. هُنَ وٽ ـ وَڻيُ.
● ڪٽهيُ ¦ ڪٽهيُونُ (ت): ث. چوهائي مال جي سڃاڻپ لاءِ ڪن ۾ ڪيل نشانُ ـ ڪَڪرُ ـ وَيُ ـ چيرُ.
ـ ڪٽهيُ ڪَرڻُ ¦ سڃاڻپ لاءِ نشان ڪرڻ ـ وَيَ وجهڻ يا ڪرڻ ـ ڪَڪَرُ وڃهڻُ.
● ڪوُ ¦ ظرف. ڪوُٽيُ هيڪڙو (جٿوُ) ـ هيڪڙو. ڪوبه.
● ڪُوُ (ت) ¦ ذ. ڪانگن هڪڙن جو آواز.
● ڪواڻا (ث) ¦ ذ. بيهوشي ـ ديوڪَرَ ـ ڏُکَ ـ وسار ـ ڳَهَر ـ غَشُودي.
● ڪُوات ¦ ڪُوالُونُ > ڪُوات: ث. ذ. (سن. ڪُ = خراب + وات = رستو). ٻنا رستي جي

جڳهه. خراب رستو - ڏُکي وات - اولو رستو - اڙالگو ويچرو - غلط وات - بي راهي - اوجهڙ - گمراهي. (صفت). ڪوانو - خراب رستي وارو - ڏُکي وات هلندڙ - اڙالگو - دُشوار - اوجهڙ وارو - گمراهه. بدعادتو - بي فضيلتو - ڪلچٽو - بي لچٽو - اڻلگو - گنوارُ.

● ڪُوانوُ ¦ ڪُوانا ¦ ذ. خراب وات وارو - اوجهڙ وارو - اڙالگو - الالگو - دُشوار - اهنجو.

● ڪُواجهوُ ¦ ڪُواجهَا (ت) ¦ ذ. بي هُنر - جَتُ - اڻ آزموده ڪار.

● ڪُوارَنُ ¦ مصدر. (من. ڪُ = خراب + وات = هَوا. پرا. ڪُ = خراب + وائارُ). ڪُوار ڪرڻ - هيجو ڪرڻ - ڪِلاڪرڻ. گهٽتائي ڪرڻ - شڪايت ڪرڻ - عيب لائڻ - ڪَلنڪ لائڻ - بدنام ڪرڻ - لائي چائي ڪرڻ - رُسوا ڪرڻ - لِنڊا ڪرڻ. بي مالو ڪرڻ - بي عزت ڪرڻ - ذليل ڪرڻ. لِيءُ لائڻ - بَدي رکڻ - الزام رکڻ - بُهتان رکڻ. پٽڻا ڀاراتا ڏيڻ - ويڙهڻ. طعنا ڏيڻ - مهڻا ڏيڻ. اڇايو سڃاپو ڳالهائڻ - ڪارڪند ڪرڻ. طُوفان آڏارڻ - فتنو چاڪائڻ - هنگامو مچائڻ - فساد برپا ڪرڻ. (ڪُوارپو - ڪُواريندو - ڪُواريَل).

- ڪُوارَ ¦ ڪُوارَنُ ¦ ث. ڪِلا - لِنڊا - شڪايت - لائي چائي - عيب ٽواڻَ - غيبت - چغلي چائي. خواري - بدنامي - ذلالت - گهٽتائي - لاڻ. طعنو - ميهڻو. ڀاراتو - ويڙ - پٽلو. به سخن - گار - بدشد. طُوفان - فِتنو - هنگامو - فساد.

● ڪِواڙُ ¦ ڪِواڙَ: ذ. (سن. ڪَپاٽ = دَرَ جو طاق). دَرَ - دروازو - لنگهڻ - پَنيو - گهٽُ. دروازي جو طاقُ.

● ڪُواڙِيُ ¦ ڪُواڙِيُونُ ¦ ث. پيڙيءَ جو هڪ عضوو - ڀاتاري جا خالَ - منن جي وچَ وارا خال - ڀاتاريءَ سان لڳو لڳ جهڙي جهليندڙ ڪائي.

● ڪَواڙُ ¦ ڪَواڙَ ¦ ذ. (ع. قواعد = پَريد) فوجي چپ راست - فوجي نقل و حرڪت - قواعد - (الگ). پريدَ. حرڪت - چَڙهَر. حرڪت - ڪيڏ - انگل بازي - چالبازي. (صفت). ڪميڻو - بي حيا - بي شرم - رذيلُ (ڪ).

● ڪُوازوُ ¦ ڪُوازا ¦ ذ. جاءِ جي پت جي او ساري ڪٽڻ وقت ڏاڪڻ والڳي اڏيل تختو. ڏاميءَ جو تختو - چِڪو.

● ڪَواڪِبُ ¦ (جَمعَ ڪُ). ڪوڪب (ع). تارا.

● ڪُواڪَنِيُ ¦ ث. پوڻيءَ جو هڪ قسم (هي پُوڻي خوشبوءه دار ٿيندي آهي، گل پوري رنگ جا، ان ڪُٽي جي ڪَنَ والڳر). دوا طور ڪم اينڊڙ هڪ ٻيارڪو وڪر.

● ڪُوالوُ ¦ ڪُوالا (ت) ¦ ذ. ڪُنڊُرو - ارمر - نازڪ - ٻڙو - نفيس - مُلايم - ڪُومَلُ.

● ڪُواءُ (ت): ذ. (ڪُ = واءُ = خراب هَوا) زمالي جي گردش. الياءُ - ظلمر - بي الصافي - الڏير - وَئيلُ - رِنُ.

● ڪُوائِيُ (ل) ¦ مصدر. ناهسند ڪرڻ - پسند نه ڪرڻ - نه وڻڻ - ناپسند ڪرڻ - قبول نه ڪرڻ. (ڪِوايو - ڪِوائيندو - ڪِوائِيَلُ).

● ڪُوائِيُ ¦ ڪُوائِيُونُ ث. (من. ڪُو+ وائي = خراب ڳالهه) خراب وائي - بيڙو سَوَنُ - بدشِگُونُ - بدفال.

● ڪوُبَنُ ¦ مصدر. ڏمڪ سان زمين کي سڌو ڪرڻ - کوپو ڪرڻ - کوپي سان ماپ ڪرڻ يا لهول وڻڻ. (کوپيو - کوپيندو - کوپيل).

- ڪوُپوُ ¦ ڪوُپا ¦ ذ. (ويدڪ. سن. ڪشپ = ڏَڪُ). فرش کي سڌي ڪرڻ جو اوزار - سيڻي پيڙ ۽ سنوارڻ جو هڪ اوزار - وڻوهڙُ - وڻوڙُ - ڏَمڪَ. (الگ). لهوَلَ.

- ڪوُپوُ ڪَرَنُ: ڏرتيءَ کي سنوت ۽ آڻڻ - زمين هموار ڪرڻ - پَٽ سڌو ڪرڻ.

● ڪوُپَ ¦ ڪوُپُونُ (ل) ¦ ث. سن. ڪوَپ = ڪنڊَ) زمين جو ڪاڏل الڏ رهيون حصو - کوهي الهڙ ڀاڻيءَ جي ڪيل ڪاڏ. اونداهي چَڙَ - ڏَرُ - کوپَرُ - کوپڙو - غارَ - ڪنڊَ - پير گهٽَلُ - پورُ. چيلن بند ڪرڻ لاءِ زمين ۾ کوٽيل ڪنڊَ (ت). ڪُٽي جي وهڻ لاءِ زمين ۾ کوٽيل ڪنڊَ (ت).

Gulbayat Institute

اوچي ڪناري ۾ ڪنڌ. اونڌ ۽ الڌرو. رڳو ۽ گرمي ۽ آبس ۽ اوماهي ۽ اڪيرس (ت). ڪنڊ ۽ ڪڙڇ.

۽ ڪوپر ۽ ڪوپر: ذ. ڪوپ. غار. رڳو.

● ڪوپر: اسم خاص. مسلمانن جي هڪ ذات جو نالو.

● ڪوت ۽ ڪوتن: ث (سن. ڪوپڻا = گالهه) ڪٿاڻي ۽ ڪوتا ۽ لڦڙ ۽ نظير ۽ قصو ۽ بيان ۽ وارتا ۽ ڪٿا ۽ گالهه ۽ آکاڻي. شعر ۽ گاه ۽ غزل ۽ بيت ۽ ڪبيت.

● ڪوتا ۽ ڪوتائن: ث. (سن. ڪوِ > ڪوِتا = شاعر). غزل ۽ گيت ۽ شعر ۽ بيت ۽ نظم. شاعري ۽ شعر گوئي ۽ بيت بازي.

● ڪوٽ: ذ. چوليءَ جي وڇهڻ لاءِ هڏن جي هيئڻين پاڳي وارو سوراخ.

● ڪوتاهه ۽ ڪوتاهڙ: ذ. صفت. (ك. ڪوٽاهه = لنڊو). ڇوٽو ۽ لنڊو ۽ لاڙيرو ۽ الپ ۽ ٽوٽوري ۽ لاڇجهو. ڪنسو ۽ اوٽو ۽ هوٽو ۽ اڻ پورو ۽ زائل ۽ لرسو ۽ ڪٽيل ۽ ڪمر ۽ ڪمٽر ۽ ڪمٽي. (ڪپڙو) سوڙهو ۽ تنگ ۽ چست ۽ پوري ماپ جو نه. آپهڙو ۽ ٽورو ۽ قليل ۽ مختصر. (اسم). حساب ۾ چور ۽ ڪمر ۾ ڪوتاهي ڪندڙ.

۽ ڪوتاهي ۽ ڪوتاهيون: ث. لنڊائي ۽ ڇوٽائي ۽ لالائي ۽ لالجهائي ۽ هلڪائي ۽ گهٽتائي. ڪميءَ ۽ قلت ۽ اڻ پورت ۽ ڪوٽ. اوٽائي ۽ درڪار ۽ سوس ۽ تنگي ۽ ڪسر ۽ هٿيءَ ۽ ڪوٽي ۽ اڻاڻ ۽ ڪاهت (هائيءَ جي) ۽ لرسائي ۽ گهٽتي ۽ ٽورائي ۽ اختصار. چوڪ ۽ پل ۽ سهو ۽ غفلت.

۽ ڪوتاهي ڪرڻ: ڪمي ڪرڻ ۽ گهٽتائي ڪرڻ. دير ڪرڻ. لقص وڇهڻ ۽ وڌ ڪرڻ.

● ڪوترو: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو (اڪثر ڏاهاڪر سنڌ ۾)

● ڪوتري ۽ ڪوتري: ذ. صفت. (سن. ڪوتن = ڪٽيرڻ). ڪتر ڪندڙ ۽ گاهه ڪٽر ڪندڙ. ڪٽر رکندڙ يا وڪڻندڙ.

● ڪوتڪ ۽ ڪوتڪون: (سن. ڪٽوتڪر). آگري ٻالس وارو هڪ جهنگلي ٻوٽو ۽ (هي ٻوٽو زمين ني ول وانگر ٻکڙي، سندس ٻج خسخس جهڙو ٿئي، دوائن طور ڪم اچي، هن کي جانور کوڻ کائين). لنڊو ڪالي جو ٽڪر (ت). تماشو ۽ مزو.

● ڪوٽ ڪياه: اسم خاص. تعلقي ميرپور ٻٽوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوتل ۽ ڪوتلن: ذ. (ف). سڌوار ڪان سواءِ گهوڙو ۽ ڪوٽلن ۽ خالي گهوڙو. ضرورت ڪان سواءِ گهوڙو ۽ خاص سواريءَ جو گهوڙو. بهشتي گهوڙو ۽ برّاق ۽ ڪيڪان (ڪ).

● ڪوتيميڙ ۽ ڪوتيميڙ: ذ. ڏاڻن جو سائو ٻوٽو ۽ ساوا ڏاڻا. خوشبودار پاڇيءَ جو هڪ قسم (دل ۽ دماغ کي فرحت ڏيندڙ) ۽ سائي سمالي جو هڪ قسم.

● ڪوٽو ۽ ڪوٽا (ث): ذ. صفت. ڇوٽو ۽ لنڊو ڪوتاهڙ ۽ ڪوتهڙ.

● ڪوٽهڙ ۽ ڪوٽهڙ: ذ. صفت. ڪوتاهه ۽ لنڊو ۽ الپ ۽ لاڙيرو ۽ لاڇجهو ۽ گهٽ ۽ ٽورو. سوڙهو ۽ تنگ ۽ ٽوٽوري (ڪپڙو) گهٽ ماپ جو ۽ ڪمر ۾ ڪٽل (پاڳو) ۽ لرسو ۽ زائل ۽ اڻ پورو ۽ ڪنسو ۽ گهٽ ۽ اولو ۽ ٽورو (عقل) ۽ آپهڙو. (اسم). حساب چور ۽ ڪمر ۾ ڪوتاهي ڪندڙ.

● ڪوتهڙ دميي ۽ ڪوتهڙ دميون: ث. ايماري جو هڪ قسم ۽ دم ڪٽي ۽ دم ۽ ساهڙ جي تڪليف ۽ آپو ساهڙ.

● ڪوٽي (ت): ث. لنڊي ۽ ڇوٽي. شڪاري ڪٽا چڪيندڙ (ت).

● ڪوتي ۽ ڪوتي: ذ. صفت. ڪوتي.

● ڪوتي لاڙي: ث. ڪوڙي ڪار. Salsola (Sp: Indet).

● ڪوٽ ۽ ڪوٽون: ث. (سن. ڪڪٽس = بدن جو ٻاسو > سن. ڪوشٽ = ٻيٽ). ڪمر جو هيٺيون حصو ۽ ڪڙهه ۽ ڪڪ ۽ ٻيٽ. گرپ ۽ اسٽان ۽ رحم ۽ بچه دالي. هڏ جي

Gul Hayat Institute

چولي پوڻ واري جاءِ کان هيٺ وارو ٽکر (ل).

● کوٽِرو ۽ کوٽرا (ک-ت)؛ ڏ. (سن. کوش = پردو). ڳوٽرو - ٽيلهو. ڳوڙ - ٻُجِکو - ڇپو.

● کوٽِرِي ۽ کوٽِرِيُون؛ ث. (سن. کوش = پردو). ڳوٽري - ٽيلهي - جهولي - ٿوڻي - ٻُجِکِي - ڇپي. کوهه - کڇکول.

● کوٽ ۽ کوٽ؛ د. (سن. کوٽ = ڳڙهه). شهر جي چوڌاري ڏنل ديوار - لشکر رکڻ جي جاءِ لاءِ ڏنل وڏي ڀِت - قِلعو - ڪوٽ - شهر پناه - شهر بند - چار ديواري. بادشاهن جي رهڻ جو وڏو محلات - قصر. پرت جو هڪ قسم بخيي ۽ قلعي واڪر هڪ ٻئي مٿان چاڙهي بهاريل ڪنڪريٽون (ٿ). ڪُوز پالو - ڏڦو. نيزو. ٻني رالد ۽ آهل لِنڊ - ٻاوَن - تيرهيو. (الگ) قصص جي مٿان ٻاڻ جو سيبل ڪپڙو - ڪڙو - گدلو. (سن. کوٽ) کبرو.

- کوٽائيُ ڪُنج ۽ کوٽائيُ ڪُنجَ (ٿ)؛ ڏ. ڪوري زالن جي ٻاڻ جو هڪ پرت پريل چولي جو هڪ قسم.

- کوٽ جهڙي ميٽيُ کوٽ ڪهي لڪڻ: مالڪ جي شيءِ واپس ڏي مالڪ کي مان - ٻنهنجي شيءِ ٻاڻ کي ڪر اڻ.

- کوٽڙو ۽ کوٽڙا؛ ڏ. لنڊيو قلعو - لنڊو ڪِيڙ.

- کوٽڙِي ۽ کوٽڙِيُون؛ ث. قلعو - ڪِيڙ - ڳڙهه - حصار.

- کوٽ ڪهيرائيڻ؛ قلعو ڍاهڻ. تمام ڏکئي ڪر ۾ ڪامياب ٿين - وڏي مصيبت کي منهن ڏيڻ.

- کوٽ ڪهي مٿو ڏيڻ؛ وڏو تڪليف وارو ڪم سرانجام ڪرڻ - ڪيپ کڻڻ.

- کوٽ هڻڻ؛ ٻني رالد ۽ سالده ستت يا تيوهين هٿ ڪٽي وڃڻ - لِنڊ ڏيڻ - آگ چاڙهڻ.

- کوٽيُ؛ ڏ. صفت. (سن. کوٽ = قلعو) کوٽ جو - کوٽ وارو. (سن. کوٽيُ = کروڙ) کروڙ (سن. کوٽهه = قسم) قسم - نمونو. (الگ؛ کوٽ = الگرڪو) زنالو چولي جي مٿان ٻَهڙ جو اڌ کوٽ - لئيو ڪُڙتو - ٻيٽي کوٽ.

● کوٽار ۽ کوٽارَ؛ ڏ. (سن. کوٽاره = کوٽ وارو شخص. سن. کوٽ + وار [وال]) ٽيدار جو ٻيوالو. نوڪر - سپاهي - خدمتگار. خادم - ٻيلي - چاڪر.

- کوٽار ڪڙا؛ ڏ. نوڪر چاڪر - خادم - ٻيوالا ٻڙا.

● کوٽ ٻاجُوُ؛ اسم خاص. تعلقي جوهيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● کوٽ ٻِجڙ؛ اسم خاص. تعلقي ڏنجهوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● کوٽ ٻَهادُر؛ اسم خاص. تعلقي نوشهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● کوٽ ٻارُوچو؛ اسم خاص. تعلقي سيوهڻ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● کوٽ ٻُرڙائيُ؛ اسم خاص. تعلقي ڏهڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● کوٽ جنگو؛ اسم خاص. تعلقي ٽنڊ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● کوٽ چانڊ ڪو؛ اسم خاص. تعلقي ڏوڪري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● کوٽ حَبِيبُ جاڪِيڙ؛ اسم خاص. تعلقي ڳڙهي ياسين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● کوٽ حَبِيبُ رَحِيمتيُ؛ اسم خاص. تعلقي ڳڙهي ياسين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● کوٽ حَبِيبُ سَهِير؛ اسم خاص. تعلقي سڪ نديءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● کوٽِرِيُ ۽ کوٽسِرِيُون (ٿ)؛ ث. اوطاق - مهمان خالو. کولڙي.

● کوٽڙِيُ؛ اسم خاص. ڳڙهي خيري، روهڙي، ڏنڊي باڪي، ڪنڊياري ۽ ڪرڙي تعلقن ۾ هڪ

Gul Hayat Institute

ديهه جو نالو. جيسلمير مارڪ هڪ ڪوٽ جو نالو (جتان ڪاڪ ٽئين ڪوري ٽي) پٽ شاهه ڪان پنج ميل پري هڪ شهر (جو هاڻي ڦٽي ويو آهي).

● ڪوٽيڙيا: اسم خاص. ڏر ۾ رهندڙ واڇوٽن جي هڪ ذات جو نالو.

● ڪوٽيڙي آلهه رکيو شاهه: اسم خاص. تعلقي ڪهوڙا هاري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽيڙي ڀراٽي: اسم خاص. تعلقي ٽنڊي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽيڙي جاگيرَ: اسم خاص. تعلقي ڪهوڙا هاري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽ ستاهو: اسم خاص. تعلقي موري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽ سُلطانُ: اسم خاص. تعلقي شڪارپور ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽ صادق شاهه: اسم خاص. تعلقي ٻني عاقل ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽ عالمڻُ: اسم خاص. تعلقي سڪاول ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽ عَليءِ نَواز: اسم خاص. تعلقي ڳڙهي خيرو ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽ ڪارڙا: اسم خاص. تعلقي شهداد ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽ ڪُلُ محمّد: اسم خاص. تعلقي ڪُل ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽلو: اسم خاص. تعلقي ميرپور ماٽيلي ۾ تعلقي ڪوٽ ڏيجي (رياست خيرپور) ۾ هڪ ڳوٺ ۽ ديهه جو نالو.

● ڪوٽلو يوسفُ: اسم خاص. تعلقي اباوڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽ لَبيءِ بَخشُ: اسم خاص. تعلقي شهداد ڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽيوارُ ۽ ڪوٽيوارَ: ذ. ڪوتار- ٻيوالو- نوڪر- خادم- خدمتگار- چاڪرُ- ٻيلي.

● ڪوٽيوالُ ۽ ڪوٽيوالَ: ذ. (سن. ڪوٽ+ وال) شهر جي رکوالي ڪرڻ لاءِ رکيل پوليس جو عملدارُ- فوجدارُ. پهريدارُ- راکو- رکوالُ- چوڪيدارُ- پهريوارو. بادشاهي خاص نوڪر. ڪوتارُ- ڪوٽيوارُ.

- ڪوٽيوالي ۽ ڪوٽيواليُونُ: ث. ڪوٽوال جو دفتر- چوڪي لاءِ مقرر ڪيل پوليس ٽاڦو- ڪوٽواري- ڪوتاري ڪوٽوال جو ڏنڊو.

● ڪوٽيُ ۽ ڪوٽيُونُ (ٽ): ث آڻ جي پلاڻ جي پنيان لڳل ڪاٺي- آڻ- جهلَ- آڏ- چير. پڪريءَ جو هڪ قسم (ڪ).

● ڪوٽيُ آفيسرُ: ذ. آفيسر جو هڪ قسم- ساروڙ مان سڏڻ ۾ عمرڪوٽ رستي ايندڙ آفيسر.

● ڪوٽيا: ذ. ون جو هڪ قسم (قد ڏاڙا گول ساوا ٽڻن، چوڏا ۽ بج ان جو ڪڙهي گرڙبون ڪيبون ٿ نڙي جي سور ۽ وات جي ڦرڙين لاءِ فائدي وارو آهي). دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پسارکو وڪر.

● ڪوٽيما (ڪ): ذ. خريف ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ ول جو ميوو- چيڙ- ميتهرو.

● ڪوٽيسرُو: اسم خاص تعلقي ڪراچي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽيسُر: اسم خاص. لکپت جي ويجهو هندن جو هڪ تيرٿ. (لطيفي سير). ڪڇ ۾ هڪ ڳوٺ (سنڌ جو سيلاني)

● ڪوٽ يعقُوبُ: اسم خاص. تعلقي روهڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوٽيلي ۽ ڪوٽيليُونُ: ث. ڪالڪهاريُ آن.

● ڪوٽينڙُ ۽ ڪوٽينڙَ (ٽ): ذ. مٽ جيڏو وڏو چيڙ.

● ڪوٽيو ۽ ڪوٽيا: ذ. ٽان جو هڪ قسم. ٻتيهلو- ڍولڊيُ- سڄوڻو- لنڊي ٻيڙي.

● ڪونا: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪونارُ ۽ ڪونارَ: ذ. (سن ڪوشٽاگار). آها ڪونيُ جتي سيڏو رکجي- ڳندارُ- پانداروُ- گدارُ.

● ڪوٽاريُ ۽ ڪوٽارِيُونُ؛ ث. (سن. ڪوٽارِيڪا > ڪوشٽَ). سون يا چاندي پکهاڑ لاءِ ڏِني وانگر لهيل مٽيءَ جو ٽانءُ - سوارن جي سون ڪاڑڻ جي ڪٽوري - پيالي - وٽي. (ڏ). شاديءَ جي موقعي تي گهوت جو عيوضي (جنهن سان سات سڳڻ ٿين) - آهِنڙُ (ل). جَجَ ۾ ڪارڪن ورهائڻ وارو ماڻهو (ت). فقيرن جي سامان جو لڪهبان - سُنڪهو.

● ڪوٽيڙِيُ ۽ ڪوٽيڙِيُونُ؛ ث. (پرا. ڪوٽڙڪا). ننڍو صفو - ننڍڙو گهر - حُجرو - ڪمرو - انَ جو رکيل پالدو.

● ڪوٽيلوُ ۽ ڪوٽيلا؛ ذ. داڻن وجهڻ لاءِ مٽيءَ جي ٺهيل ڪُنڊي. ماني وغيره رکڻ جو ڪٻاٽ (ڪ).

● ڪوٽڻُ؛ مصدر. (سن. کرده = سَڏ ڪرڻ). سڏڻ - سڏ ڪرڻ - ڪوٽ ڪرڻ - ڪوٽي اڇڻ - ڪهرائڻ - ڪولائڻ (ڪوٽيو - ڪوٽيندو ڪوٽيل).

= ڪوٽَ ۽ ڪوٽُونُ؛ ث. سَڏ - دعوت - ڪاليَ - سڏو - ليندَ - شادي وغيره جو سَڏ. حاضري - شنوائي.

= ڪوٽاريُ ۽ ڪوٽاريُ؛ ذ. قاصد - لياهو آڻيندڙ - ريباري - سنيهو پهچائيندڙ.

= ڪوٽائڻُ؛ مصدر. سڏائڻ - ڪهرائڻ - ڪوٽ ڪرڻ - سڏڻ - دعوت ڪرڻ - ليندڙ ڏيڻ - صلاهڻ - سڏ ڏيڻ (ڪوٽائيو - ڪوٽائيندو - ڪوٽائيَلُ).

= ڪوٽائُو ۽ ڪوٽائُو؛ ذ. صفت. سڏڻ وارو - سڏ ڏيندڙ - قاصد - لياهو پهچائيندڙ - ڪوڻ وارو - نياهو آڻيندڙ - اِذني - سڏيندڙ - ڀالڏيڙو - ريباري. "ڪوٽائو ڪراهِ جو، آيو ٿهي ايران ڏي ميان" (سر مومل راڻو - شاهه).

= ڪوٽَ ٽيئنُ: سڏ ٿيڻ - دعوت ملڻ - لياهو اچڻ - ڪهرَ ٿيڻ - طلب ٿيڻ - يادگيري ٿيڻ.

= ڪوٽَ ڪرائيُ: سڏائڻ - دعوت ڏياري - ٻڌائڻ - ڪهرائڻ.

= ڪوٽَ ڪرڻُ: ڪاليَ ڪرڻ - ٻڌائڻ - سڏڻ - دعوت ڏيڻ.

= ڪوٽُو ۽ ڪوٽُو؛ ذ. صفت. ڪوٽائُو - ڪوٽيندڙ - سڏيندڙ - سڏ ڏيندڙ - قاصد - خاهرو.

● ڪوٽُوُ ۽ ڪوٽُا؛ ذ. (پرا. ڪوٽڪا. سن. ڪوٽا > ڪٽَنڪَ > ڪوشٽ). ڪشادو صفو يا ڪمرو - ماڙيءَ واري ڪوٺي - مٿيون طبقو - هالو - بار - بالا خالو - انَ رکڻ جو پاندو - ڪُنڊيُ - ڪُنڊيءَ نموني ٺهيل انُ رکڻ لاءِ ننڍڙو گهر. ڪُڏُ - سنگهُ - بادگيرُ. مٽيءَ جو ٺهيل ڪُندلو جنهن ۾ مالپوڻ وغيره رکندا آهن - ننڍي بکارَ. پنڊي. ڪُليل پَٽُ - هوٽو - ميدان (ڪ). شاديءَ وقت گهوت کي ڏالهه ڏسترو (سَوَڻ، پَٽراڻي ۽ وِهاڻو). سَڏُ - سڏو. (سن. ڪوشٽ. ڏ لکين ليکن جو جوڙو، جنهن منجهه ڪي لفظ يا حسابن ۾ ڪي الڳ سند هجن. ليکن سان نٿيل خالا.

● ڪوٽيُ ۽ ڪوٽيُونُ؛ ث. (پرا. ڪوٽيڪا. سن. ڪوٽِڪا > ڪوشٽِ. ڪوشٽ). گهر جو ننڍو حصو - جاءِ جو اڌيل ننڍو ٽُڪر - ننڍو ڪمرو - صفو - (الڪ) رَوَرُ. جاءِ - جڳهه - گهر - مڪانُ. سَراءِ - مسافرخانو. جاءِ جي ماسي ڪان مهمانن لاءِ ننڍو ڪمرو - اوطاق - بيٺڪ. واپاري جاءِ - ٻيڻي - ڪارخانو - دوڪان - انُ رکڻ جو پالدو - گدام جي ڪوٺي - گُدام - ڪنجينوُ - پالهلو - البارخانو - وکار - پاندو - مال گدام. پالهي يا شيشي جو هڪ قسم. ٻيڙيءَ جي پاڇيل ۾ سامان رکڻ جي جاءِ (ت). چمڙي جو گول ڏٻهو ٻَٽو (جو زين سان ڪيڏيل هوندو آهي ۽ ان ۾ هوله و آهي). (اسر خاص). لاڙڪاڻي، جاتي، شاهبندر ۽ ميهڙ تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.

= ڪوٽيُ چَڙَهَڻُ: پڌراڻي ڪرڻ - عالم آشڪاري ڪرڻ.

= ڪوٽيدارُ ۽ ڪوٽيدارَ؛ ذ. ٻڌي وکري جو واپاري - واپاري - سؤداگرُ - ڪارخاليدار.

= ڪوٽيدارِيُ؛ ث. صفت. ڪوٽيدار جو ڪم يا ڏندو.

Gul Hayat Institute

● ڪوئيءُ ڪوڪڙ : اسر خاص. تعلقي ميڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪَوثرُ ؛ ذ. (ع. ڪَوْثَرٌ = هڪ بهشتي نالي ٻ). جنت جي هڪ نهر جو نالو ـ بهشت ۾ وهندڙ هڪ نهر جو نالو. (صفت). وڏو سخي ـ داتا ـ سخاوت جو صاحب ـ وڏو بخشيندڙ ـ فياض ـ مهربان ـ رحمدل ـ پاڻهارو.

● ڪوپ ۽ ڪوپُون (ڪ) ؛ ث. وڻ جي سنهين ڏارين ڪي وڍڻ جي حالت ـ چالنگ ـ وَڍ.

ـ ڪَوپَ ڪرڻ. ڪيل ڪلهين ڏارين مان گاهه واريون سنهڙيون ڏاريون ڪپڻ ـ وڍين ۽ ڪلهين تان مان گاهه چالڪڻ (مال جي چاري لاءِ).

● ڪوپ ۽ ڪوپ : ذ. (سن. ڪُنْپ. انگ. ڪَپ = پيالو). ڇانهه پيڻ جي ڪم ايندڙ ڪن سان لڏيو چيني يا ڪاڪر جو پيالو ـ (انگ) ڪپ. قهر ـ غضب ـ ظلم ـ الرٽ ـ ڪاور ـ ويل ـ عتاب ـ زبردستي ـ ڏاڏائي ـ الڏير ـ بغداد ـ اوچتي مصيبت ـ آفت ـ سختي. غصو ـ ڪروڌ ـ ڪاوڙ ـ جوش ـ جذبو ـ خشم ـ جُڪ ـ چنو ـ چتائي ـ چوپ. ظلم جو اڏو. ميڙ ـ ميڙاڪو ـ گوڙ ـ مجموعو ـ هُل ـ هنبس ـ ڪچر ـ مالڏاڻو (ل). ڪوهه (ت) ڪل جو هڪ قسم (پيلا). (اسر خاص). تعلقي فيض گنج (رياست خيرپور) ۾ هڪ ديهه جو نالو.

ـ ڪوپائيمانِ ؛ ڪاوڙيل ـ غصي ـ رنج.

ـ ڪوپ ٿيڻ : ڪاوڙجڻ ـ ناراض ٿيڻ ـ ڏمرجڻ ـ جوش ۾ اچڻ ـ غضب ۾ پرجي وڃڻ.

ـ ڪوپُ ٻَوَڻُ ؛ مشڪلات ۾ ٻوڙ ـ هرجو ٻوڙ ـ چٽي ٻوڙ (ت).

ـ ڪوپُ ڪَيڻُ ؛ مرضي موجب ڪم ڪرڻ ڪان سواءِ له وڃڻ ـ ڪالهه پڌي وهڻ ـ ڪروڙ ڪيڏي وهڻ.

ـ ڪوپُ ڪنهه ي دِهَڻُ ؛ مجبور ڪرڻ ـ ڪروڙ ڪيڏي وهڻ.

ـ ڪوپُ ڪرڻ. ڪاوڙ ڪرڻ.

ـ ڪوپُ ڪوڙڻ ؛ ظلم ڪرڻ.

ـ ڪوپيمانُ ۽ ڪوپيمانُ ؛ ذ. صفت. ڪوپ ـ ڪاوڙيل ـ ناراض ـ ڏمريل ـ غصي ـ رنج ـ وڏوڏو

● ڪوپاس (ڪ): ڪاري جي وڏي ٻيڙي (وان) کي هلائڻ لاءِ طرفن ۽ لنگرن جي رهنمائي ڪندڙ هڪ اوزار ـ ديرو ـ قطب نما.

● ڪوپَرُ ۽ ڪوپَرَ (ت) ؛ ذ. ڪوپري ـ ڪيپرائي ـ ڪوپري ـ ڪيپرائي ـ ٽيڻ.

● ڪوپَرو ؛ ذ. ڏاتو جو هڪ قسم.

● ڪوپرو ۽ ڪوپرَا : ذ. (سن. ڪَرْپَرٌ = سُڪل ناريل). سڪل ناريل ـ ڪوپرو ـ ناريل ـ ڏوڪڙي. ڪاٽي جي ڪم ايندڙ يا ٻڌي جي لاءِ تيل وجهڻ جي ڪم ايندڙ. ڪاري جي ڇيءَ جو هڪ قسم (ڏاند جهڙو، چلڻ سان، رنگ اڇو، ڏاڙهي ڦوٽ ڪان ڏيڍ ڦوٽ ڏاڙهي).

● ڪوپرِيُون ۽ ڪوپرِيُون ؛ ث. (سن. ڪَپال = ڪوپري). ڪوپري ـ ڪاپاڙ ـ مٿو ـ ڪيپرائي ـ ٽِڪي ـ ٽيپر ـ ڪنج ـ ڪيپرائي ـ مغز.

● ڪُوپو ۽ ڪوپَا ؛ ذ. صفت. (سن ڪُوپي). جوشيلو ـ غيرتمند. پهلوان ـ سورهيه ـ سُور و ٻرُ ـ نايڪ ـ ويرـ بهادر ـ جنگي جوان ـ جالنو ـ جوڌو ـ ڪوڌو ـ جوالمرد ـ پلوان ـ ٻلي ـ ويڙهو ـ غازي ـ پلياروـ دليرـ قوي ـ شيرمرد.

ـ ڪوپا ڪلبيُ ڪوڌ ٻَا ؛ ويڙهه جا شوقين ـ ويڙهو ـ جنگ جا شوقين جوڌا.

ـ ڪوپِيءُ (ت) ؛ ذ. صفت. ظالم ـ قهري ـ ظلمي ـ وڻل وَهائيندڙ.

● ڪُوپِيُن ۽ ڪُوپِيُنُون ؛ ث. فقيرن جي اوکهڙ ڍڪڻ لاءِ ڪپڙي جي سوڙهي پٽي ـ لانگوٽ ـ لانگوٽي ـ لنگوٽ ـ چوتو ـ ڪاچوٽي.

● ڪُوج ؛ ذ. ڪهيڙو ـ دلبو (ت).

● ڪُوجَرُ (ت): ذ. صفت. بزدل ـ ڊرپوڪ ـ ڪيڏي ـ ڊڄڻو ـ ڪم همت ـ بي همت. بخيل ـ ڪنجوس.

● ڪُوجهتَ ؛ ذ. گند ڪچرو ـ ٻُهر سُهر ـ ميڙ سيڙ.

Gurhayat Institute

● ڪوجهو ۽ ڪوجهڙ ذ. صفت. (سن. ڪُنڊ يڙ) بي ڍڱو - بدشڪل - بدذيبو - جهيلو بدصورت - روپ هين- ڪهڙ - ڪروپ - ڏوڙموڙ- بي شڪلو - خراب شڪل وارو - گول مول. خراب- ڍڱو - بد - ڪينو - گندو - گدلو - ميرو - ڪترين- گهٽ.

= ڪوجهائي ۽ ڪوجهائيون: ث. بدذيبائي- بي ڍڱو ائي عيب - گهٽائي - لانجهائي - وڏ- بدصورتي - بدشڪلائي - قباحت - ڪُب.

● ڪوڇ ۽ ذ. (سن. ڪوچ). لڙائي ۾ ڪن ڪان بچاءُ لاءِ جسم تي پهريل لوهي ڪڙتو - زرهه. گهوڙي جي هني اڳيان وڌيڪ ڇوٽيارو ڪاٺ جو ٻڌڻ (اڪثر هٿ وجهي چڙهڻ جي ڪم ايندڙ) - هني جو ٻُنبو (ت).

● ڪوچ ۽ ڪوچ ۽ ذ. (انگ. Coach). وهڻ لاءِ نرم گاديلي سان ڪرسي (جنهن ۾ اسپرنگ هوندا آهن) - صوفه - پيرٽو.

● ڪُوچ ۽ ڪُوچ ۽ ذ. (ف. ڪُوچ = روانگي). مسافري تي آسهڻ - روانگي. سنبت - تياري. مسافري - سفر. لاڏاڻو - چالاڻو - رحلت. طوفاني موسم ۾ لڏيءَ جو شور. آواز - هُل - گوڙ - غوغاءَ - ڪاوڙ - ڪجگوڙ (ک). ڪٽ. چُر چو ڪيسو (ت).

= ڪُوچ ڪرڻ: هلڻ - روانو ٿيڻ - آسهڻ - روانگي ڪرڻ - منزل ٿڻ - ڏاهو ڪٽڻ. مسافري ڪرڻ - سفر ڪرڻ سنبت ڪرڻ - تياري ڪرڻ. لاڏاڻو ڪرڻ - چالاڻو ڪرڻ - لڏڻ - رحلت ڪرڻ - لنگهي وڃڻ. موڙهو ٿي وهڻ (ڪ).

● ڪُوڇار ۽ اسم خاص. تعلقي ڇاتي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوڇاري: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪوڇپاڏارو ۽ ڪوڇپائڙ ارا ۽ ذ. صفت. بدصورت - بدشڪل - ڪوجهو. بڇڙو - بدذيبو.

● ڪُوڇپريا: اسم خاص. هڪ خالد بدوش قوم جو نالو.

● ڪُوڇڙ ۽ ڪُوڇڙ (ت): ذ. صفت. ڏڪ جو ڇوٽو - بندرو - ڍمڪو - ڍمني - ڍمڪڙو- ڍينبو - چنڪهو - رُکهني.

● ڪُوڇڙا ۽ اسم خاص. خالد بدوش قوم جو نالو. هندن جي هڪ ذات جو نالو (ک).

● ڪوڇڙيا ۽ اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو (سينسر ١٩٣١ع) (صفت). لنڊي ڏڪ وارا - پوربي (ت).

● ڪُوڇڪ ۽ ڪُوڇڪ ۽ ذ. صفت. لنڊو- ڇوٽو - صَغيرُ - آبهرُ (مالڪ). علم موسيقيءَ ۾ پارهون سر.

● ڪُوڇيلو: ذ. مالڻيءَ جو هڪ قسم (ت). وهڻ کي ڪارائڻ جي ڪم ايندڙ ڪاڙهنگ يا هنداڻي جي ڪل - چالهين جي ڪل (ت).

● ڪُوڇو ۽ ڪُوڇا ۽ ذ. (ف). گهٽي - گلي- گلي - ڪوهه. شهري سڙڪ - خاص واٽ. جهنگ- جهنگل - ٻيلو (ت).

= ڪوڇڪرُدُ: ذ. (ف). واٽ جي مٽي - رستي جي ڌڙ.

● ڪُوڇي ۽ ڪُوڇي ۽ ذ (سن. ڪُوڇ = ٻُرش) وارن جو ٿهيل برش.

● ڪوڇو ۽ ڪوڇا (ت) ۽ ذ (سن ڪوچر > گاهه جي چرڻ جي جاءِ. سن ۽ ڪَچْچ = گاهه). چانڻ وارن وٽن جو جهڳٽو وٽن ٽڻن ۽ گاهه وارو هنڌ - جانورن جي چرڻ لاءِ جهنگ - مال جي چارڻ لاءِ حدا هوڪيل زمين - ويڑهه - سائو جهنگ - چراگاهه. (ل). ڀن جبلن جي وچ وارو مفاصلو (ل). (صفت) گهنو ڪاڏيندڙ - ٻيتوڙي - هيڏي - ٻيڙي.

● ڪوداڙ ۽ اسم خاص. تعلقي ٽُل ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪودڻ: مصدر. اڇڻ - ٽپڻ - ٽپا ڏيڻ - ٽپ ڏيڻ - ڪَنڊڻ - چال ڏيڻ - ٽينگ ڏيڻ.

● ڪُوڍِ ۽ ڪُوڍِ ۽ ث. خراب مت - ڪَمَت - بي وقوفي - بي عقلائي - ڪم عقلي.

= ڪوڍُ ۽ ڪوڍَ ۽ ذ. صفت. (سن. ڪُنڊ = موڳو). ڪُنڊ - موڳو - بي عقل.

Gul Hayat Institute

● ڪوڏَ: اسم خاص. هڪ ذات جو ڪالو.

● ڪَوَڏَ (ل): ث حرص - سڏَ - مرضي - خواهش - چاهڻ - تمنا - دل - شوق - ذوق. خوشي - مرهائي - راحت - پَرسنتا - محبت - پيار. عيش - مزو. خوشبوء (صف). پهلوان - ٻلوانُ (حرف جر). لاءِ - واسطي - ڪاڻ.

● ڪوڏِ (ث): ث. سياڻي ۾ لنڊن چيلن کي پورڻ لاءِ زمين ۾ ڪوٽيل ڪڏَ (ظرف). خوشيءَ سان - مرضيءَ سان - پسنديءَ سان.

● ڪوڏَ ۽ ڪوڏَ: ذ. (سن. ڪپَرْدھ = ل خرمهره) سمنڊ جي جهت جو هڪ قسم (جي مرڻ کان پوءِ ڪوڏ ٿي سڏجي آهن). رنگ اڪثر اڇو ٿيندو اٿن - ڀائيءَ ۾ ٻيدا ٿيندڙ هڪ ساهه وارو ٻٽر). وڏي ڪوڏي. (سن. ڪُوڏ > ٻرا. ڪُدْ) خوشي - راحت - مرهائي - پرسنتا - موج. شوق ذوق چاهڻ - رُجي - مرضي - اڇا - تمنا - حرص - خواهش - سڏَ. لاڏ - هيج - ماڻو - ناز - لخرو - انگل. محبت - پيار - قربُ. (پرا. ڪوڏ > سن. گنْڌ = خوشبوء. (سن. گرّ = رکشا ڪرڻ) پهلوانُ.

- ڪوڏانُ: ڪوڏَ مان - لاڏ مان - چاهه مان - خوشيءَ مان.

- ڪوڏانُ: بنا مرضي - بغير خوشيءَ.

- ڪوڏائوُ: صفت. ڪُدَّ ڪري - خوشيءَ مان.

- ڪوڏائيتوُ ڪرَڻُ: چاڪلو ڪرڻ - لاڏ لو ڪرڻ - دادلو ڪرڻ - رِجالو ڪرڻ. خوشي وارو ڪرڻ. سَرهو ڪرڻ. خوش ڪرڻ.

- ڪوڏ ڪَهُورَ ۽ ڪوڏ ڪَهُورُنُ: ث. خوشي - جشن - هيجُ - مَنڊل - شادمالو - سُهڻَجُ - مَنگل آچار. شوق - ذوق - چاهڻ. لار لخرو - لاڏ ڪوڏ - ماڻو - انگلُ.

- ڪوڏي: خوش ٿي - راضي ٿي - سَرهو ٿي - خيالُ ٿي.

"ٻيا ٻهوت اڏاڻن ٻنگلا ڪاڻ ڪهڻا ڪوڏي" (ڪبر شاهه).

- ڪوڏ بَرُ ۽ ڪوڏِ بَرَ: ڏ. صفت. عياشُ - عيشي جهڙو.

● ڪوڏارَ ۽ ڪوڏارونُ: ث. (سن ڪُدال > ڪُدارَ = ڪوڏر) زمين وغيره کوٽڻ لاءِ ڪاٺ جي ڪَنَ سان هڪ لوهه جو اوزار - ڪوڏَرَ - ڪوڏاري - ٻاهوڙو.

- ڪوڏاريُ: اسم. ڪوڏَرَ - ڪاڏار.

- ڪَوَڏارِيوُ ۽ ڪَوَڏارِيا: ڏ. ڪوڏر وارو - ڪاڏر سان ڪم ڪندڙ. ڪاڻي ڪٽندڙ - ڪوٽائي ڪندڙ - ڪامڙيو.

● ڪوڏاروُ ۽ ڪوڏاءَ (ت): ذ. واڌن جو ڪاٺ جي گولائي وڻ لاءِ هڪ قسم جو اوزار - ڪاٺ مان ٺاهيل پارن جي راندڪي جو هڪ قسم.

● ڪوڏارِيوُ: اسم خاص. تعلقي گولي ۾ هڪ ديهه جو ڪالو.

● ڪوڏائنُ: مصدر. (سن. ڪوُدْ > پرا. ڪُدْ) لنڊڙي پار کي راند ڪرائڻ لاءِ هيٺ مٽي ڪرڻ - اڇائن ٽپائن - ڪوڏ ڪرائڻ و ڏرائڻ - راند ڪرائڻ شغل ڪرائڻ. ساراهه ڪرڻ - ٽهڪي ڪرڻ واکاڻ ڪرڻ - ساراهڻ - واکاڻڻ - تعريف ڪرڻ - وڏائي ڪرڻ - ٿا گهڻ (ت). هري هري ڪاڻ - داڻو داڻو ڪري ڪاڻ چونگارڻ. گهڻ (ت). لاڏ ڪرڻ - سالو ڪرڻ - نازلخرو ڪ ڻ - چاڪ ڪرڻ - انگل آرو ڪرڻ.

● ڪوڏ ر ۽ ڪوڏَروُنُ: ث (سن ڪُدال > ڪُدارَ = ڪوڏر). زمين کوٽڻ جي ڪم ايندڙ ڪاٺ جي ڪَنَ سان هڪ لوهه جو اوزار - ڪوڏار - ڪوڏاري - ڪوڏارو. (سن. ڪوڏرو) جهنگلي ڏٻ جو هڪ قسم.

- ڪوڏ رُ هٿَڙُ: سڌ - پورهيو ڪرڻ - محنت ڪرڻ - گهٽو ڪم ڪرڻ - تڪليف وڻڻ - جفاڪشي ڪرڻ - جان ماريءَ جو ڪم ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

- ڪوڏريو ۽ ڪوڏريا: ذ. ڪوڏروارو- ڪوڏر هٿندڙ. ڪامڙيو. محنتي- جفاڪش- پورهيت.

● ڪوڏڙي ۽ ڪوڏڙيون: ث. جوئر جو هڪ قسم (ان اڇو ۽ داڻو ڇٽرو). (ت). ٽري پرت جو هڪ قسم. لنڊي ڪوڏي.

● ڪوڏلائي: اسم خاص. هندن جي هڪ ذات جو مالو. (هندن جي تاريخ ص ١٨٠). تعلقي رتي ديري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوڏن ۽ ڪوڏن: ذ. صفت. شوقين.

● ڪوڏو ۽ ڪوڏا: ذ. (سن. ڪپرد = ڪوڏي سمنڊ جي هڪ پيدائش- وڏي ڪوڏي- سيپيڙو- ڪوڏ.

- ڪوڏو وڏو ۽ ڪودا وڏا: ذ. ڪوڏين جي قسم مان وڏي ۾ وڏي ڪوڏي (هن کي سنگ جراح سان گڏي ماري ڪائجي ته ڪنهن سلهه قڻن ۾ آلڊن جي قڻن کي فائدو ڪري).

● ڪوڏي ۽ ڪوڏيون: ث. (-ن. ڪاڪيٽي> ڪنپرد. ف. فرهنگ = ڪوڏي). سمنڊ يا درياء جي پيدائش جيت جو هڪ قسم- لنڊو ڪوڏ. آڪاڻي وقت جو هڪ ننڍو سکو- د سڙي- ڪوڙي. مينهن جو هڪ قسم- هڪڙي ڪنڊي مينهن (ت). ڀرپون پيٽ و پايل وهت- ڀرپائت (ت). پاڻاري جي ڪرهي مٿان لڳل ڪلي (ت). پاڻاريء جو وچ وارو حصو (ت) پاڻاريء جي مٿين ڪاليء تي سهڻائيء خاطر لڳل ڏڪندو ڪاليء جو ٽڪر (ت). والد جو هڪ قسم- ڪبدي راند- وٺ ڪبل يا وڏ ڪبل والد. ڪتي جو هڪ پيار وارو نالو (ت).

- ڪوڏيء چٽ: ڪوڏيء کي چٽيندڙ- نشان ا. ڪسائيندڙ- لشالہ بازٔ- چيٽو- تيلو- توڙچي (ت).

- ڪوڏي چٽ هٿن: بخيل هٿن- ڪنجوس هٿ.

- ڪوڏير ۽ ڪوڏر: ذ. ڪوڏا يا ڪوڏيا يا ڪوڏيون وڪيندڙ. ڪوڏين سان جڙيل ڪپڙو- ڪوڏين سان جڙيل زيور يا ڪوڏين جو ٺهيل زيور.

- ڪوڏي سچي ۽ ڪوڏ يون سچيون: ث. دوائن ۾ ڪم ايندڙ ڪوڏيء جو هڪ قسم- سچلي ڪوڏي.

- ڪوڏيء کان هيرو وڪٽن: خسيس ڪم لاء ٻهنجي عزت وڃائڻ- ٿوري لفعي جي لالچ ۾ وڏي ۾ وڏو نقصان ڪري وهڻ.

- ڪوڏي ڪوڙي ۽ ڪوڏيون ڪوڙيون: ث. ڪوڏيء جو هڪ قسم.

- ڪوڏيء سان ڪرڻ: بي عزتو ڪرڻ- عزت وڃائڻ- بي مالو ڪرڻ- ذليل ڪرڻ.

- ڪوڏيء سلهه ٿيهن: بي مالو ٿيڻ- بي عزت ٿيڻ- ذليل ٿيڻ- رسوا ٿيڻ- هڪڙي ٽڪي جو ٿيڻ.

- ڪوڏي سلهه ٻوڙن: بي مالو ٿيڻ- ڪوڏيء سلهه ٿيڻ.

- ڪوڏيٹر ۽ ڪوڏيٹرو: ذ. ڪوڏين وارو- ڪوڏيارو- ڪوڏيٹرو.

- ڪوڏيٹرو ۽ ڪوڏيٹرا: ذ. صفت. ڪوڏيٹر.

● ڪوڏياري بتلا: اسم خاص. بلا جو هڪ قسم (جا اڪثر ٿر ملڪ ۾ ٿئي).

● ڪوڏي والد ۽ ڪوڏي والدون: ث. والد جو هڪ قسم- وٺ ڪبل- وڏ ڪبل والد.

● ڪوڏيء والد ۽ ڪوڏيء والديون: ث. ڪوڏين جي والد.

● ڪوڏير ۽ ڪوڏيرو: ذ. صفت. ڪاڻي ڪندڙ- ڪوڏر هٿندڙ- ڪاميو- ڪاڻير- مزور.

● ڪوڏي ڪوڏي: ث. هڪ والد جو نالو- ڪبدي والد.

● ڪوڏيو ۽ ڪوڏيا: ذ. صفت شوقين- شائق- خواهشمند- رضامند- طالبو- مشتاق- عاشق خواهان- چاهيندڙ- چاهوارو- طالب- شائق- گهرجائو- ضرورتمند. راضي- خوش- برسن- نهال. آسودو- سکي- آڇڪ- سکيو. عياش. ڪاريگر- سياڻو (ت).

Gul Hayat Institute

= ڪوڏِيو هُجَنُ: شوقين هُجڻ - شائق هجڻ - خواهشمند هجڻ.

● ڪوڏيشاري: ث. نالائق يا بلا جو هڪ قسم (جنهن جي ڀڃڻ تي ڪوڏين جهڙا نشان ٿين) - ڪوڏ ياريُ (ت).

● ڪوڏا پُر ٿيڻُ: ڊَيهُ پرجڻ - پيٽ پرجڻ - مطلب پورو ٿيڻ. مفت جو مال هٿ اچڻ - پرائو مال ڦاڻڻ. (منصور نامو، ص ١٩).

● ڪوڏَ ۽ ڪوڏيُونُ: ث. سهي، ڪٽي يا ٻئي جانور لاءِ ڪوٽيل ڪڌ - چُرِ - ٻيرُ - ڏُرُ (ڪ - ڪ). ٻاهر - اوٽ - اجهو - جهلو - واڙ (ت).

= ڪوڏَهَ ۽ ڪوڏَهُونُ (ڪ): ث. ڏسو ڪوڏَ.

● ڪوڏ پُرُ: اسم خاص. ٿر ۾ ٻڌا ٽيندڙ هڪ ول جو قسم (ٻڌن ڪي تنگر چون ۽ باڙ ۾ ڪوڏير).

= ڪوڏپرو ۽ ڪوڏيرا (ت): ث. ٻاهر وارو.

● ڪوڏُ ۽ ڪوڏِ: ذ. (سن. ڪنڊرا > ڪرٽ = عڻا). ڪنڊ - ڪُوهُو - چڏو - چُرُ - چُلهو. سهن ڪِهارن جي ڪڌ يا ٻيرُ.

● ڪوڏِ پُرُ ۽ ڪوڏ پُرُ: ذ. ڪاڏي جي ڪتب ايندڙ ٻڌڻ والڳر زمين ۾ ٽيندڙ هڪ جهنگلي ٻاجهي جو قسم - جابلو ول جو هڪ قسم (جنهن جو باڙون ڪاڏي جي ڪتب اچن) - ڏُڻُ - ميوو. فراسيءَ جي چٽن جو هڪ قسم (ل).

● ڪوُرَ ۽ ڪوُرونُ: ث. (سن. ڪورَهَ = سنهي پٽي. سن. ڪُنڊيا) الب وغيره جو اندريون ڪوپو - ڪوٽلو - ڪڪڙي - ڪنڪڙي - ڪوئيرو. (سن. ڪرٽن = وِيڙُ) وِيڙ - الب، ڪدري وغيره جي ڦارَ. (ڪپڙي ني لڳل) ڦيٽ - ڪٽيتون - رَبين - قنطون - ٻالڪ - ٻامڪ. سٽ لاءِ اڳڻ - ٻهڙ. (ڪٽ لاءِ) نواڙ - لوار - نهوار. (ٻُوٽ لاءِ) ڪنهين - ڪهي - ڏاڪو. (ڪپڙي جي) ڪنار - الدي - ڪنارِي. (چمڙي يا ڪپڙي جي) ريڙ - سنهي پٽي - ليڙ. (ڪپڙي جي) ڪنڌ - ڪاٽ - ڪاپ - وِيڙ - ڪٽائي. ڪپڙي تي راڳين شڪل - چٽسالي - ڪلڪاري. (پٽ جي) ڪُنبڙ - ڪڙچ. (ٻاڦ جي) ڪسي - شاخ - ننڍو واهه - ڪڙهو (ت). ڪناءُ. ڪُوڙُ - ڪنڊي - پَر - پاسو. رپاءُ - پاسيراطي (سن ڪَهَرُ) ڪوٽ - فريب - دَغا - ٻائي - ڏولابُ. ليچ ۽ ڪميڻا خيال (سر - سريراڳ - گر).

= ڪوُرَ ڪَرنُ: چمڙي کي ولبي سان مقرر هنڌان ويڌ يا چلڻ - ڪور وڻڻ - ڪپ ڪرڻ - وَيڙ ڏيڻ (ت).

= ڪوُرَ وڻڻُ: ڪور ڪرڻ - ڪهڙي جي سڌائي وڻڻ.

● ڪوُرُ ۽ ڪتورَ: ذ. صفت. بهادر - پهلوان - بانڪو - جوڌو - سورهيه - پلوان پلياروَ.

● ڪتَوُرَ ۽ ڪتَوَرَ: ذ. (الڳ). هوش - پڙدو - ڏَڪ - پناهه - ٻچاءُ. وهائي، رضائي يا گادياي وغيره تي چاڙهيل غلاف.

● ڪتُور ۽ ڪتُورونُ: ث. (سن. ڪُنڊيَ = ڪڙهو). ڪُولُ - ڪڙيو - نالي - ننڍو واهه - واهيڙ - شاخ. هولي کي ٻائي ٻڇائڻ لاءِ ڪوٽيل سنهي ڪسي - نالي (ل). اولهي واهه جو نالو جيئن: ڪور سليمان لاڙڪاڻي ضلعي ۾ سِنڌ - قطار. سٽن وغيره جي ڇڻي يا ڦنڪهه - لانگ (ڪ). (اسم خاص). تعلقي شاهبندر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪُوُرُ ۽ ڪورَ: ذ. صفت. (ف). لاپين - الڏو - حافظ. (اسم خاص). تعلقي ٽڻي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪُورا: ث. (سن. ڪو = خرابُ + وارتا = گالهه) گيلا - لائي چائي - دالهن - شڪايت. (سَر معذوري - گر).

● ڪُورَ اِبراميمُرُ: اسم خاص. تعلقي ميرو خان ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوُراتيڪيُ: اسم خاص. تعلقي ٽنڊي الهيار ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪتُورانيُ ۽ ڪتُو انيتُونُ (ڪ): ث. ڪوڙڪو - دام - ڦاهي - ڦندو - ڦاهي - ڪوراڻُ.

● ڪوراڇَ ۽ ڪوراڇُونُ: ث. ڪُرچُ - ڪُنڊَ - ڪولو. ڇڇهو رستو - سرلهه - غڻا.

Gul Hayat Institute

● كُورايَ ۽ كُورايوُنَ: ث سخت ٽڻ وارو چوپائي (ڏاهڻ مهل تڪليف ڏيندڙ).
● كورارو ۽ كورارا (ث) ذ. صفت. لياڪو- بدنصيب - چندو - بدبخت - ايدورو - نصيب ڦٽل - بد قسمت.
● كوڙ اڙ ۽ كوڙاڙونَ > كوڙاڙ ٻُونَ: ث. خطرناڪ وڏي بلا جو هڪ قسم - حوفناڪ بٽلا - كورڙ. اروڙ - الڏها - (ف) سرخ مار. (مائهو ۽ جالور کي گهي ويندا)
● كُورڙ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● كورڙو ۽ كورڙا: ذ. ڏنڊ ۾ ٽيندڙ هڪ ول جي هاڙ واري پاڄي - كاروڙِي - كرڙو - كتراڙ لو
● كورڙِي: اسم خاص. تعلقي ٽئي ۾ هڪ ڏيهه جو نالو
● كور إسماعيلَ: اسم خاص تعلقي ميرو خان ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● كُوراڳُ ۽ كُوراڳُونَ: ث. صفت. آڳاڻي وياهل تو ري كير واري - كُراڳُ - وِ هڪيل - ڏنڊي (ڪٽر ڏاڇي)
● كُورالُيو ۽ كُورالُيا: ذ. (سن. كُرُوهَ = چاڻي + كاڙي البوليِ = پاڪيزه ٻاڻ يا ٻيار ڪرڻ). لِهارَ - خيال - پرواه - سانگو - لحاظ وڪشي - ادبَ - عزت - اوواڇو - سنمانَ - مانَ - عزت - شان - مروت ٻيار - چاهڻ پاڻ - موهڻ - محبت.
● كورالُنڈرُ ۽ كورالُنڈرَ: ذ. سرلنڊ جيت جو هڪ قسم (ث).
● كورالُو ۽ كورالا: ذ. (سن. كولِكِ) كورن جو (و. كيوش).
● كورانِكيَ: اسم خاص. تعلقي آهاوڙي ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● كورائِنُ: مصدر. (سن. كرَ‌تن = وَڍَنُ). چلائِنُ. كورُ كرائِنُ لنسو كرائِنُ. كاتَ كرائِنُ - وَڍائِنُ. ڏوهائِنُ.

● كورائِيَ: اسم خاص. سيرو خان موري ۽ ديري محبت تعلقن ۾ هڪ ڏيهه جو نالو. بلوچ قوم جي هڪ قبيلي جو نالو. هڪ ذات جو نالو.
● كُورَ ٻَڌُ: اسم خاص. تعلقي ڪڪڙ ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● كُورَ ٻڙو: اسم خاص. تعلقي ڪڙهي خيري ۾ هڪ ڏيهه جو نالو
● كُورِ ٽَرِيَ: اسم خاص. تعلقي ڪهري ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● كورتُ ۽ كورِتُونُ: ث (انگ Corut) عدالت گهر - عدلت لاءِ - ڪچهري - عدالت خالو - انصاف گهرُ محل شاهي - ايوان - محل سرا.
● كورِ ٻَرُ ۽ كورِ ٻرَ: ذ. صفت. (سن. كور ڪهه = آڻ ڪليل گُلُ يا ڪا به شئي جا ٿوري وڏي هُجي + ٻَرَ = ڪنب) ڪنين ڪالسواءِ - بي پرو - بي ٽهو - كوسٽُ - بنا ڪنين - ڪوڙو - نڪمُ. كَرِبڙَ ۾ وڻڪ ڪن پوءِ اصل ڪنب ڏ ڪيندڙ يا - پر سان ڪنب كيندڙ پڪي (ث).
● كورِ ٻَورَ: اسم خاص. تعلقي داڻو ۾ هڪ ڏيهه جو نالو
● كُورَ جامڪَ: اسم خاص. تعلقي جوهي ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● كُورَ حسنَ: اسم خاص. لوشهري ۽ ڪڪڙ تعلقن ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● كُورَ حسنَ: اسم خاص. تعلقي قنبر ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● كُورَ خُشڪَ: اسم خاص. تعلقي ڪنڊياري ۾ هڪ ڏيهه جو نالو
● كُورَ وَتو: اسم خاص. تعلقي ڪڙهي خيري ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.
● كورڙُ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● كورڙِ ۽ كورڙُونُ: ث زمين ۾ وهيل پاڻ مان وري نڪتل ٻلا - پراڻي فصل جي رهيل پاڻ مان ڦندڙ ٻلا. ان ڪري لاڙ جو آنُ. سرين پوکن واري پڄي جي ڇتَ - چٽيل پڄي واري پوکَ. ڏر ملڪ ۾ گهڻو ڦيندڙ اناج جو

هڪ قسم - هڪ قسم جي ان جو ٻوٽو. دال جو هڪ قسم - چٽي واري دال.

● ڪورڙو ۽ ڪورڙا ؛ ذ. لڪڻ - ٽلهڙ - ڇهو (ت). ڏرو - ڦٽڪو - وڏي ڏ. (صفت). ڇپو - ڪُڪو - ڪُٻو (ت).

● ڪوڙي ۽ ڪورڙيون ؛ (ل) ؛ ث. صفت. ڪاوڙسان پريل - شور پريل - شور پيل - ڪرڙي (ليکاه).

● ڪورَ سليمان ؛ اسم خاص. تعلقي ڏنبر ۾ هڪ ديهه جو نالو. (تفسير بيضاوي شريف جا محشي الهيءَ ڳوٺ جي عربي درسگاهه ۾ پڙهائيندا رهيا انهيءَ لسبت ڪري ڪين علامه ڪورائي مڏو ويندو آهي).

● ڪورَ صاحب ؛ اسم خاص. تعلقي ميرو خان ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪورَ عليءَ ؛ اسم خاص ڪراچي جي ڪياماڙي ۾ندر جو قديم نالو - عليءَ جو بندرُ (سنڌ جو ٻيلاني)

● ڪورَ عليءَ خان ؛ اسم خاص. تعلقي ميرو خان ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪورَ فومو ؛ اسم خاص. تعلقي جوهي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪورَ ڪاريءَ ؛ اسم خاص. تعلقي شهدادڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪورَڪاڻيءَ ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو. شايد ڪورڪاڻي ساڳي ذات جو نالو آهي (سنڌيلو).

● ڪورڪل ؛ اسم خاص. ڪيرٿر جبلن ۾ هڪ هنڌ جو نالو. (ٻوان سانگي).

● ڪورَڪتلان ؛ اسم خاص. تعلقي جوهيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪورَ ڪمال خان ؛ اسم خاص. تعلقي ڏنبر ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪورَڪنڊ ۽ ڪورَڪنڊ ؛ ذ. تمار ڏيڻ يا بلا جو هڪ قسم.

● ڪورِ ڪو ۽ ڪورڪا ؛ ذ. صفت. (سن. ڪوليڪ) ڪورين جو - آڻندڙ جو (اوزار وغيره).

پڪين ڪاسائن جو دارُ - ڪاسبي - ڪاهي - ڪوڙڪو - چڙڪ.

● ڪَورِ ڪُورِ ؛ ذ (سن. ڪُ = آواز ڪرڻ). ڪُتي ڪي سڏڻ جو هڪ آواز - ڪتي ڪي سڏ.

● ڪورڪيي ۽ ڪورِڪيُون ؛ ث سُوسي - تاءُ ٻلو. ڪورين جي - ڪورين واري. (اسم خاص). تعلقي ساماري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪورِڪي ننڍين ؛ ث. رڻ پٽ ۾ ڀاڻيءَ جو ڪوڙو ڏيڪاءُ رڄ - ميرڪ. تيرشنا - مارو ٽل.

● ڪورِ ڪلهوڙ ؛ اسم خاص. تعلقي جيمس آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪورِ ڪهٽون ؛ اسم خاص. تعلقي نوشهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪورَل ۽ ڪورَلَ ؛ ذ. (جانورن ۽ ڪٽ جي) چٽ - ڪورڙ - ڪوراڙ.

● ڪورلَ بلا ؛ ث. ٽمار وڏي ۽ ٽُلهي بلا.

● ڪورَ لکديرَ ؛ اسم خاص. تعلقي شهدادپور ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪورَ محبتُ ؛ اسم خاص. تعلقي ميرو خان ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪورَمو ۽ ڪورَما (ث). ذ. ٻڪڻ جو ڏاڙو.

● ڪورنس ۽ ڪورنشون ؛ ث. (ف. ڪورنس > ترڪي: ڪورش). ڪنهن وڏي مانهوءَ يا راجا جي اڳيان تعظيم لاءِ جهڪي ڪيل سلام - منجرو. اداب نياز تسليمات - سلام - بندگي. نيازمندي - مينٽ - التجا - نيازي - وينتي - ارداس - سوال. خميد گي - جهڪاءُ - لاڙ - نهنائي.

- ڪورنشون ڪرڻ ؛ مجرو پيش - آداب بجاءِ آڻڻ - ليٽڙي سلام ڪرڻ - نياز ۽ نيٽڙ ڪرڻ - نهنائي ڪرڻ.

● ڪورونبو ۽ ڪورونبا ؛ ذ. زهري جيت جي چڪ ڀائڻ ڪري اپرندڙ سورَ جي سوٽ - سورَ جي لات.

● ڪورنگيي ۽ ڪورَنگيون ؛ ث (سن. ڪورنگيي = ننڍو ڦوٽو) ننڍو ڦوٽو - ايلاچي.

Gul Hayat Institute

(اسم خاص). ڪراچيءَ جي ويجهو سمنڊ جي هڪ ڪاريءَ جو نالو.

● ڪورَڻ (ڪ)؛ ف. ٻولي‌ءَ جو هڪ قسم. وَل جو هڪ قسم.

● ڪورڻُ: مصدر. (سن. ڪرَڻ = وَڍڻ). هڏي وغيره تان ڪپ سان ماس لاهڻ- ڪيدري وغيره جي ڪل لاهڻ- چلڻ- ڪرڙڻ- ڪل لاهڻ. وڍڻ- ڪهڻ- ڪاڻ- ڪٽڻ- ڪترڻ سوڻ رهڙڻ- لسو ڪرڻ- سڏائي ڪرڻ. (سن. ڪُرْدُ) ٽڪڻ- ڇڏڻ- پَرَڻ. (ڪوريو- ڪوريندو- ڪوريل).

= ڪورُ ۽ ڪورُوڻ: ث. وڍ- ڪٻ- ڪاٽ. ڪرڙ- چِل. ڪپڙي وغيره جي ڪپيل ٽڪري.

= ڪورُ ڪورُ ڏيڻ؛ هٿان هٿان پورت ڪري ڏيڻ- بچائي ڏيڻ- بچ- سچ ڪري ڏيڻ (ت)

● ڪورُو: ف. راجا ڪورَ جو اولاد.

● ڪورُو ۽ ڪورَا: ف. ٻاڦ ۽ لڪل نالو. لٽون ٽاڻڻ. تازو- ان ڏوتل- ڪم ۾ آندل (ڪپڙو)- اڇو- بنا نالي رکيل (ڪتاب)- زمالي سازيءَ کان بيخبر. ڪاڪ- سادو (ماڻهو). ۾ اماهيل (ٽاڻ). رهين جي سکه سازي- ڪلدار. سچيءَ جو ٽڪر- ڪي- سِري- ٻيرو. بي سمجهه- اڻوجهه- بيوقوف- سورڪ- احمق- نادان. غريب- مُفلس- نادار- مسڪين- ڪنگل. (ث. ڪورِي ۽ ڪورِيُون).

= ڪورو پَرتَڻ ۽ ڪورا پَرتَڻ؛ ف. ٻاڦ ۽ وڏ ٽاڻ. لٽون ٻاهڻ.

= ڪورو رَکڻ؛ سُڪل رکڻ (ٽاڻ). جاهل رکڻ- واقف نه ڪرڻ- جت جو جٽ رکڻ- اڻاڻي رکڻ- ڪجهه نه سيکارڻ- تعليم و تربيت نه ڏيڻ.

= ڪورو ڪاغذ ۽ ڪورا ڪاغذ؛ ف. ان لکيل ڪاغذ- سفيد جو سفيد ڪاغذ.

= ڪوراپڻ ۽ ڪوراهٽُون؛ ث. لٽين هجڻ واري حالت- ڪوراڻ- نواڻ- ڪورائي.

= ڪورا ڪنڪڻ ڪيڏڻ؛ صفا جواب ڏيڻ- انڪار ڪرڻ- ناهري وارڻ- ناڪار ڪرڻ.

= ڪورايُون ڪيڏڻ (ت)؛ طاقت نه اچڻ.

= ڪورِ ڪورو ۽ ڪور ڪورا؛ ف. ڪوروئي ڪورو- خالي ٿي خالي- ڏٻو ٿي ڏٻو- اسورو ٿي اسورو (ديوان فاضل سهملات ٢).

= ڪورو ڪُونڊُ ۽ ڪورا ڪُونڊَ (ڏ)؛ ف. مٽيءَ جو ڪورو ٽاڻڻ. لٽون برتن.

= ڪوري ٻُڪ هُئڻ؛ ڪاڪي لاءِ ڪا شئي نه هجڻ- سڀ سڄ هجڻ- پينگيائي هجڻ.

● ڪوڑو ۽ ڪوڑا؛ ف. ٺڪر يا ٽامي جو ڏٻڙيءَ سان لوٽو- ٻدلو- ڪنرو- ڪونرو.

● ڪورِ واهِر: اسم خاص. صرف سچيءَ تي گذران ڪندڙ مڪران ملڪ جي هڪ قوم جو نالو (ت بلوچستان، ص ٢٣).

● ڪوڑ ٽڙو ۽ ڪوڑ ٽڙا؛ ف. اسم. ڪوڑ ٻڙو.

● ڪوري ۽ ڪوري؛ ف. سن. ڪَوْلِڪَ = ڪوڑِي) اٽ جو ڪم ڪندڙ- سوميون وغيره ٺاهيندڙ- ڪپڙا آلندڙ ڪاريگر. منگر سچ جو هڪ قسم (منگرو) (مٺو ويڪرو، سچ واڪوڻ وانگر سنهون، رنگ ڪاڙهيرو، ٻاڦ ۽ مان نڪرڻ بعد به گهٽو وقت جيئرو رهي، قد ڪان ٢ فوٽ، ڪو ڪو ٦ فوٽ به ٿئي). پلي جو هڪ لنڊو حصو- ٻيري- ڪُنيِي. ڪَن ڪيل ڪوري (ڪ). ڪوريڙو. گاهه جو هڪ قسم (مهراڻ). (ث). ڪوري جو مؤلث- لٽين- تازي- ان اماهيل. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.

= ڪورِ ڪي ٽيڪ ٽيڪ: بي دلي ڪڻ جي صلاح- ظاهري ترسڻ جي صلاح (ت).

= ڪورِڪي سُٿڻ: شلوار جو هڪ قسم- تمام هلڪي شلوار.

= ڪورِڪي ڪَرَڻ (ت): بي وقوفي ڪرڻ- چريائي جهڙو ڪم ڪرڻ- بي عقلي جهڙو ڪم ڪرڻ- نادانيءَ جهڙو ڪم ڪرڻ.

= ڪوري موچي ٿيڻ؛ ڪهٽ يا هيٺو ٿيڻ- ذليل ٿيڻ- بي عزت ٿيڻ- بي مالو ٿيڻ.

Gul Hayat Institute

● ڪُوريُ ۽ ڪوريُونُ: ث ڏ ۽ ڪوهستان ۾ پيدا ٿيندڙ ڪولاڙي وانگر هڪ وَل جو ڦر. (ڏانڊو تمام ڪوڙو ۽ آچار جي ڪم ايندڙ). ـ بَنُ ڪول. ڏ ۾ پيدا ٿيندڙ ڪاهه جو هڪ قسم (باجهريءَ جي ٻن جهڙو ٻن، آن ۽ سنگ سالئين جي رنگ جهڙو، ان ڪاڙهو ٿئي جو ڪاڻجي).

● ڪوريالِيُ: اسم خاص. تعلقي ڪوليءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوريهجا: اسم خاص هڪ ذات جو نالو.

● ڪوريهجالي: اسم خاص. تعلقي ڪولڙي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوريُ جي ڪاريُ: اسم خاص. تعلقي شاهبندر ۾ ڪاري ٻاليءَ جي ڳَنڍ (سنڌ جو سيلاني)

● ڪوريُ ڪُنڀر: اسم خاص ڪهڙ ذات جو ماڻهو ـ ڪوري موچي ـ ڏڙي ڏمڻي.

● ڪوريڙو ۽ ڪوريُڙا (ث): ذ. ڪوريڙو.

● ڪوريُڙو ۽ ڪوريُڙا: ذ. (سن. ڪوڙلڪ = ڪوڙيُ) لنڊڙي جيت جو هڪ قسم (ٻنهنجي ٻيٽ مان تندون ڪيڊي جاري ٺاهي آن ۾ رهي) ڏانوَرُ.

● ڪوڙ ۽ ڪوڙ يُونُ: ث. تاجي ڪيڏ لاءِ ميدان ۾ ڪوڙيل ڪلن جي قطار ـ تاجي ڪيڏ لاءِ ڪم ايندڙ ڪالي.

● ڪوڙ ۽ ڪوڙ: ذ (سن. ڪرلي = ڪروڙ). ڪروڙ ـ اڪيچار ـ ڪيترائي ـ بيشمار ـ ڳڻيءَ ڪان ٻاهر بي انداز ـ هَشام ـ البوهَ.

ـ ڪوڙِ ڪُماڙُهين: ذ. خراب ماڻهن جو البوه يا ميڙ.

ـ ڪوڙَ ماڻهين: ماڻهن جو ڪوڙ ـ هشام ـ البوهه.

● ڪُوڙُ ۽ ڪُوڙَ: ذ. (سن. ڪُوٽ) بي بقا ڪاهه ـ بي بُنياد ڪاهه ـ مَٽُ ـ جُوٽُ ـ ميڙيا ـ ڪُٽ ـ ڪوٽُ ـ است. خِلاف ـ ڪُساڪ ـ ف). دروغ. ٻَڪ ـ زٽُ لاف ـ ڏاوُ. ٻَٽ ڏ غا. دولابُ. ڏنگي ـ ڪَسُ وبهاءِ ڪهاتي ـ بي ايماني ـ مَڪر ـ فريب. چَنڊُ. قَنڊُ. (صفت).

ڪِئ پَنڪ ـ اَڏلڏُ ـ ٻاليءَ تي ليڪو ـ بي بقا ـ فاني.

ـ ڪوڙائيتو ۽ ڪوڙائيتا: ذ. صفت. ڪُوڙ وارو ـ ڪَوڙو ـ ڪولو ـ تقليدي ـ بي بنياد ـ بي بقا ـ ڪُساڪيو ـ جوئو. (ظرف) ڪوڙيءَ طرح.

ـ ڪوڙائيُ ۽ ڪوڙ ئيُونُ: ث. ڪوڙائي ـ جُوڙائي تقليد.

ـ ڪُوڙ تهي سَنڊِروُ ٻَڌڻُ: ڪوڙ ڳالهائڻ جي عادت ڪري ڇڏڻ ـ ڪوڙ جي ٻُڌيان ڪاهي ٻَوڻُ.

ـ ڪُوڙُ سَچُ ڪَرَڻُ: مڙهي ڪڌ رسفر ڪرڻ ـ ٿوري ڪمائيءَ مان به ڀُورت ڪرڻ.

ـ ڪُوڙُ ڪُنڍُ: اجايون سجايون ڳالهيون ڪرڻ ـ بي فائديون ڳالهيون ڪرڻ. اجايو وقت وڃائڻ.

ـ ڪُوڙ ڪُنڀِهُ ۽ ڪُوڙ ڪُنڀيا: ذ. سستو وڪندڙ ڪوڙڙيو ڦيريءَ وارو ـ خومچي وارو. ڪاسي يا پتل وغيره مان ڪاوَ ڪاهيندڙ ڪاروَ.

ـ ڪُوڙُ ڪَچُنُ مانُ ڪيڏُ: سَچو ٿيڻ.

ـ ڪُوڙُ ڪَرُڻُ: ڪُوڙ ڳالهائڻ ـ ڪُوڙو سبب پيش ڪرڻ ـ جُوٽ ٻَڌڻ.

ـ ڪُوڙُ ڪائيُ سَچُ ڪمائيُ: ٿوري خوراڪ هوندي به سچو پورهيو ڪرڻ.

ـ ڪُوڙُنُ تهي خَرَچُ هُئُنُ: ٻاڻ ڪي هرج لڳ وڃڻ.

ـ ڪُوڙُو ۽ ڪُوڙا: ذ. صفت. ڪُوڙُ ڪندڙ ـ ڪُوڙ ڳالهائيندڙ ـ جُوٽو ـ ڪُساڪي ـ ڪذاب ـ ڪوٽو. فريبي ـ دغاباز. جُوٽو ـ تقليدي ـ ناهيل ـ جعلي ـ مصنوعي ـ بناوٽي ـ عڪاڏو (سڪو وغيره). ٻهراڻگي ڪُهٽي ـ مڪرلو ـ چَنڊي.

ـ ڪُوڙُو ٿيڻُ جُوٽو ٿيڻ ـ بي اعتبار ٿيڻ ـ ڪذاب ٻُڌڻ ـ ڪُساڪي ٿيڻ.

ـ ڪُوڙُو قاصِدُ (ث): ٿري پرت جو هڪ قسم.

ـ ڪوڙُو قيصَرَ لُنڊُ: ذ. بلڪل ڪُوڙو ـ تمام جُوٽو

ـ ڪُوڙِيُ سَنا: سنهي پَن واري ڪهوڙا وَل ـ وَل جو هڪ قسم.

Gul Hayat Institute

= ڪوڙ ۾ ڪنهين : آڏواهي طرح ٻڌڻ ۾ اينڊ ڙ.
= ڪوڙ ۾ ڪنهين ٻڌڻ : آڏواهي طرح ٻڌڻ ۾ اچڻ.
● ڪوڙا : اسر خاص. ذات جو هڪ قسر.
● ڪوڙائڻ : مصدر. (سن. ڪٽ = ڪڙو). ڪوڙو لڳڻ - ڪارو لڳڻ - هاڙو لڳڻ - آگرو لڳڻ - ڪڙائڻ. (ڪوڙائيو - ڪوڙائيندو - ڪوڙائيل).
= ڪوڙائي ۽ ڪوڙائيون : ث. ڪڙائ.
● ڪوڙ ۾ (ڪ) : ذ. دوا طور ڪر ايندڙ ڪاري ٽر جبل جو هڪ ٻوٽو.
● ڪوڙ ۾ ڪنڊ : ذ. بلوچن جو هڪ قبيلو (ت. بلوچستان).
● ڪوڙڪ ۽ ڪوڙڪو : ذ. صفت. (سن. ڪاتر) مائهن جو ڪوڙ - الهوهه.
● ڪوڙڪو ۽ ڪوڙڪا : ذ. صفت. (سن. ڪٽوت). پکين ڦاسائڻ لاءِ هڪ قسر جو دامر - جالور ڦاسائڻ جو اوزار - ٻانڊار - جاري - ڦاهي - ڇڙڪ - ڦيڙتي - ڪاري - رڄ - ٽ ٻيي. (ث. ڪوڙڪي ۽ ڪوڙڪيون).
= ڪوڙڪي ۽ ڪوڙڪيون : ث. ڪوڙڪي جو مونث - مينهن جي سڳن ماڻ پکين ڦاسائڻ لاءِ ٺاهيل اوزار - پنجوڙ - دامر - ڦيڙتي - مرکن ڦاهي - رڄ. (صفت). ضعيف - آپرو - نبيل. ڏپرو (ت).
= ڪوڙڪي آڏڻ : دام اڏڻ - ڦاهي ٽنگڻ - ڪوڙڪي پوڻ.
= ڪوڙڪي پوڻ : ڪوڙڪي آڏڻ.
= ڪوڙڪي ٿيڻ (ت) : بلڪل ڏپرو ٿيڻ - ضعيف ٿيڻ - ڪمزور ٿي وڃڻ.
= ڪوڙڪي ۾ ڦاسڻ : ڦاهي ۾ ٽنگجڻ - دام ۾ ڦاسڻ. حادثي هيٺ اچڻ - تڪليف ۾ اچڻ - مصيبت ۾ مبتلا ٿيڻ.
● ڪوڙڻ : مصدر. (سن. ڪٽتور = ڪوڙڻ). ٻاڪيءَ ماڻ ڏاڙهي يا مٿي جي وارن جي صفائي ڪرڻ - حجامت ڪاهڻ - سهرب لاهڻ - مٽڻ - مٽنڊ ڻ - صافي ڏيڻ. (ث). ول جو هڪ قسر (ڪ).
= ڪوڙائڻ : مصدر. وارن جي صفائي ڪرائڻ - حجامت ڪرائڻ - سهرب لهرائڻ. ٽوهائڻ - وڌائڻ. (رامڪلي). (ڪوڙائيو - ڪوڙائيندو - ڪوڙائيل).
● ڪوڙ ۾ ۽ ڪوڙا : ذ. (سن. ڪرود = چاقي). سينو - چاتي - آر. اڻ ڪي ٻيٽ وٽ ٻهر وانگر ٽيل ڪوڙهو.
= ڪوڙو ڏهٽي ۽ وهڻ : سينو ڏهٽي وهڻ.
= ڪوڙي ڪرڻ : ڪراهڻي ٻاڻ - ڪر لائڻ - سيني سان لڳائڻ - ڪوڙي سان لائڻ - چاتي سان لائڻ.
= ڪوڙي ۾ رکڻ : ٻاڻ سان گڏ رکڻ - محفوظ رکڻ.
● ڪوڙو ۽ ڪوڙا : ڏ. صفت. تيکو - ڪارو - ترش - ڪڙو - آگيرو - هاڙو. ڪهرو - سخت - تپڙو - شوخ - آتشي - تاميسي - چٽڪي - گرم - چيتو - هڙڪيو.
= ڪوڙاڻ ۽ ڪوڙائون : ث. ڪڙاڻ - تکاڻ - کاراڻ - ترشي - ڪڙائي - ڪوڙائي. ڪينو - ساڙ - ڪهرائي.
= ڪوڙو ٽيڻ : وهر وڃڻ - دشمني ٻڌڻ.
= ڪوڙي مالي (ت) : جنازي کي پورڻ بعد ڪالڌين کي کارايل مالي - ڪڙي ڪنيءَ - ڪالڌو.
● ڪوڙ وڏي : اسر خاص. ٻارن جي راند جو هڪ قسر - ڪنبل وڏي - ڪوڏي ڪوڏي راند.
● ڪوڙهه ۽ ڪوڙهيون (ت) : ث. تاهيءَ جي ٻوڙي.
● ڪوڙهه ۽ ڪوڙهه > ڪوڙهون : ث. ذ. (پرا. ڪولو. سن. ڪوٺڪهه > ڪٺٺ = ڪوڙهه). بدن تي اڇا داغ ڪندڙ هڪ وڇلندڙ بيماريءَ جو هڪ قسر - جذام - چيٽبي.
= ڪوڙهي ۽ ڪوڙهيون : ث. صفت. ڪوڙهه ۾ مبتلا ڪيل عورت - ڪوڙهه واري -

Gul Hayat Institute

ڪوڙهيل. گدلي - ڪنيءَ - صفائي نه ڪندڙ - جُهُنءَ پيتل.

- ڪوڙهيو ۽ ڪوڙهيا؛ ذ. صفت. ڪوڙه جي بيماري ۾ ورتل - جُذامي - ڪوڙه وارو - ڪُشِنو. گدلو - ڪِنو - صفائي نه ڪندڙ.

● ڪوڙِيءَ ۽ ڪوڙِيُونءَ؛ ث. صفت. (من. ڪوٽ > ڪوڙي). ويهن جو عدد - ويهه شيون. چار ڪتابَ. ڪنهن ملڪ جي سيڪي جي رويه جو ٽيون حصو. (سن. ڪروڻ). چاتي - سينو - آرَهُ - ڪوڙو - ڪوڙيءَ جو ڪندو. آڻَ جو هڪ عضوو. جُثيءَ جو اڳيون منهن وارو چَرُ (اسر خاص). تعلقي ميرو ۽ ساڪري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

- ڪوڙِيءَ جا وارَ؛ نهايت ويجهو. پيارو عزيز.

● ڪُوڙِيءَ ۽ ڪُوڙِيُونءَ؛ ث. ڪُوڙِي جو مولث. ٻاسي ڪان سُرو لڪل ڇالهين - سُريل هنڌانو (ڪ).

"ڪوڙِيُون ڪَرت گدرا، جيڙ يوجَ ٻَن".

● ڪَوڙهِنءَ؛ صفت. (من. ڪوڙِيءَ - ڪروڙين). ڪِروڙين - تمام گهڻا - بي الداز - گهڻيئي ڪان ٻاهر.

"ڪوڙِين ڪن سلام اڇي آءُ آن جي"
(شاهه).

- ڪَوڙِين ڪِي قَليلَ؛ ڪروڙن ماڻ ڪي ٿورڙا - ورلي - واجبي.

● ڪوڙِيُونءَ (ڪ)؛ ث. گاهه ۽ ڏَٽَ جو هڪ قسم. ننڍيري وڻ جو ٿلو (ڪولن جهڙوئن مگر ڪل سخت، هن جي وڻ ڪي ٻانهيرو چَوَن جبل ۾ ٿئي).

● ڪوڙِيلَ ۽ ڪوڙِهلُونءَ؛ ث. سيرٽ جي رنگ جهڙي رنگ سان دانهون ڪندڙ وٽن ۾ رهندڙ پکي (ت).

● ڪَوڙِيءَ ۽ ڪَوڙِيُونءَ؛ ث. ڪَوڙِي جو مولث. ڪڙِي.

● ڪُوڙَڪَ؛ ذ. باختر ۽ بڌارا جي آلن جي ميلَ (پيشه وران ٢).

● ڪُوز ڪُوزِ (ڪ)؛ ث. آواز جو هڪ قسم - ٻڪهڙن جو ٻاڻ ۾ گڏجڻ وقت ڪيل آواز.

● ڪُوزو ۽ ڪُوزا؛ ذ. (ل). ٻاڦي رکڻ لاءِ ٽِڪر جو ٽولئي سان لوڻو - ڪَرو - بَدلو - ڪَولرو - ڪَورو جَڳ - لوڻو. ڪُمرو - ٽيپو - ڪُپو - ڪُولجي - قرابو - ڏولڪهو - ڦُلي. صراحي - گهڪهي. بَرلي.

- ڪُوزي ۾ ڏريا هُنڊُ ڪَرَنُ؛ وڏي مضمون کي لهايت مختصر لهوليءَ ۾ لکڻ - وڏي گالهه کي ٿورن اکرن ۾ قلمبند ڪرڻ.

- ڪُوزِيرا ڪَرَنُ (ل)؛ فراغت سان ڀرڻ ۽ ڀاڄي ڏي ڏسڻ (خالالي جتن جو اصطلاح).

● ڪوءُسُ ۽ ڪوءُسَ؛ ذ. (سن. ڪَشُ = مارڻ). ڪُسَ - قتل - گهات - گاهُ - خونريزي - قتل عام - رتو ڇاڻ. سيڙَ (ٻاڻ) - حلال (ڪرڻ). جانور کي حلال ڪرڻ جي خاص جاءِ - ڪميلو - ڪوس گهرُ - ڪَميلو. ڪُهڻ جي لائق وَهيتُ - قنبر (ت). ڪوهه ماڻ ٻاڦي ڪيڻ لاءِ چَرُ ماڻ ٺاهيل ٻوڪو - وڏي چڑهي - ٻوڪرو - چڑهه (ت). وڏو لغارو - لغارو.

- ڪوءُساڙُ ۽ ڪوساڙا (ت)؛ ذ. ڪُسڻ جي وهيءَ وارو.

- ڪوءُسائيوءَ ۽ ڪوءُسائيا (ث)؛ ذ. ڪُوهه ماڻ ڪوسُ چڪينه زوَهيتُ.

- ڪوءُسڙُ ۽ ڪوءُسڙَ؛ ذ. صفت. ڪُهڻَ جهڙو - حلال ڪرڻ جهڙو وَهيتُ. آهو وَهيتُ جنهن ۾ ڪاهه ڇڏڻ جي اميد نه هجي - قنبر.

- ڪوءُسڪَرائيڻُ؛ ڪُهائڻ - قتل عام ڪرائڻ - خونريزي ڪرائڻ - رتو ڇاڻ ڪرائڻ.

● ڪوءُساڙِيُ ۽ ڪوءُساڙِيُونءَ (ل)؛ ث. ڪار چاڙهڻ لاءِ لوهه جو ڪُنو - ٽين - ڪار جو ڏاهو.

● ڪوءُساڪيءَ؛ اسر خاص. اورالي مڪران ۾ رهندڙ هڪ قوم جو نالو.

● ڪوءُسائينُ؛ مصه ر. (سن. آشُنَ = آس) - گرم ٽين - ڪوسو ٽين - ڪوسو لڳڻ - گرم

Gul Hayat Institute

محسوس ٿيڻ - گرم لڳڻ - گرمائش. (ڪوسائيو - ڪوسائيندو - ڪوسايلُ).
- ڪوسائي ۽ ڪوسائيون ث. گرمائش - ڪوسان - تپت - تاءُ - تئوءُ - تمايش - گرمي - حرارت - سهڪ - تاوڙي.
● ڪوسڙ ۽ ڪوسڙَ ڏ. ڪانڊر - سُست - ڪم چور - لاڙائو - ڍولي - ڪاهل - آرسي - گوسڙو - ڪهگير - گوسڙ.
● ڪوسَن ۽ ڪوسڻون (ث): ث. ڪل جي اڀتي ٻاسي چمڙي جو بيڪار ٽڪرو - بيڪار چمڙو.
● ڪوسو ۽ ڪوسا ڏ. (سن. آشُن = آس).
گرم - تتل - گرمائو - تتو - ٻالڻيل تاسشي تئو هتو - آستاهي - تيز - آتشي - جوشيلو - چٽگي - تپڻو - غصي وارو ڪاوڙيل - جوش ۾ آيل - جوشيلُ - چڑيلُ - رَلجُ - ناراض. تپُ چڑهيل - بخار وارو - تپيل.
- ڪوسا ڪوسا ڪڏڻا پَرَهَنُ: ڏاڍو ڊپُ لڳڻ - خوف ۽ هراس وچان عقل جاءِ تي نه رهڻ - ڊپ وچان خدا کي ياد ڪرڻ.
- ڪوسا ڪُهَرَ ڪَري وِڪَڻ: بلڪل گهٽ اگهه ۾ وڪڻ - ڏوري مُلهه ۾ وڪڻ
- ڪوسائِ ۽ ڪوسائُون ث. گرمي - تاڙي - سهڪ - تاپش - تپڻ - تپت - گرمائش - حرارت - تاسِش - تئوءُ - تاءُ - تاوڙي. گرميءَ جي ڪري جسر تي ٽيل پُرڙ پُرڙ. بُخار - تپ - هرو. جوش - ڪاوڙ - غُصو.
- ڪوسو آڻُ: بخار اچڻ - تپ اچڻ - هرو اچڻ.
- ڪوسو ٿَوُ: ڪاوڙ ڪرڻ - غصو ڪرڻ ڪاوڙجڻ - ناراض ٿيڻ - چڑڻ.
- ڪوسو چاڙهيُ: ڏڻ لاءِ ميرا ڪهرا ٽهڪائڻ - ڪار جو دَ ٻو چاڙهڻ.
- ڪوسو ڪَرَنُ: گرم ڪرڻ - تپائڻ.
- ڪوسو ڪَمربَنڊُ: اتر پوري ٻولي ۾ ڏکڻ پوري ٻولي ڪمربند جي وچواري ٻولي - منطقه محروقه
- ڪوسو لولو ڪَرَنُ (ث): ڪسو ڪالدو ڪري وڪڻ - گهٽ وڌ ڪري وڪڻ.
- ڪوسو واءُ ڪَڍَنُ: درد جي دالهن ٻاهر ڪڍڻ - ايذاءَ ڪان رڙ ڪرڻ.
- ڪوسو واءُ ڏ لڳڻُ: ڪاب تڪليف ڏ اچڻ - ڪنهن کي مصيبت ۾ مبتلا ڏ ٿيڻ.
- ڪوسيُ ۽ ڪوسيُونُ: ث گرم. گرميُ - تاپش - تمش - تپت - آسَ - ڪاڙهو. سختي - تڪليف - ڏکيائي - مُصيبت.
- ڪوسيُ ٺَڏيُ: ڏڪ سُڪُ - سردي گرمي.
- ڪوسيُ ٺَڏيُ سَهَنُ: دنيا جي سڀ قسم جي تڪليف برداشت ڪرڻ - گرمي سردي سهڻ - ڏڪ سُڪ ۾ شڪر ڪرڻ - صبر سان نباهڻ - ڏڪ سُڪ سهڻ.
● ڪوسو ڪڍيو (لٺ): ڏ. اوجهري.
● ڪوشُ ۽ ڪوشَ: ڏ. (سن. ڪوشَهُ = پَرُ - وِ. خزانو وغيره) لُغت. فرهنگ - مخزن ڪنز - ڪتاب آڻت - ڪنجينو - (انگ) ڊڪشنري. (سن. ڪوشَ = ڊ ڪَ) ڪوبو - ڊ ڪَ - ڍڏو - ٻوشَ. تلوار جو ڪوبو - ميان - نيامَ. ٻهران جو ڪنڊُ - آستين. چمڙي جي وڏي ٻوڪ يا ٻوڪو (ڪ) (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.
● ڪوشش ۽ ڪوشِشَونُ: ث. (ف) سعيو - جدوجهد آدرُ جَتَن. آورچائي - ڀوڙ ڀڪَ - لڳاتار محنت - جهد جفا - محنت - پورهيو - جفاڪشيُ - جُستجُوءَ.
- ڪوشش ڪرڻ: سعيو ڪرڻ - جدوجهد ڪرڻ - آدر ڪرڻ - اورچائي ڪرڻ.
● ڪوشليا: اسم خاص. دسرت بادشاهه جي زال ۽ رام جي ماءُ جو نالو.
● ڪوشياسيُ: اسم خاص. (سن. ڪوشُ = پَردو + وس = رهڻ) ڪين جتن جي ڪنين ڪرڻ ڪان اڳ ۾ پَري ۾ رهڻ واري حالت. خوشبوءِ دار گل جو هڪ قسم.
● ڪَوشيُ ۽ ڪوشيُونُ (ڪ): ث. ٻڪريءَ جو هڪ قسم.
● ڪُوفت ۽ ڪُوفتُونُ: ث. ڪراهَتَ - نفرت - بَيچان - ڪِڪارَ - حقارَت - سُوڪَ. رَلج -

Gul Hayat Institute

ڏک - ارمان - صدمو . آزار - درد - پيڙا - ملال . ڏکاوٽ - بيزاري - لاچاري - ڪلفت - بيائي - ضد - اختلاف .

● ڪوفٽو ۽ ڪوفٽا : ذ . (ف . ڪوفتهه) . ڪاڏي لاءِ گوشت جي قيمي مان ٺاهيل ننڍا گولا .

● ڪوفو ۽ ڪوفا : ذ قوم - مذهب - فرقو - ٻڌمت - فرقو . ذات - ٻاڙو شيجرو - حسب نسب - خاندان - ڪٽنبو - ليبات . ٻات . ٻيڪ - ٻ ڪ - مت - سمهرداين . خلق - لوڪ - عالم - جنٽا . (اسر خاص) . عراق ۾ هڪ شهر جو نالو .

- ڪوفي ۽ ڪوفيه : ذ . ڪوفي لالي شهر جا رهواسي . (صفت) . ظالم - بي رحم - قهار - وحشي خونخوار . باغي - فسادي - غدار - بغاوتي .

● ڪوڪ ۽ ڪوڪ : ذ . ڏاڙين تي ڇڻيل مالي يا ميچي وغيره - تمام سوڪ - ڪڙڪ - لوڻ . ڪوڪ ر شيءِ جو لکيل هڪ ڪتاب (جو ڪوڪ شاستر جي لالي سڏجي) .

- ڪوڪ ڪرڻ : سنجن تي ٻلو وغيره ڇڻڻ . سوڪ ڪرڻ - ڪڙڪ ڪرڻ - لوڻ ڪرڻ .

● ڪوڪ ۽ ڪوڪ (ڪ) : ذ . ڪڻ جو ڀاڙيون حصو .

- ڪوڪ ٻيرڻ : ڪنڊ ڦيرائڻ - ڪڻ وارو ڀاسو ڪرڻ .

● ڪوڪب ۽ ڪوڪب : ذ (ع) . روشن تارو .

- ڪوڪب طالع : (ع) . بخت جو ستارو - بخت ياوري .

● ڪوڪر : اسر خاص . هڪ ذات جو نالو .

● ڪوڪر ۽ ڪوڪر (ت) : ذ . ڄار يا ڪپڙ جو سڪل ٻيرون - ڪوڪڙ .

● ڪوڪر (ل) : ذ . فراءِ جي ڇڻ جو هڪ قسم .

● ڪوڪر (ڪ) : ذ . شلوار جي ڪاڇن کي هڻڻ لاءِ فيٽ - ٻانڪ - ٻڌي . رليءِ ناهڻ لاءِ ڪپڙي جي رلڪڻ ٻڌي .

● ڪوڪري ۽ ڪوڪر ٻون (ت) : ث . ڀاڄ جي ڪا ڪاڻ لاهي رکيل سٽ جي ڇڪي .

● ڪوڪڙ ۽ ڪوڪڙ : ذ . ڄار يا ڪپڙ جو سڪل ٽڪر - سڪل ٻيرون . ڪري ڪڇي وڃڻ وقت ڇڏيل انڊ - ڪنديءِ (ت)

● ڪوڪڙ ٻڌ ۽ ڪوڪڙ ٻڌ : ذ . ڪڪيءِ جو هڪ قسم - ٽوليارو - ٽوليارو .

● ڪوڪڙو : ذ . ڪڙڻ جي ٻيماريءِ جو هڪ قسم . ٻاڦيءِ ۾ رهندڙ ننڍ ٻيري جانور جو هڪ قسم - ڪيڪڙو (ت) مانجهسو .

● ڪوڪڙي : اسر خاص (سن ڪڪڙ = ڪوڪڙ) ڪڙڻ جو واپاري ڪوڪڙ ڏارهندڙ - ڪڙڻ جي ٻيماريءِ جو هڪ قسم . سڻ جو ٽورو (ڏڪ تي) . (ت) . اڇي ميرانجهڙي رنگ جو ، رات جي وقت شڪار ڪندڙ ٻاڦيءِ جو ٻڪي . (صفت) . ڪڙڻ والڪر بيوقوف . (اسر خاص) . هڪ ذات جو نالو .

- ڪوڪڙي ٽينڊ : بدن سڪي وڃڻ - اپرو ٽي وڃڻ .

● ڪوڪلا : اسر خاص . ذات جو هڪ قسم .

● ڪوڪلو ۽ ڪوڪلا ال - ت) : ذ . (سن . ڪوڪولهه = نالو هڪڙي قسم جي ٻيرڙ جو) سڪل ٻيرڙ . سڪل چيڙ - لنڊي ريڙهءِ جو سڪل ڪٽرو . سوڪ - ٻڪل - لوڻ - ڪڙڪ . الب جي ڪڙي - ڪوئلو . سڪل بدن (جنهن بدن تان ڪنهن ٻيماريءِ سبب يا ٻي ڪنهن سبب ماس ڪري ويو هجي) - هڏالئون ڇڙو ليهل - ڪمزور . ٻڪ لوٽ - ٻڪ پور - ڏرتو - ڏڪر - حيصو (ل) .

● ڪوڪم (ت) : ڏ . (ڪڇ : ڪوڪم) . ڪٽان جو هڪ قسم - ڇيري سڪايل انبڙين . ٻاراڪي وکر جو هڪ قسم (دوا طور ڪم اچندڙ)

● ڪوڪنار ۽ ڪوڪنار : ذ . ٻت جو ٻوٽو .

● ڪوڪڻ : مصدر . ڇڏيو ڏانڪو ڏيڻ - ڪهيءِ طرح سڻ - ٽوڙڻ - ڏاڪڻ - ڪهي سلائي ڪرڻ - ڪپڙن - ٻڌڻ - ٻڌيو هڻڻ . (ڪوڪيو - ڪوڪيندو - ڪوڪيل) .

Gul Hayat Institute

ـ ڪوڪ ۽ ڪوڪ: ذ. (ف). وڏو ٽوپو ـ ڳهو ٽوپو ـ ڪچو سيبو.
ـ ڪوڪ ۽ ڪوڪون: ث. ڪپڙن جي وڏي ـ ڪچي سلائي ـ ڪچو سيبو.
ـ ڪوڪ ڪرڻ: ڪوڪ هڻڻ ـ ٽالڪ ـ ڪوڪڻ ـ ڪچي سلائي ڪرڻ ـ ڪچو ٽوپو ڏيڻ ـ ڪچو ڪرڻ ـ ڪڙو ڪرڻ ـ پلاڙ ڳڏي ٽاڪڻ.
ـ ڪوڪ هڻڻ: ڪچو ڪرڻ ـ وڏا ٽالڪا هڻڻ يا ڏيڻ. جتي جي تري کي سٽ سان ڳنڍڻ (ت).
● ڪوڪڻ: مصدر. (من. ڪ ـ ر ڪرڻ). ڪوڪون ڪرڻ ـ ڏاهون ڪرڻ ـ وڏا آواز ڪرڻ ـ ڪيڪون ڪرڻ واڪا ڪرڻ ـ زور سان آواز ڪرڻ ـ رڙيون ڪرڻ ـ رهون ڪرڻ ـ هوڪون ڪرڻ ـ رهاڻ ڪرڻ ـ رهاڻ ڪرڻ (ت). (ڪوڪيو ـ ڪوڪيندو ـ ڪوڪيل).
ـ ڪوڪ ۽ ڪوڪون: ث. وڏي آواز سان سنهي لڙي جو وارو سڏ ـ ڪيڪ ـ ڏاهن ـ رڙ ـ واڪو ـ رهه ـ ووه ـ ڪيڻ ـ هوڪ ـ رهاڻ ـ هڪار ـ ڪيڪاٽ ـ ڪوڪيرو ـ هڪل ـ داڙ ـ فرياد. ريلوي انجڻ جي آواز جو هڪ قسم ـ سيٽي.
ـ ڪوڪار ۽ ڪوڪارون: ث. رڙ ـ ڪوڪ ـ ڏاهن ـ رهه ـ ڪيهه ـ هوڪ ـ ڪوڪر ـ رهاڻ.
ـ ڪوڪار: مصدر. ڪوڪڻ ـ ڪاڪ ـ هاڪار ـ رڙ ـ هڙ ـ روئڻ ـ هڙڪڻ ـ ڏاهن ڪرڻ ـ واڪو ڪرڻ ـ هڪار ـ هڪل ڪرڻ ـ سڏ ڪرڻ ـ سڏڻ ـ فرياد ڏيڻ. (ڪوڪاريو ـ ڪوڪاريندو ـ ڪوڪاريل).
ـ ڪوڪارو ۽ ڪوڪارا: ذ. وڏو سڏ ـ هڪل ـ واڪو.
ـ ڪوڪاري: ڏاهين ـ فرهادي ـ عرضدار ـ هڪاريندڙ.
ـ ڪوڪاري ٽيڻ: ڏاهين ڏيڻ ـ فرياد ڏيڻ ـ فرياد ڪرڻ ـ رپورٽ ڏيڻ ـ عرضدار ٽيڻ ـ پڪار ڪرڻ.
ـ ڪوڪان ڪيڻ (ت): سخت سزا ڏيڻ ـ راليات ڪيائڻ.
ـ ڪوڪان ڪرڻ (ت): ڪوڪون ڪرڻ.
ـ ڪوڪٽ ۽ ڪوڪٽ: ذ. ڦپ وچان ٽڪٽل رڙ ـ راليات ـ ڪوڪ ـ ڪيڪ ـ ڏاهن ـ ڪوڪرو. ريل گاڏي جي سيٽي. غل ـ گوڙ ـ هل ـ شور ـ گهمسان ـ غوغاءُ. ڪٽڻ جي وچن جو ڪيل آواز. وساهه گهاتي ـ ترڪٽ ـ ٺڳي ـ فريب ـ دولاب (ل). جن پوت جو اثر ـ حساب (ث). (اسر خاص). هڪ ذات جو نالو.
ـ ڪوڪٽ پرڻ: فساد ڪڙو ٿيڻ ـ هنگامو ٿيڻ ـ رڻ ٿيڻ.
ـ ڪوڪڙ ۽ ڪوڪرا: ذ. ڪوڪون ـ رڙهون ـ ڏاهون ـ واڪا ـ ڪيڪون ـ رهاڻ.
ـ ڪوڪرو ۽ ڪوڪرا: ذ. وڏي آواز سان ڪيل سڏ ـ خواري جو سڏ ـ ڪوڪير ـ هوڪو ـ هوڪير ـ ڪوڪاٽ ـ رڙ ـ هاءِ گهوڙا ـ راليات ـ رهاڙ ـ اوچتي رڙ ـ ڏاهن ـ واڪو. غوغاءُ ـ شور ـ ماڻڪاڻ ـ ڏمڙ ـ هڙڪ ـ هائيتال.
ـ ڪوڪيرو ۽ ڪوڪيريا: ذ. ڏسو ڪوڪرو.
ـ ڪوڪيڙو ۽ ڪوڪوڙا: ذ. ڪوڪيرو.
ـ ڪوڪيڙي ۽ ڪوڪيڙيون: ث. ڪوڪرو.
ـ ڪوڪيلو (ت): ذ. ڏسو ڪوڪيرو.
ـ ڪوڪو ۽ ڪوڪا: ذ. ڏاهن ـ رڙ ـ ڪوڪار.
ـ ڪوڪون ڪرڻ: ڪيڪون ڪرڻ ـ ڏاهون ڪرڻ ـ رينگڻ ـ رڙيون ڪرڻ ـ واڪا ڪرڻ ـ هوڪرن ڪرڻ ـ رهاڙ ڪرڻ ـ رڙهات ڪرڻ. فرياد ڪرڻ ـ هڪارڻ. روئڻ ـ اوچنگارون ڏيڻ ـ سڏڪا پرڻ.

Gul Hayat Institute

● كوكو ٔ ~ كوكا ٔ ذ. ڪتن ۾ لڳ هر ٻاڻ جي ڪهه جو هڪ قسم - ڪن ۾ ٻاڻ جو ڏر - لڳ ۾ ٻاڻ جو ٽڪ - ڦلڙي. لنديءِ ڪلي. (حرف جر). ورلي - واجبي - چدو. (من. ڪ + كوكن). ڪاڏو ڪي سڏڻ جو هڪ آواز.

● كوكو ٔ ~ كوكا ٔ ذ. ڪيڪوڙي جو هڪ قسم. سڪن جي قوم جو هڪ فيرقو.

● كوكو ٔ ث. ڪيري جو آواز - ڪهو ڪهو. ڪويل پکيءِ جو آواز. ڪتي يا ٻڪرين وغيره سڏڻ لاءِ ڪيدل هڪ قسم جو آواز.

● كوكڻي ٔ ذ. ٻالي ۽ جو هڪ جانور - لنڊي ڪتي - لنڊو ڪتو.

● كوكڻين ٔ (ڪ) ٔ ڪيڪڙو.

● كوكي ٔ ~ كوكيون ٔ: ث (ع. كعك = ٿلهي لنڊي مالي ۽ جو قرص) ۽ ٽالڊن تي پچايل لنڊي ٿلهي مالي (ڪڪي يا ميڻي) - لولو - لولي. ڪلكو - ڏوڏو - روٽ - روٽلو.

● كوكيي ٔ ~ كوكيون ٔ (ل): ث. ڪنن ۾ ٻاڻ جو هڪ زيور - ڪرڪي پکيءِ جو هڪ قسم (جنهن جا ڪن ننڍا ۽ ڪڙا هجن). رڍ جو هڪ قسم (جنهن جو پڇ لنڊو ٿئي) (ت).

● كوكيندو ~ كوكينڊا ٔ ذ. آلتي - سرڪٽي - چوٻائي.

● كوكيي ٔ ~ كوكيون ٔ (ل) ٔ ث. ڪهيي - ڪهو - ڏاڪو - سڳو. رڇ جو هڪ حصو. ڪنڊ - ڪڙ (ڪ).

● كول ٔ حرف جر. (بلوچي). ڏانهن - ويجهو - لڳ - ڪڍ - پر ۾ - پاسي ۾ - ٻاهر وٽ - هنئين ساڻ - گڏ ساڻ. اسم خاص. هندن جي هڪ ٻڌي ٻول (جهنگلي) ذات جو نالو.

- كول اچڻ ٔ ويجهو اچڻ - لڳ اچڻ - اوري اچڻ - پرسان اچڻ.

- كول ڪرڻ ٔ ضابطي هيٺ آڻڻ - سنيال ۾ آڻڻ.

● كوليل ~ كوليون ٔ: ث. (من. ڪليا) ڪيڻي - كوليي - ماڪوڙي.

● كول ٔ: ذ. بيماريءِ جو هڪ قسم - هيضو - وبا.

● كول ٔ ڪيڻ ٔ متضاد شين ڪائڻ ڪري بيمار ٿيڻ.

● كوليي ٔ ~ كوليون ٔ ث. ڪلي جي بيماري (ڪ).

● كولاب ٔ ~ كولاب ٔ: ذ. (من. كول ٔ + آهه = ٻاڻي) ٽلاءُ - تالاب - ڪنڊ - ڪنڊ - ڪنڊي - نادي - هتود - حوض - چشمو. دهرو - ڏورو. باز ڪاماڻن جو دام (ت). (اسم خاص). تعلقي گونيءِ ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.

● كولاب ٔ جاگير ٔ: اسم خاص. تعلقي گونيءِ ۾ هڪ ڏيهه جو نالو.

● كولاهو ٔ ~ كولاها ٔ ذ. لوهه ۽ ٽامي يا شيشي جو ڪنڪڻ جو قلندري فقير ٻانهن يا جنگهه ۾ ٻاڌين.

● كولاچي ٔ: اسم خاص. ميڙ ۽ ڏکهڙي تعلقن ۾ هڪ ڏيهه جو نالو. هڪ ذات جو نالو (ڪولاچي وارا مهاڻا).

● كولاڻ ٔ (ت) ٔ مصدر. ڪنهن وڏي شيءِ مان ڪهڙي يا تراشي ڪجهه خال پيدا ڪرڻ - كورڻ - تراشڻ - ڪهڙڻ. (ڪولاريو - كولارينه و - كولار ٻل ٔ).

● كولاتب ~ كولاتب (ت) ٔ ذ. وڏو تلاءُ - كولاب ٔ. تڪليف - ڏکيائي - دقت - هلاڪي.

● كولالبو ~ كولالبا (ل) ٔ ذ. وارو - قيرو - ڪهنرو - چڪر ٔ - وار.

● كولاهو ٔ (ت) ٔ ذ. ڪنس ٔ - لقصان - ٽوٽر - ڇيهو - هرج ٔ.

● كولر (ت) ٔ ث. مال جي چاري لاءِ ڪيل ڪوٽر يا سڪڻي جي ڪٽر.

● كوليرو ~ كوليرا ٔ ذ. تمام ڪنڊرو - لرم - ٻڙو.

● كولكير ~ كولكيرون ٔ ث. ڪاري جي مڇيءِ جو هڪ قسم (چاڙن ساڻ رنگ اڇو، پيٽ سنهون، ٻڏ وڪري، ٻاڦ جي ٻولي، ڏيکهه ۾ ڪان ڇهه انچ).

Gul Hayat Institute

● ڪوليميٽر ۽ ڪوليميٽر؛ ڏ. ٽڪرن تي ليندڙ ٻوٽي جو هڪ قسم. جبلن تي ٻيدا ليندڙ گاهه جو هڪ قسم (ت). عمدي ۽ چا پٽ. (صفت). سڳندي - خوشبوءه دار.

● ڪوليو ۽ ڪوليا ڏ. ڇني يا شيشي جي برتن جو هڪ قسم (سرڀي يا آچار لاءِ ڪم اينڊڙ) - ٻوٽي (دوائن لاءِ) مرتبان. ڪمند ٻيڙ جو اوزار - ڪهاڙو - چرسو. ڪٽن ڪيل يا ڪٽن ويل جانور - ڪٻرو (ڪ).

● ڪوليو ۽ ڪوليو (ت)؛ ڏ. ڪمند ٻيڙ جو هڪ خاص قسم جو ڇيڙو.

● ڪوليو (ل)؛ ڏ. فراسي ۽ جي چٽن جو هڪ قسم.

● ڪوليوا؛ اسم خاص. رياست مڪران ۾ هڪ ولي جو نالو.

● ڪوليوه؛ اسم خاص. رياست خاران (بلوچستان) ۾ هڪ شهر ۽ ضلعي جو نالو.

● ڪوليهو ۽ ڪوليها (ت-ل)؛ ڏ. ڪٽن ويندڙ. ٻڌو - ڪٻرو.

● ڪوليهي. اسم خاص. هندن جي هڪ ڪهڻ ذات جو نالو. مزور - مزدور - ڪولي - پورهيت.

● ڪوليي: اسم خاص. هندن جي هڪ ڪهڻ ذات جو نالو - ڪولهي. مزور - مزدور.

● ڪولي ۽ ڪوليون: ث. منگر مڇيءَ جو هڪ قسم.

● ڪوم؛ ڏ. ڪوه. ل - شل ڪوه. ل.

● ڪوم (ت)؛ ڏ. صفت. ٻوٽي - ٻيٽيءَ ۽ ڪهه - لمبو. لنگ.

- ڪوماچ ۽ ڪوماچ؛ ڏ. صفت. گهٽو ڪاٺيندڙ. ٻوٽي ٻيٽيءَ.

● ڪومٽ ۽ ڪومائون (ل)؛ ث. ڪلن وغيره جي ڪومائجن واري حالت.

● ڪومائجن: مصدر. (ٻرا. ڪمڻ > سن. ڪٽم = ڪومائجن). مڙجهن - ڪومائجن - ڪومائجن. سڙسن - سوس ڪائن - مرونجي وڃن - ويڙهجن (ڪومائيو - ڪومائيندو - ڪومائيل).

● ڪوَ مارڻ: تمام آهستي ۽ ڪڙڪي ڪان سواءِ هلڻ ۽ ٻين ۽ ڏيئي هلڻ. ڪاوڙ ڪائي وڃن - غصو ٻي وڃن.

● ڪومائجن؛ مصدر. (ٻرا. ڪمڻ > سن. ڪٽم) ڪومائجن - ڪومائجن.

- ڪومائو سڻهن ڪٽن: سڻهن جو ٻنو لهڻ - آداس ٿين - سڻهن هارجي وڃن. ڏکارو ٿيڻ - غمگين ٿيڻ - ستل ٿين. وائڙو ٿيڻ - حيران ٿيڻ - ارمشان ٿيڻ - حيرت زده ٿيڻ.

● ڪومائجن؛ مصدر. (سن. ڪومل = نرم). گل والنگر هورجي وڃن مڙهائن - ڪومائجن - سڻسن - سڪن - مڙجهن - ڪومائجن. سڪن - سڙڻ (رنگ جو) جهڪو ٿيڻ ٿيڻ. (بيماريءَ ۾) نڇجهندو وڃن - گرلندو وڃن - سڙلندو وڃن. (ڪومايو - ڪومائيندو - ڪومائيل)

● ڪومل ۽ ڪومٽ؛ ڏ. صفت. (سن. ڪومل - نازڪ). نازڪ سوڪيتم - ٻتلو - ملايم - ڦلهڙو - لطيف - لفيس - نرم - ڪنڌو - ڪچو - ڏڪڻو نازڪ طبع - رحمدل - دردوندم. نازڪ بدن. موهيندڙ - وٺندڙ - ميٺو - شيرين (آواز). هار سولير ۽ هڪ سڙ جو نالو.

- ڪومٽا ۽ ڪومٽا: ث. نرمائي - جهيٽائي - ملايمت - لفاست - ڪنڌائي - نزاڪت. نرم دلي - نرم طبعي مهربالي.

- ڪومٽائي ۽ ڪومٽايون؛ ث. لفيسائي - نرمٽائي - ڪومٽا - نرمائي.

● ڪومي ۽ ڪوميون: ث. تراز - تلوار.

● ڪون ۽ ڪون؛ ڏ. (انگ). گول ۽ لوڪدار نهري شڪل.

● ڪون (ت): د. ڏوري (جنهن سان مهاري يا مچرداني ٻڌجي) - ڪنهي - ڏور.

● ڪوَن: ڏ. ڪنول يا ٻيڻ جو گل - ليلوفر (ڪ).

● ڪونار: اسم خاص. تعلقي هالا ۾ هڪ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● ڪُونارُ ۽ ڪُونارَ ۽ ذ. (سن. ڪُنڊِي = ڪُنو). مٽيءَ جو هڪ وڏو برتن - مَٽ جو هڪ قسم - ڪُونارو - ماڻو - لادي - (ڏوبيءَ جو). ستلُ - (ڪُنڊُ جو). چَروءُ. ٽيڪر جو وڏو ڍانءُ (جنهن ۾ ڏورن کي ڪُٽر يا ڪڙ ڪارائجي) - ڪُونرُ - آهرُو. ڏوهه يا ٻيشَ جي وڻ جو ڦلُ (ڪاڻ جي ڪتب ايندڙ). (ڪ).

- ڪُونارِيُ ۽ ڪُونارِيُونُ ۽ ث. مٽيءَ جي تراڪڙي برتن جو هڪ قسم - ڪُونڊي - پاٽ.

● ڪُونڀارُ ۽ ڪُونڀارَ (ث) ۽ ذ. ڪُنڀارُ - ڪُنڀَرُ.

● ڪُونڀارُو ۽ ڪُونڀارا (ث) ۽ ذ. نالنگ جو هڪ قسم - ڪونڀارِيو.

● ڪُونڀارِيو ۽ ڪُونڀارِيا ۽ ذ. نالنگ جو هڪ قسم - ڪُونڀارو. (اسر خاص). تعلقي مِٽيءَ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪُونڀَتُ ۽ ڪُونڀَتَ ۽ ذ. ڪَر ۾ ڦيندڙ وڻ جو هڪ قسم (جنهن سان ڪوٺو لڪري). ڏاند جي ڪُلهي وارو وڏيل حصو - ڪَندُ و(ت). چيڙ - ميتهيرو (ت).

- ڪُونڀَتِ ڪَنڌَ (ت) ۽ متارو ٿيڻ.

● ڪُونڀَٽيشيو ۽ ڪُونڀَٽِيا (ث) ۽ ذ. ڪَر ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ ڪنڊن وارو وڻ.

● ڪُونڀَرُ ۽ ڪُونڀَرَ (ث) ۽ ذ. چيڏو - ٻَتلو - ٻَترو - چِنو - ٻاڻيءَ جهڙو - ڪينگهو - ٻِنگو.

● ڪُونڀَلُ ۽ ڪُونڀَلَ ۽ ذ. (تُرڪِيُ ڪوتائل). سُوار چڙهيل وهٽ سان گڏ ٻيو سنجيل خالي وَهيٽُ - ٻنا سُوار وَهيٽُ - واڳ ڪيل وَهيٽُ - ڏور ڪيل وَهيٽُ. ٻنا لغام جي وَهيٽُ (ل). گهوڙي جو وچيرو - ٻِهانُ. ٻيڙيءَ جو هڪ قسم.

● ڪُونڀَتَ ۽ ڪُونڀَنُونُ ۽ ث. ٽوهي والگر مٽي اڪيل گوشت - ڪَنڊُ و.

● ڪُونڀَنُ ۽ ڪُونڀَنَ (ث) ۽ ذ. ٻاکڙي جا ڏڙها - ڪاڻين سان قابو ڪرڻ لاءِ ڏاڳا.

● ڪُونڀُو ۽ ڪُونڀا ۽ ذ. ٻيڙيءَ جو هڪ قسم.

● ڪُونڀُو ۽ ڪُونڀا (ل) ۽ ذ. صفت. ٻنا سڳڻ جي وهٽ - موڏو. (ث. ڪُونڀي ۽ ڪُونڀيون).

● ڪُونڀِيُ ۽ ڪُونڀِيُونُ ۽ ث. ٻنا سِڳڻ واري ٻگري - موڏي. ٻيڙيءَ جو هڪ قسم - ٻيلي مثل، مگر اڳيان ۽ پاڇيل ڪُنڊائتا.

● ڪُونڀِڙِيُ ۽ ڪُونڀِڙِيُونُ (ث) ۽ ث. ڪنهن به وڻ جو تازو اڪتل گونڍُ.

● ڪُونڇ ۽ ڪُونڇُونُ ۽ ث. (ف. ڪلنگ = پگهه. سن. ڪُوچ = ڪُوڪُو ڪرڻ). جبل ۾ رهندڙ ۽ ڳهي ڪڇيءَ سان سهڻي اڪيءَ جو هڪ قسم - ڪُونڇِي - ڪازُ - ڪُلنگ - راجُ هنسُ - حوامَلُ (قد ۾ ٽي - چار فوٽ، رنگ خاڪي، ٿهراڀل موسم ۾ اصلوڪي وطن سان آڏامي ٻي ٻامي وڃن، سياري جي موسم ۾ ولَرڻ جا ولَر واپس اچن ۽ مارچ مهيني موٽي آڏامي هندوستان جي ٽڪرن ۾ وڃن، جتي ٻچا ڪن. هنن جون ڪڇيون تمام سهڻون ٿين). ڳڻيءَ جو هڪ قسم (ث) ڪنڪ جو هڪ قسم (ت). (صفت). سهڻي حَسين - خوبصورت (ت).

- ڪُونڇِينُ جا ڪانَ ڪَٻَرَنُ ۾ هڏَنُ (ت): وڏي لياقت واري ماڻهوءَ کي گهٽ لياقت واري سان منسوب ڪرڻ.

● ڪُونڇارَ ۽ ڪُونڇارونُ ۽ ث. (سن. ڪُوچ = ڪُون ڪُون ڪرڻ). ڪوئل اڪيءَ جي ٻولي - ٻُڪارَ.

● ڪُونڇَ ٻِچُ ۽ ذ. دوا طور ڪم ايندڙ هڪ قسم جو ٻِچُ - دوا سازيءَ ۾ ڪم ايندڙ ٻسارڪو وَڪَرُ.

● ڪُونڇڙُو ۽ ڪُونڇڙا ۽ ذ. پاڇي وڪڙندڙ جي هڪ ذات جو نالو - ڪُولجِڙيو. گهوڙيو - رِيڙڪيءَ وارو - ڦيريءَ وارو - گهوڙالو - خُومچي وارو. لوڪر - چاڪرُ - نَفَرُ - خدمتگار - بندو - تابعدار - دامنُ - تليدو - ٻالهو - ماتحت - ڪانيارو. دامنگير - هوٽلبڪ. مسافر (ت).

● ڪُونڇِڙِيُ ۽ ذ. پرت جو هڪ قسم.

● ڪُونْجِرِيو ≈ ڪُونْجِرِيا: ذ. ٻوڙچيءَ جي هٿ هيٺ ڪم ڪندڙ. هاريءَ وٽ ٻيلهي تي ڪم ڪندڙ. ڪُونجِرِيو.

● ڪُونْجَنُ: مصه ر. ڪوڙ وانگر ڪيڪون ڪرڻ. (ڪونجيو- ڪونجيندو- ڪونجيَلُ).

● ڪُونْجِيُ ≈ ڪُونْجِيُونْ: ث. پرت جو هڪ قسم (ل). ڪڪيءَ جو هڪ قسم- ڪُولجَ.

● ڪُونْجِيلِيُ: اسم خاص. تعلقي عمرڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪُونْجهَ ≈ ڪُونْجهُونْ: ث. ڪڪيءَ جو هڪ قسم- ڪُوڇَ- ڪُونجي. خوبصورت ڇوڪريءَ کي پيار مان سڏيل نالو (ڪ).

● ڪُونْجهِڙِيُ (ث): ذ. ٽيري پرت جو هڪ قسم.

● ڪُونْڇَ (ڪ): ث. رڙهه- سهرو- ڪِسڪو.

● ڪُونْڇُ: اسم خاص. همالي جبل جي هڪ ٽڪ جو نالو.

● ڪُونْڇَ ≈ ڪُونْڇُونْ: ث. (ف). هڪ قسم جي ٻوٽي- ڪُوالچُ.

● ڪُونْڇ ≈ ڪُونْڇ: ذ. (سن. ڪُوَچَ). تعويذ جو هڪ قسم- رکيا. (سن. ڪُنْچ = موڙڻ يا آلٽو هلڻ). خانه خرابي- بربادي- ستياناسيُ- تباهي- ويراني- اُجاڙ. جهاز ٽڪڻي.

● ڪُونْڇُ ٻَوَڻُ: ٻوباد ٽي وڃڻ- تباهه ٿي وڃڻ- ستيا ناس ٿيڻ- ويران ٿيڻ- اُجاڙ ٿيڻ. جهاز ڇڄي ٻوڙڻ.

- ڪُونْڇَ جا ٽڪرا: ذ. بربادي- ستيا ناسي- تباهي- اُجاڙ- شڪستگي. جهاز جي تباهي.

● ڪُونْڇائِجَنُ: مصدر. (سن. ڪُنْچُ يا ڪُنْچ = موڙڻ يا آلٽو ڪرڻ). ڪوڙ- ٻومڙ- ڇينڀ- سڙڻ- جلڻ- سُور ٿيڻ يا ڪَرڻ- ڏکوئجڻ- ڇوڙ- ڇڄ- ايذائجڻ.

- ڪُونْڇائِنُ: مصدر. ڪوڙ- ٻوسرائڻ- ڇينڀائڻ- ساڙڻ- سُور ڪرڻ- ڏکي ڪرڻ. (ڪواچالِيو- ڪونچائيندو- ڪواچائِيَلُ).

● ڪُونْڇِلو ≈ ڪُونْڇِلاَ (ل): ث. ڇِڻو- ڦڏو.

● ڪُونْڇِيُ ≈ ڪُونْڇِيُونْ: ث. آڪ جي ستڻان ۽ ٻا ڪڙي جي هيڻان ٻيل هڪ ريشمي ڪپڙو- جهُلَ. ٻا ڪڙو- ڪجاڻو.

● ڪُونْڇِيُ ≈ ڪُونْڇِيُونْ (ث): ث. ڪنجي- چابي- تالي (ڪُلف جي). هڪ ٻڪيءَ جو قِسمُ- ڪُولچَ.

● ڪُونْڇو ≈ ڪُونْڇا: ذ. درياهَ جي ڪپر واري سيلاٻي زمين- ڪَڇو.

● ڪُونْدرو ≈ ڪُونْدرا (ت): ذ. ڪڇيءَ جي ڏڙهن جو ٺهيل ڪارو يا ٽوڪرو- ڇِڻو (چنهن ۾ ڪارڪون وجهي ڪٽجن). (ث. ڪُونْدرِيُ ≈ ڪُونْدرِيُونْ).

● ڪُونْدَرُ ≈ ڪُونْدَرَ: ذ. اڏي ۾ هڪ قسم جون ڪاڻِيُونْ.

● ڪُونْدُ ≈ ڪُونْدَ: ذ. صفت. ڪولدر- نوجوان- تازو توانو مرد. طاقت وارو- پهلوان- بهادر- پلوان- ٻلي- شير مڙسُ- بالڪو- جوڌو. حسين- سهڻو- ملوڪ- ڏاهو ڪو- خوبصورت- چمڪندڙ- چلڪندڙ. ٻنا سِرَ جي ڏڙ- ڪنڊ لڳل ڏڙ- لوتُ.

- ڪُونْدَرُ ≈ ڪُونْدَرَ: ذ. صفت. ڪيرو- جوان- نوجوانُ. بالغ- سامائيل- ڪُونْدُ. پهلوان- سورهيه. ڪُنوارو- اڻ ورتيل- چڙهو. حسين- سهڻو- خوبصورت.

● ڪُونْدَلُ ≈ ڪُونْدَلَ (ڪ): ذ. ڪُونْدُ- ڪُونْدَرُ.

● ڪُونْدُو: اسم خاص. تعلقي سالڪوٽ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪُونْدِيُ ≈ ڪُونْدِيُونْ: ث. ٻڪال- سانداري- ڪلي- مَشِڪَ.

● ڪُونْدُو ≈ ڪُونْدا: ذ. (سن. ڪُنْدي = ڪُونْدو). ٽاڊل وغيره ڪهڻ لاءِ ڪر جو ٺهيل اولهو ۽ ڪهرو ٽاڻ- ڪر جو آڪرليو. ميڻيءَ يا ٻئر جي ڪَرَوَ يا آڪريءَ جو هڪ قسم-

Gul Hayat Institute

روهي ـ ڪرل. ڪاڪڙو ـ چتجُ ـ سُپُ (صفت).
گهٽو ڪائيندڙ ـ هيڪي ـ ايٽوڙي ـ ايٽيپُ.

● ڪُونْڊِيْ ۽ ڪُونْڊِيُونْ: ث. (سن. ڪُنْڊي = ڪُونْڊو). ٽيڪر يا ميٽيءَ جو ٽهيل تراکڙو ٽاڻڻ ـ ٽيڪر يا لوهه جي ٽغاري ـ لنڊيءَ پت واري ڪُولاري ـ پات. لوهه جو پاڙچ (جنهن مان ٽيسر ۽ پائي اچي).

ـ ڪُونْڊِيْ ڪائِنْ: چوپائي مال جو گهر اچي آهري ۽ ٽيل گاهه وغيره ڪائڻ.

● ڪُونْڊِيْ والوْ: اسر خاص. تعلقي آباوڙي ۽ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪُونْڊِيڙُ ۽ ڪُونْڊِيڙَ (ث): ذ. ٽَرَ ماڪ ۽ ٻيدا ٽيندڙ ٻاڻي وانگر هڪ ول جي پاڙ (ڪائڻ ۽ لذيذ برسات ۾ ڪان ٻوء ٽئي). گاهه جو هڪ قسم.

● ڪُونْڊُ ۽ ڪُونْڊَ: ذ. (سن. ڪَنْدَلَ = ڪَنْدُلْ) ڪنول جو گل ـ ليلوفر. گل ـ گل قل (لس). ڪڙي ـ ڪلي (ت). گوشو ـ گوهو (ث). وڻ جو هڪ قسم (لس). تيل وجهڻ جو برتن ـ ٽهلاڻي (ل). (سن. ڪمار = شهزادو) شهزادو ـ يوراجُ ـ ولي عهد ـ حڪومت جو وارث ـ بادشاهي جو وارث ـ بادشاهزادو ـ ڪيرو ـ جُوان ـ نوجوان.

● ڪُونْڊَرْ ۽ ڪُونْڊَرَ: ذ. (سن. ڪَنْدي = ڪَنْدو) مال کي چاري ڏيڻ لاء ٽيڪر جي ڪُونڊي ـ ڪُونارُ ـ ڪونارو ـ آهرُو. پائي پري رکڻ لاء ٽيڪر جو وڏو برتن ـ نادي ـ چڙي ـ هوُدُ ـ ٻيپُ ـ ڪُونْڊاڙُ. چمارن جو چمڙي کي وجهي ٻُسائي رکڻ جو ٽاڻ. ڪورين جو تاجيءَ ٽيڻ جو هڪ اوزار.

● ڪُوْنْرو ۽ ڪُوْنْرا: ذ. (ع. خمره. سن. گوُڪهه = ڪُونْرو). وضو وغيره ڪرڻ لاء ڏاڍيءَ سان ٽيڪر جو لوٽو ـ ڪَرو ـ ڪَورو ـ ڪُونْرو ـ لوٽو ـ بَدلو ـ (ع). استاوو ـ استاوه.

● ڪُونْرُوْ: اسر خاص. ليلا جي ٻَهاجَ جو نالو. پکيءَ جو هڪ قسم ـ ڪالڙو ـ ڪاليرو.

● ڪُونْڙُوْ ۽ ڪُونْڙَرا: ذ. صفت. ڪُولڙو ـ نرم ـ ٻڙڙو.

● ڪُونْرِيْ ۽ ڪُونْرِيُونْ: ث. سَولائيءَ سان نڪ ڏُڻي سگهندڙ ٻوهاڻي ـ ڪُٽن ڏاڍي.

● ڪُونْرِيجا: اسر خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪُونْسيوْ: ذ. راڳ جي هڪ سُر جو نالو.

● ڪُونْشْ: ذ. ڦڦڙ ـ جُوتو.

"تورِي جان مون دل تو ـ اس کي،
تان آءٌ تنهنجي ڪُونش برابر ڪين"
(مينهن مڪٿهار).

● ڪُونْڪَرْ: اسر خاص. فَيدرل ايرها ۽ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪُونْ ڪُونْ: ث. ننڍي پلنگڙي جي دانهن يا ڪيڪاٽ ـ ڪُوْنْ ڪُوْنْ.

● ڪُونْگِرْ: ذ. گلن جي مٿان وڃ ۽ سنهي داڻ داڻ ـ رَجُ ـ ٻُونگَرُ.

● ڪُونْگِڙُوْ ۽ ڪُونْگِڙا: ذ. اونڌو ـ ڏڏو ـ ڏنگو ـ جهڪيل ـ ڪُبو ـ گُڪو ـ نيميَلُ ـ چيپو ـ وَرِيلُ.

ـ ڪُونْگِڙِيْ ۽ ڪُونْگِڙِيُونْ: ث. ڏنگي ـ ڏڏي ـ چيپي.

● ڪَوْن و مَڪانْ: ذ. (ع). دنيا ـ جهان ـ جڳ ـ سنسار ـ ڪائنات ـ ڪرتي.

● ڪُونْهاتَ ۽ ڪُونْهاتَ: ذ. گابو. ڍڳي جو ڪنڌو. آتَ جو ٿُوهو (ت).

● ڪُونْهَتَ ۽ ڪُونْهَتَ (ت): ذ. (سن. ڪُٽور = ڪُونْهو) مهنجن جو نر قسم ـ ٻاڏو ـ مانُ (صفت). ٽلهو ـ متارو ـ جاڏو ـ موٽو. وِيرَ ـ دليرُ ـ جوان مرد ـ ڏاڍو مڙس ـ بهادر (ت).

ـ ڪُونْهَتِيْ ۽ ڪُونْهَتِيُونْ: ث. نَرُ ڍڳي جي ڪنڌ تي آڻيل ڪُنڊي وانگر ماس ـ ڪنڌو ـ ڪانڌو.

● ڪُونْهِتوْ ۽ ڪُونْهِتا (ث): ذ. دروازي جو ڪڙو ـ ڪُنڊو ـ تاڙي.

ـ ڪُونْهَنا پالْهَنْ: ث. دروازي جي ڪڙي ۽ ٻوٽ جي ڪاٺي.

Gul Hayat Institute

● ڪُونهَرُ: ذ. صفت. (ف. گوهر=موتي). ڪوالڙ- بهادر- جوڌو- دليرُ- ويرُ- پهلوانُ- طاقتمند- قوي- سڪهارو- سورمو- جوان (ت).
● ڪُونهَرِيُ ۽ ڪُونهِير پُونُ: ث. درياءَ جي ڦيري ڪرڻ واري جاءِ- پاڻيءَ جي جهولَ- ڪُهڙيُ. مثلاً "جمن شاهه واري ڪُونهري". درياءَ سڪي ڪوهربون ڪري.
"ڪُنُ سڪي ڪُهربون ڏئين، تو ڪيا دلبر ڏار" (عالم خان لڪاماڻي).
● ڪُونهو ۽ ڪُونهَا: ذ. (سن. ڪنورُ= ڪُونُو). مينهن جو جوان ڀَرُ- پاڏو- سانُ.
- ڪُونهُونُ ۽ ڪُونهانُ: ذ. ڪُونهو- پاڏو- سانُ.
- ڪُونهُونُ ڏيڻ: ڏاهو ڏيڻ- متارو ڏيڻ- جاڏو ڏيڻ- سَهَرُ ڏيڻ.
● ڪُونهِيارا: اسم خاص. هڪ ذات جو ماڻو.
● ڪُونهَ (ڪ): ذ. پَنهيُرَ يا پنير جي رس سان جمايل ڪيڪُرُ- پنير جي رس سان جَميلُ ڪاوڙو.
● ڪُونهَٽَائِنُ: مصدر. (سن. ڪومَلُ= ملائيم) ڪُنهَڙو ڪرڻ- نرم ڪرڻ- ملاسر ڪرڻ. ڇڙو ڪرڻ- راڙو ڪرڻ- رب جهڙو ڪرڻ. (ڪُونهَٽائيو- ڪُونهَٽائيندو- ڪُونهَٽائيلُ).
- ڪُونهَٽَرو ۽ ڪُونهَٽرا: ذ. صفت. (سن. ڪومَلُ. پرا. ڪوولوُ). نرم- ناڪ. لَفيفُ- ڇلو- ملاسَ- ڪُومَلُ- سوکيو- لهوڙو- ڇڙو. مڙڙو- لچڪدارُ- ڦلهڙو. جهيڙو- هاڪو (آواز).
- ڪُونهَٽَرائِ ۽ ڪُونهَٽرائُونُ: ث. نرمائش- ڪنهَڙائي- نرماڻ- نرمائي- ڪُومَلتا- جهيڙائي.
- ڪُونهَٽَرائيُ ۽ ڪُونهَٽيرائيُونُ: ث. نرمائي- لطيفائي.
● ڪونهيچا: اسم خاص. هڪ ذات جو ماڻو.
● ڪُونهَٽرو ۽ ڪُونهَٽرا (ڪ): ذ. ٿوڙهو- روڙو- سوڙو- ڪنجوس.
● ڪُونهَٽَلِ (ل): ث. رَسالِ- نرِ زمين.
● ڪُونهَٽي (ل): ذ. مڇيءَ جو هڪ قسم.
● ڪُونيُ: ذ. پاڻيءَ ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ ڇوٽو جنهن جو ڇڄُ ڪائڻ جي ڪم اچي- ڪُوٽيُ- پاڻي ۾ پيدا ٿيندڙ آهو ڇُوٽو جنهن جي چوٽيءَ ۾ ڇُوٽِي ٿئي ۽ ان جي اندر لوڙهه ٿئي.
● ڪُونَينُ: ذ. (ع). ٻئي جهان- هر دو عالم- دين و دنيا- هي دنيا ۽ هُو دُنيا.
● ڪُونَ (ث): ذ. طرف- ڏِس- پاسو (ضمير). ڪيڙُ (ث).
● ڪُوٽيُ ۽ ڪُوٽيُونُ: ث. (پرا. ڪوموٽيي ڪا. سن. ڪُومُود. ف. نيلوفر). پاڻيءَ ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ قسم جو ڇوٽو (جنهن جي مٿي چوٽيءَ ۾ گل ٿئي ۽ پاڙَ ۾ لوڙهه ٿئي)- قسم جو ڏاڻو- ڇوٽي- نيلوفر. هڪ گاهه جو ماڻو. مڇيءَ جو هڪ ماڻو.
- ڪُوٽِي جو گُل: ذ. (ف. نيلوفر). نيلوفر جو گل- نيلا قنر.
● ڪُووُ ۽ ڪُوا: ذ. ڪاسگ- ڪاڻ- ڪياڻو- ڪانگڙو.
● ڪُوُلَ ۽ ڪوولُونُ: ث. (سن. ڪوڪِلَ= ڪوئِلَ). هڪ پکيءَ جو ماڻو- ڪوئِلَ- ڪويَلَ.
● ڪُوهَ ۽ ڪُوهَ: ذ. (سن. ڪروُش. ف. ڪوهَ=جبل). جبل- پربت- پٿاڙ- ڏونگر- ٽڪر- چنر. ڏنڊ جي ماپ جو هڪ ماپو- ڇ ميل جو مفاصلو- ٻه ميل- ڪاهَ. هڪ ون جو ماڻو- ڪٿو(ڪ). (ضمير). چو- چا- ڪُجا- ڪُجاڻ- ڪُجاڙو.
- ڪُوهِيُ: ذ. جبلي- پهاڙي- ڪوهستاني- جاهرو.
- ڪوهِيارُ ۽ ڪوهِيارا: ذ. (ف. ڪوهسار= جابلو). ڪوهستان- جابلو ملڪ- پهاڙي علائقو. جبل جو رهاڪو- جابلو- پهاڙي- جاهرو.
- ڪوهِيارو ۽ ڪوهِيارا: ذ. (سن. ڪوهـ+ آرو). جبل جو رهاڪو- ڪوهِيارُ- پربتي.
● ڪوهاڙو ۽ ڪوهاڙا: ذ. (سن. ڪوٹار= ڪُهاڙو). ڪاڻين ويڻ يا ڦوڙڻ جو هڪ اوزار- تبر- ڪُهاڙو.

Gul Hayat Institute

● ڪُوهَتُ ۽ ڪُوهَتَ ۽ ذ. ڏڪي جي ڪُلهي وارو هڏ - ڏاند جو ٿوهو - ڪَوڻٽَ.

● ڪوهَرُ ۽ ڪوهرَ ۽ ذ. رڌل پاڻهر، مٽر، چڻا وغيره - ڪُهَرُ. ڪوهَ جي منهن تي مڪڙن ۽ پوڻ کي جهلڻ لاءِ لڳل ڪاٺ جو پيلنگهه (ٿ) - ڪوهَرَ ڪهرَڻُ (ت): ايڇا ڳفتگو ڪرڻ - اڻ سڌائيندڙ ڳفتگو ڪرڻ - واهيات ڳالهه بولهه ڪرڻ.

● ڪوهِيرِي: اسر خاص. رتڌيري ۽ ڳڙهي خيري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪوهَڙُ ۽ ڪوهڙَ (ل) ۽ ذ. ڪوهَ جي منهن تي پوڻ کي جهلڻ لاءِ لڳل پساڻگي ڪاٺي - ڪوهَرُ. پَٻَر جي چانگيل ڏنگرن جو ڏِڳُ.

● ڪوهِستانُ ۽ ڪوهِستانَ ۽ ذ. (ف. ڪوهُ + ستان = جبل جو ملڪ). مٿاهين زمين - جابلو ملڪ - پهاڙي علاڪو - چاپرو - اربتي علاڪو. سنڌ جي هڪ جابلو حصي جو نالو. (اسر خاص). تعلقي ٽئي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

- ڪوهِستاني ۽ ڪوهِستاني ۽ ذ. صفت. ڏاکڙو - ڏکرائون - پهاڙي - اربتي - چاپرو - ڏکرائتو. (اسر خاص). جابلو ماڻهو - ڏولگرهو.

● ڪوهِ صَفا ۽ (اسر خاص). (ع). مڪي معظمه جي ويجهو صَفا ۽ مَرْوَ ٽالي ۾ مقدس ڏکريون (جن جي وچ ۾ حاجين کي ڊوڙڻ جو حڪم آهي).

● ڪوهِ طُورُ ۽ اسر خاص. (ع). شام ملڪ ۾ هڪ جبل جو نالو (جتي موسيٰ عليه‌السلام کي الله ساڻين تجلي ڏيکاري هئي) - طورسينا جبل.

● ڪوهُ قافُ ۽ اسر خاص. ايشيا جو هڪ مشهور جبل - قاف جبل.

● ڪوهِڪِ ۽ اسر خاص. بلوچستان ۾ هڪ هڏ جو نالو (جتي ١٨٧١ع ۾ گوادر جي آسمنڊ کان وٺي بلوچستان جي حد مقرر ٿي هئي. حد مقرر ڪندڙ ڪرنل ڪولسمنڊ هو). بلوچستان جي آلهندي حد جي شهر جو نالو.

● ڪوهَلوُ ۽ ڪوهَلا ۽ ذ. بي حالُ - بي وس - لاچار - بي ٻُجهُ.

● ڪوهِينگُ ۽ ڪوهِينگَ ۽ ذ. ڀاڻيءَ جي مشهور ڪيءَ جو هڪ قسم (سنڌس گذوان مڇي، سنڌس رت ۽ چربي دوائن ۾ ڪم ايندڙ) - ڪُهَنگُ.

● ڪوهِيُ نُورُ ۽ اسر خاص. هڪ مشهور هيري جو نالو.

● ڪوهِيڙُ (ت) ۽ ذ. تمام گهڻي نشيدار پنگ جو هڪ قسم.

● ڪُوهُو ۽ ڪُوها: ذ. ڏالڙ جو ٿوهو - ڪُلهو - ڪُوهَتُ - ڪَوڻٽُ.

● ڪوهُوڙُ ۽ ڪوهُوڙ (ٿ) ۽ ذ. ڪوهَ جي منهن تي پوڻ کي جهلڻ لاءِ لڳل ۽ ڪاٺون.

● ڪوهُو ڪالاڻيُ: اسر خاص. ڇالڪ بلوچن جو هڪ قبيلو.

● ڪوهِيُ ۽ ڪوهِيُون ۽ ث. هڪ ٻوٽي جي ڏنن جو قسم - ڪوهي پٽنگ (دوا سازي ۾ ڪم ايندڙ). ذ. (حقيقت ۾ مادي، ۽ مذڪر طور استعمال ٿيندڙ). ڪاربن اڪين سان (سياه چشم) شڪاري ڪي - "ڪوهيلو" جي مادي.

● ڪوهِيارُ ۽ ڪوهِيارَ ۽ ذ. صفت. يار - دوست - سهرين - ٻريئن - عاشق - ساجن - محب - دلدار - دلبر - سڄڻ - مٽيار - لڏڻ - ڏولٽ - پيار ڪندڙ.

- ڪوهِيارو ۽ ڪوهِيارا ۽ ذ. صفت. ڪوهيار.

- ڪوهِيارِي ۽ ڪوهِيارِيُون ۽ ث. هڪ راڳڻيءَ جو نالو. (اسر خاص). سسئي.

● ڪوهِيڙِ (ت): ث. ڏُڻڪُ - ڪوهيرو - غُبار. آڻن جي هڪ ٻيماري.

- ڪوهِيڙو ۽ ڪوهِيڙا: ذ. (من. ڪُوهَ). ڪوهيرو - غُبار - ڏُڻڪُ - ڀارو. ڀاڻيءَ جي ڪُڻَ جو ڦيرو - پَڻُورُ - چِڪَرُ.

● ڪوهِيلو ۽ ڪوهِيلا ۽ ذ. ڪاربن اڪين وارو (سياه چشم) شڪاري ڪي - "ڪوهي" جو لَرُ. ڪيءَ جو هڪ قسم - شِڪرو.

● ڪوهِيو ۽ ڪوهِيا (ت) ۽ ذ. ڪُٽو - ڪُتل - ڪُسيلُ - ڪَتِيلُ - خون ڪيل.

بي وقوف - بي عقل - جاهيل ۽ جنڊ - اناڙي - چسو. ڪچوٽ. ناهنجار.

● ڪوءَ ۽ ڪوءِ: ث. بچت - بچاءِ - آءِ-راس - ميڙاڪو ڏي - صرفو - سنجم - سٽ - ڪيوٽ - ڪفايت - قناعت - سانگ صرفو - چڪت.

● ڪوءِ ۽ ڪوئون: ث. (ل. ڪوئي). ڪهڻي - گلي - گلي - ڪوچو. ميڙڪ - واٽ - رستو - دڳ - ڪس. پتو - لشان - پار - آهچاڻ.

● ڪوئاس ۽ ڪوئاسون (ت): ث. چپ جي سنهن پتن سان واڻيل ڪٽ.

● ڪوئاڻو ۽ ڪوئاڻا (ت): ذ. ڪوهه ڪوئيندڙ - ڪامڙيو.

● ڪوئيڊ ۽ ڪوئيدَ (ت): ذ. گريبان - جهولي - دامن.

● ڪوئير ۽ ڪوئرَ (ت): ذ. سنگ تي آيل ميڙدو. ڪجهي سان ٿوڻ ڏاڻ لڳڻ وارو پاڳو.

● ڪوئيڙ هو ۽ ڪوئڙ ها (ت): ذ. تيل وجهڻ لاءِ چمڙي جو ٿيل ٽڪو - ڊاءِ - ڪوهو.

● ڪوئيل: ذ. آڪاڙ مهيني ۾ صبح وارا هلڪا ڪڪر، جي ڏڪڻ کان آتر وڃن (آڪاڙ وسي نه ٿو، ار جي ڪوئل گهٽي هلي ته چئبو ڏڪار يعني مينهن ڪونه وسندو. پيو ته اهڙي ٿڌي هير ڪوئل سان گڏ لڳندي جو ماڻهو چوندو ته ستو پيو هجان) "ڪوئل جي ستي".

● ڪوئلَ ۽ ڪوئلون: ث (ورا. ڪوئلي > ڪوئليا. سن. ڪوڪ > ڪوڪل = ڪوئل). ڪوڪون ڪندڙ هڪ مشهور پکيءَ جو ٿالو - ڪوول - ڪويل. (صفت). مينهو هوليندڙ - خوش گفتار.

● ڪوئيلو ۽ ڪوئيلاَ: ذ. (ويدڪ سن. ڪُلٌ = پُرَنْ > من: ڪوڪيله = ڪُنْڊي). ميڙيل ڪاڻي - اڳر - اڳار. انب جو ڪچڙو. (صفت). ڪارو. (ورا: ڪُهنڊ > سن. ڪُشْماڊ). وَڏو ۽ ٿيندڙ هڪ پاڇيءَ جو ٿالو چا رڳي ڪاڻ جي ڪمر آڇي - اڇپي جو هڪ قسم.

= ڪوئيلن جي دَلاليءَ ڪرڻ: گيلا جو ڪهاڪهو پرائڻ - گيلارو ٿيڻ.

● ڪوئليءَ ۽ ڪوئيليون: ث. اسر. (سن. ڪوڙ) آلب جي ڪڪيڙي جو الدريون ڪپر - ڪوئيري.

● ڪوئنَ ۽ ڪوئنَ: ذ. (الگ). ملير يا جي بخار کي روڪڻ لاءِ هڪ دوا جو ٿالو - ڪوئينين. گاهه جو هڪ قسم - اوڻين (ت).

● ڪوئڻ: مصدر. (سن. ڪُنْچ = ڪهڻ) بچت ڪرڻ - قناعت ڪرڻ - سانگ صرفي سان خرچ ڪرڻ - ڪوه ڪرڻ - بچائڻ - ڪفايت ڪرڻ - صرفو ڪرڻ - ماپي ڪرڻ. سڀاڻڻ - گهٽائڻ - گهٽ ڪرڻ. (ڪوئيو - ڪوئندو - ڪوئيل).

= ڪوئي ڏيڻ: بچائي ڏيڻ - ڪفايت ڪري ڏيڻ - قناعت ڪري ڏيڻ - صرفو ڪري ڏيڻ.

● ڪوئو ۽ ڪوئا > ڪٽا: ذ. (ل. موڻ). ننڍو چڻن ٽنگن وارو ساهوارو (جو سڀ شئي زيان ڪري) - چوئو - چوهو - گهر ڏاڻي.

= ڪٽاڪير ۽ ڪٽاڪيرون: ث. ڪوئن قاماڻن جو پجرو - ڪٽامار. ڪوئن جي ڪوڻي ڪيل مينڊي.

= ڪٽامارَ ۽ ڪٽامارون: ث. ڪوئن قاماڻن جو دامُ - ڪوئن قاماڻن جو پجرو - ڪٽاڪير.

= ڪوئي ڏنڊيو ۽ ڪوئي ڏنڊيا: ذ. ڪوئي جي ڏندن جهڙو - سنهن ۽ تيز ڏاڍ وارو.

● ڪوئي ۽ ڪهي ئي: ضمير مبهم. (سن. ڪوپ) ڪو - ڪير به - ڪوه - مڙيئي ڪير - ڪونه ڪو - ڪجهه مڙيئي - ڪُجُ لا ڪُجُ. آنٽب جي ڪڙي - ڪوئيلو - ڪوئرو.

= ڪوئي ڪونه ۽ ڪهي ئي ڪونه: ضمير. ڪير ڪونه - ڪير به نه - هڪ به نه - صفا نه - ڪجهه به نه.

● ڪوئيرو ۽ ڪوئيرا: ذ. الب جو ڪوئلو - ڪڙي.

● ڪوئيلَ ۽ ڪوئيلون: ث. (سن. ڪرڪل) مينهو هوليندڙ هڪ پکي - ڪوئلَ.

Gul Hayat Institute

● ڪوئيلو ۽ ڪوئيلا: ڏ. (سن. ڪوڪلو) سڙيل ڪائيءَ جو ٽڪر - اڱار - اگر - ڪوئلو. انب جي ڪڪڙي - ڪوئيرو.

● ڪوئين: ڏ. منگر جو هڪ قسم (هڪ ڪنبو، سوڻن ٻڌن جو قسم، ٻڌيءَ تي ڇڻا ڇڻا، ٻڇ ٽڪاهو).

● ڪوڙ ۽ ڪوڙ: ڏ. ڊپ - ڊڄ - خوف - ڏاهه - ٻيڙ - ڊيجو - خطرو - الديشو هراس.

- ڪوڙ ڪرڻ: ڊپ ڪرڻ - خوف ڪرڻ - پوڪرڻ - خطرو ڪرڻ - ڊڄڻ - ڊيجو ڪرڻ.

- ڪوڙ کائڻ: ڊڄڻ - خوف ڪرڻ - ڊپ ڪرڻ - ڊيجو ڪرڻ - ٻامو ڪرڻ - ڪن هٽڻ - ڏاهه کائڻ - ڪوڙ ڪرڻ.

● ڪوري: ڏ. (سن. ڪوري = شاعر). راڳ گائيندڙ - ڪويسر - گويو - اثاري - بيت يا نظم جوڙيندڙ ۽ چولڊڙ - ڪلونت - شاعر - ناظم - شعر ٻوندڙ - نظم ڪوء - گائڻو - گائيڪ - سخنهان. سڪهڙ - ڏاهو - جاڻو.

- ڪويتا ۽ ڪويتائن: ث. (سن. ڪويتا = نظم) ابتبازي - شعر گوئي - نظم - شعر - ٻوچ - جڙاءَ.

- ڪويسر ۽ ڪويسرَ: ڏ. ڪوي - شاعر - ڪبي - ڪلونت. شاعرڻ جو سرتاج. هوشيار ماڻهو - قابل - جاڻو - داناءُ - سڪهڙ - ڏاهو - عاقل. بهادر - سورهيه - سُورمو.

- ڪويسراڻو: ڏ. شاعراڻو.

● ڪوي (ت): ڏ. گاهه جو هڪ قسم.

● ڪوٺا (ت): ڏ. ڪچي ريشم جا ڪنيڙا - ڪچي ريشم جا ڦورا.

● ڪوٺاڻو ۽ ڪوٺاڻا (ڪ): ڏ. ڪوريڙو.

● ڪويٽ ۽ ڪويٽَ: ڏ. ڇنڇلي ميوي جو هڪ قسم - ڪويٽ - ڪويٽ. سخت ڪاٺ وارو وڻ (اڪثر ڪري هندستاني ڪاڄ سڏجي).

● ڪويٽ ۽ ڪويٽَ: ڏ. (من. ڪپيٽ = ڪويٽ). ڇنڇلي ميوي جو هڪ قسم (ڏاڍو ڪنو، سخت ڪل ماڻ) - ڪويٽ - ڪويٽ. (الگ. Wood-apple).

● ڪوئل ۽ ڪوئلون: ث. ڪڪيءَ جو هڪ قسم - ڪوئيل.

● ڪوهو ۽ ڪوها (ڪ): ڏ. ڪن وڄيل - ڪرو - ٻڙو.

● ڪهه ۽ ڪهون: ث. (سن. ڪرڻ = ڇڪڻ - گهلڻ). محنت - ٻورهيو - ڪشالو - ڪهه - ڏولائو - ٻاتوڙ - هڇڻي - سخت ٻورهيو - ڏاکڙو - جاکوڙ - مزوري - جاکوڙو - درد سري. سفر - مسافري. ڪاهه - چڙهه - رومڙ - حملو. گفتگو - گالهه ٻولهه - گفتار. آکاڻي - ڪهاوت - ڪهاڻي. ڏرڙو - ٻيٽ (ت). ڪٽ - اندازو - تخمينو - اٽڪل روه.

● ڪهه ۽ ڪهيه (ل): ث. مڪڙن جا ٻچا (جي آڏامي نه سگهن). اڙه - تاڏير.

- ڪهيه ومهيه (لس): ث. ڪٽ - مٽ.

● ڪهڙ ۽ ڪهه: ڏ. صفت. (من. ڪرش = ضعيف ٿيڻ). ڏوڪڙائون - ٽڪاڻو - ٽڪائتو - وڃاڻو - محنت وارو - محناڻتو. ڏکيو - اڻ ڪائيو - اهنجو - دشوار - مشڪل - اڻالڪو. هڄ ٿيل - ٽڪل - بيزار - ڪنڪ - خفي.

● ڪهڙ ۽ ڪهه: ڏ. ٻن ميلن جي مفاصلي جو ڪڏهن ناڙو - ڪوهه - ڪوس. (ڪهڙ مصدر جو امر) حلال ڪر - تڪبير وڃه. (ضمير). (من. ڪوڙ = جو). جو - جالاءِ - جا.

● ڪهيه جيهه: الخ. اهڙي ڪنهن.

"ڪيهه جيهه ڪهيڙ ڪوڙي جڻ اوڙو ڙ ٽئوس"
(شاهه).

- ڪيهه جيهه ڏڪسا: اهڙي ڪنهن وڏي ڏک ماڻ.

● ڪيهه ڏڪيو ڏاونڀ ڏائيو: شاديءَ جي وقت ڪهوٽ ماڻ ڪيل ساڻ سگهن (جڏهن ڪهوٽ ڪنوار جي گهر لائون لهڻ وينه و آهي، اڏهن ڪاڙهي

Gul Hayat Institute

ڪچي سُٽَ جو ڏاڪو ڪوٽ کان ڪنوار جا مائيٽَ دَرَ تي وڃائيندا آهن).

● ڪِها: ضمير. ڪهڙا.

● ڪَهاتَ ۽ ڪَهاتُونُ: ث. (سن. ڪٽ= ڳالهه) چَوٽي- ڪَهڻَ- مثال- ڀاڪو- ڪاوڌي سن ڪهڙت ڳالهه- ڳالهه- قِصو- ڪهاڻي- آکاڻي- افسالو- فسالو- وارتا- داستان- بيانُ- ڪٿا- ذِڪر.

● ڪَهار ۽ ڪَهارَ: ذ. (سن. سُڪَنڌَ+ ڌار=ڪنڌ تي رکندڙ) ڊولي ڪنڌڙ- ڪَجاڻو ڪنڌڙ (ڪلهي تي)- سواري ڍوئيندڙ- مَزورُ. ڀاڻيُ ڀَريندڙ.

● ڪُهارو ۽ ڪُهارا (ت): ذ. سون چاندي توڙڻ جي وَڻن رکڻ لاءِ ڪاٺ جي ڇهيل ليڀي ٽڪنڊي ٻيٽي.

● ڪُهاڙُ ۽ ڪُهاڙَ: ذ. (سن. ڪُٹارُ= ڪهاڙو). ڪاٺ ڦوڙڻ جو هڪ اوزار- ڪُهاڙو. پَرت جو هڪ قسم.

- ڪُهاڙو ۽ ڪُهاڙا: ذ. ڪاٺين ڦوڙڻ لاءِ لوهه جو هڪ اوزار- ڪُهاڙَ- هيرلَ- وڏي ڪهاڙي- تبر. هٿيار جو هڪ قسم. سونارن جي وَڻن رکڻ جي ٽڪنڊي ٻيٽي- ڪُهارو. (ث. ڪهاڙي ۽ ڪُهاڙ ٻُونُ).

- ڪُهاڙيو ۽ ڪُهاڙِيا (ث): ذ. ڪُهاڙو.

● ڪَهاڻيُ ۽ ڪَهاڻيُونُ: ث. (سن. ڪٿانِڪا> پرا. ڪَهاڻيا= آکاڻيُ. سن. ڪٽ= ڪٿا). هڪ وڏو سن ڪهڙت قصو- حڪايت- ڳالهه- آکاڻي- ذِڪر- رُجوعات- قِصو- ڪٿا- وارتا- داستان- ٻڌاڙ- بيانُ- افسانو- تذڪرو- شب افسالو- ڪَهڻَ- ڪَهاتَ- چوٽي- ڀاڪو- مثالُ.

- ڪَهاوت ۽ ڪَهاوتُونُ: ث. آکاڻي- حِڪايت- ڪهاڻي- ڪَهاتَ- ڪَهڻَ.

● ڪَهائِنڙُ: مصدر. ڪهڻ جو ڪم ٻڌي ڪان ڪرائڻ- ڪوسُ ڪرائڻ- خون ڪرائڻ- گلو ڪٽائڻ- وَڍائڻ- ڪپائڻ. تڪبير وڃهائڻ- حلال ڪرائڻ- ذبح ڪرائڻ (حلال جانور کي). (ڪُهايو- ڪهائيندو- ڪُهائِيَلُ).

- ڪُهاءُ ڪَرَنُ: ڪُنهل ڪري ڇڏڻ جي ڪَل برابر نہ لاهڻ- ٿَهرُو تان ڪَل چيري ڇاڙي لاهڻ.

- ڪُهائيُ: پورن مهينن کان اڳ ٻار جي ڪِري ٻوڙ واري حالت- ڪچو وِيَرُ- ڪُسوالجو (ث).

- ڪُهائي ٽِيڻُ: ڪچو ٻار ڪِري ٻوڙ- پورن مهينن کان اڳ (مئل) ٻار جڻ- ڪچو وِيار ٿي ٻوڙ- ڪُسوالجو ٿي ٻوڙ.

- ڪَهائِيُ ڪرڻ: گرپ ٻات ڪرڻ- ڪچو ٻار ڪيرائڻ- حَمل ڪيرائڻ- گرپ هٽيا ڪرڻ- لِسڦلتا ڪرڻ.

● ڪَهَبانُ ۽ ڪَهَبانُونُ: ث. خراب زال- ڪِنِيُ عورت.

● ڪَهَبَرُ ۽ ڪَهَبَرَ: ذ. صفت. قهر وارو- خونخوار- درندو- وحشي- جهنگلي.

● ڪَهَتَ ۽ ڪَهَتُونُ: ث (سن. ڪتَ= ڪٿا) چوٽي- ڀاڪو- مثالُ- ڪهاتَ. ڪهاڻي- آکاڻي- ڳالهه- قِصو- من گهڙت افسانو- لفظ- حڪايت- ماکي- داستان- ڪٿا- وارتا- ٻَڪَ- ٻَڌي- لَٻاڙَ- ڍاڙَ- ٻَڪوات.

● ڪَهَنجَرُ ۽ ڪَهَنجَرَ: ذ. گند ڪچرو- ٿُهَرُ- ميڙُ ميڙُ- ڪِينُ- ڪيڙَ. سنهڙين ڪاٺين جو ڍڳُ. منجهيل سُٽُ.

● ڪِهَرُ ۽ ڪِهَرَ: ذ. اسم. (سن. ڪيسَرَن= شينهن). شيرُ- شينهنُ- ڪيهَرُ.

● ڪِهَرُ: اسم خاص. ڀائيءَ تي پيدا ٿيندڙ ٻوٽي جو هڪ قسم- بصر جي لموليَ تي ٿيندڙ گاهُ (ڪيس مال ڪوڙ ڪائي) (ت).

● ڪُهَرُ ۽ ڪُهَرُ: ذ. (سن. ڪُلِٽَ= هڪڙي قِسمُ جو آنُ). اوهاريل مٽر يا چڻا- ڪُنڌَرُ. سرائي کي ڦاهو ڪرڻ لاءِ چوڏاري کاٽ جو چَلو (ث). (سن. ڪيلڪا). ڪوهيڙو- ڏالڙ- ڏُبارُ- ڏالڙو.

Gul Hayat Institute

= ڪُهيريُ ۽ ڪُهيرِيُ: ذ. ڪُهرن وارو- ڪُهر وڪٽندڙ- ڪوهِري- رڌل چٽڻ وغيره وڪٽندڙ. ڪوهڙي وارو- غُبارَ وارو.

● ڪَهَرائيُ: اسم خاص. تعلقي ٽنڊي باگي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪَهِرائيُ جاگِيرَ: اسم خاص. تعلقي ٽنڊي باگي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪُهِيرُ: ث. (سن. ڪُهٗ = ڪُڪَ). خوشبوءِ دار ٻوٽر جهڙي سخت ڪولر جو هڪ قسم- عَنبرُ. ٻيلي سولهري رنگ تي، زمين ۾ ٿُوريل وٽن جي ڪولر مان ٺهي، بعضي ٻين رنگن ۾ بہ ٿئي. آلهيءَ منجهان سينگار لاءِ مالهائون بہ ٺاهين، تماڪ چِڪڻ جا قَلمُ يا چٽين جا ڳُنَ بہ ٺاهون، دوائن ۾ بہ ڪم اچي). سرٽينگ جي حالت ۾ اُن کي ڀاڻيءَ ۾ مهٽي ڏڙو ڏڙو ان جي وات ۾ وجهن، جرمنيءَ جي ڪن پاڳن ۾ گهٽو ليئي. هن کي سَهٽ سان اُن مان بجلي پيدا ٿئي، جا ڪَڪَ ٻَنَ کي پاڻ ڏالهن چِڪي.

● ڪُهِرِكيُ: اسم خاص. تعلقي ميرپور ساڪري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪَهَروُ ۽ ڪَهَرا: ذ. صفت. ڪهلو- ڪالهرو- ڪانهلو- سُست- لوڏي- گيسريو- ڍِلو- آرسي- ڪاهِلُ- ڪَولچائيل. ضعيف- ليٻلُ- ليستو- هيٺو- ڪمزور- ٽِڪَلُ- مالدو- هجيل- لاغرُ- دُرٻَلُ- ايرو- ڏهرو. ڦُرٻُوڙَلُ- پيار ڪندڙ- پائيندڙ. ڪُومل- نرم. ڏُڪيو- إيذاءُ ڪندڙ. (زخم يا قَتلُ).

● ڪِهِروُ ۽ ڪِهِرا: ضمير. ڪير- ڪهڙو.

= ڪِهِروُ ڪَرَنُ (ت): جتائڻ- ياد ڏيارڻ- خبردار ڪرڻ- آگاهه ڪرڻ.

● ڪِهِروڙوُ: اسم خاص. تعلقي ڪهري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪُهُري يُ ۽ ڪُهُرِيُونُ (ت): ث. دريءَ جي ويري، جهول واري جاءِ يا ٽڪر- ڪُولهري.

● ڪُهَڙُ ۽ ڪُهَڙَ: ذ. (سن. ڪُ = خراب + ارڙيه = جهنگُ) ساڙڻ لاءِ ٻني وغيره مان لڪتل وٽن جون ساڙون يا ڏنگهرن، ڪک ڪهجر وغيره جو ڪيل ڍ ڪ. ڪنڊن يا لين جي لنڊن ٻوٽن جو جهڪڙو- گهاٽي جهنگ جو ويڙهو (ت). سَنَهُ- چَنو- چَهَرُ.

● ڪُهڙَ ۽ ڪُهڙوُنُ (ت): ث. ٻوٽ جي جهلن لاءِ ڪوهه جي منهن تي رکيل ڪاليون.

● ڪُهڙُ ۽ ڪُهڙ: ذ. چانهه جي لاءِ وٽ جي ڪارين جو ناهيل سَنَهُ- هَتَر- چَنو- چَهَرُ- چَهرو. (صفت). دلير- ڏاڍو مڙس- بهادر- وير- شير مڙس- بانڪو.

● ڪَهڙو ۽ ڪَهِڙا: ذ. ضمير. (ارا. ڪثيريسڪ. سن. ڪيدشا + ڪه > ڪتر = ڪهڙو). ڪنهن جهڙو- ڪهڙي قسم جو- ڪهڙي طرفي جو- ڪهڙي لحاظ جو. ڪيرهه. ڪهڙي تعداد جو- ڪاڏنون.

= ڪَهڙي اڪَرُ: ڪهڙي حساب- ڪهڙي ليکي.

= ڪَهِڙِيُ ڏاڙِهِيُ هُجَنُ: ڪاهه شئي ڏ هجڻ- هيٺو هجڻ- ڪمزور هجڻ- ڪوهه وِتُ ڏ هجڻ.

= ڪَهِڙِيُ ماڻهُ جوُ پُتُ هُجَنُ: هيٺو هجڻ- ضعيف هجڻ- ڪمزور هجڻ- ڪهڙي ڏاڙهي هجڻ.

● ڪُهڙِيُ ۽ ڪُهڙِيُونُ: ث. ڪالن جون ٻه- چار ڪڍيل ٽڪيون- سڙي. ڪُهڙُ.

● ڪَهَڪُ ۽ ڪَهَڪَ: ذ. دُڪ- ڏڪ- درد- رَنج- سُور- پيڙا- إيذاءُ- ڪليشُ- اهنج- وهڻ- ڪهاڪاءُ- عذاب- تڪليف. مشڪلات- مصيبت- آفا- آفت- غضب- ڪلورُ. (ف. چاڪ). چُري يا ڪَٽَ سان گوشت وغيره ۾ ڏنل وَڍُ- چير- چَهڪ- زخم- چيرو.

● ڪُهَڪُ ۽ ڪُهَڪَ: ذ. رومي زبان ۾ هندت يا مولوي کي ڏنل خطاب.

● ڪَهِڪاڻُ: اسم خاص. تعلقي سوري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● ڪَهِڪاڻُ ۽ ڪَهِڪاڻَ ۽ ڏ. (سن. ڪَرڪھ ـ اڇو گھوڙو) لڙائيءَ ۾ ڪم ايندڙ گھوڙو ـ جنگي گھوڙو. (صفت). تيز ـ تيکو ـ چوھو ـ جلد ـ ٽگڙو ـ ڊوڪو ـ ڊڪڻو ـ چُوٽ ـ تيز رفتار ـ سرڪي ـ جانگھو ـ وڪڙيو ـ رَڱ ـ تيزھَرُ.

● ڪَهڪائِڻُ ۽ مصدر. ڀڙو ڏياري چڏڻ ـ ڊَپُ ڏيارڻ ـ ڊيڄارڻ ـ خوفزده ڪري چڏڻ. ڏکوئڻ ـ ستائڻ ـ آزارڻ ـ لڪ ۾ دَمُ آڻڻ ـ ايڏڻ. سيڪت ڏيڻ ـ سڏا ڏيڻ ـ ڏمکائڻ ـ ڏمالڻ ـ ڦيھ ڪيڻ ـ ڊينب ڏيڻ. (ڪھڪائيو ـ ڪھڪائيندو ـ ڪھڪائيل).

ـ ڪَهڪاءُ ۽ ڪَهڪاءَ ۽ ڏ. ڊَپُ ـ ڀَڀو ـ ڪشو ـ خوف ـ ڊيجو. ايذاءُ ـ ڏُکُ ـ سَور ـ درد ـ ٻَرو ـ عذابُ ـ اھنج ـ سيڪ ـ تڪليف. ضرر ـ زيان ـ ھاڃيو. ڪھل ـ قياس ـ ٻاجھ ـ رحم ـ مرحمت ـ دَيا. خيال ـ وچار (ل). ڇڪَ ـ ڪشش ـ ڇڪي ـ سيڪُ ـ تنبو.

● ڪَهڪشانُ ۽ ڪَهڪَشانَ ۽ ڏ. آسمان ۾ ڦھڪندڙ تارن جو ٻَڌو ـ ڦھڪندڙ تارن جي آسمان ۾ قطار ـ ڦھڪندڙ رستو ـ ڪير ڌارا ـ آڪاس نه ـ آسماني وات ـ آسماني ڪھير ـ مراج وات ـ اوج ليءَ جي ٻڙيءَ جو ليڪو.

● ڪَهڪَڻُ (ت) ۽ مصدر. ڀَڙڪڻ ـ ڪَڙڪَڻُ ـ ڀَڙڪڻ ـ ڪَڙڪَ ڪرڻ. ڪُتي والگر ڦري سامھون ٿيڻ ـ آڙھائڻ ـ لڙا ڪٽڻ. (ڪَھڪَيو ـ ڪَھڪَندو ـ ڪَھڪَيل).

ـ ڪَهڪِيُ ۽ ڪَهڪِيُون (ت) ۽ ث. ڀَڙڪڻ ـ ڀَڙڪَ ـ ڀَڙڪاتُ. ڪوٽل ٻڪيءَ جي ڪُوڪ.

● ڪَهڪِيُ جاگِيرَ: اسم خاص. تعلقي ھالا ۾ ھڪ ديھ جو نالو.

● ڪَهڪِيل ۽ ڪَهڪِيلُون ۽ ث. جاھ جي ڇت يا ڇت کي ھنيل گارو ـ ڀيٽ يا ڇت کي ھنيل گاري جو پلستر ـ ميڻ ۽ جي لِنبَ ـ پوچو ـ ليپو ـ راکو.

ـ ڪَهڪِيلَ ۽ ڪَهڪِيلُون ۽ ث. ڪَهڪِيلَ.

● ڪَهَلَ ۽ ڪَهَلُون ۽ ث. صفت. (سن. ڪُوَنُ = دالھن ڪرڻ). دَيا ـ رَحمُ ـ قياسُ ـ ٻاجھ.

● ڪَهَلجَنُ (ل ـ ث) ۽ مصدر. ڪاوڙجڻ ـ ناراض ٿيڻ ـ ڏسرجڻ. ڪَهڪاءُ اچڻ (ت). (ڪَهَلجيو ـ ڪَهَلجَندو ـ ڪَهَلجِيلُ).

● ڪَهلو ۽ ڪَهلا ۽ ڏ. صفت. ڏھرو ـ ليپَلُ ـ ھيڏو ـ ليستو ـ ھيشو ـ ضعيف ـ ڪمزور ـ لاغر ـ ڪھرو. ڪھل وارو ـ رحم دِلُ ـ ٻاجھارو (ت). نازڪ طبع.

● ڪَهلُورُ ۽ ڪَهلُورَ: ڏ. ڪَهلُوري ـ ڪلورُ ـ ڪلوري.

● ڪَهلِيو ۽ ڪَهلِيا ۽ ڏ. صفت. چڑھل ـ ناراض ـ ڪَهلو. نازڪ طبع.

● ڪَهُمَ ۽ ڪَهُمُون (ت): ث. دشمني ـ عداوت ـ خصوميت ـ ضديت ـ نفاقُ.

● ڪَهَنَڪَ ۽ ڪَهَنَڪَون: ث. (ل). اڀھرائي ـ تڪڙ ـ وٺ ڪڙ ـ تاھوت ـ آنرو پلا ـ تعجيل ـ جلدائي ـ چوٽ ـ سيگھ ـ سگھائي ـ ڦڙتائي ـ تڪڙائي ـ تيزي ـ چڪيُ ـ شتابي ـ تڙتڪڙ. ڪاھ ـ جُلھ ـ رومڙ ـ حملو (ل). زبردستي (ل). مدد ـ مَدِدِيُ لشڪر ـ ڪُمَڪ.

● ڪھنانگ ۽ ڏ. دوا طور ڪم ايندڙ ٻساريکو وکر (ھي ڪوڙھن ۾ ٻَڌل ڏڙو ٿيندو آھي ان کي ماکيءَ ۾ ڪڍي اکين ۾ ڏَڪڻ ۽ ڦٽڪي لاءِ ٻانبو آھي).

● ڪَهنَنگَ ۽ ڪَهنَنگَ ۽ ڏ. ڍڱ جي ٻکيءَ جو ھڪ قسم (رنگ خاڪي، ڪچي ڪَھي ۽ ڇھنب ۽ اکَ ڪاڙھي (ت). ـ ڪاجرو ـ ٻکھ ـ ٻکھلو.

ـ ڪَهنَنگ جَوانُ ۽ ڪَهنَنگَ جَوانَ: ڏ. صفت. ڍڱي ڪچيءَ وارو جوان ـ اڏنگ جَوان ـ قداوَر جَوانُ.

● ڪَهنو ۽ ڪَهنا: ڏ. صفت. (ف. ڪُھنہ ـ پُراڻو) ڇھولو ـ پراڻو ـ قديم ـ آڳاٽو ـ پراڇين ـ اڳين زمانيءَ جو ـ پَراتن ـ ڪھڙي ايام جو. جھور ـ

ڪَراڙو - ضعيف - ٻوڑهو - ٻڈو - ٻيرسن - ٻير مرد .
پُٽو - زبون . ڏيڪ جي ڏم جو ڪپڙو (ت).
= ڪُهڻائيءُ ۽ ڪُهڻائيُونءُ ؛ ث . جهولائي - پُراڻائي - آڪائي - پراچينتا - قديمي . ٻيري - ٻُڌاوڻ - ڪَراڙپ - ٻڌائي - ٻير مردي . زبولائي .
= ڪُهڻيءُ ۽ ڪُهڻيُونءُ ؛ ث . پراڻي - جهولي - قديم - آڪائي - اڳيئين زماني جي - گهڻي آيام جي .
● ڪَهڻ (ل) ؛ ذ . اڻ جي بيماريءَ جو هڪ قسم - اڻ کي ڪنڌ ۾ ٽيل ڳنڍيو يا ڳوڙهو .
● ڪَهڻَ : مصدر . (پرا . ڪَهَيا . سن . ڪَنِيءَ < ڪٽ = چوڻ) . چوڻ - ٻولڻ - آکڻ - ڪُڇڻ - ٻڌائڻ - بيان ڪرڻ - ڳالهائڻ - تقرير ڪرڻ - رَڙڻ - فرمائڻ - آهرڪڻ - آکڻ - آواز ڏيڻ - آڇاوڻ - چالڪارڻ - آلڻ . نصيحت ڪرڻ - هدايت ڪرڻ . تنبيهه ڪرڻ - جُڻُ ڪرڻ . نياهو ڏيڻ - سنيهو ڏيڻ . تڪليف ۽ محنت سان ڏکو ٻڌڻ ٻورو ڪرڻ . مسافري ڪرڻ - سفر ڪرڻ - ٻڌڻ ڪرڻ . ڊوڙڻ - ڊُڪڻ - ڊوڪڻ . محنت ڪرڻ - ڳهڻُ - ڪشالو ڏيڻ - هڇڻُ - ڪُٽڻ - وَهڻ - ٻوڙڻ - سخت پورهيو ڪرڻ - ڪُٽڻ - جفاڪشي ڪرڻ . روالو ڏيڻ - آهڻ (ت) . (ڪَهيو - ڪهندو - ڪَهيڻُ) .
= ڪَهڻيءُ ۽ ڪَهڻيُونءُ ؛ ث . (سن . ڪٿن) . وائي - چوٽي - سُخن - ڪلام - گفتگو - ذِڪِرُ - ڪَهاوَتَ - قولُ - ڳالهه . ٻولهه - ڪهت - ٻولُ - گفتار - هلت چلت .
● ڪُهڻِ ۽ ڪُهڻِيُونءُ (ڪ) ؛ ث . ڪنڊ جي ڇيڙي جو هڪ عضوو .
● ڪُهڻِ ؛ مصدر . (ڪ . ڪُشُٽَن = ڪُهڻُ . سن . ڪَتَ = ڪُهڻُ) . ڪنڊ تي ڪاڻي وهائي ساهه ڏيڻ - ذبح ڪرڻ - مارڻ - خون ڪرڻ - وَڍڻُ - ڪاٽڻ - ڪٽڻ - ڪَٽڻ - قتل ڪرڻ - ڪوس ڪرڻ - گهات ڪرڻ - ساري وجهڻ - (ڪري) ٻاڌڻ - حلال ڪرڻ - سنوارڻ - (حلال جانور کي) سِيرَ وجهڻ - تڪبير وجهڻ . لڙي ڪهڻ . (ڪٽو - ڪُهندر - ڪَٽل) .
● ڪَهڻو ۽ ڪَهڻا ؛ ذ . (سن . ڪَٽِڪ = ڪَٽِڪَ) . وڏي داڻي واري ڪڪ جو هڪ قسم - ٽلهي داڻي واري ڪڪ - ڪَهيڻُون .
= ڪَهيڻُونءُ ؛ ذ . ڪَهڻو .
● ڪَهوءُ ۽ ڪَهڙا (ل) ؛ ذ . لنهه وڙ ٻڙڙ - ڪلهو - ٿهو . ٻير جي وڻ جي ٻوڙين ٻُورَ ۽ ٻيئل سنهڙا ٻلڙا . وٽ ڏنل ۽ اڳڙي وغيره سان صاف ڪيل سُٽُ (ل) .
● ڪَهوُ ؛ ذ . هڪ تمار سخت ۽ مضبوط ڪاڻيءَ وارو جاباڙو وڻ (جنهن سان ٽئيون ٽيسن، ٻَنَ وريڪر ۽ سِنڌهارَ جهڙا گل لونگ جهڙا منجهائنس ٽئيون ٿين) .
= ڪَهوُ ڪَهنُءُ ؛ ڪو ڏکيو ڪم سرانجام ڏيڻ - مشڪل حل ڪرڻ - دشوار ڪم ٻورو ڪرڻ .
= ڪَهوُ ڪُجَرُءُ ؛ ذ . هڪل يا رڙال ڪجر .
● ڪِهوءُ ۽ ڪِهاءُ ؛ ذ . ضمير . ڪهڙو - ڪير . ڪهڙي قسم جو .
● ڪَهوءُ ۽ ڪُهاءُ (ڪ) ؛ ذ . طعنو - ميهڻو - ڏوراپو - عتابُ - ويڻ . عيب - ڪهٽائي - سقمُ - وِڏَ - لانجهائي .
= ڪُهاءُ ڏِيَڻُ ؛ طعنا ڏيڻ - مهڻا ڏيڻ . عيب ڪيڻ - نندڻ .
● ڪَهوُتَ ۽ ڪَهوُتَنُونءُ ؛ ث . ڏکوئيندڙ بيان - ڪَهتَ - ڪَهاوَتَ - قيصو - آکاڻي - ڏکوئيندڙ داستان - ڏکي وارتا .
● ڪَهولءُ ۽ ڪَهولَ (ڪ) ؛ ذ . قبيلو . ڪٽنب - پاڙو - وڏي آکيه - وڏ ڪُٽنب - ڇڇهي ساڪهر - ڪُٽِنبُ - اولاد . ڪَچِڪول .
● ڪَهوُنءُ ۽ ڪَهوُنءُ (ڪ) ؛ ث . اڳڻ - ناڙو - ڪمر بند .
● ڪَهوُنءُ ۽ ڪُهانءُ ؛ ذ . آوي کي ٻاهر ڏيڻ وقت ڏڪڻ جي لاءِ مٽيءَ جو هڪل گول ڇڪرو .
● ڪَهيءُ ۽ ڪَهيِيُونءُ ؛ ث . وٽ ٻڌڻ لاءِ ڏاڪو - ڪشو - تسو - ڏاڪو . ٻڌڻ لاءِ ڏاڪو يا ڏوري - ڪنهين - ڪورَ - ڪِيتَ . سٽ ۽ وجهڻ لاءِ اڳڻ - ناڙو - ڪمر بند .

Gurmayat Institute

- ڪَهِيءُ ناهِنُ (ت)؛ لَٽڻ وغيره ۾ هٿ وجهڻ يا ٽنگڻ لاءِ جَٽ جو ڪاڪو وجهڻ.
- ڪَهِيُونُ وِجهَنُ: لغڙ ڪي ٽنگ يا سوراخ ڪيي ڏاڪا ڀڏڻ - ترازو وجهڻ. بوٽ ڪي تسما وجهڻ.
● ڪَهِيُ ۽ ڪَهِيُونُ: ث. ڪهيلو ڀڪيءَ جو مولٽ - ڀڪيءَ جو هڪ قسم. باز - شڪرو - شاهين.
● ڪَهِيا؛ اسم خاص. ڪاري جي ماڻهن جي هڪ ذات جو نالو.
● ڪَهِيڑُ؛ ظرف. ڪنهن وير - ڪيڏيءَ مهل - ڪهڙي وقت. (اسم خاص). هڪ ٽڪَ جو نالو (ڪ). هڪ قسم جو جبل جو وڻ، جنهن جا پير ماٿهو ڪائين.
● ڪَهِيڑِي ۽ ڪَهِيڙِي؛ ذ. ٻالڊرن، وڇين ڪي لهائي لاڄ سيکاري الهيءَ رستي گذران ڪندڙ نوم. وڻ جو هڪ قسم (جنهن جو چوڏو ونگاوت جي ڪم اچي. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.
● ڪَهِيڑُو ۽ ڪَهِيڙُو؛ ذ. اونيءَ جو هڪ قسم (دوا سازيءَ ۾ ڪم ايندڙ). ٻيرن جهڙا ڪتا ۽ ميڻا ڳاڙها داڻا جهليندڙ وڻ جو هڪ قسم.
● ڪَهِيلُو ۽ ڪَهِيلا: ذ. شڪاري ڀڪيءَ جو هڪ قسم - بحري باز جو نر (بحري ڪان قديم هلندو، هاڻ شڪار نه ڪري، پر منهن سادي (بحري) ڪيس شڪار ڪري ڏئي). (ت).
● ڪَهِين؛ ظرف. (سرا. ڪَهِين وي. سن. ڪَهِين ٻه) ڪهڙي هنڌ - ڪنهن هنڌ - ڪٿي. ڪنهن نه ڪنهن هنڌ - ڪٿي نه ڪٿي.
● ڪِهِين: ڪنهن طرح.
● ڪَهِيٽِي ۽ ڪَهِيٽِيُونُ (ت): ث. ڪهالي.
● ڪَهِيو ۽ ڪَهِيا؛ ذ. پيغام - سنيهو - نياهو (ڪ). ريهه ڏيڻ لاءِ ڪمُ ايندڙ لوهه جي ڪُرهٽي (ت). هڪ خوبصورت ڀڪي - سورُ - ٽائوسُ (ت).
● ڪَهُ ۽ ڪَهَ: ذ. (سن. ڪَشٌ = لنڊ). جوڙ - وڃ - خوف - ڊپ - ڊيهجو - سنڪوچ - خطرو. ڪُبُ - ڪُڪُ - چپ.
● ڪَهُا؛ ذ. ماڻهن جو ٽلهو گوشت وارو لڪر - ڏولرو.
● ڪَهارائِي ۽ ڪَهارائِيُونُ؛ ث. ڪَهُواراڻي - ڪَهُوارِ هو - ڪَهُوارِ پڻو - ڪَهُوارِ پائي.
- ڪَهارِ پائِي ۽ ڪَهارِ پائِيُونُ؛ ث. ڪَهارائي - ڪَهُوارِ پائي - ڪَهُوارِ هو.
- ڪَهارِ پڻو ۽ ڪَهارِ پَڻا؛ ذ. ڪَهُوارِ پائي - ڪَهُوارِ هو - ڪَهارائي.
- ڪَهارِ هو ۽ ڪَهارِ پا؛ ذ. ڪَهُوارِ هو - ڪَهُوارِ پائي.
● ڪَهاڙَ ۽ ڪَهاڙَا؛ ذ. (سن. ڪَمالَ = ايشانِي). ڪَهاڙِي - ڪَهاڙِي.
● ڪَهاڙِي ۽ ڪَهاڙِيُونُ؛ ث. (سن. ڪَوڪالِڪا = ڪُجيءَ جو پهريون پاڳو). مغز جي ٻَٽِ - مٿي جو پهريون پاڳو - ڪَهاڙِي - ڪَنڊُ.
- ڪَهاڙِيانُ؛ ظرف. ڪهاڙيءَ ڪان ويٺي يا ڪهاڙيءَ جي وارن ڪان ويٺي.
● ڪَهاسو ۽ ڪَهاسا (ت)؛ ذ. وڏي داڻي واري ڪاڇيري جو هڪ قسم.
● ڪَهانُ؛ ظرف. ڪَهان - ڪَهانُهُونُ - ڪَهانهين - ڪَهان (ت). ڪهڙيءَ طرح - ڪهڙيءَ ريت. ڪنهن وڻان - ڪنهن ڪان (ڪ).
- ڪَهائِي ۽ ڪَهائِيُونُ؛ حرف جر. (سن. ڪَهَ + لائِي = نالو). ڪنهن جو ٻُڌُ.
- ڪَهاءُ؛ ظرف. ڪَهان؟ - ڪَهانُ؟ - ڪَهاهون - ڪَهاهين؟ - ڪهڙي هنڌان؟.
● ڪَهِيت ۽ ڪَهِتَ؛ ذ. حدَ - انداز - ڪاڙو - سنڊو - چيڙو. بي شڪ - بنا شبهي جي.
● ڪَهِيتانتو: ذ. بنا شڪ جي - بلاشڪ - بيشڪ.
● ڪَهِيتُونُ؛ ذ. ڪاري رنگ جي ٻَٽي - ڪاري رنگ جي هاسڪ - ڪارو ٻَنڊُ.
● ڪَهِيجَڻ (ت)؛ مصدر. ٽورو ڪهت ٽيڻ - ڪَسو ٽيڻ - ٻوڙڻو ٽيڻ.
● ڪَهِيڪانُ ۽ ڪَهِيڪانَ؛ ذ. ڪَهِيڪانُ - ڪَهِيڪانُ - جنگي گهوڙو.

Gul Hayat Institute

● كَيْلاسْ ؛ اسم خاص. هماليه جبل جي هڪ چوٽيءَ جو نالو - كيلاس پربت.
● كَيْلِي ۽ كَيْلِيئُونْ ؛ ث (سن. كِيٽَ = كِيٽَنُونْ. ف. مورچه) ننڍڙي جيت جو هڪ قسم - ماكوڑي - كيلي - كِولي - كِيڙِيْ.
● كِيئَنْ ؛ ض. كيئن؟ - كهڙي طرح؟ - كهڙي ڳولي؟ كهڙي ريت - كهڙيءَ ٻَر.
● كَيْنِئِي ۽ كَيْنْسِيئُونْ ؛ ث. (سن. كَنَني = مالها) جنڊا جنڊا قسمن جي ڇڻ سان ٺاهيل هار - گڇيءَ ۾ پائڻ جي مالها - كَنَڊِيْ - كَنَڊِيلو - مالها - تسبيح - كنڊ مالا. كنڌو. طوطي جي گچيءَ وارو ٻڌو.
● كَيْنْچِيْ ۽ كَيْنْچِيئُونْ ؛ ث (سن. كَرْتَنِيْ = كترڻي). كپڑي وغيره كترڻ جو اوزار - كترڻي - كتر - كاترَ. منڊهڻڙي والكر ٻڌل ۽ كالهون (جن تي الكاس يا ڈولي وغيره رکجي). (اسم خاص). تعلقي خيرپور ميرس ۾ هڪ ديهه جو نالو. (سن. كَرْتُوْلچْ). ڪهلي جي قسم تي ٽيندڙ هڪ پکيءِ.
- كَيْنْچِيءِ سانْ كارِوائِيْ كَرَنْ ؛ كيسي كي كترڻ - ڪنڌ ڪٽڻ.
● كَيْنْچِيْ جا كِيرَ ؛ اسم خاص. تعلقي موري ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كَيْنْچَلَ ؛ ذ. (سن. كالچن = سون). هيڊي رنگ جو هڪ قيمتي ڌاتو - طِلا - كَنچن - سونْ.
● كَيْنْچَنْ ؛ ذ. (سن كالچن = سونْ). سون - طِلا - كنچن - كَيْنْچَلْ. نالو - سابا - ڏانْ. اشرفي - كِنِيْ.
● كَنْرو ۽ كَنْڙا ؛ ذ. صفت. لوڻ - لازڪ - هٿلو - سُوكيو - هنڍو. (ث. كَنْڙِي ۽ كَنْڙِيُونْ).
● كَيْنْسَرْ ؛ ث. (سن. كَيْسَرَ = كَنِيرَ) هيڊي رنگ تي خوشبوءِ دار هڪ ٻوٽي جو وڪر (اكثر چاشني ٺاهڻ جي ڪم اچي) - كَنِيسَر.
- كَيْنْسَرِيْ ؛ كَيْنْسر وارو - زردي وارو - كَنِيسِرِيْ.
- كَيْنْسَرِيو ؛ ذ. كيسر جي رنگ جهڙو. گهوڙي جي رنگ جو هڪ قسم.
● كَنْكَاتْ ۽ كَنْكَاتَ (ل) ؛ ذ. كَتي كي ڏڪ لڳڻ تي ايذاءَ كان كَيل آواز - كيكَڙاٽْ - كَنُون كَنُونْ - پَوُنْ پَوُنْ.
● كَنُو ؛ ذ. ڊَپْ - خوف - هراس - پَوُ - خطرو. چِرڪْ - ڏاهُ - ڏاكوڙو.
● كَنُوْ ۽ كَنَا ؛ ذ. كَنُو - چَنُو - گهر ڏني - چُوهو - موشْ. (ث. كَنِيْ ۽ كَنِيُونْ).
- كَنَاكِر ۽ كَنَاكِرُونْ ؛ ث. كَنَن جي پيرن مان كيڏل ٿيڻي.
- كَنَاكِيرَ ۽ كَنَاكِهرُونْ ؛ ث. كَنِي جي پر مان نڪتل ٿِيڻِيْ - كَنَاكِيوْ.
- كَنَامارَ ۽ كَنَامارُونْ ؛ ث. كَنَن قاسائن لاءِ لوهه جو چاويدارْ پُچرو.
- كَنَامارْ ۽ كَنَامارَ ؛ ذ. كَنَا مارينڊڙ پکيءِ جو هڪ قسم.
● كَنْهِي جي پِرَ ۾ آڻڻ ؛ سيکا ڳالهه مڃڻ لاءِ مجبور ڪرڻ - رد قد ڏيڻي ڳالهه جو اقرار ڪرائڻ.
● كَنُو (ث) ؛ ذ. هوشْ. كَنْبْ.
● كَنُودائِيْ : مڪران ۾ رهندڙ هڪ قوم جو نالو.
● كَنُورهِجا ؛ اسم خاص. تعلقي جيڪب آباد ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كَنُوڙو مَهِيرِ ؛ اسم خاص. تعلقي ڪشمور ۾ هڪ ديهه جو نالو.
● كَنُولْتْ ۽ كَنُولْتَ : ذ. صفت. كَوْلْتَلْ - آوْلائو.
"جن لي كَوْلْتَ كَنْڊائيا تازي تيز تُفنگ" (حمل).
● كَنُولُرو ۽ كَنُولُرا ؛ ذ. كَنُولُرو - بدلو - ڏلبي سان لوٽو.
● كَنُولُرهِجا ؛ اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● كَنِيْ ۽ كَنِيُونْ : ث. مڇيءَ جو هڪ قسم.
● كَنِيتْ ؛ ث. دريءَ جي چَرَڪ جي اڳ ۾ سيڻن کي مضبوط جهلڻ لاءِ كاني - سَنيو.

Gul Hayat Institute

● ڪُٽيستر ۽ ڪُٽيسترُونْ؛ ث. سينهن - برسات - بارش - باران.

● ڪُٽيلو ۽ ڪُٽيلاَ (ت)؛ ذ. ٽشون چاول آنْ - ڪَٽوارو.

● ڪٽِين؛ ظرف. (سن. ڪيت. پرا. ڪيتءَ). ڪٿي - ڪيترائي - إلاهي - جهجهائي - ڪهڙائي - بيشمار - انيڪ - لاتعداد - هيڪالدا - بي الداز.

● ڪهي (ج): صفت. ضمير. ذ. ڪو جو جمع - ڪُجهه - ڪُجهْ - اندازاً.

- ڪهي مينهاڻو ڪهي ريجاڻو اچڻ؛ ڪهڙن پاسن کان آيت ٿيڻ - ڪنهن نه ڪنهن طريقي سان آهت ٿيڻ.

● ڪِيْ؛ ث. ذرو - ٿورو - برزو - ليڪ - رَتي - هَوَ - ڇڪڙو - لغار - ڪي ٿورا - ڪُجْ - ڪوئي - قدري - البت - ڪي قدر. (حرف جملو). يا - پي حالت ۾. (اسم). ڪيل ڪم يا ڪاڻه - ڪٽِي.

● ڪِياڙْ ۽ ڪِياڙَ (ت)؛ ذ. ڪُڇيءَ جو ٻنهون حصو - سَر ٻُلندي - ڪِياڙي.

- ڪِياڙِيْ ۽ ڪِياڙِيُونْ؛ ث. بدن جو هڪ عضوو - ڪُڇيءَ جو ٻنهون حصو - ڪنڌ جو ٻوون حصو - مٿي جي ٻُٽ - ڪِياڙْ (ث). هَرلي، اٺ يا ٻار ۾ سڪڙي کي ٻويان لڳل چَمَڙ.

"ڪياڙي ڏيج ۽ ڪالهه ڏون
تنهنجين نٽين سينهن ۽ پاس"

(يوسف).

- ڪياڙِيْ پَرْ ڪرڻْ؛ تهر جا ڏڪ اچڻ - عرش تان فرش تي ڪرڻ - تمام سخت نقصان ٿيڻ.

- ڪياڙِيْ ڦيرائي وڃڻْ: رُکو جواب ڏيڻ - بلڪل انڪار ڪرڻ - ٻڌو ان ٻُڌو ڪري ڇڏڻ - ڪنْ لاڻا ڪري وڃڻ - منهن ڦيرائي وڃڻ.

- ڪِياڙِيْ ڪنهائيڻْ؛ ڏڪ ڏيڻ - ضرب رسائڻ - نقصان پهچائڻ - ٽوٽو رسائڻ.

- ڪِياڙِيْ ڪنهَڻْ: ڪنهن ڪاڻه ۾ منجهي ٿيڻ - واڙو ٿيڻ.

- ڪِياڙِيءَ وارو هٿْ ڏِيڻْ؛ ڪجهه به نه ڏيڻ - خالي موڪلڻ - ٽاهو روالو ڪرڻ.

● ڪِيانْ؛ ظرف. (سن. ڪُوَ = ڪيڏان يا ڪٽي) ڪِيڏان - ڪهڙي هنڌ ڪان - ڪهڙيءَ جاءِ تان.

● ڪِيائُروْ ۽ ڪِيائُرا؛ ذ. ڪيترو - ڪيئي جو نتيجو - ڪرتوتن جو ڦَلْ - ڪيئي جو حساب ڪتاب.

● ڪِيارْ؛ ڪرڻ مان زمان ماضي - ڪيائين.

● ڪِيبَاڙُوْ ۽ ڪِيبَاڙا؛ ذ. دَرْ - دروازو - لنگهه - ٻُنيو - ڪِواڙْ. پردو - پڙدو - پوشْ - پناهه - دولابْ - دغا - ٺڳي - چَلْ - فريب - وپساهه ڪهاڻي - ترڪٽ - ڪهاتْ - ڪپت - ڪوٽ.

● ڪِيبَرَ ۽ ڪِيبَروُنْ؛ ث. خنجر - ڪٽارِيْ - ڪٽارْ.

● ڪِيبِيْ ۽ ڪِيبِيُونْ (ڦ)؛ ث. ٻڌل جي ڏوئي - ڪِيوِيْ. لوهه يا جست جي ڪڇي - ٽٽي - ڪٽاهي.

● ڪِيبُهاڙُوْ ۽ ڪِيبُهاڙا؛ ذ. دَرْ - دروازو. ڪوٽ.

● ڪِيبُهائڻْ؛ مصدر. ڏيڻ - لهرائڻ - ڪوٽنات ڪرڻ - ڪُس ڪُساءُ ڪرڻ - انڪار لاءِ آماده ٿيڻ - ٽٽائڻ. عاجزي ڪرڻ. ڪُرڪڻ - ڏرمائڻ - جهڪڻ - جهڪُ جهڪُ ڪرڻ - ڪِنجهڻ - چنڪهڻ. (ڪيهائيو - ڪيهائيندو - ڪِيهائيل).

- ڪِيبُهائِيندِيْ؛ ظرف. ڏيندي - لهرائيندي - ٽٽائيندي. ڪُرڪندي - رُڪندي.

● ڪِيبُهَسْ ۽ ڪِيبُهَسَ؛ ذ. ٻسارڪي وڪر جو هڪ قسم.

● ڪِيتُ (ت)؛ ث. حد ڪان وڌيڪ - زياده - تمام گهڻو - بي انت - بي شمار.

● ڪَيتُ ۽ ڪَيتُ؛ ذ. (ع. قيدٌ = ٻانڌي. سن. ڪِلَ = ٻڌڻ > پرا. ڪيرَ = ٻڌڻ). ڪي ڪاڻه - ٻڌڻ - خاطري - لاشڪ - بيشڪ. سچي - يقين - تصديق. شڪ - إمڪان - خيال - گمان - وهم - اندیشو. ليڪ - ڪنڊ - قاعدو - قالون - قاعدي جو ٻنڌڻ. مقرر محصول - ٽڪس.

- ڪَيتائيتو ۽ ڪَيتائيتا؛ ذ. صفت. خاطري وارو - يڪسو - سُجهڪر - يقين وارو. پورو -

Gul Hayat Institute

سنڌون - سيڌو - قاعدي ٻڌو - ڪنڊ ٻڌو - ٺهرايل - ليمائنٽو - باقاعدي - لٽ ليس - ٻڌل ڪرڻ - ترتيب - سجلائتو - سڌائيتو - اسلوب دار - ليتائيتو - ڪنڊتائتو.

● ڪيتان ٻ ذ. اسم. (سن. ڪنڊا). سٽي ۽ مان اهيل ڳوٽي ۽ ڪان کي قدر ٻڌلو ڪپڙو جو فرش وغيره صاف ڪرڻ جي ڪم آچي.

● ڪيترو ٻ ڪيتيرا ٻ ذ. (سن. ڪتي = ڪيترو. سن. ڪتيتر = ڪيترو). الداز وغيره پڇڻ لاء سوال اکر - ڪهڙو؟ - ڪيترو الداز؟ - ڪيتو؟ ڪهڙل؟ - ڪڇ؟.

- ڪيترو سارو: ظرف. ڪهڙي الداز ۾؟ - ڪهڙي - ڪيل ڪيترو - ستر ۽ وڌيڪ - ٻهڙون - جهجهو - زياده.

- ڪيتري وڌيڪ ٻ ستو هڪڙي ٻ ٽيڪ معلومات حاصل ٿيڻ - سچي خبر ٿيڻ - حقيقت جي پروڙ ٿيڻ.

● ڪيتڪ ٻ ڪيتڪا ٻ ذ. ڪل جو هڪ قسم.

● ڪيتڪي ٻ ڪيتڪيون: ث. (سن. ڪيتڪ). ٻوٽي جو هڪ قسم. ڪل جو هڪ قسم ڪهوڙو.

● ڪيٽو ٻ ڪيٽا ٻ ذ. ڪيل ڪم - اعمال - افعال - ارڪان - ڪرتوت. ڀڇڙي ڪم جو نتيجو - عيوض - بدلو - سزا.

- ڪيٽو ٻائڻ: ڪيٽو لوڙڻ.

- ڪيٽو لوڙڻ: ڪيل ڪم جو نتيجو ڀوڳڻ - عيوض ڏيڻ - سزا ڀوڳڻ - ڪيتو ٻائڻ - ڪيل اعمالن جو بدلو ملڻ - ڪنهن آڏو ڦرڻ - عذاب ڪاڻ - گناهه جو بدلو ڏيڻ - ڪرتوت آڏا اچڻ.

● ڪيٽو ٻ ڪيٽا ٻ ذ. نشاني - نشان - اهيان. جهنڊو. هڪ راس جو نالو. ٻڙ نالو.

● ڪيٽون ٻ ڪيٽٽون: ذ. (ٻڌ ۽ زري ۽ جي). ڪياري - ڌار - وٽ - ٻني - ليٽ - جهالر - ڪوڙي تي ڏيڪ لاء رکيل ٻني ۽ جو هڪ قسم.

● ڪيٽي ٻ حرف جر. ڪان - واسطي - لاء - جي ڪري.

● ڪيٽ ٻ ڪيٽون ٻ (ت) ٻ ث. جالورن جي ڇ وغيره تي لڏڻ ٻوهر.

● ڪيٽ ٻ ڪيٽ ٻ ذ. (سن. ڪيٽ = ڪيٽون). لنڊڙي جيت جو هڪ قسم - ڪيڙو - ڪيٽون. ديرسان چاول لنڊو جالور.

● ڪيٽ ٻ ڪيٽ ٻ ذ. ٻيڙي يا جهاز کي قيرائڻ لاء ڇاڇيل تي لڳل ڪاٺ وغيره جا تختا. (سن ڪشيتر = ٻٽي). ڪيٽ - هو ڪٽ - ٻني.

● ڪيٽ جا گير ٻ اسم خاص. تعلقي جاتي ۽ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيٽو ٻ ڪيٽا (ڪ): ذ. لنڊڙي جيت جو هڪ قسم - ڪيٽون - چڙ. آڻن ۽ لنڊن ڪنن وارو (ڪٽو يا ٻڪر) (ت). سيڌن ڪنن ۽ ڪاري رنگ جو ڪٽو (ت).

● ڪيٽواڙي ٻ اسم خاص. ڪڇ ۾ رهندڙ اڇوتن جي هڪ قبيلي جو نالو.

● ڪيٽي ٻ ڪيٽيون ٻ ث. درياهه جي چوڙ وٽ ٻاڻي ۽ جي وچ ۾ زمين جي رهيل آبادي ۽ وارو وڏو حصو - دريا جي وچ ۾ ڇڏيل ٻيٽ - دوآبو - (الڳ) ڏيلٽا. وڏي ٻيلائي - ٻيلي جو ٽڪر. زلجير (ت). (اسم خاص). ڪنڊ ڪوٽ، ڪپري ۽ هالا تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيٽي آهٻڪر ٻ اسم خاص. لوشهري تعلقي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيٽي بٽري ٻ ث. بٽري ڪري ۽ جو هڪ قسم - آصيل بٽري ڪري.

● ڪيٽي ٻنڌر: اسم خاص. تعلقي گهوڙا ٻاري محال ڪيٽي ۽ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيٽي ٽڪيرو ٻ اسم خاص. تعلقي گهوڙا ٻاري محال ڪيٽي ۽ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيٽي ٻالڏي ٻ اسم خاص. تعلقي ڪڙهي ياسين ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيٽي ٻير عليبخش ٻ اسم خاص. تعلقي گهوڙا ٻاري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيٽي چوڪا ٻ اسم خاص. تعلقي گهوڙا ٻاري محال ڪيٽي ۽ هڪ ديهه جو نالو.

Gul Hayat Institute

● ڪيٽي ۾ حسن شاهه: اسم خاص. تعلقي سڪرانڊ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيٽي ۾ قطب ۾ شاهه: اسم خاص. تعلقي گهوڙا باري ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيٽي ۾ موالي ۾: اسم خاص. تعلقي جاتي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيٽي ۾ نئين ۾: اسم خاص. تعلقي جوهي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيٽي ۾ هاشر ۾: اسم خاص. تعلقي گهوڙا باري محال ڪيٽي ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيٽ ۾ ڪيٽ (ت): ذ. پڪائي ڪندڙ- بڪو- ڪنجوس ۾ - مرچوٽ ۾ - مٺ پيڙ- سوسو.

● ڪيٽائي ۾ ڪيٽائي ۾ (ت): ذ. پائي ۾ جي لئي پکي ۾ جو هڪ قسم.

● ڪيڙارو ۾ ڪيڙارا: ذ. بدزن - بدليت - بي ايمان - دل جو ٻليت.

"سمجهي ڏس سامي چوي، ڪئي ڪيڙارو".

● ڪيڙرائي ۾ ڪيڙرائيون ۾: ث. (سن. ڪپال = ڪاهار > ف. دمار). بدن جو هڪ عضوو - مغز جو هڏن وارو ڪوهيو - ڪوهري - ڪاهار - متو - چوٽي - سر ۾ - مغز - ڪوهري - ڪيڙائي.

● ڪيڙرو ۾ ڪيڙرا: ذ. دردسر.

● ڪيڇ: ذ. گهڻو - زياده - بيحد - بيشمار - بسيار - جهجهو - بي الت - بي الداز.

- ڪيڇ ٽيئن ۾: وڏي ٿيڻ - گهڻ ٽيڻ. ڪشادو ٽيڻ - ويڪرو ٽيڻ - چوڙو ٽيڻ - وسيع ٽيڻ. وڏو ٽيڻ.

- ڪيڇر (ل): ث. گهڻ - گهڻائي - زيادتي - جهجهائي.

- ڪيڇڙ ۾ ڪيڇر: ذ. ڪيڇ ڪندڙ.

● ڪيڇ ۾: اسم خاص. رياست مڪران جي هڪ مشهور شهر جو نالو - ٻڻهون ۾ جو ڪوٽ.

- ڪيڇائي ۾: ذ. صفت. ڪيڇ ملڪ جو رهاڪو - ڪيڇي.

- ڪيڇي ۾: ذ. صفت. ڪيڇ ملڪ جو رهواسي - ڪيڇائي. طريقت جو چاٽو - عارف. پالڻ جو ڏکهو. ٻوٽ ۾. (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.

● ڪيڇل ۾ ڪيڇل: ذ. ڪاڇ جو اسم تصغير - ڪڇ - شيشو - ڪانچ ۾.

"ڪيڇل چاڙهي چوڙ، ڇڏير آر ۾ عاج جو" (خان زئي).

● ڪيدار ۾: اسم خاص. ديڪ راڳ جي هڪ راڳڻي ۾ جو نالو.

● ڪيدارو ۾ ڪيدارا: ذ. جنگ - جهيڙو - آراڙو - ڪيڏارو - لڙائي - جهگڙو - ويڑهه - جڏ ۾ - ٻڏ ۾ - فساد - تڪرار. محنت - سخت ڪر - هورهيو - جفاڪشي - جان ماري. (اسم خاص). هڪ راڳڻي ۾ جو نالو - ڪيڏارو.

- ڪيدارو ڪيڻ ۾: تڪرار ڪرڻ لاء بندي ڪولڻ - ويڑهه جو سالباهو ڪرڻ - جهيڙي لاء ڪنڊ ڪڍڻ.

- ڪيدار ي ۾: صفت. جهيڙاڪ ۾ - ويڑهو - فسادي - تڪراري.

● ڪيڏا (ج): ذ. ان ۾ نڪرڻ ڪان پوء باقي خالي سنگ - ڪنڊا - ٿولا. ان ۾ ملايل ٻهه - گاهه بعد گڏيل ان ۾ ٽهه.

● ڪيڏارو ۾ ڪيڏارا: ذ. (ع. ڪيد = مڪر. فريب > ف. جنگ - لڙائي > سن ڪيد + وارو = ڪيڏارو). جنگ - ڪيدارو - لڙائي - معرڪو. جهيڙو. قتل عام. ماتم. (اسم خاص). هڪ سُر يا راڳڻي ۾ جو نالو - جنگ جو سُر - درد پريو راڳ - ڪيدارو.

● ڪيڏان ۾: ظرف. (سن. ڪٽر = ڪيڏالهن) ڪاڏي - ڪٽي - ڪهڙي پاسي - ڪيڏالهن - ڪيڏالهون - ڪيڏالٽين - ڪيڏانئون - ڪيڏنهون - ڪيڏنهن - ڪيڏنسون - ڪيڏنٽن - ڪيڏنهين - ڪيڏنٽين - ڪيڏي - ڪهڙي طرف - ڪهڙي ڏمن - ڪنهن وٽ - ڪيڏهان.

- ڪيڏانهن ۾: ظرف. ڏسو ڪيڏان ۾ - ڪاڏي.

- ڪيڏانهنون ۾: ظرف. ڏسو ڪيڏان - ڪيڏانهن.

- ڪيڏانهين ۾: ظرف. ڏسو ڪيڏان ۾ - ڪيڏانهن.

Gul Hayat Institute

= ڪيڏانئون: ظرف. ڏسو ڪيڏانھن. ڪيڏانھن.
= ڪيڏانئين: ظرف. ڏسو ڪيڏانھن. ڪيڏانھن
= ڪيڏانھن: ظرف. ڏسو ڪيڏان ـ ڪيڏانھن.
= ڪيڏانھين: ظرف. ڏسو ڪيڏان ـ ڪيڏانھن.
= ڪيڏھان: ظرف. ڏسو ڪيڏان ـ ڪيڏانھن.
= ڪيڏھون: ظرف. ڏسو ڪيڏھن ـ ڪيڏانھن ـ ڪيڏا ـ ڪيڏي.
= ڪيڏھين: ظرف. ڏسو ڪيڏان ـ ڪيڏانھن ـ ڪيڏان ـ ڪيڏي.
= ڪيڏي: ظرف. ڏسو ڪيڏان ـ ڪيڏانھن.
● ڪيڏو ۽ ڪيڏا: ڏ. صفت. ڪيڏڙو ـ ڪنھن جيڏو ـ ڪنھن جيترو ـ ڪيترو وڏو ـ ڪيترو.
= ڪيڏڙو ۽ ڪيڏڙا: ڏ. "ڪيڏو" جو اسم تصغير. ڪيترو ننڍڙو. ڪيڏو. ننڍو ـ ڇوٽو.
= ڪيڏو سارو ۽ ڪيڏا سارا: ڏ. ڪيترو ـ ڪيترو ڊگھو ـ ڪيڏو وڏو ـ ڪيترو وڏيڪ ـ ڪيترو گھڻو.
● ڪير: ث. ڪنھن شئي جا ذرا ذرا ـ ٽڪر ٽڪر ـ پَور. جيئن تہ "ڪوٺا ڪير ڪوئن جي ڪاڏل ڪپھ وغيرہ". پيٽ جي ڇوٽي.
● ڪيرُ ۽ ڪيرَ (ث): ڏ. ڪرڙ جو وڻ. ڪرڙ جو ٻڪل قر ـ ٻڪا. ڪرڙ جو قرُ ـ ڏوڙا. پاڃي جو ھڪ قسم ـ ڏونرن جي پاڃي. منگر مڇي جو ھڪ قسم. (سن. ڪيد رش؛ ايرا. ڪيرس). (ضمير). ڪھڙو.
● ڪيرُ ۽ ڪيرَ: ڏ. (سن. ڪيلُ = وڏو ڪوڪو). لوھہ جي ڪلي ـ ڪيلُ ـ ميخ ـ وڏو ڪوڪو ـ ڪيلو ـ ڪيلُ. برڇي ـ ٻڇي. ونڙو ـ ٻندي. جنڊُ جي ھيٺين ٻڙُ ۾ ٻيلُ لوھہ جي ميخ، جنھن ۾ مٿين ٻڙُ جي ٽڪڙي وجھجي.
● ڪيراڪ ۽ ڪيراڪ (ڪ): ڏ. ٻڪرين جو گھٽو ميڙ يا ڏاڻ ـ ٻڪرين جو ولر.
● ڪيرالبدي: اسم خاص. تعلقي ٻدين ۾ ھڪ ديھہ جو نالو.
● ڪيرائي: اسم خاص. ھڪ ذات جو نالو ـ باردو راني. (ني ماڙا: (١) آفريدي (٢) احمد خيل (٣) خٽڪ).
● ڪيرائي: مصدر. ھيٺ ڪرڻ ـ آڇلڻ ـ ڦينڪڻ ـ ڪيرڻ ـ ڦٽو ڪرڻ ـ ڌاھن ـ آڇل ڏيڻ ـ زمين تي ليٽائڻ ـ پڇي ھيٺ ڪرڻ ـ ڏڪو ڏيڻ ـ دَسڻ ـ آڇلائڻ ـ ڌارڻ ـ اڇلائڻ ـ اونڌو ڪرڻ ـ آلٽائڻ ـ ليٽائڻ ـ جوھيڻ (ڪيرائيو ـ ڪيرائيندو ـ ڪيرائيل).
● ڪيرَت ۽ ڪيرَتون: ث. افسانو ـ فسانو ـ ڪاڻھہ ـ وارتا ـ حڪايت ـ آکاڻي ـ ڪھاڻي ـ روايت ـ نقل ڪوٿ ـ داستان ـ ذڪر ـ نظير. چوٿ ـ چوڪ ـ چوٽي ـ ٻھاڪو. ڏاڍي ڳاڻ واري حالت. ڏڻ ملھاڻ واري حالت. ساراہ. زاري ـ عاجزي ـ ليزاري ـ وينتي ـ آرداس. عزت ـ آبرو.
= ڪيرَتون ڪرڻ: زاريون ڪرڻ ـ عاجزيون ڪرڻ ـ نيزاريون ڪرڻ ـ راڳ رستي احوال عرض بيان ڪرڻ يا عاجزي ڪرڻ.
● ڪيرَت ۽ ڪيرَت: ڏ. بندگي ـ ڪٿا ـ عبادت. نماز ـ زاري. آلاپ ـ راڳ ـ ڳائڻ ـ سرود ـ گانو. ڪاسبي.
= ڪيرَتن: ڏ. (سن. ڪيرَتن = عبادت). سويل صبح جو آڇي ڪيل بندگي ـ عبادت ـ پڪتي. قيصو ـ دکھي ڳالھہ ـ ٻاڙ ـ داستان. ڳائڻ ۾ ڏڻي جي ڪيل ساراہ ـ ڳائڻ ـ ڇن ـ قوالي ـ لعت. ناچ ـ مجرو. ورايا پيت ويچاوڻ (ساراہ ڪرڻ) تو وري ڪھڙا ڪيرتن ڪيبا آھن.
= ڪيرتي ۽ ڪيرَتي: ڏ. صفت. (سن. ڪيرت = تعريف). ساراھہ ـ جس ـ واکاڻ. ڪيرت ڪندڙ ـ عبادت يا نماز ڪندڙ ـ راڳ ڳائيندڙ ـ ڳالھيرو ـ گويو ـ ڀان ـ پٽ.
= ڪيرَتيو ۽ ڪيرَتيا: ڏ. ڳائڻو ـ ڳائيندڙ ـ ڳائيڪ ـ راڳيو ـ راڳي ـ مطرب ـ ڪنوَيو ـ قوال. نچندڙ ـ رقاص ـ ڏڇو.
● ڪيرتائي: اسم خاص. ھندن جي ھڪ ذات جو نالو.

Gul Hayat Institute

● كيڙپ ≈ كيڙهون (ت): ث. قياس- رحم- پاڇهه- ڏيا- كيڙها- وڙ.

● كهيڙو: اسم خاص. تعلقي ميهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كهيڙن: مصدر. كيرائڻ- ڏسڻ- ليٽائڻ- ڏارڻ- آڇلڻ- ڦٽو ڪرڻ. (كهريو- كيرهندو- كيرهل).

● كهيرو ≈ كهيرا: ذ. پٽ- ٻاسو- كنڊي- كنڀ- ڪٽهر- كنارو (ت). سنهي مينڊي- پٽنجڙو. ڪير- خاڪ- ڏار- ڏڪر- ڦلهار- چار- ڦلهير- ڏڙ- لٽ. تٿهه- گندڻ- ڪچرو- رائو (ان وغيره ۾). ٻاڦي ختم ٿي وڃڻ ڪان پوء برتن جي تري ۾ رهيل گيرڻ. پوڪڙيء جي تئي مان هيٺ ڪريل انّ داڻا. ٻٽ تي ڪريل يا ڪيراهل (ٻاڙا وغيره)- چاڙو- چاڻ. (ٻاغ جو) داغيل يا لڳل ميوو. گل جو هڪ قسم- ڪينڪي- ڪيوڙو.

= كهيروڻ: (ڪنهن وڻ جو) پورو وغيره چاڙي چڏڻ- چاڻ ٿيڻ.

● كيڙو ≈ كيڙوڙ (ل): ذ. درهائي سچي- ٻلو (لاڙي).

● كيڙو ≈ كيڙا: ذ. (سن. كيل = ڪيلو) ڪاٺ يا لوهه وغيره جو ڪيلو- ڪيلي- ڪڙو- ميخ- كيري- كيت- سُني. هيڪلو- اڪيلو- هڪ ڇڙو (ت).

= كيرو قائيم هڻڻ: ايڙهه پڪي هڻڻ- بنياد مضبوط هڻڻ- ڪيلا ڪٽل هڻڻ.

● كهيڙهو ≈ كهيڙها: ذ. ضمير. كهڙو- كهير. ڇا- ڪٿاڙو.

● كهڙي: اسم خاص. تعلقي سنيء ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● كهيري ≈ كهيريون: ث. سڙيل اگرن جي رک- خاڪ- ڦلهيار- رک- چار- ڦلهير- كير. گهوڙي جي اک يا ماڪي يا اڇو ٽيڪو. (سن. كرير+ايڪا) ننڍي ڪڇي البڙي. البڙي جي شڪل تي ٺهيل زيور. هٿ جو ٺهيل گل. (ذ. صفت). ضعيف- ڪمزور- ليبل- اپرو- هيٺو- دُرپل- لاغر- بي همت. بيڪار- ناڪاره- ٻيڪارو- بيڪارو (ت). (اسم خاص). هڪ ذات جو نالو.

= كهيري ≈ كيريون (ت): شرمسار ٿيڻ- ڏڪو ٿيڻ- بدناموسي سبب شرمندو ٿيڻ- لڄي ٿيڻ.

● كيڙي ≈ كيڙيون: ث. (سن. كيل = كيلو). ڪلو- كيرو- ميخ- كيل. كيلي- ماكوڙي- كيلي- كيولي (ت).

● كيڙيا: اسم خاص. تعلقي هالا ۾ هڪ ديهه جو نالو. هڪ ذات جو نالو.

● كيڙيو ≈ كيڙيا (ت): ذ. كڙڻ جو ڪچو ٿل- ڏڙنرا.

● كيڙ ≈ كيڙون (ت): ث. جانورن جي بدن تي اڏندڙ هٿر وغيره.

● كيڙ ≈ كيڙ: ذ. (سن. كُنبٌ). كُنبٌ- قبيلو- گهراڻو- آڪهه- ذات- خاندان- پاڻ چاري- نسل- خاندان- كُل- ونس- پاڻاري- گهر ٻار- آل اولاد- گهر- پروار- گهيو- لنهر. (سن. كيتكَ) هڪ جيت- كينئون- كيڙو- كير- جيوڙو.

● كيڙ ≈ كيڙ: ذ. (سن. كيٽ = كيٽون) كيڙو- كيٽون- جيت. رت پيئندڙ جنور.

● كيڙائو ≈ كيڙائو: ذ. كيڙائو- مسافري كندڙ- سامونڊي جيئن ته "روح رڇندا رڄ، كين كيڙائو سين" (خان زئي).

● كيڙت: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.

● كيڙڻ: مصدر. ماڻهو گڏ ڪرڻ- مجموعو ڪرڻ- ماڻهو ميڙڻ. كيڙائڻ- هيرڻ- ڪم ۾ قابل ڪرڻ- سڌارڻ- سڪيا ڏيڻ- ترتيب ڏيڻ- سڌارڻ. مهميز ڏيڻ- اڙي هڻڻ. (كهڙيو- كيڙهندو- كيڙهل).

= كيڙ ≈ كيڙون: ث. سڌيا- ترتيب- هير.

Gul Hayat Institute

- ڪيڙائيپُ ۽ ڪيڙائيپُونُ: ث. سيکارڻي (ت).
- ڪيڙائينُ: مصدر. سيکارڻ - ڪيڙڻ - پڙهائڻ - سکيا ڏيڻ - سمجهائڻ - هدايت ڏيڻ - نصيحت ڏيڻ - هوشيار ڪرڻ - لائق ڪرڻ.
- ڪيڙِيلُ ۽ ڪيڙِيلَ: ذ. پڙهايل - سيکاريل - سمجهايل.
● ڪيڙُوُ ۽ ڪيڙا: خوشبوءِ دار ڪُل جو هڪ قسم.
● ڪيڙُو ۽ ڪيڙا: ذ. (سن. ڪيڙ+ڪ>ڪينڊُونُ. سن. ڪيڙتَ=ڪيڙنُونُ>ف. ڪرم) جيت - سُرجيٺو - ڪيڙُونُ - ڪينڊُونُ - جيتار - جيوڙو - سُرٿو - ڪڏرُ. لالگ - ٻالا. ڦرڙي - ڦتُ.
- ڪيڙا ۽ اوَرَ وَڃَنُ (ت): صفا ناس ٿي وڃڻ - تباهه برباد ٿي وڃڻ - ڇٽ ٿي وڃڻ.
- ڪيڙو ڪيڙو ڪرڻ: تري ۽ تي آڳر ڪهي ڇڙائڻ.
● ڪيڙُو ڪيڙُو: (آواز). تيتر جي بولي - ٽيڪڙو ٽيڪڙو.
- ڪيڙُو ڪيڙُو ڪرڻ: تيتر جو بولي ڪرڻ.
● ڪيڙِيُ ۽ ڪيڙِيُونُ: ث. (سن. ڪيڙلُ=ڪيلُ). لوهه وغيره جي ڪيلي - ڪيلو - ڪيلُ - ڪيڙِيُ - سيخ - ڪوڪو. (سن. ڪيڙتَ=ڪينڊُونُ). ڪيسولي - ماکوڙي - ڪنڊيُ.
● ڪيسُ ۽ ڪيسَ: ذ. سن. ڪيش=وار). مٿي جا وارَ - وارَ. وڏا وارَ - جهنڊولا. جالورن جي ڇ جي وارن وارو جهوڙو. وارن کان ڪرڻ جو هڪ رنگ - خيضابُ. (الگ). مقدمو - فرياد - دعوا. شرابُ. ڪپڙي وغيره جي رکڻ جي ايٽي يا ٽيلهو.
- ڪيسا ڏاري: وڏن وارن وارو - جهنڊولو. وارن کي وڏن لاءِ چڏي ڏيندڙ ماڻهو.
- ڪيس ٻُوٽي: ث. جبل جو هڪ ٻُوٽو جو وار کارا ڪري.
- ڪيس ڀالان ڪرڻ: ڪيس داخل ڪرڻ - مقدمو ڪورٽ ۾ ڇاڙهڻ - دعويٰ دائر ڪرڻ - فرياد ڇاڙهڻ.
- ڪيسُ رَکڻُ: وارن کي وڏن لاءِ چڏي ڏيڻ - وڏا وار رکائڻ. شئنواڻي ڏيڻ - ٻي دفعي ڪيس هلائڻ.
● ڪيسُ ڪرڻ: وارن کي رنگ ڏيڻي ڪارو ڪرڻ - ڪيسُ لائڻ - وارن کي خيضاب هڻڻ. ڪيسُ ڀالان ڪرڻ.
- ڪيس لائيڻُ: ڪيسُ ڪرڻ - وارن کي ڪارو ڪرڻ.
- ڪيسيُ ۽ ڪيسيُ: ذ. صفت. ڪيسُ ڪندڙُ. وڏن وارن وارو - ڪيسا ڏاري.
- ڪيسيُ سَنانُ: فقط مٿي ڏاڙهي وارو وهنجڻ.
● ڪيسُ ۽ ڪيسَ: ذ. خولريزي - رتوچاڻ - خون - جيوَ هڻڻا. قهرُ - الٰهيُ - اغداد - وهل - ناحق - ظلم. پاپُ - ڏوهُ - گناهُ - خطا. بددعا - پيتَ - هاراتو.
- ڪيسُ هَونُ: پيتَ هونُ - قهرُ هَونُ.
● ڪيسَر ۽ ڪيسَرُونُ: ث. (سن). ساڙڪي وکر جو هڪ قسم - زعفران - زعفران جي گل جي ٻُوٽڪر - ڪيسنسر. رنگ جو هڪ قسم - ڪيسُو ڦاڻ مان ٺاهيل هڪ رنگ.
- ڪيسَرُو ۽ ڪيسَرا (ت): ذ. ڪيسرائپن رنگ وارو ڪڙ.
- ڪيسَري: ذ. صفت. ڪيسر جي رنگ جو - زعفراني رنگ تي - زعفران جو - ٻيلو (رنگ ۾) - هنڊو - نارنگي - ڪيسيسري. سنڌ جي ديسي شراب جو هڪ قسم (گڙ جي عرق ۽ زعفران مان ٺاهيل).
- ڪيسَرِيو ۽ ڪيسَرِيا (ل): ذ. زعفراني رنگ تي شاديءَ جو. ڪپڙو ڪهوڻ. وَرُ - دولهو. "ڪيسريئي جو لاهو ٿو سڃاڻيو - البيلو لاڙلو آيو" (گيت).
● ڪيسَرَ ۽ ڪيسَرَ (ت): ذ. شينهن - شيرُ.
● ڪيسُو ۽ ڪيسُو: ذ. (سن. ڪيشڪَ). وڻ جو هڪ قسم (هن جا گل دوا طور ڪم اچن). (هن وڻ جا ٻَنُ ڪشادا ۽ گلُ بَسنتيُ رنگ تي تمام سُهڻا ٿين. هينئه و ماڻهو

Gul Hayat Institute

هن جي ڪٿن جو رنگ اڌاهي هوليءَ ۾ ڪَرُ آڻيو).

● ڪيسُوڪُلُ ۽ ڪيسُوڪَلَ: ذ. ڪيسُو وڻ جا ڳل - دوا طور ڪر ايندڙ هڪ پساريڪو وَکرُ.

● ڪيسواڻيُ: اسر خاص. هندن جي هڪ ذات جو نالو.

● ڪيسينُ: ظرف. ڪيتري وات (ٽائين) - ڪيتري مهل (ٽائين). ڪهڙي جاءِ (سوءِ و) - ڪهڙي هنڌ (ٽوليءِ). (سندس پويان هميشه هنن لفظن مان ڪوبه هوندو؛ تاءِ، ٽولئين - ٽوٽي - سوڏو وغيره).

● ڪيڻُ ۽ ڪيڻَ: ذ. (ك). وار - جُنڊولا - جهنڊولا - ڪيسو. مذهب - ڏرم - دين - فرقو - پَنڌُ.

● ڪيَفُ ۽ ڪَيْفَ: ذ. (ع). لٽو - خمار - مَٽ - مَٽو - مَستي (شراب يا عشق وغيره جو). نندا ڪرائي - لنڊ (ت).

- ڪيَفِي ۽ ڪَيْفِي: ذ. شراب پيئندڙ - شرابي - اياڪُ - نشئي - نشائي - ڪَيفي - مست - خُمارِيل - مستي ڪندڙ.

● ڪيف: ڪيڻ، فلسفي جي ڏهن مقولات مان هڪ مقولو يعني "ڪيڻ" آهي.

● ڪيَفَرُ: ث. (ع). بَدي، جو نتيجو - بُري ڪر جو عيوضو - سزا - ڪيتو - اداش.

- ڪيَفَرُ ڪردارُ: ذ (ع). ڪيتي جي سزا - مهاداش عمل - بڇڙائيءَ جو نتيجو - بري ڪر جو بدلو.

● ڪيَفِيَتَ ۽ ڪَيْفِيَتُونُ: ث. (ع). حقيقت - حالت - ماجرا - حال - رنگ ڍنگ خبر - صورت حال. ڪالهه - اظهار. روئداد - فرد - نقشو - ڪَيْفِيَتَ - ماحول. سڀاءُ - ڪڻ - وصف - خاصيت.

● ڪيقبادُ: اسر خاص. عجم جي هڪ عظيم الشان عادل بادشاهه جو نالو.

● ڪيڪُ ۽ ڪيڪَ: ذ. (الڪ. ٽلهي مالي. Cake). ٽلهي ۽ لذيذ مٺائيت جو هڪ قسم.

● ڪيڪ ۽ ڪيڪَوُنُ: ث سنهي رڙ - ڪوڪ - ڪوڙاڻُ - چيڪاٽُ. اڳر - ڳڙيُ - ٻيني - ٻيٽُ.

- ڪيڪَ ڪرڻ: رڙ ڪرڻ - دالهن ڪرڻ. ڳڙيُ هڻڻ - ٻيني هڻڻ (ت).

● ڪيڪانُ: ذ. (سن) ڪهوڙو - تيز رفتار ڪهوڙو.

● ڪيڪانڈُ ۽ ڪيڪانڈَ (ت): ذ. ڪَڪُ - تنگُ - ايڏارَ - خنڀي - دِقُ - هلاڪ - وڏ چيڙَ. حيران - پريشانُ - شِشدر - وپڇوُنُ وِيَلُ - هڪو ٻڪو.

- ڪيڪانڈُ ٿيڻُ: ڪَڪُ ٿيڻ. ششدر ٿيڻ - پريشان ٿيڻ.

● ڪيڪانُ ۽ ڪيڪاڻَ (ت): ذ. آڪ جي ساڙَ جو هڪ ٻوٽو - تنگ - ڪشو.

● ڪيڪائوسُ: اسر خاص. ايران جي بادشاهه جو نالو.

● ڪيڪٽ سالو ۽ ڪيڪٽ سالا: ذ. مڃيءَ جو هڪ قسم - وڏو گانگٽ - هڪَرُ.

● ڪيڪَنُ: مصدر. ڪيڪون ڪرڻ - دالهون ڪرڻ - چيڪ - چيڪاٽ ڪرڻ - ڪيڪوڙاٽ ڪرڻ - رِيهون ڪرڻ - واڪا ڪرڻ رڙڻ - ڪاڻ - روئڻ - چين چين ڪرڻ. شور ڪرڻ - گوڙ ڪرڻ - ڪاوڙ ڪرڻ - ماڻڻ سچائڻ. (ڪيڪيو - ڪيڪندو ڪيڪيَلُ).

- ڪيڪَ ۽ ڪيڪَوُنُ: ث. ڪُوڪَ - دانهن - رڙ - رِيهَ - ووءِ - هوڪَ - رِهاڙ - رڙ - ڪيڪوڙاٽ - چيچاٽ.

- ڪيڪاٽُ ۽ ڪيڪاٽَ: ذ. تيز سنهو آواز - ڪُوڪ - ڪيڪَ - رِيهَ.

- ڪيڪائيڻُ: مصدر. چيڪ - چيچاٽ ڪرڻ - چين چين ڪرڻ - ڪيڪوڙاٽ ڪرڻ - هوڪَ ڪرڻ - ڪاڻ - رڙ - رِيهون ڪرڻ - رِهاڙ ڪرڻ - دانهون ڪرڻ (ڪيڪائيو - ڪيڪائيندو - ڪيڪائيَلُ).

- ڪيڪرُ ۽ ڪيڪِرَ: ذ صف. ڪيڪون ڪندڙ - دالهون ڪندڙ - رِيهائيو - چيچائيو -

Gul Hayat Institute

وات ٔ ڦاوڙو ـ ڪوکير ٔ ـ رڙدڙ ـ راڻيات ڪندڙ ـ راڻائيو.
ـ ڪيٽڪرات ۽ ڪيٽڪراتون ٔ: ث. دالهن ـ رڍهات ـ هوڪ ـ راڻيات ـ ڪيڪڙات ٔ ـ ڪيٽڪ.
ـ ڪيٽڪراتون ٔ ڪرڻ ٔ: ڪيهون ڪرڻ ـ ريهون ڪرڻ ـ دالهون ڪرڻ ـ آلهون ڪرڻ ـ راڻيات ڪرڻ ـ ڪيڪڙات ڪرڻ ـ ڪيڪون ڪرڻ.
ـ ڪيٽڪراڻي ٔ ۽ ڪيٽڪراڻيون ٔ (ل): ث. سنهي آواز سان رڙ ـ ڪيڪ ـ ڪيڪڙات ـ ڪيڪات ٔ ـ ڪيڪات ٔ.
● ڪيڪٽيي ٔ: اسم خاص. اڪوٽي وڏ ۾ ائوڌ جي راجا دسرت جي هڪ زال جو نالو. (ڪشمير جي راجا جي ڏيءَ، رامچندر جي مائيلي سيءَ ۽ پرت جي سڳي سيءَ، جنهن رامچندر کي چوڏهن سال بنواسي ٻڌايو).
● ڪيڪيه: اسم خاص. شري وشنوءَ جي هڪ پٽ جو نالو (جنهن جي نالي ٻنيان هي پرڳٽو سڏجن ٿا آيو، جو ڪابل ندي ۽ "وپاش" (هاڻي آچار وياس. بياس) ندي۽ جي وچ ۾ هو).
● ڪيڪيئر ٔ ۽ ڪيڪيئر ٔ: ذ. حجامن جي اوزارن مان هڪ اوزار جو نالو.
● ڪيئل ٔ: اسم خاص. ٽئر ۾ هڪ پٽ جو نالو.
● ڪيئل ٔ ۽ ڪيئل ٔ: ذ. لوهه جو ٿهيل ڏکو ڪير ٔ ـ ڪيل ٔ ـ ڪيلو ـ ڪيرو ـ جنڊ جي سرائي. پوئي جو هڪ قسم.
● ڪيئلاڻي ٔ: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ڪيئلڻ ٔ: مصدر. (من. ڪيل = بند ڪرڻ). ڪوڙائڻ ـ ڪهائڻ ـ ڪيلو هڻڻ ـ مهيخ ٔ هڻڻ. بند ڪرڻ ـ ڇڇائڻ ـ قابو ڪرڻ آکيڙڻ ـ آکيلڻ (ت). (ڪيلو ـ ڪيلهندو ـ ڪيلبيل).
ـ ڪيئل ٔ ۽ ڪيئلون ٔ: ث. ٻنڌڻ.
● ڪيلو ٔ ۽ ڪيلا: ذ. (ڀرا. ڪلڪي < ڪيڏيلڪهه. سن. ڪدلي < ڪدل = ڪيوڙو). ڏکي ۽ ڳردار ميوات جو هڪ قسم ـ ڪيوڙو ـ ڪيلي جي ڦري. ڪيوڙي جي وڻ جو ٽالو. شربت جو هڪ قسم. آٽ جي رنگ جو هڪ قسم.
● ڪيلهن ٔ: اسم خاص. ٽئر ۾ رهندڙ راجپوتن جي هڪ ذات جو نالو.
● ڪيلهو ٔ ۽ ڪيلها: ذ. (من. ڪيڏيلڪهه) ميوي جو هڪ قسم ـ ڪيلو ـ ڪيوڙو.
● ڪيلبي ٔ ۽ ڪيلبيون ٔ: ث. لنهڙي جيت جو هڪ قسم ـ ڪبولبي ـ ماکوڙي ـ ڪيلبي. ٻاڦ ۽ تي ٻيدا ٿيندڙ پوڻي جو هڪ قسم (ث). چار يا ڀيرا جي پٽن مان ٽاهيل ملر جو هڪ قسم (ل).
● ڪيمر (ت): ظرف. الڪاري لفظ ـ لئه ـ ر ـ متان.
● ڪيماڪتر: اسم خاص. هڪ ذات جو نالو.
● ڪيماڪتر ٔ ۽ ڪيماڪتر: ذ. (ف. ڪيميا ڪتر ٔ = دوائن مان قيمتي شيء ٽاهيندڙ). سون يا چاندي ٽاهيندڙ ـ ڪيميا وارو ـ ڪيميا ڪتر ٔ ـ رسايتي ٔ.
● ڪيمان ٔ ۽ ڪيمانتون ٔ: ث. پوڻين رستي سون يا چالدي ٽاهڻ جو رستو يا وات ـ ڪيميا ـ جوڙو ـ ڪيميا ـ رسايتن ٔ.
ـ ڪيمانڪتر ٔ ۽ ڪيمانڪتر: ذ. پوڻين مان دوائن رستي سون يا چالدي ٽاهيندڙ ـ جوڙو ٽاهيندڙ ـ ڪيماڪتر ٔ ـ علم ڪيميا جو ڄاڻو ـ مهوسي ٔ ـ رسايتي ـ ڪيميا ڪتر ٔ. دوا فروش. دوا ساز.
● ڪيمماهه ۽ ڪيمماهه: ذ. پوڻين مان دوائن رستي سون يا چالدي ٽاهڻ جي وات ـ ڪيمان ـ ڪيمالگري ـ ڪيميا ـ رسايتن ٔ ـ جوڙو.
● ڪيمتر ٔ ۽ ڪيمتر (ت): ذ. ڪنهن به اوزار (ڪپ، تلوار وغيره) ٽان ڪس ٔ يا ڪٽ لاهي باقي ڇڏيل حصو.
● ڪيمپ ۽ ڪيمپون ٔ: ث. (انگ. Camp). فوج جي رهڻ جو هنڌ ـ لشڪر جي رهڻ جو اڈو ـ خيمه گاه ٔ ـ لشڪر گاه ٔ ـ چالوٽي ـ لام ـ معسكر ـ

Gul Hayat Institute

ڏيرو. فوج - لشڪر - سپاهه - سينا - ڪٽڪ - عسڪر.

● ڪيمخابُ ۽ ڪيمخاب ؛ ڏ. (ف). اڇي ڪپڙي جو هڪ قسم - سون جي تارن سان اڻيل بخملي ڪپڙو - بخمل - مخمل - زربفت - تمامي.

● ڪيمُخْت ؛ ڏ. (ف). هڪ جالور جو نالو - هراگو (ڪتل سخت ۽ هردار، رانگڻ ڪالهوءَ ۽ نرم لڙي، هندستاني جنڊيئن جي ڪڙن ۾ لڳي). گڏهه يا گهوڙي جي پَرَ مان ٺاهيل چمڙو. ساغري.

- ڪيمُخْتَ ساز ؛ ڪيمخت جي ڪتل رڱيندڙ ڪاريگر.

● ڪيمخُواب ۽ ڪيمخُوابَ ؛ ڏ. (ف). سون يا چالدي جي تارن سان پريل بخملي ڪپڙو - سون يا چالدي جي ڪلن سان پَرت پريل ريشمي ڪپڙو - زربفت - ڪمخاب - شالُورُ.

● ڪيلُوس ؛ اِسر. اِيٽُ ۾ ٻيل ڪاڪي جيئُ رَس جو اختيار ڪيل رَتُ جي صورت.

● ڪيمُوس ۽ ڪيمُوسَ ؛ ڏ. جسم مان نڪهر والگي لڪل هڪ قسم جو غليظ مادو - بدن جي رس - ڪثيموسُ - مَوادُ - خلطُ.

● ڪيمْيا ۽ ڪيمْيائُونُ ؛ ث. (ع). اوڻين مان دوائن رستي سون يا چالدي ٺاهڻ جو رستو - جوڙي ٺاهڻ جو هُنر - ڪيميا - ڪيمْياهُ - جوڙو - زرسازي - رَسايَنُ. روح ۽ نفس کي ملائي مرتبي ڪمال تائين پهچائڻ جي واتَ - پير ۽ مرشد جي نظر. مڪر - فريب - حيلو - دغا - چَنڊُ.

- ڪيمْيا گرُ ۽ ڪيمْيا گرَ ؛ ڏ. (ف). ڪيميا ٺاهيندڙ - ڪيميا وارو - رَسائينُ - مَهَوسي - زرساز - رسائينو - مَهَوسُ - ڪيما گرُ. (صفت). مڪارُ - چالاڪ - فريبي.

- ڪيمْيا گريُ ۽ ڪيمْيا گِري ؛ ث. اوڻين مان دوائن رستي سون يا چاندي ٺاهڻ جو هنر - زرسازي - لٽره سازي - رَسايَنيُ.

- ڪيمْياءُ ۽ ڪيمْياه ؛ ڏ. جوڙي ٺاهڻ جو هنر - سون يا چالدي ٺاهڻ جو رستو - ڪيميا - ڪيما.

- ڪيمْيائيُ ؛ صفت. عِلم ڪيمْيا جو جاڻو - رَسايَن وِدِيا جو ماهِرُ - ڪيمْيا گرُ.

- ڪيمْيائيُ استِرتا ؛ ڪيمياڻي هموزني - ڪيمياڻي ملاوتَ.

- ڪيمْيائيُ تَبْدِيلُ ؛ ث. دوائن ۾ هٿراڏو ڪيل مٽ سٽَ.

- ڪيمْيائيُ خاصِيَتَ ؛ هٿراڏو ٺاهيل دوائن جي خاصيت.

- ڪيمْيائيُ عَمَلُ ؛ دوائن جو اثر - ڪنهن شيءِ تي آزمايل نسخو.

- ڪيمْيائيُ ڪِرْيا يا واتَ ؛ دوائن جي ملاوت جو رستو - دوائن جي ميلاپ جو طريقو.

- ڪيمْيائيُ ڪَشِشُ ؛ ڪيمياڻي ڇڪ - ڪيمياڻي پيار.

- ڪيمْيائيُ مَدَدگارُ ؛ دوائن جي ملاوت ۾ مدد ڏيندڙ.

- ڪيمْيائيُ مُساوات ؛ ڪيمياڻي ميلاپ - ڪيمياڻي ملاوت يا هڪجهڙائي.

- ڪيمْيائيُ مِيلاپُ ؛ ڪيمياڻي عِلم جي قاعدن موجب جدا جدا جزن جو ڪڏجي ورتل ٽئون روپُ.

- ڪيمْيائيُ لِشالِيُ ؛ دوائن جي سجاڻپ.

- ڪيمْيائيُ وَزنُ ؛ دواسازي.

● ڪيڻ ؛ ظرف. ڪيئن؟ - ڪهڙي رستي؟ - ڪهڙي ريت؟ - ڪهڙي واتَ؟ - ڪهڙي طريقي؟. يا - توڙي - خواهه. جيئن "تون ڪيڻ هو".

● ڪيڻَ ؛ ظرف. ڪي ڪين - ڪجهه نه - بلڪل نه - عَدَم - ناهه - صفا نه - ليستي - اصل نه - خالي - اجايو - لغي. ناهودي - فنا.

- ڪيڻا ؛ ڪين يا عدم ڪان - لفس جي فنا ڪان.

- ڪيڻَ ٽيڻُ ؛ (ٻيٽَ) ڪجهه نه حاصل نه ٽيڻ - ڪاب سراد پوري نه ٽيڻ - ڪاب آميد پوري نه ٽيڻ.

- ڪيڻ ٽيڻو يا ٽيوُ ۽ ڪيڻَ ٽيڻا يا ٽيا ؛ ڏ. لاحاصل - ڪجهه به نه - عَدَم ۽ فنا - بيڪارُ - بيڪَسو - جهڙو ٻيدا ٽئو تهڙو نه ٽئو.

- ڪينَ جهڙو ۽ ڪينَ جهڙا؛ ڏ. صفت. غريبائو- لاچار- مسڪين - غريب - ٻڪيو- ڪنگال. گهٽ - ڪميڻو - حقير - ليچ - لينڊ ت - لينڊ ڪ- ٺڪارو - بي مالو - بي عزت - ڀاجي - بي شرم - رذيل - ذليل. ڪوجهو - قبيح - عيبدار - بدشڪلو- ٻُڇڙو.

- ڪينَ جهڙو هُنڻ: خسيس شيءِ هجڻ - تمام گهٽ هجڻ - ليچ هُجڻ - بي مالو هجڻ.

- ڪينَ ڪمائڻ: ٻاڻ کي ڏنا ڪرڻ واروعمل ڇڏائڻ.

- ڪينگي؛ کي ڪين - ڪجهه نه - حقير - خسيس.

● ڪينگارو ۽ ڪينگارا؛ ڏ. ڪاسابين جي ٽمنهين ڪاڻي (ت) ڦنارو. ڊڪ جي ٻڪيءَ جو هڪ قسم (ڪ).

● ڪينگائو ۽ ڪينگاڻا؛ ڏ. ٻاڻيءَ جي ٻڪيءَ جو هڪ قسم (ٿ).

● ڪينجهر؛ امر خاص. لڻي ۾ هڪ مشهور ڊڪ جو نالو. (جا جام تماچي ۽ نوريءَ جي قصي سبب مشهور آهي). لڻي، مجاول، دادو، ڪشمور، ڏهري محبت ۽ آهوڙي تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو. (صفت). جهجهو - ڪهڙو - سهڻو - جام - وافر - ٻهون - ريل چيل - عام جام.

- ڪينجهر ٿيڻ ٻهون: تمام گهڻو ٿي ٻهون - جام ٿيڻ - وافر ٿين - ٻهون ٿيڻ - سڀڪي ٿي ٻهون.

- ڪينجهر لڳڻ؛ ڊڪ ٿيڻ - بي انداز هجڻ - تمام گهڻي انداز ۾ ميسر هجڻ.

● ڪينجهرڻ (ت): مصدر. اجايا بهتان هڻڻ - بي فائدو ڪوڙ هڻڻ - خوامخواهه الزام لڳائڻ.

- ڪينجهرو ۽ ڪينجهرا (ت)؛ ڏ. اجايو بهتان - ڪوڙ - الزام - تهمت.

● ڪينچنيي ۽ ڪينچنيون؛ ٿ. ٻڪيءَ جو هڪ قسم.

● ڪينچي ۽ ڪينچيون؛ ٿ. (سن. ڪرتن = ڪترڻ). (ترڪي. قينچي). ڪترڻ جو اوزار - سفراض - ڪترڻي - ڪتر - ڪاتر - ڪٽينچي - قينچي.

● ڪينر ۽ ڪينرا؛ ڏ. (سن. ڪنرو). اصل معنيٰ ۾ هڪڙي قسم جو ماڻهو (پراڻن ۾ چيل آهي ته آڪاڻي زماني ۾ هڪ عجيب قسم جو جيو ٿي گذريو آهي، جنهن جي سيسي ۾ گهوڙي جي سيسي جهڙي ۽ ٻيو ٻدن ماڻهو جهڙو هو). سمجهه ۾ نه اينڊڙ ڪاڇه. ساز جو هڪ قسم - سُرندو. ٻيت - ڪٿا - ڪاڇه - بيان - ڪهاڻي - داستان - حڪايت - آ ڪاڻي - وارتا.

"ڏون سڙ آءٌ سيکڙو، تون ڏاتار آءٌ ڏَڏ، سُڻي ٿنهن جو سڏ ڪُلهي ماڻو ڪينرو" (ل). روچ - راڙو - روڏن. شورُ - هٽل. رُون رُون - رينکو - رينگٽ. ڪهي - ڪيروڙ - ڪيهل - ڏانڊل.

● ڪينسَر ۽ ڪينسَروڻ؛ ٿ. (سن. ڪيشر). هڪ قيمتي خوشبوءِ دار نارنگي جي رنگ جهڙو وَڪرُ - ڪيسَر - زعفران.

- ڪينسري؛ ڏ. صفت. ڪينسَر ٻيل - ڪينسري. نارنگي جي رنگ جهڙو.

● ڪينڪَ؛ صفت. ڏرو - ٽورو - گهٽ - ڇٽي - هوَ - ليڪ.

● ڪينگرڻ؛ مصدر. ڪڪڙ جو آڻن لاهڻ وقت آواز ڪرڻ - ٽر ٽر ڪرڻ - ڪر ڪر ڪرڻ.

● ڪينگو (ت)؛ ڏ. چوڙن کي رڳڻ لاءِ ڪاڙهو رنگ.

● ڪينگرُ ۽ ڪينگرَ؛ ڏ. ڪر جو وڏو لوڙو - وڏي ڏڪي - ڪينگيو - ٽيهو. (ث. ڪنگيري ۽ ڪينگريون).

● ڪينگريي ۽ ڪينگريون: ٿ. سڄي ڪائنڊ ٻاڻيءَ جي ٻڪيءَ جو هڪ قسم.

Gul Hayat Institute

● ڪينڊيڪ (ث)؛ صفت. لورو- ذرو- هوَ- ليڪ.

● ڪينو ۽ ڪينا؛ ذ. مڇي کائيندڙ ڏاڍ جي پکيءَ جو هڪ قسم - هَرمساروَ - ڊ ٻ. (ث. ڪينبي ۽ ڪينيئون).

● ڪينڻو ۽ ڪينڻا؛ ذ. (ث. ڪينڻ). ويرو- دشمني- حسد- ٻيائي- چاوَ- ڪدورت- دَغا- فريب- ساڙو- بغض- ايرکا- عڪس- خصوصت- خار- تهمبو- تعصب- بدخواهي- ڪوڙنس- ضد- دوهيڙ- وڪالڊ- عداوت- کاه- کوڙائي- وَيرَ- ساڙ. سيتَ- ڏينڊَ- آيمانَ- هٺ- و ڏائي- ڏاڻ.

- ڪينهي وارو؛ بغض رکندڙ- ساڙيلو- حاسد- تعصبي- بدخواهه- عداوتي- ڪدورتي- دَغا باز- دغا خور.

● ڪينهَ ۽ ڪينهون؛ ث. رڙ- دانهن- ڪوڪ- آه- ڪيهه- رهه- ڪيڪ- چيٽ- ٻوڪ.

● ڪينڻار و ۽ ڪينڻارا؛ ذ. صفت. ڪهڙن ڪاڏو- ڪينڻرو.

● ڪينڻون ۽ ڪينڻان؛ ذ. (سن. ڪيڻ = ڪينڻون). ڪيڙو- سُرڙو.

● ڪيڻ ۽ ڪيڻون (ت)؛ ث. بيماري يا ايذاء سبب ڪيل دانهن- چنگهه- ڪڪ- رلگهه- چنگهڪار.

- ڪيڻ هڻڻ؛ بيماري يا ايذاء سبب ڏيل آواز ڏيڻ- چنگهڻ- ڪڪڻ- ڪينجهڻ- رلڻ- چنگهار ڪرڻ- رلگهه ڪرڻ.

● ڪيڻَ ۽ ڪيڻون؛ ث. (سن. ڪرڻ = ڪوڙڻ). مڻي سنوارڻ لاءِ لوهه جي هڪ وڏي ڪوڙر- ٻيل، ڪوهه وغيره مان مڻي ڪيڻ لاءِ ڪوٽري (ڳوڻ جي). ڪرهو- رڻجي- رڻبو- ڪُوهي. (ظرف). ڪهڙي پاسي؟- ڪهڙي طرف؟- ڪيڏانهن؟

- ڪيٽا؛ حرف اضافت. سندي- جي.

- ڪيٽاس؛ ضمير. هن کي- ڪيس- ڪرس- ڪٽس.

"ڪير ارهڻ ڪن جي، جاڻي ڪير ڪيٽاس"
(شاه).

- ڪيٽان؛ ضمير. ڪاٽن، هُٽن لاءِ- هنن واسطي- هنن کي- ڪين.

"ڪنهين ڪهه ڪيٽان، سنجهه اڻ اورانگهڻا"
(شاه).

- ڪيٽس (ت)؛ ضمير. ڪٽس- هُن کي- ڪس- اُن کي- ڪرس.

● ڪيٽائي؛ ث. ڏاڍ جي پکيءَ جو هڪ قسم (ث- ل).

● ڪيڏ ڪيڏ؛ ظرف. هيڏانهن هوڏانهن- اوري اري- هيتي هُتي- هيڏي هوڏي.

● ڪيڻڻ؛ مصدر. ڪوهه مان مڻي ڪيڻ- ڪوٽڻ- ڪاڻي ڪيڻ- ڪوڙائي ڪرڻ- صاف ڪرڻ (ڪوهه کي). (ڪيڙيو- ڪيڻيندو- ڪيڙيل).

● ڪيڻو ۽ ڪيڻا (ت)؛ ذ. ڪيڻين ڪاڏل ڪڪڙو- سُرپل ڪڪڙو.

● ڪيا؛ اسم خاص. پيا ٽوم مان هڪ ذات جو ڏالو.

● ڪيو ۽ ڪيا؛ فعل. (سن. ڪرت، پرا. ڪٽ). ڪرڻ مصدر مان زمان ماضي (صفت). لڏيي ڏه وارو- چوڏو- ٻڌندرو- ڏهيو- هستو.

- ڪيو ڪرتيو (ت)؛ ذ. ٻورهيو- محنت- ڪيو ڪرتيو- لاهو لڳايو.

- ڪيو ڪرتيو؛ ذ. ڪم- ڏاڏو- ڏيشو- ڪار- روزگار- ڪرت- ٻورهيو- محنت.

- ڪيو ڪرتيو حرام ڪرڻ؛ نڪمل ڪيل ڪم بگاڙڻ- محنت برباد ڪرڻ- لاهو لڳايو ضايع ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

● ڪيوَڻ ۽ ڪيوت : ذ. ڪِرهست ـ مانجهه ـ خالهه داري ـ گهر جو ڪيوَڻ. صرفو ـ ڪوءَ ـ سَنَجهر ـ سيتَ.

● ڪيوڙِي ۽ ڪيوڙِيُون : ث. ڪنڊ جي ٻاڙين ۾ ٻاڻ جي ٿلي يا ٿلو ـ والو ـ والي (ـون يا ڇالڏيءَ جو زيور). (سن. ڪِتْر = ڪاري رلڪ جي شئي سن. ڪالِڙِي ڪَتْ = دال). ٻَ ـ ڀي قسر ڪڏيل دالين جي ٻاجهي.

● ڪيوڙُو ۽ ڪيوڙا : ذ. (سرا. ڪيلڪي. سن ڪيڏِلڪَهه > ڪَدَل = ڪيوڙو) لرم ۽ لذيذ ميوي جو هڪ قسر ـ ڪيلو. ڪيلي جو وَڻ. (انگ. Banana).

= ڪيوڙُو سَرْهو : (سرا. ڪيڙا > سن. ڪَدَلي). مشهور خوشبوءِ دار ڪيوڙي جي وڻ جو هڪ قسر ـ ڪيلو ـ ڪيلي (ڪَل). (ڏوا طور ڪر ايندڙ، ان جو عرق ۽ ڪاليون).

● ڪيوڙِي ۽ ڪيوڙِيُون : ث. (من. ڪنڊِ) ڪيوي ـ ڏوني ـ ڪفگير ـ چمچو ـ ڪاشڪ.

● ڪيوڪاڻي : اسر خاص. جسڪاڻي بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.

● ڪيوَل : ظرف. (من. ڪيوَلَر ـ فقط) فقط ـ رُکو ـ ڇڏو ـ سڪڙو ـ هيڪلو ـ صِرَفُ ـ نِرالو ـ الڳ ـ ڏار ـ جُدا.

= ڪيوَل پَرِيوڳ : حرف لِدا.

● ڪيوُلِي ۽ ڪيوُلِيُون : ث. لنڊڙي چيت جو هڪ قسر ـ ساڪوڙي ـ ڪيڙي ـ ڪيلي.

● ڪيُون ۽ ڪِيان : ذ. (من. ڪِرم. ك. ڪِرم = ڪينئون). سُرلهڙ چيت جو هڪ قسر ـ ڪيئُون ـ ڪڏَرَ.

● ڪيوي ۽ ڪيوِيُون : ث. (من. ڪنڊِ). ڇمچي جو هڪ قسر ـ چمچو ـ ڏوني ـ ڪيوڙو ـ ڪفگير ـ ڏوئلو ـ رڌلي ـ ڪڪير ـ ڪاشڪ. ڪڇي (ث). ٽٽي ـ لڱلڳو ـ لڱلار.

● ڪيهَ ۽ ڪِيهُون : ث. ڪيڪَ ـ دانهن ـ رڙ ـ واڪو ـ ٻوڪڙ ـ رِهَ ـ ووه ـ رِهاڙ ـ ڪُوڪَ ـ هوڪ ـ ها ڪار ـ چيچاٽ.

= ڪيهُون ڪَرڻ : دانهون ڪرڻ ـ واڪا ڪرڻ ـ رڙيون ڪرڻ ـ رهون ڪرڻ.

● ڪيهَر : اسر خاص. هڪ ذات جو نالو.

● ڪيهڙو ۽ ڪيهڙا : ذ. ڏوا طور ڪر ايندڙ هڪ پساركي وڪر جو نالو. (ضمير). ڪهڙو ـ ڪير. ڪُجاڙو ـ ڇا.

● ڪيهو ۽ ڪيها : ضمير. ڪهڙو ـ ڪهڙو. ڪجاڙو ـ ڇا. (ث. ڪيهي ۽ ڪيهيُون).

= ڪيهي پَرِ : ظرف. ڪهڙي ريت ـ ڪهڙي لموليـ ڪهڙي واٽ ـ ڪهڙي طريقي.

● ڪيهور : اسر خاص. تعلقي سالڪهڙ ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيهي : اسر خاص. تعلقي ڏنڊي الهيار ۾ هڪ ديهه جو نالو.

● ڪيٺارو ۽ ڪيٺارا (ث) : ذ. متي جي وارن ۾ ويل آڇو ڪنڊ ـ ٻڦو.

● ڪيٺِلِي ۽ ڪيٺِلِيُون : ث. (سن. ڪيٺ = ڪيٺُون). ماکوڙي ـ ڪهولي ـ ڪيلي ـ ڪيڙي.

● ڪيڻَن : ظرف. (من. ڪِر = ڪيڻَن). سوال ڪرڻ ۾ ڪر ايندڙ لفظ ـ ڪهڙي رستي؟ ـ ڪهڙي لموني؟ ـ ڪهڙيءَ طرح؟ ـ ڪهڙيءَ واٽ؟ ـ ڪهڙيءَ ريت؟

= ڪيڻَن پَوَ : ڪهڙي اڳهه ملڻ ـ ڪيتري ٿوڻ ـ ڪهڙي قيمت تي ملڻ.

= ڪيڻَن مِلڻُ : ڪهڙي اڳهه يا رستي ملڻ يا هٿ اچڻ ـ ڪيڻَن ٿوڻ.

Gul Hayat Institute

● كهڻو ۽ كهڻا؛ ذ. ضمير. كهڙو- كهڙَ- كهڙهو. كُجاڙو- چا.

● كهڻو (ث)؛ ث. كوسي واري.

● كِهِنْئُونْ ۽ كِهِنْئانْ؛ ذ. (سن. كِهِنْتَ = كِهِنْئُونْ). سرندڙ لنهڙي جهت جو هڪ قسم- پٽ پر رڙهندڙ جيست- كيڙو- سُوءَتْ- كِهِنْئُونْ- كَذَوَ.

● كِهِنْئارو ۽ كِهِنْئارا؛ ذ. صفت. كِهِنْئرو- كِهِڙُنْ ٻيل- سُرِيل- كِهِنْن وارو- كِهِنِين كاڏ لْ.

- كِهِنْئاڙِ؛ ذ. كِهِنْئان- جيت- جيوڙا- كيڙا- سُوءَت- كَذَرُونْ.

● كَهَيْئِيءُ (ث)؛ ذ. ٻسارڪي وڪر جو هڪ قسم- ٻَنِيءُ.

Gul Hayat Institute

Ist Edition 1985 4000 Copies

(Price: Rs. 70-00)

Published by

MOHAMMED HUSSAIN TURK

Acting Secretary, Sindhi Adabi Board
from the Board's office,
Sind University, Jam Shoro, Distt: Dadu, Sind Pakistan

Gul Hayat Institute

Printed by: Mian Allah Bachayo M. Yusufzai, at the Sindhi Adabi Board's Press,
Tilak Incline, Hyderabad Sind.

A COMPREHENSIVE

SINDHI DICTIONARY

OF CLASSICAL & CURRENT SINDHI

VOI. IV (س ـ ھ)

COMPILED

UNDER THE SINDHI ADABI BOARD'S DICTIONARY PROJECT

DIRECTED BY

N. A. BALOCH

REVISED BY

GHULAM MUSTAFA QASMI

Gul Hayat Institute

SINDHI ADABI BOARD
HYDERABAD/JAM SHORO
SIND
PAKISTAN
1985